
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google[™] books

<https://books.google.com>

Grabar/English Dictionary

𐌆𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

𐌸𐌿𐌸𐌰

~~62. C. 27~~

Indian Institute, Oxford.

THE MALAN LIBRARY

PRESENTED

BY THE REV. S. C. MALAN, D.D.,

VICAR OF BROADWINDSOR,

January, 1885.

62. C. 27

Arm. d. 547

NEW DICTIONARY
ARMENIAN-ENGLISH

BY

REV. MATTHIAS BEDROSSIAN M. M.

D. D.

*« Tous les autres auteurs peuvent aspirer
à la louange ; les Lexicographes ne
peuvent aspirer qu'à échapper aux re-
proches ».*

ANDRIEUX

VENICE
S. LAZARUS ARMENIAN ACADEMY

1875-79

... Դժուարին բռնի ինձ հայ շեզուն որ յերկուս ազգս բաժանի, — ի
գրոց և յաշխարհիկ —, այլ ոչ անյաղքելի, որպէս յուսամաւ. յառաջ դիմե-
ցից...: Ճոխ ե բարբառս, և ասաստապէս փոխատրեցէ զվաստակս յու-
սումն նորին տքնելոց:

ԼՈՐԵ ՊԱՅՐՆ

How

ՆՈՐ ԲԱՌԳԻՐՔ

ՀԱՅ - ԱՆԳԼԻԱՐԷՆ

NEW DICTIONARY

ARMENIAN - ENGLISH

Don Parakurk

Ն Ո Ր Բ Ա Ռ Գ Ի Ր Ք

Haï Ankliarên

Հ Ա Յ - Ա Ն Գ Լ Ի Ա Ր Է Ն

Ի

Հ. ՄԱՏԱԹԵԱՅ Վ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Մ. Մ.

« Այլում/ ամենայն հարկաւորէ հարկն է ան-
շանկէլ Գրգռապետաց. այլ որոյ Բառադէր-
յորէնէն՝ չար է և զիբէ յեղբորանցն
հաւը: »

ԱՆՏՐԻԿՈՑ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՑ

ՌՅԻՂ-ԻԸ

DEDICATED

TO

GWENDOLEN

WIFE OF JOHN

THIRD MARQUESS OF BUTE

BY WHOSE AID

THIS WORK FOR A TIME SUSPENDED

WAS CARRIED TO COMPLETION

ԱՌ ՀԱՆԴԻՊՈՂՆՍ

Ուսումն քաղմութեան լեզուաց փնասել փնասէ արդարեւ յրս. տակութեան լեզուի ազգի միոյ, այլ քաղում անգամ և ընդար. ձակէ զսահմանս մտաց ազգին, յաճախէ զնորանոր դարձուածս, զազդոյ և զգեղեցիկ ոճս մութանէ նորոգ և ճոխացուցանէ զայն: Անգատին ի վաղուց հայկական լեզուս մեր հանդիպեալ է միշտ ճոխ և ընտիր լեզուաց, յորոց քաղում ինչ ամբարեալ է գանձս, որպիսի ոմանք են՝ Յոյն, Ասորի և Լատին բարբառքն. որք ճար. տարութեամբ թարգմանչաց մերոց հնոց և նորոց՝ նոր իմն գրեթէ ասպարէզ բացեալ են հայ բարբառոյս և ընդարձակեալ զլորտս գաղափարաց նորա՝ իւրեանց նրբին և գոլտր փափկութեամբն: Եթէ ոչ նոյնպիսի, թերեւս ոչ յոյժ նուազ օգտութիւնս բերցեն ի գաղափարս մեր և նոր արդի լեզուք, որ այժմ եւրոպականքն յոր. ջորջին, առաւել ծանօթք մերայոց գոգցես ամենեցուն, մանաւանդ որք գաղթականութեամբ բնակեն ի կողմանս պետութեանց եւրոպացւոց, և ընդ. նոսա ելանեն և մտանեն յիրս տուրեւառիկս վա. ճառաց: Ո՛րչափ արդարեւ շահս չգործեաց մեզ գալլիականն բար. բառ, որ այսչափ ամբ են՝ զի փութով և ջանիւ ուսեալ է ի հայ ազգէն, մինչև սոսկականք իսկ և ռամիկ մարդիկն չթողուն ի ձեռանէ գրերականութիւնս գալլիարէն լեզուի, և փոքր ի շատէ հասկանան և բարբառին ի նոյն լեզու: Սմին բաղդի հանդիպեալ է կամ հանդիպեսցի տակաւ և անգլիականն բարբառ. թէպէտ ոչ նոյնպէս՝ որպէս զգալլիացին՝ դիւրին և հեշտ իցէ յուսումն, — քանզի զժուարութիւն հնչմանց թերեւ վհատեցուցէ զոմանս —. սակայն պանծալի ճոխութիւն նորա, որ ոչ սակաւ յորդորէ զբա. զուսն յուսումն նորին, յընթեռնուլ զմատեանս նոցա գրերթողա. կանս և զհմտականս, այլ և անհրաժեշտ կարևորութիւն այնր ակն

յայտնի երևի այժմ որոց ի վաճառաշահութեան և ի գրադրութեան արուեստս թարթափիցեն, կամ յայլ զինչ և իցէ՝ տեսակս ճարտարութեանց, եթէ ձեռագործականքն իցեն, եթէ փաստաբանիցն ուսումն և եթէ գեղեցիկ դպրութիւնքն :

Վկայեացէ և կարևորութեան այսր լեզուի և ընդարձակութիւն գաղթականութեանցն՝ զոր ընդ իւրեւ գրաւեալ ունի անգլիականն պետութիւն . թող ի բաց զայնոսիկ՝ որ բուն իսկ ի քաղաքս Մեծին Բրիտանիոյ բնակեալն իցեն, յիշեսցուք ևեթ զնոսա՝ որ արտաքոյ այնր սահմանաց, պանդխտեալ նժգեհին ի Հնդկային աշխարհի՝ ուսումնասէր Հայք՝ և համբակք և արք կատարեալք, որ ցանկացողք միշտ լեալ են ի պանդխտութեան անդ իւրեանց հայրենական լեզուի, և յիշեն ըղձամամբ զանունս և զլեզուս ՀԱՅ : Աւաղ զի սնեալ թուին բազում անգամ յոճ լեզուի նոցա քան եթէ յիւրեանց բնիկ ազգային բարբառս : Այլ զի մի իսպառ անգլիական նացեալ կորուսցեն զհայրենի իւրեանց չնորհս լեզուին, գործածութիւն հմուտ բառագրոց կարևոր է յոյժ այնպիսեաց : Նուիրական իմն պարտս համարիմք մեզ՝ մերովսանն ընուլ զիդձս և զփափաք նոցա, նոքզք և այլոցն ամենեցուն ուսումնատենչ հայասիրաց, մերովս այսու հրատարակմամբ . և յուսամք զի յօգուտ ի վարարկեալ՝ պիտանի լիցի նոցա և առիթ յառաջադէմ զարգացման : Եւ յայսպիսի աշխատութիւն, եթէ չիցեմք առաջինք, սակայն և ոչ կամիմք զվերջին ունել տեղիս . ի յորդորել զայս յուսումն և ի գիտութիւն ընտիր և ճոխագոյն լեզուաց :

Եղև մեզ և այլ կէտ նպատակի յաշխատութեանս յայսմիկ, զի և բանասէրք և հմուտք անգլիացիք, որ փափաքենն ուսանել զհայ բարբառ, ունիցին առձեռն իւրեանց դիւրամատոյց և օգտակար իմն գործի, որով և դիւրաւ լիմանայցեն և ընթեռնուցուն զմեր մատենագիրս : Քանզի ոչ սակաւ և առ նոսա տարածեալ է ուսումն և փափաք ուսանելոյ զհայերէն բարբառս մեր : Եւ ահա այսու երկրորդմբք ևս պիտանի կարիցեմք լինել, մերայոցս՝ ի զարգացումն անգլիական լեզուի, և անգլիացւոց՝ սիրելի և ցանկալի յարգարիւ զհայկականս բարբառ :

Յետ ամաց ինչ հրատարակելոյ երկրորդ տպագրութեամբ զԱնգլիարէն-Հայ Բառգիրս Աւգերեան Հ. Յ. Վարդապետի մերոյ, — յոր ոչ սակաւ աշխատ եղաք յաւելմամբ, զեղյմամբ, և որչափ մարթն էր՝ ուղղելով զբառս —, ընծայեմք ահա ի լոյս և զայս ՆՈՐ ՀԱՅ-ԱՆԳԼԻԱՐԵՆ :

Նախկինն Հայ-Անգլիարէն Բառգիրք, երկասիրեալ ի նմին վաստակասէր Ուխտիս Վարդապետէ՝ աշակցութեամբ անգլիացի չոն Պրէնտ ասպետի (տպ. 1825), թէպէտև արժանաւոր եղև մեծի ընդունելութեան ի ժամանակին յանգլիացւոց և ի համալ-

գեաց, այլ յեա կիսով չափ դարու ըստ ծաղկել մատենագրու թեան՝ և փոփոխմունս մեծամեծս տակաւ կարեւոր թուեցաւ յաւելլու ի նոյն, եթէ ի բառս եւ եթէ յոճս բանից։ Զայս զգացեալ բազմաց ոչ միայն ի կրօնակից եղբարց, այլ և յԱզգայնոց՝ մեծաւ թախանձանօք խնդրէին զնոյն միւսանդամ ի լոյս ընծայել ճոխազոյն բառիւք և ոճովք։ զորս հաճել կամեցեալ՝ ձեռն արկաք յայս գործ տարժանական՝ աշխատ լեալ զցայգ և զցերեկ։

Առ այս զառաջինն զհետ չոգաք փոքր ի շատէ հին Բառագրոց Աւգերեան վ. այլ յընթացս անդ գործոյս տեսեալ զի ոչ էր բաւական այնու միայն ընուլ զփափաք խնդրողացն, — քանզի բազում ինչ զեղչել և յաւելլուլ հարկ լինէր, — փոփոխեցաք ամեննին զոճ բառագրոցս, և ընտրեալ կալաք մեզ զայլս յարդի բառագրոց եւրոպականաց. որպէս յայտնի երևի այս յառաջին թերթս, յորս պակասէ ճոխութիւն վերջնոցն։

Եւ քանզի առաւել քան զչափ ստուարանայր մատենաս, զամենայն փոյթ ի մէջ առաք՝ զի մի անհեթեթ իմն լիցի գիրս և անտանելի և դժուարատար ի հասարակաց կիրառութիւն. վասն որոյ, փոխանակ երկրորդելոյ ընդ վայր՝ ւ. զհայ բառս որ ի տոգազլուխս, ք. զտողադիր զանգլիարէնսն, և ք. զառաջին մասնիկս բարդ անուանց երկաքանչիւր լեզուաց, ի գործ ածաք զգծիկդ (—) հորիզոնական։ Այսպէս իմա. ւ. ք. կարագ butter; թարմ —, fresh —. փոխանակ երկրորդելոյ յանպէտս զկարագ և զbutter բառսն։ ք. Մեծաբան magniloquent; — հոգի magnanimous; — ապանծ boastful; — ըգեմ, — ըբմ to respect; —ւոր, — փոր, — քիթ, և այլն, և այլն. փոխանակ գրելոյ մի առ մի ուրոյն ի տողազլուխս Մեծաբան, Մեծահոգի, Մեծապանծ, Մեծարգեմ, Մեծարեմ, և այլն, և այսպէս խորշեցաք ի հնգապատկելոյ, տասնապատկելոյ և հարիւրապատկելոյ ի զուր ամեննին զմի և զնոյն Մեծա մասնիկն։

Ըստ նմին օրինակի ի բաց թողաք և զսեռականս բառից յանգելոց՝

ւ. ի քիւն, որպէս բնութիւն. որոյ սեռականն է միշտ քեան, այս է բնութեան. ք. ի գոյն, սեռ. գունի, գունից, բազմագոյն, —գունի, —գունից. ք. ի ան, սեռ. ի, ան, բնակարան, —ի, —անց. ք. ի անք, սեռ. անաց, բամբաստանք, —անաց. Է. ի ոռմն, սեռ. ման, գլորոռմն, —ման, որպէս և յոգն. ուղղ. գլորմոռնք, սեռ. —մանց. Կ. ի կից, սեռ. կցի, կցաց, դատակից, —կցի, —կցաց. Զ. ի ոռնի, սեռ. ոռնոյ, ոռնաց, երանոռնի, —ոռնոյ, —ոռնաց. Ը. ի իչ, սեռ. չի, չաց, զարթուցիչ, —ցի, ցչաց. Թ. ի ող, սեռ. դի, դաց, երգող, —դի, —դաց. Ժ. ի դէն, սեռ. դինի, դինաց, ընչեդէն, —դինի, —դինաց. Ժւ. ի որ, սեռ. թի, թաց, թագաւոր, —րի, —րաց. Ժք. ի կան, սեռ. ի, անց,

Ժողովական, -ի, -աց, Ժգ. ի սյին, սեռ. այնոյ, այնոց, իւրային, -այնոյ, -այնոց. Ժգ. ի ելի և ալի, սեռ. շոյ, շեաց, շեշի, -շոյ, -շեաց և բանալի, -շոյ, -շեաց. ԺԵ. ի ենի և աւնի, սեռ. նշոյ, նեաց, նոնենի, -նշոյ, -նեաց և ակաւնի, -նշոյ, -նեաց. ԺԶ. ի ոց, սեռ. ի, ագ, խնկանոց, -ի, -աց.

Նշանակելով զսեռականս ամենայն արմատ բառից, դիւրին եղև մեզ յապաւել և զսեռականս ածականաց կազմելոց յարմատոց անտի. զոր օրինակ. ածականքն բարդեալք միով յարմատոցս միտ, ծին, գետ, և այլն, որպէս ծանրամիտ, պտղածին, բանագետ, ունին զսեռ. վերջնոյ արմատոյն. այս է միտ, մտի, մտաց, ծին, ծնի, ից, գետ, գիտի, գիտաց. — Զնոյն իմանալ արժան է և զբարդ գոյականաց, ևս և զբայից. զայսոցիկ վերջնոցս ի բաց բարձաք յաճախ զկատարեալ ժամանակսն, որպէս. փոխանակ գրելոյ Մեղմացուցանեմ, ցուցի, թողաք զցուցի կրկնութիւնն, որ է կատարեալ ցուցանեմ բային. — Զեղաք և ոչ զածականաբար վարեալ սեռականս անցեալ ժամանակաց բայից, անփոփոխ յանգելով միշտ ելոյ, ելոց, որպէս, օրհնեալ, -ելոյ, -ելոց. — ի սեռականս յանգեալս յի իցեղական և յից կամ ագ ի յոգնական, վասն ոչ կրկնելոյ հանգէպ ամենայն բառից երկիցս ի, ից կամ ագ, բարձաք զեզ. թողլով միայն զյոգն. զոր օրինակ, փոխանակ դնելոյ, բալ, ի, ից, մուհակ, ի, ագ, եղաք՝ բալ, ից, մուհակ, ագ. — Զսոյն իմա և զայլոց ամենայն սեռականաց յանգելոց ի ոյ, ոց. ու, ուց. եղան, եղանց. որպէս, աթոռ, ոյ, ոց. արջ, ու, ուց. բաղեղն, եղան, եղանց.

Զանգղիարէն բառս ըստ այլ և այլ նշանակութեանց հայոյն կարգեցաք. յորս զնոյնանիչսն որոյեցաք ստորակիտիւ (,), և ըզտարբերութիւնս նշանակութեանց՝ մերթ միջակիտիւ և ստորակիտիւ միանգամայն (;), և մերթ կրկին կիտիւ (:) ուրանօր կարի իմն տարբեր էին նշանակութիւնքն.

Ի հայ բառսն՝ զհետ զնայաք ըստ կարի մերոյս Առձեռն Բառարանի (Ճ տպ. 1865), ծաղկաքաղ արարեալ գրեա թէ զհամարէն ընտիր բառս մատենագրաց մերոց, ի բաց պարուրելով զուսկէտսն և զանսովորս և զխորթս և զբազմութիւն բարդ բառից՝ զորոց զնշանակութիւնս դիւրին իցէ և օտարի ումեք իմաստասիրել յարմատոց անտի. եւ փոխանակ այնոցիկ աստղանիշ (*) եղաք բազում բառս ռամկականս կամ գաւառականս, զոր լուեալ և ընթերցեալ էր մեր ուրեք ուրեք. իսկ եթէ երբեք բառինչ անծանօթ և անստոյգ ել մեզ ընդ առաջ, եւրոպացի հարցական նշանակաւ (?) յայտ արարաք՝ իբր երկբայականս. Բաց ի սոցանէ կարեւոր յոյժ թուեցաւ յաւելուլ և զայն բառս, որ ոչ գտանէին ի գիրս նախնեաց՝ վասն անծանօթ լինելոյ առ նոսա և ուսմանցն, որպիսի են՝ բառք ուսումնականք և արուեստականք. ևս և

Նորոգ իմն բառս ճարտարապէս յօրինեալս յարդի քաջ հմտից հայկականն բարբառոյ: Բայց զի մի մերովքս եւեթ վաստակովք թուիցիմք պանծալ, ի դէպ էր արդեօք յիշատակել զհմտագոյնսն ի նոցանէ յայսմ ուսումնական առպարիզին, որպիսի դը եկաց Վ. Հ. Մանուէլ Վ. մեր Բաշունի, որում պարտիւք զբառս տարրաբանականս և զմեքենականս, կամ զչափագիտականն և զաստեղաբաշխականն. որ յոգնաբեղուն արդեամբք և ջանիւք գոռցես առաջին եկաց յազգիս՝ որ ինամով ճգնեցաւ ի զարգացումն այսպիսի ուսմանց, և եթող արձան յաւեժական երոխտեաց ի սիրտ և ի միտս հայկազուն մանկանց:

Յանգրիական մասին առաջնորդ կալաք զընդարձակ Բառգիրս մեծանուն D. Johnsonի և A. Boyerի. որպէս և զԱռձեռնս Alfred Elwallի, John Millhouseի, J. P. Robertsի, E. Cliftonի և զեռաւորու Արուեստական Բառգիրս (տպ. 1873) A.-L. Tolhausenի. որոց ամենեցուն կիրաւութիւն մեծ է յամենայն եւրոպացի ճեմարանս և ի վարժարանս:

Ի սկզբան հատորոյս եղաք զՏարբերս հայ Քերականութեան, որպէս և ի վախճանի Գանկս երկուս համառօտս, մին՝ յատուկ անուանց մարդոց, և այլն, և միւս այլ՝ քաղաքաց, տեղեաց, և այլն:

Այսչափ ինչ գոյզնաբանեալ վասն փոքու աշխատութեանս, ոչ այլում իմիք փոխարինի ակն ունիմք, բայց զներողամտութիւն և եթ գտանել ի բարեսէր կամաց Հանդիպողացս. զայս աղաչելով զի մի անաչառ դատաւորք միայն և քննողք լինիցին այսմ, յուշ ածեալ զբան մեծին Յ. Աբալիկերեայ. եթէ դատաւոր ի խիստ պատուհաս կամիցի զոք արկանել, մատնեացէ զնա ի բառագիրս յօրինել: Զի արգահատութեան թէ գոցի արժանի մերս այս ջան, սրտապնդեացի արդեօք և աշխատող նորին ոչ ինչ վեհերել արկանել ձեռն և յայլ նմանօրինակ վաստակս՝ յօգուտ և ի պատիւ թորգոմեան գրոհիս, որոյ անուն և սէր միշտ վառեաց զաջ և զսիրտս որդւոց Մխիթարայ՝ ճգնել ի զարգացումն նորին:

Ս. Ղազար, ի Զ Մեհեկանի ԹԵՐԸ

Հ. Մ. Պ.

. . . I find the Armenian language – which is twin, the literal and the vulgar – difficult, but not invincible; at least I hope not. I shall go on . . . It is a rich language, and would amply repay any one the trouble of learning it.

LORD BYRON

to Messrs Moore and Murray

4 and 5 dec. 1816.

P R E F A C E

The Armenian language, celebrated for its antiquity, is modelled in a great measure by the Greek and Syriac, the richest idioms in the world; but it has undergone since its origin numerous and considerable alterations both in syntax and by the adoption of words from foreign languages. This is especially observed in the translations of Greek and Syriac authors during the VI, VII, X and XII centuries of our æra.

The progress of philology permitting us at present to study accurately our language, if not to be absolutely its masters, it behoves us to endeavour to prevent the influence of modern languages, such as French and English, from making too many encroachments. The first of these languages, written and spoken by so many foreigners, has become very familiar to many of our Armenian fellow-countrymen. The second, owing to the extension of British power in the East, visited to its extremities by English ships, and to the foundation of that vast Indian empire, could not fail to attract the attention of the Armenians. Its study became a necessity for their commercial transactions; and they found also in its literature treasures of a varied, rich and original style. It is strange to say, and yet it is an undeniable fact, that many Armenians know the English language better than their mother-tongue! Far from opposing this partiality for it, we wish to promote it, regulating and directing the study of that language, by means of good grammars and dictionaries.

This is no new idea of our's. The Armenian Academy of St. Lazarus has worked for many years, and is still seriously occupied in spreading the knowledge of the English language in Armenia, by publications of this kind.

All living languages require to be modified according to the progress of time. New objects require new names; nothing more rational. But it is an imperious duty for learned men to control these innovations so as to prevent too great an abuse of neology, that gnawing worm, which alters, corrupts and distorts the most beautiful languages. To attain this object, all friends of science should unite together to oppose with all their might such abuses, and the help of the most humble assistant is not to be despised.

Scholars of the highest order and distinguished compatriots, whose commendation is precious to me, have imposed a heavy task on me, requesting me to publish a new dictionary. I have done my best to repay their confidence. The stock of the first dictionary being exhausted, and having found it incomplete, it was necessary to consult several Armenian and English works, and to have recourse to a new method, and change the rules adopted by the Rev. F. Paschal Awker, that learned divine who has rendered great services.

As regards the number of words, our New Dictionary is much richer than the former one and at the same time more purified. It contains besides the terms of the Armenian language used by ancient authors, a great number of popular words in daily use at present in our country, the synonymes of which exist only partially in works of our classic authors. It contains also a scientific nomenclature, composed by the first scholars of our nation, and by our best Academicians more particularly, of words relating to astronomy, physic, anatomy, natural history, chemistry and alchymy. We have included also some "current" words; that is to say, words generally made use of in good society, making a judicious use of them, and explaining as well as possible their meaning.

It is some years since we published the second edition of the English-Armenian Dictionary; which we have revised, making additions, corrections, suppressions etc.; and now we have the pleasure of presenting to the public this ARMENIAN-ENGLISH NEW DICTIONARY.

The old Armenian-English Dictionary (pub. 1825) – compiled by the above-mentioned Rev. Father, with the assistance of J. Brand Esq. the eminent Armenian scholar, – was undoubtedly a

most excellent work and was very favourably received by the literary world of that period ; but the many researches and studies made in both languages during the half century which has elapsed since the publication of that book, have caused a very detailed revision of the original work indispensable. That is what we have tried to do in as accurate and extensive a manner as possible, and we have done it most willingly as it seemed to us as necessary for our own countrymen as for foreigners.

We have done our utmost to make this dictionary as compact as possible, preferring to offer it to the public in a convenient portable size, so that its small dimensions may render it accessible to all. For this reason we have omitted the genitives of words terminating :

1st in *բիւն*, such as *բնութիւն*, whose gen. is always *բեան*, that is to say, *բնութեան*.

2dly in *գոյն*, gen. *գունի*, *գունից*, *բաղմագոյն*, *-գունի*, *-գունից*.

3dly in *ան*, gen. *ի*, *աց*, *բնակարան*, *-ի*, *-աց*.

4thly in *անք*, gen. *անաց*, *բամբասանք*, *-անաց*.

5thly in *ումն*, gen. *ման*, *գլորումն*, *-ման*, as well as the nominative plural *գլորմունք*, gen. *-մանց*.

6thly in *կից*, gen. *կցի*, *կցաց*, *դատակից*, *-կցի*, *-կցաց*.

7thly in *ունի*, gen. *ունւոյ*, *ունեաց*, *երանունի*, *-ունւոյ*, *-ունեաց*.

8thly in *իւ*, gen. *չի*, *չաց*, *զարթուցիւ*, *-ցի*, *-ցչաց*.

9thly in *ող*, gen. *ղի*, *ղաց*, *երգող*, *-ղի*, *-ղաց*.

10thly in *դէն*, gen. *դինի*, *դինաց*, *ընչեղէն*, *-դինի*, *-դինաց*.

11thly in *որ*, gen. *րի*, *րաց*, *թագաւոր*, *-րի*, *-րաց*.

12thly in *կան*, gen. *ի*, *աց*, *ժողովական*, *-ի*, *-աց*.

13thly in *այիւն*, gen. *այնոյ*, *այնոց*, *իւրային*, *-այնոյ*, *-այնոց*.

14thly in *ելի* and *ալի*, gen. *ւոյ*, *ւեաց*, *լսելի* and *բանալի*, *-ւոյ*, *-ւեաց*.

15thly in *ենի* and *անի*, gen. *նոյ*, *նեաց*, *նռնենի* and *ականի*, *-նոյ*, *-նեաց*.

16thly in *ոց*, gen. *ի*, *աց*, *խնկանոց*, *-ի*, *-աց*.

As we have indicated the gen. of all the roots, we have naturally suppressed also the genitive of compound adjectives with the roots *միտ*, *Տիւն*, *գէտ*, etc., such as *ժանրամիտ*, *պաղածին*, *բանազէտ*, etc. having the same genitive as their final radical; that is to say : *միտ*, *մտի*, *մտաց*; *ժին*, *ժնի*, *ժնից*; *գէտ*, *գիտի*, *գիտաց*. — This occurs also in all compound words and also in

the verbs, of which we have often omitted the preterit tense: instead of putting *մեղմայուցանեմ, ցուցի*, we left the repetition *ցուցի*, which is at the same time the preterit of the verb *ցուցա- նեմ*. — We have also suppressed the genitives of participles employed as adjectives, as they are invariably *ելոյ, ելոց: օրհնեալ, —ելոյ, —ելոց*.

In those genitives which are declined in *ի* in the singular and *ից* or *աց* in the plural, not to repeat unnecessarily before every word *ի, ից, or աց*, we have suppressed the singular, and employed only the plural. For instance: instead of putting *բալ, ի, ից, մութահ, ի, աց*, we have made use of *բալ, ից, մութահ, աց*. — We have adopted this system for all other genitives declined in *ոյ, ոց; ու, ուց; եղան, եղանց*; as, *աթոռ, ոյ, ոց; արջ, ու, ոց; բաղեղն, եղան, եղանց*.

We have arranged the English words according to their different significations in Armenian; the synonymes are always divided by a comma only (,) and the different significations are separated sometimes by a semicolon (;) at other times by a colon (:) where there is a different signification. — Not to repeat the Armenian words which are at the head of the article, or the English words and phrases in the middle, we have employed the following small horizontal line (—), as also in compound words formed from it by the addition of a syllable or another word, when they follow in the same paragraph.

In the series of Armenian words, we have adopted as much as possible the method of our Armenian Academic Dictionary, making a summary of nearly all the words chosen from our classic authors; obsolete words being excluded, as also a number of compound words, the meaning of which would easily be understood even by those unacquainted with the Armenian language. All these words have been substituted by other recent terms referring to arts, sciences and trades, adopted by our best modern writers and grammarians. And if we met sometimes with doubtful or unknown words, we have expressed this uncertainty by making use of an interrogative point (?), thus denoting the word as an unknown one. As well as all popular terms or phrases are preceded by an asterisk (*).

For the English words we have followed the method adopted in the very extensive Dictionaries of the two most famous lexicographers D. Johnson and A. Boyer; as well as the Dictionaries of Alfred Elwall, John Millhouse, J. P. Roberts, E. Clifton and the Technological Dictionary in three languages of A.-L. Tol-

hausen , (pub. 1873) ; all which are much in use in many European Lyceums and schools.

This Preface is followed by a Table of the Armenian Alphabet. It contains a better and more correct explanation of the sounds of the Armenian letters in English characters, which has not been so fully explained hitherto. We have added also a Short Accidence of the Armenian language. At the end of the dictionary two lists will be found ; one containing Proper Names, the other Geographical and Historical ones.

These details are given for the information of our Readers, but in no wise to lessen the merits of the works of our predecessors. Besides the compilation of a dictionary is a work of time, and if one can say so of industry and ingenuity – which brings neither glory nor profit to the Author, particularly so, if the critic discovers faults therein.

..... Quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cavit natura.

HORACE

The wisest thing is to attribute inevitable imperfections to inadvertency and to human weakness, and to appeal, without the patronage of the poet, to the indulgence of the Reader.

St. Lazarus, the 24th February 1879.

F. M. B.

SHORT ARMENIAN GRAMMAR

WORD

Words in the Armenian language consist of eight parts of speech; Nouns, Pronouns, Verbs, Participles, Prepositions, Adverbs, Conjunctions, Interjections.

NOUN

In nouns six peculiarities are to be considered: Gender, Form, Species or Kind, Number, Case, Declension.

GENDER

In the Armenian language the genders are distinguished by their natural significations, as

MASCULINE

Ադամ *Adam*. Պետրոս *Peter*. Գրիգոր *Gregory*. Վարդան *Vardan*, &c.

Հայր *father*. Ուսար *son*. Թագաւոր *king*. ցուլ *bull*. եղջերու *a stag*. աքաղաղ *cock*, &c.

Աւետան *tribunal*. զօր *soldiers*. Հեծեւա-
րանք *cavalry*, *horse-troops*, &c.

FEMININE

Եւայ *Eve*. Մարիամ *Mary*. Շուշան *Susanna*. Վարդուհի *Rose*, &c.

Մայր *mother*. քոյր *sister*. Հարսն *bride*.
Բագուհի *queen*. կով *cow*. երինջ *heifer*.
Մաքի *ewe*. մարի *hen*. եղն *hind*, &c.

COMMON

Մարդ *man*. զաւակ *child*. տղայ *infant*.

Ժառանգ *an heir*. Թռչուն *bird*. մաղ-
ժիկ *chick, chicken*. հաւ *fowl*. ոչխար *sheep*.
աղաւնի *dove*. ձի *horse*. շուն *dog*, &c.

NEUTER

Ջուր *water*. օդ *air*. հող *earth*. մար-
մին *body*. երկինք *heaven*. լոյս *light*. Ծառ-
tree. ձեռք *hand*. ոտք *foot*. հոգի *soul*,
spirit. միտք *mind*. տուն *house*. ամսոն
chair. կեանք *life*. մահ *death*. համբերու-
թիւն *patience*. անիրաւութիւն *injustice*, &c.

FORM

The forms of the nouns are three: simple, as, մարդ *man*: Preceded by a particle, as, անմարդ *inhuman*: Composed of entire words, as, մարդասեր *human, kind*.

The different modes of producing compound epithets and words, are the treasure and ornament of the Armenian language; a thousand varieties of compounded words may be made in this tongue.

SPECIES or KIND

There are two kinds of words: Primitive, as, մարդ *man*: and Derivative or Derived having at the termination a particle, as, մարդկային *human*.

The Derivatives are most abundant in the Armenian language.

NUMBER

Numbers are two: Singular, as, մարդ *man*: and Plural, as, մարդք *or* մարդիկ *men*.

XVIII

The plural of some nouns is formed in a particular manner, as, *կին woman, կանայք women. վանք convent, վանորայք or վանորեայք convents. գիր or գիրք book, գրեան books. մանուկ child, boy, մանկո՞ւի children, boys.*

CASE

The cases in the Armenian language according to the modern authors are *ten* (10) in number.

- 1 Nominative *մարդ the man.*
- 2 Genitive *մարդոյ of the man. [man.]*
- 3 Dative *մարդոյ or ի մարդ to the*
- 4 Accusative *զմարդ the man.*
- 5 Ablative *ի մարդոյ from the man.*
- 6 Narrative *զմարդոյ concerning the man. [man.]*
- 7 Instrumental *մարդով by means of*
- 8 Circumdativ *զմարդով about the man. [դուռ in the man.]*
- 9 Commorative *ի մարդ or ի մարդ.*
- 10 Vocative *մի մարդ o man!*

According to the ancient authors the cases are properly only *six* (6).

1 Nominative.	4 Accusative.
2 Genitive.	5 Ablative.
3 Dative.	6 Instrumental.

And these will be followed in the present grammar.

DECLENSION

Concerning the number of declensions of the nouns, the opinions of authors are various: we will number *ten* (X), dividing them into two classes.

The first class contains six *simple* or *regular* declensions, and the second four *mixed* or *irregular* declensions: and they are distinguished from the second and sixth cases in this manner.

Regular declensions

	SINGULAR		PLURAL	
	Gen.	Instr.	Gen.	Instr.
1	ի.	իւ.	ից.	իւք.
2	ի.	աւ.	աց.	գք.
3	ոյ.	ով.	ոց.	ովք.
4	ան.	ամբ.	անց.	ամբք.
5	ու.	ու.	ուց.	ուք.
6	եր.	երբ or եղ.	երց.	երբք or եղք.

Irregular declensions

	SINGULAR		PLURAL	
	Gen.	Instr.	Gen.	Instr.
1	ւոյ.	ւով or եաւ.	եաց.	ւովք or եայց.
2	ին.	ամբ.	անց.	ամբք.
3	ով.	աւ or ամբ.	անց.	ամբք.
4	այ or եայ.	աւ or եաւ.		

I

SINGULAR

Արքայ the king.
 Արքայի of the king.
 Արքայի or յարքայ, յարքայ to the king.
 շԱրքայ the king.
 յԱրքայի from the king.
 Արքայիւ with or by the king.

PLURAL

Արքայք the kings.
 Արքայից of the kings.
 Արքայից or յարքայս, յարքայս to the kings. [kings].
 շԱրքայից the kings.
 յԱրքայից from the kings.
 Արքայիւք with or by the kings.

II

SINGULAR

Կարդ the order.
 Կարդի of the order.
 Կարդի or ի կարդ, աւ կարդ to the order. [order].
 շԿարդ the order.
 ի կարդի from the order.
 Կարդաւ with or by the order.

PLURAL

Կարդք the orders.
 Կարդաց of the orders.
 Կարդաց or ի կարդս to the orders.
 շԿարդս the orders.
 ի կարդաց from the orders. [orders].
 Կարդաւք or կարդք with or by the

III

SINGULAR

Մարդ the man.
 Մարդոյ of the man. [man].
 Մարդոյ or մարդու or ի մարդ to the man.
 շՄարդ the man.
 ի Մարդոյ from the man.
 Մարդով with or by the man.

PLURAL

Մարդք the men.
 Մարդոց of the men.
 Մարդոց or ի մարդս to the men.
 ՂՄարդս the men.
 ի Մարդոց from the men.
 Մարդովք with or by the men.

IV

SINGULAR

Հիշ the foundation.
 Հիման of the foundation.
 Հիման or ի հիշ to the foundation.
 ՂՀիշ the foundation.
 ի Հիմանէ from the foundation.
 Հիմամբ with or by the foundation.

PLURAL

Հիմունք the foundations.
 Հիմունքոց of the foundations.
 Հիմունք or ի հիմունքս to the foundations.
 ՂՀիմունքս the foundations.
 ի Հիմունք from the foundations.
 Հիմամբք with or by the foundations.

V

SINGULAR

Գանձ the treasure.
 Գանձու of the treasure.
 Գանձու or ի գանձ to the treasure.
 ՂԳանձ the treasure.
 ի Գանձէ from the treasure.
 Գանձու with or by the treasure.

PLURAL

Գանձք the treasures.
 Գանձուց of the treasures.
 Գանձուց or ի գանձս to the treasures.
 ՂԳանձս the treasures.
 ի Գանձուց from the treasures.
 Գանձուք with or by the treasures.

VI

SINGULAR

Աղբիւր the fountain.
 Աղբիւր of the fountain.
 Աղբիւր or յաղբիւր to the fountain.
 ՂԱղբիւր the fountain.
 յԱղբիւրէ or յաղբիւրէ from the fountain.
 [fountain.
 Աղբիւրք or աղբիւրաւ with or by the

PLURAL

Աղբերք or աղբիւրք the fountains.
 Աղբերց or աղբերաց of the fountains.
 Աղբերց, աղբերաց or յաղբերս, յաղբիւրս to the fountains.
 ՂԱղբերս or զաղբիւրս the fountains.
 յԱղբերց or յաղբերաց from the fountains.
 [fountains.
 Աղբերքք or աղբերաւք with or by the

VII

SINGULAR

Տեղի the place.
 Տեղւոյ of the place.
 Տեղւոյ or տեղւոյ or ի տեղի to the
 ՂՏեղի the place. [place.
 ի Տեղւոյ or ի տեղւոյէ from the place.
 Տեղեաւ with or by the place.

PLURAL

Տեղիք the places.
 Տեղեաց of the places.
 Տեղեաց or ի տեղիս to the places.
 ՂՏեղիս the places.
 ի Տեղեաց from the places. [places.
 Տեղեաւք or տեղեաւք with or by the

VIII

SINGULAR

Բեռն the burden.
 Բեռնի of the burden.
 Բեռնի or ի բեռն to the burden.
 ՂԲեռն the burden.
 ի Բեռնանէ from the burden.
 Բեռամբ with or by the burden.

PLURAL

Բեռնիք the burdens.
 Բեռնաց of the burdens.
 Բեռնաց or ի բեռնիս to the burdens.
 ՂԲեռնիս the burdens.
 ի Բեռնաց from the burdens.
 Բեռամբք with or by the burdens.

IX

SINGULAR

Կին the woman or the wife.
 Կնոջ of the woman.
 Կնոջ or ի կին to the woman.
 ՂԿին the woman.
 ի Կնոջէ from the woman.
 Կնաւ or կանամբ with or by the woman.

PLURAL

Կանայք the women or the wives.
 Կանանց of the women.
 Կանանց or առ կանայս to the women.
 շԿանայս the women.
 Ի Կանանց from the women.
 Կանամբք with or by the women.

*The following are declined
 in this manner.*

SINGULAR

Գիւղ or գեղ the village.
 Գեղ of the village.
 Գեղ or Ի գիւղ to the village.
 շԳիւղ the village.
 Ի Գեղէ from the village.
 Գիւղիւ with or by the village.

PLURAL

Գիւղք the villages.
 Գիւղից of the villages.
 Գիւղից or Ի գիւղս to the villages.
 շԳիւղս the villages.
 Ի Գիւղից from the villages. [villages.
 Գիւղիւք or գիւղօք with or by the

SINGULAR

Տէր the Lord, the Master.
 Տեան of the lord.
 Տեան or ցտէր to the lord.
 շՏէր the lord.
 Ի Տեանէ or Ի Տեանէ from the lord.
 Տերամբք with or by the lord.

PLURAL

Տեաք the Lords, the Masters.
 Տեարց or տերանց of the lords. [lords.
 Տեարց, տերանց or ցտեարս to the
 շՏեարս the lords.
 Ի Տեարց or Ի տերանց from the lords.
 Տերամբք with or by the lords.

SINGULAR

Աւր or օր the day.
 Աւուր of the day.
 Աւուր or յաւր or յօր to the day.
 շԱւր or զօր the day.
 Ի Աւրէ or յօրէ from the day.
 Աւուրք with or by the day.

PLURAL

Աւուրք the days.
 Աւուրց of the days.
 Աւուրց or յաւուրս to the days.
 շԱւուրս the days.
 Ի Աւուրց from the days.
 Աւուրքք with or by the days.

SINGULAR

Հայր the father.
 Հաւր or հօր of the father.
 Հաւր, հօր or ցհայր to the father.
 շՀայր the father.
 Ի Հաւրէ or Ի հօրէ from the father.
 Հարք with or by the father.

PLURAL

Հարք the fathers.
 Հարց or հարանց of the fathers.
 Հարց, հարանց or ցհարս to the fathers.
 շՀարս the fathers.
 Ի Հարց or Ի հարանց from the fathers.
 Հարքք with or by the fathers.

X

SINGULAR

Տիգրան Tigranes.
 Տիգրանայ of Tigranes.
 Տիգրանայ or Ի Տիգրան to Tigranes.
 շՏիգրան Tigranes.
 Ի Տիգրանայ from Tigranes.
 Տիգրանաւ with or by Tigranes.

SINGULAR

Հելենէ Helena.
 Հելենեայ of Helena.
 Հելենեայ or առ Հելենէ to Helena.
 շՀելենէ Helena.
 Ի Հելենեայ from Helena.
 Հելենեաւ with or by Helena.

ADJECTIVES

Adjectives in the Armenian language admit besides the number or case the degrees of comparison.
 The Comparatives are formed in

three modes : 1. with the particle գոյ, as բարի, *good*, բարեգոյն, *better*. 2. with the prepositions քան, և, աստի, as, մեծ, *great*, մեծ քան, *greater than*, աստի մեծ, *greater*. 3. with different cases of the substantive, as, մեծն է մարգարեից, *greater than all prophets*; մեծն է մարգարէս, *greater amongst the prophets*.

The Superlatives are also formed in three manners: 1. with the particles -մէ, գէր, ձի, երէտ or է- put before them, as, ամենաբարի, *best*, ամենախառաւ, *wisest*, գերամաքուր, *most clean*, մեծազայեղուշ, *most convenient*, եւամեծ, *greatest*. 2. by adding to them some adverbs, as, ևս մեծագոյն or մեծագոյն ևս, *greatest*, յոյժ վատութարացոյն, *worst*, ամենեւին գեղեցիկ, *most handsome*, երես եղիկի, *most miserable*. 3. by redoubling the positives, as, մեծամեծ, *greatest*, չարագար or չար աստիւքան զչար, *worst*.

PRONOUNS

Pronouns supply the place of nouns and, like them, have case, number, and particularly the first, second and third persons, as, էս I, դու thou, նա he.

In Armenian they have no genders.

There are four kinds of pronouns : Substantive or Personal, as, էս I, դու thou, նա he, *himself*, իւր own, *himself*. Definitive, as, սա *this*, դա *that*, նա *that*, he, she, it. Possessive, as, իմ or իմոյն *my*, մեր or մերոյն *our*, մերս, *our's*, քոյ or քոյն *thy*, իմ, *thine*, ձեր or ձերոյն *your*, իմ, *your's*, իւր or իւրոյն *his*, *hers*, *its*, իւրեանց, *their*, *their's*; & Relative, as, որ *who*, *which*, *that*, *what*.

The three letters -ւ, -դ, -ի, are called Articles-distinctive-of-the-persons; and joined to the terminations of words and verbs, shew their persons or order, and are used as personal, possessive, and definitive pronouns; as: մարդ, *I who am a man* or *my man*, or *this man*; մարդդ *thou who art a man*, or *thy man*, or *that man*; մարդն *he who is a man*, or *his man* or *that man*.

DECLENSIONS OF THE PERSONAL PRONOUNS

Ես I.

Իմ of me, mine or my.

Ինձ, ցիս, առ իս to me.

Չիս me.

Ենէն from me.

Ինչ with or by me.

Մենք we.

Մեր of us, our or our's.

Մեզ, ցմեզ, առ մեզ to us.

ՉՄեզ us.

Ե Մենք from us.

Մեւք or մեզք with or by us.

Դու thou.

Դո of thee, thine or thy.

Դեզ, առ քեզ, ցքեզ to thee.

ՉԴեզ thee.

Ե Դեն from thee.

Դւ with or by thee.

Դուք ye or you.

Ձեր of you, your or your's.

Ձեզ, ցձեզ, առ ձեզ to you.

ՉՁեզ you.

Ե Ձեն from you.

Ձեւք or ձեզք with or by you.

Ինքն he or himself.

Ինքեան of him or his.

Ինքեան or առ ինքն to him.

ՉԻնքն him.

Ե Ինքեն from him.

Ինքեամք with or by him.

Ինքեանք they or themselves.

Ինքեանց of them, their or their's.

Ինքեանց or առ ինքեանս to them.

ՉԻնքեանս them.

Ե Ինքեանց from them.

Ինքեամքք with or by them.

VERBS

The Conjugations of the verbs are four, and are distinguished by the last vowels of their indicatives, which are, է, ւ, ան, օ.

The indicative of the First conjugation ends with the vowel է as, շարժեմ. *I move*; of the Second with ւ as, լուսնամ. *I wash*; of the Third with ան as, հեղում. *I pour out*; of the Fourth with օ as, ուսանիմ. *I learn*.

Specimen of the four conjugations of the regular verbs with their moods, tenses, numbers and persons.

INDICATIVE — Present

Sing. Pers.

Դարժ-եմ-ես-է.
Լուան-ամ-աս-այ.
Հեղ-ում-ուս-ու.
Ուսան-իմ-իս-ի.

Plur. Pers.

Հարժ-եմք-էք-են.
Լուան-ամք-այք-ան.
Հեղ-ումք-ոյք-ուն.
Ուսան-իմք-իք-ին.

Imperfect

Դարժ-էի-էիր-էր.
Լուան-այի-այիր-այր.
Հեղ-ուի-ուիր-ոյր.
Ուսան-էի-էիր-էր.

Հարժ-էաք-էիք-էին.
Լուան-այաք-այիք-ային.
Հեղ-ուաք-ուիք-ուին.
Ուսան-էաք-էիք-էին.

Perfect

Դարժ-եցի-եցեր-եաց.
Լուացի-ցեր-լուաց.
Հեղ-իւ-եր-հեղ.
Ուս-այ-ար-աւ.

Հարժ-եցաք-եցիք-եցին.
Լուացաք-ցիք-ցին.
Հեղ-աք-իք-ին.
Ուս-աք-արք-ան.

Future

Դարժ-եցից-եսցես-եսցէ.
Լուացից-սցես-սցէ.
Հեղ-ից-սես-ցէ.
Ուս-այց-ցիս-ցի.

Հարժ-եսցուք-եսիլք-եսցեն.
Լուացուք-սիլք-սցեն.
Հեղ-ցուք-լիլք-ցեն.
Ուս-ցուք-լիլք-ցին.

IMPERATIVE — Present

Դարժես, մի շարժեր.
Դարժեսցէ, մի շարժեսցէ.
Լուա, մի լուանար.
Լուասցէ, մի լուասցէ.
Հեղ, մի հեղուր.
Հեղցէ, մի հեղցէ.
Ուսիր, մի ուսանիր.
Ուսցի, մի ուսցի.

Դարժեցէք, մի շարժէք.
Դարժեսցեն, մի շարժեսցեն.
Լուացէք, մի լուանալք.
Լուասցեն, մի լուասցեն.
Հեղէք, մի հեղուր.
Հեղցեն, մի հեղցեն.
Ուսարուք, մի ուսանիք.
Ուսցին, մի ուսցին.

Future

Դարժեալիք որ շարժեսցես,
շարժեսցէ.
Լուառլիք որ լուասցես,
լուասցէ.
Հեղլիք որ հեղցես, հեղցէ.
Ուսլիք որ ուսանիլիք, ուսցի.

Դարժեսցուք, շարժեալիք,
շարժեսցեն.
Լուասցուք, լուառլիք,
լուասցեն.
Հեղո՞ւք հեղլիք, հեղցեն.
Ուսցուք, ուսլիք որ ուսանիլիք, ուսցին.

SUBJUNCTIVE

The Present is formed like that of Indicative.

Future

Դարժ-իցիմ-իցես-իցէ.
Լուան-այցեմ-այցես-այցէ.
Հեղ-ուցում-ուցուս-ուցու.
Ուսան-իցիմ-իցես-իցէ.

Հարժ-իցեմք-իցէք-իցեն.
Լուան-այցեմք-այցէք-այցեն.
Հեղ-ուցումք-ուցուք-ուցուն.
Ուսան-իցեմք-իցէք-իցեն.

INFINITIVE

Ծարժ-ել. Լուան-ալ. Հեղ-ուլ. Ուսան-իլ or ել.

PARTICIPLE — *Present*

Ծարժող or Ծարժեցող. Լուացող. Հեղող. Ուսանող.

Past

Ծարժեալ. Լուացեալ. Հեղեալ. Ուսեալ.

Future

Ծարժելոց or Ծարժելի. Լուանալոց or Լուանալի.
Հեղոց or Հեղի. Ուսանելոց or Ուսանելի.

CONJUGATION OF SUBSTANTIVE VERBS

Defective verb *Եմ*, *I am*.

INDICATIVE — *Present*

Եմ I am ես thou art է he is.
Եմք we are էք you are են they are.

Imperfect

Էի I was էիր thou wast էր he was.
Էմք we were էիք you were էին they were.

IMPERATIVE

Եր be thou or do thou be.
Էք or Էրժեք be you or do you be.

SUBJUNCTIVE

Էյեմ I be էյես thou be էյէ he be.
Էյեմք we be էյեք you be էյեն they be.

INFINITIVE

Ել to be.

PARTICIPLE — *Past*

Ել եղ եղալ been or having been.

Future

Ելոց which is to be or about to be.

Defective verb *Գնմ* *I am* or *I exist*.

INDICATIVE — *Present*

Գնմ I am գնես thou art գոյ he is.
Գնմք we are գոյք you are գոն they are.

Imperfect

Գոյիր thou wast գոյր he was.

Գոյին they were.

SUBJUNCTIVE — *Future*

Գուցէ he be, it may be, it would be.
Գուցեն they be, they may be.

INFINITIVE

Գոլ to be, to exist.

PARTICIPLE — *Present*

Գոյող being.

Substantive verb *Եղանիւմ* *I am made*
or *done*.

INDICATIVE — *Present*

Եղանիւմ I am made եղանիս thou art
made եղանի he is made.
Եղանիւմք we are made եղանիք you are
made եղանին they are made.

Imperfect

Եղանէի I was made եղանէիր thou
wast made եղանէր he was made.
Եղանէաք we were made եղանէիք you
were made եղանէին they were
made.

Perfect

Եղէ or Եղոյ I have been եղիր thou
hast been եղլ he has been.
Եղաք or Եղեաք we have been եղէք
or Եղալք you have been եղեն they
have been.

Future

Եղէց I shall be եղիցիս thou shalt be
եղիցի he shall be.

IMPERATIVE — Present

Մի եղանի՛ր be thou not եղիցի՛ let him be.
 Եղերո՛ւք be you մի եղանիք be you not եղիցին՛ let them be.

SUBJUNCTIVE

The Present is formed like that of the Indicative.

Future

Եղիցիմ՝ or եղանիցիմ՝ I shall be made
 եղիցիս thou shalt be made եղիցի he shall be made.
 Եղիցիմք or եղանիցիմք we shall be made
 եղիցիք or եղիցիք you shall be made
 եղիցին they shall be made.

INFINITIVE

Եղանիլ to be, to be made, to be done.

PARTICIPLE — Past

Եղեալ been, made, done, having been.

Future

Եղանելոց or եղանելի which is to be.

Substantive verb Լուիս I am, I am made or done.

INDICATIVE — Present

Լինիմ I am լինիս thou art լինի he is.
 Լինիմք we are լինիք you are լինին they are.

Imperfect

Լինեի I was լինեիր thou wast լինեիր he was.
 Լինեաք we were լինեիք you were լինեին they were.

Future

Լիցիմ I shall be լիցիս thou shalt be լիցի he shall be.
 Լիցիմք we shall be լիցիք or լիցիք you shall be լիցին they shall be.

IMPERATIVE — Present

Լի՛ր be thou մի լինիր be thou not լիցի՛ let him be.
 Լիք՝ or լերո՛ւք be you մի լինիք be you not լիցին՛ let them be.

Future

Լիիր or լինիր or լիցիս be thou լիցի let him be.
 Լիցիւք let us be լիցիք or լինիր be you լիցին let them be.

SUBJUNCTIVE

Present is like that of the Indicative.

Future

Լինիցիմ I be or may be լինիցիս thou be լինիցի he be.
 Լինիցիմք we be լինիցիք you be լինիցին they be.

INFINITIVE

Լինել to be.

PARTICIPLE — Present

Լինող being.

Past

Լեալ or լիեալ been, having been.

Future

Լինելոց or լինելի which is to be.

FIRST CONJUGATION

Active Ելալիս To move.

INDICATIVE — Present

Եարժեմ I move շարժես thou movest շարժես he moves.
 Եարժեմք we move շարժեք you move շարժեն they move.

Imperfect

Եարժեի I moved or was moving շարժեիր thou movedst or wast moving շարժեիր he moved or was moving.
 Եարժեաք we moved or were moving շարժեիք you moved or were moving շարժեին they moved or were moving.

Perfect

Եարժեցի I moved շարժեցիր thou movedst շարժեաց he moved.
 Եարժեցաք we moved շարժեցիք you moved շարժեցին they moved.

Future

Շարժեցից I shall move շարժեցես thou shalt move շարժեցէ he shall move.

Շարժեցուք we shall move շարժես. ջիք you shall move շարժեցեն they shall move.

IMPERATIVE — Present

Շարժես move thou մի շարժեր move thou not շարժեցէ let him move.

Շարժեցէք move you մի շարժէք move you not շարժեցեն let them move.

Future

Շարժեալիք or շարժեցես move thou շարժեցէ let him move.

Շարժեցուք let us move շարժեալիք move you շարժեցեն let them move.

SUBJUNCTIVE

The Present is like that of the Indicative.

Future

Շարժեցեմ I move, I may, might, could, should, would move շարժեցես thou move, &c. շարժեցէ he move, &c.

Շարժեցեմք we move, &c. շարժեցեք you move, &c. շարժեցեն they move, [&c.

INFINITIVE

Շարժել to move.

PARTICIPLE — Present

Շարժող or շարժեցող moving, who moves.

Past

Շարժեալ or շարժեցեալ having moved.

Future

Շարժելոց which has to move.

Passive ԵԱՐԺԻՄ To be moved

INDICATIVE — Present

Շարժիմ I am moved շարժիս thou art moved շարժի he is moved.

Շարժեմք we are moved շարժեք you are moved շարժին they are moved.

Imperfect

Շարժէի I was moved շարժէիր thou wast moved շարժէր or շարժիւր he was moved.

Շարժեալք we were moved շարժէիք you were moved շարժէին they were moved.

Perfect

Շարժեցայ I have been moved շարժեցար thou hast been moved շարժեցաւ he has been moved.

Շարժեցալք we have been moved շարժեցալք you have been moved շարժեցան they have been moved.

Future

Շարժեցայց I shall be moved շարժեսցես thou shalt be moved շարժեսցի he shall be moved.

Շարժեսցուք we shall be moved շարժիիք you shall be moved շարժեսցին they shall be moved.

IMPERATIVE — Present

Շարժեսց or շարժեցիր be thou moved մի շարժիր be thou not moved շարժեսցի let him be moved.

Շարժեսցարուք be you moved մի շարժիք be you not moved շարժեսցին let them be moved.

Future

Շարժեսցիր or շարժիիր be thou moved շարժեսցի let him be moved.

Շարժեսցուք let us be moved շարժիլք be you moved շարժեսցին let them be moved.

SUBJUNCTIVE

Present is like that of the Indicative.

Future

Շարժեցիմ I shall be moved շարժեսցեսցես thou shalt be moved շարժեսցի he shall be moved.

Շարժեցեմք we shall be moved շարժեսցեք you shall be moved շարժեսցին they shall be moved.

INFINITIVE

Շարժիլ or շարժել to be moved.

PARTICIPLE — *Past*

Շարժեալ or շարժեցեալ moved, being moved.

Future

Շարժելոց or շարժելի which is to be moved.

In this manner many neuter-passive and common verbs are conjugated.

SECOND CONJUGATION

Active ԼՈՒՆԱԼՄ To wash

INDICATIVE — *Present*

Լուանամ I wash Լուանաս thou washest Լուանայ he washes.

Լուանամք we wash Լուանալք you wash Լուանան they wash.

Imperfect

Լուանայի I washed or was washing Լուանայիր thou washedst or wast washing Լուանայր he washed or was washing.

Լուանալք we washed or were washing Լուանայիք you washed or were washing Լուանային they washed or were washing.

Perfect

Լուացի I washed Լուացիր thou washedst Լուաց he washed.

Լուացաք we washed Լուացիք you washed Լուացին they washed.

Future

Լուացից I shall wash Լուացես thou shalt wash Լուացի he shall wash.

Լուացուք we shall wash Լուացիք you shall wash Լուացեն they shall wash.

IMPERATIVE

Present and Future

Լուա, Լուա՛նայիր or Լուա՛նայես wash thou մի Լուանար wash thou not Լուանայ՛ let him wash.

Լուա՛նայուք let us wash Լուացէ՛ք or Լուա՛նայիք wash you Լուացեն՛ let them wash.

SUBJUNCTIVE — *Future*

Լուանայցիմ I wash, may wash, might wash, I could, should, would wash Լուանայցես thou wash, &c. Լուանայցէ he wash, &c.

Լուանայցեմք we wash Լուանայցեք you wash Լուանայցեն they wash.

INFINITIVE

Լուանալ to wash.

PARTICIPLE — *Present*

Լուացող washing, who washes.

Past

Լուացեալ having washed.

Future

Լուանալոց who has to wash.

Passive ԼՈՒՆԱԼԻՄ To be washed

INDICATIVE — *Present*

Լուանիմ I am washed Լուանիր thou art washed Լուանի he is washed.

Լուանիմք we are washed Լուանիք you are washed Լուանին they are washed.

Perfect

Լուացայ I have been washed Լուացար thou hast been washed Լուացաւ he has been washed.

Լուացաք we have been washed Լուացալք you have been washed Լուացան they have been washed.

Future

Լուացայց I shall be washed Լուացայես thou shalt be washed Լուացայի he shall be washed.

Լուացուք we shall be washed Լուացայիք you shall be washed Լուացայեն they shall be washed.

IMPERATIVE

Present and Future

Լուա, Լուացիր or Լուա՛նայիր be thou washed Լուացի՛ let him be washed.

Լուա՛նայուք let us be washed Լուա՛նայիք

be you washed լուսոյքն let them be washed.

SUBJUNCTIVE

Լուսնայցիմ I may be washed լուս-
նայցիս thou mayest be washed
լուսնայցի he may be washed.
Լուսնայցիք we may be washed լուս-
նայցիք you may be washed լուս-
նայցին they may be washed.

INFINITIVE

Լուսնիլ to be washed.

PARTICIPLE — Past

Լուսցեալ washed.

Future

Լուսնալի which is to be washed.

The passives of the second conjugation are not so harmonious to the ear, whence they are sometimes formed by means of the verbs substantive, or the actives are adopted with a passive sense.

THIRD CONJUGATION

Active չնոսիս To pour out

INDICATIVE — Present

Չնոսմ I pour out չնոսես thou pour-
est out չնոսի he pours out.
Չնոսեք we pour out չնոսիք you pour
out չնոսան they pour out.

Imperfect

Չնոսի I poured out or was pouring
out չնոսիր thou pour'dst out or
wast pouring out չնոսիր he poured
out or was pouring out.
Չնոսաք we poured out or were pour-
ing out չնոսիք you poured out or
were pouring out չնոսին they
poured out or were pouring out.

Perfect

Չնոսի I poured out չնոսիր thou pour'dst
out չնոսի or չնոսի he poured out.
Չնոսաք we poured out չնոսիք you pour-
ed out չնոսին they poured out.

Future

Չնոսի I shall pour out չնոսես thou
shalt pour out չնոսի he shall pour
out.

Չնոսաք we shall pour out չնոսիք you
shall pour out չնոսան they shall
pour out.

IMPERATIVE

Present and Future

Չնոս, չնոսիր or չնոսես do thou pour
out մի չնոսար do thou not pour out
չնոսի let him pour out.

Չնոսաք let us pour out չնոսիք or
չնոսիք do you pour out մի չնոսար
do you not pour out չնոսան let
them pour out.

SUBJUNCTIVE — Future

Չնոսցում I pour out, I may, might,
could, should, would pour out չն-
ոսցում, thou pour out, &c. չնոս-
ցու he pour out, &c.

Չնոսցաք we pour out, &c. չնոս-
ցաք you pour out չնոսան they
pour out.

INFINITIVE

Չնոսլ to pour out.

PARTICIPLE — Present

Չնոսող pouring out.

Past

Չնոսալ having poured out.

Future

Չնոսց who has to pour out.

Passive չնոսնիս To be poured out

INDICATIVE — Present

Չնոսնիմ I am poured out չնոսնիս
thou art poured out չնոսնի he is
poured out.

Չնոսնիք we are poured out չնոս-
նիք you are poured out չնոսնին
they are poured out.

Perfect

Չնոսայ I have been poured out չն-

XXVIII

զար thou hast been poured out
 զաւ he has been poured out.
 Հեղաք we have been poured out
 զաւք you have been poured out
 զան they have been poured out.

Future

Հեղայց I shall be poured out
 Հեղքիս thou shalt be poured out
 Հեղքի he shall be poured out.
 Հեղաւք we shall be poured out
 Հեղքիք you shall be poured out
 Հեղքին they shall be poured out.

IMPERATIVE

Հեղեր or Հեղքիս be thou poured out
 Հեղքի let him be poured out.
 Հեղարուք or Հեղքիք be you poured out
 Հեղքին let them be poured out.

INFINITIVE

Հեղանիլ to be poured out.

PARTICIPLE — Past

Հեղեալ poured out.

Future

Հեղի which is to be poured out.

The deficiencies of the third conjugation passive are supplied from its active.

FOURTH CONJUGATION

Common verb ՌԻՍԵՆԻՄ To learn

INDICATIVE — Present

Ռսանիմ I learn
 Ռսանիս thou learnest
 Ռսանի he learns.
 Ռսանաւք we learn
 Ռսանիք you learn
 Ռսանին they learn.

Imperfect

Ռսանէի I learned or was learning
 Ռսանէիր thou learnedst or wast learning
 Ռսանէր he learned or was learning.
 Ռսանէաւք we learned or were learning
 Ռսանէիք you learned or were learning
 Ռսանէին they learned or were learning.

Perfect

Ռսայ I have learned
 Ռսար thou hast learned
 Ռսաւ he has learned.
 Ռսաք we have learned
 Ռսայք you have learned
 Ռսան they have learned.

Future

Ռսայց I shall learn
 Ռսքիս thou shalt learn
 Ռսքի he shall learn.
 Ռսաւք we shall learn
 Ռսքիք you shall learn
 Ռսքին they shall learn.

IMPERATIVE — Present

Ռսեր learn thou
 Ռսանիւր learn thou not
 Ռսքի let him learn.
 Ռսարուք do you learn
 Ռսանիք do you not learn
 Ռսքին let them learn.

Future

Ռսլեր or Ռսանիլեր learn thou
 Ռսլի let him learn.
 Ռսանաւք let us learn
 Ռսլիք or Ռսանիք do you learn
 Ռսլին let them learn.

SUBJUNCTIVE

The Present is like that of the Indicative.

Future

Ռսանիցիմ I learn, may, might, could, should, would learn
 Ռսանիցիս thou learn, &c.
 Ռսանիցի he learn, &c.
 Ռսանիցաւք we learn, &c.
 Ռսանիցիք you learn
 Ռսանիցին they learn.

INFINITIVE

Ռսանիլ or Ռսանել to learn.

PARTICIPLE — Present

Ռսանող learning, who learns.

Past

Ռսեալ having learned.

Future

Ռսանեաց or Ռսանելի who has to learn.

Thus are also conjugated the common verbs, which in the first person of the Perfect terminate in ցայ.

They are at the same time active and passive.

IRREGULAR VERBS

The Irregular Verbs are changed in their Perfect Tenses in the following manner.

Infinitive	Indicative-Present	Perfect
Անել to do.	առնեմ I do.	արարի I did.
Դնել to put.	դնեմ I put.	եդի I have put, I put.
Լսել to hear.	լսեմ I hear.	լուայ I heard.
Ճանաչել to know.	ճանաչեմ I know.	ծանեայ I have known, I knew.
Մեղանչել to sin.	մեղանչեմ I sin.	մեղայ I have sin, or sinned.
Յանել to rise.	յառնեմ I rise.	յարեայ I have been risen, I rose.
Տալ to give.	տամ I give.	եառւ I have given, I gave.
Գալ to come.	գամ I come.	եկի I came, or I was come.
Ուտել to eat.	ուտեմ I eat.	կերայ I have eaten, I ate or eat.
Ըմպել to drink.	ըմպեմ I drink.	արբի I drank.
Ունել to take.	ունեմ I take.	կալայ I took, or I have taken.
Երթալ to go.	երթամ I go.	չորայ I went, or I am gone.

VERBS IMPERSONAL

Ամպէ, it begins to cloud.	Լսի it is noised abroad.
Անիւրէ it rains; it is raining.	Հասանէ or Հասանի it happens, it falls
Ցօքէ the dew falls.	Պատահէ it happens. [out.]
Նեղեղաւէ it comes pouring, it runs	Հանգիպի it happens.
Ձիւնէ it snows. [over.]	Պիտի one must.
Ճառագայթէ it shines.	Ցաւէ or ցաւի it pains.
Աւաւաւէ it begins to be day-light.	Անկ է it becomes, it is fit, must.
Մրրէ it blows very hard.	Արժան է it is convenient, it becomes.
Փայտաւէ it lightens.	Անհնար է it is impossible.
Պաղարբէ it produces fruit.	Բարւոք է it is good, it is well.
Մանէ it bellows, it roars.	Խիստ է it is hard.
Կաղանձէ it howls.	Կամ է or կամք է it is wished, it wills.
Բաւաղէ it bellows, it roars.	Հարկ է it must, it is necessary.
Այդանայ it clears up.	Մարթ է it may be.
Աւաւանայ it dawns.	Յայտ է it is clear.
Երեկոյանայ it darkens; the night falls.	Շատ է it is enough, it suffices.
Գիշերանայ it is become night.	Պարտ է it must.
Լուանայ it brightens.	Վայել է it is fit, it is proper.
Խաւարանայ it grows dusky.	Պէտք է it must, it is necessary.
Հրանայ it kindles.	Օրէն է or էն 't is lawful, it allows.
Որոտայ it thunders.	Փոք է it is cared for.
Լսի it is reported, they say.	Օգուտ է it is expedient.
Երևի it appears, it seems.	Ի գէպ է it is suitable, or convenient,
Թուի it seems.	it becomes, it is fit.
Կարծի 'tis believed, it is thought.	

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ — ABBREVIATIONS

a. af.	adjective, adjective feminine	ածական, ած. իգական
ad.	adverb	մակբայ
agr.	agriculture	երկրագործութիւն
alg.	algebra	գրաւորչիւ
anat.	anatomy	անդամաշնոր. թիւն
Ar.	Arabic	արաբերէն
arith.	arithmetic	թուաբանութիւն
art.	article	յօդ
ast.	astronomy	աստղաբաշխութիւն
bot.	botany	անկաբանութիւն
Chald.	Chaldaic	քաղղէտերէն
chem.	chemistry	տարրաբանութիւն
com.	commerce	վաճառականութիւն
conj.	conjunction	շաղկապ
fig.	figurative	փոխաբերական
Fr.	French	գաղղիերէն
geog.	geography	աշխարհագրութիւն
geol.	geology	երկրաբանութիւն
geom.	geometry	երկրաչափութիւն
gr.	grammar	քերականութիւն
Gr.	Greek	յունարէն
H.	Hebrew	եբրայեցերէն
int.	interjection	միջարկութիւն
L.	Latin	լատիներէն
mar.	marine, sea-term	ծովային
math.	mathematics	չափադիտութիւն
mech.	mechanics	մեքենականութիւն
med.	medical term	բժշկութիւն
mus.	music	երաժշտութիւն
pn. or np.	proper name	յատուկ անուն
Pers.	Persian	պարսկերէն
phil.	philosophy	իմաստասիրութիւն
phys.	physics	բնագիտութիւն
pl.	plural	յոգնակի
poss.	possessive	ստացական
pr.	preposition	նախագրութիւն
pron.	pronoun	դերանուն
rhet.	rhetoric	նարտասանութիւն
S.	See	Տես
s. af.	substantive, substantive feminine	գոյական, գոյ. իգական
Syr.	Syriac	ասորերէն
Turk.	Turkish	տաշկերէն
v.	verb	բայ
va.	— active	— ներգործական
v. aux.	— auxiliary	— օժանդակ
cd.	— defective	— պակասաւոր
v. imp.	— impersonal	— գիմագործիկ
cn.	— neuter	— չէզոք
vna.	— —active	— —ներգործական
vp.	— passive	— կրաւորական
v. pron.	— pronominal	— դերանունական
w.	word	բառ
zool.	zoology	կենդանաբանութիւն
.	popular	ամական

ՆՈՐ ԲԱՌԳԻՐԲ

Հ Ա Յ — Ա Ն Գ Լ Ի Ա Ր Է Ն

Ա

Ա (*ipe*) *այբ. էջ s.* the first letter & the first vowel of the alphabet; *ա, ա*, one; first; *ա՛*, ten thousand.

— It is sometimes changed for *է*, *է, ը & օ*, as, *աղախւր-եղախւր*, *Սւրոպա-Սւրոպէ*, *անկողին-ընկողին*, *առաւ-առաւ*. And sometimes it is used for ornament; as, *առեամ-առեմ*, *դեկ-դեկ*.

Ա՛, Ա՛ւ, *int.* ah! oh! alas! oh heavens! *ա՛ ա՛, աէր աէր*, alas! o Lord God! *ա՛ Թըռառական*, o miserable! o villain! o rascal!

Աբ *s.* ab, the twelfth month of the Hebrews. [abbot.

Աբաս, **Աբբաս**, *ռւ s. H. w.* father; **Աբարբէ**, *-ոն s. Gr. w.* euphorbium.

Աբբայ, *էջ s. Syr. w.* abba; **S. Աբաս**; - or *-աւայր s.* abbot, superior; **ընդհանրական** -, *abbot general*; **յական** *s.* abbatial; **յարան** *s.* abbey; **յուլթի** *s.* abbey, abbacy, abbotship.

Աբբանահ *s. H. w.* Bamah, high place. **Աբբասուհի** *sf.* abbess, superioress.

Աբեթ, *ի s.* tinder. **Աբելուհի** *sf.* Abel's sister.

Աբեղաթաղ *s.* monk's funeral. **Աբեղայ**, *էջ s.* monk, friar; - *ընէւլ*, to turn or become monk; *-ական a.* monachal; *-առաւ s.* monk's food; *-ութիւն* or

Աբեղութիւն *s.* monachism, monastic **Աբեղեան** *s. pl.* monks. [life.

***Աբեղուկ** *s.* zool. lark, tit-lark; *երգէ* -, the - carols. [an; *pn.* Ebion.

Աբիոն, *-ացի a. H. w.* poor; Ebionit- **Ագաթէս** *s. Gr. w.* agate.

Ագահ, *այց a.* avaricious, stingy, grasping, sordid; *գոհասցին* -, very greedy or insatiable avaricious; *-աւար ad.* avariciously, niggardly; *-աւիւս a.* very covetous, griping, miserly; *-անամ* or *-եմ*, *էջի vn.* to be avaricious, niggard, to save sordidly; to be sparing of, to hoard avariciously; *-գագահութիւն*, to be given to covetousness; *-ի ժամանակն*, to be sparing of one's time; *-ութիւն s.* avarice, niggardness, stinginess.

Ագաղաղ **S. Աբաղաղ**. **Ագան** *a.* early-rising, diligent.

Ագանեղիք, *լեաց s.* clothes, attire, dress, garb, raiment; *-ոտից*, shoes, slippers; *-նիմ, գայ, գիր, գեալ* or *գուլ* *vn.* to clothe or dress oneself, to wear, to put on: to take lodgings, to pass the night, to sojourn, to dwell; to stay; *-գլուհա*, to put on a breast-plate or cuirass.

Ագանովթ, *այց s. H. w.* liquid vessel. **Ագապ**, *այց s. Gr. w.* agapæ, love-feasts.

Ագառ, *ի* *a.* bob-tailed; docked, tailless.

Ագարակ, *այ* *s.* farm, land, field; country, village; - *տեղիք*, rural or country places; - *աբաշխ* *s.* farm-guardian, or inspector; - *ային* *a.* agrarian; rural, rustic, country; - *օրենք*, agrarian law; - *անամ* *vn.* to be deserted, unpeopled; - *իկ* *s.* small field.

Ագեռակ *s.* the under part of the tail.

Ագեւոր *a.* tailed; - *ասաղ*, comet.

Ագի, *աղւոյ* *s.* tail.

Ագշք, *ուցից* *s.* lever, bar, crow-bar; ring; enchasing, jointing, staple of a lock.

Ագոն, *ի* *s.* *G. w.* agon, fight, Olympic game; - *ագիր*, *գրաց* *s.* agonotheite; - *ագալոն* *s.* arena; - *աւար*, - *արար* *s.* athlete, wrestler; - *խառայք* *s.* athletes.

Ագոռանք *s.* dung-hill.

Ագուգայք, *յից* *s.* *Gr. w.* pipe, tube, conduit, canal, aqueduct.

Ագուռ *s.* palm, hollow of the hand: brick; *a.* hard.

Ագուցանեմ, *յի* *va.* to clothe, to dress; to enchase, to set, to fit in: to harbour, to lodge; - *կոշիկս*, to put on the shoes of; - *մառանիս ումիք*, to put a ring in a person's finger.

Ագուցիկ *a.* enchased. [*& կանչեմ*].

Ագուռ, *ու* *s.* raven, crow; *S.* *կռչեմ*

*Ագուռք *s.* the groin.

Ագջան *S.* Ագջան.

Ագամաթուզ *s.* banana-fig, plantain; - *թզենի* *s.* banana-tree.

Ագամանդ, *ի* *s.* diamond; *S.* *Մագնիս*; - *եայ* *a.* adamantite; adamantean, hard; magnetic. [of the Hebrews.

Ադար, *այ* *s.* adar, the sixth month
Ադեն, *ի*, Ադին, *այ* *s.* *H. w.* Eden, paradise. [Lord God.

Ադոնիա, *յի* *s.* *H. w.* Adonai, the Ազաղանամ, *այայ* *vn.* to grow dry or lean, to fade, to wither.

Ազաղեմ, *եցի* *va.* to cause to fade, to tarnish, to dry.

Ազաղիմ *S.* Ազաղանամ.

Ազաղու *s.* bot. carpesium.

Ազաղուն *a.* dry, arid, dead; lean, slender, wasted away.

Ազատ, *այ* *a.* free, independent; freed, enfranchised, redeemed, quit, ransomed; large, vast; noble; - *Մասիս*, the great Ararat; - *անեւ* *S.* Ազատեմ; - *կազուցանել*, to dispense, to exempt; - or

Ազատաբար *ad.* freely; nobly; - *առնեմ*, *եցի* *vn.* to speak freely, frankly; - *բերան* *a.* plain- or free-spoken, -tongued, frank, bold; *ad.* freely, boldly; - *գիր*, *գրաց* *s.* freed-man, libertine; - *գունգ* *s.* the noble corps, corps of nobles; *a.* formed, composed of nobles; - *գրեմ* *va.* to set free, to enfranchise; - *գրութիւն* *s.* libertinism, enfranchisement; - *գեմ* *ad.* openly, frankly; - *գարմ*, - *գլխի*, - *գնեայ* *a.* of noble birth, high-born, illustrious; - *գոր* *s.* regiment of nobles; - *Ժողով*, - *խումբ* *S.* Ազատագունդ, - *խոն* *S.* Համարձակախոն; - *կ* *a.* very noble; - *կան* *a.* liberal; free; noble; - *կանութիւն* *s.* liberty; liberality; generosity; nobleness; - *կին* *s.* gentlewoman, dame, lady; - *կից* *a.* *s.* free-companion; - *կոյս* *s.* the nobility; - *կրօն* *s.* free-thinker; - *զայ* *s.* public free mill; - *միտ* *a.* noble-minded, free-hearted; generous, liberal; - *մաութիւն* *s.* free-heartedness; liberalism; - *նամ*, *այայ* *vn.* to free or rid oneself, to shake off, to break away; to be ennobled or exalted; - *նի*, - *տեարք* *s.* *pl.* the nobility, the aristocracy, the court; - *սեր*, *սիրաց* *a.* fond of liberty, liberal; - *սիւրութիւն* *s.* love of liberty; liberalism; - *տուն* *S.* Ազատապարմ; - *տունութիւն* *s.* noble birth, nobility of family; - *լար*, *այ* *a.* *s.* liberator, saver, deliverer; - *բայ* *a.* free-footed.

Ազատեմ, *եցի* *va.* to liberate, to deliver, to save; to enfranchise, to emancipate; to free, to exempt, to disentangle, to disengage; - *եցուցանեմ* *va.* to free.

Ազատորդի *s.* free-born, son of a noble, nobleman; - *որեար* *s.* *pl.* the nobility, the peers.

Ազատութիւն *s.* liberty, freedom; exemption; privilege; emancipation, deliverance, enfranchisement; nobleness; generosity; frankness.

Ազատուհի *s.* gentlewoman [բոս.

Ազաղեղ *s.* bot. parsley, *S.* Բեղակա

Ազատօրէն *S.* Ազատաբար.

Ագբախումբ *a.* very close, serried.

Ագբն, բին *s.* weft, woof, warp.

Ագբոյ *s.* simple stick.

Ագգ, *այ* *s.* nation, people; generation; race; gender; kind, sort, quality; sex, age, epoch; century; manner, way; Գիրք-այ, Book of Judges; Եւ Եւ, from age to age, from gene-

ration to generation; - Հայոց, the Armenian nation; Անգլիացի յ-է, of the English nation, English; Ամերիկացի եմ -աւ, I am American by birth; - Կանոն, the female sex, the fair sex, the woman kind; - մարդկան, the human kind, humanity; -ով, with all the nation; Ժ - , the same, the same manner, equally; - ք - ք բանասիրութեան, the different kinds of literature; - ք է ազգէք, all nations, all people.

Ազգաբան s. genealogist.

Ազգաբանական a. genealogical.

Ազգաբանեմ, էցի va. to draw or write a genealogy, to number ancestors.

Ազգաբանութիւն s. genealogy.

Ազգ ազգ. Ազգի ազգի s. many nations, many people; a. various, different, manifold.

Ազգապաշտ a. admirer of his country, who praises his country.

Ազգաբաւ, Ազգաբաւած a. who betrays his country.

Ազգապարտ a. who shakes, overthrows, upsets the nation.

Ազգ-թիւ s. relation; genealogy: lineage.

Ազգածաղմ a. united by nationality; s. national assembly.

Ազգախան a. relation, consanguineous. [consanguinity.

Ազգախանութիւն s. relationship,

Ազգախաղ a. who agitates, disturbs the nation.

Ազգածանօթ a. known by the nation; known to the nation.

Ազգական s. relation, kinsman or kinswoman; Թոքաւոր -, next of kin; a. like, analogous.

Ազգականութիւն s. relationship, consanguinity, kin, cognation; race, family; likeness, analogy; Դոքք ազգականութիւն, the ties of relationship.

Ազգականուհի s. kinswoman.

Ազգակէտ a. who hides or dissimulates his nationality. [his nation.

Ազգակէցց a. who rescues, liberates

Ազգակից s. parent, compatriot; a. national, of the same nation; allied to, near, like, similar, analogous.

Ազգակցեմ, էցայ vn. to make alliance by marriage.

Ազգակցութիւն s. consanguinity: affinity, alliance by marriage: analogy, likeness, resemblance.

Ազգահամար s. census; enumeration;

- առնել, to make the census of a nation or people.

Ազգահառութիւն s. extinction of a nation, race. [or race.

Ազգահաւ s. chief, father of a nation

Ազգային a. national: related, allied to by marriage; s. parent, relation;

- բարք, national character; աւանդութիւն -, national tradition; - Ժողով

Հայոց, the national assembly or synod of the Armenians.

Ազգայոց a. which unites the nation; s. national tie.

Ազգանուէր a. devoted to the nation; offered by the nation. [nation.

Ազգապանծ a. who is proud of his

Ազգապետ s. chief, governor of a nation or family.

Ազգապետութիւն s. charge or office of a governor of the people.

Ազգապիտ a. incestuous.

Ազգապաշտութիւն s. incest.

Ազգասէր a. loving his country or nation, patriotic.

Ազգասիրութիւն s. attachment to his country or nation, patriotism.

Ազգավայել a. worthy or becoming to the nation. [mily or race.

Ազգառ առնել va. to extirpate a fa-

Ազգատեաց a. who hates his nation.

Ազգատեցութիւն s. hatred of one's nation. [tion, progeny.

Ազգաստեղծ s. family, house, genera-

Ազգովիմք, Ազգովիմք ad. throughout the nation, nationally.

Ազգութիւն s. nationality.

Ազգ s. sensation, feeling; advice; - առնել, to give notice or information,

to notify; to instruct; to advise, to admonish; to announce, to publish;

- առնել յառաջագոյն or Կանխաւ, to precaution, to premonish, to put on guard; - լինել, to be aware of, to be informed of; to be announced or published.

Ազգական a. advising, monitorial: penetrative, energetic, efficacious.

Ազգարան s. place where a public notice is proclaimed: instrument with which notice is given, horn, trumpet.

Ազգարար a. monitorial, advising; s. monitor, adviser.

Ազգարարութիւն s. advice, admonition, counsel; warning, summons; notice, information.

Ազգելի a. sensible; sensitive.

Ազգէկթ *s. pl.* the senses.
 Ազգեմ, էջի *va.* to inform, to advertise, to announce; to influence, to inspire, to dictate; to work upon, move or affect; to suggest, to insinuate.
 Ազգեցական, Ազգեցիկ *a.* efficacious, energetic.
 Ազգեցութիւն, Ազգեցում *s.* notice, warning, admonition; perception, instinct; inspiration; suggestion, instigation: efficacy, force, power; emphasis, energy.
 Ազգեցունեմ *S.* Ազգեմ. [viser.
 Ազգել *a.* efficacious, energetic: *s. ad.*
 Ազգողաբար *ad.* efficaciously, energetically.
 Ազգողական *a.* efficacious, energetic.
 Ազգողութիւն *S.* Ազգեցութիւն.
 Ազգոյ, Ազգու *a.* efficacious, strong, energetic, penetrative; pathetic, expressive, emphatic, significative; active, vehement, spirituous, violent.
 Ազգում *S.* Ազգեցութիւն.
 Ազգր, գէր *s.* thigh; back.
 Աշխ, ազին, զինք, զանց *s.* nation, people, generation; *S.* Աշխ.
 Աշին, նուր, ուայ *a.* fine, good, exquisite, excellent, precious, rare, choice, worthy; noble, great; genteel, civil; *ad. int.* well! very well! bravo!
 Աշնուաբար *ad.* genteelly, civilly; nobly, generously.
 Աշնուաբարոյ, էջ *a.* genteel, civil, well-mannered; noble, generous.
 Աշնուազին *a.* precious, dear, rare.
 Աշնուազութ *a.* benign, clement, kind, merciful, humane.
 Աշնուազարմ *a.* noble, illustrious, of a noble family.
 Աշնուազի *a.* of noble nation, race.
 Աշնուազութ *s.* nobility of nation, race.
 Աշնուախոհ *a.* who has noble sentiments.
 Աշնուական *a.* civil, genteel, noble, generous: *s.* gentleman.
 Աշնուականութիւն *s.* nobility, birth, gentility: civility, genteelness; generosity, nobleness.
 Աշնուամիտ *a.* of good sentiments, noble, generous.
 Աշնուամտութիւն *s.* nobility of sentiments.
 Աշնուանամ, աջայ *vn.* to grow better, to mend: to receive a grant of nobility: to be ennobled, to become noble.

Աշնուապաշտ *a.* pious, religious, devout.
 Աշնուապետ, է *s.* aristocrat.
 Աշնուապետական *a.* aristocratic.
 Աշնուապետութիւն *s.* aristocracy.
 Աշնուասիրտ *a.* who has a noble heart.
 Աշնուասրտութիւն *s.* nobility of heart.
 Աշնուասունգ *a.* noble, of a noble family.
 Աշնուասունգմութիւն *s.* nobility of family, high birth.
 Աշնուացունեմ, ույցի *va.* to improve, to civilize; to refine: to confer a title, to grant nobility, to ennoble.
 Աշնուութիւն *s.* fineness, goodness, costliness, excellence, rarity; genteelness, civility: dignity, nobility.
 Աշոխ, էջ *s.* sour grapes.
 Աշոխաշուր *s.* verjuice.
 Աթար *s.* dry cow's dung.
 Աթու, այ *s.* chair, seat; stool; throne; bench; նստուցանել *յ.* to make one sit on a throne or chair; to throne; նստել *յ.* to sit on a chair or throne; -ս արկանել *յ.* to give seats or chairs; էլանել *յ.* to rise up, to get up.
 Աթուադարձ *s.* chair-maker.
 Աթուաժառանգ *s.* possessor, successor to any place or dignity.
 Աթուակ, այ *s.* stool; foot-stool.
 Աթուակալ, այ *s.* vicar; vice-president: successor.
 Աթուակալութիւն *s.* vicarship, vicarage; possession of a chair, succession to a dignity.
 Աթուակից *s.* colleague or companion in the same dignity, or on the same throne.
 Աթուակցութիւն *s.* company on the same throne.
 Աթուութայք, յից *s. pl.* elements, letters, characters, alphabet.
 Աթուր *S.* Առ աթուր.
 Աժան *a.* *ad.* cheap, cheaply; - գնել *յ.* to buy cheaply.
 Աժէք, էից *s. pl.* value, price.
 Ալ *S.* Ալի.
 Ալապասար *s.* alabaster.
 Ալաուշք, Ալաուշք *s. pl.* the pleiades or pleiads; *S.* Բազմաստեղք.
 Ալեզարդ *a.* gray-haired, gray-headed.
 Ալեստա *S.* Ալեստա.
 Ալերախառն *a.* farinaceous, mixed with flour, mealy.
 Ալերալանառ *s.* meal-man.

Ալեւորթ S. Ալեւորութիւն.
 Ալեւոր s. gray-haired; old man.
 Ալեւորիմ, եցայ vn. to grow gray-haired, to grow old.
 Ալեւորութիւն s. old age, the state of being gray-haired.
 Ալլու-խա s. hallelujah.
 Ալլիաւն a. gray, gray-haired.
 Ալլիւթ, Ալլիւծ a. subject to tempests, tempest-beaten, floating, agitated, troubled; - աւնեմ S. Ալլիւծեմ.
 - զնեմ S. Ալլիւծեմ.
 Ալլիւծեմ, եցի vn. to beat to and fro; to agitate violently, to trouble.
 Ալլիւծիմ, եցայ vn. to float, to chafe, to grow troubled or agitated.
 Ալլիւծութիւն, Ալլիւծում s. agitation of the sea, storm, tempest: trouble, agitation.
 Ալլիւծիւթ, Ալլիւծումն a. floating, swelling, rough.
 Ալլ, ալլայ, Ալլ. ի s. axle; millstone; pulley; phantom.
 Ալլաւաւս a. having large waves, swelling, stormy; subject to tempests.
 Ալլեր, ալլեր s. meal, flour; ցանկէլ զ-ի զերայ, to powder or whiten with flour.
 Ալլեր. ալլայ s. pl. wave, billow, surge, swell of the sea: gray hairs, old age; ծաղիլ ալլայ, խոնարհիլ յալիս, to grow gray-haired, to get old; ալլիս յա-րալանիլ, to agitate the waves; հեր-լանել զաւաւսս ալլ զալիս, to cleave the waves.
 Ալլի, ից s. a small medlar.
 Ալլանիկ s. small medlar-tree.
 Ալլի, ի, ալլ sf. she-kid.
 Ալլայ, ալլի s. a. hollow, cavity, inside: hollow, interior, deep.
 Ալլաբեւթ, Ալլապիւթ s. pl. alphabet.
 Ալլա, ալլայ, ալլից s. pl. S. Ալլայ.
 Ալլիթիւս s. alchemy.
 Ալ S. Ալլի.
 Ալ int. ah! alas!
 Ալաւ s. ermine.
 Ալաւիս s. acacia.
 Ալաւմիս a. foolish, gross-headed.
 Ալաւարդ a. highwayman; indocile, ferocious.
 Ալաւիզազէս s. hanging cornice.
 Ալիերակ a. vain.
 - յԱլիերական, յԱլիերական ad. vainly.
 Ալիթիւթ, Ալիթիւթ s. dregs.
 Ալիւալակ S. Յալիւալակ.
 Ալիւմար, etc. S. Տիւմար, etc.
 Ալիւյան, ից, ալ, Ալիւյան, էնի, ից

s. antagonist, adversary, opponent; rival, competitor: champion, hero; triumpher.

Ալիւյանարար ad. as an antagonist; valiantly, heroically.

Ալիւիզանոս a. hypochondriac.

Ալիւիզանիւթ, նայ, Ալիւիզիւթ, զեայ s. pl. hypochondria: entrails, intestines, pluck.

Ալաւ, ոյ s. stall, stable.

Ալաւալան, ալ s. groom.

Ալաւալեւս s. equerry; groom.

Ալարթ a. savoury; sweet, agreeable, delicious; - բանիւթ, agreeable words; - զայրթ, enchanting places; - յոժա-րութեամբ ad. with great pleasure, willingly.

Ալարթիւթ, ից s. pl. appetite; desire, wish; savour, taste; satisfaction, pleasure; ըստ մտացի ալարթից, ըստ ա-լարթից իմն, capriciously.

Ալարթաւար ad. with appetite; with pleasure, readily, willingly.

Ալարթաւեր a. appetizing, attractive.

Ալարթալից a. full of pleasure, agreeable.

Ալարթալուր a. who grants, accords, listens willingly; pleasurable to the ear, gratifying.

Ալարթակ, ալ s. taste; appetite; af-fection, will, inclination, willingness; passion, sentiment; աւնիլ-, to be hun- gry; to have a taste; զաւնիլ- իմիւթ, to have a taste for nothing; ալալաւսս-ի-, want of appetite; -աւ աւնիլ, to eat with appetite; շարժիլ բանալ զ-, to excite the appetite; բանալ զ-, to take away the appetite; ընտիր կերթ, աւնիլթ -, good, bad taste; ըստ իմաց-ի-, according to my tast.

Ալարթական a. pleasing, agreeable, sweet, amiable, delightful.

Ալարթակամ, Ալարթաւալակ a. plea- sing to the taste, savoury, sweet; good to eat, savoury.

Ալարթակիւթ s. pl. appetite; desire, pleasure; ալարթակիւթ, with appetite; with pleasure. [agreeable.

Ալարթիւթիւթ a. desirable, pleasing.

Ալարթեմ, եցի vn. to taste of, to relish, to like; to love, to take plea- sure in; to desire, to aim at; ոչ-, to take a disgust for or to; Թէ ալարթեք, if you please.

Ալարթեցուցանեմ, ուցի vn. to in- spire gratification, taste, pleasure.

Ախորժիմ *S.* Ախորժեմ.

Ախորժութիւն, Ախորժումն *s.* pleasure, taste.

Ախտ, եղ *s.* illness, disease, indisposition; affection, passion; vice, bad habit: menses: seed of man; - ցաւոյ՝ դառնութեան, calamity, plague, disaster, any thing troublesome; - արտաւաւոյ, tears; - քնոյ, sleep; - մահու՝ մահացու, mortal malady; զ-ս մահու ջերանիլ, to be seriously, mortally ill; - մարգարանութեան, adulation, flattery; ապառ ռնել -ի, մեծարել զ-, to give one's self up to vice, pleasure.

Ախտաբան *s.* pathologist.

Ախտաբանական *a.* pathological.

Ախտաբանութիւն *s.* pathology.

Ախտաբար *ad.* viciously, passionately. [illness.]

Ախտաբեկ *a.* crushed, oppressed by

Ախտաբեր *a.* morbid, engendering diseases or passions.

Ախտաբոյժ *s.a.* physician: that cures diseases, restorative.

Ախտաշիմ, եղայ *vn.* to be ill, indisposed, sick.

Ախտաժեւ, ժեւաց *a.* sick, ill, of a bad constitution or temperament; unhealthy.

Ախտաժեւութիւն *s.* bad temperature, indisposition, languor, sickness, cacochymy.

Ախտակց *a.* full of diseases, ill: vicious, bad, passionate. [passions.]

Ախտակիր *a.* subject to diseases or
Ախտակց *a.* that has the same sickness: compassionate; - լինել ումէք, to have compassion, pity on some one, to be compassionate.

Ախտակրեմ, եղի *vn.* to be ill, to suffer.

Ախտակրութիւն *s.* illness, sickness, distemper; suffering. [pity.]

Ախտակցաբար *ad.* with compassion,

Ախտակցեմ, եղի, Ախտակցեմ, եղայ *vn.* to have compassion, to be compassionate, to pity. [vice, passion.]

Ախտակցութիւն *s.* compassion, pity;

Ախտաշալած *a.* that drives away or cures diseases.

Ախտամոլ, եղ *a.* vicious; lascivious.

Ախտամոլութիւն *s.* concupiscence, luxury.

Ախտանիւմ, աղայ *vn.* to be sick or ill: to have bad habits, to be vicious.

Ախտաւեր *a.* that loves vices, vicious, devoted to passions.

Ախտասիրութիւն *s.* sensuality, love of vice, dishonest desires.

Ախտասպան *a.* that mortifies or controls his passions.

Ախտաբաղէք, կաց *s. pl.* lot, disposition, nature, fate; *a.* natural, physical; յախտաբաղէք *ad.* physically, natu-

Ախտաբար *a.* morbid. [rally.]

Ախտաբարձ *a.* that excites illness, bad passions; - կերպարան, voluptuous image.

Ախտաբարձ, Ախտաբարձեւ *s.* astrologer, one who professes judiciary astrology, magician, sorcerer.

Ախտաբք, բաց *s. pl.* horoscope, nativity, stars.

Ախտացեալ *a.* ill, unwell.

Ախտացոյց *a.* symptomatic. [one ill.]

Ախտացուցանեմ, ուցի *va.* to make

Ախտաւոր *a.* vicious, passionate; ill, infirm; morbid.

Ախտաւորութիւն *s.* illness, malady: bad disposition, vice, passion.

Ած, ածք *s.* shooting, slip, cutting.

Ածական *a.* adjective.

Ածականաբար *ad.* adjectively.

Ածանցական *a.* derivative.

Ածանցեմ, եղի *va.* to derive.

Ածանցիմ, եղայ *vn.* to be derived from, to come from.

Ածանցութիւն, Ածանցումն *s.* derivation, origin, formation.

Ածելեմ, եղի *va.* to raze.

Ածելի *s.* razor.

Ածեմ, ածի *va.* to carry, to fetch, to bring; to strike; - ընդ իւր, to conduct; - 'ի ներքս, 'ի մէջ, to introduce; - 'ի վերայ or - թափել, to infer; - 'ի or վերածել, to reduce; - ընդ քարք, to drag along; - զբացով, to pass through flame, to enflame, to burn; - դմաւ, to consider, to think, to reflect; - զբռամք, to seize, to lay hold of; - զձու, to lay eggs; առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ, without making any objection, readily; - զհերո, to raze; - զիւրի՝ յինքն, to seduce, to entice.

Ածխադրծ *s.* coal-man; charcoal-dealer. [coal.]

Ածխակէզ առնեմ *va.* to burn like

Ածխահիք *s.* coal-pit, coal-mine.

Ածխանիւմ, աղայ *vn.* to become coal.

Ածխանոց *s.* coal-house.

Ածխալուսն. Յ. Ածխադրծ.

Ածու, ոյ *s.* nation, people: bed of a garden; parterre.

Առուխ, ածխայ *s.* coal; charcoal.

Ահահ *a.* having a knowledge of, well versed.

Ապաքանալ, **Ապաքանահ** *a.* filled, full; - պաքլ ծառք, trees loaded with fruit.

Ապաքայ *ad.* involuntarily; by force, with regret, reluctantly; *էթէ կամաւ*, *էթէ* -, willing or unwilling.

Ապաքայ, *էյ*, *այ* *a.* involuntary; forced, constrained.

Ապաքայութիւն *s.* the state of being involuntary; repugnance, reluctance, constraint, necessity. [mine.]

Աքահ *s.* mine, moat; - հասանել, to

Աքանակապ *a.* ornamented or inlaid with precious stones, worked in jewels.

Աքանակիւ *a.* limpid, clear.

Աքանակաւ *S.* **Աքանակապ**.

Աքանահաս, *այ* *s.* miner; thief, a body snatcher.

Աքանամիւ *s.* propolis.

Աքանայեա *S.* **Աքանակապ**.

Աքանաս *s.* trap; - *մանց*, rat-trap, mouse-trap.

Աքանասեա, *էյ*, *այ* *a.* ocular, witnessed by the eye; visible, apparent; - *մայ*, eye - witness; - *շմարտութի*, an evident truth; *ad.* visibly, seeing with one's own eyes; - *լինել*, to see with one's own eyes.

Աքանասեաութիւն *s.* act of seeing with one's own eyes.

Աքանաւոր *a.* that has eyes: signal, illustrious, famous.

Աքանեմ, *էյ* *va.* to look at, to see, to cast eyes upon.

Աքանի *a.* that has eyes, that sees.

Աքանոցք, *զեայ* *s. pl.* the eyes, the looks.

Աքանիլ, *ի*, *լայ* *s.* ear; - *ծովու*, cove, creek; - *մկան*, mussel; *մքել* *զ* - *բաք*, to pinch the ear of some one; to rub his ears; *ինուլ* *զ* - *ս*, to stop one's ears; *ալգել* *զ* - *ս*, to prick up one's ears; *ստել* *խոսել* *յ* - *ս*, to speak in one's ear; *յաւ* - *այ*, ear-ache; *բքի* - *այ*, ear-picker; *գէլ* - *այ*, ear-wax.

Աքանիւրոր *a.* auricular: that has heard; that is heard; - *մայ*, auricular witness; -, *յ* - *ս*, *ad.* auricularly; *յ* - *ս* *բել*, to hear with one's own ears; *յ* - *գալ*, to be heard.

Աքանիւման *s.* pavilion (of the ear).

Աքանիւմուս *s.* ear-wig.

Աքանիւս *a.* whose ears are cut.

Աքանիւրացաւ *s.* ear-ache; *a.* who suffers malady of the ear.

Աքանիւթ, *էյ* *vn.* to listen, to hear, to be attentive.

Աքանիւթու *s.* lobe of the ear.

Աքանիւթիկ *s.* ear-pick.

Աքանաւիք *s.* garrison; the inhabitants of the citadel.

Աքանահ *s.* citadel, castle, fortress.

Աքաստան *s.* surety, shelter; *միւլ* *յ* - *ի*, to fortify one's self, to sustain one's self in a position.

Աքաս, *այ* *s.* agate: boat, skiff.

Ակիլ, *ակիլ* *s.* hook, hasp; a sort of iron shovel.

Ակիւն *s.* sole of the foot; *յ* - *ս* *կալ*, *յալ* *ի* - *ս* *կալ*, to listen, to look at with admiration, attention, to be all eyes, all ears, in suspens, enchanted.

Ակիւնհոյլ *a.* assembled in a circle.

Ակիւթիւ, *էյայ* *vn.* to assemble, to form a circle.

Ակն, *ական* *s.* eye: sight, look; bud, germ; hope, expectation; opinion, suspicion; *յականե* *յանուանե*, by name, specially, expressly; *յական* *Թաթա* *գիւ*, in the twinkling of an eye, instantaneously; - *անաւ*, to shew a respect of persons, to be partial; - *արկանել*, to cast eyes upon; *յարկանել*, to shew; to review, to read; *բք ա* *կամք* *ակնարկել*, to scowl; - *ունել*, to hope, to expect; - *յայանի*, - *յանգիման*, in presence of, visibly, openly; - *յանգիման* *անել*, to represent, to lay before; *առ* *ական* *գիւլել*, to see by accident; *առ* *ականե*, ostentatiously; *յանաւաւ*, to have an eye to, to watch, to take care of; - *ի* *խոնարհ*, quite confused; *կորովարիւ* -, Argus-eyed, piercing eye; - *կառուցեալ* *հայել*, to look fixedly.

Ակն, *ական*, *ականք* *s.* precious stone, jewel, gem; pearl; cameo; - *բազմա* *գունի*, - *վանի*, *S.* *Բազմա* *գունի* and *վանի*.

Ակն, *ական*, *ակուլք* *s.* source, origin; water-spout, spring; hole, stitch; ring, link; - *լուայ* *արեւու* *տալքիւն*, day-star, the sun; - *գերեզմանի*, grave, tomb; - *տապալի*, the orifice of the hatchet, axe; *ակուլք* *լուարմալք*, [glass.]

Ակնարդի *s.* oculist.

Ակնարդ *s.* jeweller, lapidary, worker of precious stones.

Ափադործութի՜ն *s.* jeweller's trade, jewelry or jewellery.

Ափախաղ, Ափախախտ *a.* dazzling.

Ափաւեմ, էջի, Ափն աւեմ, ածի *vn.* to respect, to reverence, to esteem highly; to fear; to take care of, to super-intend. [spire respect.

Ափաւեցուցանեմ, ուշի *va.* to in-

Ափաւում, աջ *a.* respectful; careful.

Ափաւծութիւն *s.* respect, consideration; fear, constraint, circumspection: care, superintendence.

Ափաւապիշք, պշաջ *s. pl.* socket of the eye: bezil of a ring in which a precious stone is set.

Ափաւառայ *S.* Ափաւառայ.

Ափաւառայ, Ափաւառար *a.* attractive; charming; delightful.

Ափաւարեմ, Ափաւարեմ *S.* Ափաւարեմ, Ափաւարեմ.

Ափաւեմ *S.* Ափաւեմ.

Ափաւում, աջ *a.* that pays respect to persons, partial. [partiality.

Ափաւումութիւն *s.* respect of persons,

Ափաւաշիւ *S.* Ափաւաշիւ.

Ափաւ *S.* Ափաւ.

Ափաւակեմ, էջի *vn.* to make signs with the eyes: to indicate, to shew, to mark, to denote, to signify: to regard, to see, to revise: to concern, to belong to: to permit; - ընդ աւամբ, to scowl.

Ափաւակի աւեմ *va.* to make signs with the eyes, to indicate, to laugh at, to make fun of, to mock at.

Ափաւակութիւն *s.* sign, mark: meaning, signification: permission given with a sign.

Ափեթե *a.* evident, clear, visible, palpable; *ad.* evidently, visibly, in presence of.

Ափեթարթ, ի *s.* wink; twinkling.

Ափեկալեմ, էջի *va.* expect, to hope.

Ափեկալիք *S.* Ափեկալութիւն.

Ափեկալում *a.* hoper, expecter.

Ափեկալութիւն *s.* expectation, hope.

Ափեկառայ *a.* that looks attentively; - լինել, to regard with attention or pleasure.

Ափեկոր *a.* ashamed, confounded; sad.

Ափեկորեմ, էջայ *vn.* to be confounded or ashamed.

Ափեկորութիւն *s.* consternation, shame.

Ափեւար *a.* fascinated, enchanted; - or աւ - , *s.* scare-crow, bug-bear.

Ափեւարեմ, էջի *va.* to fascinate.

Ափեւարիւմ, էջայ *vn.* to be fascinated.

Ափն յայտնի. Ափն յայտնիման *S.* Ափն. Ափնայ, աջ *s.* spectacles; spy-glass; - ադործ, spectacles-maker.

Ափն ունեմ, ափն կալայ *vn.* *S.* Ափն.

Ափնցաւութիւն *s.* ear-ache.

Ափն վանի *S.* վանի.

Ափութ *s.* hearth, fire side.

Ափութ, ալմիթայ *s.* circle, assembly, company: banquet, feast: mattress, canopy-bed, sofa; - բոլորել աւանդ, to assemble, to sit in a circle: to feast together.

Ափքան *s.* thistle.

Ափս, էջ, աջ *s.* furrow; - ձգել, to make a -, to plough.

Ափսաբեկ *a.* furrowed.

Ափսաւիթ *a.* that ploughs.

Ափսեմ, էջի *va.* to plough.

Ահ *int.* oh! ha!

Ահ, էջ *s.* fear, dread, fright, terror; - արկանել, to frighten, to terrify, to intimidate; յահի լինել զահի հարկանել, to fear, to be seized with alarm; աւ ահի *ad.* for fear, lest; - ընդ -, with fear, with a timid air.

Ահ *ad.* behold!

Ահա աւագիկ, Ահա աւանիկ, Ահա աւանիկ *ad.* behold here, there, yonder.

Ահարեկ *a.* terrified, dismayed, thunder-struck; - աւանել, to terrify, to frighten, to dismay; - լինել, to be frightened or dismayed.

Ահարեկեմ *S.* Ահարեկ աւանեմ.

Ահարեկիւմ *S.* Ահարեկ լինիւմ.

Ահարեկութիւն *s.* dismay, fear, fright, terror.

Ահարեկ, դիւթ *a.* terrible, alarming, frightful; horrible, hideous, monstrous.

Ահարեկ, Ահարեկ իմ, Ահարեկայ *ad.* terribly, frightfully, horribly, atrociously; hideously. [hear.

Ահարեկաւոր *a.* frightful, terrible to Ահարեկաւոր *a.* frightful, shocking to the sight; horrible, hideous.

Ահարեկութիւն *s.* enormity, atrocity; dreadful, hideousness, terribleness, fearfulness.

Ահարեկայ *S.* Ահարեկայ.

Ահարեկեմ, էջի, կեաւ *va.* to terrify, to affright.

Ահարեկ, աջ *a.* frightful, horrible, awful, terrible.

Ահարեկութիւն *s.* terror, dismay, affright, intimidation.

Ահարեկանեմ, ուշի *va.* to terrify, to intimidate.

Ահաւարկ. Ահաւանիկ. Ահաւասիկ
ad. behold here, there or yonder.

Ահաւոր, աչ *a.* frightful, alarming, terrible.

Ահաւորագոյ Տ. Ահեղագոյ.

Ահաւորալուր Տ. Ահազալուր.

Ահաւորանամ, աչաց *vn.* to be terrible or frightful. [dreadfully.

Ահաւորապէս *ad.* horribly, fearfully,

Ահաւորառես *a.* formidable aspect.

Ահաւորափայլ *a.* that shines in a frightful manner.

Ահաւորութիւն *s.* enormity; terrible-ness, frightfulness; majesty, grandeur.

Ահափես, փեսք *a. s.* Տ. Ահաբեկ, Ահաբեկութիւն; - առեմ Տ. Ահաբեկեմ.

Ահեակ, եկի, եկաց *a.* left, on the left side: *s.* the left hand, the left; յաջմէ *և* յահեկէ, right and left, on both Ահեկազործ *a.* lefthanded. [sides.

Ահեկակողմն *s.* left, left side.

Ահեկան *a.* that is to the left: *s.* the ninth ancient month of the Armenians: Տ. Ահս.

Ահեկեայ, եայք, եաց. Ահեկին, ինք *a. s.* that who is to the left.

Ահեկ, ից *a.* formidable, terrible.

Ահեկաբար *ad.* in a formidable manner, terribly.

Ահեղագոյ *a.* roaring terribly, making an awful noise, loud.

Ահեղակերպ, Ահեղահարաշ *a.* wonderful, prodigious, formidable, awful.

Ահեմ, եցի *va.* to terrify, to intimidate. [ble.

Ահեմէց *a.* frightful, horrible, terrible. Ահեկարանոց *a.* that carries its neck proudly, spirited (applied to horses).

Ահաւոր Տ. Յահաւոր.

Աղ, ից, ոչ *s.* salt; - ուխտի, ուխտապէ, - կնքեալ, sign of true friendship; - է հաց, commensality, love; - առնուլ, - է հաց ուտել, to eat in company, to be social, to be convivial.

Աղաբոսն, ի *s.* great coat, surtout, cloak, mantle, gown. [sake.

Աղադ, ի *s.* reason, cause, account, Աղադաւ *ad.* by reason of; in reason;

Էր - , why? for what reason?

Աղախաբանք *a.* vexation, grief.

Աղախին, ինոց, նալք, նայց, նաց, նանց, նեայք, նեայց *sf.* maid-servant, house-keeper: female slave; nursery-maid, child's maid. [or maid-servant.

Աղախնածին *a.* born of a female slave

Աղախնորդի *s.* son of a female slave or maid-servant.

Աղախնութիւն *s.* the condition of a female slave or maid-servant, domesticity, menial condition.

Աղածրի *a.* tender, delicate, young.

Աղածք *s. pl.* salt food: the action of salting.

Աղակատանք *s.* debauch, debauchery; excess; յաղակատանս հասանել, to fall into debauchery.

Աղաղ *s.* the action of tanning; յգնել, to tan.

Աղաղակ, ի *s.* cry, scream, clamour, uproar, alarm, racket, noise, shout; scolding: voice; exclamation; - հարկանել, to cry, to make a noise, to alarm.

Աղաղակեմ, եցի *vn.* to cry, to make a loud noise, to halloo, to shout; to scold: to make an exclamation.

Աղաղոց *s.* tan-house, tan-pit.

Աղամ, ացի *va.* to grind; to pound, to reduce to powder.

Աղաման *s.* salt-cellar.

Աղամառակ ածեմ *va.* to destroy, to throw down, to overthrow, to ruin.

Աղամար Տ. Տխմար.

Աղամարութիւն Տ. Տխմարութիւն.

Աղամոլ *a.* stray, misled; dissipated, absent.

Աղամոլեմ, եցի, Աղամոլեմ, եցոյ *vn.* to stray, to dissipate.

Աղամոլութիւն *s.* wandering, wildness; dissipation.

Աղանդանոյն *s.* laudanum.

Աղանդ, ոչ, աչ *s.* sect, false doctrine; school, doctrine: magic, charm, enchantment, sorcery.

Աղանդագործ, Աղանդահար *a.* inventor of a sect. [գաւոր.

Աղանդամետ, Աղանդապաշտ Տ. Աղանդանդապաշտ, Աղանդապետ *s.* chief of a sect, heresiarch.

Աղանդաւոր *s.* sectary: magician, enchanter, sorcerer.

Աղանդեմ, եցի *va.* to seduce, to deceive, to lead into error, to teach a false doctrine.

Աղանդեր *s.* dessert.

Աղանդինք, Աղանդիք, Աղանդութիւն *s.* formule of a sect: amulet, phylactery; heresy.

Աղանձեմ, եցի *va.* to brown, to roast, to broil, to toast.

Աղանձումն *s.* roasting.

Աղաչանք *s. pl.* supplication, prayer,

orison, entreaty, humble request; - or նամակ աղաչանայ, petition.

Աղաչաւոր, Աղաչելի *a.* suppliant, petitioner.

Աղաչելութիւն *S.* Աղաչանք.

Աղաչեմ, եջի *vn.* to supplicate, to pray, to conjure.

Աղաչողութիւն *S.* Աղաչանք.

Աղապասանք *s. pl.* sympathy, affection, tenderness. [ed.]

Աղաջուր *s.* brine: *a.* flagitious, wicked.

Աղարծի *S.* Աղածի.

Աղարծան or Աղարծան *s.* pillar of salt, statue of salt.

Աղարա զարեմ *va.* to spoil, to desolate, to ruin, to destroy.

Աղարաւոր *s.* destruction, devastation, ruin: disparagement, defamation.

Աղարաւոր, եջի *va.* to besprinkle with salt: to spoil, to desolate: to cast a stain upon, to wound the reputation of, to slander, to calumniate.

Աղարաւորութիւն *S.* Աղարաւոր.

Աղաջիկ *a.* ground, bruised, broken.

Աղաւաղ *a.* spoiled, vitiated, corrupted, adulterated, tainted, impaired; disordered, decomposed.

Աղաւաղեմ, եջի *va.* to spoil, to corrupt, to adulterate, to taint, to impair, to disorder, to decompose, to vitiate.

Աղաւաղել *a.* destructive.

Աղաւաղութիւն *s.* deterioration, destruction. [form of a dove.]

Աղանակերայ *a.* like a dove, in the

Աղանակաւ *S.* Աղանակ.

Աղանակաւա, Աղանակաւա *s.* dealer in doves or pigeons.

Աղանարաւ *S.* Աղանիւ.

Աղանակ, նեկի, կայ *s.* a young pigeon; pigeon.

Աղանակաւ *S.* Աղանայ.

Աղանի, նայ, նայ, նայ *s.* dove, pigeon; վայրի -, stock-dove, wood-pigeon, wild pigeon.

Աղանիւ *s.* vervain. [dove-cot.]

Աղանայ *s.* dove-house, pigeon-house,

Աղ. ոյ, էյ *s.* excrement, dung, faeces; muck, manure; - արեանել, to manure, to muck.

Աղաւկոյ *s.* muck-heap, dung-hill.

Աղանայ *s.* privy: sink. [tious.]

Աղաւկէն *a.* excremental, excremental.

Աղաւ, եջի *vn.* to go to stool, to dung: *va.* to dung, to manure.

Աղաւաբար *ad.* like a fountain, fluently; abundantly, copiously.

Աղաւաբ, աղաւ, կաւի *s.* spring of water, source, fountain.

Աղաւաբաւ *a.* flowing like a fountain, fluent, streaming; copious, abundant.

Աղաւաբաւ, աղայ *vn.* to flow as a fountain, to stream; to abound.

Աղաւաբաւանեմ, ուշի *va.* to make to flow as a fountain, to make to flow or gush out; to pour forth abundantly.

Աղաւ, եւայ *s. pl.* excrement, dung; muck, manure; filth; place for the reception of all filth.

Աղաւ, Աղաւ *s. pl.* sweepings, filth. *S.* Աղաւ.

Աղաւ or Աղաւ, բեր, բերայ *s.* fountain, source, spring, brook; origin.

Աղաւաբար *S.* Աղաւաբար.

Աղաւաբաւ *S.* Աղաւաբաւ, etc.

Աղաւ *a.* slovenly, dirty, filthy, nasty.

Աղաւակ *s.* saltpetre, nitre.

Աղայ *S.* Աղանայ.

Աղաւ *S.* Աղաւ.

Աղաւակ *S.* Աղաւակ.

Աղաւակ *S.* Աղաւակ.

Աղաւակ *S.* Աղաւակ.

Աղաւակ *S.* Աղաւակ. [sharp.]

Աղաւակ *a.* salted, brackish, pungent,

Աղաւ, եղան, զան, զան *s.* bow: arc of a circle, arch; - երեւի, rainbow; այր աղաւակ, archer. [ver.]

Աղաւակաւ, Աղաւակաւ *s.* qui-

Աղաւակ *a.* arched, bent in form of a bow.

Աղաւակ *s.* archer: Sagittarius.

Աղաւակաւ *s.* archery.

Աղաւ *S.* Աղաւ.

Աղաւակ, Աղաւակ, Աղաւակ, Աղաւակ, Աղաւակ *S.* Աղաւակ, etc.

Աղաւ, էյ *s.* supplication, petition, deprecation, entreaty; - արեանել, մաւիկ, - մաւիկաւ, to supplicate, to implore, to pray, to request.

Աղաւակ *s.* suppliant; flattering, adulater. [to pray.]

Աղաւակաւ, եջի *va.* to supplicate,

Աղաւակաւ *s.* supplication, entreaty, instance.

Աղաւակ *s.* written entreaty, petition, memorial.

Աղաւակ, Աղաւակ *a.* full of supplication, suppliant.

Աղաւակ *s. pl.* supplication, petition; գիր աղաւակայ *S.* Աղաւակ.

Աղերասարկու, այ *a.* suppliant.
 Աղերասարկութիւն *S.* Աղերասնք.
 Աղերսեմ, էջի *va.* to supplicate, to implore, to entreat, to petition.
 Աղէ *int.* now! now then! come on!
 Աղէբեկ *a.* gray-haired; *S.* Աղէթափ.
 *Աղէթափ *a.* bursten, hernious, ruptured.
 ԶԱղէթափութիւն *s.* hernia.
 Աղէխարշ, Աղէխորով *a.* pitiable, worthy of compassion: afflicted with grief; heart-breaking.
 Աղէկապ, ի *s.* truss, bandage.
 Աղէկաս, ի *s.* distaff.
 Աղէկէր *a.* eating bowels, that eats its young: cruel, barbarous, inhuman, devoid of pity.
 Աղէկէղ *a.* pitiable: afflicted with grief.
 Աղէկիղիմ, էջայ *vn.* to yearn with compassion, to be compassionate.
 Աղէկասոր *a.* pitiable, that excites compassion.
 Աղէյարմար *a.* well-chorded, well-tuned: adapted, suitable.
 Աղէտ, էսից *s.* misfortune, misery, evil, calamity, disaster; ով աղէտիցս, alas! oh how unfortunate I am!
 Աղէտաբեր. Աղէտալի, Աղէտական, Աղէտակոծ, Աղէտաւոր *a.* fatal, calamitous, bringing evil, disastrous, grievous, mournful; full of misery, piteous, exciting pity.
 Աղէթաբք *S.* Ախարբք.
 Աղի, աղւոյ *a.* salt, saline, brackish; *S.* Աղիք.
 Աղիք, աղջի *sf.* prostitute, whore.
 Աղիզորմ *a.* miserable, pitiable, unfortunate, calamitous, grievous.
 Աղիւս, ոյ *s.* brick; tile.
 Աղիւսագործ *s.* brick-maker.
 Աղիւսագործութիւն *s.* the employment, the art of making bricks.
 Աղիւսակ, այ *s.* little brick: tablet: draught-board: arithmetical table, logarithm. [սագործութիւն.
 Աղիւսարկ, Աղիւսարկութիւն *S.* Աղիւսարկութիւն *s.* brick-maker.
 Աղիւսեայ *a.* made of brick, brick.
 Աղիւսեմ, էջի *va.* to floor with tiles; to imitate brick.
 Աղիք, աղեայ *s. pl.* bowels, guts; tripe, garbage; intestines, entrails: strings, chords; խոռվին-իմ, I have pity, compassion; որդի աղեայ, well loved son.

Աղիւ, էյ *s.* buckle, ring: button: lock: baggage, equipage: goods and chattels.
 Աղիւսակեմ, էջի *va.* to join together, to chain, to fasten, to buckle: to button: to lock.
 Աղիւսամարդի, ի, Աղիւսամարդեայ *s.* moveables, goods, effects, commodities.
 Աղիւսարոյզ *a.* rude, barbarous, coarse, uncivilized, gross: that has a disagreeable sound.
 Աղիւսեմ, էջի *va.* to lock, to fasten, to enclose, to shut up; to stop or close up: to button.
 Աղծապէղծ *a.* unchaste, lascivious.
 Աղծապղծութիւն *s.* unchastity, lewdness.
 Աղծեալ *a.* salted.
 Աղկաղի, այ *a.* destitute, indigent, poor, necessitous.
 Աղկաղկութիւն *s.* indigence, destitution, poverty, beggarliness.
 Աղկէր *s.* sardel, sardine.
 Աղկիոն, այ *s.* kingfisher: halcyon.
 Աղչատարան *s.* idle talker, chatterer, prattler, babbler.
 Աղչատարանեմ, էջի *va.* to talk extravagantly, to chatter, to prattle, to be tedious in conversation.
 Աղչատարանութիւն *s.* talkativeness, loquacity, garrulity.
 Աղչատախօս *S.* Աղչատարան.
 Աղչատանք *s. pl.* idle words, frivolous discourse, chitchat, nonsense: *S.* Աղչատարանութիւն.
 Աղչատիմ, էջայ *vn.* to grow childish, to dote, to rave, to talk nonsense; to stagger, to reel, to waver; աղչատեալ ծեր, garrulous and decrepit old man.
 Աղչատիւ *a. s.* loquacious, chattering, prating: putting into disorder, that spoils, ruinous, that causes the loss of reputation. [of confusion.
 Աղմկալից *a.* tumultuous, noisy, full
 Աղմկալոյզ, Աղմկասեր *a.* mutinous, seditious, turbulent, inclined to excite sedition.
 Աղմկեմ, էջի *va.* to trouble, to disquiet; to alarm; to put into disorder, to jumble, to mix, to confound.
 Աղմկութիւն *S.* Աղմուկ.
 Աղմուկ, միկ, միաց *s.* alarm, noise, uproar, tumult, bustle; squabble, fray, scuffle, broil, quarrel, contest; disorder, confusion; clamour, riot, rising, sedition, revolt, revolution; plot, intrigue; - յարուցանել առնել, յարու-

ցանկել-ստիճից, -ս յուզել, to trouble, to disturb, to alarm, to embroil, to excite to mutiny or sedition; զազկաւ լինել, to be troubled, in confusion, agitated, embroiled.

Աղու a. soft, sweet, agreeable, affable; delicious, tender, delicate: knavish, dodge.

Աղուամազ s. soft hair, down; hair.

Աղուաշ, Աղուաշիկ a.s. half-witted, apish, trifling, silly, that plays the fool: nimny, simpleton.

Աղուաշութիւն s. silliness, buffoonery, foolery, low jesting. [crafty.

Աղուեսաբարոյ a. cunning, artful,

Աղուեսացաւ s. alopecy, fox-evil.

Աղուեսիւնի, s. skin of a fox, fox-case.

Աղուես, ւեսուց s. fox; կորիւն աղուեսու, fox's cub:

Աղութիւն s. saltiness.

Աղուհացք, ցից s. pl. lent.

Աղուհակ, ի s. rock-salt.

Աղուիք, ունց s. pl. bitterness, grief, trouble: crime.

Աղուութիւն s. sweetness, insinuation: knavery, craft.

Աղուբայ, Աղուբի, բեայ s. slip, cutting (to plant), layer.

Աղլար s. collyrium, eye-salve.

Աղամբիւն a. dark, obscure, gloomy, black. [rity.

Աղամուռը, մշի s. darkness, obscure.

Աղիկ, ջկուիք, կանց sf. maid, girl, virgin: chamber-maid, female servant; nursery-maid, child's maid.

Աղկորդի s. bastard.

Աղութիւն S. Աղամուռը.

Աղուր s. brine; the action of salting in brine.

Աղւ, ղի, էց s. grease, scurf, stain, grease-spot, dirt, impurity: sweat: saltiness: after-birth; Ծով աղուից, salt-marsh.

Աղտաղտ, Աղտաղտին, Աղտաղտուկ a. salt, saline, brackish.

Աղտաղտուկք s. pl. salt-mine.

Աղտեղանամ, ալայ vn. to be stained or soiled, to grow greasy or dirty.

Աղտեղանէր a. that likes filth or dirt.

Աղտեղացուցանեմ, ուցի, Աղտեղեմ, էցի va. to soil, to dirty, to stain, to besmear with filth or grease, to befoul, to bedaub, to sully, to tarnish, to grease.

Աղտեղի a. soiled, dirtied, spotted,

befouled, stained: impure, filthy, obscene; greasy, muddy, mucky, nasty, dirty.

Աղտեղութիւն s. greasiness, dirtiness, foulness, stain, impurity: turpitude, excess: sweepings: excrement; առն աղտեղութեան, privy, necessary; առն աղտեղութեան, chamber-pot or [water.

Աղ-իւր s. marsh, swamp of stagnant

Աղտոր s. sumach-tree: sumach.

Աղան, ի s. salad.

Աղաւար a. miserable, wretched, sorrowful; raging, violent. [sery.

Աղաւորութիւն s. wretchedness, mi-

Աղք, ցից s. pl. evil, misery, grief, pain.

Աղքատ, ալ s. a. beggar, mendicant, pauper; poor, indigent, needy, necessitous, miserable, beggarly.

Աղքատաբար ad. poorly, beggarly, like a beggar.

Աղքատակերութիւն s. act of spoiling the poor, extortion of the poor.

Աղքատաժա a. of poor abilities, weak, foolish, imbecile.

Աղքատանամ, ալայ vn. to grow, to get poor, to render one's self poor, to become impoverished.

Աղքատանոց s. poor-house, almshouse, hospital for the poor.

Աղքատանք s. pl. poverty.

Աղքատասէր a. that loves the poor, charitable.

Աղքատասիրութիւն s. love of the poor, charity. [uncharitable.

Աղքատասեպ a. that hates the poor,

Աղքատասեպութիւն s. hatred aversion to the poor. [poverish.

Աղքատացուցանեմ, ցուցի va. to impoverish.

Աղքատիկ a.s. rather poor, poor.

Աղքատիմաստ, Աղքատիմաց a. poor in understanding, shallow, empty, witless. [contemptible.

Աղքատիւ a. poor, sorry, pitiful, vile,

Աղքատութիւն s. poverty, indigence, beggary, want, necessity, penury: meanness.

Աղքատասիրութիւն S. Աղքատասիրութիւն.

Աղքատօրէն S. Աղքատաբար.

Աղբար s. mineral salt.

Աղօթարդիք s. pl. prayer-book.

Աղօթական a. of or belonging to prayers: s. that prays to God.

Աղօթակեր, Աղօթակիր, Աղօթեալ s. that prays to God; a. suppliant.

Արթամայ *a.* that prays to God, that addresses his prayers to God: *s.* prayer-book.

Արթանոց *s.* chapel, house of prayer.

Արթանուէր *a.* that offers up his prayers to God; suppliant.

Արթատէր *a.* that loves prayers.

Արթասան *s.* chapel, place of prayer.

Արթարան *s.* small chapel, chapel.

Արթարար *a. s.* that prays to God; that addresses God in prayer.

Արթեմ, *էջի տ.* to pray, to address one's self to God in prayer: to supplicate; to intercede.

Արթեկեր, etc. *S.* **Արթակեր**, etc.

Արթ. բիչ *s. pl.* prayer, orison, supplication; **արթն առնել**, **կանխել յարթն**, **յարթն կալ** *S.* **Արթեմ**.

Արեմ, *էջ a.* obscure, dull, dim, cloudy, dark, hidden, without lustre; tawny; wan: feeble, indistinct, small; - **ըլս**, darkness visible, glimmer, faint light; **ըն** - **տեսնել ակնարկել**, to catch a glimpse of, to see indistinctly, to blink. [*distinctly, dimly.*]

Արեաբար *ad.* obscurely, darkly, in-

Արեաբայն *a.* more obscure or dim; very small or feeble.

Արեամայն *a.* having a feeble voice.

Արեառանալ *a.* having a very feeble light.

Արեամամ, *այցյ տ.* to grow dim, to become obscure, to grow dark; to grow tarnished, to lose its lustre or polish: to grow feeble, to be diminished.

Արեայցանեմ, *ուչի տ.* to obscure, to cloud, to diminish the splendour of any thing or person, to eclipse, to extinguish; to tarnish, to sully, to take away the polish from any thing: to slander: to enfeeble, to debilitate, to diminish.

Արեաութ *s.* obscureness, darkness.

Արթէական *s.* miller.

Արթի, **բւղ**, **բեաց** *s.* mill: the teeth called grinders; - **ձեւաց**, hand-mill.

Ար *s.* growth: *S.* **Արուն**.

Արալ *s.* *bol.* senna.

Արական *S.* **Արեական**.

Արապարեմ, *էջի տ.* to make haste, to use diligence; to forward, to hasten, to press or push forward; to prevent, to anticipate, to get the start.

Արաւ, *այ s.* cartilage, gristle: soap: *S.* **Արաւ**. [*ginous.*]

Արաւապաւ, **Արաւապինգ** *a.* cartila-

Արեութիւն *S.* **Արուն**.

Արեմ, *էջի տ.* to grow, to increase, to be augmented, to grow tall or stout: to make progress: to vegetate, to sprout, to come up; to be multiplied; to be heightened, to grow upon or out of: to grow dear.

Արեական, **Արեական** *a.* vegetable, vegetative. [*getation.*]

Արեցողութիւն, **Արեցութիւն** *s.* **Արեցուն** *a.* grown, augmented.

Արեցունեմ, *ուչի տ.* to increase, to make to grow, to augment, to enlarge, to heighten, to make stout, to multiply; to exaggerate; to make dear, to raise the price of.

Արեցուցիչ *a. s.* that makes to grow or increases, augmentative: increaser.

Արեմ, *էջայ S.* **Արեմ**.

Արեւ, *ի, ոյ s.* ashes; **յարթառայնել**, **զատել**, to reduce to ashes.

Արեւախառն *a.* mixed with ashes, dirtied. [*to ashes.*]

Արեւայցանեմ, *ուչի տ.* to reduce

Արեական *S.* **Արեական**.

Արեականութիւն, **Արեցութիւն** *S.* **Արուն**.

Արուն *s.* growth, augmentation, increase, enlargement, progress, extension, amplification, multiplication; exaggeration; augment: vegetation.

Արուն *S.* **Արեցուն**. [*branches.*]

Արունառեւ *a.* bushy, thick, full of

Արապար, *այ s.* juggler; conjurer.

Արապարութիւն *s.* juggle, juggling.

Արաւոյ *s.* public sale, auction: **արկանել**, **հանել յ**, to sell by auction.

Ար, *այ s.* year; **ամի ամի**, - **յամի**, - **ըստ ամի**, yearly, annually, a year, every year; **յամի ետ**, the following year, the year after; **յամիկայ** - **ի**, next year; **յանցելում** - **ի**, last year; **զայս** - **յայսմ** - **ի**, this year; **զ** - **ն** **ողջոյն**, all the year; **ի վերջ կոյս** - **ին**, towards the end of the year.

Արազոն *s.* amazon.

Արեւեղէիւր *s.* horn of plenty.

Արամ, *այի տ.* to pour out, to empty, to discharge; to cast forth or emit.

Արայաքանկ *a.* deserted, uninhabited; solitary.

Արայանամ, *այցյ տ.* to become desert, to be uninhabited or uninhabitable.

Արայացանեմ, *ուչի տ.* to deva-

Արայեմ, *էջի տ.* to pour out, to emp-

ty; to collect together; *S. Ամանեմ*, -
ծարիր յաչ, to colour the eyes with
prepared antimony.

Ամայի a. desert, uninhabited, deser-
ted, uninhabitable, solitary, uncultiva-
ted, desolate.

Ամայութիւն s. solitude: desolation,
depopulation; abandonment.

Աման, ոյ s. vase, vessel, pot; bag,
sack, purse, cloak-bag; *ոտից* -, shoe.

Ամանակ s. time; time or measure in
music; *S. Ժամանակ*.

Ամանեմ, էջի va. to put in a vessel
or bag, to bag.

Ամանոր, ոյ, ոյ s. new year; *ոտն ա-
մանորայ*, new-year's day.

Ամաշեմ, էջի vn. to be ashamed, to
blush with shame, to be confounded.

Ամաշեցուցանեմ, ուչի va. to make
ashamed.

Ամառն, արան, բունք s. summer.

Ամառնամուտ s. beginning of summer.

Ամառնային, Ամառային a. of or belong-
ing to summer: *s.* summer-time; *ամա-
ռային, ամառանի*, in summer-time, du-
ring summer.

Ամառանոց s. a summer-residence,
summer-house, summer-quarters.

*Ամառաստան, Ամառաստուն S. Ամա-
րանոց.*

Ամբ S. Ամպ.

Ամբառնայիք s. pl. lever, a piece of
wood to raise or move any burden.

Ամբառնամ, բարձի va. to raise, to
raise up, to take up, to heighten, to
lift up.

Ամբառնամ, բարձայ vn. to rise, to get
up, to go up, to ascend.

Ամբաստան s. accuser, informer,
plaintiff, complainant, prosecutor.

Ամբաստանեմ, էջի va. to accuse, to
inform against, to charge, to complain
against: to plead guilty, to confess.

Ամբաստանութիւն s. accusation, com-
plaint, information, action; imputation.

Ամբար s. provision: *S. Համբար.*

Ամբարանոց S. Համբարանոց.

Ամբարեմ, էջի va. to provide, to
store: *S. Համբարեմ.*

Ամբարեշտ, Ամպարեշտ, բշտ, ապ a.
ungodly, impious, irreligious, sacrile-
gious, unholy, unrighteous, profane,
extremely wicked, flagitious.

Ամբարհաւառ, էջ a. proud, haughty,
presumptuous, arrogant.

Ամբարհաւառեմ, էջի vn. to grow

proud, to grow arrogant, to be pre-
sumptuous.

Ամբարհաւառեցուցանեմ, ուչի va. to
make proud, to render arrogant, to
cause to be presumptuous.

Ամբարհաւառութիւն s. presumptuous-
ness, haughtiness, pride, arrogance.

Ամբարձումն s. elevation, exaltation:
advancement, promotion.

Ամբարշտարար ad. impiously; irreligi-
ously, ungodlily, sacrilegiously, un-
righteously, profanely.

Ամբարշտական a. impious, irreligious,
unrighteous, profane.

*Ամբարշտանամ, ապայ, Ամբարշտեմ,
էջայ vn.* to be irreligious, to be ungod-
ly, to be sacrilegious, to be profane,
to be impious or unrighteous.

Ամբարշտութիւն s. impiety, irreligi-
on, ungodliness, iniquity, unright-
eousness, profaneness, wickedness,
flagitiousness.

Ամբարումն s. victualling, supply.

Ամբարտակ, աջ s. bank, dike,
mound; beach, strand, bank of a river;
mole, pier; tower.

Ամբարտաւան a. proud, haughty,
stiff, high, arrogant, vain, conceited,
presumptuous; - *ad.* haughtily, proud-
ly, highly.

Ամբարտաւանական a. haughty, proud.

Ամբարտաւանատեայ a. that hates
the proud.

Ամբարտաւանեմ, էջայ vn. to be proud,
haughty, presumptuous.

Ամբարտաւանութիւն s. pride, haugh-
tiness, arrogance, presumptuousness.

Ամբիծ, բծի, բծայ a. unsoiled, clean,
neat; immaculate, spotless, pure, inno-
cent, honest, just.

Ամբին, Ամբն s. pulpit.

Ամբութիւն s. cleanliness, purity,
integrity, honesty, probity.

Ամբոխ, ոյ, էջ s. mob, riotous assem-
bly, bear-garden; crowd, multitude;
rabble, populace, the vulgar; riot, tu-
mult; *a.* tumultuous.

Ամբոխայի a. turbulent, riotous, se-
ditionary; crowded, thronged, full of
people.

Ամբոխեմ, էջի va. to crowd; to em-
broil, to put in confusion, to disturb;
to stir up or excite to sedition.

Ամբոխեմ, էջայ vn. to be in confu-
sion; to be embroiled, disturbed, to
riot, to be in commotion.

Ամբոխութիւն *s.* perturbation; commotion.

Ամբոխումն *s.* turbulence, disorder, confusion, perturbation.

Ամբոկ *s.* finishing; յ- գործոյն ժամանել, to attain one's end or object, to complete, to bring to a conclusion.

Ամբողջ, ից *a.* entire, complete; whole, total; neat, perfect, exact.

Ամբողջական *a.* integral.

Ամբողջանամ, այցայ տո. to be an integer; to be entire or perfect.

Ամբողջապէս *ad.* entirely, completely, wholly, totally.

Ամբողջացուցանեմ, ուցի տա. to make whole, entire, to complete, to perfect.

Ամբողջութիւն *s.* entire state, totality, completeness, whole; accomplishment.

Ամբոն *S.* Ամբոնոն.

Ամբոնա *S.* Ամբոնա.

Ամբ *a.* strong, firm, solid, massive.

Ամբոն, Ամբոնա *s.* amethyst; granite. [intrepidly.]

Ամբաբար *ad.* furiously, audaciously,

Ամբհեմ, եցի տա. to become wild, to be unruly; to make ferocious, ungovernable.

Ամբհի *a.* fierce, ferocious, savage, wild, unruly, untameable; raging, furious. [savageness; fury.]

Ամբհութիւն *s.* ferocity, fierceness,

Ամբն *S.* Ամբն and Ամբնայն.

Ամբնաբարեպաշտ, Ամբնաբարեպաշտիկ *a.* very pious, religious, devout.

Ամբնաբարի *a.* all-bountiful, super-excellent, most excellent, best.

Ամբնաբարւոյք *a. ad.* very good, best, very excellent: very well, excellently, exceedingly well.

Ամբնաբժիշկ *a.* curing all diseases.

Ամբնաբաւական *a.* all-sufficient, omnipotent.

Ամբնաեղ, Ամբնաեղեցիկ *a.* very pretty, very handsome, charming, very genteel; extremely agreeable, most beautiful. [all-wise.]

Ամբնաբէտ *a.* omniscient, most wise,

Ամբնաբթած *a.* most merciful, most compassionate, most kind, most tender.

Ամբնաբով, Ամբնաբովելի *a.* most praise-worthy, very laudable, most commendable.

Ամբնաբութ *S.* Ամբնաբութած.

Ամբնաբժիշակ, Ամբնաբժիշեայ *a.* very hard, burdensome, very troublesome, severe.

Ամբնաբժի, Ամբնաբժուար, Ամբնաբժապետեհ *a.* very difficult, grievous, rigid.

Ամբնաբից մեհեան *s.* pantheon.

Ամբնաբղատաւ *a.* very vigilant, watchful, diligent: very sober, moderate, most temperate.

Ամբնաբուարձ *a.* very amusing, full of pleasure.

Ամբնաբոր *a.* omnipotent, all-sufficient; most powerful, very strong.

Ամբնաբորութիւն *s.* omnipotence.

Ամբնաթագաւոր *s.* king of the universe, the Creator.

Ամբնաթշուաւ *a.* very unfortunate, most miserable, most calamitous.

Ամբնածողով *a.* of general assembly.

Ամբնալա *a.* best, finest, choicest, most exquisite; excellent, worthiest.

Ամբնախնամ *a.* that takes care of all his creatures, all-provident.

Ամբնածախ *a.* all-consuming.

Ամբնակալ *a.* preserving or governing all things, omnipotent, all-powerful.

Ամբնակալութիւն *s.* omnipotency.

Ամբնակատար *a.* all-perfect; very perfect. [tent, all-powerful.]

Ամբնակար, Ամբնակարող *a.* omnipo-

Ամբնակեցոյց *a.* that saves all; all-preserving. [pleasant.]

Ամբնահաճոյ *a.* most agreeable, very

Ամբնահամ *a.* very savoury, very highseasoned, most delicious.

Ամբնահայեաց *a.* all-seeing.

Ամբնահայր *s.* father of all men, the Creator.

Ամբնահարուստ *a.* very wealthy, very rich, very opulent. [peaceable.]

Ամբնահեղ *a.* mildest, very gentle or

Ամբնահեշտ *a.* easiest, very light or easy.

Ամբնահնար *a.* very ingenious, very artful, very dexterous, skilful, most able.

Ամբնահրաշ *a.* most miraculous, very prodigious, wonderful, amazing, astonishing. [certain.]

Ամբնաշնորհ *a.* most true, very

Ամբնամեղ *a.* very sinful, most criminal; *s.* great sinner.

Ամբնայալծ *a.* all-conquering, subduing all enemies, very victorious, that gains the advantage always.

Ամբնայն, ից *a. s.* all, total, whole; each, every: all, every thing; - որ, every one; who ever, whosoever, what-

ever, whatsoever; - *ինչ*, every thing, whatever; *ամենայնիւ*, *յամենայնի*, altogether, entirely, quite; - *ուստէք*, from all sides, from all parts; - *ուրեք*, *ընդ-սեղիս*, every where, in all places; *զշէշերն* -, all the night; *չ-սուրս*, every day; *յառաջ քան զ-*, before all; *յեւ-ի*, after all; *պատրաստ լինել-ի*, to be ready for every thing; *ի վեր քան զ-*, above all or every thing.

Ամենայորգոր, *Ամենայօժար* *a.* very prompt, very willing, very eager, very ready, very much inclined, very well disposed, very diligent. [little.]

Ամենանուազ *a.* least, smallest, very

Ամենանուշակ *a.* very sweet, very savoury, very good, very delicate.

Ամենաւար *a.* worst, very bad; very wicked, very malicious, execrable, abominable.

Ամենապայծառ *a.* very bright, very clear, very shining; very splendid, very illustrious: most honourable, right honourable.

Ամենապատիր *a.* very deceitful, very fraudulent, very knavish, very roguish.

Ամենապատիւ *a.* very venerable, very respectable, very estimable: right or most reverend: most honourable.

Ամենապատրաստ *a.* very well prepared, quite ready.

Ամենապարգեւ, *Ամենապարգեւոյ* *a.* that gives to all, generous, liberal: given to all.

Ամենապարկեշտ *a.* very modest.

Ամենապարտ *a.* much obliged, much indebted.

Ամենապիղծ *a.* very unclean, most impure, execrable, detestable.

Ամենապոռնիկ *a.s.* notoriously prostitute, abandoned to prostitution.

Ամենաւստ *a.* very abundant, most plentiful; very generous, most liberal.

Ամենասուրբ *a.* holiest, very sacred, very holy; - or *ամենաարքունիկ* *Սոյս*, the very holy Virgin.

Ամենաստեղծ, *ի*, *Ամենաստեղծիչ*, *Ամենաստեղծող* *a.* that has created all things, all-creating, omnipotent.

Ամենասփիւռ *a.* diffused every where, spread far and wide, very extensive.

Ամենաքանչ *a.* most wonderful, very admirable.

Ամենավայելուչ *a.* most becoming, decent, suitable, appropriate, very convenient.

Ամենավարան *a.* most perplexed, very anxious, very embarrassed; very irresolute, full of inquietude.

Ամենատարած *a.* diffused every where, very extensive, most ample.

Ամենատեղ *a.* most desirable: most desirous.

Ամենատես *a.* all-seeing.

Ամենատեսուչ *a.* all-watchful, that superintends all things.

Ամենատէր *s.* the Lord or Creator of all things. [all-creating.]

Ամենարար *a.* that has made all things,

Ամենարեստ *a.* very skilful, ingenious; very instructive; most wise.

Ամենափայլ *a.* most shining, brightest, very bright, resplendent, shiny, glittering, blazing or beamy.

Ամենափափագելի *a.* very much to be wished, most desirable.

Ամենափրկիչ *s.* saviour of all.

Ամենինք, *Ամենինք ad.* not at all, by no means, no wise, not in the least: quite, wholly, totally, entirely.

Ամենեղանեան, *Ամենեղանիկ* *a.* most blessed.

Ամենեղանիկ *a.* very happy.

Ամենեքեան, *Ամենեքին*, *եւցունչ* *a.* all men, all persons, every body, as many as, whoever.

Ամենիմաստ *a.* most wise, - scientific, - learned. [universe.]

Ամենիշխան *s.* prince or master of the

Ամենողորմ *a.* very merciful.

Ամենունակ, *Ամենունակ* *a.* containing all: most capacious.

Ամենօրհնեալ, *Ամենօրհնեալ*, *Ամենօրհնեան* *a.* most blessed.

Ամէն, *մենից* *a.* S. *Ամենայն*; *ad.* amen, so be it, verily, truly, certainly, positively.

Աիկ, *միկ sm.* he-kid.

Աիւճ, *մաշոյ* *s.* dainty, daintiness.

Աիս, *մայ*, *մեան*, *մայ* *s.* month; - *յամայ*, *ամայ*, *ամայ*, every -; *առաջին օր ամայ*, the first day of the -; *ի սկիզբն ամեան*, the beginning of the -; *ի վերջ ամայ*, the end of the -; *ի մէջ կոյս ամեան*, towards the middle of the -.

THE ARMENIAN ANCIENT AND MODERN MONTHS

1 Նաւասարդ 30	8 Աւգոստոս	August
2 Հոսի 30	9 Սեպտեմբեր	September
3 Սահմբ 30	10 Հոկտեմբեր	October
4 Տրե 30	11 Նոյեմբեր	November
5 Քաղոյ 30	12 Դեկտեմբեր	December
6 Արաց 30	1 Թոււար	January
7 Մեհեկան 30	2 Փետրուար	February
8 Արեգ 30	3 Մարտ	March
9 Ահեկան 30	4 Ապրիլ	April
10 Մարերի 30	5 Մայիս	May
11 Մարգաց 30	6 Թուիս	June
12 Հրոսից 30	7 Թուլիս	July
Աւելեաց 5		Epagomenes.

Արաց, էյ *s.* knight; sir, esquire, master.

Արապետ *s.* caliph.

Անածին *a.* born of a barren woman.

Անեամ, աջայ *vn.* to be or become barren.

Արբի *s.* son of a barren woman; St John-Baptist.

Անութիւն *s.* sterility, infecundity, barrenness.

Անան, է *s.* great coat, riding-coat or hood, cloak. [couple.

Անդ, ըյ, Անդ, ըյ *s.* yoke: pair,

Անդրիւ *s.* ham-string, tendon of the ham.

Անդաւ, աջ *s.* brought up together, comrade, companion, play-fellow; *a.* familiar.

Անուածին *a.* born of Amos, Isaiah.

Անուատ *a.* castrated, cut, gelded.

Անուատեմ, էյի *va.* to castrate, to cut, to geld.

Անդիւ, ձեաց *s.pl.* testicles; պարկ տերմեաց, scrotum; - շան, orchis, satyrion.

Անու, միջ *a.* steril, barren.

Անուին, սիւի, սնոյ, նաց *s.* consort, husband: wife, spouse.

Անուանկան *a.* conjugal, matrimonial, nuptial. [wed.

Անուանամ, աջայ *vn.* to marry, to Անուանուէր *a.* that loves his or her consort.

Անուանեալ *a.* married, wedded.

Անուանուցանեմ, ուցի *va.* to marry, to give in marriage, to wed.

Անուանուր *a.* married.

Անուանուրեմ Տ. Անուանուցանեմ.

Անուանուրութիւն *s.* the married

state, wedlock; Տ. Անուանութիւն.

Անուանութիւն *s.* marriage, nuptials, wedding; matrimony, wedlock; առնուլ յ-, to take in marriage; էղծանել ըղ-պաակն ամուսնութեան, to annul or do away a marriage; գալ յ-, to marry.

Անուր *a.* solid, stable, durable, tough, lasting; hard, strong, firm, fast; compact, massive, thick: locked, fastened.

Անուր, ամբի, բաց, բոյ, բոյ *s.* fort, fortification, fortress: grotto, cave, cavern.

Անուրի, բոյ, բեաց *s.* unmarried person, maid, bachelor; that is about to be married, that is in a marriageable state; զիճակ ամուսնեաց, celibacy.

Անուր, Անուրեան *a.* soft, sweet, gentle, agreeable, inviting, engaging, winning, attractive, affable, conciliating, persuasive.

Անուրիւ *s.pl.* seasoning, sauce.

Անուրեմ, էյի *va.* to soften, to calm, to compose; to conciliate, to appease, to allay, to pacify, to reconcile; to affect, to move, to touch; to abate, to diminish; to soothe, to caress; to engage, to win over, to persuade.

Անուրեմ *s.* appeasement, assuagement, moderation, abatement; inducement, persuasion.

Անու, ոյ *s.* cloud; - փռւոյ՝ ծխոյ, a cloud of dust, smoke.

Անուաղոյն *a.* having the colour or appearance of a cloud.

Անուախաղաց *a.* moving towards the clouds, rising to the clouds.

Անուածին *a.* which produces clouds.

Անուահարեմ, էյի *va.* to strike with a thunderbolt or by lightning.

Ամպաշարիմ, եցայ տ. to be struck by lightning. [cloudy, misty.]

Ամպամած a. covered with clouds, Ամպանամ, ացայ տ. to be transformed into clouds, to become clouds.

Ամպաչու. a. that travels in the clouds, reaching the clouds.

Ամպաչուեմ, եցի տ. to travel, to be or to rise in the clouds.

Ամպապատ Տ. Ամպամած.

Ամպարիշտ, etc. Տ. Ամբարիշտ, etc.

Ամպեմ, եցի տ. to grow cloudy, to be clouded or cloudy.

Ամպինն Տ. Ամբինն.

Ամպհովանի Տ. canopy, awning; a pall; a portable canopy.

Ամպրոպ, աջ Տ. thunder-clap, thunder: noise, explosion, crash, report.

Ամպրոպային a. thundering, loud, noisy.

Ամադիր Տ. monthly news paper.

Ամադլուխ Տ. first day of the month, calends.

Ամաթիւ Տ. day of the month.

Ամսական a. monthly: Տ. menses: monthly pay. [calends.]

Ամսամուտ Տ. beginning of the month,

Ամսաւոր, Ամսեայ, Ամսօրեայ, րէից a. lasting a month, of a month's duration; - մի ժամանակ, a month's time, space of a month.

Ամրադոյն a. more solid or strong, very durable, well fortified.

Ամրածածուկ a. very secret, very private; very intricately fortified: protecting, sheltering.

Ամրական a. inhabiting a fortified place: guard of a fortress.

Ամրակառոյց a. strongly built, very strong or solid.

Ամրակողմն Տ. strongest side of a fortress, most fortified part; citadel, castle, fortress.

Ամրակուռ a. extremely strong or solid, very hard: made hard under the hammer.

Ամրանամ, ացայ տ. to establish one's self, to fortify one's self, to be intrenched, strongly posted.

Ամրաչէն Տ. Ամրակառոյց.

Ամրապահ, աջ a. that guards well; strongly guarded.

Ամրապահեալ Տ. Ամրապահ.

Ամրապարիսպ a. strongly walled.

Ամրացուցանեմ, ուցի տ. to fortify, to garrison, to put in a state of defence;

to re-enforce, to strengthen, to confirm, to corroborate, to establish, to settle, to cement; to encourage, to hearten, to animate, to imbolden; to prop, to support, to sustain, to stay, to keep up, to hold up; to bar, to fasten, to shut, to stop up, to close.

Ամրափակ a. well shut or locked, strongly barred, well fastened.

Ամրափակեմ, եցի տ. to shut up strongly, to lock well, to preserve; to fasten, to bar, to close.

Ամրոց, աջ Տ. castle; citadel; fort, fortress; redoubt, outwork.

Ամրութիւն Տ. solidity, durability, strength; re-enforcement, establishment, confirmation, settlement, corroboration; fort, fortification; redoubt, outwork.

Ամրութիւն a. gathered together, close, concentrated; - ունեւ, to keep together, to hold collected.

Ամրոնեմ, եցի տ. to assemble, to concentrate; to enclose, to confine; to fold, to furl, to tighten, to pack, to tuck; to shorten, to restrain, to contract; to straiten, to stint, to limit, to bound; - զմեզ զանմեզ, to recollect one's self, to collect one's ideas; - զմեռեալն, to bury the dead, to inter; - զուրն, to sheathe a sword.

Ամրոնիմ, եցայ տ. to contain, to be closed or shut up; to draw closer, to be restringed, concentrated, to assemble; to fold up; to fall back; to reflect.

Ամրոնիւն Տ. Պատկառուկ.

Ամրոնիւթիւն, Ամրոնիւնն Տ. restriction, modification, contraction, limitation; - մտայ, attention.

Ամբ, ոյ Տ. shame, confusion, abashment; bashfulness; ignominy, turpitude; baseness; յ- առնել, to put to shame, to confound; յ- լինել զամբիշարկանիւ, to be ashamed, to be confounded, to blush; - ք. privy parts.

Ամբալի, Ամբալից a. shameful, disgraceful, ignominious, scandalous.

Ամբալիք, լեաց Տ. pl. turpitude, obscenity; privy parts.

Ամբալիք Տ. pl. shame, confusion, abashment; bashfulness; parts of shame.

Ամբապարտ, Ամբապարտեալ a. abashed, confounded, put to shame, shamed, overwhelmed with confusion; bashful.

Ամբեղիւն a. abashed, put to the

blush, confounded; shamefaced.

Ամբիւթած, Ամբիւթած, այ *a.* bashful, modest. [desty.

Ամբիւթածութիւն *s.* bashfulness, modesty, պէ *S.* Ամբիւթեմ.

Այ *int.* oh! ho! ho there!

Ալբան, Ալբանեմ, Ալբուբան, *ky s.* alphabet.

Ալբուբանական *a.* alphabetical.

Այգ, գոյ, գու, ուէ, գուց *s.* day-break, dawn, aurora: day-light, morning; ընդ -ն, յայգուէ, ընդ -ն այգուէ, այգուէ or այգուց, at day-break, at the dawn of day, in the morning; - ընդ -նէ, *S.* Այգանամ; յայգուէ մինչև ցերեկոյ, from morning till night.

Այգանամ, այցայ *vn.* to dawn, to grow light, to be light, to be day-light.

Այգաւէտ *a.* wine-growing, planted with vines, full of vines.

Այգեգործ, այ *s.* vine-dresser, husbandman, that cultivates the vine, wine-grower. [the vine.

Այգեգործութիւն *s.* cultivation of vines, Այգեկութեմ, Այգեկութեմ, կթոց *s.pl.* vintage; time of vintage.

Այգեկութ, կթի, թաց *s.* vintager.

Այգեստան, Այգեստանայ, Այգեստանի *s.* vineyard, large extent of country planted with vines.

Այգետէր *s.* wine-grower, owner or master of the vineyard.

Այգետէտ *S.* Այգաւէտ.

Այգի, գոյ, գուց *s.* vineyard, land planted with slips of the vine; անկէլ զարդ, to plant the vineyard; կթող յայգու, *S.* Այգեկութ; տէր այգու, *S.* Այգետէր; պահապան այգու, keeper or guard of the vineyard.

Այգոյք *s.pl.* funerals performed the day after death.

Այգորդ *S.* Այգեգործ.

Այգուէ, Այգուց *ad.* at day-break, at the dawn of day, in the morning; - , every morning.

Այգ, այգ, այգորիկ, այգու, այգութի *pron.* that, this, the.

Այգանոր *ad.* there, in that place.

Այգաւ *a. ad.* so much, so many: so, so much, to such a degree.

Այգաւ *ad.* so, thus, in this manner.

Այգալիս, իսայ, իսայ *a.* such, like, similar, so.

Այգը, Այգեմ *ad.* just there, in the same place: from the same place, again, over again, anew, afresh.

Այգրէնաճին *a.* indigenous.

Այգրան *S.* Այգաւ.

Այգր, ի *s.* air, atmosphere: Juno.

Այգիւ, յԱյգիւ or յԱյգիւ կամ, *S.* Այգիւ.

Այգիւ *ad.* now, at present, at this time; just now, immediately, instantly, by and by; recently, newly, freshly; - իսկ, presently; just now.

Այգիւն *a.* new-born.

Այգիւն *a.* recent, modern, new.

Այգիւն *ad.* from this moment or time, henceforth, henceforward.

Այգիւն *ad.* now, at present.

Այգիւն, ուց *S.* Այգիւն.

Այգիւն, յԱյգիւն, զԱյգիւն *S.* Այգիւ.

Այլ, ընդ, ընդ, ընդ *a.* another, other; different, unlike: some; - ու ընդ, այլաւ, by another way; - ու ընդ, կաւ, in another manner; - ու, another; - ու - ու, not even another; - մէ կողմանէ, another side, the other side; - է ասել - ու, another to do; - ու, - ու ընդ, etc., and so on; - ընդ - ու, one for another, pellmell; - յայգիւն, to lose one's presence of mind, to be overcome by joy or fear; ու - իսկ, in no other way; - ընդ - ու ասել, to say equivocally, ambiguously.

Այլ, Այլ - ու *conj.* but, yet, still, however; only, but; now, then.

Այլ *ad.* besides, moreover, more.

Այլաւ, ից *a.s.* that says or speaks otherwise; allegorical.

Այլաւանաւ *ad.* differently, otherwise: allegorically, enigmatically.

Այլաւանակաւ *a.* allegorical, enigmatical, mystical; typical, symbolical; emblematic; figurative, metaphorical.

Այլաւանեմ, եղի *va.* to use allegories in speech; to use the figures of rhetoric; to allegorize.

Այլաւանութիւն *s.* allegory; symbol, type; emblem; figure, metaphor; enigma, riddle, rebus.

Այլաւանութիւն *ad.* *S.* Այլաւանաւ.

Այլաւան, Այլաւայ *a.* of a different nature or kind, heterogeneous.

Այլաւայ *a.* of a different colour; unlike, different.

Այլաւանեմ, եղի, Այլաւանեմ, եւայ *vn.* to discolour, to tarnish, to stain; to turn pale. [stain, paleness.

Այլաւանութիւն *s.* discoloration, tarnish,

Այլադէմ *a.s.* of a different religion; infidel.

Այլադէմ *a.* of a different aspect; different, unlike. [dissimilar.

Այլազան, էջ *a.* different, unlike, Այլազանեմ, էջի *va.* to vary, to change, to diversify.

Այլազանութիւն *s.* variation, diversity, difference, dissimilarity, variety.

Այլազգ *a.* of another kind, other, different; *ad.* otherwise, differently; else.

Այլազգաբար *ad.* in a different manner, otherwise, differently: as an infidel, as a pagan, as a heathen.

Այլազգազոյն *a.* very or more different; *-s.* *ad.* very differently.

Այլազգի, գաղ, գեայ, Այլազն, զնն, զանց *s.a.* foreigner, stranger: pagan, gentile, heathen: foreign; different, unlike. [nism.

Այլազգութիւն *s.* paganism, heathenism.

Այլազնեայ *a.* foreign, strange.

Այլազնու *a.* who speaks another language; foreign.

Այլակարծիք *a.* of a different opinion.

Այլակերպ *s.* Այլազանք.

Այլակերպ *a.* transformed, transfigured; changed, metamorphosed; different, unlike: disguised, masked; *յ-ս.* incognito, in disguise; *յ-ս լինել*, to be masked, to be in disguise, to disguise one's self; to be transfigured; to be metamorphosed, to be transformed; *-յորդորդումն*, allegory, metaphor.

Այլակերպեմ, էջի *va.* to transform; to disguise, to mask, to change; to transfigure; to metamorphose.

Այլակերպեմ, էջայ *vn.* to be transformed; to be disguised; to be transfigured.

Այլակերպութիւն, Այլակերպումն *s.* transfiguration; metamorphosis; transformation, disguise.

Այլակրօն *a.* of a different religion. Այլակրօնութիւն *s.* heterodoxy.

Այլահաւատ *a.s.* of a different belief, sectary: pagan: heterodox.

Այլաձայն *a.* of a different voice; discordant, dissonant. [gure.

Այլաձև *a.* of a different form or figure. Այլազանք *a.s.* of another sect, of a different faith: sectary.

Այլաճիւղ *a.* of a different sentiment or opinion; whose ideas wander, flighty, lightheaded.

Այլաճեմ, էջայ *vn.* to be lightheaded, to undergo an alienation of mind, to be delirious.

Այլաճումնութիւն *s.* alienation of mind, flightiness, delirium.

Այլաշախտաւ *a.* variegated; diversified; mixed. [various, different.

Այլաշախտ *a.* changeable, variable; Այլաշախտ *a.* of a different sex or kind; mixed.

Այլաշախտ, էջի *va.* to alter, to change; to vary, to diversify; to corrupt; to disaffect, to alienate; to discountenance; to falsify, to counterfeit; to distemper, to disorder.

Այլաշախտ, էջայ *vn.* to vary, to be altered, to change; to degenerate, to become corrupt; to be disaffected, to be alienated; to be indisposed.

Այլաշախտութիւն, Այլաշախտ *s.* alteration, change, variation, mutation; emotion, perturbation; corruption, degeneration; falsification; distemper, disorder, indisposition.

Այլաշախտ, աջ *a.* whimsical, odd, capricious, fanciful, fantastical, extravagant, mad, ridiculous, extraordinary, singular, strange, enormous, uncouth; grotesque, distorted.

Այլաշախտեմ, էջայ *vn.* to be extravagant or whimsical; to be distorted, disfigured, spoiled; to be dissolute.

Այլաշախտութիւն *s.* extravagance, strangeness, uncouthness, extravagance, strangeness, oddness; dissoluteness, irregularity of conduct.

Այլաշան *a.* of another sign or mark.

Այլանուն *a.* allonymous.

Այլաշուրջ *a.* who speaks differently to what he thinks, double-faced or dealer. [նութիւն.

Այլաշուրջի յորդորդումն *s.* Այլաշախտ.

Այլապէս *ad.* otherwise, differently, in another manner.

Այլասացիկ *a.* allegorical; *-յորդորդումն*, allegory.

Այլասեռ, Այլասեռ *a.* of a different sex; of a different gender, kind or species; heterogeneous, of a different nature or quality.

Այլասեռութիւն *s.* difference of sex, gender, nature and quality.

Այլասեռեմ, էջի *va.* to change to a different gender or kind; to make degenerate, to spoil. [fashion, manner.

Այլաստրազ *a.* of a different mode,

Այլաւանդ *a.* of another family, nation.

Այլափառ, այ *a.* heterodox.

Այլափառեմ, եջի, Այլափառիմ, ե. այ *vn.* to apostatize, to be heterodox, heretical; to teach heresy; to err in the catholic faith.

Այլափառութիւն *s.* heterodoxy.

Այլափոխ *a.* changed, altered, converted, turned; degenerate; different; allegorical; *ad.* differently.

Այլափոխեմ, եջի *va.* to change, to alter; to counterfeit; to metamorphose; to diversify.

Այլափոխիմ, ե. այ *sp.* to change; to grow worse, to degenerate.

Այլափոխութիւն *s.* change, transmutation, conversion; metamorphosis; corruption, degeneration.

Այլ եւ *conj.* besides, over and above, moreover, also, more, in addition.

Այլեւայլ *a.* different, distinct, varied.

Այլ եւ *conj.* S. Այլ եւ. [ried.

Այլ ընդ այլ *ad.* differently, on the contrary; S. Այլ *a.*

Այլ թէ *conj.* but, but if, but that.

Այլ յայլ *S.* Այլ.

Այլ իմ, այլս իմի, այլով իմի *a.* some other, other, another (thing).

Այլ ոմն, այլ ուրումն, այլով ոմումն *a.* another, other (person).

Այլաւանդ *a.* of a different doctrine; of or belonging to a sect.

Այլաւանդ *ad.* from another place or situation: otherwise.

Այլաւանդ *ad.* from some other place, from somewhere else.

Այլուր *ad.* elsewhere, in another place, in some other place.

Այլուրեմ, Այլուրեք S. Այլուր.

Այլ դե S. Այլ ոմն.

Այլ սակայն *conj.* but, yet, nevertheless, however, notwithstanding.

Այլաբան *a.* different; *ad.* differently.

Այծ, էյ. Այծի, ծւց, ծիք, ծեայ *s.* goat, she-goat.

Այծամարդ *s.* satyr.

Այծարած, այ *s.* goat-herd, peasant who drives the goats to feed.

Այծաբաղ *s.* chamois, wild goat.

Այծ եւան, եման *s.* wild goat; roe; buck, hart; deer.

Այծեայ, ծէից *s.a.* goat's hair; stuff made of goat's hair: of or belonging to goats.

Այծեղիւր *s.* Capricorn.

Այծեղիկ *s.* fawn of a roe.

Այծենակաճ *s.* stuff made with the hair of goats.

Այծենի S. Այծեայ.

Այծերամակ *s.* flock of goats.

Այծէք *s.pl.* goat's hair.

Այծոտն *a.* goat-footed.

Այծորդ *s.* goat-herd.

Այծբաղ S. Այծաբաղ.

Այն, այնք, այնորիկ, այնու, այնուիկ *pron.* that, it, the.

Այնդե *conj.* because; where as; even as: more than, rather: since, that, seeing that.

Այն է. Այն ինքն է, Այն իսկ է *conj.* that is to say, to wit, namely, i: e: viz or videlicet.

Այն ինչ *ad.* whilst, as long as, so long as: recently, freshly, newly.

Այնուդե *conj.* in as much as, because.

Այնուհետեւ *conj.* ever, since, from that time, thenceforward, thenceforth.

Այն դե *pron.* such, such one.

Այնչափ *a.* so great; such; *ad.* so, so much, in such a manner.

Այնպէս *ad.* so, also, equally, as much, in like manner, likewise, as well as.

Այնպիսի, սւայ, սեայ *a.* such, similar, like; equal, same; as great, as much. [therefore.

Այնք ազգաւ *conj.* for that reason, Այնքան S. Այնչափ.

Այո *ad.* yes, even so, truly.

Այպանակից *a.* full of derision, mocking, laughable.

Այպանեմ, էջի *va.* to jeer, to make a jest of, to ridicule, to mock, to deride, to hold in contempt, to despise, to scoff at, to scorn, to banter, to rally, to rail at, to revile, to abuse; to treat with contempt, with abuse or ridicule.

Այպանութիւն, Այպանումն *s.* derision, mockery, raillery, ridicule, scorn, contempt.

Այպանող *s.a.* that derides, ridicules: contemptuous, scornful; abusive, insulting.

Այպի *s.* raillery, mockery, derision; - կատականայ, ignominy, contempt; - առնել, - և կատակ առնել, - կատականայ առնել, to jeer, to deride, to mock, to ridicule, to rail, to insult, to despise, to scorn; - լինել, to be derided or a laughing-stock.

Այսինակառակ գուռան *s.* mime, buf-fool.

Այսինակառակ լինիմ *S.* Այսանեմ.

Այսնարարութիւն *S.* Այսանութիւն.

Այրեք *s.* noise, brawling; gorman-dizing, gormandizer.

Այս, այսր, այսորիկ, այսու, այսուիկ *pron.* this; ասացից զայս ինչ և զայն, I shall say this and that, so and so.

Այս, այսոյ, սաւ, սոց *s.* evil genius, evil spirit, demon, devil; genius, spirit, ghost, apparition; goblin, imp, sprite, hobgoblin, familiar, elf, fairy; tempest, storm; thundering noise, hurlyburly.

Այսարեկ, Այսարեակ, Այսակեր *a.* possessed with a devil or evil genius, tormented with a devil, demoniac.

Այսահաւան *a.* possessed with a devil.

Այսահալած *a.* that drives away devils. [devil, demoniac.

Այսահար, այ *a.s.* possessed with a

Այսահարեալ *a.* possessed with a devil: mad, phrenetic, frantic.

Այսահարիմ, էցայ *vn.* to be possessed with a devil: to roar, to make a dreadful noise; to rave, to be frantic, to storm, to be furious.

Այսահարութիւն *s.* the state of a demoniac or of a person possessed with a devil: madness, phrenzy, fury, frantiness.

Այսամուտ *S.* Այսահար.

Այսանակ *a.* such, like, in this manner or fashion.

Այս անգամ *ad.* this time, this once.

Այս անուան *a.* such-a-one.

Այսգոյն *S.* Այսպիսի.

Այսգունակ *S.* Այսպէս.

Այսինքն, Այսինքն է *ad.* namely, that is to say, to wit. [mark, such.

Այս նիշ *a.* marked thus, having this

Այսու ամենայնիւ *ad.* still, nevertheless, as for the rest.

Այսուհետեւ *ad.* henceforth, henceforward, hereafter, for the future: as for the rest; now, then, but.

Այսչափ, էց *a.* to this degree, in this quantity, so great; *ad.* so much, so.

Այսպէս *ad.* thus, in this manner, in the same manner; so.

Այսպիսի, սոց, սեպ *a.* such, like, in this manner, of this sort; such, so great.

Այր *ad.* here, in this place; hither, to this place; - աղաքաւ, therefore, for this reason.

Այսրէն *ad.* back, again; էկից - ընդհուպ, I shall return here immediately, I shall be back presently.

Այսքան, ոյ, էց, Այսքանի, նոյ, նեպ *a.* in this quantity, such, so numerous, thus great.

Այսօր *ad.* to-day, this day; ց-, մինչ ց-, մինչև ց- ժամանակի, to this day, up to this time.

Այսօրած ին *a.* born to-day, new-born.

Այս, էց *s.* cheek; համբուրել զայսու, to embrace, to kiss the cheek.

Այսի *ad.* thence, from that place.

Այտնում, սեպ, սուցեալ *vn.* to swell, to puff, to be inflamed, to be bloated.

Այտոց, ուցի *s.* swelling, protuberance, enlargement; excrescence, hump, wart, corn, wen, push, pimple, pustule; tumour, inflammation, tumefaction.

Այտումն *s.* inflammation, tumefaction, swelling, protuberance, enlargement: *S.* Այտոց.

Այտուցանեմ, ուցի *va.* to swell, to inflame, to tumefy.

Այր, առն, յառնէ, արամբ, արք, աւրանց *s.* man: husband, spouse: person: youth, young man; - երեւելի, personage; - իւրաքանչիւր, every one, every person, every body; - դք, a person, some one; - ընդ արամբ, - զարամբ, in competition; with emulation; - ցընկեր, one to another; ընդ - և ընդ կին, the men as well as the women, both men and women; աւ - , յ-, each person, a head, a man; առն սուլ, to marry; առն՝ արանց լինել, to get, to be married; վատ արանց, coward; քաջ արանց, brave, courageous; - խաղաղութեան, peaceful man; - գործոյ, ingenious, active man; - զորութեան, valorous man; - մահու, guilty, worthy of death; - պատերազմի, belligerous, warlike, martial; արք արեանց, sanguinary, bloody men; - Աստուծոյ, man of God.

Այր, էց *s.* antre, cavern, grotto, den.

Այրաբար *ad.* manfully, vigorously; valiantly, bravely, courageously.

Այրաթող, այ *a.* that abandons her husband.

Այրական *a.* virile, manly.

Այրամե *a.* manlike, manly.

Այրանամ *S.* Այրիանամ, Արիանամ.

Այրասէր *a.* that loves her husband.

Այրասիրութիւն *s.* love of the wife for her husband, conjugal affection.

Այրասպան *a.* that has killed her husband.

Այրաս, etc. *S.* Բայրաս, etc.

Այրացաւեր տանեմ, to burn and to ravage.

Այրեաց (*յ*) տամ, to burn; այրեաց է յաւեր գարշուցանել, to burn and to ravage.

Այրեմ, էջի *va.* to burn, to enflame, to fire; to torrefy, to scorch, to parch, to dry.

Այրենայ *s.* hospital for widows.

Այրեցած, *ի, յ* *s.* burning, deflagration; burn, mark caused by fire; soot; torrid. [caustic.

Այրեցող *a.* burning, scorching; *s.*

Այրեցուած, *յ* *s.* burn, burning.

Այրեցումն *s.* conflagration, deflagration, combustion, burning.

Այր եւ ձի, տան եւ ձիոյ *s.* cavalry, horse. [wer.

Այրի, բայ, բաց *s.a.* widow; widow-Այրեանամ, աջայ *vn.* to become a widow or widower, to be a widow or widower. *S.* Արեանամ.

Այրեութիւն *S.* Այրութիւն.

Այրոցեմ, էջի *va.* to burn.

Այրութի *s.* virile age, age of manhood, virility, manhood: widow-hood.

Այրուկ *s.* dwarf, very little man.

Այրուծի, ձիոյ, or տանուծիոյ *s.* horseman; trooper; horse-soldiers, cavalry.

Այրումն *s.* burning.

Այց *s.* visit; search; inspection; -տանել, յ- ելանել, to visit, to go to see, to make a visit; - է խնդիր տանել, յ- է խնդիր ելանել, to search, to examine, to observe. [tor: bishop.

Այցելու, ուի, այց *s.* visitor; inspection; inspection; examine.

Այցեմ, էջի *va.* to visit; to search.

Անագ, *ի, յ* *s.* tin; օծանել գրառագել տնագաւ, to tin, to cover with tin; օծանել տնագաւ, act or employment of tinning.

Անագան *ad.a.* late, behindhand, tardily, long, slowly: late, tardy; long, slow, not ready, not prompt; - ուրեմն, - երբեք, too late, very late; at latest, at the latest.

Անագանեղ *a.* produced, done, born, created too late. [ning, at a late hour.

Անագանի *ad.* late, late in the eve-

Անագանիմ, էջայ, Անագանիմ, էջի *vn.* to delay, to linger, to loiter, to tarry, to stay: to arrive late, to be late.

Անագանութիւն *s.* tardiness, slowness, lateness; sluggishness.

Անագեղ *a.* made of tin; plated or covered with tin.

Անագեմ, էջի *va.* to tin.

Անագիլ, Անագոյ *s.* tinman.

Անագորոյն, Անագորն, Անագորուն *a.* perfidious, disloyal, traitorous, treacherous, treasonable, faithless; cruel, ferocious, inhuman, barbarous.

Անագորոյնութիւն or բունութիւն *s.* perfidy, treachery, disloyalty: cruelty, inhumanity, ferocity, barbarity.

Անագաւ *a.* not free, dependant; mean, ignoble, niggardly.

Անագաւութիւն *s.* want of nobility; niggardness, lowness.

Անագակցութիւն *s.* want of affinity; dissimilarity.

Անագի *a.* ignoble, vulgar, of low extraction, of mean birth.

Անագ *a.* unexpected, sudden.

Անագակ, այ *a.* strange, extraordinary; undutiful, insolent, impudent, froward, obstinate, stubborn; rascally, wicked. [dient, insolent.

Անագակեմ, էջի *va.* to be disobedient.

Անագեղի *a.* insensible.

Անութեմայ *s.* anathema.

Անութեմայեմ, էջի *va.* to anathematize, to excommunicate.

Անալի *S.* Անալ.

Անալոյցալոյն *a.* insipid, tasteless; pernicious; very unproductive.

Անալութ *S.* Անալութ.

Անալութ, Անալութակ, Անալութեղի *a.* insipid, tasteless, unsavoury; hated, disliked.

Անախա *a.* not subject to diseases or passions; innocent, pure.

Անախաբար *ad.* without vices or passions, honestly, innocently.

Անախաակիր *a.* not subject to diseases or passions.

Անախաութիւն *s.* apathy, dispassion; integrity, purity: good constitution, health.

Անակնածութիւն *s.* irreverence.

Անակնառու *S.* Անառու.

Անակնառութիւն *S.* Անառութիւն.

Անակնակալ *a.* hopeless, despondent, desperate: unexpected, unforeseen, unlooked-for, sudden.

Անահունքի Յ. Անահեկալ.
 Անահ a. fearless.
 Անահի or Արտեմիս *sf.* Venus, Diana
 (anagram of Անահիա written invertedly). [Venus or Diana.
 Անահական a. of or belonging to
 Անաղ, Անաղի a. without salt, un-
 salted; insipid, tasteless.
 Անաղարեկի a. incorruptible, unal-
 terable; incontestable.
 Անաղաց a. not ground or pounded.
 Անաղեկի a. not salted.
 Անաղա a. unspotted, unstained, un-
 sullied, pure. [neatness.
 Անաղաութիւն s. cleanliness, purity,
 Անաղա a. shining, clear, bright.
 Անաճ, Անաճական, Անաճելի a. that
 does not grow, decreasing. [tion.
 Անաճելութիւն s. decrease, diminu-
 Անամանակ Յ. Անժամանակ.
 Անամուսին a. unmarried.
 Անամուսնութիւն s. celibacy.
 Անամայ a. cloudless, clear, serene.
 Անամօթ a. shameless, unblushing,
 impudent; audacious, insolent.
 Անամօթաբար *ad.* without shame,
 impudently; audaciously.
 Անամօթանամ, աչաց, Անամօթեմ, ե-
 ցայ *vn.* to lose all shame, to be shame-
 less.
 Անամօթութիւն s. impudence, auda-
 city, effrontery. [tably, constantly.
 Անայլալարբար *ad.* invariably, immu-
 Անայլալակ, Անայլալելի a. invari-
 able, unalterable, immutable.
 Անայլալութիւն s. invariability, im-
 mutability.
 Անայր a. unmarried (woman).
 Անայլելու a. abandoned, forlorn,
 helpless. [prehensible.
 Անանգոսնելի a. irreproachable, irre-
 Անանձ, Անանձաւոր a. inanimate,
 lifeless; impersonal. [one's self.
 Անանձգող a. that does not praise
 Անանձուկ a. unconfined, wide, large:
 disagreeable.
 Անանձրեւ a. without rain, arid, dry.
 Անանուխ, նիւայ s. mint.
 Անանուն a. anonymous; ignoble.
 Անանջատ, Անանջատելի a. insepara-
 ble, indivisible.
 Անանջատաբար *ad.* indivisibly. [ble.
 Անանջալեւ a. undivided, insepara-
 Անանջ, Անանջական, Անանջանելի a.
 that passes not away, eternal: impas-
 sable.

Անանջատ a. free from want, rich,
 affluent.
 Անանջատ a. unfatigued, fresh: easy,
 not difficult; *ad.* easily, without fatigue
 or trouble.
 Անանջարհիկ a. banished or driven
 from his country; captive, enslaved:
 strange, foreign.
 Անառ a. impartial, shewing no
 respect of persons, upright, disintere-
 sted, just, fair, righteous, exact; strict,
 austere, severe, rigid, rigorous.
 Անառ, Անառաբար or պէս *ad.*
 impartially, without respect of persons,
 justly; rigorously, strictly, austere-
 Անառաւանդ a. that takes an im-
 partial view, sincere, ingenuous.
 Անառաւասիւն a. that scatters im-
 partially, that diffuses liberally.
 Անառաւութիւն s. impartiality, dis-
 interestedness, uprightness, justness,
 sincerity; strictness, rigour, austerity,
 severity. [eyes; blinded.
 Անաշեւ, Անաշ a. blind; without
 Անաշակ, աշ a. pure, unmixed, neat,
 unadulterated.
 Անաշական a. incorruptible; pure,
 chaste, inviolate. [purity, chastity.
 Անաշականութիւն s. incorruption;
 Անաշառու, Անաշաշխար a. impeni-
 tent, hardened, obdurate. [obduracy.
 Անաշաշխարութիւն s. impenitence,
 Անաշատ, ից, աշ s. a. desert, hermi-
 tage, solitude: solitary, uninhabited,
 lonely, unfrequented.
 Անաշատաբնակ, Անաշատակեաց a.
 living in a lonely place, eremitical.
 Անաշատական, Անաշատային a. s.
 solitary, eremitical: hermit, anachorite.
 Անաշատանամ, աչաց *vn.* to become
 a desert, to be deserted; to fall, to
 decay.
 Անաշատաւոր a. loving solitude, or
 retired situations, retired, solitary.
 Անաշատաւուն a. bred in a desert.
 Անաշատաւորացանեմ, ուշի *va.* to
 cause to be deserted, to lay waste, to
 unpeople.
 Անաշատաւոր Յ. Անաշատական.
 Անաշատէն a. without refuge, desti-
 tute, unprotected.
 Անաշակ, աշ a. dissolute, debauched,
 libertine, licentious, wanton, lewd:
 prodigal, profuse.
 Անաշակաբար *ad.* dissolutely, lewd-
 ly, wantonly: prodigally, lavishly.

Անապիճ, երայ *vn.* to be dissolute, to be debauched, to be a libertine; to be prodigal or lavish.

Անապիճութիւն *s.* debauchery, dissoluteness, libertinism, excess, disorderly life, wantonness, lasciviousness, lust; in chastity, prostitution.

Անապիճորդ *a.* without a guide or chief, indirected. [ble.

Անապիճ *a.* impregnable, inexpugna-

Անապիճ *a.* unhealthy.

Անապիճ *a.* unspeakable, ineffable.

Անապիճորդ *ad.* brutally, coarsely.

Անապիճորդ, էյ *a.* brutal, rude, ill-mannered. [animals or cattle.

Անապիճորդ *a.* that rears, breeds

Անապիճ *a.* guilty of an unnatural crime with a beast, bestial.

Անապիճութիւն *s.* unnatural knowledge of a beast, bestiality.

Անապիճորդ *a.* more brutal or coarse.

Անապիճայ, etc. *S.* Անապիճ, etc.

Անապիճ, Անապիճ *a.* that sacrifices or immolates beasts.

Անապիճութիւն, Անապիճութիւն *s.* immolation of beasts.

Անապիճան, Անապիճան *a.* of or belonging to the brute creation, animal; brutal, brutish.

Անապիճեցալ *a.* that lives like a beast, brutal, bestial.

Անապիճեցալ, Անապիճ *a.* having the form of a beast, brutish. [բէւ.

Անապիճ, Անապիճ *S.* Անապիճ.

Անապիճութիւն *S.* Անապիճութիւն.

Անապիճ *a.* having the understanding of a brute, stupid, dull.

Անապիճութիւն *s.* stupidity, dullness.

Անապիճ *S.* Անապիճ.

Անապիճ, ապիճ *vn.* to become quite a brute, to lead the life of a brute; to be clownish or churlish, to be besotted.

Անապիճ *S.* Անապիճ.

Անապիճ *a.* fit for a brute, brutal, bestial.

Անապիճ *S.* Անապիճ.

Անապիճ *s.* a small beast; animalcule; a lean beast.

Անապիճութիւն *s.* nature of the brute creation; brutality, bestiality.

Անապիճ, անպ *a.* irrational: *s.* animal, brute.

Անապիճ *a.* without lining.

Անապիճ *a.* atheistic, atheist; ungodly, irreligious.

Անապիճութիւն *s.* atheism; ungodliness, irreligion.

Անապիճութիւն *s.* idolatry.

Անապիճ *a.* impotent, imbecile, feeble.

Անապիճ, էյ *a.* immaculate, without sin, innocent, irreproachable; clear, refined; intact, pure, whole, perfect.

Անապիճ *ad.* holily, inviolably.

Անապիճութիւն *s.* purity, uprightness, integrity, entire state. [hol y.

Անապիճ *af.* immaculate, pure,

Անապիճ *a.* increate.

Անապիճ *a.* sober, abstemious.

Անապիճ, ապ *a.* worthless, contemptible, vile, abject, despicable, ignoble.

Անապիճ *ad.* unworthily, basely, dishonourably, vilely, meanly.

Անապիճ *a.* disconsolate; inconsolable.

Անապիճ *a.* by an ignoble death, dying ingloriously. [humble.

Անապիճ *a.* that honours the

Անապիճ, ապ *vn.* to be debased; to become abject or contemptible; to lose value; to humble or abase one's self.

Անապիճ *s. pl.* affront, offence, wrong, insult; indignity, slight, contempt, disgrace, shame, opprobrium, discredit, blame.

Անապիճ *a.* unfertile, unfruitful, poor, barren, sterile.

Անապիճ *s.* barrenness, poorness, sterility. [ugly, rugged.

Անապիճ *a.* formless, deformed,

Անապիճ *a. ad.* free, unembarrassed; without obstacle, freely.

Անապիճ *s.* freedom, state of any thing free from obstacle or hindrance.

Անապիճ, էյ *va.* to offend, to shock; to despise, to depreciate, to disparage; to disapprove, to disallow, to refuse, to reject; to blame, to find fault with.

Անապիճ *S.* Անապիճ.

Անապիճ, Անապիճ *a.* contemptuous, disdainful, haughty, offensive.

Անապիճ *s.* offence, slight, refusal, reprobation; humiliation; villainess, meanness, worthlessness; յ-է-շանկ, to demean, to degrade one's self.

Անապիճ, Անապիճ uneven, unpolished.

Անապիճ *a.* unjust, partial. [quity.

Անապիճ *s.* unjustness, ini-

Անարդիւն *a.* unproductive, fruitless, useless; worthless.

Անարդուծիւն *s.* deformity.

Անարեւ *a.* without sun, dark, cloudy.

Անարժան, *ից, աջ a.* unworthy, unfit, improper; condemnable, blamable, illegal, dishonest; — *համարել, to* dis-dain. [unworthily.

Անարժանաբար, Անարժանապէս *ad.*

Անարժանաւոր *a.* unworthy.

Անարժանի *S.* Անարժան; *յ. ad.* unworthily.

Անարժանութիւն *s.* unworthiness.

Անարի, բոյ, բեայ *a.* weak, feeble, unmanly, timid, pusillanimous, cowardly; gigantic, enormous, monstrous.

Անարիւզոյն *a.* more or very feeble, — weak, — timid. [wardly.

Անարիական *a.* timorous, fearful; co-

Անարիութիւն *s.* timidity, pusillanimity, fearfulness, cowardice; gigantic size.

Անարիւն *a.* that has no blood, bloodless; that does not bleed.

Անարծաթ *a.* moneyless, poor; gratuitous, gratis.

Անարծաթասէր *a.* that does not love money, generous, liberal.

Անարծարծելի *a.* that cannot be revived, or rekindled, not renewable, extinct. [up.

Անարմատ *a.* without roots, rooted

Անարուեստ *a.* of no trade, or profession; artless; guileless; immaterial, simple, natural; rough, rude.

Անարուեստութիւն *s.* simplicity; rudeness.

Անարութիւն *S.* Անարիութիւն.

Անարտաքերելի *a.* that cannot be pronounced distinctly, difficult to articulate.

Անարօր, Անարօրազիր *a.* uncultivated, waste; intact, chaste.

Անաւայ *a.* feeble, poor, low, humble, petty; minor. [humble, to abase.

Անաւազեմ, էջի *va.* to weaken, to

Անաւազութիւն *s.* weakness, debility, lowness, inconsiderableness.

Անաւարտ *a.* infinite, interminable, endless, continual, perpetual; not finished.

Անբաժ *a.* without portion, destitute, unprovided for; indivisible, inseparable. [ded, inseparable.

Անբաժան, Անբաժանելի *a.* undiv-

Անբաժանաբար *ad.* indivisibly.

Անբաժանութիւն *s.* indivisibility.

Անբաժին *S.* Անբաժ.

Անբախտ, Անբախտելի *a.* unfortunate, unhappy. [fortune, adversity.

Անբախտութիւն *s.* unhappiness, mis-

Անբաղադրելի *a.* simple, uncompounded.

Անբաղայ *a.* irreproachable, irreprehensible; frank, sincere; *ad.* irreproachably; frankly, openly.

Անբաղաւոր *a.* incomparable, matchless; incongruous, disproportionate.

Անբաւատ *a.* that does not calumniate, that does not detract; irreproachable, irreprehensible.

Անբան, *ից a.s.* irrational; dumb; animal; blockhead.

Անբանս, Անբանաբար *ad.* stupidly, irrationally, like a dumb animal.

Անբանական *a.* like a dumb animal, stupid; irrational.

Անբանազոյն *a.* very stupid, more irrational or brutal.

Անբանանամ, աջայ *va.* to brutify.

Անբանաւոր *a.* irrational; unreasonable, unjust. [ality, brutality.

Անբանութիւն *s.* stupidity, irrationality. Անբաւայ *a.* without bellowing, — roaring, — bleating.

Անբասիր *a.* innocent, irreproachable; — *անել, to* exculpate.

Անբարբառ *a.* dumb, speechless, mute, silent.

Անբարբառութիւն *S.* Անբանութիւն.

Անբարդ, Անբարդելի *a.* simple, uncompounded.

Անբարեկամ *a.* without friends. [ed.

Անբարեկէր *a.* malevolent, evil-mind-

Անբարի *a.* bad, wicked.

Անբայ *a.* shut, closed, covered.

Անբայատրելի *a.* inexplicable, inexpressible.

Անբաւ, *ից a.* infinite, unbounded, unlimited, innumerable, immense.

Անբաւազօր *a.* whose power is infinite.

Անբաւածաւայ *a.* vasting in extent, immense, unlimited. [ble.

Անբաւական *a.* insufficient, incap-

Անբաւականութիւն *s.* insufficiency, incapacity. [rable parts.

Անբաւայօգ *a.* composed of innum-

Անբաւանամ, աջայ *vn.* to grow or increase excessively, to be immense.

Անբաւելի *a.* incomprehensible, immeasurable, infinite.

Անբաւութիւն *s.* infinity, immensity.
 Անբեկանելի *a.* infrangible.
 Անբեղնաւոր, Անբեղուն, Անբեր *a.* barren, sterile; unfruitful, unproductive. [infertility].
 Անբեղնաւորութիւն *s.* barrenness;
 Անբերան *a.* mouthless, speechless.
 Անբերելի *a.* intolerable, insupportable. [ness].
 Անբերութիւն *s.* infertility, barrenness.
 Անբեղելի *a.* that cannot be blunted, unblunted, sharp. [ble].
 Անբժշկական, Անբժշկելի *a.* incurable.
 Անբժշկութիւն *s.* incurability.
 Անբժի՞Ց. Ս. Ամբի՞Ց.
 Անբնաւոր *ad.* supernaturally.
 Անբնակ *a.* houseless; uninhabited, desert; - առնել, to depopulate, to unpeople.
 Անբնական *a.* artificial, unnatural.
 Անբնակութիւն *s.* depopulation.
 Անբոկ Ս. Ամբոկ.
 Անբոյժ *a.* incurable.
 Անբոյս *a.* unfruitful, barren.
 Անբովանդակ, Անբովանդակելի *a.* incomprehensible, inconceivable.
 Անբովանդակութիւն *s.* infinity, immensity.
 Անբոյ *a.* without flame.
 Անբոյակեղ *a.* unflammable.
 Անբուժ, Անբուժական, Անբուժելի *a.* incurable, irremediable.
 Անբուն *a.* of a different nature, bastard, spurious.
 Անբռնաբար *ad.* without force, willingly, freely. [ble].
 Անբռնազատ *a.* voluntary; inviolable.
 Անբ Ս. Անկ.
 Անբաժ *ad. conj.* once, at one time; even, notwithstanding; այս -, this once; այլ -, another time; առաջին -, the first time; մի -, only once; բազում -, many times, often; միւսանգամ, once more, over again; առ - մի, at once, this time; բանիցս -, every time; how many times?
 Անբաժաղիւս *a.* unsuccessful, unsatisfied.
 Անբաղթ, Անբաղթակ, Անբաղթաւ. կշեղի *a.* not liable to stumble, surefooted; not liable to scandal.
 Անբալաւաղեղ Ս. Անգաւաղեղ.
 Անբալաւ, էջ *a.* thin, incompact, porous; rare, subtle; soft, liquid.
 Անբալաւանում, ալալ *vn.* to be dilated, to rarefy; to become liquid, to liquefy.

Անգայտացուցանեմ, ուշի *va.* to rarefy; to liquefy. [faction].
 Անգայտութիւն *s.* rarefaction; liquefaction.
 Անգառաղեղ *a.* that cannot be kept in a cage, wild, untameable.
 Անգար, է *s.* megrim.
 Անգարը *a.* that does not disgust; - լինել, not to disgust.
 Անգեղ *s.* handle.
 Անգեղ, Անգեղաղեղ, Անգեղեղ, Անգեղեղիկ *a.* deformed, ugly.
 Անգեղ *a.* unspotted; not freckled.
 Անգէտ *a.* ignorant, unlearned, stupid, awkward; յ-ս, ignorantly, inadvertently; at all events, at all hazards; յ-ս լինել, to connive, to dissemble.
 Անգթաբար *ad.* cruelly, unmercifully.
 Անգթական, Անգթատեր *a.* hardhearted, delighting in cruelty, cruel.
 Անգթութիւն *s.* cruelty, inhumanity.
 Անգիծ *a.* not described, not marked, not written; that cannot be marked, hard. [without price].
 Անգին *a.* inestimable, invaluable.
 Անգինեբաւ *a.* that drinks no wine, abstemious.
 Անգիտակ *a.* ignorant.
 Անգիտանում, ալալ *vn.* to be ignorant; to forget one's self.
 Անգիտելի *a.* not to be understood, incomprehensible.
 Անգիտութիւն *s.* ignorance, inexperience; անգիտութեամբ, ignorantly.
 Անգիր *a. ad.* without letters, - print; unwritten, verbal, oral; ignorant, uninstructed; verbally, by word of mouth.
 Անգիւս *a.* unfindable, rare, precious, dear.
 Անգլուխ *a.* without a head, headless; without a leader or chief. [hard].
 Անգծելի *a.* that cannot be marked, unmarked.
 Անգլ, գեղ, գեղց, էղաց *s.* vulture.
 Անգլիաբան *a.* who employs English phrases; who knows how to speak English. [English idioms].
 Անգլիաբանեմ, էջի *vn.* to employ English phrases.
 Անգլիաբանութիւն *s.* anglicism.
 Անգլիաբան *s.* who speaks English.
 Անգլիական *a.* English; - եկեղեցի, the Anglican church; - բարբառ, the English language; ոճ -, anglicism.
 Անգլիարէն *ad.* in English; after the English manner; *s.* English, the English language; - ուսանել, խօսել, to learn, to speak English. [Englishman].
 Անգլիացի, ցալ *a.* English; *s.* Englishman.

Անգո՜ւ *a.* ungrateful, unthankful; discontented, dissatisfied.

Անգոյ, էջ *a.s.* not existing, having no being; non-existence, non-entity; nothing; արար Աստուած զաշխարհս յանգոյից, God created the world from nothing; յանգոյս, vainly.

Անգոյն *a.* colourless.

Անգոյութի *s.* nothingness, nothing.

Անգոսկեմ, էջի *va.* to despise, to slight, to reprove, to blame; to jeer, to ridicule, to mock.

Անգոսկելի *a.* contemptible, despicable, blamable, condemnable.

Անգործ *a.* idle, inactive, indolent, lazy; ineffectual, inefficacious, ineffective; unexecuted, incomplete; uncultivated; երկիր - , waste land.

Անգործադրելի *a.* impracticable.

Անգործադրութիւն *s.* inexecution, non-performance; unfinished state.

Անգործածութիւն *s.* disuse, obsolescence. [indolence; inefficacy.

Անգործութիւն *s.* idleness, inaction, Անգութ *a.* incompassionate, un pitying, inhuman: cruel, barbarous, implacable.

Անգուշակ *a.* not foretold, not predicted.

Անգասկան, Անգասկելի *S.* Անգիւս.

Անգրագէտ *a.* illiterate, ignorant.

Անգրիճեմ *S.* Հանգրիճեմ.

Անգօտի *a.* without girdle.

Անգ, ոյ, էջ *s.* field; fallow, soil; -ք, the fields, country.

Անգ *ad.* there, yonder, in that place; -ի ներքս, therein, within; -ի վեր - , there above, yonder above; -ի վայր, down there, below; -... աստ, then... and now; աստ է - , here and there.

Անգագար *a.* incessant, continual; restless, agitated; *ad.* incessantly, continually.

Անգաճեմ, էջի *va.* to examine, to search; to think, to meditate.

Անգամ, ոյ *s.* limb, member; - - յօւշէլ, to dissect, to dismember, to anatomize, to carve.

Անգամադնական *a.* anatomical.

Անգամադնիկ *s.a.* anatomist.

Անգամադնութի *s.* anatomy; - ասնէլ, to anatomize.

Անգամադնորէն *ad.* anatomically.

Անգամաձիւ *s.* the dissected parts.

Անգամալոյծ, լուծի, աջ, ծիւց *a.s.* paralytic, palsical.

Անգամալուծիմ *vn.* to be struck with a palsy, to have a paralytic stroke.

Անգամալուծ ութիւն *s.* palsy, paralysis.

Անգամախել *a.* lamed, crippled.

Անգամախելցութիւն *s.* lameness.

Անգամանգ. *S.* Աղամանգ.

Անգանդազ *a.ad.* prompt, diligent; diligently, promptly, without delay.

Անգանօր *ad.* there, yonder.

Անգանալի *a.* irrevocable; *S.* Անգարձ.

Անգաստակ, աջ *s.* portico, porch.

Անգաստան, աջ *s.* cultivated land, fields; village.

Անգաստիարակ *a.* without education, uneducated, ungoverned.

Անգաստ *a.* not sentenced, not condemned.

Անգաստազարտ *a.* not deserving condemnation, blameless.

Անգարձ, էջ *a.* irrevocable, irreclaimable; impenitent; held in mortmain.

Անգարձ, Անգարձաբար *ad.* irrevocably.

Անգարման, Անգարմանելի *a.* irremediable, irreparable, incurable.

Անգեայ, գէոց, էից, գեայ *s.* flock, herd, cattle; fields, country.

Անգեղեւ, Անգեղեւուն *a.* unshaken, firm, resolute.

Անգեղայ, էից, Անգեղեայ, եղայ *s.* antidote, counter-poison.

Անգէն *ad.* there; - , - աս նմին, - վաղվադակի, - իսկ, - է անդ, on the spot, immediately, out of hand, without delay.

Անգէորդ, աջ *s.* herdsman, shepherd.

Անգէորդական *a.* bucolic.

Անգէորդութիւն *s.* herd.

Անգէպ *a.* indecent, unbecoming, unseasonable; absurd, clumsy, extravagant, ridiculous; յ-ս, indecently, unbecomingly; awkwardly, unseasonably.

Անգժուար, Անգժուարանալի, Անգժուարին *a.* complaisant, easy, gracious, condescending.

Անգժրելի *a.* inviolable; that cannot be contravened or mistaken; irrefragable.

Անգիմազարձ *a.ad.* irresistible; irresistibly, beyond contradiction.

Անգլակի *S.* Անգուլ. [ble, firm.

Անգլորդելի, Անգլորդելի *a.* immova-

Անգլորանակ *a.* dwelling in the abyss; infernal: spread over the abyss.

Անգագալիք *a.ad.* swallowed up in an abyss, sunk deeply; to a great depth.

Անգագախոր *a.* deep as an abyss, unfathomable.

Անգագական *S.* **Անգագային**.

Անգագահերձ *a.* dividing the abyss.

Անգագայեց *a.* sunk in an abyss; very deep. [hellish.

Անգագային *a.* very deep; infernal, **Անգագապետական** *a.s.* belonging to the prince of hell; prince of hell.

Անգագապայտ *a.* making a deep vortex; turning itself in the abyss.

Անգագասայլ, **Անգագասուզեալ**, **Անգագալիժակ** *a.* plunged, submerged, precipitated in an abyss; engulfed; - **գնել**, to plunge, to engulf, to sink to the bottom; - **սանել**, to submerge, to precipitate, to sink.

Անգագափոս *a.* fortified by a deep trench; very deep.

Անգոհ, **Անգոհական** *a.* vexatious, grievous; melancholy.

Անգոհութիւն *s.* melancholy, grief.

Անդդալ *a.* unshaken, firm.

Անդր *S.* **Անդորր**. [tain, peak.

Անդրգահեք *s.pl.* summit of a mountain.

Անդորր *a.* quiet, still, tranquil, calm, mild, peaceable; easy, convenient, comfortable; - or **յանդորրու**, peaceably, in tranquillity; comfortably, at ease; - **սանել**, **յ-հանել**, to calm, to quiet, to soften, to appease, to comfort.

Անդորրագիր *s.* receipt, discharge, quittance.

Անդորրամիտ *a.* possessing a tranquil mind, calm, of a peaceable disposition; magnanimous.

Անդորրանամ, **ացայ տ.** to compose one's self; to be easy, to be comfortable.

Անդորրացուցանեմ, **ուցի**, **Անդորրեմ**, **եցի**, **Անդորրեցուցանեմ**, **ուցի տ.** to calm, to pacify; to comfort, to soften, to alleviate.

Անդորրեմ, **եցայ** *S.* **Անդորրանամ**.

Անդորրիչ *a.* quieting, calming, tranquillizing.

Անդորրութիւն *s.* tranquillity, calm, repose; ease, comfort.

Անդու *a.ad.* assiduous, continual; assiduously, continually, incessantly.

Անգահեք, **գնաց** *s.pl.* abyss, gulf; precipice; the infernal regions, hell, tartar.

Անգուսն *a.* without gates, open; -

բերան **լեզու**, tattler, person of an unbridled tongue. [from above.

Անգուստ *ad.* thence; - **'ի վերուստ**,

Անգ ուրեմն, **Անգր ուրեմն** *ad.* there; *S.* **Անգ** *ad.*

Անգարութիւն *S.* **Անրատմութիւն**.

Անգասին *ad.* from, since, as soon as, when; radically, originally, naturally; anew, afresh: even then; - **'ի մանկութենէ իմմէ**, from my infancy; - **յարարութենէ աշխարհի**, from the creation of the world.

Անգր *ad.* there; beyond, on the other side; yonder; **'ի քաղաք** -, to the city; - **քան**, *pr.* beyond, further than, on the other side of, over; - **քան զծով**, beyond the sea. [position.

Անգրաբերութիւն *s.* metaphor; transposition.

Անգրագիր *s.* inscription.

Անգրագոյն *a.* further.

Անգրագարձ *a.s.* reciprocal, mutual; inverse; retrograde: requital, return, exchange.

Անգրագարձութիւն *s.* retrogression; reverberation, repercussion; reflection; rebound.

Անգրագարձուցանեմ, **ուցի տ.** to drive back; to reverberate; to reflect; to repel, to cause to rebound.

Անգրանամ, **ացայ տ.** to go beyond, to go further, to pass, to go before.

Անգրանիկ, **նիկ** or **նկան**, **կաց** *a.s.* eldest, first-born.

Անգրանկածափ *a.* that destroys the first-born.

Անգրանկածին *a.* first-born.

Անգրանկածնունդ *S.* **Անգրանիկ**.

Անգրանկանամ, **ացայ տ.** to be eldest; to claim primogeniture.

Անգրանկարար *a.* that gives the right of primogeniture.

Անգրանկացուցանեմ, **ուցի տ.** to make eldest, to give the right of primogeniture.

Անգրանկութիւն *s.* seniority, primogeniture, right of primogeniture.

Անգրավարաք *s.pl.* breeches, hose, trousers.

Անգրդուելի *a.* immovable, firm, constant; inflexible.

Անգրդուութիւն *s.* firmness, constancy, resolution.

Անգրէն *ad.* again, anew, afresh; from or to the same place, in the same situation; - **գառնալ**, to return; - **սեղ-սանել**, to recommence; - **սակ**, to re-

peat or say over again; S. Անդէն. [ի-

Անդժեղի a. inviolable: S. Անդժրե-
Անդրի բայ, բեայ s. statue; bust;
- զինարի, colossus. [tor.

Անդրադործ, աջ a. statuary, sculp-
Անդրադործութիւն s. sculpture.

Անդրինդ, աջ S. Անդրի.

Անդրինդադործ, Անդրիաստեղծ S.
Անդրադործ.

Անդրոյժք s. eructation.

Անդրոյժ, աջ a. uninscribed; without
mark; unsealed; not ratified; without
confirmation. [nag, hackney.

Անդրուար, Անդրուվար, Անդրվար s.

Անդր քան S. Անդր.

Անդր, Անդրական a. interminable,
boundless.

Անել, Անելանելի a. much embarrass-
sed, much perplexed, inextricable,
without escape; - և անմուտ առնել,
to hem in on all sides, to cut off all
means of escape from; - փողոց, blind
alley; street or court with only one
entrance. [uncreate.

Անել, էջ, Անելական a. uncreated,

Անելածին a. born of increated God.

Անելակերտ a. made by increated
God.

Անելանելի a. that cannot be created.

Անելալէն S. Անելակերտ.

Անելալար a. without brother.

Անելծ, էջ, Անելծական, Անելծա-
նելի a. incorruptible, indissoluble; in-
delible, not to be effaced; inviolable.

Անելծութիւն s. incorruption, indis-
solubleness.

Անելութիւն s. uncreated state.

Անելեր a. unblamable.

Աներ, ոյ s. wife's father, father-in-
law; - Լիբանանու or Լիբանաներ, An-
tilibanus.

Աներաժիշտ a. unmusical.

Աներաժշտութիւն s. ignorance of
music.

Աներանամ, աջայ տո. to become fa-
ther-in-law, brother-in-law.

Աներասան, Աներասանակ a. not bro-
ken in, unruly; unbridled, unreined,
ungoverned, debauched. [nal.

Աներբ a. not bounded by time, eter-
Աներեկ, Աներեկոյ a. that has no
night, that always enjoys the light;
eternal, endless.

Աներեւակ, Աներեւական, Աներեւ-
ակի, յԱներեւակի a.ad. invisible, hidden,
obscure; ignoble: invisibly.

Աներեւակայելի a. unimaginable.

Աներեւան S. Աներեւակ.

Աներեւոյթ, աւթից a.ad. invisible,
vanished; imperceptible, insensible;
gr. infinitive; յ-ս, աներեւութաբար,
invisibly; - յ-ս լինել, to vanish, to
disappear; - լինել, disappearance.

Աներեւութանամ, աջայ տո. to va-
nish, to disappear.

Աներեւութացուցանեմ, ուշի տո. to
cause to disappear, to hide. [hidden.

Աներեւութերակ a. whose veins are

Աներեւութիւն, Աներեւութութիւն
s. disappearing, disappearance.

Աներկաւ a. without iron, - chains.

Աներկայ, Աներկայաբար, Աներկ-
այապէս, Աներկայելի a. doubtless,
indubitable, sure, certain, unquestion-
able, incontestable, indisputable; ad.
doubtless, indubitably, certainly.

Աներկայութիւն s. certainty, cer-
titude.

Աներկեւան a. safe, free from dan-
ger; bold, fearless; certain, doubtless;
infallible, faithful; ad. safely, in safety;
certainly; boldly, fearlessly.

Աներկեւանութիւն s. safety; confi-
dence, security; boldness.

Աներկիւզ, յԱներկիւզս, Աներկիւզ-
բար a.ad. fearless, bold, courageous,
intrepid; fearlessly; courageously, in-
trepidly. [God, irreligious.

Աներկիւզած a. that has no fear of
Աներկիւզածութիւն s. irreligion.

Աներկիւզութիւն s. fearlessness.

Աներկմտ, Աներկմտելի a. without
hesitation, resolute, certain.

Աներկունաւոր S. Աներկունաւոր.

Աներկրադործելի a. that cannot be
cultivated.

Աներկրապաշու a. that does not adore,
indevout, irreligious. [in-law's son).

Աներրորդի տո. brother-in-law, (father-
Անեփ a. not enough cooked, raw.

Անշահալան a. indifferent.

Անշահալանութիւն s. indifference.

Անշարդ a. unadorned, without emi-
bellishment; unpolished, uncivilized.

Անշարդանամ, աջայ տո. to be divest-
ed of ornament.

Անշարդացուցանեմ, ուշի տո. to divest
of ornament, to despoil, to disfigure.

Անշարդիմ, էջայ տո. S. Անշարդանամ.

Անշարդութիւն s. state of any thing
without ornament, disfiguration, despo-
liation.

Անզաւակ, աչ *a.* childless; barren.

Անզաւակեմ, եղի, **Անզաւակեցուցաւ**, ուշի *va.* to deprive of childring, to kill children.

Անզաւակիմ, եցայ *vn.* to be bereaved of children.

Անզաւակութիւն *s.* state of a person bereft of children; barrenness.

Անզբաղ *a.* at leisure, disengaged, unemployed, undisturbed.

Անզբաղութիւն *s.* leisure, tranquillity.

Անզբաւ *S.* Անզբաղ.

Անզբաւութիւն *S.* Անզբաղութիւն.

Անզգալի *a.* insensible, imperceptible.

Անզգամ, աչ *a.* rascally, knavish, roguish, wicked; foolish, mad.

Անզգամաբար *ad.* foolishly, stupidly; imprudently, perversely.

Անզգամեցուցանեմ, ցուշի *va.* to enrage, to make wicked.

Անզգամիմ, մեցայ *vn.* to be rascally, to be knavish, to be wicked; to become mad, to grow mischievous.

Անզգամութիւն *s.* roguery, knavery; malignity, ill turn, wicked action.

Անզգայ, ից *a.* insensible, inanimate, dull, stupid; besotted, infatuated, stupefied.

Անզգայ, յԱնզգայ, յԱնզգայս, **Անզգալ**, յաբար *ad.* insensibly, imperceptibly; stupidly.

Անզգայական *S.* Անզգայ *a.*

Անզգայանամ, աչայ *vn.* to be insensible, to be stupid; to be infatuated.

Անզգայացուցանեմ, ուշի *va.* to infatuate, to stupefy, to hebetate; to deprive of reason.

Անզգայիմ, եցայ *S.* Անզգայանամ.

Անզգայութիւն *s.* insensibility, stupidity, apathy, indolence, lethargy.

Անզգայուն, յնոց *a.* insensible.

Անզգասա, ից *a.* not vigilant, careless, inattentive; յ-ս, յ-ից *ad.* insensibly.

Անզգասաութիւն *s.* want of a vigilance, carelessness, inattention.

Անզգշտ, գուշից *a.* incautious, uncircumspect, inconsiderate, imprudent, unwary, heedless.

Անզգշտ, Անզգուշաբար *ad.* without precaution, inadvertently, imprudently.

Անզգուշութիւն *s.* want of circumspection, unwariness, imprudence, inconsiderateness, negligence.

Անզգեմ, ից *a.* stupid, foolish, senseless, indiscreet.

Անդեղ, ից *a.* impenitent, irreclaimable; irrevocable.

Անդերծ *a.* inextricable.

Անդէն *a.* unarmed.

Անդերիկ *a.* undeprived.

Անդըական *S.* Անդեղ.

Անդըանալի *a.* not to be repented of, not to be regretted.

Անդըութիւն *s.* impenitence, obduracy.

Անդին, **Անդնական**, **Անդնեղի** *a.* inconsiderable, imperceptible.

Անդհ *a.* without sacrifice; unworthy to be sacrificed.

Անդուգ *a.* odd, not a pair; different, dissimilar; - գործեղ, to spoil the pair, to render dissimilar. [ed.]

Անդովանալի *a.* that cannot be refreshed.

Անդուգական *a.* matchless, incomparable, unparalleled, unequalled.

Անդուգականութիւն *s.* matchlessness, incomparableness, excellence.

Անդուգակցութիւն *s.* disjunction, separation: virginity.

Անդուգութիւն *s.* disparity, inequality; disjunction, separation; discord, division, dissension, disunion: virginity. [ble, infinite, perpetual.]

Անդուաւ, **Անդաւական** *a.* interminable.

Անդուաբաղ *a.* disinterested.

Անդոր, աչ *a.* without power, weak, impotent, feeble; unmanly, fainthearted; inefficacious, insufficient; invalid.

Անդորանամ, աչայ *vn.* to lose strength, to be feeble.

Անդորացուցանեմ, ուշի *va.* to render feeble, without force, to render powerless. [ness; invalidity.]

Անդորութիւն *s.* weakness, feebleness.

Անէ, եից, **Անէակ** *a.s.* that does not exist, null, none: nothing, non-entity.

Անէճք, նիծից *s.pl.* imprecation, malediction; execration, horror, detestation.

Անէութիւն *s.* nothingness.

Անըգձալի, **Անըգձանալի** *a.* not desirable, detestable.

Անըմբեր, **Անըմբերելի** *a.* impatient; intolerable, insupportable.

Անըմբնելի *a.* that cannot be taken; incomprehensible, inconceivable.

Անընդդիմաբանելի, **Անընդդիմադրելի** *a.* incontestable, indisputable.

Անընդդիմակ, **Անընդդիմակայ**, **Անընդդիմակաց** *a.* unresisting; resistless, irresistible. [parent.]

Անընդդիմահար *a.* not opaque, trans-

Անընդեւ, etc. S. Անընտեւ, etc.
 Անընդհատ *a.* uninterrupted, continual, successive; *ad.* uninterruptedly, successively.

Անընդմիջաբար *ad.* immediately.
 Անընդմիջական *a.* immediate.
 Անընդմիջելի *a.* inseparable, indivisible; continual.

Անընդոստ *a.* that cannot be jolted out of its place, fast; firm, steadfast.

Անընդունակ *a.* incapable, unqualified, insufficient.

Անընդունակութիւն *s.* incapacity, inability.

Անընդունելի *a.* inadmissible.
 Անընթեռնելի *a.* illegible, unreadable.

Անընթրիք *a.* supperless.
 Անընկալ S. Անընդունելի; - ընել, to be inadmissible.

Անընկեր *a.* without companion, alone.
 Անընկերական *a.* unsociable; unsocial. [ness.]

Անընկերականութիւն *s.* unsociable-ness.
 Անընկերասէր *a.* that loves not his companions.

Անընկաշիւ *a.* indomitable, invincible, inflexible, unconquerable.

Անընդու *s.* want of fortune, poverty.
 Անընտեւ *a.* not familiar, strange; unaccustomed; indocile, wild, savage.

Անընտելութիւն *s.* want of familiarity; disuse; indocility, ferocity.

Անընտրաբար, Անընտրողաբար *ad.* indiscreetly, imprudently.

Անընտրող *a.* indiscreet, imprudent.
 Անընտրողութիւն *s.* indiscretion, imprudence.

Անըստգիւտ S. Անստգիւտ.
 Անըստերիւր S. Անստերիւր.

Անթ S. Անութ.
 Անթագաւոր *a.* kingless.

Անթախանձ *a.* without importunity, - intrusion.

Անթաղ *a.* unburied.
 Անթանոցիկ *s.* armful, any thing carried under the arm-pit.

Անթառամ *a.* unfading; incorruptible: *s.* amaranth.

Անթատակ *s.* arm-pit.
 Անթարգման, Անթարգմանելի *a.* without interpreter; that cannot be translated; inexplicable.

Անթարգմանաբար, Անթարգմանապէս *ad.* inexplicably.

Անթարթ, Անթարթապ *a.* earnest, steadfast; with fixed eyes.

Անթարթամ S. Անթառամ.
 Անթաց *a.* dry.

Անթափ *a.* unspilt; raw, unprepared.

Անթափանց, Անթափանցիկ *a.* opaque, impenetrable. [penetrability.]

Անթափանցկութիւն *s.* opacity, im-

Անթաքուն, Անթաքունաւ, Անթաքէլի *a.* inconcealable, manifest, evident, public.

Անթեղ, ի *s.* wood embers; - հարկաշեմ, to cover the fire with ashes.

Անթեղայ S. Անթեղայ.
 Անթերի *a.* entire, complete, perfect; *ad.* entirely, completely.

Անթեւ, ից *a.* without wings.
 Անթեփ *a.* peeled, scaled.

Անթեքելի *a.* inflexible, stiff.
 Անթեքութիւն *s.* inflexibility, stiffness, hardness. [consul.]

Անթիպատոս, Անթիպատոս *s.* pro-

Անթիպատոսութիւն *s.* proconsulship.
 Անթիւ *a.* innumerable, immense.

Անթիւտ *a.* uncircumcised.
 Անթիւտութիւն *s.* uncircumcision; prepuce. [inexpiable.]

Անթող, Անթողի *a.* unpardonable,
 Անթոյն *a.* without poison.

Անթոյակ *a.* without pension, wages; without the last Sacrament.

Անթոռն *a.* without nephews or nieces.
 Անթուական, Անթուելի *a.* innumerable. [not baked.]

Անթուրծ *a.* unbaked; - սափոր, urn
 Անած *a.* too late; unseasonable; unforeseen, unexpected.

Անծաման *a.* that cannot arrive; not arrived, slow, tardy.

Անծամանակ *a.* not limited or subject to time, eternal; unseasonable.

Անծամանակաբար or պէս *ad.* unseasonably; eternally.

Անծամանակաւոր, Անծամանակեայ, Անծամանակեայ, Անծամանակեան S. Անծամանակ.

Անծամութիւն *s.* mischance, disappointment; unseasonableness.

Անծաւանդ *a.* heirless.
 Անծաւանդեմ, եցի *va.* to deprive of heirs; to disinherit.

Անծաւանդութիւն *s.* heirless state, want of succession; disinherison.

Անծիտելի *a.* incontestable, undeniable.

Անծոյժ *a.* intolerant, impatient; incontinent, intemperate, immoderate; violent.

Անժուռաբար *ad.* impatiently; intemperately.

Անժուռանամ, *այսպիսի տ.* to lose patience, to grow impatient.

Անժուռելի *a.* intolerable, insupportable. [nent, intemperate.

Անժուռկալ *a.* impatient; incontinent.

Անժուռկալութիւն, **Անժուռութիւն** *s.* impatience; intolerance; incontinence, intemperance; immoderation, violence.

Անժալիս *a.* sorrowful, grave, serious (in countenance).

Անիծ, *անծոյ* *s.* nit. [curse.

Անիծաբանութիւն *s.* malediction,

Անիծաբեր *a.* that bears a curse; that curses. [imprecation.

Անիծաբերութիւն *s.* malediction, curse,

Անիծակուռ, **Անիծակուր** *a.* loaded with curses; - *առնել*, to load with maledictions.

Անիծանեմ, **իծի**, **Անիծեմ**, *եջի va.* to curse, to imprecate; to detaste, to loathe, to abhor, to forswear, to deny upon oath. [S. **Անիծակուռ**.

Անիծապարս *a.* worthy to be cursed;

Անիծեալ *a.* cursed.

Անիմայ S. **Անիմաստ**.

Անիմանալի *a.* unintelligible, inconceivable, incomprehensible.

Անիմանալիութիւն *s.* unintelligibility; incomprehensibility.

Անիմաստ *a.* foolish, senseless, insipid; irrational, absurd.

Անիմաստասեր *a.* that does not love wisdom, ignorant; unphilosophical.

Անիմաստախրութիւն, **Անիմաստութիւն** *s.* folly, senselessness, absurdity.

Անիմայ *a.* incomprehensible; insensible. [nothingness.

Անիւշ, **ընիւշ** *a.* penniless, poor; *s.*

Անիշխան *a.* without a prince, - chief, - governor, in anarchy; vulgar, plebeian.

Անիշխանութիւն *s.* anarchy.

Անիւկ, **ից** *a.* not real, false; accidental.

Անիւն, **ի** *s.* anise.

Անիրան *a.* bodiless, difformed.

Անիրաւ, **այ** *a.* unjust, iniquitous, wicked; injurious, offensive; perfidious, disloyal; false, illegitimate; tyrannical; *ad.* -, *յի*, *յս*, unjustly, iniquitously.

Անիրաւաստեաց *a.* that hates the unjust or the injustice.

Անիրաւացի *a. ad.* unjust; *ad.* unjustly. **Անիրաւեմ**, **եջի va. to offend, to sin against, to wrong, to injure, to abuse, to hurt.**

Անիրաւիմ, **եջայ տ. to be unjust, to be unrighteous; to sin, to fail in duty.**

Անիրաւութիւն *s.* injustice, iniquity; injury, wrong, offence, affront; trespass; oppression.

Անիւ, **նուոց**, **նուի**, **ուաց** *s.* wheel; - **մեքենայի**, - of a machine; - **յեսանի**, grindstone; - **խորակաց**, jack; - **ողալոց**, gig; - **առաջակողման նաւին**, capstern, capstan.

Անլեզու *a.* without a tongue, dumb.

Անլիւթիւն *s.* imperfection, fault; - **հասակի ամաց**, youth.

Անլիւր *a.* incomplete, imperfect.

Անլուկ *a.* free from vexation, tranquil.

Անլծակից, **Անլծորդ** *a.* disjoined, separate; that cannot be united; virgin.

Անլուծ, **լուծից** *a.* indissoluble; insoluble.

Անլուս *a.* dark, obscure.

Անլուռ *a.* disobedient. [pure.

Անլուայ, **Անլուաց** *a.* unwashed, im-

Անլուծական, **Անլուծանելի** *a.* indissoluble, incorruptible; insoluble, not to be decomposed; that cannot be deciphered. [ble.

Անլուծից *a.* indissoluble, incorrupti-

Անլուռութիւն S. **Անլուռութիւն**.

Անլուսին *a.* moonless, dark.

Անլուր *a.* unheard of, new, extraordinary; deaf; disobedient; without news, - tidings.

Անլուարար, **Անլուական**, **Անլուելի** *a.* that never ceases to speak; incessant; *ad.* incessantly.

Անլսող *a.* deaf; disobedient.

Անլսողութիւն *s.* disobedience.

Անլուրդ S. **Անլսող**.

Անխաբ *a.* infallible; sure.

Անխախուռ, **Անխախա**, **Անխախաական**, **Անխախաելի** *a.* firm, unshakeable; indissoluble, incorruptible; inviolable.

Անխակ *a.* ripe. [peace, turbulent.

Անխաղաղասեր *a.* that loves not **Անխաղաց** *a.* without movement, stationary; indeclinable.

Անխայեմ, **եջի տ. to be economical; to spare, to except; to respect; to preserve.**

Անխայութիւն *s.* economy; respect; exemption; preservation.

Անխառն *a.* unmixed, simple, pure.
 Անխառնութիւն *s.* purity, unmixed state; intemperance.

Անխաղախ *a.* sincere, ingenuous; loyal, faithful; simple, unadulterated; well disposed; *ad.* sincerely; loyally, faithfully, with simplicity, innocently.

Անխարխար *a.* unruined, solid.
 Անխարխա *a.* without base or foundation; anchorless.

Անխարշ *a.* not boiled, raw.

Անխաւար *a.* clear, luminous, bright.

Անխախտ *a.* incessant, uninterrupted, unceasing, continual; unobstructed; *ad.* without opposition or intermission, constantly, incessantly, continually.

Անխզելի *a.* indivisible, infrangible.

Անխելթ *a.* unsuspicious; sincere.

Անխիշ *a.* not scrupulous; unexceptionable.

Անխիտ *a.* thin, uncompact, porous.

Անխշահան *S.* Անխիշ.

Անխմոր, *ից a.* unleavened, azymous, unfermented. [stitute.

Անխնամ *a.* unprotected, forlorn, de-

Անխնամակալու *a.* that does not protect; unprotected, forlorn.

Անխնամեմ, *էջի va.* to be careless.

Անխնամութիւն *s.* carelessness, heedlessness.

Անխնայ, *յ- , a.ad.* without compassion; indiscreetly, prodigally, profusely.

Անխնայեմ, *էջի vn.* to be lavish, to be prodigal; to be void of compassion.

Անխնայութիւն *s.* cruelty; prodigality, profusion.

Անխնդիր *a.* unsought, unsearched.

Անխոհեմ *a.* imprudent, indiscreet; inconsiderate, unadvised, rash.

Անխոհեմաբար *ad.* imprudently.

Անխոհեմութիւն *s.* imprudence.

Անխոյզ *a.* that does not search or examine; unsought, unsearched; inscrutable, unsearchable.

Անխոնարհելի *a.* that cannot be humbled, stern, undaunted: firm.

Անխոնաւ *a.* unmoist, dry.

Անխոնիւ *a.* indefatigable; fresh, unfatigued; stubborn, obstinate; *ad.* indefatigably. [diment.

Անխոշ *a.* without obstacle or impe-

Անխոռ *a.* not stolen, not purloined, not undermined, entire, perfect.

Անխոռոր, Անխոռորեակ *a.* that does not wander; straight. [artless.

Անխորամանկ *a.* ingenuous, naive, imprudent.

Անխորհուրդ, Անխորհրդաբար *ad.* imprudently, inconsiderately, without reflection. [ness.

Անխորհրդածութիւն *s.* thoughtlessness.
 Անխորհրդապահ, *այ a.* that does not keep secret, indiscreet.

Անխորհրդապահութիւն *s.* indiscretion.

Անխորհրդութիւն *s.* inconsiderateness, rashness, temerity.

Անխորշ *a.* without a bay.

Անխորշելի *a.* inevitable.

Անխոց, Անխոցելի *a.* invulnerable.

Անխոցութիւն *s.* invulnerability.

Անխուշ *a.* indestructible; inconsiderate, blind, unthinking.

Անխուշապ *a.* intrepid, calm.

Անխուռ *a.* unruffled, calm, peaceable.

Անխուռ, Անխուռաբար *ad.* without perturbation. [lity.

Անխուռութիւն *s.* calmness, tranquil-

Անխախր, Անխախրս, Անխաբար *a.* ad. indifferent; indiscreet; indifferent-ly; indiscreetly.

Անխարոց *a.* without interval or intermedium. [cretion.

Անխարութիւն *s.* indifference; indis-

Անխարախոյս, Անխարախուսելի *a.* disheartened, dispirited, cowardly.

Անխրամ, Անխրամեանելի *a.* breachless, solid.

Անխրատ, *ից, Անխրատական a.* undisciplined, irregular, licentious, incorrigible.

Անխրատութիւն *s.* indocility; irregularity, licentiousness; incorrigibility.

Անխուս *a.* dumb; irrational.

Անխուսեմ, *այցայ vn.* to become dumb; to be dumb; to be silent.

Անխուսութիւն *s.* dumbness; irrationality.

Անխուսուն, *անոց S.* Անխուս.

Անծաղելի *a.* that cannot be enlightened, dark, gloomy.

Անծախ, Անծախական *a.* inconsumable; incombustible.

Անծախաբար, Անծախապէս *ad.* without being consumed.

Անծաղիկ *a.* that does not flower or blossom. [serious.

Անծաղբ *a.* that never smiles, grave, [serious.

Անծաղբածու, *այ a.* that does not

ridicule, not scornful, not apt to deride.

[tough.

Ածամ *a.* that cannot be chewed,

Ածանակ *a.* that is not mocked; free from shame.

Ածանթ, *ից a.* ignorant; unknown; foreign; ignoble, obscure; յ-ս, *ad.* ignorantly, unwittingly; incognito, without being known; յ-ս լինել, to be in disguise; to feign or counterfeit.

Ածանթանամ, *ացայ vn.* to be unknown; to be disguised.

Ածառ *a.* treeless.

Ածառայ *a.* free; without servants.

Ածառայական *a.* that is not servile, free.

Ածաղբիկ *S.* Ածամ. [tile.

Ածաւալելի *a.* irreducible; not duc-

Ածեղ, *աց s.* magpie, pie.

Ածեր, Ածերական, Ածերանալի *a.* not subject to the effects of age, perpetual, durable. [ren, steril.

Ածին *a.* unbegotten, unborn; bar-

Ածնեղութիւն *s.* unborn state.

Ածնութիւն *s.* barrenness: *S.* Ածնեղութիւն. [steril.

Ածնեղական, Ածնեղ *a.* barren,

Ածնեղութիւն *s.* sterility.

Ածուծ *a.* that does not give suck; that no longer suckles.

Ածուգ *a.* not agitated by the waves, calm, peaceable.

Ած, *ից a.* proper, fit; - է, *v. imp.* it ought, it is right, it is proper; յ- էլանել, to be completed, accomplished, finished.

Ածալմ *a.* unbuilt, unfurnished, unprepared, not ready; unbound.

Ածալմութիւն *s.* want of construction, unfurnished state, imperfection.

Ածախ *a.* independent, free; free from all attachment, disengaged.

Ածախութիւն *s.* independence, freedom.

Ածած, *ից a.* fallen; abject, vile, despicable; booty, spoil.

Ածածութիւն *s.* fallen state, humiliation. [ad. involuntarily.

Ածամ *a.* involuntary, forced; յ-ս,

Ածամեղութիւն, Ածամութիւն *s.* unwillingness, constraint, compulsion.

Ածայ, Ածայական, Ածայան, Ածայուն *a.* unestablished, unfounded, unsupported, uncertain, frail.

Ածկան, *ից s.* mortar; լծուլ յ-ի, to pound or beat in a mortar.

Անկանգնելի *a.* that cannot rise again; that cannot be reestablished.

Անկանեմ, անկել *va.* to lay the groundwork of lace; to weave; to twine.

Անկանիմ, անկայ *vn.* to fall; to chance, to happen; to descend, to flow; to steal away, to slip away, to escape; to fall to ruin, to decay, to be impaired, to decline, to fail; to place one's self, to fix one's self, to belong, to have relation to; to put down, to deposit; to pass away; - ընդ, to undergo; to sink under; - երեսայ, to be put out of countenance, to be abashed; - շրանիւք, to hold a long discourse; - յիւր, to associate with (any one), to be intimate with, to confide in; - ի միտս, զմտք, ի սիրտ, to remember, to recall; - ի ճանապարհ, ի չու, յուղի, to voyage, to travel; - ի վերայ, to come upon unawares, to attack, to surprise; - ի մասայ, to become made, to lose one's reason; - ի կենաց, to die, to lose one's life; - ի յուսոյ, to lose hope, to become desperate; - ի վերայ երեսայ, to fall upon one's face, to prostrate; - յոտս ուրուք, to throw one's self or fall at the feet of some one; - ի ձեռս ուրուք, to fall in the hands or power of some one; - ընդ ումեք, ընդ միմեանս, այր ընդ այր, to come to blows, to fight, to combat, to quarrel, to dispute; - յիշխանութենէ, to lose one's authority, to fall from one's power.

Անկանոն *a.* irregular, anomalous.

Անկանոնութիւն *s.* irregularity, anomaly. [the apocrypha.

Անկանոնական *a.* apocryphal; - գիրք,

Անկաշառ, Անկաշառառ *a.* that does not take bribes, incorruptible, honest.

Անկապ *a.* loose, untied, free.

Անկապուտ, Անկապտելի *a.* that cannot be plundered or robbed.

Անկասելի *a.* incessant, unceasing.

Անկասկած, *ից a.* sure, certain, indubitable.

Անկասկած, Անկասկածելի, յԱնկասկածի, յԱնկասկածս, Անկասկածաբար *ad.* surely, certainly, doubtless.

Անկատակ *a.* not in jest, serious.

Անկատար *a.* imperfect, incomplete, defective, faulty; *ad.* imperfectly, incompletely, faultily; *s. gr.* imperfect tense.

Անկատարած *a.* infinite, endless.

Անկատարելութիւն, Անկատարութի

s. imperfection, incomplete state; defectiveness, want, faultiness.

Անկար *a.* seamless; not sewed: incapable, unable, weak, feeble, impotent; impossible; — է, it is impossible.

Անկարանամ, *այսպիսի* *vn.* to be unable, to be incapable, to be insufficient.

Անկարգ *a.* without order, in disorder, disorderly, irregular, confused, indistinct, not methodical; intemperate, inordinate, immoderate, excessive, licentious.

Անկարգ, **յԱնկարգ**, **Անկարգաբար**, **Անկարգապէս** *ad.* disorderly, out of order, in confusion, irregularly; inordinately, excessively, intemperately.

Անկարգեմ, *էջի* *va.* to disorder.

Անկարգութիւն *s.* disorder, confusion, irregularity; inordinateness, intemperance, excess, immoderation.

Անկարեւի *S.* Անհարկ.

Անկարեկան *S.* Անբախ.

Անկարեկիր, **Անկարեկից** *a.* incompassionate, cruel, inhuman; inflexible, inexorable.

Անկարեկցութիւն *s.* want of compassion, insensibility.

Անկարծ, **Անկարծելի** *a.* unexpected, unforeseen, extraordinary, unaccountable; *յ-ս*, *ad.* suddenly.

Անկարկատ, **Անկարկատելի** *a.* not mended, not repaired; irreconcilable.

Անկարող *a.* unable, feeble, incapable.

Անկարողանամ *S.* Անկարանամ.

Անկարութիւն *s.* impossibility; incapacity.

Անկարօք *a.* not indigent, not in want.

Անկարօտանամ *a.* not compelled to move on the ground.

Անկարօտութիւն *s.* plenitude, fullness, abundance.

Անկաւոր *S.* Յանգաւոր.

Անկէշանոց, *այ* *s.* hospital.

Անկէղակարծ *a.* certain, sure.

Անկէղծ, *էջ*, **Անկէղծական**, **Անկէղծաւոր**, **Անկէղծիկ** *a.* sincere, candid, frank, ingenuous; true, loyal, faithful; *ad.* sincerely, ingenuously, candidly.

Անկէղծութիւն *s.* sincerity, candour; loyalty, fidelity; honour, truth.

Անկէղտ *a.* unsullied, pure.

Անկենդան *a.* lifeless, dead; cold, without ardour, — animation; inanimate; *s.* chem. azote.

Անկեր, **Անկերակուր** *a.* that does not eat; not eaten: that has nothing to eat, famished.

Անկերակրութիւն *s.* want of food; hunger: phthisis.

Անկերպ, **Անկերպարան** *a.* shapeless; unformed, imperfect; ugly.

Անկերպադրելի *a.* that cannot be figured; not to be described; unimaginable. [*s.* deformity.]

Անկերպարանութիւն, **Անկերպութիւն**

Անկերպաւոր *S.* Անկերպ.

Անկէշ, **Անկէշելի** *a.* unburnt; incumbustible. [pause, eternal.]

Անկէս *a.* without a point; without **Անկէշանոց** *a.* not fit to burn; that will not burn.

Անկէս *a.m.* unmarried.

Անկիր *a.* not subject to passions; impassive, incapable of suffering.

Անկիրթ *a.* uncultivated, uncivilized, unpolished; indocile, untractable.

Անկից *a.* not united, separate; not closed, not healed.

Անկիւն, **կէանց** *s.* angle; corner, nook; — **Ճանապարհի**, turning of the road; **բութ** —, obtus-angled, obtusangular; **սուր** —, acute-angled; — **հասանել**, *S.* Ական հասանել.

Անկիւնակաւ *a.* angular; — **վեմ**, **քար**, corner-stone.

Անկիւնաչափ *s.* goniometer.

Անկիւնաչափութիւն *s.* goniometry.

Անկիւնաւոր *a.* angulous, angular.

Անկղ *S.* Անդղ and Անդղ *s.* [lute.]

Անկղիտանամ, *այսպիսի* *vn.* to be dissolated. **Անկղորուկ** *a.* without incense, — oblation.

Անկիւիք, **Անկիւիքի** *a.* not marked, unsealed; not baptized.

Անկիւիւ, **Անկիւելի** *a.* that cannot be weighed; inestimable, incomparable.

Անկոխ, **Անկոխելի** *a.* untrod, desert.

Անկողին, **գնոց**, **նից**, **նայ** *s.* bed; mattress; nuptial couch; — **անպիտան**, **անարգ**, truckle-bed; **խորշ անկողնոց**, alcove; **գնել յանկողին**, **ննջել**, to go to bed; **գնալ յ-ննջել**, to go to bed; **փետրալից** —, feather-bed; **յարգալից** —, straw-bed; — **արկանել**, to make a bed; **մտանել յ-**, to go to bed; **յառնել յանկողին**, to get up; **յարգալել զ-**, to make the bed; **անկալ գնիլ յանկողին**, to take to one's bed.

Անկողնադործ *s.* mattress-maker.

Անկողնակից *s.* bed-fellow.

Անկողնակցութիւն *s.* bed-fellowship.

Անկողնարկ լինիմ *vn.* to make a bed.

Անկողողուս, Անկողողակել *a.* that cannot be plundered, not subject to devastation.

Անհաջ *a.* uncalled, not named; uninvited; - բազմակն, parasite, smell-feast, trencher-friend.

Անհաոր *a.* infrangible, hard.

Անհորժան *a.* not fallen; that cannot fall or be thrown down.

Անհորուս *a.* that cannot be lost, imperishable; *ad.* without loss. [weft.

Անկուած, ոյ *s.* weaving, texture;

Անկուածոյ, ից *a.* woven.

Անկում *s.* fall, tumble; overthrow, ruin, subversion; degradation; cadence; վերաթիւն - , second fall; relapse.

Անկուշեմ, եցի *va.* to kick, to strike with the hind feet; to resist, to reject.

Անհուս *a.* rough, rude, uneven, rugged. [rough.

Անկտի *a.* not carved, unpolished,

Անկուխ *a.* without cries; unable to cry out.

Անկուս *a.* without contention, - resistance, - quarrel. [ble.

Անկուշեթ *a.* impregnable; invincible.

Անկուս *a.* intestate.

Անկուսան *a.* impassive, insensible.

Անկուշեթ *a.* unable to bear; insupportable.

Անկութեան *S.* Անկութ.

Անկութութիւն *s.* want of discipline, indocility, rudeness.

Անկութ, ից *a.* irreligious.

Անկութութիւն *s.* irreligion.

Անկցորդ *a.* disjoined, separate; that does not participate, that takes no share.

Անկշեթ *a.* inflexible.

Անհազազ *a.* speechless; without aspiration; breathless. [indigest.

Անհալ *a.* not fusible; indissoluble;

Անհալաւորելի *a.* indisputable, irresistible.

Անհալաւորութիւն *s.* pacific conduct.

Անհազոր, ից *a.* that does not participate; incommunicable: that does not receive the communion.

Անհազորական *a.* incommunicable.

Անհաշոյ *a.* unpleasant, disagreeable, offensive; disgusting; - իմն օրինակաւ, disagreeably; - լինել, to displease; to disgust.

Անհաշոյանամ, աշոյ *vn.* to displease, to be disagreeable.

Անհամ, ից *a.* insipid, unsavoury; nauseous, disgusting.

Անհամաձայն *a.* discordant, dissonant, incongruous; *S.* Անհարմար.

Անհամաձայնութիւն *s.* discord, dissension, misunderstanding; inconvenience, incongruity, unsuitableness; *S.* Անհարմարութիւն.

Անհամեմատ, աշոյ *vn.* to grow insipid, to be nauseous, to be disgusting.

Անհամեմատ *a.* not brief, not concise, prolix.

Անհամար *a.* innumerable, infinite.

Անհամբաւ *S.* Վատահամբաւ.

Անհամբաւեալ *a.* not divulged or made public.

Անհամբեր *a.* impatient; intolerant.

Անհամբերութիւն *s.* impatience; intolerance.

Անհամբոյր *a.* haughty, unsociable, reserved, austere, churlish, uncivil, morose, sullen, surly, harsh, forbidding.

Անհամեմատ, Անհամեմատական, Անհամեմատելի *a.* disproportionate; incomparable, unparalleled, matchless.

Անհամեմատաբար *ad.* incomparably, disproportionally.

Անհամեմատութիւն *s.* disproportion; inequality. [obscene.

Անհամեստ *a.* immodest, unchaste,

Անհամեստութիւն *s.* immodesty.

Անհամիմ *S.* Անհամեմատ.

Անհամոզելի *a.* unpersuadable.

Անհամութիւն *s.* insipidity, ill flavour; nauseousness.

Անհայր *a.* fatherless.

Անհանգէտ *a.* not conformable, dissimilar, unequal; inconsequent, not inferible.

Անհանգիստ *a.* restless, fretful, agitated; turbulent, inquiet, tumultuous; *ad.* incessantly, always; - հալ, to fret, to be agitated, to fidget; - առնել, to fret, to agitate.

Անհանգիստութիւն *s.* disparity, inequality. [easiness; agitation.

Անհանգստութիւն *s.* inquietude, un-

Անհանգարտ *a.* fidgety, inquiet, noisy.

Անհանգարտութիւն *S.* Անհանգարտութիւն.

Անհանգերթ *a.* unclad, naked.

Անհանգութեան, Անհանգութեան, Անհանգութեան *a.* intolerable, insupportable.

Անհանձար, *ից աջ* *a.* foolish, imprudent, ill-advised. [dently.]

Անհանձարաբար *սժ.* foolishly, imprudently. Անհանձարաբար *a.* more or very foolish.

Անհանձարական *S.* Անհանձար.

Անհանձարութիւն *s.* folly, imprudence; insipidity, dulness.

Անհաշիւ *S.* Անհամար.

Անհաշտ, Անհաշտական, Անհաշտելի *a.* implacable, irreconcilable.

Անհաս, *ից* *a.* imperceptible, incomprehensible, inconceivable; unripe.

Անասական, Անասական, Անասանելի *S.* Անհաս.

Անասութիւն *s.* incomprehensibility: unripeness.

Անաստատ *a.* inconstant, changeable, variable, alterable: fragile.

Անաստատութիւն *s.* inconstancy, instability, mutability, frailty: fragility.

Անհատ, *ից* *a.* undivided, indivisible, inseparable; incessant, continual; *s.* individual, one, atom.

Անհատաբար *ad.* indivisibly, inseparably; individually.

Անհատական *a.* individual, atomic.

Անհատահոս *a.* that flows incessantly.

Անհատուած, Անհատուածելի *a.* indivisible, inseparable.

Անհատութիւն *s.* inexhaustibleness; individuality. [payed.]

Անհատուցումն *a.* that cannot be

Անհարազատ *a.* illegitimate, bastard, base-born, natural; altered, corrupted, false.

Անհարազատութիւն *s.* bastardy; falseness, alteration.

Անհարթ *a.* crooked, uneven, rough, rugged; awkward, rude, unpolished, coarse.

Անհարթութիւն *s.* unevenness, inequality of surface; want of politeness, rudeness, awkwardness, harshness, roughness, coarseness; - *օգոյց*, intemperance. [assured.]

Անհարթելի *a.* inevitable; fearless.

Անհարկ *a.* exempt from tax or impost.

Անհարսն, Անհարսնական, Անհարսնացի *a.f.* unmarried; whose marriage has not been consummated, virgin.

Անհարց *a.ad.* without asking.

Անհաց *a.* without bread, - the means of subsistence.

Անհաւան, *ից* *a.* incredulous, who

makes difficulties; obstinate, stubborn, headstrong.

Անհաւանական, Անհաւանելի *a.* improbable, unlikely.

Անհաւանիմ, *եցոյ* *vn.* to differ in opinion, to disagree; to be obstinate; to disapprove, to disallow.

Անհաւանութիւն *s.* incredulity; disapprobation; obstinacy.

Անհաւասար *a.* unequal.

Անհաւասարապէս *ad.* unequally.

Անհաւասարութիւն *s.* inequality, disparity, disproportion.

Անհաւաստի *a.* uncertain, unassured, doubtful; contingent, casual.

Անհաւաստութիւն *s.* incertitude, doubt, uncertainty; contingency.

Անհաւատ, *ից* *a.* incredulous, unbelieving, infidel, irreligious; incredible; - *լինել*, to disbelieve.

Անհաւատալի *a.* incredible.

Անհաւատամ, *ացի*, Անհաւատանամ, *ացոյ* *vn.* to disbelieve.

Անհաւատարիմ *a.* unfaithful, disloyal, perfidious.

Անհաւատարմութիւն *s.* infidelity, disloyalty, treason, perfidy.

Անհաւատեմ, Անհաւատիմ *S.* Անհաւատամ.

Անհաւատութիւն *s.* incredulity, infidelity, irreligion.

Անհեղեղ, Անհեթեթ *a.* unfit, inept, foolish, absurd, fantastical, whimsical, grotesque, ridiculous, extravagant, silly, ill-shaped, ill-contrived, awkward; - *ս*, *ad.* absurdly, fantastically, ridiculously, awkwardly.

Անհեղեղութիւն, Անհեթեթութիւն *s.* absurdity, whim, extravagance; awkwardness, unfitness.

Անհետ *a.* without vestige, untraced; - *անհել*, to annihilate; - *լինել*, to be annihilated.

Անհետազօտ, Անհետազօտելի *a.* that cannot be traced or investigated; impenetrable, inscrutable. [հել.]

Անհետանամ, Անհետիմ *S.* Անհետիմ.

Անհերքելի *a.* irrefutable; undeniable, incontestable.

Անհզօր *S.* Անհզօր.

Անհիմն *a.* without foundation, - base.

Անհիւթ, Անհիւթական *a.* sapless, marrowless; incorporeal, immaterial, spiritual.

Անհմուտ *a.* unpractised, untried, new, inexperienced, ignorant.

Անհամարար *ad.* inexperienced, without ability, - knowledge of.

Անհամութիւն *s.* inexperience, unskilfulness, ignorance.

Անհապանդ *a.* disobedient, refractory, rebellious; - **լինել**, to disobey.

Անհապանդիմ, **եղայ** *vn.* to disobey, to rebel. [transgression.

Անհապանդութիւն *s.* disobedience,

Անհար, **ից** *a.* impossible; **յս մասն չել**, to get embarrassed, to be entangled, to want resources, to be reduced to extremities, not to know what to do; **յիցն է**, it is impossible.

Անհարազոյն *a.* quite impossible; very difficult.

Անհարաւոր *a.* impossible; imaginary; excessive, violent.

Անհարիմ, **եղայ** *vn.* to be impossible; to be irremediable, to be desperate.

Անհարկն *a.ad.* impossible; extremely difficult; insupportable, intolerable; extreme, violent, excessive, enormous, horrible, terrible.

Անհարութի *s.* impossibility. [old.

Անհուլութիւն *s.* act of never growing

Անհոգ, **այ** *a.* negligent, heedless, indifferent, inattentive; confident, sure; -, **յս**, *ad.* negligently, carelessly; confidently; indifferently; **յս կալ՝ լինել**, to be negligent or indifferent.

Անհոգանամ, **այցայ** *vn.* to be neglectful, inattentive, indifferent.

Անհոգի *a.* without soul; spiritless; inanimate.

Անհոգութի *s.* negligence, heedlessness, carelessness, inattention, lethargy.

Անհոյով *a.* indeclinable.

Անհոյմ *a.* not agitated by the wind, calm, serene. [serenity.

Անհոյմութիւն *s.* want of wind, calm, [without shepherd, untended.

Անհոռ *a.* without smell.

Անհուն *a.* not fordable; unfathomable, immense.

Անհուպ *a.* that does not approach, come near, touch; inaccessible; distant, far. [need of fire.

Անհուր *a.* without fire; that has no

Անհապաստակ *a.* insubordinate; not subject. [tion.

Անհապաստակութիւն *s.* insubordina-

Անհպարտ *a.* not haughty, humble, unpretending.

Անհպարտութիւն *s.* freedom from pride, humility.

Անհպելի *S.* **Անհուպ**.

Անհրաժեշտ *a.* inevitable, indispensable, necessary; irrevocable; *ad.* indisputably, necessarily, inevitably, irrevocably.

Անհրահանդ *S.* **Անկիրթ**.

Անհրաման *a.* without permission or licence. [seduce.

Անհրապոյր *a.* that does not allure or

Անհրաւեր *a.* who invites nobody: *S.* **Անկոչ**.

Անայն *a.* without voice; mute, without sound; consonant.

Անայնութի *s.* loss of voice; aphony.

Անձանձիր, **Անձանձրոյթ** *a.* indefatigable, diligent; *ad.* indefatigably, diligently.

Անձաւ, **այց** *s.* cavern, den, cave.

Անձաւախիտ *a.* cavernous.

Անձեռագործ, **Անձեռակերտ** *a.* not made by hands, natural, spiritual.

Անձեռն *a.* handless; without succour.

Անձեռնարկելի *a.* that cannot be taken in hand, extremely difficult; untractable. [wild.

Անձեռնընդէլ *a.* untameable, savage,

Անձեռնկալ *a.* helpless, without succour.

Անձեռնհաս *a.* that cannot reach or accomplish, incapable, unskilful.

Անձեռոց, **այց** *s.* towel.

Անձեռոցիկ *s.* napkin.

Անձեւ, **ից** *a.* unformed.

Անձեւանամ, **այցայ** *vn.* to lose shape, to become deformed.

Անձիր *a.* unproductive, unfruitful; ungrateful, unthankful.

Անձխոտ *s.* bot. fumitory.

Անձկաբեկ *a.* panting with desire, very desirous. [sirable.

Անձկալի, **Անձկական** *a.* narrow; de-

Անձկակարտ *S.* **Անձկայրեաց**.

Անձկամ, **այցայ** *vn.* to desire, to wish; to aspire to, to sigh for, to long for.

Անձկայրեաց *a.* burning with desire, sighing after. [Անձկամ.

Անձկանամ, **այցայ** *vn.* to be narrow; *S.*

Անձկանդ *s.* lively desire, impatience; **անձկանդ**, *ad.* impatiently; **ոպասել անձկանդ**, to wait impatiently.

Անձկացուցանեմ, **ուցի** *va.* to reduce to extremities, to force; to narrow, to contract, to restringe.

Անձկութիւն *s.* narrowness, contractedness; pressure; constraint; anxiety, inquietude; chagrin, trouble, vexation, care, affliction, tribulation, anguish.

Անձն, ձին, ձանց *s.* person; hypostasis, personality; creature, being; soul; mind; heart; myself, thyself, himself; **անձամբ**, personally; **անձամբ անձին**, by one's self, personally; **զանձամբ** **զառնալ**, to turn back; **զանձամբ արկանել**, to put on; **յանձին բերել**, to imitate; **յանձին ունել**, to accept, to approve; **յաւնուլ յ-**, to refuse, to deny; **սիրէ նա զ-իւր**, he loves himself; **զանն անձին եւեթ տամ պատասխանի**, I only answer for myself; **երգնում յ-իմ, թէ այդ այգպես է**, on my soul, it is so; **զգաստանալ յանձին**, to revive, to recover one's senses; **փոյթունի նա զանն անձին**, he takes care of himself; **անձին սունել**, to commit suicide; **ձեռն յանձին հարկանել**, to boast of, to flatter one's self, to prick one's self; **յ-սունել**, to recommend, to confide; **յ-լինել**, to commend one's self, to have confidence in, to confide in, to be committed.

Անձազեղ, ոյ *a.* well formed, elegant, handsome, beautiful.

Անձազով *a.* boasting, blustering, swaggering.

Անձազովութիւն *s.* self-praise, vain-glory, arrogance; egotism. [self.

Անձազատ *a.* that condemns him-

Անձադիր *a.* that gives bail for another, responsible.

Անձադիր *S.* **Անձդիր**.

Անձազարով *a.* that blames himself.

Անձախրոխ *a.* vain, presumptuous, haughty.

Անձակամ *a.* voluntary, with good will; free; - **կամք**, *ad.* willingly.

Անձական *a.* personal; hypostatical; own. [accord.

Անձակից *a.* unanimous, with one

Անձակործան, **Անձակորդ** *a.* that ruins himself. [tuous, vain.

Անձահաճ, Անձահաճոյ *a.* presumpt-

Անձահաճութիւն *s.* presumption, pride, vanity.

Անձահամբոյր *a.* unanimous, consensual.

Անձամտան *a.* that betrays himself; - **լինել**, to betray one's self.

Անձամտախառ *a.* that reproaches himself.

Անձանուէր *a.* self-devoted.

Անձանուիրութի, Անձանուիրումն *s.* self-devotion, self-sacrifice.

Անձապահ *a.* on guard, cautious; *s.* royal guard, body-guard; - **լինել**, to be cautious, to be on guard.

Անձապահապետ *s.* the commander or captain of the guard.

Անձապանծ *a.* boastful, full of vanity; - **լինել**, to be extolled.

Անձապաշտ *a.* that adores himself, interested, selfish, egoistical.

Անձապարար *a.* that pampers himself, dainty, delicate.

Անձապէս *ad.* personally; properly; hypostatically.

Անձապուր, Անձապուրծ լինել երթալ *vn.* to escape, to fly, to have a narrow escape, to run away.

Անձասէր *a.* selfish, self-interested; guilty of egotism; mild, courteous.

Անձասիրութիւն *s.* selfishness, self-love; egotism.

Անձասպան, աջ *a.* that has committed suicide; *s.* self-murderer.

Անձասպանութիւն *s.* suicide, self-murder.

Անձավաճառ *a.* that sells himself.

Անձամէր *S.* **Անձիշխան**.

Անձատոյր *a.* that burns himself.

Անձատուր *a.* that surrenders; addicted, subject; determined, desperate; - **լինել**, to abandon himself, to be addicted; to surrender, to capitulate; to refer.

Անձացոյց *a.* ostentatious, pompous, full of affectation.

Անձացուցանեմ, ույն *va.* to be the vital or principal to an organized body, to animate; to vivify, to personify, to personate.

Անձաւոր *a.* animated, alive, rational; personal; hypostatical.

Անձաւորաբար *ad.* personally; hypostatically. [statistical.

Անձաւորական *a.* personal; hypostatical.

Անձաւորեմ, էյն *va.* *S.* **Անձացուցանեմ**.

Անձաւորեմ, էյն *vn.* to have a soul; to be animate; to live, to exist.

Անձաւորութիւն *s.* personality; hypostasis; person.

Անձագիր *a.* given to pleasure, to one's own comforts, lazy, dissipated; selfish; comfortable.

Անձիւրումն *s.* dissipation; egotism,

selfishness; comfortableness; *անձրեղի-բուրեմբ* *չբեկ*, to live delicately.

Անձեայ, *Անձեզ* *a.* personable, of good appearance, tall, well made, fine limbed.

Անձիւտիւր լինել, *առնել* *va.* to seek for quiet, tranquillity, ease, to look after one's interests; - *առնել*, to choose among men. [independent.

Անձիւտան *a.* free, that has freewill,

Անձիւտանութիւն *s.* freewill, choice, free agency, independence.

Անձիւր *S.* *Անջիւր*.

Անձարգութիւն *s.* self-esteem, presumption. [negation.

Անձուրացութիւն *s.* self-denial, ab-

Անձուկ, *ձկի*, *ձկոյ* *a.s.* narrow, strait; narrow passage, defile, strait, pass; desire, wish; - *անել*, to desire, to wish.

Անձրեւ, *ի*, *ոյ*, *այ* *s.* rain; - *իջանել*, to rain; - *արտասուց*, a flood of tears; *յորդ* -, violent, pouring rain; *անձրեւալոյս* (*գործի*), rain-guage.

Անձրեւարախ *a.* beaten by the rain.

Անձրեւաբեր *a.* that brings rain, rainy.

Անձրեւածայ *a.* wet with rain.

Անձրեւութիւք *s.* drop of rain.

Անձրեւածին *a.* that engenders rain; copious.

Անձրեւակ *s.* fine rain.

Անձրեւակաթք *S.* *Անձրեւութիւք*.

Անձրեւածիւր *a.* that gives or engenders rain.

Անձրեւային *a.* rainy, that abounds in rain, formed from rain.

Անձրեւայոյզ *a.* rainy. [rain.

Անձրեւայոյզ *s.* shower, violent

Անձրեւանամ, *ացայ* *vn.* to fall like rain.

Անձրեւաթիւ, -ք *S.* *Անձրեւութիւք*.

Անձրեւալոյս գործի *s.* rain-guage.

Անձրեւալուր *s.* rain-water.

Անձրեւանունդ *a.* produced by rain.

Անձրեւեմ, *եղի* *una.* to rain, to shower, to pour down; *անձրեւէ*, it rains.

Անձրուկ *s.* anchovy.

Անշահ *a.* inconvenient, unbecoming; - *ad.* unseemly.

Անշանհ *a.* not brilliant, gloomy.

Անշանհելի *a.* unrecognizable.

Անշանապարհ *S.* *Անշուկ*.

Անշահ *a.ad.* that fasts, fasting; without eating.

Անշառ, *ից* *a.* ineffable, unspeakable.

Անշառապայթ *a.* without rays, - light. [prodigious.

Անշառահրաշ *a.* very wonderful,

Անշառահորհ *u.* of wonderful grace, very graceful, admirable; very abundant.

Անշառապատկեր *a.* that has an admirable figure or appearance.

Անշառելի *S.* *Անշառ*.

Անշառութիւն *s.* ineffability; unspeakableness.

Անշար, *Անշարակ* *a.* unskilful, incapable; irreparable, irremediable.

Անշարակութիւն *s.* inability, incapacity.

Անշարանամ, *ացայ* *vn.* to be incapable; to be without remedy, to despair.

Անշարութիւն *S.* *Անշարակութիւն*.

Անշառ *u.* without posterity; - *առնել* *S.* *Անշրտեմ*.

Անշրտեմ, *եղի* *va.* to destroy the race of, to extirpate the posterity of.

Անշեղական, *Անշեղելի* *a.* incompressible.

Անշեղութիւն *s.* inaccuracy.

Անշողալարելի *a.* inextricable.

Անշոռնի *a.* gigantic, enormous, monstrous; grotesque, extravagant, absurd, ridiculous, unseemly.

Անշոռնութիւն *s.* monstrosity, absurdity. [licious.

Անմախտեւր *a.* not envious, not malicious.

Անմահ, *ից* *a.* immortal.

Անմահաբեր *a.* that immortalizes, immortal. [ambrosia.

Անմահական *a.* immortal; - *անշահ*, *Անմահանշահ* *a.* that does not taste death, immortal; that has a foretaste of immortality. [talized.

Անմահանամ, *ացայ* *vn.* to be immortalize, to eternize.

Անմահարար *S.* *Անմահաբեր*.

Անմահացունեմ, *ուցի* *va.* to immortalize, to eternize.

Անմահացուցիւ *a.* that immortalizes.

Անմահութիւն *s.* immortality.

Անմայր *a.* motherless.

Անմասն *a.* without share or portion, that does not participate; bereft, destitute; - *լինել*, to be destitute, to be bereft; - *առնել*, to deprive.

Անմատոյց, *Անմատչելի* *a.* inaccessible, unapproachable.

Անմարդ, *Անմարդաբնակ* *a.* uninhabited; uninhabitable, desert, frequented, lonely.

Անմարդազոյն *a.* more or very inhuman, - fierce, - unkind.

Անմարդանամ, աջայ *vn.* to be deserted, to be dispeopled.

Անմարդացուցանեմ, ուշի *va.* to depopulate, to dispeople, to desolate.

Անմարդի *a.* inhuman; unkind, uncivil, brutal; desert, uninhabited; - կացուցանել՝ դնել, to unman, to divest of humanity; to depopulate.

Անմարդութիւն *s.* depopulation; inhumanity, barbarity; incivility, brutality.

Անմարթ *a.* impossible; very difficult; indecent, unseemly; - է, it is not fit; it is impossible.

Անմարմին, Անմարմնաւոր *a.* incorporeal, immaterial. [մարմին.

Անմարմնական, Անմարմնային *S.* Անմարմնութիւն *s.* incorporeality.

Անմարս *a.* undigested.

Անմարսութիւն *s.* indigestion.

Անմարտ, Անմարտնչելի *a.* impregnable, invincible.

Անմաքուր, Անմաքական *a.* impure, filthy, indecent, obscene, vile. [ly.

Անմաքրապէս *ad.* impurely, indecently. Անմաքրասէր *a.* that does not love purity, uncleanly, filthy, indecent.

Անմաքրութիւն *s.* impurity, uncleanness, filthiness, indecency.

Անմեծար *a.* vile, abject, degraded.

Անմեծարդի *a.* who desires not honour or preferment.

Անմեծարդութիւն *s.* want of ambition, indifference to honour.

Անմեծարութիւն *s.* want of respect; - հիւրոց, inhospitality.

Անմեկին *a.* not clear, indistinct, not evident, not explicit, not plain: indivisible.

Անմեկեղի *a.* inseparable, indivisible; inexplicable, inexpressible.

Անմեղ, ի, աջ *a.* impeccable; innocent; harmless, silly; - կացուցանել, to acquit.

Անմեղաբար, Անմեղս *ad.* innocently.

Անմեղադիր *a.* that excuses, pardons; - առնել, to excuse, to pardon; - զանձն, to excuse one's self, to justify himself. [able.

Անմեղադրելի *a.* excusable, pardon-

Անմեղադրութիւն *s.* excuse, apology.

Անմեղանամ, աջայ *vn.* to be innocent.

Անմեղանական *a.* impeccable; innocent.

Անմեղացուցանեմ, ուշի *va.* to acquit, to declare innocent, to clear.

Անմեղեղի *a.* not to be softened, hardhearted, inflexible, inexorable.

Անմեղութիւն *s.* innocence; impeccability.

Անմեռ *S.* Անմահ.

Անմեռուկ *s.* bot. purslain.

Անմեռնալի *a.* not to be accosted, inaccessible; untouched.

Անմի առնեմ *va.* to leave not one, to exterminate.

Անմիաբան *a.* discordant, different, dissonant, diverse, divided, not agreed, at variance, contrary; irreconcilable; - լինել, to differ, to disagree.

Անմիաբանիմ *S.* Անմիաբան լինիմ.

Անմիաբանութիւն *s.* discord, dissension, disagreement, difference, misunderstanding; - ձայնի, discordance, dissonance.

Անմիասնական *a.* discordant, incompatible, inconsistent.

Անմիասնականութիւն *s.* incompatibility, inconsistency.

Անմիջաբար, Անմիջապէս *ad.* immediately, directly.

Անմիջական *a.* immediate, direct.

Անմիջորդ *a.ad.* without mediator.

Անմիս *a.* fleshless; without meat.

Անմիս *a.* mad, silly, brainless, senseless, stupid, foolish, irrational, crazy.

Անմիկեթար *a.* disconsolate, inconsolable; *ad.* disconsolately.

Անմնացական *a.* inconstant, variable, uncertain, transitory.

Անմշակելի *a.* incapable of cultivation.

Անմղար, Անմղոր *a.* infallible, unerring; - աստղք, fixed stars.

Անմղորութիւն *s.* infallibility.

Անմղորապէս *ad.* infallibly.

Անմոռանալի, Անմոռաց *a.* that does not forget; unforgotten; that cannot be forgotten; *ad.* without fail, infallibly.

Անմոռացութիւն *s.* eternal remembrance. [ken.

Անմուղ, միկց *a.* indomitable, unbroke.

Անմուտ *a.* the entrance to which is shut; without entrance; impenetrable, inaccessible.

Անմուրուս *a.* beardless.

Անմունչելի, Անմունչ, մունչի *a.* mute, speechless; that will not speak.

Անմտաբար *ad.* foolishly, stupidly, incon siderately, ignorantly, rashly, madly.

Անմազդոյն *a.* more or very senseless, - foolish, - stupid.

Անմազդէր *a.* inattentive, careless, inconsiderate, unmindful.

Անմազդութիւն *s.* inattention, want of application, carelessness, inconsiderateness, inadvertence.

Անմասնամ, *այսպ տ.* to lose senses, to become crazy or stupid.

Անմուտիւն *s.* madness, craziness, fatuity; phrensy; folly, silliness, imprudence, extravagancy, absurdity.

Անմորու, **Անմորուս** *S.* **Անմուրուս**.

Անյադ, *այ* *a.* insatiable, greedy, gluttonous; - *ուտել*, to devour.

Անյադ, **Անյադաբար** *ad.* insatiably, greedily, gluttonously.

Անյադութիւն *s.* insatiableness, greediness, gluttony.

Անյալք, **Անյալքել** *a.* invincible, unconquered, insurmountable, unovercomeable.

Անյայտ, *եյ* *a.* not evident, not manifest, obscure, hidden, secret; apocryphal. [*re.*

Անյայտագոյն *a.* more or very obscure. **Անյայտեմ**, *եյի տ.* to annihilate; to hide.

Անյայտեմ, *եյայ տ.* to be annihilated, to vanish, to disappear.

Անյայտութիւն, **Անյայտութիւնս** *s.* obscurity, occultness, secretness.

Անյահգ *a.* rhymeless.

Անյապազ *a.* prompt, diligent; *ad.* promptly, diligently, without delay.

Անյաջող, **Անյաջողակ** *a.* unfavourable, unlucky, unfortunate, disadvantageous.

Անյաջողակ *a.* awkward, incapable.

Անյաջողակութիւն *s.* unskilfulness, awkwardness.

Անյաջողութիւն *s.* unfavourableness, unfortunateness, disadvantage.

Անյաջորդ *a.* without successor, - succession; unchangeable.

Անյատակ, **Անյատակել** *a.* bottomless; very deep.

Անյատուկ *a.* improper.

Անյարգար *a.* unpolished, unfurnished, unprovided, unprepared, out of order; hard, cold, raw; *կէն* -, slut.

Անյարկ *a.* that cannot rise.

Անյարկ *a.* shelterless, without roof, houseless.

Անյարմար *a.* incongruous, unsuitable, unbecoming, not appropriate; un-

skilful, insufficient, incapable.

Անյարմարագիր *a.* that writes in an unbecoming manner; indecently written.

Անյարմարութիւն *s.* incongruity, impropriety; incapacity, insufficiency.

Անյաւ *a.* infinite, interminable.

Անյեղ, **Անյեղի**, **Անյեղեղուկ** *a.* immutable, unchangeable, constant.

Անյեղաբար, **Անյեղապէս** *ad.* immutably. [*յեղ.*

Անյեղաբիւլի, **Անյեղաբիւլի** *S.* **Ան-**

Անյեղութիւն *s.* immutability.

Անյերկուանալի *a.* indubitable.

Անյիշաբար *a.* that easily forgives, that does not bear malice.

Անյիշաբարութիւն *s.* forgiveness, amnesty, pardon. [*rial.*

Անյիշատակ *a.* forgotten; immemo-

Անյիշատակութիւն *s.* forgetfulness.

Անյիշելի *a.* immemorable.

Անյիշուլի, **Անյիշուլի** *s.* amnesty.

Անյոյզող *a.* unshakeable, firm, immovable.

Անյոյլ *a.* inscrutable.

Անյոյս, *յուսեյ*, *այ* *a.* hopeless, desperate; despaired of; unhopd, unexpected; *ad.* desperately; - *առնել*, to render hopeless; - *լինել*, to despair, to give way to despair.

Անյուշ *a.* forgotten; - *առնել*, to bury in oblivion. [*rate.*

Անյուսագոյն *a.* more or very despe-

Անյուսալի, **Անյուսալի** *a.* desperate, despaired of; unhopeful.

Անյուսանամ, *այսպ տ.* to despair.

Անյուսութիւն *s.* despair.

Անյոգ, **Անյոգական**, **Անյոգաւոր** *a.* inarticulate; not joined, simple.

Անյոժար *a.* without desire, - wish or inclination; involuntary, forced.

Աննախանձ *a.* not envious; liberal, generous; *ad.* without envy; generously, abundantly.

Աննախանձաւորութիւն, **Աննախանձութիւն** *s.* absence of all feeling of envy.

Աննահանջելի *a.* irrevocable.

Աննաւաղանայ *a.* unnavigable.

Աննենգ *a.* artless, guileless, sincere, upright, ingenuous; *ad.* artlessly, ingenuously.

Աննենդութիւն *s.* sincerity, simplicity, ingenuousness.

Աններգործելի *a.* not susceptible; inefficacious.

Անհերքելի *a.* unpardonable; intolerable.

Անհերքուն *S.* Անշմուտ.

Անհեցուկ *a.* without support.

Անհաղ *a.* not indigent; opulent.

Անհաղաբար *ad.* abundantly.

Անհրէհ, **Անհրէհել** *a.* sleepless, watchful. [material.

Անիւթ, *ից*, **Անիւթական** *a.* immaterial. [im-

Անկար *a.* without painting, figure or device; unformed, imperfect, shapeless.

Անկարագիր, **Անկարագրելի** *a.* indescribable. [superable.

Անկուշ *a.* invincible, tameless, in-
Անման, *ից* *a.* unlike, dissimilar, different; not uniform; incomparable.

Անմանելի *a.* inimitable.

Անմանութիւն *s.* unlikeness, dissimilitude, difference; unsuitableness, disproportion.

Անշան, *ից* *a.* without mark, - sign, - character; ignoble, unknown, obscure; - **վարէկեանս**, to leave retired. [ble.

Անշմար, **Անշմարելի** *a.* unobserva-

Անշուլ *a.* without lustre, dull, gloomy, dark.

Անորոգելի *a.* irreparable.

Անուսաղ *a.* inexhaustible.

Անուսաղ *a.* inextinguishable.

Անուսաճ *S.* Աննկուն.

Անուէր, **ուիրաց**, **րից** *a.* without offering; implacable, inexorable, cruel.

Անուիրական *a.* that cannot be offered, not sacred, profane. [vain.

Անահ, *ից* *a.* unprofitable, useless,

Անահանդեր *a.* disinterested.

Անահանդրութիւն *s.* disinterestedness. [etc.

Անահասեր, etc. *S.* Անահանդեր.

Անահաւետ, **Անահեկան**, **Անայեկան** *S.* Անահ.

Անահութիւն *s.* unprofitableness, uselessness.

Անաղախ *a.* free from dirt, clean; not contaminated, pure, clear.

Անամանդաղ *a.* unclouded, clear.

Անարագիր *a.* uncompounded, simple.

Անարժ, *ից* *a.* immovable, fixed, stable, firm; not commutable; real, not personal.

Անարժաբար *ad.* immovably, firmly.

Անարժութիւն *s.* immobility, immovableness, stability, firmness.

Անաւիղ *a.* pathless, trackless.

Անշէղ *a.* not oblique, straight, direct.

Անշէն *a.* uninhabited, desert.

Անշէր *a.* inextinguishable.

Անշորհ, *ից*, *այ* *a.* ill-favoured, disfigured, deformed; ungracious, ungrateful, unpleasant; unfortunate, unlucky; ungrateful, unthankful.

Անշորհակալ, **Անշորհակալու**, *այ* *a.* ungrateful, unthankful.

Անշորհակալութիւն *s.* ingratitude.

Անշորհութիւն *s.* deformity, ugliness, ill-favouredness; ingratitude.

Անշնական *a.* breathless, dead; inanimate, senseless.

Անշնամ, *այցալ* *vn.* to expire, to die; to commit suicide by suffocation.

Անշնացեալ *a.* asphyxiated. [iate.

Անշնացուցանեմ, *ուցի* *va.* to asphyxiate.
Անշնութիւն *s.* expiration, death; asphyxia.

Անշուկ, **Անշունջ** *a.* dumb with amazement, astonished, surprised; - **լինել**, to be astonished, to wonder; - **լուծի**, utter or profound silence. [seless.

Անշունչ, **շնից**, *ոց* *a.* inanimate, sen-

Անշուշտ *a.* incontestable, sure, certain, assured, infallible; *ad.* assuredly, incontestably, certainly.

Անշուք *a.* inglorious, unhonoured, ignoble, vile; ill-favoured, deformed; - **վարէկեցաղ**, to live retired.

Անշրթելի *a.* unchangeable; that cannot be overturned.

Անշիւթ, *ից* *a.* *ad.* without confusion; unperplexed, not embarrassed; tranquil. [calm.

Անշիւթութիւն *s.* imperturbability,
Անշանամ, *այցալ* *vn.* to become vile, to grow despicable; to grow ugly, to fade.

Անշացուցանեմ, *ուցի* *va.* to disfigure, to deform, to spoil.

Անշութիւն *s.* awkwardness, deformity, ugliness.

Անշոգիւր *a.* impalpable.

Անշորտ *a.* unbounded, unlimited, infinite.

Անիական, *այ* *a.* without malice, not revengeful, not malignant.

Անիականութիւն, **Անիութիւն** *s.* absence of maliciousness, freedom from revenge or hatred.

Անողորմ *a.* unpolished, uneven, rough.

Անողորմ, *ից* *a.* unpitying, imcom-

passionate, inhuman, barbarous, cruel, brutal.

Անողորմ, Անողորմաբար *ad.* cruelly, barbarously, atrociously; - **չարչարել**, to tyrannize.

Անողբ, Անողբելի *a.* implacable, severe, inflexible, inexorable.

Անօրսխոհ *a.* unchaste, incontinent, impure, immodest.

Անօրհնալի *a.* insurable, incurable.

Անճա. without style, orderless, confused; - **խռ**, pellmell, promiscuously.

Անյժ *a.* without force, feeble.

Անշոշ, հոռւից, ուշուշք *a.* sweet, agreeable; **հոռ** - **բուրել**, to give an agreeable odour; **հոռ անուշից**, perfume.

Անշք, ուշից *s.* sweetness, suavity.

Անապայ, էց *a.* untoward, rude, rough, rustic; uncivil, disobliging; awkward, unbecoming.

Անաս *a.* without branches; that does not rise or stir.

Անահ *a.* footless, apode; baseless; **յանահից** *ad.* at the feet.

Անանաւայն անեմ *va.* to walk on tip-toe; *vn.* to walk on the tip of one's toes. [dent.

Անարակ *a.* without quality or acci-

Անարկ *a.* childless, heirless; steril, barren; - **մահանել**, to die without children.

Անարդեմ, էցայ *vn.* to remain without children, to lose one's children.

Անարդուծիւն *S.* Անգաւակութիւն.

Անարել *a.* inseparable, indivisible.

Անարն *a.* that does not ruminate or chew the cud.

Անարդ *a.* undetermined, indefinite, uncertain; vague, indistinct, confused; inarticulate; contingent.

Անարդ, Անորոշաբար *ad.* indefinitely; confusedly, indistinctly; implicitly.

Անարդութիւն *s.* indecision, indetermination. [wheel.

Անուանի, ի *a.* in the shape of a **Անուանադիր** *a.* that gives a name to, that names. [me to, to name.

Անուանագրեմ, էցի *va.* to give a na-

Անուանագրութիւն *s.* nomenclature.

Անուանակիր *a.* that bears the name of another.

Անուանակից *a.* of the same name; homonymous. [call.

Անուանակոչեմ, էցի *va.* to name, to

Անուանակոչութիւն *s.* denomination; nomenclature.

Անուանակրութիւն *s.* act of bearing the same name, homonymy.

Անուանակցիմ, էցայ *vn.* to share the same name. [ծիւն.

Անուանակցութիւն *S.* Անուանակրութիւն *a.* that has many names.

Անուանարկ, ալ *a.* infamous, notorious; shameful, scandalous, disgraceful, vile; - **անեւ**, to disgrace, to bring to shame, to dishonour.

Անուանարկութիւն *s.* defamation, discredit.

Անուանադիւթիւն *s.* metonymy, change of name.

Անուանեմ, էցի *va.* to name, to call, to denominate, to term.

Անուանի *a.* renowned, famous, illustrious; - **լինել**, to become illustrious.

Անուանումն *s.* nomination. [ly.

Անուաւոր *a.* that has wheels, whee-

Անութ, նթի, թոյ, թոյ *s.* arm-pit.

Անուղիղ *a.* crooked; indirect.

Անուղղակի *ad.* indirectly.

Անուղղայ, էց *a.* incorrigible, perverse.

Անուն, նուան, ուանք, անց *s.* name; renown, glory, reputation, honour, title; - **բայի**, *gr.* nominative; noun, substantive; - **չոյ**, title. [etc.

Անունագրեմ, էց *S.* Անուանագրեմ,

Անունակ *a.* that does not contain, that has not; poor, needy.

Անունդ անեմ *va.* to destroy the name, the race. [macious.

Անունկնդիր *a.* disobedient; contu-

Անունկնդրութիւն *s.* disobedience; contumacy.

Անունոյ *S.* Անունակ.

Անուանդիր *a.* inattentive.

Անուանդր *s.* sal ammoniac.

Անուանդրութիւն *s.* inattention.

Անուանկ, ալ *a.* sweet, agreeable to the taste, savoury, delicate; benign, gracious.

Անուանհամ *a.* sweet, savoury.

Անուանհոռ *a.* sweet, odoriferous, delicate; - **անեւ**, to perfume, to scent.

Անուանհոռեմ, էցի *vn.* *S.* Անուանհոռ անեմ.

Անուանհոռիմ, էցայ *vn.* to smell sweet, to be odoriferous.

Անուանհոռութիւն *s.* sweetness of smell, perfume.

Անուանաւակ *S.* Անուանհամ. [joy.

Անուանամութիւն *s.* mirth, gaiety,

Անուշարար *a.* that makes sweet: *s.* confectioner.

Անուշեմ, *եջի va.* to sweeten.

Անուշութիւն *s.* sweetness; delicacy, exquisite flavour; affability, cheerfulness.

Անուշուշք *s. pl.* perfumes, odours; *S.* Անուշք.

Անուշոդ *a.* mild weather.

Անուրդ *s.* windlass; gin or triangle for pullies; engine.

Անու, *ից*, Անուսումն *a.* ignorant, unlettered; stupid.

Անուսութիւն, Անուսումնութիւն *s.* illiterateness, ignorance, want of science.

Անուսեք *S.* Անուրեք. [food.

Անուսելի *a.* uneatable, unfit for Անուր, անրդ *s.* iron collar (of a pilory); collar; ring.

Անուրեք *a.* not confined to one place, unbounded, infinite: houseless, homeless.

Անուրեք, նրնոց, ջից *s. pl.* dream, vision, revery. [helpless.

Անդ *a.* destitute, abandoned by all,

Անշար *a.* not vicious, harmless, void of malice.

Անշարութիւն *s.* ingenuousness, goodness, simplicity of character. [ble.

Անշարչար, Անշարչարելի *a.* impassive.

Անշարչարութիւն *s.* impassibility.

Անշահ, *ից* *a.* immense, infinite; extreme, excessive, enormous, immoderate, superfluous, superabundant; intemperate, disordinate; dreadful, violent, grievous.

Անշահ, յԱնշահ *ad.* immensely, infinitely, beyond measure, excessively; intemperately, immoderately; hyperbolically.

Անշահագիր *S.* Անշարագիր.

Անշահակցութիւն *s.* want of symmetry, disproportion.

Անշահահաս, *ից* *a.* not adult, not arrived at puberty.

Անշահութիւն *s.* immensity; enormity; superfluity, superabundance, exuberance; immoderation, intemperance.

Անշահարահելի *a.* irreproachable.

Անշահաս, Անշահասելի *a.* faultless, perfect, accomplished, complete; unfailing; indefectible, inexhaustible; *ad.* perfectly; without fail; incessantly.

Անշահասեղութիւն *s.* indefectibility, continuance.

Անշահակիմ, *եցայ vn.* to be irresolute, to hesitate, to delay; *S.* Անշահակիմ.

Անշահակ, Անշահասակն *a.* without a guardian or guard.

Անշահեստ *a.* not preserved.

Անշահպահարար, or պէս *ad.* negligently, without observation.

Անշահպանութիւն *s.* want of observation, negligence, infringement, infraction.

Անշահոյճ, ճուճից *a.* unadorned, simple, plain, unpolished.

Անշահոնշարար *ad.* without ornament, simply, plainly.

Անշահյման *a.* unlimited, immense; *ad.* without condition.

Անշահաստիանի *a.* without answer; -անել, to confound.

Անշահահ *a.* unbecoming, improper, unsuitable, unfit, absurd, unseemly.

Անշահահոնշութիւն *s.* absurdity, unsuitableness, incongruity, impropriety.

Անշահերազմասեր *a.* that loves not war, peaceable.

Անշահեմ, *եջի vn.* to remove punishment, not to punish.

Անշահեմ *a.* unpunished; *ad.* with impunity.

Անշահեմութիւն *s.* impunity.

Անշահեր *a.* not deceitful, sincere; that cannot be deceived.

Անշահիւ, տուից *a.* dishonoured, dishonourable, abject, base, vile; *ad.* dishonourably, vilely: - դրամ, false money. [պատահ.

Անշահական, Անշահականար *S.* Անշահական.

Անշահական, *ից* *a.* impudent, disrespectful, irreverent, immodest, shameless; *ad.* impudently, without shame, irreverently, disrespectfully.

Անշահականութիւն *s.* effrontery, impudence, shamelessness; irreverence, disrespect.

Անշահակեր *a.* without image.

Անշահառա *a.* without cause, - principle, causeless; without reason or motive; *ad.* absolutely, peremptorily.

Անշահանելի *S.* Անշահառամ.

Անշահառաճ, etc. *S.* Անշահահ, etc.

Անշահառազիր *a.* disrespectful.

Անշահառասեր *a.* that does not love honours.

Անշահառաստ, Անշահառաստեղի *a.* not grafted; that cannot be grafted; that cannot be united.

Անպատուար S. Անպարիսպ.
 Անպատուեմ, եջի *va.* to dishonour.
 Անպատուհաս *a.* unpunished.
 Անպատուեմ *a.* unspeakable, unutterable, inexpressible, ineffable.

Անպատուութիւն *s.* irreverence; dishonour.

Անպատուար, Անպատուարան *a.* unsupported, unprotected, abandoned.

Անպատրաստ, էջ *a.* unprepared, unfurnished, unprovided; յ-էջ *ad.* without preparation, unawares, unexpectedly.

Անպատրաստութիւն *s.* want of preparation; unfurnished state. [բոյր.

Անպարագիծ, Անպարագիր S. Անպարագրութիւն *s.* immensity.

Անպարայ *a.* busy, not at leisure; not engaged in business.

Անպարայանամ, աջայ *vn.* to be busy, to be occupied.

Անպարայութիւն *s.* want of leisure, business.

Անպարիմանալի *a.* incomprehensible.

Անպարիսպ *a.* without rampart, un-
 walled. [est.

Անարծ *a.* without bragging, mod-

Անարծութիւն *s.* want of boasting.

Անարկելեա, էջ *a.* immodest, unchaste, indecent, bawdy, obscene; dis-
 solute, debauched; -ս, *ad.* indecently.

Անարկելեաութիւն *s.* immodesty.

Անարոյր *a.* uncircumscribed; un-
 bounded, immense; incomprehensible.

Անարունակ, Անարունակելի S. Անարոյր.

Անարաս *a.* irreproachable; *ad.* irreproachably.

Անարասաւար S. Անպարիսպ.

Անարա, էջ *a.* unblamable, inno-
 cent; not due; -առնել կացուցանել,
 to clear, to acquit.

Անարազոյն *a.* very or more in-
 nocent. [cent.

Անարասկան *a.* not guilty; inno-

Անարասկիր *a.* that suffers inno-
 cently, innocent.

Անարասեղի *a.* indefatigable.

Անարաւելի *a.* invincible, uncon-
 quered; insurmountable, unsubdued.

Անարգիւն S. Անվարգիւն.

Անգեա *a.* useless, vain, frivolous,
 insignificant; vile, abject, miserable,
 despicable, worthless; -առնել, to ren-
 der useless, to spoil; յ-, յ-ս *ad.* vainly.

Անպիտան S. Անպէա.

Անպիտանամ, աջայ *vn.* to be use-
 less, to become useless, to spoil.

Անպիտանացանեմ, ուցի *va.* to
 render useless.

Անպիտանութիւն *s.* inutility; littleness,
 insignificance; baseness, vileness.

Անպիտայք, ոյից *s.* pl. useless things.

Անպիտութիւն S. Անպիտանութիւն.

Անպերդ *a.* not lazy, diligent.

Անպղտոր *a.* untroubled, unclouded,
 clear, pure.

Անպղտայ *a.* pathless.

Անպղտ *a.* without a dower.

Անպակ *a.* without a crown.

Անպաղաքեր S. Անպաղաւ.

Անպաղաքութիւն, Անպաղութիւն
s. infertility, unfruitfulness; unprofita-
 bleness.

Անպաղաւ *a.* unprofitable, useless;
 unfertile, unfruitful, barren; *ad.* un-
 profitably, uselessly. [broken.

Անբախիւն *a.* that cannot break; un-

Անբան *a.* careless, remiss, negligent;
ad. easily. [int.

Անբա *a.* separated, divided, disjo-

Անբառեմ, էջի *va.* to separate, to
 detach, to disjoin, to disunite; to un-
 couple.

Անբառումն *s.* separation, disjunc-
 tion. [venly.

Անջնջ, Անջնջելի *a.* indelible: slo-

Անջուր, Անջրդի, դւայ, Անջրդին *a.*
 without water, dry, arid, anhydrous.

Անջրգութիւն *s.* dryness, aridity.

Անջրելի *a.* indelible; indissoluble;
 incontestable.

Անջրպետ, էջ, աջ *s.* intermedium,
 space, interval, interstice; partition,
 boundary. [tion.

Անջրպետարան *s.* curtain of parti-

Անջրպետեմ, էջի *va.* to separate, to
 cut off, to shut out, to exclude.

Անջրպետութիւն *s.* space, interval;
 separation, partition.

Անսահման, Անսահմանաւոր, Անսահ-
 մանելի *a.* infinite, unbounded; inter-
 minable; unlimited; indefinite; incom-
 prehensible.

Անսահմանաբար *ad.* without limit;
 indefinitely; indeterminately.

Անսաղարթաբեր *a.* leafless, dead.

Անսամ, աջի *vn.* to listen, to obey, to
 give ear to, to acquiesce, to yield, to
 consent, to submit; չ-, չ-ս *ad.* to turn a deaf
 ear, to refuse consent, to disobey.

Անայթաք, Անայթաքելի a. that is not slippery; that does not stumble; firm, sure; infallible.

Անանձ a. without bridle, — reins; unbridled, unrestrained; unruly, ungovernable.

Անասան, Անասանելի a. unshaken, immovable, firm.

Անաստ, Անաստելի a. ungovernable, unruly, disobedient, obstinate, incorrigible.

Անաստեմ, էջի տ. to disobey, to resist, to be refractory.

Անաստութիւն s. disobedience, contumacy, obstinacy. [for eating.

Անեղան a. without having a table

Անեղ a. steril.

Անեղմ, Անեղմաւոր a. without seed; unfruitful, barren.

Անեղ a. without love, — affection; cold, unfeeling.

Անին a. without nourishment.

Անիբելի a. who has neither lovers nor friends; antipathetic.

Անիբելութիւն, Անիբելութիւն s. want of love or affection; antipathy.

Անիրա a. heartless.

Անխալ a. without fault; infallible, impeccable; *ad.* infallibly.

Անխալութիւն s. infallibility.

Անխուր a. without salary, unpaid, unrewarded.

Անկզնաւոր *ad.* without beginning.

Անկզնական a. without beginning, that has existed from all eternity.

Անկզնակից a. equally without beginning, coeternal.

Անկզնութիւն s. uncreatedness, eternal existence.

Անկիզն a. without beginning, eternal: baseless.

Անուանդ S. Անին.

Անուոր a. unaccustomed; unusual; strange, extraordinary, new; irregular.

Անուաղ a. *ad.* hungry, unfed, troubled with hunger; fasting; without food; **էնէլ կալ —**, to fast.

Անուաղանամ, աջայ տ. to fast; to be hungry. [state.

Անուաղութիւն s. hunger; fasting

Անուաղ a. without mourning, — affliction.

Անուա a. real, true, certain.

Անուրբ a. impure, unclean; unholy, profane.

Անպար, Անպարական, Անպարե-

ելի a. infinite, interminable; perpetual, durable; inexhaustible.

Անպարութի s. inexhaustible state.

Անպի a. unscarred.

Անասահակ a. docile, submissive.

Անասղութ, էջ a. without means, — property, poor. [poverty.

Անասղութիւն s. want of means,

Անապիւս a. irreproachable, unblemished, pure, blameless; *ad.* irreproachably. [ed.

Անաեղծ, Անաեղծական a. uncreat-

Անաեղիւր a. infallible, sure, unerring, without mistake.

Անմե a. without breast or udder; without milk.

Անորդ a. uncertain.

Անորդութիւն s. incertitude.

Անսուր a. unshadowed, unclouded, clear, light.

Անսուրապիւծ, Անսուրապիւր a. evident, manifest; indelible.

Անսուրապիւր a. glittering, luminous, brilliant, bright. [falsehood.

Անսուրութիւն s. veracity, without

Անսրութիւն s. uncleanness, impurity. [ness.

Անսրնութիւն s. good-humour, mild-

Անսրոյ, Անսրոյելի a. inconsolable.

Անվախան a. endless, eternal.

Անվաճառ a. unsaleable.

Անվայել, Անվայելուչ a. unbecoming, indecent, unsuitable, improper, unfit; dishonourable; —, *ad.* indecently, improperly; dishonourably.

Անվայելութիւն s. indecency, impropriety; deformity.

Անվայրապակ a. unlimited, unbounded; incomprehensible.

Անվան, Անվանելի a. that cannot be repulsed or put to flight, invincible, impregnable.

Անվաստակ a. indefatigable; idle, lazy; *ad.* without fatigue.

Անվար a. uncultivated.

Անվարժ. էջ a. inexperienced, rude, unpractised, unskilled, unexercised.

Անվարժութիւն s. unskilfulness, inexperience.

Անվարկ a. unforeseen, unexpected; vile, without esteem.

Անվարձ a. without salary, unpaid; without merit or recompense.

Անվաւր, Անվաւրական a. invalid, null, illegal, insufficient; apocryphal; — **անել**, to invalidate.

Անօրէնաբար *ad.* illegally, insufficiently. [lity, illegality.

Անօրէնութիւն *s.* invalidity, nul-

Անօրէն *a.* intrepid, fearless, courageous, bold; *ad.* intrepidly, fearlessly, boldly.

Անօրէնութիւն *s.* intrepidity.

Անօրէնակազմ *a.* without inspector, -superintendent. [out pretext.

Անօրէնարեւել *a.* inconcealable, with-

Անօրէնարեւել *a.* without cloak or mantle.

Անօրէնանելի *a.* illegible.

Անօրէնագիր *a.* without title or inscription.

Անլէր *a.* unwounded, invulnerable.

Անլթար, Անլթարեւել *a.* exact, precise, perfect; *ad.* exactly, precisely.

Անլթարութիւն *s.* exactness.

Անլծելի *a.* indisputable.

Անլշա *a.* without pain, that has nothing to suffer. [nerable.

Անլթաւոր, Անլթաւորեւել *a.* invul-

Անլկայ *a.* unwitnessed.

Անլկանդ *a.* firm, determined, steady, resolute, invincible, inexpugnable.

Անլշար *a.* invaluable; unpaid; infinite, endless.

Անշահ *a.* harmless, innocent, innoxious; unhurt, undamaged, safe and sound; *ad.* harmly.

Անշահելի *a.* not liable to injury.

Անշահ *a.* distrustful, suspicious; -լիւն, to distrust, to suspect.

Անշահաւորութիւն *s.* mistrust, diffidence.

Անշահանդ *a.* out of danger, safe; unhurt, free from harm.

Անլտիւ *a.* fat, plump.

Անլրդով *a.* untroubled, tranquil; *ad.* peacefully, quietly.

Անլրդովութիւն *s.* tranquillity, undisturbed state.

Անլրէպ *a.* unfailing, punctual, exact, regular, correct, sure, certain; *ad.* without fail, punctually, precisely, exactly, correctly.

Անապոկալի, Անապոկալ *a.* unwearied; not tedious, not wearisome.

Անանելի *a.* insupportable, intolerable, heavy, burdensome; incomprehensible, inconceivable.

Անամուկ *a.* without moisture, dry.

Անաւ, էյ *a.* rough, unpolished; hard.

Անաւ, է, այ *s.* forest, wood; -փայտ, grove, copse, thicket; - թաւ,

thickest part of a forest; **Անաւագու** *s.* ranger of a forest, forester.

Անաւաբայ *a.* brought up in a forest. [thick; bushy; woody.

Անաւախիւտ *s.* *a.* strong, tough;

Անաւակ, է *s.* grove, thicket.

Անաւամուկ *a.* become a forest, overgrown with wood.

Անաւային *ս.* silvan. [forest.

Անաւանամ, աշայ *տ.* to become a

Անաւանանդ *S.* **Անաւաբայ**.

Անաւան *a.* unwavering.

Անաւաւկայ *a.* indubitable, certain; *ad.* without doubt, - difficulty.

Անաւրբեր *a.* indifferent.

Անաւրբերաբար *ad.* indifferently.

Անաւրբերութիւն *s.* indifference; neutrality.

Անաւրտամ *a.* resolute, determined.

Անաւոր, Անաւորական *a.* immaterial, incorporeal.

Անաւազդիւ *a.* more or very absurd, - extravagant. [unskilful.

Անաւգիւտ *a.* ignorant, unlearned.

Անաւգիւտութիւն *s.* unskilfulness, ignorance.

Անաւդի *a.* not confined to one place, uncircumscribed; absurd, extravagant; unbecoming, unsuitable.

Անաւդիտաւել *a.* hard, inflexible.

Անաւդութիւն *s.* absurdity, extravagance, incongruity, unsuitableness, unfitness, impropriety.

Անաւնչիկ *a.* who does not aspire, unambitious; - **անաւնչ**, not desiring honour.

Անաւս, էյ *a.* invisible; incomprehensible; - **անաւս**, to neglect, to take no care of, to despise, to quit, to abandon.

Անաւսաբար *ad.* invisibly.

Անաւսակ *a.* formless, shapeless.

Անաւսական, Անաւսանելի *a.* invisible; incomprehensible.

Անաւսամ, էյի *va.* to neglect, to abandon, to slight; to connive at.

Անաւսութիւն *s.* invisibility; incomprehensibility; blindness; connivance.

Անաւորունչ *a.* without master or governor; unassisted, forlorn, abandoned.

Անաւակահան *a.* which does not last, inconstant. [անորունչ.

Անաւոր *a.* free, independent; *S.* **Ան-**

Անաւորութիւն, Անաւորութիւն *s.* anarchy, interregnum.

Անաւ *ad. a.* thence; there; 'է լինել

—, from yonder mountain; *սամի է* —, from each side.

Աշտի, էջ s. the world to come; *pl.* the blessings of the world to come.

Աշտական a. young; childish.

Աշտիս a. without type; unlike; shapeless, deformed.

Աշտիս S. Աշտական.

Աշտիքիստոս s. antichrist.

Աշտեղծ ad. without deformity, — defect, perfect.

Աշտուր a. joyful, gay.

Աշտար a. strong, able.

Աշտարար ad. inseparably.

Աշտելի a. inseparable.

Աշտօրինիկ a. indispensable.

Աշտոճ a. of low birth, ignoble.

Աշտուն a. without habitation, houseless; *ad.* like a pilgrim.

Աշտուռ a. joyful, cheerful; *ad.* without sorrow.

Աշրակ, աջ s. clavicle, collar-bone.

Աշրական a. that relates to dreams; visionary.

Աջ s. abortive: Easter; *S Աջք.*

Այապիր s. passport; — *ապլ*, to give a —; *Հաստապլ* —, to visit the —.

Այական S. Այալոր.

Այանեմ, այնի vn. to pass; to flow, to run; to pass away, to end, to cease; to pass over, to omit; — *անյանել*, to exceed; to surpass, to excel; — *գրանիկ՝ ըստ հրամանն*, to infringe, to transgress, to violate, to break; — *ընդ մէջ*, to cross; to pierce, to penetrate; — *վերադառն*, to repass; — *ի տեղի այլոյ*, to succeed; — *ընդոստ*, to leap; — *արագ*, to hasten; — *զաւուրբ*, to grow old; — *ձրագի*, to be extinguished; — *ժամանակի*, to elapse; — *անյից*, to happen; — *յաշխարհէ*, to die, to expire; *Հաստանել* —, to cross, to traverse; — *ըստ չափ՝ ըստ սահմանն*, to surpass, to exceed, to go beyond the limit; — *Հասարակ* *գրագրում իւրից*, to pass rapidly over many things; *սակաւ ինչ* — *բանիւ*, to speak briefly.

Այաստուն a. soft, affable.

Այարան s. passage.

Այաւ a. healthy, free from pain; insensible; *ad.* without pain.

Այաւոր s.a. passenger, traveller; fugitive, transitory, perishable, temporal, frail, vain.

Այաւորութիւն s. instability, frailty, vanity.

Այաւութիւն s. health, freedom from pain; insensibility; apathy, inaction; impassibility.

Այնեալ a. passed; — *զաւուրբ*, old, advanced in age; — *ժամանակ*, the time past.

Այնիկ a. passenger, traveller; *s.* East.

Այնիւր a. each, every.

Այողական a. transitive.

Այորդ, աջ s. passenger.

Այցութիւն, Այցումն s. journey, passage; transition.

Այցուկ a. open to the public, frequented by passengers; — *փողոյ*, great thoroughfare.

Այցուցանեմ, ուցի va. to pass; to cause to pass; to transmit; to dissipate, to drive away; to consume, to employ; to transport; to carry back; to pierce; to twine; to enchain; to omit, to pass over; to surpass, to excel; — *զմեղս*, to pardon sins; — *զաւուրբ՝ զժամանակ կենաց*, to pass away the time, to live; — *զձրագ՝ զհուր*, to extinguish or put out the candle or fire; — *ընդ սուր՝ ի սայր սուտերի*, to put to the sword; — *գրամփոխանակաւ* or *ի ձեռն գրամփոխութեան*, to remit money, to send letters of change; — *զգաւակն*, to miscarry in child-birth; — *զանցուցանել*, to excel, to surpass; — *ընդ թիւ*, to count, to enumerate; — *զդաստանն*, to appease anger; — *զքննութիւն իւր*, to pass one's examination; *շարիս* — *ընդ*, to hurt someone.

Այցուցեալ a. passed, transmitted; *s.* abortive child.

Այցոփութիւն s. modesty, chastity.

Այք, յից s. *pl.* passage, journey; pass, defile; street, lane; avenue; channel, canal; hole, opening; gate; accident, event; leap; flux; — *ընակարանայ՝ սենեկայ*, gallery, corridor; — *ժամանակի*, space of time, lapse of time; — or *երան անօթոյ*, orifice; — *անց է անց առնել*, to pass, to go; *անց է դարձ առնել*, to come and go, to traverse; *բազում՝ անցին ընդ իս*, I have suffered much; *պատմեին իրեցաց որ ինչ՝ ընդ իւրեանս անցեալ էին*, they told each other every thing that had happened them. [ble.

Անխաւաւ, Անխաւելի a. inevitable.

Անփակ a. unclosed, open.

Անփաւ, Անփաւայի a. inglorious, unhonoured, abject.

Անփառութիւն *s.* inglorious state, abject condition, vileness, baseness.

Անփառանակ *S.* **Անփառ.**

Անփոխ *S.* **Անփոփոխ.**

Անփոխադրելի *a.* immutable, not liable to change, invariable.

Անփոխան, **Անփոխանակելի** *a.* immutable, invariable. [replaced.

Անփոխանորդ *a.* which cannot be **Անփոխելի** *S.* **Անփոփոխ.**

Անփոյթ *a.* negligent, careless, inattentive, indifferent, indolent; - *առել, ընել,* to neglect, to slight.

Անփոյթութիւն *s.* negligence, carelessness.

Անփորձ, ից *a.* that does not put to the test; that is not tried or put to the test; inexperienced, untried, new; pure, chaste.

Անփորձութիւն *s.* want of temptation; inexperience.

Անփութութիւն *S.* **Անփոյթութիւն.**

Անփուս *a.* not rotten, incorruptible, not liable to decay.

Անփոփոխ, Անփոփոխական, Անփոփոխելի *a.* immutable, invariable, unalterable, uniform, constant; *ad.* immutably, invariably.

Անփոփոխութիւն *s.* immutability, invariableness, constancy.

Անփառութիւն *s.* want of rottenness, incorruptibility.

Անփրկանաւոր *a.* that cannot be ransomed or redeemed.

Անքակ *a.* indestructible, indissoluble; insoluble; inherent; *ad.* indissolubly.

Անքակութիւն *s.* indissolubility. [try.

Անքաղաք *a.* without a city or coun-

Անքաղաքագէտ *a.* who does not understand politics.

Անքաղաքավոր *a.* impolitic, uncivil, unpolite, uncourteous.

Անքաղաքավորութիւն *s.* incivility, unpoliteness, rudeness.

Անքոյ *a.* that does not walk.

Անքանակ *a.* without measure or quantity.

Անքաղքեղի *a.* intrepid, fearless, bold.

Անքատ *a.* indigent, necessitous, poor, forlorn.

Անքատանամ, ցայ, Անքատիմ, կցայ *vn.* to be indigent, to be poor.

Անքատութիւն *s.* indigence, poverty.

Անքաւելի *a.* inexpiable, irremissible, unpardonable.

Անքէն *a.* void of malice, not vindictive.

Անքթթելի, Անքթթիթ *a.* that does not wink the eye; *ad.* without winking, with fixed eyes.

Անքիլոս *S.* **Աղաւմայր.**

Անքնին, Անքննելի *a.* inscrutable, impenetrable, hidden, secret.

Անքնութիւն *s.* inscrutability; want of examination.

Անքոյթ *a.* safe, secure.

Անքոյթութիւն *s.* security, safety.

Անքուն *a.* awake, wakeful, sleepless, watchful; - **լինել, կալ,** to be awake; to be wakeful, sleepless.

Անքոյ *a.* without veil; without pretext, plain.

Անօգնական *a.* helpless, succourless.

Անօգնականիմ, կցայ *vn.* to be unassisted, to be helpless.

Անօգուս *a.* useless, fruitless, vain, unprofitable; **յս** *ad.* unprofitably, vainly.

Անօթ, ոց, ից *s.* vase, vessel, pot; box; piece of furniture; tool, instrument; - **բ խոհակերպի,** kitchen-range, set of pots and kettles; **յ աւանդ, խնդրել,** to borrow; **յ աւլ,** to lend.

Անօթագրութիւն *s.* angiography.

Անօթի *S.* **Նօթի.**

Անօթութիւն *S.* **Անառաղութիւն.**

Անօր, ից *a.* slender; rare; fine, subtile, thin, delicate; feeble, meager, lean; light. [very subtile.

Անօրազոյն *a.* more or very thin,

Անօրաթեւ *a.* that has light wings.

Անօրամասն *a.* composed of thin or subtile particles.

Անօրամարմին *a.* [that has a body subtile, thin.

Անօրանամ, ացայ *vn.* to rarefy; to become thin; to be diminished; to waste; to become fine or subtile.

Անօրացուցանեմ, ուշի *va.* to rarefy; to make thin; to lessen, to diminish, to subtilize.

Անօրեմ *S.* **Անօրացուցանեմ.**

Անօրիմ *S.* **Անօրանամ.**

Անօրութիւն *s.* subtilty, thinness.

Անօրէն *a.* unjust, wicked; impious; untoward; illicit, base; profane.

Անօրէնութիւն *s.* iniquity, malice; impiety.

Անօրինաբար *ad.* illegally, unjustly.

Անօրինակ *a.* unexampled, unparalleled, unequalled.

Անօրինեմ, էջի, Անօրինեմ, էջայ տ. to be iniquitous, to be unjust; to sin, to transgress.

Աշաւուրբ, Աշաւուրբ s. aurora, dawn, day-break; ընդ արշաւուրբն ad. at dawn, at break of day.

Աշակերտ, ի, աջ s. disciple, student, pupil, scholar; foster-child; sectator, follower; - արուեստի, apprentice.

Աշակերտաբար ad. like a scholar or disciple.

Աշակերտակից s. fellow-student, companion, school-fellow, comrade.

Աշակերտանոց s. school.

Աշակերտասէր a. that loves his scholar or disciple.

Աշակերտեմ, էջի va. to have in tuition, to teach, to instruct.

Աշակերտութիւն s. pupillage; apprenticeship.

Աշակերտուհի sf. school-girl.

Աշակերտօրէն S. Աշակերտաբար.

Աշարայ, էջ s. bot. rye.

Աշխատ աշնեմ va. to give trouble, to fatigue, to harass, to incommode, to disquiet, to disturb; to torment, to plague, to rack; to weary; to importune, to pester; - լինել, to take trouble.

Աշխատաւիր, Աշխատաւոր a. active, diligent.

Աշխատանք S. Աշխատութիւն.

Աշխատան, Աշխատասէր a. laborious, active, diligent, industrious.

Աշխատասիրաբար ad. diligently, carefully.

Աշխատասիրեմ, էջի va. to labour diligently; to compose, to write.

Աշխատասիրութիւն s. diligent labour, elaborate study, industry; work, production.

Աշխատաւոր a. s. that works, that labours; servant; - եղբայր, lay-brother.

Աշխատեմ, էջի, Աշխատեցուցանեմ, ուշի va. to fatigue, to trouble, to incommode, to disquiet, to disturb.

Աշխատեցուցի, Աշխատեցուցանող a. troublesome, tedious; which makes work, fatiguing.

Աշխատիմ, էջայ տ. to work, to take trouble, to toil, to labour.

Աշխատութիւն s. fatigue, trouble, labour, care, endeavour, effort; work, business; exercise; fabrication; - մտայ, stretch of the mind, intense application; աշխատութեամբ ad. with difficulty, with great trouble.

Աշխար s. mourning, lamentation, complaint. [lamentation.

Աշխարան, ի s. a place for tears or Աշխարանաւոր a. plaintive, mournful, lamentable.

Աշխարեմ, էջի va. to complain of, to lament, to mourn, to deplore.

Աշխարեղի a. deplorable, lamentable.

Աշխարհ, ի, աջ s. world, universe; land, country, region; փոքր - microcosm; հանգերէնաւ - the other world, future life; ընդ ամենայն - through all the world; - ամենայն, all the world or people, every body; բնա - հանել, to expatriate, to exile; ելանել, փոխել, to go in the other world; բաւ, to be born, to come into the world; յայտ - ի, in the eyes of the world; Թողուց, to leave the world.

Աշխարհաբնակ a. that inhabits the world or a country; cosmopolitan.

Աշխարհագիր s. geographer; cosmographer; geography; cosmography, poll-tax; - առնել, to take a census.

Աշխարհագրոյժ առնեմ va. to proclaim every where or with a loud voice, to divulge, to noise abroad.

Աշխարհագրող a. published or that publishes throughout the world.

Աշխարհագով a. praised by all the world.

Աշխարհագովութիւն s. the reception of universal praise; universal praise.

Աշխարհագործ s. Creator of the world. [the world.

Աշխարհագործութիւն s. creation of Աշխարհագումար S. Աշխարհախումբ.

Աշխարհագունդ s. geographical globe.

Աշխարհագրական a. geographical.

Աշխարհագրութիւն s. geography; - բնական, physical -; - քաղաքական, political -.

Աշխարհագիրեմ, էջի տ. to observe or spy a country. [of warriors.

Աշխարհագոր a. composed of all sorts Աշխարհաճող S. Աշխարհախումբ.

Աշխարհալի a. that fills the universe. Աշխարհալոյս a. that gives light to all the world.

Աշխարհալուր a. heard throughout the world.

Աշխարհախորհ a. thought or done by universal consent.

Աշխարհախումբ a. in universal or general assembly; universal, general.

Աշխարհածանիւթ *a.* acknowledged by all the world; notorious, manifest; - **հրասարակութիւն**, notoriety.

Աշխարհածուհի *sf.* empress, queen, princess.

Աշխարհածուռ *a.* that agitates or troubles the world; agitated or troubled in the world.

Աշխարհակալ, *ի*, *այ* *s.* conqueror; monarch, emperor, prince.

Աշխարհակալութիւն *s.* conquest.

Աշխարհական *a.* worldly, temporal; secular, lay; universal, general; *s.* lay or secular man; - **աշխել**, to secularize; - **ժիշակ կարգ**, a secular life.

Աշխարհականացեալ *a.* secularized; married.

Աշխարհականութիւն *s.* secular life.

Աշխարհակեաց *a.* secular, laical, temporal. [universe.]

Աշխարհակեր *a.* that consumes the

Աշխարհակերպ *a.* worldly, secular.

Աշխարհակեցոյց *a.* that saves, redeems the world. [world.]

Աշխարհակիր *a.* that sustains the

Աշխարհակոչ *S.* **Աշխարհախումբ**.

Աշխարհակործան, **Աշխարհակորոյս** *a.* that destroys the world.

Աշխարհակուլ *a.* that absorbs or swallows up the world.

Աշխարհահայր *s.* father of the world.

Աշխարհամած *a.* that surrounds all the world.

Աշխարհամար or **Աշխարհահամար** *s.* list or register of the people, census of the population: *a.* that keeps the register of the people; **աշխել գիրդ**, to register the number of the people.

Աշխարհամէջ *s.* public square or place in a town or country.

Աշխարհամուռ *a.* open to public entrance, frequented, resorted to; - **Դռան**, Court.

Աշխարհային *a.* worldly, profane; secular, lay, temporal.

Աշխարհանալ *a.* esteemed or respected by all men.

Աշխարհան *a.* that causes a country to flourish; blooming, in bloom.

Աշխարհապահ *a.* that preserves the universe.

Աշխարհապատում *a.* that relates from the creation of the world.

Աշխարհապարունակ *a.* that surrounds the world, (Ocean).

Աշխարհատէր *a.* worldly, attached

to the worldly vanities.

Աշխարհասիրութիւն *s.* love of the world.

Աշխարհաստեղծ, *ից* *a.* that created the world.

Աշխարհավար *a.* political; secular.

Աշխարհավար լինիմ, **Աշխարհավարիմ**, *էցայ* *vn.* to live according to the rules of good policy; to live a secular life. [lar life.]

Աշխարհավարութիւն *s.* policy; secu-

Աշխարհասած *a.* that takes care of the people.

Աշխարհասարած *a.* spread throughout the universe.

Աշխարհամեաց *a.* that detests the world, that is not attached to the vanities of the world.

Աշխարհասեւ *a.* that has seen much of the world; known by all, notorious, public, manifest; - **ցուցանել**, to publish, to make known.

Աշխարհատէր *s.* master of the world, conqueror; prince. [victress.]

Աշխարհատիկին *sf.* queen; princess, **Աշխարհարար** *S.* **Աշխարհաստեղծ**.

Աշխարհարարութիւն *s.* creation of the world.

Աշխարհացոյց *s.* map; **համասարած** -, map of the world.

Աշխարհաւանդ, *ից* *s.* public-house; pot-house; wine-shop.

Աշխարհաւանդիկ *s.* publican; tavern keeper. [the world.]

Աշխարհաւեր *a.* that ruins, destroys

Աշխարհաբազմաբոյն *s.* cosmopolite.

Աշխարհիկ *a.* secular; lay, vulgar, popular; - **լեզու**, vulgar tongue.

Աշխարհօրէն *ad.* secularly; vulgarly; generally, universally. [tion.]

Աշխարհուն *s.* complaint, lamenta-

Աշխես *a.* reddish; of a fiery colour; - **ձի**, chesnut horse.

Աշխոյժ, **խոյժից** *a.* ardent, spirited, lively, sprightly, mettlesome, fiery; **ափ**, skilful; alert, vigilant; - **ձի**, a spirited horse.

Աշխոյժութիւն, **Աշխոյժք**, **ափից**, **Աշխուժութիւն** *s.* vivacity, spirit, gaiety, sprightliness; rapture; mettle.

Աշնանային *a.* autumnal.

Աշնանամուռ *s.* beginning of autumn. [the autumn.]

Աշնանի *s.* autumn; *a.* *ad.* of or in

Աշուն, **շնան** *s.* autumn.

Աշմ *S.* **Յաշմ**.

Աշտանակ, *ի, այ* *s.* candle-stick.

Աշտանակամաղ *a.* hair on end, bristly.

Աշտանակեմ, *եցի* *vn.* to be on horseback, to ride, to mount a horse; to break in a horse.

Աշտարակ, *ի, այ* *s.* tower; donjon; watch-tower. [*wer.*]

Աշտարակագործ *a.* that builds a tower. Աշտարակագործութիւն *s.* construction of a tower.

Աշտարակազարդ *a.* set round with towers or turrets, turreted.

Աշտարակաձեռն *a.* which has the form of a tower, turreted.

Աշտարակաչին *S.* Աշտարակագործ.

Աշտարակեալ, Աշտարակեայ *a.* having towers, set round with towers.

Աշտեայ, Աշտե, էից *s.* pike; javelin, dart, lance.

Աշտենաւոր *s.* lancer.

Աշտիշան *S.* Աստիշան.

Աշտուճ *a.* dry; - հաց, dry bread.

Աշտաւոր *a.* who has bad or sore eyes.

Աշագեղ, ոյ, Աշագեղեայ *a.* that has beautiful eyes.

Աշալուրջ *a.* alert, sprightly, vigilant, active, gay; circumspect.

Աշալլուութիւն *s.* vigilance, circumspection; frankness; spirit.

Աշակաբաւ *a.* that moves the eyes.

Աշամէջք *s. pl.* space between the two eyes.

Աշառանք *S.* Աշառութիւն.

Աշառեմ, եցի, Աշառեմ, եցայ *vn.* to have respect to the appearance of persons.

Աշառու, *ի, այ* *a.* that respects the appearance of persons, partial.

Աշառութիւն *s.* respect of persons, partiality.

Աշարձակութիւն *s.* look of love, longing eye, amorous glance, lust.

Աշացաւ *a.* that has bad eyes: *s.* ophthalmia.

Աշացաւութիւն *s.* complaint, pain in the eyes; ophthalmia.

Աշացու, Աշեկայ *S.* Ջաշացու.

Աշեայ, չէից *a.* that has eyes, that sees.

Աշեղ, *ի, այ* *a.* that has a fine eye.

Աշեր, Աշիկ, Աշկունք *S.* Աշք.

*Աշխփիկ, *Աշկապուկ *s.* blindman's-buff.

Աշոց *S.* Ակնոց.

Աշք, աշաց *s. pl.* eyes, sight, look;

աշա արձակել, արկանել, to cast eyes upon, to desire; բաւ աշա դատել, to judge by first sight; յաշա դնել, to despise; առ աշա հայել, to pay respect to persons; յաշա հանել, to render odious; յաշաց ելանել, to be in disgrace, to lose the good graces of any one; առ աշք, fantastical, fanciful, chimerical; visibly; առ աշք ինչ տեսիլ, երեւոյթ, spectre, phantom, ghost; vision, illusion; կալ աշաց, to become blind; թերաբաց -, half-closed eyes; յաշա դնել, to be bold, to brave, to defy; - յարտասուս, tears in the eyes, weeping; զաշա ի վայր արկանել, to lower the eyes; ցաւ աշաց *S.* Աշացաւ, -ութիւն.

Ապա. եւ ապա *ad.* afterwards, then, immediately afterwards; consequently, in consequence; finally, at last; secondly; *conj.* then, therefore; առ յապա, one day, some day; for the future; յ-յա, առ ի յ-յա, henceforth, for the future; առ ի յ-յան յիշատակ, a monument for posterity, for the remembrance or memory; առ յ-յք *s.* the future; future things; յիշեալ. որդեակ, զառ յ-յան, remember, son, the future. [- reply.

Ապաբան *a.* without reason, - answer, Ապաբանութիւն *s.* eulogy, praise.

Ապապայ, ից, այց *a.* that is to come, future, posterior.

Ապագովանք, Ապագովութիւն *s.* blame, dispraise. [blame.

Ապագովեմ, եցի *va.* to dispraise, to Ապա եմէ *S.* Ապա թէ.

Ապազէն *a.* unarmed; յ- մարանել, to fight without weapons.

Ապա թէ *conj.* but if, if, in case that; - ոչ, if not, otherwise, else.

Ապաթարց *s. gr.* apostrophe.

Ապաթոյն *a.* without venom, - poison.

Ապաժամ *a.* tardy, too late; out of season.

Ապաժաման *a.* that comes or happens too late, tardy; out of season.

Ապաժոյժ, ժուժի *a.* intolerable, insufferable, insupportable: *s.* menses: blood, river or shedding of blood; տապալել յարին յ- յ- թաւալել, յարին և յ- համակել, արեամբ և ապաժուժաւ թաւալել, to be bloody, stained with blood; ընդ արին և ընդ - գալ, ընդ քիթն և ընդ - գալ, to sweat blood and water, to make great force,

to fatigue one's self to death; - բռն, intemperateness, violence.

Ապաւեր, Ապաւերկ *a.* desert, uncultivated. [one's hat.

Ապախուրեմ, եջի *va.* to take off

Ապախտ *a.* vain, useless, neglected, slighted, forgotten; - առնել, to neglect, to forget, to slight, to violate, to infringe. [be ungrateful.

Ապախտանամ, աջայ *vn.* to forget, to Ապախտարբ, բայ *s. pl.* bad omen, sad destiny.

Ապախտաւոր *a.* ungrateful.

Ապախտաւորութիւն, Ապախտիք *s.* ingratitude. [glazier.

Ապաւագործ, ի. այ *s.* glass-maker;

Ապաւագործութիւն *s.* art of making glass; glass-house, glass-works, glass-trade; glazing, glazier's work.

Ապաւան *a.* corrupted, corruptive.

Ապաւանագործ *a.* that corrupts, corrupter, destructive. [tion.

Ապաւանասեր *a.* that likes corrup-

Ապաւանարար *S.* Ապաւանագործ.

Ապաւանացու *a.* corruptible.

Ապաւանեմ, եջի *va.* to corrupt, to spoil; to alter, to change, to falsify; to contaminate, to soil, to dirt, to spot; to cause to rot, to putrefy; to deform, to disfigure; to deprave, to seduce; to pollute, to profane; to poison, to infect; to vitiate; to debauch, to lead astray; - զկրտս, to deflower, to debauch; - զսիրտ, to corrupt the heart; - զտեսիլ ճորուաց, to shave; - զառօջութիւն, to ruin the health; - զբարս, to corrupt the morals; - զօդ, to infect the air; - զհամբաւ, to libel; - հրդ զէրինս, to consume, to burn, to devour the mountains; - զխորհուրդս ուրբ, to render useless advice; - զփառ, to seduce.

Ապաւանիմ, եջայ *vp.* to be corrupted, ruined, spoiled; to dirty one's self; - ընդ ուակք, to sin with some one.

Ապաւանիչ *a.* corruptive, contagious, infectious.

Ապաւանութիւն *s.* corruption; destruction, ruin; contamination, infection; depravity, perversion, degeneration; putrefaction, rottenness, sourness, staleness, rancidity; - կուտի, defloration, debauchment; - տէղի գուրբ ապաւանութեան, sepulchre, tomb; - բարուց, corruption, depravation of morals or manners; յ- զնեւ, դարձու-

ցանել, կարգել, հասուցանել, *S.* Ապաւանեմ; յ- դառնալ լինել, անցեալ դնալ, *S.* Ապաւանիմ; ձմեռն ապաւանութեան, the winter destroyer or spoiler.

Ապակեայ, Ապակեղէն *a.* made of glass.

Ապակի, կւյ, կեայ *s.* glass; drinking-glass; bottle; - պատուհանայ, window-glass.

Ապահար, ից *a.* menstrual; having menses; excrement: privy.

Ապահարզան, ի *s.* repudiation, divorce; դիր, Թուլթ - ի, act of divorce.

Ապահարիտ *S.* Ապահար.

Ապահարկ *a.* exempt from taxes; - առնել, to exempt one from taxes.

Ապահարկեմ *S.* Ապահարկ առնեմ.

Ապահարկութիւն *s.* exemption, freedom from taxes, franchise, immunity.

Ապահով *a.* sure, safe, assured; յ-ս *ad.* assuredly; յ-ս լինել, to be sure, to be certain.

Ապահովանամ, աջայ, Ապահովիմ, ե-յայ *vn.* to be sure, to be assured.

Ապահովացուցանեմ, ուցի, Ապահովեմ, եջի *va.* to make sure, to assure; to give security for.

Ապահովութիւն *s.* surety, security.

Ապաշաւ *s.* repentance, regret; remorse; penitence, compunction, contrition; - առնուլ, զեղծ ե - լինել, to repent, to feel regret.

Ապաշաւանք *S.* Ապաշաւ.

Ապաշաւեմ, եջի *va.* to regret, to repent of, to lament.

Ապաշխարանք *s. pl.* penance.

Ապաշխարեմ, եջի *va.* to repent of, to regret.

Ապաշխարող *s.* penitent.

Ապաշխարողաւոր *s.* penitentiary.

Ապաշխարութիւն *s.* repentance, penitence; mortification.

Ապանորհ *a.* ungrateful; vain; vile, disagreeable.

Ապանորհութիւն *s.* ingratitude.

Ապաշուք *a.* vile, base, abject.

Ապա ուրեմն *conj.* then, therefore; *ad.* finally, at last.

Ապառաւ, ից *s.* rock: *a.* rocky, rugged, hilly, stony; - Արաբիա, stony Arabia.

Ապառաւուս *a.* rugged, rough, stony, rocky.

*Ապառիկ *a.* on credit; - զնեւ, զա-ճառել, to buy or sell on credit.

Ապառնի, նւոյ, նեայ *s.* futurity; *a.*

future; - *ժամանակ բայից*, *gr.* future tense.

Ապառուս *a.* insolent, pert, bold, audacious; - *ս ad.* insolently, pertly.

Ապաստան, *ի*, *այ* *s.* asylum, refuge, place of safety, shelter; *a.* sheltered, placed under protection; - *անել*, to confide, to intrust; to secure; - *լինել*, to take refuge; to confide, to trust, to be confident; *յոգիս* - *լինել*, *յոգւոցն պարզել* - *լինել*, to be in the last agonies, to be at the point of death.

Ապաստանապահ *a.* kept in a place of safety. [retreat.

Ապաստանարան *s.* refuge, asylum; **Ապաստանեմ** *S.* Ապաստան անել.

Ապաստանիմ *S.* Ապաստան լինել.

Ապաստանութիւն *s.* refuge, trust, confidence.

Ապատ *S.* Շէն.

Ապատում, **Ապատումիկ** *a.* ignoble, obscure, low, plebeian.

Ապարահ *S.* Ապահար.

Ապարահանոց, **Ապարահեղ** *s.* privy.

Ապարահեղք *s.* excrement.

Ապարահիւս *S.* Ապահար.

Ապարանազարդ *a.* ornamented by palaces or mansions.

Ապարանջան, *ից*, *այ* *s.* bracelet.

Ապարանք *s.pl.* palace, court, regal mansion; house, dwelling.

Ապարասան, *ից* *a.* unbridled, unrestrained, licentious, insolent, impudent. [bridled, licentious, insolent.

Ապարասանեմ, *եցի* *vn.* to be unbridled; **Ապարասանութիւն** *s.* insolence, effrontery, impudence, licentiousness.

Ապարթանեմ *S.* Մեծաբանեմ.

Ապարում *s.* border or edge of a tent or pavilion, fringe. [frontlet.

Ապարոշ, *ից* *s.* turban, head-band,

Ապացոյց, *ցուցից* *s.* index, sign, mark; example, model; proof, argument, reason, evidence, testimony; demonstration; *յայտնի* -, evident proof.

Ապացուցական *a.* demonstrative.

Ապացուցանեմ, *ուցի* *va.* to demonstrate.

Ապաւանդակ, *այ* *s.* cord, string, line.

Ապաւառ, *այ* *s.* excrement.

Ապաւարտակ *a.* dirty, unclean.

Ապաւեն, *ւինի*, *նայ* *s.* asylum, refuge, retreat; confidence, assurance.

Ապաւինեմ, *եցի*, **Ապաւինեցուցանեմ**, *ուցի* *va.* to confide, to attract.

Ապաւինիմ, *եցայ* *vn.* to trust, to con-

fide, to rely; to take refuge, to take shelter.

Ապաւինութիւն *s.* refuge, resource; confidence, security.

Ապաքէն *conj.* then, therefore; perhaps; already; in effect, in fact, indeed, truly, really; - *յապաք* *ad.* nevertheless, however, yet, notwithstanding.

Ապաքինացուցանեմ, *ուցի*, **Ապաքինեմ**, *եցի* *va.* to cure, to restore to health; to take away, to cause to cease.

Ապէնիազ *S.* Ամիրազ.

Ապերախտ, *ից* *a.* ungrateful.

Ապերախտիմ, *եցայ* *vn.* to be ungrateful.

Ապերախտութիւն *s.* ingratitude.

Ապերասան, etc. *S.* Ապարասան, etc.

Ապիկակ *s.* brooch.

Ապիկան *a.* varnished.

Ապիկեղ *a.* impotent, weak, feeble.

Ապիկարութիւն *s.* impotence, feebleness.

Ապիկի *s.* varnish; *S.* Ապակի.

Ապիրատ, *ից* *a.* wicked, iniquitous, rascally, roguish, flagitious.

Ապիրատախօս *a.* slanderous.

Ապիրատութիւն *s.* wickedness, iniquity, malice, flagitiousness, villainy.

Ապխտեմ, *եցի* *va.* to dry salt-meat, to cure hams. [to wonder.

Ապչանում, *այցայ* *vn.* to grow stupid,

Ապչեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to astonish, to surprise, to enchant, to enrapture, to amaze.

Ապչիմ, *եցայ* *vn.* to be astonished, surprised, enraptured, amazed; to grow stupid. [by force.

Ապչոպեմ, *եցի* *va.* to seize; to take

Ապշութի *s.* astonishment, surprise, amazement, stupor; dullness, heaviness, stupidity; lethargy; *յ- կործանել*, to hebetate; *S.* Ապչեցուցանեմ; *յ- կործանել*, *ընկզմիլ* *S.* Ապչիմ.

Ապուշայ, *ից* *s.* monkey.

Ապուխտ *s.* salted and dried meat; ham; *-բ.* pig-meat.

Ապուշ *a.* stupid, dull, heavy, foolish, silly; astonished, surprised, amazed; *յ- կրթել*, *հարկանել*, *արկանել*, *գարձուցանել*, to strike with astonishment, to surprise, to amaze; *յ- կրթել*, *հարկանել*, *գարձուցանել*, to be struck with astonishment, to be surprised, amazed, to wonder. [fish-hook.

Ապուռ, *ապուից* *s.* booty, plunder:

Ապուր *s.* pottage, soup; nourishment: *S.* Ապուռ.

Ապստեմ, եցի *va.* to plunder, to pilage, to ravage.

Ապապարեմ, եցի *va.* to recommend.

Ապստամբ, ի, աջ *a.* rebellious, disobedient, refractory, contumacious, factious, seditious; **-բ**, conspirators; **Ժոզով, միաբանութիւն** *-այ*, conspiracy.

Ապստամբական *a.* insurrectional.

Ապստամբեմ, եցի, Ապստամբիմ, եցայ *vn.* to rebel, to revolt, to mutiny, to conspire; **- ի հաւատայ**, to apostatize, to abjure religion.

Ապստամբեցուցանեմ, ուցի *va.* to excite to sedition, to stir up to rebellion, to cause to revolt.

Ապստամբող *S.* Ապստամբ.

Ապստամբութիւն *s.* rebellion, revolt, mutiny, sedition, faction, revolution.

Ապստակ, աջ *s.* slap, box, tap; **- ածել, հանել մատուցանել**, to slap; **- առնալ ըմպել ուտել**, to receive a box on the ear.

Ապստակել, Ապստակեմ *va.* to slap, to buffet. [on the ear.

Ապստկատու, ի *a.* that gives a box
Ապստկեմ, եցի *va.* to box, to slap, to cuff.

Ապրանք, նայ *s.pl.* life, duration of life; **ոչ լինել ապրանայ**, to be in a dying state, to be dying.

Ապրգում *S.* Ապրելում.

Ապրեցուցանեմ, ուցի *va.* to deliver, to set at liberty; to save, to preserve.

Ապրեցուցիւ *a.* that saves, preserves, delivers.

Ապրիլ, Ապրիլի, ի *s.* April.

Ապրիմ, եցայ *vn.* to live; to obtain freedom, to escape, to fly. [ապրս.

Ապրիւմ, շիկ, շիկ *s.* silk; *S.* Մե.

Ապրուստ *s.* livelihood, subsistence, maintenance, provision.

Ապրում *S.* Բաղաման.

Ապրով *s.* pail, vessel to hold water.

Ապրիւնաւոր *a.* illegal, illicit, unlawful.

Աջ, ոյ, առ *a.s.* right; right hand; **ճաշ աջի, to the right; աջոյ մեռամբ** յաջողակ, right-handed; **յաջմէ և յահեկէ, յաջուց և յահեկայ**, to the right and left, on each side; **- թե քանակի, right wing of an army; - հաւանութե** առէ կարկառել ումեք, to offer one's hand, to consent; **յ- և յահեկ**, right or wrong.

Աջակից *a.s.* coadjutor; assistant, helper; confederate.

Աջակողմ *S.* Աջակողմն.

Աջակողմեան *a.* to the right, on the right side; **յ- դասու**, to the right.

Աջակողմն *s.* right side, right hand; **- նաւառ, starboard; յաջակողմն**, to the right.

Աջակոյս *S.* Աջակողմն.

Աջակցիմ, եցայ *vn.* to aid, to assist, to succour; to league, to confederate.

Աջակցութիւն *s.* coadjuvancy; aid, assistance, succour; confederation, league, alliance.

Աջահամբոյր *s.* kissing of the hand; homage; compliments.

Աջիւյ, եւալք or **ալիք, եայց, եայց** *S.* Աջակողմեան.

Աջող, etc. *S.* Յաջող, etc.

Առ, էջ *s.* taking, capture, seizure; plunder, pillage; **- աւար, - և ապուռ** *S.* Աւար; **յ- յապուռ, ad.** plundering, sacking, pillaging.

Առ pr. at; near; among; in comparison of; with regard to; relatively to; during, in, under; against; with; towards; next to; by; for; on; in presence of, before; **առ իս է յամենայն ժամ**, he is always near me; **արգարալ յուսիք զնա առ հոր իւրում**, make excuses for him to his father; **աղէաք քո ոչինչ են առ իմով**, your misfortune is nothing in comparison of mine; **զնայ առ գուքն**, he is gone to the duke; **առ Հայս և առ Յոյն**, among the Armenians and Greeks; **ոչ է նոյնպէս առ Անգլիացիս**, it is not even among the English; **սակաւ ինչ է այդ առ պարտեզք զոր ունիմ առ քեզ**, it is little in comparison of what I owe you; **յարգոյ մեծաբուն է առ ամենեւին**, he is respected by all men; **կայ թել** or **խայտալ առ իմզուլ թեան**, to leap for joy; **պարտ է լինել ազնուաբարոյ առ անձն և առ այլ**, it is right to respect one's self as well as others; **առ բարեկամս ունիմ զնա**, I keep him for my friend; **նստել, բազմել առ ումն** or **առ ումեք**, to sit down near any one; **առ Թադաւարութեամբ Տրդատայ**, under the reign of Tiridates; **առ ի տեսնել զնա**, to see him; **առ արտաքս**, on the outside; **առ երկ. near, towards; առ երկրաւ**, on the ground; **առ այր**, to each person, a piece; **առ չարութեան**, for malice, through malice; **առ անի, երկիւղի**, for

or through fear; առ նորին ժամանակաւ, at that time; then.

Աւազատոս, կց, այ s. curtain, veil, net; pretext; nuptial couch: gynaeceum: bed-curtain; pavilion, sail of a ship; մանկունք -ի, young persons that accompany the bridegroom, par-nymphs; - պարզել, վերացուցանել, to sail; իրացանել զ-, to strike sail.

Աւազատատակաւ, այ s. mar. sail-yard. [sail.

Աւազատառածել a. in the shape of a Աւազատառածից a. that draws the curtain; that veils; that sets sail.

Աւազատառուէր a. given to the nuptial couch.

Աւազատասպաս a. for the service of the nuptial room.

Աւազատաւաթակ a. veiled, covered with a veil or curtain.

Աւազատեմ, եջի va. to veil, to cover with a veil or curtain; to cloak under a pretence, to mask; to set sail, to make sail, to sail. [ascribe.

Աւագրեմ, եջի va. to attribute, to Աւագրեմ, եջի va. to prefix, to put before; to set, to apply, to put, to join, to add; to establish, to appoint, to make.

Աւագրութիւն, Աւգրութիւն s. ap-position, addition; proposition.

Աւաթուր կոխել առնել հարկանել va. to trample under foot.

Աւած, կց s. adage, proverb, saying, aphorism, sentence, apophthegm; axiom, maxim, general proposition, rule, principle: oracle.

Աւակ, այ s. proverb, adage; figure, enigma; parable, simile, allegory; apologue, fable; spectacle; -աւ, proverbially; առ -է, to be exposed to public laughter or contempt; յ-ս առաւ, to expose to public attention or censure; յ-ս, - նշաւակի լինել, to be exposed to public view, to lay open to public contempt; բաց -ին, according to the proverb; - արկանել, -ը խօսել, to tell a proverb, parable, fables; to proverb; to give an enigma or charade to guess or divine; յ-ածել, to give an example, to quote; յ- գաւ, յ-ս լինել, to become proverbial or a proverb.

Աւակաբան a. that speaks in proverbs; fabulist.

Աւակաբանեմ, եջի va. to proverb, to speak proverbs; to speak figuratively.

Աւակաբանութիւն s. figurative dis-course, parable; enigma.

Աւակագիր a. that writes proverbs or moral fables.

Աւակագրութիւն s. book of proverbs or moral fables; the act of writing fables.

Աւակախօս, etc. S. Աւակաբան, etc.

Աւակական a. proverbial; enigma-tical.

Աւականեմ, եջի va. to expose to public notice: to conceal, to hide; to dissemble, to play the hypocrite.

Աւակաւք s.pl. ignominy; private parts, nakedness.

Աւակարկու, այ a. who propounds enigmas; who talks in proverbs.

Աւակաւոր S. Աւակական.

Աւակեմ, եջի va. to allegorize, to make use of parables; to confront, to compare, to resemble; to expose to public censure.

Աւակունք s. simile, allegory, parable; public censure. [poise.

Աւակունք, Աւերունս s. counter-

Աւակորինակի a. mysterious; - հրա-ման, վարդապետութիւնը հաւատք, e-minent, sublime, mysterious dogma.

Աւաձգական a. elastic.

Աւաձգութիւն s. elasticity; spring.

Աւամենայք s. menses.

Առ այժմ S. Այժմ.

Առանձին, Առանձինն a. peculiar, sin-gular, special; insulated; solitary, lo-nely, obscure; specific; - յատկու-թիւ, speciality; ad. particularly, espe-cially, expressly; singularly, specifi-cally, narrowly; apart, in reserve, se-cretly, aside, separately, solitarily.

Առանձնախօսութիւն s. soliloquy.

Առանձնական a. peculiar, singular; lonely, solitary; own.

Առանձնականութիւն s. peculiarity; propriety; solitude.

Առանձնակեաց, կեցից a. solitary.

Առանձնակեցութիւն s. solitude, state of living alone. [withdraw.

Առանձնամ, ազայ vn. to retire, to Առանձնաշորհութիւն s. prerogative, privilege, exemption, immunity.

Առանձնասէր a. that loves the soli-tude. [proprieate.

Առանձնաւորեմ, եզայ vn. to be ap-Առանձնաւորութիւն s. singularity; propriety.

Առանձնոց s. solitude, monastery.

Առանձնութիւն *s.* solitude, retreat.

Առանց *pr.* without, except, save; -իմ, without me.

Առանցանիմ, *ցի vn.* to lose one's head, to rave, to talk nonsense; to surpass, to go to extremes.

Առանցանք, Առանցիկ *a.* false, feigned, imaginary, fabulous. [*sage.*]

Առանցք, *ցիկ s.pl.* axis; pivot; *պա-*
Առաջ *a.* distinct; *ad.* distinctly.

Առապար, *այ.* Առապարին *a.* stony, rugged, craggy, uneven, rough; *s.* rugged or rough road.

Առաջ, *ոյ.* Առաջ *s.* front, head; arm, division, branch; -ք գետոյ, arm of a river; *յ-ոյ* or *յ-ոյ կողմինէ,* before, in front, at the head of; *զ-ս ունել,* առ-նալ, to obviate, to be beforehand, to prevent; - նաւու, head, prow, bow of a ship; - զօրաց, division of forces; *ընդ-գնալ,* ելանել, to go to meet.

Առաջագահ *S.* Յառաջագահ.

Առաջանայ *S.* Յառաջանայ.

Առաջգիր *a.* placed before, set before, proposed..

Առաջգրեմ, *եցի va.* to set before, to place before, to propose; to intend, to design.

Առաջգրութիւն *s.* proposition, object; purpose, resolution.

Առաջակայ, Առաջակաց *s.* joint, commissioner, assessor: *S.* Առաջիկայ.

Առաջակայութիւն *s.* assistance, joint-commission: *S.* Առաջիկայութիւն.

Առաջակողմն *s.* front, fore-part.

Առաջապահ, *այ s.* vanguard, van; guard; - նաւաց, pilot, steersman.

Առաջապահեա, *ից s.* outpost, out-guard.

Առաջարկեմ, *եցի va.* to propose, to offer; to propose for consideration.

Առաջարկութիւն *s.* proposition, proposal, project, question; establishment, introduction, motion; arrangement; theme; problem; discourse; -ք, premises.

Առաջաւոր, *այ a.* proposed; prece-dent, prior, first; -ք, first-fruits.

Առաջաւորութիւն *s.* proposition, proposal; first-fruits.

Առաջաք, *եցի s.* offering.

Առջեւ, զԱռաջեաւ *ad.* before; *զա-առքեմ անկանել,* to go to meet (a per-son), to advance before (the enemy).

Առաջեմ *a.* present.

Առաջ *pr. ad.* before, in presence of,

in front of, opposite; forward; - իմ, before me, in my presence; *գնալ-*, to go before, to precede; - առնել, *գնել,* *արկանել,* to propose, to assert, to pro-ject, to offer, to represent, to produce to decree, to exhibit; to explain, to declare; - *կալ.* to present one's self, to appear; to resist, to oppose; - *կայ, v. imp.* which is or are in front, forward, before; *որ -ս կայ խրատ,* the present maxim; *կամքն - կան ինձ,* I have the will before me; *ինձ չարն - կայ,* the ill is near me; *զոր ասել կայ մեզ -*, what we have to say; *ամենե-ցուն մեզ յանգիման լինել կայ -*, it is necessary for us all to appear before.

Առաջիկայ, *ից a.* present; near, clo-
se; *s.* assistant; - տարի, the current year; - միս, present month; *յ- շա-բաթու,* in the next week; - *լինել,* to be present, to interpose; *յերեսուն-ամսեան,* the thirtieth inst.; *յ-սն ad.* for the future, henceforth.

Առաջիկայութիւն *s.* presence, assi-stance, intervention.

Առաջին, ջնում, ջնոյ, ջնմէ, ջնոց *a.* first; prior, antecedent; ancient, pri-mitive, chief; previous, original; pre-cocious; in the first place; -ք, *s.* ances-tors, predecessors; the ancients; -
յառաջնմէ, յառաջնում ad. before, at first.

Առաջնապատուք *S.* Երախարիք.

Առաջնաստեղծ *a.* that is created first.

Առաջնորդ, *այ a.* first.

Առաջնորդ, *ի, այ s.* author, creator; captain, chief, conductor, guide, escort, director, guardian, rector: ordinary, principal, provost, overseer, prelate, superior, father; - *կարգել* to set over.

Առաջնորդական *a.* belonging to a prelate: that conducts, that regulates.

Առաջնորդապետ *s.* chief of authors or prelates.

Առաջնորդասիրութիւն *s.* immoderate thirst of dignity or power.

*Առաջնորդարան *s.* residence of a prelate, - presbyter or ordinary.

Առաջնորդեմ, *եցի vn.* to conduct, to lead, to guide, to command, to head, to rule, to govern, to direct, to escort, to accompany.

Առաջնորդութիւն *s.* conduct, com-mand, governance, direction; provost-ship, prelature. [*primacy.*]

Առաջնութիւն *s.* antiquity, priority,

Առաջ *ad.* forward, before; - **կողմանի**, in front of, in presence of; - **քան** *pr.* before.

Առասան, **ից**, **այ** *s.* packthread, string; waxed thread; rope, cord, line; thread.

Առասանեմ, **եցի** *va.* to tie with string; to cord.

Առասանութիւն *s.* name, title; diction, elocution; tale, recital.

Առասպել, **այ** *s.* fable, fiction, tale, romance, novel; apologue; mythology; enigma.

Առասպելաբան, **ից** *a. s.* narrator, fabulist; mythologist; romancer; quack, story-teller.

Առասպելաբանեմ, **եցի** *vn.* to tell tales, to talk nonsense.

Առասպելաբանութիւն *s.* tale, fable, story; tales, idle talk; quackery, romancing; mythology.

Առասպելագիր, **Առասպելախօս** *S.* **Առասպելաբան**.

Առասպելական *a.* romantic, fabulous.

Առասպելադատում *a.* who tells idle stories, novelist, who spreads news; fabulist; fabulous.

Առասպելարիւ *S.* **Առասպելաբան**.

Առասպելեմ *S.* **Առասպելաբանեմ**.

Առասպելրէն *ad.* fabulously.

Առաստղ, **ի**, **այ** *s.* ceiling, roof; floor; garret. [*canopy.*]

Առաստղակալք, **ալաց** *s.* wainscot;

Առաւ, **ի**, **այ** *a.* abundant, superabundant, copious; rich, full, plentiful; liberal, generous; simple, plain, clear.

Առաստալի *a.* who gives or distributes bountifully, liberal, generous.

Առաստալիութիւն *s.* generosity, liberality, abundance. [*fertile.*]

Առաստաբեր *a.* fruitful, abundant,

Առաստաբերութիւն *s.* abundance, fertility. [*ly, abundant.*]

Առաստալի *a.* that flows copiously.

Առաստալութ *S.* **Բազմալութ**.

Առաստալոս *S.* **Առաստալի**.

Առաստան *a.* liberal, generous, bountiful: *ad.* plentifully, liberally, abundantly.

Առաստանեմ, **եցի** *va.* to give bountifully, liberally, to gratify, to favour.

Առաստանութիւն *s.* liberality, generosity, bounty, munificence, favour, gift, privilege.

Առաստմեր *a.* who gives liberally; that is given abundantly, abundant, copious.

Առաստմաւ *a.* liberal, noble, generous, magnanimous; ingenious, intelligent.

Առաստմութիւն *s.* generosity, liberality; abundance, fertility of mind, intelligence.

Առաստմամ, **այցայ** *vn.* to abound, to increase, to augment; to overflow; to run over: to be bountiful, generous; to be proud; to be angry, to be in a passion. [*առաստմեր.*]

Առաստմորհ, **Առաստալարդե** *S.* **Ա.**

Առաստալ *ad.* abundantly, superabundantly, copiously, plentifully, liberally, greatly, nobly, richly, splendidly; profusely; fruitfully.

Առաստալ *S.* **Առաստալի**.

Առաստալցանեմ, **ուցի** *vu.* to fill, to heap up; to augment.

Առաստութիւն *s.* abundance, plenty, superabundance, exuberance, copiousness; fulness, repletion; fertility, fecundity; **անլաւ** - profusion. [*cord.*]

Առաստի, **Առաստիկ**, **սկայ** *s.* small

Առարկական *a.* objective. [*end.*]

Առարկայ, **ից** *s.* object; subject; aim;

Առարկանեմ, **արդի**, **Առարկեմ**, **եցի** *va.* to object, to oppose.

Առարկու, **այ** *s.* antagonist, adversary, rival, opponent.

Առարկութիւն *s.* objection; proposition; purpose.

Առաւել, **աւ**, **դք**, **սլք** *a.* redundant, superfluous, excessive; transcendent: - *ad.* more, rather; too much; - **եւ**, more, over and above, besides, so much, the more; - **քան**, more than; - **քան զ** - **ազոյն**, more and more, too much; - **եմ**, **լինիմ**, **դասնիմ** *S.* **Առաւելում**.

Առաւելաբանութիւն *S.* **Առաւելում**.

Առաւելաբարութիւն *s.* increase, ad-

Առաւելազանց *a.* excessive, exaggerated. [*geration.*]

Առաւելազանցութիւն *s.* excess, exag-

Առաւելազարաւ *a.* admirable, excellent, magnificent, superb.

Առաւելապէս *ad.* principally, especially, chiefly, rather.

Առաւելաւսաց *a.* greedy, eager; avaricious.

Առաւելում, **եցի** *va.* to favour, to advantage; to increase, to augment, to enlarge, to grow, to multiply, to accumulate, to amass; to raise, to enhance.

Աւաւելլամ, երբ *vn.* to grow, to increase, to augment; to abound, to superabound, to overflow; to be redundant; to overcome, to surpass, to exceed, to excel, to predominate, to prevail; to remain.

Աւաւելլութիւն *s.* growth, increase, addition, augmentation, redundancy, superabundance, superfluity, exuberance, diffusion, transcendancy; enhancement of price; excess; prerogative, distinction, superiority.

Աւաւիր or **Աւաւիր** *ad.* in vain.

Աւաւուշ *s.* bladder.

Աւաւոր *a.* diurnal, daily.

Աւաւու, ուշ *s.* morning; **ողջիւն** —, forenoon; **ընդ —ն, ընդ —ս,** the —; **ընդ —ս ընդ —ս,** every —; **յաւնել ընդ —ն,** լուսաջ ընդ —ն, — աւնել, to rise early or betimes; **յ-է մինչև ցերեկոյ,** from — till evening. [get light.

Աւաւանամ, առայ *vn.* to dawn, to **Աւաւանան** *a.* morning, early; — **տարգութիւն**, matins.

ԱւաւանՏ *S.* **Աւաւան աւնեմ.**

Աւաւան *a.* morning, early; **յ-ն** *ad.* every morning. [the morning.

Աւաւառ, ուշ *ad.* very early in **Աւաւառ, երբ** *a.s.* envoy, messenger; apostle; emissary; missionary.

Աւաւառաբ *a.* apostolically.

Աւաւառաբ *a.* who does or lives after the manner of the apostles; — **ատեն,** the Acts of the Apostles.

Աւաւառիս *a.* that is said or spoken like an apostle.

Աւաւառիան *a.* apostolic.

Աւաւառիկ *s.* companion of the apostles, — of mission.

Աւաւառիան *a.* who has the sign of the apostles; who performs miracles like the apostles. [of the apostles.

Աւաւառաբ *a.* who has the gifts

Աւաւառապետ *s.* chief of the apostles.

Աւաւառանդ *a.* that is founded or transmitted by the apostles, apostolic.

Աւաւառութիւն *s.* mission; apostleship. [of an apostle.

Աւաւառիկ *sf.* who fills the office

Աւաւառիկ *ad.* after the manner of the apostles, apostolically.

Աւաւառի, էլի *va.* to send, to dispatch, to expedite; **անդին —,** to send back, to return.

Աւաւառաբ *ad.* virtuously; bravely, courageously.

Աւաւառաբ *a.* more or very virtuous; very courageous.

Աւաւառաբ *a.* who acts virtuously or bravely; virtuous; courageous.

Աւաւառաբ *a.* adorned with virtues, virtuous. [or bravery.

Աւաւառիկ *a.* companion of virtue

Աւաւառանամ, առայ *vn.* to labour, to strive, to take pains, to have or show bravery; to be virtuous.

Աւաւառան *a.* virtuous, brave.

Աւաւառան *a.* who loves virtue or bravery, virtuous.

Աւաւառան *s.* place for the practise of virtue or bravery.

Աւաւառացունեմ, Աւաւառացունեմ, ուշի *va.* to render valiant, to inspire courage; to render virtuous.

Աւաւառի, նայ, նեայ *a.* valiant, courageous; virtuous, honest.

ԱւաւառիՏ. **Աւաւառանամ.**

Աւաւառութիւն *s.* valour, bravery; virtue, probity; goodness; politics, government; conduct, behaviour.

Աւաւառաբ *a.* who teaches virtue; who is taught by virtue, virtuous.

ԱւաւառիՏ *S.* **Աւաւառաբ.**

Աւաւառ, Աւաւառ *a.* sender.

Աւաւառի *s.* mission, emission.

Աւաւառի, բերի *va.* to bring, to carry; to present, to offer.

Աւաւառ *s.* pattern, sample, specimen.

Աւաւառ *a.* broker, agent.

Աւաւառի, էլի *va.* to propose, to set over; to put, to insert; to suppose, to believe.

Աւաւառ, ուշ *s.* pole (of a coach).

Աւաւառանի *a.* dissolvable; explicable; that dissolves; that explains.

Աւաւառանի, ծի *va.* to undo; to untie, to dissolve, to ruin; to explain an enigma.

Աւաւառան, ուշ *s.* dissolution; explication; enigma, proverb; — **արկաւնել,** to propose an enigma or charade, to tell a parable, to proverb.

ԱւաւառիՏ *S.* **Աւաւառ.**

Աւաւառ *ad.* when? until when?

Աւաւառ *ad.* towards the evening.

ԱւաւառիՏ *S.* **Աւաւառ.**

ԱւաւառիՏ *S.* **Աւաւառ.**

Աւաւառ, ուշ *s.* rape, abduction; — **անել** *S.* **Աւաւառի.**

Աւաւառի, էլի *va.* to rap, to seize, to carry off.

ԱւաւառութիւնՏ *S.* **Աւաւառ.**

Առեւզնայ առնեմ՝ S. Առեւանդեմ.

Առեւզնայ առնեմ. to take away, to carry off.

Առէչ, Առէջ, իւր, իւրից s. chain (threads stretched lengthwise on a weaver's loom).

Առնթեր pr. ad. near, next, close, contiguous, nigh, beside; նստել - ումէք, to sit near some one; գիտել - , to observe closely; - ինձ, near me; կալ 'ի սպասու - ումէք, to serve some one; գայ -, he comes near; տուն նորա է - իմումս, his house is close to mine; լինել -, to be near or close; բնակէ նա - այն ինչ պալատի, he lodges quite close to such a palace; - կայ, to attend, to be present, to wait; - գնել, to put, to place near, to join.

Առնթերակայ a. s. assistant.

Առնթերակացութիւն s. presence.

Առնկենում, կցի va. to throw, to push; to despise, to abandon.

Առթեմ, էցի va. to occasion, to cause, to produce, to engender.

Առտաճադիւս a. new found, recent, new fashion.

Առտաճայն a. recent, new; ad. presently, immediately; soon, forthwith, directly, suddenly; առտաճայս, at present, now; for the present.

Առտաճայք s. pl. the present world, things temporal; the moderns.

Առտաճանակ մի S. ժամանակ.

Առտաճանակեայ a. temporal, perishable; provisional.

Առտաճայ, Առտաճան S. Առտաճանակեայ.

Առտաճ մի S. ժամ.

Առ 'ի pr. to; from; for; by; towards, with respect to; in order to; - նոսա, to them; - մէնք, from us; - սրբել, in order to purify; - յիշատակ, for the memory, for the remembrance; - չգոյէ, not having, because he had not; - մահ վիրաւորեալ, wounded to death or mortally wounded; - մահ մեղանդել, to commit a deadly sin; - հօրէ, from the father; paternal; - չգիտելոյ, ignorantly; - զարդ, ornamental, by way of ornament.

Առիգած, աջ s. apron.

Առիթ, առթաց s. occasion, opportunity, concurrence; subject, cause, matter, motive, convenience, conjuncture, object. [cause or reason?

Առ իմ, Առ իմէ ad. why? for what

Առ 'ի յետոյք s. pl. things past.

Առ 'ի ներքոյ pr. under.

Առ ինչ ad. how? why? for what cause? - էցէ ինձ, no matter to me! what does it matter to me? - էցեն այն ամենայն, of what use is all that?

Առինչ, առնչից S. Առնչութիւն.

Առնչունակ S. Առնչական.

Առիւծ, ոյ or ու, ոյ or ույ s. lion; մատակ -, lioness; կորիւն - ու, lion's whelp, young lion; մանչիւն, մանչել - ու, roaring, to roar.

Առիւծաբար ad. lionlike.

Առիւծախոտ s. bot. an evergreen shrub. [bles an ape.

Առիւծակապիկ s. lion that resem-

Առիւծակորիւն s. lion's cub, lion's whelp. [like a lion.

Առիւծանամ, ազայ vn. to become

Առիւծանման, Առիւծապէս S. Առիւծաբար.

Առիւծասիրտ a. lion-hearted.

Առիւծացուցանեմ, ուցի va. to make to become like a lion.

Առիւծենի s. skin of a lion.

Առիւծոսկր s. bone of a lion.

Առէգ S. Յարալէզ.

Առլի a. full, replete, brimful.

Առնում, լցի va. to fill, to fill to the brim, to brim.

Առխեթեմ S. Խթեմ.

Առկախեալ a. suspended, in suspense: hung up, pendulous, declivous.

Առկայանամ, աջայ vn. to settle, to fix, to determine. [fix, to constitute.

Առկայեմ, էցի va. to establish, to settle, to be nearly extinguished.

Առ հասարակ a. common, general, universal; ad. generally, universally.

Առհաւատեայ, լէից s. earnest, earnest money; pledge, essay, token, sign, testimony.

Առջայնեմ, էցի va. to call.

Առջայնութիւն s. appeal, call, voice

Առէռն a. ready to the hand, handy, manual, portatif; s. in part payment, on account; - տալ, to give in part payment; - բառարան, pocket dictionary.

Առէռնպատրաստ a. ad. prompt, ready; imminent, threatening; evident, clear, manifest; promptly, quickly; - գրամ, ready money, cash.

Առջապայ ad. in future, henceforth; - բ, S. Ապագայ.

Առն, բինք, ասնց *s.* he-lamb.

Առնաբար *ad.* manly, vigorously.

Առնազգեստ *a.* that wears a man's dress.

Առնազէն *s.* armour; *a.* armed.

Առնակերպ, Առնաձեւ *a.* manly, virile; manly figure.

Առնակին *sf.* married woman.

Առնակնութիւն *sf.* condition of a married woman. [thed.

Առնակոյս *sf.* an affianced, betro-

Առնամոյի, etc. *S.* Արուազէտ, etc.

Առնանոց *s.* men's room or dwelling.

Առնապատկեր *s.* figure or statue of a man.

Առնապէս *S.* Առնաբար.

Առնայի *a.* manly, masculine; - ան-
բաժէ, *s.* genitals.

Առնելի *a.* feasible; making, maker.

Առնելիք *s.* pl. actions, acts, deeds.

Առնեմ, արարի *va.* to make, to do, to form, to produce, to compose, to fabric, to operate, to act, to render, to commit, to effectuate, to execute, to cause; - յոճնէ, to create; - վերստին, to remake; Կին, - to marry; ասեղի, - to make odious; բարւոք, չարւոք առ-
նէ, *yo* do well, - ill; բարի, չարիս, Զոս - ունէք, to do good, ill, wrong to

some one; Ինչ ոչ արարի քեզ, I have done nothing to you; զինչ - իցէ զայս, what to do with that? չգիտեմ որպէս

- I do not know how to do that; չգի-
տեմ զինչ, - I know not what to do;

ձայն - հասուց, the singing of birds; - որակէզ, to sacrifice, to immolate; Ինչիք, մոռացումն, յիշատակ, ծառայ-
ութիւն, զարթակումն, դատաստան, Գրեման, - to seek; to forget; to re-
member; to serve; to assail; to judge; to finish or end.

Առնէս, նիսայ *s.* dormouse.

Առնի *a.* virile; - անդամք, genitals.

Առնիստութիւն *s.* espousals, nuptials.

Առնութիւն *s.* virile mind, bravery, strength of mind, courage; virtue.

Առնում, առի *va.* to receive, to take, to accept, to admit, to collect, to wel-
come; to reap, to derive, to gather; to have, to occupy; to take away, to carry off, to ravish, to rob; - վերստին, to retake; - ապտակս, to receive a box on the ear; - զատամուս, to set the teeth on edge; - արմատ, to take root; - զգրան, to surround, to enclose; - երգ, to sing; Ի մէջ, - to encompass;

խորհուրդ, - խորհուրդ 'ի մէջ, - to con-
sult, to deliberate; 'ի միտ, - to con-
ceive, to comprehend, to understand;
to learn by heart; խումբ, - to assemble;
մեղս, - to sin, to be culpable; 'ի բաց, -
to substract, to take away; to remove;
սուգ, - to mourn, to be afflicted; առիթ
-, to take the opportunity, to profit by
it; - ընդ կատակս, to take a thing in
jest; կասկած, - to suspect; - Ի կին, Ի
կնութիւն, to marry; - որջոյն հրաժա-
րական, to take leave of, to bid adieu
to; - օրինակ, to take example; շունչ, -
to breathe; զէն, - to take arms, to arm
one's self; մարմին, - to incarnate, to be
incarnate; ծագումն, - to take birth, to
shoot out; առնորդ առնէր որ, how I
should wish that some one had done it!

Առնչական *a.* relative.

Առնչակից *a.* correlative.

Առնչութիւն *s.* relation.

Առողանեմ, եցի *va.* to pronounce
words regularly: to sprinkle, to wet.

Առողանութիւն *s.* prosody; pronun-
ciation.

Առողեմ *S.* Առողանեմ.

Առողումն *s.* watering, sprinkling.

Առողջ, աջ, ից, ոյ *a.* healthy; alive,
vivacious; salubrious, wholesome; va-
lid, entire, complete, perfect. [some.

Առողջագոյն *a.* very or more whole-

Առողջամիտ *a.* who is in his senses,
whose judgement is sound; lively.

Առողջամտութիւն *s.* good sense, rea-
son, sensibleness.

Առողջանամ, աջայտ. to be cured, to
heal, to recover health.

Առողջարար, Ի, աջ *a.* healthy, salu-
brious, salutary.

Առողջեցեալ *a.* cured; նորոգ - or Թեր
առողջ, convalescent.

Առողջացուցանեմ, ուցի *va.* to cure,
to heal, to restore to health or to life,
to resuscitate; - զմիտս, to undeceive.

Առողջութիւն *s.* health, life; salubri-
ty, healthfulness; cure, recovery of
health; յ- ձեր, to your health! Հաս-
տատիլ յառողջութեան, to be conva-
lescent, to return in health; քնքուշ,
սկաւր, յեղեղեղեղ, - a delicat, feeble,
wavering health; պահպանել զ-, to
keep one's health; Խանդարել զ-, to
destroy, to ruin the health; զօրանալ
տակաւ յ-, to be convalescent.

Արդդ *a.* young, blithe, lively, gay,
brisk.

Առյգարարձ *a.* whose haunches are young, that has firm hips.

Առյգանամ, *այցյ տ.* to grow young, to become young again.

Առյգանն *a.* young, robust.

Առյգացուցանեմ, *ուչի տ.* to make young, to make look younger.

Առյգութիւն *s.* youth, bloom, growing young again; prime of life, vigour.

Առնդի *ad.* privately, apart, separately.

Առու, *ից, ոց s.* trench, channel; brook, small stream of water; **հեղու՛հ հոսե՛լ** - *ս արտասուաց*, to shed tears profusely.

Առուակ, *աց s.* rivulet.

Առուակարկալ *a.* that runs like a rivulet with a great noise.

Առուահանք *s.* channel, aqueduct.

Առուամէջք *s.* trench, channel, ditch.

Առուանամ, etc. *S.* **Առյգանամ**, etc.

Առումն *s.* taking, reception, capture, possession; acceptance, sense, signification; assumption (in logic); lemma; receipt.

Առունինձառ *a.* whisperer; informer, accuser, denunciator.

Առուլոյս, *ուսից s.* bot. lucerne.

Առաարառառ *a.* prompt, prepared; - **լինել**, to be prompt, to prepare one's self.

Առանին *ad.* at home, at one's house: *a.* domestic, belonging to the house; familiar; - **ուսուցանել**, to teach at home; - **անկարգութիւնք**, family disorders; - **պատերազմ**, civil war; - **ճաշել**, to dine at home; - **իբք**, domestic affairs; - **հանգերձ**, house dress; morning-gown.

Արորեայ, **Արորեական** *a.* diurnal; ephemeral; daily; inconstant, uncertain, temporal, perishable. [*tely.*]

Արորին *ad.* the same day, immediately.

Ասացած, *ի. Ասացուած, ոց s.* saying, word, term, expression; proverb; dictate; recital.

Ասեմն, **ասդան**, **զունք**, **զանց s. needle; **ծակ ասդան**, eye of a -; **մագնիսեալ** - , magnetic -; **անցուցանել գերձան ընդ ծակ ասդան**, to thread a -.**

Ասեմ, **ասացի տ. to say, to express, to speak, to relate, to recite, to tell, to recount, to declare, to pronounce, to utter, to dictate; - **յառաջագոյն**, to foretell; - **վերսմին**, to repeat; **բարին, չարին** - **զուսմէք**, to speak well, badly**

of a person; **ասս ինձ**, tell me; **պարսէ -**, one must say; **որպէս ասացաք**, as we have said; **համառոտ** - , briefly, in one word; **չգիտեմ զինչ** - , I know not what to say; **զինչ ասիցեն զքեն**, what will they say of you? **անհիմն է զոր ա. սեադ**, what you say is without foundation; **չգիտէ զոր ինչ ասէ**, he does not know what he says; **յանդ զնոյն** - , to repeat always the same thing; - **զկարծիս իւր զիմէք**, to give one's opinion on some thing; **սուտ** - , to tell falsehoods or lies; - **զնշմարտութիւն**, to speak the truth; - **այո, ոչ** - , to say yes, no; **զինչ կամիցի** - **այս**, what does that mean? **այլ զինչ ասեմն**, but what do I say? **ըստ ասեղոյ իւրաքանչիւր**, as every one says; - **ընդ միտս**, to say to one's self; **զայս իբրեւ ասաց**, when he has said that, at these words; **զայս ա. ասցեալ**, that said.

Ասիական *a.* asiatic.

Ազանի *s.* needleful, thread, string; **անցուցանել զ- ընդ ծակ ասդան**, to thread a needle.

Ազանոց *s.* needle-case.

Ազնագործ, *այց s.* embroiderer; *a.* embroidered; - **ք**, embroidery; lace; vellum lace. [*to purple or purflew.*]

Ազնագործեմ, **եցի տ. to embroider; .**

Ազնագործութիւն *s.* embroidery.

Ազնանի *s.* amulet.

Ազնեգործ *S.* **Ազնագործ**.

Աարեակ, **եկաց s. rocket.**

Աարերէն *a.* *s.* syriac.

Ասուեայ, **եկից S. **Ասուփ**.**

Ասուեղ *a.* woolly, fleecy.

Ասուփ, **ուլոյ**, **եաց a. woollen; *s.* blanket; cloth, stuff; flannel; drapery.**

Ասուն, **անոնց a. that is endowed with the faculty of speaking, reasonable, gifted with reason.**

Ասուզ *s.* shooting star.

Ասպազէն *s.* iron armour, horse armour; trooper, horseman; *a.* caparisoned. [*horse*].

Ասպազինեմ, **եցի տ. to caparison (*a*) **Ասպականասպաս s. hound.****

Ասպականի *s.* huntsman, hunter.

Ասպահապետ *s. a.* cavalry general.

Ասպանդակ, **Ասպասանդ s. stirrup; **փոկ-ի**, stirrup-strap or -leather.**

Ասպասան, *այց s.* stable; drove of horses, horses. [*ble (horse)*].

Ասպասանիկ *a.* brought up in a sta-

Ասպասակ, *այց s.* straggler, marau-

der; inroad, incursion; - ծովու, corsair, pirate, sea-robber; - ասլ, գնել, փնել, to go marauding, to infest.

Ասպատակաւոր *s.* marauder, free-booter, straggler.

Ասպատակեմ, *էջի vna.* to go marauding, to go plundering, to plunder, to infest; - փծովու, to scour the sea, to rob at sea.

Ասպատակի, յԱսպատակի *ad.* running, rushing.

Ասպատակութիւն *s.* cruise, excursion, incursion, descent, irruption, marauding, plundering; - փծովու, piracy.

Ասպար, *այ s.* shield, buckler.

Ասպարակի *s.* fragment of a shield; small shield.

Ասպարակիք *s.* bearing a shield.

Ասպարակեմ *S.* Ասպարակեմ.

Ասպարակոր *S.* Ասպարակիք.

Ասպարակակ *a.* surrounded, protected by shields or bucklers.

Ասպարեմ, *էջի vn.* to use a buckler.

Ասպարէզ or էս, *իւայ s.* career, course, horse-race; furlong; field, place, area, arena; - բմբամարտութիւն, wrestling place; գիմել, իմանել, խոյանալ, էլանել, to throw one's self, to brave, to descend, to fling, to rush, to hurl in the arena.

Ասպարէկէց *a.* who throws away, who abandons his shield or buckler.

Ասպարէկաճեմ *a.* that walks in the lists. [race.

Ասպարիսեմ, *էջի vn.* to run in the lists. *այ s.* equerry, knight, squire, cavalier.

Ասպետութիւն *s.* knighthood.

Ասպիական, *իւայ s.* receptacle, dwelling, inn, shelter; *a.* hospitable, who willingly shelters strangers.

Ասպիականեմ *S.* շխարհակալեմ.

Ասպիականութիւն *s.* reception; hospitality; lodging.

Ասպուլան *s.* bot. marigold.

Աստ *ad.* here, in this place; - է, he or it is here; - է անդ, here and there, this way, that way.

Աստեղ *s.* lobster.

Աստեղական *a.* wandering, vagrant, vagabond; - շրջել, *S.* Աստեղիք.

Աստեղեմ, *էջի va.* to lead about, to lead up and down, to walk about.

Աստեղիմ, *էջի vn.* to rove, to ramble, to wander.

Աստանդութիւն *s.* absence (of mind), evagation, dissipation.

Աստանոր *ad.* here, in this place.

Աստառ, *այ s.* lining.

Աստեղաբան *s.* astronomer; astrologer, observer of the stars.

Աստեղաբանութիւն *s.* astronomy; astrology.

Աստեղաբան, *իւայ s.* astronomer.

Աստեղաբանական *a.* astronomical.

Աստեղաբանութիւն *s.* astronomy.

Աստեղագէտ *S.* Աստեղաբան.

Աստեղագիտութիւն *S.* Աստեղաբանութիւն.

Աստեղագէտ *s.* observer of the stars.

Աստեղազարդ, Աստեղադիր *a.* full of stars, starry, studded with stars.

Աստեղազարդեմ, *էջի va.* to decorate, to stud with stars.

Աստեղանիւ *a.* starlike, that has the shape of a star; *s.* asterisk.

Աստեղաւոր *s.* constellation.

Աստեղոր *a.* sure, infallible, constant.

Աստէն *ad.* here; hence.

Աստի *ad.* *a.* hence, thence; here; this, present; գնացուք - come let us go hence; - սկսանի թագաւորութիւնն Արշակայ, here begins the reign of Arsaces; - առ յայայ, henceforward; ի մարդոյ, from this man; ի տանէ, from this house; - ի նախ, this life, the present life; - է անտի, here and there, on each side.

Աստի, առայ, տիւր, տեայ *s.* present life, world, temporal things; youth, young people, young folks; vigour, force, freshness; *a.* firm, sure; vehement, impetuous, strong; յ-ս մանկութեան, in the flower of age; յ-ս երէտասարդութեան, in all the vigour of youth.

Աստիճան, *այ s.* stair, step; pace; stair-case; steps; gradation; graduation; story; degree, dignity, character, class, condition, honour, place; quality, rank; - էկեղեցական, holy orders; հոսիլ ընդ -ս ի վայր, to run down stairs; առ - , բաժանել յ-ս, to graduate.

Աստիճանաւոր *s.* *a.* dignitary, graduated; gradual.

Աստիճանեմ, *էջի vna.* to graduate; to ascend gradually, to go by degrees.

Աստիւ, տեայ *S.* Աստի. իւր *a.* *s.*

Աստղ, տեղ, էլայ *s.* star; asterisk; - գիշերոյ, star of night, the moon; - տուրիւն, star of day, the sun; -

տուաւոմին, morning-star, Venus, Lucifer; - **սլացեալ թռիչ** -, shooting, flying star; **բևեւային**, **հասաւորուն** -, polar, fixed star. [etc.]

Աստղաբաշխ, etc. **S. Աստղաբաշխ**, **Աստղաբաշխ** *a.* that is announced by a star; prognosticator.

Աստղաբաշխութիւն *s.* prognostic.

Աստղաբաշխ *s.* astrolabe; telescope.

Աստղաբաշխ *S. Աստղաբաշխ*.

Աստղաբաշխ *a.* that has the form of a star.

Աստղաբաշխ *s.a.* astrologer. [logy.]

Աստղաբաշխութիւն *s.* judicial astro-

Աստղաբաշխ *S. Աստղաբաշխ*.

Աստղաբաշխ *S. Աստղաբաշխ*.

Աստղաբաշխ *a.* studded with stars, starry.

Աստղիկ, **պղկան** or **կայ** *sf.* Venus, Lucifer; morning-star; Venus, goddess of love and beauty.

Աստղիկան *a.* venereal; of Venus.

ԱՍՏՈՒԱՅ, **Աստուծայ** *s.* God, the Supreme Being. [false gods, idols.]

Աստուծայ, **անոց** *s.pl.* heathen gods,

Ածարան *s.* theologian.

Ածարանական *a.* theological.

Ածարանեմ, **էջի** *vn.* to write, to discourse or speak theologically.

Ածարանութի *s.* theology; - **հեթանոսաց**, or **գիցարանութի**, mythology.

Ածարանորէն *ad.* theologically.

Ածարար *ad.* godlike, divinely.

Ածարարաւ *a.* declared by God.

Ածարանակ *a.* where God dwells.

Ածարուղի *a.* produced by God.

Ածարուն *a.* that partakes of the nature of God, that belongs to God, divine.

Ածարէմ *a.* who has the knowledge of God.

Ածարիծ, **Ածարիւր** *a.* written or engraved by God. [of God.]

Ածարնաց *a.* who walks in the ways

Ածարործ *a.* made by God; that consecrates, that causes God to descend; divine, sacred.

Ածարործեմ, **էջի** *va.* to render godlike; to consecrate.

Ածարործութիւն *s.* resemblance, conformity with God; consecration.

Ածարութ *a.* who is divinely merciful. [by God.]

Ածարիւր *a.* established or ordained

Ածարորմ *a.* imprinted or marked by God.

Ածարան *a.* divine.

Ածարար, **Ածարարեալ** *a.* adorned by God, or with the grace of God.

Ածարեալ, **Ածարեալ** *a.* that bears God; carried by God.

Ածարեցիկ *a.* inspired of God.

Ածարեցութիւն *s.* inspiration of God; enthusiasm.

Ածարեց *a.* joined by God.

Ածարեւր *a.* strengthened by God; who has divine strength.

Ածարեւուն *a.* who is united to God.

Ածարեւմ *a.* cared for by God; - **մեղսութիւն**, divine Providence.

Ածարեղ *a.* who seeks God.

Ածարեմբ *a.* brought together by the inspiration of God.

Ածարեւմ *a.* instructed by God.

Ածարեւմ *a.* who speaks of God; declared by God.

Ածարեւմեմ, **էջի** *vn.* to speak, to discourse of God or with God; to talk divinely.

Ածարեւմութիւն *s.* discourse of God or with God; theology.

Ածարեւմ *a.* produced by, born of or proceeding from God.

Ածարեւմութ *a.* who has the knowledge of God.

Ածարեւմութեմ *s.* knowledge of God.

Ածարեմ *a.* Mother of God.

Ածարեւմ *a.* constructed or made by God. [to God.]

Ածարեւմ *a.* willed by God, agreeable

Ածարեւմ *a.* divine; - **ս.** God, divinity, divineness. [by God.]

Ածարեւմ *a.* ordained or established

Ածարեւմ *a.* who lives with God or according to the will of God.

Ածարեւմ *a.* godlike, in the form of God, divinely.

Ածարեւմ *a.* made or built by God.

Ածարեւմ *a.* that bears God.

Ածարեւմ *a.* that participates in the divine nature or grace.

Ածարեւմ *a.* where God has walked or placed his foot.

Ածարեւմ *s.* side or part of God.

Ածարեւմ *S. Ածարեւմ*.

Ածարեւմ *a.* called by God; where God was invited.

Ածարեւմ *a.* pious, religious. [God.]

Ածարեւմ *a.* agreeable to or pleases

Ածարեւմ *s.* father of God.

Ածարեւմ *a.* that calms or appeases the anger of God.

Աճաւար *a.* chastised or punished by God. [manded by God.

Աճաւարման *a.* ordained or com-

Աճաւարաւ *a.* done by a miracle or divinely. [God.

Աճաւարեւ *a.* invited or called by

Աճաւիր *a.* given by God.

Աճաւառ *a.* declared by God; who discourses of God.

Աճաւար *s.* Mother of God.

Աճաւարդ *s.* God and man conjointly.

Աճաւարաւ *a.* that wars against Heaven, that is repugnant to God; յ-մարտէլ, to declare against Heaven.

Աճաւիրձ *a.* that is near God.

Աճաւառաց *a.* who has forgotten God.

Աճաւաւի *a.* who is profoundly learned or versed in divine things; who is familiar with God; hardened by God.

Աճաւառաւ *a.* where God enters or dwells.

Աճաւարտնութիւն *s.* Epiphany.

Աճաւի *a.* divine, belonging to God; sacred, pious. [sacred thing.

Աճաւութիւն *s.* state of a divine or Աճաւարական *a.* divine and human conjointly.

Աճանամ, այս *vn.* to make one's self God; to become God; to unite one's self, to join one's self to God; to resemble God. [godlike.

Աճանման *a.* that resembles God,

Աճաւն *a.* built by God.

Աճաւորձ *a.* given by God; full of the grace of God.

Աճաւունչ *s.* inspired by God, divine, holy: Bible, holy Scripture.

Աճաւութիւն *S.* Աճաւատիւ.

Աճաւարչար *a.* who has caused God to suffer: who holds the doctrine that God is amenable to suffer.

Աճաւարչարութիւն *s.* passibleness of divine nature. [by God.

Աճաւահ *a.* preserved or protected

Աճաւառ *a.* who worships God, pious, religious, devout, spiritual.

Աճաւատիւ *a.* honoured by God, who has divine honour.

Աճաւատում *a.* who relates, nar- rates, speaks of God.

Աճաւարդեւ *a.* given by God.

Աճաւես *S.* Աճաւար.

Աճաւատիւ *a.* crowned by God.

Աճաւար *a.* sent by God.

Աճաւատաւ *a.* chastised by God; that comes of divine wrath.

Աճաւեր *a.* that loves God, pious.

Աճաւիրութիւն *s.* love of God, piety, religion, devotion.

Աճանունդ *a.* cherished by God; brought up in the fear of God.

Աճաւատան *a.* that has put God to death.

Աճաւատնութիւն *s.* deicide.

Աճաւատեղծ *a.* created by God.

Աճաւարանչ *S.* Աճաւարաւ. [God.

Աճաւարեւել *a.* that befits, becomes

Աճաւատաց *a.* that hates God.

Աճաւես *a.* that has seen, that sees God. [divine.

Աճաւեսիւ *a.* that resembles God,

Աճաւատնութիւն *S.* Աճաւատութիւն.

Աճաւատեցութիւն *s.* hatred, aversion of God.

Աճաւատ *s.* given by God, infused: *np.* Deodatus. [fies.

Աճարար *a.* made by God; that dei-

Աճարեալ *a.* strengthened by God; friend of God or familiar with God; divine, holy; - հայրապետ, holy pontiff.

Աճացուցանեմ, ուլի *va.* to make a god of any thing, to deify, to admit into the number of gods, to idolize.

Աճացուցիւ *a.* that makes a god of any thing; that deifies.

Աճացուցումն *s.* deification, apo- theosis. [taught by God.

Աճաւանդ *a.* given, transmitted or

Աճաւախոյց *a.* that drives away, that causes God to remove far off: unpleasant to God.

Աճաւալլ *a.* bright, brilliant, that shines divinely.

Աճաւարող *a.* who preaches God.

Աճգիտութիւն *s.* knowledge of God, theodicy.

Աճեան *a.* divine; *s.* deist.

Աճեղէն *a.* divine. [tar.

Աճմակեի *s.* drink of the gods, nec-

Աճրիդեմ *a.* repugnant to God.

Աճընկալ *a.* that has received God; received or accepted of God, agreea- ble to God.

Աճընտիր *a.* chosen of God.

Աճիմաստ, Աճիմաց *a.* that has the wisdom of God, instructed by heaven.

Աճիտութիւն *s.* oracle: *S.* Աճախ- սութիւն.

Աճորդի *s.* Son of God.

Աճութիւն *s.* divinity; doity; God.

Աճուհի *sf.* goddess.

Ածուհակ *a.* that has received or embraced God.

Ածուսոյց *a.* instructed by God.

Ածուստ, յԱստուծոս *ad.* heavenly, by God, of God, divinely.

Ածուբայ *a.* atheist; *s.* apostate.

Ածապշտութիւն *s.* piety, religion, love or worship of God.

Ածպետական *a.* theocratical.

Ածպետութիւն *s.* theocracy; divine majesty. [piety.

Ածսիրութիւն *s.* love of God, charity,

Ածտեսութիւն *s.* vision of God, divine intuition.

Ածօրէն *ad.* divinely, godly.

Աստու՜հ *S.* Աստու՜հ.

Աստուստ *ad.* hence, thence.

Աստտին *ad.* hence; here.

Ար, բու, բոյ or սու *s.* fleece, wool.

Արաբեր *a.* lanigerous.

Արագործ, աջ *a.s.* dealer in wool.

Արագործութիւն *s.* wool-trade.

Արալից *a.* woolly.

Արեայ, Արեղէն *a.* lanigerous, woolly; woollen.

Աւբ *S.* Ասացուած.

Ատակ *a.* clever, capable; - լինել, to be capable. [be clever.

Ատակեմ, եջի *va.* to be capable, to

Ատաղձ, ից *s.* matter; timber; timber-work, carpentry. [ner.

Ատաղձագործ, աջ *s.* carpenter, joiner.

Ատաղձագործութիւն *s.* carpentry, joinery.

Ատամահան *S.* Ատամահան.

Ատամացեմ, եջի *va.* to bite.

Ատամացի *S.* Ատամացի.

Ատամ, ման, մուշք, մանց *s.* tooth; պարբ, շարք ատամանց, set, row of teeth; յօրինել ատամունս, to indent; խորտակել, փշրել զատամունս, to break the teeth, to notch, to break off; - ածել, to bite; առնուլ ատամանց, to set the teeth on edge; հանել զ-, to extract or draw out a tooth; ցաւ ատամանց, tooth-ache; ցաւէ - իմ. I have the tooth-ache; փուռ -, carious tooth; մաքրել զատամունս, to brush or clean the teeth; կրճտել զատամունս, to gnash, to show the teeth.

Ատամաբոյժ *s.* dentist, tooth-drawer.

Ատամութեմ (գործի) *s.* forceps; *a.* toothless; - լինիմ, to lose the teeth.

Ատամալից առնեմ *va.* to bite.

Ատամախիլ առնեմ *va.* to extract or draw out a tooth.

Ատամախիլուս *s.* tooth-pick, tooth-picker.

Ատամահան *s.* forceps: dentist.

Ատամաձև *a.* denticulated, notched, indented; - գործել, to notch, to break a piece off. [edge.

Ատամառու *a.* that sets the teeth on

Ատամառութիւն *s.* setting on edge.

Ատամալէր *a.* bit or bitten; - առնել, to bite, to wound with the teeth.

Ատամացի *ad.* with the teeth.

Ատամաւոր *a.* toothed, notched, dented.

Ատեան, տենից *s.* tribunal, court, audience, auditory, assembly of judges, seat, bar; magistrate; senate; յ- մատնել, to call before a tribunal or council; գումարել զ-, to convoke, to call together an assembly.

Ատելի *a.* hateful, odious; tiresome, disagreeable, unpleasant; that bears hatred, malevolent.

Ատելութիւն *s.* hate, aversion, horror, rancour, enmity, dislike.

Ատեմ, եջի *va.* to hate, to abhor, to detest; to become tired of, to take a dislike to. [claimer.

Ատենաբան *s.* speaker, orator, de-

Ատենաբանական *a.* oratorical, declamatory.

Ատենաբանեմ, եջի *vn.* to harangue, to speak in public, to declaim.

Ատենաբանութիւն *s.* harangue, public speech, oration, declamation.

Ատենագրեմ, եջի *va.* to report, to stenograph.

Ատենագրութիւն *s.* reporting, judicial report.

Ատենադպիր *s.* secretary: chancellor.

Ատենադպրութիւն *s.* secretaryship, secretary's office.

Ատենախոս *S.* Ատենաբան. [tor.

Ատենախալ, աջ *s.* magistrate, sena-

Ատենախալութիւն *s.* magistracy.

Ատենական *a.* that belongs to courts of justice, judicial; public, oratorical; *s.* orator; magistrate; judge; practitioner. [judge.

Ատենապետ, աջ *s.* chief-justice,

Ատենաբարձ լինիմ *vn.* to be summoned before a tribunal.

Ատլաս, ից *s.* atlas.

Ատրբ *a.* full, fat, abundant, fertile; - հառկ, eared, an ear (of corn).

Ատրբանամ, ալայ *vn.* to fill, to be full, fertile or fat.

Առաքանիկ *S. Առաք*; - *Հառիք*, yellow ear (of corn).

Առաքացուցանեմ, *ուցի va.* to fill, to make full or fat.

Առաքութիւն *s.* fulness, abundance, fertility, ripeness.

Առաքիկան, **Առաքիկցի** *a. s.* attic.

Առաքչոյն *a.* red, of a fiery colour.

Առաքէկ *a.* fiery, ardent, burning, red-hot, inflamed.

Առաքանակ, *այ s.* pistol.

Առաքան, *այ s.* fire-temple (of Persians).

Առաք. ունք, **աքք** *a.* quick, prompt, dexterous, nimble; rapid, swift; expeditious; frequent; *ad.* quickly, promptly, adroitly, swiftly, speedily; --, very quickly, very soon. [quickly.]

Առաքարան *a.* that talks fluently,

Առաքարանութիւն *s.* quickness of speech, verbosity; facility of expression.

Առաքագիր *a.* that writes quick.

Առաքաղնայ *a.* that walks or goes quick, swift, rapid.

Առաքաղոյն *a.* very quick, quicker.

Առաքաղութիւն *s.* tachygraphy.

Առաքաղ, **ից** *s.* toil, net to catch animals: *S. Յանց*, *Վարժ*.

Առաքաթեւ, **Առաքաթուիչ** *a.* that flies fast, winged, swift, rapid, nimble, prompt.

Առաքալուր *a.* that hears, understands easily or readily; that has fine ears. [quick.]

Առաքախաղաց *a.* that moves, stirs

Առաքախամուր *a.* that fades, withers or dries soon.

Առաքախոս *a.* that speaks rapidly.

Առաքահաս *a.* that happens, arrives or comes quickly. [ty, clever.]

Առաքափա *a.* acute, ingenious, wit.

Առաքաշարժ *a.* that moves quick, light, active, nimble, quick, dexterous.

Առաքաշարժութիւն *s.* agility, lightness, quickness, dexterity; flexibility.

Առաքալմախան *a.* that is soon ended or dead.

Առաքափոխ *a.* that soon changes.

Առաքաքայլ *a.* that walks fast, quick, nimble.

Առաքեմ, **եցի vn.** to hurry one's self, to hasten, to be diligent.

Առաքեցուցանեմ, **ուցի va.** to hasten, to press, to accelerate, to dispatch.

Առաքընթաց *a.* that runs quick, swift.

Առաքիւ, **գիւ**, **գլայ** *s.* stork.

Առաքոսն *S. Առաքաքայլ*.

Առաքութիւն *s.* celerity, velocity, acceleration, rapidity, nimbleness, swiftness, speed.

Առաքուն *S. Առաք*.

Առաքուսուն *a.* who learns quickly.

Առաքէչ *S. Յարալէչ*.

Արած, **ոց**, **ից** *s.* ulcer, ulceration; cicatrice; spot, stain.

Արածգէմ *a.* marked or pitted with the small pox.

Արածեմ, **եցի va.** to graze, to pasture, to keep, to take care of; - **գչողմս**, to cherish vain hopes, to build castles in the air.

Արածիմ, **եցուց vn.** to pasture, to feed.

Արական *a.* male; *gr.* masculine; - **բ**, *S. Առականք*; - **թիւ**, odd; - or **արեկան**, jaundice.

Արահեա *a.* public; - **ճանապարհ**, **պողոտայ**, road much frequented, thoroughfare.

Արամաղք *s.* Jupiter, Jove.

Արամաղնեայ *a.* Armenian.

Արամբի, **բւղ**, **բեայ** *a. sf.* married woman; - **առնել**, to impregnate, to violate.

Արամեան *a.* Armenian.

Արասոյ *a.* hard, strong.

Արաս, **ոց** *s.* spot, stain, blemish; vice, fault, defect; sign, natural mark; blot, disgrace; **յ** - **Հայել**, to regard amorously or indecently.

Արասահայեայ *a.* that regards indecently or amorously, immodest.

Արասաւոր *a.* vitious, faulty.

Արասաւորութիւն *s.* stain, contamination; vice, defect, imperfection; deficiency.

Արասեմ, **եցի va.** to spot, to stain, to soil, to spoil, to blot, to vitiate, to contaminate.

Արար, **ոց** *s.* act, action, fact, deed, work; production, creation; - **բ երեւել**, exploit, achievement.

Արարած, **ոց** *s.* creature, created being; creation; generation; work, deed, action.

Արարածապատում *a.* who writes the creation of the world, (Moses).

Արարատեան *a.* of Ararat; - **Թագաւորութիւն**, the kingdom of Armenia.

Արարիչ *s.* creator; author.

Արարդապետ *s.* master of the ceremonies.

Արարողութիւն *s.* rite, ceremony; - պատարագի *or* պատարագամատոյց, liturgy. [an act of theatre.

Արարուած *s.* action; work, deed;

Արարչագիր *a.* written by the hand or by the inspiration of the creator.

Արարչագործ *s.* creator.

Արարչագործեմ, եջի *va.* to create.

Արարչագործութիւն *s.* creation.

Արարչագիր *a.* established or ordained by the creator.

Արարչական *a.* that belongs to the creator; that creates; efficient, plastic.

Արարչակերտ *a.* made or constructed by the creator. [carries the creator.

Արարչակիր *a.* that has carried or

Արարչակից *a.* associate in the creation.

Արարչապետ *s.* creator, author.

Արարչատես *a.* that has seen the creator; that is seen by the creator.

Արարչատիպ *a.* that resembles the creator, that is made after the image of the creator. [by the creator.

Արարչատուր, Արարչաւանդ *a.* given

Արարչութիւն *s.* creation.

Արաց *s.* sixth ancient month of the Armenians.

Արբանեակ, եկի, եկաց *s.* footman, groom, waiter; servant; - մուրակի, *ast.* satellite.

Արբանեկեմ, եջի *vn.* to serve; - ցանկութեանց, to be the slave of one's passions.

Արբանեկութիւն *s.* service.

Արբեալ *a.* drunk, inebriated, intoxicated; **գան** -, whipped, beaten with a stick.

Արբիլք *s.* inebriety, drunkenness.

Արբեմամ, եցայ *vn.* to get drunk, to intoxicate, to drink to excess.

Արբեցող *s.* drinker.

Արբեցութիւն *s.* drunkenness, intoxication, inebriation; - **ախտից**, intoxication of the passions; - **հրճուանաց**, transport of joy; **գմայլել - թեմք**, to enjoy drunkenness.

Արբեցուցանեմ, ուջի *va.* to intoxicate, to inebriate; to soak, to make drink.

Արբշիւ, շաց *s.* tippler, tipsy.

Արբշուութիւն *s.* drunkenness, inebriation; **յ-հասանել**, to intoxicate, to get drunk, tipsy.

Արբումն *s.* act of drinking; drink.

Արբունք, ունջ *s. pl.* puberty, age of

puberty; **յ-ս հասանել**, to attain the age of puberty, to grow; **յ-ս հասեալ**, adult, pubescent, marriageable.

Արբուցանեմ, ուջի *va.* to give to drink, to soak; to water, to steep.

Արբուցիչ *a.* who makes one drink.

Արբուցումն *s.* the act of making one drink; the act of watering.

Արգահատանք *s. pl.* **Ս. Արգահատութիւն**.

Արգահատեմ, եջի *una.* to have pity or compassion, to grieve, to console, to comfort; to conjure, to entreat, to demand, to intercede.

Արգահատութիւն *s.* compassion, care; consolation, comfort; prayer, supplication, intercession.

Արգանակ, աջ *s.* broth.

Արգանդ, ի *or* **ոյ** *s.* matrix, womb, belly, bosom; abdomen; **փող, անցք** - *f.* vagina.

Արգասաւոր, աջ *a.* fertile, fruitful, abundant, fecund.

Արգասաւորութիւն *s.* fertility, fecundity, abundance.

Արգասիք, սեւաց *'s. pl.* fruit, production; benediction, grace, favour; effect, work.

Արգաւանդ *a.* fertile.

Արգաւանդահող *a.* fertile soil.

Արգաւանդութիւն *s.* fertility.

Արգել, Արգելք *s.* hindrance, obstacle, opposition, impediment, embarrassment, difficulty, delay, obstruction; encumbrance; prohibition, forbiddance, inhibition, interdiction; arrest; detention, prison; contrary, opposing; - **եկեղեցական**, interdict; - **առնել, արկանել, լինել**, to arrest, to hinder, to contradict, to oppose, to embarrass; **յարկանել**, to arrest, to imprison, to immure, to encloister.

Արգելական *a.* encloistered, arrested, enclosed, detained, imprisoned.

Արգելան, Արգելանոց *s.* arrest, detention, prison; lazaretto, quarantine; **գնել** *յ-ս*, to arrest, to imprison.

Արգելականք *s. pl.* cloister.

Արգելեմ, եջի *S. Արգելում*.

Արգելոց *s.* park, close; cloister.

Արգելում, ելի *va.* to hinder, to obstruct, to arrest; to close, to shut, to enclose; to sequester, to hold, to imprison; to forbid, to interdict, to prohibit; to amuse, to occupy; to interrupt, to disturb.

Արգելումն *s.* forbiddance, prohibition, interdiction; retention, hinderance; - *էկէղեցական*, interdict.

Արդոյ *a.* important, considerable; efficacious; working; - *օր*, a working day.

Արդ conj. *ad.* now; accordingly; at present, now, presently, recently, lately; - *իսկ*, just now, directly, newly, very lately.

Արգածին *a.* new-born.

Արգատունիկ *a.* new planted.

Արդար, *ոյ a.* just, upright, faithful, honest, loyal, well disposed, worthy, equitable, reasonable, legitimate; *ad.* justly, equitably, truly.

Արդարաբան *a.* veracious, just.

Արդարազնաց, **Արդարազնացիկ** *ad.* just, upright, honest, innocent.

Արդարագործ *a.* just, equitable, upright; justifying.

Արդարագործութիւն *s.* justice, equity, integrity, probity; justification, act of justifying.

Արդարադատ *a.* that judges equitably, just, equitable.

Արդարադատութիւն *s.* equitable judgement.

Արդարալուծ *a.* justly tormented.

Արդարախոս *a.* that thinks justly, that is just, equitable in his judgement.

Արդարախօս *S.* Արդարաբան.

Արդարակ *a.* just, equitable, upright, innocent.

Արդարակշիւ *a.* who weighs, judges equitably, just, equitable.

Արդարակրող *a.* very just, upright.

Արդարամիտ *a.* innocent, just, honest.

Արդարանամ, *ացայ vn.* to justify one's self, to prove one's innocence; to be justified.

Արդարապէս *ad.* justly, equitably, deservedly, rightly, fitly, exactly.

Արդարասէր *a.* that loves justice, just, upright.

Արդարապէտ *a.* sentenced or judged equitably; who sentences justly.

Արդարացի *a. ad.* just, equitable, legitimate; justly, legitimately.

Արդարացուցանեմ, *ուցի va.* to justify, to declare innocent, to acquit, to excuse, to exculpate, to clear, to absolve, to save; - *զանձն*, to make excuses; - *ն*, justification. [cative.]

Արդարացուցիչ *a.* justifying, justifying.

Արդարեւ *ad.* truly, in truth, certainly, surely, yes, yes truly, yes indeed, really.

Արդարութիւն *s.* justice, equity, right, uprightness, loyalty, fidelity; rectitude, reason.

Արդեան *S.* Արդի.

Արդեօք *ad.* perhaps, never, if, not, still, even; certainly, undoubtedly, indeed; *կամք* -, will you? *ու կարեմ* -, I cannot; *այնչափ իմաստուն է, որպիսի ոչ դք* -, he is as learned as any one; *չգիտեմ արարից* - *թէ ու*, I know not whether I shall do it or not? *Հարցանէք թէ - սիրեցեմ զձեզ*, you ask if I love you? *Տէ* -, God forbid! [now; before.]

Արդէն, **Արդէն իսկ** *ad.* already, even

Արդի, *դեպ* *a.* present, new, recent, modern; - *ծնեալ*, newly born; - *ք*, the moderns.

Արդիւն *S.* Արդիւնք.

Արդիւնաբեր, **Արդիւնական** *a.* meritorious, fruitful, useful, profitable.

Արդիւնանամ, *ացայ vn.* to be carried into effect, to produce some effect or fruit. [դիւնաբեր.]

Արդիւնաշատ, **Արդիւնատու** *S.* Արդիւնատրեմ, *եցի va.* to bear fruit, to make a favourable impression, to be advantageous.

Արդիւնատրութիւն *s.* production, fruit, utility. [man.]

Արդիւնարար *a. s.* fruitful; husband.

Արդիւնարարութիւն *s.* production; tillage, agriculture.

Արդիւնացուցանեմ, *ուցի va.* to make useful or fruitful, to produce, to fructify; to effect, to execute, to complete.

Արդիւնաւոր, *աց a.* meritorious, useful, fruitful.

Արդիւնաւորիմ, *եցայ vn.* to be meritorious or fruitful. [fruit, utility.]

Արդիւնաւորութիւն *s.* fecundity;

Արդիւնք, *դեանց s. pl.* production, fruit, utility; work; merit; deed, effect, operation; price; reality; *արդեամբք*, *ad.* in effect, really, actually, positively; *յս ամէլ*, to effect, to execute, to fulfil; *բանքն* - *լինէին*, the words were fulfilled, realized; *իրացն իսկ* - *ազադակէն և վկայեն*, the actions speak for themselves; - *իրաց*, experience; *յարդեանց* *իրացն*, by experience.

Արդկեմ, *եցի va.* to polish up; - *զկաւահ*, to iron linen.

Արդհարսուռք *sf. pl.* new-brides.

Արդն, *դուռք s.* lance, spear.

Արդնակիր, **Արդնաւոր** *a.* javelin-bearer, pikeman.

Արգելնիէզ *a.* tilter; - լինել, to tilt;
- խաղարկութիւն, joust, tournament.

Արդու, *այ s.* artabe, epha, (an ancient measure of the capacity of 65 litres).

Արեգ, *ի s.* sun: the eighth ancient month of the Armenians; - քաղաք, *որ.* city of the sun, Heliopolis; *յ-* կուսէ, on the eastern side.

Արեգակն, *սկան, կուսիք, կանց s.* sun; *S.* Արեւ.

Արեգակնաբար *ad.* sunlike.

Արեգակնակ *s.* balcony.

Արեգակնակէզ *a.* burnt by the sun, tanned.

Արեգակնաճեմ *a.* where the sun shoots or enters, bright; solar.

Արեգակնային *a.* solar.

Արեգակնապէս *S.* Արեգակնաբար.

Արեգակնառես *a.* where the sun shines or shoots, luminous, clear.

Արեգակնափայլ *a.* shining like the sun, brilliant, resplendent, clear.

Արեգակէս *a.* bright, luminous.

Արեգգէմ *a.* exposed to the sun.

Արեգունի *a.* sunny. [warm.

Արեգիւր *a.* warmed by the sun,

Արեկ *a.* strong, violent.

Արեկան *s.* jaundice.

Արեկակից *a.* of the same blood, consanguineous, kindred, relation.

Արեկակցութիւն *s.* consanguinity, kindred.

Արեկնաճեմ *a.* bloody, sanguinary.

Արեւ, *ու. s.* sun; light; life, day; *յ-* աւ դալ, to come in broad, day-light, to come before the sun sets; *յ-ն երգ-նուլ*, to swear by one's days or life; *զքաղցր -ն յայաց հանել, զրկել յ-է*, to deprive of light, to blind; *յ-է արկանել, զ-հատանել*, to murder, to kill; to lose one's life; *ի մտանել -ու.*, the setting of the sun; *յեւանել, ի ծագել -ու.*, the rising of the sun; *լմպել յ-աւրուք*, to drink to the health of some one, to toast; *մուսք, ելք -ու.*, sun set or -- down, sun rise.

Արեւագալ, *ի s.* day-break, dawn, sun rise.

Արեւադարձ *s.* tropic.

Արեւադէմ *s.* bot. vanilla; heliotrope.

Արեւադիտակ *s.* helioscope.

Արեւածաղիկ *s.* bot. litmus, turnsole, sun-flower.

Արեւածայրք *S.* Արեւագալ.

Արեւակայք *s.* solstice.

Արեւակէզ *a.* tanned; - լինել, to be sun-burnt. [stroke.

Արեւահար լինիմ *vn.* to have a sun-

Արեւահարք *S.* Արեւագալ.

Արեւամերձ, Արեւամերձութիւն *s.* perihelion.

Արեւանմանութիւն *s.* parhelion.

Արեւաչափ (գործի) *s.* heliometer.

Արեւապաշտ *a.* who worships the sun.

Արեւացոյց (գործի) *s.* gnomon.

Արեւացուցակ *s.* sun-dial.

Արեւափառ *a.* splendid, brilliant.

Արեւելագէտ *s.* orientalist.

Արեւելաժառանգ *a. s.* conqueror or master of the eastern regions.

Արեւելակողմ, Արեւելակողս *s.* eastern region, East.

Արեւելանշան *a.* that has appeared or shone in the East.

Արեւելայ, եայց *a. s.* oriental; -ք, արեւելիք, the orientals; the eastern regions.

Արեւելեան *a.* oriental, eastern; Հողմն -, east-wind; Երկիր, Հողմն -, East, eastern region.

Արեւելք, ելից *s. pl.* East; sun rise; eastern regions, the orientals; դարձուցանել յարեւել, to set towards the East; կորուսանել, չփոխել զարեւել, to turn from the East. [ing term].

Արեւիկ *s.* little or sweet sun (jest-

Արեւիւշտ *a.* ungrateful.

Արեւկայ *a.* a sunny day; fine weather.

Արեւմուտք, մուկ *s. pl.* West; sun set; the western nations; յարեւմուտս կոյս, westerly, towards the west.

Արեւմտեայ, եայց *s.* west; -ք, the western nations.

Արեւմտեան *a.* westerly, western, west; Հողմն -, west, westerly wind; Հողմն -, west, western region.

Արեւառութիւն *s.* health; toast; ըմպել յ-աւրուք, to give a toast, to drink to the health of some one.

Արեւորդիք *s. pl.* sons or worshippers of the sun.

Արդն *s.* alum.

Արէս, *ի s.* Mars, (god and planet); -ի or -եան դաշտ, field of Mars.

Արթնի, *յ-* *ad.* awake.

Արթնական *a.* watchful, vigilant.

Արթնանամ, ացայ *vn.* to awake.

Արթնութի *s.* watch; want of sleep: vigilance, diligence, precaution, care.

Արթուն, Թնոց *a.* watchful, that does

not sleep; alert, lively, vigilant, diligent, careful; - հալ, to watch; բռն ընդ - լինիմ, to doze, to drowse, to be half asleep.

Արժան, ից *a.* worthy, proper, suitable, fit; cheap; *s.* dignity; right, equity, justice; - է, it suits, it befits, it is necessary; ոչ է -, it is not just, necessary, convenient; - համարել, to judge worthy; to deign; ոչ - համարել, to disdain, to judge unworthy; - քնէ էր, was it necessary? - է իրաւ է, it is just to, fit; յ-ս, - սալ, վաճառել, քնէլ, to give, to sell, to buy cheap or cheaply. [thy.

Արժանազոյ *a.* laudable, praise-worthy.

Արժանատաւանդ *a.* worthy heir.

Արժանալուք *a.* that deserves to be heard.

Արժանահայց *a.* justly demanded; that demands worthily.

Արժանահաս *a.* that happens deservedly, worthy.

Արժանահասոյց *a.* paid justly.

Արժանահաւատ *a.* credible, worthy of being believed, faithful, worthy to be trusted or believed.

Արժանանամ, աջայ *vn.* to be worthy, to deserve, to make one's self worthy.

Արժանապատիւ *a.* worthy of honour, honourable, that deserves respect, respectable.

Արժանապատուութիւն *s.* dignity, eminent quality, greatness, honour, character.

Արժանապէս *ad.* worthily.

Արժանալոյքել *a.* worthy, just; very suitable, becoming.

Արժանացուցանեմ, ուցի *va.* to make worthy.

Արժանաւոր *a.* that deserves, worthy, just, meritorious.

Արժանաւորեմ, էջի *va.* to deserve, to render worthy; to obtain, to procure.

Արժանաւորիմ, էջայ *vn.* to be worthy, to merit.

Արժանաւորութիւն *s.* dignity, merit.

Արժանաբաւ *a.* worthy of glory, that deserves to be glorified.

Արժանեմ, էջի *va.* - արժան, to coin, to mint; to stamp, to impress.

Արժանընդունակ, Արժանընկալ *a.* that is worthy of being received or granted, agreeable.

Արժանի *a.* worthy, that deserves something; just, convenient, suitable,

decent, proper; - համարել, to deign; քնալ - . to go worthily, conformably; - . բոս արժանւոյն, յ-, *ad.* worthily, justly, suitably; - լինել, to be worthy, to deserve; - առնել, *S.* Արժանաւորեմ.

Արժանիք, նեաց *s.pl.* dignity, merit, importance; բոս արժանեաց, worthily, meritoriously. [stamp.

Արժանք *s.pl.* dignity, merit: coin,

Արժեմ, էջի *vn.* to cost, to amount, to stand in; to be worth; հաւասար -, to be equivalent.

Արժեցուցանեմ, ուցի *va.* to estimate, to price, to value.

Արժեքին *s.* prime cost, cost price.

Արժեք, Արժողութիւն *s.* value, price.

Արի, բոյ, բեաց *a.* valiant, valorous, courageous, manly, strong, bold, intrepid, brave; Արիք, the Persians.

Արիաբար *ad.* valiantly, valorously, courageously, manly, bravely, strongly, vigorously; resolutely, generously, magnanimously.

Արիական *a.* masculine, manly, strong; valiant, courageous; - ազգ., the Persian nation.

Արիանամ, աջայ *vn.* to have courage, energy, to be strong, to be notable for courage.

Արիանոս, ի *s.* Arian.

Արիացուցանեմ, ուցի *va.* to encourage, to embolden, to strengthen.

Արիութիւն *s.* valour, courage, bravery, boldness, firmness, steadiness.

Արիւն, բեանց *s.* blood, kin; - խաղող, unpreserved wine, must, wine; - րեամբ ներկել շաղախել, to imbue with blood, to spot with blood; - հեղուլ, to shed blood, to kill, to wound; - անել, to bleed; հոսումն արեան, hemorrhage; կցորդ արեան, who sheds blood with another, consanguineous, of the same blood, related; *S.* Ապաժողժ.

Արիւնագոյն *a.* of a blood colour, red, sanguine.

Արիւնաղանդ *a.* bloody.

Արիւնաթաթաւ *a.* bloody, dyed, stained with blood.

Արիւնալից *a.* full of blood.

Արիւնախանձ *a.* bloody, bloodthirsty, sanguinary, cruel, that delights in shedding human blood; that loves blood. [blood.

Արիւնախառն *a.* bloody, mixed with Արիւնակալ, աջ *s.* vessel to hold blood, cup of libation.

Արիւնահան, Արիւնահեղ *a. s.* sanguinary; murderous, bloodshedder.

Արիւնահեղութիւն *s.* bloodshed, slaughter, massacre, carnage, bloodiness.

Արիւնահոս *a.* bleeding, bloody.

Արիւնայեղութիւն *s.* abundance of blood.

Արիւնային *a.* sanguine, that abounds in blood, sanguineous.

Արիւնանամ, ացայ *vn.* to be turned or changed into blood; to become red.

Արիւնաներկ *a.* coloured with blood.

Արիւնանշան *a.* marked with blood.

Արիւնաշատ *a.* who has much blood, sanguine. [blood shed.

Արիւնապարտ *a.* responsible for

Արիւնասակաւ *a.* who has little blood.

Արիւնասէր *a.* that loves blood, sanguinary.

Արիւնարբու *a.* blood-sucking, bloody, sanguinary, bloodthirsty.

Արիւնացայտ *a.* who emits blood, bloody.

Արիւնեմ, եջի *va.* to bleed.

Արիւներանգ *a.* colour of blood, red, bloody.

Արիւնընծայ *a.* offered with the blood.

Արիւնհեղութիւն *S.* Արիւնահեղութիւն.

Արիւնհոսութիւն *s.* hemorrhagy.

Արիւնոռոգ *a.* watered with blood.

Արիւնոտ *a.* sanguine, full of blood.

Արիւնորակ *a.* having the colour of blood, sanguine, red.

Արիւնոռշա *a.* bloody, full of blood; sanguinary, bloodthirsty.

Արծաթ, ոյ *s.* silver; coin, money, species; -ոյ տալ, վաճառել, to sell for ready money; քերել զ-, to take or wear the silver off; անթ -ոյ, a silver vase. [*s.* slave.

Արծաթադին *a.* bought for money;

Արծաթադոյն *a.* silvery, having the colour of silver.

Արծաթագործ, ի, աց *s.* silversmith; *a.* silver. [silversmith.

Արծաթագործութիւն *s.* trade of a

Արծաթագօծ *a.* silvered.

Արծաթագօծեմ, եջի *va.* to silver, to plate, to wash with silver.

Արծաթածրար *a.* that hides or has hidden the money. [silver.

Արծաթահանք, հանաց *s. pl.* mine of

silver, silversmith; մուլից *s.* melter of silver with silver; that is entirely of silver.

Արծաթաճաճանջ *S.* Արծաթափայլ.

Արծաթապատ *a.* silvered.

Արծաթառու *a.* that has received or borrowed money.

Արծաթասէր *a.* that loves money, avaricious, covetous, too fond of money.

Արծաթալաճառ *s.* silversmith, who sells silver-plate; money-changer.

Արծաթարար, աց *s.* silversmith.

Արծաթափայլ *a.* shining or polished like silver, silvery, having the colour of silver.

Արծաթեղէն *a.* silvery, made of silver; *s.* silver plate.

Արծաթեմ, եջի *va.* to silver.

Արծաթի *a.* silvery, made of silver; *s.* silver-coin.

Արծաթումն *s.* silvering.

Արծաթունակ *s.* trunk; poor-box.

Արծաթսիրութիւն, Արծաթբաղցութիւն *s.* love of money, avarice.

Արծարծանեմ, ծի, Արծարծեմ, եջի *va.* to stir, to poke, to blow the fire; to incense, to animate, to irritate; to revive, to renovate, to renew.

Արծարծիլ *a.* kindler.

Արծարծումն *s.* rekindling.

Արծիւ *S.* Արծուի.

Արծնեմ, եջի *va.* to enamel.

Արծուառիւծ *s.* griffin.

Արծուաքար *s.* eagle-stone.

Արծուէնշան *a.* that has the sign of an eagle; *s.* eagle (standard).

Արծուի, ծուղ, ծուեաց *s.* eagle; ձաղ-արծուղ, eaglet; էգ -, eagless.

Արծուանկ *a.* that has an aquiline nose.

Արկած *a.* endorsed, cloathed.

Արկած, էջ *s.* misfortune, disaster, calamity, mischance, mishap, danger, peril, risk, hazard, chance, adversity, storm, tempest, evil.

Արկանելի *s. a.* clothing, dress, apparel; cloak; that throws, that puts, that pours.

Արկանել, արկիլ *va.* to cast, to throw, to shoot; to put away, to reject; to reduce to, to bring to; to sow, to scatter, to spread; to pour out, to shed; to mix; ի մէջ - զանձն, to intermeddle, to intrude, to enter; - ի մէջ, ի ներքս, to thrust in, to introduce, to mix; - ի միտս, to insinuate; - զանձն ընդ, ի ներքոյ, to undergo; - զիւրեւ, զանձամբ, to endorse, to put on one's back; to put on, to dress one's self; -

աղիւս, to make bricks; - զկալ, to winnow corn; - ողորմութիւն, to pity; - ընդ յետան, ընդ սրոց, to whet, to sharpen; - ընդ սղոցաւ, to saw; - ջուր, to pour water; գուժս -, to pity; խոնկ -, to cense, to perfume with incense; ի խնդիր -, to seek, to trouble one's self to find; ձայն -, to cry, to scream, to shriek; վարձս, սակ -, to bargain, to make an agreement, to contract; վիճակ -, to cast or draw lots; ի կիր, ի վար, ի գործ -, to use, to employ, to make use of; ձեռն -, to undertake; - ընդ աստիկոտանօք, to make doubtful, to doubt; - ի մոռացօնս, to forget; - զանձն ի վտանգ, to place one's self in danger; - ի յուսահատութիւն, to reduce to despair.

Արկանիմ, արկայ *vp.* to throw one's self, to fall; to dress one's self.

Արկղ, կեղայ *s.* chest; caisson; trunk, box; զնեւ յարկեղ, to pack up, to put in a chest; հանեւ յարկեղէ, to unpack.

Արկղագործ, Արկղակերտ *s.a.* trunk-maker, box-maker; made like a box or trunk.

Արկղակաւ, ալ *s.* cashier. [box.

Արկղիկ *s.* casket, cash-box, small

Արկնոց *S.* վանդակ.

Արկուած *S.* Արկած *s.a.*

Արհամարհ *a.* despicable, contemptible, vile, abject, low, poor, sorry.

Արհամարհանք *s.pl.* contempt, disdain; outrage, offence, injury; արհամարհանք *ad.* disdainfully, contemptuously.

Արհամարհեմ, եցի *va.* to despise, to repulse, to disdain; to aggrieve, to offend; to vex; to debase.

Արհամարհիչ, Արհամարհոս *a.* contemptuous, despicable, disdainful, offensive.

Արհամարհութիւն *s.* contempt, disdain, abjection, shame; vexation, offence, humiliation.

Արհաւիրք, արհաց *s.* fright, terror, great and sudden fear, dread, consternation, shock.

Արհեստ, etc. *S.* Արուեստ, etc.

Արձագանդ, ալ *s.* echo; resound, repercussion; - աաւ, to echo.

Արձակ, ալ *a.* free, loose, untied; open, unsealed; vast, spacious; ample; licentious, rash, dissolute, debauched, unbridled; prosaic; - բան, prose; -

համարձակ, boldly, frankly; --, freely.

Արձակաբան *s.* prose-writer.

Արձակահէր *S.* Հերարձակ.

Արձակավայրք *s.* suburbs; outskirts (of a town).

Արձակաքաղաք *s.* open town, country town; without fortification.

Արձակաքայլ *a.* free, that goes without hinderance, freely.

Արձակեայն *sf.* woman divorced by her husband.

Արձակեմ, եցի *va.* to untie, to loosen, to detach, to break; to unchain, to slacken; to unpack, to unfold; to unload, to deliver; to dispatch, to expedite, to send; to release, to let go; to relax; to throw, to thrust, to fling, to shoot; to discharge, to disband, to dismiss; - ի մեղաց, to absolve; - քարինս պարսառակաւ, to sling; ձայն -, to scream, to cry; աչս -, to ogle, to cast eyes on; - խառագայթս, to cast a brilliancy, to shine; բոցս, կայծակունս -, to sparkle; կեցս -, to fling, to yerk; նետս -, to draw the bow; հրացան -, to let off a gun; հրեա -, to fire a cannon; - զկին, to divorce; - զատեան, to dismiss the session; - զղբ, to dismiss a person; փուր -, to fart, to break wind.

Արձակերասան, Արձակերասանակ *a.* ad. unbridled, unruly; helter-skelter.

Արձակիմ, կեցայ *vn.* to be untied, delivered, detached, liberated.

Արձակիչ *a.* who delivers, unties, liberates.

Արձակումն *s.* deliverance; shoot; disbanding troops; dismission; - ի մեղաց, absolution; - հրացանի, discharge; - կնոջ, divorce.

Արձակուրդ *s.* leave, holidays; *S.* Արձակումն.

Արձան, ալ *s.* column; statue, figure, image, idol; instrument, writing; Հերակլեան ք, the pillars of Hercules; կաւ - անմուաց, to become an eternal monument.

Արձանագիր, գրաց *s.* inscription, title; epitaph; trophy, protocol; matriculation.

Արձանագործ *a.* stone, stony; *s.* *S.* Անգրիագործ.

Արձանագործութիւն *S.* Անգրիագործ, Արձանագրեմ, եցի *va.* to inscribe, to write; to enrol, to check; to register; to record, to draw deeds; to enter a will.

Արձանագրութիւն *s.* acts, registers; enrolment, writing, deed, book, roll, record, protocol; inscription; account, list, memorial; calendar of the ancient Romans.

Արձանական *s.* register; epitaph; funeral sermon.

Արձանանամ, *ացայ տ.* to become like a statue, to be firm, fixed; to stop; to stand, to stand upright.

Արձանացուցանեմ, *ուչի տ.* to convert into a statue; to raise, to erect; to establish; to exhibit, to represent; to inscribe, to write; to register, to record.

Արձանութիւն, **Արձանումն** *s.* stability; representation; establishment.

Արձանունակ *S.* վիմաճին.

Արձէնք *s.* pl. pitch-fork.

Արձոյլ *s.* hoop-net, net, snare, toils.

Արձիճ *S.* Կապար.

Արմ, *ի* *s.* stump, root; stem, set, block, chump; *առ արմամբ խել*, to eradicate; *առ արմին դնել*, to place near the root.

Արմանամ, *ացայ տ.* to be benumbed; to be stunned; to be astonished.

Արմատ, *ոյ* *s.* root; stump; trunk, stem; source, origin, cause; *—ա առ նուր*, *արձակել*, to take root.

Արմատագէտ *s.* botanist.

Արմատախիլ առնեմ, **Արմատախլեմ**, *եչի տ.* to eradicate, to pull up, to extirpate.

Արմատական *a.* radical. [herbs.

Արմատակեր *a.* that eats roots or

Արմատանամ, *ացայ տ.* to take root, to take hold, to grow.

Արմատաքինջ *a.* extirpated.

Արմատաքի *ad.* rootedly, radically; *— խել*, to pull up by the roots, to eradicate, to displant, to grub up; *— խրումն*, eradication. [phenix.

Արմաւ, *ու*, *ոյ* *s.* date; date-tree;

Արմաւաստան *s.* spot planted with palm-trees.

Արմաւենի *s.* palm-tree, date-tree; palm; branch of a palm-tree, palm; *իւղ արմաւենոյ*, palm-oil.

Արմն *S.* Արմ.

Արմնիմ *S.* Արմատանամ.

Արմուկ, **Արմուկն** *s.* elbow; fore-arm; *արմկամբ խել*, *մղել*, to elbow, to push or thrust with the elbow.

Արմուկք, *տեայ* *s.* corn, corn-crops; production, fruit, product.

Արշալոյս, **Արշալուրդք** *s.* dawn, day-break, twilight, aurora; *S.* Աշալուրդք.

Արշաւ *s.* course.

Արշաւակի *ad.* currently, rapidly.

Արշաւահանդէս *a.* that runs, races; olympic.

Արշաւան, *նայ* *s.* course; eruption, invasion, incursion, excursion, descent; expedition; *—ք ձիոյ*, league (four kilometres, two and a half English miles).

Արշաւասոր *a.* that runs rapidly.

Արշաւեմ, *եչի տ.* to run; to go quick and with impetuosity, to run as fast as possible; to gallop; to make an incursion or excursion, to pursue.

Արշաւեմ, *եչի*, **Արշաւեցուցանեմ**, *ուչի տ.* to gallop, to cause to gallop; to make run; to force one to make an excursion, invasion.

Արշոյր, *արուրի* *s.* latten, brass.

Արու, *ուայ* *a.* male.

Արուագէտ *a.s.* sodomite.

Արուագիտութիւն *s.* sodomy.

Արուախեղդ *a.* that chokes the males.

Արուական *a.* male, masculine.

Արուամոյ *S.* Արուագէտ.

Արուայիկ *a.* arabian.

Արուարձական, **Արուարձային** *a.* bordering, frontier, neighbouring.

Արուարձան, *այ* *s.* suburb.

Արուարձանեայք, *եայց* *s.* pl. inhabitants of a suburb; outskirts, suburbs.

Արուք *a.* meager, thin, dry, barren.

Արուեստ, *ից* *s.* art, trade, profession, study, condition, office; artifice, expedient, means, invention, ingenuity; sign, miracle; *ազատական*, *մքեւական*, *գեղեցիկ* *—ք*, the liberal, mechanical, fine arts.

Արուեստաբար *ad.* artistically.

Արուեստագէտ *a.s.* artisan, artist, master, author.

Արուեստագիտութիւն *s.* knowledge of arts; state of one skilled in the arts; qualification to become master, skilfulness.

Արուեստագիր *s.* a. calligrapher; that is skilfully written.

Արուեստագիւտ *a. s.* inventor, author, master.

Արուեստախառն *a.* artificial.

Արուեստախօս, etc. *S.* Ճարտարախօս, etc.

Արուեստական *a. s.* technical, artificial; artful; factitious; skilful; mu-

sical; musician, composer; music, symphony.

Արուեստակեալ *a.* affected, studied, formal, stiff, finical.

Արուեստակեմ, եյի *va.* to make with art or cunning; to invent, to affect, to pry into.

Արուեստակերուած *s.* manufacture; -ս յօրինել, to manufacture; *a.* embroidered with art; delicately painted in miniature.

Արուեստակից *s.* companion, associate in the same art.

Արուեստակութիւն *s.* artifice; affectation, scrutiny.

Արուեստահանդէս *s.* exhibition.

Արուեստահետակ *a.* woven or made with art. [fitted.

Արուեստաշարմար *a.* well made, well [made.
Արուեստանոց *s.* workshop, workroom.

Արուեստաշէն *a.* well made; skilfully

Արուեստապետ *s.* master of arts, foreman, overseer; chief artist.

Արուեստապէս *ad.* skilfully, ingeniously, with art.

Արուեստասեր *a.* industrious, who works diligently, skilful, ingenious, artful.

Արուեստաւոր *s.* artisan, artist, workman, manufacturer, maker; *a.* artificial, ingenious; artful.

Արուեստաւորեմ, եյի *va.* to make with art; to invent, to find.

Արուեստաւորութիւն *s.* artifice.

Արուեստագիտութիւն *S.* Արուեստագիտութիւն.

Արուեստեմ *S.* Արուեստակեմ.

Արուէդ, Կիւայ *s.* hermaphrodite, androgyne.

Արուծիւն, Արուծիւն *s.* virility, manhood; courage, valour; fortitude, virtue; male sex; seed of man.

Արուեակ, սեկի *s.* Venus, Lucifer; devil.

Արջ, ոյ, ուշ *s.* bear; - մասակ, she-bear; կորիւն արջու or արջուկ, bear's cub.

Արջային *a.* arctic.

Արջապան *s.* bear-ward.

Արջաւ, ոյ *s.* ox; -ք, cattle.

Արջաւամահ *s.* mortality of cattle.

Արջաւամորթ *s.* skin or hide of an ox.

Արջաւաղիւ *s.* pizzle; whip.

Արջասպ, ոյ, Արջասպ, ի *s.* vitriol.

Արջադուռ *s.* raven, crow.

Արջնագետ *a.* dressed in a black or dark coat.

Արջնաթոյր *a.* black, dark; dull, sad, melancholy.

Արջնասեւ, Արջնասեակ *a.* dull, dark, black, gloomy, sad, melancholy.

Արջեղեղ *s.* bot. fennel-flower.

Արջուակ *s.* bot. truffle. [soil.

Արա, ոյ *s.* field, piece of arable land, Արաբերեմ, եյի *va.* to utter, to pronounce.

Արաբերութիւն *s.* pronunciation.

Արապրեալ *a.* produced; -ւ, product. [express.

Արապրեմ, եյի *va.* to produce; to Արապրութիւն *s.* production, generation, reproduction; expression; -

Հաւատոյ, creed. [sate.

Արապրում, եղայ *vn.* to extravasate.

Արապրումն *s.* extravasation.

Արապրած *a.* driven out, banished, exiled.

Արապածեմ, եյի *va.* to drive out, to banish, to exile. [dem.

Արախոյր, ուրի *s.* tiara, mitre, dia-

Արախուրակ, աջ *s.* cover, veil; *S.* Արախոյր.

Արախուրեմ, եյի *va.* to crown.

Արապրեմ *a.* excentric.

Արապրեմութիւն *s.* excentricity.

Արապրածեմ *S.* Արապրածեմ.

Արապրայտ *a.* ad. evident, clear; evidently.

Արապրայտեմ, եյի *va.* to declare, to express, to utter.

Արապրէկ *S.* Արապրէկ.

Արապրեկազոյն *a.* very or more ardent, much inflamed.

Արապրեկանում, ազայ *vn.* to become ardent or red, to catch fire, to inflame.

Արապրեկութիւն *s.* ignition.

Արապրեկանում, չաքեալ *vn.* to expire, to die.

Արապրեկեմ, եյի *va.* to expire, to die; to exhale; to exude, to perspire, to transpire.

Արապրեկութիւն *s.* perspiration, exudation, exhalation; vapour.

Արապրեկ *s.* land-surveyor.

Արապրեկեմ, եյի *va.* to survey; to measure (land).

Արապրեկութիւն *s.* land-surveying.

Արապրողոյտ *a.* strayed, out of the road.

Արապրումն *S.* Արապրում.

Արապրումնութիւն *S.* Արապրում.

Արտասանեմ, եջի va. to pronounce, to utter, to articulate, to sound, to recite.

Արտասանութիւն s. pronunciation, articulation, recitation.

Արտասուաբեր a. that causes, produces tears, that weeps.

Արտասուագին a. ad. melting in tears, all in tears, weeping; lamentably.

Արտասուագող a. that cries while weeping.

Արտասուաթոր a. lachrymal, that sheds tears.

Արտասուալիր, Արտասուալից a. tearful, all in tears; weeping.

Արտասուախառն a. mixed with tears; weeping, tearful.

Արտասուակաթ S. Արտասուաթոր.

Արտասուակից, Արտասուակցորդ a. that weeps with, that participates in the sorrow of another; - լինիմ, to weep together; to console.

Արտասուայեղց a. melting in tears, weeping.

Արտասուեմ, եջի vn. to weep, to shed tears; to lament, to groan, to complain; to deplore. [rable.

Արտասուելի a. lamentable, deplorable.

Արտասուք, սուաց s. pl. tears, lamentation; յարտասու հարկանել, լուծանել, to melt in tears; արտասուք, with tears; ջերմարտասու իջուցանել, լալ ջերմ արտասուք, to cry bitterly; ալք յարտասու, with tears in the eyes; արտասուքն թանալ, ոռոգել, to water with tears; - հոսէին յաչաց նորա, the tears ran from his eyes; սրբել զարտասու յաչաց, to dry one's tears.

Արտավար, այց s. husbandman; ground for tillage, arable land.

Արտավայեմ, եջի va. to shine, to sparkle, to be resplendent; to glitter.

Արտաքին, քնոց a. exterior, external, extrinsic; superficial; profane.

Արտաքնայարդար a. that is only outwardly clean, false, feigned, pretending; - առաքնութիւն, pretending, deceptive virtue.

Արտաքնոց s. privy, necessary.

Արտաքոյք pr. ad. out, abroad; outwardly, outward, externally; - քաղաքին, out of town; - ժամու, beyond the hour.

Արտաքոյք s. pl. outward appearance, external part.

Արտաքուստ ad. out, outwardly, ex-

ternally; սուգն - միայն է, mourning is merely outward shown.

Արտաքս ad. out, outwardly.

Արտաքսեմ, եջի va. to put out, to drive out, to exclude.

Արտաքսումն s. exclusion; expulsion.

Արտեմիս, Արտեմուհի S. Անահիտ.

Արտեւան, ի, նայց s. top, summit, the highest part of a mountain, of an edifice; - ունք pl. eye-lid, eye-lash.

Արտիկ s. wild sheep.

Արտոյտ, տուտի s. lark, skylark.

Արտորայ, էջ, Արտորեայ, բէից s. field, country.

Արտուղի a. stray, misled; - շաւիղ, by-way; ըստ - անկանել, մոլորել, to go wrong way, to err.

Արտունութիւն, Արտունութիւն s. privilege, prerogative, right, favour, exemption, immunity.

Արտօսր s. tear; S. Արասսուք.

Արտօսարբեր, etc. S. Արասսուք, բեր, etc. [weeps.

Արտօսարհառաջ a. that sighs and **Արտօսարհոս S. Արասսուաթոր.**

Արի S. Արփի.

Արփագեղք s. pl. sun and moon.

Արփաթեւեմ vn. to fly in the air.

Արփամերձ a. near the sun.

Արփեան, փենից, Արփենի a. solar; luminous, bright, celestial.

Արփի, փւղ, փեաց s. sun, luminary; heaven, ether; light, brightness, splendour. [or light.

Արփիաբնակ a. that dwells in heaven

Արփիագեղ a. beautiful, luminous like the sun, bright, brilliant.

Արփիագնաց a. that walks boldly in the light; that goes to heaven or towards the sun.

Արփիազարդ a. adorned by the sun or light, luminous, bright.

Արփիական S. Արփենի.

Արփիահրաշ, հրատ or ճաճանչ a. very luminous, extremely bright, brilliant, resplendent.

Արփիաճեմ a. that walks in the light; that goes like the sun; bright, luminous.

Արքայ, էջ s. king; prince, monarch, potentate, sovereign; **արքայից -**, king of kings, emperor; **կեցցէ -**, God save the King! long live the King!

Արքայաբար ad. royally.

Արքայադունդ s. royal regiment or guard.

Արքայազն, զուհի, զանց *s.* royal prince.

Արքայական *a.* royal.

Արքայակերպ *a.* royal; *ad.* kinglike, kingly, royally.

Արքայանիստ *a.* where the king resides; - քաղաք, *s.* capital.

Արքայաշէն *a.* made or built by the king; royal, magnificent.

Արքայաշուք, Արքայապատիւ *a.* that has royal honour; royal.

Արքայաջուր *s.* aqua-regia.

Արքայասպան *s.* regicide.

Արքայատուր *a.* given by the king.

Արքայաքան *s.* palace or city of the king.

Արքայիկ օձ *s.* basilisk (lizard).

Արքայիկազնի *s.* walnut-tree or almond-tree. [*ce.*]

Արքայորդի *s.* son of the king, prince.

Արքայութիւն *s.* royalty, reign, kingdom; heaven, paradise.

Արքայուհի *sf.* queen; Կեցցէ՛ - God save the Queen!

Արքեան *a.* royal; - Թագաւորութիւն, reign; - տիկին, queen, royal princess. [*tropolitan.*]

Արքեպիսկոպոս *s.* archbishop, metropolitan.

Արքեպիսկոպոսական *a.* archiepiscopal. [*ric.*]

Արքեպիսկոպոսարան *s.* archbishop-palace.

Արքեպիսկոպոսութիւն *s.* archiepiscopacy.

Արքեմանդրիտ *s.* archimandrite.

Արքունական *a.* royal; - Ճանապարհ, great thoroughfare, high-road.

Արքունատուր *a.* given by the king or Court.

Արքունի *a.* royal; aulic; - Ճանապարհ, պողոտայ, high-way, road-way.

Արքունիք, նեայ *s.* palace, royal residence; court, courtier; յարքունիս աշուղ, գրաւեւ, to confiscate.

Արքունուստ, յ- *ad.* from the Porte or Grand-Seignior's court; from the public treasure.

Արօս, Ի *s.* bastard.

Արօսի *s.* sorb-tree, beam-tree; sorb, sorb-apple.

Արօս, Ից *s.* pasturage, pasture, pasture-ground, herbage.

Արօսական *a.* *s.* that pastures, eats grass, at pasture, at feed; that leads cattle to pasture, herdsman, shepherd; pasturage. [*plough.*]

Արօր, ոյ, Ի *s.* plough; - առնեմ, to

Արօրագիր *s.* ploughman, plougher, husbandman; *a.* ploughed up, tilled; - , արօրաձիգ առնել, to plough up, to till; - լինել, to be ploughed up or tilled. [*նեւ.*]

Արօրագրեմ, եջի *S.* Արօրագիր առ

Արօրագրութի *s.* tillage, ploughing.

Աւագ, աջ *a.* greater, eldest, oldest, senior; chief, first, noble, nobleman; prior, superior; - շաբաթ, holy-week; - ուրբաթ, good-friday; - սեղան, խորան, high altar.

Աւագադոյն *a.* older.

Աւագախումբ *a.* composed of nobility; - առեան, assembly of emperors, kings, etc.

Աւագամեծար *a.* noble, excellent, much honoured, very estimable.

Աւագանամ, աջայ *vn.* to ennoble one's self.

Աւագանի *s.* court, nobility, grandee.

Աւագափող *s.* trombone.

Աւագերէց *s.* archpriest, parish-priest.

Աւագոյթ *s.* old age.

Աւագորեար *s.* court, nobility.

Աւագութիւն *s.* greatness, excellence, sublimity, dignity, degree, degree of honour, nobility; majority.

Աւագուհի *sf.* lady; - վանաց, prioress, abbess.

Աւագիկ *ad.* there is, here is.

Աւաղ, ոյ *s.* sand, gravel; powder; - ջանել, to gravel; խրել յ-ի, to run upon a sand, to stick fast in the sand; շփել-ով, to scour with sand; տեղի, փոս - ոյ, sand-pit; Ժամացոյց յ-ոյ, hour-glass.

Աւաղակ, աջ *s.* thief, robber, rifier; assassin, brigand, high-wayman.

Աւաղակաբար *ad.* like brigands.

Աւաղականոց *s.* receptacle for thieves. [*sand.*]

Աւաղակապ *a.* bound or confined by

Աւաղակապետ *s.* captain of robbers.

Աւաղակեմ, եջի *va.* to assassinate, to plunder, to rob.

Աւաղակոյս *s.* sand-banks, shelves, quick-sands, downs; *a.* gathered together like sand, numerous.

Աւաղակութիւն *s.* robbery, depredation, assassination.

Աւաղակուտ *a.* full of robbers; who loves robbery.

Աւաղահիմն *a.* built on the sand.

Աւաղաման *s.* pounce-box, sand-box.

Աւազան, *այ s.* basin of a fountain; bath, bathing tub; pool, reservoir of water; horsepond; basin; - *ձկրառութեան*, font, baptistery. [ble.

Աւազանման *a.* like sand, innumera-

Աւազաբեղ *S.* Աւազակոյր.

Աւազաշէն *S.* Աւազաշին.

Աւազակու *a.* fallen or ruined from having been built on sand.

Աւազեղէն *a.* sanded, sandy, sandish.

Աւազեմ, *եղի va.* to sand, to gravel.

Աւազին, Աւազու *a.* sandy, gravelly; - *բ.* sand-banks, quick-sands, downs; sand-pit; *խրել յ-ս*, to run upon a sand. [plain, to lament.

Աւալ *int.* alas! - *ս արկանել*, to com-

Աւազաձայնութիւն *s.* complaint, moan, lamentation.

Աւազեմ, *եղի va.* to pity, to complain, to bewail, to lament, to be displeased.

Աւազիկ, Աւազուկ *a.* lamentable, deplorable.

Աւան, *այ s.* small market town, borough, village.

Աւանագիւղ *s.* small town.

Աւանանամ, *ացայ տ.* to become a borough.

Աւանդ, *եղ s.* deposit; consignment; tradition; offer; *յ- աւլ, դնել յ-ի*, to consign, to deposit. [traditions.

Աւանդագիտութիւն *s.* knowledge of Աւանդակիր, Աւանդապահ, *այ a.* that keeps a deposit; that preserves the tradition, depositary; sacrist, sexton.

Աւանդատու, *այ a.* that has received a deposit, depositary, trustee.

Աւանդատու, *այ a.* that deposits; who has given, who is the author of a tradition.

Աւանդատուն *s.* vestry, sacristy.

Աւանդեմ, *եղի va.* to consign, to deposit; to leave, to commit, to deliver, to remit, to transmit; to recommend; to teach; to give; - *զոգի*, to give up the ghost, to die.

Աւանդիչ *a.* that consigns, deposits; that teaches; that gives.

Աւանդութիւն *s.* consignment, deposit; tradition.

Աւանդումն *S.* Աւանդութիւն; - *հոգայ*, commendation of the soul.

Աւանիկ *ad.* see there, see here; here is, there is.

Աւալ, *այ, ի a.* voice, sound; melody, harmony; - *աւեմ*, to sing.

Աւալական *a.* tender, mild.

Աւանիկ *S.* Աւանիկ.

Աւատ, *այ s.* faith; fidelity; *յ- դործել*, to make, to work faithfully.

Աւար, *այ s.* booty; pillage, sack, capture, recapture, prey; plunder, marauding; devastation, depredation, disorder; - *առնուլ, ածել, հարկանել, յ-մատնել, յ-ի առնուլ, ասնել*, to spoil, to make booty, to pillage, to sack, to plunder, to ravage; *լեւանել աւարու*, charged with plunder; *յ- մատնել*, to be a prey, to be given to pillage.

Աւարաբաշտ *a.* that distributes the booty.

Աւարաբար *ad.* with plunder.

Աւարամասն *s.* portion of plunder.

Աւարառու, *առաւայ a.* plunderer, depredator, freebooter, marauder.

Աւարառութիւն *s.* sack, pillage.

Աւարեմ, *եղի va.* to make booty; to sack, to pillage, to ravage.

Աւարումն *s.* pillage, sack; devastation.

Աւարտ, *ի s.* termination, completion, consummation, end, term, point, extremity, issue, exit, conclusion; fall, termination, cadence; - *դնել*, to end.

Աւարտաբանութիւն *s.* epilogue, concluding discourse. [shape.

Աւարտահասակ *a.* having a finest

Աւարտեմ, *եղի va.* to terminate, to finish, to end, to complete, to consummate, to close, to conclude, to make an end. [end, completion.

Աւարտումն *s.* termination, term,

Աւարումն *a.* ended, finished.

Աւաքեմ, *եղի va.* to cure, to deliver from sickness; *S.* Հաւաքեմ.

Աւել, *ի, այ s.* broom; hair or feather broom; brush; coat-brush; - *ածել*, to sweep; to brush; to dust.

Աւելաբան *a.* that is redundant in words.

Աւելաբանութիւն *s.* pleonasm, redundancy of words.

Աւելադոյն *a.* very abundant, much.

Աւելադրեմ, *եղի va.* to join; to add, to increase.

Աւելադանց *a.* excessive.

Աւելադանցութիւն *s.* excess.

Աւելախոս *S.* Աւելաբան.

Աւելած *s.* sweepings.

Աւելածու, *այ s.* sweeper.

Աւելածութիւն *s.* sweeping.

Աւելասուսայ *a.* avaricious, greedy.

Աւերաբերութիւն *s.* acquisition of superfluous things, avidity.

Աւերմ, *եղի* *S.* **Աւել** *ածել*.

Աւերի, *եղեաց* *a. ad.* exceeding, superfluous; more, above, beyond; *աւերաց բանք*, exaggeration; *աւերաց* *s.* the five epagomene days of the Armenian calendar.

Աւերորդ, *աց* *a.* exceeding, redundant, superfluous, too much; *s.* rest; *-ք* *արզւոյնի*, excrement.

Աւերորդապաշտ *a.* superstitious.

Աւերորդապաշտութիւն *s.* superstition. [perfluity.

Աւերորդութիւն *s.* redundancy, superfluity. **Աւերուկ**, *լի* *s. bol.* dock; *-ք*, sweepings. [sorry for.

Աւերկեմ, *եղի* *va.* to regret, to be sorry. **Աւետ** *S.* **Աւետիք**.

Աւետարան *a.* that gives, brings good news.

Աւետարանեմ, *եղի* *va.* to give, to announce good news.

Աւետարեր *a.* that brings good news, messenger.

Աւետագիր *s.* copy or writing of good news; *a.* that writes good news.

Աւետագրեմ, *եղի* *va.* to write good news. [news.

Աւետագրութիւն *s.* writing of good news.

Աւետալուրդ *s.pl.* good news.

Աւետապատմիչ *S.* **Աւետագիր**.

Աւետապարզեւ, **Աւետատու** *a.* that gives good news; that is given with good news.

Աւետարան, *աց* *s.* Gospel; *պատմել*, *բարդել* *զ-*, to preach the -.

Աւետարանագիր, *դրաց* *s.* evangelist. **Աւետարանագործ** or *կան* *a.* evangelic.

Աւետարանեմ, *եղի* *va.* to give good news, to announce; to evangelize, to preach the Gospel.

Աւետարանիչ *s.* evangelist.

Աւետարանութիւն, **Աւետարանումն** *s.* notification of good news; preaching the Gospel. [news.

Աւետաւոր *a.* that has, brings good news. **Աւետաւորեմ**, *եղի*, **Աւետեմ** *va.* to give, to bring good news, to announce.

Աւետիք, *տեաց* *s.* good news, notification of good news; *երկիր* *աւետեաց*, land of promise; *-ս տալ*, *S.* **Աւետեմ**; *տեմ* **Աւետեաց**, Lady-day.

Աւետչեաց *s.* present given to one who brings good news.

Աւեր *a.* ruined, destroyed, desolated; *s.* ruin, destruction; demolition, dismantling, overthrow; waste, damage; havock, devastation, desolation; *յ-լինել* *կալ*, *մատնել*, *դառնալ*, to be ruined, to decay, to be desolate; *յ-դարձուցանել*, *յ-անմարդի դնել*, to ruin, to destroy, to ravage, to desolate, to harass, to infest.

Աւերած, *ից*, *ոց* *s.* ruin, demolition, destruction, desolation.

Աւերակ, *աց* *a.* ruined, desolated; *s.* ruin, rubbish.

Աւերանք *s.pl.* ruin, desolation, ravage, devastation.

Աւերեմ, *եղի* *va.* to ruin, to destroy, to demolish, to undo, to overthrow; to ravage, to desolate, to break, to spoil.

Աւերուած, **Աւերումն** *S.* **Աւերած**.

Աւթիմոն *s. bol.* spanish camomile, pellitory of Spain.

Աւիշ, **Աւիշի**, **Աւիշք** *s.* lymph, humour, fluid substance, serosity, liquid.

Աւիւն *s.* fury, transport, enthusiasm.

Աւշակ *S.* **Օշակ**.

Աւշնար *S.* **Օշնար**.

Աւոյց *եղանեմ* *vn.* to run away, to vanish, to drop off.

Աւոյական *S.* **Տրմուզ**.

Աւարդ or **Օւարդ** *s.* old woman.

Աւր *s.* bile; dysentery.

Ափ, *ոյ* *s.* palm of the hand, handful; *-յոյ* *ad.* in haste, on a sudden; *-ս զ-ի հարկանեմ*, to clap the hands, to applaud.

Ափափայք, *այից* *s. pl.* summit, side, declivity of a mountain, rock, high and steep place.

Ափեբերան *առնել*, **Ափեբերանեմ**, *եղի* *va.* to confound, to stop the mouth of some one, to silence; *-լինել*, to be confounded, to be unable to answer.

Ափիոն, *ի* *s.* opium.

Ափլախեմ *S.* **Խարխափեմ**.

Ափն, **փին**, **փանց** *s.* shore, bank, brink, coast; steep bank, bold shore.

Ափնածիր *a.* confined by the shore.

Ափնի *s.* glean.

Ափշեմ, etc. *S.* **Ապշեմ**, etc.

Ափսեայ, **Ափսե**, **էից** *s.* plate, dish; bowl; tray.

Ափսնից *S.* **Օշնար**.

Ափսսում, **Ափսսեմ** *vn.* to regret.

Ափսսանք *s.pl.* regret, repentance, grief.

Ափրոզիտեան, Ափրոզիտեան *a.* venereal, syphilitic; - ախտ, syphilis.

Ափրոզիտէ *S.* Աստղիկ.

Ա.բ. ից *s.* leg.

Աբաղաղ, ի, աջ *s.* cock; գաղաղել - ի, crowing of a cock.

Աբացիմ, եցի *vn.* to kick, to kick up one's heels.

Աբացի *ad.* kicking; - ծեծել, to kick.

Աբացիք, ցեաց *s. pl.* feet, legs.

Աբացող *a.* kicking.

Աբեալք *S.* Աբացիք.

Աբխ, բսից *s.* weasel; - սպիտակ, ermine.

Աբոտեմ, եցի *va.* to leap, to skip, to bounce; *S.* Աբացեմ.

Աբոր, Աբորանք *s.* exile, ban, banishment, transportation.

Աբորեմ, եցի *va.* to exile, to banish, to transport, to send away, to confine, to proscribe.

Աբցան *s.* tongs, pincers; - ասամա- խել, forceps.

Աբցոտեմ *S.* Աբացեմ.

Աբիւն *S.* Աբիւն.

Բ

Բ (pēn) բէն *s.* the second letter of the alphabet and the first consonant; its sound is between պ and փ; բ, բ̄, two; second.

Բա *conj.* that; ասացի բա, I have said that; *ad.* truly, indeed, really; *int.* hey! bah!

Բաբ *s.* door.

Բաբախեմ, եցի *va.* to strike; to palpitate, to beat; - զձեռ, to clap the hands; - սրտի, to palpitate.

Բաբախիւն, Բաբախումն *s.* pulsation, palpitation, irregular beating of the heart.

Բաբան *s.* balister; swing, see-saw; խաղալ բաբանաւ, to swing, to see-saw.

Բաբանաքար *s.* stone of a balister.

Բարեշական, Բարեշացի *a.s.* baby-lonian.

Բաբէ *int.* oh! ha! fy! alas!

Բարեական *a.* admirable, surprising, astonishing.

Բաբ, ի *s.* barnacle, muzzle; part, portion; արկանել զ- ի ցողին, to muzzle; - արկանել, to participate.

Բագին, գնաց *s.* altar of an idol; idol, statue of a false god; altar; temple.

Բագձաձարար *ad.* collectively.

Բագձաձական *a. gr.* collective.

Բագձաձեմ, եցի *va.* to amass, to gather, to collect.

Բագձաձումն *s.* collection.

Բագնաձեւ *a.* in the shape of idolatrous temples.

Բագնապետ *s.* keeper of the temple; priest of the idol; pontiff of the heathens. [idols.]

Բագնաէր *a.* idolatrous, lover of Բագորդ *S.* Հաղորդ.

Բագ, ուց *s.* drake; էգ - , duck; ձագ - ու, duckling; - ընտանի, tame duck; - վայրենի, wild duck, teal; գրգրայ - ն, the duck quacks.

Բագեան, Բագէն *s.* sacerdotal robe.

Բագրոն, Բագրոնակ *s.* bench; bedstead; sofa.

Բաղայ, Բաղէ, ից *s.* falcon; merlin; gerfalcon; hawk.

Բաղէակալ, Բաղէկիր, Բաղէպան *a.* that fowls with, carries or has a falcon, falconer.

Բաղէպանութիւն *s.* falconry.

Բաղկակից *helper, coadjutor.*

Բաղկաձիգ *a.* that stretches out the arm; received with open arms.

Բաղկամրցութիւն *s.* wrestling.

Բաղկաստածու *a.* that puts forth branches, ramous (tree), branchy.

Բաղկասարած *a.* that stretches out its arms, spread; *ad.* with open arms.

Բաղկասարածութիւն *s.* stretching of the arms.

Բաղկարձակ *S.* Բաղկաստածու.

Բաղկացի *ad.* with the arms.

Բաղկեմ, եցի *va.* to divide into several branches; to cut, to cut off; to abridge, to resume in a few words.

Բաղկուրար *S.* Բաղպան.

Բաղմարան *a.* verbose; talker.

Բաղմարանեմ, եցի *vn.* to talk much, to be verbose.

Բաղմարանութիւն *s.* redundancy of words, verbosity, polylogy.

Բազմաբաշխ *a.* that distributes, gives much; that is given abundantly, abundant: polynomial. [words.

Բազմաբառութիւն *s.* abundance of **Բազմաբարբառ** *a.* that speaks, contains many languages; polyglot; - **քնար**, an harmonious lyre.

Բազմաբեղ, **Բազմաբեղուն** *a.* very fertile, very abundant, fruitful.

Բազմաբեր *a.* S. **Բազմաբեղուն**; *ad.* fruitfully.

Բազմաբերանեան *a.* that has many mouths or branches; **Ջրագ** -, chandelier.

Բազմաբերձ *a.* very high.

Բազմաբերութիւն *s.* much fertility.

Բազմաբեծ *a.* that has many stains.

Բազմաբիւր, **Բազմաբիւրաւոր** *a.* very numerous; that has many forces.

Բազմաբնակ *a.* very populous.

Բազմաբուլի *a.* that flows abundantly. [good scent.

Բազմաբուրեան *a.* that spreads much **Բազմաբանձ** *a.* wealthy, opulent, very rich; precious, very dear.

Բազմաբերան *a.* that has many beams.

Բազմաբէտ *a.* very learned.

Բազմաթելի *a.* very slippery, where one slips, stumbles often or very easily.

Բազմաթութիւն *s.* abundance of mercy or clemency.

Բազմազին, **Բազմազնի** *a.* very dear, precious.

Բազմազեալութիւն *s.* polymathy.

Բազմազեր *a.* written in many manners; polygraph.

Բազմազլեան, **Բազմազլի**, **Բազմազլուխ** *a.* that has many heads.

Բազմազնաց *a.* very frequented (road).

Բազմազոյն *a.* of many colours; more, much, various.

Բազմազով, **Բազմազովեալ** *a.* very celebrated: very praiseworthy; that praises or is praised much.

Բազմազուծ *a.* very mild, merciful, full of fondness, compassionate.

Բազմազումար *a.* of a great assembly.

Բազմազունակ, **Բազմազունեան** *a.* that has many colours or shapes, diverse, multifarious.

Բազմազունի *a.* very numerous, of many forces.

Բազմազունի *a.* of several colours or shapes, diverse, multifarious; - **ակն**,

succinum (yellow amber).

Բազմադարեան *a.* of several ages; - **Հնութիւն**, remote antiquity; - **Ժամանակ**, a long quite of centuries.

Բազմադարման *a.* that is carefully nourished, of which much care is taken.

Բազմադէւ *a.* who is possessed by demons; idolator of many gods.

Բազմադէզ *a.* much hoarded up.

Բազմադէմ, **Բազմադէմի** *a.* polyedrical; equivocal; multifiform, diverse, manifold, multifarious; *ad.* of many different manners.

Բազմադուռն *a.* of many doors.

Բազմազան *a.* very various, of many kinds. [diversity.

Բազմազանութիւն *s.* great variety,

Բազմազարդ *a.* that is adorned magnificently; that has many ornaments.

Բազմազաւակ *a.* that has many children.

Բազմազրազ *a.* wandering; busy, eager; meddlesome.

Բազմազրեան *a.* of many nations.

Բազմազգի *a.* of several species, sorts or kinds, diverse, manifold.

Բազմազեղ, **Բազմազեղուն** *a.* copious, abundant.

Բազմազուարճ *a.* full of pleasures, very amusing.

Բազմազօր *a.* very strong, very powerful: *s.* numerous army.

Բազմաթել *a.* filaceous.

Բազմաթերթ *a.* polypetalous.

Բազմաթիւ *a.* very numerous.

Բազմաթիւր *a.* very wrong; perverse.

Բազմաժամանակ, **Բազմաժամանակեայ** or **կեան** *a.* long since, old, ancient, antique.

Բազմաժանի *s.* harpoon.

Բազմաժողով *a.* populous, numerous; *s.* great assembly, meeting, party; crowd, multitude.

Բազմաշար *a.* of many chords.

Բազմաշեղու *a.* polyglot.

Բազմաշիւ *a.* surgy, billowy, tempestuous, agitated.

Բազմաշրջ *a.* full of lights.

Բազմախաբ *a.* that deceives or that is much or often deceived.

Բազմախաղ *a.* gambling, sporting place. [materials.

Բազմախաղաղ *a.* composed of various

Բազմախառն *a.* much mixed; in various voices. [ed, mischievous.

Բազմախարդախ *a.* very false, wick-

Բազմախիտ *a.* very thick; very frequented (way); very difficult; very abundant.

Բազմախաղիք or **խելալիք** *a.* ulcerated, full of wounds. [care.]

Բազմախնամ *a.* careful; kept with

Բազմախնդիր *a.* that asks, demands much; liable to many discussions or disputes; much sought.

Բազմախնդր *a.* feastful, joyful, splendid, pompous.

Բազմախողող *a.* that kills much.

Բազմախոյզ *a.* much sought; - **լինիմ**, to make researches; to be curious, inquisitive.

Բազմախորան *a.* that has many tabernacles; - **սաղաւարտ**, helmet of many crests.

Բազմախորտիկ *a.* full of victuals, splendid, magnificent entertainment or fare.

Բազմախուղեմ, *եղի* *va.* to seek much.

Բազմախումբ *S.* **Բազմաժողով** *a.*

Բազմախումբ *a.* of a great concourse; thick, thronged, mixed.

Բազմախտան *a.* unhealthy, that is subject to many maladies.

Բազմախտ, etc. *S.* **Բազմաբան**, etc.

Բազմածախ *a.* expensive, costly; splendid, sumptuous, rich, magnificent.

Բազմածաղիկ *a.* that has many flowers.

Բազմածին, **Բազմածնունդ** *a.* that generates much, fruitful, fertile. [ted.]

Բազմածուխ *a.* stormy, much agitated.

Բազմակ, *այ* *s.* socket; snuffer-tray; candle; candle-light.

Բազմակալ, *այ* *s.* candlestick; snuffers: guest; *S.* **Բազմակ**.

Բազմական *s.* guest, invited person: table, banquet; carpet, mattress, couch, sofa; bench, seat; - *ս* - *ս* **բաշխել**, to divide the guests, to form several banquets apart; - *ս* **արկանել**, to offer chairs or seats.

Բազմականակից *a.* messmate, commensal. [feast or banquet.]

Բազմականասուռ, *ի* *a.* that gives a

Բազմակապ *a.* that is joined or tied with many strings. [wants.]

Բազմակարտ *a.* who has many

Բազմակերուծիւն *s.* voracity.

Բազմակերպ *a.* in several shapes, diverse, various. [polygamist.]

Բազմակին *a.* having many wives,

Բազմակնքիւն *a.* embarrassing, very

entangled, complicated, embroiled.

Բազմակնութիւն *s.* polygamy.

Բազմակոխ *a.* that is trampled on or oppressed much or often; - **Հանապարհ**, public or much frequented road.

Բազմակոհակ *a.* that has many waves.

Բազմակոյր *a. s.* of a great assembly, where there are many people; in great quantity, many; crowd; assembly.

Բազմակամ *a.* savoury, that has much savour.

Բազմակամար *S.* **Բազմաթիւ**.

Բազմակամար *a.* that has much provision, well provided with necessary things.

Բազմակամբաւ *a.* very renowned.

Բազմականգէս *a.* pompous, with great solemnity; glorious, victorious.

Բազմականձար *a.* that has much wisdom, very wise, - learned.

Բազմակառաջ *a.* that sighs much, lamentable, grievous.

Բազմակառոր *a.* voluminous.

Բազմակառուած *a.* divided into several parts or sections.

Բազմակարկի *a.* very honourable, - respectful; splendid, magnificent.

Բազմակարուս *a.* very rich.

Բազմակաւոյք *a.* that amasses, collects many things. [or ways.]

Բազմակէտ *a.* that has many tracks

Բազմակիպիկ *a.* astonishing, surprising.

Բազմակիւս, **Բազմակիւսակ** *a.* well woven, that has much web, closely woven.

Բազմակնուս *a.* very skilful, full of erudition, very learned.

Բազմակնութիւն *s.* great erudition.

Բազմակնար *a.* very ingenious, dexterous; several, diverse, in several ways.

Բազմակոյ *a.* pensive, gloomy, anxious, full of care or anxiety.

Բազմակողով *a.* that has many windings or ways.

Բազմակոմանի, **Բազմակոման** *a.* that has many lovers, gallants.

Բազմակող *a.* very numerous, immense, infinite.

Բազմակոս, **Բազմակոսան** *a.* that flows or spreads abundantly, copious.

Բազմակունք *a.* having an abundant harvest, that has much fruit.

Բազմակունք *a.* that has much sound;

that has several sounds, very sonorous; polyacoustic.

Բազմահնչակ Տ. Բազմահամբաւ.

Բազմահրաւ ա. astonishing, wonderful.

Բազմալայն ա. that has several sounds, that speaks several languages, resounding; in various voices.

Բազմաձեռն ա. powerful, strong; numerous, much, in several manners.

Բազմաձեռնութիւն Տ. hand, power, great number of people.

Բազմաձև ա. multiform.

Բազմաձիգ ա. that is thrown or spread several times.

Բազմազուգակ ա. very noisy, loud.

Բազմազէտ ա. very unhappy, distressful, pitiful, unfortunate.

Բազմազի Տ. Բազմալար.

Բազմաշառնոյ ա. full of rays or light, splendid, brilliant. [colours.

Բազմաշառնուկ ա. of many and various Բազմաշիւղ or շիւղ ա. polypetalous, branchy, ramous, full of boughs.

Բազմաձագիւղ ա. that has many claws or fangs.

Բազմաման or մանուած ա. that is well or in several ways woven, that has many turns and windings, tortuous.

Բազմամանկութիւն Տ. having many children. [children.

Բազմամանուկ ա. who has many Բազմաման or մանեայ ա. that is formed of several parts; diverse, various, multifarious. [bundantly.

Բազմամատուց ա. given much or a- Բազմամարդ ա. populous; - առնել, բազմամարդացուցանել, to people.

Բազմամարդութիւն Տ. state of an inhabited town; great population.

Բազմամբոխ ա. peopled; of great concourse, numerous; tumultuous.

Բազմամբոխութիւն Տ. great multitude of people; tumult, great noise with confusion and disorder.

Բազմամեայ or մեան ա. old, 'aged, ancient, of old date.

Բազմամեղ ա. burdened with many sins; great sinner.

Բազմամեղաք ա. abounding in silk.

Բազմամեքենայ ա. furnished with many machines; full of machinations, very cunning.

Բազմամթեր Տ. Բազմահամբար.

Բազմաժիւ ա. plump.

Բազմաժիւ ա. wise, learned.

Բազմամուրթիւն Տ. longevity.

Բազմամուսին ա. who has had many wives or husbands; polygamist.

Բազմամուսնութիւն Տ. polygamy.

Բազմամոր ա. dirty.

Բազմայածեան ա. that wanders; tortuous, devious.

Բազմայաղթ ա. much renowned in wars, victorious.

Բազմայանց Տ. Բազմամեղ.

Բազմայեղ ա. plentiful, abundant.

Բազմայորով ա. much, numerous.

Բազմայորդ ա. tumultuous, much agitated, uneasy.

Բազմայորդ ա. copious.

Բազմայորդոր ա. active, very diligent.

Բազմայր ա. who has many husbands: populous (town).

Բազմայօգ ա. that has many joints; false: ad. piecemeal.

Բազմանամ, աջայ տ. to increase, to grow in great numbers, to shoot, to multiply, to enlarge; to abound, to overflow.

Բազմանգամ ա. that has many members: polynomial.

Բազմանիւս ա. polyhedron.

Բազմանիւթ ա. that abounds in materials; that contrives in several ways.

Բազմանկար ա. provided with many pictures; various.

Բազմանկիւն ա. polygonal.

Բազմանկողին ա. prostituted, whore-monger; prostitute; Տ. Բազմայր.

Բազմանձուկ ա. very affectionate, enamoured.

Բազմանշան or նշանակ ա. that has many significations, equivocal, ambiguous; that has many marks.

Բազմանշոյլ Տ. Բազմաշառնոյ.

Բազմանուագ ա. that is composed of, or has many tunes; harmonious, melodious.

Բազմանուն ա. that has many names.

Բազմաշահ ա. very useful, profitable.

Բազմաշառնակ Տ. Բազմաշիւղ.

Բազմաշարժ ա. trembling; mutable.

Բազմաշաւիղ ա. that has many tracks or turns; tortuous.

Բազմաշխատ ա. laborious, that loves work, that has worked much; laborious, painful, heavy, difficult, hard; ad. laboriously, with much difficulty and work.

Բազմաշնորհ ա. that does many favours, that gives bountifully; that a-

bounds in favours. [bond.

Բազմադղիկ *a.* rover, roamer, vaga-

Բազմադրոժիւն *s.* state of a vaga-

bond.

Բազմաւար *a.* very wicked.

Բազմաշարքար *a.* that has suffered

much.

Բազմաչափ *a.* immense, vasty.

Բազմաչեայ or չեան or չի *a.* furnish-

ed with many eyes.

Բազմապաշնդա *a.* well adorned, em-

bellished.

Բազմապայծառ *a.* very clear, bril-

liant, most illustrious.

Բազմապատիկ *a.* multiple; diverse,

much, several; magnificent; - առնել,

- լինել, to multiply; *ad.* more, more-

over. [very cunning.

Բազմապատիր *a.* that deceives much,

Բազմապատիւ *a.* much honoured,

very honourable, respectful.

Բազմապատկառ *a.* very bashful.

Բազմապատկեմ, եղի *va.* to multiply;

to repeat.

Բազմապատկելի *s.* multiplicand.

Բազմապատկեր *S.* Բազմանկար.

Բազմապատկիչ or կող *s.* multiplica-

tor. [tion.

Բազմապատկութիւն *s.* multiplica-

Բազմապարգեւ *a.* that gives or is gi-

ven abundantly.

Բազմապարունակ *a.* that contains

much; multitudinous, much.

Բազմապարտ *a.* that owes much;

much obliged.

Բազմապետութիւն *s.* polyarchy.

Բազմապիսի *a.* of many forms or

fashions, diverse, various, many.

Բազմապտուղ *a.* that abounds in

fruit, that produces much, fruitful.

Բազմաշան *a.* painful, fatiguing; la-

borious, busy, diligent, careful; *ad.*

diligently.

Բազմառատ *a.* superabundant.

Բազմասեղեխ *af.* prostitute.

Բազմասերեմ, եղի *va.* to multiply,

to increase by propagation.

Բազմասխալ *a.* subject to many faults.

Բազմաստեղն, ստեղնեան *a.* that has

many branches, boughs or parts.

Բազմաստեղք *s.pl. ast.* pleiades. [ast.

Բազմաստղ *S.* Բազմաստեղք. Ստղ.

Բազմաստուած, Բազմաստուածեան

a.s. polytheist; -ք, idols.

Բազմաստուածութիւն *s.* polytheism.

Բազմաձայն *a.* polysyllabic.

Բազմաձառառ *a.* mercantile.

Բազմաձառ *a.* ardent, inflamed.

Բազմաձեպ *a.* that relates many

things, polyhistor.

Բազմաձեր *a.* much wounded, that

has many sores.

Բազմաձեշ *a.* tormenting, painful;

gloomy, grievous. [gerous.

Բազմաձտանդ *a.* very perilous, dan-

Բազմաձրգրով *a.* turbulent, much a-

gitated, stormy.

Բազմաձեպ *S.* Բազմասխալ.

Բազմատաղնապ *a.* tormenting, gloo-

my, painful, sad. [extensive.

Բազմատարած *a.* far extended, very

Բազմատեղեակ *S.* Բազմանկառ.

Բազմատենչիկ *a.* very desirous,

eager, anxious.

Բազմատես *S.* Բազմաչեայ.

Բազմատեսակ *a.* of many kinds or

sorts. [pects or forms.

Բազմատեսիլ *a.* of many looks, as-

Բազմատերեւ *a.* polypetalous.

Բազմատիպ *a.* of many forms, edi-

tions or types; various, different.

Բազմատխուր *a.* very sad, grieved

or melancholy; very vexatious.

Բազմատոհմ *a.* of many species or

kinds; populous.

Բազմարան *S.* Բազմոց.

Բազմարդիւն *a.* very useful, profi-

table; very meritorious; full of merit,

well deserved. [meritorious.

Բազմարժանի *a.* very worthy, very

Բազմարծաթ *a.* very rich, opulent.

Բազմարուեստ *a.* ingenious, full of

cunning, of ingenuity, artful; poly-

technic. [Բազմատեսակ.

Բազմացեղ *a.* of many tribes; *S.*

Բազմացուցանեմ, ուցի *va.* to aug-

ment, to grow, to enlarge, to increase,

to multiply; to accumulate; to re-in-

force; to fill, to people, to repeople.

Բազմաւաղելի *a.* very deplorable,

pitiable, miserable.

Բազմաւոր or բազման *a.* multitu-

dinous, numerous; plural.

Բազմաւորութիւն *s.* plurality.

Բազմափայլ *a.* very shiny, bright,

brilliant. [practised.

Բազմափորձ *a.* very experienced,

Բազմաքանդակ *a.* that has many

fine sculptures; well engraved; well

worked.

Բազմաքանքար *a.* very clever; very

valuable, rich, precious; very heavy.

Բազմաբնին *a.* scrutinizing, very inquisitive. [obliging.

Բազմերախ *a.* full of kindness, very
Բազմերամ *a.* of several flocks, orders or ranks, numerous.

Բազմերան *a.* very happy, blessed.

Բազմերանգ *a.* of several colours, variegated. [songs.

Բազմերգութիւն *s.* frequent use of
Բազմերջանիկ *S.* Բազմերան.

Բազմերփեան *a.* of a thousand different colours.

Բազմեցուցանեմ, *ուցի va.* to set, to place, to lay down, to put.

Բազմեփեաց *a.* well cooked; cooking mixed things. [cious.

Բազմբռն *a.* very avaricious, tenacious.
Բազմիմ, *եցայ vp.* to sit down, to sit, to place one's self.

Բազմիմաս *a.* very wise, learned.

Բազմշխանութիւն *s.* polyarchy.

Բազմից *S.* Բազում.

Բազմութ *S.* Ասլ *asl.*

Բազմոս *a.* knotty, nodous; *S.* Բազմաշխ.

Բազմոտանի *a.* having many feet; *s.*

Բազմորակ *a.* having many qualities or accidents; of many colours.

Բազմորդի *a.* having many children.

Բազմորդութիւն *s.* state of a person having many children.

Բազմորդայութ *a.* full of snares or springs, dangerous, perilous.

Բազմոց, *ի s.* altar or resting-place; chair, seat; mattress; couch, sofa.

Բազմութիւն *s.* multitude, great number, quantity, crowd, gross, heap, mass, bulk, body; abundance, increase, inundation; multiplicity, plurality, infinity; people, troops, regiment, force, retinue.

Բազմունակ *a.* that contains much or many things.

Բազմութեան *a.* very wise, learned, skilful, scientific. [ledge.

Բազմութեանութիւն *s.* great know-

Բազմօրեայ, *րեկց* *a.* many days since; old, that has existed a long time.

Բազմօրինակ *a.ad.* in several ways or manners, divers, various; in many shapes.

Բազուկ, *զկի, զկաց s.* arm, forearm; power; branch, bough; *bol.* beet, strawberry-spinach; - *առ - մարանիկ, կարկառեւ*, to come to blows, to fight; - *առ - գնաւ*, to hold by the hand, to

give each other the hand, to go arm in arm, together.

Բազում, զմի, զմաց *a.* several, diverse, much, thick, great, large, full, abundant, copious, numerous, considerable, frequent, very, too much, excessive; *ոչ -*, but little, not much; - *անգամ, բազմիցս*, several times, often, frequently; - *ինչ պէտք եմ*, it is necessary much trouble, many things; *յես ոչ - աւուրց*, in a few days; *ի բազմաց Հեռէ*, a long time ago; - *բ*, many people; - *բ* *ի մարդկանէ*, the most part of men; - *ս*, - *ինչ, ad.* much, too much; - *ինչ գոչիւ ծովու*, roaring of the waves; - *ս չարաբիւ*, to suffer much; *ընդ - ժամանակս*, for a long time.

Բազումորդ *S.* Բազմաբութ.

Բազան, աջ s. sacerdotal maniple; bracelet.

Բազիք, *բաց s.pl.* flight (of stairs), balusters, balustrade (-): bed.

Բազրոն *s.* stair, step.

Բաժ, ից s. impost, duty, tax, contribution, levy, custom; - *անցից*, toll.

Բաժակ, աջ s. cup, glass, mug, goblet; chalice; bumper.

Բաժակալ *s.* saucer.

Բաժակակալ *s.* salver.

Բաժակեմ, եցի va. to soak, to water; - *զգետնին, զտունկս*, to water the ground, the plants.

Բաժակիկ *s.* small cup.

Բաժամիտ *a.* distrustful. [cion.

Բաժամաւորութիւն *s.* mistrust, suspicion.
Բաժանարար *ad.* dividedly, separately.

Բաժանակալ *s.* heir.

Բաժանական *a.* divisible.

Բաժանականութիւն *s.* divisibility.

Բաժանակից *a.* that partakes with another.

Բաժանարար *s.* distributor; divisor.

Բաժանելի *a.* divisible; *s.* dividend.

Բաժանեմ, եցի vi. to divide, to separate; to share, to distribute; to cut, to decompound, to disjoin, to uncouple, to disunite, to split, to cleave, to scatter, to behead, to make an incision; - *զինակաւ*, to allot.

Բաժանորդ, աջ a.s. partaker, concerned, participant; subscriber, sharing; - *լինել*, to participate, to subscribe. [share, subscription.

Բաժանորդութիւն *s.* participation;

Բաժանումն *s.* division, share, distribution, partition, repartition, dispensation; decomposition, dismemberment, disengagement, disjunction, distraction, dissolution; stitch, rupture, departure; separation, disunion, scission, retrenchment, section, segregation.

Բաժապետ *s.* custom-house officer.
Բաժառու, *այ* *s.* receiver of duties or taxes, custom-house officer.

Բաժեմ, *եցի* *va.* to tax, to levy a duty.

Բաժին, *ժնից* *s.* part, share, portion, quota, proportion, distribution, equality, parcel, piece; dose; lot; - *հարկաց*, assessment.

***Բաժկաման** *S.* Ժամանոց.

Բաժուռն *s.* custom-house.

Բալ, *ից* *s.* cherry; large black cherry; morello cherry; fog, mist; pale colour, paleness.

Բալաձիգ *a.* nebulous, misty, foggy; - *բ.* dull weather. [balsam-tree.

Բալասան, *այ* *s.* balm; balsam;

Բալաստիկ *a.* dark, gloomy.

Բալենի *s.* cherry-tree.

Բալետր *s.* sledge.

Բալլինջ *s.* gad-fly. [gloomy.

Բալուռ *s.* acorn, tassel; *a.* cloudy,

Բախած, *ից* *a.* foolish, wanton, mad, cracked.

Բախտութիւն *s.* folly.

Բախեմ, *եցի* *va.* to strike, to beat; to shock, to knock; to touch; to scourge; - *ի բարի զոռ*, to strike one's foot in a stone; - *հոյմոց զառն*, raging of the wind against the houses; - *զդուռն*, *ի դրան*, to knock at the door; - *զկուրծս*, to beat one's breast; - *զքնար*, to touch a cithern, harp, lyre; - *ճառազայլից զայս*, to dazzle the eyes; *բախեալ արտասուբ*, burst into tears.

Բախցուցանեմ, *ուցի* *va.* to knock one against another.

Բախիմ, *եցայ* *vn.* to be beaten; to fight, to combat, to attack; - *ընդ ք մեանս*, to fight together, to knock, to dash against each other.

Բախիւն, **Բախումն** *s.* beating, percussion, blow; knock, shock; encounter, combat.

Բախտ, *ից* *s.* fortune, prosperity, luck; destiny, fate, fatality; chance, hazard; Fortune, Good Genius; *չեղե*

ինձ -, I have not had the happiness; *բա չար -ին*, by ill luck, unfortunately; *բա յաղութեց -ի*, բա յաղութեա ծոյ -ի, բա -ի եղեալ նորա մեանի թշնամին, by chance, fortunately his enemy dies. [ner, foreteller.

Բախապիւռ *a.* prophetic; *s.* divi-
Բախախնդիր *a.* adventurous; - *չե նել*, to seek fortune, to adventure.

Բախանոց *s.* Temple of Fortune.

Բախացի *ad.* fortunately, luckily; at all events or hazards, by chance, by good luck.

Բախաւոր *a.* fortunate, lucky.

Բախաւորութի *s.* happiness, good fortune, luck. [or chance.

Բախիմ, *եցայ* *vn.* to have fortune

Բալ, *ից*, *այ* *s.* porch, portico; halo, red circle round the sun or moon; sheepfold, fold; circumference, round, circuit; - *առնուլ*, *ուռնել*, *արկանել*, to encompass, to surround, to begird.

Բալասեմ, *եցի* *va.* to encompass, to begird; to contain, to comprehend.

Բալեղաթ, *ի* *s.* wallet, bag.

Բալլայ, *ից* *s.* bean; lupine.

Բալուլ *s.* stick, staff.

Բալ, *ից* *s.* spade, hoe; mattock; *բալեմ*, to hoe.

Բալուանդ, *ից* *s.* necklace, diamond to hang on the neck; iron collar.

Բալադրեմ, *եցի* *va.* to compose, to conjoin; to ally; to mingle, to mix; to compound.

Բալադրութիւն *s.* compound, composition, synthesis, combination, condition, confection, formation, mixture.

Բալազան *a.* suitable.

Բալազանեմ, *եցի* *va.* to conform, to make conformable.

Բալազանութիւն or *նուսն* *s.* fitness, relation, conformity, connection: alliance.

Բալաձայն *a.* consonant; unanimous.

Բալաձայնութիւն *s.* consonance.

Բալալք, *այից* or *այց* *s.* pretext, excuse, subterfuge; suspicion; stain, fault; cause, reason; *բալալոյ ի վերայ գնել*, *զբալալոյն յօգել պատճառս*, to seek excuses or pretexts; *բալալոյս ստուծեան կարկառել ի վերայ*, to calumniate, to slander; *առանց բալալոյ*, innocent, inculpable, blameless; *ad.* inexcusably.

Բալանապետ or *պան* *s.* bath-keeper, bather; *sf.* bath-woman.

Բաղանիք, նեայ *s. pl.* baths, bath-house; bathing place; առաւ բաղանեայ, bathing-tub; զերարկու բաղանեայ, bathing-gown; եղանակ բաղանեայ, bathing season; սրահ, սենեակ բաղանեայ, bath-room; *ի բաղանիս մասնել*, բաղանիս առնուլ, to bathe, to take a bath; *ի բաղանիս երթալ*, to go to the baths; *գետոյ, ծովու* —, river-baths, sea-baths; — *գոլորշոյ, բժշկական* —, vapour, medicated bath; *նոսական* —, hip bath; *ցուրտ, ջերմ ջրոյ* —, cold, hot or warm baths.

Բաղանուծիւն *S.* **Փաղանուծիւն** *S.* compound.

Բաղարկեմ, եջի *va.* to assemble, to **Բաղարջ**, *ից a.* unleavened, azymous; *s.* unleavened bread, azyme.

Բաղարջակերք, բայ *s. pl.* the feast of unleavened bread.

Բաղաժուլս *s.* bladder.

Բաղբաղալք, յից, **Բաղբաղանք** *s. pl.* pretext, colour, cloak; calumny, false accusation; *S.* **Բաղալք**.

Բաղբաղեմ, եջի *va.* to pretend, to conceal under a pretext; to calumniate; to accuse, to impeach.

Բաղբանջանք *S.* **Բաղալանք**.

Բաղք *S.* **Բախա**.

Բաղքատական *a.* comparative.

Բաղքատեմ, etc. *S.* **Համեմատեմ**, etc.

Բաղեմ, եջի *va.* to join.

Բաղեղն, եղանի *s. bot.* ivy.

Բաղխար, աջ *s.* stone-bow; cross-bow; catapult; dart, arrow; small dagger.

Բաղխեմ, etc. *S.* **Բախեմ**, etc.

Բաղխոհական *a.* deliberative.

Բաղխակից *a.* conjoined.

Բաղխակցեմ, եցայ *vn.* to conjoin, to be united.

Բաղխանամ, աջայ *vn.* to consist; to be composed, constructed, constituted.

Բաղխացութիւն *s.* consistency, composition, conjunction.

Բաղխացուցանեմ, ուշի *va.* to constitute, to compose.

Բաղխացուցիչ *a.* constituent.

Բաղչիւսական *a.* copulative.

Բաղչիւսեմ, եջի *va.* to make an intermixture, to conjoin.

Բաղձալի, etc. *S.* **Փոփաղեկի**, etc.

Բաղձակ *s. bot.* acorus; yellow water-flag.

Բաղձամն *S.* **Բալասան**.

Բաղձուկ *S.* **Մուշ**.

Բաշկոն, աջ *s.* vest; waistcoat; flannel waistcoat; night waistcoat; bodice; cloak, mantle; tunic.

Բաշկոնակ, աջ *s.* waistcoat; jacket; little old cloak; short cloak.

Բամ conj. that; *ասացի* —, I said that.

Բամա *s.* altar.

Բամբ, *ից s. mus.* basse, base: *a.* thorough base. [wadding.

Բամբակ, աջ *s.* cotton; — *ալնիւ*,

Բամբակենի *s.* cotton-plant.

Բամբաս, *ից s.* guilt; *S.* **Բամբասանք**.

Բամբասական *a.* slanderous.

Բամբասանք *s. pl.* detraction, slander, defamation.

Բամբասաւոր *a.* that loves slander.

Բամբասաւոր *a.* slanderous.

Բամբասեմ, եջի *va.* to detract, to slander, to speak ill of, to calumniate, to defame, to backbite.

Բամբէշ, բռն, **Բամբէշն**, բշան *sf.* lady; princess; queen. [pers.

Բամբէշն, բռանց *s.* castanets, snap-

Բամբոյ *s.* gum ammoniac; bamboo: agasyllis.

Բայ *S.* **Բա**, **Բամ**.

Բայ, *ից s. gr.* verb; word, speech, discours; *S.* **Բայոյց**. [verb.

Բայածական *a.* derived from the **Բայանամ**, աջայ, **Բայեմ**, եջայ *vn.* to be clayed, to hide one's self in a den.

Բայանուծ *s.* supine; verbal.

Բայոյց, աջ *s.* den, cave, lair, haunt, kennel.

Բայոյ conj. but, yet, notwithstanding, however, nevertheless, though, still; save, except, without; — *եթէ*, except; unless; — *միայն*, if, provided, with the exception of, excepted, but, besides; if not; — *սակայն*, yet, however, nevertheless.

Բան, ներ, նեար *s.* thing; *S.* **Բան**.

Բան, *ից s.* speech, word, term, saying, dictate, expression, oration, discourse, language, history; proposal, treaty, promise; thing; reason, intellect; understanding, intelligence; oracle: the Word; *bot.* myrobalan (fruit, tree and oil); acorn (fruit); 'ի — *ի առնել*, to interpose, to employ; *ընդ — իւ առնել*, to excommunicate; — *առ —*, word for word; *մոռ — իւ*, in a word; *դիւք առնել*, to converse, to speak; *ի — ս արկանել*, *ի — ի առնել*, to persuade, to convince, to gain; *դիւք առնանել*, to converse with, to hold a conversa-

tion; *ի -ս հրապուրանաց արկանել, ի -ս ելու առնել*, to charm or to allure with one's words; *-ս ընդ իրեարս գնել, -ռնել ընդ ումք*, - կապել առ դք, to understand, to be understood, to come to an understanding; *բոս խմումս -ի, որպէս իմ -ս է*, according to me; *ի -առնել, արկանել*, to employ, to serve one's self; *- էլ, կարաւ*, it is said; *զոյգ ընդ -իցս*, at these words; *առել - չարութեան զումքէ, -ս բարեաց խօսել վասն*, to speak ill or well of some one; *զինչ է -ս այս*, what is this? *- տալ*, to promise, to give one's word; *Թողէք ի բաց զ-երդ*, leave these things; *-ի գործ առնել*, to begin to speak; *վախճանել զ-ս իւր*, to finish one's discourse; *- վախճել*, to do some thing; *ոչ ևս ընդ -ս ինչ ածեալ*, without any hesitation; *- ինչ է ինձ առ քեզ*, I have a word to say to you; *բոս -ի ամենեցուն*, according to every body; *վասն քո -իդ*, upon your word; *բոս -ի քո*, according to what you have said; *գիտես ընդ ում է -դ*, you know well with whom you have to do; *մինչդեռ -քն ի բերան նորա կային*, hardly had he spoken; *-ք ինչ են իմ ընդ ումք*, I have a suspicion of some one; I have intrigues or connections with some one; *-ք ինչ ոչ էին or ոչ գոյին նոցա ընդ ումք ի մարդկանէ*, they have neither society nor commerce with other men; *առանց -ի պող նշխութէ*, except for cause of adultery.

Բանաբերութիւն s. embassy.

Բանագէտ a. lettered, learned, wise, experienced, versed.

Բանագիր s. writer, author.

Բանազնաց լինել, to parley, to enter into a treaty of peace.

Բանազնացութիւն s. treaty.

Բանագող s. plagiarist.

Բանագողութիւն s. plagiarism.

Բանագովութիւն s. eulogy, panegyric, praise.

Բանագրակ լինիմ տ. to excuse one's self, to pretend; to feign, to allege. [composition.

Բանագրութիւն s. writing, work, anathema.

Բանագրիմ, էցի va. to excommunicate, to anathematize.

Բանագրութիւն S. Բանագրանք.

Բանալեպան S. Փակակալ.

Բանալի s. key; lock: explainer, expounder; - նուագարանաց, a tuning key; - հասարակաց, master-key; - ժամացոյցի, watch key; դադար - false key.

Բանախոյզ, խուզաց a. examiner.

Բանախօս a. orator.

Բանախօսութիւն s. oration, discourse, sermon.

Բանակ, աջ s. camp; army; encampment; castramentation; - առնուլ, հարկանել, to encamp, to pitch a camp; բառնալ զ-ն, to remove the camp.

Բանակակից a. companion of the field.

Բանակամէջ s. the middle or centre of a camp or army.

Բանական a. reasonable, endowed with reason, discursive, intelligent; logical; -ն, s. logic. [standing.

Բանականութիւն s. reason, understanding.

Բանակառեղ, Բանակեաղ, Եռեղ, զայ s. camp, campaign, place where an army is encamped.

Բանակեցուցանեմ, ուցի va. to encamp, to pitch one's camp.

Բանակիմ, էցայ տ. to encamp, to place one's self, to pitch the camp.

Բանակորով a. eloquent.

Բանակուիւ a. contentious, that is fond of disputing, captious, cavillous; - լինել, to cavil, to carp, to chicaner, to dispute; - լինել յոյնչ պէտաւ, to dispute about trifles.

Բանակուիմ, էցայ տ. S. Բանակուիլինել. [disputation.

Բանակուութիւն s. logomachy; Բանակրկիտ a. curious, that researches much; s. critic, censorer.

Բանակցութիւն s. conference, parley.

Բանահիւս, ի or ոյ, աջ a.s. writer, author; poet: newsmonger.

Բանահիւսութիւն s. composition; poetry.

Բանաճառեմ, էցի տ. to reason, to narrate, to discourse.

Բանաճարակ a. examiner.

Բանամ, բացի va. to open, to discover, to disclose, to develop, to explain; to loosen; to perforate, to pierce, to bore; to spread, to enlarge, to extend; to unfold, to untwist, to unlink; to rub; - զգլուի, to take off one's hat; - ումք զսիրտ իւր, to unbosom, to open one's heart; - զսիրտ ժակ, to excite appetite; - զիւր, to uncork a bottle; ծակ -, to perforate,

to pierce, to bore; - զփել, to unseal; - զփռո, to illuminate, to enlighten the mind; - զկայան, to unstop; - զծրարն, to unpack; - ճանապարհ, to trace, to mark out a path; to open a way, to make a road.

Բանամ, Բանիմ, բացայտ. to open; to be detached one from another.

Բանամարտ S. Բանակախ. [men. Բանասէր s. philologist; -բ, literary Բանասիրական a. philological; - հմտութիւն or ուսմունք, literature, humanity. [nities; letters.

Բանասիրութիւն s. philology; human- Բանաստեղծ, էջ s. poet; յոսի or գլուխ - poetaster, rhymmer.

Բանաստեղծական a. poetical. Բանաստեղծեմ, էջի va. to poetize, to versify.

Բանաստեղծութիւն s. poetry; poem. Բանաստեղծուհի sf. poetess. Բանաստեղծօրէն ad. poetically: Բանավաճառ a. boaster, braggart; - լինել. to boast, to exaggerate; to swagger. •

Բանավաճար S. Բանբեր. Բանարար a. poet; writer, composer; complaisant, obedient; *delegate, deputy.

Բանարարութիւն s. composition, work of sense; poem, poetry; *delegation, deputation.

Բանաւոր a. reasonable; intelligent, wise; vocal; rational. [sonable.

Բանաւորագոյն a. wiser, more rea- Բանաւորութիւն s. reason; intelligence; rationality, understanding, intellect; prudence, wisdom.

Բանաբաղ a.s. plagiarism; compiler; curious.

Բանաբաղութիւն s. plagiarism. Բանաբնին s. critic, reviewer.

Բանաբնութիւն s. critic, review. Բանբեր, այ s. messenger, envoy.

Բանգ s. bol. hen-bane. Բանգիտութիւն s. erudition, learn-

ing, literature, science; զերնային -, astronomy.

Բանգ S. Բանո. Բանգապուշակ s.pl. folly, extrava-

gance, revery, idle talking, delirium, enthusiasm; chimera.

Բանգապուշեմ, էջայտ. to talk extravagantly, to talk nonsense, to rave, to dote; to vacillate, to totter, to stagger.

*Բանդակ, ող s. jelly.

Բանդեմ S. Բանտեմ.

Բանդիւն S. Բամբիւն, Փանդիւն.

Բանեար s. feud, quarrel, dispute, wrangling; S. Բան, ներ, նեար.

Բանեղ, այ a. verbose, eloquent, voluble, fluent.

Բանընդդէմ լինիմտ. to contradict.

Բանիրուն a. learned, skilful, experienced, versed, wise; eloquent.

Բանիկ, բանկունք a. tale, story, trifle, bawble. [reasonable.

Բանիրմաստ, Բանիրայ a. intelligent, Բանկայ, բանեկան a. confidential, authorized, accredited, estimable, influential.

Բանկն, կունք s. coarse language; tale, story, fable. [կրկն.

Բանորակ, այ S. Բանաբաղ, Բանա- Բանջար, ող, այ s. herb, herbage, pot-herbs, vegetables; beet.

Բանջարանոց s. kitchen-garden.

Բանջարավաճառ s. green-grocer; - կին, herb-woman.

Բանջարեղէն a. herbaceous.

Բանարկեմ, էջի va. to slander, to calumniate, to report.

Բանարկու, այ s. tell-tale, tale-bearer, sycophant, opponent, adversary; satan, devil, tempter.

Բանարկութիւն s. tale, slander, false accusation, calumny; contrariety, opposition; witchcraft.

Բանո, էջ s. prison, gaol; գնել'ի-ի, ալկանել'ի -, to imprison; խուսել'ի -է, to make one's escape from prison, to escape; հանել'ի-է, to let out of prison; էլանել'ի-է, to go out of prison.

Բանաակալ, Բանաական, Բանա- մու S. Բանաարդեւ.

Բանաապահ, Բանաապան, Բանա- պետ s. gaoler, keeper of a prison.

Բանաարդեւ a. prisoned; - առնել, to imprison. [detention.

Բանաարդեւութիւն s. imprisonment, Բանաարկեալ, Բանաաւոր S. Բանա- արդեւ.

Բանեմ, էջի va. to imprison.

Բաշ, էջ s. horse hair, mane.

Բաշի, էջ s. distribution; assessment; share, lot; division; weevil, mite.

Բաշեմ, էջի va. to distribute, to share, to part, to divide, to dispense, to assess; to disseminate.

Բաշիւն s. gratuity, drink-money.

Բաշխոյք . *դից s.pl.* gift, present, gratuity, donation.

Բաշխութիւն, Բաշխումն *s.* distribution, apportionment, division.

Բաշտ *s.* a kind of falcon.

Բաշիւն *S.* Բառաւ.

Բաշպալակ *s.pl.* silly story, idle talk, stories, nonsense, prattle, quackery.

Բաշպալակ, եցի *vn.* to tattle, to prattle, to talk idly, to tell idle tales, to speak of trifles.

Բաշպալակոս *a.* prattler, great talker.

Բառ, ից *s.* word, term, speech, expression; air, song; - առ - , word for word; բառ բառին, literally.

Բառագիրք *S.* Բառգիրք.

Բառաւ, ոյ *s.* bellowing, lowing; roaring. [to roar.]

Բառաւեմ, եցի *vn.* to bellow, to low;

*Բառարան *S.* Բառգիրք.

Բառաւիւ *a.* renowned, famous, excellent; rich. [excellence, beauty.]

Բառաւորութիւն *s.* renown, glory, explanation; *s.* dictionary, vocabulary, lexicon, glossary. [handle.]

Բառաւորք *s.pl.* lever; porringer;

Բառանմ, բարձի *va.* to take away, to remove, to carry off, to displace;

to retrench; to derogate, to suppress, to withdraw; to cause to cease, to destroy, to dispel, to efface, to extinguish, to stifle; to take away, to ravish,

to take, to steal, to rob; to lift up, to raise; to bear, to support, to sustain;

- ի վերայ, to put, to put on, to load;

- ի հաշուէ, to discount, to deduct, to abate; - զօրէնս, to repeal a law, to cancel, to annul; - զխոյս, to clear, to extricate; - զցանկն, to unbar; - զմահնակն յարգանդէ, to deliver a woman;

- Թողուլ. բարձի Թողի առնել, to abandon, to forsake entirely; - ի լուծ կշռոյ, to weigh; - զգլուխ, to behead; աղաղակ, կական, կառաւ, ջիւ, ձայն - , to scream, to cry out; to weep; - ի միջոյ, to carry away, to stroy, to annul; - զամենայն դժուարութիւն, to take away all difficulty; - զկեանս ուրուք, to take away the life of some one, to kill, to murder; բողբ - , to appeal, to invoke, to lament; - զցաւս, to support pain; - ուստեք, to go away, to depart; - զթիւ, to subtract; - արձակել, to dismiss;

բարձեալ բերել, to carry.

Բառանմ, Բառանիմ, Բարձեալ լինիմ, բարձայ *vp.* to be carried or brought;

to liken, to compare; to be taken away; to be destroyed; to be extinguished; բարձիւր է անկիր ի ծով, be thou removed and cast into the sea; - մասց հաղաթութեամբ, to be proud of; աղբ արդարեւ բառնին, the just perish; Գա. մասկոս բարձիք ի քաղաքաց, Damascus will soon be no longer a city; բարձառնախն, the pact is broken; - ի կենաց, to die; նմա բարձին զեանն, they put on him the cross.

Բասիլիսկոս *S.* Աղբայիկ օձ.

Բասիւր *S.* Բասրէի.

Բասու, ից *s.* fortune, luck; destiny, fate; wager, bet, stake; - ս արկանել, to lay a wager, to bet. [buke.]

Բասրակ *s.pl.* reproach, blame, rebuke; *vn.* to reproach, to blame, to condemn, to rebuke, to censure.

Բասրէի *a.* reproachable, blamable.

Բարաբ *s.* shuttle.

Բարակ, աջ *a.* subtle; - ցաւ, ջերմ, phthisis; *S.* Նուրբ: brach (sporting dog): nitre; *S.* Բորակ.

Բարակաման *a.* that spins or weaves finely; finely spun or woven.

Բարակակեղ *a.* a skinny neck; a long or thin neck.

Բարալի *a.* hard: soft. [porter.]

Բարալան, Բարալետ *s.* usher, Բարառնական *a.* personified; - բան, prosopopœia. [legory.]

Բարառնութիւն *s.* prosopopœia; al-

Բարաւոր *s.* lintel, door-post, door-tree.

Բարաւորութիւն *s.* manners, custom.

Բարբառ, Բարբառ. ից, Բարբառումն, Բարբառակ *s.* idle tales, nonsense, tiresome repetitions, silly story, prating, gossip, dotage.

Բարբառումն, Բարբառումն, եցի *vn.* to make tiresome repetitions, to chat, to prattle, to bawl, to tattle.

Բարբառ. ոյ *s.* speech, voice, accent, language, idiom, dialect; acclamation, exclamation; cry, clamour; sound; կերկերեալ, զողող, ընդհատ, սղաւնակի - , a hoarse or gruff, trembling, interrupted, menacing voice; յօգել - , to offer a word, to speak; ածել ի - , to make one speak; - արձակել, to cry, to raise the voice, to exclaim; հնչեցին օդք ի - ցնծութեան, the air was filled with cries or a thousand cries of joy; ի Հայ - , in the Armenian language; -

ամպոյ, արոման, thunder, noise; - ամբօխն, clamour, cry; - փողոյ, հաւաւ, վահանայ, հողմոյ, blast of trumpets, ruff; cackling; noise or clashing of shields; whistling or bluster of the wind; - առիւծու, գազանայ, Տ. Մռնչիւն; - աղաղակի, rumour.

Բարբառիմ, ելայ տ. to speak; to cry out, to exclaim.

Բարբարոհք s. haggling, hesitating. Բարբարիկ, Բարբարիկոն Տ. Բարբառ.

Բարբարիմ, ելայ տ. to hesitate, to haggle; to be busy, embroiled, perplexed.

Բարբարոս, աջ a. s. barbarous, savage; barbarian, cruel.

Բարբարոսութիւն s. barbarity, cruelty, grossness.

Բարբուս s. mus. cithern.

Բարգաւաճ, էջ a. signal, illustrious; cheerful; increased, flourished, flourishing, civilized.

Բարգաւաճիք s. pl. increase, abundance; profit, improvement, bloom, lustre, splendour, renown.

Բարգաւաճիմ, էջի va. to make flourish; to civilize.

Բարգաւաճիմ, էլայ տ. to increase, to flourish, to be in repute, in honour, in vogue, to profit, to improve.

Բարգաւաճութիւն Տ. Բարգաւաճիք.

Բարգ, էջ s. a. hay-rick; heaped up, piled, bound up; polypetalous; - առիւծ, բառ, gr. compound word.

Բարգեմ, էջի va. to accumulate, to hoard; to bind up; to compound, to conjoin.

Բարգութիւն s. accumulation, heap; composition, formation. [others.

Բարեասաց a. that speaks well of Բարեասեաց a. that hates the good, evil, malicious, wicked.

Բարեացակամ a. benevolent.

Բարեացապարտ a. well deserved, worthy, obliging.

Բարեաւ ad. well, right; safely; - էկիք, be welcome; - Տե՛ս, adieu! - Տա՛ւ առէ՛ւ. to bid farewell, to take leave; to renounce, to forsake.

Բարեբախտ, Բարեբախտիկ a. fortunate, lucky; prosperous, happy, favourable, propitious.

Բարեբախտաբար ad. fortunately, happily, luckily.

Բարեբախտանամ, ալայ տ. to prosper, to be fortunate, to succeed, to be happy.

Բարեբախտութիւն s. fortune, happiness, prosperity, chance, destiny.

Բարեբաղդ Տ. Բարեբախտ.

Բարեբան a. that praises.

Բարեբանակից a. that praises with another or together.

Բարեբանեմ, էջի va. to bless, to praise. [encomium.

Բարեբանութիւն s. benediction praise, Բարեբաշխ a. beneficent, bounteous, that does good, liberal.

Բարեբաշխութիւն s. bounty, benefit, favour, liberality.

Բարեբառտ, Բարեբառտիկ Տ. Բարեբախտ.

Բարեբառտանամ, Բարեբառտիմ Տ. Բարեբառտութիւն Տ. Բարեբախտութիւն.

Բարեբարոյ, էջ a. good-natured, good-tempered, civil, benign, affable, kind.

Բարեբարոյութիւն, Բարեբարութիւն s. excellent character, good-nature.

Բարեբեր a. productive of good, fruitful, fertile, abundant.

Բարեբերութիւն s. fertility, fructification.

Բարեբողբոջ a. that has good suckers, shoots or sprouts.

Բարեբոյս a. that produces good fruit fruitful; good-natured.

Բարեբուլիս a. that causes good to come forth.

Բարեբուն a. naturally good, that has a good disposition, humane.

Բարեգեղ a. beautiful, graceful, charming, genteel, pretty, handsome.

Բարեգթութիւն s. benignity, clemency, mercy. [verses, lives well.

Բարեգնաց a. that runs, walks, con- Բարեգործ a. beneficent, virtuous, pious, that does good. [good.

Բարեգործեմ, էջի տ. to do well, Բարեգործութիւն s. bounty, bene-

ficence; good works.

Բարեգութ a. benign, humane, merciful, compassionate, tender, charitable, flexible. [proper.

Բարեգէպ a. becoming, suitable, fit, Բարեգիպութիւն s. decorum, fitness; prosperity, luck.

Բարեգրութ a. ungrateful. [ed. Բարեգարդ a. well adorned; reform-

Բարեզարդեմ, եջի va. to embellish, to adorn; to reform.

Բարեզարդութիւն s. embellishment, ornament, finery; reformation, reform.

Բարեգործ a. of good family, noble.

Բարեժառանգութիւն s. inheritance of great property; good inheritance.

Բարեբաւ a. very good, very useful.

Բարեբաւութիւն s. great goodness, good-nature, nobleness, gentility.

Բարեխառն a. sober, temperate, moderate.

Բարեխառնեմ, եջի va. to temper, to moderate, to soften, to modify.

Բարեխառնութիւն s. temperance; temperature, moderation, modification, mitigation; — **օդայ, temperature** of the air.

Բարեխնամ a. careful, that provides for wants, for an affair. [to provide.

Բարեխնամեմ, եջի va. to be careful,

Բարեխնամող S. Բարեխնամ.

Բարեխնդիր a. that asks for, that seeks for good things.

Բարեխոհ, Բարեխորհուրդ a. that thinks of good things.

Բարեխրատ a. that gives good advice, good instruction; well instructed.

Բարեխօս, աջ a.s. intercessor, mediator.

Բարեխօսեմ, եջի vn. to intercede.

Բարեխօսութիւն s. intercession, mediation.

Բարեկամ, աջ s. friend; familiar, dear; **մտերիմ, անկեղծ, շքմարիտ, ան շնանուէր, սիրելի, սուտ —**, intimate, sincere, true, devoted, dear, false friend.

Բարեկամաբար ad. friendly, familiarly, domestically.

Բարեկամական a. amicable, friendly.

Բարեկամանամ, աջայ vn. to be friendly, familiar, to make one's self familiar.

Բարեկամութիւն s. friendship, familiarity, attachment; **սերտ —**, intimacy; **անկեղծ —**, cordiality.

Բարեկամուհի sf. friend.

Բարեկարգ a. well regulated, corrected, reformed, policed.

Բարեկարգեմ, եջի va. to order properly, to dispose, to put in order; to amend, to reform.

Բարեկարգութիւն s. good order, organization; reform, reformation; discipline; policy.

Բարեկեսայ S. Բարեկեցիկ.

Բարեկենդան, աջ s. carnival, holiday time; **բուռ —**, the day before lent, shrovetuesday, shrovetide.

Բարեկենդանութիւն s. happiness, felicity, prosperity, rejoicing.

Բարեկերպ a. that has a good figure, handsome, graceful, genteel, pretty, well-made. [shape, grace, gentility.

Բարեկերպութիւն s. fine figure, good figure, happy, prosperous, in good circumstances, rich.

Բարեկեցութիւն s. happiness, felicity, ease, contentment, comfort.

Բարեկեր a. good, honest, virtuous.

Բարեկիրթ a. well instructed, civil.

Բարեկրթութիւն s. good education, good-breeding, politeness.

Բարեկրօն, էջ a. of good morals, pious, virtuous, honest, religious.

Բարեկրօնութիւն s. good morals, honesty, probity, piety, religion, goodness.

Բարեհաճիմ, շնչայ vn. to vouchsafe, to accept, to receive favourably, to please.

Բարեհաճայ a. very agreeable.

Բարեհաճանամ, աջայ vn. to be very agreeable or very amiable.

Բարեհաճութիւն s. approbation, consent, benevolence, favour, friendship.

Բարեհամ a. tasteful, savoury.

Բարեհամբաւ a. of good renown, of great reputation, famous, renowned, celebrated.

Բարեհամբաւեմ, եջի va. to celebrate, to publish with praise.

Բարեհամբաւութիւն s. good name, renown, reputation, fame, praise.

Բարեհամբոյր a. agreeable, amiable, graceful, polite, civil, gentle, tractable, humane, kind, courteous, complaisant, beneficent. [things.

Բարեհայց a. that demands good

Բարեհանձար a. very sensible, — wise, — learned. [or stature.

Բարեհասակ a. having a fine shape

Բարեհատոյց a. rewarder, that recompenses well, that does good.

Բարեհաւան a. obedient, submissive.

Բարեհար a. very ingenious, — clever.

Բարեհաշակ, etc. S. Բարեհամբաւ, etc. [to good things.

Բարեհրաւէր a. that invites, exhorts
Բարեձեւ a. of a good shape, well made, genteel; graceful.

Բարեհաստիւթիւն *s.* fine figure, gracefulness, decorum.

Բարեմիտք *S.* Առաքանիք.

Բարեմասն *a.* well matched, lucky, fortunate.

Բարեմասնութիւն *s.* good fortune, happiness, participation of good; goodness, perfection.

Բարեմարդիկ *a.* coaxer, cajoler, gallant, complaisant; - լինել, to please, to flatter, to coax, to cajole, to adulate.

Բարեմարդութիւն *s.* flattery, adulation, complaisance.

Բարեմիտ *a.* sincere, ingenuous, frank, naïve; innocent, good, well disposed.

Բարեմիտ *a.* peaceable, flexible, good-natured, good-humoured.

Բարեմասաց *a.* unthankful, ungrateful. [ly, naively.

Բարեմարար *ad.* ingenuously, frank-
Բարեմասութիւն *s.* sincerity, innocence, goodness, indulgence.

Բարեյաջող *a.* favourable, prosperous; - լինել, to prosper.

Բարեյարմար *a.* well adjusted, well agreed; symmetrical.

Բարեյիշատակ *a.* of happy memory, whose memory is venerated.

Բարեյոյս *a.* of good or of great hope.

Բարեյորդար *a.* that exhorts to good things; well inclined, very willing.

Բարեյուզումութիւն *s.* good hope.

Բարեյոժար *a.* well inclined, very willing, benevolent.

Բարեխախտ *a.* zealous.

Բարեշան *a.* of good sign; signalized, remarkable, famous.

Բարեշէն *a.* well settled, rich, happy, prosperous.

Բարեշնորհ *a.* that grants or does favours, that gratifies; handsome, graceful, agreeable, charming.

Բարեշնորհութիւն *s.* bounty, goodness; gracefulness, elegance, charms.

Բարեշունչ *a.* mild (speaking of the wind), the mild zephyr.

Բարեշուք *a.* splendid, magnificent; superb, graceful, pretty; venerable; modest, chaste, bashful; առնուլ զիւրեւոյ ծածկցիմ - to cover one's self with a veil for modesty.

Բարեշքեղութիւն, Բարեշքութիւն *s.* splendour, magnificence, pomp, lustre, refusal; honesty, modesty.

Բարեշաղկ *a.* well measured or pro-

portioned, exact, well made.

Բարեշաղկութիւն *s.* exactness, beauty, exact proportion. [devout.

Բարեպաշտ *a. s.* pious, religious, Բարեպաշտեմ, եղիտ *vn.* to be religious, to lead a pious life, to do good works.

Բարեպաշտութիւն *s.* piety, religion.

Բարեպաշտութիւն *af.* pious, religious.

Բարեպաշտան *S.* Բարեպաշտ.

Բարեպատեհ *a.* very convenient, proper, decent, fit, worthy.

Բարեպարիշտ *S.* Բարեպաշտ.

Բարեպէր, սիրաց *a.* good, virtuous, pious, religious; benevolent, indulgent, obliging.

Բարեսիրութիւն *s.* bounty, goodness, kindness, obligingness.

Բարեսնութիւն *s.* good education.

Բարեժողով *a.* well instructed, - brought up, - educated.

Բարեկայեղութիւն *a.* becoming, conformable, convenient, proper, handsome, pretty; graceful.

Բարեկայեղութիւն *s.* fitness, convenience; lustre, splendour. [nate.

Բարեկշիւ *a.* well settled, fortu-

Բարեկտեսութիւն *s.* good assurance, certainty, boldness.

Բարեաւել *a.* that sounds well, sweet, harmonious, well adjusted or organized.

Բարեաւակ, Բարեաւել *a.* having a good prospect, aspect or countenance, handsome, charming, graceful, genteel, delicate, pretty, agreeable.

Բարեաւիւ *a.* becoming, proper; of good figure, genteel.

Բարեառ, Բարեառակ *a.* that is of good family, noble, illustrious.

Բարեառմանութիւն *s.* nobility; noble birth; grandeur; fertility.

Բարեարութիւն *s.* gratification; production, fruit, profit, advantage.

Բարերար, աջ *a.* beneficent, benefactor, friend, obliging, indulgent, favourable, kind.

Բարերարեմ, եղիտ *vn.* to do good, to gratify, to favour, to oblige.

Բարերարութիւն *s.* benefit, bounty, good, beneficence, kindness, favour, service, pleasure, gratification, liberality.

Բարեբանիկ *a.* blissful.

Բարեբանիկութիւն *s.* blissfulness; good fortune, happiness.

Բարեփառ *a.* glorious, illustrious, splendid, magnificent.

Բարեփառութիւն *s.* splendour, grandeur, magnificence, majesty.

Բարեփորձ *a.* well tried, — proved.

Բարեքեմ, **եյի** *va.* to hide, to veil, to dissimulate. [agreeable.

Բարեքի, **քիկ** *a.* personable, genteel,

Բարե *conj.* at least, at the least.

Բարժանեմ *S.* Բաժանեմ.

Բարի, **բոյ**, **բեայ** *a.* good, nice, kind, indulgent; fit; fine, handsome; *ad.* well, right; *s.* good, benefit, favour; goods; — է, it is good; — առել, to do well; — or բարեաւ եկիք, be welcome! **Համբաւ բարեայ**, good reputation; *ոչ գիտել զ-կամ զար*, to ignore the difference between good and evil; **զինչ — զորձեցից**, what shall I do well? **Հառուցեր ինչ — ս**, you have done me good; **ընկալար անդէն զս բ**, you have received good in your life; **յորժամ — լինիցի քեզ**, when will you be happy; *S.* Բարեաւ.

Բարիք *a.* good; *ad.* well, softly, leisurely; **ծածկել — է**, it is better to hide it; — է, it is well; **որպէս ե — Թուի քեզ**, as you like it, if you please.

Բարկ *a.* sharp, pungent, acrid; acid, sour, rough. [Թժուածին.

***Բարկածին** *s.* chem. oxygen; *S.*

Բարկանամ, **այայ** *vn.* to be angry, provoked, to storm, to rage.

Բարկասիր *a.* passionate, apt to be angry, fretful, peevish, impatient. [ged.

Բարկացայտ *a.* angry, vexed, enra-

Բարկացող *S.* Բարկասիր.

Բարկացողութիւն *s.* irascibility, ire.

Բարկացուցանեմ, **ույի** *va.* to exasperate, to irritate, to anger, to displease, to offend, to enrage.

Բարկութիւն *s.* anger, wrath, ire, indignation, passion; harshness; disgrace; **զիջանել**, **ցածնուլ**, **զառնալ 'ի բարկութենէ**, to be appeased, to allay one's anger; **Թափել զ-**, to give vent to one's anger; — or **հրացան** —, thunder-bolt; **սրամուկ բարկութեամբ**, to rage, to get into a passion; — **սրամուկութիւն**, **սրամուկութի բարկութե**, fury, ire, wrath.

Բարձ, **ից** *s.* cushion; bolster, pillow; squab, mattress, divan; bench, sofa: hip, thigh: dignity, degree, throne: floor or board of a ship; **փեարաից** —,

downy pillow; — **երեսայ**, pillow; *ս. ուղին* —, first place, place of honour; — **սաւ ումիք**, to confer a dignity of some one.

Բարձաբեկութիւն *s.* fracture of the leg, broken leg.

Բարձաիկ *a. s.* that sits on the same mattress, that is partaker of the same banquet or dignity; colleague.

Բարձակուիւ *s.* competitor.

Բարձազուծի *s.* search of dignity, pursuit of honour; competition, rivalry, ambition.

Բարձապան, **այ** *s.* cuish.

Բարձառու լինիմ *vn.* to obtain some dignity.

Բարձերես *s.* pillow-beer, — -case.

Բարձերեց *s.* president; — **տեղի** or **-ք**, the first place, honourable place.

Բարձըսիր *a.* that seeks the first place, fixed in an honourable place; — **լինել**, to seek the first place.

Բարձի Թողի առնեմ *va.* to abandon, to leave, to forsake entirely.

Բարձիկ *s.* small cushion, bolster: compress. [shions, pillows.

Բարձկնեար, **ներոյ** *s. pl.* small cushion; **նեկայ** *s. bot.* south-ernwood.

Բարձուսն *s.* act of raising; carriage; subtraction; exception; suppression, repeal, derogation; degradation, dissolution, extinction; deduction, defalcation. [burden.

Բարձուցանեմ, **ույի** *va.* to load, to **բարձր**, **ձու**, **ձուլք**, **ձանց** *a.* high, elevated; sublime, eminent, great, excellent; **Հոսել 'ի բարձուէ**, to fling, to throw from above; **ի ձայն բարձր**, — **ձայնիւ**, **ձայնիւ բարձու**, *ad.* aloud, loudly; — **առնել**, to elevate, to raise on high; to magnify, to exalt; — **լինիմ**, to be elevated, glorified; **ձանաւել զբարձունս**, to know sublime or profound things; **սեզան** —, splendid, sumptuous dinner, banquet; **ի բարձուէ**, from above; — **ոռ**, elevated style; — **քանդակ**, relief, basso-rilievo.

Բարձունք, **ձանց** *s. pl.* height, top, summit, eminence, elevation; heaven; **Թագաւոր բարձանց**, king of heaven; **Թռչունք բարձանց**, birds of air.

Բարձրաբազուկ *a.* that has a strong arm, strong hand, valiant; vigorous.

Բարձրաբարձաւ *a.* that has a strong voice; sounding, that has a loud or

shrill sound; resounding, clamorous, sonorous, clangous; *ad.* loudly, aloud.

Բարձրաբերձ *a.* very high, much elevated, lofty.

Բարձրարուն *a.* that has a long stalk.

Բարձրագագածն *a.* whose summit is very high, lofty.

Բարձրագահ *s. a.* seat, the chair, the highest place; president, the most honourable; high, elevated; *-ք.* the first place, precedence.

Բարձրագեղ *a.* very pretty, charming, excellent, supreme.

Բարձրագետ *a.* that knows sublime or profound things.

Բարձրագուխ *a.* high, elevated; bold, frank, honourable; *ad.* boldly, highly.

Բարձրագոյն *a.* higher, sublime; supreme, grand; *- , -ս , ad.* highly, sublimely, boldly.

Բարձրագոյն *S.* Բարձրաբարձրառ.

Բարձրագեղ *a.* much accumulated.

Բարձրագիտակ *a.* very high, to wering; *s.* observatory.

Բարձրաթռիչ *a.* that flies above.

Բարձրախորհուրդ *a.* mysterious, profound.

Բարձրակայ *a.* high, great, supreme, sublime, excellent. [very high.

Բարձրակատար *a.* whose summit is Բարձրակոհակ or կուռակ *a.* subject to large waves, stormy. [sublime.

Բարձրակայեայ *a.* that looks above; Բարձրահասակ *a.* that has a large size, tall. [mous, celebrated.

Բարձրահռչակ *a.* very renowned, famous.

Բարձրաձաղկ *a.* that has very high branches.

Բարձրաձայն *S.* Բարձրաբարձրառ.

Բարձրամեծ *a.* proud, lofty, arrogant, presumptuous. [high place.

Բարձրամուր *a.* fortified in a very Բարձրամտեմ, էջի. Բարձրամտիմ, էջայ *vn.* to be proud of, to be self-conceited.

Բարձրամտութիւն *s.* presumption, pride, arrogance, haughtiness.

Բարձրայտն *a.* lofty, proud, supercilious, haughty.

Բարձրայտնութիւն *s.* haughtiness, pride, arrogance.

Բարձրանմա, աջայ *vn.* to rise, to ascend, to re-ascend, to surmount, to exceed, to surpass; to increase, to grow; to be proud, to pride one's self.

Բարձրանշան *a.* remarkable, signal,

signalized, famous, renowned.

Բարձրաէն *a.* built very high.

Բարձրաչափութիւն *s.* altimetry.

Բարձրապատիւ *a.* very honourable, much esteemed.

Բարձրապատում *a.* that relates sublime things, sublime, profound.

Բարձրապարանոց *a.* puffed up, arrogant, proud; *- շրիչ.* to be puffed up, to be proud of, to bridle up. [walls.

Բարձրապարիսպ *a.* that has high Բարձրասրուն *a.* with long legs.

Բարձրավարս *a.* that has high branches: covered with many leaves, leafy.

Բարձրավանան, աջայ, Բարձրավիմ, էջայ *vn.* to be puffed up, to be proud of, to bridle up, to assume airs of importance.

Բարձրավզութիւն *s.* pride, haughtiness, arrogance.

Բարձրավիշ *S.* Բարձրապարանոց.

Բարձրացուցանեմ, ուցի *va.* to elevate, to lift up, to raise, to exalt, to raise higher, to raise again, to ascend, to promote, to advance.

Բարձրաւանդ, Բարձրաւանդակ, աջ *s.* height, hill, eminence, summit, top, ridge, hillock; promontory, cape; *a.* high, elevated.

Բարձրաքանդակ *s.* bass-relief, baso-rilievo. [High.

Բարձրեալ *as.* very high; the Most Բարձրութիւն *s.* height, eminence, elevation, act of raising up, summit, sublimity, grandeur, highness.

Բարձրուղի *S.* Բարձրաձաղկ.

Բարձր, ձից *s.* leg; *S.* Բարձ.

Բարոյագէտ *s.* moralist.

Բարոյագիտութիւն *s.* moral, morality.

Բարոյախոս *a.* moralist; *S.* Բնախոս.

Բարոյախոսեմ, էջի *vn.* to moralize.

Բարոյածին *a.* natural.

Բարոյական *a.* moral, belonging to morals; *s.* moralist; moral; *- իմաստաւորութիւն*, ethics; *- գիտութիւն*, morality, ethics; *- իմաստ*, morality; *աւնել - խորհրդածութիւն*, to moralize, to make moral reflections.

Բարոյականութիւն *s.* morality.

Բարոյակից *a.* that has the same disposition or humour. [morally.

Բարոյակէս, Բարոյականապէս *ad.*

Բարոյք, ոյից *S.* Բարք.

Բարութիւն *s.* goodness, probity; benignity, mildness, clemency; proceeds, produce.

Բարունակ, այ *s.* vine-branch; branch, bough, shoot.

Բարութիւն, Բարութիւն *s.* crimination, imputation, calumny, false accusation; pretext; motive. [lust.

Բարսեմունքիւն *s.* concupiscence, Բարսեմունքիւն *s.* bot. aspen (poplar).

Բարսեմունքիւն *S.* Բարսեմունքիւն.

Բարսեմունքիւն, Բարսեմունքիւն *vn.* to pretend, to feign.

Բարութիւն, այ *a.* good; *ad.* well; Եթէ - Եթէ առաջիկայի or յայտնի, if you please or like; - Եթէ Եթէ Եթէ, a prosperous old age; - Եթէ Եթէ Եթէ, a good or sound doctrine; - Եթէ, a good man; - Եթէ Եթէ, to despise or to scorn well; - Եթէ Եթէ Եթէ, it is a good thing for us to remain here; - Եթէ or - Եթէ Եթէ, վարդապետ, you say well, master; Եթէ Եթէ - Եթէ Եթէ Եթէ, it is not well for man to be alone; Եթէ Եթէ Եթէ Եթէ Եթէ, it is not a good thing to do ill to the just.

Բարութեան *a.* better.

Բարութեան, Եթէ *va.* to benefit, to do good to.

Բարութիւն, Եթէ *s-pl.* manners, custom, disposition, inclination, conduct, manner of acting; Եթէ Եթէ, nature, character, natural, disposition, inclination; - Եթէ Եթէ, good manners, morals; Եթէ Եթէ, Եթէ Եթէ, pure morals; Եթէ Եթէ, proud character; Եթէ Եթէ, Եթէ Եթէ Եթէ, to corrupt the morals; Եթէ Եթէ Եթէ, to soften the morals; Եթէ Եթէ Եթէ Եթէ, Եթէ Եթէ Եթէ Եթէ, willingly, spontaneously.

Բարութեան *s.* happiness, prosperity, well-being.

Բաց *a.* open, uncovered; Բաց Եթէ Եթէ, with an uncovered head, bare-headed; impudently; Եթէ Եթէ - Եթէ Եթէ Եթէ, with the eyes open, he saw nothing; - Եթէ Եթէ Եթէ or - Եթէ Եթէ Եթէ, with the face uncovered; Եթէ Եթէ Եթէ - Եթէ Եթէ Եթէ, to leave open the gates of a city; Եթէ - Եթէ Եթէ, the door is open; Եթէ - Եթէ Եթէ Եթէ, to have the head uncovered; Եթէ - Եթէ Եթէ, go away! Եթէ - Եթէ Եթէ Եթէ, go away from me! - Եթէ Եթէ, *ad.* far, very far; quite; out, abroad; - Եթէ - Եթէ, openly, evidently; Եթէ Եթէ Եթէ, from afar; far; Եթէ - Եթէ, in a field, out of the city, in the country,

in the open air, under the open sky; Եթէ - Եթէ Եթէ, to remove, to send away; Եթէ Եթէ - Եթէ Եթէ Եթէ, to surpass many; Եթէ - Եթէ Եթէ, to take away; Եթէ Եթէ Եթէ - Եթէ Եթէ, to go away, to depart; Եթէ - Եթէ Եթէ Եթէ Եթէ Եթէ, the rigour of winter is past; Եթէ - Եթէ Եթէ Եթէ Եթէ, to cease from crying; Եթէ - Եթէ Եթէ - Եթէ Եթէ Եթէ, *int.* never! no! God forbid! come along! fy! - 'Եթէ, *pr.* except, excepted, besides, save; without.

Բաց Եթէ Եթէ Եթէ, Եթէ *vn.* to cry out, to scream; to exclaim.

Բաց Եթէ Եթէ Եթէ Եթէ *s.* exclamation.

Բաց Եթէ Եթէ, Բաց Եթէ Եթէ, Բաց Եթէ Եթէ *a.* *ad.* with uncovered head, bareheaded.

Բաց Եթէ Եթէ *a.* distant, far off; diluted; pale; -, - *ad.* far, at a great distance, very far; - Եթէ Եթէ, sea-green.

Բաց Եթէ Եթէ *a.* bold-faced; shameless. Բաց Եթէ Եթէ, Եթէ *a.* absent, distant, remote, far off.

Բաց Եթէ Եթէ Եթէ, Եթէ *vn.* to absent one's self, to go away.

Բաց Եթէ Եթէ Եթէ *s.* absence, removal, non-residence, distance.

Բաց Եթէ Եթէ, Բաց Եթէ Եթէ *S.* Բաց Եթէ Եթէ - Բաց Եթէ Եթէ Եթէ *a.* very or farther removed.

Բաց Եթէ Եթէ Եթէ Եթէ *s.* divergent; - Եթէ Եթէ, Եթէ Եթէ, with open eyes.

Բաց Եթէ Եթէ, Եթէ *a.* evident, manifest, clear, intelligible; formal, express.

Բաց Եթէ Եթէ Եթէ or Եթէ Եթէ *ad.* evidently, manifestly, intelligibly; formally, expressly.

Բաց Եթէ Եթէ Եթէ, Եթէ *va.* to declare, to set forth, to explain, to utter; to unfold, to clear.

Բաց Եթէ Եթէ Եթէ *a.* declarative, determinative, significative, apodictical.

Բաց Եթէ Եթէ Եթէ *s.* evidence; explanation; developement, disentanglement.

Բաց Եթէ Եթէ Եթէ *s.* looseness, flux, diarrhoea; excrement.

*Բաց Եթէ Եթէ *s. gr.* ablative.

Բաց Եթէ Եթէ Եթէ *s.* exception, abstraction.

Բաց Եթէ Եթէ *ad.* negatively.

Բաց Եթէ Եթէ *a.* negative. [vow.

Բաց Եթէ Եթէ, Եթէ *va.* to deny, to disavow.

Բաց Եթէ Եթէ *s.* denial, disavowal.

Բաց Եթէ Եթէ *s.* camp, campaign, plain.

Բացառ. այ *a. s.* distant, far off; camp; suburb; interval. [sible.

Բացարկել *a.* explainable, express-
Բացարկեմ. էջի *va.* to explain, to set forth, to declare, to specify, to express; to comment; to remove, to scatter.

Բացարկիչ *a.* explicative.

Բացարոշեմ. էջի *va.* to remove, to distinguish, to discern, to divide, to separate.

Բացարուծիւն *s.* explanation, exposition, enunciation, elucidation; commentary, gloss; առանձին - . specification; - շնորհաբաց . the act of deciphering.

Բացարան *a. s.* that opens; key, pick-lock; dilator.

Բացարձակ, այ *a.* much extended, vast, ample, full; absolute, independent, despotic; free; distant, far.

Բացարձակապէս *ad.* absolutely, indispensably; boldly, resolutely.

Բացարձակութիւն *s.* distance, interval, great extent, breadth.

Բացեայ. ի - *a. ad.* remote, distant, far; ի - լինել . to absent one's self, to quit.

Բացերես *a.* barefaced, open; frank, **Բացերեսութիւն** *s.* barefacedness, evidence; frankness, candour.

Բացերես *a.* evident, clear, open; *ad.* evidently, plainly, openly, clearly.

Բացէ. 'ի - *ad.* very far; from afar; out; *S.* Բաց.

Բացէ ի բաց *S.* Բաց.

Բացընկեցիկ *a.* abject, despicable, low, vile.

Բաց ի բաց *S.* Բաց.

Բացեմիկ or **Բացմիմիկ** խաղամ, to unveil; to lose all shame, to be shameless.

Բացում. այ *s.* opening; hiatus.

Բացումն *s.* act of opening, opening, discovery, expansion, extent.

Բացուած. ի - *ad.* far, very far; - ի բաց *S.* Բաց.

Բացօթեալ, էգի, զաց, **Բացօթեայ.** Թէից *a.* who lives, sleeps in the open air; shelterless; *ad.* uncovered, in the open air, under the open sky; - լինել . to sleep, to lodge in the open air or under the stars; to pass the night in the fields.

Բաւ. *s.* end, limit; sufficiency; - է . *v.* *imp.* it suffices, it is enough; իմաստաւ

Թէ նորա ոչ գոյ - , his wisdom is without measure.

Բաւական *a.* sufficient, fit, capable, competent, qualified; *s.* worthy, capacity, ability; - ն or Աստուած - , God, Omnipotent, Almighty; - լինել . to suffice, to be capable; - լինել աւանդին . to content one's self; - աւանդել . to enable, to capacitate; to content, to satisfy; *ad.* sufficiently, enough; բաւ - ի . passably, tolerably, so-so; - է . it is enough, it suffices; չէ - , it is not enough or sufficient. [potent.

Բաւականազոր *a.* powerful, omniscient
Բաւականամ, այցայ *vn.* *S.* Բաւական լինել.

Բաւականացուցանեմ, ուշի *va.* *S.* Բաւական առնել.

Բաւականութիւն *s.* capacity, ability, competence, aptness.

Բաւանդակ *S.* Բովանդակ.

Բաւեմ, էջի *vn.* to suffice, to be capable, to be able; to furnish; to suffer.

Բաւեցուցանեմ, ուշի *va.* to render sufficient, to give sufficiently; to satisfy, to content; to suffice.

Բաւիղ, լալի, զաց, **Բաւղակ** *s.* maze, labyrinth. [labyrinth.

Բաւղակաձեւ *a.* in the shape of a **Բբիւն** *s.* noise, confused sound.

Բբուկ, բբկաց *s.* crest, comb, cock-comb.

Բբեալն, Բբեշն, այ *s.* consul; mayor; prince; փոխանակ - ի . proconsul.

Բբեշնութիւն *s.* consulate.

Բբեշի *s.* repair. [derbolt.

Բեզակ, Բեզեկ *s.* sun; light; thun-

Բելիար. այ *s.* Belial; devil, demon.

Բեկ *a.* broken; deject.

Բեկանեմ, բեկի *va.* to break; to break to pieces; to crack, to split; to dishearten.

Բեկանիմ, բեկայ *vp.* to break; to lose courage, to be discouraged; to reflect. [gible.

Բեկանուած *a.* brittle, frail; refran-

Բեկար *s.* tribute, impost; vicar.

Բեկբեկ *a.* broken; interrupted, discontinued: full of caresses, effeminate, soft, affectedly delicate, affected; *s.* affected woman.

Բեկբեկեմ, էջի, Բեկբեկիմ, էջայ *vna.* to break, to break to pieces; to reflect; to prim; to stammer, to stutter; *mus.* to quaver.

Բեկբեկումն *s.* fracture; refraction;

tend; - ընդ մից երեսուն, to give thirty for one; - զգնա, to give sentence; - զլռութիւն, to be silent, to hold one's tongue; ոչ բերէ տակ կարգ բանի, the order of mine discourse does not permit me to say; - ստեղծութիւն ընդ ուսմբ, to hate, to dislike some one; նախանձ - ընդ ուսմբ, to envy some one; - սրամուտութիւն ընդ ուսմբ, to be angry with some one; to be offended; ի գործ -, to make use of; խորհարդ - ընդ ուսմբ, to consult, to take counsel with some one; ոգի -, to strengthen one's self, to become strong; ոչ - զխառն ուրուք, to envy the glory of some one; ի համար, ի հաշիւ -, to count, to enumerate; տալ -, to cause to be conveyed, to despatch; ի միտս, ի յուշ -, to remember; օտարացուցիչս ինն բերես ի լսելիս մեր, you tell us strange things.

Բերիմ. բերայ *vp.* to go; to carry or to bear one's self; to be inclined, to lean; to behave one's self, to act; զինչ օգուտ յայնմանէ բերցի, what advantage will result from it? - ի վերայ ջրոց, to walk on the waters; ընդ երկրի -, to travel, to voyage; to be busy with mundane things; առ երկրաւ -, to travel round the world; to shed on the earth; անխաբ ընդ մեզս -, to be given up to sin; այսր անգր - or բերեալ լինել, to go here and there; to be taken hither and thither; շարժ - զօրինակ Աստուծոյ, to observe the laws of God; - ի կործանումն, ի վայր, to fall into ruin, to fall down; ի նախանձ or նախանձաւ -, to envy, to covet; ի բարկութիւն or բարկութիւն -, to get angry; ընդ գիրան -, to sweat, to perspire; և այլ ուր ընդ սղբք բերին, և որ զինի բերին աւարտեալք, and so on for the rest, as follows.

Բերկաւի, Բերկաւիք, Բերկաւից, Բերկաւան *a.* joyful, delicious, delightful, pleasant, diverting, delectable; content, cheerful.

Բերկամիտ *a.* joyful, cheerful.

Բերկանոց *s.* belveder, stage.

Բերկանք *s. pl.* joy, mirth, pleasure, content, delight; բերկանք *ad.* deliciously. [cheerful.

Բերկապասար *a.* joyful, joyous, Բերկարար *a.* gay, joyful, that gives joy, delightful, pleasant.

Բերկրեմ. եջի, Բերկրեցուցանեմ,

ուցի *va.* to rejoice, to give joy, to recreate, to divert, to delight, to enliven, to please.

Բերկրեմ, եջայ *vn.* to rejoice, to be delighted, pleased.

Բերկրութիւն *s.* joy, mirth, contentment, pleasure, delight, gaiety, agreeableness, satisfaction, complaisance, mildness.

Բերումն *s.* portage, carriage; exigence; tendency; proneness, propensity, inclination; fertility.

Բերրի *a.* fruitful, fertile.

Բեւեկն, ոց *s.* turpentine.

Բեւեկնի *s.* turpentine-tree; juniper-tree; բեւեկնի խիտ or կոտլ, colophony, rosin.

Բեւեռ, ի, աջ *s.* nail; pole; դարձնոց բեւեռաց, nail-trade; բեւեռք հաստատել, to nail; հանել զբեւեռն, to unvail; բեւեռով զ- թափել, one ill chases another; (diamond cut diamond).

Բեւեռագործ *s.* nailer, nail-maker; -ութիւն, nailery.

Բեւեռակապ, Բեւեռապինդ *a.* nailed, fastened with nails.

Բեւեռանձեւ *a.* cuneiform.

Բեւեռեմ, եջի *va.* to nail, to nail up, to fasten with nails.

Բէք, Բէք *a.* rich, potent; *int.* o! oh! Բզար *s.* goat castrated.

Բզլամ, աջի, Բզլեմ, եջի *vn.* to buzz, to hum, to murmur.

Բզլումն, Բզլանք *s.* buzz, hum.

Բզէզ, եղայ. Բզէզ, զյոյ *s.* scarab, beetle; stag-beetle; cockchafer.

Բզրուկ *s. bot.* myosotis, mouse-ear, forget-me-not. [devil.

Բէեզեբուբ *s.* Beelzebub; satan,

Բէժ, Վէժ *s.* cover; curtain.

Բէկ *s.* prince, bey.

Բէկ մէկոյ, բէկի մէկոյ *s.* beaver, civet, civet-cat.

Բէք, Բէք *s.* back, shoulder; handle of a weaver's comb. [tuse.

Բթամիտ *a.* stupid, dull, heavy, ob-

թանամ *s.* Բթիմ.

Բթանկիւն *a.* obtuse-angled, obtus-

angular.

*Բթանշան *s. gr.* grave accent.

Բթացուցանեմ, ուցի. Բթեմ, եջի, Բթեցուցանեմ *va.* to blunt, to make less sharp or piercing, to take off the point, to rust; to stupify, to make stupid or heavy.

Բժիմ, էցայ տ. to make one's self dull, less keen; to be dull, stupid, to grow rusty.

Բժարեր, Բժակն a. blear, bleared; S. Գիշակն.

Բժժադործ a. talismanic, that makes talismans or amulets.

Բժժանք s. pl. talisman, amulet, phylactery.

Բժիշկ, բժշկի, բժշկաց s. physician, doctor.

Բժշկական a. medical.

Բժշկականութիւն s. physic, medicine.

Բժշկասէտ s. first physician.

Բժշկարան s. place of cure; doctor's shop; medical book.

Բժշկելի s. curable.

Բժշկեմ, էջի va. to cure, to physic, to remedy, to dress.

Բժշկութիւն s. cure, attendance, recovery, dressing; medicament, medicine, remedy.

Բժռա a. bleared. [eyes.

Բժռութիւն, էցայ տ. to have bleared

Բժռութիւն s. blearedness.

Բեր, բրի, բաց s. pupil, apple of the eye.

Բիբեմ, էջի տ. to pip, to chirp.

Բիբլոս s. papyrus; bark, peel, skin; parchment, book.

Բիժ, բժոյ s. blearedness.

Բիւ s. azure, bright blue.

Բիծ, բծից, բծոց s. spot, stain; sun-burning; blot, blemish; soil; small pustule; a. spotty, nasty; - աչաց, web; - ի մարմնի, mole, mark, spot; - ք աղամանդի, flaws, specks in a diamond; - զնեւ, -ս կարկասեւ, շփեւ, արկանեւ, ի - ասնեւ, ի ներքոյ բժի զնեւ, to blame, to find fault with, to accuse, to criticise, to censure, to calumniate.

Բիւս s. spur of a cock, etc.

Բիւր, բրի, բրաց s. large stick, club, cudgel.

Բիւրս a. big, coarse, awkward, rude, clownish, rough, rustic, wild, base, ungenteel, clumsy, heavy, impolite, dull, ignorant, brutal.

Բիւր, ոց, ուց s. myriad; ten thousand; a. much, many, several; - , -ս, -իցս ad. ten thousand times, several times, often.

Բիւրաբեղուն a. very fruitful, very abundant.

[lours.

Բիւրազոյն a. ad. of a thopsand co-

Բիւրազդի, Բիւրակերպ, Բիւրապա-

աիկ a. ad. of several shapes or kinds, several, many, multitudinous.

Բիւրակնէայ a. having many precious stones.

[thousand soldiers.

Բիւրասպետ s. commander of ten

Բիւրասպի a. that has ten thousand horses; that has many wounds.

Բիւրաստեղն a. having many branches or boughs.

Բիւրաւոր a. ten thousand or ten mil-

lenaries; thousand, many, immense, numberless.

Բիւրեղ, աջ s. beryl; crystal.

Բիւրեղանման a. crystalline.

Բիւրեղանամ, աջայ, Բիւրեղացուց-

նեմ, ուցի տա. to crystallize.

Բիւրեղացումն s. crystallization.

Բլմակ, ի, աջ s. lobe of the ear; - սրտի, auricles of the heart; - Էրբի, lobe of the lungs.

Բլիթ, բլծաց s. loaf; cake, bun.

Բլակն s. a. cover, lid; that has a cataract in the eye, blind.

Բլակնիմ, էցայ տ. to have a cataract in the eye.

Բլակնութիւն s. state of a person who has a cataract or web in the eye, obscurity of vision.

Բլանամ S. Բլակնիմ.

Բլացուցանեմ, ուցի, Բլեցուցանեմ

va. to obscure the sight, to blind; to blunt, to rust.

Բլուր, բլրոց s. hill, hillock.

Բլրակ, աջ s. hillock, knoll.

Բլրացի, ցւոյ a. s. inhabitant of a hill.

Բծախառն, Բծաւոր a. spotted, stained, faulty.

Բծաւորեմ, էջի va. to spot, to soil.

Բծեմ S. Բիծ զնեմ.

Բծիծ s. louse; քաղէլ զս, to louse, to free from lice.

Բծկան a. spotted, soiled, vicious, dishonest, ugly.

Բծկանութիւն s. spot, soil, fault, ugliness, deformity.

Բլիւնեմ, էջի, Բլիւնեցուցանեմ, ուցի

va. to produce, to cause; to spread; to pour.

Բլիւնեմ, էցայ տ. to flow, to drop, to gush, to stream, to spout out; to derive, to emanate, to come, to proceed, to arise, to spring from.

Բլիւն s. source, gush, eruption; emission, spiration, proceeding, emanation.

Բլուկ, Բլուկ s. pot, earthen vessel.

Բըշխուհ, աջ *a.* luxurious, lascivious, lewd, lecherous.

Բըշխուհութիւն *s.* luxury, licentiousness, incontinence, lasciviousness.

Բշիճ, բշիճայ *s.* cell of a honey-comb.

Բնաբան *s.* theme, text.

Բնաբանութիւն *s.* physics.

Բնաբար *ad.* naturally.

Բնաբարձ առնեմ *S.* Բնաբիճ առնեմ.

Բնաբնակ *a.* native, natural; - գաւառ, native country.

Բնաբոյս *a.* natural, innate.

Բնագաւառ *s.* native country.

Բնագէտ *s.* natural philosopher.

Բնագիտական *a.* physical.

Բնագիտութիւն *s.* physics.

Բնագիր *s.* original, text.

Բնագիր *s.* camp, encampment.

Բնազանգական *a.* metaphysical.

Բնազանցութիւն *s.* metaphysics.

Բնազանցորէն *ad.* metaphysically.

Բնազնիկ *s.* physiognomist; natural philosopher.

[sical.

Բնազնական *a.* physiognomic; phy-

սիզնոմի *s.* physiognomy; physics.

Բնայոյծ *s.* chymist.

Բնայուծական *a.* chymical.

Բնայուծարան *s.* laboratory.

Բնայուծութիւն *s.* chymistry.

Բնախօս *s.* physiologist; moralist; apologist; veridical, truth-telling.

Բնախօսական *a.* physiological.

Բնախօսեմ, եջի *vn.* to philosophize; to discourse of natural things.

Բնախօսութիւն *s.* physiology; physics.

Բնածին *a.* innate, natural.

Բնակ, աջ *a.s.* inhabitant, native, indigenous; inherent; habitation, dwelling; sepulchre, tomb.

Բնակակից *a.* that dwells together; cohabitant.

Բնակակցութիւն *s.* cohabitation.

Բնական *a.* natural; - , - իմաստաւեր, ալի, philosopher; physician; - ն, physics; - բ արուեստ, genitals; - բ, - քաւ, օրէնք, light of nature, natural law.

Բնականաբար *ad.* naturally.

Բնականամ *S.* Բնակեմ.

Բնականապէս *ad.* naturally.

Բնականութիւն *s.* nature, naturalness; simplicity.

Բնակարան *s.* habitation, house, home, lodging, dwelling, chamber.

Բնակաւէտ *a.* adapted for lodging; full of habitations.

Բնակաւոր *a.* settled resident; natural.

Բնակեմ, եջի, Բնակեմ, եջայ *vn.* to inhabit, to dwell, to lodge, to reside, to make abode, to sojourn, to settle, to occupy; - ի միասին, to cohabit.

Բնակեայ *s.* dwelling, lodging, residence, abode, station.

Բնակեցուցանեմ, ուջի *va.* to lodge.

Բնակիչ *a.s.* inhabiting, dwelling; inhabitant.

Բնակից *a.* of the same nature or essence, consubstantial; that dwells together, cohabitant.

Բնակութիւն *s.* habitation, inhabitation, inhabitation, dwelling, residence; station, lodging, home, establishment, house; habit, custom.

Բնակունակ կայանք. sepulchres.

Բնակցութիւն *s.* consubstantiality; cohabitation.

Բնաձոր *s.* extensive valley.

Բնամասեան *s.* original.

Բնանամ *S.* Բնաւորեմ.

Բնաշխարհ *s.* country, reign.

Բնաշխարհիկ *a.* of the same country, native; *s.* countryman, compatriot.

Բնապատմութիւն *s.* natural history.

Բնաբիճ առնեմ *va.* to exterminate, to destroy entirely, to extirpate; - լիւնել, to be exterminated or extirpated.

Բնաւեր *s.* true owner, master, prince.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնութիւն *s.* nature; essence, substance; being, entity; the elements; disposition, constitution, temper; humour, inclination, genius; birth, naturalism; person, hypostasis; quality, manner; sex; *ստուեր է և ոչ - ինչ*, it is a shadow and not a substance; *ամ - գաղանաց և թռչնոց*, all kinds of flesh and fowl; *Հասուցանել զհարկ բնութեան*, to pay the tribute of nature; *գորդիւն արարածոց - բ*, all nature is in commotion or confounded; *են սղբա բնութեամբ Գերմանացի*, these are by origin Germans; *՞ի թէ յիւրմէ բնութենէ եզ զբանն*, did he say it out of his own head? *բնութեամբ ad.* naturally; really, truly; physically; personally, hypostatically.

Բնուստ, *ի - ad.* naturally, originally, radically. [roar.

Բնէմ, *եջի vn.* to bellow, to low, to *բնուսն s.* bellow, roar; sound.

Բոբ *s.* basket; sack.

Բոբոյն *s.* buffalo.

Բոգ, *ոյ s. bot.* gentian.

Բոգ, ից, աջ sf. whore, prostitute, strumpet, street-walker.

Բողաբայծ, **Բողահոմանի**, **Բաղարած** *a.* whoremonger, whoremaster, that keeps a strumpet, that frequents brothels, lewd, lecherous, lecher.

Բողանամ, *այայ vn.* to prostitute one's self, to whore. [dy house.

Բողանոց, **Բողատուն** *s.* brothel, baw-
Բողաւազ *s.* pimp, go-between.

Բողորդի *s.* illegitimate child, bastard, whoreson.

Բողութիւն *s.* whoredom, prostitution, whoring.

Բողտուն *S.* **Բողանոց**.

Բոմ-ոմ, *այ s.* bell, small bell, hand-bell, rattle; coral.

Բոլոր, *ից a.s.* all, total, entire; garland, crown, circle; bud, button; environs; - *գիր*, primer. [cular.

Բոլորածիր *a.* circular, round, orbicular; *a.s.* round, circular; circle, circuit, orb. [make round.

Բոլորակեմ, *եջի va.* to round, to **Բոլորակութիւն** *s.* roundness, rotundity, circle, orb.

Բոլորաձեւ *a.* round, circular, orbicular; *ad.* roundly, circularly.

Բոլորանիստ *a.* circularly situate.

Բոլորանուէր *a.* all offered, very devoted.

Բոլորալէն *a.* rotund. [caust.

Բոլորապատու *a.* all offered; *s.* holoffered; *եջի va.* to round; to crown, to finish; to environ, to surround, to begird; to bring together.

Բոլորեքեան, *եցունց*, **Բոլորեքին**, *եցունց s.pl.* all, every body, every one, all things. [rotund.

Բոլորիւ *a.* round, circular, orbicular; **Բոլորովեմ**, **Բոլորովն** *ad.* all, entirely, totally, quite, utterly; *a.* all.

Բոլորութիւն *s.* whole, total; roundness, rotundity.

Բոլորումն *s.* rotundity; roundness, circle; completion, accomplishment, end.

Բոկ *a. ad.* barefooted.

Բոկալանաց *a.* that walks barefooted.

Բոկանամ, *այայ vn.* to pull off one's shoes or stockings.

Բոկալուցանեմ, *ուցի va.* to pull off stockings or shoes. [nel.

Բոկեղ *s.* ring biscuit, simnel, crack-

Բոկոտն *a.* barefoot, -ed. [person.

Բոկութիւն *s.* state of a barefooted

Բոհ *s.* slaver; dark.

Բոհոհեմ, *եջի vn.* to foam, to slaver; to grunt.

Բոհմունք *s.pl.* threat.

Բողբոջ, *ից, աջ, ոյ s.* shoot, sprout, scion; bud, germ.

Բողբոջալար *a.* having many shoots.

Բողբոջեմ, *եջի vn.* to bud, to bud again, to pullulate, to shoot, to germinate, to sprout.

Բողբոջումն *s.* germination.

Բոզկ, *ից s.* horse-radish; **Կարմիր** -, radish. [little horn.

Բոզկուկ *s.* new horn of animals,

Բոզն *S.* **Ալարազն**, **Փիլոն**.

Բողբ, *ոյ, աջ s.* appeal; complaint, recourse; claim, lodging an appeal; - *բառնալ*, *հարկանել*, *ունել*, *կարգաւարկանել*, *S.* **Բողբեմ**.

Բողբական *s.a.* protestant.

Բողբականութիւն *s.* protestantism.

Բողբեմ, *եջի vn.* to appeal, to complain, to claim; to lodge an appeal; to complain.

Բոմբիլլոս *s.* silk-worm.

Բոմբիւն *s.* sound, resound, detonation, crash, great noise, explosion; echo; - *ս արձակել*, to resound, to clap; to crack.

Բոմ, **բուծի**, **Թայ**, **Բոյլն**, **բուծին**, **Թանց** *s.* thumb; a tuning pin.

Բշտ *s.* cure; remedy.
Բոլ. բուխ *s.* company, body, assembly; -*ք* *ast.* pleiades.
Բշտ *s.* nourishment; expedient.
Բշի. բունոց *s.* nest; niche; dwelling, lodging; -*դնել, կառուցանել*, to nestle, to make one's nest; *Հանել ի բունոց*, to take out of the nest.
Բոյս, բուսոց *s.* herb, plant, simple; vegetative body; - *բարուց, -ք բնու. Թեան, բարբ բուսոց*, nature, temper, natural character; - *արձակել*, to bud, to pullulate.
Բոյք, բուրից *s.* pl. scent, smell; aroma.
Բոնոս, Բոնոսոս *s.* wild ox.
Բոնջաւ *s.* bot. yellow southernwood.
***Բոշայ. ից** *s.* gipsy man or woman.
Բշոյ, Բռւոյ *s.* nag.
Բռւ, ոց *s.* hornet, drone.
Բոսոր *a.* blood- colour.
Բոսորած *a.* reddened.
Բոսորային. Բոսորաւիպ *a.* reddish, red, dyed red; colour of blood.
Բով. բով. վուց *s.* furnace, forge, coppel; mine; chimney, stove: grief, affliction: heat, ardour.
Բովանդակ *a.* all, total, entire, perfect, complete; -*ն* *the whole, the total, together.*
Բովանդակ, Բովանդակապէս *ad.* all, entirely, totally, completely.
Բովանդակեմ, եցի *va.* to assemble, to gather; to complete, to accomplish, to inclose, to comprehend; *ի Համառօտն* -, to abridge.
Բովանդակութիւն *s.* total, totality, sum, amount; summary, abridgement, contents; completion.
Բովեմ, եցի *vn.* to be able; to suffer; to wait, to expect.
Բովաւք *s.* aromatics, spice; incense; perfume.
Բովեմ, եցի *vn.* to torrefy, to toast, to brown, to parch.
Բով *S.* Բով.
Բոսաւ, ից *s.* mow-worm; moth, wood-fretter.
Բոսաւակեր *a.* mothy, worm-eaten; -*լնել*, to get moth-eaten.
Բոր, ոյ *s.* leprosy, itch, scurf; - *դրասոց*, farcy. [vein of nitre.
Բորակ, ի *s.* nitre, borax; *Հանք -ի*, *Բորք, ի, ոյ* *s.* brightness; heat; dark, mist; *a.* abundant.

Բորոս, ի, ոյ *s.* mould, mouldiness, mustiness; *ռնել զհոս -ի*, to smell musty.
Բորոսահամ, Բորոսային *a.* mouldy.
Բորոսիմ, եցայ *vn.* to mouldy, to grow mouldy, to become musty.
Բորորիւմ. Բորորիւմն *a.* that loves mire or mud; lascivious, lewd.
Բորոք *s.* heat, violent heat, inflammation, fire; effervescence; fervour, rapture. [ed, with great heat.
Բորոք, Բորոքախառն *a.* hot, inflammation, fire; effervescence; fervour, rapture.
Բորոքեմ, եցի, Բորոքեցուցանեմ, ուցի *va.* to inflame, to kindle, to set on fire, to burn; to warm, to heat; to rekindle, to revive.
Բորոքիմ, եցայ *vn.* to be inflamed, kindled, to flame, to crackle; to be in a passion; to be mad.
Բորոքիչ *a.* inflammatory.
Բորոքութիւն *S.* Բորոք.
Բորեան, ենից, Բորենի, Բորէ, Բորեն, ից *s.* hyena.
Բորեկ *S.* Բոր.
Բորկնիմ *s.* thistle.
Բորոս, ից, աջ *a.* leprous; scabby, itchy, scurvy.
Բորոսեմ, եցի, Բորոսեցուցանեմ, ուցի *va.* to render leprous or scurvy.
Բորոսանամ, աջայ, Բորոսիմ, եցայ *vn.* to be or become leprous or scurvy.
Բորոսութիւն *s.* leprosy.
Բոց, ոյ *s.* flame; fury; - *արձակել*, to flame.
Բոցադոյն *a.* flame-colour.
Բոցախառն *a.* mixed with flame, ardent, inflamed. [brightness.
Բոցածաղուռն *s.* brilliancy, lustre, **Բոցածաւալ** *a.* that flames, flaming, blazing.
Բոցակեզ *a.* inflamed; kindled, burnt.
Բոցակեզեմ, եցի *va.* to flame, to pass above the flame; to burn, to kindle.
Բոցակեզութիւն *s.* burning, inflammation, deflagration.
Բոցակիծ *a.* that burns, consumes like flame. [eyes.
Բոցակնադոյն *a.* that has sparkling
Բոցաճառան, Բոցանիչ *a.* flaming, blazing, bright, brilliant, sparkling.
Բոցանիւթ *a.* made or composed of flame or fire, luminous; *s.* angel.
Բոցանշան, Բոցանշոյլ *S.* Բոցաճառան.
Բոցաշնչութիւն *s.* act of sending out flames.
Բոցաշունչ *a.* that sends out flames.

Բոցառես, Բոցառեսիւ, Բոցառիւյ *a.* like a flame, flaming, blazing, sparkling, bright, brilliant. [leaves.

Բոցառերեւ *a.* furnished with red **Բոցափայլ** *S.* **Բոցաճաճանիւ**.
Բոցեղէն *a.* of flame, luminous; *s.* angel.

Բու, ոյ *s.* owl.

Բուէճ *s.* horned-owl.

Բութ, բժի *a.* blunt, dull, whose edge is worn; stupid, heavy; - **անկիւն**, obtuse angle; -, -**շէշա, ոլորակ, gr.** grave accent.

Բութակ, աջ *s.* thumb; prop, support; pin, peg; coppel, crucible; cork; ring put on the thumb.

Բութանկիւն *s.* obtuse angle.

Բութակ, Բութական, Բութիւ *a.* curative; medicinal.

Բութեմ, եղի *va.* to cure, to heal, to physic; to deliver; -**զծարաւ**, to quench or slake thirst.

Բութումն *s.* cure, recovery of health; treatment, dressing of some disease or wound; medicament, remedy.

Բուխակ *s.* little horned-owl.

Բուխներկ *s.* aromatics, perfume, fragrance; drugs, groceries.

Բուխերիկ *s.* chimney.

Բութ, բծայ *s.* sucking lamb.

Բութական *s.* nourishing; therapeutic.

Բութանեմ, բութի *va.* to nourish, to feed; to treat, to dress; to fatten.

Բութարան *s.* park; food.

Բութեմ *S.* **Բութանեմ**.

Բութին, ծնոյ *s.* wick, match.

Բութումն *s.* nourishment, maintenance.

Բուղի *s.* bud, germ, offset.

Բուճուճ *s.* husk of chestnuts.

Բուն, բնից, ոյ *s.* nature, native, origin, spring, root; stock, stalk, trunk, set, stake, stem: baggage: camp, army; ancestor; chief: *a.* own, natural, real, original, radical, true, principal; - **աշտանակի**, socket; - **սեան**, shaft of a column; *ի* -, *յ*-, **մինչև** *ի* -, **մինչև** *յ*-, *ի* **բնի**, to the end, entirely; **զտեղբն** *ի* -, all the night; -, *ի* **բնի** *ad.* naturally, by origin; - *ի* **ներս մտանել**, to enter precisely, exactly; *ի* - **իսկ ուսանել**, to learn thoroughly; **դուք որ** - **անարդ էք**, you who are by nature vile; *ի* **բաղաքն** *ի* - **նոցա**, in their own capital; *ի* - **իսկ յերկինս**, in the heaven

itself; *ի* **բնին** **իսկ** *ի* **զառկի**, in the same day of Easter; - **բարեկենդան**, quinquagesima Sunday; - **բարեկամ**, intimate friend.

Բունեմ, եղի. Բունիմ, եցայ *vn.* to nestle, to make one's nest; to place one's self.

Բունիկ *s.* small nest.

Բունծ *s.* clod, glebe.

***Բունիկաւ** *s.* nest-egg.

Բունկէն *a.* cells, pigeon-holes.

Բուշա, բշոյ, տի *s.* chyst; bladder; bubo; carbuncle.

Բոււ, բաղոյ *s.* lime; plaster; varnish.

Բոււն, բուսնոյ *s.* fist; hand; violence, force, tyranny; *a.* tyrant, usurper; impetuous, furious, fiery, spirited, energetic, unruly, vehement, vigorous, angry, enraged, tyrannical, predominant, powerful; *ad.* violently, ardently; with violence; - **մի**, a handful; - **անել**, **լինել**, *ի* **վերայ դնել**, to force, to offer violence; - **հարկանել**, to undertake; *ի* - **արկանել**, **անուլ**, **զբաժն** **ածել**, **արկանել**, **ընդ բաժն** **ունել**, to take, to grasp, to arrest; to rule, to conquer, to subjugate; - **հարկանել** **զօժեաց**, to take by the neck; *ի* **բռն** **ունել**, **դնել** **զոգի** or **զոգիսն**, to risk, to hazard, to expose one's self to peril; *ի* - **գալ**, **անկանել**, to be taken, seized, arrested; - **գէտ** or **գէպ** **ունել**, to aim at.

Բուսաբեր *a.* vegetative.

Բուսաբերութիւն *s.* vegetation.

Բուսազգեստ *a.* adorned with herbs or vegetables.

Բուսակ, աջ *s.* small plant; herb, plant, vegetable.

Բուսական *a.* vegetable, vegetative; -*ք*, plants, vegetables.

Բուսանիմ, բուսայ *vn.* to spring, to grow, to pullulate, to bud, to shoot, to take root, to appear, to vegetate, to sprout out; to grow again.

Բուսարձակ *S.* **Բուսաբեր**.

Բուսուցանեմ, ուշի *va.* to produce, to put forth, to shoot, to sprout.

Բուսս *s.* coral.

Բուս, բաղոյ *s.* nourishment, food.

Բուրազուարթ *a.* fragrant, odoriferous.

Բուրանոց *s.* censor.

Բուրաստան *s.* garden; orchard.

Բուրդն, բրդանոց *s.* pyramid; tower.

Բուրդ, բրդոյ *s.* wool.

Բուրբեմ, էջի տա. to smell, to exhale, to issue; - **զհոտ անոշը,** to embalm, to perfume; - **ժահահոտ,** to stink, to have a bad smell.

Բուրբառ, աջ *s.* censor.

Բուրբանի *s.* smell, odour; flavour; fumigation; - **անուշից,** perfume, pleasant scent.

Բուրբառ *S.* **Բուրբառա-** [tion.

Բուրբ, բքոյ *s.* snow-storm; tribula-

բան, Բեմ *S.* **Բեմեմ.**

Բեմ *S.* **Բեմանի,** **Բառաչ.**

Բեմ *S.* **Բեմաք.**

Բեմաք *s.* buzzing, hum.

Բաժեմի *a.* plastered.

Բեմ, էջի տա. to plaster; to white-wash; to roughcast.

Բանքար *ad.* violently, forcibly, tyrannically. [force.

Բանքարեմ, էջի տա. to violate, to

Բանքարու *S.* **Բանքարա-**

Բանքարութիւն *S.* **Բանքարութի.**

Բանքար *a.* stronger, very violent, very impetuous.

Բանքար *a.* violent, coercive, troubled, constrained, forced.

Բանքարանք *s. pl.* violence, force, constraint.

Բանքարեմ, էջի տա. to violate, to force, to oblige, to necessitate, to compel, to convince, to subject, to constrain, to exact, to persecute.

Բանքարութիւն *s.* violence, force, constraint, assault, persecution, extortion; violation, rape.

Բանքարեմ *S.* **Բանքարեմ.**

Բանքարեմ *a.* forced, constrained, affected. [թիւն.

Բանքարութիւն *S.* **Բանքարութի.**

Բանքար *ad.* with unsparing hand, by handfuls, liberally.

Բանքար, աջ *a. s.* tyrant, despot, usurper.

Բանքարեմ, էջի տա. to tyrannize.

Բանքարու *S.* **Բանքարու.**

Բանքարութիւն *s.* tyranny; despotism.

Բանքար *a.* violent, tyrannical.

Բանքար *s.* wrestler; wrestling.

Բանքարեմ, էջի տա. to force, to oppress, to molest; to fist.

Բանքարութիւն *s.* vexation, oppression.

Բանքար *a.* died by a violent death, killed, murdered; *s.* self-murderer.

Բանքարեմ *s.* wrestler, pugilist,

boxer, athlete, martial, warlike; inextinguishable.

Բանքարեմի կռիւ. **Բանքարեմի,** **Բանքարութիւն** *s.* pugilism, wrestling, boxing, fisticuffs.

Բանքարեմ, աջայ տա. to encroach, to invade, to subject, to tyrannize, to rule, to reign.

Բանքարեմ *a.* violent (wind).

Բանքարեմ *s.* blow with the fist, fisticuffs; **բանքարեմի** **ձեռքովեմ,** to beat with the fist, to thrash, to thump.

Բանքարեմ *s.* handle.

Բանքար *a.* violent, impetuous; *s.* tyrant, usurper.

Բանքարեմ *ad.* tyrannically.

Բանքարեմի *a.* tyrannical, violent.

Բանքարեմ, էջի տա. to force; to tyrannize, to encroach.

Բանքարութիւն *s.* tyranny.

Բանքար *s.* stone thrown with the hand.

Բանքար *S.* **Բանքար.**

Բանքար *ad.* violently, forcibly, in spite of, by all means, involuntarily; *a.* forced, violent, involuntary, constrained; bound.

Բանքարեմ *s.* cuff, boxing-match.

Բանքարութիւն *s.* violence, force, concussion, constraint; usurpation, tyranny; push, assault, vehemence, vivacity, transport; fury, phrensy, impetuosity.

Բանքար *ad.* with fist; - **հարկանեմ,** to cuff, to box, to fist; - **հարկանեմ,** fisticuffs. [multuous, troubled.

Բանքար *a.* carried off by force; tu-

Բանքար *S.* **Բանքարեմ.**

Բանքար *a.* fattened.

Բանքար, աջ *s.* recompense, prize, laurel, palm; *bot.* tuberosity.

Բանքար *s.* hollow, cavity.

Բանքար *a.* struck with a stick; - **անքար,** to bastinado, to beat with a stick; - **գանք,** bastinado.

Բանքար *a.* hollowed; - **քար** *s.* fossil.

Բանքար *s.* that carries a stick.

Բանքար *a.* pyramidal.

Բանքարեմ *a.* hairy, furnished with wool, covered with mourning, woolly.

Բանքարեմ *a.* ragged, tattered.

Բանքար, էջի տա. to crumble; - **ի բանքարութիւն,** - **ի սրտմտութիւն բանքարութեան,** to be on a passion, to be angry, mad.

Բրդոն *s.* crumb, morsel.

Բրդոս *s.* ospray.

Բրեմ, եցի *va.* to dig, to hoe, to dig with a mattock, to hollow, to trench, to sink, to undermine; to scratch.

Բրէս *s.* wasp.

Բրինձ, բրնձոյ *s.* rice: prince.

Բրէշ, բրշաց *s.* hoe, pickaxe, spade, mattock.

Բրուտ, բրուից, սոսց *s.* potter.

Բրտաբար *ad.* rudely, unmannerly.

Բրտանամ, ացայ *vn.* to become rude, rough, gross or uncivil; to thicken.

Բրտարան *s.* pottery.

Բրտացուցանեմ, ուցի *va.* to make hard, coarse, thick or rusty.

Բրտերախ *S.* Խտերախ.

Բրտութիւն *s.* harshness, asperity, roughness, crudity, aridity; rusticity, incivility, rudeness, impoliteness, brutality, caprice; - մարմնոյ, callosity, callus.

Բքաբեր, Բքալից, Բքայոյզ, Բքարար *a.* stormy; snowy, full of snow.

Բօթ, ի, ոյ *s.* sorrowful news.

Բօթաբեր, ից, աջ *a.* that brings sad news, sorrowful; bearer of unhappy news. [ful, vexatious.

Բօթալի *a.* full of sad news, sorrowful. Բօթեմ *S.* Գուժեմ.

Գ

Գ (*kimi*) գիմ or գեմ *s.* the third letter of the alphabet and the second of the consonants. It is sometimes confounded with or used for the letters լ and ք: ք, ք, three; third.

Գաբ, ի *s. bot.* rhubarb (the root); muzzle, snout; hook.

Գաբձիլ *s. bot.* rhubarb (the plant).

Գազաթի, թանց *s.* top of the head, skull, head; height, summit, top, ridge, pinnacle, extremity, end, brow.

Գազաթնակէտ *s.* zenith.

Գազաթնակէտայ *a. ad.* vertical; vertically.

Գազաթնամաշկ *s.* pericranium.

Գազաշիմ, եցայ *vn. S.* Բանդադուշիմ.

Գազաշոտ *a.* lecherous, lewd, immodeste.

Գազաշեմ *vn.* to crow (of a cock).

Գադիշ, դշի *s.* heap of sheaves or bundles of cut corn.

Գազ, ի *s. bot.* tragacanth; milk-vetch: cubit. [ashes.

Գազախ, Գազազ, աջ *s.* embers;

Գազազանամ, ացայ *vn.* to be reduced to ashes, to burn to ashes.

Գազազացուցանեմ, ուցի *va.* to reduce to ashes, to burn.

Գազան, աջ *s.* wild beast; brute, animal, beast. [cruelly.

Գազանաբար *ad.* brutally, fiercely,

Գազանաբարոյ, or բուտ *a.* brutal, beastly, fierce, inhuman, savage, wild, rude.

Գազանաբարոյութիւն or բութիւն *s.* bestiality; cruelty.

Գազանաբեկ, Գազանադէշ *a.* torn by a wild beast. [beasts live.

Գազանաբնակ *a.* desert, where the Գազանաբոյժ *a.* keeper of a mena-

gery. Գազանազոյն *a.* ferocious, savage.

Գազանակ *s.* small wild beast.

Գազանական *a.* brutal, beastly, fierce, wild. [that lives like a beast.

Գազանակէտայ *a.* brutal, beastly,

Գազանակեր *a.* devoured by beasts.

Գազանակերպ *a.* like a wild beast.

Գազանակուր *a.* devoured or torn by a wild beast.

Գազանամարտ or մարտիկ *a. s.* that fights with wild beasts; combat and place to combat with wild beasts; - լիւնի, to combat with wild beasts.

Գազանամարտութիւն *s.* combat with wild beasts.

Գազանամիտ *a.* brutal, beastly, fierce, savage, inhuman, cruel.

Գազանամիտութիւն յՏ. Գազանաբարոյութիւն.

Գազանային *S.* Գազանական.

Գազանանամ, ացայ *vn.* to become cruel, savage, to be fierce.

Գազանասիրտ *a.* ferocious heart.

Գազանանոյց *a.* that produces or nourishes wild beasts.

Գազանացուցանեմ, ուցի *va.* to render fierce or cruel.

Գազանդէն *a.* brutal, beastly, like a beast. [beasts.

Գազանդէն *a.* thrown before wild
Գազանդէն *s.* brutality, bestiality; fierceness, ferocity, inhumanity, barbarity, cruelty, rage, madness.

Գազանդէն *a.* abounding in wild beasts.

Գազար *s. bot.* carrot; parsnip.

Գազերուակ *s.* sort of aromatic gum.

Գազի խէժ or խիժ *s.* pitch, gum tragacanth.

Գազլէն *s.* honey-dew, manna.

Գալար, էջ *s.* turn, rotation; tenderness of heart, bowel.

Գալարաղի *a.* pitiful, that has a tender heart. [նիժ, matrass, retort.

Գալարափող *s.* horn, trumpet; - ա

Գալարեմ, էջի, Գալարեցունեմ, էջի *va.* to roll, to roll up; to twist, to writhe, to bend; to shrivel; to curl.

Գալարեմ, էջայ *up.* to wriggle, to shrink, to curl, to roll up; to squat.

Գալարումն *s.* roll; fold, contraction, shrink; wrench, sprain, distortion, twisting, tortuosity.

Գալարուն *a.* tortuous, puckered.

Գալարում, լըստեան *s.* arrival, approach, accession.

Գահ, էջ, ուշ *s.* throne; seat, chair; dignity; precipice, high and very steep place; անկանէլ է - է, - է է - կործանել, հալ է - էջ, է - էջի վիժեմ, to be precipitated, to be thrown or to fall from one precipice to another; է - էջ մղել, to precipitate.

Գահալունութիւն *S.* Գահերկցութիւն.

Գահալուն *s.* first rank, head, first place; president.

Գահակ, ուշ *s.* chair: ring, link.

Գահակալ, ուշ *s.* successor; vicar.

Գահակալեմ, էջի *vn.* to succeed to the throne, to take the place of some one in dignity.

Գահակալութիւն *s.* succession to the throne or to some dignity.

Գահակից *s.* partner of the same throne or dignity.

Գահակցիմ, էջայ *vn.* to sit on the same throne, to have the same dignity as another.

Գահակցութիւն *S.* Աթոռակցութիւն.

Գահանձար *a.* honourable, primacy; - էլանք, grandee, court, nobility.

Գահանշան *a.* remarkable in dignity, royal prince.

Գահասէր *a.* ambitious, desirous of grandeur or dignity.

Գահասիրութիւն *s.* ambition, immoderate desire of honour and grandeur.

Գահալէժ *a.* precipitated; - աննէլ, to precipitate, to throw from a precipice; - վնէլ, to be precipitated, to fall from above; - տեղի, precipice; -, - բերմամբ *ad.* precipitately, hurriedly.

Գահալիւժեմ, էջի *va.* to precipitate.

Գահալիւժութիւն *s.* precipitation; high precipice.

Գահաւանդ, ուշ, Գահաւանդակ *s.* cap, height, elevation, precipice, very high and steep place.

Գահաւոր *a. s.* that keeps a seat; page of the back stairs; throne.

Գահաւորակ, ուշ *s.* throne; palanquin; high canopy; gridiron.

Գահեմ, էջի *va.* to beat, to strike.

Գահերէց *s.* president, principal; primate; dean.

Գահերկցութիւն *s.* presidency; primacy; deanery.

Գահընէց աննէմ *va.* to dethrone.

Գահընէցութիւն *s.* dethronement.

Գահիւք *s.* precipice.

Գահուլ, ուշ *s.* a hunter's net.

Գահլը, յից *s. pl.* throne; high canopy, arm-chair; state-bed, palanquin.

Գաղաւթ, ուշ *s.* stone-cutter.

Գաղափար, ուշ *s.* idea, notion, image; opinion, thought; design, project, plan, conception; pattern, model, exemplar, form, example, cast, mould; copy, apograph.

Գաղափարական *a.* ideal.

Գաղափարեմ, էջի *va.* to conform, to imitate; to copy, to transcribe.

Գաղթ, էջ *s.* transmigration, emigration, flight; journey; pilgrimage; the colony, the settlers or fugitives.

Գաղթական *a. s.* fugitive, refugee, settler; colony.

Գաղթականութիւն *S.* Գաղթ.

Գաղթանոց *s.* refuge, retreat.

Գաղթայր *s.* settler, fugitive.

Գաղթեմ, էջի *va.* to send abroad or from home.

Գաղթեմ, էջի, Գաղթիմ, էջայ *vn.* to leave one's home or country, to emigrate; to steal away, to escape, to flee; to take refuge, to retire.

Գաղձն, ձին *s. bot.* monk's rhubarb.

Գաղճիարան *a.* who employs French phrases; who knows French.

Գաղղիաբանեմ, եջի *vn.* to frenchify.
 Գաղղիաբանութիւն *s.* gallicism.
 Գաղղիախօս *s.* who speaks French.
 Գաղղիական *a.* french; - եկեղեցի, the gallican church; - բարբառ, the French language; ոճ - լեզուի, gallicism. [French, frenchified.
 Գաղղիանամ, աջայ *vp.* to become
 Գաղղիարէն *ad.* in French; after the French manner; *s.* French, the French language; - գիտել, ուսանել, խօսիլ, to know, to learn, to speak French; խօսի՞ք - , do you speak French? չգիտեմ, Տէր, չխօսեմ - , I do not know, Sir, I cannot speak French. [man.
 Գաղղիացի, չլայ *a.s.* French; french-
 Գաղղիացուցանեմ, ուշի *va.* to frenchify.
 Գաղուծ, զթիչ *S.* Գաղթ.
 Գաջ, ից *a.* tepid, lukewarm.
 Գաջանամ, աջայ *vn.* to cool, to grow tepid, lukewarm; to slacken.
 Գաջացուցանեմ, ուշի *va.* to cool, to make lukewarm.
 Գաջութիւն *s.* lukewarmness, tepidity, coolness, slackness: indevotion.
 Գաղտ, Գաղտաբար *ad. pr.* in secret, secretly, by stealth, unknown, underhand; - ընդ - , covertly, clandestinely.
 Գաղտազնաց լինիմ *vn.* to steal away, to slip away.
 Գաղտադուր *ad.* by stealth, clandestinely, secretly; *a.* secret, furtive, stealthy.
 Գաղտադուրեղ *s. pl.* theft; ի գաղտադուրեղ անկանիմ, to conceal one's self, to hide.
 Գաղտակեր *a.* that eats by stealth or secretly.
 Գաղտակծութիւն *s.* cheat, imposture.
 Գաղտակուր, կրաց, Գաղտիկրայ, ից, այց *s.* oyster; mother-of-pearl.
 Գաղտաձիգ *a.* who throws secretly; that is thrown secretly.
 Գաղտամարտ *a.* that makes war secretly or invisibly.
 Գաղտամեա *ad.* secretly, artfully, cunningly, cheatingly.
 Գաղտանոց *s.* hiding-place.
 Գաղտառու, աջ *a.* that takes by stealth, deceitful, malicious.
 Գաղտիկ *S.* Գաղտուկ.
 Գաղտիկուր *s. bot.* borage.
 Գաղտնագործ *a.* that does, that works in secret; -ք, concealments, hidden actions, secret.

Գաղտնագործութիւն *s.* steganography.
 Գաղտնածածուկ *a.* secret, occult, hidden, impenetrable; furtive, stolen.
 Գաղտնակուր *S.* Գաղտակեր.
 Գաղտնաձիգ *S.* Գաղտաձիգ.
 Գաղտնամարտ *S.* Գաղտամարտ.
 Գաղտնաշուշ *a.* that speaks or whispers in secret, informer.
 Գաղտնի, նւայ, նեայ *a.* secret, occult, latent, hidden; stolen, furtive; clandestine. [destinely.
 Գաղտնի, նեաւ, նեօք, ի - ս *ad.* clandestine.
 Գաղտնիք, նեայ *s. pl.* secret, mystery; hidden or private place.
 Գաղտնորոգայթ *a.* that lays snares in secret, insidious.
 Գաղտնութիւն *s.* occultation, hiding, concealment; secret.
 Գաղտորակ *a.* that takes, pursues in secret.
 Գաղտուկ *ad.* secretly.
 Գաճ, ի *s.* gypsum, plaster; պատել - իւ, to plaster.
 Գաճաճ, ից *s.* pigmy, dwarf.
 Գաճային *a.* yggaceous, chalky.
 Գամ, եկի *vn.* to come; to arrive, to attain; to behave, to demean one's self, to act; to be inclined; to apply one's self with ardour; յառաջ - , to spring, to proceed, to emanate, to rise, to derive, to result; - ի միտս, յիշի, to recover one's senses; - ի լաւութիւն, to amend, to reform; - ի յուսկութիւն, to grow worse; ընդ արհամարհանս - , to be despised; եկի ի վախճանել, he was near death; - աւուր, it is getting light; ի - աւուրն, at the break of day, at dawn; ի - երեկոյն, towards evening; - ի վտանգ, to run into danger or peril; - ի զարմացումն, to admire; - ի հարցումն, to interrogate; յերկիւղ - , to fear; - յողորմութիւն, to have pity; - ի զղըմն, to repent; - յինն, to undertake; ի քննի - , to examine; - ի կարծիս ուրուք, to consent; յազրո - , to grant, to become compassionate; ընդ ձեռամբ - , to fall into the hands of; - ընդ աղբ օր ապաւառս, to stain, to soil one's self; - ընդ ծովս, ընդ փոշի, to be smoked; to cover with dust; - ընդ կուսական արգանդ, to be born of a virgin; ընդ ուրուք կեանս - , to examine the life of some one; - ըստ կամաց օր ըստ բանի ուրուք, to listen, to give attention; ըստ կարծեաց ուրուք - , to speak according to the opinion of

some one; սիրով - զմասնըսու, to love traitors; - զսյլ արամբ, to love another person's husband; - զուսմբ իւրով, to take care of one's own household; զեր կրակ - , to turn, to travel round the world; - զիւրեք, to applicate one's self, to give one's self to; զինչոյ - զակամբ, to see double from wine; զօրինակ - , to keep the laws; զանառակութիւն - , to be inclined to debauchery; - զարբեցու թեամբ, զընչիւր - , to give one's self to drink, - to avarice; զբանիւր - , to chatter, to tattle; որքան - է քեզ, according to your strength; որչափ իւր - էր, as much as he could; - ի վերայ, to assail, to come upon; to happen some misfortune.

Գամ, մոյ or մու *s.* means, resources, remedy; hold, crack, opening; time, retaking; ոչ կարել - ս գտանել, not to know where to put the hands or feet, to be without remedy; - ս և հարս գտանել, to find the way to do a thing; ոչ կարացին - և մուտ գտանել, they could not do more; - մի, *ad.* once; - ու, - ու, many times, successively, always; - քան զ - , little at a time, more and more.

Գամագիծ գտանեմ, Գամագիտ or Գամագիւտ լինիմ *va.* to find means or place, to take, to lay, to have hold; to find the means of vanquishing or to wrong, to obtain one's intention or design; to succeed; ոչինչ - լինել, to succeed never; իբրև չլինիմ - պաշարմանն, despairing to take the city by siege.

Գամիւ *s.* bull-dog, mastiff.
Գայթ, ից *s.* slip, slide; scandal; obstacle, stumbling; fart; - ս արձակել, to fart, to break wind; - 'ի - , - 'ի - ի , *a.* hesitating, uncertain, inconstant; *ad.* irresolutely, remissly, in stumbling.

Գայթազակահ *a.* scandalous; scandalized.

Գայթազակիւր *S.* Գայթազակութիւն.
Գայթազակեմ *S.* Գայթազակիմ.

Գայթազակեմ, եցի, Գայթազակեցու չանեմ, ուցի *va.* to scandalize, to supplant; to stumble, to trip.

Գայթազակեցուցիւ *a.* scandalous, who causes scandal.

Գայթազակիմ, եցայ *vn.* to be scandalized, offended, to take offence, to be in a passion; to stumble, to slip, to trip.

Գայթազակոս *a.* slippery, slippy, sliding; who is easily scandalized.

Գայթազակութիւն, Գայթազակոս *s.* scandal; stumble; obstacle. [etc.]

Գայթակիւր, etc. *S.* Գայթազակիմ, Գայթեմ, եցի, Գայթիմ, եցայ *vn.* to stumble, to trip, to glid, to slip.

Գայթոս, աջ *a.* that stumbles, trips; slippery.

Գայիսն *s.* lance.

Գայլ, ոց *s.* wolf; - մատակ, she-wolf; կորիւն - ոյ, wolf's cub; ջնկիւ - ոյ, to whelp; ոռնալ - ոյ, to howl.

Գայլ, ի *s.* gag; - 'ի բերան անել, արկանել, հարկանել, to gag.

Գայլախաղ, ից *s.* pebble, flint.

Գայլախաղեայ *a.* made of pebble or flint.

Գայլակորիւն *s.* wolf's cub.

Գայլանամ, ացայ *vn.* to be like a wolf; to be ravenous.

Գայլենի *s.* wolf's skin.

Գայլիկոն, ի *s.* trepan, awl; wimble.

Գայլնոս *s.* bot. hop.

Գայռ, ից *s.* mud, mire, filth; slough.

Գայռալիւր *a.* muddy, miry, dirty.

Գայռամ, ացի, Գայռեմ, եցի *vn.* to lie down.

Գան, ից *s.* bastinado, blows with a stick, whip, lash, whipping; scourge, chastisement, punishment; - հարկանել, to cudgel, to strike with a stick, to whip; - ըմպել, to receive a bastinado, beating, blows, to be beaten with a stick or whip.

Գանալից *a.* much cudgeled, punished, chastised; - անել, to give a heavy blow with a stick, to strike with a stick; - լինել, to be struck with a stick.

Գանահար *a.* that which beats; - լինիմ, Գանահարիմ *S.* Գան ըմպել.

Գանդ *S.* Գանդ.

Գանդաշեցուցանեմ, ուցի *va.* to ring (the bells), to resound, to echo.

Գանդոս *s.* complaint, lament, quarrel, woe, claim; - ունել, անել *S.* Գան դատիմ.

Գանդատիմ, եցայ *vn.* to complain, to implore, to grumble; - զմիմեանց, to quarrel together.

Գանդիւն *s.* sound; echo.

Գանդուր *a.* frizzled, curled; - ք. curl; - ք ջրոց, ալեաց, little waves, bubbles. [dorned with curls.]

Գանդրադեղ *a.* curled, frizzled, a- Գանդրաշէր *a.* curled, frizzled; whose hair is curled.

Գանգրեմ, էջի *va.* to frizzle, to curl, to crisp, to buckle.

Գանգը, գից Տ. Գանգիւն.

Գանեմ, էջի *va.* to cudgel, to scourge, to whip, to thump, to beat.

Գանկ, էջ *s.* skull, cranium.

Գանկարան *s.* craniologist.

Գանկարանական *a.* craniologic.

Գանկարանութիւն *s.* craniology.

Գանձ, ուշ, էջ *s.* treasure; heap; hymn; -արբուխի, exchequer, finances; տուն -ու, treasure, treasury; -արբայի, privy purse of the king.

Գանձակ, աջ *s.* abdomen, bowel.

Գանձահատ, աջ *a.* peculator, cut-purse, pick-pocket.

Գանձահատութիւն *s.* speculation.

Գանձանակ, աջ *s.* box, chest, casket; alms-box; poor-box; treasure, treasury; -մանկուղ, money-box. [rer.

Գանձապահ, Գանձապետ *s.* treasurer.

Գանձապետութիւն *s.* treasury.

Գանձատուն, Գանձարան *s.* treasure, treasury; casket, chest, box (wherein money is put).

Գանձաւոր *s.* treasurer; receiver.

Գանձեմ, էջի *va.* to treasure up, to hoard, to amass treasures; to lay up in a trunk; to pocket.

Գանձող *s.* hoarder.

Գանուձն *s.* bastinado; torment.

Գանչեմ, էջի *vn.* to cry, to scream.

Գառապեղ, գղաց *s.* cage, park; menagery; den, haunt; prison; գնեւի - , to shut up in a cage.

Գառապեղեմ, էջի *va.* to imprison.

Գառապուցանեմ, ուշի *va.* to stretch on the ground, to lay down.

Գառեմ, աջի, Գառիմ, էջայ *vn.* to stretch or to lay one's self down.

Գառն, ռին, ռանց *s.* lamb; - մայի, the - baas. [rel.

Գառնադմակ *s.* bot. stone-crop, sor-

Գառնազգեստ *a.* dressed in lamb-skins; hypocritical.

Գառնադէն *a.* belonging to the pascal lamb; *s.* immolation of the pascal lamb, Easter.

Գառնալեզու *a.* bot. plantain.

Գառնածին *a.* that brings forth lambs.

Գառնամուկ *s.* pl. a couple of lambs.

Գառնանամ, աջայ *vn.* to become like a lamb.

Գառնենի *s.* lamb-skin.

Գառնիկ *s.* lambkin.

Գովարս, էջ *s.* bot. cornel.

Գովին *s.* theorbo.

Գարգափումն, Գարգափք *s.* crack-ing, noise of planks; է գարգափս յառնեմ, to jump, to dance, to stamp.

Գարգանակ, աջ *s.* crest, tuft, plume.

Գարեթան *s.* barley broth.

Գարեհաս, աջ *s.* grain (sort of weight).

Գարեհաց, էջ *s.* barley bread.

Գարեղէն *a.* of barley, that is made of barley.

Գարեջուր *s.* orgeat, beer; հանել, յօրինել է- , to brew, to make beer.

Գարի, բույ, բեաց *s.* barley; grain; *a.* of barley. [spring; spring.

Գարնային, Գարնայի *a.* s. vernal, Գարնայի or նոյ *ad.* of or belonging to spring.

Գարնաբեր *a.* that brings spring; that is produced in spring.

Գարնաբերդ *a.* vernal; green.

Գարնապայր *a.* increased in spring.

Գարնամուտ *s.* entrance or commencement of spring.

Գարնային Տ. Գարնային.

Գարնանի Տ. Գարնայի *a.* *ad.*

Գարշ, էջ *a.* execrable, ugly, deformed, slovenly; excrementitious; impure; unchaste, smutty, obscene, lewd.

Գարշաբանութիւն *s.* immoral discourse, impudent, immodest words.

Գարշահոտ *a.* stinking, fetid; *s.* stink; *ad.* stinkingly.

Գարշահոտութիւն *s.* stink, rank or bad smell, infection, fetidness.

Գարշանամ, աջայ *vn.* to be execrable; to soil one's self.

Գարշանք *s.* pl. execration, abomination, horror; stain.

Գարշապար, աջ *s.* heel; sole of the foot. [deous, horrible.

Գարշատեսիլ *a.* ugly, deformed; hi-

Գարշի *a.* execrable, abominable, detestable; deformed, ugly, frightful, slovenly, dirty, filthy, fetid, loathsome, bad, base, infamous.

Գարշիկ *s.* pl. abomination, abominable thing or person; excrement: idols.

Գարշիմ Տ. Գարշիմ.

Գարշուցանեմ, ուշի *va.* to cause to abhor; to abhor, to detest; to make execrable. [that abhors, detests.

Գարշուցիչ *a.* that causes to abhor;

Գարշեմ, էջայ *vn.* to abhor, to abominate, to detest, to hate.

Գարշուծիւն *s.* abomination, detestation, horror, execration; ugliness, deformity, the act of growing ugly; dirt, filth, ordure, stain, nastiness, filthiness.

Գարշուծն *s.* disgust; abhorrence.

Գարշուծակ *S.* **Գարշելի**.

Գարուն, **բնան** *s.* spring.

Գարունաբեր *S.* **Գարնանաբեր**.

Գարօղի *s.* beer.

Գաւազ *s.* small hawk.

Գաւազան, **աջ** *s.* stick; rod, switch, whip; wand; cudgel; crook; flail; bar; sprig, shoot; twig; stock, lineage; - **իջնուծեան**, sceptre; - **եպիսկոպոսական**, crosier.

Գաւազանագիրք *s. pl.* book containing the history or the series of kings and patriarchs of a nation, catalogue, list, index, series; chronicle.

Գաւազանակիր *s.* crosier-bearer; vergier, mace-bearer.

Գաւազանահէրձ *a.* divided by the rod (sea, stone).

Գաւազանաձեւ *a.* in the form of a rod.

Գաւազանաստ *a.* that has punished or is punished with a rod.

Գաւազանաւոր *a.* that carries a stick or sceptre: *S.* **Գաւազանակիր**.

Գաւազանեմ, **էջի** *va.* to beat with a stick, to whip, to cudgel.

Գաւազաներգութիւն *s.* rhapsody.

Գաւած *S.* **Բաժակ**.

Գաւակ, **այ** *s.* croup.

Գաւառ, **այ** *s.* province, region, country; sky, climate; native land.

Գաւառակ, **այ** *s.* small province.

Գաւառակալ *S.* **Գաւառապետ**.

Գաւառական *a.* provincial; native.

Գաւառակից *a. s.* of the same province, compatriot.

Գաւառակոյս *a.* provincial; assembled from several provinces.

Գաւառապետ *s.* governor of a province, prefect; agent, manager; - **միւսնայ**, provincial.

Գաւառապետութիւն *s.* dignity of a provincial; prefecture; - **վանորէից**, provincialship. [vernor of a province.

Գաւառատեր *s.* master, prefect, go-

Գաւառ, **ից** *s.* yellow millet.

Գաւիթ, **վթայ** *s.* vestibule, court, forecourt, porch, portico, - **ոլխաբայ**, sheepfold, sheepcote; - **եկեղեցւոյ**, parvise.

Գրայւթ *s.* home, house.

Գրայի, **Գրեյի** *a.* that dwells in a pit. **Գրուակք** *s. pl.* caresses, cajolery, flattery, endearments.

Գրուեմ, **էջի**, **Գրուեցուցանեմ**, **ուցի** *va.* to caress, to cajole, to coax, to fondle, to flatter, to cocker, to dandle.

Գրուիլ *a.* caressing, fawning.

Գրակ, **այ** *s.* cap, bonnet, coif; biggin; - **ծաղկանց**, calix.

Գրգռուր *S.* **Հէն**. [mark.

Գրել, **Գրելութիւն** *s.* slit, rent, stain, **Գրել**, **գրել** *s.* **Տ. Գրլարան**. *a.* tight, stiff; intertwined, twisted.

Գրելութիւն, **Գրլակի** *S.* **Խոտորնակի**. **Գրլանիմ**, **լայ** *vn.* to twist, to wring, to writhe; to distress, to break one's heart; to grow tender, to be moved, to pity.

Գրլարան, **Գրլոց**, **այ** *s.* an instrument of torture, press, gag, torture, fetters. [ding, distressing.

Գրիլ *a.* heart-breaking, heart-rending. **Գրլում**, **գրիլ** *va.* to tighten, to press, to close; to wring, to distress.

Գրլումն *s.* distortion, contortion, sprain, strain, wrench, twist: commotion. [flock, herd.

Գհ *s.* valley; ditch, trench; grave: **Գհեան** *s.* furnace.

Գհեն, **ի**, **ոյ** *s.* gehenna, hell.

Գհեանաժառանգ *a.* heir or worthy of hell. [nal, hellish.

Գհենական, **Գհեանահոռ** *a.* infernal, **ոյ** *s.* beauty, charm, attraction, allurements, good grace.

Գել, **ից** *s.* village, fields.

Գելաբնակ *a.* countryman.

Գելադոյն *a.* very handsome.

Գելադրեմ, **էջի** *va.* to paint, to adorn; to write beautifully.

Գելադրութիւն *s.* calligraphy.

Գելազան *a.* handsome, charming, polite, pretty, genteel, graceful.

Գելազան, **Գելազան** *s.* courser, steed. [pretty, spruce.

Գելազարդ *a.* well adorned, polite, **Գելազարդեմ**, **էջի** *va.* to ornament, to embellish.

Գելազարդութիւն *s.* embellishment.

Գելածիծառ *a.* smiling, graceful.

Գելածուի, **Գելածիծառ** *a.* undulating gracefully. [fully.

Գելածիծառ, **էջայ** *vn.* to float gracefully.

Գելակ *s.* small village; villa.

Գելականութիւն *s.* the condition of a peasant; peasant-life.

Գեղահրաւ *a.* of an admirable beauty, enchanting. [ing.]

Գեղալէշ *a.* pretty, genteel, charm-

Գեղալորէն *S.* **Գեղասլաճոյճ.**

Գեղանի *S.* **Գեղեցիկ.**

Գեղանիւհ *a.* happy, lucky.

Գեղասլաճոյճ *a.* well adorned, adorned, compounded; embellished, decorated; - **ղարդարել** *to* embellish; to adorn, to decorate.

Գեղասլայծառ *a.* pretty, charming; splendid, shining.

Գեղասլանծ *a.* glorious, graceful, charming, superb, excellent.

Գեղասլաւաճ *a.* becoming, well made, pretty, graceful.

Գեղասլար *a.* beautiful, attractive: that dances well.

Գեղասլարեմ, *էջի vn.* to dance prettily: to advance excellently.

Գեղասլարոյր *a.* encompassed or endowed with beauty, very handsome, graceful, charming.

Գեղասլարութիւն *s.* dance or agreeable movement of the feet.

Գեղասլանեմ, *էջի va.* to adorn, to embellish, to deck, to decorate.

Գեղասլարթ *a.* adorned with leaves, very leafy.

Գեղաստանեցոյք *s.pl.* villages, fields.

Գեղատիւ *a.* well looking. [sad.]

Գեղատիւր *a.* undecked; fair and **Գեղարդն**, *ղեանց*, *ղանց s.* dart, javelin, lance, halberd; - **արձակել**, to dart, to lance, to throw a dart.

Գեղարդնախոց *a.* broken or opened by a lance.

Գեղարդնաւոր *s.* lancer.

Գեղարուեստք *s.* fine arts.

Գեղաւոր *a.* handsome, graceful, pretty, charming; *s.* dancer.

Գեղափայլ *a.* noble, illustrious; charming, graceful.

Գեղաբաղաք *S.* **Գիւղաբաղաք.**

Գեղդեղ *s.* rotation, turning, rolling, wallowing. [dious.]

Գեղդեղաձայն *a.* modulated, melo-

Գեղդեղանք *s.* modulation, melody, trill, shake, quaver.

Գեղդեղափայլ *a.* brilliant, resplendent, fulgid.

Գեղդեղեմ, *էջի va.* to trill, to modulate, to quaver, to shake, to sing agreeably.

Գեղդեղունի *S.* **Գեղդեղանք.**

Գեղեր *s.pl.* villages.

Գեղերեսեմ, *էջի va.* to polish; to paint, to plaster; to paint one's self.

Գեղերիմեմ, *էջի va.* to embellish, to adorn with good colour.

Գեղեցիկ, *ցկի*, *ցկաց a.* handsome, pretty, genteel, gallant, agreeable, smiling, graceful, cheerful; polite, becoming, proper, decent, light, elegant, happy, good; - *ս.* - *ին ad.* well, very well, prettily, politely, decently; bravely, excellently, gallantly; - **ղլուծիւնք**, fine letters.

Գեղեցկաբան *a.* well spoken, eloquent, fluent.

Գեղեցկաբանեմ, *էջի vn.* to speak well, elegantly, to have a fine language, a florid style.

Գեղեցկաբանութիւն *s.* fine speaking, eloquence, elegance of expression.

Գեղեցկաբուլի *a.* that flows agreeably. [ful, charming.]

Գեղեցկաւել *a.* very pretty, graceful.

Գեղեցկագիծ *a.* well written.

Գեղեցկագին *a.* very pretty, genteel, charming.

Գեղեցկագիր *s.* writing-master, calligrapher; *a.* calligraphic; - **լինել**, to have a fine calligraphy. [excellent.]

Գեղեցկագիւտ *a.* ingenious, rare,

Գեղեցկագոյն *a.* very pretty, - agreeable, genteel, graceful, charming.

Գեղեցկագործ *a.* who works well; done or composed elegantly.

Գեղեցկագրութիւն *s.* calligraphy.

Գեղեցկադեմ, **Գեղեցկադիտակ** *a.* well looking, handsome, graceful.

Գեղեցկադիր *a.* becoming, decent, well made, situated, placed.

Գեղեցկազարդ *S.* **Գեղազարդ.**

Գեղեցկաթոյր *a.* of fine colour.

Գեղեցկախալտուց *a.* very speckled, much spotted or diversified with colours.

Գեղեցկախօս *S.* **Գեղեցկաբան.**

Գեղեցկածաղիկ *a.* furnished with good flowers. [placed.]

Գեղեցկաւորդ *a.* well ordered, -

Գեղեցկակերպ *a.* well shaped, handsome, graceful. [- constructed.]

Գեղեցկակերտ *a.* well made, - built,

Գեղեցկաշալեաց *a.* good looking; of a fine aspect.

Գեղեցկահասակ *a.* of a fine form.

Գեղեցկահեր *a.* who has fine hair.

Գեղեցկահիւտ *a.* well woven, - composed, - made.

Գեղեցկահարազ *a.* charming, astonishing, wonderfully fine or handsome.

Գեղեցկաձայն *a.* that has a good voice, sweet, euphonical.

Գեղեցկաձայնեմ, եցի տ. to sing or speak agreeably.

Գեղեցկաձայնութիւն *s.* euphony, good voice, sweet sound.

Գեղեցկաձեւ *a.* of fine form.

Գեղեցկաձիգ, Գեղեցկազէն *a.* that is an excellent archer.

Գեղեցկաճեմ *a.* a graceful walk.

Գեղեցկամարմին *a.* of a fine form or shape, handsome, well shaped.

Գեղեցկամորու *a.* who has a handsome beard.

Գեղեցկայարմար *a.* worthy, proper, becoming, fit, well made, shaped, arranged, proportioned.

Գեղեցկանազ *a.* very handsome, graceful, glorious.

Գեղեցկանամ, ացայ տ. to become handsome. [tuation.

Գեղեցկանիւտ *a.* that has a fine si-

Գեղեցկանուազ *a.* that sings, that is sung agreeably, sweet, harmonious.

Գեղեցկանուն *a.* that has a good or mystical name; renowned, famous.

Գեղեցկանսիճ *S.* Գեղանսիճ.

Գեղեցկաշար *a.* well composed, made.

Գեղեցկաշէն *S.* Գեղեցկակերտ.

Գեղեցկապանծ *S.* Գեղապանծ.

Գեղեցկապէս *ad.* very well, prettily, divinely, elegantly.

Գեղեցկապտուղ *a.* provided with good fruit.

Գեղեցկասէր *a.* who loves the beautiful, who admires fine things.

Գեղեցկասիրութիւն *s.* love of beauty.

Գեղեցկաստեղն *a.* furnished with good branches or shoots.

Գեղեցկասեւ, Գեղեցկասեւիչ *a.* having a good aspect, well looking, handsome, graceful, agreeable.

Գեղեցկատիւ *a.* well shaped, made, printed, pretty.

Գեղեցկազուգանեմ, ուշի տ. to embellish, to adorn; to enrich, to fashion, to revive, to render handsome.

Գեղեցկափայլ *S.* Գեղափայլ.

Գեղեցկոկոյղ *a.* beautiful bunch of grapes. [legs.

Գեղեցկոտն *a.* that has good feet or

Գեղեցկութիւն *s.* beauty, charms, graces, delicacy, gentility, decency, neatness, elegance; ornament, enamel,

flower, embellishment, bloom; - *տեղաց, amenity.*

Գեղեցկուկէ *S.* Գեղեցկաստեղն.

Գեղեցկորէն *S.* Գեղեցկապէս.

Գեղձ, ից տ. *boz.* yew: cartilage, kernel, gland: *S.* Գեղձումն.

Գեղձամ, ացայ. Գեղձիմ, եցայ տ. to desire, to wish, to be inclined, moved, to grow tender.

Գեղձումն *s.* strong or intense desire, eagerness, wish, longing.

Գեղմն *s.* fleece, wool.

Գեղմնաբարձ, Գեղմնաւէտ *or* *ւոր* *a.* woolly, hairy.

Գեղման *s.* sketch, outline, rough-draught; plan.

Գեղուկէ *S.* Գեղեցկաստեղն.

Գեղջային *s.* peasant, countryman; *a.* rustic, rural, country.

Գեղջաւազ *s.* burgomaster, major of a village.

Գեղջերէց *s.* country priest.

Գեղջարանեմ տ. to speak vulgarly or like a peasant.

Գեղջապէս *S.* Գեղջկորէն.

Գեղջկութիւն *s.* rusticity, incivility, rudeness, coarseness, impoliteness.

Գեղջկորէն *a.* in a rural manner, rustically, rudely.

Գեղջուկ, ջիկ, ջկաց տ. peasant, villager, countryman, boor, plebeian; *a.* rustic, unpolite, uncivil, vulgar, low.

Գեղջեմ, եցի տ. to modulate the voice.

Գեղոն, ից տ. dancing music; dancing with singing; pomp, show.

Գեղորէք, էից տ. *pl.* villages, fields.

Գեռ *S.* Գայռ.

Գեսարաս *s.* huntsman.

Գետ, ոց, ից տ. river.

Գետաբերան *s.* mouth of a river.

Գետախառնուիչ *s.* confluence, conflux. [in a river.

Գետածին *a.* engendered or produced

Գետակ *s.* stream, rivulet.

Գետակուր, Գետահեղձ, Գետահեղձիկ *a.* drowned or suffocated in a river;

- *տունել, ծախել, կորուսանել, to drown, to drown in a river; - լինել, ծախել, կորնել, to drown one's self, to die in a river.*

Գետահեղեմ, եցի, տեալ տ. to flow or to make flow like a river.

Գետահերձ *a.* that divides a river.

Գետահոտեմ *S.* Գետահեղեմ.

Գետաձի *s.* hippopotamus.

Գետամեռ *a.* dead in the river; -ք, death in the river. [rivers.]

Գետամէջ *s.* the space between two

Գետամիջ *S.* Գետակուր.

Գետայարոյցք *s.pl.* over-flow of the river, inundation, flood.

Գետապատ *a.* surrounded by a river.

Գետառու *s.* a branch or arm of a river.

Գետաւորդ or **Գետավէժ** *անեմ* *va.* to drown, to throw in the river; - լծնիմ *vn.* to submerge, to drown one's self in the river.

Գետարծուի *s.* ospry, sea-eagle.

Գետափն, **Գետառ.**, **Գետեզր** *s.* edge of a river, bank, shore; beach; quay.

Գետընկէջ *a.* thrown into a river; - or **գետընկէջիկ** *անեմ*, to throw into a river.

Գետին, **տնոյ** *s.* ground, earth, soil, land, place; **գգետնի**, **ընդ** -, **ի գետնի**, **ի** -, on the ground, in the earth; **կուրացիալ մասնէլ** or **պշուլ** *ընդ* -, covered with confusion to look on the ground; **անկեալ** **ի** - **երկիր պագանէլ**, prostrated to worship; **հարկանէլ ըզգլուին** **ի** -, to knock one's head on the ground; **զարկանիլ**, **հարկանիլ** **գգետնի**, to throw one's self violently on the ground; **զարկուցանիլ**, **հարկանիլ** **գգետնի**. *S.* **Զգետնեմ**; **գետնի աղիք** or **պըտուլ**, earth-worm.

Գետնաբեկ *S.* Գետնախշտեայ.

Գետնաբիր *a.* that burrows in the earth.

Գետնազնայ *a.* reptile, that creeps, crawls on the ground; tortuous; - **աւնապարհորդեմ**, to travel or to go on foot. [ground.]

Գետնաթաւալ *a.* that rolls on the **Գետնախնձոր** *s.* potato, truffle: *bot.* camomile.

Գետնախշտեայ, **Գետնախշտի** *a.* that stretches itself, that lies on the ground.

Գետնախշտի or **տիկ լինիմ**, **Գետնախշտիմ**, *եցայ vn.* to stretch one's self, to lie on the ground. [on the ground.]

Գետնախշտութիւն *s.* the lying down

Գետնակոխ *a.* that treads on the earth, that walks on the earth, mortal.

Գետնակոչ, **Գետնաշարք**, **Գետնաձայն** *s.* enchanter with earth, geomancer.

Գետնակոչութիւն *s.* geomancy.

Գետնամած *a.* attached to earth; prostrate.

Գետնամածիմ, *եցայ vn.* to attach one's self to earth; to prostrate one's self.

Գետնամուռ *a.* that sinks, hides itself under the earth.

Գետնայարկ *s.* ground-floor.

Գետնանախանձ *a.* that loves the ground, that stretches itself on the ground; attached to the vanities of the world, secular, mundane; low, vile.

Գետնանախանձուի *s.* attachment to earth, love of the vanities of the world.

Գետնաշարժ, *ից* *s.* earth-quake.

Գետնաշարի *s.* land-surveyor.

Գետնաշարիմ *առեցի va.* to survey, to measure (land).

Գետնաշարիութիւն *s.* land-surveying.

Գետնառուծ *s.* chameleon.

Գետնասող *a.* creeping, crawling; low, mundane, mean.

Գետնասարած *a.* prostrate or stretched on the ground; - **անկողին**, pallet.

Գետնասարածութիւն *s.* prostration; the lying down on the ground.

Գետնատուն *s.* cellar, vault, subterranean place; ground-floor; the inferior part of the honey-comb.

Գետնափոր *a.* hollowed; subterranean; -ք *s.pl.* catacombs: drain; *S.* Գետնաբիր.

Գետնաքարշ *a.* that crawls on the ground, creeping; mundane; vile, low; - **տանել**, to drag on the ground; - լծնիմ *S.* Գետնաքարիմ.

Գետնաքարիմ, *եցայ vn.* to crawl on the ground.

Գետօրէն *ad.* like a river.

Գեր *s.* weeping, wailing, noise; - **գործել**, to weep: -, *pr. ad.* on, up, above; more, very, much.

Գերաբնութիւն *s.* superior or excellent nature; state of a supernatural thing.

Գերաբուն *a.* supernatural; sublime, excellent, divine.

Գերագահ *a.* principal; *s.* president.

Գերագոռեմ, *եցի va.* to caress with tenderness.

Գերագոյ, **Գերագոյակ** *a.s.* supernatural; supreme; Supreme Being.

Գերագոյն *a.* supreme, sublime, excellent, superior, eminent.

Գերագոյութիւն *s.* essence or excellent nature; supreme being.

Գերադասեմ, *եցի va.* to elevate, to

raise, to put higher or in the first place; to prefer.

Գերազրական *a.s.* superlative.

Գերադրեմ, եջի *va.* to elevate, to prefer; to augment, to benefit.

Գերադրութիւն *s.* elevation, sublimity; preference; excellence, advantage.

Գերազանց *a.* excellent, sublime, eminent, superior, magnificent, extraordinary; - ինն օրինակաւ, excellently, eminently, supremely.

Գերազանցեմ, եջի *vn.* to surpass, to surmount, to excel, to exceed.

Գերազանցութիւն *s.* excellence, sublimity. [much.]

Գերազանցօրէն *ad.* excellently; too
Գերազարդ *a.* well ornamented, rich, superb.

Գերազոր *a.* powerful.

Գերալիւր *a.* heaped up, very full.

Գերալոյս *a.* very bright, brilliant, luminous.

Գերածայր or բեաւ *a.* excellent, high, sovereign, extreme.

Գերածաւալ *a.* much spread.

Գերակայ, էջ *a.* eminent, pre-eminent, supreme.

Գերակայեմ, եջայ *vn.* to excel, to surpass, to surmount.

Գերակայութիւն *s.* eminence, height, pre-eminence, superiority.

Գերեկատար *a.* supreme, highest, greatest: *s. gr.* preterpluperfect.

Գերհռչակ *a.* very celebrated, famous, renowned.

Գերհռչակեմ, եջի *va.* to celebrate, to praise publicly, to render famous.

Գերհրաշ *a.* astonishing, surprising, marvellous, very admirable, miraculous. [gent, brilliant.]

Գերաշառնակ *a.* full of rays, efful-

Գերաշուք *s.* increase, advantage.

Գերամաքուր *a.* very clean, very pure, spotless; very holy.

Գերամբարձ *a.* very elevated, lofty, high.

Գերաւեծար *a.* very honourable, - respectable; very reverend.

Գերան, էջ, աջ *s.* beam, rafter, joist.

Գերանակէց *a.* full of beams.

Գերանակիր *a.* that bears, supports a beam.

Գերանաձեւ *a.* in the shape of a beam.

Գերանանամ, աջայ *vn.* to become a beam, to make one's self a beam.

Գերանաւեմ, եջի *vn.* to navigate with the waves.

Գերանդաղէն *a.* armed with scythes.

Գերանդակէց *a.* full of or furnished with scythes.

Գերանդի, դեայ *s.* scythe, sickle.

Գերաշխարհ, Գերաշխարհիկ *a.* celestial, divine, supernatural, extraordinary; excellent, rare, peculiar.

Գերապայծառ *a.* most illustrious; splendid, brilliant; - , - տէր, my Lord, your Lordship.

Գերապանծ *a.* glorious, illustrious, superb, excellent. [most reverend.]

Գերապատիւ *a.* very honourable.

Գերապատուութիւն *s.* reverence.

Գերարտար *s.* torrent of tears, bitter tears.

Գերարտարակէց *a.* very full of tears, melting into tears; *ad.* with tears in the eyes. [did, brilliant.]

Գերարփի *a.* very luminous, splendid.

Գերափայլ *a.* brilliant, splendid.

Գերափայլեմ, եջի *vn.* to shine, to sparkle. [magnificent.]

Գերափառ *a.* glorious, excellent,

Գերբնական *a.* supernatural.

Գերբնաբար or պէս *ad.* supernaturally.

Գերդաստական *s.* servants.

Գերդաստան, աջ *s.* goods, possessions; fireside, family, house.

Գերդաստանակէց *s.* fellow-servant.

Գերդաստանիկ *s.* domestic; maid-servant.

Գերեզարձ *s.* repurchase, emancipation of slaves, deliverance, redemption; *a.* that delivers, frees, emancipates slaves.

Գերեզման, աջ *s.* grave, sepulchre, pit, tomb, monument, vault; churchyard; հանել 'ի - է, to dig out of the ground, to disinter.

Գերեզմանագիր *s.* epitaph.

Գերեզմանական *a.* sepulchral, funeral; - վայր, cemetery, burial-ground; - բ, the dead.

Գերեզմանակէց *a.* buried together.

Գերեզմանակուր *a.* that is consumed in the grave.

Գերեզմանակրկիւ, կրկու աջ *a. s.* that strips sepulchres or the buried dead.

Գերեզմանատէր *a.* who diligently visits and ornaments sepulchres.

Գերեզմանատեղի, Գերեզմանատուն *s.* cemetery, church-yard.

Գերեկէց *a. s.* enslaved with another, companion of a captive or slave.

Գերեթափ, Գերեհան *a. s.* redeemer, that delivers slaves.

Գերեմ, էցի *va.* to make prisoner, to enslave; to take captive, to take: to seduce, to gain.

Գերեմարաց *a. s.* that makes prisoner, that leads into slavery, captivity, that takes captive.

Գերի, բեայ *s.* captive, slave, prisoner; - վարիլ, to be prisoner; - ունել, to keep prisoner; - վարել, to bring captive.

Գերիմ, էցայ *vn.* to become a prisoner, to go into captivity.

Գերիմաս *S.* Հանձարեղ.

Գերիմաց *a.* incomprehensible.

Գերիմացական *a.* inconceivable.

Գերիլ *S.* Գերեմար.

Գեր ի վերայ *a.* supreme, superior, excellent, sublime, pre-eminent, higher; - քան *ad. pr.* over, upon, above, beyond; - լինել, to be above, to excel, to surpass, to surmount.

Գերծանեմ, ծի. Գերծեմ, էցի, Գերծում, ծի *va.* to shave; to make bald. [ing bald.]

Գերծումն *s.* act of shaving or mak-

Գերմակ, ոյ *a.* fine, thin, subtle, delicate; white; - ալեբ, fine flour; - հայ, finest bread.

Գերմանաբանութիւն *s.* germanism.

Գերմանաբան *s.* who speaks German.

Գերմանական *a.* germanic.

Գերմանացի, ցայ *a. s.* German.

Գերմաներէն *ad.* in german; *s.* German, the German language; - ուսանել, գիտել, խօսել, to learn, to know, to speak German.

Գերմաս, ոյ *s. bot.* lupine.

Գերմարգիայէն *a.* superhuman.

Գերարդոյ *a.* very estimable, most reverend.

Գերութիւն *s.* captivity, slavery, servitude, yoke; tie; transmigration; ի - վարեմ, վարեմ, ի գերութե վարեմ *S.* Գերեմ, Գերիմ. [cellent.]

Գերունակ *a.* sublime, eminent, excellence, excellence.

Գերդանեց *S.* Գերգումն.

Գերիւմ, էցի *va.* to ravage, to ruin, to pillage, to sack.

Գերիւն *a.* that ravages, plunderer.

Գերիւմն *s.* ravage, ruin, pillage.

Գեր քան *pr.* above, beyond.

Գերբնական *a.* extraordinary, excellent, rare, transcendent.

Գեււ, Գեւոյ, գեղ, գիւղից *s.* village, country.

Գեւոյան *s. pl.* villages.

Գլաթ, ու, ի *s.* fleece, wool.

Գլեմ, էցի *va.* to card, to comb (wool); to tear; ի հաւ - է ի ջուր ա. զայ, to make ropes of sand.

Գլեւեմ, էցի *va.* to attract, to grasp, to grasp, to catch.

Գլից *s.* carder. [ւայ.]

Գլիր, զայ *s. bot.* rush; *S.* Գեղա.

Գլրոյ, աջ *s.* casket, drawer, small box, till; desk.

Գլրոյիկ *s.* little box.

Գեղ *S.* Գեղ.

[again.]

Գեթ *conj.* at least, however; only,

Գեշ, գեղոյ *s.* corpse, carrion, dead body: *a.* bad, ill; - արկանել, to devour or make beasts eat.

Գեշագեշ, Գեշ գեշ *ad.* in several pieces, by bits, piecemeal.

Գեշ, գիւղոյ, ջայ *a.* humid, moist; lewd, libidinous; - ականջայ, ear-wax.

Գէս, գիւղոյ, աջ *s.* hair, head of hair, long hanging hair.

Գէս, գիւղոյ, աջ *s.* skilful, learned man; magician, sorcerer, astrologer, prophetic. [full.]

Գեր, գիւղոյ *a.* fat; corpulent, plump,

Գեթ, ի *a.* clement, compassionate, merciful, humane, benign, mild, charitable, flexible, tender.

Գեթ, աջի *vn.* to compassionate, to pity, to be moved to compassion, to pardon, to grow tender.

Գեթեթ *S.* Գեթ.

Գեթեթաբար *ad.* tenderly.

Գեթեթեթ *S.* Գեթ.

Գեթեթութիւն *s.* tenderness.

Գեթեթ, էցի *vn.* to stumble, to trip; to commit a fault; to fail.

Գեթեթ, Գեթեթութիւն, ոյցի *va.* to stumble, to make one stumble; to seduce, to pervert.

Գեթութիւն *s.* clemency, mildness, pity, compassion, mercy, humanity.

Գեթութիւն *s.* stumble, false step.

Գեթգիւմ, մեցայ, Գեթգիւմ, նեցայ *vn.* to pout, to be sulky with, angry, offended, in a passion; to take offence.

Գեթգիւմութիւն *s.* vexation, sulkiness, anger.

Գեթ. *a.* harsh, unpleasant.

Գժախիմ, տեղացի *vn.* to differ, to disagree, to quarrel.

Գժառութիւն *s.* altercation, contention, dispute, quarrel, discord, dissension, disagreement.

Գլ *s.* juniper-tree.

Գիւլ *s.* a. stone easily thrown by the hand; *ի - դալ*, to wheel.

Գիծ, **գծից** *s.* line, stroke, dash, trace; notch, incision, cut; flourish; hyphen.

Գիճադոյն, etc. *S.* **Գիջադոյն**, etc.

Գին, **գնոյ** *s.* price; value; tax, estimate, valuation; rate, tariff; purchase, bargain; - **հասանել**, **արկանել** to rate, to appreciate, to value, to estimate, to tax, to set a price on a thing; **անարգ - հասանել**, to undervalue; **անարգ - նալ**, **գնոյ սասանալ** to buy, to purchase for money; **գնոյ բմակ գնուր**, to drink water that has cost money; **գնոյ գնել**, to buy dearly; **բարձրացուցանել**, **աճեցուցանել**, **կուցանել**, **նուազեցուցանել** *լ*, to raise, to augment, to reduce, to lower the price; **վիճել վասն գնոյ**, to bargain; **սովորական** -, price-current; **արդեալ** -, no abatement; **գնեւ լի գնեցից ի քէն գնոյ**, I will pay you the price.

Գինարու, **այ** *a.* wine-bibber, drunk, intemperate, drunkard.

Գինարուք, **ուայ** *s.* *pl.* crapulence, intemperance, gluttony, feasting, drunkenness.

Գինաւէտ *S.* **Գինեւէտ**.

Գինգ, **գնգաց**, **դից** *s.* ear-ring, buckle, ear-drop.

Գինեակ, **եկաց** *s.* small wine.

Գինեբեր, **Գինեբուդի** *a.* that produces much wine, abounding in wine.

Գինեգոյն *a.* wine-colour.

Գինեղէն *a.* tipsy, intoxicated.

Գինելից *a.* tipsy, drunk.

Գինեխում *S.* **Գինարու**.

Գինեծախ *S.* **Գինեվաճառ**.

Գինեծաղեկ *s.* flowered sour grapes or verjuice; flower of the wild wine.

Գինեկարաս *s.* barrel or vase of wine.

Գինեկէզ *S.* **Գինեհար**.

Գինեհամ *a.* that has the flavour of wine, winy, vinous.

Գինեհան *s.* wine-taster (instrument).

Գինեհատութիւն *s.* abstinence from wine.

Գինեհար *a.* drunk, tipsy.

Գինեհարիմ, **եցայ** *vn.* to get drunk, intoxicated, to fuddle, to tipple.

Գինեհարութիւն *s.* drunkenness.

Գինեհոտ *a.* smelling of wine.

Գինեհան *a.* drunk, tipsy.

Գինեհանութիւն *s.* drunkenness.

Գինեմ, **եցի** *vn.* to be seasoned with wine.

Գինեման *S.* **Գինեկարաս**.

Գինեմոլ, **այ** *a.* great drunkard, toper, sucking-bottle. [wine.]

Գինեմոլուր *s.* dregs, sediment of tipsy. [drinker, tippler.]

Գինեմէր *a.* that loves to drink,

Գինեվաճառ *a. s.* tavern keeper, wine-merchant or seller; **-ք**, selling of wine, wine-shop.

Գինեվաճառիկ արուհառ *s.* commerce of wine.

Գինեառ *a.* who offers wine.

Գինեառու *s.* tavern, wine-cellar: wine-shop.

Գինեբու, **ուք** *S.* **Գինարու**, **ուք**.

Գինեւէտ *a.* abounding in wine.

Գինեմոլեւ *S.* **Գինարուք**.

Գինեմոլու *S.* **Գինարու**. [արուք.]

Գինեմոլութիւն, **Գինեմոլուք** *S.* **Գին**.

Գինի, **նոյ**, **նեայ** *s.* wine; **գուարթա**.

նալ արաի 'ի **գինոյ**, **ընդ գինիս մտանել**, **դգինեք** **անկանել**, 'ի **գինոյ լինել**, to be merry with wine, to drink, to get drunk; **թափել զ**, **սթափել ի գինոյ**, to sleep one's self sober; **գուարթա**.

թացուցանել ի գինոյ, to make tipsy, to fuddle; **պարզել զ**, to clear the wine.

Գինձ, **գնձոյ** *s.* coriander.

Գինութիւն *s.* intoxication.

Գինա *S.* **Գինգ**.

Գիշադէշ *S.* **Գեշադէշ**.

Գիշախանձ, **Գիշակեր** *a.* that eats dead bodies, carnivorous, ravenous.

Գիշատեմ, **եցի** *va.* to tear, to devour;

-գիշտանա, to tear each other, to tear one another to pieces.

Գիշատիչ *a.* ravenous,

Գիշեմ, **եցի** *S.* **Գիշատեմ**.

Գիշեր, **ոյ**, **ի**, **այ** *s.* night; darkness, obscurity; **-աւ**, **ի** **-ի** *ad.* by night, during the night; nightly; **զն ողջոյն** or **ի բուն**, all the night, **անքուն** -, sleepless night; - **յաւիտեանական**, eternal night, night of the tomb; **հեշատիչ**, **աննշոյլ** -, delicious, impenetrable night; **զարեւն ամենայն է** **զն ամենայն**, all day and night; **զհասարակ** **-աւ**, at

mid-night; *գ' իւր օգնական առեալ*, hidden by the night or darkness; *ան-բուն անցուցանել զ-ն*, to pass a sleepless or bad night; *-ի առուշիքէն եղև*, the day changed into night; *տիւ առ-նել զ-ն*, to turn night into day; *ընդ մութ -ոյն*, in the darkness of night; *ազանել ուրիշ զ-ն*, to set up all night, to pass the whole night; *մարել զերկայ-նութիւն -ացն յերգա*, to pass every night in singing; *մինչդեռ կայր եւ -ոյ*, while it was yet dark.

Գիշերազնաց, *ից* *a.* that walks, goes by night.

**Գիշերազուարճ* *s.* marvel of Peru.

Գիշերաժամ *s.* hour of night; nocturn.

Գիշերախառն *ad.* by night, nightly.

Գիշերական *a.* nocturnal.

Գիշերակերպ *a.* obscure, dark.

Գիշերահաւ *s.* bat.

Գիշերահաւասար *s.* equinox; *գիծ-ից*, equinoctial line.

Գիշերազուէս *s.* great mole.

Գիշերամարտ or *մարտիկ* *a.* that makes war during the night.

Գիշերամարտ, *Գիշերամարտութիւն* *s.* nocturnal combat.

Գիշերամուկն *s.* bat.

Գիշերայած or *յածու* *a.* noctivagant.

Գիշերային *a.* nocturnal.

Գիշերայն *ad.* by night, nightly, in the night time.

Գիշերանամ, *ացայ* *vn.* to grow dark, to become obscure.

Գիշերանման *S.* *Գիշերակերպ*.

Գիշերաշրջիկ *a.* *s.* noctambulist, somnambulist; night-rambler.

Գիշերաշրջութիւն *s.* noctambulism, somnambulism.

Գիշերապահ, *աց* *a.* *s.* nocturnal guard; *-բ*, *-ութիւն* *s.* bivouac, patrol, sentinel.

Գիշերապաշտօն *s.* nocturn.

Գիշերասէր *a.* that loves night or darkness.

Գիշերավար, *ի* *s.* Venus, the evening star; *S.* *Գիշերազնաց*.

Գիշերաց, *Գիշերի*, *Գիշերոյն* *S.* *Գիշերայն*.

Գիշերեմ, *եցի*, *Գիշերօթ առնեմ*, *Գիշերօթիմ* *vn.* to pass the whole night; to sit up or to watch all night in the open air.

Գիշտ *s.* fur-coat, pelisse.

Գիշագոյն *a.* more damp or moist; bleared.

Գիշակն, *կանց* *a.* blear-eyed.

Գիշային, *Գիշին* *a.* damp, moist; lascivious, wanton.

Գիշանամ, *ացայ* *vn.* to get humid, to become damp; to pollute one's self.

Գիշութիւն *s.* humidity, moisture; pollution, masturbation, onanism; impurity. [hair grow.

Գիշաբուղի *u.* that which makes the *Գիշագերծ* *a.* cut or shaved head of hair.

Գիշախուլ *a.* dishevelled hair.

Գիշակ, *աց* *s.* head of hair, long hair.

Գիշակալ *S.* *Մամակալ*.

Գիշարձակ *S.* *Հերարձակ*.

Գիշաւոր, *աց* *a.* hairy, long-haired: *s.* comet; Greek monk.

Գիշաւորոյն *a.* more learned.

Գիշակ, *աց* *a.* knowing, wise, experienced. [confident.

Գիշակից *a.* conscious, acquainted, *Գիշակցութիւն* *s.* conscience; knowledge.

Գիշանամ, *ացայ* *vn.* to know, to have commerce or intimate relations with some one.

Գիշացուցանեմ, *ուցի* *va.* to acquaint, to instruct, to inform.

Գիշեկի *a.* that may be known, perceivable; *-բ*, *s.* note, remark.

Գիշեմ, *աւցի* *va.* to know, to perceive; to learn, to understand; to feel, to recognize; to be able; to consider, to observe, to note; to believe: to know, to have a carnal connection with; *ու* -, to be ignorant of, not to know; *-զայր* or *զիկն*, to lie with a man or woman; *ու գիտեմ զամօթ*, he has no shame; *բաջ*, *ճարտար գիտեմ զայն*, I know it thoroughly; *չգիտեմ*, I do not know, I am ignorant of it; *գիտաւոր*, know! *չ-գիշէ առնել*, to be at a loss what to do. [cally.

Գիշնաբար *ad.* learnedly; scientific.

Գիշնագոյն *a.* very learned.

Գիշնական *S.* *Գիտուն*.

Գիշնականութիւն *S.* *Գիտութիւն*.

Գիտույ *s.* scholar, learned man; prophet.

Գիտութիւն *s.* science, knowledge; doctrine, understanding, wisdom, study, art; *-իցի*, know, you are informed, you must know; *գիտութեամբ*, knowingly.

Գիտուն, *անոց* *a.s.* learned, lettered, literate, wise, knowing, well perform-

ed; skilful, intelligent: diviner, foreteller; - լիցի. know, you are informed, you must know; - առնել, to inform.

Գրք, գրոց *s.* letter, character; book, volume, writing; letter, epistle; letters, science, literature; holy scripture, Bible; - or **Թուղթ մեկնելու**, act of divorce; **Տ. Ապահարգան**; - առնել, հանել, to publish, to write; - հաստատել, to post up or stake on the wall a bill, writing or advertisement; **Ի - ընդ գրով անկանել, լինել**, to be written or registered; **գրով** or **գրովք** գալ, to dedicate one's self to reading; **Ի - արկանել, հանել, գրովել, արձանացուցանել**, **Ի գրի առնել, գրի հարկանել**, to write, to write down, to registrate; to treat a subject; to circumscribe.

Գրանամ, ագայ *vn.* to fatten, to grow fat.

Գրասպարար *a.* fat, plump, corpulent; fertile, abundant.

Գրացուցանեմ, ուցի *va.* to fatten, to make fat; to make clammy.

Գրացուցիչ *a.* fattening.

Գրգ *a.* delicate, soft, downy, tender, genteel.

Գրիկ, գրիկ, գրիկաց *s.* the two arms extended, open arms; bosom, breast: fathom; - **ս արկանել, - ընդ - ս խառն լինել**, to embrace, to hug one another; **Ընդ - ս մտանել, - ընդ աղեղն լինել**, to draw the bow well; **այն ինչ լինեք զգրիս Ի - ս իւր Թափել**, whilst he drew his bow tight; - **Ընդ - խառնիլ** or **խառն լինել, - ընդ խառն** or **գրկնդխառն** or **գրկախառն լինել**, to wrestle, to struggle with one; - **Ընդ խառն կռիւ** or **մարտ**, wrestling.

Գրուծի *s.* plumpness, corpulence.

Գրք, գրոց *S.* **Գիր** and **Գրեան**.

Գրւ, գեղ. զից *s.* village; country; **գնալ, բնակել Ի -**, to go to or live in the country.

Գրւակ *s.* little village; villa.

Գրւական *s.* peasant, clown.

Գրւաւան, Գրւաբաղաբ *s.* small town, borough.

Գրւապետ *S.* **Գեղեւադ**.

Գրւեան, Գրւորէք, էից *s.pl.* villages, country.

Գիւտ, էից *s.* invention, discovery, finding; profit: artifice: salvation: finder; **առ չ -**, for the want of; **չքաղ** - **ք**, fine or rare inventions or discoveries; - **ք ձկանց**, fishing; - **որսոյ**,

hunting; - **ք որովայնի**, tape-worm; **Է զիցի քեզ անձն քո Ի - ս**, you will save your soul; **Ի - ածել**, to invent; **Ի - ածիլ**, to be invented.

Գիւտական *S.* **Գիւթական**.

Գլաթաւալ *ad.* in rolling, tumbling down.

Գլան, Ի, ալց *s.* cylinder.

Գլանակ *s.* rolling pin.

Գլանածեւ *a.* cylindrical.

Գլանամ, ագայ *vn.* to become blunted, to get dull.

Գլաթարդ **առնեմ** *va.* to break, to bruise with a stone. [noise.]

Գլցունք *s.pl.* gurgling; murmur;

Գլեմ, էցի *vna.* to roll; to wheel; to surpass, to excel; to bend, to incline; - **գլեռն**, to extend or stretch out the hand; - **զըք զինքեամք**, to win over, to attract, to gain one's favour; **գնունովք - խորհրդովք**, to be on the Greeks side, to be a partisan of the Greeks; - **գիպլունն արեգական**, to din, offuscate, darken or eclipse the splendour of the sun.

Գլազար, ալ *a.* that has a headache; dizzy, giddy; whose brains are disordered, mad; - **Թմրութիւն**, dizziness.

Գլազարութի *s.* headache; madness; giddiness.

Գլազերծ, ալ *a.* whose head is shaven: barefaced.

Գլազիր, գրաց *s.* initial, capital letter; inscription, title.

Գլազիր, գրի *s.* coif, head-dress: where is the head of a Saint preserved.

Գլածանրութիւն *s.* heaviness of the head. [pudent.]

Գլակառ *a.* headstrong; bold, im-

Գլակարգութիւն *s.* division into several chapters, order, arrangement; summary, compendium; index.

Գլակոր *a.* ashamed, confused.

Գլակորիմ, էցայ *vn.* to be ashamed.

Գլահատեմ, etc. *S.* **Գլատեմ**, etc.

Գլահար *s.* oppressor; tomahawk.

Գլահարկ, ալց *s.* poll-tax, capitation, head-money.

Գլան ձուկն *s.* chub, mullet.

Գլանի *s.pl.* the heads.

Գլանոց, ալց *s.* cap; helmet.

Գլառք կտաւ - head-dress, veil.

Գլապահ, ալց *a.s.* life-guard.

Գլապան *S.* **Գլանոց**.

Գլապառ, էից *s.* turban, head-band.

Գլխապարտ, այ *a.* capital, that deserves capital punishment.

Գլխապետ *s.* general.

Գլխապետութիւն *s.* generalship.

Գլխաւ *a.* headless. [behead.

Գլխաւորէմ, *եղի va.* to decapitate, to decapitate, execution.

Գլխարկ, այ *s.* hat; cap, bonnet.

Գլխարկիմ, *եղայ vn.* to bend one's head. [ache.

Գլխացաւ, այ *a.* that has a head-

Գլխացաւութիւն *s.* head-ache.

Գլխաւոր, այ *s.a.* prince, master, superior, deacon; capital, principal, fundamental, essential, first.

Գլխաւորաբար or **պէս ad.** principally.

Գլխաւորեմ, *եղի va.* to finish, to end, to terminate; to abridge, to reduce.

Գլխաւորիմ, *եղայ vn.* to have the pre-eminence, to be at the head: to be finished: *bot.* to bud.

Գլխաւորութիւն *s.* superiority, presidency, priority, supremacy.

Գլխիմ, *եղի va.* to decapitate the idols, to destroy; to turn about: *S.*

Գլխաւորեմ.

Գլխիբաց *ad.* the head uncovered.

Գլխիվայր *ad.* the head downwards.

Գլխիվեր *ad.* the head upright.

Գլխովիմ, *ի- ad.* himself, personally, in person; all, totally, entirely.

Գլոր *ad.* in rolling, tumbling down.

Գլորեմ, *եղի*, **Գլորեցուցանեմ**, *ուցի va.* to roll.

Գլորիմ, *եղայ vn.* to sink, to fall.

Գլորումն *s.* roll, downfall.

Գլուխ, **գլխոյ** *s.* head; chief; summit, top; individual; the first place, the first rank; - **գրոյ**, chapter; - **նաւի**, prow;

- **գործոյ**, master-piece; - **ցամաքի**, point, cape; - **անկեան**, angular stone; - **սեան**, capital; - **գրամոյ**, capital, funds, principal, capital or principal sum;

լստ գլխոյ, **լստ գլխոյ**, **լստ -**, **առ -**, by head, for each person; so much a head; **զայն ութ օրն ի -**, all this week;

ծածկել -, to be covered, to put on one's hat; **բանալ զ-**, to uncover, to take off one's hat; **ի - հանել**, **աւանել**, to finish, to conclude, to bring to a head, to end, **ի- ելանել**, **հասանել**, **գալ**, **երթալ**, to be finished or brought to a close, to end, to come to an end; -

ամսոյ, the first day of the month, new moon; - **տարւոյ**, new year's day; - **բանից**, exordium, preamble; point, article; - **ձանապարհաց**, end of the street; - **տողին**, beginning of a verse; **աւան Տէր զանից ի գլխոյ բուսի**, the Lord will take away thy master from thee; **ունել զթիւ գլխոյ որդւոցն**, to take the number of the children; **քանի -ք պատժոյ**, how many punishments? **հանել ընդ -ն** or **ընդ կառաւին զյանցանս ուրուք**, to have one's revenge, to punish; - **ամբառնալ**, to revolt; **անկանիլ գլխով**, to fall suddenly on the enemy; **դնել զ- ի կշիւս**, to put one's life in jeopardy; **կալ ի -**, to put one's self at the head, to be the leader; - **բանիցս**, finally, at length, in conclusion.

Գլուսն *s.* defeat, ruin.

Գլխոր, *ոյ* or *ի s.* gall, gall-nut, oak-leaf apple.

Գլխորահամ *a.* that tastes like gall.

Գծագիր, **գրաց** *a.* traced, sketched: *s.* designer; draught; drawing; sketch; writing, letter.

Գծագրեմ, *եղի va.* to trace, to draw, to delineate, to design; to project, to describe, to paint; to sketch; to write, to form.

Գծադրութիւն *s.* dash, trace; drawing, design; sketch, draught; form, delineation; writing.

Գծած, այ *s.* ruled.

Գծաւորութիւն *s.* **Գծագրութիւն**.

Գծեմ, *եղի va.* to strike out; to erase, to mark with a flourish; to write; to cut, to scratch.

Գծծութիւն *s.* baseness; filthiness, meanness, sordidness, niggardness.

Գծոծ, **գծծի** *a.* vile, abject; sordid, niggardly.

Գծօրէն *ad.* as a line.

Գծեմ, *եղի va.* to abject, to humble.

Գծիմ, **ծեցայ vn.** to be debased, to become abject or contemptible.

Գծութիւն *S.* **Գծծութիւն**.

Գծում, **գծայ** *S.* **Գծոծ**.

Գղեր, *ի*, **գղերք**, *երց s.* clergyman, ecclesiastic.

Գղերիկս *S.* **Կղերիկս**. [arrow.

Գղիկ or **ղուկ**, **ղիւյ s. notch of an**

Գղերթ *S.* **Գլխոր**.

Գղերթահամ *S.* **Գլխորահամ**.

Գնիմ, *եղայ vn.* to kneel down, to sit squat.

Գմբեթ, այ *s.* dome, cupola, vault, arched roof.

Գմբեթապարգ *a.* adorned with vaults; vaulted.

Գմբեթաձեւ, Գմբեթապարգ, Գմբեթապարհ, Գմբեթալէն, Գմբեթաւորգ, Գմբեթաւոր *a.* in the shape of a dome, vaulted, convex. [that has a ceiling.

Գմբեթեայ *a.* vaulted, wainscotted, Գմբեթ *S.* Գմբեթ.

Գմեմ, եցի, Գմեմ, ցի *va.* to lie down.

Գնածոյ, կց *a.* bought, purchased.

Գնահատ, աջ *s.* appraiser; auctioneer and appraiser.

Գնահատեմ, եցի *va.* to appraise, to estimate, to value, to tax.

Գնահատութիւն *s.* estimate, valuation, taxation, tariff.

Գնամ, աջի *vn.* to go, to walk, to repair; to abandon; to behave one's self, to conduct one's self; to flow, to flow away; to be in circulation; to act, to prevail; to run, to overflow; - զհետ, զհետ - , to follow; - զճանապարհ, զճանապարհաւ, ընդ ճանապարհ, զկողմամբ, to walk; - ի վերայ ջրոց, to swim; - ի չորս, to go on hands and feet, to grope; որ զնայ ի ձեռս or ի վերայ ձեռաց, that walks on its hands, or who walks on his hands; յապակաւութիւն անցեալ, - , to be corrupted; ի բաց, - , to go away; to depart; - յաշխարհ, to die; ոչ ինչ զնան առ նոսա բռնք սպառնալեացն, the threats make no impression on them; ընդդէմ, - , to resist; - արուեստի, to be in use, vogue or fashion; գործք զնացեալք, things that are past; ի զնացելում աւուր, yesterday, the other day; զնացեալ, deceased.

Գնացել *a.* ambulatory; moveable.

Գնաց, Գնացք, ցից *s. pl.* gait, step, pace, course; passage; walk; departure; circuit; way, journey; current; conduct, behaviour, demeanour, manners, custom; զնացին երկց աւուրց զնաց ճանապարհի յերկիր անասաւ, they walked three days through the desert; գաւառչ ի զնացից չարաց, to reform, to lead a better life.

Գնացական, աջ *a.* ambulatory, that walks; fugitive; dying; deceased.

Գնացումն *s.* gait, carriage; deportment; - ջրոց, course.

Գնացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to walk or run. [that moves.

Գնացուցիչ *a.* that causes to walk,

Գնդածաղիկ *s. bot.* southernwood.

Գնդակ, աջ *s.* globule, globe, bowl, spherical or round body; pincushion; apple; - խաղու or խաղալիկ, ball, bowl; ball (at tennis); - մեղուաց, swarm of bees; - հրացանից, ball; bullet, large ball; - ձեռնածուաց, juggler's cork-ball; - ործոյ, bud, button.

Գնդակալ *s.* ring of an ear-ring.

Գնդակախաղութիւն *s.* tennis.

Գնդակից *S.* Դասակից.

Գնդակոծեմ, եցի *va.* to bombard.

Գնդակոծութիւն *s.* bombardment.

Գնդաձեւ *a.* round, spherical, orbicular, spheroidal.

Գնդաձեւութիւն *s.* sphericity.

Գնդանամ, աջայ *vn.* to be spherical or round; *bot.* to bud.

Գնդապետ, աջ *s.* brigadier, colonel.

Գնդասեղն, սղան *s.* pin; small pin; bodkin.

Գնդեմ, եցի *va.* to make round or spherical; to condense; to become round.

Գնեմ, եցի *va.* to buy, to purchase for money, to take; արժան, - , to buy cheap; Թանկագին, - , to buy dear.

Գնող, աջ *s.* purchaser, buyer.

Գնու, Գնուա *a.* gipsy.

Գնուակ *S.* Գնդակ.

Գնուր *s.* dry cow-dung.

Գոգ, ոյ *s.* bosom; lap; hollow, cavity; - լերանց or վիմաց, grotto, cavern, den; - ծովու, handle; creek; - նաւու, hold of a ship; - գործել or - աւանու, to be concave or filled.

Գոգ, գոգջեր, ջիգ, գցես, ցուգ, ցեն *vd.* to say.

Գոգ, Գոգցես թէ or իմն *ad.* well, as, about, almost, nearly.

Գոգած *s.* hollow, cavity.

Գոգաձեւ *S.* Գոգաւոր.

Գոգանամ, աջայ *vn.* to be hollow, to become hollow.

Գոգաւոր *a.* hollow, concave.

Գոգեմ, եցի *va.* to dig, to hollow; to contain, to include.

Գոգցես *S.* Գոգ *ad.*

Գոգեկնոց *S.* Ուրկանոց. [real.

Գոգի, գւոյ, գւաց *a.* leprous; vene- Գոգութիւն *s.* leprosy; syphilis.

Գոգ *S.* Մեղ.

Գոգերան *s.* urethra.

Գոգ, ոյ, ով *s.* being, existance, that is: *vd.* to come; coming.

Գոլ, ի *s.* heat.

Գողթխառն *a.* burning, ardent.
 Գողանամ, *ացայ* *vn.* to warm one's self.
 Գողացուցանեմ, *ուչի* *va.* to warm.
 Գողորի, Գողորի, չւոյ, շեաց *s.* vapour, exhalation, smoke, expiration.
 Գողորանամ, *ացայ* *vp.* to evaporate.
 Գողորացումն *s.* evaporation.
 Գոհ *a.* content, easy, satisfied; — լինել, to be content, satisfied, to take it kindly.
 Գոհաբան *s.* that praises, thanks.
 Գոհաբանեմ, *եցի* *va.* to praise, to thank.
 Գոհաբանութիւն *s.* praise, thanks.
 Գոհանամ, *ացայ* *vn.* to thank, to return thanks.
 Գոհար, *այ* *s.* precious stone, gem, diamond; a precious thing; սուս —, false stone, paste; անկիւն —այ, facet.
 Գոհարան *s.* place or instrument of praise, of thanks. [gem.
 Գոհարեղէն *s.* precious thing, jewel,
 Գոհացողական *a.* that praises, returns thanks.
 Գոհացողութիւն, Գոհութիւն *s.* grace, thanksgiving, thanks; — or Խորհուրդ գոհութեան, Eucharist. [sharper.
 Գող, *ոյ* *s.* thief, robber, bandit;
 Գողաբար *ad.* like a thief.
 Գողակից *s.* companion of the thief.
 Գողամիտ *a.* that is addicted to theft.
 Գողանամ, *ացայ* *va.* to rob, to steal, to take clandestinely, to take away, to purloin; to pillage, to filch; to embezzle, to misapply; գաղտ —, to juggle; չնարկւք —, to cheat; զմիտս. զսիրտս, to captivate, to entice.
 Գողանք *S.* Գողոն.
 Գողացիկ *a.* clandestine, stealthy.
 Գողեմ, *եցի* *va.* to hide, to conceal; to rob.
 Գող 'ի գող *ad.* by stealth, secretly.
 Գողութիւն *s.* theft, robbery, rapine, expropriation; extortion, plunder.
 Գողումն *s.* robbery; stealth.
 Գողուղի *s.* by-road.
 Գողուն, Գողունի *a.* stolen, robbed; unlawful, natural.
 Գողոր *a.* mild, delicate, soft, morbid.
 Գողորաբարբառ *a.* who has a fine language or tender voice, soft or gentle in speaking; alluring.
 Գողորիկ *S.* Գողոր.
 Գողոն, Գողոնք, նից *s.* theft, larceny, thing stolen.
 Գոռազմ, *ի* *s.* turkois; lapis lazuli.

Գոռանորու *s.* bot. salsify, goat's beard.
 Գոռանիկ *s.* bot. colt's-foot.
 Գոռ, գոռ, գոյ, գոյր, գոլչի, գոլ, գոլով *vd.* to be, to exist, to subsist.
 Գոռ, ոյ *s.* stable, sheepfold, stable for oxen. [stable.
 Գոռամուս լինիմ *vn.* to retire into a
 Գոռեշ, միջ, միջայ *s.* buffalo.
 Գոռիկ *S.* Գոռիկ.
 Գոռոր *s.* sort of measure.
 Գոյ, ից *s.* being, existence, that is, substance; goods; բառ գոյին, գոյիւ, գոյիւ իւրով, գոյիւ չափ *ad.* as much as his means or property allow, as much as he had; entirely, completely; *ի* — ածել, to create, to cause to exist.
 Գոյակ, *այ* *a.* extant; *s.* being.
 Գոյական, *այ* *a.* that exists; *s. gr.* substantive.
 Գոյականութիւն *s.* existence, essence.
 Գոյակից *a.* of the same nature; consubstantial, coexistent.
 Գոյակցութիւն *s.* consubstantiality, coexistence.
 Գոյանամ, *ացայ* *vn.* to be created, to exist, to be; to be formed, produced.
 Գոյապետ, Գոյարան or արար *s.* that causes to exist, creator.
 Գոյապետ *ad.* substantially.
 Գոյոցական *a.* substantial; essential.
 Գոյացութիւն *s.* substance; reality; essence, being, creature.
 Գոյացուցանեմ, *ուչի* *va.* to create, to give existence; to produce.
 Գոյացուցիչ *s.* creator, that gives existence or being.
 Գոյաւոր *a.* existing, extant: rich, opulent, wealthy.
 Գոյաւորեմ, *եցայ* *vn.* to be created, to exist; to be formed, produced; to grow rich.
 Գոյաւորութիւն *s.* existence; substance; creature. [tiate.
 Գոյափոխեմ, *եցի* *va.* to transubstantiate.
 Գոյափոխութիւն *s.* transubstantiation.
 Գոյիւ *a.* substantial.
 Գոյեղաբար *ad.* substantially.
 Գոյեղական *a.* substantial.
 Գոյեղանաբար *ad.* substantially.
 Գոյեղանութիւն *s.* substance.
 Գոյեղուն *a.* substantial.
 Գոյժ, գոժից *s.* lamentation, complaint accompanied with groans and cries; sad news; — աւնուլ, — *ի* բերան աւնուլ, — դնել, to lament, to deplore;

- արկանել, առնել, առնել, to bring bad news.

Գոյթառակ *s.* a kind of aromatic.

Գոյն. գունայ *s.* colour; complexion, ornament; tint, dye: jaundice; Թափել, հասանել or բառակալ, to discolour; *pr.* as, like; *ad.* so, thus, in this manner.

Գոյնագոյն *ad.* in divers colours.

Գոյն. Գոյն. Գոյն Թե. Գոյն ուրեք *ad.* God preserve us from it, God forbid; take care.

Գոյնութ *s.* existence, being, nature, essence, substance, reality; goods.

Գոնդեղ. ալ *s.* turnip.

Գոնեա. Գոնեայ, Գոնե conj. at least, above all things, however; only, yet.

Գոնդ *a.* scurfy. [scurf.

Գոնդանամ, ալայ *vn.* to have the

Գոնդութիւն *s.* scurf.

Գոյն. Գոյն. Գոյն. Գոյն.

Գոնեմ, էջի *vn.* to cry, to exclaim, to cry out; to call; to bellow, to roar.

Գոնեցուցանեմ, ալայ *va.* to sound, to cause to sound or resound.

Գոնեւն. Գոնեւն *s.* clamour, great cry, crash, noise, voice, exclamation; hue and cry, uproar; bellowing, roar.

Գոնեական *a.* sonorous.

Գոն *a.* fierce, bold, haughty, warlike, martial; *s.* noise, anger, crash, attack, assault.

Գոնամ, ալայ *vn.* to make a great noise, to be violently angry; to assault, to attack; to insult.

Գոնեի or աեղ *s.* wasp; gad-fly; horse-fly.

Գոնալ. ալ *a.* arrogant, proud, haughty, imperious, insolent; *s.* tyrant.

Գոնալաւար *ad.* haughtily, proudly.

Գոնալանամ, ալայ *vn.* to be proud of, puffed up, elated.

Գոնալութիւն *s.* pride, haughtiness; insolence, arrogance, presumption; lordliness, tyranny.

Գոնալ *s.* noise, shriek, cry.

Գոնալութիւն, Գոնալ *s.* anger, violence, noise; haughtiness.

Գոն. գոնգ. or գոնգ *s.* kettle-drum; գոնգը գոնգել, to beat the kettle-drum.

Գով *s.* praise, eulogy.

Գովաբան *a.* *s.* that praises, praiser.

Գովաբանեմ, էջի *va.* to praise.

Գովաբանութիւն *s.* praise, eulogy.

Գովանք *S.* Գովաբանութիւն.

Գովաբան, էջ *s.* that praises, praiser.

Գովաբանական *a.* of praise.

Գովաբանեմ, էջի *va.* to praise.

Գովաբանութիւն *s.* praise, eulogy.

Գովելի *a.* praise-worthy, plausible.

Գովեմ, էջի *va.* to praise, to glorify, to exalt, to magnify, to applaud, to celebrate, to renown; to cense; - էջի էջի or յանգալ, to extol, to commend excessively; - զանձն, to glory, to boast.

Գովեստ, էջ *s.* praise, eulogy, panegyric; incense; glory.

Գովել *a.* *s.* praiser.

Գովութիւն, Գովութիւն *s.* praise, eulogy; honour, glory; գովութեամբ, laudably.

Գորդ *s.* carpet.

Գործ, ոյ *s.* work, affair, thing, deed, action, operation, business, trade, negotiation, practice, agency, enterprise, labour; commission; fact, effect, merit; manufacture; make; - քաջութեան, exploit, signal action in war; ալայ - ոյ or - ոյ, an active man, a clever man; օր - ոյ, a working day; - է գտանել, it is difficult to find; - առնել, ընդ - արկանել, է - արկանել, զնել, to make use of, to employ, to use; to practise, to effect, to accomplish, to execute, to realize; է - ածել, to use, to employ, to make use of; բան է - առնել, to establish, to advance, to take for granted, to agree; ձեռն է - արկանել, to undertake, to begin, to commence; -, or -ք Առաքելոց, the Acts of the Apostles; նովին իսկ - ուղ, ipso facto, caught in the act; - առ - ուղ, - ընդ - ուղ, transitorily, indifferently; է - or ընդ - մտանել, to enter on one's duties; - ունել ընդ ումեք, to have to do with some one, to have business with some one; է - արկանել զերկիր, to cultivate or till the ground; - զնել հողմոյ, to make use of the wind; - օրական, journeywork.

Գործադիր *s.* actor, executor.

Գործադրեմ, էջի *vn.* to execute; to practise. [tice.

Գործադրութիւն *s.* execution; prac-

Գործած, ոյ *s.* work, manufacture; web, weaving.

Գործածական *a.* usual. [ploy.

Գործածեմ, էջի *vn.* to use, to em-

Գործածութիւն *s.* use, employ, practice, exercise, management.

Գործակ, ալ *s.* maker, worker.

Գործակալ, այ *s.* officer, minister, commissary, commissioner; manager, agent, factor, negotiator; attorney.

Գործակալութիւն *s.* place, office; agency, business of an agent; procurement.

Գործական *a.* practical, active.

Գործականապէս *ad.* practically.

Գործականեմ, եղի *vm.* to make, to operate.

Գործականութիւն *s.* act, deed, action, operation.

Գործակաւար *s.* diplomatic agent.

Գործակից *s.* cooperator; associate, coadjutor; - լինել. to cooperate; to contribute, to concur.

Գործակցութիւն *s.* cooperation, concurrence, coadjuvancy.

Գործանոց *s.* workshop, laboratory.

Գործառնութիւն *s.* act, affair, work, enterprise, business, office, place, employment. [builder.

Գործառու, այ *s.* contractor; master-

Գործաւեր *u.* laborious, active, diligent.

Գործասիրութիւն *s.* activity, love of work or labour.

Գործավար, այ *s.* intendant, officer; foreman, overseer.

Գործասեայ *a.* lazy, idle.

Գործատուն *s.* manufactory.

Գործարան, այ *s.* manufactory; instrument; organ. [organical.

Գործարանական, Գործարանաւոր *a.*

Գործարար, այ *s.* negotiator, correspondent, agent. [gency.

Գործարարութիւն *s.* negotiation, a-

Գործաւոր, այ *s.* a. maker, workman, labourer, worker; husbandman, farmer: efficacious; - օրական, journeyman; դաս - այ, working-class.

Գործաւորութիւն *s.* work; labour.

Գործելի *a.* feasible; maker; s*. coal.

Գործեմ, եղի *va.* to work, to make, to do, to fashion, to manufacture; to commit, to perpetrate; to knit; to twist; - գերկեր, to cultivate, to labour, to till; - զերկաթ, to forge; չար գործեցեք զոր արարեքդ, you have done very wrong; զիչ, դործ գործեցեր դու ընդ մեզ, why have you done this to us? - զանօրէնութիւն, to do wrong; to commit a crime; - զարդարութիւն, to act with justice; - զփրկութիւն, to effect salvation; - զհանգրեմ, to make clothes; խորշ խորշ -

չտապանն, to make small compartments in the ark; հաշ - , to give a dinner; խնայարհ - , to open up a way.

Գործի, ծւոյ, ծեայ *s.* instrument, machine, tool; organ; utensil, furniture.

Գործիական *a.* instrumental.

Գործիական Տ. Գործական.

Գործողութիւն *s.* act, action, proceeding, function, operation.

Գործուած, այ *s.* fabrication, work.

Գործուն, Գործօն, այ *or* էջ *a.* ploughed land; Տ. Գործունեայ.

Գործունեայ, Գործօնեայ, նէից *or* նեայց, եայ *s.* a. workman, maker; minister; active, busy; efficacious.

Գործունեութիւն *s.* efficacy; activity.

Գորշ, էջ *a.* ash-coloured, gray.

Գորշխայտ, Գորշխարիւ *a.* dapple; grayish, grizzly. [ring.

Գորշապահանգ, այ *s.* ear-drop, ear-

Գորով, ոյ *s.* tenderness, sensibility, pity, compassion; fondness, sympathy; a. affectionate, tender.

Գորովազիւ, Գորովազութ, Գորովալի, լիւր, լից, կան *a.* tender, affectionate, sensible, affecting, charitable; compassionate, feeling; pathetic; ad. tenderly, feelingly. [touching.

Գորովազեա *a.* affecting, moving,

Գորովամայր *a.* affectionate towards one's mother, or who has an affectionate mother; s. pia-mater.

Գորովաք Տ. Գորով; գորովաք *ad.* tenderly.

Գորովաւեր *a.* affectionate, tender, feeling, charitable.

Գորովեմ, եղի *vna.* to be affected, touched with compassion; to affect, to flatter, to caress.

Գորովան *s.* affection, compassion, fondness, sympathy.

Գորս, ոյ *or* էջ *or* ույ *s.* frog; - Թաւաւոր, toad; - կարկաշ, the - croaks.

Գուբ, գրոց *s.* ditch, hollow; well, cistern; abyss; subterranean place; cell of honeycomb.

Գուգալ *s.* union of irregular troops.

Գութ, գիւոյ *s.* pity, compassion, tenderness, commiseration, feeling, mercy, sensibility, tender heart; է - շարժել, ածել, - արկանել, է - խանգաւորման շարժել, to move, to soften, to entreat tenderly; փակել դու իւր յումեքէ, to harden one's heart a-

gainst another; - ք նորա առաւել էս էն
ի ձեզ. he loves you more intensely;
առ - առհի նորա, for the love of his
race; յիմարիւ ի - երեսայ ուրուք, to
go mad on account of the beauty of
some one; - մեր առաջի երեսայ քոյ,
let our supplications find favour in thy
sight; կին առնուլ ի նմանէ զի - անկի,
to marry into his family for the pur-
pose of strengthening the bonds of
friendship: - ք. ոք. the Goths, the na-
tion of Goths.

Գութա or ոյ. ի s. several pair of
oxen to draw the plough.

Գութաբեր, ոյ a. s. that brings sad
news, sad, fatal; bearer of unhappy
news.

Գութամ, աչի տ. to lament, to de-
plore. Գութապարս a. lamentable, deplora-
ble, worthy to be deplored.

Գութապար, Գութապար, Գութա-
պար. Գութական.

Գութաբեր, էջի տ. to lament, to
deplore; to carry or give sad news.

Գութապար S. Գութական.

Գութեմ, էջի տ. to bring or give
sad news; to lament, to deplore, to
cry, to scream; to sound.

Գութիւն S. Գութական.

Գութկան, ոյ a. s. that carries or
gives sad news; bearer of unhappy
news; weeping, in tears; sad news.

Գութում s. lamentation, complaint,
cry, groan.

Գուլ a. blunt, dull.

Գուլայ, էջ s. sock; short-stocking;
էկոյն -, stocking, hose; հանել զ-ս,
to pull off the stockings; դնել զ-ս, to
put on one's stockings.

Գուլ or ձե s. handful.

Գուլ or ձե s. glebe, clod.

Գուն, -ք s. knee, knees; ի գուն
կանել. խոնարհել. անկանել, or հար-
կանել, կաշ. to bend the knees, to pro-
strate one's self; to squat.

Գուլ or Գունաբանի առնել S. Գու-
նաբան. [harness of a carriage.

Գունակ s. large waggon or cart; the
Գունակեմ s. colonel.

Գումար, էջ or ոյ s. assembly, ses-
sion; action; addition, summing up;
sum, amount; - առնուլ, to assemble;
- դնել ընդ ումք, to fight or quarrel
with some one.

Գումարահարմ S. Բաղմահարմ.

Գումարեմ, էջի va. to assemble; to

convoke; to gather together, to add, to
sum.

Գումարիմ, էջայ up. to assemble
together, to gather together; to be
astonished amazed, surprised, confu-
sed.

Գումարութիւն, Գումարում s. as-
sembly; mob; sitting; addition.

Գումարս a. assembled, gathered
together.

Գումարակ, ոյ s. assembly, as-
semblage, mob, band, corps, forces;
a. assembled, gathered together; -
հաւաք, squadron; - դնել, կազմել,
սփռել, կարգել, առնել, to assemble,
to gather together; to levy troops, to
send a body of troops; ի - ի, in war.

Գումարական a. of an assembly.

Գումիւ s. urine: mud, dirt: all-
flower's water: bot. soap-wort.

Գուն s. effort; - գործել, դնել, - ի
գործ առնել, to study, to devise, to
strive, to try, to labour, to intrigue.

Գունազեղ a. adorned with fine co-
lours.

Գունազեղեմ, էջի va. to colour.

Գունազոյն a. in divers colours.

Գունազարդեմ S. Գունազեղեմ.

Գունաթափ S. Գունաա.

Գունակ, ոյ a. similar, equal, like;
s. dye, colour; kind, sort; manner;
difference; - -, in several colours;
various, different; - -, -ս -ս, ad. dif-
ferently, variously.

Գունակաւորեալ S. Գունազեղ.

Գունակեմ, էջի va. to colour, to il-
luminare; to dye.

Գունակութիւն s. colouring; dye;
variety. [ral colours.

Գունապաշտոյն a. adorned with seve-

Գունաա a. tarnished; pale, pallid,
wan.

Գունաւորեմ, տիմ vna. to tarnish; to
discolour, to tan; to fade.

Գունաւորութիւն s. loss of colour;
paleness, wanness.

Գունաւոր, ոյ a. coloured; dyed;
having several colours; quick, dili-
gent, violent. [lour.

Գունաւորեմ, էջի va. to dye, to co-

Գունաւորութիւն s. colour, dye, tint.

Գունափոխիմ, Գունափոխ լինիմ S.
Գունափոխ.

Գունափոխութիւն s. transfiguration.

Գունդ, դնիլ, դայ s. assemblage,
band; troops, brigade, battalion, re-

giment, legion, cohort, phalanx: globe; sphere; ball, bowl; pincushion; pommel; sounding line, plummet; - *գորբիկ*, bullet; globule; - *անուղյ*, nave of a wheel; - *կշռոյ*, weight; - *կապարեայ*, lead; *չափել զծով զնսով*, to sound.

Գունք Գունք, Գունքագունք *ad. a.* in several regiments; in a crowd, like a crowd; large, much.

Գունգիսազ *s.* tennis.

Գունգասազար *S.* Սազար, Սպասազար.

Գունգասապ *s.* constable.

Գունեայ, Գունեան . Գունեզ *a.* of fine colour, fine, graceful.

Գունեմ *S.* *Գունակեմ*.

Գունեբանք *a.* of good colour or of many colours.

Գունչ *S.* *Գոնջ, Գնչու.*

Գունա, զնոյ *S.* *Գունք* and *Գնչակ.*

Գունչակ, աջ *s.* *a.* diviner, conjurer, prognosticator; informer, denunciator; sign, mark; that expounds, manifests; *մասն է - լինել*, to denounce, to impeach, to accuse.

Գունչակեան *a.* judicial.

Գունչակաւոր *a.* already predicted; very evident.

Գունչակեմ, եջի *va.* to predict, to prophesy; to foresee, to presage, to conjecture, to guess, to augur, to cast one's nativity, to prognosticate; to denounce.

Գունչակուծի, Գունչակումն *s.* prophecy; presage, omen, prognostic; augury, auspice, divination, denunciation.

Գունպար, իյ or *այ* *s.* war, combat; wrestling; assembly; dispute; - *ս նըստել*, to assemble or sit down altogether; *ի - կռույ մասնել*, to enter the lists, to wrestle.

Գունպարագիր *s.* fencing-master or chief of gladiators.

Գունպարած *s.* struggle, wrestling, fight; duel; war; dispute; - *զնել*, to fight, to attack. [wrestling match.

Գունպարայալժ *a.s.* conqueror in a *Գունպարեմ, եջի, Գունպարեմ, եջոյ* *vn.* to make war, to fight; to dispute.

Գունպարումն *s.* war, combat; conflict.

Գունան, աջ *smf.* singer, musician; player; actor. [*s.* song, ballad.

Գունանական *a.* musical; theatric;

Գունանամոլ *a.* passionately fond of operas or opera-singers; mad for musicians.

Գունանամոլ *a.* where a singer or musician enters; - *անել*, to receive opera-singers into one's house; - *գնել*, to visit the opera-singers.

Գունանութիւն *s.* music, drama, comedy, ballad.

Գունպայ *S.* *Գունպայ.*

Գուցե, - երբեք, - թէ *ad.* perhaps; for fear of, lest.

Գլխի *s.* wimble, auger; - *գորբիկ*, small auger; - *ասկառայ*, piercer, gimlet. [gle, to bubble.

Գազամ, աջ *vn.* to croak; to gar-

գոնչ, իյ or *այ* *s.* street, road.

Գոնչիկ, հկայ *a. s.* plebeian, clownish, rude, coarse; peasant, clown.

Գոնչկանամ, աջոյ *vn.* to become rude or clownish, to keep low company. [per's grass).

Գոզի, զւոյ *s.* bot. scorzonera (vi-

Գոթժ *s.* rock-salt, mineral salt.

Գոռ, Գոռլժ *s.* crew, band, crowd; assault, attack; - *ասլ*, to assault, to attack.

Գոռլ *S.* *Գոնգուր.*

Գոռակ, աջ *s.* cap, bonnet: calix, flower-cup; inventor, author; - *լինել*, to invent; - *աւ*, *ad.* exactly, surely, precisely.

Գոռնեմ, գաի *va.* to find, to invent, to discover, to find out; to gain, to have; to meet; - *չնորհա առաքի ուրաք*, to gain or acquire the heart, friendship, goodwill of some one; to regain the favour of some one.

Գոռնեմ, գաայ *vp.* to find one's self; to appear, to show one's self; *հաւաւաքիմ* -, to be faithful.

Գոռնք *s.* the finding again; fiction, invention; *գրան* -, fiction, fable.

Գորիչ *s.* finder, inventor.

Գորդական *a.* inventive.

Գորումն *s.* invention, discovery.

Գորաբանական *a.* written, literal.

Գորաբաւ *s.* literary language; *ad.* in the literary language; *a.* literal.

Գրագէտ, գիտայ *a.* book-learned, literate, lettered.

Գրագիտական *a.* literary.

Գրագիտութիւն *s.* book-learning, literature, letters, learning.

Գրագիր, գրաց *s.* copier, transcriber; author, writer; secretary.

Գրագրութիւն *s.* office of a copier.

Գրադարձ *s.* the dividing of words into syllables for the end of the line.

Գրագեղ *s.* ink.
 Գրահեղ *S.* նշանակեց.
 Գրակ, *այ s.* small writing.
 Գրակաղճ *s.* book-binder.
 Գրակաղմուծիւն *s.* binding.
 Գրակալ, *այ s.* desk; reading desk.
 Գրական *S.* Գրագեղ. [mar.
 Գրականութիւն *s.* literature; gram-
 Գրակարգ *այ s.* reader.
 Գրակէս *S.* նշանակեց.
 Գրակոնիւրիոն, *ի s.* enamel.
 Գրակալիւ *s.* algebra.
 Գրամար *s.* penny-weight; scruple.
 Գրամարտիկ, Գրամարտիկոս, *այ s.*
 grammarian, literate.
 Գրամոլ *s.* bibliomaniac.
 Գրամոլութիւն *s.* bibliomania.
 Գրայարկ, Գրանոց *s.* library.
 Գրաշար, *այ s.* compositor; compo-
 sing stick. [library.
 Գրապահ, աղիք *or* առն, archives,
 Գրապան, *այ s.* hem, border, list;
 collar of a coat; ephod.
 Գրապանակ, *այ s.* phylactery, amu-
 let; letter case; pocket: ephod.
 Գրապետ, *այ s.* librarian.
 Գրապետիւն *s.* desk, writing-table,
 study, bureau, secretary. [ing-room.
 Գրապետեակ *s.* bureau, office, read-
 Գրապեր, սիրայ *a.* studious, that
 loves study, bibliophilist.
 Գրաստ, *այ s.* led-horse, beast for the
 saddle, sumpter, sorry horse, ass, short
 or thick horse, animal, beast, tit; -
 մասակ, mare.
 Գրաստամիւս *a.* stupid.
 Գրալաւառ, *այ s.* book-seller.
 Գրալաւառանոց, *այ s.* book-shop,
 book-store.
 Գրալաւառութիւն *s.* book-trade.
 Գրաս, *ի s.* great coat, loose coat,
 Persian dress. [case.
 Գրաստն, Գրարան *s.* library; book-
 Գրաւ, *ից, այ, ուց s.* earnest money,
 assurance, security, pledge, engage-
 ment; mort-gage; wager, bet; deten-
 tion; - գնել, to wager, to lay a bet; to
 hire, to give wages or salary; - առ-
 նել ընդ ունիք, to lay a wager.
 Գրաւադեր, գրայ *s.* better, wagerer.
 Գրաւական *s.* pledge, assurance;
 earnest money; mortgage.
 Գրաւականեմ, էջի *va.* to hire, to
 engage; to mortgage; to detain, to
 occupy.
 Գրաւահարկ *s.* exaction by seque-

stration; collector; *a.* who exacts by
 seizure.

Գրաւեմ, էջի *va.* to hire, to engage,
 to secure; to redeem; to hold, to de-
 tain, to usurp, to occupy, to seize, to
 appropriate, to encroach; to stride; to
 prepossess, to preoccupy; - յարգու-
 նիւ, to confiscate.

Գրաւոր, *այ, Գրաւորական a.* writ-
 ten; literary, literal.

Գրաւումն *s.* detention, encroach-
 ment, usurpation, occupation, seizure;
 - յարգունիւ, confiscation.

Գրաքննիւն *s.* critic.

Գրաքննական *a.* critic, critical.

Գրաքննեմ, էջի *va.* to critic.

Գրաքննութիւն *s.* critic; censure.

Գրգամ, աչաց *vn.* to cluck; to cocker.

Գրգանամ, աչաց *vn.* to enjoy, to a-
 muse, to cocker one's self, to live a
 merry life.

Գրգանք *s. pl.* delicacy, effeminacy;
 delight, pleasure, voluptuousness; ca-
 ress, cockering.

Գրգարան, *այ s.* place of pleasure,
 of delight, paradise.

Գրգեմ, էջի, Գրգեցուցանեմ, ուչի
va. to fondle, to treat delicately or ef-
 feminately, to caress; to feed delica-
 tely.

Գրգեմ *S.* Գրգամ.

Գրգիւ *a.* caressing.

Գրգիւ *s.* defiance, provocation,
 challenge, incitement, impulse, instiga-
 tion, inducement, solicitation, sug-
 gestion, temptation, allurements, sti-
 mulation, motive. [dress, rag.

Գրգիւակ, լեկայ, Գրգիւք, լեկայ *s.* old

Գրգուանք, Գրգութիւն *S.* Գրգանք.

Գրգեմ, էջի, Գրգեցուցանեմ, ուչի
va. to irritate, to excite, to provoke;
 to incite, to alarm, to inflame, to in-
 stigate, to move, to foment, to nettle,
 to urge, to rekindle, to revive, to
 rouse, to rebel.

Գրգեիւ *a.* exciter, provoker.

Գրգութիւն *s.* incitement, impulse,
 provocation; contest, quarrel.

Գրգրամ *vn.* to cluck.

Գրգամ *vn.* to grunt; to murmur.

Գրգանք *s.* whirlpool, vortex, gulf.

Գրեւ թէ, Գրեթէ *ad. conj.* nearly,
 almost, about; hardly, like, well.

Գրեայ *S.* Գրէ.

Գրեան, էնոյ, էանք, էնոյ *s. pl.*
 books; writings.

Գրեթէ Տ. Գրեա թէ.
 Գրելիք *s.pl.* writings.
 *Գրելի, *այ s.* clyster, injection, syringe.
 Գրելիք *a.* written.
 Գրեմ, էջի *va.* to write, to compose; to engrave, to carve; to paint; to esteem, to value; *սէ ինչ* —, to despise, to disesteem.
 Գրե, էջ *s.* crane (bird).
 Գրե թէ Տ. Գրեա թէ.
 Գրթախաղայ *a.* stumbling (stone); seducer. [pieces].
 Գրթահարեմ *va.* to break, to cut in
 Գրթալ, *այ Տ. Գրթախաղայ*.
 Գրթեմ *va.* to stumble; to deceive; to seduce.
 Գրթել *s.* cheater, sharper.
 Կրթցեմ, էջի *va.* to knock, to strike.
 (Ս.) Կրկարի խոս *s.bot.* marjoram.
 Կրկ *s.* small book.
 Կրկ, էջայ *vn.* to be inscribed; to be steamed or valued.
 Կրկ, գրաց *s.* writer, scribe, author; pen; — էրկաթի, style; graver; steel-pen; գիտուր —, goose-quill; — նկարչի, pencil.
 Կրկ, գրուայ *s.* bushel.
 Կրկալի *a.* full bosomed; — աղեղն, a bow well drawn.
 Կրկախան *a.* embraced; *ad.* with embracements; — սիրով ողջունել զմեանս, to salute by embracing each other; — լինել, to embrace; Տ. Կրկ ընդ խան լինել.
 Կրկախանիմ, էջայ *vn.* to embrace; Տ. Կրկ ընդ խան լինել. [embrace].
 Կրկախանութիւն *s.* embracement, Կրկակից Տ. Կրկախան.
 Կրկակցութիւն *s.* familiarity, union of love; consubstantiality.
 Կրկանք *s.* embrace.
 Կրկալափ *s.* fathom.
 Կրկաարած *ad.* with open arms.
 Կրկարան *s.* embracer.
 Կրկեմ, էջի *va.* to embrace.
 Կրկընդխան Տ. Կրկ ընդ խան.
 Կրկընկալ *a.* who is in the arms or at the breast (a baby).
 Կրկոյր, Կրկուչք, Կրկուք Տ. Կրթուկ.
 Կրճակ Տ. Կոճակ.
 Կրճունչ *s.* bird's crop.
 Կրոհ, ի *s.* assault, irruption; nation, people; — աւլ, to storm; Տ. Կոհ, etc.
 Կրոհեմ, էջի *vn.* to assault, to storm.
 Կրոց *s.* burin.

Կրուած, *այ s.* writing.
 Կրուած, *այ s.* bushel.
 Կրութիւն *s.* writing.
 Կրուի՞չ *s.* grasshopper.
 Կրլապիւր *a.* *s.* written; manuscript.
 Կրլաման, ի *s.* inkstand.
 Կրլութիւն *s.* writing, manner of writing.
 Կրպան, *այ s.* pocket; purse; գնել ի —, to pocket.
 Կրլիք Տ. Կրլիք.
 Կրսակ, *այ s.* small loaf, roll.
 Կրսանակ, Կրսանակ *s.* rolling-pin.
 Կրջիկ, Կրջուկ, քուկայ *s.* small book, manual, small treatise.
 Կոբեմ, էջի *va.* to bite, to sting; to mangle, to lacerate.
 Կոս, էջ *a.* dry, arid, dead; benumbed, impotent. [come dry].
 Կոսմամ, աջայ *vn.* to dry, to be-
 Կոսացուանեմ, ուշի *va.* to dry.
 Կոսութիւն *s.* dryness, aridity.
 Կոտկած *a.* girdled. [dle].
 Կոտկոյծ *a.* that has untied his gir-
 Կոտկած *a.* who girdles; *s.* the girdling one's self.
 Կոտկար, *այ a.* girdled, girt.
 Կոտկարիմ, էջի, Կոտկարիմ, էջայ *vn.* to gird one's self.
 Կոտկոխիւ, Կոտկարա *s.* wrestler; — լինել, to wrestle. [թիւն].
 Կոտկառութիւն Տ. Կոտկարառ-
 Կոտկարիմ, էջայ *vn.* wrestle.
 Կոտկարառի *s.* wrestling, struggle.
 Կոտկալիւն *a.* girt; prompt, active, diligent; — լինել, to gird one's self; to be prompt.
 Կոտկալիմ Տ. Կոտկարիմ.
 Կոտ, աւլ, տեւայ *s.* girdle; twist; belt; zone; — ածել, — ընդ մէջ ածել, to gird, to tie or to draw close round the body; to be prompt; պրկցած, բարեխան, սառուցեալ —, torrid, temperate, glacial zone; — լեռանց, chain of mountains; — աստուածական, ակ-
 րունեան, Արամաղայ, rain-bow.
 Կոթածու, *այ a.* that girds the body; that girds on the sword.

Դ

Դ (tā) գա s. the fourth letter of the alphabet and the third of the consonants. It is sometimes used for, or confounded with the letters *m* and *Թ*: գ, ք, four; fourth.

Դ s. article and pron. thou, thee, you; this, that, it; these; սուրբ սրբոց . you who are the holy of holy ones; կորուսեր զնորդի և զինչսդ . you have lost your soul and your property; արձակեմ զժողովուրդդ, let this or the people go; որ խօսիւի ընդ քեզ, he who talks to you. [this.]

Դա, գորա, գոբա, գոցա pron. that, Դա աւագիկ conj. here is, there is; see here; behold; but; now; դա և դուք աւագիկ, there you too.

Դարբն, այ s. sanctuary; altar of the oracle. [sanctuary.]

Դարբնայօրէն a. that resembles the Դարնային a. of laurel.

Դարնի, նույ, նեաց s. laurel.

Դարբ S. Դարբն.

Դաք S. Դեք.

Դադաք, Դադաք, զաց s. bier, coffin; litter, sedan; gridiron, grate.

Դադար s. cessation, rest; pause; establishment, dwelling; station; -ք գաւանդ, den; -ք խաշանց, անասնոց, stable; -ք հաւուց, roost; perch; -ք նաւուց, harbour.

Դադարեմ, եջի vn. to cease, to stop, to interrupt; to become calm, to give over; to desist, to rest one's self, to remain; to drain.

Դադարեցուցանեմ, ուցի va. to cease, to stop, to calm, to interrupt; to extinguish, to stanch, to quench; to drain.

Դադարեմ, եջայ S. Դադարեմ.

Դադարումն s. cessation, desistance, repose, rest, pause; discontinuance, vacation; extinction, redemption, act

of stanching; silence; interruption; inaction.

Դաժան, այ a. hard, harsh, rough, sharp, sour, atrocious, austere, morose, blunt, cross, froward, difficult, inaccessible, cruel, merciless.

Դաժանաբարոյ or բու a. wild, fierce, savage; rude, cruel.

Դաժանաբոյս a. whose productions are harsh or hard.

Դաժանադոյն a. harder or very hard; very harsh; haughty, cruel.

Դաժանական S. Դաժան.

Դաժանահոտ a. that has a bad smell, stinking.

Դաժանանամ, աջայ vn. to become cruel or atrocious.

Դաժանասեռակ, Դաժանասեռիւ a. deformed, ugly, horrible.

Դաժանիմ, եջայ vn. to be angry, mad, to sour, to turn sour, to get worse.

Դաժանութիւն s. atrocity, haughtiness, austerity, harshness; sharpness, asperity. [Դայլ.]

Դալ, ի s. yellowish: colostrum; S.

Դալակիմ, եջայ vn. to endeavour, to study, to labour.

Դալապր s. sabre, sword.

Դալար, ի or ոյ a. green, that is not dry; fresh; -, դեզ -, s. verdure, herb, grass, greens. [dure, grass.]

Դալարաբեր a. that produces verdure Դալարաբեր ընիմ, Դալարաբերեմ, եջի va. to produce verdure; to become green; to become green again.

Դալարագեղ, Դալարագոյն, Դալարազարդ, Դալարագգեաց a. green, covered with verdure, verdant, fresh.

Դալարահեր a. furnished with new hair.

Դալարանամ, աջայ vn. to become green, verdant, to sprout.

Դալարավայր s. meadow, pasture-field; a. verdant. [ness.]

Դալարաբար a. what produces green- Դալարացուցանեմ, ուցի, Դալարեմ, եջի va. to make green; to renew, to restore.

Դալարեղէն s. herbs, greens.

Դալարիմ, եջայ S. Դալարանամ.

Դալարի, բույ, բեաց s. verdure, grass, herbage, vegetables.

Դալարութիւն s. green, verdure.

Դալարում a. green, fresh.

Դալարիւ a. horrible, dreadful.

Իսլահաւոր, Իսլաւոր, Իսլահոտ *a.* icterial.

Իսլուկն, լիւն *s.* jaundice.

Իսկու. ուսաց *s.* adze, axe.

Իահ *a.* hard, old, ancient.

Իահագրամ *s.* ten pence, coin of ten pence.

Իահամուկը, մահաց *s.pl.* meat: offering, oblation: bribe, fee.

Իահանակ, լիւն -- *s.* dark green emerald; corundum.

Իահեկան, ալ *s.* penny; drachm; gold coin; coin; -- հասանել, to coin, to mint. [feiter.

Իահեկանահաս *a.* forger, counter-
Իահիճ, հնաց *s.* hangman, executioner; attendant; torturer.

Իահիճ, լնաց *s.* closet; hall; portico; gallery, corridor. [officer.

Իահնապետ, ալ *s.* chief of hangmen;

Իահնայ *s.* butcher's axe, hatchet.

Իահուկ *s.* sledge.

Իահուճ *s.* god-wit; heath-cock.

Իաղէ, ի. Իաղէն, ձին *s.* wild mint; calamint; origan.

Իամ *s.* snare, toil: *mus.* accord.

Իամարիմ, ելայ *vn.* to be amazed, blind. [meeting.

Իամարնակ, Իմականջ *s.* assembly,

Իամբան, ալ *s.* tomb, sepulchre, mausoleum.

Իամբանագիր *s.* epitaph.

Իամբանական *a.* sepulchral, funeral;
s. funeral oration.

Իամբարան, ալ *s.* vault, charnel-house, catacombs, church-yard; *S.* Իամբան. [bury.

Իամբարանեմ, ելի *va.* to inter, to Իամն, ի *s.* prune, damson, damask plum.

Իայեակ, եկաց *s.* wet-nurse; nurse; midwife; preceptor; tutor, governor.

Իայեակորդի *S.* Իայեկորդի.

Իայեկաբար or պէս *ad.* like a foster-father or nurse.

Իայեկանունդ, Իայեկասուն, Իայեկասուն *s.* foster-brother; *a.* of a foster-brother.

Իայեկեմ, ելի *va.* to nourish, to bring up, to educate.

Իայեկորդի *s.* foster-brother.

Իայեկութի *s.* nurse's office; bringing up, education. [strum.

Իայլ *s.* the first milk of a cow, colo-

Իայլայլեմ *s.* trill, modulation, quaver, warbling.

Իան, Իանակ, ալ *s.* knife; clasp-knife; սրել զ-, to sharpen a knife.

Իանակագործ, -վաճառ *s.* cutler.

Իանդ, Իանկ, ալ *s.* mite, penny, obole.

Իանդալ *a.* slow, tardy, idle, heavy.

Իանդալալին, -գոյն, -կան *a.* very slow. [standing (water).

Իանդալամած *a.* thickened, thick;

Իանդալամիւ *a.* awkward, clumsy.

Իանդալանք *S.* Իանդալութիւն.

Իանդալիմ, ելայ *vn.* to loiter, to trifle, to slumber, to dally, to waver.

Իանդալիտ *S.* Իանդալ.

Իանդալութիւն, Իանդալութիւն *s.* slowness, tardiness, delay, frivolity, idleness, indolence.

Իանդան *s.* tooth, notch.

Իանդանաւանդ, իլ or ալ *s.* bit, curb; bridle; gag. [curbed.

Իանդանաւանդակալ *a.* tied, bitted,

Իանդալ, Իանդալանք *S.* Իանդալութիւն.

Իանդալական *S.* Իանդալիտ.

Իանդալեմ, ելի *vn.* to waver, to hesitate; to grope; to talk idly, to dream.

Իանդալեցուցանեմ, ուլի *va.* to cause to waver or tinkle, to resound.

Իանդալիտ *a.* wavering.

Իանդալութիւն, Իանդալութիւն *s.* vacillation; delirium.

Իանդալութիւն *S.* Իանդալիտ.

Իանդութիւն *s.* sepulchral darkness, horror or rottenness.

Իանկ *S.* Իանդ.

Իալիւրան, ալ *s.* drinking vessel, cup or pot.

Իալն, շին, շանց *s.* contract, convention, bargain, treaty, engagement;

condition, capitulation; compact, agreement; concurrence, alliance; harmony; *a.* sweet, agreeable to the ear;

ad. with a low voice; գալինս կռել, հաստատել, ի - մտանել, to contract, to make an agreement; to stipulate, to transact; to confederate; - խօսել, to speak very mildly; - նայել, to look tenderly, affectionately, or sweetly on one; անցանել զգալամբ, to break the conditions, the alliance or faith; անցանել զամուսնութեան, զան զալամբ, to be unfaithful to the marriage-bed; - հաւատոյ, the Creed; - բաղարական, civil contract. [ment; charter.

Իալնագիր, գրոյ *s.* contract, agree-

Դաշագիր, գրաց *s. a.* contractor, that contracts; - **լինել**, to contract, to make an agreement, to negotiate.

Դաշագրութիւն *s.* contract, pact, covenant, treaty, compact, engagement; stipulation; capitulation; alliance.

Դաշակ, աջ *s.* poniard, cimeter, cutlass, dagger, sabre: piano; - **հարկաւել**, to play on the piano.

Դաշակահար *s.* pianist.

Դաշակաւիք *s.* harmonious, sweet song.

Դաշակաւոր *a.* harmonious.

Դաշակաւորութիւն *s.* harmony.

Դաշակեմ, ելի *va.* to harmonize; to tune. [tuner.

Դաշակիչ, **Դաշակող** *s.* harmonist;

Դաշակից *s.* confederate, leaguer; conspirator; - **լինել**, to confederate, to unite, to league, to accede.

Դաշակութիւն, **Դաշակումն** *s.* harmony.

Դաշակցութիւն *s.* confederacy, league, alliance, connexion; treaty; plot, conspiracy.

Դաշաւոր *a.* confederate, allied; stipulated, conventional.

Դաշաւորիմ, ելայ *vn.* to agree; to confederate, to ally; to conspire, to plot. [federacy, league.

Դաշաւորութիւն *s.* convention; convention.

Դաշիկ, շուռի *s.* sabre, cutlass; hanger, poniard.

Դաշո, աջ *s.* field, country, soil, heath, fallow ground, plain; **Ելիսական** -ք, Elysian fields; **Արիստեան** -ք, field of Mars.

Դաշաբերան *s.* opening or entrance to a plain or field.

Դաշագետին *a.* campestral, flat; - **կայր**, plain, flat country, meadow.

Դաշական *a.* rural; flat, level; *s.* villager, countryman.

Դաշակողմն *s.* part or side of the country.

Դաշաձեւ *a.* plain, in form of a plain.

Դաշամուտի լինիմ *vn.* to enter into an open country.

Դաշային *S.* Դաշական.

Դաշոսն, աջ *s.* menses; *a.* monthly.

Դաշանամ, ալայ *vn.* to become a plain, to be flat.

Դաշանիկ *a.* monthly.

Դաշավայր, աջ *s.* plain, heath, country, field.

Դաշացուցանեմ, ուլի, **Դաշում**, ելի *va.* to plain, to level.

Դաշաւէտ *a.* abounding in open country, in fields.

Դաշաւորիմ *S.* Դաշանամ.

Դաշում *S.* Դաշացուցանեմ.

Դաշորայք, բէից *s. pl.* the fields, the open country.

Դառն, ռին *a.* bitter; sour, acrid, sharp, harsh, grievous, painful, disagreeable, tiresome, tedious, disgraceful, fatal, sad, tormenting, austere; maddening; biting, satirical.

Դառնաբարոյ *a.* vexatious, proud, tiresome, crabbed, cross. [ness.

Դառնաբեր *a.* that produces bitter-
Դառնագոյն *a.* very bitter; -, -ս *ad.* bitterly. [bitter.

Դառնագաւան, **Դառնագաւան** *a.* very

Դառնագիւղ *s.* bitter remedy.

Դառնագեմ *a.* of a horrible aspect.

Դառնաթոյն *a.* that has dangerous venom.

Դառնաթորմի *a.* furnished with, or full of bitterness, very bitter.

Դառնալի, -լիւ *a.* full of bitterness.

Դառնալուր *a.* disastrous (news).

Դառնախայրի *a.* productive of bitter or deleterious fruit. [famous.

Դառնածաղր *a.* very shameful, in-

Դառնածեր *s.* bad old man.

Դառնակոծ *a.* deploring with much bitterness. [bitterly, painfully.

Դառնակոռոյ or **կորոյ** *a.* groaning

Դառնակակիծ *a.* bitter, painful.

Դառնահամ *a.* that has a bitter taste, bitter, sharp, acrid, harsh, sour.

Դառնահամբոյր *a.* inhuman, cruel.

Դառնահայեաց *a.* sullen, grim.

Դառնահառաչ *a.* who sighs bitterly.

Դառնահաւ *a.* thoroughly bitter, or bitter indeed. [ed heart.

Դառնահոգի *a.* who has an afflict-

Դառնահոսան *a.* bitter, harsh.

Դառնահոտ *a.* that stinks.

Դառնաճաշակ *S.* Դառնահամ; - **լի-նիմ**, to taste gall or anything bitter.

Դառնամ, դարձայ *vn.* to turn, to turn about, to return, to go or come back again; to repair; to be converted; - **յեռս** or **ընդ կրօնին**, to recede; **ընդէմ** -, to object, to resist, to oppose; - **ի քրիստոնէութիւն**, to become a christian; - **առ Տէր**, to repent, to reform; - **յԱստուծոյ**, to rebel against God; - **աւուր**, to draw towards night;

ի - տարւոյն, the year after; *ի զէն* -, to arm one's self, to take arms.

Դառնամահ *a.* of a painful or violent death.

Դառնամաղձ *a.* melancholy, irascible.

Դառնանամ, *ացայ տն.* to become bitter, to turn sour; to be offended, irritated; to be tired, displeased.

Դառնանիրժ *a.* lethargic sleep.

Դառնառուհ *a.* rough, violent; bad, venomous. [sourly, painfully.

Դառնապէս *ad.* bitterly, harshly,

Դառնապտուղ *S.* *Դառնենի.*

Դառնասիրտ *a.* cruel, barbarous, ferocious.

Դառնալէր *a.* deep, mortal (wound).

Դառնատեսիլ *a.* of a horrid aspect.

Դառնարբոյց *a.* bitter (to drink).

Դառնարմատ *a.* whose root is bitter.

Դառնացող *a.* vexatious, offensive, irritating, maddening.

Դառնացուցանեմ, *ուշի տն.* to imbitter; to sour, to irritate, to offend, to tire, to displease. [iritates.

Դառնացուցիչ *a.* that imbitters, ir-

Դառնենի *a.* whose fruits are bitter.

Դառնիճ, *նճի տն.* *bol.* endive; wild lettuce; *a.* bitter. [bitter.

Դառնոստեան *a.* whose branches are

Դառնորակ *S.* *Դառնահամ.*

Դառնութիւն *s.* bitterness, disgust, sharpness, gall, distaste; grief, displeasure, vexation; rigour; enmity; mordacity.

Դաս, *ուշ տն.* *s.* order, rank, division, body, class; choir; place; lesson, precept, dictate, instruction; - *առել ուսմէր*, to lecture, to read, to teach.

Դասարանեմ, *եջի տն.* to arrange, to put in order. [the choir.

Դասազուրի *s.* chorister, master of *Դասագրիմ*, *եցայ տն.* to enrol one's self.

Դաս դաս, *Դասադաս* *ad.* in several orders or assemblages, in several companies.

Դասալէր *a.* deserter; - *լինել*, to desert; to apostatise.

Դասալքութիւն *s.* desertion. [bly.

Դասախմբութիւն *s.* meeting, assem-

Դասախումբ *a.* ordered, assembled.

Դասակ, *աց տն.* troop, order, division; flock (of sheep, etc.); herd (of oxen, etc.). [ranged, divided.

Դասական *a.* ordinal; classical; ar-

Դասակարգ *s.* order, class.

Դասակարգեմ, *եջի տն.* to put in order, to associate, to enrol.

Դասակարգութիւն *s.* order, sign; enrolment; choir; hierarchy; category.

Դասակից *a.* of the same order or class; *s.* colleague, comrade.

Դասակցիմ, *եցայ տն.* to be in the same class or society, to enrol one's self.

Դասակցութիւն *s.* admission, company.

Դասապետ, *աց տն.* the first of an order or class; chorister, precentor, master of the choir.

Դասապետեմ, *եջի տն.* to be the first or chief in an assemblage.

Դասապետութիւն *s.* office of a master of the choir; hierarchy.

Դասասաց, etc. *S.* *Դասասուռ*, etc.

Դասավար *S.* *Դասազուրի.*

Դասասուռ, *աց տն.* lecturer, professor, teacher.

Դասասուն *s.* school-house.

Դասասուռութիւն *s.* instruction, lesson.

Դասաւորեմ *S.* *Դառնեմ.*

Դասաւորութիւն *s.* order, ordonnance, arrangement; system; - *բառից*, syntax.

Դառնեմ, *եջի*, *Դասեցուցանեմ*, *ուշի տն.* to put in order, to order, to arrange, to distribute; to enrol, to associate.

Դաստ *s.* hand.

Դաստակ, *աց տն.* wrist; hand, palm; - *սրդ*, hilt of a sword; - *ս գնէլ*, to haft, to set in a handle. [cuffs.

Դաստակապէ *s.* *pl.* manacles, hand-

Դաստակեռակ, *եռեռակ տն.* place where one rests the wrist or hand.

Դաստակերտ, *աց տն.* manufactory, edifice, building; estate, village, country house, villa. [or cakes.

Դաստապակէ *s.* *pl.* exquisite food *Դաստապան*, *աց տն.* hilt of a sword; guard (of a gun).

Դաստառակ, *աց տն.* handkerchief; towel, napkin. [pedagogue.

Դաստիարակ, *աց տն.* preceptor, tutor, *Դաստիարակարան* *s.* place of education; preceptor.

Դաստիարակեմ, *եջի տն.* to bring up, to educate, to instruct, to train up, to discipline.

Դաստիարակութիւն *s.* education, instruction, discipline; pedagogy.

Դաս, *ից տն.* lawsuit, cause, litigation;

justice; - զարեւել, զնեւել, to proceed, to sue in law, to bring an action; - առնել, to do justice; to judge a lawsuit; - առնել, հատուցանել, to judge one's self, to condemn one's self, to be condemned; է - հոչել, to summon, to cite.

Դատադրութիւն *s.* sentence pronounced or written.

Դատախազ, աջ *s.* accuser, informer, plaintiff; - լինել, - գնել ընդ, *S.* Դատախազեմ.

Դատախազեմ, եջի *vn.* to accuse, to denounce; to oppose.

Դատախազանք, Դատախազութիւն *s.* accusation.

Դատախիւրդ *s.* judge; pleader; - լինել, to litigate, to plead, to contest; to be revenged.

Դատակից *a.* litigant, pleading.

Դատահիւր, հիւրի, հիւրաւ *s.* sentence; condemnation, proscription, censure, fulmination.

Դատահիւրեմ, եջի *va.* to sentence, to execute, to condemn, to censure, to proscribe, to fulminate.

Դատահիւր, լինեմ, to judge rightly.

Դատան, անք *S.* Դատաստան.

Դատապարտ *a.* condemned; *s.* crime; - անեւել, to condemn; - լինել, to be condemned.

Դատապարտանք *s.* punishment.

Դատապարտեալ *a.* damned.

Դատապարտելի *a.* damnable.

Դատապարտեմ, եջի *va.* to condemn, to damn, to censure, to reprobate; to sentence, to execute. [that damns.

Դատապարտիչ *a.* that condemns;

Դատապարտութիւն *s.* condemnation, damnation, perdition.

Դատաստան, աջ *s.* judgement, discernment, criticism; sentence, condemnation; act, arbitration, judgement; justice; cause, lawsuit, proceedings; - առնել, judicially; հոչել է - , to summon, to cite before a judge; - առնել, to be condemned. [of laws.

Դատաստանագիրք *s.* codex, code

Դատաստանական *a.* judicial, done by legal authority.

Դատաստանարան, Դատաստանոց *s.* tribunal, court of justice.

Դատալիք *S.* Դատահիւր.

Դատարան *S.* Դատաստանարան and Դատաստան.

Դատարկ, աջ *a.* empty, void; hollow; vain, useless; idle, indolent, un-

occupied, lazy; - ինչ *ad.* in vain.

Դատարկաբան, էջ *a.* that speaks in vain.

Դատարկաբանեմ, եջի *vn.* to speak to no purpose or in vain. [course.

Դատարկաբանութիւն *s.* useless dis-

Դատարկածամտ *s.* leisure-time.

Դատարկախոյզ *a.* very inquisitive.

Դատարկակեաց *a.* slothful, lazy, idle, unoccupied.

Դատարկաձեռն *a.* *ad.* emptyhanded, without a present, without offering.

Դատարկամիտ *a.* lazy, slothful; mad, foolish.

Դատարկայած *a.* vagabond, sauntering, lounging; - լինել, to lounge, to saunter, to stroll.

Դատարկանամ, աջայ *vn.* to be vacant, void; to be empty; to be useless; to be idle or unoccupied.

Դատարկանան, ձուռք *S.* Դատարկակեաց.

Դատարկաշրջիկ *S.* Դատարկայած.

Դատարկաշրջութիւն *s.* sauntering, rambling.

Դատարկապէս *ad.* uselessly.

Դատարկապորտ, Դատարկասուն *a.* blackguard, rogue, rover, vagabond; - կեանս զարեւել, to play the blackguard.

Դատարկարան *s.* place of vacation.

Դատարկացուցանեմ, ուշի to empty, to evacuate, to clear; to exhaust.

Դատարկութիւն *s.* emptying, vacuum, space; evacuation; vacuity; vacancy; exhaustion; idleness, slothfulness, laziness, leisure.

Դատաւոր, աջ *s.* judge; arbiter; counsellor, corrector; bailiff; police-officer; censorer, critic.

Դատաւորաբար *ad.* like a judge, in justice, with authority.

Դատաւորական *a.* judicial, done by authority of justice.

Դատաւորանոց, Դատաւորարան *s.* court, seat of justice, tribunal.

Դատաւորութիւն *s.* judicature, office of judge, bailiwick, officialty, administration.

Դատալիտ *a.* summoned; ill-treated; - անեւել, to condemn, to blame, to reprobate, to ill-treat, to offend in words. [նեմ.

Դատալիտեմ *S.* Դատալիտ.

Դատեմ, էջի, Դատեմ, էջայ *vn.* to judge; to discern; to criticize; to know; to think, to esteem; to reason; to con-

demn; - ընդ ումեք, to bring an action against some one; հրով, և հուր -, to burn, to consume by fire; սրով, և սուր -, to kill with a stroke of a sword.

Դատինք S. Դատանք.

Դատիչ, Դատող s. judge.

Դատողական a. judicial; critical.

Դատողութիւն s. judgement.

Դատուհի sf. wife of a judge.

Դատումն s. judgement, opinion, sentiment, advice, understanding; judgement, reasoning, criticism; discernment, decision.

Դար, ուց s. age; century; ոսկի, ոսկեդիակ - the golden age; միջին -, the middle ages; և մերում - ու, in our times; - ուց և - ու, from age to age, for ever and ever.

Դար, ևց s. height, hill, eminence, precipice; a. even number; - և եւ - և գաւ, to come, to flow in many waves or surges; - եւ կոչաւ խաղալ, to play at even or odd.

Դարագլուխ s. completion of a century. [embankment.

Դարալիւր a. nearly overflowing the

Դարակ, այ s. shelf: little hill.

Դարակոչաւ, այ a. s. even and odd (number).

Դարահոս առնեմ, գործեմ, Դարահոսեմ, եջի va. to precipitate; - լինիմ, to throw, to precipitate one's self, to tumble down. [head.

Դարաճական a. having a high fore-

Դարան, այ s. cupboard: watch, ambush, ambuscade; trap, caltrop, gin, snare; subterraneous passage; plot, cheat, deceit, intrigue; - գործել or դնել, և - մտանել, to lay an ambush, to lie in ambuscade, to be on the watch; to dupe, to cheat, to plot; - մտանելից, book-case.

Դարանագործ, Դարանակալ, այ a. s. insidious, footpad, plotter; - լինել, to seek to surprize some one, to watch, to beset, to supplant.

Դարանակալութիւն s. ambush, ambuscade, obsession.

Դարանակեմ, եջի va. to dilucidate.

Դարանամուտ S. Դարանակալ.

Դարանայրդ առնեմ va. to investigate or observe the ambushes, to be aware of.

Դարանապետ s. chief of footpads.

Դարանիմ, եջայ vn. to lie in ambuscade, to be on the watch, to suborn, to

circumvent; to hide one's self.

Դարանաւանդք տան s. ceiling, roof.

Դարապան, այ s. porter.

Դարապատ S. Դարապատ.

Դարապետ S. Դարապան.

Դարապղպեղ s. pimento.

Դարատուն, այ s. garden; orchard, place planted with trees.

Դարաւանդ, այ s. height, eminence, precipice: eyebrow; - բ S. Դարանաւանդք.

Դարափն s. river-bank.

Դարափոս, Դարափոր, ևց s. cavern, cave, hollow.

Դարքին, ընայ s. forger; brasier; lock-smith; ironmonger.

Դարքնական a. belonging to a smith; - ն, smithcraft.

Դարքնասալ s. anvil.

Դարքնեմ, եջի vn. to forge.

Դարքնոց, այ s. forge, smithery, smithy.

Դարքնութիւն s. lock-smith's trade or work, ironmonger's trade, ironware, smithcraft.

Դարքուկ S. Դարքուկ.

Դարքիճ, դաճի s. bed, litter.

Դարգճակալ a. that lies on a litter, that is ill in bed.

Դարեմ, եջի vn. to roost, to perch; to remain, to stay.

Դարեւանդ S. Դարաւանդ.

Դարժան, etc. S. Դաժան, etc.

Դարժնակ, այ s. pattern, model.

Դարժննիկ, Դարժննիկ s. cinnamon.

Դարձ, ևց s. turn, circuit, return; reference; reduction; increase; burden (of a song); conversion, change; - յետ or ընդ կրունկն, recoil, putting or drawing back, retreat; - հիւանդութեան, paroxysm; - փոխարին, recompense, return; retaliation, compensation, retribution; - առնել, to turn, to turn about, to return; - ad. again.

Դարձագարձ s. return; relapse; new fall; - առնել, to turn or return several times.

Դարձառած a. of routine, habitual.

Դարձառածութիւն s. routine, habit.

Դարձաւոր a. that loves to turn often.

Դարձաւոր s. penitentiary.

Դարձաւոր a. that turns; that is converted. [version.

Դարձաւորութիւն s. return; conversion. Դարձագարձիմ, եջայ vn. to vault.

Դարձեալ *a.* turned, returned; converted.

Դարձեալ *ad.* again, anew; moreover, besides, otherwise, even, likewise; bis; also.

Դարձընթաց լինիմ *vn.* to pass by; to return running.

Դարձուած, *ոյ s.* circuit, return; reward, retribution; answer, report, signification; — *բանից*, phrase, sentence, style.

Դարձումն *s.* return; repentance.

Դարձուցանեմ, *ուցի va.* to return, to turn; to avert; to restore; to bring over or carry back; to reinstate; to bring back; to recall; to return, to send back; to make over again; to reduce; to distract; to abate; to resolve; to convert; — *յետս* or *ի բաց*, to revoke; to reject; to reflect; — *անգրէն*, to cede, to resign, to yield; — *զերախտիս*, to renumerate; — *զմաղձ*, to vomit.

Դարման, *ոյ, ից s.* cure, dressing; culture; remedy, reparation; refreshment; provender, provision, victuals; subsistence, nourishment, maintenance; — *տամ*, *S.* Դարմանեմ. [tive.

Դարմանական *a.* remediable, curable.

Դարմանաւոր *a.* curing.

Դարմանելի *a.* curable.

Դարմանեմ, *եցի va.* to nourish, to sustain, to feed; to fodder; to cherish, to foment; to physic, to dress, to heal; to repair. [rishes.

Դարմանիչ *a.* careful of; who nourishes.

Դարմանոց *s.* hospital.

Դարմանութիւն *S.* Դարման.

Դարչոյն *S.* Դարչոյն.

Դարձանակալ *S.* Սուսերաւոր.

Դարում, *այ s.* end, term, limit.

Դարումն *S.* Դարաբարումն.

Դարունաճ *s. bot.* corn-poppy, corn-rose.

Դարակոտ *a.* scabrous, scraggy.

Դարպաս *s.* palace, royal house, court.

Դարպասական *s.* courtier.

Դաւ, *ոյ or ու. ուլ s.* stratagem, fraud, contrivance, machination, cheat, circumvention, deceit, trick, imposture, plot, snare, trap, device; — *գնեւ* or *գործեւ*, to conspire, to circumvent, to plot, to lie in wait; — *անձին առնեւ*, to kill one's self; — *ուլ*, deceitfully, treacherously. [contriver.

Դաւաբեր, **Դաւադործ** *a. s.* factious;

Դաւադործութիւն *s.* stratagem; faction; rebellion.

Դաւաճան, *այ a. s.* fraudulent, fallacious, disloyal; impostor; felon, cheat, prevaricator, sycophant, traitor. **Դաւաճանաբար**, **Դաւաճանեալ** *ad.* deceitfully, craftily, slyly.

Դաւաճանեմ, *եցի va.* to betray, to defraud, to deceive, to prevaricate.

Դաւաճանող *S.* Դաւաճան *a.*

Դաւաճանութիւն, **Դաւաճանումն** *s.* treason, deceit, intrigue, rebellion, fraud, prevarication; stratagem; ambush.

Դաւանակից, **Դաւանահամբոյր** *a.* that holds the same faith.

Դաւանարան *S.* Վկայարան.

Դաւանաւոր *a.* that has or gives the confession of faith.

Դաւանեմ, *եցի*, **Դաւանիմ**, *եցայ vn.* to confess, to avow, to profess, to protest.

Դաւանիչ *S.* Դաւանաւոր.

Դաւանութիւն, **Դաւանումն** *s.* confession or declaration of faith.

Դաւանք *S.* Դաւ.

Դաւեմ, *եցի va.* to defraud, to cheat, to contrive.

Դաւիչ *s.* charter-party.

Դաւադութիւն, **Դաւումն** *s.* fraud, deception, cheat. [rine.

Դաւի *s.* tambour; cymbal, tambour.

Դաւիեմ, *եցի vn.* to strike or sound the tabour.

Դաւիւն, **Դաւումն** *s.* the sound of a tabour; uproar, noise, rumour.

Դաւիւն or **նի** *S.* Դաւնի.

Դաւիր հասանեմ *vn.* to tap, to stamp with the foot, to scrape the ground.

Դգալ *S.* Դրգալ.

Դգընեմ, **Դգընեմ** *S.* Խոխողեմ.

Դգընիւն, **Դգընումն**, **Դգընչումն** *s.* noise, murmuring of a river; uproar, noise, cry.

Դգմաճ, *ի s.* macaroni, macaroon.

Դգմենի *s.* pumpkin, gourd.

Դգում, **գգմոյ** *s.* pumpkin; calabash, gourd; — *գաւն*, *bot.* colocynth, colocynth.

Դեգ *a.* odd, fantastical, morose, difficult, extravagant, surly, humour-some man, peevish, unsociable, intractable, froward, untoward, restive.

Դեգերանք *s. pl.* frequenting company; evagation, distraction, dissipation.

Դեգերիմ, *եցայ vn.* to frequent com-

pany; to trifle; to wander, to recreate one's self.

Դեգերումն *S. Դեգերանք.*

Դեգուծիւն *s. caprice, oddness.*

Դեգեւեմ, *եցի va. to vacillate, to stagger, to totter.*

Դեգեւեմ, *եցայ vn. to vacillate, to totter, to waver, to shake, to fluctuate.*

Դեգեւեմ *a. vacillating, wavering.*

Դեգեւումն *s. vacillation, unsteadiness, uncertainty, irresolution.*

Դեղին, *փնի* or *փինի s. dolphin, porpus.*

Դեկան *S. Դահեկան.*

Դեկտեմբեր, *ի s. december.*

Դեհ, *ից s. side, part; S. կողմն.*

Դեհկան, *ի s. governor of a province; S. կողմնակալ.*

Դեհկանութիւն *s. government of a province; office or dignity of the governor of a province; S. կողմնակալութիւն.*

Դեհպետ *S. Դեհկան.*

Դեղ, *ոց* or *ից s. remedy, medicine, medicament, purgative, potion, draught; spice, drug; cure, dressing; poison, venom; ink; die, colour; amulet, talisman; - դաւար, grass, herbage, green; verdure; ամենաբոյժ - , panacea; - մատուցանել, to physic, to dress; - առնուլ, to take a remedy; to take poison; անոյշ, դառն, սաստիկ, զորաւոր, ազգու - , sweet, bitter, violent, powerful, efficacious remedy.*

Դեղաբանական *a. pharmaceutical.*

Դեղաբանութիւն *s. pharmacopœia, pharmaceutic.*

Դեղագործ, *այ s. apothecary; that prepares tinctures, physic or poison.*

Դեղագործեմ, *եցի vn. to prepare physic or tinctures.*

Դեղագործութիւն *s. pharmacy; art of preparing tinctures or physic: painting.*

Դեղագիր, *դրի* or *դրոյ a. who applies a plaister or administers medicine; s. hair-pencil to dye the eyes.*

Դեղախունկ *s. spice, aromatic or medicinal drug.*

Դեղակուր *a. poisoned; - առնել, կորուսանել, to poison, to give poison, to infect with poison; - լինել, to be poisoned.*

Դեղահատ, *ից s. pill; bolus: S. Դեղատու.*

Դեղահունդ *s. seed; dried fruit for table.* [skirt, border.

Դեղանի *s. beggar's pouch or wallet;*

Դեղանկար *a. painted in colours.*

Դեղաւեալ *a. poisoned.*

Դեղաւաճառ, *այ s. druggist, grocer, quack, apothecary; seller of tinctures.*

Դեղատու, *այ s. that gives medicaments; poisoner; sorcerer, bewitcher.*

Դեղատուեմ, *եցի va. to physic, to cure; to poison.*

Դեղատութիւն, **Դեղատուութիւն** *s. medicament, remedy, medicine, cure; poisoning, act of giving poison; witchcraft, enchantment.*

Դեղարան *s. pharmacy, apothecary's or chemist's shop; drug-box.*

Դեղարար *S. Դեղագործ.*

Դեղք *s. yellow.*

Դեղգիր *S. Դեղագիր.*

Դեղին *S. Դաւաճան.*

Դեղեմ, *եցի va. to poison, to infect with poison; to physic; to dye.*

Դեղմպու *s. that takes physic; that takes poison.*

Դեղժափ, *ից s. antidote, counterpoison; - բար, bezoar.*

Դեղին, *ընդ* or *ընի a. yellow; fallow; wan, pale, palid.*

Դեղիւ *a. empisoner; sorcerer.*

Դեղմ, *ից s. peach.*

Դեղման, *ի a. yellowish, light.*

Դեղմանմաղ *a. fair-haired.*

Դեղմանիկ *s. canary-bird.*

Դեղմենի, **Դեղմի**, *մալ s. peach-tree.*

Դեղմուկ *s. small peach.*

Դեղմադրն or **դունեան** *a. yellow.*

Դեղմախունկ *s. ochre; yellow incense.*

Դեղմաներկ *s. massicot.*

Դեղմացաւ *s. jaundice.*

Դեղմափայլ *a. yellow, rather red.*

Դեղմեղ *S. Դեղմախունկ.*

Դեղմեմ, *եցայ vn. to become yellow; to become fair; to grow red; to become pale.*

Դեղմու, *այ a. become yellow, grown pale.*

Դեղմութիւն *s. yellow colour; jaundice; paleness.*

Դեղմուց, *ի s. yolk of an egg.*

Դեղում, *ից a. venemous, poisoned.*

Դեղորայք, *բէից s. pl. spices; drugs.*

Դեմար, *ի np. Ceres; s. earth, ground, soil.* [terrestrial.

Դեմարածին *a. sprung from earth,*

Դէն, *ից* *s.* religion, faith, sect, belief (of infidels).

Դեհազարձ, Դեհակորոյս *a.* that has forsaken his religion, irreligious.

Դենար, *ի* *s.* penny, denier, denarius.

Դեհմադդեղն *s.* Persian religion.

Դեհպետ, *այ* *s.* head of religion or sect.

Դեհ, - ետ *ad.* still, yet, to this hour; newly, recently.

Դեհարողբոջ, Դեհարողս, Դեհարուսիկ *a.* born, grown or produced recently; young, new.

Դեհապետ *a.* new found.

Դեհապետ *a.* recent, new; *ad.* recently, newly. [to speak.

Դեհախոս *a.* that has recently begun

Դեհածաղիկ *a.* recently blossomed.

Դեհածին *a.* recently born or produced; that has recently engendered.

Դեհակայ *a.* present.

Դեհակիթ *a.* fresh; - կաթն, ձու, [fresh milk, new-laid eggs.

Դեհակիրթ *a.* new, inexperienced.

Դեհաշառակ *a.* young, junior.

Դեհաշառակ *a.* new, recently begun.

Դեհաշառակ, *ից* *a.* neophyte, newly converted to christianity.

Դեհամուսին *a.* new married.

Դեհավարժ *S.* Դեհակիրթ.

Դեհախիթիթ *S.* Դեհարոյս.

Դեհաշար *s.* conscript, recruit.

Դեհապակ, *այ* *s.* litter, palankeen.

Դեհապան, *այ* *s.* ambassador, messenger, envoy; legate.

Դեհապանապալ *լինիմ* *vn.* to go on an embassy.

Դեհապանաժողով, *ոյ* *s.* congress.

Դեհապանապալ *s.* embassy.

Դեհապանաթիւն *s.* embassy, message; legation; nunciature.

Դեհապանաշի *sf.* ambassadress.

Դեհայ, *ի* *s.* antichrist; * priest.

Դեհանգերձապետ *s.* vice-prefect; treasurer. [through a vow.

Դեհանիկ *s.* first-born granted

Դեհանուն *s.* pronoun.

Դեհանունական *a.* pronominal.

Դեհանունաթիւն *s.* antonomasia.

Դեհասան, *այ* *s.* buffoon, mime; actor, comedian.

Դեհասանական *a.* comical.

Դեհասանաթիւն *s.* histrionism; quackery, puffing, mime.

Դեհաբրիտոս *s.* antichrist.

Դեհայ, *ի* *s.* gr. gerund, supine.

Դեհարուկ, բկայ *a.* rough, stiff, rude; *s.* scabrous place.

Դեհել *a.* eluded, vain, useless, frustrated; - , *ի* - , *ի* - *ս* առնել, կացուցանել, հանել, to frustrate, to deceive, to deprive, to elude, to avoid, to render vain, to render abortive, to make useless; to annul, to invalidate; - , - *ս* ինքնել, կաննել, to deceive one's self, to be frustrated, to deprive one's self, to be vain, useless, to miscarry, to escape.

Դեհելանամ *S.* Դեհել կաննել.

Դեհելանք *s.* pl. vanity, uselessness, privation, want.

Դեհելացուցանել, Դեհելացուցանել *S.* Դեհել առնել.

Դեհելիմ *S.* Դեհել լինիմ.

Դեհելուսի *S.* Դեհելանք.

Դեհալ, *այ* *s.* maker of clothes, tailor; shoemaker. [clothes.

Դեհալուծիւն *s.* art of making

Դեհան *S.* Աղաւթի.

Դեհալիք *s.* tumult, uproar.

Դեհիոուկ *s.* bot. centaury.

Դեհ, գիւայ *s.* demon, devil, evil spirit; gnome, spirit, genius.

Դեհպետ *s.* Satan.

Դեհ *s.* courser.

Դեհ, գիւլի or զոյ *s.* heap, assemblage, collection, confused collection, mass, pile.

Դեհադեղ *a.* *ad.* much heaped up; in great quantity.

Դեհ, գիւլի *S.* Դեհ; - գիւլ, to propose, to purpose, to design; գիւլել, to oppose, to resist, to face, to endure, to thwart, to cross; *ի* գիւլի or զգիւլի հարկանիլ, to encounter, to assail, to attack; to strike, to oppose; - ընդդէմ *pr. ad.* opposite; directly, diametrically; - յանդիման *pr. ad.* before, opposite, in presence; publicly, openly, in face; - *ի* - , - *առ* - , face to face, man to man; *ի* գիւլի, before, opposite to.

Դեհ, գիւլայ *s.* pl. aspect, sight, visage, front; face, presence; air, mien, countenance; manner, fashion, form; regard, consideration; person, hypothesis; - բայից, the persons of verbs; - գերանունայ, the persons of pronouns; *ի* գիւլայ, in front, before; *առ* նմա *ի* գիւլայ իմաց, tell him from me; *ի* գիւլայ ածել, to represent, to remonstrate; to reproach, to object; գիւլեալ or այլաբանեալ, առջգ, առ խուր, զուարթ, խոժոռ, խորոմ, մե-

ռեւաթիւ, պղտեղակեալ -, pale, florid, sad, serene, severe, wrinkled, livid, disfigured countenance; գիծեւեղանել, to run up to one; յամենայն դէմս, thoroughly.

Դէն *int.* bravo! oh oh!

Դէպ, գիւրի *a.* fit, proper, suitable, decent, convenient; accident, case, incident, hazard, chance; Ի - լինել, to suit, to be proper or fit; Ի - ժամանակի, in due time; - լինել, to chance, to happen, to fall out accidentally; Ի - գալ, պատահել, ելանել, տալ, to agree, to suit, to be convenient; to succeed, to happen; Ի - է, it is becoming, necessary; - է, it is possible; - Թուիլ, to appear suitable; Էթէ - տացէ, if by chance; - եղև ի մում աւուրց, it happened one day; - *pr.* towards, with respect to, in the place where; to the side of; - եւ - , very suitable; properly; - ու - *ad.* fixedly, attentively; - նկատել, to look at with surprise or astonishment. [directly.

Դէպուղի, Դէպուղի *ad.* straight, Դէպ վերայ *pr.* above, over, on.

Դէպք, գիւրաց *s. pl.* occurrence, accident, chance, event, incident, hazard, fortune, fate, conjuncture, circumstance, contingency; season, place; ըստ գիւրաց, ի գիւրաց իմի *ad.* fortuitously, by chance, incidentally, occasionally.

Դէտ, գիտաց *s.* guard, guardian, inspector; spy; sentinel, sentry; informer, emissary; examiner: object, design, end: observatory; - ունել, առնել, to look, to observe attentively.

Դէտակն ունիմ, կալայ *vn.* to regard, to look attentively; to be on the watch, to lie in wait; - ի վեր ունել, ամբառնալ, to look with attention, to raise the eyes.

Դըզընիւ, Դըզընիւ *S.* Դըզընիւ.

Դէտակն *a.* having a tart tongue.

Դէտակ, Դէտակն *a.* barbarian.

Դէտակնութիւն *s.* barbarity.

Դէտար *S.* Դէտար.

Դէտարիւ, Դէտարիւ, Ի *a.* unfortunate, disgraced, unlucky, fatal.

Դէտարտար *ad.* unfortunately.

Դէտարտութիւն *s.* misfortune, ill luck, disgrace, disaster, adversity.

Դէզընիմ, Դէզընիմ *S.* Դէզընիմ.

Դէզոն *a.* discontented, dissatisfied.

Դէզոն լինիմ, Դէզոնեմ, էջի *vn.* to complain, to be dissatisfied.

Դէզոնութիւն *s.* complaint, discontent.

Դէզոն *a.* discoloured, dead, pale.

Դէզոնիմ, էջայ *vn.* to be discoloured, to fade, to lose colour.

Դէզոնութիւն *s.* paleness.

Դէտեմ *a.* obstinate, headstrong, insolent.

Դէտեմութիւն, Դէտեմութիւն *s.* obstinacy, stubbornness, insolence.

Դէկամ, Դէկամակ *a.* involuntary, disgusted, tired; disastrous, disagreeable; - լինել, գտանել, to be angry, displeased.

Դէկամակեմ, էջի, Դէկամակիմ, էջայ, Դէկամակից լինիմ *vn.* to be angry, displeased, tired, to dislike, to grieve; to disobey, to oppose.

Դէկամակութիւն *s.* disgust, aversion, dislike, distaste, vexation; resistance.

Դէկերպութիւն *s.* ugliness.

Դէմա *a.* malignant.

Դէմաբարբ *a.* cruel, inhuman.

Դէմաբոյս *a.* of a bad plant; whose production is bad.

Դէմաշայեաց *a.* that has a bad or malignant look or aspect; haggard.

Դէմաշայ, աջ *u.* painful, troublesome, uneasy, tiresome, bitter, odious, cruel; haughty, austere, grievous, vexatious, mortal, terrible.

Դէմաշայաբ *ad.* rigorously, tediously, cruelly.

Դէմաշայադոն *a.* very troublesome, very harsh, haughty, wicked.

Դէմաշայահամ, աջայ *vn.* to be angry, to make one's self odious, rude or troublesome.

Դէմաշայառէգ *a.* that wounds; that penetrates like a fatal dart.

Դէմաշայաբմա *a.* that has a bad or bitter root.

Դէմաշակութիւն *s.* atrocity, enormity; cruelty, inhumanity, inclemency; bitterness; harshness; intemperateness.

Դէմաշակ, Դէմաշայ, նէից *a.* atrocious, haughty, violent, tyrannical; harsh, grievous, severe, austere, difficult.

Դէմաշակ, էջի *vn.* to be angry, haughty, to become atrocious or fierce. [*ly.*

Դէմաշայաբ *ad.* atrociously, severely.

Դէմաշայառիւ, Դէմաշայառիւ *a.* of a horrible aspect.

Դժնէհոսութիւն, Դժնահոսութիւն
s. stench, bad smell.

Դժնէութիւն s. atrocity, asperity;
- հպեցուածոց, hurtful aspect.

Դժնիկ, Դիկաց s. buck-thorn.

Դժոխ a. hard, harsh, austere, vexatious, difficult.

Դժոխաբնակ a. that dwells in hell.

Դժոխարոյժ S. Դժուարարոյժ.

Դժոխագոյն a. more vexatious, very bad.

Դժոխազնեայ a. infernal.

Դժոխալուր a. harsh to the ear, that has a disagreeable sound.

Դժոխախեռ a. very bad, wicked, atrocious, fierce, wild.

Դժոխակ ժ a. vexatious, obstinate.

Դժոխակա. Դժութիւն s. vexation, obstinacy.

Դժոխական a. infernal.

Դժոխեղ a. what burns or is burnt in hell.

Դժոխեղուղ a. devoured by hell.

Դժոհաւատաւթ a. very difficult to believe. [ble.

Դժոհահեռ a. implacable, inexorable.

Դժոհամարտ a. inexpugnable; that wars against the devil.

Դժոհային a. infernal.

Դժոհալարժ, շարժելի a. moved with much difficulty.

Դժոհապետ s. chief or prince of hell, Satan.

Դժոհապէս ad. infernally.

Դժոհասունջ a. cruel, fierce, very tormenting.

Դժոհասեւեղ. Դժոհատիպ a. very hideous, horrible.

Դժոհաբմուս a. whose root is bad.

Դժոհաբար s. lunar caustic.

Դժոհելանելի a. very difficult to ascend or to issue.

Դժոհերասան a. unruly, insolent.

Դժոհերես a. haggard, rude, severe; ugly, deformed.

Դժոհըմբեր or բերելի a. hard, insupportable, intolerable.

Դժոհըմբերագոյն a. more or very hard, very insupportable.

Դժոհընկալ a. obdurate, disobedient.

Դժոհորովայն a. voracious, gluttonous. [pulchre, tomb.

Դժոխ, խոց s. hell; limbo; se-

Դժուար a. difficult, vexatious, incommodious; rough, rugged; -բ լե-

բանց, rock, craggy or steep place; ի

- լինել, to be in agony; ի - անկանել, to run the risk, to be in danger; -բ բերել, to be afflicted.

Դժուարաբան a. obscure, difficult to understand. [onerous.

Դժուարաբանակ a. burdensome,

Դժուարաբարոյ or բարբ a. whimsical, odd, capricious, humoursome, hard, impracticable.

Դժուարաբաց a. obscure, that is not clear or open.

Դժուարաբեռն a. very heavy, troublesome; very tired. [sicult to cure.

Դժուարարոյժ or բուժելի a. difficult to cure.

Դժուարագիւտ a. rare, curious, difficult to find.

Դժուարազնակ or գնաց a. difficult to walk, rough, rugged.

Դժուարազորժ a. difficult, painful.

Դժուարազեպ a. rare, extraordinary, that happens with difficulty.

Դժուարաւթափ a. that can be freed or set at liberty with difficulty.

Դժուարաժայռ a. steep; rough, rugged. [or explained.

Դժուարալոյժ a. difficult to be untied

Դժուարալուր a. hard of hearing, rather deaf; inexorable, hard, inflexible. [to root out or detach.

Դժուարախել or խելի a. difficult

Դժուարածին a. that brings forth with difficulty.

Դժուարակատար a. impracticable, difficult to execute.

Դժուարակէղ a. difficult to burn.

Դժուարակիր a. burdensome, onerous, heavy; difficult, painful, vexatious.

Դժուարակնդիւն a. full of difficulties, very complicated, embarrassed.

Դժուարակոխ a. rough, rugged, impracticable.

Դժուարակութ a. difficult to gather.

Դժուարակուր a. warlike, invincible. [gestible, difficult to digest.

Դժուարահալ a. indissoluble; indigestible.

Դժուարահաճ or հաճոյ a. discontented, disgusted, weary; disgusting, unpleasant, disagreeable, tiresome.

Դժուարահամ a. bitter, disgusting.

Դժուարահամութիւն s. disgust, bitterness. [ting, unpleasant.

Դժուարահայեաց a. nasty, disgusting.

Դժուարահաս a. obscure, difficult to understand. [stinate, stubborn.

Դժուարահաւան a. incredulous, ob-

Դժուարահաւատ *a.* incredible, unheard of. [lect.

Դժուարահաւար *a.* difficult to col-

Դժուարահոն *a.* difficult to pass.

Դժուարաձեռն *a.* impracticable, difficult, painful.

Դժուարաճառ *a.* difficult to explain, difficult, obscure.

Դժուարամահ *S.* Դժուարամեռ.

Դժուարամատոյց *a.* inaccessible, steep, craggy.

Դժուարամարս *a.* raw, indigested, difficult to digest.

Դժուարամարսութիւն *s.* indigestion.

Դժուարամարս or մարսիկ *S.* Դժուարակիւն. [culty.

Դժուարամեռ *a.* that dies with diffi-

Դժուարամիջութիւն *s.* strangury.

Դժուարամիտ *a.* incredulous, capricious, peevish, odd.

Դժուարամուտ *a.* difficult to enter.

Դժուարամղեղ *a.* inexorable, inflexible. [price.

Դժուարամոտութիւն *s.* oddness, ca-

Դժուարաշարժ *a.* difficult to conquer.

Դժուարանամ, ապայ *vn.* to be difficult, to have trouble; to be angry, perplexed.

Դժուարանք *S.* Դժուարութիւն.

Դժուարաշարժ or շարժելի *a.* slow, tardy; cold; heavy. [focation.

Դժուարաշնչութիւն *s.* asthma; suf-

Դժուարաշունչ *a.* asthmatic; out of breath; broken-winded.

Դժուարապահ *a.* difficult to keep or preserve.

Դժուարապատում *a.* difficult to explain or narrate.

Դժուարաջնջ or ջնջելի *a.* difficult to strike out.

Դժուարասեւ *a.* steep, craggy.

Դժուարառուց *a.* difficult to gain or acquire. [steep.

Դժուարավար *a.* rough, rugged;

Դժուարավասակ *a.* difficult to cultivate, rough, hard, uncultivated; painful. [dict.

Դժուարակէշ *a.* difficult to contra-

Դժուարակիճող *a.* contentious.

Դժուարատես *a.* that sees, comprehends with difficulty; obscure.

Դժուարատեսութիւն *s.* difficulty or trouble of seeing, of understanding; obscurity.

Դժուարարդել or դելի *a.* difficult to impede or hinder.

Դժուարաթուն *a.* difficult to awake, profound (sleep).

Դժուարարձակ *a.* indissoluble, difficult to loose.

Դժուարացուցանեմ, ուցի *va.* to render difficult, to embarrass, to entangle.

Դժուարաւ *ad.* with difficulty, hardly, painfully.

Դժուարափակ *a.* shut or enclosed in a narrow compass.

Դժուարափոխ or փոփոխ *a.* that changes with difficulty, immutable.

Դժուարափուս *a.* rotting with difficulty.

Դժուարաքակ *S.* Դժուարաքակ.

Դժուարաքայլ *a.* who staggers in walking.

Դժուարաքերտն *a.* most painful.

Դժուարաքնն *a.* difficult to examine, to scrutinize.

Դժուարընդել or ընտել *a.* difficult to tame, to domesticate.

Դժուարընկալ *a.* that has trouble in conceiving or understanding; difficult to understand, obscure.

Դժուարիմ, էցայ *vn.* to be angry, enraged, vexed, offended; to have trouble or difficulty.

Դժուարիմաց *a.* difficult to understand, obscure, unintelligible.

Դժուարին *a.* difficult, hard, impracticable, painful, laborious, fatiguing, grievous, unpleasant, vexatious, thorny, delicate, imposing; heavy, weighty, onerous, rough, rugged.

Դժուարոտ *a.* vexatious, difficult.

Դժուարորս or որսակ *a.* difficult to be caught in hunting or fishing.

Դժուարութիւն *s.* difficulty, trouble, fatigue, distress, perplexity, intrigue, inconvenience, contrariety; difficult point, knot; hindrance, obstacle; asperity, rigidity; բայց ոչ առանց թեան, but not without fatigue; բաւեալ զ-, to smoothe difficulties; - դրել, to meet with difficulties; -ս հանել, to make difficulties; յաղթել - թեանց, to overcome difficulties.

Դժուարուսումն *a.* difficult to learn; who learns with difficulty.

Դժուարուտ *a.* rugged, impracticable, rude, rough.

Դժուարութիւն *a.* hard, raw, harsh.

Դժուարք *S.* Դժուար.

Դժպաշտութիւն *s.* impiety.

Դժպատեհ *a.* indecent, unsuitable,

unbecoming, unworthy, impertinent, loathsome; -ս or -ս իմ ad. indecently, impertinently, slovenly.

Իժպատեհութիւն *s.* indecency, indignity, impertinence.

Իժպարեցուցանեմ, ուցի *va.* to confound, to convince, to cover with shame.

Իժպահի *a.* refractory, discordant, contrary, opponent, disagreeable, vexatious.

Իժպահեմ, էցայ *vn.* to be angry, enraged; to resist, to oppose.

Իժպահութիւն *s.* dissension, resistance; vexation, regret, displeasure.

Իժբամիս *a.* perfidious; traitorous, disloyal; wicked, malicious.

Իժբանք *S.* Իժբողութիւն.

Իժբեմ, էցի *vno.* to defraud; to deceive.

Իժբողութիւն. Իժբութիւն *s.* fraud, infidelity, perfidy, non-observance; snare, contravention; deceit.

Իժբիւ, Իժբող *a. s.* cheat, infidel, perfidious, disloyal, traitorous.

Իժ. ոց *s.* dead body, corpse; carcass. Իժաղ *a.* who lifts or plunders dead bodies; who steals idols.

Իժաղարդ. ոց *s.* that dresses a dead body.

Իժաղարդեմ, էցի *va.* to dress a dead body; to embalm; to bury.

Իժաղարդութիւն *s.* act of dressing a dead body; act of embalming; burial. [to strip dead bodies.

Իժաղերծ աանեմ *va.* to disinter, Իժթաղ, ոց *s.* grave-digger.

Իժթառաւ *a.* dead, killed, stretched on the ground; - կացուցանել, արկանել, աանել. յերկիր կործանել, to overturn, to throw down dead bodies, to strike stiff to the ground.

Իժթիկ *s.* testament, will.

Իժիկապուս *a.* that strips dead bodies. [the dead.

Իժիկիր *a. s.* that carries, buries Իժիկն, կանց *s.* corpse, dead body; պառնալ գեղովք զ-, to embalm; աանել - աթոռելի, to make great carnage; գիւղունք կոռց, destruction of idols.

Իժիկանամ, ոցայ *vn.* to become a corpse, to die.

Իժիկողողուս *S.* Իժիկապուս.

Իժիկոյս or կուտեալ *s.* heap of corpses.

Իժիկոն *s.* deacon.

Իժիկանութիւն, Իժիկանք *s.* burial, funeral procession, obsequies.

Իժիկամ *S.* Իժիկեմ.

Իժիկապահ *s.* guardian of the dead.

Իժիկապառութիւն *s.* idolatry.

Իժիկապատեմ *S.* Իժիկաղարդեմ.

Իժիկապառիկ *S.* Իժիկաղարդ.

Իժիկապառութիւն *S.* Իժիկաղարդութիւն.

Իժիկանուշք, Իժիկան լինիմ *vn.* to be nourished with a mother's milk, to suck milk from the breast.

Իժիկիկ *S.* Իժիկիկի.

Իժիկարքայ, էց *s.* didrachm, piece of money; *S.* Երկարաման.

Իժիկեմ, էցի *va.* to suck, to suck milk from the breast.

Իժիկիկ, ջկաց *a.* suckling, that sucks.

Իժիկուան *s.* act of suckling.

Իժիկուցանեմ, ուցի *va.* to suckle, to nourish with milk, to give suck.

Իժիկադէլ *a. ad.* much heaped up, in a heap.

Իժիկան *a.* piled, raised.

Իժիկանամ, ոցայ *vn.* to gather; to rise; - հերաց, to bristle up, to stand.

Իժիկանեմ, գիլի *va.* to amass, to gather, to heap up, to pile, to accumulate, to sheaf; to pile up; to raise, to make straight.

Իժիկանիմ *S.* Իժիկանամ.

Իժիկեմ, Իժիկում *S.* Իժիկանեմ.

Իժիթառաւ *S.* Իժիթառաւ.

Իժիկառոր *s.* dictator.

Իժիկիկոն, Իժիկիկոն *s.* omentum.

Իժիկառան *s.* bol. dittany.

Իժիկառանեմ *S.* Ընդգիմառանեմ.

Իժիկառանութիւն *S.* Ընդգիմառանութիւն.

Իժիկառար *ad.* on the contrary.

Իժիկադրաւ, էց *a.* that exposes himself, that ventures, adventurous, hazardous; adventurer; bold, insolent; *ad.* boldly; - լինել, to expose one's self, to venture.

Իժիկադրաւեմ, Իժիկադրաւիմ *S.* Իժիկադրաւ լինիմ. [rage, assurance.

Իժիկադրաւութիւն *s.* boldness, courage.

Իժիկադարձ, ոց *a.* that resists, opposes; contumacious, disobedient, contrary.

Իժիկադարձեմ, էցի, Իժիկադարձիմ, էցայ *vn.* to oppose, to resist.

Իժիկադարձութիւն *s.* opposition, resistance, contrariety.

Իժիկադրական *a.* opponent, contrary.

Դիմագրեմ S. Դիմագարձեմ.
 Դիմագրութիւն s. antiperistasis; S.
 Դիմագարձութիւն.
 Դիմազուրկ a. gr. impersonal.
 Դիմախօսեմ S. Ընդդիմաբանեմ.
 Դիմակ. աջ s. facet; face, visage,
 presence; sort, manner, fashion; mask;
 -ս արկանել, to mask, to put a mask on
 the face; բառնալ զ-, to unmask; -
 -, several, in several ways or manners.
 Դիմակալ լինիմ, Դիմակալեմ, էջի տո.
 to oppose, to resist, to abide by.
 Դիմակայ S. Դիմագարձ.
 Դիմակաւոր a.s. masked; mask, per-
 son masked.
 Դիմակաւորութիւն s. masquerade.
 Դիմակերպութիւն s. resemblance.
 Դիմակցիմ, etc. S. Դիմագարձիմ, etc.
 Դիմահար a. opaque; S. Ընդդիմա-
 չար.
 Դիմահարութիւն s. opacity.
 Դիմամարտ or մարտիկ a.s. opponent,
 contrary, enemy, adversary.
 Դիմամարտիմ, էջայ տո. to oppose,
 to resist.
 Դիմամարտութիւն s. war, contrast,
 opposition, resistance, 'enmity, adver-
 sity.
 Դիմանեմ S. Ընդդիմանեմ.
 Դիմառական a. of prosopopœia, that
 partakes of prosopopœia; allegorical,
 metaphorical.
 Դիմառութիւն s. prosopopœia.
 Դիմառութի s. metaphor, allegory.
 Դիմաւոր a. personal, having the
 person.
 Դիմեմ, էջի տո. to run, to fall upon
 one, to run to, to rush, to dart; to have
 recourse, to apply.
 Դիմեցումն s. tendency, decline; eja-
 culation: recourse.
 Դիմեցուցանեմ, ուշի va. to make
 run or to rush on.
 Դիմումն S. Դիմեցումն.
 Դիմար S. Դիմար.
 Դիպակ. աջ s. gold stuff, brocade.
 Դիպակազարձ a. brocaded.
 Դիպակազգեստ a. furnished or dress-
 ed in brocade.
 Դիպակակիտուած a. embroidered on
 a stuff; furnished with embroidered
 stuff.
 Դիպական S. Դիպաւոր.
 Դիպահ s. arrest; prison; Ի -ոջ, ar-
 rested, prisoner; Դիմել Ի -ոջ, to arrest
 some one; to make prisoner; Լինել Ի

-ոջ, to be arrested, detained or under
 arrest.
 Դիպաձգութիւն s. the art of draw-
 ing the bow. [with a bow].
 Դիպազեղն a. that shoots very well
 Դիպան a. suitable, proper, decent,
 fit; - պատահեմ, էլանեմ, to brave, to
 attack, to touch.
 Դիպանաւոր S. Դիպաւոր.
 Դիպանեմ S. Դիպան պատահեմ.
 Դիպաւոր a. suitable, proper, fit.
 Դիպաւորութիւն s. fitness, conve-
 nience. [touch or strike].
 Դիպեցուցանեմ, ուշի va. to cause to
 Դիպիմ, էջայ տո. to happen, to ar-
 rive by chance; to match, to suit.
 Դիպող S. Դիպան.
 Դիպողութիւն s. opportunity.
 Դիպուած, ոյ s. chance, accession,
 accident, adventure, event, incident,
 luck, hazard, lot; contingency.
 Դիպուածական, Դիպուածոյ a. ca-
 sual, eventual, accidental; contingent.
 Դիպումն s. accident, occurrence,
 chance; meeting, rencounter; col-
 lision.
 Դիմակ, աջ s. watch-tower; scuttle
 of a mast; mark at which one aims in
 shooting; summit or top of plants,
 flowers etc.; observer, guard; aspect,
 sight, face: writing: telescope; bin-
 ocle, double opera-glass; - տեղք,
 box (at a theatre).
 Դիմակազործ or վաճառ s. optician.
 Դիմակավայելուչ a. that has a fine
 face, elegant, charming.
 Դիմանոց s. observatory; watch-tow-
 er; height, elevated place.
 Դիմապատանկանիմ տո. to be kill-
 ed on the spot; - արկանել or առնել,
 to kill one on the spot.
 Դիմապետ, աջ s. the chief shep-
 herd, or overseer; archbishop.
 Դիմարան S. Դիմանոց.
 Դիմաւոր s. sentinel, sentry.
 Դիմաւորեմ S. Դիմեմ.
 Դիմաւորութի s. intention, design,
 counsel; destination, end, regard, look.
 Դիմեմ, էջի տո. to consider, to look,
 to observe, to remark, to recognise, to
 see, to stare; to leer; to spy, to watch;
 to examine, to study; to speculate, to
 contemplate; to consult; to look, to
 aim; to aim at, to tend; to expect, to
 mean, to intend.
 Դիմող, աջ s. observer: bishop.

Դիտարկութիւն *s.* observation; remark; speculation: episcopacy; - *անկել*, to observe.

Դիտումն *s.* sight, aim; intention.

Դիրք *գրկց* *s.* position, situation, posture; state, place, figure, seat; system; theme; application; tomb, sepulchre; - *օձաւի*, bar, stick of soap; - *գրոց*, size of a book; - *էտար անկել*, to scatter, to disperse.

Դիրս *S.* Մրուր.

Դիցարան *s.* mythologist.

Դիցարանական *a.* mythological.

Դիցարանութիւն *s.* mythology.

Դիցարանութիւն *a.* composed by the gods.

Դիցարանութիւն *s.* deification, apotheosis.

Դիցամոլ *a.s.* idolatrous.

Դիցամոլութիւն *s.* idolatry.

Դիցանոյ *sf.* goddess.

Դիցանութիւն *a.* consecrated (to idols), holy. [trous, idolator.

Դիցապաշտ, **Դիցալիք** *a.s.* idolatry.

Դիցապաշտութիւն *s.* idolatry.

Դիցաւեր *S.* Կամուր.

Դիցաւան *s.* small town where idols are worshipped.

Դիւարադէ *S.* Դիւաւար.

Դիւարաւ *ad.* diabolically.

Դիւաւան *a.* where demons dwell.

Դիւալի *a.* devilish, furious, desperate.

Դիւալիմ, **Դիւալի տն.** to be furious, enraged, to play the devil.

Դիւալիք *a.* assembly of demons.

Դիւալիքաց or **գգեցիկ** *a.* demoniac.

Դիւալիք *a.* whose origin is of the devil.

Դիւալիք *a.* possessed, demoniac.

Դիւալիքան *a.* diabolic, where the devil is concerned.

Դիւալիք *a.* produced by the devil.

Դիւալիք *a.* that has a devilish will; that is desired by the devil, diabolic.

Դիւալիք *a.* diabolic; enraged.

Դիւալիքորդ *a.* that has a communication with the devil.

Դիւալիք, **այ** *a.* demoniac; tormented, possessed.

Դիւալիքիմ, **էցի**, **Դիւալիքիմ**, **էցի տն.** to be possessed; to play the devil, to be enraged.

Դիւալիքութիւն *s.* being possessed by the devil, possession.

Դիւալիքայ *s.* sorcerer, magician.

Դիւալիքայութիւն *s.* sorcery, magic.

Դիւալիք *a.* melted or made to honour the devil. [devil.

Դիւալիքիմ *a.* sacrificed to the devil. [devil.

Դիւալիք *S.* Դիւալիք.

Դիւալիք, **այ** *s.* court, seat of justice; chancery; archives; library; control, register; court of records.

Դիւալիքիք *s.* comptroller; register.

Դիւալիքիք *s.* chancellor; recorder; register.

Դիւալիք, **այցի տն.** to torment, to play the devil, to enrage.

Դիւալիքան, **Դիւալիքեւ** *s.* keeper of the records; librarian; great officer.

Դիւալիքեւ *s.* office of great officer or of keeper of the records.

Դիւալիքեւ *s.* chancery; court of records.

Դիւալիք *a.* dedicated or sacrificed to the devil. [diabolic.

Դիւալիք *a.* inspired by the devil,

Դիւալիք *a.* that worships the devil.

Դիւալիքութիւն *s.* idolatry.

Դիւալիք *a.* deceived by the devil; diabolic. [vil.

Դիւալիք *a.* agitated by the devil.

Դիւալիք *a.* tormented by the devil, possessed. [bolic.

Դիւալիք *a.* like the devil, diabolic.

Դիւալիք *S.* Դիւալիք.

Դիւալիք, **էց** *s.* charmer, enchanter, sorcerer, magician.

Դիւալիք *a.* magical, enchanted.

Դիւալիք *s.* place of witchcraft.

Դիւալիք, **էցի տն.** to charm, to enchant, to conjure, to fascinate.

Դիւալիք *s.* charm, incantation, enchantment, witchcraft, sorcery, magic, theurgy.

Դիւալիք *s.* devilry, witchcraft, wickedness, bad humour.

Դիւալիք, **էց** *s.* plain; ease; contentment; convenience; *a.* easy, convenient; flat, bare; *ի-ի*, *ի-ի*, *ի-ի*, to live comfortably; - *անեւ*, to facilitate; to relieve; to give convenience;

Դիւալիք or **Դիւալիք** - *ի*, at his ease, as he likes; *ի-ի*, *ի-ի*, in a plain.

Դիւալիք *a.* easy to break, brittle, fragile, frail; refrangible; tender.

Դիւալիք *s.* fragility.

Դիւալիք *a.* easy to be cured, curable.

Դիւրաբոյս *a.* what buds easily.
 Դիւրաբորբոք *S.* Դիւրաբոյս.
 Դիւրագայթ or գայթակղ. Դիւրագալթոս, Դիւրագթեղ *a.* decayed, fragile, weak, slippery.
 Դիւրագին *a.* very cheap, of little value, vile, common; - վաճառել, to sell at a very low price.
 Դիւրագիւտ *a.* common, ordinary; easy to be found or understood; - լինել, to be found easily.
 Դիւրագնաց or գնալի *a.* easy to walk, commodious, easy. [dious.
 Դիւրագոյն *a.* easier, very common.
 Դիւրագործ *a.* that makes or is made easily, easy.
 Դիւրագորով *a.* tender, pitiful.
 Դիւրագրգիւ *a.* hasty, fretful; susceptible.
 Դիւրագրգռութիւն *s.* irritability.
 Դիւրագունք *a.* flexible, supple.
 Դիւրադարձ or դարձիկ *a.* that turns easily, mutable, changeable; convertible. [versatility.
 Դիւրադարձութիւն *s.* volubility;
 Դիւրադաւ *a.* that is easily deceived.
 Դիւրազգած *a.* sensible, tender, delicate, susceptible.
 Դիւրազերծ *a.* that escapes easily.
 Դիւրաթաւամ *a.* that fades easily.
 Դիւրաթաւալ *a.* rolling, that is easily rolled.
 Դիւրաթեք *a.* flexible, compliant, supple, pliable, pliant.
 Դիւրաթեքութիւն *s.* flexibility, suppleness, fickleness.
 Դիւրալոյծ *a.* dissoluble.
 Դիւրալոյց *a.* easily kindled or inflamed.
 Դիւրալուր *a.* condescending, compliant; gentle, easy, commodious.
 Դիւրախաբ *a.* easily deceived, that can be taken, dupe.
 Դիւրախաղաց *a.* moveable.
 Դիւրախորտակ *a.* refrangible; fragile, frail.
 Դիւրածալ *a.* pliable, pliant.
 Դիւրածախ *a.* easily consumed.
 Դիւրածան *a.* easy to recognise.
 Դիւրածեմ, ածի *va.* to bear or produce easily. [ders easily.
 Դիւրածին or ծնունդ *a.* that engenders easily.
 Դիւրակեղ *a.* that burns or is burnt easily.
 Դիւրակիրթ *a.* docile, disciplinable.
 Դիւրակոր *a.* flexible, supple.

Դիւրակործան *a.* decayed, ruinous, that falls easily.
 Դիւրակորութիւն *s.* flexibility.
 Դիւրակրեղի *a.* portable, that can easily be carried. [easily.
 Դիւրահալ *a.* that liquefies or melts
 Դիւրահակ *S.* Դիւրակոր.
 Դիւրահամար *a.* that can be easily related. [tle.
 Դիւրահամարք *a.* mild, affable, gentle.
 Դիւրահաշտ *a.* that agrees easily with his enemies.
 Դիւրահաս *a.* that happens quickly; easy, conceivable, that can be easily understood. [to comprehend.
 Դիւրահասոյց *a.* that causes easily
 Դիւրահաւան *a.* easy, condescending; credulous; credible, that can be easily believed. [simplicity.
 Դիւրահաւանութիւն *s.* credulity,
 Դիւրահաւատ *a.* credulous, that believes easily.
 Դիւրահաւատութիւն *s.* credulity, facility of believing readily.
 Դիւրահեշտ *a.* very easy.
 Դիւրահեշտի *ad.* easily, with great facility. [spoils.
 Դիւրահիւծ *a.* that easily decays or
 Դիւրահնազանդ *a.* that obeys easily, ready or easy to obey. [ble.
 Դիւրահնար *a.* very easy, or possible.
 Դիւրահոս *a.* flowing, that flows easily. [ble.
 Դիւրահուլ *a.* easy of access, affable.
 Դիւրամած *a.* adhesive, viscous.
 Դիւրամածութիւն *s.* tenacity, viscosity, adhesive quality.
 Դիւրամաշ *a.* what soon wears out.
 Դիւրամատոյց *a.* accostable, accessible.
 Դիւրամարդ *a.* disciplinable, docile.
 Դիւրամարդութիւն *s.* docility.
 Դիւրամարս *a.* easy to digest, light.
 Դիւրամեռ *a.* easy to die.
 Դիւրամեք *S.* Դիւրահուլ.
 Դիւրամեռ *a.* inclined.
 Դիւրամոռաց *S.* Մոռացկոտ.
 Դիւրամուտ *a.* that enters easily, insinuating; - լինել, to enter easily.
 Դիւրամեղեղ *a.* gentle, affable, tractable, flexible, supple; sweet, agreeable to the taste.
 Դիւրամոռութիւն *S.* Յօժարամոռութիւն.
 Դիւրալոյս *a.* what is soon overcome. [per, becoming, convenient.
 Դիւրալոյսմար *a.* very suitable, pro-

Դիւրալեղ *a.* mutable, changeable, easily changed.

Դիւրալոյրս *a.* easy to hope; full of hope, hopeful.

Դիւրալրեաց *or* **այրեղէ** *S.* **Դիւրակէզ**.

Դիւրանամ, **ացայ** *vn.* to make one's self easy; to accomodate one's self; to be at one's ease, to make one's self at home.

Դիւրանաց *a.* easy, gentle, obedient, plaint, flexible, supple, condescending, docile.

Դիւրանց, **Դիւրանոռ** *a.* transitory, transient, of short duration.

Դիւրաշահ *a.* easy to be gained.

Դիւրաշահութիւն *s.* great gain or business; opulence, wealth.

Դիւրաշարժ *a.* nimble, moveable, light, lithe, active, free.

Դիւրաշարժութիւն *s.* agility, pliability, mobility, versatility, fickleness. [ive.

Դիւրաշրթիկ *a.* versatile, fickle; active. **Դիւրաշշարժ** *a.* easy to touch, palpable.

Դիւրապատիր *a.* that deceives himself easily; easily deceived.

Դիւրապատում *a.* intelligible.

Դիւրապատրաստ *a.* active, prompt, nimble, resolute.

Դիւրապուր *a.* easily got rid of.

Դիւրառ, **-առիկ**, **-առու** *a.* expugnable, that can be easily taken.

Դիւրասահութիւն *s.* fragility; lubricity.

Դիւրասալաց, **-սալթաբ** *a.* slippery; fragile, weak. [take.

Դիւրասխալ *a.* easy to miss or mis-

Դիւրանունք *a.* delicate, brought up delicately.

Դիւրասուն *S.* **Դիւրանաց**.

Դիւրասաց *a.* easy to gain, to acquire. [inflamed.

Դիւրաւառ *a.* inflammable, easily inflammable.

Դիւրաւառութիւն *s.* inflammability.

Դիւրալիւս *a.* delicate, sensible.

Դիւրաւոր *a.* light; portable; condescending. [despicable.

Դիւրարհամարհ *a.* very vile, very

Դիւրացուցանեմ, **ուցի** *va.* to facilitate; to lighten, to relieve; to give repose; to soften, to alleviate.

Դիւրաւ *ad.* easily, with facility, at pleasure; pliantly; currently.

Դիւրաւոր *u.* easy, commodious.

Դիւրափխուր, **-փխրեղ**, **-փլքեղ**,

-փուխր *a.* friable, easy to reduce to powder.

Դիւրափխրութիւն *s.* friability.

Դիւրափոխ, **-փոխեղ**, **-փոփոխ** *a.* that changes easily, changeable, mutable, variable, versatile.

Դիւրաքակ *a.* very dissoluble.

Դիւրաքայլ *a.* easy, commodious; that walks easily; *ad.* currently.

Դիւրեաւ *S.* **Դիւրաւ**.

Դիւրեղծ *a.* easily cancelled or soon effaced.

Դիւրեմ, **եղի** *va.* to facilitate, to make easy; to accomodate; to allay, to solace, to relax, to soften; to unravel; to level; to defer; to untie; to abate. [be easily tamed, pliable.

Դիւրերասան *a.* tameable, that can be. **Դիւրըմբեր** *a.* tolerable, supportable. [to understand.

Դիւրըմբանելի *a.* easy to take; easy

Դիւրընթաց *S.* **Դիւրաքայլ**.

Դիւրընկալ *a.* susceptible, sensible, easy to understand, acceptable.

Դիւրընտել *a.* tameable, tractable.

Դիւրիմաց *a.* easy to understand, intelligible, plain, clear, expressive.

Դիւրին *a.* easy, light, gentle, commodious; flat.

Դիւրիչ *a.* that makes easy.

Դիւրողոր *a.* soft, flexible.

Դիւրութիւն *s.* facility, means; ease, comfort, convenience, well-being, leisure, utterance, liberty; alleviation, relief.

Դիւցաբան, etc. *S.* **Դիցաբան**, etc.

Դիւցազն *s.* hero.

Դիւցազնաբանութիւն *s.* epopee.

Դիւցազնաբար *ad.* heroically.

Դիւցազնական *a.* heroic; epic.

Դիւցազնային, **-ազնացեալ**, **-ազնեալ**, **-ազնեայ** *a.* that is become a hero, heroic.

Դիւցազներգակ *a.* epic.

Դիւցազներգութիւն *s.* epopee.

Դիւցազնութիւն *s.* heroism.

Դիւցազնուհի *sf.* heroine.

Դիւցախառն *a.* deified, placed in the number of heroes or gods; heroic.

Դիւցախեւար *a.* excessively devoted to idolatry.

Դիւցական *a.* of idols, of gods.

Դիւցակատար *a.* sacrificer to idols.

Դիւցակարգութիւն *s.* apotheosis, deification.

Դիւցակրօն *a.* idolatrous.

Դիւցամու, -պաշտ S. Դիցամու, etc.
Դիւցընկէց լեառն, բարձունք S.
Olympus.

Դիբ, դից S. pl. divinity, false god;
idol; կարգել ընդ դիւ, to deify, to
place in the number of gods; գաւառային
-, the rural gods.

Դլամ or Դլամ, աջայ or յի տ. to
discontinue, to cease.

Դլիւն, Դլիւն S. Դլիւիւն. [trivet.

Դլիւնք երեքոսնեանք S. tripod;

Դկուղ or Դկուղ S. kidney-bean.

Դղեակ, եկայ S. fortress, dungeon,
fort; redoubt.

Դղրդ S. shivering, shudder, horror.

Դղրդեմ, Դղրդեմ, եցի տ. to shake;
to move, to shake off, to agitate; to
raise commotions in a state.

Դղրդեմ S. Դղրդեմ.

Դղրդումն S. Դղրդումն.

Դղրդեցուցանեմ, Դղրդեցուցանեմ
S. Դղրդեմ. [to be agitated.

Դղրդեմ, եցայ տ. to shake, to stir,
Դղրդումն, Դղրդումն S. shock, concus-
sion, agitation; disturbance.

Դմակ, աջ S. tail of a sheep.

Դմին իրի conj. therefore, for that
cause, on account of.

Դնդեր, աջ S. muscle.

Դնդերային a. muscular.

Դնդին S. Թնդին.

Դնդանք S. pl. wave, billow: contest,
contrariety.

Դնդումն S. Դնդումն.

Դնդող a. trembling, moveable.

Դնդեմ, եցի տ. to make a noise;
to murmur, to grumble: S. Հնդեմ.

Դնեմ, եգի տ. to lay, to set, to put,
to place; to constitute, to found, to
establish; to apply; - ի վերայ, to
impose; to put on; - ընդ մէջ, to inter-
pose; վերադնեմ, to reinstate; անուն -,
to give a name, to name; մարտ -, to
make war; պատիւ -, to honour, to
show honour and respect; - զուհին ,
to obey; - արծաթ ի շահ, to place
money, to invest; - գիրս, to compose
books; - ի սրբի, to think; - առաջի, to
propose; - զանձն ի ձեռին, - զոգի ի
բռին, to expose ones' life; to dedicate
one's self; - յապականութիւն, to
destroy; մեզ - . Դնա ինչ or բազայս ի
վերայ -, to blame; to accuse, to im-
pute; - բանս, բան - ընդ ումք, to
agree, to come to an understanding;
to promise, to make an appointment;

վերս -, վերս ի վերայ -, to wound; -
ի գարոց, to send to a boarding-
school; - զդք ի նախառնին աղգայ, to
make one the shame or laughing-stock
of nations; ի պահ -, to reserve, to
put by; խորհուրդ յանձին -, to take a
resolution or decision; պատուէր -,
to give orders, to command; - առ. վ.
մեանս, ընդգէմ միմեանց, to compare, to
confront; ընդգէմ բանս -, to speak a-
gainst, to contradict, to oppose; ձայն
զինի - ուրուք, to cry after some one, to
call; կեանս ե մահ - ընդ ումք, to agree
to live or die together; զգիշեր ուի -,
to turn night into day; բայլս - ի գնալ,
to begin to walk; եգի զքեզ յաղգս, I
will make thee a father to nations;
եգի զքեզ յանապատ, I will turn
thee into a desert; սուր ի վերայ
եգեալ կոտորել, to condemn to be
shot; (to put to the sword); Հանդը.
տեան ե գիր կեանայ - զանձն, to abandon
one's self to dissipation; գարովանս,
Թնամանս -, to outrage, to offend, to
insult; ասպատակ -, to ravage with
troops; արշաւանս -, to make inroads;
to plunder; երկիւղ մահու - ի վերայ,
to threaten with death; աղաղակ -,
to cry; ախար -, to weep; - առ իմք,
to add, to subjoin; - զանձն ուրուք,
to kill some one, to slay.

Դնեմ, եգայ տ. to place one's self;
to become; եգաւ դուռն, the door was
shut; եգաւ զԹագ, he crowned him-
self.

Դշեմ S. Դշեմ.

Դշայ, ից sf. queen, empress,
princess.

Դշայակերպ a. like a queen.

Դշայաշաւ S. wood-hen, water-
quail. [queen.

Դշայութիւն S. dignity, state of a

Դոպող S. Դոնդող.

Դոն, խին S. mill-hopper.

Դոպ, ի S. tremor, trembling, shi-
vering, fear; գի Հարկանիւ, to tremble;
ի - ի եւ յերերի կալ, to shake, to stir,
to shudder; ի - ի կացուցանել, to cause
to tremble.

Դոպամ, աջայ or աջի տ. to totter,
to stagger; to tremble; to start; to
shudder; to quake, to shiver.

Դոպանի. գ - Հարկանիւ, to tremble.

Դոպացուցանեմ, ուցի տ. to shake,
to push, to move; to astonish; to cause
to tremble, to agitate.

Դողացուցիչ *a.* which frightens; tremendous, frightful, terrible, horrible.

Դողալ, Դողալով *a.* vacillating, trembling, staggering, reeling.

Դողալովս *ad.* in trembling.

Դողալամ, -ջեմ, եջիտ. to vacillate, to totter, to waver; to shudder.

Դողալում, -ջուն *S.* Դողալ.

Դողալումս *s.* vacillation, staggering; oscillation.

Դողալթիւն, Դողումս *s.* trepidation; start; shudder, horror; convulsive motion; whim; shiver, shivering; *ի գաման լինել, կալ, գողգաման հարկանել, to tremble; ահիւ ե գողութեամբ, with fear and trembling; եմուս - յոսկերս իմ, (the shudder penetrated to my bones); I trembled with fright, I shuddered with fear; - կալի ի քէն զլերինս, at thy presence the mountains will tremble; - երկրի, earth-quake.*

Դոճ, Դոճի խէժ *s.* shell-lac; sealing wax.

Դոյն *a.* very little, exiguous; small; frivolous, light; - *ինչ, very little; pinch, drop.*

Դոյնագիւս *a.* rare.

Դոյ, գուլից *s.* pail; tub; - *կաթի, churn; S. Խոցի.*

Դոյն, գորին *pron.* this, that; same.

Դոյն, Դոյն ինչ *S.* Դուն, Դոյն.

Դոյնգունակ *S.* Դոյնակ.

Դոյնափ *ad.* as much as.

Դոյնակ *ad.* so, in such a manner.

Դոյնորինակ *a. ad.* such; in such a manner.

Դոն, ից *s.* tunny: loaf; biscuit; - *յոյեալ, pickled tunny.*

Դոնգոլ *s.* jelly. [bushel.

Դորակ, աջ *s.* jar, pitcher; half a

Դորազիմ, եցայ տ. to languish, to grow weak, to die of hunger.

Դու, քո *pron.* thou, thee; *ի քէն, from, by or of thee; thyself; քէն, upon thee; of thee.*

Դուար, աջ *s.* cattle.

Դուզար *S.* Թուլակ.

Դուլանանեմ, եջի տ. to make a short discourse.

Դուլանաբայ, քէից *a.* little, very little, moderate, small, light, thin.

Դուժ, ից *a.* barbarous; savage.

Դուլ *s.* cessation, intermission, pause, relaxation, truce; - *եւ դադար լինել, to cease; - եւ պատուէր տալ, to permit; to give directions; to order,*

to bid, to command; to exhort; - տալ, to cause to cease; to give rest, to repose; - առնել, to halt; to pause; - առնուլ, to cease, to break off, to take rest or relaxation, to stop; - զինուց, armistice, truce.

Դուկան *s.* beam.

Դում, դմոյ *s.* catarrh; *S.* Հարբուղի.

Դուն, -ինչ *S.* Դոյն; - *ուրեք, seldom, rarely.*

Դուն *S.* Դառն.

Դունոյ հասեկ *s.* kidney-bean.

Դունչ *s.* chin.

Դուռայ *s.* coat, dress.

Դուռէճ *s.* heat-cock: venison.

Դուն, դրանց, Դուրք, դրաց *s.* door, entrance; sluice; - *մէծ, portal; - or - արբունի, the Ottoman or Sublime Port; the Court; դրան մարդիկ, the courtiers; դրան երեց, almoner, chaplain; արտաքին դուռնք, porch, portico; դրանց ի դուրս, դրանէ ի - , from door to door; դրք փակելովք, with closed doors; դուրք դրանն, the street door, the gate, portal; ի դուրս, out; ի դուրս մերձեալ, եկեալ, հասեալ, impending, very near; առ դուրս մահու, at death's door; դրունք դժոխաց, the gates of Hell.*

Դուսար, դստեր, աջ sf. daughter, girl; - *եղբոր or քեռն, niece; - որդւոյ or դստեր, grand daughter; դստերք քաղաքի, villages, suburbs; - Սինի, the old and new church; - վերին Սինի, the church triumphant.*

Դուսարիկ *S.* Դսարիկ.

Դուր, դրոյ or դրի *s.* carpenter's tool, plane; auger; - *պայտառայ, but-teris, horse-picker.*

Դուրգն, դրգան *s.* potter's wheel.

Դուրք, դրաց *S.* Դուն.

Դուքս, դքսի *s.* duke; general, chief.

Դոփեմ, եջի տ. to tap, to stamp with the foot. [feet.

Դոփիւն, Դոփումն *s.* stamping of

Դպիր, դպրաց *s.* lecturer; scholar, one brought up at a seminary; transcriber; notary; scribe, copyist; *արքունի or յեղատակաց - , chancellor; հրովարտակաց - , secretary of State.*

Դպրանոց *S.* Դպրոց.

Դպրապետ, աջ s. protonotary; chancellor; chief lecturer.

Դպրասուն, Դպրոց, աջ s. school; college; *տալ (դք) ի - , to send to a boarding-school.*

Դպրոցական *a.* school; of a scholar, of a school-boy.

Դպրոցակից *s.* school-fellow.

Դպրութիւն *s.* office of notary; literature, letters; book, register; lecture, study; order of lecturers; *այր առանց դպրութեան*, an idiot, ignorant, unlettered, illiterate person; *գեղեցիկ -ք*, the belles lettres, or polite literature.

Դռնակ, *այ s.* wicket; door of a carriage, etc.

Դռնակար *s.* knocker of a door.

Դռնապահ, Դռնապան, *այ s.* porter, usher, door-keeper.

Դռնապանութիւն *s.* porter's office or employment.

Դռնապանուհի *sf.* portress.

Դռնափակ, *այ s.* latch, small bolt; lock, bar.

Դռնեբակ *s.* the vena portæ.

Դռնչեմ, եջի, Դռնչեցուցանեմ, ուշի *va.* to make ring, to resound, to toll, to ring.

Դռնչիմ, եցայ *vn.* to toll, to ring; *դռնչին ականջք իմ*, my ears tingle.

Դռնչիւն *s.* tinkling, ringing in the ears.

Դռոյթ *S.* Գռոյթ.

Դռոհ or Դռոյթ տամ *S.* Գռոհ տամ.

Դստերազիր *sf.* adopted daughter.

Դստիկոն, *այ s.* story, floor.

Դստրիկ *sf.* a little girl.

Դսրոզ *s.* blame, reprehension; - *առնել*, to blame; - *լինել*, to be blamed.

Դսրովանք *S.* Դսրով.

Դսրովեմ, եջի *va.* to blame, to condemn, to reprove.

Դսրովելի *a.* blamable, condemnable.

Դսրովիչ *a.* contemner, blamer.

Դսրովութիւն, Դսրովումն *S.* Դսրով.

Դրագմէ, Դրագմայ *s.* drachm, dram; penny.

Դրագարիւ *s.* that knocks at a door.

Դրախտ, ից, *այ s.* paradise; garden, orchard; - *կորուսեալ*, Paradise Lost.

Դրախտաշաւ *s.* bird of paradise.

Դրախտաձուն *a.* grown or born in paradise, in the garden.

Դրախտապան *s.* gardener.

Դրական *a.* positive.

Դրականաբար, -պէս, -օրէն *ad.* positively.

Դրակից *a. s.* neighbour; that resides near, that dwells in the neighbourhood.

Դրակնդիկոն *s. bot.* dragon's wort, grass plantain; *S.* Դաւաշարիւն, Նուխ:

Դրակցութիւն *s.* neighbourhood.

Դրամ, ոց *s.* drachm; coin, money; penny; - *ովք վճարել*, to pay ready cash; - *Հասանել*, *Հարկանել*, *կոփել*, *գրել* *զ-*, to coin, to make money.

Դրամագէտ *s.* numismatist.

Դրամագիտական *a.* numismatic.

Դրամագիտութիւն *s.* numismatics.

Դրամագլուխ *s.* funds, capital.

Դրամագործութիւն *s.* act of coining money.

Դրամագրութիւն *s.* numismatography.

Դրամաթուղթ *s.* bill of exchange; banknote, bankbill.

Դրամաժողով *a.* that amasses money; collector, gatherer; tributary; *s.* collection; - *առնել*, *լինել*, to collect money. [nummary.

Դրամական *a.* numismatic; pecuniary;

Դրամակէս *s.* half-penny; half a drachm; two pence half-penny.

Դրամակիւն *s.* drachm, penny.

Դրամակոփ, ից *s.* forger, counterfeit. [er.

Դրամահատ *s.* minter, coiner, money-

Դրամահատութիւն *s.* coining, minting of money.

Դրամանոց *s.* money-box or -case; bank.

Դրամաշաւ *s.* agio.

Դրամատեր *s.* capitalist.

Դրամափոխ *s.* money-changer.

Դրամափոխութիւն *s.* change; exchange.

Դրամափորձ *s.* assayer. [money.

Դրամմ, եջի *vn.* to buy or farm for threshold; door-posts; portal, entry.

Դրանիկ, նկայ *s.* courtier.

Դրանի *a. s.* beggar, that begs from door to door.

Դրասանք *s.* festoon.

Դրասանդեմ, եջի *va.* to festoon; to work in festoons.

Դրաստ *S.* Դրախտ, Դրաստան.

Դրացի, ջուլ, ջեայ *a. s.* neighbour.

Դրացութիւն *s.* neighbourhood.

Դրաքմայ *S.* Դրագմէ.

Դրդալ, ի *s.* spoon; - *ժի*, spoonful; *խորդիկ* - *ի*, bowl of a spoon.

Դրդեմ, եջի, Դրդեցուցանեմ, ուշի *va.* to incite, to solicit, to instigate, to induce, to raise. [citer.

Դրդիչ *a. s.* abettor, instigator, ex-

Դրդջիւն *S.* Դրդջիւն.

Դրդուպեմ *vn.* to stammer, to lisp.

Դրգուեմ, եցի. *Դրգուեցուցանեմ, աշխ. va.* to shake, to stagger, to move, to agitate, to excite.

Դրգուեմ, եցայ up. to stagger, to move, to stir.

Դրգումն, Դրգումնն s. suggestion, instigation.

Դրգջիւն, Դրգումն s. prattle, chattering, chitchat.

Դրժանք s. infringement, contravention, faithlessness. [contravene.

Դրժեմ, եցի va. to fail, to infringe, to **Դրժող s.** violator, transgressor; *a.* faithless. [S. Դրժանք.

Դրժողութիւն, Դրժութիւն, Դրժումն Դրժա՝ s. talisman, amulet.

Դրնգեմ, եցի va. to tap, to stamp with the feet; to toll. [tinkling.

Դրնգիւն s. stamping with the feet;

Դրդ s. porter, usher.

Դրդաք s. hair-band.

Դրժմ, ից or այ s. character, mark, print, note, impression, stamp; seal; bodkin; blemish; confirmation.

Դրժմած s. medal.

Դրժմաւոր a. marked.

Դրժմեմ, եցի va. to print, to mark, to stamp, to decipher, to register; to seal; to confirm; - *խարանաւ.* to mark with a hot iron.

Դրուագ. այ s. incrustation; sculpture; ceiling, wainscoting; thin plate of metal; emblem; well finished work.

Դրուագական a. emblematic.

Դրուագեմ, եցի va. to incrust; to sculpture; to ceil; to wainscot; to ornament, to embellish, to plaster.

Դրուագիչ s. veneerer; plater.

Դրուատ. ից s. eulogy, praise.

Դրուատեմ, եցի va. to praise, to give praises, to celebrate.

Դրուատիք, Դրուատումն S. Դրուատ.

Դրուգ S. Դուցթ.

Դրութիւն s. act of putting or laying down; place, position, posture, situation; system; theme, thesis.

Դրութ S. Դրժանք.

Դրութ, Դրութան S. Դրժող.

Դրում, etc. Դարում, etc.

Դրօշ, աւց or ից s. banner, ensign, flag, standard; gonfalon: idol, statue; - *աբանիւն,* to hoist a flag; *խուցանել է,* to lower the flag, to strike one's colours. [ture.

Դրօշադորձութիւն s. statuary, sculpture.

Դրօշած S. Դրօշեալ.

Դրօշակ, այ s. hem, skirt; streamer, pennant; flag; banner, ensign, standard, colour; S. Դրօշ.

Դրօշակեր, կրօց s. ensign, standard-bearer; gonfalon-bearer; banneret.

Դրօշաւոր a. banneret; ensign.

Դրօշեալ, ելոց s. sculpture, image, idol, statue; - *գիրք նուիրականք,* hieroglyphics. [images.

Դրօշեմ, եցի va. to sculpture, to make

Դրօշուած, ոց s. sculpture, image.

Դեսական a. ducal.

Դեսութիւն s. duchy, dukedom.

Դեսունչի sf. duchess.

Դօդօշ s. toad; stellion (lizard).

Դօշ S. Դոշ.

Ե

Ե (yēlch) էշ s. the fifth letter of the alphabet and the second of the vowels. It is sometimes used for, or confounded with the letters է, ի, ա; for example; *երէց, երէց; երէ, երէ; իւղ, եւղ; աղբիւր, աղբել; ապրասան, ապարասան; եղինչ, աղինչ; է, Է.* five; fifth.

Եաւթն, etc. S. Եօթն, etc.

Երէնագործ, այ s. cabinet-maker.

Երէնագործութիւն s. cabinet-work.

Երէնեայ a. eben.

Երէնոս, ի s. ebony; eben; ebony-tree.

Երէնաղ. ի s. hooded cloak.

Եբրայական a. hebrew; - *բարբառ,* hebrew, the hebrew language; - *ռչ,* hebraism, hebrew idiom.

Եբրայագէտ s. hebraist.

Եբրայեցիներն ad. in hebrew, in the hebrew language.

Եբրայեցի, յւոց s. a. ad. jew; hebrew; - *ք,* the Hebrews, the Jews.

Եգիպտական a. egyptian, of Egypt.

Եգիպտականորձան a. that has destroyed or ruined Egypt.

Եգիպտացի առ *s.* maize, Indian corn or wheat: buck-wheat.

Եգիպտացի առ *s.* turkey-cock: ibis.

Եգիպտացի *s.* egyptian alphabet, or life of the holy fathers of Egypt.

Եգիպտացի *s.* a. egyptian.

Եգիպտացի *s.* egyptian woman.

Եգիպտացի *s.* egyptian woman.

Եգիպտացի *s.* aegis, shield.

Եգիպտացի *s.* Eden; the terrestrial paradise.

Եգիպտացի *s.* that has its origin in Eden, born or produced in Eden.

Եգիպտացի *s.* of Eden.

Եգիպտացի *s.* composed of the flowers of Eden; of choice flowers.

Եգիպտացի *s.* planted or placed in Eden.

Եգիպտացի *s.* one, alone. [alone.

Եգիպտացի *s.* unanimous: that speaks

Եգիպտացի *s.* soliloquy.

Եգիպտացի *s.* solely, only.

Եգիպտացի *s.* sole, only, even.

Եգիպտացի *s.* to assemble, to unite.

Եգիպտացի *s.* one, sole, only; *s.* unity.

Եգիպտացի *s.* gr. singular.

Եգիպտացի *s.* singularly.

Եգիպտացի *s.* singularity.

Եգիպտացի *s.* gr. singular; *s.* singular number; *ad.* singularly.

Եգիպտացի *s.* of one voice only; unanimous.

Եգիպտացի *s.* a cavalier, rider, horseman; *ad.* with a single horse: small boat.

Եգիպտացի *s.* to assemble, to be united.

Եգիպտացի *s.* enthymeme.

Եգիպտացի *s.* to terminate, to finish; to confine.

Եգիպտացի *s.* end, term.

Եգիպտացի *s.* pl. confines, limits, boundaries; horizon.

Եգիպտացի *s.* ox; *ast.* Taurus; *bot.* mullein; *bot.* camomile; *S.* *Եգիպտացի*.

Եգիպտացի *s.* bot. mullein, shepherd's-club.

Եգիպտացի *s.* bugloss, ox-tongue.

Եգիպտացի *s.* team, yoke.

Եգիպտացի *s.* calf; *Աստուծոյ* - , *ոսկի* - , cockchafer, may-bug.

Եգիպտացի *s.* chasselas. [couple.

Եգիպտացի *s.* a couple of oxen;

Եգիպտացի *s.* ox-stall.

Եգիպտացի *s.* cow-herd; ploughman; *ast.* Bootes.

Եգիպտացի *s.* bulimy.

Եգիպտացի *s.* border, extremity, end; limit; term; shore; edge; - *ունել*, *յ* - *երանել*, to end, to terminate.

Եգիպտացի *s.* prætecta (a long white robe fringed with purple).

Եգիպտացի *s.* conclusion; result; epilogue.

Եգիպտացի *s.* to conclude, to infer.

Եգիպտացի *s.* to conclude, to terminate.

Եգիպտացի *s.* conclusive.

Եգիպտացի *s.* laurel; *Եգիպտացի* *s.* laurel's berry.

Եգիպտացի *s.* ether; heaven; *chim.* ether; - *ծծմբական*, sulphuric -; - *բացական*, empyreumatic acetic spirit.

Եգիպտացի *s.* ethereal, aerial; celestial.

Եգիպտացի *s.* chim. ethyle.

Եգիպտացի *s.* if; provided, on condition; perhaps; be it so; - *սիրեք զիս*, if you love me; - *ասեմք քեզ*, if you be told; - *արասցէ եւ ոչ*, whether he do it or not; - *եթէ*, whether; perhaps; - *ոչ*, save, if not, except; unless.

Եգիպտացի *s.* or *Եգիպտացի* *s.* or *այց* *s.* plurgeon. [thiopian.

Եգիպտացի *s.* *Եգիպտացի* *s.* E. *Եգիպտացի* *s.* - *ի աղաք*, means, expedient; - *ի աղաք գտանել*, to devise, to find means, to remedy; *ոչ էր նոցա ոչ* - *եւ ոչ մուտ*, they could not neither get out nor in; *ոչ գիտեմ զ- եւ զմուտ իմ*, I do not know how to act.

Եգիպտացի *s.* S. *Եգիպտացի*.

Եգիպտացի *s.* straw-berry; arbut-berry; *տունի* - *ի*, straw-berry-plant.

Եգիպտացի *s.* place through which one goes and enters.

Եգիպտացի *s.* ladder, scale; stairs, stair-case; *a.* of going out or going up; - *շրջանակաւ*, a round stair-case.

Եգիպտացի *s.* to go out, to go from the inside to the outside; to ascend, to go to a higher place; to be born, to take rise, to be produced, to proceed, to emanate, to flow from, to derive; to attain, to arrive; to agree, to be proper and suitable; to surmount, to

surpass, to go beyond, to overflow, to advance; to stray; *Ելանէ արեգակն*, the sun rises or begins to appear on the horizon; - *ի վեր* or *ի վերայ*, to reascend; to leap over, to cross; to gush out; - *աքաղաղի զերայ մարւոյն*, to tread the hen; - *ի վերայ մատակի*, to cover a mare, a bitch; - *ի ցամաք*, to disembark; - *յորջոյ*, to dislodge; - *զմեամբ*, to concur; to surpass; *յոչաց* -, to sigh; *ի զլուխ*, *ի լրումն* -, to be ended, finished; - *ի կենաց*, *ի կենցաղոյ*, to make one's exit from this world, to depart this life, to die, to de cease; to become defunct; - *ի Կրանդու թէնէ*, to recover; - *ընդ սուր*, *զենս*, to commit suicide, to run one's self through with a sword; *ի պատիւ* -, to exalt or raise one's self to honour; - *յանկողինս ուրուք*, to commit adultery; to seduce; *անմասն*, *գաւաթի* -, to have no part, to be excluded; - *զէտ ուրուք*, to pursue, to give chase; *յաչաց* -, to render one's self hateful or odious, to fall in disgrace; - *ըստ չափ*, to pass beyond, to exceed; - *կուսն ըստ չափ*, to pass the flower of her youth; - *ըստ ձեռն*, *ընդ իշխանութիւն ուրուք*, to revolt, to rebel, to rise up against; - *ըստ քաղաքն*, *ըստ գուռն քաղաքին*, to leave the city; - *ի նաւ*, to embark; - *ի կառս*, *ի ձի*, to mount in carriage, on horseback; - *ընդ առաջ*, to meet, to go out to meet; - *ի պատերազմ*, to go to battle; *ի յորս* -, to go hunting; - *յանկողինս մահճաց*, to go to bed; *ընդ հակառակս* -, to oppose one's self to, to resist; - *ընդ ինչ*, to occupy one's self, to dedicate one's self to; *ի չարեաց* *ի չարիս ելին*, from one perverseness they passed to another; *յայլոյ*, *յայլ ճառս* -, to pass from one subject of discourse to another; *ընդ գին* -, to buy, to traffic; - *ի սիրտ*, to think, to conceive an idea; to hope; *զարդարել եւ ընդ ոսկի* -, to clothe or adorn one's self with golden apparel; - *ի թիւ յայդ*, to remain, to rest over for the next day; - *յարողութեան գործոյն* *ի ձեռն ուրուք*, to progress, to succeed, to promote an affair by another person's means; *որհնեալ լիցիս գու յեւ ի մասնէլ թում*, (blessed be thy going out and coming in), God be with you, good luck to you.

Ելեկտրագէտ s. electroscope.

Ելեկտրածագ, - *ծայրք* s. phys. electrode.

Ելեկտրական a. electric; - *մեքենայ* -, machine: - *ցնցումն* -, shock.

Ելեկտրականութիւն s. electricity.

Ելեքտրակիր s. electrophorus.

Ելեկտրամագնիս s. electro-magnet.

Ելեկտրամագնիսական a. electro-magnetic.

Ելեկտրամագնիսութիւն s. electro-magnetism.

Ելեկտրանամ, *ացայ* sp. to become electric, electrified.

Ելեկտրաչափ s. electrometer.

Ելեկտրացուցանեմ, *ուչի* va. to electrify.

Ելեկտրացուցիչ s. electrifier.

Ելեկտրոն s. yellow amber.

Ելեկտրութիւն S. *Ելեկտրականութիւն*.

Ելեւել, - *ս առնեմ*, to concur, to vie with, to emulate; to surpass; - *ս զմեւ մամբ առնելով*, with emulation, vying with each other, in concurrence; *ճառ զճառից* - *արարից*, I will pass from one subject to another.

Ելեւելք, *զելեւելչս* s. act of ascending and descending; undulation, wavy motion; *mus. gamut*, scales; - *ս առնել*, to go up and down; to swing, to undulate, to wave; - *ձայնից*, *երգոյ*, modulation, cadence, trill, quaver, tune.

Ելեւմուտք, *մտից* s. act of going out and in; expenditure and income; vestige, foot-step, trace; *զ- երկրիս եկեալէք տեսանել*, to spy the nakedness of the land you are come.

Ելեփանդական a. belonging to elephantiasis; affected with elephantiasis; - *սիւս*, *բորոտութիւն*, elephantiasis.

Ելլադական a. that belongs to Greece; Grecian, Greek.

Ելլենախոհ a. philhellenist, philhellene, philhellenic.

Ելլենացի a. s. Greek.

Ելլոյ, *աց* a. that which comes out of, which proceeds from.

Ելլուութիւն s. proceeding, emanation.

Ելլուակ, *աց* s. highwayman, robber, bandit, vagabond.

Ելլուակարար ad. highwayman-like.

Ելլուակից s. companion of a highwayman, of a robber. [bery.

Ելլուակութիւն s. depredation, robbery; *զել* va. to extract; to

produce; - զքառակուսի արմատ *math.* to extract the square root.

Ելուզումն *s.* shoot, sprout, production; extraction; - արմատաց *math.* evolution.

Ելութիւն *s.* being, existence.

Ելումն *s.* proceeding, emanation, birth, emission.

Ելումուս *S.* Ելեմուսք.

Ելումդն, ընդան *s.* carbuncle, boil; pimple, blister, bubo, malignant tumour; - ելանեւ, հանեւ յանթն, to form a gathering under the arm-pits; - քան-գակաց, alto-relievo.

Ելք, ելից *s. pl.* elevation, ascension; act of going up; gushing out; issue, exit; proceeding, emanation, birth, production; end, term; effect, event, success; resort, resource; the east, sun-rise; disbursement, current expenses; death, decease; opening, aperture, market; excrement; - հնարից, means, expedient; - ճանապարհի, the turning of the street; - ի կենաց, յաշխարհէ, decease; - ձախողակ, յաջողակ, disaster; success; -, Գիրք ելից, Exodus; գելս իրաց գտանեւ, իմանալ, հնարել, խորհել, յարգարել, to devise, to find means, to remedy; յելս արեւու, առաւել, առւ. at sun-rise, at day-break, at dawn; յելս գարնայնոյ, towards the end of spring; ելս ի մտի գնել, to bethink one's self, to reflect, to exercise one's ingenuity, to find a means; առ ելեւք սահմանաց նոցա, at their bounds, limits, confines; յարեւմտից ի յելս արեւու, յելից մինչեւ ի մուտս, from east to west; եկաց նա զհազար ամաց ելս, he lived a thousand years; յելս պիտոյիցն է, he is in the privy; ուղիւ -, *ast.* right ascension.

Եկ *s.* act of coming, arrival.

Եկ, աջ *s. a.* alien, foreigner; external; -ք, income; ի վերայ -ք, accident, misfortune. [come now!]

Եկ, - բեր! - գու! int. come on!

Եկակոյ *a.* summoned, cited; - առնել, to summon, to cite, to go to law.

Եկամուտ, մտից or **այ** *s. a.* revenue, income, settled income, annuity, interest, rent; proselyte, neophyte; foreign, extrinsic, exotic, false; -ք արքունի, finances; - տարեկան, revenue, annual income; ստանալ զն, to receive one's income.

Եկաւոր, այ *a.* that comes, foreign.

Եկաւորեմ, եյի, Եկաւորիմ, եյայտ. to come. [arrival.]

Եկաւորութի, եկելութի *s.* coming, **Եկեղեցախորան** *s.* field or camp-chapel.

Եկեղեցական *a.* ecclesiastic, belonging to the church; *s.* ecclesiastic, clergyman.

Եկեղեցականութիւն *s.* clericalism; holy orders; թողուլ զ-, to abandon the career or state of a clergyman, to throw off the surplice or the cowl.

Եկեղեցականազուտ or **կողպուտ** *a.* sacrilegious, despoiler of the Church. **Եկեղեցանամ, աջայտ.** to assemble, to be convoked.

Եկեղեցապահ, -պան *S.* Եկեղեցական. **Եկեղեցապատուում մատենագիր** *s.* historian of the Church, ecclesiastic historian.

Եկեղեցացուցանեմ, ուցի *va.* to assemble, to convoke.

Եկեղեցական *S.* Եկեղեցական.

Եկեղեցի, զայ, յեայ *s.* church, assembly of the faithful; temple consecrated to God; assembly; զինուորեալ -, the church militant; յալթական -, the church triumphant.

Եկեղեցական, այ *s.* church-warden; patron of a church; sacrist.

Եկեղեցականութի *s.* office of church-warden; office of patron of a church, of a sacrist. [of a church.]

Եկեղեցորհնէք, նեայ *s.* consecration

Եկեղեցապատուում *s.* Ecclesiastes or the Preacher; Ecclesiasticus (book).

Եկեան *s.* thistle; chard.

Եհ, եհէ int. oh!

Ել *S.* Իւլ.

Եղաք, այ *s.* way; means.

Եղական, այ *a.* created, made.

Եղականապէս *ad.* with creation; like a created being.

Եղականացուցանեմ, ուցի *va.* to create, to cause to exist.

Եղաման *s.* cruet, vial for oil.

Եղան, այ *s.* fork, pitch-fork.

Եղանակ, այ *s.* mode, modification; form, formule, make, manner, way; sort, kind, quality, condition, conduct; means, expedient; turn, trick; *mus.* air, tone, modulation; time, measure; *gr.* mood; - տարւոյ, season; անգործ -, dead season.

Եղանակաւոր *a.* harmonious.

Եղանակաւորեմ, եյի *va.* to modify.

Եղանակաւորումն *s.* modification.
Եղանակեմ, Եջի *va.* to sing harmoniously.

Եղանիմ, Եղե or Եղայ *vn.* to be, to become, to be created; to happen; - ուրեք, to sojourn; - ընդ կնիք, to know a woman; Եղեցի լոյս եւ Եղեւ լոյս, let there be light! and there was light; Եղեցի or Եղեցի Եղեցի, amen, so be it, be it so; Դի Եղեցի, God forbid!

Եղանութիւն *s.* creation; being, creature.

Եղոր, աջ *sf.* spouse, wife.

Եղորամայր *S.* Եղերամայր.

Եղարկեմ, Եջի *va.* to anoint, to oil.

Եղայր, բօր, բարց *s.* brother; մեծ, աւագ, երեց -, eldest -; կրտսեր -, youngest -; - հօր or մօր, uncle; աշխատար -, lay -; - ի Քրիստոս, - in Christ-Jesus.

Եղայրաբար *ad.* fraternally, brotherly; - կեալ ընդ միմանս, to live together like brothers.

Եղայրագիր, գրի *s.* adopted brother.

Եղայրագաւ, գրաւ *S.* Եղայրասպան.

Եղայրական *a.* fraternal. [ber.

Եղայրակից *s.* fellow, fellow-member.

Եղայրակցութիւն *s.* fraternity, brotherhood; fellowship. [member.

Եղայրանամ, ապայ *vn.* to be fellow-

Եղայրանոց *s.* monastery.

Եղայրասեր, սիրաց *a.* that loves his brother. [deceives his brother.

Եղայրասպան *a.* fratricide, that

Եղայրասպանութիւն *s.* fratricide, murder of a brother. [brother.

Եղայրատեաց *a.* that hates his

Եղայրատեցութիւն *s.* hatred, ill will towards a brother. [hood.

Եղայրութիւն *s.* fraternity; brother-

Եղայրսիրութիւն *s.* charity, brotherly love.

Եղորոս *s.* bol. hellebore.

Եղորորդեակ, եկաց, Եղորորդի, բաց or գեաց *s.* son of a brother; nephew.

Եղեմն, զեմն *s.* hoar-frost, rime, frost; Խանել Եղեմն, to drizzle.

Եղերոս *S.* Եղերոս.

Եղեանքանակ, աջ *a.* dwelling in places planted with reeds or canes.

Եղեանխունի *s.* sweet calamus.

Եղեանխախիւ *s.* heap of broken canes.

Եղեանանեւ *a.* in the form of a cane.

Եղեանաջաբ, -պուրակ *s.* reedy fen; place planted with canes.

Եղեանացուկ *s.* walking stick, cane.

Եղեանափող *s.* pipe, flute.

Եղեանափրփուր *s.* species of aquatic vegetation found in stagnant pools.

Եղեանեայ *a.* made of cane; - գաւազան, cane, stick made of cane.

Եղեանիկ *s.* small cane.

Եղեանուտ *a.* reedy; *s.* reedy fen.

Եղերութիւն *S.* Եղանութիւն.

Եղեմնախառն *a.* loaded with hoar frost, frosty. [drizzling rain.

Եղեմնախար *a.* drizzled, spoilt by

Եղեմնապատ *a.* covered with drizzling rain.

Եղեմնարկու *a.* that casts, produces drizzling rain.

Եղեմնաբար *S.* Եղեմնաբար.

Եղեմն, ուն or բան, երունք or Եղերք *s.* rascality, offence, misdeed, malice, crime, wickedness, fatality; catastrophe; յ- անկեղծանալ, to commit a crime; - գտանել, to experience misfortune, losses; to risk, to be in danger. [ed, rascally.

Եղեմնագործ, աջ *a.* flagitious, wicked.

Եղեմնագործութիւն *s.* villany, wickedness, heinous crime.

Եղեմնական, յին, -ւոր *a.* flagitious, wicked, rascally; bad, malicious; enormous, atrocious.

Եղեմնութիւն *s.* rascality, wickedness.

Եղեր, Եղերք, բունք *s.* complaint, lamentation; tragedy.

Եղերական *a.* mournful, dismal, dreary; lamentable, plaintive; tragic; - կատակերգութիւն, tragi-comedy; - վախճան, մահ, tragic end or death; - տեսիլ, tragic, sad spectacle, tragedy.

Եղերամայր *sf.* weeper, mourner.

Եղերդ, Եղերդակ, աջ *s.* wild lettuce; succory, endive.

Եղերերգակ, -գական *a.* elegiac.

Եղերերգու, աջ *a.* elegiac; *s.* elegist.

Եղերերգութիւն *s.* funeral song; elegy.

Եղեւին, եւնոյ *s.* pine; fir; cedar; mugwort, artemisia; kidney-bean; southernwood.

Եղեանափայտ, ից *s.* cedar; cedar wood; fir-tree; fir-wood.

Եղեանափայտեայ, Եղեանեայ, նէից, Եղեանի, նեաց *a.* cedrine.

Եղեդ, եղեգի *s.* endive, succory.

Եղեգն, զեգանց *s.* reed, cane; pen; stem, stalk of corn; rush; straw, stubble; perch, pole; sweet calamus; walk-

ing-stick, stick, cane; - *ապակադր-ծայ*, glass-blower's pipe, blowing-iron, bunting-iron; - *շաքարի*, sugar cane; - *հնդկային*, bamboo; - *սարրաքանական*, (glass or brass) blow-pipe.

Եղեգնաշաքար *s.* sugar-cane.

Եղեգնիկ, etc. *S.* *Եղեգնիկ*, etc.

Եղի, *Էղւյ* *s.* green corn; - *խան-ձեւ*; roasted corn or grain; *S.* *Մուրկ*.

Եղիճ, *Եղինճ* *s.* *bot.* nettle; *Եղան* -, indigo; *Էղճի սերմն*, *bot.* ivy.

**Եղիշյ* *a.* delicate, tender; smooth, glossy.

Եղիսական or *Եղիսեան դաշտք* *s.* Elysian fields.

Եղիցի *S.* *Եղանիմ*; - *Թէ*, suppose, supposing that, that being supposed.

Եղծ *s.* destruction; refutation; *a.* spoil, corrupted, misshapen, bad; - *չէղծ* *ad.* disorderly, confusedly.

Եղծագործ *a.* ruinous, corruptive, destructive, noxious.

Եղծագործիմ, *ծեցայ* *vn.* to fall, to ruin, to decay, to crumble, to be destroyed by time or accident.

Եղծագործութիւն *s.* wicked action, iniquity.

Եղծական, *Եղծանելի* *a.* corruptible; fragile; that may be effaced.

Եղծանեմ, *Էղծի* *vn.* to corrupt, to spoil; to vitiate, to destroy, to ruin, to undo, to efface; to erase, to scratch out; to disfigure; to abolish, to abrogate, to annul, to cancel; to disconcert, to put out of tune, to disorder; to overthrow; to waste; to notch, to mar, to choke, to bruise; to cross out; - *զկեանս ի չմխարուծենէ*, to deprive one's self of, to shut one's ears to the truth.

Եղծանիմ, *Էղծայ* *vn.* to corrupt, to spoil, to destroy; to disfigure.

Եղծանուտ *S.* *Եղծական*.

Եղծեմ, *ծեցի*, *Եղծում*, *ծի* *S.* *Եղծանեմ*. [destroyer.

Եղծիչ *a. s.* destroying, destructive; *Եղծուած*, *ոյ*, *Եղծումն* *s.* corruption,

depravity, decay; destruction, extinction; blot, erasure; abolition, abrogation; *յ- եւ յապականութիւն հասուցանել*, *յ- զնէ*, to destroy, to ruin, to annihilate; *յ- աւերանաց բերիլ*, *յ- զնիլ*, *մաանիլ*, to waste one's self, to throw one's self away, to consume one's self, to wear one's self out; to faint.

Եղի *a.* lukewarm, tepid.

Եղկական *a.* plaintive, mournful.

Եղկանամ, *ացայ* *vn.* to cool, to become tepid. [tepid.

Եղկայուցանեմ, *ուցի* *va.* to make

Եղկելի *a.* lamentable, deplorable, unfortunate, miserable.

Եղկութիւն *s.* misfortune, misery, disaster, calamity: lukewarmness.

Եղձանամ, *ացայ* *vn.* to implore, to beseech, to conjure.

Եղն, *Էղն*, *Էղանց* *sf.* hind; roe.

Եղնգնաքար, *աց*, *Եղնգնեայ քար* *s.* onyx, sardonyx.

Եղործ, *ուց* *s.* fawn.

Եղուկ *s.* disgrace, misfortune, disaster; *a.* wretched, unhappy, miserable, unfortunate; *intl.* alas! what a pity! how unlucky! - *ղիւ!* - *եմ եւ!* woe is me! wretch that I am! oh! how unfortunate I am! unlucky me! - *ս կարգայ անձին*, to believe one's self unfortunate; *յ- անկանել*, to supplicate, to entreat, to beseech, to expose one's griefs, to pray, to implore on hended knees.

Եղունգն, *Էղնգանց* *s.* nail; claw, talon; hoof: onyx.

Եղուչ *s.* hinderance, obstacle.

Եղուտ, *Էղտի* *a.* substantial.

Եղէրադեղ *a.* horned, having fine horns.

Եղէրախեւ *s.* gutta-percha.

Եղէրականիթ *s.* rhinoceros.

Եղէրաւոր, *աց* *a.* horned.

Եղէրեայ, *Էաւ*, *Էայց* *a.* horny, cornuous; *s.* trumpet, horn.

Եղէրենի *s.* carob-tree; carob-bean.

Եղէրիկ *s.* cerastes, horned serpent: cornelian: *a.* brazen-faced, bold, shameless. [-, the stag bells.

Եղէրու, *աց* *sm.* stag; hart; բառաչէ

Եղէրուաքաղ, *ից* *s.* chimæra, fabulous monster.

Եղէրուկ, *րկաց* *s.* tame jack-daw.

Եղէրցեմ, *Էցի* *va.* to butt (as a ram); to gore.

Եղիւր, *ըւր*, *ըրաց* or *ըրց* *s.* horn; huntsman's horn, French horn; vessel or cup made of horn; salient angle: power, force; glory, honour, praise: *cupping-glass: *bot.* carob-bean: *chem.* retort; - *խողովակաւոր*, tubulated; - *ածել* *S.* *Եղէրցեմ*; to puff one's self up with pride; to threaten, to menace; - *ամբառնալ*, բարձրացուցանել *ըս*, *համ*.

բանալ ի բարձունս զ-ս, բարձրանալ
եղևր ամբարտաւանութեան, to lift
up the horns, to become insolent, ar-
rogant, proud, tyrannical; to raise
one's crest, to rebel; փշրել, խորտակել
է ամբարտաւանութեան, to break
the horns, to humble, to humiliate, to
break down, to lower the pride; -
փրկութեան խմբ, horn of my salvation;
reliance, support, strength, prop;
բարձր եղիցի - արդարոյ, the just shall
lift up his head; the righteous shall
be exalted.

եղևրաբոյս *a.* horned, cornigerous.

եղևրիկ, etc. *S.* եղևրիկ, etc.

Եղևր *S.* Աղաւթ.

Եմ, ես, է. էի, էիր, էր. Էր. իցեմ.
էկէ, եալ. *v.* auxiliary. to be; է զի.
էր զի, է ուրէք, է երբէք զի..., some-
times; it happens, it turns out; ես եմ
Աստուծո՛ր որ Էմ, I am that I am;
ես եմ ես եմ նոյն որ ջնդեմ, I am, it is
I, it is I who blot out and pardon;
առ փոջ էին երկու որդիք, a certain
man had two sons; էր ամաց երկուս-
անից, he was twelve years old; յու-
ակեմ, I am eating.

Եմակ, այ *s.* dark or obscure place,
valley, side. [pallium.

Եմփորոն, ի. աւ. Եմփորոս *s.* pall,

Եմ *pr.* under; *S.* Ընդ.

Եմադրաբար *ad.* hypothetically.

Եմադրական *a.* hypothetical.

Եմադրեմ, էցի *va.* to submit, to
subdue, to subject: to suppose, to
presuppose.

Եմադրութիւն *s.* submission, sub-
jection; supposition, assertion, demand;
hypothesis.

Եմալուսնեայ *a.* sublunary.

Եմակայ, ից *s.* subject.

Եմակայական *a.* hypostatical;
constitutive. [to exist.

Եմակայանում, այցայ *տ.* to subsist;

Եմակայացուցանեմ, ուցի *va.* to
cause to subsist or exist.

Եմակայութիւն *s.* existence; hy-
postasis.

Եմակէտ *S.* Ստորակէտ. [mission.

Եմաձգութիւն *s.* subjection, sub-

Եմալ *s.* chem. basic salt, subsalt.

Եմամիայ, ի. *s.* hyphen, mark of
division of a word (.)

Եմանրակ *s.* subclavian.

Եմեղէս *s.* eel.

Եմեր *s.* towel.

Եպարքոս, այ *s.* prefect; viceroy,
vizier. [royalty, vizirate.

Եպարքոսութիւն *s.* prefecture; vice-

Եպենէս, ի *s.* pinna-marina.

Եպերանք *s.* pl. blame, contempt.

Եպերելի *a.* reprehensible.

Եպերեմ, էցի *va.* to blame, to despise.

Եպերիչ *a.* *s.* blamer, contemner.

Եպերումն *S.* Եպերանք.

Եպիկուրեան *s.* epicurean.

Եպիմանիկոս *s.* sacerdotal maniple.

Եպիսկոպոս, այ *s.* bishop.

Եպիսկոպոսական *a.* episcopal.

Եպիսկոպոսակից *s.* suffragan, com-
panion of a bishop.

Եպիսկոպոսանիւս *a.* where a bishop's
see is; - էկեղեցի, cathedral.

Եպիսկոպոսանոց *S.* - արան.

Եպիսկոպոսապետ *s.* archbishop.

Եպիսկոպոսապետութիւն *s.* archbi-
shopric. [bishop's palace.

Եպիսկոպոսարան *s.* bishop's see,

Եպիսկոպոսեան *s.* pl. the bishops.

Եպիսկոպոսութիւն *s.* episcopate,
dignity of bishop, bishopric.

Եռ *s.* ebullition, bubbling: three; *a.*
boiling: third.

Եռարածին առնեմ *va.* to trisect.

Եռարաչի *s.* trinomial.

Եռաթիւ, -թուեան *a.* three, com-
posed of three numbers; ternary.

Եռաթթուիկ *s.* tritoxide.

Եռածանի *S.* Երեքծանի.

Եռալուսեակ *a.* chem. triphanous.

Եռալուսեան *a.* having three lights.

Եռականգուն *a.* of three cubits or
fathoms.

Եռակերպ *a.* chem. trimorphous.

Եռակրճիկանոց *a.* furnished with
three couches or seats.

Եռակի *ad.* trebly.

Եռակողմեան, -կողմն *a.* trilateral.

Եռահատոր *a.* in three volumes.

Եռահիւսակ, -հիւսեակ *a.* that
consists of three things or words; -
նուագ, trisagion.

Եռահրաշ *a.* wonderful, astonishing,
surprising.

Եռաձեղ *a.* having three branches.

Եռամ, այցի *տ.* to boil; to bubble;
to shudder; to swarm; to crawl.

Եռամեակ *a.* of three times or
measures.

Եռամասն, -մասնեայ *a.* that consists
of three parts; tripartite.

Եռամիայ, -մեան *a.* triennial.

Եռամեծ *a.* supreme, very great; trismegistus.

Եռամիլիոն, *ից s.* trillion. [months.

Եռամեակ, եկի *s.* quarter, three

Եռամեայ *a.* of three months; - Ժամանակ, term of three months, quarter. [mar. three-decker.

Եռայարկ *a.* of three stories (house);

Եռանդ, *ի s. ad.* two days ago, day before yesterday. [fervently, devoutly.

Եռանդազին *a.* fervent, ardent; *ad.*

Եռանդեան *a.* of yesterday.

Եռանդն, դեան *s.* ardour, heat; warmth, bubbling, ebullition, over-heating, effervescence; fervour, fire, fury, rapture, zeal, devotion; activity, vivacity, vigour; abundance; - մտայ, enthusiasm; - անեղ ուսեք, to inspire one with ardour; - մարտի, ardour for battle. [ous, eager.

Եռանդնալից *a.* fervid, ardent, zeal-

Եռանդնակայծակ *a.* sparkling; fiery.

Եռանդնաշարժ *S.* Եռանդնոս.

Եռանդնասեր *a.* devout, spiritual.

Եռանդնոս, այ *a.* boiling, hot; fervent, ardent; fiery, spiritual; devout.

Եռանդուն *S.* Եռանդն.

Եռանդուն *S.* Եռանդնոս.

Եռանկիւն *s.* triangle. [trical.

Եռանկիւնաչափական *a.* trigonome-

Եռանկիւնաչափութիւն *s.* trigonometry.

Եռանկիւնի *a.* triangular.

Եռանկեայ *a.* of three persons.

Եռանուն *a.* of three names.

Եռաչափ *a.* verse of three measures; *s.* trimeter. [times.

Եռապատիկ *a.* triple; *ad.* trebly, three

Եռապատկեմ, եցի *va.* to triple.

Եռապատկութիւն *s.* trebleness, triplicity, triplication.

Եռապետ, այ *s.* triumvir.

Եռապետական *a.* triumviral.

Եռապետութիւն *s.* triumvirate.

Եռալանկ *a.* trisyllabical; triphthong.

Եռատեսութիւն *s.* phys. triptopy.

Եռատուութիւն *s.* math. trisection.

Եռասրոյ *a.* divided into three parts, divided trebly, trisected.

Եռացեալ ակն *S.* Սուտակն.

Եռացումն *s.* chem. boiling, ebullition; *S.* Եռանդն.

Եռացուցանեմ, ուցի *va.* to make to boil; to warm, to give heat; to make to swarm or crawl.

Եռացուցիչ *s.* mech. boiler, water-space (in the steam-engine).

Եռիկ *s.* priest.

Երան *s.* melody, song.

Երորանի *s.* tripod, trivet.

Երօրեայ *a.* triduan, of three days.

Եր, իմ, ինձ *pron.* I; Ես ինքն, myself; յինչն կողմանէ, as for me, for my part; ըստ իս, in my opinion; ահա-սիկ ես, here I am, here am I; Ես եմ, it is I; ոչ եմ ինձ և յիս, I am beside myself, distracted, I am not master of my self-possession, I am driven mad.

Երեղակալ, այ *s.* lieutenant, vicegerent; successor; *a.* stationary, firm, stable.

Երեղաշարժ *s.* mech. movable, travelling steam-engine; locomotive.

Երեղապալ, այ *s.* vicegerent, vicar.

Երեղապալութիւն *s.* lieutenantancy.

Եր ընդ եւ *ad.* very soon, as soon as, immediately; եւ դեռ, successive-ly, by degrees.

Եղ, ետեղ *s.* place, spot, stead; ա. ետեղ *ad.* there, in that very place, in the same place; immediately, directly, forthwith; Է առնու, to stop, to cease to go. [S. Էր.

Եր, be; ող - , live, fare thee well;

Երագ, ի, դք or ունք *a.* quick, nimble, prompt, rapid, swift, current; - - or -u *ad.* quickly, currently; very soon.

Երագարար *S.* Երագ *ad.*

Երագադիր *S.* Արագադիր.

Երագաճայ *a.* that goes, that walks quick, rapid, prompt.

Երագայ *S.* Արագայ.

Երագաթռիչ *S.* Արագաթռիչ.

Երագալուր *S.* Արագալուր.

Երագախաղաց *S.* Արագախաղաց.

Երագածագ *a.* that points, that begins to appear soon. [fied.

Երագահալ *a.* soon thawed or lique-

Երագահաս *S.* Արագահաս.

Երագաճեմ *a.* that runs rapidly (steed). [ingenious, sly.

Երագամիտ *a.* subtle, brisk, cunning,

Երագամտութիւն *s.* subtilty, slyness.

Երագայեղ *a.* soon changed.

Երագանցուկ *S.* Վազանցուկ.

Երագաշարժ *S.* Արագաշարժ.

Երագապէս *ad.* quickly, rapidly.

Երագապէս *a.* that darts forward, that runs quick, quick.

Երագասխալ *a.* that fails, soon or easily mistaken.

Երագալսեման *a.* that passes, that dies soon, transitory, transient.

Երազաւեր *a.* soon ruined.
Երազափոյթ *a.* quick, nimble, prompt, diligent.

Երազափոփոխ *S.* Երազայեղ.
Երազաբայլ *S.* Արազաբայլ.
Երազեմ, **էջի տա.** to make haste, to hasten; to double the pace, to go quicker, to run, to trot; to accelerate, to hasten, to press.

Երազընթաց *a.* quick, that runs quick, nimble, swift.

Երազոտն *a.* light or swift of foot; brisk, nimble.

Երազութիւն *s.* quickness, celerity, velocity, swiftness; expedition; acceleration; frequency; *phys.* velocity, speed; - **անկիւնային**, angular, circular velocity.

Երազումն *s.* velocity, swiftness; haste, hurry; acceleration.

Երազ. *ոց s.* dream; fancy; vision; - **անտանել.** to dream, to have a dream, to dream a dream; **էւ ոչ յի անգամ տեսնել.** not even to dream of; **գեղեցիկ -ս տեսնել.** to have pleasant, or bright dreams; **ցնորք զանազեղի իշխան -ոց.** spectres or monstrous visions, dreadful, ghastly, frightful dreams; **յ-ս լինել յի անցք անցանել.** to have a nocturnal pollution, a lascivious dream; - **է կեանք մարդոյ,** life is but a dream.

Երազագէտ *a. s.* that explains dreams.

Երազագիւթութիւն *s.* oneiromancy.

Երազակոծ *S.* Երազափործ.

Երազահան *S.* Երազահմայ; - **երազոց,** dreamer, visionary. [*dreams.*]

Երազահանութիւն *s.* explanation of **Երազահմայ** *s.* oneirocritic, diviner by means of dreams; - **լինել.** to divine by means of dreams.

Երազայոյզ *a.* fanatical, visionary.

Երազանամ *S.* Յերազանամ.

Երազատես *s.* dreamer; visionary, enthusiast, fanatic.

Երազացոյց *a. s.* that shows, that explains dreams.

Երազափործ *a.* subject to pollution during sleep.

Երազափործութիւն *s.* pollution which happens during sleep.

Երազընդհան *S.* Երազահան.

Երազիմ, **գեցայ տ.** to dream, to fancy, to see things in a dream.

Երազող *s.* dreamer.

Երաժիշտ, **ժըշտաց** *s.* musician, composer; music; - **քն**, the Muses.

Երաժշտակ *s. a.* singer.

Երաժշտական *a.* musical; *s.* musician; - **ն**, music.

Երաժշտականութիւն *s.* music.

Երաժշտապետ *s.* music-master; chief of musicians, leader of the band.

Երաժշտարան *s.* academy of music; music-school.

Երաժշտեմ, **էջի տ.** to play music.

Երաժշտութիւն *s.* music; - **առնել.** to play -; **ձայնական, գործիական** -, vocal, instrumental -.

Երախ, **աց** *s.* mouth, muzzle.

Երախակալ, **աց** *s.* haft, hilt.

Երախաձգութիւն *s.* act of leading by the mouth. [*catechumen.*]

Երախայ. **ից** *s.* child, little boy, babe;

Երախայանամ, **ացայ տ.** to cause one's self to be instructed in the mysteries of the faith.

Երախայացուցանեմ, **ուցի տ.** to instruct in the mysteries of the faith, to catechise, to teach the catechism.

Երախայութիւն *s.* state of a catechumen. [*first-fruits.*]

Երախայրիք. **րեաց** *s.* early fruits,

Երախան, **աց** *s.* assembly, company, circle, banquet, table-companions; **բազմել -ս -ս,** to sit down by companies or groups; - **ք.** mouth, lip.

Երախանիմ, **եցայ տ.** to eat by companies. [*etc.*]

Երախան, **աց** *s.* muzzle (for dogs,

Երախտադէտ *a.* thankful, grateful; - **լինել.** to be thankful, grateful.

Երախտագիտութիւն *s.* thankfulness, acknowledgment, gratitude.

Երախտագիւտ *a.* favoured, that has received a favour, a kindness, a benefit.

Երախտագործ, **աց** *a.* beneficent, obliging. [*grateful.*]

Երախտակորոյս *a.* unthankful, un-

Երախտահատոյց *a.* that recompenses, grateful; - **լինել.** to be thankful; - **ք.** *s.* thankfulness. [*կորոյս.*]

Երախտամոռ. - **մոռաց** *S.* Երախտա-

Երախտանիք *s.* act of reminding some one of benefits received.

Երախտապարգէւ *S.* Երախտաւոր.

Երախտապարտ *a.* obliged; - **լինել.** **դաւանել ումէք,** to be obliged, indebted,

or to owe obligations to some one; - **առնել, կացուցանել զլք,** to oblige a person highly.

Երախտապարտութիւն *s.* obligation.
Երախտառու *S.* Երախտագիւտ.

Երախտաւոր, *այ a.* thankful; *s.* benefactor, beneficent, obliging.

Երախտաւորիմ, *էցայ տ.* to be favoured, to receive benefits.

Երախտաւորութիւն *s.* bounty, beneficence, obligingness.

Երախտեմ, *էցի տ.* to remind some one of benefits received.

Երախտիք, *տեայ s.* favour, kindness, benefit, service, pleasure; - *առնել*, to oblige, to please, to do an act of kindness, to deserve well, to favour.

Երակ, *այ s.* vein; string, filament, fibre; metallic vein; slender thread; pulse; *պնդել զ-ս*, *զննել զթնդիւնս -ի*, to feel the pulse of; *զարկ*, *թնդիւն -ի*, beating, throbbing; - *առնուլ*, *հատառնել*, to breathe a vein, to bleed, to let blood; *զննել զ-*, *ից*, to sound.

Երակաբուն *s.* vena cava.

Երակահատ, *այ s.* bleeder; lancet.

Երակահատութիւն *s.* blood-letting, phlebotomy, bleeding.

Երակալից *a.* veiny, veined.

Երակաձեւ *a.* in form of a vein.

Երահ, Երահիկ *a.* glorified; delighted.

Երամ, *ոց, ից or այ s.* troop, flock; assembly, company; *a.* gathered, assembled; - *ad.* in several troops, in company; - *Թռչոց*, flight; - *հօտից*, *անդեպց*, flock, herd.

Երամախմբիմ, *էցայ տ.* to go in a flock, in company, to associate. [flock.

Երամախմբեալ, - *խումբ a.* *ad.* in a Երամակ, *այ s.* herd, flock, cattle; - *ձիոց*, stud; - *այծից*, *ոչխարաց*, flock of goats, of sheep; - *խոզից*, herd of swine. [sociable.

Երամական *a.* that goes in company,

Երամակապան, *այ s.* shepherd.

Երամակից *a.* of the same flock, or company. [of children.

Երամաղ, *ի*, Երամաղի, *զ-ոյ s.* a troop Երամանամ, *այցայ տ.* to assemble in troops, to flock, to go in company.

Երամապետ, *այ s.* chief, keeper of a flock, or herd, shepherd.

Երամապետութիւն *s.* state of a person at the head of a troop.

Երամատէր *a.* social, loving its own kind or species.

Երամացուցանեմ, *ուցի*, Երամեմ, *էցի va.* to assemble in company, to gather together, to associate.

Երամովիւն, - *օրէն ad.* in company, in several troops.

Երանաւորն *a.* happier, very happy.

Երանալից *a.* happy, full of felicity.

Երանական *a.* happy, blissful; beatific. [fortunate.

Երանանամ, *այցայ տ.* to be happy,

Երանաշնորհ *a.* happy, blessed.

Երանատուր *a.* that gives, announces felicity.

Երանացուցանեմ, *ուցի va.* to beatify.

Երանացուցիւ *a.* beatific.

Երանացուցումն *s.* beatification.

Երանաւետեալ *a.* happy; that is declared happy.

Երանաւետեմ, *էցի va.* to make happy; - *իմ տ.* to be happy.

Երանաւէտ *S.* Երանալից.

Երանաւոր *S.* Երանելի.

Երանգ, *ոց or այ s.* dye, colour, hue; - *ad.* in many colours, variegated.

Երանգեմ, *էցի va.* to colour, to stain.

Երանգիւ *s.* colourist; colourer.

Երանեալ *a.* happy; - *է պր որ*, blessed is the man that. [Fortunate.

Երանեակ *S.* Երանելի; *ոք*, Felicity,

Երանելի *a.* happy, blessed; - *առնել*, to make happy; - *լինել*, to be happy.

Երանեմ, *էցի va.* to declare happy, to felicitate.

Երանի *a.* *int.* happy! *s.* *S.* Երանութիւն; - *Թէ*, if it please God! would to Heaven! - *իմն որ*, happy he who; - *քեզ*! how happy you are! lucky fellow! fortunate man! - *սալ*, - *ս կարգաւ ու մէք*, to deem or consider some one happy.

Երանիկ *S.* Երանեակ.

Երանութիւն *s.* felicity, happiness, beatitude; - *ք աշխարհի*, fortune, wealth;

- *ք Տեառն*, the beatitudes of J. C.; - *քո*, *ձեր*, *իւր*, thy, your, his blessedness, your holiness; Your Grace.

Երանուհի *af.* happy; blessed; *ոք*, Fortunate.

Երանք, *նայ s. pl.* groin; loins, reins; hip, haunch, thigh; knees; lap; *առաջակողմն -նայ*, mons Veneris; *քունջ -նայ*, groin; *երանել յ-նայ ուրուք*, to be born of, to spring from the loins of; *լինել յ-նա հօր իւրոյ*, to be yet in the loins of his father; *զ-նա ածել է զերայ*, to infork, to mount, to ride.

Երաշխ *a.* *S.* Աշխէտ.

Երաշխ, *ից*, Երաշխիք, *խեայ s.* pledge, caution, guarantee; *յ-իւի առնուլ*,

առնել, to take in pledge; to give caution, to become bail, to answer for, to become security for.

Երաշխաւոր, *այ* *s.* pledge, guarantee, surety, answerable, responsible; assurer, certifier; - **լինել**, *կալ*, to be, to become surety or guarantee; *S.* **Երաշխաւորեմ**.

Երաշխաւորեմ, *էջի* *vn.* to guaranty, to bail, to promise, to become answerable, to assure.

Երաշխաւորութիւն *s.* guarantee, gage, bail, assurance, protestation, promise, surety; **առլ զանձն** or **անկանել յ-**, *S.* **Երաշխաւորեմ**.

Երաշխեալ, *խեւք* *s.* torment, great pain, trouble; scar, seam; wound.

Երաշա, *ի* or *այ* *a.* dry, arid, parched; *S.* **Երաշաութիւն**.

Երաշաահաւ *s.* tom-tit, tit-mouse.

Երաշանամ, *ացայ* *vn.* to dry, to become dry (speaking of earth or air).

Երաշաութիւն *s.* dryness, aridity.

Երասան, **Երասանակ**, *այ* *s.* bridle, curb, rein, snaffle; halter; scatch, bit; - **արկանել**, to bridle, to put on a halter.

Երասանակալ *a. s.* that holds the bridle or the rein, coachman, driver; conductor, leader. [*pany.*]

Երասա, *էյ* or *ույ* *s.* assembly, com-

Երասանք *s.* buttock, arse, fundament; **Հարկանել զ-նս**, to flog; **Հարուած**, **զան -նաց**, flogging; **Հարկանել զ-նս**, to be subject to, or afflicted with hemorrhoids.

Երասայ *S.* **Արասայ**.

Երբ, **Երբի**, **զերն** *s.* time, moment, hour; *ad.* when, in what time; - **եւ է**, no matter when; -? **աւ** -? when? **յ-**? **ժնէ յ-**? or **յ-**? how long? - **իցէ՛ զի**, please God! o! when shall I be! when will it be that!

Երբեմն *ad.* sometimes, now and then, from time to time; - **էր -**, **յ- ժամանակի**, once, in days of yore, in bygone times, of old, of yore, already, formerly, in time past; - ..., - ..., now ..., now ...; at times ..., at other times ...; some-times..., some-times...; at one time..., at another; one while... another while; - **այս ինչ -ան ինչ**, now one thing, now another.

Երբեք *ad.* sometimes, from time to time; never, at no time; - **ու -**, **ժ -**, never, no, not, for ever; **ու - էկեացէ**, - **ու էկեացէ**, he will never

come; **ժ -**, - **ժ զանար**, do not refuse him; **է -**, **էր -**, - **է**, from time to time, now and then, ever and anon; - **ուրեք**, sometimes.

Երբուծ, **բծոյ** *s.* breast of an animal.

Երգ, *ոյ* *s.* chant, song, canticle; air; hymn; recitative; ballad; canto; language, voice; - **Համառու**, canzonet; - **ս առնուլ**, to sing; **յ- արկանել**, to sing or compose a song; to make songs on, to lampoon; **յ- անկանել**, to be the subject of a song; - **անհեղեղ**, bad song; **Նուագարան -ոյ**, musical instrument; - **Երգոց**, the song of songs, the song of Solomon.

Երգարան, *էյ* *a. s.* ballad-maker, singer; singing.

Երգարանեմ, *էջի* *vn.* to sing, to celebrate, to praise.

Երգարանութիւն *s.* song, canticle, hymn; praise. [*writer.*]

Երգագիր *s.* book of songs; song-

Երգագրութիւն *s.* song-writing; song, praise. [*pose songs.*]

Երգագրեմ, *էջի* *va.* to make or com-

Երգակ *S.* **Երգեցիկ**.

Երգակից *s.* that sings together or

with another; - **լինել** *S.* **Երգակցիմ**.

Երգակցիմ, *էցայ* *vn.* to sing together,

to accompany. [*accompaniment.*]

Երգակցութիւն *s.* song in company,

Երգահան *s.* tragic poet; *mus.* com-

poser. [*composer.*]

Երգայարդար *s.* comic writer; *mus.*

Երգարան *s.* singing book; place of songs; musical instrument; - **աարա-**

բանական, chemical harmonicon.

Երգեհոն *S.* **Երգիոն**.

Երգեմ, *էջի* *va.* to sing; to praise;

to play; - **Թռչնոց**, to warble, to chirp;

- **քնարաւ**, to play on the lyre. [*stress.*]

Երգեցիկ *s.* singer, songster, song-

Երգեցող *s.* singer; song-writer,

composer; musician; chorister.

Երգեցողութիւն *s.* singing.

Երգիծարան *s.* satirist; lampooner.

Երգիծարանական *a.* satirical.

Երգիծարանեմ, *էջի* *va.* to satirize,

to lampoon. [*acrimony.*]

Երգիծարանութիւն *s.* satire, taunt,

Երգիծական *a.* satiric, pungent.

Երգիծանեմ, **գիծի** *va.* to bite, to tear,

to jeer, to cavi, to nettle, to irritate.

Երգիծանիչ, **-նող** *a.* that blames,

that finds fault; mocking, taunting,

scoffing.

Երգիծանութիւն, -ծանր, -ծանուծն
s. laceration; sarcasm; satire, jeering,
taunting.

Երգիծեցուցանեմ, Երգիծուցանեմ,
S. Երգիծանեմ.

Երգիծն, աջ s. organ; -հարկանել,
to play on -.

Երգիծնահար, աջ s. organist.

Երգիչ, Երգող S. Երգեցող.

Երգութիւն s. act of singing; song,
canticle. [roof, house, family.

Երգ, ոջ s. dormer window, sky-light;

Երգակից a. s. neighbour.

Երգէջ s. dormer window.

Երգմազանց, էջ a. perjured, for-
sworn; -գտանիլ, լինել, to perjure one'
s self, to break an oath, to take a false
oath.

Երգմազանցութիւն s. perjury.

Երգմախոր, -կէր S. Երգմազանց.

Երգմակից s. conspirator, plotter.

Երգմահուռ a. swearer, that swears;
sworn. [juration, plot.

Երգմահուռութիւն s. conspiracy, con-

Երգմահար S. Երգմազանց.

Երգմահար լինիմ, Երգմահարիմ,
էջայ տ. to perjure one's self, to swear,
to utter oaths. [ութիւն.

Երգմահարութիւն S. Երգմազանց.

Երգմասեր s. a. swearer.

Երգմասուռ s. forswearer; S. Ստեր-
դումն. [serts on oath.

Երգմեղի s. the fact which one as-
Երգմեմ, էջի տ. to swear, to take
an oath.

Երգմեցուցանեմ, ուցի տ. to make
swear; -զգես, to conjure, to adjure,
to exorcise.

Երգմեցուցիչ s. exorcist.

Երգմեցուցութիւն s. exorcism,
adjuration, conjuration.

Երգմի s. oath; a. swearer; -առ-
նել, լինել, to swear, to affirm or ratify
by oath.

Երգմուրաց S. Երգմազանց.

Երգմարտութիւն s. false oath, perjury.

Երգնի S. Երգմեղի.

Երգնող, աջ s. swearer.

Երգնում, դուայ տ. to swear, to
take an oath; to curse, to detest;
սուռ - , to swear falsely, to perjure
one's self, to take a false oath; -
յանն իւր, to swear to one's self; -
յաւուռած, ի. դիս or ասուռածովք, to
swear by one's God, by all that is
sacred.

Երգութիւմ, էջայ S. Երգնում.
Երգութարդ, աջ or ոջ s. family,
house.

Երգումն, դման s. oath; սուռ - ,
perjury, false oath; - դնել, սուլ, to
take an oath; - տալ հաւատարմութիւն,
to take the oath of fidelity, to swear
fidelity; ստելչ, to take a false oath,
to break an oath; անհաստատ - , an
unstable oath, a drunkard's oath; ար-
ձակել, յերգմանէ, to unbind, to libe-
rate from an oath, to release from an
engagement.

Երեակ S. Երեկ.

Երեամ s. three years; a. of three
years; -, դ-, յ-, ad. in or during
three years, every three years.

Երեխայ, etc. S. Երախայ, etc.

Երեխայիք S. Երախայիք.

Երեկ s. eve, even, evening, after-
noon; the evening star; west; ընդ,
առ -ս, about or towards evening, at
the close of day; յ-ս կողմ, towards
evening; to the west; զօրն ց- , from
morning till night; դարձաւ օրն յ-ս,
the daylight fades, the day wanes, the
day is going down; որպէս or իբրեւ
յ-ն եւ յեռանդն, as heretofore; ընդ
-ս է, it grows late; S. Երեկ.

Երեկանամ, աջայ. Երեկեմ, էջի տ.
to amuse one's self until the evening,
to pass the whole day, to stay till the
evening; to remain, to pass the day;
- յանկողի, to sleep very late.

Երեկոյ, ի s. evening; ընդ -ս, ց-ն
ad. towards -; բարի -, good -, good
night.

Երեկոյանայ, կոյացաւ տ. imp. the
day is going down, the day wanes, it
is getting dusky.

Երեկոյի, Երեկոյին a. of the evening;
Երեկոյին, towards evening.

Երեկորեայ, էայց a. of the evening;
westerly; s. evening; յ-, ad. from the
evening; the evening; -ց ծով, the
Atlantic Ocean.

Երեկորեան a. of the evening; -
պաշտօն, vespers.

Երեկորի, ըւոյ, ըեայ s. evening; ad.
towards evening.

Երեկորին a. of the evening; ad. the
evening.

Երեկորեական, Երեկորեայ a. of the
evening; western; - պարտէզք, the
Hesperides.

Երեկութիւն S. Յերեկութիւն.

Երեկոյն *s.* evening; *a.* of the evening; *ad.* the evening, about or towards evening.

Երեկոթք . **Թից** , **Թիւք** *s.* night's lodging; - *առնել* , *առնուլ* , to take a night's lodging; to remain, to pass the night in some place.

Երեկորի *S.* **Երեկորի** . [trial.

Երեման , **մինից** , **Երեմնի** *a.* trien-

Երեխաւոր *S.* **Երախաւոր** , etc.

Երես , *ի* , **Երեք** , *այց* *s.* visage, face, look, countenance, mien, air; forehead; exterior, surface; person; eyes, sight; body; reputation, honour, respect; meaning, sense, explanation; mask; *geom.* area, superfices, surface; - **կոշկաց** , vamp; **վերին** - *ք* **յարկաց** , roof; - **եւ աստաւ** , outside and lining; - **գրաց** , page; - *ք* **մի հողոյ** , stratum, layer, bed; *ոչ* - *ք* **ինչ երեւելիք էին** , they were not remarkable or important personages; **եւ քո** - *ք* **երթիցեն առաջի նորս** , and thou shalt be in their midst or among them; **ըստ ժամանակի եւ** - *այ* , according to the period and people; **չ** - *ք* **ջուրց** , at the water's level; upon the face of the deep; **չ** - *ն* **քորի մայցէ** , so much the worse for him; to his harm or damage; **հոռոյ ընդ** - *ս* **հարկանիլ** , to perceive the odour, bad smell, stink; **աալ զ** - *ս* **ինքրէլ զՏէր** , to turn his face towards, to seek God, to be converted; **չ** - *ս* **հաստակել զնեւ** , to turn towards, to go to; **զնեւ զ** - *ս* **իւր առնել ինչ** , to turn the mind or attention towards, to form or conceive an idea; - *ս* **առնել** , to have regard for, to respect; *յ* - *ս* **երբիլ զալ** , to manifest, to show, to display, to make known, to discover; to appear, to present one's self; *յ* - *ս* **անկանիլ** , to appear; **անկանել ի վերայ** - *այ* , to fall prone, to prostrate one's self; **խոնարհիլ անկանիլ** - *այ* , to sulk, to be in ill humour; **եւանել յ** - *այ* **ուրուք** , to go out of the presence of; **յանդիման լինել միմեանց** - *ք* , to see one another, to meet; **Թաքիլ յ** - *այ* **ուրուք** , to hide or conceal one's self, to keep out of sight of some one; **հասանիլ քնոյ յ** - *այ* , to have the sleep broken or troubled, to be unable to sleep more; **ալին առնուլ** - *այ* **ուրուք** , to honour, to respect a person; *ի խո* - *նարհ կտիլ* - *այ* , to knit one's brows, to be melancholy, to frown, to look

displeased, sullen or vexed; **չ** - *ս* **ծռել** , to make wry faces; **առնուլ զ** - *ս* **ուրուք** , to assume the appearance of some one, to sustain a part or character, to bear a part; *յ* - *այ* , for, on account of; *յ* - *այ* **նորս** , for his sake; *յ* - *այ* **հոր քոյ** , from your father, in your father's name; **առաջի** - *այ* **Տեառն** , in presence or before the face of God; *յ* - *ս* , to one's face; in the face of; - , - *ս* - , face to face; man to man; **ինչ** - *արս* , I entreat you! listen to me! do me the favour! **առ** - *ս* , *ի վերին* - *ս* ; externally, apparently; **բացաւ** - *ք* , with the face uncovered; unmasked (man), unveiled (woman); barefaced, impudent; frankly, openly; **ընդ ամենայն** - *ս* **երկրի** , over or throughout the whole earth; **հայ** - *այ* , *S.* **Առաւ Զաւորութիւն** ; **օծանել զ** - *ս* **անոյ իւզով** , *S.* **իւզ** ; **որով** - *ք* , with what an air! with what audaciousness! **աշխւ** - *ք* , of a handsome countenance.

Երեսադիր , **գրոյ** *s.* address, direction, superscription.

Երեսան *S.* **Երասան** .

Երեսանակ *S.* **Երասանակ** .

Երեսանամ *S.* **Երեսեմ** .

Երեսաւոր *a.* bold, courageous.

Երեսեմ , **եյի** *vn.* to offer one's self; to appear; to see one another.

Երեսնամեայ , **մեան** , **մենի** , **մի** *a.* of thirty years; thirty years old. [units.

Երեսնաւոր *a.* that contains thirty.

Երեսնեակ , **եկի** *a.* *s.* thirty.

Երեսնեման , **մի** *S.* **Երեսնամեայ** .

Երեսներորդ , *այց* *a.* thirtieth.

Երեսնիցս *ad.* thirty times.

Երեսնօրեակ , **օրեայ** *a.* of thirty days.

Երեսուն , **սնից** *a.* thirty.

Երեսալաւորութիւն *S.* **Մարգահանութիւն** .

***Երեսարբիլ** *s.* towel; wrapper. [puty.

Երեսօրիսան , *այց* *s.* vicegerent; de-

Երեք *S.* **Երես** .

Երեր , *ի* *s.* tremour, motion, agitation, vacillation; wavering; *a.* trembling; - **եւ աստան լինել** , to wander up and down, to ramble, to rove, to stroll, to range; *յ* - *ի* **կալ** , **չ** **հարկանիլ** , *S.* **Երերիմ** . [my.

Երերածուփ *a.* much agitated, stor-

Երերանք *S.* **Երեր** . [to swing.

Երերեմ , **եյի** *va.* to move, to agitate,

Երերիմ , **եցայ** *vn.* to tremble, to move, to shake, to be agitated; to quake like a simpleton; to wander.

Երբորան Տ. Երբր.

Երբորան *a.* trembling; wandering; vagrant; *ast.* erratic.

Երեակ. *ի Տ.* Saturn (planet); Տ. Երեւթ, Տեւթ.

Երեակայական *a.* imaginary, fantastical; imaginative.

Երեակայեմ, եջի *va.* to imagine, to fancy, to dream. [gination.

Երեակայոտ *a.* fraught with imagination, fancy, whim, idea; վառ —, lively imagination. [shadow.

Երեակերպ *s. pl.* phantom, ghost; Երեակի *ad.* visibly, openly, manifestly. [show.

Երեակութի *s.* imagination; pomp, Երեան *s.* apparition; *a.* remarkable, notable; յ-հանել, ածել, to show, to make evident, to develop; յ-դալ, to be evident; to show one's self, to appear.

Երեւեղարար Տ. Երեւեղապետ.

Երեւեղացի *a.* more illustrious, famous.

Երեւեղապետ *ad.* evidently, visibly.

Երեւելի *a.* visible, palpable, evident; celebrated, eminent, signal, illustrious, heroic, high, serious, great, glorious, famous, brilliant, important, memorable, noble, principal, solemn, splendid; — առնել, to illustrate, to render illustrious or famous; to manifest; — լինել, to signalize or distinguish one's self, to acquire undying fame. [ance.

Երեւելութիւն *s.* visibility; appearance. Երեւեցուցանեմ, ուշի *va.* to make appear, to represent, to show, to make, to figure; to feign; to produce, to bud, to sprout; — ղերես, to visit.

Երեւիլ, *ի Տ.* weevil.

Երեւիմ, եցայ *vn.* to appear, to show one's self, to offer one's self; to dawn; to bud; երեւի, it appears; I think.

Երեւոյթ, ութից *s.* appearance, exterior; vision; air, aspect, face, mien, sight; colour, semblance, indication, display; feint, false appearance, illusion; shadow, figure, image; exhibition, show; phenomenon; — ք լուսնի, phases; — ք բնութեան, the phenomena of nature; *a.* visible, palpable; notable; ridicule; whimsical, chimerical; առ —, externally, outwardly, in appearance.

Երեւութական *a.* fantastic, ideal.

Երեւութանամ, ացայ *vn.* to appear, to present itself, to be represented.

Երեւութիւն, Երեւանի *s.* apparition, manifestation; appearance; representation.

Երեփո, Երեփոսնք *s.* priest.

Երեք, երկից, երեւ *a.* three; three times; third.

Երեքալեւան *a.* much agitated, stormy.

Երեքամեայ, —ման Տ. Երեքամեայ.

Երեքամեայ, —ման Տ. Երեքամեայ.

Երեքանիւն, —անիւնի Տ. Երեքանիւն.

Երեքանիւնայ *a.* of three persons.

Երեքարիւր Տ. Երեքհարիւր.

Երեքարձէն, —ձի, —ձին *s.* trident, fork with three prongs.

Երեքահազեւան *a.* that is worth three pence; vile, despicable.

Երեքեան, —քին, եցունց or յուն *a.* all three. [sed.

Երեքերանեան *a.* very happy, blessed.

Երեքթեւեւան *a.* of three wings.

Երեքթղեւան *a.* of three spans. [te.

Երեքթլուտեւան *a.* very unfortunate. Երեքծանի *a.* of three prongs; *s.* fork, trident.

Երեքին Տ. Երեքեան.

Երեքկանդնեան *a.* of three cubits.

Երեքկարգեան *a.* of three orders, or degrees.

Երեքկին *a. ad.* triple; trebly, threefold; *s.* thrice wived or married (man).

Երեքկնորոք առնեմ *va.* to till three times; *fig.* to examine thoroughly.

Երեքկնեմ, եջի *va.* to triple; to make triple.

Երեքկուղ *a.* triple, tripled.

Երեքկուսի *a.* that has three sides or angles, triangular.

Երեքհազարեան *a.* of three thousand.

Երեքհարիւր, ոց *a. s.* three hundred.

Երեքհարիւրեքին *a. s.* every three hundred.

Երեքհեղեան *a.* trisyllabical.

Երեքձեղւանեայ *a.* of three stories.

Երեքջղ *a.* of three branches or forks.

Երեքմասնեայ, —մասնեան *a.* composed of three parts, tripartite; of three sorts, triple. [branches.

Երեքմասնի *a.* of three fingers or

Երեքնուկ *s. bot.* French grass, sainfoin.

Երեքշաբթի, Թառ *s.* tuesday; գէր —, shrove —; առաք, մեծ —, — before Easter.

Երեքապսիկ *a. ad.* triple; trebly.
Երեքայրի *a.* having three edges.
Երեքսահեան *a.* having three porches or vestibules.

Երեքսրահան, **բենի** *a. s.* composed of three holies; praised with the Trisagion; - **երգ**, **օրհնութիւն**, Trisagion. [(river).]

Երեքամեան *a.* of three brooks
Երեքակեան, -**կէն** *a.* triple, of three strings (of pearls).

Երեքասան, **ից** *a.* thirteen.
Երեքասանամայ, -**ման**, **մենից** *a.* thirteen years.

Երեքասաներորդ, **աց** *a.* thirteenth.
Երեքասանեքեան, **նեցունց** *s. a.* every thirteen.

Երեքտերեւակ *s.* trefoil.
Երեքգառաւորեան *ad.* much glorified, very holy; glorified with the Trisagion.
Երեքփափաքեան *a.* much to be wished, very desirable.

Երեքքաղաքեան *a.* that belongs to Tripoli, or to the three towns.

Երեքքարեան *a.* built or furnished with three stones.

Երեքօրեայ, **օրէից** *a.* of three days; *ad.* the third day.

Երեքօրիմ, **օրեցոյ** *vn.* to stay, to remain or sojourn in a place three days.

Երէ, **Էրէ**, **ոց** *s.* deer, fawn-coloured animals; game; venison.

Երէզ, **րիզաց** *a.* desert, uncultivated; *s.* sandy plains.

Երէկ, **երէկի**, **յերէկէ**, **յերէկէ**, **զերէկէ** *s. ad.* yesterday.

Երէց, **երիցու**, **րիցունք**, **ցանց** *a.* elder, senior; *s.* eldest brother: priest; **երիցանց** -, pontiff; - **գահ**, the first or highest place.

Երէցաւորց *a.* elder.

Երէցեղայր *s.* a priest's brother.

Երէցութիւն *S.* երիցութիւն.

Երթ, **ից** *s.* walk, way, gait, departure, journey; *S.* Տոմսակ.

Երթամ, **չոքայ**, **երթ** *vn.* to go, to march, to repair, to follow a road; - **առ հարս**, **զանապարհ ամենայն երկրի**, to sleep with one's fathers, to die; - **զերթովն**, to kill one's self; - **զերթ**, to give one's self up to, to apply one's self; - **զըրոյ**, to go to fetch water; to make water; - **հետի** or **հետիոտս**, to go on foot, to walk; - **հետի յոչ կամս**, **նեղութեամբ** or **գժուարաւ**, to

trudge along; - **հեծեալ** *ի մի*, to go on horseback, to ride; - **կառօք**, to go or ride in a carriage; - **սուրհանդակաւ**, to travel post; - **չողեմուզ կառօք**, **երկաթուղեաւ**, to go or travel by rail; - (**երունել**) *ի կարիս օրովայնի*, to go to the water-closet, to stool, to the privy; **երթայ** (**գիմէ**) *ի կորուստ իւր*, he hastens to his ruin; **այս ճանապարհ երթայ ի...**, this road leads to...; **զհետ**, **զինի** -, to follow; **փախստեայ** -, to flee, to take to flight; **յաւարի** -, to be sacked or plundered; **ի գլուխ** -, to finish, to come to an end; **յերգունէն** -, to swear, to take oath; **զուլամբ** - **միոյ**, to trip, to fall headlong as a horse; **երթ ի բաց**, **երթ յետս իմ**, be-gone, go away, get you gone, get away, or off with you, be off; **երթ խաղալութեամբ**, part in peace! adieu! **ողջ երթ**, **երթ ողջամբ**, adieu! God be with you! luck be with you!

Երթանամ *S.* երթամ.

Երթեւեկ, **կայ** *a. s.* that goes and comes; going to and fro; turn, walk: life, conduct; - **ս առնուլ**, **առնել**, to go to and fro; to go and come; to make several cruises; - **ծովու**, the ebb and flow.

Երթեւեկեմ, **Երթեւեկիմ** *S.* երթեւեկս առնեմ.

Երթեւեկութիւն *s.* going to and fro.
Երթումն *s.* walk, step.

Երի, **երւոյ** *s.* spine, or part of the back of animals; -, **առ** -, **յ**, *pr.* on the edge, towards, on the side of, near; **առ** - **ընթանալ**, to go, to rank, to put on the same footing with, to agree, to be of one mind.

Երիզ, *ի* or *ոյ* *s.* band, bandage, ligature, fillet, string.

Երիզապատ, -**պինգ** *a.* bound.

Երիզապնդեմ, **եցի** *va.* to bind, to tie with a band.

Երիզու վայր *s.* sandy plains.

Երիթ, **աց** *s.* wedge, peg, stake; bolt, square bolt, iron-pin.

Երիթամածեալ, -**թացեալ** *a.* driven in like a wedge.

Երիթանամ, **ացայ** *vn.* to sink down, to waste, to be consumed, to grow lean.

Երիկամիածեալութիւն *s.* nephritis.

Երիկամիածեալ, **ժեւաց** *a.* nephritic.

Երիկամունք, **մանց** *s.* reins, kidney; bowels, entrails; **խորտակել զնս**, to break or sprain one's back.

Երեկեան *a.* of yesterday; - վարդապետ, ignorant doctor.

Երեկոյն, *յ-ն ad.* towards evening.

Երկնք, երկնոց *or* Զույ *sf.* heifer, young cow; քո. wife, spouse.

Երկվար, այ *s.* horse, palfrey; saddle or riding-horse; - բալնթայ, pad, ambling nag, stead; *S.* Զի, etc.

Երկվարաբոյծ *s.* horse-breeder.

Երկվարական *a.* horse, of a horse, equestrian.

Երկվարաշատ *a.* having many horses.

Երկվարեմ *vna.* to ride; to lead, to guide. [horse.

Երկվարութիւն *s.* cavalcade, riding-

Երեսասարգ, այ *s.* young man, young gentleman; Թէ գոյր -ի գիտութիւն եւ ծերոյն գորութիւն, if young folks had experience, and old ones strength.

Երեսասարգական *a.* youthful, juvenile, young.

Երեսասարգանամ, այսոյ *vn.* to be or become a young man, to make one's self look young again. [circus.

Երեսասարգանոց, այ *s.* gymnasium,

Երեսասարգապէս *ad.* youthfully.

Երեսասարգութիւն *s.* youth, youthfulness, adolescence; young people, young folks; յաստիս -ութիւն, in earliest youth; եւ - անյանէ, young men will be young men.

Երեսասարգուհի *sf.* young woman, girl, maiden, lass.

Երկր *a, s. ad.* third; three; thirdly.

Երկց անգամ *S.* Երկցս.

Երկցազոյն *a.* more ancient, ancient, elder, eldest, senior; first, principal.

Երկցախումբ *a.* group of priests.

Երկցական *a.* presbyterian.

Երկցականութիւն *s.* presbyterianism.

Երկցակին *sf.* priest's wife; priestess.

Երկցակից *a. s.* companion of a senior or of a priest.

Երկցանի *s. pl.* the priests.

Երկցապետ, այ *s.* archpriest.

Երկցացուցանեմ, ուցի *va.* to make senior, to raise, to advance.

Երկցութիւն *s.* antiquity, seniority, full age; priesthood.

Երկցուհ, ցիկ *s.* camomile.

Երկցուհի *sf.* priestess.

Երկցունիք *S.* Երկցանի.

Երկցս *ad.* three times, trebly; very, much; - ատելի, very hateful, very odious; - երանելի, very happy, thrice

happy, blessed; - անգամ, three times.

Երկար *S.* Երկվար.

Երկւրեմ *S.* Երկւրեմ.

Երկ, ոյ *s.* work, labour; endeavour; pain, trouble, toil; -ս արկանել, to strive hard, to make an effort to, to tire one's self; to endeavour, to try.

Երկաբնակ, այ *a.* believing in two natures in Jesus Christ: having two dwelling-places.

Երկազիտակ *a.* that looks through two apertures; - զգայարանք, the eyes.

Երկազն, -շնի *a.* of two kinds, double.

Երկաթ, ոյ *s.* iron; iron weapon, sword, razor, nail; - կակազ, soft, malleable iron; - դիւրահեղ, red-short iron, hot-short iron, red shear or sear iron; - կալուանացեալ, galvanized iron; - կռանայար, forged, tilted, bar, or malleable iron; - հայելական, specular, oligist iron, iron ore; - հրաբեր, pyrophoric iron; - սպիտակ կամ Թանազ, plate, white iron, tinned iron plate, tin, tin plate; -բ, irons, chains, fetters, gyves; - հոտի, old iron; կռորդ -ոյ, grape shot; սայր -ոյ, tag; վաճառական -ոյ, smith, blacksmith; պատել -ով, to bind or mount with iron; բազմախողովոյ, sharp; -ի գար, iron age; կռանել դ - մինչ ատարելէնէ, to beat the iron while it is hot.

Երկաթադամ *a.* furnished with iron; fastened with iron, nailed.

Երկաթագիր *a. s.* written with a style or large needle, capital; capital letter.

Երկաթագործ, այ *s.* blacksmith, forger; *S.* Երկաթագամ. [of iron.

Երկաթագործի, ծեայ *s.* instrument

Երկաթախոռն *a.* ferruginous.

Երկաթակապ *a.* chained, bound with iron; - առնել, to enchain, to put in chains or fetters.

Երկաթակուռ *s.* basalt.

Երկաթական *a.* made or furnished with iron; - շուկ *S.* Երկաթուղի.

Երկաթախորութիւն, Երկաթահանք *s.* iron mine.

Երկաթահատ, սաց *s.* miner; -բ *or* - մետաղք *S.* Երկաթահանք.

Երկաթապատ *a.* bound, furnished with iron. [chained.

Երկաթապինդ *a.* closed with iron;

Երկաթափրփուր *s.* scoria, cinders, slag.

Երկաթեղէն, **Երկաթի** *a.* of iron; - **գործիք**, tool, instrument of iron.

Երկաթուղի *s.* railway, railroad, line; - **ամերիկեան**, tramway, American railway; **օդամուղ** -, atmospheric, or pneumatic railway; **Հիւսիսային** -, the Northern railway or line; **գնալ-դեալ**, to go or travel by rail; **շողեմուղ ձեւընթացիւք**, **մեղմընթացիւք** - **ուղւոյ**, by express; by goods train; **Հանգույց** - **ուղւոյ**, railway station or - - terminus; **բաժ**, **պարտաթուղթ** - **ուղւոյ**, railway-share; **Ժամանել** - **ուղւոյ**, railway-guide or - - tables; **ամսասկ** - **ուղւոյ**, railway ticket; **կառք**, **սայլ** - **ուղւոյ**, railway carriage, waggon, car; **ուղեւորութիւն**, **երթեւեկ**, **ձեւք** - **դեալ**, run, trip, excursion on a railway; **արկածք** - **ուղւոյ**, railway accident; **ուղղիչ** - **ուղւոյ**, railway guard, guard; brakeman; **գործավար** - **ուղւոյ**, public servant on a railway, railroad clerk; **սահահորդ** - **ուղւոյ**, railway guard, watchman, warder, line-keeper; **վերապահ** - **ուղւոյ**, railway inspector; *S.* **կառավար**, **Հանգույց**, **Տոմսակ**, **Շողեկաւք**.

Երկախաւանք, *իմ* *vn.* to cooperate.

Երկախուսք *a.* that consists of two sets; two, double.

Երկածին *s.* chem. body composed of two substances.

Երկակ, *այ* *s.* binary, two; - **եռակ** or **կի**, six, (three times two are six).

Երկակենդան, - **կենդան** *a.* amphibious, that lives on land and in water.

Երկակի *a.* *ad.* two, double, binary; twice, doubly.

Երկակին *a.* bigamist (man).

Երկակիսակ *s.* twice two and a half, (five).

Երկակշիռ *a.* that measures two opposite things; *s.* **mech.** beam, lever of an engine; - **գրամահաս**, lever for coining; - **փոխարինիչ**, compensating balance.

Երկակողմ, - **կողմանի** *a.* having two sides; two sided, reciprocal.

Երկակտուր *s.* diameter.

Երկահանք *s.* chem. amphibole, hornblende, tremolite.

Երկաշիւ *a.* two footed, biped.

Երկամ *s.* two years, duration of two years; *S.* **Երկեամ**. [or measures.

Երկամանակ *a.* that has two times

Երկամեայ *a.* biennial; *S.* **Երկեմեան**.

Երկամասն *a.* bipartite.

Երկամուսին *s. a.* bigamist.

Երկամուսնութիւն *s.* bigamy.

Երկային, *ի* *a.* long, extended; far; **փոքր** *մի* -, rather long.

Երկայնաբազուկ *S.* **Երկայնաձեռն**.

Երկայնարան *a.* prolix, too diffusive, too long, long-tongued.

Երկայնաբանեմ, *եջի* *vn.* to be prolix in discourse, to make long tiresome speeches.

Երկայնաբանութիւն *s.* prolixity, tiresome length in a discourse.

Երկայնագոյն *ad.* too long.

Երկայնագէղ, **գիւղայ** *a.* too long or extended, gigantic.

Երկայնածիտ *a.* having a long jaw, long-jawed.

Երկայնակեաց *a.* that lives long; - **լինել** **բան** **զըք**, to outlive, to survive.

Երկայնակեցութիւն *s.* longevity.

Երկայնահասակ *a.* of too long or extraordinary a size, tall.

Երկայնահէր *a.* long-haired.

Երկայնահագի *S.* **Երկայնամիտ**.

Երկայնաձգեմ, *եջի* *vu.* to prolong, to extend.

Երկայնաձեռն *a.* long-handed.

Երկայնաձեւ *a.* long, extended; parallelogram, oblong.

Երկայնաձիգ *a.* very long, elongated; that lasts long; far.

Երկայնաձիւղ *a.* furnished with long branches.

Երկայնամիտ, **մտաց** *a.* patient, that suffers patiently, that perseveres; - **լինել** *S.* **Երկայնամտեմ**.

Երկայնամտեմ, *եջի* *vn.* to be patient, to suffer patiently, to persevere.

Երկայնամտութիւն *s.* longsuffering, patience.

Երկայնամորուս *a.* longbearded.

Երկայնամիտ *S.* **Երկայնիմ**.

Երկայնանիստ *a.* extended, great.

Երկայնաչափ *a.* very long.

Երկայնաչափութիւն *s.* length; longimetry. [fuse.

Երկայնապատում *a.* prolix, too diffusive.

Երկայնաբունք *a.* long-legged, long-shanks.

Երկայնատարած *a.* much extended.

Երկայնատուռն *a.* long-tailed.

Երկայնացուցանեմ *S.* **Երկայնեմ**.

Երկայնաւուրք *s.* long life, long days; - **բա** or - **բց** *a.* long lived; - **բա** **լինել** *S.* **Երկայնորեայ**.

Երկայնաթիւ *a.* long-nosed.

Երկայնքանութիւն *S.* **Երկայնքա-**
նութիւն.

Երկայնեմ, *էջի va.* to lengthen, to extend, to stretch, to draw, to draw out; to prolong; - *զոռս* or *զարոնս*, to stride, to straddle.

Երկայնժամանակեայ, - *կեան a.* that lives or lasts long; of a long while or time.

Երկայնեմ, *էջայ vn.* to extend or stretch one's self; to be prolonged.

Երկայնժողութիւն *s.* longsuffering, patience.

Երկայնորդ *s. mech.* lengthening piece; adjutage, tube or pipe for waterworks.

Երկայնութիւն *s.* length; court; longitude; depth; *geog.* longitude; - *աւուրց, կենաց,* long days; length of days, long life, longevity; *խաղալ զնալ ընդ - գետոյն,* to skirt, to run along the river; *յ-*, of the length of; to the...

Երկայնօրեայ լինիմ *vn.* to live long.

Երկայր *sf.* bigamist: two men.

Երկան, *այ s.* mill; mill-stone; grind-stone; - *էջս,* mill-stone turned by an ass; *վերին -*, upper mill-stone; *ներքին -*, lower mill-stone; *S.* **Երկանաբար.**

Երկանաղաց *s.* miller.

Երկանաբար (*վէմ, արձան*) *s.* mill-stone; mill-stone quarry; *a.* of mill-stone; - *հաստատուն,* bedstone, bed mill-stone, lower mill-stone; - *շարժական,* runner, upper mill-stone, top mill-stone.

Երկանաւոր մեքենայ *s.* winding-machine or engine, whim-engine.

Երկանիւ *a.* of two wheels; *s.* cabriolet, one-horse chaise; two-wheel-carriage, cab, hack-cab.

Երկանուն *a.* binominous, having two names.

Երկապաշտ, - *պաշտեայ a.* parasitic.

Երկասեր *a.* hermaphroditic.

Երկասեր, *սիրաց a.* that loves work, laborious, diligent.

Երկասիրեմ, etc. *S.* Աշխատասիրեմ.

Երկավանդ or **վանկ**, *ից a.* dissyllabic.

Երկավտակ *S.* Կրկնավտակ.

Երկատեսակ *a.* of two kinds; - *այ s. chem.* amphid salts.

Երկատեմ, *էջի va.* to divide into two kinds, to divide.

Երկատուութիւն *s.* division into two parts; - *լուանոյ,* dichotomy.

Երկար, *այ a.* long, extended, ample;

prolix: slow, tardy; *s.* length; - *ընդ - ad.* long, a long while; at length.

Երկարքան, etc. *S.* **Երկայնքան,** etc.

Երկարակեայ *S.* **Երկայնակեայ.**

Երկարաձգեմ, *էջի va.* to lengthen, to prolong, to drag, to delay; to draw back; to continue.

Երկարաձգութիւն *s.* elongation, prolonging; duration, length, prolongation; act of going back.

Երկարաձիգ *a.* long, extended, that lasts a long time, durable. [diffuse.

Երկարապատում *a.* long, prolix,

Երկարատեւ *a.* long; that lasts long, durable.

Երկարատեւութիւն *s.* duration, length.

Երկարաւոր *a.* long, extended; removed, distant.

Երկարեմ, *էջի va.* to lengthen, to prolong, to stretch; to extend; to suspend; to delay, to temporize.

Երկարութիւն, **Երկարումն** *s.* length, elongation, extent, reach; prolixity.

Երկաւոր, **Երկաւորեակ,** **Երկաւորեք** *S.* **Երկուորեակ,** **Երկուորի.**

Երկաւորք, *ւորս, ւորց ad.* of, or for two days.

Երկաքանիւր, *ոյ a. s.* both, each, every.

Երկայ *a.* doubtful, uncertain, undetermined, perplexed; *յ-ս լինել,* to doubt, to have doubts; to scruple, to demur; *յ-ս արկանել,* to call into question; *յ-ս առնել,* to bring into suspicion, to make suspicious.

Երկայաբար *ad.* uncertainly, doubtfully.

Երկայական *a.* suspicious, doubtful, problematic, uncertain.

Երկայանամ *S.* **Երկայիմ.**

Երկայանք *S.* **Երկայութիւն.**

Երկայիմ, *էջայ vn.* to doubt, to suspect, to hesitate, to mistrust.

Երկայութիւն *s.* doubt, hesitation, perplexity, irresolution; suspicion; incertitude, ambiguity.

Երկան, *ից a.* amphibological, double, ambiguous; double-dealing, double-tongued.

Երկանութիւն *s.* amphibology, ambiguous discourse, ambiguity.

Երկաշն *a. s.* binomial; - *Նիւտոնի,* Newton's binomial theorem.

Երկաշնական *a.* binomial.

Երկարբառ *a. s.* diphthong.

Երկբայիկ *a.* that opens on two sides or doubly, double; - **դուռն**, folding-door; - **խեցեմորթ**, bivalve.

Երկերան, -**նեան**, -**նի** *a.* that has two apertures; two edged, double-biting, two-bladed.

Երկոյս *a.* born or produced doubly, double; having two qualities.

Երկզկի, **Բույ**, **Երկզուի** *a.* bicipital; two-headed; double-headed.

Երկնդիմ, **Էցայ** *vn.* to assemble in two troops or regiments.

Երկդուստր *s.* phys. bi-concave, double concave.

Երկոյն *a.* of two colours.

Երկ դուռնակ *a.* of two sorts, diverse.

Երկգլման, -**գիմի** *a.* of two faces; of two sorts, diverse; deceitful, counterfeit; doubtful, equivocal, ambiguous, amphibological.

Երկգիմուծիւն *s.* equivocation; dissimulation, duplicity, falsehood.

Երկգուման, **մնից** *s.* didrachm, two drachms or pence.

Երկեակ *a.* binary.

Երկամ *a.* of two years; biennial; **չ**, lasting two years.

Երկէ, etc. *S.* **Երկիւ**, etc.

Երկզուի *s.* fear; - **արկանել**, to terrify, to frighten.

Երկզուս *a.* frightful.

Երկման, **մնից** *a.* of two years, two years old; **յերկեմնից եւ ի խնորհ**, from two years old and under.

Երկուեակ, **Երկերեան** *a.* twice three, six.

Երկերեւ, **ոյ** *a.* two hundred.

Երկցուցանեմ, **ուցի** *vu.* to intimidate, to frighten, to terrify, to cast down; to startle.

Երկեան, **Երկեանուծիւն** *s.* doubt, suspicion, fear. [sheets.]

Երկթերթի *a.* of two leaves or

Երկթեւան *a.* of two wings.

Երկթուուկ *s.* deutoxide.

Երկտանի *s.* fork, prong; table-fork; - **զգանակաւոր**, trigger, brake with spring.

Երկին, **կնի**, **Երկնք**, **կնից** *s.* heaven; heavens, the sky, the firmament; paradise, dwelling of the blessed; air, ether; **ելանել յերկինս**, to ascend up into heaven; **յերկինս ամբառնալ**, to raise to the skies; **կապուտակ** -, the blue sky; **կամար երկնից**, the arch or vault of heaven; **հուր**, **շանթ երկնից**,

the bolts of heaven; **ցառուն երկնից**, the wrath of heaven; **չք եւ երկնիք**, heaven and earth; **չք! արգար քք**, heavens! good heavens! **ջինջ**, **պարզ**, **անամպ**, **ամպամած** -, clear, serene, cloudless, cloudy sky; **հրեղէն** -, the Empyrean.

Երկկէան *a.* of two columns (page).

Երկիր, **կրի** *s.* earth, globe; ground, land, territory, soil, district, department, jurisdiction; land, country, province, region, climate; the world; the earth; **յ** - **անկանել**, **խոնարհել**, to prostrate one's self; - **ծննդեան**, birth-place; **յ** - **կործանել** (**դիւթաւալ**), to strike dead on the spot; **յ** - **օտար**, in a foreign land; **Թնդայր** - **յընթացս մեր**, the ground shook beneath our feet; - **! ! land! land!** - **աւետեաց**, the Holy Land.

Երկր *a.* second; *ad.* secondly, in the second place.

Երկիր պաշանեմ, **պագի** *vn.* to worship, to adore; to prostrate one's self; - **կուոյ**, to idolize, to adore idols.

Երկից *ad.* twice; - **անգամ**, two times.

Երկիւ, **ի**, **իւ** *s.* fear, timidity; terror, apprehension, fright, dread; doubt, distrust; **աւ** - **ի**, for fear of; **յ** - **անհարկն վարանել**, **զի հարկանել**, to fear, to apprehend, to be much afraid; - **արկանել յոք**, to frighten, to startle, to strike with terror; **խուշկան** -, a panic; - **մահու անկաւ ի վերայ իմ**, the terror of death is fallen upon me; **երկեան երկիւ մեծ**, they were sore afraid.

Երկիւզարեկ *S.* **Ահարեկ**.

Երկիւզարին *a.* frightful, dreadful, terrible; timid.

Երկիւզալի **է**, it is to be feared.

Երկիւզալիք, -**լից** *a.* timorous, timid, astonished, fearful. [with fear.]

Երկիւզախառն *ad.* mixed with fear, **Երկիւզած**, **այ** *a.* timorous, conscientious, scrupulous, pious, religious.

Երկիւզածուծիւն *s.* fear of God, piety, religion, conscience; - **թեամբ**, religiously, conscientiously.

Երկիւզամեծար *a.* pious, timorous.

Երկեղու *a.* deceitful, ambiguous, equivocal; *S.* **Երկբան**.

Երկլուսնեայ *a.* of two moons; - **աւուրք**, duration of two moons, two months.

Երկսոս S. երկեզու.

Երկծծումաւ S. bisulphate.

Երկծով a. enclosed or placed between two seas.

Երկկայմ, ի s. mar. brig.

Երկկանոսքի S. երկկին.

Երկկանգուն a. of two cubits.

Երկկերպեան, -սի a. of two kinds or shapes.

Երկկերպութիւն s. chem. dimorphism.

Երկկին a. bigamist.

Երկկնութիւն s. bigamy.

Երկկորնթաւրդ s. phys. bi-convex, double convex.

Երկաշարեակ a. two thousandth, that contains twice a thousand.

Երկհատոր a. in two volumes.

Երկշայի s. diphthong: discordant.

Երկքի a. two horsed; s. carriage, equipage.

Երկշիղ, -ձիւղ, -ձիւ a. forked; cleft; separated in two, of two branches; S. երկժանի.

Երկմասենի, -մասնի a. having two points or fingers, forked; S. երկժանի; երկմասնի երաժշտաց S. Զայնգիւռ.

Երկիլիոն, ի s. billion, one million millions.

Երկմիտ, մտաց a. irresolute, perplexed, wavering, distrustful, suspicious, doubtful; -, յ-ս լինել S. երկմտեմ.

Երկմտեմ, եջի, երկմտեմ, եցայ տ. to be irresolute, to suspect, to distrust, to waver, to demur; - ի հաւատոց, to be unbeliever.

Երկմտեցուցանեմ, ուցի տա. to make doubt or waver.

Երկմտութի s. irresolution, vacillation, doubt, distrust.

Երկն, կան, երկունք, կանց s. pang, work, labour in child-birth; pains, labour, trouble, fatigue; երկունք ծննդականի, throes; յերկունս լինել, յերկն հարկանել, ունել երկանց, պառել երկանց, to be in labour, in the pangs of child-birth, to labour.

Երկնաբանութիւն s. uranology.

Երկնաբերձ a. sky-high, much elevated.

Երկնաբնակ a. that dwells in heaven, inhabitant of heaven, celestial.

Երկնագէտ s. astronomer.

Երկնագնաց a. that hastens, presses on towards heaven. [blue]

Երկնագոյն a. blue, sky-blue, dark

Երկնագոյն a. that cries to heaven.

Երկնագումար a. composed of a celestial troop; divine assembly.

Երկնագունակ, գնոց s. celestial globe, sphere, orb.

Երկնագրական a. uranographic; - գործի; - machine.

Երկնագրութիւն s. uranography.

Երկնաթռիչ a. that flies, rushes to heaven.

Երկնաժառանգ a. possessing heaven, heir of heaven.

Երկնայլոս a. full of heavenly light, celestial, divine.

Երկնախոհ, իւրիւրիւր a. contemplating, meditating on divine matters.

Երկնախումբ S. երկնագումար.

Երկնածաղիկ a. blooming divinely, or by the power of God, celestial, divine.

Երկնակաճառ a. adorning the sky.

Երկնականար s. arch of heaven, vault, roof.

Երկնակառոյց a. founded in heaven, celestial.

Երկնակեաց, -կենցաղ a. whose conduct is heavenly, that lives like an angel.

Երկնակերպ S. երկնահանգէտ.

Երկնակրօն S. երկնակենցաղ.

Երկնահայեաց a. looking to heaven.

Երկնահանգէտ, -հանգոյն a. resembling heaven, celestial, divine.

Երկնահանդէս S. երկնակեաց.

Երկնահանձար a. full of heavenly or divine wisdom.

Երկնահաս a. reaching heaven, very high, very elevated.

Երկնահար a. struck by heaven.

Երկնահող, հոլից s. celestial assembly; S. երկնագումար.

Երկնահոս a. flowed or come from heaven, celestial.

Երկնաձեւ S. երկնահանգոյն.

Երկնաձիր a. given by heaven, celestial, divine.

Երկնաձեւ a. that walks in heaven; celestial.

Երկնաձիւղ s. sky, firmament.

Երկնային a. celestial; ethereal; - մարմինք, celestial bodies, planets, etc.; - բարկութիւն, the wrath of heaven.

Երկնաշնորհ S. երկնաձիր.

Երկնաշափ a. reaching heaven.

Երկնաշափութիւն s. uranometry.

Երկնայու *a.* that goes, that leads to heaven, celestial.

Երկնապատիկ *a.* that makes a circuit or a course in heaven.

Երկնապարգեւ *S.* **Երկնաձիր**.

Երկնաթիշ *S.* **Երկնահայեաց**.

Երկնառատ *a.* that flows, that falls from heaven abundantly.

Երկնառաք *a.* sent from heaven.

Երկնասլաց *a.* that rushes to heaven, ejaculatory. [heaven.]

Երկնաստեղծ *a.* that has created

Երկնավտակ *S.* **Երկնահոս**.

Երկնասեղաց *a.* that has flowed or fallen from heaven, celestial.

Երկնասուր *S.* **Երկնաձիր**.

Երկնացոյց տախտակ *s.* astronomical chart.

Երկնաւոր *a.* celestial, divine; **Հայրն ձր** - , our heavenly father.

Երկնաբաղաբացի *a. s.* inhabitant of heaven. [stone.]

Երկնաբար *s.* aerolite, bolid, falling

Երկնեմ, **Էջի** *va.* to be in labour, to bring forth a child; to suffer; to be pained or grieved; to think, to contemplate, to ponder over; to elaborate.

Երկնընթաց *S.* **Երկնայու**.

Երկնուէշ *a.* having branches very high or reaching to heaven.

Երկնուտ, **յ** - *ad.* from heaven, from on high.

Երկնիմ, **Կեայ**, **Կիր** *vn.* to fear, to be afraid of, to dread, to apprehend, to be frightened, to tremble; to distrust; **Ք Էրկնիք**, don't be afraid, never fear.

Երկնոս, etc. *S.* **Երկնոս**, etc.

Երկնօրէն *ad.* like heaven.

Երկշաբաթ or **Թի** *s.* monday.

Երկոտանի *a. s.* two-footed, biped.

Երկոտասան, **ից** *a.* twelve; - **յուլ 12-ի**, the 12th of June, the twelfth instant. [12mo.]

Երկոտասանածալ *a. s.* duodecimo, **Երկոտասանամեայ**, - **մեան**, **մեկից** *a.* of twelve years, twelve years old.

Երկոտասանանիւտ *s.* geom. dodecahedral.

Երկոտասանանկիւն *s.* dodecagon.

Երկոտասանեակ, **նեկի** *s.* dozen.

Երկոտասաներորդ, **աց** *a.* twelfth.

Երկոտասանեքեան, - **նեքին**, **Էջունց** *a.* all the twelve.

Երկոտասանիցս *ad.* twelve times.

Երկոտաշափ *a.* bipedal.

Երկրեակ *s.* mark of abbreviation

or elision ("); *e.* **ց** - **ք** **Վ** - **ք**, **քաշաք**; **կոմ** - **կոմիտաս**.

Երկու, **Երկուք**, **կուց**, **կուս** *a.* two; pair; *ad.* second; besides, moreover.

Երկուանամ, etc. *S.* **Յերկուանամ** etc.

Երկունք *S.* **Երկն**.

Երկուշաբաթ, - **Թի** *s.* monday; **դէր** - , shrove - ; **աւագ**, **մեծ** - , - before Easter. [twins.]

Երկուորածին *a.* that brings forth

Երկուորական *a.* dual; double.

Երկուորեակ, **Էկաց**, **Երկուորի**, **րաց**, **րիք**, **րեայ** *a.* that brings forth, that has twins; couple, pair; *s.* twin; - **ք**, testicles.

Երկուցանեմ *S.* **Երկեցուցանեմ**.

Երկրեան, - **քին**, **կոցուն** or **ցունց** *a. s.* both. [animous, cowardly.]

Երկնոս, **աց** *a.* timid, fearful, pusill-

Երկնոսիմ, **Էցայ** *vn.* to feel intimidated, to get frightened.

Երկնոսութիւն *s.* timidity, pusillanimity, cowardice.

Երկպառակ *a.* divided, discordant.

Երկպառակեմ, **Էջի** *va.* to divide, to disunite, to set at variance.

Երկպառակիմ, **Էցայ** *vn.* to be divided, disunited, discordant.

Երկպառակութիւն *s.* disagreement, variance, discord, dissension, division, disunion, quarrel.

Երկպառակեմ *S.* **Երկպառակեմ**.

Երկպատիկ, **ուկաց** *a. ad.* double; doubly.

Երկպատկեմ, **Էջի** *va.* to double.

Երկպատկութիւն *s.* duplicity, state of that which is double or doubled.

Երկպետ, **աաց** *s.* duumvir.

Երկպետութիւն *s.* duumvirate.

Երկայրաքանութիւն *s.* dilemma.

Երկայր, - **րի** *a.* two edged.

Երկատուեր, - **րեան** *a.* amphiscian.

Երկվերարկու *a.* that has two cloaks.

Երկաիրեան *a.* having two masters.

Երկուղ *a. s.* two lines; - **ոտանաւոր**, distich.

Երկրաբան, **ից** *s.* geologist.

Երկրաբանական *a.* geological.

Երկրաբանութիւն *s.* geology.

Երկրաբաշխական *a.* geodetical.

Երկրաբաշխութիւն *s.* geodesia, geodesy. [world, or of the earth.]

Երկրաբնակ *a.* inhabitant of the

Երկրաբուղի *a.* that is produced, that springs from the earth.

Երկրագիտութիւն *s.* geognosy.

Երկրագնաց *a.* that walks on the earth.

Երկրագործ, *այ a. s.* agriculturist; planter, husbandman, labourer.

Երկրագործեմ, *էջի va.* to till, to cultivate, to plough.

Երկրագործութիւն *s.* agriculture, tillage, culture. [globe.

Երկրագունտ, *գնտոյ s.* terrestrial
Երկրագիր, -*գրութիւն S.* Աշխարհագիր, -*գրութիւն.*

Երկրալիւր *a.* that fills the world.

Երկրածին, -*ծնեալ*, -*ծնունդ a.* produced by the earth, terrestrial.

Երկրածուգ *a.* that torments, or agitates the world; tormented or agitated on the earth.

Երկրակալ, etc. *S.* Աշխարհակալ, etc.

Երկրական *a.* terrestrial.

Երկրակեաց, -*կենցաղ a.* that lives on earth, terrestrial, worldly.

Երկրակրիս *a.* that treads, walks on earth; terrestrial.

Երկրակործան *S.* Աշխարհաւեր.

Երկրահեռութիւն *s. ast.* apogee.

Երկրահմայ, etc. *S.* Գեոհեմիս, etc.

Երկրամած *S.* Գեոհեմիս.

Երկրաւերջ, -*ութիւն s. ast.* perigeum, perigee.

Երկրային *s.* terrestrial; worldly.

Երկրանախանձ *S.* Գեոհեմիս.

Երկրաշարժ *S.* Գեոհեմիս.

Երկրաչափ, *ից or այ s.* geometrician.

Երկրաչափական *a.* geometrical; -*ն*, geometry.

Երկրաչափութիւն *s.* geometry.

Երկրաչափորէն *ad.* geometrically.

Երկրապատեան վերարկու *s. sepulchre, tomb.* [ing.

Երկրապարար *a.* manuring, fertilizing.

Երկրապարփակ *a.* that surrounds the earth (sea).

Երկրապիշ *a.* worldly-minded.

Երկրասէր *a.* mundane, worldly; patriot. [terrestrial.

Երկրանունդ *a.* maintained on earth,

Երկրասոյզ *a.* rooted in the earth.

Երկրաստեղծ *a.* that has created the world; created of earth, terrestrial.

Երկրատարած *a.* spread in the world or throughout the world; stretched on earth.

Երկրաւոր *S.* Երկրային.

Երկրաւորութիւն *s.* worldly vanities.

Երկրաբարձ, *ից a.* worldly; *S.* Գեոհեմիս, -*այր* -, carnal-minded, lustful.

Երկրաբարձութիւն *s.* worldliness; sensuality.

Երկրմայր *s.* earth-worm.

Երկրորդ, *այ a.* second; secondary, accessory; *ad.* secondly, in the second place; - *որէք*, Deuteronomy; -*ք*, bigamists; - *անգամ*, once again, once more, a second time. [cessorily.

Երկրորդաբար *ad.* secondarily, accessorially, subaltern.

Երկրորդեմ, *էջի va.* to say again, to repeat, to reiterate; to repeat often, to resume; - *համառօտիւ*, to recapitulate; - *ի միտս*, to pass again.

Երկրորդութիւն, **Երկրորդումն** *s.* repetition, resumption, reiteration; - *օրինաց*, Deuteronomy.

Երկրորդուստ *s.* list, roll.

Երկրապաշտ *S.* Երկիր պաշտօնեմ.

Երկրապաշտ, *այ a. s.* worshipper.

Երկրապաշտութիւն *s.* adoration, worship; prostration; - *կուրս*, idolatry; - *մատուցանել*, to worship.

Երկչեղ, **Երկփեղկ**, *յ-ս լինիմ S.* Երկպառակ, **Երկպառակիմ**.

Երկփեղկեմ, *էջի va.* to divide in two, to cleave.

Երկք *S.* Երկ.

[days.

Երկթի միջակայք *s.* space between two

Երկթիմ *S.* Երկթիմ առնեմ.

Երկօրեայ *a.* of two days; in two days.

Երմոս *S.* Երմոս.

Երնեմ, *էջի va.* to fan; *S.* Հոսեմ.

Երնեակ *S.* Երանի.

Երնչակ, -*բան*, -*ջնակ*, *ի s. bot.* thistle (eryngium); *Երնջնակի տակ*, *bot.* gentian; *S.* Բոգ.

Երնիկ, *չիկ s.* sausage.

Երուխ *s.* flock of cotton.

Երուշ *s.* wild beasts.

Երջանիկ, *նկայ a.* happy, blessed, prosperous, fortunate, lucky; - *լինել*, to be happy.

Երջանկաբար *ad.* happily.

Երջանկազարմ *a.* of a happy family.

Երջանկակրօն *a.* happy, blessed, holy, pious, angelical. [to be fortunate.

Երջանկանամ, *ացայ vn.* to prosper, **Երջանկաւետ** *a.* very happy, blessed, full of felicity.

Երջանկափառ *a.* very happy, superb, magnificent.

Երջանկութիւն *s.* happiness, fortune, prosperity, beatitude, felicity.

Երբ *s.* cariosity, cancer, rottenness, mouldiness.

Երբադարձ *a.* much agitated, stormy.

Երբակի *a. ad.* triple; trebly.

Երբեակ *a.* ternary, three; *s.* trey.

Երբորդ, **այ** *a. s. ad.* third; third part; thirdly.

Երբորդական *a.* ternary.

Երբորդեմ, **էջի** *va.* to treble, to triple, to repeat three times.

Երբորդութիւն *s.* Trinity; triplicity.

Երբօրեայ *S.* Երօրեայ, Երեքօրեայ.

Երփն, **ի**, **փոնք**, **փնից** *s.* colour, hue, dye; fashion, form.

Երփն երփն *a.* speckled, variegated, diversified with colours; *s.* diversity of colours; *ad.* in several colours or manners; - **Հարկանիլ**, **Հատանիլ**, to shine with many colours; - **Երանդօք**, of a thousand colours, party-coloured.

Երփնագեղ *a.* having good colours.

Երփնագոյն *a.* of many colours, variegated.

Երփնաներկ *a.* dyed of many colours.

Երփնափայլ *a.* having a shining colour.

Երփնեանդ *S.* Երփնագոյն.

Եւ or **և** *conj.* and; also, likewise; - ..., - ..., both ..., and; - **ոչ**, neither, no, nor; **ոչ միւս** - **ոչ միւս**, neither; neither one nor the other; - **երիտասարդք** - **ծերք**, both young and old; - **այն** *ad.* et cætera, and so on; - **այն զի** - **այս զի**, the more so; - **արդ**, now, then; - **եւթ** *ad.* only, solely; - **եւս** *conj. ad.* also, more, over, still, moreover, likewise; - **զի**, - **քանզի**, since, because.

Եւթն *S.* Եւթն.

Եւջ *S.* Իւջ.

Եւղագուն *s. phys.* aeolipile.

Եւս *conj.* also, still, more; - **առաւել** *ad.* the more so; - **քան զ**, more and more, instantly.

Եւրոպական *s.* European.

Եւրոպացի, **ցոյ** *a. s.* European.

Եփ, **ոյ** *s.* cooking, dressing; **յարկանիլ**, to cook.

Եփեմ, **էջի** *va.* to cook, to dress, to do; - **ի փռան**, to bake; - **ի տապակի**, to fry; - **ի կասկարայի**, to broil.

Եփենէ or **Փենէ** *s.* ossifrage.

Եփիչ, **եփող** *s.* cook.

Եփոյ, **ից**, **եփոց**, **այ** *s.* cooked meat; cooling draught, decoction.

Եփուկ *s.* fusion of bronze.

Եփումն *S.* Եփ; - **մետաղաց**, **ապակայ**, annealing of metals or glass.

Եփում *s.* ephod.

Երինէիս *s.* remora.

Երինոս *s.* sea-hedgehog, sea-urchin.

Եւթանասնամեայ, - **մեան** *a.* seventy years old.

Եւթանասնեակ, **էկայ** *s.* seventy. *

Եւթանասնեկի, - **էկին** *a.* seventy; *ad.* seventy times.

Եւթանասնեմի *a.* seventy years old.

Եւթանասներորդ, **այ** *a.* seventy; - **կիրակէ**. Septuagesima Sunday.

Եւթանասուն, **սնից** *a.* seventy; - **ք**, the Septuagint.

Եւթանեքեան, - **քին**, **Եւթնեքեան**, - **նեքին**, **նեցունց** *s. a.* all the seven.

Եւթն, **թան**, **թին**, **թանք**, **թանց** *a.* seven; - **անգամ**, - times, many times.

Եւթնագլուխ, - **գլխի** *a.* seven-headed.

Եւթնաթիւ *a.* septenary, that consists of seven numbers or letters.

Եւթնալոյս *a.* that has seven lights.

Եւթնածին *a.* that has engendered seven times. [times.]

Եւթնակի *a. ad.* septenary; seven

Եւթնակողմեան *a. s.* heptagon.

Եւթնադի *a. s.* heptachord.

Եւթնաճրագ *a.* of seven candles or lights (chandelier).

Եւթնամեայ, - **մեան** *a.* septennial, seven years old.

Եւթնամսեայ *u.* of seven months.

Եւթնանկիւն *a. s.* heptagon.

Եւթնանշոյլ *S.* Եւթնալոյս.

Եւթնաշահեան *u.* of seven branches (chandelier).

Եւթնաստեղեան *a.* having seven branches or columns; of seven stars.

Եւթնաստեղն *S.* Եւթնաշահեան.

Եւթնարփեան, - **փենի**, - **փի** *S.* Եւթնալոյս. [seven; week.]

Եւթնեակ, **էկայ** *a. s.* septenary,

Եւթնեկին *ad.* seven times.

Եւթնեմեան *a.* seven years old.

Եւթներեակ, **էկայ** *a. s.* septenary; week. [week; seventhly.]

Եւթներորդ, **այ** *a. s. ad.* seventh;

Եւթներորդեմ, **էջի** *va.* to repeat seven times.

Եւթնեւտան, **սանց** *a.* seventeen.

Եւթնեքեան, - **քին** *S.* Եւթնանեքեան.

Եւթնհազարեակ, - **րեան** *a.* of seven thousand years.

Եւթնուտանամեայ, - **ամի** *a.* of seventeen years.

Եօթնուտասներորդ, այս *a.* seven-teenth. [times as many.

Եօթնպատիկ *a.* ad. sevenfold, seven

Եօթնպարսպեան *a.* having seven walls.

Եօթնօրեայ, բէից *a.* of seven days.

Չ

Չ (zā) զա *s.* the sixth letter of the alphabet and the fourth of the consonants; չ, չի, six; sixth.

It is sometimes changed for, or confounded with the letter ս: զգեստ, սգեստ; զգողել, սգողել; զգալ, սգալ.

— *art.* that marks the accusative:

սիրել զԱստուած, to love God; տեսանել զարեգակն, to see the sun; ուտել զհաց, to eat bread. This article is sometimes understood, for example:

մնայի՛ զի բերցէ խաղող, եւ եբեր փուշ (instead of զխաղող, ՝ զփուշ). — It is often repeated: որք միշտ փրփրեն զեւրեանց զանձանց զամօթ (instead of զամօթ անձանց իւրեանց). — It often changes its place: ետուն նմա գիրս զնայեայ (usually զգիրս նայեայ).

— It marks the narrative or sixth case, *on, of, for*: երթալ զոսկւոյ, to go and fetch gold, or in order to bring gold; առաքել զջրոյ, to send in order to bring water; խօսել զմանեւ, to speak of him.

— It marks the eighth case, *round, about, on, above*: արկանել զնովաւ, to put on him; անել զբոցով, to pass above the flame, to singe; անցուցանել զամենեքումբ, to surpass, to surmount, to excel more than all.

— augmentative letter: գրգռել, զգրգռել; եղծանել, զեղծանել; անցանել, զանցանել.

Չաղիւր, զրաց or րից *a.* ugly, deformed, slovenly; dirty, filthy, indecent, impure, lewd, obscene.

Չաղբարան *a.* obscene in words or language.

Չաղբարանեմ, եցի *vn.* to discourse obscenity, to hold filthy language.

Չաղբարանութիւն *s.* coarse expressions or language, obscene words.

Չաղբարեբան *a.* unchaste, lascivious, obscene in words.

Չաղբադործ, այս *a.* unchaste, lascivious, obscene; luxurious, dissolute.

Չաղբադործեմ, եցի *va.* to be lewd, dissolute.

Չաղբադործութիւն *s.* lewdness, turpitude in actions.

Չաղբադէմ *a.* nasty-looking, ugly.

Չաղբաթորմի *a.* nasty, ugly, impure.

Չաղբաթ, —ից *S.* Չաղբիւր.

Չաղբալուր *a.* that wounds chaste ears, obscene.

Չաղբախոս *S.* Չաղբարան.

Չաղբահոս, etc. *S.* Գարշահոս, etc.

Չաղբաձայն *a.* having a bad voice; of perverse doctrine.

Չաղբանամ, աջայ *vn.* to loathe, to nauseate; *S.* Աղտեղանամ.

Չաղբասեր *S.* Չաղբադործ.

Չաղբաստեմ, —տեսակ, —տեսիւ *a.* nasty-looking, ugly, deformed, unpleasant to the sight.

Չաղբացուցանեմ, ուշի *va.* to disfigure, to make ugly or dirty, to soil.

Չաղբիմ *S.* Չաղբանամ.

Չաղբոտի, աւոյ, տեաց *a.* dirty, ugly, impure; *s.* idol.

Չաղբութիւն *s.* ugliness, filth, act of growing ugly; deformity, uncleanness; impurity, dirtiness, nastiness, foulness, lewdness.

Չածած *a.* small, mean.

Չակնեմ, եցի *va.* to look, to cast eyes on some thing.

Չակասիմ, եցայ *vn.* to be extremely fond, to become excessively affectionate, to love with too much passion, to bend one's whole soul to; to get furious; — ի խաղա, ի զբոսանա, to give one's self up to gambling, to pernicious amusement; — զհետ զեզարուեստից, to be devotedly fond of the fine arts.

Չահանգելի *a.* dreadful, ghastly, frightful.

Չահանգիմ *S.* Երկնիմ.

Չահի հարկանիմ, հարայ *vn.* to dread, to fear much; *S.* Ահ.

Չահովիմ, եցայ *vn.* to be suitable.

Չաղիւր առնում *vn.* to grow weak.

Ձգգործութիւն *a.* inconstant, unstable, not solid, slippery.

Ձգորդութիւն *S.* Գիծութիւն.

Ձամբիկ *s.* mare.

Ձամբիկ, **բիւլ**, **բղից**, **աց** or **ոց** *s.* basket; - **մի**, *a.* - full; - **զգեստուց**, **դործոյ**, **պաղլոյ**, **հացի**, clothes- -, work- -, - of fruit, bread- -.

Ձայրայ *ad.* till to-morrow, to-morrow morning.

Ձայրագին *a.* passionate, desperate, furious, turbulent; grievous; - **գնաւ** *ad.* abruptly, turbulently, angrily.

Ձայրագնեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to anger, to rouse the wrath or ire, to incense, to provoke, to exasperate, to drive to extremities.

Ձայրագին, **հեցայ** *vn.* to be angry, to fire up, to feel wroth, to become incensed.

Ձայրագնութիւն *S.* Ձայրոյթ.

Ձայրանամ, **ացայ** *vn.* to grow angry, to be enraged, to put one's self in a passion, to fly into a passion, to bluster, to be angry, vexed, exasperated, to lose patience, to fret, to be mad, to inveigh.

Ձայրանք *s.* increase, irritation.

Ձայրացեալ *a.* irritated, vexed, angry, fretful; furious, outrageous, mad.

Ձայրացիտ *a.* **աց** *a.* hasty, passionate, fiery, wrathful.

Ձայրացութիւն, **ցուկք**, **ցումն** *s.* anger, indignation; passion.

Ձայրացուցանեմ, **ուցի** *va.* to irritate, to put in a passion, to enrage, to anger, to make angry, to fret, to vex, to nettles, to affront, to provoke.

Ձայրոյթ *s.* flight, gust of passion, anger, wrath, spite, vexation, indignation, fury, rage, revolt; **առ** -, in despite of.

Ձայրուկք, **ուլն**, **ուլք** *S.* Ձայրոյթ. **Ձանդան**, **ից** *a.* diverse, different, various, distinct.

Ձանդանակ *S.* Ձանաղան, **ուլթիւն**.

Ձանդանեալ *a.* variegated.

Ձանդանեմ, **եցի** *va.* to distinguish, to diversify, to discern, to vary.

Ձանդանեմ, **եցայ** *vn.* to signalize one's self (by), to excel, to surpass.

Ձանդանութիւն, **նումն** *s.* distinction; difference; diversity, variety.

Ձանալութ *S.* Ընձուղա.

Ձանակ *s.* piece, bit.

Ձանալ *s.* *ast.* dragon's tail.

Ձանգակ, **աց** *s.* bell; clock bell; hand bell, small bell hung on the neck of cattle; - **էլեքտրական**, electric chimes; - **բուսոյ**, bell-glass; - **կանթեղի**, lamp-glass, glass-globe, glass-shade; **գանգիւն** - **ի**, stroke of a bell; **ձուլիչ** - **աց**, bell-founder; **լուան** - **ի**, bell-rope, bell-pull; - **հարկանել**, to ring the bell; - **վանն ննջեցելոյ**, to toll for the dead; **հնէին** - **ք** *պատարագի*, the bells were ringing for church. [of a bell.

Ձանգակադան *a.* *ad.* at the ringing

Ձանգակածաղիկ *s.* *bot.* bell-flower.

Ձանգակահար *a.* *s.* bell-ringer, ringer.

Ձանգակաձեւ *a.* bell-fashioned, bell shaped.

Ձանգականի *s.* *pl.* the bells.

Ձանգակատուն *s.* steeple, bell-tower, belfry; **ելանել** - **ի** -, to go up on the -.

Ձանգակեմ, **եցի** *vn.* to adorn with little horse-bells.

Ձանգակիկ *s.* little bell, hand-bell; *bot.* hare-bell, blue-bell.

Ձանգանեմ, **գի**, **Ձանգեմ**, **եցի** *va.* to knead, to bake; to adhere; to mix mortar; to mix; - **իւղով**, to butter.

Ձանգիկ *s.* uvula, epiglottis; *chem.* receiver.

Ձանգիտակ *S.* Ձանգիտող.

Ձանգիտանամ *S.* Ձանգիտեմ.

Ձանգիտանք *s.* fear, dread, apprehension, fright, dismay.

Ձանգիտեմ, **եցի** *vn.* to fear, to be afraid of, to dread; to doubt.

Ձանգիտեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to make afraid, to frighten, to terrify, to dismay.

Ձանգիտութիւն, **ուլն** *S.* Ձանգիտանք.

Ձանգիտող *a.* timid, fearful, afraid.

Ձանգուած, **ոյ** *s.* dough, leaven; mole; mass, mixture; amalgam.

Ձանգուածիկ *s.* particle.

Ձանգիկ, **զկաց** *s.* *a.* follower of Zoroaster; manichean; - **աղանդ**, manicheism.

Ձանխլաբար *S.* Ձանխուլ *ad.*

Ձանխլանամ, **ացայ** *vn.* to hide one's self, to steal away, to retire; to be ignorant of.

Ձանխլանք *S.* Ձանխլութիւն.

Ձանխլացուցանեմ, **ուցի** *va.* to hide, to conceal.

Ձանխլութիւն *s.* state of a thing hidden, secret, concealment, hiding.

Ձանխուլ *a.* hidden, secret; *ad.* secretly, clandestinely, by stealth, incognito, without being known; *s.* hiding-

place, lurking-place; - *ի ներս սարգել*, to creep, to slip, to steal stealthily.

Ջանկ S. *Ջանգակ*.

Ջանկապան, *այ* s. stocking, hose.

Ջանկիկ s. uvula.

Ջանց s. passage, transition; - *առնել*, to pass, to omit, to skip, to leave, to neglect, to fail; - *լինել*, to be wanting, to fail; - *առնուլ*, to flee, to run away.

Ջանցանիւմ, *զանցի տ.* to pass; to surpass, to surmount, to excel; to go beyond, to exceed; to escape, to leap; to be wanting, to fail; S. *Անցանեմ*; - *զհասակաւ*, *ծերութեամբ*, to grow old; - *զարմաբ*, *զամուսնութեմբ*, to be unfaithful to the husband's or marriage bed.

Ջանցառու, *այ* a. negligent, careless; indolent, sluggish.

Ջանցառութիւն s. omission, negligence, carelessness.

Ջանցումն S. *Օրինազանցութիւն*.

Ջանցուցանեմ, *ուցի տ.* to pass, to surpass; to go beyond; to cause to fail or be wanting, to make to sin; *անցուցանել* -, to excel, to exceed.

Ջաշացու, *այ* s. blind, sightless, eyeless.

Ջառածանեմ or *ծիմ*, *ծի*, *Ջառածանիմ*, or *ծիմ*, *ծայ տ.* to avert, to scatter, to distract; to render useless; to mislead, to deceive; to pervert; *ի տխուր խորհուրդս* -, to have the spleen or blue-devils; *յախսս իւր* -, to give a loose to one's passions; *զանձամբ* -, to come to one's self again, to recover one's self.

Ջառածանք, *Ջառածումն* s. wandering, error, bad conduct, perversion, perversity.

Ջառածեալ a. averted, scattered.

Ջառամ, *այ* a. decrepit, broken down, crazy. [or extremely old.

Ջառամանամ, *այցայ տ.* to be decrepit

Ջառամացեալ, *Ջառամեալ* S. *Ջառամ*.

Ջառամութիւն s. decrepitude, decrepit age.

Ջառանցանք s. delirium, raving, frenzy, dotage, madness, fanaticism, rage. [changed, past.

Ջառանցեալ a. delirious, fanatic;

Ջառանցեմ, *եցի տ.* to go astray; to dote, to rave, to muse.

Ջառանցութիւն S. *Ջառանցանք*.

Ջառանցուցանեմ, *ուցի տ.* to turn aside, to mislead, to deceive; to make to rave.

Ջառաջաւոր a. precedent; first, chief; before, present.

Ջառաջաւորութիւն s. proposal; *Հայ - թեան*, show-bread. [sence of.

Ջառաջեալ, *ջեռք* ad. before, in pre-

Ջառաջեմ S. *Յառաջեմ*.

Ջառաջին a. first, chief, principal; - *ն* or - *ան* ad. first, at first, at first sight; originally.

Ջառ ի թափ, *ի* a. inclining, that bends, that goes stooping; s. slope, declivity, brow, side of a hill.

Ջառիկ s. arsenic; *tinsel; - *կարմրագոյն*, realgar, red arsenic, orpiment; - *սպիտակ*, orpiment.

Ջառիկակ s. arsenite. [senical.

Ջառիկական, - *կային* a. arsenic, ar-

Ջառիկաւ s. arsenate. [ի թափ.

Ջառ ի կող, *Ջառ ի կողեալ* S. *Ջառ*

Ջառիկուկ s. arseniuret.

Ջառ ի հեռ a. flat, level.

Ջառինա s. orpiment.

Ջառ ի վայր, *ից* s. down-hill, slope, declivity, descent, brow, hill; a. sloping, inclining, down-hill.

Ջառ ի վեր, *ի* s. steepness, acclivity, up-hill, ascent, steep mountain; hillock, rising ground; a. steep, hilly, up-hill.

Ջառ ի վերակ s. knoll, little hill, ascent or acclivity.

Ջառնաւուխտ, *ի* s. satin; brocade.

Ջառքաշ, *Աքաշ* s. trailing gown, tail coat.

Ջառ a. isolated, separate; ad. apart, aside; pr. except; - *ի* -, different, various; ad. diversely. [disjoined.

Ջառական a. disjunctive; separate, *Ջառանամ*, *այցայ տ.* to be separated, disjoined.

Ջառանեմ, *զառի*, *Ջառեմ*, *եցի տ.* to separate, to divide, to distract, to scatter, to disjoin, to detach, to dry up, to disunite, to take to pieces, to disentangle, to pick.

Ջառանիմ, *այց*, *Ջառիմ տ.* to separate; to retire.

Ջառիկ, *սկի* s. Easter; - *Հրէից*, the Passover; *գառն զառիկի*, paschal lamb; *ի թումն զառիկի*, - - eve.

Ջառիկածաղիկ s. bot. Easter-daisy.

Ջառիկան a. paschal; *ընդունել զՀաղորդութիւն*, to receive the Sacrament at Easter.

Ջառիկաշաբաթ, *ու* s. holy-week, Passion-week.

Ջանուհ, զատայ *vn.* to part, to retire. [distinction.]

Ջատութիւն, **Ջատումն** *s.* separation, **Ջատուցանեմ**, **ուցի** *va.* to separate; to divide; to distinguish, to discern: to consecrate, to offer.

Ջատուցեալ *a.* insulated, separate: offered: excommunicated; *s.* offering: excommunication; **բ.** suburb, farm.

Ջատուցումն *s.* insulation.

Ջաշիմ, **տեայ** *S.* **Ջանուհ**.

Ջարամուր *a.* violent; dense, thick; *s.* impetuosity; density.

Ջարանամ, **ացայ** *vn.* to grow, to increase, to improve, to profit; **իմաստութեամբ եւ չասակաւ**, to increase in wisdom and stature.

Ջարգանք *s.* bombast, pompous nonsense.

Ջարգացումն *s.* profit, progress.

Ջարգացուցանեմ, **ուցի** *va.* to increase, to promote.

Ջարդուն *a.* adult, of age.

Ջարդ, **ուց** *s.* ornament, finery, embellishment, preparation, furniture, clothes, fringe, decoration; dress, toilette; attire; **—** or **բերկից**, the stars; **առնուլ զ— զանձամբ**, **— առնուլ**, to adorn one's self; **ի զէն եւ ի — վառել**, to arm one's self, to fly to arms.

Ջարգագեղ *a.* embellished, adorned, beautified.

Ջարգագիր *s.* ornamentor, ornamentist: ornamental letter.

Ջարգագրութիւն *s.* ornamenting, ornamentation.

Ջարգախօս *a.* who speaks with politeness or embellishments; bragger.

Ջարգակից *a.* uniform in ornaments.

Ջարգանկար, **Ջարգանք** *s.* ornament.

Ջարգասէր *a.* that loves ornaments, that decks him or herself; dandy, coxcomb, coquettish.

Ջարգասիրութիւն *s.* love of dress; affectation in dress; coquettishness, coquetry.

Ջարգար, **Ջարգարանք** *S.* **Ջարդ**, **զանձանք**.

Ջարգարեմ, **եցի** *va.* to adorn, to deck, to embellish, to fashion, to enrich, to furnish, to decorate; to enliven, to enamel, to trim, to polish, to set off, to stuff; **— զչլուին**, to dress or tire the head; **իմ** *vn.* to adorn or bedeck one's self; **յարեաւ զարգարեցաւ զարդաւ իւրով ըստ զարդու կանանց**, she

arose and arrayed herself in all her woman's attire; **— փեարովք սիրամարդի**, to deck one's self in borrowed feathers.

Ջարգարեցուցանեմ *S.* **Ջարգարեմ**.

Ջարգարիչ *s.* decorator; *a.* adorning.

Ջարգարկոս *S.* **Ջարգասէր**.

Ջարգարուած, **ոյ** *s.* ornament.

Ջարգարուն *a.* ornamented, polished, spruce, smart. [rich.]

Ջարգափայլ *a.* splendid, magnificent,

Ջարգափայլեմ, **իմ** *va.* to adorn pompously; to be richly embellished, to be splendid.

Ջարդեր, **երբ** *s. pl.* ornaments.

Ջարդի, **Ջարդիս** *a.* recent, new; *S.* **Արդի**; **—** *ad.* at present, presently, now.

Ջարդուն *S.* **Ջարգարուն**.

Ջարթիմ *S.* **Ջարթնում**.

Ջարթնում *a.* awakened after a debauch, drowsy, heavy; *turk. մահմուր*.

Ջարթնական *S.* **Արթնական**.

Ջարթնանամ *S.* **Արթնանամ**.

Ջարթնում, **թեայ** *vn.* to awake, to rise; to be sensible of; **— յանկարծ ի քնոյ**, **— ընդոստ**, to wake up with a start; to start out of one's sleep.

Ջարթումն *s.* awaking, waking; **ի զարթման հարկանիլ**, **լինել**, to wake up, to sit up; **ի զարթմնի** *ad.* wakefully.

Ջարթուն *S.* **Արթուն**.

Ջարթուցանեմ, **ուցի** *va.* to awake, to raise; to move, to incite, to reanimate, to sharpen, to revive; **— յանկարծ (ի քնոյ)**, to startle out of one's sleep; **— զաչս ուրուք**, to open one's eyes; to comprehend, to become aware of; **— զսիրտժակ**, to make one's mouth water; *S.* **Ախորժակ**.

***Ջարթուցիկ** *s.* time of awaking, alarm-clock or watch, alarum.

Ջարթուցիչ *s.* *S.* **Ջարթուցիկ**; *a.* awakening, who awakens or arouses; who excites or animates.

Ջարթուցումն *s.* the awaking.

Ջարթիմ *S.* **Ջարթնում**.

Ջարկ, **այ** *s.* impulse, motive: pulse, basilic vein; *mus.* time; **— բազկի**, pulsation, beating of the pulse; *S.* **Երակ**, **Ջարկուած**.

Ջարկած *S.* **Ջարկուած**.

Ջարկանեմ, **կի** *va.* to beat down, to beat, strike, to knock, to thump; **զգեալն**, to beat down, to throw on the ground, to strike down; **— զչլուին**

զորմով. to strike one's head against the wall; - որդամբբ, to breed worms (in the members).

Ջարկանիմ, կայ *vn.* to hit, to strike; - զգեսնի *S.* Գետին; - նաւուն ի վէնն, to collide, to strike against a rock.

Ջարկուած, Ջարկումն *s.* percussion, striking, friction, knock, shock, conflict, blow.

Ջարկուցանեմ *S.* Ջարկանեմ. Ջարհուրագին *a.* astonishing; frightful, horrible.

Ջարհուրական *a.* dreadful; timid. Ջարհուրանք *s.* *pl.* horror, terror, fright, fear, agony, trouble; ի զարհուրանայ դիշերոյ, because of fear in the night.

Ջարհուրելի *a.* hideous, dreadful, formidable; horrible, execrable.

Ջարհուրեմ, էջի, Ջարհուրեցուցանեմ, ուշի *va.* to astonish, to frighten, to intimidate, to afflict, to terrify, to shake, to scare, to fright away.

Ջարհուրեցուցիլ *S.* Ջարհուրելի. Ջարհուրիմ, էջայ *vn.* to be frightened, terrified, to dread, to be much afraid, to tremble, to be alarmed; to be confounded.

Ջարհուրումն *S.* Ջարհուրանք; լինել ի զարհուրման *S.* Ջարհուրիմ; - ամէլ, *S.* Ջարհուրեցուցանել.

Ջարմ, ից *s.* family, house, blood, race, stock, line; nation.

Ջարմանագեղ *a.* charming, very fine, genteel.

Ջարմանագործ, այ *a.* charming, admirable; wonder-working; -բ, *s.* miracles, wonders, prodigies.

Ջարմանագործեմ, էջի *va.* to do admirably; to perform miracles or wonders.

Ջարմանագործութիւն *s.* wonderful action; miracle.

Ջարմանագրեմ, էջի *va.* to write admirably, or wonders.

Ջարմանապան, - զանեալ *a.* in several admirable ways, very admirable, wonderful, surprising, excellent.

Ջարմանազանութիւն *s.* variety or admirable beauty, magnificence.

Ջարմանալի *a.* admirable, astonishing, surprising, miraculous, wonderful, bewitching, incredible, extraordinary, excellent; -բ *s.* wonder; miracle; admiration; -բ ամուլ զոբ, to be astonished.

Ջարմանակերտ *a.* admirably made, magnificent, charming.

Ջարմանահրաշ, -աքան *a.* wonderful, surprising.

Ջարմանամ, այցայ *vn.* to admire, to wonder, to be astonished; to be enraptured.

Ջարմանաւոր *S.* Ջարմանալի. Ջարմանուհի *af.* charming, admirable, excellent.

Ջարմանք *S.* Ջարմացումն; wonder, miracle; *S.* Ջարմ; զարմանալ -ս, -ս ամենել or համարիլ. ընդ -ս գալ, to be astonished or amazed, to be struck with admiration, to wonder, to marvel; ի -ս ամէլ, կրթել, կացուցանել, to astonish, to amaze; ի -ս ըմբռնել, to strike with amazement; որպիսի -կալան զիս մինչ... what was my surprise when...; - կալան զամենեկին, they were all amazed; զինչ - իցեն, what is there astonishing in that? - են, it is wonderful, strange, surprising; չեն ինչ - , ոչինչ են -, there is nothing wonderful in that; no wonder, no marvel.

Ջարմացական *a.* of admiration; - նան ('), a note of - (!).

Ջարմացումն *s.* admiration, astonishment, surprise; enchantment, stupefaction, stupor; ecstasy; wonder; ի զարմացման լինել, to be wrapped in wonder; ի - գալ, to be in raptures; - էառ զիս, I was struck with wonder, I was surprised; զարմացաւ Խաչակ - մեծ յոյժ, Isaac wondered exceedingly; զարմացայ տեսեալ զնա - մեծ, I wondered with great admiration.

Ջարմացուցանեմ, ուշի *va.* to astonish, to surprise, to be seized with admiration. [ing.]

Ջարմացուցիլ *a.* surprising, astonishing. Ջարտուղեցուցանեմ, ուշի *va.* to mislead, to lead astray, to turn, to take a person out of his way.

Ջարտուղի *a.* misled, led astray: anomalous, heteroclitical; - գնալ, ընթանալ, անկանիլ *S.* Ջարտուղիմ; -հանել, to seduce, to pervert.

Ջարտուղիմ, էջայ *vn.* to be led astray, to lose one's way, to deviate, to turn aside; to lose one's self.

Ջարտուղումն *s.* going astray, wandering, deviation, digression; *ast.* anomaly; - աստեղաց, aberration.

Ջարշ, ի *s.* *bot.* germander.

Ջւււակ, աչ *s.* child, son, blood, infant; descendants, descent, generation, posterity. [forth children.

Ջաւակադործեմ, եցի *va.* to bring **Ջաւակասերութիւն** *s.* act of propagating, generation, production. [dren.

Ջաւակասեր *a.* that loves his child-

Ջաւէշա, ից *s.* joke, jest; farce.

Ջաւէշարար *S.* Կատակերգու.

Ջաւան *S.* Ճշ.

Ջափրան *s.* saffron; *S.* Քրքում.

Ջազական *a.* occupied, busy.

Ջազանք *s.* intrigue, affair, traffic; occupation; evagation, distraction; motion; care.

Ջազասեր *a.* intriguing, that meddles with many intrigues; fond of play or trifles (child).

Ջազեմ, եցի, **Ջազեցուցանեմ**, ուցի *va.* to intrigue; to occupy, to amuse; to distract, to busy.

Ջազեմ, եցայ, **Ջազնում**, դեցայ *vn.* to be occupied or busy, employed in doing something; to intrigue, to be embarrassed, to meddle; to be distracted or agitated.

Ջազդոտ, **Ջազդոտ** *a.* very occupied, busy, engaged.

Ջազութիւն, **Ջազութիւն** *s.* occupation; distraction.

Ջառնամ, աչայ, **Ջառնիմ**, աչ *S.* **Ջառնում**, to take some relaxation, to unbend one's mind.

Ջառնք *s.* diversion, relaxation, refreshment, recreation, pastime, sport, amusement, toy; occupation, distraction, care; pleasure; trouble, agitation, flutter of spirit; water, torrent, the ebb and flow; - **Ծովու**, waves, fluctuation, storm; - **Ջրոց**, watering places, well watered pleasure-grounds or gardens, lake scenery; - **բարձանց**, irrigated uplands; - **Հովաց**, pleasant valleys; - **աւաց**, proud or haughty glance.

Ջառասեր *a.* that loves amusement or pleasures. [or pleasure.

Ջառասիրութիւն *s.* love of diversions **Ջառացուցանեմ**, **Ջառեցուցանեմ** *S.* **Ջառուցանեմ**.

Ջառնում, զբօսայ *vn.* to divert one's self, to make merry, to relax one's self, to unbend one's mind, to take some diversion, to recreate one's self; to play, to amuse one's self; to refresh one's self; - (**մտաց յազօթս**), to be dissipated, to get heedless.

Ջառուցանեմ *s.* diversion, sport, pastime. **Ջառուցանեմ**, ուցի *va.* to divert, to recreate, to make joyful, to relax.

Ջառեցուցիչ, **Ջառուցիկ**, **Ջառուցիչ** *a.* entertaining, amusing, diverting.

Ջաշապէս *ad.* sensibly; sensually; materially; openly.

Ջաշի *a.* sensible, perceptible, palpable; -բ, the senses; intellectual faculties; **ընդ-ս աշնուլ**, to abandon one's self to passions; - *ad.* really, truly.

Ջաշիմ, ծայ, **Ջաշնում**, ծայ *vn.* to be infected; to fly into a passion; to clothe, or to dress one's self.

Ջաշնում *s.* infection; sensibility: act of dressing.

Ջաշմ, աշի *una.* to feel, to be sensible of, to hear, to have a glimpse of, to learn, to know; to scent; - **յառաջադն**, to foresee; **անձին** -, - **խեղաց**, **մտաց**, to come to one's senses, to recover one's wits. [ly.

Ջաշարար *ad.* sensibly; intellectual. **Ջաշարիկ** *a.* that has lost all sensation or sentiment, insensible.

Ջաշական *a.* sensitive; sensible; sensual; discreet, vigilant; -բ, the sensible things; the beasts, brutes; the senses.

Ջաշականութիւն *s.* sensuality; sensation; sensibility. [te.

Ջաշակից լինիմ *vn.* to be compassionate. **Ջաշապէս** *ad.* sensibly.

Ջաշասեր *a.* sensual, carnal.

Ջաշասիրութիւն *s.* sensuality.

Ջաշարան, աչ *s.* the five senses or wits, senses, sensorium, seat of sense; *a.* sensible; - **երկադիտակ** or **հայեւաց**, the eyes; - **հանձարոյ**, **մտաց**, **իմաստից**, intellect, mind, understanding; - **սրտի**, the heart. [intellective.

Ջաշաւոր *a.* sensible; rational, **Ջաշին** *a.* sensitive; sensible.

Ջաշութիւն *s.* sensation; sense; reason, understanding; ի - **գալ**, to recover, to recover one's senses; **ընդ-թեամբ անկանել**, to come under the senses; to stand to reason; - **առնել**, **առլ**, **բերելի** -, to inform, to advise; - **անուլ**, ի - **թեան լինել**, to perceive, to be sensible of; -բ, the senses.

Ջաշուն *a.* sensitive, that has the faculty of feeling; lively, brisk; witty, intelligent, judicious; -բ, the senses.

Ջաշունական *a.* sensual, carnal.

Զգայռ. *ից* *s.* belch, eructation, rising (of the stomach).

Զգայռեմ, *եցի,* **Զգայռիմ,** *եցայ* *una.* to eruct, to belch; to vomit, to throw up; to blow, to fetch one's breath; - or *զգառիմ աղտեղութեամբ պղծութեան,* to soil, to dirty, to daub one's self, to cast one's self in the mire.

Զգայռութիւն, **Զգայռումն** *s.* belch, eructation; vomiting; eruption; - *արձակել,* to eruct, to belch.

Զգաստ, *ից* *a.* vigilant, discreet; clever, alert; sober, moderate; wise, prudent; honest; - *աննել,* to warn, to admonish; to apprise of, to give notice; - *լինել,* to perceive.

Զգաստանամ, *ացայ* *vn.* to awake, to come to one's senses; to repent, to reflect; to restrain one's self; to correct, to disabuse, to undeceive one's self, to recover one's wits.

Զգաստասեր *a.* sober, honest, moderate; philosopher.

Զգաստասիրութիւն *s.* sobriety; philosophy.

Զգաստացուցանեմ, *ուցի* *va.* to awake, to lead back, to recall, to correct, to undeceive, to disabuse, to put out of conceit, to teach wisdom.

Զգաստութիւն *s.* recovery of senses, return to sense, amendment; wisdom, prudence; sobriety, chastity; watchfulness, watching; - *թեամբ* *ad.* soberly; - *ի կերակուրս,* abstemiousness; - *մըւաց,* readiness of wit, presence of mind; *զանաւ,* *զաւ* *ի -*, to recover one's self, or one's wits, to come to one's self again; to be cured (of), weaned (from); *ածել* *ի -* **Տգաստը** *ցուցանեմ.*

Զգաստուն, *անոց* **Տ. Զգաստ.** [vice.

Զգացումն *s.* sensation, feeling; ad-

Զգացուցանեմ, *ուցի* *va.* to warn, to advise, to notify, to instruct, to inform, to announce.

Զգեմի *a.* wearable.

Զգեմիք *s. pl.* clothes, garments.

Զգեմում, *գեցայ* *una.* to clothe, to dress one's self, to put on one's back, to put on, to wear, to put on clothes; - *հանգերձս ուրախութեան,* to put on garments of gladness; *մի զգեցցի այր զգեստ կանայի,* man shall not put on the garments of woman; *բարուք զգեմում,* he dresses

well, with taste; *մարմին -*, to incarnate, to take on himself human nature; - *զարգարութիւն,* to clothe one's self with justice; to do good works; *գոռու պատիւ -*, to clothe one's self with glory and honour; *զորութիւն -*, to clothe one's self with strength, to gather strength; - *զգասկեր ուրուք,* to assume the appearance of another person, to resemble.

Զգեռ հանեմ, **Զգեռեմ** **Տ. Զգայռեմ.**

Զգեստ, *ուց.* *ից* *s.* dress, robe, garment, clothes; - *յօրինել ումք.* to dress, to make a dress for one; - *ամենօրեայ,* every day clothes; - *հարսանեաց,* wedding garb; - *այրութեան,* widow's weeds; *սեաւք,* dress coat; *պաշտօնական -*, regimentals; *հասարակաց-ուք,* in plain or private clothes; - *աւազանի,* baptismal grace; *ծառայական -*, towel, napkin; - *ոտին,* boot, shoe; *մերկ ի -ուց,* undressed, disrobed, naked; *զարան -ուց,* clothes-press; **Տ. Հանգերձ,** **Ձեւ,** **Պատմութեան,** **Սքեմ,** etc. [manteau.

Զգեստակաւ, *ի* *s.* clothes-peg; port-
Զգեստապարզ *a.* clothed, dressed; as a dress, that serves to clothe one's self with; surrounded, covered with a dress.

Զգեստասիրութիւն **Տ. Սքեմասիրի.**

Զգեստասեր, *սիրաց* *a.* loving to array one's self in finery.

Զգեստասիրութիւն *s.* love of fine clothes, of dressingshowily, dandyism.

Զգեստաւորեմ, *եցի.* **Զգեստաւորեցուցանեմ** **Տ. Զգեցուցանեմ.**

Զգեստաւորիմ, *րեցայ* **Տ. Զգեմում.**

Զգեստիկ *s.* bad dress; little coat, small garment.

Զգեսնեմ, *եցի* *va.* to fling down, to throw on the ground, to beat down, to overturn; *զգեսնեաց զմա գեւն ի միջի անդ,* the devil had thrown him in the midst.

Զգեցութիւն, **Զգեցումն** *s.* dressing or robing one's self; *մարմնոյ զգեցմամբ,* clothing himself in flesh.

Զգեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to clothe, to dress, to put a dress on any one; to furnish with clothes, to adorn; *եթէ զխոտն ի վարի Աստուած այնպէս զգեցուցանէ,* if God so clothe the grass of the field.

Զգեցուցիւ *a.* that robes or dresses.

Զգլխեմ գլխով *vn.* to inebriate, to

get tipsy; to fly to the head as wine does.

Զբնամ, *այց* *vn.* to walk, to take a walk, a turn, to walk out; - *ի վերայ սահեաց*, *ի բուրասանի*, to walk upon the roofs, in the garden; - *ընդ եզր ծովուն*, to wander along the sea shore.

Զգրշ, *գտուից* *a.* sly, circumspect, considerate, guarded, wary; sure, safe, secure; - *լինել կալ* *S.* **Զգուշանամ**; *ի ցուշի առնել* *S.* **Զգուշացուցանեմ**; - *վայր*, place of safety.

Զգուշաբար *ad.* silly, cautiously, prudently.

Զգուշագոյն *a.* very or more circumspect, very strict, rigorous; more sure; - *առնիցեք զորդին իսրայելի ի պիտութեանց նոցա*, you shall cause the children of Israel to avoid their uncleanness.

Զգուշի *a.* hurtful, to be abstained from or avoided; important, imposing, considerable; cautious, circumspect; certain, secure, sure.

Զգուշի *a.* that renders cautious; that announces, warns.

Զգուշական *a.* hurtful; to be avoided; *S.* **Զգուշաւոր**; sober, moderate; - *կենաց, կեանք*, ascetic life.

Զգուշայեաց *a.* cautious, circumspect; smart, open-eyed.

Զգուշանամ, *այցալ* *vn.* to take care, to provide one's self, to watch, to superintend, to look after, to be cautious, to defend one's self, to mistrust; to evade, to fly, to keep, to stand out of the way; to manage with economy; to abate, to secure one's self, to observe, to parry, to consider, to reserve to one's self, to act up to one's dignity, to retain; - *անձին*, to take care of one's self, to be on one's guard; - *յաւառ*, to await the future; - *պահել*, - *ի կերակոց*, to fast; to diet; - *զոռս ուրաք* *ի փայտի*, to put in irons, to lay by the heels; - *ի կառաց*, to get out of the way.

Զգուշիք *S.* **Զգուշութիւն**.

Զգուշապէս *S.* **Զգուշաբար**.

Զգուշացող *a.* cautious, wary, circumspect, prudent; *ոչ* -, inconsiderate, unwary, negligent.

Զգուշացուցանեմ, *ուցի* *va.* to precaution; to forewarn, to preserve; - *զերբան իւր*, to guard one's tongue, to keep the tongue between the teeth.

Զգուշացուցիւ *a.* preservative.

Զգուշաւոր, *այց* *a.* provident, circumspect, considerate; exact, just, punctual, scrupulous; sly, politic; sober, moderate; wary, mature.

Զգուշեաւ *ad.* with circumspection, sily; strictly, punctually.

Զգուշողական *a.* that conserves or keeps in safe custody.

Զգուշութիւն *s.* sliness, precaution, circumspection, consideration, guard, watch, attention, measure, constraint, preservation, management, heed, admonition, defence; discretion; exactitude, accuracy, punctuality; foresight; reserve; diet; sobriety; *գնել ի - թէ*, to heed, to assure; *գնել ծովուն* -, to set a bar to the sea, to put a dyke; - *տալ*, to prohibit, to forbid; - *ի կերակոց*, diet, regime; *յաւառստեա* -, foresight; - *եղեալնմա զոր նայն խոկայր*, he having divined his thoughts; - *թեմաք* *ad.* *S.* **Զգուշաբար**.

Զգրգռեմ, *եցի* *va.* to provoke, to incite, to excite, to irritate, to incense.

Զգրգռիմ, *եցայ* *vn.* to grow angry, to become incensed, provoked, exasperated, to chafe at.

Զգոն, *ից* *a.* wise, learned, skilful; sober, discreet, prudent; tame, familiar, gentle.

Զգոնաբարոյ, **Զգոնափա** *a.* good, well-behaved, peaceful, quiet, affable, courteous.

[to grow familiar.

Զգոնանամ, *այցայ* *vn.* to become wise; **Զգոնացուցանեմ**, *ուցի* *va.* to render wise; to tame, to subdue, to humanize.

Զգոնութիւն *s.* wisdom, maturity, good sense, good judgment; mildness, gentleness, benignity, affability; -, **Գիրք - թէ**, the Book of Wisdom and the Proverbs of Solomon; *սկիզբն - թեան երկիւղ Տեառն*, the fear of the Lord is the beginning of wisdom.

Զեան *s.* damage, loss, prejudice; - *առնել*, to damage, to injure.

Զեւանեմ, *զեի* *vn.* to go out, to free one's self, to set one's self at liberty.

Զեի, etc. *S.* **Զեղի**, etc.

Զեկ *s.* advice, news.

Զեկուցանեմ, *ուցի* *va.* to warn, to announce, to declare, to notify, to learn, to instruct, to inform; - *կաւ*, to foretell.

Զեկուցիւ *a.* *s.* declarative; declarer; *alg. arith.* exponent, index.

Ձեղուցումն *s.* declaration, notification, warning, advice.

Ձեղանիմ, զայ տ. to flock together, to abound, to overabound, to flow, to inundate, to overflow, to purge, to run over, to gush out; to diffuse itself, to spread itself; to rush upon one, to assault; *S.* **Ձեղում.**

Ձեղի. *էջ* *a.* intemperate, lewd, debauched, luxurious, dissolute, spoiled; slippery, lubricous, inconstant, voluble; frail, weak; *-ք են ճանապարհք նորա,* his ways are dissolute.

Ձեղագործութիւն. *s.* licentiousness, luxury, wantonness.

Ձեղալից *a.* brimful, heaped up, overloaded.

Ձեղանամ *S.* **Ձեղիմ.**

Ձեղանք *s. pl.* habitual debauch.

Ձեղասէր *a.* debauched, lewd.

Ձեղեմ, էջի. **Ձեղիմ, էջայ տ.** to abandon one's self to luxury, excess, debauch, to be dissolute; to be intemperate, licentious, prodigal, extravagant; *- ի գինւոյ,* to drink hard, to gormandize; *լսաւ մարտիրոսեանն Բաղասմուս զեղիսեցան զհետ վարձուց,* they ran greedily after the error of Balaam for reward.

Ձեղութիւն, Ձեղումն *s.* intemperance, orgies, debauch, luxury, excess, extravagance, extremity, depravation, lust, licentiousness.

Ձեղծ. *էջ* *a.* dissolute, incontinent, free, wanton, debauched; spoiled; careless, neglected, indolent, sluggish; *s.* negligence, carelessness, inattention; *ad.* negligently.

Ձեղծագործ *a.* destroying, injurious; badly done, wicked. [*perverse.*]

Ձեղծամտեալ *a.* corrupted, spoiled, **Ձեղծանեմ, ծի,** **Ձեղծեմ, էջի.** **Ձեղծեցուցանեմ, ուցի տ.** to spoil, to ruin; to abuse, to deceive, to delude, to seduce, to beguile; to rob, to steal, to ravish; **զեղծեմ զգառաւորս (ընչիւք),** to corrupt judges.

Ձեղծանիմ, ծայ, Ձեղծիմ, ծայ or **ծեցայ տ.** to be spoiled, ruined; to be abused, corrupted; to make a bad use of, to misuse; *- իշխանութեամբն,* to abuse one's power.

Ձեղծմտութի *s.* mental aberration, madness, folly.

Ձեղծութիւն *s.* corruption, depravation, debauchery; disorder.

Ձեղծուցանեի *a.* fallacious, deceitful.

Ձեղծուցանեմ *S.* **Ձեղծանեմ.**

Ձեղուած *s.* plenty, abundance.

Ձեղում, դի տ. to shed, to pour out, to spill; to fill up; *- ումեք, (յոք) զվարդապետութիւնն,* to preach redundantly, to be verbose; *բազում ծաղր զեղեալ հեղուլ,* to laugh immoderately; **զեղուին զնովա զամենայն ամբոին,** the people crowded around him.

Ձեղում, էղայ տ. *S.* **Ձեղանիմ;** *- խնդութեամբ,* to be filled with joy; *- ծովու,* to be at the flood; *- իմիք ի յուշոյ,* to slip one's memory, to forget; *- զմամբ,* to embrace, to clasp to one's bosom; **զեղաւ սիրտ նորա,** his heart swelled with emotion, overflowed, outpoured itself.

Ձեղումն *s.* affluence, abundance, exuberance; breaking out, overflowing, defluxion; shedding, effusion; jet, eruption; *- խնդութեան,* transport, rapture; *- չնորհաց,* fullness or abundance of grace; *- սրտի,* overflowing, outpouring, effusion, largeness of heart; *- վտակաց,* overflowing or inundation.

Ձեղուն *a.* heaped, brimful, redundant; **թաթաղուն, շարժուն եւ.** pressed down, shaken together and running over.

Ձեղուցանեմ, ուցի տ. to heap, to overflow.

Ձեղական *a.* elliptical.

Ձեղեմ, էջի տ. to restrain, to retrench, to contract; to throw into the shade, to eclipse, to darken, to obscure, to cloud; *com.* to discount, to cash.

Ձեղումն *s.* ellipsis; *com.* discount; *- առնել,* to discount bills.

Ձեղծ. զղի *s.* regret, compunction, penitence; remorse; *a.* repentant, contrite; *- լինել մտաց ուրուք,* to scruple; to have qualms of conscience, to be smitten with remorse; *- լինել ումեք, - ապաշաւ անկանիլ ի միտ, զղի ունել զդք. ի - գալ, հարկանիլ. ի - ապաշաւանաց գալ, - ընդունել, to repent, to afflict one's conscience; ի - ածել, - բերել, to cause to repent, to reform; որպիսիք - կալի զմեզ, how we shall repent!*

Ձեմեղ or **մեղ** *S.* **Ձեանել;** *- պահել,* to place in safety.

Զեւեղեմ *vn.* to have pity or compassion; to free from danger.

Զեւ, **Զեւագործութիւն** *S.* **Զոհ**, etc.
Զեւածոյ, *ից* *a.* sacrificed, immolated.

Զեւական *S.* **Զեւիկ**.

Զեւակար *a.* hurtful, pernicious.

Զեւանիմ, **զեւայ** *vn.* to be sacrificed or immolated.

Զեւարան *այ* *s.* shambles, slaughter-house; altar; the Cross, the Holy Rood.

Զեւարար *S.* **Զեւակար**.

Զեւելութիւն *S.* **Զոհ**.

Զեւիթ *S.* **Փաղաժնակէտ**.

Զեւիկ, *լեւայ* *s.* victim, that is ready to be sacrificed; immolation.

Զեւում, *իկ* *va.* to slaughter, to kill; to immolate, to sacrifice.

Զեւումն *s.* act of slaughtering; victim, sacrifice.

Զեւալութիւն *s.* tossing, tide, ebb and flow.

Զեւամ, *այի* or *այայ* *vn.* to creep; to swarm; to crawl; - *եւալ*, to burn, to be fervid; - *ցանկութեամբ*, to burn with concupiscence; *յամենայն զեւոնց որ զեւայցեն ի վերայ երկրի*, from all creeping things that creep upon the earth.

Զեւական *a.* creeping.

Զեւում *vn.* to boil, to bubble up; to be inflamed, to be on fire.

Զեւումն *s.* crawling, creeping.

Զեւուն, *անայ* *s.* reptile, creeping animal; aquatic insects; *a.* creeping, crawling.

Զեւաբէս *s.* arabian wolf, hyena.

Զեւեղ *s.* place, spot; *a.* placed, arranged; assured, firm; - *աննուլ*, to place one's self, to put one's self, to stop, to stand still, to halt.

Զեւեղանամ, *այայ* *vn.* to be placed, established.

Զեւեղեմ, *եղի*, **Զեւեղեցուցանեմ**, *այի* *va.* to place, to deposit, to put, to establish, to dispose, to plant, to install, to procure a situation or place for.

Զեւեղեմ, *զեւայ* *vn.* to place one's self, to install or settle or establish one's self; to find a situation, to obtain or find a place.

Զեւեղում, **Զեւեղութիւն**, **Զեւեղումն** *s.* placing, settlement, installation; disposition, arrangement, ordering.

Զեւեղեցեղ անում *S.* **Արշաւեմ**.

Զերդ *S.* **Զերթ**.

Զերեամ *ad.* triennially, three years.

Զերթ *pr.* as, the same as, as well as, like.

Զերծ *a.* exempt, frank, free; safe, sure; *s.* deliverance, safety; - *աննէլ*, *S.* **Զերծանեմ**; - *կալ*, *լինէլ*, to be secure from, sheltered from, exempt from; - *կացուցանէլ*, to shelter, to secure, to screen; to exempt, to free, to dispense from.

Զերծանեմ, *ծի* *va.* to take away, to carry off; to detach; to strip, to despoil, to rob.

Զերծանիմ, *ծայ*, **Զերծիմ**, **Զերծում** *vn.* to be freed, delivered, to escape, to make one's escape, to disengage one's self, to save one's self, to run away, to detach one's self; to slip off, to slide away; - *յառողջութիւն*, to be cured; - *ի խաւարէ ի լոյս*, to pass from darkness to light; - *յամուանոյ*, to be widowed, deprived of one's husband.

Զերծում, *ծի* *va.* to dispossess, to strip, to carry away; to snatch, to deprave, to ravish, to pull off; - *vn.* to free one's self, to get rid of, to have recourse to, to escape to, to take refuge.

Զերծումն *s.* deliverance, liberation, freedom; stripping off, spoiling, divesting; - *եղի*, decease, death.

Զերծուցանեմ, *ցի* *va.* to deliver, to free, to save, to undo, to disengage, to liberate, to preserve, to get out; - *ի մահու պարտեաց*, to reprieve from capital punishment, from death.

Զերծուցիչ *a.* *s.* deliverer, rescuer.

***Զեւայ** *s.* square; - *երկաթի*, iron knee.

Զեւ *s.* Jupiter; *S.* **Արամայ**.

Զեփիւռ, **Զեփիւռոս**, *ից* *s.* zephyr; *բազրաւունչ* -, the gentle -s; *զովարար* -, refreshing breeze; *S.* **Էրան**.

Զգուանք *s.* *pl.* oppression, vexation, vexatious measures; nausea, disgust, aversion, loathing, rising of the stomach; horror, detestation, abomination. [detestable, hateful.

Զգուելի *a.* disgusting, abominable,

Զգուեմ, *եղի* *va.* to disgust, to vex, to persecute, to importune; to revile, to abuse, to outrage.

Զգուիմ, *ւեցայ* *vn.* to be disgusted,

tired, to hate, to abhor, to abominate, to detest.

Ձէն, *զինուց* or *ից* *s.* arm, weapon; armament, armour, munition, harness; *հին -ն*, woman, female; - *եւ զարդ*, armour, arming; - *ի ձեռին*, in arms; armed, arms in the hands; *զինու զօրութեամբ*, with arms; by main strength; - *ս կրել*, to carry, to bear arms; *ի - զնալ, ընթանալ, գառնալ, - առնուլ, զգեռնուլ, ի վեր առնուլ, ի - վառիլ*, to fly to arms, to buckle on one's armour, to take up arms, to arm one's self; - *առնուլ ընդդէմ*, to bear arms against; *ի - վառել*, to put under arms; *ի բաց թողուլ զ-ս*, to lay down one's arms; *հրաման կրելոյ -ս*, license to shoot; *հրաթակ -ք (հրազէնք)*, fire arms, guns, muskets, rifles; *հատու -ք (սուսեր սուին)*, side arms, weapons, cutting, edge; *վառեալ ի - եւ ի զարդ*, armed from head to foot; *առաջին փորձ զինուց*, one's first passage in arms; *այր զինու*, man at arms; *ազգ կիրթ ի հրահանգս զինուց*, a nation inured to war; *ի -! ի -! to arms! - ի վեր! - յառաջ! - ի վար!* carry, present, ground arms! *կազմ ի -! ready!* - *կաւէք, - առէք, - ի ձեռս!* support arms! *սպանանել զինուք*, to put to the sword; *եղանէլ ընդ -ս* *S.* *Ելանեմ; գուլ զինուց*, a truce; *սահմանք քաջաց -ն իւրեանց*, the arms of the brave decide the limits of their power.

Ձէնըկէց *a.* that abandons, throws away his arms, fugitive; - *փախստեայ գնալ*, to throw down one's arms and flee; - *լինել*, to lay down one's arms, to unarm, to surrender; - *առնել*, to unarm, to disarm.

Ձէնըկէցութիւն *s.* disarming.

Ձէնըսեր *a.* splendidly armed, well mailed; - *ժողովել*, to reunite well-armed troops or persons.

Ձըմազ, Ձըմիմ, Ձընգամ, Ձընգան *S.* *Ձըմազ*, etc.

Ձընկենում, եցի *va.* to throw, to thrust, to cast far from one; to drive away, to remove; - *զամեթ*, to throw off all sense of shame, to become immodest.

Ձթափ անցանեմ *S.* *Թափ անցանեմ*.

Ձի *conj.* for, because, in order that, to the end that; that; **զի՞** *ad.* what? what thing? why? for what reason? **զի՞կայ իմեւ քո**, what do you want, or

what do you want of me? **զի՞ է զի**, what is the motive for which? why? what is it? why then? **զի՞ է զի յարեաւ եկիք այսօր**, how happens it that you are returned before sun-down? **քեզ զի՞ փոյթ է**, what does it matter to you? **զի՞ է որդեակ**, what do you want my son? **զի՞ int.** how! how much! **զի՞ անգուլ էս**, how cruel you are! **զի՞ բարի կամ զի՞ վայելուչ**, how good and how pleasant!

Ձիարդ *ad.* how, of what sort, in what manner, according to; what? how? why? for what reason? *int.* how! how much! - **զժուարին է!** how difficult it is! - *ն, զ-ն s.* condition, quality, how, the why, the wherefore; **զիտել զ-ն ամենայնի**, to know the why and the wherefore of every thing.

Ձիարդեք *ad.* what? how? what is it? - **Պետրոսն եղեւ** - what has happened to Peter? [pleasure.

Ձիարդուպէտ *ad.* at one's will or **Ձիգն** *s.* hammer-headed shark.

Ձիւ *s. mus.* first string; treble voice, soprano.

Ձիջ *s.* regret, grief; - *է ինչ*, I regret, I repent; - *մեծ է ինչ*, I bitterly reproach myself, I am very sorry; *S.* **Ձեղջ**.

Ձի մի, Ձի մի երեքք *conj.* lest, for fear that, that never.

Ձինգործ, *այ s.* armourer.

Ձինգործութիւն *s.* trade of making arms; arming, armament.

Ձինգազար, Ձինգազարումն *s.* armistice, truce; - *առնել*, to make a truce.

Ձինգարդ, Ձինգադեւ *a.* armed, invested, furnished with arms; - *լինել*, to arm one's self, to take, to bear arms.

Ձինգարդիմ, եցայ *vn.* to arm one's self, to put on arms.

Ձինգադեւ *S.* **Ձինգարդ**.

Ձինգադեւսիմ *S.* **Ձինգարդիմ**.

Ձինգաղ *s.* fencer; *S.* **Ձինգաղուլ** *թիւն*; - *առնել*, to fence; *սուսցիլ -ի*, fencing-master; *մարզարան -ի*, fencing-school.

Ձինգաղութիւն *s.* fencing.

Ձինգիր, կրաց *s.* that carries arms; squire; soldier, swordsman; officer.

Ձինակից *a.* companion (in arms), fellow-soldier, comrade.

Ձինակրութիւն *s.* the carrying of arms, armament.

Զինակցիմ, եցայ *vn.* to fight together, to accompany in battle.

Զինակցութիւն *s.* accompanying in war; alliance.

Զինահամարձեալ լինիմ, to arm against, to rebel. [*ness.*]

Զինահար *a.* struck by love, or sad-

Զինահարիմ, եցայ *vn.* to be wounded with a weapon.

Զինամարտիկ *a.* armed combatant.

Զինամարտութիւն *s.* armed warfare.

Զինանոց, աջ *s.* arsenal, magazine of arms. [*S. Զինախաղ, etc.*]

Զինաշարժ, ից *a.* that fences, fencer;

Զինապահակ *s.* sheath, scabbard.

Զինապետ *s.* corporal.

Զինազնառ, աջ *s.* armourer; - *հրա-*

յանից, gunsmith; - *սրազինուց*, sword-cutler.

Զինաւանգ *a.* avoiding, abhorring war, desiring peace at all price.

Զինարան *S. Զինանոց.*

Զինաւոր, etc. *S. Զինուոր*, etc.

Զինաքաղ *a.* gathering the arms of the fallen.

Զինեմ, եցի *va.* to arm, to provide with arms, to man, to equip; to provide with, to fortify.

Զինիմ, եցայ *vn.* to arm one's self, to take up arms, to oppose; to provide one's self with.

Զինիկ, ի *s.* zinc.

Զինուոր, աջ *s.* militia-man, warrior, soldier; *խրեւալ* - in a military manner;

- *սոսկական*, private or common soldier; *հետեւակ* -, foot-soldier; *հեծեալ* -, horse-soldier. [*like a soldier.*]

Զինուորաբար *ad.* in a military way,

Զինուորագրութիւն *s.* conscription, enlistment; *խնդրական* -, enlisting.

Զինուորական *a.* military, soldierly, soldier-like; *s.* soldier; - *արուեստ*, tactics.

Զինուորակից *s.* fellow-soldier; - *բիմ*, my comrades, my brothers in arms.

Զինուորանամ, ացայ *vn.* to be a soldier, to turn soldier.

Զինուորանոց *s.* barracks.

Զինուորապէս *ad.* in a military manner. [*militant.*]

Զինուորեալ եկեղեցի, the church

Զինուորիմ, եցի, **Զինուորեցուցանեմ**, ալի *va.* to enlist, to maintain soldiers; to exercise in the art of war; to arm.

Զինուորիմ, եցայ *vp.* to take up arms, to fly to arms, to arm one's self; to

oppose; to take up the profession of arms; *միւր երբեք զինուորիցի իւրովս թողակաք*, who goeth a warfare any time at his own charges? *զի գու զինուորիցիս նոցաք զգեղեցիկ զինուորութիւնն*, that thou by them mightest war a good warfare.

Զինուորութիւն *s.* militia, arms, profession of war; army; armament; tactics; soldiery; *մասնեւ գրիւ ի* -, to enlist; - *հրեշտակաց*, *զուարթնոց*, *անմարմնոց*, choir, or host of angels.

Զինչ *s. a.* who? which? what? *ad.* how? why? *pr. ad.* that, which, what; - *կերիցուք*, *կամ* - *արբցուք*, *կամ* - *զրեցցուք*, what ye shall eat, or what ye shall drink, what ye shall put on; - *եւ իցեւ*, whatever, whichever; - *էինձ*? what does it matter? - *կամիք*? what do you like? - *ինգրեք*? what are you seeking? - *աղաքաւ*? why? for what cause? - *օրինակ*? in what manner? - *ասիցեն*? what will they say? - *ինչ*? what? - *ինչ առնել էր եւ ես ոչ արարի*? what is that which I ought to have done and have not done? - *ապա*? what? what then?

Զինչ էն, *էին*, *էութիւն* *s.* nature, substance, state of a thing.

Զինչուզինչ *a. s.* how? what can it be? how can it be?

Զինչպէս *a.* futile, vain, frivolous; *ad.* capriciously. [*how?*]

Զինչպիսի *a.* what? in what manner?

Զինչպիտէն *ad.* capriciously, conceitedly.

Զինչպիտութիւն *s.* caprice, whim, freak, humour, fantasy; *ի կամս անձին* - *թեան բերիլ*, to follow one's own caprice or fancy; *Թողու զղբ ի կամս անձին* - *թեան*, to leave one to his ways or caprices.

Զիջաղոյն *a.* lower, sunk.

Զիջական *a.* mild, humble, condescending, complaisant.

Զիջանեմ, ջի, **Զիջանիմ**, լայ *vn.* to calm one's self, to relent, to grow tranquil, to yield, to cool, to comply; to acquiesce, to listen, to condescend, to connive; to become extinct; - *յառաջին զուարթութենէն*, to lose one's cheerfulness; - *յաղաչանս*, to be moved by entreaties, to acquiesce in, to comply with, to yield to; *զիջանէր սակաւ երթայր ջուրն եւ թուլանայր յերկրէ*, the waters returned from off the earth

continually; էջ եւ զիջիւ ի խորս եւերի, yet shalt thou be brought down unto the nether parts of the earth.

Զիբութիւն, Զիբութիւն *s.* calmness, tranquillity; subsiding; condescension, connivance, deference; indulgence.

Զիբուցանեմ, ուցի *va.* to calm; to cool; to extinguish; - զոք առ ի վատս կցութիւն, to soften, to render compassionate.

Զիստ, զստից *s.* thigh; haunch; - կենդանեաց, leg; - կամրջի, stern; - նաւու, keel of a ship.

Զիբարեմ, բիմտա. to raise a tumult or disturbance; - զազանդ, to divulge, to publish.

Զիբի *a.* destitute, deprived; - լինել, գտանիլ, to be -.

Զիբորովն երթալ, գնալ, to kill one's self, to put one's self to death.

Զլանամ, աջայ *va.* to deny, to retract, to refuse, to deprive, to retain.

Զլացող *a.* that denies, refuses; ungrateful.

Զլացողութիւն, Զլացութիւն, Զլացումն *s.* denial; recantation, refusal; wrong.

Զկեռ *s.* medlar; medlar-tree.

Զկծանք *s.* pl. chagrin, grief, vexation, crabbedness.

Զկծեմ, եցի *va.* to embitter, to afflict, to torment; *S.* Զկծիմ.

Զկծեցուցանեմ, ուցի *va.* to displease, to vex, to trouble, to offend, to chagrin; to nettle, to sting, to peck at; զկծեցուցից եւ ես զձեզ բանիւք, I will sting you with my words.

Զկծեցուցիւ *a.* sharp, biting, piquant; - բանք, biting words, sarcasm.

Զկծիմ, եցայ *vn.* to be vexed, grieved, concerned, moved, soured, exasperated; - գինուով, to intoxicate, to get drunk.

Զկծումն *S.* Զկծանք.

Զկնի *pr.* after, since; behind, back, backward; *ad.* after, since, then, afterwards, hereafter, underneath, behind, one after another, next to, subsequently; Տրայանոս կալաւ զինքնաւ կայսրութիւնն - Ներուասայ, Trajan was emperor after Nerva; - միմեանց, զմի մեանց կնի, մի զմիոյ կնի, one after the other, subsequently, blow upon blow; - երկուց ամաց, two years ago; - ոչ բազում աւուրց, some days after; - ապա, at length; զերիս ամն ամ զամի

-, during three successive years; էկայք - իմ, follow me; որ զմեր կնի ոչ շրջի, who is not of us; զգուռն ձգել - իւր, to shut the door behind or after one; մի զմիոյ կնի կցեալ, one tied to another; linked; եւ որ ինչ - այսորիկ, եւ որ -, and so on, &c. etc.; - բնութեանս, suitable or according to the nature, natural, like nature; - գալ, գնալ, երթալ, ընթանալ -, to follow; - պնդել, մտանել, լինել, to pursue, to follow up, to hunt, to persecute; - խտորիլ, to be allured; to be carried away; մողորիլ - խրատաւ, to be swayed by bad advice; - կամաց իւրոց անել զոք, to make the slave of one's will.

Զկնիս, զկնեաց *s.* that which follows, following, posterity, future, hereafter; *ad.* afterwards.

Զկրկանք *S.* Զպայռ.

Զկեռ *pr.* *ad.* after, then, since; with, together; - առաքել, to send for; - բերել, to add, to subjoin; - գալ, to follow, to come after; to result; to depend; գնալ, երթալ -, - շրջի, to follow, to go after; to imitate; - երթալ, գատարկութեան, to love idleness; - ելանել, ընթանալ, հեծանել, մտանել, յարձակիլ, ունել, պնդել, վարիլ, to run after, to pursue, to overtake, to follow, to persecute, to be at the heels, to give chase; իւրաքանչիւր - միմեանց, one near the other, close to; - լինել ճանապարհաց ուրուք, to follow tracks; զհաց ոչ առաք - մեր, we have brought no bread with us; մի զմիոյ հետ, one after the other, a little at a time, by degrees; զոր - ելեալ ես, who is he whom thou pursuest?

Զկետրթանք *s.* pl. consequences; accessories.

Զկետրթութիւն *s.* the following.

Զլալ, ի *s.* cornelian cherry, cornel; cornel tree.

Զլեար, երոյ *S.* Զկեռ.

Զլեական *a.* plaintive; penitent.

Զլեամ, աջի, Զլեանամ, աջայ *vn.* to repent; to be sorry, to regret, to complain, to acknowledge one's fault.

Զլեասիրտ *a.* tender, affected, plaintive, moaning. [grieved.

Զլեացեալ *a.* repentant, contrite, Զլեացուցանեմ, ուցի *va.* to make repent, to affect, to move.

Զլեութիւն, Զլեումն *s.* compunction, repentance, contrition; penitence; ի

- ԳԼԻ Ի զղման լինել. to repent; Ի - անել. to make repent.

Զանապարհայն *ad.* by way of, by the way, on the way.

Զայլական *S.* Զայլեցուցիչ.

Զայլանամ *S.* Զայլիմ.

Զայլեցուցանեմ, ուցի *va.* to charm, to please extremely, to fill with rapture, to enchant, to put in extasy; to satiate, to satisfy, to sate.

Զայլեցուցիչ *u.* charming, surprising; enchanting.

Զայլիմ, էցայ *vn.* to be charmed, delighted; to enjoy; to take one's fill of, to glut one's self with, to be satiated, gluttoned, to be intoxicated, enraptured.

Զայլութիւն. Զայլումն *s.* satiety; delight, transport, rapture; witchery, enchantment.

Զբաղ *s.* anguish, affliction, anxiety, trouble, tribulation, consternation; whimsy, wild fancy, phantom.

Զբաղիմ, էցայ *vn.* to torment one's self, to toss about, to tumble and toss.

Զբուլ *S.* Սբուլ.

Զբրիմ. Զբրիմ. էցայ *vn.* to grow torpid, stiff, numb, to be benumbed, dulled; to lose one's senses, to be stunned; to feel giddy.

Զիլի, Ի. աւ. *s.* pen-knife.

ԶԷ *ad.* why?

Զհուս. զմտոյ, սով *s.* myrrh.

Զհարբ. Զմնարբ *a.* producing myrrh.

Զհանամ, ացայ *vn.* to be perfumed with myrrh.

Զհեմ *S.* Զհեմեմ.

Զհենի *s.* myrrh tree.

Զհիմ *s.* emery.

Զհասլը, - ըց *a.* full of myrrh.

Զհսեալ *a.* mixed with myrrh; embalmed.

Զհեմ, էցի *va.* to mix or fill with myrrh; to embalm.

Զհառմն *s.* embalming.

Զհառ. ածեմ, ածի *va.* to think, to regard, to consider; *S.* Միւ.

Զհառնութիւն *s.* thought, consideration, reflection, meditation.

Զիբիմ *S.* Զիբիմ.

Զիբսեայ, - աի *a.* emerald, made of emerald.

Զիբսեա, բիսայ or աի *s.* emerald.

Զիգամ, ացի *va.* to spare, to save, to

be careful; *vn.* to tremble, to shiver; to throb, to palpitate.

Զիգան, Ի *s.* prison; սալ Ի -, արգելու - աւ, to put in -, to throw into a dungeon; *S.* Բանա.

Զիգանարգել, - աւոր *S.* Բանարգել.

Զիգանեմ *S.* Բանեմ.

Զիգացումն *s.* care, sparing; heart-breaking, grief.

Զիկն, զնոյ *s.* observation, examination; spectacle, view; Ի - էլանել, մատ. էլ, կալ. to visit, to go to see; to look at, to observe, to examine; Ի - գալ. to come within view, to be observed.

Զիկա *u.* low, lower. [ing.]

Զիկազոմն *s.* zinking or galvaniz-

Զիկա *s.* zincate.

Զինական *a.* *S.* Զնեկ; observing, examiner.

Զնարան *s.* judgment hall; court of justice, tribunal.

Զնեկ *a.* visible, tangible, palpable.

Զնեմ, էցի *va.* to look at, to observe, to stare at, to aim at, to contemplate; to examine, to study, to discuss; to remark, to clear up, to recognize; to visit; to feel, to touch.

Զնիչ *s.* observer; examiner.

Զնութիւն, Զնումն *s.* observation, speculation, theory; visit. [sunk.]

Զնաաղդն *a.* lower or very low,

Զնաանիմ, Զնաոմ, ապ *vn.* to settle, to grow calm, to relent.

Զնաուցանեմ, ուցի *va.* to weigh down, to cause to sink; to depress, to calm.

Զոգիակոս *S.* Կենդանակամար.

Զոչ, Ից *s.* victim, sacrifice, immolation, host; - ոջակէզ, holocaust; - մատուցանել, to make a sacrifice; - առնել (զիբ), to kill.

Զոչագործ, աջ *s.* that immolates, sacrificer.

Զոչագործեմ *S.* Զոչեմ.

Զոչագործութիւն *s.* immolation, sacrifice.

Զոչական *S.* Նուիրական. [rifices.]

Զոչակեր *a.* eating the flesh of sac-

Զոչամասոյց *a.* sacrificing. [ficer.]

Զոչասպաս *s.* assistant to the sacri-

Զոչատուն *s.* heathen temple.

Զոչանոյ, Զոչարան, աջ *s.* altar of sacrifice; vase of immolation.

Զոչարար *S.* Զոչագործ.

Զոչաւոր, աջ *a.* immolated, sacrificed; sacrificial.

Ջահալ *a.* sacrificed, immolated; *s.* things offered to idols, flesh of the victims. [rifice.

Ջահեմ, *էջի* *va.* to immolate, to sacrifice. **Ջահիչ** *s.* sacrificer, immolator.

Ջահում *s.* immolation, act of immolating, sacrifice.

Ջողալ *S.* **Ջլալ**, *Հոյն*.

Ջոմ, *ոյ* *s.* draw-bridge.

Ջոյդ, *զուգից* *a.* even; conjoined, united, equal, alike, similar; *ad.* level, without odds, equally; close to; conjointly, with, together; *s.* pair, couple; *-ք*, *-ք* *կռոց*, balance; a coach and two or four; *- պարանոցին*, nape of the neck; *- մի եղանց*, a yoke of oxen or bullocks; *-ք էռոց*, a couple of asses; *-ք կաբառուց*, *ատրճանակաց*, brace of partridges, of pistols; *- մի կոչաց*, a pair of boots; *- ընդ*, directly, forthwith, as soon; *- ընդ բանին եղեւ*, no sooner said than done; *-ս -ս*, in pairs, by twos, two and two.

Ջոյրանուն *a. gr.* synonymous; equivocal; *S.* **Հոմանուն**.

Ջոյդերկնային *a.* God-like, divine.

Ջոյդընթաց *S.* **Ջուզընթաց**.

Ջոյդոստատ, *աց* *s.* aid-de-camp.

Ջոշ, **Ջոշոտեմ**, etc. *S.* **Ջշ**, etc.

Ջոպայ, *ի*, *իւ* *s.* hyssop; holy-water sprinkler, asperges-brush.

Ջով *a.* fresh, cold; *s.* cool, freshness.

Ջովական *a.* fresh; refreshing.

Ջովամարմին *a.* chilly, sensible to cold.

Ջովանամ, *ացայ* *vn.* to cool, to grow cool, to become cool.

Ջովարար *a.* refreshing, cooling, refrigerative; *s.* refreshment.

Ջովացուծիւն *s.* refrigeration.

Ջովացումն *s.* refreshment.

Ջովացուցանեմ, *ուցի* *va.* to refresh; to give freshness; to refrigerate.

Ջովացուցիչ *S.* **Ջովարար**.

Ջովոյ or **Ջուոյ**, *աց*, **Ջովոյակից** *s.* companion, fellow, comrade, mate; school-fellow, fellow-student; associate, partaker; accomplice, party, abettor, follower.

Ջովոյութիւն *s.* company, society; correspondence, intelligence; participation.

Ջովութիւն *s.* coolness, freshness, refreshment, refrigeration; *ի -թեան երեկոյի*, in the cool of the evening.

Ջոր օրինակ *conj.* for example, as; *ad.* as well as, as, how.

Ջուարակ, *աց* *s.* bullock, steer; ox; bull; *ast.* Taurus, the Bull.

Ջուարակագլուխ *S.* **Ճլագլուխ**.

Ջուարակագեղնութիւն *s.* immolation of bullocks or steers.

Ջուարակափիղ *s.* chimera partaking of the bull and the elephant. [stall.

Ջուարակափակ, **Ջուարափակ** *s.* ox.

Ջուարթ *a.* joyful, cheerful, smiling; gay, sprightly, lively, merry; serene, clear.

Ջուարթապէղ *a.* blithesome, smiling, cheerful; *- մանկութիւն*, joyful youth.

Ջուարթագին *S.* **Ջուարթ**; *ad.* joyfully, gaily; *- են ալք նորա ի գինւոյ*, his eyes are merry with wine.

Ջուարթագէտ *S.* **Ջուարթերես**.

Ջուարթածաղիկ *a.* smiling, florid, young, graceful; *- Հասակ*, sprightly youth, youthfulness; *- մանկութիւն*, infancy, childhood, the prime of life, best time of life; *- ալք*, gray-beard.

Ջուարթակից *a.* rejoicing together; *- լինել*, to congratulate, to share one's joy, happiness or satisfaction; *- աւնել*, to make a sharer in one's joy.

Ջուարթահայեաց *a.* of gentle aspect, mild looking, laughing, joyous, happy.

Ջուարթաճաճան *a.* bright, shining splendidly, fulgid.

Ջուարթամիտ *a.* sweet or good-tempered, gay, sprightly; joyful, merry.

Ջուարթամոտութիւն *s.* good humour, joyfulness, gaiety; generosity, benignity.

Ջուարթանամ, *ացայ* *vn.* to be joyful, to rejoice, to be diverted; to rouse one's self, to give one's self up to gaiety; *fig.* to shine, to enlighten, to cheer up, to be kindled; to be vigilant, sober, to watch; *- ի գինւոյ*, to be seasoned with wine; **Ջուարթացեալ ի գինւոյ**, tipsy; *S.* **Գինի**; **Ջուարթացաւ սիրտ նորա**, his heart was merry, expanded, dilated; **Ջուարթացան երեսը նորա**, his countenance brightened up; *- Հրդ*, to relight, to rekindle.

Ջուարթաշար *a.* malignant, crafty, cunning.

Ջուարթառատ *a.* generous, liberal; *- առք*, liberality.

Ջուարթատեսիլ *a.* of fine aspect, pretty, beautiful, handsome; *- գեմք*, **Երեսը**, cheerful countenance, serene aspect.

Ձուարթարար *a.* jesting, that makes merry, diverting; that gives joy, joyful.

Ձուարթացուցանեմ, ուցի *va.* to divert, to exhilarate; to drive away melancholy, to enliven, to animate, to revive; - **զփռու.** to cheer, to soothe the spirit; - **զսեիս,** to delight the ears, to please, to solace.

Ձուարթերես *a.* blithe, smiling, graceful, cheerful, laughing, pleasant looking; shameless, bold.

Ձուարթութիւն *s.* gaiety, joy, good humour; activity, vigilance.

Ձուարթուն, **թոյց** *a.* sprightly, lively, vigilant; *s.* angel.

Ձուարժ *S.* **Ձուարթ**; -, -արար *ad.* joyously, merrily.

Ձուարձարան *a.* facetious, pleasant, joker, comic fellow; jocose, waggish, droll. [*jest.*]

Ձուարձարանեմ, էջի *vn.* to joke, to **Ձուարձարանութի** *s.* facetiousness, pleasantry, jest, facetious saying.

Ձուարձարոյս *a.* green, flourishing, covered with leaves.

Ձուարձալի, -ից *a.* pleasing, recreative, delectable, delicious, diverting, mild, agreeable; jocose, merry, pleasant, jovial, smiling; -բ. pleasures, enjoyments of this world.

Ձուարձախառն *a.* mixed with joy.

Ձուարձախոս *S.* **Ձուարձարան**; -**լի.** *to* amuse, to joke, to tell stories; **պր.** - an amusing fellow; story-teller.

Ձուարձախօսութիւն *S.* **Ձուարձախանութիւն.**

Ձուարձական *S.* **Ձուարձալի.**

Ձուարձակից *S.* **Ձուարթակից.**

Ձուարձաւայն *a.* sweet-throated.

Ձուարձանալի *a.* pleasing, enjoyable, to be enjoyed; *S.* **Ձուարձալի.**

Ձուարձանամ, աջոյ *vn.* to enjoy, to rejoice, to delight in any thing, to be delighted, to amuse one's self, to be diverted, to play; to laugh, to jest, to divert one's self; **ից.** to flourish; - **որտ.** to rejoice one's heart, to solace; - **ընդդէմ,** to be delighted with beauty; - **էրբէլ զգարարի,** to flourish like an herb; **զուարձացեալ ալիք.** grey hairs, hoariness.

Ձուարձանք *S.* **Ձուարձութիւն.**

Ձուարձարան *s.* abode of happiness.

Ձուարձացումն *s.* rejoicing, happiness, delight; flourishing anew, growing green again.

Ձուարձացուցանեմ, ուցի *va.* to rejoice, to recreate, to delight, to divert, to drive away melancholy, to amuse, to give pleasure.

Ձուարձութիւն *s.* joy, enjoyment, rejoicing, pleasure, deliciousness, delight, diversion, cheerfulness; contentment, complaisance, pleasure, pleasantry; amusement, recreation, pastime; gaiety, frolicsomeness; - **սեղւոյ.** amenity.

Ձուգարան *a.* unanimous, with one opinion or voice.

Ձուգարանեմ, էջի *vn.* to agree, to be of one mind. [*tion.*]

Ձուգարանութի *s.* analogy, proportion. **Ձուգարարառ** *S.* **Համաձայն.**

Ձուգարնակ *a.* that lives or dwells together, neighbouring, adjacent.

Ձուգադին *a.* of equal price.

Ձուգադոյն *a.* equal, companion; *ad.* equally.

Ձուգադործ *a.* that works or labours together, that does the same thing.

Ձուգադասեմ, էջի *va.* to range together, to put in the same class.

Ձուգադիր *a.* combined; *phys.* coefficient. [*compose.*]

Ձուգադրեմ, էջի *va.* to combine; to

Ձուգադրութիւն *s.* combination; composition, conjunction.

Ձուգազանութիւն *s.* equidifference.

Ձուգազոր *a.* *phys.* isodynamic.

Ձուգաթիւ *a.* even; equal, alike; of the same number; consubstantial.

Ձուգաթոռ *S.* **Աթոռակից.**

Ձուգաթուեմ, էջի *va.* to relate, to join together.

Ձուգախաղայ *a.* that stirs together, that walks with another.

Ձուգախառն *a.* combined, mixed.

Ձուգախառնեմ, էջի *va.* to mix together, to compose, to allay.

Ձուգախառնութիւն *s.* combination, mixture, medley, miscellany; -, **նոռն** *phys.* inflection.

Ձուգախնդիր *s.* competitor.

Ձուգախոտոր *a.* *phys.* divergent.

Ձուգածիրանի *a.* clothed with the same purple, that has the same dignity.

Ձուգական *a.* even, alike, equal; *s.* counterpart.

Ձուգականութիւն *s.* likeness, equality; equivalent.

Ձուգակարգեմ, էջի *va.* to put in order, to dispose; to put into verse.

Ջուգակերպ *a. chem.* isomorphous.
Ջուգակերպութիւն *s. chem.* isomorphism.

Ջուգակիր *a.* alike, partaking.

Ջուգակից *a.* alike, equal, same; *s.* spouse (man or woman).

Ջուգակշիւ *a.* equivalent, equipollent; just, equal; *s.* equilibrium; compensation.

Ջուգակշռեմ, *եցի va.* to reduce to an equilibrium, to render equivalent; to equal, to compare; to counterbalance, to make up for, to counterveil.

Ջուգակշռութիւն *S.* **Ջուգակշիւ** *s.*

Ջուգակողմն *a.* equilateral.

Ջուգակրօն *a.* of the same religion.

Ջուգակցեմ, *եցի va.* to join together.

Ջուգակցորդ *a.* participant; equal.

Ջուգակցութիւն *s.* participation, equality; coupling, match, union.

Ջուգահալ *a. phys.* at an equal level.

Ջուգահայր *a.* of the same paternity, that has the same quality as the father.

Ջուգահասակ *a.* of equal age; of the same height.

Ջուգահաւան *a.* unanimous.

Ջուգահաւասար *a.* equal, just, equivalent; alike, same.

Ջուգահաւաքումն *s.* assemblage.

Ջուգահեռադիծ, *դծի s.* parallelogram; - *զօրութեանց*, - of forces; - *յօդաւոր*, parallel joint.

Ջուգահեռական *a. s.* parallel.

Ջուգահեռականութիւն *s.* parallelism.

Ջուգահեռոտն *s.* parallelopiped.

Ջուգահեռ *ad.* together, contiguous.

Ջուգաձայն *a.* correspondent, equal, unanimous; joining in accord; *ad.* of one accord; - *գտանիլ*, to come to terms, to agree, to be of one mind; *mus.* to be in tune.

Ջուգաձայնեմ, *եցի va.* *mus.* to form an accord, to put in tune, to make harmony; - *իմ vn.* to agree with, to correspond; *mus.* to sing in concert.

Ջուգաձայնութիւն *s.* correspondence, union, equality, concord; unison, sympathy; *mus.* accompaniment. [(lines).]

Ջուգաձմեռային *a. phys.* isoecheimal

Ջուգամանակ *a. mech.* isochronal.

Ջուգամանակութիւն *s. mech.* isochronism, uniformity of vibration. [(lines).]

Ջուգամանային *a. phys.* isothermal

Ջուգամասն *a.* participant.

Ջուգամասնեմ, *եցի va.* to impart, to make partake of.

Ջուգամասնութիւն *s.* participation; *chem.* isomeria.

Ջուգամերձ *a. phys.* convergent.

Ջուգայարմարեմ, *եցի va.* to accommodate, to adjust. [(to join.

Ջուգանեմ, *ացայ vn.* to be united,

Ջուգանիկն *a.* isogonous.

Ջուգաշար *s. gr.* syllable.

Ջուգաշաւիղ *a.* that holds the same course, companion on the road.

Ջուգաշաւորութիւն *a.* of the same tongue or language. [symmetrical.

Ջուգաշաւի *a.* of the same measure,

Ջուգաշաւիութիւն *s.* exact proportion, symmetry.

Ջուգապատիւ *S.* **Հանգիստապատիւ**.

Ջուգապատուութիւն *s.* the same dignity, participation in the same dignity.

Ջուգապարակցեմ, *եցի va.* to receive or rank in the same company, to associate.

Ջուգապարիմ, *եցայ vn.* to mix in the same company or circle.

Ջուգապարոն *s.* the same company, participation in the same company.

Ջուգապէս *ad.* equally, alike, likewise.

Ջուգաթերմ *a. phys.* isothermal.

Ջուգաառուած *a.* equal to God; (the Man-God).

Ջուգալանկ *a. gr.* parisyllabic.

Ջուգալերակ *s. ast. S.* **Շէղումն**.

Ջուգաառուն *a. ast.* in the same constellation. [together.

Ջուգառնեմ, *եցի va.* to celebrate

Ջուգաց *ad.* together, conjointly; - *նստել*, to sit beside, contiguous; - - by twos, two and two, in pairs.

Ջուգաւորեմ, *եցի va.* to join together, to couple, to pair, to match, to tie or put two by two, to unite, to join; to liken, to compare; to marry, to join in wedlock.

Ջուգաւորութիւն *s.* conjunction, union; coition, embrace; parity, equality; the equinox; relation, connexion; union, match, marriage; *երջանիկ* - *գարնայնոյ ընդ աշնան*, happy union of spring and autumn.

Ջուգաքանակ *a.* of the same measure, equal, equivalent.

Ջուգեմ, *եցի S.* **Ջուգաւորեմ**; - *գլթիւս*, *math.* to sum up; - *ղիերակութ*, to season, to flavour; - *զատպատ*, to make basket-work; - *զոք ընդ աշնար*, to join in wedlock.

Ջուգեղոզ *S. Երգակից*.
Ջուգընթանամ *այսպիսի* *vn.* to concur; to coincide.
Ջուգընթաց *n.* that runs together, that accompanies, concomitant; - *զուգընթաց*, concurrent.
Ջուգընթացական *a.* ast. synodical; - *շրջադարձական*, synodic revolution.
Ջուգընթացութիւն *s.* concourse, concomitance, accompanying; coincidence; coexistence.
Ջուգիմ *էջայ* *vn.* to couple, to join together, to be united; to pair, to yoke, to match; to be connected with, in correspondence, in communication, to have friendly intercourse.
Ջուգիցս *ad.* in like manner, likewise, equally, as much; twice, double.
Ջուգորդ, *ի* *s.* geom. parabola.
Ջուգորդական *a.* parabolic.
Ջուգորդաձեւ *n.* s. paraboloid.
Ջուգորդեմ *S. Ջուգակցեմ*.
Ջուգութիւն *s.* conjunction, coupling; equality, likeness; union, concord, agreement; coupling, pairing; conjunction, union, wedlock; communication, intercourse; *կէս - թեան բերել* (*ընդ ումեք*), to be like, to resemble, to seem like.
Ջուգորեայ *n.* equinoctial.
Ջուգորութիւն *s.* the equinox.
Ջուկրակ, *այ* *s.* bot. origanum, wild marjoram.
Ջուկմբիմ *էջայ* *vn.* to splay, to fall headlong, to dislocate or sprain the shoulder, to put the shoulder out of joint; *S. Երթամ*.
Ջուկ *s.* udder; -, - *ի* *S. Ստաշին*, *Սիւրակ*, *Շէր*; *չոր - ի*, storax; - *ի* *էթ*, liquid storax.
Ջուսայ *a.* close, narrow; subdued; - *եւ զերծ ի մարդկանէ (տեղի)*, distant, far from, isolated.
Ջուս, *զտայ* *a.* pure, refined, clean.
Ջուր *a.* vain, useless, futile, trifling, frivolous; -, *ի* -, *ընդ* -, - *ուրեմն* *ad.* vainly, in vain, uselessly, invalidly, unjustly; - *սորջանք*, unavailing regrets; - *լան*, *անողոստ վտառակ*, labour lost; - *խաւ* (*զոււմքէ*), to calumniate, to impute, to accuse; *ի* - *չգնել*, to labour in vain.
Ջուրվառատ *S. Ջրվառատակ*.
Ջուրկ *S. Ջիրկ*.
Ջութամ, *այսպիսի* *or* *այն* *vn.* to tremble, to shudder, to shake, to quiver, to take

fright, to be scared, startled; to be uneasy, alarmed, to concern one's self; - *ի ցրտոյ*, to shiver with cold.
Ջութան, *ի* *sf.* mother-in-law, mother of the wife.
Ջարանամ, *այսպիսի*, **Ջարիմ**, *էջայ* *vn.* to be exasperated, irritated, to put one's self in a passion, to take offence, to resent, to be vexed, to bear malice; to grieve, to complain, to lament.
Ջարութիւն *s.* disgust, aversion, dislike.
Ջում, **Ջանամ**, *այն* *vn.* to bray.
Ջանիւն, - *չումն* *s.* braying of an ass.
Ջայանակ, *այ* *s.* spring; - *պարուրաձեւ*, spiral --.
Ջայանակաւոր *a.* with a spring; - *անկողին*, spring-mattress.
Ջայեմ, *էջի* *va.* to bind, to tie close, to press; to subdue, to hold, to hinder; to draw, to draw again.
Ջարան *s.* refinery.
Ջոնեմ, *էջի* *va.* to clear, to cleanse, to fine, to refine; to clarify, to filter, to purify; to rectify; to revive.
Ջոխ *s.* refiner; *a.* depurative; - *սինակ* *chem.* refiner, beater.
Ջողական *a.* cleansing.
Ջոռութիւն, **Ջոռմն** *s.* cleaning, fining, refining, purification; filtration.
Ջորան *a.* that speaks uselessly or unjustly; *s.* everlasting or great talker, chatterer; accuser.
Ջորանեմ, *էջի* *vn.* to speak uselessly or unjustly, to talk nonsense; to calumniate.
Ջորանութիւն *s.* useless discourse, idle talk, nonsensical stuff; calumny.
Ջրազատ *a.* that judges uselessly; false, untrue; *ad.* falsely, wrongfully.
Ջրագէշական *a.* that belongs to Zoroaster. [vain, inquisitive].
Ջրանդիր *a.* that seeks uselessly;
Ջրախորհուրդ *a.* that thinks uselessly, vain, foolish.
Ջրախօս, etc. *S. Ջրաբան*, etc.
Ջրահ, **Ջրահք**, **Հից** *s.* cuirass; corslet; coat of mail, small coat of mail; breast-plate. [esquire].
Ջրահարար *s.* knight's attendant,
Ջրահագործ, *այ* *s.* cuirass-maker.
Ջրահագգեստ *a.* armed with a cuirass, cuirassier.
Ջրահանք *s.* heap, mass, pile.
Ջրահապատ, - *վառ*, - *ւոր* *s.* armed with a cuirass, cuirassier.

Չրահաւորիմ, էջայ տ. to arm one's self with a cuirass.

Չրահեղեղ a. that flows, inundates uselessly or unjustly.

Չրահեմ, էջի տ. to cuirass, to arm with a cuirass; **-իմ S.** **Չրահաւորիմ.**

Չրահեա վարիմ, բերիմ, լինիմ տ. to run or seek uselessly.

Չրահեաւան a. vain, useless, false.

Չրապանծ, -պարծ a. vainglorious, proud, boastful, braggart.

Չրաբան a. vain, labouring in vain, fatiguing uselessly; **- լինել, to labour** in vain, to work without result, to make a hole in the water, to make ropes of sand, to miscarry; **- վաստակ, labour** lost.

Չրավաստակ a. that labours in vain.

Չրաւ s. limit, end; **- աւնել, to end,** to finish; **- աւնել կենաց (ուրուք), to** exterminate, to extirpate; **- լինել, to** end, to be bounded.

Չրաւամահ, լինիմ տ. to die, to cease to live, to be killed.

Չրաւեմ, էջի տ. to terminate, to finish; **- ի կենաց, to kill,** to take away life, to put to death, to slay, to cut the thread of one's days; **-իմ տ.** to put an end to, to end, to come to a conclusion, to draw to an end; **- ի կենցաղոյս, յաստեացս, to depart** this life, to die.

Չրաւեցուցանեմ, ուցի տ. to take away, to deliver.

Չրաբաւ S. **Չրապանծ.**

Չրաբաւութիւն s. vain glory, self-conceitedness. [root.

Չրեւանդ s. bot. birth-wort, snake-

Չրկահարանք s. injustice; privation.

Չրկանք s. յl. extortion, exaction, encroachment, injustice, insult, rapine; breach, diminution, loss, grief, wrong, injury, hardship; despoiling, privation, degradation, exclusion, dispossession.

Չրկեմ, էջի տ. to deprive, to rob, to despoil, to commit rapine; to defraud, to frustrate; to vex; to strip, to displace, to depose, to leave destitute; **- զանձն, to deprive,** to debar one's self from; **-իմ տ.** to deprive one's self of; to abstain from.

Չրկիչ a. that deprives; oppressive.

Չրկողութիւն, Չրկութիւն, Չրկումն S. **Չրկանք.**

Չրոյ, էջ s. nought, cipher; **- ջերմա- չափի, freezing** point, zero.

Չրոյց, զրուցաց s. term, word, discourse, recital, narrative, narration; talk, conversation, familiar chat; news, hearsay, rumour; **- աւնել, բերել, աւել, to bring,** to give news, to announce, to recount, to inform, to relate; **- արկանել, to talk,** to converse; **ի - or ի -ս լինել, to become** a by-word; **ընդ հանձարեղս էղեցի - քո, let thy** conversation be with the wise; **էլ - , the tale** spreads, the report prevails.

Չրուցարան s. talker; a. narrative, historical.

Չրուցարանեմ տ. to recount, to narrate.

Չրուցարանութիւն S. **Չրոյց.**

Չրուցասէր a. talkative.

Չրուցատար a. who brings news; **- լինիմ, to bring** news.

Չրուցատեղ s. parlour.

Չրուցաւորեմ, էջի տ. to narrate, to relate, to discourse, to talk.

Չրուցաւորութիւն s. recital, discourse, narration, dialogue.

Չրուցեմ, էջի S. **Չրուցաւորեմ.**

Չրպարս, ի s. calumnious, unjust; false; s. calumny; **- աւնել S.** **Չրպար- սեմ.**

Չրպարսանք s. calumny, slander.

Չրպարեմ, էջի տ. to calumniate, to be censorious; to slander.

Չրպարոյչ s. calumniator, imposter; a. slandering, defaming.

Չրպարութիւն s. calumny, imposture, inculpation, slander; **- թեմաք ad.** calumniously. [run away.

Չիախշիմ տ. to flee hurriedly, to **Չոյ, էջ s.** withe, band; tie, bond, link, joint, union.

Չօղկապութիւն s. binding, junction, fastening, conjunction.

Չօղանանեալ a. tied, joined, annexed, connected; malicious, cunning, hidden, embroiled.

Չօղեմ, էջի տ. to tie, to bind, to fasten, to attach; to salder.

Չօղուած, Չօղումն s. chem. seam, joint, suture; S. **Յօդ, Յօղուած.**

Չշ a. immodest, impudent; filthy, shameful.

Չշաքաղ, էջ a. avaricious, sordid, stingy, niggardly, miserly.

Չշաքաղեմ, էջի տ. to seek unlawful profits, to gain illicitly, to procure by fraud; to flatter, to allure.

Չշաքաղութիւն s. sordid interest,

avarice; sordidness, niggardness, stinginess; *Թիւրիլ զհեռ - Թեան*, to turn aside after lucre.

Զօռա S. *Զօշ*.

Զօռոտեալ a. lascivious, wanton; covetous.

Զօռոտեմ, եջի տա. to dazzle, to charm; to effeminate; *գեղ նորա զօռոտեր զաշտ ամենեցուն*, her beauty attracted every one's gaze. [dazzling.]

Զօռոտիչ a. witching, enchanting;

Զօռոտութիւն s. covetousness, lust; ogling, wooing; filthiness, lewdness.

Զօր, ու, աջ s. army, host, soldiery, militia, soldiers, forces, troops; *հետեակ - ք*, infantry, foot-soldier; *- առնել, հատանել* S. *Զօրաժողով լինել*; *ընտիր ընտիր - ուշ*, the flower of the troops, the best troops in an army; *- ծանր, ստուար, բազմաձեռն*, great army, numerous troops, overwhelming forces; *քաջակիրթ, պատերազմախորձ, մարդիկ* -, disciplined, experienced, troops inured to war; *- ք երկնից, երկնաւոր - ք*, the host of angels; -, strength, vigour, force; *մինչդեռ - ն եւ ոգիք անդէն կային*, and still breathing, giving signs of life.

Զօրաբար ad. bravely, valorously.

Զօրազխական a. belonging to a general, or to his command.

Զօրազխեան s. staff, staff-corps.

Զօրազուհի, գլխաց s. general, commander, leader; *- հաւատաց*, author of the faith.

Զօրագոյն a. stronger.

Զօրազուարճ a. amusing the army.

Զօրաժողով s. levy of troops, enrolment, recruiting; *- առնել, լինել*, to levy soldiers, to enrol troops, to subsidize an army, to recruit; *- է նա*, he is gathering together an army; he is ready with an army; *- առնել հոգաց*, to select, to separate, or to gather together souls.

Զօրախաղաց լինիմ տն. to lead troops against, to make an expedition, to enter on a campaign.

Զօրական, աջ s. army, guards, soldiery, militia; soldier, militiaman; a. soldierlike, military; strong, robust, valorous.

Զօրականուհի տ s. female soldier.

Զօրահանդէս s. review; *- առնել*, to pass in review, to review troops, to review.

Զօրակից a. fellow-soldier, comrade.

Զօրահասոյց առնել, լինել տն. to detach troops, to expedite forces.

Զօրամարտ, -մարտութիւն s. fierce combat, bloody battle.

Զօր ամենայն ad. every day; always.

Զօրանամ, աջայ տն. to grow stronger, to recover one's self; to take root; to revive; to reign, to predominate; to grow, to increase; to be able; *- անդրէն*, to collect one's strength, to gather strength, to recover; to fortify one's self; *զօրասցին ձեռք քո*, courage! thy arms shall be strengthened; *զօրացիր*, take heart! courage! cheer up!

Զօրանիստ, նստի a. garrisoned; s. quarters, barracks; head-quarters.

Զօրապետ, աջ s. commander in chief, supreme head of the army, generalissimo.

Զօրապետեմ S. *Զօրաւորեմ*.

Զօրապէս ad. valorously, courageously; energetically, efficaciously.

Զօրաւար, աջ s. general, commander.

Զօրաւորեմ, եջի տն. to command, to lead an army.

Զօրաւորութիւն s. command of an army, generalship.

Զօրավիգն a. s. aid, support, help; defender, partisan; succour, reinforcement; *- , - օգնականութեան լինել*, to aid, to help, to bring succour; *- ունել զոք*, to be sustained, or supported by; *որդեակ, - լեր ծերութեան հօր քում*, my son, help thy father in his age.

Զօրացուցանեմ, ուշի տն. to fortify, to strengthen, to sustain, to harden, to fence, to establish, to secure, to repair, to reinforce, to restore, to corroborate; to brighten up, to comfort, to embolden, to reanimate, to revive, to cheer up, to make revive; *- զձեռս* or *զբազուկս ուրուք*, to lend or bring help, to succour, to aid; *ի յաղթութիւն - զոք*, to render victorious, to give the victory.

Զօրացուցիչ a. strengthening, comforting; corroborative, cordial; fortifier.

Զօրավիգն S. *Զօրավիգն*.

Զօրաւոր, աջ a. strong, vigorous; powerful; energetic, pathetic; possible, efficacious; valorous. [might.]

Զօրաւորութիւն s. strength, power,

Զօրեղ S. *Զօրաւոր*.

Զօրեղասպէս S. Զօրասպէս .

Զօրեղութիւն s. valour, vigour.

Զօրեմ, եցի vn. to be able, worth; to govern; to act, to produce an effect.

Զօրէն pr. ad. as, like, so that; as if; almost; for instance; - անասնոց, like beasts; ad. conj. for instance.

Զօրնախը լինիմ vn. to assemble the staff; S. Զօրածողով; to pick out or unite the flower of the army.

Զօրհանապազ ad. daily, every day, always.

Զօրութեանաւութիւն s. mech. dy-

Զօրութեանաւար ad. virtually.

Զօրութեանական a. virtual; dynamic; - միութիւն, dynamic unity.

Զօրութեանականութիւն s. virtuality.

Զօրութեանակիր a. virtuous, powerful.

Զօրութեանաւափ s. mech. dynamometer.

Զօրութիւն s. power; authority, vigour, valour, heart, courage, nerve, force, spirit, faculty; corroboration, supply, reinforcement, aid, energy, efficacy, virtue; resource; sense, meaning, signification; weight, importance; prodigy, miracle, virtue; army; person; distinct substance or person; - բերկնից, the angels; celestial bodies, stars, &c.; - բ մասց, the faculties, qualities of the mind; Տէր - թեանց, the Lord of hosts; այր, կին - թեան, valorous man, virtuous woman; ըստ առն եւ - իւր, as the man is, so is his strength; գո՛ւ ագուցեր ձիոյ - , hast thou clothed the horse with strength? զինու - թեամբ, with arms; by main strength; զիւրեղ զ- արուի, to lie with a man; - թեամբ ad. powerfully, emphatically; understood; by virtue of; with all one's strength; բարւ ձրացն - թեամբ զբարբառ քո, lift up thy voice loudly; սիրել յամենայն - թեանէ, to love with all one's heart; անկանեւ ի - թեանէ, to be weakened or exhausted; - իսպի քո Գրիստոս, զի... upon my faith! i' faith! - arith. &c. square; mech. &c. force; - անգործութեւ, vis inertie; զիմակալ - , resistance; էլեքտրական - , electric; զուգահեռական - , parallel - ; կեդրոնական - , central - ; կեդրոնախոյս - , centrifugal - ; կեդրոնաձիգ - , centripetal - ; կենդանի - , vis viva; կենսական - , vital power; ձգողական - , attractive power;

մագնիսական - , magnetic - ; մասնակալին - , molecular - ; շարժիչ - , motive - ; վանողական - , repulsive - ; օդընկէց - , projectile force.

Է

Է (ē) է s. the seventh letter of the alphabet and the third of the vowels; է, է, seven; seventh.

- It is sometimes changed for, or confounded with the letters է and ա. for example: երէ, էրէ, երէկ, երէկ: բազէ, բազայ; Եւրոպէ, Եւրոպա.

- It often enters into the composition of words, for example: ալէկոծ, հոգեփոփոխ, ոսկեօղ.

- prefixed to a missive letter signifies the Supreme Being.

Է, է, էն or էնն, էին s. that exists, existence; that is of itself, the Supreme Being, the Most High, God; ես եմ որ էն, I am that I am; որ էն առաքեաց զիս առ ձեզ, I AM sent me unto you; էք pl. the divine persons, the Trinity.

Է. ից s. being, existence, that exists; creature, matter; v. aux. he is; անդ է տեսանել, one saw there, one sees; գէլ զիցս զուարճացեալ, intoxicated with the beauties of nature.

Է՛ int. eh! hey! oh! o! alas! է՛ Պէ. որէ, oh Peter!

Է՛ զի, է երբեմն, է ուրեք, էր զի ան. sometimes; now and then.

Է՛ որ, էն որ s. some, some one; one... and the other; some... others; some... some; ad. sometimes.

Էակ, աջ s. being, existence, that exists; creator, that causes to exist, that extracts from nothing.

Էականական a. ontological.

Էականաւութիւն s. ontology.

Էական, *այ a.* that exists, that is of itself, increate; essential, substantial; - *բայ gr.* substantive, auxiliary.

Էականամ *S.* **Էանամ**.

Էականութիւն *S.* **Իութիւն**.

Էակեց *a.* that partakes of the same existence, consubstantial, coexistent.

Էակցութիւն *s.* consubstantiality, identity of substance. [to subsist.

Էանամ, *էացայ vn.* to be, to exist,

Էապէս *ad.* essentially, really, in reality, in fact.

Էացուցանեմ, *ուցի va.* to cause to exist, to extract from nothing, to create.

[- sex.

Էդ, *էգաց a. s.* female; - *ազն*, the

Էկորձ *s. mus.* an Armenian note (—).

Է՛ *int.* ah! oh!

Էդք *s.* key-hole.

Էս *s.* God; *S.* **Է**, **Որ էն**.

Է. Էռց, *շուշ s.* ass, jackass, donkey; machine of war, (battering-ram):

mus. bridge of a violin, &c.; - *մատակ*,

she-ass, donkey; *կաթ Էռց*, ass's milk;

էծանէլ յ-, to ride on a donkey;

խանէ. անրակէ. զոնէ -, the ass

brays; *չլոյք Էռց S.* **Ձոյդ**.

Էայծեամն *s.* she-goat that resembles an ass; deer; chamois.

Էութիւն *s.* essence, nature, constitution; existence; substance; divinity, God; property, fortune, wealth; *յ-տեւել յորինել*, to create.

Էլ. Էլի s. page (of a book); descent, going down; declivity; - *ս առնել*, to descend, to go down; - *ս եւ ելս առնել*, to go up and down; *աչա գեղապանծ* - *կենաց նորա*, this is the brightest page in his life; - *անդկի ի ծանրաչափի*, falling of the mercury.

Էր. Էր աղագաւ. Էր ընդեր, էրմամ. Էրախ. Էր վասն, վասն էր pr. ad. why? for what reason or cause? *յէր վերայ*, on what? on which?

Էրան *s.* gentle breeze, pleasant wind, zephyr; *քեզ շունչ համայն պախըրքի. իմ - շունչ փութորկի*, each breeze for you is a furious blast, while to me the blast is a gentle breeze.

Էրէ S. **Երէ**.

Էփեմերակ *s.* ephemeris; *S.* **Աստե. ւոյց**.

Ը

Ը (*yē*) *ըթ s.* the eighth letter of the alphabet and the fourth of the vowels; *ը. ռ*, eight; eighth.

- At the beginning of words it is sometimes redundant, for example: *շտտայ, ըշտտայ; ստոյգ, ըստոյգ; ըստ, ընդ, 'ստ, 'նդ*.

- Between two or more consonants it is always understood; but in the division of words it is actually put, for example: *ծնունդ, ծննդեան, ծը նունդ, ծը նըն գեան; ննջել, գրգել, նըն ջել, գըր գել*. As also in poetry: *ըզկողածնին ընջեաց ըզմեզս(զկողածնին ընջեաց զմեզս)*. [ah!

Ըհհ, ըհ, ըհը int. alas! alack! oh!

Ըդեղ S. **Ուղեղ**.

Ըդերձեմ S. **Ուղերձեմ**.

Ըդաւի a. desirable, to be wished for, amiable; desirous, anxious; - *էինձ*, I wish. [cordial.

Ըդակաթ a. desirous, longing after;

Ըդական S. **Ըդաւի**; *gr.* optative (mood); - *գիւթութիւն*, witchcraft, sorcery, spell, charm.

Ըդականութիւն s. desire, wish.

Ըդակերտ a. desirable, to be wished for; desirous, longing, greedy, thiraty, eager; - or - *ս առնել*, to render desirable, to make valuable, interesting, to excite desire; - *լինել*, to desire, to wish for, to aspire after, to covet, to long after, to be greedy of.

Ըդակերտութիւն s. desire, wish.

Ըդաւայնութիւն s. agreeable song or voice.

Ըդամ, աջի, Ըդանամ, աջայ տա. to desire, to wish, to long for; to guess, to divine; *ողջ լինել ձեզ* -, I wish you health, I hope you will enjoy good health; adieu! good bye!

Ըղձանք *s. pl.* strong desire, longing, eagerness; - **առաջնորդութեան**, ambition.

Ըղձապատուհ *a.* conjuror, diviner.

Ըղձաւոր *a.* eager, greedy; lovely, affectionate.

Ըղձափափաք *a.* very desirable; - **առնել**, to make one's mouth water; - **լինել**, to desire passionately.

Ըղձիկ լինիմ *S.* **Ըղձակերտ լինիմ**.

Ըղձութիւն *s.* desire, wish; divination, augury, omen.

Ըղձումն *s.* desire, wish, fancy.

Ըղտապան *S.* **Ուղտապան**.

Ըմբան *s.* throat, pharynx.

Ըմբռնեմ, **եցի** *va.* to shut a person's mouth, to put to silence; to leave one not a word to say, to dispirit, to convince, to put to a nonplus; - **զեզն կառօթի**, to muzzle the ox; - **իմ** *vn.* to keep silence, to hold one's tongue, to remain silent, to be struck dumb, to be tongue-tied. [light.

Ըմբերելի *a.* tolerable, bearable,

Ըմբերեմ, **Ըմբերութիւն** *S.* **Համբերեմ**, &c. [fig. champion.

Ըմբիշ, **բչաց** *s.* athlete, wrestler; **Ըմբական** *a.* athletic; - **մրցութիւն**, wrestling.

Ըմբամարտ, **ից** *s.* wrestler; *a.* athletic; - **բ.** wrestling. [tler.

Ըմբամարտիկ, **սկաց** *s.* athlete, wrestler; **Ըմբամարտիմ**, **եցայ** *vn.* to wrestle, to contend in wrestling.

Ըմբամարտութիւն, **մրցութիւն** *s.* wrestling.

Ըմբոն *a.* proper, suitable, convenient; probable; - **է**, it is proper, right.

Ըմբռնեմ, **եցի**, - **իմ**, **եցայ** *vn.* to taste, to eat, to feed on: to enjoy, to delight in, to take pleasure in; to gain, to obtain, to possess: to chew, to masticate, to break with the teeth; - **զպատիւ**, **զվարձ**, **զգառ**, **զպատիւ**, to obtain honours, to gain recompense, or reward, to acquire glory, to win crowns; - **զուսումն**, **զմահ**, **զեպերանա**, to acquire knowledge; to die; to be despised, contemned, abused.

Ըմբոս *a.* refractory, contumacious, disobedient, indocile, crabbed, stubborn, peevish, rebellious.

Ըմբոսանամ, **ացայ** *vn.* to resist, to kick, to disobey, to revolt, to mutiny; to grow insolent, bold, proud.

Ըմբոսութիւն *s.* disobedience, insolence, impertinence.

Ըմբռնալ *s.* 23rd. November (the day on which sheep are folded).

Ըմբռնեմ, **եցի** *va.* to take, to surprise, to hold, to seize; to entrap, to catch again, to retake, to grapple, to match; to reach; to comprehend, to conceive, to undertake; **ձուկն** -, to catch fish, to fish; - **զբ բանիւք**, to surprise, to convince or confound one in argument; to address or question with art, insidiously.

Ըմբռնեալ *s.* handful, hold; pin.

Ըմբռնիմ, **եցայ** *vn.* to let one's self be taken, to be taken, surprised; - **յուրողայթ**, to be caught in a trap; to entangle one's self; - **ի շնութեան**, to be taken in adultery; - **խաւարաւ**, to be surrounded by darkness; - **յարտոյ մեղաց**, to be contaminated, or stained by sin; - **բանիւ բերանոյ** **իւրոյ**, to be surprised, or convinced in argument, to be confounded; - **ի պատրանս**, to be deceived, caught, duped; - **մոայ**, to wonder; - **աչբ**, to be deceived by the eyes, to deceive one's self; - **ցաւով երկանց**, to be in travail, to be surprised by the pains of childbirth; **Ըմբռնեցան ծածուկք նորա**, his secrets were discovered. [vice.

Ըմբռնիչ *a.* holding; *s.* a mechanic's; **Ըմբռնողական** *a.* having the virtue or power to take, to apprehend, to understand; - **մէք**, surrounding, circumambient; foggy; - **կոկորդ**, attracting, swallowing.

Ըմբռնողութիւն, **Ըմբռնումն** *s.* hold, retention, surprise; comprehension, perception; - **ախտից**, attack, fit, stroke.

Ըմպակ, **աց** *s.* cup, drinking-glass.

Ըմպակից *a.* commensal, mess-mate.

Ըմպակհանք *s. pl.* contempt; insolence, impudence.

Ըմպակեմ, **եցի**, - **կիմ**, **եցայ** *vn.* to resist, to grow proud, ferocious, to rebel.

Ըմպակեմ, **Ըմպակեցուցանեմ**, **ուցի** *va.* to restrain, to bridle, to repress, to tame, to break in.

Ըմպակող *a.* contumacious, stubborn, rebellious, ferocious.

Ըմպակումն *S.* **Ըմպակհանք**.

Ըմպանակ *s.* drinking vase; dish, mug, cup.

Ըմպանոց *S.* **Ըմպակ**.

Բնական *a.* potable, drinkable, fit to be drunk.

Բնակել *a.* potable, drinkable; *s.* drinker; drink, draught, beverage, liquor, potation; *S.* Բնակ; զովացուցիչ - refreshing draught; կերակուր եւ - food and drink; Թակոյկք եւ - vessels and drink; *ի տուն ըմպելեաց մի մնաւ իջես նստել ընդ նոսա՝ ուսել եւ ըմպել*, thou shalt not go into the house of feasting, to sit with them to eat and to drink; անուշակ - *S.* Օւարակ; - ք զից *S.* Նեկտար:

Բնակմ. արբի, արբ *vn.* to drink; - անագարար, - eagerly, greedily; - աստիկ յոյժ, - hard or deep, - like a piper, to tittle, to tope, to be a hearty toper; - *ի կենդանութիւն Թաւառքի*, - the king's health; - *ի յաջողութիւն...*, - to the success of; րան - to receive a thrashing, a blow; ապասակ - to be struck in the face; զըւր քնոյ - to obtain water by dint of money, to pay for water -; որ ըմպէ զանօրէնութիւնս հանդոյն ըմպելոյ, who drinks iniquity like water; ասոր ինձ - give me... -; pour me out some; *S.* Արբեալ, Արբեհամ, &c.

Բնակի. Բնակոց *S.* Բնակակ.

Բնակող *a.* drinking; *s.* a drinker. **Բնակումն** *s.* the act of drinking.

Բնեքրանեմ. &c. *S.* Բնեքրանեմ, &c.

Բնդալք *s. pl.* fabulous monsters, Erinnys, Furies.

Բնդոյլ *S.* Բնդոյլ.

Բնք *pr.* to, at, towards, by; through; among, in the midst, into, in; with; for; under, below; upon; soon, as soon as; in the place, instead of; հայել - երկինս, to look at the sky; Թագաւորել - նորա, to reign instead of him, to succeed him; ասոր - իմ եւ - քո, give for me and for you; - աղօտ, obscurely; - ամենայն, totally, in all; - ակամբ հայել, to look upon one with an evil eye or with aversion; - ձեռն, with or by the hand; - մէջ, in; into, inside, in the midst; through; - մէջ կորել, to split, to pass or go across; - աջէ, to the right; - զերկա մտանել, to draw the bow strongly; - ժամս ժամս, sometimes; - խաբս, fraudulently, erroneously; - խաղ կատակս, ludicrously, facetiously; - այր եւ - կին, as much the man as the woman; - ծառով, under a tree; փոխանակ -

այնր, for it; - մի բերան, with one voice, unanimously; զիր զգիրող - պղս, put these books with the others; եկ - իս, come away with me; - անցանելն, going along; - որ ճանապարհ, by what road? - արեւելս, towards the East; - ամենայն երկիր, in all countries; անցանել - կարին, - այն, to pass through Erzerum, to go that way; - ջուր եւ - ցամաք, by sea and land; - երկինս եւ - երկիր, between heaven and earth; - հիծեալ եւ - հետեւակ, between cavalry and infantry together; - աւուրսն - այնտիկ, - ժամանակսն - այնտիկ, - այնու ժամանակաւ, in those days, at that time; - շատ եւ - փոքր, more or less, a little more, a little less; - այս եւ - այն, between this and that; altogether, unitedly; ընկենուլ - պատուհանն, to throw out of window; - ամենայն տեղիս, every where; - մահճոյք, under the bed; - երկինք, under heaven; - իւրեւ or իւրեաւ, under him; - պատրուակաւ, under pretence; - ատուտան, պղն, at break of day; - երեկս, երեկոյս, or երեկոյն, towards the evening; մեկ-նեցաւ - լուր համաւոյ դարսեան նորա, he set out on the report of his coming; - հակառակն, on the contrary; cross-wise; - միտ ածել or հարկանել, to think, to reason in one's mind; - ոտն հարկանել, to trample under foot; - Թիւ մտանել, to be reckoned among; - ամս տան, during ten years; եօթանասուն եւ հինգ ամբ - ութ հարկարով, eight hundred and seventy five years; - փթթելն եւ գոսացի, it will fade as soon as it uncloses.

Բնդաբեր *a.* leguminous.

Բնդարոյս *a.* innate, native, natural, habitual.

Բնդարուտ *a.* fed with pulse.

Բնդաթուր հարկանեմ. to put to the sword, to kill with the sword; to trample under foot.

Բնդածին *S.* Բնդաբոյս.

Բնդակաղամբ *s.* cauliflower.

Բնդ ակամբ հայիմ *S.* Ամն, Բնդ.

Բնդականութիւն *S.* mild or gentle looking, affectionate or tender care, protection.

Բնդակեր *a.* that eats pulse.

Բնդակից *a.* dwelling with; neighbouring, familiar; *s.* playfellow, comrade.

Ընդ աղօս *ad. S. Աղօսարար*; *a. near sighted*; hazy, obscure; *բերեւ - իմն շունչ յընդոռնս ունեին*, they were at the last gasp.

Ընդադոռնաւոր *a. seeing dimly*; - *առնել*, to darken, to obscure.

Ընդառնեմ *S. Անդառնեմ*.

Ընդանեկան, &c. *S. Ընտանեկան, &c.*

Ընդանթական *a. under the armpits*; - *մազք*, the hair growing -.

Ընդ արմէ *S. Աջ*.

Ընդ առաջ *pr. before, against*; - *գալ*, *յառնել*, *գնալ*, *ելանել*, *լինել*, to go to meet; to anticipate, to obviate, to prevent, to meet, to affront, to face.

Ընդառաջեմ *S. Ընդ առաջ ելանեմ*.

Ընդառաջայք *s. pl. vanguard, van*.

Ընդատուն *a. tamed, domestic, familiar*; sedentary, home-keeping; delicate, nice.

Ընդարձակ, *այ a. free*; large, ample, vast, spacious, great; diffuse; - *ժամս*, for a long time, or duration; - *ի նեղութիւնս*, magnanimous, long-suffering, patient; - *կեանք*, a dissolute life; - *է*, it is lawful, permitted, it is not prohibited; - *կեալ*, to live daintily; - *գնալ*, to live dissolutely; - *առնել*, to facilitate; -, - *ս ad. at length, lengthily*; diffusely; dissolutely; *յ-ի*, freely, at large; *յ-ի լինել*, to be free, in liberty, at large; to be unbound.

Ընդարձակաբան *a. diffuse, extended*; prolixious. [tious.

Ընդարձակաբանայ *a. dissolute, licen-*

Ընդարձակագոյն *a. larger, vast*; very long, lengthy, more diffuse, very prolix; *ad. more diffusely, minutely*, in all its details.

Ընդարձակաձեռն *a. liberal, generous*. [patient.

Ընդարձակամիտ *a. magnanimous*,

Ընդարձակամտութիւն *s. magnanimity, long-suffering, patience*.

Ընդարձակայարկ *a. vast, spacious, extended*. [amply.

Ընդարձակապէս, - *բար ad. widely*,

Ընդարձակատուն *a. reared in ease, dainty, delicate, commodious*; unbridled, dissolute.

Ընդարձակասրահ *s. saloon*. [ձակ.

Ընդարձակատար, - *տարր S. Ընդար-*

Ընդարձակեմ, *եցի va. to dilate, to enlarge, to make greater, to increase, to augment, to extend, to prolong*;

to disband, to relax, to spread, to widen, to reach, to stretch, to give ground, to amplify; - *բանել*, to exaggerate; - *սց*, to relax, to give repose to; to tranquilize; *ընդարձակելով - զձեռն յոք or ումք*, to open the hand, to give freely, to be generous; - *ումք*, to give rest or repose, liberty, license; - *իմ տն*, to extend, to widen, to spread, to dilate; to be generous; *սիրտք մեր ընդարձակեալք... ընդարձակեցարուք եւ զուք*, our heart is enlarged... be ye also enlarged; *ընդարձակեալ է*, it is allowed or permitted, it is lawful.

Ընդարձակերասանակ *S. Արձակ-*

Ընդարձակեցուցանեմ *S. -կեմ*.

Ընդարձակութիւն, - *կումն s. extent, extension, size, latitude, greatness, width, amplitude, amplification, enlargement; diffusion; field; capacity, capaciousness; fig. disengagement, relaxation, freedom, liberty*.

Ընդարմ *S. Ընդարմացեալ*.

Ընդարմանամ, *ացայ տն*, to grow stupid, numb, to fall asleep; *fig. to be benumbed, dulled*; - *ի ջրառլ*, to be benumbed with cold, to be frozen, to become torpid; - *աչք յիմն*, to gaze at, to stare at; - *զբազանք*, to preoccupy one's self, to plunge in, to engulf one's self; *զբազանկոյտ ոսկերաց նորս ընդարմացոյց*, «he has benumbed the multitude of his bones.» [stupid.

Ընդարմացեալ *a. numbed, dull; chill*,

Ընդարմացումն *s. stupidity, numbness, inaction; stupor*.

Ընդարմացուցանեմ, *ուցի va. to benumb, to lull asleep*; to chill; *fig. to stupefy*.

Ընդարմացուցիչ *a. that chills, lulls asleep*; charming.

Ընդարմիկ *s. zool. torpedo (fish)*.

Ընդաւարդեմ, *եցի տն*, to cover with sand, to bury.

*Ընդբերանեմ *S. Ըմբերանեմ*.

Ընդբերանեմ, *ձայ տն*, to cry outright, or loudly.

Ընդգնեմ, *եցայ տն*, to fall on one's knees; to coil one's self up.

Ընդգոգեմ, *եցի տն*, to take or receive to one's bosom, to make welcome.

Ընդգրկեմ, *եցի տն*, to embrace, to clasp in one's arms, to clasp or throw one's arms round, to hug; to undertake;

- *զձեռն ի վերայ լանջաց*, to remain with the arms crossed. [together.

Ընդգոսակմ, *եջի va.* to unite, to tie
Ընդդէմ, *դիմաց a.* contrary, opposed; opposite, inimical; unfortunate; - *պատասխանի*, an adequate or prompt reply; *pr.* against, on the contrary, the wrong side, outward, the wrong way; before, in face; - *դառնալ. կալ. դռանիւ*, to counteract, to make head against, to cope with; - *յառնել*, to rise up against; to combat; - *գանձանակին*, opposite the money-box; *վէմ* - *գնել դրան*, to place a stone against the door; *զգուրս* - *գնել*, to close the doors; *բանիցն* - *բերել*, to reply opportunely, to respond; - *եղեւ նոցա իրն*, they succeeded badly in that affair; *յեսաս* - *ընթեռնուլ*, to cavil, to sophisticate; - *յընդդիմէն*, *զ-ն ad.* instead, otherwise, on the contrary; - *հակառակութիւն* S. *Ընդդէմդարձութիւն*; - *յանդիման* S. *իէմ ի դէմ*.

Ընդդէմդարձութիւն s. contrariety, contradiction, teasing.

Ընդդէմերկիր s. antipodes.

Ընդդիմաբաժանեմ va. to divide in opposite parts, to place one against the other.

Ընդդիմաբախ a. resistant, solid, hard, compact, opaque; - *իմ*, - *լինիմ*, to come in contact with, to strike against. [hardness, solidity.

Ընդդիմաբախութիւն s. resistance,

Ընդդիմաբան, *ից a.* opposite; contradictory; *s.* contradicter, opponent; - *լինել* S. *Ընդդիմաբանեմ*.

Ընդդիմաբանական a. contradictory; after hearing both sides.

Ընդդիմաբանեմ. եջի vn. to contradict, to counteract, to contest, to answer; *va.* to object, to oppose.

Ընդդիմաբանութիւն s. contradiction, disputation; antiphrasis.

Ընդդիմաբար ad. on the contrary, in a contrary manner.

Ընդդիմագագաթն անկիւնք s. geom. opposed angles.

Ընդդիմադարձ a. opposite, contrary; - *կալ. լինել*, - *ձիւմ vn.* to oppose, to resist.

Ընդդիմադարձութիւն s. opposition, resistance; antiperistasis.

Ընդդիմադիր, *դրաց a.* opposed, contrary; opposite.

Ընդդիմադրեմ, եջի va. to oppose, to object. [jection.

Ընդդիմադրութիւն s. opposition, ob-

Ընդդիմախոս &c. S. - *աբան &c.*

Ընդդիմակ, աջ a. contrary, opposite; *s.* opposite extremes, adversity, disgrace, calamity; - *զորութիւն*, coercive power; - *ս գնել*, to oppose, to contract.

Ընդդիմակալ լինիմ, Ընդդիմակայեմ, եջի vn. to oppose, to resist.

Ընդդիմակալութիւն s. resistance.

Ընդդիմակայ S. *Ընդդիմակաց*; - *ցաւք* or - *բ*, adversity, calamity.

Ընդդիմակայութիւն, յուժն s. opposition, resistance; confutation, refutation, dispute, controversy.

Ընդդիմակաց, աջ a. that resists, opposite, contrary.

Ընդդիմակացութիւն s. opposition, resistance. [nist.

Ընդդիմակից a. s. adversary, antagonist. *Ընդդիմակողմ s.* opposite side, reverse, wrong side.

Ընդդիմակրութիւն s. antipathy.

Ընդդիմակցութիւն S. *Դիմամարտութիւն.*

Ընդդիմահար, աջ a. opposite, that opposes, resists; hard, solid, opaque.

Ընդդիմահարիմ, եջայ vn. to resist; to repel, to reperate.

Ընդդիմահարութիւն s. opposition, resistance; counterblow, rebound; *phys.* impenetrability.

Ընդդիմամարտ, ից, -մարտիկ, տկաց a. contrary, inimical, opposite; *s.* adversary, antagonist.

Ընդդիմամարտութիւն s. opposition, resistance, action, combat.

Ընդդիմանամ, աջայ vn. to resist, to contrast, to be repugnant, to mutiny.

Ընդդիմասովոր a. refractory, restive; S. *Հակառակաւոր*.

Ընդդիմարդէլ, ից s. barricade; - *կանգնել*, to raise a -; *կործանել զ-*, to force a -.

Ընդդիմաքննութիւն s. contrary thought or sentiment. [des.

Ընդդիմոտուժք, ոտանց s. pl. antipo-

Ընդդիմութիւն s. resistance, opposition; contradiction, contrariety, discord; hinderance, obstacle; strife; dislike, aversion, repugnance, conflict, trouble, implication.

Ընդէլ, -ակ, -ական a. familiar, domestic, tame, easy, mild, tractable, approachable.

Ընդելակից *a.* familiar, intimate, bosom, linked or knit together in the closest bonds of friendship, intimately acquainted; - լինել *S.* **Ընդելակցիմ**.

Ընդելակցիմ, *եցայ vn.* to grow familiar, to make acquaintance.

Ընդելանիմ, *լայ vn.* to grow familiar, to become familiar; to make acquaintance; to get used or accustomed to, to habituate one's self. [tic.]

Ընդելասեր *a.* familiar, tame, domestic. **Ընդելացուցանեմ**, *ուցի va.* to make familiar, to tame; to instruct; to tame, to render mild and less ferocious.

Ընդելուզած *S.* **Ընդելուզում**.

Ընդելուզանեմ, *ուցի va.* to enchase, to fit into, to set, to mount, to enchase, to set in a bezel; to string pearls, to interweave, to entwine, to braid, to form a tress; **ընդելուզեալ աւամբք**, *մարգարտով, ոսկով*, adorned, set with jewels or pearls, ornamented with gold, or arabesqued; **ընդելուզեալ յոսկի**, set in gold.

Ընդելուզում, **Ընդելուզումն** *s.* setting, mounting, enchasing, fitting in; weaving, web, braid, texture.

Ընդելութիւն *s.* familiarity; acquaintance; custom; *յ-ածել*, to familiarize with; - *ուսնել ընդ ուսմբք*, to be familiar with.

Ընդելուցանեմ *S.* **Ընդելացուցանեմ**.

Ընդելից *s pl.* all kinds of pulse.

Ընդելձանեմ, *-նիմ vn.* to supplicate, to implore, to beseech, to entreat, to beg.

Ընդերաբանութիւն *s.* enterology.

Ընդերական *a.* intestinal.

Ընդերահմայ, *ից s.* aruspex, soothsayer. [evening.]

Ընդերեկ, *-կք, -կս ad.* towards

Ընդերկայնամիտ *S.* **Երկայնամիտ**.

Ընդերկայնիմ, *եցայ vn.* to extend.

Ընդերկար *a.* long, extended; prolix; *ad.* long, at length; long time; amply, diffusely, tediously; - *աւնել*, to prolong; - *լինել*, to be prolonged.

Ընդերկարաձգեմ, **Ընդերկարեմ**, *եցի vna.* to prolong, to make last a long time; to extend; to defer, to spin out, to great length.

Ընդերկարաձիգ *a.* very long.

Ընդերկարանամ, *ացայ vn.* to last a long time.

Ընդերկարութիւն *s.* length, extent, duration; - *կենաց*, long life, longevity.

Ընդերկնահաջ *a.* baying the moon; barking at in vain.

Ընդերկուանամ, *ացայ, -կուիմ, եցայ S.* **Յերկուանամ**.

Ընդերք, *րաց s.* entrails, guts, bowels, intestine, tripe; cæcum, blind-gut; *զուրս նոցա -րաց իւրեանց մաւաւցանել*, to slay others with their own swords.

Ընդէր ad. why? for what reason? wherefore? - *ոչ*? why not? [ic.]

Ընդիկ *s.* a few pulse, pease, beans, **Ընդիկահոն**, *ի s.* Indiction; *լըրան -ի*, cycle of -.

Ընդլայնեմ, *եցի va.* to amplify.

Ընդլայնումն *s.* amplification; chem. ductility.

Ընդծեալ *a.* yoked together; bearing the same yoke. [to intermix.]

Ընդխառնեմ, *եցի va.* to incorporate,

Ընդխառնիմ, *եցայ vn.* to become incorporated; to intermeddle; to come to blows, to come to battle, to join battle; **ընդխառնեցաւ պատերազմն**, the battle was commenced.

Ընդխառնութիւն *s.* incorporation.

Ընդհայեցողական *a.* dioptric.

Ընդհայեցողութիւն *s.* dioptrics.

Ընդհանուր *a.* universal, general, common; - *ք*, or - *սիւղեղք*, the universe, the whole world, or earth; - *աւնել*, to generalize; *ad.* every where; in general.

Ընդհանրական *a.* universal, general, catholic; - *կէղեցի*, the catholic or universal church; *S.* **Թուղթ**, **Ժողով**.

Ընդհանրանամ, *ացայ vn.* to become general.

Ընդհանրապէս *a.* universally, generally, commonly, absolutely.

Ընդհանրացուցանեմ, *ուցի va.* to generalize. [erality.]

Ընդհանրութիւն *s.* universality, gen-

Ընդհատ, *ից s.* interval, space; *a.* discontinued, intermittent; loose; different, separate; less, lesser; *mech.* intermittent; *ad.* differently, otherwise; nor more nor less; *ամբ ստկաւ ինչ - ի ռիւրուց*, a little less than 10,000 years; *իւ իւրից իցեմք - ի նոցանէ*, in what do we differ from them? *ոչ ինչ - է ի նմանէ*, he differs not from him; *նուալ ինչ - ի փշմանէ լինել շնոյն*, to be almost at the last extremity, or last gasp; *լին - յերազրց*, they resemble dreams.

Ընդհատեմ, եջի va. to interrupt, to discontinue, to cease; **-իմ vn.** to break off, to interrupt one's self.

Ընդհատիչ s. interrupter.

Ընդհատութիւն, -ումն s. interruption, intermittence, intermission, discontinuance, relaxation, cessation.

Ընդհարկանեմ, հարի va. to knock, to clash, to strike, to beat; **- գերկաթ, to strike fire.**

Ընդհարկանիմ, հարայ vn. to fight, to smite, to knock, to strike, to thump at; **- ընդ միեւնս, to knock against each other; to encounter each other;** **- գլխին ընդ որմն, to knock one's head against a wall;** **- ընդ ճանապարհ, to be on the way to ...;** **- ի խղճէ մտայ, to have remorse.** [flict.

Ընդհարումն s. collision, shock, con-

Ընդ հուսայ S. Հուսայ.

Ընդձեռեմ, եջի va. to give, to put into one's hands, to grant; to take away, to appropriate to one's self.

Ընդ ձեռն քր. by means of, through.

Ընդ մէջ S. Մէջ.

Ընդմիջամբ a. subaltern.

Ընդմիջաբար ad. by means of, by some expedient.

Ընդմիջական a. immediate.

Ընդմիջաշաւիղք s. the middle of a way, or road, carriage-road, pitching.

Ընդմիջարկութիւն s. interposition, intermission, obstacle; partition wall.

Ընդմիջեմ, եջի va. to interrupt, to discontinue; to divide into two parts; to separate, to hinder; to intermeddle; **- զխօսս ուրուք, to interrupt, to break in upon;** **- զճանապարհն, to go half the way;** **յ- կենաց իւրեանց ստաւիկէ, to die halfway on the road of life.**

Ընդմիջիմ, եյայ vn. to be split, to be in half; to discontinue; **իբրեւ տուն ընդմիջեցաւ, passed the middle of the feast.**

Ընդմիջութիւն s. mediocrity, mediation, middle way.

Ընդմտանեմ, մտի vn. to penetrate, to pierce, to strike through or pass across; to insinuate one's self; to pass through a filter.

Ընդմտանող a. piercing, keen, sharp.

Ընդմտաւար, աջ a. touchy, easily offended, sensible, feeling; thoughtful, pensive, anxious, gloomy, full of care.

Ընդոծիւ, ծնայ s. a. born in the

house of one's master, domestic, servant; **-բ, family;** **S. Ընդարդս.**

Ընդողնեցունեմ, ուցի va. to render proud, insolent, impertinent.

Ընդողնիմ, նեցայ vn. to lie down at length, supine; to become idle, negligent, feeble: to adorn one's self magnificently, gorgeously; to make an ostentatious display, to dress pretentiously; to become vain or insolent.

Ընդոյր a. quiet; good.

Ընդոսս a. that leaps, that bounds; jumping, starting; **ad.** by stealth, stealthily; rebounding, by fits and starts; **- -**, by skips and jumps; palpitating, bounding; **- ի քնոյ լինել, to awake suddenly, to start from sleep;** **- ի քնոյն զարթուցանել, to rouse suddenly, hurriedly;** **- կալ, to leap, to hop, to rebound;** to start back with fear, to be startled, to retire, to frighten; **- խաղալ, to leap, to jump up, to rouse one's self;** **- երթալ, to go with fear and trembling; to go by leaps;** **- խաղաղումն ուսոց, շարժումն թիկանց, աչաց, shrugging of the shoulders; nervous twitching of the eyes;** **- անցանել, to leap, to leap over.**

Ընդոսսախօս a. boaster, braggart.

Ընդոսսական S. Ընդոսսուցիչ.

Ընդոսնում, Ընդոսնիմ, տեայ vn. to leap, to recoil, to start with fear; to be aroused, frightened, dismayed; to shy, to be restive; to be disturbed, disconcerted; to get angry.

Ընդոստումն s. leap, rebound; shaking, concussion.

Ընդոստուցանեմ, ուցի va. to cause to leap or recoil; to shake, to move; to impel, to push, to spur on, to thrust; to awaken, to excite.

Ընդոստուցիչ a. exciting; stimulating, spurring on.

Ընդոտնեմ, եջի va. to trample under foot; to despise; to dishearten, to humble, to subdue, to drive out, to push.

Ընդոտնոյ s. foot-stool.

Ընդունեմ, եջի va. to twist or break the neck; to tame, to bridle.

Ընդունակ, աջ a. receiving, welcoming; capable, susceptible; acceptable, agreeable.

Ընդունակութիւն s. acceptance; capacity, reach; participation; *chem. ca-*

paucity; - ջերմութեան, heating --.

Ընդունայն *a.* vain, void, useless; empty; indolent, idle; *ad.* in vain, uselessly, empty; - անեղ զանկալութիւն, to deceive, to disappoint, to frustrate, to destroy the illusions of; ամենայն ինչ - է, all is vanity.

Ընդունայնարան, *ky a.* romancing, prattling, chattering, prating; *s.* chatterer, idle talker.

Ընդունայնարանութի *s.* prate, prattle, chitchat, nonsense, chattering.

Ընդունայնամիտ *S.* Ընդունայնարան. Ընդունայնամիտ *a.* vain, frivolous, foolish.

Ընդունայնանամ, *այցոյ տ.* to be vain or empty; to vanish, to pass away, to come to nothing; to seek vanities.

Ընդունայնապարծ *a.* vain, proud, vain-glorious.

Ընդունայնաջան *S.* Զրաջան.

Ընդունայնութի *s.* vanity, frivolity, futility; nothing.

Ընդունարան, *այց s.* vase, vessel, receptacle; recipient, reservoir; asylum, refuge, shelter; *mech.* well, tank, cistern; - օդոյ, air-box; - շոգւոյ, steam-chamber; - ջերմ ջրոյ, hot-water well.

Ընդունելի *a.* acceptable, admissible; agreeable, welcome; obtainable; that accepts, that receives.

Ընդունելութի *s.* reception, taking, acceptance, admission, obtaining, acquisition; cheer, feast, entertainment; *gr.* participle; - փոխանագրոյ, acceptance of a letter of credit, of a bill of exchange; - անեղումք, to welcome, to feast, to entertain; - անեղ օտարաց, to lodge strangers; - անեղ ցրտահին, to receive coldly, to give a cool reception; - գոյր յարձուրդ, there was a reception at court, at the embassy; յ- լինել Աստուծոյ, to believe in God.

Ընդունիմ, ընկալոյ *տ.* to receive, to take, to admit, to embrace, to accept, to make welcome; to gather together; to derive; to impetrate, to obtain; to suit, to agree; to approve, to confess, to consent, to acknowledge; ոչ - . to deny, to disavow, to disapprove; - զոք յաւազանէ, to stand godfather, godmother to a child; մեղս -, to fall into sin; - մտաց աչք, to conceive, to seize mentally; պատուով

- զոք, to receive with honour; ոչ բար-ւոք - զոք, to give a bad reception; - յիմքեան, to learn by heart; յաստուածս ընկալաւ զնոսա, he has made of them his gods; է քէն ընկա-լոյ զկեանս, I owe you my life.

Ընդունիչ, Ընդունող *a. s.* who receives, receiver, acceptor; recipient; -նող է մկրտութենէ, godfather, god-mother; -նող խոստովանութեան, confessor.

Ընդունչարկու *a.* grining, grima-cing, mimicking; grumbling.

Ընդուստ *S.* Ընտուստ.

Ընդաւանդեմ, եցի *տ.* to abandon, to despise; to compel to walk; to vex, to harass.

Ընդ վայր *ad.* in vain, uselessly; - չարկանել, to throw away, to abandon, to despise; - յածիլ, to run here and there, to rove, to wander; - խօսել, to talk in vain, right or wrong, at random; - պայքարումն, idle dispute.

Ընդվայրաբան *a.* quack, charlatan, who talks in vain. [idle talk.

Ընդվայրաբանութիւն *s.* quackery, Ընդվայրաբեր *a.* vagabond.

Ընդվայրաբոյս *a.* wild, savage.

Ընդվայրաբանաց *S.* Ընդվայրաբեր.

Ընդվայրախոյզ *a.* seeking vain and foolish things; inquisitive.

Ընդվայրախոս *a. S.* Ընդունայնարան, &c. *s.* magician, enchanter.

Ընդվայրահաջ *a.* barking at in vain, brawling.

Ընդվայրահար *a.* abject, vile, despi-cable, useless, vain.

Ընդվայրամիտ *S.* Զրախորհուրդ.

Ընդվայրայած *a.* vagabond; prat-ing, chattering.

Ընդվայրայածութիւն *s.* vagrancy.

Ընդվայրայտ *a.* shameless, lewd; - պչրանք, coaxing, dalliance, coyness, affectation, coquetry.

Ընդվայրապաճոյճ *a.* coquettish.

Ընդվայրանոնդ *a.* savage.

Ընդվայրասուռ *a.* ill-bred, rough, rude; idle, lazy, sluggish, unoccupied.

Ընդվայրաբարձ *S.* Գեանաբարձ.

Ընդվայրաբարձիմ, չեցայ *տ.* to be dragged along the ground, to be fas-tened to the ground.

Ընդվայրաբնին *a.* curious; that seeks after useless things.

Ընդվայրաբննութիւն *s.* inquisitive-ness, curiosity.

Ընդվայրենիցիկ S. Ընդվայրահար-
Ընդվայրենիցիկ առնեմ va. to debase,
to vilify; to despise.

Ընդվանք s. haughtiness, pride.

Ընդվանքիկ էջի va. to twist, to wring
the neck; -իմ va. to revolt, to resist,
to disobey, to rebel, to throw off the
yoke; to lift up the horn, to become
proud, arrogant, haughty, ostenta-
tious; to turn the back disrespectfully;
to throw one's self headlong, to pre-
cipitate; ընդվանքիկ բայ վաղել յիշ-
խանութենէ, to free from domination,
to shake off the yoke.

Ընդորինակեմ, էջի va. to copy, to
take a copy, to transcribe.

Ընդորինակող a. perspective; s.
painter of perspectives; copist.

Ընդորինակութիւն s. perspective;
transcription.

Ընծադրեմ, էջի va. to trample under
foot; to subdue, to submit; to strike,
to knock; to drive away, to disperse.

Ընծադրութիւն s. trampling upon;
subjection; project, purpose, design;
պանանել ձիախրորիս -ծեամբ, to
ride over and trample to death.

Ընծանալի a. that runs, that walks;
current; - ճանապարհ, practicable,
passable.

Ընծանամ, արցայ vn. to run, to run
to; to apply; to slide; to gallop; to walk;
to go, to depart, to pass; արշաւաւոր
-, to run full speed, to rattle along
full speed; երամովն, խուան -, to
run in company, in crowds, in a throng,
to rush, to crowd, to flock; - զհեռ
ուրուք, to follow, to run after; -
զհեռ հեռոց, շաւղաց ուրուք, to follow
the tracks, to tread in the steps; -
զճանապարհս իւր, to follow one's
career; այս անդր -, to dip into, to
run over a book; ընծանալով ասել,
to say in few words, to touch lightly;
- ի ճանապարհս պատուիրանաց, to
observe or obey the commandments;
բարեք ընծանան իրք, affairs are
thriving, business is prosperous; S.
Զէն, &c.

Ընծանոց S. Ղենջակ.

Ընծաց, ի. Ընծացք, ցից s. course,
race, gait, step, pace, way, means;
progress, succession, train, trace,
thread; method; -ս առնուլ, to run;
-ից գործի, the feet; - մի, walking
distance; հեռի -, foot-race; - մտաց,

flight of thought; - կենաց, life's ca-
reer; յ-ս կենաց, in the course of
life; յ-ից ճանաչել զդք, to know one
by his gait; բարեք ընուլ զ-ս իւր,
to fulfil the duties of one's station, to
discharge one's functions honourably;
արդեւուլ զ-ս բանին, to say concisely,
to shorten discourse; -ք հողմից, direc-
tion of the wind; -ք արեգական, լուս-
նի, եղանակաց, course of the sun,
moon, seasons; -ք սակարանի, վաճա-
սանոցի, հրապարակի, course of Ex-
change, of the market.

Ընծացական a. racing; swift.

Ընծացակից a. concurring; accom-
panying; agreeing, concordant; coin-
cident; concomitant.

Ընծացակցութիւն s. concurrence;
accompanying; concomitance; retinue;
coincidence.

Ընծացատեղ, Ընծացարան s. gym-
nasium or place for gymnastic exer-
cises; S. Առպարեղ. [index.

Ընծացիկ s. mech. slider, cursor,

Ընծացող s. walker, pedestrian.

Ընծացուցանեմ, ուշի va. to cause
to run.

Ընծացք S. Ընծաց.

Ընծեանի a. legible, readable; s.
reader, lecturer.

Ընծեանում, երցայ vn. to read; -
ընդ միտս, գաշ ձայնիւ, - to one's self;
- ի ձայն, բարձրաձայն -, - aloud; -
յականջո ուրուք, - in the presence
of; անսայթաք -, - currently; կակա-
ղելով -, - hesitatingly; to stammer;
- հարեւանցի, վեր ի վերոյ, to look
through, or to skim over a book; յա-
ռաջ վարել զ-ն, - on; կրկին եւ երեք-
կին -, - over and over again; ասլ -,
to cause -; մանուկ քո գիտէ -, can
your boy read? ընծերցեալ զթուղթդ,
after the perusal of your letter; յետս
ընդդէմ -, S. Ընդդէմ.

Ընծեր S. Առնութեր.

Ընծերակայ, ից, -կաց, այ a. adja-
cent, adjoining; assisting, present.

Ընծերցակից a. reading together.

Ընծերցանի a. legible; s. reader,
lecturer.

Ընծերցանեմ, -նիմ vn. to read.

Ընծերցանութիւն s. reading.

Ընծերցատեր, սիրաց a. that loves
study, studious, well-read.

Ընծերցասիրեմ vn. to study, to read
with pleasure.

Ընթերցասիրութիւն *s.* love of study.
Ընթերցարան *s.* reading book; lesson; school; *reading room.

Ընթերցիչ, -ցող *s.* reader, lecturer;
ազգ առ -ցողն, advertisement, address to the reader; ներողամիտ -ցող, gentle reader.

Ընթերցողութիւն *s.* reading; lectureship, order of lecturers in the church.

Ընթերցուած, ոց *s.* lecture; lesson.
Ընթերցուածագիր *s.* catechism (of S. Cyril).

Ընթերցուածաւեր S. Ընթերցասեր.
Ընթերցումն *s.* lecture; աւլ յ-, to give to read; to cause to read.

Ընթրակից S. Հացակից.
Ընթրատու *a.* who gives a supper.
Ընթրարան *s.* dining-room, supper-room; tea-garden; eating-, chop-house.

Ընթրեկերք *s.* supper-time.
Ընթրեմ, եջի *vna.* to sup, to take the evening's repast.

Ընթրիք, րեայ *s.* pl. supper, evening's repast; - տերունեան, the Lord's -, the Last -; -ս առնել, դործել, աւլ, to invite to -, to give a banquet; -ս առնել առ ումէք, to sup with...; ի ժամ ընթրեաց, at supper-time.

Ընծախոտ S. Ընծախոտ.
Ընծայ, ից *s.* present, gift, offer, offering; - առնել, աւլ, մատուցանել, to give, to make a present.

Ընծայաբեր, ից or այ *a.* that carries presents or offerings; - լինել S. Ընծայաբերեմ.

Ընծայաբերեմ, եջի *vna.* to carry presents, to offer, to make a present.

Ընծայաբերութիւն *s.* offer, offering; offertory.

Ընծայական, այ *a.* sacred; *s.* dedication; - գիր, Թուղթ, dismissory letter, testimonials; - - գեսպանաց, credentials; - - բարեգամաց, letter of recommendation. [is offered.]

Ընծայամատուց *a.* that offers; that
Ընծայանամ, այցայ *vna.* to be presented, given.

Ընծայատար S. Ընծայաբեր.
Ընծայարան, այց *s.* place of offering, altar.

Ընծայաւոր S. Ընծայաբեր.
Ընծայեմ, եջի *va.* to offer, to present, to sacrifice, to give, to dedicate, to attribute, to lend, to propose, to refer, to confer, to devote, to

render, to ascribe; to make, to furnish; to impose, to inscribe; ի լոյս -, S. Լոյս; - զրք ի կեանս, to give life to; to vivify; - զրք առաւ պարգեւօք, to load with presents; to confer great services; - իմ տո, to offer, to present one's self; to shew, to make one's self seen; - առաջի ուրուք, to introduce one's self to the presence of; մահու -, to die.

Ընծայեցուցանեմ, ուցի *va.* to offer, to present; to show, to expose, to place in sight; to recommend, to introduce; զանձն -, to pass one's self off for another, to counterfeit; այլ ինն միտս -, to possess, or bear another meaning; սիրելի զանձն -, to make one's self beloved.

Ընծայեցուցիչ *a.* that presents; producing, productive.

Ընծայութիւն *s.* offer, offering, dedication; presentation; Թուղթ - ԹԵ, letter of recommendation; Կուռմն - Թեան, catechism; S. Ընծերցուածաւ գիր; - լուսնի, new moon.

Ընծայումն *s.* act of offering, of dedicating one's self; presentation; offering, present; - Ս. Կուսի, Presentation of the B. V. M.; առաջնորդ ընծայման, godfather; - լուսնի, new moon.

Ընծուիմ, լեցայ *vna.* to rise, to shine, to blaze forth, to glitter, to sparkle, to glare, to be bright.

Ընծուլա S. Ընծուլա.
Ընկալուչ, լի *a.* that receives; *s.* betrothed, husband; խոսեալ -, affianced wife; -, mech. receiver.

Ընկալածիմ, ձեցայ *vp.* to bind one's self closely, to adhere to, to entwine one's self with.

Ընկեղի *a.* to be thrown away, to be despised.

Ընկենում, եջի *va.* to throw, to cast, to hurl, to repulse, to fling, to pour; to destitute, to depose, to deprive; - յերեսաւ, to drive from his presence, to despise, to abandon; - յերկիւզ, to frighten; - յոք զհոգս իրիք, to confide the care of, to confide to; - զանձն իւր յառաջ, to present one's self, to throw one's self forward, to expose one's self; - զզենս, to throw down one's arms, to surrender; - ի կալանս, to thrust in prison; - յերկիր, to throw down, to slay, to fell to the earth; -

արտաքս. to thrust out, to hunt or drive away; to empty the stomach; - **քարինս,** to throw stones; **կէցս** - **S. կէցք**; to despise; - **զխարխս,** to cast anchor; **զաստուածութեամբն** - to attribute to God; **ի վերայ միմեանց** - **զանցանս,** to lay the blame on one another; -, **vn.** to be thrown, or cast away; - **արտաքս, արտաքց գրան,** to be thrown out, driven away; - **ի ճանապարհի,** to be cast on the streets, to be thrown out on the common way.

Ընկեր. **այ s.** companion, comrade, partner; female companion; consort; fellow; agent; neighbour; partaker; peer; clerk; assistant; **չիք իմ** -, I am peerless, I have no equal; - **չ-, այր չ-** one to another, mutually; **երգուան այր -ի իւրում,** they bound themselves by mutual oaths.

Ընկերաբար ad. as a companion or comrade, friendly.

Ընկերագիր, գրաց s. subscriber; - **առնել S. Ընկերագրեմ;** - **ըննել S. Ընկերագրիմ.**

Ընկերագրեմ, էջի vn. to subscribe to; - **իմ vn.** to become a subscriber to.

Ընկերագրութիւն s. subscription; **մասնել յ-** to subscribe to; **կրննել յ-** **Թեւէ,** to cease to subscribe, to be no longer a subscriber; **պայմանք - Թեան,** terms of -.

Ընկերազաւ a. that betrays or kills his neighbour.

Ընկերական a. social, sociable.

Ընկերակից s. companion, comrade, colleague; associate, partner; fellow-member, friar.

Ընկերակցիմ, ցեցայ vn. to accompany one's self, to associate one's self, to become a partner. [ciety.

Ընկերակցութիւն s. association; so-
Ընկերահաշտ, -հաշտայ a. supporting social, or public harmony.

Ընկերահաշտայք, սից, -հաշտիք, տեայ, -հաշտք S. Ընկերահաշտութիւն.

Ընկերահեղձոյց a. that suffocates his neighbour; annoying, molesting one's friends.

Ընկերանամ, այցայ S. Ընկերակցիմ.

Ընկերանի s. pl. companions.

Ընկերասէր, սիրաց a. that loves his neighbour, charitable; sociable, companionable. [bour.

Ընկերաստեայ a. that hates his neighbour;
Ընկերեմ, էջի vn. to accompany,

to escort, to follow; to pair; to associate; to convoy; to aid, to assist.

Ընկերհաստութիւն s. social harmony under various forms of government, monarchic, oligarchic, or democratic.

Ընկերշակեմ, էջի vn. to associate with, to conspire, to plot.

Ընկերութիւն s. company, society; accompanying, assistance, partnership, match; train, retinue; fraternity, brotherhood, congregation, order, commonalty, body; conversation: knowledge; sociability.

Ընկերսիրութիւն s. love of one's neighbour, charity; sociability.

Ընկերոյ a. that accompanies, that assists.

Ընկեցիկ a. thrown away, cast off, flung off; abject, vile; exposed, abandoned; **mech.** projectile; - **շարժումն,** projection; - **ինչ,** refuse; - **առնել,** to throw, to cast; - **առնել զմանկունս ի գետ, զկարասին ի ծով,** to throw the children in the river, merchandize in the sea; - **առնել զմանուկ,** to expose a child; - **ըննել,** to be thrown out, abandoned.

Ընկեցումն s. cast, projection, out-cast; **phys.** projection.

Ընկիճեալ կամ vn. to resist, to act as an obstacle, to hinder; **ի ծուռի -** to kneel down..

Ընկնում, կրայ S. Ընկզմիմ.

Ընկնում, կլի, Ընկըն-զանեմ, ուզի, կլի S. Ընկզմիմ.

Ընկըն-զիչ a. submerging, engulfing, swallowing.

Ընկըն-զումն, Ընկընմն S. Ընկզմումն.

Ընկընական a. immersive.

Ընկընիմ, էջի vn. to sink, to deepen, to submerge; to flow, to inundate, to drown, to plunge, to absorb, to bury; to dim, to cloud; **նիքհամբ -** to lull, to make sleepy.

Ընկընցուցանեմ S. Ընկընիմ.

Ընկընիմ, էջայ vn. to founder, to sink, to be plunged; to lose one's self; - **ի քնոյ,** to sleep soundly; **յանհնարին արամութիւն, յանմիտիթար սուգ -** to abandon one's self to melancholy, to be plunged in inconsolable grief; - **ի ծով փափկութեանց,** to swim in pleasure, in delight; **ի նախանձ -** to envy, to be jealous of.

Ընկընիչ a. immersing, submerging; **s.** corsair, pirate, buccaneer.

Ընկղմութիւն, *Ընկղմումն* *s.* depression; immersion, submersion.

Ընկճեմ, *էցի va.* to oppress, to humble, to bring down, to debase, to throw down, to subdue, to humiliate; to blunt; *-իմ vn.* to sink, to faint, to succumb; *- զղբ*, to be a hindrance, or stumbling block to; *- ընդ բեռամբ*, to bow beneath a weight; to be overwhelmed, or disheartened; *ընկճեալ յամաց*, *ընդ ամբք*, bowed by the weight of years; *- զինն*, to retire, to withdraw; to impede, to hinder.

Ընկողին *S.* Անկողին.

Ընկողմանեցուցանեմ, *Ընկողմեց-*, *ուցի va.* to stretch, to lay down, to put to bed.

Ընկողմանիմ, *էցայ*, *-միմ*, *-միմ*, *-ղնիմ vn.* to stretch one's self in bed, to lie down, to go to bed.

Ընկողմանումն *s.* going to bed: the back of a chair. [*to be a partisan.*]

Ընկողնակից *s.* bed-fellow; *- լինել*.

Ընկոյզ, *Ընկոյզ*, *կուզից* or *զայ* *s.* walnut; *- մէկահոտ*, nutmeg; *- հնդկաց*, cocoa-nut; *- արքայական*, the finest quality of *-*; *- ործացուցիւ*, *nux vomica*; *կեղեւ ընկուզի*, nut-shell; *S.* *կորճ*, *Փեռեկ*; *կանանդ կեղեւ ընկուզի*, green husk of *-*; *S.* *կղեզ*, *Ողոր*; *(նեղքին)* *մաշկ ընկուզի*, epidermis or brown cuticle of *-*; *S.* *Պոպոկ*, *Փեռեկ*; *միռուկ ընկուզի*, the kernel of *-*; *S.* *կթուն*; *ծառ ընկուզի*, *-tree*; *S.* *Ընկուզի*; *փայտ ընկուզի*, *- wood*; *գործի ի բեկանեւ զ-*, nut-cracker; *S.* *Ընկուզարեկ*; *ի գոյն ընկուզի*, nut-brown; *S.* *Ընկուզագոյն*; *քաղել -ս.* to nut; *երթալ ի քաղել -ս.* to go a-nutting; *գաւազան ի ժողովել -ս.* nut-hook; *S.* *Թափիւ*.

Ընկուզարեկ (գործի) *s.* nut-cracker.

Ընկուզագոյն *a.* nut-brown, hazel.

Ընկուզազարդ, *-ձեւ a.* made like a nut. [*walnut wood.*]

Ընկուզենի, *Ընկուզի s.* walnut-tree;

Ընկուզում *a.* full of walnut trees; abounding in walnuts.

Ընկրեմ, *էցի va.* to reject; to draw back, to pull back; to subdue; to roll; *-իմ vn.* to recede, to retreat, to flinch; to be repulsed, driven back; *- անուոյ*, turning of the wheel; *- յաղթաս*, to compassionate the poor; to pardon; *- երասանաւ*, to be restrained, bridled, reined in; *պատերազմաց - ընդ ձեռամբ*

ուրուք, to take by force, to storm, to subdue, to conquer.

Ընձախոտ *s.* bot. choke-weed, orobanche.

Ընձանակ *s.* earthen flower-pot.

Ընձառիւծ, *ուց s.* leopard.

Ընձենի *s.* leopard skin.

Ընձեռայք, *յից s.* pl. gift, present, drink-money.

Ընձեռեմ, *էցի va.* to consign, to place in the hands of some one; to lend, to give; to undertake, to prove; to transmit, to refer, to leave in writing; *-իմ vn.* to receive from, to take, to obtain; to be given, consigned, recommended; *Թողութիւն -*, to pardon, to forgive; *կոյմունա - աստեղաց*, to give names to the stars.

Ընձեռութիւն *s.* giving; tradition, treatise, discourse.

Ընձիւզ, *ոյ s.* sucker, bud, shoot, spring, button, gem.

Ընձիւզեմ, *էցի vna.* to bud, to shoot, to put forth, to sprout, to germinate, to blossom.

Ընձիւզումն *s.* budding, sprout.

Ընձուիմ, *էցայ vn.* to uncloze, to blossom, to be born; to dawn, to appear, to show one's self.

Ընձուլաւ, *ըլուուց s.* giraffe, camelopard.

Ընչաթափ առնեմ, *-փեմ*, *լինիմ*, *-փիմ vna.* to deprive one of his property, to despoil, to exhaust, to extenuate, to reduce to the last shifts; to be deprived of one's property, &c.

Ընչաթողով *a.* avaricious, greedy, desirous. [*created.*]

Ընչանամ, *պցայ vn.* to exist, to be

Ընչաւաւ *S.* *Ընչաւեւ*.

Ընչապառուկ *a.* grimacing (as a monkey).

Ընչասեր *a.* loving riches, avaricious, greedy, covetous; *- լինիմ*, *-սիրեմ*, to hoard up, to save sordidly, to be niggardly.

Ընչախրութիւն *s.* passion for riches, avarice, avidity, greediness.

Ընչաստացու *a.* accumulating, gathering, acquiring wealth.

Ընչազան *a.* spendthrift, prodigal.

Ընչասեպ *a.* despising worldly wealth.

Ընչաց, *յ- S.* *Ունչ*.

Ընչաւեւ, *ւեւաց a.* rich, fortunate, monied, opulent; loaded with riches;

- լինել, to be rich, to have one's nest well feathered; անթիւ -, very wealthy, extravagantly rich; ըստ երկրի մասնի -, well off, in easy circumstances.

Ընշաւտանամ, աջայ տ. to be enriched, to become wealthy.

Ընշաւտութիւն *s.* riches, abundance of wealth.

Ընթաց, ից *a.* avaricious, niggardly, miserly, sordid.

Ընթացողութիւն *s.* avidity for wealth, insatiable avarice; անյար, -, insatiable thirst for riches. [cher.

Ընկ *S.* Ընշաւտ -, ազոյն *a.* ri-

Ընկանամ *S.* Ընշաւտանամ. [ble.

Ընկէն *a.* created; visible, sensi-

Ընկողութիւն *S.* Ընշաւտութիւն.

Ընկի, - չուկ *s.* trifles, gewgaws, small matters, toys.

Ընւ *ad.* why?

Ընդին *S.* Արմատաքի.

Ընդ, ջույր or զու *s.* heifer, bullock, calf of a year old. [approach.

Ընանակցիմ տ. to have affinity, to

Ընանակցութիւն *s.* familiarity, participation.

Ընանամ, Ընդ-, աջայ տ. to seed, to come to seed.

Ընանանամ *S.* Ընանենամ.

Ընանասուն *S.* Ընասուն.

Ընանացանեմ *S.* Ընանե-.

Ընանակ, եկաց *a. s.* familiar, one who is of the family, acquaintance, intimate friend. [tically, confidently.

Ընանեքար *ad.* familiarly, domes-

Ընանեզոյն *a.* very familiar; proper.

Ընանեկան *a.* familiar; - կեանք, domestic life.

Ընանեկոտոր *a. s.* murderer of one's family, parricide, &c. [bitation.

Ընանեկցութիւն *s.* familiarity; coha-

Ընանենամ, եցայ տ. to familiarize one's self, to grow tame, familiar with,

to keep company, to frequent, to communicate; to get inured, to accustom one's self; անապատի -, to be accustomed to a hermit's life; - կանոնի

հաւանայ, to observe the precepts of the Faith.

Ընանեւեր *a.* loving one's family.

Ընանեւուն *S.* Ընասուն.

Ընանեզուցանեմ, ուցի տ. to render familiar, to tame, to civilize, to humanize; to accustom.

Ընանի, նւոյ, նեայ *a. s.* familiar,

domestic; proper; native; tamed; intimate, friend, relation; domestic; - բ, family; հայր - նեայ, the father of a family; - պատերազմ, intestine strife, domestic broils; civil war; - դաւաժան, [ծնամբ, traitor, intestine foe; - հաւանայ, faithful to the Truth; - լինել գրոյ, to be familiar with, or versed in literature.

Ընանութիւն *s.* familiarity, confidence, communication, frequentation; habit; intimacy; friendship; - ընդ կնոջ, carnal intercourse with a woman; յ- կուել, to domesticate, to tame.

Ընանուհի *sf.* female neighbour, intimate friend; house-maid, servant.

Ընանուս *S.* Ընուս.

Ընասուն, - սնունդ *a.* familiar, brought up in the house; *S.* Ընգասուն.

Ընուել, - ութիւն *S.* Ընդել, &c.

Ընուկաց *a.* immovable, firm in one place.

Ընուր *a.* chosen, worthy; fine, good; civil, of good family, elegant, excellent, exquisite, nice, genteel, pretty, noble, polished, precious, pure, singular, sovereign, superb; - -, the best, the most excellent, the choice, the select, the flower, the cream;

չ- զարդուցն եզին ի հպարտութիւն, precious ornaments served to beget

pride; չ- ս Փաղկոյ սատակեաց, he beat down the choice troops, the

flower of France; - գումարել չ- նահատակս, զորս, to re-unite the bravest warriors, the picked soldiers; -

- անասունք, very fat animals; - յոյժ, best, first quality; *S.* Ընարեւոյն;

- մատենագիր, classic author; ընդ-ս հանել, to select, to make choice of,

to elect; յ- առնել, to give the choice, to permit the selection; - առնել, to choose, to make choice of, to appreciate;

ընարոյ տեր, he who has the choice, arbiter; զնոսա թողացոյց ընարոյ տեսար լինել, he left them the choice.

Ընոռնի *S.* Ընդոռնի.

Ընուս *ad.* by one's self, or itself; of one's self, naturally; of one's own head; of the house, from one's home;

of the family possessions, of one's own wealth.

Ընարական *a.* elective, eligible, electoral; better, singular, exquisite.

Ընտրականութիւն *s.* elegance, goodness, excellence; examination.

Ընտրան *s.* choicest, flower; -աւ *a.* select, choice, picked; *ad.* by choice, by selection; մանկունք -աւ, the flower of the youth; կաշառք -աւ, rich or precious gifts.

Ընտրանք *s. pl.* choice, election, prime; act of picking; garbling; արծաթ -նայ. pure silver.

Ընտրեալ *a.* select, elect; virtuous, honest, upright.

Ընտրելոյցն *a.* better, excellent, very good, preferable.

Ընտրեակից *a.* elected with another.

Ընտրելանորէ *a.* elect and graceful.

Ընտրելի *a.* eligible; most select, best; - է քեզ զմի յայցանէ, you must choose one of these alternatives.

Ընտրեմ, եցի *va.* to elect, to choose; to pick, to sort, to cull; to discern; to judge; to distinguish, to difference, to know; to decide; to love, to embrace, to prefer; - զարժանն, to discern what is just; - զժամանակն, to choose the time, to select the opportunity; անկիւնս անկիւնս ընտրեալ. angular; ընտրեալ կաշաւ. he has chosen; ընտրեցից մեռանել, I would prefer to die.

Ընտրիչ *a.* choosing, electing; *s.* elector.

Ընտրող *S.* Ընտրիչ; discreet, prudent, judicious, wise.

Ընտրողական *a.* able to discern, having judgment, rational; of one's free will; wise, discreet; *s.* judgment, criterion, free will or choice.

Ընտրողութիւն *s.* choice, election; discernment, discretion, judgment, understanding; - թեամբ *ad.* discreetly.

Ընտրութիւն *s.* choice, election, suffrage, choosing, wish; arbitration, deliberative, decision, discernment, distinction, discretion; option; scrutiny, taste; անթ - թեան, a vessel of mercy, chosen instrument; - քնքնակամ, liberty, free will; - առնել, to distinguish; - թեամբ *ad.* by election, or choice.

Ընտրուիք *s. pl.* rebuff, refuse, trash, offal, scum, cheat.

Ընտրումն *S.* Ընտրանք.

* Ընքուի *S.* Յոնք.

Բազկան *s.* bol. fennel.

Բռնգեղձիւր *S.* Բռնգեղձիւր.

Բռնգունք *S.* Բռնգունք.

Ըսմ *pr.* according to, in relation to, as for, conformably with, agreeably to; proportionably, at the rate of; after; near, relatively; for, as for; on; of; out; - իս, - իմումն կարծեաց, according to me, in my opinion; - իւրում կարի, according to capacity, to the best of one's ability; այր - սրտին Աստուծոյ, a man after God's own heart; կին ինքքո - միտս, if thou hast a wife after thine own heart; - բախտի եղեալ նորա, fortunately; - պատկերի մերում եւ - նմանութեան, in our image and likeness; - հիւսիսայ Կարնոյ, north of Erzeroum; - անձին, upon one's back; wearing upon, - the shoulders, - the body; - ճանապարհին, about the streets; - հրապարակս գնալ, to pass through, or to wander about the public places; - բնութեան բարի, naturally or essentially good; է չափու կաշույց զանձն - օրինակի նորա, I shall be governed by his example; ելանել - քաղաքն, to go out of town; այր - առնէ, one after the other; ամ - ամէ, annually, every year; օր - օրէ, daily, every day; - նախաժօրն յանցանայ, for the sin of the first father; - չափու եկամտիցն, in proportion to his income; - աչա գառնել, to judge from the appearance; - իրեարս պատշաճեալ, well proportioned, symmetrical; - տեղիս տեղիս եւ - աշխարհս աշխարհս, according to the various places and different provinces; - տունս ազգացն ոչխար - երգ, a lamb for every family and every house; հրաժարել - նմանութիւն, to have no equal, unique; անցանել - սահմանքո, to pass through your confines; - բանս անցանել, to be inexpressible; - միտս անցանել, to be beyond understanding, to be past finding out, inconceivable, incomprehensible; անցանել - չափ, to go beyond; - ակն լինել յուրեքէ, to be far from the sight of, alienated; - ինքեան, of one's self; naturally, essentially; - ամենայնի, totally, in all, entirely; - այնմ, as is said; as they say; - իրիւր, - իմիւր, in some part, in a certain sense, in some way, or manner; in part; - որում, as; since; therefore; - որում..., - նմին, or նոյնպէս, or այսպէս, as..., as; so..., as; - օրէն, like, after the fashion of; - նմանէ, after him; -

այսմանէ. like this, similarly, equally;
եւ որ - այսմանէ, &c. &c. and so on.

Ըստաննեմ, եջի *vu.* to assume, to take, to put on, to put on one's back, to embrace, to undertake.

Ըստաննում թիւն *s.* the wearing, the clothing.

Ըստգիւտ, էյ *s.* accusation, blame, reprimand, censure, reprehension, reproach, stain, imputation, criticism; defect, fault, wrong; *a.* blamable, reprehensible; - լինել, to be blamed, or scolded; to accuse, to charge with, to blame, to scold, to censure, to condemn: to know, to be informed of, to understand; - լինել իմիք, to obtain, to succeed in, to enjoy, or realize one's wishes; - յանձն առնուլ, to be blameworthy, to be in the wrong; - *ad.* reprehensibly; culpably; with shame, or remorse.

Ըստգտանեմ, գտի *va.* to accuse, to blame, to reprove, to censure, to condemn, to reproach, to rebuke, to jeer, to reprimand, to impute.

Ըստգտանք *S.* Ըստգիւտ.

Ըստերիւր, &c. *S.* Ստերիւր, &c.

Ըստերջ *S.* Ստերջ.

Ըստընդիւց *S.* Ստնդիւց.

Ըստիմանիմ, եցայ *vn.* to shoe, to put on shoes, or boots.

Ըստմանեայք, նեայք, -սունք, սանդ *s. pl.* individuals, particulars.

Ըստմոռէք *s. pl.* all the rest, all; each one. [companions.

Ըստնմայք, այց *s. pl.* their fellows, Ըստնմանէք *s. pl.* the following, successors, posterity.

Ըստ որում *S.* Ըստ.

Ըստ որէն *S.* Ըստ.

Ըրջուի *S.* Ուրջուի.

Թ

Թ (toe or tow) Թ *s.* the ninth letter of the alphabet and the fifth of the consonants; Թ, Թ. nine; ninth.

- It is sometimes confounded with the letters զ and ա, for example: քաղիթ, քաղիրդ; թակարթ, թակարդ; կաթսայ, կոտսայ.

Թագ, էյ or այ *s.* crown, diadem, royal crown; the Crown or regal authority, kingdom; glory, honour; - պապական, tiara, the pope's crown; - եպիսկոպոսական, mitre; - ազնուականաց, coronet; - ոսկի, crown of gold; *S.* Պսակ; - առնուլ, to become king, to reign; - դնել, կապել (անձին) *vn.* to crown one's self, to put on the crown, to bind on the diadem; - (սլլում) *vn.* to crown, to place a crown on the head of, to cause to rule; եգաւ զ- զասիայաց, he crowned himself with the diadem of Asia; - աւ or -իւ պսակել, to be crowned; առնուլ զ- ուրուք, to mount another's throne; - ի զլուխ, crowned, wearing a crown on the head.

Թագադանգուր *a.* curled in form of crown or diadem, curled, crisp.

Թագադրուի *a.* crowned, having a crown on the head.

Թագադրասկ *a.* royal, regal, kingly; crowned.

Թագադիր, գրաց *a.* placing the crown on the king's head; having the hereditary office of crowning the king at his coronation; - լինել, to crown.

Թագադրութիւն *s.* coronation; Հանդէս - թեան, inauguration.

Թագազարդ, -զարդեան *a.* crowned, adorned with a crown.

Թագադրդեմ, եջի *va.* to crown, to adorn with a crown. [ալն.

Թագադրմ, Թագադն S. Թագաւոր-
Թագադրմունհի *af.* princess (of the royal family).

Թագաժառանգ, աջ *a.* inheriting the crown; *s.* heir to the throne.

Թագակալ, աջ *a.* crowned, that has a crown, reigning, that holds a crown; - դէնդ, queen.

Թագակալ, &c. S. Թագադիր, &c.
Թագակից *a.* that shares a crown; that reigns jointly.

Թագաւոր *a.* that gives a crown, that crowns.

Թագաւոր, աջ *s.* king; *bridegroom; - աջ, the - of -s; - Հայոց, the - of Armenia; կեցցէ -, long live the -! God save the -! - կենդանեաց, the - of beasts, (lion); - Թռչնոց, - of birds, (eagle); - ծաղկանց, queen (Arm. king) of flowers, (rose); - իժ S. Արքայիկ օձ; - բ, certain hymns of the Armenian Church; - կալ յուսեք է վերայ աշխարհի ուրուք, to be made - of some country; - առնել, to make -, to cause to reign.

Թագաւորաբար *ad.* kingly, royally.

Թագաւորարանակ S. Արքայանիստ.
Թագաւորագիր մատենադ *s.* The Book of Kings.

Թագաւորազարմ, աջ, -դգի, դւոյ, դեաց, -դն, -դուն, դնի, զանց *a.* of royal race, blood or house, descending from kings; *s.* prince (royal).

Թագաւորական *a.* royal, regal; *s.* royalist; - ճանապարհ, the king's highway, main road, [the highway; - օձ, իժ S. Արքայիկ օձ.

Թագաւորականութիւն *s.* royalism.

Թագաւորական քաղաք S. Արքայանիստ.

Թագաւորակերպ *a.* king-like, like a king, regal, royal.

Թագաւորակից S. Թագակից; - լի-
նիմ, -կցիմ *vn.* to reign together; to reign contemporarily.

Թագաւորանիստ *a.* capital, where the king resides.

Թագաւորանք *s.* court, courtiers.

Թագաւորապէս S. -աբար.

Թագաւորաստան *a.* with royal threats.

Թագաւորեալ *a.* crowned; - քաղաք, royal or capital city, seat of government.

Թագաւորեմ, եջի *vn.* to be crowned; to reign.

Թագաւորեցունեմ, ուցի *va.* to make king, to crown; - ուցի ձեզ Թագաւոր, I have given you a king; - զհիմարտութի, to preach the truth publicly.

Թագաւորող *a.* reigning; *s.* reigning prince, a crowned head.

Թագաւորորդի S. Արքայորդի.

Թագաւորութիւն *s.* reign, empire; royalty, crown; kingdom; միմայրապետութիւն, interregnum; - or - բ, The Book of Kings. [crown.

Թագեմ, եջի *vn.* to make king, to

Թագընկալութիւն *s.* coronation.

Թագընկէց *a.* that refuses a crown; - առնել, to dethrone.

Թաղնաբար &c. S. Թաղնաբար, &c.

Թաղուած *s.* hiding-place, lurking-place.

Թագուհի *af.* Queen; խց. church: moon; - Ն Սատիւնիկ, - Sathinice; մայր - Նույն, the - mother; կեցցէ - Ն, long live the -! God save the -!

Թագուհութիւն, Թագուհեցութիւն *s.* dignity of queen.

Թագուստ, Թագուստեմ, Թագլիմ &c. S. Թագուստ, &c.

Թագեմ, եջի *vn.* to run.

Թաթ, ից *s.* hand; palm of the hand; - ոտից, foot; the sole of the foot; - կենդանեաց, paw, claw, talon; - երկաթի, gauntlet; (գործի ասանդական) fang, claw, grappling iron; - կշռոց, scale; S. Նժար.

Թաթախ *a.* covered, overspread; wet, moistened, immersed, soaked, imbued; dirty, muddy.

Թաթահատ *a.* mutilated, maimed, cut off.

Թաթահերձ *a.* cloven-footed, cloven-hoofed, fissiped.

Թաթալեմ, եջի *va.* to fill to the brim, to load; S. Թաթաւեմ.

Թաթալուն *a.* full to the brim, loaded, overflowing.

Թաթառ, Թաթիւ, Թառոյ, Թաթ առ *s.* whirlwind, water-spout.

Թաթաւ *a.* S. Թաթախ; *s.* *rain.

Թաթաւեմ, եջի, Թաթաւեցուցանեմ *va.* to plunge, to immerse, to soak, to steep, to drench, to imbue; - իմ *vn.* to plunge, to dive, to bathe one's self, to be imbrued; - ի բիրտն, - յաւիշ բրտան, to be reeking with

sweat; - ընդ ագրեսու or յադուեղու. Թխն, to wallow in the mire, to grovel in filth, to drag in the mud; - արեմք or յարեան, to be imbrued or covered with blood, to wade, to welter; - ալմով, to get splashed, covered with mud; - մարմնոյ զապրու. Թք որդանց, to be covered with filth, to be full of vermin; - Ի բան մատենից, to apply one's self with the greatest attention, to study with diligence.

Թաթառուիս s. soaking, drenching, dipping.

Թաթառուն. - ուն a. full, very full; running over, full to the brim; furnished; endowed; adorned.

Թաթեմ, էջի va. to supplant, to trip up; to insnare, to dupe, to deceive.

Թաթուլ. Թլոց s. paw, foot.

Թաթպան, աջ s. glove; S. Ձեռնէք. Ձեռնոց.

Թաթան. - ժայ S. Թարմ.

Թաթմ. Թաթանամ, աջայ vn. to faint, to loose feeling, to become insensible; - Ի ծաղուէ, to laugh till one faints, to split one's sides with laughing, to choke, to burst.

Թաթու or Թաթամեղ s. an ewe; wether.

Թաթալ s. acre; - Խաղամ vn. to struggle, to writhe in the agonies of death, to be in convulsions, in agony.

Թաթայ s. fine thread.

Թաթամ vn. to abhor, to detest.

Թաթանամ, աջայ vn. to fall into a fainting fit, to faint, to swoon, to fall in a swoon; to feel giddy, dizzy, to have a swimming in the head.

Թաթացումն s. swoon, fainting, lipothymy.

Թաթացուցիչ a. that causes fainting.

Թաթուկ s. fainting fit, swoon, swimming in the head, giddiness; nausea, disorder or rising in the stomach; - զբորին գալ, to turn the stomach, to disgust, to loathe, to be sick or ready to vomit.

Թաթան, Ից s. importunity, instance, solicitation, entreaty; grief, sorrow, trouble; - ք, dowry, marriage-portion, dower; - արկանել, to solicit earnestly, to importune, to entreat.

Թաթանադին S. Թաթանանադք.

Թաթանանադք S. Թաթանն; - նաք ad. humbly, in a suppliant manner, earnestly, urgently.

Թաթաննէլի a. troublesome, importunate, annoying, tedious, tiresome, disgusting.

Թաթաննէմ, էջի. Թաթաննէցուցանեմ, ուցի va. to solicit earnestly, to importune, to entreat with earnestness; to molest, to annoy, to vex, to torment, to cease not from entreating, or causing annoyance.

Թաթաննէցուցիչ a. importunate, urgent, troublesome, tedious.

Թաթաննիմ, էջայ vn. to wish for, to desire; to have need of, to want; to sadden, to afflict. [Թաթաննանք.

Թաթաննուլիս. Թաթաննուլն S. Թաթալ S. Թաթգ.

Թաթիւ s. affliction; grief; a. grievous, afflicting, disconsolate, forlorn; - ք դժնգակք, black bile, deep sadness; - ք մուաց. compunction, regret, remorse; ընկենուլ զ- սրտի, to console, to cheer up; - ս արկանել առաջի ուրուք, to supplicate, to beseech, to implore.

Թաթադին a. ad. sorrowful, mournful; sorrowfully, mournfully.

Թաթադէմ a. of a mournful countenance, melancholy, sorrowful, sad.

Թաթալի, - լից a. full of sadness, of bitter grief, very sad, painful, bitter; - առնել զք, to afflict, to sadden, to cast down.

Թաթաական a. sorrowful, grievous, melancholy.

Թաթանք S. Թաթուլիս.

Թաթեալ a. sorrowful, afflicted, melancholy, gloomy.

Թաթեւի S. Թաթական.

Թաթեցուցանեմ, ուցի va. to sadden, to afflict, to make desolate.

Թաթիմ, ծեցայ vn. to grieve, to be afflicted, to mourn.

Թաթողական S. Թաթական.

Թաթուլիս s. sorrow, grief, sadness, affliction, melancholy; mourning.

Թակ. Ի. Թակն, կան s. mallet; large hammer; paver's beetle, rammer; - ն կոչուծիչ զգլխոյ ձեռնէ կապէք զնս, you will make me your scourge.

Թակալակ s. dalmatica.

Թակակոյի a. beating with a sledge-hammer; hardening with the hammer.

Թակաղ, Թակաղաղ s. mallet, mall, sledge-hammer, beetle.

Թակաղակ s. small beetle: architrave; - or - զաղ, capital (of a pillar); - նաւու, top (in the rigging of a ship).

Թակարդ or -րթ. *ից* or *այ* *s.* trap, snare, gin, net; -*զ* որսալ, պարփակել, փակել, արկանել - , to draw into a snare, to entrap, to catch; չափել - *ի* - *ի* - *ի* հարկանել, to fall into a snare, to be entrapped; -աւ ջուր բերել, to beat the water, or the air, to toil in vain, to have one's labour for one's pains; որպէս - զհոգին՝ անցուցանել զիրար, to be heedless, to disregard warning or admonition, "in at one ear, out at the other;" *S.* Որոգայթ.

Թակարդադիր *s.* he who lays snares or spreads nets.

Թակարդապաւս, -եալ *a.* trapped; ensnared; *S.* Թակարդադիր.

Թակարդապատիր *a.* that entraps, ensnares; deceitful.

Թակարդափակեմ, *եցի* *va.* to envelope or take in nets or snares, to entrap, to entangle, to catch.

Թակարդեմ, *եցի* *va.* to entrap, to ensnare, to decoy; to take in a net, to catch, to lace; to entangle, to allure, to dupe; - զմէքենայս, to spread a net, to lay snares.

Թակեմ, *եցի* *va.* to hammer; to beat; to ram.

Թակեակու *S.* Թակեոփ.

Թակոյի, կուկաց *s.* pitcher, water-vessel, jug, jar, water-pot, vessel, pot; cup, mug, goblet, bowl: the saveall of a candlestick.

Թաղ, *ից* *s.* quarter, ward, district; part; neighbourhood; - or - *ի*, felt; -եաւ պատել, to felt.

*Թաղաթափ *a.* unveiled (female).

Թաղակ, *այ* *s.* felt head-piece.

Թաղակից լինիմ, Թաղակցիմ, *եցայ* *vn.* to be buried together.

Թաղանթ, -նդ, ոց, *ից*, *այ* *s.* membrane, cuticle, pellicle, tegument; omentum, caul, reticulum; diaphragm.

Թաղանթադէլ, -գարդ *a.* furnished with a membrane, membranous.

Թաղանթաթեւ *a.* bat-winged, having membranous wings.

Թաղանթային *a.* membranous.

Թաղանթապատեալ *a.* enveloped with, or in a membrane.

Թաղանթիմ *vn.* to produce or form a pellicle. [castrated, gelt.

Թաղամուոր, Թաղամուոր, *այ* *a.*

Թաղար, *այ* *s.* earthen-pot or vessel, basin; flower-pot.

Թաղեայ *a.* worked in felt.

Թաղեղութիւն *S.* Թաղուն.

Թաղեմ, *եցի* *va.* to inter, to bury, to entomb, to inhume; to bury in the ground, to pay the last honours; to hide; -իմ *vn.* to be buried; - կենդանւոյն, to bury alive; *ի* յաւ Թաղեալ, sunk in grief.

• Թաղերգիչ *s.* tragedian.

Թաղերգութիւն *s.* tragedy.

Թաղեգործ *s.* felt-maker.

Թաղթ, *ից* *s.* bot. cyclamen, sow-bread.

Թաղի *s.* felt cloak; *S.* Թաղ, կաշ; bot. wild artichoke.

Թաղեանամ, *ացայ* *vn.* to harden, to become hardened.

Թաղի *s.* talc.

Թաղեանամ *S.* Թաղիմ.

Թաղկավարս *a.* rumpled, disordered, discomposed.

Թաղկիմ, *եցայ* *vn.* to grow tighter, thick, to condense, to be condensed.

Թաղկունի *s.* thickness, condensation.

Թաղար, *այ*, Թաղհալ *s.* woman's cap (in form of an earthen pot).

Թաղմանական *a.* funeral, funereal; - հանդէս, funeral, burial, funeral rites, procession or train.

Թաղնորդ *a.* living in the same neighbourhood.

Թաղուն *s.* sepulture, burial, interment; funeral; զ- իշոյ Թաղել, to be buried like an ass.

Թաղուն *a.* thick, close, compact, dense; chem. stable.

Թամ *s.* enemy, foe.

Թամբ, *այ* *s.* saddle; pack-saddle: calf of the leg; - վան կանանց, կողմնակի - , side-saddle, pillion; աշտանակել, ոտնոռլ *ի* - , to mount, to vault into the saddle; -ս հարկանել, - *ի* նուս գնել, to saddle; բառալ զ-ն, to throw off the saddle, to dismount.

Թամբագործ, *այ* *s.* saddle-maker, saddler.

Թամբակալ *S.* Թանդ.

Թամբահարեմ *S.* Թամբեմ.

Թամբառեակ, -ոտց *s.* rag, tatter, old clothes; *a.* old, ragged, shabby, threadbare, all in rags; *S.* Գրգռեակ.

Թամբեմ, *եցի* *va.* to saddle, to harness.

Թայլ *S.* Թայթ.

Թայլաթ *S.* Թայթ.

Թայլաթեակ, -ոտց *s.* rag, tatter, old clothes; *a.* old, ragged, shabby, threadbare, all in rags; *S.* Գրգռեակ.

Թամբեմ, *եցի* *va.* to saddle, to harness.

Թայլ *S.* Թայթ.

Թայլաթ *s.* pl. the relations, the

Թան, *ից s.* soup, porridge, broth; skimmed milk; - *սափեայ*, pottage of lentiles, lentile soup; dish of pottage. [Թէնէքէ.

Թանադ, *ից s.* sheet-iron; *turk.* **Թանահամ**, *ից a.* abstaining from soups.

Թանամ, *Թացի va.* to wet, to bathe, to dip, to drench, to soak; to moisten, to bedew, to water; - *զանկողին իւր արասուօք*, to bathe one's pillow with tears; *արասուօք - զոտս ուրուք*, to bathe the feet with one's tears; - *զոտս ի պարանոց ուրուք*, to cut the throat, to massacre; - *յարինա բազմաց*, to butcher, to slaughter, to shed much blood, to swim in blood; - *ի գինի*, to soak, to steep in wine; *զնացին առանց Թանաղյ ի վերայ ծովուն*, they passed the sea dry-shod.

Թանաման, *ից s.* soup-tureen.

Թանաք, *ի, աւ s.* ink; *սեաւ -*, black ink; *կարմիր -*, red-ink; *S. Կարմրազէլ; կապույտ -*, blue-ink; *սպազրու. Թեան*, printing-ink; - *Ճինաց*, Indian or China ink; *անեղծ -*, indelible, indestructible ink; *Համակիր, Ժածկադիր -*, sympathetic, invisible, secret ink; - *Կշանագրութեան*, marking-ink; *արաս, բիծ -ի*, ink-spot, ink-stain; *արասել -աւ*, to ink; *մըշտով, ողնդով -աւ*, to be inked all over; *պոյտ, շէր -ի*, ink-pot, ink-bottle; *սման -ի*, ink-horn, inkstand; *S. Կապաւոր*. [girth.

Թանգ, *a. S. Թանկ, &c.; s.* saddle-keeper; *այ s.* merchant; shop-keeper; retailer; inn-keeper.

Թանգարական, *a.* mercantile, commerciale; esteemed, precious, dear.

Թանգարան, *այ s.* treasure, treasury; museum; cabinet, collection; - *Բրիտանեան*, the British Museum; - *Ալեքսանդրեան*, the Museum of Alexandria.

Թանգուզեմ, *եջի տ.* to shun, to elude, to set one's self free, to steal, or to get away, to escape, to fly from, to avoid; to be ashamed, to shuffle, to use chicanery; - *զեղով խօսել*, to speak with respect or reverence.

Թանթ, *s.* fine blade, thin plate; fine membrane, pellicule; - *սպակւոյ*, window-glass.

Թանթրուկենի, *s.* elder-tree.

Թանիկ, *s.* a little broth, pottage.

Թանկ, - *դ a.* dear, high priced; precious; - *է*, it is dear; *մոլոր մի -*, rather dear; - *մարմնով*, corpulent.

Թանկա, *S. Դանկ.*

Թանկադին, *S. Թանկ*; - *առնել*, to make dear; - *վաճառել*, *զնոյ առել*, to sell dear; - *զնոյ առնուլ*, *զնոյ ստանալ*, to buy at a high price.

Թանկար, *S. Թանգար.*

Թանկուզի, *S. Փորանկեալ.*

Թանկութիւն, *s.* dearness, high price, dearth, famine, scarcity; *արտունջ ունել զ-Թեհէ իրաց*, to complain of the high price of things.

Թանձր, *ձու, ձուռք a.* thick, big, great; fat; dense; deep; coarse, gross; rude, clumsy, rough; *գր. deep*, flat, low (sound); *mus. barytone; s. zool. bustard; ad.* in great quantity, thickly; - *մոլոր*, dull-witted, stupid; - *աղիտութիւն*, gross ignorance; - *մարմին*, weighty, heavy; corpulent; - *անտառ, մօրուք*, dense wood; thick or bushy beard; - *քուն*, deep sleep.

Թանձրաբարբառ, *a.* of a gruff voice; stammering.

Թանձրաբարոյ, *a.* coarse, rude, unpolished, clumsy, awkward.

Թանձրաքնութիւն, *S. Տխմարութիւն.*

Թանձրադոյն, *a.* very thick, very dense; heavy, weighty, coarser; *ad.* more intelligibly. [lubber.

Թանձրագանգալ, *a.* heavy and slow,

Թանձրաթաղանթ, *a.* very fat.

Թանձրաթափ, *S. Թանձրատարափ.*

Թանձրաթել, *s.* tow (hemp or flax); *S. Գուղ.* [woody.

Թանձրաթուփ, *a.* thickly branched, **Թանձրալար**, *a.* of thick cords or ropes.

Թանձրալեզու, *a.* of an hard language; who speaks thick, indistinctly; of a strange speech.

Թանձրախիտ, - *խուռնա*, thick; dense; leafy, wooded, full of branches; heaped up, heaped together.

Թանձրախոր, *մեր*, very deep mud; pond, marsh. [dense.

Թանձրահոծ, *a.* very thick, very **Թանձրահող**, *a.* thick with earth, fertile.

Թանձրամած, *a.* thickened, condensed; heavy, hard; viscous, curdled, clotted, congealed; bushy.

Թանձրամածութիւն, *s.* thickness; viscosity, tenacity.

Թանձրամայրիկ *a.* bushy, thick, woody, wooded, sylvan, woodland.

Թանձրամարմին *a.* heavy; plump, fat, corpulent, obese, fleshy, bulky.

Թանձրամիս *a.* fleshy, muscular, plump, fat, greasy.

Թանձրամիտ *a.* thick-skulled, stupid, dull, block-headed, dull-witted, awkward.

Թանձրամորթ *a.* thick-skinned.

Թանձրամսուլթիւն *s.* obesity, stoutness, corpulency.

Թանձրամտուլթիւն *s.* stupidity, dullness, heaviness of mind, slowness of apprehension. [well-bearded.

Թանձրամորուս *a.* thick-bearded,

Թանձրայատակ *a.* thick bottomed; having a solid foundation.

Թանձրանամ, *ացայ vn.* to thicken, to grow thick; to grow hard; to curdle, to coagulate, to clot; to augment, to increase, to accumulate; - **ի մարմնի**, to become incarnate; **Թանձրացատիւր ժողովրդեանս**, this people's heart is waxed gross; **Թանձրանայր ազգական, երկիւզն**, the uproar increased; the fear redoubled; **Թանձրացեալ a. s.** thickened, thick; concrete; **լեռն** -, very fertile hill; **ջուր** -, impure water.

Թանձրապորտ *a.* big-bellied, corpulent, thick. [leafy.

Թանձրասաղարթ *a.* densely leaved,

Թանձրասիրտ *a.* thick-witted, rustic, stupid, half-witted, hard, obstinate.

Թանձրասփիւռ, - **տարած a.** spread thickly over a great space, scattered, spread everywhere; very thick, crowded.

Թանձրատարափ *a.* that pours, that falls thick like hail, heavy, abundant, closed, compact; - **շեւոք**, countless arrows; - **ամպք շեւոյց**, a shower of arrows.

Թանձրացեալ S. **Թանձրանամ.**

Թանձրացուցանեմ, ուցի, Թանձրեմ, էջի va. to thicken, to condense; to coagulate, to congeal.

Թանձրափուռ a. thorny, having many hard thorns. [board.

Թանձրաբարտ s. paste-board; card.

Թանձրութիւն s. thickness; solidity, density, bigness; concretion, coagulation, condensation; consistence; fatness, plumpness; plenty, abundance; rusticity, awkwardness; stupidity, dullness; - **ծերութիւն**, great old age.

Թանջ, ի, Թանջք, չից s. diarrhoea, looseness; dysentery; piles, hemorrhoids; colic; fistula. [morrhoids.

Թանջակալ a. affected with the he-
Թանջեմ va. to mutter, to grumble on awakening.

Թանջ pr. without, except; **S. Առանջ.**

Թաշկեակ, աջ s. handkerchief; towel; - **նիզաց, բրտան**, pocket -; - **պարանոյի**, neckcloth, neckerchief; - **մետաղեայ**, silk-.

Թաշմ s. mus. an Armenian note (՝).

Թաշեմ, էջի vn. to mumble, to mutter.

Թապուլ S. Դրիշ.

***Թապուլ S. Սիմակ.**

Թառ, ի s. roosting place, perch; bar, stake for supporting vines: *- , swing; see-saw.

Թառամ a. faded, tarnished.

Թառամեցուցանեմ, ուցի va. to cause to fade, to wither, to tarnish.

Թառամիմ, մեցայ vn. to fade, to wither, to decay; to be tarnished.

Թառամնութիւն, -ումն s. fading, withered state, decay.

Թառանջ, ից, Թառանջանք, Թառաշ, ից s. sigh, groan: colic, bowel complaint.

Թառանջեմ, Թառաշեմ, էջի vn. to sigh, to groan: to lament, to weep; to have a severe colic.

Թառանջումն S. Թառանջ; - էջեբուաց, belling of the stag.

Թառափ, ի s. sturgeon.

Թառիմ, էցայ vn. to perch, to roost, to go to roost.

Թաս, ի s. cup, mug.

Թասակ s. white skull-cap.

Թասամ, աջի, Թասեմ, էջի vn. to wheeze, to pant, to be out of breath, to breath short, to breath gaspingly; **Թասեղ ոգւոյ**, to be asthmatic, to have difficulty in breathing.

Թասու, աջ s. farthing.

Թասուն a. panting for breath, asthmatic, short-breathed, wheezy; - or **Արքունի գինի, Taxos wine**; strong, generous wine.

Թատերախաղք, զուց s. dramatic representation, play, piece; **Հարկանիս** -, **բանի վարադոյրն**, the play-begins, the curtain rises.

Թատերական a. theatrical.

Թատերասեր s. a play-goer, lover of theatrical representations.

Թատերասիրութիւն *s.* fondness for theatres and public spectacles.

Թատր, *տերց* or *տերայ* *s.* theatre, play-house; drama, play; the audience, the spectators; **խաղեալ Թատեր**, scene, stage; **հրապարակ Թատեր**, pit; **օթեակ Թատեր**, box; **գիտակ տեղեր**, **աստիճանք**, **կայք Թատեր**, tiers of boxes; **տոմսակ**, **պիտակ Թատեր**, ticket for the play; **ծանուցումն Թատեր**, play-bill; **շուրջ հասեալ գումարեալ կալ Թատերն**, to crowd to the play; **շուրջ զԹատերն պրեցաւ**, the amphitheatre was burnt; — **իմն են տիեզերք**, all the world's a stage; *S.* **Թատերխաղք**.

Թատրատես, *այ* *s.* spectator.

Թատրոն *S.* **Թատր**.

Թատրոնական *a.* theatrical, scenic; — **նկարք**, scenery, scene; — **բանաստեղծութիւն**, dramatic poetry, the drama.

Թարախ, *ոյ*, *այ* *s.* matter, sanies, corrupted matter.

Թարախանք, — **ածոր** *a.* purulent, sanious.

Թարախածուծ *a.* that draws off corrupted matter.

Թարախարգել *a.* hindering the discharge of purulent matter.

Թարախեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to render sanious, to make purulent, to corrupt.

Թարախիմ, *եցայ* *vn.* to become sanious, to be purulent, full of corrupted matter.

Թարգման, *այ* *s.* translator; commentator, paraphrast; interpreter; translation; — **կալ լինել ումք**, to be an interpreter.

Թարգմանելի *a.* translatable.

Թարգմանեմ, *եցի* *va.* to translate; to interpret, to explain; — **յանգղիական լեզուէ ի հայ բարբառ**, to translate from English into Armenian; — **յանգղաորասանից**, **ափ յափոյ**, to translate off hand, extemporally, fluently; — **բառ առ բառ**, to translate literally, word for word.

Թարգմանիչ *s.* translator; interpreter; — **բ.** The Seventy, (translators of the Septuagint); the Interpreters of the Armenian Scriptures, (*S.* Isaac, *S.* Mesrob, &c.)

Թարգմանութիւն *s.* translation, version; interpretation, explanation;

Ճոխագրոյն, **ընդարձակ** —, paraphrase; **ազատ** —, **բառական** —, free translation; literal —.

[lators.

Թարգմանադիր *a.* written by translation; **Թարգմանորէն** *ad.* by translation; by interpretation.

***Թարթ**, **Թարթափ** *s.* twinkling of an eye, wink, twinkling, trice; **թ-ական**, in a twinkling, in a trice, in a wink, in no time; — **բ.**, eye-lid.

Թարթափանք *S.* **Թարթափումն**.

Թարթափեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to cause to loiter, or wander about, to lounge, to idle; to skirmish, to divert; to keep at bay, to occupy with, to distract; to lull with vain hopes.

Թարթափիմ, *եցայ* *vn.* to wander, to loiter, to lounge about; to be involved in difficulty, perplexed with business; to haunt, to frequent; **թ-ական** *S.* **Թարթափ**.

Թարթափումն *s.* loitering, idling, lounge, sauntering; perplexity, entanglement in business; frequent resort; — **ական** *S.* **Թարթափ**.

[wink.

Թարթել or **Թարթիլական**, *աչայ*, to **Թարթեւանք** *S.* **Արտեւան** *pl.*

***Թարթ** *s.* sketch, essay.

Թարթանութիւն *s.* freedom from taxation.

[tender.

Թարմ *a.* fresh, young, green, soft, **Թարմասար**, *այ* *a.* vain, frivolous, useless; vile, abject, inferior; superadded, false, factitious, artificial; *gr.* expletive.

[greenness.

Թարմութիւն *s.* freshness, verdure, **Թարմեցուցանեմ**, — **միմ**, — **մութիւն** *S.* **Թառամեցուցանեմ**, &c.

Թարնիշ, **շի**, **Թարսիս**, **սսի** or **սսայ** *np.* Tarsus; **ակն Թարնի**, jacinth, precious stone of a flame colour.

Թարց *pr.* without; *S.* **Առանց**.

Թաց, **Թացանամ**, **Թացութիւն** *S.* **Խոնաւ**, **Գէշ**, &c.

Թացան, **ի** *s.* victuals eaten with bread, made dishes; pittance.

Թաւ, *այ*, *ուց* *a.* thick, bushy; woolly, shaggy; *gr.* grave (accent); *mus.* flat.

[long-haired.

Թաւաղէս *a.* shock-headed, hairy, **Թաւաղոր** *S.* **Թաւաղադոր**.

Թաւաղլուխ *a.* shock-headed.

Թաւաղործ *a.* who makes or sews coarse articles.

Թաւաղարդ *a.* full, thick, bushy, leafy, green, branchy.

Թաւաթուկ S. Թաւաթ ա.

Թաւաթ s. roll, act or state of rolling; S. Թաւաթում; a. rolling, tumbling down; առ ի -, on a precipice, steep; - առնու. to roll, to revolve, to turn round; - բանից, a winding discourse; - առարեան, to cause one to roll in his own blood; - անկեալ դուր խաղալ S. Թաւաթադուր խաղալ.

Թաւաթադուր, - դուր ad. in rolling, revolvingly, rolling along or down; - խաղալ (գիւնանց, վերադարձ), to tumble down, to roll down, to prostrate one's self; to agitate one's self, to fall dead; to be thrown down, to be upset; to throw a somerset; to throw one's self headlong, to precipitate one's self; - խաղացուցանել, to roll, to prostrate, to precipitate, to fell, to upset; - անկաւ յարեան իւրում, he fell rolling in his blood.

Թաւաթանաց a. which goes rolling. Թաւաթական a. rolling, that rolls.

Թաւաթանիմ S. Թաւաթիմ.

Թաւաթադուր S. Թաւաթադուր.

Թաւաթիմ, եցի, Թաւաթեցուցանեմ, ուցի va. to roll, to turn, to set rolling, to revolve, to wheel; to upset, to overturn, to capsize; ի բաց -, to turn topsy-turvy, to turn elsewhere; to remove, to take away; - լիստ. to roll, to tumble; to wallow, to plunge in, to penetrate; յերկիր -, to roll on the earth; ընդ մոխիր, յանձն -, to get covered with ashes, with dust; ընդ ախիւմ -, to roll in the mud, to wallow in the mire; - ի փափեղեղութիւնս մարմնայ, to give one's self up to sensual pleasures, to abandon one's self to, to plunge into; առաջի -, - անկանել, - առաջի ուրուք, to prostrate one's self at the feet of, to implore; - առ ինչ, to give one's self up to, to incline to, to bend towards.

Թաւաթայ, աջ s. bog, marsh, muddy place, miry hole, puddle.

Թաւաթում s. rolling, turning, wheeling; rotation, revolution; inclination, propension.

Թաւամիւր, - զեայ a. shaggy, woolly, hairy; woollen. [dense woods.

Թաւամուր a. rendered safe by Թաւայաստակ a. hairy, hirsute (an epithet of Hercules).

Թաւայտն a. heavy eye-browed, beetle-browed.

Թաւանամ, ալայ vn. to grow thick; to become shaggy or hairy.

Թաւարծի a. shaggy, hairy, hirsute; - ալ, hairy man, covered with hairs.

Թաւացուցանեմ, ուցի va. to render thick with branches; to make hairy or hirsute.

Թաւիչ s. velvet; - մաւաքեայ, silk-; բամբակեայ -, cotton-; - առնեայ, woollen-, or plush.

*Թաւիչ S. Տաւիչ.

Թաւութ s. thicket, coppice.

Թաւութիւն s. thickness; hairiness; aspiration of letters or sounds; thickness of voice. [briery.

Թաւուտ a. thick, bushy, tangled,

Թաւընդակ S. Խաժողիկ.

Թափ, ոյ or ու, ից or ուց s. bottom; depth, profound depth, abyss; fury, passion; fire, spirit; impetuosity, violence; effort, furious attempt, struggle; - ք, sheath, scabbard; - , ընդ -, or զ-անցանել, to penetrate, to pierce, to run through, to bore; to thread, to spit; - անկանել մասնել, to run rapidly, to pass through, or traverse with impetuosity, to enter with violence or impetus; - or ընդ - անցուցանել, հանել, հասուցանել, to pass, to bore, to pierce, to transfix, to thread, to run through; - առնուլ, զ-առեալ ընդ S. Թափառիմ; զ-առնուլ, to prepare for an effort, to gather one's self up; - առլ, to hurl, to launch, to fling, to throw; - կրից, fit, outbreak, burst of passion; ի -ս զտիւր, in the depths of hell; - ընդ -, -ն ընդ -ն, Թափնութիւն ad. penetrative, piercing, with penetration.

Թափան S. Գաղերդ.

Թափանդլ a. transparent, clear, pellucid.

Թափանց անեմ va. to reflect, to shine; Թափանց առնել S. Թափ անցուցանել.

Թափանցական, -ցային a. penetrative, subtle, piercing, pervious.

Թափանցականութիւն s. penetrability.

Թափանցանց S. Թափանցական; - ելանել, լինել, բերել, to penetrate, to pierce; - լինել մտայ, to think, to understand, to penetrate, to perceive.

Թափանցանցութիւն s. penetration; penetrability.

Թափանցեմ, եցի vn. to penetrate, to pierce, to pass through, to enter;

to be filtered through; to search thoroughly, to dive to the bottom of.
Թափանցելի *a.* penetrable, permeable.

Թափանցեցուցանեմ *S.* **Թափ հանեմ**.
 piercing; transparent, diaphanous; - **լինել** *S.* **Թափ անցանել**.

Թափանցկուծի, - **ցուծիւն** *s.* transparency, pellucidity, diaphaneity.

Թափանցումն *s.* penetration, perviousness.

Թափաւ *a.* vagrant; *ad.* like a - -

Թափաւական *a.* vagabond; vagrant, wandering, roving, rambling; - **սուղեւ**, knight-errant; - **Հրեայ**, the Wandering Jew; - **ըրել** *S.* **Թափաւեմ**.

Թափաւականութիւն *s.* a roving or wandering life, vagrancy, vagabondage.

[or lounging about.

Թափաւանք *s. pl.* the act of idling

Թափաւեմ, **եցայ** *vn.* to wander, to roam, to be vagrant, vagabond; to ramble, to rove, to stroll, to range; - **սու եւ անդ**, to wander up and down.

Թափաւանկի *ad.* quickly, without delay, incontinent.

Թափաւաւ *S.* **Թափաւական**.

Թափաւումն *S.* **Թափաւանք**.

Թափեալ *a.* emptied; - **ասուղ**, fall-ing star; *S.* **Ասուղ**, **Ասուղ**; - **ուղեղ**, hare-brained, empty-headed, giddy-pated, mad; *s.* giddy-pate, light-witted person, blockhead, idiot, fool, madman.

Թափեմ, **եցի** *vn.* to overturn, to cast down, to fling or throw down; to spill; to empty, to exhaust; to take away, to take by force, to possess one's self of; to cast off; to disengage, to deliver, to release, to relieve; - **զատն**, to extract, to pull out, to draw a tooth; - **զգրոնես**, to unhinge the doors; **բեւեռովք զբեւեռ**, one nail drives out another, (new things or persons make old ones forgotten); *S.* **Բեւեռ**; - **կապուս**, **աւար բազում**, **զկապուս սաստիկ**, to make a great booty, to pillage, to sack; - **զբ յեւելք**, to despoil, to deprive of; - **զգի ուրուք**, to harass, to hold in suspense; - **զբուռն**, to rouse one's self, to awaken; - **զգինի**, to get sober again, to sleep off drunkenness or debauch; - **զբ ի ձեռաց ուրուք**, to save one from the hands of another, to li-

berate, to rescue; - **զբարեկութիւն յուսկէ**, to free from the effects of another's resentment, to pardon; - **ի բաց զոգի**, to die, to perish; - **զցասումն**, **զոխ** *ի վերայ ուրուք*, to vent one's anger, to wreak one's vengeance; - **զթոյնս յոք**, to give vent to one's angry passions; - **զմաղան**, to discharge one's bile, to vent one's spleen; **աւծել** -, to add, to subjoin; to conclude; - **զտանն**, to remove, to change habitation, to empty a house of its furniture; - **զսուք իւր յոք**, to draw the sword against, to brandish the sword; - **զբաժակ**, to drink off the cup to its dregs; to drink up; - **զանն**, to escape, to disengage one's self, to get rid off, to abscond; *fig.* to humiliate, to abase, to lower one's self to; - **զինքն ի գրասաւեռն**, to dismount, to leap from horseback; - **զինչ**, to spend, to dissipate, to waste, to squander; - **զըրժ եւ զգորութիւն**, to make great efforts, to employ all one's energy, to do any thing in the world; to strive with all one's heart, to sharpen one's tools, to prepare one's self; - **ի լծոյ**, to throw off the yoke; - **զոք ի կենաց**, to deprive of life, to massacre; - **ի միմեանց (զարս ի կառի)**, to separate the combatants; - **զբանն յուսկէ**, to interrupt a discourse; **Թափեալ նաւն զբեռն**, the ship is unloaded; **երթ Թափեմ զմզ ի քէն**, flee from our hands.

Թափեմ, **եցայ** *vn.* to pour out, to spread, to flow, to throw down, to overturn; to take refuge, to emigrate; to be deprived of; to get rid of, to free one's self from, to disentangle one's self, to flee, to save one's self by flight; - **ի վերայ**, to fall on (the enemy); to rush against; to dash, to dart, to rush upon; - **յուսկէ ի բաց**, to leave, to desert, to abandon; - **ի մասց**, **ի խելաց**, to grow foolish, to become mad, to lose one's mind; - **արմուլքեան յարաստուց**, to vent one's grief in tears; - **աման յամանի**, to be decanted, poured from one vessel to another; - **զինչոյ**, to recover from intoxication; - **յերկնից յերկիր**, to descend from heaven; - **հրոյ յերկաթոյ**, to strike fire, to produce sparks; - **զունոյ**, to lose colour, to fade; - **զբոյ**, to be dried up, exhausted; *ի*

բայ Թափերուք յինէն, երթ Թափեաց յինէն, be off! get out! go away! ծոռը կրկնեցի Թափեցելուն վան ձեր, let every knee bend before the incarnate Word. [rushing (river).

Թափընթաց *a.* impetuous, violent, Թափ(Թափիլ սրտի. to palpitate, to flutter, to throb, to go pit-a-pat.

Թափիչ *s.* bleacher: washerwoman, laundress; fuller: a washerwoman's beetle; stick for gathering fruit; - վարդ, the penis of animals; - Համադակեր, a judge, arbiter, he who confers rewards; he who separates combatants; ագարակ. տուն Թափիչ, bleaching-house; bleaching-field; fuller's field.

Թափումն *s.* effusion, shedding; evacuation, expulsion, egestion; - Միածնին, descent, humiliation, incarnation of J. C.

Թափում S. Դաշաղ.

Թափոց *s.* fullery, bleaching-house.

Թափուլթիւն *s.* fulling, act of bleaching linen.

Թափուր *a.* vacant, empty; abandoned, forsaken; uninhabited, desert, unpeopled; deprived of; wanting in; - առնել. Թողուլ, to make or render desert, to devastate; - լինել, մնալ, to be deserted, desolate, unpeopled; - առնել զտուն, to remove from a house; - ի Հանձարոյ, deprived or devoid of talent; -, ի *s.* wooden tray, tea-tray.

Թափուրիմ, եցայ, Թափանմամ, աւայ *vn.* to remain empty, without; to be emptied, evacuated; to be uninhabited, devastated; to become desert, desolate.

*Թափառ S. Թանդ.

Թափրութիւն *s.* emptiness, vacuity.

Թափոր, ի, աւ *s.* religious procession; ի - էլանել, to go in procession; -ական լեռան, mount Tabor; -ապէս *ad.* processionally.

ԹաքԹաքուն, -բուր *a.* hidden, secret, private, stealthy, clandestine; *ad.* in secret, privately, furtively, by stealth, stealthily, slyly.

Թաքաբար *ad.* secretly, stealthily, furtively; unknown to others; silently, softly, quietly, noiselessly: enigmatically, allegorically.

Թաքախորհուրդ *a.* secret, occult, hidden, mysterious, dark, obscure.

Թաքանամ, ացայ *vn.* to become hidden, to remain concealed.

Թաքապէս S. -բար. [նաբար.

Թաքի *a.* *ad.* S. ԹաքԹաքուն, Թաք.

Թաքութիւն *s.* hiding, occultation, concealment; secrecy, mystery, arcanum.

Թաքում, Թաքում S. Թաքիմ.

Թաքուն, բնոյ *a.* occult, hidden, secret; *phys.* latent; ի - *ad.* in secret, privately.

Թաքում, քստի or քստան *s.* act of concealing, of being concealed; concealment, secret; hiding-place; retreat; *a.* hidden, occult, secret; Թաքաւի *ad.* secretly, privately, in a hidden manner; Թաքաւան լինել. ի - մտանել, նստիլ or Թաքիլ ի Թաքաւան, լինել ի Թաքաւի, to be concealed, hidden, placed in ambush; - ունել, to hide, to abscond, to lie in ambush; դնել ի Թաքաւան, to place or hide upon the sly, or in a dungeon; ի նմանէ չէր ինչ նորա -, he hid nothing from him, he had no secrets with him.

Թաքուցանիմ, ուցի *va.* to hide, to cover, to conceal; to mask, to cover with a pretence; to veil; to envelope; to hide or bury under ground, to inter; որոպայթ -, to lay snares for; չգիտէր ուր - զանձն, he did not know what hole to creep into.

Թաքուցանող, -ցող *a.* that hides, or conceals.

Թաքիմ, քեայ *vn.* to hide, to be concealed, to lie hid, to abscond; to disappear. [tives.

Թաքաւայք, աւից *s.* *pl.* the fugitive; Թաքաւայք, աւից *s.* *pl.* hidden things, arcana.

Թաքաւայք, Թաքաւայ, աջ *s.* hiding-place; ի Թաքաւայ լինել, to hide or conceal one's self.

Թեզան, ոյ or ի, աջ *s.* woof, warp; S. Թեզանիք.

Թեզանատ, աջ *s.* sleeveless cloak.

Թեզանաւոր, աջ *s.* sleeved cloak.

Թեզանիք, նեայ *s.* *pl.* sleeves.

Թեթել, աջ or ոյ *a.* light; active, nimble; slender; venial; frivolous; *s.* ease, leisure; -, -ս, -ով *ad.* quickly, lightly, easily; - ոտիւք, light-foot, light-footed, nimble; - Թեւք, light-winged; - ձեռն, վերք, բուռն, light hand; slight wound; light sleep; - գինի, Թէյ, կերակուր, սուրճ, light

wine; weak tea; slight repast; weak coffee; -ս յանցանել, to commit slight faults; -ս կացուցանել, to lighten, to facilitate; - լինել առ երգումն, to take an oath lightly or inconsiderately; - ինչ Թուիցի ձեզ? - ինչ էլ ցէ յաշս ձեր? does that seem to you a light thing? - եղև նմա յախառու թեկէ, he rested from his labours.

Թեթեալքար *ad.* lightly, swiftly; easily.

Թեթեալքարոյ *a.* giddy, inconsiderate, trifling; volatile, inconstant.

Թեթեալքարոյութիւն *s.* levity, thoughtlessness, unsteadiness; puerility, childishness.

Թեթեալքեան *a.* of light weight, light, easy to carry.

Թեթեալին *a.* cheap, low-priced.

Թեթեալչայ, *ից* *a.* swift, nimble, light. [սել, to sell -.

Թեթեալի *ad.* cheaply; - վաճա.

Թեթեալոյն *a.* lighter, very light; very easy. [slight, light.

Թեթեալործ *a.* slightly made,

Թեթեալթեւ, -**թռի** *a.* swift-winged, swift flying, active, nimble.

Թեթեալփորոյիկ *a.* light, frugal;

- սեղան, a light dinner.

Թեթեալի *ad.* lightly, briskly; slightly, hastily; thoughtlessly.

Թեթեալմտ *a.* light-minded, light-headed, hare-brained, giddy.

Թեթեամտիմ, *եցալ* *vn.* to be giddy, volatile, inconstant.

Թեթեամտութիւն *s.* weakness of mind, giddiness; levity, inconstancy, fickleness; imprudence.

Թեթեանամ, *ացալ* *vn.* to be lightened, disburdened, exonerated; *fig.* to ease ones' self, to relieve one's self.

Թեթեանդամ *a.* light-limbed, nimble, agile, brisk, active, alert.

Թեթեանք *s. pl.* levity; inconstancy, volubility; adulation.

Թեթեալշործ *a.* agile, lithesome, dexterous; quick, swift.

Թեթեացուցանեմ, *ուցի* *va.* to lighten, to disburden; to relieve, to ease; *fig.* to relieve, to alleviate, to assuage, to lighten, to allay; - **զրեան** *յուսկքէ*, to withdraw ones' hand, to cease to afflict; **ապաշաւ** **Թեթեացուցանէ** **շտնցան**, repentance extenuates a fault.

Թեթեալքալ *a.* of a light step.

Թեթեւեմ *S.* **Թեթեացուցանեմ**.

Թեթեւընթաց *a.* light in the race, rapid, swiftly-rushing, wing-footed, light of foot, light-footed, nimble; *ad.* swiftly, rapidly.

Թեթեւիմ *S.* **Թեթեանամ**.

Թեթեւութիւն *s.* lightness; activity, agility; alleviation, exonerated, relief; frivolousness, futility; inconsideration, thoughtlessness, folly; levity; ignominy, scorn, dishonour; *fig.* relief, sollevation. [sing (cloud).

Թեթեւուկ (**ամպիկ**) *a.* light or passing; **Թեթեւումն** *s.* relief, ease (from pain).

Թեթուք, *ուս* *s.* conjecture; proof, essay; **ի - ուս մատչել**, to conjecture; to put to the proof, to test, to prove, to essay, to try.

Թեւ, *ոյ* *s.* thread, filament; fibre; *mus.* chord; - **սոկի**, **արծաթի**, **երկաթի**, gold or silver thread; iron or metal-wire; **Հասանել** -ս -ս, to reduce to filaments; to atomize; - **զ-ն**, **յորինել**, to weave thread by thread; to adorn symmetrically; - **բանից**, **պատմութեան**, the thread of a discourse or story; **Հասանել զ- բանին**, to break the thread of one's argument; - **կենաց**, the thread of life; **Հասանել զ- կենաց**, to cut the thread of life, to cut off one's days.

Թեւադիր, &c. *S.* **Հեւադիր**, &c.

Թեւադիր *a.* that instigates, that advises; - **լինիմ** *S.* **Թեւադրեմ**.

Թեւադրեմ, *եցի* *va.* to instigate, to prompt, to incite, to suggest, to inspire, to advise, to counsel, to dictate.

Թեւադրութիւն *s.* suggestion, instigation, persuasion, incitement, counsel, advice, dictate.

Թեւակ, *այ* *s.* oar; rudder.

Թեւակալ, *այ* *s.* agent, bailiff, proctor, manager, saving man.

Թեւահան, *ի* *s.* wire drawing-plate.

Թեկն, **Թիկան** *s.* top of the shoulder, acromium; shoulder-bone, shoulder; arm: end of a book; *S.* **Թիկունք**; - **ածել զերիք**, to undertake, to attempt; to aspire to, to pant for, to seek; to embroil; to sell off, to dispose of; *vn.* to explain one's self, to pretend to be; **զվարդապետի**, **զիշխանի** - **ածել**, to pass one's self off for a doctor, for a

prince; to play the grandee, to lord it; - *ածել զաւագութեան, զպատուոյ, to desire eagerly, to covet the primacy, to aspire to honours*; - *ածել ումք, to favour, to support, to assist, to protect, to aid, to defend*; - *ածել ընդդէմ ուրուք, to rebel, to revolt*; - *ի թեկին, strutting, looking big, playing the swell, walking or acting in a stately, imposing or boastful manner.*

Թեղ: *s.* a heap of unwinnowed grain.
Թեղեայ ծառ, Թեղի, զւոյ s. pitch-tree; bdellium.

Թեղշ, ի s. oak, oak-tree; holm-oak.
Թեմ, ի s. diocese, bishopric; episcopal revenues. [diocese.]

Թեմակալ, -կան a. diocesan, of the
Թեպեկ s. monkey, ape.

**Թեպուր S.* փետուր.

Թեռ s. woollen thread.

Թեր, ի s. side, part; *ընտրել զբարին ի մի - , to select, to separate*; *լինել ի -է ուրուք, to sustain, to defend, to side with.*

Թերաքայ a. half open, half shut, a-jar, on the jar.

Թերագիծ s. geom. ellipsis.

Թերագոյն a. most imperfect, very defective.

Թերագրեմ, եջի va. to write imperfectly or erroneously, to wrest a book (from its proper sense).

Թերածափ լինել ի գինւոյ, to be still half drunk.

Թերալից, -կատար a. imperfect, defective, half formed, incomplete, unfinished.

Թերածին a. abortive.

Թերակատարութի s. imperfection, defect, blemish.

Թերակէ S. Թիւրակէ.

Թերակղզի s. peninsula.

Թերահաւատ, ից a. whose belief is imperfect, distrustful, unbelieving, incredulous.

Թերահաւատեմ, եջի, -սիմ, եցայ vn. to be distrustful, mistrustful, to distrust, to suspect.

Թերահաւատութիւն s. distrust, mistrust, unbelief, incredulity.

Թերահոգ a. negligent, careless.

Թերաձեւ s. geom. ellipsoid.

Թերամիտ a. mistrustful, irresolute.

Թերամտեմ, եջի vn. to be mistrustful, irresolute, to doubt.

Թերամտութի s. distrust, mistrust, doubt.

Թերանամ, ացայ vn. to want, to be deficient, imperfect, defective; to distrust, to doubt, to suspect; - *ի հաւատս, to deny the faith, to become a renegade*; - *ի յուսոյն, to lose hope*; - *ի պարտուց, to fail in one's duty.*

Թերառողջ a. convalescent, recovering. [recovery.]

Թերառողջութիւն s. convalescence, *Թերաստուեր, ի s.* penumbra, dim light.

Թերավարժ, ից a. unpractised, young, unexercised, new, unversed.

Թերաս s. geom. ellipsis.

Թերատեան a. elliptical.

Թերատես a. shortsighted: obscure, not distinct.

Թերացուցանեմ, ուցի va. to diminish, to render imperfect.

Թերափ, Թերափիմ s. household gods, the penates.

Թերաքամ a. imperfect; half opened; half shut; scarce, obscure, dark; *ad.* superficially, obscurely, darkly.

Թերաքանկաւ a. not well placed in the scabbard.

Թերեւս ad. perhaps, it may be; certainly, also, already; *եւ - յիրաւի, in truth, truly, really, indeed*; *եւ ոչ - եւ ոչ իսկ - , ոչ ինչ - , certainly not*; - *մոռացան, have they perhaps forgotten?* - *ոչ է այսպէս, is it not so?* - *ստեղ, to doubt, to have doubts, to question.*

-Թերբմկեայ s. remaining in a glass after drinking.

Թերթ, ից s. leaf; *bot.* petal; sheet of paper; lamina, foil, spangle, plate, sheet, leaf; *մի - խաւարս, a leaf of salad*; *մի - Թուղթ, a sheet of paper*; *ուծածաւ - (գրոց), in octavo.*

Թերթաքար s. slate.

Թերթիկ s. small leaf, leaflet; *bot.* foliole. [to bloom.]

Թերթիմ vn. to leaf, to put on leaves;

Թերի a. imperfect, defective, incomplete, faulty; *ad.* imperfectly, faultily; *s.* the half, moiety; a part, a side; the rest; *երեւի արեգակն կէս - , half the sun is seen eclipsed*; *ընդ զն - , to supply*; - *գտանիլ յիմք, to be wanting in, in need of, to want for, to lack*; to be at a loss.

Թերիակէ S. Թիւրակէ.

ԹԵԽԻԱՐԸ, ԹԵԽԻՈՐՈՒ *a.* boiled soft; - ձու, boiled egg.

ԹԵԽՈՒ *a.* stammering; *mus.* dissonant, discordant.

ԹԵՐՈՒԹԻՆ *s.* want, imperfection, incompleteness, defectiveness, faultiness.

ԹԵՐՈՒԳԵՂ *a.* not altogether right, not perfectly equitable.

ԹԵՆ, ՈՅ *s.* wing; arm; pinion; flight, rush, dash; *fig.* wing, protection; - ալբաթ, sails of a wind-mill; sweep, fan; - զորաց, wings of an army; - ձկնոց, fins of fish; - հանդերձից, sleeve of a coat; - նավու, rudder, oar, or sail of a ship; - քողովոց, the wings of the wind; - դրանց, leaf, fold of door; - աշտարի, towers of the temple; pyramids; - գառազդի, portecullis; gratest door of menagery; - քեղքի, the ends of the earth; - սառնու, to have wings, feathers; - սառնել, to flutter, to take wing; to fly away; - արկանել *S.* Թեւարկեմ; - Ի - Ի - Իսանեալ or յեռեալ, arm in arm; - աւուսեմ, to give one's arm to; բաւալ, պարզել, տարածել *զ-ս*, to spread the wings; հասանել *զ-ս*, to clip or crop (a bird's wings); *fig.* to fetter or paralyze a person.

ԹԵՄԱՐԵՐԻՄ *S.* Թեւակոխեմ.

ԹԵՄԱՐՅԱ լինիմ, ԹԵՄԱՐՈՒՄ, **ԹԵՄԱՐՈՒԻ Լինիմ** *vn.* to fledge, to get feathered; to be winged, to have wings; to begin to fly, to spread the wings for flight.

ԹԵՄԱՐՈՒՄԸ *s.* growth of wings.

ԹԵՄԱՐՅԱԿ, -գլխեալ, -գլխեիկ *a.* winged, furnished with wings, plumed, fledged.

ԹԵՄԱՐՈՒՄ *a.* having fine wings.

ԹԵՄԱԹԱԿ *a.* plucked, without feathers, clipped; - առնեմ, to pluck, to clip, to crop.

ԹԵՄԱԹԱԿԻՄ, ԵՅԱՅ ՄՆ. to be plucked; *fig.* to be put to shame.

ԹԵՄԱԿ *a.* well feathered.

ԹԵՄԱԾԱԾՈՒԼ Լինիմ *S.* Թեւադողիմ.

ԹԵՄԱԾԵՄ, ԾԻ ՄՆ. to flutter, to flap the wing, to beat or flutter the wings; to fly, to fly about; to study, to exercise one's self, to apply one's self to; - մորթոյ, the growing of the hairs.

ԹԵՄԱԾՈՒԹԻՆ *s.* flutter, flapping of wings.

ԹԵՄԱԿ, ՈՅ *s.* small wing, pinion:

clavicu, lacollar-bone: skirt, lappet, fringe.

ԹԵՄԱԿԱՆ *a.* winged, flying. [thers.

ԹԵՄԱԿԻԿԻՄ *vn.* to burn one's fea-

ԹԵՄԱԿԻՅ *a.* of the same party; allied; - լինել, to take wing; առնուլ զոր Իւր -, to take aid.

ԹԵՄԱԿՈՒՄԸ, ԵՅԻ, -ԻՄԻՄ, ԵՅԱՅ ՄՆ. to flap, flutter or beat the wings, to soar up, to wing one's flight, to spread the wings for flight; *fig.* to try, to endeavour, to compel one's self to, to apply one's self to, to do without help; to occupy one's self with; to undertake, to follow; - Ի. to be bordering on; յապտամբութիւն -, to insurge, to revolt; յուսման -, to give one's self up to study; - զմիմեամբ, to help mutually or one another, to assist each other; Ի տուրեալս -, to devote one's self to commerce.

ԹԵՄԱԿՈՒՄԸ, -ՈՒՄՆ *s.* effort, eagerness, alacrity, earnestness, assiduity; inclination; application; occupation, study.

ԹԵՄԱԿՈՒՄ Լինիմ *S.* Թեւակոխեմ.

ԹԵՄԱԿԻՄ, ԵՅԱՅ ՄՆ. to join, to unite wings; to assist each other.

ԹԵՄԱՄԻՍ Լինիմ *S.* Թեւակոխեմ.

ԹԵՄԱՄԻՄ, աչայ ՄՆ. to fly.

ԹԵՄԱՆԵՅՈՒԼ *s. mech.* diagonal brace or piece. [wings; to fly.

ԹԵՄԱՊԱՐԵՄ, -ԻՄ ՄՆ. to stretch

ԹԵՄԱՊԱՐԻԿ *a.* that keeps under the wings; kept under the wings; that protects; protected.

ԹԵՄԱԿԵՄ *s.* the commander of one wing of an army, brigadier.

ԹԵՄԱՍՈՂԻՄ, ԵՅԻ ՎԱ. to shelter with the wings, to cover.

ԹԵՄԱՄԱՐԱԾ *a.* with spread wings; - ընդունել զոր, to receive with open arms or wings.

ԹԵՄԱՄԵԱՅ *S.* Թեւաթափ.

ԹԵՄԱՐԿԵՄ, ԵՅԻ ՄՆ. to extend the wings; to be a protector, to patronize: to obtain possession.

ԹԵՄԱՐԿՈՒՄ *a.* that protects, that patronizes; *s.* protector; - լինել, հանդիսանալ, to be the protector, to protect, to sustain, to support.

ԹԵՄԱՐԿՈՒԹԻՆ *s.* protection, patronage; *S.* Թեւածութիւն.

ԹԵՄԱՐԿՈՒՄՆ *s.* manner of working or managing a rudder or oar, act of steering or rowing.

Թեւացեմ *vn.* to beat with the wings.

Թեւաւոր, *այ a.* winged, that has wings; - *անիւ. mech.* paddle-wheel; - *շղթայ. chain-pump, chain of buckets.*

Թեւաւորիմ, *եղայ vn.* to fledge, to get feathered.

Թեւաւորութիւն *s.* the being winged or feathered.

Թեւեմ, *եղի vn.* to fly.

Թեւիկ *s.* small wing, pinion; fin; little arm.

Թեւակ, *այ s.* oar, scull; *mech.* fastening bar, tringle; - *ի ժամայուցի. appendix.*

Թեւոց *s.* ruffle; muff; *woman's maniple or sleeves; *mech.* casing.

Թեփ, *ոց s.* bran; - *ձկանց, scale;* - *դիւղ. scurf of the head, dandruff;* *քերել զս ձկան, to scale.*

Թեփամորթ *a.* scaly, that has a scaly skin; crustaceous, shelly with joints; - *ք s.* crustacean, crustata.

Թեփաւոր, - *փոս, - տալ a.* scaly, squamous, covered with scales.

Թեփուկ, *փկան s.* white scab, furfur; impetigo, moist tetter; ring-worm.

Թեքանի *S. Շիւ.*

Թեքեմ, *եղի va.* to edge, to sharpen, to point, to grind; to forge, to fashion, to fabricate; to twist, to warp; *fig.* to bend, to incline; to exercise, to instruct, to inform; - *զեղու. to become biting or sarcastic.*

Թզալափ, **Թզեան մի** *s.* span, palm, hand; *a. ad.* a palm long.

Թզենապառ, - *նեկապիած a.* girded with leaves of the fig-tree.

Թզենի *s.* fig-tree; - *ք. orchard of fig-trees.* [fig-ground.

Թզենոց *s.* plantation of fig-trees;

Թզկերուկ *s.* becafico, fig-eater.

Թզուկ, **Թզկաց** *s.* pigmy, dwarf, shrimp. [Թզենոց.

Թզուռ *a.* loaded with figs; *s. S.*

Թէ *conj.* if; that; whether; perhaps;

- *առնէք զայդ. if you do it; ոչ գիտեմ whether I shall do it or not; կարծեմ - եկեացէ, I think that he will come; - արասցէ եւ եթէ ոչ, whether he do it or no. [supposed.*

Թէական *a.* conditional, hypothetical,

Թէապէս *ad.* conditionally, hypothetically.

Թէաւորաւոր, **Թէաւորն** *S. Թաւ. րաւոր, &c.* [notwithstanding.

Թէեւ *conj.* even if, although, though,

Թէկն *S. Թեկն and Թիկունք.*

Թէյ, *ի, իւ s.* tea; - *կանանկ. green*

-; - *սեւա. black* -; *տունկ -ի. -shrub.*

- *plant; տերեւք -ի. -leaves; տուք.*

եւառ -ի. -trade; արկղիկ -ի. -chest;

տուփ -ի. -caddy, -canister; կաշ

մածք. սպասք -ի. -service, -set,

-things; արկղիկ -ի. -board, -tray;

սափոր -ի. -urn; ջիւղակի -ի. -ket-

tle; կուժ, անոթ -ի. -pot; սկահակ.

բաժակ -ի. -cup, cup of -; Թաւ ք. -

-cupful; զրգաւ -ի. -spoon; զրգաւ

մի -ի. -spoonful; դաստապակիք, ծաղք.

Հաստեպք, բլիժք, մանր պաքսիմաք

-ի. -cake; բմակ -ի. - առնու -ի

յուրմուշ, to drink -; to take -;

Հրաւիրել ի -ի. to give a -party;

Հաճիս զայս առ իս եւ բմակ -ի. will you

come and take - with me?

Թէյաման (Չայնիկ) *s.* tea-pot.

Թէութիւն *s.* condition, clause, hy-

pothesis, supposition.

Թէպէտ, - *եւ conj.* even if, although,

though; whether; -...., -...., whether

..., or...; either... or...; - *եւ իցէ,*

however, whatever.

Թիթենի *s.* mulberry-tree. [yeast.

***Թիթմոր**, **Թիթու խմոր** *s.* leaven,

Թիթու, *ոց a.* acid, sour, tart, sharp;

bitter, harsh, grievous, sad; *s. chem*

acid; * - *խմոր S. Թիթմոր.*

Թիթուաբար, - *զին ad.* rudely, rug-

gedly, fiercely.

Թիթուաբեր *a.* that bears sour fruit.

Թիթուածին, **ծնի** *s. chem.* oxygen.

Թիթուածնաղ *s.* acid salt.

Թիթուածնեալ *a.* oxygenized, oxy-

genated.

Թիթուածնելի *a.* oxydable.

Թիթուակենցաղ *a.* austere.

Թիթուահամ *a.* sour-tasted.

Թիթուալ *a.* acidulated, sourish,

somewhat or rather sour, half-sour

half-sweet.

***Թիթուարալ** *S. Թիթուկիլ.*

Թիթուենի *S. Թիթուաբեր; -ք. s.* acid

fruits in general, lemons, oranges,

limes, &c.

Թիթուեցուցանեմ, *ուցի va.* to aci-

dulate, to sour; *fig.* to exasperate, to

provoke.

Թիթութիւն *S. Թիթուութիւն.*

Թիթուիկ *a.* subacid, sourish; *s.*

weak or small wine, thin watery wine.

Թթութիւն, եղայ տ. to sour, to turn sour; *fig.* to be soured; to be exasperated.

Թթութիւն, **Թթութեան** *s.* acidity, sourness; - *գինւոյ*, acescence.

Թթութիւն *s.* chem. oxyd, oxide; - *աւազ*, to oxydate, to oxydize; - *աւազան*, oxydation; - *թթ*, protoxide.

Թթութեան *a. S.* **Թթութեան** *s.* *pickles; - *կաղամբի*, *կարունդի*, &c., pickled cabbage, cucumber, &c.; *chem.* acid, salt of hydrogen; - *հեղանիւթ*, liquid; - *լրախառն*, diluted -; - *սկար*, weak -; - *բարկ*, concentrated -; **Թթթթական** -, oxalic -.

Թթութեանաչափ *s.* acid-meter.

Թթակիւ, **Թթանիւ** *s.* bot. sorrel.

Թի, *ոյ*, **Թիակ**, *այ* *s.* shovel; blade of an oar, oar; rudder, helm: bagnio, hulks; **Թի պարտիկ**, spade, shovel; **Թի փան**, a baker's shovel; **Թիակ կրակարանի**, fire-shovel; - *փայտեայ*, wooden shovel; - *վարեւ* *S.* **Թիավարեւ**; - *վարեւ աւագին*, to row vigorously; *բառեակ Թիակագ*, four-oared; **Թիակ ուսոյ**, shoulder-blade, blade-bone, scapula.

Թիարուն *s.* row-lock, (that part of a boat's gun-wale in which the oar rests in rowing).

Թիավար, *այ* rower, oarsman, boatman, bargeman, waterman.

Թիավարեւ, *էյի* *va.* to row, to pull, to oar. [*rowing.*]

Թիավարութիւն *s.* the art or act of **Թիւ**, **Թիւի**, **Թիւա** *s.* span; palm; **Թիւա յերկայնութիւն**, a palm's length; **Թանձրութիւն նորա Թիւա**, four inches thick.

Թիթեղն, **Թիւան** *s.* plated metal, plate, lamina; tin, tin-plate.

Թիթեղնագործ, *այ* *s.* tinman; gold-beater.

Թիթեղնագործութիւն *s.* tin wares.

Թիթեղնոյ *s.* mech. flattening-mill.

Թիթեւ, **Թեւան**, **Թեւանք**, **Թիթեւ** *s.* butterfly, papilio; **փոխարկիւ** *ի* -, to become a butterfly. *dung.*

***Թիթեւ** or **Թիթեւ** *s.* dried cow-butter.

Թիթեւ *s.* mica, amnochrysos.

Թիւ Թիւ *s.* suburb, village.

Թիւ Թիւ, **Թիւր** *s.* amulet, talisman.

Թիւն *S.* **Թիւն**, **Թիկունք**.

Թիկնաթոռ, *ոյ* *s.* elbow-chair, arm-chair.

Թիկնաթիւ *a.* having one's back injured, or one's shoulders out of joint.

Թիկնակից *a.* who succours, supports, takes the part of, *backs up.

Թիկնամէջ, **ձէջք** *s.* chine, back-bone, back. [*plaid.*]

Թիկնանոց, *այ* *s.* frock, mantle.

Թիկնապահ, *այ* *s.* body guard, life-guardsmen, yeoman of the guard, satellite; guard, guardsman; - *ք*, life-guards, body-guards.

Թիկնացաւորութիւն *s.* pain in the back or shoulders.

Թիկնաւետ, **Թիկնեղ**, *այ* *a.* strong-backed, broad-shouldered.

Թիկնոց, *այ* *s.* frock-coat, surtout; *S.* **Թիկնանոց**.

Թիկնոցակ, *ի* *s.* dress coat, habit.

Թիկունք, **կանց** *s.* back, shoulders; back, hind part; *fig.* aid, succour, assistance, *backing up; **բարձրացաւ քան զամենայն ժողովուրդն Թիկամբք չափ ի վեր**, he was taller than all the people from the shoulders upward, (head and shoulders taller than all the people); **ձեռնն ուրուք լինել ի վերայ Թիկանց Թնշանաց իւրոց**, to place one's hand on the necks of one's enemies; to put one's enemy under, to subjugate; - **նստաւորեալն**, to turn the back, to take to flight, to flee; - **նստաւորեալն**, to turn to the west; - **նստաւորեալն** or - **նստաւորեալն**, to form an alliance, to enter into an alliance, to confide in, to recur to, to rely on; - **նստաւորեալն**, to strengthen one's self, to be reinforced; - **նստաւորեալն**, *կալ*, *իջաւել*, to fly to the rescue, to send aid or reinforcements, to give a helping hand; **գաւառաւ ի -նստ** or *ի -նստ*, to turn back, to turn one's back, to fly; *ի -նստ*, to send back, away; - *նստին*, poop; *ի Թիկանց*, *ի -նստ* or *ի -նստ*, *գործեալն*, behind, from behind, backward.

Թիւն, **Թիւոյ** *s.* grape-stone.

Թիւն, **Թիւնք**, **Թիւնք** *s.* noise, sound, din, uproar, crash; resounding, booming, echo; wriggling, frisking; - **նոսից**, stamping of the feet; - **հրճուանաց**, transport of joy; - **աւանդել**, to make a noise, to resound; to wriggle; to rebound, to jump, to frisk or turn about; to thrill.

Թիւ. **Թիւք** **S.** **Թախք;** desire, eagerness, longing.

Թիրախ **S.** **Թիրախ.**

Թիւ. **Թուոյ** **s.** number; enumeration; list; order, rank; quantity; era, epoch; number of chapters (in a book); **gr.** number; **-ք**, arithmetic; **վերացեալ** -, abstract number; **-ք** or **Գիրք Թուոյ**, Book of Numbers; - 10ք. **Nº** 10; **ոչ էր** or **ոչ գոյր նոցա** -, բազում էին քան զ-, their multitude was innumerable; **Թուով ամբ, մարդիկ**, few years; few men, persons; **Թուով են առաքինիք**, virtuous people are rare; **ի Թուոյ փախել**, to be innumerable, numberless; **անցուցանել ընդ** -, **ի** - or **ընդ** - **արկանել** -, **համարոյ առնել**, **ռնել զ-** **համարոյ**, to number, to count, to calculate; to range, to set in order; **ի** - **արկանել զգորս** -, **համարոյ առնել զօրաց**, to review the troops; **ի** - or **ընդ** - **մտանել**, **ի** - **անկանել**, to be of, or among the number; **կարգել ի** - **այլոյ**, to reckon or rank among; **կարգել զք ի** - **սրբոյ**, to canonize, to number among the saints; **ի** - **ասել**, to recite; **ի** - **գիտեմ**, **ռւեալ եմ**, I know by heart, memory or rote; - **համարոյ** -, **համարոյ ամե. նայի**, the detail; the sum total; **S.** **Ոսկեթիւ.** [thyme.

Թիւմ, այ, Նթիւմայք, այց s. bot.

Թիւն, &c. S. **Թոյն, &c.**

Թիւնամուկ a. poisoned (arrow).

Թիւնիկ s. mackerel (fish).

Թիւնս, այ s. tunny (fish).

Թիւր, էջ or **ոչ a.** twisted; crooked, oblique; stunted; erroneous, mistaken; perverse, froward; **ad.** wrongfully; awry, obliquely; crookedly; - **մեկնել, խօսել**, to interpret malignantly, to misconstrue, to put an ill construction on; to preach a perverse doctrine; - **ճանապարհ**, unfrequented, winding, tortuous road.

Թիրաքան a. erroneous.

Թիրաթէք a. very crooked.

Թիրախ s. butt, mark, aim, target.

Թիրակ, այ s. storax (odoriferous gum); **S.** **Սիրակ, Շեր.**

Թիրակէ, ի s. theriac.

Թիրակից լինիմ vn. to fall in error together, to stray.

Թիրակն S. **Շիւ.**

Թիրաշուրթն a. double tongued, deceiving.

Թիրասիրտ a. perverse, malign, wicked.

Թիրւեմ. էջի va. to turn aside; to wrest, to sprain, to wring, to twist, to make crooked, to bend; **fig.** to deprave, to pervert, to lead astray; **-իմ vn.** to be sprained, wrung; to turn aside, to err; - **զիրաւունս**, to give unjust judgments; - **զճանապարհս խոնարհաց**, to cause the steps of the weak to err; - **զիւան**, to run aground, to run on the rocks; - **զհետ զօղաբաշուծեան**, to run after error for reward, to become corrupt through avarice.

Թիրւութիւն s. sprain, twist; distortion, crookedness; **fig.** depravation, perversion.

Թրահ առնեմ va. to despise.

Թրացք, ցայ S. **Թիւ, Թլոյ.**

Թլիփ. Թլիփ s. hem, border: the privy parts; prepuce; - **ածել**, to border, to hem; to ornament, to trim, to embellish; - **ածեալ պաճռուծել զանաւան արեւանանց**, to tint the eyelashes carefully.

Թլիպ s. the reins.

Թրուս, &c. S. **Թրոնով, &c.**

Թլիպորդ a. obscure, dark, gloomy round about.

Թլիսա, ի s. circumcised member; prepuce; foreskin.

Թլիստեմ, էջի va. to circumcise; **զգերեզման** -, to desecrate sepulchros and despoil the dead.

Թլիսառութիւն s. circumcision.

Թիւադոյն a. of a dark colour, brown, dusky, dun.

Թիւակն a. brown-eyed.

Թիւամորթ a. that has a dark skin, brown, dusky, tawny, swarthy, sunburnt.

Թիւնամ, ացայ vn. to become brown; to grow gloomy, to darken; to be brown.

Թիւստեակ, -ախ a. brown, dark, obscure, blackish.

Թիւացուցանեմ, ուշի va. to make brown, to tan.

Թիւեմ, էջի vna. to sit on eggs, to sit brooding, to hatch, to brood: to bake. [wren.]

Թիւկաւար s. tom-tit; black-hooded

Թիւութիւն s. darkness, swarthy, brown-colour. [incubation.]

Թիւնն s. the sitting on eggs,

Թխաւահոծ *a.* very dark, very gloomy, very foggy (sky or weather).

Թխեմ *S.* **Թխեմ**.

Թխամար, **մոր** *s.* bird that broods; sitting hen.

Թխենի *s.* bot. birch-tree, birch.

Թղթարաշն, **-բեր**, **այ** *s.* letter carrier, postman, courier, post, messenger.

Թղթագիր, **-գրող** *s.* scrivener, writer.

Թղթագործ, **այ** *s.* paper-maker, seller.

Թղթագործութիւն *s.* paper-making.

Թղթագրութիւն *S.* **Թղթակցութիւն**.

Թղթագրամ *S.* **Դրամ**(**թուղթ**).

Թղթախաղ *s.* card-playing, game at cards; **շնկերակցելի** *-*, &c. *S.* **Թուղթ**.

Թղթակազմ *a.* stitched, sewed; *s.* stitched book, pamphlet. [to sew.

Թղթակազմեմ, **էջի** *va.* to stitch,

Թղթակազմող *s.* stitcher.

Թղթական *a.* of paper, like paper; epistolary, literary; *gr.* dative.

Թղթակից *s.* correspondent.

Թղթակցիմ *S.* **Թղթեմ**[(by letters).

Թղթակցութիւն *s.* correspondence

Թղթաւան *s.* paper-knife.

Թղթամատոյց լինիմ *vn.* to present a letter or petition.

Թղթապահ, **-պան** *s.* keeper of the rolls; notary; chancellor.

Թղթաւաշ, **ից** *s.* heading of a letter.

Թղթաւաճառ, **այ** *s.* paper-seller, stationer. [ters.

Թղթատարութիւն *s.* carriage of let-

Թղթատուն *S.* **Նամակատուն**.

Թղթարան *s.* paper-mill, paperware-house.

Թղթեան, **Թղթեր** *s.* pl. letters, epistles; certificates, instruments, documents. [a letter.

Թղթեմ, **էջի** *va.* to write or send

Թմրի *s.* lime-tree, linden; *turk.* **օգլ-լամուր**.

Թմրիչ, **Դմրիչ** *s.* slice; rod, stick.

Թմրի *s.* torpor, numbness, sluggishness; narcotic medicine; hemlock, poison; *a.* narcotic, benumbing; **Թափել** *-*, to recover from a state of torpor, to be one's self again; *- առնուլ*, to take poison, to grow torpid.

Թմրիւն *S.* **Թմրիւն**, **Բոմբիւն**.

Թմրկահար, **այ** *s.* drummer; *-իկ*, a drummer boy or girl.

Թմրկահարութիւն *s.* the drum-beat, beat of drum.

Թմրուկ, **մկայ** *s.* drum; big drum, kettledrum; side drum; tambourine, tabor; child's rattle; *- ափսն ջայ*, drum, tympanum; **դափին** **Թմրիկ**, beat or sound of the drum; a tattoo; **դափել**, **հարկանել** *-*, to drum, to beat the drum; *- -* **ի գումար զօրայ**, to beat the tattoo or evening retreat; **դափիլ Թմրիկ**, drum-stick; **մորթ Թմրիկ**, drum-head; *- քողապատ*, muffled drum; **ի ձայն Թմրիկ**, to the sound of drums, drums beating.

Թմրբարեր *a.* producing torpor or stupefaction, narcotic, opiate, stupifying, soporific.

Թմրբադեղ, **ոյ** *s.* narcotic medicine, stupifier.

Թմրբաձուկն *S.* **Ընդարմիկ**, **Նարկա**.

Թմրացաւ *s.* lethargy; *a.* lethargic.

Թմրեմ, **Թմրեցուցանեմ**, **ուցի** *va.* to lull asleep, to make sleepy, drowsy, lethargic, to benumb.

Թմրեցուցիւ *a.* soporific, sleepy, somniferous, opiate; narcotic.

Թմրիմ, **էցայ** *vn.* to fall asleep, to doze, to be lethargic, drowsy; to be astonished, thunder-struck, to get deranged; *- ի գինւոյ*, to get intoxicated, to be plunged in drunkenness; **Թմրեալ սիրոյ**, a sluggish understanding.

Թմրիտ *s.* chem. narcotine, (one of the active principles of opium).

Թմրութիւն *s.* numbness, stupefaction; sleepiness, drowsiness, dozing; **Թօթափել** *-*, to awake up from one's stupor; **անկանել ի խոր** *-*, to fall in a profound lethargy.

Թմրացաւ *S.* **Թմրացաւ**.

Թմրեցուցանեմ, &c. *S.* **Թմրեցուցանեմ**, &c.

Թնահաւ *S.* **Թին**. [stones).

Թնաւ *s.* sultana raisins (without

Թնդամ, **այի**, **Թնդեմ**, **էջի**, **Թնդիմ**, **էցայ** *vn.* to tremble, to quake, to agitate; to move, to disturb, to get angry; to beat, to palpitate.

Թնդանօթ, &c. *S.* **Հրեմ**, &c.

Թնդեմ, **էջի**, **Թնդեցուցանեմ**, **ուցի** *va.* to resound, to boom, to make a noise or uproar, to echo; to shake, to agitate violently; to stun, to stupify with noise, to deafen.

Թնդիւն, **Թնդումն** *s.* sound, noise, detonation; sound of bells, gingle, clatter; crash; *- արձակել*, to resound,

to make a noise; **Թնդամբ հարկանիլ**, to be perturbed by the uproar, to be alarmed or frightened; - **սրտի**, palpitation, throbbing of the heart; - **երակի**, throbbing, beating, pulsation; **զինել զ-նս երակի**, to feel the pulse; - **կայծիւն ձեռաց**, clapping; - **գոփիւն ոտից**, tramp, trampling; - **ժամացուցի**, tick, tick-tack; - **գանգիւն զանգակաց**, peal; - **բազիւն զբան**, slam, bang; - **շաշիւն կառաց**, rattling; - **Թմբիւն** or **գոռոչ որոտման**, peal of thunder, thundering noise, rumbling, roll; - **գափիւն Թմբիկի**, roll; - **շառաչիւն զինուց**, clash, clang; - **բոմբիւն հրեակից**, boom; - **չկահիւն զնգակաց** (հրազինուց), whiz.

Թնդուխ *s.* pulp, brawn, the calf of the leg. [dock.

Թնդաչուկ *s. bot.* monk's rhubarb,

***Թնթղուց** *S.* Դնդեղ.

Թնծկամ, **Թնծկամ**, **այցի** *vn.* to yelp, to whine, to howl.

Թնդուկ *s. bot.* boletus, laseras, the most beautiful of mushrooms.

***Թնտիր** *S.* Թոնիր, Ճոնիկ.

***Թշեմ** *vn.* to stuff one's self, to eat voraciously.

Թշամարար *ad.* in a hostile manner, offensively.

Թշամական *a.* hostile, inimical, adverse.

Թշամանարար *ad.* injuriously, reproachfully, offensively, outrageously.

Թշամանազիր, **դրաց** *a.* libellous, opprobrious, defamatory.

Թշամանալից *a.* full of enmity; injurious. [minded.

Թշամանական *a.* malevolent, ill-
Թշամանամ, **ացայ** *vn.* to become hostile; to be hostile.

Թշամանատեր *a.* insulting, provoking; *S.* **Թշամանական**.

Թշամանեմ, **եցի** *va.* to offend, to enrage, to insult, to shock, to affront, to jure; to reprove, to scold, to upbraid; - **զայլայ ամուսնութիւն**, to violate or defile another's bed.

Թշամանիկ, **-նիլ**, **-նող** *a.* offensive, insulting, injurious, outrageous, insolent, saucy, impertinent; **-նիկ բանք**, offensive words or expressions.

Թշամանք *s. pl.* insult, affront, offence, injury, outrage; **-նս զնել ումք**, to abuse, to scold, to slang, to revile, to affront; **ի -նս լինել**, to be

despised, to fall in ignominy or opprobrium; to be put in the pillory, to be object of insult; **-նք** *ad.* injuriously, insultingly, offensively. [նամ.

Թշամանամ, **Թշամիմ** *S.* **Թշամա**, **Թշամի**, **մեղ**, **մեայ** *s.* enemy, foe, adversary, opponent, antagonist; **աներեւոյթ** or **հասարակաց** -, the Devil, the invisible enemy of mankind, demon; - **լինել** *S.* **Թշամանամ**; **լինել ումք** *ի -յաւիտենից*, to be one's eternal enemy; **-ս յարուցանել**, to raise up enemies; **-ք առն ընտանիք իւր**, a man's foes shall be they of his own household; *S.* **Ընտանիք**.

Թշամութիւն *s.* enmity, hostility, hatred, aversion, misunderstanding; **ի -գառնալ**, to become an enemy; **-Թեմբ** **լինել**, **կալ ընդ ումք**, to be at enmity, in contest with, on bad terms; **-Թք** *ad.* in a hostile manner.

Թշու *s.* horse's clog, fetters.

Թշուաւ, **աց** *a.* unfortunate, unhappy, miserable, pitiable, poor, wretched, pitiful; disastrous, calamitous.

Թշուաւարար *ad.* miserably, unhappily, unfortunately, wretchedly, poorly, pitifully; fatally, deplorably.

Թշուաւական *a.* unfortunate, melancholy, miserable. [serable.

Թշուաւայեց *a.* full of misery, miserable; **ացայ** *vn.* to become miserable; to be miserable.

Թշուաւիք *S.* **Թշուաւութիւն**.

Թշուաւապէս *S.* -բար.

Թշուաւացուցանեմ, **ուցի** *va.* to render miserable.

Թշուաւապիրտ *a.* painful, disastrous, unfortunate.

Թշուաւիկ *a.* deplorable, lamentable, pitiable.

Թշուաւութիւն *s.* misery, misfortune, evil, calamity, wretchedness, disastrous state; **ի -անկանել**, to fall into misfortune or misery; **գառնալ** *ի -*, to be unfortunate.

Թշուաւուհի *af.* miserable, unhappy.

Թոքէկ, **բեկաց** *s.* mole; *S.* **Թեպէկ**.

Թոգ *S.* **Թոգ**.

Թոգան *s.* cuttle-fish.

Թոգոյմ *S.* **Սոգեղծեմ**.

Թոթոլ, **Թոթովար** *a.* tongue-tied, stuttering, stammering, that speaks thick.

Թոթոլեմ, **եցի** *vn.* to stammer, to stutter; to lisp, to speak thick.

Թոթովութիւն *s.* act of stuttering, impediment of speech, lisp, stammering.

Թոժիւն, *ից* *s.* young one, little one; - *գաղանայ*, cub; - *արջ*, bear's cub; *S.* **Կորիւն**.

Թոխոր *s.* pole-cat.

Թոխորն, *այ* *s.* viper; aspic, asp.

Թոկ *s.* cord.

Թոչ եւ Բոչ, **Թոխ եւ Բոխ** *s.* chaos, abyss, gulf, pit, hell, the bottomless pit; - **Ովկիանոս**, the deep, the great deep, or the depths of Ocean.

Թոյ *ad.* leave off! come on! *pr.* save, excepting, besides that; - *անգր*, set aside, leave out, pass over, nonsense! go! get away, or out! fy! pooh! - *Թէ*, so much the more, more than, rather than; - *զայն*, - *զի*, not only; - *լիք լինել*, to be abandoned, outcast.

Թողանամ, *ացայ* *vn.* to be left, given, conceded; to be abandoned, outcast, rejected, derelict, forlorn, permitted, allowed, conceded, lawful; to relent, to slacken; - *ի հաւատաց*, to waver or vacillate in the faith; - *ի մայ իւրոյ*, to change opinion; - *բռնախոհութեամբ*, to give one's self up to luxury, to lead a dissolute life; **Թողաեալ կին**, divorced woman.

Թողարան, *այ*, **Արձակարան** *s.* starting-post, barrier.

Թողցուցանեմ, *ուշի* *va.* to permit, to let, to allow, to concede, to forego, to relax.

Թողութիւն *s.* remission, relaxation, pardon, discharge, release, deliverance; defection; - *խնդրել*, to ask pardon, to make excuses; - *առ*, *չնորհել*, to pardon, to grant pardon; - *արա ինձ*, I beg pardon, excuse me; have the goodness; with permission, by your leave; - *աննել ուսմբ*, to pardon, to condone, to absolve; - *աննել երկրին*, to remit taxes or tribute; to condone the burdens of taxation, to lighten; to let the earth lie fallow; - *առնել ի կապանաց*, to unbind, to release; *արձակել զեղեալս* - *Թեամբ*, to set prisoners free; - *լինել մկապ ուսմբ*, to be absolved, or freed from the effects of sin; - *աարի* or *ամ* - *Թեան*, the sabbatical year, or year of jubilee.

Թողամ, **Թողի** *va.* to let, to permit, to allow; to commit, to abandon, to resign, to yield, to give up, to forsake,

to cast off, to leave, to desert, to get rid of; to deliver, to free, to pardon, to remit, to release, to acquit, to forego, to pass over, to tolerate; to repudiate; to renounce; - *աննել*, to omit, to leave out, to pass over in silence; - *զմղա*, to pardon, to absolve, to remit; to expiate; - *զինն ի զլուխ ուրուք*, to let one go one's own way; *ձայն* - *ու*, to cry out; - *աննել*, to permit, to allow; - *առ Ժամանակ մի*, to suspend; - *զոք ի մահուանէ*, to free from death; *չ* - *ու*, to refuse, to hinder, not to allow; *սիրտ իմ եթող զիս*, my heart failed me; *ի բաց Թողցուք զայս*, let us leave that aside; - *Թողանիմ*, *զայ* *vp.* to be left, abandoned.

Թողումն *s.* abandonment, resignation, desertion, cession, renunciation, alienation, estrangement; permission.

Թոյլ, **Թուլոյ** or **լից** *a.* languid, faint, feeble, weak, soft, delicate, tender; - *աննել*, *առ*, to permit, to accord, to give leave; - *աննել պարտուցն*, to remit or cancel debts; - *լինել*, to be permitted, accorded, conceded; - *առ ուսմբ առուրս ինչ*, to concede a few days, to give time; - *առք ինձ*, let me, permit me, allow me; - *առք ինձ զհամբերութիւն*, don't make me lose patience; leave me at peace, let me alone; - *առք մինչեւ ցայդ վայր*, enough of that, enough; - *առնիմ Աստուծոյ, ըստ - առաջ բարեբախին*, God willing, by divine permission.

Թոյլանգամ *a.* whose limbs are weak, feeble, languid, faint.

Թոյլաւութիւն *s.* permission, allowance, concession, grant; alienation; toleration.

Թոյն, **Թունից** or **նոց** *s.* poison, venom; *ից*, spite, virulency, venom; **Թափել զ**, to remove or extract the venom, to give antidotes; **Թափել զսուրբ**, to give vent to one's anger, rage, malice, to grow fierce or ferocious; *S.* **Թափեմ**; - *առնուլ*, to take poison; - **մահացու**, mortal poison; - **մահու արբուցանել**, to cause one to drink a mortal poison; - **զաննութեան**, bitter poison.

Թոյր, *ից* *S.* **Երանդ**. [swarthy. **Թոյրաթուխ** *a.* blackish, brown, **Թոնգրուք**, **Թոնիր**, *նոյ* or *րի* *s.* eastern stove and oven, (tandoor).]

Թոնծ *a.* crippled, lame, maimed, mutilated.

Թոնծ *s.* shell-fish.

***Թռ** or **Թարռ** *s.* film of any substance on the surface of waters.

Թռակ, *այ s.* provision; viaticum; pay, wages, hire, salary, stipend; pension; - *եկեղեցական*, benefice; *ուսանել - աւ*, to be in a boarding-school; - *յեանն*, *վերջին*, viaticum; *աւլ*, *պատեղ ումէք զյեանն* -, to administer the viaticum.

Թռակակեր, *-աւոր a. s.* stipendiary; that has a benefice; hired person; pensionary, pensioner; beneficed clergyman.

Թռակեմ, *եցի va.* to hire, to keep in pay; to pension; to purvey.

Թռոմիմ *S.* *Թառամիմ*.

Թոպամահ *a.* that suffered a violent death, that died a death of torture; - *լինել*, to be beaten to death; - *առնել*, *սպաննել*, to belabour, to maul, to beat to death.

Թոպեմ, *եցի va.* to torment, to torture, to vex; to treat with violence, to beat, to strike, to cudgel, to hit, to bemaule, to beat to death; - *իմ vn.* to be cruelly beaten; to be killed by blows; - *ի սուր սուսերի*, to be slain.

Թոպիւն, **Թոպումն** *s.* beating, thrashing, blow, stroke; torment, vexation.

Թոպողոց *s.* cudgel; pruning-knife, hedging-bill.

Թոռակուռ *s.* awl; packing-needle.

Թոռապ *S.* *Թոռապ*.

Թոռն, *աին*, *ահնց s.* grandson; granddaughter, grandchild; *Թոռունք* or *Թոռանք Թոռունք*, descendants, children's children, progeny, race, lineage, family.

Թոռնեայ *sfm.* great grand-child.

Թոռնորդի, **Թոռորդի** *s.* great grandson.

[of mail.

Թոռոպ, *ից s.* rag, tatter; mail, coat

Թովեմ, **Թովել**, **Թովելութիւն** *S.* *Դիւթեմ*, *Դիւթ*, *Դիւթութիւն*.

Թոր *a.* that flows down, drops, falls; - *ալք*, blear eyes; - *ք s.* fall; tear; - *ալաց*, blearedness.

Թորած *s.* anything distilled or obtained drop by drop; anything filtered.

Թորանց, *այ s.* alembic; still; *chem.* cucurbite, pelican.

Թորացուցանեմ *S.* *Թորե-*

Թորգոմածին, *-կան*, *-մեան a.* de-

scended from Togarmah, -Armenian.

Թորեմ, *եցի va.* and *n.* to distil; to flow down, to drop; to sweat; - *արու թեանց մարմնոյ*, to suffer gonorrhea. **Թորեցուցանեմ**, *ուցի va.* to distil; to cause to drop or sweat.

Թորեցուցիչ (գործի) *a.* distillatory; *S.* *Թորանոց*.

Թորթ or **Թորթն** *s.* *bot.* scammony. **Թորթոյ** *a.* rank, flourishing.

Թորթորիմ, *եցայ vn.* to distil; to drop, to fall drop by drop.

***Թորիծ** *s.* bore in the ears for earrings; a hole made in planks or beams for a drag-rope.

Թորումն, **Թորեցումն** *s.* distillation; ejection, evacuation.

Թուաբան, *ից s.* arithmetician.

Թուաբանական *a.* arithmetic.

Թուաբանութիւն *s.* arithmetic, ciphering, science of numbers; algorism; *ուսուցիչ - թեան*, ciphering master.

Թուաբանորէն *ad.* arithmetically.

Թուաբերութիւն *s.* supputation, reckoning; epoch, date.

Թուագեւ, &c. *S.* **Թուաբան**, &c.

Թուագիր *s.* arithmetical letter, number.

Թուագրեմ, *եցի va.* to number.

Թուագրութիւն *s.* numbering.

Թուական *a.* numeral, numerical; *s.* date; epoch; era; *դնել լ*-, to put the date, to date; - *աւ*-, dated; *ան*-, undated; - *ն*-, arithmetic.

Թուականագիր *s.* datary.

Թուականագրութիւն *s.* datary's employment or office.

Թուականութիւն *s.* ciphering; calculation, account; era, epoch.

Թուակարգութիւն *s.* date.

Թուակից *a.* of the same number, counted together; *s.* fellow.

Թուակցեմ, *եցի va.* to aggregate.

Թուակցութիւն *s.* aggregation.

Թուաշամար *s.* number; enrolment.

Թուայ, *ից s.* *S.* **Թոնիր**; kitchen-stove with a frying-pan.

Թուանշան, *այ s.* cipher, figure; number; mark.

Թուանշանակ, *այ s.* logarithm.

Թուանշանեմ, *եցի va.* to number, to mark.

Թուարկեմ, *եցի va.* to number, to count.

Թուարկութիւն *s.* numeration.

Թուեղական *s.* ciphering, arithmetic.

Թուկութիւն *s.* opinion, judgment, mind, advice.

Թուիմ, *էջի va.* to number, to count, to calculate; to rank, to range, to reckon; *էւ զի մի մի* -, in a word; *-իմ տր.* to be numbered, counted, enumerated; to be numbered among, aggregated; to seem, to appear; to esteem, to believe, to imagine, to fancy; **Թուի ին**, **Թուի թէ**, it seems, it appears that; **Թուեր զի**, it seemed, it appeared that; **Թուի ինձ**, **ինձ այսպէս Թուի**, it seems to me, I think, I fancy, I believe; **զեմրդ Թուի քեզ**, what do you think of it? **բարւոյ Թուի ինձ**, I think it good, I think well of it; **բարւոյ Թուցաւ նմա**, he thought it proper, right, fit, meet, he deemed it expedient; **չոր Թուցաւ առաջի աչաց նորա**, he did not approve of it; he was very indignant at it; **էթէ բարւոյ Թուի քեզ**, if you agree to it, if you think fit; **արա որ ինչ բարի Թուի առաջի աչաց քոյ**, do as you think fit; **որպէս չմարտու Թեանն էւ ինձ Թուի**, as it is in fact, so it seems to me; **չոր** -, to displease; **չոր Թուցաւ նմա**, or **յաչս նորա**, it displeased him.

Թուցեալն *S.* **Թուկութիւն**.

Թուցուցանեմ, *ուցի va.* to cause to appear, or to seem; to show, to make believe.

Թուլ, **Թզոյ** *s.* fig; **պաղատիտ Թզոյ**, dried-fig; **բիթ Թզոյ** -, cake of figs; **ծաւ Թզոյ** *S.* **Թղենի**.

Թուլ, **Թթոյ** *s.* mulberry; **սպիտակ կամեաւ** -, white or black -; **Թթոյ զարակ**, a drink made from mulberries; **ծաւ Թթոյ** *S.* **Թթենի**: - or **-ք**, piles, hemorrhoides.

Թուլթակ, *այ s.* parrot; **էգ** -, female -; **փղբրիկ** -, paroquet; - **խօսի**, the parrot talks. [eye-water.

Թուլի աչաց or **աչաց** - *s.* collyrium, **Թուի** *S.* **Թուեմ**. [ments.

Թուիք, **էաց** *s. pl.* opinion, sentiment; **Թուլարար**, - *կի ad.* faintly, effeminately, feebly, softly, languishingly.

Թուլամիտ *a.* weak of mind, spiritless, effeminate, pusillanimous.

Թուլամորթ, *այ s.* effeminate, delicate, feeble.

Թուլամորթութիւն *s.* effeminacy, feebleness, delicateness, softness.

Թուլամուտութիւն *s.* weakness of mind, want of spirit, cowardice.

Թուանամ, *այցալ m.* to grow faint-hearted, to be dispirited, to grow weak, to abate, to slacken, to be loosened, relaxed; to decrease.

Թուլասիրտ, *սրտաց* or *տից a.* faint-hearted, cowardly, pusillanimous.

Թուլասրտութիւն *s.* faint-heartedness, cowardice, pusillanimity.

Թուլատարր *s.* soft; flabby; *s.* mollusk.

Թուլարան *s.* race-course, race-ground; (hippodrome, circus).

Թուլացուցանեմ, *ուցի va.* to loosen, to relax, to slacken, to unbend, to untie, to enfeeble, to enervate, to effeminate, to debilitate; to let, to permit; - **զալէզն** -, to unstring the bow; - **ի խնամոյ**, to neglect, to abandon; **առանց Աստուծոյ -նէլոյ**, without God's permission.

Թուկութիւն *s.* looseness, relaxation, slackness; weakness, feebleness, debility; faintness, languour; enervation, effeminacy, softness; - **առնել**, to give relief; to set at liberty; to permit, to allow.

Թուխ -, **Թխոյ** *a.* brown, tawny, swarthy, dark; - **հաց**, brown bread; - or **-ս զգենուլ**, **ի -ս համակել**, to wear mourning, to dress in mourning, to put on mourning; to be in mourning, to go into mourning; to be plunged in grief; - **զգէզուցանել**, **ի -ս համակել**, to clothe in mourning, to dress in black, to put into mourning; to throw into mourning, to plunge in grief; **ի -ս համակեալ**, in deep mourning; - **ք** *s.* brood, covey; **ի -ս նստել**, to brood; *S.* **Թիւմ**.

Թուխու *s.* zool. porpoise, sea-hog.

Թուխայ *s.* dark or gloomy weather; fog, mist, cloud.

Թուլլ, **Թղթի**, **Թոյ** *s.* paper; letter, missive, epistle; *com.* bills; - **գրել**, **առաքել**, **ընդունել**, to write, to send, to receive a letter; - **աղաչանայ**, an instance; *S.* **Աղերսադիր**; **ընծայական** - *S.* **Ընծայական**; **ընդհանրական** - *ք*, general epistles; *S.* **Կաթուղիկեայ**; **ընդհանրական** - *ք* **Հայրապետաց** *S.* **Նրբաբերականք**; **արծէից**, **յարգուն** -, paper-money, paper, bills; *S.* **Դրամ**, **Թուղթ**; **պատառ մի** -, **կտորակ Թղթոյ**, a bit of paper; **չընթելէ զս գրոյ**, to turn over the leaves of a book; **ծրալէլ** **ի** -, to put in p.; **տողորէլ**, **արաւեւէլ** **զ** -, to blot, to waste p.; **գանակ**,

Հատիչ Թղթոյ, paper-cutter or --knife;
 - գրութեան, writing p.; - նամակի, letter-p.; - տոմսակի, note-p.; - ուրուագրութեան, drawing p.; ծծուն - blotting or bibulous p.; Թաւ - , paste-board; S. Թանձրաբարո; - ծրարի, wrapping or packing p.; - յոռի, անպիտան, waste p., old papers; մածուցիկ - , sized p.; - տպագրութեան, printing p.; - մաղաղաթեայ, parchment, vellum, (աշխիւ) wove p.; - Ճէնաց, India p.; - ծրահանելոյ, tracing p.; - ապիկեալ, զմեծիմեալ, emery-p., glass-p., sand-p.; - մշկելոյ, filtering-p.; - գունաւոր, կշեայ, սեկանման, coloured, marbled or stained p., morocco p.; - գրոյմեալ, stamped p.; - արծնեւոյ, smoothing p.; - ձիւթեղէն, brown p., tar p.; - մեքենական, machine p.; - տաշտական - կապմ, vat-p., hand-made p.; - դաղափարեալ, laid p.; - խաղու, խաղԹուղթ, card, playing card, (արդակ) pack of cards; խաղ Թղթոյ, Թղթախաղ, game at cards, card-playing; - or Թղթի խաղալ, to play at cards; ընկերակցելի խաղ Թղթոյ, to have a game at cards; չափ խաղ Թղթի ի տան նորա, there is no card-playing at his house; նկարեն, հզօր, Թուանիշ - , court-cards; սոսկ, անգէմ, անզօր, անթիւ - , small cards; օրն, ունայն, Թարմառաւ - , odd card; բաժանել զ-ս, to deal the cards; խառնել զ-ս, to shuffle the cards; քեզ անկ է սկսանել, քո է կարգ Թղթոյ, it is your lead; բանալ, ցուցանել զձեռքին - , to show one's hand; գիտել զներքոյս Թղթոց, to be in the secret; խարդախել ի խաղ Թղթի, to show tricks with cards; Հմայել Թղթովք, to tell fortunes with cards; ապիկեալ, արծնեալ -ք, glazed, enamelled cards.

Թումբ, Թմբի, բոյ s. bank, mole; causeway, pier, dam; - նաւի, gunwale, breast-works. [(speech).

Թունաբեր a. poisonous; biting

Թունագեղ S. ԴեղԹափ.

Թունաթափ լինիմ S. Թոյն and Թափեմ.

Թունալի. -լից a. full of poison, venomous, poisonous; envenomed.

Թունառուութիւն s. venefice, act of poisoning.

Թունաւոր S. Թունալի.

Թունաւորեմ, էջի va. to poison; to envenom.

Թունաւորութիւն s. poisonous quality or state; poisoning.

Թունդ, Թնդոյ S. Թինդ, Թնդիւն; սիրտ իմ էր ի Թնդոշ, my heart throbbed.

Թունեմ S. Թունաւորեմ.

*ԹունԹունալ արնոյ. the growling of a bear.

Թուչ S. Այա.

Թոււյ a. thin, puny, ill-developed, half-grown (fruit).

Թուռ s. mouthful; S. Թուշ.

Թուր, Թրոյ s. sabre; sword; Հաւրուած Թրոյ, sabre-cut, sword-cut; - ի ձեռքի, sword in hand; յիւր ապարանն - չողացուցանել, to boast one's prowess hiding at home; zool. sword-fish (Թրաձուկի): weaver's shuttle; mus. an Armenian note (յ).

Թուրնիթ, ընդոյ or ղի s. bitter orange, Seville orange; - խոտ, bot. balm-mint; ծառ Թուրնոյ S. Թրնիթ.

Թուրծ, Թրծոյ s. cheek: act of baking or burning bricks and earthen vessels; a. S. Թրծուն.

Թուրմ, Թուրջ s. bath; infusion; ի - արկանել, գնել, to bathe, to infuse, to steep, to soak.

Թուփ, Թփոց s. tuft of shrubs, bush, bramble; thicket, copse, underwood.

Թուփայի s. harbour, summer-house.

Թուք, Թքոյ s. spit, spittle; - արձակել, to spit; S. Թքանեմ; աման Թքոյ S. Թքանոց.

Թոք, ոց s. lungs; -ք ծովական, sea-nettles, medusa, rhizostoma, scale-phanes.

Թոքագար, -ուԹիւն, Թոքածէա, -ուԹիւն S. Թոքացաւ, &c.

Թոքախոտ s. bot. lung-wort.

*Թոքած S. Թոքացաւ.

*Թոքամ տո. to cough.

Թոքային a. pulmonary, pulmonic.

Թոքաառջ s. fore part of the lungs, or the part between the stomach and the lungs. [breast, chest.

Թոքառուն, Թոքառուն s. thorax.

Թոքացաւ s. consumption, phthisis; a. consumptive, phthisical.

Թոքացաւութիւն S. Թոքացաւ s.

*Թոքշ a. tough, difficult to masticate. Թնալի a. whose cheeks are full, puffy, bloated.

Թռական S. Թռչական.

Թռանիմ, Թռեայ S. Թռչիմ.

ԹռԹռամ, ալի, ԹռԹռեմ, էջի տո.

to flutter, to flap, to fly about; - սրտի S. Թափթափել.

Թռիչ, or - բ s. flight, soaring; - ասղ, falling star; - բ մասց, flight of fancy; - չա ասղ մասց, գրչի, երեւա-կայութեան, to give loose to one's genius or pen; to let one's fancy ramble; - չա ասղու, արձակել, to take wing or flight, to wing one's flight, to soar on high; ի - չա, flying, on the wing, as it flew by, in the air.

Թռչանեմ, ուցի va. to cause to fly; հց, to elevate, to raise, to exalt the mind; - զթեւա, to spread out the wings.

Թռչական a. flying, volatile.

Թռչականութիւն s. volatility.

Թռչան s. flight; ի Թռչանի, in flight, in flying.

Թռչարան s. wing; - նաւու, sail of a ship; mech. fly-wheel.

Թռչիմ, Թռեայ vn. to fly, to take flight, to soar; - ի մասց, to escape one's memory, to go out of one's mind, to be forgotten; - բանին, to divulge immediately, to make public.

Թռչարան, ից s. ornithologist.

Թռչարանութիւն s. ornithology.

Թռչաճմույութիւն s. ornithomancy.

Թռչաճանճ, ից s. humming-bird.

Թռչաճառաւ, աջ s. dealer in birds, bird-seller.

Թռչարան s. aviary; bird-cage.

Թռչաբաշա, ից s. large black kite.

Թռչիկ s. young or little bird.

Թռչորս, աջ s. bird-catcher, fowler.

Թռչորսութիւն s. bird-catching; երթալ ի -, to go shooting, fowling, bird-catching.

Թռչող a. flying.

Թռչումն s. the flight, the flying.

Թռչուն, ընց s. bird, fowl; - բնու-թիւն, the winged tribe; a. flying, volatile; - բ, the feathered songsters, the singing birds; - օձ, winged serpent or dragon; - բան, word or expression slipped by chance; արու -, cock bird; էդ -, hen bird; երգչորդ -, singing or song-bird; բոյն Թռչնոյ, a bird's nest; գողանալ ի բնոյ դա, to go a bird's nesting; զանգակ Թռչնոյ, bird-cage; ճառողիւն Թռչնոյ, warbling, twittering, chirping; - որսալ, to fowl; S. Թռչորս, - ութիւն; - արա-գալ Թեմիւն հասանել, to arrive like lightning; to fly as swift as a bird; -

զմեան գործել, to elevate, to exalt the mind; լաւ է - մ'ի ձեռնի՝ քան թէ երկուք ի ծառին, a bird in the hand is worth two in the bush.

Թրախաղ, &c. S. Չինախաղ, &c.

Թրածեմ առնեմ va. to strike with the flat of a sabre.

Թրածուկն s. sword-fish.

Թրայիանէ, Թրանէ s. phenix (bird).

Թրեմ, էջի va. to knead; chem. to amalgamate. [oxalic (acid).

Թր(թ)րական (ԹԹուում) a. chem.

Թր(թ)րաւ s. chem. saccharate, oxalate. [գուգու գուլաղ.

Թր(թ)րուկ, ջիկ s. bol. sorrel; turk.

Թրթուր, Թրոյ s. caterpillar, grub.

Թր(թ)րեմ, էջի vn. to vibrate; to shudder; to tremble.

*Թր(թ)րի S. Թր(թ)րի.

Թր(թ)րումն s. vibration; quake, tremour.

Թր(թ)րուն, Թր(թ)րական a. vibrating; oscillating; trembling; that shudders, quakes; - ձայն, thrilling voice.

Թր(թ)րակ s. good speaking, flatter- ing, fawning, deceitful.

Թր(թ)րական a. creaking (wheels).

Թրիք, Թրքայ s. cow's dung; ma- nure, soil, compost.

Թրծեմ, էջի va. to bake or burn (bricks or earthen vessels).

Թրծոյ, աջ s. brick-kiln.

Թրծումն s. burning, baking.

Թրծուն, Թրծեալ a. burnt, baked; - աղիւս, հող, brick; terra cotta.

Թրկաւ s. belt, shoulder-belt.

Թրմեմ, էջի va. to wet, to soak, to steep; to knead or mix with water; chem. to dilute.

*Թրմեմ S. Մրմեմ.

Թրմուս s. bol. lupine.

Թրնի, ըւոյ s. bitter-orange-tree.

Թրուկ s. bol. gladiolus, sword lily, corn-flag.

Թրուշայ, ից s. rag, tatter; glass beads, rings, &c.; trifles, toys.

Թրած a. bathed, wetted, moist- ened; s. S. Թուր.

Թրեմ, էջի va. to bathe, to wet, to moisten; to drench, to soak; to macerate; - իմ vn. to wet one's self; - գինով, to get tipsy, to booze; - ա- մօթով or առ. ամօթոյ, to perspire from shame; to blush for shame.

Ի Թրոյ դնեմ vn. to steep, to soak, to macerate.

Թրբաժողով *a.* gathering manure.

Թրբած *S.* կղկղանք.

Թրբեմ, *էջի տա.* to evacuate, to void, to go to stool; - *անասնոյ*, to stale, to dung.

Թփառեսակ *a.* like bushes, bushy.

Թփիկ *s.* shrub.

Թփուս *a.* thick, bushy, full of bushes; - *բ.* *s.* thicket, copse, brushwood, bushes. [*S.* **Թբակոճեմ**.

Թբակից *a.* full of spittle; - *աննել*

Թբակոճ *աննեմ*, **Թբակոճեմ**, *էջի տա.* to spit upon; *ից.* to scorn, to despise, to shower down abuse on.

Թբաման *S.* **Թբանոց**.

Թբանեմ, *ձքի տա.* to spit; to spit out; to spit upon, to fling, to cast, to spout; to vomit, to throw up; *ից.* to slight, to disdain, to contemn openly, to treat with scorn, to point one's finger at, to set at nought; *ստեպ* - *S.* **Թքձքեմ**; - *ի խոսելն*. to sputter; *արիւն* - , to spit blood; - *քնդ երես* or *յերես ուրուք*, to spit upon a person, in his face.

Թբանոց, **Թբարան** *s.* spitting-pan or box, spittoon.

Թբաբարբ *s.* ptyas, (sort of asp).

Թքեմ, *էջի S.* **Թբանեմ**.

Թքձքեմ, *էջի տա.* to spit often, or continually, to be always spitting.

Թքուճ, *ձքի S.* **Թբանեմ**.

Թքումն *s.* spitting, expectoration; - *արեան*, spitting of blood.

Թաթափեմ, *էջի տա.* to shake, to jolt, to move violently; to beat down; to throw down, to overturn; to drive away, to repel, to remove; to wink; - *զիռնի*, to shake off the dust; - *զանկողին*, to make or shake up the bed; - *զքուն*, to shake off sleep; - *զլուծ*, to throw or shake off the yoke; - *զքաղաքն*, to shake, to tremble; to destroy, to ruin; - *զսուր*, to brandish a sword; - *զոք ի ստացուածոց*, to deprive one of his wealth; *յական* - , in the twinkling of an eye; - *իմ տա.* to arouse, to agitate one's self; to go away, to retire; to be dispersed, dissipated; to sparkle, to throw out sparks, or flashes of light; to fall, to be despoiled, deprived of, to lose; *սրտակաուր* - , to become disheartened, to dismay one's self, to lose heart, courage; - *(սխտացելոյ)* *ի հիւանդութենէ.* to gather strength,

to get well, to get up, to be cured; *զվաճառք* - , to devote one's self to commerce; - *ծաղկան*, to shed its leaves, to wither, to lose the flowers; *ծաղիկ թաթափեալ ի փառաց*, a withered or faded flower; *Թաթափեցան ի նմանէ*, they removed themselves far from him, they abandoned him.

Թաթափումն *s.* quake, shock; - *սրտի*, palpitation; - *ական*, wink of the eye.

Թօն, *ից s.* humidity, wet; rainy weather, rain; shower.

Թննրկէջք *s.* shower, storm, tempest; - *էն օդք*, it threatens a storm; there is a storm gathering.

Թոնուս *a.* wet, showery, stormy.

Թօշ *a.* broad, wide (coat, bout).

Թօշիմ, *էցայ տա.* to grow weak or faint, to decay, to languish, to droop.

Թօռեմ *S.* **Թաղեմ**.

Ժ

Ժ (*zhē*) *ժէ s.* the tenth letter of the alphabet, and the sixth of the consonants; *Ժ, Ժ*, ten; tenth.

- It is sometimes confounded with the letters *չ* and *զ*, for example: *նժգեհն, նչգեհն; աժխոյժ, աչխոյժ; Աժ. զաշակ, Աչ. զաշակ; մազխարոս, մա. ժխառ; Դիոգինէս, Դիոժէն.*

Ժաժ *s.* tow: sweepings; earthquake.

Ժաժմուկք *s.* witchcraft, sorcery.

Ժաժումն *s.* earthquake.

Ժախ *S.* **Ժաշ & Ժախուկ**; *-, ***Ժէի**, sweepings, filth, dirt. [*dust-pan.*

***Ժախնոց**, ***Ժէիւնոց s. heap of dirt;**

Ժախուկ s. *bot.* horse-radish; spurge.

Ժաշ, ից or **ուշ s. fetid odor, stink;**

decaying matter, rottenness, putridity; filthy.

Ժահագեմ *a.* of a horrible countenance, ugly, hideous, horrible, dreadful, frightful, shocking.

Ժահագեմութիւն *s.* ugliness of countenance, ghastly, dreadful look or appearance.

Ժահահառ, *ի a.* stinking, mephitic, infectious, fetid; շոռնչ --, foul or tainted breath; տեղի --, stinking hole; infected spot; -- առնել, to infect, to taint; -- ոյ *s.* Ժահահոտութիւն.

Ժահահոտիմ, եցայ *vn.* to stink, to be fetid, to smell.

Ժահահոտութիւն *s.* stink, stench, offensive smell, taint; mephitism, miasma; ընդ - թեամբ, to stench, to cause to stink, to taint.

Ժահին *s.* chem. bromine.

Ժահեական (ԹԹուում) *a.* bromic (acid).

Ժահեկերայ *a.* bromoform.

Ժահնառ *s.* bromate.

Ժահնուկ *s.* bromide, metallic --.

Ժահուտ ջրածնական *s.* bromhydric acid.

Ժահր, *ի s.* venom, virus.

Ժամ, ուց or այ *s.* hour; time, moment; proper time, precise time; leisure-time, opportunity, occasion; canonical hours, divine service; season; horoscope, nativity, ascendant; *church; Վրան or Խորան ժամու, Tabernacle; *ast.* time; միջին --, mean --; ստեղծական --, sidereal --; արեւային --, solar --; Ճմարտ --, true --; Հնչել երկրորդ --ու, to strike two; քանի են --ք, what o'clock is it? what's o'clock? -- է երկրորդ, it is two o'clock; --ք երկու եւ վայրկեանք տասն, it is ten minutes past two (o'clock); երկու --ք եւ քառորդ մի, it is a quarter past two; --ք երկու եւ վայրկեանք քսան, twenty minutes past two; --ք երկու եւ կես, half past two; --ք երկու եւ վայրկեանք յսուն, it is ten minutes to three; --ք երկու քառորդաւ ընդհառ, a quarter to three; --ք երկու եւ վայրկեանք քաւսուն, twenty minutes to three; Վերորդ --ու, about three o'clock; առջին -- եւ կես, an hour & a half; կես --, half an hour; քառորդ մի --ու, a quarter of an hour; *ի վեցերորդ --ու առաւօտուն*, at six (o'clock) in the morning, or at six AM.; *յեօթն --ու*

յեւ միջօրէի, at seven in the afternoon, or at seven PM.; *ի սմին իսկ --ու* or *պահու*, just now, now; *յամենայն --ու*, *յորում եւ է --ու*, every hour in the day, at every moment; *ի նշանակեալ --ու* or *պահու*, at the appointed time; *ամենայն --ուց են նորա գործք*, every hour of his time has its appointed task; *ի --ս պարապոյ իմոյ*, *ի --ս զբոսանաց*, in my leisure hours; -- առնուլ, գտանել, to take occasion, to find time, or opportunity; -- բարեպատեհ, favorable moment; --ու, *ի --ու*, *ի դէպ --ու*, in time, in good time, at the proper time; -- առնել, գնել, տալ, to appoint an hour, a time, to fix a day; *յորժամ -- լինիցի*, when the opportunity arrives; -- է, it is time, it is the fitting moment; *այլում --ու եւ ժամանակի ապասել*, to wait better times, or for a more favorable occasion; *բազում --ս ընդ իմն հանել*, to stay some hours with; -- հարկանել, to ring the bell; -- առնել, to pray; to say the mass; *յամենայն --*, at all times, always; -- *ի --*, from hour to hour; -- *ի -- առնել, սահմանել*, to put off from time to time, to spin out, to prolong; -- *ի -- է*, -- *ի --*, at every moment, hourly, from hour to hour; *առ -- մի, ընդ --ս, առ --ս*, at present, for the moment, now, provisionally; -- *ս --ս, ընդ --ս --ս, --ս ընդ --ս*, from time to time, now and then, sometimes; *յառաջ քան դն*, out of time, before the time, too soon; *եկեալ հասաներ --ն*, the moment had arrived; -- *ճաշոյն*, dinner-time, the dinner hour; -- *ճաշոյ է*, it is dinner-time; *ըստ --ուն պիտոյից*, according to circumstances, seasonableness; *զոգում --ս, ի բազում --ս, --ս միգս, ցմեծ --ս*, for hours together, whole hours, hours at a time, a long time; *ի --ու եւ տարածամու*, seasonably and unseasonably; *հասանել --ու կնոջ*, to be near delivery or childbirth; to be near her time; *յեաին --*, dying hour, hour of death, last moments.

– The 12 Hours of the Day are thus called in Armenian:

1	այդ	7	շանթակող
2	ծայդ	8	հրակալծ
3	զայրացեալ	9	հուր փայլեալ
4	ճառագայթեալ	10	թաղանթեալ
5	շառաւիղեալ	11	առաւօտ
6	երկրատես	12	արփող

and those of the Night thus:

1 խաւարակ	7 խօթափեալ
2 անջամուռ	8 գիշակ
3 մթացեալ	9 լուսաճեմ
4 շողաւօտ	10 առաւօտ
5 կամաւօտ	11 լուսափայլ
6 բաւական	12 փայլածու

Ժամարակ *s.* church-yard, yard.

Ժամարախ. *ից s.* astrologer, caster of nativities. [prayer-book.

Ժամագիրք, *գրոց s.* breviary; hours;

Ժամագործ, *աց s.* watch and clock-maker.

Ժամագործութիւն *s.* watch and clock-making, clock-work.

Ժամագրութիւն *s.* horography.

Ժամագէտ *s.* horoscope, nativity.

Ժամագիր *a.* appointed, settled, fixed, assigned; *s.* Ժամագրութիւն; -առնել լինել to make an appointment; to appoint, to assign the place, time, or day of meeting, or rendez-vous.

Ժամագրեմ *S.* Ժամագիր լինեմ; *ի Ժամագրեալն պահու.* at the appointed time.

Ժամագրութիւն *s.* appointment, time, place of meeting, rendez-vous; fixed time, term, appointed time, assignation.

Ժամակալ լինեմ *S.* Ժամագրեմ.

Ժամակալութիւն *S.* Ժամագրութիւն.

Ժամական *a.* horary; -անկիւն, -angle.

Ժամակարգութիւն *s.* canonical hours, divine service, hours.

Ժամակոշ, *ի s.* beadle. [ral.

Ժամահամբոյր *a.* transitory, temporary. Ժամահար, *ի, -ձայն s.* rattle; bell-ringer.

Ժամահար գործի, Ժամահարութիւն *s.* mech. clock-work.

Ժամամուտ, մտի *s.* introit.

Ժաման *a.* arriving quickly; that which hastens; hurried, hasty, quick, prompt; -առնել, կացուցանել, to cause to arrive; to forestall, to anticipate.

Ժամանակ, *ի* or *եան*, *աց s.* time; year; century, epoch, period; age; the end of life, death; the present life, our times; season; opportunity, leisure; appointment; *mus.* time; *gr.* tense; *ast.* time; *չմարիւ* -, true or correct -; *միջին* -, mean -; *արեւային* -, solar -; *աստղական* -, sidereal -; *գիշերահաւասարային* -, equinoctial

season, equinox; -*բ* Թագաւորաց. The Books of Kings; *անցանել զ-դք.* to grow old, to advance in years; - *պա-տէհի գտանել.* to find a favorable moment; *յօգուտ վարել զ-ն,* to make a good use of time; *կորուսանել, անշուշանել զ-ն,* to lose, to waste one's time, to while away; *գեպ -.* a favorable moment; *-ի մնալ, սպասել.* or *սպասել գիպող -ի,* to wait the favorable moment; - *առնուլ, գտանել.* to find a favorable occasion or opportunity; *շնորհել զ-ն S.* Ընթերցմ; *ոչ բաշուտ -բ էն.* a short time since, not long since, lately, of late; *ոչ սակաւ -բ էն.* a long time since, a long, long while ago, long since; *առ այնու -դք էր տեսնել,* then one saw, it was at that period one saw; *առ -դք վարդա-նայ Մեծի.* in the time of Vardan the Great; *յաւուրս -աց սորա,* of his epoch; *ի վաղեմի -ան,* in remote ages; *ի սուշ. ի սակաւ -ի,* in a short time, in a moment; *ի միում, ի նմին -ի,* at the same time; *ի յետին -ս,* in these latter times, years or days; *անդամին ի -աց անտի,* or *յաւաթին -աց,* thenceforth, from the earliest or olden times; *առ նովին -դք,* towards this period, about the same time; *հզօր ի -ին.* powerful at that time; - *ինչ* some time, a short time; *առ -մի,* provisionally, for a certain period, for the present; -*առ.* with time, in the course of time, in time, in the long run; *ընդ or բոս -ս -ս,* from time to time, at intervals, now and then, ever and anon; *զայնու or առ այնու -առ, զայնու -դք, ընդ -ս,* or *յամն -ացն այնոցիկ, առ սովմեք, or զովմին -առ, ընդ -ս ընդ այնոցիկ.* *ընդ ամն -ացն այնոցիկ,* then, at that time, in those times, at that epoch, during that century; *ի -ին յորում...* in the time when...; *ընդ ամենայն -ս,* at all times; -*առ,* once upon a time; once there was; formerly; - *ինչ առնել առ ձեզ.* I shall remain some time among you; - *ս ձիւս,* long time; *բաշուտ -ս աշխատ եղէ ի վաստակս այս,* this work has cost me much time; *բաշուտ -ի պէտք էն առ այս,* that requires much time; *հասեալէ -բն,* you are no longer a child: the end of thy days is therefore at hand; *անցանէ -ն,* time flies.

Ժամանակաբան, &c *S.* -տիտ, &c.

Ժամանակագր. *ad.* at a fixed or established time.

Ժամանակագիր, *գրայ* *s.* chronieler, chronologist; *a.* chronological; *-ք* *s.* chronicle.

Ժամանակագրական *a.* chronological.

Ժամանակագրել, *եջի* *va.* to chronicle, to write a chronicle; to write on chronology.

Ժամանակագրութիւն *s.* chronography; chronology; chronicle; վրիպակք-թեան. anachronism.

Ժամանակազանց *a.* advanced in years, aged, stricken in years, very old.

Ժամանակախօս, *ի* *s.* chronologist.

Ժամանակախօսական *a.* chronological.

Ժամանակախօսութիւն *s.* chronology.

Ժամանակական *a.* of time; temporal, worldly; *-ա*, recent, modern, of our time.

Ժամանակակէտ *s.* expiration, falling due, term, last moment, close; *-սլայման*, appointed time; assignation; expiration of a term agreed upon.

Ժամանակակից *a.* contemporary, coetaneous, synchronous, happening at the same time.

Ժամանակակցական *a.* synchronical.

Ժամանակակցութիւն *s.* synchronism.

Ժամանակաչափ *a.* that measures or counts the time; *s.* chronometer, time-keeper, time-piece. [time.]

Ժամանակացոյց *a.* that shows the Ժամանակաւոր *a.* temporary, of short duration.

Ժամանակաւորութիւն *s.* temporariness, transitoriness, perishableness.

Ժամանակեայ, կէից, *-կեան* *a.* temporary; transitory; *-կեայ վարձք*, temporal or mundane rewards; *-կեայք*, earthly riches; temporality; *-կեան*, genitive of Ժամանակ.

Ժամանակեմ, *եջի* *va.* to assign, appoint or fix a term.

Ժամանեմ, *եջի* *vn.* to arrive; to happen, to come to pass; to ripen; to be able; to have time or leisure; *ուչ*, to have no time; to be unable; *-ի դաս Թագաւորութեան*, to gain the throne, to succeed to the throne; Ժամանեցին արդիւնքն՝ բանիցն, the words are realized.

Ժամանեցուցանեմ, *ուչի* *va.* to cause to arrive or happen.

Ժամանիմ, *եջայ* *vn.* to arrive.

Ժամանիչ *a.* horal, horary; *s.* timetable; *S.* Երկաթուղի.

Ժամանող *a.* that arrives, or comes; that is able.

Ժամանոց, *այ* *s.* cruet (for the mass).

Ժամանութիւն, *-նումն* *s.* arrival, coming; *-սլաղոց*, the ripening, maturation.

Ժամաչարի *s.* misfortune, mischance.

Ժամապահ *a.* punctual, exact to the time appointed, watchful, vigilant; *-լինել*, to seek, to look out for, to spy, to watch, to be on the watch, to keep watch; *-դարձնակալ* *լինել*, to lie in wait for, to be on the watch for.

Ժամասացութիւն *s.* canonical hours, divine service.

Ժամավաճառ, *այ* *a.* that kills, or loses time, loitering, lounging, trifling; *-լինել*, to kill, or lose time, to trifle, to loiter, to while away.

Ժամավաճառութիւն *s.* loitering, trifling.

Ժամատեղ, *-դի* *s.* church, temple, chapel, house of prayer.

Ժամատուն *s.* parsonage-house, vicarage; *-Հրէից*, synagogue, Jewish chapel.

Ժամարար, *այ* *s.* officiating priest.

Ժամացոյց, ցուցից *s.* clock; watch; *-ճաճանակաւոր*, pendulum; *-ծովային*, chronometer; *S.* Ժամանակաչափ; *-էլեքտրական*, electric clock; *-արեւային*, sun-dial; *-աւաղի*, hour-glass; *-ջրոյ*, clepsydra; *խորախաւոր* -, anchor watch; *դլանաւոր* -, lever watch; *գլխաւոր* -, keyless watch; *հնչակ* -, repeater, repeating watch; *զարթուցիչ* -, alarum (watch or clock); *երաժշտակ* -, musical watch; *ինքնահնչակ* -, striking watch, hour and quarter watch; *րոպէացոյց* -, seconds-watch; *ութօրեայ լարեղի* -, eight-day clock; *ուզգեւ զ-*, to set one's watch right; *լարեւ զ-*, to wind up a clock; *քահեւ զ-*, to take a clock to pieces; *բանայի -ցուցի*, watch-key; *տուփ*, պատեան -ցուցի, watch-case; *չզթայ -ցուցի*, watch-chain; *Թնդիւն*, զարկ -ցուցի, tick-tack; *հնչեւ -ցուցի*, to strike; *S.* Ժամ.

Ժամացուցակ *s.* dial, dial-plate; *սլաք -ի*, the hand, index; *արեւային* -, sun-dial; *աստեղական*, գիշերահաւասարային, բեւեւային, հորիզոնական -,

sideral, equinoctial, polar, horizontal dial.

Ժամերգութիւն *s.* performance of divine service; *S.* Ժամասացութիւն; առաւօտեան -, matins; երեկոյեան -, vespers.

Ժամկոչ *S.* Ժամակոչ.

Ժամուշ, *ի s.* offering, alms, charity.

Ժայթքեմ, եջի *va.* to vomit, to throw up; to bubble up; to gush out; *fig.* to pour forth, to vomit, to utter; արիւն -, to vomit blood.

Ժայթքումն *s.* vomiting; eruption.

Ժայռ, *ից s.* tooth, indentation; rock; - *ի ծովու*, shoal, reef, shelf, sand-bank, sunken-rock. [*shelvy.*

Ժայռաւոր *a.* rocky; jagged; shoaly,

Ժանաւոր *S.* Ժանու.

Ժանգ, Ժանկ, *ոյ s.* rust, verdigris, oxyde; rustiness; venom, poison; moss; blight, mildew: plague, pestilence.

Ժանգաբեր, -բուղի *a.* deadly, deleterious, pestilent, venomous, baneful.

Ժանգալից *a.* full of rust, quite rusty, rusty. [*ous.*

Ժանգախառն *a.* venomous, pestiferous; Ժանգակեր, -հար *a.* rusty; corroded with verdigris; mildewed, blighted; - առնել, to rust, to oxydize, to mildew, to blight; - լինել, to grow rusty, to oxydize. [*dation.*

Ժանգահարութիւն *s.* rustiness, oxy- Ժանգառ, Ժանկառ *s.* verdigris, rust; *a.* rusty, mildewed, blighted.

Ժանգառութիւն *s.* mildewed state; rustiness. [*sonous.*

Ժանգաւոր *a.* rusty; venomous, poi- Ժանգոտեմ, եջի, Ժանգոտեցուցանեմ *va.* to rust, to oxydize; -տիմ *vn.* to grow rusty, to oxydize.

Ժանդ, &c. *S.* Ժանա, &c.

Ժանեղ, Ժանեւոր *a.* furnished with tusks, tusked, tuskly.

Ժանէհետ *s.* marks of teeth.

Ժանի, նւշ. Ժանիբ, նեաց *s.* tusks, teeth of wild beasts; the molars, or grinding teeth; *fig.* face, wry face, look; - փղաց, elephant's tusks, ivory; - սարկանել յոք, to seize with the teeth, to force one's teeth into, to bite.

Ժանկ, &c. *S.* Ժանգ, &c.

Ժանու, Ժանուար, *ի, աւ s.* palanquin, (kind of carriage used in the East, born on the backs of elephants or camels).

Ժանա, *ից* or *այ a.* wicked, bad, profligate; mischievous, hurtful, noxious, injurious, baneful; pestilential, pestiferous, pestilent, contagious; obscene, wanton, lascivious; bitter, sour, harsh to the taste; -, - տիւ, plague, contagion; - օդ, foul air; - ք գոխայինք, the Furies.

Ժանաւարոյ, *ից a.* immoral, wicked, of evil manners, perverse.

Ժանաւեր *a.* pestiferous, malignant, pestilent, pestilential.

Ժանաւործ, այ *s.* malefactor, scoundrel, rascal; obscene, immodest; pernicious, pestilential, contagious; - ցաւ, հարուած, pest, plague, pestiferous scourge.

Ժանաւործութիւն *s.* misdeed, wickedness, rascality, villany; obscenity, libertinism.

Ժանաւթիկ *s.* sycamore-tree.

Ժանաւթուղ *s.* sycamore (fruit).

Ժանաւթուռ *a.* abandoned to wickedness, very wicked, remorseless, hardened in sin.

Ժանաւիւս, *ից s.* plague; pestilence, contagion, mortality, disease; հարկանել, վարակել -ել, to plague, to infect with the plague; հարեալ ի -է, plague-stricken, infected with the plague; Զարակեցաւ - ի զբուն, the plague broke out in the army; Կեղտ -ի, plague-spot. [*tiferous.*

Ժանաւիւսակոն *a.* pestiferous; mor- Ժանաւիկն *sf.* she-devil, fury.

Ժանաւահամ *a.* of a harsh taste, crude, sour, bitter.

Ժանաւհայեաց *a.* of an evil countenance, stern; malignant, malicious.

Ժանաւհար *a.* infected, plague-stricken; pestiferous.

Ժանաւհարութիւն *s.* infection.

Ժանաւհոռ, &c. *S.* Ժահահոռ, &c.

Ժանաւմահ *S.* Ժանաւիւս.

Ժանաւնամ, ապշոյ *vn.* to fall into a passion, to become enraged, angry; to become ferocious, cruel; to degenerate; to spoil, to get spoiled, to rot. Ժանաւստեւիլ *a.* ill-favoured, of bad aspect, ugly.

Ժանաւջուր *s.* aquafortis.

Ժանաւցուցանեմ, ուցի *va.* to render wicked or cruel, to divest of humanity; to irritate, to enrage; to corrupt, to spoil.

Ժանաւփուշ *s.* bot. holly.

Ժանեկէն *a.* filthy, dirty, nasty.
Ժանաւթիւն *s.* bitterness, harshness of taste; rage; ferocity, cruelty; perversity, impurity, vice; մահ - թէն, plague, pestilence.

Ժապաւէն, *ւիւայ* *s.* hem, border of a garment, trimming; purl (of lace); furbelow; riband, string; ferret; galloon; lace.

Ժապաւինեմ, *եցի* *va.* to hem, to border, to trim; to lace, to ornament with lace or ribands.

Ժաւայծ *s.* chamois, wild goat of the Alps.

Ժաւանդ, *այ* *s.* heir, successor; owner, possessor; beneficed clergyman; *S.* Ժաւանդութիւն; արժանաւոր - հայրենականաց աստօքնութեց, worthy inheritor of his father's virtues.

Ժաւանդակալ *S.* Ժաւանդ.

Ժաւանդական *a.* hereditary.

Ժաւանդակից *s.* coheir, coheiress, joint-heir, or heiress.

Ժաւանդակցութիւն *s.* co-inheriting, sharing in inheritance.

Ժաւանդատու *s.* patron of a living, advowe; *a.* that presents a living, that gives an ecclesiastical benefice.

Ժաւանդատութիւն *s.* advowson, patronage.

Ժաւանդաւոր, *այ* *s.* heir; possessor; beneficed clergyman, incumbent.

Ժաւանդաւորութիւն *s.* ecclesiastical benefice, living.

Ժաւանդեմ, *եցի* *va.* to inherit, to succeed to, to take possession of, to seize; - *զոք*, to inherit from; - *զսիրտ*, to gain the affections; - *զաւարճութիւն*, *զիստ* նախնեաց, to inherit the virtues, the glory of one's ancestors; - *զանուն*, *զպարծանս*, to acquire a glorious or renowned name, glory; - *զամթ*, to be overwhelmed with shame.

Ժաւանդեցաւանեմ, *ուցի* *va.* to make heir, to cause to inherit or possess; *անուն պանծանաց անձին* -, to achieve great renown; - *զհորուստ*, to cause to perish.

Ժաւանդիչ *s.* he who inherits.

Ժաւանդորդ, *այ* *s.* heir, heiress; *անմահից կենաց լինել* -, to inherit eternal life; *հայրենի աստօքնութեան լինել* -, to inherit or possess the paternal virtues.

Ժաւանդութիւն *s.* inheritance, herit-

age, patrimony, succession; seizure, possession; diocese; ecclesiastical state, the clergy; - *Թողութեան*, to leave an inheritance to one's son; *մերժել*, *հաստանել*, *զրկել ի* - *թէնէ*, to disinherit, to deprive of inheritance, *to cut off with a shilling; *առնուլ զին ի* -, to have in inheritance; *ի* - *ընձեռել զոք*, to place one in the church or ecclesiastical career; - *Թք*, or *ըստ իրաւանց* - *թէնէ*, hereditarily, by inheritance.

Ժարգոն *s.* chem. zircon, jargoon.

Ժարգոնիոն *s.* chem. zirconium.

Ժեխ, **Ժեխոնց** *S.* Ժախ, Ժախոնց.

Ժեռ *S.* Ժայռ.

Ժեռաւոր *S.* Ժայռաւոր.

Ժժան, *այ* *s.* inflammable matter.

Ժժանկ, **Ժժմուշք** *s.* animalcule, insect, worm; shell, shell-fish: buzzing, humming, buzz; *S.* Զպուռն.

Ժիժի *S.* Զպուռն. [Ժժմակ.

Ժիժմակ, **Ժիժմանք**, **Ժիժմուշք** *S.*

***Ժիշտ** *a.* inattentive, neglectful.

Ժիպակ *S.* Մնդիկ.

Ժիտ *a.* that searches, inquisitive; bold, brazenfaced, impudent, importunate, troublesome.

Ժիր, **Ժրայ** *a.* active, busy, stirring, diligent, lively, brisk, vigorous; - *լէրուք!* now! be lively! courage! cheer up! - *ի* - *ad.* diligently, unweariedly; - *գնալ*, to quicken the pace, to advance swiftly, bravely, intrepidly.

Ժիրաժիր *a.* very active, very diligent, very brisk, very vigorous.

Ժլատ, *ից* *a.* niggardly, stingy, mean, avaricious, sordid, covetous, tenacious, parsimonious.

Ժլատանամ, *այցալ*, **Ժլատիմ**, *եցալ* *vn.* to be niggardly, sordid, parsimonious.

Ժլատութիւն *s.* niggardliness, stinginess, sordidness, tenacity, avarice, parsimony.

Ժխոր *a.* confused, indistinct; *s.* confusion, tumult, turbulence, uproar, hubbub, clatter, rout, rattle, dreadful or deafening noise; - *կանուլ*, to go mad or crazy, to be delirious, to rave, to be beside one's self, to wander; - *ձեծ է*, there is such a hubbub one cannot hear one's self.

Ժխորեմ, *եցի* *va.* to confound, to confuse, to perplex; to make noise, to alarm, to rouse up.

Ժխորուն *S.* Ժխոր *s.*

Ժխտական *a.* negative.
Ժխտելի *a.* deniable, which may be denied.

Ժխտեմ, եջի տն. to deny, to gainsay, to disown, to disavow; to falsify, to contradict, to oppose; to be unmindful of favours received, to be ungrateful, unthankful; **-իմ տն.** to simulate; *S.* ժախմ.

Ժխաող *a.* that denies, disavows, disowns; ungrateful.

Ժխողական *a.* negative.
Ժխողութիւն, Ժխութիւն *s.* ingratitude, unthankfulness, ungrateful conduct.

Ժխումն *s.* denial, negation, disavowal, contradiction. [pastime.

Ժղանք *s.* miscellany; diversion,
Ժմերս *a.* insolent, barefaced, impudent.

Ժմերսիմ տն. to become insolent, saucy, arrogant.

Ժմիւ *S.* Ժպիւս.
Ժմիրակ *s.* cassia (purgative).

Ժմիւմ, եցայ տն. to smile; to sneer, to laugh in one's sleeve.

Ժմումն *s.* smile; sneer.

Ժռի *s.* bot. raspberry.

Ժողկիմ, եցայ տն. to liquefy, to melt; to spoil, to get spoiled, to grow corrupt, or putrid, to rot, to fester.

Ժողով, ոյ *s.* assemblage, collection; heap; assembly, levy; company, convention, college; chapter, congregation; council, synod, consistory; session, sitting; meeting, assembly, conference, club; crowd, multitude, people; solemnity; synagogue; *a.* assembled, reunited; **պատկառելի** - , honorable assembly; - **հաւատացեալոց** , assembly of the faithful, church, solemnity; - **վանական** , chapter, congregation; - **եղբարց** , convent, monastery; - **հայրապետաց** , council, synod; - **տիեզերական** or **ընդհանրական** , œcumenical council; - **քահանայապետական** , consistory; - **դեսպանաց** , congress; - **ծերակուտի** , աւագանւոյ or պաշտօնէից **տէրութեան** , Parliament; diet; **գումարումն** - ոյ **ծերակուտին** , meeting of Parliament; - **յանձնարարական** , committee; - **հերետիկոսաց** , **հերձուածողաց** , conventicle; - **գաղտնի** , plot, secret meeting; - , **ակումբ երեկոյն** or **գիշերական** , evening party; - **ջուրց** , mass of water; - **առնել, ի** - **գումար** ,

րել , to unite in council, in sitting, to hold an assembly, to convoke; **արձակել զ-** , to dismiss an assembly; - **ընեւել** , to be convoked, or convened in council; - **ս Ժողովել** , to excite to rebellion; - **ս Ժողովել ի վերայ տան ուրուք** , to bring down a tempest of misfortune on one's family; - **ս կուտել ի վերայ ուրուք** , to revolt against; **ի-ս մեծամեծաց յաճախել** , to frequent fashionable society, or high life.

Ժողովածոյ , - **ծու** *a.* assembled, collected; - **ք** , compilation, collection, miscellany.

Ժողովակ , **այ** *s.* conventicle; plot, secret meeting; club.

Ժողովական *a.* belonging or pertaining to a council or assembly; *s.* member of the council; member of Parliament: Ecclesiastes (sacred book).

Ժողովակոյտ *s.* assembly; multitude.

Ժողովանոց *S.* Ժողովարան.

Ժողովասէր *a.* social, sociable, companionable.

Ժողովարան , **այ** *s.* council-hall; committee-room; club, club-house: paradise; church; synagogue; mosque: Ecclesiastes. [tor.

Ժողովարար , **այ** *s.* plotter, conspirator.
Ժողովեղբարք *s.* congregation, community.

Ժողովեմ, եջի տն. to assemble, to collect; to heap, to amass, to gather together; to receive, to reap, to gather, to get; to receive, to welcome; to furl; to infer, to deduce, to argue, to conclude; **math.** to add or sum up; - **առ իւր, ի առն** , to entertain, to receive hospitably, to welcome; to lodge; - **ի մի** , to concentrate; - **զլեւին շունչ ուրուք** , to receive the last sigh of; **զորս** - , to levy soldiers, to assemble troops; - **զկաց մնաց վախառեից** , to rally the flying; - **իմ տն.** to convene, to be reunited, brought together; **յիւցեան** - , to be wise or judicious, to have one's wits about one, to return to reason.

Ժողովեալ *S.* Ժողովարան.

Ժողովիչ *a.* who collects or gathers together.

Ժողովող *s.* convener, convoker: the Wise Man, Solomon, the Preacher; the Book of Ecclesiastes.

Ժողովումն *s.* assemblage, reunion; collection.

Ժողովուրդ, զբաւան, զբոլոյ *s.* people, the multitude, the vulgar; the mob; assembly; synagogue.

Ժողովրդական *a.* popular, plebeian; secular, laic; *s.* a private person.

Ժողովրդակէր *a.* exterminating, deadly.

Ժողովրդանոց *s.* place of assembly; synagogue; *S.* Ժողովարան.

Ժողովրդապետ, աջ *s.* rabbi; parish priest, archpriest. [parish.

Ժողովրդապետական *a.* parochial, Ժողովրդապետութիւն *s.* curacy, parish. [popular.

Ժողովրդասէր *a.* loving the people, Ժողովրդասիրութիւն *s.* popularity.

Ժոյժ *s.* patience, long-suffering; power, strength; hardihood, boldness;

- ունել, աւնել, to be patient, to endure suffering, to tolerate, to sustain,

to bear, to suffer, to support; - ունել որոտուայ, to withhold one's tears;

- ունել պաշարման, to sustain a siege; Թող աւնոսա մեր ձենալ ոչ գոյր - , it was impossible for us to approach them;

ոչ ունիմ - ի նայելոյ, I cannot refrain from looking at, or contemplating him;

չկալան - չջմարտութեան, they could not endure or suffer the truth.

Ժուլցութեմ *vn.* to eat and drink to excess, or voraciously.

Ժուշալի *a.* supportable, that can be supported.

Ժուշամ, աջայ օր աջի, Ժուշեմ, էջի *S.* Ժոյժ ունիմ.

Ժուշկալ, էջ or աջ *a.* patient; abstinent, sober, continent, temperate, chaste; - կեանք, continence; - լինել

or կալ *S.* Ժոյժ ունիմ, Ժուշկալեմ.

Ժուշկալեմ, էջի *vn.* to be patient, to suffer patiently; to resign one's self to; to be courageous, to suffer or bear with courage; to oppose, to resist;

to abstain from, to be continent; to do without; - ի կերակրոյ, to fast, to live on a diet; - ի գինւոյ, to abstain from wine.

Ժուշկալութիւն *s.* patience; abstinence, continence, temperance, chastity; sobriety, soberness; fortitude, constancy; fasting, diet; ի - լի կեալ, to live continently.

Ժուկ, Ժում *s.* time, moment; Ժում Ժ. once, once on a time; sometime.

Ժուռ, Ժուի *s.* sour grapes; - - քաղել, to gather unripe grapes; - ունաւ մե-

ռանել, to die prematurely; ի - քալ, to walk, to take a walk.

Ժպիտ *s.* smile; laugh, grin, simper; - Ժանա, երգիծական, կեղծ, քաղցր or ախորժ. չարիմայ or դժնդակ, malicious, mocking, affected laugh;

sweet, sardonic smile; - էլանել ումբ, to wish to laugh.

Ժպիւրհ, պրհայ *a.* bold, audacious, insolent, rash, presumptuous, impudent.

Ժպտանք *s.* sneer.

Ժպտեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to smile, to draw a smile (from).

Ժպիմ, տեցայ *vn.* to smile, to sneer, to give a constrained laugh.

Ժպտումն *s.* smile, sneer.

Ժպրհեցուցանեմ, ուցի *va.* to render insolent, or presumptuous.

Ժպրհիմ, էցայ *vn.* to be bold, to have the audacity, to dare.

Ժպրհութիւն *s.* boldness, audacity, presumptuousness, insolence, effrontery.

Ժուստ *s.* sour grapes.

Ժուութի *s.* unripeness, immaturity.

Ժանք *s.* earnest entreaty, solicitation, conjuration, importunity.

Ժոտեմ, էջի *va.* to entreat earnestly, to conjure, to beseech; to importune, to tease; to dare, to be bold.

Ժոտեցուցանեմ, ուցի *va.* to embolden, to give or inspire with courage.

Ժոտիմ, էցայ *vn.* to be importunate, to persist in entreaty; to be bold, audacious.

Ժառութիւն *s.* demand, solicitation, instance; importunity, hardihood;

վասն - թեան քո, it is at your prayer that I...; վասն - թեանն, on account of his importunity.

Ժրագուրի *a.* courageous, bold, brave; noble, magnanimous; diligent, careful.

Ժրահաւ *S.* Աղէկոն.

Ժրանամ, աջայ *vn.* to take courage, to gather spirits, to grow stronger, to put forth one's strength, or courage, to be courageous; to be diligent, active, laborious.

Ժրանանակ *S.* Ժիր, Ժրագուրի.

Ժրաջան, - սէր, - վաստակ *a.* industrious, diligent, careful, active, bustling.

Ժրացուցանեմ, ուցի *va.* to inspirit, to animate, to encourage.

Ժրութիւն *s.* courage, vigour; in-

dustry, diligence, activity, assiduity.
 ժբթեմ, էջի *va.* to shake up, to stir,
 to agitate (the water); S. Շբթեմ.
 Ժօռաւոր *a.* toothless.
 Ժօռաւորութիւն *s.* toothlessness.

ի

ի (in or enee) ին, ինի *s.* the eleventh
 letter of the alphabet and the fifth of
 the vowels; ի, է, twenty; twentieth.
 ի *pr.* to, of, by, for, in, at, upon,
 during, with; Հայեցաւ ի Պետրոս, he
 looked at Peter; ի ժամ երրորդ, at
 three o'clock; գնալ ի Հայաստան, ի
 Լոնտրա, to go to Armenia, to London;
 յերկրէ ի յերկինս, from earth to
 heaven; տեղեաց հուր ի Սոդոմ, he
 caused fire to fall on Sodom; ի պատ-
 կեր Աստուծոյ, in the image of God;
 ի փրկութիւն առաքեաց, he sent to
 save; բաշխեաց ի մարդ հաց մի, he
 distributed a loaf to each person;
 մեկնեցաւ ի Փլորենտինոյ, he departed
 from Florence; որ ելանէ ի բերանոյ՝
 ի սրտէ անտի գայ, that which comes
 out of the mouth comes from the
 heart; ոչ կարէր տեսանել ի բազմու-
 թեանէն, he could not see on account
 of the crowd; շրջել ի ցայոյ, to walk
 with a stick; ի ձախմէ Դամասկոսի,
 to the left of Damascus; նստել ի տան,
 to be at home; ի տեղւոյ անդ, in that
 place; ի տունքեան եւ գիշերի, by day
 and night; ի նմին ամի, in the same
 year; ի գարնան, in spring; ի ննջելն,
 asleep, sleeping; ի գնալն, in going,
 while going; ի գլուխ իմ, on my head;
 ի բարկութեան իմում, in my anger;

ի Հանգերմ աղտեղիւ, with soiled
 clothes. [above.]

ի բարձուստ, Բարձուստ *ad.* from
 ի բայ *ad.* far, afar; outside; apart,
 aside; - գնալ, to depart; to steal
 away; - կալ, to keep away, to desist,
 to leave off; to refrain; - կալ ի հաւա-
 տոյ, to renounce the faith; - արձա-
 կել, to deliver up, to abandon; - խա-
 փանել, to hinder; - առնել, բառնալ,
 to take away, to estrange, to remove;
 to snatch away; - առնուլ, to carry
 or clear away, to take off, to abstract;
 - Թողուլ, to abandon, to leave off, to
 cease from; - դնել, to put on one
 side, to lay aside or apart; դդի -
 դնել, to affront, to brave death; -
 մերժել զերկիւզ, to drive away fear;
 անդր - , քաջ - , very, much; քաջ - քան
 զինոյս անասնութիւնն գնաս գնացս,
 you are filthier than a beast; - տար!
 God forbid! fie! fie upon you! - դնա!
 begone! get out! go away! to the devil
 with you! S. Բայ.

ի բացեայ *ad.* afar; S. Բացեայ; - առ-
 նել, to remove, to put away, to send
 afar, to drive away, to dispel, to avert;
 - առնել or լինել, to be removed, sent
 away, absent, put away, dispelled,
 averted.

ի բացե *ad.* from afar; afar; in an
 open place, abroad; - առնել, to send
 away; S. Բաց.

ի բաց ընկեցիկ *a.* cast out, cast off;
 abject; S. Բացընկեցիկ.

ի բացի *ad.* in the open air, abroad,
 out, in an open place; S. Բաց.

ի բացուստ *ad.* from afar; S. Բա-
 ցուստ.

ի բնէ S. Բուն.

Իբր *pr. ad. conj.* as, like, in the same
 manner as; whilst, when, while;
 nearly, within a little, almost, about;
 as if; - այն թէ, - զի, - եթէ, as if;
 like as it were; - ոչ թէ, not
 that, not only; - ? how? by what
 means? in what manner? - ապա? -
 արդեօք? how then? how ever? - է?
 how is it? - ոչ? of course, without
 doubt.

Իբրեւ *pr.* as; in quality of; nearly,
 rather like; *ad.* when; - , - այն
 թէ, - զի, - եթէ, as if, as though;
 because, seeing that; - ոչ եթէ,
 not as if, not only, as if were
 not; - զիոյ փոյ լերանց, like the

mountains; - զարմանալով իմե, as if surprised; ամաց - երեսնից, about thirty years of age; - զի! conj. how! how much! how many! - գեղեցիկ է առաքինութիւն! how beautiful is virtue!

Իբրև *pr. ad. conj.* as, so that, like; when; almost, nearly; - , - այն թէ, - թէ, as if, in some way; - զի, as, because; - ոչ եթէ *S.* Իբրեւ ոչ եթէ.

Իգարաբ *ad. gr.* to the feminine gender.

Իգարաբութիւն *S.* Իգարաբութիւն.

Իգական *a.* feminine, womanlike; effeminate, womanish; *gr.* feminine gender; - առջմ, the fair sex, women; - ար. hemorrhage; - ն *s.* female, woman. [like a woman.

Իգակերպ *a.* that has a female form, Իգամել, աջ or ից, - լի, լիայ *a.* addicted to women, abandoned to the love of women, immoderately fond of women, in love, amorous madman; *s.* slave of the fair sex, general lover.

Իգամելիմ, եցայ *vn.* to be addicted to women, abandoned to the lust of women.

Իգամելութիւն *s.* lust of women.

Իգանամ, ացայ *vn.* to become effeminate; to be guilty of sodomy; Իգայել *a.* effeminate, womanish; *s.* sodomite.

Իգասեր, Իգասենչ *a.* loving, fond of women; dandy, coxcomb; gallant; *S.* Իգամել.

Իգացուցանեմ, ուցի *va.* to effeminate, to enervate. [effeminacy.

Իգութիւն *s.* feminality, female sex;

Իգորեն *ad.* effeminately.

Իգերեւ, - ու *S.* Դերեւ.

Իգեպ *S.* Դեպ.

Իգոս *s.* idea, kind, sort, form, model; - ք. *Ides.*

Իգուր *ad.* out; - կորզել, to pull out, to extract; *S.* Դուռն, Դուրք.

Իգուր *ad.* in vain, vainly, to no purpose; without force; unjustly; *S.* Զուր.

Իթիկանց, &c. *S.* Թիկուչք.

Իթ, ից *s.* viper; aspic, asp; adder; ից. viper; *a.* malicious; որսորդ իթի, viper-catcher.

Իթաբ *a.* like a viper.

Իթաբայ, ից *a.* viperous, malicious, wicked. [adder's wort.

Իթաթոս *s.* bot. viper's bugloss,

Իծակորիւն *s.* young viper; young adder. [to rage.

Իծանամ, ացայ *vn.* to get waspish,

Իծանման *a.* like or similar to vipers.

Իլ, ոյ *s.* spindle; - փաթութեալ, - փ լի, spindle-ful; իլոյ տալ զմատունս, to twirl the spindle.

Իլաձեւ *a.* spindle-shaped.

Իլենի *s.* spindle-tree.

Իլիկ, իլիկ *S.* Իլ.

Իլչ, ըլչից *s.* desire, wish, will; prayer; avidity, eagerness: magician, sorcerer, foreteller of events; guessing, divination, prophecy; - լինել, to wish for, to envy, to covet, to desire eagerly, to burn with envy, with impatience; լնուլ զ-ս իւր, to satisfy one's desire, one's curiosity.

Իմ, ոյ, ում, իմք, իմոց *pron.* my, mine; *s.* my own, mine, my family, friends, people, &c.; իմ է այս, this is mine; զմիկն իմ, գրեանն իմ, my pen-knife, my books; փնի բարեկամաց իմոց, a friend of mine; ոչ է իմ մեղ, it is no fault of mine; իմ եւ քո, mine and thine; խաղաղութիւն մեծ յաղըզէր ի յերկրի՝ եթէ ի բայ բառնայր անտի իմ եւ քո, peace would be general in the world if there were neither mine nor thine.

Իմածին *a.* begotten, born of me.

Իմանալի *a.* intelligible, comprehensible, perceptible, conceivable; intellectual, intelligent; - բ, spiritual intelligences; - է, it is to be understood, it means.

Իմանամ, ացայ *va.* to understand, to know, to feel; to conceive, to comprehend, to perceive, to learn, to find out, to discover; to think, to consider; to believe; զորութեամբ, - , to understand (something omitted); հարս - , զելւ or զելւ իրաց - , to find means, to exercise one's ingenuity, to invent; իմաստս չարս - , to weave a conspiracy, to form a plot, to cabal, to conspire; զանձին - բարի, to seek one's interest, to consult one's own happiness; գիտեմ - զանկեայն հարս, he knows how to attain his end, how to manage; - նիմ *vp.* to be known, manifest, evident.

Իմաստ, ից *s.* signification, sense, meaning, substance, drift; acceptation; understanding, good sense, judgment; notion, knowledge; conception; thought,

idea, design, project; maxim, axiom; invention; expedient, means; intrigue, machination, plot, snare; **թեան**, առաքինութեան, sentiment of probity, of virtue; **մեծահրաշք**, mysteries; **գգայարանք** **-ից**, the mind, intelligence; **ուշ** **-ին** or **-ից**, spirit, thought; **յ** **եւ ի բան հասանել**, to arrive at the years of discretion; **գալ** **յ**-, to return to one's self, to recover the senses: to be known, understood; **ունել** **զս** **իրիք**, **յս** **իրիք** **երթալ**, to understand, to seize the meaning, to comprehend; **ս** **լարս իմանալ** S. **իմանամ**; **զ** **խորհրդեան կառարել**, to execute the deliberation of council; **զս** **խաբէութեանն լուծանել**, to frustrate a plot, to baffle an intrigue; **քն գործք լինէին**, the ideas were realized. **Իմաստագործ** **ա**. intelligent, skilful, clever; well made, well constructed, skilfully made.

Իմաստազէզ, **-ից** **ա**. replete with wisdom, very learned, very skilful; sententious, pithy; sentimental.

Իմաստախոհ, **-խորհուրդ** **ա**. thinking wisely or judiciously, wise, sensible, judicious, provident, cautious.

Իմաստակ, **այ** **ս**. sophist, pedant, sophister; **ա**. sophistical, pedantical; finespun, subtle.

Իմաստական S. **Իմաստակ** **ա**.

Իմաստական **ա**. philosophical; intellectual; sensible; sophistical.

Իմաստակեմ, **եցի** **տ**. to sophisticate, to play the pedant, to subtilize, to quibble. [**tive**; sensible.

Իմաստակիր **ա**. intellectual, intellectual; **Իմաստակութիւն** **ս**. sophism, sophistry, pedantry, cavil, chicanery, quibble, paralogism, paralogy; **-թեամբ վարել**, to pretend to wisdom.

Իմաստակորէն **ad**. sophistically, pedantically.

Իմաստաճեմ **ա**. that studies the sciences, that cultivates wisdom, lettered, learned; **-հանճար**, elevated genius.

Իմաստալեւց S. **Իմաստազէզ**.

Իմաստանամ S. **Իմաստանամ**.

Իմաստապէս **ad**. wisely, learnedly.

Իմաստասէր, **սիրաց** **ս**. philosopher; sage, man of science, of learning.

Իմաստասիրաբար **ad**. philosophical; wisely, learnedly.

Իմաստասիրական **ա**. philosophical.

Իմաստասիրանամ, **ացայ** **տ**. to be philosophical; to be virtuous.

Իմաստասիրապէս S. **բարբար**.

Իմաստասիրեմ, **եցի** **տ**. to study the sciences; to philosophize, to reason philosophically; to argue, to conclude, to infer; to live or behave wisely.

Իմաստասիրութիւն **ս**. philosophy; wisdom. [**senses**, mad, foolish.

Իմաստասպառ **ա**. that has lost his **Իմաստաբար** **ad**. wisely, learnedly, skilfully, sensibly, prudently, judiciously, ingeniously; discreetly; sentimentally.

Իմաստախոհ S. **Իմաստախոհ**.

Իմաստանամ, **ացայ** **տ**. to grow wise, to learn, to know, to be instructed; to understand, to comprehend.

Իմաստապէս S. **Իմաստաբար**.

Իմաստաբան **ս**. the seat of wisdom; intellect, sense.

Իմաստաբար **ա**. instructive.

Իմաստապուշանեմ, **ուշի** **տ**. to render wise, to improve in wisdom; to free from infatuation, to disabuse, to undeceive.

Իմաստապուշիչ S. **Իմաստաբար**.

Իմաստաբար, **այ** **ա**. intelligent; knowing, learned.

Իմաստութիւն **ս**. wisdom; sense, reason; understanding, knowledge; philosophy; skill, science; **գերբուն** **-**, sovereign wisdom; **-**, **Գիրք** **-** **Թէ**, the Book of Wisdom; **-** **Թեամբ**, wisely, sensibly, judiciously; prudently, discreetly. [**woman**.

Իմաստուհի **ս**. wise, sage, learned **Իմաստուն**, **տնոյ** **ա**. wise, learned; intelligent; prudent, judicious, discreet, sensible; skilful; sentimental; philosopher; **-ն**, the Wise Man; **-**, **-ս** S. **Իմաստութեամբ**; **- առնել** S. **Իմաստապուշանեմ**. [**Իմաստապուշանեմ**.

Իմաց S. **Իմացութիւն**; **- առնել**, **ապ** S. **Իմացական** **ա**. intellective, intellectual; intelligent; spiritual; **-ն** **ս**. the mind, the intellect, the understanding; **-ք**, the spirits of light, the Angels.

Իմացականութիւն S. **Իմացութիւն**. **Իմացող** **ա**. of quick apprehension, attentive, intelligent, discerning.

Իմացողութիւն S. **Իմացութիւն**.

Իմացած, **ոյ** **ս**. intellect, understanding; sense, sentiment; conception; meaning, sense, signification; thought, design.

Իմացութիւն, **Իմացումն** *s.* intelligence; intellect, understanding, comprehension, perception; sentiment, opinion; thought, design, project; -ք, the celestial intelligences, the angels.

Իմացուցանեմ, **ուշի** *va.* to inform, to apprise, to acquaint.

Ի մէջ *S.* Մէջ.

Ի մասին *ad.* together, at once; conjointly; altogether, wholly, totally, completely, entirely; **դաւ** -, to assemble; - **էական**, consubstantial.

Ի՞մ ի՞նչ *ad.* to what end? to what purpose? [among.

Ի միջի *ad.* in the middle, between,

Ի միջի *ad.* from the middle.

Ինչ, իրիք, ինչ, իւիք *a. s.* some, a, an; somewhat; *ad.* really, in effect; **մեծ - է քնի**, it is a great thing for me; **կամեի** -, I could wish; I would.

Ինչ քան, իրիք իրիք, իւիք իւիք *a.* different, several, many.

Ինչպէս *ad.* in some manner.

Ինչպիսի, Ինչիս *a.* mine, my.

Ինչք *s. pl.* my goods and chattels.

Իմովսն *ad.* as far as I possibly can, as much as is in my power, as much as I can, the best I can; as for me.

Ի մտայ, Ի նստի *S.* Մտայ, նստի.

Ինչիկախի *S.* Ընդիկախի.

Ի ներս, Ի ներքայ, Ի ներքուստ *S.* ներքայ, &c.

Ինծ, Ընծուց, Ինծ, Ընծուց *s.* leopard.

Ինչիս *ad.* by myself, personally.

Ինն, Բնուիք, ունց *a. s.* nine; - **մայիս** - **ի**, the ninth of May, or May 9th.

Իննակեան *a.* having nine sources.

Իննամեայ, -ման, մեկից *a.* nine years of age, nine years old; **Էդէւ Բնածնաման էւ** -, he had attained the age of ninety-nine years, he was 99 years old.

Իննամեայ, սէի, -սեան, սեի *a.* of nine months; *ad.* during nine months.

Իննանկիւն *a. s.* enneagon, nonagon.

Իննեակ, Իննեքեակ, Էկի *a.* nine; no-venary.

Իննեքորդ, աջ *a. ad.* ninth; ninthly; **Վարդուս Թ.**, Charles the Ninth.

Իննեւասն, սին, սանց *a.* nineteen.

Իննեւասնամեայ *a.* of nineteen years; nineteen years old.

Իննեւասնեքորդ, աջ *a.* nineteenth.

Իննեքեան, -քին, նեցունց *s. a.* all the nine.

Իննից *ad.* nine times.

Իննհարիւր, ոց *a.* nine hundred.

Իննհարիւրամեան *a.* nine hundred years old.

Իննուասն *S.* Իննեւասն. [քորդ.

Իննուասնեքորդ *S.* Իննեւասնե-

Իննամեայ, մէի, -ման, մեի, -մեի, Իննամեայ *a.* nonagenarian, ninety years of age.

Իննանեակ *a. s.* ninety (number).

Իննանեքորդ, աջ *a.* ninetieth.

Իննանից *ad.* ninety times.

Իննսուն, նսնից *a.* ninety. [novena.

Իննօրեայ, րեից *a.* of nine days; *s.*

Ինչ, իրիք, ինչ, իւիք *s.* thing, some thing; *a.* some, a, an, one, certain, single, any; **աւուրս** -, some days; **պտուղ** -, some fruit; **չիք** -, **չէ** -, nothing, it is nothing, no matter; **չգիտեմ** -, I know nothing, I know nothing about it; **ի՞նչ, ի՞նչ**, what? which? **չ-ժամ է**? what o'clock is it? **չ-ասէ**? what says he? **աւ չ-իցէ**? to what purpose? *S.* Զինչ; **յ-օրէնս**? in what law? in what religion or custom? **իւիք իւիք** *ad.* in something, somehow; by which, whereby.

Ինչ, ինչ, իրիք իրիք *s.* something; **չ-ինչ**? what? what thing? *S.* Զինչ.

Ինչ, ընչի *s.* thing, something; **ուշիմ** - **ասէլքեղ**, I have something to tell you; **յ-ածել**, to create; **ամենայն օր - իմ է՝ քո է**, all that I have is thine.

Ինչք, ընչից *s. pl.* property, fortune, substance, possessions; riches, effects, goods and chattels; estate, domain; **արկանել ընչից**, to despoil or deprive of one's possessions.

Ինքն, ինքեան, ինքեանք, ինքեանց *pron.* he; she; self; **ես** -, myself; **դու** -, thyself; **նա** -, himself, herself; **ընդ** - **բարբառել**, to say to one's self, to talk with one's self; **յ-գալ, գալ** - **աւ** -, to come to one's self; **յ-ամբ փոփիլ մտայ**, to concentrate one's ideas, to collect one's thoughts; **յ-արկանել**, to attract, to win, to allure, to draw on, to entice, to gain; **յ-հա-նել**, to snatch away, to possess one's self of, to appropriate; **ինքեան զ-րուծեամբ**, by one's own power or force; **ըստ ինքեան**, of oneself.

Ինքնաբար *ad.* by himself, spontaneously, voluntarily, of one's own accord.

Ինքնաբաւ *a.* self-sufficient.

Ինքնաբեր *a.* self-produced, natural, spontaneous. [tion.

Ինքնաբերութիւն *s.* natural produc-

Ինքնաբողոք *a.* of natural growth.

Ինքնաբոյս *a.* self-produced, natural; that produces naturally.

Ինքնաբորբ *a.* that which inflames, or excites itself.

Ինքնաբուլիս *a.* that flows or takes its rise naturally; self-produced; spontaneous, natural.

Ինքնաբուն *a.* natural, innate; - բարի, naturally good.

Ինքնագէտ *a.* that knows by himself.

Ինքնագիր *a.* original, autographic; *s.* autograph, original manuscript.

Ինքնագիւտ *a.* found out, discovered or invented by one's self; self-produced, spontaneous.

Ինքնագլուխ *a.* independent, absolute, free; *s.* autocephalus.

Ինքնագոյի *a.* self-existent; natural.

Ինքնագոյութիւն *s.* self-existence.

Ինքնագործ *a.* self-created; self-acting, that makes or works for himself, or by himself.

Ինքնագործեմ, եջի *va.* to make by himself, to produce.

Ինքնագործութիւն *s.* own work, sole agency, own action, own composition.

Ինքնագէտ *a.* fortuitous, casual.

Ինքնագէմ, գիմաբար *ad.* face to face, personally, in person.

Ինքնագորով *a.* that blames himself.

Ինքնազարդ *a.* self-adorned, simple, natural; - շնորհ, ingenuous grace; - բանք, unaffected words. [veraign.

Ինքնազօր *a.* absolute, supreme, so-

Ինքնաթոյն *a.* of a venomous nature.

Ինքնաժառանգ *a.* hereditary, in his own right, possessed by inheritance.

Ինքնալոյս *a.* of a luminous nature, bright, shining.

Ինքնաուր *a.* auricular, that has heard with his own ears; that only takes counsel of himself, or only obeys himself.

Ինքնախաբ *a.* self-deceiving, self-beguiled; - լինել, to deceive, or flatter one's self. [self.

Ինքնախաղաց *a.* which flows of it-

Ինքնախորժ *a.* desired by himself, voluntary.

Ինքնախօս *a.* that speaks to himself; that soliloquizes. [nologue.

Ինքնախօսութիւն *s.* soliloquy, mo-

Ինքնածին *a.* self-begotten, self-born; innate, natural.

Ինքնակալ, աջ *s.* autocrat, monarch, emperor; *a.* self-dependant, independent, absolute, free; - կամք, free will.

Ինքնակալական *a.* despotical.

Ինքնակալութիւն *s.* autocracy, monarchy, empire. [empress.

Ինքնակալուհի *sf.* female autocrat;

Ինքնակամ *a.* voluntary, spontaneous, willing; wilful, self-willed; capricious; *ad.* voluntarily, willingly, spontaneously; - կրօնք, superstition; - անձի ինքնակամութիւն, free will.

Ինքնակամութիւն *s.* spontaneousness, voluntariness, free will.

Ինքնակայ *a.* that subsists by itself.

Ինքնակայութիւն *s.* distinct substance, hypostasis.

Ինքնակալ *a.* self-bound. [absolute.

Ինքնակաւար *a.* perfect, complete,

Ինքնակայ *S.* Ինքնակայ.

Ինքնակերպ *a.* in his own form, in proper form. [innate; primary.

Ինքնակիր *a.* own, proper, natural,

Ինքնակոչ *a.* uninvited, self-invited; - չհիւել, to come without invitation;

Ինքնակործան *a.* self-destroying; self-destroyed, self-ruined.

Ինքնակրական *a.* idiopathical.

Ինքնակրութիւն *s.* idiopathy.

Ինքնահալած *a.* fugitive, that flies of his own accord; - չլինել, to take to flight.

Ինքնահաճ, -հաճոյ *a.* self-admiring, self-conceited, self-pleasing, presumptuous, arrogant; capricious, whimsical; affected.

Ինքնահաճիմ, եցոյ *vn.* to be arrogant, presumptuous, conceited.

Ինքնահաճութիւն *s.* self-admiration, self-conceit, presumption, vanity, arrogance.

Ինքնահաւան, &c. *S.* Ինքնահաճոյ, &c.

Ինքնահիւսակ *a.* woven by himself.

Ինքնահնար *a.* fantastic, fictitious; *S.*

Ինքնահոս *S.* Ինքնախաղաց. [-ադիւտ.

Ինքնահրաման *a.* self-acting, independent, spontaneous.

Ինքնաձայն *a.* vowel; that has a sound by itself.

Ինքնաձեռնադիր *S.* Ինքնադիր.

Ինքնաձեռն *a.* voluntary; powerful; self-sufficient; - չլինել, to take too much liberty, too great a latitude; - չլինել յիմն, to dare to undertake some

thing, to attempt, to dare, to presume;
- լինել յիւր որդիս . to kill one's children with one's own hands; - խեղդահան աստակել . to strangle, or choke one's self, to commit suicide.

Ինքամասն S. Անձնամասն .

Ինքամասնայ a. self-devoted; that produces naturally, natural; favorable; s. accident, fate, destiny; - գիտաբանել . to expose one's self, to devote one's self; - ասլ զօրինակն , to give an exemple easily imitated.

Ինքամարտ a. that mortifies himself, that wages war against his passions: that wars against self.

Ինքանա a. that dies a natural death; - լինել . to die a natural death.

Ինքամուխ a. forward, bold, presumptuous.

Ինքայորդոր, յօժար a. voluntary, spontaneous, prompt, ready, inclined; - լինել , to crave, to have a longing for, to desire, to want, to long; - յորդոր յօժարութեամբ . of one's own free will, willingly, cheerfully, voluntarily.

Ինքայօժարութիւն s. spontaneity.

Ինքանախա a. self-upbraiding, self-reproving.

Ինքանամ, ազայտ . to become a man, a free man; to emancipate one's self; to exist by itself.

Ինքանուէր a. that offers his services, that gives himself, voluntary, free, self-devoted.

Ինքաշարժ, ից a. self-moving, automatic; presumptuous; forward; - օրէնայ, automaton. [ful.]

Ինքապանծ a. self-glorious, boast-
Ինքապատրուծիւն s. self-deceit, self-deception.

Ինքապատու a. that relates himself; related by himself.

Ինքապարծ S. Ինքապանծ .

Ինքապարտա S. Ինքանախա .

Ինքասահման a. unbounded, illimited, immense, infinite.

Ինքասանձ լինիմտ vn. to restrain oneself, to keep within bounds.

Ինքասաց a. said or pronounced by himself.

Ինքասէր a. self-loving, selfish, egotistical. [selfishness.]

Ինքասիրութիւն s. self-love; egotism,

Ինքասպան S. Անձնասպան; - լինել անձին իւրոյ , to commit suicide, to kill one's self.

Ինքաստեղծ a. self-created, invented; fictitious, imaginary, fancied, fantastical. [vention.]

Ինքաստեղծութիւն s. fiction; in-
Ինքաստորակայ a. subsistent, existing by itself.

Ինքասուս S. Ականասուս .

Ինքասուէր a. one's own master, absolute, independent; - եմք զործոյ մերոյ , we are masters of our own actions.

Ինքասուէրութիւն s. being one's own master, free will, liberty, independence; absolute or supreme dominion.

Ինքարդոյ a. conceited, vain, vain-glorious, presumptuous.

Ինքարշա a. that runs by itself.

Ինքաւոր a. proper, own, natural.

Ինքեակ, այ a. that comes of his own accord, voluntary; self-produced, fortuitous, natural; ad. by chance, naturally. [turn-coat.]

Ինքեկ, կայ s. deserter, fugitive,

Ինքեղ a. self-existent, uncreated; natural, spontaneous.

Ինքեղութիւն s. self-existence, substance, natural production.

Ինքերկրեայ a. indigenous.

Ինքին ad. by himself, personally, in person; դու - , yourself, (thyself); ես - իսկ եմ, it is I (myself); Թագաւորն - , the king himself, in person; դուռն - բացաւ . the door opened of itself.

Ինքիշխան a. absolute, sovereign, independent, free, uncontrolled; despotic. [dependently, supremely.]

Ինքիշխանաբար ad. absolutely, in-
Ինքիշխանական a. absolute, supreme.

Ինքիշխանութիւն s. absolute power, independence, freedom, despotism.

Ինքյայտնապէս ad. in the very act.

Ինքյօժար S. Ինքայօժար .

Ինքոգոր S. Ինքամարտ .

Ինքութիւն s. selfhood, individuality, personality; essence, nature, property.

Ինքուս , սուսն a. self-taught; self-educated. [self-denial.]

Ինքուրացութիւն s. abnegation,
Ինքուրոյն a. particular, separate, peculiar.

Ինքօրէն a. autonomous, independent; ից capricious, fanciful; ad. capriciously.

Ինքօրինութիւն s. autonomy, inde-

pendence, freedom; law established by caprice; *fig.* caprice, whim, humour.

Ի՛շ *int.* Oh! fie! pish! pugh!

Իշակէս *s.* mule.

Իշակեղու *s.* hornet, wasp.

Իշամորուկ *s.* ass's foal or colt.

Իշայր, ոյ *s.* wild ass.

Իշան *S.* Իշան.

Իշանամ *S.* Գիշանամ.

Իշանգամ, ից *u.* lascivious; whose flesh is as the flesh of asses.

Իշապան *s.* keeper of asses.

Իշավայր, ից, -ի, բւոյ, բեայ *s.* wild ass, onager.

Իշավար, այ *s.* donkey-driver; goad, spur, stimulus for asses.

Իշացու, ցուց *s.* onocentaur, jumar; *S.* Յուշապարիկ.

Իշաբեղ *S.* Աջաբեղ & Վառվառուկ.

Իշան, Իշարք *s.* pl. asses.

Իշան, այ *s.* prince, sovereign, despot; minister; magistrate; ruler, governor, chief, commander; -այ -, -աշխարհի, the sovereign, the king; prince, crown-prince, heir-apparent; -գորուն, general of the army; -երգոց *S.* Դասապետ; -աշխարհի, խաւարի, մուրուլեան, the prince of darkness, satan, demon, fiend; -ք, the authorities; -լինել, to rule, to command, to be in power, in authority; -առնել զոր, to give power to some one; -էր իւրոց ականից, he was master of himself, or his own master; քում գլխոյդ չես -, you are not lord of your own life; չէ -, he cannot, he is not authorised to; *S.* Թեկն.

Իշանաբար *ad.* as a sovereign, as a commander, authoritatively; magisterially, imperiously; willingly; -կեալ, to live like a prince, to lead a princely life.

Իշանազն, զին, զունք *s.* prince, prince royal, prince of the blood; petty sovereign.

Իշանական *a.* sovereign, imperial; seigneurial, of or belonging to a baron; magisterial; absolute; lordly; noble; ruling, in power, in authority; -տունթեան, գիշերոյ, the sun; the moon, the stars.

Իշանականութիւն *S.* Իշանութի.

Իշանակին *sf.* sovereign's wife, princess.

Իշանակից *s.* joint ruler, joint sovereign; partner in dignity, colleague.

Իշանանամ, այցլ *vn.* to become a prince or sovereign; to rule, to have dominion, to sway, to command.

Իշանանիւս *a.* where the sovereign resides, capital, metropolitan.

Իշանապանծ *a.* boastful, haughty.

Իշանապետ, այ *s.* chief ruler, first prince; prime minister; dictator.

Իշանապետութիւն *s.* dictatorship. Իշանապետաւոր *a.* imperious, lordly, dictatorial.

Իշանաւոր *a.* ambitious.

Իշանասիրութիւն *s.* ambition, immoderate thirst of dignity or power.

Իշանատուն *s.* principality, dominion, lordship, power, rule, state; family or household of a prince, court.

Իշանաւոր, այ *s.* subject, vassal: dignitary. [one's prince or king.

Իշանափոխ լինիմ *vn.* to change

Իշանորդի *s.* son of a prince.

Իշանութիւն *s.* sovereignty, principality, lordship; authority, faculty; empire, dynasty, sway, rule, dominion, domination; absolute power; dignity; right, privilege; government, command, power, jurisdiction; free will, liberty; licence, exclusive permission; place, post; diocese; -ք, principalities (the third order in the celestial hierarchy); Հոգեւոր եւ Ժա. մահապալար -, spiritual and temporal power; առաւելազանց -, too much authority; յ-հասանել, to rise to dignities; to get into office, or power; ապ ռուք զամենայն or լիւրջ -, to empower, to give carte-blanche, or full powers to; լինել ընդ -իշամբ ուրուք, to be in the power of some one, or dependent on some one; չունենալ -, not to have the authority to, the power to, not to be able; այս ի վեր քան զիմն է -, that is beyond my power, that surpasses my capacity; *S.* Զեզմանիմ, Ընդզեմ.

Իշանուհի *sf.* princess.

Իշանորդին *S.* Իշանաբար.

Իշեմ, եցի *vn.* to reign, to rule, to govern, to be master; to be in power, to have power or authority; to presume, to take the liberty, to dare; -կրից, ականից, to master, to dominate, or command one's passions; -մտայ ուրուք, to hook, to lay one's hand on some one, to influence the thoughts and actions of some one;

երկու՝ դանդաղ ոչ էլնէ, he can't even command a half-penny.

Իշեցեալ *s.* subject.

Իշեցող *s.* ruler, prince, governor; *a.* predominant.

Իշեցուցանեմ, ուցի *va.* to give power, authority, to cause to dominate; Իշեցուցեր է զերայ իմ զմահ, you placed me in the power of death, you put death in authority over me.

Իշող *S.* Իշեցող.

Իշոյ զարուսն *S.* Իշուկ.

Իշորնկան *S.* Չուրնակ.

Իշորի *s.* ass's foal; mule.

Իշոք *S.* Յեռոք.

Իշուկ, Իշահն or Իշոյ *s.* young ass, foal; great ass, blockhead; Իշոյ զարուսն *bot.* elaterium, wild cucumber; colocynth.

[there! holla!]

Իշա *int.* oh! fie! pugh! pish! ho Իշարուկ *S.* Չայլան.

Իշակ *s.* half a page, little column (of a book).

Իշանեմ, Իջի, էջ *vn.* to descend; to fall; to decline; to sink; to settle; to subside; to light, to sit down; to empty itself; to lodge, to stop at, to sojourn; *S.* Սերիմ; Ի ծառայութիւն, to lower one's self to servitude, to become a servant; Եղբայրութիւն, to impoverish one's self, to become poor; - Ի նաւէ, Ի կառայ, Երեկոյրէ, to disembark, to go a-shore, to land; to alight, to get out of a carriage; to dismount or alight, to get off, to get down from a horse; - Ի գերեզման, Ի հոգ մահու, to descend into the grave, to be buried; - Եթեւան ուրեք, to put up at an hotel; - Ի հարստութեան, to humiliate one's self; to relent, to soften, to become calmed, appeased; Ի Բիւռնա, to go to the rescue, to succour; - Ի հանգէս մարտի, to come to blows, to fight; - գետոյ Ի ծով, to discharge, to fall into, to disembody, to disgorge, to empty itself, to overflow; այս ճանապարհ Իջանէ Ի Տրապիզոն Ի Երզրում, this route leads from Trebizond to Erzerum; արաստուք զարմարեման ծնաւիւքն Իջանէին, the tears fell down his (or her) rosy cheeks; էջ մերիկ հոգմի (ի ծովուն), a storm broke over the lake.

Իջան, այ *s.* inn, hotel, lodging; - սանել, to take lodgings, to lodge; - սաւ, to lodge, to receive into one's

hotel, to accomodate with lodgings, to harbour; to entertain.

Իջանիմ, էջայ *vn.* to lodge, to take up one's abode, to stop, to reside, to dwell, to nestle.

Իջան, &c. *S.* Իջեման, &c.

Իջար, այ *s.* a. traveller, passenger; guest, lodger. [ժան, &c.]

Իջեման, Իջեման, - ասուն &c. *S.* Իջա * Իջաւմէ *s.* inflammation.

Իջան *s.* descent; fall; declivity; act of sinking; subsidence.

Իջանեմ, յի *va.* to make to descend, to cause to fall; to let down, to lower; to pull down, to take down; to unfasten, to untie; to turn out, to discard, to dismiss, to remove; - զաւազաստ նաւու, to lower sail, to strike sail; արաստու, to shed tears, to weep. [Միանան.

Իռիս, Իռեայ *sf.* Iris, rainbow; *S.*

Ի սահն *S.* Սահն.

Իսկ, էջ or ոյ *s.* essence, reality, substance, truth; *a.* essential, real, effective, true; *conj.* besides, moreover; but, still, yet; in fact, really; even; as for, as to; գն գիտել, գն տեսել, to be thoroughly acquainted with; to tell the simple truth; to exhaust a subject; մեզէն - լուսք, we ourselves have heard; Ինչ - գլխովին, to me; to myself; Բնաւ - ոչ, not at all; Բնաւ - զի լսէք նմա, why do you listen to him? չէ եւ չէ, by no means, in no way whatever; Եղբայր - է, it is palpable, evident, clear; - ես, for me, as for me; - ժան, as for; - արդ, but, now; - էթէ, - ապ' եթէ, if, if really, but if; - եւ, *ad.* in a moment, soon, speedily, immediately, instantly, directly, forthwith; truly, in effect, really.

Իսկական *a.* real, effective, true, essential, natural, proper; - ի *s.* the Eternal, the Everlasting One.

Իսկակից *a.* of the same nature, or essence, consubstantial.

Իսկակցութիւն *S.* Իսկացութիւն.

Իսկանեմ *a.* walking, or flying with a graceful motion: seeking after the truth.

Իսկապէս *ad.* really, in effect, in fact, truly; - բարի, essentially good; - բերեալեք, true or durable pleasures.

Ի սկզբանէ *ad.* from the beginning, at the beginning; *S.* Սկիզբն.

Իսկիզբն, բան, իսկզբանե S. Սկիզբն.

Իսկոյն, - իսկ S. իսկ եւ իսկ.

Իսկութիւն s. reality, truth; essence, substance, nature; naturalness: personality, hypostasis; chem. essence, essential or volatile oil; - բեւեկ-նոյ, spirit, or - of turpentine; - խնկունւոյ, կինամոնի, - of rosemary, cinnamon-; - կիտրոնի, - of citron; - նարնջի, orange -, or neroli; - վարդի, attar, otto of roses; - յասմիկի, - of jasmine; - նարդի, - of lavender; S. Իւզ.

Իսկուհի s. queen; - Կոյս, the Holy Virgin; - Երկնից, queen of heaven.

Ի սպառ ad. to the end; finally, at length, at last; fully, altogether, wholly, entirely, quite.

Իսպառազէն S. Սպառազէն.

Իսպառապուռ S. Սպառապուռ.

Ի ստորեւ, Ի ստորեւ S. Ստոր.

Ի վաղեւ, Ի վայր, Ի վեր, Ի վայրա-ծիւ, Ի վեր, Ի վերայ, &c. &c. S. Վա-ղեւ, &c.

Իր, Ի, աջ s. thing; affair; fact, effect, substance; reality; յ-արկանել, to use, to wear; to put in execution; օգնելիւիք, to procure assistance; - ոչ կարեմ առնել -ս ինչ, I can do nothing; -ք առն յառաջագէտ յարողէին, this man's affairs prospered; այր հմուտ -աջ պատերազմի, a man experienced in warfare; կարեւոր -, an important affair; -ք աշխարհին, public business; Իրաց Իրաց, of various, or many things; յ-ս յ-ս, in various matters; -ք, by deeds; really, effectively; ա-մենայն -ք, in any way, or manner, at all events; ամէն, գմին, նմին -ի, for this, therefore, for this, that reason; բարւոյք ընթանան -ք S. Ընթանամ; ընդ բան եւ ընդ - է մեծ ինչ խտիր, saying and doing are two things.

Իրազէտ, գիտի, առաջ a. well versed, well informed, acquainted, intelligent; - լինել, to be in confidence, to be made acquainted with an affair, to know the case.

Իրագործեմ, էջի va. to effect, to do, to execute. [ance, deed.

Իրագործութիւն s. action, perform-
Իրազգած or -զգաց, Իրազեկ առ-նել, to inform, to initiate, to let into a secret, to make acquainted; - լինել, to be informed, to be made acquainted, to be aware of, to acquaint one's

self with, to know; զորոյ - էզեն զքէն, those things they have heard about you. [ledge, investigation.

Իրազեկութիւն s. information, know-
Իրախոյզ a. curious, that makes re-
searches.

Իրական a. real, effective, actual, substantial, positive; -աջ պատմու-թիւն, the history of events.

Իրակութիւն s. action, act, deed.

Իրահամարձակ a. meddling, fussy, busy; s. factotum, busy-body, meddler.

Իրան, աջ s. trunk, upper part of the body.

Իրանուշք, նայ s. temple, (side of the forehead).

Իրապէս ad. really, in effect, posi-
tively; substantially, physically, nat-
urally.

Իրաւ s. justice, equity, law; a. just, true, lawful; ad. justly, reasonably, rightly; - առնել, to do justice, to just-ice; գուք ձեզէն տուք զ-ն, be ye yourselves the judges, judge for your-
selves.

Իրաւարան, Իյ s. speaker of truth; lawyer, barrister; a. just, true.

Իրաւարանական a. juridical.

Իրաւարանեմ, էջի vna. to speak truth: to plead; to practise law.

Իրաւարանութիւն s. veracity: rea-
soning, argument; pleading.

Իրաւարար S. Իրաւադէտ.

Իրաւադէտ s. jurist, lawyer, coun-
sellor. [law, right-

Իրաւադիտութիւն s. jurisprudence,

Իրաւադատ a. that judges right-
eously, just, equitable, incorruptible.

Իրաւադատութիւն s. justice; right
judgment.

Իրաւախոհ or -խորհ, աջ or Իյ a. whose thoughts are bent on justice, just, equitable; - լինել, to be compos-
ed, adjusted; - առնել, to accord, to
conciliate, to reconcile.

Իրաւախոհութիւն s. adjustment,
accommodation; agreement, articles.

Իրաւախօս a. truth-speaking, truth-
ful, veracious.

Իրաւակ, -ան a. true and just.

Իրաւակալութիւն s. usucaption.

Իրաւակիւն S. Արդարակիւն.

Իրաւամերժ a. cast out or rejected
deservedly.

Իրաւանամ S. Արդարանամ.

Իրաւապէս ad. justly, worthily, equi-

tably, deservedly.

Իրաւատէր S. Արդարատէր.

Իրաւաւոր *a.* unjust, corrupt; that conceals the truth or justice, corrupting, bribing.

[*ris*diction.

Իրաւասութիւն *s.* law, justice; ju-

Իրաւաբար *այ a.* that renders justice, judging rightly; *s.* judge, arbiter, umpire, mediator; - **կացուցանել**, to make judge; - **անբողբեղի**, sovereign judge.

Իրաւացի, **ցեաց**, - **ցիկ** *a.* just, equitable, right, reasonable; lawful, legal; honest, worthy, righteous; *ad.* justly, equitably, reasonably; - **է**, it is right, just.

Իրաւացուցանեմ, **ուշի** *va.* to justify, to approve, to do justice; - **գիրաւանս պարտն**, to support the cause of widows; - **զգբ Թագաւորել**, to confer the right to reign, to legitimate the reign.

Իրաւչափ *a.* who discerns between and judges, who decides; *s.* judge, arbiter.

Իրաւի S. **Իրաւացի** & **Յիրաւի**.

Իրաւորեմ, **եցի** *va.* to effect, to put in execution, to do.

Իրաւորք, **աւանց** *s. pl.* right, justice, equity; due; law; duty; reason; rectitude, uprightness; right, faculty, power, competence; **Իրաւամբ** or **ըստ Իրաւնց** *ad.* by right, rightfully, justly, duly, lawfully; **որով Իրաւամբ**, by what right? with what authority? **աստուծային** -, divine-right; **ամենայն Իրաւամբ**, with all one's authority; - **նա առնել** or **ընտրել**, to render justice, to judge; **զ-նա ուրուքի գլուխ հանել**, to justify completely; **առնել ումբ** - **նա** *ի ձեռաց Թշնամաց*, to free one from his adversaries, to acquit; - **նա համարել**, **վարկանել**, to think, or repute right, to think it proper, to believe oneself right; - **նա տալ**, to show with reason, to bring proofs; to justify, or exculpate oneself; **զ-նա ցուցանել**, to prove one's rights, to adduce or allege proofs in one's defence; to contest, to bring an action against; - **նա հանել**, to judge rightly; to justify; **զ-նա** *ի նա հանել*, to pronounce judgment in one's favour; **զ-նա** *իւր կացուցանել*, **զ-նա** *անձին ցուցանել*, to put in one's claim, to avail oneself of one's rights; **զ-նա** *խնդրել*, to ask for

justice, to demand one's right; **պինգ կալ յ-նա**, **պահանջել զ-նա**, to sustain one's rights; **Թիւրեղ զ-նա**, to cavil, to sophisticate, to overstrain the law; - **են նոցա բողբ ունելոյ**, they have reason for complaint; **եւ Իրաւամբ արգեթ**, that is not without reason.

Իրեար, **զիրեար**, **յիրեար**, **իրերաց**, **երգբ**, **եարս** *s.* one another, each other; reciprocally; **շեն յ- նման**, they are not like, they do not resemble each other; **շաղկապէ զինքեանս առ-**, it unites one to the other, colleagues; **ընդ - անկանել**, to rise one against the other, to fall out, or disagree among themselves, to quarrel, to come to blows, to fight; **անդամբ ընդ իրեարս պատշաճ**, well proportioned limbs; **տեսանել զերեսս իրերաց**, to see each other; **ի վերայ իրերաց սպանանել**, to kill one after the other; **անգոռնել զիրեթ**, to despise one another; **իրեթ օգնել միմեանց**, to help one another; **զիրեթ անցուցանել**, to surpass, to excel, to outdo; **աստն զիրեարս մինչ փարին զիրեթ**, they embrace while mutually hating.

[*ards* -

***Իրեկացբ** *s.* evening; **ընդ - ն**, to-
իրես, *ի*. **իրեսէ**, **տեայ** S. **Իսխս**.

Իրողութիւն *s.* affair, transaction, circumstance; occupation, employment, negotiation of affairs, business, practice; S. **Գործ**.

Իրոցեմ S. **Իրագործեմ**.

Իրօրէն S. **Իրապէս**.

Իցէ, **իցէ արգեթ** *ad. conj.* can it be! is it possible? - **Թէ տեսից**? when shall I see? will it ever happen that I shall see? **Իցէ Թէ**, oh that! would to Heaven that! when will it be? please God! **Իցէ Թէ հաճեսցին գիւք**, the gods permitting; **Իցէ Թէ արշաւեսցեն երկվարբ ընդ վէմն**, can horses run on loose stones!

Իցիւ, - **Թէ** S. **Իցէ Թէ**; **Իցիւ** *ad.* why? for what reason? **Ինչդրել եր-բ քոնեայ**, if you had but, or only asked! **Ի՛շ**, **Ի՛շ իւիք** *ad.* in what? in what? in what way, or manner? **Ի՛շ գիտացից**, how shall I know it? **Ի՛շ իւիք**, in no way, or manner; S. **Ընդհատ**, **Ինչ**, **Ինի**.

Իւիք իւիք S. **Ինչ**.

Իւլապասի *s. bol.* jujube; S. **Յունապ**.

Իւլապենի *s. bol.* zizyphus, lok- or jujube-tree; S. **Յունապի**.

Իւլ. *ս. oil; olive-oil; butter; ointment, salve, unguent; pomatum; essence, essential oil, perfume; S. Իւ կութիւն; - անոյլ, անուշից, անուշու- թեան, perfume, scent, essence; frag- rancy; -բ անուշուք, անուշից, per- fumery; - օծութեան, extreme unc- tion; holy oil; chrism; - ողորմու- թեան, alms, charity; օծանել զերեսս անոյլ - ուլ. to anoint one's face with precious ointment; անուշ զհոտ - ոյ, to smell of oil; զաւելլ, to clarify oil; Խանութ - ոյ, oil-shop; Հնձան - ոյ, oil- press; զաճառակահնութիւն - ոյ, the oil-trade; շէլ - ոյ, oil-bottle, or cruet; - սեղանոյ, salad-oil; - կանթեղի, lamp- oil; - օթուհաւ, rancid oil; *chem. oil*; - կոյս, virgin, pure -; - Թաղուն or սերտ, fixed, solid -; - չորացուցիչ, seccative, drying -; - արմաւենոյ, palm -; - բնկուղի, nut -; - Նոյ, al- mond -; - կարճի, scorpion -; - կէ- տի, whale, fish- or train -; - կնձիթան or շուշմայի, sesame -; - կառաւարի, linseed -.*

Իւլաբեր. *ից a. that produces, or brings oil, ointment or essence; - Կա- նայք, the three Maries. [oily, unctuous.*

Իւլաբուրդի a. that produces oil.

Իւլազգիւեմ, *եցի va. to anoint the head, to initiate, to consecrate, to or- dain; - Իւմ up. to be initiated; to be consecrated, ordained; - Իւմ զիւզա- ղիւութի or Իւլազգիւութի, to be ad- mitted to, or initiated in the mysteries of the pagan rites.*

Իւլազգիւութի s. hair-ointment; sac- red unction for the head only; initia- tion; admission to the rites and mys- teries of a religion. [*sacred.*]

Իւլազուլի a. anointed; initiated,

Իւլազործ, *այ s. perfumer; S. Իւլ- արար; գինի - այ, aromatic or perfu- med wine.*

Իւլազործութիւն s. perfumery.

Իւլաթուրմ a. steeped in aromatic oil, unctuous, all over oil; - գլուխ, perfumed head.

Իւլալի, -լիբ, -լից a. oily, oleagin- ous, unctuous, fat, greasy.

Իւլածին կաղ S. կաղ.

Իւլաման, Ի s. cruet-stand; oil-cru- et, oil-bottle.

Իւլային a. oleaginous.

Իւլայիւ s. *chem. elaidine.*

Իւլաներկ s. oil-colours; - նկար,

պատկեր, oil painting; նկարել - , to paint in oil.

Իւլազմաճառ, այ s. oil-man, oil merchant; **կրպակ - Ի,** oil-shop; **Հնձան - Ի,** oil press.

Իւլառ s. *chem. oleate.*

Իւլառերեւ, Ի s. *bot. malabathrum.*

Իւլարան s. pot, or vase for oint- ment; the vase for holy oil; place for anointing: *oil factory.

Իւլարար, Ի a. olefiant, yielding oil, oil-forming; *s. butter man, dealer in butter.*

Իւլարկեմ, եցի, Իւլեմ, եցի va. to oil, to anoint, to grease. [*unctuosity.*]

Իւլաւոր a. unctuous; - ութիւն s.

Իւլեմ S. Իւլարկեմ.

Իւլեկի s. that produces oleaginous fruits, perfumes, incenses, *olibanum, frankincense, incense-tree.*

Իւլեփեաց, փեցաց s. perfumer.

Իւլեփեցութիւն s. perfumery.

Իւլքնձիւլ a. oil-producing; - փոյս, olive-tree.

Իւլիկ s. a little oil. [*of oil.*]

Իւլիւ s. *chem. oleine, elain, fat*

Իւր, այ pron. his, her; his own; - ու անձամբ, personally, in person; *Իրեւ - ոյ Հայեր մեծութեանն, he con- sidered riches as belonging to him- self; - անել, to be appropriated; S. Իւրացուցանեմ; Ե- վերայ or Ի վերայ - , on him; - քն, his relations, friends, dependents, &c.*

Իւր or Իւրեան, եանց, եամբք pron. himself; - վարկանել զիւն, to think it his own; - ն Հետեւել, to follow him; *Իւրեան գործակցը, with his coadju- tors; ունել զիւրեաւ, to put on, to wear; զբազումս զիւրեաւ էած, he attracted many people; եկին առ Իւ- րեանցն, they came to their people; Ինն անեղ Իւրեւ, God who exists by himself; բոս - Ինքեան ասելոյն, conformably to what he had himself said. [his habitation.*

Իւրարեակ a. where he dwells; of *Իւրազործ a. made by himself, his.*

Իւրազիր a. founded or established by himself.

Իւրածին a. produced by himself, his.

Իւրակայան S. Իւրարեակ.

Իւրական, այ a. his own, his.

Իւրակերտ a. built or constructed by himself. [*junction with Ժմ.*]

Իւրակից a. the same as he, in con-

Իբրահիմ *a.* egotist, that thinks only of self; - շահասիրութի. self-interest.

Իւրացին. յնոյ *a. s.* his, his own; - բն; his parents, servants, &c.; his works, deeds, property, wealth, goods, &c. [own nature.

Իւրանման *a.* like himself, of his
Իւրապէս *ad.* like him.

Իւրաստեղծ *a.* created by himself.

Իւրացուցանեմ, ուշի *va.* [to appropriate to himself; to usurp.

Իւրեանիւր, ոյ *a. s.* each, every; respective; - որ. each individually; - որ առանձինն, each one separately; Թեկեան - յեղբորէ իւրմէ, brother was separated from brother; առն -, to each one; - ումէք ի նոցանէ, to each of them; գործք - ուրուք, each man's acts; յ- աւուր. each day, every day.

Իրեան, -ք. -ց *S.* իւր, իւրեան.

Իրեանցակուռ *a.* forged by themselves.

Իրեանցային. յնոյ *s. a.* their, theirs.

Իրոյն *a.* his, his own. [chance.

Իրովարար *ad.* accidentally, by

Իրովի, -ն *ad.* of or by himself; spontaneously, voluntarily, of his own free will; *a.* his, her; - զիւր անձն ա- նծանէ, he curses himself; ինքն - երծանէ զանձն չարութիւնն, malice prepares its own punishment; - եր- Թալ. to go personally; զ- երթալ. to commit suicide.

Իրիկանն *ad.* as much as he could, as much as lay in his power, as much as is possible for him, his best.

Իւրութիւն *s.* the act of appropriation; property, substance.

Իւրուրոյն *a.* his, his own.

Իք *v.* is, it, there is; - սպիտակ մարդ, there is a white man; ոչ - չըշ- մարիւ, it is not true; չ- որ, there is nobody; - or - ն *s.* what is, what there is; իքեր, things.

L

Լ (*lewn*) լիւն *s.* the twelfth letter of the alphabet, and the seventh of the consonants; լ. Լ. thirty, thirtieth.

— It is sometimes confounded with the letter շ, for example: լողակ, զո- ղակ; լեղի, զեղի; Լեւոն, Ղեւոնդ, &c.

Լարեւրինժոս *S.* Լամբ- & Բաւիդ.

Լազութիւն *s.* luxury; debauchery, disorderly conduct, excess. [zuli.

Լազուարդ, Լաժուարդ *s.* lapis la- * Լաթ *S.* կտաւ.

Լաժուրդ *s.* ultramarine.

Լալ, ի *s.* balass ruby.

Լալ, ոյ *S.* Լամ, Լալիւն; զ- առնուլ, հարկանել, լինել, to wail, to weep, to lament, to deplore; to be in mourning.

Լալալին *a.* tearful, pitiful, rueful, weeping, in tears; *ad.* tearfully, all in tears.

Լալական, աջ *a.* that weeps, plain- tive, mournful, dreary, sad; groaning, moaning, wailing; -ք *s.* female mourn- ers, hired female weepers at fune- rals, mutes; -ն, faculty of weeping.

Լալականչ *a.* crying (like a child).

Լալահառաչ *a.* broken by sighs and sobs, groaning, moaning, wailing.

Լալատեղ, ի, Լալեռդ, ետեղ *s.* place for weeping.

Լալի *a.* weeping, in tears.

Լալիւն, Լալիք, լեաց, Լալութիւն, Լալումն *s.* weeping, bewailing, tears, lamentation, mourning, groaning; լալ ի լալիւն, լալ ի լալիւն մեծ, լալ զլալիւն, to melt or burst into tears, to weep bitterly, to shed a shower of tears, to shed bitter tears; լալիս զնեւ, to weep, to cry, to groan; լալիք, mourning, time of mourning.

Լալիւն, Լալոս *S.* Լալի.

Լալիք, նից *S.* Լալիւն & Լալեռդ.

Լախուր, ի *s.* apium; նեմէական - (ի յաղթանակս ոյիմպեանս), a crown of

apium (in the Nemean games).

Լախա, իւ. s. club, mace, mall, bat; ոստախիւ - , knotty club.

Լակ s. licking, lapping; *dog-porridge, (made of meal and water for the dogs); bread boiled in water.

Լական S. Կոկը.

Լականագէտ or -գէտ s. a. sorcerer by means of a basin full of water.

Լակեմ. եցի va. to lap up, to lick up.

Լակիչ S. Գակիչ.

Լակոնաբան a. laconic.

Լակոնաբանութիւն s. laconism.

Լակոնական a. laconic, short, concise; - ոճ. laconism; - ոճով, laconically, briefly; վարել զոճ -, to be laconic, to speak laconically, to express much in few words.

Լակոնացի a. s. Laconic; Spartan; Lacedæmonian. [whelp; S. Սկոնգ.

Լակոտ, ի or կոտոյ s. puppy, pup,

Լաճ s. boy, lad; waiter; pot-boy; shop-boy; page, servant; serf.

Լամ, լացի, լաց vn. to weep, to shed tears, to cry; - դառնապէս, to weep bitterly, to shed bitter tears; - վայրապար, զ- կեղծաւորիչ, to have tears at command; - ի ծաղուէ, to cry with laughing; - զմեղս իւր, to mourn for, or bewail one's sins; - զդ, or ի վերայ ուրուք, to weep, to bewail, to deplore some one; S. Լալիւն.

Լամա s. lama, (the human idol of the Asiatic Tartars); zool. lama, (a South American beast of burden).

Լամայականութիւն s. lamaism, lama-worship.

Լամբ, ից or աջ s. ring, circle, hoop, handle; buckle, staple; mech. axle-bearing.

Լամբաւք, տայ s. pl. torches, flambeaux; a sort of meteor like a torch.

Լամբար, Լամպար S. Դամբար & Լապար.

Լամբեմ, եցի vn. to bear, to carry.

Լամբիւրինթոս, Լամբրինթ, ի s. labyrinth; - կրեացի, the - of Crete; S. Բաւիլ.

Լայն, ից a. large, broad, ample, vast, spacious, extensive; գետ ի - ծաւալեալ, a mighty mass of flowing water, an immense, or overflowing river; բարձր եւ - հասակաւ, a tall and stout man, fleshy, corpulent.

Լայնագոյն a. wider, more ample, very extensive; -, -u ad. largely, co-

piously, amply; -u եւ պարարտագոյնաւաւել, պատմել, to tell, to relate diffusely.

Լայնագէմ a. having a bloated face, whose features are too large.

Լայնագիր a. of a wide and roomy situation. [wings (the eagle).

Լայնաթեւ a. having very large

Լայնաթիկուկ S. Թիկնաւաւ.

Լայնալանջ a. high chested, broad chested; - երասնակք, rudders, helms.

Լայնալիճ a. well-bent (bow); - գրկը կորովակի փրժուցանել զնետն, to speed the arrow with a vigorous arm; - աղեղնաւոր, who uses a long bow, who bends the bow vigorously; -, s. a well-braced bow, a great and strong bow, a far-shooting bow; լքարել պինդ զն, to well draw the stubborn bow.

Լայնալիք S. Լայնաւորած.

Լայնախորհուրդ a. that has great longanimity, or great forbearance, very patient.

Լայնածաւալ, -ծիր S. -տարած.

Լայնալամար a. that has a large girdle, or zone.

Լայնակայակ a. flowing copiously.

Լայնական S. Լայն. [furrows.

Լայնակոս a. having wide and deep

Լայնահանձար a. of a great wit.

Լայնաձիգ a. long-drawn, far stretched, long and large; -ք երկրի, the immense size of the earth. -[head.

Լայնաձակաւ a. having a large fore-

Լայնամ, աջայ vn. to widen, to stretch, to extend, to grow larger, to branch out; - մարմնոյ, թիկնոյ, to pick up flesh, to fatten, to get fat, plump, chubby, stout. [vast.

Լայնանիւտ a. spacious, extensive,

Լայնապատկեր S. Լայնագէմ.

Լայնաթիւ S. Ամողթիւ. [branched.

Լայնաաղարթ a. large-leaved, or

Լայնապիւռ, -տարած, -տար a. far-spread, great, extensive, ample, vast, spacious; ի - գալի, in the middle of a large plain.

Լայնացուցանեմ, ուցի, Լայնեմ, եցի va. to widen, to enlarge, to extend; to dilate, to stretch; to unfold, to unroll, to draw out, to spread, to open.

Լայնափողոց, աջ s. wide street; a. of wide streets.

Լայնափոր s. a wide dalmatic.

Լսնեղանդն *a.* having wide nails (human), hoofs (horse's).

Լսներես *S.* Լսնադեմ.

Լսնեղուցանեմ *S.* Լսնաց.

Լսնեմ, նեցայ *vn.* to be widened, enlarged, extended; - շքեմաբ, to prate, to chatter, to blab, to croak; - ամենայն անցաւորաց ճանապարհի, to abandon, or prostitute oneself to every passer by.

Լսնի *a.* rather large, wide; flat.

Լսնող *S.* Լսնաթիկունք.

Լսնան *a.* large- or web-footed, palmipede.

Լսնութիւն *s.* width, breadth, extent, space, size; enlargement; *geog.* latitude; *ast.* amplitude.

Լսնումն, Լսնուցք *S.* Լսնութիւն.

Լսնաբերեմ, Լս *s. bot.* catalpa.

Լսնաբերեալ *s. bot.* holy-thistle.

Լսնայ, ի *s.* lake, gum-lake; *S.* Դոռ.

Լսնակ *s.* amentum, (a leathern thong fastened to the middle of a dart); *bot.* ament, catkins.

Լսնաբեր *a.* high breasted; up to the breast.

Լսնադեղ *a.* that ornaments the neck; -. - մանեակ, necklace, collar; - կամար *s.* scarf, shawl; stomacher, stays.

Լսնական *a.* thoracic.

Լսնակից *a.* in mutual embrace; - լնիմ, to embrace each other, to be embraced.

Լսնակողմն, մանց *s.* the shoulder, (that part of a mountain which lies between the summit and the middle).

Լսնանոց, այ *s.* neckerchief, brooch; *bodice, stays: Jewish high-priest's rational, the « Urim and Thummim »; stole worn by deacons in the Eastern Churches.

Լսնապաշ, -պան, -պանակ, այ *s.* corselet, habergeon, cuirass, breast-plate. [chest; throat, thorax.

Լսնք, ջայ *s. pl.* lungs, breast,

Լսնաժող *S.* Լեշ.

Լսնար, այ *s.* army, troop, power; battalion, regiment.

Լշաւ *s.* zool. condor.

*Լշակ *S.* Փող.

Լպաւ *s. bot.* lapathum (a purgative plant); *S.* Աւերակ.

Լպակ, այ *s.* lantern; - գողոց, dark; - մոգական, magic; - նաւայ, ծովեղերաց, նաւահանդատից.

ship's -; signal light; light-house, beacon; - սպահողութեան, Davy's lamp, safety-lamp; - ուղղիչ, moderator lamp; - ջրաբաշխական, էլեքտրական, hydrostatic lamp; electric light; *S.* Կանթեղ.

Լպակաբազործ *s.* lantern-maker.

Լպակաբակալ *s.* lantern-bearing; - գերան *mech.* the spindle of a lantern.

Լպակաբաւաճաւ *s.* lantern-seller.

Լսաւ, ից *s.* train of boats; raft, float; vessel, ship, boat; Noah's ark: bedstead; *mar.* keel of a ship; գաւաթ - ի, port, haven, harbour.

Լսաւադատոր առնեմ *vn.* to break, or take to pieces, or destroy a raft or ship; to sink.

Լսաւափայա, ից *s.* float or raft of timber; ship; գոյշ - , a light or buoyant ship.

Լսաւեմ, էցի *va.* to build or construct; to put in a serviceable state; to get ready.

Լսաւենի *s. bot.* alder-tree; timber adapted for shipbuilding.

Լսաւան *s. med.* laudanum, opiate.

Լսաւանեի *s. bot.* Bourbon-palm, macaw-tree.

Լատին, ի *a.* latin; - բարբառ, the - language; - եկեղեցի, the - church.

Լատինաբանութիւն *s.* latinism, latin idiom.

Լատինագէտ, գիտաց *a.* latinist, skilled in the latin language.

Լատինական *a.* latin; latinizing.

Լատինականութիւն *s.* latinisation.

Լատինացայ, ոց *s.* latinizing, or romanizing Armenian.

Լատինամոլ, ից *a.* latin-mad.

Լատինամոլութիւն *s.* mania to become latinized or romanized. [ed.

Լատինանամ, այցայ *vn.* to be latinized.

Լատինացի *a. s.* latin, roman. [ize.

Լատինացուցանեմ, ուցի *va.* to latinize.

Լատինեղն *ad.* in latin; *s.* latin, the latin language. [speak ill of.

Լատրատեմ, էցի *vn.* to bark; to

Լար, ից *s.* string, packthread, twine; line, rope; galloon, ribbon; snare, gin, noose; bird-cage: opisthotones, contraction of the tendons of the neck; *S.* Լորջք; back-bone, or spinal marrow:

30, anciently 60 stadia or furlongs among the Egyptians; *mus.* chord, string; *geom.* chord; - շինողաց, plumb line; - աղեղան, bow-string; - խեղդ.

ման. halter, rope; - *անյարգար mus.* a false chord; - *իւ Թահարդել*, - *ս ձգել յորոգայթ*, to lay, or set snares, to inveigle, to set gins.

Լարաբաժին a. measured with a surveyor's chain; - *բ s.* measurement; Gunter's chain, land surveyor's chord; - *առնել*, to measure with the chain, to lay out by the line, to survey, to parcel out; - *առնել զերկիր*, to divide, to portion, or to measure out the land; - *բաժանիլ*, to be divided, or measured by line.

Լարագիր առնեմ vn. to take the measurement and plan.

Լարախաղ S. - *ացութիւն*.

Լարախաղաց, ի s. rope-dancer, fun-ambule; mountebank.

Լարախաղացութիւն s. rope-dancing.

Լարախեղդ լինիմ vn. to be strangled.

Լարախիլ, բ s. a puppet-show man.

Լարակալ, ի s. mus. bridge; *S. էշ*.

Լարաձիգ չուանք s. mar. braces, brails; tackle, corgage.

Լարանոց s. bird-cage.

Լարաչափ a. surveying; *s.* land-surveyor; - *եմ vn.* to measure with a line or chain.

Լարեկ, աց s. larch-tree.

Լարեմ, եցի va. to stretch, to draw, to spread; to set, to fix; - *աղեղունս*, to shoot with the bow, to be a skilful archer; - *որոգայթս*, to lay snares, to stretch out nets; - *զոք ի պատրանս*, to spread a snare, to deceive; - *զքիլ*, to stretch forth the hand; *խոզի - շքաշն*, to bristle up.

Լաց s. tears, weeping; *S. Լալիւն*.

Լացուցանեմ, ուշի va. to make to weep.

Լաւ, աց a. good, excellent; superior, better; praiseworthy; honest, upright; - *համարել, վարկանել*, to esteem or love more, to prefer; *առնառնել*, to hold in honour, to reverence; *ի - անգր դաւ*, to become better, to improve, to ameliorate; - *է*, it is good, it is better or worth more; - *եւս*, so much the better; *ոչ - եւս իցէ*, would it not be better? *ոչ - եմ ես քեզ քան զասան որդի*, am I not worth more than ten sons to you? - *էր Թէ մեռեալ էաք*, would that we also had not survived! [*լոյ*, - *բութիւն*].

Լաւաբարոյ, -բութիւն S. բարեբաւ.

Լաւագոյն a. better; - *առնել*, to a-

meliorate, to make better, to improve; - *վարկանել, համարել*, to consider highly, to prefer; - *կեանք*, the future life.

Լաւազի a. of good family, noble.

Լաւասոս a. fair- or sweet-spoken, courteous. [*meant*].

Լաւակամ a. well-minded, well-

Լաւակամութիւն s. bounty, benevolence, kindness, good disposition, obligingness.

Լաւակաց a. living comfortably.

Լաւակն a. gentle-eyed.

Լաւահայեաց a. right-minded, equitable, good-hearted. [*sons*].

Լաւամանկութիւն s. the having good

Լաւամտութիւն s. right-mindedness.

Լաւանամ, ացայ vn. to grow better, to be ameliorated, to improve.

Լաւաւ S. Շօթ. [*ate*, to improve.

Լաւացուցանեմ, ուշի va. to ameliorate; *Լաւիմաց, աց a.* knowing, clever, wise.

Լաւորեար, երոյ s. pl. good people.

Լաւութիւն s. goodness, improvement, excellence, worthiness; good quality; *դաւ ի -*, to amend, to reform; - *Թեանցն հանդէս*, parts.

Լափ, ից s. S. Լակ; paste; pap (for the babies); hasty-pudding, hodge-podge.

Լափառեմ, եցի va. to devour, to swallow, to drink hard, to gulp down; *fig.* to affront, to outrage.

Լափեմ, եցի va. to lap up, to lick up, to eat up greedily, to quaff, to toss down, to swallow; to devour, to consume. [*voracious*, consuming.

Լափէզ, Լափիզող a. devouring,

Լափիզեմ, եցի va. to devour, to eat up, to raven, to gorge, to glut, to consume; - *զմատեան*, to devour, to be a book-worm, to pore night and day, to read over hastily and greedily. *Լափումն s.* act of licking or lap-ping up.

Լեաւ, Լիեաւ S. Լինիմ.

Լեան, լերին, բանց s. mount, mountain; - *տեառն*, - *ք*, heaven, paradise; *լերինք յաւիտենից, յաւիտեան* or *մշտնջենաւոր*, the angels, the prophets, the apostles; *արտեւան, գագաթն, կաւար լերանց*, the summit, the ridge of the mountain; *կապան, կիրճ լերանց*, strait, defile, pass; *դաւի, լայ, պար լերանց*, chain, ridges of

mountains; հրաբուխ -, volcano, a burning mountain; սառնաժառի և բերք, glaciers; լուղական լեռինք, ice-berg; -, or լեռինք, mountaineers, highlanders; ast. մոլորակային, լուսնային լեռինք, the planetary, the lunar mountains; գ- լեռնային գնալ, to go from mountain to mountain, or by mountain paths; - Սինա, Մասիս, mount Sinai, Ararat; իբրեւ զլեռինս ելանէին բարձրանային փոքրագէտ աւելի, the foaming waves ran mountains high; եւ - մուկն ծնաւ, the mountain brought forth a mouse.

Լեռնական, &c. S. Լեռնական, &c. Լեարգ, լեռքի s. liver; - որթու, calf's -; ցաւ լեռքի, - complaint; սառ, բորբոքումն լեռքի, hepatitis, inflammation of the liver.

Լեզնի, Լեզնիք, աջ or իջ s. legion; - պատուոյ, - of honour.

Լեզնիախումբ a. composed of many legions. [legionary]

Լեզնիական a. numerous; - ոնեան, *Լեզ s. the licking, lapping up.

Լեզու, ի or ոյ, աջ s. tongue; language, speech, idiom; nation, people; - սպրիտեալ, smoke-dried tongue; - սպեղի, med. foal tongue; - Կոկի, toe of a boot or shoe; - զանգակի, clapper, tongue of a bell; - երկրի, geog. neck of land; հայ, անգլիական -, the Armenian, the English language, or the Armenian, the English; գաւառական -, dialect, idiom; մայրենի -, mother-tongue, vernacular idiom, native language; կենդանի, մեռեալ -, living, dead language; ուսուցիչ -աջ, language-master; վարժապետ գաղղիական -ի, teacher, professor of french; - չար, սուտ, նենգաւոր, a malicious, slanderous tongue; - առաւել, մեղրակաթ, honey-tongued; - քաջ, վեհմ, eloquent; խօսել այլ եւ ուր, to speak many languages; to have the gift of tongues; -ի տալ, to speak inconsiderately; to be full of talk; ի - գալ, արձակել -, to be able to talk, to receive the faculty of speech; արձակել, ձգել առ դք, to speak openly against, to contradict; ոյ դրունս գնել, ունեւղէն, կարճել or անձեւղէն, to hold one's tongue; to bridle one's tongue; մերձ ի ծայր -ին ունել, to have at one's tongue's end; -ի ի քիմն կցիլ, գաղաղանալ -ի, to

lose the use of speech, to be tongue-tied, speechless or dumb, to be struck dumb; անոսիւր է -, այլ զոսկերս լեսու, the tongue has no bones and yet it breaks bones; որպիսի - շաղակրատ, what a chatter-box! կարի քաջ փոխեաց գ- իւր, he has much changed his language, he now sings quite another tune. [languages]

Լեզուաբանութիւն s. science of Լեզուագար, աջ or իջ a. talkative, loquacious, garrulous, prating.

Լեզուագարեմ, եջի, -րիմ, եջայ տո. to have a great itching to talk, to be all tongue, to let one's tongue run on, to chatter, to prattle.

Լեզուագարութիւն s. too great a freedom of speech, flippancy of tongue, the being too free with one's tongue, prate, prattle, loquacity.

Լեզուագետ s. linguist.

Լեզուագիտութիւն s. linguistics, knowledge of languages.

Լեզուագրութիւն s. glossography.

Լեզուազգեաց a. skilled in many languages.

Լեզուախօսութիւն s. the gift of tongues, gift or power of speaking many languages; med. glossology.

Լեզուածայր a. pronounced with the tip of the tongue.

Լեզուակ, աջ s. tongue; epiglottis, uvula; - գործեաց, index; - նուագարանաց, key; - սրնեաց, reed; - or մեռ կռոյ, index, tongue; - զանգակի, tongue; - or ձգանք հրազենուց, trigger of fire-arms.

Լեզուակապ a. tongue-tied.

Լեզուահատ a. having the tongue cut out; -եմսա. to cut out the tongue.

Լեզուաձեւ a. tongue-shaped.

*Լեզուաձուկն s. zool. a sole (sea-fish).

Լեզուային, Լեզուանի a. *eloquent, fluent; S. Լեզուագար; - լինել, Լեզուանիմ, եջայ տո. to have a glib or flippant tongue, *to have the gift of the gab.

Լեզուանութիւն s. loquacity, talkativeness; garrulity, flippancy.

Լեզուավար արտ s. detraction, slander, evil-speaking, diffamation.

Լեզուա a. that lisps or stammers; S. Լեզուահատ.

Լեզում, լեզի, լեզ va. to lick; to lap.

Լեզ S. Լոզ, Լեզի, Դարիւր.

Լեզախառն a. mixed with gall, bitter.

Լեզակ, Ի ի indigo; գործարան -ի, -manufactory.

Լեզակաբեր *a.* producing indigo.

Լեզակագոյն *a.* indigo colour, blue.

Լեզակենի, Լեզակի *s.* bot. indigo plant.

Լեզակիտ *s.* chem. indigotine.

Լեզամ *a.* of a bitter taste.

Լեզամ, ապա *S.* Լոլիմ, Լուզամ.

Լեզանդ *s.* a sandwich.

Լեզի, զւոյ, դեպ *s.* gall; bile; fig. gall, spleen, rancour, malice, wrath, cholera; *a.* *bitter; պարկ Լեզոյ, gall-bladder.

Լեզութիւն *s.* bitterness. [dissolve.

Լեզում *vn.* to temper, to dilate, to

Լեմն, &c. *S.* Լիմն, &c.

Լեշ *a.* hairless, napless, worn out, consumed, wasted.

Լեկամակ, աչ *s.* hide, skin.

Լեշեայ, կէի *s.* a fur coat, pelisse.

Լեշիմ, կեցայ *vn.* to lose the hair; to lose the nap, to wear out.

Լեպեշտի *a.* brazenfaced, bold.

Լեռնաբեր *a.* high, very high, as high as a mountain.

Լեռնաբուր *a.* like a mountain (hill).

Լեռնաբնակ *s.* highlander, mountaineer; hermit, anchorite; *a.* dwelling in the mountains; mountainous.

Լեռնագիւղ, Իյ *s.* mountain-village.

Լեռնագիր *s.* oreographer.

Լեռնագրական *a.* oreographic.

Լեռնագրութիւն *s.* oreography.

Լեռնադնայ *a.* passing or winding among mountains. [plain, table-land.

Լեռնադաշտ, -ակ, աչ *s.* mountain-

Լեռնախոյզ *a.* seeking among mountains; wandering or roving among mountains. [mong mountains.

Լեռնախոյս *a.* retiring or hiding a-

Լեռնակ, աչ *s.* small hill, hillock, eminence.

Լեռնական *a.* mountain, mountainous; *s.* mountaineer; hermit, solitary.

Լեռնակարկառ *a.* steep, rising high, very elevated, very lofty, towering.

Լեռնակեայ, -կեցիկ *a.* *s.* mountaineer; hermit; - լինել, to live, to dwell in the mountains.

Լեռնակեցութիւն *s.* sojourn, retired life among the mountains; զանն - թէ ապա, to withdraw to the mountains; to live a hermit's life.

Լեռնակողմն, կողմանց *s.* mountain-

side, highland, mountainous country, region or place.

Լեռնակոյտ, -կուտակ *a.* heaped up, gathered into a mass, amassed, drifted into a heap like a mountain; լեռնակոյտ կարկառ, heap, mass; rick; pile; լեռնակուտակ ալիք, a heavy sea, mountainous billows.

Լեռնահանգէւ *a.* like a mountain, very high, enormous.

Լեռնահոլով *a.* surrounded by mountains; mountainous, alpine.

Լեռնածէւ *a.* mountain like, very high; - կուտակիլ, to be heaped up; - կոհակ, waves like mountains, enormous billows. [ձէլք.

Լեռնածոր, Լեռնամէջ *S.* Լեռանցա-

Լեռնամուտ *a.* retired to, or fled in the mountains.

Լեռնային *a.* mountainous, alpine; *s.* mountaineer, highlander. [ains.

Լեռնայնկոյս *a.* beyond the mount-

Լեռնաձամ, ապա *vn.* to become a mountain; to rise like a mountain, to rise aloft, to elevate, to tower.

Լեռնանման *S.* Լեռնածէւ.

Լեռնասէր *a.* that loves the mountains, fond of mountainous country.

Լեռնալոյրք *S.* Լեռնակողմն.

Լեռնացույսնեմ, ուցի *va.* to hoard, to accumulate, to heap together.

Լեռնոտեայք, եայց *s. pl.* the dwellers on the slopes, or at the foot of a mountain, lowlanders.

Լեռնոտն, ոտին *s.* foot of a mountain; the country extending from the foot of mountains, lowlands.

Լեռնորդեայք, եայց *s. pl.* mountaineers, mountain population, people dwelling in the mountains.

Լեռնի *a. s.* mountaineer; աղիկ, -mountain-lass, -maid; - մանուկ, mountain-lad.

Լեռնորէն *ad.* like a mountain.

Լեսած *s.* pounded matter, (any substance triturated, pounded, or reduced to small bits or to powder).

Լեսան, Ի *s.* slab used by painters for grinding and mixing paints.

Լեսում, Լեսի, Լես *va.* to grind, to pound, to beat, to powder, to bruise, to crush; *chem.* to levigate.

Լեսումն *s. chem.* levigation.

Լեսուք *s.* places water-worn by currents, or torrents; *chem.* detritus; cinders.

Լեր *int.* now! come on!

Լեռնադաճձք *s.* mountain valley, vale, dale, dell; սառնակոյա ի -ջս, glacier.

Լերդ *S.* Լեարդ.

Լերդաբեկեմ *va.* to frighten, to dread, to terrify, to scare. [lungs].

Լերդաբոյժ, բուծի *s.* lobe (of the liver) *a.* liver coloured.

Լերդախոտ *s. bot.* germander; *turk.*

գրասաճըղ մահմուտ.

Լերդակեղ *a.* whose heart is touched; *fig.* sad, melancholy.

Լերդակեղ, -աշատոր *a.* akin, related, consanguinous; -արիւն, relationship, consanguinity, ties of blood. [side].

Լերդակողմն, -կոյս կողմն *s.* the liver

Լերդաճմայ *s.* haruspex, augur, diviner, soothsayer; -լինել, to examine or consult the entrails, to prognosticate like an augur.

Լերդաճմայութիւն *s.* soothsaying, (divination by the entrails of victims); augury, omen.

Լերդաառնիկ *s. bot.* liver-wort; *turk.* քէլ օթու, դայա գընար.

Լերդացաւ *s.* consumption, phthisis, decline; *a.* consumptive.

Լերդաքար, Լերդորակ քար *s.* hepatic, liver-stone.

Լերինալինդ *a.* causing the mountains to tremble and quake.

Լերկ, ից *a.* hairless, bald; *gr.* soft.

Լերկաձայն *a.* mus. shrill, acute, sharp. [or skin is without hair.

Լերկամարմն, -մորթ *a.* whose body

Լերկանամ, այցայ *vn.* to become bald, to peel off, to come off.

Լերկեմ *va.* to peel, to strip off.

Լերկութիւն *s.* baldness, smoothness, nakedness.

Լեւիաթան, այ *s.* leviathan.

Լեկ *s.* declivity, incline, slope; steepness, a steep & profound declivity; աւ - , - աւ - *a. ad.* precipitous; in a sloping manner, downwards.

Լեկոն *S.* Լեգէոն.

Լի. ոյ *a.* full; superabundant, copious; *ad.* fully, completely, thoroughly, entirely; perfectly; լի առնել, to fill, to load, to heap; դադարում լի լի արար բանն, many have heard him; լի լինել *S.* Լիանամ, լի եւ լի *S.* Լիւլի; լի ափով, ձեռք, by handful, profusely, generously; լի աւարու, loaded with booty; լի փառք, cover-

ed with glory; լի. աւուրբք, full of years, old; լի մաք, sensible, judicious, wise; լի երախտագիտութեամբ, սիրով, վերպակզ, full of gratitude, of affection, of faults; զաւուրս տան լի, ten entire days; լի կատարեալ, բոլան դակ, perfectly full, entire, complete, perfect; լուսն լիով լուսով նկարեալ, full moon; բաժակ գինի լի արկեալ, a glass of wine full to the brim; լի բզ, հասակ մարմնոյն ունել, to be adult, to arrive at man's estate; լի են բերանք նոցա ծաղու, they are full of laughter, of merriment; լի ասացեր, you are quite right. [very happy, joyful.

Լիաբախտիկ *a.* full of happiness.

Լիաբաշխ *a.* bountiful, generous; plentiful, copious. [ile, fruitful.

Լիաբեր *a.* copious, abundant, fert-

Լիաբերան *a.* open-mouthed, greedy, eager; *ad.* greedily, eagerly.

Լիաբուլի *a.* copious, abundant; - սեղանասպաս, a generous cupbearer.

Լիաբուն *a.* with full hands; *ad.* bountifully, plentifully, generously; *S.* Բունլեր.

Լիագիտութիւն *s.* perfect knowledge.

Լիագիրկ *a.* well-bent (bow); -բ *s.* skilful archers.

Լիագոյն *a.* full, abundant, very copious, in the highest perfection.

Լիագոր *a.* who has unlimited authority, plenary powers; - ոստիկան, minister plenipotentiary.

Լեպլիք *S.* Լայնալիք & Լայնագիրկ.

Լեպլիւր *a.* superabundant; brimful.

Լեպլուսն *s.* full moon; *ad.* at full moon; by moon-light.

Լիախորտիկ *a.* abundant, plentiful; sumptuous; festive, merry; gluttonous.

Լեածիր *a.* vast, immense (Ocean).

Լեականութիւն *S.* Լեականութիւն.

Լեականար *a.* plenary, full, complete, absolute; *ad.* perfectly, entirely, fully; - իշխանութի. absolute power, full authority; - իշխանաւոր, a plenipotentiary; - ներդրութիւն, plenary indulgence.

Լեահանձար *a.* full of wisdom, sensible, prudent; ingenious, skilful.

Լեաձեռն *a.* with a bountiful hand, liberal, generous. [bent (bow).

Լեաձիգ *a.* skilful in archery; well-

Լեաձիւր *a.* abundant, copious; generous, liberal. [claws, or talons.

Լեամագիւլ *a.* clawed, armed with

Լիանամ, ապալ սո. to be full, to abound; to be filled with, to be satiated.

Լիապատար *a.* heaped up, running over, full to overflowing; complete, perfect. [munificent.

Լիապարզեւ *a.* liberal, bountiful.

Լիապէս *ad.* abundantly, plentifully.

Լիապառւ *a.* fruitful, fertile, productive, teeming. [vast.

Լիաաւան *a.* extensive, spacious.

Լիացաւան *a.* full of anger, angry.

Լիացուցանեմ, ուցի *va.* to fill up, to fill with; to satiate, to fill to overflowing, to load with; to satisfy; to perfect, to finish, to ultimate.

Լիաւոր *a.* full, abounding with; wealthy, opulent.

Լիբանաներ *np.* Anti-Libanon.

Լիբանոն *s.* frank-incense; *S.* Կընդրուկ. [ant, overflowing.

Լի եւ լի *a.* brimful, replete, abundant.

Լիզանեմ, զի *va.* to lick; to lap; to devour, to consume; to destroy, to annihilate. [devour, to exterminate.

Լիզովնից առնեմ *va.* to lick up, to

Լիզեմ, եցի, Լիզում, զի *S.* Լիզանեմ.

Լիկ, Լիկ *s.* lake, lagoon; basin; wash-hand basin, wash-pot, tub.

Լիկն, Լիան *s.* wash-hand basin.

Լիճ, Լճից *s.* lake, mere, pool, pond; ից. - Լուսոյ or արասաւաց, lake of tears, eye; - Զրոյ, lake of fire, hell; - ապեղան, the space between the chord and the arc; առ ափն Լճին, on the margin of the lake.

Լիմոն, ի *s.* lemon, citron; օշարակ - ի, or - աջուր, lemonade.

Լիմոնի *s.* lemon-tree.

Լիմպոս, ի *s.* limbo.

Լինգիւրոն *s.* lycurium, tourmalin.

Լինդ, լնդաց *s.* gum; ցաւեւ լնդաց, to have sore gums. [alogy.

Լինկարանութիւն *s.* Genesis, gene-

Լինկոյ *a.* future, coming, inevitable; *s.* the future, time to come.

Լինկութիւն *s.* being, origin, generation, creation, birth; ի - ածել, to create, to produce from nothing, to call into existence; յանկութեան or յուլեից ի - գաւ, to be created, to exist; - or գիրք - Թեան, Genesis; - or - ք, creatures, entities.

Լինիմ, ելէ, լեր, եր, լեաւ or լիեաւ *v. aux.* to be; to exist, to live; to consist; to become, to turn, to make one's self; to happen, to take place,

to occur, to chance; to come to pass;

- առն, to marry, to be married; - ընդ կնոջ, ընդ միմեանս, to have commerce with, to be in intimate relation with;

- ընդ ումիք, to stay with, to live together; - ուրեք, to sojourn; to dwell; - բերկրութիւն ուրուք, to be the joy or happiness of; - այր, to become a man, to arrive at man's estate;

- քահանայ, to be ordained priest; զի՞նչ լինիցի ընդ իւ, what shall I do?

what will become of me? ի յնձու, Թիւն եւ ի հիացումն եղեւ աշխարհի, he was the glory and admiration of the whole world; են նորա երկու որ.

գիւք, he has two sons; իցին այսպիկ որպէս եւ են, whatever it may be;

քաւ եւ մի լիցի, God forbid! արանց եւ կանանց լինէին, they married and were given in marriage; որ ինչ լինէ.

լոյ է եղիցի, happen what may! ողջ լիք or լերուք, adieu! good bye! fare-

well! [birth, delivery.

Լինումն որդւոյ *s.* procreation, Լինար *S.* Լինդ.

Լիով *ad.* plentifully, abundantly, copiously, fully; completely; amply, largely; diffusely.

Լիութիւն *s.* plenty, abundance, fulness; repletion; riches; Կեաւ ի - Թն, to live in abundance; ի - , in abundance, profusely; ի - բաւականի,

sufficiently, enough.

Լիութիւն *a.* full, copious; abundant; *ad.* fully, plentifully, abundantly.

Լիւեռն, լուանց *s.* axle-tree; whirl put to a spindle: shin or shin-bone, the tibia. [ounces); litre.

Լիւր, լաւր, երք, երց *s.* pound (16

Լիւր, լրի, լրիւ *s.* fulness, plenitude; - արկանել, to fill a ditch; լրիւ իւրով,

totally, entirely, completely; աղաւանդել, կորուսանել զերկիրն լրիւ իւրով, to lay waste the land; to desolate the land in the fulness thereof;

Տեառն է երկիր լրիւ իւրով, the earth is the Lord's and all that therein is.

Լիրք, լրեից *a.* impudent, insolent, impertinent, brazenfaced, bold; im-

modest, indecent, shameless; cynic.

Լիցք *s.* stuffing; any thing used to fill up a vacancy: knuckle-bones: dice;

- խաղալ, to play at knuckle-bones.

Լիւլ, Լիւլիմ *S.* Լուլ, Լուլիմ.

Լիւթ *s. bot.* linden-tree.

Լիւանք, նաց *s.* vexation, torment,

oppression, ill usage; anguish, sorrow, affliction, trouble; - *դիւակահեք*, obsession; hypochondria, spleen, blue devils.

Լիկեմ, եցի տա. to vex, to torment, to oppress, to torture, to maltreat; to afflict, to trouble, to molest; to be possessed by devils; to violate, to dishonour, to dishonour; to ravish.

Լիկե ա. that which vexes, torments, oppresses, troubles.

Լիկոց *Տ. Բազանոց.*

Լիկութիւն, Լիկումն Տ. Լիկանք.

Լիկ ս. torment, vexation; affliction, trouble. [obedient, submissive.

Լծարար ա. that bears the yoke;

Լծադիր ա. that imposes a yoke: - *լիկել*, to subject, to place under the yoke.

Լծակ, աջ ս. lever; balance; - *քաւածիւն*, arms of the cross; *mech.* lever; - *կշռայ*, beam of an assaying balance; - *թեքեալ* or *արմկնաձեւ*, crook or elbow; - *արդեղէ*, detent -

Լծակաւոր մեքենայ ս. horse-gin.

Լծակից ա. Տ. bearing the same yoke, yoke-fellow, companion, fellow, colleague, partner; husband, spouse; *gr.* (letters) of similar sounds; - *հարաւատութիւն*, consanguinity; - *լինել*, to be united, accompanied; to be married.

Լծակաւ լինիմ. Լծակուովմ. եցայ տ. to quarrel (among yoke-fellows); to fall out with one's companions, to make a quarrelsome household; to litigate, to contend, to dispute.

Լծակաւութիւն ս. yoke-fellow war, dispute among persons subject to the same authority; a quarrelsome household; controversy, dispute, quarrel; law-suit.

Լծակցեմ, եցի տա. to place under the same yoke, to harness together; to conjoin, to join, to league, to unite, to confederate; to couple, to pair; to unite in marriage; - *ցիմ, եցայ տ.* to be united, conjoined; to be agreed; to be married.

Լծակցութիւն ս. conjunction, junction, union, tie; marriage; *ast.* conjunction, syzygy; *gr.* substitution of letters having similar sounds.

Լծաձիգ ա. yoked; that draws; *վեց* - *կիկաւորք*, drawn by six horses.

Լծարձակ ա. unharnessed, detached;

separated, divorced. [separation.

Լծարձակութիւն ս. partial divorce,

Լծեմ, եցի տա. to yoke; to couple, to join; - *գլխաս*, to harness the horses to a carriage, to get a coach ready; - *գերիկաբար*, to match two horses; to put horses to a coach; - *գանձն յինչ*, to apply oneself to; *gr.* to substitute one letter for another.

Լծնդդեմ ա. contumacious, rebellious, stubborn, wilful, disobedient.

Լծնկէց ա. that shakes off the yoke, disobedient, refractory, froward, rebellious; - *լինել*, to shake off the yoke, to obtain liberty; to be refractory. [yoke (oxen).

Լծկան ա. capable of bearing the *Լծարար Տ. Լծարար.*

Լծորդ ա. united under the same yoke; joined, associated, allied; equal, matched; *gr. Տ. Լծակից.*

Լծորդածին ա. germane, uterine.

Լծորդեմ, եցի տա. to join, to conjoin; - *զբայս gr.* to conjugate a verb; *ի մի* -, to unite in one; - *զգլխասութիւն պարկեշտութեան ընդ գեղոյ*, to unite chastity with beauty.

Լծորդութիւն ս. conjunction, yoke, union; *ast.* conjunction of two planets, syzygy; *gr.* conjunction. [pairs.

Լծորդորէն ad. proportionally; in *Լծլար ս.* acre (land measure).

Լկամ ս. bridle, reins. [tender; moist.

Լկիմ, եցայ տա. to become soft, or *լինիմ, եցայ. Լկտամ, Լկտանամ, ալ*

ցայ տա. to be impudent, shameless, insolent; to lose all sense of shame, to lay aside decency, to become shameless, to lead a debauched life: to dare; *լինել ալաց*, to look impudently.

Լկնութի, Լկութի ս. impudence.

Լկտազարդ Տ. Լկտեզարդ.

Լկտանամ Տ. Լկնիմ.

Լկտանոց ս. house of ill-fame, brothel.

Լկտանք Տ. Լկտութիւն.

Լկտեանամ, եցայ Տ. Լկնիմ, &c.

Լկտեցուցանեմ, ուցի տա. to render impudent, obscene, filthy.

Լկտեբանութիւն ս. obscene, filthy, licentious language.

Լկտեզարդ ա. impudently, immodestly clothed or jewelled.

Լկտի, աւոյ, տեայ ա. impudent, immodest, shameless, lecherous, lewd, libertine, licentious, insolent, unblushing, brazen-faced; lascivious, wanton,

lustful, obscene; - *կարաւել*, to dance indecently.

Կտիմ S. *Կտանամ*.

Կտիք, տեւայ s. litter; sedan-chair.

Կտուծիւն s. impudence, effrontery, immodesty, indecency, shamelessness, licentiousness, obscenity, libertinism, dissolute life.

Ճաժով, *ի* or *ու* s. great lake, sea.

Ճակ, աջ s. pool, pond, marsh: molt-en-sea, laver. [the deepest part.

Ճամէջ, միջի s. the middle of a lake,

Ճանամ, աջայ տ. to be stagnant, to stagnate. [of a lake.

Ճափն, *Լճոր* s. side, margin, shore

Ճակ, աջ S. *Կամ*.

Ճան a. entire, whole, complete; ad. entirely, totally, quite.

Ճամ, եջի va. to press, to squeeze; to soften, to make tender; to knead; chem. to combine.

Ճլմմմմ S. *Լոմմմմ*.

Ճլմմմ տ. to dirty the cradle.

Ճլոոոո S. *Որորան*.

Ճուծիւն s. greediness, gluttony.

Ճլած a. churned.

Ճլմմ va. to churn.

Ճնմ, լի va. to fill; to accomplish, to fulfil; to spread, to diffuse; to complete, to consummate; to load, to reload, to fill again; to repeople; to glut; to stuff; - *զաղեղն*, to bend the bow; - *լուսնի*, to be at the full (moon); - *զօրէն*, to fulfil the law; - *զօրէնս բնութեան*, to satisfy the laws of nature; - *զօր օրինօք տեառն*, to instruct in, to fill with knowledge of the divine law; - *զբաղց*, *զծարաւ*, to drive away hunger, to satisfy; to quench thirst; - *զիղմ*, to satisfy or content one's wishes; - *զպէսս*, to satisfy one's necessities; - *զմեռս*, to give to the priest, to consecrate; to be consecrated; *արեամբ* - *զմեռս*, to dip the hands in blood, to assassinate; - *զօք պարգեւօք*, to load with gifts; - *զտեղի*, to take the place of, to substitute, to replace; - *մինչ ի վեր*, to fill up to the brim; *բնդ ամենայն տեղիս* - *զաւետարանն Կրիստի*, to spread the Gospel of Christ everywhere.

Ճնմ, լայ տ. to be filled, to come to its highest pitch, to complete; *Ճնւ չափ հասակին*, he becomes adult.

Ճոռնամ, աջայ տ. to wash, to bathe oneself, to take a bath; - *բու-*

սոյ, տնկոյ, to bedew; to water plants.

Ճոռնիք s. bath, bathing, ablution, washing.

Ճոռնիւն s. bath; bathing-place; lavatory; S. *Ճոռնիք*. [to bathe.

Ճոռնուցանեմ, ուշի va. to wash,

Ճոռնիւն, *Ճոռնիւն* S. *Ճոռնիք*.

Ճոռիկ s. tomato.

Ճոկ, ոյ, ով a. sole, alone, only, simple; empty, desert; deprived of; - *օր*, work-day; - *մնալ ի մարդկանէ*, to be, or to remain unpeopled; - *եւ մերկ ի սփոփութենէ*, disconsolate, very sad; -, or - *ի - ոյ* ad. only, simply; *բանիւ - ով*, with the word alone.

Ճոկաբար ad. S. *Ճոկ*.

Ճոկաւոր a. penniless, naked, nude.

Ճոկիմ, եջայ տ. to be alone, abandoned; to be empty, void, desert; to deprived of.

Ճոկութիւն s. privation, want, emptiness, void; - *լնկից*, poverty, indigence.

Ճոհ s. mould for soap.

Ճոյ s. swimming; flying; - *քար*, stone-roller; *ի* - *անկանել*, to swim, to take to the water, to jump into the water; *արկանել ի* -, to set floating, to float, to launch; *ի* -, by swimming; *ի* - *հասանել անցանել*, to swim over, or across; *ի* - *հասանել ի ջամբօք*, to swim to the shore; *ի* - *երթալ*, to swim to, to swim beyond.

Ճոյակ, -ան, աջ a. that swims, swimming; aquatic; s. swimmer; aquatic animal, fish; - *օգային*, volatile, bird.

Ճոյամ, աջայ, *Ճոյիմ*, եջայ տ. to swim; to float, to be buoyed up; - *յօգս*, to fly, to float in the air.

Ճոյարան S. *Ճոյարան*.

Ճոյացող մարմին mech. floating body.

Ճոյեմ va. to roll, to level with a cylinder. [plunger.

Ճոյորդ, աջ s. swimmer; diver; mech.

Ճոյորդութիւն s. art of swimming.

Ճոյուկ s. zool. tipula; podura.

Ճոյմմմ va. to masticate, to chew.

Ճոյծ a. liquid, fluid; loose, free; soft, mellow, tender; - *արովայն*, open, easy in the bowels; - *լինել բնութեան*, to be easy in the bowels; to have the diarrhoea, flux, looseness; - *հանդերձք*, immodest dress; - *կեանք*, debauchery, dissolute life.

Ճոյ S. *Ճոյ*.

Լյոյ, լուսոյ, սով *s.* light; brightness, splendour; fire; illumination; day; sun; sky; eye; *fig.* consolation, relief, balm, balsam; - or - *անեղ*, Eternal Light; - *հաւատոյ*, - *մտաց*, the light of faith; light of intellect; - *քաղցր*, a gentle light; - *զորդակոսի*, northern lights, (aurora borealis); - *էլեքտրական*, electric light; - *կազի*, gas light; *ի* -, *ad.* by the light of, in broad daylight, openly, visibly; *եղիցի* -, *եւ* *իւ* *իւ* -, let there be light! and there was light; - *Երկնային լուսն*, *հաւամք* *մարտիրոս* *նին* *յաւերականից* *գու ճառագայթ* *ի*, hail, Holy Light! offspring of heaven first-born, or of the Eternal coeternal beam; *լիք* - *անմեղար կամբաստակ անմարտ*, no joy without alloy; *ծագել լուսոյ*, to dawn; *մինչ* - *ն* *զգիշերն մերկայայր*, it was scarcely break of day, at day break, at early dawn; *ի* - *գալ*, *ի* - *կենաց հասանել*, to come out, to appear; to come into the world, to be born; to give birth or life to; *կորուսանել* *աչաց*, to lose one's sight; - *աչաց*, to open the eyes, to cause to perceive, to warn; *անհոգիել լուսոյ ուրաք*, no longer to behold the light of day, to die; *ի* - *ածել*, *հանել* *ի* -, to bring to light, to discover, to publish, to illustrate; *ի* - *ընծայել զմա* *սեան*, to bring out, to publish a work; - *անուշ*, to see the day; to grow light; *fig.* to be enlightened, illuminated; *ի* - *գառնալ*, to issue from an eclipse; - *աալ*, to instruct, to enlighten; - *աչաց իմոց*, - *գ իմ անձկութե*, light of my eyes, my life, my heart, my love, my darling, my dearest one, my sweet one; *աչք իմմի տեսցեն զ* -, may I be struck blind! *damn my eyes!

[window.

Լյոսիկոյ երգք *s.* sky-light; garret-light *S.* *Լուսանք*.

Լսոգի *s.* zool. salmon.

Լոկիւս *s.* kidney-bean.

Լոր. *ի*. Լորամարգ, *այ*. Լորամարգ. *ի*. *գույ* *s.* quail; *ձագ* -, young -.

Լորանոյ *s.* cage for quails.

Լորձ or Լորձի, - *ձուռք*, *ձանց* *s.* saliva, spittle, slobber, slaver, drivel; *լորձունս ծարեղուցանել*, to slaver, to slubber, to drivel; - *ձիղ*, foam; - *ձի*, venomous slime; - *խղճնեանց*, slime; *լորձն գարեջրոյ*, yeast, barm.

Լորձնային, Լորձնատեսակ *a.* salival. Լորձնձ, *էջի* *va.* to set on edge.

Լորունս *s.* obscene song.

Լորս *a.* inert, idle, lazy, sluggish.

Լորանիմ, *էջայ* *vn.* to be tired, fatigued, wearied; *լորանեալ մշակ*, a wearied peasant.

Լորանուկ *S.* *Խղճնի*.

Լորսու, *այ* *s.* adder, a small non venomous yellow serpent adored by the ancient Egyptians.

Լորք, *ցից* *s.* convulsion, violent contracting of the sinews, spasm.

Լու, *ոյ* *s.* flea; *մաքրել*, *որոնել զ* -, to flea, to clear from fleas; *խայթուած* *-ոյ*, --bite, --biting; *խայթեալ* *ի* *-ոյ*, --bitten.

Լու *s.* the hearing, the act of hearing; - *անել*, to make known, to bring intelligence, to announce, to publish, to divulgate, to spread the news; - *լինել*, to be heard of, to be announced, to be made known, to be published, promulgated; - *եղեն բանք նորա*, his words were heard; - *ի* -, *ad.* publicly, in presence, in the hearing of; *եւ ասէ ցնոսա՛ ինձ* - *ի* -, he told them in my hearing.

Լուսգեղ, *ոյ* *s.* bot. flea-bane, -wort; *turk.* *սուսէնկ*.

Լուսլի, - *ք* *s.* bath; wash-house; scullery; privy, watercloset, close-stool; slop-pail; *ջուր* *-լաց*, suds, slop, sink, drain; *ջերմ* *-ք*, thermal baths, hot baths.

Լուանալի *s.* cleansing substance; - *ք*, washer, scourer, fuller; washer-woman, laundress; bath.

Լուանամ, *այի* *va.* to wash, to cleanse, to bathe; to rinse; - *զերեսս*, to wash the face of; to wash one's face; *լուանամ զձեռս*, I wash my hands of it, I'll have nothing to do with it; - *զղք* *Թշամանք*, to scold, to upbraid, to reprimand, *to blow up; *ջուրք* -, to inundate, to wash away, to destroy by floods; *աղիւս* -, to wash a blackamoor white, to lose one's labour.

Լուանամ, *այայ* *vn.* to wash, to wash one's self; to bathe, to bathe one's self; *fig.* to clear one's self from, to wash out a stain of dishonour; - *զիտ* *խարէնն*, to refuse a recompense; - *զսերմն առն*, to lose, to abort, to fail, to miscarry, to have an abortion, a

premature birth; զայլս եւ լուանաւ քոյով անօրէնութեամբն, you contaminate others by your iniquities.

Լուարան s. wash-hand basin; basin or tub to wash in; lavatorium: lavabo.

Լուացած a. washed.

Լուացան ջուր, Լուացարուր s. dish-water, slops, suds; filth, dirt.

Լուացանոց s. wash-house, laundry; washing place; bath.

Լուացանք s. ablution. [S. Լուարան.

Լուացարան s. towel; linen napkin;

Լուացարար, աջ s. washer, bleacher; -կին, or -ուհի, washer-woman, laundress. [Կոնք - , washing tub, bath.

Լուացիկ a. that serves to wash in;

Լուացու, -ք, -կք S. Լուացաջուր.

Լուացումն s. washing, bathing; ablution; -ցումնք, bath.

Լուացք, ցից s. washing, whitening; bleaching; օր -ցից, washing day.

Լուբիս s. kidney-beans; Թարմ - , French-beans; սպիտակ - , haricot - ; - սողնական, scarlet runners.

*Լուեմ, էցի va. to hem. [&c.

Լուծերական, &c. S. Լուտերական.

Լուխ s. aphid, plant-louse, wine-fretter, insect blight on plants.

Լուլան s. sleet.

Լուլտո S. Լուադէլ.

Լուծ, լծոց s. yoke; ֆից. yoke, subjection, slavery, bondage; pair, couple; ast. libra, the balance (sign of the zodiac); mar. yoke; -ք եղանց, yoke of oxen; -կռոց, pair of scales; beam of a balance; բառնալ ինչ ի - կռոց, to weigh with scales; -ք, a pair; - , in pairs; - իմ քաղցր է եւ բեռն իմ փորորդի, my yoke is easy and my burden light; առնուլ զ- կրօնաւորական կարգի, to take the cow! (monk), to take the veil (nun), to pronounce the vows, to become a monk or nun; մտանել ընդ լծով ամուսնութեան, to bear the yoke of matrimony; ընդ լծով արկանել, to place under the yoke; ֆից. to subject, to reduce to slavery; խոնարհել ընդ լծով, to bend under the yoke; ֆից. to submit tamely to slavery; ընդ լծով կալ, ընդ լծով ծառայութեան մտանել, to pass under the yoke, to become a vassal, or tributary; լուծանել, բառնալ զ-, to unharness; to take off the yoke; ընկենուլ, Թօթափել, նկատել զ-, ի բաց ընկենուլ զ-ի, to throw off the yoke, *to slip the col-

lar; զէրծանիլ ի լծոյ, to be freed.

Լուծական a. liquid, fluid; soluble; fusible; volatile; ֆից. fugitive, transitory; - կերակուր, flesh, meat food; - զեղք, purgative medicine.

Լուծականութիւն s. fluidity; solubility; fusibility.

Լուծանիլի a. soluble; fusible.

Լուծանիւմ, ծի va. to untie, to unyoke, to unchain, to unbind, to undo, to loose; to dissolve, to decompose, to break; to resolve, to decide; to temper; to dilute, to soften; to unfold, to develope; to dissipate, to disperse; to melt, to dissolve; to explain; to analyse; to change; to violate, to infringe; - զերկունս, to free from the pains of labour, to cause to bring forth; - զերկունս նորա, to be born of her; - զքաղց, զբերան, to breakfast, to take refreshment; - ըզպահս, to break one's fast; - զբի կենցաղոյս, to take away a person's life, to kill, to slay, to murder; - ըզկեանս աշխարհիս, զկեանս իւր, զկենսալ մարդկան, to end one's days, to depart this life, to cease to live, to die; - զմեզս, to absolve, or remit sin; - զգառականիք, to annul a sentence; - զօրէնս, to violate the laws, to transgress; - զարաթս, to break the sabbath; - զխաւար, to shed a light in the darkness, to make darkness light; զբէմս - , to be punished; - զեղու, to untie, to cause to speak; - զամուսնութիւն, to dissolve a marriage; - զարգանդ կուսին ի պղծութիւն, to deflower, to violate; - զսէրն հայրենի, to act in disregard of paternal love; - զբուրձ, to open a sack; - զորովցն, to loosen, or move the bowels; to purge; զարժանին պատուհաս եղլոյս զյանցանացն, he met with the punishment his crimes deserved.

Լուծանիմ, ծայ vn. to get loose, to become untied, to be dissolved, decomposed; to languish, to fall off, to flag; to be consumed, to waste away; to grow soft or slack; to stop, to stay, to lodge with; to be dismissed, destituted, deposed; - ի վաւաշ ցանկութիւնս, to give up oneself entirely to luxury; յարտասուս - , to melt into tears; - ի կենաց, յաշխարհէ, to cease to live, to die; - ի շողի, to evaporate; - ի ծաղուէ, to laugh heartily, S.

Թարանամ; լուծան պէտք նոցա, their wants were provided for.

Լուծանք *s.* cessation; the laying waste, ruin, spoiling, destruction.

Լուծեալ *a.* degraded, dismissed; sickly, infirm; languid, faint; paralytic.

Լուծեմ, էջի *S.* Լուծանեմ.

Լուծիլ *a.* solvent, dissolving; *med.* opening, laxative, purgative. [brains.

Լուծիկ *s.* zygomatic nerves;
Լուծուած, Լուծութիւն *s.* fluidity, liquefaction; weakness, languor.

Լուծումն *s.* solution; decomposition, resolution, dissolution, dispersion; explication, discovery, explanation; dilution; liquefaction; fluidity; abolition; infraction, infringement, violation; fainting; - ամուսնութեան, ժողովոյ, dissolution of matrimony; dissolving of an assembly; - որովայնի, diarrhoea, looseness, flux; - կեանք, death; - սառնամանեաց, thaw.

Լուզ, &c. *S.* Լուզ, &c.

Լուշակ *s. mech.* float; - աշնկէց, alarm-; *S.* Լուշակ.

Լուշայ, ոյ *s.* emulsion.

Լուշիկ *s. zool.* diver. [money.

Լումայ, ից *s.* mite, small piece of
Լումայափոխ, Լումայփոխ, ից *s.* money-changer; banker; տուն, սեղանի, exchange office; bank.

Լումայափոխութիւն *s.* exchange, change; շահել, կորուսանել - թէ, to win, to lose by the exchange; դիր-թեան, bill of exchange, *S.* Փոխաշահագիր.

Լուսցանեմ, ջի *va.* to cause to hear.

Լուս, լութ, լուայ *a.* mute, silent, taciturn; - բերանով, in silence; - չաւառք, absolute, blind faith; - լինել, կալ, to be silent, to keep silence, to remain mute; - լինել ի թշնամութիւն, to cease from being enemies; to conceal enmity; - լինել յաստիճանէ, to be deprived of, to be degraded, deposed; - լեր, silence! hush! hold your tongue! ի - լեր, do not celebrate; չբարեր - կալ, he could not refrain from speaking.

Լուս լուս, Լուս մուս *ad.* silently, tacitly, in silence; զմանկունս - ուսուցանել, to teach the children-silence; *a. S.* Լուս.

Լուսաբան *a.* that speaks distinctly.

Լուսաբանեմ, էջի *va.* to speak

clearly; to explain, to make clear.

Լուսաբեր, աջ *a.* luminous, bright; *s.* window; Lucifer, the Morning-star; heavenly bodies, sun, moon, stars.

Լուսաբնակ *a.* dwelling in light, celestial.

Լուսաբորբոք *a.* fiery, on fire, in flames, bright with heat, red hot.

Լուսաբուլիւ *a.* that sheds light, luminous. [diseased] blind.

Լուսաբար, աջ *a.* whose eyes are
Լուսաբարական *a.* ophthalmic.

Լուսաբարիմ, էջայ *vn.* to be deprived of sight; to be blind.

Լուսաբարութիւն *s.* ophthalmia.

Լուսագեղ *a.* beautiful as light, lucid, clear, luminous, bright.

Լուսադնայ *a.* illuminated, lighted; that walks in light. [globe of light.

Լուսագունտ *s.* ast. photosphere,
Լուսագրուիկ *S.* Լուսանկար. [(eyes).

Լուսագուռն *s.* the gates of light
Լուսազարդ *a.* furnished with light, well lighted; - եմ *va.* to furnish with light, to illuminate. [lestial, bright.

Լուսազարմ *a.* illustrious, noble; celestial.

Լուսազգեստ, գեցից, - զգեստ, - զգեցիկ *a.* clothed or surrounded with light, bright, luminous, radiant.

Լուսազուարթ *S.* - զարդ.

Լուսաթեւ *a.* having bright wings; - եմ *vn.* to fly with bright wings.

Լուսաթորդ *a.* bright, lucid, splendid, shining, radiant. [bright.

Լուսալի, - լիւր *a.* full of light, very

Լուսածագ *a.* that sheds light, luminous, brilliant; - եմ *vn.* to shine, to give light, to illuminate.

Լուսածին *a.* engendering, or producing light, photogenic; *phys.* phosphor.

Լուսածնակ *s. phys.* phosphite.

Լուսածնաւ *s. phys.* phosphate.

Լուսածնեմ *va. phys.* to phosphorize.

Լուսածնող *a. phys.* phosphoric.

Լուսածնութիւն *s. phys.* phosphorescence.

Լուսածնուկ *s. phys.* phosphuret.

Լուսակաղմ *a.* formed of light, bright.

Լուսակալ *a. s.* light-bearing; candlestick; acolyte.

Լուսակերպ *a.* like a light, clear, luminous; - բ *s.* angels.

Լուսակիլիւ *a.* of very white wool; bright, shining. [inous.

Լուսակիր *a.* that bears a light, lum-

Լուսակրօն *a.* candid, holy, pure, spotless, without stain or blemish.

Լուսակեր *a.* white haired.

Լուսահոգի *a.* of happy memory.

Լուսաճաճանկ. - ճեմ *a.* resplendent, brilliant, sparkling, glittering, twinkling.

Լուսամուտ, մտից *s.* any opening to admit light; sky-light, window, casement, dormer-window, [lamp-shade.

Լուսամկոխ *s.* sun-shade, blind;

Լուսանամ, աչաց *vn.* to be light, to be daylight, to dawn; մինչեւ լուսանայի օր, till tomorrow's dawn, till day-break, tomorrow; օրն լուսանայ, day-break begins to appear; լուսացաւ նոցա ի Բլէւնա, they arrived at Plewna with day-break; ընդ - միաշաբաթին, early on Sunday morning; եւ շաբաթ լուսանայր, and Saturday commenced to appear; յառաջ քան զաւուրն, before day-break.

Լուսանկար, աչ *s.* photography, photograph; photographer; *a.* photographic; մոգական - , photographic puzzle; - գունաւոր *phys.* photochromatic image; բացասական, դրական -ի, negative, positive photograph; գնամ ի սալ հանել զ- իմ, I am going to have my photo taken. [graph.

Լուսանկարեմ, եջի *va.* to photograph.

Լուսանն, անուռն, անուռք, նուռն *s.* lynx; ուռնէլ աչս լուսանուռն, to be lynx-eyed.

Լուսանցոյց, ցուցաց *a.* that permits the light to pass; *s.* S. Լուսամուտ.

Լուսանց or -ք. ցից *s.* margin; - բլ նութեանց, the eyes; գրել ի -ս, to make marginal notes.

Լուսաշախիղ S. Լուսագնաց.

Լուսապաճոյճ S. Լուսազարդ.

Լուսաչափ *s.* photometer.

Լուսաչափութիւն *s.* photometry.

Լուսապայծառ *a.* brilliant, bright, luminous, resplendent.

Լուսապատար *a.* full of light; - լուսին, full moon.

Լուսապատկերացոյց *s.* spectroscope.

Լուսապարգէւ *a.* that gives light, that illuminates.

Լուսապսակ *a.* that has a luminous crown; *s.* glory, nimbus, halo.

Լուսասահման *a.* surrounded with light, splendid, bright, luminous.

Լուսասնուռք *a.* furnished with divine light; illustrious, brilliant.

Լուսասփիւռ *a.* that sheds light, resplendent, shining, radiant. [inous.

Լուսավառ *a.* burning, shining, luminous.

Լուսավառութիւն *s.* illumination.

Լուսավիճադրութիւն *s.* lithophotography.

Լուսասարմիկ *a.* surrounded by a bright array; - երկնային թռչունք, angels.

Լուսասարբ *a.* lucid, very clear.

Լուսասեղիկ *a.* wishing for, longing for light. [(eye); of brilliant aspect.

Լուսասեւ *a.* that sees the light

Լուսասեւակ, -սիւ, -սիկ, -սեւ *a.* like the light, clear, bright, brilliant; beautiful.

Լուսատու, աչ *a.* that gives light, enlightening; - լինել, to teach, to enlighten, to illuminate; - աշարակ, light-house; -ք, the stars.

Լուսարան *s.* window, casement; fig. baptistry; -ք, the eyes.

Լուսարար, աչ *s.* sacristan, vestry-clerk, sexton. [shade.

Լուսարգել *s.* screen, fire-screen;

Լուսարփիւ *a.* sun-lit, bright, splendid.

Լուսացուցանեմ S. Լուսաւորեմ.

Լուսաւոր, աչ *a.* clear, bright, brilliant; *s.* luminaries, stars; fig. apostles, prophets, doctors, &c. - առնեմ S. Լուսաւորեմ.

Լուսաւորացոյց *a.* very luminous, most splendid; - , -ս *ad.* clearly, evidently, in the clearest manner.

Լուսաւորամիտ *a.* *s.* enlightened-mind; intelligent.

Լուսաւորապէս *ad.* clearly.

Լուսաւորեմ, եջի *va.* to illuminate, to make light, to render clear, to brighten; fig. to enlighten, to illumine; to light, to kindle; to make serene; to restore to sight, to open the eyes of; to manifest; *vn.* to shine, to glitter, to sparkle, to brighten; փողջքն Կալկաթայ լուսաւորեալք են կապիւ, the streets of Calcutta are lighted with gas; յերեկոյն ի զայտեան թա- գաւորին ճանապարհքն լուսաւորեալ էին լապերօք, on the evening of the king's arrival the streets were illuminated with lanterns. [քեմ *va.*

Լուսաւորեցուցանեմ S. Լուսաւ.

Լուսաւորիչ *a.* *s.* illuminator; սուրբ Գրիգոր Պարթեւ' որ լուսաւորեաց բն Հայաստանեայս, St. Gregory, the - of the Armenian nation.

Լուսաւորութիւն *s.* light, brightness, glare, splendour; illumination; - **կաշիւ**, gas-lighting; **հարուստահան** - Bengal-lights; - **լուսադնտակաք**, illumination with lanterns.

Լուսափայլ *a.* shining with light, resplendent, glittering, refulgent, dazzling; - **որդն** *s.* glow-worm, *S. Փռնաւայ*.

Լուսափայլեմ, **եջի**, - **լիմ**, **եցայ** *vn.* to shine, to shed light, to be brilliant.

Լուսափայլութիւն & - **լումն** *s.* light, brightness, splendour; lustre; perspicuity; - **թիւնդ**, your grace; your lordship; your reverence.

Լուսափառ *a.* brilliant, luminous; splendid, illustrious; - **բ** *s.* burning and shining light. [*plumage.*]

Լուսափեռուր *a.* having very white **լուսեղէն** *a.* bright, celestial, angelic; - **բ** *s.* angels.

Լուսերակք *s.* *pl.* optic nerves. **Լուսերամ** *a.* belonging to the celestial chorus.

Լուսերանդ *S. Լուսաթոյր*. **Լուսիկ** *s.* small light; rush-light, night-light; an agreeable light.

Լուսին, **սնի** or **սնոյ** *s.* moon, the planet, or the luminary of the night; moon, month; **ծագումն լուսնի**, moon-rise; **լոյս լուսնի**, moon-shine, moon-light; **լոյ լուսնի**, moon-beam; **նոր** or **ստորգլուխ** -, new moon; **կարակնաձեւ**, **ուռալիւր** -, full moon; **աճեցուն**, **նուազումն**, **լուսալիւր** -, crescent, waning, harvest moon; **կարմրորակ** -, red moon, April moon; **փուլ լուսնի**, the waning of the moon; *ast.* **սեսիլ լուսնի**, phase; **լնթացք լուսնի**, lunation, the lunar course; *S. Բաւորդ*; **եւ ոչ** - **կասէ ի մայել եւ ի շուլ**, not even the moon ceases to wax and wane; **եւ էր գիշեր պայծառափայլ լուսնիւ**, it was a beautiful moon-lit night, the moon shone bright; - **ձիոց**, horse-shoe.

Լուսնեակ *S. Սոխակ*.

Լում, **լուսուռք** *s.* speck, film, cataract; pearl or web; **բուժել կեղեւիլ** - **կ** - **շ** - **կ** to cough a cataract.

Լունադանչ *s.* lunacy.

Լունագրութիւն *s.* selenography.

Լունածէս *S. Լունոս*.

Լունախորիք *s.* superstitious regard for the moon.

Լունակ, **ի**, **Լունակայ** *s.* moon-light, moon-shine; moon-light night;

ի լունակի, by moon-light, in the moon-light.

Լունական *a.* lunar, lunary; monthly; lunatic; epileptic; - **ամիս**, **տարի**, lunar month, - year; **նահանջական** - **ամիս**, embolismic or bissextile lunar month; - **սեսիլք** *ast.* lunar aspects.

Լունահար *S. Լունոս*.

Լունաձեւ *a.* moon-shaped; crescent-shaped; orbicular.

Լունամէջ *s. ast.* interlunium.

Լունամուս *s.* neomenia, (Roman feast of the new moon). [*mock-moon.*]

Լունանմանութի *s. ast.* paraselene, **Լունապաշա**, **այ** *s.* moon-shipper.

Լունապէս *ad.* like the moon.

Լունարեւան *a. ast.* lunisolar.

Լունացոյց *s.* almanac, calendar.

Լունաւոր *S. Լունական*; - **ուլ** *s. ast.* lunation.

Լունաբար *s.* selenite.

Լունեակ *S. Լունոս*. [(planet).]

Լունթագ, **ի** *s. ast.* Jupiter, Jove

Լունիկ *S. Փոսուայ*.

* **Լունիկայ** *S. Լունակ*.

Լունոս, **այ** *a.* lunatic, moon-struck, mad; epileptic.

Լունոսիմ, **եցայ** *vn.* to be lunatic; to be subject to epileptic fits.

Լունոսութի *s.* lunacy, madness; epilepsy, the falling-sickness. [*sible.*]

Լուսալի *a.* blameable, reprehensible.

Լուսական *a.* outrageous, offensive.

Լուսամ, **Լուսանամ**, **այցայ** *vn.* to scold, to reproach, to abuse, to imprecate.

Լուսանք *s.* injury, outrage; imprecation.

Լուսաս or **Լոսաս**, **ի** *s. bot.* lotus.

Լուսերական *a. s.* lutheran; - **ուլթի** *s.* lutheranism.

Լուսուս *s. bot.* agriot, black-cherry.

Լուր, **լոյ** *s.* hearing, audition; acquaintance; news, account, report, relation; hearsay, rumour; renown, fame; discourse, sermon; obedience; noise that wakes or rouses; sound, voice, cry; **Աստուած ամիւլ** - **է**, the all-hearing God; - **չարեաց**, bad news, ill news; - **սանել**, to warn, to avert; to acquaint; to announce; **գիտուի** **ի** - **սանել**, to be heard; to be announced; - **գնել**, to listen; to hear; - **լինել առդ**, to come to one's knowledge; **եւս**.

նկէլ լրջ ուրուք. to spread one's fame;
ի - ակահնայ լսել, to hear with one's
own ears; ի լրջ ad. by hear-say, by
current report; -! listen! - a. only;
simple, without ornament; - օր, work-
day.

Լուրթ, Լուրթ a. greenish-grey, ash-
coloured; azure, blue, sky-coloured,
sky-blue.

Լուրջ, լրջայ a. gay, joyful; spright-
ly, lively; sober, grave, imposing, se-
rious; - երեսպ, seriously; ի բար-
բառ -, with a serious voice; ի լրջայ,
ի լրջ ad. in a waking state.

Լուրս s. spirit, imp; S. Լորսու.

Լուցական a. burning, scorching.

Լուցանեմ, ջի va. to light, to kindle;
to inflame, to burn.

Լուցափայտ, Լուցիկ, կեաց s. match,
tinder; տփիկ Լուցկեաց, - -box; Լուցիկ
հրադիմուց, percussion-cap.

Լուցում s. lighting or setting on
fire; illumination; fire, conflagration.

Լուք or Լք s. zool. S. Թողան; shad.

Լպիրծ a. lubricous, slippery.

Լպիրշ S. Լիրք, Լկաի.

Լպուտ s. bowyer, cotton beater.

Լպրծեմ, եյի, Լպրծիմ, եյայ vna. to
cause to slip; to slip; to slide, to glide.

Լպրծուկ s. zool. earth-worm; bol.
sea-weed, sea-grass.

Լպրծուտ or -ծուտ S. Լպիրծ.

Լպրշաք S. Լպրշուծին. [տանում.

Լպրշեմ, եյի, Լպրշիմ, եյայ S. Լկ.

Լպրշուծին S. Լկաուծին.

Լանկաց, ից, Լանխառ a. taciturn,
silent, quiet; solitary, retired.

Լանկացուծի s. silence, taciturnity.

Լասեք a. fond of silence, taciturn.

Լասիրուծին s. taciturnity.

Լասրան s. place of silence; -բ, sil-
ence; -բ Պիւթագորացուց, the five
years' silence imposed on his scholars
by Pythagoras.

Լանկայն or -լեան ad. tacitly, by
implication; secretly, in secret; sil-
ently, without bustle, in a private

Լանկուծին s. silence. [manner.

Լանմ, եյի vn. to hold one's tongue,
to remain silent, to be silent; to keep
silence, to cease to speak, to hold
one's peace; to cease, to be at rest,
to repose, to rest; to be out of work;
va. not to mention, to say nothing of,
to suppress, to pass over in silence.

Լանցուցանեմ, ուցի va. to silence,

to put to silence, to impose silence;
to interrupt, to cause to cease; - Ը-
խիզ մասայ, to stifle one's remorse
or compunction.

Լսիկ, Լսին a. taciturn, silent, mute;
lonely, solitary; quiet, calm, peace-
ful; private; secret; ad. tacitly, silent-
ly, in silence; without bustle; - կալ,
to be silent; Լսիկ մըծիկ, silent, mute;
ad. silently.

Լուռութիւն s. silence, secrecy; taci-
turnity; calm, quiet, tranquillity; պա-
տուկէլ, to preserve silence; Լուռու
նկէլ, աղկէլ, to break silence; Լուռ
սեւի թեան, to live in tranquillity,
to lead a peaceful life; ընդ - թեամբ
անցանկէլ, to pass over silently; ի խոր
- թեան գիշերոյ, in the deep silence of
night; եթէ խօսքն է արծաթի՝ -ն է
սկի, words are silver, silence is gold;
-! silence! hush! [sation.

Լուռմ s. silence; interruption, ces-

Լուռ S. Լսիկ.

Լսաբանական a. acoustic.

Լսաբանութիւն s. acoustics.

Լսական a. acoustic.

Լսասեք a. that loves to hear, eager
to listen; attentive, obedient.

Լսարան s. hearing, ear; hall of
audience, auditory; university.

Լսեափակ a. that stops his ears;
that shuts his ears to.

Լսելի a. audible; that hears; - աւ
նկէլ, to cause to hearken to, to cause
to grant; - լինել, to be heard or list-
ened to; to be hearkened to; - եղեն
աղօթք քո, your prayers have been
heard; - եղեն գից մաղթանք նորա,
the gods grant him.

Լսելիք, լեաց s. pl. ears; sense of
hearing; S. Ղուարթացուցանեմ.

Լսելութիւն s. the hearing; grant-
ing; obedience.

Լսեմ, լուայ, լուր, լուեալ va. to
hear; to give audience to, to listen to;
to grant, to hearken to the prayer of;
to understand; - զար հոռ, to per-
ceive the odour; զարկոյն, զուեղոյն աւ
նկէլ, to turn a deaf ear to; լուայ դի. I
have heard it said that; լուարուք ինձ,
listen to me, hear me; լուր մեզ, heark-
en to us, grant our prayer; ոչ լսեն
ինձ, they do not listen to me.

Լսենիկ s. zool. torquilla, wry-neck.

Լսեցուցանեմ, ուցի va. to cause to
hear.

Լինգոյն *a.* whitish, rather white.
 Լինանամ, ապայ *vn.* to become white, to whiten, to bleach.
 Լինացուցանեմ, Լնե-, ուցի *va.* to whiten, to render white, to bleach.
 Լինասկի *s.* platina.
 Լոս *a. s.* listening, hearing; auditor; scholar, disciple; obedient, docile; - լինել, to hear, to hearken to, to lend an ear to. [oustic nerves.
 Լոսական *a.* auditive; - ջիզ, *ac-*
 Լոսութիւն *s.* hearing, audition; obedience, docility.
 Լու լինիմ, to hear and understand.
 Լուս *S.* Լուսուս.
 Լուսենի *s. bot.* black-cherry-tree.
 Լազիբ, գրաց *s.* gazette, newspaper; paper, journal; gazetteer, newsman. [for a newspaper, journalist.
 Լազրուպետ, այ *s.* editor, writer
 Լազրութիւն *s.* journalism.
 Լական *a.* perfect, entire, full.
 Լականութիւն *s.* accomplishment, perfection; fulness.
 Լանամ, ապայ *vn.* to be accomplish- ed, finished; to overflow with.
 Լապասար *a.* brimful. [fectly.
 Լապէս *ad.* fully, copiously, per-
 Լացուցանեմ, ուցի *va.* to complete, to accomplish, to finish, to crown, to complete the measure of, to carry to its highest pitch. [ly, with effrontery.
 Լաբար *ad.* impudently, insolent
 Լաբայն *a.* very or most impudent.
 Լաբիւս *a.* insolent, impudent, foul- mouthed. [թիւն.
 Լրանամ, Լրանք *S.* Լրիմ, Լրու-
 Լրացուցանեմ, ուցի *va.* to render impudent, to divest of shame.
 Լրենի *S.* Լրբ; - երեսք, brazen- face, bare-face; - սէր, illicit love.
 Լրիմ, եղայ *vn.* to be shameless, impudent, bold, brazen-faced; to be- have with insolence, to say silly, or impertinent things.
 Լրին *S.* Լրբ.
 Լրութիւն *s.* impudence, impertin- ence, insolence, shamelessness, ar- rogance, cynism; Խ - գարծուցանել, to render insolent.
 Լրիւզոյն *a.* bluish grey. [ish grey.
 Լրնանամ, ապայ *vn.* to become blu-
 Լրութիւն ապայ. obscurity of vi- sion, indistinct sight.
 Լրիկ *s.* side-pavement, foot-way.
 Լրութիւն, Լրուսն *s.* entire estate,

complement, completeness, fulness; accomplishment, completion, perfect- ion, consummation; satiety; reunion, multitude; - Լուսնի, full moon; Խ - ա- ծել, to accomplish, to complete, to finish, to crown; Խ - գալ, ելանել, հա- սանել, to be accomplished, to be ful- filled; Խ -, for the completion of; Խ - աղետիցս, to complete my misfor- tunes, to give me the finishing blow, to fill up the measure of my misfor- tunes; - Ժպրութեան, եղերան, the height of insolence; the lowest depth of crime; - եղեւ փառաց նորա, his glory was at the highest pitch.
 Լուսես *S.* Լրես.
 Լըւար *ad.* merrily.
 Լըւարոյս *s. bot.* woad.
 Լըւադէմ *a.* joyful, gay, of a cheer- ful countenance. [merriment, jollity.
 Լըւանութիւն *s.* gaiety, mirth,
 Լըւալիւս *a.* lively, sprightly; gay, joyful, merry; *ad.* gaily, joyfully, mer-
 Լըւամանք *S.* Լըւամութիւն. [rily.
 Լըւանամ, ապայ *vn.* to awaken, to wake up; to become sprightly, to in- dulge in mirth, to make merry.
 Լըւացուցանեմ, ուցի *va.* to awaken; to rouse to gaiety, to render merry, to put into good humour; to lighten; to brighten. [small.
 Լըւաբար *s.* glazing, coarse enamel,
 Լըւիւս *S.* Լըւամիւս.
 Լըւամութիւն *s.* good humour, mer- riment, jollity, gaiety, joy; vivacity; vigilance, alertness, watchfulness.
 Լըւուակ *s.* chem. isatine; - Լիւս. isatide.
 Լրես, այ *s.* spy, informer, police- spy; betrayer, traitor; emissary; scout.
 Լրեսեմ, եցի *va.* to spy, to play the spy, to watch, to search narrow- ly, to observe in secret; to waylay, to lie in wait for.
 Լրեսութիւն *s.* office or employ- ment of a spy, espionage.
 Լցարան *s. mar.* ship's hold.
 Լցիւ *S.* Լցուցիւ. [tisfying.
 Լցուական *a.* that fills; satiating, sa-
 Լցուցանեմ, ուցի *va.* to fill, to fill up; to satiate; to accomplish, to complete, to effect. [completes.
 Լցուցիւ *a.* that which fills, satiates,
 Լրանեմ, Լրի *va.* to leave, to aband- on, to desert, to forsake, to quit, to give up; to disable; to dismantle; to

discourage, to dishearten; -իմ. *կրայ* vn. to grow weak, to be disabled, to languish, to want force; to despair, to be dispirited.

Լքեմ, *էջի* S. *Լքանեմ* & *Լքուցանեմ*. *Լքեցուցանեմ* S. *Լքուցանեմ*.

Լքումն s. abandonment; desertion, defection; weakness, debility; lowness of spirits, loss of courage.

Լքուցանեմ, ույի va. to weaken, to enfeeble; to dispirit, to discourage, to dismay, to drive to despair.

Լքուցումն s. discouragement.

Լոզիկ, *զիկ* s. frock; surtout; cloak.

Լշ, *ի* s. bannocks, meal cakes; bot. cyclamen; S. *Թալթ*.

Լշտակ, *ի* s. bot. bryony, snake-weed; anthropomorphon, mandragora root. [sea-weed.]

Լոռ or *Լռ*, ոյ s. bot. moss; lichen;

Լոռադեղ s. turnsol, dutch orchal.

Լոռամարգ, *դայ* s. pl. place covered with moss. [orchal.]

Լոռաներկ s. cudbear, alga tintoria.

Լոռաներմ, *Լոռի սերմ* s. bot. betony.

Լոռաւէտ a. mossy.

Խ

Խ (*khē*) *իւէ* s. the thirteenth letter of the alphabet, and the eighth of the consonants; *խ*, *խ*, forty, fortieth.

— It is sometimes confounded with the letters *չ* & *դ*, for example: *խաղը*, *հաղը*; *խրատախ*, *հրատախ*; *Ռախար*, *Ռահապ*; *բախտ*, *բաղդ*; *սանդուխը*, *սանդուղը*; *վախճան*, *վաղճան*.

խաբ, -բ, *ից* s. deceit, fraud, cheating, knavery; a. fraudulent, deceitful; deceived, cheated, defrauded, duped; - *գործել*, *ապ*, to cheat, to defraud, to dupe, to swindle; *ի* - *սանկանել*, to be deceived, to fall into error; *ի* - *սինչինել*, to be in fault; *ընդ* - *ս գտանել*, to detect in fraud; *ընդ* - *ս*, *ընդ* - *ad*. fraudulently, deceitfully, knav-

ishly, roguishly; cunningly, astutely; - *չբանց*, the spell of eloquence; *դու չէ ընդ* - *սինչինել*, perhaps it was done by mistake. [ery, imposture.]

Խաբանք s. fraud, deceit, cheat, roguery; *Խաբայ*, *բեից*, *Խաբեբայ*, *ից* a. deceitful, fraudulent, fallacious; false, treacherous, knavish, crafty, full of imposture, roguish, cunning, villainous, rascally; fleeting, transitory; s. sharper, swindler; hypocrite, dissembler; bait, lure, decoy; - *ի խաբու*, cheat, sharper, trickster; *խաբեայ կերպարանք*, mask.

Խաբեպալուծիւն s. deceit, imposition, cheat, imposture.

Խաբեպայ, *ից* s. wicked monk.

Խաբեմ, *էջի* va. to cheat, to deceive; to defraud, to dupe, to trick, to gull, to inveigle, to insnare; to plot, to hatch, to contrive; to pervert, to seduce, to mislead; to mock, to laugh, not to care, to trifle; - *ի խաբի*, to cheat at play.

Խաբեպատիր, *Խաբեական* a. fraudulent; deceitful, false, illusory, insidious, sophistical.

Խաբեալծիւն s. fraud, knavery; deceit, cheat, fallacy, trick, artifice, roguishness, imposture, deception; chicanery, dissimulation; villainy, dishonesty; - *ի խաբու*, cheat, a cheating trick.

Խաբթող s. stratagem, artifice.

Խաբիմ, *էցայ* vn. to be cheated, deceived; to be laughed to scorn, to be jeered at. [ducing, insinuating.]

Խաբիչ a. deceitful, fallacious; se-
Խաբկանք S. *Խաբանք*.

Խաբու, *Խաբուկ* a. cheating, deceitful, fallacious; crafty, smirking, smooth-tongued.

Խաբուհի af. deceitful; sf. deceiver.

Խաբուսիկ S. *Խաբու*.

Խադ s. two edged sword.

Խադ, *ից* s. mus. note; line, letter; notch of an arrow; *Նուագեղ* դ-ս, to solfa; *Նուագունն* - *ից*, solfeggio; *դրոշմել* - *իւր գեղանակին*, to note an air, to write it down; - *a*. immoderately addicted to: immature, unripe.

Խադեմ, *էջի* va. to draw lines, to roll; to mark out, to delineate, to outline; to mark, to brand.

Խադմ, *ից* s. war; dispute, quarrel, sedition, fight; - *տանել*, to dispute,

to contest, to debate; to fight, to come to blows.

Խաղաղործ, **Խաղաղար** *a.* warlike, martial, brave, valiant; troubling, perturbing, seditious, factious.

Խաղուկ, **մկայ** *s.* must, new wine.

Խաթ *s.* flat side of the carpus in sheep, (small knee-bone used in the game « knuckle-bones »).

Խաթարեմ, **էջի** *va.* to damage, to spoil; to corrupt; to ruin, to shatter; to rumple, to crumple. [of a pale grey.

Խաւ, **ից** *a.* rude; *gr.* aspirate; - **գոյն**,

Խաւածին *s.* chem. cyanogen.

Խաւական *a.* chem. cyanic.

Խաւակն *a.* blue-eyed.

Խաւամուտ *a.* low, vulgar, plebeian; - **ամբոն**, **մարդիկ**, the mob, the rabble, the populace.

Խաւերկաթ *s.* chem. cyanide of iron.

Խաւուկ *chem. s.* cyanuret.

Խաւուրդ *s.* chem. Prussian blue.

Խաւորիկ, **ի** *s.* bot. primrose; cowslip. [skin.]

Խաւ *s.* speck, point; mole on the

Խաւմ, **ի** *s.* skull of animals.

Խաւամովն *ad.* with the head.

Խաւարակալք *s.* ornaments on freizes or capitals. [or buildings.]

Խալիզն, **ի** *s.* snail: suit of rooms

Խախլ *s.* coarse sieve, corn sieve.

Խախմը, **այ** *s.* man-cook. [shout.

Խախնէմ *va.* to howl, to yell, to laugh.

Խախց, **ից** *s.* chyle; rennet; curdled milk, curds. [curdle.]

Խախցեմ, **էջի** *va.* to coagulate, to

Խախցոյ, **ի** *s.* first stomach, ventricle.

Խախու *a.* unstable, ill-built, weak, frail; inconstant, mutable; - **բ** *s.* emigration; - **լիւնէ**, to emigrate, to quit one's country. [pleasant; barbarous.

Խախալուր *a.* rough, harsh, unwaste.

Խախեմ, **էջի** *va.* to remove, to displace, to dislodge; to move, to change; to shake, to cause to totter; to ruin; to refute, to confute; to emigrate; - **լանգամն**, **լոսկերս**, to dislocate, to disjoint, to put out of joint; - **բախբ**, to tease, to annoy, to torment with idle gossip.

Խախաւն *s.* destruction; displac-

ing, removal; emigration; - **սոկերաց**, dislocation, luxation.

Խած *S.* Հաս եւ Խած.

Խածանեմ, **ծի** *va.* to bite; to chew, to gnaw, to tear in pieces; *fig.* to nettle, to sting, to snarl at, to revile; - **զիմանս**, to bite one another.

Խածանոյ *a.* biting, pungent; *fig.* satirical, cynical; - **լեզու**, tart tongue; - **բարբ**, mordacity, sharpness.

Խածասակք *s.* bite.

Խածասեմ, **էջի** *va.* to bite, to nibble.

Խածեակ, **էկի** *s.* bird's crop, craw.

Խածի, **ծւոյ** *s.* gizzard.

Խածիթայ, **ից** *s.* salary; quarterly stipend.

Խածուած, **ոյ** *s.* bite, biting; sting.

Խածուան *s.* act of biting.

Խակ, **այ** *s.* unripe, immature; sour, bitter, harsh; *fig.* harsh, rugged, rough, unkind, cruel, inhuman; inexperienced, unpractised, ignorant; ill-bred, boorish, awkward, rude. [harsh.]

Խակաբարոյ *a.* hard-hearted, rude,

Խակագործ *a.* seditious, factious, turbulent; - **ստահակութիւն**, **-ութիւն** *s.* sedition, revolt, rebellion.

Խակախորհութիւն *s.* immature judgment, puerility. [ripe fruit.]

Խակակիթ առնեմ *va.* to gather un-

Խակակութ *a.* gathered prematurely, harsh, unripe; new, fresh; premature; - **էւզ**, pure oil.

Խախմաւ *a.* whose judgment is immature, foolish, puerile.

Խակամտութիւն *s.* want of mature judgment, folly, youthful ignorance or inexperience.

Խակութիւն *s.* unripeness, crudity; *fig.* sourness, harshness, cruelty; sedition, rebellion. [cooked meat.]

Խահ, **ից** *s.* dish, viand, mess; meat,

Խահագործեմ, **էջի** *va.* to cook.

Խահակեր, **Խահամը**, **Խահարար**, **այ** *s.* head-cook; - **օշնական** **-ի**, under-cook.

Խահարան *s.* kitchen; **աղախին** **ի** **-ի**, kitchen-maid; **լուսպղուր** **-ի**, dish-water.

Խահարարութիւն *s.* cookery; the dishes served up; seasoning of dishes; dainty meats.

Խահարարուհի *sf.* cook; cook-maid.

Խահուէ, &c. *S.* Սուրճ, &c.

Խահեմ, **էջի** *va.* to overdo, to cook too much, to burn, to spoil; to cor-

rupt, to ruin.

Խաղ, ուչ or **ից** *s.* play, game; recreation, pastime, amusement, sport; fun, joke, raillery, pleasantry, mockery; mummerly, foolery; games; scene, stage, theatre; *mus.* a note; *song, air; **սէր-ուչ**, gambling, gaming; **-բ Ոլիմպիայ**, Olympic games; **-բ ըմբշամարտից**, wrestling; **գնդակ** -, the game of tennis; **- կճեայ գնդակաց**, game of marbles; **- նարտի**, backgammon; **- աղեւակի**, draughts; **- սասնիկ**, chess; **- *աչկապուկի**, blind man's buff; **- Թղթոյ**, card-playing, *S.* **Թուղթ**; **- բախտի**, game of chance; **- բառից**, a pun, play upon words; **չլինել կամակ ի -**, to be in no mood for sport, not to be in a sporting mood; **ի - հատանել**, **զակատել ի -ս**, to abandon oneself to amusements; **ի - մասնել**, to join a game; to sit down to play; **լինել յաջողակ ի -ի**, to have a good game; to have a good-hand (*cards*), to be a lucky player; **լինել դժբաղդ ի -ի**, to have ill luck at play; **կորուսանել ի -ի**, to play or to gamble away; **վասնել զամենայն ի -ի**, to gamble away one's fortune, to lose one's fortune by gambling; **դադարել ի -ոյ**, to leave off playing; **- համարել**, to take as a joke; **չեն ինչ -ոյ**, it is not to be trifled with, it is no joke; **- առնել զոք, ընդ - արկանել**, to ridicule, to deride, to mock, to make sport or mockery of, to laugh at a person; **ընդ - առնել**, to rally, to joke with, to jest with; to turn to ridicule; **ընդ - ընդ -ս** *ad.* for fun, in jest, for a joke, jestingly; **մըշակ - խաղալ ընդ նոսա**, how many tricks I played on them! **Թիլ տուր անդր զ-դ, Թիլ զ-դ**, joking apart, in good earnest; **- *կանչել**, to sing a song.

Խաղ, ից *s.* shore, side of a river; meadow; marsh, moor; gulf, roadstead: division, pigeon-hole.

Խաղալիկ, լկաց *s.* player; dancer; game, play, toy, plaything; trifle, trifling amusement, foolery; gewgaw, bawble; *fig.* laughing-stock, butt; **- լինել**, to become the laughing-stock of; **- առնել**, to make game of; **- եղեւ բախտին**, he was fortune's plaything, or the sport of fortune, fortune mocked him; **հողմից եւ ալեաց -**, at the mercy of winds and waves.

Խաղալիք, լեաց *s.* plaything, toy,

knick-knack, trinket; trifle, trash, thing of nought; game, play; *anat.* joint, articulation, socket; touch, feeling; **վաճառող -լեաց**, toy-man; **մի ծամովաճառ լինիր ի -լեա**, do not waste your time with trifles. [*skin.*]

Խաղախ *s.* boat, barge: *raw hide, **Խաղախորդ. աչ** *s.* leather-dresser, currier; tanner. [*tan.*]

Խաղախորդեմ. էցի տ. to curry, to **Խաղախորդութիւն** *s.* tanning.

Խաղակ, աչ *a.* childish, playful.

Խաղակից *a.* *s.* playfellow, playmate.

Խաղակատակ, &c. *S.* **Խեղհատակ, &c.**

Խաղահանգիստ *s.* interlude.

Խաղաղ *a.* calm, tranquil, serene, peaceful, undisturbed, quiet; **- փոք. serene mind**; **- աբար** *ad.* placidly, peacefully, calmly, quietly, serenely.

Խաղաղական *a.* *S.* **Խաղաղ; s.** supplementary vesper service: certificate of poverty; **- Ովկիանոս**, the Pacific Ocean; **- զոհ**, peace-offering.

Խաղաղածաւալ *a.* calm, placid, tranquil.

Խաղաղակեաց *a.* living in peace.

Խաղաղակցոյ *a.* peacefully assembled.

Խաղաղամբոխ *a.* *s.* peace-breaker, turbulent, unquiet, restless, seditious, rebellious.

Խաղաղանամ, ապոյ տ. to be appeased, tranquillized, to grow calm.

Խաղաղապահ, ից *a.* pacific, quiet.

Խաղաղասէր *a.* fond of peace, that loves tranquillity, peaceable, peaceful.

Խաղաղասիրդ, -սիր *a.* mild, soft, gentle. [*moderation.*]

Խաղաղասիրութիւն *s.* love of peace,

Խաղաղարար, աչ *a.* peace-making, pacifying, conciliating; *s.* peace-maker, pacifier, reconciler.

Խաղաղարարութիւն *s.* pacification, reconciliation.

Խաղաղացուցանեմ, ուչի տ. to pacify, to calm; to conciliate, to reconcile. [*tranquil, serene.*]

Խաղաղաւտ *a.* very calm, peaceful,

Խաղաղեմ, էցի տ. to pacify, to appease, to calm, to allay, to assuage; to conciliate, to reconcile, to accommodate, to adjust; to hide, to conceal, to keep secret; **-իմ, էցայ տ.** to become calm, to be pacified, tranquilized; to be reconciled; **խաղաղեաց.** be quiet, be tranquil, compose your-

self. [quietly, softly, gently.]

Խաղաղիկ *ad.* peacefully, calmly,

Խաղաղուն *s.* peace; calm, tranquillity, quiet, rest, repose; pacification, conciliation; - **ընդ ձեռք**, peace be with you; - **ողւոյ, մասց**, peace of mind; **այր - թէ**, angel or messenger of peace; **բազըր, խորին, անդորր** -, perfect peace, profound tranquillity, sweet repose; - **անեկ**, to make peace; **կեալ է - թէ**, to live in peace; **անեկ - ընդ ումք**, to make one's peace with; - **թեամբ լինել ընդ ումք**, to be at peace with; **վայելել է խոր, յանդգով** - **թեան**, to enjoy profound peace; to live in comfort; **աղկել զ-**, to disturb, to break the peace; **աղաչել խաւել է** - or **է հաղորդութեան - թէ**, to sue for peace; **մերժել զբան - թէ**, to refuse terms of peace, to reject means for reconciliation, to be opposed to conciliatory measures; - **թք** *ad.* peaceably, peacefully, in peace; **արտառուհայց** -, - **ըզնիւք ըզձացեալ**, the longed for peace; - **է ինձ**, I am happy and contented; - **պարգեւեացէ նա Տէր**, God rest his soul; peace to his soul; **Երթ է - երթալք - թեամբ**, go in peace; God be with you; **միւս, մայք - թք**, goodbye! adieu!

Խաղամ, **այի տ.** to play, to sport, to amuse oneself; to jump, to leap, to dance, to gambol, to frolic, to frisk about; **ից**, to ridicule, to mock, to deride; to jest, to joke, to play the fool; to move, to walk, to go, to depart; to go away, to march, to start on a journey; to take the field; to rush at, to swoop down on; to gush out, to spout forth, to spirt; **խաղացէ է վերայ ք շողի Տեառն**, the spirit of the Lord shall fall upon you; **ամալք զամալք ելեւել խաղային**, the clouds were gathering round; - **ընդ միմեանս**, to fall in love with, to be smitten with love; - **զմամբ**, to make game of, to deride, to jeer, to insult; **մուս եւ ելք** -, to go in and out, to frequent; **ընդ ամուրս խաղալով** -, to laugh, to scorn, to scoff at fortresses; - **է պատերազմ**, - **է վերայ մարտիւ պատերազմի**, to move against, to advance to the attack, to rush to battle; - **բանակին**, to decamp; to change quarters; **Թաւալք**, **զբր քիւթաւալ** -, to fall dead, to drag oneself along, to be thrown down,

to roll on the ground; **յառաջ - - զը նալ**, to march, to advance; **յետս -**, to retrograde, to retreat; **սիգգ** or **սիգաւ աչաց** - **է վերայ ուրուք**, to scowl at, to menace with threatening looks, to frown; - **բանիւք է վերայ**, to apostrophize, to rail at or against some one, to revile, to burst into bitter invectives, to inveigh against; - **գթոց**, to pity, to have compassion on; - **է սնոտիս**, to trifle, to waste one's time on trivial occupations; - **է ...**, to play at ...; **S. Թուղթ**, **խաղ**; **խաղան մանկունքն է պարտիզի**, the children are playing, are at play in the garden; **ո՛ւմ անկ է -**, whose turn is it to play? whose move is it? **գործն չղկնի բանին խաղայր**, no sooner said than done. [brace.]

Խաղապատանք *s.* affectionate embrace.
Խաղապատմ, **էցայ տ.** to embrace affectionately, to caress, to fondle; to embrace the knees, to supplicate with weeping; **օձատիւք - եալ**, interwoven, interlaced, entwined like serpents.

Խաղալ *s.* gargle, gargling; - **անեկ**, to gargle. [ments.]

Խաղասէր *a.* playful, fond of amusement.
Խաղարան *s.* play-ground; gaming-house; theatre.

Խաղարկութեան *s.* play, sport, diversion; **Թատրոնական - ք**, theatrical representations. [fluid; *s.* **Խաղացք**.

Խաղաց, **ից** *a.* flowing, running, **Խաղացող**, **այ** *s.* player.

Խաղացունմ *S.* **Խաղացք**; - **ցմունք շնորհաց**, inspiration of the Divine Spirit.

Խաղացուցանեմ, **ուցի տ.** to cause to move, to march, to transfer, to transport, to carry away; to advance, to drive forward, to push on; to pour out, to spirt; **S. Թաւալգլոր**.

Խաղացք, **ից** *s.* course, current; pouring out, effusion; forward movement, progress, advance.

Խաղաւարաւ, **ից** *s.* abscess, apostume; swelling; wen; wart; pimple, pustule, tubercle; **եռալ**, **է վեր եռալ - ից**, to suppurate, to form an abscess, or tumour.

Խաղբակեմ, **իցի տ.** to deceive, to entrap, to draw into a snare, to inveigle; to vex, to trouble.

Խաղբք, **բից** *s.* snare, trap, ambush; **ընդ ալք եւ ընդ խաղբ գալ**, to be ill-

clothed, to be poorly or shabbily dressed.

Խաղեղ . եռեղ . s. play-ground ; tennis court ; - Թատեր S. Թատր .

Խաղթուղթ s. card, playing card ; արցակ խաղթղթոյ , pack of cards ; հըմայեւ խաղթղթովք S. Թուղթ .

Խաղխամ , ալ s. bars, rails ; grating, railing, rail-fence ; palissade.

Խաղխամալ a. grated, cross-barred ; open, openwork ; - դուռն , iron-gate.

Խաղճախուղճ s. gristle, cartilage.

Խաղճմուկք s. anat. glands.

Խաղղ , ոյ s. grapes ; պտուղ - ոյ or - ապտուղ , a grape ; կուտ - ոյ , grape-stone ; խակ - , աղիս , sour - ; կթեւէլ - , to gather - ; արիւն - ոյ . wine.

Խաղղաբեր a. bearing or producing grapes. [sour.]

Խաղղապաւն a. whose grapes are Խաղղախոտ s. bot. louse-wort, peduncularia. [coat of the eye.]

Խաղղեւայ թաղանթ s. uvea, uveous

Խաղղենի s. vine. [cricket.]

Խաղղեփեայ s. zool. staphylinus ;

Խաղղիկ s. currants, small grapes ; gooseberry ; night-shade, bane-wort, morel ; anat. uvula.

Խաղալեղու . - լուր a. guttural, rough, harsh, hard, displeasing, grating to the ear (language).

Խաղտար s. music-book.

Խաճ a. inept, unskilled, unpractised, ignorant ; s. new wine, must.

Խամանամ , ալայ տո. to be unskilful or inept ; to leave off a habit, to break a custom. [skill, or practice.]

Խամուծիւն s. ignorance, want of

Խամեկք s. chin.

Խամուծ s. traces, (harness).

Խամրանամ , ալայ տո. to fade, to wither, to dry, to shrink, to waste away, to languish, to grow weak, to be stunted ; to spoil, to tarnish.

Խամրացուցանեմ , ուլի . Խամրեմ , էջի . Խամրեցուցանեմ տո. to wither, to cause to shrink, to weaken, to stunt, to kill ; to tarnish, to spoil.

Խամրեմ , էջայ S. Խամրանամ .

Խայթ . էյ s. sting ; spur , goad, prick ; fig. incentive ; -ք մտայ . խըղճի , remorse, stings of conscience, compunction.

Խայթաւար a. pungent, stinging, sharp ; s. bot. dwarf holly. [to goad.]

Խայթաւարիւմ տո. to sting, to spur,

Խայթեմ , էյի տո. to sting, to prick ; fig. to nettle, to pique ; խիղճն խայթեղեա , he feels remorse, he scruples at.

Խայթոյ , ալ s. sting ; point ; prick ; -ք . S. Խայթուած .

Խայթոցաւոր . ալ a. stinging, furnished with a sting.

Խայթուած , ոյ s. sting, prick, insect-bite ; bite ; - զերբուծակն , puncture.

Խայթունի s. stinging, tingling, prickling ; quilting, stitching, pinking.

Խայծ , է s. bait, decoy ; slice, bit, piece, morsel ; spot, speckle ; * dark or ripening colour of fruits.

Խայծեմ , էյի . Խայծիմ , էջայ տո. to begin to ripen, to ripen, to grow ripe (grapes). [to mature ; to ripen grapes.]

Խայծեցուցանեմ , ուլի տո. to ripen,

Խայծոտ a. spotted, speckled.

Խայծուած , ոյ s. colouring, beginning of ripeness in grapes.

Խայտ , Խայտաբէտ a. spotted, chequered, dappled, speckled, variegated.

Խայտաբէտութիւն s. odd medly of colours, motley. [icsome.]

Խայտալից a. joyful, vivacious, frolic

Խայտախարի , -իւ a. speckled, spotted ; dapple, motley, sorrel, roan, piebald ; կէճ - , serpentine marble.

Խայտակն a. mild, pleasing, sweet looking.

Խայտաձանդի a. spotted, speckled, marked ; դործ - . inlaid work ; - յրինէլ , to inlay, to mark, to speckle.

Խայտամ , ալի տո. to leap for joy, to be in extasy, to frolic, to sport about ; - զիւիք , to become insolent, to rebel

Խայտանք s. extasy, transport, thrill of joy.

Խայտապիսակ S. Խայտախարի .

Խայտաակ a. covered with disgrace, loaded with shame, infamous, ignominious, disgraceful, shameful ; - , -աբար ad. shamefully, ignominiously, disgracefully, infamously.

Խայտաակամահ a. of an ignominious death.

Խայտաականք S. Խայտաակութիւն .

Խայտաակեմ , էյի . Խայտաակեցուցանեմ , ուլի տո. to put to shame,

to shame, to make ashamed ; to unmask ; to debauch, to ruin, to corrupt ; to expose naked ; to violate, to dishonour, to blast.

Խայտաակութիւն s. shame, oppro-

brium, disgrace, ignominy, infamy, turpitude, dishonour; the private parts. [to variegate.

Խայտալուցանեմ, ուշի *va.* to spot, **Խայտալ** *s.* harlequin; *zool.* spotted red-shank.

Խայտալք *s.* speck, spot, mark.

Խայրի, բայ, քեայ *s.* fruit, production; offering, oblation.

Խն, էյ *s.* dish, platter, tray; basket, hamper: crumbs; raspings; filings, chips: *inn, hostelry.

Խնամ *s.* trace, footstep; **ի - ան, էանել**, to trace, to follow a track.

Խնդար *s.* disorder, confusion, disturbance; waste, ruin, corruption; perversion, depravation; overthrow; *a.* disordered, confused, spoiled; - **անել** *S.* **Խնդարեմ**.

Խնդարեմ, էյի *va.* to disorder, to disturb, to confuse, to confound, to disconcert, to put out of countenance; to spoil, to mar, to break, to destroy; to corrupt, to ruin; - **զառողջութիւն**, to ruin the health.

Խնդարիմ, էյայ *vn.* to be out of order, to be spoiled; to give one's self up or over to, to addict one's self to.

Խնդարել *a.* causing disorder, spoiling, corrupting, disorganizing; *s.* disturber, corrupter, destroyer; perverter, seducer; perturber.

Խնդարուն *S.* **Խնդար** *s.*

Խնդ, էյ *s.* desire, inclination, wish; fury, transport; poetic fire, genius, enthusiasm; tenderness, affection, love; - **անել**, to despise, to reproach, to contemn.

Խնդագորով լինիմ *vn.* to be moved, touched, affected.

Խնդակամ, Խնդապակամ *a.* tender, compassionate, full of tenderness, affectionate, loving, warmly attached, dotingly fond; affecting, moving, touching, piteous; *ad.* tenderly, affectionately, lovingly; - **սիրել**, to love dearly, to be passionately fond of; - **էր**, tender love, fondness.

Խնդակամիմ, Թեալ *vn.* to melt with tenderness, compassion or love, to grow attached.

Խնդապատապին, -ապան *a.* tender, fond, loving, affectionate; moving, melting, affecting, pathetic.

Խնդապատապ *s.* tenderness, affec-

tion, emotion, compassion, pity; **ի - ն** **ածել**, to move, to affect, to touch; - **նք** *ad.* tenderly, affectionately.

Խնդապատել *a.* moving, affecting.

Խնդապատեմ, էյի *va.* to move to compassion, to excite pity, to compel to tears; - **սիմ, էյայ** *vn.* to melt to tenderness, to be moved with compassion, to have pity; to entreat, to beseech, to supplicate, to implore; **խան, զապատեր սիրտ նորա**, he was deeply moved; **խնդապատեցաւ զնովա**, he took compassion on him; - **ընդ**, to be moved to pity by. [**զապատել**.

Խնդապատու թիւն, -առն *S.* **Խան**

Խնդամ, ալի *vn.* to envy, to be envious of, to grow or to be jealous of, to look at with a jealous eye.

Խնդանք, Խանդութիւն *s.* envy, spite, jealousy; desire, covetousness, greed. [net: diamond.

Խնդումանդ, ի *s.* load-stone, magnet.

Խան թէփար *s.* bol. dittany.

Խան թուռք *s.* fringe, trimming.

Խանծ, Խանձ, էյ *s.* bait, lure, decoy; *fig.* allurement, charm, attraction: match; percussion-cap; burn, burning, scorching; odour of burning or scorching, *burnt smell; - **իւ որ, սալ**, to bait, to allure, to decoy, to entice; - **արկանել**, to kindle, to light; to stir up, to poke a fire; - **փառաց, շահու**, the attraction of glory; the allurements of gain.

Խանձառ *a.* burnt.

Խանձատեմ, էյի *va.* to burn, to scorch, to singe; - **սիմ** *vn.* to be burnt.

Խանձարուր, արրոց *s.* swaddling-band, swaddling clothes; cradle; **պա, տել ի - ս**, to swathe, to swaddle; **ար, ձակել ի Խանձարրոց**, to unswathe, to take out of swaddling clothes; **ի Խանձարրոց, անդամին ի Խանձարրոց**, from the cradle, from childhood, from infancy; **ուր - ք էն նորա**, his birth-place; - **ք քաղաքակրթութեան**, the cradle of civilization.

Խանձարրապատ *a.* swaddled; - **լի, նել, -սիմ**, to be wrapped in swaddling clothes. [swathe.

Խանձարրեմ, էյի *va.* to swaddle, to toast, to scorch, to singe, to burn; to set fire to, to kindle; - **զապատ, րազմ**, to inflame to war, to kindle the flames of war; - **զհուր ապստամբու**.

Թեան. to stir up the fire of rebellion.

Թանձեցուցանեմ, ուցի *va.* to allure, to entice; to familiarize, to attach, to attract, to draw with.

Թանձիմ, եցայ *vn.* to roast, to broil, to scorch, to burn, to glow; *fig.* to be fired with, to bend one's whole soul to, to become attached to, to apply one's self to, to get accustomed or injured to, to give one's self up to; to be eager, to long, to burn with envy or desire, to be enamoured of, to be smitten with, to burn with love, to be mad with love for; - յանառակութեմ, to be sunk in dissoluteness. [smoke.

Թանձիք *s.* odour of burning, of
Թանձող *s.* brand, fire-brand; live-coal; lava.

Թանձոց *s.* fish-hook.

Թանձրահամ, -հոտ *a.* that has an odour or flavour of burning, having a burnt taste or smell.

Թանուշ, նթից *s.* shop; manufactory; treasure; store, warehouse, magazine; խանթի տիկին *sf.* shop-keeper; Ի - նստել, to keep a shop, to traffic; -ք ալեաց, the depths of ocean; -ալք *s. pl.* shops.

Թանուշապան, -թպան, աջ *s.* shop-keeper, retailer, tradesman.

Թանջանամ, աջայ *vn.* to be puffed up, proud, swollen with pride.

Թանջեմ, եցի *vn.* to roar, to bellow; to bray; to grunt.

Թանջիւն, -չումն *s.* roaring, bellowing; braying; grunting.

Թանջումն *s.* inflation, distension; *fig.* swelling, puffing up, pride; inclination, propensity.

Թանտ *a.* dishonest, lewd, lascivious.

Թանտածութիւն *s.* envy.

Թանտամ, Թանտանք or Թանտաւո-րութիւն *S.* Թանդամ, Թանդանք.

Թաշ, Ի *s.* stew of sheeps' trotters; *bol.* pennyroyal.

Թաշաք *a. S.* Թաշոր; *s.* young tree, shoot, sucker; stake, pile. [eine.

Թաշխաշ *S.* Մեկոն; -խա *chem.* cod-

Թաշն, շին, շինք, շանց *s.* flock of sheep, sheep. [herd.

Թաշնաբոյծ, Թաշնագարման *a.* shep-
Թաշնագարմանութիւն *s.* shepherd's employment.

Թաշնամահ, ոյ or Ի *s.* rot, murrain.

Թաշնարած, աջ, Թաշնարօտ, Ից *s.* shepherd; Կին, աջիկ -, shepherdess;

ժանուկ -, shepherd boy.

Թաշնաւետ *a.* rich in flocks.

Թաշնգեղ, ոյ *s. bot.* rhubarb.

Թաշց, Թաշու *s.* broth; decoction.

Թաշ, Ի *s.* cross; crucifix; *fig.* cross, sorrows, tribulation; սուքք -, the Cross, the Holy Rood; Ի - հանել, կա-
խելդ-դ, to crucify; Ի - ելանել, to be crucified; - առնել, հանել, to make the sign of the cross, to cross one's self. [bearer; crusader.

Թաշաբարձ *a.* cross-bearing; *s.* cross-

Թաշագլուխ *a.* cross-headed.

Թաշագրօշ նշանակ *S.* Թաշլաւ.

Թաշագրեաց, -գրեցիկ, -գրեաւ *a.* bearing the cross, enduring patiently, patient; -գրեաւ, crossed.

Թաշալուայ առնեմ, to bless water by immersing a crucifix. [crucifix.

Թաշակալ, -ք *s.* desk or rest for a

Թաշական *a.* crucial, that appertains to the cross.

Թաշակիր, կրաց *a.* cruciferous; *s. bot.* cruciferous plant; cross-bearer; crusader; -ք, the crusades, the cru-saders.

Թաշակից *a.* companion in crucifix-ion; crucified together; -լինել *S.* Թա-
շակցիմ. [sign of the cross, to cross.

Թաշակնքեմ, եցի *va.* to make the
Թաշակրութիւն *s.* crusade.

Թաշակրօն *a.* suffering for Christ's sake, patient, austere; christian.

Թաշակեմ, յեալ *va.* to crucify to-
gether; -ցիմ, եցայ *vn.* to be a com-
panion in crucifixion, to be crucified with another.

Թաշակցութիւն *s.* the being cruci-fied with another; participation in the passion of our Lord.

Թաշահան, -հանու, աջ *s.* crucifier.

Թաշահանութիւն *s.* crucifixion.

Թաշահել *a.* cruciform, crossed; *ad.* cross-wise; - դնել, to place across.

Թաշամած *a.* nailed to a cross, cru-cified.

Թաշամահ *a.* dead on the cross, cru-cified; - ապանանել, to put to death on the cross, to crucify.

Թաշամարտութիւն *s.* hostility to the adoration of the Holy Cross.

Թաշանիշ *S.* Թաշածել; - գայտ, the cross; - հասանել, to cross, to place across.

Թաշանման *a.* cross-like.

Թաշանշան *S.* Թաշածել; *s.* the sign

of the cross; - *անհէլ*, to make -.

Խաչարար *a.* crucified, tortured on the cross. [parson.

Խաչագահ *s.* parish priest, country *Խաչապաշտ*, *ից* *s.* worshipper of Christ crucified, christian.

Խաչակէս *ad.* in form of a cross, crosswise; - *գնէլ առ իրեարս զձեռս*, to cross the arms.

Խաչափայտ, *ի* *s.* wood of the cross, cross; crucifix; *bot.* peony; anemone.

Խաչափառ, *ի* *s.* crab, craw-fish.

Խաչիկ *s.* discovery of the Holy *Խաչիկալ* *a.* crucified. [Cross.

Խաչիկութի *s.* crucifixion; crucifix. *Խաչիմ*, *էջի* *va.* to crucify, to fix on the cross; - *իմ* *vn.* to be crucified.

Խաչիկալ *s.* tripod.

Խաչառ, *այց* *s.* gonfalon, holy standard; - *սկիւր*, gonfalonier. [Holy Cross.

Խաչերաց, *ի* *s.* exaltation of the *Խաչորհնէք* *s.* benediction of the

Խառ *s.* thorny shrub. [Holy Cross. *Խառմանեմ* *vn.* to twist rope.

Խառն, *այց* *s.* rope, cord, string; iron collar. [collar or chain.

Խառնաձիգ *a.* collared, wearing a *Խառնեմ*, *էջի* *va.* to chain up; to tie with ropes. [ble; to gnaw, to bite.

Խառսեմ *va.* to destroy, to crum- *Խառսուցն* *s.* destruction, waste.

Խառնմ, *էջի* *va.* to wring the neck, to twist, to wrench, to draw, to pull out.

Խառնառաւ սիւն *s.* spiral column.

Խառն, *ից* *a.* mixed, compound; confused, in disorder; complicated, indistinct; impure, obscene, lewd; *ad.* confusedly, indistinctly; together, conjointly; *s.* mixture, conjunction; coition, copulation, coupling, pairing, rut, rutting; *ի -ս լինէլ*, to be in rut, on heat, in pairing time; *ի -ս դալ*, to pair, to couple, to leap, to mount, to cover (mares, &c.); *ածէլ ի -ս*, to yoke, to match, to pair, to couple, to join together.

Խառնաբան *a.* obscure in speech, difficult to understand; indistinct, confused. [chimæra.

Խառնադաղան *a.* hybrid; - *հրէլ*, *Խառնադան* *a.* licentious, dissolute, rakish, libertine. [riegated.

Խառնադոյն *a.* parti-coloured, va- *Խառնադործ* *a.* wicked, villainous.

Խառնադէլ, *դք* *s.* an emetic.

Խառնածան *s.* vegetable soup.

Խառնախուժ *S.* *Խաժամիւժ*. [same.

Խառնախուց խշտիկք *s.* house of ill- *Խառնախօս*, *այց* *a.* that speaks con-

fusedly or impurely, confused; unchaste, impure.

Խառնախօսութիւն *s.* idle talk, prating; buffoonery, scurrility; confused or impure language, barbarism; obscene discourse.

Խառնակ, *այց* *a.* mixed, confused, embroiled, complicated; impure, obscene; *s.* tie, bond, union; copulation, pairing; the rabble, the mob.

Խառնակարան *a.* *ad.* abusively; im- properly said. [կեաց.

Խառնակեաց, *էցաց* *S.* *Միաբանա-* *Խառնակեմ*, *էջի* *va.* to mix, to blend;

to confuse, to perplex, to embarrass, to confound; to intrigue; to disturb,

to embroil; to twist; to couple or pair; - *իմ* *vn.* to be mixed, confused, con-

founded with; to come to blows, to fight; to be in communication with, to

haunt, to frequent; to have commerce *Խառնակեցիկ* *S.* *Խառնադանաց*. [with.

Խառնակեցութիւն *s.* licentious life, debauchery. [persons, profaned.

Խառնակորս *a.* trodden by impure *Խառնակութիւն*, - *ուժն* *s.* medley,

confusion, disorder, chaos; disturb-
ance, perturbation, tumult; profana-

tion; coition, copulation; *ast.* conjunc-
tion; *որդի -թէ*, bastard son; *արդա-*

րեւ լայր -թէ *E*, it is a perfect Babel.

Խառնակրօն *a.* incredulous, unbel-
ieving, impious; vulgar; *S.* *Խառնա-*

դանաց. *Խառնաձայն* *ad.* indistinctly, inarti-
culately; *a.* not clearly audible, in-

distinct, confused; -, *-ութի* *s.* reson-
ance; - *հնէլ*, to give an uncertain

sound; to utter confused cries; - *լլունջ*, confused murmur; *էթէ - ար-*

ձակեցի փողն, if the trumpet give an
uncertain sound.

Խառնադանձ *ou -դանջ*, *ից* *s.* the
mass, the common herd, the multi-

tude, the rabble, the mob; *a.* low,
vulgar, plebeian; - *ամբոխ*, the lower

classes, the common people, the scum
or dregs of the people, the vulgar.

Խառնամաղ կոշորք *s.* siftings. [gled.

Խառնաման, - *եալ* *a.* twisted, entan-
Խառնաման, - *եալ* *a.* mixed, con-

fused. [a disorderly rabble.

Խառնամբոխ *a.* tumultuous; *ad.* with

Խառնապատուժ *ad.* related indistinctly, confusedly, without method.

Խառնավար *a.* ill-used, ill-treated; - **անել**, to abuse, to misuse, to make a bad or ill use of.

Խառնարան *s.* goblet, cup, bowl; banquet, feast; crater; *fig.* recipient of the Word (Virgin Mary).

Խառնարձակ *a.* pronounced confusedly, indistinctly; *ad.* in a huddle, pell-mell.

Խառնափնդոր *a.* embroiled, disordered, intricate, confused; *ad.* confusedly, disorderly, pell-mell.

Խառնափնդորեմ, **եղի** *va.* to throw into disorder or confusion; to embroil, to confuse, to perplex, to disturb.

Խառնափնդորութիւն, - **ումն** *s.* confusion, disorder, disturbance, embroiling, perplexity.

Խառնելի *s.* cup, goblet, bowl; liquor, beverage, drink, potion, libation; crater; - **բ** **թեւոյ**, the tiller ropes; **խառնել** - **ս**, to offer, to pour out libations.

Խառնեմ, **եղի** *va.* to mix, to mingle, to blend; to join, to incorporate, to unite; to combine, to amalgamate; to confound, to confuse, to perplex; to mix up, to season; to intermix, to intermingle; to intertwine, to interweave; to adulterate, to taint, to tinge; - **բարեկամութիւն**, to knit in friendship; **սէր** - **ս**, to fall in love with; - **զկերակուրս**, to lay the cloth, to spread the table, to serve up; - **զօզս ընդ շարմանդս**, to button; to buckle; to unite; - **զձեռն իւր ընդ ձեռն ընկերի**, to take one another by the hand; **խել** - **ս**, to exert all one's powers of ingenuity; - **ի ծով**, to sail in the open sea; **զխորս** - **ս**, to swim in the sea; - **զանձն**, to meddle, to intermeddle, to interfere, to interpose, to intrude; - **իմ** *vn.* to intermingle, to mingle together, to get mixed up, to amalgamate, to meddle; to engage, to entwine; to engage in conflict, to fight, to come to blows; to be joined, to join, to unite; to take a share in, to be concerned in; to conjoin, to have carnal knowledge of; to join, to form a friendship; **խառնեցաւ պատերազմն**, the battle began.

Խառնիխառն or **Խառն ի խառն** *ad.* confusedly, tumultuously, disorderly, at random, right and left, right or

wrong, helter-skelter, pell-mell; - **բաղբ**, rigmarole; - **խոսել**, to bungle, to stammer out.

Խառնիճ, **եջաջ** *s.* zool. grasshopper.

Խառնիճաղանճ *s.* **Խառնաղանճ**.

Խառնիչ *a.* mixing, that mixes; *s.* slice, spatula. [*scenity* in discourse.]

Խառնխառնութիւն *s.* impurity, ob-

խառնող *s.* intriguer, meddler.

Խառնոց *s.* **Խառնելի**.

Խառնուած, **ոյ** *s.* mixture, composition, compound; temper or tempering; paste, luting; complexion, constitution, temperament, nature; junction; consanguinity, relationship; conjunction, union; the sense of feeling, touch; tie, bond; concert, harmony. [*pared*, compounded; seasoned.]

Խառնուածոյ, **ից** *a.* composed, pre-

խառնութիւն *s.* mixture, composition; incorporation, junction, union.

Խառնումն *s.* **S.** **Խառնուած**; - **զբաց**, engagement, conflict; - **զեւոյ**, confluence of rivers; - **ստամոքսի**, * rising of the stomach, indigestion.

Խառնորդ *s.* mixture; jumble, medley; conflict, close fight, engagement, action; union, reunion; carnal connection; confluence.

Խառնելմ *vn.* to bray; to growl.

Խառուզ *s.* dried grapes, raisins; bun, plum-cake. [*linen*.]

***խոսեակ** or - **տեկ** *s.* fine strong

***խառուիճ** *s.* wooden mould for pastry.

Խար *s.* grass, hay, forage; food for cattle, pasture; - or **խառ**, thorn; - **ի պտուղ**, hips, haws.

Խարաբուզ *s.* cooper's adze; plane.

Խարազուլ *s.* zool. species of locust, attacus.

Խարազան, **այ** *s.* rod, switch, whip, knout, lash, scourge, cat-o-nine tails; discipline, flagellum; **հարուած** - **ի**, stroke of a whip; **հարկանել** - **աւ**, *S.* **խարազանեմ**.

Խարազանաբախ լինիմ *vn.* to thrash oneself with the discipline, to scourge, to flagellate oneself.

Խարազանաբախութիւն *s.* scourging, flagellation, discipline.

Խարազանահալած անեմ *vn.* to drive away with the whip.

Խարազանեմ, **եղի** *vn.* to whip, to scourge, to lash, to thrash, to flog.

Խարազն *a.* rude, coarse, rough, of

hair-cloth; *s.* hair-cloth, sack-cloth, hair-shirt; - *զգէնու*, to wear hair-cloth.

Խարզնազգէնաց, - *զգեստ* *a.* wearing sack-cloth; - *լինել*, to wear hair-cloth.

Խարակ, *այ s.* rock. [rocky.

Խարակաձեւ *a.* steep, cragged,

Խարակաձուկն s. zool. gudgeon.

Խարակեմ, *եցի va.* to burn, to scorch, to tan, to brown; to toast; to heat, to warm; to imbibe, to anoint.

Խարակիչ s. burning, caustic.

Խարամ s. scoria, dross, slag.

Խարամանի s. the devil, demon; venomous serpent.

Խարան, *այ s.* med. cautery; cauterization; blister; brand; (*հնիք*) brand-iron; - *ս արկանել* - *ս է վերայ դնել*, *ի - ս մասել*, to cauterize; *գարմանել*, *գտակել*, to dress an issue.

Խարանաքար s. lunar caustic, nitrate of silver; caustic potash.

Խարոփ s. ditch; trap, snare.

Խարք, *ից s.* sword; *a.* flagitious, iniquitous, wicked; ill-bred; lewd.

Խարաւ, *ից s.* sieve, cribble, bolt-er; *mech.* bolting-mill.

Խարաւեմ, *եցի va.* to sift, to riddle, to bolt; *fig.* to tempt, to try.

Խարաւիչ s. sifter. [temptation.

Խարաւում s. act of sifting; *fig.*

Խարուզ, *բզաց s.* zool. roe-buck.

Խարուծիչ s. iniquity; libertinage.

Խարուխ, *բիւի s.* catarrh, cold; *ծանր*, *լեւելեւ* -, severe, slight cold; - *զկոյ*, cold in the head; - *լինել*, *սխառնուլ* *զ*-, to catch a cold; *լմբընել* *խարխաւ* *զկոյ*, to have got a cold in one's head; *պատճառել* *զ*-, to give a cold, to cause to catch a cold; *բաձնալ*, *փարատել* *զ*-, to cure a cold.

Խարգախ, *այ a.* knavish, roguish; that falsifies, that forges; false, counterfeit, adulterated. [ious.

Խարգախական a. deceitful, fallacious. *Խարգախիչ S.* *Խարգախուծիւն*; - *նսնել* *ծել*, to deceive, to dupe, to entrap.

Խարգախեմ, *եցի va.* to cheat; to falsify, to counterfeit, to forge; to feign, to simulate; to corrupt, to adulterate; to sophisticate; to disseminate; - *ուսմք զմահ*, to plot the death of.

Խարգախիւ; - *խոս S.* *Նենդիւ*.

Խարգախուծիւն, - *ուսմ s.* fraud,

knavery; falsification, forgery, act of counterfeiting; adulteration; chicanery; violation, rape.

Խարգաւանակ լինիմ va. to conspire against, to attempt evil, to deceive; *vn.* to risk, to be exposed to danger.

Խարգաւանական a. traitorous, deceitful, fraudulent, knavish.

Խարգաւանեմ, *եցի va.* to cheat, to overreach, to circumvent, to defraud; to implicate, to involve, to entangle; to precipitate; to deflower, to violate.

Խարգաւանութիւն, - *անք s.* fraud, deceit, circumvention, crime, outrage; - *կուսի*, violation, deflowering.

Խարեմ, *եցի va.* to cauterize; to brand; to blind with hot irons; *fig.* to stigmatize, to afflict, to distress, to cut to the heart.

Խարի s. anal. penis.

Խարխախ, *բոխաց s.* base, foundation; pedestal; legs, feet; anchor; - *արկանել*, *ընկենուլ* *զ*-, to anchor, to cast anchor; - *վերացուցանել*, *լուծանել* *զ*-, to weigh anchor; - *արկեալ կալ*, to be, to ride or to lie at anchor; - *յուսոյ*, anchor of hope; - *փրկութեւ*, sheet anchor; *fig.* last resource, last shift.

Խարխալանք s. shaking, tottering, ruin; *fig.* perverseness, error, aberration.

Խարխալեմ, *Խարխալեմ*, *եցի va.* to shake, to shatter, to demolish, to ruin, to destroy; to deteriorate, to hurt, to corrupt; to renew pain or grief; - *բզ-վէրս*, to tear open healing wounds; *fig.* to irritate, to excite anew; - *զգը-ժնդակութիւնս*, to renew one's griefs; - *զմիտս*, to vacillate, to waver; - *լիմ vn.* to fall to ruin or decay, to perish.

Խարխարիչ a. destructive, ruinous.

Խարխարում s. destruction, waste.

Խարխալի, *ի*, - *բ* -, *առ* -, *ընդ* - *ս ad.* gropingly; - *գնալ*, *ըջել*, to grope along, to feel one's way, to go groping; - *խնդրել*, to grope about for; *S.* *Խարչափ*. [ing about.

Խարխալանք s. groping along, feel-

Խարխալեմ, *եցի vn.* to grope along, to feel one's way; to fumble: to shake, to rustle.

Խարխիմ, *Խարխիմ S.* *Խարխալեմ*.

Խարխնեմ vn. to bray.

Խարխուլ, - *ուլ a.* ruinous, falling, tottering to decay.

Խարձ, *ից*, *ձուձք* *s.* cane-brake, reedy fen; thorny brake.

Խարմեայ ակն *s.* paste diamond.

Խարչ *s.* the boiling, boiled meat, &c.

Խարչառեմ, *եցի* *va.* to burn; -*տիմ* *vn.* to burn, to scorch, to be parched, to wither; - *ի ծարաւոյ*, to be parched with thirst; - *գորովով*, *գթով*, to burn with love, with tenderness.

Խարչակ, -*ուն* *s.* rustling, murmur.

Խարչակեմ, *եցի* *vn.* to rustle.

Խարչակուն *a.* rustling, murmuring.

Խարչեմ, *եցի* *va.* to boil, to stew; to scald; to scorch, to burn.

Խարոյի, *բուկաց* *s.* fire, fire-brand; live-coal; pyre, funeral-pile; - *արկանել*, *վառել*, *լուցանել*, to light a fire, to set on fire; - *մահահամբոյր*, funeral pile.

Խարուանք *s.* misfortune, calamity, [disaster].

Խարուիմ *vn.* to be unhappy, unprosperous, extenuated.

Խարուկածին *a.* born of, or produced by fire, ardent, luminous, fiery.

Խարուկեմ, *եցի* *va.* to burn; -*կիմ* *vn.* to be on fire.

Խարումն *s.* cauterization.

Խարսխածեւ *a.* anchor-shaped.

Խարսխանիչ *s.* mar. buoy.

Խարսխեմ, *եցի* *va.* to fix, to establish, to found; - *գնան*, to cast anchor; - *ջոյս* *իւր յիմն*, to fix or anchor one's hopes on; - *իմ* *vn.* to be fixed, established, based, founded.

Խարստի *s.* stallion, entire horse or

Խարս, *ից* *s.* fling. [ass.]

Խարսած, *ոյ* *s.* flings.

Խարսածոյ, *ից* *a.* filed.

Խարսաւիլակ *s.* patron of living.

Խարսեալ, *տեղի*, -*տեղ*, *ի* *a.* fair, light, flaxen; fallow.

Խարեմ, *եցի* *va.* to file.

Խարեշագեղ *a.* fair-complexioned; - *վարդ*, fair-hair, golden-hair.

Խարեշանամ, *ացայ* *vn.* to become

Խարսիչ *s.* filer. [fair or flaxen.]

Խարոց, *ի* *s.* file. [rough horse-tail.]

Խարոցախոտ *s.* bot. shave-grass, **Խարոցաձուկն** *s.* zool. dab, burt, bret-fish.

Խարոււած, **Խարուոկ** *S.* **Խարսած**.

Խարոււն *s.* act of filing.

Խաւ, *ոյ* *s.* couch, cot, bed; plait, fold; nap on cloth, down on fruit or plants; - *հանածոյից*, stratum, layer, bed; - *ի - - - ի - ոյ* *a. ad.* folded, plait-

ed, doubled; in folds, doubly.

Խաւար, *ի*, *աւ* *s.* darkness, obscurity; *ից*, grief, sorrow, affliction; blindness, delusion, ignorance; hell; devil; *a.* dark, obscure, gloomy, murky; *ընդ* - *ի - ի* *ad.* in the darkness, darkly; - *աղջամուղջ*, utter darkness; - *բշտակելի*, darkness that could be felt; - *գիշերոյ*, the shades of night; - *ապիտակեան*, the darkness of ignorance; *ի - դառնալ*, to get or to grow dark, to become obscure; *ընդ - դնալ*, to walk in darkness; to be ignorant of; *բաժին - ին առնել*, to condemn, to damn; - *կալաւ զամենայն երկիր*, darkness covered the whole earth; *S.* **Ըմբռնիմ**.

Խաւարաբեր *a.* bringing darkness, tenebrous.

Խաւարանակ *a.* dwelling in obscurity, obscure, gloomy; - *ք* *s.* devils, demons.

Խաւարարորդ *a.* dark, murky, dim.

Խաւարադնայ *a.* walking in the darkness.

Խաւարազգած *a.* dark, gloomy, dismal, sad; - *լինել*, to become darkened, or obscured; - *խափնուլ*, to become blind.

Խաւարազգեաց, -*զգեստ* *a.* clothed in darkness, surrounded with gloom,

Խաւարածիր *a. s.* ecliptic. [darkling.]

Խաւարակեաց *S.* **Խաւարանակ**.

Խաւարակոյր *a.* blinded by darkness.

Խաւարակուլ *a.* that dissipates darkness; plunged in obscurity.

Խաւարակոււ *a.* utterly dark.

Խաւարահալած *a.* chasing away darkness.

Խաւարամած *a.* surrounded with darkness, obscure, gloomy, dark.

Խաւարամորար *a.* tortuous & tene-

Խաւարայած *S.* -*բազնաց*. [brous.]

Խաւարային *S.* **Խաւարին**.

Խաւարանամ *S.* **Խաւարիմ**.

***Խաւարաննեակ** *s.* camera obscura.

Խաւարաւեր *a.* loving obscurity or darkness. [obscurity.]

Խաւարանունդ *a.* brought up in

Խաւարասող *a.* immersed in obscurity, buried in darkness. [darkness.]

Խաւարասովոր *a.* accustomed to

Խաւարադեւ *a.* kept in obscurity, hidden; that keeps in obscurity (tomb), sombre, obscure, black, dark.

Խաւարեայ *S.* **Խաւարին**. [բիմ.]

Խաւարիմ *S.* -*եցուցանեմ* & **Խաւա**

Խաւարեցանեմ, ուշի va. to darken, to spread darkness, to obscure, to dim; to eclipse; to extinguish; to blind; **լուսինն -նէ զարեգակն**, the moon eclipses the sun.

Խաւարիմ, եցայ vn. to be darkened, obscured, eclipsed; to be blinded; **խաւարեցաւ արեգակն ընդ ժամս երեւ**, the sun remained eclipsed three hours.

Խաւարին a. obscure, gloomy, dark.

Խաւարծի s. tendril; shoot, offshoot, bud, sprout, germ.

Խաւարծի s. bot. rhubarb plant; the tendrils of the vine.

Խաւարումն s. darkening, offuscation; tenebræ; **ast.** eclipse; - **արեգակն, լուսին**, solar, lunar; - **բոլորական, ժամական, մանեկաման**, total, partial, annular -.

Խաւարում, -չում, -չին a. obscure, gloomy, dark; murky, misty, foggy; **ի խաւարւի**, in the darkness or obscurity.

Խաւար, էյ s. greens, pot-herbs, vegetables, garden-stuff; salad; - **աւաշում**, green-grocer.

Խաւարածին a. bearing or producing vegetables; reared on vegetables.

Խաւակ s. amphora, urn, earthen pitcher, jug, jar, pot. [layers (dish).]

Խաւեղ a. composed of alternate

Խաւծ s. hasty-pudding.

Խափ, ի, -ք s. surprise, surprising; seizure, seizing; impediment, hinderance; agitation, transport, fury; **ընդ -ս ad.** by surprise; **ի -ս անկանել**, to be surprised, seized, led away.

Խափական լինել արտի. to palpitate.

Խափան, աջ s. hinderance, impediment, obstacle; encumbering; inactivity, idleness, sloth; **a.** idle, unoccupied; hindered, prevented; stopped, discontinued; - **աննել, լիննել**, to hinder, to impede, to prevent; - **կալ**, to be disoccupied; to be in idleness.

Խափանածոյ, ի, -ծու s. hinderance; delay; idleness, leisure; **a.** revocable.

Խափանեմ, եցի va. to hinder, to stop, to impede, to obstruct, to embarrass, to cross, to delay, to interrupt; to intercept; to interdict, to prohibit; to abolish, to abrogate, to annul, to revoke; to take away; to suppress; - **զնանադարհն, զանցս ուրաք**, to stop the way or passage, to

stop up, to obstruct, to encumber; - **զերկեր**, to encumber the earth; - **իմ vn.** to be hindered, impeded, prohibited, forbidden; to cease, to remain suspended; to be abolished; - **սովորութեան**, to fall in disuse.

Խափանիչ a. hindering, obstructive.

Խափանումած, ոյ, -նումիւն, -ումն s. hinderance, impediment, obstruction, obstacle; difficulty; interdiction, prohibition; diversion; interception; abolition, abrogation; suppression; cessation; **ի -ումն -դալ, անկանել**, to cease, to fall in desuetude, to be no longer in force.

Խափարական, -մայն S. խաղաղութ.

Խափնում, փեայ vn. to shut; to faint; to be extinguished; to be blinded.

Խափչիկ a. s. negro, blackamoor.

Խափուցանեմ, ցի va. to hinder; to shut; to extinguish; to blind; - **զքրադ**, to put out the candle, to blow out the light; - **զհուր**, to quench the fire, to extinguish the conflagration.

Խափուցիչ s. extinguisher.

Խափչիմ S. խափնում.

Խաւարդեայ s. incense-box, censer.

Խեզ, խեթ, էյ or աջ a. squinting; short-sighted; dim- or blear-eyed; - **ի հայել**, to look askance at, to look surlily, to scowl upon, to look at with aversion or dislike.

Խեթամ, աջի or աջայ vn. to regard with a rancorous or malevolent eye, to detest, to hate, to envy.

Խեթեմ, էցի va. to push, to thrust, to drive forward.

Խեթի ad. squintingly; surlily, grimly, bitterly, angrily, crossly; - **զնալ**, to go astray, to fall into knavish practices.

Խեթկեմ, էցի va. to strike, to clash, to shock, to knock, to hit; to vex, to torture; - **եղէրաք**, to butt; to toss, to gore.

Խեթկիչ a. that butts, clashes. [ing.]

Խեթումն s. butting, shock, clash.

Խեթումն s. remorse, compunction.

Խեղաբերեմ, էցի va. to cause one to recover his senses, to restore from fainting. [tic, insane.]

Խեղաւար, աջ a. mad, crazy, luna-

Խեղաւարանք S. խեղաւարութի.

Խեղաւարիմ, էցայ vn. to become crazy, to go mad, to lose one's senses, to be mad.

Ինկադարութիւն *s.* madness, craziness, insanity, lunacy.

Ինկամաթ, **ժէտ** *S.* **Ինկադար**.

Ինկամուտ *a.* intelligent, well-informed, skilful, learned; - **աննել**, **կաշուցանել**, to initiate, to instruct, to inform; - **լինել**, to be well-informed, to have profound knowledge, to be well versed in, to understand thoroughly, to know perfectly; - **լինել ապագայից**, to penetrate the future; - **լինել ի մէջ բարւոյ եւ չարի**, to distinguish, to know good from evil; - **լինել յամենայն ճանապարհս իւր**, to behave prudently or wisely; - **լինել ի սրտի իւրում**, to revolve, to turn over in one's mind, to reflect, to consider, to meditate, to ruminate, to ponder; - **լինել ոգւոյ նորա**, to seize the meaning, to enter into the spirit of; - **ամենայն իմաստութեան**, learned in all knowledge.

Ինկամութ, *S.* **Ինկամութիւն** **լինել** **լինել**.

Ինկամեցուցանեմ *S.* **Ինկամուտ առ**.

Ինկամութիւն *s.* understanding, intelligence, comprehension, knowledge, capacity; reflexion, consideration; synecdoche; **յիմաստիցն անել առ**, to teach science; **առ քաջ - իրացդ**, in order thoroughly to understand these things. [*ed*, cracked, foolish.

Ինկայեղ *a.* hare-brained, giddy-pat; **Ինկայեղիմ**, **դեալ տն**, to be cracked, to have taken leave of one's senses, to be mad; to lapse into second childhood.

Ինկայեղութիւն *S.* **Ինկադարութիւն**.

Ինկաշուր *a.* mad, insane.

Ինկապատակ, **այ** *s.* **անոլ**. cerebellum, coats of the brains, meninges.

Ինկատար, **Ինկար** *S.* **Ինկադար**.

Ինկայի *a.* intelligent, clever, sensible, judicious, steady, prudent, wise.

Ինկացնոր, **ից** *a.* raving, mad, furious, frantic.

Ինկացնորեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to distract, to madden, to craze, to drive to fury, to goad to insanity.

Ինկացնորիմ, **եցայ տն**, to be out of one's senses, to rave, to be delirious, mad, crazy, insane; to swoon or faint away, to fall into a swoon.

Ինկացնորութիւն *s.* delirium, light-headedness, frenzy, madness.

Ինկէք, **լայ** *s.* brains; mind, sense, wit, understanding, intelligence, wisdom; **Ինկէք** *ad.* skilfully, ingeniously,

cleverly, dexterously; - **նաւի** *mar.* poop, stern of a ship; bench for rowers; **ի խելս նաւին**, on the poop; - **կամրջայ**, bridge-head; - **գետոց**, source of a river; - **լուռնել**, to be wise, judicious, prudent; **ի խելաց ելանել**, to lose one's reason, to become mad; **գնալ խելք**, **յայլ խելս չլինել**, **յայլլ խելս լինել**, to be out of one's mind, to turn mad; **ցնորիլ ի խելաց**, to faint, to swoon; **ի խելս գալ**, to come to one's self, to recover one's self; to amend; **խելս խառնել**, to tax one's ingenuity, to contrive, to set one's wits to work, to try, to attempt; to dupe, to outwit, to use artifice, craft, guile; **ի խելս կերպարանեալս**, feignedly, with simulation, in appearance; astutely, cunningly; **բանք բազում - սակաւ**, much tongue and little judgment; **ի խելաց եւ ի մտաց** **Թափեալ**, hair-brained, cracked, foolish, insane, mad; **գինի կալաւ զխելս նորա**, he became intoxicated, tipsy.

Ինկիթիմ *S.* **Ինկզիթիմ**. [*bling about*.

Ինկիթիմ *ad.* halting, hobbling, stum-

Ինկ, **այ** *a.* crippled, maimed; infirm, helpless; bad, wicked; ugly; filthy; - **ձեռք**, crippled in the arm; - **ստիք**, lame, crippled in the feet; **bandy-legged**. [*wilful, obstinate*.

Ինկաբարոյ *a.* perverse, stubborn,

Ինկաբարութիւն *s.* perversity, caprice; insolence, impertinence.

Ինկաթիւր *a.* bent, crooked, twisted; **ից**, perverse, wicked, villainous, depraved.

Ինկաթիւրեմ, **եցի տն**, to grimace, to grin, to make wry faces; to pervert; - **իմ տն**, to be bent, ill-fashioned, awkward; to be perverted, depraved.

Ինկաթիւրութիւն *s.* obliquity, crookedness, contortion; grimace, wry face, mouth; **ից**, perversity, depravity.

Ինկախեռ *a.* wayward, stubborn,

Ինկանդամ *S.* **Ինկ**. [*refractory*.

Ինկանք *S.* **Ինկութիւն**.

Ինկախեռութիւն *s.* waywardness.

Ինկէք *S.* **Ինկէք**. [*bound to*.

Ինկիթիմ, **եցայ տն**, to be attached or **Ինկէք**, **ից** *s.* halter, rope, noose; bowstring; strangulation, suffocation; - **ք շլթանց**, flattery, wheedling, cajolery; - **արկանել** or **աննել անձին**, **ի գալ** or **մտաբերել**, to strangle, to choke one's self; - **ք անձն ուրուք ար**.

Կանել, առ. -ս **ածել զգ**, to put a rope on the neck of, to bring to the halter, to strangle, to throttle, to choke; - **ընդ անձին հեղձամղձուկ պաշարել բա- նին**, to be embarrassed & confounded by, not to know what to say or do.

Խեղճամահ *a.* strangled, suffocated; - **ածել**, to strangle, to suffocate; - **լնել**, to be strangled, suffocated.

Խեղճան, *այ*, **խեղճելիք** *s.* halter, rope; bowstring; gibbet, gallows.

Խեղճեմ, *էջի va.* to strangle, to suffocate, to stifle; to wring, to twist (the neck); to vex, to torment, to do violence to; - **իմ տն.** to choke one's self, to be suffocated, stifled; *fig.* to burst, to crack, to break out, to melt away. [tion.

Խեղճումն *s.* strangulation; suffoca- **խեղեմ**, *էջի va.* to cripple, to lame, to maim, to mutilate, to mangle.

Խեղեի, *ի s.* part, half; - *ք*, twin.

Խեղկատակ, *այ s.* buffoon, jester, banterer, wag, mimic, merry-Andrew, fool; *a.* scurrilous, waggish, jocular, given to buffoonery or railery.

Խեղկատանք *S.* **խեղկատակութիւն**.

Խեղկատակեմ, *էջի vna.* to play the buffoon, to play the fool, to jest, to jeer, to joke, to mimic.

Խեղկատակութիւն *s.* buffoonery, scurrility, lampoon, bantering, jeering, mockery, railery, jocularly, **խեղճ S.** **Թշուառ**, **խիզճ** [waggery.

Խեղութիւն *s.* crippled state of a limb, privation of the use of a limb, lameness, palsy, paralysis.

Խեռեպ, *ոյ s.* egg- or nut-shell; **հա- չել ի -ոյ**, to shell, to husk.

Խեմ *s.* thin scantling for making sieves, bandelets, &c.

Խեղ, &c. *S.* **Յիմար**, &c.

Խենեղաբար *ad.* immodestly, impu- dently, with effrontery.

Խենեղանամ, *ացոյ տն.* to live in ef- feminacy, to plunge into voluptuous- ness and debauchery, to revel, to feast, to be immodest, dissolute, de- bauched.

Խենեղացուցանեմ, *ուցի va.* to cor- rupt, to debauch, to make dissolute.

Խենեղութիւն *s.* voluptuous and ef- feminate life, lasciviousness, debauch- ery, wantonness, dissoluteness.

Խենեղ, **հեղի**, *այ* or *ից a.* effeminate, luxurious; lascivious, debauched,

wanton, dissolute.

Խենթ, &c. *S.* **Յիմար**, &c.

Խեշակ *s.* a good horse.

Խեշերանք *s.* minutiae, trifles; trash, rubbish; parings, leavings.

Խէլ *s.* spot on grapes.

Խեշակ *s.* support, prop; *S.* **Խէլ**.

Խեշակեմ, *էջի va.* to support, to prop, to prop up, to shore. [fish.

Խեշափառ, **Խեշեփար** *s.* crab; cray- **Խեշմայր** *S.* **Սարփինայ**.

Խեն, *ից a.* froward, wilful, stub- born, perverse, rebellious, refractory; currish, surly, bitter; *s.* rancour, hat- red, spite, envy; - **հայել**, to look surlily; - **իւ լինել**, to be enraged or furious with. [malice.

Խենամ, *ացոյ տն.* to bear hatred,

Խենեմ, *էջի տն.* to be disobedient, insubordinate, to rebel, to revolt, to be disheartened; - **ի սանձուց**, not to obey the bridle; - **զայրագին ի վերայ միմեանց**, to be furiously maddened one against the other.

Խենութիւն *s.* insubordination, dis- obedience, indocility, obstinacy, stub- bornness. [of a cow.

Խեր *s.* dish made from the first milk

Խերեւէլ *S.* **Լումայ**; -ս -ս, piece by piece, little by little, slice by slice.

Խեց, *ի s.* tortoise shell; *S.* **Խեցի**, **Հեց**.

Խեցագործ *S.* **Խեցեգործ**. [brick.

Խեցակարկառ, **Խեցակոյտ** *a.* built of

Խեցակերտութիւն *S.* **Խեցեգործութիւն**.

Խեցեկ *a.* badly pronounced, bar- barous, corrupted, spurious, harsh.

Խեցեկագոյն *a.* very barbarous, unpolished, very corrupt, very rude, very harsh.

Խեցեկեմ, *էջի va.* to jabber; - **զանգիտարեն**, to speak broken Eng- lish, to talk gibberish. [cancer, crab.

Խեցեմի, **Խեցեմին** *s.* lobster; *ast.*

Խեցեգործ, *այ s.* earthen-ware ma- nufacturer; potter; brick- or tile-ma- ker; **գործատուն -այ**, earthen-ware manufactory.

Խեցեգործութիւն *s.* ceramic art, fictile art; the potter's art, pottery.

Խեցեկոյտ վնիւն *s.* ostracism.

Խեցեկէն *a.* made of brick or baked earth; - *ք*, - **անթէք**, crockery, earth- en-ware, delft-ware.

Խեցեմորթ, *ից s.* shell-fish; shell, conch; tortoise-shell; nut-shell.

Խեցեցուցանեմ, *ուցի va.* to dry, to

dry up; to parch.

Խեցի. *ցւոյ* . *ցեաց* *s.* brick, tile; pottery, earthen-ware, crockery; porcelain, China-ware, Wedgewood-ware; potsherd, fragment of earthen-ware; fish-shell; shell, conch; *ք* . pottery; Wedgewood-ware, -manufactory; *a.* earthen, delft; *դ* - *կարկասեւ* . to beat the air, to pound the water.

Խեցեղեղեք . *ից* or *աց* *s.* accent, point. **Խեգոր** . *աց* *s.* bivalve-shell; *fig.* allegory.

Խզեմ . *էջի* *va.* to cut, to cut off, to break off, to tear off or away; to burst open; - *զհերս* . to tear out the hair; *նեղքինիս* - . to castrate; - *իմ* *vn.* to be cut or torn off, to be broken off.

Խզումն *s.* breaking, rupture, bursting, tearing.

Խէթ . **խեթի** or **խիթի** *s.* knock, blow; obstacle, hinderance, impediment; fraud, cheat; hate, ill will, aversion; jealousy; remorse, scruple; pain, affliction, grief; doubt, distrust, apprehension; gripes, colic; - *եւ խուժ ընդ ոտն անկանեւ* . to trip up, to oppose, to obstruct, to embarrass; **խեթիւ** . *հայել* . *տեսանեւ* . to look daggers, to look grim, to scowl; **խեթիւ** . *հայել արեգական* . to sunburn, to tan, to freckle, to **խէժ** *S.* **խիժ** . [brown.

Խէչ . **խէչ** . *ից* *s.* prop, stay, support; back, back-side: clothes' pocket; *zool.* crab; *craw-fish*; - *դնել* *S.* **խէչակեմ** .

Խթան . *աց* *s.* spur, goad; *fig.* spur, incentive; *a.* butting; - *իշոյ* . ass-goad; *ընդդէմ* - *ի պրացեւ* . to kick against the pricks.

Խթեմ . *էջի* *va.* to goad, to spur, to incite, to drive, to spur on, to urge on; *կաշառս* - . to bribe, to corrupt, to buy over; - *իմ* *vn.* to thrust one's self in, to creep into.

Խթիմ . **խթիմ** or **խթում** *vn.* to fast on milk-food.

Խթիւ *a.* stimulating.

Խթումն *s.* vigil; fast-day with milk-food; fasting on milk-food.

Խժաբանութիւն *s.* barbarism.

Խժաբար *ad.* barbarously, harshly, roughly.

Խժական *a.* barbarous; - *բարբ* . **խժականութիւն** *s.* cruelty, inhumanity, brutality.

Խժայնութիւն *s.* mucosity.

Խժգան . *ի* - *կաւ* . to be obstinate,

headstrong, stubborn, to persist doggedly.

Խժգաղոյն *a.* very rude, very barbarous; - *ad.* barbarously, coarsely, harshly.

Խժուռ *a.* barbarous, fierce, ferocious, savage; rude, rough, harsh,

Խժենի *s.* *bot.* gum-tree. [coarse.

Խիար . *իկ* . *ուկ* *s.* *bot.* *S.* *Վարունգ*; citron: pestilential sore, bubo.

***Խժիժ** . **Խժուժ** *S.* *դժբա*.

Խիզակ *a.* bold, courageous, brave, manly, spirited, haughty.

Խիզակեմ . *էջի* *vn.* to hector, to swagger, to brave, to bully, to insult; to laugh to scorn, to laugh at; to advance fearlessly, to have the hardihood or boldness, to face, to brave; *եւ* attempt, to risk; to rush upon, to assault, to attack; - *ի վասնդա* . to run risks, to seek perils, to brave or to face dangers; - *ի մարս* . to plunge into the thickest of the fight; *յաղթեմ* - . to confide in prayer.

Խիզակեցուցանեմ . *ուչի* *va.* to embolden, to encourage, to inspirit, to give heart to.

Խիզակիւն . *ուժիւն* . *ուժն* *s.* boldness, audacity, hardihood, confidence; bravado, rodomontade; insult; assault, rushing.

Խիզակ . *աց* *s.* a hut & its inhabitants.

Խիզար . **Խիզարեմ** *S.* *Սղոյ* . *Սղոյեմ* .

Խիժ . **խիժից** . **խիժոց** *s.* gripes, colic; twinge, twitch, shooting pain; blister, sore, swelling; rock, reef, sand-bank; *zool.* crocodile; - *սրբանին* . tenesmus; - *ք ոտից* . gout.

Խիժամ . *ացի* *vn.* to doubt, to suspect, to disbelieve, to distrust; to look at with an evil eye.

Խիժացուցանեմ . *ուչի* . **Խիժեմ** . *էջի* *vn.* to be tortured by remorse; to pain, to afflict, to grieve, to vex.

Խիժումն *s.* doubt, mistrust, suspicion; remorse.

Խիժ . *խժաց* *s.* gum; - *արաբացի* . --arabic; - *դաղի* . --tragacanth; - *առաձգական* . india-rubber, caoutchouc;

դռձի - . --lac, shell-lac. [tree.

Խիժաբեր *a.* gummy; - *ծառ* . gum-

Խիժակից *a.* gummy.

Խիժակաթ *s.* gamboge.

Խիժահիւլ *s.* gum-resin.

Խիժային *a.* mucous, glutinous; vis-

gum-resin.

Իհլ *s.* search, perquisition, investigation, strict inquiry; plucking up, snatching away; - **արհանել**, to search out, to investigate, to rummage, to **Իհլը** *S. Իհլը*. [inquire into.

Իհլաւքան *s.* filth, filthiness, fetid matter.

Իհլաւ, *ի* *a.* learned, wise; pedantic. **Իհլ** *a.* unclean; profane.

Իհլը *s.* tendril, clasper; sucker, shoot; fibre, filament, stamen; - **ս** **արհանել**, to cling to, to hold fast to, to clasp, to strain to; to twine, to entwine; - **արհանել** or **անունել**, to be thoughtful, melancholy; to clasp one's knees.

Իհլճ, **խղճի**, *իւ* *s.* scruple; conscience; doubt, distrust; anguish, sorrow, affliction; *a.* scrupulous, conscientious; - **մտայ**, conscience; scruple; remorse, compunction; **խղճիւ մտայ**, conscientiously, scrupulously; **աղաւսել խղճի**, liberty of conscience; **հըռտմբանք**, **խայթ խղճի մտայ**, accusation, reproach of conscience; - **պահել խղճի լինել մտայ ուրուք**, to pretend to have scruples, to scruple to, to be conscientious; **լեցուցանել զ- մտայ**, to stifle remorse; **յաղաատել ինչ խղճի մտայ**, for conscience sake.

Իհլճ, **խղճի** *s.* small stone, pebble, gravel; - **նաւու**, ballast; - **երկկա մեծ**, *med.* gravel; stone. [joy.

Իհլճ *s.* joy, mirth; **աւ խնդին**, for **իւն** or **իւնճ** *s.* bosom, cavity, hollow; bottom; - **սրտի**, ventricle; - **բարանդի**, cavity of uterus. [Խալք.

Իհլ *s.* lance, spear; - **բ**, **խլուայ** *S. Իհլիկի*, *լկայ* *s.* night-mare, incubus; phantom; bug-bear.

Իհա, **խաւից** or **աւց** *a.* hard, stiff, harsh, tough; sharp, strict, severe, rigorous, rigid, austere; rough, rude; cruel, merciless; haughty, arrogant, supercilious, overbearing; inflexible, obstinate, untoward, stubborn, untamable; difficult, inaccessible; -, - **ս**, **խաւ** *ad.* harshly; roughly, cruelly; severely; - **բանք**, harsh words; - **կեանք**, austere, hard life; **խաւիւ գնալ**, to be blunt with; to treat with brutality or severity, to maltreat; - **ս բարբառել**, **խոսել ընդ ումք**, to speak bluntly or harshly to, to say unpalatable things; - **էքեղ**, it is hard for thee.

Իհա, **խալի** *s.* thickness, density; *a.* close, dense, thick, serried; compact, dense; crowded, numerous, frequent; full; -, - **աւ** -, - **ընդ** - *ad.* thickly, densely; frequently, often, much; - **աւ** - **հարուածք**, repeated blows.

Իհր *s.* white violet.

Իհրա *a.* startling; - **լինել**, to shy, to start at; to doubt, to fear, to suspect; - **ս** **ի** - **ս** or - **ի** - **ս** *a.* inconstant, vacillating; *ad.* doubtfully, suspiciously; with a start.

Իհց *s.* closing or shutting; cork, stopper, bung, plug; valve; - **ս** **արհանել**, to cork, to bung, to dam, to stop; to hinder, to oppose.

Իիւ *s.* zool. black-bird.

Իիւս, *ի* *s.* hasty-pudding; gruel; paste; starch. [to give a -

Իլայ, **ից** *s.* robe of honour; - **եմս**.

Խանամ, **ացայ** *vn.* to become deaf, to be made deaf; *fig.* to stop one's ears, to turn a deaf ear to.

Խաւսեւ *s.* outer garment or veil of oriental women. [**լսելիս**, to stun.

Խացուցանեմ, **ուցի** *va.* to deafen; -

Խացուցիւ *a.* deafening, stunning.

Խեմ, **եցի** *va.* to pluck up, to root out, to extirpate; to unclasp; to sweep away; to force, to take by force, to extort, to take away; to demolish, to destroy, to pull down, to ruin; - **զաւաւան**, to draw, to pull out, to extract a tooth; - **զաւ**, to put, to tear the eyes out. [(species of willow).

Խեմ, *ի* *s.* salix caprea latifolia

* **Խեղ** *S. Մոդեղ*.

Խիկ, **Խիկ** *s.* snot, mucus.

Խինքային *a.* snotty, mucous; - **մարմին**, **Խաղանթ**, mucous body, - membrane. [tirpator.

Խիլ *s.* rooter out, weeder out, ex-
Խիրդն *s. med.* cancer; *fig.* a shrewd person, a sly one.

Խիլեմ, **եցի** *va.* to pull or haul about; to tease, to plague: to neglect, to omit; to counterfeit, to feign, to pretend; to pretend not to understand.

Խնոս *a.* snotty; snotty-nosed; mu-

Խուլութիւն *s.* deafness. [cous.

Խուլմն *s.* pulling out, tearing up, rooting out, extirpation.

Խուրդ, **լրդից**, **Խուրդն**, **լրդան** *s.* mole; **զնոգակոյտ խորդան կարծել Մաւեայ արտեւան**, to make mountains of mole-hills.

Խլրդէնի *s.* gangrene; *a.* horrid, dark-
խլրտամ, -անամ *S.* -տիմ. [working.
խլրտեմ, *եջի va.* to move; to stir;
to agitate, to shake; -իմ *vn.* to be
moved, stirred, shaken; to creep, to
insinuate. [agitation.

խլրտումն *s.* movement, impulse,
խխնական *a.* neighing; -ն *s.* neigh.
խխնեմ, *եջի vn.* to neigh; to shout,
to halloo, to roar out, to yell, to hoot.
խխնիւն *s.* neigh, neighing; *S.* խլ-
րունջն. [լինիմ.

***խիտում**, **խիմիմ** *S.* Զբաւթաթախ, -
թծբիծ, բծայ *s.* censure, criticism;
discussion, examination, research.

թծեմ, *եջի va.* to censure, to cri-
ticize; to discuss, to examine, to de-
bate, to sift. [to stitch.

թծիւ *s.* quilting; - առնել, to quilt,
թծկեմ, *եջի va.* to stuff, to cram, to
gorge; - զորովայն, to gorge one's self.
թծուծ, **խծծոյ** *s.* tow, hards of flax
or hemp; **լնուլ խծծով**, to stop with
tow; *mar.* to calk.

թծպեմ, *եջի vn.* to quilt, to stitch,
to pink; -իմ *vn.* to grow narrow, to
shrink. [lehem.

Խղատեղի *s.* the manger at Beth-
խղիկ, **ղկան** *s.* small cottage, hut,
cot; small room, closet, cell.

Խղխայթ, *ից s.* ulceration, suppur-
ation, pus, purulent matter; *fig.* hy-
poecrisy; -բ երկերի, earth-worms; -բ
խոտոյ, liquid refuse from putrid
vegetation.

Խղխայթեմ, *եջի va.* to exulcerate;
fig. to dissemble, to conceal enmity;
to foment, to plot; -իմ *vn.* to be ul-
cerated, to form an abscess, to gather,
to discharge matter, to suppurate.

Խղխթեմ, *եջի vna.* to apply, to de-
vote one's self to; to explore.

Խղճադատ լինիմ *vn.* to be judged by
one's own conscience.

Խղճալի *S.* Եղկելի.
Խղճական *a.* guilty, pricked by con-
science: miserable, pitiful.

Խղճաւար, *այ a.* scrupulous.
Խղճաւարութիւն *s.* scruple.

Խղճամ, *այի vn.* to scruple; to doubt,
to mistrust; to abstain from, to shun:
to have pity, compassion.

Խղճամեա *a.* over-scrupulous, over-
nice, too rigid; cowardly, pusillani-
mous, chicken-hearted.

Խղճեմ, *եջի vn.* to make case of con-

science of, to scruple, to doubt; *ալ*
ինչ խղճեմ, my conscience does not
blame me; *երթ առանց իրեք -ոյ* go
without scruple or hesitation.

Խղճմտակ *s.* conscience, scruple;
-նաբ *ad.* conscientiously, scrupulously.
Խղճմտութիւն *S.* Խիղճ.

Խղուրտիւն *s.* noise, clatter, hub-
bub, uproar, rumour, turmoil, din,
confusion.

Խղունջն, *այ s.* snail; sea-shell,
purple shell-fish; - *անպատեան*, slug.
Խճախաւն *a.* gravelly.

Խճաքար, *այ s.* sand-stone.
Խճիւեմ, *եջի va.* to fill, to heap up;
to stuff, to cram; - *զորովայն*, to gorge,
to gormandize, to stuff or cram one's
self, to eat too much. [age.

Խճուլ *s.* stuffing, force-meat; sau-
Խճադիր, *դրայ s.* collection of na-
tional historical facts: editor; com-
piler. [to contain, to enclose.

Խճադործեմ, *եջի va.* to assemble;
Խճադարապետ, *ի s.* chief editor.

Խճադրեմ, *եջի va.* to compile, to
write, to edit. [ship; compilation.

Խճադրութիւն *s.* editing; editor-
Խճակից *a.* of the same troop or
regiment, comrade, companion; *S.*
Խճանդրի *s.* group. [Դասակից. &c.
Խճարան *s.* assembly; - *Եկեղեց-ոյ*,
nave. [together.

Խճաւոր *a.* assembled, gathered
Խճաւորեմ *S.* Խմբեմ. [gregation.

Խճաւորութիւն *s.* assembly, con-
Խմբեմ, *եջի va.* to assemble, to
rally, to gather together, to convoke;
to excite to blows, to set fighting: to
keep, to celebrate a feast; - *պատե-
րազմ*, *խումբս* -, to fight, to come to
blows, to join battle; -իմ *vn.* to be as-
sembled, convoked, gathered toge-
ther; to rally, to flock together, to
form groups; to be engaged in war;
խմբեցաւ պատերազմն, the battle
began. [in troops.

Խմբովն *ad.* in company, in crowds,
Խմեմ, *եջի va.* to drink; to imbibe,
to suck up, to absorb.

Խմոր, *ոյ, ով s.* leaven, ferment; *fig.*
sect; - *գարեջրոյ* *S.* Լորճն.

Խմորաչափ *s.* zymosimeter.
Խմորեմ, *եջի va.* to cause to fer-
ment; -իմ *vn.* to ferment, to rise;
-եալ *S.* Խմորուն. [tative.

Խմորեցուցիչ *a.* fermenting, formen-

Խմորակ, բկի *s. bot.* strawberry;
բոյս-բկի, --plant.

Խմորակ *s.* fermentation.

Խմորուն *a.* risen, fermented, leavened; - **հաց**, leavened bread.

Խնամ, *ոյ s.* care, attention, solicitude; nursing, attendance, duty, task; mindfulness, diligence, assiduity; - **ով** *ad.* carefully, mindfully, attentively; - **սնել**, **ուշել**, **տանել**, to take care of, to be mindful of, to look after; to nurse, to tend, to attend; to provide, to procure; **զամենայն փոյթ եւ զ ուշել զամենքէ**, to take every care of; to take great pains with; **սարածելի վէրայ ուրաք զ-ս իւր** or **զոռութ** - *ոյ*, to surround with loving cares or kind offices, to be particularly attentive to, to wait assiduously upon; **հաստատեալ ի -ս չարին**, prone to evil; **յուզ զգանք իմ**, my compassion is excited.

Խամագութ *a.* careful, mindful, regardful, solicitous, attentive.

Խամած, - **ու**, *այ a.* careful; **S. Խամակալ**, [pection, guardianship.

Խամածութիւն *s.* care, cure, insurance; **այ a.** tutelar, tutelary; *s.* guardian; trustee, administrator; regent; prefect; curator, custodian.

Խամակալ *S. Խամարկեմ*.

Խամակալու *S. Խամակալ*.

Խամակալութիւն *s.* care, attention, solicitude; tutelage; regency; protection, guardianship; Divine Providence; **ի s. regent. [ence.**

Խամակալութեան *s.* regency.

Խամասար, - **ութիւն** *S. Խամակալ*.

Խամարար *S. Խամակալ*. [- **ութիւն**.

Խամարկեմ, *եցի va.* to take care of, to attend to, to occupy oneself solicitously about, to patronize.

Խամարկու, - **ի** *S. Խամակալ*, - **ուի**.

Խամիս, *այ s.* matrimonial mediator, go-between, match-maker; - **լինել**, to arrange a wedding between; - **գնալ**, to go to conclude a marriage.

Խամիմ *S. Խամարկեմ*.

Խամենամ, *այայ vn.* to become related, allied, to be united by marriage.

Խամի, *մայ, մայ s.* relation, kindred, connexion; - **աշել**, to ally, to unite, to match; - **լինել** *S. Խամենամ*.

Խամում, *այ a.* careful, diligent, attentive; full of regard, of solicitude, benevolent, charitable.

Խամութիւն *s.* affinity, alliance,

relationship; **հոգեւոր** --, sponsorship; **արկանել** --, - **աշել** *ը, S. Խամենամ*.

Խնայ *աշելի S. Խնայեմ*.

Խնայեմ, **Խնայեմ**, *եցի vn.* to spare, to be sparing of; to pardon, to respect, to exempt, to privilege; to save, to spare, to husband, to be thrifty, to administer or manage well, to be sparing of expence, to economize; - **ի կէրակրոյն**, to stint one's self; - **ի ժամանակն**, to economize time; - **ի շըրթոռն**, to bridle one's tongue; - **ի բարկութիւն**, to abstain from wrath.

Խնայեցուցանեմ, *ուցի va.* to cause to be sparing, to create thrift or economy. [son, house-keeper, house-wife.

Խնայող *s.* economizer, thrifty person.

Խնայութիւն, - **ունի s. regard, compassion, pity; pardon; thriftiness, saving, economy, parsimony, frugality.**

Խնդաշին, - **լի**, - **լից a. joyful, cheerful, gay, merry; *ad.* gaily, cheerfully, merrily; - **լինել**, to be transported with joy.**

Խնդակից *a.* rejoicing together; - **լինել**, to rejoice with any one, to compliment, to congratulate, to felicitate.

Խնդակութ *s. bot. S. Մոլախինգ*.

Խնդակցութիւն *s.* congratulation, felicitation, complimenting; **Թուղթ-Թեան**, letter of congratulation.

Խնդամ, *այի vn.* to rejoice, to be merry, delighted, glad; greeting; - **լինգ ումք**, to rejoice with; **բարում-ասել**, to wish good morning, good bye; **խնդամ**, rejoice! good morning, good day; adieu, God be with you; **Արիստոտէլ Ալեքսանդրի որդւոյ** --, Aristotle to Alexander, greeting!

Խնդամիւ *a.* gay, merry, cheerful, delighted, glad.

Խնդամու, - **մոռի a. mad with joy, too merry; *s. bot. S. Մոլախինգ*.**

Խնդամաբար *ad.* gaily, merrily.

Խնդամիմ, *տեցայ vn.* to rejoice, to be joyful, glad. [mour, wantonness.

Խնդամութիւն *s.* gaiety, good humour.

Խնդացուցանեմ, *ուցի va.* to make merry, to rejoice, to give joy, to divert, to recreate.

Խնդրունգ *a.* unequal, uneven, rugged, winding; - **ք s. spot, stain; inequality, unevenness, roughness, ruggedness, asperity.**

Խնդիր, *գրոյ s.* question; interroga-

tion, inquiry, demand; discussion, examination; perquisition, search, quest; visit, inquisition; proposition, thesis; litigation, contest, dispute, debate, quarrel; request, requisition; - բայի ցր. accusative or objective case; խօսեացուք զայսր խնդրոյ, let us discourse on this chapter; - առնել, ի - երթալ, գալ, ելանել, շրջել, անկանել, արկանել, to seek, to look for, to search for or after, to make inquiries, to investigate, to examine, to inquire into; ի - լինել ուրուք, to trace, to be in search of, to follow the track of; - ի մէջ առնուլ, to commence an argument; -ս յուզել, to raise a doubt, to create a discussion; - եղեւ, there arose a question; a dispute was raised; - ի միջի կայ, the question is; - է ինձ ի քէն, - մի ունիմ ի քէն, I have a favour to beg of you; ոչ եթէ այնր ինչ ի - է, it is not what we seek to know; ոսպի անձն իմ խնդրոյս իմում, let my life be given me at my petition.

Խնդունի, -ումն s. joy, mirth, pleasure, gaiety, cheerfulness, merriment.

Խնդրակ, այ s. seeker-after, inquirer; guardian, trustee; emissary; -ս արձակել զինի ուրուք, to run after, to hunt for or seek after some one.

Խնդրականք s. object of research; subject of dispute. [wish.

Խնդրականաւք a. fulfilling another's

Խնդրանք s. demand, request.

Խնդրեմ, եղի va. to search for, to ask, to solicit, to implore; to demand, to claim, to require, to run after, to pursue; to ransack, to rummage; - զանձն ուրուք, to seek one's life; զարին նորա ի ձեռաց քոց խնդրեցից, I will require his blood at your hands; զքէնս վրիժուց -, to revenge oneself, to be avenged; - զերեսս Աստուծոյ, to seek God's face; զհաշս անձին եւ - եթ -, to have no other aim but self-interest.

Խնորունածք, ծայց or ծոց s. prayer, supplication, demand, request, requisition; ի -ս պնդել, to pray devoutly; to fervidly implore.

Խնորունութիւն s. search; demand; - վրիժուց S. վրեժխնդրութիւն.

Խնծիղք, ծղից s. laugh, laughter, gaiety, toying, dalliance, rapture.

Խնծղալից a. sprightly, gay, merry.

Խնծղամ, աջայ or ցի vn. to laugh, to

rejoice, to leap with joy.

Խնծոր S. Խնծոր.

Խնկաբեր, այ a. that bears or produces aromatic or odoriferous gums; S. Խնկազգեաց.

Խնկազգեաց, -զգեստ, -զգեցիկ a. carrying incense, aromatic gums, or precious ointments.

Խնկալի, -լիք a. full of incense, odoriferous; praiseworthy, honourable; -լից, drunk with incense and myrrh.

Խնկախառն a. mixed with incense.

Խնկածալիկ s. bot. salvia, sage.

Խնկածու, այ a. odoriferous, aromatic. [upon; censer.

Խնկակալ, այ s. altar to burn incense

Խնկահոտ a. perfumed, fragrant.

Խնկաղաց, այ s. mortar for pounding incense; incense-box; perfumer.

Խնկաման, Խնկանոց, այ s. incense-box; censer; pan to burn incense on; perfume-box. [censing like incense.

Խնկանուէր a. ardent, fervent, as-

Խնկարան s. incense-box; censer.

Խնկարկեմ, եղի va. to incense.

Խնկարկու, այ s. incense-bearer; fig. flatterer, fulsome praiser, adulator.

Խնկարկութիւն s. incensing.

Խնկաւորութիւն s. censing; praise, respect, adoration.

Խնկելի a. worthy to be incensed, praiseworthy, honourable.

Խնկեմ, եղի va. to incense; to perfume; to embalm; to offer up, to offer: to intoxicate; fig. to praise, to honour, to adore; to extol, to flatter, to flatter grossly.

Խնկենի s. bot. incense-tree, oliban, frankincense; incense, perfume.

Խնկեփեաց, փեցաց s. perfumer.

Խնկիկ s. grain of incense.

Խնկիչ a. incensing.

Խնկոպուկ s. bot. marjoram.

Խնկունի s. bot. rosemary.

Խնձոր, ոյ or ի s. apple; apple-tree; pommel, knob, ball, head; - վայրի, azarola or Neapolitan-medlar; գեւորի -, S. Երեցուկ; -ք, ոյտից -ք fig- rosy cheeks.

Խնձորակուլ s. med. lozenge.

Խնձորենի, Խնձորի, ուայ s. apple-tree; -էնիք, apple-orchard.

Խնձորոզի s. cider.

Խնձոց, յից s. treat, feast, banquet, great feast, entertainment; feasting, rejoicing; assembly, company; գալ.

լիճ յից, banqueting-hall; յս խրախ-
հանաց, luxurious entertainment; յս
առնել, յորհնել, առել, to regale, to
feast, to give a treat; յս ուրախու-
թեան յարգարեւել ուսկեք, to feast one
with high ceremony. [churn.

Խնդի, ցւոյ s. churn; չարժեւէլ զ-, to
bung; խցի va. to cork, to stop, to
bung; to close, to shut; to oppilate,
to constipate; - զքերան ուրուք, to
put to silence; - զպատուհան լսեցեաց,
to turn a deaf ear to, to refuse to listen.

Խնչեմ, եցի vn. to grunt; *to blow
Խնչոյք S. Խնչոյք. [the nose.

Խնուկ S. Խնրիկ.
Խշուար a. lancer.

Խշտեակ, եկաց, Խշտիք, տեաց s.
bedstead, pallet, truckle-bed; halting-
place; den, haunt, lair, cave of wild
beasts; զդէլի իւրեան, to hide in a den.

*Խշուկ s. gusset. [able.

Խշարեւի a. contemptible, despice-
Խշարեմ, եցի vn. to despise.

*Խշիմ va. to have a thirsty longing
for acid things.

Խոզ, ից or աջ s. boar, sow; pig,
hog, swine; -ք, spoke of a wheel;
* scrofula, king's evil; - մասակ, sow;
- մալեակ, hog; - ծովային, sea-hog;
Հոգիկ -, guinea-pig; ցնկնիլ -ի, to far-
row, to pig; ծնունդք -ի, litter of pigs;
կաթնիկ - , sucking-pig; գոմք -ից,
pig-sty; երամակ -ից, herd of swine;
փա -ի, pork; ապուխտ -ի, ham; խորիս
-ի, rind (of bacon); մորթ -ի, pigskin;
խանիկ, բաշտիկ, կնիկ, գրգայ, կոնիկ -
the hog grunts; -ի փուշ bot. anagris,
bean-trefoil; -ի մազ, S. Ձարխոռ.

Խոզաբար ad. hoggishly.

Խոզաբարոյ a. hoggish, behaving
like a hog, rude.

Խոզաբոյծ a. swine-fattening.

Խոզաբուս կերակուր s. hog's wash,
food for swine.

Խոզակ, աջ s. fruit of cypress, plane-
tree, &c.; - չէրամոյ, cocoon. [a pig.

Խոզակերպ, - ձեւ a. hog-shaped, like
Խոզամիտ a. pig-headed; swinish, dir-

Խոզան, աջ s. stubble. [ty, filthy.

Խոզանակ, աջ s. clothes-brush;
whisk; - ապործ, brush-maker; - եմ
va. to brush; to whisk.

Խոզանամ, աջայ vn. to be changed
into swine; փց. to behave like a hog,
to be hoggish. [erect, like stubble.

Խոզանացեալ, Խոզանեալ a. bristly,

Խոզանոյ s. pig-sty.

Խոզանստեւ s. long bristle.

Խոզաաւանձ s. bot. wild-pear; med.
king's evil, scrofula. [driver.

Խոզարած, աջ s. swineherd, pig-

Խոզեան s. pl. hogs, swine.

Խոզեմի a. swinish, hoggish; s. pork.

Խոզերամակ, աջ s. herd of swine.

Խոզկաղին s. bot. acorn, beech-mast.

Խոզուժիւն s. hoggishness; փց. nasti-
ness, filth.

Խոզուկ s. zool. porcupine.

Խոթ s. zool. kingfisher, halcyon;
- ախան առուք, halcyon days.

Խոթոտեմ, եցի vn. to see with dis-
pleasure, to scowl at; to despise.

Խոժոռ a. harsh; frowning, surly,
threatening; hideous, frightful, hor-
rible, dreadful, shocking; coarse,
gross, rude, rough; sad, sorrowful;
grave, stern; - դէմք, stern and haugh-
ty countenance; - աչք, threatening
eye, gloomy eye; - ախարկեւ լոք,
to look at sternly or angrily, to frown,
to scowl, to knit the brows; - հայեւ,
to look surly at, to sulk, to turn a
wild haggard look upon.

Խոժոռագեղ, - ագէմ a. gruff-look-
ing, surly-looking, of a stern or aus-
tere countenance, scowling, lowering;
sorrowful, gloomy, sullen; - ցնորք,
frightful spectres. [looking.

Խոժոռահայեցաւ a. surly- or gruff-

Խոժոռեցուցանեմ, ուցի va. to irri-
tate, to anger, to incense, to chafe, to
provoke, to exasperate; - զգէմ, to
pucker up one's features, to put on a
surly look.

Խոժոռիմ, աեցայ vn. to frown, to
knit one's brows, to be sulky, cross,
ill-tempered, to grow angry, to be net-
tled; to be soured, embittered, exas-
perated; - երկնից, to cover with
gloomy clouds, to lower, to get cloudy,
murky.

Խոժոռութիւն s. frown, wrinkle,
knitting of the brows, scowling, pout-
ing, sulkiness, sulks, wry face; vexa-
tion, sorrow, melancholy. [tumour.

Խոլային a. tumorous; - մարմին.

Խոլեմ, եցի va. to disperse, to scat-
ter, to drive. [nant sore.

Խոլեցդեմ s. med. cancer, malign-

Խոլմուկ S. Հոլմուկ.

Խոլոր S. Խոժոռ.

Խոլորձ, լըձան s. bot. orchis, bee-

flower, salep, satyrian.

Խոխ *s.* dressed victuals; **S.** **խոչ**.

Խոխոզ *ad.* dreadfully, frightfully.

Խոխոմ *a.* well-watered, abounding in springs, or running waters; **-բ. մայ** *s.* ravine, deep hollow; sylvan valleys, forest; mountain streams, torrents.

Խոխոմածիւրք *s.* gloomy ravines; long valleys.

Խոխոմեմ, **եցի** *va.* to bathe, to water; **-իմ** *vn.* to spring; to inundate.

Խոխոռ, **ից**, **Խոխոռանք**, **Խոխոռիւն** *s.* murmuring, purling, babbling, gurgling; **զառ**, **ի վայր** **-ջանք**, evacuation, going to stool.

Խոխոռեմ, **եցի** *vn.* to murmur, to purl, to babble, to gurgle; **ի վեր** **-**, to vomit.

Խոխոռեմ, **եցի**, **-տեմ**, **եցայ** *vn.* to think, to invent, to attempt, to try.

Խոկ, **այ** *s.* thought; *a.* thoughtful, discreet, prudent; **ի** **-արկանեւ**, to think, to consider, to ruminate; **-ի միտս կայր նորա**, he had the intention to, he intended to.

Խոկեմ, **այի** *va.* to think, to reflect, to meditate, to consider, to contemplate, to imagine.

Խոկումն *s.* thought, meditation, consideration, contemplation, reflexion, imagination, speculation.

Խոչ, **ից** *s.* **S.** **խոչ**; meat, victuals.

Խոչադործ, &c. **S.** **խոչակեր**, &c.

Խոչական, **այ** *a.* thoughtful, prudent, wise, judicious, sensible, intelligent, cautious, provident, circumspect, discreet; **-ն** *s.* intellect, intelligence, reason, judgment.

Խոչականաբար *ad.* prudently, wisely, judiciously, sensibly.

Խոչականութիւն *s.* prudence, wisdom, discretion, wariness, circumspection, cautiousness, good sense.

Խոչակեր, **այ** *s.* cook, man-cook; **բաշ** **-**, capital cook, first rate cook; **-այ տուն**, kitchen; **-բ.** cookery; **S.** **խոչակեր**.

Խոչակերապետ, **այ** *s.* chief-cook: chief executioner; **զնական** **-ի**, under-**խոչակերեմ** **S.** **խոչարարեմ**. [cook.

Խոչակերոց, **այ** *s.* kitchen; **անոթք** **-ի**, **-** utensils; **S.** **խոչարան**.

Խոչակերութիւն **S.** **խոչարարութիւն**.

Խոչամանամ *vn.* to precipitate one's self, to fling, to cast or throw one's self headlong.

Խոչանոց **S.** **խոչակերոց**.

Խոչապահ *s.* eating-house keeper.

Խոչարան *s.* intellect, sense.

Խոչարար, **այ** **S.** **խոչակեր**; **-ուկի** *sf.* cook; **բաշ** **-**, very good, excellent cook. [dress victuals.

Խոչարարեմ, **եցի** *va.* to cook, to **խոչեակ**, **եկի** *s.* scullion; *sf.* kitchen-maid. [կան, &c.

Խոչեմ, **-արար**, **-ութիւն** **S.** **խոչա**.

Խոչեմազարդ *a.* adorned with prudence, judicious.

Խոչեմամիտ *a.* sober-minded.

Խոչեմանամ, **այոյ** *vn.* to be wise or prudent. [prudent, judicious.

Խոչեմընթաց *a.* circumspect, calm,

Խոչեմառութիւն *s.* sober-mindedness.

Խոչեր, **այ** *s.* filth, dirt, muck, mire, mud; *fig.* filth, obscenity, villany, wantonness; **ի** **-ի** or **ընդ** **-** **Թաւաղիկ**, to get splashed, to be be-mired, covered with mud; **-բ** **պղծութեանց**, defilement; **-բ** **միմանց**, sodomites.

Խոչերակահ *a.* muddy, dirty, filthy, impure, obscene; **- ձեռք**, unclean hands; **տակրանա** **-**, to talk obscene.

Խոչերանոց *s.* sink, drain. [ly.

Խոչըտեր մութ or **գեղք**, syllogism.

Խողխողեմ, **եցի** *va.* to butcher, to slaughter, to kill, to massacre.

Խողխողան *s.* act of killing, massacre, carnage. [of laughter.

Խողխողեմ, **եցի** *va.* to hear a loud burst

Խողխողանեմ, **-ջանք**, **-ջեմ** **S.** **խոխոռ**, &c.

Խողովակ, **Խողուակ**, **այ** *s.* pipe, tube, canal, conduit; **-ջրոյ**, spout; **- տանեաց**, gutter; **- լուսեաց**, drain; **- շոգենաւու**, steam-pipe; **- ծխնելուղի**, chimney-flue; **- ջրանի**, engine-hose;

- կաղի, gas pipe, main; **- խոտուն**, speaking-tube; **- ձայնատու**, acoustic-tube; **- շնչողական**, suction pipe.

Խոչկոր, **Խոչոր**, **-ակ**, **այ** *s.* sucking-pig, porker.

Խոչոչ *s.* thought; **-եմ** *vn.* to be thoughtful, anxious, absorbed in thought.

Խոյ, **ոյ** *s.* zool. ram; *ast.* Aries, **-;** *mech.* battering-; *mar.* windlass, capstan; **ջրաբաշխական** **-**, hydraulic **-**.

Խոյակ, **այ** *s.* capital of a column.

Խոյանամ, **այոյ** *vn.* to soar up, to fly on high, to dart forward, to swoop down, to rush headlong on, to dash at, to pounce on, to fall on.

Խոյզորութիւն *s.* conquest of the golden fleece; *fig.* violation, rape, **խոյզանք** *s. pl.* rams. [*vishing.*

Խոյզ. **խուզից** *s.* search, inquisition, inquest, perquisition, research, examination; - **էւ խնդիր**, strict inquiry; - **արկանել**, **ի - էւ ի խնդիր արկանել** or **լինել**, **ի - էլանել**, **անկանել**, to search, to examine, to inquire strictly, to pry into; - **էւ խնդիր առնել ուսէք**, to be in search of, to trace, to follow the tracks.

Խոյզ. **խիւից** *s.* zool. crocodile.

Խոյլ. **խուլից** *s.* swelling, blotch; schirrus, scrofula; - **պարանոցի**, wen, goitre.

Խոյս *s.* flight, running away; - **աւլ**, **աւանդ**, **լինել**, to fly, to take to flight, to escape, to decamp, to steal or slip away, to break loose; to be guilty of tergiversation; to avoid, to flee from, to shun.

Խոյր. **խուրի** *s.* cap, diadem, tiara; - **էւրոպական**, hat; - **աւնիկ**, turban; - **պապական**, tiara. [*maker, hatter.*

Խոյրազործ, - **արար** *s.* cap- or hat-**Խոյրազիր** *a.* crowning', covering another's head.

Խոյզ. **սց** *s.* hook; pick-lock.

Խոնարհ. **սց** *a.* low; humble, submissive, respectful; lower, inferior, mean, base, low; feeble, weak; -, **ի - pr. ad.** low; down, down below; downwards; from top to bottom; at the foot of; beneath, below, underneath; **ձեւ**, lower, under; - **աւնել**, to humble; - **լինել**, to be humble or meek, to humble one's self; to be humbled; **զերեսս ի - արկանել**, to be sulky or sullen; - **սրտիւք**, lowly in heart; **սց ի -**, with downcast eyes; **յերկեմնից էւ ի -**, from two years old and under; **ի վրայն էւ ի -**, from the loins downward; **ի վեր է ի -**, unceasingly, always, at every moment.

Խոնարհարար *ad.* humbly, submissively. [*below.*

Խոնարհազոյն *a.* inferior; lower; *ad.*

Խոնարհակողմն *s.* the lower part.

Խոնարհանակ *a.* inclining, aslant.

Խոնարհամիա *a.* humble, meek, modest. [*abase one's self, to be humble.*

Խոնարհամեմ *vn.* to humble or **Խոնարհամուծիւն** *s.* humility, modesty, meekness. [*to conjugate verbs.*

Խոնարհեմ *s.* - **եցուցանեմ**; - **զրայս**,

Խոնարհեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to humble, to abase, to subject; to bring down, to lower, to abate, to depress; to bow or bend down, to incline; - **զոնին**, to lend an ear to, to listen to; - **զանն**, to humble oneself; to do penance, to mortify oneself, to fast; - **զամբարտաւանութիւն**, to lower, to abase, to bring down the pride of; - **զԱստուած առ մարդիկ**, to move God to compassion, to implore divine mercy; **Աստուած -նէ զամբարտաւանս**, God humbles the proud.

Խոնարհիմ. **հեցայ** *vn.* to be humble; to lower oneself, to descend; to yield, to acquiesce; to lean, to bend downwards; to decline; *gr.* to be conjugated; - **յամբարտաւանութեմ**, to descend from one's haughtiness, to have the pride of one's countenance humbled; **յերկիր** -, to prostrate oneself; - **աւալի Աստուծոյ**, to bow before God; - **անկանիլ երեսայ**, to go downcast, to be dejected; - **յիջեան ուրուք**, to deign to dwell in; - **յալիս**, to grow old; - **հի օրն**, the daylight fades, the day wanes or is going down; **յոսն եկաց յերեսայն խոնարհեցայ**, he rose from his prostrate attitude.

Խոնարհութիւն *s.* humility; deference, submission, humiliation, abasement; baseness, lowness, inclination, declination.

Խոնարհումն *s.* abasement; humiliation; fall, decline; *gr.* conjugation.

Խոնու. **սց** *a.* humid, damp, wet, moist; *s.* humidity. [*humid.*

Խոնաւակից *a.* full of humidity, very **Խոնաւայրած** *a.* deliquescent; - **չուծութիւն**, deliquescence. [*moist.*

Խոնաւական, - **ային** *a.* humid, wet, **Խոնաւայրուք** *s.* damp weather; wet, rainy weather.

Խոնաւանամ, **ացայ** *vn.* to grow wet, to become damp or moist.

Խոնաւաչափ, **ի** *s.* hygrometer; - **ական**, hygrometric; - **ութիւն**, hygrometry.

Խոնաւարար *a.* moistening, wetting.

Խոնաւացոյց *s.* hygroscopic.

Խոնաւեմ. **եցի**, - **եցուցանեմ**, **ուցի** *va.* to damp, to moisten; to wet, to steep, to bathe.

Խոնաւութիւն *s.* humidity, damp, moisture, wet; humour, radical moisture; - **օգոց**, damp weather.

Խոնաւուս *a. S.* Խոնաւ.

Խոնձ. *ի - ad. pr.* below; under; inside, within, in. [drawers & trousers.

Խոնձան, ունք *s.* running string for

Խոնք *s.* fatigue, lassitude; *a.* fatigued, tired, weary, faint, jaded. [some.

Խոնքական *a.* fatiguing, hard, toil-

Խոնքան *S.* Խոնձան; -ք *S.* Խոնքուի.

Խոնքեցուցանեմ, ուցի *va.* to tire out, to fatigue, to weary. [fatigued.

Խոնքիմ, քեցայ *vn.* to be tired, weary,

Խոնքութիւն, -ուսն *s.* fatigue, lassitude, weariness.

Խոնչւն *s.* noise, murmur. [խոնչմ.

Խոշ *S.* Մարգարտոշ; -եմ *S.* Խոշ.

Խոշոս *s.* hay; dried herbage.

Խոշոր, էց *a.* stout; great; thick; rough, rude, rustic, unpolished; awkward,

ill-shaped, ill-made; rugged, toilsome, difficult; - զգեստ, coarse cloth; - ձայն, rough voice; harsh sound; - քոյիք, stiff or unconnected

colouring. [lished.

Խոշորաբար *a.* rude, rough, unpo-

Խոշորագեղ *a.* coarse featured, hard-favoured, ugly.

Խոշորացոյն *a.* very rude, very coarse; -ս *ad.* rudely, coarsely.

Խոշորանամ, աջայ *vn.* to grow up; to become stout or bulky; to grow rude or rough.

Խոշորացոյց *S.* Մանրացոյց.

Խոշորեցուցանեմ, ուցի *va.* to magnify, to increase, to make larger.

Խոշորութիւն *s.* coarseness, rudeness, want of politeness; bigness.

Խոշտամ, -անամ *S.* Կաղամ. [ing.

Խոշտանդալից *a.* tormenting, torture-

Խոշտանդանք *s.* torture, torment, punishment, rack, pain.

Խոշտանդեմ, էցի *va.* to pain, to torment, to torture; to thrash, to beat.

Խոշտար or Խոստար *s.* boy, son; pupil.

Խոշ. էց *s.* obstacle, opposition; embarrassment, inconvenience, difficulty, hitch, hinderance, clog; the spines of the hedgehog; - խափանարար, great obstacle, impossibility; ահա - անխոխելի, there is an insurmountable difficulty; - եւ խուծ լինել, to hinder, to clog, to embarrass, to prevent, to be a bar to; տապալել զամենայն զ- եւ զխուծ, to surmount the greatest obstacles; *S.* Խուծ. [hobble.

Խոշաւ լինել *vn.* to go lame, to

խոշորեցան *s.* impediment to the sight; - լինել, to put a stop to, to hinder.

Խոշորեցում, Խոշորան *s.* obstacle, stop, hinderance, embarrassment; - լինել, to oppose, to hinder, to clog, to embarrass. [about.

Խոպամ, աջի *vn.* to leap or frisk

Խոպան, ի *a.* uncultivated; *s.* waste land, desert; ի - ի, waste, fallow.

Խոպանանամ, աջայ *vn.* to become desert, uncultivated; to lie waste or fallow; to spoil, to deteriorate, to go to ruin.

Խոպանացուցանեմ, ուցի, Խոպանեմ, էցի *va.* to let lie fallow, to leave uncultivated; to lay waste, to spoil,

Խոպ, Խոպոպ *S.* Խոպոպիք. [to ruin.

Խոպոպեմ, էցի *va.* to curl, to frizz, to put in ringlets, to crisp; - եմ *vn.* to curl one's hair; to fall into curl, to curl of itself.

Խոպոպի *a.* curled; -ք *s.* curl, lock, ringlet of hair; -ս առնել, to curl, to frizz. [breach, gap.

Խոռ, -ն *s.* bol. iva; - պարսպի,

Խոռապետ *s.* prime minister.

Խոռեմ, էցի *va.* to hollow out, to excavate. [hole; cavern, den.

Խոռոչ, աջ *s.* hollow, cavity, cave,

Խոռոչանամ, աջայ, Խոռոչիմ, էցայ *vn.* to become hollow, empty, void.

Խոստ *s.* confession; promise; ի - առնել, to cause to confess; ի - գալ, to confess, to tell the truth; - լինել, to confess one's sins.

Խոստարանութիւն *s.* promise. [rity.

Խոստակաբար *s.* descendants, poste-

Խոստանամ, աջայ *vn.* to promise, to engage, to pledge one's word; to vow; to protest; to offer, to proffer; to propose.

Խոստովան առնել, լինել *vn.* to confess, to own, to acknowledge; to make confession, to confess, to go to confession; - լինել զլանցանս, to acknowledge one's fault; - զմեզա իւր, to confess one's sins.

Խոստովանաբար *ad.* confessedly, avowedly; in confession. [tent.

Խոստովանադուստր, -քոյր *sf.* peni-

Խոստովանադամ *s.* bribe for confession. [rector of one's conscience.

Խոստովանաչայր *s.* confessor, di-

Խոստովանարան *s.* confessional.

Խոստովանեցուցանեմ, ուցի *va.* to confess, to hear confession.

Իստովանեմ, *էջի* . **Իստովանիմ**, *էջյ* *vn.* to own to, to acknowledge, to confess; to protest; to profess; to confess, to make confession; *պարտ է* -, it must be acknowledged; - *զմեզս* , to confess one's sins; - *զյանցանս* , to acknowledge one's faults; *զպարտուի* -, to acknowledge oneself overcome.

Իստովանող, *այ* *s.* confessor to the **Իստովանորդի** *s.* penitent. [faith.]

Իստովանութի *s.* confession, avowal, acknowledgment, declaration; - *մեզայ* , confession of sins; *երթալ ի* -, to go to confession; *աալ* -, to make confession; *առնուլ զ- ուրուք* , to hear the confession of.

Իստուկ *s.* colic, gripes, stomach-ache, pain in the bowels; - *ռնեւ* , to have the gripes; - *լինեւ* , to confess, to own.

Իստուան *s.* promise, engagement, obligation; word, word of honour, good faith; offer, tender; protestation, declaration; profession; - *աալ* , to give one's word, to promise; *պահել զ- կուլ ի խոսման* , to keep one's word or promise; *չպահել զ- չկալ ի խոսման* , to break one's promise, to fail to keep one's word; *մեծամեծ խոսա- մունս առնել* , to promise mountains of gold, wonders; *անոտ խոսամունք* , vain or empty promises, fair words only; *անոտ խոսամունքը պարտել* , to nourish with vain promises. [note (—)].

Իստովային *s. mus.* an Armenian **Իստ**, *ոյ* *s.* grass, herbage, turf, verdure; pasture; *չոր* -, hay, forage.

Իստաբեր *a.* bearing or producing grass, grassy, herbaceous. [on herbs.]

Իստաբու *a.* fed on grass; living

Իստադէա *s.* herbalist, herborist.

Իստալից *a.* abounding in grass, full of forage. [getarian.]

Իստակեր *a.* eating vegetables, ve-

Իստահմար *s.* hay-cock; haystack.

Իստաշարակ *a.* herbivorous, pasturing on herbs; - *լինեւ* , *չընեւ* , to pasture, to feed.

Իստան, *այ* *a.* abject, vile, base, mean, worthless, despicable; - *աւ* *ad.* meanly, basely, shamefully; in excess; - *առնեմ* *S.* **Իստեմ**.

Իստանոյ *s.* hay-loft. [seller.]

Իստովաճառ *s.* herborist, herb-

Իստուկա *a.* abounding in grass.

Իստաբազ *s.* herborizer; - *լինեւ* , to

herborize. [*s.* herbage, vegetables.]

Իստեղէն *a.* grassy; made of grass;

Իստեմ, *էջի* *va.* to despise, to condemn, to scorn, to slight, to disdain; to undervalue, to depreciate; - *իմ* *vn.* to be despised, contemned, disdained.

Իստոր *a.* oblique, crooked; deluded; strayed, erroneous, wrong; *S.* **Իստորնակի**; - *հանել* , to cause to err, to turn aside; - *էլք* *ast.* oblique ascension.

Իստորագիտակ *s.* polemoscope.

Իստորաջակ, *ի* *s.* declinator.

Իստորեմ, *էջի* . **Իստորեցուցանեմ**, *ուցի* *va.* to turn aside, to mislead, to lead astray; to divert, to distract; to twist, to contort, to bend, to make awry; *fig.* to lead astray, to cause to err, to delude, to unsettle.

Իստորեցուցիչ *a.* perverting, turning aside, leading astray.

Իստորիմ, *էջայ* *vn.* to turn aside, to deviate, to swerve; to go astray, to lose the way; to decline, to shrink from; to slope, to slant; *fig.* to go astray, to err, to be perverted, to abandon oneself to; to avoid, to shun.

Իստորնակ, *այ* *a.* oblique, crooked, aslant, aslope, athwart, across, transverse; out of the way, indirect; ill-turned, ill-made; bad, perverse, wicked, froward; *s.* cross beam, traverse; -, - *ս* *ad.* obliquely, crossly, transversely.

Իստորնակի *ad.* obliquely, transversely; at random; confusedly.

Իստորնակիմ, *կեալ* *vn.* to slant, to slope; to turn aside, to go astray.

Իստորութիւն, - *ումն* *s.* obliquity, crookedness, deviation, declination, winding, sinuosity; turning aside, going astray; *fig.* perversity, error, depravity.

Իստոյ or **Իստուց** *s. anat.* tibia, shin, shin-bone, shank; articulation.

Իսոր, *ոյ* *a.* deep, hollow, excavated; *fig.* profound, deep; *ի* - *ad.* deeply, profoundly; thoroughly; grievously; - *աղիտութիւն* , *վերք* , profound ignorance; deep wound; *խաւար* -, thick, dreadful darkness; - *աղքատութիւն* , profound misery, abject poverty; - *ծերութի* , decrepitude; *ի* - *ամառն* , in the depth of winter; *ի* - *ամառն* , in the middle of summer; *պեղել ի* -, to excavate deeply; *ի* - *խուզել* , *ի* - *մէ*

քննել, to investigate minutely, to examine thoroughly; - Ի քուն լինել, to sleep soundly; Ի - խոցել, to wound severely, mortally; ֆգ. to cut to the heart, to grieve deeply, to break one's heart; Ի - խոցել, to be touched to the quick, to be cut to the heart; Իրբե- Ի - խոցեցաւ պատերազմն, at the hottest moment of the fight; Ի - մոռացումն անկեալ, buried in forgetfulness; Խաղացո՞ւ Ի - ն, go out to the open sea.

Խորք. րոյ s. hollow, cavity, pit, depth, bottom; gulph, abyss; - Ծովու, the high sea; the open sea; Ի խորս ուր. the offing; - շարեաց, depth of misery or misfortune; - սրտից, the heart's secrets; Ի խորոց սրտե, from the bottom of the heart; Ի խորս անտառն, in the depth of the forest; Ի խորս քարայրին, at the bottom of the grotto; բանք նորա Ի խորս սրտի իմոյ աղչեցին, his words touched me to the quick; - խորհրդոց Աստուծոյ, the inscrutable designs of God; Ի՞՞ - Ի մաստուծեան, o depth of wisdom!

Խորաբանութիւն s. enigma; dark saying, profound import, hidden meaning.

Խորագեւ a. sagacious, shrewd, judicious; sensible, prudent, cautious; wary, subtil, sly, crafty; ingenious, skilful; - քաղաքավարութիւն, sagacious policy; sly conduct.

Խորագիտութիւն s. prudence, shrewdness, sagacity; craft, cunning.

Խորագիր s. title (of a book).

Խորագնաց or -գնաց a. sailing on the open sea, navigating the ocean.

Խորագոյն ad. to the bottom, profoundly, thoroughly. [versed.

Խորազգաց a. very skilful, deeply

Խորազնին a. scrutinizing minutely;

- խուզարկու, accurate observer.

Խորազնութիւն s. inscrutable investigation. [cane; penetrating, acute.

Խորախորհուրդ a. mysterious, ar-

խորախոս a. profound, difficult; enigmatical, obscure; jabbering, talking gibberish.

Խորախօսութիւն S. Խորաբանութիւն.

Խորակն a. sunken-eyed.

Խորաձոր s. deep valley; a. profound, difficult, rugged, scabrous; ընդ - ս արկանել զմիտս, to exercise one's mind in inscrutable things.

Խորամանկ, աջ a. cunning, sly,

crafty, knavish, wily, roguish, artful; fraudulent, deceitful, rascally, villainous; malicious; - կեղծաւարութիւն, profound hypocrisy.

Խորամանկեմ, եղի. -կեմ, կեցոյ տ. to chicaner, to quirk, to quibble, to use stratagem and artifice, to deceive, to cheat; to be cunning, artful, fraudulent, knavish.

Խորամանկութիւն s. cunning, artifice, craft, chicaner, quibble; cheat, deceit, fraud, base stratagem; knavery, roguery; malice.

Խորամեջ, -միջոց a. deep & spacious in the center; concave.

Խորամուխ a. penetrating, acute, piercing; profound, deep; - լինել, to penetrate, to fathom, to dive into, to enter deeply; - լինել Ի ցաւս, to be swallowed up by, to be plunged in grief; - Ի ներքս խաղալ, to enter too far, to plunge in too deeply; - գրգռել, to inculcate, to impress deeply on the mind.

Խորամուկ s. diver; a. S. Խորամուխ.

Խորայատակ a. profound, deep, hollow.

Խորայայդ a. searching at the bottom; - լինել, to search into, to go to the bottom of, to sift, to scrutinize, to investigate.

Խորան, աջ s. pavilion, tent; vault of heaven; altar; residence, habitation, dwelling; arith. table; chess-board, back-gammon board, &c.; - վկայութեան, the Tabernacle; - արքունի, royal palace, court; աւար - կանգնել, հարկանել, պարզել է, to pitch a tent; բառնալ, ամբողջել է, to strike a tent.

Խորանաբնակ a. nomad, wandering.

Խորանաշործ, -կար s. tent-maker.

Խորանակից a. dwelling in the same pavilion or tent. [encamping.

Խորանահարութիւն s. pitching tents;

Խորանաձեւ a. tent- or bell-shaped.

Խորանամ, աջայ տ. to become hollow or deep; to dive into, to go to the bottom of.

Խորանայար a. pitching a tent.

Խորանայարդար s. architect of the Tabernacle. [or bell-shaped.

Խորանայարկ a. vaulted, cupola-tent

Խորանանման S. -անէւ. [camping.

Խորանաչու a. travelling with tents,

Խորանայահ, *այ s.* tent-guard.
Խորանարդ, *այ a.* vaulted: cubical, cubic, hexahedral; *s.* cube; - **Կրկնից**, vault of heaven; - **արմատ**, cube root; **Կրածեղ ի** -, to cube, to raise quantities, to the third power.

Խորանարդաձև *a.* cubiform. [volve.
Խորանարդեմ, *եցի*, to cube, to in-
խորանաւոր *S.* **Խորանարեակ**.
Խորանափեղկ *s.* tent-curtain.
Խորանեմ, *եցի va.* to pitch a tent.
Խորաչափ, *ի s.* bathometer; sound-
ing-line, lead, fathom-line; plummet;
-եմ va. to sound; - **ուժիւն**, sounding,
bathymetry, measure of depth.

Խորաշուրթն *a.* guttural. [able.
Խորաւոր *a.* very deep, unfathom-
խորասոյլ, *սուզի a.* sunk deeply,
deep; *s.* abyss, gulf, pit; - **ալք**, sun-
ken eyes; - **անեղ**, to submerge, to
sink to the bottom, to plunge into, to
immerse; - **լինել**, to dive to the bot-
tom, to sink; *mar.* to founder; - **ի**
յուս, sunk in grief; - **ի Թախիծս մը**,
այ, plunged in remorse. [նեմ, լինիմ.
Խորասուզեմ, - **զիմ** *S.* **Խորասոյլ** *ան*.
Խորակէմ *s.* grotto.

Խորարթու *a.* dormant.
Խորարմատ *a.* deeply rooted; - **հաս**
ապել, **կանգաղել**, to strike deep into
the soil, to take deep root, to be
deeply rooted.

Խորացուցանեմ, *ուշի va.* to make
deeper; to make abstruse, obscure,
unintelligible.

Խորափեմ *s.* cavity, hollow, cave,
cavern, excavation; - **ս հասանել**, to
excavate, to hollow. [profound.

Խորափոր *a.* deeply excavated, very
Խորաքանդակ *s.* basso-relievo.

Խորաքնին *a.* scrutinizing, investi-
gating; profound, sublime, past find-
ing out.

Խորդ, *ոց s.* hair-shirt, sack-cloth,
hair-cloth; **ապաշխարել - ու**, to repent
in sack-cloth. [sack-cloth.

Խորաղլեւաց, - **հանդերձ** *a.* clad in
Խորդ, *ոց or ուց s.* zool. crane.

Խորդամ, **աղի vn.** to snore; to snort,
to rattle in the throat; to roar, to
bluster (sea).

Խորդաձուկն *s.* zool. pike.

Խորդապար *s.* flight of cranes.

Խորդացող *s.* snorer.

Խորդեան *s.* pl. cranes.

Խորդիւն, - **դունն** *s.* snoring, snore;

snorting; rattling, rattle in the throat.

Խորեմ, **եցի va.** to hollow, to exca-
vate; to fathom; to withhold, to re-
tain; to purloin, to steal, to rob, to
embezzle; to speculate.

Խորէլ, **իւրաց** *s.* diver.

Խորթ, *ոց a.* step-son, step-daughter;
bastard, natural, illegitimate; dege-
nerate, spurious, false; alien, foreign;
zool. crane.

Խորթաբարոյ, *ից a.* unsociable, mo-
rose; capricious, whimsical.

Խորթանամ, **ացայ vn.** to be degene-
rated, estranged, spoiled.

Խորթացուցանեմ, *ուշի va.* to change
the nature of, to adulterate, to cor-
rupt, to debase, to spoil, to impair.

Խորթուժիւն *s.* bastardy, adultera-
tion; degeneracy, corruption, decay.

Խորիմաց *a.* profound, impenetrable,
inscrutable; penetrating, profound.

Խորին *a.* deep, high; impenetrable,
abstruse, obscure, hidden, difficult to
understand; - **ականողիք**, sunken eyes.

Խորիւ *s.* speculator. [ney-cake.

Խորիւն, **բսկոյ s. honey-comb; ho-
Խորիւ, *ի s.* slough; skin, hide; sholl,
bark, rind, peel; *spittle, phlegm.**

Խորիւնամ, **ացայ vn.** to toughen
like leather.

Խորխորիմ, **լեցայ vn.** to fall in, to
sink, to give way; - **լումն** *s.* falling in,
sinking; land-slip.

Խորխորատ, *ից s.* gulf, abyss, chasm,
Խործուել *S.* **Խաւարծիւ**. [pit.

Խորհ, **Խորհումն** *S.* **Խոհ**.

Խորհիմ, **հեցայ vn.** to think, to medi-
tate, to consider, to cogitate, to study;
to reason, to reflect; to suppose, to
judge, to imagine, to fancy; to bring
to memory, to call to mind, to recol-
lect; - **լնդ միմանս**, to consult, to
advise together, to deliberate, to con-
cert; - **ի սնոտիւ**, to meditate on tri-
fles; **խորհիմ մեկնել վարիւ**. I think of
leaving, I propose to leave tomorrow;
ի ն անգամստեղամ, the mere thought
of it makes me shudder; **յայն խորհեր**
հանապազ, he thought of nothing else.

Խորհուրդ, **հրդեան** or **զի**, **հրդոց s.
thought; design, intention, resolution;
imagination, fancy, inspiration; sen-
timent, disposition; idea, fantasy, re-
very; advice, counsel; deliberation,
consultation; secret; mystery; sym-
bol; sacrament; **խորհրդով ad.** design-**

edly, intentionally, on purpose, purposely; *հրկական* -, the Holy Sacrament; *սուն*, *սառար խորհրդոյ*, council-hall; - *պալատնէց*, cabinet council; *խորհրդեան գալիք*, secretary; - *չար*, pernicious advice; - *սանել*, *ի մէջ* *սանուլ*, *ունել*, *ի* - *մտանել*, to consult, to determine, to decide on, to resolve on; to deliberate, to confer together, to take counsel, to advise with; - *սալ*, to counsel, to give advice, to advise; - *հարցանել*, to ask advice, to consult, to take counsel; *ի մի* - *միաբանել*, to think together, to deliberate unanimously; *չընել* *ի* *խորհրդոյ*, to change or alter one's mind; *չընել զգի* *խորհրդոյ*, to dissuade from, to advise against; - *ի մօի եզի գիտել*, I had conceived the idea of knowing; - *ի միտս իմանկաւ* or *եղեւ*, I thought of, I had the idea or the intention to; - *արարի ընդ միտս իմ*, I deliberated with myself; - *կալաւ*, he conceived the idea to; *զանգուռն զայն խորհեցաւ* -, he formed the hardy design to; *մինչեւ յայսմ խորհրդի էր*, in the midst of these thoughts, while thus deliberating.

Խորհրդաբար ad. figuratively; sacramentally; mysteriously; confidently.

Խորհրդապէս, - *զգած* *a.* astute, shrewd, wary, cautious; initiated, adept; - *սանել*, to let into a secret, to initiate into a mystery; - *լինել*, to be initiated.

Խորհրդապատուի s. initiation.

Խորհրդածեմ, *եցի vn.* to reflect, to ponder, to think, to revolve, to meditate, to consider; to imagine, to form an idea of, to suppose; to consult, to deliberate; to explain, to expound, to comment upon; to administer the sacraments; to celebrate mass.

Խորհրդածու, *այ s.* thinker; counsellor; the initiated; minister, priest.

Խորհրդածուութիւն s. thought, reflection; deliberation; secret; mystery; administration of the sacraments; celebration of mass. [mysteries, priest.

Խորհրդակ, *այ s.* functionary in

Խորհրդակալ, *այ a. s.* confident.

Խորհրդական a. mystical; mysterious; sacramental; emblematical, symbolical; rational, thinking, prudent; *s.* adviser, counsellor; - *իմաստ*,

rhapsody, religious rapture; - *խոսուածնութիւն*, auricular confession.

Խորհրդականութիւն s. deliberation, council, consultation; mystery, sacrament; mysticalness, mysteriousness; wisdom, prudence, wariness, cautiousness.

Խորհրդականատար. այ a. accomplishing, performing.

Խորհրդակիր a. mysterious.

Խորհրդակից s. adviser, counsellor; confident. [centric.

Խորհրդակորոյս a. foolish, odd, ec-

Խորհրդակցիմ, *ցեցայ vn.* to consult, to confer, to hold a parley or conference.

Խորհրդակցութիւն s. council, consultation; conference, parley; confident.

Խորհրդանոց S. - *գարան* - [ence.

Խորհրդապահ. այ a. secret, discreet, prudent. [discretion, prudence.

Խորհրդապահութիւն s. secretness,

Խորհրդապետ s. prime adviser or counsellor. [book.

Խորհրդատար. ի s. missal, mass.

Խորհրդատու s. adviser, counsellor.

Խորհրդատուն s. place of conference, council-chamber; vestry-room; offertory.

Խորհրդատոնք s. mysteries: orgies, drunken revelry, feasts of Bacchus, bacchanals, drinking-bout.

Խորհրդարան s. house of Parliament, hall of Assembly, chamber of deputies: place of administration of the sacraments; offering-place; *fig.* mind, intellect.

Խորհրդաւոր a. mysterious, mystical, arcane; figurative, emblematic, symbolical; hieroglyphical; - *շան*, *պատկեր*, emblem. [fickle.

Խորհրդափոխ a. inconstant, voluble, *Խորձուիլ s. bot.* bryony; tendrils of vine.

Խորձունձ s. piece of soiled linen.

Խորշ, կց s. corner; compartment, division, pigeon-hole; chess-squares, chequers; niche; cell, partition; nook, lurking-place, hidden corner; hollow, cavity; - *հանգերձից*, fold, plait, crease; - *երեսաց*, *շահատու*, dimple; wrinkle, puckering; - *գրաշարաց*, printer's box; - *ծովու*, gulf, bay; creek, cove; - *նաւի*, hold of a ship; - *լերանց*, cave, cavern; - *կենդանեաց*, den, haunt, lair; - *Թռչնոց*.

cyrie, nest; *ի - փ*, in a corner; - *առ-նալ առաքաւից*, to swell or fill the sails, to get the wind; - *դիւ իջնել*, to fold, to plait, to crease; to become wrinkled, to knit the brow; - *ս քաղել*, to fold variously; - *ս - ս գործել*, to make small rooms or cells: to gather, to plait; - *ս արկանել յայսս*, to wrinkle, to pucker.

Խորշակ, *այ* *s.* excessive heat; hot dry or parching wind, simoon; drought, dryness, aridity; - *ժանս*, pestilential blast.

Խորշակահար *a.* sun-burnt, parched by excessive heat, or by a burning wind; - *առնել*, to burn, to parch; - *լինել*, to be burnt, parched.

Խորշակահարուէ *s.* sun-stroke.

Խորշակառ *a.* sun-burnt; - *լինել*, to be burnt.

Խորշանկեմ, *եյի տա*, to frown, to wrinkle, to pucker: to plait, to fold.

Խորշակ *s.* aversion, antipathy;

Խորշաւոր *a.* cellular. [*S.* *Խորշուան*].

Խորշաքաղ առնեմ, *ժողովեմ տա*, to plait, to arrange gracefully, to fit, to adjust with elegance.

Խորշիկ *a.* avoidable, evitable.

Խորշիկէն *a.* flowing, waving; *mar.* undulating, flowing gently, rippling.

Խորշիցուցանեմ, *ուցի տա*, to cause to avoid or shun.

Խորշիմ, *եցայ տա*, to feel an aversion to, to loathe, to turn from with disgust, to avoid, to shun, to eschew, to flee; to be shy, to beware, to show or pay regard to; to be respectful; - *յու-մբէ*, to take a dislike to, to avoid of.

Խորշիւն *s.* thunder, noise, uproar, rumour.

Խորշխորշան, *այ* *s.* plait, double, fold, gather; wrinkle, crease; *a.* plaited, folded, turned down; wrinkled,

Խորշանկեմ *S.* *Խորշեմ* - [puckered].

Խորշմեմ, *եցայ տա*, to grow wrinkled, to shrink, to shrivel up; - *հան-գիւնից*, to fold, to plait, to crease.

Խորշուան *s.* aversion, repugnance, dislike, reluctance; reserve, caution; regard, respect.

Խորայ *s.* the hymen; maidenhead.

Խորայճին *s.* gynecæum, harem, women's apartments.

Խորոված, *ի* *s.* roast-meat.

Խորովակ *s.* earnest prayer, urgent entreaty, lively instance.

Խորովեմ, *եյի տա*, to roast, to toast, to brown; to grill, to broil, to fry; *ձուկն - եալ*, broiled fish.

Խորովիմ, *եցայ տա*, to suffer, to be afflicted; to sympathise, to have pity or compassion on; to entreat earnestly: to be roasted; *ցրտակէզ* -, to be

Խորովալը *S.* *Խորոված* - [frost-bitten].

Խորովումն, *Խորով* *s.* roasting; *ի - զս արկանել*, to roast, to fry.

**Խորուզակ* *s.* whooping-cough.

Խորուծիւն *s.* depth, profundity.

Խորոգիկ *s.* concavity, cavity.

Խորսխեմ, *եյի տա*, to make the honey-comb; to fill with honey-cakes.

Խորաւարթառ *a.* ragged, rough, uneven; - *ք* *s.* rough, craggy places, asperity, roughness, unevenness, ruggedness.

Խորաակեմ, *եյի տա*, to bruise, to crack, to break, to crush, to dash to pieces; - *զլծնամին*, to crush, to bear down, to defeat, to rout, to put the enemy to flight; - *զլծուցա*, to disband the troops; - *զլուռն*, to force open the door; - *զլուխ*, to break the head; - *զմարմինն*, *զանձն*, to mortify one's flesh, to do penance; - *կեմտա*, to break, to dash to pieces; to be broken, undone, defeated, destroyed; *անդրէն ի քեզ խորաակեցին ավիք քո*, here shall thy proud waves be stayed.

Խորաակումն *s.* fracture, break, crack; rout, defeat.

Խորակ, *սկայ* *s.* dish, viand, mess; roast-meat; cooked victuals.

Խորակարան *s.* chop-house. [keeper.

Խորակարար, *այ* *s.* cook; chop-house

Խորակարարուծիւն *s.* cookery.

Խոց, *ից* or *ոց* *s.* wound, sore, ulcer; *a.* wounded; *խորամուխ*, *կարեղեր* -, deep, mortal wound; - *աալ*, *զնել*, to wound; - *մաալ*, to be wounded.

Խոցահարեմ, *Խոցեմ*, *եյի տա*, to wound, to pierce, to stab; to prick, to smite; *ից*, to pierce or cut to the heart; - *Թափանցանց*, to transpierce, to pierce through and through, to run through; - *իմտա*, to be wounded, pierced; - *սիրով ուրուք*, to be smitten with love, to fall in love; *S.* *Խոր* -

Խոցաւեմ, *եյի տա*, to wound severely, to cover with wounds; *ից*, to prick the conscience.

Խոցաւիչ *a.* wounding, biting, cutting; poignant, tart. .

Խոցաբուծիք *s.* act of wounding severely. [**-ումն**, act of wounding.

Խոցուած, *ոց*, **-ումն** *s.* wound; **խուժմ**, *էջի տ.* to deal harshly with, to ill-use, to maltreat, to vex, to torment, to trouble, to incommode; to worry, to harass, to annoy.

Խուլածք *s.* felt, stuffing, wadding. **Խուլակ**, *այ* *a.* searching, scrutinizing; **-լինել**, to search, to examine, to explore, to rummage. [*quisitive*.

Խուլական *a.* curious, searching, inquisitive; **խուլարկ**, **-ու**, *այ* *a.* curious, inquisitive; *s.* examiner, searcher, observer, busy inquirer, pryer, scrutator; **-լինել**, to make researches, to seek for, to hunt after.

Խուլեմ, *էջի տ.* to search, to inquire, to seek diligently, to hunt after, to pry into; to shear, to shave; to cut off; to strip off.

Խուլզուլթիւն, **-զումն** *s.* busy search, curiosity, quest, investigation; shearing; **-զումն հերաց**, shaving, tonsure.

Խուժ, **խժից**, **խժոց** *s.* obstacle, embarrassment, hinderance; **-եւ խոչ լինել**, **խէժ եւ - ընդ օտն անկանել**, to hinder, to embarrass, to clog; **խ բաց անել զխոչ եւ զ-**, to disencumber, to free from embarrassment; **-ք**, rock, reef, hedge of rocks.

Խուժ, **խուժաղուժ**, *ից* *a.* barbarous, savage, rude; rough, cruel, inhuman; **խուժք եւ զուժք**, the barbarians. [*rough*.

Խուժական, **-յին** *a.* barbarous, **խուժան**, *ի* *s.* multitude, populace, the vulgar, crowd; throng, press; hurly burly, confusion, noise, clatter; **- աւերանաց զախարհաւն զեղուլ** or **ածել**, to devastate, to lay waste.

Խուժքն *s.* obstinacy, stubbornness, pertinacity; *ի խժգան եւ յխորաի կալ*, *S.* **խժգան**.

Խուժգուժ *S.* **խուժաղուժ**. **Խուժեմ**, *էջի տ.* to invade, to rush on, to fall impetuously on, to flock, to resort in numbers to. [*negro*.

Խուժիկ, **ժկաց** *a.* barbarous; black, **խուլ**, **խլից** *a.* deaf; deaf, dead, dull; *eyeless (needle, &c.); **- առնել**, to deafen, to stun; **- առնել զուրկն**, **- լի նել**, to turn or give a deaf ear to.

Խուլակոյր *a.* deaf & blind. **Խուլահամր** *a.* deaf & dumb.

Խուլիկ *s.* phlegmon, inflammatory tumour on the shoulders.

Խուլզուլթիւն *s.* cooing of doves.

Խուլ, **խլոց** *s.* phlegm, piltuite; **Եթանել զ-**, **- արկանել**, to expectorate; **- բերել**, to cough up.

Խուլ, **խլից** *s.* cot, hut; cell, small room; **- պահակաց**, sentry-box.

Խուլք *s.* filth, sweepings, dirt.

Խուժ *s.* scarecrow, bugbear.

Խուժապ, **աւ** *s.* fright, terror, alarm, dread, haste, hurry, precipitation; **-աւ** *ad.* in haste, in a hurry; **-ք**, phantom, spectre.

Խուժապական *a.* alarming, startling, frightful, dreadful; urgent, pressing; precipitate, too hasty.

Խուժապեմ *s.* alarm, eagerness, haste, precipitation, flight.

Խուժապեմ, *էջի*, **Խուժապեցուցանեմ**, *ուլի տ.* to startle, to alarm, to frighten, to terrify, to appal, to strike with terror; to frighten away; to hasten, to precipitate.

Խուժապեմ, *էջայ տ.* to be startled, alarmed, terrified; to waver, to be in suspense; to be hasty, precipitate; to flee precipitately.

Խուժապումն *S.* **Խուժապ**.

Խում *s.* drinking, eating; *tin drinking pot; *mus.* an Armenian note (՝).

Խումք, **խմից** *s.* party, band, troop, detachment, company, regiment, brigade, division, cohort, legion; **- իւր զեաց**, group of islands, archipelago; **- առնուլ**, to assemble, to flock together; **- կազմել զօրաց**, to muster, to form into a regiment, to embody, to enlist, to enrol, to collect together; *ի խմե եօթանց իմաստնոցն էր*, he was one of the seven wise men.

Խուն *a.* little; **- ինչ**, **- ք** *ad.* a little, very small quantity, however little; **- ինչ ժամանակ**, a short time; **- ինչ իրք են**, there is very little; *ի - վայրկենի*, in a moment, in an instant.

Խունայր *s.* chem. paraffine. [*ing*.

Խունաւաղուժ *s.* seasoning, flavour.

Խունկ *s.* incense; aromatic substances; *fig.* incense, flattery; **կարմիր** - storax; **չուռմի** or **սպիտակ** - , laudanum; **-ք անուշից**, **անուշուշք**, perfumes, fragrant, drugs; **-ա անել**, **արկանել**, to incense; **- աւլ**, to flatter.

Խունկեղէն *s.* bot. sweet calamus.

Խունժ *s.* *mus.* an Armenian note (՝).

***Իռնչ** *s.* trunk of a tree.

Իռան, **խան** *s.* crowd, concourse, multitude, throng of people; affluence, great quantity; noise, tumult, confusion; *a.* thick, close, dense, crowded; many, numerous; *ad.* in crowds, in throngs; - **առ** -, - **ի** -, in a huddle, pell-mell, disorderly, hurriedly; **ի խան**, among the crowd; **ի խան մարտին**, in the thickest of the fight; - **բազմութիւն**, a numerous crowd, a throng; - **բազմութեամբ մասնել**, **էլա նել**, to crowd in; to crowd out; - **բազմութիւն ժողովրդեան**, immense concourse of people; - **հասանէն աստ օտարականք**, strangers flock here.

Իռաներամ *a.* in many flocks; in vast numbers; - **փունջ**, nosegay of various flowers.

Իռանքն(թաց) *a. ad.* very numerous, multitudinous, in a crowd; conjointly, together; - **բազմութի**, concourse, crowd.

Իռասկ, **այ** *s. mech.* escapement; - **ալաւ. դշանաւոր. խարխաւոր**, chronometer-, cylinder-, anchor--.

Իռասական *a.* evasive, shuffling, ambiguous.

Իռասականք, -**փունք** *s.* flight, evasion; subterfuge, shift, excuse, tergiversation, shuffling.

Իռասանեմ, **էջի**, **Իռասանիմ**, **էջայ տ.** to escape, to flee, to take to flight, to steal away; to retreat, to retire, to disappear; to shuffle, to elude, to tergiversate. [flight.]

Իռասափու, -**կ** *a.* fleeing, taking to flight.

Իռասափումն *S.* **Իռասափանք**.

Իռսեմ, **Իռսափումն** *S.* **Իրյա տամ**.

Իռսեցուցանեմ, **ուցի տ.** to cause to escape, to save, to extricate.

Իռքն, **խրճան**, **խրճուկք**, **շանց** *s.* bundle, faggot, bunch, package, packet; - **փայտի**, fascine of wood; - **խաւայ**, truss of hay; - **ցորենայ**, sheaf of corn; - **թղթայ**, file or bundle of papers; - **ջրայ mech. wheat-sheaf jet; **մագնիսական** -, pencil of magnetic**

Իռչ, **խցի** *s.* chamber; cell. [rays.]

Իռփ, -**ն**, **խփան** *s.* lid, cover; *mech.* cap, head; - **պատուհանի**, shutters.

Իռփ, **այ** *s.* coulter, plough-share.

Իռփայ *s.* wen, goitre.

Իռիւ, **խառայ** *s.* bushes, briars, brushwood, underwood.

Իռկեմ, **էջի տ.** to heap, to pile; to

fill, to cram, to stuff. [cow's lungwort.]

Իռնդաւ or **Իռնդաւկ** *s. bot.* mullein,

Իռնեմ, **էջի տ.** to assemble, to muster; to collect, to gather; to augment, to enlarge; -**իմ տ.** to assemble in a crowd, to collect or gather together, to flock, to crowd round; **խըւ նէր զնովաւ ժողովորդն**, the people crowded round him; **խնչեաւ պատեւ լազն**, the fight began.

Իռնչեմ, **էջի տ.** to emit a gurgling sound; - **շանց**, to howl. [winkle.]

Իռնջայլ, **Իռնջոյ** *s. zool.* snail; peri-

Իռով *s.* confusion, tumult, trouble, disorder, sedition, insurrection; *a.* confused, confounded, troubled; - **հարկանել**, **արկանել**, to trouble, to cause disorder, to excite sedition, to create factions, to stir up to rebellion; - **կալ**, **լինել ընդ ուսեք**, to have quarrelled with, to fall out, to be at variance, to disagree with.

Իռովայոյ *a.* turbulent, tumultuous, seditious. [bulent.]

Իռովաւեր *a.* restless, unquiet, tur-

Իռովասիրութի *s.* contentiousness, restlessness.

Իռովարար, -**րկու** *a.* factious, mutinous, turbulent, seditious, riotous, unquiet, restless; meddling, mischief-making; revolutionary.

Իռովեմ, **էջի**, -**եցուցանեմ**, **ուցի տ.** to trouble, to put into disorder, to agitate; to perplex, to disconcert, to disquiet, to disturb; to upset, to unsettle, to distract; to alarm, to rouse; to stir up, to excite to insurrection; - **զփուս**, to dispirit, to unnerve; - **զսիրտ**, to dishearten, to unnerve.

Իռովեցուցի *S.* **Իռովի**.

Իռովիմ, **էջայ տ.** to be troubled, disturbed, agitated, perplexed, disquieted, disconcerted; **խառեալ ես**, you are looking quite confounded, or flurried. [seditious, factious.]

Իռովի *s.* perturber; *a.* disturbing,

Իռովութիւն *s.* bustle; perturbation, confusion, agitation, trouble; tumult, disorder, turbulence, insurrection, sedition, revolt, revolution, mutiny, rebellion; - **ս յուզել**, to foment troubles; **ի -թէ եւ Արեւելք**, affairs are becoming very serious in the East.

Իռուանամ, **այցայ տ.** to dry up, to fade, to wither; to grow old, to become extenuated; **խառայեալ հերք**,

bristling hair; dishevelled hair.

Խռռատեալ *a.* bushy, briery.

Խռչակ *S.* Խռչափող.

Խռչակուիք *s.* tibia, shin-bone.

Խռչափող *s.* wind-pipe; larynx.

Խռչոթմտ. to breathe with difficulty arising from diseased lungs.

Խռպտա *a.* rough, unpleasant, disagreeable; ill-natured, ill-tempered;

Խսիք *S.* Փսիւթ. [- ձայն, shrill voice.

Խստաբախ *a.* severe, hard (winter).

Խստաբանութիւն *s.* harsh, threatening or bitter words.

Խստաբարոյ *a.* severe, harsh, rigorous; - ունի *s.* austere, severe character.

Խստաբեռուիք *s.* heavy loads.

Խստապղծ *ad.* severely, harshly, hardly, rigorously; - զեալ, to proceed with severity, to take severe steps, to punish with rigour.

Խստակեաց, - կրօն *a.* austere, rigid, severe, hard. [ity, mortification.

Խստակրօնութիւն *s.* austerity, severity; Խստաձայն *a.* having a harsh, rough, disagreeable voice.

Խստամբակ, &c. *S.* Խեռ, &c. [թի.

Խստամբեր, - ունի *S.* Խստակրօն, - ու.

Խստանամ, աջայ տ. to harden, to become hard; to be obstinate, to persist; to be severe, rigorous, austere; - ումիք, to treat mercilessly; - որովայնի, to constipate, to close the bowels. [ous, high, violent (wind).

Խստաշունչ *a.* boisterous, impetu-

Խստապարանոյ *a.* stubborn, stiff-necked, pertinacious, opinionative, dogmatic. [wilfulness, stubbornness.

Խստապարանոցութիւն *s.* pertinacity,

Խստապինդ *a.* very hard.

Խստասիրտ *a.* hard-hearted, merciless, inflexible, obdurate, insensible, relentless; *fig.* hardened, impenitent.

Խստասրտուի *s.* hardness of heart, obduracy; pertinacity, obstinacy; *fig.* impenitency.

Խստաժարութիւն *s.* life of privations & hardships, a Spartan existence.

Խստացուցանեմ, ուլցի տ. to harden, to make hard; to render obstinate; - զսիրտ, to render obdurate or callous, to harden the heart; - զորովայն, to constipate.

Խստացումն *s.* chem. cold-hammering.

Խստացուցիչ *a.* hardening, making hard; - որովայնի, astringent, binding,

Խստաքար *s.* trachyte. [costive.

Խստերէ *a.* hard mouthed, intractable, untamable, ungovernable; inflexible, obstinate, pertinacious, impetuous, headlong, fiery, rebellious; - երիկար, fiery, spirited, high-mettled steed, courser or charger.

Խստիւ *ad.* hardly, harshly, roughly, rudely; cruelly, severely, rigorously; rigidly, strictly; - զեալ ք ումիք, to treat harshly, to maltreat, to rule with a high hand; - պատուհանել, to punish rigorously, severely; - տալ պատասխանի, to reply harshly; *S.* Խիստ. [branches.

Խստոսեայ *a.* furnished with thick

Խստոր, ոյ or ի *s.* garlic; պճեղն - ոյ, clove of -; փարսախաւ հեռի բարե զհոտ - ի, he stank of - fifty yards off; - ալեր, garlic-eater.

Խստորուկ *s.* elephantiasis; venereal disease; *bol.** a Cretan grape; - ք, garlic sauce.

Խստութիւն *s.* hardness; stiffness; roughness, harshness, asperity, austerity, rigidity; rigour, severity, cruelty, inclemency, inflexibility; - սրտի, obduracy, hardness of heart; - բարուց, օրինաց, severity of customs, of laws; - կարծեաց, too great austerity of morals, puritanism; - որովայնի, tightness of the bowels, costiveness, constipation.

Խտական *a.* condensable; - ութիւն *s.* condensability.

Խտանամ, աջայ տ. to condense, to thicken, to grow thick, to coagulate, to congeal.

Խտաչափ, ի *s.* chem. densimeter, volumometer; *mech.* condensing-engine.

Խտացումն *s.* condensation, coagulation, concretion, congelation.

Խտացուցանեմ, ուլցի տ. to condense, to thicken, to coagulate, to

Խտացուցիչ *s.* condenser. [congeal.

Խտիր, խտրոյ *s.* difference, variety, distinction, disparity, disproportion;

- ք, prognostic, augury, omen; առ - մտաց, according to the judgment; ք

լիցի - ընդ բարին եւ ընդ յոռին, he shall not search whether it be good or bad; ուլցի է - Տեառն ապրեցուցանի բազմք կամ սակաւուք, the Lord can give the victory to the smaller or the greater number; աւուրք խեւրոյ, superstitious regard for unlucky days; ի - ս անկանիւ, to fall into vain

or superstitious observances; *ընդ կապանք խորոց արկանել զանձն*, to conform oneself to superstitious customs.

Խոզեմ, Խոզանք S. *Խոզեմ, Խռարդուն*.

Խոզեմ, Խոզակեմ *va.* to tickle, to titillate; to dazzle, to bedazzle; *fig.* to tickle, to please, to gratify, to delight, to flatter; - *զաւ*, to dazzle the eyes; - *իմ* *vn.* to be tickled, dazzled; to be delighted, gratified, flattered.

Խոզունք *s.* tickling, titillation; dazzling; burning desire, prurience, itching, inciting, lust; *fig.* delight, pleasure. [thickness, consistence.

Խուռթիւն *s.* condensity, density, *Խոզունք* *s.* softness, effeminacy; deceit, insidious caresses, dalliance.

Խառիչ, Խառաղեք, Խառաղեմ, Խառաղեմ, Խառաղունք S. *Խառաղունք, Խռարդեմ*. [-*ուկ* *s.* physiognomy.

Խառաղեմայ, Էյ *a.* physiognomist; *Խառաղեմ* *a.* ceremonial.

Խառաղեք *s.* observance, ceremony; superstition; prognostic, augury, omen; oddness, imparity.

Խառեմ, Էյի *va.* to distinguish, to discern, to make a difference; to observe rigorously or scrupulously; - *զբարեկամն է մարդերուէ, to distinguish a friend from a fawner.*

Խառաղաղեմ *a.* consulting witches.

Խորոց, ալ *s.* interval, space; division, separation; distinction, difference; - *ընդ մէջ անկանել, to interpose; to interfere, to intermeddle.*

Խորոցեմ *va.* to distinguish, to classify. *Խորուկ* S. *Խորանք, Խորոց*. [sify.

Խոբի, Էյ *s.* rejoicing, cheerfulness, merriment; banquet, feast; *a.* joyful, gay, merry, cheerful; *առն, առաւար-ից, banqueting-house, -hall; - մեծ սրբախոսեան առնել, to banquet; - առնել, to make merry, to rejoice; - լինել, to rejoice, to be delighted.*

Խոբակից *a.* that rejoices with, joining in merriment, feasting together; - *լինել, to rejoice with; to congratulate.*

Խոբաւոր *a.* cheerful, merry, joyful, gay, joyous; - *լինել, to joy, to rejoice.*

Խոբանամ, ալալ *vn.* to rejoice, to be joyful; to feast, to make merry with.

Խոբարան *s.* banqueting-room; place of feasting or entertainment.

Խոբարար, ալ *a.* feasting, entertaining.

Խոբախանակից *a.* *s.* boon-companion, fellow guest; - *լինել, to feast together.*

Խոբախանամ S. *Խոբախանամ.*

Խոբախանասէր *a.* fond of feasting, of good-living.

Խոբախանութիւն, -ճանք *s.* feast, banquet, entertainment, festivity; rejoicings, public joy.

Խոբախոյս, խուսի *s.* shout of encouragement or incitement, encouragement, comfort, incitement; *a.* encouraging, animating; exhorting; - *առլմաստըզանել, to encourage, to give heart to or inspirit, to rouse, to excite, to urge on; - բառնալ, հարկանել, to shout encouragingly; - առնուլ, to take heart, to cheer up, to take courage.*

Խոբախութիւն S. *Խոբախանութիւն; առնել ումէք -*, to give a banquet to.

Խոբախուք *s.* rejoicings, feasting, entertainment; - *նա առնել, to feast, to hold a feast, to give a banquet.*

Խոբախանալ S. *Խոբախոյս.*

Խոբախուեմ, Էյի *vn.* to encourage or excite by mutual shouting, to call loudly, to address with a loud voice; to encourage, to give courage to, to raise the spirits of, to reanimate, to excite, to incite, to embolden; - *իմ* *vn.* to take courage; - *յոք, to rely on or confide in.*

Խրամ, Էյ or *ալ* *s.* trench, hollow way, ditch; mine or sap; breach, rupture, rent; division, separation; - *հառանել, to cut a trench; to make a gap; to open a breach; յորդիս իմ եղել -*, there was a gap among my sons.

Խրամակարկաւ, Էյ *a.* that repairs a breach; - *առնել, to repair a breach, to patch.*

Խրամահատ, ալ *a.* breaching, making breaches; separating, dividing.

Խրամահատութիւն *s.* the opening a breach.

Խրամապահ, ալ *s.* trench-guard.

Խրամաւ, Էյ *s.* breach, rupture, opening; hollow way, ditch, trench.

Խրամաւեմ, Էյի *va.* to breach; to break, to defeat, to disperse; to exterminate; - *զհամբաւ լաւութեան, to diffame, to destroy one's reputation; - զգաղանիս, to betray a secret.*

Խրամառուծիւն *s.* breach; crack, crevice; rupture; division, party.

Խրասախ, *ից* *s.* league.

Խրատ, *ուց* *s.* admonition, reprimand, reproof; advice, counsel; caution, remonstrance; discipline, instruction; correction, punishment; -*ք* *ուղղութեան*, moral maxims; - *չար*, bad advice; evil counsel; - *աւլ*, to give advice; to lecture, to admonish; *աւլ-ս բարեաց*, to give good advice; *դ-ու դաւլ*, to devote oneself to science; *ի-ածել*, to educate; to discipline; *չուսնել զ-*, to be indisciplined, wild, ill-mannered; *S. Թակարդ*.

Խրատարանեմ, *եցի* *va.* to moralize, to advise, to admonish, to warn.

Խրատարանութիւն *s.* admonition, warning, advice, counsel.

Խրատագիր *a.* admonishing by letter; *s.* letter or book of admonition.

Խրատական *a.* admonitory, didactic, moral, instructive. [*advice.*]

Խրատաւեաց *a.* hating, scorning
Խրատաւու, *աց* *a.* advising; *s.* admonisher, adviser, instructor.

Խրատեմ, *եցի* *va.* to admonish, to advise, to warn; to instruct, to discipline; to reprimand, to reprove; to correct, to chastise, to punish; -*եալ ի նմանէ*, counselled by him.

Խրատիչ *s.* councillor, adviser; instructor; chastiser.

Խրատուկ, **Խրատուու**, *աց* *a.* advising, giving advice. [*ing.*]

Խրատուուկ *s.* admonition, warning
Խրայեմ, *եցի* *va.* to put on shoes; to lace on boots or shoes.

Խրացք, *ցից* *s.* shoe-lace, shoe-string; *լուծանել զ-ս կոշիկաց*, to loosen shoe-latchets.

Խրեմ, *եցի* *va.* to thrust in, to plunge; to stick in the mire, to be mire; to run aground, to strand; -*իմ* *vn.* to plunge into, to stick fast in the mire, to run aground, to be stranded.

Խրթին *a.* obscure, dark; *fig.* hidden, enigmatical.

Խրթնաբան *a.* obscure, enigmatical; -*ութիւն* *s.* obscure language, enigma.

Խրթնագրութիւն *s.* short-hand, stenography.

Խրթնանամ, *ացայ* *vn.* to be difficult to understand; to darken, to become obscure; to lose pristine excellence or beauty, to grow dull, to deterior-

ate, to get spoiled.

Խրթնացուցանեմ, *ուցի* *va.* to darken, to obscure, to dull, to disfigure, to degrade, to spoil; - *զգեաւ*. to tarnish the glory.

Խրթին *S. Խրթին*; *Երեկոյնեայն* -, Venus, Vesper (the evening star).

Խրթնութիւն *s.* obscurity; meanness.

Խրթինը, &c. *S. Խինըն*, &c.

Խրթոր *s.* fragment, relic.

Խրձանամ, *ացայ* *vn.* to become like a bundle, to be bound in a sheaf; *խըբ ձացեալ առւտ սիրամարդէն*, spread peacock's tail.

Խրձիթ, *ձիթաց* *s.* cell; hut, cabin.

Խրձերեռ *a.* wrinkled, shrivelled or puckered (face).

Խրդաւ, *ից* or *աց* *a.* imperious, haughty, insolent, proud, arrogant, boastful, supercilious, braggart; *s.* haughtiness, pride, arrogance; -, -*բար* *ad.* haughtily, proudly, in a bold manner. [*haughtiness.*]

Խրդաւելի, -*լիր*, -*ական* *a.* full of
Խրդաւածայն *a.* talking in a lofty or threatening manner.

Խրդաւամ, *ացի*, -*անամ*, *ացայ* *vn.* to carry the head high, to bid defiance, to bully, to hector, to gasconade, to brag, to laugh to scorn, to rail at, to use insolent language, to swagger, to be disdainful, overnice, to turn up one's nose at, to be proud, pretentious, defiant, arrogant.

Խրդաւանք *S. Խրդաւումն*.

Խրդաւապանծ *a.* braggart, boastful, insolent, presumptuous, swagger-
Խրդաւեմ, -*աիմ* *S. Խրդաւամ*. [*ing.*]

Խրդաւումն *s.* gasconade, bravado, empty boast, rodomontade; defiance, insolence, haughtiness; *չգիշանել ի խրդաւումնէն*, to lose nothing of his arrogance. [*-գիշ* *s.* patcher; cobbler.

Խրուսնդեմ *va.* to patch; to cobble;

Խրուկ *s.* chem. cinnabar, vermilion; *bot.* dragon's blood.

Խրումն *s.* mar. stranding.

Խրուցք, *սից* *s.* sand-banks, shallows, quick-sands.

Խրչան *a.* skittish, shy.

Խրտնում *S. Խրտնիմ*. *Շրտնում*.

Խրտուկ, * -*ակ* *s.* scarecrow, bugbear; *դոյզն ինչ* -, a mere trifle, a nothing.

Խրտուցանեմ, *ցի* *va.* to scare, to startle; to scare or fright away.

Իրուցումն *s.* start, shuddering.
Իրուիմ. տեսյ *vn.* to be scared, to take umbrage, to shy, to start aside, to take fright, to be restive; **խրաշէին** *ժող.* խնայողանք, it scared the mind, it was too difficult to be understood.

Իյահան, աջ *s.* corkscrew.
Իյանիմ, իյի *S.* Խնամ; -նիմ *vn.* to be shut; **Իյան բերանք նոցա**, they are put to silence.

Իյանք *s.* cork, stopper, bung, plug.
Իյարդել. **Իյաւոր** *a.* retired, lone, lonely, solitary.

Իյեմ, իյկեմ *S.* Խնամ. [hut, cabin.
Իյիկ, իյիկան *s.* small room, cell, obstructive.

Իյումն *s.* stoppage, obstruction.
Իփանեմ, խփի, խփեմ, խփեցի *va.* to cover; to shut. [milk-pots (cat).
Իփնկէց *a.* thievishly uncovering

Իթ, ից *a.* sick, sickly, unhealthy, infirm; - է, he is sick. [foolish.
Իթամիւ *a.* silly, simple; stupid,

Իթամուռութիւն *s.* silliness, foolishness, stupidity, dullness.

Իթանամ. աջայ *vn.* to be sick, ill, indisposed, unwell, poorly. [sickness.
Իթապաառաւ *ինիմ* *vn.* to feign

Իթաւոր *a.* stupid, dull-witted, idle, lazy, slothful.

Իթութի *s.* sickness, illness, indisposition, infirmity.

Իլ, աջ *a.* foolish, senseless, inconsiderate, extravagant, rash, absurd; - աւաստի, profusion; - մանկութի, imprudent youth; **ընդ** - *ad.* groundlessly, wildly, inconsiderately.

Իլապաւ *a.* foolish; - **ուլթի** *s.* foolishness, want of judgment or understanding.

Իլական *S.* Իլ; - **ախա**, extravagant desire or inclination; - **երկիւզ**, a panic; - **ինդութիւն**, extravagant joy, sportiveness, wantonness; - **ցնորք**, nocturnal phantoms or spectres.

Իլանամ, աջայ, Խօլիմ, եջայ *vn.* to go mad; to become unhappy. [folly.
Իլութիւն *s.* foolishness, nonsense,

Իօնաւեր *a.* fond of refined living.
Իօլան *s.* noise, murmur, rumour, uproar.

Խոս *s.* cock-crowing; *S.* Խօսք.
Խօսական *a.* eloquent; *S.* Խօսուն.

Խօսակից *a.* conversing with another; - **լինել**, to have an interview, to converse, to talk, to discourse, to

have a chat together, to hold a conversation with.

Խօսակցիմ *S.* Խօսակից *լինիմ*.

Խօսակցութիւն *s.* conference, dialogue, conversation, parley, interview; interlocution; discourse. [four.

Խօսարան *s.* mouth, tongue; *par-
Խօսեալ. - **եջեալ** *a.* betrothed.

Խօսելի *a.* speaking, that speaks.

Խօսեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to speak.

Խօսիմ, եջայ *vn.* to speak, to talk, to discourse, to converse; to confer, to treat, to negotiate; to betroth, to affiancé; - **լեզու**, or **ի լեզու**, to speak many languages; - **եզակի**, to thee-thou; - **ուզիլ**, to speak out, distinctly; - **ի սրտի**, to think, to meditate, to ruminate; - **սպառնալէք**, to speak threateningly or sharply; - **գրադաբականութենէ**, to talk politics; **տալ** - **զաննէ**, to be talked of; to get a bad name; - **զուլմքէ ի մահ**, to compass a person's death; - **շարութիւն**, to speak ill of, to slander; **ընդ օդա** - , **յականջս մեռելոց** - , to preach to the winds; to reprove a fool is but lost labour; - **հաւու**, to crow; **նա խօսեցի առ ի քէն**, he shall be thy spokesman; - **ուլմք զին**, to betroth, to promise or to give in marriage; - **իւր զին**, to espouse, to marry; **կոյս խօսեցեալ առն**, a vergin espoused to a man; **խօսեցայց ինչ զքեզ**, I will marry you; *S.* Ընդ վայր.

Խօնակ, աջ *s.* mediator, intercessor, advocate; messenger, announcer; chancicler.

Խօնական *a.* speaking; *s.* mediator.

Խօնակից *s.* herald, messenger, negociator; flag of truce; - **լինել**, to parley, to negotiate, to treat.

Խօնայր *s.* betrothed, affianced husband, intended.

Խօսող, աջ *a.* speaking, rational; *s.* speaker, orator; - **ուլթիւն** *s.* faculty of speech.

Խօսումն *s.* betrothal, betrothing; **ի խօման լինել, կալ**, to be affianced or betrothed; **խօման ժամանակ**, interval between betrothal & marriage.

Խօսուն, սնոց *a.* gifted with the faculty of speech; endowed with reason, rational.

Խօսք, սից *s.* word; speech, language, tongue; discourse, sermon;

saying; diction; talk, conversation, chat; word, promise; report, news; - ընդ Աստուծոյ, prayer; - Հաւու, cock-crowing; իտալական խօսիւք, in the Italian language; խօսս արկանել, առնել, to speak, to talk; խօսս առնել, գնել, to compose, to write; ի խօսս դալ, մատչել, to begin to speak in one's turn; to converse, to talk; ի խօսս առնել, to cause to speak; ի խօսս լինել, - կանանց or լեզուաց լինել, to be the public scorn, to become a by-word; կարճել զխօսս ուրուք, to interrupt a person, to break in upon; - քո յայտ առնեն զքեզ, thy speech bewrayeth thee; S. Բան.

Ծ

Ծ (dzd) ծա s. the fourteenth letter of the alphabet, & the ninth of the consonants; ծ, Ծ, fifty, fiftieth.

— It has much affinity with the letters ձ, ք & ա, & is sometimes confounded with them, for example: զծուծ, զձուծ; ծկոյծ, ձկոյծ; մածալնիւ, մատղիւ, &c.

Ծագ, աջ s. apex, head, top, summit, ridge, end, tip, point, extremity; end, conclusion, heaping, over-measure; -ք աշխարհի, the entire globe, the universe; -ք լեւանց, the top or summit of mountains; - մասին, the tip of a finger; - մեծութեան, the topmost height or pinnacle of greatness; -է ի -ւայ ի -ւ, right through, from one extremity to the other, from beginning to end; from top to bottom, entirely; ի -ւայ երկրի մինչեւ ի -ւ երկնից, from the uttermost part of the earth to the uttermost part of heaven; մինչեւ ի -ւ երկրի, to the ends of the earth; լինել ի -ւ փառաց, to be at the highest pitch of glory; ածել ի - կաւարման, to bring to the acme of perfection.

Ծագեմ, եցի, -եցուցանեմ, ուցի va. to irradiate, to cause to shine; to cause to germinate, or to sprout forth; ծագեցից Դաւթի ծագումն արդարութեան, I will cause the Branch of righteousness to grow up unto David; - ումք, յոք or զոմամբ զողորմութեւ, to spread his mercy on; առաւօտն ծագեաց զլոյս իւր, the sun shone forth, day broke; -իմ, եցայ տո. to dawn, to shine, to begin to appear, to rise; to be born; to take rise; to emanate, to proceed from; to sprout, to germinate, to pullulate; to blossom; to ensue, to result, to derive; ի - առաւօտուն, at the peep or break of day, at daybreak; ի - արեգական, at sunrise; ծագեցու արեգակն, the sun appeared; արդարեւ ծագեցեն ի բրեւ զարեգակն, the righteous shall shine forth as the sun.

*Ծագկապ S. կոյզկապ.

Ծագումն s. dawn, rising; birth, origin, source, rise; emanation; lineage, descent; derivation; զն ունել, to take its rise in, to draw one's origin from; - արեգական, արեւու, sunrise, -rising; - արեւային, արեգեղական, արեւակացական ast. heliacal, cosmical, acronychal-rising.

Ծալ, ք s. fold, plait; wrinkle; - ի - ad. in folds, in plaits; - առնուլ, to flow gently, to ripple, to undulate; - ի - առնուլ, to flow loosely, to curl, to float, to wave; S. Ծալ, &c.

Ծալած, -ոյ, -ով a. pliant, folding, pliable; wrapped up, enveloped; -ոյ թղթեան, roll of papers; -ոյ խորան, ակոռ, portable altar; camp-stool, folding-chair. [legged.

Ծալապատակ նստիմ տո. to sit cross-Ծալեմ, եցի va. to plait, to ruffle, to fold; to turn in or up, to roll or wrap Ծալիչ s. paper-knife; folder. [up. Ծալով s. folder.

Ծալովի օ. wrapped up, enveloped. Ծալումն s. folding; - ծովու, rippling, undulation; ծալմունք ամպոյ, gathering cloudiness.

Ծախ, ուց s. outlay, expenditure; cost, expense; consumption; waste, damage; *sale; մանր -ք, trifling expenses; արարապարտ, աւելորդ, արարալայման -ք, useless, superfluous, exorbitant expenses; առանց -ուց, gratis; սակաւ -իւք, at a slight cost,

cheap; -*խիւր խնդիր*. աղջիկն բարեկա-
ֆն, at my, at the nation, at his friends'
cost or expense; -*ս անեկէ, անեկէ*
-*ս մեծամեծս*, to expend; to make
great expenses, to spend a great deal;
to live in great stile.

Մտխմտ, էջի va. to spend, to ex-
pend; to eat, to use, to consume, to
waste, to reduce to nothing, to ex-
haust; to absorb; to devour; to cor-
rode; * to sell; - *զժամանակն*, to
waste, to throw away one's time; -
զինչս, to dissipate one's fortune;
զլասակս -, to lose one's labor, to
have one's labor for one's pains; *ի*
բար զբանն -, to speak to no pur-
pose, to talk to the winds; *հրդ* -, *ի*
հուր -, to consume by fire; - *սաւա-*
ւել բան զսովորականն, to exceed the
ordinary expenditure.

Մտխիւ *a.* devouring; consuming,
wasting; corrosive; -*խող a.* corrosible.
Մտխումն s. wast, consumption; cor-
rosion.

Մածանիմ, էջայ vn. to flow gently,
to ripple; to wave, to undulate.

Մածանումն s. rippling, undulation,
waving motion; - *ճռնակի*, oscillation.

Մածկարանութիւն s. cant-words,
jargon, gibberish, slang, cant; *խոսե-*
լծեմք, to talk jargon, slang or
rogue's language. [secretly, stealthily.

Մածկարար ad. in secret, by stealth,

Մածկադէմ a. that knows secrets;

-*գիտութիւն s.* the knowing secrets.

Մածկադրութիւն s. cryptography.

Մածկամիւս a. close, dissembling,
incomprehensible.

Մածկամանութիւն s. cryptogamy.

Մածկանք s. hiding, secret.

Մածկապէս S. *Մածկարար*.

Մածկատես a. that sees secrets.

Մածկարան s. coverlet; fig. shelter.

Մածկելիք s. covering, cover, lid.

Մածկեմ, էջի va. to cover; to hide,
to conceal; to dissimulate, to mask,
to cloak, to veil; -*իմ vn.* to be cover-
ed, hidden, concealed; to remain un-
known; - *զմեզս ուրուք*, to hide, to
overlook or pardon another's faults;
- *ուր իւր*, to surpass, to excel;
- *եւս a.* hidden, obscure; secret.

Մածկել s. that which conceals or
hides: cover, lid.

Մածկոյթ, կուծի s. hiding, con-

cealment, secret; cover, covering;
dress; *եզ զխաւար ի - իւր*, he made
darkness his secret place; - *թաղման*,
shroud; - *անկողնոյ*, counterpane; -
կահուց, cover; - *կառաց*, hammer-
cloth; - *ձիոց*, horse-cloth; housing;
- *նաւուց*, awning.

Մածկոյց, աջ s. veil, muffler; roof,
cover, refuge, shelter.

Մածկութիւն s. act of hiding; oc-
cultness, secrecy, mystery; cover,
covering.

Մածուկ a. hidden, secret, occult;
stealthy, clandestine, underhand, fur-
tive; - *ի - ad.* in secret, privately,
secretly, by stealth, clandestinely; -
ք s. hiding-place; the secrets; the pri-
vate parts; - *ք որտի*, bottom, the in-
most recess of the heart; - *հրամանք*
վերին Տեսութեան, the inscrutable
ways of Divine Providence.

Մակ, ուց s. hole; opening, aper-
ture; *a.* bored; perforated; - *բանալ*,
to make or bore a hole; *ինուլ զ-*, to
stop up a gap; *ի - կարաս կրկինն*, to
draw water with bottomless buckets,
to labour in vain.

Մակախիթ լինիմ vn. to creep into a
hole or cavern, to burrow; to shut
oneself up, to isolate; to seclude one-
self.

Մակամուս a. burrowing; - *անեկէ*,
to drive into a hole; to cause to dwell
in caverns; - *լինել*, to enter a hole;
- *ք np.* the Phrygian sectaries.

Մակեմ, էջի va. to bore, to pierce,
to perforate, to make a hole; - *զբա-*
նակ, to break out of camp; -*իմ vn.* to
be bored or pierced; *ծակեցաւ պա-*
լարն, the abscess has broken.

Մակել a. boring, perforating.

Մակոս a. pierced, bored, perforat-
ed; porous. [to bore, to pierce.

Մակոտեմ, էջի va. to fill with holes,
Մակոտեան, -*կէն a.* porous, spun-
gy; open, in open-work; *s. zool.* pho-
las, pholades.

Մակոտեանութիւն s. porosity.

Մակոտուած, ոց s. mark of a bite,
cicatrix, scar. [pierced.

Մակուած, ոյ s. place bored or

Մակումն s. piercing, opening, per-
Մակտի, տեսց s. pore. [foration.

Մալ s. tart, pastry.

Մալարար, աջ s. pastry-cook; -*ուի*,
pastry; pastry-cook's business.

Ծաղիկ, *զկան* or *զկի*, *զկանց* *s.* flower; *med.* small-pox; *fig.* beauty, youth, bloom; flower, choice, best; - *ազի*, fine salt; - *զինւոյ*, mother or floating lees of wine; - *պղնձոյ*, verdigris; *ծիծուան* - *bot.* celandine, swallow-wort; *արանց* - *S.* ԼԷ; - *գունոց*, splendour, vivacity of colour; *ցոյց*, *ծաղկանց*, --show; *նկարիչ* *ծաղկանց*, --painter; *աման* *ծաղիկի*, --pot; - *մանր*, floweret; *սոււռ* or *զուգցու*, *պարզ*, *բարդ* - , artificial, simple, double -; *զեզեցիկ*, *Հոտաւետ*, *քաղցրաբոյր*, *ան Հոտ*, *գեղատիւթիւթ*, *գեղատապալ*, *Թար-շամ*, *սիրուն*, *երփներանգ*, *կարմրա-գեղ* - , beautiful, sweet, fragrant, inodorous, fresh-blown, splendid, faded or withered, lovely, variegated, scarlet -; *ծաղիկ* *ի* - , from - to -; *քաղ-ցրաբոյր* *Հոտ* *ծաղկանց*, the sweet perfume of -s; *ծածկել* *զերկիր* *ծաղիկ*, to cover the earth with -s; *ծաղկունս* *սփռել*, to strew with -s; *փթթին*, *Թարշամին* *ծաղկունք*, the -s are blooming; - fading; *ի* - *մանկութեանն*, in his earliest years; *ի* *ծաղկի* *լինել*, to be about to blossom; *fig.* to be in the bloom of youth; *ի* *ծաղիկ* or *ի* - *Հասակին*, in the prime of life; in the - of manhood; *S.* *Թեթափեմ*.

Ծաղկաբեր, -*բուլի* *a.* floriferous, flowering, bearing flowers.

Ծաղկագիր *s.* ornamental capital letter, flourished or figured initial.

Ծաղկագործ, *այ* *s.* artificial florist.

Ծաղկադարձան, *ի* *s.* flower-gardener, florist; -*ութիւն* *s.* floriculture.

Ծաղկազարդ *a.* adorned with flowers, flowery; *s.* palm-sunday; - *բուլի*, garland, wreath of flowers; - *քարոզուի*, furbished discourse.

Ծաղկազարդեմ, *եյի* *va.* to adorn with flowers. [or loaded with flowers.

Ծաղկազգեսաց, -*զգեստ* *a.* covered

Ծաղկազերծ *a.* stripped of flowers; -*լինել*, to shed the blossom.

Ծաղկազուարճ *a.* full of flowers; full blown.

Ծաղկաթափ ւնիմ *S.* **Ծաղկադերծ** - .

Ծաղկաժողով *a.* flower-gathering; - *առնել*, to gather flowers, to cull.

Ծաղկալի, -*լից*, -*խիտ* *a.* full of flowers, in full bloom. [floriferous.

Ծաղկածին *a.* producing flowers,

Ծաղկակալ, *ի* *s.* flower-stand.

Ծաղկահամ, -*Հոտ* *a.* fragrant, per-

fumed with flowers; -*Հոտ ըմպելի*, perfumed drinks; - *զինի*, fragrant wine. [flowers; - *պսակ*, garland.

Ծաղկահիւս *a.* interwoven with
Ծաղկաձեւ *a.* floriform, flower-shaped; *ընդ* - *ալիս* *ընդխառնել*, to sail on placid waters.

Ծաղկանկար, *ի* *a.* flowered, painted with flowers; *s.* flower-painter; **flow-Ծաղկանոց** *S.* **Ծաղկոց**. [er-painting.

Ծաղկապսակ *a.* crowned with flowers; *s.* wreath of flowers.

Ծաղկասէր *a.* fond of flowers; *s.* amateur florist. [with flowers.

Ծաղկասփռու *a.* enamelled, strewn
Ծաղկավաճառ *s.* flower-seller; arti-

ficial flower-maker.

Ծաղկաւետութիւն *s.* floweriness, abundance of flowers, full bloom; *chem.* efflorescence.

Ծաղկաւետանամ, *ացայ*, -*տեմ*, *եյի* *va.* to blossom, to bloom, to flower, to flourish; *chem.* to exfoliate.

Ծաղկաւետ *a.* abounding in flowers, flowery; blooming, florid, flourishing; *chem.* efflorescent. [ing, blooming.

Ծաղկափթիթ *a.* flowery, blossom-

Ծաղկաքաղ *a.* culling or gathering flowers; compiling; *s.* extract; abstract; summary, anthology; - *առնել*, to gather flowers, to cull; to extract, to collect, to compile; - *երթալ* *մղուաց*, to rifle the flowers, to gather honey.

Ծաղկեայ, -*եղէն* *a.* flowered; party-coloured; figured, embroidered.

Ծաղկեմ, *եյի* *va.* to blossom, to bloom, to flower, to put forth flowers, to be in flower; *fig.* to flourish, to prosper, to thrive; *med.* to be pitted with small-pox; - *ալեաց*, to become grizzled, to grow grey; *ծաղկին* *աւկաւ* *Հերթեմ*, my hair begins to grow grey. [broidered with flowers.

Ծաղկերանգ *a.* party-coloured; em-

Ծաղկեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to cause to flower or flourish; to adorn with flowers.

Ծաղկընկէց *a.* that has shed its flowers, withered, faded; - *լինել*, to lose the flowers, to fade, to wither.

Ծաղկիմ, *եցայ* *S.* **Ծաղկեմ**; *արտերերեցելոյ* *երեւք* *ծաղկին*, a merry heart makes a cheerful countenance; *ծաղկին* *ամենայն* *աղք* *արուեստից*, all the arts flourish.

Ծաղիկ, աչ *s.* flower-garden.

Ծաղր, զու *s.* laugh, laughter, laughing; derision, mockery, raillery, banter; sneer; - առնել, գնել, հեղուլ, to laugh; to joke, to jest; to laugh at, to scorn, to deride, to make sport of, to ridicule; - լինել, կալ, մնալ, to be laughed at, derided, ridiculed, made a jest of, to make oneself the laughing-stock of; - առնել զոր յայտ յանդիման, to scorn, to deride one to his face; զծաղրու գալ, ի - հասանել, to laugh, to burst out laughing, to suffocate with laughter; *S.* Ծանակ.

Ծաղրաբան *a.* facetious, witty, sprightly, waggish, jocose; - եմ *vn.* to joke, to jest at, to banter; - ու թիւն *s.* joke, sport, pleasantry, jocular, waggishness.

Ծաղրակ *a.* laughable, funny, ridiculous, ludicrous, burlesque. [*ingly.*]

Ծաղրախառն *ad.* laughingly, jest-

Ծաղրածու, աչ *a.* droll, facetious, burlesque, comic; *s.* buffoon, clown, joker, jester.

Ծաղրած ու թիւն *s.* facetiousness, buffoonery, waggishness; mockery, jeering, bantering.

Ծաղրական *S.* Ծաղրակ; - ն *s.* risibility; - ու թիւն *s.* ridiculousness.

Ծաղրանկար, ի *s.* caricature.

Ծաղրասեր *a.* laughter-loving, humorous, jocose, waggish.

Ծաղարձակ *a.* laughing loudly.

Ծաղրելի *a.* ridiculous; contemptible.

Ծաղրեմ, էջի *va.* *S.* Ծաղր առնեմ.

Ծաղրեբաստ լինիմ *vn.* to be held up to public scorn. [*laughing.*]

Ծաղրերես *a.* merry faced, jocund;

Ծամ, աչ, ոչ *s.* hair, head of hair; կեղծ -, wig, periwig, peruke; * - *S.* Սամետ.

Ծամածուռ *a.* tortuous, winding, anfractuous; շաւիղ -, zigzag.

Ծամածռեմ, էջի *va.* to writhe, to twist, to twine, to wind round; - զերես, to grin, to make grimaces at, to jibe.

Ծամածուռ թիւն *s.* crookedness, sinuosity, winding; *fig.* grimace, contortion of face, distortion.

Ծամկալ, աչ *s.* hair-band or ribbon.

Ծանկի, բ *s.* jaw; cheek.

Ծամեմ, էջի *va.* to chew; *fig.* to reflect, to ruminate.

Ծամին, ի *s.* mastic.

Ծայր, էջ *s.* end, extremity; border, edge; summit, head, top, point; the utmost pitch, the highest degree; *fig.* over-measure, excess; - ի -, -իւ եւ -իւ *ad.* from beginning to end, from one extremity to the other; to the full; punctually; բաղել զսաղմուն - ի -, to recite the whole psalter; ի - ն հասանել, to reach or attain the maximum; -իւք աչայ, glancing slyly at; -իւք ականջաց լսել, to listen furtively, to eavesdrop; *S.* Ծագ.

Ծայրագոյն *a.* supreme, extreme; - խտուի *chem.* maximum density. [*tion.*]

Ծայրագիր *s.* eking piece; prolonga-

Ծայրալիւր *a.* topful, well filled, very full; complete, fulfilled, perfect; - պարագմամբ, in detail, exactly, minutely, in every particular. [*of corn.*]

Ծայրախուլ հնչեմ *vn.* to reap ears

Ծայրածաւալ *a.* dilating everywhere.

Ծայրակարմիր *a.* red at the extremities; - արեգակն, rising sun.

Ծայրակտոր, - կտոր *a.* blunted, pointless; cut off, mutilated, maimed, mangled; - առնել, to blunt, to render pointless; to cut off the extremities, to mutilate, to maim, to mangle; to lop off; to retrench, to curtail, to abridge. [*song, refrain.*]

Ծայրայանդ *s.* chorus, burden of a

Ծայրայեղ *a.* extreme, utmost, in the highest degree; - խտորմուտք, extremes, excess; - իշխանութիւն, abuse of authority; - զառաւաններ իւր, to carry to excess, to abuse; ի - խտորմունս զառաւաններ, to proceed to extremities, to commit excesses; - լի նեւի սեր, յատելութիւն, to love, to hate to excess.

Ծայրանամ, աչայ *vn.* to excel, to surpass, to arrive at the highest degree of; ծայրացեալ *a.* extreme, utmost, furthest.

Ծայրանուն *s. a.* acrostic. [*buds.*]

Ծայրապտուկ, - պտուղք *s.* leaf-

Ծայրատ ասեմ *vn.* to clip one's words; - տեմ *S.* Ծայրակտոր առնեմ.

Ծայրատութիւն *s.* mutilation; retrenchment.

Ծայրափթիթ *s.* acrospire.

Ծայրաքաղ առնեմ *S.* Ծայրակտոր -; to abridge, to shorten; to cull, to gather, to extract, to compile, to make a collection or selection; to recapitulate; to refer briefly, to touch in

passing, to say in few words.

Մայրաքաղաք *s.* acropolis, citadel.

Մայրինք *s.* arith. first & last terms.

Մայրուի *s.* summit, highest pitch; excellence, perfection.

Մանակ, *այ* *a.* shameful, contemptible, ridiculous, ignominious, infamous; - *or* **ծաղրել** - *առնել*, to cover or load with ridicule, to subject to contemptuous merriment; - *or* **ծաղրել** - *կալ*, to be lost to all sense of shame; -, **-անք** *s.* shame, reproach, ignominy, infamy, turpitude; derision, mockery, raillery; nakedness, the privy parts.

Մանակեմ, *եցի* *va.* to dishonour, to ridicule, to sport with, to turn into ridicule; - *իմ* *vn.* to be dishonoured, covered with shame; to commit scandalous acts.

Մանակութիւն *S.* Մանականք.

Մանծ, *ոյ* *s.* chaff, straw.

Մանծալ, *այ* *a.* shallow, fordable; *s.* low ground, flat; *mar.* shallows, banks; *ի* - *եղանել*, to be disembarassed, to get rid of, to extricate oneself from, to escape from danger; *ի* - *հանել*, to liberate, to disembarass, to relieve.

Մանծաղամիտ *a.* shallow-brained, giddy-brained or --headed, silly.

Մանծաղամութիւն *s.* vanity, emptiness, levity, folly. [*ամիտ*, *Մանծաղ*.

Մանծաղամորտ, - *զուտ* *S.* Մանծաղ.

Մանծաքեմ *va.* to mumble, to chew.

Մանուցադիր *s.* advice; notice.

Մանուցանեմ, *ուցի* *va.* to warn, to notify, to make known, to signify, to relate, to communicate, to reveal; to declare, to denounce; to divulge, to publish; to manifest, to intimate, to mark, to denote; *կանխաւ* -, to forewarn; *եկք առ մեզ եւ ծանուցուք ձեզ բանս*, come & you shall prove the temper of our steel.

Մանուցումն *s.* notice, advertisement; declaration; intimation; notification.

Մանր, *նու*, *նունք*, *նունց* *a.* heavy; weighty; massive, voluminous, great; difficult, hard, onerous, laborious; disagreeable, troublesome, importunate; grievous, serious, preponderating; sluggish, tardy, dull; hard (of hearing); strong, rank; *gr.* grave; - *քուռ*, deep sleep; - *կերակուր*, indi-

gestible food; - *շունչ*, bad breath; - *ջարուած*, violent blow; - *կին*, woman with child; *ծանոնա սխալել*, to be greatly mistaken; *ծանոնա լսել*, to give no ear, to pretend not to hear; - *թուիլ*, to take ill, to be displeased, angry, enraged; *Մի ինչ* - *թուեցիք*, do not take it ill, do not be displeased; - *էքեզ բանդ այդ*, the thing is above your ability; - *է ինչ*, that is a heavy sacrifice for me; - - *երգ մուշք*, dreadful oaths; *Թողք էր - օրինացն*, you have omitted the weightier matters of the law; -, *ծա. նուռն* *ad.* heavily; grievously; deeply; vigorously; seriously; painfully.

Մանրաբան *a.* rigid, severe, biting, sharp, bitter, pungent.

Մանրաբարոյ *a.* grave, serious; authoritative, staid, reserved, proud, majestic; - *ուի* *s.* gravity, seriousness.

Մանրաբեկ *a.* oppressed, sinking.

Մանրաբեռն, - *բեռնի* *a.* heavy, onerous; oppressive; difficult.

Մանրաբեռնեմ, *եցի* *va.* to oppress, to overload. [*den*, surcharge.

Մանրաբեռնութիւն *s.* additional bur-

Մանրաբեռ *a.* heavy, ponderous, weighty, burdensome.

Մանրազին, *զին* *a.* dear, costly, of great price, precious; -, *զին* *ad.* very dear, very costly; - *զինի գնել*, *վաճառել*, to buy or sell dear.

Մանրագնաց, - *խաղաց* *a.* slowly moving or pacing, sluggish.

Մանրագործ *a.* flagitious, villanous.

Մանրաթախիծ *a.* morose, melancholy, sombre; - *արամութիւն*, deep grief or sadness.

Մանրալեզու, - *խօս* *a.* of a slow tongue or hard language; lisping, stammering, stuttering; - *լինել*, to have an impediment in speech.

Մանրալուծ, - *նուր* *a.* whose yoke is heavy; burdensome, hard.

Մանրալուր *a.* rather deaf, hard of hearing; grating, insupportable.

Մանրախօսութիւն *s.* impediment in speech. [*steady*.

Մանրակաց *a.* serious, sedate,

Մանրակիր *a.* heavy, onerous; insupportable, intolerable. [*great value*.

Մանրկէին *a.* heavy, weighty; of

Մանրաձայն *a.* of unknown speech, of a foreign tongue. [*plump*.

Մանրամարմին *a.* corpulent, fleshy,

Ծանրամեղ *a.* sinning much. [stinate].
Ծանրամիտ *a.* stupid; peevish, ob-
Ծանրամտիմ, *եցայ vn.* to be angry;
 to be obstinate.

Ծանրամտութիւն *s.* stupidity; peevish-
 ness, obstinacy; cowardice.

Ծանրամեղ, *ացայ vn.* to weigh, to
 be heavy, to grow dull; to increase,
 to grow heavier; to grow worse, to
 become more grievous; to be angry,
 enraged; - *աչաց*, to be oppressed by
 sleep; to become purblind, to lose
 one's sight; - *սկանջաց*, to become
 hard of hearing; - *կնռթ*, to be with
 child; - *ուսկթ*, to be a burden or a
 charge to, to molest; **ծանրացեալ ի**
հոգոյ, loaded with anxieties; care-
 worn; **ծանրացեալ արեւը**, bowed
 down by the weight of years; **ծան-**
րացեալ էր հասակաւ, he was very
 old; **ծանրացի գործ նոցա**, let more
 work be laid on them; **ծանրացաւ պա-**
սերաքն ի վերայ նորա, the battle
 went sore against him.

Ծանրանաւեմ *vn.* to sail slowly.

Ծանրնդամ *a.* heavy limbed.

Ծանրաշարժ *a.* slow, heavy, difficult
 of motion.

Ծանրաշնչութիւն *s.* asthma, short-
 ness of breath; - **շունչ** *a.* asthmatic.

Ծանրաչափ, *ի s.* barometer; - **սկան**
a. barometrical; - **ուժիւն** *s.* gravi-
 metry; **S. Էջ.** [fruit].

Ծանրապտուղ *a.* heavily laden with
Ծանրասիրտ *a.* hard-hearted, flinty-
 hearted, obdurate, callous, unfeel-
 ing, insensible. [food].

Ծանրաստամոք *a.* overloaded with
Ծանրաբարոյ *S. Խստա-*

Ծանրատառտուկ *a.* burdensome,
 tiresome, wearisome, tedious, impor-
 tunate, vexatious, insupportable.

Ծանրաթոռն *a.* sleepy, drowsy,
 somnolent; *ի - քուն տալ զանձն*, to
 sleep profoundly.

Ծանրացաւուն *a.* full of anger,
 wrathful, out of all patience, furious,
 foaming with passion; - **լինել**, to be
 enraged, to fume with passion, to be-
 come excited, provoked, quite exas-
 perated, to fret & fume, to give one-
 self up to bursts or fits of rage, to
 storm with passion; - **եմ**, I am out
 of all patience.

Ծանրացուցանեմ, *ուցի va.* to in-
 crease in weight, to enhance, to weigh

down, to load, to render heavy, oner-
 ous or grievous, to overload, to op-
 press, to aggrrieve, to aggravate; -
զունկն, **զականջս**, to blunt the hear-
 ing, to stop the ears; - **զանձն կերա-**
կրովք, to stuff, to cram, to gorge
 oneself. [**զամանք**, - circumstances.

Ծանրացուցիւ *a.* aggravating; - **հան**

Ծանրաբալլ *S. - գնաց*.

Ծանրաքուն *a.* sleeping soundly.

Ծանրեմ, **եցի**, **Ծանրիմ**, *եցայ vn.* to
 grow heavy or dull.

Ծանրողութիւն *s. mech.* gravitation.

Ծանրոց, *աց s.* baggage; furniture;
 household goods, chattels; wealth,
 possessions; *mech.* weight.

Ծանրութիւն *s.* heaviness, gravity;
 weight, load; heaviness, grievous-
 ness; importance; heaviness, dull-
 ness; uneasiness, low-spirits, dejection;
 gravity, seriousness; - **գլխոյ**,
ստամոքաց, oppression, heaviness in
 the head; weight on the stomach;
 - **լեւելաց**, hardness of hearing; -
քնոյ, lethargic sleep; - **սագտանաց**
սրտի, remorse, compunction.

Ծանօթ, *ից a.* knowing, known,
 manifest; recognizable; *s. connois-*
seur, good judge of; acquaintance;
 friend; indication, token, sign; disci-
 ple, scholar; - **ս տալ**, to make known,
 manifest, to disclose, to reveal; to
 make acquaintance with; - **ս տալ զան-**
ձնէ, to make oneself known, to mani-
 fest or reveal oneself; *ի - ս տալ*, to be
 known, manifest or revealed; - **լինել**,
 to know, to be acquainted with; - **ք**
մեր, our acquaintances, friends, the
 people of our acquaintance.

Ծանօթական *S. Ծանօթ*.

Ծանօթանամ, *ացայ va.* to take or
 acquire knowledge of, to inform one-
 self, to know; to be acquainted, to
 become or get acquainted with, to
 make the acquaintance of.

Ծանօթարար *s.* annotator.

Ծանօթացուցանեմ, *ուցի va.* to cause
 to know or to become acquainted
 with; - **զանձն**, to make oneself known.

Ծանօթաւոր *a.* known, evident, ma-
 nifest.

Ծանօթոյք *s.* knowledge; - **յս լինել**,
 to be known, manifest, evident.

Ծանօթութիւն *s.* knowledge; no-
 tion; information; acquaintance, fa-
 miliarity, friendship; note, annota-

tion, notice, explanation; -ս առնել, յաւելլել, to annotate, to comment on.

Մառ, ոյ s. tree; մատաղասունիկ -, sapling; հինաւորց, զառամ -, old -; պտղատու -, fruit-; թզուկ -, dwarf-; -արուեստի, the ten Aristotelian categories; ելանել է -, to climb -s; to mount a -; յօտել, յապաւել զ-ս, to prune; to lop; պատուաստել զ-ս, to graft; ծաղկին -ք, the -s flourish; փթթին -ք ծաղկք, ծաղկազարդին -ք, the fruit--s are in full bloom or blossom; - կացուցանել զհէրս, to cause the hair to stand on end; իւրում-ոյ է վերայ ելանել, to do according to one's will or pleasure, to follow one's own bent.

Մառագարման, ից s. arborist; -ուի s. arboriculture. [trees.]

Մառազարդ a. ornamented with

Մառախիտ a. abounding in trees, woody, sylvan; - լինել, to hide oneself among the trees.

Մառահոտոր, -կտուր a. pruning; - առնել, to prune, to lop.

Մառայ, ից s. man-servant, domestic, waiter, boy, valet, footman; slave; vassal, dependent, subject; աղին, հաւատարիմ -, good, faithful servant; վարձ -ի, wages, hire; գրաստ or նշանագրեստ -ի, livery; - առնուլ, to hire or engage a servant; արձակել զ-, to discharge or dismiss a servant; է բաց արձակել զամենայն զ-ս, to clear the house; նորոգել զամենայն զ-ս, to engage new servants.

Մառայաբար ad. servilely, slavishly.

Մառայաբարոյ a. servile, vulgar, low, trivial.

Մառայազուն, -ծին a. s. belonging to the family of a servant; born of a servant, servile.

Մառայական a. servile, slavish; զգեհուլ զկերպ -, է - խոնարհիլ պատկեր, to become man, to take the human form. [servant.]

Մառայակերպ a. humble, like a

Մառայակից s. fellow-servant, helpmate; colleague, fellow-member, -professor. [together.]

Մառայակցեմ, -ցիմ vn. to serve Մառայամիւ a. servile, low, mean, ignoble. [vant or slave, to serve.]

Մառայանամ, աջայ vn. to be a ser-

Մառայապէս S. -բար.

Մառայատոհմ a. of servile race.

Մառայեմ, եցի vn. to serve, to wait upon; - զանգաղանաց եւ քնոյ, to fritter away one's time in follies & idleness; - բանից, մտաց գրոյ, to translate literally; - freely.

Մառայեցուցանեմ, ուցի va. to enslave, to subject, to subdue; fig. to enthrall. [jecting.]

Մառայեցուցիչ a. enslaving, sub-Maռայորդար s. pl. the household, vassals, subjects.

Մառայութիւն s. service, office; servitude, slavery, captivity, yoke; vassalage, dependence, subjection; է - արկանել, կացուցանել, նուաճել, վարել է հարկի -է կացուցանել, to subjugate, to reduce to slavery; - առնել, հարկանել, մատուցանել, to serve, to render service; է -է կաւ, լինել է -ն անկանիլ, to become a servant, subject or slave.

Մառան s. anat. penis.

Մառանամ, աջայ vn. to rise, to mount in tree-shaped masses; - հէրայ, to stand erect or on end; to bristle up. [wood, grove.]

Մառաստան, աջ s. trees, forest,

Մառաստան, -ուութիւն S. Մառագարման, -ուութիւն.

Մառաստանիկ s. place or streets planted with trees, boulevard; S. Մառաստան, [mount up in tree-like masses.]

Մառայուցանեմ va. to cause to Մառաւէտ a. abounding with trees, wooded.

Մառզարդար S. Մազկազարդ.

Մառուղի s. walk, avenue, broad walk or alley, vista.

Մառկեմ, Մաքեմ, եցի vn. to chew, to grind, to crunch. [teeth.]

Մաքորական a. masticatory; -ք է. Մաքումն s. mastication.

Մարաւ, ոյ, ով s. thirst, dryness, drought, thirstiness; fig. thirst, panting for; a. thirsty, dry; մեծ, սաստիկ -, great, over-powering thirst; չկուցանել, բժշկել, զովացուցանել զ-, to quench, to cool, to slake thirst; պա-

պակիլ տուրիլ է -ոյ, to be quite choked or parched with thirst; մեռանիմ է -ոյ, I am dying with thirst.

Մարաւահատ, -հիւծ a. choked with thirst, very dry or thirsty. [բաւիմ.]

Մարաւանամ, -ւեմ, -եմամ S. Մա-

Մարաւեցուցանեմ, ուցի va. to cause thirst, dryness or drought.

Ծարաւի, *այ*, *ւեաց* *a.* thirsty, dry; *պ.* thirsting or panting for, ardent, eager; - *սուր*, slaughterous, exterminating sword; - *արեան*, blood-thirsty, sanguinary; - *եմ յոյժ*, I am very thirsty.

Ծարաւիմ, *եցայ* *vn.* to be or feel thirsty, to be athirst; - *արեամբ*, to be greedy of blood.

Ծարաւութիւն, *-ումն* *s.* thirst.

Ծարաւաւ *a.* dry, droughty, arid, scorched.

Ծարիր, *բոց* *s.* antimony black; *ամալ-յաւ*, to blacken with antimony, to paint the eyebrows; *ի - եւ ի անդոր շարեւել*, to put on rouge, to paint one's face; - *քար*, *ծարուր*, *ծարբաքար*, antimony, stibium; *ծարբաս*, antimoniate.

Ծարրեմ, *եցի* *va.* to dye with antimony, to dye one's eyelashes or eyebrows; - *զաւ*, to paint one's eyes.

Ծաւալ, *աց* *s.* dilatation, expansion, development, diffusion; *mus.* diesis, sharp; *a.* dilated, spread, diffused; - *անուլ*, to be dilated, diffused, expanded, spread, extended, propagated.

Ծաւալեան, *յին* *a.* dilatable, expansive, ductile; - *ութիւն* *s.* dilatability, expansibility, distensibility; ductility.

Ծաւալեամ *S.* **Ծաւալ աննում**.

Ծաւելիմ, *եցի*, *-եցուցանեմ*, *ուցի* *va.* to dilate, to expand, to propagate, to spread; to extend, to stretch.

Ծաւելիմ, *եցայ* *S.* **Ծաւալ աննում**.

Ծաւալոց, *ի* *s.* Propaganda.

Ծաւալումն *s.* dilatation, expansion, diffusion; propagation; - *ծովու*, *գեաց*, overflowing, inundation; - *Աւետարանին*, propagation of the Gospel; - *հոյ med.* erysipelas; St. Anthony's fire; - *ժարմնոց phys.* dilatation; - *ջերմութեան*, *ուսոյ*, propagation.

Ծաւի, *-կ* *a.* blue-eyed, mild-eyed.

Ծափ, *ոյ* *s.* applause, clapping of hands; * earthen baking-dish; - *ս* or *-դի* *հարկանել*, to applaud, to acclaim, to clap the hands; to praise, to approve. [applauder.

Ծափահար, *աց* *a.* applauding; *s.*

Ծափահարեմ, *-րութիւն* *S.* **Ծափահարեմ**, *Ծափ*.

Ծափաձայն *a. ad.* applauding; approving vociferously; - *գրուատիք*, *գոլութիւնք*, cheers, applause.

Ծափեմ, *եցի* *vn.* to applaud.

Ծափծափեմ *vn.* to smack the lips.

Ծեթեթեթեմ, *եցի* *vn.* to lisp, to mutilate or mangle speech, to speak broken English, bad French, &c.

Ծեծ *S.* **Գան**, *Հարուած*.

Ծեծած, *ոյ* *s.* small fragments, crushed matter, trash; - *վալ*, tow-cardings, fescue.

Ծեծեմ, *եցի* *va.* to strike, to beat; to crush, to grind, to pound; - *զկուրծըս*, to beat the breast.

Ծեղ *s.* stem, stalk; stubble.

Ծետուկ *s.* fly-spots; * fly-blow.

Ծեր, *ոց* *a.* old, aged, stricken or advanced in years; *s.* old man, elder; - *ք ժողովրդեան*, *քաղաքին*, the senate, seniors, elders; the ancients; *եթէ - ն էր ուժեղ*, *կամ ժանուկն էր ուժեղ*, if young folks had experience, and old ones strength; if youth knew & old age could. [old man, or old men.

Ծերարոյծ լինիմ *vn.* to nourish an

Ծերածեր *a.* very old; decrepit.

Ծերական *a.* senile.

Ծերակոյտ *s.* senate; assembly of elders; the ancients; *անգամ - կուտի*, senator; *վճիռ - կուտի*, senatus-consultum; -, *-կուտական* *a.* senatorial.

Ծերանամ, *ացայ* *vn.* to be no longer young, to grow old or aged, to become old, to grow in years, to be on the wane, to arrive at an advanced age, or at extreme old age. [poor-house.

Ծերանոց *s.* hospital for the aged,

Ծերասածեմ *va.* to tend the aged.

Ծերասածուի *s.* tending the aged.

Ծերաւուրց *a.* full of years, old.

Ծերիմ *vn.* to absorb ink, to blot up; * to wither, to fade.

Ծերոյթ, **Ծերութիւն** *s.* old age; *ալիք - թեան*, *ալեւորեալ*, *խորին*, *զաւամ* -, great age, extreme old age; decrepitude; *ի - խոնարհել*, to be getting old; *ի խոր - հասանել*, to attain an advanced age; *մեռանելի բարւոք - թեան* or *ի - պարարտութեան*, to die in a happy old age. [beard.

Ծերուկ, **Ծերունի** *s.* old man, grey

Ծերս, *ից* *s.* hole, cavity; excavation, cavern; - *եմ* *va.* to keep half closed.

Ծեփ, *-ած*, *ոց* *s.* plaster, stucco; cement, mortar; *chem.* lute.

Ծեփեկիք *s. med.* poultice, cataplasm; - *իս գնելի վերայ*, to apply a poultice.

Մեփեմ, *էջի va.* to plaster, to ce-
Մեփէլ *s.* trowel. [ment; chem. to lute.
Մեփուկ *s.* anal. prepuce, foreskin.
Մեփումն *s.* plastering, cementing;
chem. luting.

Մեք *a.* bent, crooked; -աբանեմ *vn.*
 to talk jestingly, to play on words.
Մեքածուռ *a.* pronounced badly.

Մեքեմ, *էջի va.* to overstrain, to
 distort the sense of a passage, phrase
 or word, to parody.

Մեքենայք *s.* parody; - բառից,
 quibble, pun, playing upon words,
 quiddity, quirk.

Մեքեքանք *s.* etiquette, ceremony.
Մեքեքմունք *s.* affected airs, grim-
 maces.

Մէս, *ծխից* *s.* rite, form, ceremony.
Մթրիմ *vn.* to grow rancid or rank;
 to smell rancid.

Մթրումն *s.* rancidity, rancidness.
Միածան, *ի, աւ* *s.* rain-bow, iris;
 halo. [bulb, bulbous root.

Միթրայ, -ասին *s.* vegetable pitch;
Միլ *s.* bud, budding, shoot, sprout;
 -արձակել, to bud, to put forth buds,
 to shoot, to sprout, to germinate.

Միծ *s.* breast; - կենդանեաց, ud-
 der; *S. Ստին, Տիւն.*

Միծաղ *s.* smile, simper; laugh,
 laughter; derision, sneering; - բար-
 ձրաձայն, burst of laughter; *S. Մաղր.*

Միծաղական *a.* laughable; pleasant;
 ridiculous; laughing; -ն, -ութիւն *s.*
 risibility. [funny, droll, comic.

Միծաղալարծ *a.* facetious, jocular,
Միծաղասեր *S. Մաղրասեր.*

Միծաղելի *a.* funny, laughable; ridi-
 culous, risible.

Միծաղերես *S. Մաղրերես.*

Միծաղեցուցանեմ, *ուշի va.* to raise
 a laugh, to excite laughter; *յանչափս*
 -, to set in a roar; -ցիւ *S. Մաղրածու.*

Միծաղիմ, *էջայ vn.* to smile, to
 laugh; to laugh at, to scoff, to deride,
 to mock; *ից* to look pleasant, to
 smile, to laugh; *ընդ քիմն* -, to laugh
 constrainedly; - *ընդ միաս*, to laugh
 in one's sleeve; *միգմ* -, to titter; -
յանդէստ, to giggle; *բարձրաձայն* -,
 to burst out laughing, to laugh out;
 - *յոյժ յոյժ*, *յանչափս*, to burst, to
 split one's sides with laughing, to
 choke with laughter; *չիք ինչ-դէրոյ*,
 there is nothing to laugh at; *եւ-զե-*
յան յոյժ, and they burst out laugh-

ing; *անդ ծիծաղէր լիութիւն եւ զե-*
ղեցկութիւն, the whole country laugh-
 ed with fertility & beauty. [laughter.

Միծաղիստ, *այ a.* laughing, given to
Միծառն, *աւն*, **Միծեռն**, *ծառն*,

առնիք, *աւնից* *s.* swallow; *մարտ* -,
 marten, martlet; *մազ-աւն*, young -;
չիւ -, the - twitters; *S. Մաղիկ*; *Ք-*
ոչ բերէ քարուն, one - does not make
 spring; one bee makes no swarm.

Միծառնուկ, *նկայց* *s.* nightingale,
 philomel.

***Միծեռնիկ**, -ծանիկ *s.* pulley. [stem.

Միլ, *ծղոյ* or *ծղի* *s.* blade; stalk,
Մին, *ծնից*, *ծնունք* *s.* birth, deliv-
 ery; after-birth; *ից* origin, source,
 rise, birth; *anal. ovarium*; *ի ծնէ*, by
 birth; from one's birth; *կոյր ի ծնէ*,
 born-blind, blind from his birth; *ընէ*
կաղն զնացուցանել, to cause the born-
 lame to walk; * - *s.* mole; patch.

Միսական *a.* ritualistic, formal, cere-
 monial.

Միսարան *s.* Ritual. [- chirrups.

Միս, *ծափ* *s.* sparrow; *շառէ* -, the
Միր, *ծրի* *s.* circle, circumference;
 round, circuit; out-line, border; *a.*
 spread, diffused; - *արեւանից*, edge
 of eye-lids; - *անուոց*, wheel-track;
 rut; - *Հանդերձից*, skirt, border, pip-
 ing; - *բ. geog.* the tropics; - *գնաց*,
 colure; - *սահունքան*, horizon; *ք*
աստեղաց, chorus of the stars; - *կա-*
թին, galaxy, milky way; - *խաւր-*
ման, ecliptic; - *գիշերահաւասարի*,
 equinoctial; - *ածել*, to gird, to sur-
 round; *ը-ս եղերաց*, throughout the
 world; *որ ոչ ընդ ծրաւ անկանի*, un-
 bounded, infinite. [ծառ, -tree.

Միրան, *ի* or *ոյ* *s.* bot. apricot; -, *ի*

Միրանաղոյն *a.* purple-hued, purple,

purplish, carnation. [imperial, royal.

Միրանաղարդ *a.* adorned with purple;

Միրանաղէեաց, -*զգեստ* *a.* clad or

arrayed in purple; royal, imperial,

august.

Միրանածաղիկ *a.* purple flowered;

embroidered with purple flowers; *s.*

bot. lilac.

Միրանածայր *a.* purple-bordered.

Միրանածաւալ *a.* purple-coloured.

Միրանածին, -ծնունդ *a.* born in the

Միրանակիր *S. -զգեստ*. [purple.

Միրանանամ, *այցայ vn.* to become

purple; to be dyed purple.

Միրանաներկ, *այց* *a.* purple-dyed; *s.*

dye in purple.

Մերանավաճառ *s.* vendor of purple or of purple stuff : dealer in apricots.

Մերանագուցանեմ, *ուցի* *va.* to tinge or dye with purple.

Մերանաւոր *a.* *S.* -դէհաց; *s.* emperor : cardinal : cardinal (bird).

Մերանափայլ *a.* splendid as purple.

Մերանափառ, **Մերանեղայն** *S.* -ւոր *a.* -ազոյն.

Մերանենի *s.* *bot.* apricot-tree.

Մերանեպառ *a.* arrayed in purple.

Մերաներփինիմ *S.* **Մերանանամ**.

Մերանէզարդ, &c. *S.* -ազարդ, &c.

Մերանի *s.* *zool.* purple-fish, Venus-shell; purple; purple clothes, stuffs; imperial dignity; *a.* *S.* **Մերանազոյն**; -**Տիրոսի** or **Մուրայ**, Tyrian purple; -**արկանել**, to be clad or clothed in purple, to assume the purple; *fig.* to assume the imperial dignity. [fritter.

***Մերիխապ**, **Մրիխապ** *s.* pan-cake.

Միր, **ժրափ** *s.* excrement of birds, muting; - **աւնձից**, fly-spots; - **աւառնայ**, pigeon's dung; - **ծովաբաւից**, guano. [in rags, in tatters.

Միւ, **ք** *s.* piece, patch; flake; -- *ad.*

Մերանահան *a.* languishing, consuming, consumptive, hectic; - **ախառ**, **ցաւ**, hectic fever or flush; consumption, phthisis, decline; **մահանել** - **ախառիւ**, to die of a decline.

Մերաքեմ, **եցի**, -**եցուցանեմ**, *ուցի* *va.* to debilitate, to weaken, to extenuate, to emaciate, to consume, to make lean or hectic; - **իմ** *va.* to grow or become lean, to languish, to droop, to pine, to dwindle or fall away, to fall into a decline, to perish with consumption.

Մերուժիւն *s.* debility, extenuation, decay, decline, consumption.

Մարմակուժիւն *s.* germination.

Մեմ, **Մեցուցանեմ**, **Մեմ** *S.* **Ընծիւ** *s.* **Յիմ** *vn.* to be intimidated, timorous.

***Մուլ** *s.* snivel, snout. [ous or fearful.

Մապլան *s.* cigar; - **իկ** *s.* cigarette; - **ապ**, cigar-case.

Մապլից *a.* full of smoke, smoky.

Մախառն *a.* mixed with smoke.

Մախառ *s.* tobacco; **եղէգն** - **ղ**, -pipe, pipe; **քապ**, **առւի** or **արկղիկ** - **ղ**, -purse or -pouch; -box; -**աւաճառ**, tobacconist; **գեղել**, **ծիւղել** - **ա**, to smoke. [bowl.

Մախալ, **ալ** *s.* cigar-tube; pipe-

Մախեր, -**աեր** *s.* parish priest, curate.

Մախանք, **նայ**, **Մախ**, **ի** *s.* chimney; -flue, funnel, shaft; **մաքրիւ** - **ի**, -sweeper; **յարգարիւ** - **ի**, -builder or repairer; **պահպանակ** - **ի**, fire-screen; **մաքրել** - **ա**, to sweep, to clean a --.

Մախ *S.* **Միմ**.

Մախան *a.* enveloped in smoke.

Մախան *s.* pipe-bowl.

Մախնէլիք, **լեաց** *s.* perfumes, aromatic or odoriferous drugs, pastils.

Մախունչ *a.* smoking, fuming; - **ի**, **բրտանէ**, reeking with perspiration; - **յեսաւ** **ձգել** **զսուանքն**, to withdraw the reeking sword.

Մախառն *s.* rectory-house.

Մախոյ, -**բար**, **ից** *s.* pipe, tobacco-pipe; - **արեւելեան**, chibook or long oriental pipe; - **Պարսից**, narghileh or flexible pipe; **գլուխ**, **բերան** - **ի**, mouth-piece of -; **վառարան**, **առաւակ** - **ի**, pipe-bowl; **կորտ** - **ի**, drainage from -; **աւելուկ** - **ի**, pipe-brush; -**բար**, smoker.

Մաքարառնութիւն *s.* smoking; **արգել** - **թեան**, no - allowed; **սովորական** **եղել** - **ա**, - has become general.

Միւլի *S.* **Մախնէլիք** & **Մախոյ**.

Մախեմ, **եցի** *va.* to burn incense; to send forth, to emit smoke; to smoke-dry; to smoke (tobacco); - **խունկաւանդից**, to incense, to offer incense, to burn perfumes; - **ծախիւ**, to smoke the chibook or narghileh.

***Մախրդիք**, -**գիւ** *s.* chimney.

Մախմ, **եցայ** *vn.* to smoke, to emit **Միւլ** *a.* exhaling. [smoke.

Մախնէլիք, **Մախնի** *S.* **Մախանք**, **Մախնի**. **Միւլակապ** *s.* mech. universal joint, Hood's key. [smoking-room.

Մախ, **ալ** *s.* smoker; **սեւեակ** - **ալ**, **Մախեմ**, **եցի** *va.* to smoke, to blacken with smoke; - **աիմ** *vn.* to be smoked. **Մախնի** *s.* fumigation.

Մախն *a.* smoking, fumes, smoky.

Մծակ, **ի** *s.* med. strangles, quinsy.

Մծելի *a.* absorbable.

Մծեմ, **եցի** *va.* to suck, to imbibe; to suck up, to absorb; - **ղկաթն**, to suck the breast; - **զոգ**, to breathe the air; **թուղթ** **ծծէ**, this paper blots.

Մծիլ, **Մծող** *a.* absorbant; **S.** **թուղթ**.

Մծիկ *s.* the sucking place.

Մծմաքեր, - **առն** or **Մծմաք** *a.* sulphurous, mixed with sulphur.

Մծմաքին *a.* born of sulphur (fire);

—Համ, —Հոս *a.* having a sulphurous taste or smell; —Հանք *s.* solfatara, sulphur-mines.

Մծմբակ *s. chem.* sulphite.

Մծմբահուր *a.* burnt by sulphur.

Մծմբալ *s. chem.* sulphid-salt.

Մծմբային *a.* brimstony, sulphureous, sulphury; —բար *s.* rock-sulphur; —առ *s.* lucifer match, lucifer; *S.* Լուցկի.

Մծմբաւ *s. chem.* sulphate; —երկաթայ, կաւայ, կշռուկի, նասրոնի, ferrous —, — of potash, of baryta, of soda.

Մծմբեայ *a.* sulphureous; —եմ *va.* to dip in brimstone; to powder with sulphur. [*sulphureous*; *s.* sulphid.

Մծմբուկ *s. chem.* sulphuret; —ուս *a.*

Մծողախն *a.* absorbent, absorptive.

Մծումբ, ծծմբայ *s.* sulphur, brimstone; պատել, օծանել ծծմբով, to dip in, or to mix with sulphur.

Մծումն *s.* suction; —կաղից, լուսայ, absorption; —հեղանիւթոյ, imbibition.

Մծուն *a.* blotting; *S.* Թուղթ.

*Մկլամ or Սկլամ *vn.* to reach or stretch oneself out to see.

*Մկլիկ *s.* yule-log. [the little finger.

Մկոյթ, ութի or Թոյ, Մկիկ մասն *s.*

Մկիք, ծղեայ *s.* fore-arms; ծղիս ի վեր ամբառնալ, մարդէլ or պարզէլ, to turn up one's sleeves, to prepare oneself for. [*սփոյց*, hinges.

Մկնի, նեայ *s.* hinge; pivot; —

Մկրիդ, րդի *s.* zool. cricket.

Մկոս, կց, ուց *s.* stem, stalk, cane, reed; culm.

Մմակ, աջ *s.* east-wind; east-side; shady place between mountains, cool & moist valley.

Մմակային *a.* umbrageous, shady, cool, fresh; —նիստ, misty, foggy.

Մմակեղուցանեմ, ուցի *va.* to shade, to darken, to opacate; *fig.* to cover, to hide, to veil, to obscure.

Մմէլ *s. bot.* spinach; beetroot.

Մմրդիմ *vn.* to become lean, extenuated, weakened, debilitated.

Մմրիմ, եցայ *vn.* to be grieved, cast down, disheartened, unnerved; to take to heart, to fret; ծմրեալ ի ալրու մութենէ, weighed down with sadness, sorrowful, oppressed with grief.

Մմանելի *a.* confined, lying-in, parturient; —ք *s.* parents.

Մմանիմ, ծնայ *va.* to beget; to give birth, being or life to, to bring forth a child, to lie in, to be delivered; to

procreate, to produce; *vn.* to be begotten, engendered, produced, born; to originate, to arise, to spring; to pullulate, to bloom; to emanate, to issue, to proceed; — կենդանեայ, to engender, to litter, to bring forth; վերստին —, to be regenerate, born again; *fig.* to revive, to come to life again; — Հօր, to procreate; վերստին — մկրուածեմք, to be new-born or regenerated by grace; որդիս —, to bring forth a child, to be delivered of a child; ծնաւ որդի or մանուկ արու, she brought forth or was delivered of a male; գոգչես յայն ծնեալ էր, Թուէր իմն յայն ծնեալ, he seemed born for; գետք զխորս ծնանին, the rivers nourish the sea; երեսք որ ծնանիցին ի Հայեւնոյ, a figure born or reflected in a mirror; այսի ծնաւ քերթողութի, thence poetry was born.

Մնգածալ, Մնդիմ, &c. *S.* Մալաւասակ, Մնկիմ, &c.

Մնդիր *s.* genuflection, kneeling.

Մնդեկ, ի *s. bot.* asparagus; կապոյ մ — աջ, bunch of —.

Մնկաւոր *a.* loving one's progeny; fond, paternal, maternal.

Մնկիք *s.* parents. [*neration.*

Մնկութի *s.* child-birth, birth; *ge-* Մնկր, Մնկնիք *s. mus.* an Armenian note (ժժ).

Մնիչ *a.* generating; *s.* generator; parents, progenitors; *geom.* generant.

Մնիւղայ, կց *s.* cymbal; cithern.

Մնոյ or ծոյ *s.* the husk, shell, rind or peel of fruits; *fig.* insignificant, trifle, thing of nought.

Մնկակապ *a.* knotty, gnarled, jointed, full of knots; *s.* garter.

Մնկանամ *S.* Մնկիմ. [*ing, timid, shy.*

Մնկաւոր *a.* modest, bashful, retiring.

Մնկիմ, Մնդիմ, էցի *va.* to exhaust, to tire out; to depress, to overdo; to mortify, to emaciate, to weaken, to make lean; —իմ *vn.* to decay, to pine, to dwindle or fall away, to languish, to sink; to be mortified, emaciated, weakened, to become lean, to lose one's strength; — ի ապխաւթեան, to live, to abide or to be sunk in ignorance. [*knees.*

Մնկանմէջ *s.* space between the

Մնկոս *a.* languishing, weakened, faint, lean, emaciated, extenuated, mortified.

Ծնու չափ *ad.* knee-high, knee-deep, up to the knees. [nativity.

Ծնդարախոս *s.* ascendant, birth, **Ծնդարան** *s.* calculator of nativities, astrologer, genethliatic.

Ծնդարանեմ, *եյի* *va.* to write a genealogy, to cite one's ancestors; to profess astrology.

Ծնդարանութիւն *s.* genealogy, list of ancestors; genethliacs, horoscope, astrology; - *գից*, theogony.

Ծնդարաշէն ծննդոց, - *բախտ*, - *աւանն*, - *ութիւն* *s.* horoscope; ascendant, nativity; - *ութիւն*, classification of animals.

Ծնդադործ, *աց* *s.* genitor, parent; *a.* engendering; prolific, productive, fruitful.

Ծնդադործեմ *va.* to engender; to give birth to; *fig.* to conceive, to form an idea.

Ծնդադործութիւն *s.* faculty of reproduction, generative faculty.

Ծնդական *a.* lying-in, parturient, bringing forth a child; possessing the faculty of reproduction, generative, fruitful, prolific; fertile; - *ք*, - *անդ*, *մասունք*, genital organs, the privy parts; - *կին*, woman in child-birth; - *ն*, - *ութիւն* *s.* generative faculty; fecundity, fertility.

Ծնդակարդ *s.* time for child-birth or delivery. [ing its young.

Ծնդակերութիւն *s.* eating or devouring.

Ծնդակից *a.* twin-born, twin; coeval, of the same age; innate, inborn.

Ծնդանոց, **Ծնոց** *s.* male genital organ. [thers.

Ծնդապետք *s.* ancestors, forefathers.

Ծնդչեայ, - *չէք* *s.* Christmas-box.

Ծնդ, *աց* *s.* parents, father, mother; cause; - *ք* *մեր*, the authors of our being, our parents; *բա* - *ին եւ ծնունդ* *դէն*, like produces like; - *ծանունց* *չառեայ*, source of the greatest evils.

Ծնդարար *ad.* fatherly, motherly, like a father or mother.

Ծնդադուծ *a.* full of parental love.

Ծնդական *a.* concerning or relating to parents, paternal or maternal.

Ծնդասէր *a.* loving, fond of one's parents. [maternity.

Ծնդութիւն *s.* generation, paternity,

Ծնունդ, **ծննդեան**, *դոց* *s.* child-birth, confinement, delivery, lying-in; birth, nativity, filiation; origin, rise,

source; generation, race, offspring; infant or child; fruit, production; effect; - *ք*, horoscope, nativity; - *ք*, posterity, children, descendants; *խըթունն ծննդեան*, Christmas-eve; - *Քրիստոսի*, Christmas, Xmas, nativity of our Lord; *շնորհաւոր* - *!* a happy Xmas to you! I wish you a happy Xmas; *ծառ ծննդեան*, Christmas-tree; - *ք*, *գիրք ծննդոց*, Genesis; *վերստին* - *,* regeneration, renewing; *միսանդամ* - *,* resurrection; - *մայ*, conception, conceit; - *լուսնի*, new moon; - *փոխոյ*, interest; usury; - *կենդանեայ*, brood, litter, covey; *մերձ* - *,* near lying-in; about to bring forth young; *կալի ծննդոց*, to cease from bearing, to become sterile; *օր ծննդոց*, anniversary of birth-day; *երկիր ծննդեան ի մոյ*, my native country or soil, birth-place, home.

Ծնուցանեմ, *յի* *va.* to assist a woman in lying-in; to aid in bringing forth.

Ծնուցիչ *s.* man-midwife, surgeon-accoucheur; *sf.* midwife, matron. [tries.

Ծնուն *s.* birth; midwifery, obstetrics.

Ծնորդութիւն *s.* genuflection, kneeling.

Ծնող *S.* **Ծնող**.

Ծնոս, *ից* *s.* jaw; cheek; edge; frieze; brim; cornice; parapet, breast-work; *ապասկ ածելի* - *ան*, *Հարկանել* *դ-ս ուրուք*, to slap the face, to box the ear; *S.* *իշանեմ*.

Ծնոսապարկ *s.* cheek-pouch.

Ծոծոր, *ոյ* *s.* *bol.* serpillum, wild thyme; - *ին* *s.* lemon thyme.

Ծոծրին, - *բուն* *s.* garden thyme.

Ծոծրակ, **Ծոծրակ**, *աց* *s.* nape of the neck; occiput, back of the head; *խորովիք* - *ի*, nape.

Ծոմ, *ոյ* *s.* fast, fasting, abstinence; - *կարդալ*, to ordain a fast; - *ունել*, to fast, to abstain from food; *լուծանել* *դ-ն*, to break one's fast.

Ծոմական *a.* relating to abstinence;

- *կաց* *a.* fasting, abstaining.

Ծոմանամ, *ացայ*, **Ծոմեմ**, *եյի* *vn.* to fast, to keep a fast.

Ծոմասպահ *a.* keeping a fast, abstaining; - *լինել*, to keep a fast; - *ութիւն* *s.* abstinence. [to fast.

Ծոմացուցանեմ, *ուցի* *va.* to cause

Ծոլ, **ծուլից** *a.* idle, lazy, slothful, sluggish, cowardly, dastardly.

Ծոս, *ից*, *աց* *s.* fringe, thrum, trimming; tassels; edge, border.

Մով. *ույ* *s.* sea; lake; the molten sea in the Temple; *-ն լայնասփիւռ.* the main sea, the deep, the high or open sea; *անդունդք -ու.* the depths of ocean, the mighty deep; *ի խորս -ու.* far out at sea; *կապուտակն -ույ,* sea-green; *ջուր -ու.* sea-water; *Յալցոյց -ու.* sea-chart; *Հէն -ու.* sea-rover, pirate; *ընտել -ու.* accustomed to the sea; *Ե ծով եւ Ե ցամաք.* by sea & land; *գնալ Ե -* to go to sea, to put to sea, to sail; *անցանել Ե -* to go over or across, to cross the sea; *- Հէտու թեանց, ցաւոյ* *fig.* a sea of delights, of griefs or sorrows; *զեփիւռ -ու.* sea-breeze; *- Հոգմախալաղ . հարթածաւալ -* calm sea, as smooth as glass; *կապուտակային* , *անշարժ* , *խաղաղաւետ* , *բարձակ* , *անհուն -* blue, still, quiet, vast, immense ocean; *մոլեգնու թի -ու.* the raging or fury of the sea, the roughness of the waters; *Հեղեղ -ու.* sea-breach; *ալէկոծ* , *յուզեալ է -ն* the sea is turbulent, swelling, rolling; *ալէկոծի, փրփրէ -ն* the sea runs high, foams, froths; *մրկալից, մոլեգին, զայրագին, փրփրաղէղ, որոտըն, գոտտ* or *ահեղաբոյ, անսանձ, սպառնալից, անգուծ -* stormy or tempestuous, dreadful or furious, angry or raging, foaming, thundering or roaring, unruly or ungovernable, threatening, pitiless ocean; *- աւեր* blue or sea-green eyes; *Գ գովեալիւր, այլ ի ցամաքի կացիր* , praise the sea, & keep on land; *S. Զգուլով, Զեղուս.*

Մովաբաժին լինիմ *տ.* to divide the waters; to plough the sea.

Մովադայլ *s.* zool. sea-wolf.

Մովադիր , *գրաց s.* hydrographer; *-գրական a.* -phical; *-գրուի s.* -phy.

Մովազնաց , *ից a.* that voyages or goes by sea, sailing; *-իկ a.* ploughing the sea; *- լինել.* to sail, to navigate; *- ընդ երկիր բերեալ լինել* , to pass over the sea as if by a bridge; *-ուծի s.* sea-voyage; navigation.

Մովադոյն *a.* sea-green; blue, sky-coloured; *s.* ultramarine.

Մովադուռ *s.* zool. cormorant.

Մովաթալանթ *s.* bot. sea-weed.

Մովալիճ *s.* great lake, inland sea, lagune, loch; *-լու s.* bot. sea-wrack.

Մովախառնիճ *s.* zool. lobster; *-խոր a.* very deep, bottomless.

Մովածաւալ *a.* stretching like a sea;

-ծին a. born of or produced by the sea; *-ծիր a.* sea-girt or-surrounded; *-ծոց s.* gulf, port.

Մովածուփ *a.* tempestuous, very agitated, stormy, billowy; *fig.* tempestuous as the sea; *-նաւ.* tempest-tossed ship; *- լինել.* to be agitated by waves; *fig.* to be harassed or tossed about, to turn on all sides; *-ծփանք s.* heaving, undulation.

Մովակ . **Մովիկ** , *աց s.* sea-pool, lake, pond; *կաթ ի փեղք ինձ մանաւանդ եւ ոչ -ս աստից* , a drop of sense rather than a sea of fortune.

Մովակալ , *աց s.* lord of the sea; sea-king: admiral; *մեծ -* , *փոխան -ի, երրորդ -* , high, vice-, rear-admiral; *ստեան, խորհրդարան -աց* , admiralty-board; *նաւ -ի* , flag-ship.

Մովակալեմ . *եցի տ.* to be master or lord of the sea: to command a fleet or squadron of ships of war.

Մովակալութիւն *s.* the empire of the sea: admiralty, navy office; *պաշտնեայ -ութիւն* , first lord of the admiralty; *խորհրդական աստիճի -ութիւն* , lord commissioner of admiralty.

Մովակալին *s.* balanus, glans marina.

Մովական *S. Մովային* ; *-ք s.* aquatic animals. *[-ուծի s.* wreck, shipwreck.

Մովակոծ *a.* wrecked, shipwrecked;

Մովակողմն , *-կոյս* , *-կոյս կողմն* *s.* sea-coast.

Մովակուլ *a.* engulfed by the sea; *- լինել.* to be swallowed up by the sea; *-ք s.* loss at sea.

Մովակուր *a.* immersed, drowned, wrecked, lost; *- լինել.* to be the prey of the sea; *- կորնել.* to perish among the waves.

Մովաշայեաց *a.* facing the sea, that looks towards the sea, maritime, marine; *- բազաք* , maritime town.

Մովահար *a.* sea-sick.

Մովահեղձ , *-իկ, -ոյց, -ուկ a.* drowned; *- առնել.* to drown; *- լինել.* to be drowned. [cleaves or ploughs the sea.

Մովահերձ , *-իկ a.* that cuts, divides, **Մովահէն** *s.* corsair, pirate, sea-robber or rover. [horse.

Մովաձի *s.* zool. hippocampus, sea-monster; *bot.* sea-weed, algæ, kelp.

Մովամարտիկ *a.* combatting by sea; naval; *- զորուի* , navy, naval service; *-առութի s.* sea-fight, battle by sea.

Մովանայ *a.* casting into the sea.

Մովանէջք *s.* the offing, the open sea.

Մովանիլն առնեմ *va.* to plunge into the sea, to drown.

Մովանութի *a.* submerged in the sea; -**լինել**, to go to sea; to stand out to sea.

Մովայած, -**ուկ** *a.* wandering on the sea (Neptune).

Մովային *a.* belonging or pertaining to the sea, marine, maritime, naval; -**զորութիւն**, marines, the navy, the naval strength, maritime forces; -**լուս**, dog-fish; -**օգաթառիչ երկվար**, clipper-vessel; -**բ** *s.* sirens, mermaids.

Մովայնիկոյս *a.* transmarine, ultramarine; *ad.* beyond sea.

Մովայոյզ *s.* diver.

Մովանամ, **ացայ** *vn.* to turn into a sea, to fall into; to inundate, to immerse, to cover with water.

Մովանկար *s.* sea-scape, sea-view; marine-painter.

Մովանման *a.* resembling the sea.

Մովաշուն *s.* zool. dog-fish.

Մովաշափ *a.* sounding; - **գործի**, sounding-line. [**ծիր**, -**կայ**, -**հեղձ**]

Մովաշատ, -**պետ**, -**սոյզ** *S.* Մովա-

Մովաշատակ *a.* living by the sea, (sailor, fisher, &c.); - **լինել**, to labour on the sea, to exercise the calling of sailor, fisher, &c.; - **վէժ** *a.* thrown, plunged or precipitated into the sea.

Մովաբաղոյս *s.* zool. frigate-bird, sea-swallow; - **արծուի** *s.* zool. sea-eagle, osprey. [(sea-bull).]

Մովաշուկ *s.* sea-monster, chimera;

Մովաշուցանեմ, **ուցի** *va.* to cause to turn into a sea; to inundate, to immerse.

Մովին, -**եայ** *S.* Մովեզր, -**եզերեայ**.

Մովափրփուր *s.* meerschäum.

Մովեզերեայ, **ց** *s.* maritime, bordering on the sea; - **բ** *s.* coasts, shores.

Մովեզր *s.* sea-coast, sea-side, shore, strand, beach; *առ* or *ի* **Յովեզերին**, on the sea-shore.

Մովեզրեցի *a.* dwelling on the coast.

Մովեմ, **եցի** *vn.* to keep out at sea; to stand for the offing.

Մովեցի զօրք *s.* marines.

Մովեկէց, -**կեցիկ առնեմ** *va.* to throw, plunge or precipitate into the sea; - **լինեմ** *vn.* to throw or plunge oneself into the sea.

Մովերոր *s.* zool. sea-gull, sea-mew.

Մոր, **ց** *s.* dropping, trickling; *bot.*

barberry; * new-mown hay.

Մորածոյ մեղր *s.* virgin honey.

Մորակ, *ի* *s.* cock, tap; - **զատարկիչ**, **մաքրիչ** *mech.* delivery-, purging-cock.

Մորան, **աց** *a.* running, flowing, liquid, fluid; *s.* flow, flowing, running

Մորեմ *S.* Մորեմ; * to mow. [out.

Մորենի *s.* *bot.* barberry-bush; lentisk, mastic-tree.

Մորեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to set running, to cause to flow; **զմտալ իսկ ածելն ինչ զգերանս**, the mere thought of it makes my mouth water.

Մորեմ, **եցայ** *vn.* to trickle, to flow, to leak, to run down or out of, to ooze out, to run or pass away, to ebb; - **մարմնոյ**, to be affected with gonorrhœa.

Մորին *s.* fluor; **ծորնաբար**, -**spar**.

Մործոր, **ոց**, **աց** *s.* valley, vale; - **ակ** *s.* little valley, dale, dell.

Մորուհի *s.* trickling, dropping; flowing, running; leaking; - *ի* **մարմնոյ** *med.* gonorrhœa, running of the reins; - **ըստ ամսեանցն**, the menses, menstruation.

Մորուն, **Մորուռ** *a.* flowing, fluid.

Մոց, **ոյ** *s.* bosom, lap; cavity; * pocket; - **ծովու**, gulf, the bosom or depth of the sea; - **գետոց**, channel of a river; - **նաւու մար**, the keel of a ship; **գոգք ամփոփման** - **ոյ նաւին**, the hold of a ship; - **լերանց**, cavern, grotto; - **կառաց**, the interior of a carriage; - **անկեան**, sinus.

Մոցածին *a.* born in the bosom; *fig.* the Only Begotten Son.

Մուաղ, **աց** *s.* *bot.* laurel-cherry; - **էնի**, cherry-laurel.

***Մուստ** *s.* lint; - **եմ** *va.* to fray, to unweave; to tear to rags or tatters.

***Մուեմ** *va.* to sift wheat; to separate wheat from tares.

Մուէնք *s.* *pl.* piece of linen, bits, cuttings, shreds, strips, rags, tatters; *ի նս* - *նս պատառել*, to tear, to rend, to pull to pieces; *յերկուս* - *նս պատառել*, to tear in two parts or pieces.

Մուլալից *a.* very idle or lazy; - **հեղուցութիւն**, extreme idleness or **Մուլամ** *S.* Մուլանամ. [slothfulness.

Մուլամուռութի *s.* idleness; listlessness, carelessness.

Մուլանամ, **ացայ** *vn.* to idle, to be lazy, slothful or idle, to live in idleness.

Մուլանք *S.* Մուլուլութիւն.

Մուլապէս *ad. idly, slothfully, lazily.*
Մուլացուցանեմ, ուցի *va. to make idle or slothful.*

Մուլացուցիչ *a. rendering idle.*

Մուլութի *s. idleness, slothfulness, laziness, sluggishness; ի -ս հասանիչ*
S. Մուլանամ.

Մուխ, ծխոյ *s. smoke; fume, vapor, exhalation; fig. family, hearth, home; *tobacco; սիւն, ստեղծ ծխոյ, - ծառացեալ, pillar of smoke; մրրիկ ծխոյ, clouds or masses of smoke; ընդ - գալ, to be in the smoke; -ս արձակել, to emit smoke; * - ծխել, ձգել զ-, to smoke tobacco; - որ ընդ մէջ մօր- ունի եւ ըրջուաց ծխիցի, unpleasantness or discord engendered between step-mother & step-children.*

Մուծ, ծծոյ *s. sucking, suction; *marrow, pith; essence; ուղ եւ - , quintessence; -ք s. the nostrils.*

***Մուկամ** *vn. to be obstinate.*

Մուլակ, աջ *s. snare, trap; net, springe, noose.*

Մուլամ, &c. S. Մուլանամ, &c.

Մուռք, Մուռիկ, ծնդաց *s. knee; bot. knot; mus. an Armenian note (°); անկանիլ ի վերայ ծնդաց, ընդգծիլ ի -ս, to fall on one's knees, to kneel; խոնարհեցուցանել զ-, to bend the knee; անկանիլ առ -ս ուրուք, to fall or throw oneself at the feet of; փարիկ զծնդովք, to clasp the knees; ննջել ի մէջ ծնդաց, to sleep on the knees of; ի ծնդաց կալ, to be kneeling; ծնդովք կրկնելովք *ad. with bended knees, upon one's knees; -ք նորա կթուցեալ դեղեւէին, his legs tottered under him; S. Մնկու չափ.**

Մուռք *s. knee; bot. knot; - դնել, կրկնել, ի - իջանել, to kneel, to bend the knees, to fall on one's knees; առ - լալ, to weep all alone; - ածել, to adore, to worship; արկանել - զծնդաց եւ զարտի, to worship on bended knees; հապա ի - լ down on your knees! ի - խոնարհեալ աղաչեմ զքեզ, I entreat it on my knees, or with bended knees; - կապել *bot. to be knitted, to be formed with knots or joints.**

Մուռքորութիւն *s. genuflection.*

Մուկ S. Մուկ & Մուկ.

Մուռ, ծառայ *a. crooked, bent, distorted, oblique; - առնուլ, to wind round many times.*

Մուկի . ք *s. fluctuation, undulation,*

wave, billow, surge; fig. agitation, trouble, vacillation, wavering; care, anxiety, torment; examination, question; ընդ -ս մկանանց, on the surface of the waves; ի -ս լինել, to be agitated; -ս ի մահի դնել, to care, to be concerned, thoughtful; ի -ս տարակուսանաց ընկղմել, to be in great perplexity, to be uncertain or undetermined what course to take, to remain in

***Մուկի** *s. large earthen pot. [suspense.*

Մսկեմ, էջի *va. to attach, to join.*

Մպտեմ, էջի *va. to disguise, to travesty; to dissemble, to cloak; -իմ տ. to be disguised, dissembled; to shun, to avoid.*

Մպտանի *s. disguise, dissembling.*

Մաւկիկ *a. wry-necked.*

Մռեմ, էջի *va. to bend, to bow, to incline; - գգէմ, to make grimaces; -իմ տ. to be bent, to bow down.*

Մռութի *s. inclination, curve, bent; - դիմաց, grimace.*

Մրաբորդ *s. circle.*

Մրագիր *s. sketch, outline; project, draught, plan, design; a. written, described, traced; - գրական a. graphical.*

Մրագրեմ, էջի *va. to sketch, to trace the contours, to draw the outlines of; to describe, to write, to trace.*

Մրագրիչ *s. pencil, lead-pencil.*

Մրագրութի *s. laying out; S. Մրագիր.*

Մրանամ, աջայ *vn. to grow or become round; to surround, to enclose.*

Մրար, ից *s. packet; package; roll; envelope, cover; bag of money; - ք կախարդաց, fascination, talisman; S. Թուղթ.*

Մրարեմ, էջի *va. to envelop; to pack; to wrap up; to roll; - զվաճառ, to pack up; զերոխա գագաթուն յամպս ծրարէին, they reared their proud heads to the skies; որոյ գագաթն յամպս ծրարի, whose top cleaves the skies; -իմ տ. to be enveloped or wrapped up; ծրարեալ S. ներ.*

Մրարիչ, Մրարոյ *s. packer. [փակեալ.*

Մրարումն *s. packing. [dirty oneself.*

Մրդիմ, էջայ *vn. to stain, to soil or*

Մրունք, ի մէջ *- s. knot of a cane or reed; internodium, space between two joints or knots in a plant.*

Մրտեմ, էջի *va. to mute, to guano,*

to dung as birds; - ձկանց, to spawn.

Մփալից, - կան *a. wavering, undulating, agitated.*

Մփամ Տ. **Մփիմ**; - **հնգ. մէջ երկիւղի**
և յուսոյ, to fluctuate between hope
& fear.

Մփանք Տ. **Մուփ**; surging of the sea;
wave, billow, swell; *fig.* trouble, care,
perturbation; - **հերաց**, hair floating
in the breeze; **ի - նի կալ**, to waver, to fluc-
tuate, to be agitated, billowy, vacil-
lating.

Մփիմ, **եցի** . **Մփեցուցանեմ**, **ուցի**
va. to excite, create or produce a tem-
pest; *fig.* to agitate, to trouble.

Մփիմ, **ծփեցայ** *vn.* to fluctuate, to
ebb & flow, to undulate; to foam, to
grow rough; *fig.* to be troubled, agi-
tated, harassed; to be undecided in
purpose, to fluctuate, to waver.

Մփին. **Մփոյ** Տ. **Մփական**. **Խնոցի**.
Մփունի Տ. **Մուփ**, **Մփանք**; **խեղաց** -
անեկ, to waver, to be perplexed; to
lose one's senses. [there! stop! I say!
Մ. Մօլա *int.* oh! holla! hallo! ho
Մուկ Տ. **Մուկակ**.
***Մփ** *s.* **zoöl.** water-crane.

Կ

Կ (ghen) **կեն** *s.* the fifteenth letter
of the alphabet, & the tenth of the
consonants; **կ. ք**, sixty, sixtieth.

- It has much affinity with the
letters **գ** & **ք**, for example: **ծունկ**,
ծունք; **անկ**, **անք**; **կանչիւն**, **գանչիւն**;
ծակել, **ծաղբել**; **պասկիլ**, **պաղբիլ**;
կանոն, **քանոն**.

Կա. ի. ոյ *s.* contention, debate,
dispute, contest, quarrel, broil, strife,
cavil; - **յարուցանել**, to excite con-
tention, to create strife.

Կազարեոյց *a.* contentious, quar-
relsome, cavilling.

Կապոյ *a.* litigious, fractious,
quarrelsome, wrangling.

Կաեմ, **եցի**, **Կադիմ**, **եցայ** *vn.* to

contest, to debate, to dispute, to quar-
rel, to cavil, to squabble, to wrangle.

Կազ. ի s. gauze; *chem.* gas; - **լուսա-
ւորութիւն**, illuminating -; **լոյս**, **լուսա-
ւորութիւն** -**ի**, --light; --illumination;
- **կրեւի**, portative -; (**մայր**) **խողովակ**
-**ի**. --main; (**փոքր**) --pipe; **բերան** or
կոուչ, **լապտեր**, **յարգարիչ**, **ընդունա-
րան**, **գործարան** -**ի**, --burner; --lamp;
--fitter; gasometer; --works; **ի լոյս**
-**ի**, by --light.

Կազադործութիւն *s.* manufacture of
gauze; *chem.* distillation of gas.

Կազակերպ, **շին**, -**եղէն** *a.* gasiform;
gaseous; aeriform. [to gasify.

Կազանամ, **ացայ** *vn.* to turn to gas,
Կազաչափ *s.* gas-meter; -**րան** *s.* ga-
someter. [**յուան** *s.* reduction to gas.

Կազացուցանեմ *va.* to gasify; -**ու-
կազդուրական** *a.* corroborative.

Կազդուրացուցանեմ, -**րեմ**, **եցի**,
-**րեցուցանեմ**, **ուցի** *va.* to strengthen,
to corroborate, to sustain, to give
strength to; to repair, to restore to
vigour & good health, to re-establish;
to encourage, to give heart to; -**րեմ**
vn. to recover, to regain one's strength,
to get well again, to be restored; to
take heart, to cheer up; -**րեմ պատ-
ճառս**, to pretend, to allege.

Կազդուրեցուցիչ, -**րիչ** *a.* strength-
ening, cordial, invigorating, fortifying,
analeptic, corroborant.

Կազդուրութիւն, -**բում** *s.* restora-
tion, re-establishment, recovery, con-
valescence.

Կազմ. ոյ. ի s. construction; prepa-
ration, furniture, ornament; - **գրոյ**,
binding of books; *a.* ready, quite
ready, prepared; active, diligent; dis-
posed; - **լինել**, to be ready, prepared;
to be disposed to.

Կազմադործութիւն *s.* furniture-making.

Կազմած, **ոյ s.** apparatus; prepar-
ing, preparation; goods, furniture,
household effects; moveables, uten-
sils; equipage; armour; Տ. **Կազմութիւն**;
- **մարմնոյ**, constitution, temper; -
պատերազմականք, military stores;
- **ձիոյ**, harness, caparisons, trappings;
- **նաւու**, rigging; - **ք s.** astronomical
instruments.

Կազմական *a.* well dressed or cooked.

Կազմակերպ *s.* implement; -**եմ** *va.*
to project, to figure, to form, to fash-
ion, to construct.

Կազմակերպութիւն *s.* form, formation, conformation, organization, construction, accomodating, setting in order. [Տ. Գործարան.

Կազմարան *s.* book-binder's shop;

Կազմարար, ի *s.* book-binder.

Կազմեմ, եջի *va.* to form, to model, to fashion; to construct, to erect, to build; to furnish, to provide, to supply; to fit up, to arrange, to set in order; to adjust, to put in repair; to adorn, to embellish; to get ready, to prepare; to equip; to arm; դռնդառ -- to enrol soldiers; - զկառս, to harness the horses; պարս ուրախութե -- to give a ball; - գիրս, to bind books; - իմ *vm.* to be formed, constructed; to prepare to, to get ready.

Կազմիկ *a.* well prepared, well done, skilfully executed; - ճաշ, exquisite or choice repast. [paring.

Կազմիչ, -մող *a.* constructing; pre-

Կազմուած Տ. Կազմած.

Կազմութիւն *s.* construction, organisation, order, arrangement, mechanism, constitution, formation, structure, composition; preparation, equipment; - մարմնոյ, constitution, temperament, complexion.

Կաթ, ից *s.* drop; - մի, *a.* -, a little; - մի ջրոյ, *a.* - of water; - մի քուն, *a.* nap, short sleep.

Կաթեմ, եջի, Կաթիմ, եցոյ *vm.* to drop, to flow drop by drop; to trickle, to run down; to distil; անձրեւ ոչ եւս կաթեաց յերկիր, not a drop of rain fell; - լուսոյ, to shine forth, to appear.

Կաթեցուցանեմ, ուցի *va.* to let fall drop by drop; to distil.

Կաթիւ, թըյոյ Տ. Կաթ; - առ --, drop

Կաթիկ *s.* little drop. [by drop.

Կաթն, թին, թանց *s.* milk; - կովու, այծու, մաքեաց, իշոյ, cow's, goat's, ewe's, ass's -; - ձկան, soft roe; շի- չուկ -ին, butter--; whey; Թարմ, թթու --, fresh, sour -; Կաթամբ բու- ծանիլ, to live on milk; - տալ, to suckle; գիւլը, to suck; Կթել --, to milk; անջատելի կաթանէ, to wean.

Կաթնարեւ *a.* lactiferous, yielding milk. [նէլ, to suck, to be suckled.

Կաթնարոյծ *a.* fed with milk; - լի-

Կաթնարուղի *a.* flowing with milk,

Կաթնագոյն *a.* milk-white. [milky.

Կաթնալից *a.* abounding in milk.

Կաթնածիր *s.* galaxy, milky way.

Կաթնածուծ *a.* sucking the breast.

Կաթնակեր *a.* sucking; *s.* suckling.

Կաթնակից *s.* baby-companion; - եղբայր, foster-brother. [ab lactation.

Կաթնահատութիւն *s.* weaning; *med.*

Կաթնաձիթ, -մատոյց, -թամբ Տ. -տու-

Կաթնաղբիւր *a.* fig. breast; udder.

Կաթնանամ, ացայ *vm.* to be changed into milk.

Կաթնաչափ *s.* lactometer.[porridge.

Կաթնապուր, պրի *s.* rice-milk; milk-

Կաթնամեծութիւն *s.* feeding on milk.

Կաթնասուն, -սնունդ *a.* milk-fed; suckling. [maid

Կաթնալնաճառ *s.* milkman; *sf.* milk-

Կաթնատ *s.* chem. lactate; -աճի *s.* milk-teeth, first teeth.

Կաթնատու, ի *a.* suckling; *s.* nurse, wet-nurse; - կով, milch cow.

Կաթնարան *s.* dairy.

Կաթնարբու, Կաթնիկեր *a.* babe, unweaned child, suckling.

Կաթնաւետ, -ւոր *a.* milky, yielding milk, milch.

Կաթնեղբայր *s.* foster-brother.

Կաթնեղէնք *s.* *pl.* milk-diet, milk-food. [lacteous vessels.

Կաթնեւանդակք *s.* *pl.* lacteal veins,

Կաթողի, -ն *a.* passionately or dotingly fond, amorous, very affectionate; languishing, eager, very anxious; *ad.* passionately, lovingly, fondly, eagerly; - սիրել, to love to excess; - տենչացեալ, eagerly desired, longed for; - են ընդ միմեանս, they tenderly love each other; - լինել *or*

Կաթողեմ, եցայ *vm.* to love passionately, dotingly, fondly; to be smitten with violent love, to be enamoured, to burn, to languish or long for, to sigh or pant after.

Կաթողիկ, աջ *a.* *s.* catholic; -ութիւն *s.* catholicism.

Կաթողիկեայ, կէից *or* կեայց *a.* universal, general; catholic; Թաղթ -կեայց, epistle, universal letter.

Կաթողիկէ, ի *a.* Տ. Կաթողիկեայ; *s.* cathedral, basilic.

Կաթողիկոս, աջ *s.* an oriental ecclesiastical dignity, patriarch of a people; - Հայոց, Catholics, Patriarch of the Armenian Church.

Կաթողիկոսական *a.* pertaining to the Catholics, patriarchal.

Կաթողիկոսարան *s.* patriarchal seat or residence.

Կաթողիկոսութիւն *s.* patriarchal, dignity, patriarchate.

Կաթոս *a.* lustful, lascivious, libidinous, lewd; ill with the gonorrhœa; -ն աւփանք, illicit amours.

Կաթուած *ոյ*, -ումն *s.* dropping, trickling; drop; *apoplexy.

Կաթսայ, Կատսայ *ից* *s.* copper, caldron, kettle, pot; *mech.* boiler.

Կաթսայագործ, աջ *s.* coppersmith, brazier; *mech.* boiler-maker; -ութիւն *s.* coppersmith's calling; *mech.* boiler manufacture.

Կալ, ոյ, ից *s.* threshing-floor, barn-floor; corn-sheaves, rick, stack; *ast.* halo; արկանել, հոսել, սրբել *զ*-, to winnow. [Լոր.

Կալական, Կալանական *S.* Կալանակալ *a.* compound, combined.

Կալանաւոր *a.* detained in prison, prisoner, captive; *s.* police-man.

Կալանաւորակալ, աջ *a.* *S.* Կալանաւոր; *s.* turnkey; lock-smith.

Կալանաւորութիւն *s.* detention, captivity, imprisonment. [duce a fracture.

Կալանդեմ, եջի *va.* to bind, to release; եջի *va.* to arrest, to imprison, to shut up.

Կալանք *s.* arrest, caption; detention; prison; *ի* -ն արկանել *S.* -նեմ.

Կալաքար *s.* soda; alkali; - կայուն, յնական, fixed, volatile alkali.

Կալ եւ կապ *S.* Կալանք.

Կալի *s.* potash; *bot.* kali, glass- or salt-wort; -կ *s.* calico; -ան *s.* potash; Կալում, Կալում *S.* Կալում. [slum.

Կալութի, աւայ, տեայ *s.* that thrashes or treads out corn, thrasher.

Կալարայ, ից *s.* pl. barns, granaries.

Կալուած, ոյ *s.* possession, domain, land, estate, landed property, fief; farm, arable land; possession, occupancy, holding; dominion, empire, power; * - որովայնի, costiveness, constipation of bowels.

Կալուածավարձք *s.* rent of a farm.

Կալուածատեր *s.* landed proprietor.

Կալուածատիրութիւն *s.* feudality.

Կալուանական, -նեան *a.* galvanic;

-էլեկտրութիւն, electro-galvanism;

-ութիւն *s.* galvanism.

Կալուանաձող *a.* galvanoplastic; -

աւտոմատ *s.* -s, electrotypy.

Կալուանաչափ, ի *s.* galvanometer.

Կալուինական *a.* calvinistic; *s.* cal-

vinist; -ութիւն *s.* calvinism.

Կալուկալ լինիմ *vn.* to be attached to.

Կալում, լի *va.* to take, to lay hold of, to seize; to arrest; to subjugate, to rule over; to succeed.

Կալումն *s.* the seizing, taking, laying hold on; detention; relation, dependence; constitution, composition.

Կախ. ի - *a.* hanging, dangling, pend-ent; hung up, suspended; *ի* - ունել, to suspend, to hold in suspense; *ի* - մնալ, to remain in suspense.

Կախաղան, աջ *s.* gibbet, gallows; հանելի - , to hang by the neck, to hang up a criminal; արժանի -ի, that deserves hanging; criminal; գործ -աւ, hanging, suspended or pensile work; բուրաստանք -աւ or

Կախաղանաբուրաստան, Կախաղանաւոր բուրաստան *s.* hanging gardens.

Կախաղանեմ *va.* to hang; -իմ *vn.* to hang oneself; to be hung.

Կախարդ, աջ *s.* charmer, enchanter, sorcerer, wizard, conjurer, magician.

Կախարդագիտութիւն *s.* fairy or magic art or power, witchcraft, demonology.

Կախարդական *a.* pertaining to sorcery or witchcraft, magical, cabalistic.

Կախարդանք *s.* bewitchment, enchantment.

Կախարդասար, աջ *a.* practising sorcery, addicted to cabalistic practices; magical; գիրք -այ, conjuring books.

Կախարդեմ, եջի *va.* to charm, to bewitch, to enchant, to fascinate; to flatter, to allure. [magician.

Կախարդիչ *s.* bewitcher, enchanter,

Կախարդութիւն *s.* charm, enchantment, spell, fascination, sorcery, magic, witchcraft, theurgy.

Կախեմ, եջի *va.* to hang, to suspend; to hang on, to attach to; to hang up, to hook, to clasp; - զբեւեռայ, to hang from a nail; գիր զգրոյ - *gr.* to spell.

Կախիմ, եջայ, Կախեալ կամ *vn.* to hang, to hang oneself: to be hanged or held in suspense; to suspend; to be lowered; to depend, to be dependant, in the power of; to become attached to, to get fond of; - զսիրոյ ուրուք, to love tenderly; - զբերթանց ուրուք, to listen open-mouthed, to hang on the lips of a speaker; - զառասպելեայ, to believe in fables; ժողովուրդն ամենայն կախեալ կային զմանն ի լսել, all the people hung on his lips.

Կախորան *s.* swing; see-saw; whir-ligig. [dependance.

Կախումն *s.* hanging; suspension;

Կածան, *ի* *s.* lane, narrow way, pathway, footway or footpath; -*եմ* *vn.* to pass through narrow ways.

Կակաղ, -*ոս*, *այ* *a.* stammering, stuttering, lisping.

Կակաղեմ, *էջի* *vn.* to stammer, to stutter, to lisp; to hesitate in speech, to have a difficulty in pronouncing words, to speak in a confused manner; to give out-of-the-way answers; -*դքան*, to stammer out one's lesson.

Կական, *ի*, -*ումն* *s.* loud lamentation, grievous complaint, crying, whining, howl, shriek; - *բանալ*, to lament or cry loudly, to utter or set up loud shrieks & cries, to mourn, to bewail or weep aloud, to complain, to moan, to wail, to squeak, to whine, to howl, to shriek.

Կականաբարձ, -*դու* *a.* bewailing aloud, mourning plaintively, howling with grief; *ad.* lamentably, plaintively, deplorably, with piercing cries.

Կականալի, -*լիր*, -*ւոր* *a.* lamentable, rueful, mournful, full of lamentation or complaint.

Կականեմ *S.* **Կական բանամ**.

Կակալ, -*լ*, *ի* *s.* *bot.* tulip; *արքունի* -, fritillary; *վայրի* -, poppy, corn-poppy; -*ի*, -*ենի* *s.* tulip-tree: *S.* **Կարկալ**, &c.

Կակեիրակ, *ի* *s.* *med.* cassia; conserve of cassia; cassia-tree.

Կակղաբան *a.* sweet-spoken.

Կակղադոյն *a.* very soft, tender or delicate; gentle, mild, meek; -*ս* *յան* *գիմանել*, to reprove gently. [lusk.

Կակղամիս *a.* tender-fleshed; *s.* mol-

Կակղամորթ *a.* thin-skinned.

Կակղանամ, *ացայ* *vn.* to grow soft, to become tender; *fig.* to soften, to relent, to be appeased, to become more tractable; to become effeminate.

Կակղացումն *s.* softening.

Կակղացուցանեմ, *ուցի*, **Կակղեմ**, *ե* *ջի* *va.* to soften, to mollify, to make tender, supple or pliant, to macerate, to steep; *fig.* to soften, to enervate, to move, to affect. [tening.

Կակղիչ *a.* emollient, lenitive, soft-

Կակղութիւն *s.* softness, tenderness, delicacy; flossibility, pliability; mildness; effeminacy. [branches.

Կակղուղէչ *a.* furnished with flexible

Կակղումն *s.* softening, mollification.

Կակուղ, *կղոց* *a.* soft, tender, delicate; supple, flexible, pliant; sweet, mellow; *fig.* mild, soft, gentle, meek, affable; - *մտաղ*, soft metal.

Կահ, *ից*, *ուց* *s.* furniture, moveables; baggage, luggage; equipage; apparel; utensils; implements, instruments; - *առնելուք*, to employ, to give occupation to.

Կահակալ, *այ* *s.* workman; labourer.

Կահակիր, -*վոր* *s.* porter, carrier.

Կահաւորեմ, **Կահեմ**, *էջի* *va.* to prepare, to fit up, to provide with, to furnish, to stock.

Կահաւորութիւն *s.* conveniency; - *համարել*, to judge suitable.

Կահջր *s.* pitcher, pot, jug, jar.

Կալ, *այ* *a.* lame, halt, crippled, limping; *fig.* defective; - *ի* -, - *ի* -, - *ս* *ի* -, - *ք* - *ad.* halting on one foot, hobbling along, with a halting gait; so so, poorly, somehow or other, as well as may be; - *ի* - *ս* *ասել*, *պատասխանել*, to say or reply undecidedly or doubtfully; - *ի* - *գիտել*, to know imperfectly.

Կաղաբոյս *s.* *bot.* bulb, bulbous root.

Կաղակարծ *S.* **Կեղակարծ**.

Կաղակրկին *a.* wavering, hesitating, undecided; *ad.* hesitatingly, imperfectly.

Կաղաղ, *ոց* *s.* den, lair, haunt; - *անք* *s.* pl. dens, caverns, hiding-corners.

Կաղաղեմ, *էցայ* *vn.* to hide oneself in a den, to creep into a den or hole.

Կաղամ, *ացի*, **Կաղանամ**, *ացայ*, *Կաղիմ*, *էցայ* *vn.* to limp, to be or go lame, to halt, to hobble; *յերկուս հեռ* - *fig.* to hesitate, to waver, to halt between two opinions.

Կաղամախ, *ից*, - *ի*, *խեաց* *s.* poplar.

Կաղամար, *աց* *s.* inkstand; - *մուկ*, cuttle-fish.

Կաղամբ, *ից*, *աց* *s.* cabbage; - *բժաւոր*, cauliflower; - *խաղողի*, *սե- voy* -; - *վայրի*, colewort, rapeseed; - *ի* *տակ*, - *stalk*, - *stump*; - *սկուրծ* *s.* heart of -; - *սվաճառ* *s.* - *seller*; *S.* *թիթուռ*. [storax.

Կաղամբիտ, - *միտ* *s.* calamite, dry

Կաղանդ, *ի*, - *ք*, *դաց* *s.* calends, first day of month or year; new-year's day; *Հորհաւոր* - *!* a happy new-year to you, & many of them.

Կաղանդացոյց *s.* weather-almanack;

calendar, almanack.

Կալանդեմ, եցի *va.* to give a new-year's gift; S. Կալանդեմ.

Կալանդիք, -դեպ, -էք *s.* new-year's gift; պատուել զդք -էիք, to make -s; -ընդունել, to receive -.

Կալանդան, -ան *s. bot.* euphorbia, spurge, tithyma, milk thistle.

Կաղապար, աջ *s.* model, pattern, mould, cast; standard; -արկանել, to cite as example; -եմ *va.* to model, to mould, to shape; -իչ *s.* modeller, moulder; -ումն *s.* modelling, moulding.

Կաղացուցանեմ, ուցի *va.* to lame, to make lame.

Կաղաւեմ, եցի *vn.* to remain torpid.

Կաղին, զնոյ *s.* hazel-nut; acorn; hazel-tree; արքայական -, filbert.

Կաղկանձեմ, եցի *vn.* to yelp, to whine, to howl; -ձիւն *s.* yelping, whining, howling.

Կաղնաւեկ *s.* nut-crackers.

Կաղնագոյն *a.* hazel, hazelly.

Կաղնակեր, աջ *a.* feeding on acorns.

Կաղնահար, աջ *a.* wood-cutter.

Կաղնաներկ *s.* quercitron bark.

Կաղնատու *a.* bearing or producing acorns; -տուն *s.* S. Կաղնիք.

Կաղիք *s.* nut- or hazel-tree; oak-tree; գեանի - *bot.* earth-nut; german-der; -ք, hazel- or oak-grove.

Կաղուծիւն *s.* lameness, hobbling.

Կաղլին *s.* cement.

*Կաղտիկ *s.* pruning-axe.

Կաճ, իւ *s.* felt; -ակուռ թաղիք, compact felt.

Կաճաւ, աջ *s.* assembly, meeting; academy, body, company, society; -բանսիրաց, academy of belles-lettres; ակադեմիոյ գիցն -. Olympus.

Կաճաւակից *s.* academician, member of an academy.

Կաճաւակցութիւն *s.* membership.

Կաճաւանոց *s.* hall of assembly or meeting. [reunite, to meet together.

Կաճառեմ, եցայ *vn.* to assemble, to aggregate; աջ *s.* one aggregated to an academy, honorary member; S.

-աւակից; -ուի *s.* honorary membership.

Կաճառումն *s.* conference; discourse.

Կաճեայ, -ճէ *a.* felt, made of felt.

Կաճին, ճնայ, ճնի *s.* root.

Կամ *conj.* or; -դու - ես, either you or I; եւ -, - թէ, or else.

Կամ, ի, աւ, ով *s.* will, desire; - է ինչ, I will, I intend; S. Կամք, Կոր.

Կամ, կացի *vn.* to be, to exist; to remain, to stand; to subsist, to live; to last, to continue, to be permanent; to stop, to stay; to wait; - մնալ, to rest, to dwell, to reside; to persist, to persevere; ի բայ -, to hold aloof, to give up, to withdraw; ի վերայ -, to superintend, to oversee; ից, to understand, to comprehend, to perceive; հաստատուն, պինդ -, to hold fast in, to remain firm; անկեալ -, to lie, to lie down; - առաջի երեսաց ուրուք, to make head against, to cope with, to resist; S. Առաջի; ստեպ -, to apply oneself, to be assiduous; ստեպ - օրինաց, to keep the laws; գատաւոր - ի վերայ, to be judge or arbitrator; շուրջ - զոմամբ, to beset some one; կայ մնայ նմա, it is reserved for him; զիարդ կայք, how do you do? զի կաս, why do you wait? what are you waiting for? զի կայ իմեւ ձեր, what have you to do with me? what does it matter to you? եկաց, կացին, there has been; there have been; եկաց զնովին ժամանակք, he lived or flourished about the same time or at the same epoch; կացին ի նոյն չքնաղ օրինակք առաքինութեւ, they possessed rare examples of virtue; կացին աչք նր, he has lost his sight, he has become blind; չկարեմ ի վերայ - բանիցդ, I don't know what you mean, I do not understand you; կարով կացցեն բանք իմ, my words shall come to pass, my prediction shall be fulfilled. [capricious.

Կամազնայ *a.* voluntary, optional, կամաթող լինիմ *vn.* to renounce, to abandon. [eous, free.

Կամածին *a.* voluntary, spontaneous.

Կամակ *a.* agreeable, sweet, pleasing, delicious; *ad.* agreeably, pleasingly; - լինել ի, to be disposed or inclined to; -ք *s. pl.* pleasures, delights: կամական *a.* voluntary. [dainties.

Կամակատար, աջ *a.* condescending, complaisant, obliging; - լինել ումեք, to be complaisant, very kind to, to do the obliging, to comply with the whims of, to oblige, to satisfy.

Կամակատարութիւն *s.* complaisance, obligingness, kindness.

Կամակար *a.* voluntary, willing, free, spontaneous; -, - մտք *ad.* voluntarily, spontaneously, freely; willingly, at one's will or pleasure, of one's own

accord or free will.

Կամակարեմ տն. to act according to one's entire will, pleasure or caprice.

Կամակարող ա. powerful, mighty, potent; - **ի տէգ շիղակի,** skilful at hurling the javelin.

Կամակարուծիւն ս. free-will; spontaneity; - **բ** S. **Կամակար** ad. [froward.

Կամակայոյց ա. wilful, headstrong, **Կամակից ա.** agreeing with, privy to, instrumental in; **ս.** accomplice, partaker in; - **լինել,** to be a party to or instrumental in, to agree with, to approve of, to consent to.

Կամակոր ա. crooked, bent, curved, tortuous, sinuous; **ից.** indirect, crafty; S. **Յամառ**; - **շաւիղ,** winding path, crooked way; **ad.** crookedly, against the grain.

Կամակորախօս ա. perverse, froward.

Կամակորեմ, էջի տն. to wring, to twist; to bend, to bow, to curve; **ից.** to distort, to overstrain a phrase, to strain, to misinterpret; to pervert, to deprave; - **զարդարուծի,** to pervert justice; - **իմ տն.** to be bent, crooked, twisted; **ից.** to deviate, to turn away, to go astray; to be perverted; - **ի շանսպարհս իւր,** to follow or pursue the indirect paths of vice or error; - **յուսմանել,** to refuse to learn.

Կամակորուծի ս. crookedness, tortuosity, winding; **ից.** perversity, depravation; S. **Յամառուծիւն**.

Կամակուշ ս. pleasure, contentment.

Կամակցիմ տն. to consent to, to agree with, to approve of. [complicity.

Կամակցուծիւն ս. consent, accord,

Կամանահայ, - ճուլիւն S. **Կամակա** տար, - ուլծիւն. [cide.

Կամամահ լինիմ տն. to commit sui-

Կամամարտ ա. contentious, litigious.

Կամամտածական ա. ideal, fantastic, chimerical.

Կամայ, ից. - **ական ա.** voluntary, spontaneous, free; - **էւ ականայ** ad. willingly or unwillingly, nolens-volens, willing or unwilling. [untary.

Կամայորդոր, յօժար, - սէր ա. vol-

Կամապաշտ, ից ա. wilful, selfwilled, stubborn; - **ուլծի** S. **Յամառուծիւն**.

Կամար, աջ ս. vault, arch, arcade; porch, portico; girdle, belt; **phys.** sound-wave; - **սրոյ,** baldric, sword-belt; - **յաղճուլծի,** triumphal arch; **կապուռակային** - , the arch, vault or canopy

of heaven, the vaulted sky.

Կամարածու, աջ ա. girdling, girding.

Կամարակալ ս. flying-buttress.

Կամարակապ ա. arcaded; **ս.** arcade; atrium, porch.

Կամարածէւ ա. vaulted, arched; - **գործել, յօրինել,** to arch, to vault.

Կամարակից ս. spring of an arch.

Կամարայօն ա. of finely arched eyebrows. [to stoop, to grow crooked.

Կամարանամ, աջայ տն. to be bowed,

Կամարանման, - պատ S. - **ձեւ, - կապ.**

Կամարար, &c. S. **Կամակատար, &c.**

Կամարաւոր ա. girdled; enclosed.

Կամարիկ ս. small arch.

Կամաւ ad. voluntarily, willingly; knowingly, purposely, designedly, expressly; **ա.** voluntary, spontaneous; S. **Կամայ.** [voluntary, free.

Կամաւոր, - ական ա. spontaneous,

Կամաւորաբար, - պէս S. **Կամովին.**

Կամաւորուծիւն ս. free-will, spontaneity; - **թ** ad. willingly, freely.

Կամելուշ, - էցողուշ ս. will, wish.

Կամենամ S. **Կամիմ.**

Կամեցող, Կամող ա. willing, desirous.

Կամեցուցանեմ, ուցի տն. to bend to one's will or wishes, to persuade, to induce.

Կամիմ, մեցայ տն. to will, to intend, to mean; - **ընդ,** to like, to wish, to please; to be pleased with.

Կամն, մին, մուշք, - ասայլ ս. flail, roller to thrash corn or beat out grain.

***Կամնայլ ս.** coach-pole.

Կամնամ, - շոտիմ տն. to be stubborn, obstinate, obdurate.

Կամոռ ա. capricious.

Կամովի, - ն ad. voluntarily, willingly, of one's own accord or free will.

Կամուրջ, մըջայ ս. bridge; **պակ կամրջի,** parapet; - **շարժական, ամբ.** **րիկեան, կախազանաւ,** **շարապինգ,** **բաջաթիկ, ջըլէն - , draw - , trellis - , suspension - ; - of ropes; flying - ; swing - ; - արկանել, շինել, կապել, to construct a - , to throw a - across; S. Կամրջեմ; անցանել չ - ն, to cross, to go over or across, to pass by a - ; S. Նաւակամուրջ.**

Կամրջախէլք ս. bridge-head.

Կամրջաձիգ ս. pontoon-soldier, pontoneer.

Կամրջեմ, էջի տն. to bridge over; to join or communicate with by a bridge.

Կամիսակ, աջ ս. oil-bottle; phial.

կամք. մայ s. will, determination, intention, design; wish, desire; humour, fantasy, whim, caprice; ի կամաց, կամք եւ ակորովիւք, voluntarily, willingly; կամք, on purpose, designedly; ըստ կամի, ըստ կամս, at will, ad libitum, arbitrarily, at pleasure; at discretion; յու կամաց, unwillingly, in spite of oneself, against one's will, reluctantly, grudgingly; յոժար -, readiness, inclination, willingness; հաստատուն, անողոգող -, firm will, determination, iron will, resoluteness; յեղեղով -, caprice, fickleness; ինքն ինքն, բացարձակ -, absolute will, arbitrariness, despotism; անձնիշխան -, free-will; անձնահաճ -, humour, whim, caprice, fancy; ը կամս անձին գնալ, to indulge one's fancy or caprice; փոխել զկամս, to change one's mind; անձնատուր լինել ի կամս ուրուք, to submit to the guideness of; to comply with all the whims of; ի կամս ուրուք գնել զինն, to depend on another's will; Եթէ Տեառն - իցեն, if God wills, God willing; Տեռն - լիցին, God's will be done; որչափ եւ - իցեն նր, as much as he may desire; Եթէ - իցեն քո, if you wish or like; ը հաճույից կամաց քոց, at your will or pleasure; as well as you could wish; - էին ինձ. I wished to, I wanted to; - են ինձ ասել, I would say, I mean; կամով - են բանիս ասել, or rather; - եղեն նմա, it pleased him to, he liked to; - էին նր, he desired or wished; հակառակ կամաց նր, against his will; որ ինչ ի կամս մեր, as much as we can; ուղ զբարդ եւ - իցեն նց, in any way they like.

կայ. -ք. ից s. posture, position, standing still; stage, pause, rest, stop, halt; dwelling, lodge, seat; situation, state; conduct, customs; being, substance; a. existing, existent; դառաւ, to stop, to pause, to halt, to rest, to cease; կալ յուղիւ -ի, to remain in uprightness; ոչ լինիցի - թաթից ոտից քոց, neither shall the sole of thy foot have rest; կայ ի -ի քում, stand upright!

կայական a. firm, solid, stable, stationary; -ք s. chant, plain-song.

կայան, ից s. station, place, post, site; position; dwelling, residence, abode; ast. station; a. S. կայուն; *-ք,

limbo; փրին, գերակայիցն -ք, heaven; -ք ոտից, foot-stool. [composed; S. կամ: կայանամ, -նանամ, աջայ տ. * to be կայանաւոր S. կայուն.

կայարան S. կայան; station; railway station; terminus; mar. wharf; landing place; - կառաց, coach-stand; - ելից, մուկց, departure; arrival; աւսուչ -ի or [superintendent.

կայարանապետ s. station-master, կայեան, եկից S. կայան.

կայթ, ից s. basket, pannier; S. կայթիւն; -ք դրուստեաց, rounds of applause, plaudits; -ս հարկանել, ասլ S. կայթեմ.

կայթանեմ տ. to gush, to spout out.

կայթեմ, եցի տ. to clap the hands or stamp the feet in sign of joy, to applaud, to load with applause: to dance, to leap, to jump, to caper, to eut capers.

կայթիւն, կայթումն s. clapping of hands; stamping; shouting, applause, cheers, acclamations; caper; clattering.

կայթոռ, աջ a. leaping skittishly here & there, skipping, tripping along.

կայրակ, աջ s. drop, globule.

կայրակահոս a. dropping; distilling.

կայրականամ, աջայ, կայրակեմ, եցի տ. to drop, to flow by drops, to fall drop by drop, to trickle; to leak, to run out; to stream, to flow.

կայրակնացուցանեմ, ուցի տ. to cease to trickle.

կայրակումն s. leaking; trickling.

կայծ, ից s. spark; S. կարկեհան.

կայծախառն, կայծակա- a. mixed with live coals; smouldering.

կայծականամ, աջայ տ. to break out in flames, to blaze.

կայծակեմ, եցի տ. to sparkle, to throw out sparks, to emit rays of light, to lighten; to fulminate.

կայծակն, կան, կուչք, կանց s. lightning, thunder; thunderbolt; spark; live or burning coal, glowing embers; med. carbuncle, anthrax; հրացայտ -կուչք, lively sparks; -կուռն արձակել, թաթափել, to emit sparks; to launch thunderbolts, to blast with lightning.

կայծակնահար a. thunder-struck; thundering; fulminating; հց. startling; - ծառ, tree struck with lightning, a blasted tree; - առնել, ստոսկել, to

blast or strike with lightning, to thunderstrike ; - եղեւ տուն նորա , his house has been struck with lightning ; -ութիւն *s.* fulmination.

Կայծակնաճանջ *a.* sparkling, bright, brilliant.

Կայծակնամաքուր *a.* purified by fire.

Կայծակնացայտ *a.* lightening, flashing ; -կումն *s.* lightning ; thunder.

Կայծակիչ մեղան *S.* Կարմրագեղ.

Կայծաչափ *s.* phys. spintherometer.

Կայծիկ *s.* little spark.

*Կայծխոտ *s. bot. S.* Եղերդ.

ԿայծՀան *s.* percussion-cap.

Կայծոռիկ *s.* furuncle, boil ; *S. Փո.*

Կայծքար *s.* silex, flint. [սուռայ.

Կայկայիմ, եցայ տո. to be established, consolidated, rooted.

Կայմ, ից *s.* mast ; sail ; weaver's beam ; առաջակողման, յետա- , fore - ; mizen - ; - դրօշու, flag-staff ; կանգնել զ-ն , to raise a - ; խոնարհեցուցանել զ-ն , to unmast ; to dismast.

Կայուծ , -ումն *s.* stability, firmness.

Կայուն *a.* stable, firm, constant, durable, immoveable ; - ինք, real estate, houses & lands, landed estate ; -ութիւն *s.* stability.

Կայուն *s.* anal. penis.

Կայս *s.* boisterous wind.

Կայսերագիր *a.* written or signed by the emperor. [or race.

Կայսերազարմ *a.* of imperial family

Կայսերազն *a.* imperial ; *s.* imperial prince or princess.

Կայսերական *a.* imperial.

Կայսերակերպ *a.* resembling an emperor, like an emperor, imperial.

Կայսերակից *a.* associated in the empire, ruling jointly.

Կայսերանամ, ացայ տո. to rise to imperial dignity, to become or to be crowned emperor. [claim emperor.

Կայսերացուցանեմ, ուցի տա. to proclaim.

Կայսերութիւն *s.* empire ; - Ռուսաց, the Russian - ; ի - ամբողջաւ, to elevate to the purple, or to the imperial dignity.

Կայսր, սեր, ք, րաց *s.* emperor, caesar ; վեհափառ -ն, His Imperial Majesty.

Կայսրընտիր, տրաց *s.* elector ; - ընտրական *a.* electoral ; - տրութիւն *s.* electoral ; - տրութիւն *s.* electress. [torate.

Կայտառ, աջ *a.* healthy ; active, agile, lively, brisk, sprightly ; swift,

quick, diligent ; gay, merry, jocose, facetious ; pretty, pleasing, prepossessing ; *s.* fish ; reptile ; - առնել, - սթրինել, to reanimate, to revive, to comfort, to invigorate.

Կայտառութիւն *s.* health, vivacity, loveliness ; sprightliness, liveliness, gaiety, sportiveness. [baster.

Կայտեր *s.* marks or veins in alabaster. Կայտիւ *s.* rejoicing, exultation ; capering, friskiness, frolicsomeness, playfulness : aquatic animal, fish.

Կայտառամ, աջի, - ում, եջի, - ում, եցայ տո. to rejoice, to exult, to leap, to frisk or skip for joy, to romp, to sport, to frolic, to play, to be all alive ; օձք կայառան զանդամք իմովք, the serpents are twining round me. [mal).

Կայտիկստակ *s.* kick (from an animal). Կայտառանակ *a.* containing fish or

Կայք, յից *S.* Կայ. [aquatic animals. Կանամբի, բայ, բեայ *a.* having a wife, married, conjugated.

Կանանի *s. pl.* women, the fair sex.

Կանանոց *s.* gynecæum ; harem, seraglio ; nunnery, convent.

Կանանցաբարոյ *a.* feminine, weak, timid, cowardly, pusillanimous.

Կանանցածին, ծնաց *a.* born of a woman.

Կանանցական *a.* womanish, feminine.

Կանանցահանգերձ *a.* petticoated, clothed in woman's garments.

Կանանցապետութիւն *s.* gynecocracy, petticoat government.

Կանաչ *a.* green, verdant ; *s.* verdure ; - բացադոյն, sea-green ; - հիբիլ, iris-green. [fine green colour ; greenish.

Կանաչագեղ *a.* painted green, of a green ; dark green.

Կանաչազարդ, - զգեայ, - զգեստ, - զուարճ *a.* clothed with verdure, covered with leaves or grass, verdant, green.

Կանաչաձեւ *a.* fresh, blooming.

Կանաչանամ, ացայ տո. to become green, to grow green again ; to be verdant.

Կանաչաստարթ *a.* green leaved.

Կանաչացուցանեմ, ուցի տա. to paint or stain green, to make green.

Կանաչութիւն *s.* green, green colour ; verdure.

Կանացաբար *ad.* womanlike, womanly ; - զարդարիլ, to adorn or bedeck oneself like a woman.

Կանայի, *ցւոյ, ցեաց* *a.* female, feminine, womanly, womanish; effeminate; - *սեր, ազգ.* -, womankind, the fair sex; - *ձայն*, womanish voice; - *զգեստ*, woman's garments; - *զարդ.* female attire or ornaments; *զգենուլ* -, to dress oneself in female attire; *մասնել զմուտ* -, *ննջել զգործ* -, to lie with mankind; - *բ* *s.* pl. women: the

Կանախ, *ի* *s.* hemp; tow. [menses.]
Կանգնադեղ, - *կան* *a.* standing, upright, straight, erect; - *Հասակ*, beautifully shaped, erect stature.

Կանգնաչափ *s.* cubit measure; *a.* S. **Կանգնեան**; - *ուլթիւն* *s.* measuring by

Կանգնաւոր S. - *գեղ, - նեան*. [cubits.]
Կանգնեան *a.* a cubit long; *Ժանիս* - *ս երեք*, teeth three cubits long.

Կանգնեմ, *եցի* *va.* to raise, to lift up, to re-instate, to re-establish; to raise up, to erect, to set up, to found, to build, to rebuild, to construct; - *իմ* *vm.* to get up or rise again, to be built or raised up; to stay, to stop; - *յաղթութի.* -, *զնշան* *յաղթութի.* to win or obtain the victory; - *գրօշ.* to unfurl a flag; - *զգրօշ ապստամբութի.* to raise the standard of rebellion; - *զմամաւ.* *զանուն ուրուք.* to re-prisinate, to re-habilitate or restore the reputation or good name of; *խորան, տեղան* -, to pitch a tent; to erect an altar; - *զբան.* to reduce words to acts, to carry out a project, to accomplish a design; - *ել երկվարի.* to prance, to rear. [erect.]

Կանգնորդ *a.* upright, standing,
Կանգնութիւն, - *ուսմն* *s.* the raising up; re-establishment, building, erection, construction; restoring, reviving; resurrection.

Կանգուն, *գնոց* *s.* cubit; *a.* straight, standing, perpendicular, erect, on foot; firm, stable; - *ի* - *ad.* quite, totally, entirely; - *կաւ*, to be up or afoot; to rise, to get up; *գնաւ* -, to be haughty, proud, vain; *նստաւ* -, he sat upright; *եկաց* -, he stopped, stayed, or did not pass beyond.

Կանգ. *ից* *s.* male eagle.

Կանգալիմ, *եկայ* *vn.* to be well established, deeply rooted, well founded, fixed; *զաղփաղփուն* - *զեաւ.* unstable, not well fixed; S. *խորարմատ*.

Կանգրիւ *s.* large wooden collar.

Կանեփ S. **Կանափ**; - *եայ* *a.* hempen,

made of hemp; - *ի* *a.* cannabine; *s.* drill, duck; - *Հաս* *s.* hemp-seed; - *ուկ* *s.* urtica cannabina. [dicie, stalk.]

Կանթ. *ից* *s.* handle; - *պտղոց*, *թե* *s.* cantharis, spanish fly.

Կանթեղ, *այց* *s.* lamp; - *լուսաւորութիւն*, *կազի*, *գիշերոյ*, *օղոյ*, illumination-, gas-, night-light, spirit-; - *ցուլացիկ*, *Հայելի* -, street-; *նշանատու* - (*երկաթուղոյ*), signal-; - *կիտուածագործի*, enameller's- or glass blower's -; *անրոց* -, aphlogistic -; *ինքնաբորբ* -, - lighting by itself; *անստուեր* -, sinumbra -; - *մածուցիկ*, soldering-; - *բխողեանի Թատեր*, foot-s; *յարգարել*, *վառել*, *անյուշանել*, *զ.* to trim, to light, to extinguish or put out a -; S. *Լապտեր*.

Կանթեղագործ, *այց* *s.* lamp-maker; - *կիր* *a.* -bearing; - *վաճառ* *s.* -seller; - *վառ* *s.* -lighter; - *ւոր* *a.* having a -; - *խոտ* *s.* bot. celandine, tetter-wort.

Կանխաբանութի *s.* foretelling, prediction; introduction.

Կանխադէտ *a.* foreknowing, prescient; *s.* diviner, foreboder; prognosticator. [prescience, gift of prophecy.]

Կանխագիտութի *s.* foreknowledge, **Կանխագոյն** *ad.* already, before, previously, formerly, antecedently.

Կանխագուշակ *a.* foreboding, foretelling; foreboded or foretold.

Կանխագրական *a.* forewritten.

Կանխագրեմ *va.* to write beforehand, to predict in writing. [writing.]

Կանխագրութիւն *s.* predicting in **Կանխագրամ** *s.* advance; - *տալ*, to advance sums.

Կանխագրութիւն *s.* introduction.

Կանխադէկոյց *a.* forewarning; fore-

Կանխութիւն *s.* antedate. [warned.]

Կանխաժաման S. **Վաղահաս**. [cy.]

Կանխախօսութի *s.* prediction, proph-

Կանխածանօթ *a.* foreknown, foreseen, predicted; - *գիտութիւն* S. **Կանխագիտութիւն**.

Կանխակաւոյ *a.* ancient, of antiquated date or observance, old, inveterate; - *կարծիք*, *սովորութիւն*, prejudice, prepossession, preoccupation; - *գիտութիւն*, prescience, foreknowledge; - *ուլթիւն* *s.* ancient custom or usage, ancientness; prejudice, prepossession.

Կանխահաս *a.* early, precocious, premature, forward.

Կանխահատոյց *a.* paid in anticipa-

tion, advanced; - *գրամ*, advance; - *լինել*, to advance, to advance sums.

Կանխահրավեր *a.* invited precedently.

Կանխաձայնեմ *va.* to foretell, to announce beforehand, to predict; - *ձայն* *ու* *թիւն* *s.* prediction.

Կանխաձառ *a.* foretold, predicted.

Կանխամուտ *a.* introduced beforehand; - *սովորութիւն* *s.* prejudice, prepossession.

Կանխասահմանեալ *a.* predestinated; - *մանութիւն* *s.* predestination.

Կանխասաց *a.* predicting, foretelling; foretold, foreboded; - *բանք*, predictions; - *լինել*, to foretell, to predict, to prognosticate; to forewarn; - *իկ* *a.* prophetic; - *ու* *թիւն* *s.* prediction.

Կանխատես *a.* provident, wary, cautious, prudent; - *ու* *թիւն* *s.* foresight, precaution; prevision. [early.]

Կանխարկ *a.* thrown down or fallen

Կանխացոյց *a.* foreshown, presaged.

Կանխաւ *ad.* before, antecedently, formerly, anciently, in bygone times.

Կանխեմ, *եցի* *vn.* to rise or get up early; to arrive early, before day-break; to hasten, to hurry, to make haste, to arrive beforehand, to anticipate, to go or get before, to precede, to get the start of, to outstrip; - *բաւառան*, to rise with the dawn, to get up at day-break; - *ուշեւել*, to preoccupy; - *ի կատարումն ըզմից ուրուք*, to anticipate one's desires or wishes;

- *եաւ եւ անազանեալ արձանանայր աւուրսի*, he drew near morning & evening & presented himself forty days.

Կանխերգ *a.* predicted, foretold; *s.* mus. prelude.

Կանխիկ *a.* in cash, ready (money); - *գրամ*, ready money, cash; - *հատուցանել*, to pay in advance. [anticipation.]

Կանխութիւն *s.* priority, anteriority;

Կանխունն գիշերահաւասարից *s.* precession of the equinoxes. [or informed.]

Կանխուսեալ *a.* already instructed

Կանխար, - *կառ*, *ոյ* *s.* thistle-head; *ընտանի* - *artichoke*; *սակ* - *ի*, bottom of an artichoke; *միս* - *ի*, artichoke-chard; - *ի խէժ*, *S.* *կինաբարիս*; - *անոց* *s.* artichoke-ground.

* *Կանկիւն* *s.* wooden hook.

Կանճոխ, - *ջուխ* *s.* rod, stick, switch; pole, perch.

Կանճրակ, *ի* *s.* rape, rapeseed.

Կանոն, *այ* *s.* rule, regulation; order, method, law, ordinance, precept, statute, regimen; model, example; canon; *հանրական* -, as a general rule; *ը* - *ի*, according to rule; strictly, regularly; *ը* - *այ*, canonically; - *լինել*, to serve as a rule or precept; *պահել*, *ընծանել* *զ* -, to keep, to break the rules or regulations; - *երկից* *arith.* rule of three, proportion.

Կանոնագէտ *s.* canonist; - *գիրք* *s.* canon law; - *գիրք* *s.* book of canons.

Կանոնագիր *s.* law-giver, legislator.

Կանոնագրական *a.* relating to rules or regulations.

Կանոնադրեմ, *եցի* *va.* to establish rules or laws, to make regulations for: to admit into canon-law.

Կանոնադրութիւն *s.* regulation, statute, constitution. [*s.* -ness.]

Կանոնական *a.* canonical; - *ութիւն*

Կանոնապահ *a.* observant of rules;

- *ութիւն* *s.* observation of rules.

Կանոնաւոր *a.* regular, methodical; - *եմ* *va.* to regulate, to rule, to put in order; - *իւ* *s.* regulator; - *ութիւն* *s.* regularization.

Կանոնեմ, *եցի* *va.* to regulate, to determine, to order, to dispose, to arrange; to prescribe, to decree, to constitute, to establish: to canonize.

Կանոնիկոս, *այ* *s.* canon; *կեանք* - *ի*, an easy life; - *ական* *a.* belonging to a -; - *ութիւն* *s.* -ry; - *ուհի* *sf.* -ess.

Կանոնյումունք *s.* appendix or supplement to the canons.

Կանուխ, *նխոց* *a.* premature, precocious, ripe before the season; prior, anterior; old, ancient; *ad.* before the time, prematurely, very early; *պտուղ* - *եւ անազան*, early or first, late or backward fruits; *անձրեւ* - *եւ անազան*, the former & the latter rain, vernal & autumnal rain.

Կանչ, *ոյ*, *ի*, - *իւն* *s.* cry, scream, shriek; - *եւ կառանչ* *իմ*, my cries & shouts.

Կանչեմ, *եցի* *vn.* to cry, to cry out, to scream; to exclaim; * to call after, to halloo.

Կանչող *a.* crying; * calling after.

Կաշանամ, *ացայ* *vn.* to become as hard as leather, to grow hard or tough, to shrivel; *fig.* to become rude, coarse, to be clownish.

Կաշառ, *այ* *s.* bribe, present; fees;

—*բ* *ad.* by force of bribery, through corruption; — *խթել, ապ, to* bribe, to corrupt, to grease the palm; to suborn; — *ս առնուլ, to* take bribes.

Կաշառաբեկ a. bribed, corrupted, suborned; venal; — *ս առնել, to* bribe with gifts or with money.

Կաշառագնաց լինիմք՝ սո. to suffer oneself to be corrupted, to take bribes.

Կաշառակութեմ S. *Կաշառաբեկ ; — առնել, to* procure through bribery & corruption; to corrupt, to render venal; — *լինել, to* allow oneself to be corrupted by presents, to be venal.

Կաշառակրծ ութին s. bribery, corruption; venality. [*rupting.*]

Կաշառանք s. act of bribing or corrupting.

Կաշառառու, աք a. taking bribes, greedy of gifts, corrupted, venal; suborned; — *դատաւոր, venal* or unjust judge; — *թի s.* the accepting or taking bribes. [*presents to corrupt.*]

Կաշառատու, աք a. giving bribes or corrupting.

Կաշառեմ, եցի va. to bribe, to corrupt, to practise upon, to buy over, to suborn, to seduce with bribes. [*orner.*]

Կաշառիչ s. briber, corrupter; suborned.

Կաշեայ a. leathern, made of leather.

Կաշեգործ s. currier; — *ութի s.* currying; *S.* խաղախորդ, &c.

Կաշի, շուր s. hide, skin, leather.

Կաշիմ S. *Կաշանամ.*

Կաշկանդեմ, եցի va. to bind, to tie fast, to bind tightly, to lash together.

Կաշկառ, աք s. heap of stones, mass of rocks.

Կաշմուռն a. strong, sturdy, robust, athletic, muscular, brawny.

Կաշաղակ, ի s. magpie, pie.

Կապ, ոյ, ից s. tie, fastening, knot; ligature, lace, lashing, band, withe, bandage, swath; rope, cord, string; *gr.* spelling; *fig.* tie, bond, link, obligation; *a.* sour, sharp, harsh, tart.

Կապալ, աք, ոյ s. tax paid for a dignity or privilege. [*joined.*]

Կապակից a. bound together; connected.

Կապակաւոր լինիմք՝ սո. to clear away any obstacles; *fig.* to break a treaty, to repudiate obligations. [*sension.*]

Կապակուիւ a. causing strife or disunion.

Կապակցեմ, եցի va. to bind, to unite, to join together.

Կապակցութիւն s. bond, joint, conjunction, connexion; coherence, relation, concatenation.

Կապայ, ի s. cassock, monk's gown.

Կապան, ի s. pass, defile.

Կապանապահ s. gaoler, gaol-keeper.

Կապանաւոր a. s. bound, detained, captive, prisoner.

Կապանձ, ջ s. jess, bewits.

Կապանք s. pl. bonds; hand-cuffs, fetters, manacles; rope, cord, string: pass, defile: censure, excommunication; *տուն — նայ, prison, jail, gaol; ի — նս արկանել, to* fetter, to put in irons; to imprison.

Կապար, աք s. lead; *bot.* caper; caper-bush; — *աբուռ s.* massicot; — *ադոն a.* lead-coloured; — *ադործ s.* plumber; — *ադործութիւն s.* lead-works or — manufacture; — *ադրիչ s.* lead-pencil; — *ակիր դունդ, դերձան s.* plummet, plumb-line; — *աշառք, աք s.* lead-mine; — *ային a.* of the nature of lead; — *այօդ a.* leaded; — *եայ a.* leaden, made of lead; — *եմ va.* to plug or stop with lead, to lead, to plumb; — *ոյ ունդ s. bot.* anise-seed. [*bond, cord.*]

Կապարան s. detention; prison:

Կապարձադարձոյց a. deserting, fugitive; rebellious. [*bearer.*]

Կապարձակիր, կրաց s. quiver-bearer.

Կապարձաւոր, — ձեալ a. furnished with a quiver, (archer).

Կապարձք, ձից s. quiver; — *ձս դարձուցանել, to* desert, to rebel; to retreat, to flee, to throw down one's arms. [*extremities of sausages.*]

**Կապգլուխ s.* hock of a ham; tied

Կապելայ, — լանոց, — լիւն s. tavern, public-house; eating-house: brothel.

Կապելայակաւոր s. — լուսի sf. tavern or eating-house keeper, publican.

Կապեմ, եցի va. to bind, to tie, to fasten; to bind or tie up; to bind fast, to pinion; to cord, to bind with cords; to bind, to connect or link with; to chain, to put in irons, to imprison; *fig.* to bind by friendship, by contract; *gr.* to spell; — *չ նորովիք —, to* excommunicate; — *եւ արձակել, to* bind & loose; — *խրձուռն, to* bind up in bundles, in fagots; — *պատուհաս, դարձվանս ի վերայ, to* chide, to correct, to punish, to chastise; to blame, to censure; — *զեղու, to* tongue-tie; *անուն — անձին, to* gain celebrity, to win fame, to acquire a great name; — *իմք, to* be fastened, tied or bound; to thicken; *fig.* to become attached to, to

conceive affection for; - ողւայ ընդ ողւայ, - ք ումք սիրով. to knit soul to soul, to be linked in the closest bonds of affection; կապեալ *a.* bound; imprisoned, enchained; կապեալ ձեռք եւ կապեալ ոտիւք. bound hand & foot; իրք կապեալք *s.* rebus.

Կապերա. ից *s.* piece of linen or of cloth; - Հոտի. tatter, rag; - այծեայ, sack- or hair-cloth; պատառելի -ս, to tear to shreds, to tatters; * Տ. Գորգ.

Կապերասկ, -տիկ *s.* piece of rag, shred, strip, scrap, cutting of linen or cloth. [tution.

Կապէնք, պինայ *s.* price of prostitution. Կապիկ, պկայ *s.* ape; - փոքր, marmoset; - մեծ, baboon; - երկայնաձեռ, monkey.

Կապիճ, պճայ *s.* cab, hin, ephah, bath: bezel, mounting, setting; - ք ալայ, socket or orbit of the eye; - ք կոկայ, vamp of a shoe; iron greaves, armor for the legs; - ատամանց, socket, alveolus.

Կապիտոլին, ի *s.* Capitol. [grapes. Կապժաղ *s.* stem of a bunch of Կապկեմ, էջի *vn.* to ape, to mimic.

Կապկուծիւն *s.* mimicry.

Կապնգեղ *s.* bot. lovage.

Կապոյտ, ուսոյ *a.* blue, sky-blue, cerulean, azure; *s.* light blue; գորշ - , dark blue; - դաշտ, the liquid plain, the watery way. the main, the sea.

Կապուծիւն *s.* sourness, acridude.

Կապումն *s.* tie, ligament. [tartness.

Կապուտ, ից, - կողոպուտ *s.* spoils, booty, plunder, loot; *a.* despoiled, stripped; - առնել, թողուլ, to despoil, to plunder; Ժողովել զ- անկերոյ, to gather the spoils. [lean.

Կապուտազոյն *a.* blue, azure, cerulean.

Կապուտակ, աջ *a.* bluish, rather blue, sky-blue; livid; *s.* bluish, light blue; - կամար, the roof or canopy of heaven, the cerulean vault; - ն երկնից, sky-blue; - ծովու, ultra-marine; բրուսիական - , Prussian blue.

Կապուտակազոյն, -ազործ, -կեայ, -կեայ *a.* blue, bluish, azure; livid, blackish.

Կապուտակիւմ, էջայ *vn.* to become bluish or livid, to approach to blue.

Կապուտակուծիւն *s.* lividness.

Կապար, Կապրցախ Տ. Կապար bot.

Կապառ *a.* sky-blue, sky-coloured.

Կապային *a.* chem. cyanic.

Կապտափայտ *s.* Brasil-wood.

Կապտեմ, էջի *va.* to despoil, to depredate; to plunder, to loot, to collect booty, to rob, to strip, to deprive of, to bereave. [ping, depredation, pillage.

Կապտուռ, -ուռն *s.* spoiling, strip-

Կառ հարկանեմ *vn.* to fix the regards on, to bend, to rivet on.

Կառաբարձ, -ձիգ *a.* harnessed, put to; -ձիգք *s.* team; pair of carriage

Կառաբոյս *s.* zoophyte. [horses.

Կառագործ, աջ *s.* coach-maker.

Կառաժուղ *s.* zool. gnat, mosquito.

Կառամ, աջի Տ. խենկանամ.

Կառամարտ, -իկ *a.* fighting from a chariot; *s.* fight in chariots.

Կառամուտ, մուսայ *a.* harnessed to a coach; - դուռն, carriage-gate.

Կառան, աջ *s.* cable.

Կառանոց *s.* coach-house; կառք -ի, job-carriage.

Կառանչ, Կառաչ *s.* cry, outcry; bel- lowing; croaking; -եմ *vn.* to cry, to shout, to utter cries, to bawl; to roar; to low, to bellow; to croak; -իւն *s.* crying; bellowing; croaking.

Կառապետ, -վար, աջ *s.* coachman, driver: drover; governor, regent, chief, rector; ավտոսկ -վարի, coach- man's box.

Կառապարեմ, էջի *va.* to drive a coach: to conduct, to direct, to guide, to govern, to rule, to regulate; սրար շաւ - , to drive, to rattle along at full speed; -իմի թեւ հողմոյ, to be borne on the wings of the wind.

Կառապարուծիւն *s.* act of driving: conduct, regency, direction, govern- ment; - տան, house-keeping, econ- omy; - քաղաքի, policy, politics.

Կառատորմ, ից *s.* carriage- or wag- gon-train; railway train; - երթի, down-train; - դարձի, up-train; երադ ընթաց կամ յամբընթաց - , fast, slow train; հապճեպ, կայական, համա- խարհիկ, բեռնակիր or -բարձ, երթ- եւեկայ, գրասանայ - , express, stop- ping, mixed, goods- or luggage- , passenger, excursion train; տեղափո- խիկ - , carriage-truck; եւհաս ահա հինգ եւ կիսոյ Ժամուն - , the half past five o'clock train is just arrived; Տ. եր- կաթուղի. [s. chariot-race.

Կառարշաւ, աջ *a.* racing in chariots;

Կառաւէտ *a.* having many coaches, waggons or carriages.

Կառախեմ, *էջի va.* to strike on the head; to behead, to execute, to decapitate; *սեղի -էլը* or

Կառախեալ *s.* Golgotha, place of the skull, place of execution.

Կառախն *s.* skull, cranium, head; *չ -հանել*, to cut off the head, to behead, to decapitate.

Կառախնաւ *a.* whose skull or head is wounded; *-եմ va.* to wound or strike on the head, to knock down; *-ուի, փումն s.* beheading, decapitation.

Կարենթաց *a.* carriageable, along which a coach may go; *-շաւիչ*, carriage-way. [hawthorn, may-]

Կառն, *սին s.* prickly artichoke; *bot.*

Կառլոյ *S.* Կառուցումն.

Կառուցանեմ, *ուշի va.* to construct, to build, to found, to erect, to set up, to raise, to edify; to establish, to fix; to place, to put; to fasten, to attach; to thicken; *-ղաւ յիմն*, to fix eyes on, to gaze at, to stare at.

Կառուցումն *s.* establishment, construction, edifice, erection; elevation.

Կառչիմ, *սեայ*, *սուցեալ vna.* to grasp at, to lay hold of, to cling to; to be caught by, bent or fixed on.

Կառք, *սաց s.* coach, carriage; car, chariot; *- գերանդաղէիք*, chariots armed with scythes; *- աղխաղխեալք*, շոգեմուշ - *S.* Կառատորմ; *Շոգեկառք*; *- երկանիւ, քառանիւ*, two-, four-wheeled carriage; *- քառաձի, վեց-ձիւն* -, a coach and four, and six; *Համաշխարհիկ* -, *- կառանոցի, երազ-ընթաց* -, omnibus; hired-coach; stage-coach; *վարձուոր*, *Հասարակաց*, *առանձնական* -, hackney-coach; cab; private coach; *Հովանաւոր* -, carriage with awning or curtains; *կայարան կառաց*, cab-stand; *ստաիձանք*, *գոնակ*, *տիտոակ*, *կուրծք* or *գոգ*, *կոնք կառաց*, foot-board of a carriage; carriage-door; coachman's box; carriage-seat; hood of a carriage; *վարձ, սակ կառաց*, coach-hire, fare; *էլանել, մտանել ի կառս*, to get into the coach; *օգնել, տալ բազուկ յէլեւէջս ի կառաց*, to help into, or down from the coach; *վարել զկառս*, to drive a coach; *երթալ կառք*, to go or ride in a coach; *կաշուցանել զկառսն*, to stop the carriage; *դադարել -ն*, the coach pulls up; *S.* *երկաթուղի, իշանեմ, Մածկոյթ*, *Կաշմէմ*, &c.

Կառքրիս *s. zool.* beaver, castor; *ast.* Castor. [Կասիմ, Կասում.]

Կասեմ, *էջի vn.* to thrash corn; *S.* **Կասեցուցանեմ**, *ուշի va.* to stop, to detain, to withhold, to keep in, to prevent, to hinder, to hold back, to interrupt. [interrupting.]

Կասեցուցիչ *a.* impeding, hindering, **Կասի**, *սեայ*, **Կասիա**, *յի s.* cinnamon; -, *-մոն S.* Կակեթրակ.

Կասիմ, *էցայ vn.* to stop, to cease, to desist, to leave off; to retard, to restrain; to diminish, to lessen: to lose courage. [machine.]

Կասիչ *s.* thrasher; *mech.* thrashing-
Կասլայ, *ից s. bot.* laurel, bay-tree.

Կասկ, *ի s.* pearl barley; malt: chestnut? *S.* *Հերիսայ*.

Կասկած, *ի, ոյ s.* suspicion, distrust, surmise, doubt, mistrust, umbrage; *a.* suspicious, distrustful; *- առնուլ, - ի մտի ունել, ի - անկանել, ի - ի լինել*, to conceive suspicion, to be suspicious, to distrust; *փարատել զ-*, to dissipate, to cure of suspicion or distrust; *- է ինձ զմանեմ*, I suspect or doubt him, I have no confidence in him, I am diffident about him.

Կասկածագին, *-գոյն a.* suspicious, doubtful, mistrustful.

Կասկածանք *S.* Կասկած; *-նգք ad.* distrustfully; *սարապարտ -նս ունել զումեքէ*, to suspect wrongfully or without cause.

Կասկածաւոր, *-ծելի a.* suspicious, distrustful, diffident, doubtful; *- լինել ումեք*, to become suspicious of.

Կասկածեմ, *էջի vn.* to suspect, to have a suspicion of, to be doubtful, to doubt, to distrust, to mistrust, to be diffident, mistrustful of.

Կասկածոտ, *աց a.* suspicious, mistrustful, distrustful, umbrageous; apprehensive, uncertain, irresolute; *ի միտս -ս լինել վր*, to suspect, to want confidence in, to be suspicious of; *- ուի s.* diffident or irresolute character.

Կասկամ, *ի s. zool.* owl, owlet.

Կասկաջուր *s.* malt-liquor, beer; *- սեղանոյ*, table-beer; *- ընտիր*, ale; *զորաւոր* or *սեաւ* -, porter; *- յոտի*, swipes.

Կասկարայ, *ից s.* gridiron: trivet, tripod; *խորովել, եփել ի վերայ -ի*, to broil, to grill, to cook upon the grid-iron; *միս ի -է*, broiled meat; *- եզին*

դէտեմինձորք , beefsteak with potatoes.

Կասկեմ *va.* to profane, to pervert.

Կասկենի *s.* chestnut-tree; հնդիկ - , horse-; -ք *s.* chestnut-grove.

Կասկումն *s.* chem. malting.

Կասում, սի *va.* to thrash corn; to triturate, to pound, to bruise, to grind.

Կասումն *s.* cessation : thrashing.

Կասս *s.* pincers.

Կաստանայ , ի *s.* chestnut.

Կաստաք *s.* bird living on herbs.

Կաստակ , այ *s.* green wood-pecker.

Կասակ , ի *s.* jesting, trifling, pleasantry, trick, facetiousness; derision, mockery, sport; *S.* խաղ; *a.* jocose, waggish; humorous, diverting, droll, comical; չ - *ad.* pleasantly, jestingly, in jest; humorously, jocosely; թող անդր զ-դ , joking apart; - առ - նեղ , to jest, to joke, to play the fool; ասել չ - ս , to say jestingly, to cut jokes on; այսին եւ - առնել , to laugh at, to mock, to jeer, to rally, to scoff at, to turn into ridicule; այսին եւ - լի - նեղ , to be laughed at, to be the laughing-stock of.

Կասակաբան *a.* droll, facetious, jocular, waggish; - ութի *s.* facetiousness, merry conceit, pleasantry, jocoseness, humour.

Կասականք *s.* pleasantry, jesting, foolery; mockery, jeering, jeer, scoff, taunting; opprobrium; ծաղր եւ այսին - նայ առնել , to laugh, to scoff or jeer at, to cover with ridicule; - or ծաղր եւ այսին - նայ լինել , to make oneself ridiculous, to render oneself an object of derision; to be the sport or laughing-stock of.

Կասակասէր *a.* given to waggy or jesting, jocose, waggish, jocular, sportive, playful.

Կասակեմ, էջի *va.* to joke, to jest; to rally, to mock, to laugh at.

Կասակերզ , - ակ , այ *s.* actor; comedian; *a.* comic.

Կասակերզական *a.* comical, burlesque, farcical, facetious.

Կասակերզասէր *a.* fond of comedy.

Կասակերզեմ *va.* to act comedy; *fig.* to jeer, to mock, to rally.

Կասակերզութիւն *s.* comedy; - յօ լինել , to write - ; - խաղալ , հանգիստ ցուցանել , to act a play, to represent plays; - իմն է - , it is but a farce.

Կատակութիւն *S.* Կատականք .

Կատաղաբար *ad.* furiously, madly, frantically, desperately. [roistering.

Կատաղախոս *a.* speaking furiously,

Կատաղանք *S.* Կատաղութիւն .

Կատաղենի *s.* bot. sycamore-tree.

Կատաղեցուցանեմ, ուշի *va.* to enrage, to drive into a rage, to goad to madness, to drive mad, to plague to death. [ing, maddening.

Կատաղեցուցիչ *a.* enraging, provok-

Կատաղի , զւոյ , զեայ *a.* furious, impetuous, fierce, frantic, fiery, passionate, violent, unruly, wild, untamed, ferocious.

Կատաղիմ, զեցայ *vn.* to become furious, to be enraged, to fly into a passion, to put oneself in a fury, to break into a fit of rage, to fall into a violent passion.

Կատաղութիւն , - ումն *s.* fury, impetuosity, rage, ferocity, frenzy, madness; - հոգմոց . wild rage, the fury of the winds; - շան , rage, canine madness.

Կատար , ոյ , ի , այ *s.* summit, top, height; end, conclusion, term, accomplishment; - հառու . cock's comb; crest; tuft; ի - ն էհաս շորհաց , he arrived at the height of favour; *S.* - ած .

Կատարած , ից , այ *s.* end, extremity, term; accomplishment, consummation; end, close, expiration; effect; destiny; ածել ի - , ի - հառուցանել , to conduct to the end, to put the finishing touch, to accomplish, to perfect; նորանշան կալաւ նա - , strange was his destiny; մինչեւ ի - Յի . to the end of time, when time shall be no longer; այլ չեւ է - , but the end is not yet.

Կատարեալ *a.* perfect, accomplished, finished, consummated, complete, entire; *gr.* preterite, past tense; *այր* - , man of ripe years, grown up; *fig.* perfect man; - աւուրբ , advanced in years, old, aged; decrepit, worn out with age; լինել եւ եւս - , to improve; տալ իշխանութիւն - , to empower, to give full powers to.

Կատարելադործ *a.* improved; improving; - եմ *va.* to finish; to improve, to perfect; - ութիւն *s.* improvement, perfection. [a perfect state.

Կատարելածին *a.* produced, born in

Կատարելակից *a.* equally perfect.

Կատարելահասակ *a. grown up, adult.*
Կատարելամիտ, **-լիմաստ** *a. of ripe understanding, discreet, prudent, judicious, sage.* [fection; entirely.

Կատարելապէս *ad. perfectly, in per-*
Կատարելիք, **լեաց** *s. completion, accomplishment.*

Կատարելութիւն *s. perfection, integrity; crowning, perfecting; completion, accomplishment, consummation: martyrdom: consecration; initiation; -դ or -ք - , your Holiness.*

Կատարեմ, **եցի** *va. to finish, to end, to accomplish, to complete, to consummate; to crown, to effectuate, to execute, to perfect, to fulfil, to realize; to improve; to consecrate, to hallow, to sanctify; to initiate; - ըզգարաս , to perform, to fulfil a duty; - զիրհրհրդ . to carry out a project; - զկամն անձին , to have one's will, to be contented, to do according to one's desire; - զկամն ուրուք , to fulfil the wishes of, to humour, to content; - զզորմանութիւն իւր յոք , to glut one's wrath or vengeance on; - զընթացս , զաւարս իւր , to terminate one's career; to end one's days; - զհոգի , to give up the ghost, to expire, to die; -իմ *vn. to be ended, accomplished, finished, crowned; to end, to die.**

Կատարիչ *s. that conducts to the end, finisher, executor: consecrator; a. executive.*

Կատարողապետ *s. author of all Mysteries; high-priest; minister, celebrator.* [bration; consecration.

Կատարողութիւն *s. administration, cele-*

Կատարումն *s. accomplishment, completion, consummation; execution, realization; perfection; end, term, conclusion; end, death; consecration; initiation; - աւնուլ , to be accomplished, finished; to improve; - աւլ , ի - ածել , to finish, to terminate, to achieve; to improve, to perfect; S. Մադ . [s. entelechia.*

Կատարուն *S. Կատարեալ; - ութիւն*
Կատաւան *s. bot. origanum.*

Կատու, **այ** *s. cat, puss; - արու . tom-cat; - էդ , she-cat; - ոչ մաեալ . he-cat; մադ -ի , kitten, young cat; - քով մկնորս , a good mouser; - վայրի . cat-o-mountain; նուալ . մլաւել -ի , to mew, to caterwaul; մլաւիւն -ի , mew-*
ing; երաժշտութիւն - այ , cater-

wauling; ցնկնիւ -ի . to kitten, to bring forth kittens; - ազդուի s. bot. cat's-head; - ախոս s. bot. cat-mint, valerian; - ալանը s. bot. anagallis, chickweed; - ալն s. cat's-eye; - ածեա s. bot. cat's-tail; - ածուկն s. zool. skate, ray, thorn-back; -իկ s. kitty, pussy; - ոսն s. bot. cat's-foot; ուր չիցեն -ք , անդ կայտուեն մկնիք , when the cat's away, the mice will play.

Կատուապալա, **ից** *s. worshipper of cats; - ութիւն cat-worship.*

Կար, **ոյ**, **ով** *s. cord, line, string, packthread, twine; needlework; sewing; seam; - ս հարկանել , to sew, to seam.*

Կար, **ի**, **իւ** *s. force, vigour; power; means, faculty, capacity, ability; - է , it is possible; ոչ է - , it is impossible; ը -ի . as much as possible; ը -ի փուլ թով . with all possible speed; ը -ի նուազ , as little as can be; իւրաքանչիւր ը իւրում -ի , every one according to his ability; որչափ ի -ի քում իցե , as much as you can or as lies in your power; ը իւրում -ի . որչափ էր նր - եւ զորութի , as much as he could or as was possible for him; ը -ի զորութիւն , to the utmost of my power, the best I can, all I can; ոչ գոյ ի մեզս մեր - , it is not in our power, we cannot; ի վեր քան զ- իւրեանց , beyond their strength.*

Կարագ, **ի** *s. butter; Թարմ , ընտիր . ծթեալ - , fresh, best, rancid - ; - ալաճառ . ի s. --dealer; S. Կողի .*

Կարակին, **կնաց** *s. compasses: arch, vault; - հիւսանց , mason's plummet, level.* [round, circular.

Կարակնաձեւ *a. in form of a circle,*
Կարակնեմ, **եցի** *va. to measure with a compass; to round.*

Կարակում *s. thick dirt or mire, mud, slough; a. miry, muddy.*

Կարաձմեռն *s. rough, hard winter; a. wintry, brumal, hyemal, stormy.*

Կարամուրք *s. joints or articulations.*
Կարան, **ի** *s. seam; suture; առանց -ի , without seam.*

Կարապ, **ոյ** *s. swan; ast. cygnus; մադ -ի , cygnet; երգ -ի , the tuneful strains of the expiring swan; - անմահ պարանոց , a swan-like neck.*

Կարապետ, **ի** *s. fore-runner, precursor; out-rider; guide; a. precursor; np. St. John the Baptist.*

Կարապետեմ, **եցի** *vn. to fore-run,*
 44

to precede; to guide, to conduct: to announce. [sor; fore-running.

Կարասեռութիւն *s.* office of procurator.

Կարաս, ոյ *s.* large jar for wine, cask, barrel; tun; S. Մակ.

Կարասեակ *s.* light baggage.

Կարասեկիր *a.* carrying goods; baggage-bearing; *s.* beast of burden.

Կարասի, սւոյ, սեայ *s.* moveables, furniture, baggage, equipage; implements, utensils; wealth, riches, money; goods & chattels; գիր - սւոյ, inventory; հարեալ ի - սւոյ, covetous, miserly, niggardly. [s. caravansary.

Կարասն, աջ *s.* caravan; -ասուն.

Կարասնորք, գից *s.* seam, joint of a cuirass; anat. hypochondria.

Կարգ, աջ *s.* order, rank, rule, class, series, arrangement, disposition; turn, succession, sequel, train, concatenation; rank, state, condition; religious order, institution, congregation; orders, ordination; hierarchy: rank, line, battle-array: stratum, layer, bed; -աւ, ը - ի, - ը - է, - ը - ի *ad.* in order, orderly, regularly, systematically, by turns; one after another, each in his turn, successively; արտադր - ի, extraordinary; - բնութե, order of nature; - բնականութե, the laws of probity; համակեալ - բ, harmony; - կաւանայ, the menses; - բանից, train, style; անդրին ի - բանին ի վեր ելանել, to return to one's subject, to take up a discourse anew; գնել ի - ի, ի - արկանել, ածել, to put or set in order, to set to rights, to order, to arrange, to settle, to regulate, to dispose; to count, to enumerate, to run over; խանգարել, վրդովել, to trouble, to disturb, to disarrange (the order); զանձն ի - ի ռանել, ի - գալ, to regulate oneself, to become discreet, orderly, methodical; ի - անկանել, to prepare, to dispose oneself; ի - անկեալ պատմել, to relate or narrate methodically; գնել ի վերայ -, to impose penitence; ի - ֆի մտանել, to get married; եւ որ ի - ին, and so forth; & so on, et cætera, &c. [regular discourse.

Կարգաբանեմ, էջի տ. to make a register, account book.

Կարգաբանութիւն *s.* good order, method in oratory.

Կարգագիր *a.* written regularly; *s.* register, account book.

Կարգագրեմ *vn.* to write methodic-

ally, in order; to set down in writing.

Կարգադիր, դրաց *s.* orderer, disposer, regulator: tutor.

Կարգադրեմ, էջի տ. to put in order, to order, to dispose, to arrange.

Կարգադրութիւն *s.* ordinance, disposition, arrangement; regulation, organisation, constitution.

Կարգաթող *a.* unfrocked; *s.* apostate; - լինել, to throw off the cowl, to renounce holy orders.

Կարգած, ոյ *s.* order, command; *a.* ordered, established.

Կարգակէս *s.* half a line.

Կարգակից *a.* of the same religion or order; *s.* comrade, colleague, companion, fellow.

Կարգապետ *s.* chief, founder or general of an order: Grand-Master.

Կարգապետութիւն *s.* hierarchy; supreme or highest order: generalship.

Կարգաւորութիւն *s.* succession.

Կարգավար, ի *s.* inspector.

Կարգաւոր *a.* well ordered, regular, methodical; *s.* ecclesiastic, clergyman.

Կարգաւորաբար, -ալէս *ad.* orderly, regularly, suitably, methodically.

Կարգաւորեմ, էջի տ. to order, to set in order or to rights, to regulate, to arrange, to array, to dispose.

Կարգաւորութիւն *s.* regularity, order, method; arrangement, regulation; - հասարակաց աղօթից, office, divine service.

Կարգեմ, էջի տ. to put in order, to arrange, to dispose, to distribute, to put, to place, to plant; to destine, to prescribe, to fix, to assign, to enjoin; to establish, to institute, to found; to constitute, to charge with; to number or place among; to range in battle, to put in order of battle or in battle-array; * to marry, to give in marriage; կարգեալ ը իջանութե, subaltern, inferior; խաղալին յառաջ կարգեալ եկազմալ, they cautiously advanced in good order. [dismissal.

Կարգընկեցութիւն *s.* degradation,

Կարգընկեց S. Կարգաթող; - անել, to dismiss, to degrade from one's rank, degree or dignity; to expel from a convent.

Կարգամ, ալի տ. to call, to call aloud, to send forth or utter cries; to cry to, to call upon, to invoke, to implore; to call, to name; to call, to in-

vite; to raise up, to evoke: to read; - զանուն ուրուք, to call on the name of; - յօգնութի, to cry out for help, succour or assistance; - զօգնականութի, to implore, to crave the aid of; երկնիկ - ուսմք, to call any one happy; վաշ վաշ -, to insult, to revile, to scoff at; աւաղ or ողբս -, to deplore, to

Կարգացումն *s.* lecture. [lament for. Կարգինալ. աջ *s.* cardinal; -ական *a.* of a -; -աւթի *s.* -ship.

Կարելի *a.* possible; - է, it is -; չէ -, it is im-, it cannot be.

Կարեկիր, -կից *a.* compassionate, feeling, sensible, merciful; -կիցք մարմոյ, intimate friends; relations; -կից լինել *S.* Կարեկցիմ.

Կարեկցաբար *ad.* compassionately, with compassion, mercifully, piteously; tenderly, affectionately; - հայել, to regard with a compassionate eye.

Կարեկցիմ, եցայ *vn.* to compassion-ate, to pity, to have compassion on, to take pity, to be pitiful, to feel pity or compassion for, to interest oneself for.

Կարեկցութիւն *s.* compassion, pity; շարժել -, to move one's compassion, to excite pity.

Կարեմ, եցի *va.* to sew, to join or unite with thread; - հարեւանցի, to tack, to baste; - զգը չ որմն, to pin against the wall, to transfix.

Կարեմ, բացի *vn.* to be able, to have the power or faculty to, to be in a condition to; ոչ եւս -, to be quite exhausted or spent; չ-, to be unable; Կարեմ առնել զայդ. I cannot do it; որորից եթէ կարացից, I will do it if I can. [sary, it is urgent.

Կարեպէս է *v. imp.* it is very neces- Կարեսէր *a.* fond of trifles; passion-ate, vicious.

Կարեւոր *a.* severely, seriously or mortally wounded; *ad.* cruelly, grievously, to death; - խոցել, առնել, to wound mortally or to death, to give a death blow or mortal wound. [ish.

Կարեցական *a.* self-interested, self-

Կարեւոր, աջ *a.* necessary; urgent, pressing, important, serious; grave, considerable; essential, expedient: devoted, attached; intimate; *ad.* much; - ք, the needful or essential, necessaries, what is necessary; - ք or - ան- դամբ, the private parts; - հարկ, great, absolute necessity, urgency; - սի-

րելի, a very amiable person; - բարե- կամ, intimate friend; - եւ -, of great importance, very necessary; - պէտք, the real wants; - ք բնութի, կենաց, the wants of nature; the necessities of life; զրկելի է - աջ, to want the need- ful; - համարել, գտնել, to deem necessary; - զանձն ընծայեցուցանել, to make oneself necessary; - ընել, to be necessary, wanting, needful; - է զի, it is important that; - է մեզ յոյժ զի, it is of the highest importance to us all that; աւցուք սուղ խնւ -, let us take a little food, let us eat a little.

Կարեւորագոյն *a.* very necessary, - important, - pressing, urgent, of great or of the highest importance.

Կարեւորութիւն *s.* necessity; im- portance, urgency.

Կարթ, կից *s.* fish-hook, fishing line; line, rod; spur; hook, crook; nose- ring: shin-bone, tibia; - ընկենուլ, to throw a hook, to cast a line.

Կարթակոտոր առնեմ, Կարթաշա- րեմ, եցի *va.* to hamstring, to hough, to cut the houghs of.

Կարթաշուկն *s. astr.* cancer.

Կարթեմ, եցի *va.* to fish with a hook or line, to angle; *fig.* to allure, to en- tice; to decoy, to inveigle; *vn.* to change one's direction, to turn out of one's way, to deviate, to swerve.

Կարթընկէց *s.* fisher with a hook or line, angler.

Կարթուսականք *s.* Carthusian con- vent; -սեան *a. s.* Carthusian monk.

Կարթ, ի *s.* skein; - գործել, to reel Կարթաւ, ի *s.* reel; winder. [a -.

Կարի *ad.* very, much, very much; - ինն, յոյժ, քաջ, enough, sufficient; a great deal, too much, to excess, to distraction, to the utmost, beyond all measure, excessively, unboundedly, supremely; եւ - քաջ, եւ - խոյ քաջ, certainly, surely, to be sure, assured- ly, undoubtedly; - յոյժ ձանձրացու- ցիլ, excessively annoying, tiresome beyond description; - քաջ սիրել, to love to distraction.

Կարիճ, ընաց *s.* scorpion; *ast.* -; *fig.* thorny cudgel or stick; խաչ կարճի, - oil. [պաւս.

Կարիառս (Greek word) *S.* Պինաւ.

Կարիք, բեւայ *s.* passion, mental or bodily affection; grief, sorrow, afflic- tion, torment, trouble; pain, illness;

necessity, want, indigence, constraint, extremity: propinquity, nearness; -որովայնի, մարմնի, excrement; անհրաժեշտ - pressing need, urgent necessity, utmost distress; երանել արտաք զն կարեաց, to go to the privy or to stool; կարեօք հասանել ի վերայ, to assail, to assault or attack in force, to fall upon in crowds; կարիս առնել, to pity, to commiserate, to compassionate, to regret, to be sorry for; ի կարիս իմ, in my troubles, during my adversity.

Կարծիք *s.* opinion; conjecture, hypothesis, supposition; ի - ի -ս *ad.* by conjecture, by guess, hypothetically; ի - դատել, to conjecture, to judge by conjecture, to suppose.

Կարծական *a.* conjectural, speculative, of mere conjecture, hypothetical; suspicious, distrustful.

Կարծեալ *a.* remarkable, considerable, conspicuous; accredited, authorized; -ի իմաստունք, self-styled, would-be or self dubbed wise men, pretended philosophers; *S.* -ծեցեալ.

Կարծեխօս *s.* doctetist; -ուհի *s.* -ism.

Կարծելի *a.* presumable, supposable; - է, it is to be presumed.

Կարծեմ, եցի *va.* to believe, to think, to imagine, to judge, to reckon, to estimate, to repute, to hold as such; to presume, to conjecture; to suspect, to have a suspicion of; - յանձն իւր, to believe or think oneself, to look upon oneself as, to think that one is; -ծէ թէ, he believes that; ուր -ծեմ, it seems to me.

Կարծեցեալ *a.* thought, believed, supposed, conjectured, imagined; so called, so styled; *S.* Կարծեալ.

Կարծեցուցանեմ *va.* to cause to believe, to persuade.

Կարծի *v. imp.* it seems, it appears; - թէ, it is believed that, it is thought that.

Կարծիք, ծեաց *s.* opinion; thought, mind, sentiment; conjecture, hypothesis, supposition; suspicion, presumption; fantasy, imagination; -ծեօք *ad.* by conjecture, hypothetically; հասարակաց - public or general opinion, common sense; - ընկալեալ or բաղմադունից ընունելի, the generally received opinion, the general conviction, the best established opinion; նախա-

ծաման - , prejudice, prepossession; ազատամիտ , ձախողակի - , free, adverse or contrary opinion; ի -իս լինել, -իս ի մտի դնել, to imagine, to fancy, to think, to surmise, to conjecture; -իս բերել զուսմինէ, to suspect a person; տալ զպատշաճ -իս զուսմէ, to have a good opinion of, to think highly, well, much of; բերել մեծ ինչ -իս զուսմէ, to esteem a person highly, to make much of; զհեռ երթալ -ծեաց ուրուք, to incline to another's opinion, to follow the opinions of; մեծ ինչ -իս բերել զանձնէ, to have a high opinion of oneself; յամառիկ, իրօք տալ ի -իս իւր, to be wedded to one's opinions; Է -ծեօք լինել, to become suspicious; -իս ինչ տալ ուսմէ, to make another suspected; Ը իմումս -ծեաց, in my opinion, according to my way of thinking, to the best of my belief.

Կարծողական *S.* Կարծական; - զբութի, imaginative faculty, power of thought.

Կարծր, ծեւրք or ծուրք *a.* hard, rough, harsh; stiff; solid, firm, steady; ից, harsh, severe.

Կարծրակեղեւ *a.* having a tough rind, thick-skinned.

Կարծրակուռ *a.* firm, solid, hard, dense, compact, close. [chisel (stone)].

Կարծրակոփ *a.* very hard to cut or Կարծրամիտ *a.* thick-headed, obstinate, perverse, stupid.

Կարծրանամ, սցայ *vn.* to harden, to be or become hard, to grow hard or tough, to toughen, to indurate.

Կարծրանիւթ *a.* indissoluble.

Կարծրասիրտ *a.* hard-hearted.

Կարծրարուեստ *a.* of a hard or laborious calling, or occupation.

Կարծրացուցանեմ *va.* to harden, to make or render hard, to temper, to make dense, firm, solid.

Կարծրերախ *S.* խստերախ.

Կարծրութի *s.* hardness, firmness, solidity; ից, asperity, roughness, inflexibility.

Կարկամ, ից *a.* bent, curved, bowed; twisted; contracted, ankylosed, stiff; precluded, impeded, impotent; ից, tenacious, niggardly, sordid.

Կարկամեմ, եցի, -եցուցանեմ, ուլի *va.* to bend, to curve, to bow, to twist, to contract.

Կարկամիմ, մեցայ *vn.* to be bent, folded, stunted; to bend, to bow, to contract, to shrink, to stiffen, to wrinkle, to shrivel up, to be anachylosed.

Կարկամութիւն *s.* bending, curvature; retraction, retiring, contraction, shrivelling; *fig.* tenacity, sordid avarice, niggardliness; - *երեսաց*, wrinkle.

Կարկանդակ, աջ *s.* cake, pastry; *մալիք* - *s.* pie, pasty; *պաղաւթց* - *s.* fruit tart.

Կարկաչ, *ի* *s.* noise; *fig.* prate, chit-chat, babble, chatter, tattle; - *ջուրց*, murmur, gurgling, purling, babbling; - *թռնոց*, warbling, twittering, chirping; - *հաւուց*, clucking, cackling; - *աղաղալի*, crowing; - *հնդկահաւու*, gobbling; - *ագաւաւուց*, cawing; - *գորաց*, croaking, croak. [*of* laughter.

Կարկաշանք *s.* burst, peal or shout

Կարկաշեմ, եցի *vn.* to make a noise; *fig.* to cackle, to prattle, to chatter, to babble: to burst out laughing, to roar with laughter; - *ջուրց*, to murmur, to purl, to gurgle, to babble; - *թռնոց*, to warble, to twitter, to chirrup, to pip, to chirp; - *հաւուց*, to cackle, to cluck; to crow; to gobble; - *ագաւաւուց*, to caw; - *գորաց*, to croak.

Կարկաշուն *a.* noisy; murmuring; warbling; cackling; chattering, prating, tattling.

Կարկաջ, -եմ *S.* Կարկաչ, -եմ.

Կարկաջահոս, -սահ *a.* rushing or running with a murmuring noise; - *վաակ*, purling brook.

Կարկաջեցուցանեմ *va.* to cause to murmur; to make a crackling noise.

Կարկառ, աջ *s.* heap of stones.

Կարկառակոյտ *s.* heap, mass, pile.

Կարկառեմ, եցի, -ռում, ուի *va.* to hold out, to stretch forth, to tender, to offer, to present; to heap up, to accumulate; - *զենեմ*, to stretch forth the hand; *ձեռն* - *s.* ձեռն օգնականութիւն - *ռմբ*, to offer a helping hand, to lend assistance, to help, to succour; - *զիտս*, *զիտրհուրդս* *ի*, to fix one's mind on, to contemplate intently; - *ռիմ*, *եցայ* *vn.* to be presented, tendered, stretched out, to move, to bend or lean forward, to stand out, to project; - *բացառահանն*, to lean or look out of window; - *զաշու*, to fix one's eyes on, to gaze at intently, to stare at.

Կարկառ, -անք *s.* mending, repairing, patching; botching.

Կարկառեմ, եցի *va.* to mend, to darn, to patch, to piece; to unite, to join; *fig.* to invent, to imagine, to contrive, to fabricate; *բիծս* *իմ* or *բաղայս* *ստու*, *թէ* - *ի վերայ*, to find fault with, to lay the blame on, to impute falsely, to accuse wrongfully; *պատրուակս* - *s.* to seek a pretext; *եւ կարկառեսցի անդրէն ջուրդ*, that the waters return to their bed.

Կարկառուն *a.* mended, repaired, pieced, patched; botched; ragged, tattered; *fig.* invented, fictitious, false.

Կարկառնամ *vn.* to be mute, to become dumb, speechless, tongue-tied; - or - *փեմ* *vna.* to roar: to fall furiously on.

Կարկեհան, աջ *s.* carbuncle, ruby.

Կարկեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to disconcert, to dumfound, to dumb, to impose silence on, to put to silence, to hush, to quiet, to still.

Կարկեմ, եցայ *vn.* to be disconcerted, put to silence, to hold one's peace, to keep silence; - *ծովու*, to become appeased, to grow calm, tranquil; *կարկեաց*, hold your tongue! silence! hush! [*փեկ* *S.* Կարակնեմ.

Կարկին *S.* Կարակին; *կարկնաւ* *չա*.

Կարկինոս, աջ *s.* crab; *med.* cancer, gangrene; *S.* *խցգետի* - *s.* cular, round.

Կարկնաբլուր, -ձեւ *a.* spherical, circular *Կարկնատուփ* *s.* case of mathematical instruments, compass-box.

Կարկուտ, կաի *s.* hail; - *մեծ*, *հաս* - *կաի*, -stone; *տեղաառափ* - *կաի*, -storm; *հարուած* - *կաի*, shower of; *տեղալ*, *արկանեկ* - *s.* to hail; *հարկանեկ* - *կաի*, to spoil or ravage by -.

Կարկուրայ, -րէ, *ից* *s.* ship, vessel; boat; caracore?

Կարկառեր, -ծու *a.* causing, pregnant with or producing hail; hailing, tempestuous.

Կարկառահար *a.* destroyed by hail; - *անեկ*, to destroy by hail.

Կարկտայ *a.* haily, like hail.

Կարկտեմ, եցի *vn.* to hail; *կարկտե*, it hails. [*with* cold.

Կարկաշեմ *vn.* to be stiff or rigid

Կարճ, ոյ *a.* short; little; short, brief, curt, concise, succinct, laconic; - *հասակաւ*, short in stature; - *ոյ ճանապարհ*, the shortest way; *բ* - *ոյ զնալ*.

to take the shortest or nearest way, to take a short cut; *ի-ոյ* or *-ի-ոյ* *a.* short, brief, abridged, summary; *ad.* in short, briefly, in a few words, laconically, succinctly, summarily; *ի-ոյ*, in a short time, quickly; *ի-ոյ հաւանել*, to cut short, to state in few words.

Կարճարան a. laconic, succinct; *ad.* briefly; *-եմ տ.* to speak concisely, to say in few words; to abridge, to retrench; *-ութի s.* laconicism, brevity, conciseness; epichirema.

Կարճաբեր a. short, stunted.

Կարճարուն a. short handled; *-գեղարուն*, thyrsus; *-տէգ*, half-pike.

Կարճագի s. scorpiure.

Կարճազգեստ a. dressed succinctly; *s.* short garment. [few words.]

Կարճակեղու a. close, reserved, of *Կարճակեաց a.* short-lived, ephemeral. [mutilated, cut short.]

Կարճակող a. summary, concise;

Կարճահաս a. obtuse, dull, stupid.

Կարճահասակ a. short, little, of short stature; dwarf. [scorpion.]

Կարճահար a. bitten or stung by a

Կարճամիտ a. impatient, intolerant; pusillanimous; short-witted, silly, simple, foolish, ignorant, dull, stupid, stolid.

Կարճամեմ, &c. S. Կարճմեմ, &c. Կարճապատում ad. briefly, in a few words.

Կարճապարանց a. short-necked.

Կարճառու a. short, brief, succinct, concise, laconic; *-*, *-արար*, *-իւ*, *-իւք*. *-ս ad.* in few words, shortly, succinctly, briefly, concisely, summarily, laconically; *-հասանել*. *-ս կրթել*, to epitomize, to condense, to state briefly. [cision.]

Կարճառուութիւն s. brevity, con-

Կարճասուրեր s. brachyseian.

Կարճատեմ, եղի va. to shorten, to make short, to abridge, to abbreviate; *տ.* to grow shorter; *-տեն առաք*, the days are growing shorter; *-տէօրն*, *տիւն*, day-light fades, the day wanes or is going down.

Կարճոտես a. short- or near-sighted; *-լինել*, to be *-*, to be myope.

Կարճատեսութիւն s. near- or short-sightedness, myopy. [transient.]

Կարճատես a. of brief duration,

Կարճեմ, եղի va. to shorten, to cut

short, to abridge, to abbreviate; to lessen, to make short, to render shorter; to mutilate, to lop; to retrench, to curtail; to leave out, to suppress; to hold back, to withhold; to hinder, to prevent, to impede, to debar; to interrupt; to stop; to exhaust, to tire or wear out; *-ի կենաց*, to put to death, to kill; *-զանձն ի կենաց*, to kill oneself, to make away with oneself, to commit suicide; *-զբարբառուրուք*, to interrupt, to break in upon; *-իմ տ.* to be shortened or abridged; to become short, less; to discontinue, to leave off, to cease; to be exhausted; *-ի կենաց*, to depart this life, to expire, to die.

Կարճամանկեաց S. Կարճոտես.

Կարճիկ, ճկան S. Կարճահասակ.

Կարճամարար ad. pusillanimously;

Կարճինք s. root. [impatiently.]

Կարճմեմ, եղի տ. to be impatient, to lose patience.

Կարճմեմցուցանեմ, ուցի va. to tease, to provoke, to put out of patience. [impatience.]

Կարճմութիւն s. pusillanimity;

Կարճնովն ad. rooting or plucking up with the roots, radically, thoroughly, entirely. [tient.]

Կարճագի a. pusillanimous; impa-

Կարճաստ a. short-branched. [words.]

Կարճոտիւք ասեմ տ. to say in few

Կարճան, առնք, տնայք a. short-footed; *s. zool.* terrier. [conciseness.]

Կարճութիւն s. brevity, shortness,

Կարճութիւն s. shortening, abridging; retrenchment.

Կարճունք a. short-nosed.

Կարճօրեայ a. short-lived, transitory.

Կարմելեան a. s. Carmelite; *-լուկ*, *sf.* *-nun.*

Կարմիր, մրց, մրով or մրաւ a. red; rubicund, ruddy, rosy; *s. red*, red colour, vermillion. [scarlet.]

Կարմրագեղ a. bright-red, vermillion,

Կարմրագիր s. rubric.

Կարմրազոյն a. red, reddish; *-ներկել*, to dye red.

Կարմրագունիմ, նեցայ տ. to redden, to become red; *-յամբայ*, to blush, to redden with shame; *-ի սրամաութենէ*, to flush, to colour up, to redden with vexation. [red ochre.]

Կարմրագեղ s. carmine; red ink;

Կարմրագեղ s. red peach.

Կարմրագարգ. *a.* ornamented with red; *s.* scarlet clothes. [in red.
Կարմրագրգեաց. -գրգես *a.* clothed
Կարմրալնծ *s.* red-breast, robin -.
Կարմրալար, -ծիր *a.* red-bordered or fringed; -շթուռ, coral, ruby or Կարմրախայտ *s.* zool. trout. [rosy lips.
Կարմրախնձոր *s.* red, rosy apple.
Կարմրակտուց *a.* red-beaked.
Կարմրահատ *a.* red-seeded.
Կարմրահեր *a.* red-haired.
Կարմրաձորձ *S.* Կարմրազգեստ.
Կարմրաձուկն *s.* red-mullet.
Կարմրայտ *a.* rosy-cheeked, ruddy.
Կարմրանամ, ագայ *vn.* to redden, to become or turn red; *S.* Կարմրագու-
Կարմրաներկ *a.* dyed red. [նիմ.
Կարմրանիւ *a.* red, reddish; *s.* med.
rosy-drop. [fodil.
Կարմրաշուշան *s.* bot. amaryllis, daf-
Կարմրաժարգ *s.* red rose.
Կարմրաստանձ *s.* red pear. [dish.
Կարմրատեսիլ *a.* red-looking; red-
Կարմրատուան *a.* red-tailed; *s.* red-
tail, red-start.
Կարմրացուցանեմ, ուցի *va.* to red-
den, to make red; *fig.* to make blush,
to put to the blush; - սնդուրաւ, to
rouge, to paint, to fard.
Կարմրափայլ *a.* glaring with red.
Կարմրափայտ *s.* log-wood.
Կարմրաքար *s.* blood-stone, hematite.
Կարմրերանգ - երփեան, -երփին *a.*
red-coloured, reddish.
Կարմրերես *a.* red-faced, ruddy.
Կարմրեկ *a.* red-coloured.
Կարմրիմ *S.* Կարմրանամ. [(pigeon).
Կարմրտան, ոտուռ *a.* red-footed
Կարմրորակ *a.* rather red.
Կարմրութի *s.* redness; red colour.
Կարշն, շին *s.* nerve, sinew; *fig.*
strength.
Կարշնեղ *a.* nervous, muscular, vig-
orous, robust, strong, sturdy.
Կարշնեղութի *s.* robustness, sturdi-
ness, strength, vigour.
Կարող, ագ *a.* powerful; able, ca-
pable, clever; healthy; rich, wealthy;
- լինել *S.* -անամ.
Կարողական *a.* potential; *s.* -ity.
Կարողանամ, ագայ *vn.* to be able,
capable, to be in a state or a way to.
Կարողապէս *ad.* powerfully, accord-
ing to one's power, strength or ability.
Կարողացուցանեմ, ուցի *va.* to enable,
to make capable, to capacitate, to em-

power; to strengthen, to invigorate.
Կարողութիւն *s.* power, authority;
might, strength, force; faculty, capaci-
ty, ability; reach; competence, means,
resources, wealth; -բ. faculties; -է.
է - , it is possible; եւ թէ է - ասել
& if it may be said; Աստուծոյ միայն
է - ասնել զայն, God alone can do it;
ոչ է - , it is impossible, there is no way
or means.
Կարոս, ի *s.* celery; վայրի - , parsley.
Կարուակ, ագ *s.* shoe-maker; cob-
bler; Կրպակ -ի, -'s shop, workshop,
cobbler's stall; -եմ *va.* to make boots
& shoes; -ութի *s.* boot & shoe-mak-
ing, shoe-maker's calling.
Կարութիւն *S.* Կար, Կարողութիւն.
Կարուրայ, ի *s.* chamber pot.
Կարօտ, ից *a.* in want of; needy, ne-
cessitous, poor, indigent; desirous,
anxious, eager; *s.* want, need, neces-
sity, poverty, indigence; desire, wish,
longing; - լինել. to want, to need, to
be or stand in want of; - միայ, դաս-
նիւ, to be in a state of privation, to be
unprovided with, to be without; - ա-
մենայնիւ, in want of all things, po-
verty-stricken, destitute; ոչ իւրե -
եմ, I want for nothing.
Կարօտական *a.* indigent, necessitous.
Կարօտակեղ *a.* very desirous, most
anxious, longing, burning for, eager,
Կարօտանամ *S.* -աիմ. [impatient.
Կարօտանք *S.* Կարօտութիւն.
Կարօտացուցանեմ, ուցի *va.* to ren-
der indigent, to reduce to poverty.
Կարօտեալ *a.* in want of, unprovid-
ed, bare of, out of, without, poor,
needy, necessitous, indigent.
Կարօտիմ, եցայ *vn.* to be in want of,
to be in needy circumstances, to be
indigent or necessitous; to want, to
need; to desire, to wish, to long or
sigh for, to pant after; չ- իմիք. to
want for nothing, to possess in plenty,
to revel in abundance, to be in the
enjoyment of every good thing; ոչ
եւ - ումք, to dispense with one's
aid or assistance, to do without one;
- հացի, ջրոյ, քնոյ, to be hungry,
thirsty, sleepy.
Կարօտութիւն *s.* indigence, penury,
want, necessity, poverty, misery, des-
titution; desire, wish; անհարկն, ծայ-
րագոյն - , great need of; extreme po-
verty, utter destitution; փղձկիւ - թի.

to desire eagerly, to long or sigh for, to pant after; -*թք ուտել զհաց կամ բնակել զընդ* - to fare hard, to live upon bad cheer; to champ the bit.

Կաց մնաց, կաց եւ մնաց *s.* remnants of troops, wreck of an army; *S.* ժողովեմ. [trooper.

Կացաձի *s.* horseman; horse-soldier,

Կացի *s.* child, youth; scholar, pupil.

Կացին, ցնդ, ով *s.* axe, hatchet.

Կացիաւոր *a.* axe-bearing; *s.* pioneer.

Կացութիւն *s.* staying, standing up; state, position.

Կացուրդ, ցրդից, դոց *s.* solemn or general assembly; reunion, popular gathering; festival day, fair-day; solemnity, pomp; solemn games, spectacle: hymn, canticle.

Կացուցանեմ, ուցի *va.* to establish, to place, to set, to lay, to fix, to put; to constitute, to institute, to create, to destine; to render, to make; to stop, to cause to cease; *իշխան, տէր* -, to constitute chief or master, to promote to high dignity; *շնորհապարտ* -, to favour, to oblige; *շառանդ* -, to appoint a heir; *հզոր, երջանիկ* -, to make powerful, happy; *գինքեամբ* -, to muster, to assemble or gather round oneself; - *զաչ*, to blind.

Կացրական *a.* concerning to general assemblies, or to solemn festivals, solemn, festive, pompous; demonstrative (style).

Կացրդիմ, եցայ *vn.* to assemble together, to feast; to make merry.

Կացք, ցից *s.* behaviour, conduct, tenour of life.

Կաւ. ոյ, ով *s.* clay, argil, potter's earth; mud, mire, dirt; *հոռոմ, մասնահեհարած* or *նշաւոր* -, bole, bolary-earth; *ծեփել -ով*, to clay, to cover with clay; *S.* Հայկաւ.

Կաւազործ, աջ *s.* potter; brick-maker; brick-laying, -work, masonry; *ի-ի կաւ*, to make bricks; -*ութի* *s.* clay- or brick-work.

Կաւածեփ *a.* covered with clay.

Կաւակերպ *a.* argiliform.

Կաւակերտ *a.* made of clay, of brick or terracotta.

Կաւային *a.* argillaceous, clayey.

Կաւանամ, ացայ *vn.* to change into lute or mud.

Կաւառն *s.* canal: bank, dike.

Կաւաստեղծ *a.* formed from the clay.

Կաւաւ, աջ *s.* ruffian, pander, pimp, go-between; *կին* -, procuress, bawd, go-between; -*ութիւն* *s.* pimping, a pimp's or bawd's trade, pandarium, procurement.

Կաւառեակ *a.* clay-like. [silver.

Կաւարծաթ *s.* argil mixed with

Կաւաքար *s.* clay-stone.

Կաւեայ, -եղէն *a.* made of clay, argillaceous, clayey, clayish.

Կաւիչ, լճաց *s.* chalk; *հանք կաւիչ*, -pit; *գծել կաւճաւ*, to chalk out.

Կաւուտ *a.* clayey.

Կափ *s.* club, mace, mall, beetle.

Կափառեմ *va.* to tear in pieces.

Կափարիչ *s.* stone cover for wells or tombs; *mech.* valve; - *սկւոյ*, square pasteboard covering the chalice, pale.

Կափարուժք *s.* pl. tomb, grave.

Կափաւոր *s.* mace-bearer, beadle, verger. [beat, to strike.

Կափեմ *va.* to cudgel, to cane; to

Կափիչ *s.* tandoor-cover.

Կափկափեմ, եցի *va.* to gnash, to grind; - *զատամուշ*, to gnash one's teeth; - *ի ցրտոյ*, to shake or shiver with cold, to shiver all over.

Կափկափումն *s.* gnashing, chattering of the teeth.

Կափոյց, ուցի *s.* valve; plug.

Կափուլ, ից *s.* snare, trap; pit-fall, foot-trap; *ից* cloister.

Կափումն, Կափիւն *s.* closing the eyes: glueing, pasting: creaking: gnashing or grinding the teeth.

Կափուցանեմ, ցի *va.* to cover, to shut, to close; - *զաչս ուրուք*, to close the eyes of; - *զաչս ի լըս*, to shut the eyes against conviction; *Կափոյց խորխորան զբերան իւր*, the abyss closed

Կափուցումն *s.* act of covering. [up.

Կափիլիմ, փեայ, փուցեալ *vn.* to stick, to cling to, to hold fast by, to adhere.

Կաքաւ, ուց, աջ *s.* partridge; *կարմրաոն* -, red-legged -; *ձագ -ու*, young -; *երամ-ուց*, covey; *կրկէ* -, the - chucks or churrs; *S.* Զոյգ.

Կաքաւ, -ք *s.* dance, ball, ballet; - *գլխուց*, joust, tourney, tilt; - *ս յօրինել, ի -ս իջանել* *S.* -եմ.

Կաքաւաձեւ *ad.* like a dance; dancing, skipping; - *պար*, dance, ball.

Կաքաւանք *S.* Կաքաւք.

Կաքաւասէր *a.* fond of dancing.

Կաքաւարան, ball-or dancing-room.

Կարաւեմ, եցի *vn.* to dance, to skip, to bound; *fig.* to laugh at, to deride; **Տ. Կախ** - *եցուցանեմ* *va.* to cause to dance; to dance with.

Կարաւիկ, - *ուկ* *s.* young partridge-
Կարաւիկ *s.* dancer.

Կարաւաւթիւն, - *ութիւն* *S.* Կարաւաթ.

Կրնիմ, եցայ *vn.* to cling to, to crawl on the ground.

Կեամ, կեցի, կեցեալ *vn.* to live, to be alive, to breathe; to exist, to subsist; to be; **Կեռով** -, to be saved, to enjoy eternal life; **բարւոյ** -, to be well, to be in good health; - **բարեբասակ**, **առատութիւն** -, to live happily; to be comfortable, at one's ease, to have a competency; - **ի ստացուածոց** *իւրոց*, to live or subsist on one's property, or on one's income; - **յընչից այլոց**, to live at the expense of another; - **անառակութիւն**, to lead a dissolute life; **արեւարանաց արժանի կեանս** -, to lead a sad life; **գարժանի քահանայութեն զճմարիտ կեանս** -, to live like a true priest; **կեցցես**, hail! God save you, good morning; good bye; **գիտդ կեսս**, how do you do? how are you? **ոն կեայ նա**, how does he do? **կեցցէ արքայ**, long live the king; **քէր իցէ ինձ** -, I am tired of life; **յաւիտեան կեաց**, may you live for ever; *S.* **Կեցցես**.

Կեանք. կենաց *s.* LIFE; being, days, existence; health; conduct, behaviour, manners, habits; subsistence, living, nourishment; means, circumstances, property, substance, goods, patrimony, inheritance, wealth, possessions, fortune; this -; the world; **յիկանս**, for -; **ի կեանս իմ**, in all my -; **երբէք ի կեանս իմ**, never in my -; **զմաւուրս կենաց իմոց**, for my whole lifetime; **յաւիտեանական, հանգերձեալ** -, eternal -, the - to come, the next world; **ընթացք, երկարութի եւ վախճան կենաց**, the course, the duration & the end of -; **անկին** *or* **ամբոխ**, **անչուք** *or* **աննշան** -, a retired -; obscure -; of obscurity; **խառամբեր, գժոխ, բոբեր, վտանգալից, բազմալիզով, վտ, չարակեաց, անգործ, ունայն** -, an austere, frightful or insupportable, perilous or hazardous, checkered, base, wretched, unoccupied or idle, useless -; - **զերծ ի հոգոց եւ ի կրից**, a - free from passion, uneasiness or

anxieties; **անպաշտօն, սակաւապետ, շինական, վաստակասէր, ժիր, զգաստ** -, a simple, frugal, rural, laborious, active, sober -; **անարատ, բարեկարգ, չափաւոր, տեսական, անհոգ** -, a pure, regular, moderate, contemplative, careless -; **անգործաւետ, խաղաղաւետ, փափկասուն, հեշտալի, զուարճալից** -, a quiet or tranquil, peaceful, delectable, effeminate or luxurious, agreeable -; **սոսկական, անգթօս, հովուական վարել կեանս**, to lead a private, serious, pastoral -; **վարել, անցուցանել զկեանս**, to pass one's life; **հասարակաց վարել կեանս**, to live in common; **բերկրալից, հաճոյական վարել կեանս**, to lead a happy, comfortable -; **գողալ ի վերայ կենաց ուրուք**, to tremble for another's - or days; **կեանս պարգեւել**, to grant - to; **չահել զկեանս**, to gain one's living; **ի վտանգ արկանել զկեանս**, to imperil, to hazard or expose one's - to danger; **աղատել կամ կորուսանել զկեանս**, to save or lose the -; **ի կենաց արկանել, զրաւել, բառնալ, լուծանել**, to deprive of -, to put to death, to kill; **չ մէջ կենաց եւ մահու լինել**, to be a question of - or death; **ի կենաց անկանել, պակասել**, to lose one's life, to die; **հրաժարել ի կենաց**, to renounce -; **փոխել ի կենաց աստի**, to make one's exit from this world; **եւանել ի կենաց**, to depart this -; **սուղ եւ** -, is short; **ի վտանգի կան** - **նք**, his - is in danger; **ընդ կեանս եւ չ մահ**, half alive & half dead; **սալ սաց զկեանս իմ վն նք**, I would lay down my - for him or her; **ի կեանս եւ ի մահու**, in - & death; **ժամանակն է ոստայն կենաց** *or* **որ հինու զկեանս**, time is the stuff that - is made of; **ը կենաց եւ վախճանն**, people die as they live; *S.* **Ել, Ընդունիմ, Կեամ, Երազ, &c.**

Կեդրոն, &c. S. Կենդրոն, &c.

Կէլ. Կէլ *s.* fraud, deceit, trick, cunning. [*ից* *a.* ulcerous.

Կեղ, ոց *s.* ulcer; sore, wound; - **ա. Կեղակարծ** *a.* doubtful, uncertain, ambiguous; undecided, wavering, pusillanimous; irresolute; suspicious, distrustful; - **լինել**, to be suspected, doubted; - **թուել**, to seem doubtful; -, - **արար** *ad.* doubtfully, uncertainly.

Կեղակարծել *S.* - **կարծ**.

Կեղակարծեմ *vn.* to doubt, to have

doubts about; to suspect, to surmise, to distrust.

Կեղակարծիք, -ծուհի *s.* doubt, misgiving, uncertainty, suspicion, mistrust. [ureter].

Կեղանիկ *s.* gangrene or fistula (of ***Կեղար** *s.* cellar.

Կեղաւարակ *s.* cupping-glass; -եմ *va.* to cup; *S.* Շառտեմ.

Կեղեմ, **եցի** *va.* to wound, to hurt; *fig.* to embitter, to gall, to ulcerate, to vex, to torment. [-nun.

Կեղեւոյնեան *s.* celestine; -կուսան, **Կեղերթ**, -ական *s.* complaint; -ական *a.* plaintive. [shell; *fig.* outside.

Կեղեւ, *ոց* *s.* bark; peel; rind; husk; **Կեղեւակ** *s.* scale; shell; *S.* **Կեղեւ**.

Կեղեւեմ, **եցի** *va.* to bark; to peel, to pare; to shell; to scale.

Կեղեքածք *s.* excoriation, scratch.

Կեղեքեմ, **եցի** *va.* to excoriate, to scratch; to tear, to rend, to lacerate, to flay, to wound; *fig.* to afflict, to vex, to harass, to oppress; -զսիրտ, to rend, to harrow, to break the heart; -զսիրտանս, to tear each other; *fig.* to revile or malign each other; -զկերս, to rip up old sores, to open wounds afresh.

Կեղեքումն *s.* tearing, rending, laceration; violence, vexation, oppression.

Կեղթ, *կց* *s.* bushel; pannier, basket.

Կեղծ *a.* feigned, dissembled, false, counterfeit, sham, fictitious, artificial, factitious; affected, prim, finical; *s.* *S.* -իք; -ս ի -ս *ad.* of an affected manner, under a false aspect, under a feigned or counterfeit appearance; -ս ի -ս լինել, to appear under various forms, spectres or phantasms.

Կեղծամ *s.* false hair; *S.* Մամ.

Կեղծաւոր, *աց* *a.* double-faced, double-dealing, dissembling; *s.* hypocrite, dissembler; -աբար *ad.* hypocritically, dissemblingly, like a hypocrite.

Կեղծաւորական *a.* hypocritical, dissembling, fallacious, feigned, simulated. [panion in imposture.

Կեղծաւորակից *s.* fellow cheat, com-

Կեղծաւորանամ, *ացայ*, -բեմ, **եցի**, -բեմ, **եցայ** *vn.* to play or act the hypocrite, to feign, to dissemble, to counterfeit, to simulate, to pretend to, to affect, to look demure, to assume a borrowed air, to counterfeit another; -բեալ բարեկաշտ, false devotee, cant-

ing rascal, bigot, hypocrite.

Կեղծաւորութիւն *s.* hypocrisy, dissimulation, duplicity, pretence, fiction, imposture, falsehood; - ի բարեկաշտութեան, bigotry, affected devotion, false piety, cant.

Կեղծեմ, **եցի** *vn.* to feign, to dissemble, to mask, to disguise, to hide, to conceal, to elude, to cover; to counterfeit, to simulate; to pretend, to forge, to invent; *չ- ինչ*, to conceal nothing, to deal all fair & above-board; *խօթութիւն* -, to sham illness, to play the invalid; *մոռանել* -, to counterfeit death.

Կեղծիք, *ծեաց* *s.* dissimulation, feint, sham, fiction; counterfeit, forgery, fable, idle fancy, crotchet, fantasy, chimera; -ծեօք *ad.* fictitiously. [ful.

Կեղծուպատիր *a.* fallacious, deceit-

Կեղծօձիք *s.* shirt-collar, false-collar.

Կեղա, *ոյ*, *ի*, *ոց* *s.* spot, stain, blot, blemish; brand, stigma; *a.* stained, soiled; - անուն, infamy, dishonour, discredit, disrepute; *Հանել* *չ-*, to clean, to scour, to take out stains; *ք np.* the Celts.

Կեղասկից *a.* full of spots or stains.

Կեղասհան, *աց* *s.* scourer. [ed.

Կեղասանուն *a.* discredited, blemish-

Կեղասաւոր *s.* dirty cloths or rags; soiled linen. [to dirty.

Կեղտեմ *va.* to spot, to stain, to soil,

Կեղտաւ *S.* Քաղցկեղ. [s. rush-mat.

Կեմ, *ոյ*, *ով* *s.* grass-ropes; -, -եքն

Կենապործ, -ակ *a.* vivifying.

Կենապործեմ *va.* to vivify, to give life to, to quicken, to animate, to revive, to restore.

Կենապործութիւն *s.* vivification.

Կենազուաւ, -խուզ *a.* murderous, killing, mortal, deadly, lethal.

Կենակից *s.* comrade, companion, partaker; husband, wife, married couple; - լինել, to live together, to cohabit, to keep company with, to get intimate, to frequent, to converse; *չկամիմք բնաւ* - առնդ լինել, I will have no manner of conversation, no dealing with that man.

Կենակցեմ *vn.* *S.* **Կենակից լինիմ**, *ս. սա ինչ չեմ կենակցիս*, *եւ ասացի ունի որ ես*, tell me the company you keep, & I will tell you what you are.

Կենակցութիւն *s.* living together, company, society, cohabitation; inti-

macy, conversation; matrimony; *այն-դիտի տերս եղեւ ինձ - չ...*, my life was so bound up with that of...

Կենսաբերմուն. to breed, to multiply, *Կենսաէր* *a.* life-loving. [to increase. *Կենսապառ.* *a.* consuming, exhaust-
Կենսառ. *a.* life-giving. [ing life. *Կենարար.* *այ* *a.* vivifying, vivifical;
s. Saviour, Redeemer; *bot.* chamædrys, *S.* *Լերդախոտ.* [the zodiac.

Կենդակ, *այ* *s.* constellation, sign of *Կենդանաբան* *s.* zoologist; -*ական* *a.* zoological; -*ուծիւն* *s.* zoology.

Կենդանաբաշխ *a.* distributing, giving life. [vital, vivifying; *s.* zodiac.

Կենդանաբեր, *այ* *a.* life-bringing, *Կենդանաբոյս* *s.* animal-plant; *S.* *կուսբոյս.*

Կենդանագիր, *գրաց* *s.* portrait, likeness, picture; painter; *Հասակաչափ,* *կիսանձնայ,* *փոքր,* *մանրանկար* -, full-length, half-length, head-size, miniature portrait; *գեղեցիկ,* *չգրիւմ* -, fine, exact portrait; *առահանելգ-*, to get one's picture drawn or painted, to have one's likeness taken; *S.* *Լուսա-կար.* [&c.

Կենդանագործ, &c. *S.* *Կենագործ,* *Կենդանագրեմ* *va.* to take or paint a portrait, to paint; to pourtray, to depict, to paint; to imprint, to figure.

Կենդանագրուծի *s.* painting: zoography.

Կենդանազինի *s.* zootomist; -*զինա-կան* *a.* zootomical; -*զինուի* *s.* zootomy.

Կենդանազոհուծիւն *s.* burnt-offering, burnt sacrifice, holocaust.

Կենդանախարայի *a.* burning another alive; burnt alive; -*բուկեմ* *vn.* to burn alive. [mammiferous.

Կենդանածին, *ծնաց* *a.* viviparous, *Կենդանածնական* *a.* prolific, procreating.

Կենդանածնեմ, *եցի* *va.* to litter or bring forth; to breed, to give rise to; *թ.* to vivify, to give life to. [forth.

Կենդանածնուծի *s.* birth, bringing *Կենդանակ* *S.* *Կենդակ;* -*ամար* *s.* zodiac.

Կենդանական *a.* vital, vivifical; animal, living; -*ն* *s.* sign of the zodiac; -*ուի* *s.* vitality. [-*պատկեր,* portrait.

Կենդանակերպ *s.* sign of the zodiac; *Կենդանակէջ* *առնեմ* *va.* to burn alive.

Կենդանակիր *a.* containing life.

Կենդանահատ, &c. *S.* -*զինի.*

Կենդանաձայն աւանդուծի. oral tradi-
Կենդանաձիր *a.* life-giving. [tion.

Կենդանանամ, *այցայ* *vn.* to revive, to live again, to come to life again, to be resuscitated; *fig.* to brighten up, to become animated, to glow.

Կենդանապահ *a.* conserving life.

Կենդանապաշտ *s.* zoolatry; -*ուծի* *s.* zoolatry.

Կենդանապարգեւ *a.* granting life.

Կենդանասեր *S.* -*ծին.*

Կենդանասէր *a.* desirous of living, fond of life; *s.* zoophilist. [zoophily.

Կենդանասիրուծիւն *s.* love of life, *Կենդանասպառ.* *S.* *Կենապրաւ.*

Կենդանաստեղծ *S.* -*արար.*

Կենդանաստեակ *S.* -*կերպ.*

Կենդանատիպ *a.* lively, enlivening.

Կենդանատու,-ր *a.* life-giving, vivi-
fying, vivificative; -*տունի* *s.* zoophyte.

Կենդանարար, *այ* *a.* vivifying; -*ուի* *s.* vivification.

Կենդանացու *a.* living, alive; vivi-
fying; *մահկանացու ես գու եւ ոչ* -, thou shalt die & not live; *բանք -ք.* words of health, of life.

Կենդանացուցանեմ, *ուցի* *va.* to vi-
vify, to give life to, to animate, to re-
animate, to revive; to resuscitate;
-*ուցիւ* *a.* vivifying, reviving.

Կենդանաբար *s.* zoolite.

Կենդանի *a.* living, alive; animated, lively, vivid, vivacious, sprightly; vi-
tal, vivifying, vivificative; *s.* animal,
beast; -*նեաւ,* -*նեօք* *ad.* in one's life-
time, during one's life; -*լինել,* to be
alive, to live; - *առնել,* to give new
life to, to reanimate, to vivify; - *պա-
հել* *զոք.* to save another's life; *եր-
գուաւ ի -ն յաւիտենից*, he swore by
the living God, by the Eternal; - *է
Տէր եւ - է անձն քո...* as the Lord
lives, & as thy soul lives...; - *է անձն
քո,* *արքայ,* *Թէ գիտիցեմ,* as thy soul
lives, o king, I cannot tell; - *է Տէր
եթէ մեռանիցի.* I swear by the Lord
he shall not die.

Կենդանութիւն *s.* life, vitality; vi-
vacity, animation, liveliness, spright-
liness; freshness, bloom; * health;
կրէլգ-, to live, to breathe, to be liv-
ing; *ի -է արկանել*, to deprive of life,
to put to death, to kill; *ի -է իւրում,*
in his lifetime, during his life; * *ի -
ձեր!* your health! *S.* *Բնդեմ.*

Կենդանւոյն *ad.* quite alive, yet alive; during life; *a.* alive, living; - *ունել, ըմբռնել զոք, to take one alive; - այրեցաւ, he was burnt with life yet in him.* [quintal.

Կենդինար, ի s. hundredweight, cwt.
Կենդոնաւ. *s.* rag, tatter.

Կենդրոն, ի s. centre, middle; - *ծանրութեւ, centre of gravity; - ախրոյս a. centrifugal.* [-ity.

Կենդրոնական *a.* central; - *ութի s.*

Կենդրոնակից *a.* concentric.

Կենդրոնաձիգ *a.* centripetal.

Կենդրոնացումն *s.* concentration.

Կենդրոնացուցանեմ *va.* to concentrate.

Կենդրոնաւորեմ *va.* to centralize, to centre; - *ւորիչ a. centralizing; - ւորութեւ s. centralization.* [vivacious.

Կենեղաւ *a.* alive, living; vital;

Կենսաբան *s.* biologist; - *ական a. -gical; - ութի s. biology.*

Կենսաբաշխ *S.* կենդանաւ.

Կենսաբեր, - բուրի *a.* bringing, causing or giving life, vivifying.

Կենսագիր *s.* biographer; - *գրական a. -phical; - գրութի s. biography; առնել, յորինել զգրութիւն ուրուք, to write the biography of.*

Կենսածին *a.* generating or causing life, & health; - *կոյս, Mother of Life, Կենսական a. vital.* [Virgin Mary.
Կենսակիր *a.* vivifying, salutary; alive, lively.

Կենսառիթմ *S.* կենդանատու.

Կենսասէր *a.* fond of life.

Կենսատու, - ր *S.* կենդանատու.

Կենսացուցանեմ *S.* կենդանաւ.

Կենսունակ *a.* life containing.

Կենսուսոյց *a.* salutary, wholesome.

Կենցական *a.* which may or ought to live.

Կենցաղ, ոյ s. life; conduct, behaviour, custom, manners; present life; world; *սոսկական -*, private life; *վարել անփառունակ -*, to pass life in obscurity; *վճարել ի - ոյս, to depart this life, to die; S.* կենեք.

Կենցաղագէտ *s.* politician; - *գիտութիւն s. politics.*

Կենցաղական *a.* earthly, terrestrial, mundane, worldly, temporal, transitory; - *ն s. biography, life; S.* - *օգուտ.*

Կենցաղակից, - կցորդ *S.* կենակից.

Կենցաղասէր *a.* mundane, worldly-minded, fond of life, of this world.

Կենցաղավարեմ, - րիմ, բեցայ տ. to live; to subsist; to behave or conduct oneself; to live in society, to frequent, to converse, to talk.

Կենցաղավարութիւն *s.* life, tenour of life; conduct, manners, behaviour; good-breeding; conversation.

Կենցաղեմ *S.* - *զավարեմ.*

Կենցաղօգուտ *a.* useful to the world, to every one; of public utility; useful, interesting.

Կենցաղօգտութիւն *s.* the being useful; utility, public welfare.

Կէշ, ից s. religion; sect; *S.* Դէն.

***Կեռ** *a.* crooked, hooked; *s.* hook, crook. [fangs.

Կեռ, աջ, - հք. եայ s. tusk, tooth,

Կեռաս, ից s. cherry; - *ենի s.* - tree; - *ենիք s.* - orchard; - *օղի s.* - brandy, kirsch-wasser.

Կեռիկ *s.* cog, catch, tooth.

***Կեռիկ, լկաց s. bucket.**

Կեռնեխ, աջ s. black-bird; thrush.

Կեսար, ու. աջ s. caesar, emperor;

S. Կայսր, &c. [husband's mother.

Կեսուր, սրի s. wife's mother-in-law,

Կեսրայր s. wife's father-in-law, husband's father. [-գրութի s. punctuation.

Կետագրեմ, եցի va. to punctuate;

Կետահարութի s. confines, limits.

Կետային *a.* cetaceous.

Կետոս, աջ s. whale; *ast.* cetus.

Կեր, ոյց s. nourishment, food; prey; *ից. bait, decoy, allurements, lure; - առնուլ, to take nourishment; - արկանել, to bait, to lure, to allure, to decoy; - լինել, to be food for, the prey of; to allow, to let itself to be decoyed or allured; - լինել սուսերի, to be put to the sword.*

Կերակուր, կրոց s. meat, eatables, nourishment, aliment, subsistence, food, victuals; repast; bait, food, provender, pasture; prey; fuel; *ունիք ինչ -*, have you any thing to eat? - *եւ ըմպելի, eating & drinking; քաղցրի -*, sweet to eat; - *վատաստող, misdiet; առողջարար -*, wholesome food; *աղնիւ, քաղցրահամ, փափուկ -ք, exquisite, delicious, dainty meats; Ժշնամիք մեր - մեր են, we can eat up our enemies like bread; մասնեկոյ են նոքա ի - ձեղ, they shall be your prey; - առարկանել, to give to eat, to feed; առնուլ -*, to take for nourishment; - *առնուլ, to eat, to feed, to take food;*

ժուժկայել, զգուշանալի - կրոյ med. to be on a strict diet, to observe a regimen; - լինել, to be the prey of; - որոյ առնել, to put to the sword; - լինել հրոյ, to be for fuel to the flames; - ք որովայնի եւ որովայն - կրոյ, meats for the belly & the belly for meats; S. Չուգեմ.

Կերակրական S. - կրոպական.

Կերակրակից s. table-companion, who eats or messes with another; - լինել, to intercommon.

Կերակրանք S. Կերակուր.

Կերակրասեր a. fond of eating, dainty-mouthed; - լինել, to feast, to revel, to give oneself up to feasting.

Կերակրեմ, եջի va. to give to eat, to nourish, to keep, to feed; to maintain, to sustain, to treat; to bring up, to rear; - իմ տն. to eat, to mess, to nourish or feed oneself, to live, to be fed.

Կերակրիկ s. frugal fare, scarce nourishment. [nutritious.

Կերակրիչ a. nourishing, feeding;

Կերակրողական a. nutritive, nutritious; - ն s. nutritive power.

Կերակրողութիւն, - կրչութիւն s. act of nourishing, sustentation; stewardship, administration, management.

Կերաստ, աջ s. carob-seed: carat.

Կերեցութիւն s. gluttony.

Կերիչ a. eating, tearing, devouring; gnawing; corroding; s. weevil, worm; moth.

Կերկեր a. hoarse; - ձայն, - voice.

Կերկերիմ, եցայ տն. to be or to get hoarse, to make oneself hoarse.

Կերկերումն s. hoarseness.

Կերող a. eating; s. eater; - եւ արբեցող, eating & drinking; gluttonous & wine-bibber; այր -, a lover of good living; glutton. [excess, gluttony.

Կերողութիւն s. stuffing, eating to

Կերոն, ի ս. wax-taper; wax-light.

Կերուած, Կերած s. moth-hole; rust-hole, corroded part.

*Կերուխում s. eating & drinking, junketing, good living, good cheer, feasting.

Կերպ, ից s. form, figure, shape, cut, fashion, make; aspect, look, appearance, air, deportment; - ս ի - ս a. in many shapes or forms; in many ways, diverse; - ս ի - ս լինել, to assume a borrowed shape or appearance, to be disguised, dissembled or concealed;

ի - ս - ս առնել, to transform into various shapes; ի - ս ահագինս, in the most hideous shapes.

Կերպագրեմ va. to form, to figure, to fashion, to make. [shape.

Կերպագրութիւն s. form, figure, Կերպակերպ a. in many fashions, in various forms, diverse, varied.

Կերպակից a. conformable; like, resembling, similar.

Կերպակցութիւն s. conformity; likeness, resemblance, similarity.

Կերպաձեւեմ S. Կերպագրեմ.

Կերպամտեմ va. to form an idea of. Կերպանամ, աջայ տն. to be formed, to take the form.

Կերպառութիւն s. assuming a form, shape, similarity or likeness.

Կերպաս, ուց s. silk, silk-stuff; taffeta, light silk; silk goods; a. silken; - Անդիիոյ, court-plaster.

Կերպասաբեր a. producing silk; - որդ s. silk-worm. [-manufacturer.

Կերպասագործ, աջ s. silk-weaver,

Կերպասածին որդ s. silk-worm.

Կերպասեայ, - եղէն, - սի a. made of silk, silken, silky. [chant, --mercer.

Կերպասավաճառ, ի s. silk-mer-

Կերպարան, ի beller -ք, աջ s. form,

figure, visage, countenance, face, aspect, look; presence, appearance,

mien, bearing, deportment; attitude, posture; image, effigy; semblance,

representation; state, condition; character, temper, comportment; rudiment, first element, idea; idle fancy,

whim, crotchet; feint, pretext: coat, dress; S. Կենդանագիր; -ք բանից,

sense, meaning or interpretation of a word; անպաշտօն -ք, a simple exterior;

անյողդորդ, աղաչաւոր -, firm countenance; supplicating posture;

մեղկ -, an effeminate manner; -լուրջ, անժպիտ, cold, frigid, reserved,

constrained air; լուրջ եւ խիստ -, serious air, severe manner; - սեգ եւ սպառնա-

կան, haughty, disdainful, proud, threatening air or manner; ի - ս ծառայի,

in the form of a servant; անուրջ զ-ս ուրուք, to counterfeit the character of;

ունել զ-, զ-ս իրիք բերել յանձին, to appear like, to seem, to resemble; ա-

ծել ի - ս, to shape, to form; to figure; զ-ս ճշմարտութեան ի ներքս բերել,

to be probable, to have some truth in it; - ս տալ մտացածինս, to give false a

idea of, to create an erroneous or exaggerated impression; *ընդունել զս զանականութիւն*, to take the cowl.

Կերպարանակից *a.* conformable; like, similar, resembling; - *առնել*, to conform; - *լինել*, to comply with.

Կերպարանակցութիւն *s.* conformity.

Կերպարանառնութիւն *s.* prosopopea, personification.

Կերպարանաւոր *a.* feigned, disguised, counterfeited; figured.

Կերպարանափոխ *a.* transformed, metamorphosed; transmuted; - *լինել*, to be transformed, metamorphosed, to change from, to bear another aspect; - *առնել*, to counterfeit, to disguise, to transform, to metamorphose; to change the aspect or appearance; - *առնել զՏ*, to change the face or state of the world; to reform; - *էղեն իրբն*, things bear quite another aspect; the tables are turned.

Կերպարանափոխութիւն *s.* metamorphosis, transformation, change.

Կերպարանեմ, *եցի* *va.* to give form to, to form, to figure, to shape, to fashion, to model; to represent.

Կերպարանիմ, *եցայ* *vn.* to conform; to take the form, to put on or assume a look, state, manner or appearance, to give oneself airs; to affect, to pretend, to simulate, to feign, to counterfeit, to give oneself out for, to set up as, to pass oneself off for; - *զառաքինութիւն*, to simulate virtue or probity, to affect a sanctimonious exterior; - *զանմեղութիւն*, *զազայութիւն*, to put on a look of innocence; to play the child; - *զխլութիւն*, *զառաւատականութիւն*, to give a deaf ear to: to pretend to be generous, liberal; *S.* խելք.

Կերպարանութիւն *S.* *Կերպարան*; fiction, fraud, feint, deceit.

Կերպացուցանեմ *S.* *Կերպարանեմ*.

Կերպաւոր *a.* formed, figured; resembling, like, conformable; - *եմ* *S.* *Կերպարանեմ* & *Կերպաձեւեմ*; - *ուի* *s.* form, formation; conformation.

Կերպափոխիմ *vn.* to disguise oneself. [shape or manner.

Կերպիկ *s.* mean, base, despicable

Կերս *s.* building, construction.

Կերտեմ, *եցի* *va.* to make, to fabricate, to construct, to build, to erect.

Կերտուած *s.* fabric, construction, edifice.

Կեցութիւն *s.* existence, life; health.

Կեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to cause to live, to vivify, to give life to, to animate, to prolong life, to bring to life again, to reanimate, to revive, to re-vivify; to save; *Հաւատքը քո կեցուցին զքեզ*, thy faith hath saved thee.

Կեցուցիչ *a.* giving life; *s.* saviour, deliverer.

Կեցցես, *կեցցէ* *int.* bravo! hurrah! hurrah! - *ցէ-ցէ Հայաստան*, Armenia for ever! hurrah for Armenia! prosperity to Armenia! - *ցէս ցնծութեան ձայնել*, to utter cheers or shouts of joy.

Կզակ, *աչ* *s.* chin; - *կենդանեաց*, snout, muzzle; - *ն* (*խիժ*) gum damar (for varnish).

Կզակակապ *s.* chin-bandage; chin-strap; - *լինել*, to hold one's tongue, to be silent, speechless.

Կզանամ, *ացայ* *vn.* to become hunch

Կզաքիս *s.* marten. [or hump-backed.

Կռոկ *s.* hunch, hump, humpback.

Կես, *կեսոյ*. *ով* *s.* half; middle; *a.* half, semi, demi; *ad.* half, in halves, in part; *ի* -, *կիսով չափ*, by half; half done; - *ի* -, in part, half, by halves, imperfectly; - *ժամ*, half an hour; *զատան եւ - ժամաւ*, at half past ten;

- *գիշեր*, midnight; *ի - Քանապարհին*, half way; *Հեռի իբր երկու եւ - խրաւարք*, about two leagues & a half distant; *ի կանգնոյ եւ ի կիսոյ*, a cubit & a half; *ի տարւոյ եւ ի կիսում*, in a year & a half; *ի - ն վերածել*, to reduce to half; - *ի - բանիւ խոստանալ*, to make a half promise; to promise with the lips, insincerely; *ի - աւուրց մեռանել*, to die early, in the flower or bloom of youth; *եթէ կիսոյ - ի մէնը մեռանիցիմք*, if half of us die;

մեծ - Յին աւերեցաւ, half the country was ruined; *եւ ահա ի - չէ* or *ոչ է ի - զոր պատմեցին ինձ*, not half the truth was told me; that which was told me was not half the truth; - *ք*, *կիսոյ* *s.* the one, the others; - *ք ... այլք ...* some ..., others ...

Կեսոր *s.* midday, noon.

Կէս, *կետի* or *կիսի* *S.* *Կետոս*; point, period, full stop; moment, instant; end, aim; - *նպատակի*, aim, end, scope, object, goal; *ի - մահուան*, at the point of death.

Կէտադրեմ, &c. *S.* *Կետա* -, &c.

Կէտանիշ *s.* guiding-mark.

Կէտորս, աջ *s.* whaler.

Կթան, աջ *a.* milch.

Կթեղէն *s.* milk-diet.

Կթեղի *s.* production, produce.

Կթեմ, եջի *va.* to milk: to gather, to reap, to get in, to harvest, to get in the harvest, to collect the fruits: *to win at play; - զկոն. to milk the cow; - զայգի, to gather the grapes; Ի քարէ կաթն -, to skin a flint.

Կթիւն *s.* chem. amygdalin.

Կթղայ *s.* drinking-glass; - ընկեր *s.* bottle-companion.

Կթոռ *a.* tottering; staggering; lingering, languishing, languid, feeble, weak.

Կթոռիմ. եցայ *vn.* to totter, to languish, to grow weak; Կթոռեին բարձք նր, he could hardly keep on his legs; Կթոռեին գողցողուն ծունկք նր, his trembling knees sank beneath him, or failed under him.

Կթոց, աջ *s.* fruit-basket.

Կթուկթ *a.* feeble, weak.

Կթուն *s.* milky kernel of fresh nuts.

Կթուցանեմ, ցի *va.* to enervate, to weaken, to enfeeble, to emasculate; - ցեալ *a.* S. Կթոռ; - ցեալ ծունկք, feeble, tottering knees.

Կեղ *s.* burning; *a.* burnt.

Կեղական *a.* burning, caustic.

Կեղանեմ, զի *va.* to burn; S. Կիզում.

Կեղանողական *a.* burning, sharp, caustic; inflammable; combustible.

Կեղանողութիւն S. Կիզող.

Կեղանուտ *a.* combustible, fit or liable to burn. [Կիզանուտ.

Կիզելի *a.* burning, scorching; S.

Կիզեմ, -եցուցանեմ S. Կիզում.

Կիզիւ, -զող *a.* combustive; caustic;

Կիզիւ *s.* wool; worsted. [*s.* incendiary.

Կիզողական *a.* incentive; caustic.

Կիզողութիւն, Կիզումն *s.* causticity; ignition; combustion; burning; conflagration.

Կիզում, զի *va.* to burn, to set on fire, to set fire to, to fire; - արեգական, to tan, to brown, to make swarthy.

Կիթ, Կիթոյ or Կիթի *s.* act of milking; milk, milk-diet: emulsion; - ք, the vintage. [Հարկանել, to play on the -.

Կիթառ, Ի. ուլ *s.* guitar, cittern; - *Կիթ *s.* worthless, good for nothing fellow, ne'er do well. [bit, piece.

Կիծ *s.* burn, ustion; smart: crumb,

Կիկզուս, աջ *s.* cyclop.

Կիշ, կշոյ *s.* marble; - կարծրակուռ, granit; հանք կշոյ, --quarry.

*Կիշ *s.* sting of a bee.

Կին, կնոջ, կնաւ. or կանամբ *s.* woman; wife, spouse; - մարդ, woman; աղջ կանանց, womankind, women, the fair sex; Թշնամի կանանց, woman-hater; S. Կնատեաց; - առնակին, married woman, wife; շնորհ, գեղ կնոջ, the grace, the charm of -; մանկահասակ - գեղեցիկ, a young beauty; - խնամ-ածու տան, house-keeper; - այրա-սիրտ, heroine, courageous woman, championess; գեղեցիկ, նազելի, առա-քինի, բարեպաշտ, ամօթղած, ողջա-խոհ, հաւատարիմ -, pretty, charming, virtuous, pious, modest or bashful, chaste, faithful -; աղեղ, սոսկալի, զարդասեր, Թեթեամիտ, կամաքնաց, փոփոխամիտ, անհաւատարիմ, լկտի, սոսկոտ -, ugly, frightful, coquette, giddy or volatile, capricious, fickle, faithless, immodest, lewd -; Հարկա-նիւ Ի սեր կնոջ, to be enamoured, smitten, in love with a -; - առնել, առնուլ, to take a wife, to wed, to marry, to take in marriage; - լինել ուսմէք, to get married, to be spouse of; - ածել զգուստր ուրուք, to marry the daughter of; Կեալ լ կնոջ, to live with a -; պատրել, մոլորեցուցանել զ-, to deceive or seduce a -; բռնա-դատել, ապականել զ-, to force, to dishonour a -; ծանր նստել կնոջ, to be with child, pregnant, in the family way; Էւ առ նմա մայր նր - յերկրէն եգիպտացոց, & her mother gave him an Egyptian wife; Էւ եղեւ ինձ -, & I took her to wife; կանանց տուն S. կա-նանց; կնոջ լրբենոց տեսիլ անշնորհ, շնորհք Ի վերայ շնորհաց - ամօթղած, unchaste woman never was fair; S. Լստ, Ժամ, &c.

Կինաբարիս S. Խրուկ.

Կինամոմն, Ի. -ամոն, ոյ *s.* cinna- mon; - Հայոց, an Armenian aromatic root. [մատակ, wild sow.

Կինձ, -ջ, կնձաց *s.* wild boar; -

Կինք *s.* sole of the foot; trace, track,

Կիպարիս *s.* cypress. [foot-print.

Կիսաբաժին *a.* divided in halves;

-բաղանիք *s.* hip-bath; -բաց *s.* half open; -բերան *ad.* between the teeth, muttered; -բոլոր, -ուկ *s.* semicycle, semicircle, half-circle.

Կիսագիր *s.* half a line ; -գործ *a.* half done, imperfect ; -գունդ *s.* half-sphere, hemisphere ; -գոս *a.* half-withered ; half-paralytic.

Կիսադաւան *a.* heretical ; -դէք *s.* demi-god ; a hero.

Կիսաթափանց *a.* translucid, -lucent ; -իկ *a.* semi-transparent, diaphanous ; -թեւ *s.* hemipteron ; -թռակ *a.* paying half for pension or board ; on half-

Կիսաժամ *s.* half an hour. [pay. **Կիսալիւր** *a.* half-full ; -լոյս *a.* half-luminous. [half cut ; half killed.

Կիսախողովուրդ *a.* having the throat

Կիսակ *s.* sharp, diesis ; *S.* -կատար ; -կաթուած *s.* hemiplegy, -plexy ;

-կառք *s.* chariot, "coupé" ; -կատար *a.* half done, unfinished, imperfect, incomplete ; -կենդան *a.* half alive ;

half dead ; -կեր *a.* half eaten ; -կէզ *a.* half burnt ; -կուժ *s.* half a jug or jarful ; -կտուր *a.* cut in two, in half ; cut

off at the middle, divided in halves or in two, bipartite ; -կօշիկ *s.* half-boot.

Կիսահագագ *a.* half uttered ; -բերան, half-open mouth ; -հասակ *a.* young ; -հատ *a.* half cut off ; -հաւ *s.* harpy, monster half bird half human ;

-հաւատ *a.* half believing, believing in part.

Կիսաձայն *s.* half-tone ; semi-vowel ; *mus.* diesis, semi-tone ; flat ; -ձայնեմ *va.* to mark with a flat ; -ձեռնոց *s.* mitten ; -ձի *s.* mule.

Կիսամահ *a.* half dead, faint ; swooned, fainted ; -մասն *a. s. ad.* half ; -մասնեայ *a.* half, in part, imperfect ; -մարդ,

-մարդի *s.* monster, half-human ; eunuch ; -մեայ *a.* half-yearly ; -մեռ *a.* half dead ; -մեռայ *a.* half-monthly.

Կիսայար *a.* partly raised, half a foot, half up ; -այր *S.* Կիսամարդ ; -այրեայ *a.* half burnt.

Կիսանդրի *s.* bust, head & shoulders, half-length ; -նիստ *a.* hemiedric ; -նկար

or -պատկեր *s.* profile ; -նձն, -նձնեայ *a.* down to the waist ; -նռն *a.* mutilated (word).

Կիսաչափ *s.* half-measure. [ing half. **Կիսապարգեւ** *a.* parsimonious, giv-

Կիսասարկաւադ *s.* subdeacon ; -ուճ *s.* -ate ; -ry.

Կիսասեւ, -սեւ *a.* brown ; -ասեռ *a.* epicene ; -աստուածք *S.* Կիսագիրք.

Կիսատ *S.* Կիսակտուր ; -տող *s.* he-mistich.

Կիսարձան *S.* Կիսանդրի. **Կիսաւեր** *a.* half ruined ; -ւուրջն *s.* prime of life.

Կիսափակ *a.* half closed ; half open. **Կիսաքառորդ** *s.* octant ; eighth part.

Կիսաքոյր *s.* half-sister. **Կիսեղբայր** *s.* half-brother.

Կիսեղիկ *a.* half-warm, tepid. **Կիսեմ**, եջի *va.* to divide into two

parts, to divide in halves. **Կիսենթամնայ** *s. gr.* division.

Կիսեփեայ *a.* half or partly cooked. **Կիսէշ** *s.* mule, half ass.

Կիսոդրակ *s. mus.* semi-tone.

Կիսովին *ad.* half, in part, by halves. **Կիսօրեայ** *a.* dead prematurely.

Կիփոս *s.* Greek word. cube. **Կիսադրեմ**, եջի *va.* to establish, to

determine, to prescribe ; *S.* կէտ-. **Կիտակ**, աջ *s.* point, rule, guidance.

Կիսակուլ *a.* swallowed by a whale **Կիսանիշ** *a.* punctuated. [(Jonah). **Կիտոս** *S.* կէտոս. [maciti.

Կիսիւն *s. chem.* cetin, cetine, sper-**Կիտուած**, ոյ, ով *s.* dotting, point-

ing ; embroidery ; enamel ; -ագործ, աջ *s.* embroiderer ; enameller.

Կիտր *s.* citron, lemon, lime ; -տտ *s.* citrate ; -ոն *s.* cedrat, citron ; -աննի,

-ոնի *s.* cedra, citron-tree.

Կիր, կրոյ, ով *s.* lime ; *chem.* calx ; **Կենդանի**, շիջեալ, պարարտ, փափ,

ջրաբաշխական -, quick-, slack-, fat- or white-, meagre or brown-, hyd-

raulic- ; Հռոմէական -, Roman ce-ment ; փոխարկելի -, - գործել, to

reduce to - ; to calcine.

Կիր, կրի *s.* wooden bowl, vat, trough ; *med.* albura, morphew (a malignant

itch).

Կիր *s.* the suffering, passion, any exterior influence ; -, ի - արկուն,

use, usage, common practice ; ի - ածել, առնուլ, արկանել, to put to use,

to make use of, to employ, to use ; to practise, to put into practice ; to ex-

ercise ; չարաչար ի - արկանել, to ab-use, to misuse.

Կիրակագիր *s.* domenicall letter.

Կիրակամուտ *s.* sunday eve, saturday night.

Կիրակի, Կիր-, ի *s.* sunday, the Lord's day ; նոր, կանաչ or աշխարհ-

ամառաբան, կարմիր -, first, second, third sunday after Easter.

Կիրառութիւն *s.* use, employment ;

չարաւար - . misemployment, misuse, misusage.

Կիրթ-ա. well-bred, well-educated, versed, expert, experienced, practised; - **ախորժակ.** exquisite taste; **ընդ-անցանել.** to exercise, to practise, to experience; **ը - անցուցանել.** to instruct, to teach, to educate, to bring or train up; **ի - անկանել զհետ իրիք.** to devote, to dedicate oneself to; **ի - ձգեալ հասանել ումէք.** to gain on or close up with one running; **S. -բ.**

Կիրթերասան a. well-bitted, soft-mouthed, docile, subdued, tractable.

Կիրթք s. exercise, practice, experience, instruction, knowledge; **ի - թա աւարկնութեան մեկ.** to exercise or practise virtue; **անցանել ը - թա իրիք.** to get used or accustomed to.

Կիրճ, կրճից. **ճաց s.** pass, 'defile, narrow passage; straits, channel; neck, isthmus; **անուղ. ունել զս.** to hold or defend a pass, to be master of the communications, to hold the roads, to close the passage.

Կրք. կրէց s. passions; movement of the soul, emotion, sentiment, feeling; animal passions, sensuality, vice; suffering, pain, torment; accident; attributes, properties; - **լուսնի.** phases of the moon; **յուղք կրէց.** transports, fits of passion; **զաւայու. խորական, մոլեգին, կատաղի -.** blind, extravagant, furious, outrageous passion; **յուզել զկիրս.** to stir up, to provoke or excite the passions; **զգուշել զկիրս.** to flatter, to soothe one's passions; **անձամբան լինել ի կիրս իւր.** to give oneself up, to abandon oneself to one's passions, to indulge, to let loose, to gratify one's passions; **ի գոռաբին կիրս գումանել.** to find oneself in a painful, embarrassing or awkward position; **հուսաձել զկիրս.** to rule, to subjugate or control one's passions, to bring one's passions under subjection; **S. Թափ. իշխեմ,** &c.

Կից a. united, joined, conjoined, connected, annexed; contiguous, adherent, adhesive, sticking; adjoining, abutting, lying close to; **ad.** conjointly, together, at the same time; - **ըն-թանալ.** to run together; to concur with, to cooperate; to compete; - **լի-նել.** to be annexed; - **բ s.** joint, conjunction, union: kick, kicking; - **բ բա-**

նից. composition, texture; - **բ ճանա-պարհի.** place where four roads meet or cross, cross-road or -street; - **բ անդրեաց.** group of statuary; - **ս ար-ձակել, ընկենուլ.** **հանել.** to kick, to fling out or kick up the heels.

Կիցընկէց a. kicking, vicious, apt to kick. **s. mastic.** [kick.

Կիւիւ s. cuckoo.

Կիւս. -աճմայ. ից s. soothsayer, conjurer, enchanter. [black art.

Կիւսաճմայութիւն s. demonology, **Կիւրակէ s.** sunday; **արեւ զս.** to observe or keep the sabbath.

Կիւրիւ s. kestrel, small hawk.

Կլայ. ի s. castle, fortress, fort.

Կլանեմ, կլի va. to swallow; to devour; to ingulf, to absorb; **ոգի - , - զգս. զընչ.** to breathe, to take breath; - **զմանս.** to listen eagerly.

Կլափաշարժ a. crotaphites.

Կլափն, փին s. jaw, jawbone.

***Կլարուկ s.** pimple.

***Կլթիկ S. Հեծկառուք.** [biscuit.

***Կլիկ or Կլիկ s.** ring-shaped ship-
Կլիմ, -այ, ի s. clime, climate.

***Կլուկ S. Առք.**

Կլուցանեմ va. to cause to swallow.

Կծանեմ, կծի, կծառեմ, էջի, կծեմ, էջի. Կծեցուցանեմ, ուցի va. to prick; to sting; to nip, to bite; to pique; **կծանել զհաց.** to cut or break bread; **ձեռն իմ կծէ,** my hand itches.

Կծիծ s. nibbling, stealing a little at a time; **s.** pickpocket; **ից.** swindler, sharper, cheat.

Կծիկ, կծիկ or կծկան s. clew of yarn, ball of thread; **a.** wound in a ball, squat, clustered, crouching; **պա-տել ի -ն,** to wind up, to wind into balls or skeins; - **կալ.** to crouch, to squat; to sit on one's heels; to creep.

Կծծի a. stingy, saving, scurvy, niggard, beggarly, paltry, shabby, mean, sordid, penurious, parsimonious, avaricious, covetous: filthy, dirty, impure, unchaste.

Կծծանք, կծծութիւն s. shabbiness, meanness, avarice, stinginess, penuriousness, sordidness, parsimoniousness, sordid avarice: impurity, foulness.

Կծկեմ, էջի va. to wind, to coil up, to make into a clew or coil; to bind, to narrow, to contract, to straiten; - **զձեռն յարքատաց,** to shut one's hand

from, to be close-fisted, hard with the poor; -իմ *vn.* to squat down, to crouch, to cower; to be contracted, shortened; to shrivel up, to grow narrow.

Կծկուի, -ուսն *s.* shrinking, contraction, shortening, shrivelling; squatting; cramp.

Կծմբնոնի *s.* bot. garden-cresses.

Կծու *a.* sharp to the taste, sour, acid, tart; *fig.* pungent, biting, piquant, slanderous, rude, satirical.

Կծուադեղ *s.* bitter, bitter remedy or cure; -ս առնուլ, to drink bitter draughts or a potion made of bitter herbs. [smarting.

Կծուած, ոյ *s.* stinging, pricking;

Կծուակիծ *a.* biting, sharp, acute, caustic, poignant: - առնել, to burn, to scorch; to pain, to torture. [to pick.

Կծուեմ, եջի *va.* to gather, to pluck,

Կծուութիւն, **Կծուութիւն** *s.* sourness, sharpness, pungency, acidity, tartness; *fig.* bitterness, acridude, causticity. [shuttle.

Կկեմ, եջի *va.* to weave with the **Կկզայն** *a.* scowling, lowering, gloomy, sullen, austere.

Կկզիմ, եցայ *vn.* to sit squat, to squat down, to sit on one's heels.

Կկոց, ի, աւ *s.* weaver's shuttle.

Կկոցիմ, յեալ *vn.* to grow hollow, to sink in; **Կկոցեալ աչք**, hollow, sunken eyes; ի գուրս **Կկոցեալ աչք**, starting-eyes. [eyes.

Կկու, աջ *s.* cuckoo.

Կկուլ նստիմ *S.* **Կկզիմ**.

Կկչեմ, եջի *vn.* to blow, to blossom, to bloom, to open.

Կկարթք *s.* amulet, talisman.

Կկեղ *s.* walnut-husk.

Կկեր, ից, -ական, աջ *s.* clerk, clergyman, ecclesiastic; clergy; -ք, the clergy, churchmen.

Կկերական *a.* clerical, priestly.

Կկերանոց *s.* seminary.

Կկերիկոս, աջ *S.* **Կկեր**; -ական *a.* clerical; -արան *s.* seminary; -ութի *s.* clerkship; holy orders; ի ձեւ -ի, in clerical attire.

Կկզային *a.* insular.

Կկզեակ, եկի *s.* islet, small isle.

Կկզեցի *a.* insular; *s.* islander.

Կկզի, զւոյ, զեաց *s.* isle, island; Բրիտանիական -ք, the British Islands.

Կկթեմ, եջի *va.* to knot, to tie in a knot, to make a knot, to tie up.

Կկթկապ *s.* indissoluble knot.

Կկծկիմ *vn.* to afflict oneself, to be disheartened, discouraged, to grow faint-hearted, to languish.

Կկզաթ *a.* languishing, amorous, affectionate; tenderest, fondest, most heartfelt, passionate, cordial; -նայիլ, to look lovingly at; to woo; -եմ *vn.* to be enamoured of, smitten with, to burn for, to be ardently attached to, very fond of; to long for, to pant after, to sigh or die for. [S. **Կկզաթեմ**.

Կկզաթ S. **Կկզաթ**; - լինիմ, **Կկզաթ** **Կկզաթ** *s.* excrements, evacuation, ordure; *fig.* scum; waste, loss; - հրուհաւաց, scoria, dross, slag; -նայ ու. վերութիւն, old customs, obsolete usages; իրբեւ զ-նս համարել զեմ, to look upon, or to count all things as but dross.

Կկզիմ, եջի *va.* to strain or pass through a filter or strainer; to defecate, to clear from dregs, to purge of lees or impurities; to fine, to filter, to refine, to clarify.

Կկկրումն *s.* defecation, purification.

Կկկնդր, -նար, արի, արոց *s.* tile, pantile; - քառանկիւն, brick; - աւ. փարակ, flat tile; թրծոց, փուռն - ոյ, tile-kiln; ծածկել - օք, to tile, to roof; տանիք ծածկեալ - օք, tiled roof.

Կկկնարարործ, աջ *s.* tiler, tile-maker.

Կկմուխ *s.* bot. elecampane, star-wort.

Կկուլիմ, եցայ *vn.* to shrivel up, to shrink, to double up, to contract, to collapse, to cuddle or coil up.

* **Կկպանք**, **Կկպեմ** *S.* **Փականք**, **Փակեմ**. **Կճածեի** *s.* stucco; - յառակ *a.* marble-paved. [ment.

Կճառալ յառակ *s.* marble-pave-

Կճեայ *a.* of marble, marble, marble-paved.

Կճեայարկ *a.* marble-roofed.

* **Կճեայ** or **Կպեճ** *S.* **Կեղեւ**, **Փեճոկ**.

Կճիճ, **Կճոյ** *s.* pot, earthen-pot,

Կճակ, աջ *s.* hoof. [pipkin.

Կճակաբաժին, - բաշխ, - հերձ *S.* **Թաճահերձ**. [or callous.

Կճականամ, աջայ *vn.* to grow horny

Կճակաւոր *a.* hoofed, having hoofs.

Կճանամ *S.* **Կճականամ**.

Կճպեմ, եջի *va.* to merely say, to confine oneself to saying; * to bark, to peel. [skeleton; carcass; corpse.

Կմախիք, խեաց, **Կմախք**, խաց *s.*

Կմբեայ *s.* umbo, the boss of a shield or buckler.

Կմբեթ. &c. S. Գմբեթ, &c.
 Կմբեթանի s. pl. cupolas, domes.
 Կմբեթեայ S. Կմբեայ.
 Կմբարուկ s. bol. mercury, dog's caul.
 Կնազիր sf. concubine, kept woman.
 Կնաթող, -հան, այց s. who puts away his wife.
 Կնահանուի s. repudiation; divorce.
 Կնամարդ, -ի a. effeminate, timid, weak.
 Կնամուլ, -ի, -ութի S. Իգամուլ, &c.
 Կնասէր S. Իգասէր; -սիրութիւն s. fondness for women; uxoriousness.
 Կնաստ. այց a. S. Կնամարդ; faint-hearted, poor-spirited, cowardly, base.
 Կնաստաձորձ s. a sorry garment; rag, tatter. [woman-hating.
 Կնաստեայ, եյի, ցայ a. mysogynous,
 Կնասեցութիւն s. mysogyny.
 Կնասիւմ, եցայ տն. to grow effeminate, to become enervated, feeble, cowardly.
 Կնասութիւն s. effeminacy, cowardice, softness, faint-heartedness, pusillanimity.
 Կնացեայ a. effeminate. [sillanimity.
 Կնացուցանեմ, ուցի va. to sensualize, to enervate, to emasculate, to unman.
 Կնաւոր S. Կանամբի.
 Կնգմենի s. ermine.
 Կնգուլ, գուլ or գուլ s. cowl, hood; monk's gown or frock.
 Կնգակ, այց a. bald; S. Կնտակ, &c.
 Կնգեմ, եցի va. to tear out the hair; *to strip off leaves; fig. to ill-treat.
 Կնգրկաբեր a. producing incense, thuriferous; -խառն a. mixed with frank.
 Կնգրկեայ a. of oliban. [-incense.
 Կնգրուկ, բիւ, կայց s. olibanum, frankincense; benzoin; -երեւելի, կիւ S. Զկնի & կիւք. [pure --
 Կնիւն, ոյ, ուլ s. sedge, flag, rush; -աբեր a. producing --.
 Կնիւք. կնիւք s. seal; signet; stamp, impression of a seal; signature; mark, figure, sign, character; proof, witness; confirmation, sentence; sign of the cross; baptism; mus. tone, sound; -Հոր, the only Begotten Son; -անմահութիւն, the seal or stamp of immortality; -անկալ, flying seal; -կուսութիւն, maidenhead, hymen; -ապառազմի, coat of arms, armorial bearings, crest, arms; -գրամոյ, die, stamp; -բանից, conclusion, end; -հարկանել, to affix one's seal to, to

seal; լուծանել, պարզել զ-, to unseal, to break the seal; -տալ, to baptize; to seal up, to terminate, to finish; -անուլ, to receive baptism, to be baptized; անուլ զքեի կնիւք, to stand godfather or godmother to; -բանիւ, after all, in fine, in short, in a word; -գնել բանից, to wind up a speech, to conclude a discourse.

Կնկզակ s. a small hood.

Կնկլաւոր a. hooded, wearing a hood or cowl; s. capuchin monk or nun.

Կնձաձայն a. affected, prim; flattering, wheedling.

Կնձի s. elm; -բ, --plantation, grove of -s. [(for oxen).

Կնձակ s. the extremities of a yoke

Կնձանամ, ացայ տն. to become as a wild boar; fig. to grow haughty, proud,

Կնձափող s. siphon. [fierce, insolent.

Կնձաթալ, -կերպ, -ցեալ a. hog-gish, resembling a wild hog.

Կնձիթեղ a. having a large snout.

Կնձիթ, ձիթայ s. snout, muzzle, nose; trunk, proboscis; -ամպոյ, water-spout.

Կնձիթն, ձիթան s. sesame, sesamum.

Կնձիւն, ձուան s. knot, tie; pucker, wrinkle; frowning, frown; embarrassment, entanglement, complication, intrigue, scrape, difficulty, hinderance, hitch; -ծնանել յերեսս, to contract or knit one's brows, to frown; to look gruff, to put on a surly look; to turn up one's nose, to make wry faces; հասանել, բառնալ զ-ն, to decide a question, to solve or set at rest a disputed point; -կտաւոյ, plaits, folds; -խաղողոյ, husks of pressed grapes; S. կիւած.

Կնձուեմ, եցի va. to wrinkle, to contract, to pucker up; to embarrass, to confuse, to render intricate, to complicate; -իմ տն. to wrinkle, to be wrinkled; to frown, to knit one's brows, to scowl; to become entangled, complicated.

Կնութիւն s. female sex; womanhood; marriage, matrimony; լինել ումեք -թիւ, to marry, to wed a husband; անուլ -թիւ or ի -, to take to wife, to espouse, to take in marriage; տալ ումեք զգուստր իւ -թիւ, to give one's daughter in marriage; խօսել զաղջիկն որդւոյ իւրում -թիւ, to demand a maiden as wife for one's son.

Կնուկ *s.* baptism.
Կնչեմ, Գնչեմ, էյի տ. to grunt.
Կնչիւն *s.* grunt, grunting; - **Կանա- յի.** caressing, coaxing voice.
Կնուղա *s.* beast half camel half wild-boar, chimera.
Կնտակ, *այ* *s.* bald, --headed or -pated; **ԿԼ - , ԿԼ - ,** go up, thou bald head, go!
Կնտանամ, *այցայ տ.* to become bald.
Կնտացուցանեմ, *ուչի տ.* to make bald, to depilate, to cause the hair to fall off.
Կնտնոց , այ *s.* plectrum, ivory wand to play on a musical instrument with; bow, fiddle-stick.
Կստուծիւն *s.* baldness, depilation; *chem.* chondrine.
Կնքաբանութի *s.* blazon, heraldry.
Կնքադրամ *s.* oblation at baptism.
Կնքազգեսաց , -զգեստ *a.* baptized.
Կնքահայր *s.* godfather, sponsor; - **լինել.** to stand godfather; - **ուծիւն** *s.* the state of a - .
Կնքամայր *s.* godmother, sponsor; - **լինել.** to stand - ; - **ուծիւն** *s.* the state or office of a - .
Կնքամոմ *s.* sealing-wax.
Կնքանշան *s.* arms, coat of arms, escutcheon, armorial bearings.
Կնքապահ , -պետ *s.* keeper of the seals, the Lord Keeper, Lord Chancellor.
Կնքատու , այ *a.* baptizing, conferring baptism; *s.* the Institutor of the Sacrament, of Baptism.
Կնքաւոր *a.* baptized; - **ուծիւն** *s.* baptism; spiritual affinity.
Կնքեմ, էյի տ. to seal, to close with a seal, to affix a seal, to seal up; to mark, to stamp, to sign; to hide, to cover, to close, to shut up; to confirm, to ratify, to verify; to conclude, to decide; to pronounce sentence; to seal, to complete, to terminate, to finish; to baptize, to confer baptism; to sign with sign of the cross, to make the sign of the cross; - **նշարաւ.** to wafer; - **արեամբ.** to seal with blood; **դաշն հաշտութեան - ,** to conclude a treaty of peace; - **իմ տ.** to be sealed, concluded, baptized, &c.; **Կնքեցաւ ուխտ հաշտութեան,** peace was made between.
Կնքիւ *s.* sealer; *a.* conclusive.
Կնքոյ , այ *s.* seal, signet-ring.

Կշայ . էյ *s.* pitch, bitumen.
Կշու . կշոց *s.* balance; *ast.* Libra, the Balance; steel-yard, weighing machine; weight, heaviness, ponderousness; equilibrium, poise; equivalent, equal value, counterpoise; proportion; parallel, comparison, likening; trial, examination, ponderation, judgment; *a.* equal, just, tantamount, equivalent, proportional; *ad.* equally, justly, exactly, proportionately; perpendicularly, directly over, vertically; **զոյգք** or **լուծք կշոց ,** scales, pair of scales; **ծանրոք կշոց ,** counterpoise, the weights of a steel-yard or beam; **նժար** or **թաթ , սլաք , լծակք կշոց ,** the scales, the tongue, the beam of a balance; - **դահեկանաց ,** money-scales; - **անթոց ,** tare, tare & tret; - **հաւասարութե ,** equilibrium, counterpoise; - **տեսակարար , յարաբերական , բացարձակ ,** specific, relative, absolute weight; - **քաղաքական ,** balance of power; - **տաղաչափական ,** the scan or measure of verses, prosody; - **գաւհաւ .** exactly, precisely; - **վերտառի վայր ,** in equilibrium; perpendicularly, vertically; **կշով .** by weight; **շեշի կշով ,** as much, equally, of like measure or weight; **կանոն կշոց , մայր - ,** standard-weight; **պաշտօնեայ կարգեալ յուզղութի կշոց ,** officer appointed to mark weights & measures; **սահմանել զ-ս ,** to stamp with the public mark; - **արդար .** correct balance, scales; just weight; - **նենդութե ,** false weight; - **ստուծե առնել ,** to falsify weights or scales; **զմէս կշոյն անայլոյլակ ունել ,** to hold the balance evenly; to counter-balance, to --poise, to --vail, to equipoise, to equilibrate; - **գաւհաւ գործել ինչ ,** to go by rule & compass, to do every thing with weight & measure; **գնել ինչի - ոսկւոյ ,** to pay exceedingly dear for, or at an extravagant rate; **գնել զգուրի -ս ,** to risk oneself, to incur danger, to run into jeopardy, to expose oneself to death, to carry one's life in one's hand, to encounter danger or death; **ի - մատուցանել , գնել ի -ս մտաց ,** to ponder, to examine, to consider, to weigh; **ի - մտանել ,** to be weighed, carefully pondered or considered; **ի - գնել զքե չ ումք , ի - Է միմեանս արկանել ,** to compare with;

ի - բերեալ համեմատել. ի - համեմա-
տութեան բերել. ի - կալ չ ունիք, to be
compared with, to compare oneself
with; շին ընդունել, առնուլ անդրին
շին, to receive the equivalent, or in
exchange; կորուսանել զ- կայից, to
lose the balance or equilibrium; - հա-
շուի, balance, balance-sheet; առնել
զ- հաշուի, to strike the balance; -
առնել զհաշիւ, to balance or settle an
account; պահապանք կշռոյ, պահպա-
նեալք կշռով, door-keeper, porter; S.
Ջուզուլթիւն.

կշռաբանութիւն, - դիտութիւն s. statics.

կշռադարձ, աջ s. balance- or scale-
maker.

կշռադատեմ va. to weigh in the
mind, to ponder, to consider, to re-
flect upon; to compare, to confront;
* to conjecture, to judge by guess;
- սուլթիւն s. conjecture.

կշռակի S. կէտ a. ad. [disinterested.

կշռաբար a. judging rightly, just,

կշռացոյց s. baroscope.

կշռաւոր a. important, weighty;
distinguished, much respected, emi-
նէնթիւ a. ponderable. [nont.

կշռեմ, եջի va. to weigh, to mea-
sure; fig. to weigh, to calculate, to
examine, to ponder on, to take into
consideration; to compare, to con-
front; to shoot, to dart, to take good
aim at, to hit the mark; քաջ -, to
weigh well, to ponder, to reflect with
mature consideration, to pause; -
զիտու իւր, to be cautious in one's
words; - զգիտարեմ, to return like
for like, to recompense, to reward, to
renumerate; - զհարուածն, to strike,
to adjust one's blow; - զնիղան, to
poise or cast a javelin; - զամենայն
աշխարհ, to be worth the whole world;
բաւ կշռելոյ ական, judged by eye-
sight; եւ ոչ կշռեսցի արծաթ չ զնոց
նորա, neither shall silver be weighed
for the price thereof. [quiter, rewarder.

կշռել, կշռող s. weigher; judge; re-
կշռորդ, աջ s. steel-yard; - զպա-
նակաւ, weighing-balance; S. Նիւթար.

կշռոյ, աջ s. weighing-machine; S.
կշիւ, կշռորդ.

կշռուած, ոյց s. weighing.

կշռութիւն s. weight, heaviness,
weighing; fig. examination, judgment,
consideration; proportion, equality;
comparison; ast. libration; մէտ - թէ,

equilibrium.

[rytes, baryta.

կշռուն s. chem. barium; - իկ s. ba-

կշռադող s. adulterer. [glutted.

կշռալիւր a. stuffed full, gorged,

կշռամբանակ S. - պանակ.

կշռամբանք s. reproach, upbraiding,
reprimand, admonishing, reproof, re-
prehension, rebuke, scolding, chiding;
correction, admonition: adjuration.

կշռամբեմ, եջի va. to reproach, to
reprove, to scold, to reprimand, to
admonish, to chide, to reprehend, to
rebuke, to censure; to correct, to pun-
ish; to raise an outcry against, to cry
out, to inveigh against: to adjure, to
exorcise. [exorcising.

կշռամբել a. scolding, grumbling:

կշռամբուի S. կշռամբանք. [armlet.

կշռապանակ, աջ s. tablet? bracelet,

կշռապինդ a. glutted, surfeited,
very much satiated; ad. to satiety; -
ուտել, վայելել, - պնդել, to eat one's
belly full, to eat one's fill, to cram
oneself. [surfeit, cloyment, repletion.

կշռապնդութիւն s. satiety, fulness,

կշռացաւ s. med. stitch, glancing
pain in the side; pleurisy.

կոդեվաճառ s. butter-dealer.

կոդի, գւոյ s. butter; S. կարագ.

կողակ, աջ s. architrave; lateral
construction; wood-work, frame work,
planks, joists; * back of a house.

կողպաւ, աջ s. woman's veil; - եմ
va. to veil.

կողուն, ուան or ուին, ուամբ, * - ոակ
s. camlet, camelot, camel's colt.

կոթ s. handle; - գանակի, haft of
a knife; - աւելի, broom-stick or
- handle; S. - ուն & Մեղեի.

կոթող, աջ s. obelisk; - եմ va. to set
up, to erect an -.

կոթուն s. stalk, stem; pedicle.

կոլինը S. խուլինը.

կոլոդ s. chem. collodion; * - լոթ s.
female head-dress.

կոխ s. trampling or stamping upon;
a. trampled upon, trodden underfoot;
- ճանապարհ, beaten or frequented
track, public road; աւելի -, to give
to be trampled on, to cause to tread
on; երկինք չեւ էին -, no one had as
yet entered heaven.

կոխած s. husks of grapes, refuse
from the wine-press.

կոխան S. կոխ s. a. - առնել, գնել,
to tread, to tread upon, to trample or

tread under foot; - լինել, կալ, to be trodden, trampled under foot; - տալ, S. տալի կոխ.

Կոխեմ, էջի va. to tread under foot, to trample on; to rack, to grind; to press, to crush, to squeeze; fig. to trample upon, to grind down, to ride roughshod over, to set at nought; to invade, to make an invasion; առ ոտն -, to trample under foot, to stamp upon; - մարդկան զմիմանս, to crowd or crush one another; - զբանակս, to surprise, to make oneself master of, to take possession of the enemy's camp; - զառն ուրուք, to make a descent on, to invade; յերեսնութի -, to attain to dignity or honour, to be invested with power. [pump.

Կոխել a. trampling; - ջրհան, force-կոխումն S. կոխան s.; լինելի -, to be trodden under foot; տալի -, to give to be trampled on.

Կոծ, ոյ, ու s. lamentation, complaint, mourning; weeping, tears; blow; undulation; - զնել, առնել, առնուլ, կոծել -, ի - մոռնել, to wear mourning, to complain, to lament, to deplore; - մեծ առնել, - զառնութի առնուլի վերայ ուրուք, to make great lamentation; to chant mournful hymns, to sing dirges over; - ջերմացուցանել, to cause to weep with exceeding bitterness; ի - մրկաց ծփել, to rise or toss about in waves, to be agitated, billowy.

Կոծաղիւր a. lamenting, weeping.

Կոծական a. deplorable; weeping, Կոծամ S. Կոծիմ. [plaintive.

Կոծանք s. fluctuation, heaving, swelling of the sea. [ers.

Կոծապար s. chorus of hired mourn-

Կոծասեղի s. place of tears, house of mourning.

Կոծեմ, էջի va. to beat, to strike, to reiterate blows; - զգէմս, to give a slap on the face, a box on the ear; - զկուրծս, to beat one's breast; - զանձն, to bruise oneself; - զգբ, to deplore, to lament, to bewail one; - զհողմս, to beat the air, to labour in Կոծիծ s. wart, excrescence. [vain.

Կոծիմ, էջայ տ. to wear mourning; to deplore, to lament; to be beaten, tormented; to be agitated, to upheave, Կոծոխուր S. Ծոր bot. [to undulate.

Կոծումն S. կոծանք.

Կոկ a. smooth, polished, glossy; tidy, set in order. [bush; bullace-tree.

Կոկան s. sloe; bullace; - էնի s. sloe-

Կոկեմ, էջի va. to smooth, to polish, to gloss; to put or set in order, to

*Կոկիկ a. clean, neat, tidy. [arrange.

Կոկնուտ a. gravelly, sandy, stony.

Կոկոզ a. poor & proud; bombastic.

Կոկոզաբան a. boastful, bombastic; - էմ տ. to boast, to brag, to vapour, to talk ostentatiously; to tell boastful stories.

Կոկոզաբանութի s. magniloquence, boasting, bragging, pomposity; sophistry.

Կոկոզանամ, աջայ, - զիմ, էջայ տ. to grow proud, puffed up; to walk, to act or to talk in a stately, boastful or imposing manner; to strut, to stalk.

Կոկոզանք, - զումն S. - զառնութի.

Կոկոզավիզ a. puffed up, bluff, haughty, stately, lofty, ostentatious,

*Կոկոզ s. tailless hen. [supercilious.

Կոկոն, աջ, էջ s. flower-bud; * - աչք, protruberant eyes.

Կոկոռ, ի s. bot. nenuphar, water-

*Կոկով s. testicle. [lily.

Կոկովանք s. high flown discourse; boasting, swaggering; S. կոկով.

Կոկորդ, աջ s. throat, gullet, gorge; wind-pipe, larynx.

Կոկորդաւի, - լիր ad. at the top of one's voice, with open mouth.

Կոկորդախոս a. speaking gutturally;

Կոկորդիւ, - ոս s. crocodile. [guttural.

Կոկութիւն s. rough-hewing, modelling, trimming; cleanness, neatness, tidiness.

Կոհակ, աջ s. billow, wave, swell, surge, breaker; fig. mountain, hill, height, eminence, rising ground; փրփրադէզ - բ, foaming billows.

Կոհակալիր, - լէտ a. rough, swelling, billowy. [tossed.

Կոհակահոծ a. wave- or tempest-

Կող, էջ s. side, rib, flank; part; fig. woman; wife; ք - աջ ad. aside, away, sidelong; առ ի - S. Ձառ ի -; անդէ՛

ի - ի, directly, at once, forthwith; ի - լինել, to stretch or lay oneself down,

to lie down, to go to bed; - բ գրեանց, cover or binding of a book.

Կողաթոքացաւ s. pleuropneumony.

Կողաթիւթ ջերմն s. pleurisy. [(Eve).

Կողածին a. produced from a rib

Կողակից s. consort, wife, spouse.

Կողահոս *a.* flowing or issuing from
Կողամաշկ *s.* pleura. [one side.
Կողամայր *s.* colia, or -s (fish).
Կողացաւ, -ուծիւն *s.* pleurisy.
Կողաւոր *a.* strong-sided, heavy-flanked, robust.
Կողաքակ լինիմ *vn.* to cease being a partisan or adherent, to quit or abandon any one's party, to be disaffected.
Կողեալ *ad.* leaning or inclining to one side. [*mar.* iron-clad.
Կողինաւոր *a.* armed with a cuirass;
Կողինձ, *ոյ* *s.* bread-crust.
Կողինջ *S.* խղունջն.
Կողկողազին, -ձայն *a.* groaning, moaning, wailing; plaintive, mournful, querulous; lamentable, sorrowful; *ad.* painfully, sorrowfully, most sadly, lamentably, pitifully.
Կողկողանք *s.* whining, groaning, tears, lamentation, complaint; compassion, pity. [or compulsion.
Կողկողեցուցանեմ *va.* to excite pity
Կողկողիծ *s.* chin; *S.* Սոսորդ.
Կողկողիմ, *եցայ* *vn.* to groan, to moan, to wail, to bewail, to bemoan, to complain, to lament; to beseech, to implore, to entreat.
Կողկողումն *S.* Կողկողանք.
Կողմակալ, -մանակալ *S.* Կողմակալ.
Կողմանադնացիկ *a.* walking late-
Կողմանակի, -ւոր *S.* -մնակի. [*rally.*
Կողմանիմ *S.* *ի* Կող լինիմ.
Կողմանոց *s.* the jutting or projecting part of a building.
Կողմն, *մանց* *s.* flank, side; side, part, party; climate; confine, quarter, canton; country, soil, region, land; -մանք աշխարհի, cardinal points; *հա-* կառակ -, the wrong side; the opposite party; *սկիւր* -, weak side; *ի մի* -, aside, apart; *առ* *ի* -, slantingly, awry, sideways, laterally; *ի մի* - թռ- ղով, to set apart, to lay aside; *ի - լինել*, *անկանիլ*, to lean on one's side, to lay oneself down, to repose; *ի - առնել* *ի վերայ մահճաց*, to place in bed, to put to bed; *փոխիլ* - *ի մանէ*, to turn from side to side; - *տալ*, to recede, to retreat, to draw back; *ի - ելանել*, to retire from, to withdraw oneself, to stand aside; *ռնել զ- ու- րուք*, to take up the cudgels for, to take one's part, to range oneself on the side of, to side with one; *երկու- ցուն իսկ* -մանց հաճոյ լինել, to run

with the hare & hold with the hounds, to contrive, to stand well with opposite parties; *ոչ միում յերկուցունց* -մանցն լինել ձեռնառու, to preserve neutrality, to remain neutral; *ի վտանգեւ յերկուց -մանց* հարկ է զթիւթեւն առնուի յանձն, of two evils choose the least; *նստու ի -մանէ նորա*, he sate near him; *ք ո՞ր -*, whence? *յո՞ր -*, which way? *ի կողմանէ տան*, near the house; *յայտմ -մանէ*, on this side; *ի միւս -մանէ*, on the other side; *յերկուցունց -մանց*, on both sides; *ի -մանց -մանց*, from different parts; *ի -մանս -մանս*, in various parts; *ի միոյ -մանէ ցտիւն*, from one side to the other; through & through, right through; *յտմ -մանց*, on all sides or hands; from all quarters, everywhere; *յինէն -մանէ*, on my side; on my part, as for me; *ի ձեռն -մանէ*, from you; in your name.
Կողմնագրութիւն *s.* chorography.
Կողմնածու *s.* partisan. [-ուծիւն.
Կողմնակալ, -ուծիւն *S.* Կուսակալ.
Կողմնական *a.* oblique, diagonal; crosswise, indirect; -*կի* *ad.* laterally, obliquely, sideways, indirectly.
Կողմնակից, &c. *S.* Կուսակից, &c.
Կողմնապահ, -պետ *S.* Կուսակալ.
Կողմնասէր *a.* partial; -սիրութիւն *s.* partiality; party-spirit.
Կողմնացոյց *s.* compass; - ծովային, mariner's- or sea-; - ծոցոյ, pocket, portable or travelling -; - *mar.* chorographical-chart. [*tial.*
Կողմնաւոր *ad.* *S.* Կողմնակի; *a.* par-
Կողմնափակ *a.* bounded, limited, circumscribed. [*put to bed.*
Կողմնեցուցանեմ *va.* to lay down, to
Կողմնիմ *S.* Կողմանիմ.
Կողնոց *s.* the ribs of a vessel, knee.
Կոլոր, *ից* *s.* a sleeveless tunic; an under waistcoat.
Կողումն *va.* to conjecture, to guess.
Կոլոն, *Կոլոսոս* *s.* colossus.
Կողոպուտ, *պտից* *s.* spoils, plunder, booty, pillage, sack, robbery; *a.* spoiled, destitute; *մերկ* - *կացուցանել զոք* *ի հանդերձից*, *յիշխանութենէ*, to despoil of one's clothes, of one's authority; *մերկ* - *առնել զոք* *ի զինուց*, to disarm, to strip off.
Կողոպտած *S.* Կողոպուտ.
Կողոպտանք *s.* spoliation, robbery, deprivation, depredation.

Կողոպտեմ. *եցի va.* to despoil, to strip, to plunder, to sack, to ravage, to rob, to rifle, to pillage; to deprive of, to bereave; *զետղանս* —, to commit sacrilege. [lager, plunderer, robber.
Կողոպտիչ *s.* spoiler, despoiler, pil-
Կողով, *ոյ s.* basket, pannier, frail, hamper; — *պտղոյ,* &c. fruit-basket, &c.; *S. Չամբիկ.*
Կողովագործ, *այ s.* basket-maker; — *ուծիչ s.* —making, —work; — *վաճառ s.* —seller. [rattle, toy.
Կողովի *S. Կողով;* — *ոյ s.* knee-pan;
Կողբ, *զերբ, երց s.* branch, bough.
Կոճ, *ոց s.* astragal; door-post, side-post, jamb; joint, articulation; ankle-bone; knuckle-bones (for play); — *վրացի bot.* hellebore; *դար եւ — խա. զալ,* to play at cross & pile, or head & tail.
Կոճակ, *այ s.* heel-bone: button; *trunk of a tree; *bot.* bud, germ; — *մեղուաց,* bee-hive or swarm of bees; — *անուշ սերմանց,* to bud, to sprout, to germogilate, to shoot; *արկանեւ — ս,* to button; *արձակել զ—,* to unbutton.
**Կոճակաձիգ s. button-hook.
**Կոճակարար s. button-maker.
**Կոճանք s. porker, pig; *fig.* corn, callosity. [—*է, —*bread.
**Կոճապղպեղ s. bot. ginger; *պանի* *ի Կոճաս,* *այ a.* uneven, odd; *դար եւ —,* odd & even; *S. Դար* & *Կոճ.*
**Կոճէք s. halter.
Կոճկեմ. *եցի va.* to button; — *իմ vn.* to button one's clothes.
Կոճկենիկ. *Կոճկեն a.* ornamented with raised embroidery; *s.* garment of divers colours; corsage, bodice.
**Կոճկեմաք va. to vex, to torment, to deal harshly with.
Կոճը, *ձեղ. զայ s.* trunk, log, block; trunk, body; fetters, shackles, stocks; rack, torture; *fig.* parent-stock, race, lineage; *գնել. պնդել ի կոճեղ,* to put in stocks or fetters; *ի կոճեղս մատուցանել.* to place on the rack, to put to torture.
Կոճղեղաւոր a. bulbaceous, bulbous.
Կոճղեղ, — *ղիգ s.* bulb, bulbous root.
Կոճուպեմ, *եցի va.* to lop off, to trim; to pluck or root up; to cut off, to break in pieces, to shatter, to smash.
**Կոճուլուն s. lopping off; rooting up; extirpation.
Կոմէս, *Կոմս, ի s.* count; earl; — *ուչ***************

s. county; earldom; — *ուչի sf.* countess.
Կոյ, *ի s.* dung, cattle-dung.
**Կոյաքնդիւռ s. dung-beetle.
**Կոյանոց s. cloaca, sink, common-sewer, cess-pool.
**Կոյախուր s. drain, sewer.
**Կոյղկապ s. point of section in grape-stalk. [flux, dysentery.
**Կղը s. diarrhoea, looseness of bowels,
**Կոյս, կուսից sf. virgin, maiden; the Holy Virgin; *ast.* Virgo; *a.* virgin, virginal, maiden, maidenly; pure, chaste; uncontaminated, untouched, unmingled, inviolate; mysterious, secret, hidden; — *գեւաճասակ,* young virgin, girl, maid; — *թիւ.* the number seven; — *ճանապարհ,* untrodden path; — *գերեզման,* empty tomb; *S. Նշանեմ.*
Կոյս, *կուսաց s.* side; party; *S. Կողմն;* *pr.* towards, in the direction of;
Ը որ —, which way? where? *ի կուսն անտի,* on that side or part; *յամ կուսաց,* on all sides; *յոր — եւ կամայի,* wherever he pleases; *յայս — յայն —,* from one side to another, on one side & the other, here & there; *դչալ յայս — եւ յայն —,* to take a walk hither & thither, to & fro; *յայս — յայն — գետոյն,* on this side & on that of the river, here & there; *յայն — ծա. վուն,* beyond the sea; *ի թիկունս —,* *յետս —,* behind one's back, behind, from behind; *յարեւելից կուսէ,* from the East; *յարեւմուտս —,* towards the West; *ի կայս եւ ի — կողմանց հիւսիսայ,* towards the North; *ի հարաւ. կողմն կուսէ,* from the South; *ի մէջ կուսէ,* for us, for our part, as for us; *ի մեր — է,* he is on our side, he is favourable to us; *ոմն ի նր —,* *եւ ոմն ի նր,* one maintained this & another that; — *մի ը միոյ կուսին ըհարեալ,* one side fought with the other; *ի կասարածն — թղթիս,* towards the end of my letter; *եւանել ի բացեալ —,* to retire aside; *ի չորս — վիմաց,* of hewn stone.
Կոյս, *կուսից s.* heap, mass, pile; great crowd, throng; flock, herd, drove; meadows, grazing grounds; — *ձիոց,* paddock; — *աստեղք,* constellation, cluster of fixed stars. [ter.
**Կոյտապան, այ s. stud-groom, — *mas.*
Կոյր, կուրաց a. blind, sightless, eyeless; — *գործել,* to blind; — *հա. զանդուծի,* *հպասակուծի,* passive, implicit obedience; blind submission;**************

Քուլ աւամբ - , one-eyed, blind of one eye; **լաւ է - աչքք քան - մաւք**, is better to be blind of an eye than to want understanding; better want of sight than intellectual blindness; - **բազգ**! blind fortune! S. Մին; -, * - **զկուրայի** ad. blindly, blindfold, rashly, unadvisedly, at all risks, inconsiderately.

Կոն, **ի** s. cone; fir-- , pine-- ; - **ազիծք** s. conic-sections; - **ակառւց** a. zoöl. conirostre; - **աձեւ** a. conic, -al.

Կոնգաւ, **այ** s. brief, bull, decree. **Կոնգաւագիր** s. bullist, compiler or writer of bulls; - **ք** or [of bulls.

Կոնգաւարան s. bullary, collection **Կոնիոն**, **ի** s. bot. hemlock. [aziz.

Կոնձեղ s. bot. cyperus; **turk.** habbul' **Կոնոճ**, - **սո** S. **Տնոն**.

Կոնոն, &c. S. **Կոն**.

Կոնք, **ից** s. shell, conch-shell; basin, wash-hand basin; dish, bowl, porringer; back or console of a throne; arcade, arch, porch; nuptial-bed.

Կոնքաձեւ a. in form of a cupola; concave, vaulted. [murex.

Կոնքեղ, **այ** s. conchylia, purple-fish, **Կոնքեւ**, **ի** s. enchirium. [worn away.

Կոնքոճ a. beaten, ruined, destroyed, **Կոնքոճաւաճ լինիմ** vn. to be beaten

or cudgelled to death; to die on the rack.

Կոնքոճեմ, **եցի** va. to beat, to strike, to bemaule, to beat to death, to torture, to put to the rack, to murder, to slay, to massacre, to butcher, to kill in a violent & cruel manner; - **իմ** vn. to torment or trouble oneself, to be extremely harassed, vexed, weary, very much fatigued.

Կոնքոճումն s. torment, torture, rack; slaughter; **ից**, **ոց** s. suffering, grief, trouble.

Կոշո, **ից**, **ոց** s. lump of clay, clod, sod, glebe; corn, callosity; a. hard, rude, rough, coarse; * rude, unpolished, clownish, boorish, ill-bred, ill-mannered, rough; awkward, clumsy; - **աքաղաղի**, spur.

* **Կոշոութիւն** s. grossness, coarseness, indelicacy, rudeness. **Կոշայեմ** va. to form, to shape, to fashion, to figure.

Կոչ s. call, appeal, invitation; - **յաւեան**, writ, summons, citation; - **ի մեամարոս**, challenge; - **զինուորական**, muster, roll-call; - **առնել զի**.

նուորաց, to call over; to beat the drum, the tattoo; **գառնել ի - ն**, to be present at roll-call; **ապլ - զին պատասխանի**, to answer a summons.

Կոչական, **ի** s. gr. vocative. **Կոչելի** S. **Կոչող**.

Կոչեմ, **եցի** va. to call; to call in; to invite; to call, to name; **ի մի վայր** -, to convoke, to call together, to assemble; - **յոգնութիւն**, to call on for help, to invoke; - **զոք յետս**, to call back, to revoke; to call off, to bring back; **յետս - զբանսն**, to unsay, to recall what one has said, to retract, to recant, to revoke; - **ի գաս**, to cite, to summon; **վկայս** -, to subpoena, to summon witnesses; - **ի վկայութի**, to quote, to cite. [nowned.

Կոչեցեալ a. called, surnamed; re- **Կոչակ**, **այ** s. rattle, clapper.

Կոչնական, **այ** s. guest, table-companion; the host. [the house.

Կոչնատէր s. inviter, host, master of **Կոչումն** s. calling, call, nomination;

appellation, name, nomination, denomination; appeal, summons, citation, assignation; invitation; invocation; vocation; **յետս** -, retraction, recantation, unsaying, recalling; S. **Կոչ**, **լինայութիւն**.

Կոչունք, **չնոց** s. invitation; banquet, feast, entertainment, good cheer, good living; - **նս առնել**, **յօրինել**, to give a dinner party, to feast, to treat, to entertain, to give an entertainment, to banquet, to feed well; **մեծաւայ - նս առնել ումք**, to entertain one in a noble manner, to feed him luxuriously, to treat him nobly, to give him a splendid entertainment; **ի - նս ուրախութեան**, in the midst of the festivities; **ի ժամ Կոչնոցն**, during the enter-

Կոպք, **ից**, **ոց** s. eye-lid. [taintment. * **Կոպալ** s. shock of wheat-sheaves.

Կոպար, **այ** s. confines, boundaries, limits. [gravel; sand-stone.

Կոպիճ, **պճոյ** s. pebble, shingle, * **Կոպիւս**, **Կոպաութիւն** S. **Կոշա** * a. - **ուժիւն**.

Կոպշուտ a. pebbly, gravelly, stony, **Կոպտարանձն** a. monstrous, enormous, deformed, misshapen, ugly,

churlish, rustic, rude, rough. **Կոռ** s. villein or duty service; * S. **վէդ**; **Գերեզմանատուն**; - **ն**, **ուռնք** S. **Կոթուն** & **Ու**.

Կողակար *a.* working in statute-labour.

[ugly spittle.

***Կողոփ** *s.* buffalo-dung; large phlegm,

Կով. *ուշ* *s.* cow; շառագոյն, խայտաբէտ —, russet, spotted or speckled —; զախ —, պարարակ or գէր —, lean, fat —; կաթնուռ, կաթնաւէտ —, milch —, dairy —; կթել —, to milk a —; ծանր —, a — with or in calf; ծնալն —, to calve; ապաքինել —ուշ —, leech; սանիք, պակուշք —ու, udder, dug; միս —ու, cow-beef; կաշի, մորթ —ու, neat-leather; —hide; սաեւ —ու, —hair; գոմ —ուշ, —house; կու, քաղոր —ու, —dung; կողի —ուշ, butter of kine; բլիւն, բառալ, պոչիւն, պոռուչիւն, *պոռաւ —ու, bellowing, lowing of a —. [lacertus facetus.

Կովագիւաց, —ծուծ *s.* eft, newt, **Կովակեր** *a.* cow-eating, (a great eater).

[—ուհի *sf.* cow-keeper.

Կովարած, ից *s.* cow-herd, neat-herd;

Կովեան *s. pl.* cows, kine.

Կովկիթ *s.* cow-milker.

***Կովեոց** *s.* cow-house, vaccary.

Կոտակ *a.* little, short of stature.

Կոտիչ *s.* cotyla (measure).

Կոտիմն *s. bot.* cress.

Կոտինգ *s.* mug, drinking-vessel.

Կոտմկեան, —մկէ *a.* hawk-nosed,

***Կոտոշ** *S.* Եղջիւր. [aquiline—.

Կոտոր, ոց *s.* morsel, part, fragment, slice, bit, piece, lump; —հացի, piece of bread.

Կոտորած, ոց *s.* carnage, massacre, slaughter, butchery; defeat, rout, overthrow, loss; —անհարկն ի վերայ ածել, գործել մեծամեծ —ս, to make dreadful slaughter, to cut to pieces, to slay, to rout.

Կոտորակ, աց *s.* small bit, piece or slice; —թուոց, fraction; տասնորդական —, decimals, decimal fractions.

Կոտորակային *a.* fractional. [pieces.

Կոտորատեմ *va.* to cut into several

Կոտորեմ, եցի *va.* to break, to break in pieces, to shatter, to smash; to cut, to cut down, to fell; to destroy, to break, to rout, to defeat, to overthrow; to massacre, to kill; to cut, to pull to pieces or tatters; to divide, to share, to part; մեծամեծս —, to hector, to brag, to boast, to swagger, to pretend to be of importance, to take much upon oneself, to be impertinent; —ի սայր սուսերի, to put to the sword.

Կոտորէլ *s.* destroyer, massacre; slaughterer, exterminator.

Կոտորուած, —ումն *S.* Կոտորած.

***Կոտորամ** *vn.* to itch as a cicatrix, as healing wounds.

Կոտորատուն *a.* broken to pieces, smashed, shivered, shattered.

Կոր *a.* curved, bent, crooked, aduncous; ի — *a.* bowed, inclined; *ad.* down, below, downwards; ի — կորացել, depressed, cast down; ի — կործանել, to cut down, to overturn, to throw to the ground, to overthrow, to upset; *fig.* to dishearten thoroughly, to strike with dismay, to confound, to abash; ի — կործանել, to fall, to break down, to sink, to be overthrown; *fig.* to droop, to be disheartened, to give way, to lose heart, to be ashamed, abashed; —գիծ *s.* curve.

Կորագիծ *a.* curvilinear, —near.

Կորագլխովիւծիւն *S.* Կորանք.

Կորագլուխ, Կոր ի գլուխ *S.* Կորս. կոր; —առնել, to humble, to abase, to humiliate, to overwhelm with shame; —լննել, to hang one's head, to get confused, to humble oneself, to lose courage, to be ashamed, abashed, humiliated.

Կորակնեմ, եցի *vn.* to have the eyes cast down with shame or confusion, to be humiliated.

Կորակոր *a.* ashamed, confused, depressed, humbled, debased, humiliated; *ad.* with hanging head, humbly, full of shame, quite confused, abashed, ignominiously. [a curved beak.

Կորակոտուց *a.* hawk-billed, having **Կորամագիլ** *a.* armed with curved claws or talons.

Կորանամ, ացայ *vn.* to be bent, bowed, crooked, curved, to grow cambered, to stoop, to warp; to fall in, to sink; *fig.* to bend the head, to bow down, to be humbled, depressed, confused, debased; յետս կոյս — կրնայ աւից, to become bandy- or bow-legged.

Կորանք *s.* humiliation, shame, debasement, confusion, consternation; dishonour, ignominy, infamy, opprobrium; —նք մեծաւ, ամբթալից —նք *ad.* shamefully, ignominiously; եւ —քան զմեզ! o dreadful, o unheard of thing!

Կորացուցանեմ, ուցի *va.* to bend, to bow, to crook, to camber; to incline,

to fold; to arch, to vault; *fig.* to humiliate, to mortify, to dishearten, to deject.

[humiliating.

Կորացուցիչ *a.* bending, crooking;

Կորափիա *a.* bent, bowed, huddled up.

Կորաքամակ *a.* hump-backed; -ուի

S. Կըռթիւն. [alms-basket.

Կորբան, *ի* *s.* corban, gift, alms;

Կորդ, *այ* *a.* rough, untilled, unploughed, wild, waste; fallow; *s.* waste

Կորգակ, *այ* *s.* helmet, casque. [land.

Կորդանամ, *այսպիսի* *vn.* to lie fallow.

Կորգացուցանեմ *va.* to let lie fallow.

**Կորդին*, **Կուր* - *s.* pack-saddle.

Կորդիւն, -*գոյն* *s.* bot. savory.

Կորդուլթիւն *s.* the becoming waste,

sterile, uncultivated, desert. [lin-seed.

Կորեակ, *եկաց* *s.* millet; *սեաւ* - ,

Կորեկահատ *s.* millet-seed; -*հաց* *s.*

-bread.

Կորեկեղէն *a.* made of millet.

Կորեկոյի *s.* millet-brandy.

Կորզան, *ի* *s.* draw-plate, drawing-

frame, wire drawing-plate, screw-

plate; *fig.* proof, experiment.

Կորզեմ, *եցի* *va.* to snatch, to take

away, to wrench, to wrest, to extort,

to take by force, to ravish; to deliver,

to free, to disengage; *յանան* - , to

win, to gain over.

Կորէ *s.* young girl; *np.* Proserpine;

ի - or *ի կոր եւս երանել*, to be van-

quished, humiliated. [*գըւխ*, *Կորակոր*.

Կոր *ի* *գլուխ*, *Կոր* *ի* *կոր* *S.* *Կորա* -

Կորի *s.* conduit, pipe, tube, spout;

drain, channel, gutter. [*med.* *bubo*.

Կորիզ *s.* kernel, stone; grain, seed;

Կորինգն *s.* bot. daisy. [*tine* - *spar*.

Կորինդոն, *ի* *s.* corundum, adaman-

Կորիւն, *րեանց* *s.* a cub or whelp of

any wild beast; - *առիւծու*, lion's

whelp; - *արջու*, bear's cub, young

bear; - *ալյուշ*, young wolf; - *շան*,

puppy, pup, whelp; - *իծից*, young

viper. [*եւել*, to upset, to overturn.

Կործ *s.* overturning; *ի* - or - *սլի*.

Կործան *a.* prostrated, prostrate,

prone; - *անկանիւ*, to fall upon one's

face; to fall down; to go to ruin, to

sink into decay, to be overthrown,

to crumble away, to fall to pieces, to

be ruined; - *արկանել*, to throw down,

to overthrow, to destroy, to ruin.

Կործանեմ, *եցի* *va.* to overturn, to

subvert, to overthrow, to demolish,

to destroy, to ruin; to lay waste; to

extirpate, to exterminate; *յերկիր* - ,

to fell to the earth, to throw, strike

or dash to the ground; - *զգարիսպս*,

to dismantle, to pull down; - *զգթ* *ի*

հաւատոյ, to pervert from the faith;

- *զմիմանս*, to throw down, upset or

destroy each other; - *զկեանս*, to

come to an untimely end; *խաղն կոր*,

ծանեաց զնս, gaming has been his

ruin; - *իմ* *vn.* to fall backwards or on

one's back; *S.* *Կործան անկանիւ*; -

կործանուանմ *միծ*, to be routed, dis-

persed, defeated; to be exterminated,

annihilated; - *ի հպարտութիւն*, to lay

down one's pride or haughtiness, to

cease to be puffed up or proud; *ի*

սուգ - , to end in mourning; - *պար*,

տեգթ, to be over head & ears in debt;

- *յառասպելս*, to subside into fable;

փառքն մեր յաւար - *նեցան*, our glory

is lost or vanished away.

Կործանեցուցանեմ *S.* *Կործանեմ*.

Կործանիչ *s.* destroyer, waster; *fig.*

perverter; *a.* ruinous.

Կործանուանմ *s.* overthrow, overturn-

ing; ruin, waste, devastation, desola-

tion, destruction, demolition; tum-

bling, crumbling, sinking; fall, down-

fall, decay; rout; extermination;

համաշխարհական - , universal deluge;

- *ի վերայ ածել*, to ruin, to destroy,

to waste; *ի* - *բերիւ*, *անկանիւ*, to be

on the brink of ruin, to be ready to

fall, to fall or go to ruin or to decay;

կանգնել *ի կործանմանէն*, to rebuild,

to recover from ruin, to build up

again, to restore, to repair; *fig.* to re-

cover from disaster or misfortune, to

raise again.

Կործեմ, *եցի* *va.* to empty.

Կորի, *ի* or *ոյ* *s.* dirt-spot, dirt, filth,

ordure; * caked filth attached to the

long tails of oriental sheep. [wheat.

Կորկոտ, *ի* or *ոյ* *s.* decorticated

Կորկոտիք *s.* speck, spot, speckle.

Կորք, *ից* *s.* griffin; *S.* *Պակուք*; *mus*.

crotchet; * *a.* crooked, hooded; * *S.*

Փեռեկ.

Կործակեղու *s.* jargon, brogue, cant.

Կործայիւն *a.* *mus.* chromatic.

Կորնգան, *ի* *s.* bot. origan.

Կորնթարդ, *ի* *a.* convex; - *ուլթիւն*,

* - *թիւ* *s.* convexity.

Կորնէլի *a.* loseable, evanescent.

Կորնիւմ, *րեայ* *vn.* to be lost, to dis-

appear; to perish, to decay, to be de-

stroyed; to lose one's way, to lose oneself, to go astray, to err; to go to ruin, to ruin oneself; - սովամահ, to die of starvation, to be starved to death; to be dying of hunger; կորեալ յիշատակ իմ, all memory of me was lost; կորեալ յոյս իմ, my hopes have vanished; կորիւր յերեսաց իմոց, get you gone, be gone.

Կորովիւն *s. Gr. w. coral.*

Կորով *a. S. -ի; - or -ք s. vigour, force, strength, might, power; dexterity, skill, proficiency, address, ability, ingenuity; - մտաց, strength of mind; - մարմնոց, bodily strength, vigor.*

Կորովաբան, -իւս *a. eloquent, fluent.*

Կորովաբեր *a. keen-eyed, keen, acute, piercing.*

Կորովակի *ad. stoutly, vigorously, valiantly; dexterously, cleverly; a. valiant, able, skilful, clever.*

Կորովաձիգ *a. expert at drawing the bow, skilled in archery; well-bent (bow); - աղեղնաւոր, skilful archer.*

Կորովամիտ *a. keen-witted, subtle, penetrating, ingenious, perspicacious, sagacious, acute; shrewd, crafty, cunning.*

Կորովամուլթիւն *s. sagacity, ability, perspicacity, acuteness, wit.*

Կորովանամ, աջայ *vn. to recover one's strength, to take courage; fig. to tax one's ingenuity, to set one's wits to ...*

Կորովեմ, եջի *va. to take careful aim at, to hit the mark; fig. to obtain one's scope or end; to weigh accurately or justly, to do justice.*

Կորովի *a. shooting skilfully, carefully aiming at; skilful in arms; dexterous, expert, skilful, handy; nervous, robust, vigorous, valorous, valiant; intelligent, ingenious, clever, witty, wily, keen; ad. S. Կորովակի; - յաղեղն եւ ի սուսեր, skilful with the sword & bow.*

Կորովութիւն *s. ability, dexterity, address; S. Կորովամուլթիւն; - բաշից, eloquence, fluency of speech; - բբաց, piercing sight. [ing, curvature.*

Կորութիւն *s. curve, bend, camber-*

Կորունչ *a. aquiline-nosed, hook--*

Կորուսանեմ, սի *va. to lose; to miss, to mislay, to be without; to ruin, to undo, to destroy; to put to death, to kill; to exterminate, to annihilate; -*

զճանապարհն, to lose one's way, to be lost, to stray; - զՀամբաւ, to lose one's reputation or good name, to be defamed, disgraced; - զԹեւ բանին, to lose the clew or the thread of one's speech; - յաչաց, to lose sight of; - զպատահն, to lose or let slip an opportunity; - զգրան, զխաղն, զգան, to lose a wager; to lose the game; to be cast.

Կորուսանող, -սի *s. loser; a. losing.*

Կորուստ, կորսեան *s. loss; waste; damage; disadvantage; misfortune; perdition, ruin, destruction; lost thing; ի - մասնիլ, to perish, to be lost; ի - մասնել, to lose, to cause to perish; to kill; անձամբ զանձն ի - մասնել, to cause one's own ruin; ի - քնթանալ, to hasten to one's destruction; քնել մերձ ի - or յափն կորսեան, to be upon the brink of ruin or destruction; մեծամեծ -ս սուսեւ, to suffer heavy losses; կորսեամբ վաճառել, to sell at a loss; գիմե ի - իւր, he hastens to his ruin.*

Կորստական *a. loseable, perishable, transient, transitory; fleeting, vain; admissible; -ութի s. unstable nature, inconstancy; admissibility.*

Կորստապատիր *a. causing loss; deceitful, delusive. [ing the perdition of.*

Կորստաւեր *a. contriving or schem-*

Կու, ոյ *s. dung, manure, muck.*

Կուենի *s. pinaster, wild pine.*

Կուզ, կղից, կղոց *s. pole-cat; cat; * hump; a. hunch-backed.*

Կուլթ, կթոց *s. vintage; harvest; կուլթ մորախառն, wine-dregs or lees.*

Կուլթ, կտոց *s. earthen-pitcher, jug, jar; water-pot. [low, to gulp down.*

Կուլ *s. swallowing; ի - աալ, to swal-*

Կուլակ, ի *s. tonsure, shaven crown.*

Կուլբայ, Կուլբայ *s. Gr. w. colyba, colyva, boiled grain.*

Կուլուկայ, ի *s. Gr. w. S. Ազգար-*

Կուկուլ *s. hood, cowl.*

Կուլ, կղի *s. plait, fold, doubling; texture; - կարթի, fishing-line.*

Կուլբ, կղբու *s. beaver, castor; կղբու մորթ, beaver; (գլխարկ) beaver-hat; կղբու ձու, castoreum, castor-oil. [caldron used in torture.*

Կուլթ *or Կուլթ s. large boiler or*

Կուլակ *a. gluttonous, greedy.*

Կուլ *S. կիւ.*

*Կուլ *s. draught, mouthful.*

Կուսմ *s.* navel, umbo, nombril of a scutcheon, boss of a shield.

Կուսգ, -ա, **Կուսի** *a.* bald, hairless.

Կուսգն, **Կնգան** *s.* wheel; *nave of a - . [S. Գուգնն.

Կուսնն, -ծն, **Կննուս** *s.* turf, sod;

Կուսա, **Կուսի** *s.* flank, side; belly; **a.* satiated; **մարակի** - **առնել էրիվա** - **րայ**, to set spurs to a horse, to spur on, to gallop; **էրից** **զ-իւր** **ի փափկու** - **թնէ իմէ**, he hath filled his belly with my delicacies.

Կուսզ, **Կպէզ** *s.* lock; padlock. [ine.

Կուսպայ *s.* carter's smock, gabard-
Կուսր, **Կարոյ**, **ով** *s.* bitumen, asphalt, pitch; tar, naphtha; petroleum, rock-oil; S. Կուս.

Կուս *s.* condensing, thickening; *a.* condensed, compact, firm, solid, hard; beaten, trodden, frequented; massive, large, heavy; carved, sculptured, hammered; pure, refined; *ad.* vehemently, forcibly; unceasingly, unremittingly, incessantly; - **պողոտայ**, common or beaten road, high-road, main thoroughfare; - **վառեայ**, armed with a cuirass, armed cap-a-pié, from head to foot; - **զմիւռամբ**, - **զմիւռանց** **հետ** **զինի** or **կնի**, continually, one after the other; blow after blow; - **գրել**, to write close; **շուքանակի** - **յոսկի համակել**, to load oneself with gold ornaments; - **նիզակ ոսկի**, golden lance; - **զգեհին mus.** refrain, burden of a song.

Կուսն, **Կուսն** *s.* back; **զուս տալ որ** **մոյ**, to lean against a wall; **առ կուսնս** **կու**, to be near, present; **մերձ առ կուսն կայ**, it is not far distant.

Կուսք, **Կուսք** *s.* idol; image, statue.

Կուսազանցութի *s.* deflouring, violation, rape, ravishment.

Կուսածաղիկ *s.* bot. pervinca, periwinkle.

[Holy Virgin.

Կուսածին *a.* born of a virgin; *s.*

Կուսակալ, **այ** *s.* governor, prefect, pacha; **փոխանորդ** - **ի**, lieutenant governor, sub-prefect.

Կուսակալեմ, **էցի տն**, to govern a province; to be governor of a - .

Կուսակալութի *s.* government of a province or department, prefecture.

Կուսական *a.* virginal, maiden, maidenly.

Կուսակից *s.* partisan, abettor, adherent, follower; - **լինել**, to espouse

a party, to adhere, to favour, to support; - **լինել ումէք**, to side with one, to follow one's party, to be of the party of, to take one's part, to undertake his defence, to be wedded to one's own opinion; **էւ ոչ միտանն լինել** - **ի**, to rest or remain neuter; S. **Կողմն**.

Կուսակրօն *a.* living in celibacy, virgin, single, unmarried man or woman; - **ուժի** *s.* unmarried state, single life, celibacy; *sm.* bachelorhood; *sf.* spinsterhood; **կեալ - ուր**, to live single.

Կուսակցեմ S. **Կուսակից լինիմ**.

Կուսակցութիւն *s.* party, partiality, favour; **ոգի - թէ**, party-spirit; **թող** **զուլ** **զ-**, to give up, to desert one's

Կուսամայր *s.* Virgin-Mother. [party.

Կուսան, **այ** *s.* virgin; maid; nun; - **լինել**, to go into a nunnery, to take

Կուսանակ, **ի** *s.* *ast.* Virgo. [the veil.

Կուսանամ, **նանամ**, **այցոյ տն**, to be pure as a virgin; to lead a life of chastity, to keep one's maidenhood; to take the veil.

Կուսանոց, **Կուսաստան**, **այ** *s.* maiden's apartment; gynecæum; girls' boarding-school; nunnery, convent.

Կուսաստած *sf.* instructress in a nun-

Կուսորդի *s.* the Virgin's Son. [nery.

Կուսութիւն *s.* virginity; maidenhead, pucelage; *fig.* pudicity; **բառ** **նալ** **զ-**, **արկանել** **ի - թէ**, &c. to defile, to ravish, to violate, to deflower; **ի - է** **իւրմէ**, from her youth; S. **Կնիք**.

Կուս, **կայ** *s.* grain, seed; *fig.* bait, food; S. **Կորիկ**; - **ջամբել ձագուց**, to feed its young birds or chickens, to put into their beaks.

Կուսակ, **այ** *s.* heap, pile, accumulation, mass; vault, roof; swelling; wave, surge; globe, globule; - **ա - ա** **արկանել զգիականս**, to slaughter, to heap up the slain, to make havoc, carnage, butchery.

Կուսակադէզ *a.* piled one upon another, heaped up, accumulated.

Կուսական *a.* cumulative; - **բանք**, exaggeration.

Կուսակեմ, **էցի տն**, to heap, to pile, to amass, to accumulate; to swell, to heave, to upheave; to exaggerate.

Կուսակոութիւն *s.* convexity, sphericity; S. **- ումն**.

Կուսակումն *s.* accumulation, heap; swelling, heaving; exaggeration.

Կուսեմ, **էցի տն**, to amass, to col-

lect, to heap up, to heap together, to

Կուռակէն *s.* camel's hump. [pile.

Կուռկուռիմ *սո.* to be covered with

Կուռոց *s.* mass, pile; body. [rash.

*Կուռուզ *a.* dwarf; *S.* Կոկոլ.

Կուր, կրի, կրաւ *s.* skiff; boat, barge, bark; hod, tray; *S.* Կեր.

Կուրաբար *S.* Կոյր *ad.*

Կուրամիտ *a.* mentally blind.

Կուրան. *ի s.* the Koran.

Կուրանամ, աջայ *սո.* to become blind, to lose one's sight, to be deprived of sight; *fig.* to shut one's eyes, to be blind to; - շանապարհի, to be no longer practicable, to be stopped, unpassable or impassable (road).

Կուրաշաւիկ *s.* blind alley. [-ուծի.

Կուրապապա, -ուի *S.* Կուսակալ,

Կուրացուցանեմ *սա.* to blind, to make blind, to take away the sight, to excecate; to dazzle, to offuscate; կերբ-հեն զմտաւ. passions cloud or darken the understanding; *S.* Շլացուցանեմ.

Կուրծ *s.* gnawing; core; - կազմաբի, cabbage-stump; - անկոց, ծառոց, pith; sap-wood.

Կուրծք, կրծից *s.* breast, bosom, chest; heart, mind; պղնձեղ զ-ծոն տախտակեալ, armed with a breast-plate, cuirassed; ուշ *ի* -ծո անկանել, առնել, to reflect well on, to recollect, to remember; մօտ առ-ծո կալ, to be imminent, near to, to impend; զկրծից հարկանել, to beat the breast; զձեռն *ի* վերայ կրծից հանգուցանել, to fold the arms in repose; մաքրել զ-ծո, to expectorate, to spit.

Կուրուծիւն *s.* blindness, cecity, excecation; *fig.* blindness, ablepsy, delusion; հարկանել -ծք, to strike blind; բարե մեծի -ծեանս, what a strange blindness!

Կուրտ, կրտայ *a.* castrated, gelded;

Կուրորէն *S.* Կոյր *ad.* [*s.* eunuch.

Կուց *s.* the hollow of the joined hands; double handful.

Կոփ *S.* Կուռ *s.* -ք *S.* Կոպ.

Կոփած *s.* carving, sculpture.

Կոփածոյ, ից *a.* well carved or sculptured; smooth, polished; - քար, free-stone.

Կոփեմ, էջի *սա.* to cut, to hew, to carve, to sculpture; to polish; to coin; to forge, to fabricate; to beat, to hammer; - զպատկեր, to carve an

image.

[hammer, mallet.

Կոփիչ *s.* stone-cutter; chisel;

Կոփիւն *s.* crash, din, clash, clash-

Կոփոն *s.* blows, beating. [ing, noise.

Կոքիլ *s.* *Gr.* w. conch-shell.

*Կոռուր կոռուրի գամ *սո.* to come to blows, to fight, to fall to loggerheads, to fall together by the ears.

Կարածիւթ *s.* pissasphalte; ծեփել -ով, to caulk, to careen.

Կարային *a.* bituminous.

Կարանաւթ *s.* petroleum, rock- or

Կարահք *s.* caulking. [mineral-oil.

Կարաշաղախ *a.* tarred, coated with

Կարեմ, էջի *սա.* to tar, to caulk. [tar.

Կարիւշ *s.* caulker.

Կաւծ *s.* plate, sheet, lamina.

Կաւծալ *a.* crooked or bent at the point; - բեւեռ, hook, crook.

Կաւծոյ, ից *a.* cut, carved, sculptured; laminated, forged; engraved; coined; վարսք -ք, thick, curly hair. Կաւկառուց *a.* having a crooked or bent beak. [մեմ.

*Կուահ *s.* conjecture; -եմ *S.* Կոյր.

Կումուր, աջ *a.* given to idols, idolatrous; - պաշտօն or -ուծիւն *s.* idolatry, love of idols.

Կուան, աջ *s.* hammer; pick; chisel.

Կանանգործ, աջ *s.* smith, hammerer.

Կանակուռ, -կոփ *a.* beaten with the hammer.

Կանահար *a.* hammering, beating with a hammer; *s.* smith; -եմ *սա.* to hammer, to beat with a hammer, to forge, to beat on the anvil; -ուծիւն *s.* hammering.

Կանամայիք *s.* clang of the smithy, ring of hammers on the anvil, hammering, noise.

Կանարկուծի *s.* hammer-stroke.

Կանելի *a.* malleable, ductile, soft; -ուծի *s.* malleability, ductility.

Կանեմ, էջի *սա.* to hammer, to beat,

Կառուրծի *S.* Կորակուց [-to forge.

Կապալա, ից *a.* idolatrous; *s.* idolater; heathen; -ական *a.* idolatrous, pertaining to idolatry; -եմ, -իմ *սո.* to worship idols, to give up to idols; to idolize; -ուծի *s.* idolatry; heathenism, paganism.

Կապարիւռ *S.* Կապալա. [horned.

Կապոյ *a.* crooked, crumpled

Կուեմ, էջի *սա.* to cut, to dress stones with the hammer; to carve, to hollow, to sculpture, to engrave, to

chisel; to hammer, to beat or strike the anvil; to smooth, to polish; *գալիս* -, to make a convention, to contract, to enter into an engagement, to engage oneself; - *ուխա* -, to conclude an alliance.

Կաթի *s. bol.* S. *Գոգի*; hips & haws.

Կաէզ, *Կաէժ*, *ի* S. *Խիժ* *արարացի*;

Կաթուշք *s. back.* [*կուշ* -, mastic.

Կախիչ *s.* the least noise, the least thing; a mere nothing.

Կախչ *s.* crakeing, creaking, cry or noise; - *հաւուց*, cackling; - *Թռչոց*, chattering; - *խորդոց*, crunk, crunkle of the crane; - *աղաւառ*, caw; - *գոգաց*, croak; - *եղջերուի*, belling of the stag; S. *Կարկաշ*.

Կախ, *կռուց* *s.* scuffle, struggle; strife, contest, debate, dispute, squabble, difference, contention, quarrel, wrangling; skirmish, combat, battle; - *ոսից*, place to put one's foot; *ի* - *կաշ*, *եղանել* or *վառել* *ի* -, *ի* - *կաշաւել*, *ի* - *մատակել* *չ*, to oppose, to resist, to contend, to contest, to combat; to come to blows; *ի* - *արշաւել*, to take the field, to open the campaign; *ի* - *կոշել*, to throw down one's glove, to defy, to challenge.

**Կաշիկ* -, *շուռկ* S. *Աճառ*, *խաղճա*.

Կանակ, *ի* S. *Կուռն*, *Թիկուշք* - [*խուղճ*.

Կանչեմ, *եցի* *vn.* to crake, to creak; to make a shrill noise, to cry out, to shriek, to squeak, to scream; to hiss; to whistle; - *գոգանց*, to croak; - *աղաւուց*, to caw; - *խորդոց*, to crunk, to crunkle; - *խոզից*, to grunt; - *չանց*, to growl; to yelp; - *եղջերուի*, to bell; - *Թռչոց*, to chirp, to chatter; S. *Կարկաշեմ*.

Կռնոս S. *Երեւակ*. [*tenacity*.

Կռուական *a.* tenacious; - *ուժիւն* *s.*

Կռուակից *a. s.* antagonistic; cham-

Կռուակցուի *s.* alliance. [*pion*; ally.

Կռուան, *այ* *s.* hold; - *գտանել*, *ուշել*, to get a hold on.

Կռուանոց, - *տեղ*, - *րան* *s.* wrestling-place, palaestra, arena, lists, tilt-yard; battle-field.

Կռուատեր *a.* quarrelsome, quarrel-lous, shrewish; *s.* wrangler, brawler; disputer, caviller, sophist; - *սիրութի* *s.* quarrelsomeness, pugnacity.

Կռուարար, *այ* *a. s.* contentious, litigious, quarrelsome, fractious, wrangling, mischief-making, meddlesome;

- *ուժիւն* *s.* cavil, chicanery, contention, dispute.

Կռուեցուցանեմ *va.* to set by the ears, to incite to strife, to urge to war.

Կռուեմ, *Կռուիմ*, *եցայ* *vn.* to take offence, to wrangle, to strive, to contend, struggle or dispute with, to debate, to contest, to quarrel; to skirmish, to grapple with each other, to clash together, to fight, to come to blows: to take hold of, to cleave to, to cling, adhere or stick to, to hold fast by, to catch or grasp at, to get entangled in; - *չ միմեանս*, to beat one another, to fight together; *fig.* to quarrel; *Թօթափել զփոշին կռուեալ յոտս*, to shake the dust off one's foot; *ի բեւեռ կռուեցաւ հանգերձ նորա*, his coat is caught by a nail; *սարդ կռուեալ ձեռք յորմն*, the spider holds on to the wall with its claws; *եւ մի կռուիցի ի ձեռին քում ի նոզից նորա*, & there, shall cleave nought of the cursed thing to thine hand.

Կռուինչ *s. bol.* parietary, pelliitory.

Կռունիկ, *կռնկան* *s.* crane; *ast.* the -; *mech.* -.

Կռուի, *կռիաց* *s.* fisticuff, blow with a fist; *fig.* blame, reproach, &c.; - *ս հանել*, to pommel, to cuff, to box, to beat with the fist. [*(of the crane)*.

Կռածայն աղաղակ *s.* crunk, crunkle

Կռեմ, *եցի* *vn.* to caw (as a crow).

Կռիահար *a.* cuffed, beaten; - *եմ* S. *Կռիեմ*; - *ումն* S. *Կռիանք*; - *ուժի* S. *Կռուի*.

Կռիամարտ, - *իկ* *s.* boxing-match, fight with fists; pugilism, boxing; *a.* boxer.

Կռիանք *s.* blow with a fist; *fig.* ill treatment, atrocious offence, wrong, injury.

Կռիեմ, *եցի* *va.* S. *Կռուիս հանեմ*; *fig.* to vex, to plague, to use ill, to injure or affront contumeliously, to outrage; - *զանաւազն*, to smite with the fist of wickedness; *fig.* to trample the poor under foot, to oppress.

Կռիիչ *s.* who strikes with the fist; who uses harshly.

Կռիումն S. *Կռիանք*.

Կռիիծ, *կծոյ*, *ծի* *s.* smart, smarting, tingling; twinge, twitch, sharp pain; regret, vexation, displeasure, evil, affliction, heart-rending anguish.

Կռիծադին, - *ի*, - *կան* *a.* smarting,

poignant, sharp, acute; bitter, mournful, sorrowful, painful, woeful, sad; *ad.* painfully, &c. [painful, vexatious.

Կակծակիծ *a.* caustic, biting, very bitterness, sarcasm, taunt, scoff, mockery; **Կակծանայ բանք**, sharp, cutting, outrageous expressions.

Կակծեղի *a.* biting, cutting, satiric, poignant, tart; witty, sarcastic, mordacious, keen, venomous, taunting, virulent, grievous, harrowing; **բանք** - *բ.* keen words, bickering, teasing, taunt, rub, wipe.

Կակծեցուցանեմ *va.* to smart, to make smart, to cause pain; *fig.* to peck at, to bite, to taunt, to scoff; - **զսիրտ**, to break a person's heart, to grieve most deeply, to wound, to rend, to harrow; - **զըբ բանեւք**, to nettle, to sting, to pique one with taunting or satirical words; - **ուշիւ** *a.* **Կակծեղի**.

Կակծիմ, եղայ *vn.* to be in pain, in sorrow or affliction; *fig.* to grieve, to take to heart, to mourn for, to feel very sorry, to be too much vexed; to repine at.

Կակուծ հաց, well baked bread.

***Կամբեմ** *S.* **Ողբեմ**.

***Կամիւթ** *s.* pinch; - **ապլ**, to pinch.

Կտակ, **այ** *s.* will, testament, last will & testament; - **առնել**, to make one's will; **Կտակաւ ապլ, թողուլ**, to bequeath by will, to leave a legacy to; **Կտարեւլ զ-**, to execute a will.

Կտակագիր, **գրաց** *s.* testator; *S.* **Կտակ**; **մեռանել առանց -գրի**, to die intestate or without a will.

Կտակագրեմ *vn.* to make one's will.

Կտակական *a.* testamentary.

Կտակակատար *s.* executor of a will.

Կտակաուու, **այ** *s.* heir; *sf.* heiress.

Կտակարան *s.* Testament; **Հին, Նոր** - , the Old, the New -.

Կտակեր *a.* feeding on grain. [bread.

Կտապ, ի, ոյ *s.* bun, cake; ginger-

Կտատեակ *s.* *bot.* marsh-mallow.

Կաւաւ, ոց *s.* flax; linen; linen- or cotton-cloth; linen-garment; *a.* linen.

Կաւաւագործ, այ *s.* weaver, linen-manufacturer; linen-draper.

Կաւաւամանութիւն *s.* weaving.

Կաւաւալաճառ *s.* dealer in linen-manufactures; linen-draper.

Կաւաւատ, ից *s.* lin-seed; *S.* **Իւլ**.

Կաւաւեայ, -եղէն *a.* of linen, linen.

Կաւաւի S. **Կաւաւեայ; շապիկ** - , linen-shirt; - *բ.* linen. [cloth; swathing linen.

Կաւաւոտեակ *s.* piece of linen, rag, **Կտեմ, եցի** *va.* to tattoo; to prick down; * to pinch; **գիր կտեալ**. tat-
կտեւ *s.* nut-shell. [toeing.

Կտիկ *s.* small grain.

Կտին *s.* scallop.

Կտիւ, **կտտի** *s.* dung, muck.

Կտիրք *s.* portion, dowry, dower.

Կողանք, -զուցք *s.* fury, frenzy; erotic madness; tickling, titillation; rutting.

Կողմիմ, զեցայ *vn.* to become furious, to give up to a frantic transport; to become mad with love, passionate, frenzied with desire or lust; to tickle, to titillate; to be in rutting, in pru-
Կտնաւք, ուից *s.* crop, craw. [riency.

Կտուած, ոյ *s.* keel.

Կտուեմ, եցի *vn.* to lop off, to cut away, to prune, to trim.

Կտուպք *S.* **Կտտանք**.

Կտուր *a.* cut, cut out; - **լինել ի ք** մեանց, to be disunited, at variance.

Կտուրք, կտրոց *s.* sheep-shearing; fleece; **գնալ ի -րս խաշանց**, to go sheep-shearing.

Կտուց, կոցի, ցաւ *s.* beak, mouth: bill; shoe-top; **կոցաւ կեր ջամբել ձա- զուց**, to feed a young bird, to put into it's beak.

Կտուածաւ *a.* putting to death cruelly, barbarously; torturing, excruciating; - **սպանանել, սատակել**, to kill in a cruel manner, to kill with tortures.

Կտտանք *s.* cruel torment, torture, rack; *fig.* biting calunmy, stinging outrage or insult, outrageous sarcasm.

Կտտեմ, եցի *va.* to torture, to excruciate, to tear, to lacerate, to set on the rack, to torment atrociously; *fig.* to abuse, to harass, to ill-treat, to vex, to outrage: to play on, to touch; to ring; - **զգանակ**, to play on the piano; **կտտած գինի**, soured wine.

Կտրած, ոյ, ի *s.* cut, cutting, incision; cut, shape, fashion; * *a.* cut out. **Կտրատեմ, եցի** *va.* to cut up, to cut or tear in pieces.

Կտրեմ, եցի *va.* to cut, to cut off, to lop, to cut down; to divide, to separate; to take away, to discontinue, to retrench: to shear sheep; to cut hair: to castrate, to geld; - **չ մէջ** or **յերկուս**, to divide in halves; - **ի չորս**

մասուխ, to cut in quarters, to quarter; - *զանդամս մարմնոյ*, to cut off, to amputate, to maim, to mutilate; - *բզլիս*, to draw, to gut, to disembowel; to run through the bowels; *կարեալ դրամ*, false coin.

Կարիչ *s.* sheep-shearer; paring-knife.

Կարողական *a.* decisive; peremptory.

Կարոց, *այց* *s.* knife; scissors; - *մեծ*, cleaver, chopper; - *զսպանակաւ*, clasp-knife; - *ծոցոյ*, pocket-; - *թղթոյ*, paper-; - *դահեկանաց*, clippings, shearings of coins, sizel; *վէրք*, *հարուած* - *ի*, cut or stab with a knife; *պառեանք* - *ի*, sheath, --case. [cutlery.

Կարոցապարծ, *այց* *s.* cutler; - *ուշ* *s.*

Կարուկխոտոյ *s.* new-mown grass.

Կարումն *s.* cut, cutting.

Կարուք *s.* pruning, lopping.

Կարօն, *ի* *s.* cut, cropping, part cut off, cutting, chip, splinter; "coupon", dividend-warrant; *geom.* abscissa.

Կոցահար *a.* pecking; - *եմ* *va.* to peck; - *ուծիւն* *S.* *Կոցումն*.

Կոցար, *ի* *s.* Wood-cock; *Զրական* -, snipe; - *իկ* *s.* young -. [tock.

Կոցաւոր *a.* beaked; - *մուրճ*, mat-

Կոցեմ, *եցի* *va.* to peck.

Կոցումն *s.* peck, stroke with the bill.

Կրակեր *a.* calcareous.

Կրակերիմ *vn.* to be enticed to evil; to be impelled by evil.

Կրագործութիւն *s.* calcination.

Կրագուբ *s.* lime-pit.

Կրածին *s.* calcium.

Կրակ, *ի*, *աւ* *s.* fire, flames; *fig.* fire, heat, flame, spirit, ardour; - *լուցանել*, *վառել*, to kindle, to light, to make a fire; *արծարծել* *զ*-, to stir, to poke the fire; *շիջուցանել* *զ*-, to put out, to extinguish, to quench; *S.* *Հուր*.

Կրակաբեր *a.* carrying fire; igneous; ardent, fiery.

Կրակակալ, *այց* *s.* censer; *brazier.

Կրակամիտի *s.* burning embers,

Կրական *a.* passive. [live-coal.

Կրականի *s.* pl. fires; Fire-god of the

Կրականուշ *s.* passibility. [Ghebres.

Կրակապաշտ, *ից* *s.* fire-worshipper;

ուծիւն *s.* fire-worship.

Կրակաւեր *a.* fond of fire-side or chimney-corner, idle, lazy.

Կրակապան *a.* fire-extinguishing.

Կրակավառ, *ի* *s.* fire-lighting; - *ուշ* *s.* bonfire. [կուշ, thunderbolt.

Կրակատեղաց *a.* raining fire; - *բար*.

Կրակատուն *s.* fire-temple.

Կրակարան *s.* fire-place, hearth, heart-stone; brazier, chafing-dish or --pan; stove, furnace; chimney; fire-temple; *S.* *Մխնէլոյզ*; *սուշեուն* -, fire-basket; - *սոխից*, foot-stove; *ծխահանք* - *ի*, fire-tube; *ջրմանակ* or *զարդ* - *ի*, chimney-piece, mantle-piece or -shelf; *վանդակ* - *ի*, fire-guard; *Թիակ* - *ի*, fire-shovel; *ուշեղէք* - *ի*, tongs, fire-tongs; *փայտ* - *ի*, fire-wood.

Կրակետոյ *s.* fire-place, brazier; burning or live coals; wood fire.

Կրակից *a.* subject to the same passions or weaknesses.

**Կրակուբոց* *a.* fiery, ardent, lively, sprightly, brisk, spirited, high-mettled, active. [flavoured.

Կրակոյտ *s.* lime-heap; - *համ* *a.* lime-

Կրամած *a.* plastered with lime.

Կրամ, *ի* *s.* gramme. [tortoise-shell.

Կրայ, *ից* *s.* turtle, tortoise; *խեցի* - *ի*,

Կրային *a.* chalky, calcareous.

Կրայրեաց *a.* burnt by chalk.

Կրանալի *a.* calcinable.

Կրանամ *vn.* to calcine.

Կրաշաղախ *a.* strongly built; *s.* lime,

Կրաշուր *s.* lime-water. [cement.

Կրաս *s.* caw, croak.

Կրացումն *s.* calcination.

Կրացուցանեմ *va.* to calcine.

Կրաւորաբար *ad.* passively.

Կրաւորական *a.* passive; - *բայ* -, verb; - *քուեայ* -, voice.

Կրափուռն *s.* lime-kiln.

Կրաքար *s.* lime-stone.

Կրեւի *a.* wearable; portable; *s.* bearer, carrier; litter; *fig.* mother.

Կրեմ, *եցի* *va.* to bear, to carry; to convey, to transport; to carry, to wear, to have on; *fig.* to bear, to sustain, to support, to endure, to suffer, to undergo; - *գծնդակս*, to be pained, grieved, to suffer cruelly, to support ill treatment, to be very ill used, to be treated severely; - *զսպառուհաս յանցանաց*, to pay dear for, to smart for, to bear the consequences, to suffer the punishment of one's crime; - *գծանրութի գործոց*, to bear the burden of affairs; - *անուն գեղեցիկ*, to bear a distinguished name, to be renowned; *զամեթ* -, to remain confused; *թ կրելոյն*, in name only.

Կրեփեաց, *եցաց* *s.* lime-burner.

Կրթակ *a.* exercising, that exercises.

Կրթական *a.* instructive, adapted to exercise; -**ութիւն** *S.* Կրթութիւն.

Կրթանք *s.* pl. exercises; - **մարմնոյ**,

Կրթարան *s.* gymnasium. [the -.

Կրթեմ, **եցի** *va.* to exercise, to train up, to inure, to form; to instruct, to discipline, to accustom, to civilize; to educate, to polish; - **զմիտս**, to inform the mind; **ի զարմանս** or **յապուշ** -, to astonish, to surprize.

Կրթիմ, **եցայ** *vn.* to exercise oneself, to improve, to be formed, to acquire instruction or knowledge, to instruct oneself, to improve one's mind; to become civilized; to conduce, to lead to, to tend, to incline to; to give oneself up to, to apply oneself; to be attributed, imputed; - **յոք**, to trust or abandon oneself to, to confide in; **զհետ** -, to run or follow after, to pursue, to persecute; **յապուշ** -, to be surprized, astonished, to fall from the clouds, to be thunderstruck, to marvel, to wonder; - **ք ծերպս վիմաց**, to trail through a hole, to crawl on the belly; **ազատութիւնն յապերասա** **նութիւն կրթեր**, the liberty tended to licence; **զհետ մարմնոյ կրթեալ**, given to pleasure, sensual, voluptuous.

Կրթիչ *a.* instructive.

Կրթութիւն *s.* exercise, practice; discipline, instruction; **հոգեւոր** -, spiritual exercises; - **մարմնոյ**, gymn-
կրկայ *S.* Կրկայ. [astics.

Կրիկ *s.* trough, drawer of a bird-cage. [sions.

Կրիչ *a.* weak, subject to the pas-
կրիտիս *s.* censor, critic.

Կրծաբախ *a.* penitent; bigot; *ad.* beating the breast.

Կրծազգեստ *s.* bodice, body.

Կրծախո *s.* consumption; *a.* con-

կրծական *s.* thoracic. [sumptive.

Կրծանոց *s.* pectoral, breast-plate; - **քահանայապետին** -, - of the high-priest; - **կանանց**, stays.

Կրծացաւուի *s.* pain in the breast.

Կրծեմ, **եցի**, **կրծում**, **կրծի** *va.* to gnaw, to nibble; to corrode, to canker; to eat, to consume, to destroy; to take or carry away. [dy.

Կրծլի *a.* rapacious, ravenous, gree-

կրծկալ, **ի** *s.* bib.

Կրծող *s.* gnawer.

Կրկես, **կիսայ** *s.* circus; course, race-ground; riding-school; **խաղք**

կրկեսի, games of the circus.

Կրկին, **կնոյ**, **ով** *a.* double, doubled, iterated; *ad.* doubly, two-fold, twice, as much again; - **անգամ**, afresh, again, anew; - **և** -, repeatedly, many times; - **մեծ**, twice greater; - **թուով**, two; - **գոչել**, **կարգալ**, to encore, to demand the repetition; - **նորոգութիւն**, renewal, renewing.

Կրկնաբան *s.* twaddler; tautologist; - **եմ** *va.* to say again, to repeat, to twaddle, to say over & over again; - **ութիւն** *s.* useless repetition, idle twaddle, tautology; *rhel.* anaphora.

Կրկնագիր *a.* writing again; twice written, transcribed, copied, written in duplicate; - **գրեմ** *va.* to write again, to copy, to transcribe.

Կրկնադատ *a.* twice condemned.

Կրկնազատիկ *s.* first sunday after Easter, Domenica in albis.

Կրկնաթուեմ *va.* to reckon again.

Կրկնած *a.* repeated.

Կրկնակ, **այ** *S.* Կրկին; *a.* binary; - or **նաւոր տառք** *gr.* double consonants with one sound, as *ch*, *sh*, &c; - **թիւ** *arith.* binary scale; - **ք**, folds, foldings, plaits.

Կրկնակի *a.* double; *ad.* doubly; a second time, again; in two ways; *S.*

Կրկնաղ *s.* chem. double salt. [Կրկնոյ.

Կրկնակնիք, - **կնուիք**, **կնաց** *s.* ana-

Կրկնաձիր *a.* twice given. [baptist.

Կրկնամածեալ *a.* doubly plaited; - **մասն** *s.* seconds; - **մեռ** *a.* doubly dead.

Կրկնայարկ *a.* two storied (house); - **նաւ**, two decker.

Կրկնանուն *a.* having two names.

Կրկնաշահ *a.* gaining two-fold.

Կրկնապատիկ *a.* double; *ad.* two-fold, twice; *ad.* doubly; again; - **պառկեմ** *va.* to double, to redouble, to fold;

- **պատկութիւն** *s.* duplication.

Կրկնապարիսպ *a.* double walled.

Կրկնապարոյր *a.* crooked & hooded.

Կրկնավանկ *s.* *gr.* dissyllable.

Կրկնավերտ *s.* camlet.

Կրկնավտակ *a.* having two springs; **ուղիք** - **աղի արտասուաց**, two torrents of bitter tears; **աչք նր** - **աղիւք արտասուաց**, her eyes had become two fountains of tears.

Կրկնարօր առնեմ, - **րեմ** *va.* to hoe a second time; *fig.* to re-examine, to examine more minutely or thoroughly; - **րումն** *s.* second hoeing.

Կրկնաւոր *gr. S.* Կրկնակ.
 Կրկնաբայլ *s.* pace (measure).
 Կրկնեմ, *եցի va.* to double, to redouble, to increase; to fold, to plait, to turn down or in; to tell or say again, to repeat, to reiterate; to reply, to rejoin, to resume; *ստեպ - զբանն*, to inculcate; - *ցաւոյ*, to relapse; *էրից, երեքէին -*, to triple, to treble; *S. Մունք*.
 Կրկնեաւ *ա* *a.* boiled up or again.
 Կրկնեղծ *այլ թ* *s.* mirage, looming.
 Կրկնեի *s.* reheating; annealing.
 Կրկնոյ, *այ s.* mantle, cloak; hooded cloak; pilot-coat. [ignorance.
 Կրկնոյ, *ից s.* bigamy contracted in
 Կրկնուած, *ոյ s.* fold, plait; joint, articulation, juncture; * - *ցաւ*, relapse, return of unfavourable symptoms.
 Կրկնութիւն, - *ուսն s.* increase; repetition, reiteration, reply, answer, rejoinder; *mus. da capo*; *gr.* reduplication; *med.* paroxysm; - *հիւանդութեան*, relapse.
 Կրկովեմ, Կրկովեմ *vn.* to have the eyes starting from their sockets.
 Կրկուտ, *կտի s.* sprig, twig; fagots, fallen-wood, brambles, bushes, briars.
 Կրկնաձայն *a.* chucking. [*S. Կարաւ*.
 Կրկնեմ, *եցի vn.* to chuck, to churr;
 Կրկնակերտ *a.* constructed with twigs.
 Կրկնաբաղ *a.* gathering small wood.
 Կրկնեմ, *եցի va.* to seek, to search, to rummage; *fig.* to sift, to dive into, to examine, to explore; *S. Կարկաշեմ*.
 Կրճաւ, *այ a.* docked, cropped, short-tailed; mutilated; circumcised; - *եկան, -եալ a.* circumcised; castrated; mutilated; - *եմ va.* to castrate; to circumcise; to cut off, to amputate, to mutilate, to crop, to dock, to curtail, to maim; - *զձայնաւոր gr.* to make an elision, to elide, to cut out; - *ուի, -ուսն s.* circumcision; maiming, mutilation; amputation; *med.* apheresis; syncope; - *ձայնաւորի*, elision.
 Կրճեմ, *եցի va.* to gnash, to grind, to grate, to snap, to chatter; - *առաւման*, gnashing, grinding of the teeth; - *զառամունս*, to gnash one's teeth.
 Կրճիմ, - *ն s.* interval, space, bar, division; difference, distinction; objection, resistance, embarrassment, let, hinderance, obstacle, hitch; *ի - մն արկանել զաննն*, to bring oneself

into trouble, into a scrape, to be in an intricate, embarrassed or entangled state.
 Կրճիւն, - *ճուսն s.* gnashing, grinding or chattering of the teeth.
 Կրճտեմ *S. Կրճեմ*; - *զառամունս ի վերայ ուրուք*, to gnash the teeth at, to threaten. [unbroken state.
 Կրմհուծիւն *s.* wild, untamed or
 Կրմհուղ *a.* unbroken, untamed.
 Կրուկ, կրկան, կրկուք, Կրունկն, կրնկան *s.* heel; back, hind part; *զառնալ լ* - *զարձ լ* - *առնել*, to fall or go back, to recede, to go backwards, to retreat; *յեսա լ* - *զառնալ լ* - *նա* - *հանրել*, to turn back, to retrace one's steps; *S. Կորանամ*.
 Կրպակ, *այ s.* shop; tavern, wine-shop or -vault; - *ամուտ a.* frequenting shops; tavern-haunting; - *անոյ s.* street of shops; - *ապետ, -աւոր s.* shop-keeper, tradesman; tavern-keeper; - *աւորութիւն s.* shop- or tavern-keeping.
 Կրտեր, Կրտսեր, *այ a.* younger, junior; minor; inferior; - *որդի*, younger son; *բանոյ ամաց է քոյր ք* - *հոթնամեայ - է բան զիս*, she is seven years younger than I.
 Կրտսերադոյն *a.* younger; - *յոյժ բան զժամանակս նորա*, much prior to his time. [rity.
 Կրտսերութիւն *s.* minority; inferiority.
 Կրօն, - *ք, նից s.* religion, faith; religious order, monastic life; law, right, custom, usage; manners, conduct, life; sect; - *եծապաշտութե*, the true faith; *խարաղնաւոր* - *a.* a life passed in sack-cloth; *ից*, an austere or severe life; *փոխել զ-նս*, to change one's religion; *զառնալ ի -նս*, to embrace or espouse the religion; *մասնել ի -նս*, to take the cowl or veil; *S. Խնքնակամ*.
 Կրօնագիտութիւն *s.* religious teaching.
 Կրօնագգեաց *a.* religious, pious,
 Կրօնական *a.* dogmatic. [devout.
 Կրօնակից *s.* coreligionary.
 Կրօնակրթութիւն *s.* religious exercises.
 Կրօնամոլ, *ից a. s.* fanatic; - *ութիւն s.*
 Կրօնահայր *s.* abbot, prior. [-ticism.
 Կրօնասէր, սիրայ *a.* religious, pious, devout; - *սիրութիւն s.* religious zeal, piety, devotion.
 Կրօնաստան *S. Մենաստան*.

Կրօնաւոր *s.* friar, monk, cenobite; -**նորքնծայ**, novice; -**ուխտեալ**, professed monk; -**լինել**, to enter a convent, to take the cowl, to turn monk; -**ական** *a.* monastic, monacal, monkish.

Կրօնաւորիմ, *եցայ տո.* S. **Կրօնաւոր լինիմ**; to accustom oneself to the monastic life; to deprive oneself, to abstain.

Կրօնաւորութիւն *s.* monastic life; religion, piety; **Թողուլ զ-**, to throw off the cowl. [take the veil.

Կրօնաւորութիւնի *sf.* nun; -**լինել**, to **Կրօնաւորական** *a.* inquisitorial; -**քննիչ** *s.* inquisitor; -**քննութիւն** *s.* inquisition. **Կցածեմ** *a.* having the wings tied together. **Կցածեմ** S. **Կցացեմ**. [together.

Կցակ, *ի* *s.* sea-biscuit : account, memorandum. [to join, to unite, to tie.

Կցան, *ի* *s.* junction; *ի* -**ի հարկանել**, **Կցառեմ**, **Կցացեմ** *va.* to kick, to kick out, to fling out the heels; *fig.* to be refractory, to kick against the pricks.

Կցեմ, **եցի** *va.* to join, to unite, to tie, to bind, to fasten; to reunite, to tie again, to rejoin; to insert, to annex, to add; to proceed, to repeat; *mus.* to accompany; -**զմէրս**, to close, to cicatrize; **է. էս կցէի զամենն**, amen I replied; -**իմ** *vn.* to be joined, united; to cling or stick to, to hold fast by; -**վերայ**, to close up, to cicatrize, to skin over, to heal; -**գետոց**, to be frozen (of rivers); **յաստեղս կցի**, it reaches the stars.

Կցիր *a.* shabby, beggarly, mean, stingy, scurvy, niggardly, close-fisted, covetous, sordid, miserly.

Կցկտուր S. **Կցկտա**. [bling, shuffling.

Կցկանք *s.* affectation, fiction, quib-

Կցկցեմ *va.* to conjoin, to bind together, to tie up; *fig.* to affect, to invent, to forge, to shuffle, to quibble, to quirk, to trump up, to borrow; **կցկցեալ** or

Կցկցոտ, **Կցկցուն** *a.* patched up, botched, adventitious, forged, invented, contrived, fictitious, borrowed.

Կցողական *a.* curing, healing.

Կցորդ, *այ* *a.* participating, partaking, having part or share in; *s.* party, companion, associate; partaker, partner, consort; S. **Կցուրդ**; **Կենաց** -, living together; consort, husband, wife; **կարեաց** -, compassionate; as-

sisting, helping, relieving; **արեան** -, consanguineous, related; -**չարեաց**, accomplice, accessory; -**առնել**, to impart, to acquaint with, to inform, to communicate; -**լինել** S. **Կցորդիմ**.

Կցորդակից, -**կցուի** S. **Կցորդ**, -**ուի**. **Կցորդեմ**, **եցի** *va.* S. **Կցորդ առնեմ**; to join, to unite, to fasten; - or

Կցորդիմ, *եցայ տո.* to partake, to participate, to share in, to have a share or hand in; to join in, to associate, to be connected with, in communication or connexion with; to have an understanding together, to agree, to be agreed; *mus.* to accompany; **Կցորդեին ժիմեանց ի վտանգ** **է. է փառս**, they shared the perils & the glory.

Կցորդութիւն *s.* communication, participation, relations, connexion, association; *mus.* accompaniment, concert; -**Կենաց**, company, society; -**արեան**, consanguinity, affinity; -**չարեաց**, the being an accomplice; **ճանապարհ** -**է**, roads, means of communication; -**ուռնել ը ուռնք**, to be connected, in communication with, to form a connexion with; -**թք ad.** in compliance with.

Կցուած, *ի* or *ոյ* *s.* joining, union, joint; insertion, annex; -*ոյ* *a.* adventitious, additional.

Կցումն S. **Կցումած**.

Կցուրդ, **կցրգայ** *s.* anthem.

Կքեմ, **եցի** *va.* to be stingy, miserly, covetous; -**զասամուռն**, to grind the teeth at, to threaten.

Կքեմ, **եցի**, **Կքեցուցանեմ** *va.* to curve, to bend, to bow.

Կքիմ, **կքեցայ տո. to be bent, folded; *fig.* to be humbled, dejected.**

Կքումն *s.* curving, bending, flexion; falling in; *fig.* humiliation.

Կքիմ, **կքեցայ տո. to make head against, to cope with, to withstand, to face, to dare, to brave, to beard, to set at defiance; **բռեմ** -, to oppose, to resist, to withstand; **Թշնամի** -, to declare oneself enemy, to bear enmity.**

Կոշ *s.* gourd, bottle—, calabash.

Կոշարայ *s.* essence-bottle.

Կռեմ, **եցի տո. to roar.**

Կռիկ, **կռիկ**, **կաց** *s.* boot; shoe; *fig.* drink-money; **նրկել**, **մաքրել զ-**, to black, to polish or clean boots or shoes; **ադանել** -*ս.* to put on one's

boots or shoes; *Հանելըս* . to take or pull off one's boots; *կաշապար կռկաց*, boot-tree, --last; *S. Չոյգ* . *Խրայք* .

Կռկագործութիւն *s.* boot or shoe-making, shoe-maker's calling.

Կռկակար , *այ* *s.* boot-maker, cordwainer, boot & shoe-maker; *կրպակ -ի* , shoe-maker's shop; *տեսի զ- զի ասա-մամբ պարզէր զմորթ* , I saw a shoe-maker stretching the leather with his teeth.

Կռկաձեւ *a.* boot-shaped; -*ձիգ* *s.* shoe-horn; boot-hook; -*նեղ* *s.* shoe-blackening.

**Կոս* *s.* nut-shell; tortoise shell.

Հ

Հ (hoe) *հո* *s.* the sixteenth letter of the alphabet, & the eleventh of the consonants; *Հ* , *չ* , seventy; seventieth.

— It has much affinity with the letters *խ* & *ւ* , & is sometimes used for or confounded with them; for example: *նահապետ* , *նախ*—; *հարսմանի* , *խար*—; *հոյ* , *խոյ* ; *հիւթեւ* , *ւիւթեւ* ; *հիւծեալ* , *ւիւծեալ* ; *հիւսեւ* , *ւիւսեւ* .

— It is often eliminated at the beginning of a word; as, *համբառնալ* , *հիկայ* , *հապա* , *ամբ*— , *սկայ* , *ապա* ; *Հերայեցի* , *Հեղիաս* , *Երբ*— , *Եղիա* .

Հա . *Հայ* *int.* come! come now! well! now then! courage! *ad.* yes, truly; *pr.* behold! lo! here is, there are.

Հառաք , *այ* *s.* breath, respiration; throat, gullet, larynx; aspiration; pronunciation; -*ային* *a.* guttural; -*այք* *s.* aspiration, pronunciation.

Հաղաքասփիւռ *a.* pronounced, uttered from the throat; -*սփռութիւն* *s.* pronunciation.

Հաղածիմ , *եցայ* *vn.* to become addicted, to give oneself up, to yield; to

cram oneself, to feed well, to feast.

Հաղանիմ *S.* *Աղանիմ* , *Չգեղում* .

Հաղներգաբար *ad.* rhapsodically.

Հաղներգող *s.* rhapsodist.

Հաղներգութիւն *s.* rhapsody; passage or extract from, part of a poem, canto; book, chapter.

Հաղնի *s.* *bot.* agnus-castus.

**Հագոռակ* *s.* hook, tenter—.

Հաղաղակ , *այ* *s.* demi-john, flagon; goat-skin.

Հաղ , *ի* , *ոյ* *s.* cough; *անըհաս* , *չոր* — , - *հիւծիչ* , a continual, dry, churchyard — ; *չնչարգեւ* — *մանկանց* , hooping-or chin—; -*ի գեղ* , tussilago, colt's foot, horse-foot; *նեղել ի -ոյ* , to suffer from a — ; *գառն* — *կալաւ զիս* , I caught a violent — .

Հաղամ , *ացի* *vn.* to cough; *անգա-դար* — , to do nothing but cough; *Հա-զաց զգիշերն ողջոյն* , he coughed all night.

Հաղար , *այ* *a.* thousand; immense, innumerable; — , - *ս ad.* thousand times; -*ք -այ* , million; - *ս հինգ արանց* , five thousand men; *զօրութիւն* — -*զք* , with an army a million strong; *քոյր մեր* , *եղիցես ի -ս եւ ի բերս* , o sister! may your posterity be as the sand of the sea-shore; - *եւ բերդ դէպ եթէ գացի դք* , if by chance, it happens; *ամն ար ժանի յիշատակաց* — *ու թ հարիւր եւ թանասուն եւ ու թ* , the memorable year one thousand eight hundred & seventy eight. [— , lettuce.

Հաղար , *ոյ* *s. bot.* cos lettuce; *վայրի Հաղարալիտր* *s.* kilolitre; -*կրամ* *s.* kilogram; -*մեգր* *s.* kilometer.

Հաղարակրամեգր *s.* kilogramometer.

Հաղարամեայ , *ց* or *մէից* , -*մեան* , *ե-նից* *a.* of a thousand years; -*մեայ ժա-մանակ* , millenium; -*ամեանք* *s.* the Millenarians.

Հաղարապատիկ *ad.* a thousand-fold, a thousand times as much.

Հաղարապետ *s.* chiliarch, chief of a thousand men, colonel; governor, prefect, lord lieutenant; steward, agent, major-domo, controller, intend-ant; house-steward, manager; -*ու թի* *s.* command, office or dignity of a chiliarch; prefecture; stewardship, intendance, ministry, administration.

Հաղարաւոր *a.* millenary.

Հաղարեակ *S.* *Հաղար* *a.*

Հաղարերորդ , *այ* *a.* thousandth.

Հազարորդալիտր *s.* millilitre; -կրամ *s.* milligram; -միլլիմետր *s.* millimeter. [row.

Հազարակերտուկ *s.* bot. milfoil, yar-
Հաղիւ, - թէ, - իմն, - հաղ, - ու-
րեմնի ու ուրեք, -- *ad.* hardly, scarcely,
barely. [-բենի *s.* -- tree.

Հազարան *s.* sorb apple; crab-apple;

Հազրեկարդ *s.* queen-rose.

Հալ *s.* melting; smelting; fusion; -
անուլ, to melt; to smelt; to thaw.

Հալածական *a.* persecuted, expelled,
fugitive; - անեկ, տանեկ, արկանեկ,
to persecute, to pursue, to expel, to
chase, to give chase to, to thrust or
push back or aside, to scatter, to dis-
lodge, to drive out or away; - վնեկ,
երթալ, to be persecuted, driven away,
expelled, to flee, to flee away, to take
to flight.

Հալածանք *s.* persecution; pursuit,
expulsion; ից. trouble, vexation.

Հալածեմ, եղի *va.* *S.* Հալածական

Հալածիչ *s.* persecutor. [առնեմ.

Հալածոյ, ից *a.* melted, smelted,

Հալածունի *S.* Հալածանք. [cast.

Հալածչունի *s.* state of a persecutor.

Հալական *a.* apt to be melted, fusi-
ble; dissoluble; -ութիւն *s.* fusibility;
-բ, metals.

Հալանք *s.* fusion, draining off; ից.
exhaustion, consumption, decay.

Հալարան *s.* foundry, smelting-house,

Հալաւ *S.* Ջգեստ. [furnace.

Հալեմ, եղի *va.* to melt, to smelt, to
found, to cast, to smelt down; to dis-
solve; to liquefy; to exhaust, to drain,
to consume; to digest; -իմ *vn.* to melt,
to be founded or cast; to dissolve, to
liquefy; to melt to nothing, to dwindle
away, to be exhausted, to go to decay,
to run to waste, to be consumed; -
սառնամանեաց, to melt, to thaw; -
մաշիլ, to pine away, to wear out, to
fall away, to exhaust oneself; to grow
lean, to be withered. [decline.

Հալեւմաշ *s.* consumption, phthisis,

Հալեւորիկ *s.* bot. marum, chamædris

Հալիչ *a.* melting. [maritima.

Հալից *s.* black, white or red-heart.

Հալողական *S.* Հալական. [cherry.

Հալողութիւն *s.* liquation.

Հալոց, աջ *s.* furnace; foundry; cru-
cible, coppel; - պառակաւոր, muffle-
furnace or --mill. [fusion.

Հալուած, ոց *s.* smelting, melting;

Հալուէ, ից *s.* aloes.

Հալումն *s.* melting, liquefaction, fu-
sion; dissolution; consumption, decay;
- ջրեղէն, հրեղէն, aqueous, igneous
fusion; - կերակրոց, digestion; - սա-
նամանեաց, thaw.

Հարուն. Հալական. [bag, sack, pack.

Հակ *a.* contrary, opposed to; *s.* bale,

Հակաբաժ *s.* mus. counter- or double
-bass. [-բեռն *s.* ballast.

Հակաբան, &c. *S.* Հակառակաբան;

Հակադարձ *a.* inverse, inverted;

-դիր *a.* antithetic, opposite; -դրեմ
va. to oppose; -դրութիւն *s.* opposi-
tion; contrast; antithesis. [reaction.

Հակադաս *a.* reactive; -դեցուի *s.*

Հակակ *a.* equal, even, exact.

Հակակալ *a.* opposite, contrary; -իմ
vn. to oppose, to withstand; -ութիւն *s.*
opposition, resistance; antiperistasis.

Հակակիր *a.* antipathetic.

Հակակշիւ. *s.* counterpoise; -դու, to
counterbalance.

Հակակրութիւն *s.* antipathy.

Հակառաւ. *s.* contradictor, disputer,
debater, controversialist; dialecti-
cian; -եմ *vn.* to contradict, to dispute,
to debate; -ութիւն *s.* contradiction,
controversy, dispute, discussion; dia-
lectics; ոգի -ութեան, spirit of con-
tradiction. [-ութիւն *S.* Հակառակաբան.

Հակամարտ *a.* opposing, adversary;

Հակամեւ *a.* leaning, inclined; prone,
bent, disposed; - ի շարն, prone to
evil, inclined to mischief; -միտեմ *vn.*
to lean, to incline, to be prone to, to
feel inclined or disposed for, to lean
to the side of, to have an inclination
to; -միտութիւն *s.* decline, inclination,
proneity, tendency, propensity, dis-
position; idiopathy; -մտեմ *vn.* to emu-
late; to rival, to vie with, to antagon-
ize; -մտութիւն *s.* emulation, competi-
tion, strife, contention.

Հակապապ *s.* antipope.

Հակառակ, աջ *a.* contrary, opposite;
adversary, hostile, unfavourable, in-
imical; discordant; incompatible; *pr.*
ad. against, contrary to; opposite, fa-
cing, in front of; զնորին -ի, նմին
որորին - , ի -էն, ի -ն *ad.* on the con-
trary, on the wrong side; against the
grain, in a contrary sense, backwards;
ամենեւին իսկ - , directly or diametric-
ally opposite, quite the reverse; - ու
դեղ մասց, in spite of sense & reason;
- կամաց նորա, against his will or

grain, in spite of him; forcibly; - կալ. to stand, remain, stay or stop in the face of, in front; *fig.* to oppose, to withstand, to resist, to make head against, to cope with; - լինել. to be contrary, to oppose; Է -ս լինել մի. մասն. to be at variance; -, ի -ն or Է -ս ելանել, մասնել, ընթանալ, լինել, to oppose, to form an opposition to, to rise up or against, to go against, to run counter, to withstand, to counteract, to thwart, to cross; Է -ս ելա- նել S. Հակամեմ.

Հակառակարան s. contradictor; a. contradictory, thwarting; -եմ vn. to contradict; -ութիւն s. contradiction; antilogy, antiphrasis; -բար ad. in a contrary manner, in opposition.

Հակառակարարառ. a. mus. dissonant, discordant. [trary.

Հակառակադնաց a. running con- Հակառակադասութիւն s. controposition; -գեղ s. counter-poison, antidote; -գեմ S. խոտորակի; -գիր u. opposed; opposing, adverse; -գրութիւն S. Հակադրութիւն.

Հակառակաթոռ a. occupying a station, an office to the prejudice of another; - պատրիարք. pseudopatriarch.

Հակառակախօս. - ունի S. բան, &c. Հակառակածնոյց a. peace-breaking, seditious, factious.

Հակառակակայ S. Հակակայ.

Հակառակաձայն S. բարբառ.

Հակառակամարտ a. opponent, adversary, antagonist; s. contest, resistance; combat, conflict; -ութիւն s. antagonism.

Հակառակայորդոր S. ծնոյց.

Հակառակասեր a. quarrelsome, mischief-making, meddlesome, seditious, mutinous, litigious; - միտք. spirit of contradiction, of contrariety; -սիրութիւն s. love of contention, factious spirit.

Հակառակասիւյ a. contrary, adverse, opposite. [to excite.

Հակառակեցուցանեմ va. to stir up,

Հակառակիմ, եցայ vn. to oppose, to resist, to thwart, to object, to be repugnant to, to revolt, to cross, to withstand, to impugn; to clash, to encounter; to contest, to dispute, to debate; to cavil; to quarrel; to disagree; - Է ումեք. to rival, to vie with; առանց -կելոյ, without resistance.

Հակառակոստի լինիմ S. -ռակիմ.

Հակառակորդ, աջ s. adversary, antagonist, rival, enemy; demon; -ուն or Հակառակութիւն s. contrariety, opposition, resistance, hostility, adversity; contestation, dispute, quarrel, contest; combat, conflict; - յուզել զինքէ, to strive for; - կրել, to experience adversities; եղեւ - ի մէջ նց, a dispute arose between them; - ի ներքս անկեալ, in consequence of disagreement; - ձիոյ, horse-racing.

Հակառակքրիստոս S. Նեռն.

Հակասարան s. contradictor; -բար ad. torily. [բարբառել to contradict.

Հակասական a. contradictory; -ս

Հակասութիւն s. contradiction.

Հակասութեւրք s. anticscii.

Հակասութիւն s. anti-concubine.

Հակարաջ S. Հակառակ.

Հակարջային a. antarctic, southern; - բեւեռ, the south pole; - շրջանակ, antarctic circle.

Հակաբարշ s. counterpoise, weight.

Հակեմ, եջի va. to incline, to lean, to bend, to bow; - իմ vn. to lean, to incline, to stoop, to bend or hang down; to give way, to yield; *fig.* to feel inclined or disposed for, to have an inclination to.

Հակերդ s. contro-choir.

Հակընդդէմ a. opposed, against.

Հակիրճ a. brief, concise, precise, succinct, summary.

Հակոռնեայք, նէից s. antipodes.

Հակումն s. declination, inclination; *fig.* decline, inclination, attachment; *geom.* inclination; - ծրի խաւարման, obliquity of the ecliptic.

Հաղ. բան զհաղ S. Գամ. բան զգամ.

Հաղարջ, ի s. currant; - ենի s. -bush.

Հաղբք, բից s. springe, snare, noose, trap; *fig.* snare, toils; արկանել ի -բս, to draw into snare, to entrap, to inveigle; անկանել ի -բս, to fall into a Հաղիկա s. alica. [snare.

Հաղորդ, ից a. participating, sharing; sociable, social; s. Holy Communion; -ս առնել, to share, to give a share; to acquaint with, to impart, to communicate; - լինել, to participate in, to share in, to partake of, to have a share or hand in; - չարեայ, accomplice; - տալ, to administer the Holy Sacrament to; - առնուլ, to communicate, to receive the Holy Sacrament.

Հաղորդարամ *s.* oblation at the Communion.

Հաղորդական *a.* communicative; communicable; -ուի *s.* conductivity.

Հաղորդակից *S.* Հաղորդ *a.*

Հաղորդակցիմ, եցայ *vn.* to be in communication with, in correspondence with, to participate in, to share with, to impart to, to partake of.

Հաղորդակցութիւն *s.* communication, participation, correspondence; copartnership.

Հաղորդասեր *a.* communicative.

Հաղորդատուի *s.* pyx, box, sacred vase, ciborium.

Հաղորդարար *a.* conductible; *S.* -դիւ; -ութիւն *s.* conductivity.

Հաղորդելի *a.* communicable.

Հաղորդեմ, եցի *va.* to communicate, to transmit, to hand down, to impart, to acquaint with, to inform; to communicate, to administer the Sacrament of the Lord's Supper; *S.* -դիմ; -զախա, to infect with disease.

Հաղորդեցուցանեմ *S.* -դեմ.

Հաղորդելիալ *a.* communicating.

Հաղորդիմ, եցայ *vn.* to communicate, to be communicated, to participate, to share, to be in communication with; to conjoin, to have carnal connexion with; to be communicative; to lead on, to be conducive; *S.* Հաղորդառնում. [-; -ութիւ, conducting wire.

Հաղորդիւ *s.* phys. conductor, good Հաղորդող *s.* communicant.

Հաղորդութիւն *s.* communication, participation, connexion; relations; intercourse; correspondence; communion; carnal communion; Սուրբ -, the Eucharist, the Lord's Supper; զատական -, pascal communion; ազօթք յետ -ութեան, post-communion; -տալ, առնուլ *S.* Հաղորդ. -.

Հաճ, ոյ *a.* content, contented, pleased, satisfied; consenting; *s.* satisfaction, contentedness; -առնել, to content, to satisfy; -լինել, to be content, satisfied, pleased.

Հաճար, ոյ, ու *s.* rye; *S.* Հալբար; -ի, -ուկ *s.* bot. sand-box tree.

Հաճելի *a.* pleasant, agreeable.

Հաճեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to content, to please, to satisfy, to humour, to gratify; -զմիսս ուրուք, to condescend, to please, to humour; -զախսս, to gratify the passions; -զպարսս, to

pay a debt; ի -զնա, to oblige him, to satisfy him; -եցուցիւ *a.* satisfactory.

Հաճիմ, եցայ *vn.* to be contented, satisfied, pleased, gratified; to agree, to acquiesce, to consent, to approve; to be reconciled, to become friends again; to deign; to taste; չ- է, to disapprove, to dislike; Հաճեալ է նա չքեզ, you please him; Հաճեալի տէր իմարքայ, may it please your Majesty.

Հաճոյ, ից *a.* agreeable, pleasant, pleasing, complaisant, grateful, acceptable; -լինել, to please, to humour, to agree, to have pleasure; զի՞նչ - է ձեզ, what do you think of it? ուր - թուեցի քեզ, as you please or choose, as you like; -այաց Հայելոյ, comely to the eye; -եղեւ նա աչաց իմոց, he or she pleased me; - թուեցեալ նմա, it pleased him, he thought fit or proper, he approved of it; - եւս էր նմա, he preferred; արա նմա զինչ - է առաքի աչաց քոց, do with him as you will.

Հաճոյական *a.* agreeable, pleasing; -ուի *s.* amiableness, affability; -եւտար *a.* kind, condescending, complaisant; -կից լինիմ *vn.* to consent, to approve.

Հաճոյանամ, ապայ *vn.* to please, to humour; to like, to be pleased with, to consent. [genteel, nice, pretty.

Հաճոյատեսիլ *a.* graceful, charming, Հաճոյարար *S.* կամակամար. [ant.

Հաճոյացուցանեմ *va.* to make please Հաճոյութիւն *s.* satisfaction; complacency, consent, willingness.

Հաճոյք, յից *s.* will, pleasure, good will, willingness; caprice, humour, fancy, whim; ինչ *ad.* at one's will or pleasure, according to, at sight, at discretion; negligently, carelessly; Ենից նր, according to his caprice; Գործել ինչ, to do according to one's liking, fancy or humour, to follow one's own bent, to listen to nobody; առնառուր լինել ի յս ուրուք, to abandon oneself entirely to another's caprice or discretion; այր իւրաքանչիւր իս առաջի աչաց իւրոց առնէր, every man did that which was right in his own eyes.

Հաճութիւն *s.* agreement, satisfaction; accord, approbation, consent, complaisance, acquiescence, compliance; desire, wish, pleasure, will; քք grace, sweetness, loveliness, amiable-

ness; առանց քողին -թէ, without your consent, in spite of you; արա է իս ը -թէ կամաց քոյ, do with me according to your pleasure.

Համ, ոյ *s.* savour, taste; check, moderation; -բ anat. the lower belly; -գնել, to moderate, to check.

Համարան *a.* concord, agreeing, unanimous, conformable; -եմ *vn.* to agree, to be of one mind; -ութիւն *s.* concord, agreement, good understanding, unanimity, intelligence.

Համաբարբառ *a.* concordant, unanimous; *s.* concordance.

Համաբարոյ *a.* of similar disposition, character or customs. [կից.

Համաբնակ, -ից *S.* Բնակակից, Բնա-
Համաբնայ *a.* connatural, homogeneous; consubstantial; -բնութիւն *s.* homogeneity, connaturality, consubstantiality.

Համաբոլոր *a.* universal, all, whole.

Համաբուն *S.* -բնայ.

Համագոյ, -ական, -ակից *a.* consubstantial; -գոյք, creation, all creatures, the universe, nature; -ապէս *ad.* consubstantially; -ութի *s.* consubstantiality. [rator; -ութի *s.* cooperation.

Համագործ *a.* cooperative; *s.* coope-
Համագումար *a.* assembled, gathered together; universal, general; *ad.* all together, unitedly; *s.* arith. sum.

Համագունդ *a.* *S.* -գումար; flocked together, gathered in crowds or in a mob; *ad.* in a united company, with all the company, in crowds; -թռչիլ, to fly in flocks or swarms.

Համագրեմ *vn.* to compose; -գրու-
Թիւն *s.* composition.

Համազամ, աջ *a.* agreeable to the taste, delicate, delicious, dainty, exquisite, savoury, succulent; -բ, dainties, delicacies, tid-bits; -ատէր *a.* fond of dainties, epicurean; *s.* epicure.

Համազաս *a.* of the same class, order or rank; -եմ *va.* to range, to rank, to draw up, to place in order, to put together; -իմ *vn.* to be classified together, placed in the same order; -ութիւն *s.* being of the same rank, equality in rank. [թի *s.* synthesis.

Համադրական *a.* synthetical; -գրու-

Համազարմ *a.* of the same race, family or generation.

Համազային *a.* national.

Համազգեստ *S.* Գրաւո.

Համազգի *a.* of the same nation, family, kind or sort; national; related; homogeneous; -գուի *s.* nationality; relationship; homogeneity.

Համազն *a.* of the same nation or race; -զոյք *a.* equal, even, alike, similar; -զուն *S.* Համազն.

Համազօր *a.* equal in power; equivalent, equipollent, adequate; -լինել, to be equivalent; -ութիւն *s.* equivalence, equipollence.

Համաթիւ *a.* of the same number or quantity, equal; -թոռ *a.* co-reigning.

Համալայնութիւն *s.* co-latitude; -լե-
զու *a.* of the same language; -լե-
կից, -լեորդ, -լուծ *a.* bearing the same yoke; *s.* colleague; companion, partner; -լուր *a.* that can be heard, or heard every where; -լսարան *s.* academy; university, faculty.

Համախմբեմ *vn.* to gather or put together, to muster, to collect, to convoke; -բուի *s.* meeting, assembly.

Համախոհ, -խորհ, -խորհուրդ *a.* of the same opinion or mind, unanimous, agreeing, concordant; *s.* adherent, partisan; -լինել, to agree with; to be of the same mind; -խոհութիւն *s.* intelligence, concord, good understanding, harmony; league, alliance, compact; -խումբ *S.* -գումար; -խոս *a.* concordant, analogous. [natural.

Համածին *a.* connate, twin; uterine;

Համակ, աջ *a.* *S.* Գորշախայտ; *ad.* all, entirely, totally; only; always.

Համակամ, աջ *a.* of the same will, concordant; obedient to the will of, resigned; -իմ *vn.* to agree, to be of one mind, to consent with; to be resigned, to submit oneself; -ութի *s.* concord, unanimity, agreement, union, consent; -ութի է կամացն Այ, obedience to God's will, resignation, trust in God.

Համակայ *a.* coexistent; -կառք *s.* omnibus; -կարդ *a.* put in the same order or number; -կարդածք *s.* co-ordinate; -կարդեմ *va.* to co-ordinate, to put in the same order; -կարիք *a.* subject to the same passions; compassionate, feeling, sensible.

Համակդէն *a.* well versed in the Persian religion; coreligionary. [ther.

Համակեաց *a.* still living with ano-

Համակեմ, եջի *a.* to affect, to fill with, to immerse; *S.* Թուխ. [centric.

Համակենդրոն *a.* concentric, homo-

Համակերպ *a.* of the same form or manner; conformable; resigned; **-իմ տ.** to comply with, to conform or submit to, to be resigned; **-ութիւն** *s.* submission; resignation.

Համակերտ *a.* similar, like; **-ք**, all beings, all creatures.

Համակիր. **կեցայ տ.** to be affected, filled or covered with, immersed, sunk in; to array, clothe or invest oneself with, to bury oneself in; **յուկի - եւ ի քարին պատուականս**, to be completely covered with gold & precious stones; **ի թախծութիւն**, **ի խոր տրտմութիւն** -, to give oneself up to melancholy, to be filled with sadness; **-ի սուգ**, to dress in mourning; **S. Թուխ**; **պաճաղք - կեալք ի գիրութիւն**.

Համակիր **S.** **կրական**. [fatted cattle. **Համակործան** *a.* utterly destroying, exterminating; **- քանդումն**, utter ruin, extermination; **- կորուստ**, total loss; **- պատուհաս**, exterminator; **- կոչոյս** *a.* destroying, exterminating; **- կուլ** *a.* swallowing up, all-devouring.

Համակրական *a.* sympathetic.

Համակրութիւն *s.* sympathy; **ունել -**, to sympathize with, to feel a - for; **ունել զ-**, to have no - for or with.

Համակրօն *a.* coreligionary.

Համահալոյն *ad.* together, at the same time, at once.

Համահամ **S.** **Համադամ**.

Համահայր *a.* born of the same father, consanguineous; **- եղբայր, քոյր**, half-brother, half-sister, by the father's side.

Համահանդերձ *a.* clothed alike, in uniform; **- հասակ** **S.** **Հասակակից**; **- հարդ, ից** *a.* aid-de-camp; adjutant; **- հաւաքեմ** **S.** **Համախմբեմ**; **- հրաւեր** *a.* convoking or inviting all; **- հրեշտակ** *a.* angelic.

Համաձայն *a.* concordant, consonant, conformable; *mus.* in unison; *ad.* un-animously; **- եմ տ.** to accord, to bring to agree; to conciliate, to reconcile; *mus.* to tune; **- իմ տ.** to agree, to concord with, to be agreed; to grant, to come to terms, to comply with; *mus.* to be in tune; **- ութիւն** *s.* concord, unison, consonance, concordance; *fig.* conformity, unanimity, union; *mus.* unison, tune; *gr.* concordance.

Համաձեւ *a.* of the same form or shape, conform; **- առնել զկամս**, to

be of one mind; **- ուղիւս** *s.* configuration.

Համաճարակ *a.* entirely consumed; all-consuming, all-devouring, epidemic, epizootic, contagious.

Համամայր *a.* born of the same mother; **- եղբայր**, uterine, by the mother's side; **- մեայ** *a.* coetaneous, of the same age.

Համամիտ *a.* of the same mind or opinion, unanimous; **- լինել ումիք**, to perfectly agree with, to enter into the views of; **- երկ ցանդ**, they always agree in opinion, «they are two fingers of the same hand»; **- մոտութիւն** *s.* unanimity, concord, consent, conformity of opinion.

Համայարկ *a.* cohabitant; dwelling under the same roof.

Համայն, **ից** *a.* whole, entire, total, complete; *ad.* all, entirely; together, all together, together with; even, yet, still; **- իւ**, totally, completely, wholly, thoroughly; **- եւ այնպէս**, even though, even if, however, nevertheless; **- եւ այնպէս ոչ յագեցոր** what, & you are not yet satiated? **- ասել, ասացեալ**, in short, in a word.

Համայնաչափ *s.* pantometer.

Համայնապատում *a.* relating all; encyclopedian; **S.** **Հանրագէտ**.

Համայնալինը **S.** **Համալինը**.

Համայնասերմն *s.* pansperm.

Համայնացոյց *s.* panorama. [ing.

Համայնաւեր *a.* universally destroy.

Համանդամայն *a.* whole, universal; *ad.* all, all together, generally; even, yet, still.

Համանդամք *s.* all the members.

Համանիւթ *a.* of the same matter.

Համանման *a.* equal, alike, similar; conformable, analogous; imitating, following; *ad.* equally, alike.

Համանմանակի, **- նմանեալ**, **- նմանի** **S.** **- նման** *a.* [ity, analogy.

Համանմանողիւն *s.* similarity, conform-

Համանշան *a.* having the same sign; **- ալ** *a.* having the same meaning or signification, synonymous; **- սկիւթի** *s.* synonymy.

Համանշնութիւն *s.* unanimity.

Համանուն *a.* **S.** **Անունակից**; *s.* name-sake; **- արար** *ad.* homonymously; **- ութիւն** *s.* homonymy.

Համաշխարհ *s.* the whole country, the public; countryman; **- ազործ** *a.* done by every body, general, univer-

sal; -սկան *a.* universal, general, common, public; -իկ *a.* of the same country; *s.* countryman.

Համաշնչութիւն *s.* unanimity; -շնչ *a.* of the same opinion, agreeing, unanimous.

Համաչափ *a.* of the same measure, equal, proportioned, symmetrical; commensurable; -ութիւն *s.* equality, proportion, symmetry; commensurability; -շնչ *vn.* to depart together.

Համապայծառ *a.* quite clear, bright, shining, luminous, resplendent; -պաշտ *a.* having the same office or function, colleague; -պատասխան *a.* corresponding; -խանդ *vn.* to correspond; -խանդ *a.* corresponding; -պաշտ *a.* equally glorified, equally adorable; equal in rank or honour, having the same dignity; -պաշտած *a.* congruent, suitable, convenient; -պաշտութիւն *s.* equal honour, rank or dignity; -պարփակ *a.* all-surrounding; -վիշ, chaos.

Համաքին, -քունք *a.* destroying, exterminating all; -կործանութիւն, entire destruction, extermination; -աննել, to exterminate, to root out, to utterly destroy; -լինել, to be totally exterminated.

Համառոտ, ից *a.* brief, short, abridged, concise, succinct, summary; peremptory; -ւ, -արար *ad.* succinctly, briefly, summarily, precisely; peremptorily; *s.* compendium, abridgement; final or irrevocable sentence; -հատանել, to cut short; -ասել, -ասացից, եւ - իսկ ասացեալ, in short, in a word.

Համառոտագիծ *a.* briefly traced, succinct; - բովանդակութիւն, an abridgement; - պատկեր, sketch, short notice, cursory view; -գիր *a.* written briefly, in a few words; -գրութիւն *s.* abbreviation.

Համառոտեմ, եցի *va.* to abridge, to diminish, to shorten; to digest, to resume, to recapitulate; to reduce, to contract, to extract; ուղիղ -, to understand thoroughly & cause to be perfectly well understood; - զօրենս, to transgress, to break a law; - բորւեցիս զեկեղեցիս, to make a visitation of the diocese.

Համառութիւն, -ք *S.* Համառոտ *ad.*

Համառոտութիւն *s.* brevity, concision, shortness; abbreviation; compendium, abridgement, summary, abstract, epitome.

Համասեղան *S.* Սեղանակից; -սեռ *a.* congeneric, homogeneous; -սեռութիւն *s.* congenerousness, homogeneousness; -սեր *a.* of the same race or stock; -սերմ *a.* produced from the same seed; -սերունդ *a.* of a common origin; -սէր *a.* mutually fond; -սընունդ, -սուն *a.* nourished, brought up together.

Համասպրամ *a.* fragrant, odoriferous, sweet-smelling or -scented. Համաստեղծ *a.* innate, natural. Համաստեղծութիւն *s.* asterism; *S.* Աստեղատուն.

Համառփիւն *a.* spread, diffused, propagated throughout; - ծաւալի, to be -. [tion or avowal. Համակցայ *ad.* of a common attestation. Համառակք *s.* string of pearls.

Համառարած *a.* spread throughout, very extended, universal, general; - ծով, the Ocean; - օդ, atmosphere; -, -ութիւն *s.* extent, very great extent; -տարր *a.* composed of the same element or matter; -տեսակ *a.* of the same kind or sort, equal, conformable; -տիպ *a.* resembling, similar, like, conform; -տիք *a.* of the same age, coetaneous; -տոհմ, -տոհմիկ *a.* of the same family, related.

Համար, ոց *s.* account, calculation, computation, enumeration, numeration; number; catalogue, list; roll-call, muster; examination, inventory, statement, account; esteem, respect, value, regard, station, degree; presentation or rendering of accounts; comparison; lesson; verse; ի - ի - ի. * - *pr.* for, on account of; ի մի -, same, same thing; - առնուլ, պահանջել, to ask for an account of, to require one to account for; - առնել, to find out an explication of, to examine; to take or draw up an inventory of; to take stock; - առլ, to render an account; to give a reason; to be responsible, to account for; - առնուլ ի մէջ ծառայից իւրոց, to make an account with his servants; ի - ածել, արկանել, դնել, to count, to calculate, to compare; մասնել ի - , to be reckoned, numbered, esteemed among; ի - լինել, to be counted as, to pass for, to

be reputed, esteemed; *բարգիւն կալ ի -ի*, to be taken for a man; - *գնեւ* *բռնեմք*, to dispute; *հանել թիւ -ոյ*, to draw or cast lots; *առք զհամար անտեսութե քո*, give an account of thy stewardship; *ոչ եղեւ ի -ի բան իմ*, no attention was paid to my words; *չէ ինչ ի -ի*, it is unimportant; no matter; *թուով -ով էր ամ*, all was counted; - *ովք թուոց կատարեալ*, a clever arithmetician; - *առնուլ*, to take lessons; *գիտել, ուսանել, ասել ք-ն*, to know, to learn, to say or repeat one's lesson; S. *թիւ*.

Համարագիր s. numeral letter.

Համարակալ, -կար, աջ s. reckoner, calculator, book-keeper, accountant, auditor of accounts; *առն, աեղի -ի*, counting-house; accountant's office, ciphering; - *ուրի s.* accounts, book-

Համարահատ s. control. [keeping.

Համարառու, աջ s. comptroller; - *թիւն s.* control.

Համարատու, աջ a. rendering account; - *ուրիւն s.* control, giving in or rendering of accounts.

Համարեմ, եցի va. to count, to number, to calculate; to esteem, to reckon, to consider.

Համարիմ, եցայ տ. to sum, to number, to count; to calculate, to compute; to esteem, to repute, to judge; to presume, to suppose, to reckon; to attribute; to pass for, to be reputed or deemed; *լու -*, to prefer; *պատուական -*, to appreciate; *մեծ ինչ -*, to value, to esteem, to repute, to rely on; *առ ոչ ինչ -*, not to keep any account of, not to care about, to have little esteem for, to despise; - *զանձն*, to look upon oneself as, to believe, deem or account oneself, to think that one is; *բի - զինն ի ումին*, to mistake; *երանելի զանձն -*, to think oneself happy; - *իմք եթէ, -րեսցուք այնպէս թէ*, let us suppose that; *մի - եք թէ*, do not believe that; - *րեալ a.* reputed, deemed, looked upon as; *բի մեռեալ -*, thought to be dead; *չ-ն յազգս*, not numbered among the nations, without genealogy; *ոչ էր - արծաթ թէ իցէ ինչ*, silver was made no

Համարիչ s. numerator. [account of.

Համարիւն a. of the same blood, consanguineous, related.

Համարձակ a. frank, free, bold;

plain, sincere, without ceremony; determined, resolute; wide, extended; - *-աբար ad.* frankly, freely, boldly, plainly; resolutely, firmly; clearly, openly, ingenuously; *կարի իմն -*, too free, bold, rash, audacious, too daring.

Համարձակաբարբառ a. plain-spoken, frank, open-hearted, ingenuous; *ad.* frankly, openly, freely, ingenuously, without reserve.

Համարձակագոյն a. more openly, &c. - *-ս S.* *Համարձակ ad.*

Համարձակախօս S. - *բարբառ a.* - *ի-նել*, to speak freely, frankly, openly, to be plain with, to be accustomed to speak one's mind; - *ուրի s.* frankness of speech, openness, unreservedness, free-heartedness.

Համարձակահայեաց a. seeing clearly, penetrating, perspicacious.

Համարձակհայն a. speaking frankly, freely; - *բարբառով*, aloud, openly, publicly.

Համարձակապէս S. *Համարձակ ad.*

Համարձակատես S. - *հայեաց.*

Համարձակեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to embolden, to make bold or courageous, to reassure; to permit, to allow; to render impertinent.

Համարձակերես a. with an open countenance, frank, free, bold.

Համարձակիմ, եցայ տ. to grow bold, to have the boldness to, to take the liberty of, to allow oneself, to have the courage, to be daring, to dare, to venture; *կարի իմն -*, to presume, to take liberties; - *իչ a.* emboldening.

Համարձակութի s. frankness, hardihood, licence, courage, liberty; boldness, forwardness; *կարի իմն -*, audacity, temerity, venturesomeness; - *առնուլ*, to take the liberty to, to permit or allow oneself to; *կարի իմն - ասլ*, to render impertinent, impudent; *պարտ է -թք ասել*, it must be acknowledged; - *թ S.* *Համարձակ ad.*

Համարմառ a. produced from the same root; innate, inborn.

Համարող s. reckoner, arithmetician; - *ական a.* arithmetical; - *ականն, -ուի s.* arithmetic, ciphering.

Համարուեստ a. having the same trade or calling; *s.* fellow-craftsman.

Համարումն s. value, esteem, reputation, respectability; S. *Յարգ.*

Համացեղ a. of the same race or

family; homogeneous; -*ուհի* *s.* relationship; homogeneity. [nour.

Համափառ *a.* of equal glory or honor; *Համաքանակ* *a.* aliquot, even.

Համբակ, *այ* *s.* little child, boy; lad; apprentice, novice, beginner; scholar, disciple; *a.* new, raw, inexperienced; ignorant; - *կրպակայ*, shop-boy; - *կապեղայի*, pot-boy; - *նաւաստուոյ*, cabin-boy; - *արար* *ad.* like a child, childish; - *ուծիւն* *s.* apprenticeship; inexperience.

Համբառնամ, *բարձի* *va.* to elevate, to raise, to lift up, to take up; - *զէնն*, to stretch forth or raise the hands; to raise the hand against; to rebel.

Համբառնամ, *բարձայ* *vn.* to rise up, to ascend, to mount, to go up; to raise oneself, to rise, to get up; - *մտաբ առ Աստուած*, to raise the heart to God; *հակառակ*, *բռնէմ* -, to revolt, to rise, to rise against, to rebel; *ի մտայ* -, to grow proud; *գառախալ* -, to accuse of, to charge with, to arraign, to impeach.

Համբար, *այ*, *ոց* *s.* warehouse, storehouse, granary, loft; larder, pantry; provisions, furnishing, supplying, victualing; - *գորայ*, magazine; stores, ammunition; - *անասնոց*, fodder, provender; forage.

Համբարածու, *այ* contractor, purveyor, furnisher; forager.

Համբարակ, *այ* *s.* store, deposit; warehouse; purveyor; *Երկինք նմա - ցոյց*, the heavens shall drop down dew; - *ան* *s.* anal. matrix; - *ապեա* *s.* intendant, steward, furnisher, purveyor, provider, contractor.

Համբարան *s.* anal. uterus, the womb; - *ոց* *s.* larder or pantry; granary; magazine, mart; emporium.

Համբարապան, *այ* *s.* store-keeper; - *պեա* *s.* intendant.

Համբարեմ, *եցի* *va.* to warehouse; to provide, to furnish food, to victual, to revictual, to lay in a stock of, to store; to lay by, to hold in reserve, to amass, to gather, to treasure up.

Համբարձումն *s.* lifting up, elevation, ascension, rising, ascent; Ascension-

Համբարոց *S.* *Համբարանոց*. [day.

Համարու, *այ*, - *րի*, *րեայ* *s.* mermaid, siren; fairy, elf, fay; faun, sylvan god. [towering, puffing up.

Համարասկ *s.* *S.* *Ամբարասկ*; *a.*

Համբաւ, *այ*, *ոց*, *ուց* *s.* credit, honour, repute; renown, fame, reputation, name, glory, celebrity; news, intelligence, rumour, report, tidings; *արագածեալ* -, flying report, swift, speedy renown; - *բարեայ*, good repute; *յեղակարծ*, *սուտ*, *չար* -, strange, false, ill news; - *մեծ ստանալ*, to win a great reputation; *չնասել անին* - *ոյ*, to damage one's reputation; *աղարտել* *զ-* *իւր*, to tarnish one's renown; *կորուսանել* *զ-* *ն*, to get an ill name; *չունել* *զ-*, to be unknown, of no reputation or renown; *աղարտել* *զ-* *որ*, to blacken or ruin the reputation of; - *ի հարկանել*, to become public, to divulge; to become famous, renowned, celebrated, far-famed, to be in vogue, request or fashion; *ձախողակի* - *հանել* or *ընծացուցանել* *զուսկէ*, to spread abroad an evil report about one; - *հանել*, *տարածել*, to raise, sow or spread the news; - *ընծանայ*, it is said that; the story runs; *Երաներ*, *հնէր*, *տարածեր*, *ի գուրս յաշարեր* -, the report spread; - *քաջութեանն* *ընծա* *կողմանն* *ընծանայր*, the fame of his courage spread every where; *Եւ ել - զմանն* *ընծա* *կողմանն* *գաւառին*, & there went out the fame of him through all the region round about; - *ի հարեալ է խաղս*, this play is very popular; *S.* *Շոխնդն*.

Համբաւաբեր *s.* messenger, news-bringer; - *կոծ առնեմ* *S.* *Համբաւեմ*; - *հան* *a.* spreading false reports; mischief-making, meddlesome; - *տեւել*, - *ւոր* *a.* having a name worthy of envy, famous, renowned, far-famed.

Համբաւեմ, *եցի* *va.* to celebrate, to sing the praises of, to praise; to make public, to divulge, to let out, to noise or rumour abroad, to publish, to make known every where; - *իմ* *vn.* to be renowned, to become celebrated; to be divulged, spread or noised abroad.

Համբեր *a.* patient; *s.* patience; time, delay; - *ական*. - *առաւ* *a.* patient, suffering, enduring; - *եղի* *s.* affairs requiring patience, annoyances, troubles.

Համբերեմ, *եցի* *vn.* to have patience, to be patient, to endure, to suffer, to support, to bear, to undergo, to sustain; to persevere, to remain firm & constant, to persist; to wait; - *յա*.

մուսնութիւն, to live single; to live continually, chastely; **որ համբերեցէ իւր պառնա կեցցէ**, he that shall endure unto the end, the same shall be saved.

Համբերող *a.* patient, enduring.

Համբերութիւն *s.* patience, suffering; hope, expectation, confidence; time, delay; **տանել - թիւ**, to be patient, to bear with patience; **կորուսանել զ**, to lose one's patience, to grow impatient; **սալ կորուսանել զ**, to put quite out of patience; *S.* թշուշ.

Համբոյր, բուրիք *s.* kiss, embrace; *buss; *fig.* sweetness, affability, familiarity; union, joint, joining together; *gr.* spondee; *a.* sweet-tempered, affable, benign, gentle, mild, meek; propitious, favourable; agreeing, unanimous; - **ձեռաց**, hand-kissing; - **Յուդայի, մասնի**, a traitor's kiss; - **սալ ումեք**, to embrace, to kiss; to buss; **սալ միմեանց - խաղաղութեան**, to give the kiss of peace; **ի - ածել**, to familiarize, to tame, to domesticate; **հաշտ եւ - առնել**, - **յարգարել**, to appease, to calm, to pacify, to reconcile; **զալ ի** -, to get or grow tame, familiar, to be tamed; - **եւ կամակ բարս ստանալ**, to be good-tempered, gentle, amiable. [not, not at all.

Համբուն *ad.* totally, entirely; no, **Համբուրասէր** *a.* fond of kissing; *s.* kisser; *fig.* fond of peace, pacific.

Համբուրեմ, *եցի* *va.* to kiss, to embrace; *to buss; - **զմիմեանս**, to kiss or embrace each other; - **ակամայ**, to kiss unwillingly; **ստէպ** -, to be always kissing; - **զձեռս, զալ ուրուք**, to kiss the hands; **Համբուրեաց ը նմա**, he kissed him; - **եցուցանեմ** *va.* to familiarize, to domesticate.

Համբուրումն *s.* osculation.

Համեղ *a.* flavoured, savoury, sweet, delicious; - **արան** *a.* sweet-spoken; - **համ**, - **աշարակ** *a.* well flavoured, pleasant to the taste, savoury; - **անամ** *vn.* to become well flavoured, sweet, appetizing; to be agreeable to; - **սցուցանեմ** *va.* to render savoury, to sweeten, to season; - **ութիւն** *s.* exquisite flavour, agreeable taste, relish.

Համեմ, *աց* *s.* amomum; spice; - or - **անք** *s.* aromatics, spice; sauce, seasoning, stew, ragout, high seasoned sauce; dressing of meat, condiment; - **անոթ** *s.* sauce-boat.

Համեմատ, *ից* *a.* proportionate, equal, conformable, corresponding, analogous, regular, symmetrical, ad-equate; - **գործել**, to proportion; **դեմել** -, to compare; **եթէ իցեն ի քել առաքինութեք** - **ք վեհ ճակատագրի**, if your virtues correspond with your high destiny; **ը - ի**, - **արար** *ad. S.* - **ութիւն**; - **ական** *a.* proportional, analogical; comparative; - **ելի** *a.* comparable.

Համեմատեմ, *եցի* *va.* to compare, to confront, to confer; to put in comparison with, to equal, to parallel; to be in symmetry; - **գիրս**, to collate.

Համեմատութիւն *s.* comparison, confront; proportion; analogy, relation, conformity, correspondence, harmony, eurythmy, symmetry; *math.* ratio, proportion; - **գրոց**, collation; **բանալ զն**, to disproportion; - **թիւ** *ad.* proportionably, in proportion, proportionally, symmetrically; comparatively, in or by comparison, relatively, in reference. [aromatic, spicy, fragrant.

Համեմաւոր *a.* seasoned, flavoured;

Համեմեմ, *եցի* *va.* to season, to flavour; to scent, to aromatize, to spice, to powder; - **աղիւ**, to sprinkle with

Համեմիչ *s.* seasoner. [salt, to salt.

Համեմուկ *s.* *bot.* vanilla.

Համեստ, *ից* *a.* modest, decent; reserved, moderate, temperate; - **արար** *ad.* modestly; - **անամ** *vn.* to become modest or wise, to put on a modest look; - **ացուցանեմ** *va.* to make modest or moderate; - **ութիւն** *s.* modesty, moderation, reserve, temperance, probity; politeness; - **ութիւն** *ad.* modestly, decently; - **հի** *sf.* modest woman.

Համեստ, *ից* *s.* saddle; pack-; harness; **կողմնակի** -, side-saddle; pillion; **կռչի** - **ի**, saddle-tree; **հանել ի բաց զն**, to unsaddle; *S.* **Թամբ**; - **արար** *s.* saddle & harness maker; - **արան** *s.* saddlery; saddle-room; - **եմ** *va.* to saddle, to harness; **հոյակապ - եալ**, in superb trappings.

Համերամ *S.* *Երամոյին*.

Համերասանակ ընթանամ *vn.* to run together; *fig.* to compete; to concur, to coincide.

Համեմութիւն *S.* **Համաբնութիւն**.

Համընթաց, &c. *S.* **Զուգընթաց**.

Համեմատ, - **իմաց**, &c. *S.* **Համամիտ**.

Համհարզ, - **հօրեայ**, - **մօրեայ** *S.* **Հո**.

մահարզ, - **հայր**, - **մայր**.

Համբերակ *s.* foster-brother.
Համոզակեր, *այ* *a.* persuading; persuasive; - լինել *to* persuade, to convince; *S.* Թափել.

Համոզեմ, *եղի* *va.* to persuade, to induce, to gain or bring over; to impel, to urge; to calm, to appease, to reconcile.

Համոզիչ *a.* persuasive; reconciling.

Համոզումն *s.* persuasion.

Համոյ *a.* regular, moderate; -բ *s.* moderate things.

Համորովայն *S.* Համամայր. [*S.* Միա-

Համուռ, -ն *s.* crowd, multitude; *ad.*

Համասկբ *s.* skirt of a garment.

*Համահետեմ *va.* to taste, to savour.

Համբ, մերց *a.* dumb; speechless, mute, tongue-tied; - ի ծնէ, born-dumb, dumb from one's birth; - բնու-թիւնք, babies; - լինել *or*

Համբանամ, աջայ, Համբիմ, եցայ *vn.* to become or to remain dumb, to be speechless, to lose the use of speech; - ի զարմանաց, to be struck dumb with surprise, to be tongue-tied.

Համբացուցանեմ *va.* to make or strike dumb. [dumbness.

Համբուռի *s.* state of a dumb person,

Համբոբն *a.* whole, total, entire, universal; *ad.* all, entirely, totally, wholly; ի - ռ, throughout the world; - կալ ի վերայ, to understand perfectly, to know to the bottom, to penetrate deeply, to pierce to the inmost parts.

Հայ, ոյ *s. a.* Armenian; -բ, Armenia; -բ *or* -եր, the -s, the - nation; - լեզու, բարբառ, the - language; Թարգմանել ի -, յեղու ի - բան, to translate into -, into the - language.

Հայաբարբառ *a.* speaking Armenian; - բնակ *a.* inhabited by Armenians.

Հայազէտ *s.* armenist; -գունդ *a.* composed of Armenians; *s.* Armenian troops.

Հայադաւան *a.* armenizing, having religion, persuasion, the policy, the customs of the Armenians; -գրօշ *s.* Armenian flag, colours, banner, en-

Հայազարմ, -դն *S.* Հայկազն. [sign.

Հայախառն *a.* mixed with Armenian; -խնամ *a.* having the care of the Armenians; nurtured by the Armenians; -խումբ *S.* -կոյտ. [menian.

Հայածին, -ծնունդ *a.* born of an Ar-

Հայահողմն *s.* the Armenian country; -կոյտ *a.* composed of Armenians.

Հայամեծար *a.* honouring the Armenians; honoured by the Armenians.

Հայանախառն *a.* maltreating the Armenians; unworthy of an Armenian; -նման *a.* resembling an Armenian; -նշան *a.* bearing the emblem of Armenia; - գրօշ *S.* Հայագրօշ.

Հայավայել *a.* worthy of an Armenian, of Armenians.

Հայասեռ *a.* Armenian, of - race; -բ, we Armenians; -սեր *a.* fond of Armenians, philarmene; -սիրու թիւն *s.* philarmenia; -սիրտ *a.* having an Armenian heart.

Հայաստան, ի *s.* Armenia; - Յ, -; - ազգ, the Armenian nation; -կայք, կայց *s.* the Armenians; -ցի *s. a.* Armenian; *S.* կեցցէ.

Հայարան *s.* the sight, the eye-sight.

Հայացի *a.* Armenian.

Հայրորակ *s.* natron.

Հայեացք, եղից *s.* look, sight, view.

Հայեղարանական *a.* catoptrical; -բա- նու թիւն *s.* catoptries.

Հայեղագործ, աջ *s.* looking-glass maker; -ու թիւն *s.* - manufacture.

Հայեղական *a.* specular. [rors.

Հայեղապատ *a.* surrounded by mir-

Հայեղավաճառ *S.* -գործ; -ու թի *s.* looking-glass trade.

Հայեղարան *s.* view, panorama.

Հայեղացոյց *s.* kaleidoscope.

Հայեղաբար *s.* foliated gypsum.

Հայիլի *s.* looking-glass, mirror, speculum; -բ ից. eyes; *a.* visible, observable; - կիզիչ, burning glass. [vidette.

Հայիկ, ի *s.* mar. top, mast-head,

Հայերեն *a.* Armenian; *ad.* in -; - գիր, - writing; - տառիւք, in - letters or characters; - լեզու, դպրութի, the - language, literature; ուսանել զ-, to learn, to study -; - Թարգմա- նել, to translate into -; - գիտէք, խօս- սիք, do you know -? do you speak -?

Հայերենազէտ *s.* armenist; -խօս *a.* speaking Armenian. [tal.

Հայեցական *a.* contemplative; men-

Հայեցի *a.* Armenian.

Հայեցիկ *a.* serving to see or to look.

Հայեցող *s.* contemplator; -ական *a.* contemplative; speculative; -ու թիւն *s.* contemplation; speculation; theorem.

Հայեցուած, ոյ *s.* glance, look, peep; sight, view; aspect, appearance, presence; spectacle, prospect; անյող- դողդ - , firm, steady look; ի խոնարհ

ունեւ զ-ս, to cast down the eyes;
 ակն աւաւ OR գնեւ -ովք աչաց, to cast
 an amorous eye upon, to ogle; to dote
 Հայեցով, -ուսն S. -ուած. [upon.
 Հայեցուցանեմ va. to cause to see,
 to view; to incline, to dispose towards;
 to apply; յինքն - զգր. to attract, to
 draw another's eye on oneself.

Հայթայթամուսն տ. to set one's
 wits to work, to tax one's ingenuity,
 to contrive.

Հայթայթանք or Հայթհայթ s. inven-
 tion, expedients, means, shift, device,
 way; provisions, food, victuals; re-
 lief, solace; pretext, subterfuge, pre-
 tence; - կենաց, subsistence, means,
 necessities of life; S. Հնարք.

Հայթայթեմ, եջի տա. to invent, to
 find the means or a way to do any
 thing, to contrive, to devise; to pro-
 vide, to provision, to procure; to so-
 lace, to assuage; to pretend.

Հայիմ, եցայ տ. to look, to give a
 look, to cast the eyes on, to see; to
 look upon, to gaze on, to consider at-
 tentively, to look in the face, to ob-
 serve, to contemplate, to speculate,
 to weigh well; to take care; to con-
 cern, to regard; to have in view, to
 aspire to, to aim at; to face, to front,
 to look on, to overlook; գեղեցիկ հա-
 յերով, handsome, elegant, beautiful,
 charming; - ի վեր, to look up; - ընդ
 պատուհանն, to peep or look in at the
 window or through the window; -
 գաղտագողի, to look stealthily at;
 աչուցեալ - յոք անյադ, to gaze with
 greedy or devouring eyes at, to stare
 at; - յայրաստ or յայրատուութիւն,
 to look at impudently, lustfully, lewdly;
 - յոք սիրով, գորովակից աչք, to look
 at lovingly or tenderly, to look sweet
 upon, to cast sheep's eyes on, to ogle;
 - խանդաղաւանդ, to gaze on doting-
 ly, with fondness, with glistening eyes;
 Է ակամբ - յոք, to look scornfully at
 or with contempt; - մտք, to contem-
 plate, to muse on; ղինչ Հայեցեալ ի,
 in spite of, despite; մինչ Հայեցեալ ի,
 as he looked about or around.

[a. Armenian.
 Հայիունիկ s. Armenian incense; - Իսու
 Հայկ, ի. այ s. Haïg (the earliest
 hero of the Armenian nation, called
 after him հայ, Haï or Armenian); ast.
 Orion.

Հայկաբան a. s. armenist, who speaks
 & writes pure Armenian; armenism,
 pure Armenian. [ly, courageously.

Հայկաբար ad. like Haïg, valorous.
 Հայկազարմ a. of the race of Haïg,
 Armenian.

Հայկազեան, - զն, - զնեայ, - զնեան,
 - զուն a. Haïganian, Armenian; - զունք
 s. the descendants of Haïg, Armenian
 nation, the Armenians; - զեան Բաւ-
 գիրք, the Armenian Standard Dic-
 tionary.

Հայկական a. Haïganian, Armenian.

Հայկազն a. built by Haïg; - չափ a.
 gigantic; - սիրտ a. Haïg-hearted, cou-
 rageous, dauntless, intrepid, valiant,
 bold, manly. [Armenian anthology.

Հայկարան s. the centre of Armenia:
 Հայկաւ s. Armenian bole.

Հայկեան a. Haïghian, Armenian; -
 արհ, the - nation. [blasphemy.

Հայհոյական a. blasphemous; - բան,
 Հայհոյանք S. Հայհոյութիւն.

Հայհոյեմ, եջի տ. to curse & swear,
 to blaspheme; to talk scandal; to re-
 vile, to abuse, to slander, to traduce,
 to defame, to speak ill of. [phemeing.

Հայհոյիւ s. blasphemer; a. blas-
 Հայհոյութիւն s. blasphemy, swear-
 ing; abuse, slander, scandal, backbit-
 ing, defamation. [Armenian nobility.

Հայորեար s. pl. the Armenians, the
 Հայուհի s. the Armenian nationality.

Հայուհի sf. Armenian woman, lady,
 girl. [շեւ, to knead.

Հայս, ից s. paste; dough; - հարկաւ

Հայր, հոր, հարց s. father; papa, pa;
 * daddy, dad; father, chief; founder;
 author, inventor; - մեր, the Lord's
 prayer; - Երկնաւոր, գթութիւն, &c.,
 heavenly Father, God of mercy; - Յ
 Յովսէփ, St.-Joseph; հարց եկեղեցւոյ,
 the fathers of the church; հարց միան
 ձունք, old anchorites; հարց մեր, our
 fathers, forefathers, ancestors; - Զի,
 Adam; Բարդոյ - , Reverend Father;
 բարեյիշատակ - Յ Իսահակ, Father Isaac
 of blessed memory; - սբ, holy father;
 - խոստովանութիւն, confessor; հոգեւոր
 - , spiritual father; - հայրենեաց, Ժո.
 դորդեան, աղբաւաց, father of his
 country, of the people, of the poor;
 քերթողաց - , father of Armenian lite-
 rature, Moses of Khoren; - պատմա-
 գրաց, father of history, Herodotus;
 - եւ մայր, father & mother, parents;

որդի է հօրէ, from father to son; *հր-
բեւ զ-*, like a father, fatherly, pater-
nal; *ազնիւ, բարեգունթ-*, good, tender
father; *սիրտ, գունթ, սէր հօր*, the
heart, tenderness, love of a father,
paternal, fatherly affection; *սիրել,
պատուել զ-*, *զօրավիգն լինել հօրն*, to
love, honour & succour one's father;
յուելուլ առ հարս, to go the way of
all flesh, to go to kingdom come, to
die; *ննիւայ ընդ հարս իւր*, he slept
with his fathers; - *որդւովք բեր-
կեալ*, a father happy in his children;
- *մարգպետ*, kislar-agasi, master of
eunuchs.

Հայրաբար ad. paternally, fatherly;
- *այ* a. like or resembling his father,
following in the steps of his father;
like a father; - *բուզն* a. proceeded
from the Father; - *բուն* a. paternal.

Հայրադիր s. adopted father; - *զեղծ*,
- *իկող* a. parricidal; - *խնամ* a. paternal
or filial (care); - *խողաղղ*, - *խողշ* s.
parricide.

Հայրածին a. born of the Father.
Հայրակամ a. willed by the Father;
- *կան* a. paternal, belonging to the
father; - *կեր* a. parricidal; - *կոչ լինիմ*
vn. to name after the father.

Հայրահալած լինիմ vn. to persecute
one's father. [ther.

Հայրամեծար a. honouring one's fa-
ther; *Հայրանամ*, *այցայ* vn. to be or be-
come a father; - *նարգ*, - *ու* a. despis-
ing, contemning one's father; - *նենդ*
a. deceiving one's father; - *նման* a.
resembling one's father.

Հայրանուն a. bearing the father's
name; - *ական* s. patronymic.

Հայրաւարժ S. - *բուզն*.
Հայրապետ s. patriarch, pontiff;
- *ական* a. patriarchal, pontifical; - *ա-
նամ* vn. to become patriarch, pontiff,
bishop; - *անոց*, - *արան* s. seat, resi-
dence of a patriarch, &c.; - *ուի* s. pa-
triarchate, pontificate.

Հայրասէր a. loving one's father;
- *սպան*, *այ* a. parricidal; s. a parric-
ide; - *սպանութիւն* s. parricide.

Հայրատեաց a. hating one's father;
- *անիկ* a. planted & cultivated by the
Father; - *տուր* S. *Հայրենատուր*.

Հայրենաբուն a. indigenous, native.

Հայրենադրուժ s. traitor to one's
country.

Հայրենական a. paternal; patrimon-

ial; - *ստացուածք*, patrimony, inher-
itance.

Հայրենասէր, *սիրաց* a. fond of one's
country, patriotic; s. patriot; *չմա-
րիա*, *անձնանուէր* -, a genuine, de-
voted patriot; - *սիրական* a. patriotic;
- *սիրութիւն* s. patriotism, love of one's
country. [ther or country.

Հայրենավրէժ a. avenger of one's fa-
ther; *Հայրենատուր* a. left by a father,
transmitted from the ancients; pa-
ternal, ancestral.

Հայրենաւանդ a. transmitted or in-
herited from one's father or forefa-
thers, hereditary.

Հայրենի a. paternal; native, natal;
- *ժառանգութիւն*, patrimony; - *գա-
ւառ*, Յ, *երկիր* or

Հայրենիք, *նեաց* s. native country,
- land, country, birth place, home;
parentage; patrimony, paternal prop-
erty, fortune; *հող -նեաց*, father-
land; *սէր*, *յիշատակ -նեաց*, patriot-
ism; remembrance of one's native
land; *անձուկ*, *կարօտ -նեաց*, longing
for home; home-sickness, nostalgia;
վարել զոք ի -նեաց, to expatriate;
ելանել ի -նեաց, to go abroad, to
leave one's native land; *Թողուլ զ-նիս*,
to quit one's country; *երթալ*, *գարձ*
առնել ի -նիս, to return to one's coun-
try; *մտանել ի -նիս*, to return home,
to regain one's native land; *արժանի
լինել -նեաց*, to deserve well of one's
country; *ծառայել -նեաց*, to serve
one's country; *նուիրել զանձն -նեաց*,
զանձն զնել ի վերայ -նեաց, to devote
oneself to the service of one's coun-
try, to consecrate oneself to one's
country's welfare.

Հայրիկ s. dear father, papa; *բէր ոչ
ուտես* -, dear papa, why don't you
Հայրորդի a. having sons. [eat?
Հայրութիւն s. paternity.

Հայրօրէն S. *Հայրաբար*.

Հայց s. demand, request; *բ- անկա
նիւ*, - *եւ խնդիր լինել*, to ask, to de-
mand, to request, to be in search of, to
Հայցական s. gr. accusative. [look for.
Հայցելի s. the article required, thing
asked for; *առնել զ-*, to hear, to
hearken to the prayer of; *բռնել զ-*,
to obtain by dint of entreaty.

Հայցեմ, *եցի* va. to request, to ask;
to entreat, to beg earnestly, to be-
seech, to implore, to solicit, to pray;

to seek, to search; - *օգնութի*, to implore aid or succour; *շնորհ* -, to entreat a favour.

Հայցող *s.* solicitor, postulant.

Հայցում, *ոյ* *s.* request, solicitation, entreaty, humble demand, prayer.

Հայցումն *s.* the asking; exaction;

Հայքար *s.* armenite, armentine, Armenian stone; turquoise.

Հան *s.* grand-mother, --mamma, *granny, grandam.

Հանածոյ, *ից* *a.* mineral; ore, mineral; - *բերեղական*, *երկամնաձեւ*, *հասաձեւ*, *հողային*, *ձուլքարային*, crystallized, kidney-shaped, globular or granular, earthy or earth-coloured, oolithic or lenticular ore. [away.

Հանանիմ *vn.* to be driven or cast

Հանապ *s.* a large drinking-glass.

Հանապազ *ad.* always, at all times, continually, constantly, ever; assiduously.

Հանապազարդուղի *a.* flowing continually; - *խօս լինիմ* *vn.* to have constant intercourse with; - *ծին* *a.* continually proceeding, arising; - *կիր* *a.* *ad.* always wearing; - *հիւանդ* *a.* always ailing; - *հոս* *a.* running or flowing continually; - *մեռ* *a.* daily mortifying; - *ջան* *a.* always endeavouring, always careful, industrious, active, assiduous; - *սուտ* *a.* always lying, mendacious; - *տարած* *a.* always extended; - *տես* *a.* always visible; - *փակ* *a.* always shut; - *փոփ* *a.* continually changing, inconsistent.

Հանապազորդ, *այ* *a.* quotidian, daily; continual; assiduous, frequent; *ad.* *Հանապազ*; - *պատարազ*, perpetual sacrifice. [պազորդ *a.*

Հանապազորդեայ, - *եան* *S.* *Հանա*

Հանապազորդեմ, *եցի* *vn.* to continue, to persevere, to last, to endure; to frequent; *ու* -, to discontinue, to interrupt, to cease; - *յազօթու*, to continue instant in prayer; - *դիւ* *a.* persevering, steady; - *գուծի* *s.* assiduity, perseverance, persistence.

Հանապազոր *ad.* every day, always; - *եայ* *a.* quotidian, daily.

Հանգամանք *s.* condition, quality, state; kind, species, nature; details, circumstances, particulars; attribute, disposition, situation; way, manner; model; proof; - *ժամանակին*, act-

ual state of things; *ստիպողական* -, emergency; *յոժմ-նս* *ad.* in any way, at all events.

Հանգանակ, *այ* *s.* assessment, rating; club, clubbing, contribution, share, portion; - *հաւատոյ*, symbol, creed; - *աւ*, in clubbing together; - *աւ կոչումն առնել*, to club for a dinner; - *ակից* *s.* partner in the reckoning, contributor, boon companion; - *աւոր* *a.* rated, contributed, clubbed together; - *եմ տա*, to rate, to club, to contribute, to club together, to subscribe; to contribute, to have a share in, to be accessory to; - *ուծի* *s.* reckoning; subscription. [conformable.

Հանգէտ *a.* similar, like, equal, same.

Հանգիստ, *գտեան* *s.* repose; refreshment, relaxation, recreation; ease, tranquillity; convenience, well-being, leisure; pause, rest, intermission, truce, cessation; station, abode; *ից*, tomb; repose, sleep, death; *a.* quiet, tranquil, peaceful; - *գտեամբ* *ad.* conveniently, comfortably; at one's ease or leisure, leisurely; - *գտեան ժամ*, comply; - *գտեան շարական եւ աւտարան*, hymns & gospel in burial-service; - *գտեան պաշտօն*, requiem; - *առնուլ*, to take rest, to be at rest, to repose; - *տալ*, to rest, to repose; *Թողուլ ի* - *գտեան*, to leave or let alone; - *առնել բանի*, to end a dis-

Հանգիստակ *S.* *Հանգէտ*. [course.

Հանգիստեամբ, *ացայ* *vn.* to be equal, like, to resemble.

Հանգիստապատիւ, *տուայ* *a.* having the same honour, equally honoured or honourable.

Հանգիտարադ *a.* of the same speed; equally swift; - *ափառ* *a.* of equal glory. [blance, parity, conformity.

Հանգիտութիւն *s.* equality, resem-

Հանգոյն *ad.* as, like, after the manner of; almost, nearly; *a.* *S.* - *գունակ*.

Հանգոյց, *դուցից* *s.* knot; tie, bond; station, post, stage, resting-place; *S.* *Կայարան*; *bol.* knot, joint; *ից*, knotty point, rub, difficulty, intricacy, tangle; *mus.* note; *գորգեան* -, the Gordian knot; *վերելից* or *վերամբարձ*, *վայրբեր* - *ast.* ascending, descending node; *դիւծ* - *գուցից*, nodal line; - *առնել*, to make or tie a knot, to knot; *արձակել* *դն*, to untie, to loosen or undo a knot; *լուծանել* *դն* *ից*, to untie or

cut the knot of a difficulty or question, to delucidate; - *ի -գուցէ փախչել*, to flee by post, or by relays of horses.

Հանգունակ, -ան, -ից, -անատիպ, -աւոր *a.* like, similar, conformable, equal, uniform.

Հանգունչն *a.* turned or tucked up, close; *fig.* modest, reserved; cautious, wary; *ad.* gathering up, picking up, closely; modestly, decently; cautiously.

Հանգուցանեմ, *ցի va.* to repose, to give repose, to leave to rest; to recruit, to relax, to refresh, to ease, to recreate; to lay, to set, to put, to place; to finish, to end; to bury, to inter; to translate, to remove to heaven; to make happy, to beatify, to glorify; - *յերկոց տունջեան*, to rest from daily labour, to repose.

Հանգուցեալ *a.* refreshed, reposed, unbound; dead, deceased, defunct; - *ի*, the deceased, the defunct; - *Հայրն իմ*, *ամուսինն իմ*, my deceased father, my defunct spouse; - *Թագաւորն ի սպիւյ Վ. Ի.*, the late king of Italy V.E.

Հանգուցիչ *a.* giving or procuring rest, reposing.

Հանգչիմ, *գեայ vn.* to repose, to take repose, to be at ease; to rest, to cease from work, to relax, to refresh oneself; to end, to stop, to stand still, to halt, to be settled; to lodge, to sojourn; to cease, to end; to die, to depart this life; to be buried; to rest in heaven; - *ի վաստակոց*, to take rest from work, to pause from labour; - *ի խաղաղութեն*, to rest in peace; *Հանգիր ի սրամտութե*, let your anger cease; *եմուտ անդ* -, he went in to ease himself. [*ly*, at one's ease.

Հանգաւարար *ad.* quietly, tranquil. *Հանգաւական* *a.* commodious, tranquil, easy; *s.* Quietist; - *ութի* *s.* quietism; - *կայք*, - *տանոց* *s.* tombs, cemetery, catacombs; - *տասեր* *a.* too fond of one's ease; - *տարան* *s.* place of rest; temporary altar; *fig.* tomb, sepulchre; - *տարար* *a.* comforting, restoring, refreshing, recreating, reviving; *s.* Therapeutæ; - *տաւէտ* *a.* very convenient, very comfortable; - *տոց*, *այ* *s.* tomb; - *ութի* *s.* repose, quiet, tranquillity, ease, convenience.

Հանգրէճ *s.* tucking or turning up; - *րէճածեալ* *a.* tucked or turned up.

Հանգրիճեմ, *եցի va.* to tuck, turn or truss up; to take in, to tighten; - *զհանգրէճս*, to tuck up one's clothes or gown; - *զբազուկս*, to turn up the sleeves; - *զմիտս փց*, to retire within oneself, to collect one's thoughts.

Հանգրիճումն *S.* *Հանգրէճ*.

Հանգրուան, *այ* *s.* lodging, abode, dwelling; suburb, village, hamlet; stable; cattle-shed, sheep-fold; *S.* *կայարան*; - *հաւաց*, road, roadstead, harbour, port; -, sanctuary, relic.

Հանգարտ, *ից* *a.* peaceable, quiet, calm, tranquil, mild; moderate, staid, sedate, grave, sober; -, - *ս* *a.* gently, softly, mildly, tranquilly, slowly; - *լինել*, *կալ*, to remain quiet or tranquil; - *լինել*, to have patience, to be patient.

Հանգարտարարոյ *a.* good-tempered, peaceful, gentle, mild, meek, affable; - *գնաց*, - *հեռ* *a.* walking slowly; flowing peacefully or placidly; - *ձայն* *a.* soft, pronounced or sung softly; - *միտ* *a.* equanimous; - *համ* *S.* - *տիմ*; - *սիրտ* *a.* tranquil, imperturbable, peaceful, calm; - *քայլ* *a.* going slowly, having a slow pace.

Հանգարտեմ, *եցի va.* to tranquillize, to appease, to calm; to render tranquil, to soften; *vn.* to be appeased, calmed, tranquillized; to abate, to be settled, to diminish, to assuage; to hold one's peace, to keep silence; to support, to endure, to suffer, to resist, to be able; - *զկիրս*, *զամբոխեալ միտս ուրուք*, to calm the passions, to relieve anxiety. [*տեմ va.*

Հանգարտեցուցանեմ *S.* *Հանգարտեմ* *a.* slowly, softly, gently, quietly, smoothly.

Հանգարտիմ *S.* - *տեմ vn.* [philosophy. *Հանգարտողականն* *s.* ethics, moral *Հանգարտութի* *s.* tranquillity, stillness, repose, quiet, peace, silence; phlegm, calmness, coolness, composure; - *կրից*, moderation; - *ծովու*, calm at sea, calm, smooth sea, dead calm; - *հոգւոյ*, *մտաց*, peace of soul or mind.

Հանգերձ, *ից* *s.* coat, clothes, garb, attire, wearing apparel; old clothes; preparation, show, pomp, magnificence; - *ջքեղ*, *լայն*, magnificent, flowing robe; - *առանց խորխորանի*, garment without folds; - *արքայական*.

royal robe; *հեծեղազն* -ք or -անք, riding habit; - բազանեաց, bathing gown; -ք նորք, a suit of new clothes; *S. Պատմունքան, Աքեմ, &c.*; - հարսանեաց, wedding garb; - սգոյ, mourning; -ք ազտեղիք *S. ի pr.*; արկանեւ զիւրեւ - պրուծեւ, to wear widow's weeds; *ի բաց հանել զ- պրուծեան*, to put off widow's weeds.

Հանդերձ pr. with, along with, together with; *Էղբարբն* -, with his brothers; - *այնու*, withal, besides, moreover; - *այսու նմիւ*, all the same, in spite of all that; after all, however; - *նմ թերութիւն*, in spite of all his faults or defects; - *սոքիմք*, with all that; at the same time; *այլովն* -, et cetera, &c., & so of the rest, so on, so forth.

Հանդերձան, ի, -ք s. dressing, seasoning; provisioning, furnishing, furniture; dress, attire, garb, apparel; sumptuous attire; show, pomp, solemnity, gorgeousness, gaudiness, splendour; arrangement, preparatives, disposition; goods, luggage; apparatus, machinery; implement; attendance, equipage; construction; - *նաւու*, equipment, manning, fitting out; -ք *կերակրոյ*, sauce, seasoning, condiment.

Հանդերձանի s. clothes, garments, dress; drapery, woollen stuffs.

Հանդերձապետ s. master of the king's wardrobe; wardrobe-keeper; intendant, steward, manager; - *տուն*, - *րան s.* wardrobe; linengoods; - *րար s.* tailor. [*pation, calling; work.*]

Հանդերձաւորութիւն s. business, occupied; furnished, equipped; splendid, magnificent, sumptuous; future, to come, hereafter, that is to be, coming; -ք *s.* the future, futurity, time to come; *պատմունքան* -, coat in reserve, put by or kept for future use; - *կեանք*, *Յ*, the future life, the life to come, the other world; *ի - ձեւումն*, in the other life.

Հանդերձեղէն a. linen, of linen.

Հանդերձեմ, եղի va. to dress, to get ready, to prepare; to make or get up; to put in order, to arrange, to dispose, to fit up, to settle; to provide, to furnish, to garnish, to set off, to deck, to adorn, to embellish, to clothe; to

equip, to arm, to fit out; to construct. *Հանդերձիկ s.* cheap little dress; bad, ugly coat.

Հանդերձիմ, եցայ vn. to prepare oneself, to get ready, to be in readiness, to set about, to fall to, to be about to, on the point of, going to; to dress, to put on one's clothes, to clothe oneself; - *ի լու*, to get ready or prepare for a journey; - *ձեալէր դարձ անել ի տուն*, he was ready to return, or was on the point of returning home; - *ձիւ a.* getting ready, preparing.

Հանդէպ pr. before, in face, in presence of, in front, opposite; *ad.* against; *a.* convenient, fit, proper; *ի, ի - դիպէ, ի - դիպոյ* or - *պոյլ ad.* before, in front.

Հանդէս, դիսի, սաց s. feast, public rejoicing; procession, solemnity, religious ceremony; pomp, show, display, gala, exhibition, parade, state; scene, spectacle, show; arena; proof, argument, demonstration; declaration, witness, testimony, evidence; trial, experience, essay; exercise, practice; audit, examination, inspection, investigation; deed, fact, act; effects; fight, assault, combat; care, diligence; bravery, great deeds; account; review (journal); - *դիսի ad.* pompously, solemnly; *համահան* -, exhibition; - *թաղման*, burial, funeral obsequies; - *զորաց*, review, muster; - *յաղթանակի*, triumphal rejoicings; - *Թատրոնական*, theatre, spectacle, play; - *առաքինութիւն*, brilliant action; - *լաւութիւն*, shining qualities; *ի - մարտից*, among combats; - *աննել, to pass in review, to make a diligent investigation, to examine; to make a show or display of, to show off, to display, to expose to view, to put or set forth; to turn to account, to improve; to exercise, to practise; - աննել զզորաց, ի - դիսի անցուցանել զզորս*, to review, to muster, to pass in review; - *համարոյ աննել*, to examine, to register, to make a numbering or enumeration of; - *աննել ք. ջուրէ*, to prove, to signalize one's valour, to signalize oneself by prowess, gallantry, bravery; - *աննել րութիւն*, to use or exert one's power; - *աննել պերճութիւն*, to make a show of one's science; - *աննել ի*.

մատուցեան իւրոյ, to display one's wisdom; - *առեկ Հանձարոյ*, to heighten, to set off, to enhance, to give zest to one's parts or talent, to show one's wit, to play the sprightly, ingenious or witty; *ի - անեկ*, to exhibit, to expose to view, to display, to show off; to represent, to play, to act; *ի - անդանեկ*, to compete, to rival, to vie with; to appear; *ի - մտանեկ*, to enter the lists; to be ranked among; *ի - մատուցանեկ*, to put to the trial, to the test, to prove; *դ - առնուլ*, to examine, to prove, to know by experience.

Հանդիպարուր *s.* opposite hill.

Հանդիպակաց *a.* opposed, opposite; *s.* object; - *ռւթիւն* *s.* opposition.

Հանդիպահայեաց *a.* perspective.

Հանդիպաւորութիւն *S.* - *պումն*.

Հանդիպեցուցանեմ *va.* to cause to succeed or happen; to apply, to adapt, to suit.

Հանդիպիմ, *եցայ* *vn.* to meet, to fall in with, to arrive, to come; to find, to gain, to obtain, to attain; to happen, to chance, to occur, to befall, to offer, to coincide, to tally, to jump together, to agree; - *միմանց*, to meet each other, to encounter; to attack each other in front, to clash, to meet face to face; *չարեպ* -, to happen unluckily; *մեծամեծաց - չնորհաց*, to receive great favours; *Հանդիպի* *v. imp.* it happens, it comes to pass.

Հանդիպող *S.* *Դիպող*; - *միտք*, ingenious, witty, subtle; - *աբար* *ad.* seasonably, befittingly, becomingly.

Հանդիպութիւն, - *ումն* *s.* encounter; coincidence; - *ումն միմանց*, interview, meeting.

Հանդիսաբան, &c. *S.* *Առննաբան*.

Հանդիսագիր, *գրի. գրաց* *s.* agonotheta, gymnasiarch, agonistarch; president or chief of a ceremony, assembly, combat, show; *expositor, exhibitor.

Հանդիսական *a.* solemn, pompous; *s.* spectator, assistant; - *կից* *s.* companion in an assembly or solemnity; companion in arms, fellow-soldier, comrade.

Հանդիսանամ, *ացայ* *vn.* to enter the lists, to fight, to wrestle, to vie with; to labour hard, to strive, to endeavour, to try, to attempt; to signalize

or distinguish oneself, to render oneself illustrious, to be celebrated, renowned, to be made public with praise; to show one's courage or mettle, to figure, to shine; to assemble at a public festival or ceremony, to celebrate; *բաշայալթ* -, to make stupendous conquests, to do or work wonders; *յալթող* -, to remain victorious; *յալթող - իրիք*, to be victorious over, to be conqueror.

Հանդիսապետ *S.* - *գիր*; - *պէս* *ad.* in a procession, with pomp, gloriously.

Հանդիսասէր *a.* fond of pomp, solemnity, display; fond of shows, plays, public spectacles. [spectacle.

Հանդիսաստան *s.* arena; battle-field;

Հանդիսասես, *աց* *s.* spectator; - *լի նեկ*, *կալ*, to be a -, present at, to assist; - *ք*, the -s, the audience; the lookers on, the by-standers, the public.

Հանդիսարան *s.* lists, arena; court of justice; gallery, saloon; exhibition; scene, spectacle; - *բար* *a.* exciting to war, warlike, martial.

Հանդիսացուցանեմ *va.* to solemnize, to celebrate with pomp or display; to signalize; to count, to enumerate; *Թատերախաղ* -, to play, to act, to perform; *անպարտելի* -, to render invincible; - *ուցումն* *s.* solemnization; representation, performance.

Հանդիսաւոր *a.* pompous, solemn; public; *s.* combatant, athlete, champion; - *իմ* *S.* - *սանամ*. [prove oneself.

Հանդիսեմ, *եցի* *vn.* to exercise, to

Հանդիպիմ *a.* patient. [able.

Հանդուրժական, - *ժեկ* *a.* support-

Հանդուրժեմ, *եցի* *vn.* to suffer, to support, to sustain; to last, to endure, to resist; to be able. [gulf of Venice.

Հանդրին անդունդք *s.* Adriatic sea, or

Հանեալ *a.* taken away; repudiated;

ի բաց -, exclusively, to the exclusion of, except, but, save.

Հանելի *a.* drawing out.

Հանելուկ *S.* *Առեղծուած*.

Հանեմ, *նի* *va.* to draw or pull out, to take away, to abstract, to remove, to displace; to dislodge; to raise, to lift up, to carry up; to divulge, to let out, to publish; to offer, to present; *arith.* to subtract, to take away; - *քառակուսի արմատ* *Թող*, to extract the square root of a number; - *իրաւունս*, to do justice to; - *անուն* *չար*.

to defame, to decry, to slander, to belie; - *յաչաց*, to cause to lose the favour or affection of; - *յաչաց ժողովորդեան*, to render unpopular; *ի վեր* -, to inform of, to discover, to disclose, to reveal, to unveil, to unmask; - *բն* Յ, to publish, to divulge every where; *ի բանս* -, to delude, to beguile, to seduce, to betray, to deceive; *յինքն* -, to appropriate to oneself, to take possession of, to assume wrongfully; - *ինչ յոք*, to ascribe, to attribute, to impute; - *յոք զպատճառս ամ չարեաց*, to accuse of every evil; - *յոք զինն*, to apply to; *ի բաց* -, to exclude; to scatter; to send back or away, to dismiss, to discharge; - *բռնի* or *բռնաբար*, to extort, to wrest, to seize by force, to take by violence; - *յարմատոց*, to root up, to extirpate; * - *զլծեհի*, to scale; to pearl or decorate seed; - *զլրժժ քինուն*, or *զգիտարէն չարեացն*, to avenge oneself, to be revenged; to turn the tables upon; - *օգուտ*, to turn to account, to profit by, to derive benefit from, to avail oneself of, to improve; - *հետեանս*, to desume a consequence; - *զոք ի ձեռս ուրուք*, to give, to deliver up; - *զօրս*, to levy soldiers, troops; - *աւուրս*, *զգիշերն*, to pass the days, the night; - *աւուրս բազումս*, to remain a long time; - *ի ժառանգութիւն*, to dispossess; - *յայլ լեզու*, to translate into; - *ողջակեզ*, to sacrifice; - *լեզու*, to put out one's tongue; to loll out one's tongue; *վիշակ* -, to draw, to cast lots; - *զկարասիս*, to unfurnish, to strip; - *զկինն*, to repudiate; - *կանանց զոնսն*, to paint one's eyebrows; - *զըռւր*, to draw water, to draw up, to fetch up; - *ի նաւէ*, to disembark; to land, to set on shore; - *շանապարհի*, *դրան*, to lead to, to run into, to abut or end in; - *առ ոք*, to present, to introduce; - *զուռն ի պատենից*, to unsheathe; - *ընդ սուր*, to put to the edge of the sword; - *զհողին*, to give up the ghost, to expire, to die; - *զօրհնունժի*, to bless, to praise; *հան զիս աստի*, take me out of this; S. *Գլուխ*, *Կառափ*, &c. &c.

Հանի, *նույ*, *Հանիկ*, *հանկան* S. *Հան*.
Հանշար, *ոյ* s. intelligence, intellect, understanding, wit, sense; genius, talent; wisdom, prudence; reason, sense,

judiciousness; *rhet.* enthymeme; - *բազմալիզանակ*, a rare talent.

Հանձարաբան a. of fine genius, of great wit; speaking wisely, clever, ingenious; sententious; - *ուռի* s. witty or sententious phrase, flash of wit, sally, witticism; - *բար ad.* ingeniously, wisely, judiciously.

Հանձարադիտութիւն s. foresight, insight, sublime science; wisdom; sagacity.

Հանձարական, - *կուռ*, - *միտ*, *յից*, - *ւոր*, - *եզ* a. full of wit, of ingenuity, of sense, witty, ingenious, intelligent, wise, sensible, clever, clear-sighted, judicious, prudent, right-minded; - *եզայր*, a genius, man of great parts, of rare talent; - *եզք* s. men of wit.

Հանձարեղութիւն s. intelligence, wit, ingenuity.

Հանձարեմ, *եցի*, - *րիմ* vn. to tax one's ingenuity, to set one's wits to, to contrive, to invent, to devise, to frame.

Հանձարիմաստ, *ի*, - *մաց* S. - *ձարեզ*.

Հանձարիչ s. inventor.

Հանունժ S. *Խանութիւն*.

Հանում, *նայ* vn. to weave, to plait.

Հանումն s. drawing or taking out; extraction; *arith.* subtraction.

Հանուր, *նորոյ*, *նուրոյ* a. each, every, all, general, universal; *ընդ* -, every where; - *յ ազանց*, to all peoples. [ly.

Հանրաբար ad. generally, universal.

Հանրագիր s. encyclopedist; - *ք*, - *պedia*; - *գէտ*, - *գիտական* a. - *pedian*.

Հանրական a. general, universal.

Հանրահաշիւ or *Գրա* - s. algebra; - *շուտական* a. algebraic; - *շուտ* s. algebraist; - *շուտէն ad.* algebraically.

Հանրահաշիւեմ va. to divulge or publish every where. [sides.]

Հանրամածեալ a. surrounded on all

Հանրած s. pantheist; - *ուռի* s. pan-

Հանրաչափ s. holometer. [theism.]

Հանրաց, *այ* s. mine; - *ուռույ*, *երկեթոյ*, *ածիլոյ*, gold -; iron -; coal -.

Հանքաբան s. mineralogist; - *ակն* a. - *logical*; - *ուռի* s. - *logy*. [colliery.]

Հանքածուխ s. coal mine, coal pit, *Հանքային* a. mineral; - *ջուր*, *աղ* - water; rock-salt; - *ածուխ* S. *Հանքածուխ*.

Հաշ a. lean, lank; wasted, languid; - *անք* s. leanness; extenuation, weakness, languor, faintness; - *եմ va.* to consume, to exhaust, to drain, to ren-

der lean, to make languish; -*իմ տն.* to grow thin, to languish, to be consumed, to decay, to pine, to dwindle away.

Հաշիւ. *շուի* *s.* account, reckoning, calculation, computation; - *ընտրութիւն*, exact, correct account; comparison, likening; *ճիշդ.* *մանրամասն, վերջին* -, accurate, detailed, final account; *բոլորակ.* * *կտր.* -, in round numbers; *խառն* -, confused account; *սովորական* -, running account, account current; *ի* -, on account; *ի* - *իւր*, on one's own account; *ի* - or *հաշուով* *սուլ*, to pay on account; - *առնել*, to make out an account; to calculate; - *սուլ*, to give an account; *fig.* to conform, to agree; *ի* - *ածել*, *արկանել*, to count, to calculate, to compute, to reckon, to number, to enumerate; - *յուշանել*, *ընենել*, *քննել*, *նշուել*, *մաքրել* or *սրբել* *զ* -, to present, to receive, to examine, to verify, to audit an account; *փակել*, *աւարտել* *զ* -, to close, end or conclude, to settle or balance an account; *մասնել* *ի* - *ընտրութեան* *ընմէք*, to be compared, confronted with; *առանց* *հաշուի*, incomparable, matchless; *S.* *կշիռ*.

Հաշմ. *ից.* - *անդամ* *a.* crippled, impotent; - *ձեռքք.* one-handed; left-handed; - *ոտիքք.* lame; - *անդամովք.* paralytic, that has lost the use of his limbs; - *մուգք*, booby, noodle, block-head, dolt, dunce, dullard. [maim.]

Հաշկեցուցանեմ *va.* to cripple, to *Հաշիմ*, *եցայ* *vn.* to be crippled, *Հաշմոս* *a.* crippled. [maimed.] *Հաշմութիւն* *s.* state of a crippled person; crippledness, lameness.

Հաշուատեղան, - *րան* *s.* bank, counting-house, counter.

Հաշուեգիր, - *մատեան* *s.* account-book, day-book, journal; *մայր* - *լեզու*, - *կալ* *s.* book-keeper; - *կալութիւն* *s.* book-keeping; - *տուփար* *s.* pocket-book; - *յուշակ* *s.* invoice, bill of parcels. [correspondent.]

Հաշուընկեր *s.* partner, associate; *Հաշուիմ*, *եցայ* *va.* to count, to calculate, to compute, to number; to repute, to esteem, to think, to deem, to judge, to believe; *vn.* to pass for, to counterfeit; *յառասպելու* -, to treat as fables. [dwindling away, languor.]

Հաշումն *s.* consumption, decay, *Հաշաւ*, *ից* *a.* reconciled; propitious,

favourable, friendly, kind, kindly, benevolent; - *առնել*, to conciliate, to reconcile; to render propitious, to propitiate; - *ընենել*, to be reconciled; to be propitious, favourable.

Հաշաւագրամ *s.* piece of money worth about two thirds of a penny.

Հաշաւարան *s.* propitiatory.

Հաշաւարար, *այ* *s.* conciliator, reconciler, peace-maker, pacifier; *a.* conciliating, pacifying; - *ուրթի* *s.* conciliation, reconciliation, pacification.

Հաշանելի *a.* reconcileable.

Հաշանեմ, *եցի*, - *եցուցանեմ* *va.* to conciliate, to reconcile, to pacify; to agree, to make up.

Հաշտեցուցիւ *a.* conciliatory.

Հաշիմ, *եցայ* *vn.* to be reconciled, to agree, to make peace, to become friends; *մերձ էր արեւն* *ի* - *fig.* the sun was about to set.

Հաշտութիւն, - *ումն* *s.* conciliation, re-, arrangement, peace; propitiation; *S.* *Կէքեմ*, &c.; *ի* - *ածել* *S.* *Հաշտեմ*; - *առնել* *S.* *Հաշտիմ*.

Հաշեմ, - *իւն*, - *չումն* *S.* *Հաշեմ*, - *ընեն*; *Հեծեմ*, - *ծումն* *s.*

Հապ *ad.* in haste, hastily, very soon; -, - *ա* *ad.* afterwards, next, then, & then, after; *in!* come! now! well! come on! go! away! make haste! come now! quick!

Հապալաս, *ի* *s.* *Պառուզ* *մրտենայ*; - *ի* *S.* *Սրտենի*.

Հապճեպ *s.* haste, speed, hurry, diligence, promptitude, precipitation, headlong haste; -, - *իւ*, - *ով* *ad.* in haste, hastily; expeditiously, diligently, promptly, swiftly, rapidly, quickly; - *ապահապաւ* -, with all possible speed, in a hurry, precipitately; - *ապ* *vn.* to hasten, to make haste, to be quick; *va.* to expedite, to hasten, to urge on, to quicken, to hurry; to despatch; - *եմ* *S.* *Հապճեպ* *սուլ* *una.*

Հապտակ *ad.* often, frequently, very

Հաբայ *s.* veil. [often, again & again.]

Հաբեմ, *եցի* *vn.* to bark, to bay, to growl; to howl, to yelp; *fig.* to cry out, to clamour, to brawl, to snarl.

Հաբեցուցանեմ *va.* to cause to bark.

Հաբեն, - *ընմն* *s.* barking, baying.

Հաբող *s.* barker; *a.* barking, yelping, growling; - *ական* *a.* having the faculty of barking; - *ուրթիւն* *s.* faculty of barking.

Հառաչ. *բ* *Տ.* -*անը*; -*ալիք* *ա.* full of sighs; -*ական* *ա.* sighing, plaintive, doleful; -*ակուլ* *ա.* panting, out of breath, short-winded.

Հառաչանք *Տ.* sighs; groans, lamentation, weeping; *միծ*, *խոր* -*նա արձալկել*. to fetch deep or heavy sighs, to sigh heavily; *Հեղձամղձուկ զ-նսն առնել*. to stifle one's sighs; - *Հեղձամղձուկ զնա առնելին*, his sighings stifled his utterance; -*նօք* *ad.* with a sigh; -*նօք* *ի խորոց արեւի ասաց*, after profoundly sighing he said.

Հառաչեմ, *եղի* *vn.* to sigh; - *ի խորոց արեւի*. to sigh deeply; - *զանկուելի Հեծուլթի*, to groan incessantly; - *առ խաղաղութի*. to sigh for peace.

Հառաչիւն, -*չումն* *Տ.* sigh.

Հաս. *ից* *Տ.* ripeness, maturity; arrival, coming; tax, duty, dues; income, rent; funds, annuity; gift, offering; *ի - գալ*. to arrive at maturity, to ripen, to grow ripe, to mature.

Հասակ, *աց* *Տ.* shape, stature, size, height; age, years, time of life; *կաթնաբոյժ* -, babyhood; *անտիական, մառաղ, տիեզծ* -, tender age, infancy, childhood; *ի սկզբնաբոյս -ին*, from one's earliest years; *ի աղայութե -ի նր*, in his infancy; *ի ծաղկեալ -ի*, in the prime of life; *աճումն -ի*, growth, growing; *երիտասարդ -աւ*, young; *կայտառ, սթափ* -, a slender waist; - *անձնեայ*, large stature; *ուղղորդ* -, straight figure; *բարձր -աւ*, of lofty stature, tall; *միջակ -աւ*, middle-sized; *վայելուչ -աւ*, good-sized; *չափաւոր -աւ*, middling-sized; *կարճ -աւ*, short, little; *Հասուն* -, in ripe years, years of discretion; *այրական* -, man's estate, manhood; *ծերացեալ* -, - *ծերութե*, old age, age, years; *ծերացեալ -աւ*, aged, in years, old, stricken in years; *ի - եւ* *ի տիա Հասանել*, to reach, to attain, to grow to man's estate; *զարգանալ -աւ*, to increase in age; *ի - գալ*, to arrive at the age of puberty; *ի միտս եւ* *ի - լինել*, to be of age; - *նր բարձր կերպարանի*, his figure is becoming well developed; *եւ մեռաւ ի -ի երեսուն եւ երկց ամաց*, he died at the age of thirty three; - *գարնայայ*, spring-time, spring.

Հասակաբեր, -*գեղ* *ա.* finely-shaped, tall; -*լից* *ա.* full grown, grown up; -*ծին* -, *կից* *ա.* of the same age, coetan-

eous; -*չափ* *ա.* adult, of age, pubescent, marriageable; -*ւոր* -, *-կեայ*, -*կեղ* *ա.* grown up; of lofty stature,

Հասանելի *ա.* comprehensible. [tall.

Հասանել, *սի* *vn.* to arrive at, to attain, to reach; to catch, to take, to surprise; to get, to obtain, to gain; to be destined, allotted or obliged to; to ripen, to become ripe; to understand; - *ի վերայ*, to comprehend, to conceive, to understand, to apprehend, to catch at; to penetrate, to break into; *յեղակարծում*. *յանանկալ ի վերայ* -, to surprise, to catch; to overtake, to come on like a thunderclap; - *ի պաշտօն*, to obtain, to get hold of a place or post; *ի պատիւ* -, to rise to dignities, to be promoted to high rank; - *զբաղաբաւ*, to assault the city; - *ի վերայ իրաց ճին*, to assume the direction of, to take in hand public affairs; - *ի ցամաք*, to disembark, to land, to arrive; - *վերաց*, to draw to a head, to gather; *եթէ զնա ոչ -նէ ինձ տեսնել*, if I should not happen to see him; *թէւ մեռանել ինձ -նիցէ չքեղ*, even were I to die with thee; -*նէ քեղ դարձեալ մարդարեանալ*, you must prophesy anew; *գուցէ -նիցէ քեղ անձրեւ*, lest the rain should surprise you; *ծերացեալ Հասեալ յարս*, old, among the elders; *Հասեալ ժամ*, present.

Հասարակ, *աց, ուց* *ա.* common, ordinary, usual, trivial, vulgar, low; common, public; equal, alike; half, semi, demi; *ad.* in common, together, equally, generally; *gr.* appellative; - *անուն*, common gender; - *բայ*, deponent verb; - , - *օր*, noon, noon-tide, midday; *ի - առուրն*, *զ - առուրբ*, at noon; *ց - օր*, till noon; - *գիշեր*, midnight; - *տարի*, one year with another; - *տեղիք rhet.* the common places, general topics; - *աց կեանք*, common life; *Թշնամի -աց*, the common enemy; *միտք, կարծիք -աց*, common sense; - *աց Հաւանութե*, with one accord; *օգուտ -աց*, the public interests; *իրք -աց*, public affairs; *ծախիւք -աց*, at the public expense; - *աց վարել կեանք*, to live in common; - *աց ունէին զինչ*, they had every thing in common.

Հասարակաբար *Տ.* -*օրէն*.

Հասարակագործեմ *va.* to co-operate; -*ծութիւն* *Տ.* co-operation.

Հասարակախոսն *a.* common, general; *խոսու* թիւն *s.* introduction.

Հասարակած, *ի, աւ. s.* moiety; equator; *գաւ. գիշերոյ, at* midnight; *-ի* *s.* equinoctial line.

Հասարակական *a.* common, public, general; ordinary; *s.* communist; *-ու* թիւ *s.* communism; *-կէն* *S.* Չուգակէն. Հասարակապառիւ *S.* Համապառիւ; *-դեական* *a. s.* republican; *-պետու* թիւն *s.* republic.

Հասարակատէր *a.* zealous for the public welfare; *-ստեղծ* *a.* common, proper to all creatures. [Հասարակ.

Հասարակաց *a.* common, public; *S.* Հասարակաւորութիւն *s.* equality, parity; *- աւուր, equinox.*

Հասարակեմ, *կցի va.* to equal, to divide in two parts, in halves; to share, to part equally, to portion out; to accomplish; *- զտէրն ք. ամենեւին, to* love impartially, to be large-hearted; *ժի - եղեն զաւուրս իւրեանց, they* shall not live out half their days; *-իմ* *vn.* to be divided into halves, to be equally divided; to be half way; to share in, to partake of; to be complete, accomplished; *-կէցաւ մահն յաղթանս եւ ի փորձամս, death* overtook both poor & rich; *-կէ գիշերն, it* is midnight.

Հասարակորդ. *աց a.* participating equally, partaking, sharing; equal; *s.* companion, fellow, partner; *-ս աւ. նկ. to* equalize, to equal, to compare; *ից. to* appraise, to estimate; *-ս մեզ արարեր գգն, you* have made them equal unto us. [public; moiety.

Հասարակութիւն *s.* community; the Հասարակօգուս *a.* of public utility; *s.* the common weal; *-օր s.* noon; *-օր եայ a.* meridian; equinoctial; *-օրէն ad.* commonly, ordinarily, generally; *-օր. ութիւն s.* equinox.

Հստեւանիկ *s.* pancratium. Հստ եւ խած լինիմ *vn.* to eat greedily, to devour voraciously.

Հսակ, *աց, ոց s.* ear or head of corn, of barley, &c.; *սկեփայլ -ք, golden* ears; *-ս արձակել, to* shoot into ears, to ear; to spire; *քաղել - , to* glean; *-արեր a.* producing, bearing ears; *-լինել, -արերեմ vn.* to ear; *-ագեղ a.* of fine ear; *-աթուռ a.* well-eared, well in the ear; *-ահանեալ a.* threshed, husked; *-ահառ or -սուն a.* of which

the ears are ripe; *-ահասուի s.* ripeness of ear; *-աձեւ a.* shaped like an ear.

Հասկանամ, *ացայ vn.* to understand.

Հասկացումն, *-ցողութիւն S.* Հասողութիւն; *-ցուցանեմ va.* to cause to understand.

Հասկացալ *a.* gleanng; *s.* gleaner; gleanings; *- առնել, to* glean.

Հասողութիւն *s.* comprehension, understanding, intelligence, perception.

Հասոյթ, *ութի, Հասոյք s.* income; pension; salary.

Հասու *a.* happening: lively, clever, intelligent; *- լինել, to* arrive, to reach, to attain; to seize, to take, to catch, to entrap; *ից. to* comprehend, to conceive, to penetrate, to discover, to recognize. [*s.* pensioner.

Հասութատէր *s.* fund-holder; *-ւոր Հասուկ a.* ripe-minded, clever, intelligent. [Հասողութիւն.

Հասումն *s.* the arriving, arrival; *S.*

Հասուն *a.* ripe, mature, grown up; wise, prudent, judicious; *- հասակ, ripe* or advanced age; *- այր, man* of mature age, a discreet sober-minded man; *- օրիորդ, marriageable* young lady; *- խորհուրդ, միտք, mature* judgment; *- խաղաւարտ, ripe* imposthume; *- գործել, to* ripen, to make ripe, to mature, to bring to maturity.

Հասունանամ, *ացայ vn.* to ripen, to grow ripe; *- պաշարի. to* come or draw to a head, to gather, to suppurate.

Հասունացուցանեմ *S.* Հասուն գործեմ. [ness.

Հասունութիւն *s.* maturity, ripe.

Հասուցանեմ, *ցի va.* to cause to arrive, reach or attain; to bring, to refer; to cook, to dress, to get ready, to prepare; to ripen, to mature; *հասոյց ինձ անբաւ աշխատութի պս բաւ գիրք, this* dictionary has cost much labour.

Հաստ. *ից a.* solid, stable, firm; strong, robust; thick, coarse, large; *- , -ք s.* stability, firmness, hardness, steadiness; *կալ ի -ի, to* stand firm; *ի -ոյ պահել, to* hold fast; *ի -ոյ ռնել, to* preserve, to keep.

Հաստաբազուկ *a.* strong-armed, having large & powerful arms, robust, vigorous, sturdy, stout; *- քստ a.* firm, solid, strong; hard, compact; *-կաշի a.* pachydermous; *-կապ a.* well bound, tight, strong; *-կառոյց a.* well

built, solid, stable; -*Հարուստ* *a.* strong, robust, vigorous; -*Հեղցիւ* *a.* well nailed or fastened; -*Հիմն* *a.* well based or built, firm, solid, stable; -*առնել, ամրացուցանել* *v.* to strengthen, to confirm; -*ձեղուն* *a.* having a solid ceiling; -*ձիգ* *a.* well-bent (bow); valiant, skilful (archer); -*աղեղն* *a.* furnished with a very strong or heavy bow; -*մազիկ* *a.* furnished with very strong claws or talons; -*մաս* *a.* strong, robust; -*յարկ* *a.* strong roofed.

Հաստանամ, ացայ *vn.* to grow stronger, to be strengthened or confirmed; * to become larger, to increase in bulk.

Հաստանգամ *a.* well limbed, stout, *Հաստալինած* *a.* stable, firm, well built; -*պինդ* *a.* hard, firm, solid; -*ջիկ* *a.* nervous, robust, vigorous; -*ջով*, -*ստեղն* *a.* flourishing, well branched; -*վերդ* *a.* of unhewn stone.

Հաստատ *a.* solid, firm, stable; sure, certain, positive; *s. geom.* solid; *ad.* solidly, firmly, strongly, steadily; surely, truly, positively; resolutely.

Հաստատարան *a.* truth-speaking, veracious, exact, accurate, correct; -*բար* *S.* *Հաստատ* *ad.* -*դոյն* *a.* very firm, very solid; *ad.* firmly, surely; -*գրական* *a.* stereographic; -*գրութի* *s.* stereography; -*գէտ* *s.* stereoscope; -*գիտութիւն* *s.* stereoscopy; -*կան* *a.* firm, solid, immutable; -*բան* *s.* affirmative; -*հաստութիւն* *s.* stereotomy; -*ձգութիւն* *s.* skilful archery.

Հաստատանամ, ացայ *vn.* to be confirmed, strengthened, to take root in.

Հաստատալան *a.* stereometric; *geom.* solid; -*ուլթի* *s.* stereometry; -*պէս* *S.* *Հաստատ* *ad.*; -*տիպ* *a.* stereotype; *s.* stereotyping; -*գրողմեմ* or -*ուպեմ* *va.* to stereotype; -*ուպող* *s.* stereotyper, -typist; -*ուպութիւն* *s.* stereotyping.

Հաստատեմ, եջի *va.* to affirm, to sustain; to prop, to confirm, to consolidate; to fortify, to comfort, to invigorate, to strengthen, to encourage; to restore, to mend, to revive, to refresh; to assure, to guarantee, to attest, to certify, to witness, to approve, to corroborate; to legalize, to ratify; to institute, to found, to erect; to create, to make; -*անգրէն*, to re-establish; -*զերեւս, զձեռն, զմիտ*, to set out, to start, to proceed, to move

on; to deliberate, to resolve, to purpose; to conduct or comport oneself, to act; to threaten; -*զառուջութիւն*, to recover, improve or restore health; -*եալ էր ի խորհրդեան*, he was resolute & decided in action.

Հաստատիմ, եցայ *vn.* to grow harder, to become stronger; to be confirmed, to take root in; to settle oneself firmly in, to stay; to be certified, assured, proved, confirmed; to hope for, to rely on, to confide in, to be created; to recover, to be restored, to come round again; -*տեցաւ ոգի նորս*, he recovered his strength, his senses; -*տեցան որդիք նր*, his children are grown up; -*տեցաւ յառողջութիւն*, he has recovered his health. [firmatory.

Հաստատողական *a.* affirmative, confirmatory; *Հաստատութիւն* *s.* stability, firmness, solidity, fixidness, consistence; constancy, resolution; strengthening, consolidation, confirmation; prop, stay, support, base; affirmation, assertion, acknowledgment, authorization, certifying, approbation, ratification; *chem.* solidification; -*երկնից*, the firmament; -*մասց*, constancy, firmness of purpose; -*առնուլ*, to be vouched for, of a certainty, to prove true, to be confirmed, attested, certified; -*թք* *S.* *Հաստատ* *ad.* -*թք եղեալ էր ի մահ*, he was resolved, he has taken a resolution, he decided to.

Հաստատուն, տնոց *a.* firm, solid, stable, fixed; certain, sure, positive; immoveable, constant; permanent, persevering; determined; *s. geom.* solid; *ad.* *S.* *Հաստատ*; -*կերակուր*, solid food. [support; counterfort.

Հաստարան *s.* stanchion, prop, stay, *Հաստարմատ* *a.* well or deep-rooted, well established, firm, solid; -*առնել, կանգնել*, to strengthen, to root, to establish.

Հաստեպք, յի *s.* paste; pie, pasty. *Հաստեմ, եջի* *va.* to create, to produce, to make; to strengthen, to confirm, to consolidate; -*զոք ի բարեւ*, to confirm in the right way; -*իմ* *vn.* to be created, produced; to be confirmed, strengthened: to marry, to wed, to espouse.

Հաստիչ *s.* creator, producer. *Հաստոյժ* *a.* prudent, cautious. *Հաստոյր* *a.* serious, grave, mortal;

- փքք. a deep wound; աալ - հարւ-
ածս, to give the finishing stroke or
death-blow, to despatch. [stairs.

Հասորոշ a. having wide steps or
Հասուած, ոց s. creature, created
being; construction, structure.

Հասուան s. creation; production;
strengthening, consolidation, confir-
mation, re-establishment, restoration.

Հասուն, անոյ a. firm, solid.

Հասալութիւն s. creation.

*Հացէ S. Երեսագիր.

Հատ, էջ, ոց s. cut, cutting, section;
fraction, fragment, morsel, piece;
corn, grain; *one, one only; -ս առ-
նէլ ճանապարհաց, to rob, to take to
the highway; -աբէկ s. zool. gross-
beak; -ալից a. full of corn or grain;
granular.

Հատագործեմ va. to reduce into
grains, to granulate; -ծի s. granulat-
ing machine; -ծութի s. granulation.

Հատած, ոց, էջ's. section, paragraph;
gr. caesura; a. cut, cut out; -ք կոնի,
conics, conic sections.

Հատական S. Հատու; -կարկաս a.
pieced, patched; composed; -կեր a.
granivorous; -կոտոր s. bit, piece, mor-
sel; remnant, shred, fragment; -առ-
նէլ, կտորեւ, to cut up, to cut in
pieces; to break, dash or smash to
pieces; to mutilate, to curtail, to
change, to alter.

Հատահարց, -հմայ s. diviner by
means of grains; -ուութի s. divination

Հատաձեւ a. grain-shaped. [by-.

Հատանեմ, հատի va. to cut, to cut
off, to break; to carve, to cut; to di-
vide, to separate; to retrench, to di-
minish, to curtail; to castrate; to re-
solve, to decide, to determine; to
cross, to traverse, to pass; to stop, to
interrupt; -գծից զմիմեանս, to cross
one another; -գծով, to plough, cross
or traverse the sea; -գծով եւ զցա-
մբ, to run over, to over-run or scour
both sea & land; -ճանապարհ, to
open, to pave a way or road; to pro-
gress towards, to bend one's steps to,
to traverse, to travel; -անցանէլ, to
cross, to traverse, to pass, to travel
over or through, to go over; -ի սառ-
նէ, to wean; -գծառ, to fell, to cut
down; to clear; գատ -, to sentence,
to judge, to decide; ախան -, to mine,
to dig, to hollow; -զլուսի, to cut off

the head, to behead, to decapitate; -
զանգամս, to cut off limbs, to ampu-
tate; -յարքունիս, to confiscate, to
forfeit; -ի կենաց, to slay, to deprive
of life, to kill; -զաննի ի փափկութի,
to give oneself up to effeminacy; ի
վատութի -, to make a coward of; -
գծարաւ, to quench, to slake the
thirst; -զաննի յիմեքէ, to abstain,
to keep from, to refrain, to forbear, to
deprive or debar oneself of, to do
without, to dispense with; ախոս -, to
plough, to furrow; -գունդ մի, to de-
tach, to form a detachment; -լուայ
զգիւեր, to drive away darkness; -
գրոց հրոյ, to spark, to sparkle, to
emit sparks; -գրանակն, to fray a
way, to pass through, to cross; * -
զգրիւ, to make a pen; գետնի զգալան
-նէ, the river traverses the plain; S.
Ձոր, Կարճառու, &c., &c.

Հատանիմ, ապ յո. to be cut, sepa-
rated, divided; to be exhausted, to
decline, to fail, to desist; to abstain,
to refrain; to shine, to glitter, to
sparkle; to yield, to give way, to fall
into; -գունոյ, to turn pale; to be
discoloured, tarnished, to lose colour,
to fade, to grow pale; -ի յուայ, to
lose hope, to cease to hope, to des-
pair; յանգործութի -, to foment, to
cherish idleness; յանհոտութի -, to be
without even the shadow of common
sense; ի զեղխութիս -, to plunge into
debauchery; ի չարութի -, to abandon
oneself to wickedness; -բոցոյ, to
flame, to cast a glare, to shine; գնեա
-, to apply oneself to; ի վաճառս -, to
deal, to traffic; ի գինեկաճառս -, to
keep a wine-shop, a tavern; իբրեւ
զկարկուտ հատեալ յամպոյց, like hail
fallen from the clouds; ամ ուրեք ոս-
կւոյ եւ ախանց նշույլ -նէին, all was
brilliant with gold & precious stones;
փայլատակուիւք -նէին, thunderbolts
fell; գունդ մի հատեալ, a detachment
of troops; հատեալ ի յուայ, desper-
ate; բան հակիրճ հատեալ, brief, suc-
cinct discourse; S. Քուն, Մալք, Թիւ,
Յոյս, &c. &c.

Հատանող s. cutter; paper-cutting
machine; geom. secant; a. S. -առ.

Հատաջուր s. med. ptisan; orgeat,
barley-water.

Հատավաճառ s. money-changer.

Հատեալ a. cut; castrated, gelded.

Հաւաքանիք *a.* select, chosen, choice; - *բանք*, chrestomathy, anthology, collection; - *լինել*, to gather, to collect, to make a collection of authors.

Հաւիկ *s.* small grain.

Հաւիճ *s.* kernel.

Հաւկիւժ, եղայ *vn.* to be out of breath, to become breathless, to gasp for breath; *ի հեկեկանայն* - *կիտալ*, *hin-*

Հաւկաւ *s.* linseed. [dered by sobs.

Հատոր, ոյ *s.* part, bit, shred, fragment, stump; volume, tome; - *հոգւոյս*, my life! my darling! my love!

Հատու *a.* sharp, trenchant; *fig.* decisive, peremptory; *s.* pickpocket, outpurse; *S.* Ձէն.

Հատուած, ոյ, ից *s.* cut, shape, fashion; section, division; part, portion; bit, piece, fragment; retrenchment, separation; emigration, transmigration, colony; article, head, point; *geom.* segment; - *բկոնի*, conics; *առաջանիւթ* - *օրագրի*, leading article; - *գնալ ուրեք*, to emigrate; *գրել* - to write an article; - *տալ բանին*, to interrupt, to break in upon.

Հատուածակողման *a.* prismatic; - *կողմն* *s.* prism; - *անգունական*, achromatic -.

Հատուածիմ, եղայ *vn.* to remove, to separate or detach oneself; to retire, to go away, to cut & run; to change one's abode, to emigrate, to colonize, to settle oneself as a colonist or planter.

Հատուածող *s.* *geom.* sector; - *ծոյ a.* of many pieces, composed; - *ծուծիւն* *s.* desertion, running away.

Հատուկչիր, - *կտիր a.* cutting or reducing to pieces; - *աւնել*, to reduce to pieces, to atoms; to exterminate.

Հատումն *s.* cut, incision; division, separation; - *անդամոց*, amputation.

Հատուցանելի *a.* payable, solvent; - *ուծիւն* *s.* solvency.

Հատուցանեմ, ցի *vn.* to render, to restore, to give back; to pay, to discharge, to acquit; to disburse, to lay out; to recompense, to satisfy, to make amends, to compensate, to indemnify: to cut; - *ի ստէնէ*, to wean, to take from the breast; - *գլխաւրէնն*, to render like for like, to requite; - *գլխան*, to make up for, to indemnify for; - *չար փոխանակ բարւոյ*, *չար* - *երախտեաց*, to render evil

for good; - *զմեղս Հարանց՝ որդւոց*, to revenge the sins of the fathers upon the children; - *ցեր ինձ բարիս, եւ ես ցի քեզ շարիս*, I have rendered you evil for good; *Աստուած Հատուցեք քեզ ի բարիս*, may God reward you; *S.* Հատուցումն, Սէր, &c.

Հատուցանող, - *ցիլ s.* who renders, restores or gives back; payer; remunerator.

Հատուցումն *s.* restitution; payment, reimbursement; remuneration, recompense; compensation, gift, offering, fine, amends; cutting; - *փասուց*, damages, indemnity, reparation; - *փոխարինի*, compensation; exchange, any thing given in return; *ի* -, in payment; in return; *օր ցման*, the Last Judgment; - *աւնել*, to reward, to requite, to recompense; to make amends for; *Հատուցանել ումեք զ* -, to give tit for tat, to make a return for, to requite; to avenge, to punish; *Հատուցանել զ* - *ի թշնամիս*, to revenge oneself on one's enemies.

Հարազատ, աջ *a.* legitimate, authentic, genuine; true, frank, sincere; intimate, cordial; related, near, familiar; *s.* brother; - *որդի*, legitimate son; - *արար*, - *ապէս ad.* legitimately; brotherly; sincerely, intimately.

Հարազատանամ, աջայ, - *աիմ, եղայ vn.* to be legitimated; to become familiar or brotherly; to contract an alliance with; *եղբայր* - *տեալ*, own brother.

Հարազատութիւն *s.* legitimacy, authenticity, genuineness; fraternity, brotherhood; kindred, consanguinity.

Հարած, ոյ, ի *s.* wound; ulcer.

Հարակաշ *s.* associate, partner.

Հարամանի թարամանի . .

Հարամելմ *vn.* to be pushed.

Հարանք *S.* Հարուած .

Հարաւ, ոյ, ով *s.* south wind; the south; *արեւելեան* -, south east, S.E.; *արեւմտեան* -, south west, S.W.; *հողմ* - *ոյ*, the south wind; *շնէ* -, it blows from the south; - *ակողմ*, - *ակոյս s.* the south, south side; *a.* on the south side; - *ահողմ* *s.* south wind, auster.

Հարաւայր *s.* aurora australis, southern light.

Հարաւային *a.* southern, meridional, austral, southerly; - *արեւելեան հողմ*, sirocco.

Հարուստ *s.* fields, country; seed-or sowing-time, tillage, ploughing.

Հարուստ *S. խարուստ*.

Հարեանցիկ *ի* *a.* superficial, light; futile, frivolous, vain, transitory, fleeting; *ad.* superficially, slightly, for form's sake, negligently, in passing, with an absent look; *-անցանել ի*, to graze, to pass close to, to glide by; to skim along or over, to glance at; to touch lightly or briefly on.

Հարեանցիկ անեմ, *-ցեմ* *va.* to pass quickly, to skip, to omit, to pass over in silence. [*եւել*]

Հարեւր. **Հարեմ** *S. Հարեւր*. *խեր*. **Հարեմ**, *ից* *a.* plain, flat, even, level; polished, smooth; uniform, alike, equal; *ad.* unitedly; evenly, plainly; *-հասասար*, on a level with, even with; *-եւ ուղիղ հասակ*, fine-shaped, of a fine stature or figure; *-առնել*, to level, to smooth; to facilitate; *եղիցի առաջարքն ի* *- ճանապարհս*, the rough places shall be made smooth.

Հարեմածուալ *a.* equally stretched, plain, flat; *-յատասկ* *a.* even with the ground, plain, flat, on the same floor, on a level, levelled; *-առնել*, to pull down or raze to the ground, to level with the ground, to raze; to level, to make even.

Հարեակ or **Արդուկ** *s.* iron, smoothing; *-եմ* or *արդակեմ* *va.* to iron, to hot-press, to smooth.

Հարեալակ, *ի* *s.* level; *-ջրեղեն*, water-mark or -line; *-պղջակաւոր*, spirit-level; *-եմ* *va.* to level; *-ուժի* *s.* levelling.

Հարե-գոգաւոր *s.* plano-concave; *-երեմարդ*, *-ուռուցիկ* *s.* plano-convex.

Հարեմ, *եցի* *va.* to plain, to smooth, to make even or equal; to plane, to polish; to level, to put on a level with; to pull or beat down, to demolish, to cast to the earth, to overthrow, to destroy, to raze. [*վելլ*].

Հարեիլ *s.* planisher, polisher, level; **Հարեմուժ**, *թեւայ* *vn.* to start with fear, to be scared, to take fright or umbrage at, to start or fly off, to bound away. [*սմուthing; equality*].

Հարեմուժ *s.* level, levelling, planing, **Հարեուցանեմ**, *ցի* *va.* to give umbrage, to scare, to startle, to fright away, to estrange, to alienate, to re-

move; *-զվարս*, to cause the hair to stand on end.

Հարիլ *s.* beater; plectrum.

Հարիւր, *ոց* *a.* hundred; *s.* *-*, cent; *ասան առ* *-*, ten per cent, 10 p. 0/0; *-աղլիկ* *a.* hundred-headed; *-աղուն (Թեթե)* *a.* hundred-gated (Thebes); *-աժողով* *a.* collecting taxes at 1 p. cent; *-ալիտր* *s.* hectolitre; *-ակալ* *s.* hectare; *-ակիւնան* *a.* having a hundred precious stones; *-ակրամ* *s.* hectogram; *-ամեունիկ* or *ձեռն (Բրիարէ)* *a.* hundred-handed (Briareus); *-ամասն* *a.* centigrade; *-ջերմաչափ*, *-* thermometer; *-ամեայ, մեկոյ, -ամեան, մենից* *a.* a hundred years old, centenary; of every hundred years, centurial; *զ-ամենիւք ուրեմն էր*, he was about an hundred years old; *-ամեգր* *s.* hectometer; *-ապատիկ* *a.* centuple, a hundredfold, hundred times as much; *-ապասկեմ* *va.* to centuple, to increase or multiply a hundredfold; *-ապետ* *s.* centurion, captain; *-ապետուժ* *s.* centurion's or captain's rank.

Հարիւրաւոր *a.* a hundred, centenary; centuple; *ad.* by hundreds, in great numbers; *s.* centurion; *-իմ* *vn.* to be centuplicated.

Հարիւրբերանեան *a.* hundred-mouthed; *-գեղուհի*, the hundred-tongued goddess, Fame, the goddess of report.

Հարիւրեակ, *եկի կայ* *s.* a hundred; century; *-եման* *a.* of a hundred years old; *-երորդ* *a.* hundredth; *s.* hundredth part, centime.

Հարիւրթերթի *s.* rosa centifolia.

Հարիւրոտեան *s.* centipede.

Հարիւրորդ *S. Հարիւրերորդ*; *-ալիտր* *s.* centilitre; *-ակալ* *s.* centiare (100th part of an are; one square meter); *-ական* *a.* centesimal; *-ակրամ* *s.* centigram; *-ամեգր* *s.* centimeter.

Հարկ, *այ* *s.* tribute; tax, impost, duty, excise; necessity, want, exigency; constraint, obligation; homage, duty, service; **Հարկ զերադեր**, additional tax; *-տարապայման*, over-assessment; *-զսեղակ*, shocking necessity; *առանց -ի*, without necessity; *-առ. ի -է, առ. -ի* *ad.* necessarily, of necessity, essentially; inevitably, indispensably; by force, by compulsion, forcibly; *ը -առ արկանել, ի -ի կացուցանել*, to place or lay under contribution, to tax, to load or burd-

en with imposts, to levy contributions, to render tributary, to subdue, to subject, to enslave, to subjugate; - հա- նել, to gather in, to exact tribute, to raise money, to put a tax on; - ս հար կանել, to pay a tribute; to be tribute to; - ի-ի կալ, մտանել ի - , to serve, to subject oneself to, to submit, to be tributary to; - առնել, to force, to constrain, to use violence; հատու- ցանել զ- շնորհապարտ մեծարանացն, to pay the tribute of gratitude; - է, one must, it is necessary; չէ - , չէ ինչ - , it is not necessary, there is no need, no matter; - ի վերայ կայ ինչ, necessity obliges me to; - եղեւ նմա բողբեւ ի կայսրն, he was obliged to appeal to Cæsar; Ե - ի ժամանակին, according to the wants of the age; - էր, it was necessary; - եղեւ մեզ առ- նել, we were obliged, compelled or constrained to do; - է ինչ երթալ, I must go; մեռցուք եթէ - լիցի, let us die if it must be!

Հարկագիր, գրաց a. imposing of a tax or burden; forcing, offering violence; - գրեմա, to force, to constrain, to oblige; - գրիմ տն, to be forced, obliged; - գրութիւն s. constraint, violence, force; impost.

Հարկածողով, -հան, աջ s. tax-collector, -gatherer.

Հարկահանութիւն s. the collecting of taxes, exaction or recovery of tribute or imposts; նեղել - թիւ, to oppress, squeeze, grind or vex with excessive taxation, to load or burden with extortions.

Հարկահար, աջ s. tributary; thrall, bondsman, serf, slave, servant.

Հարկանելի a. to be beaten; S. - նող.

Հարկանեմ, հարի va. to beat, to strike, to give or deal a blow; to strike or sweep the chords of the lyre, to vibrate, to touch, to play or perform on; to ring; to knock, to thump; to prick, to bite; to wound, to hurt, to harm; to knock down, to beat to death, to kill; to spoil, to taint, to gnaw, to eat away; to ill-treat, to punish, to abuse; to strike against, to shock: to feel remorse: to pay tribute: to write down, to put into writing, to set down; - զքաղց եւ զծարաւ, to stay hunger; to quench, slake or allay thirst; - այսոյն պղծոյ, to pos-

sess with a devil; ի չամփուր - , to spit, to put on the spit; - զոք ի յեյ, to empale; - ի մահ, - զոք յողի, to give the death-blow, to despatch, to slay, to kill; - ի գլուխն, to cause a headach; - զիւնայ ի գլուխն, to mount to the head; to intoxicate; տաւիզ կամ ջուծակ - , to harp, to play on the harp or violon; խորան - , to set up a pavilion; - զմիմանս, to strike one another, to knock against each other; to come in collision, to collide, to come into contact with; - ընդ միմանս, ի միմանս - համեմատութիւն, to compare, to confront with; - զճանապարհս, to go, to be on a journey, to travel; մարտ ի միմանս - , to fight, to combat, to make war; - զպատե- րազմ, to gain the battle, to conquer; - զվշտամին, to beat the enemy, to discomfit, to defeat, to rout; հուր- զտաճ, to set a house on fire; - գաւազանաւ, to cudgel, to cane, to whip, to thrash, to belabour; իւրախոյս իւր- գութիւն - , to shout with joy; - զպէտ ուրուք, to supply the needs of, to provide or furnish the needful; - ըզմիտս, to strike, to impress; - զամ- նակ mus. to beat the measure; զծայրս - , to dawn, to rise; - զանձն, to be afflicted, grieved, mournful, desperate; ի միտ - , to think, to reflect; - նէ զԴաւիթ սիրտն իւր, հարեալ գառնի ի խզէ մտաց, David is struck by or eaten up by remorse; իէր - նէ զքեզ սիրտ քո, why is your conscience afflicted & why is your heart heavy within you? արեւն ի ծայրս - նէր, the sun gilded the mountain tops; Ժանդն - նէ զերկաթ, rust consumes iron; Կռիկ իմ - նէ զոտս, my shoe pinches; S. Գան, Լալ, Խոռով, Մալի, Յորեան, &c.

Հարկանիմ, հարայ տն, to be beaten, struck, wounded; to be smitten with, enamoured of; to approach, to incline to; - զագահաւ, to be avaricious, too fond of riches; - զախտի, to addict oneself to vice; - ի վերայ ուրուք, to assault, to attack; - ի սէր ուրուք, to fall in love with, to conceive a great affection for, to be desperately in love with; ի գութ - , to be moved, touched with compassion; ի զգայութիւնս - , to strike the senses; - զիւր, to tend do, to have the mind occupied with; - յանձն օտարս, to idolize; ի

չափ կամ ի գնողս -, to traffic; չ. միտս -, to be understood; այսր անդր -, to waver, to be unsettled, bewildered, in doubt, to hesitate; - յոր. to incline to some one, to become too familiar or very friendly with; ցաւ. -նի որո. վայնիս, I have a stomach ache; I have the colic; հարաւ ի դեղ նր, he was smitten with her beauty; հարաւ ի մորմոք սիրոս նր, his heart was filled with pain or grief; երկին երկին -նէր ի նշէ, they shone brilliantly with many colours; -նէր ի նշէ հոս անոյշ, they spread a perfume around; կարեւոր հարայ յոգիս, my heart was pierced with a hundred wounds; S. Ամբ, Բերան, Գուշ, Դեմ, Քաղց, &c., &c.

Հարկանող, Հարող s. striker; knock-er; - ցուլ, a butting or mad bull.

Հարկապահանջ, ից s. exactor, tax-gatherer, collector, receiver; - ութի s. tax-gathering, collection of taxes; - դեռ s. receiver-general.

Հարկառու, աջ a. tributary; vassal; liege, subject; ածել ի -ս, - առնել, to subject to tribute, to render tributary; - լինել, to be tributary; - ութի, - արութիւն s. act of paying tribute; thralldom, servitude.

Հարկաւոր, աջ a. necessary, important, essential; intimate; ministering, serving; s. necessities; - արար, - ա. դէս ad. necessarily; of course; - եմ, էլի va. to necessitate, to oblige, to force; - իմ, էջայ տ. to be constrained, forced; - ութի s. necessity, want; ministry, office, service; servitude.

Հարկեմ, էջի, - էջուցանեմ va. to necessitate, to constrain, to force, to compel, to oblige; to impose tributes, to render tributary; S. Հարկիմ.

Հարկեցուցիչ a. pressing, urgent, earnest; - պէտք, pressing need.

Հարկաւոր a. respectable, venerable.

Հարկիմ, էջայ տ. to contribute; to pay homage, to serve, to be constrained, forced. [yoke of oxen.]

Հարկիք, կեայ s. necessity: yoke; Հարկիք S. խնջուք. [(3).

Հարհար s. mus. an Armenian note

Հարձ, ից sf. concubine; - որդ, էջ s. who keeps a -; - որդի s. son of a -; - ութիւն s. concubinage.

Հարուած, ոց s. blow, knock, beating, striking, percussion; bastinado; slash, cut, wound; bruise, contusion;

sore; fig. scourge, blow, chastening, tribulation, misfortune; repulse, rout, defeat, overthrow, considerable loss; - ք mus. pæan; - ք Եգիպտոսի, the plagues of Egypt; օրհասաբեր -, mortal blow; -ս ածել, to give many blows, to cudgel, to chastise; հարկանել ի -ս մեծամեծս, to make great slaughter, havoc, carnage, butchery; - արեկ լի. նիմ տ. to be beaten most unmercifully; fig. to be harassed, vexed; - եմ, էջի va. to beat, to strike; to cudgel, to cane; to chastise, to punish.

Հարութող առնեմ va. to set free.

Հարուկ s. forge-scales of iron or copper.

Հարում, րի va. to beat, to strike; to drive in, to thrust, to push; to toss, to shake, to agitate; - զառամուռնս, to set the teeth on edge; ձու -, to Հարումն s. blow, beating. [beat eggs.]

Հարուստ, քառայ a. powerful, potent; strong, vigorous; monied, rich, opulent, fortunate; much, abundant; numerous; long since, remote, old; - մի, enough, sufficient, much; - մի ժամ, ժամանակ, long, a long while or time, a great while; - դարուց, many centuries since; - մի յառաջ, long time before; յետ - ժամանակաց, long time after; - միտք, ingenious; դունդ -, a strong force; - ձգմամբ, for a long time; - ինչ ամաց ի վերայ անցելուց, after many years.

Հարսանեակ, էկայ s. bridesman, one of the wedding-party.

Հարսանեկան a. nuptial, hymeneal, bridal, spousal; - զօդ, hymen; - սեր, conjugal love; զգեստ -, nuptial robe.

Հարսանիք s. med. measles; bot. wild poppy.

Հարսանիք, նեայ s. wedding, nuptials; hymen, marriage, union, wedlock; հանդես - նեայ, espousals, wedding-, nuptial- or bridal-feast; շած - նեայ, Hymen; ջահ - նեայ, the torch of hymen; երգ - նեայ, marriage-song, epithalamium; ճառ - նեայ, discourse on marriage; հանդերձ - նեայ, wedding garb or garment; շօթ, բլիթ - նեայ, bride-cake; օրհնութիւն - նեայ, nuptial blessing; առաջաստ - նեայ, wedding-, bridal- or marriage-bed; - նիս առնել, to celebrate a wedding; չառնել - իս, not to celebrate the wedding; երթալ ի - իս, to go to a wedding;

գողանալ զիս, to be beforehand with one's spouse, * to get some jobs before the wedding-day.

Հարսն, սին, սունք *s.* a newly married, bride, spouse; betrothed, affianced bride; daughter-in-law; nymph; larvæ; յաւերժ —, nymph; —սունք լեռնայինք, oreads, mountain nymphs; խօսիլ —, to betroth, to affiancé.

Հարսնագեղեմ *va.* to array or adorn as a bride.

Հարսնազգեսց, —զգեստ *a.* dressed like a bride; —զգեստեմ *va.* to dress like a bride. [trothing.

Հարսնախօսութիւն *s.* betrothal, be-
Հարսնածու, աջ *s.* paranymp, match-maker; —կան, —մատն *S.* Հարսնանեկան. Հարսնամատ; —մոլութիւն or կողուցք արդանդի *s.* uterine fury, hysterics.

Հարսնանամ, աջայ *vn.* to become a bride, to marry, to wed, to be or get married. [or dressed like a bride.

Հարսնապաշտօն *a.* arrayed, attired
Հարսնարան *s.* marriage-place; bride-chamber; talamus, nuptial-bed; fig. Holy Church, &c.

Հարսնացու *sf.* marriageable girl; —ցանեմ *va.* to marry, to join in wedlock, to give or take in marriage.

Հարսնուէր *s.* bridesmaid; paranymp; —ներգ *s.* epithalamium.

Հարսնեակ *s.* *S.* Հարսնեակ; chrysalis, aurelia; —եղբայր *S.* Հարսնածու.

Հարսնմատ *s.* *bol.* nenuphar, water-lily. [poppy.

Հարսնոյ ծաղիկ *s.* *bol.* poppy, corn-
Հարսնութիւն *s.* marriage, wedding; wedlock; ամեւ — [թէ, to marry, to wed, to espouse; գնալ ումեք ի — [թէ, to be married.

Հարսնուկ *S.* Հարսնոյ ծաղիկ.
Հարսնուհի *sf.* bride, spouse.

Հարստաբուն *a.* strong in number, powerful, numerous; —լի *a.* abundant, full; — ձեռամբ, liberally, largely; —կող *a.* long-sided, heavy-flanked, robust, stout, vigorous.

Հարստահար *a.* oppressed; oppressor; —ական *a.* oppressive, vexatious; —եմ *va.* to oppress, to subdue by violence, to vex, to molest, to crush, to overburden, to surcharge, to extort, to maltreat; —գիւր կամս, to persist doggedly, to be obstinately resolved, to be stubborn; —իչ, —ող *s.* oppressor;

—ութիւն *s.* oppression, violence, vexation, exaction, extortion.

Հարստամիտ *a.* learned, clever, wise; —յեղ *a.* very mighty; very rich, opulent; —յոյս *a.* hopeful.

Հարստանամ, աջայ *vn.* to become powerful, to be predominant, to domineer, to lord it, to rule over, to reign; to get or grow rich, to prosper, to thrive; to abound; — զբարեպաշտութիւն, to be rich in piety, to be very pious.

Հարստացուցանեմ *va.* to make potent or glorious; to strengthen, to brace, to fortify; to make rich, to enrich; —ուցիւ *a.* enriching.

Հարստեմ, եջի *va.* to drive in, to thrust down, to push, to fix, to establish, to consolidate; to tie tight.

Հարստի *a.* corpulent, big-bellied; strong- or large-limbed.

Հարստութիւն *s.* dynasty; power, sway, rule, domination; riches, wealth, opulence, fortune; abundance.

Հարց, էջ *s.* demand, interrogation, question, examination; *S.* —ն; — եւ ինչդիր առնել, to ask, to make inquiries, to inquire about; ի — եւ ի փորձ արկանել, անկանել, to question, to examine; ի — եւ ի ինչդիր մտանել ընդ ումեք, to discuss, to argue, to dispute.

Հարցաբանեմ *S.* Հարցանեմ.
Հարցագիտութիւն *s.* inquisitiveness.

Հարցական *a.* interrogative; magical; — կէտ, note of interrogation.

Հարցանեմ, ցի *va.* to ask, to inquire, to interrogate, to question; — ի Տէնէ, to consult the Lord; — զոջնեմ ուրուք, to ask news of, or about some one; — զումեք ի խաղաղութիւն, to salute with gentle words; — զդք բանիւք բազմաք, to overload with questions. [interrogator.

Հարցանող, —ցող *s.* questioner, in-
Հարցաւոր *a.* asking, questioning or seeking after, eager to learn, desirous of information; inquisitive; —սիւրուի *s.* desire of knowledge, of information, of learning; inquisitiveness.

Հարցափորձ, ի *s.* interrogation, examination, question, inquiry, proceeding, inquisition; ի — մուծանել, մատնել or —եմ *va.* to interrogate, to question, to examine, to inquire; — ուի *S.* —

Հարցաքննի լինիմ or —քննեմ *va.* to question, to examine; —քննութիւն *s.*

examination; interrogation.

Հարց եւ փորձ *S.* Հարցափորձ.

Հարց եւ քնն առնեմ *va.* to examine, to inquire into.

Հարցկութի *s.* divination; -ս առնել, to divine, to prognosticate.

Հարցն, ցին, ցին *s.* the Song of the Three Children; -ափառ *s.* certain short Armenian canticles or hymns so called.

Հարցում, ոց *s.* demand, interrogation, question; -ս առնել, մատուցանել, to ask or address questions, to question.

Հարցուն *s.* demand; divination.

Հարցուկ, ցկաց *s.* soothsayer, conjurer; sorceress; այս - , spirit of divination, Pythoness.

Հարցումն *S.* Հարցում. [փորձ.

Հարցուփորձ, Հարցփորձ *S.* Հարցա-

Հարցանամ, այցալ *vn.* to alight or settle on the ground (birds).

Հաց, ից *s.* bread; food, victuals, livelihood; meal, repast, table; - առջուկութե, առաջագրութե *or* երեսաց, show-bread; - կենաց, երկնա-

ար - , the bread of life; the Eucharist; - սգոյ, նեղութե, the bread of pain, of affliction; [թարմ, կակուղ,

քօնիկ *or* կակուծ, ջերմ - , new, soft, well baked, hot bread; օթեկ՝ դահ *or* բորթու, կարծր, անեկ - , stale, hard, half-baked bread; սպիտակ, սեւա *or* թուկ - , white, brown bread; ասն,

հացագործի - , household, baker's bread; - համեմաւոր, gingerbread; անեմոր - , unleavened bread; - գետնոյ, hog's-wort, sow-bread; կեղեւ - ի

(կոլինձ), bread-crust; ներքին կամ վերին կեղեւ, under- or upper-crust; փշուկ - ի, crumb; շերտ - ի կողեղանգ,

slice of bread & butter; կոտոր - ի, a morsel of bread; փշահեք - ի, crumbs; - յարգանակի, sopped bread, panado; - խորովեալ, toast, slice of toast; բոր-

ստմբ երեսաց իւրոց գտանել զ- իւր, to get one's bread by the sweat of one's brow; - թրեւ, գործել, to make, to bake bread; - ունել, to have bread;

աւանց - ի լինել, not to have bread to eat; չոր - ուտել, to eat dry bread; [անալ զ- իւր արտասուօք, to eat the bread of affliction; - ի բերան վարձու

գործել, to serve for his bread; ի - կշէլ զղբ, to invite to dinner; - մեծ գործել, to give a grand dinner; հա-

ղորդել ի ումբ - իւ, to eat with one; արկանել - , to serve up; to give to eat; - կարել, բեկանել, բրդել, to cut

or break bread; to crumble, to crum; կեղեւել զ- , to cut off the crust, to chip it off; հատանել զ- քաղցեաց, to keep the bread from the hungry; ան-

արժան է - ին զոր ուտէ, he is not worth his salt.

Հացարաշէ *a.* bread-distributing; - բոյծ *a.* nourished with bread; - գործ *S.* - բար; - գործութի *s.* chem. panifica-

tion; - գեղ *s.* bot. ammi, bishop's-weed; - գիր *s.* bread-basket; shepherd's-

scrip, pouch, bag, satchel; - թան *s.* panada, - do, sop, soup; - լից *a.* abounding in bread, in victuals; sated; - ծառ

s. bread-tree; - կարօտ *a.* wanting bread; - կից *s.* messmate; guest; fellow-boarder, table-companion; - լի-

նել, to eat together; - կցութի *s.* commensality, company at table; - հատ *a.* abstaining from bread; - մոլ *a.* abounding in bread or in corn, producing

much corn. [to be made into bread.

Հացանամ, այցալ *vn.* to become bread, Հացանոց *S.* Հացարարոց; - շատ *S.* - մոլ; - վաճառ *s.* bread-seller, baker;

- բան *s.* bake-house; - բար, այ *s.* baker, bread-maker; - բարոց, այ *s.* baker's shop; bake-house; - զորաց, army bakery; - բարութի *s.* bread-making;

baker's trade; - լէտ *a.* producing corn in abundance.

Հացերէց *s.* president of the wedding banquet; bridesman, paranymp; - եփ, եփեաց *s.* baker, oven-keeper.

Հացքնթիբ *s.* meal, repast. Հացի *s.* ash-tree; հացեաց գրախո, ash-grove; - ծառայ սերմն *S.* Ճննդկա-

լեզու. [sel of bread. Հացիկ, ցկան *s.* roll, small loaf; mor-

Հացկատակ *s.* parasite, spunger, trencher-friend, toad-eater; - ութիւն *s.* spunging; - կերոյթ, ութի, - կերու-

թիւն *s.* good cheer; banquet, feast; կոշէլ - , to invite to dinner; - կից *S.* Հացակից.

Հացհամեմ *s.* anise, dill; fenugreek. Հացփշուկ *s.* crumb of bread. Հացուտ *a.* abounding in ash-trees. Հացտու, ցց *a.* bread or dinner-

giving. [tiabile, insatiate. Հացբուլեփ, ի *a.* gluttonous, insa-

Հաւ, ուց *s.* bird; hen; cock: grandfather, -sire, -dad: beginning, rise,

origin; -բ. poultry; ճագ հաւաւ, վաւկ. chicken, poult; աղբ -ուց, hending; վանգակ -ուց, hen-coop; դաւարբ -ուց, hen-roost, -house; վաւհաւական -ուց, poulterer; վաւհաւանոց -ուց, poultry-market; միս -ու, fowl; -խորովեալ, roast fowl; -ն գրգռայ, the hen clucks; եւ խօսեցաւ -, & the cock crowed; -ոյ հայր, great-grand-father; -ոյ, great-great-grand-father; - աւեկ, to commence.

Հաւագէտ s. augur, diviner by augury; - լինեկ, to augur, to divine by -; -գիտութիւն, -գիւթական s. augural science.

Հաւալոց, այ s. hen-house; lurking-or hiding-place; -լուսն, լսան s. pelican; onocrotalus.

Հաւախօս, ի s. cock-crowing; cock-crow, day-break; ի -ի ad. at cock-crowing, at the peep or break of day.

Հաւակ, այ s. commencement, rise, origin; author; -եր, ի s. food for birds; ի -երի գնեկ, ի սաստիկումն դաւանագէշ -երի նուիրեկ, to give a prey to the fowls of heaven.

Հաւահայած s. scare-crow; -հարց, -հմայ S. -գէտ; -հմայք, -հմայութիւն s. augury, presage; -մրդի s. bot. heath.

Հաւան s. consent, persuasion; * S. Սանգ; a. consenting, persuaded, convinced; - գտանիլ թ, to consent, to assent; ի - ածեկ S. -եցուցանեմ; ի - գալ, S. -իմ, - հաշուութիւն, willingly, with pleasure; -բ. եւ հաւասարք, agreeing together, unanimous; -աւար ad. consentingly, willingly; -աւգոյն a. likely, probable; persuasive; -ական a. persuasible, likely, probable, plausible; - է, չէ -, it is likely; unlikely; -ականաւար ad. probably, likely; -ականութիւն s. probability, likelihood, plausibility; -ականութեց հաշիւք math. calculation of probabilities; -երի S. -ական; -եմ, եցի va. S. -եցուցանեմ; vn. S. -իմ; -եցուցանեմ va. to persuade, to induce to believe, to convince; to advise, to induce to do; -եցուցիչ a. persuasive, convincing; -բնկերք s. pair, couple; -իմ, եցայ vn. to be persuaded, convinced; to acquiesce, to hear, to consent, to agree, to condescend; to accept, to admit, to approve; չ-, to disapprove; ուղ -եալ եմ, as I believe, as I think; որ լռէ՛ -ի, silence gives consent; -իմ, -իմ

Ե այս, I agree to it; -ողական a. probable; persuasive.

Հաւանոց s. roost, hen- or -house.

Հաւանութիւն s. persuasion, consent, agreement, acquiescence; approbation, suffrage; միաշունչ միարան -թք, unanimously, by common accord or agreement, in concert, by a common or unanimous consent, jointly; by mutual agreement; ի հասարակ -թէ, by common consent; - բերեկ, to consent, to accord, to agree; ձեռն աւլ -թէ, to consent to, to assent; ի - ածեկ S. -նեցուցանեմ; աւանց քոյն -թէ, without your consent; - աւան s. consent; persuasion. [or grey owl.

Հաւասարտիւր s. madge-owlet, brown

Հաւասար, այ, ից a. equal, like, same, conformable; straight, plain, even, level; s. equal, companion; pendant, fellow; -, աւ - ad. equally, alike, likewise, conformably, in the like manner; -, - թղթոյն, copy, duplicate; - գտանիլ, լինեկ, to equal, to match, to be on a par or level with; to rank, to be at par; - հրամանին աւ նուլ զհասարակութեմ, to be executed according to orders or command; գանձ - աւներ Այ, he made himself equal with God; զգրութի եւ գաւ - են աւ ռաթի նր, force or stratagem are the same to him.

Հաւասարաբաշխ a. equally distributing; -գործ a. equally acting; -գոր a. of the same power; isodynamic; equivalent, equipollent; -կից s. companion, fellow, comrade, mate, partner; -կիւն a. of the same weight; equivalent, equal; - լինեկ, to counterbalance, to countervail; հասարակութե նր - ախտիցն են, his good qualities compensate his vices; -կշաւութիւն s. equilibrium, equipoise, poise; -կող, -կողմ, -կողմեան a. equilateral; -ձեռ s. isochimene; -մասն s. isother; -ձ կիւն a. isagon, equiangular; -նթաւ a. equidistant; -չափ a. of equal measure, just, equal; -չափութիւն s. isomeria; -սուրիւն a. S. համա-; -սէս ad. equally; -ջերմ s. isotherm; -սէր a. just, equitable; -սրուն a. equicrural, isosceles; -տիւղ a. conformable, equal.

Հաւասարեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to render equal, to equal; to equalize, to level, to make even, level or smooth; to equal, to compare; to counterba-

lance, to -poise; to communicate, to make a sharer or partaker; -հմ or -իմ, եղայ *vn.* to equal, to match, to be on a par or level with, to liken oneself to, to make oneself equal or conformable with, to be compared, confronted with; to communicate, to participate, to share; -իմ ք հնոջ. to be united, to conjoin.

Հաւասարորդ, աջ *a.* participating, -pant, equal; *s.* companion, partner.

Հաւասարութիւն *s.* equality, parity; uniformity, conformity; comparison, likening; equalization; participation, sharing; union, concord, agreement; արի - ք. to equal; - or -ումն *math.* equation.

Հաւասարամեծ, եջի *va.* to reason. Հաւաստակէս, -տեաւ *ad.* certainly, truly, doubtlessly, assuredly, positively, upon good grounds.

Հաւաստեմ, եջի *va.* to show, to prove, to confirm; to justify, to vindicate; to certify, to assure; to search into, to go to the bottom of, to sift, to investigate.

Հաւաստի *a.* certain, true, indubitable, sure, convincing, conclusive, incontestable, positive; demonstrative, justificative; *ad.* S. -տեաւ; -հրուստ, certain loss; - գիտել, to know for certain; - առնել, to assure, to convince, to prove; - իմն է զի. it is certain that.

Հաւաստիք, տեայ *s.* certitude, assurance, good authority, best source; demonstration, token, testimony, proof; - բարձր ակնածութիւն, assurance of the highest regard; ընդունել զիս մեծարանաց, to be assured of his highest esteem.

Հաւաստութիւն, -ումն S. -տիք. Հաւաղաճառ *s.* poulterer, poultry-man; bird-fancier.

Հաւատ, ոյ, -ք, տոյ *s.* faith, belief, creed; trust, confidence; fidelity, faithfulness, good faith, sincerity; proof, testimony, evidence; Creed; -ք, յոյս եւ սէր. faith, hope & charity; քրիստոնէական -ք. the Christian religion; բաւանութիւն -ոյ. profession of faith; Լոյս, Գահն -ոյ. the light of faith; մասունք, սահմանք -ոյ. articles of faith; կենդանի, անյողողող or հաստատուն, արթի ի գայթի, մեռեալ -ք. lively, resolute, constant or unshaken, totter-

ing or wavering, dead faith; անխտիր ի -ս, indifferent as to religious matters; բաւանել զ-ս. to confess the faith; առնել -ս, to have faith; չառնել ոչ -ս ոչ օրէնս, to regard neither law nor gospel; քալ. բառնալ ի -ս, to become converted; ածել, ձգել ի -ս, to convert; հաստատուն լինել ի -ս, to be true to the faith; -ս ի ներքս բերել, -ս բերել, to believe, to give credit to; -ս ընծայել, to believe in, to give faith to; -ս առնել յոք, to trust, to place faith in, to put trust in; -տալ միմեանց, to make a contract, to contract an alliance, to enter into an engagement, to bind oneself; ուրաւալ զ-ս, to deny or abjure the faith; յորում ոչ գոյ -, unbelief; անցանէ ք -ս, it is incredible; -ոյ, worthy of credit; S. Թերահամ.

Հաւատադժուածիւն *s.* perfidiousness, perfidy, guile, perjury, infidelity; -դրուժ *a.* false-hearted, faithless, perfidious, unfaithful, disloyal; perjured, forsworn; - լինել, to infringe or break one's faith, to be false.

Հաւատալի *a.* credible, worthy of belief, to be believed; չ- իմն է. one can hardly believe it, it is incredible; -ութիւն *s.* credibility.

Հաւատակից *a.* of the same belief, faith or religion, coreligionary; -աւկցութիւն *s.* having the same religion or faith.

Հաւատամ, տայի *vn.* to believe, to give credit to; to confess; to persuade oneself; to commit oneself, to trust to, to confide in, to rely on; չ-, to disbelieve; - յԱՅ. to believe in God; - բոլորով սրտիւ, to believe firmly, with all one's heart; - եմբաւնի, to believe every thing; - զոք, to side with, to second, to lend an ear to.

Հաւատամք *s.* Belief, Creed. Հաւատաստան *a.* establishing, setting forth the articles of faith.

Հաւատարիմ, ըմբ. մայ *a.* faithful, loyal, honest, trusty, trustworthy; confident; true, sure, certain, real; *ad.* S. -բմարար; - լինել, to be verified, confirmed, proved; to be justified; to be trusted, believed, adopted, or accepted; - կալ, մեալ, to rest or remain faithful to; - առնել, to prove, to justify, to verify, to accredit, to give credit to, to make credible; - առնել

շղբ. to assure, to cause to believe, to persuade.

Հաւատարմաբար, -պէս *ad.* faithfully, loyally, truly, accurately; -դոյն *a.* more faithful; *ad.* more faithfully.

Հաւատարմանամ, աջայ *vn.* to be faithful; to be confirmed, verified, justified; -նայ լուրս, this news gains credit.

Հաւատարմացուցանեմ *va.* to make credible, to give to believe, to persuade, to convince; to sanction, to certify, to confirm, to affirm, to assure.

Հաւատարմութիւն *s.* fidelity, loyalty; good faith, honesty, plain-dealing, sincerity; confidence, security; certitude, certainty, assurance.

Հաւատալից *a.* faithful, believing; faithful, loyal; trusted; *s.* believer; շմարիւս -քն, the true believers; -ցուցանեմ *va.* to cause to believe, to persuade, to convince; to impose upon.

Հաւատաւոր *sf.* nun.

Հաւատափոխ *a.* abjuring, changing one's faith; - լինել *va.* to change one's faith, to renounce one's belief, to abjure one's religion; -ութիւն *s.* abjuration, change of faith. [*gether.*

Հաւաք *a.* assembled, gathered to-

Հաւաքաւան *s.* syllogist; -ական *a.* syllogistic; -եմ, եջի *vn.* to make a syllogism; -ութիւն *s.* syllogism; -բար *ad.* collectively.

Հաւաքածոյք *s.* collection; -կան *a.* collective; -րան *s.* place of assembly; receptacle.

Հաւաքեմ, եջի *va.* to assemble, to gather together, to collect; to amass, to hoard, to accumulate, to heap up; to infer, to conclude; to concentrate; to compile; to stock; - զանձն, զխորհուրդս or զմտս, to retire within oneself; to collect one's thoughts, to meditate.

Հաւաքիչ, -բող *a.* gathering, assembling, collecting; *s.* phys. collector; -բուձն *s.* collection, gathering, receipt; congestion; assemblage, set, body; argument, reasoning; concentration; compilation.

Հաւեղ, աջ *a.* gr. palimbacchus.

Հաւեմ, -իմ *vn.* to begin.

Հաւիկ, -ուկ *s.* little bird, nestling a pretty -; chicken, chick. [*Ձու.*

Հաւկիթանել, Հաւկիթ *S.* Ձուանել,

Հաւաք *s.* chicken; -նոյ, -տուն *s.*

poultry-house, hen-roost; -որս, աջ *s.* bird-catcher, fowler; bird of prey; bird-call; -որսութիւն *s.* bird-catching, fowling; եղանակ -ութիւն, shooting season; -փալ *S.* Հօփալ; * -բաշ *s.* merry thought; -բաշ *S.* Քաջաշաւ.

Հափափեմ *S.* Առեւանդեմ.

Հգնի *a.* curved, gibbous.

Հերբայական, &c. *S.* Երբայական.

Հեգ, իյ *s.* spelling; syllable; -բան *s.* spelling-book, syllabar; primer; -եմ, եջի *va.* to spell. [*vernor, leader.*

Հեգեման, -իգէս *s.* Gr. w. chief, go-

Հեգեմայ, իյ *s.* syllable.

Հեգնաբանեմ, եջի *va.* to speak ironically, to laugh at, to jeer, to taunt; -նուկ *s.* ironical speech or discourse, irony, quizzing, jeering, taunting, sarcasm; -բար *ad.* ironically.

Հեգնական *a.* ironical, sarcastic, derisive, taunting, mocking.

Հեգնեմ, եջի *va.* to quiz, to deride, to ridicule, to jeer; to gibe, to despise; -նուկ *s.* irony, sarcasm, taunt, jeer, scoff, derision, mockery; *rhet.* irony; -նորէն *ad.* ironically, gibingly.

Հեղ, ոյ *a.* mild, meek, gentle, affable; calm, tranquil, still; *ad.* softly, gently.

Հեղաբան, -իկ *a.* sweet-spoken; -լինել or -եմ *vn.* to speak, utter or pronounce gently, gracefully; -ութիւն *s.* kind things; -բար *ad.* gently, mildly, meekly; softly; -բարոյ *a.* mild-tempered, affable, tractable, easy; -գնաց *a.* soft, gentle, slow; *ad.* softly, gently; -խօս *a.* sweet-toned; -համբար *a.* sweet-tempered; -հոգի, -փա *a.* mild, meek, gentle, affable, good-

Հեղանք *S.* Հեղութիւն. [*humoured.*

Հեղալար, -սահ *a.* flowing gently;

-սաղարթ *a.* whose leaves tremble gently.

Հեղացուցանեմ *va.* to render mild, affable, pleasing, agreeable, to soften, to appease, to pacify, to calm, to quiet.

Հեղիկ *ad.* gently, softly, quietly, mildly; *a.* S. Հեղ.

Հեղութիւն *s.* sweetness of temper or disposition, mildness, gentleness, sweetness, affability, kindness, courteousness.

Հեթանոս, աջ *s.* heathen, pagan, paynim, gentile; infidel, idolater, barbarian; nation, people; -ք, the heathen.

Հեթանոսաբար *ad.* heathenishly;

-*հան* *a.* heathenish, pagan, gentile;
-*կիր* *a.* peculiar to the gentiles; -*միտ*
a. heathen-minded, paganish.

Հեթանոսանամ, *այցայ* *vn.* to become
a pagan; -*սացուցանեմ* *va.* to gentilize,
to paganize, to heathenize, to convert
to gentilism.

Հեթանոսութիւն *s.* heathenism, pa-
ganism, gentilism. [pagan.

Հեթանոսորէն *ad.* heathenishly; *a.*

Հեթեթանք *S.* Հայթայթանք.

Հելլեն, *այ* *s.* Hellene, Greek; *a.*
greek, grecian; -*արանութի* *s.* hellen-
ism; -*ադէտ* *s.* hellenist; -*ական* *a.*
hellenic, grecian, greek; -*ստերա* *a.* phil-
hellene; -*ստիրութի* *s.* philhellenism;
-*այի* *S.* Հելլեն; - *լեզու*, the greek
tongue or language; - *գրել*, *խօսել*,
to write in greek; to speak greek.

Հեծ *S.* Հեծութիւն.

Հեծան, *այ* *s.* beam, rafter, joist;
-*ակ* *s.* small; - *ահեք* *a.* that splits
or cuts joists or rafters; -*աձգութի*
s. order or position of rafters; wood-
work, frame-work; *mech.* shaft, thill.

Հեծանկիւք *s.* beast, nag; vehicle.

Հեծանիմ, *ծայ* *vn.* to mount, to ride;
- *ի կառ*, *ի ձի*, to mount or enter a
carriage or vehicle; to ride, to mount
on horseback; - *ի նաւ*, to go on ship-
board, to embark; *անհամեմ* -, to ride
bare-back; *յորս* -, to go a hunting
or shooting; *զհետ* -, to chase, to give
chase to, to persecute, to set off in
pursuit of, to pursue; *յաւար* -, to
plunder, to pillage, to sack; *սպրե-
յաւ* *Հեծեալ ձիով*, he fled on horse-
back; *S.* *Կառք*, &c. [rake.

Հեծանոց *s.* winnowing-fan; hay

Հեծեալ *a.* mounted; *s.* horseman,
rider; horse-soldier, trooper; *ից* *ver-*
sifier; -*ք*, cavalry, horse.

Հեծելագունդ *s.* cavalry; -*ազն* *s.*
cavalier, gentleman; *S.* *Հանգերձ*;
-*զոր* *s.* cavalry, horse-soldiers, horse;
horseman; -*խումբ* *S.* -*գունդ*; -*պետ*
s. master of the horse.

Հեծելութիւն *s.* riding; horseman-
ship, equestration; *Հանգերձ* -*թէ*, rid-
ing habit; *կրկէս* -*թէ*, manege; race-
ground, course; hippodrome; *մարզիչ*
եւ մարզարան -*թեան*, riding-master;
-*school*. [complaint.

Հեծեծանք *s.* heavy sighs, groaning,

Հեծեծելի *a.* lamentable, deplorable.

Հեծեծեմ, *եցի* *vn.* to groan, to la-

ment, to sigh for, to fill the air with
sighing.

Հեծեծութի, -*ումն* *S.* Հեծեծանք.

Հեծեմ, *եցի* *S.* Հեծեծեմ.

Հեծկամ, *այի*, *յայ* - *կտամ*, *այի* *vn.*
to sob, to hiccup, to have the hiccups.

Հեծկտանք, * -*սուք* *s.* sob, hiccup,
hiccough; - *մահուան*, death-sob.

Հեծնում *S.* Հեծանեմ.

Հեծութիւն *s.* groaning, lamenta-
tion, complaint, woes. [horseman.

Հեծով *s.* the fork, the seat of a
Հեծուցանեմ *va.* to make mount, to
put on.

Հեկեկամ, *այի* *vn.* to sob, to sigh,
to groan; -*անք* *s.* sobs, crying; mock-

Հեկեկեմ *S.* -*կամ* & *Հեգնեմ*. [ery.

Հեղական *a.* infused; inspired; -
Հնորք, infused gifts.

Հեղանիմ, *ղայ* *vn.* to flow, to be pour-
ed out, to spread over; to be shed;

Հնւթ *s.* fluid; *S.* Հոսանուս.

Հեղդ, *այ* *a.* idle, lazy, slothful, slug-
gish, tardy, dull, slow, lukewarm,
cowardly; listless, careless; -*աբար* *ad.*
idly, slothfully; indifferently, coldly;
-*աքնաց* *a.* slow, slothful; *ad.* slowly,
with tardy steps; -*ալուր* *a.* turning a
deaf ear, listless, disobedient; - *լնել*,
to turn a deaf ear, to simulate deaf-
ness, to disobey.

Հեղդամ, *այի*, -*անամ*, *այցայ* *vn.* to
be idle, lazy, indolent, slothful.

Հեղդամիւս *a.* slow-witted.

Հեղդանք *S.* Հեղդութիւն.

Հեղդասիրտ *a.* heavy-hearted; - *ի*
Հաւատալ, slow of heart, slow to be-
lieve. [lukewarm, indifferent.

Հեղդացուցանեմ *va.* to make idle,

Հեղդութիւն *s.* idleness, laziness,
supineness, slowness, tardiness, list-
lessness, negligence, lukewarmness,
indifference.

Հեղեղ, *այ* *s.* torrent, flood, inunda-
tion, overflow; - *ջուրց*, deluge; -
հրդ, torrent of flame; - *մարդկան*,
throng of people, crowd, immense
concourse; - *սարսառուաց ինուցանել*,
to shed a flood of tears; *Հոսէին ար-*
տասուք իբրեւ զ-, tears ran down in
torrents; -*աբար* *ad.* like a torrent,
impetuously; - *ամած* *a.* inundated,
overflowed, flooded; - *աստուս* *a.* pun-
ishing with a deluge; - *ավայր* *s.* dried
bed of a torrent.

Հեղեղաս, *այ* *s.* torrent, ravinè;

— եմ, — զեմ, եջի *va.* to inundate, to submerge, to cover with water; to overflow, to lay under water; to hurl or fling down, to precipitate.

Հեղեղումն *s.* effusion.

Հեղինակ, աջ *S.* Առաջնորդ, Գառնի, Մասնագիր; — ութիւն *s.* authority.

Հեղեք *s.* produce, product, produc-

Հեղձ, — ական *S.* — ումն, — ուշիւ. [tion.

Հեղձամահ *a.* choked; strangled; drowned; — լինել, to be —; — առնել, to choke, to stifle, to suffocate, to drown.

Հեղձամոլձուկ *a.* suffocated, choked, oppressed, agitated, disquieted, grieved, anxious; suffocating, stifling; — օդ կամ ջերմութիւն, sultry weather or heat; — հազ, a stifling cough; hooping cough; — ձայնիւ, in a stifled voice; — ի վշտացն, loaded with grief; woe-begone; — արտասուք, repressed tears; — առնել, to stifle, to choke; to smother, to suffocate; to drown; — լինել ի բարկութիւն, to be half choked with rage or anger; — լինել սիրա իմ, my heart was ready to break, was oppressed with grief; *S.* Հառաչանք.

Հեղձանախանձ *a.* very envious, dy-

Հեղձանեմ *S.* — ուցանեմ. [ing of envy.

Հեղձանիմ, Հեղձիմ, Հեղձնում or ձում, ձայն *vn.* to choke, to be suffocated, stifled, drowned.

Հեղձումն *s.* suffocation; choking; pressure; — ուցանեմ *va.* to suffocate, to choke, to strangle, to drown; to oppress.

Հեղձուցեալ, — ցիկ, — ձիկ *a.* suffocated, choked; — ցիկ առնել, լինել *S.* — ցանեմ, — ձանիմ; — ցիւ *a.* suffocating, choking.

Հեղոյս, ուսից *s.* nail; *S.* Բեւեռ.

Հեղումած, ոյ *s.* cast, casting; impasting.

Հեղուկ, հեղի *a.* liquid; liquor; — աչափ *s.* areometer, hydrometer, hydrostatic balance; — աջումն *s.* liquefaction.

Հեղում, ղի *va.* to pour, to pour out, to empty, to pour forth, to shed; to diffuse, to scatter, to disperse, to spread; — զանձն առաջի Տէն, to pour out one's soul before the Lord; — զսիրա իւր առաջի ուրուք, to open one's heart, to unbosom oneself to; — զբարկութիւն, զարմատութիւն իւր ի վերայ ուրուք, to give vent to anger, to discharge one's wrath upon; — կռոյ

նուէրս, to pour out libations to idols; — արիւն բազում, արեան ճաղաղիւս —, to cause immense bloodshed, to shed torrents of blood; արտաւոր —, to shed tears; — զարիւն իւր, to shed one's blood.

Հեղում, զայն *vn.* to be poured out, to flow, to spread; to be shed, scattered, diffused; to rush, to fall; to burst; հեղաւ եմ փոր իմ, all his bowels gushed out; անկաւ հեղաւ զինի կռոյն, he followed idols; հեղեալցաւ մամբ, very angrily, wrathfully.

Հեղումն *s.* outpouring, spreading abroad; effusion, dispersion.

Հեղուեմ, սի *va.* *S.* Բեւեռեմ; to write, to compose.

Հեղք, ղից *s.* cottage, hut.

Հեշուկք *s.* spite, despire; — կս առնել, to do any thing out of spite or through spite, to despise, to spite, to vex; իբրեւ ումեք — կս առնելոյ, in spite of one, to vex one.

Հեմում, now, at present.

Հեշն, ի *s.* jeer, scoff, taunt; mockery, jeering, irony, derision; rivalry, strife, contest; spite; ի —, ի — դ *ad.* ironically, derisively, tauntingly; against, in despite of, in contempt of, in defiance of; ի — ելանել, ի — արկանել, to scoff at, to laugh at, to ridicule, to quiz, to deride, to taunt, to jeer at; կալ ի — or ի — ոյ, to do in spite of, to despite, to object to, to dispute or wrangle; to vie with.

Հեղեանական, &c. *S.* Հեղեանահ.

Հեշում, նի *va.* to weave, to warp, to plait; զարում թիւն ի ներքոյ ոտայնի —, to machinate, to plot, to hatch wicked-

Հեշմակապաշտ *a.* idolatrous. [ness.

Հեշա, ից *a.* ease, convenience, comfort, pleasure; facility; *a.* easy, commodious; voluptuous; — պաշտան, voluntary service; — ցանկութիւն, voluptuousness, concupiscence, lust; ի — *ad.* at will, at pleasure, at one's ease; — եւ համարոյ մտաք, affably, benignly, kindly, condescendingly; զ — ցանկութիւն անցանել, to give oneself up to pleasures; ի իւրեանց — ի դնալ, to go one's own way, at one's leisure, at one's ease; to live as one likes, to follow the bent of one's own inclinations.

Հեշտաբան *a.* sweet-spoken; — դ *s.* flattering words; — բար *ad.* easily, commodiously, with pleasure, willingly;

-*լի, -լիք, -լից* *a.* delectable, agreeable, sweet, relishing, amusing; delicious; voluptuous; -*լուր* *a.* tractable, docile; mild, complaisant, condescending.

Հեշտախառնութիւն *s.* effeminate life, voluptuousness.

Հեշտախոս *a.* singing sweetly, canorous; -*ծին* *a.* easily produced; -*կամ* *a.* condescending; voluntary; prompt; -*կան* *a.* easy; delicious, delightful, pleasing; -*ք* *s.* pleasures, delights; -*կանուէր* *s.* convenience, ease, leisure; pleasure, amusement, sport; voluptuousness; -*կեցութիւն* *s.* well-being, ease, competency, comfort.

Հեշտանամք, *ացայ տո.* to delight, to rejoice, to amuse, enjoy or divert oneself, to take pleasure or delight in, to lead a voluptuous life, to live in the midst of luxury, to give oneself up to

Հեշտանք *S.* *Հեշտուհի*. [amusement.

Հեշտադունչ *a.* blowing gently; -*հոգի*, zephyr; -*պաշտօնեայ* *a.* devoted, trusty, faithful; -*սէր* *a.* voluptuous, libidinous, sensual, lewd; -*սիրութիւն* *s.* voluptuousness, sensuality, lewdness; -*սուն* *a.* delicate, soft, effeminate; - *գրգարան*, paradise of delights.

Հեշտացուցանեմք *va.* to make easy, to facilitate; to rejoice, to divert, to cheer; to delight, to please, to charm.

Հեշտեալ *ad.* easily, with ease, naturally; conveniently, comfortably.

Հեշտընկալ *a.* easy to comprehend, obvious, plain, intelligible, clear, evident; pleasant, commodious.

Հեշտի *a.* easy, commodious, agreeable; *ad.* easily; -*ն* *a.* easy; -*ւ* *S.* *Հեշտեալ*.

Հեշտոց, *այ* *s.* soft or downy place of repose; stuffed chair; spring sofa, feather bed, &c.

Հեշտութիւն *s.* ease, convenience, facility, commodity, comfort; delights, joys, pleasure, voluptuousness; -*ք* *ad.*

Հեշուպ *s.* Chamberlain. [*S.* -*սարար*.

Հեռ. իւ. *s.* discord, strife, wrangling; hate, spite, ill-will, rancour; *a.* spiteful, rancorous, quarrelsome; stubborn.

Հեռաքնակ *a.* living far off, remote, distant; -*գիր*, *գրաց* *s.* telegraph; -*լեկարական*, *գրաւոր* or *ապոդ, նշաւաւոր*, *ստեղծաւոր*, *ցուցակաւոր*, *ծռվածածուկ*, *կրէի*, *electric*, printing, signal, keyed, dial, submarine, portable -; -*գնաց* *a.* far, distant; remov-

ed far away; -*դոն* *a.* very far, farther; *ad.* far, from afar, afar off; -*գրական* *a.* telegraphic; -*լուր*, telegram, telegraphic despatch; -*գրաստան* *s.* telegraph, - office; -*գրեմք* *va.* to telegraph; -*գրութիւն* *s.* telegraphy; -*գէտ* *s.* theodolite; -*գիտակ* *s.* telescope; - *գիշերային*, night-glass; - *անգրադարձութիւն*, *բեկբեկմամբ*, reflecting, refracting telescope; -*գիտական* *a.* telescopic; -*կայ* *a.* absent; distant; -*կայութիւն* *s.* absence; distance; -*կէտ* *s.* *ից*, highest pitch, tip-top; - *երկրի*, apogee; - *առեգական*, aphelion, aphelium; -*հալած* *առնեմք* *va.* to drive away, to exile.

Հեռաձայն *s.* telephone; -*ական* *a.* telephonic; -*ութիւն* *s.* telephony; -*եմք* *va.* to telephone; -*ձիգ* *S.* *Հեռաւոր*.

Հեռամք, *այի տո.* to dispute, to contend for, to quarrel; to bear a hatred to, to loathe, to hate, to bear or owe a grudge, malice or ill-will.

Հեռանամք, *ացայ տո.* to remove, to go away or far, to leave, to swerve, to deviate, to depart, to start; to absent oneself; to withdraw; *S.* *Սիրա*.

Հեռաստան, *ի* *a.* far off, distant, remote; *s.* distant place or country, the distance; *ի* -*է* *ad.* from afar, afar off, at a great distance; -*հայ*, *ց* *S.* -*a.*; -*հայք* *s.* who are remote or distant.

Հեռասեւ *a.* far-sighted, presbyte; - *միտք*, witty, subtle, ingenious, perspicacious, sharp; provident; -*ուի* *s.* long-sightedness, long-sight, pres-

Հեռաքնակ *S.* -*աասան* *a.* [byopy.

Հեռացումն *s.* remoteness; *phys. mar.* declination; *ast.* elongation.

Հեռացուցանեմք *va.* to remove, to put or set aside, to scatter; to avert, to keep off; -*յո* *ի* *քէն* *զկադ*, avoid quarrelling.

Հեռաւոր *a.* remote, removed, distant, far off; absent; -*ութիւն* *s.* remoteness, distance; absence; length, space, interval; - *ի ցամաքէ* *mar.* sea-room.

Հեռի *a.* remote, distant; *ad.* far; - *առնել*, *առնել*, to remove far off; to scatter; to turn aside or away, to avert, to ward off; - *ուռնել*, to keep away, or at a distance; - *ուռնել զանձն յիմեքէ*, to keep off, to avert; to abstain, to refrain; - *առնիմք*, *լինիմք* *S.* *Հեռանամք*; *ԱՅ իմք, միք* - *առնիր յինէն*, remove not Thyself, o God, from me!

Հեռութիւն *S.* *Հեռ.* -*աւորութիւն*.

Հեռու. *ի* - *a. afar, distant; ad. far, from afar.*

Հեւկ. ղյ. - *հան's. long fillets or bandages for the legs; S. կեմ; -բ առա. դաստեղյ, sail-rope or cordage.*

Հեռւմ *va.* to weave.

Հեւ. *ի a. contumacious, refractory, froward, wayward, wilful, disobedient, transgressing, restive, stubborn; rebellious; -անք S. -ութիւն.*

Հեւանամ, Հեւանեմ, եցի. - *իմ, ե. ցայ vn.* to contravene, to transgress, to infringe, to disobey, to oppose; to be refractory, disobedient, to mutiny, to revolt, to rebel.

Հեւաութիւն *s.* transgression, disobedience, refusal, contumacy, opposition, resistance; rebellion.

Հեւ. *ոյ, -բ, մոց s.* trace, track, print, foot-mark; vestige, footstep; pace, step; way, path; *-բ mech.* iron rail, rail; *ad. pr.* after, behind; near; together; *ի -ոյ*, from behind, from the rear; *-բ նաւու.* track of a ship; *-բ կառաց, cart-rut, wheel-rut; -բ ամ. պոց,* traces of cloud; *-բ դաղանաց,* trail, track or scent of animals; *-բ վերաց,* cicatrix, scar; *վաղվաղակի -կամ զ,* quick! come on! courage! *կորուսանել զ-ս,* to lose the traces of; *զ-լինել,* to apply oneself, to give or addict oneself to; *Էլունայի զ-ե գընն,* they have attempted or tried in vain; *S. Զհեւ, Ընթանամ, կաղամ, &c.*

Հեւադայ. *ից a.* following, next, subsequent; *-գիծ s. mech.* trajectory.

Հեւազօւ. *ից a.* inquiring, curious, inquisitive; *s.* inquirer, investigator, examiner; *-եմ, եցի vna.* to trace out, to try to find out, to pry into, to search, to hunt or ferret out, to inquire, to investigate, to examine, to scrutinize; *խորազնին -,* to search into, to go to the bottom of, to sift, to investigate; *-զպատճառս,* to trace back to the first cause, origin or principle, to ascend to the original source; *-իւ S. -;* *-ութիւն s.* investigation, search, inquiry, examination; curiosity.

Հեւախաղաղ առնեմ, ծածկեմ va. to hide, to put out of sight; to destroy, to exterminate; *-կորնելլամպս,* to be lost in the clouds, to be cloud-topped; *-խոյզ a.* scenting, tracking; prying, hunting, investigating, pursuing; inquisitive.

Հեւակորոյս առնեմ va. to utterly destroy, to cause to disappear, to wipe out, to obliterate, to exterminate; *-լինել vn.* to be lost, destroyed, obliterated, exterminated; *-կառւր s.* outrider, guide; *-կառւր առնել,* to open the way, to guide; *-հան a.* tracing out; *s. ichneumon;* *-հաս Լինեմ.* to arrive with, to catch one; *-ձգեմ va.* to draw behind or after.

Հեւամուռ a. s. pursuing, hunting; eager, forward, aspiring or longing for; candidate, competent, concurrent; rival, emulous; *-լինել,* to pursue, to run after, to chase, to give chase to, to follow close; *fig.* to aspire, to aim at, to concur, to compete; *-լինել Թշամուռն,* to fall upon the enemy; *-մտեմ, եցի vn.* to pursue, to run after; to accompany, to go with, to attend; to compete; *-մտուի s.* pursuit, search; competition, concurrence, rivalry.

Հեւայոյզ S. -խոյզ; *-վար Լինեմ vn.* to set off in pursuit, in search of, to pursue; *-վարեմ va.* to send after, to cause to pursue; *-բան s.* stool; pedestal; *-ւոր a.* successive, progressive; *-քնին a.* inquisitive, curious; *-լինել* to be -; to examine, to investigate, to search into; *-բերի S. -քնին; -բերբ. բար ad.* curiously, inquisitively, pryingly; *-բերբական a.* curious, rare; *-բերբալարմ a.* interesting; *-բերբութիւն s.* curiosity, inquisitiveness; *դրգեւ, շարժել զ-,* to excite, to stir up one's curiosity.

Հեւեւարանութիւն s. syllogism; *-բար ad.* consequently, in consequence, of course.

Հեւեւակ, աջ a. going on foot, pedestrian: four-footed; *fig.* hackneyed, trite, common-place, trivial, ordinary; in prose, prosaic; *s.* foot-soldier: quadruped; *ի -ույ ad.* on foot, afoot; *-բ, -զօք,* infantry, foot-soldiers; *-ար. ձան, անդրի,* pedestrian statue; *-կը. Թուի,* pedestrian exercise; *-արար. ութի,* hunting on foot; *-ձաղուն. infantry triumph;* *-բանք.* trite, hackneyed or common-place saying, vulgarity of expression; *-դովուէք,* vulgar praises; *-երթաւ,* to go on foot; *-ս խօսել,* to talk common-place.

Հեւեւակազնաց a. pedestrian, going on foot; *-գնացուի s.* walking or travelling on foot; *-դուռ, -զօք, -խուռ*

s. foot-soldiers, infantry; -մարտ *a.* fighting on foot; -ք or -գունդ *s.* infantry; -ք or -մարտուհի *s.* foot-fight.

Հետեակահաճ *a.* ambulatory.

Հետեակեմ, *եցի* *vn.* to go on foot, to walk; *կորուսանել զկիրթ -կեղոյ*, to lose the habit of walking.

Հետեակուհի *s.* triviality, vulgarity.

Հետեանամ *S.* *Հետեւիմ*.

Հետեանք *s.* consequence, result; *geom.* corollary; -նս հանել, to deduce, to infer; ծանր լինին - գործոյս, this affair will have unpleasant or serious consequences.

Հետեապէս *S.* *Հետեւաբար*.

Հետեւեցուցանեմ *va.* to cause to follow, to induce; to infer, to conclude, to draw a conclusion.

Հետեւեմ, *եցի*, -ւիմ, *եցայ* *vn.* to follow, to accompany, to attend, to go with; to follow, to follow in the steps of, to imitate; to follow, to go or come after, to result, to derive, to proceed or come from; -շաղագ ուրուք, to follow in the steps of, to go after; -ի մօտ, to follow closely, near; -ւի *v.* *imp.* it ensues, it follows.

Հետեւող *s.* follower, imitator; -լի եւ, գտանել, to follow, to imitate; -ութի & consequence; inference, conclusion; imitation; -թք *ad.* in imitation of; in the manner or style of.

Հետեւորդ *a.* *s.* consequent.

Հետեւութի, -ունի *S.* -ւողութի.

Հետզհետե *ad.* successively, by turns, one after another, consecutively; in proportion; by degrees.

Հետէ, *ի - քր.* from; after, since; *ի մանկութէ* -, from infancy, from the cradle; *յայնմ ժամանակէ* -, from that time; *յայնմ* -, since then, ever since, since that epoch; *ի բազմաց* -, long since, of old; *ի սկզբանէ* -, from the beginning; *յայնմ - եւ անգոր*, *յայնմ - եւ այսր*, henceforward, henceforth, hereafter; *յայնմ - եւ առ յապա*, henceforth; *ի տասն ամաց* -, ten years since, ten years ago; *յայգունէ* -, since morning; *ի Սամուէլէ* -, since Samuel.

Հետ ք հետ *ad.* immediately, forthwith, directly, in a moment, at once.

Հորինեաց *a.* pursuing hotly.

Հետի *pr.* after; after that; - աղագս գտանել, to shut the stable door when the horse is stolen.

Հետի *a.* going on foot; -, *ի - ad.* on foot, afoot; - ընթանալ, to run or hasten on foot.

Հետիոտ, -ս, *ի -ս*, -ին, -իւք, -ից *ad.* on foot; - գնալ, ընթանալ, to go on foot, to walk; գնալ - նեղութիւն, to trudge along.

Հեր, *այ* *s.* hair; -ք, head of hair; *S.* *Մազ*; *անդոյս* *ի -աց*, bald; *հոպոպիք -աց*, curls, ringlets; *հիւք -աց*, tress or lock of hair, tresses, plait of hair; *S.* *Հիւք*; *բուսանել -աց*, growth of hair; *Թափիլ -աց*, falling of the hair; *փորրել*; *հասանել*, *խուզել*, *կտրել* *զ-ս*, to cut the hair; to crop; to shave the head; *ճողել*, *փետել* *զ-ս* *առ ցաւոյն* or *յուսահատութեն*, to tear one's hair for grief or despair; *ուներ*, *կանուլ*, *ձգել* *զ-աց*, to hold, to pull one by the hair; *զմիմանց ձգձգել* *զ-ս*, *զմիմանս ձգել* *զ-աց*, to take one another by the hair; *խոպոպել*, *գանգրել*, *ծնրել* *զ-ս*, to curl, to put on ringlets, to friz the hair; *սանարել* *զ-ս*, to comb one's hair; *ներկել* *զ-ս*, to dye one's hair; *խրձալ ցուցանել*, *խողանել*, *հարթեցանել* *զ-ս*, to cause the hair to stand on end; to ruffle the hair; *S.* *Մառ*; *քստմիլ*, *խրձանալ -աց*, to bristle, to stand on end; *Թափիլ* *զ-ս*, to destroy hair, to depilate; -ք նախաբոյր եւ քան զմօրուս, the hair grows before the beard; *գեւաբոյս -ք* *ի ծնօտս* *սիգեալ*, new beard; -ք *ծնրեալ* *եւ* *գանգրեալ*, -քն *ծալ* *ի ծալ*, curly, frizzed hair; -ք *քստմնեալ* *ի վեր* *գիզացեալ*, with bristling hair; with hair upstanding; *քստմնեալ գիզանին -ք* *գլխով*, the hair stood on end; blood ran cold; *սպի. տակին*, *ծաղկին -ք* *իմ*, my hair grows grey, I begin to grow grey-haired, I begin to get grey.

Հերա, *յ* or *այի* *sf.* Juno.

Հերագանդուր *a.* curled, frizzed; -գործ *a.* hair-producing, --growing; -թափ *a.* depilatory; depilated, bald; -թափութի *s.* *med.* alopecia, fox-evil; depilation; -թափումի *s.* scraping the hair from hides.

Հերակեան *a.* herculean, of Hercules; - արձանք, the pillars of Hercules.

Հերակարութիւն *s.* tonsure.

Հերաձեւ *a.* capillary; - խողովակ, - tube; - ութիւն *s.* capillarity.

Հերապանծ *a.* having a superb head of hair, long-haired, bushy-haired;

proud of his hair; *fig.* leafy, branchy, bushy.

Հերատ *a.* hairless, bald; *-ուկ* *af.* brazen-faced, impudent; *sf.* vixen, scold, hussy, jade, slut. [*-* hair or locks.

Հերարձակ *a.* dishevelled; *ad.* with *Հերաւոր* *a.* hairy, long-haired; *-որ* *թի* *s.* hairiness. [*one by the hair.*

Հերաքալը առնեմ *va.* to hold or pull *Հերեւիով*, *այ. էջ* *s.* heretic; *-աւպետ* *s.* heresiarch, arch-heretic; *-ու. թի, -սիրութի, -սու.թի* *s.* heresy.

Հերետիկոս, *այ* *s.* heretic; *-ական* *a.* *-al*; *-ապետ* *s.* heresiarch; *-ու.թիւն* *s.* heresy.

**Հերիսայ* or *Հարի սա* *s.* herissa or kesh-kek, an oriental dish, (a thick soup composed of fowl & pearl barley or wheat beaten up together, well boiled, & eaten with powdered cinnamon). [*pricker.*

Հերիւն. բան, բեան *s.* bodkin; *awl, Հերիւ* *a.* sufficient, enough; capable, able; *-է*, it is enough, sufficient; it suffices; *-համարիւ*, to be content, to content oneself; *-լինել յամ*, to be adult, of age; *երբեք - ոչ առէ*, he never says, hold! enough! *-անամ, աջայ* *vn.* to suffice, to be sufficient or enough; to be adequate.

Հերկ. ի *s.* tillage, plough, culture, tilth; ploughed land; *-* or *-ա հարկաւ նել, -ս հերկել* *S.* *Հերկեմ.*

Հերկագործ, այ *S.* *-հար; -եմ* *va.* to plough, to furrow; *-ու.թիւն* *s.* tillage, ploughing, digging, culture, husbandry

Հերկահար. Հերկարար. այ *s.* ploughman, husbandman, cultivator, labourer *Հերկելի* *a.* arable.

Հերկեմ, էջի *va.* to plough, to till, to cultivate; *-կումն* *s.* ploughing.

Հերհեր *s.* carder's thistle, comb or card; *-եմ* *va.* to card.

Հերձ. էջ *a.* split, cloven, riven; cracked; *s.* cleft, split, crevice, rift, fissure; *-աթեւ* *a.* cloven-winged.

Հերձած, ոյ *s.* crack, crevice; furrow *Հերձակ, այ* *s.* arrow, dart. [*row.*

Հերձական *a.* anatomic; *- տեսութի.* anatomy.

Հերձանեմ, ձի, Հերձեմ, էջի *va.* to cleave, to split, to divide, to cut; to chop; to crack; to tear; to dissect, to anatomize; to cleave diamonds, &c.; *fig.* to disunite, to sow division, to make a breach between, to bring out

a scission; *- զմորթ մարմնայ*, to chap; *- զապակիս*, to crack; *- նաւի զծով*, to plough the sea, to run a-head, to have head-way.

Հերձանող or *-ձող* *a.* cleaving; incisive; *- առամն, Հերձառամն* *s.* incisor.

Հերձասեր *a.* sowing discord or division. [*to crack, to chop, to cut, to tear.*

Հերձասեմ, էջի *va.* to split, to rive; *Հերձաքար* *s.* schiste.

Հերձի *s.* lentisk, mastic-tree.

Հերձնում, ձայ *vn.* to be split or cloven, to crack, to burst; to be torn or rent. [*-եմ* *S.* *-ձասեմ.*

Հերձոս *a.* cloven, split, cracked;

Հերձուած. ոյ *s.* division, separation; scission, rupture, disunion, discord, dissent, schism; sect; heresy; *- առնել, to bring about a scission; to sow discord; էղեւ - ի Ժողովք. դեանն զմերթա*, there was a division among the people because of him; *զարձեալ - լիներ ի մէջ Հրէից*, there was a dissension therefore again among the Jews; *- անկեալ էր ի մէջ նոցա*, they were divided among themselves; they were at variance. [*retical.*

Հերձուածական *a.* schismatical; *he- Հերձուածապետ* *s.* chief of a schism, of a sect; heresiarch. [*ed, separated.*

Հերձուածիմ. ծեցայ *vn.* to be divid-

Հերձուածող *s.* dissenter, schismatic; heretic; sectary; *-ական* *a.* schismatical; heretical; *-ու.թի, -ծու.թիւն* *s.* schism; heresy; sect.

Հերձում *S.* *Հերձանեմ; -ն* *s.* cleavage, cleaving; greet; *S.* *Հերձում; - որովայնի*, gastrotomy; *-ուցանեմ* *S.* *Հերձանեմ.*

Հերմէս, մեայ or *մերս* *s.* Mercury.

Հերու, ի -ն հեռէ, -ն հեռէ *ad.* last year, since last year; long time since, for a long time past, long ago, long since.

Հերքեմ, էջի *va.* to repulse, to reprieve, to refute, to contradict; *ի բայ -*, to refuse, to reject; *vn.* to suffice, to be sufficient. [*confutation.*

Հերքումն *s.* refutation; *- բանից, Հեց* or *Խեց* *s.* tire of a wheel.

Հեւամ, ալի *vn.* to pant, to puff, to be breathless; *S.* *Թասեմ.* [*incisors.*

Հեւն *s.* front-teeth, cutting-teeth,

**Հեւք* *s.* panting, shortness of breath.

Հեփեստոս, ի or *սեւայ* *s.* Vulcan.

Հզոր, այ *a.* strong, powerful, might-

ty, vigorous, valiant; robust, lusty, stout; potent, energetic, efficacious; — *Ա. Ա. երկնի եւ երկրի*, the Almighty, Omnipotent; — *Է*, the mighty of the earth; — *զօրութիւն*, very strong, most valiant, mighty; — *Թ. Թ. Թ. Թ.*, a professed or open protector.

Հզորադին *S. Հզոր*; -*դին* *ad.* strongly, vigorously, stoutly, powerfully, mightily, potently.

Հզորանամ, արայ *vn.* to grow stronger, to become more powerful, to make or render oneself potent, mighty; to gather strength, to be strengthened.

Հրապարակում S. - գրչին .

Հրացույանէմա. to render stronger, more powerful; to strengthen, to invigorate, to fortify.

Հզօրեղ *a.* sturdy, robust, very strong, very stout: - *ասէս* *S.* - *առոնս*.

Հզօրիչ *a.* strengthening, invigorating. [wer. might.]

Հզօրութիւն *s.* force, strength, po-
 Հէ. - Թէ, Հր' Հր' *int.* oh! ah! alas!

Հէ՛ւ, հիկի՛ս Հ. marauder, rover, robber, brigand; - ծովաւ, sea-robber, pirate, free-booter, corsair, sea-rover; ք, marauding, plundering; piracy; հիկի պարապկել, to become a highwayman, to rob, to plunder; հիկի or հիկի ելակել, to take to the highway, to over-run or scour, to make incursions; զհի՛ս ք զայն - եւ աղապի կայ. Գ. what can be more grievous or more barbarous than that?

Հէ, հէի, քաց ա. unhappy, unfortunate, miserable, wretched.

Հիւսդք *s. pl.* Hyades; անհրեւածին -,
the watery -.

Հիասթաշ, Հիանալի a. wonderful, surprising, marvellous, astonishing, stupendous, ravishing, charming.

Հիշեամ, այսպեւ տ. to wonder, to marvel, to be astonished, surprised, amazed; to fall into ecstasies or raptures, to fall from the clouds; Հիշեալ զարմանամ, I am lost in wonder, I am filled with admiration.

Հիշմար *a.* charming, ravishing, surprising, stupendous, admirable ; **հիշազ** *a.* of marvellous beauty ; **սլա-տաւ** *a.* unutterable, inexpressible, wonderful ; **սլաւաշ** *a.* wonderstruck, enraptured ; **շահան** *a.* admiring, of admiration ; ecstatic.

Հիացութիւն, -ումն յ. admiration,

astonishment, surprise, wonder ; charm, enchantment ; ecstasy ; ածարաշաւ -, rapture, trance, divine ecstasy ; -or ի - ածել, - արկանել Տ.-ուցանեմ ; զնել ի - to be the admiration of ; արկանել - ի զերայ ուրուք , to plunge into ecstasies, to enrapture ; - է մայայ լուել : it is surprising to hear ; -ուցանեմ va. to astonish, to surprise, to amaze, to astound, to enchant, to charm to admiration, to strike with amazement.

Հիմար Տ. Արսէն .

$\Sigma h q p w$, or with s. hydra.

ᐱᐱᐱᐱ conj. as, for example.

Sphen. s. ichneumon.

Σημεῖον δ. Hegira.

2nd ad. why? for what reason?

Հիմէն, **մեծնի** s. hin(measure); hymen;
chem. matrass; balloon.

Հիմք, *հիմք* *s.* foundation; base, basis; foot, bottom; back, back part; foundation, establishment; — *ապահայե* *chem.* salifiable base; — *ի վեր*, from top to bottom; thoroughly, utterly; — *ի յասակ*, to its very foundations; down to the ground, to the bottom; — *օր Հիմունս արկանել*, to lay the foundations of, to found; — *ի վեր անեել կործանել*, *տապալել*, *յասակել*, to cast to the earth, to throw, cast or pull down, to overthrow, to overwhelm, to subvert, to demolish, destroy or ruin utterly; *ի Հիմանց կործանել*, to be overthrown; — *լինել իրից*, to be the foundation of; *անկանիլ Հիման*, to have laid the foundation; *ի վերայ հաստատուն Հիման*, on a solid foundation.

Հիմնադիր. *գրայ* *s.* founder; institutor; -*գրեմ*, *եջի* *va.* to found, to build, to lay the foundations; to institute, to establish; -*գրում* *թի* *s.* foundation; establishment, institution; -*կան* *a.* fundamental; -*խել* or -*տակ առնիմ* *va.* to demolish, to raze, to level with the ground; -*չայն* *s. a.* tonic. [established, built.

Հիմնանիւմ, առայտ *vn.* to be founded,
Հիմնապէս *ad.* fundamentally, thoroughly, to the bottom.

Հիմնարկ, -ու, -եմ, -ուի Տ. Հիմնա-
դիր, -դրեմ, -դրուածիւն.

Հիմնադրեցանէմ, Հիմնաւորեմ, Հիմ-
նեմ, եղի *va.* to found, to establish, to
lay the foundation, to build.

Հիմնադրւում *va.* to found magnificently. [the foundation-

Հիմնափոր *a.* excavating or digging

Հիմնեցուցանեմ *S.* Հիմնեմ.

Հիմնովին *ad.* thoroughly, to the bottom; - գիտել, ուսանել, to know, to learn -.

Հին, **Հնոց** *a.* old, worn, decayed; ancient, antique; - *ք.* *s.* the ancients; antiquity; *ի հնումն* *ad.* anciently, formerly, a longtime since, in days of yore; *ի* - or *ի հնոց ժամանակաց*, *ի հնոց ժամանակաց հետէ*, *ab antiquo*; - *կտակարան*, the old testament; - *մատենք*, ancient codes; *ի հնումն եւ ի նորումն*, in ancient & modern law; - *լուսին*, waning moon; - *աւուրց*, old, aged, in years, grown old; - *աւուրցն*, Ancient of days, the Eternal, the Most High; - *աւուրց մանուկն*, the Eternal Son; - *աւուրց զօրական*, a veteran; *անտառ* - *աւուրց մայրեաց*, a forest of ancient cedars; - *աւուրց ատելութիւն*, rancour, inveterate hate. [sair.

Հինաբար *ad.* like a sea-rover or corsair.
Հինախաղաց ժամանակ *s.* periodical incursion.

Հինածաղիկ *s.* *bot.* balsam.

Հինահալած արշաւանք *s.* aggression, assault by brigands.

Հինահար, *այ* *s.* marauder, plunderer, robber, brigand; - *առնել*, to go marauding, to plunder, to pillage, to sack, to ravage, to rifle; - *ուժի* *s.* marauding, plundering, invasion, pillage.

Հինամեայ *a.* hoary, grey-headed; inveterate. [henna.

Հինայ, *ից* *s.* alkanet, red dye; *bot.*

Հինաւանդ *a.* barbarous.

Հինգ, **հնգից** *a. s.* five; fifth; *երիւք հնգօր ամբ*, for fifteen years, for three lustra; *պահաս ք զյիսուն հնգիւ չափ*, forty five; *որ օր* - *էր ամսոյն*, on the fifth day of the month.

Հինգակատար *a.* of five hills; quinquejugum; - *ձեւ* *a. ad.* in five manners; - *դի* *s.* pentachord; - *մանակ* *gr.* of five feet, pentametrical; - *մասն*, - *մասունք* *a.* of five parts; *s.* two fifths; - *մեայ* *a.* of five years, five years old; - *չրջան ուսմանց*, quinquennium; - *մեան*, *մեներց* *a.* quinquennial; *S.* - *մեայ*; - *մեկայ* *a.* of five months; - *հինգն* *s.* pentagon; - *հինգնի* *a.* pentagonal, quinquangular.

Հինգեմեան, - *եռասան*, &c. *S.* Հինգամեան, Հնգեռասան.

Հինգերորդ, *այ* *a.* fifth; *ad.* fifthly; *s.* the fifth part; - *եմ*, *էցի* *va.* to contribute the fifth part of, to take up or give the fifth part of the fruits.

Հինգիլիոն *s.* quintillion; - *խոռոչեան* *a. bot.* pentapapular; - *կանգնեայ* or - *ն* *a.* of five cubits; - *կին* *S.* Հնգապատիկ; - *հնեմ*, *էցի* *va.* to quintuple, to increase five fold; - *կրկին* *a.* folded in five. [a. of -.

Հինգհազար *a.* five thousand; - *եան*

Հինգհազարուան *s.* cinque-ports.

Հինգհարիւր *a.* five hundred; - *եակ* *a.* of - years; - *եակ բոլոր*, Dionisian or Victorian period, 532 years; - *աւմեայ* *a.* of five hundred years; - *աւմեի* *a.* five hundred years old; - *երորդ* or - *որդ*, *այ* *a.* the five hundredth.

Հինգհեղեան *a.* pentasyllabic.

Հինգախաբակեայ մեքենայ *s.* pentapast, tackle with five pullies.

Հինգշաբաթ, *ի*, - *ի*, *թույ* *s.* thursday; *աւագ*, *մեծ* -, *holy* -; *գէր* -, *shrove* -; - *եան* *a.* of thursday: of five weeks. [tameter.

Հինգոսնեան *a.* of five feet; *s.* pen-

Հինգպատիկ *a.* fivefold; *ad.* five times as much; - *սիւնակ սրահ* *s.* pentastyle; - *սրահեան* *a.* of five halls or saloons; - *տերեւեան* *a. bot.* pentapetalous; *s.* cinque-foil, potentilla; - *տղեան* *a. s.* pentastatic; - *քաղաք* *s.* Pentapolis; - *օրեայ* *a.* of five days; *s.* thursday, the fifth day; - *ջերմ*, quintan, five-day fever; *S.* Հնգա..., &c., &c.

Հինեայ, *ի* *s. med.* Peruvian bark; *bot.* cinchona, quinquina.

Հինինամ, *ացի* *vn.* to pant. [breath.

Հինիւումն *s.* panting, shortness of

Հինուած *s.* weaving; texture; - *ում*, *Հինեմ* *S.* Հանում. Հրոսակեմ.

Հինօր, - *եայ*, *բէից* *a.* old, aged, in years; inveterate; - *հիւանդութիւն*, chronic distemper. [պէս.

Հիպատ; **Հիպէս** *S.* Հիպատոս: *Որ.*

Հիւ *s.* turn; - *գալ*, to turn round & round; to revolve; - *չրջանակել*, to turn, to turn or whirl round, to revolve.

Հիր, *ի* *s.* purple; - garment; - *իկ* *s.* Iris, rainbow; *bot.* flag, iris; - *լճաւեր*, halophila, sword-grass, yellow water-flag.

Հիւանդ, *այ* *a.* sick, ill, unwell, unhealthy, diseased; suffering, patient; invalid, infirm; - *լինել* *S.* - *անամ*; *լինել մահացու*, մտանգաւոր -, *լինել* - *ի*

մահ, to fall seriously ill, dangerously ill; գարմանել, ինամել զ-. հսկել առ-ին, to nurse, to take care of, to tend, to assist, to watch by, to sit up by; յայտել -աց, to visit patients; -հոգով եւ մարմնով, ill both in body & mind; -եղէ, I have been ill.

Հիւանդաբար ad. like a sick person; -գին a. sickly; very ill; ad. S. -բար; -կից լինիմ տո. to be or fall sick together; to be struck with the same illness; -կցուիմ s. the falling sick together; fig. compassion, fellow feeling; -ժիւ a. slow-witted; slothful.

Հիւանդանամ, ացայ տո. to fall sick, Հիւանդանի s. pl. the sick. [to be ill.

Հիւանդանոց, -րան s. hospital, infirmary; sick-ward.

Հիւանդապաշտ. կց, -պահ, աջ s. nurse, attendant on the sick; -տես a. visiting the sick; -գալ, to visit the sick; -բար a. causing illness.

Հիւանդացուցանիմ տո. to cause to fall sick, to make ill or infirm.

Հիւանդաբայլ a. tottering, vacillating or walking slowly or feebly like a sick person.

Հիւանդոտ a. weakly, sickly, of unsound constitution, infirm, valetudinary.

Հիւանդութիւն s. indisposition, ailment, illness, sickness, infirmity, disease, complaint, disorder, malady, distemper; passion; թեթեւ, դժնգակ, վանդաւոր, մահացու ծանր -, slight, painful, dangerous, serious, fatal illness; հիւանդանալ -, անկանելի -, to catch, to contract a disease; արտաշալ - անբուժելի, to be seized with an incurable malady; զարացուցանել կամ մեղմացուցանել զ-, to increase, to alleviate pain or sickness; բժշկել զ-, to cure; անցուցանել զ-, բժշկել, կապուելի -, թէ, to get well, to be cured, recovered from illness; կեղծել զ-, to feign sickness; S. Թութափիմ, Հիօրեայ. [ուժիւն.

Հիւանդբաղ, -ուիմ S. Թերառող.

Հիւթ, ոց s. humour; moisture; succulency; - պողոց, juice; syrup; - բուռց, sap; - մնոյ, gravy; - փորոտեաց, intestinal juices; - ստամոքային, gastric juice; ապակային -, vitreous humour.

Հիւթաբեր a. producing humour or matter; -կան a. material, corporeal;

-կանութիւն s. materiality; -յին S. -կան; -նիւթ a. material; s. - things, matter; root; -ւոր S. -կան.

Հիւթեղ, աջ a. full of humours, plethoric; juicy, succulent; - երկիր, fertile, fruitful land. [pose of matter.

Հիւթեմ, եցի տո. to form, to com-

Հիւլէ. ի s. atom, corpuscle; molecule; particle; -ական a. atomical, corpuscular; molecular; - փիլիսոփայ, atomist; - գրութիւն, atomism.

Հիւծ a. lean, emaciated, thin, extenuated; shrivelled, shrunk, withered; -ական a. emaciating, extenuating; -անիմ, -եցուցանիմ տո. to make lean, to extenuate, to emaciate; -անիմ, աջ, -իմ, եցայ տո. to grow lean, to get thin, to shrink, to waste, to fall or pine away, to wither, to languish, to droop, to dwindle away, to decay; - լուսնի, to wane; -եալ a. lean, meagre, poor, thin, puny; լուսին -, waning moon; -ուսն s. decay, decline, dwindling away, leanness, marasmus, consump-tion.

Հիւղ, Հիւղ, Հեղ, կց s. cottage, hut; S. Հիւլէ; -իկ s. cot, hovel, cabin; booth; cell; -ոս s. ichneumon.

Հիւպատ, կց, -ոս, աջ s. consul; փոխան -ի, vice-; ի -տոյն, during the consulate of; -տան s. pl. the consuls; - or -տական a. of a consul, consular; -տարան s. consulate; -տունի, -տունի s. consulship, consular dignity. [ter.

Հիւպերէտ s. Gr.w. servant or minis-

Հիւս, ոյ, -ք, սից s. texture, tissue; tress; braid; intertwining, interweaving, wreathing; knit; գեղձան-ք, golden tresses; S. Հեր, Մաղ, &c.; - ձեան, avalanch, snow-slip; -ածոյ a. woven, plaited. [վարսից, tresses, plait of hair.

Հիւսակ, աջ s. tress; braid; plait; -

Հիւսեմ, եցի տո. to weave; to plait; to braid; to twist; to entwine, to entwine, to interwine; to knit; fig. to compose, to write; - զինգուհի, to hatch wickedness, to frame or get up a plot, to machinate, to devise.

Հիւսիչ s. platter; knitter.

Հիւսիս, ոյ or ի. -ի s. the north, septentrion; north-wind, aquilon, Boreas; գոռ, ամեհի -, the bleak north-wind, the lowering boreal winds.

Հիւսիսաբնակ a. inhabiting the north, northern, northerly, boreal, septentrional, hyperborean.

Հիւսիսակ. *ի* *s.* cold wind, aquilon; -ան *S.* -ային; -ողմ *s.* north-side, the north, northward or -s; *ի* -կղզւոյն, to the north of the isle.

Հիւսիսահողմ *s.* north-wind, aquilon; -այդ *s.* aurora borealis, northern-lights; -ային *a.* northern, septentrional, hyperborean, boreal.

Հիւսկէն *a.* woven, plaited; twisted, knit; open, in open-work; *s.* lace, bone-lace; գորպայք - , open-worked stockings.

Հիւսն, սանց *s.* carpenter, joiner; -ական *a.* of a carpenter; -ն or -արուեստ *s.* joiner's-calling; -եմ, էջի *va.* to carpenter, to work in carpentry; -ոց *s.* carpenter's shop; -ութի *s.* carpentry.

Հիւսուած, ոց *s.* texture, tissue; tress, plait, braid; entwining, interweaving, contexture, composition; -բազմախորշ, ցանցակերպ, բազմահիթ, cellular, reticular, vascular texture; -ոյ *a.* *S.* Հիւսածոյ.

Հիւսում, սի. -ուսն *S.* Հիւսեմ. Հիւսումած. [ger; -անդնդոց *fig.* Jonah.

Հիւր, ոց. էջ *s.* guest, visitor, stran-

Հիւրաբար *ad.* like a guest; -գաւ *a.* inhospitable; -մեծար *a.* most hospitable, practising hospitality or liberality towards strangers; -մեծարութի *s.* hospitable reception, hospitality; -մերժ *a.* very inhospitable; -նամ, աշայ *vn.* to be a guest, to receive hospitality; -նոց *s.* hospice; guest's apartment; -սէր *a.* fond of receiving or entertaining strangers, generous, hospitable; -սիրութի *s.* hospitality; -սպանութիւն *s.* slaying strangers; -սեւաց, էջից *a.* inhospitable; -տես *s.* superintendant of the guest's apartment; -տէցութի *s.* inhospitality; -տուն *S.* -նոց.

Հիւրընկալ, աջ *a.* receiving or lodging strangers, hospitable; -եմ, էջի *vn.* to receive travellers, to welcome, to entertain, to lodge, to shelter; -ութի *s.* hospitality, welcome, kind reception.

Հիւրոյթք or բոյք *S.* Հիւրընկալութի.

Հիւրութիւն *s.* quality of a guest or stranger; pilgrimage; -ուհի *sf.* female guest or stranger. [miserable, pitiable.

Հիւսգոյն *a.* very poor, wretched,

Հիւսցուցանեմ *va.* to render unhappy or wretched, to ruin.

Հիւսութի *s.* misfortune, misery, adversity, wretchedness.

Հլու, աջ *a.* good-natured, condescending, complying, docile; pliant, supple, yielding; -բնութի, pliant or flexible temper; -ական *a.* docile, submissive; -թիւն *s.* obedience, docility, deference, pliancy; *ի* -ածել, to render docile or obedient.

Հծծակք *s.* whispering, whisper; murmur, rumour, hum.

Հծծեմ, էջի *vn.* to whisper; to murmur; -ուսէք յունկանէ or յունկն, to whisper in a person's ear.

Հծծող *s.* whisperer.

Հմակեր, աջ *a.* eating raw flesh, crudivorous, omophagous; ferocious; -ութի *s.* omophagy; ferocity. [թուի.

Հմայական *S.* Դիւթական; -ն *S.* Դիւ. Հմայակ, էկաց *s.* talisman, amulet, phylactery; *a.* *S.* Հմուա.

Հմայեմ, էջի *vn.* to divine, to augur, to prognosticate, to bewitch, to conjure, to charm, to enchant; Հմայեալ հայէկք, magic glass; *S.* Թուլթ.

Հմայութիւն, Հմայք, յից *s.* divination, augury, prognostication, witchcraft, sorcery, conjuration, enchantment; -յանուանէ, onomancy, nomancy; չարագոյժ - , evil presage; -թիւ առնել, Հմայս Հմայել, to seek a sign or augury; to believe in divination; *S.* Հմայեմ; Հմայից անասլ, to have faith in diviners; լուծան Հմայք, the charm is broken. [man, barbarous.

Հմայեալ *a.* cruel, ruthless, inhuman.

Հմուի. rawness, crudity; *fig.* cruelty.

Հմուա, Հմաց *a.* well versed, erudite, learned; practised, expert, experienced, skilful, skilled.

Հմութար *ad.* learnedly, eruditely; scientifically; cleverly.

Հմասնամ, աջայ *vn.* to be well instructed, informed, versed, experienced.

[ութի *s.* great skill or ability.

Հմասլարժ *a.* well versed, skilful;

Հմասցուցանեմ *va.* to inform, to instruct, to teach, to train.

Հմութի *s.* knowledge, erudition, science, ability; experience, practice.

Հնարուն *a.* old, ancient, antiquated;

- , -գէտ, -գիտակ *a.* learned in the knowledge of antiquities; *s.* antiquary, antiquarian; -գէտ պատմութիւն, ancient annals; -գիտութի *s.* antiquity;

-գիր, գրի *s.* paleograph; ancient his-

torian; writer of ancient history; - մատեն, ancient manuscript; - գրական a. paleographic; - գրեանք s. ancient codes; - գրութի s. paleography.

Հնազանդ. հy a. obedient; - առնել, to cause to obey, to make oneself obeyed; - լինել, to obey, to yield, to be obedient, docile; - առնել քիւրեւ, to compel obedience, to reduce or bring to obedience.

Հնազանդեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to reduce to obedience or subjection, to subject, to subdue, to subjugate; - փեմ, եցայ vn. to obey, to submit, to subject oneself.

Հնազանդութիւն s. obedience, submission, subjection; homage, vassalage; կրաւորական, կոյր - , passive or blind obedience; non-resistance; լաւ է - քան զգոհ ընտիր, obedience is better than sacrifice; ի - ածել, to reduce to obedience; գաւ ի - , to return to obedience; ունել ի - թէ, to maintain or hold in obedience. [missively.]

Հնազանդորէն ad. obediently, sub- Հնաժողով s. rag-gatherer, -picker; -իայ s. antiquarian.

Հնախոս, աջ s. archæologist; - , -ա կան a. -logical; - ութիւն s. -logy.

Հնակալ a. lame long since; - կան a. perishable, of limited duration, subject to the effects of age; - կարկաս s. mender, botcher; - հալ a. affected with inveterate cough, broken winded; asthmatical.

Հնամի a. old, olden, ancient, antique.

Հնանամ, աջայ vn. to grow old; to wear out, to waste; - լուսնի, to wane; - տխայ, to grow inveterate, to get rooted, to take root, to become chronic, inveterate, rooted; - սովորուի, to become obsolete, disused; - ուրեք, to make a lengthened sojourn, to pass many years in a place; հնացեալ մղորութիւն, inveterate or rooted error; հնացեալ աւուրբք or ծերութիւն, հնացեալ եւ մաշեալ պեւոր, wasted, worn out with old age, aged, very old, in years, decrepit; հնացեալ աւուրբք չարութիւն, aged in guilt.

Հնապատմութիւն s. ancient history; - առմ a. narrated by the ancients; s. ancient writer or historian; - սեր a. fond of antiquities; - վաճառ s. dealer in second hand goods, old clothes, rags, &c.

Հնար, ի, -ք, ըից s. means, way, expedient; way, egress; resource; solicitude, utmost diligence; industry, invention, ingenuity; deceit, artifice, insidiousness, fraud, trick, intrigue; style, method; rhet. enthymeme; -ք պատերազմի, stratagem; -ք հայծայլութեանց, remedy, means, way; -ք բժշկութեւն, remedy, cure, medication, medicine, physic; չարարուեստ, չարիմաց, ճարտարիմաց or խորամանկ -ք, artfulness, craft, shuffling, artifice, cunning, dodge, intrigue, wiles & shifts; -իւք, -իւք իմի ad. by means of, artfully, craftfully, cunningly; -ս հնարել, խորհել, իմանալ, ի -ս հայծայլութեանց մտանել, to bethink oneself of a device or expedient, to tax one's ingenuity, to contrive, to adopt or employ means to; հնարել ումք -ս, to deceive, to cheat, to dwindle, to defraud; to plot, to machinate; իմանալ զեմ -ս, to be fertile in expedients; յանհնար -ս մտանել, to be wavering, irresolute, to vacillate, to hesitate; to know not which way to turn oneself; զեմ -ս հնարել, ի զանազան -ս մտանել, to bend all one's mind to, to task all one's powers of ingenuity & application, to do one's utmost, to use one's utmost endeavours, to do all or any thing one can, to strive with might & main, to try every art, to leave nothing untried, to leave no stone unturned, to move heaven & earth; ոպի -ս եւ իմանայցե որ, whatever artifice one may employ; բիւր ալցի ալցի -ս հնարեր, he used a thousand stratagems; -իւք իմի ուղղեցի, I found means to rectify; - է, - ինչ իցէ v. imp. it is possible, it can be done, it may be; չէ - , չիք - , չիք ինչ - , it is impossible, it can't be; it is done; եթէ գոյր - , if it were possible; որքան - է, as much as possible, as much as one can; - էր նմա, he could have done it; որ -ք ես անհնարից, Thou, to whom nothing is impossible.

Հնարագէտ a. ingenious, shrewd, sharp, clever; crafty, cunning, artful; -գիտութիւն s. ingenuity, cleverness, dexterity; industry, manufacture, art; չարարուեստ - , machination, plot, contrivance, intrigue; -գիւտ s. inventor, contriver; a. inventive, ingenious, clever; - լինել, to invent, to contrive,

to find out; -գիր *s.* deceiver, plotter, traitor, artful person; -գրութիւն *s.* snare, artifice, deceit; -կերս *a.* possible, feasible, practicable; -պէս *ad.* ingeniously; -ցայ *a.* teaching, informing, instructing, suggesting; -ւոր *a.* possible, feasible, that can be made or done; powerful, potent; *S.* -գէտ.

Հնարաւորեմ, եցի, -րիմ, եցայ *տ.* to invent, to find means or expedients, to contrive, to excogitate.

Հնարաւորութիւն *s.* possibility, feasibility; invention; means, expedient.

Հնարեմ, եցի, -րիմ, եցայ *տ.* to invent, to find out, to imagine a device, to conceive a project, to contrive; to strive, to endeavour, to exert oneself; to bend or apply one's mind to, to study; to counterfeit, to feign; *S.* Հնարք.

Հնարիմաց *a.* artful, sly, subtle, cunning, crafty; -ուի *s.* artifice, cunning, trickery, wile, shift, craft.

Հնարին *a.* possible.

Հնարողութիւն *s.* invention, industry, art.

Հնացուցանեմ *va.* to make old; to wear out, to use up, to waste, to consume.

Հնագլխեան *a.* five headed; -գիրք Մովսէսի, the Pentateuch; -լեզու *a.* pentaglot, in five languages; -թիցըսկանաւ *s.* quinquereimis; -հատոր *a.* five-volumed, in five volumes; -ձայն *s.* mus. fifth; -ամ *s.* lustrum, space of five years; -մատեան *s.* Pentateuch; -մանեան *a.* five-fingered; -մարտիկ *a.* victorious at the pentathlon; -կռիւ or -մարտութի *s.* quinquertium, pentathlon; -միլիոն *s.* quintillion; -նիսա *a.* pentaedrous; -շարժ *a.* having five movements; -շփ *s.* pentameter; -պատիկ *a.* quintuple; *ad.* five times as much; -պատիկեմ, եցի *va.* to quintuple, to increase fivefold; -պէտ *s.* chief of five soldiers; -քաղաք *s.* Pentapolis; *S.* Հինգ.... &c., &c.

Հնգեակ, եկաց *a. s.* five; fifth; the fifth part; -եկին *S.* Հնգապատիկ.

Հնգատասան, ից *a.* fifteen; fifteenth; -ամեայ, մէից, -մեան, մենից *a.* of fifteen years, 15 years old; -անկիւն *a.* pentadecagon; -երրորդ, այ *a. ad.* fifteenth; -եքին, եցուց *a. s.* all the fifteen; -եկաց *s. a.* five. [teen.

Հնգեքեան, -քին, քեցուց *s. a.* all five. Հնգիցս *ad.* five times.

Հնգաոտնի *a.* five-footed, of five feet. Հնգիկ, գկաց *s. a.* Indian; black, negro; -ք, India; -ժայռ, ebony, ebon; -եղէգն, bamboo; -ընկյղ, nutmeg; -որդն, silk-worm; -մըլին, ant-lion; -հաւ, turkey, turkey-cock; գնալ ի -ս, to go to the Indies.

Հնգկազոյն *a.* brown, black.

Հնգկա-եւրոպացի *a.* indo-european; -գերմանական, -գերմանիկ *a.* indogerman; -Թղենի *s.* Indian fig-tree, prickly pear; -խոզ *s. zool.* babi-roussa; -հաւ *s.* turkey, turkey-cock or -hen, mushroom; ձագ -ու or -հաւուկ, young turkey; սնուցիչ -ուց, breeder of turkeys; քցլայ - , - քցլունա ար. ձակէ, the turkey gobbles.

Հնգկական, յին *a.* Indian.

Հնգկանշի *s.* cocoa-tree; -ք, -plantation; -նուշ *s.* cocoa, cocoa-nut.

Հնգկաստան, ի *s.* Hindoostan, India.

Հնգկաժան *a.* conquering India; -ժայռ *s.* log-wood, Campeachy wood.

Հնգկեղէգն *s.* bamboo; -գէն or բէն *a.* in Indian, in the Indian language; *s.* the Hindoostanee language.

Հնծան, Հնձան, այ *s.* press; wine-press; vat, trough of a wine-press; գուբ - , must-vessel; - հարկանել, to press, to tread grapes; ից, to trample, to oppress; -ակ *s.* tub, small vat; -ահար, այ *s.* wine-presser; -ահարութի *s.* pressing of grapes; -այարկ *s.* wine-press-room; -եանն *s.* Bacchus.

Հնձեմ, եցի *va.* to cut down, to reap, to mow; to gather, to get in.

Հնոտի *a.* old, worn, worn out; -ք *s.* old lumber, trash, rubbish; -տեց վաճառիչ, old clothes-man.

Հոց, ի *s.* stove, furnace, oven; -հալողութի, բարձր, կոնաձեւ, ցլա-ցլցիչ, խոնարանի, պառակաւոր, melting-, blast-, shaft-, reverberatory-, puddling-, muffle-furnace; -անամ տ. to burn like a furnace; -ացուցանեմ *va.* to enflame, to make a furnace of; -իկ *s.* stove.

Հնութիւն *s.* oldness; age, old age, decay; antiquity; relic of antiquity; old rubbish; -ք Անայ, the antiquities, the ancient monuments of Ani; -ծերուկ or ալեայ, extreme old age, hoary old age; decrepitude; -ձէց, the slough or cast off skin of serpents.

Հնչական *a.* sounding, echoing, resounding, sonorous; -ութի *s.* sonor-

ousness; -*հյուսթի* *s. mus.* the accompanying.

Հնչեմ, եջի տա. to sound, to resound, to boom, to echo; - *պղնձոյ.* to toll, to ring, to gingle, to tinkle; - *ծռվու,* to murmur, to roar; - *հողմոյ,* to blow, to whistle, to rustle; - *հրացանի,* to whizz, to whistle; - *հրետի,* to boom; - *բանից,* to announce, to spread abroad, to publish; - *զբառա,* to pronounce; - *ոչ բարուք* - *ականջաց*, to grate upon, to offend the ear; - *գրամոյ,* to chink.

Հնչեցուցանեմ տա. to sound, to resound; to ring, to toll; to divulge, to publish, to make public; *S. փող.* &c.

Հնչիւն, Հնչումն s. sound, noise, rumour; echo; - *զանգակաց,* tinkling, peal, jingle, ringing; - *հողմոյ, ծռվու,* murmur, roar; - *խորտակելոյ արեաց,* rushing, dashing; - *որոտման,* rumbling, roll; - *անձրեւոյ,* pattering; - *հրդեհի,* crackling; - *հրետոյ,* boom, roar; - *ծմբկի,* roll; - *կառաց,* rumble; - *խորազանի,* crack; - *զինուց,* clash, clang; - *շղթայից,* clank, clanking; - *ժամացուցի,* tick; - *բարբառոյ,* aspiration; - *հանել,* to make a noise; *եղեւ.* - a noise was heard; - *գրամոյ,* chink.

Հնչող, -ական S. Հնչական; - *ուսթի S. Հնչիւն;* *պղնձադործ - թեամբ.* with the tinkling of bells & the clash of cymbals.

Հոգ, ոյ s. care, solicitude, concern, trust, custody; care, anxiety, solicitude, inquietude, mental pain; - *քանակահանք, սխուր,* gloomy cares; - *անել, ասնել.* - *յանձին բերել, ունել,* to care, to mind, to take care for, to be mindful; - *ունել, ի մտի արկանել,* to care, to be concerned, to reckon, to be anxious about; - *սցուցանել բարեկամա.* to show or express a lively interest, to take great pains with; *Թող ինձ զ-դ զայդ, յիմ վերայ - դ այդ,* leave that to me; - *տար զի բարի առաւան,* take care of your reputation; *մաշեալ, ծիրեալ ի - ոյ,* care-worn.

Հոգաբարձ, ից, - ու, աջ a. s. guardian, trustee; intendant, steward, agent, purveyor; inspector, overseer, surveyor; - *լինել,* to care, to take care of; - *ուսթի s.* guardianship, trusteeship; charge, custody, inspection, superintendence; administration, di-

rection; watchful care, solicitude; - *բեկ a.* care-worn, torn with anguish, steeped in grief, sorrowful.

Հոգած, ի a. attentive, careful, mindful, solicitous; gloomy, anxious, uneasy, pensive, thoughtful, troubled, disquieted; - *ու, աջ a.* full of care, solicitous; - *ուսթի S. Հոգաբարձութիւն.*

Հոգամ, աջայ or *այի տ.* to provide, to provision; to furnish, to garnish, to store, to procure; to take care of, to preserve with care, to keep, to husband; to care, to mind; - *զի ուրուք* or *զուսթի,* to grow or be anxious about, disquieted, uneasy, thoughtful, to trouble one's head or oneself about, to torment oneself, to fret about; - *զի վաղուի,* to take no thought for the morrow; *մի ինչ - այք,* don't be uneasy, do not distress yourself.

Հոգատար, - ուսթի S. Հոգած, - ուի.

Հոգացող, - ուի S. Հոգած, Հոգողութիւն.

Հոգեբան s. psychologist; - *ական a.* - logical; - *ուսթի s.* -logy; - *բարձու S. Հոգա-* - *բերիմ տ.* to recover oneself, to come to oneself again; - *բուզի a.* spiritual, divine; - *գեշ a.* very sinful; *s. shade, ghost, vision;* - *գումար a.* assembled by the Holy Spirit; - *ժողով s.* sacred council; - *գարձ լինիմ S. - բերիմ, - զուարճ a.* joyous, gay, jovial, jocund, jolly; - *լի, լիր, լից a.* full of the Holy Spirit; - *խառն a.* divinely inspired; prophetic; divine, spiritual; - *խոսութի s.* pneumatology; - *ծին a.* born in the spirit, spiritual; - *կան a.* spiritual, incorporeal; psychical; - *կանոնութի s.* spirituality; - *կեցոյց a.* soul-saving, salutary, wholesome, vivifying, reviving; - *կիր a.* inspired by the Holy Spirit, holy, divine; *s. prophet;* - *կորոյս a.* soul-destroying; - *կրօն a.* living according to the spirit, spiritual, virtuous; religious; - *հան a.* dying, in agony; - *հանգիստ s.* Requiem; - *հանձար a.* furnished with the wisdom of the Holy Spirit; - *հաց s.* soul-mass-cakes; - *ղէն a.* spiritual, intellectual, immaterial; angelic; *s. angel;* - *մաշ a.* soul-corrupting; - *մասն բաժին s.* soul-scot; - *մատենան a.* written by inspiration of the Holy Ghost; - *մարտ a.* warring against, or denying the divinity of the Holy Spirit; *s. follower of the doctrine of Macedonius;* - *մարտուի s.* denying the divinity of the Holy Spi-

rit, the heresy of Macedonius; -մութ
a. deep in the mysteries of the Holy Spirit; endowed with the Holy Spirit; -նկար a. formed by the Holy Spirit; -նորոգ a. soul-refreshing, --reviving; renewed by the Holy Ghost; refreshing or reanimating the spirit; -նուագ a. singing or sung by inspiration of the Holy Spirit; -շահ a. salutary, useful or profitable to the soul, spiritual; -շահութի s. winning souls, spiritual gain; -շարժ a. moved by the Holy Spirit; soul-stirring, pathetic, moving, touching, affecting; -շնորհ a. granted by the Holy Spirit; adorned with or full of the gift or grace of the Holy S.; communicating the Holy Spirit; -շունչ a. inspired by the Holy S.; -պաշտութիւն s. spirit-worship; -պատում a. narrated by Divine Inspiration; treating or narrating by -; -պարգեւ S. -շնորհ; -պէս ad. spiritually, according to the spirit, divinely; allegorically, mystically; -բանդն a. ardent, spiritual, fervent, devout; -սէր a. benign, soul-pitying, soul-saving; spiritual, devout, pious; -սիրութիւն s. piety, devotion; -սնունդ a. nourished or brought up spiritually; -սպառնութի s. loss of souls, perversion; -վար, աջ a. dying, agonizing, expiring, at the last gasp, in the pangs of death; -բ s. pangs, agony, death-struggle; վնեւի -ս, to be in agony, dying, giving up the ghost, to be in the last gasp or at the point of death; -տես, աջ a. knowing the inmost thoughts or secrets of the soul; -տեսութի s. the gift of penetrating the secrets of the heart; -երգող s. psalmist; a. singing by inspiration of the Holy Spirit; -ցատուր S. -մասն բաժին.

Հոգեւոր a. spiritual; devout, pious; animated, lively, spirited; -բ s. spiritual things; -ական a. spiritual; -ապէս S. Հոգեպէս; -եմ va. to give life to, to vivify, to enliven; -խմտ. S. Հոգեխմտմ; -ութիւն s. spirituality.

Հոգեփոխութի s. transmigration of souls, metempsychosis. [busy, meddling.

Հոգեհեղեղ a. hazardous, bold; fussy,

Հոգի, գուոց s. soul, spirit, ghost; the Holy Ghost, Paraclete; spirit, angel; soul, person, individual; soul, breath; soul, spirit, life, heart; wind, breath; sprite, fiend, goblin; soul,

essence, motive, principle, spirit; meaning, character, spirit; desire, genius, turn of the mind, disposition, inclination; երկնային, ամային. վեհ, անմահ -, celestial or blessed, divine, sublime, immortal soul; գիւցաղեկան, առաքինի, գեղեցիկ, աշուական, գիւրազգած -, heroic, virtuous, high or elevated, noble or great, tender or sensible mind, soul or spirit; նուառ, անարգ, յուզեալ, մոլորեալ -, mean or grovelling, low, vile or ungenerous, troubled, erring spirit or mind; -բանական, զգայական եւ անկական, rational, animal & vegetable life or existence; -խմատութի, intellect, spirit of knowledge; -բանաստեղծական, poetic fire, genius or enthusiasm; -բ հրեղինաց, heavenly spirits, spirits of light; -բ խաւարի, spirits of darkness, devils; հրաժարեալ -բ, the dead, the defunct, the deceased; գառապարտեալ -բ, the damned; խաղաղութիւն հոգւոյ, tranquillity or peace of mind, heartease; վեհանձնութիւն հոգւոյ, magnanimity, generosity; կարողութիւն հոգւոյ, the faculties of the soul; Հոգւով ad. in spirit; spiritually; feelingly, warmly; -բ իբր հարիւր հազար եւիքաղաքին կարնոյ, there are a hundred thousand souls or inhabitants in the city of Erzerum; Զմարտութիւն է պատմութե, truth is the soul or life of history; մարմին ջանայ հակառակ հոգւոյ եւ - հակառակ մարմնոյ, the flesh is at war with the spirit, & the spirit with the flesh; խաղաց - Տեառնի վերայ նր, the spirit of God fell upon him; սիրել ամ հոգւով, to love with all one's heart or soul; աւանդել զ-ն, to render or give up the ghost, soul or spirit; փչել, հանել զ-ն, to expire, to die; աղօթել զն հոգւոյն ննջեցելոց, to pray for departed souls; հանգուցէ Տէր զ-նր, God rest his, her soul; Տ. Ոգի; հոգւոյ տուն, guest's house.

Հոգեխաղաղ a. divine, inspired by God; -ծութի S. -եփոխութի; -հրաշ or հոգե- a. having an excellent soul, an elevated or high spirit; adorned with divine grace.

Հոգեխմտմ, աջայտ. to become spiritual; to brighten up, to become animated, inspirited, to revive, to take heart.

Հոգեխոյսցանեմ va. to spiritualize,

to purify; *fig.* to inspirit, to animate, to vivify, to reanimate, to give new life to, to raise the spirits of; to restore to life. [*ing* of the Holy Ghost.

Հոգեմեծ *s.* spirituality; the proceed-
Հոգեպաշտ *s.* *Հոգեպաշտ*; *-ուժիւն* *s.* care, solicitude.

Հոյակաւոր *a.* open-winged; *-ութեւն* *ad.* *ստ.* to open or extend the wings; to cover with the wings.

Հոյակաւոր *s.* bat, vampire.

Հոյակաւոր, *եղի* *va.* to undress, to take off one's clothes, to bare, to strip; *fig.* to make known or evident, to reveal, to disclose.

Հոյակաւոր *a.* bare-headed, unveiled, uncovered; naked, bare, undressed; *ad.* openly, manifestly, publicly; *-աւանդ* *S.* *-նեմ*; *-լինել* or

Հոյակաւոր, *Հոյակաւոր*, *եղայ* *vn.* to undress, uncover or strip oneself; to unveil, to put off one's hat or veil, to stand bare-headed. [*room*, green room.

Հոյակաւոր *s.* apodyterium, dressing
Հոյակաւոր, *Հոյակաւոր* *va.* to bring or gather together, to assemble, to collect; *-իմ* *vn.* to come together, to be gathered together.

Հոյակաւոր, *ից* *s.* rolling, circular motion, circulation; *gr.* case; *-անուանից*, oblique cases; *-աբար* *ad.* rolling along or down; *-ական* *a.* rolling, circular; *gr.* declinable; *-եմ*, *եղի* *va.* to roll, to turn; to move, to change; *gr.* to decline; *-եղուցանեմ* *S.* *-եմ*; *-իմ*, *եղայ* *vn.* to roll, to wind, to turn; to wallow; *gr.* to decline; *-ումն* *s.* rolling, rotation, whirling; movement, turn, vicissitude; *gr.* declension.

Հոյակաւոր, *ից* *a.* dense, thick, compact, condensed; full, quite full, abundant; *-եմ*, *եղի* *va.* to thicken, to condense; *-իմ*, *եղայ* *vn.* to be condensed, to grow thick; to fill, to be filled; *Հոյակաւոր* *բերան*, thickened utterance; *-իւն* *S.* *Հերկեր*; *-ուժի* *s.* density, thickness, denseness.
Հոյակաւոր, *ի* *s.* October. [*seness*.

Հոյակաւոր, *ոյ*, *ով* *s.* earth, clay, dust; ground, land, soil; land, territory, dominions; *fig.* tomb; *նախնական*, *երկրորդական*, *երրորդական*, *անցողական*, *ողորմական* *-ք*, primitive or primordial, secondary, tertiary, transport, alluvial soil or rock; *-թափելի*, fuller's earth; *-ի գլուխ լինել*, *-արկանել զգլխով*, to throw dust or ashes

on one's head; *ի* *-իւնել* or *նեմել*, to be buried; *-ոյ եւ պատանայ չլինել արժանի*, to be unworthy of burial, of funeral honours; to be left unburied, without a tomb; *տալ* *-ոյ զմարմին*, to inter, to bury, to entomb.

Հոյակաւոր, *ս.* alluvion; *-բեր* *a.* produced by the earth; *-բեր* *a.* digging the earth; *-բլրակ* *s.* ridge, border, shelving-bed; *-բլուր* *s.* bank of earth, embankment, mound, dike, dam, mole, break-water; causeway; rampart, intrenchment; *-ս կանգնել*, to intrench, to fortify with trenches; *-բոյս* *a.* born of, or produced by the earth; *-ք* *s.* produce of the earth; *-գոյն* *a.* earth-coloured; *-գործ*, *այ* *s.* agriculturist, farmer, cultivator, husbandman, ploughman; *-գործուժի* *s.* husbandry, agriculture, tillage; *-գունդ* *s.* terrestrial globe, the globe; *-գարան* *a.* living in the earth; earthed; *-գրամ* *s.* burial-tax; land-tax; *-գանգուած* *a.* kneaded or formed of earth, earthly, terrestrial; *-թաւալ* *a.* rolling on the earth, or in the dust; *fig.* mundane, worldly; *-թափ*, *ից* *s.* slipper; pump; list-shoe; *-խառն* *a.* mixed with earth; earthy; *-խառն* *S.* *Գեանա*; *-Հանգիստ*, resting place in earth, grave, sepulchre, tomb; *-ծին*, *ծնեալ* *a.* earth-born; *-ծուխ* *s.* turf, peat; *-կալ*, *այ* *s.* land-holder; *-կեր*, *այ* *a.* earth-eating, feeding on earth; *-կեր* *a.* made of earth, earthen; *-կոյս*, *-բլուր* *S.* *-բլուր*; *-կոյս* *s.* clod of earth, glebe; *-Հարկ* *s.* land-tax; *-Հեղձ* *a.* smothered by the earth; *-Հերձ* *a.* quite full of earth; earth-cleaving; *-Հմայ* *s.* geomancer; *-Հմայութիւն* *s.* geomancy; *-մալ* *s.* *zool.* diver, coot; cormorant; *-ք* *s.* dust; atom, corpuscle, mote; *-մասն* *S.* *-Հարկ*; *-լին* *S.* *Հողեղէն*; *chem.* humic; *որդն* *-*, earth-worm, maw-worm.

[earth, to return to dust.

Հոյակաւոր, *այ* *va.* to be reduced to
Հոյակաւոր, *-եայ* *a.* *S.* *Հողեղէն*; *s.* vegetable mould, mould, soil, humus; *-նման* *a.* like earth, earthy; *-պատան* *a.* covered or surrounded with earth; *-սեր* *a.* fond of earthly life; *-ստեղծ* *a.* earth-created; *-վաստակ* *S.* *-գործ*; *-տեր* *S.* *-կալ*.

Հոյակաւոր, *ս.* to reduce or change to earth; *բաղաբ* *-ուցեալ*, a city built on a hill.

Հողաբար *s. tufa.*
Հողեալ *a. overthrown, fallen to the earth.* [earthly.

Հողեղէն *a. earthen; terrestrial,*
Հողմ, ոց *s. wind; air; չորք -ք, the four winds, four quarters of heaven; ք med. jaundice; - ջրմանաւոր. monsoon; -ք տարեւորք, կանոնաւորք, the trade-winds; հարուած, բաղխին -ոյ, gust of wind; gale; S. Ընթացք; Թեւ. Թեւ, քաղցր, զովարար, յաջող, անհաստատ -, light or gentle breeze; soft, fresh, fair, changing wind; ջրտառնչ, կատաղի, մղէգին, մրրկալից, սաստկալունչ, ուժգին, ահեղագոյ -, cold, angry or raging, furious, stormy, impetuous, violent, roaring wind; Ի Թեւ -ոյ, on the wings of the wind; - ջնչ, մանչ, փոխի, դադարե, the wind blows, roars, changes, calms or falls; - գոյ, it is windy, gusty; - ելանէ, the wind is rising; հակառակ է -, the wind is contrary; ըդէմ-ոյ նաւարկել, to sail against the wind, or in the wind's eye, to sail with a head wind, to haul the wind; յաջողակ -ով նաւարկել, to sail before the wind, to be to leeward, to have a fair wind, a wind right aft, to scud; *fig.* to prosper; տալ -ոյ զառագաստս, to unfurl the sails, to spread the canvass; - աջողակ ուռնոյ՝ ընդր զառագաստս մեր, a favourable wind filled our sails; տալ -ոյ, to throw to the winds; ջրէլ յամ -ոյ, to turn with every wind (of fortune), to be a weather-cock, a time-server; Գտարածել, to feed on air, to cherish vain hopes, to build castles in the air; Զանալ -ոյ, to labour or strive in vain, to lose one's pains; գնալ Գող, to vanish, to dissolve into air, to disappear; Գտառանգել, to be reduced to one's last shifts, on one's last legs, to amuse oneself with idle expectations, to buoy oneself up with vain hopes; Ենչելոյ -ոց եւ վարելոյ ալեաց, at the mercy of the winds & waves; մարգարէքն մեր էին Ի -ն, our prophets prophesied to the wind.*

Հողմբեր *a. bringing, causing or producing wind; -գիր s. anemographer; -գուշակ a. weather-wise; -գրութի s. anemography; -գէտ s. weather-spy; -գիտակ s. anemoscope; -խաղաղ a. sheltered, secure from winds; tranquil, calm, peaceful; -խառն a. accom-*

panied with wind; -ծաղիկ *s. bot. wind-flower, anemone; S. Պուռ, Փեննոյ; -ծին a. wind bearing; -հոծ a. storm-beaten, agitated by the wind; squally, tempestuous; - առնել, to agitate with wind; -կոծիմ տ. to be agitated, tossed, troubled by the wind; to hull or float at the mercy of the winds; *fig.* to fluctuate, to waver, to be irresolute or wavering, bewildered, in doubt; -կոծութիւն *s. storm of wind, squall, tempest; fig. agitation, trouble; -հարաց a. weather-beaten, tempest tossed; s. fan; S. Հանձալան; - հրացան, air-gun; -հարիմ տ. to lash away flies with the tail; S. Հովահարիմ, -բեմ; -ծայն a. howling, whistling like the wind; -դաց, ից *s. wind-mill; -մաղ a. dispersed by the wind; յոյլ S. -կոծ; -ք s. impetuous wind, squall, hurricane, heavy gale, whirl-wind; -նիւ s. rhumb-line; -շարժ a. shaken, agitated by the wind; -շունչ a. windy; raising or causing wind; s. mech. fanner, blower; -չափ s. anemometer; -չափութիւն s. anemometry; -վար a. weather-driven; whirled about by the wind; -վարդ *s. bot. wind-flower; -բդել s. folding-screen; -ցոյց s. weather-cock, vane; mar. mariner's card; S. -գիտակ; -փայտ s. bot. celandine, swallow-wort.****

Հողմելոյ *s. phys. æolipyle.*
Հողմընթաց *a. swift as the wind; - լինիմ տ. to go like the wind, to rattle along full speed, to go full speed.*
Հողմիկ *s. gentle wind, pleasant breeze.*

Հողմուռոյց *a. swelled by the wind.*
Հողմուռ *a. windy, gusty; cold.*
Հողմորէն *ad. like the wind.*
Հողուռ *a. earthen; earthly.*
*Հողաբար *s. cemetery.*
Համարան *a. equivocating; s. -tor; -եմ տ. to equivocate; -ութիւն S. Երկգիմուր; -ծայն, &c. S. Երկգիմ, Երկ. Հոմանի տ. lover. [բան, &c. Հոմանուն, &c. S. Համ-, Երկգիմ, &c.; a. equivocal; -արար *ad. -ly; -ութիւն s. -ness, -vocation.**

Հոմերական, -հոմերական *a. homeric, of Homer or his poetry; poetic; -անամ տ. to resemble Homer; to become a clever poet; -ապէս ad. after the manner of Homer or his heroes, in the style of Homer; poetically.*

Հոմիլիան *S. Իլիանակից.*

Հոյ, ոյ *s.* battering-ram; *S.* խոյ; *fig.* dismay, dread, fright, terror, fear.

Հոյակապ *a.* grand, magnificent, superb, splendid; great, excellent, eminent; - բաղաբ. topping, most eminent city; - ալբ. a great man; - իշխան, illustrious prince; - բժիշկ, celebrated doctor; - ութի *s.* magnificence.

Հոյանուն *a.* renowned, celebrated; - էն *a.* superb, stately, splendid.

Հոյզ. հուզից *s.* sap, juice; extract; mucilage.

Հոյւթ. հուլից *s.* assembly, company, party, troop, band; - էրէնց, herd, drove; - թռչնոց, flight; - մեղուաց, swarm; **Հոյլ ի հոյլ** *ad.* in troops, by companies; in crowds; **ծաղկոնէք հոյլ ի հոյլ գեղատիթիթք.** a thousand new-budding flowers. [cherry; --tree.

Հոյն, հունի *s.* cornel, cornelian **Հոյուպ արուստեկի** *s.* bot. phaseolus

Հոպուպիք *S.* խոպուպիք. [caracalla.

Հոսի *s.* the second month of the ancient Armenian calendar.

Հոսոմ, ոյ *s.* a. roman, latin; greek; - արէն or - էրէն *ad.* in latin or greek.

Հոս, -բ, սից *s.* flux, fluxion; effluvia; effusion. [fluidity.

Հոսական *S.* Հոսանուս; - ութիւն *s.* Հոսանուս *a.* flowing, running, fluid;

fig. transitory, transient; *s.* fluid; **էլեկտրական** -, electric fluid.

Հոսանք *s.* stream of water, water-course; overflowing, flowing out; water-fall; *phys.* current, stream; - **Հոսանք**, the gifts of the Spirit; - **հրոյ**, volcanic eruption; torrent of flame; - **լորենաց**, a torrent of ills; - **նո ջուրց ինչին աչք իմ**, my eyes have become water-brooks, my eyes run down with rivers of water.

Հոսակիր *s.* reophore. [chine.

Հոսելի մեքենայ *s.* winnowing machine.

Հոսեմ, էցի *va.* to shed, to spill, to pour out; to flow, to fall, to drop; to gush, to stream, to run; to scatter, to disperse; to winnow, to fan; to precipitate; - յորդաբուն արաօս. - **իբրեւ հնչեղ զարաստու**, to shed tears abundantly, in torrents; - **հոզմոյ**, to east to or throw to the winds; *S.* Հոսիմ. [mech. to discharge.

Հոսեցունեմ *va.* to cause to flow;

Հոսիմ, էցայ *vn.* to run or flow out, to flow, to stream; to drain, to trickle or run down, to drop, to leak or ooze

out; to be scattered, dispersed, diffused, spread; to rush on; to fling, to precipitate, to fall; **յերազ** - *S.* Երազ.

Հոսիչ *a.* shedding, pouring out; scattering, spreading; dispersing; *s.* winnowing-fan. [crowd in or out.

Հոսհոսիմ *vn.* to flow, to run; to

Հոսումն *s.* flowing out, outpouring, effusion, discharge; leakage.

Հով, ոյ *a.* cool, fresh, bracing; *s.* cool, coolness, freshness; * **Հովմն**; folds caused by the wind; draping; - **տեղիք -ոյ, -ոց դեպին**, cool, shady places; country residence; **ի - էլանել**, to go into the country, to breathe the fresh air of the country.

Հովաբեր *a.* airy, well aired.

Հովահար, աջ *s.* fan; - **եմ, էցի** *va.* to fan, to blow, to revive a fire; - **ուխ, -ումն** *s.* ventilation, airing.

Հովայ *int.* holla! oh! boy! alas!

Հովանամ, աջայ *vn.* to grow cold, to become cool, to get fresh; to grow cool or cold, to cool down, to become lukewarm or careless; - **օդոյ**, to grow chilly.

Հովանանամ, աջայ *vn.* to overshadow, to shade, to shadow; to seat or repose oneself in the shade; *fig.* to take under one's protection, to protect, to defend, to shelter.

Հովանացունեմ *va.* to extend or spread a shade over, to shade.

Հովանաւոր *a.* shaded, shady, covered; *fig.* covering, protecting; - **ապարանք**, house shaded by trees; **գահչիք** -, bed with testers; - **եմ, էցի** *va.* to shade, to cover with shade, to cast a shadow upon; *fig.* to protect, to take under one's shadow or patronage; - **ութի** *s.* shadow, shade; protection, patronage. [*S.* -նոյ.

Հովանակ, եկի *s.* marquee; awning;

Հովանի *s.* shadow, shade, umbrage; *fig.* auspice, conduct, shield, defence, guard; **ի - նեւ** *ad.* in the shade, under the shadow of; *fig.* with the protection or under the auspices of; - **լինել, առնել** *S.* -նաւորեմ; **աւուրք իմ ուղ - անցին**, my life has passed away like a shadow.

Հովանոյ *s.* belvidere, terrace, kiosk, turret; baldaquin, cover; blind; parasol or umbrella; -, **տուն** -, summer-residence; - **աբեր** *a.* umbelliferous; - **ակ** *s.* parasol; - **անամ** *S.* -նանամ.

Հովանու ա. shady, umbrageous, overshadowing; **-շունչ ա.** refreshing, cooling, airy; **-սուն ա.** airy, well-aired, fresh, cool; brought up in a fresh, breezy place; **- վայրք.** cool, airy places.

Հովացուցանեմ յս. to cool, to refresh, to make cold; to chill; **fig.** to cool, to relent, to slacken, to abate, to relax. [air in.]

Հովեմ, եջի յս. to fan; to air, to let

Հովեմ, վախ, սաց s. valley, vale, dale; plain.

Հովիւ, վուխ, վուաց s. pastor, shepherd, herdsman, neatherd; **Հովուի գաւազան** or **բիր bot.** shepherd's rod or staff, wild thistle, dipsacus sativus, damasonium; **մանուկ -**, shepherd-boy; **սղեիկ -**, shepherdess, shepherd-girl, -lass. [-բար ad. pastorally.]

Հովուարան, &c. S. -երգակ, &c.;

Հովուական ա. pastoral, pastorly, shepherdly; **- գաւազան,** shepherd's crook; crosier; **- թուղթ, կոնգակ,** pastoral letter; **- կեսիք, կենցաղ,** pastoral life; **- մախաղ, շուն,** shepherd's bag, scrip; shepherd's dog; **-ն** or **-ու թիկ s.** the pastoral art, shepherdism; **-կից s.** pastor's companion, fellow pastor; bishop's colleague, coadjutor.

Հովուանոց s. shepherd's dwelling.

Հովուապետ s. chief shepherd; **fig.** J.-Christ; pontiff, archbishop; **-պետ ad.** like a pastor, pastorally; **-սէր ա.** loving, faithfully following the shepherd; **-վանք s.** shepherd's hut; **-փող s.** shepherd's pipe, flageolet.

Հովուեմ, եջի յս. to tend, to pasture, to feed one's flocks; **fig.** to have the cure of souls; to lead, to conduct, to guide; **մահ-եայէ զնս,** death will pasture on them.

Հովուերգակ s. bucolic poet; **-ան ա.** bucolic, pastoral, rural; **-գուծիւն s.** eclogue, pastoral poem, bucolic, pastoral.

Հովուի s. cool, freshness, coolness; **fig.** coldness, indifference, cold-heart-

Հովուիկ s. shepherd-lad. [edness.]

Հովուութի s. pastorate, pastorate; **fig.** pastoral care, cure of souls.

Հովուուհի sf. shepherdess.

Հովուածեալ ա. valley-shaped, valleyed; concave.

Հովանամ, սցայ յս. to sink, to give way, to fall in.

Հոռ, ոյ, ով s. odour, smell; perfume, scent; sign, indication; **- անշշ, անուշից** or **անուշութեք**, grateful odour, sweet, savory smell, perfume, fragrance; **բացր, ակործեի, թեթեւ, սաստիկ, չար -**, sweet or fine, agreeable or delicious, slight, strong, disagreeable or bad odour or smell; **-գարշ,** stench; **- անուշ, հանել,** to perceive an odour, to smell, to scent; **- ունել,** to smell, to be odorous; **- հարկանել, բուրիւ,** to spread, to exhale an odour; **S. Հարկանիմ, ի հեռասանե անուշ գ- պատերազմի,** he smelleth the battle afar off; **ի -ոյլոց ծաղկեայի,** it will shoot up as soon as the moisture effects it.

Հոռառու ա. having a keen sense of smelling; **-թիւն s.** smelling, smell.

Հոռարան s. garden of odoriferous flowers; perfumery.

Հոռաւէտ, Հոռեղ, Հոռեւան ա. sweet-smelling, -scented, odoriferous, fragrant. [odour, a nice smell.]

Հոռաւորիմ յս. to have a grateful smell; **Հոռեմ, եջի յս.** to render stinking, fetid; to rot, to putrefy, to stink.

Հոռիմ, եցայ յս. to have a nasty smell, to smell, to smell nasty, to stink; **Հոռեայ,** stinking, fetid; rotten, corrupted, putrefied.

Հոռոռամ S. Հոռոռիմ.

Հոռոռեիք, լեցայ s. the smell, the sense of smelling, nose. [smell to.]

Հոռոռեցուցանեմ յս. to cause to smell, to scent; to sniff up, to breathe; to touch, to approach; **- ի հոռ անուշից,** to accept the sweet savour or odour. [ditch-gully.]

Հոր, ոյ, ով s. well, cistern, tank;

Հոր, էց s. son-in-law.

*** Հորանոց s.** dung-hole or pit.

Հորդ ա. trodden, frequented.

Հորդան ամմ յս. to cause to advance, to lead on, to conduct, to drive forward; **սն.** to flock in crowds, to fall upon, to rush impetuously on, to overspread.

Հորդեմ, եջի յս. to chalk out, to pave, to plane, to trace, to mark; to clear, prepare or open the way; **անցիւր -**, to open a road for oneself; **- իւր զճանապարհ՝ զասպարէզ փառաց՝** to open to oneself a way to glory.

*** Հորեմ յս.** to store up corn in pits.

Հորիզոն, *ի* *s.* horizon; *fig.* -; - *գգա-ի*, *երեւոյթ*, *ուսումնական*, *իմանալի*, sensible, apparent, mathematical, rational -; *քաղաքական* -ն *մթադնի*, *ամուկ*, the political - begins to lower, to become cloudy; -ն *սկսանի պար-դիւ*, the - begins to clear up; - *աբար ad.* -tally; - *ական* *a.* -tal.

Հորմաք, *Հից* *s.* heat, ardour, outburst of passion, sally or fit of wrath.

Հորմաք, *ից* *s.* *Gr. w.* necklace, necklet, string of pearls.

Հու *s.* purulent blood.

Հուժեղ *a.* strong, vigorous, robust; powerful, potent, mighty.

Հուհայտ *mus.* an Armenian note (Յ).

Հուզկահար, - *ու*, *այ* *s.* highwayman; robber, brigand, assassin; - *ուծի* *s.* highway-robbery.

Հում, *հմոյ* *a.* raw, unripe, sour, hard; half-cooked; *fig.* cruel, ruthless, inhuman.

Հոն, *հնի* *s.* ford, shallow passage, way; *bol. S.* *Հոյն*; *a.* fordable, passable; - *փ* *ad.* a little, something; briefly, succinctly; *ի* - *ելանիւ*, to obtain one's scope; * - *աւոր* *a.* finite, limited.

Հոնգ, *հնոյ* *s.* seed, grain.

Հոնձը, *հնոց* *s.* harvest; crop; summer; - *խոսոյ*, hay-making; *խմանակ հնոց*, reaping, harvest-time, mowing-time; (*խոսոյ*) hay-time; *երդ հնոց*, harvest-home; *աւառ* -, abundant harvest; *ոսկեփայլ*, - *փունջ* -, golden harvest; *յաւուրս հնոց*, in harvest-time.

Հոնջ or **Հինջ**, *հնից*, *շիւք* *s.* sound.

Հուչ *intl. S.* *Յայ* *յու*.

Հուպ, *հպոյ* or *հպի* *a.* near, nigh, close, adjacent; *pr.* near, close to, by, by the side of; - *ք* -, - *ք* -, - *առ* -, *ի հպոյ ad.* near, close, at hand; by & by, shortly, soon, very soon, in a short time; - *լինել*, *երթալ*, *մատչել*, to be near, to approach, to draw near, to go or come near to, or towards, to go closer to; to touch.

Հուսկ *a.* last; - *յետին*, *վերջին*, the last, the last of all, the hindmost; - *յետոյ*, - *ուրեմն ad.* after all, at last, lastly, finally.

Հուր, *հրոյ* *s.* fire; *fig.* fire, heat, spirit, ardour; passion, love, flame; *a.* fiery, igneous; -ն *անշէլ*, hell, hell-fire; *շրջմոլեկ* -, night-fire, Will-o' the-wisp, Jack-o' lantern, ignis fatuus; -

արկանել, *վառել*, to set on fire, to light, to kindle, to make a fire; - *հարկանել*, *արկանել*, *ապլ*, *հրով* or - *բ դառել*, &c., to set fire to, to burn, to set on fire, to inflame, &c.; *ի* - *եւ ի սուր սպառել*, *մաշել զեմ*, to put every thing to fire & sword, to destroy by burning; to chastise with fire & sword, to punish severely; *ի* - *այրիւ*, *առջորիւ*, to be burnt, consumed by fire; *իւղ արկանել զհրով*, to add fuel to the flames; - *առնուլ*, to catch or take fire, to fire or blaze up; *չառնուլ* -, to miss fire; - *վառեալ բորբոքեր ի Գաղիկա*, all France was on fire, all in a blaze; *ի* - *ի* - *ի* - *հարաւ զտաշէ*, fire! fire! the house is on fire! *առսեր քո ապր զինքն* or *մասներ զանձն եւ ի* -, he would go through fire & water for your sake; *S. Գրել*, *Չուարթանալ*, *Կրակ*, *Հրդեհ*, *Ճարակ*, &c.

Հուրասաց *a.* cold, cool.

Հուրբակ *s.* fire-temple.

Հստակ, *այ* *s.* subject; vassal, serf; *a.* dependent, inferior, subordinate, obedient, obsequious; attentive, careful; - *լինել*, to be attentive; - *կալ*, to be obedient, to obey; - *անք* *S.* - *ուծի*; - *եմ*, *եցի*, - *իմ*, *եցայ տա*, to subject, to subdue; to subject oneself, to submit to, to obey; to serve, to wait upon; - *ուծի* *s.* subjection, dependence; vassalage; submission, obedience, deference, subordination; devotedness, devotion; care, attention; - *օրինաց*, veneration, respect for the laws; - *օրէն* *ad.* dependently, with subjection or submission.

Հպարտ, *ից* *a.* proud, arrogant, haughty, lofty, lordly, overbearing, imperious, supercilious, vain; - *աբան* *s.* boaster, braggart, vaunter; - *աբար*, - *ազոյն* *ad.* proudly, haughtily, vain-gloriously; - *ական* *a.* vain-glorious, boastful; - *անամ*, *ացայ տա*, to be proud, to swell with pride, to be puffed up; - *ք առհմ իւր*, to boast of one's descent or birth; - *ացուցանեմ տա*, to make proud, to puff up, to inflate, to render haughty; - *ուծի* *s.* pride, arrogance, haughtiness, vain-glory, superciliousness; *S. Խշահեմ*.

Հպաւոր *S.* **Հուպ** *a.*; - *իմ*, *եցայ տա*, to approach, to go or come near to; - *ուծի* *s.* proximity, vicinity, neighbourhood; touch; intimacy; habit.

Հպեմ, էջի. -*էցուցանեմ* *va.* to approach.
[touch, to handle.

Հպեմ, հպեցայ *vn.* to approach; to Հպութի, -ութի *S.* Հպաւորութիւն.
Հպաւոր *s.* exaggeration or affectation in dress or ornament, ridiculous medley, dandyism, finery, spruceness, puerile ornament, bibs & tuckers; *fig.* affectation, affected ways, mincing air, simpering.

Հպեմ, էցայ *vn.* to deck, to trim or bedizen oneself out, to spruce up, dress or adorn oneself in a studied or affected manner.

Հռետոր, աջ *s.* rhetor, rhetorician, orator; -աբան *a.* eloquent; *s.* rhetorician; -աբար *ad.* rhetorically, eloquently; -ական *a.* rhetorical, oratorical; -այբ, յից *s.* the rhetors, orators; -անամ *vn.* to be an orator, to harangue, to speak in public; -ութի *s.* the rhetorical art, rhetoric, oratory.

Հոկի գամ *vn.* to turn; շուրջ -, to turn round; to turn all around.

Հոնչիւն *s.* snorting or rattling in the throat; -մահաւան, death-rattle.

Հոռգ, ի. իւ. *s.* salary; bursary; -ակեր *s.* stock-holder; bursar scholar, exhibitioner; -եմ *va.* to pay a salary.

Հռմ, Հռովմ *a. s.* roman, latin; *s.* Rome; -բ. the Romans; -այական *a.* roman; -այերէն *a.* latin; *ad.* in latin; -այեցի *a. s.* roman; -էական *a.* roman.

Հռչակ, աջ *s.* Համբաւ; exultation, rejoicing; solemnity, pomp; -աւ *ad.* solemnly, pompously; -հարկանել *S.* -եմ; -լինել, to be heard, published, divulged; -հարկանել, to be spread the fame of; եւ երթայր -զնմանէ քամ կողմանս, & the fame of him went out into every place of the country round about; -ընթանայ, it is reported, there is a report, they say; the report is spread; it is rumoured.

Հռչակադէղ *af.* very beautiful, handsome, fair, fine; -կան, -նուն, -ւոր *a.* famous, renowned, celebrated, famed; -կելի *a.* praiseworthy, commendable, laudable.

Հռչակեմ, էջի. -*էցուցանեմ* *va.* to make famous, to trumpet, to sound the fame of, to praise, to exalt; to publish, to divulge, to make public, to noise or rumour abroad; to chant, to celebrate, to solemnize.

Հռչակեմ, էցայ *vn.* to be renowned,

celebrated; to be divulged, published, to get or take wind.

Հսկայ, էջ *s.* giant; -աբար *ad.* like a giant, in a giantlike manner; -աք, -աղուն *s.* giant; -աղոր *a.* having the strength, vigour of a giant, very strong; -ական *a.* giant's, giantlike, gigantic; -աձեւ *a.* gigantic, huge, colossal, colossean; -անդրի, colossus, colosse, colossal statue; -աբայլ *a. ad.* with giant strides; -ընթանալ, to walk or advance -; -յաւաջադիմել, to make rapid progress, *fig.* - great improvement; -ութի *s.* giantship.

Հսկեմ, էջի *vn.* to watch, to abstain from sleep; *fig.* to watch over, to guard, to oversee, to take care of, to have an eye upon; *S.* Հիւանդ, &c.

Հսկեցող, Հսկող *s.* watcher; *a.* watchful, vigilant; *np.* Gregory.

Հսկողութիւն, Հսկութիւն *s.* watching, wakefulness, sleeplessness; vigilance. [of a feast.

Հսկումն *s.* watch, vigil; vigil, eve Հսկուն *a.* awake. [ade, buffoonery.

Հապաւոր, &c. *S.* Հպ-; *s.* harlequin.

Հրաբաժակ *s.* fire-cup; *fig.* punishment by fire; *a.* fiery, full of fire;

-բանութի *s.* pyrology; -բեր *a.* igniferous, producing fire; *chem.* pyrophorous; -բերան *a.* fire-mouthed; -բլեւ.

թիւ *a.* volcanic; -բորբ or դբ *a.* all on fire, in flames, burning, glowing, blazing, flaming; - սրամտութի, gust of passion; impetuous, fiery wrath; -բոյ

s. phlegethon; -բուղի *a.* ignivomous, fire-breathing; *s.* burst of flame, eruption, volcano; -բուն *a.* fiery, igneous; *fig.* spiritual, celestial, divine; -բղթ.

բական *a. chem.* pyrogallic; -բնեմբրական *a. chem.* pyrotartaric; -բոյն *a.* flame-coloured, red, red as fire;

-գուն or գնդակ *s.* fire-ball; -գեղ *a.* heaping up fire; -գէն *S.* -հար; -բ *s.* fire-arms, guns, muskets, rifles; artillery, ordnance; -գինեակ, էկայ *s.* artillery-man, gunner; -գնեմ *va.* to arm or furnish with fire; *fig.* to inflame, to kindle; -գինութիւն *s.* artillery; -թոյն *a.* very poisonous.

Հրաժարական *a.* renouncing, abdicating, resigning, taking leave of; *s.* resignation; leave of absence; -ալ- ողջն, to take one's leave, to say good-bye, to bid farewell to; -կեանք.

retired or solitary life.

Հրաժարեալ *a.* that has resigned; deceased; *S.* Հրաժարեմ.

Հրաժարելի *a.* unbecoming, indecent; prohibited, forbidden.

Հրաժարեմ, եջի *va.* to cause to renounce or abdicate; to dismiss, to discharge; to forbid, to prohibit, to interdict; *vn.* to renounce, to abstain, to deprive oneself of, to forego, to forbear, to refrain, to desist, to resign; to deny, to disown, to refuse; to take leave of, to bid farewell to; to die, to de cease; - յազանդոյ, to abjure, to recant, to renounce; - յաշխարհէ, to renounce the world; to enter a convent; - յիշխանութէ, to abdicate, to resign, to tender, to lay down or throw up one's commission; - ի թագաւորութէ, to abdicate the crown; աղաչեմ գթել կալ զիս հրաժարեալ, I pray thee have me excused, I beg you excuse me, I pray you to be kindly indulgent towards me; - ել յուշանեմ *S.* - *va.*

Հրաժարեմ *S.* Հրաժարեմ *vn.*; հրաժարեցան ի միմեանց, they left each other, they separated.

Հրաժարութի, -ումն *s.* renouncing, giving up, resignation, renunciation, abdication; dismissal; departure from this life, de cease, death; monastic life; -ումն յանձնէ, ի կամոյց անձին, resignation, self-denial, thorough self-forgetfulness, abnegation.

Հրաժեշտ, ի *s.* renunciation, renouncing, relinquishment; abdication; resigning, resignation; denial, refusal; leave of absence; dismissal, discharge; permission; parting, leave; farewell, adieu, good-bye; - առնուլ, ապա *S.* ապա Հրաժարական ողջոյն; to renounce, to give over, to relinquish, to resign; to retire from, to leave off; to bid adieu or farewell; ի - ի կացուցանել, to dismiss, to discharge, to send or turn away; առնուլ - անդարձ, to bid an eternal farewell, to bid adieu for ever.

Հրալից *a.* full of fire, ardent, burning; -լուցիկ առնեմ *va.* to consume with fire; -լուսաճնական *a.* chem. pyrophosphoric; -խալ, ի *s.* pyrotechnician, fire-work maker; -խալաց, ի *a.* accompanied with fire; -խաղութիւն or -խաղք *s.* fire-works; հանգէս - թէ, display of -; առնել - թէն, to set or

let off -; -խառն *a.* mixed with fire; -ծին *a.* producing fire; -ծնեալ *a.* chem. pyrogenic; -ծորան *a.* diffusing or spreading fire; -կաթ *a.* phlogistic; -կառար *a.* fire-topped; -կերպ or պեան *a.* fire-like, flame-shaped; -գաւթ or -ք *s.* angels; -կէզ առնեմ, -կիզեմ *va.* to burn, to fire, to set on fire; -կիզուի, -ումն *s.* burning; inflammation; -կիր *a.* containing fire, igniferous; *s.* pyrophorus; -ակն *s.* carbuncle (stone); -հալ, աջ *s.* metal; -ք, metals; -հալելի *a.* metallic; -հալոյց *s.* crucible; -հան, ի *s.* steel (for striking fire).

Հրահանգ, ք, գաց *s.* instruction, tuition, education, discipline, teaching; knowledge, information; regulations; system, rules; diet, regimen, low diet; -ք զինուորութի, military discipline; -ք զինուորաց, military exercises; evolutions; ի -ս կրթութի վարժեւ զգորս, to exercise, to drill soldiers; -ք մարմնոյ, bodily exercises; -ապետ *s.* chief usher; gymnasiarch; -արան *s.* scholastic institution; gymnastic ground; -եմ, եջի *va.* to instruct, to teach, to exercise, to drill, to discipline, to tutor, to train up, to form, to regulate, to civilize, to polish, to fashion; -իմ *vn.* to exercise oneself, to practise, to acquire instruction or knowledge, to improve one's mind; -իւ *a.* instructive; instructing; *s.* instructor, teacher, tutor; -ութիւն *S.* -ք.

Հրահատ *a.* red-seeded (pomegranate); -հար, ի *s.* carbine, carbine; -հարակիր *s.* carbineer; -հայ, ից *s.* pyromancian; -ք or -ութի *s.* pyromancy; -հոս or սան *a.* fire spreading, shedding fire on; -հոսանք *s.* torrent, river of fire; -հոսեմ *vn.* to flow like a torrent of fire; -ձգութիւն *S.* Հրձ; -ձեւ *s.* pyramid; *a.* *S.* -կերպ.

Հրամայական *a.* imperative, imperious, lordly, dictatorial; *s.* gr. imperative mood.

Հրամայեմ, եջի *va.* to command, to order, to enjoin, to impose, to prescribe; to permit, to allow, to authorize; to establish, to settle, to dispose; ոչ - . to forbid, to prohibit, to proscribe, to interdict.

Հրաման, աջ *s.* command, order, injunction, ordination, behest; permission, authorization, license, leave; decree, edict; հակառակ - , counter-

order; -բ, destiny, fate, lot, fatality; doom; -հաւատոյց, doctrine of faith; -պատասխանոյ, oracle; անգարձ - irrevocable order; -հանել, դնել, տալ, to command, to order, to dispose, to appoint, to decree; to give leave, to permit; -տնուել, -պատուիրանի տնուել, to obtain leave; to receive orders or directions; -տալ զն տանն իւրոյ, to make one's will; ես եզի զս զայս, յիշէն ել -ս այս, I have signed this decree; Տ. Զէն; - , fire-pot.

Հրամանաբանեմ տն. to deliver the oracle; -բանութիւն s. oracle; -բար ad. imperatively; with authority, authoritatively; imperiously; -բեկ լինիմ տն. to perish miserably; -բեր s. courier, messenger; envoy, ambassador; -գիր s. ordinance, order, warrant; letters patent; monitory; -ձեռնադրութե. letters dimissory; Տ. Անշաղիր; -գրեմ տն. to give orders; to impose; to decree; -զանց լինիմ տն. to break an order, to transgress; -կան a. imperative, imperious, lordly; -կատար s. executor, proxy; mandatary; a. obedient; -կարգ բան or -կարգք s. tenet, dogma; -առւ, այ a. receiving an order; -տար, այ s. commander; -տարութիւն s. command, authority; -տու, այ a. commanding, permitting; -տուութի, -արութի s. command, order, ordination; leave, license, permission; -արեմ va. Տ. Հրաման տամ; to deliver an oracle.

Հրամանուած a. woven with fire; -մէկք s. afternoon lunch; -մուխ a. tempered (iron, &c.), -նեպ սիրոյ, the fiery shafts of love; -մուշկ s. zool. Indian or Tibet-musk; pyrausta.[dent.

Հրային a. igneous, fiery, pyric, ar-

Հրայրեայ a. burnt, consumed by fire; burning, consuming by fire; -բ, -եցութիւն s. burning; conflagration, fire, flames.

Հրայրք s. fig. fire, heat, ardour.

Հրանամ, աջայ տն. to ignite, to become fire, to be on fire, to kindle, to be inflamed; to catch or take fire, to burn, to be lighted, set on fire; fig. to take fire, to be all fire, blaze or excitement.

Հրանիւթ, -եայ Տ. Հրեղէն; -փոխ, gunpowder; -շուլ a. fire-flashing, sparkling, luminous, gleaming; -նունկ s. bot. ranunculus, crow-foot; -նուտ

a. all fire, ardent, burning; -նոթ s. stink-pot; cannon; cannon-ball; -անս s. chem. augite, pyroxene; -անց s. fire-tube, flue, chimney.

Հրաշ, ի s. Տ. -բ; a. wonder-struck, astonished; -առ - ad. admirably, wonderfully; -աբուսեալ a. born or produced in a wonderful manner; -ազեղ a. charming, graceful, of admirable beauty; -ազործ, &c. Տ. Աբանել, &c.; -ազէս a. fond of portents or prodigies; s. soothsayer, conjurer; -ազիսակ a. of a fine figure, of charming aspect, of wonderful grace, of singular beauty; -ազան a. admirable, wonderful; astonishing, surprising; -ազարդ a. wonderfully ornamented or embellished with; -ազարդեմ va. to ornament or adorn wonderfully well; -ազին a. exciting admiration, charming, enchanting; -ալի a. wonderful, marvellous, worthy of admiration, surprising, amazing; -բ s. wonders, prodigy; -բ Հրաբաշխակահեք, hydraulic paradox; -ածաղիկ s. bot. balsamine, balsam; -ակերս, ից, այ a. extremely well built or done, wonderful, astonishing, surprising; s. masterpiece; եղին -բ, the seven wonders; -ակերտեմ va. to make, build or construct wonderfully well; -ակերտեմ s. wonderful construction, grand & imposing monument, marvellous work, surprising fact; -անազեղի a. very pretty, charming, fair; -անամ Տ. Աբանել; -անկար a. wonderfully painted; magnificently embroidered; *very clever (painter); -անշան a. wonderful, prodigious, miraculous; -անորդ a. wonderfully renewed; -անուն a. renowned, very celebrated, famous; -անորհ a. very graceful, very charming; -ապայծառ a. very luminous, brilliant, resplendent; -ապատիւ a. very honourable; -ապատում a. extremely well narrated; relating wonders; mysterious; -ապէս, -առեիլ, -ացուցանեմ, &c. Տ. Աբանել, &c.; -ափայլ a. very resplendent, very brilliant, most luminous; -ափառ a. most majestic, -glorious, -august; -ափառապէս ad. wonderfully, marvelously, admirably; miraculously; majestically, gloriously; -ափառութիւն s. magnificence, august grandeur; wonders, marvels; -շէկ a. red, red

hot, all on fire, incandescent, at a white heat; fiery, ardent, burning; **-հուշ** *a.* fire-breathing; vomiting fire, volcanic; furious, raging, ardent.

Հրաշք *s.* miracle, marvel, wonder, prodigy, portent; monster; spectre, phantom, larvæ, ghosts; **-խնամութիւն**, prodigy of science, of wisdom; **-շարժել**, to work a miracle; *fig.* to perform miracles, to do or work wonders; **ի-շարժանքման ածել**, to surprise, to astonish, to stun, to amaze, to astound; **ով-չիցս**, what a wonder! good Heavens! Goodness gracious!

Հրաչափ *s.* pyrometer; **-չեայ** *a.* fire-eyed; **-պահպանակ** *s.* fire-screen; **-պաշտ** &c. *S.* **Կրակա-**.

Հրապարակ, *այ* *s.* place, spot, ground; public or market-place, market, exchange; town-hall, town-house; concourse of people, assembly, the public, crowd; court, tribunal; good cheer, feast; **արարքին -ք գրանց**, porch, portico, atrium, vestibule; **տիեզերական**, **ահեղ** -, last judgment; **-ձհենից**, gymnasium; *S.* **Ըստ**, **Ընթացք**, **Թատր**; **ի-ս. ի-տնդ**, **-աւս** *ad.* in the public places, in public, publicly, notoriously, evidently, frankly, plainly, openly; **-գնել**, to consult, to deliberate; **-առնել** *S.* **-եմ**.

Հրապարակաբան *s.* public orator, haranguer, preacher; tax-collector, -gatherer; **-եմ**, **-ութի** *S.* **Առննարար** **նեմ**, &c.; **-դրժ** *a.* made public, published, divulged every where, rumoured abroad; **-առնել**, to publish, to make known far & wide, to divulge, to noise or rumour abroad; **-լինել**, to become public, to take wind, to be published, divulged; **-խոսք** *a.* public; **-տեսարան** -, spectacle; **-խոս**, *այ* *a.* pronounced in public; *s.* public speaker, haranguer, orator, speech-maker, declaimer; *ad.* publicly; **-լի**, **նիմ** or **-խոսիմ** *vn.* to pronounce or recite in public, to harangue, to address, to declaim, to recite; *to spout, to speechify; **-խօսութիւն** *s.* discourse pronounced in public, oration, harangue, sermon, declamation; **-կապական** *a.* democratic; **-կալութիւն** *s.* democracy; **-կան** *a.* public, notorious; solemn; **-նախառ** *a.* publicly reproved, blamed by every one; **-նէծ լինիմ** *vn.* to be

publicly cursed; **-շրոյ** *a.* street-pacing, roving, vagrant, wandering, tramping; **-տես** *a.* seen by all, public; **-**, **-տեսիլ** or **-ցոյց առնել**, to expose to public view, to show up in public; **-բարոյ առնեմ** *va.* to expose to infamy, to defame, to slander, to lampoon.

Հրապարակեմ, **եցի** *va.* to publish, to make public, to promulgate, to divulge; to declare, to disclose, to report.

Հրապարակութիւն *s.* publicity, divul-gation, promulgation, making known.

Հրապարիսպ *a.* fire-walled; **-պար-փակ** *a.* surrounded by fire.

Հրապետ *s.* ignipotent.

Հրապոյրք *s.* charms, attractions, allurements; lure, bait, wheedling, cajolery, flattery, enticement, solicitation, seduction; instigation, suggestion, impulse, incitement; **-գեղոյ**, charms of beauty; **-հաճոյից**, **հեշտութիւն**, the allurements of pleasure, of voluptuousness; **պատիր** -, deceitful baits; **ի-րս ուրուք ըմբռնել**, **եղանել**, **հարկանել**, to be seduced, misled, tempted, led astray, allured, enticed, decoyed; **ի-րս ցոփութիւն** **գարձուցա-նել զորք**, to entice to gluttony; to allure one to debauchery; **արբուցանել ումեք-րս պղտորս**, **գժնեայս**, to administer poison, to poison; *fig.* to seduce, to mislead, to pervert, to corrupt, to debauch, to lead astray, to bring into an error.

Հրապուրական *a.* attractive, enticing, alluring, engaging, seducing, insinuating, tempting, captivating.

Հրապուրանք *S.* **Հրապոյրք**.

Հրապուրացուցանեմ *va.* to overstrain a word or phrase, to pervert the meaning or sense of a passage.

Հրապուրեմ, **եցի**, **-եցուցանեմ** *va.* to allure, to attract, to entice, to decoy, to inveigle, to induce, to instigate, to seduce, to suggest, to wheedle, to dupe, to coax, to cajole, to flatter; to suborn. [stigator; *a.* **S.** **-րական**.

Հրապուրիչ *s.* seducer, deluder; in-
Հրաքերմիւն *s.* scarlet fever.

Հրառու *a.* fire-bearing; **-նուիրա-նոց**, censor. [tance of a league.

Հրասախ, **ի** *s.* league; **-աչափ** *s.* dis-

Հրասուզեմ *va.* to engulf in a vortex of flame; to set fire to.

Հրավառ *s.* fire-lighter; stoker, fire-

man; *mech.* bellows blower; *a.* ardent, inflamed, burning; *-էլէք s.* steel, tinder, match, &c.; *-եմ va.* to light, to inflame; *-ուծիւն s.* bonfire.

Հրատ, ից s. fire; pyre; funeral pile; *ից.* fire, ardour; *ast.* Mars; *-ս արկա- նել, հարկանել, to* kindle, to light, to set on fire; *-անջ a.* tormenting, punishing with fire; *-ապ a.* ardent, burning; *-ջերմն S.* *Հրաջերմն.*

Հրատարակ, այ s. publisher, announcer, crier; bill, poster, advertisement; *-մարտի, declaration* of war; *-առնեմ or -եմ, եցի va.* to publish, to make public, to divulge, to promulgate; to denounce, to declare; to inform the public, to cry, to proclaim; to pronounce, to intimate; to spread a report; to post up, to set up a bill or paper, to publish; to edit; *-իչ, -ող s.* bill-sticker; publisher; editor; *-ուծի, -ումն s.* publication, publicity, promulgation, proclamation.

Հրատարակ a. raining fire; *-տարր a.* igneous, fiery; *-տեմ va.* to change into fire; *-տես, ահ, իւ a.* like fire, flame-shaped; fire-coloured; *-տոչոր a.* burnt; *-ախէք s.* sparks; embers; squib; *-օդածիդ, sky-rocket.*

Հրարուեստք s. pyrotechnics; *-տական a.* -nical; *-տուծիւն S.* -.

Հրացայտ a. emitting flames; shining, sparkling, glittering; *-ալք, fire-flashing eyes*; *-ք s.* fire-work.

Հրացան, ից a. throwing, casting or shooting fire; *s.* gun, musket, fusil, piece, arquebuse, rifle, blunderbuss; *-բաղիւն, գայլախաղէայ, կախաղանա- ւոր, ասնաւոր, կրկնահար, հողմահար, յետախցիկ, որսոյ, թռչնորսական -*, percussion-, flint-, pendulum-, needle-, double-barrelled, air-, breech-loading, sporting- or shooting-, fowling- or birding-gun, musket or rifle; *բաղ- խիւն -ի, musket-shot*; *չոխնդ -ի, re- port of a gun*; *հարուած -ի, gun-shot wound*; *-բարկուծի, շանթք, thunder, thunder-bolt*; *ընուլք -*, to load a gun; *արձակել ք -*, to shoot, to let off, to discharge, to fire; *չառնուլ հուր -ի, to miss fire, to flash in the pan*; *S.* *Հնէլ, &c.*; *-ք, hail of fire*; musketry; *-արուն s.* butt-end, stock; *-ակիր, կրաց s.* fusileer, musketeer, arquebu- seer, rifleman; *-ահար առնեմ or -եմ va.* to shoot; *S.* *արձակել զՀրացան*;

-ուծի s. shower of fire; volley of mus- ketry, discharge of fire arms; report, detonation; thunder-bolt.

Հրացանեմ va. to inflame, to set on fire, to burn; to make red hot, to ignite.

Հրաւեր, Վերաց s. invitation; *սիր- լիւր -*, courteous -; *-հարսանեաց, յուղարկաւորութեան, և այլն, -* to a wedding, to a funeral, &c.; *-աւլ, to* invite, to bid; *մերժել քն, to* decline an invitation.

Հրաւիրակ, այ s. inviter, host, hos- tess; *-ան a.* inviting, alluring; *s.* per- son invited, guest. [tion.

Հրաւիրան s. *S.* *Հրաւեր*; predestina- *Հրաւիրեմ, եցի va.* to invite, to de- sire, to invite to a feast or assembly; to convoke, to convene; *յառջագոյն -*, to predestine; *-ի շաւ, to* ask or invite to dinner.

Հրաւիրումն s. invitation. *Հրաւոր a.* fiery; *s.* *ast.* Mars; *-փայլ a.* sparkling, shining as fire, luminous, brilliant; *-փորձ a.* tried by fire; *-փոր- ձուծի s.* proof by fire; *-փուռ s.* *bot.* pyracantha; *-քար s.* fire-stone, pyrite.

Հրդեհ, ից s. fire, conflagration; *-ի ծովու, ի նաւի, ship on* fire out at sea; fire on board ship; *-արկանել, հանել ք -*, to fire, to set on fire, to give to the flames; *-վառեցաւ, it was* burnt; *S.* *Հուր, Զրհան*; *-ական a.* com- bustible, incentive; *-ակեղ լինեմ տն. to* be burnt; *-արկու a. s.* incendiary; fire-brand; *-եմ, եցի va.* to burn, to kindle, to set fire to; *-իչ s.* incendiary; *-ուծիւն, -ումն s.* conflagration, burning, combustion; inflammation.

Հրդեհն a. of fire, fiery, igneous; em- pyreal, celestial, spiritual, angelic; *-ք s.* the angels; *-երկինք, the Em- pyrean.*

Հրեշտակ, այ s. angel; deputy; mes- senger, envoy, ambassador, legate; courier, express; indication, sign, token; *-ք, the angels, heavenly spi- rits*; *-Հայրապետին Հռովմայ, nuncio, the Pope's -*; *-մարտի կամ հաւատե, herald*; *պաշտպան -*, tutelary or guar- dian-angel; *-անն, angelus*; *բարի -ք, the good angels*; *չար -ք, the evil spi- rits*; *-գ իմ! my angel! my darling!* *-ս առնել, առաքել, արձակել, յղել, to* send a messenger or ambassador. *Հրեշտակաբար ad.* in an angelic man-

ner, angelically; like a messenger; -**բնակ** *a.* inhabited by angels; -**գնաց առնեմ**, **լինեմ** *va.* to send an embassy or a deputation; - **լինել**, to be sent on an embassy, on a mission, on an errand or message; -**գնացութի** *s.* embassy; -**գումար**, -**գումար** *a.* assembled, composed of angels; -**խառն** *a.* in the company of angels; -**խոտ**, (**խմի**) *s.* bot. angelica; *S.* **Թաթախոտ**; -**կան** *S.* **շին**; -**կերպ** *a.* like an angel, angelic; -**կեր** *a.* endowed with angelic prerogatives; -**կրօն** *a.* living, behaving in an angelic manner, leading an angelic life; -**հանգեմ** *a.* like or resembling an angel, angelic; -**շին** *a.* angelic, belonging to an angel; -**նամ**, **ացայ տն.** to become an angel, to live angelically, to lead an angelic life; -**նման** *a. ad.* resembling an angel, like an angel; -**պետ**, **աց** *s.* archangel, chief or prince of the angels; -**պէս** *ad.* like an angel, angelically; -**սէր** *a.* fond of angels; -**ւայել** *a.* proper, becoming to an angel, worthy of an angel, angelic; -**տես** *a.* that has seen an angel; -**տեսիւ**, -**տիպ** *a.* of celestial form, of angelic appearance, or beauty. [to herald.

Հրէշտակեմ, **եջի** *va.* to announce, **Հրէշտակերամ** *s.* the hosts of the angels. [-*ս*, my -.

Հրէշտակիկ *s.* little angel, cherub; **Հրէշտակութիւն** *s.* angelic nature; embassy, message, deputation, delegation; -*ս* **առաքել**, **առնել**, to send ambassadors, deputies, to depute, to send a commission.

Հրէշտակորէն *S.* -**աբար**. **Հրետ**, **էջ** *s.* cannon, gun, piece of ordnance; **հասարան** -**ի**, carriage; **գնդակ** -**ի**, (**ռումբ**) cannon-ball; -**պղնձի**, a bronze cannon; **փողի** -**ի**, gunpowder; **արձակմանք** -**էջ**, cannon shot; cannonade; **բոմբիւն** -**ի**, report of a cannon; *S.* **Հնչիւն**, **Թնդիւն**, **Հրէշտակ**; **արձակել** -*ս*, to fire off, to fire or discharge a gun, to cannonade; **անգործ** **առնել** *զ-* **Թնամնոյն**, to dismount a gun; **Թնգայ**, **որոտայ** -**ն**, the artillery thunders; -**ակոծ** **առնեմ**, -**ակոծեմ** *S.* **Հրետս** **արձակեմ**; -**ակոծութի** *s.* cannonade, -ding; -**աձիգ** *s.* gunner, artillery-man; - or -**արձակ** **լինել**, to fire a gun; -**եմ**, **եջի** *va.* to cannonade; -**ռմն** *s.* cannonade.

Հրէաբար *ad.* like a Jew, after the

manner of the Hebrews; -**բանութիւն** *s.* hebraism; -**կան** *a.* jewish, hebrew, judaical; - **օրէնք**, the jewish law; - **հնութիւնք**, judaical antiquities.

Հրէայ, **Հրեայ**, **հրէից** *s.* jew, hebrew, israelite; -**ք**, the -*s*; **Թաղ** **Հրէից**, jewry, jew's ward, quarter in a town.

Հրէանամ, **ացայ տն.** to become a hebrew, to embrace judaism; to judaize.

Հրէապետ, **աց** *s.* chief of the hebrew nation; -**պէս** *S.* -**բար**.

Հրէաստան, **ի** *s.* Judea; -**եայք**, **եայց** *s.* jews, hebrews, israelites.

Հրէարէն *ad.* in hebrew; *a. S.* -**կան**; - **ռւսանել**, **խոսել**, **գիտել**, to learn, to speak, to know hebrew, the hebrew language or tongue. [daism.

Հրէացուցանեմ *va.* to convert to judaism.

Հրէշ, **ից** *s.* monster; portent, prodigy.

Հրէութիւն *s.* judaism. [digy, moon-calf.

Հրընկեցութիւն *S.* **Հրձգութիւն**.

Հրընկեց *a.* fire-hurling, thunderstriking, fulminating; - **բարկութիւն**, **Հրթիռ** *S.* **Հրատիկ**. [thunder.

Հրիտակ, **աց** *s.* inheritance; legacy, bequest, gift by will, endowment; - **առնել**, to bequeath; -**առար** *s.* heir; legatee. [tree.

Հրկենի *s.* bot. roucou- or annotto- **Հրկէզ** *a.* burnt, kindled, on fire; *s.* fire; - **առնել**, to burn, to kindle, to consume by fire; - **լինել**, to burn, to be burnt or consumed by fire.

Հրկիզեմ, -**զում** *S.* **Հրկէզ** **առնեմ**.

Հրկիզութիւն, -**ռմն** *s.* burning, conflagration, fire.

Հրձգութիւն *s.* act of casting fire; jet of fire; conflagration; thunderbolt.

Հրձիգ *s.* fire-brand, incendiary, burner; linstock; -**ք**, conflagration, fire; -**նաւ**, fire-ship; - **առնել**, to set on fire, to set flames to; - **լինել**, to be burnt, destroyed by burning.

***Հրձիգընկ** *S.* **Աճառ**.

Հրձուակի, **լիր**, **ից** *a.* joyful, gay, cheerful, merry; -**կան** *a.* gladdening, cheery, joyous, mirthful; -**կից** **լինեմ** *տն.* to rejoice with, to congratulate.

Հրձուանք *s.* joy, mirth, rejoicing, cheerfulness, gaiety, sportiveness, delight, pleasure; -**նս** **ռմնք** **կազմել**, **ի** -**նս** **ածել** **զոք**, to rejoice, to delight, to cheer; **ի** -**նս** **խնջոյց**, in the merriment of a feast.

Հրձուեցուցանեմ *va.* to rejoice, to divert, to amuse; - **զրէլիս**, to de-

light the ears, to charm, to please.

Հրճուիմ, եղայ *vn.* to be joyful, in a merry mood, to thrill with joy, to leap for joy, to be transported with joy, to shout for joy, to be over-joyed, to exult, to rejoice greatly, to be in a rapture of joy, to be beside oneself

Հրճուողական *S.* -**լական**. [with joy.

Հրէջ *s.* steam-pump; engine.

Հրշեմ *vn.* to fear, to be afraid.

Հրոս, *ի. իւ* *s.* militia men, troops; military banditti, horde; band, gang, crew; scout, rover, robber, plunderer; *S.* **Կաւառ**; -**ակ**, *այ* *s.* banditto, bandit; *S.* **Հրոս**; -**ակեմ** *vn.* to fall upon, to make an inroad, to invade, to sack, to plunder; -**իմ** *vn.* to rush, to fall upon impetuously.

Հրովարտակ, *այ* *s.* edict, decree; **գիր** -*ի*, chronicles, annals; - **առնել**, **հանել**, to issue a decree; -*ս* **առնել**, to make or publish edicts; -**ւոր** *s.* King's messenger.

Հրոսից *s.* the twelfth month of the ancient Armenian calendar.

Հրուանդան, *այ* *s.* headland, promontory, cape, foreland.

Հրուկ *s.* roucou, arnotto (dye).

Հրուի *s.* fiery nature; ardor, heat.

***Հրուշակ**, **իւր** -*s.* helvâ, a sweet meat.

Հրում *a.* ignited, burning.

Հօւ, ից *s.* flock, flock of sheep, of goats, fold; *S.* **Թօւ**; *fig.* the faithful, the universal Church.

Հօտաժողով *a.* collecting the scattered flock; -**կապուտ** *s.* cattle-stealer; ***-աղ** *s.* shepherd-swain, country-lad, young ploughman; -**պետ**, *այ* *s.* pastor, chief of a flock; *fig.* bishop; -**պետութի** *s.* episcopacy; bishopric; -**սէր** *a.* careful, fond of one's flock; -**վանիչ** *a.* dispersing, ruining or leaving one's flock a prey to wolves; -**րած**, *այ* *s.* shepherd, pastor; -**րան** *s.* sheepfold, fold.

***Հօտեմ, Հօտց** *S.* **Թոտեմ, Թոտց**.

Հօտերէց *S.* **Հօտապետ**. [moss.

Հօտիսն *s.* bot. lycopodium, club-

Հօրաբարոյ *S.* **Հայրա-**; -**մոյն** *a.* born of a noble, illustrious father, Eupator.

Հօրան, *այ* *s.* flock or herd of animals; - **լինել**, to jump, skip or leap for joy, to bound with joy.

Հօրաքեռադուստր *sf.* cousin, daughter of father's sister; -**որդի** *s.* cousin, son of father's sister; -**քոյր** *sf.*

aunt, father's sister.

Հօրեղբայր *s.* uncle, father's brother; -**բօրադուստր** *sf.* cousin, daughter of father's brother; -**բօրորդի** *s.* cousin, son of father's brother.

Հօրու, *ի. աւ* *s.* step-father.

Հօրում, *ի* *s.* bot. tuberosa.

Հօիւլ, *ի* *s.* wood-pigeon.

Q

Q (*tzâ*) *այ* *s.* the seventeenth letter of the alphabet, & the twelfth of the consonants; *ձ, ջ*, eighty; eightieth.

— It has much affinity with the letter *ժ*, & is confounded sometimes with it; for example: *խնձոր, խնծոր, ընձայ, ընծայ; դձուձ, դծուձ, &c.*

Չարաւեմ *vn.* to tremble with age, to write in a trembling hand.

Չադ, ուց *s.* the young of any animal; - **Թռչնոց**, young of a bird, nestling, brood; young sparrow; - **հաւու**, chick, small chicken, pullet; - **կենդանեաց**, young one, little one of animals, pup, whelp, cub; *S.* **Կորիւն, &c.; -**ունիք**, the young or little ones, the progeny; **բբիւն ուց**, the chirping or twittering of nestlings; -**ու** or -**ի լիզու** *S.* **Ճնշկի լիզու**; - **մասն**, little finger; -**ս հանել** (**հաւուց**), to brood, to sit on eggs; (**անասնոց**) to have young, to litter, to bring forth.**

***Չադազիր** *s.* bird-shaped initial letter; -**խառն** *ad.* together with their young; -**խոտ** *s.* bot. clove; pink, carnation; Caryophyllata, avens, bennet; -**մոյց լինիմ** *vn.* to bring up its young.

Չադար, *ի. աւ* *s.* funnel, tun-dish.

Չադարան *s.* nest; niche, cell. [pip.

Չադանամ, Չադեմ *vn.* to chirp, to **Չադթոռնեաց** *s.* great-great-grand-nephew or niece.

Չադիկ *s.* very young animal or bird.

Չախ, ոյ or **ու** *a.* left; sinister; left-

handed; *s.* left, left hand or side; *ի* -*ա*, on or to the left; *գիտել կամ չը*, *գիտել զալ եւ չ*, to know or not to know the right hand from the left; *fig.* - good from bad; *S.* Ահեհ, Աջ.

Ձախաթեւ s. left arm; - *կողմեան a.* left, that is on the left; - *կողմն s.* left, left side; *ի* -, to the left; *ննջեսցես ի* - *բա*, you will sleep on your left side.

Ձախանամտ. to be deteriorated.

Ձախլիկ s. left-handed person.

Ձախող. - *ակ a.* sinister, sinisterous, untoward, unfortunate, unlucky, bad, sorrowful, sad, unfavourable, contrary; *ի* - *ակս*, in misfortune, adversity or calamity; - *նախանձ*, zeal misunderstood; feigned, affected emulation; - *ակի ad.* sinisterously, unfavourably, awkwardly, untowardly, perversely, unluckily, unfortunately; *a. S.* *Ձախողակ*; - *բարեպաշտութիւն*, mistaken piety; - *պատկառանք*, bashfulness, sheepishness; *աւ* - *ամսթոյ*, from mere shamefacedness.

Ձախողանք S. *Ձախողութիւն.*

Ձախողիմ, եցոյտ. to be unsuccessful, not to attain one's end, to find oneself woefully disappointed, to go to rack & ruin, to endure, undergo or suffer failure, to experience misfortune, to be unfortunate.

Ձախողութիւն s. adversity, misfortune, disaster, mischance, fall, disgrace, reverse, disappointment; - *թէ հանգիստել*, to experience great calamities, to be in distress.

Ձախոյ or *ու a.* left.

Ձախողք. - *ութիւն S.* *Ձախող*, &c.

Ձախորձ s. *mus.* an Arm. note (*ձ*).

Ձանեմ, եցի va. to collect, to muster, to heap up.

Ձաղ, ու s. derision, mockery, jeering, laughter, laughing-stock; - *առնել*, to taunt, to rally, to scoff, jeer or laugh at, to mock, to make game or sport of, to turn into ridicule, to make laughing-stock of; - *լինել*, to make a fool of oneself, to expose oneself to the laughter of every body, to be laughed at, to be the laughing-stock of.

Ձաղաղեմ a. shame-faced, ashamed, confused; - *ծանակ a.* exposed to laughter, turned into derision; dishonourable, infamous, ignominious, opprobrious; - *առնել*, to expose to the laughter of every body, to make

a spectacle of, to expose to ignominy, to defame; - *կոծ առնեմ va.* to beat, to box on the ears, to slap the face; to use harshly, to abuse, to insult.

Ձաղանք S. *Ձաղ*, *Ձաղկանք*; *ի* *ծաղրել* *ի* - *նս լինել S.* *Ձաղ լինիմ.*

Ձաղեմ, եցի va. to laugh at, to deride, to ridicule, to mock, to jeer, to make sport of; to put to shame, to affront, to vilify; to lead in triumph; to triumph, to conquer, to be triumphant, to obtain the victory; *Պոմպէոս ձաղեաց երիցս*. Pompey triumphed thrice. [quiz-

Ձաղիւ s. scorner, scoffer, derider, *Ձաղի, ի, աւ s.* rod, switch, stick, cudgel, whip; *S.* - *անք*; *a.* straight, erect, right; - *հերք, մաղ, &c.*, bristled up, set on end; - *ահեր, -ամաղ a.* having the hair erect; - *անք s.* flagellation, whipping, scourging, cudgelling, flogging, drubbing, discipline, chastisement.

Ձաղիւմ, եցի va. to beat, to whip, to flog, to lash, to scourge, to flagellate, to discipline.

Ձաղութի, -ուսն s. derision, mockery, laughter; triumph; *ձաղել -ուսն, -ուսն յալթութեան առնել*, to triumph, to be triumphant, to conquer.

Ձայն, ից s. voice; sound; cry, shout; noise, rumour, clamour; term, word, speech, tongue, language; *mus.* tone, tune; - *ք Պորփիւրի*, the five universals, (term in logic); - *Թռնոց*, warbling of birds; - *ցնծութեան*, cry, shout of joy; - *աղաղակի*, cry, clamour; cry of pain, moan, lament, groan; *նուաղումն -ի*, loss of voice; *կերկերումն -ի*, hoarseness, raucity; *ի* - *բարձր*, aloud; *զորաւոր, մեծաւայելուչ, ախորժ, քաղցր, սաստկալոյզ, ակար, գողգոթ, Թրթռուն, անսխորժ, կերկերեալ* or *կերկեր, նուաղեալ* -, loud or strong, grave or serious, agreeable, sweet or soft, passionate or pathetic, faint or weak, trembling, thrilling, tremulous or quivering, disagreeable or harsh, hoarse, failing voice; - *Թաւ* or *բամբ, սուր* or *զիւ*, base, deep, soprano, shrill sound or voice; - *բաւնալ, արձակել, առնել, արկանել, առնուլ, &c.*, to cry, to utter, to send forth cries, to cry out, to shout, to clamour; - *ածել*, to cause a voice or cry to be heard; to cry; - *աալ*, to cry

out, to exclaim, to shout; to speak, to apostrophize; to defy, to challenge; *ի* - *ասել*, to say, to pronounce aloud, to tell, to recite; *ի մի* - *պատասխանել*, to answer unanimously, with one accord; *աղաղակել ի* - *մեծ*, to cry with a loud voice; to shout, to clamour, to yell; *բարձրացուցանել կամ ցածուցանել էլ*, to elevate, to raise; to lower, to abase the voice; *բարձրացուցանել էլ աղաղակի*, to raise one's voice; - *բարձեալ գոչել*, to cry out, to vociferate; - *զինի եգեալ կոչել զոր*, to call after one; - *տուեալ խրախուսել*, to exhort aloud; - *տալ միմեանց*, to provoke mutually, to defy; to shout on, to exhort, to animate, to inspire, to cheer up, to inspire with courage, to excite; - *տալ մարտի*, to declare war, to declare oneself opposed to; - *տալ իգէմ երկնից խիզախել*, to lift up the head against high heaven, to be proud, arrogant, boastful; - *նք գելալ*, his voice failed him; *նուաղեալ է ն*, he has a dying voice.

Ձայնաբանութիւն *s.* acoustics, phonics; - *բեր* *s.* speaking-trumpet.

Ձայնական *a.* vocal; tonic; - *գործիք*; wind instruments; - *կից* *a.* of the same opinion, unanimous, agreeing, of one mind; *mus.* singing with, in chorus; unisonous, in unison; *s. gr.* consonant; - *լինիմ* or *-կցիմ* *vn.* to agree, to be of one mind, unanimous; to play or execute a symphony; *mus.* to be in tune; to sing to, to accompany; - *կրական* *a. gr.* reciprocal; deponent; - *ապրկութիւն* *s.* agreement, consent, unanimity; concert, harmony, symphony; *mus.* accompanying.

Ձայնահաս, *ի* *s.* compass or reach of voice, distance to which the human voice can reach; - *հալ* *s.* chanticleer.

Ձայնամիտի *s.* sounding-board; - *չափ*, *ի* *s.* sonometer; - *պետ* *s.* first singer; - *տու*, *այ* *a.* giving or emitting a voice or sound; echoing, sonorous; *s.* crier; awaker, rouser; - *եղջիւր*, acoustic or ear-trumpet; - *լինել*, to cause a voice or sound to be heard; to resound, to re-echo; to cry against, to defy; - *տուր* *a.* exhorting, exciting; *S.* - *տու*; - *լինել*, to dare, to defy, to challenge, to throw down the glove or gauntlet; to provoke, to instigate; - *ժամանակ*, day fixed for combat or

duel; - *բ* *s.* noise, rumour, crash, resounding, sound, echo.

Ձայնարան *s. mus.* gamut, scale.

Ձայնարդեմ *S.* - *ամիտի*.

Ձայնարկեմ, *եղի* *vn.* to utter a cry, to cry, to shout, to call out; to speak to, to address; - *կու* *a.* crying, uttering a cry; *s.* crier, weeper, wailer, lamenter; - *գուան*, *կին*, mourner, mourning woman; - *կուծի* *s.* sound, voice, cry; shout, exclamation; complaint, lamentation.

Ձայնարձակ *a.* aloud; sonorous.

Ձայնաւոր *a.* vocal; *s. gr.* vowel; * - *պատարագ*, high-mass.

Ձայնդիւս *s. mus.* tuning-fork.

Ձայնեղ *a.* having a loud or sonorous voice; sweet-voiced; canorous, harmonious.

Ձայնեմ, *եղի* *va.* to raise one's voice, to cry out, to exclaim, to vociferate; to call, to invite, to convoke; to pronounce, to utter, to address, to tell, to express; to name; *ի խրախոյս* -, to encourage, to inspire, to give heart to.

Ձայնընկէց *S.* *Ձայնահաս*.

Ձայնիկ *s.* a low, gentle, sweet voice.

Ձայնորդ, *այ* *s.* diapason; *gr.* consonant. [sooty, pitchy.

Ձանձախրթի *s.* soot; *a.* fuliginous,

**Ձանձամ* *a.* ugly, deformed; filthy, dirty, foul, impure.

Ձանձիր *a. s. S.* *Ձանձրալի*, *Ձանձրութիւն*; - *առնել*, to tire, to annoy, to plague, to importune, to tease.

Ձանձրալի, *Ձանձրանալի* *a.* tiresome, tedious, fastidious, troublesome; disgusting, cloying.

Ձանձրանալ, *ացայ* *vn.* to grow tired, to become wearied, annoyed, cloyed, disgusted; *ձանձրացեալ ի կենաց*, weary of life.

Ձանձրացկոտ *a.* easily growing tired.

Ձանձրացուցանեմ *va.* to tire, to fatigue, to trouble, to importune, to plague; - *զլսելիս*, to tease, to vex.

Ձանձրոյթ *s.* tedium; *S.* *Ձանձրութիւն*; *a. S.* *Ձանձրանալի*; - *առնել*, *լինել* *S.* *Ձանձրացուցանեմ* & *Ձանձրանամ*.

Ձանձրութիւն *s.* wearisomeness, tediousness, irksomeness, ennui, annoyance; laziness, idleness; - *մծ պատճառել*, *տալ*, to annoy greatly, to tease or plague excessively.

Ձաւ *a.* twisted, crooked; ill made, coarse, rough; - *աղէմ* *a.* grim-faced,

surly, crabbed, horrid; impudent, brazen-faced.

Ձար. *h* s. hair; horse-hair; mane; czar; *-h* a. hairy; *-հոտ* s. bot. maiden's hair, adiantum; *- լայրի*, fern; *-մաղ* s. hair-sieve; *-ուհի* s/. czarina.

Ձաւար. *h* s. wheat-meal; *- դարի*, pearl barley.

Ձգական a. attractive, alluring, engaging; fascinating; tight, well bent.

Ձգանաւոր a. tendinous; sinewy.

Ձգանք s. act of stretching or spreading; * braces; drying-place or room; anal. ligament, aponeurosis; tendon, sinew; *geom.* chord of an arc, subtense; *-հրացանի*, trigger. [line; rope, cord.

Ձգարան s. tenter-horse; clothes-

Ձգեմ. *եցի* *va.* to stretch, to spread,

to extend; to throw, to hurl, to fling;

to shoot, to dart; to draw; to attract,

to entice, to allure, to decoy, to lure;

to carry off, to bring, to drag, to drag

along; to take or suck in, to suck; to

inhale, to aspire, to breathe; to length-

en out, to prolong, to protract; *to

leave; *- դռք.* to respire, to breathe;

- զողեղն. to draw a bow; *- զնետ.* to

let fly an arrow, to shoot; *- զսուրն.*

to brandish; to make a sword-thrust

or pass; S. *Սուր*; *- զթի.* to row, to

impel by oars; *- զվարմ.* to lay snares,

to spread nets; *- զուռ.* to bear the

yoke; *- զառապաստս.* to sail, to un-

furl or set the sails; *- զձեռն.* to

stretch or hold out one's hand; *յինքն*

-. to attract, to allure, to entice;

յինքն *- զանարդանն ամցն.* to incur the

public contempt or hatred; *յանձն* *-*

զատուցն ուրուք. to bring indignation

or wrath upon one's head, to draw it

upon oneself, to expose oneself to

anger of; *- ի կորուստ.* to lead to ruin

or destruction; *- զկեանս.* to pass

one's life or days; *- զբանս.* to pro-

voke, to rouse, to excite to anger; *-*

առ դըհայհոյութի բան. to load with

insult or execration, to insult, to re-

vile, to abuse; *ձգեաց անարաս զձա-*

նապարհս իմ. he made my way smooth;

-իմ *vn.* to tend towards, to lean, to

incline; to linger, to last; to flag, to

linguish; to get on but slowly; *- ի*

բանս ուրուք. to be allured, seduced;

- զհերաց. to be caught by the hair;

- ջւաց. to be strained, overstrained;

ձգեալ տարածանիլ. to stretch out, to

extend; *ձգեցաւ ընդ ամս տասն.* it lasted ten years; *սարդիւստայիք ձգեցան.* the spiders have woven their webs; *ի մի կէտ նպաստակի ձգի ամ.* every thing in this world comes to an end; *մի ուրեք հեռի ձգիցիք երթալ.* go no farther; *եւ ձգի վարագոյրն.* & the curtain falls. [tion.

Ձգեաւ s. belch, belching, eructa-

Ձգիչ a. attractive; overpowering,

winning; *- զգրութիւն.* attractive power, attraction.

Ձգձգեմ *va.* to pull or haul about;

ձգձգեալ ի դատաստան. dragged from

one tribunal to another.

Ձգողական S. **Ձգիչ.** [molecular -.

Ձգողութիւն s. attraction; *- մասանց.*

Ձգումն s. draught, drawing, trac-

tion; shooting; attraction; tendency,

inclination; attachment; *- շնչոյ.* res-

piration, breathing; *- ըմպելեաց.*

draught, gulp; *- վառարանի.* the

draught of a chimney.

Ձգաւամբ, *այցի* *vn.* to belch, to eruct.

Ձգանմ. *եցի* *- եցուցանեմ* *va.* to

stretch, to extend, to distend, to draw;

to tighten, to stiffen.

Ձգաիմ, *եցայ* *vn.* to stretch, to ex-

tend, to spread; to reach, to arrive;

to grow longer, to be prolonged, pro-

tracted; to drive at, to tend to, to

abut in; to stretch oneself, one's limbs;

to endeavour, to strive, to try, to seek;

- աչք զհեա ուրուք. to follow with

the eyes; *- ի ուսմք.* to vie, to emu-

late, to rival, to strive with.

Ձգաւումն s. tension, extension, ten-

dency; distension, lengthening, erec-

tion, expansion; *- ջւաց.* tension of the

nerves, convulsion.

Ձեզէն, **Ձեզոյն** *pron.* yourself, you

yourself; *ad.* personally; *դուք ձեզէն*

սուք զիրաւդ. judge of it yourselves.

Ձեզուն, *ուսնց* s. ceiling; *- նաւաց.*

deck of a ship; *- դահուց.* canopy; *-*

կառաց. roof of a coach; *- բերանոյ.*

palate; *- գլխոյ.* skull, cranium.

Ձեզունահանք s. sky-light.

Ձեռագէտ s. artisan, artificer, me-

chanic; artistic production; a. skilful,

expert; *- գիտութիւն.* work of hands,

manual labour, trade, calling; *- գիր.*

գրաց s. manuscript, hand-writing;

bond, obligation, bill, note; signature;

- գործ. *այ* a. made with hands, ma-

nual, artificial; manufacturing, me-

chanical; *s.* manufacture, handiwork; -գործական *a.* of arts & manufactures, artificial, industrial, mechanical; -գործեմ *va.* to make with the hand, to manufacture, to work; -գործի *s.* tool, implement; -գործութիւն *s.* manufacture, handiwork, industry; -գրեմ *va.* to write with one's own hand; to sign, to subscribe; -գրութիւն *S.* Ձեռագիր.

*Ձեռալուայ *S.* Ձեռնալ.

Ձեռակալ *S.* Ձերբա-; -կան *a.* by hand, manual; subject, submissive; own, proper; -կապ. աջ *s.* handcuffs, manacles; -սարկանէլ, գնէլ, to handcuff, to put on handcuffs; -կերտ. աջ *a.* made with the hand, manufactured; *s.* manufacture; *fig.* creature; building, town built by oneself; farm; craft, calling; -իւր, the work of his own hands; -կերտեմ. -կերտիկ *S.* -գործեմ. -կերտ; -կոծ առնեմ or -կոծեմ *va.* to strike with the hand, to beat with the fist; -հիւս *a.* woven by hand; -հմուտ *a.* skilful in art, expert, practised, versed; -մէր *s.* small present, drink-money; bribe; -մբայի *ad.* with his hand, manually; -սուն *S.* Ձեռնա-; -ստեղծ *a.* created or produced by hand; -սրբիչ *s.* towel; -տունիկ *a.* planted with one's own hand; *s.* tree -; *fig.* creature, being; pupil; client, dependant; -բուհստ, արկ, տակ *s.* artisan; *a.* manual.

Ձեռակալ *S.* Ձերբ-.

Ձեռք *s.* glove; ագուցանել -էս, to -; ագանակ -էս, to put on one's -s; հանել դ-էս *va.* to un-, to take another's -s off; *vn.* to un-, to pull or take off one's -s.

Ձեռն, ուն, ուսմբ or ձերբ, ձեռք, ուայ *s.* hand; fist; arm; *fig.* strength, might, power, force, main strength; aid, succour, protection; *ի* - լ - *ad.* by, by means of, through the medium or channel of; զձեռամբ, as much as one can, according to one's power; *ի* ձեռանէ, coadjutor, assistant; պաշտօնայ *ի* ձեռանէ, subaltern functionary; առ - , ready at hand, under one's hand, near, at hand; առ - բառարան, portative dictionary; - *ի* ձեռանէ, - լ - , - *ի* - , from hand to hand, from one to another, from me to you, from you to him, &c.; որ լ ձեռամբ է, subordinate; հզոր ձեռամբ, with main strength, with a strong army; - օտար,

a strange hand; յերկոցունց ձեռաց ամրակ, ambidexter, right-&-left-handed person; - համաձեռ, consent, assent; ձեռս *ի* կապ, with one's hand tied; with folded arms; *fig.* idle; ձեռս յետս կապեալ, with one's hands tied behind; -ք փապարեալք յաշխատութիւն, hands hardened by toil; մահահաճեալ ձեռամբ, with a deadly hand; - Տեառն, the hand, Spirit or Word of God; թ ձեռին բաւականի, թ կարի ձեռաց իւրոց, according to one's strength, power or means; ամբարձ դ-իւր *ի* տիրապետել, he formed the project of seizing the chief authority; ձեռք իւրեանց հայրենութեան զպէտան, they lived by their labour; *ի* ձեռանէ նր վարէ իշխանութի, he governs under him; *ի* ձեռս քո է, it is in your power, it depends on you; չէր - նր բաւական, he could not, he had not the means; ահա - իմ լ քեզ, my hand shall be with you; յեմ տեղիս ուր միանգամայն հասանէր - իւր, every where he could; եղեւ - Տեառն *ի* զերայ իմ, the hand of God was on me; - տալ իրերաց, to help or assist each other; - տալ *ի*, to consent to; - տալ անմեղութիւն, to support, sustain or uphold innocence; - տալ, to lend a hand to, to stretch out a helping hand, to aid, to succour, to assist, to help; - արկանել, to lay hands on, to seize, to take possession of; - արկանել, - *ի* գործ արկանել or առնել, to lay one's hand on, to put one's hand to, to set about, to undertake, to take in hand, to begin, to attempt, to try; *ի* - տալ, to hand over, to deliver over, to give up; ձեռս բառնալ, to lift up the hands; ձեռս ամբառնալ, to raise one's hand against; զնել զանձն *ի* ձեռին իւրում, to jeopard, to risk one's life; - առ ձին հարկանել, to boast, to brag, to vaunt, to plume or pique oneself, to be proud of, to take to oneself the credit of, to avail oneself of, to deem it an honour; ձեռս յանձին հարկանել, to oblige oneself to, (« on my head be it »); ձեռս զնել, to lay hands on, to ordain, to consecrate; to put one's signature to, to sign; - տալ աջկան, to give one's hand, to consent to marry; *լ* or զձեռամբ լինել, to be in the hands of, under the power, in subjection to; ունէլ լ ձեռամբ, to have

ready at hand; *ընդ ձեռամբ առնել*, նուաձել, արկանել *ընդ ձեռամբ*, to bring under one's power, to subdue, to subjugate; *կալ ընդ ձեռամբ ուրուք*, to put oneself under the protection of; to submit, to yield; to be submissive; *ը ձեռամբ անկանել*, գալ *ի ձեռս*, *ի ձեռս անկանել*, to fall into the hands of, to be taken or seized, to get caught; *ի ձեռս բերել*, to obtain, to procure, to entrap, to catch; *անկանել ի ձեռս ուրուք*, to fall into the power of; - *գնահանութի գտանել*, to find a helping hand, to be sustained by, favoured with; *գնահանել առնուլ*, *ոռնել*, *ձգել*, to take or lead by the hand; *ձեռամբ առնել*, to indicate, to point to with the hand; *գնահամբ լինել*, to be able, sufficient, capable; *գնահք ածել*, to seize, to grasp; to arrest; *ի - առնուլ*, to obtain, to acquire; to re-acquire; to undertake, to begin; *աարածել զձեռս իւր առ դք*, to open one's arms to; *ճողպարիլ ի ներքուս ձեռին ուրուք*, to escape from the hands or power of; - *միել*, to meddle, to interfere; to set a hand to, to undertake; - *միել յդք*, to raise the hand against, to lay violent hands on, to ill-treat; to put to death; *ի բաց կալ*, *ապստամբել ի ձեռանէ ուրուք*, to rebel, to throw off the yoke, to save or rescue from the hands of; - or *ձեռս ի գլուխ ելանել*, *գառնալ*, to be confounded by shame or grief, to be greatly abashed, or cast down; - *գնահամբ փոփոխելով քարել զըռանն*, to draw a cord, to tighten a rope hand over hand; - *արկանել զգանձին*, to try to rob the treasure; *լուսնալ զձեռս ից*, to wash one's hands of, to clear oneself from; * - *ոռնել*, to be fortunate, to have a lucky hand; *ձեռին կռուկ՝ գռեհկաց կասակ*, rough play is bear's play, joking with hands are jokes of blackguards; S. *Նլանեմ*, *Ընդ գրիեմ*, *Կարկանեմ*, *Ձգեմ*, &c., &c.

Ձեռնագէտ S. S. *Ձեռա-*; chiromancer, palmist; - *գրիծ* S. *paraph*; flourish (in writing); - *գիտականն* S. *chiromancy*, *palmistry*; - *գիրք*, *գրաց* S. *signature*; - *արկանել*, to put one's - or name to, to sign; - *գրեմ* S. *Ձեռա-*; - *գրեմ* S. *candidate* for holy orders; - *գրեմ*, *եջի va.* to lay hands on the head of; to ordain, to confer the or-

ders of the church; to consecrate; to anoint, to crown; - *գրել*, - *գրող* A. S. *ordaining*; he who orders; consecrator; - *գրութի* S. *laying on of hands*, ordination; consecration; anointing, coronation; - *շինն* A. *tangible*, palpable, material; - *լուսյ* S. *drainage* water; excrement; - *ծու* S. *juggler*, conjurer, wizard; mountebank, tumbler; - *ծուի* S. *juggling*, trickery, trick, sleight of hand, sleight of hand tricks, legerdemain; - *կապ* S. *Ձեռա-*; - *կոտոր* A. *maimed* of a hand or of hands; - *ակնոց* S. *spy-glass*; *opera-glass*; - *հըմայ*, *յուրի* S. - *գէտ*, *գիտականն*; - *ձգութիւն* S. *Ձեռնի*; - *ձիգ լինիմ* *տ.* to stretch out the hand; to make an attempt on, to encroach; - *աղայ* S. *hand-mill*; - *մած* A. *ad.* with joined or clasped hands; - *մերձ լինիմ* *տ.* to touch, to put the hand on; - *միեմ* or - *մուխ լինիմ* *տ.* to put one's hand to, to undertake; to meddle with, to prepare or dispose oneself; - *անձամբ յանն*, to lay violent hands on oneself, to commit suicide; - *պեա* S. *chief foreman*; *ից*, *creator*; - *առութիւն* S. *gout in the hands*; - *սուն* A. *nourished*, brought up by hand; S. *nursling*, pupil, scholar; creature.

Ձեռնաստ, *ի* A. *one-handed*, -armed; - *ուր լինիմ* *տ.* to surrender, to give in.

Ձեռնարկ, *ի* S. *enterprise*, undertaking; subscription, signature; argument, reasoning; - *եմ*, *եջի* *տ.* to put one's hand to, to undertake, to try, to attempt; to lay hands on, to make an attempt, to attack, to encroach; to argue, to reason, to dissert, to desecant; - *ու*, *այ* S. *contractor*, undertaker; disputant, wrangler; - *ուրի*, - *ուն* S. *enterprise*; attack, encroachment; argument, reasoning; objection.

Ձեռնարձակութի S. *aggression*, encroachment, usurpation. [ness; work.

Ձեռնարուեստ S. *artisan*; art, business. *Ձեռնբեկ* A. *broken-handed*, one-handed.

Ձեռներեց A. *enterprising*, bold, audacious, daring; arrogant, insolent; *այր* - . a fussy fellow; meddling person; - *լինել*, to undertake, to venture, to dare, to have the boldness to; to presume, to encroach; to take too much liberty; - *առնել*, to embolden, to render insolent or presumptuous.

Ձեռներիցուծիւն *s.* presumption, hardihood, arrogance; boldness, bravery, act of valour.

Ձեռնընդէլ *a.* manageable, tractable, supple, tamed, familiar, domestic; *-ուի* *s.* docility, suppleness, aptitude.

Ձեռնթափ լինիմ *vn.* to draw back one's hands, to withdraw from, to abandon, to forsake entirely; to extend one's empire, to conquer, to dominate; *-յաւէ*, to abandon all, to throw the helve after the hatchet; to venture the saddle after loosing the horse.

Ձեռնկալիմ, *եցի* *vn.* to lend a helping hand, to help or succour; *-իմ* *vn.* to be helped, succoured, to find aid or assistance; *-լու*, *այ* *a.* lending a hand, assisting, succouring; *-լինել* *S.* *-լիմ*; *-լուծիւն* *s.* aid, succour, assistance.

***Ձեռնկախ** *s.* pot, saucepan.

Ձեռնհաս *a.* able, capable; *-լինել*, *գտանիլ*, to be capable, able, clever, endowed with ability; to be within reach of, in the way to; *-ուծիւն* *s.* ability, capacity.

Ձեռնձգութի *s.* stretching or holding out the hand; encroachment, usurpation.

***Ձեռնոց** *S.* **Ձեռէք**; *-ադործ*, *այ* *s.* glove; *-աժաճառ* *s.* glove-seller.

Ձեռնուռայն *a.* empty-handed.

Ձեռնուրար *s.* manipule.

Ձեռնպահ լինիմ *vn.* not to touch, to take care, to avoid; *-պարտաւ* *ad.* immediately, forthwith, instantly.

Ձեռնուռ *a.* lending a hand, helping, succouring, aiding, assisting; contributing, favourable; *-լինել*, to cooperate, to lend a help, to succour, to aid, to assist, to relieve, to contribute, to second, to favour; *-ուծի* *s.* succour, aid, assistance; cooperation; means.

Ձեռնօգիկ *s.* muff. [one after another.

Ձեռ, *ոյ*, *ով* *s.* tail; *-առ* -, *-* to -.

Ձեր, *ոյ*, *մէ* *a.* poss. your; *ոչ ինչդրեմ* *ինչ* *զ-*, I do not require anything of yours; *-ն* *pron.* yours.

Ձերբազատ *a.* emancipate, set free; major, of age; *-առնել*, to set free, to emancipate; *-իմ* *vn.* to be emancipated, set free; to be of age, to do without help; *-ուծիւն* *s.* emancipation; majority.

Ձերբակալ *a.* s. taken, arrested, prisoner, captive; *-առնել*, *ըմբռնել* or

-եմ, *եցի* *va.* to take, to seize, to arrest, to make prisoner, to take into custody, to apprehend.

Ձերթաձգութի *s.* tossing or throwing from hand to hand, or from one to another. [*ուսմարդի*.

Ձերթասուն, *-ացի* *S.* **Ձեռնա-**, **Ձե-**

Ձերթին *a.* your.

Ձեւ, *ոյ*, *ով* *s.* form, shape, figure; formula, form; mould, model; plan, design; dress, costume, apparel, garb; attitude, deportment, bearing, carriage; countenance, look, demeanour; *geom.* figure; *ի* - *ժառանգաւորի*, in the garb of a clergyman, in clerical attire; *ի* - *սոսկական*, in private clothes; *պարզ* or *անպաճշդ*, *ազնուական* *ունել* *-ս*, to have simple, noble, gentlemanly or ladylike manners; *-առ*, to give a shape to; *առնուլ* *զ-* *կրօնաւորական*, to become a monk; *զայս* - *օրինակի*, in this way, thus, so; *գրեաց* - *բանից օրինակ զայս*, he wrote a letter thus conceived, or in these terms; *ի* - *առականց*, allegorically.

Ձեւական *a.* for form's sake; *-կերպեմ*, *եցի* *va.* to form, to figure, to fashion; *-կերպութի* *s.* configuration, conformation; *-կերտական* *a.* plastic; *-կերտութի* *s.* - or plastice, modelling, moulding.

Ձեւանամ *S.* **Կերպարանիմ**.

Ձեւանշաւ *a.* painted, represented.

Ձեւացուծիւն, *-ումի*, *-ուցանեմ* *S.*

Կերպարանութիւն, *-նեմ*.

Ձեւադիմ լինիմ *vn.* to be transformed **Ձեւեմ**, *եցի* *va.* to form, to figure, to fashion; to model, to cut out, to shape; to cross, to get over or across.

Ձեւիչ *s.* scissors.

***Ձեւոց**, *այ* *s.* square, carpenter's -.

Ձեթ, *ձիթոյ*, *ով* *s.* olive-oil; oil; olive; *կթել* -, to gather olives.

Ձի, *ոյ* *s.* horse; *մատակախազ*, *որձի* -, stallion, stone-; *մալեալ*, *որձառ* -, a gelding; *մատակ* -, mare; *ազմա*, *մուլ* -, war-, charger; *որսոյ* -, hunter; *ասպարիզական* -, race-; *լծաբարձ*, *կառաձիգ* -, draught-, carriage or coach-; *ազատ* -, blood-; *Հեծեւ*, *լուծի* -, riding-, saddle-; *պալարա*, *կապ* -, prancer; *բռնաբարձ* -, led, pack-; *ալլաձիգ* -, cart-; *-Հեծանելի կամ կառաց*, a - fit to ride or drive; *-մեքենական* -, power; *մատաղ* -, *-փղերիկ*, (*բուդոյ*), nag, pony;

բուռակ ձիոյ, colt, foal, filly; ահիպա-
րանոց, աշխոյժ, խրոխտ, եռանդուն,
աներկիւղ, ուժեղ, հլու, հնազանդ,
փափկերթակ, —, fiery or superb, high-
mettled, prancing or frisky, spirited,
bold, mettlesome, tractable, well-bit-
ted or —broken, easy upon the hand
—; խտտերթակ, արտաւոր, անհլու, կա-
տաղի or խենդ, կիցընկեց. խրչան —,
hard-mouthered, vicious, untractable,
furious or moon-eyed, restive or kick-
er, skittish horse; անպիտան —, jade;
դեղձան, գորշ or մոզոյնիկ, պիտակ,
ճանձկէն or ճանճաճերմակ, ճարտուկ,
ափեւ, ճարտուկ-ճանձկէն, շիկակար-
միր or շաւառ —, yellow-dun, grey,
dappled, flea-bitten, piebald, chest-
nut or sorrel, roan, light-bay —; միս
ձիոյ, —flesh; գաւակ ձիոյ, rump,
croup, hind-quarter; բաշ ձիոյ, —hair;
խոր, կեր ձիոյ, forage, provender,
—meat; ջրարբ ձիոց, —pond; ալբ ձիոյ,
—dung; պայտ ձիոյ, —shoe; քերոց
ձիոց, curry-comb; ողնուար ձիոյ,
crupper; տապձակ ձիոյ, —blanket or
—cloth; վարաւանդ, կազմածք ձիոյ,
horse-trappings; ընթացք ձիոյ, the
paces of a —; ճախր ձիոյ, caracol,
wheeling about; զբօսանք ձիոյ, a ride
(on horseback); գարմանիւ զ, to
groom, to curry, to comb a —; պոյ-
ակ զ, to shoe a —; վարժեւ զ, to
break in a —; սանձեւ զ, to master a
—; ի — ելանիւ, վերելակել, աշտանակել,
— ի ներքս տանել, առնուլ, &c., to ride,
to get or mount on horseback, to take
horse; երթալ ի —, to ride, to go on
horseback; զննալ, զբօսնուլ ձիով, to
take a ride, to go on a party of ride,
to go out for a ride; ճախր առնուլ ձիոյ,
to caracole, to move in caracols, to
wheel about; արձակերասան զն առ-
նել, to give a — the bridle, to gallop,
to run full speed; խոպալ եւ ընդվզել
ձիոյ, to prance, to rear; կատաղել
ձիոյ, to run away, to take the bit
between the teeth; իջանել, թափել
զինքն ի ձիոյ, to dismount, to alight, to
get down; զրթածել երախաձգութեամբ
զ, to lead a — hither & thither, to &
fro; լծեալ ի չորից ձիոց, drawn by
four horses; —ն զուլամբ չորաւ, թա-
ւալեցաւ or նստաւ ի նովաւ, his — fell
under him, fell heels upwards; խենջե-
կնքն —, the — neighs; որ ձրի էառ-
էն ոչ սպասէ սանձին, you must not

look a gift — in the teeth; S. լծեմ,
կառք, չեծանիմ, &c.

Ձիաբոյժ s. veterinary surgeon,
horse-doctor; —բոյժ s. horse-breeder;
—բուժուլթիւն s. hippiatrice, horse or
cattle surgery; —գետի, տւոյ s. hippo-
potamus, river-horse; —ադի s. bot-
horse-tail; shave-grass; —գլուխ a.
horse-headed; —գող s. horse-stealer;
—զէն S. Ասպա—; —թափ S. Ձիարշաւ;
—լախուր s. bot. hipposelinum, bastard
stone-parsley; —խաղաղ ad. a. caracol-
ing, wheeling about; * s. horse-danc-
er; —կան a. of or belonging to horses;
s. horseman, rider; zool. sand-piper;
—կերպ a. horse-shaped; —կորեակ s.
bot. panic-grass, panicke; —հալած առ-
նեմ va. to pursue or hunt on horse-
back; —մարտ, —տուլթի s. combat on
horseback, cavalry fight; —մարտիկ a.
fighting on horseback.

Ձիան s. pl. horses; —դամ a. whose
issue is like the issue of horses, exces-
sively luxurious. [boy; ostler.

* Ձիապան, աջ s. horse-boy, stable-
boy; —սէր a. loving horses, fond of
horses, of riding; —սպանութի s. horse
sacrifice or immolation, —ստան, ի s.
stable, stud; —, —ի, —ստաց, ի s. horse-
fly, gad-fly, wasp; —վաճառ s. horse-
dealer, —courser, —jockey; —վար, աջ
s. postillion, post-boy; horseman, rid-
er; —արշաւեմ or —վարժեմ vn. to man-
age, to govern or mount a horse; ար-
շաւասոր —, to gallop, — full speed;
—վարական s. horsemanship, equita-
tion; —վարժ s. horse-breaker; horse-
man, rider; —վարժոց s. riding-school;
—վարիկ s. jockey; —վարութի s. equi-
tation; —վարուն a. fit or well adapted
for riding (road or place); —տաճ S.
—բոյժ; * —տուրակ s. nose-bag; wallet,
saddle-bags, valise. [a horse.

Ձիարկեմ, եջի vn. to ride, to mount

Ձիարձակ լինիմ, արշաւեմ vn. to give
a horse the reins, to slacken the reins
of a horse, to run full speed, to gal-
lop, to ride or go at a gallop.

Ձիարձակարան s. hippodrome, cir-
cus; course, race-ground.

Ձիարշաւ S. Ձիընթացք; — առնել.
խաղալ S. Ձիարձակ; —անք s. hippo-
drome; races, horse-races.

Ձիացուլ s. hippocentaur, centaur.

Ձիաւոր S. չեծեալ; —իմ S. Ձիար-
կեմ; —ութիւն s. equitation.

Ձիչ *s.* shooting, act of shooting; texture; *a.* stretched, well tight; extended, vast; long, prolix; *ad.* long, a long while or time; *ի* - *արկանել*, to prolong, to protract, to lengthen; to flag, to droop; - *գնել*, to bend the bow; - *արշաւել* or *գնետ մտանել*, to run or pursue far; *ամիսս* - *ս*, for months together.

Ձիւնթաց *a.* riding; *s.* stadium; - *բ* *s.* horse-races, races; course; - *բ* or - *արան* *s.* hippodrome; - *իկ* *a.* riding; - *բ* *S.* **Ձիւնթացք**.

Ձիւնադոյն *a.* olive-coloured; - *գործ*, *այ* *s.* oil-presser; - *գործուծի* *s.* manufacture of olive-oil; - *լից* *a.* full of olive-oil; - *կուծք* *s.* olive-harvest or crop; - *հան* *a.* pressing olives; - *բ* *s.* olive-press; oil-mill; - *ման* *s.* cruet-stand; - *ստուղ* *s.* olive; - *ստան*, *ի*, - *նեայք*, *եայց* *s.* olive-yard, grove, plantation of olive-trees. [with oil.

Ձիւնեմ, *եցի* *va.* to oil, to anoint **Ձիւնիկ** *s.* olive-tree, olive; - *վայրենի*, wild -; *ծաղիկք* - *նույ*, olive-blossom; *լեռան* - *նեայ*, Mount of ***Ձիւնթ** *s.* snow-blindness. [olives.

Ձիւնի, *տուռք* *a.* horse-footed.

Ձիւնթիւն *s.* nature of a horse.

Ձիր, *ձրից* *s.* gift, grace, present, boon; faculty, talent; privilege, advantage; *մի* *ի* - *ս* *ի* *նէ* *եւ* *ի* *նորհա* *խօսել*, not to adulare or flatter; - *պեր* - *ճախտուծի*, the gift of eloquence; - *եմ* *va.* to give, to make a gift or present.

Ձիւթ, *ոյ*, *ով* *s.* pitch, tar; - *ծամեւիկ*, mastic; - *ալից*, - *աւոր* *a.* pitchy, sticky; - *աբար* *s.* pitch-ore, pitch-blende, protoxide of uranium; - *եմ*, *եցի* *va.* to pitch.

Ձիւն, *ձեան* *s.* snow; *հաս* *ձեան*, - *flake*; *մանր*, *խոշոր* -, fine -; large flakes; *հալեալ* -, thawed -; *կոյս* *ձեան*, - *drift*; *հիւս* *ձեան*, - *slip*; *մոյկ* *ձեան*, - *shoe*; *սպիտակ իբրեւ* *զ* -, as white as -, snowy white; - *գայ*, *իջաւէ*, it snows; - *ն* *գիւանի*, the - *gatherers*; - *բազում եկն*, it had snowed very hard, there had been a heavy fall of -; *ձեան գնտակա արձակել*, *ձգել*, to snow-ball.

Ձիւնաբեր *a.* bearing snow; *s.* great abundance of snow; snow storm; *ից* calamity, evils, pain, grief; - *գոյն* *a.* snow-coloured, as white as snow,

snowy; - *թաղ* *a.* covered with snow, snow-clad; - *թոր* *S.* - *գոյն*; - *լիր*, - *լից* *a.* full of snow, snowy; - *խաղաղ* *a.* laden with snow; - *խառն* *a.* mixed with snow; - *ծաղիկ* *s.* snow-ball-tree; - *ծեծ* *a.* snow-beaten; - *լինել* *vn.* to snow-ball; - *կան* *a.* of snow, snowy; *s.* ice-house guardian; - *կերպիկ* *a.* snow-like; - *կիր* *a.* carrying snow; - *հեղձ լինիմ* *vn.* to be smothered in snow; - *հոր* *s.* ice-house or pit; - *նամ*, *այց* *vn.* to snow; to become like snow, to shine like snow; - *նման* *a.* snow-like; - *պատ* *a.* surrounded, covered with snow; - or - *պսակ կատարք*, snow-capt, --capped, --crowned summits; - *ջուր* *a.* pure as snow; *s.* snow-water; - *այլ* *a.* buried in snow; - *ցուցանեմ* *va.* to cause to fall like snow; - *փայլ* *a.* shining, very white, candid **Ձիւնբեկ** *s.* bot. snow-drop. [as snow. **Ձիւնել** *vn.* to snow; - *նէ*, it snows; - *նեայ*, it has snowed.

Ձիւնեղէն *a.* snowy; cold. [up.

Ձլեմ, *եցի* *va.* to grub up, to break

Ձկնաբան *s.* ichthyologist; - *սկան* *a.* - *logical*; - *ուծիւն* *s.* - *logy*.

Ձկնաբուծութիւն *s.* pisciculture.

Ձկնակաթ *s.* mussel, muscle, limpet;

Կեր *s.* ichthyophagist, fish-eater; *a.* feeding on fish; - *կերպ* *a.* fish-like; fish-shaped; - *հան*, &c. *S.* **Ձկնորս**; - *ձու* *s.* botargo; - *մորթ* *s.* fish-skin; - *վա* - *ձառ* *s.* fishmonger; - *տանք*, - *տե* - *սանք* *s.* fish-pond, - *pool*, - *reservoir*; - *բան* *s.* fish-market; fishery; - *էտ* *a.* abounding in fish; - *բաղ* *s.* albatross.

Ձկնիկ *s.* small fish, fry; young fish.

Ձկնկիթ *s.* spawn; caviare.

Ձկնկուլ *s.* king-fisher, halcyon.

Ձկնորս, *այ* *s.* fisher, fisherman; *նա* - *լակ*, *կարկ*, *երեքարձէն* - *ի*, fisher-boat, smack; - *hook*; harpoon, fish-spear; *բաղաք* - *այ*, fisher-town; - *ա* - *բար* *a.* like a fisherman; - *սկան* *a.* belonging to a fisherman, piscatory, fishing; - *ուծի* *s.* fishing, fishery; fisher's **Ձկնուղեկ** *s.* spermaceti. [calling.

Ձկտեմ, **Ձմեռային**, &c. *S.* **Ձգտեմ**, **Ձմեռային**, &c.

Ձմեռն, **ձմեռան**, *բուռք*, *բանց* *s.* winter; storm, tempest, hurricane; *ից* affliction, trouble, grief; *խիստ*, *զժըն* *զակ*, *սխառ*, *ցուրտ*, *չոր*, *անձրեւային*, *խոնաւ*, *մեղմ* -, very severe or hard, bitter, gloomy, cold, dry, rainy, damp,

very mild winter; պտուղք ձմեռան, winter-fruits; պաշար ձմեռան, provisions for winter; հանգերձ ձմեռան, winter-clothing; ի ձմեռան, in winter; during the snowy or winter season; ի մէջ ձմեռան, ի խոր ձմեռան, in mid-winter, in the depth of, or in the inclemency rigour of winter; անցեալ կամ այս —, last or this winter; անցուցանել զ— ի քաղաքի, ի գեղջ. to spend the winter in town, in the country; — առնուլ անկոյ, to winter, to suffer from the winter; շնչեցին ձմեռունք, the wintry winds blew; զբազում ձմեռանց հալեցին զսառնամանիս, they have passed many hard winters.

Ձմեռնաբոյս *a.* vegetated, blossomed during winter; — բեր *a.* winter-
Ձմեռնակ *s.* chilblain. [bringing.

Ձմեռնահանգիստք *s.* winter quarters.

Ձմեռնահար *a.* winter-beaten; — լինել *vn.* to be damaged or injured by the winter.

Ձմեռնամուտ *s.* beginning of winter.

Ձմեռնային *S.* Ձմեռային.

Ձմեռնանամ, այսպ *vn.* to become winter, to grow cold, to be as cold as in winter; to be exposed to the rigors of winter; to inure oneself to cold; *fig.* to be a prey to adversity, to be exposed to life's tempests; *S.* Ձմեռեմ.

Ձմեռասուն *a.* nourished in or during the winter.

Ձմեռասունակ *s.* evergreen.

Ձմեռական, յին *a.* wintry, hibernal, winterly; յին ձիգ գիշերք, the long winter evenings.

Ձմեռային, —այնի, —անի *s.* winter, the winter season; *fig.* storm, tempest, hurricane; in winter, during the winter.

Ձմեռանոց *s.* barracks. [ter.

Ձմեռասուն *s.* winter residence; winter apartment.

Ձմեռեմ, եցի *vn.* to winter, to pass or spend the winter; to be in winter quarters; to lodge in barracks; — նաւուց, to pass the winter in harbour.

Ձմեռնական, յին *S.* Ձմեռական.

Ձմեռոց, այ *s.* house or place serving to winter in; winter quarters, barracks.

Ձմեռուկ, քիի *s.* water-melon.

Չձի *s.* monk's hair-cloth.

*Չձում *s.* unbroken kernel of the
Չոխիմ *vn.* to err, to stray. [walnut.

Չոզ, ոյ, ոզ *s.* bar, perch, pole, rod,

vine-prop; perch (measure); *a.* straight.

Չողաբարձ *a.* propped, supported; *s.* arbour, vine-arbour, bower, trellis-work; — յօրինել, զարդարել, to prop or support a vine, to adorn with arbours or bowers, to enclose with trellis-work, to embower.

Չողակ, ի *s.* small perch or bar; — հրացանի, ramrod.

Չողաչափ *s.* perch (measure); — ուի *s.* land-surveying, mensuration.

Չողիք *s.* railings, posts & rails, palings, palisade.

Չոյլ, ձուլոյ *a.* smelted, cast, founded; massive, heavy; pure, fine; *s.* font, cast; mass, ingot, wedge; weight, heaviness. [a torrent.

Չոր, ոյ *s.* valley, vale, dale; bed of

Չորաբաժին *a.* traversing a valley (river); — գաւառ *s.* province full of valleys; — գիւղ *s.* village in a valley; — գալսակ *s.* small plain among valleys; — լիւր *a.* inundating or overflowing valleys; — խիւս *a.* abounding in or full of valleys. [dingle, glen.

Չորակ, այ *s.* little valley, dale,

Չորաձեւ *a.* valley-shaped.

Չորամէջ *s.* bottom of a valley; — մուտ լինիմ *vn.* to enter the valleys.

Չորձ, ոյ, ոզ *s.* coat, dress, cloak.

Չորձաբեր *a.* clothes-producing, furnishing the material for cloth, lanigerous; — հերձ *a.* rending one's garments; — պատ *a.* clothed, covered with clothes; — տարած *a.* hanging up or out clothes. [shabby coat.

Չորձիկ *s.* mean vest, bit of cloth;

Չորձիմ, եցայ *vn.* to be fit for making clothes. [shoes.

Չորձմեղ *s.* clothing & boots or

Չու, ոյ *s.* egg; — լողակաց, eggs, spawn, roe; — ի միջուկ, գեղնուց — ոյ, yolk of an egg; սպիտակուց — ոյ, white of an egg; — բոյնկալ, nest; — վաղահաս, rath —; — հնացեալ, stale —; — անձնունդ, փուռ, addled, rotten —; խեճեւ — ոյ, — shell; միւշ — ոյ, the membrane of an —; * — կարմիր, Easter —; Թերխորով —, boiled —; պինդ —, hard —; — ի սապակի, poached —; fried —; — անել, արկանել, ծրգել, to lay eggs; ի — ս նստել, տածել զ—, to hatch, to sit on, to brood on.

Չուաբեր *s.* laying-hen; — զեղ *s.* omlet; — լիւր *a.* hard-roed, with spawn; — ծին *a.* oviparous; — ծու, այ *s.* egg-

layer, layer; -ծուծի *s.* laying eggs; -կերպ *a.* oval, ovoid; -ձեւ *a.* oval, egg-shaped; -անկ *a.* without testicles, gelded; -հոց *S.* -բան; -անցք *s.* anat. oviduct, ovary duct; -վաճառ *s.* egg-seller; -բան *s.* ovary, ovarium; -արդ *a.* oval; *s.* omelet.

Ձուլած . ոյ *s.* font, cast; -ոյ, կց *a.* cast, smelted, founded; *s.* cast, image, &c.

Ձուլական *a.* fusible; -ուծիւն *s.* fusibility. [smelting-house; ingot-mould.

Ձուլարան *s.* crucible; foundry; Ձուլեմ, եցի *va.* to cast, to smelt, to found; to freeze, to harden by cold; to solidify; -եցեն զուսերս իւրեանց ի խոփս, they shall turn their swords into ploughshares.

Ձուլելի *a.* fusible.

Ձուլիչ . -լող *s.* founder.

Ձուլումն *s.* casting.

Ձուկն, ձկանի *s.* fish; *ast.* Pisces; կապոյտ - , silurus, sheat-; կարմիր - , gold -; - ծովու , salt-water -; ձկան գանձ, մահարար *S.* Ձկնականք. խոբն առտ; ծովու ձկան արիւն *S.* Կնքեղ; սակառի, սոսինձ, տապակ, փամփուշտ, լեւի, մորթն ձկան, --basket, --glue or isinglass, --kettle, --maw, --scale, --skin; - որսալ, to - , to go a fishing; - խորովել, to grill, to broil -; - տապակել, to fry -; *S.* Ձկնա... , &c.

Ձուռն, ձնձոյ *s.* rag, tatter, old cloth; sack-, hair-cloth; - թաւարծի, coarse hairy cloth. [ly.

Ձրավաստակ *a.* working gratuitously. Ձրեմ, եցի *va.* to give gratis, to make a present of.

Ձրի, ձրոյ *s.* gratuitousness; *a.* gratuitous, voluntary; *ad.* for nothing, gratis, free of cost, scot free, gratuitously; -ք *s.* gifts, presents.

Ձրիբար *S.* Ձրի *ad.* -կան *S.* Ձրի *a.*; -վարժ *s.* foundation scholar; -տուր *a.* given gratis, gratuitous.

Ձրիւթիւն *s.* gratuity.

Ձրեմ, եցի *va.* to snatch away, to pluck off; to tear in pieces, to rend, to devour.

Ձրձիւ *a.* rapacious, lacerating.

Ձոն . կց *s.* present, gift; *S.* -ի, -ումն.

Ձոնարան *s.* offering place, altar.

Ձոնեմ, եցի *va.* to give, to present, to offer, to dedicate, to devote, to consecrate; to sacrifice; to initiate.

Ձոնի, նեաց *s.* offering, gift; mystery, mysticism; sacrifice; votaries of

Venus, persons dedicated to obscene rites; -ս առնել, to offer.

Ձոնիչ *a.* offering; consecrating.

Ձոնումն *s.* offering, gift; dedication, sacrifice.

Ղ

Ղ (ghād) զատ *s.* the eighteenth letter of the alphabet, & the thirteenth of the consonants; ղ, ղ, ninety; nine-tieth.

— It has much affinity with the letters խ & լ, & is sometimes confounded with them; for example : ժժեղ, ժժեխ; բաղք, բախտ : ղեղի, լեղի; ղակ, լողակ; ղուղիլ, լուղիլ.

— In foreign words with a comma placed above, thus ղ, it is always pronounced լ.

Ղակիւ, կլի *s.* intrenchment; encampment; camp; army; - ածեւ, գործեւ, to intrench, to throw up intrenchments, to pitch a camp.

Ղամբար, աջ *s.* lamp; torch, flambeau; -անցլլ, -ափայլ *a.* flaming, shining, brilliant, resplendent, fulgid, glittering; -եմ, եցի *va.* to illuminate or adorn with festal lamps; to kindle, to inflame.

Ղամալեալ *a.* embroidered, laced:

Ղանգանոն *s.* laudanum.

Ղանն *s.* Gr. *w. mus.* organ.

Ղալիկ *S.* Ղակիւ.

Ղարիկոն . աջ *s.* Gr. *w. bot.* agaric.

Ղեակ, Ղեկ, ղեկաց *s.* rudder, helm, tiller; oar, scull.

Ղեկավար, աջ *s.* steersman, helmsman; ղիգ. director, governor, chief; -եմ *va.* to be steersman, to hold the helm, to steer a vessel; ղիգ. to govern, to direct, to manage; -ուծի *s.* steering a vessel; ղիգ. government, direction, management.

Ղեղի *S.* Լեղի.

Ղէնջակ, աջ, -ջեակ, եկայ s. apron;
jack- or roller-towel; towel, napkin.
Ղէր s. bot. S. կոնձեղ.
Ղէրձ, ից s. package.
Ղէւսական a. levitical; s. Leviticus.
Ղէւսացի s. levite.
Ղէւսիկոն s. Gr. w. Leviticus.
Ղոզակ or Ղուզակ, Ղոյլ, Ղորկ, &c.
S. Ղոզակ, Ղոյլ, Ողորկ, &c.
Ղոյին s. an Indian bird.
Ղուզակեմ va. to hide; vn. to hide
or conceal oneself.
Ղուզան, ի s. cylinder; roller.
Ղուզիմ, եցայ vn. to swim; to hide.
Ղուրան, ի s. the Koran.
Ղուրակ, աջ s. swimmer; aquatic ani-
mal, fish; a. hidden.
Ղոզանջ, -անք S. -ին; -եմ, եցի vn.
to toll, to ring, to sound; to bark, to
yelp, to howl, to bay, to growl; fig. to
cry out, to snarl; -ին, -ում s. rin-
gling, tinkle, tinkling; noise, sound,
clang.
Ղոզեմ, եցի vna. to hide; va. to
smooth or level with a roller; -եցու-
յանեմ va. to hide, to conceal.
Ղոզիմ, եցայ vn. to hide, to conceal
oneself; to lurk, to crouch, to squat;
to creep into; to swim.
Ղոզիմ vn. to hide oneself.
Ղոզուն a. hiding oneself.

Ճ

Ճ (jē) չէ s. the nineteenth letter of
the alphabet, & the fourteenth of the
consonants; չ. չ, hundred; hund-
redth.

— It has much affinity with the
letters ծ & ջ, & is sometimes con-
founded with them; for example :
ճիւղ, ծիւղ; ճկոյլ, ծկոյլ; ճանաչեմ,
ծանեայ; ճճիճ, ըըը; զէճ, գէջ; կինճ,
կինջ.

Ճագար, աջ s. rabbit, coney; էգ,

մատակ -, doe-r.; արու -, buck r.;
Ճագ -ի, young r.; որջ, գագարը -ի,
r.-burrow, -hutch; կողկանձէլ -ի,
to squeak; ղողել -ի, to squat, to lie
squat or cowering.

Ճախանոց s. trave, horse's clog.
Ճախարակ, աջ s. turner's wheel or
lathe; small wheel, pulley; mar. block.

Ճախարակագործ, աջ s. turner; pul-
ley-maker; a. turned, made or fashion-
ed in a turning lathe; -ձեւ a. pulley-
shaped, round, rounded, circular;
-ւոր a. furnished with pulleys; S.
-գործ a.

Ճախարակեայ a. turned, formed or
fashioned on a turner's wheel, in a
lathe; fig. very well turned or made,
well-finished, well formed.

Ճախարակեմ, եցի va. to turn, to
fashion in a turning lathe; fig. to turn
elegantly, to round, to polish, to or-
nament, to embellish, to beautify.

Ճախիճ, Ճախին S. Ճահիճ, [gy, miry.

Ճախճախուս a. marshy, fenny, bog-

Ճախր s. flight, soaring; turn; tum-
ble; wheeling about; caper, somer-
set; - առնուլ, to take wing or flight,
to fly away, to fly up, to soar on high;
to caper, to cut capers, to turn a som-
erser, to turn heels over head; S. Ձի-

Ճախրանք S. Ճախր. [swiftly.

Ճախրասլաց a. flying or running

Ճախրեմ, -բիմ S. Ճախր առնում
բարձրագլուխ -, to carry one's head
high; to prevail over, to be victorious.

Ճակ a. humid, damp, moist; female;
s. mare.

Ճակաճան, աջ a. lecherous, libidin-
ous, lascivious, wanton, lewd; -ուճ s.
lecherousness, lasciviousness; whore-
dom; fornication.

Ճակաս, ուց s. forehead; - շինուս-
ծոց, face, front, frontispiece, eleva-
tion; - գրոց, frontispiece, title-page;
եռանկիւնի -, fronton, pediment; -
զորու, բանակի, army drawn up in
order of battle, troops in battle-ar-
ray; rank, file, order; - առ -, face
to face, vis-à-vis, front to front; - լայն-
ցուեալ, ճաղատ, խորշովեալ, սպառ-
նալից, large, protruding, bold,
wrinkled, threatening; - չհարկանել,
to strike one's -, յորինել, յարգարել,
կազմել, վառել զ-ն, to draw up in line
of battle, to put in battle array, to
offer battle, to face; - տալ, ի - մը-

տանել, -ս զնել, to attack the enemy in front, to fight, to combat; *էլանել* *ի* -, to engage in conflict, to attack, to assault; *անկանել ի* -ու, to be left dead on the spot; *ի* - *էհան լըգէմ նց*, he opposed them with...; *յառաջնում անդ* -ու, in the first action or combat; - *նր նսեմանայ*, his countenance becomes gloomy.

Ճակատագիր, *գրաց* *s.* destiny, predestination, fate, fatality; doom, star, fortune; *գառն, զէհ* -, fatal, high destiny; -*գրական* *a.* fatal; *s.* fatalist, predestinarian; -*գրեմ* *va.* to predestine, to destine, to doom, to fate; *յանմահութի* -*գրեալ*, born or destined to immortality; -*գրութի* *s.* fatalism,

Ճակատամարտ *s.* troops in battle array, army drawn up in order of battle; general engagement, pitched battle, war; *a.* fighting, belligerent; warlike; *օր* -*ի*, day of battle; - *առլ*, to wage, to make war, to fight; -*իկ* *a.* belligerent; -*իմ*, *էցայ տ.* to fight a pitched battle, to attack each other in front, to meet face to face, to encounter; -*մուկ* *a.* rushing on the enemy.

Ճակատայարգար, *այ* *s.* one who marshals troops in order of battle; adjutant general, general. [-ground.

Ճակատասեղ, -*ի* *s.* battle-field, *ճակատեմ*, *էցի*, -*էցույցներ* *va.* to put or arrange an army in order of battle, to draw up, to marshal, to array.

Ճակատիմ, *էցայ տ.* to be drawn up in battle array, to be marshalled for fight; to front the enemy; to join battle.

Ճակդարան *s.* child's rattle; castanets. [*գուկ*.

Ճակնդեղ *s.* beet, beet-root; *S.* բա-

ճահ *a.* fit, proper, decorous, suitable, becoming, seemly, decent, befitting, convenient; *s.* fitness; *ի* - *ad.* properly, fitly, suitably, opportunely, conveniently, to the purpose; *ի* - *է* *v.* *imp.* it is fit, expedient, suitable, becoming; *ի* - *լինել*, *գալ*, *պատահել*, to suit, to be proper & suitable, to become, to be befitting or seemly, right, proper, advisable; *ի* - *առնուլ*, to avail oneself of, to profit by; to improve, to turn to account, to the best account; *չիցէի* -, is it not suitable? *ի* - *թուէր նմա*, *ի* - *համարէր*, he thought fit to; *առաւել ի* - *գայ*, it

would be better, it would be more suitable, expedient, convenient; *սէի* - *թուէցաւ*, it did not seem fitting or becoming; *սէի* - *պատահէին անկալութի նր էլք գործոյն*, his success did not answer his expectations, he was disappointed in his hopes.

Ճահաւոր *S.* *ճահ* *a.*; -*եմ* *S.* *ճահեմ*; -*զգոյնս*, to match colours; -*ութիւն* *s.* fitness, suitability, decency, decorum.

Ճահեղի *a.* suitable. [*corum.* *ճահեմ*, *էցի*, -*եցուցանեմ* *va.* to make convenient, to adapt, to fit, to suit, to accommodate.

Ճահիճ, *հճի* *s.* marsh, morass, swamp, fen, bog, slough, quagmire.

Ճահլմ *S.* *ի* *ճահ լինել*.

Ճահոյ *S.* *ճահ* *a.*; -*ակի*, -*ապէս* *S.* *ի* *ճահ* *ad.*; -*ասաց* *a.* saying or said opportunely or suitably; -*ութի* *s.* fit-
ճահուկ *s.* troop, pack. [*ness.*

**Ճաղ* *S.* *Դաղաղ*.

Ճաղաղ *s.* thicket, bushy place, wood.

Ճաղաւ, & *c.* *S.* *Վնաակ*. [*twine.*

Ճաղպատիմ, *էցայ տ.* to twist, to *ճառնել*, *ից*, *այ* *s.* ray; light, glare, brilliancy, splendour; - *Սրբութեան*, monstenance, re-.

Ճառնեղաղեղ, -*զարդ*, -*ւէտ*, -*ւոր* *a.* radiant, brilliant, shining, refulgent, dazzling, beaming, glittering, sparkling, gleaming, resplendent, glistening, bright.

Ճառնեղանաւութիւն, -*լաւութիւն* *a.* gay with many colours, with gold & silver embroidery; *s.* embroidery.

Ճառնեղեմ, *էցի տ.* to glitter, to sparkle, to shine, to gleam, to glisten.

Ճամարտակ, *այ* *s.* quack, mountebank, charlatan; boaster, braggart, vaunter; bully, roisterer, blusterer; *a.* bombastic, puffed up, haughty; -*եմ*, *էցի տ.* to brag, to boast, to swagger, to bluster; -*ութի* *s.* quackery, charlatanry; bombast, fustian, turgidity, boasting, bragging.

Ճամբար, *այ* *s.* camp, encampment; -*ապառ* *a.* beleaguered, besieged.

Ճամբրուկ *s.* game-bag of horse-hair.

Ճամկաւոր *a.* embellished, decorated, adorned; embroidered; -*եմ*, *էցի* *va.* to adorn, to decorate, to deck, to embellish; to embroider, to work.

Ճամուկ, *մկաց* *s.* decoration, ornament; embroidery.

Ճայ, *ից* *s.* jay.

Հայեակ, էկէ *s.* jackdaw, rook; -
հանէ, the - kaws.

Հայթեմ, էջի *vn.* to shiver, to splin-
ter, to split; to crackle, to crack, to
crash; to burst, to blow up, to chap;
-էջուցանեմ *va.* to make a loud noise,
a crash, to cause to crackle, to crack,
to burst; *fig.* to speak in a bombastic
manner, to brag, to boast.

Հայթիւն, -թիւթ. -թուռն *s.* great
noise, crash, cracking, crackling,
crick-crack; bursting, blowing up,
Հայիկ *s.* mare. [explosion.

Հայրոս *a.* bleared, purblind; -եմ,
էջի *va.* to darken, to dim, to obscure,
to cloud; -զաւ, to dazzle, to hallu-
cinate, to offuscate, to blind; -ուծի
s. offuscation of the sight, bleared-
ness, purblindness.

Հանիկ *s.* small bone, ossicle, cockle.
Հանակ, ի *s.* bezel or bezil.

Հանաչական *a.* capable of discern-
ing, intellectual; known.

Հանաչիկ *a.* recognizable.

Հանաչեմ, ծանեայ, ծանիր, ծանու-
ցեալ *va.* to know; to perceive, to re-
mark, to recollect, to recognize, to
discern, to comprehend, to conceive,
to understand; չ, not to know, to be
unthankful, to forget; - զիրաւունս,
to listen to reason.

Հանաչիչ, -գոյ *s.* connoisseur, good
judge; -չողութիւն, -չումն *s.* knowledge;
recognition.

Հանապարհ, աջ *s.* way, road, route,
street, path; issue; journey; media-
tion; means, way, manner, method,
process; -բ մարմնոյ, the senses; -
արբունի, highway, public road, tho-
roughfare; վարուն, great thorough-
fare; կիցք -այ, cross-road; անկոխ,
գարաւորի, by-way, by-path; - ան-
գնաց, անկոխ, impassable road; արդ-
մաւից, dirty or muddy road or
street; - երկնից, the way of heaven,
the path of virtue; աւուր միոյ, a
day's journey; - երկից աւուրց, three
day's journey; գ-այն, ի -ին, առ -աւ,
գաւ *ad.* on the road, by the way, on
a journey, during the journey; - ա-
րարեալ, on or by the way; - առնել,
to go along, to travel, to undertake a
journey; to open, to prepare a way;
ի - անկանել, to set out on, to begin
a journey, to start; - ունել, to ad-
vance, to go forward, to get on; ան-

ցանել գաւ, to take a wrong course,
to go astray, to err; թիւրեւ զս ու-
րուք, to mislead, to lead astray, to
put out of the right way, to cause to
err; արգելուլ, փակել, խափանել գ-
, to interrupt or block the way, to stop
up, to obstruct; դնել ի - , to see off
on a journey; յաջողել զս իւր, to
prosper, to get on prosperously, to
thrive; ի -ի իւրում երթալ, to go
one's own way; *fig.* to pursue one's
point; դնալ զս or գ- ուրուք, to go
by the same way as, to tread in the
same steps; to follow, to imitate; ընդ-
դի - , by what road? by what way?
which way? ք ուղիւ -ն, straight for-
ward; այս - հանե ի գիւղ մի, this road
leads to a village; զյուշատրուք կար-
ձի -ն, company shortens distance; Տ.
Թիւր, Ընգմիջեմ, Հաս, Հարկանեմ,
Հորդեմ, &c.

Հանապարհադնաց *s.* traveller, pas-
senger; -ուծի *s.* travelling.

Հանապարհադաւ *s.* highwayman;
-կից *s.* travelling companion; fellow-
traveller; fellow-passenger; -բ *s.*
cross-way, -street, place where four
roads meet; -բ ի քաղաքի, public
square; -կիմ *vn.* to travel with ano-
ther, to be a travelling companion;
-կցութիւն *s.* travelling company, - to-
gether; -ցոյց *s.* guide, conductor; -
լինել, to direct, to show or indicate
the way, to guide.

Հանապարհընթաց *s.* leader or guide.

Հանապարհորդ, աջ *s.* traveller, pas-
senger, wayfarer; -ակից Տ. -հակից;
-արան *s.* itinerary; -եմ, -իմ *vn.* to
travel, to make a journey; to set off,
to start, to take the road, to begin
one's journey, to walk, to go; -ուծի
s. journey, way; - ընդ ծով, voyage;
ծախք -թե, travelling expenses; - ք
ծով եւ ք ցամաք, travels & voyages.

Հանբակ *s.* calamba, agallochum.

Հանդան, -գի *s.* bot. sandal-wood.

Հանկ, Հանդ, աջ *s.* hook, tenter;
drag-hook, cramp-iron; *mar.* grapnel,
grappling-iron; claw, talon, paw, fang.

Հանկխոս *s.* bot. St. John's wort.

Հանկձանկոս *a.* clawed, furnished
or armed with claws or talons.

Հանձ, ից *s.* fly; եղանակ, ծիրա, սա-
տակիւ -ից, -time; -blow; -bane;
գ- փիղ գործել, to exaggerate, to
make mountains of mole-hills.

Հանձաճերմակ *a.* black & white spotted; flea-bitten; *S.* ԶԻ.

Հանձասպան *s.* fly-bane.

Հանձեան *s. pl.* flies.

Հանձիկ, ձիկ *s.* gnat, midge, small fly; - ԶԵԲՈՒ ԸԿԿԱՐՈՒԻ. Baal-zebub the

Հանձիւն *s.* fly, flies. [god of Ekron.

Հանձիկն *S.* Հանձաճերմակ.

Հանձորս, -ակ *s.* fly-catcher, --trap,

*Հանձպան *s.* dish-cover. [catch-fly.

Հանձվան *s.* waving fan, fly-flap, punka.

Հաշ. ոյ *s.* dinner, noon-day meal; repast, entertainment, feast; -ոյ ժամ, the three canonical hours, Third, Sixth & Ninth; *S.* Հաշատմ; սպասք, սեղան, զանգակ - ոյ. dinner-service; -table; --bell; - անպաշոյձ, frugal meal or table; - գործել. to get dinner ready; - առնել. to give a dinner; - մեծ գործել. to give a grand dinner-party; պատրաստ է -ն, dinner is on the table; - ք զս մղեն եւ ընթրիք զընթրեք անցանեւ, dinners follow dinners & suppers follow hard on suppers; *S.* ժամ.

Հաշագործ, աջ *a.* dinner-giving; invited, asked to dinner, guest.

Հաշատմ *s.* dinner-hour, --time.

Հաշակ. աջ *s.* taste, flavour, savour; foretaste, prelibation, proof, gustation; drinking-vessel, cup, mug, glass, tumbler; measure of 2 gallons; գուշ նաքեայ -, weak or slight effort; առնուլ զ-. քաջարուութե նր, to prove his courage; -աւ զծով չափել. to empty the sea with a tea-spoon.

Հաշակական *a.* gustative; -կից *S.* Հաշակից; -առ. *s.* taster, assayer; -առի *s.* trial, tasting; -բան *s.* mouth, taste, palate; -ւորուի *s.* degustation; *S.* Հաշակելիք.

Հաշակելի *a.* that may be tasted, savoured, relished; -ք *s.* the taste.

Հաշակեմ, եցի *va.* to taste, to try, to relish; to eat, to feed; to drink; fig. to experience; - զմահ, to die; - զԵ, to enjoy the world or its pleasures; - զբազմութի խաղաղութե, to taste the sweets of peace.

Հաշակեր *a.* dining.

Հաշակեցուցանեմ *va.* to cause to taste, to give to eat.

Հաշակից *s.* dinner- or table-companion, messmate, guest.

Հաշակումն *s.* act of tasting or eating; Holy Communion; consumption.

Հաշատեղ, աջ, -տուն, -բան *s.* dining-hall, --room; refectory.

Հաշեմ, եցի *va.* to dine, to take the noonday meal, to eat; - արաքս, to dine out; - ք գնահատի, to dine by the bill of fare.

Հաշիկ *s.* light dinner, frugal meal.

Հաշիկերոյժ *s.* dinner; treat, feast.

Հաշոց, ի *s.* missal, mass-book; lectionary.

Հապաղ *a.* spread, dispersed, scattered; *s.* diffusion, extension, dilatation; -եմ, եցի *va.* to spread, to disperse, to scatter; to divert, to entertain; - զինչս, to squander away, to waste, to dissipate; -իմ *vn.* to be scattered, dispersed; to occupy or busy oneself with, to apply oneself to; to take relaxation or recreation; -իք, եաց *s.* effusion, shedding, spreading; - արեան, blood-shed, effusion of blood, slaughter, carnage, butchery; -իս արեան գործել. հանել արեան -իս, արեան -եզ ընուլ, to slaughter, to butcher, to shed rivers of blood; բազում արեան -իք եզեն or գործեցանի ճակատամարտին, rivers of blood were shed in that battle; *S.* Հեղում; -ումն *s.* dispersion; effusion; distraction; dissipation.

Հապաթիմ, եցայ *vn.* to glide or crawl like a serpent or worm, to twist about, to twine or coil round; to writhe.

Հապկեմ, -կրթիմ, եցայ *vn.* to stretch oneself in yawning or awaking.

Հապուկ *a.* creeping, crawling, cringing; winding, tortuous, sinuous; flexible, supple; չ - *ad.* hurriedly, hastily, in haste; չ - անցանել. to insinuate, to worm oneself in, to enter cautiously but hastily, to creep or steal in swiftly. [ster's or crab's claws.

Հապուռ. պոռոյ *s.* claw, talon; lob-

Հառ. ից *s.* discourse, harangue, oration, sermon, allocution; dissertation; history; treatise; narration, recital; - բարոյական, homily; - խառական, parenesis; առ. -ն, ք -ին *ad.* literally, to the letter; - արեանել. to deliver an oration or harangue, to make a speech, to preach a sermon; ի - առնուլ, to discourse, to speak, to talk; to write; - արկեալ խօսել. to descant, to hold forth, to converse, to

talk, to discourse, * to spout, to speechify; *գրել զս պատմութեանց ուրուք*, to write a biography.

Հառաքայլթ . ից s. ray, beam, radiation; light, splendour, brightness, brilliancy; *geom.* radius; - *ասնելի* *ast.* vector radius; - *ս արձակել*, to irradiate, to beam, to emit rays.

Հառաքայլթաբեր a. beaming, luciferous, radiant; crowned with rays (Diana); - *ձեւ a.* lucid, fulgid, luminous; - *ձիգ , - նշլլ . - արձակ a.* casting or emitting rays, radiant, sparkling, shining, brilliant, resplendent; - *սեւ սկիւ . - ւէտ . - ւոր . - փայլ a.* radiant, luminous, blazing, bright, glittering.

Հառաքայլթեմ . եցի vn. to radiate, to emit rays, to shine, to blaze, to dazzle, to glitter, to sparkle, to enlighten, to scintillate.

Հառաքայլթումն s. irradiation, emission of rays, radiancy, radiance; *phys.* radiation.

Հառաքալուս . գլխի s. commencement of a discourse or treatise, chapter; - *գրեմ va.* to write, to describe, to narrate.

Հառական a. belonging to a discourse, discursive; narrated, described; - *խմաստք*, literal sense; - *կցեմ va.* to write or narrate the same thing with another. [declamation.

Հառասաց s. declaimer; - *ուծիւն s.*

Հառասանք s. tiresome discourse, idle story, prattle, chat; cavil, dispute; - *սեմ . եցի vn.* to prate, to prattle, to chatter; to trifle, to talk idly; to cavil, to dispute; - *առդ . այ s.* great talker, babbler, chatterer; caviller; declaimer.

Հառելի a. that can be related.

Հառեմ . եցի va. to discourse, to make a discourse; to treat; to narrate, to relate; to recount, to tell, to recite, to speak. [mons, selection of homilies.

Հառքնաբեր . սրի s. collection of sermons; *Հառքիւց . ի s.* chess, game of -; - *խաղալ*, to play at chess.

Հար s. remedy, means, expedient; - or - *եւ Հարակ գտանել*, to find a means or a way, to contrive, to think of a device, to contrive; *չկէ . - ոչ գոյ* - there is no way or means to, there is no help, it is done; it is past all cure, it is irremediable; *S. Հարակ .*

Հարակ , այ s. pasture, feed, food,

forage, fodder, provender; pasture ground or land, meadow; *fig.* food, pasture, aliment, nourishment, prey; *S. Հար*; - *հրոյ*, fuel, combustible; - *լինել*, to be food to, the prey of, a prey to; *հրոյ - լինել , մասնել*, to be a prey to the flames, to be burnt, devoured, consumed by fire; *սրոյ - լի . նել , մասնել*, to perish by the sword; *սրոյ - տալ*, to put to the edge of the sword, to slay; - *գտանել*, to spread over, to wind or creep about; - *տալ հերձուածոց*, to keep up, to foment divisions; *Հար եւ - առնել*, to find a remedy; to repair, to redeem, to retrieve, to make reparation or amends for; *առ - անանք*, for cherishing or caressing the passions; *բազմախողտոյ երկաթոյն նա տայր ի* - he mowed them down with the murderous steel, or sweeping brand; *գիտուիք - եւ մտաց*, knowledge is the food of the mind.

Հարակաբոյս s. plant fit for fodder; - *կից a.* foraging together; - *շատ a.* abounding in fodder, in pasture, very grassy; - *ւոր a.* pasturing, feeding.

Հարակեմ . եցի va. to lead the flocks out to pasture, to feed, to pasture; to remedy, to cure; *fig.* to attack, to corrupt, to waste, to devour, to consume; *vn.* to pasture, to graze, to browse, to feed, to bait, to feed or live upon, to eat; to expand, to extend, to dilate, to propagate, to diffuse, to spread; to take root, to get rooted; to be cured; - *զանձն*, to fatten oneself; *բոցն հողմազար ծաւալեալ - կէր*, the flames, driven by the wind, continued to spread; *յանհարինս - կէր ի սիրտս նց*, a deep wound rankled in their hearts; *յաւն որ յոսկերս նր - կէր*, a pain which penetrated to the very marrow of his bones.

[pasture, to give to eat.

Հարակեցուցանեմ . va. to feed, to

Հարակիմ . եցայ S. Հարակեմ .

Հարակումն s. pasture, pasturage;

dilatation, extension.

Հարճատեմ . եցի . - տիմ . եցայ vn. to crack, to crackle, to crepitate; - *տիւն . - տումն s.* crackling, creaking, crepitation, crick-crack, crash, burst.

Հարմանդ . ի s. clasp, hasp, buckle; button; loop, catch, hook; - *գրոց*, clasp; *խառնել զզան չ - սն or - կմ va.* to put the taches into the loops, to clasp, to fasten, to hook.

Հարձրուկ *s. bot.* dandelion, pissabed.

Հարպ. *ոյ. ի s.* grease, fat, tallow; oil; *a.* fat, plump; - *խոզենի*, bacon, seam, hog's grease or fat; - *խոզենի հալեալ*, lard; - *ցորենոյ*, the finest flour of the finest wheat; *օծանել-ով*, to grease; *բանալ գն*, to skim; to scour, clean or purify from grease; - *ոյ զակամբ դալ*, to become blind with rage. [(acid).]

Հարպական (*ԹԹՈՒՆԱ*) *a.* stearic

Հարպապարար, Հարպաւոր *a.* fat, greasy, full of grease, adipose.

Հարպաւորական (*ԹԹՈՒՆԱ*) *a.* sebaric, pyroleic (acid).

*Հարպիկ, &c. *S.* Հարտար, &c.

Հարպիւ *s.* stearine. [(acid).]

Հարպոզական (*ԹԹՈՒՆԱ*) *a.* adipic

Հարպովն *ad.* with all its fat.

Հարպութիւն *s.* greasiness; fatness, plumpness.

Հարտասան, *ի s.* orator, rhetorician, rhetor, eloquent person; - *ական a.* oratorical; - *ն S.* - *ութի*; - *եմ, եցի տ.* to speak like an orator, to discourse with eloquence; to harangue, to declaim; - *ութի s.* rhetoric, oratory, oratorical art; eloquence, fecundity of expression, fluency of speech, richness of style. [pen.]

*Հարտաւար, *ի, աւ s.* ruler; ruling-

Հարտար, *այ a.* dexterous, handy, industrious, ingenious, skilful, adroit, able, clever, expert; *fig.* artful, cunning, sharp, sly, shrewd, crafty; *s.* artisan, mechanic, artificer, master; *ad.* well, wisely, thoroughly, to the bottom; - *ի քանդակագործութի*, excelling in sculpture; - *ի կեղծաւորել*, adroit at dissembling, crafty; - *գիտել*, to know perfectly, thoroughly.

Հարտարարան, &c. *S.* - *խօս, &c.*; - *բար ad.* skilfully, artfully, dexterously, ingeniously, industriously, adroitly, cleverly; cunningly, craftily; - *գէտ a.* very skilful, - clever; good connoisseur; engineer; - *գիծ a.* having a good hand-writing; - *գիտութի s.* engineering; - *գոյն ad.* better; - *գործ s.* master workman, skilled artisan; artificer; artist; *a.* well made, executed with great skill; - *գէտ a.* very attentive, examining or exploring diligently; - *խար a.* deceiving adroitly; cunning, artful, astute; - *խօս, այ a.* speaking well, eloquent, fluent; *s.* good

speaker, orator, declaimer; - *խօսեմ տ.* to speak with eloquence or art, as an orator; - *խօսութի s.* speaking well, fluency of speech, eloquence.

Հարտարակ, *այ a.* industrious.

Հարտարական *a.* drawing, painting well; - *ձիգ a.* throwing or shooting skilfully; - *ձիւ a.* ingenious, industrious, witty, full of wit; - *ձեռն, եցի տ.* to tax one's ingenuity, to discover, to find out, to invent, to contrive; to sophisticate, to subtilize; - *ձուլութիւն S.* Հարտարմ-.

Հարտարանամ, *ացայ տ.* to apply oneself to, to study, to think of a device; to become industrious, ingenious, skilful, dexterous, adroit.

Հարտարանկար *a.* painting skilfully, in a masterly manner; painted with art or skill. [fiction, artifice, cavil.]

Հարտարանք *s.* ingenious invention, Հարտարապետ *s.* architect; master, author; *a.* skilled, well versed, very skilful; - *ական a.* architectural, architectonic; - *եմ, եցի va.* to be the architect of, to build or construct with art; - *ութի s.* architecture; great skill or dexterity in art; - *պէս ad.* cleverly, skilfully, dexterously.

Հարտարասան, &c. *S.* Հարտասան, &c.; - *սոյզ a.* insidious, artful, crafty.

Հարտարարուեստ *S.* Հարտարագործ. Հարտարացուցանեմ *va.* to render skilful, dexterous.

Հարտարեմ, *եցի va.* to exercise one's wits, to seek expedients, to devise means, to invent; to make use of stratagems, to use artifices, wiles, shifts; to pretend to be learned, to affect learning; *մի Հարտարեր առաւել, զի մի Թիւրեկցիւ*, let the cobbler stick to Հարտարիմաց *S.* Հնար- [his last.]

Հարտարմուտի *s.* acuteness, perspicacity, penetration; dexterity, address, cleverness; sophistry, cavilling, pettifoggery, sophism, subtlety, quirk.

Հարտարութիւն *s.* art, skill, ability, dexterity, address; cunning, subtlety, artifice, prank, feint, policy, sharpness; penetration, sagacity, presence of mind; knowledge, erudition; genius, bent; - *թք ad.* dexterously, cleverly, adroitly; artfully, craftily, cunningly; *ձեռագործ, մշակական, արդ. եւանիկ -*, manufacturing, agricultural, commercial industry; *ւար-թի*.

lead plummet.

[parsley.

Ճարտարուկ, **Ճարտրուկ** *s. bot.* wild
Ճարտուկ *a.* piebald, dapple-grey;
- **ի**, - horse; - **ճանճկէն**, roan, rubican.

Ճգնազարդ, - **զգեաց**, - **զգեցիկ** *a.* hermitical, leading an ascetic or austere life, mortified, virtuous; - **կեանք**, penitent life; - **ժամ** *s.* crisis; - **կան** *a.* laborious, painful, critical, jeopardous; - **կէջ** *s.* fellow-sufferer; fellow-labourer, -workman; brother or companion in arms; - **ուեր** *a.* inclined to an austere life; - **սուռն** *a.* having led an austere life; - **րան** *s.* hermitage; - **ւոր** *s.* hermit, anchorite, solitary, recluse; martyr; combatant, warrior, champion, athlete; *a.* **S.** - **զգեաց**; - **ւորական** *a.* hermitical, ascetic, painful, laborious; - **կեանք**, ascetic life; - **ւորիմ** *S.* **Ճրդ**, **իմ**; - **ւորութիւն** *s.* hermit's or ascetic life.

Ճննեմ, **եցի**, - **եցուցանեմ** *va.* to force, to molest, to trouble, to vex, to torment; to endanger, to jeopard.

Ճնիմ, **եցայ** *vn.* to torment or trouble oneself, to lead a laborious, painful life, to labour, to suffer much; to afflict one's body, to subdue one's passions, to devote oneself to an ascetic life, to mortify, to macerate; to strive, to endeavour, to make an effort, to exert oneself, to take pains; to combat, to resist; to venture, to risk, to jeopard oneself.

Ճգնողական *S.* **Ճգնական**.

Ճգնութիւն *s.* austere or ascetic life, austerity; penitence, mortification, maceration; fatigue, labour, trouble, effort; combat, resistance; danger, risk; - **մահու**, death-struggle, pangs, agony; *or* - **թն** *գառաւստանին*, the momentous day of the Last Judgment; **ամ** - **թ** *ad.* with the utmost care or diligence.

Ճգնումն *s.* combat, strife; *S.* - **ուի**.

Ճգուկ *S.* **Ճիգն**.

Ճեղ, **իյ** *a.* forehead bald; *s.* **S.** **Ճիւղ**, **եղական**, - **ղենակ**, *այ* *s.* plume or egret.

[ches.

Ճեղեմ *va.* to divide in many bran-

Ճեղութի *s.* forehead baldness.

Ճեղքեմ, - **բում**, **քի** *va.* to cleave, to split, to rive, to rift; to crack, to chap, to crevice; to cut, to incise, to make an incision; to divide, to se-

parate; to tear, to rend; to disunite, to sever; - **իմ** *vn.* to be split or cloven; to separate, to fall off, to become estranged, parted, severed.

Ճեղքում, - *ոյ* *s.* chink, cranny, rift, crack, fissure, cleft; cut, incision, slit, slash, gash, rupture, aperture, opening; - **ումն** *s.* splitting, cleaving, riving.

Ճեմ, **իյ** *s.* walk, turn, turning; *S.* **Սանձ**; - **անուկ**, **գրանուկ** *ի* - *S.* - **իմ**; - **դի** *ad.* in taking a walk, walking; **գնալ** - **դի**, to walk with a measured, haughty step.

Ճեմական, *այ* *a.* peripatetic; academician; - **ուի** *s.* peripatetism.

Ճեմարան *s.* place for walking, covered walk, walk, alley; school of the Peripatetics; academy, Institute; *fig.* dwelling, abode; throne; - **ք**, **իյ**, gait, step; - **բանասիրական**, **գիտութեց**, Academy of belles-lettres, of sciences; **գաղղիական**, the French Academy; - **ական** *a.* academic, -al; - **նիստ**, -sitting. [-path.

Ճեմակ, - **միկ** *s.* foot-pavement, **Ճեմիկ** *s.* walk, covered walk; terrace, corridor, gallery; walk, gait; **ծառասունիկ**, - avenue, broad walk or alley, vista, boulevard.

Ճեմեցանեմ *va.* to walk, to take to walk. [walk, to walk out.

Ճեմիմ, **եցայ** *vn.* to walk, to take a **Ճեմիկ** *s.* privy, water-closet; **երթալ** *ի* - to go to stool. [silver.

Ճեմապղնձ *s.* packfond, german **Ճեմձ**, *ոյ* *s.* froth, scum of boiled meat; -, -**եր**, *ոյ* or *այ* *s.* smoke or odour of cooking or burning meat; *fig.* victim, holocaust, sacrifice.

Ճեմեբաւոն *a.* having an odour of burnt grease. [whiz.

Ճեմեբում *vn.* to buzz, to hum, to **Ճեմեբում**, **եցի** *va.* to exhale an odour of cooking or burning flesh, a smell of roast meat; to burn; to sacrifice; - **իմ** *vn.* to burn, to be burnt; - **իշտական**, **սիրոյ ուրուք**, to pine for, to languish; - **բեցի գրք**, may he accept your sacrifice!

Ճեմեբումիմ, **եցայ** *vn.* to be soiled with grease & smoke; to be half burnt.

Ճեպ, *ոյ* or *ի*, *ով* *s.* diligence, haste, speed, hurry; - **դի**, - **ի** - *ոյ*, - *ով* *ad.* diligently, in haste; hastily, in a hurry, hurriedly, precipitately; - **շաւ**.

պոյ, haste, alacrity; - ապւ, -ս կայուն ցանկել or

ձեպեմ. եյի, -եյուցանեմ va. to hasten, to urge on, to forward, to quicken, to hurry, to despatch; - զքն թացս, to accelerate, redouble or increase one's pace.

ձեպընթաց a. running swiftly; s. diligence, stage-coach, coach; - երազուծի, fast, express train; - լինել, to run or go at full speed.

ձեպիմ. եյայ vn. to make haste, to be eager, in a hurry, to hasten, to despatch.

ձեպումն s. alacrity, swiftness, quickness, eagerness, promptitude; assiduity. [terity, generation, progeny.

ձեռ. ից s. race, descendants, posterity. ձերմակ S. Սպիտակ; - երիվար, a white horse; - ածի a. riding on -; - ել ձեռնգիկ s. werewolf. [ղէն s. linen.

ձիգն, չգուշք, չգանց s. effort, endeavour, attempt, study; labour, work, pains, suffering, hardship, toil, fatigue; danger, hazard, jeopardy; crisis; conflict, contest, combat, fight; S. չգնու թի; - ի - ad. close or hard by, one after the other, without intervals; ամ չգամբք. with all one's strength or ability; չգուշք մարտի, the toils of war; տանել մեծամեծ չգանց, to bear or sustain great hardships; զամ - յան ձին ունել, թափել, ի մէջ աւնուլ, բազում չգուշս առնել, to strive or struggle hard, to do one's best or utmost, to redouble one's endeavours, to make superhuman efforts; - գնել, to make an effort, to strive, to endeavour; գնել գլեմին - , յեմին չըգամբք գուն գործել, to make a last effort, or final efforts.

ձիկ s. cry; warbling, chirping; - հանել, to utter a feeble cry.

ձիկու s. sharp lance.

ձիւ, չղի S. ձիւ.

ձիւմ a. young, tender; - հասակ, tender age, childhood.

ձիւի, չւոյ S. ձիւ. [lows.

ձիւնուշք s. the twittering of swallows. ձիւ, չիւ, չմաւ S. Սանձ.

ձիւշ. չշի a. just, exact, precise, correct, punctual, regular; strict, rigorous; sparing, scanty; sordid, niggard; ad. S. ձիւշիւ.

ձիւ, չիւ or չի s. cry, shrill cry, shriek, screech, scream; squalling,

wailing, outcry: աղիողորմ - . piteous cry; - աւնուլ, բառնալ, զձի հարկաւի, to cry, to make a loud outcry, to shriek, to scream, to screech, to squall, to howl, to yelp, to whine; - բարձեալ աղաղակել, to utter piercing screams; - եմ S. ձիւմ; ոչ ոյլ ինչ լսէր, բայց վայ զվայիւ - եալ, nothing was heard but shrieks & woe.

ձիւկանք s. great noise, clatter, bawling, brawling.

ձիւկու, չպոի s. blearedness.

ձիւ, չաի, չուայ s. small cluster of * ձիւ, չաի s. neck. [grapes.

ձիւնակ, աջ s. collar, necklace, string, carcanet.

ձիւն, ի, աջ. ուշք, աւց s. claw, talon, nail, pounce; fang; paw; շիցել, to stretch out the claws; - ամբք խզել, to claw, to scratch; S. Մարի; - աւոր a. clawed, furnished with claws.

ձիւ s. leg, foot; paw.

ձիւալ, աջ s. monster; phantom, spectre; night-mare, incubus; - ք զը. ժոխայինք, the Furies; - շառաւիժ, to drone, to hum, to buzz, to whiz; - աւարոյ a. wild, ferocious, savage, inhuman; boorish, awkward; - ալան a. strange, monstrous; - ութի s. monstrosity.

ձիւլ, ոյ s. branch, bough; stump, stock, stem; finger; - զեռոյ, arm of a river; ի - ս բաժանիլ, to branch out, to ramify; թուել ի - ս մասանց, to count on the fingers.

ձիւլագորութիւն s. genealogy.

ձիւք, չիւց s. slime, mucous secretion of snails.

ձիւլթ, ութի s. the little finger; կապել զըք ի - ն իւր, to conquer, to overcome.

ձիւմ S. ձիւնմ; s. S. կիւն.

ձիւնաւոր, ձիւնմ a. stingy, scurvy, niggard, sordid, covetous, miserly. ձիւնդէն a. branched, forked, bushy. ձիւնմմ vn. to become wrinkled.

ձիւնմմ, ձիւնմմմ vn. to be very sordid or grasping, close-fisted.

ձիւնւլ s. wheel. [great noise.

* ձիւնմմ vn. to fall or plunge in with ձիւնիւն, ձիւնումն s. noise, splash, plunge, rumour; sound of the lash.

ձիւնել a. worm-eaten, rotten.

ձիւ, չաւոյ or չիւնոյ. - ք, չաւոյ s. worm, vermin, small worm; insect, animalcule; reptile.

Հճուհմ, էջի տ. to chirp, to pip, to cheep; - ՎՏկայ, to whisper, to murmur, to mutter, to grumble.

Հմկմ, էջի. - էջուցանեմ *va.* to trample, to press, to squeeze, to crush, to bruise, to compress, to contuse; to soften, to move, to affect; *fig.* to trample on, to grind down, to oppress, to crush, to vex, to molest; - զստուղս, to bruise fruits; - զսիրտ, to grieve, to oppress; - զսիրտ քորով, to affect, to melt, to move to pity; ոչ իսկ սիրաբեր ձգեին ի մեզ, did not our hearts burn within us?

Հմկմ, էջայ տ. to be trampled, squeezed, pressed, compressed; - արթ, to be moved, affected, to melt away, to be faint with longing.

Հմուռն *s.* pressing, squeezing; contusion, bruise; - արթ, shrinking; - պղպղ, bruising.

*Հմուռ *s.* gimour, an orientalsweet, (composed of small pieces of bread, honey, & butter, pressed together & Հմակ *s.* merry-thought. [baked].

Հնձղկալեղու, Հնձղկի լեղու *s. bot.* caryophyllata, herb-bennet; seed of the ash-tree.

Հնձղուկ, ղկաց *s.* sparrow; - Ծճուհ, չուռուկ, the - chirps, chirrups, pips.

Հնշական *a.* compressible; - ութի *s.* -bility, -bleness.

Հնշապի, ի *s.* piezometer.

Հնշիկ *a.* compressible.

Հնշմ, էջի, - էջուցանեմ *va.* to press, to squeeze, to compress, to express, to strain; to macerate, to mortify, to curb, to subdue, to repress, to constrain, to restrain; to oppress, to trouble; - զմարմին, to mortify, to macerate, to afflict the flesh.

Հնշմ, էջայ տ. to be pressed, compressed; oppressed.

Հնշութիւն, - ուռն *s.* compression, straining, pressing, squeezing; - մարմայ, mortification, maceration. [pipe.

Հնշանուշ *s. anat.* vagina or womb-Հնշրիտ, բոխ *a.* exact, just, punctual, precise, categorical, strict, effective; - , շէրտիւ *ad.* *S.* Հնշիւ; - ասեւլ or ասեւլով, properly speaking.

Հնշրտարան *a.* veridical, truth-telling; - եմ, էջի տա. to speak truth, to assure, to verify, to prove, to demonstrate; - ութի *s.* truth of a discourse, veracity; *rhet.* acrobology; - գործ *a.*

exactly alike, the same; painted from nature; painting from life; - գործեմ *va.* to paint to life; - Հան, ից *a.* strikingly, perfectly resembling, the same; hitting off or catching the exact likeness; - հենդանադիր, living likeness; - պատում *S.* Հնշարատ; - քնին *a.* rigorously examining.

Հնշրտեմ, էջի *va.* to verify, to prove the truth, to certify, to assure; diligently or exactly to investigate; to seek with accuracy, to inform oneself minutely; - or - էջուցանեմ *va.* to resemble life itself, to depict faithfully, to cause to resemble; ո - էայ զգաւակն Յակոբայ, who can number the seed of Jacob?

Հնշրտութիւն *s.* truth; exactitude, punctuality; correctness, precision; likeness, naturalness.

Հնշադնող *a.* beating down the price, haggling, cheapening, driving a hard bargain; - պահանջ *a.* rigorously exacted or exacting, rigorous, rigid, severe; - վաճառ *a.* sold or selling with difficulty, stintedly, with much ado.

Հնշեմ, էջի *va.* to spare, to be saving, to economise, to be parsimonious, stingy; to settle, to adjust; *S.* Հնշրտեմ.

Հնշիւ. Հնշով *ad.* justly, exactly, strictly, precisely, punctually; rigorously, austere, scrupulously, sparingly, savingly, stingily, niggardly, scantily, frugally, meanly, miserably; - քառակաւ, exactly, to a little, to a farthing, to the point, rightly, accurately, punctually, in all its details. [gy.

Հնշող *a.* thrifty, parsimonious, stingy.

Հնշութիւն *s.* exactness, punctuality, accuracy, precision, regularity; rigour, austerity; thrift, economy, parsimony, stinginess; Հասուցանել բաղում - թի, to pay exactly, strictly, rigorously, to a farthing, with rigorous exactness.

Հնշարիտ, բոխի, տայ *a.* true, unquestionable, real, certain, sure; veridical, faithful, upright, frank, sincere; *ad.* in truth, truly, indeed, really, in reality, verily; - իցէ? is it true?

Հնշարտարան *a.* truth-speaking, truthful, veracious; - եմ, էջի *va.* to speak or tell the truth, to verify, to confirm; - ութի *s.* truthfulness, veracity; - գոյն, *u.* *S.* Հնշարիտ *ad.*; - գաս

a. judging equitably, just, equitable; -*խօս*, &c. *S.* -*բան*, &c.; -*կորոյս a.* truthless, that has lost the sight of truth; far from the truth, false; -*հաւատ*, *ից a.* orthodox, having a true belief, believing, faithful; of sound mind; -*պաշտ a.* worshipping truth; -*պաշտութի s.* adoration, worship of the truth; -*պատու a.* relating or narrating the truth; faithfully & truly reporting or reported, veridical, true, veritable; -*պէս S.* Հմարտիւ; -*սէր a.* truthful, sincere, upright; -*սիրաբար ad.* truthfully, sincerely, uprightly; -*սիրունի s.* love of truth, veracity, sincerity, equity; -*սեպ a.* enemy of truth, hating, detesting the truth; -*տես a.* seeing the truth; having no respect for persons, severe, perspicacious; -*տեսիւ. տեսիւ a.* true, real, exact, striking; -*ցուցանեմ S.* Հմարտեմ; -*ցուցիչ s.* vericator; -*քարոզ a.* preaching truth; -*քնն a.* probing the truth; well examined, sure, certain.

Հմարտեմ, *եջի*, -*եցուցանեմ va.* to aver, to verify, to certify, to justify, to assure, to show, to prove, to confirm.

Հմարտիւ *ad.* truly, in truth, certainly, undoubtedly, effectively, unquestionably, in conscience; really, in effect.

Հմարտութիւն *s.* truth; veracity; reality; sincerity; *բուն* -, plain truth; - *իրաց*, the bottom or basis of things; *անպարտական ստել զ-*, to tell the whole truth; *աղարտել զ-*, to offend against truth; -*ք ad. S.* Հմարտիւ.

Հմարտաւոր *a.* teaching truth.

Հնարտ *s. bol.* betony.

Հոխ. *ից. աջ a.* wealthy, opulent, rich; copious, rich, abundant, great, ample; powerful, mighty, potent, grand, high; *s.* master, lord, grand seigneur; -*ք քաղաքին*, the first or most distinguished citizens of a town, the magnates, grandes, noblemen, nobility; -*ս շեմել*, to walk haughtily.

Հոխաբան *a.* eloquent, fluent; - *ի նել* or -*եմ. եջի va.* to speak imperiously, authoritatively, presumptuously; to abound in discourse, to amplify, to enlarge upon; to talk big, to boast, to brag; -*ուլի s.* haughtiness, arrogance; amplification; boasting, bragging; *rhet.* elocution; -*բար, -գոյն*

ad. imperiously, with authority; opulently, richly, magnificently; amply, diffusely; -*շանուլի s.* pomp, ostentation, show, parade; -*շեմ a.* copious, abundant; haughty, pompous, stately, lofty.

Հոխանամ, *ացայ vn.* to have, take or exercise high authority or great ascendancy over, to prevail, to rule over; to give oneself great airs, to lord it, to carry it like a lord, to signorise; to be proud, puffed up; to grow rich, to abound, to thrive, to make a fortune; - *կործանմամբ պլոյց*, to build one's fortune on, or to raise oneself by the ruin of another.

Հոխացուցանեմ *va.* to enrich, to make wealthy, to endow, to gift, to adorn; - *զք պարգեւաք*, to load with kindness, to heap up benefits, presents, honours upon one, to overwhelm with gifts.

Հոխանեմ, -*եալ a. S.* Հոխանեմ; having a majestic gait, walk, bearing or deportment.

Հոխութիւն *s.* power, authority, influence, sway, empire; pride, haughtiness; riches, opulence; abundance, diffusion; -*ժք ad.* nobly, magnificently; authoritatively, imperiously, arrogantly, haughtily, ostentatiously, pompously; *Քո -գ.* Your Lordship; - *Highness; - Majesty.*

Հոխութիւն *s.* love of power, ambition. [stick or cudgel.

Հոխան, *ի s.* crook; crosier; loaded *Հոլեմ, եջի va.* to take off the hair, to depilate; to arrange or play with the beard.

Հոլարեմ, *եջի va.* to deliver, to take away, to save, to free, to disengage, to set at liberty; - *զանձ vn.* to escape, to evade, to slip away, to get rid of, to disentangle; *S. Մազապուր.*

Հոլարումն *s.* deliverance.

Հոլարութիւն *S.* Հոլե.

Հոլիւն, -*իւն S.* Հոլիւն.

Հոլեմ, *եջի va.* to tear; to haul, to drag or draw along.

Հոլան, *այ s.* rope, cord; halter.

Հոլանութիւն *vn.* to get bruised.

Հոռոմ *a.* emphatic, declamatory; -*ս խօսիւ S.* -*բանեմ.*

Հոռոմաբան *a.* magniloquent, pompous; *s.* declaimer; -*եմ, եջի vn.* to

boast, to vaunt, to speak pompously, to brag, to declaim, to spout, to tear a passion to tatters; -*մեծի* *s.* magniloquence, pomposity, pompous nonsense, bombast, declamation.

ճռռմանամ, *այսպ* *vn.* to talk big, to boast, to brag, to bully, to be pretentious, to become arrogant.

ճրբ, *ի* *s.* boy, domestic, waiter.

ճւճ, **-սւճ* *S.* *կայսին*.

ճուսակ, *ճուրակ*, *այ* *s.* merlin.

ճիճ, *էջի* *vn.* to cry, to scream, to squall, to shriek, to screech; to bawl, to groan, to complain, to lament.

ճիւն, *ճուռն* *s.* cry, bawling, squalling, outcry; complaint, groaning, lamentation.

ճռռ *a.* brawling, noisy, squalling, clamorous; -*թռռն*, screaming.

ճղիւն, *ճպուռն*, *չպուռն* *s.* cicada; **ճռռայ*, *ճռռէ*, the - chirrups.

ճպուռ *s.* blearedness.

ճախիւ *a.* loaded with clusters of grapes, abounding in grapes.

ճաքաղ *s.* grape-gleaner; - *սռնել*, *քնել* or *-եմ* *vn.* to glean, to gather grapes, to pick up the clusters; *fig.* to plunder, to lay waste; to consume, to destroy entirely, to exterminate; -*սռէ* *s.* grape-gleaning.

ճփիւ *s.* noise; creaking, screaming.

ճննակ, **ճննիկ* *s.* go-cart.

ճննեմ, -*չիմ* *vn.* to creak, to squeak.

ճննիւն *S.* *ճփիւ*.

ճռուական երգ *S.* *ճռուողուն*.

ճռուեմ, *ճռուողեմ*, *էջի* *vn.* to chirp, to cheep, to pip, to twitter, to chirrup, to warble, to sing.

ճռուողեցուցանեմ *ս.* *S.* *ճռուեմ*; *fig.* to speak pompously, magniloquently, arrogantly.

ճռուողուն *s.* warbling, twittering, chirping, singing of birds.

ճրագ, *այ* *s.* candle, light, flambeau; taper; *յարգարել*, *լուցանել*, *չիռուցանել* *չ*, to snuff; to light; to put out, extinguish or blow out a candle or light.

ճրագաբերան, *այ* *s.* socket; -*դրծ*, *այ* *s.* tallow-chandler, candle-maker, chandler; -*լուց*, *լուցի* *s.* candle-lighter, lighting-stick; lighter, illuminator; lighting of candles or lamps; Christmas eve, Epiphany, Easter eve illuminations; public illumination; -*սռնել*, to light a candle; -*կաւ*, -*կէր*

s. candlestick; candleholder; acolyte; -*ձեւ* *a.* lamp-shaped; *s.* *mar.* an ancient Greek oared-vessel, lychnis.

ճրագաւ, *այ* *s.* tallow, suet, fat, *ճրագաւիւն* *S.* *ճիւսակ*. [grease.

ճիւնի *s.* *bot.* camomile.

**ճուրիկ* *S.* *ճօճ*.

ճօճ, *իյ*, -*ան*, *այ* *s.* balancing, oscillation, vibration; clock, time-piece; *S.* *ճօճ*; *a.* *S.* *ճօճական*; *ճօճ անոն* *S.* *ճօճեմ*. [oscillatory.

ճօճական *a.* oscillating, balancing, *ճօճանակ*, *այ* *s.* pendulum, balance; *mus.* cithern; rattle, clapper; - *գիւսակ*, *ընիւն*, grate-pendulum, compensation p. [swing.

ճօճանոց *s.* weighing-machine; swipe;

ճօճեմ, *էջի* *ս.* to oscillate, to vibrate, to balance; to jog, to wag; to swing, to rock, to dangle, to move to & fro, to push; - *չիւղակ*, *զսուր*, *զգէլ*, *զարդն*, to brandish a lance, a sword, to hurl a dart or javelin.

ճօճեմական *a.* *S.* *ճօճական*; *fig.* ostentatious, pompous, gaudy, gorgeous, showy, proud.

ճօճիմ, *էջայ* *vn.* to oscillate, to vibrate, to balance, to move up & down, or to & fro; to swing, to have a swing, to go in a swing; to see-saw, to have a game at see-saw.

ճօճումն *s.* oscillation, balancing; swinging, rocking, dangling; see-sawing, see-saw motion; *ast.* nutation.

ճօճ *s.* swing, see-saw, whirligig.

ճօ or *ճաւ*, -*ան* *s.* leather cuirass.

Մ

Մ (*man*) *մե* *s.* the twentieth letter of the alphabet, & the fifteenth of the consonants; *մ*, *մ*, two hundred; two hundredth.

— It is sometimes changed into *ն*; for example: *ամբիւնանքիւն*, *բամբասել-բանբասել*, *բմբռնել-բմբռնել*.

— It enters sometimes in words as an expletive or as a mere ornament; thus, հալել մաշել, հալել մաշել, վարժել մարդել, աղօթել մաղթել, հաստ մաստ, աղիամաղի, խաժամուժ.

Մագաղաթ, ից *s.* parchment; scroll; —ադործ, աջ *s.* parchment-maker; —եայ *a.* of parchment; կաղմ —, parchment-binding.

Մագարիկոն, ի *s.* bot. burdock, bur.

Մագիւ, գլաց, գլբ *s.* claw, talon, nail, paw; երկաթի —ք, torturing-hooks; ըմբռնել մագլցք, to seize with the claws or talons, to clutch, to grapple, to grasp, to hook.

Մագիստրիանոս, —արոս, աջ *s.* master; master of the horse; chief, magistrate; —արութիւն *s.* magistracy.

Մագլաւոր *a.* furnished with claws, clawed.

Մագլեմ, —լեմ, ելի *vn.* to claw, to scratch; to clutch, to catch; —, or ի վեր —, to climb up, to climb, to clamber up, to ascend.

Մագլցի *ad.* with the claws; — ելանել ի վեր *S.* ի վեր Մագլեմ.

Մագնան *s.* manganese, brown-stone.

Մագնեսիա *s.* magnesite-alba.

Մագնէս *s.* magnesium; —աքար *s.* magnesite, silicate of magnesite.

Մագնիս or Մագնիտ, աջ, Մագնէսաիս *s.* loadstone, magnet; magnetic fluid. [*s.* magnetism.]

Մագնիտական *a.* magnetic, —al; —ուի

Մագնիտանամ *vn.* to be magnetized.

Մագնիտաչափ, ի *s.* magnetometer.

Մագնիտացումն *S.* —սումն; —ուցանել *vu.* to magnetize, to polarize, to rub or touch with a loadstone; —ուցիւ *a.* magnetizing.

Մագնիտեմ *S.* Մագնիտացուցանեմ.

Մագնիտող *s.* magnetizer.

Մագնիտումն *s.* magnetizing.

Մագոգ *S.* կկոց.

Մաղ, ոց *s.* hair; hair, horse—; nap, shag; —ք, whip, lash; թուփ, սեւաւ, խարուեալ, շագանակագոյն, կարմիր, օգեղէկ, սպիտակ —, dark, black, light, chestnut-coloured, sandy, grey, white hair; գեղեցիկ, գանգուր, բարակ, կալուղ, երկայն —, beautiful, frizzled, fine, soft, long hair; յարգարեալ, մանկաւոր or ոլորեալ, գալարուն, խալապի —, dressed, crisped, in ringlets, curled hair; կարճ, տափակ, գիղաշեալ, խառնափնդոր, կարծր, իւղաւ —,

short, straight, standing up, dishevelled, stiff, greasy hair; կեղծ —, false hair; —ք այծեաց, goat's hair; —իւ չափ *ad.* a hair's breadth farther; exactly, to a hair; ի —ն ոչ վրիպել, to hit the mark; *S.* Հէր.

Մաղաբր *a.* bearing or producing hair, hairy; *S.* Հէրագործ; —գործ *a.* made or woven of hair, of horse-hair; —պուր, —պուրծ գերծանիւ, շողաբրի *vn.* to have a narrow or hairbreadth escape, to escape narrowly, with much difficulty, to save one's life; ոչ թողուլ —, to give no quarter, to cut down, to exterminate, to destroy utterly; միայն փախուցեալ կենդանի —, escaped alone with difficulty; *S.* Մաչ.

Մաղգ *a.* firm, solid, compact.

Մաղղեղական *a.* Mazdean, Persian.

Մաղղեղի, զանց *a.* Mazdeisan, follower of Zoroaster; օրէնք, գեն —զանց, Մաղղութիւն *s.* density. [mazdeism.]

Մաղեայ *a.* woven or made of hair.

Մաղեկամաս *s.* garment of goat's hair, or camlet.

Մաղեղ *a.* hairy, long-haired; shaggy.

Մաղեղէն *a.* made or woven of hair, silicious, hairy; *s.* hair-cloth.

Մաղիւի, իւլաց *s.* tweezers.

*Մաղկարօս *a.* thinly-bearded.

Մաղկոխն *a.* in agony, dying, at the last gasp; —մերձ ի մահ լինել, to be very low, dying, to be giving up the ghost, in the pangs of death, on one's death-bed; —կառաջ հիւանդութիւն, mortal illness. [fibres.]

Մաղկիկմ *vn.* to shoot out small

Մաղկուկք *s.* radicles, fibres, comose, threads of the roots of plants.

Մաղուքէ, ի *s.* mastic; — գիւնջ, sandarac, gum of the juniper-tree.

*Մաթ, ոյ *S.* Ռուփ.

[oian.]

Մաթեմատիկոս, աջ *s.* mathematician.

Մաթիւ *s.* small louse.

Մաթուզ *s.* bot. arbutus-berry; —ենի or մաթեղենի *s.* arbutus-shrub.

Մաթաւոր, &c. *S.* Մաթաւոր.

Մաւ *s.* wether, mutton; —եալ *a.* castrated; eunuch; —եմ, ելի *va.* to bruise, to mash, to crush; to break to pieces; to chew; to castrate, to geld.

Մաւն or Մաւուփ, լիւոյ *s.* camel; cable, hawser, rope; *wedge; գիւրիէն է մալխոյ մտանել ըծակ ասղան, it is easier for a camel to go through the eye of a needle.

Մարմն *s.* castration.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *այ տ.* to envy, to be envious or jealous of; to grudge.

Մախալ *s.* envy, jealousy; spite, rancour, ill-will, grudge; *անարդ -* livid rancour. [minable.

Մախալ, *-եալ a.* filthy, impure, abominable.

Մախալ *s.* a kind of sour soup, prepared with bran, pumpkins, &c.

Մախալ *a.* envious, jealous; *-ական a.* malignant, ill-willed, spiteful, rancorous.

Մախալ *S. Մարի.* [corous.

Մած *a.* glued together, joined; adhesive, sticking, adherent; curdled, coagulated; dense, compact.

Մածաբոյս *s. bot.* mistletoe.

Մածան *a.* slimy, sticky, glutinous, viscid, viscous, clammy, gluey, tenacious; *-եմ, ծի S. Մածուցանեմ; -ուի s.* viscosity, viscidness, glueyness, tenacity.

Մածանիմ, *ծայ, Մածնում, ծեայ տ.* to be glued, to stick or cling to, to adhere; to join, to unite; to curdle, to coagulate, to clot, to congeal.

Մածոց *s.* gelatine, glue; *-ուցային a.* gelatinous; *-ուցում S. Մածանում.*

Մածում, *ոյ, -ումն s.* pasting, gluing, soldering, cementing; conjunction, adhesion, fastening; coagulation, curdling; congelation.

Մածուն, *ծնոյ s.* curds, curdled milk, clotted cream; ** - ծախեմ, puss in the corner; * - ծախեմ խաղալ, to play at puss in the corner.*

Մածուցանեմ, *յի va.* to paste, to glue, to solder, to join, to cement, to conglutinate, to fasten; to curdle, to coagulate, to clot, to congeal, to thicken.

Մածուցիկ *S. Մածան.* [thicken.

Մակ, Մակառ. on, upon, over, above.

Մակաբաժանումն *s.* subdivision; *-բան s.* peroration; *-բանամ տ. S. Ըստանանեմ; -բան a.* foreign, stranger; *-բերական a.* hypothetical, con-

jectural; *- շարկալ gr.* illative; *-բերեմ, եջի տ.* to derive, to deduce, to infer, to conjecture, to suppose; *-բերումիւն s.* inference, conclusion, conjecture, supposition, hypothesis;

-գանձումիւն s. rhet. epiphonema; *-գրծ a.* inscribed on or imprinted; *-գիր S. վերնագիր; -գրեմ va.* to inscribe, to write upon, to entitle; to ascribe; to compose; *-գրումիւն S. վերնագիր;*

-գրական a. adjective, epithet; *- ա-*

նուն s. surname; *-գրեմ va.* to impose,

to lay on, to put upon, to superadd;

to surname; *-գրումիւն s.* imposition,

superposition; surname; *-լեզու, epi-*

glottis; -ծեմ va. to infer, to induce;

-ծումիւն s. induction, consequence;

-կէմ s. point or sign placed above or

before a letter, as *ի, է, զ* *s.* horse-

man, rider. [pen, sheepcot.

Մակաղաւթ, *ից s.* fold, sheep-fold;

Մակաղեմ, *եջի, -եցուցանեմ va.* to

fold or pen sheep.

Մակաղեմ, *եցայ տ.* to be folded, in

the pen, to halt, to rest, to repose, to

lie down.

Մական, *աց s.* stick; *-ական խաղ s.*

tourney, tilting-match; *-ակիր s.* mace-

bearer; verger; *-եմ, եջի va.* to cud-

gel, to beat.

Մականուանեմ *va.* to surname, to

entitle; *-ուն s.* surname; title.

Մակախն *s.* epistyle.

Մակաշրջանակ *s.* epicycle; *- բոլ-*

րակ, epicycloid.

Մակարդ, *աց s.* rennet, coagulum.

Մակարդակ, *աց a.* plane, plain, flat,

level; *s.* plane, level surface; *-ագունա*

s. planisphere; *-աչափումիւն s.* plani-

metry. [coagulate, to clot, to congeal.

Մակարդեմ, *եջի տա.* to curdle, to

Մակացական *a.* scientific; *-ցեալ.*

ցող, ցու a. learned, skilled, erudite;

-ցումիւն s. knowledge, erudition,

science.

Մակաւասար *a.* plain, level, even,

equal; *-եմ va.* to put on a level with,

to level, to make even; *phys.* to dip

into a liquid up to a certain mark;

-ումիւն s. level. [-ial; *-որէն ad.* -ially.

Մակարայ, *ից s.* adverb; *-ական a.*

Մակարդ, *գրի s.* adjective, epithet,

attribute, predicate.

Մակեղն, *ի s.* butcher's shop.

Մակեղում *a.* accessory, additional.

Մակեղակ, *-առդ, այ a.* sesquiter-

tian; *s. gr.* triphthong; -*աանկիւնի* *s.* hexagon.

[area; outside.

Մակերևոյթ *s.* surface, superficies,

Մակընթացութիւն *s.* flux or flow; -*եւ տեղատեւի*, the ebb & flow, tide.

Մակընթրակ *s.* lunch, luncheon.

Մակոյկ, *ուկի* *s.* skiff, wherry, bark, boat; -*նաւու*, yawl; *Հագիկ* -, canoe; -*ուկավար*, *այ* *s.* boatman, rower, oarsman; -*ուկեմ* *vn.* to go by boat; *va.* to row, to impel by oars.

Մակքառակ *a.* sesquiquartian; *s.* diapason.

Մահ, *ու* or *ուան*, *ուց* *s.* death, decrease, departure from this life; massacre, slaughter, carnage, butchery; plague; -*անասնոց*, epizooty, murrain, rot; -*ուեք*, mortality; *արհաւիրք* -*ու*, pangs, terrors of death; *վճիռ* -*ու*, sentence, decree of death; -*ու չափ*, mortally, to death; at the cost of one's life; *մեղք* -*ու չափ*, deadly or mortal sin; *այն հիւանդութիւն չէ ի* -, that illness is not to death, not mortal, or fatal; *քեւ մաղապուր եղէ ի* -*ուանէ*, I owe you my life; *բնական, երջանիկ, փառաւոր, յաւերժական* -, natural, happy, glorious, eternal death; *յանկարծական, անճողողորդի, բռնական, տարածամ, եղեռնական, ազնաւիթ, ողբալի, ցաւազին, ամբարտախայտառակ* -, sudden, certain, violent or unnatural, untimely, tragic, sad, deplorable, painful, shameful, ignominious death; *մերձ ի* -*լինել*, to be dying, near one's last moment, to breathe one's last, to be at the point of death, at the last gasp; *ի դրունս* -*ու հասանել*, to be at death's door; *հիւանդանալ ի* -, to be deadly sick; *բնական -ուամբ մեռանել*, to die a natural death; *ք* -*ուամբ արկանել*, -*ու պարտ առնել*, to sentence, to condemn to death; *ի* -*մատնել*, *տալ ի* -, -*ու սպանանել*, to deliver to death, to put to death; *երթալ ի* -, to go in search of death; to rush on death; *դիմագրաւ լինել*, *խիզախել ի* -, to face, to dare death; *խնդրել* -*անձին*, to desire, to wish for death; *երկնել ի* -*ուանէ*, to dread, to fear death; -*ու հասանել*, to meet death; *խոցել առ ի* -, to be mortally wounded; *դ* -*ու դան հարկանել*, to beat to death; -*ու վախճանել, ճաշակել* *դ* -, to die, to depart from this life; *ածել* -*ունա*, to

carry or bring death; *S. Զերծուցանեմ, կեանք*, *Մաղկութիւն*, &c.

Մահաբեր, ից, այ *a.* mortiferous, death bringing, destructive, baleful, deleterious, deadly, fatal; -*դոյժ*, -*դուշակ* *a.* death-boding, announcing death; fatal, sad, disastrous, gloomy, mournful; *քուն* -, sleep the forerunner of death; -*դեղ* *s.* poison, venom, deadly potion; -*դեմ* *a.* wan, pale as death, livid; -*դքաց, -դքես* *a.* baleful, deadly, mortal; -*դեկոյց* *S.* -*դոյժ*; -*դէն* *a.* armed with deadly weapons; -*թոյն* *a.* venomous, poisonous, deadly, mortiferous; -*լոյծ* *a.* destroying or overcoming death; -*ծին* *a.* death bearing, mortiferous, mortal; *s. chem.* azote.

Մահակ, այ *s.* large stick, club.

Մահակիր *a.* mortiferous, fatal, deadly, pestilential; *դուբ* -, sepulchre, grave, tomb; -*կից լինիմ* *vn.* to die with another, to share death with another; -*կուլ լինիմ* *vn.* to be swallowed up by death; -*համար* *a.* punishing with death; -*հանգիստ քուն* *s.* repose of the dead; -*հանգոյն* *a.* death-like; -*հոս* *a.* savouring of death, deadly, murderous, sanguinary; -*հրաւեր* *a.* inviting, provoking or causing death.

Մահանամ, այցոյ *vn.* to die, to expire; to faint; to mortify one's body.

Մահալուկ *S.* -*դոյժ*; -*լունչ* *a.* pernicious, exhaling death, malignant, deathly; -*պարտ*, *այ* *a.* worthy of death, deserving death; condemned to death; -*առնել, առ* -*ու առնել*, to condemn to death; -*լինել* or -*իմ* *vn.* to deserve death; to be condemned to death; -*պարտութիւն* *s.* condemnation; -*սթ* *a.* causing death, mortiferous, mortal, pestilential; -*տիպ* *a.* death-like; -*դէմք*, pale face; -*առ*, -*բար*, *այ* *a.* death giving or causing.

Մահարան *s.* monument, tomb; tower, turret; castle-keep, keep, donjon; bulwark, bastion.

Մահացան *a.* spreading death; -*ցեալ* *a.* dead; mortified; -*ցու*, *այ* *a.* deadly, mortal, mortiferous, pestilential; *S. Մահանացու; s.* mortal; -*ք*, mortals; mankind; -*մեղք, հիւանդութիւն, վէրք, թշնամի*, deadly sin; mortal sickness; fatal wound; deadly enemy; -*ցուած* *s.* mortification; -*ցուցանեմ* *va.* to cause to die, to put to death, to slay, to

kill; to mortify; -*ցուցիչ* *a.* killing, murderous; mortifying; -*բուռն* *a.* entranced, lethargied.

Մահիկ, *հեաց* *s.* lunula, crescent, waxing or waning moon; crescent shaped ornament, lunette; meniscus; -*երկիւրք*, the horns of a crescent.

Մահիճք, *հաց* *s.* bed, couch, mattress; coffin; - *առկախեալ*, hammock; *երկաթի* -, iron bedstead; - *ծալածոյ*, folding-bed; field-bed; - *հովանաւոր*, canopy bed; *սիւնադարդ* -, four-post bedstead; *ի -նա մահու*, on one's death-bed; *անկեալ գնիլ ի -նա*, to take to one's bed, to keep one's bed, to be bed-ridden; *էլանել յօտար -նա*, յանդանել ի -նա *իւր*, to defile another's bed; *S.* Անկողին.

Մահանացու, *աց* *a.* mortal, subject to death; mortiferous, deadly; *հէք* -*բա*, we, poor mortals; -*թի* *s.* mortality, mortal state. [stead.

Մահակալ, *աց* *a.* bed-ridden; *s.* bed-

Մահմետական *a.* *s.* mahometan, musulman; -*ութիւն* *s.* mahometanism, islamism.

Մահուլափ *a.* mortal, extreme; *ad.* mortally, to death; - *ատել*, to hate mortally, to bear a deadly hatred, to abhor, to loath.

Մահարածամ, *ից* *s.* sudden death, untimely -; plague, pestilence, contagion, infection, mortality.

Մահր, *ի S.* Տաւայր.

Մաղ, *ից*, *աց* *s.* sieve, riddle, bolt, bolter; *կող -ից*, hoop of sieve; - *մեղուաց*, honey-comb, cell; - *արախուի* *s.* coccinomanancy; - *ագործ*, *աց* *s.* sieve-maker.

Մաղախմ, *եցայ տ.* to be burnt.

Մաղաս, *ոյ* *s.* phlegm, slime, snot, piteite, mucus; - *ական* *a.* pituitary; - *առա*, - *առա* *a.* pituitous, phlegmatic, catarrhal, mucous, glairy; - *կաթ*, *աց* *a.* epileptic; lunatic.

Մաղատեակ *a.* cellular. [*S.* Միւրք.

Մաղմա *va.* to bolt, to sift, to riddle;

Մաղմայ, *ից* *s.* patine; plate, dish.

Մաղթ *s.* asa or assa-fœtida (gum).

Մաղթ, *ից*, - *անք* *s.* prayer, entreaty, supplication, imploration; wish,

Մաղթ *s.* adhesive past. [desire.

Մաղթեմ, *եցի* *va.* to pray, to supplicate, to implore, to beseech; to wish, to desire; *բարիս* - *ուսեք*, to wish one well.

Մաղթողական *a.* suppliant, entreating; deprecative; deprecatory.

Մաղկատեմ, *եցի* *va.* to bite, to sting, to prick, to nettle, to pique; to transpierce, to run through; - *սիւլ*, *տող* *a.* biting; pungent.

Մաղձ, *ոյ*, *ի* *s.* bile, gall; *ից*, gall, spleen, rancour, wrath, choler; *սեւա* -, black bile, atrabiliary humour; *անցք -ի*, gall-duct, -pipe; *աւաղ -ի*, gall-stone; *ի գառնութե* - *ի կալ*, to be in a very bad humour; *S.* Թափեմ.

Մաղձաբանութիւն *s.* choledology.

Մաղձագոյն *a.* bile-coloured; - *գեղ* *s.* emetic; cholagogue; - *լից* *a.* bilious; - *խառն* *a.* choleric; - *խա* *s.* cholera, -morbus; - *խտական* *a.* choleric; - *կան* *a.* biliary; - *լին անցք* *s.* anat. choledochus; - *լոյլ* *a.* bilious; nauseous; ill of the cholera; - *տար աման* *s.* gall-bladder; - *ւոր* *a.* bilious; choleric, hasty, irascible.

Մաղձնկալ *s.* choledochus.

Մաղձոտ *S.* Մաղձաւոր.

Մաղձութիւն *s.* bitterness, crabbedness, ill-humour, spite, gall.

Մաղունչք *s.* siftings. [plough.

Մաճ, *ոյ*, *ով* *s.* handle, stilt of a plough-man; - *ութիւն* *s.* ploughing. [cheese-cake.

Մաճառակ *s.* new-cheese, curd;

Մաճաս *s.* anat. basilica. [grapes.

Մաճար, *աց* *s.* wine made of sour

Մաճկացուցանեմ *va.* to clot, to congeal. [mammæ.

Մամ, *ոյ* *sf.* grand-mother, grand-

Մամայ, *ի* *s.* chyle; *փոխարկումն ի*

-, chylifaction, chylolysis; - *արեր* *a.*

chyliferous; - *ային* *a.* chylous, chylaceous; - *վտարք*, lacteal, chyliferous

vessels. [vice.

Մամակ, *ի* *s.* a vice; - *ձեռաց*, hand-

Մամիկ, *խեաց* *s.* bol. sloe-bush, bul-

lace-tree, wild plum-tree.

Մամնայ, *ից* *s.* Mammon, god of

riches; *ից*, riches, wealth.

Մամուլ, *մլոց* *s.* press; wine-, cider-,

oil-, &c.; - *պտուտակաւոր*, screw-;

- *կերպասուց*, calender, hot-; - *ալ-*

պագրութե, printing-; - *ջրաբաշխ-*

կան, hydraulic, water-; - *գրամա-*

կոփ, balancier beam.

Մամուխ, *մոյց* *s.* bol. sloe, wild-plum.

**Մամուկ*, - *ի բոյն* *S.* Սարդ, - *ի սասայն*.

Մամուռ, *մոյց* *s.* moss; lichen; sea-

weed.

Մամռանդիր *a.* searching among moss or sea-weed (birds); -*պատ* *a.* moss-covered, -grown; -*վարդ* *s.* the moss-rose; -*բմառ* *a.* full of sea-weed; -*ւոր*, -*մոռա* *a.* mossy.

Մայեմ, էջի տ. to bleat; ոչխար մայե, the sheep -*s.* [flagging.

*Մայթ, էջ *s.* foot-, side-path, -way, Մայիւն *s.* bleating.

Մայիս, ի *s.* May; առաջին օր -*ի*, -day; ծաղկաբաղ լինել յառաջնում աւուր -*ի*, to go maying; յամսեանն -*ի*, in the month of -.

Մայծրայ *s.* drinking-glass.

Մայռ, ի *s.* vein.

Մայրան, ի *S.* Հրապարակ.

Մայր, մոր, մարմ, մարք, մարց *s.* mother, mamma; matrix, mould; *fig.* mother, author, cause, source, spring, rise; *S.* -*ագիր*; -*անասնոց*, dam, mother; -*Թռչնոց*, mother, hen; *մեծ* -*grand-mother*; -*Հասարակաց*, our common mother, earth; -*էկեղեցի*, *էկեղեցեաց*, mother church; cathedral, basilic; -*էզու*, mother tongue; -*քաղաքաց*, metropolis, capital; -*արեւու*, the west, sun-set; -*վանից*, մարց պետ, abbess, prioress; -*գեղեցիկ*, nurse, wet-; foster-mother; *անգործութիւնն է* -*անմտութիւն*, idleness is the mother of all vice; *ազնիւ*, *գորովագութ* -, good, tender mother; *անպիտան*, *չար* -, bad, ill-natured mother; -*լինել*, to be a mother; *կորուսանել ի իւր*, to lose one's mother; *ի* -*գարծուցանել*, to put out, to extinguish or blow out; *Թաղիլ ի նաւին*, to return to mother earth; *արեգակն ի նաւնայր* or *մասնէր*, the sun was setting.

Մայր, էջ, իւք *s.* cedar; pine-tree; *a.* cedrine, made of cedar.

Մայրաբար *ad.* as a mother, motherly, maternally; -*գիր* *sf.* adopted mother; -*գորով*, -*գութ* *a.* full of maternal tenderness, care or love; -*գըրունք* *s.* the chief door or entrance; -*խողտոյ* *s.* a matricide; -*ծին* *a.* set & risen again (sun); born of incest; -*կան* *a.* maternal; -*կեր* *a.* eating its mother (viper, adder); -*կերտ* *a.* built of cedar; -*մած* *a.* prostrate, prone; -*յարկ* *a.* cedar-roofed.

Մայրան, աջ *s.* inesting or grafting place, joint, knot. [օրինակ.

Մայրանման *a.* cedar-like; *S.* Մայր-

Մայրապաւանութիւն *s.* incest; -*պետ* *S.* Մայրպետ.

Մայրաւեր *a.* loving one's mother, filial love; -*սպան* *s.* a matricide; -*սպանութիւն* *s.* matricide; -*սասնիկ* *a.* rich or abounding in forests; -*վանք* *s.* chief monastery, mother-house; -*տախակ* *s.* board of cedar or pine; -*տանջ* *a.* vexing or tormenting one's mother; -*տեսց* *a.* hating one's mother; -*ւոր* *s.* pine forest; wood, forest; -*փայտեայ* *a.* cedrine, of cedar wood; -*փղոս* *S.* -*խողտոյ*; -*քաղաք* *s.* metropolis, capital; -*վանք* *S.* Մայրավանք; -*քաղաքացի* *s.* *a.* native or inhabitant of a metropolis; metropolitan.

Մայրենի *a.* maternal, motherly; by mother's side; -*Հաւ*, maternal grandfather; -*ք* *s.* mother's country or birth-place.

Մայրեւոր *s.* pine forest; woodman, hewer down or feller; -*ութիւն* *s.* wood-cutter's calling. [cavern, den, lair.

Մայրի *s.* wood, forest; trees, grove;

Մայրիկ *s.* mam, mamma, dear mother.

Մայրուրտ *a.* surrounded by wood. Մայրոսանիկ *s.* metropolis.

Մայրուհի *s.* maternity, motherhood.

Մայրպետ *sf.* abbess, superior.

Մայրփայտեայ *a.* of pine wood; ce-

Մայրօրէն *S.* Մայրաբար. [drine.

Ման *s.* spinning; circular motion, turn, revolution; mina (measure); -*առնուլ*, *-*գալ*, to turn, to move round; to take a walk; -*պաղոց*, bloom on

Ման or -*անայ*, ի *s.* manna. [fruit.

Մանանեխ, ի, -*նիխ*, *նիւոյ* *s.* mustard, -plant, -seed; *անսթ* -*նիւոյ*, mustard-pot; *Հաս* -*նիւոյ*, grain of mustard-seed; *պակզանի ի* -*նիւոյ*, mustard-plaster, poultice or cataplasm, sinapism.

Մանարան *s.* spinning-mill, factory; -*բամբակի*, cotton-mill; -*մետաքսի*, silk-mill.

Մանանգ *conj.* more, rather, better; -, -*զի*, -*թէ* *ad.* above all, chiefly, principally, especially.

Մանգ *s.* bot. mango; *S.* Մանկ.

Մանգալ, աջ *s.* (յորենոյ) sickle, reaping-kook; (խոտոյ) scythe; -*առ*, աջ *s.* hedging-bill, bill-hook; pruning-hook.

Մանգանէզ (Արջնաբար) *S.* Մագան. Մանգենի *s.* bot. mango-tree.

Մանգրոն . *այ* *s.* engine of war, machine. [- *Երեւակի* . Saturn's ring.

Մանեակ . *եկաց* *s.* necklace, collar;

Մանեկիք *s.* distaff.

Մանեկաձեւ *a.* collar-shaped, annular; *ւար* *a.* wearing a necklace; curled; - *գուն* *ast.* armillary sphere.

Մանեմ, *եյի* *va.* to spin; to twist, to twine; to complicate; to weave.

Մանեւար, *ւար*, *այ* *s.* swath, band,

Մանիչ *s.* chem. iodine. [bandage.

Մանիշակ, *այ* *s.* bot. violet; - *ագոյն* *a.* -coloured, -hued; *s.* violet, - colour; *աւէտ* *a.* full of violets.

Մանիչ *s.* spinner. [knavery.

Մանկ, *ի*, *աւ* *s.* cunning, wiliness,

Մանկաբար *ad.* like a child, child-

ishly, in a puerile manner; - *բարձ*.

այ *s.* surgeon-accoucheur, manmid-

wife; *սի*. midwife; - *լինել*. to deliver

a woman, to perform the office of

midwife; - *բարձութիւն* *s.* obstetrics,

the science of midwifery; - *բարոյ* *a.*

childish, puerile; *S.* - *միտ*; - *բեր*, *այ*

a. parturient, confined, lying-in, in

labour; - *լինել*. to be brought to bed,

to be confined, delivered; - *բերութի*

S. - *ծնող*; - *բոյժ* *a.* infant nourishing;

- *գոյ* *a.* child-stealing; - *գոյն* *a.* young-

est, younger, minor, under age; - *գոր*

ծեմ *va.* to beget, to procreate, to

generate; - *գործութի* *s.* procreation,

generation; - *գրաւ* *a.* childless; with-

out heir; - *ծնութի* *s.* childbed, child-

birth, confinement, labour, delivery,

lying-in; *երկունք* - *թիւ*. the pains of

labour; *մեռանել* *ի* - *թեան*. to die in

childbed; - *ծու*, *այ* *s.* school-master,

pedagogue; - *ծութիւն* *s.* pedagogy;

- *կալ*, *այ* *s.* wet-nurse; nurse, nurse-

maid; - *կան* *a.* infantile, puerile, child-

ish; - *կեր*, *այ* *a.* eating one's own

children; - *կոտոր* *a.* child-murdering;

- *կորոյն* *լինիմ* *vn.* to miscarry, to abort;

- *կրթութի* *S.* - *վարժութի*; - *հասակ* *a.*

young; - *աղջիկ*, - girl; - *հեղձ* *a.* child

suffocating; - *մահ* *s.* mortality among

children; - *մայր* *s.* mother, young mo-

ther; - *մարդ*, *այ* *s.* young woman,

maiden or girl; - *մարզ*, *ից* *a.* gymnas-

tic; *s.* - master; - *մարզարան* *s.* gymnas-

ium; - *մարզուի* *s.* gymnastics; - *միտ*

a. weak minded, puerile; crazy, stolid,

stupid; - *մուլ*, *ից* *a.* sodomite, peder-

ast; - *մուլեւ* *s.* pederasty, sodomy;

- *նամ*, *այցայ* *vn.* to become as a child;

to become strong & vigorous again, to grow young; - *նոյ* *s.* infant school;

- *սէր* *a.* fond of one's children; - *սիրու-*

թի *s.* love of children; - *սնութիւն* *s.*

nourishment, care, or education of

children; - *սպան*, *այ* *s.* child-murder-

er, infanticide; - *սպանուի* *s.* childmur-

der, infanticide; - *վարժ* *s.* pedagogue;

preceptor, tutor, teacher; - *վար-*

ժական *a.* pedagogical; - *վարժեմ* *va.*

to bring up or educate children, to

instruct, to form by precept, to model;

- *վարժութի* *s.* pedagogy; educa-

tion, instruction; - *սիւպ* *a.* young;

- *սովի*, - *սովութի* *S.* - *մուլ*, - *մուլեւ*;

- *բարութի* *S.* - *ծնութի*; - *ցուցանեմ* *va.*

to make young again, to re-invigorate,

to restore to strength & health; - *ւար*

a. having children; childish; - *ւարժ*

vn. to machinate, to plot, to devise.

Մանկերամ *s.* troop, band or com-

pany of children. [or dear child.

Մանկիկ *s.* babe, baby; child, little

Մանկաւիկ *s.* court-page, courtier.

Մանկութիւն *s.* infancy, childhood;

youth; minority; *S.* Մանկ; *բաջա-*

նոյք, *գեղածիմաղ*, *զբօսասէր*, *խոյ-*

տալից -, lively, sprightly, playful,

sportive or cheerful youth; *անգստին*

ի - *թէք* -, from your earliest years,

from your youth; *ի գեղածաղիկ* - *ե*,

in the bloom of youth; in the prime

of life; *անցանել զառաջին* - *թք* or *թ*

սիւս - *թէ* -, to be past youth, "to be no

chicken"; *եւ* - *անցանէ*, youth must

have its time; *S.* *Չուարժածաղիկ*.

Մանկուկ *S.* Մանկիկ.

Մանկատակ *s.* little boys.

Մանկաւի, *աւոյ* *s.* infants, children,

young people, youngsters, youth;

servants, domestics; *մանրիկ* -, little

children; *հայ* -, the Armenian youth.

Մաննայ, *ից* *s.* offering, gift.

Մանշական *a.* chem. iodic; - *շատ* *s.*

iodate; - *շուկ* *s.* iodide, ioduret.

*Մանողակ *S.* Սարգ.

Մանոց *s.* distaff; spindle.

Մանուած, *ոյ* *s.* spinning; twisting;

weaving; turn, bend, winding; *fig.*

winding, complication, intricacy, in-

trigue, entanglement; - *բանից*, am-

bages, circumlocution, circuit, round-

about way; beating about the bush,

circumlocutory speech; - *մասծուեց*,

caprice, whim, fancy, freak; - *ական-*

ջայ, helix, the outer margin of the

ear; -ապատ, -աւալ *a.* winding, tortuous, meandering, sinuous; -շրջան. zigzag; crinkles; -եմ *va.* to weave, to intertwine, to interweave; -ոյ, էջ *a.* spun; twisted; winding, tortuous, zigzag; *fig.* full of circuits, complicate, intricate, knotty.

Մանուկ, նկան, նկունք, նկանց *s.* babe, baby, little child; young child, little boy, boy, lad; youngster, stripling; soldier, warrior; servant, domestic; -մատաղ. babe, infant; -աղայ. child, little boy; մանկունք եկեղեցւոյ, ուխտի մանկունք, clergy; choristers; մանկունք առագաստի, paranympths, bridegroom's friends; -կնամարդի, effeminate young man; -նաւի, ship-boy, cabin-; -արքայի. court-page; ինքնակալն. the young prince; մանկունք, my children; -գու. young man; -եմ ես, I am young; -տիովք վախճաւ նեւալ. dead in youth; *S.* Ընտրան, Մեր.

Մանուշակ. &c. *S.* Մանիշակ.

*Մանչ, -ուկ *S.* Մանուկ.

Մանր, նու, նունք, նունց *a.* small, minute, little, fine, subtle; slender, thin, slight; -նունս *ad.* scantily, in small portions, minutely; in retail, in detail; -or -հատանել, կոտորել, to cut into small bits or pieces, to mince, to hash, to divide into morsels; to cut thin; -փշրել, to pound, to beat small, to triturate, to grind, to crush; -պատմել, ասել, to relate or narrate minutely, circumstantially; -ծպակել, to smile; -ծամել, to chew or masticate well, to chew the cud, to ruminate; *fig.* to examine, to study, to ruminate on; -նունս գրոշմել, to write or note down in detail; -միտ դնել, ի քննն արկանել, to ponder on, to consider or examine minutely, thoroughly.

[dragorous.

Մանրագոր, աջ *s.* mandrake, man-

Մանրագրութիւն *s.* micrography.

Մանրագէտ *s.* microscope; -լու-եկեղորական. photo-electrical; -դիտական *a.* microscopical.

Մանրաջնին *S.* -քնին; -թել, էջ *s.* filament; fibril; -խիւս. coarse sand, pebbles, gravel; -խոյզ *a.* searching or examining accurately; accurate, exact, punctilious; prying, inquisitive; -լինել or -խուզիւ քննել, to examine minutely, to scan, to sift; -լինել, to refine, to be critical, to subtilize; to be

inquisitive; -խուզիւ հարցանել, to interrogate inquisitively; -խոտք *s.* grass, greensward, sward, grass-plot; -խուռիւ *s.* twigs, sticks; -ծաւալ *a.* undulated, -ting; -ծոյ կերակուր *s.* hash, gallimaufry, fricassee; -կարկաս *a.* patched, pieced together, cobbled; *fig.* absurd, flimsy, futile, fictitious; -կծիծ, -կծծի *a.* close-fisted, sordid, stingy, miserly, very avaricious; -կծու *a.* stinging, biting, pinching; -կտիտ ասնեմ *va.* to narrate in detail, to give a full account of; -կրկիւս *a.* strict, formal, punctilious; *ad.* strictly, diligently; -հետեմ. էջի *va.* to investigate minutely, to search diligently; -ճճի *s.* small worm, animalcule; -մալ *a.* finely sifted, minute, subtle; -փոշի, very fine powder or dust, atom, corpuscle; -մանակ *s.* minute, second; -մանր *a.* very fine, minute, thin; -մանս *s.* small part or portion, particle; mosaic, -work; *a.* minute, detailed; exact, particular; -կոտորել, to pound, to beat small, to triturate; ի -մասունս պարապել, to apply oneself to particulars; հանձար ամփռ. փեալի -մասունս, limited intelligence; միտք ցնդեալ ի -մասունս, a mind lost in details; -մասնաբար *S.* Մանր *ad.* -նկար *s.* miniature; -չափ *s.* micrometer; -պատուած *a.* related in detail, told minutely; *ad.* in detail, minutely; -ասնել, to enter into details, to describe, relate or recount circumstantially, to give a full & particular account; -պատու *a.* bearing small fruit or seed; -վաճառ. s. retailer; grocer; -վեպք *s.* miscellanies; anecdotes; -տունիկ *s.* small plant; -րան *s.* wooden-mortar; -ցոյզ *s.* lens, magnifying glass; -ցոյզ *s.* thin drizzle or dew; -քալ *a.* short paced; *ad.* with small paces or steps, slowly; -քիւս *s.* small beard of corn; -քնն *a.* examined minutely, thoroughly; -անել, to examine accurately, strictly, to the bottom.

Մանրելի *a.* triturable.

Մանրեմ, էջի *va.* to break or reduce to pieces, to grind, to pound, to bruise, to crush, to triturate; to hash, to mince.

Մանրեամ *a.* composed of small ones; -ձկունք, a great deal of small

Մանրերդ *s.* madrigal. [fry.

Մանրերկրորդ *s.* a second, or 60th part of a minute; -երրորդ *s.* third, the

60th part of a second.

Մանրիկ, *րկան*, *կուռք*, *կանց* *a.* minute, little, very small, tiny.

Մանրաս *a.* having small branches.

Մանրուած, *ոց* *s.* shreds, scraps, morsels, bits, particles, minutiae; *-ոյ*, *ից* *a.* cut into bits or pieces, hashed, minced, pounded, ground.

Մանրութի *s.* minuteness, thinness, *Մանրումն* *s.* trituration. [tininess.

Մաշ *a.* used up, worn out, old; *s.* bol. pea, peas; *S.* Հաշ եւ -.

Մաշծոյ or **ծու**, *-կան* *a.* consumable, corruptible; *-կան լուսին*, waning moon.

Մաշար, *այ* *s.* teeth of a saw.

Մաշարայ, *ից* *s.* flower or seed beds, garden-plot, parterre; -, *-րական* or *-ական տիւս* *s.* consumption, phthisis.

Մաշեմ, *եցի* *va.* to use up, to consume, to wear out, to waste; to corrode, to gnaw, to eat; to spoil, to destroy; to make thin or lean, to emaciate, to extenuate; to afflict, to mortify; *-գծամանակ*, to employ, consume, spend, or waste one's time; *-զոգիս*, to harass, to vex, to tease the mind with longing; *-զետրհոլրդս*, to thwart, to baffle; *-իմ տ.* to be consumed, worn out, wasted, to get spoiled, to go to decay, to be destroyed; to grow thin or lean, to fall, pine or dwindle away; *մաշեալ հանգերէ*, worn out, thread-bare coat; *-լուսնոյ*, to change, to wane; *զի այսպէս մաշելով մաշիս յառաւօտէ յառաւօտ*, why do you grow thinner & paler day to day?

Մաշկ, *այ*, *ից* *s.* scarfskin, epidermis; membrane, tunic; film, pellicle; skin, hide; fleecy skin; fur coat, pelisse; *a.* worn out, used up; *-մարդոյ med.* derma; *-գործոյ*, dressed skin, tanned hide, leather; cordovan.

Մաշկաբանութիւն *s.* dermatology, treatise on the skin & its diseases.

Մաշկագործ *S.* **Մաշկեղէն; *s.* leather-dresser, currier, tanner.**

Մաշկազգէցիկ *S.* **Մաշկազգէաց; *-թիւ* *a.* dermopterous; hymenopter; *s.* hymenopter; *-հանգերէ* *a.* *S.* **Մաշկեղէնաց; *s.* garment of skin; *-նափորս* *a.* clothed in leather.****

Մաշկեղէնաց *a.* clothed with skins.

Մաշկեակ, *եկաց* *s.* furred gown, pelisse; sheepskin coat.

Մաշկեայ, *կեկց* *a.* made of leather, of skin, membranous.

Մաշկեկագործ, *այ* *s.* furrier; *-ուի* *s.* peltry, furriery.

Մաշկեղէն, **Մաշկ** *a.* *S.* **Մաշկեայ; *s.* garment of skins; *գօտի* -, leather girdle; *ոռք* *-ք*, web-footed; *մարմին* -, human skin; *fig.* mortal coil.**

Մաշկեկաւաճառ *s.* furrier, fur-dealer; *-ուիթիւն* *s.* fur-trade.

Մաշկեմ, *եցի* *va.* to skin, to flay, to gall; to strip off the hide.

Մաշուած, *ոյ*, *-ումն* *s.* wear, wear & tear, deterioration, consumption, use; corrosion; decay, decline; *-ուսն լուսնի*, waning of the moon; *լուսինն առնու աճումն եւ -ումն*, the moon waxes & wanes.

Մաշուք *s.* worn out part.

Մաշում, *եցայ* *vn.* to lose the hair, to become bald, depilated, bald-headed.

Մաշոոյ, *ի* *s.* ritual, ceremonial.

Մառ *s.* fog; *-գինւոյ*, pearly nap upon wine; *-or -ն* *s.* sun-set, west; *ի -ն մասնեւ*, *գառնաւ*, to go down, to set.

Մառախլամած, *-պստ* *a.* full of fog, foggy, hazy, cloudy; obscure, dim, gloomy; *-լիմ*, *եցայ* *vn.* to get foggy, to be hazy, cloudy; *-լուս* *a.* foggy, hazy, misty, caliginous, cloudy.

Մառախուղ, *խղոյ* or *խլոյ* *s.* fog, haze, mist; darkness, obscurity; *օր ամպոյ եւ -խղոյ*, cloudy & tempestuous or stormy day.

Մառան, *այ* *s.* pantry, store-room, cellar, larder, buttery; wine-cellar, *-vault*, canteen; *-ապեա* or *մառնապան* *s.* butler, steward; vintner.

Մառուղ *s.* cos-lettuce.

Մասն, *սին*, *սանց* *s.* part; bit, piece, morsel; share, portion; lot, parcel; ration, allowance; contingent, quota; side, part, quarter, clime; minute; relics; holy or hallowed bread; *-հաւատոյ*, article of faith; *մասունք բանի*, the heads of a discourse; *-բարի*, the better part; *-զգայական*, *սրամըռական*, *յանկական*, sensitiveness; irascibility; concupiscence; *մասամբ*, *ը մասին*, *ը մասնեայ*, *ի -է* *ad.* in part, partly; partially, in parts; by halves; *մեծաւ մասամբ*, *ը մեծի մասին*, *բազում մասամբ*, *ը առաւելագոյն մասին*, for the most or greatest part, mostly, chiefly; *յայտ մասին*, *ի մասինք* *յայդ*.

մէկ, on this side, on this consideration; *ի մասին*, for, instead of; - *առ* - or *առ մասին*, --, piecemeal, in pieces, piece by piece, in shreds, limb by limb; *իմով մասամբ*, on my part, as for me; *ազօթից մասամբ*, as for, or with regard to prayers; *ի պարգեւի մասին*, in place of a gift, as a gift; *նմա ել* - he was allotted, he had for his share, or portion; it is fallen to his lot; - *ունել*, to participate in, to take a part or concern in; *ի բարեաց մասին առնուլ*, to take in good part; *ի չարի մասին առնուլ*, to take ill, or amiss; *գրաւել չ մասամբ արտից*, to be subject to certain vices; *չիք մեր - չ Դուրթի*, we have nothing to do with David. [*s. speciality.*]

Մանապէս s. specialist; - գիտութի
Մանածողով s. committee.

Մանակահ s. partial; gr. partitive; - կից a. sharing in, participating; - լի նել, to partake of, to be a party concerned, to take a share; - *կցութիւն s. participation, share.* [nonius.]

Մանաչափ s. ast. vernier scale,
Մանառուփ s. pyx, ciborium.

Մանաւոր a. particular, special; private; - արար, - արէս ad. particularly, specially, in particular; - եմ, եցի va. to communicate, to impart; to distribute, to divide, to share; to contribute, to give; - իմ, եցայ vn. to participate, to partake, to share in, to take part in, to be concerned, to interest oneself; - չ հարկաւ, to contribute in some measure; - ուի s. particularity, speciality; singularity.

Մանեմ, - նիմ S. Մանաւորեմ, - րիմ. [molecule.]

Մանիկ, նկան s. parcel; particle,
Մանկական a. molecular.

Մանմուտ առնեմ va. to admit, to admit to a share or part in.

**Մասուր s. seed-pod of the rose.*

Մասուրայ s. stuffing pipe or reed.

Մասակ, այ a. dam, female.

Մասակահալ a. in rut, neighing after, ready to mount, covering, mounting; - ձի, stallion, stud or entire horse, stone-horse; - ութի s. rut, heat, ardent desire, passion of horses; - խումբ s. stud of mares.

Մասակարար, այ s. administrator, manager; steward, provider, victualer; dispenser, distributor; - վանից,

cellarer; - ական a. administrative; - եմ, եցի va. to administer, to manage; to distribute, to dispense; to victual, to provide, to stock, to store, to furnish; - զք խորհուրդս, to administer the sacraments; - ութի s. administration, management; economy; stewardship; dispensation, distribution.

Մասակպան, այ s. horse-breeder.

Մասալ, ոյ a. young, tender, new, fresh; s. child, little child; mortuary festival for the poor; - Հասակաւ, - յաւուրց, very young; ի - տիւ, in infancy, at so tender an age; արթ - milk-fed calf.

Մասաղածին a. new-born; s. woman recently confined; - կան a. young; - կոտոր a. slain in infancy; - Հասակ a. of tender age; - ձի s. colt, foal, nag, pony, cob; - մայր S. - ծին s.; - նամ, այցալ vn. to bloom again; to renew one's youth, to grow young again; - առնի a. young, new, tender; s. young plant, sucker, layer, shoot, sapling, off-set, slip; ից. neophyte, proselyte; թուփ -, young shrub; - նահասակ, child-martyr.

Մասաղեմ, եցի, - եցուցանեմ va. to restore to youth, to make young again.

Մասաղերամ a. young; - մանկեք, little children; - գառիք, lambskins.

Մասաղորթ a. having lately calved.

Մասաղութիւն s. youth; growing young again.

Մասաղօրեայ a. young, tender.

Մասանեակ s. ringlet, small ring.

Մասանեհար s. seal- or signet-ring.

Մասանեմ, եցի va. to seal with a signet-ring, to seal up.

Մասանեման s. ring-finger.

Մասանի s. ring; signet-ring, seal, stamp; S. Մասնոց; ոսկի, ազաման գեայ -, gold-ring; diamond-ring; - պակեքեալ, cameo-ring; Հարանեկան -, wedding-ring; - կրել, to wear a ring; կնքել - նեաւ, to seal with a ring.

Մասնեմ, ենից s. book; parchment, scroll, roll, register, code, manuscript; Թային, Թառուհէ - ք, the Holy Scriptures, - Bible, - Գրիւնք, the immortal band (Persian cavalry); - էնից գարան, library; ի - ենի հարկաւ, նել, ապլ, to write, to set down or couch in writing, to register, to record.

Մասնապէս a. book-learned, lettered, learned, erudite, skilled in literature.

rature; *s.* man of letters; bibliographer; -գիտութիւն *s.* bibliography; -գիր. գրաց *s.* writer, author, bibliographer; book, writing; *a.* S. -գրական; ընտիր -, classic author; յոռի -, sorry writer, scrawler, scribbler; -ք. men of letters, the literati; -գրական *a.* bibliographical; historic; -գրեմ *va.* to write or compose a book; to put down in writing; to book, to register, to transcribe; -գրութիւն *s.* bibliography; literature; writing, book, work; -գրան. -կաշիք, լաց *s.* library; փերիկ -, book-case, book-shelves; -մոլ *a.* *s.* bookish, bibliomaniac; -մոլութիւն *s.* bookishness, bibliomania; յած *a.* immersed in study or in books, well versed in literature; -պատում *a.* told in books; *ad.* narrating in books; -պետ *s.* librarian; -սէր *s.* bibliophilist, book-fancier; -սիրութիւն *s.* bibliophily; -ւոր *a.* historical; -ւորեմ S. -գրեմ.

Մատենիկ, նկան *s.* opusculum, short treatise, pamphlet, tract; - գունդ S. Մատեն - [-ուի, -իմ.

Մատական, -ուի, -զիմ S. Մածան, Մատակակաւ, աջ *s.* port-crayon, pencil-case. [grass.

Մատիւն *s.* bot. blood-wort, knot. Մատիւն *s.* pencil, lead—.

Մատն, աին, ասն *s.* finger; finger's breadth, inch; *mus.* tune, air, strain; բոյժ -, thumb; յուլական -, fore-finger; փոքին -, middle finger; մատակնայ -, ring-finger; փոքր -, little finger; մատուկը ոտից, տօ; յօգը մատնայ, knuckles, finger joints; մատուկը նուագարանայ, keys, keyboard, stop; մատուկը սանդղոց, steps, stairs; մատուկը որձոյ, shoots, branches or tendrils of a vine; - Այ, the finger or hand of God; ծայրակտուր մատամբ, with maimed fingers; ուրոյց զմատունս իմ ի պատերազմ, he taught my hands to war; ի ծայր մատնայ, at the finger's ends; ծայր մատնայ ոտից, tiptoe; ճարճատել զմատունս, to crack one's fingers; -ն առնել, to point at one; to denounce; *fig.* to defame, to laugh at, to scorn; վառողով մատամբ, to live by one's labour; ի մատունս գնալ, to walk on one's toes, to walk tiptoe; յոռն ի յառնել, to stand tiptoe; մոռացկոտաց չ-կապել, to resolve not to forget, to make a memorandum; մատամբ յու-

շանկել, to point at with the finger, to indicate; ծայրիւ փայն մատին ճաշակել, to taste, to taste slightly; գնել մատունս ի վերայ բերանոյ, to place a finger on the lips, to keep silence, to be benumbed; - լինել *va.* to betray; *vm.* to be betrayed; - լինել անձին or անձամբ անձին, to betray oneself, or one's own cause, to do oneself an injury; - անձին իւրոյ գործել, to kill oneself, to commit suicide, to make away with oneself; - լինել իւրեանց արծաթոյն, to lavish, to waste, to squander; - լինել, եղանկել, to give or addict oneself to, to surrender, to give in; - առնել, - եւ տուր լինել, to betray; արդեւուլ, ըմբռնել մատին ի գունամէջս, to jamb one's finger in a door; S. ձիւլ.

Մատնագործ *a.* done by hand; -գրում *a.* written or sculptured by hand; -ծաղիկ *s.* bot. fox-glove, digitalis; -Հաս *a.* cutting off or amputating another's finger; -մուխ *a.* thrusting in one's finger; - զգուսնաք փսխել, to provoke vomiting with the finger; -նիւ S. -ցոյց; -նշան ծաղկեցուցանեմ *va.* to write, to compose, to trace; -շուրճիւն *s.* med. whitlow, panaris, felon; -չափ, ի *a.* a finger's width or depth; *s.* inch, digit, finger; -ցոյց *a.* pointing at, indicating with the finger; - առնել, լինել, to point at, to addit, to indicate; to betray; *fig.* to deride, to scoff, to ridicule, to quiz, to make a laughing-stock of; - փոխ խաղաղցուն *s.* *mus.* fingering, playing on, touching. Մատնեակ or Մատանակ *s.* finger, hand; ի - արկանել, to seize, to take possession of, to subject, to subdue; to win complete power over.

Մատնեմ, եցի *va.* to betray, to denounce, to discover; to deliver up, to surrender; to abandon, to allow, to permit; - ի ձեռն ուրուք, to give into the hands of, at the mercy of, to deliver up; - ի վտանգս, to endanger, to expose to peril, to put in jeopardy; - զոք դաւանայ, to throw to the wild beasts, to give as a prey to -; - զոք սրոյ, to kill, to slay; - զանձն յանար գուլթի, to debase, degrade or disgrace oneself; - ի կամս փառամոլ Հաճոյից իւրոյ, to sacrifice to one's ambition; - զոք ի ծաղր եւ յայպանհում, to quiz, to burlesque, to ridicule; - զոք ամ-

թոյ, to cover with shame or confusion; - զղբ սատանայի, to excommunicate; - զխորհուրդս իւր, to unbosom oneself to, to open one's mind to; ոչ - զհամբերութի, to be patient; - իմ տն, to be betrayed, denounced; to betray oneself, to give in, to surrender, to abandon oneself to, to be a prey to; - ի գերութի, to be or become a slave to; - ի փախուստ, to run away, to take to flight; - ի նախանձ սրտմտութի ուրուք, to become a victim to the jealousy of; - ի սուր, to be put to the sword; S. Առեան, Աւար, Մաչ, Պար.

Մասնէք s. fluting, flutes. [տուֆ, &c.

Մասնիկ s. the little finger.

Մասնիչ s. traitor; felon, scoundrel.

Մասնոց s. thimble.

Մասնութիւն s. treachery.

Մասնոր s. traitor; informer, denouncer; - լինել, to betray, to denounce.

Մասնոց S. Մասնացոյց, &c.; - նախատանք ad. villainously, contumeliously, ignominiously.

Մատոյց, ուցի s. access, approach; ascent, acclivity.

Մատուռ, տան, տրուիք, տրանց s. martyr's shrine; chapel, oratory.

Մատուակ, ի s. bot. liquorice; սուս - , wild - , milk-vetch, astragal; - ի արմառ, peony; - իկ s. chem. glycirrhizine.

Մատուցական a. presentable.

Մատուցանելի a. offering, presenting; S. - ցական.

Մատուցանեմ, ցի va. to draw or bring near, to advance, to put forward; to present, to offer, to dedicate; to sacrifice; ի մէջ - , to relate, to report. [offering.

Մատուցարան s. altar, place of

Մատուցիչ, - ցող s. offerer; sacrificer; - ցումն s. presentation, offering, oblation, offer; celebration.

Մատչելի a. accessible, accostable.

Մաշիմ, տեսայ, տուցեալ տն. to gain access, to approach, to draw near, to advance, to present or offer oneself, to come, to appear; to be presented, offered, celebrated; յառաջ - , to advance, to come or go forward; S. Հուսկ, ի վեր.

Մատուակ, աջ s. cup-bearer; butler; - եմ, եցի va. to be or become cup-bearer, to present drinks, to fill the glasses, to pour out wine; to admi-

nister, to distribute, to dispense; - ու թիւն s. cup-bearer's charge or office.

Մատանայեա s. chaplain; - ու թիւն s. chaplainship.

Մառք, տոյց s. temptation, impurity.

Մար, ու s. metretes or amphora (a liquid measure, the Roman about seven, the Attic about ten gallons).

Մար, ի, աջ s. a. Mede; Median; -

Մարաք, ի s. hayloft. [s. lord.

Մարախ, ոյց s. locust; grass-hopper;

քաղցր - S. Մատուակ.

Մարանաթա s. Syriacw. Maran-atha, it signifies, the Lord comes, or, the Lord is come; (it was a form of threatening, cursing or anathematizing among the Jews).

Մարապարացի s. a. Medo-Persian.

Մարաստան, ի s. Media.

Մարաջախ, ի s. marshal.

Մարդ, աջ, - ադեաին s. mossy ground, turf, grass, pasture, herbage, meadow, mead; geol. marl.

Մարգարէ, ից s. prophet, seer; սուս - , false - ; կին - , prophetess; քաղցր - ք, the Lesser prophets.

Մարգարէաբար ad. prophetically, like a prophet; - գէտ a. skilled in the prophecies; - գիր a. written by the prophets; - գրաւ a. prophet-slaying, destroying the prophets; - ծին a. begetting a prophet; born of a prophetess; - խան, - կան, - կիր a. prophetic; - ոգւով, by a - spirit; - կոտոր a. massacring prophets; - հայր s. a prophet's father; - հանգէտ a. like a prophet; - հրաշ a. prophetic; - ճառ a. foretold, announced, or predicted by a prophet or by the prophets, declared prophetically, prophetic; - նամ, աջայ տն. to prophecy; to predict, to foretell; to play the prophet, to counterfeit; - նայ s. prophet's temple; - շնորհ a. having the gift of prophecy; - պէտ s. chief of the prophets (Moses); ից. our Lord G.-C.; - սպան a. murdering prophets; - տառ. պատգամք s. Scripture, the prophets; - րան S. - նոյց; - ցուցանեմ va. to render prophetic, to cause to prophecy; - քարոզ a. preached by the prophets.

Մարգարէութիւն s. prophecy; the book of the prophets; - ուհի sf. prophetess.

Մարգարէորէն ad. prophetically.

Մարգարիտ, բոյ or բոհ, բոյս s. margaret, pearl; bot. daisy; chem. mar-

garine; շարք - բուսց. string of pearls; pearl necklace; ծածկեալ - բարք. pied with daisies; մի արկանէք զս առաջի խոզաց, don't cast pearls to swine; Տ. Ընդերուզանիս.

Մարգարտագեղ *a.* beautiful as a pearl; - գոյն *a.* pearl-coloured; - զարդ *a.* adorned with pearls, pearly; - խուռն *a.* full of pearls, pearly; - դաշտ, plain sprinkled with daisies; - ծին *a.* bearing or producing pearls; - հատ *s.* grain of pearl; - ատամուռք. pearly teeth; - հիւս. յեռ. - շար *a.* strung with pearls; - տեսիլ *a.* like a pearl; - փայլ *a.* bright as a pearl.

Մարգարտեայ *a.* of pearls, pearly; - երանգ. *a.* pearl-coloured; - սորէն *ad.* like a pearl. [dows.

Մարգարոս. ից *a.* feeding in meat
Մարգաց *s.* the eleventh month of the ancient Armenian calendar, (June).

Մարգիդ, աջ *s.* marquis, marquess: marquee; - ուն *s.* marquisate; - ուհի *s.* marchioness. [shy meadow.

Մարգախիսի, խնի, - Զակ, աջ *s.* mar-
Մարդ, ոց *s.* man; mortal; the human race; կին -, woman; Որդի - ոյ, the Son of Man; - Էւ Ած, Man-God; բարի -, worthy or honest man, man of worth; գեղեցիկ -, handsome man; բարեխիտ -, man of feeling, generous-hearted man; - ն անօրէնութեան, antichrist; յարդէ -, man of straw; a scare-crow; - ի - ոյ, from one man to another; ամ -, every man; արժանի - ոյ, manly; անարժան - ոյ, unmanly; ի բաց մերկանալ զն հին, to put off the old man; - առ - կուսակիլ, to crowd or rush together, to press, to throng; արար Ած զն ի պատկեր իւր, God made man after his image; ի բարեբաւտութի - ոյս, for the happiness of mankind; Տ. Այր. Մարգիկ.

Մարգարանութիւն *s.* anthropology; - բար Տ. Մարգարաբար; - բնակ *a.* inhabited by man; - փայլ *s.* chimera, bug bear, hobgoblin, ghost; - գերի *s.* captive, prisoner, slave; - գին *s.* slave-merchant, --buyer or dealer; purchase of slaves; - գլուխ *a.* man-headed; - գող *s.* man-stealer; - գողութիւն *s.* man-stealing; - դարման *a.* nourished or cultivated by man; - դաւ *s.* assassin, murderer, man-slayer; - դաւան *a.* believing in Christ as man only, denying the divinity of Christ, Nestorian;

- աւանդք or - դաւանութիւն *s.* nestorianism; - դաւանութիւն *s.* murder, assassination; - դէմ *a.* of a human figure or countenance; - զգեստ *a.* clothed in human nature, incarnate, become man, made flesh; - զեն *a.* man sacrificing; - լինել, to immolate or sacrifice human victims; - բ *s.* human sacrifice or victim; - զոհ Տ. - զեն; - զոհուի, - զոհք Տ. - զենք; - թափ *a.* unpeopled, uninhabited, desert, wild; - թիւ *s.* enumeration or numbering of men; ը - թուի, to each person, a-man, a-head; - լից full of man, peopled, very populous; - խանձ *a.* man-devouring, eager for human flesh; - խանձութիւն *s.* greed of human flesh; - խառն *a.* hypostatically united with the human nature; - խիտ *a.* densely inhabited, crowded with inhabitants; Տ. - լից; - խնդիր *a.* searching, or in search of men; - խողխող, - խողջ *a.* slaughtering or massacring man, murderous, killing, bloody, sanguinary, cruel; *s.* cut-throat, homicide; - ծախ *a.* man consuming, causing the destruction of men; - ծին *a.* begetting a man; *s.* fabulous tree feigned to produce men. [house; ceiling, roof.

Մարդակ, աջ *s.* joists & beams of a
Մարդակազմութիւն *s.* structure of the human body, physiology, anatomy; Տ. - բանութիւն.

Մարդակեր, աջ *s.* cannibal, anthropophagus, man-eater; - լինել, to eat human flesh; - կերութիւն *s.* anthropophagy, cannibalism; - կերպ *a.* human, having a human form or figure; after the men's manner; *s.* zool. anthropomorphite; - կերպեայք or եանք *s.* the anthropomorphites; աղանդ - կերպեայց, anthropomorphism; - կոյս բազմութիւն *s.* train or suite of domestics, numerous equipage; assembly of men, multitude of people, crowd, a crew of men; - կոտոր *a.* murderous, exterminating; - անեղ, to kill, to put to the sword; - հաճ, - հաճոյ, ից *a.* insinuating, fawning, flattering, striving for favour, servile; - հաճեմ *vm.* to seek men's favour, to fawn, to flatter, to seek to please by servility; - հաճուի *s.* fawning, adulation, flattery; respect for persons; - հասակ *a.* of the human height or form; of perfect form, well shaped (man); *s.* the human stature, size or height; - հարկ *s.* capita-

tion, poll-tax, poll-money; -հոյլ հօտ *s.* multitude, crowd; -ձայն *s.* human voice; -ձեւ *S.* -կերպ; -մահ *s.* plague, pestilence; -մարտ *a.* making war on man; hostile to mankind; -մօտ *a.* near the habitation of men; *ի* -*ի* կեալ, to inhabit -; -նամ, աջայ *vn.* to become man, incarnate, to take human flesh or nature; -շահ *a.* edifying, exemplary, virtuous; affable, kind; -շատ *a.* well peopled, full of inhabitants, populous; -շատութի *s.* great multitude, dense population; -էն *S.* -շատ; -շորհ *S.* -շահ; -չափ *a.* of man's height or size; -պայն քաղ *s.* chimera, were-wolf; -պալք *s.* satyrs; -պաշտ, *ից* *s.* anthropolatry; *fig.* flatterer, fawner, adulator; -պաշտութի *s.* anthropolatry; *fig.* fulsome flattery, adulation; -պատկեր *a.* man-shaped, having the human form or figure; *s.* human image; -պէս *S.* Մարդկօրէն; -պուր or պուրծ *S.* Մաղապուր, &c.; -բու *a.* biting man; -սանկ, *ի* *s.* litharge of silver, yellow, white litharge; -սեր *a.* advantageous to the propagation of the human race; -սեր *a.* philanthropic, humane, benevolent; kind, obliging, courteous, civil, gracious; tender, compassionate, charitable; -սիրաբար *ad.* benignly; -սիրական *a.* philanthropical; -սիրապէս *ad.* humanely, kindly, tenderly, with kindness, lovingly; -սիրեմ *va.* to be philanthropic, humane, to behave with kindness, to be compassionate, courteous; to be condescending; to receive courteously, to give a hearty welcome to, to honour; -սիրութիւն *s.* philanthropy, humanity, kindness, benignity, affability, benevolence, courteousness; condescension; welcome; -ք *S.* -սիրապէս; -սպան, աջ *a.* murderous, homicidal; *s.* murderer, homicide, man-slayer; -սպանութի *s.* homicide, murder; -կամաւոր, wilful murder; -ակամայ, manslaughter; -սանդղդըս, homicide by misadventure; -ստան, աջ *s.* place of reunion; -վաճառ *s.* slave-merchant or dealer; -վայելուչ *a.* meet for or worthy of man; -վար, աջ *a.* *S.* -ծափ; civil, polite, urbane, courteous, complaisant, obliging, genteel, kind, affable; -վարութի *s.* civility, politeness, urbanity, courtesy, complaisance; -տեաց, եղաց or ջից *a.* hating

mankind, misanthropic; *s.* misanthrope, man-hater; -տեսակ or տի *S.* -կերպ; -տեցիկ *S.* -տեաց; -տեցութի *s.* misanthropy, hatred of mankind; -տունիկ *s.* human race, human creature, man; *a.* human, rational; -բուրստան, garden planted by man; -ցուլ *s.* minotaur, bucentaur; -ցուլանեմ *va.* to humanize, to civilize; to familiarize, to tame; -քաղաքացի or -ցի *s.* inhabitant or dweller in man; -քայլ *a.* walking as man.

Մարդկայլ, լուզաց *a.* flattering, fawning, seductive; *s.* adulator, flatterer, sycophant, seducer; -լուզական *a.* adulatory, deceitful; -լուզութի *s.* adulation, flattery.

Մարդկեղութիւն *s.* incarnation; our Lord's human nature; creation, generation or genealogy of mankind.

Մարդերեւոյթ *S.* Մարդակերպ.

Մարդնոեղ *a.* familiar, tame, docile.

Մարդիկ, գկան *s.* men, mankind, the human race, the world; ամ - , all men; որդիք մարդկան, the children of men; գրագէտ - , men of letters; -ս յարգարեւ, to make men of.

Մարդկաբար *S.* Մարդկօրէն; -խան, &c. *S.* Մարդախան, &c.

Մարդկական, յին *a.* human; belonging to man, manlike; -պէս *S.* Մարդ.

Մարդկեղէն *a.* human. [կօրէն.

Մարդկութիւն *s.* humanity, human nature; humanity, mankind; multitude, many people.

Մարդկօրէն *a.* human; *ad.* humanly, as a man, according to human nature.

Մարդպետ *s.* chief guardian of the harem, chief of the eunuchs, kishlagasi; -ութի *s.* dignity, office or post of kishlagasi.

Մարեմսոտ *s.* sweet marjoram.

Մարերեան ծառ *s.* may-pole.

Մարերի *s.* the tenth month of the ancient Armenian calendar, (May).

Մարդ, *ից* *s.* confine or frontier of a state, march, border; province, district; -գնեւ, to reduce to a province; -ք, exercise. [creeping mouse-ear.

Մարդանդու, -նն *s.* bot. pilosella,

Մարդանք *s.* exercise; gymnastic ap-

Մարդարան *s.* gymnasium. [paratus.

Մարդեմ, եցի *va.* to instruct in athletic exercises; to inure to war; to exercise, to instruct, to initiate, to teach, to discipline, to form, to train,

to civilize, to soften manners. [ed to war.

Մարդիկ *a.* exercised, inured; trained. Մարդիկ *s.* instructor, teacher, one who disciplines, inures or trains to war.

Մարդուն *s.* teaching, training; instruction, exercise.

Մարդան, այ *s.* governor of a march, of a county or province, exarch; -ութիւն *s.* government of a march, governorship of a province.

Մարդակ S. Մարդան.

Մարթ, ի *s.* means; *a.* possible; -է *v. imp.* it is possible, it may be so; it is fitting or proper; -ական *a.* ingenious; -անամ S. Մարթեմ.

Մարթաք *s.* stratagem; means, expedient, resource, remedy; skill, art, ability, cleverness, mastery; -եք *ad.* ingeniously, cunningly.

Մարթեկ *a.* possible; contingent; proper, fitting.

Մարթեմ. եջի *va.* to find means, to invent, to contrive, to find out.

Մարթեմ. թացի *vn.* to be able, possible, to have the power, faculty or means.

Մարթեցուցանեմ *va.* to render possible; to execute, to carry into effect, to accomplish.

Մարթի *v. imp.* it is possible; զիտորդ - այդմ լինել, how can these things be? չ-, ոչ-, it can't be, it is impossible; -յք, is it possible?

Մարթուն *a.* ingenious, clever, skilled; S. Մարթ *a.*; չ- *a.* inept, unfit, awkward.

Մարթուշ *a.* clever, skilful, expert.

Մարթուպառաշ *a.* possible & proper. [cleverness.

Մարթութիւն *s.* dexterity, ability,

Մարի, բւոյ, բեայ *s.* hen.

Մարի, ի *s.* resinous pine.

Մարկեդ, ի *s.* hoe.

Մարկեդիք *s.* Marcionites.

Մարկանի մոմայ *s.* statue of wax.

Մարանի *s.* bed & bedding.

Մարման, ի *s.* hot or temperate climates; pleasant meadow, delightful spot; greensward, lawn, grass-plot.

Մարմաղական *a.* pruriginous.

Մարմաղեմ, եջի *vn.* to itch, to feel an itching, titillation or pruriency, to have a tickling sensation; to feel a desire to scratch oneself; *fig.* to be excited, incited, provoked, tickled or pleased; -եցուցանեմ *va.* to cause to

itch, to tickle, to titillate; to irritate, to exasperate; *fig.* to tickle, to please, to gratify.

Մարմաղիւն, -ընեն *s.* itching, pruriency; incitement, tickling, titillation; smart, burning, puncture.

Մարմառ *s. med.* St. Anthony's fire; -ոս *a.* feeling a prickling, subject to a pricking sensation.

Մարմարակուռ, -էն *a.* made or built of marble, marmorean; -կոթ, -հաս *s.* marble-cutter; զործարան -հասայ, marble-yard,--works; -հաք *s.* marble-quarry; -պատ *a.* covered or paved with marble.

Մարմարեայ, -եղէն *a.* of marble, marble, marmorean.

Մարմարին, այ *s.* marble; *a.* -, of marble; կարծր իբրեւ շ-, as hard as -; -եայ S. Մարմարեայ.

Մարմենի *s.* distaff.

Մարմին, մեղ *s.* body; flesh; man, creature, mortal; corpse, dead body; carcass, carrion; body, consistency; whole, ensemble; *geom.* solid; - առ- նուշ, to become incarnate; եւ բանն - եղեւ, & the Word was made flesh; S. Երկնային.

Մարմնաբանութիւն *s.* somatology;

-բոյծ *a.* too indulgent to the appetites, carnal, sensual; -գեղ *a.* well shaped;

-գոյք *s.* corporeal substances; creatures, mortals; -գործեմ *va.* to change into flesh; -գործութիւն *s.* incorporation, embodiment; -գգած, -գգեայ,

-գգեստ, -գգեցիկ *a.* clothed with flesh, incarnate; corporeal, bodily, mortal;

-գգեցութիւն *s.* incarnation; -գեղծ *a.* impudic, sensual, libidinous; impotent, frigid, incapable of procreation;

-գեղծութիւն *s.* luxury, licentiousness, lechery, wantonness; impotence, frigidity; -խորթ *a.* pleasing or grateful to the senses; -խորթութիւն *s.* sensual delights; pleasures; -ծածուկ *a.* hiding, covering the corpse (tomb), or the body (hair); -ծին, ծնունդ *s.* corporeal birth, according to the flesh;

-կալ *s.* corporal, a fine linen-cloth on which the priest places the chalice at mass; -կան *a.* corporeal, bodily; mundane, worldly; carnal, sensual; -կեր,

այ *a.* carnivorous; -կերութիւն *s.* use of flesh for food; -կեց *a.* of the same nature; consanguineous; *s.* fellow-man;

-կրթանք *s.* gymnastics, athletics; -կրթ-

Թութի *s.* bodily exercise; -**հաս**, *այ* *s.* anatomist, dissector; -**հասական** *a.* anatomical; -**հատեմ**, *եղի* *va.* to anatomize, to dissect; -**հատութի** *s.* anatomy, dissection; -**հատորէն** *ad.* anatomically; -**հար.** *այ* *a.* impotent, unhealthy, apoplectic, disabled, crippled; -**ձեւ** *a.* having a bodily form or figure, corporeal; -**մարզ**, *ից* *s.* gymnastics; gymnastic-master; -**մեւ** *a.* carnal, sensual, voluptuous; -**մոլութի** *s.* sensuality, attachment to sensual pleasures; -**յին** *S.* -**կան**; -**նամ**, *այսպ* *vn.* to become incarnate; to take the human body or nature; -**շարժութիւն** *s.* tickling, titillation, stimulant; any movement of the body; -**պահ**, *այ* *s.* body-guard, life-guardsman, yeoman of the guard; -**պաշտ**, *ից* *s.* worshipper of the flesh; sensualist; Apollinarian; -**պատ** *a.* clothed with a body, corporeal; -**պատար** *a.* enveloping the whole body; -**պարար** *a.* nourishing, fattening; voluptuous, gluttonous; -**պէս** *ad.* bodily, corporally; materially; carnally, sensually, lustfully; *fig.* essentially, really, substantially; -**պիւ** *a.* material; carnal, voluptuous; -**սիւ** *a.* incarnate; -**սուշ *s.* incarnation; -**սէր** *a.* fond of carnal pleasures, sensual, carnal, voluptuous, mundane; -**սիրութի** *s.* sensuality, lust, concupiscence; -**սպան** *s.* self-murderer, suicide; -**վաշառ** *S.* **Մաս** -; -**մաւ** *s.* madragora root; -**մանջ** *a.* tormenting the body (pain); -**մեծաց** *a.* despising carnal pleasures; -**մեծակութի** *s.* materiality; -**մեծիւ**, -**միւ** *a.* corporeal, of a form; -**բան** *s.* place of incarnation, matrix; *fig.* our Lord's Mother; -**ցուցանեմ** *va.* to change into flesh; to embody, to incarnate; to figure, to impress with a form; -**ւոր**, *ական* *a.* corporeal, palpable, material; of or belonging to the body, bodily; carnal, fleshly, sensual, worldly; -**ւորապէս** *ad.* bodily; really, actually; -**ւորութի** *s.* corporeity; incarnation; humanity; -**փոխութիւն** *S.* **Հոգեւ** -.**

Մարմնեղ, *այ* *a.* fleshy, corpulent, fat, plump; -**էն** *a.* corporal, corporeal; **Մարմնիկ** *s.* corpuscle. [*S.* **Մարմնեղ**. **Մարմնայլթը**, -**միջք** *s.* bodily things, things appertaining to the flesh.

Մարութ *s.* bot. *S.* **Մատուսակ**.

Մարսեմ, *եղի* *vn.* to digest; to con-

coct; -**եղուցանեմ** *va.* to cause to digest; -**եղուցիլ**, -**սողական** *a.* digestive.

Մարսողութիւն. **Մարսումն** *s.* digestion; concoction.

Մարտ, *ից* *s.* war, battle, combat; wrestling; dispute, quarrel: month of March; *ի* - **պատերազմի պատրաստիլ**, to prepare for war; *կանեւ* *ի* - **պատերազմի ժերայ ուրուք**, to take up arms against; - **գնեւ**, **մեւել ի ումեք**, **սալ** - **պատերազմի իգէմ ուրուք**, to give battle, to make war on, to wage war; - **ի միմեանս հարկանել**, - **եղեղ կուռել**, to fight, to combat, to attack; **միշտ** - **իւ լինել ի ումեք**, to be in perpetual hot water with, to be continually at war with; - *ի ժերայ ուրուք յարուցանել*, *ի* - **պատերազմի գրգռել**, to incite to battle, to excite or create war against; - **պատերազմի եր նց ի միմեանս զն**, they were at war for; **անազորոյն** - **իւ պատերազմաւ**, by a bloody battle, by a sanguinary conflict; - **ն յերկոցունց կողմանց մայր անպարտեի**, the battle remained undecided; *S.* **Պատերազմ**.

Մարտադիր, *գրաց* *s.* agonotheta, athlotheta; -**ծնոյց** *a.* quarrelsome, contentious, litigious, wrangling; -**կան** *a.* of or belonging to war or battle, warlike; *s.* warrior, combatant; -**կառք** *s.* war-car or chariot; -**կից** *s.* companion in arms, fellow-soldier, comrade; adversary, antagonist, opponent; *a.* confederate, leagued, allied; - **գուհք**, auxiliary forces; - **լինել**, to fight in company; -**կցութի** *s.* companionship in arms; alliance, confederacy; aid, succour; -**մբռն** *a.* tumultuous, troubled, agitated by war; **յարգար** *S.* -**գիր**.

Մարսումն *int.* would to Heaven that! if it might be!

Մարտնկար, *այ* *a.* painting battle-scenes; - **պատկերաչան** *s.* painter of battle-pieces; -**սալ** *s.* waggon, ammunition - , powder-cart; -**վար**, *ի* *s.* palestra, battle-field, or -ground; -**ցեւ**, *այ* *s.* weapons of war, (other than fire-arms); *a.* military, warlike.

Մարաշնտիր *s.* brave, valiant soldier; -**ք**, choicest troops, the flower of, or the choice men in the army.

Մարտիկ, *տկաց* *s.* warrior, soldier, combatant; *ի* - **ս մտանել**, to rush to the field of combat.

Մարտիրոսէք *s.* *Gr. w.* martyrology.

Մարտիրոս, աջ *s.* martyr; -**ական** *a.* of -; -**ակեց** *a.* suffering a similar martyrdom separately or together; -**ալուր** *a.* exhorting to martyrdom; -**աւամբ**, աջայ *vn.* to be a martyr, to suffer martyrdom, to undergo death in witness of the faith; -**արան** *s.* place of martyrdom; chapel or tomb of martyrs; -**ապոլիս** *s.* Martyropolis; -**ացուցանեմ** *va.* to martyrize; -**ուհի** *s.* martyrdom; -**ուհի** *sf.* female martyr.

Մարտկոց, աջ *s.* battery, bastion, bulwark; tower; **էլեկտրական** -, electric battery or machine; **Վոլտայական** -, Voltaic battery, pile.

Մարտնչեմ, տեսչ. առցեալ *vn.* to fight, to combat, to make war, to engage in action; to quarrel, to dispute, to contest; - **սկզբնամարտութիւն**, to skirmish. [fencing-master.]

Մարտուարաց *s.* military professor; **Մարտուցանեմ**, յի *va.* to cause to fight, to provoke to combat; to defy, to challenge. [of war.]

Մարտրեմ *ad.* according to the art **Մացա** *a.* thick, bushy; *s.* **S.** -**բ.**

Մացաւաթիւ *a.* bushy, full of bushes, thick-tangled, brakish, briery; -**կան** *a.* chem. sylvic; -**ձեւ** *a.* bushy-shaped, bushy; -**զոչ** *a.* hidden among the bushes, sylvan, woody, rural.

Մացառու **S.** -**աւաթիւ**.

Մացաւք, ռայ *s.* thicket, covert, copse, wood; brushwood, underwood, bush, tuft; -**բ** աչայ, thick eye-lashes; **սեւացուցանել** [թխացուցանել] *զ-ան* աւ բաքն՝ ծարրաքն. to paint one's eye-lashes.

Մուրիանական *a.* Moorish, of the Moors, mauresque; - **նկար**, mauresque, moorish style of painting; arabesque; -**կապաւ**, morris, morris-dance.

Մաքաւուկ *s.* zool. drepanis, sandmartin or shore-bird.

Մաքաւ, ի *s.* combat, fight; wrestling; contest, strife, litigation, quarrel, dispute; -**եցուցանեմ** **S.** **Մարտուցանեմ**; -**իմ**, կցայ *vn.* to combat, to fight, to come to blows; to wrangle, to quarrel, to dispute, to discuss, to argue; -**ող** *a.* combating, opposing; quarrelsome; -**ուհի** **S.** **Մաքաւ**.

Մաքի, բւոյ, բեւայ *s.* ewe, sheep.

Մաքման *s.* handkerchief; thick cloth.

Մաքուր, բրոյ *a.* pure, neat, clean,

unstained, unsullied; refined, purified; limpid, clear; *fig.* pure, modest, chaste; **գրել զ-ն**, to make a fair copy of. [toll.]

Մաքս, կց *s.* excise, custom, duty, city

Մաքսանենդ, աջ *s.* smuggler; **վաւաք** -այ, smuggled goods; - **լինել**, to be a smuggler, to smuggle; -**ուհի** *s.* contraband, smuggling; -**ոց** *s.* custom-house; toll-house; -**պետ** *s.* director or chief officer of the custom-house, farmer general; -**առն** **S.** -**ոց**; -**ուր** *s.* custom-house officer, publican, tide-waiter; -**առուծիւն** *s.* office or charge of a publican or custom-house officer; **նստել ի** -**թան**, to sit at the receipt of customs.

Մաքսեմ, կցի *va.* to pass the custom-house, to receive or exact the custom or duty, to receive for the public revenue; *vn.* to pay the excise or customs dues.

Մաքրագործ, աջ *a.* purifying, purificative; -**եմ** *va.* to purify, to cleanse; -**ութիւն** *s.* purification; sanctification.

Մաքրազարդ *a.* purified, pure, clean, clear, polished; splendid, bright; -**եմ**, կցի *va.* to purify, to cleanse, to polish; to embellish; -**զգեաց**, -**զգեսա** *a.* clean, spotless, very pure; virtuous, pious; -**ծին** *a.* begetting or begotten in purity; -**կան** *a.* **S.** **Մաքուր**; purgative, cathartic, cleansing; - **գեղ** *a.* purge; - **տեսակ**, nitre, saltpetre; - **ազանդաւոր**, puritan; **վարդապետութիւն**, puritanism; -**կենցաղ**, -**կրօն** *a.* leading a pure life, chaste, modest, virtuous; -**միտ** *a.* clear-headed; -**պէս** *ad.* purely, neatly; chastely, modestly; merely, simply; -**սէր** *a.* fond of purity, of cleanliness; neat, tidy, clean; -**սիրութիւն** *s.* love of purity, of cleanliness; -**րան** *s.* purgatory; -**բար**, աջ *a.* purifying; *s.* purifier; -**գեղ** *a.* shining, bright with cleanliness, candid, clear, pure, clean; glorious, virtuous.

Մաքրեմ, կցի *va.* to clean, to cleanse; to purify; to refine; to purge; to expiate, to sanctify; - **զոճ**, to refine the style; - **զարկն**, to depurate or cleanse the blood; - **զեւաւարտս**, **զընգեղէն**, to pick or cleanse vegetables, pulse; - **զանծա խոհակերոյն**, to scour, brighten or polish kitchen utensils. [սկւռչ, altar napkin.]

Մաքրիչ *a.* purificatory; **S.** **Ածելի**; -

Մաքրողական *a.* purificative, depur-

ative, purgative; detersive, abster-sive; expiatory; *s.* depurative; pur-gative, purge; - *առնուլ*. to purge, to take a purge.

Մաքրութիւն *s.* purity, cleanliness; purification; depuration; expiation; neatness, tidiness; - *ջրոյ*, limpidity; - *օգոյ*, pureness, serenity, clearness.

Մաքրումն *s.* cleaning, cleansing; scouring. [smell.

Մաշտոմ *a.* musty, having a musty
Մաշտ, եղայ *vn.* to grow musty or mouldy, to mould: to strive, to strain.

Մեզր, ից *s.* meter; - *աղան* *a.* me-trical; - *գրութի*, metrical system.

Մեզեն, Մեզոն *ad.* by ourselves.

Մեղմաղձ, &c. *S.* *Սեղմաղձ, &c.*

Մեղան, ի. ա. s. *Gr. w.* ink; - *ագիծ* *a.* written, delineated with ink; - *առ. s.* ink-stand.

Մեղակ, այց *bot.* clove; clove-tree; pink, carnation; - *աշոմ* *a.* smelling of cloves, clove-scented.

Մեծ, այ *a.* great; large, big; strong, powerful, mighty; rich, opulent; im-portant, serious, considerable, mo-mentous; -, - *իմն, -ս, -աւ, -ու* *ad.* greatly, highly, much, very much, too much, excessively; - *օր*, feast day, high day; - *գառա*, vast, spacious field or plain; - *ժամս, ժամանակս*, during many hours; for a long time; *գ ժամս գեղերոյ*, a great part of the night; *ոչ է քեզ* -, is it not important?

Մեծաբան *a.* magniloquent, boast-ful, braggart, swaggering, blustering, gasconading, vainglorious, vauntful, pompous; - *ս բարբառել, խոսել* or *-եմ, եցի, -իմ, եցայ* *vn.* to brag, to gasconade, to boast of imaginary ad-ventures, to pretend falsely to brave-ry, to be vainglorious, to swagger, to vaunt, to exaggerate, to talk big, to draw the long bow, to sound one's own trumpet, to assume a consequential look, to set up for a man of conse-quence; - *աւի* *s.* big words, exaggera-tion, bombast, boasting, bragging, ro-domontade, fustian, gasconade; - *բար բառ* *a.* speaking loudly, stentorean, crying out, loud, noisy, clamorous, obstreperous, blustering, riotous; *ad.* aloud, loud, loudly; - *բաց* *a.* opened widely (wound); - *բեռն* *S.* *Մանրա-*; - *բերձ* *a.* very high, very elevated; - *գանձ* *a.* very rich, - wealthy, - opu-

lent; - *գեղ* *a.* very beautiful, lovely, graceful, charming; - *գին, -գնի* *a.* costly, very dear, most expensive, high-priced, too dear, precious, rich, magnificent, sumptuous; - *գնի* *ad.* dearly, at a very high price; - *գնել, վաճառել*, to buy or sell dearly, at a high price; - *գլուխ* *a.* large-headed; - *գնութի* *s.* preciousness, great worth; - *գոյն* *a.* greater, bigger; major, elder; *s.* maximum; - *գոյ* *a.* loud or high-sounding, noisy, blustering, roaring, clamorous, vociferous, obstreperous; - *գործ* *a.* noble, generous, magnificent; ostentatious; grand, imposing, state-ly, superb, magnificent; - *գործու- թի* *s.* magnificence, nobility, genero-sity; sumptuousness; munificent act; - *գոլթ* *S.* *Բազմապետ*; - *գրեմ* *va.* to esteem, to value, to prize or rate high-ly; - *գրոհ* *ad.* crowding in, rushing on in crowds; - *գեղ* *a.* heaped up, great, huge; - *գանգաւած* *a.* very voluminous, bulky, large, enormous; - *գարգ* *a.* very splendid, glorious, majestic; - *գարդ* *a.* noble, great, of high rank; - *գրոս* *a.* very busy, full of business; - *գլխ* *a.* of illustrious family or descent; - *գլու- թի* *s.* nobility, gentility, high lineage; - *գոր* *a.* all powerful, omnipotent; very strong, of a great force; powerful, potent, mighty; *mp.* Megasthene; - *թւ* *a.* wide-winged; *s.* *zool.* megaloptera; - *թւ* *a.* very numerous, in great number; - *թառ* *a.* having an extensive diocese; - *խոհ, -խորհուրդ* *a.* of exalt-ed sentiments, noble-minded, mag-nanimous, generous, noble; - *խոր- չուրդ* *a.* mysterious, involving a great mystery; - *խոհութիւն* *s.* greatness of mind, high-mindedness, nobility of thought or sentiment, magnanimity, generosity; - *խուժք* *S.* - *թիւ*; - *խոս* *S.* - *բան*; - *ծախ* *a.* at a great expense, costly, expensive, sumptuous, magni-ficent, splendid, rich; - *ծառ* *a.* of lofty trees (wood); - *ծով* *s.* great sea, Ocean; - *կաթիլ* *a.* in great drops, raining vio-lently, showering; - *կախան* *a.* very plaintive, uttering loud lamentations; - *կանթ* *a.* having large ears, long-ear-ed; - *կառուց* *a.* built magnificently, grand, superb, splendid, sumptuous; - *կն* *a.* large-eyed; - *կոհակ* *a.* of heavy waves or billows; - *կոյս* *a.* heaped up, enormous, massive; - *կոռ* *s.* *zool.*

coccothraustes, gross-beak, haw-finch; -Համբաւ S. -Հռչակ; -Հանդէս a. famous, celebrated, glorious, illustrious; solemn, pompous, triumphant; -ժառաք . տոնել . solemnly, splendidly, pompously, triumphantly; -Հանձար a. very intelligent, talented, witty, very wise; -Հառաչ a. sighing deeply or profoundly; -Հասակ a. of lofty stature, tall; -Հասոր a. voluminous; -Հարկի a. honourable, respectable; -Հայ s. grand dinner, magnificent repast; a. sumptuous, splendid; -Գործել . to give a grand dinner-party; -Հաւատ a. having great faith or belief in; -Հար a. all wise, omniscient; -Հոգի a. magnanimous, generous; -Հոգեմէջ s. greatness of soul, high-mindedness, magnanimity; -Հռչակ a. famed, very renowned, celebrated, of great repute; ad. aloud, loudly; -Հրաշ a. very wonderful, astonishing, surprising; -ձայն a. loud, noisy, sounding, sonorous, resounding; ad. aloud, with loud cries or shouts, noisily, with hue & cry, clamorously; -աղաղակել . կարգաւ . to cry with might & main, to roar out, to cry with all one's strength; -ձիւ a. very extensive, very vast; long-winded, diffuse, prolix, wordy; -բանիւք . diffusely, prolixly; -մարմին a. corpulent; very voluminous, immense; -մարտ a. victorious; -մեծ a. very great, grand, important, considerable; -վարուք զարգարեալ . virtuous; egregious, eminent; -ք s. the great; high life, fashionable society; great deeds, - things, - enterprises; -, -ս ad. greatly, extremely, very much, excessively; -ս գործել . to perform great actions; -ս վազել . to run swiftly; to gallop; -ս խօսել . բարբառել . կոտորել S. -բանեմ; -մեծար a. honorable, worthy of honour; -մեծարար a. doing wonders; ad. much, very; -մեղ, այ a. sinning much, very sinful; s. great sinner; -միտ a. high-minded, conceited, proud, lofty, presumptuous; -մուր a. well fortified or munitioned; -մտեմ, եղի . -մտիմ, եղայ տ . to be high-minded, self-conceited, presumptuous; to grow proud, haughty, arrogant; -մտութիւն s. high-mindedness, haughtiness, superciliousness, pride, conceit, presumption; -մոր, ք a. very muddy or marshy; s. Medza-

mor, (an Armenian river); -յաղթ a. victorious, conquering, triumphant; great, enormous, huge, colossal; -յամ a. lengthy, long; -յոյս a. hopeful, confident; -լինել . to be hopeful, full of hope, buoyant with hope; -յո a. chubby, chubby-cheeked, puffy, bloated; -նամ, աչայ տ . to grow, to increase in stature or size; to become larger, greater; to grow rich; to become renowned; -մեծութիւն յոյժ . to become very wealthy or immensely rich; -նգամ a. stout- or large-limbed; -նիստ a. extensive, vast, large; -նշն a. magnanimous, generous; S. -Հասակ; -նշնութիւն s. magnanimity, greatness of mind, generosity; great stature, tallness; -նուն a. very renowned, famous, illustrious, celebrated, great, glorious; -շահ a. very profitable, advantageous, lucrative; -չէն S. -կառայ; -շուք a. loaded with the highest honours; magnificent, splendid, grand, pompous, majestic, sumptuous, solemn; ad. with great honour; splendidly, pompously, sumptuously; -չափ s. ast. megameter; -չեայ a. large-eyed; keen or piercing-eyed; -պաղտ a. very suppliant, supplicating, beseeching; -պայծառ a. very luminous, very bright, shining, brilliant; sumptuous, imposing, pompous, most illustrious; -յաղթանակ . most brilliant victory; -պանծ a. boastful, bragging; superb, eminent, excellent, glorious; -յաղթութիւն, signal victory; -լինել . to praise or vaunt oneself too much, to pretend to, to boast; -պաշտօն or տուն s. great solemnity; -պատիւ a. very honorable, very glorious; ad. honorably, splendidly, with great honour; -մեծարել . առնել . to load with honours; to welcome, to receive with honour, with open arms, to treat with great honour, to feast, to entertain; -պատուեմք . to heap honours on, to honour magnificently; -պատու a. very extended, diffuse, prolix, long; -պարզել a. very magnificent, very liberal, generous; -առնել, մեծարել . to load with precious gifts; -լինել յուսմէք . to receive magnificent presents; -պարծ a. S. -պանծ; -պէս ad. greatly, much, very, too much, extremely, beyond measure, infinitely; remarkably, considerably; -սխալեալ .

you are greatly mistaken; *հւ այս նշ* - *առաջնաց*, it is a great embarrassment for them; *հւ այս - է*, it is a great advantage; *վկայութի նորա - է յայտնիկ*, his testimony is highly important in this cause; *-շան* *a.* very diligent, careful, studious, industrious; toilsome, tiresome, hard, painful; *-սասա* *a.* severe, austere, authoritative, imperious; awful, terrible; *-սար* *a. s. gr.* trochaic, trochee; *-սիրա* *a.* large-hearted, generous; magnanimous; *-սպաս* *a.* magnificent, sumptuous, splendid, gorgeous, ostentatious; *-սանի* *a.* full-breasted; *s.* gynæceamastos; *-սքանչ* *S.* - *հրաշ*; *-վայելուչ* *a.* very convenient, decorous; glorious, eminent, elegant; majestic, magnificent, august; *-վաստակ* *a.* meritorious, deserving, of great merit; *S.* - *շան*; *-վերջ*, *ից* *s. gr.* iambus; *a.* iambic; *-վիճակ* *a.* of very extensive diocese; *-տարած* *a.* vast, spreading every where; *-տարր* *a.* of vast size or mass; *-տնուծի* *s.* wealth, opulence, riches; *-տուն* *a.* rich, wealthy, opulent; *s.* the wealthy, rich people, the rich; *-րանք* *s.* respect, honour, veneration, reverence, deference, homage, distinction; ceremony, compliments, respects; kind reception, welcome; *-հասարակաց*, universal esteem; *-նզ* *ad.* respectfully, honorably, with regard; *անել -նս քրեաց ուրուք*, to have regard for; to hearken favourably to; *-նս քնել*, *անել*, *ցուցանել* *S.* *Մեծարեմ*; *-բդեմ*, *եջի* *va.* to honour, to respect; *-բդի* or *դոյ* *a.* very respectable, estimable, reverend, venerable; *-լինել*, to be held in high esteem, to enjoy the esteem of, to be much esteemed by; *-անել* *S.* *Մեծարեմ*; *-բզուի* *s.* reverence; authority; *-բեմ*, *եջի* *va.* to respect, to honour, to reverence, to venerate, to treat with distinction, to compliment, to pay respect to; *-բոյ* or *բու* *S.* - *բդի*; *-ցոյց* *s. ast.* megascope; *-ցուցիչ* *s.* Magnificat; *-ցուցանեմ* *va.* to enlarge, to make to grow, to increase, to augment, to extend; to enrich; to render powerful, mighty; to favour, to befriend, to raise, to exalt, to dignify, to glorify, to celebrate; to magnify, to praise highly, to exalt, to extol; to amplify, to exaggerate; *-ւոր* *s.* supe-

rior, prior; *-ւորութիւն* *s.* priorship; *-գառ* *a.* majestic, glorious, august, illustrious; *-գառութիւն* *s.* majesty, glory, celebrity; *-գարծամ* *a.* tremendously or excessively rich, very affluent, opulent; *-գարգաք* *a.* very desirous, ardent, eager; *-գոյծ* *a.* very diligent; *-գոր* *a.* big-, pot- or paunch-bellied; *-քաղաք* *s.* great city, capital; *-քաղաքացի* *s.* citizen of the capital; *-քայլ* *u.* - *ս* *ad.* with hasty strides; *-քնայ*, to stride along, to make huge strides, to quicken one's step; *-ընծանալ*, to run as fast as the legs can carry, to run as hard as one can; *-քանակ* *a. s.* wholesale; *-վաճառ*, the - trade; *-մթերք* *վաճառաց*, wholesale warehouse; *-բիւ* *a.* bottle-nosed.

Մեծեղան *a.* execrable, abominable; very wicked, heinous; *-ամբա*, *բռնուի*, horrible crime; *-սանցանք*, crime.

Մեծիմաստ, - *մայ* *a.* of vast intellect, very wise, - learned, - ingenious.

Մեծութիւն *s.* greatness, thickness, size, capaciousness; volume; grandeur, greatness, power, magnificence, majesty, elevation, exaltation; *ից*, capacity; *մեծագարծամ* - *s.* great fortune, wealth; *ճակատ* - *ք*, human greatness; *լնու* - *թիք*, to load with riches; *ի* - *հասանել*, to attain to dignity or honours; *կորուսանել* *զս* *իւր*, to lose one's fortune; *մերկանալ* *ի* - *էջ*, to sacrifice one's fortune; *-գ*, Your Grace.

Մեծուհի *s.* woman of quality, dame, lady, lady of rank.

Մեծուռն *s.* tilt or tail hammer.

Մեծազնութիւն *s.* magnificence,

Մեծօր *s.* long day. [majesty.

Մեկենաս, *այ* *s.* Mecænas, patron.

Մեկին *a.* explicit, clear, evident, formal, precise; distinct, only, sole; simple, ordinary, obscure; *ad.* clearly, explicitly, distinctly, precisely, expressly, intelligibly. [intelligible.

Մեկն *a.* simple, easy, clear, evident,

Մեկնարան *s.* paraphrast; *-եմ*, *եջի* *va.* to paraphrase; *-ուի* *s.* paraphrase;

-բար - *դոյն* *S.* *Մեկին* *ad.* [Մեկին.

Մեկնակ *a.* distinct, one only; *S.*

Մեկնակաղէն *s.* marauder, freebooter, bandit; *-մի* *a.* having only one horse. [specially.

Մեկնակի *ad.* only, particularly;

Մեկնական *a.* explicable.

Մեկնահանգերէ *a.* clad in a single garment, having but one vest.

Մեկնանամ, *այցայ vn.* to retire, to go away, to remove to a distance.

Մեկնապէս *S.* **Մեկին** *ad.*

Մեկնաւոր *a.* alone, solitary.

Մեկնելի *a.* explainable.

Մեկնեմ, *եցի va.* to separate, to divide, to detach, to loose, to remove; to explain, to expound, to develope, to resolve, to interpret, to comment upon; to hold out or stretch forth; - *ի սանեւէ*, to wean; *Թուղթ մեկնելոյ*, bill of divorce; *S.* **Թիւր**. [remove.

Մեկնեցուցանեմ *va.* to separate, to **Մեկնեմ**, *եցայ vn.* to separate, to disunite, to part, to get loose; to remove, to go away, to depart, to retire, to go out, to make off, to steal away; to abstain, to forbear; to leave off, to desist, to cease; to stretch; to explain oneself; - *ի ցամաքէ*, to bear off from the shore, to take sea-room, to stand out to sea; - *ի կնովէ*, to give a bill of divorce; - *ի հիացումն*, to go into ecstasies. [expositor.

Մեկնիչ *s.* interpreter, commentator,

Մեկնողական *a.* explanatory.

Մեկնոց, *այ s.* cloak, mantle, surtout; - *աւկ*, *այ s.* short cloak; mantlet; - *իկ s.* mantilla.

Մեկնութիւն *s.* explication, explanation, interpretation, commentary; separation, removal, retirement.

Մեկնորէն *ad.* in explaining.

Մեկոն, *այ*, - *իոն*, *ի s. bot.* poppy.

Մեկուսանամ, *այցայ*, - *սիմ vn.* to remove, to go away, to retire, to stand aloof, to withdraw to a lonely place.

Մեկուսացուցանեմ, - *սեմ*, *եցի va.* to remove, to separate, to keep away, to put or place farther off.

Մեկուսիք *pr. ad.* apart, aside, separately, in private, singly; - *առնել*, to remove, to alienate; - *կալ*, *լինել*, to remain aloof, to withdraw, to retire, to stand in dispart. [ment.

Մեկուսութիւն *s.* separation; retire-

Մհեան, *հնի. նայ s.* fane, heathen temple; ara, altar; idol, image.

Մհեկան *s.* the seventh month of the ancient Armenian calendar, February.

Մհեկանգիրք *s.* ancient codices, pagan archives; hieroglyph; - *գարգ s.* neocorus, guardian or maintainer of

the temples; - *գարգութիւն s.* office or duties of a neocorus; - *դերծ a.* plundering temples, sacrilegious; - *դերծութիւն s.* sacrilege, sacrilegious robbery; - *կալ, այ s.* chief-priest or president of a heathen temple; - *կան a.* of or belonging to a heathen temple; hieroglyphical; - *կապուս S.* - *դերծ*; - *յին S.* - *կան*; - *նի s. pl.* heathen temples; - *շէն a.* temple building; - *պան or պեւ S.* *Գրմապեւ*; - *սեբ a.* fond of temples; - *սեղի s.* place where heathen temples are built; - *սոռն s.* heathen temple. [chain, jewel, trinket.

Մհեկանիք, *այ s.* collar, necklace,

Մհչ s. fault; sin; - *գնիւ S.* **Մհչադրեմ; - *ինչ առնել ումիք*, to wrong or do evil to; *քո է ն*, it is all owing to you, it is your fault, you are wrong; *ոչ իմ է ն*, I am not to blame, it is not my fault; *իւրիք* - *ինչ ոչ արար ինձ*, he did not offend me in any way; - *ինչ ոչ գոյր նց*, they would be without fault; *այս կայ* - *եւ միչ*, this is also partly our fault.**

Մհչադիր *a.* blameable, blame-worthy; - *լինել S.* - *դրեմ*; - *դրանք s.* blame, obloquy, accusation, reproof, reproach, reprehension; - *դրեմ, եցի va.* to find fault with, to blame, to accuse, to reproach, to censure, to reprove, to criminate, to condemn; - *զժամանակն*, to blame the want of time; - *դրութիւն S.* - *դրանք*.

Մհչական *S.* **Մհչանական**.

Մհչայ, *ի s.* repentance, contrition, compunction, hearty sorrow; - *! mea culpa!* I have sinned!

Մհչանամ *S.* **Մհչանեմ**.

Մհչանական *a.* subject to sin, peccant, sinful; peccable; hurtful, detrimental, mischievous, pernicious, noxious; - *ութիւն*, - *չանք s.* peccability; wrong, offence, transgression, malice, wickedness.

Մհչանելի, *եցի vn.* to sin, to commit crime or fault, to transgress, to do amiss, to offend, to fail in duty, to err; to mistake; *va.* to wrong, to injure, to aggrrieve, to do injury or harm, to harm, to be hurtful, to hurt, to be prejudicial or injurious to; *մահուցադի, ծանունս, Թեթեւ* -, to sin mortally, grievously, lightly or venially; *զ՞ միչ*, what have I done?

Մհչանումն *s.* sinning.

Մեղանք *S. Մեղք*; յանձն առնուլ զ-նս, to confess one's faults.

Մեղապարտ *ից* or *այ* *a.* guilty; -ուի *s.* guilt, culpability, guiltiness.

Մեղացածին *a.* produced by sin.

Մեղացային *s.* sin-offering.

Մեղաւոր *a.* sinful; iniquitous, wicked; *s.* sinner. [song.

Մեղեգի *s. Gr. w.* melody; canticle,

Մեղեխ, *այ* or *ոյ* *s.* handle; haft; -արկանել, to put a handle to, to set in a handle; to haft; հանել զ-, to take off the handle, to take out of the handle; to unhaft.

Մեղեսիկ, *սկի* *s.* amethyst; garnet.

Մեղծ, *ի* *s.* soot, smut; *ից* *a.* prodigal, libertine, licentious.

Մեղի, *ից* *a.* soft, loose, slack, flabby; *ից* *weak*, faint, nerveless, indolent, effeminate, languid, cowardly; slothful, sluggish.

Մեղկատրտուրդ *a.* craven- or faint-hearted, poor-spirited, fickle-minded.

Մեղկանամ, *այցայ* *vn.* to soften, to become loose, to slacken, to mollify, to loosen; *ից* *to become effeminate*, to give oneself up to softness or effeminacy.

Մեղկասեր *a.* effeminate, luxurious, delicate, voluptuous; *այր* -, sybarite; -սիրութի *s.* love of luxury, effeminacy, idleness.

Մեղկացուցանեմ, -կեմ, *եցի* *va.* to soften, to loosen, to slacken, to mollify; *ից* *to unman*, to enervate, to effeminate, to emasculate, to render

Մեղկիմ *S. Մեղկանամ*. [cowardly.

Մեղկիւ *a.* softening; enervating; languishing.

Մեղկութիւն *s.* softness, loosening, relaxation, looseness, slackness; *ից* *indolence*, effeminacy, cowardice; -ք *ad.* softly, indolently, effeminately, languishingly.

Մեղմ, *ոյ*, *ով* *a.* soft, mild, gentle, agreeable, tranquil; - , -ով *ad.* softly, mildly, gently, agreeably.

Մեղմագնաց *a.* slow-paced; -գոյնս *S. Մեղմ* *ad.*; -ժամ *ad.* a long while, slowly; -խառն, -կան *a.* mild, moderate, temperate.

Մեղմանամ, *այցայ* *vn.* to grow mild, to be softened, to become moderate or temperate; to diminish, to abate, to relent.

Մեղմացուցանեմ *va.* to make mild,

to soften, to moderate, to lenify; to temper, to abate, to diminish, to soothe, to assuage, to mitigate, to allay, to alleviate.

Մեղմիւ, *այ* or *ից* *a.* insinuating, alluring, enticing, smirking; unsincere, deceitful, subtle, fraudulent, wicked, malicious; -անք *s.* dissimulation, affectation; enticing ways, mining air or manner, smirking, wheedling, incitement; guile, deceit, fraud, wickedness, malice; - աչաց, leer, sheep's eye, ogling; - ձայնից, affected, wheedling voice; -եմ, *եցի* *vn.* to simulate, to feign artfully, to dissemble; to incite, to allure, to draw on; to ogle; -ութիւն *S.* -անք.

Մեղմիկ *ad.* softly, gently, slowly.

Մեղմիւ *a.* soothing, lenient, lenitive, composing.

Մեղմիւթաց *a.* going slowly; - է. բազուկիւն, goods or luggage train, slow train. [slackening, assuagement.

Մեղմութի *s.* softening, mitigation, **Մեղուշ** or *ուշ* *a. S.* **Մեղուսկիւն**; *s.* purple-colour; flesh- or rose-colour.

Մեղու, *այ* *s.* bee; ձագ -այ, drone maggot; գունդ, պարբ -այ, swarm of bees; գործասեր, շարասար -, diligent, industrious bee; - բզզէ, the bee buzzes; -աբոյծ, բուծից *s.* apiarist; -աբոյն *s.* hive, bee-hive; -աբուծութիւն *s.* apiculture; -աբործ *S.* -բոյծ; -գործութի *s.* collecting, making honey; -աւն *a.* gentle-eyed, having a soft or mild glance; -անոց, -ոց *s.* bee-house, apiary; -աբաղ *s.* zool. bee-eater.

Մեղուցանեմ, *ցի* *va.* to cause to sin or to transgress.

Մեղուորէն *ad.* like bees.

Մեղասեր *a.* producing or causing sin; -ութաւ *a.* plunged, sunk in sin; -խորհուրդ *a.* evil-minded, malicious; -ծին *a.* born in sin; -մահարդ *a.* hardened in sin, in iniquity; -սեր *a.* inclined to transgress, delighting in sin, wicked, criminal; -սիրութի *s.* love of evil; -բաւիւ *a.* expiatory, expiating sin; -բաւութիւն *s.* expiation.

Մեղասրէն *ad.* sinfully, criminally.

Մեղր, *ղու* or *զեր* *s.* honey; խորիւի -, -comb.

Մեղրաբեր *a.* melliferous; -բուղի *a.* flowing with honey; -գործեմ *va.* to make honey; -լեղու *a.* honey-tongued, smooth-spoken; -խորիւի *s.* honey-

comb; -ծորան, -կաթ, -հոս *a.* mellifluent, mellifluous, sweet; -ծուծ *s.* bot. melilot; hoar-hound; -համ *a.* honey-flavoured, honeyed; -մամ *s.* wax, bee's wax; -պուպ *s.* water-melon; -ջուր *s.* hydromel, mead; -քար *s.* melitites. [honey.

Մեղրեմ, էջի *va.* to sweeten with
Մեղրուկ *s.* bot. honey-wort.

Մեղրոզի *s.* an intoxicating liquor made with honey.

Մեղք. դաց *s.* sin, crime, iniquity, transgression, trespass; fault, error; offence, evil, malice; -ժողը, թեթեւ, peccadillo, venial fault; եօթն մահու լափ - the seven capital sins; մահու լափ or մահացու, սկզբնական, ներգործական, վերապահեալ - deadly or mortal, original, actual, reserved sin; վայր մեղաց, false witnesses; վն մեղացն, sin- or trespass-offering; անկա նել ի մեղս, մեղս առնել, գործել, to sin, to transgress; ի մեղս արկանել, to cause to sin; խոստովանել զմեղս իւր, to confess one's sins; թողուլ զմեղս, to remit, to absolve sin; մեռանել ի մեղս, to die in sin; ի մեղս գրել զինն, to impute a thing as a crime to; մեղս քնել Ս. Մեղադրեմ.

Մենամեակ *a.* living alone; -զինիմ *vn.* to be armed or accoutred lightly; to be armed at all points; -հաստ թի *s.* an aside, words spoken aside; monologue; -կեաց Ս. Միայնակեաց; -կերպ *a.* monotonous; -կերպութիւն *s.* monotony, sameness; -կեցութիւն *s.* solitary life, solitude; lonesomeness; -կոխ Ս. -մարա *a.*; -ձիւ *a.* hoofed, having hoofs; -մարա *a.* gladiator; relating to duels; *s.* gladiator; duellist; Ս. -ու թի; -մարտիկ *s.* gladiator, wrestler, gymnast, athlete; -կոխ Ս. -մարտուի; -լինել, ոգորել or -մարտիմ *vn.* to fight a duel, hand to hand, in single combat; to wrestle, to struggle; -մարտութիւն *s.* single combat, duel, monomachy; wrestling; -մուլ *a.* *s.* monomaniac; -մուլութիւն *s.* monomania; -նամ, աջայ *vn.* to lead a retired or solitary life, to be alone, to live retired; -նուաք *s.* mus. solo; -նոց *s.* small room, cell; -, -սասն or -բան *s.* monastery, convent, cloister; -վաճառ *s.* monopolist; -լինել, to monopolize; -վաճառութիւն *s.* monopoly; -որ *a.* retired, alone, solitary; *s.* solitary, her-

mit, recluse; -արութիւն *s.* solitude.

Մենգոս, ի *s.* zool. mæna.

Մենթան, աջ *s.* vest, garment.

Մենուհ *s.* solitude, lonesomeness.

Մենաոր, ի *s.* mentor, guide.

Մենքենայ, &c. Ս. Մեքենայ, &c.

Մեռանիմ, այ *vn.* to die, to expire, to breathe one's last, to give up the ghost, to depart this life, to pay the last debt to nature; to mortify one's body; մահու -, to be punished with death, to suffer capital punishment; - ի մարս պատերազմի, to die on the breach, to be slain in action; - ի վերայ ապրին, ի սեր Հայրենեաց, to die for one's country; - քաջութիւն, պատուով, to die on the field of honor; մերձ է ի -, he is at the last gasp, he is expiring, dying; ող կեայ դ պիտեւ եւ մեռանի, people generally die as they live.

Մեռեալ *a.* dead, deceased, defunct; *s.* dead body, corpse; չ - համարել, to believe or take for dead; օր մեռելոց, All Soul's day; ցուցակ մեռելոց, register of the dead; պաշտօն մեռելոց, office for souls in purgatory; Ս. Նիքեցեալ.

Մեռեալան *s.* necrologist; -ական *a.* -gical; -ուի *s.* -gy; -թաղ, ից *s.* grave-digger, sexton; -ծին *a.* still-born; -կառք *s.* hearse; -կիր, կրաց *s.* corpse-bearer, bearer; -կոչութիւն *s.* evocation, raising up, calling up the dead; -հարցական *a.* necromantic; -հարցութիւն *s.* necromancy; -հարցուկ *s.* necromancer; -հմայ, &c. Ս. -հարցուկ, &c.; -շունչ *a.* breathing, mortal; -սիւպ *a.* corpse-like; -գեմք, dead-ly pale face, livid face.

Մեռելոյթք *s.* funeral expenses; the goods of the deceased. [fig. idols, image.

Մեռելոտի, առց *a.* dead; *s.* carcass.

Մեռելութիւն *s.* deadness, want of animation, privation of life; mortality; mortification; - արդանդի, the being past bearing, impotence, sterility. [wolf's bane.

Մեռինայ (Ակոնիտոն) *s.* bot. aconite,

Մեռինէս *s.* zool. murena, lamprey.

Մեռոն, ի, իւ or աւ *s.* holy oil, chrism; ointment, perfume; -եմ, էջի *va.* to confirm, to anoint with holy oil;

Մեռոս *a.* mortal. [-իւ *s.* myricine.

Մեռուցանեմ, ցի *va.* to cause the death of, to put to death, to kill; to

mortify ; -*ցումն* *s.* mortification.

Մեռօրէն *ad.* like a corpse ; -*օրինակ* *a.* deathlike.

Մեհեգի *s.* anthem at vespers.

Մեսիա, -*յ*, *ի* *s.* the Messiah, the Anointed, Christ.

Մեխմ, *եցայ* *vn.* to be introduced or brought in, to be adopted.

Մեամիմ, *եցայ* *vn.* to be fortified or strengthened by, to be consolidated.

Մեամլ, *այ* *s.* medal.

Մետաղ, *ի* *s.* metal, mineral ; -*ք*, *դաշ* *s.* mine ; *ից* *s.* exile, banishment ; *դնել*, *արտասահմանել* *ի* -*ս*, to banish, to exile, to send into banishment ; *արկանել* *ի* -*ս*, to arrest, to imprison.

Մետաղագործ, *այ* *s.* metallurgist ; -*ական* *a.* -*ցի* ; -*ուծիւն* *s.* -*ցյ*.

Մետաղական *a.* metallic ; -*հան*, *այ* *s.* miner ; -*ցուցանեմ* *va.* to metallize ; -*ցուցումն* *s.* metallization.

Մետասան, *ից* *a.* *s.* eleven ; -*ամեայ* *a.* -*years* old ; -*անկիւն* *a.* hendecagonal ; *s.* hendecagon ; -*երորդ*, *այ* *a.* *s.* eleventh ; -*բեւան* or *բին*, *եյունց* *a.* *s.* all the eleven ; -*տնեան* or -*վանգեան* *a.* hendecasyllable ; -*օրեայ*, *րէից* *a.* of eleven days.

Մետաքս, *ից* or *այ* *s.* silk ; *անգործ* -*raw* ; *գործարան* -*ի*, --*manufactory*.

Մետաքսագործ, *այ* *s.* silk-manufacturer, --*merchant* ; *a.* producing silk ; -*ուծի* *s.* silk-manufacture, silk-mill ; --*husbandry*, sericulture.

Մետաքսահիւս *a.* woven or made with silk ; -*առէչ* *a.* having the warp of silk ; -*վաճառ* *s.* silk-mercator, -*dealer* ; *haberdasher*, mercer ; -*վաճառուծիւն* *s.* silk-trade ; *mercery*.

Մետաքսեայ, *սէից*, -*սեղէն* *a.* of silk, silky, silken ; -*ք* *s.* silk-manufactures, --*goods*.

Մետէորայ, &c. *S.* *Օդերեւոյթ*, &c. ; -*րադիոսկ* *s.* meteoroscope. [lime.

Մետուլփեան *a.* supreme, high, sub-

Մետրապօլիտ, *լտայ* *s.* metropolitan ; -*պօլտուի* *s.* dignity of a - ; archbishopric.

Մեր, *ոյ* *a.* *poss.* our ; ours ; *s.* our own ; *սրտիւք մերովք*, with our heart ; *ի ձեռաց մերոյ*, from our hands ; *ի սանմերում*, in our house, at home ; *կերպացեալ զմերս ի ՚իջ Կուսէն*, Christ took our nature upon him from the Virgin Mary.

Մերազգեայ *S.* -*զնեայ* ; -*զնանամ*,

այցայ *vn.* to be naturalized among us ; to become a fellow-citizen, to share in our national rights ; -*զնեայ* *a.* of our nation, national.

Մերախոհ *a.* conformable to our ideas ; -*կերպ* *a.* of our form or nature, human, incarnate ; -*կերպութիւն* *s.* incarnation.

Մերային *a.* *s.* our ; ours ; -*ս աչքի*, to our nation ; *զ-ս սիրեմք*, we love our own ; *ի մերայնոց իցես*, are you one of ours ?

Մերանիւթ *a.* of our nature, human ; -*սեւ*, -*սեր*, *ից* *a.* of our nation, national ; of our nature, our ; - *բնութի*, humanity ; -*ք* *s.* our co-nationals, fellow-countrymen, compatriots ; mankind, the human race ; -*տիպ* *S.* *Մերակերպ* . [from time to time ; *S.* *Երբեմն*.

Մերթ *ad.* sometimes, now & then, *Մերծական* *a.* repulsive ; expulsive.

Մերծելի *s.* rejectable.

Մերծեմ, *եցի*, *Մերծեցուցանեմ* *va.* to expel, to repel, to reject, to exclude, to drive out ; to reprove, to disallow, to disapprove ; to refuse, to deny ; - *զբուռ*, to disturb one's slumber ; - *զգբ* *ի կենաց*, to deprive of life, to slay.

Մերծիմ, *եցայ* *vn.* to be driven out, expelled or rejected ; to abstain from, to forbear ; to depart, to leave, to absent oneself, to retire.

Մերծումն *s.* expulsion ; repulse, rebuff, refusal, denial ; disapproval.

Մերինոս, *ի* *s.* merino ; Spanish wool ; merino sheep.

Մերկ, *ոյ* or *ից* *a.* naked, bare ; undressed, plain, simple, evident ; *ից*, impudent, brazen-faced ; *pr.* without ; *ad.* evidently, obviously, palpably ; - *չ* - *մարնչել*, to wrestle naked.

Մերկաբար *ad.* nakedly, openly, plainly, clearly ; -*գլուխ* *a.* bare-headed ; *ad.* frankly, boldly, freely ; -*գոխ* *a.* gymnastic ; - *ազոն*, - *games*, wrestling, gymnastics ; -*ձուկն* *s.* gymnast ; -*զարազ* *S.* *Մերկիմաստակ* ; -*մարա*, *սիկ* *s.* bare athlete or wrestler ; -*ք*, wrestling ; -*մարտութիւն* *s.* wrestling naked.

Մերկանամ, *այցայ* *vn.* to undress oneself, to strip, to strip naked, to denude, to uncover, to unveil, to pull off, to throw off, to be discovered ; *va.* to undress, to unclad, to strip,

to lay bare, to disrobe; to bereave, to unfurnish; - *զսիրա* to unbosom oneself to, to pour out one's feelings, to open oneself to; *ի բայ* -, to cast, put or leave off; *ի բայ* - *զամբ*, to cast aside all sense of shame; - *լռնչից* to deprive oneself of one's property; - *զսւրն* *ի պատեհից*, to draw, to bare or unsheath a sword; - *ռից* to cast the skin; *այն ինչ կամեր առաւան ի դէրոյն* -, *իբրեւ այդն զառաւան մեր կանայր*, at dawn, at day-break, in the grey of the morning, at the peep of day; *յայսմօրինակի զբանս իւր-նայր*, he thus expressed, or explained himself.

Մերկանգամ *a. ad.* quite naked; unarm'd; *ից* nakedly, openly, ingenuously; - *պտուղք*, *bot.* drupa.

Մերկանք *S. Մերկութիւն*. [drawn.

Մերկապատեան *a.* unsheathed,

Մերկապարանոց *a.* barenecked; *ից* naked, clear, evident, open, frank; *ad.* nakedly, clearly, overtly, plainly; - *աւնել*, to make evident, to reveal, to discover, to unveil; *ամ ինչ - կայ առաջի աչաց նք*, all things are naked & opened unto the eyes of him.

Մերկատարր *a.* naked, bare; - *աիգ* *a.* bare-armed; - *աիա* *a.* bare-bosomed, bare-breasted.

Մերկացուցանեմ *S. Մերկանամ* *va.*

Մերկացուցիչ *s.* spoiler; plunderer.

Մերկեմ, *կացի* *S. Մերկանամ* *va.*

Մերկնոսասակք, - *աստէրք* *s.* gymnosophists, (a sect of Indian philosophers who went naked, living in woods & feeding on herbs).

Մերկոտն *a.* bare-footed. [ed part.

Մերկութիւն *s.* nakedness; the naked.

Մերկույ, *ի* - *ad.* naked, bare, quite naked, nakedly.

Մերձ *a. pr.* near, nigh, next, close to, contiguous; *ad.* about, nearly; - *չ* -, very near, soon, in a short time; - *ի Վենետիկ*, near Venice; - *է ի մեզ*, it is near or quite close to us; - *առ միմեան*, together, one with another, side by side; - *լինել*, to be near, ready at hand; to be on the verge or brink of, at the point of; - *լինել ի մահ*, to be at the point of death; - *ի վտիւ շան լինել*, to be drawing to a close; to be approaching one's end; - *բազմիւ*, to sit near; - *զնել*, to propose; to confront, to compare.

Մերձազաւակ *a.* related, consanguineous.

Մերձակայ, *ից* *a.* near, nigh to, neighbouring, bordering on, adjacent; present; coming, next; imminent; - *իմ* *S. Մերձենամ*; - *կէս* *s.* - *արեգական*, perihelion; - *երկրի*, perigee.

Մերձաւոր *a.* near, nigh, next; neighbouring, bordering on, adjacent, contiguous; approximate; akin, consanguineous; *s.* neighbour, friend, acquaintance; relation; - *ապէս* *ad.* approximately, -tively; - *արար* *S. Մերձաւորիչ*; - *եմ*, *եցի*, - *եզուցանեմ* *va.* to approach, to draw or bring near; to hold, take, possess, inherit or appropriate any thing in right of relationship; - *իմ*, *եցայ* *vn.* to approach, to go or come near, or towards, to go closer to; to be allied, related by marriage, to intermarry with, to marry into; - *իչ* *s.* near relation; - *աւթիւն* *s.* proximity, neighbourhood, contiguity; approximation; familiarity; affinity, alliance by marriage; relationship, kindred; copulation.

Մերձենամ, *եցայ* *vn.* to approach, to accost, to draw near; to touch; to keep company with, to join, to be united; to know, to have carnal connection with. [proachment.

Մերձեցումն *s.* approaching, ap-

Մերձեցուցանեմ *va.* to approach, to draw near, to advance towards; to apply, to appropriate.

Մերձիմ *S. Մերձենամ*. [mission.

Մերձումն *s.* approach, access, ad-

Մերոյն, *Մերոյն* *a.* our.

Մերով *ad.* voluntarily, freely, willingly; - *իսկ սեանք*, with our own ears.

Մերովանն *ad.* to the utmost of our power, as far as depends on us, our

Մերունակ *a.* our; *S. ափերպ*. [best.

Մերունան *s.* *bot.* marigold? [ner.

Մերօրէն *ad.* like us, after our man-

Մեց *s.* worm, wood-fretter; maggot; rottenness, putridity, corruption.

Մեցամեւ, *Մեցոմ* *a.* worm-eaten, rotten, carious, putrid.

Մեցոսիմ *vn.* to become worm-eaten, rotten, to rot, to putrify, to be corrupted, spoilt.

Մէք, *մեր*, *մեզ* *pron.* we; us; - *ինք*, *նին*, - *մեզն*, ourselves; *զնն* - *ողոր*.

մեկըս, what poor creatures we are!

Մեքենաբան or *գէտ* *s.* mechanician; *-գիտութի* *s.* mechanics; *-գործ*, *այ* *s.* machinist; mechanician; *a.* artful, masterly; very well made or done; *-գործ* *ծութի* *s.* machinery, engine-making, *-works*; *-կան* *a.* machinal; mechanical; *-կազմութիւն*, mechanism; *-ձի*, horse-power; *-կանուէր* *s.* mechanics.

Մեքենայ, *ից* *s.* machine, engine; *fig.* machination, cabal, plot, device, intrigue; *բազմաշնար* *-ք*, sly, crafty dealings, intrigues, machinations; *-սխառնել* *S.* *Մեքենայեմ*; *-երկանիւ*, *վեցանիւ կամ ութանիւ*, two-, six- or eight-wheeled machine; *շողշարժ* *-*, steam-engine; *ջրաշարժ* *-*, hydraulic m. or e.; *տեղագիտի* *-*, locomotive e.; *-պարզ կամ կրկին արգասեղ*, single- or double-acting e.; *-պեղել*, dredging-m., dredger; *-ջրեղէն սիւնակաւ*, water-pressure e.; *-վերամբարձ*, jack, lifting- or screw-jack; *-ցցահար*, steam pile-driving e.; *-փչող*, blast, blowing-e. or m.; *-օդահան*, air-pump, pneumatic m. or e.; *գործարան* *-ի*, engine-building, m.-factory, m.-manufactory; *լուծել*, *քակել* *զ*-, to take an engine to pieces, to dismount; *յարգարել*, *կազմել* *զ*-, to fit or put an engine together again, to mount; *ի գործ արկանել* *զ*-, to work an engine.

Մեքենայաբար *ad.* mechanically; *յարգար* *s.* engine-fitter; *յաւոր*, &c. *S.* *Մեքենաւոր*, &c.

Մեքենայեմ, *եցի* *va.* to contrive, to form, to project; to machinate, to plan, to plot, to intrigue, to cabal.

Մեքենայոյզ *a.* very shrewd, cunning, crafty; *-պէս* *ad.* mechanically; *յուծի* *S.* *Մեքենաւորութի*; *-վար*, *այ* *s.* machine-driver; *-ւոր* *a.* furnished with machines; mechanical; full of contrivances; industrious, dexterous, handy, adroit; artful, sharp, sly, intriguing; *-ւորեմ* *S.* *Մեքենայեմ*; *-ւորութի* *s.* contrivance, invention, machination, artifice, cunning, wile, piece of cunning.

Մեքենովթ *S.* *Խարխի*.

Մեղակերպ *S.* *Մերթէն*.

Մղանց *s.* filter.

Մղախ *s.* membrane, pellicle; secundine, after-birth; *S.* *Մղումն*.

Մղարան *s.* emunctory.

Մղեմ, *եցի* *va.* to press, to extract

by pressing or squeezing, to squeeze out, to express; to filter, to distil; *-վտ.* to infiltrate; to distil, to trickle, to fall drop by drop.

Մղիկ *թ.* *կեթայ* *s.* mosque. [roidea.

Մղնածեւ *a.* membranous; *s.* cho-

Մղումն *s.* filtration, distillation.

Մէգ, *միգի*, *գաւ* or *գով* *s.* mist, fog, haze; *թանձր* *-*, dense fog, thick mist.

Մէշ, *միշի* or *շշի* *s.* urine, water, piss; stale; *մրուր միղոյ*, urinary sediment. [urine, aperitive; *s.* diuretic.

Մէղմուղ *a.* diuretic, apt to provoke *Մէն*, *մէնի* *a.* one, only, sole; alone; *ad.* only, solely; *-մի*, each, every one, each one.

Մէջ, *միջոյ*, *ով* *-ք*, *միջոց* or *ոյ*, *ովք* or *զք* *s.* middle, midst; inside, interior, heart, bosom; loins, reins; *ցաւք* *Փ.* *ջայ*, lumbago; *-ք* or *պորտ ընդոց* *bot.* hilum of beans, &c.; *հացի միջու* *-*, with the crum; *ի* *-* or *ի միջի* *pr.* in the midst or middle of, among, between, in, into, within; *ի միջոյ*, through, out of, from; *ք* *- pr. ad.* by halves; between, among; in, into; through the medium of, by means of; *-ք* *- ad.* from time to time, now & then, ever & anon; *ցաւ*, down or up to the waist; *ի միջի ձերում*, among you, in the midst of you; *-գիշերոյ*, midnight, twelve o'clock; *ի-գիշերի*, at night, in the night, by night; *ք* *- իւր*, upon his loins or side; *միջովք չափի* *ի վեր*, or *ի միջոյն եւ* *ի վեր*, from the loins upwards; *միջովք չափի* *ի խոնարհ*, or *ի միջոյն եւ* *ի խոնարհ*, from the loins downwards; *յաւականութեան* *ի միջի*, from or in the midst of corruption; *պնդել* *զա* *-*, to gird up one's loins, to put on a belt; *խորտակել* *զա* *-*, to break one's back; *գօտի ածել* *ք* *- իւր*, to wear a belt, girdle or sash; *արկանել* *քուրձ զմիջովք*, to put or gird sackcloth on one's loins; *սուսեր* *ք* *- ածել*, *ածել սուր* *ք* *-*, to gird on a sword; *ք* *- հերձու*, *հատանել*, to cut in halves; to split into two parts; *բաւաւ* *ի միջոյ*, to annihilate, to utterly destroy, to exterminate; *անցանել*, *կաւ* *ի* *-*, to come forward, to show or present oneself; *ի* *- բերել*, to produce, to bring forward or out, to cite, to expose; *ի* *- անկանել*, to interpose; *փոյթ* *ի* *- աւնու*, to endeavour, to study, to try, to make any effort, to be solicitous;

գալինս ի միջի հաստատել, to make an alliance; արի. մնայ ի -. arise, get up, come here; քերթածք նր չեն ի միջի, his poems are lost; չ - բանից մի անկանիք, do not interrupt another's discourse; Տ. Խորհուրդ.

Մէջերկրեայ, &c. Տ. Մէջ. &c.

Մէջակէտ s. centre.

Մէջեր s. midday.

Մէջերկայ, բէկ s. midday, noon, noon-day; a. of noon.

Մէս s. index of scales; weight, heaviness; moment, instant; oscillation; inclination, propensity; a. inclined or prone to, bent on; - առ -. - ի - ad. oscillating, balancing; undulating, floating; - ի - խոնարհել, to float, to undulate, to wave; - լինել, to be inclined, prone, to bend, to tend towards.

Մթաղին a. obscure, dark, gloomy, dingy; - գնիմ, ելայ տ. to grow dark, gloomy, to be obscured or darkened, to darken; - ալայ, to grow dim; - գոյն a. dark, dark coloured.

Մթաղած a. gloomy, dark, obscure, dismal, dull, sombre; - լինել գինով, to have the sight or reason obscured, to get drunk, to feel giddy, to feel one's head turn round; - ութիւն s. darkening, darkness.

Մթային a. obscure, dark, dusky. Մթանամ, ալայ տ. to darken, to grow dark, to become dusk; ից, to dim, to obscure; to tarnish; - գոյ, to begin to lower; - աստեղայ, to be eclipsed; - մնայ, to grow dim.

Մթաղաւ Տ. Մթաղած.

Մթար, ալ a. black, smutty; s. bleakness; filth, dirt; - ութ s. obscurity.

Մթաղանիւմ s. to darken, to obscure, to cloud, to dim; to blacken, to offuscate; աս, to eclipse; - զտիւ ի փէր, to change day into night.

Մթեր, ից or ալ s. mass, heap, pile, accumulation; provision, store, hoard; remainder; filth, dirt; - առ -. in a heap, like a heap, in quantity.

Մթերած, ալ s. heap, mass; - ալ, ից a. heaped up, amassed, accumulated.

Մթերանոց s. warehouse, store, magazine.

Մթերեմ, ելի տ. to hoard up, to amass, to accumulate, to heap together; to warehouse, to house; to provision, to victual; - ոխ, ոխ - բեալ

ունել, to bear a grudge, to have a spite against one; գրեալ թոյնն թափել ի բայ, to give vent to one's spite, to breathe out one's anger.

Մթին a. obscure, gloomy, dark; obscure, abstruse, occult, of difficult interpretation; - կեանք, life of obscurity; - վարս վարել, to live obscurely; to lead an austere life.

Մթաւ, ալ s. an ounce & a half.

Մթաղոյն a. dark coloured.

Մթանամ, Մթնիմ Տ. Մթանամ.

Մթաղոր, ի s. atmosphere; - ափան or - եան a. - phical. [dimness.

Մթութիւն s. obscurity, darkness,

Մթիւ or - դ, Մթեղն, Մթիւ or - դ, Մթիկ, Մթիկ, Մթաղակ s. gnat, mosquito; midge, any small fly; առաջ նորդք կոյրք, որ զմեղուկս քամէք եւ զուլաս կլանէք, ye blind guides, who strain at a gnat & swallow a camel.

Մի ad. no, not, none; մի ասեր ինչ, say nothing about it; մի արդեօք, is it not? մի արդեօք գու իցին եգիպտացին, art not thou that Egyptian? is it not you? մի գուցէ, lest, for fear that; that it may not; մի երբեք, մի բնաւ, never, not at all; մի եւ մի, or մի եւ մի իւրեք, beware! not at all, by no means, never; մի ... եւ մի, neither ... nor; մի եւս, never, not again, no more; մի եւս առնիք, take care not to do so again; մի իւրեք, by no means; մի եղիցի, մի լիցի, may it never be! God forbid! never; մի դք, nobody; մի, perhaps? կերիցի մի, neither should he eat; մի, մի վտապուցանէք զիս, no, no, do not afflict me.

Մի, ոյ, ոյ, ում a. s. one; ad. first, firstly, in the first place; մի Աճ, one God, one only God; ի մի, in one, together; առ մի սիւնակ, at, or by each column; առ այր մի, to each person, a-head, a-man; մի առ մի, մի ը միով, one by one, successively, from hand to hand; bit by bit, piece by piece, in detail, minutely, exactly; particularly, specifically, individually, distinctly; մի ը միով ասել, նշանակել, to specify, to go into detail; Ժողովել ի մի, to collect, assemble or unite together; մի ոմն, one, one person; մին ի նշէ, one of them; մին կամ միւսն, either; either one or the other; մին մի ի նշէ, every one of them; ոչ մին եւ ոչ միւսն, neither; neither one nor the other; չ

մի, ը մի համար. conjointly with, together, at once; in one, like one & the same thing; մի եւ նոյն. the same; մի զմիոյ կնի. one after the other; մի՛ զի կոյր էր. եւ մի or երկրորդ՝ զի աղքատ էր. in the first place he was blind, in the next poor.

Մի մի. միոյ միոյ. միում միում *a. s.* each; every one; *ad.* one another; one by one; ը միոյ միոյ ամսոյ. monthly, month by month; մի առ միոյ. one after another, one on the other; մի զմիով. with emulation, surpassing one another, outvying; մի մի ասրի. annually, every year, year by year; մի ը միով. one under another, in a subordinate state; մի մի իշխան մի մի օր մասաւոյցն զընծայս. all the chiefs make daily offerings.

Միաբան, ից or այ *a.* unanimous, of one mind, agreeing; conformable, equal, uniform, analogous, similar, identical, the same; *ad.* with one accord, in concert, unanimously; *s. S.* -ակեաց; - հաւանութի. unanimity, concord, consent; - լինել. to agree, to conform to; - ական *a.* unanimous: monastic; - ձայնիւ. with one voice; - բ *s.* religious community; monastery; - ակեաց, եցաց *s.* monk, friar, cœnoblite; - ակի *ad.* unanimously; - ամբոս *a.* disturbing a community, turbulent, seditious; - եմ, եցի *va.* to agree, to cause to agree, to conciliate, to reconcile, to reunite, to match; to compose, to unite, to join; ի մի -, to reunite; - or - իմ, եցայ *vn.* to agree, to be of one mind or opinion, to consent, to comply; to be agreed, reconciled, to conform oneself; to unite, to join in one, to be matched; - ի չարիս, to conspire, to conjure, to plot; չ-, to disagree, to deny, to disown; - երկու երկու. to pair, to form couples or pairs; - ութի *s.* unanimity, agreement, concord, union, harmony, consent, good understanding; conciliation, re-, union; harmony, consonance, concordance, homophony, symphony, concert; conformity, fitness, suitability; commonalty, community, communion; company, society, club, corporation, congregation; copulation; - թագաւորաց. alliance, confederation, league; - ի չարիս. cabal, plot, conspiracy; - ք *ad.* unanim-

ously, with one accord; - թիկեալ. to live on good terms; քակտել զ-, to sow division in.

Միաբար *ad.* solely, singularly; - բարբառ *a.* having one language or speech; unanimous; *ad.* with one voice; - բարձ առնեմ *va.* to remove or take away every thing together; - բարոյ *a.* of the same character or disposition; - բերան *ad.* with one voice; - բնակ, այ *s.* co-habitant; Monophisite, that believes our Lord to have one nature only; - բնակութի *s.* co-habitation; - բնութի *s.* consubstantiality; - բոյր զարս *s.* tresses, head of hair; - բոյս *a.* born together, twin; - բուն *a.* consubstantial; of the same nature or essence; natural, native; *bot.* having only one trunk or stem.

Միազիր *a. gr.* formed of a single vowel; - գլխապետ *s.* absolute prince; commander, general in chief; - գլի *a.* one-headed, monocephalous; - գոյ *a.* having but one substance; unique of its kind; - գոյն *a.* monochromatic; of the same colour, uniform; - գործ *s.* fellow-labourer, cooperator, coadjutor; *ad.* working or acting together, cooperatively; - գումար, - գունդ *S.* Համագումար, - գունդ; - գոտեալ, - գոտի *a.* robust, vigorous, sturdy.

Միազաւան, ից *s. a.* unitarian, antitrinitarian; conformist; - գիմի *a.* uniform, simple.

Միազգի *S.* Համազգի; - զոյգ *a.* paired, conjoined, matched, equal; - զոր *S.* Համազոր. [- թիւ *S.* Համաթիւ.

Միաթերթ *a. bot.* monopetalous; Միաթողով *S.* Համաթողով.

Միալար *s.* monochord; - լեզու *a.* speaking the same language; - լուծ *S.* Միայար.

Միախառն *a.* temperate; - ութին *s.* temperance; - խոհ, - խորհուրդ *a.* of the same opinion or way of thinking, unanimous; *ad.* unanimously; - խումբ *S.* Համախումբ; - խուռ *a.* assembled, crowded; *ad.* in crowds, together, in a mass; - խօսիկ *S.* Միախոս.

Միածաւ. ի *a.* folio; - ծին *a.* Only-Begotten; - որդի. only son; - ծնունդ *s.* the being only-begotten.

Միակ, այ *s.* unity, first number, one, 1; *a.* only one, alone, singular; - ք, the units, 1-9.

Միական *S.* Համական; - եայք, յ *s.*

Monothelites; -ութի S. Համակամութի; -կան a. only, sole, singular; -կանի a. one-eyed, monocular; -կեսայ a. living together; S. Միայնա-; -կեղեւ a. having one bark or rind; -կենցաղ a. S. -կեսայ; monobious; -կերպ a. uniform; monotonous; -կերպութի s. uniformity; monotony, sameness; -կեցութի S. Միայնակեցութի; -կենթթուռի s. chem. sesquioxide; -կի a. sole, only; միայն - , alone, quite alone; -կից a. joined together; -կնի a. married only once; s. monogamist; -կնութի s. monogamy; -կշիւ a. equal, of the same weight, equipollent; -կողմանի a. paralytic, palsied, crippled; one-sided; ad. from one part only; -լծով ձգել ախոս , to plough with a single ox; -կողմն s. one side; գնել. Թողուի ի - , to put aside, to leave; -կողի a. simple; -լուան . cord of a single twist; -կրօն a. of the same religion, coreligionary; of similar habits; uniform, conformable; -կրօնութի s. professing the same religion; conformity in religion; unanimity; conformity, uniformity; -կցիմտ. to unite with, to participate, to consent; -կըցորդ a. conjoined, equal, partaking of.

Միահաղ. -ոյն ad. all at once, together, altogether, quite, at once, entirely, collectively; -Համ a. conjoined, inseparable; -Համար s. vote, suffrage; a. even, equal, like; summed up; -գնել. to vote, to come to the vote; չէ ք - . that is not the same thing; -Համուռ ad. collectively, altogether, generally, all at once; in all; in a crowd, in a mass; եւ զի - ասացից . to say briefly, in short; -Հայր S. Համահայր; -Հանդերձ S. Մեկնահանդերձ; -Հանեք s. buffoonery, drollery; -Հաւառ ad. with one voice; in chorus; -Հասակ S. Հասակակից; -Հարթ a. even, flat, smooth, equal, levelled; -Հաւան a. unanimous, of the same opinion; ad. unanimously; -Հաւաստից a. of the same religion, faith or belief; -Հաւաք առնեմ յա. to gather together, to collect in one; -Հեծան a. monarchical, absolute, despotic; -Իշխան, absolute master, monarch; -Իշխանութի. absolute power, monarchy; -ռնել. to reign absolutely; -առնել. to make universal; -Հետ or աի S. Միայն; -Հովիմ S. Միանամ; -Հոյլ ad.

all together, in crowds, in troops.

Միաձայն ad. with one voice, unanimously; a. gr. one-vowelled; -Իմ S. Ձայնակից լինիմ; -ուրի S. Ձայնակցութիւն; -ձեռանի or ձեռն a. one-handed; -ձեւ a. uniform, equal; -ձեւութի s. uniformity; -ձի ad. with one horse; -ձոյլ a. like one mass, of one piece, massive, cast, molten; -ձորձ S. Մեկնահանդերձ.

Միադի s. monochord.

Միաճաշակ a. indiscriminately eatable; a. ad. feeding but once a day; -ձեւի a. bot. of one trunk, unistripis; - ծառ . tall & straight stem.

Միամար S. Միամար; -մասնեայ a. of one part; simple; -մարտ . &c. S. Մենամարտ . &c.; -մեայ a. of one year, one year old; -մեղ a. equally culpable or guilty; s. accomplice; -միւ a. simple-minded; ingenuous, simple, artless, innocent; good-natured, silly, simple, foolish; faithful, attached, loyal, true, devoted; -մոյկ ad. with one shoe; -մտաբար ad. sincerely, ingenuously, candidly, artlessly; simply, sillily, foolishly; unadvisedly; -մտական S. Միամիտ; -մտեմ. եցի , -մտիմ, եցայ տ. to be candid, open, sincere, to behave sincerely; to conduct oneself loyally or faithfully; to ascertain, to verify, to become assured, persuaded, to believe, to acquiesce, to agree, to consent; -մոռութիւն s. plain-dealing, sincerity, innocence, ingenuousness, artlessness; fidelity, faithfulness, loyalty; simple-mindedness, simplicity, silliness, credulity; -Թք S. Միամտաբար; -մոր . ոյ or ու a. one only, only, only begotten; s. only child; -մորութի s. state of an only child, or of a destitute person.

Միայր a. united, joined, attached, chained together; continuous, continual; immediate; ad. at a single stroke, at one bout, in a moment, immediately, at the same time; -տողել. to join together, to link, to chain; -եմ յա. to join, to annex, to unite, to connect; -յարկ a. one-storied; -յարութի s. conjunction, concatenation, train, contiguity, continuance, succession.

Միայն . ոյ . ու a. only, sole, singular; alone, lonely; simple, plain; ad. solely, singly, singularly, simply; so-

litarily; - թէ. - զի. it being well understood that, on condition that, provided that, unless; մի - . one only; ոչ - , not only; - միայնակ. all alone, quite alone, by oneself, without company; - ի - , face to face, tête-à-tête, * cheek by jowl.

larly.

Միայնաբար *ad.* only, simply; singu-

Միայնագործ *a.* self-acting.

Միայնախօսութիւն *s.* soliloquy.

Միայնակ *a.* only, sole; *ad.* quite alone; - կեաց, եցաց *s.* S. Միանձն; *a.* monachal; - կեր *a.* eating alone, without company; - կեցական *a.* monachal, monkish, cœnobitical; - կեցանոց *s.* hermitage; cloister, monastery; - կեցող *s.* monastic or solitary life, monachism. [տիկ &c.

Միայնամարտիկ, &c. S. Մենամար.

Միայնամիտ S. Մենամիտ.

Միայնանոց, -ստան, -բան *s.* solitude, hermitage, monastery.

Միայնաւոր *a. s.* solitary, hermit; -ական *a.* only, indivisible: monastic; -ութիւն *s.* solitude, solitary life, loneliness; S. Միայնակեցութիւն.

Միայնեակ, եկի S. Միակ.

Միայնիկ. -նուկ *ad.* alone, all alone, quite alone, by oneself. [ness.

Միայնուի *s.* solitude, retreat, loneliness.

Միայնուհի *sf.* nun. [united, linked.

Միայրգ *a.* conjoined, connected,

Միանամ, ացայ *vn.* to be united, joined, incorporated, identified.

Միանգամ *ad.* at once, only once, at one blow; որ - , whatever, whoever, whosoever; ոպ - ն եւ միւսանգամն, as usual, as at other times; Հարից զսա գեղարդեամբս - եւ ոչ կրկին յից. I will transfix him with a single blow & he will have no need of a second.

Միանգամայն *ad.* all at once, together, unitedly, all at the same time, altogether; jointly, in concurrence, at the same time; all, quite; totally, entirely; - եւ. yet, even, also; - առեւ, եւ - իսկ ասեւ, եւ զի - ասացից, upon the whole, after all, in a word, in short; ոչ - աննեւ, to repeat several times, over & over again.

Միանձն. միւ, մուշք, մանց *s.* solitary being, anachorite, hermit; cœnobite, monk, friar, religious; *a.* only, alone, without company; -ական *a.* solitary, cœnobitical, monkish, monachal, monastic; conventual; un-

itarian; -անամ, ացայ *vn.* to retire, to live in solitude; to embrace a monastic life, to turn monk; -անոց S. Միայնանոց; -ութիւն *s.* monachism, monastic life; solitude; -ուհի *sf.* nun.

Միանման *a.* uniform, equal; -նան *a.* having or wearing the same mark, uniform; -նուն S. Համանուն.

Միաշարժ. ուշ. -ի. թւոյ *s.* first day of the week, sunday; -շար *a.* continuous, uninterrupted; strung, arranged, conjoined; -շարիւ *a.* walking in the same steps, conformable, like; -շուրիւ *s.* unanimity, concord; -շունչ *a.* unanimous, of one mind; -շուրթիւ S. Միաշարժ. [equal.

Միաշաք *a.* of the same measure,

Միապալազ *a.* in one mass, in one body, in a lump, massive; plain, simple; - ծով, smooth sea; -պաշտան *a.* equally worshipped or honoured; -պատիւ S. Համապատիւ; -պար *a.* in the same chorus; at the same ball or dancing-party; -պարեգոս *a.* wearing but one tunic; -պետ *s.* monarch; -պետական *a.* monarchical; *s.* monarchist, royalist; -պետեմ, եյի *vna.* to be a monarch, to reign or govern with absolute power, to have sovereign authority; -պետ, to be absolute master of the country, of the world; -պետութիւն *s.* monarchy, monarchical government; absolute dominion; բ-թիւ կաւ, to adopt the monarchical form of government; Հակառակորդ -թիւ, republican; -պէս *ad.* in the like manner, likewise, equally, evenly; indiscriminately; uniformly; -պիշ առնեմ *va.* to attract all eyes; - ինչ չառնեմ, to refuse to look at.

Միասահման *a.* having the same definition; having continuous bounds or confines; -սայրի *a.* one-edged; -սայրիկ *s.* knife-blade; -սիր *a.* of one mind, unanimous; -սմբակ *a.* whole-hoofed, solipede; -սմբար *ad.* together; -սնական *a.* consubstantial; simultaneous, common, compatible; united, only, sole; -սնականութիւն *s.* consubstantiality; simultaneousness; compatibility; -սնուի *s.* conjunction, connexion; -սնուիւք *a.* fed, reared or brought up together; -ստեղծ *a.* one-branched; -ստիւ *a.* one-breasted; *sf.* Amazon; -ստուածեան *a. s.* monotheist; -ստուածութիւն *s.* monotheism.

Միսլանկ *a.* monosyllabic; *s.* -ble.

Միստակ *a.* of one layer or stratum; *-առն* *s.* monogram; *-աւարակ* *a.* uniform; *ad.* equally; *-աւարած* *a.* equally spread or extended every where; *-աւարդ* *a.* massive, solid, compact, homogeneous; *-աւարեմ* *va.* to unite together, to combine; *-աւարութիւն* *s.* combination, union, homogeneousness; *-աւասակ* *a.* of one kind, uniform, like, equal; *-աւսող* *a.* seeing all at one glance; *-աւրիւ* *a.* monophyllous; *-աււակ* *a.* enduring or suffering with another; *-աւնութիւն* *s.* cohabitation, living in the same house; *-առնմ* *a.* of the same race, family or nation; *-առն* *a.* living with, in the same house; *s.* co-

Միացուցանեմ *S.* -ւորեմ. [habitant.

Միւսոր *a.* united, joined; one, singular; equal, alike; *s.* arith. unit; *-Թիւք* *s.* the units, the simple numbers; *-ական* *a.* singular; indivisible; *-ակաւորութիւն* *s.* unity; union; *-ակեղ* *a.* conjoined; united; *-եմ*, *եղի* *va.* to unite, to join, to conjoin; to attach, to tie together, to glue together; to mix, to combine, to annex, to incorporate, to identify; to join together, to couple, to match, to pair; *վերստին* -, to reunite, to rejoin, to tie again; *-իմ* *vn.* to be united, joined, attached or tied together; to be mixed; coupled, matched; *-ուի* *s.* union, junction, conjunction; adhesion, combination; reunion; incorporation; gluing; copulation, pairing; *ից* unanimity.

Միափակ *a.* joined together, solid, firm, compact; *-փառ* *a.* *S.* *Փառականից*; unanimous; *-փերթ* *a.* of a single piece; *-փոր* *a.* born together, twin.

Միաբարոզ *a.* preaching uniformly or the same truth.

Միգաղղած -, *-իառն* -, *-մած* -, *լին* -, *-պառ* *a.* foggy, covered with mist or fog, caliginous, cloudy, dark, obscure, gloomy; *-մած* *a.* nebulous; *-առտեղք* *ai.* nebula.

Միգամ, *ացի* -, *-անամ*, *ացայ* *vn.* to become dark, obscure; to get turbid; to begin to lower.

Միգալատեմ *va.* to cloud, to darken, to dim; *-իմ* *vn.* to get cloudy.

Միեղէն *a.* only, single, sole, simple; solitary; *S.* *Միաբան* [- *ծովային*, sea--.

Միեղեքու -, *ի* *s.* monoceros, unicorn;

Միգաղթաւ *a.* troubled with stran-

gury, subject to the gravel; -, *-ուի* *s.* strangury, gravel, dysury, ischury, stoppage, suppression or retention of urine, pain & difficulty in discharging the urine; *-իմ*, *եցայ* *vn.* to suffer from stone or strangury, to be afflicted with the gravel.

Միգական *a.* urinary; urinous; *-Թթուութեամբ* -, *uric acid*; *-ման* *s.* chamber-pot, urinal; *-նոց* *s.* pissing corner, retiring-place; *-նք* *s.* the urinary passage, ureter; *-արթ* *a.* diuretic, urinative, provoking urine; *-չափ* *s.* urinometer; *-րան* *S.* *Միգանոց* .

Միգարգել .&c. *S.* *Միգաղթաւ* .&c.; *-արձակ* -, *աց* *a.* diabetic, incontinent of urine; *-արձակութիւն* *s.* diabetes, incontinence of urine; *-աւառ* *S.* *-ման* .

Միգեմ, *եղի* *vn.* to urinate, to piss, to make water; *-անանոց* -, to stale; *-սաւակ* -, to piss often but little; *ու թու զուլ յամէ՛ որ զորմով միգեցէ* -, to destroy every male.

Միգերակ *s.* ureter. [troy every male.

Միգեցուցանեմ *va.* to cause to urinate, to move or provoke urine; *-ուցիւ* *S.*

Միգիւ *s.* chem. urea. [*Միգաղթաւ* .

Միգն, *մգին* . *մգնիք* , *մգնեաց* *s.* anat. aponeurosis; amnios; *-խէլաց* , meninges. [a-bed.

Միգող *s.* pisser; *-յանկողնի* , piss-

Միգուկ *s.* anat. urethra. [blood.

Միգումն *s.* pissing; *-արեան* , piss

Մի լ միով *S.* *Մի* .

Մի թէ *ad.* is it? can it be? is it possible? perhaps? is it that?

Միթր , *ի* or *միթրոյ* *s.* *Gr.* *w.* mitre,

Միլ , *Միլոն* *s.* mile. [tiara, infula.

Միլիոն , *ի* *s.* million; *Հազար* -, a thousand -s, milliard; *-երորդ* , *ի* *s.* millionth.

Միծ , *մծի* *s.* mud, mire, dirt; puddle.

Միհր *s.* Mithra, sun, Persian god.

Միմեանսզրկուի *s.* mutual damage.

Միմեանց , *դնս* , *ի* -, *-ամբք* *s.* to each other, to one another; *դնս* , one another, each other; *ի* -, from one another, one from another; *լնս* , with one another; *զինի* -, one after another; *-դէմ լ դէմ* , face to face, fronting, opposite; *սէր առնս* , mutual affection; *յեղալորսիքութեամբ* , kindly affectioned one to another with brotherly love; *դքեռն բարձեք* , bear ye one another's burdens; *սիրելի դնս* , to love one another, to love reciprocally; *փոխակ* -,

to injure one another; *զ-նս դ-ովել*, to praise one another; *ի -նս անել ըզ-գրունս*, to shut the doors; *բախել զ-նս*, to smite one another; *ի թիկունս հա-սանել* -, to help each other, to render mutual assistance; *ի պատիւ զամբք ելանել*, in honour preferring one another; *-ամբք վն - պաշտակել*, to pray for one another.

Միմանցաւոր a. loving mutually, affectioned one to another.

Միմոս, ալ s. Gr. w. mime, mimic, clown, zani, buffoon, merry Andrew, pantaloon; *-ական a.* mimic, droll, ludicrous; *-ու թիւն s.* mime, mummery, mimicry, buffoonery, harlequinade, drollery. [both.

Մին, -ս, -դ, -ն a. one; *-եւ միւսն, Միմաւոր a. s.* solitary.

Մինովացուլ s. minotaur.

Միմութիւն s. solitude, loneliness.

Մինչ pr. ad. till, until, up to; to, as far as; when, at the time that; while, whilst; *- or - զի*, so that, in such a manner that; *այնպէս... - զի*, so... that; *- այս - այն*, mean time, meanwhile, in the mean time, whilst these things were doing, during that time, in the interim.

Մինչդեռ ad. when, while, at the time, as long as; *- ասկաւն*, whilst, yet; *բայց - ունէին ի գլխի հարկանիլ միմանց*, but just as the combat was about to commence; *խօսէի ը նմա - ասկաւն էր յանկողնի*, I spoke to him while he was yet in bed; *- խօսէր*, while he was speaking.

Մինչեւ pr. ad. until, till, as far as, to; even to; that; *- յայժմ*, till now, up to the present, up to this time, hitherto; *- յայդ վայր*, so far, as far as, to that place; *- յայդր*, so far, as far as that, to there; *- յայս վայր*, thus far, as far as this, to here; *- ու բանիւր*, how far? *- ջամպս*, even to the clouds; *դայ ը իս - ի Կարս*, he goes with me as far as Kars; *կայ or մնա - եկեայ*, wait till he comes; *- ջերբ*, how long? *ոչ երեց - դարձցիս*, I will not go out until you return; *- յրազում ամս*, during many years; *- զի*, so that, inasmuch that; *այնպէս or այնչափ զի*, so that; as well as; *- բազմաց իսկ ասել*, so that several people said.

Մինչեւ ad. before, ere; not yet; -

ծագեալ արեգական, before day, before sunrise; *- աւարտեալ ամիս*, within the year; before a twelvemonth; *- եկեալ էր նր*, he had not yet come; *- մեռեալ իցեմ*, before I die.

Միշտ ad. always, at all times, continually, at every turn, incessantly, for ever, for ever & ever, perpetually, eternally; *a. eternal*; *սի - ն*, as usual, as before, as formerly. [sabre.

Միզնի a. one-edged; *s. scimitar*, *Միսասայի a.* woven in one piece, without seam.

Միմասնի a. one-footed, unipes.

Միորթի a. having but one testicle.

Միութիւն s. one, unit; unity, union, reunion; concord, accord.

Միջաբեկ a. broken-backed; hipshot; *fig.* disheartened, discouraged; *- լինել*, to break one's back; to become hipshot; *fig.* to be disheartened, to lose one's courage; *- ասնել or -եմ*, *էջի va.* to break one's back, to strain the loins; to dishearten, to discourage; *- դար a.* rotten at the core; weak, useless; *- գետացի s. a.* Mesopotamian, inhabitant of Mesopotamia; *- գետք s.* Mesopotamia; *- գիշեր s.* midnight, twelve o'clock; *- գիտութիւն s.* divination or guessing the contents of; *- գրութիւն s. gr.* epenthesis; *- զգեստ s.* petticoat; *- զգեստիկ s.* under-petticoat; *- խառն a.* composed of knots, of nodes at intervals; *- ծեր s.* middle-aged man; *- ծովեմ vn.* to sail on the high seas, to go on the open sea.

Միջակ, ալ a. middle, mean, middling; *s. middle*, centre; *- ամայն a.* middling voiced; *s. middle-voice*; *- ա մար s.* the centre of heaven; *- ային a.* middling, indifferent, neither good nor bad, moderate.

Միջակէտ s. centre, central point; *gr. point (.)*, full stop, period; *- կողք s.* middle ribs; *- կուտոր S. Միջաբեկ*; *- կութի s.* mediocrity; *- կութք s.* the middle or internal part of the thorax; *- կտուր ասնեմ va.* to cut in the middle, to divide in two parts; *- լինել*, to be halved.

Միջահասակ a. of middling stature, middle-sized, about the middle height; middle-aged; *- հաստութիւն s.* division by halves; interruption.

Միջամատն s. middle-finger; *- գլխի մեջ vn.* to plunge into the crowd; to

crowd in; -մուխ *a.* entered, introduced; well versed in, initiated, instructed, intelligent, expert; free, frank, bold, daring; meddlesome; enterprising, adventurous, venturous; -լինել *a.* to enter, to push in, to introduce oneself, to go forward or before; to intrude into, to thrust oneself forward, to intermeddle or interfere; to penetrate deeply, to pierce to the inmost parts, to dive into, to explore, to sift; to undertake, to have a hand in, * to have a finger in every body's pie; -ձեռամբ դործել *a.* to act freely; -մուտ լինիմ *or* -մուտ *vn.* to go in, to introduce or obtrude oneself; to meddle with, to interfere, to intervene; -մը-տուծիւն *s.* intervention.

Միջանկեալ *a.* intermediate; intervening; -խաչ *or* խաչաքիւղութիւն, interlude.

Միջաւիղ *s.* middle path or way; diameter; -պատ *S.* Սփածանէրի; -պինդ *a.* girdled, bound round the body, lusty; -սաճման *a.* middling, intermediate; *s.* middle, centre; -վայր *s.* middle, centre; interval; - *or* -վար *a.* moderate, temperate.

Միջատաբան *s.* entomologist; -ա-կան *a.* logical; -ութիւն *s.* -logy.

Միջատութիւն *s.* interruption.

Միջառք, տայ *s.* insects.

Միջաքիւղութիւն *s.* interjection.

Միջեմ, էջի *va.* to cut, to shorten.

Միջերկնայ *a.* that is in the middle of the heavens, medicalestial; -կրական *a.* mediterranean; - *or* -ծով, the Mediterranean; -կրեայ, էայ *a.* midland; -ք *s.* the midland provinces. [*s.* -tery.

Միջնորդայ *a.* mesenteric; -գերք

Միջին, ջնոց *a.* that is in the middle; middle; middling; intermediate; -ք *s.* midlent; *arith.* middle terms.

Միջնաբերդ *s.* citadel, tower; -թի-կունք *S.* Թիկնամէջ; -լուսին *s.* full moon; -ծիրանի *s.* cloak lined with purple; laticlavium; -կայմ *s.* main mast; -հալք *s.* the heart, centre of Armenia; -մարտիկ *a.* fighting in the midst; յարկ *s.* second floor or story; -նիւ *s.* centre, or middle part of a wheel; middle wheel; -էն *s.* the centre of a village; -չխարհ *s.* centre, interior of a country, midland districts; -պա-րիսպ *s.* partition wall; rampart; -տարբ *s.* water & air; -տուն *S.* Միջնայարկ.

Միջնորդ *s.* diaphragm. [diator.

Միջնեկ *s.* middle-man, agent, me-

Միջնոյն *s.* back-bone, back.

Միջորդ, այ *s.* mediator; interme-
dium, agent, go-between; negotiator;
medium; - վաճառայ. broker; - հաշ-
տուծի, reconciler, conciliator, inter-
mediator, intercessor; - լինել *or* -եմ,
էջի *va.* to mediate, to procure, to in-
tercede, to interpose, to go between,
to negotiate; to intervene; - էայ էրդ-
մամբ, he confirmed it by an oath;
- ութի *s.* intercession, mediation, in-
terposition, intermeddling, interven-
tion; negotiation, medium; - վաճա-
ռայ, brokerage, brokage, agent's com-
mission; - թք *ad.* mediately, through
the medium of.

Միջորմ *s.* party wall, partition.

Միջոյ, այ *s.* middle, centre; space,
interval, interstice; vacancy; division,
separation; difference, distinction;
empty space; * means, way; - հացի
Ս. Միջուկ; - անօթոց, capacity; - Ծի,
interior, inside part; - պատերազմաց,
truce, suspension of arms, armistice;
դաւաւազմին, during the conflict, in
the hottest of the battle, thickest of
the fight; դաւաւաւազմին, on the
way; during the journey; ի -ի ամբո-
խին ամբանալ, to take refuge among
the crowd.

Միջուկ *s.* marrow, core, heart; -
հացի, crum of bread; - ձուլոյ, yolk
of an egg; - ընկուղոյ, &c. kernel of
a walnut, &c.; - անկոց, pith; - պը-
ղոց, core; - գիսաւորաց, nucleus of
comets.

Միջօր *S.* Միջօրեայ, զմիջառ-
ք, at midday, about noon, towards midday;
- էայ, էէջ *s.* noon, noon-tide, midday;
the south; meridian; *a.* southern, me-
ridional; half, semi; - ջերմն, intermit-
tent fever.

Միջօրե *S.* Միջօրեայ, դիւ-ի-ի *ad.* at
noon; - ալան *a.* of noon, meridian; - *or*
- չըմանակ, meridian; - գիծ, meridian
line.

Միս, մսոց *s.* flesh; meat; - գնդե-
րային, muscular flesh; - մարդկային,
human flesh; - էրէնոյ, venison; - հա-
ւուց, &c., white meats, poultry; -
նապաստակի, &c., brown meats,
game; - սպանդանոցի, coarse meat,
butcher's meat; - որսոց, fowls &
game; - պտղոյ, pulp; հում, պախ,

խորովեալ - raw, boiled, roast meat; - *ի կսակարայէ* . broiled or grilled meat; *մսոյ ջուր* . broth; - *ածել* . to fatten, to make fat; *կաթսայ մսոյ* . flesh.

Մխթաւ *s.* wardrobe keeper. [pot.

Միտ, մտի. *գմտաւ* . միտք, մտայ, մտօք *s.* mind, intellect, understanding; sense, judgement, reason, intelligence; thought, idea; intention, design, project; opinion; advice, counsel; meaning, intent; maxim; *ը մտի. ը -ս* . at one's will or pleasure; according to one's fancy, liking, desire, &c.; *ըմբռնումն մտայ* . apprehension, idea; *մարդկեղէն* -ք . human reason; *հասարակաց* -ք . good sense; -ք *անմտութե* . foolish thoughts; -ք *անարդարութե* . reprobate sense; -ք *առակիս* . the moral of the fable, or of the apologue; *ուղիղ մտօք* . in good faith; *պարզ մտօք* . frankly, sincerely, without artifice; *սրտի մտօք* . with all one's heart; *ազնուական* -ք . noble sentiment; *արդարակորով* . խորախորհուրդ . *վեճի* . հաստատուն or անյողգողգ . *լուսաւորեալ* . ընդարձակ . եռանդուն . սուր . թափանցող . *արդասաւոր* . *հնարագիւտ* -ք . upright, profound, elevated, firm, enlightened, vast, lively, sharp or piercing, penetrating, fertile, inventive wit, mind or intellect; *թեթեւ* . *անարդաւոր* . *չիտթ* . *ցրուեալ* . *սկար* -ք . frivolous or light, barren, confused, distracted, weak mind or intellect; *ուշեւել ի մտի* . to have the design or intention, to propose to oneself, to project; *ի -ս լինել* . *գալ* . -ս *ուսանել* . to regain one's intellectual faculties, to be restored to one's senses, to awake; *գնեւել ի մտի* . *հաստատեւել ի -ս* . to form a resolution, to take into one's head, to be determined, to resolve, to project, to propose, to presume, to imagine; - *գնեւել* . to be attentive, to apply or devote oneself to, to observe, to regard, to consider with care, to think, to reflect; *ի -ս առնուել* . to understand, to comprehend, to perceive, to conceive, to know, to remark; to study, to learn by heart; *գմտաւ* or *ը -ս* *ածել* . to consider, to regard attentively, to meditate, to recollect, to imagine; *աշխատաւ առնել զ-ս* . to fatigue the mind, to rack one's brains; *անկանեւել ի մտայ* . to be out of one's mind or senses, to lose one's senses, to be crazy; *անկա-*

նեւել or *էլանեւել ի մտայ* . to escape or slip from one's memory; to forget; - *գնեւել* . to admonish, to warn, to apprise of; *գնեւել ի մտի ուրուք* . to suggest, to insinuate, to hint, to intimate, to entangle, to involve; *ը - մտանեւել* . *ը մտի լինել* . to please, to gain one's affection or good will, to conciliate one's favour, to insinuate oneself in the good graces of, to win one's favour; *ը - տանեւել* . to take offence at, to be offended, to take ill, to take a pique, to be nettled; *արկանեւել ի -ս* . to suggest, to inspire; *տալ ի - տանուել* . to cause to understand; *փոխել զ-ս* . *չըջիլ ի մտայ* . to think better of, to change or alter one's mind or intention; *ի չար կամ ի բարւոյք -ս առնուել* . to take well or ill; *գեղեւել զ-ս* . to captivate one's understanding; *ը -ս անկանեւել ուրուք* . to occur to mind, to enter the imagination or thoughts; *հանեւել ինչ ի մտայ ուրուք* . to drive out of one's head, to persuade to the contrary; - *ս ուշեւել* . to be witty; *տալ ի մտայ* . to say to oneself; *ընդ - արկանեւել* . to think, to recollect, to conceive; *բարգաւաճեւել* . *կրթել զ-ս* . to cultivate, to form the mind, to improve; *այսր անդր մտեւել զ-ս* . to distract the mind; *անխիղճ -ս ուշեւել* . to keep a clear conscience; *ի մտի պահել* . to keep in memory; *բարձրանալ ի -ս իւր* . to become proud, vain, puffed up; - *առնեւել* . to listen to, to mind, to agree with; *ը -ս հարկանել* . to occur, to come to mind or memory, to recollect; *առնեւել ի մտայ իւրոց* . to do without intention, to do unintentionally; *առ ի -ս առնուել* . to understand allegorically; *իսկ առ ի -ս* . & in mystic or allegorical sense; *բարձուք ի -ս առնողաց* . the generality of intelligent persons, most witty people; *ոչ ոք ի -ս ուշողացն* . no one of good sense, no sensible person; *եղեալ էր ի մտի* . he decided, he was resolved; *չառնամ ինչ ի -* . I understand nothing of it, I don't understand it, I am quite at a loss; *անմարթ է ի - առնուել զայն* . nothing can be known about it, it is impenetrable, it's marvellously obscure; -ք *իմ առ իս գարձան* . my mind was restored; *եւ ոչ ի -ս անգամ անկեալ էր նր* . he never even dreamed of it; *խորհէի եւ ասէի ը -ս* . I thought &

said to myself; յորմէ ի - առնուլ է, whence it follows that; բազում անգամ եղև ինձ ի մտի. I was more than once tempted to; գայ ի -ս իմ, it has just come into my thoughts, mind or head; սակայ ի մտի իմում յեղեղեմ զայն, I often repeated it to myself; այս էն -բ բանիցս, this is the sense of the passage; նա չառնու ինչ ի -, he understands nothing of it, he knows nothing about it, it is Chinese to him; այսպէս եղոյց զարուի մտաց իւրոց, thus he betrayed his malicious intention; Տ. Ըստ, թափանցանց, թռիչք or թռչելիմ, խեղճ, խորհուրդ, Հաճեմ, Համբաւեամ, &c., &c.

Միառարկայ ad. readily, willingly.

Միառարկա s. mech. momentum.

Միակեմ, եջի va. to incline, to lean, to bend, to bow, to bias; vn. to incline, to lean, to feel inclined or disposed for, to lean to the side of, to be biassed, to have an inclination for, to feel an attachment for, to adhere, to comply; միեկաւ սիրաւ նց զկնի նր, their hearts inclined to follow him; միեկաւ a. tending, bent on, inclined or prone to; - ի չարն, prone to evil; inclined to mischief.

Միառութիւն, -ումն s. inclination, tendency, propensity, disposition; proneness; ast. inclination; -ումն ի չարն կամ ի բարին, good or evil propensities.

Միտք S. Միտ, միտք. [pensities.

Միրգ, մրգաց or գոց s. fruit; S.

Միւսիկինս S. Միւսիկէ. [Պտուղ.

Միւսինէս s. Gr. w. muræna, sea-

Միւսն S. Մեռն. [eel.

Միւս, ոյ, ուր a. other, another; different from, other than; -ն, the other; -ք է, one more than another; -ումն աւար, the other day; բայց եւ զն պատմեցից, but I will tell you something else; Տ. Մի; - անգամ or

Միւսանգամ ad. another time, once more, afresh, anew, over again, again, bis; a. second, other, new.

Միւսին, աջ, ից s. mosaic; -եայ a. -, in -; - յառակ, tessellated pavement.

Միւսիկէ s. bot. Gr. w. myrica, tamarisc; genista.

Միութայ, բէկց a. of a day, ephemeral, lasting only a day; ad. a day only; - Զերմ, ephemera, ephemeral fever; - Զանձ, ephemera, ephemeral fly; -

աճի. ephemeron-worm; - գեղ, fleeting beauty.

Միօրինակ a. uniform, equal; monotonous; ad. uniformly, equally; - ձեւ.

Մլաղաց, ից s. miller. [uniformity.

Մլար S. Մաւլլ.

Մլաւեմ, եջի vn. to mew, to caterwaul, to cry as a cat; -ւիւն s. mew-ing, mew. [face on awaking.

Մլվիւմ, եջի va. to rub one's eyes &

Մլուկն s. bug. [smoking, smoky.

Միախառն a. mixed with smoke,

Միասն a. tempered, casehardened.

Միւեմ, եջի va. to drive in, to force into or penetrate, to fasten in, to fix, to force down, to plunge; to pierce, to prick, to run through; to temper iron or steel, to caseharden; - զձեռն, to stretch, to extend or hold out the hand; - զձեռն յարիւն ուրուք, to imbrue the hands in the blood of; միեկայ զգալուն ի լանջն նորա, he has plunged the dagger in his heart; S. Զեռն.

Միւիմ, միեկայ vn. to be driven, plunged into, to penetrate, to enter; to meddle, to get in; to begin, to commence, to undertake; - բարկութիւն, to be seized with rage, to be enraged.

Միւիթար, աջ a. consoling, consolatory; s. consoler, comforter; S. -ումն; նք. Mekhithar; - լինել, տալ, մատուցանել, to comfort, to console, to solace; - ինչ առնել մտաց, to flatter, to adulate, to wheedle, to coax, to allure; -ական a. consoling, comforting, consolatory, alleviating, soothing; -ակից լինիմ vn. to be consoled or comforted mutually; -ակք S. -ումն; -եան a. s. Mekhitharist, -rian; -եմ, եջի va. to console, to soften, to soothe, to comfort, to relieve sorrow or vexation, to alleviate; -իմ, եջայ vn. to be consoled, comforted; -իչ s. consoler, comforter; ից. the Comforter, Paraclete, Holy Ghost; -ութիւն s. comfort, consolation, solace; ից. balm, balsam.

Միւիթա Զարկանեմ, Միւիթա S. Միւրք, Զիմ. [putrefy.

Միւկեմ va. to corrupt, to rot, to

Միւսիւսիւք s. pressure; press. [dress.

*Միւնց s. woman's long grey kitchen-

Միւնց, ի, աւ. s. act of plunging into; mech. piston; plunger; - Զբանիւ, pump-piston; -առուն s. piston-rod; -ափող s. barrel or chamber. [mersion.

Միւսմն s. tempering, steeping; im-

Մխուռն Տ. Մուխ. a.

Մխրձիմ, եցայ, - ձուկ հարկանեմ տն.
to plunge, to sink, to drive, to rush,
or dash into water, to duck; - ախ-
միւ, to plunge headlong into vice.

Մծղնագործութիւն. Մծղնութիւն
s. incest; lechery, lewdness, lust.

Մծղնեայ, նէկց. a. incestuous; lecher-
ous, libidinous, lewd; s. name of vari-
ous ancient sectaries.

Մկան, ի s. reins, loin, haunch, flank.

Մկանուռք, նանց. Մկանք, նայ s. the
back; fig. swell, waves, billows; հար-
կանել չ-նա, to beat, to flog, to fla-
gellate, to scourge; բառնալ ի վերայ
մկանանց, to load, to put a load on the

Մկանուա a. muscular. [back.

Մկթամ, աջի տն. to turn up one's
nose, to nose, to laugh at, to mock,
to make game of.

Մկնագի s. bot. mouse-tail, myosurus,
holoster; - գոյն a. mouse-coloured;
- ախանջ s. bot. mouse-ear, myosotis,
forget-me-not; med. mumps; գեղին -,
creeping mouse-ear, pilosella; - ալեր,
- աճարակ a. gnawed or eaten by rats
or mice; - սնկ, աջ a. murepollutus,
polluted or contaminated by the pre-
sence of dead mice; - ապէս ad. like a
mouse; - ապիզծ a. spoiled by mice or
rats; - սասի s. bot. squill, sea-onion,
scilla; գինի - ի. wine of squilla, vinum
scilliticum; - արջ s. mus-ursinus; - ա-
բիս s. mus-araneus, shrew-mouse.

Մկնահար a. struck with a halberd;
- ւոր s. halberdier, pikeman.

Մկնգեղ s. rats-bane; - սպիտակ, ar-
senic; - գեղին, ornament; - կարմիր,
realgar, red arsenic.

Մկնորսակ, աջ s. mouse-hunter,
mouser; - գործի, mouse-trap; քաջ
-, good mouser. [dilly.

Մկնսի s. bot. daffodil, daffadown-

Մկուռք, մկնգայ s. halberd; lance.

Մկուռք, մկանց s. muscles; Տ. Մուկն.

Մկրաւ, աջ s. scissors; - մեծ,
shears; - եմ, եջի va. to cut with scis-
sors, to shear. [font, baptismal font.

Մկրաստուն, - րան s. baptistery;

Մկրեմ, եջի va. to christen, to bap-
tize; to wash, to purify by ablution;
to bathe; * - զկաթն, զգինի, to put
water into milk, wine; զէրսին -, to
rebaptize; - իմ տն. to receive baptism,
to be baptized; to wash, to bathe or
cleanse oneself; - արեամբ, to be

martyrized. [np. St. John the Baptist.

Մկրեմ a. baptizing, christening;

Մկրաութիւն s. baptism; washing,
ablution, purification, martyrdom.

Մձութիւն s. darkness, spot, dirt.

Մղեղ, աջ s. chaff; powder, ashes,
dust; - հրոյ, spark; ի - փոխել, to
turn to ashes, to be burnt to ashes;
- ալ, աջ s. fine ashes; a. burned to ashes;
- եմ, եջի va. to levigate, to pulverize,
to reduce into powder; to burn to ashes.

Մղեմ, եջի va. to push, to give a
push to, to thrust, to push forward;
արտաքս -, to unload, to discharge,
to empty, to cast forth; - զմեմանս, to
press or crowd on one another; -
զպատերազմ, զճակաս, to fight, to
make or wage war, to give battle to;
- զախրդեան, to win, to conquer,
to subdue, to depress, to prostrate; զհ-
գեւոր կռիւն -, to fight against temp-
tation; Եղեմ իրերայ զարկութիւն
մղել, to be exasperated one against
another; - զանասուն, to train to lab-
our, to break in or teach animals to
work; Տ. ճաշ; - իմ տն. to be urged on
or driven to, &c.; մղեցաւ մարտն այ-
դուն, the battle was fought or took
place in the morning. [mare.

Մղձաժէս a. subject to the night-

Մղձաւանջ, ի s. night-mare, incubus.

Մղձեմ, եջի va. to choke, to stifle,
to suffocate, to strangle; fig. to pain,
to grieve, to vex, to torment; - իմ տն.
to choke, to be suffocating; to be vio-
lently affected with spite, envy, grief
or rage.

Մղձկուն s. denseness (of smoke).

Մղձկուա a. suffocating, stifling, op-
pressive, sultry.

Մղձուկ s. heart-break, anxiety,
pain, pang, sore, anguish.

Մղղակ s. butt, mark, aim, target.

Մղղական a. impellent; expellent.

Մղոն, աջ s. mile.

Մղուսն s. impulsion, impulse, push.

Մղուա a. foggy, misty, cloudy, ca-
liginous. [ness.

Մղտագունութիւն s. obscurity, dark-

Մղտանամ Տ. Մթանամ.

Մղտափարաւ a. dispelling darkness.

Մղոն s. impulse, impetus; - առ, to
give a push, to push, to impel.

Մմիմ, եցայ տն. to soil, dirt or pol-
lute oneself.

Մնամ, աջի տն. to remain, to stay;

to stop, to wait, to expect; to hope; to rest, to be at rest; to last, to consist, to hold out; *S. Բարեաւ, Խաղաղութիւն, Կամ; Ճնացեալ a.s.* remained, remainder, rest, residue; *լննալի a.* transitory, transient, unstable, incon-

Մնայուն S. Մնացական. [stant.

Մնաս, Խց, ուց s. mina (weight & money); pound; mark.

Մնաց, Խց s. rest, halt, stop; *a.* stable, durable; *S. Կաց մնաց; -ական a.* permanent, stable, lasting, durable, solid; *-ականութիւն s.* stability, permanence; *-որդ. աջ, -ուած, ոց s.* rest, remnant, remainder; residue, relics; remains, fragments; *-որդք or դիրք -որդաց, Paralipomena; -ուցանեմ va.* to cause to remain, to stop, to put a

Մննայ, Խց s. weevil. [stop to.

Մնեմ, Էջի va. to press, to bruise, to squeeze, to express.

Մնեմ, Էջի vn. to coo; to wail, to groan, to cry; *fig.* to sigh after, to long or burn for, to covet eagerly; *մնեմալսի, the dove coos.*

Մնեմ s. cooing; wail, groan, cry.

Մնրիկ, Մնրուկ ad. without noise, silently, softly, gently, noiselessly.

Մնրկատակ s. pantomime.

Մշակ, աջ s. husbandman, farmer, tiller, cultivator; man-servant, domestic, servant; *-ական a.* agricultural, rural, country; *-ի s.* the Georgics; *-եւի a.* arable, cultivable; *-եմ, Էջի va.* to cultivate, to till, to plough, to manure; *fig.* to cultivate; to administer, to furnish, to supply; to serve, to wait on; *-ութիւն s.* cultivation, husbandry, tillage, agriculture; *fig.* culture, cultivation; servitude.

Մշակամ, -հոս a. musk-scented, musked, muscadine, muscadell; *-պորտ a.* musk bearing or producing, moschiferous; *-պշեման, musk, moschifer, musk-animal, Tibet-musk.*

Մշտաբար ad. always; *-բարբառ a.* speaking continually; *-բացիկ a.* always open; *-բեր a.* producing, bringing forth constantly; *-բոյժ a.* always eating, devouring, voracious, greedy, gluttonous; *-բորբոք a.* perpetually burning; inextinguishable; *-բուխ or բուռն a.* flowing, gushing out continually, never failing, perennial; *-բուն a.* eternal, immutable; *-դիւ a.* perpetually rolling or turning round; *-դիւ*

շեր a. ad. in perpetual darkness, always in the dark; *-դնաց a.* going or flowing continually; *-դոյ a.* everlasting, perpetual, eternal; *-դաւար a.* evergreen; *-դատ a.* very tiresome, importunate, troublesome; *-դեղ a.* always running or flowing, falling continually; *-զուարճ a.* always merry; ever reviving; *-լոյս a.* always bright or luminous; *-խաղաց S. Մշտադնաց; -խոհ a.* always thoughtful; *-խօս a.* speaking or singing continually; *-ծան a.* well known; *-ծիծաղ a.* ever smiling, cheerful; *-ծին a.* ever fruitful; constantly producing; *-կաթ S. Սերմնակաթ; -կայ S. Մշտադոյ; -կայլակ S. Մշտաբուխ; -կառոյց a.* very solid, firm, stable, enduring for ever; *-կառար a.* annual; accustomed; established; *-կեր a.* continuous, quotidian; *-ակն s.* never failing spring; *-կոխ a.* trodden continually, frequented; *-ճանապարհ, thoroughfare, public way; -կոյս sf.* Ever Virgin; *-հայց a.* always praying or entreating; *-հոս S. Մշտաբուխ; -մատոյց a.* often offered or offering; *-մարտ a.* waging perpetual war, fighting continually; *-մոռնիւ a.* wailing constantly; continually begging, praying, beseeching; *-յաղթ a.* always victorious; *-յուշ a.* of eternal memory; ever memorable; *-յոծար a.* always inclined, willing, disposed, eager, assiduous; *-նորոգ a.* ever new, fresh; *-նուէր S. Մշտամատոյց; -շարժ a.* perpetually in motion; *-շարժութիւն s.* perpetual motion; *-շարժար a.* enduring, suffering continually; always vexing or tormenting; *-մեռելութիւն, continual mortification; -պայծառ a.* permanently shining, clear or luminous; *-պաշտան a.* instant in prayer, constant in worship, fervent, devout, pious; assiduous; *-պիշ լինեմ vn.* continually to fix one's eyes upon, to look at steadfastly or intently, to gaze at; *-ջան a.* very diligent, assiduous, indefatigable, unwearied; *-սաղարթ a.* aiophyllous, evergreen; unfading; *-սառոյց a.* everlastingly frozen; *-վայելեալ a.* enjoying or possessing continually; *-վառ a.* always lighted or burning; *-տատան a.* shaking, agitating, moving constantly; always tempest-tost or —beaten; *-սեւ a.* ever-during, permanent, perpetual; *- առնել. to*

perpetuate; -տիւ *s.* eternal day; -արթուն *a.* always awake; -արած *a.* grazing, feeding continually; -արտօր *a.* always in tears; -փայլ *S.* Մշտապայծառ; -փափաք *a.* always eager, desiring, wishing; -փթիթ *a.* always flourishing, blossoming or blooming.

Մշտիկ, տիկ, տկաւ *s.* holy water-sprinkler, asperges-brush; - զոպայի, bundle of hyssop.

Մշտնջեան *a.* eternal, perpetual.

Մշտնջենաբար *ad.* perpetually, eternally, to eternity, for ever, without end; -բուխ *S.* Մշտաբուխ; -կան *S.* Մշտնջենաւոր; -կարգ *a.* fixed, permanently established, perpetual, inalterable; -կայ *a.* stable, immoveable, lasting perpetually, immutable; -կեանք *a.* living for ever or eternally; -կից *a.* co-eternal; -ճիւ *a.* always loaded or adorned with grapes; -մուշի *S.* Մշտամուշի; -նամ, -պէս *S.* Մշտնջենաւորիմ, -բար; -գաւ *S.* Մշտագաւ; -տես *a.* eternally visible.

Մշտնջենաւոր, -ական *a.* perpetual, continual, eternal, everlasting, endless; - շարժումն, perpetual motion; -արար *S.* Մշտնջենաբար; -ակից *S.* Մշտնջենակից; -ակցութիւն *s.* co-eternity; -եմ, եցի, -իմ, եցայ *va.* to perpetuate, to eternize; *vn.* to last perpetually, to be for ever; to be perpetuated; to continue, to exist, to be extant; to persist, to persevere; -աւթի *s.* perpetuity, perpetuation, continuation, permanence, eternity.

Մշտօրեայ *a.* daily, quotidian; *ad.* daily, every day.

Մոգ, ուց or աջ *s.* magician, astrologer; diviner, enchanter, wizard, sorcerer; fire-worshipper, follower of Zoroaster; wise man of the East.

Մոգական *a.* magical; -ն *s.* magic, magic art; -կրօն or նիկ *a.* professing the religion of the magi.

Մոգեան *s. pl.* magi or magicians.

Մոգեմ, եցի *va.* to practise or profess magic, to exercise the magic art, to bewitch, to enchant; - զուշ եւ զուրուշ, to cast a spell upon; to delight, to charm, to fascinate.

Մոգութիւն *s.* profession of a sorcerer; magic art, demonology, witchcraft, charm.

Մոգապաշտէ, կց *s.* priest's attendant; -պէս *s.* grand magician, archmagician;

an, chief of wizards or magicians; -պետութիւն *s.* archmagic.

Մոգ, Մոթ, ոյ *s.* bushel, muid.

Մոզանամ, աջայ *vn.* to remain, to last; to augment, to increase.

Մոգի, զույ *s.* bullock, young bull, sturk, steer.

Մոթխոթեմ *vn.* to repeat, to say over again, to inculcate, to impress deeply on the mind of youth.

Մոլ *s. bot.* suckers, sets, offshoots; * mud mixed with straw.

Մոլաբոյս *a.* wild, bad, useless; -թղենի, -թուղ *s. bot.* sycamore; caprificus; -թուղ *s.* sycamore figs or fruits; -խիւղ *s.* hemlock; -խոտ *s.* weed; սրբելի - ոյ, to weed; -խոտեմ, -իմ *vn.* to be full of weeds; -խուժք *s.* furious mob; -ձիթենի *s.* wild olive-tree.

Մոլար *a.* wandering; erroneous, wrong, false, heretical; *s.* deceiver, perverter, seducer; աստղք - ք, erratic stars, planets; -անուն *a.* bearing a false name, false, erroneous.

Մոլեբար *S.* Մոլեգնաբար.

Մոլեգին *a.* furious, raging, mad, outrageous, demoniacal, fanatical, enraged, desperate, rude, violent; - or -գնաբար *ad.* furiously, madly, passionately, with fury, violently; -գնական *S.* Մոլեգին; -գնաճառ *a.* erroneous, heretical; nonsensical, foolish; -գնիմ, եցայ *vn.* to be furious, to get into a rage, to fly into a passion, to be mad with rage; to be beside oneself, to go mad, to become deranged, to fall into extasy; -գնոտ, աջ *a. S.* Մոլեգին; -գնութիւն, -գնուք *s.* frenzy, fury, madness, rage, mania, wildness, transport; delirium eroticum, violent

Մոլեխիւղ *s.* hemlock. [passion.

Մոլեկան *S.* Մոլի.

Մոլեմ, եցի *va.* to drive mad.

Մոլեխախանձ *a.* cruelly jealous, eaten up by envy; fanatic. [fanaticism.

Մոլեռանդն *a. s.* fanatic; -գաւթի *s.*

Մոլի, լույ *a.* raving, furious, frenetic, maniac, mad; vicious, petulant, passionate; great, excessive.

Մոլիմ, եցայ *vn.* to lose one's senses, to go mad; to be in a passion, enraged; to be extravagantly fond of, to fall violently in love with, to be passionately in love; - զճեւ, to bend one's whole soul to, to apply oneself entirely to, to dote upon, to be des-

tracted with ; *մոլիս* , *Պաւլէ* . Paul, thou art beside thyself.

Մոլինեան *a. s. molinist* ; - *վարդապետութիւն* , molinism.

Մոլլ , *ի s. bot.* mallow, marsh—.

Մոլր *a.* strayed, erred ; missed, mislaid, lost ; *S. Մոլար* ; *ad.* out of the way.

Մոլորակ , *այ s.* planet, wandering star ; - *աղէս s. ast.* planetarium ; orrery ; - *ան a.* wandering, vagrant ; false, erroneous, heretical ; deceitful ; fallible ; - *աստղ* , erratic star ; - *ն s.* demon ; antichrist ; - *այլն գրութիւն s.* planetary system ; - *ալմախ s.* planetolabe ; - *ասիւլ s.* planetoids.

Մոլորահողմ *a.* inconstant as the wind ; *s.* changeable wind ; - *միս a.* in error ; - *նք s.* wandering ; error, roving course ; - *շաւիղ a.* strayed ; - *շունչ a.* perverting, suggesting or teaching error ; - *պատիւր a.* false, deceitful, fraudulent.

Մոլորեցուցանեմ *va.* to turn out of the way, to mislead, to lead astray ; to bewilder, to deceive, to beguile, to seduce, to pervert, to suborn, to corrupt ; - *ուշիւ s.* seducer, suborner, perverter, deceiver, corrupter.

Մոլորեմ , - *րեմ* , *էցայ* *vn.* to go out of one's way, to ramble, to rove, to wander, to stray, to go astray, to lose oneself, to be bewildered, to err, to fail ; to fall into error, to be deceived, seduced, perverted ; *S. Մոլեմ* ; - *եալ a.* wandering ; - *աստղ* , - star.

Մոլորութիւն *s.* wandering, straying, aberration ; error, heresy ; seduction, perversion, subornation, corruption ; fury, mania, folly, frenzy, madness ; - *մասց* , mental aberration ; *ծայրայեղ* - , sad extremity, excess ; *բազում դպրութիւնք դէռել ի - դարձուցանեն* , much learning doth make thee mad.

Մոլորումն *S. Մոլորութիւն* ; *գառնալ ի մոլորմանէ* , to be convinced of one's error, to correct one's mistake.

Մոլութիւն *s.* fury, rage, mania, frenzy, madness, folly ; violent passion ; transport, enthusiasm ; * vice, bad

Մոլուցք *S. Մոլեգանութիւն* . [habit.

Մոխիր , *կրոց* *s.* ashes ; *օր մոխրոց* , Ash-Wednesday ; *մոխրակումն ի -* , cineration, in- ; - *լինել* , to burn or reduce to ashes ; *ի - եւ յաշիւն դարձուցանել* , to incinerate, to reduce to

ashes ; to lay in ashes, to waste or desolate ; *ապաշխարել մոխրով* , to do penance ; *հուր ծածկեալ չ մոխրով* , fire lies under the ice ; there is fire lurking under the ashes ; *S. թաւալեմ* .

Մոխրագոյն *a.* ash-coloured, ashy, grey ; - *թաւալ a.* wallowing or rolling in ashes ; - *լից a.* full of ashes, ashy ; - *խառն a.* mixed or soiled with ashes ; - *կոյս s.* ash-heap, -hole ; - *հեղձոյց անեմ* *va.* to stifle, choke or suffocate with ashes ; - *մած a.* prostrate in the dust ; - *մորթ a.* dark skinned, sunburnt, tawny, brown ; - *լին a.* cinerous ; - *նոց s.* ash-hole, -pit, -pan ; *նց* , Persian fire-temple ; - *շունչ լինեմ* *vn.* to inhale ashes, to be suffocated with ashes ; - *շափ կարգ s.* fixed or established measure of ashes ; - *պաշտ* , *կց* or *այ s.* fire-worshipper ; - *պաշտութիւն* *s.* fire-worship ; - *ջուր s.* lixivium, lye, wash, lye-wash ; *լուանալ - ջրով* , to wash, to lixiviate ; - *սէր* *S. Մոխրապաշտ* ; - *ասարած a.* prone on the ashes ; - *խաւի* , a bed sprinkled with ashes ; - *տեսակ a.* like ashes, ashy ; - *տուն a.* fire-temple ; - *տունիկ s. bot.* cineraria ; - *ցան a.* sprinkled with ashes.

Մոխրացուցանեմ , *Մոխրեմ* , *էցի* *va.* to reduce to ashes.

Մոխրոց , *այ s. S. Մոխրանոց* ; dung-hill, --heap, -hole or --pit.

Մոծիր , *ծրոյ s.* charcoal-powder.

Մողէղ , *դէղի* , *Մողիւղ* , *ի s.* lizard.

Մողջիկ , *չկաց* *S. Մոխրագոյն & Զի* .

Մոմ , *ոյ* , *ով s.* wax, bee's wax ; wax-candle, --light, taper ; *սպեղանի ի - ոյ* (* *մէջամ*) , cerate, medicated wax ; - *ճարպական* , stearine candle ; *S. Ճրագ* .

Մոմագործ , *այ s.* wax-chandler, --maker ; - *գոծ կառաւ s.* oil-cloth, --skin ; floor-cloth ; - *կալ* , *ի s.* chamber- or flat-candlestick ; taper-stand ; - *կան թթուում s.* cerotic acid ; - *կերա a.* made of wax ; *գուր -* , cell, alveolus ; - *ձեւ a.* like wax ; - *պատ a.* waxed, cerated ; * *S. Մոմպահ* , - *վաճառ* , *այ s.* dealer in wax, or in articles made of wax.

Մոմայ *a.* waxen, made of wax.

Մոմեղէն *a. S. Մոմայ* ; *s. S. Մոմ* .

Մոմեղինակալ , *այ s.* candlestick.

Մոմեմ , *էցի* *va.* to wax, to cere, to spread over or coat with wax.

* *Մոմչոր* *S. Մոմագոծ կառաւ* .

Մոմոս , *ի s.* Momus ; *S. Մոմոս* .

*Մոմպատ, աւ. (Փժատ, Կճատ) *s.*

*Մոմտապ S. Աշտանակ. [wax-taper.

Մոյթ. մուծից, թիւք *s.* stay, support, prop, jamb, pillar, pilaster, stanchion, buttress; - գնել, to prop, to support, to shore up; - լարակալ *mus.* S. Էջ.

Մոյկ or Մոյդ, մուկաց *s.* galoche.

Մոյն *s.* beauty, floridity, grace, loveliness; *a.* beautiful, florid, lovely, graceful; Դ մոյն առնել, Դ-ս ի մոմու նուծի փոխել, to make beauty fade, to spoil, alter or ruin the beauty of.

Մոյր, մուրոյ *s.* mendicity, beggary; alms; ի - ելանել, չընել, to beg, to go begging, to ask charity, to beg alms, to mendicate; ի - տեսնել, to see any one in a begging state.

Մոնազն or Մոնոզն, &c. S. Միայնակեաց, &c. [bot. tamarisk, myrica.

Մոշայ, էջ, Մոշակայրի. Մոշնի *s.*

Մոռանամ, աջայ *va.* to forget, to be forgetful or unmindful of, to neglect; - զստիկն, to be at a stand, to stop short, not to know what to say, to be put to a stand or to a non-plus; մի մոռանար զիս, don't forget me; * bot. forget-me-not; - or -իմ *vn.* to be forgotten, to fall into oblivion.

Մոռացկոտ, աջ *a.* forgetful, unmindful, liable to forget; S. Մասն.

Մոռացուծիւն, - ունն *s.* forgetfulness, want of memory; ի - գալ, անկանել, to fall into oblivion; ի խոր - անկանել, ի մոռացմունն խորոյ մասնի, to be buried in oblivion; - ունն առնել or - ուցանեմ *va.* to forget, to cause to forget, to cause to fall into neglect.

Մոռացոնք *s.* forgetfulness; - նս առնել, ի - նս դարձուցանել, արկանել, to forget, to leave or bury in oblivion; - լինել, դալ, to forget, to forget oneself, to put out of one's memory; ի - նս ածել, to cause to forget, [the Magi.

Մովսէսան մովսէս *s.* the chief of Մովսէսարեք *a.* proclaimed, promulgated or given by Moses; - գիր *a.* written by Moses; - գիր *a.* established or ordered by Moses; - սեան, - կան *a.* Mosaic; - կերտ *a.* built or constructed by Moses.

Մոր, ի *s.* blackberry; mulberry; - ենի *s.* brier, bramble; blackthorn, pyracantha.

Մորե *s.* S. Թառախի; myrtle-tree.

Մորթ, ոյ *s.* skin, hide, pelt; leather; remains, relics, coil; - մորդոյ, derma, skin.

Մորթագործ, ոյ *s.* skinner, currier, leather-dresser, fell-monger; - ու թիւն S. Խաղախորդուծի; - զցեւս *a.* clad in skin; - զերծ *a.* skinned, deprived of the skin; - առնել, to skin, to deprive of the skin; to excoriate.

Մորթալ, էջ *s.* dressed skin, tanned hide; leather-bag; leather table-cover.

Մորթային *a.* cutaneous.

Մորթանիւր, ոյ *s.* skin-dyer.

Մորթանք *s.* skinning, flaying, act of depriving of the skin.

Մորթավաճառ *s.* dealer in skin, pelt-monger; leather-seller.

Մորթեան *s.* pl. skins, hides.

Մորթեղէն *a.* leathern, leather.

Մորթեմ, էջի *va.* to flay, to skin, to deprive of one's skin; to cut the throat, to butcher, to slaughter; to Մորթի. թւայ S. Մորթ. [kill, to slay.

Մորթիկ *s.* sheepskin mat.

Մորի, բւոյ, բեաց *s.* den, lair; bot. S. Մոր & Մորենի. [green, fresh, tender.

Մորձ, Մորչ *s.* bough, branch; *a.*

Մորմ, ոյ *s.* bot. night-shade, bane-wort; strychnine, strychnia.

Մորմը, - ախ, - ունն *s.* heart-ache, --break, anguish, grief, distress, regret, displeasure.

Մորմըեմ, էջի, - եցուցանեմ *va.* to give or cause great displeasure or regret, to afflict or grieve deeply, to pierce to the heart, to embitter, to harrow, to rend, to break the heart.

Մորմըիմ, էջայ *vn.* to grieve, to be torn with pain, to be afflicted with spasms, to regret much, to be very sorry, greatly displeased; to be affected, touched, moved, to melt with compassion. [idiot, simpleton, dolt.

Մորոս, աջ *a.* s. foolish, mad, insane,

Մորոսաբան *a.* talking nonsense; - ու թիւն *s.* nonsense, foolish, extravagant or silly talk.

Մորոսական *a.* nonsensical, foolish; - միտ *a.* dull-witted, --brained.

Մորոսանամ, աջայ *vn.* to madden, to run or go mad. [less speech or talking.

Մորոսասուծի *s.* foolishness, sense-

Մորոսուծիւն *s.* stupidity, idiotism, extravagance, folly, madness.

Մորու S. Մորուք.

Մոյգեմ *va.* to remove, to put or set

aside, to separate; - *ի կաթին սովորեցնել* to wean.

Մուս, *մոյր*, *մուս* S. *Մի*, *ոյ*, *ուս*.

Մուս, *ի* s. bot. meum, meum Athamanticum, spignel, fœniculum alpinum perenne.

Մուշ, *մոյ* s. juice, extract, any liquid expressed, squeezed or obtained from fruits, &c.

Մութ, *մթոյ*, ում. *Մութն*, *մթան* s. obscurity, darkness, night; a. dark, obscure, gloomy; - *անհարկն*, frightful or thick darkness, impenetrable gloom; *ընդ* - *ի մթան*, *ի մթի* ad. in darkness, in the dark, in the gloom.

Մութ s. S. *Մութ*; temper; *ից*. proof, trial; a. tempered; steeled; red hot, fiery, burning.

Մութանեմ, *ծի* va. to introduce, to give entrance, to cause to enter; to thrust or poke in, to insert; to conduct, to guide, to lead; to admit, to receive; to think, to excogitate, to invent; to adduce, to allege.

Մութանոյ, -*ծիկ* a. introducing; s. introducer; -*ծիկ* s. gentleman usher; -*ծուծն* s. introduction.

Մուկն, *մկան*. *Մկուկ*, *մկանց* s. mouse; pl. mice; S. *Պնգեր*, *Մկուկ*; *աղ*. *մկանց*, the micry tribe; - *մեծ*, rat; - *վայրի*, wood-mouse; - *գաղտի*, field-rat; - *ջրային*, a. craber, water-rat; - *ալպեան*, marmot; - *լեռանց*, mountain-rat; - *Փարաւոնի*, ichneumon; S. *Հետահան* or *Հիւս*; *գեղացի* *եւ քաղաքացի* -, the country mouse & the city mouse; *ծակ*, *բոյն*, *աղբ*, *ականառ* *մկանց*, mouse-hole; rat's nest; mouse-dung; mouse-trap; *որորդ* *մկանց*, rat-catcher, mouse-hunter; (*կառու*) *մուս*; *որորդուծին* *մկանց*, mouse-hunt; - *որսալ*, to mouse, to catch a mouse; - *չէ*, the mouse squeaks.[-, broken in or trained horse.

Մուլ a. tamed, tractable; *երկվար*

Մուլա S. *Մուլա*.

Մուշակ, *այ* s. shoes; slippers; S. *Կռիկ* with its derivations.

Մումիայ, *ի* s. mummy; *մումիած կառա* -*ի*, cerement, cere-cloth.

Մուռ, *մուր*, ում s. flesh-worm; gnat, midge. [colour & beauty.

Մուշաւոր a. having fine carnation

Մուշեռեկ, *ակաց* s. public crier, herald.

Մուշ, *միւր* a. dumb, mute; S. *Համբ*;

- *առնել*, to strike dumb; - *լինել*, to be mute, to become dumb or speechless.

Մուշկ, *միւր* s. musk; - *երե*, moschifer; *միւր*, civet- or musk-cat.

Մուշտ s. fisticuff.

Մուշակ, *այ* s. pelisse, fur; (*ըշգրտ*) furred gown or robe; *վաճառականութիւն* -*ի*, fur-trade; *պատել* -*ալ*, to fur; -*ազործ*, &c. S. *Մուշկ*, *կազործ*, &c.

Մուս S. *Ձմուռ* & *Լուռ* *մուս*.

Մուսուկէս s. S. *Մարէ*; sea-eel.

Մուսա, *իկ* sf. muse.

Մուսէոն, *այ* s. museum.

**Մուստառ* s. must.

Մուտ, *մտ*. -*ք*, *մտից* s. entrance, entry, coming or going in, introduction, access, approach, admission; gate, street-door, portal; porch, atrium, vestibule; income, revenue, rent; carnal knowledge; S. *Կանացի*; -*ք*, *արեւու*, sun-set, setting, going down; the setting sun, the west; -*ք*, *արեւու յին*, heliacal sun-set; -*ք*, *ստեղ* *առ*, immersion; *յեկի մինչեւ յարեւու*, from sun-rise to sun-set; - *եւ ել* or *ել եւ* -, income & expenses; - *եւ ել նաւայ*, arrival & departure of ships; -*ք*, *եւ ելք*, entering & leaving; comers & goers; - *ամսոյ*, first day of the month; *ի մտից արեւու* ad. towards or near evening; *ի-ս լինել* or *գաւնալ արեւու*, to disappear, to set; - *առնել*, to make one's entry, to enter, to go in; - or -*ս գաւնել*, to be admitted, to have access, to be received; - *եւ ել առնել*, to come in & go out; *իմանալ զ-եւ զեւորութեամբ*, to know all a person's goings out & comings in, all his designs & actions; *ժամն որոշել ել եւ մտից*, to fix the times of audience; *համարձակ - շնորհել առ ինքն*, to give free access to him; *ոչ գիտեմ զեւ եւ զ-իմ*, I do not know how to act; *խաղաղութիւն իցէ -ք քո*, is peace with you? do you bring peace?

Մուր, *մրոյ*, ում s. lamp-black, pine-soot, soot, blacking; ink; *սեւալ եւ* -, miserable, wretched.

Մուրական a. begging, mendicant, poor; - or -*ութիւն* s. beggary, mendicacy.

Մուրամ, *այի*, -*անամ*, *այոյ* va. to beg, to mendicate, to ask alms, to so-

licit charity, to be a vagrant; *մուրա-
յեալ կեանք* *a. precarious life.*

Մուրանք *s. begging; alms.*

Մուրացած *,-ի, -ոյ, -ու a. begged,
mendicated, borrowed; alien, foreign;
pieced, patched up, mended.*

*Մուրացիկ, ցկան s. beggar, mendi-
cant, supplicator; a. begged, borrow-
ed; -ըլեղ, to go begging, to mump;
S. Մուրանամ.* [*& Մուրացիկ a.*

*Մուրացկան, Մուրիկ S. Մուրական
Մուրկ, մրկաց s. roasted wheat.*

Մուրկան ըլիմ S. Մյոյր.

*Մուրհակ, աջ s. obligation, bond,
contract, bill, note of hand, promiss-
ory note; bulletin, cedula, act, sche-
dule, instrument, deed; - աղաչանաջ,
memorial, petition; - ընդունելութե,
receipt, acknowledgment; - հասուց-
ման, discharge, acquittance; - ար-
քունի, decree, ordonnance, rescript,
mandate; պարգեւայ -, patent, letter
patent, brevet, privilege, special grant;
- մուսցութե, - մուսցման յանցա-
նայ, amnesty, general pardon.*

*Մուրհակագիր, գրաց s. chirograph-
er; memorial-writer, memorialist.*

*Մուրճ, մրճոց s. hammer; - քարա-
հասաց, stone-cutter's pick; կոցա-
ւոր -, pick-axe, mattock.*

*Մուրոյ, աջ a. s. mendicant; -աբար
ad. like a beggar, in a precarious man-
ner; -ուլթիւն s. mendicity.*

*Մուրա, մրոյոյ or արի s. bot. myrtle-
tree; --berry; -աստան s. myrtle-grove.*

*Մուրց s. fist; - առնել ը միմեանս,
to box, to cuff, to fight with fists;
-աջի ad. with the fists, with fisticuffs.*

*Մուլլ, ից s. mist, darkness, obscur-
ity; shadow, shade; a. foggy, obscure,
dark, dusk; shady, woody; -եցուցա-
նեմ va. to darken, to obscure, to of-
fuscate; -ուլթիւն s. darkness.*

*Մուղալլիմ, եցայ vn. to devour, to
gobble up, to eat like a hog, to swal-
low or gulp down, to stuff oneself.*

*Մոմում, աջի. Մոմում, եջի vn. to
murmur, to grumble, to mutter, to
growl; - ը միմեանս, to fall one upon
another furiously or ferociously, tooth
& nail, to be cruelly & obstinately bent
against one another, to be mutually
enraged; մրմուռալ ալիք, angry bil-
lows, surging waves.*

Մոմունոյ a. murmuring, grumbling.

Մոմունում s. murmur, growl.

*Մոնչական a. roaring; S. Մոմունոյ-
Մոնչամ, աջի, -ւեմ, եջի vn. to roar;
to bellow, to low; to rage, to chafe,
to fume, to burst into roaring; մաքն-
չէի առ հեծումքս սրտի իմոյ, I have
roared by reason of the disquietness
of my heart.*

*Մոնչիւն, -չում s. roar, roaring;
bellowing, lowing, whining, shudder-
ing; -չող a. roaring; bellowing; -չո-
ղական a. noisy, clamorous, resound-*

Մոռւղ a. dog-muzzled; -faced [ing.

Մոռու a. surly, cantankerous, crab-

Մոռումքի s. rebellion, revolt. [bed.

*Մոսբուր S. Մոնչէն; -բոյժ a. fed
with flesh; - ճանճ s. flesh-fly, meat-
fly, blue-bottle. [butchery.*

Մոսբորժ, աջ s. butcher; -ուլթի s.

*Մոսբորժ s. heap of corpses, slaugh-
ter; -ղանդուած a. carneous, fleshy;
corporeal, earthly; -լի, լիք, լից a. fle-*

Մոսկ, աջ s. caruncle. [shy, brawny.

*Մոսկեք, աջ a. flesh-eating, living
upon flesh; carnivorous; -ուլթիւն s.
flesh-food; fig. excess, debauch.*

*Մոսհան, աջ s. flesh-fork, --hook;
-հատ a. abstaining from flesh; - լի-
նել or -իմ vn. to abstain from meat.*

Մոսանճ S. Մոսբորժ.

*Մոսմրցութիւն s. rivalry in glut-
tony, emulation in voracity.*

Մոսն, ի, -ուլք, նանց s. fillet; gland.

*Մոսնաբանութիւն s. anat. adenology;
-գրուի s. adenography; -հատումքի s.
being broken-backed; adenotomy.*

Մոսնուռ a. glandular.

*Մոսպառ a. clothed in flesh, incar-
nate; fleshy, plump.*

*Մոսվաճառ, աջ s. butcher; մանուկ
-ի, -'s boy; - or -անոց s. meat-mark-
et; butcher's shop, butchery; -ուլթ
s. butcher's calling.*

Մոսկն s. price of meat.

*Մոսկ a. fleshy, corpulent, chubby,
plump, fat, brawny; -էն a. made of
flesh, fleshy, carnal, corporeal, earth-
ly, mortal; - յարկ, mortal coil; -
բուր, man-mountain, giant.*

*Մոսկի a. S. Մոսկէն; s. living, living
man or soul; -բ, men, mortals; ani-
mals. [cool, to refrigerate.*

*Մոսկ va. to chill, to make cold, to
Մոսիմ, մոսցայ vn. to be or feel cold,
to grow frigid, to suffer cold; to catch
cold, to take a cold; մի ձեռն իմ, my
hands are cold.*

Մտեմ S. Մտեմ, Վասնեմ.
Մտեմ a. extravagant, spendthrift;
-ուծի s. lavishing, squandering.

Մտեմ vn. to emaciate, to become
 extenuated.

Մտեմ or Մտեմ a. S. Մտեմ; touch-
 ed with meat; contaminated.

Մտեմ or s. flesh-day.

Մտեմ, մտեմ s. crib, manger; stable;
գլարակի մտեմ, a fat calf; - or -
բերանի, s. jaw bone or the interior of
 the mouth; - or **կառք մտեմ S. Յարգող.**

Մտեմ a. bred in the stable.

Մտեմ a. crack-brained, cracked,
 crazed, frantic, frenetic, mad; - **ուծի**
s. insanity, madness, folly, frenzy;
-բանեմ vn. to reflect, to reason, or
 revolve in one's mind; - **բացուծի s.**
 sharpness, shrewdness, sagacity; - **բե-**
րեմ, էջի vn. to recollect, to remem-
 ber; to take it into one's head, to
 think, to purpose, to contemplate, to
 imagine, to conceive; to make an at-
 tempt, to attempt, to dare, to will, to
 be inclined to, to bring oneself to; to
 give oneself up to; **ի կերակրիկին** -,
 to obtain a bare livelihood; **յապաշ-**
խարուծի -, to repent, to be con-
 verted, to amend; **ի նախանձ** -, to be en-
 vious, jealous; **S. խեղդ**; - **բերեցուցա-**
նեմ va. to cause to think; to induce,
 to incite, to attract, to excite desire;
-բերիկ լինիմ S. Մտեմեմ; **յանա-**
տեմ -, to commit bestiality; - **բերու-**
ծի s. intent, intention, resolve; crim-
 inal attempt. [posely omitting.]

Մտեմ a. wilfully forgetting, pur-

Մտեմ, դրոյ a. attentive, care-
 ful, vigilant, diligent, exact; consider-
 ate; - **լինել** to be attentive, to pay
 attention to, to mind, to attend to, to
 take heed to, to apply, to be assidu-
 ous; - **գիւր a.** diligent, prompt, ready;
 -, - **ինն** -, **սիրով or կամք ad.** willing-
 ly, voluntarily, with good will, hearti-
 ly, cheerfully, with pleasure; candid-
 ly, frankly, sincerely; - **գիւրազոյն** .
 - **S. Մտեմ ad.**; - **գիւրուի s.** eager-
 ness, diligence, goodwill, cheerful-
 ness; - **ծի S. Մտեմ ad.**; - **գրեմ vn.**
S. Մտեմ լինիմ; - **գրուծի s.** at-
 tention, application, care, heed, heed-
 fulness.

Մտեմ a. brainless, giddy-brain-
 ed, --pated, crack-brained, foolish,
 mad; - **ուծի s.** mental derangement or

alienation, lunacy, insanity, madness.

Մտեմ, աջ a. deceitful, delud-
 ing, seducing; - **ուծի s.** seduction,
 deceit; - **խոհ or խորհ a.** pensive,
 thoughtful, musing; - **լինել or -խոհ**
vn. to think, to muse, to reflect, to
 ponder, to rack one's brains; - **խո-**
հուծի s. meditation, ponderation,
 reflection; - **խոյզ a.** investigating,
 examining.

Մտեմեմ a. done after reflection;
 *s. meditation; - **ծեմ, էջի va.** to think,
 to reflect, to meditate, to ponder, to
 consider, to muse, to weigh; - **ծի S.**
Մտեմեմ; - **ծուծի s.** thought, me-
 ditation, consideration, reflection, idea,
 imagination, fancy; **ք խոհ -ծի** . as
 far as I can judge, according to my
 idea; - **ծորէն ad.** considerably.

Մտեմ a. mentally blind; - **կոծ**
լինիմ vn. to be anxious, perturbed; to
 be vacillating, wavering; - **կորոյս a.**
 out of one's mind, extravagant, mad.

Մտեմ a. presumptuous; to one's
 mind or liking, pleasing; - **ոյ a.** pleas-
 ing, agreeable, to one's liking; con-
 descending, meek; - **ուծի s.** presump-
 tion; prepossession, prejudice; - **հաս**
a. comprehensible, easy to under-
 stand, intelligible, plain; - **հասուծի**
s. comprehension; - **հարուստ a.** witty,
 very intelligent, ingenious, lively;
-հոսան a. fickle-minded, changeable.

Մտեմեմ va. to seduce, to per-
 vert; - **զինքն** . to deceive oneself.

Մտեմ a. unquiet, thoughtful, wav-
 ering, agitated, undecided, perplex-
 ed, irresolute; - **անհել, to** disquiet,
 to perplex, to make uneasy, to cause
 anxiety; - **լինել, to** disquiet or fret
 oneself, to waver, to be agitated, va-
 cillating, wavering, to be anxious, to
 be at a loss how to decide; - **յուզուի**
s. agitation of mind, care, inquietude,
 perplexity; - **յոժար S. Մտեմ;** - **յո-**
ժարուծի s. goodwill, eagerness, wil-
 lingsness.

Մտեմ a. entering, going in.

Մտեմ, մտի, մուստ vn. to enter, to
 go or come in, to introduce, insinuate
 or intrude oneself; to penetrate into,
 to slip in; - **առ դռ, առաջի ուրուք.** to
 present oneself, to call on, to visit;
- աղծից առաջի ուրուք. to be heard,
 hearkened to; - **առ ունիմ,** to be a
 guest, to receive hospitality, to be

lodged; - առ կին, to know a woman; - ի վերայ օտարի ամուսնոյ, to commit adultery; - ի օր ընդ գիրկս. ի արեգն. to bend a bow; ի դատաստան. ի դատ - , to sue, to bring an action against, to summon before a magistrate or court of justice; ի դատաւորաւ - , to act the judge; ի երկիր - , to plunge into an abyss, to be engulfed, swallowed up; ընդ գետին - , to be overwhelmed with shame, to hide one's confusion under the earth; - ի ծառայութի, to enter a person's service, to serve; - յորդեգրութիւն, to be adopted; երաշխաւոր - , to guarantee, to become security; - ի պայքար, to dispute, to contest; ի փորձ - , to prove, to try, to make an experiment; - ի մերով մարդկութիւն, to be clothed with our humanity; ի քուն - , to be overcome with sleep, to sleep, to lay to sleep; - արեգական, to go down, to set; ի քիրան - , to sweat, to work hard, to give oneself much trouble; - ի նաւ, to embark, to go on board a vessel; - ընդ անձին, to be at enmity with oneself; - ի լծով or ի ձեռամբ ուրուք, to submit, to become subject to; - գիւն ի մարդ, to possess; - ի շաշ, to sit or be at table; S. Գինի. Խորհուրդ. Միտ, Փոխ, &c., &c.

Մտապահ լինիմ *vn.* to keep in mind, to remember; to have spite against one, to be rancorous; S. Մտայրյղ.

Մտաւեմ, եջի *vn.* to comprehend, to conceive, to understand; - ուռ, *այ* *a.* of good comprehension, intelligent; - ուռի *s.* understanding, intelligence.

Մտավարժ, ից *a.* intelligent, clever, learned, erudite; - ութի *s.* cultivated mind, ability.

Մտառեւ *a.* sharp, perspicacious, shrewd; - ութի *s.* perspicacity, sharpness of wit; - տանջ *a.* unquiet, anxious, gloomy, full of care; - լինել, to be uneasy, disquieted, to grow anxious, to care for or about; - տանջուն *s.* disquiet, disquietude, anxiety, care, anguish.

Մտացածին *a.* imaginary, chimerical, fictitious, fabulous, pretended, false, visionary, extravagant, fantastical; - ցեբար *ad.* wisely, sensibly, judiciously; - ցի *a.* reasonable, rational, sensible, intelligent, wise, judicious.

Մտաւոր *a.* intellectual, intellective,

spiritual; intelligent, clever; - արար *ad.* mentally; spiritually; wisely; mystically; - ական *a.* intellectual, spiritual; mental, ideal; - ութի *s.* intelligence, good sense, judgment.

Մանգիւն լինիմ *vn.* to be out of one's wits, to become deranged, to be delirious. [the memory, to be forgotten.

*Մեհան լինիմ *vn.* to have escaped Մեհ, մայ, աւ S. Մանեմ.

Մեքիմ, բմի, բմայ *a.* intimate, cordial, confident, familiar; *s.* favourite; - ծառայ. true or faithful servant.

Մեքմար *ad.* faithfully, sincerely, candidly; intimately, cordially, confidently, familiarly.

Մեքմական *a.* familiar.

Մեքմանամ, աջայ *vn.* to become familiar, to grow intimate, to obtain confidence.

Մեքմութիւն *s.* intimacy, cordiality, confidence, familiarity, strict, close or fraternal friendship; faithfulness, sincerity; - թ S. Մեքմար.

Մաղեմ, եջի *va.* to push strongly, to shake, to move.

Մուշանեմ S. Մուծանեմ.

Մարակ, աջ *s.* whip; spur; *fig.* stimulus; - չուանեայ, whip-cord; - չեծեղայ. riding-whip; չարուածք - աջ, lash, cut, stroke of a whip; S. Կուշ; - ավար *a.* whipped; spurred; - երկվար, post-horse; - եմ, եջի *va.* to horse-whip, to lash, to whip; to prick, to spur; to stimulate.

Մարուկ, բկայ *s.* young ass; colt, foal, filly; *bot.* colt's foot.

Մրգեր *a.* written with ink; - գեր, - արդ *a.* dark with down, downy, furnished with soft dark hair; - արդ, յոք, black eye-brows; - թաթախ *a.* smoky, fuliginous, sooty; - յոք *a.* black eye-browed, having dark bushy eye-brows.

Մրգի, Մրգիմ S. Ներհ. Ներհեմ.

Մրգաբեր, աջ *a.* fruit-bearing, fructiferous; loaded with fruits; - ծառ, fruit-tree; - թախ *a.* fruitless; - առնել, to shake down the fruit; - լի *a.* full of fruit; - կեր, աջ *a.* carpophagous; - մատոյց S. Պաղաբեր; - նոյց *s.* orchard, plantation of fruit-trees; fruitery; - պահ, աջ *s.* gardener, watcher; cottage; - լուր *s.* fruit syrup or juice; - վաճառ, աջ *s.* fruiterer, fruit-seller; - էմ *a.* abounding in fruit; - քաղեմ *va.* to gather fruits.

Մրդենի ծառ *s.* fruit-bearer.

Մրդեր. Մրդանք *s. pl.* fruitage.

Մրդիկ *s.* berry, small fruit.

Մրդուզ *a.* vile, abject, low, base, mean, despicable; obscure.

Մրկմ. էջի *va.* to smut, to blacken; *իջ.* to asperse, to defame, to slander; - զարակահունս, to paint one's eyelids. (to burn.

Մրկմ. էջի *va.* to roast, to toast, Մրձաւոր *s.* pioneer; digger, deliver.

Մրձառ *a.* smoky, sooty, fuliginous; - էմ. էջի *va.* to smoke, to blacken with soot, to soil, to dirty; - իմ *vn.* to blacken with smoke or soot.

Մրձիմ. էջի *va.* to murmur, to mutter, to mumble, to speak through the teeth; to sing low, to hum, to murmur gently; to grumble, to whine, to moan.

Մրձուռնջ. ձիոց *s.* murmur, whisper; low utterance, humming; moan, groan.

Մրձեմ. - իմ. &c. *S.* Մրձում.

Մրոռ. &c. *S.* Մրձոռ, &c.

Մրուր. մրոց *s.* dregs, lees, remains, grounds, sediment, dross, faeces, residuum; slime, mire, mud, ooze; - դինւյ, tartar; *S.* Գինեմրուր; - իւղւյ, dregs, lees of oil; - մաղձային, biliary calculus; - մրգական փամփուտի, stones in the bladder, urinary calculi; մաքրել - , to refine, to clarify, to purify; - աւլ. to cause great grief or pain, to cause to suffer; to throw a slur or stigma on, to affront, to traduce, to slight, to revile, to injure; *S.* Քամեմ.

Մրլիմ, ջման. Մրլին, ջեան *s.* ant, emmet, pismire; մրլինք. կոյտ or բաղմութիւն մրլեանց, ant-hill, -hillock; հարսնուկ մրլեանց, ant's eggs.

Մրլանց *s.* ant-nest, -hole.

Մրլնառիւծ, Մրլնառիւծ *s.* ant-eater, formica-leo; - կեր *a.* ant-eaten; *s.* ant-bear, -eater, myrmecophagus, tamandua.

Մրլնոց *s. med.* pricking like the stinging of ants, fornication; *S.* Մրլնոց.

Մրիմ Մ. Միմ. [myrtle-wreath.

Մրտենի, Մրտի Մ. Մուրա; պսակ - .

Մրտաակ *s. bot.* agaric. [teal.

Մրտին, տման *s. zool.* querquedula,

Մրտաառն, - կան, - տեսակ *a.* mixed with lees, full of dregs.

Մրրիկ. մրրկաց *s.* tempest, storm, foul weather; - ծովու. squall, gust of wind, high wind; - հողմոց, blast, hurricane, whirlwind, tornado; - ծխոց,

dense smoke, cloud of smoke; - բոցոյ. volume of flames. [a sediment.

Մրրիմ. էջայ *vn.* to settle, to form

Մրրկաբեր *a.* gathering, threatening, stormy, tempestuous; - լից. - փառն *a.* tempestuous, boisterous, stormy, blustering, windy; - ծին *a.* causing or producing tempests; *S.* Մրրկաբեր; նշանք - ք. prognostics, signs which usher in the storm; - ծուփ, յոյզ. tempest-tost, -beaten *a.* billowy, turbulent, very agitated, rough; - տարափ *a.* raining impetuously; - նեղք. սլաքք. a storm of arrows.

Մրրկեմ. էջի *va.* to tempest, to produce a tempest, to trouble, to ruffle, to agitate violently; - իմ *vn.* to be tempest-tost or -tossed, to be driven, or whirled about, to be very agitated, rough; մրրկեր ծուփ չ երկիր, curling clouds of smoke ascended to the skies.

Մրրութիւն. Մրրուկ *S.* Մրուր.

Մրցական *S.* Հմբիք & Հմբշական.

Մրցակից. &c. *S.* Մարտակից, &c.

Մրցամարտք *s.* wrestling.

Մրցանակ, աջ *s.* premium, prize or reward; fight, combat; տանկ զ. to win, to carry the prize, to bear away the bell; - առնուլ, to get, gain or obtain a prize.

Մրցանականք *s.* stratagem.

Մրցանք *s.* pugilism, boxing match; *S.* Մրցումն.

Մրցարան *s.* lists, arena; agonism.

Մրցեմ Մ. Մարզեմ.

Մրցիմ, էջայ *vn.* to box, to come to blows, to fight, to combat; to rival, to vie with, to compete; մրցելով իմն *ad.* with emulation, vying.

Մրցող *s.* competitor; rival.

Մրցութիւն, Մրցումն *s.* combat, fight, wrestling; competition, concurrence, rivalry.

Մրտեմ, էջի *vn.* to gorge, glut or cram oneself, to stuff & swill.

Մրւայ *s.* crevice in the earth, chink.

Մոռ *pr. ad.* near, nigh, next, close by, by; *a.* near, next; *S.* Մերձ; - այսր. near to this place; - առ - , - ի - , - ի - ոյ *ad.* quite near or close, contiguously, thickly; - չ - , - չ հուպ *ad.* soon, directly, instantly; *ի* or *չ - ոյ*, *ի - է*, - ուստ, *ի - ուստ* *ad.* near, nearly, close by or to, next; soon, shortly, soon after; lately; *չ - պուրս*, shortly, soon; - լինել. to be near or

close to, to approach, to draw near; *ի - կալ*, to stand near, to be present at, to attend; - *կտրել*, to cut quite short; - *անցանել*, to pass close to, or hard by; - *է առ քեզ յորժամ կամիցիս կարող լինել*, where there is a will there is a way.

Մտասնակ *a.* neighbouring, living or dwelling near; - *գնաց* *a.* accompanying, proceeding together, or in proximity; - *լուս* *a.* imminent, impending, near, at hand, threatening; - *վտանգ*, imminent danger; - *լինել*, to be imminent, to threaten; - *կայ*, *ից*, - *կաց*, *այ* *a.* assisting, present, neighbouring, near, close to; - *կտուր լինիմ* *vn.* to be cut quite short, cut off at the roots; - *հաս*, *ից* *s.* accessit, the next to the best, second best; - *լինել*, to obtain honorable mention, to get honors; - *սեր* *a.* near; - *ազգական*, near relation; - *տր* *a.* near, next, neighbouring, assistant; present; *S.* *Մտասեր*; - *տրեմ*, - *իմ* *vn.* to approach; - *տրութի* *s.* proximity, nearness, neighbourhood; - *քաղաք* *s.* city near the capital; suburb; borough; market-town.

Մտեմ, *եցի*, - *եցուցանեմ* *va.* to approach, to place next or near to, to approximate, to draw, bring or put near.

Մտենամ, *Մտիմ*, *անցայ* *vn.* to approach, to approximate, to come, go or draw near, to be near.

Մտեւոր *S.* *Մտաւոր*.

Մօր, *ից* *s.* dirt, mud, mire, slime; puddle, pool, fen, marsh, bog.

Մօրաբար *ad.* like a puddle or marsh; *a.* marshy, fenny; muddy, miry; - *կան* *a.* muddy, marshy; - *հեղձ անեմ* *va.* to suffocate in a marsh; - *մէջ* *a.* marshy, slimy; - *նամ*, *ացայ* *vn.* to stagnate, to be stagnant, to form a swamp or bog, to stand; - *սէր* *a.* moorish; - *հաւք*, moor-fowl. [muddy; *s.* *S. Մօր*.

Մօրատ or *Մուրատ* *a.* marshy, miry, *Մօրացեալ* *a.* still, standing, stagnant.

Մօրաքեռազուսոր *sf.* cousin, mother's sister's daughter; - *քեռորդի* *s.* cousin, mother's sister's son; - *քոյր* *sf.* aunt, mother's sister.

Մօրեղբայր *s.* uncle, mother's brother; - *բօրազուսոր* *sf.* cousin, mother's brother's daughter; - *բօրորդի* *s.* cousin, mother's brother's son.

Մօրին *S.* *Մօրական*.

Մօրու, *ից* or *այ* *sf.* step mother.

Մօրուաձուկն *s.* gray-mullet, sur-

Մօրուանի *a.* bearded. [mullet.

Մօրուարձակք *s.* the temple.

Մօրուեղ, *այ* *a.* bearded, long- or thick-bearded.

Մօրուս *s.* *bot.* tuberose.

Մօրուք, *Մուրուք*, *բուսայ* *s.* beard; *աղերեկ* -, gray-beard; *ադեղ*, *Թաւ*, *անյարգար* -, a sorry, thick, uncouth or neglected beard; *մօրուզ գալարա նալ ծնօտիցն*, to have the face covered with down, or soft hair; *մօրուս ար ձակել*, to grow a beard; *օր սափրելոյ զմօրուս*, shaving-day; *սափրել զն. բուս իւր*, to shave oneself; to get shaved; *ածելել զմօրուս ուրուք*, to shave any one, to trim; *անեցուցանել զ-ւս*, to let one's beard grow; *ծագիմ - նք*, his beard begins to grow.

Մօրտ, - *անամ* *S.* *Մօր*, - *անամ*.

3

Յ (he) *յի* *s.* the twenty first letter of the alphabet, & the sixteenth of the consonants; *յ, յ*, three hundred; three hundredth.

Յաբեթական, - *թեան* *a.* of or belonging to Japhet; Armenian; - *աւգ*, the Armenian nation, the Armenians.

Յագ, *ոյ* *s.* *Յագուրդ*; *a.* satiated, sated, glutted, cloyed, full; -, *յ* - *ad.* to satiety, to one's fill, to the full; *յ* - *ուտել եւ բմիկել*, to eat & drink one's bellyful. [*Յագիմ*.

Յագելի, *Յագենամ* *S.* *Յագեցուցիլ*.

Յագեցութիւն, - *ուսն* *s.* satiety, surfeit, repletion; *պատառիլ ի յագեցմանէ*, to burst with eating; - *ուցանեմ* *va.* to satisfy, to satiate, to sate; *կշտապինդ* -, to surfeit, to cloy, to glut, to stuff, to gorge; - *զգաստուն իւր*, to vent one's wrath; - *ուցիլ* *a.* satisfying, satiating.

Յագիմ, եցայ տ. to be satisfied, to have one's fill; - *յանչափս* or *կարի խ*, to glut, cram or gorge oneself with; *չյագեր ի հայերս*, he was never tired of looking at; *յագեալ a. chem.* saturated.

Յագութիւն, -ութիւն, -ութիւն s. satisfying; repletion; satiety, disgust; *ի յագութիւն*, for satiating; *յագութիւն աւել*, to say I have had enough; *ուսել յյագութիւն*, to eat one's fill; - *առնել յագութիւն*, to glut one's avarice; *ի - փռամտութիւն իւրոյ*, for satisfying his ambition; *յագութիւն s. chem.* saturation.

Յագլիմ տ. to fit, to fit well.

Յագգեմ, եցի va. to push, to shove.

Յազած or **-ոյ a.** immolated, sacrificed.

Յագեմ, եցի va. to immolate, to offer up, to sacrifice to idols; **-իմ տ.** to be immolated to idols; to feed on meats offered to idols; to profane or render meats unclean by gnawing them.

Յանձնապակ, աչ, -ի, կւոյ s. porcelain, china, chinaware; **-եայ a.** china; **-եմ va.** to cover or ornament with porcelain; **-եալ յառակ, tessellated pavement**; **-եալ յարկնուած, tessellation**; mosaic.

Յանիմ, -աղոյն a. rude, rough, common, vile, low, vulgar, trivial; servile. [city, boldness; S. *խուզիւն*].

Յախորս a. bold, audacious; *s. audacious*.

Յախուռն a. audacious, venturesome, overhasty, inconsiderate, imprudent; *ad. precipitately, headlong*, furiously, impetuously, rashly, at a venture, or random, audaciously, insolently; indiscreetly, without discretion or consideration; - *քաջութիւն*, impetuous courage; - *խիզախել*, to venture headlong, to expose oneself to great peril. [ad.

Յախուռն, Յախապէս S. Յախուռն.

Յախախմ տ. to fall sick.

Յածական a. roaming, rambling.

Յածանք s. diversion, pastime.

Յածեղածի s. piratical coasting vessel, epactroceles.

Յածեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to walk, to take or lead about, to conduct here & there; to veer, to turn about; to circulate; - *զաւս*, to turn, to roll one's eyes; *շուրջ - զաւս*, to glance over, or round about; *տարածամ զգերանն* - ,

to eat out of season.

Յածիմ, եցայ տ. to travel, to visit different places, to rove, to ramble, to roam, to wander; to lounge; to stray; to circulate; - *չեծով եւ չգամաք*, to travel by sea & land; S. *լինք վայր*.

Յածութիւն s. wandering, travelling; circulation; round, turn, walk; agitation.

Յածուն a. vagrant, wandering.

Յականեմ, եցի va. to look at, to gaze upon, to look intently at; to survey, to watch. (jewel & flower).

Յակինթ, կնիթի, թաւ s. hyacinth

Յակնթական a. studded or set with hyacinths; **-թեայ a.** hyacinthine.

Յակոբիկ a. s. Dioscorian; **-բուկ s. bot.** morel or winter-cherry, alkekengi.

Յակովբեան a. of Jacob or James.

***Յակուրջի s.** see-saw; S. *ձօձք*.

Յակրի, բոյ s. bot. bramble, briar.

Յաչ s. Hebrew. w. El, Elohim, God,

Յաչուր, -դ S. Յախուռն. [Jehovah.

Յահրանամ, &c. S. Յանգընիմ, &c.

Յաղաքս pr. for, on account of, for the sake of, in consideration of.

Յաղաքարձիմ տ. to be impertinent or insolent; to live dissolutely, to give oneself up to debauchery.

Յաղածոյք, յից s. salt-provisions.

Յաղեմ, եցի va. to salt, to season or

Յաղիչ s. salter. [flavour with salt.

Յաղութիւն s. salting.

Յաղթ a. great, large, huge, enormous, gigantic, vast, immense; strong; powerful, mighty, victorious; much, many, abundant, considerable.

Յաղթաբազուկ a. strong-armed;

strong, robust, vigorous, very powerful;

-բան a. convincing, convictive;

-բերձ a. very high; sublime; **-զգեաց**

a. victorious; **-կան a.** triumphal, vic-

torious, triumphant; *s. triumpher, con-*

queror, subduer; **-լինել**, to triumph

over, to conquer; to excel; **-երգ,**

triumphal song, epinicion; **-հասակ a.**

of an immoderate height or size, gi-

gantic, colossal; **-հարեմ, եցի va.** to

conquer, to vanquish, to overcome,

to subdue, to subjugate; to oppress,

to vex, to torment; **-բանիւ,** to con-

vince, to confound, to abash; **-հարիչ**

a. convincing; oppressive; **-հարուլթի**

s. defeat, subduing, subjugation; con-

viction; oppression; **-մարմն a.** large-

bodied, big, stout, corpulent.

Յաղթանակ, *այ թ.* prize or premium, palm, laurels; triumph, victory; reward, recompense; *ա.* triumphant; *-աւ ad.* triumphantly, in triumph; *- տա նել*, to obtain a triumph; *- կանգնել ի զերայ*, or *- եմ, էջի va.* to triumph, to receive or obtain the honour of a triumph, to be triumphant, to win the victory, to carry or bear away the palm; to prevail; *- ող թ.* triumpher, conqueror.

Յաղթանդամ *a.* heavy, strong- or well-limbed, stout, corpulent, gigantic; *- ութի թ.* stoutness, corpulency; size, height, tallness.

Յաղթանք *թ.* victory.

Յաղթաջուր *a.* flowing rapidly, torrential, impetuous.

Յաղթասեր *a.* eager to win; contentious, quarrelsome, litigious; *- սիրեմ տ.* to desire to conquer; to delight in strife or quarrelling, to dispute, to contest; *- սիրուի թ.* desire of victory; love of contradiction, contentiousness, quarrelsomeness, pugnacity, fractious temper.

Յաղթատուր *a.* giving the victory.

Յաղթարան *թ.* lists, battle-field; means of victory.

Յաղթեմ, *էջի va.* to vanquish, to overcome, to conquer, to subdue, to subjugate; to surpass, to excel, to prevail over; *- պատերազմի*, to conquer, to triumph; *- ցաւոյն*, to overcome or master one's grief or sorrow; *- եմ դժուարուէջ կամ ներհակայ*, to overcome all sorts of difficulties, to surmount every obstacle; *- անձին, կամ կրիչ անձին*, to conquer oneself, to get the victory over self; to overcome or subdue one's passions; *- ի դատաստանի*, to gain one's cause.

Յաղթեցուցիչ *a.* rendering triumphant over.

Յաղթիւ, **Յաղթող** *թ.* victor, vanquisher, conqueror; *a.* triumphant, victorious, glorious.

Յաղթողական *Յ.* **Յաղթական**.

Յաղթութիւն *թ.* triumph, victory, success, advantage; *Յ.* **Յաղթանդամութիւն**; *կատարեալ -*, decisive victory; *ունել, տանել, ստանալ զ-*, to get the victory, to carry the day, to be victorious, to prevail over, to get the better or the mastery of; *լի բովանդակ ունել* or *տանել զ-*, to obtain

a complete victory; *մեծապանծ - ի գլուխ տանել*, to gain great advantages over; *կանգնել - ի զերայ*, to triumph, to be triumphant.

Յաղթուի *թ.* *Յ.* **Յաղթիւ**; trump at cards, (*turk. դող*).

Յաղթուան *Յ.* **Յաղթութիւն**.

Յաղկիմ, *էջայ տ.* to get spoiled, to be corrupted, decomposed.

Յաճախ, *այ a.* frequent, continual, incessant; prolix, long; much, full, copious, abundant; *ad.* frequently, often, continually; too much, too many; *- ք թ.* continuity, perpetuity; *հաջք - այ*, shew-bread.

Յաճախաբար *Յ.* **Յաճախ** *ad.*; *- դոյն - ս ad.* very often, several times; *- գունդ a.* powerful, very numerous; *- ճամբար*, numerous army, innumerable throng; *- գուծ Յ.* **Բաղմագուծ**; *- կան a.* frequentative; *- կի Յ.* **Յաճախ a.; *- պաշտ*, *- պաշտան a.* where religious ceremonies frequently take place; *- պատում a.* narrating many things; dogmatical; *թ.* Stromata; *- պէս Յ.* **Յաճախ ad.; *- տես լինիմ տ.* to appear in public frequently; *- ուր Յ.* **Յաճախ a.******

Յաճախեմ, *էջի va.* to do often or frequently; to redouble, to multiply, to augment, to increase, to enlarge; *տ.* to frequent, to haunt, to visit often; to augment, to increase, to grow; to abound, to be plentiful, to superabound, to redound; to continue, to endure, to last, to remain.

Յաճախեցուցանեմ *Յ.* **Յաճախեմ տ.**

Յաճախիմ, *էջայ Յ.* **Յաճախեմ տ.**

Յաճախող, *- խորդ, այ թ.* frequenter; customer; *- ուծի թ.* custom, business.

Յաճախութիւն, *- ուն թ.* frequency; abundance, great quantity or number, heap, redundancy, affluence; frequenting, haunting.

Յամ, *ոյ թ.* delay; *- ող ad.* late.

Յամայր *u.* long; *- ամս, ամիք*, for a number of years, for many years; *կեցցես - ամս*, may you live many years! live for ever!

Յամաւ, *այ a.* obstinate, stubborn, selfwilled, wilful, headstrong, sullen, restive; tenacious; *- անամ. այայ, - եմ, էջի - իմ, էջայ տ.* to remain obstinate, to be proud stubborn, to be stubbornly bent on, to be headstrong, refractory, obdurate; to persist in, to insist, to be bent on; *- կոտ, - ոտ Յ.*

ճամառ . - **ուժի** . - **ուժն** *s.* obstinacy, stubbornness, restiveness, selfwill, prejudice, perverseness, fanaticism; stiffness, harshness, tenaciousness, obduracy; - **բռ** *ad.* obstinately, wilfully, stubbornly, obdurately.

Յամբայր *ad.* totally, entirely, quite; rashly, imprudently.

Յամբայր *ad.* out of the way, unseasonably, beside the question.

Յամեմ , **եցի** . - **եմամ** , **եցայ** *vn.* to delay, to retard, to defer, to remain, to procrastinate; to tarry, to stay, to dally, to loiter, to lag, to while; to wait, to be patient; - **ի գինեղ** . to continue drinking; to remain long over one's cup; - **ի Հաղորդութի** , not to receive often the Holy Sacrament.

Յամեմ , **եցի** . - **եցուցանեմ** *va.* to retard, to defer, to delay, to put off, to procrastinate; **տեր իմ յամեմ զ՛գալ** , my lord delayeth his coming.

Յամեմուստ , **Ամեմուստ** *ad.* on all sides, from all parts.

Յամերամ *a.* eternal, perpetual, everlasting, endless; - *ս* *ad.* for many years, for ever & ever. [lope.

Յամյոր . **մուրաց** *s.* wild goat; ante-**Յամեմն** . - **ուրդ** *s.* delay, stop, stay, retarding.

Յամյար , **Ամյար** *s.* amber-gris; *bot.* (purple) sweet-sultan, mimosa farnesiana, acacia.

Յամր *a.* tardy, slow, long; sluggish, dull; *ad.* slowly, tardily, leisurely; sluggishly.

Յամրաքնաց *a.* slow-going; - **երգու** . - **իս** *S.* **Մանրալեզու** ; - **ծին** *a.* born late; - **հաւաս** *a.* slow of belief; - **նամ** *S.* **Յամեմ** *vn.* ; - **լարծ** *a.* slow-moving; - **քայլ** *a.* *ad.* with tardy or sluggish steps, slowly; - **ընթանալ** , to go slowly, to go with slow & cautious steps.

Յամրեղ *a.* very slow, very tardy.

Յամրընթաց *a.* slow-going; *s.* land-carriage, carriage by waggons.

Յամրութիւն *s.* slowness, tardiness, delay, retardation; sluggishness, idleness.

Յայ *s.* hue & cry, hoot, hooting, whoop; **յայ յու առնել** . **վաչ** *և* . **յայ կարգաւ** . **հայ հուչ առնել** . to hoot, to whoop, to ridicule, to scoff; to treat roughly, to molest, to importune.

Յայգորեմ , *better* **Ագորեմ** , **եցի** *vn.* to wish any one good morning; to go

to salute or compliment a person every morning; **Ժամ** - **եղի** , the hour of audience; **տեղի** - **եղի** , hall of audience.

Յայգման *ad.* early, very early, at day-break.

Յայճռեմ *vn.* to leap with joy.

Յայլակարծուց *ad.* unawares, unexpectedly. [then; - *ու* *a.* of that time.

Յայնժամ *ad.* then, at that time, just

Յայնկոյս *pr.* *ad.* over, on, on the other side, beyond, on that side; **ան յանել** - . to cross over, to pass by, to go beyond; **անցանել** - **Արարատայ** , to pass Ararat; **անցանել** - **Եփրատայ** . to cross the Euphrates; *S.* **Կոյս** .

Յայնճեմ , - **վայրի** . & *S.* **Հեմէ** , **վայր** , &c.

Յայնկոյս *pr.* *ad.* here, on this side, this way; - **յայնկոյս** , on this side & on that, from one side & the other, here & there; **ոմն** - *և* . **ոմն յայնկոյս** , some this way some that, some one way, some another; **հայեցեալ** - **յայնկոյս** , having glanced around; *S.* **Կոյս** .

Յայմաւուրք , **բայ** *s.* legends, menology.

Յայմ հեմէ *ad.* hereafter, henceforward, henceforth, from this moment or hour, for the future. [Սահա.

Յայմ վայրի . **Յայս սակա** *S.* **վայր** .

Յայս , **ից** *a.* evident, clear, manifest, plain, palpable, obvious; *ad.* evidently, obviously, plainly, clearly, manifestly; *s.* **Յայսնութի** ; - *է* . - **իսկ է** , it is evident, clear; - **իմն է** , naturally, of course, certainly; **այս - է զի** , it is certain that; **սպա - ուրեմն է** , it is therefore clear that; - *or* *ի - գալ* , to appear, to be manifested, made known, evident, to be discovered or disclosed; - **ածել** , **առնել** . to declare, to make manifest, to display, to put or set forth, to shew, to prove; to signify, to name; - **առնել զընդունելութի** , to acknowledge the receipt of.

Յայտադոյն , - **կան** *a.* evident, apparent, plain, visible, manifest, clear; expressive, significative; - **նախա** *a.* *ad.* blamed in public or publicly reproved; - **առնել** , to reprove openly; - **ընել** , to be publicly insulted; - **նկատ** *a.* visible, plain, evident; - **նշան** *a.* expressive, significative; - **նուն** *a.* conspicuous, eminent, renowned, celebrated, famous; - **պատկեր** *a.* representing, expressive; - **մարդոյ** , portrait, sta-

tue; -պատմ. *a.* narrated or narrating clearly; expounding clearly; *ad.* evidently, clearly; -առնել, to narrate clearly; to explain, to expound; -բան *a.* declarative, explanatory.

Յայտարար, աջ *a.* declaratory; distinctive, characteristic; *s.* demonstrator; *arith.* denominator; exponent; -ութի *s.* declaration, exposition, manifestation, notification, statement or account; manifesto, manifest; prospectus, programme; -առնել, to make a manifestation.

Յայտերեւակ *a.* very well known.

Յայտ-յանդիման *pr.* before, in the presence or face of, in front of; *ad.* *S.* Յայտնապէս; *a.* notorious, publicly known, sensible, visible, evident; -ցուցանել, to expose, to explain, to make evident; -խայտառակել, to make a show of openly; -ակաց *a.* visible, palpable, notorious, evident; -ուի *s.* manifest proof, evidence, notoriety; -թէ *ad.* openly, publicly, manifestly, visibly.

Յայտնաբան *a.* expounding, explaining, exposing; clear, perspicuous, obvious, plain; -եմ, եցի *va.* to explain, to expound, to expose, to illustrate, to make clear or evident; -իչ *s.* expounder, interpreter; -ութի *s.* explanation, exposition; -բար *S.* Յայտնապէս; -բարբառ *a.* speaking or spoken openly, manifestly; -վկայութիւն, undeniable or decisive witness or testimony; -խօսել, to speak openly, to speak out plainly; -գոյն *S.* Յայտնապէս; -կան *a.* manifest, declaratory, expressive; -նախատ *S.* Յայտառ-; -պէս *ad.* evidently, manifestly, clearly, obviously, palpably, visibly; notoriously, publicly, openly, overtly; intelligibly, explicitly; without disguise, frankly, freely, boldly; -տեսիլ *a.* apparent, evident, public, visible to all.

Յայտնեմ, եցի *va.* to reveal, to disclose, to discover, to unveil, to unmask, to publish a secret, to make public; to manifest, to declare, to explain, to expound, to set forth, to state, to expose; to signify, to notify; to utter, to express; -զմիտս, զկարծիս իւր, to manifest one's designs, intentions, thoughts or opinions, to declare oneself, to speak out; -զանն,

to manifest oneself, to make oneself known.

Յայտնի *a.* evident, clear, manifest, notorious, recognizable, obvious, explicit, apparent, palpable, visible; *ad.* *S.* Յայտնապէս; -է, it is clear, it is evident, that is of course; -լինել, to be manifest, to appear; -առնել,

Յայտնիւ *a.* enunciative.[to manifest.

Յայտնութիւն *s.* evidence, manifestation, enunciation; disclosing, unveiling; apparition; revelation, Apocalypse; Epiphany, Twelfth-day, -night; coming, appearing of our Lord; divine oracle; ծածուկ -ք, the Apocrypha. [Թ. Յայտնապէս.

Յայտնուն. Յայտնորէի *S.* Յայտնու.

Յայրաս, ից or աջ *a.* impudent, immodest, wanton, unchaste, lecherous, lascivious, lustful, lewd, obscene; -or -ս *ad.* impudently, unblushingly, immodestly, lewdly, lustfully, obscenely.

Յայրասաբայ *a.* unblushing, shameless, brazen-faced, impudent, immodest; -հայեայ *a.* obscene-eyed, staring at impudently; -նամ. աջայ *vn.* to be devoid of modesty, to behave impudently, to lead an unchaste life; -տես *S.* -հայեայ.

Յայրասիմ, եցայ *S.* Յայրասանամ.

Յայրասութիւն *s.* immodesty, lasciviousness, lust, lewdness, obscenity.

Յանդ. Յանկ, աջ *s.* term, end, finish; rhyme, cadence, numbers, termination, ending, desinence, harmony; *a.* convenient, suitable, congruous, becoming, apt, fit, adapted; quiet, good, kind, sweet, pleasing; -ելանել, հասանել, to be finished, accomplished; to expire, to end, to bound, to terminate; -հանել, տանել, to bring about, to succeed in, to complete, to put an end to, to finish.

Յանդազոյն *a.* in a proper manner, seasonably, becomingly, befittingly; -կան *a.* rhymed; accomplished, finished, ended; -կից *a.* well suited to one another, having affinity with, analogous, similar; -հշտ *S.* Եղտուղոր; -գարոյկ *S.* Պարոյկանուն; -ստեղծ, ից *s.* rhymers, rhymster; -ւոր *S.* Յանդ *a.*; -ւորիմ *vn.* to finish, to end; -ւորիմ *s.* accomplishing, fulfilling.

Յանդեմ, եցի, -հցուցանեմ *va.* to complete, to finish, to end; to render

suitable, to adapt, to accommodate; to appropriate; to accord; to put into rhyme.

Յանգեմ, եջի. - **գիմ, եյայ տ.** to be ended, finished, bounded; to drive at, to tend to, to come to, to be reduced, to dwindle, to result; to discharge, to flow or to fall into, to empty itself.

Յանգուած *s.* **Սնկուած;** rhyme, termination; - **աառչեալ** *a.* well-worked or made.

Յանգուծիւն *s.* relation, affinity, conformity, similarity; fitness, suitability.

Յանգումն *s.* end, termination, close, conclusion; cadence; repose, rest; meeting, rencounter; - **ածել, բերել, առնել,** to put an end to, to finish, to terminate; **գալ է - գալ - կատարել** *լուծել,* to be perfected, to arrive at perfection.

Յանգուն *ad.* **Տանգուն.**

Յանգուցանեմ, ցի va. to draw on, to win, to attract, to charm, to captivate, to reconcile, to conciliate, to appease, to calm; to conclude, to terminate, to finish; **յիւրն - զսիրտս,** to steal hearts, to win, to conciliate; **յիւրն - զդր.** to win or bring over; - **ուցիւ** *a.* attractive, alluring, engaging, insinuating, winning, prepossessing.

Յանգչիմ, գեայ տ. to be attached or affectioned to, to get fond of, to conceive an affection or liking for; to repose, to cease.

Յանգչաբար, -գոյն *ad.* boldly, impudently, saucily, daringly, rashly, hardily, precipitately, audaciously, temerarily; - **գործ** or **-բար** *a.* acting rashly; - **խոս** *a.* speaking audaciously.

Յանգչեմ, եջի. - **եցուցանեմ va.** to render impudent or rash, to embolden.

Յանգչիմ, եյայ տ. to dare, to be bold enough, to be audacious to do or say any thing, to have the hardihood or boldness to, to arrogate, to presume, to grow insolent or saucy; to venture, to attempt, to run the risk.

Յանգչուծի *s.* audacity, boldness, rashness, temerity, hardihood; impudence, sauciness, insolence, arrogance, presumption; licence, too great liberty; frolic, youthful pranks; - **լեւաթ** *S.* **Յանգչաբար.**

Յանգիման *pr. ad.* before, in the pre-

sence of, in the face or sight of, hard by, against, opposite, over against, in the view of, in the face, publicly, in public; **դէմ -**, face to face; front to front; - **իմ,** before me, in my presence; - **եկեղեցւոյ,** in face of the church; - **ամ Տի,** in the face of the whole world; - **ամեն,** publicly, before all people; **ասել -**, to say to one's face; - **առնել, կացուցանել, ածել,** to present, to offer, to introduce, to represent, to exhibit, to set before the eyes, to shew, to remonstrate; - **առնել,** to reprove, to reproach, to blame; - **լինել, կալ,** to present oneself, to appear, to make one's appearance before, to shew oneself; - **մատչել, կալ,** to appear before.

Յանգիմանխոս *a.* saying to a person's face, in the presence of; contradicting, opposing; - **խոսուի** *s.* speaking face to face, dialogue, confabulation; - **կայ** *a.* opposed, present; *ad.* before, face to face; - **առնել,** to show, to prove, to demonstrate, to explain; - **կայուծի** *s.* proof, argument, demonstration; reproach; - **կան** *a.* reprehensive, reproving; evident, manifest; - **կայ** *a.* present, assisting, in the presence of; *s.* assistant; - **կացուծիւն** *s.* the being present, assisting, presence; proof, demonstration; - **մերծ** *a.* repelling or rejecting advice, spurning or despising admonition, insolent, insubordinate; - **պէս** *ad.* openly, obviously; evidently, clearly; - **սեւ** *a.* seeing face to face, clearly; - **բար, աջ** *s.* presenter; - **բարուծի** *s.* presentation; - **ւոր** *a.* apparent, plain, visible, evident; reproachful, reproving.

Յանգիմանեմ, եջի va. to reprehend, to reprimand, to blame, to reproach, to cast in one's teeth, to chide, to rebuke sharply, to revile, to rate, to scold; to present, to represent, to show, to demonstrate, to discover, disclose or unveil; to prove, to convince; - **իմ տ.** to be reprehended, reproached, chided; to be presented; discovered; convinced.

Յանգիմանիւ *s.* faultfinder, censurer, admonisher; discover; demonstrative.

Յանգիմանուծիւն *s.* reprehension, reprimand, admonition, correction, reproach; invective, scolding, chiding; representation, exposition; proof,

demonstration, manifestation, statement; ջուր - թէ, bitter water; fig. the waters of bitterness.

Յանգուզն, դգուզն *a.* rash, foolhardy, audacious, adventurous, hardy, resolute, determined; *ad.* rashly, inconsiderately, audaciously, arrogantly, presumptuously, insolently, haughtily, petulantly; hardily, resolutely, determinedly.

Յանգգայիմ, էցայ *vn.* Տ. Անգգայիմ; to be or become apathetic; to be out of one's senses.

Յանիրուի *ad.* unjustly, wrongfully, wrongly, unreasonably, iniquitously, Յանինայ Տ. Անինայ. [illegally.

Յանկ, Յանկա..., &c. Տ. Յանգ. Յան. դա... &c.

Յանկարծ *a.* sudden, unexpected, unforeseen; *ad.* unawares, unexpectedly, suddenly, on a sudden, abruptly, all at once; *int.* please God! would to God! may it please God; - էթէ. if by chance.

Յանկարծարայ *a.* suddenly opened; - բուխ *a.* gushing forth unexpectedly; - դիւտ *a.* unexpectedly discovered; - գոյն Տ. Յանկարծ *ad.*; - գործ *a.* done suddenly; - դէպ *a.* happening unexpectedly, unforeseen, unexpected, unlooked for; extraordinary, fortuitous, casual, accidental; *ad.* unawares, suddenly; by chance, fortuitously; - դեղ անձրեւ *s.* shower; - թափ *ad.* all at once, suddenly, impetuously, precipitately, inconsiderately, rapidly; - ժողով *a.* unexpectedly called together or assembled; - Բուս *s.* improvisatore; extemporary speaker or poet; - Բուսեմ, էցի *va.* to extemporize; to speak extemporally; to get up at a moment's notice; - Բուսութի *s.* extemporizing; extempore speaking; improvisation; - Ժադ *a.* shining forth or appearing suddenly; - ծին *a.* happening suddenly or unexpectedly; momentaneous, of short duration; - Կան *a.* unexpected, unlooked for, unforeseen; - Կի *a.* sudden, unexpected, unforeseen, unthought of, abrupt; - , - Իմ *ad.* unawares, unexpectedly, quickly, suddenly, abruptly, all at once; - Հաս *a.* happening unexpectedly, coming by chance, unlooked for, unexpected; Տ. Յանկարծ *ad.*; - Հասայ տագնապի, երկեւղ. violent fright, panic,

panic terror; - մահ or օրհաս, sudden, unexpected death; - մահ *a.* dead suddenly; *s.* sudden death; - լինել, to die a sudden death; - շարժ *a.* moved or moving suddenly; - ցասունի լինիմ *vn.* to be passionate, hasty, irascible.

Յանկարծ երեւեայ *a.* momentarily seen. [-ծօրէն Տ. Յանկարծ *ad.*

Յանկարծոյն, -ծոււ ժամու, -ծուտ Յանկարծօրեայ Տ. -ծախան.

Յանկարծս *ad.* without suspicion, confidently. [&c.

Յանկաւոր, Յանկեմ, &c. Տ. Յանգ. Յանհարկիցն է. Յանհարկից գոյ *v.* *imp.* it is impossible, it can't be done.

Յանձանաւար *ad.* providently, carefully, diligently.

Յանձանանք *s.* care, pains, solicitude, assiduity; management, gestion, expedition.

Յանձանանք, էցի *va.* to take care of, to pay attention to, to be careful of; to provide for, to protect, to treat with much care; to manage, to administer; to expedite.

Յանձանմիջ *s.* careful person, provider, protector, manager, director.

Յանձն *a.* recommended; Այ - ! God be with you! Adieu! - է. էղեւ, էղի. ցուք, էղեալ *v.* *imp.* to resign, trust, submit, abandon or recommend oneself to; - առնել Տ. Յանձնեմ; - առնուլ, to assume responsibility or care, to undertake to, to oblige or pledge oneself to do anything; Հառնուլ - , not to accept, to deny, to refuse, to reject, to disallow; Տ. Անձն.

Յանձնաժողով *s.* commission; անդամք - ոյ, the members of the - ; - Կարգել, to appoint or name a - .

Յանձնապատան *a.* presumptuous, arrogant, presuming, self-conceited, confident, consequential; - լինել or - իմ *vn.* to presume too much on oneself, to be self-conceited, arrogant, to trust to, or to rely on oneself, to assume a consequential air or look, to arrogate, to pretend to; - ութի *s.* presumption, self-conceit, consequentialness, arrogance; - թք *ad.* presumptuously, consequentially, arrogantly.

Յանձնառական *a.* acceptable, worth accepting or taking; voluntary, avowed, accepted; - պատուիրան, positive precept; - ուռ, աջ *s.* commission-agent, factor; - ուռի *s.* acceptance, ac-

ception, consent, engagement, avowal, approbation. [ment.

Յանձնաւարձք *s.* commission-pay-
 Եանձնարար, աջ *s.* employer; principal; -ական *a.* in commission or recommendation; -ժողով, letter of recommendation; -բանայից, dimissory letter; -գրականաց, credentials; -ութիւն *s.* commission, order; recommendation; mission; delegation; solicitation; -եմ, էջիւտ. to commission. [give a command.

Յանձնել, աջ *s.* order; -առնել, to Յանձնեմ, էջիւտ. to recommend; to deliver, to commend, to put or give into the hands of, to deposit; to resign, to leave; to intrust, to confide, to trust, to rely on; to impose, to charge, to order.

Յանձնկալութիւն *s.* acceptance.
 Եանուար, ի *s.* January. [jansenism.
 Եանսենեան *s.* a. jansenist; -աղանդ, Եանուստ *S.* Դոստոստ.
 Եանց, ից *s.* fault; sin; -ական *a.* subject to sin, guilty, culpable.

Եանցանեմ, ցեալ, ցուցեալ տն. to commit a fault, error or crime; to transgress, to trespass, to sin; to fall in error, to fail, to do amiss, to stumble, to go astray; to abuse, to offend, to give offence, to wrong, to injure; *S.* Թեթեւ.

Եանցանք *s.* transgression, fault, wrong, offence, error, fall, sin, trespass, crime, delinquency; իմով-նք, through me, through my fault; -նս համարել ումք, to impute as a crime to; *S.* Ընկենում, Թեթեւացուցանեմ.

Եանցաւոր *a.* faulty, guilty, delinquent, culpable, criminal; -օրէնաց, transgressor, violator, criminal, delinquent; -զանձն դաւանել, խոստովանել, to confess one's fault, to plead guilty; -ութիւն *s.* culpability, transgression.

Եանցեմ, էջի, եալ *S.* Եանցանեմ.
 Եանցեցուցիւ *S.* Եանցուցիւ. [ցանք.
 Եանցուած, ոց, -ութիւն, -ութիւն *S.* Եանցուցանեմ *va.* to cause to transgress or to sin, to induce to crime; -ուցիւ *a.* causing sin.

Եաշա, ից *s.* idolatrous sacrifice or oblation; -ածին *a.* born through a sacrifice; -արար *s.* sacrificer, pagan priest.

Եաշալ, ոյ *s.* fascination, evil-eye,

charm; - or -անք *s.* envy, rancour; ill-will; -եմ, էջի, -իմ, էցայ տն. to envy, to be envious of, to pine away with envy, to be eaten up with envy; to bear malice, to disparage, sneer or rail at, to attack through ill-will or malevolence; -կոտ, աջ *a.* envious, jealous, malicious, malivolt; fascinating, bewitching, enchanting; -ութիւն *S.* Եաշալանք.

Եապահով *a.* sure, safe, secure, out of danger, assured; *s.* security, safety; place of safety, shelter; -ս լինել, to be in security, safe, sheltered; - or -ս առնել, to assure, to secure.

Եապահովագրեմ *va.* to secure, to insure, to assure; -գրող *s.* insurer, underwriter; -գրութիւն *s.* insurance, underwriting; մուրհակ -թէ, policy of insurance; *S.* Եապահովութիւն.

Եապահովանամ, աջայ տն. to be sure, certain, assured, tranquillized.

Եապահովացուցանեմ, -վեմ, էջի *va.* to assure, to reassure, to tranquillize, to remove a person's fears; to guarantee, to give security for.

Եապահովութիւն *s.* security, safety, surety, certitude; quiet, tranquillity.

Եապալ *a.* very patient, very hopeful, long-suffering.

Եապալանք *s.* delay, hinderance, retardation; adjournment, putting off, procrastination; առանց -նայ *ad.* without delay, forthwith, immediately, instantly, at once.

Եապալեմ, էջի *va.* to defer, to put off, to procrastinate, to prorogue; to retard, to hinder, to stop, to protract, to delay; to prolong, to lengthen; to temporize; *S.* Եապալիմ.

Եապալեցուցանեմ *S.* Եապալեմ *va.*; -ութիւն *a.* retarding; hindering.

Եապալիմ, էցայ տն. to delay, to tarry, to remain; to linger, to loiter, to be late. [suspensive.

Եապալիւ *a.* delaying, prorogative, Եապալկոտ *a.* tardy, slow; loitering; temporizing.

Եապալութիւն, -ութիւն *s.* delay, hinderance, impediment; putting off, delaying, protraction, procrastination, prorogation, respite; temporizing.

Եապայ, առ - *ad.* afterwards, next; *S.* Ապա.

Եապանաս, Եապանաս, ի *a.* despising, scorning, contemning; *s.* despite,

disdain; outrage; - *աւել*. to injure, to outrage, to affront; to curse.

Յապաւանիք *s.* retrenchment, cutting off, suppression, diminution; mutilation.

Յապաւեմ, *եցի* *va.* to retrench, to curtail, to diminish, to cut; to mutilate, to castrate; to cut off, to abridge; to suppress; - *զաւելորդ ուղէն*, to prune, to lop, to trim, to cut; - *ըզծաւս*, to detruncate; - *զթիւս*, to clip a bird's wings; - *զհերս*, to shear, to clip; to shave; - *զականջս*, to crop ears; - *իմ* *vn.* to be pruned, cut off, &c.; - *զերեսք* or *առ երեսք*, to be close shaven. [trenchant sword.

Յապաւիչ *s.* pruner, lopper; *սուր* -

Յապաւումն *S.* *Յապաւանիք*.

Յապուրակի *ad.* hastily, in a hurry, suddenly, quickly, at once.

Յաջող *a.* favourable, propitious, advantageous, prosperous, commodious; - *է*, it is favourable, &c.; it is time, it is the favourable moment; - *էլք*, happy issue.

Յաջողաբախտ *a.* lucky, fortunate.

Յաջողակ, *այ* *a.* adroit, clever, skilful, expert, capable, apt; industrious; nimble, expeditious, quick, alert; *S.* *Յաջող & Ձեռն*; - *աբար* *ad.* adroitly, dexterously, cleverly, skilfully, expertly, capably; - *ուժի* *s.* dexterity, address, cleverness, aptitude, ingenuity, ability, skill, expertness. [handed.

Յաջողաձեռն *a.* *S.* *Յաջողակ*; lucky-
Յաջողապէս *ad.* prosperously, happily, commodiously.

Յաջողեմ, *եցի* *va.* to prosper, to make prosperous, to favour, to second, to facilitate; to direct, to govern; to do, to operate, to act; - *եայ միշտ ըստ բաղդի տեսանել*, we were so fortunate as to see; - *իմ* *vn.* to prosper, to be prosperous, successful or fortunate, to have great success, to thrive, to succeed in, to contrive to, to get on prosperously, to reach or attain one's aim, to come to a good issue, to terminate propitiously; - *ի վեր չ զակն կալութիւն* or *զհարծիս*, to succeed against all probability; *ոչ* - *չ*, to be unsuccessful, to fail, to miss one's aim, to be baffled, to miscarry, to be greatly disappointed; *յաջողեցիս*, *յաջողեցիք*, *քեզ*, you will fully succeed; all will be well with you.

Յաջողութեան *ոց* *s.* prosperity.

Յաջողութիւն *s.* success, prosperity, good luck or fortune, thriving, happy state of affairs; efficacy, virtue; convenience, leisure, ease; opportunity, occasion; - *ք*, achievements, exploits, heroic acts; - *բ* *ad.* successfully, with success; - *ի դէպ դաւ ումք*, to be favoured, befriended; - *ըստ բաղդի լեալնմա*, fortune befriended him, he had the fortune to; *S.* *Ըմպեմ*.

Յաջողումն *S.* *Յաջողութիւն*; - *աւել*, to ensure the success of.

Յաջորդ, *այ* *s.* successor; heir, inheritor; *a.* following, next; succeeding, subsequent, posterior; - *ք*, posterity; - *աբար* *ad.* successively, consecutively, one after the other; - *ազան* *a.* successive, consecutive; - *եմ*, *եցի* *va.* to cause to succeed, to replace; - or - *իմ*, *եցայ* *vn.* to succeed, to come after, to follow next, to take the place of; to inherit, to stand next heir; to follow, to ensue, to result, to spring or proceed from; - *ուժիւն* *s.* succession; inheritance; continuation, order, series; - *իրաց*, series of affairs; - *աղետից, եղենունութեց*, succession, concatenation, series of misfortunes, of crimes.

Յառաջ, *ն* *s.* front, front part, fore part; *a.* previous, former, prior, anterior; *ad.* before, in front, over-against; previously, formerly, heretofore; first, at first, at the commencement; - *եւ* - *ապա*, afterwards, at a later period, in the sequel, eventually; - *քան* *pr.* before, ere; - *քան զարեւ*, before the sun was; - *ք զամ*, first, first of all, in the first place, before all things, first & foremost; - *Ժամանակաւ*, anciently, formerly, long since, in days of yore; *Ժամաւ* - *an hour* before; - *եւ զինի*, before & behind; *ոչ* - *ոչ զինի*, neither before nor behind; - *կոյս*, forward; - *բերել*, to bring before, to present; to produce, to cause, to engender, to occasion; to allege, to adduce, to quote, to cite; - *բռնել* or *գալ*, to derive, to come or proceed from, to emanate; to ensue, to result, to be produced or born from; - *անցանել*, to make progress, to improve; - *ունել*, to present for choice; - *առնուլ*, to adduce, to draw, to bring; - *կալ, կալ* - *մտալել*, to

present oneself, to come forward; - *մատչել*, to advance further; - *հետեւել*, to precede, to escort, to convoy; - *մատուցանել*, to cause to advance or to progress; to raise, to elevate, to promote; to bring to an issue; - *երթալ*, to advance, to gain ground, to progress, to improve; - *ստեղծել*, to continue, to go on; - *զարկել զբանսն*, to gather up the broken thread of conversation, to continue, to go on to say, to proceed in a discourse, to resume; *անգր եւս - անհեղ*, to push beyond, to stretch too far; - *արկանել*, - *չ գնել*, to propose, to put forward; - *խկ ասացի*, I said already.

Յաւարարման *s.* privilege, prerogative, special grant or endowment.

Յաւարարան, *ից* *s.* preface, prologue, preliminary dissertation, prefatory discourse, preamble, exordium, prelude, prolegomena; *a.* speaking first; - *եմ. էջի տն.* to speak first; to open the proceedings; to make a preface or introduction; to give as a specimen; - *տնթի* *s.* *Յաւարարան*; the being the first to speak; prediction; - *բերական* *a.* pronounced, uttered; - *բերեմ Յ. Յաւար բերեմ*; *տն.* to be produced; to advance, to progress; - *բերութիւն* *s.* presentation; preposition, propounding; pronunciation, utterance.

Յաւարագահ *a.* placed in the chief seat, seated in the highest place; *s.* president; - *բ.* precedency, primacy, the first, highest or most honourable place; - *գէտ* *a.* foreknowing, prescient; instructed beforehand; forewarned; - *գիտութիւն* *s.* prescience, foreknowledge; - *գիր* *a.* written beforehand; - *գիւտ* *a.* known or discovered precedently; pre-eminent; - *գնաց* *a.* preceding, foregoing, antecedent; - *գոյն* *a.* anterior, previous, precedent, former, prior; *ad.* before, heretofore, beforehand, antecedently, previously; formerly, anciently; - *առորբբ*, some days before; - *քան*, before; *ի - գոռնէ*, *a priori*; - *գոյնն* *s.* pre-existence; - *գոռնի Յ. Նախա-*; - *գրեմ* *va.* to write about or treat of antecedently; - *գրբեալ* *a.* predicted, foretold; aforesaid, above mentioned.

Յաւարագառ *a.* prior, placed before, having the precedence; pre-eminent;

foregoing, precedent; - *եմ. &c. Յ. Նախադատեմ*, &c.; - *գէմ* *a.* advancing, progressing; improving, making proficiency; *ad.* forward; *s.* coryphæus; proficient; - *է*, he is advancing in his studies; *երթալ - եւ մեծանալ*, to improve; to increase in prosperity; *երթանն - յաղորդին*, that man prospered greatly; - *լինել* or *-գիմեմ տն.* to advance, to go forward, to progress, to make progress, to profit, to succeed; - *գիմութի* *s.* advancement, progress, improvement, amelioration; - *գիր* *a.* placed before, propounded; - *գրեմ. էջի* *va.* to set before, to propound; to propose; *տն.* to purpose, to project, to devise, to form a design or resolution; - *գրութի* *s.* proposition; design, project, intention.

Յաւարախաղ, - *այ* *a.* foregoing; progressive; - *գունդ*, advanced guard, vanguard; - *խաղացութիւն աստեղաց*, course of the stars; - *խոհ* *a.* premeditating, deliberating beforehand; premeditated; - *լինել*, to premeditate; to provide; - *խոհութիւն* *s.* previous deliberation, premeditation; - *խոս* *a.* foretelling, predicting; presuming to speak first; pert, petulant, saucy, rash; - *խոսութի* *s.* prediction, prophecy.

Յաւարածագ *s.* *mech.* resultant; - *ծառնութ* *a.* foreknown, predicted, foreseen; - *ծառնութիւն* *s.* foreknowledge, foresight, presage; - *ծեմ. ծի* *va.* to produce, to create; - *ծոռ*, *այ* *s.* producer, author; - *ծոռն* *s.* production, creation.

Յաւարակամ *a.* predisposed, spontaneous; - *տն* *s.* predisposition, spontaneity; - *կառուց* *a.* built or constructed previously; - *կատար* *a.* Perfect from all eternity; done or finished before; - *կարգ* *a.* pre-ordained, destined; decreed; first in order; - *կարգութի* *s.* first building or construction; - *կարկառ* *a.* prominent, jutting or leaning out; - *կայ* *a.* present, assisting; first in order or rank, primary, principal, chief; coryphæus; - *կողմն* *s.* the first place; the front, the fore part; - *կրթակ* *a.* familiarized or tamed beforehand.

Յաւարհայեաց *a.* provident, prudent, cautious; - *լինել*, to foresee; - *հաս* *a.* arrived before or first; - *պառիւ* or *-տն* *s.* prerogative, privilege; - *հաւատ* *a.* believing first of all men;

-հոգակ, &c. Տ. Նախահոգ, &c.

Յառաջապահ *a.* predicting, prophesying; predicted, prophesied; -եմ *va.* to predict, to prophesy; -ութիւն *s.* prediction, prophecy; -ագումբի *s.* promotion, advancement; -միջ; Տ. -կարկառ.

Յառաջաման, -ութիւն Տ. Յառաջաբաժին; -մատուց *a.* standing forward, presenting or offering oneself, eager, forward, earnest, assiduous; *s.* competitor; -լինել *to* advance, to present or offer oneself, to be forward, eager, warm; -մարտ *s.* skirmish, brush; -, -իկ or -իւ *s.* skirmisher; champion; -զօրք *the* flower of the army; -միւս *a.* generous, liberal; voluntary; -լինել *to* offer, to give freely or spontaneously; to be full of good-will, ardour or eagerness; -մութիւն *ad.* in pushing forward, in advancing; -երթալ *to* open a way through & advance before all; -մուտ *a.* going in or entering before; -մոտութիւն *s.* eagerness, good-will, cheerfulness.

Յառաջանամ, ապա *vn.* to advance, to go or move forward, to precede, to walk on; to advance, to progress, to improve; to have beginning, rise or origin, to be born; -նիստ Տ. Նախադաս; -նշակ, -նշուի *s.* the Passover; the Paschal lamb. [cursor, guide.

Յառաջաւելի *a.* preceding; *s.* pre-

Յառաջադիւթ *s.* the first rule or regulation.

Յառաջապահ, աջ *s.* advanced post, sentry, sentinel; out-post, -picket; -գիտաւոր *mar.* look-out man, sentry; -պահեամ *s.* preservative, precaution; *a.* preservative, precautionary; -պատուեմ *va.* to prefer, esteem or honour more; -պատում *a.* announced, narrated beforehand.

Յառաջասաց, -եալ *a.* predicted, foretold, prophesied; -ութիւն *s.* prediction, prophecy; -սուն *a.* fed or brought up beforehand; -ստեղծ Տ. Նախաստեղծ. [hand.

Յառաջապատակ *a.* working beforehand. Յառաջառեմ *va.* to advance, to surpass; - or -տիմ, եղալ *vn.* to advance, to progress, to improve; to outstrip, to surpass, to excel; to push into, to penetrate; -տես, աջ *a.* foreseeing; provident; Տ. Զգուշութիւն; -լինել *to* foresee; -տեսութիւն *s.* foresight, prevision; -տեսուչ *a.* provident; -տուէ

s. Տ. Յառաջագիտութիւն; *arith.* progression; -հասակի, growth, increase; -ի պատուի, promotion; -ի վաթարի -, getting worse, deterioration; demoralization. [beforehand.

Յառաջացող *a.* shewing or shewed Յառաջացողութիւն *a.* big-, pot- or tun-bellied. [տութիւն *s.* prescience.

Յառաջգիտական *a.* foreknown; -դի Յառաջեմ, եղի *vn.* to precede, to forego, to go or march before; to be or get before, to advance, to move or go forward; to arrive before, to anticipate; to govern, to lead, to guide; -մատուցիւմ -լէ, my watch goes too fast; -լէ գործն, the work is progressing.

Յառաջեպիսկոպոս *s.* archbishop.

Յառաջեցուցանեմ *va.* to advance, to push on, to urge on, to bring or drive forward, to accelerate, to quicken; to cause to advance, to help on.

Յառաջընթաց *a.* foregoing, preceding, previous, antecedent, precedent; *s.* fore-runner, precursor, outrider; antecessor, predecessor; -լինել *to* precede, to forego, to fore-run, to outride; -լնծայ *a.* offered beforehand; *s.* first fruits; ից, the first proselyte.

Յառաջեմայ *a.* provident.

Յառաջխաղացութիւն *s.* advancement; artistic progress; -խօսութիւն *s.* pre-

Յառաջգրութիւն Տ. Յառաջած. [diction.

Յառաջմղումն *s.* mech. propulsion, propelling.

Յառաջմեծ *ad.* in the beginning, primitively; -նուսն *ad.* first, firstly; antecedently. [cess.

Յառաջարժութիւն *s.* progress, pro-

Յառաջիւ, -լու *ad.* before, in time past, formerly; -լուսն *ad.* before, on the front or front part.

Յառաջարկաւար Տ. Նախաւար.

Յառեմ, եղի *va.* to hold or stretch out or forth; to push or drive in, to cause to enter or penetrate, to fix in; -զաւս or զակն, to look at fixedly, to rivet one's gaze on, to gaze earnestly on, to have the eyes fastened upon; -զգուշին ընդ պատուհանն, to face, to come to the window, to look out, to present oneself, to appear; -զնեւ, to stretch forth one's hand; -իմ *vn.* to stretch out the head to see; to stretch, to extend, to thrust; to fasten or stick on, to be fixed or fastened on, to heed,

to dwell on; - մտք. է խորհուրդս, to contemplate, to speculate upon, to meditate or consider attentively, to penetrate, to examine thoroughly; - յոք. յառեալ կաւ օր հայել յոք. to fix the eyes or the gaze on a person; - է գաղնացեալս, to be fond of trifles; աչք իւր անընթիշ յառեալ կային է քաջագին, his eyes were fastened on that brave man.

Յառնեմ, յարեայ, արի, յարուցեալ տ. to rise, to arise, to get up, to rise or stand up, to rise again; to awake, to be roused, to wake out of sleep; to resuscitate, to come to life again, to live again; - է մեռելոց, to rise from the dead; - է վերայ, - լէզմ, - ստիկ հակառակ ուրուք, to rise against, to rebel or stand up against, to revolt, to mutiny; անդրէն -, to rise anew, to get up again; յարեալ միւս եւս խնդիր, another question arose; արի, arise! մե արիք, get up! արիք լաւաւ չք, go to meet him; յարեալ յաթուպն, he rose from his seat, he got up from his chair.

Յառնումն է վերայ. assault, attack.

Յառում, ապ, սիր S. Յառիմ.

Յառումն s. gazing, stare; contemplation. [samine, jasmine.

Յասմիկ, մի, -մին or -մի s. bot. jes-

Յասպի, պոյ, -պիս, պոյս s. jasper.

Յածուստ ad. from God, of God.

Յաստկ, աջ s. bottom; pavement; floor; ground, earth; the buttocks; - հայրենի or հայրենեաց, native land or country, birth-place, home; - գետոյ, canal, bed of a river; - աղւսակերտ, brick pavement; - սալայտտակ, stone pavement; - նաւու, keel of a ship; աւ - աւ կործանել, քանդել մինչեւ ց - ա, to raze to the ground, to level or lay even with the ground, to demolish, to raze or pull down; to sap, to undermine; լի լինել գետոյն յամ - ս իւր, to be swelled very high, to rise, to swell beyond, to overflow.

Յաստկարայ a. of which the bottom or bed is exposed; - բաժանել զծով, to divide the sea & lay bare its bed; - բուրդի a. growing straight; - ապիծ s. plan; անուղղ քաղաքի, to trace or take the plan of a town; - նամ տ. to freeze, to be frozen; - սոր a. solidly bottomed; paved.

Յաստկեմ, եջի va. to raze to the

ground, to cast down, to dismantle, to cast to the earth, to overthrow, to destroy, to demolish utterly; fig. to exterminate, to annihilate, to kill, to cause to perish; to pave, to flag, to cover with pavement.

Յաստկընթացք s. practicable road.

Յաստկիւք s. dregs, lees, sediment; S. Մրուր. [tor; paviour.

Յաստկիւ s. destroyer, extermina-

Յաստկումն s. paving.

Յաստեմ, տի, Յասեմ, եջի va. to prune, to dress, to lop, to trim, to clip. [dresser.

Յաստնոյ s. pruner, lopper, vine-

Յաստկարանութի s. idiom, idiotism;

- բար ad. properly, specially, particu-

larly, expressly, precisely; - կան S.

Յաստուկ a.; - նամ, ապոյ տ. to be ap-

propriated, separated, distinguished;

- պատում a. precise, narrated in de-

tail, detailed, particularized; - պէս S.

Յաստկարար; - ցուցանեմ va. to appro-

priate, to appropriate to oneself, to

make one's own; - ցուցիւ s. gr. geni-

tive or possessive case.

Յաստիւ a. own, essential.

Յաստկութիւն s. property, attribute, particular, peculiarity, peculiar character; - լեզուի, the character or genius of a language.

Յասոյ, աջ, Յասոյ s. pruning-knife, -bill, hedge-bill, bill-hook.

Յաստուկ a. proper, own, particular, special, peculiar, private; essential, natural; alone, separate; singular, unexampled, alone of its kind; cutting, sharp, taunting (answer); ad. S. Յաստկարար; - անուն, proper name.

Յաստումն s. pruning, lopping.

Յար a. adjacent, adjoining, contiguous, next, attached, joined; equal, conformable; ad. always, continually, incessantly; - եւ նման, - եւ յարմար, quite alike, resembling; - միանգամայն, all at once; - եւ լի, - եւ հանապազ, successively, often, frequently, very often, many times.

Յարաբարդ a. heaped up; gr. compound of three words; - եմ va. to heap up, to agglomerate; to compound; to add; - ութիւն s. heap, accumulation; addition; - բարձր a. very high; - բայ a. ever-open; - բերական a. relative; - բերեալ a. gr. antecedent; - բերութիւն s. relation, analogy, connexion, affin-

ity, dependence, pertinence; *ուշեւ* -, to relate to, to concern, to belong to, to be connected with; *-բորբոք* *a.* ever-burning, inflamed; *-բուզի* *S.* Մշտա-; *-բուսիկ* *a.* ever-springing, ever reviving; *-գայ* *S.* Անպակաս; *-գեմ* *va.* to insolate, to expose to the sun or to the open air; to hang; *-գոմ* *vn.* to be near or present, to assist; *-գոյ* *a.* always present; inherent, innate, inborn; *-գոյութիւն* *s.* presence; *-գուն* *s.* insolation; *-գուար* *a.* *s.* ever-green; *-գիր* *a.* adjacent; *-գրարար* *ad.* continuously; *-գրական* *a.* apposite, addible; affixed; *-գրեմ* *va.* to appose, to set, to subjoin, to add, to append, to affix; *-գրութի* *s.* apposition; addition, annexation; combination, composition; *-գուարթ* *a.* ever merry, cheerful, joyous; *-գուարճ* *a.* ever-pleasing; always green; *-գոգ* *s.* alloy, alloying; *-սառից* *սպաղարու* *s.* type-metal; *-թաթաւ* *a.* always soiled or sullied, dirty; *-թռեալ* *a.* always flying, fluttering, or hovering; *-ծամ* *a.* continuous, assiduous; *ad.* at every hour, at all times, always, evermore, continually; *-էզ* *a.* always licking; *s.* vampire, blood sucker; *-խառնիմ* *vn.* to be joined, united, mixed together; *-ծիծառ* *a.* ever-smiling, cheerful, pleasant, merry, gay; *-ծոյ* *a.* fellow; *-ծուկ* *a.* always fluctuating, agitated, troubled; *-ի* *գիրքադէզ* *կոհակաց* *a.* ever beaten by the foaming waves; *-կայ* *a.* ever-living, imperishable, everlasting, permanent, perpetual; *ad.* continually, always, incessantly; constantly, eternally; *s.* epact; *gr.* preter-imperfect; *ast.* celestial hemisphere; *-կայանամ* *S.* *-կայիմ*; *-կայեմ* *va.* to confirm, to affirm; to eternize, to perpetuate; *-կայեմ* *va.* to be permanent, stable, to continue, to last, to be perpetual, to endure for ever; *-կայութի* *S.* Մշտութեանորոշ; *-կասար* *s.* *gr.* preter-perfect or compound; *aorist*; *-կարգեմ* *va.* to add, to subjoin, to conjoin; *-կարգութիւն* *s.* perpetual order; continuation; *-կէզ* *a.* perpetually burning or burnt; *-կիրթ* *a.* very erudite, learned; *-կից* *a.* adjoining, contiguous, joined, united, connected; accessory; *-մասնիկ* *gr.* particle, affix, suffix; *-բ.* accessories; attendant circumstances; *-կոմ* *S.* Յա-

րածութի; *-կցարար* or *պէս* *ad.* con-jointly, connectedly; accessorially; *-կցեմ* *va.* to join, to conjoin, to connect, to league; *-կցեմ* *vn.* to be joined, united, conjoined or connected; *-կցութիւն* *s.* conjunction, connexion, coherence, cohesion, adhesion; *chem.* affinity; *-գաղափարաց* *a.* association of ideas; *-ընարական* *chem.* elective affinity; *-հետեւեմ* *vn.* to follow always, inseparably to accompany; *-հիւսեմ* *va.* to join, to compound, to connect, to affix; to weave, to interwine; *-հիւսումն* *s.* conjunction; texture; *-հըղմ* *a.* always moving round; *-մայն* *a.* *mus.* diatonic; *-մայնարան* *a.* gamut; *-մգեմ* *va.* to continue, to prolong, to cause to last; *-մգութիւն* *s.* continuation, duration, prolongation; *chem.* affinity; *-միգ* *a.* prolonged, continual; *s.* *gr.* preter-imperfect; *-շաշ* *a.* always oscillating or shaking; troubled or agitated continually; *-մուր* *a.* very solid, firm; thick; dark, obscure; *յարմարի* *ի ներքս մտնել* *va.* to obtrude or introduce oneself by stealth, to insinuate or worm oneself into; *-նամ* *սցայ* *vn.* to continue, to last, to remain, to persevere, to be perpetuated; to join, to unite, to be added; *-նման* *a.* *ad.* quite the same; *-նուանեմ* *va.* to denominate, to name, to call; *-նուն* *a.* denominative; concrete; *-նունութի* *s.* denomination; affinity or resemblance of words, paronomasia; *-շարժ* *a.* always in motion, inconstant; *-շարժութի* *s.* perpetual motion; mutation, alteration; *-շէշ* *a.* *-շէշաղոր* *a.* accented on the penultimate; *-շունչ հոգմ* *s.* trade-winds; *-շրջիկ անեմ* *va.* to accompany every where; *-պարոյկ* *a.* circumflected on the penultimate; *-պառու* *a.* always fruitful; *-ջան* *a.* very diligent, indefatigable; *-առնում* *-առցեմ* *ցի* *va.* to assume together; to employ, to make use of continually; *-սակահ* *s.* paraphractical; *s.* *S.* Յարասութի; *-սաց* *ից* *s.* paraphrast, paraphraser; *-սեմ* *իցի* *va.* to paraphrase; *-սուլիւն* *s.* paraphrase; *-սեւ* *ւակ* *a.* persevering, steadfast, permanent, everlasting; eternal, perpetual, endless; *-սեւեմ* *vn.* to persevere, to continue, to remain, to persist, to last, to subsist, to perpetuate; *-սեւութի* *s.* persever-

ance, assiduity; perpetuity, endless continuity, everlastingness; -*ալ* *a.* always shining, ever luminous; -*արթուն* *a.* ever alert or awake; -*արկաշեմ* *va.* to appose, to subjoin, to add; to confront; -*ցոյց* *s.* example, model; idea, design; prototype; paradigm; -*փթիթ* *a.* ever-shooting or blossoming; -*փոփո*, -*փոփոփ* *a.* inconstant, continually changing; -*փոփոմ* *va.* to change successively; -*քարշեմ* *va.* to attract.

Յարգ. *ի* *s.* price, value; valuation, estimation; esteem, consideration, high value or opinion, credit, merit, repute, reputation, fame; importance, weight; - *գրամոյ*, standard, quality.

Յարգական *a.* respectful, deferent.

Յարգանք *s.* respect, veneration, deference, reverence, consideration, esteem, regard; honour; compliments.

Յարգաւոր *a.* esteemed, valued, precious.

Յարգեմ. *եցի* *va.* to respect, to pay respect to, to honour, to render honour, to revere, to think very highly of, to value highly; to esteem, to value, to prize, to make much of, to account, to consider; to exercise, to employ, to make use of, to turn to account; - *զհանար, զտաղանդ,* to employ or exercise one's talents.

Յարգի. -*գոյ* *a.* respectable, honourable, estimable, dear, precious, commendable; good; reverend; - *գահեկան.* current money; *օր - գոյ,* feast-day.

Յարգուի. -*գուն* *S.* *Յարգանք.* -*գի.*

Յարգ. *ից* *s.* straw; - *մանրեալ.* chopped or small; - *իւ պատել, լցնուել,* to cover, fill or stuff with; - *ծրարել - իւ,* to pack in.

Յարգ. *Արգ.* *ուց* *s.* structure, form, ornament; *ի - եւ ի զարգ գալ,* to be formed; *ի զարգ եւ ի - եւ ի կերպարանս անել,* to shape or form & embellish.

Յարգալից *a.* full of straw; - *անկողին.* straw-mattress, -bed; -*վաճառ.* *s.* straw-dealer; -*տեսակ* *a.* like straw.

Յարգար *a.* fitted up, adorned, furnished, arranged, contrived.

Յարգարանք *s.* ornament; finery.

Յարգարեմ. *եցի* *va.* to fit up, to arrange, to adjust, to put in order; to fine, to refine; to form, to fashion, to

dispose; to adorn, to embellish; to ameliorate, to improve, to better the condition; to make, to do; *mus.* to tune, to put in tune, to accord; - *լզսեղան, զհալ,* to get ready, to prepare, to get dinner ready; - *զանկողին,* to make the bed; - *զանկեակ,* to do the room; - *զկնիքումս,* to pare one's nails; - *զչրադ,* to snuff the candle; - *զհերս,* to adjust, dress or deck one's hair; - *զելս իրանց,* to organize, to regulate, to put in order; *ճակատ առ ճակատ - եալ* drawn out in battle-array; *սեղան կապմ եւ - եալ* table ready covered, a well spread table.

Յարգարիչ *a.* putting or setting in order, fitting up, preparing; adorning; *s.* orderer, regulator; refiner; - *չրադի.* snuffers.

Յարգարումն *s.* dressing, fitting up, arrangement, adjustment; ornament, embellishment; -*ուն* *S.* *Յարգար.*

Յարգգող. *ի* *s.* galaxy, milky way.

Յարգիմ *vn.* to become straw.

Յարկըմթիւն *s.* adherence, conjunction, connexion.

Յարկեմ, եցի. -*եցուցանեմ* *va.* to join, to attach, to tie, to annex, to affix, to add; to attribute, to impute, to ascribe; to admit to; *արատ ինչ - յոք.* to spot, to stain, to maculate, to defame; *յինքն -*, to become attached to.

Յարկնամ. *Յարիմ.* *եցայ* *vn.* to be joined, united, attached to, to adhere; *ից.* to adhere, to be attached to; - *յոք.* to take the part of, to follow, to keep company with, to stand by the flag of; - *ի կարծիս, ի կողմն,* to embrace an opinion, to go over to the opinion, to adopt, to side with, to join a party; - *ի սէր կանանց,* to abandon oneself to lasciviousness.

Յարկւանամ, ացայ *vn.* to follow, to keep close to. [always.]

Յարըմթաց *a.* running or flowing

Յարթմի *ad.* wide awake, waking.

Յարկ. *այ* *s.* roof; ceiling; story; *ից.* roof-tree, roof, home, house; shelter, refuge, cover; - *բնակութեան,* abode, dwelling; *ընդ - աւ* *ad.* under shelter, under cover, in security, secure or sheltered from; - *ի զիւթ.* tomb, sepulchre; *բառնալ գն,* to unroof.

Յարկանակ *a.* dwelling under a roof; -*ծածուկ* *a.* roofed, covered by a roof; under cover or shelter; buri-

ed in ruins; -կէջ *a.* dwelling under the same roof, in the same house, co-habiting.

Յարկանեմ, կի, -նիմ, կայ, -կեմ, եյի *una.* to roof a building, to put the roof on; to spread like a pavilion; to cover, to hide; ի վերայ քո որդն յարկէի, the worms will cover thee.

Յարկաշենութիւն *s.* roofing.

Յարկաւոր *a.* roofed; storied, with stories.

Յարկիկ *s.* a small, wretched dwel-

Յարկէ *s.* roofer; -կզմարաք, tiler; -հերձաքարիւ, slater; -յարգիւ, thatcher.

Յարձակ յարձակ *ad.* frankly, boldly, intrepidly; -խաշալ, to advance rapidly, at double step.

[ձակեմ.

Յարձակեմ, եյի. -եցուցանեմ *S.* Ար.

Յարձակիմ, եյայ *vn.* to assail, to affront, to attack, to storm the breach; to dash, rush or fall upon, to pounce upon with violence, to dart or fall on; -ի ներքս, to enter violently, forcibly, impetuously; արտաքս -, to make a sortie; -ի գարանացի, to leap from one's hiding-place; *S.* Չկեա; -յոր, to attack one; to affront, to provoke; յիւրեարս -, to attack each other, to fall upon one another.

Յարձակումն *s.* assault, attack; aggression, invasion; առնուլ -կմամբ, to storm, to carry by storm; յինքն շուշեկ զ- ուրուք, to sustain an assault, to resist an attack.

Յարմար, աջ *a.* befitting, suitable, fit, proper, congruous, decorous; commodious, easy; competent, sufficient; capable, clever, apt, fit, qualified; *ad.* *S.* Յարմարապէս.

Յարմարաբան *a.* speaking cleverly or suitably; -ուծի *s.* connexion, coherence; -գիր *a.* elegant (writer); -գրական *a.* syntactical; -գրեմ *va.* to write correctly or elegantly; -գրուի *s.* syntax; orthography; -գրութիւն *s.* symmetry, proportion; -կան *S.* Յարմար *a.*; -կէջ *a.* symmetrical, proportioned; analogous; -բանք *S.* Յարմարութի; -պէս *ad.* suitably, well, fitly, properly, decently; -վէպ *a.* told or related in a befitting manner; -ւոր *S.* Յարմար *a.*

Յարմարեմ, եյի *va.* to adapt, to make proper or fit, to qualify, to proportion, to accommodate, to arrange,

to adjust; *mus.* to tune, to accord, to put in tune; -իմ *vn.* to suit, to be proper or suitable, to befit, to become; to match, to square with, to sort; to correspond, to answer; to agree, to be adapted.

Յարմարութեմ, -ուծի, -ումն *s.* fitness, suitability, adaptability, conformity, analogy, congruity, concordance; proportion, symmetry; attitude, adaptation, application; aptitude, disposition, capacity, ability, sufficiency; *mus.* accord, harmony, concord.

Յարմիմ, նեցայ *vn.* to root, to take root, to last, to continue, to be permanent. [-ուի *s.* relation, correlation.

Յարնչական *a.* relative, correlative; Յարնիմ, բեայ *vn.* to relate or belong to, to concern, to regard.

Յարոյց *s.* overflow, inundation.

Յարութիւն *s.* resurrection; act of rising; *fig.* elation, puffing up, pride, haughtiness; *op.* -ութիւն, sunday; -ակն *a.* pertaining to the resurrection; -ակէջ *a.* sharing or participating in the resurrection.

Յարումն *s.* adhesion, adherence, union; *fig.* attachment, adherence; *chem.* aggregation. [contest, strife.

Յարութեմ *s.* continual disputation,

Յարուցանեմ, յի *va.* to raise, to raise up, to cause to appear; to erect, to set upright; to awake, to wake up, to arouse; to revive, to resuscitate, to bring to life again; to stir up, to excite, to suscite, to cause to revolt, to agitate, to move, to provoke; to raise, to build, to elevate, to erect, to set up, to construct; - զաւակ, to give sons or posterity; զոր -, to raise troops, to make levies of soldiers; -հողմ ի ծովու, to cause a wind to blow on the sea; - վրեժխնդրութիւն, to take revenge or vengeance; - բան, to circulate false reports; - զամբաստանութիւն, to accuse, to charge; *S.* Թշնամի.

Յարուցիւ *a.* resuscitating, reviving, re-animating; -ցումն *s.* resuscitation; *S.* Յարոյց.

Յաւակն դամ, Յաւականիմ, եյայ *vn.* to last, to endure, to be prolonged or protracted.

Յաւակնալեկայ or յեկայ *a.* audacious, rash, inconsiderate; *ad.* audaciously.

Յաւակնիմ, եյայ *vn.* to assume, to

arrogate, to take too much on oneself, to pretend to, to presume.

Յաւանորդ . - *հնուքի* Տ. *Յանդուգն* . *Յանդգնութիւն* .

Յաւանակ , *այ* *s.* ass's foal or colt, young donkey or ass; - *ական* *a.* proper to foals or colts; *կառք* - *ք* . chariot races for yearlings at the Olympic games.

Յաւատ . **Յաւեծ** , &c. Տ. *Արատ* . **Յաւեծ** , &c. [ուս.]

Յաւելադրեմ , **Յաւելեմ** Տ. **Յաւել** .

Յաւելում , *ոյ* *s.* addition, increase, overplus, surplus, accession, augmentation; rest, residue; - *զրոյ* , *մասեանից* . addition, supplement, appendix; - *չարեաց* . redundant malice; - *ք որովայնի* . excrement; *թափել զս որովայնի* , to ease oneself, to go to stool.

Յաւելումովութիւն *s.* increase, increment; multiplication.

Յաւելում , *լի* *va.* to add, to increase, to augment; to join, to adjoin, to insert, to interpolate, to apply, to supply; to reckon, to add up; - *խօսել* , to repeat, to say again, to reply, to rejoin; - *ի զորութի* . to redouble one's strength; - *ոյժ ունիք* , to sustain another's efforts; - *զինչս իւր* , to increase one's wealth; *առուրս յառուրս* - , to lengthen life; - *զվարձս ծառայի* , to raise the wages of a domestic; *յաւել յիս զորութի* , it gave me new strength; *եւ յաւել ծնանել* , & then brought forth; *ոչ եւս յաւելից անիծանել* , I will never curse again; *մի եւս յաւել լուցուք տեսնել զերեսս իմ* , see my face no more.

Յաւելում , *լայ* *vn.* to augment, to be multiplied, to grow, to increase, to be enlarged; to adhere to, to go over to, to add, to join, to incorporate; *մեռաւ եւ յաւելաւ յազգ իւր* , he died & was gathered to his fathers; Տ. *Հայր* .

Յաւելումն Տ. Տ. **Յաւելում** ; *arith.* addition.

Յաւերծ , &c. Տ. **Յաւերծ** , &c.

Յաւեծ , *ւեծի* , *ժայ* *a.* perpetual, eternal, immortal; *ad.* always, without end, perpetually, eternally.

Յաւեծաբար Տ. **Յաւեծ** *ad.* ; - *զուարճ* *a.* always cheerful, ever pleasing; always green; - *չլս* *a.* perpetually bright; inextinguishable; - *կան* Տ. **Յաւեծ** *a.* ; - *նամ* , *այցալ* *vn.* to be perpetual, to last for ever; - *յուշանեմ* *va.*

to perpetuate, to eternize, to immortalize.

[ity.]

Յաւեծութիւն *s.* perpetuity, eternity. **Յաւեւ** *a. ad.* more; at most; much more, a great deal, better; rather, more worth while, so much the better, still more; - *զի* , above all, principally, especially; Տ. **Յաւեծ** *a. ad.* ; - *կամ նուազ* , more or less.

Յաւեւազուարթ , - *զուարթ* Տ. **Յաւեւ** *ազուարթ* ; - *խաղաղ* Տ. **Սշտա** ; - *հրաշ* *a.* admirable, most wonderful, stupendous, marvellous; - *նամ* Տ. **Յաւեւ** *ժանամ* ; - *աբան* Տ. **Յաւեւաւհրաշ ; - *յուշանեմ* Տ. **Յաւեւաւ** ; - *փիթիթ* Տ. **Սշտա** .**

Յաւեւաւղէշ *a.* evergreen. **Յաւերծ** , *ից* Տ. **Յաւեւ** *a.* ; - *քաջ* , immortal heroes.

Յաւերծական Տ. **Յաւեւ** *a.* ; - *հարսն* or **Յաւերծահարսն** *s.* nymph; - *անաւաւայ* . wood fairy, dryad, hamadryad.

Յաւերծայիշատակ *a.* ever memor-

Յաւերծանամ Տ. **Յաւեւանամ** . [able.

Յաւերծանուաղ *a.* singing continu-

Յաւերծապէս Տ. **Յաւեւ** *ad.* [ally.

Յաւերծացուցանեմ Տ. **Յաւեւաւ** .

Յաւեւեան , *ենից* *s.* eternity; perpetuity; age; life; world; - , - *ս* *ad.* always, perpetually, eternally; - *ենից* , *ի - ենից* *ad.* ab eterno, from all eternity, since the world is world; *ի - ենից* *ոք ոչ լուաւ* . such a thing was never heard of since the world began; - *ս - ենից* , for ever & ever, to all ages, ever world without end, everlastingly, eternally; *հանդերձեալ* - , future life; - *Յի* , duration of the world; - *ե - նից* *a.* eternal, perpetual; *անանց* - *ք* , eternity.

Յաւեւեանադիր *a.* established from the beginning of the world, from time immemorial, perpetual, eternal.

Յաւեւեանական *a.* eternal, perpetual, uncreate, immortal, without end; - *կեանք* . immortal life; - *թշնամուի* , bitter, irreconcilable, implacable or eternal enmity; - *Ն* , the Eternal, the Everlasting One; - *ուրթ* *s.* eternity.

Յաւիշտակաւոր *a.* rapacious, ravenous, greedy, usurping.

Յաւիշտակեմ , *եցի* *va.* to ravish, to carry off by force, to carry away with violence, to snatch, to bear off; to usurp; to rob, to pillage, to ravage, to plunder; - *զմես* , to charm, to enchant, to attract, to ravish or carry

away the senses; - *զանձն*, to escape, to be saved or liberated; - *զսիրտ*, to enrapture, to captivate or enslave the heart; *յինքն* -, to appropriate, to usurp, to occupy or possess illegally; - *խմտն*, to be ravished, carried away; ravaged, &c.; - *մոզք*, to fall into extasies or raptures; - *կեալ մինչեւ յերրորդ երկնից*, caught up to the third heaven; - *կեալ յանձնել ի բաց*, enraptured, extatic, beside oneself; - *կելով ad. hastily*, in a hurry, precipitately.

Յափշտակել, - *կող* *s.* ravisher, spoiler; *a.* ravenous, rapacious; *fig.* charming, delightful, ravishing, bewitching.

Յափշտակութիւն *s.* ravishing, carrying off or away, ravage, usurpation, depredation; rapacity, rapine; - *կնոջ աջկան*, rape, abduction; - *մոաց*, enthusiasm, transport; extasy, rapture, ravishment; revery; - *խրաւանջ եւ արգարութիւն*, corrupt justice; *լինել ի* -, to be plundered, pillaged, sacked; *մասնել ի* -, to give up pillage.

Յափուցանեմ, *յի* *va.* to quench, slake or allay thirst; to exhaust.

Յափշիմ, *փեայտն* *vn.* to be extinguished or quenched.

Յափսիթերս երթամտն *vn.* to crawl along; to go on all fours, on hands & feet; - *խաղալ*, to tumble, to fall head over heels, to turn a somersault.

Յափրանամ, *ացայտն* *vn.* to get tired or sick of, to be disgusted, to have lost all relish for, to be squeamish, over

Յափրանք *S.* *Յափրութիւն* [fastidious.

Յափրացուցանեմ *va.* to glut, to stuff, to surfeit; to tire of, to sicken, to disgust with, to cause to loathe; - *ալցի* *a.* loathsome, sickening, disgusting.

Յափրիմ, *եցայտն* *vn.* to abandon oneself to debauchery.

Յափրութիւն *s.* disrelish, distaste, satiety, disgust, loathing.

Յաքանքեմտն *vn.* to wait hopefully.

Յեզեր, *ի* *s.* crown.

Յերուակ, *աց* *s.* highwayman, brigand, bandit, assassin; *a.* thievish; - *աբար* *ad.* thievishly; - *ուծի* *s.* plunder.

Յէհ *int.* oh! ah! [ing, robbery.

Յեղադարձական *a.* reprehensive, reproachful; - *ձեմ* *va.* to turn, to change; - *ձիմտն* *vn.* to repeat, to reply; - *ձուծի* *s.* mutation; perversity. [over.

Յեղազեղում *vn.* to overflow, to run
Յեղական *a.* variable, changeable.

Յեղակարծ *a.* unexpected, unforeseen; -, - *ում* or - *ում* *ս.* *ժամում* *ad.* unexpectedly, unawares; suddenly, all at once; - *ում* *պահում* *ի վերայ* *Հասանել*, to surprise, to take by surprise.

Յեղակից *a.* as inconstant as another. [s. inconstancy, fickleness.

Յեղամիտ *a.* fickle-minded; - *մասն*

Յեղանակ, *աց* *s.* *S.* *Եղանակ*; season; chapter; custom, habit, deportment, bearing, manners; *աղջիկ ոմն* - *ալ* *գոյ* *վելի*, a praiseworthy girl; - *ալ իմն*, in any manner or way, anyway; *որով* - *ալ*, how? in what manner? *ք քանի* - *ալ*, in how many ways? *ք երկուց* - *ալ*, in two ways; *ք հինգ* - *ալ*, in five ways; *եւ ոչ միով* - *ալ*, & in nowise; - *ալ կոչման նք*, according to his vocation; *որով* or *անիկ եւ էյն* - *ալ*, in whatever way it be, in all ways, some way or other.

Յեղանակաբար, - *գոյն* *ad.* figuratively, allegorically, symbolically, mystically, mysteriously; - *ւոր* *a.* changeable, mutable.

Յեղանակեմ, *եյի* *va.* to change, to alter, to vary, to diversify; to remodel; to convert; to repeat, to reiterate, to say again; to trill, to warble, to sing harmoniously; - *կիւ* *a.* changing, diversifying. [modulation.

Յեղանակութիւն *s.* change, variation;

Յեղաւարժեմ *va.* to transport, to transfer.

Յեղաշրթեմ *va.* to turn upside down, to turn topsy turvy, to upset, to overturn, to turn over; to change, to convert, to transmute; - *շրթուկ* or

Յեղափոխ *a.* subject to change, variable, mutable, fickle, inconstant; - *արկածք*, vicissitude, ups & downs; - *պատերազմունք*, chronic warfare; - *ալան* *a.* revolutionary; - *եմ* *va.* to convert, to change, to transform; to degenerate; to translate; - *ուծիւն* *s.* change, mutation, conversion, transformation, transmutation; revolution; vicissitude; alternation; - *ուկ* *a.* inconstant; - *ումն* *s.* *S.* *Յեղափոխութիւն*; catastrophe; *շրջաբերական* -, roving, wandering.

Յեղեմ, *ղիմ* *S.* *Յեղում* & *Շեղեմ*.

Յեղի *a.* unstable, transient.

Յեղյեղակք, *կայ* *s.* solstice, tropics; - *ամառնային*, summer solstice.

Յեղյեղեմ, *եյի* *va.* to change, to

convert, to transmute; to repeat, to re-iterate, to rehearse, to inculcate; to translate; - *ի մահ.* to turn over, to revolve in one's mind, to think over again, to reconsider; to ruminate, to ponder, to muse on; *ստեպ - վեր ի վայր -*, to repeat eternally the same thing, to return often on the same subject, to twaddle, to harp always on the same string, to be ever talking about.

Յեզեզուծիւն *s.* versatility.

Յեզեզուկ *s.* changing often, mutable, variable, fickle, inconstant, unstable, fleeting, flighty, unsteady, volatile; - *լեզուաւ*, double-tongued, -dealer; - *սարկանել*, to make one's voice often heard.

Յեզեզում, զի *S.* *Յեզեզեմ.*

Յեզեզումն *s.* change, alteration, mutation, conversion; - *խօսից*, tau-tology, repetition; *ոսից -*, step, pace; *յեզեզումնք արեգական*, the tropics; *յեզեզումնք ժամանակաց*, changes or vicissitudes of the seasons.

Յեզուգակ S. *Յերուգակ, &c.*

Յեզում, զի *va.* to change, to transmute; to translate; - *ի հայ բան* or *լեզու*, to translate into Armenian, or Haiganian; - or [formed.

Յեզանիմ *vn.* to be changed, trans-

Յեզումն *s.* *S.* *Յեզեզումն;* - *սրոյ*, rotation of a sword; *յեզումնք լուսնոյ*, the phases of the moon. [ning over.

Յեզց or *Զեզց*, - *եալ* *a.* brimful, run-

Յեհարան, աջ *s.* prop, support, stay, buttress; *mech.* point of support, fulcrum, prop; - *նկարչի*, easel; maulstick; - *աթոռոյ կամ ձեռաց*, the arm or back of a chair; - *սանդղոց*, ban-nister of a stair-case; - *կառաց*, the arm-rests of a carriage; *աթոռ - աւ S.* *թիկնաթոռ.*

Յեհում, յեցայ *vn.* to lean upon, on or against; *ից*, to confide in, to rely on, to trust, to put one's trust or confidence in, to be based or grounded on; *va. S.* *Յեցուցանեմ;* - *յորմն*, to lean against the wall; - *ի ծառ*, to lean or set one's back against a tree; - *արմկամբ*, to lean on one's elbow; to rest one's elbows on; - *ի ջուպ*, to lean upon a stick; *կալ գառարկ յե- յեալ յինչ*, to loll; - *ի ջուպ եղեգ- նեայ* *ից*, to trust to a broken reed, to hope in, to rely or depend upon one who has no power, no interest; - *յոբ*,

to rely, to depend upon a man's power, credit or protection; - *ի ծերութիւն*, to advance or grow in years, to age, to become or get old; - *ի հպարտու- թի մմբարտաւանուէ*, to grow proud, to be puffed up; - *ի վաղակաւորն*, to unsheath, to draw a sword; *ամինչ ի նա յեցեալ կայ*, all depends upon him, all hope is in him; *յեցիր յիս*, lean upon me.

Յեռ *a.* set, studded, enchased.[day.

Յեռանդ *ad.* the day before yester-

Յեռեմ, էջի, Յեռում, ուի *va.* to set, to mount, to enchase, to stud; to fit in, to mortise; to connect, to join, to link, to concatenate, to tie, to attach; to insert, to interpolate, to intercalate; to compose, to weave, to en- twine; - *մարգարիտս*, to string pearls; - *լապտուհանն*, to loll out of window; - *առ եղբայր իւր*, to visit one's brother, to pay him a visit.

Յեռումն *s.* setting, mounting, en- chasing; fitting in, mortising; inser- tion, intercalation; connexion, conca- tenation.

Յեռան, աջ *s.* whetstone; - *ածեւոյ, զմեղնի*, hone; - *անուածեւ*, grind- stone; - *ասուր* *a.* sharpened, whetted; pointed, sharp; *սուսեր -*, trenchant sword; - *աւոր* *s.* grinder; - *եմ, էջի* *va.* to grind, to sharpen, to whet, to set; - *իւ, - ու* *s.* whetter, sharpener, setter.

Յեռ *pr.* after, since, afterwards; - *Զասկի*, after Easter; - *Տրայիանոսի*, after Trajan; - *երկուց ամաց*, after two years; - *գալց* *քո*, after or since your arrival; - *մեկնելո քո*, since you set out; - *բազում ժամանակաց*, a long time since; - *սակաւուց*, a short time since, shortly after; - *այսորիկ*, - *այ- նորիկ*, after that, since that time, then, since, afterwards, after; - *որոյ*, after that; - *յառաջ*, before & behind; *ի - ընկենուլ*, to lay aside; - *գարծուցա- նել*, to bring back; - *գառնուլ*, to re- turn, to come back; - *կալ*, to recede from, to desist; - *հայել*, to look back; - *ընթադրել*, to retort, to repulse, to repel; * - *տալ*, to scratch the earth for food (as birds).

Յեռագայ *a.* following, next, poste- rior, subsequent; - *գիր*, - *գրութի* or *Յ. Գ. s.* postscript, P. S.; - *գարձ* *a.* recurrent; retrograde; - *շարժումն*, - motion or movement; - *գիմեմ* *vn.* to

go backward instead of forward; to unlearn, to go back, to make no progress; -*խաղամ* *vn.* to retrograde, to retrocede, to go backwards; -*խաղաց* . *ky* *a.* retrograde, backward; -*խաղացուծի* *s.* retrogradation; -*ծին* *a.* born after; *s. fig.* neophyte, proselyte; -*կողմն* *s. mar.* poop, stern of a ship; *S. խելք*; -*հարիմ* or *հարկիմ* *vn.* to fall or draw back, to withdraw, to retrocede; -*մնաց* *a.* surviving; inheriting; -*բ.* posterity, descendants, successors; -*մտական* *a.* adventitious, extrinsic; accidental, fortuitous, casual; -*մտականաբար* *ad.* accidentally; furtively, stealthily.

Յետեւախաղաց *S. Յետախաղաց.*

Յետի *a. S. Յետին*; behind, hinder.

Յետին , *տնոց* *a.* last, furthest, ulterior, posterior; lowest, meanest; extreme, utmost, greatest, utter, uttermost; -*բ.* posterity; - *օր* , the day of judgment, doomsday; - *չբաւորուծի* , utter misery, extreme poverty; - *կուրաուծի* , extreme need; - *կողմն* *S. Յետակողմն.* [*շնոց* . contract.

Յետկար , *աց* *s. S. Մուրհակ*; - *գալ* . *Յետկոյս* *s.* behind, hind part, back; -*կուսէ* , behind, from behind; -*կուսէ կալ* , to remain or stay behind; - *ձգել* , to put in the last place.

Յետնադոյն , *ի գունէ* *ad.* a posteriori; -*խոհուծի* *s.* tardy or late repentance; -*ծեր* *s.* a decrepid old man; -*մեղ* *a.* sinning last.

Յետնանամ , *ացայ* , *Յետնիմ* . *եցայ* *vn.* to be in arrear, behindhand; to stop, to tarry, to stay or lag behind; to want, to deprive oneself of; to be in a state of privation, to be destitute.

Յետնորդ , *աց* *a.* last; vile; destitute; -*բ.* posterity; -*բ ոմանք երեւին* , they shew themselves to be the basest among men.

[*ity* ; posteriority.

Յետնուծի *s.* lowest rank; extrem-

Յետոյ *pr.* back, backward; behind; *ad.* after, then, since, afterwards, subsequently, posterior to, after that; -*կողմանէ* , backward; behind, from behind; - *հուսկ* , - *յետուստ* or *ուրեմն* , at last, finally, at length, in fine, in conclusion; - *եւ առաջ* , behind & before; - *ապա* , after; - *ձերմէ* , behind or after you; - *զտանիւ* , to be deprived of.

Յետաք , *գլեայոյ* *s.* back, fundament,

arse, buttocks, bottom, breech; *fig.* things which are behind; - *անտնոց* , rump, hind-quarter, croup; - *հուստ* , rump.

Յետուստ *pr.* from behind; *ad.* after, at last; *s.* back, the buttocks; *fig.* nakedness; - *ուրեմն* , lastly; - *կողմանէ* , behind, from behind.

Յետս *ad.* behind, backward; - *ad.* walking backwards; - - *չոքան* , they fell back; - *ընդդէմ* *ad.* backward; in an opposite sense, in the contrary directions, against the grain, in a wrong sense or way, contrariwise; *a. con-* trary, against, opposite, inverse; *աւխողակի* - *ըզէմքն պատահեաց նմա* , every thing went wrong with him; fortune was against him; - or - *ընդդէմ դառնալ* , to turn back, to retrace one's steps, to return, to go or come back; *կապել զձեռս* - , to tie the hands behind one; *S. Զեռն*; - *կալ* , *կասել* , to cease, to stop; to abandon, to leave; - *կայողանել* , to hinder, to deter, to divert from; - *հարկանել* , to reject, to refuse, to confute, to disprove; - *ընկենուլ* , to reject, to condemn, to despise; - *տանել* , to abandon, to leave; - *ուսել* , to hinder, to impede, to divert from; *ձեռս* - *ad.* with the hands tied behind. [off.

Յետագոյն *ad.* further behind, far behind. *Յետակողմն ձգիմ* *vn.* to remain behind.

Յետամիտ *a.* crossgrained, wrong-headed, perverse; foolish, stolid, half mad. [rebellion.

Յետադարձուի *s.* return; contumacy, *Յետսերեւակի* *ad.* backwards, receding.

Յերազանամ , *ացայ* , *Յերազիմ* , *եցայ* *vn.* to dream, to have a dream or vision; to rave, to be light-headed; - *յարթմի* , to dream wide awake; *ե. բազումք* - , to dream dreams; - *տեղ* , to have many unquiet dreams; *Երազ յերազեցաւ ինձ* , I have dreamed.

Յերազմոյն *a.* subject to dreams, full of dreams or fancies; *np.* Herazmuin.

Յերազող *s.* dreamer, visionary.

Յերասան *s.* inflammation or sores produced by the saddle from excess of riding; horseman's gonorrhoea; - *մ* *vn.* to be sore from too much riding.

Յերեկուստ *ad.* yesterday's.

Յերկրեմ , *եյի* *va.* to accommodate,

to suit, to arrange, to adjust; to form, to fashion, to give a relish or zest to; to compound, to compose, to combine; - **զգէմն**, to compose one's countenance. **Յերկարմն** *s.* adjustment. [ance.]

Յերկար *a. ad.* long; a long or great while or time; - **հիւանդանալ**, to have a long illness.

Յերկարադոյն *ad.* lengthily, very long; - **կեաց** *a.* long living, long-lived; - **լինել**, to live long; - **առնել**, to lengthen life; - **ձգեմ** *S.* **Յերկարեմ**; - **օրիոր**, to procrastinate, to postpone or defer from day to day; - **ձգեցան իրքն**, that affair went on slowly; - **ձգութի** *s.* prolongation, protraction; - **ձիգ** *S.* **երկարաձիգ**; - **յուշ** *a.* of happy memory; - **նամ**, *այսպ* *S.* **երկարեմ**; - **ւոր** *S.* **երկարուոր**.

Յերկարեմ, *եցի va.* to prolong, to prorogue, to delay, to put off, to protract, to spin out; **ոչ - զհեանս իւր**, to be short-lived; **ոչ յերկարեացէ աւուրս**, let his days be few; **առանց երկարելոյ իսկ սասցից**, in a word; **զք** -, in short, in fine; - or **իմ** *vn.* to be prolonged, to last, to continue, to remain permanently.

Յերկարոգի *a.* long-winded.

Յերկարութիւն *s.* length; prolongation, prorogation. [uncertain.]

Յերկուական *a.* doubtful, dubious,

Յերկուանամ, *այսպ* *vn.* to doubt, to have doubts, to mistrust, to hesitate, to waver, to be in suspense; to suspect. [certainty.]

Յերկուանք *s.* doubt, hesitation, uncertainty. **Յերկուացուցանող** *a.* causing doubt; disheartening.

Յէջ *a.* supported by, propped against; *fig.* confided in or relied on; **կալ - առ դրանն**, to stop at the door; **Էփմանս հարեալ** - **գլծոյն խանկալաւանաց**, united by the bonds of mutual affection. [fulcrum, prop.]

Յեցակէտ *s. mech.* point of support,

Յեցափա *a.* resolute, constant, firm;

Յեցուկ *S.* **Յենարան**. [obstinate.]

Յեցուցանեմ *va.* to support, to shore or prop up.

Յէ *int.* o! oh! - **մարգարէ**, oh prophet! - **առնապետալ**, ah wretch!

Յէզիմ or **Յէզիմ** *vn.* to dry the waters off the earth.

Յիմար, *այ* *a.* out of one's senses, foolish, senseless, mad, crazy, silly;

ծայրագոյն - an arch-fool, an out-&-out fool.

Յիմարաւան *a.* prating; - **եմ** *vn.* to speak like a madman, foolishly, crazily; - **ուժի** *s.* silly discourse, foolery, silliness; - **բար** *ad.* foolishly, sillily; wildly; - **կան** *a.* insensate, foolish; - **կորոյս** *a.* lost foolishly or imprudently; - **միա** *a.* half-witted; fanatic; *S.* **Յիմար**; - **նամ**, *այսպ* *vn.* *S.* **Յիմարեմ**; to fool, to play the fool; - **նոց** *s.* lunatic asylum; - **բար** *a.* causing madness, driving mad; intoxicating.

Յիմարեմ, *եցի*, - **եցուցանեմ** *va.* to drive mad, to distract, to dement; *fig.* to infatuate, to charm, to bewitch, to fascinate, to bewilder; to intoxicate.

Յիմարեմ, *եցայ* *vn.* to lose one's senses, to go mad, to become foolish or deranged; - **սիրով**, *ի սէր ուրուք*, to fall violently in love with, to dote on, to be smitten with, to be passionately fond of; - *ի գեղ ուրուք*, to fall desperately in love with a person's beauty; - *ի գութ երեսաց ուրուք*, to be all flame for.

Յիմարութիւն *s.* alienation of mind, craziness, folly, madness; fatuity, silliness, simplicity; fury, intoxication; **հոգի - լէ**, spirit of infatuation.

Յինուք, *յինանց* *s.* the fifty days from Easter to Pentecost.

Յիշար. &c. *S.* **Զարայուշ**, &c.

***Յիշատագիր** *s.* album.

Յիշատակ, *այ* *s.* remembrance, recollection, memory; reminiscence, commemoration, mention; memorial; monument; - *այ արժանի*, worthy of memory, memorable; - **նշեցելոց**, commemoration of the dead; - **սրբոց**, Saints' days, commemoration days; **զոհ - ի**, sacrifice or oblation in memory of; **հաց - ի**, bread for a memorial; - **այ դպիր**, amanuensis, secretary; *ի* -, in memory of; **առ իմոյ - ի**, for my sake, in remembrance of me; **աղօս** -, a confused recollection of; - **առ**, by the memory of; **առ ի - է**, in memory of; as a memorial; - **առնել**, to mention, to make mention of; **ածել ի** -, to recall, to recall to mind; to remind of, to recall to the memory of; **պահել զ** -, to keep or treasure up the memory of; **պրծանիլ ի յուշս - այ**, to have forgotten, to have no recollection of, not to recollect more.

Յիշատակադիր . *դրաց* *s.* memorial writer, memorialist; **մեմորիալ** *s.* commentary, memoir, annals; **հուշ** *s.* monument, cenotaph, tomb; **հիշատակ** *s.* memory, archives, annals; sepulchre, monument; album; **մատենից** . *դրաց* . brief epilogue; **հիշատակ** *a.* memorial, preserving the memory of; **հիշատակ** *a.* memorable; **հիշատակ** *s.* mention; memory.

Յիշատակեմ . *եջի տ.* to remember, to recollect, to call to memory; *va.* to mention, to make mention of; to remind, to put in mind.

Յիշատակութիւն *s.* mention, quotation; memory, reminiscence, remembrance, recollection; commemoration; **հիշատակ** . to mention; **հիշատակ** . to be mentioned. [bered.]

Յիշելի է *v. imp.* it is to be remembered; **Յիշելիք** . *լեւաց* *s.* keepsake, souvenir, memento, love-token : mass-dues.

Յիշելուի *s.* memory, remembrance.

Յիշեմ . *եջի տ.* to bear in mind, to call to mind, to remember, to recollect; to record; **Յիշեալիս** . remember me; don't forget me; **Յիշե՞ս** . do you remember? **Յիշեմ զանունն** . I don't remember his name, I have forgotten his name.

Յիշեցուցանեմ *va.* to put one in mind of, to remind, to recall to the memory of, to recollect, to remember, to bring to mind; to admonish, to warn; **հիշող** . **հիշողի** *s.* monitor, admonisher; prompter; **Տ. Գրապահակ** .

Յիշող *a.* remembering; **հիշանք** . **հիշանք** *s.* memory; **Տ. Յիշումն** ; **սուր** **հիշումն** . a good or happy memory; **հեշտ** **հիշումն** . unhappy memory.

Յիշոց . **հիշոց** *s.* improper & offensive words, abuse names, insult, contumely.

Յիշողատու OR **հիշատու** . *այ* *a.* using improper language, insulting, abusive, taunting, outrageous; **հիշել** . to call names, to abuse, to insult, to outrage, to injury, to revile, to use like a blackguard; **հիշելուի** *s.* abusive language, foul offence, low or blackguard abuse.

Յիշումն *s.* mention, commemoration, memory, remembrance.

Յիշ տէր *int.* oh my lord! I pray you my lord! tell me my lord! **Յիշ տարձ տէր** . oh king hear us!

Յիշնագլուխ *a.* fifty-headed.

Յիշնակ . *այ* *s.* fifty; period or number of fifty; Advent; **հիշնակ** *s.* first day of Advent.

Յիշնամեայ . **հիշնամեայ** *a.* of fifty years; fifty years old; **հիշնամեայ** *a.* of fifty times as much; **հիշնամեայ** *s.* captain of fifty; **հիշնամեայ** *a.* fifty, containing the number of fifty. [fifty.]

Յիշնամեան *S.* **Յիշնամեան** . **հիշնամեայ** . *եկաց* *a.* *s.* fiftieth; period of fifty days; Pentecost; jubilee.

Յիշնամեայ . *այ* *a.* fiftieth; *s.* the Advent; **հիշնամեայ** . the fiftieth year, jubilee; **հիշնամեայ** *va.* to take the fiftieth part. [*s.* every fifty.]

Յիշնամեայ OR **հիշնամեայ** OR **հիշնամեայ** *ad.* fifty times. [old.]

Յիշնամեայ *a.* of fifty days; fifty days

հիշնամեայ . *սիւն* *a.* fifty; **հիշնամեայ** *a.* of - hours;

հիշնամեայ *a.* of - cubits.

ՅԻՍՈՒՍ . *ի. ի. ի.* *s.* JESUS, the Redeemer, the Saviour, our Lord; **Յիշնամեայ** . **Յիշնամեայ** . Jesus-Christ, J.-C.; **հիշնամեայ** *ad.* like Jesus; **հիշնամեայ** *sf.* Holy Virgin, Mother of our Lord; **հիշնամեայ** *a.* jesuitical; **հիշնամեայ** *s.* jesuitism; **հիշնամեայ** *a.* taught, commanded or established by Jesus; **հիշնամեայ** *s.* Jesuit.

Յիշարկեմ *vn.* to try, to strive, to tax one's ingenuity.

Յիշարկ *ad.* justly, deservedly; in truth, truly, surely, certainly, and indeed, in fact, yes.

Յիշեմ . *եջի տ.* to attach, to connect, to unite; to stretch or hold out; to fix.

Յիշնամ . *այցայ տ.* to conceive; to be pregnant, to be with child or young, to be in the family way.

Յիշնամեայ . *հիշնամեայ* *s.* **Յիշնամեայ** . *հիշնամեայ* *s.* **Յիշնամեայ** .

Յիշնամեայ *va.* to get with young, to impregnate, to fecundate.

Յիշնամեայ *s.* chair for lying-in women; couch of misery.

Յիշեմ . *եջի տ.* to send to, to forward, to despatch; **հիշնամեայ** . to send for, to send to search after.

Յիշնամ *S.* **Յիշնամ** .

Յիշ . *զ. լ. լ.* *a.* big, pregnant, in the family way; **հիշնամեայ** . to be with a

Յիշնամեայ *s.* emery. [child or young.]

Յիշեմ . *եջի տ.* to rough-hew, to roughen down, to smooth, to plane, to

polish; to burnish, to gloss; *fig.* to polish. *Յգիչ* *s.* polisher, burnisher. [*ish.*]

Յգիչ *s.* polisher, burnishing-tool or -stick, sleek. [*ing, polish, gloss.*]

Յգիչութիւն *s.* polishing, burnish-

Յղութիւն *s.* conception, pregnancy, the being with young; breeding; *անթիւ* *s.* Feast of the Conception; *անթիւ* *s.* Immaculate Conception.

Յղիանալ *պայտ* *vn.* to overflow with, to run over; to gorge or glut oneself, to be filled, satisfied, crammed, stuffed; to be loaded with, to swim in plenty, to wallow or roll in wealth.

Յղիակեր *a.* gluttonous, glutton, gourmand. [*to surfeit, to stuff, to cram.*]

Յղիացուցանեմ *va.* to gorge, to glut,

Յղութիւն *s.* plenty, abundance, satiety, surfeit; *կեալի* *թիւ* *s.* to live in clover. [*thrifty, niggard, niggardish.*]

Յղորդ *a.* impudent, insolent, saucy;

Յն. Յնի *ad.* where? - *երթաս* *?* where are you going? *յով եւ* *ad.* wherever, wheresoever.

Յոբելեան *լիկի* *s.* jubilee; *fig.* jubilee, festivity, rejoicing; - *ամ* *s.* year of *Յոբելեկ* *s.* *Gr. w.* obelisk. [*jubilee.*]

Յոգն *յոգունք* *գունչ* *a.* much, many, more, several, numerous.

Յոգնաբաւաստիկ *a.* very lucky, fortunate; - *բար* *ad.* in many ways or manners; often, many times; - *բարբառ* *a.* sonorous, resounding, noisy, strepitous, stentorean; - *բեղուն* *S.* *բազմա-*; - *բիծ* *a.* full of stains or spots, very much stained or soiled; - *բոն* *a.* numerous, many; *ad.* often; - *գէտ* *a.* polymathic; - *գլուխ* *a.* many headed, polycephalous; - *գնալի* *a.* practicable; - *գոյն* *a.* much more; - *գան* *a.* divers, many; - *գեղուն* *a.* very abundant, heaped up, superabundant; - *թախանձ* *a.* very importunate, tiresome, troublesome; - *թախիծ* *a.* very sorrowful, much afflicted; - *թիւ* *a.* in great numbers or quantities, very numerous, much, many; - *թշուառ* *a.* very wretched, unfortunate, oppressed by grief or misfortunes; - *խումբ* *a.* assembled in great multitudes or flocks, very numerous; - *խուռն* *a.* crowded, thronged; - *ծախող* *a.* exterminating; - *ծաւալ* *a.* very extended, vast; - *ծուկ* *a.* very agitated, much troubled; - *կան* *a.* numerous, many; *gr.* plural; - *կա-* *նակերպ* *a.* having a plural form; - *կա-*

նակերպ *a.* having a plural termination; - *կի* *ad.* in the plural number; often, many times; *a.* *S.* *Յոգնական*; - *հան-* *աւոր* *a.* very talented; polymathic;

- *հոսան* *a.* flowing abundantly; - *հրա-* *չակ* *&c.* *S.* *բազմա-* *&c.*; - *աւորակ* *a.* devouring, voracious; - *յարգար* *a.* well prepared, put in order, adjusted, dressed or adorned; - *նուն* *a.* polyono-

mic; - *շորթ* *a.* polychromic; - *չարչար* *S.* *բազմա-*; - *չեայ* *a.* polyopthalmous;

polyopic; polyommatic; - *պաշոյճ* *a.* highly ornamented; - *պատիկ* *S.* *բազ-* *մա-*; - *ստուած* *s.* polytheist; - *ստուա-* *ծութիւն* *s.* polytheism; - *տեսակ* *a.* protean, of many forms or shapes, divers, varied, multiple; - *տեսիլ* *S.* *բազմա-*;

- *տխուր* *a.* very sad, very melancholy. *Յոգնիմ* *եյայտ* *vn.* to be tired, weary, fatigued. [*erudite.*]

Յոգնիմաս *a.* very wise, learned, *Յոգնոսկի* *a.* abounding in gold.

Յոգնորէն *ad. a.* in several ways or fashions. [*lament.*]

Յոգոյ-հանութիւն *s.* sigh, groan, *Յոյով. ից* *a.* much, great, much of, a great deal of; - *բ* *many, several;*

- *բի մարդկանէ* *s.* most men, most people, the generality of mankind; - *անգամ* *many a time, often.*

Յոյովագոյն *a.* more; much more, in greater number; *ad.* often, very frequently, generally; - *ծին* *a.* fecund, fertile, fruitful; *հայր* - *աղջատոհմի,*

father of a numerous family; - *աւագարամբ* *fruitful in great men;* - *կեայ* *a.* long living; - *կի* *ad.* often, frequently, many times; *a.* much, more; - *ձեռն* *S.* *բազմա-*; - *մեղծ* *a.* smoky, fuliginous, sooty; - *նամ* *պայտ* *vn.* to increase, to augment, to grow, to multiply;

- *յուշանեմ* *- ղեմ* *եյի* *va.* to cause to abound or increase, to augment, to multiply.

Յոյովեմ *or -իմ* *S.* *Յոյովանեմ.*

Յոյովութիւն *s.* great number or quantity, multitude, abundance; plurality, multiplicity. [*atives.*]

Յոյորտ *&c.* *S.* *Խորտ* *with its deri-*

Յողակ. լիք, լեայ *a.* lazy, slothful, sluggish; inquisitive.

Յողամ *պայտ* *vn.* to lie down negligently, to throw oneself down heed-

lessly to sleep, to stretch oneself down, to repose; to observe, to watch, to spy, to be on the watch for, to way-

lay, to lie in wait for, to lay snares or ambushes.

[S. Գողամ]

Յողանամ, աջայ *vn.* to grow proud;
Յողացուցանեմ *va.* to render negligent: to make proud.

Յողգողգ, *այ a.* not firm, weak, tottering, unstable, unsteady; inconstant, mutable, vacillating, wavering, versatile, fickle, volatile; -ամիս *a.* fickle-minded; -եմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to shake, to cause to totter, to waver, to be irresolute, to vacillate; to stir, to agitate, to trouble; -ուժի, -ուհի *s.* inconstancy, instability, levity, versatility, unsteadiness; -ուհի S. Յողն կամ, &c. S. Ողն.

[Յողգողգ]

Յողնիմ, եցայ *vn.* to bend, to incline.

Յայլ, յուզի. -ք, յուզից *s.* research, examination, investigation, inquiet; emotion, agitation, perturbation, trouble, confusion; *a.* troubled, agitated; -սրտի, emotion; -ք խռովութեց, troubles, broils; -եւ խնդիր, research, perquisition, chicane, pettifoggery; ի -ս կրից, in the heat of passion; ի նախկին -ս ցաման, in the first impulse of indignation; -առնել, ի -առնուլ, լինել ի -եւ ի խնդիր, -եւ խնդիր առնել, to search into, to make researches, to investigate.

Յոյժ *ad.* too, very, more, much, considerably, very much, a great deal; --, more & more, extremely, exorbitantly, excessively, exceedingly.

Յոյլ, յուլից *a.* slow, tardy, slothful, lazy; cowardly.

Յոյն, յունի. նայ *s. a.* Greek; -լեզու, Greek, the - tongue.

Յոյս, յուսոյ, ով. -ք, յուսից *s.* hope, hopes, expectation, longing; confidence, trust; գեւածին, հաւատի, կենդանի, եռանդուն, մխիթարիչ, մեծ, կոյր --, renewed or reviving, well-grounded, lively, ardent, solacing, great, blind hope; ընդունայն, ակար, անասող, պատիր or խարէական, սուտ, խուսափու, անփառ, vain, weak, uncertain, delusive or deceitful, false, fleeting, foolish hope; Նոյլք յուսոյ, the rays of hope; բառնալ զ-, to take away or put out hope; զհեա զնալ սնուի յուսոյ, to abandon oneself to chimerical hopes, to hunt a shadow; սնոտի յուսով պարարել, ի սնոտի - կապել, to nourish oneself with vain hopes; քաղցր յուսով պարարել, to hug

oneself with the delightful hope; գեւ զեցիկ յուսով պարարել, Թարթափեցուցանել զգեւ, to feed or entertain one with flattering hopes or chimeras, to keep one in suspense; to ridicule, to deride; զհատել ի յուսոյ, to lose hope; հասանել զ- իւր, to despair, to give up all hope, to be in despair; յուսով կեալ, to live in hopes; * զնել զ- իւր ի վերայ ուրուք, to build on one's hopes; * - սալ, to cause to conceive hopes, to give hope, to inspire with hopes; ի գերեւ հանել զ ուրուք, to deceive one's hopes or expectations; * ընուլ, կատարել զ ուրուք, to fulfil a person's hopes; ծփել ը մէջ յուսոյ եւ երկիւզի, to hover between hope & fear; - է ինչ, I have some hopes; - մի այսպիսի է ինչ զի, I hope that, I am in hopes that; - իմ է, that is my only hope; փակեալ յոյժ յուսոյ անկալութեւ, hopeless; - եւս չիջեալ էր յիս, hope died within me; բարձաւամ - փրկուեւ, all hope of safety was lost; պակասեալ յոյժ յուսոյ փրկուեւ, despairing of life; հառաւ - նք, he despaired; հառաւ - մեր, our hope is vanished; գու ես փակ - իմ, all my hopes are in you; S. Հասանիմ, արծարծել զ-, to revive hope.

Յոյր, էց *a.* big, fat, plump, fat & lusty; *gr.* aspire.

Յոյր սակս or սակի *ad.* why? on what account? for what reason?

Յոսնակ, այ *s.* rhæda, an ancient four-wheeled chariot. [plover.

Յոպոպ, ոյ *s.* hoopoo, pewet, lapwing, Յոռածին *a.* low-born, ignoble, base.

Յոռանամ, աջայ *vn.* to become wicked or contemptible, to grow or get worse & worse, to be deteriorated; to debase, demean, degrade or disgrace oneself, to degenerate, to fall away.

Յոռացուցանեմ, Յոռեւ *va.* to make worse, to spoil, to corrupt, to debase, to deteriorate; to underrate, to depreciate, to disparage. [or bad.

Յոռեակ, եկի, կայ *a.* rather wicked Յոռեգոյն *a.* worse; -ք զամ, worst.

Յոռի, աւոյ, աւայ *a.* wicked, bad, defective, paltry, wretched, low, vile, sorry; unseemly, detestable.

Յոռութիւն *s.* bad condition or quality, deterioration, degeneracy, decay.

Յով S. Ծն.

Յովալ, այ *s.* panther.

Յոժանակ *S.* **Յաւանակ** ; -անձ *or* *չու* *a.* riding a young ass. [colt.

Յոժատակ *այ* *s.* stone-horse, stallion;

Յոժա , *ի* *s.* iota ; *թգ.* jot, tittle.

Յոտանաւոր *or* **Յոտնաւոր** *a.* upright, on foot, standing ; - *կալ* , to stand up.

Յոտանաւորութիւն *or* **Յոտնկայունի** *s.* the standing upright.

Յորամ *vn.* to fret, to grieve, to worry or vex oneself, to be uneasy, agitated. [overflowing, superabundant.

Յորդ *a.* abundant, copious; plentiful,

Յորդաբորդ *a.* very hot, burning, stifling, suffocating; -**բուղն** *a.* flowing abundantly, copious, abundant; -**զընայ** *a.* going or flowing rapidly; very impetuous, rapid, violent; -**գուլ** *S.*

Բազմա- ; -**գէմ** *S.* **Յորդաբուղն** ; -**լի** *a.* brimful; -**լյս** *a.* full of light, very luminous, shining; -**խաղայ** *S.* **Յորդա-**

զնայ ; -**խօս** *a.* fluent in speech, eloquent, wordy, glib; -**հեղեղ** *a.* falling in abundance; overflowing; -**հոս** *or*

Հոսան *S.* **Յորդաբուղն** ; -**Հոսանք** *or* **Հոսք** *s.* flood or overflow of waters, torrent; -**Հոսիմ** *vn.* to flow or fall copiously or in abundance ; -**ձայն** *a.*

sonorous, loud; obstreperous; -**նախանձ** *a.* full of envy, very envious; -**շուշ** *a.* blowing strong, impetuous, violent; -**ջուր** *a.* abounding in water;

-**աւատ** *a.* superabundant, very copious ; *ad.* abundantly, in large quantities, much, in torrents; -**սահ** *S.* **Յոր-**

դաբուղն ; -**սայ** *a.* eloquent, fluent; -**վտակ** *a.* gushing, flowing copiously;

-**տարակ** *a.* very showery.

Յորդեղակ *a.* high, acute, shrill.

Յորդեմ , *եցի* *va.* to cause to abound or flow in abundance, to deluge with, to pour out abundantly; to augment, to increase; *vn.* to be full of, to abound, to superabound, to stream or flow copiously; to overflow, to run over; to flood; to be gorged with, to swim in abundance; - **զախմարք** , to overflow, to rise above the banks.

Յորդեռանդ , -**ն** *a.* very ardent, boiling, burning, fervent.

Յորդեղնայ *S.* **Յորդաղնայ** .

Յորդիմ *S.* **Յորդեմ** *vn.*

Յորդոր *a.* exhorted, encouraged; prompt, ardent, diligent, eager, desirous; copious, abundant; *mus.* andante; *s.* exhortation; - **սրտիւ** , **կամաւորութիւն** , heartily, willingly, gladly; - **փու-**

թով , diligently, eagerly, promptly, readily; - **լինել** , to exhort, to incite, to induce; - **երգել** , to sing andante; **առի** - **վաստակոյ** , to inspire with the taste for labour, to incite to work.

Յորդորագոյն *ad.* eagerly, cordially, with great pleasure, very willingly.

Յորդորախոյզ *a.* diligently investigating.

Յորդորակ , *այ* *s.* exhortation; parenesis; homily ; *a.* *mus.* andantino; -**ան** *S.* **Յորդորիչ** .

Յորդորամիտ *a.* full of ardour, eager, desirous, ardent, prompt, ready; -**առնել** , to exhort, to persuade; - **լինել** , to be eager, desirous.

Յորդորեմ , *եցի* *va.* to exhort, to persuade, to excite, to incite, to induce, to stimulate, to spur or urge on; to encourage, to animate, to inflame, to comfort; to multiply, to augment, to increase.

Յորդորեցուցիչ , **Յորդորիչ** *a.* exhorting, persuasive; engaging, winning; stimulating, animating.

Յորդորիմ , *եցայ* *vn.* to be exhorted, persuaded; animated, inflamed; - **զըլծոյ աղեկայ** , to be touched, moved with compassion.

Յորդորութիւն *S.* -**ունն** . **Յորդութիւն** .

Յորդորումն *s.* exhortation, persuasion, incitement, stimulus, spur, incentive, encouragement.

Յորդութիւն , -**ունն** *s.* abundance, affluence, superabundance, exuberance; outflow, overflowing, discharge, torrent, inundation; -**թիւ** *ad.* in torrents, abundantly, copiously; -**թիւն** *արեան* , rivers of blood; -**թիւնք** *պա-*

տուհասից , plagues upon plagues.

Յորժամ *ad.* when; *conj.* since, as; - *or* **յոր ժամ** , when? [profound.

Յորձ *S.* **Որձ** ; -**ախոր** *a.* very deep, **Յորձան** , *այ* *s.* current, stream, torrent; eddy, whirlpool, vortex; bubble, bubbling; foaming; *mar.* eddy-water; -**ս առնուլ** , to boil hard, violently or furiously.

Յորձանուտ *a.* flowing rapidly; impetuous, rapid; furious, noisy, clamorous; *s.* whirlpool; syrtis, quick-sand, moving sands.

Յորձնեռանդն *a.* boiling, foaming; agitated, furious, turbulent.

Յորձուտ *a.* sultry, suffocating.

Յորժէ *հեաէ* *ad.* since, since that; -

մկնեցար, since you set out; քանի՞ ժամանակ է - այդ գործեցաւ, how long is it since that was done? երկու ամի է - մեռաւ, it is two years since he died; երեք ասուրբ է - լուսյ զայդ, it is only three days since I was told so, or, since I heard it.

Յորոց հետէ ad. since.

Յորըրը, ից, -անք s. appellation, name, denomination, title; անուն - անայ, surname; -անք ad. by name only, nominally; -եմ, էջի va. to call, to name, to denominate, to qualify as, to give a name to, to entitle; to surname; -եմ vn. to be called, named, entitled, &c.; - յանուն ուրուք, to bear another's name, to be called after; -ունն s. S. Յորըրանք; փոփոխահան. փոփոխեալ or այլաբանի - , me-

թոր սակա ad. why? [taphor.

Յորայս ad. supinely, with one's face upward, lying on one's back; backwards; - զարկուցանել, to hurl or throw backwards, to overthrow, to upset, to throw down on the back, to stretch on the earth; - կալ, խաղալ, to lie down prone, flat on the face, to stretch at one's whole length; to fall backwards; - կալ, լինել ից, to be idle, negligent, neglectful, to stand with folded arms; պրկել է -, to throw down & bind strongly; - անկանիւ, to fall on one's back, backwards; - կացի է գալարուոյ, I stretched myself on the grass; յինքն - եալ անկանիւ, to recede, to flow back; մինչեւ յերբ - եալ կաս ով վաս, how long wilt thou sleep, o sluggard? - եմ, էջի va. to throw to the ground, backwards, to overturn, to knock down, to fell or strike to the earth; - եմ vn. to lie down on one's back, to sleep; - ութիւն s.

Յու S. Յայ.

[overthrow.

Յուգա. յ, այի s. Judas, traitor; S. Համբոյր; -ական a. Jewish, judaical; -ապէս ad. as Judas, like a traitor, treacherously, traitorously; -եան a. Jewish; -ք, the tribes of Israel; -ու թիւն s. Judaism.

Յուզանդիր a. searching, prying, investigating, scrutinizing; - լինել, to seek, to search, to make researches, to investigate, to scrutinize, to set out in quest of, to make inquiries, to inquire after.

Յուզակ, աջ s. S. Խուզարկու; inven-

tor, author; inciter, agitator, instigator; a. seditious; - ալիք, agitated sea, heavy billows; -ան a. agitating, grievous, vexatious; - շուն, brach, questing- or setting-dog; -ոյ a. boisterous, stormy, tempestuous.

Յուզարկ a. agitated, violently moved; -եմ, էջի va. to search, to investigate; - ու, աջ s. inquirer; S. Խուզարկու; plunderer, marauder, spoiler,

Յուզանդին S. Խուզանդիր. [robber.

Յուզեմ, էջի va. to seek, search or inquire after, to make search for, to ferret out, to hunt after; to examine, to discuss; to agitate, to move, to trouble; to excite, to incite, to provoke, to stir up, to move sedition; - զծով եւ զցամաք, to seek everywhere for, to ransack; - խնդրեմ, to breed disputes, to excite quarrels; - եմ vn. to be moved, touched; to be agitated, troubled, upset, excited, provoked; to rise in rebellion, to rebel, to mutiny; յուզին գուծք իմ է նա, I yearn for him, I pity him; յուզեցան գուծք նր, he was touched, moved with compassion; յուզեաց զգուծ իմ է վերայ նր, he moved my compassion for him.

Յուզումն s. search, research, perquisition; trouble, agitation; incitement, instigation; turbulence, confusion, tumult; - խորհրդոց, anguish, anxiety, affliction, pain; - կրկց, hastiness, outburst; - սրտի, emotion, transport. [carelessly.

Յուլարար ad. idly, lazily, slowly,

Յուլանամ, աջայ vn. to be idle, to grow lazy, indolent; to neglect, not to care for.

Յուլացուցանեմ va. to cause to become idle, slothful, indifferent, to enervate, to demoralize.

Յուլանդիս s. Julianist sectarians.

Յուլիս. է or լեայ s. July; յամենուն - է, in the month of -.

Յուլութիւն s. idleness, laziness, slowness, negligence; cowardice.

Յուկամ գդ. where one wishes; where you will, wherever you like.

Յուլարկ s. transport, expedition; - երթալ, լինել, to accompany, to attend, to escort, to convoy; - աւար a. accompanying, escorting; - ք s. attendants, train, retinue, suit; - ճառ, funeral oration; - ասորութի s. funeral,

funeral train or procession; obsequies, burial; -եմ, եջի *va.* to accompany, to attend on, to escort; to lead, to conduct, to guide; to send, to expedite, to despatch, to forward; to perform the funeral obsequies; -իմ *vn.* to be accompanied; - յորովայն մահու, to be buried. [agent, transmitter.

Յուզարկիչ *s.* sender; forwarding Յուզարկութիւն, -ումն *s. S.* -կառութիւն; sending, expedition.

Յուզացուցանեմ *S.* Յուզացուցանեմ. Յուսանողութիւն *s.* hellenism, grecism; -գէս *s.* hellenist, grecian, grecist; -լեզու *a.* speaking Greek; Ionic; - հրեայ, Hebrew born in Greece, i. e. in captivity; - կան *a.* Greek; - հուր, greek fire; - ոճ, grecism; վարել զոճ - , to grecize, to grecianise, to render greek.

Յունաս. իջ *s.* jujube; -ադոյն *a.* isabella, yellow-dun; -ի, պւղյ *s.* jujubetree.

Յունասէր *s.* philhellene, -nist; -սի բութիւն *s.* philhellenism; -ստան, ի ս. Greece.

Յունարէն *ad.* in Greek; *a.* Greek; ուսանել, գիտել, խօսել - , to learn or study, to know, to speak Greek.

Յունացուցանեմ *va.* to grecize, to Յունաբար *s.* antimony. [grecianise. Յունիս, ի օրնայ *s.* June; յ'13 -ի, the thirteenth of -.

Յունուար օրնայ օրնայ, ի *s.* January. Յուշ *S.* Ուշ; *ad.* Յուշիկ; -! *int.* take care! mind! - անել, անել, to recall to one's memory, to cause to remember, to remind; - լիցիքեզ, ձեզ, recollect, remember; - էղեւ նմա, he has remembered.

Յուշարար, աջ *a.* causing to remember, recalling to a person's recollection, mind or remembrance, commemorative; suggesting, warning; *s.* prompter; -ութիւն *s.* act of reminding; warning, admonition, notice, advice.

Յուշիկ *ad.* slowly, softly, easily, leisurely; softly, gently, mildly; - գնալ, to go fair & softly; to walk gravely along.

Յուշապարիկ, րկաց *s.* onocentaur; centaur, hippocentaur; siren, mermaid.

Յու պէս *S.* Յուկամ.

Յուութ *S.* Յուութ; -անամ, աջայ *vn.* to be fertile, fruitful, secund; -եմ, էջի *va.* to make amulets or charms, to

enchant, to cast a spell over, to bewitch, to charm, to fascinate; -ի *a.* abundant; watered, irriguous; fecund, fertile, fruitful, productive; -իչ *s.* diviner, sorcerer, enchanter, magician, wizard; -ութիւն *s.* enchantment.

Յուամարիմ *vn.* to murmur against, to bear rancour, to owe a grudge; -բութիւն *s.* ill-will, malice, rancour.

Յուութ, ութի. -բ, ութից, -ուշ ուշ *s.* enchantment, witchcraft, sorcery, magic; charm, fascination; amulet, talisman, charm, preservative, phylactery; -ս յուութիւն *S.* Յուութեմ.

Յուսարար *ad.* hopefully; -բէկ *S.* Յուսահատ; -բէր *a.* hopeful; -գիր *a.* inspiring hope, inspiring, reviving hope or courage, encouraging, animating; consoling; -գրական *a.* consolatory, comforting; exhortatory; -գրեմ, եջի *va.* to revive hope; to comfort, to encourage; -գրութիւն *s.* giving hope; comforting; hoping; -լի, -կան *a.* that may be hoped; -լիւր, -լից *a.* full of hope or confidence, hopeful; -կիր *a.* bringing or bearing hope; -կնեալ օր գնեալ *a.* waiting with hope; -կորոյս *a.* desperate, hopeless; -կըտուր, -հատ *a.* in despair, without hope, comfortless, broken-hearted, disconsolate, discouraged, despondent; - առնել, to despair, to take away all hope, to drive to despair, to throw into despair; - լինել, to be in despair, to lose all hope, to be desperate, hopeless, to give oneself up despair, to despond, to be disheartened, to get discouraged; - զուժեքէ, to despair of a person's life, to give over, to deem past recovery; -կցիմ *vn.* to hope together, to mutually encourage with hope; -հատարար *ad.* desperately, despairingly; rashly; -հատական *a.* desperate, hopeless; - գործ, a desperate business, a hopeless affair; - հիւանդութիւն, a desperate disease; -հաւանեմ, -աիմ *S.* Յուսահատ առնեմ & լինիմ; -հատութիւն *s.* despair, hopelessness; despondency, faint-heartedness; առ - թէ, through despair; -թք *ad.* desperately, past recovery, without hope; ի - մասնել, to deprive of all hope, to deliver or abandon to despair.

Յուամ, աջայ *vn.* to hope, to expect; to trust, to confide; to promise

or flatter oneself; - *ի Տէր, առ ԱՅ*, to trust in God.

Յուսապատար *S. Յուսալիք*. [hope.

Յուսալող. Յուսող a. hoping, full of hope; *Յուսալուցանեմ va.* to cause to hope, to inspire with hope, to promise, to flatter. [hope.

Յուսափափաք a. full of desire & *Յուրան, աք s.* pyramid: rick, stack: decanter; - *աձեւ a.* pyramidal.

Յուրաստիկեմ vn. to deny, to disown. *Յուրիսեան կրաքարիք*. Jurassic lime-stone. [its derivatives.

Յոշն, քոշք. Յոշն... S. Յոշն with Յասակ, աք a. clear, clean, pure, limpid; *fig.* pure, sincere, candid; manifest, evident, distinct; *ad.* clearly, cleanly, purely; distinctly, evidently, manifestly.

Յասակաբան s. purist; - *ուի s.* purism; - *գոյն ad.* very clearly, very distinctly; precisely; - *խօս. էջ a.* speaking clearly, distinctly; - *միտ a.* single-minded, simple-hearted, sincere, ingenuous, candid; - *մտաբար ad.* simply, sincerely, innocently; - *մտութիւն s.* single-mindedness, simple-heartedness, sincerity, ingenuousness, candour; - *նամ, աքայ vn.* to clear up; to be clarified; - *չափ s.* eudiometer; - *չափական a.* - trical; - *չափութիւն s.* - try; - *պատմում առնեմ va.* to narrate clearly, distinctly; - *պէս S. Յասակ ad.*; - *ջուր a.* of clear or limpid water; - *ալբիւր, clear, limpid, crystal, pellucid fountain or spring*; - *սպաս a.* very bright, without obscurity; - *տես a.* seeing clearly, clear sighted, perspicacious; - *տեսութիւն s.* clear sightedness, perspicacity.

Յասակեմ, էջի, - էջուցանեմ va. to clean, to clear, to clarify, to render clear or limpid; to refine, to purify; to collect the refuse.

Յասակութիւն s. clearness, pureness, cleanness; limpidity; *fig.* purity, candour, sincerity, ingenuousness.

Յօդ. էջ s. articulation, joint, juncture; bond, tie, link, connexion; *gr.* article; *լուծեալ յամ - էջ, paralytic*; - - *S. Յօշ, յօշ.*

Յօգաբան a. feigning, simulating; inventing lies; - *թափ. ի s.* equuleus, wooden horse used in torture; *a.* dislocated, put out of joint; - *թափումն s.* dislocation; - *լոյծ a.* with dislocated articulations; paralytic; - *խաղաք առ.*

նեմ va. to dislocate, to put out of joint, to lux, to luxate; - *կան a.* compound; articular; *gr.* conjunctive; - *կանութի s.* compound; - *կապ s.* tie, bond, union, knot; *a.* articulated, composed of articulations; - *մտերմութիւն. քնկերութիւն, bonds of friendship, ties of society*; - *կապիմ vn.* to be united together; - *կապութիւն s.* junction, conjunction, bond, union, connexion; - *կոտոր առ. նեմ, քակտեմ va.* to dislocate, to disjoin; to tear or rend in pieces, to dilaniate; - *նամ, աքայ vn.* to be articulate, jointed, attached; organized, formed; to associate, to take part in, to admit as member; - *չափութիւն s.* excellent organization, symmetry of parts; - *պաս a.* articulate, surrounded with articulations, corporeal; *fig.* well, tersely, elegantly composed or written; - *ցաւ a.* gouty; - *ցաւական a.* rheumatic, arthritic; - *ցաւութիւն s.* rheumatism, gout, arthritic disease, arthritis; - *ցուցանեմ va.* to articulate, to utter, to pronounce, to form; to fit, to suit, to organize; to associate, to elect or to return as member; - *ւոր a.* articulated, articular; articulated, uttered; well expressed, well turned, harmonious; - *ւորեմ S. Յօգեմ*; - *ւոր. ութիւն s.* connexion, conformity, accordance, harmony.

Յօգեմ, էջի va. to join, to unite, to tie, to bind, to annex; to articulate, to pronounce, to utter; to feign, to contrive, to invent; to compose, to form.

Յօգուած, էջ or ոչ s. articulation, joint, knot; composition, construction; article, paragraph; - *աւոր a.* articulated; - *ոչ, էջ a.* contrived, fictitious, artificial, imaginary; *gr.* compound.

Յօգումն s. connexion, harmony.

Յօժար a. well disposed, inclined, willing, well affected; prompt, ready, eager, desirous, anxious; - *լինել, to be disposed or inclined to, in the mood for, to have an inclination for*; - or

Յօժարաբար, - գոյն ad. eagerly, willingly, with pleasure, with good will, voluntarily, spontaneously, heartily; - *կամ S. Յօժար a.*; - *կան a.* spontaneous, willing; - *միտ a.* voluntary, well disposed, ready to, eager, ardent; - *կամեք or - մտաբար ad.* voluntarily,

spontaneously, willingly, with good will, heartily; -*մտութի* *s.* goodwill, entire disposition, inclination, devotion, eagerness; -*նամ* *S.* *Թծարիմ*; -*եղբ* *a.* eager, desirous; -*արական* *a.* liberal, generous, open-handed; -*յուշանեմ* *S.* *Թծարեմ*; -*փոյթ* *a.* eager, ready to, disposed to; *ad.* eagerly; -*բնականականութեամբ*, contentious, litigious, quarrelsome.

Թծարեմ, եղի, -եղուցանեմ va. to dispose, to incline, to excite, to inspire with inclination, to raise a desire or a passion for, to interest, to induce, to invite, to persuade.

Թծարեմ, եղի, -բիմ, եցայ vn. to be disposed towards, inclined to, to have a liking for, to lean to, to have a mind or inclination for, to be in the mood for; to will, to wish, to desire, to be eager for.

Թծարութի *s.* natural bent, disposition, inclination, propension, proneness, tendency, taste; -*թք* *ad.* willingly, voluntarily.

Թռեմ, եղի va. to form, to fashion, to arrange, to set in order.

Թռ, ի. -բ. նից or *նաց* *s.* eyebrow; *թ.* lofty countenance, stately look, superciliousness, haughtiness; -*սեւաւ, կամարաձեւ, թաւ, անսոր, նրբին, ի վայր անկեալ, ամբարշտաւ, սպառնալից*, dark, finely arched, bushy, thin, small, hanging, haughty, threatening eyebrow; *ամբառնալ զ-ս, զ-ս վեր ի վայր ասնել*, to raise the brows through superciliousness, to put on an arch look, to look arch; *վանել զ-ն*, to pat off pomp or pride; *պոստել ի վեր պրկել զ-ս*, to frown, to knit the brow, to look sour or angry; *զ-սն հանել*, to paint the eyebrows; -*զք ակնարկել*, to wink, to wink at.

Թնակից *a.* having joined eyebrows; -*թնել*, to knit the brow; -*առա* *a.* knitting the brows nervously.

Թնեղ *a.* heavy-browed, beetle-browed. [*pieces.*]

Թշ յոշ ad. bit by bit, piecemeal, in *Թշտեմ, Թռեմ, եղի va.* to cut to pieces, to cut up, to tear in pieces; *անդամ անդամ* -, to dismember, to tear limb from limb, to pull to pieces, to dilaniate; -*լնգ մէջ*, to divide in halves; to cut or break asunder; -*թ յոթից (զհաւա. &c.)*, to carve meat.

Թշտած, ոյ s. a joint of meat; dismembered part, segment; -*ռւնի* *s.* dismembering, dismemberment.

Թռեմ, եղի or *սի va.* *Թռնում* or *Թռում, սայ vn.* to weave, to intertwine; to fornicate, to commit fornication; to violate, to force, to deflower; -*ի բողս*, to whore, to be a whoremonger.

Թռնական *a.* obscene, filthy. *Թռ, ոյ* or *ի s.* vine slips or cuttings, vine-branch. [*նեմ, &c.*]

Թռեմ, Թոռոց, Թռումնի *S.* *Թառա-Թոռայ, ից s.* step-father; *S.* *Հորու.*

Թրան, ոյ s. sheaf of corn; rick, stack.

Թրանամ, աջայ vn. to fatten, to grow fat; to stuff or gorge oneself; to live in effeminacy, idleness or debauchery, to wallow in voluptuousness, to pamper oneself; to become haughty, to enact the stately personage, to play the swell; -*սիգաբայլ*, to stalk, to walk proudly, to look big; -*ի խաղս, ի դրոսանս*, to pass the whole day in pleasure or amusement.

Թրանլ or *-լ s.* yawn; -*եմ, եղի va.* to yawn, to gape; -*ռնի s.* yawning, gaping. [*ness.*]

Թրայումնի s. luxury, voluptuous-
Թրինական *a.* dressed, adorned.

Թրինեմ, եղի va. to fashion, to adapt, to fit to, to adjust; to arrange, to dispose, to organize; to get ready, to prepare, to provide with, to furnish, to order; to form, to trim, to adorn, to embellish; to compose, to write; to make, to construct, to build; -*պարս*, to dance; -*երգս, նուագս*, to sing, to modulate, to tune; *Թառոնական քերթուածս* -, to write a dramatic composition.

Թրինիլ, -նոյ s. fitter; composer.

Թրինում, ոյ s. fitting up, adjustment; formation, fashion; composition, organization, structure; construction; furniture; embellishment, ornament, decoration; disposition; harmony. [*discipline; care.*]

Թրինումնութիւն s. good order; *Թրինումնի S.* *Թրինումն*.

Ն

Ն (*noo*) նու *s.* the twenty second letter of the alphabet, & the seven-teenth of the consonants; Ն. Ն, four hundred; four hundredth.

— It is sometimes changed into Տ, for example: անբիծ, անբաւ, անբաւիշտ; ամբիծ, &c.

— It is sometimes redundant; as բարբանջել, բառանջել, մարմանջել, instead of բարբաշել, &c.

— It sometimes takes the place of յ & ի articles, but rarely & improperly.

— Placed at the end of words it serves as a definite article, as: ալրն, կինն, մանկունքն, the man, the woman, the boys; մինն ի նշէ մեռաւ, եւ միւսն կենդանի է, one of them is dead, the other is alive; մեծն Ալեքսանդր, Alexander the great; միանգամ յամին, երկիցս յառուրն. &c. once a year, twice a day. &c.

— And sometimes it serves for ornament, as in the following: երկիւղ յորմէ խիթային — մինչ ոչն մեղանէին — ուն բարւոյն վկայեաց — ուն միանգամն եւ միւսանգամն, &c.

— It is also sometimes joined to the first & second persons for the sake of euphony, as: ուր ես եմ — զոր պաշտեմ, զոր ասեմամ: — որում գուն վկայեցեր — զոր խորտակեցերն — քո խսելիրն, &c.

Նա, նորա նոցա, նոցա *pron.* he, she; that, it; ուսէ նա, he or she eats; ուսեն նոցա, they are eating; խնդրեմ զնա, I am looking for him, her or it; ասեն նոցա, they say; նա է, it is he or she; անուն նորա, his, her or its name; ետու նոցա, I have given them.

Նա *conj.* but, however, nevertheless, yet; indeed, really, in fact; նա է, that is, that is to say, i. e.; նա աւանիկ, նա

աւանիկ, look there, look here; but, yet; նա եւ, also, even, likewise, again; moreover, besides; նա զի, նա մանաւանդ թէ, above all, the more; rather; նա եւ ոչ, neither, nor; not even; նա եւ արդ իսկ ոչ, not even now; նա ուրեմն, certainly: perhaps, it may be that: well; now, then.

Նաբաղեմ, էջի *va.* to contemn, to despise. [saltpetre; — ալին *a.* nitric.

Նագրուն *s.* natron, nitre; — ալ,

Նազարան *a.* fulsomely praising, highly laudatory; — եմ, էջի *va.* to exalt, to extol, to eulogize, to load with praises; — ութի *s.* eulogy, praise.

Նազահք *s.* show, train; magnificence, glory; mincing airs or manners, smirking, simpering. [homage.

Նազարարոյն *s.* reverence, respect,

Նազարացի, ջույ *a.* Nazarean; *s.* Nazarene; — գու ի գինւոյ, to abstain from wine.

Նազելի *a.* excellent, praiseworthy, egregious, honourable, respectable; honest, brave, galant, reserved, grave, serious; delicate, nice, pretty, genteel, charming, gracious; գնացք ք, majestic port or bearing; քեզք ք, languishing or languid air. [respect.

Նազեցուցանեմ *va.* to honour, to

Նազիմ, էջայ *vn.* to pout, to be dainty, to give oneself airs, to stand upon ceremony, to make some difficulty, to be fussy, very particular, disdainful, overnice, to turn up one's nose, to simper, to smirk, to want asking, to hesitate; to play the bully, to set up for a beau, to boast or brag of, to pique or plume oneself; to put on the airs of a lord.

Նազող *s.* affected creature.

*Նազուգ *s.* winder.

Նազդրեցի *S.* Նազարացի.

Նազդրի *s.* Hebrew *w.* sceptre.

Նածիւա, ժուաց *sf.* maid-servant, female domestic, waiting-maid, or -woman.

Նախ *a.* first; *ad.* firstly, in the first place, at first; — ք, before, ere; — ք գում, first of all.

Նախաբանեմ *S.* Յաւաջաբանեմ; — նութի *S.* կանխաշայնութի; — բարբառ *a.* first to say; — բժիշի *s.* chief-physician; — բնակ *a.* dwelling antecedently; — բնաւորեմ *vn.* to be from the beginning; to be pre-established; predest-

timed; -բոյս, -բուռն *a.* spring up or produced before.

Նախագահ *a. s.* Յառաջագահ; -արքեպիս, primate; -նստիչ, բազմեւ լինել, to preside, to be the president, to hold the first place; -ք Տ. Նախաթոռք; -սկան *a.* primatial; -եմ *va.* to preside over; -ութի *s.* presidency; precedence, primacy, primateship; -գաղափար *s.* prototype, archetype, primitive model, original, idea, pattern; *gr.* primitive; -շինութեանց, sketch, plan, model; -գահիթ *s.* front-court; -գէտ Տ. Կանխագէտ; -գիծ *a.* traced, delineated before; *s.* delineation, sketch, outline, rough- or first-draught, minute: acrostic; -գիտուի Տ. Կանխա-; -գիր *a.* written before; prescribed; *s.* title; exordium, preamble; -գիւտ *s.* author, inventor; -գլուխ *a. s.* chief, principal; -գծեմ *va.* to sketch, to delineate, to outline; -գնաց *a.* gone before, preceded; *s.* precursor, forerunner; -գոյ, ոյ *s.* pre-existence; -գոյ, -գոյակ *a.* pre-existent; -իւ, the First Being; -գոյն *a.* more ancient; *ad.* Տ. Յառաջագոյն; -գործ *a.* first acting or operating; made before; -գուշակ Տ. Կանխա-; -գոտակ Տ. Նախագիւտ; -գրաւեմ *va.* to pre-occupy, to prepossess; -գրաւութիւն or ումն *s.* pre-occupation; -գրեմ *va.* to write beforehand; to prescribe; to say or mention before; -գրութիւն *s.* writing beforehand; prescription, usucaption.

Նախագաս *a.* set over, put above, promoted, preferred, superior; -առնել, համարել, to prefer; -ելի *a.* preferable; -եմ *va.* to set over, to put above, to promote; to prefer, to give the preference to, to esteem more; -ութիւն *s.* first order or rank, preference, precedence, pre-eminence; proposition, premises; -գաս *a.* discerning; -գասեմ *va.* to prefer, to put before; -գասութիւն *s.* prejudice, prepossession, prevention; -գիպիմ *vn.* to meet first; to happen before; -գիր, գրաց *s.* founder or institutor; *gr.* preposition; -գուռն *a.* entrance-door, portal; vestibule; *fig.* commencement; -գրուք *s.* propylæum; -գրութիւն *s.* preface, preliminary dissertation; design, project; *gr.* preposition.

Նախադրաց լինիմ *vn.* to have a pre-

sentiment of, to foresee, to forebode; -գգացումն *s.* presentiment, foreboding; -գգուշութիւն *s.* precaution; -գէկոյց Տ. Կանխա-.

Նախաթթուակ *s.* chem. protoxide; -թիւ *s.* antedate; -թոռ Տ. Նախագահ; -թոռք *s.* first seat, highest place; -թուեմ *va.* to antedate.

Նախաժաման *a.* arriving before; -եմ *vn.* to come, arrive or get before, to get the start of; to outstrip, to outwalk; -ումն *s.* prevention.

Նախահնամ, -սկան *a.* provident, careful; -եմ *va.* to provide, to be the providence of, to take care, to supply, to look, to preserve, to watch; -իւ *a.* providing, preserving, taking care; -ութիւն *s.* Providence; foresight, provision, care.

Նախածանօթ *a.* known before; pre-scient, knowing beforehand; -ութիւն *s.* prenotation; prescience; -ծին *a.* created, born or produced first; bearing young for the first time; *s.* first-born; -ծնող *s.* first father or mother; -ք, forefathers, ancestors.

Նախակազմեմ *va.* to prepare; -կաւար *a.* perfect in itself; finished or accomplished beforehand; -ք *s.* premises; -կարգ *a.* predestined, pre-established, predisposed; -բան, preliminary, preamble; -կարդեմ *va.* to pre-ordain, to pre-establish, to predispose; to predestine; -կարգութիւն *s.* pre-establishment; -կարծ *a.* prejudiced; -կարծիք *s.* prejudice, prepossession; -կերտ *a.* built before or formerly; -արարչութիւն, creation of the world; -կրթական *a.* elementary, primary; -կրթանք *s.* preparatory exercises; elements, rudiments; -կրթեմ *va.* to instruct beforehand; to exercise, to prepare or form by exercise; -կրթութիւն *s.* primary instruction.

Նախահայեաց *a.* provident, foreseeing; -հայեցուի *s.* foresight; -հայր *s.* the primitive or first father, progenitor of the human race, Adam; patriarch; *fig.* author, inventor; -հաղբ *s.* the ancients; the Holy Fathers; -հաւ *s.* great-grandfather; -հոգ, -հոգակ *a.* provident; -ինամբ, foresight; -գգուշութիւն, precaution; -հոգամ, &c. Տ. Նախահնամ, &c.; -հրաման *a.* commanded, ordered beforehand; -հրաւեր *a.* invited beforehand.

Նախաձայն, &c. Տ. Կանխաձայն, &c.; -*ձեռն* *a.* spontaneous, ready, willing; prompt; the first to volunteer; -*ընկ* *ի կռիւ*, to commence the attack, to begin the fight; -*ձեռնեմ*, *եցի տա*, to undertake; to presume; to pre-lect; to promote, to raise, to exalt; to consecrate or ordain; -*ձեռնութի* *s.* enterprise. [tum.

Նախաղի *s.* colon, the great gut; rec- Նախաշաղ *s.* early breakfast; ճաշա-կերպ - , meat breakfast; a late sub-stantial breakfast; - *առնել* Տ. Նախա-ճաշեմ; - *սկ* *s.* foretaste; - *սկիւ* *s.* tast-er, assayer; - *եմ տա*, to breakfast; -*իկ* Տ. Նախաճաշ; - *ճառ* *a.* predicted, foretold, prophesied; - *բարոգութի*, prediction, foretelling, prophecy; - *ճառեմ* *va.* to predict, to foretell, to prophesy; - *ճառութիւն* *s.* prediction, prophecy.

Նախամամ *sf.* great-grandmother; -*մայր* *s.* our first mother, the mother of mankind, Eve; the wives of the patriarchs; -*մասնութի* *s.* prerogative, privilege; -*մատոյց առնեմ* *va.* to pro-mote, to prefer to any post or dignity; -*մարգարէ* *s.* the first prophet, Moses; -*մարդ* *s.* the first man, Adam; -*մար-տիկ* *s.* fighting in the first rank; cory-phæus, champion; *s.* skirmisher, sharp-shooter; -*մարտիկութիւն* *s.* skirmish; -*մեծար* *a.* preferable, better, prefer-red, most esteemed; - *առնել*, *ընտրել*, *համարել*, to prefer, to like better; -*մեծարութի* *s.* preference; -*ք խն* *ad.* preferably; -*մեղ* *a.* first sinning (Eve); -*միջօրեայ* *a.* antemeridian; -*մուս* *a.* presumptuous, arrogant; -*բ* *s.* portal.

Նախայայտ, -*նի* *a.* foreknown; -*յայտեմ* *va.* to manifest previously; -*յա-ջորդ* *s.* predecessor; -*յարաշէշ* *a.* gr. accented on the penultimate; -*յարա-պարզիկ* *a.* gr. circumflected on the an-tepenult; -*յարձակ* *s.* the first to at-tack, skirmisher, sharpshooter; - *ընկ*, to attack the first, to begin or engage the battle, to open the skirm-ish; -*յաւիտեան* or *տեմնական* *a.* exist-ing before all ages, eternal, self-exist-ent, increate; - *Որդի*, the Son of God before all eternity; -*յիշատակեալ* *a.* aforesaid, above-mentioned; -*յոժար* *a.* predisposed, willing; -*յոժարութի* *s.* predisposition.

Նախանկար *a.* delineated or design-

ed beforehand; *s.* prototype, original; -*եմ* *va.* to sketch or describe before-hand; *fig.* to trace, to shadow, to de-lineate, to symbolize, to represent; -*ընկ* *s.* figure, shading.

Նախանձ, *ու* *s.* envy, jealousy; ran-cour, hatred; emulation, rivalry; zeal, fervour, warmth; -*որասէր* - , attach-ment, affection; zeal; *առ* - *առ* *ad.* en-viously, invidiously; - *կրկ* *յաւմէքէ*, to be envied; - *ու մաշիւ*, to pine away with envy, to be eaten up with envy; *ի* - *բարկութիւն բրգիւ*, to burst with envy; - *առնուլ*, *բերել*, *ի* - *բերել*, *մտանել*, to envy, to be envious of, to grow jealous, to bear envy; to rival, to vie with; - *արկանել յաբ*, *ի* - *ածել զաբ*, to fill with jealousy or envy; to move, excite or provoke to emulation; *ի* - *գրգռել զաբ*, to arouse the jealou-sy of, to create envy; *խնդրել շ*, to revenge, to take vengeance; *վառիւ* - *ու ի*, to become jealous; *ի* - *վառիւ ի սակեք*, to be jealous of; - *գնել*, to emulate, to rival; *ի* - *նմանութիւն ու-րուք կրթիւ*, to emulate a person, to desire to imitate him; - *առաքինութիւն գնել ի սակեք*, to desire to emulate a person's virtues; - *առնել*, to fascinat-e, to charm, to bewitch, to cast a spell on; *մ անմիա Գաղատացիք*, *մ* - *արար գնեղ*, o foolish Galatians, who hath bewitched you?

Նախանձարեկ *a.* dying with envy, full of envy, envious, jealous; - *առ-նել*, to move to envy, to provoke to jealousy; - *ընկ* or *-իմ տա*, to bear envy, to be tormented with envy; -*ընկ* *a.* full of envy, very invidious; -*իւր-գիր*, -*յոյզ* *a.* zealous, fervent, ardent; *s.* zealot, a zealous partisan; avenger; -*յուզութի* *s.* zeal, fervour, warmth; envy, jealousy; -*րկու* *a.* inspiring, raising or provoking envy; -*ար* *a.* zealous, full of zeal, desirous, ardent, fervent; emulous; *s.* zealot, emulator, rival, competitor; envious, jealous; -*ընկ*, to be zealous; to bear envy, to be envious of; to vie with; -*արութի* *s.* zeal, emulation, rivalry; envious-ness, jealousy; *վառ* - , paltry jealousy.

Նախանձելի *a.* enviable, worthy of envy; to be wished for, desirable.

Նախանձեցուցանեմ *va.* to raise envy, to cause envy, to excite or awake jeal-ousy; - *ի բարի նախանձ*, to incite to

emulation; - զԱՅ, to excite the jealousy or anger of the Almighty.

Նախանձընդդէմ *a.* emulating, vying; jealous, rival, emulous, full of emulation; *ad.* with emulation, vying with each other; - Զանք, emulation, rivalry; - Կերբ, jealousy; - Լինել, գալ, to emulate, to vie with.

Նախանձիմ, եցայ *vn.* to bear envy, to envy, to be jealous of, to grow invidious; to rival, to vie with, to emulate; - զնախանձ Տէն, to burn with zeal for the Lord.

Նախանձկոտ, - ձոտ, - ձորգ, աջ *a.* envious, jealous, invidious; emulous, rival.

Նախանձուկս արկանեմ *va.* to raise, inspire, cause or rouse envy or jealousy; - միմեանց, to grow mutually jealous; to emulate one another.

Նախանուն *s.* prenomen.

Նախաշաւիղ *s.* fore-runner, precursor; preliminary, introduction.

Նախաշար *s.* author or cause of all evil, the Devil.

Նախապահեալ *a. s.* preservative, prophylactic, preserver; - պաշարումն *s.* prejudice, prepossession, prevention; - պապ *s.* great-grandfather; - պա տիւ *a.* worthy of the greatest honours, of greater consequence, first in dignity, most esteemed, honoured, preferred; - Լինել ունեք, to be preferred to another, to obtain the preference; - պատշառ *s.* first cause, author (God); - պատմեի *a.* foretelling, predicting; - պատմեմ *va.* to tell, narrate or announce beforehand; - պատմութիւն *s.* ancient history; - պատուար *s.* counter-guard, rampart, parapet, bulwark; - պատուեմ *va.* to respect, to honour most, to pay the highest honour to; - պատուեմ *a.* predicted, announced beforehand; - պատուութիւն *s.* pre-eminence, preference, advantage; - պատրաստեմ *va.* to prepare beforehand, to predispose; - պատրաստել *s.* preparation, predisposition; - պարգէւ *a.* given or granted beforehand; - պարիսպ *S.* Նախապատուար; - պէտ, &c. *S.* Նախապետ, &c.; - պտուղ *s.* first fruit, premise.

Նախաանշանեմ *va.* to predestine; - անշանութիւն *s.* predestination; - սարկուաթ *s.* archdeacon; - սաց or ցիւ *a.* predicted, foretold; - սացութիւն *s.* pre-

diction; - սենեակ *s.* anteroom, ante-chamber, waiting-room; - սերմանեմ *va.* to sow previously; - սկիզբն *s.* first author, first principle, beginning, origin, source; chief, escort, guide; - սպան *s.* first-shooting; - ստացող *s.* first master; - ստեղծ, էջ, - ծիկ *a.* created first; - ստիշան *a.* supreme, sublime; - սրբեալ *a.* presanctified.

Նախաժախճան *a.* first dead (Abel); premature; - եալք *s.* the departed ancients; - զալ *ad.* already long since; - զսասակ *a.* very laborious, most industrious; - զերջնութիւն *a.* antepenult; - զկայ *s.* protomartyr, the first martyr, St. Stephen; - զկայութիւն *s.* first martyrdom; - զկայունիւն *s.* the first martyr; - զշահեմ *va.* to decree, to decide beforehand.

Նախատ *s.* insult, outrage, injury, opprobrium, shame, infamy; *a.* infamous, ignominious, opprobrious, base, villanous; despised, scorned, vile; - Լինել, to become an object of scorn or ignominy, to be infamous.

Նախատական *a.* offensive, outrageous, abusive, insulting, injurious, defamatory; - կոծ *a.* loaded with insult, shame or abuse, insulted, affronted; - տռնել, to load with abuse, to insult, to affront; - Լինել, to be covered with opprobrium, loaded with abuse.

Նախատանք *S.* Նախախնդր.

Նախատելի *a. S.* Նախատական; blameable, reprehensible, censurable.

Նախատեղեակ *a.* warned, acquainted with beforehand; - տեղեկութիւն *s.* foreknowledge, prescience.

Նախատեմ, էջի *va.* to insult, to injure, to offend, to outrage, to abuse, to load with injuries; to reproach, to blame, to censure.

Նախատես *a.* foreseeing, prescient; - Լինել, to be provident; - եմ, էջի *vn.* to foresee; to prophesy; - ութիւն *s.* foresight, prevision; prophecy.

Նախատիք, տանայ *s.* wrong, affront, injury, offence, outrage, blame, reproach, censure; shame, dishonour, opprobrium, infamy, ignominy; - նս գնել, գործել ունեք, to affront, to wrong, to insult, to disgrace, to dishonour; Լինել - ապագայ, to become the scorn of nations; բառնալ զնս, to wipe off the ignominy; Ի նս քո, for thy shame.

Նախառիշ s. insulter, offender, abuser, reviler, affronter, scoffer.

Նախառիկ S. Նախադադափար; -աորդ S. Նախառիշ; -աուն s. first dwelling; -աուր a. given, granted or conceded before; -աոն or նակ s. eve of a feast.

Նախարար, աջ s. satrap, proconsul, lord, governor of a province, prefect, mayor; -բ. magnates, grandees, noblemen; -ագունդ a. composed of satraps or nobles, princely; s. the nobility; -ազն a. of a noble or princely family; -ական a. lordly, seignorial, princely; -ակոյս a. formed of nobles; -ապետ s. premier noble; -եան s. pl. satraps, seignors, grandees; -ութի s. satrapy, proconsulship, lordship, prefecture, mayoralty.

Նախաւոր a. former, anterior, original; -ութիւն s. priority.

Նախաքառորդ s. fore-quart, warning; -քարոզ a. first Gospel-preaching; s. preceding words, admonitions or discourses.

Նախգիտականն, -աութիւն S. Նախադրոյն a. first; ad. before, at first, formerly.

Նախդիր, գրաց s. gr. preposition.

Նախընդակ s. archbrigand.

Նախեկեղեցի s. the first church.

Նախըակ a. pre-existent, uncreated; -գութիւն s. pre-existence.

Նախերակայրիք s. pl. primices; fig. the first-born.

Նախերգաբար ad. previously; as a prelude; -գան, ի. աղբ s. prelude, exordium, preamble, prologue, prologomena; -գեմ vn. to prelude; to make a preamble; -գութի S. Նախերգան.

Նախերեց s. dean; -րիցուն s. deanery; deanship.

Նախե. ի s. the First Being, the Eternal; a. first, former; -բ s. antecedents, precedents. [forehand, to savour.

Նախըմպեմ vn. to taste or try before; Նախընթանամ vn. to precede, to forego.

Նախընթաց. ից. -իկ s. fore-runner, precursor, herald; a. antecedent, precedent, previous, anterior; -արար ad. precedently; -ութիւն s. the fore-running; fig. progress, advancement.

Նախընթրակ, աջ s. luncheon, lunch, collation; after-dinner meal, tea.

Նախընծայ a. given, offered previ-

ously; preliminary; s. premises; ad. primitively, at first; -օրինակ. first example; -եցեալ a. offered the first.

Նախընկալ a. received beforehand, forwarded antecedently; -լինել, to be received first.

Նախընեւ a. very familiar, intimate; -տիր S. Նախընկալոյն.

Նախիշիկք a. pagan oracle; -հաբարաւել, to forebode, to presage.

Նախիմաց. ից a. knowing, acquainted with beforehand; prescient, provident; -ութ s. prescience, foreknowledge; presentiment.

Նախիր, խրաց s. herd of black-cattle.

Նախծին S. Նախածին.

Նախկի, -ն S. Առաջին. [sterlings.

Նախճամէջ պար s. tripe, gut, chit-

Նախճիրք s. slaughter, carnage, blood; great loss, prejudice, waste; -բա արեւան գործել, to slaughter; -բա գործեցին գժնգակս իգեմ թշնամաց, they made a dreadful slaughter of the enemy.

Նախնական a. primitive, ancient; primordial, primitive (soil); -թիւ. primary number.

Նախնի, նոյ, նեաւ a. first, primitive, ancient, old; s. ancient, chief; -բ s. the ancients, ancestors, antecessors, forefathers; ի -նումն ad. anciently, formerly, in times past, in former ages.

Նախնութիւն s. priority; antiquity, age.

Նախողջոյն լինիմ vn. to salute first; to be the first saluted; -բ s. first salutation or greeting.

Նախորդ, աջ s. predecessor; -բ. forefathers, ancestors.

Նախորմ s. outer wall, rampart.

Նախուստ. ի - ad. anciently, formerly, ab antiquo; a. first, ancient.

Նախըհեղեղեան a. antediluvian.

Նահանգ. աջ s. province, region, country; climate; Միացեալ -բ Ամերիկայ, the United States of America, U. S. A.

Նահանք, ից s. retreat, rout, defeat; a. bissextile; -ամ, leap-year; -ակն a. intercalary; -եմ, եցի vn. to recant, to retract, to withdraw, to drive back, to revoke; to stop, to suspend, to hinder; -իմ vn. to retire, to recede, to withdraw, to fall back, to retreat; յետս -, to recoil, to recede, to go backwards; -ումն s. intercalation; solstice.

Նահապետ, աջ *s.* patriarch, chief of a family; prince; -ական *a.* patriarchal; -ութիւն *s.* patriarchate; principality; family house.

Նահապետակ, աջ *s.* the first to begin a combat, champion, hero; martyr.

Նահապետաբար *ad.* valiantly, bravely; -գիր. գրաց *s.* agonotheta, athlotheta; -կից *s.* companion in arms or in martyrdom.

Նահապետակեմ, եցի *va.* to cause to fight, *to set by the ears; to inflict martyrdom; -եցուցանեմ *va.* to exercise, to train, to discipline.

Նահապետակիմ, եցայ *vn.* to take one's chance, to expose oneself, to attack, to be foremost in the battle, to charge the enemy; to fight, to struggle, to wrestle, to wage war; to make great efforts, to take much trouble, to persist; to exercise oneself, to practise; to devote oneself, to become a martyr; ի Զգնութեմ վարս -, to lead an ascetic life.

Նահապետակութիւն *s.* bravery, valour; great achievement, exploit, heroism; struggle, fight, wrestling, match; suffering, labour, tribulation, mortification; martyrdom.

Նահապետակութիւն *sf.* martyr.

Նաճա or յ *s.* mat, rush-mat.

Նաճակ, Նաչխ *s.* hatchet; two-edged axe, bipennis; tomahawk.

Նամակ, աջ *s.* letter, writing,missive, despatch, epistle; ջանկալի, երկայն, սիրալիք -, a pleasant, long or chatty, charming letter; երկառդ -, a few lines, a note; քառիջեան -, a letter of four pages; թուղթ -ի, letter-paper; կշիւ -աց, letter-balance; տուն -աց, post-office; - կանխավճար, post-paid; - գրել, ընունել, to write, to receive a letter; տալ զ-, to send a letter; փրկանաւորել զ-, to frank, to prepay, to pay the postage of a letter; թեւագրել, ստորագրել, կնքել զ-, to dictate, to sign or subscribe, to seal a letter.

Նամակաբեր *a.* carrying a letter; *s.* Տ. Թղթաբեր; օր -ի, post-day; -գին *s.* postage, prepayment; postage stamp; -գիր, գրի *s.* letter-writer; - լինել, to write a letter; -գրական *a.* epistolary; -կալ *s.* letter-case; -կիր *s.* letter-carrier, postman, messenger, courier, post; -մատուց *a.* letter-presenting;

-նի, նւոյ *s. pl.* letters, epistles; - առնել, to write letters; -տուն *s.* post, post-office; գլխաւոր -տան, post-master; պաշտօնեայք -տան, post-office clerk; կնիք -տան, post-mark; Ժաշիքի -տան, poste restante, to be left at the post-office; -տուփ *s.* letter-box.

Նամէտ *a.* damp, moist, humid.

Նամիմ *vn.* to get humid, moist.

Նամիորտ *s.* Տ. Նամիորտ; cloak, veil, women's long mantle.

Նայ, ից *a.* humid; *s. gr.* semi-vowel, liquid letters, լ, զ, մ, շ, ր.

Նայազ, ի *s.* Naiad. [or she.

Նայապէս *ad.* as he or she, like him

Նայացուցանեմ *va.* to moisten, to wet; to water.

Նայեաց *s.* aspect, view, prospect, sight; situation, position.

Նայելիք *s.* eyes.

Նայեցած, ի, -ցողութիւն, -ցուած, ոյ *s.* look, sight, aspect; -ցուցանեմ *vn.* to cause to look at.

Նայիմ, եցայ *vn.* to look at, to cast the eyes on; to gaze at, to stare at; ից, to view, to gaze on, to behold; to mind, to take care.

Նանիր, նրոց or րաց *a.* vain, useless, futile, frivolous; ի - *ad.* in vain, vainly, to no purpose, uselessly; ի - աշխատ լինել, to labour in vain.

Նանրագիր *a.* written in vain; -լէզու *a.* talking uselessly; speaking unjustly, slanderous, biting, satirical; -խոհութիւն *s.* vain thoughts; -խոհ. -խորհուրդ *a.* thinking of useless or chimerical things, building castles in the air; -կան Տ. Նանիր; -հաւատ *a.* incredulous, unbelieving; superstitious.

Նանրանամ, աջայ, Նանրիմ, եցայ *vn.* to become useless, to cease to be, to faint, dwindle or vanish away, to come to nothing; - ի խորհուրդս, to become wise in one's own eyes, conceited, infatuated.

Նանրասեր *a.* vain, vain-glorious; -սիրութիւն *s.* vanity, vain-glory. [useless.

Նանրացուցանեմ *va.* to render vain,

Նանրութիւն *s.* vanity, fatality, frivolity; nothingness, inanity; injustice, iniquity, wrong.

Նաշ, ի *s.* bier, coffin; Տ. Դադաշ.

Նաշիճ, չճոյ *s.* finest quality of wheat flour.

Նապաստակ, աջ *s.* hare, puss; *ast.* Lepus, the hare; աբու -, buck-hare;

մառակ - . doe-hare; *ձագ* -ի, levet; *Հեւք* -ի, form, prick; *դեմնափոր* - , rabbit, cony; S. *ձագար*; -ի *ականջ* s. bot. hare's ear; -ի *ոտն* s. bot. hare-foot, -wort.

[crumpet, bun.

Նաաթիկ or *Նաաթիկ* s. small cake, *Նաաթիր* s. nadir; S. *Սուղակէտ* - [kali.

Նաար s. chem. sodium; -ոն s. soda, *Նարգէս*, *գիսի* s. bot. narcissus, daf-

**Նարգիլակ*, *ի* s. nutmeg. [fodil.

Նարգեան s. of nard or spikenard; - *իւլ*, nard-oil, ointment of spikenard;

-*դէս*, *գիսի* s. bot. giant-fennel, ferula; -*դոս*, *ի* s. bot. nard, spikenard, nardus

Indica, (oil & perfume).

Նարինջ, *րնջի* s. orange; *բանգակ* *ի նարնջոյ*, conserve of oranges, marmalade; *շաքարապատ կեղեւ նարնջոյ*, candied orange-peel. [fish.

Նարկա, *յ* s. zool. torpedo, cramp-
Նարկէս or *կիս* S. *Նարգէս* -

Նարմ s. quiet, stillness; -*աշարժ* a. gently undulating.

Նարնջադոն a. orange-coloured; -*ծաղիկ* s. orange-blossom; *շուր* -*ծաղ*

կի, orange-flower water; -*նոց* s. orange-walk; -*շուր* s. orangeade; -*վաճառ*,

այ s. orange-man; - *կին*, orange-woman; -*բան* s. orange-grove.

Նարնջենի s. orange-tree; *Ջերմանոց ղենեաց*, orange-conservatory.

Նարոս, *ից* s. backgammon; S. *Տապալի*; *խաղալ* - , to play at dice;

-*ախտ* S. *Տապեղ* -

Նարոս, *ույ* s. dye, tincture, hue; thread, ribbon or tissue of various colours; broidery or needle-work of divers colours; *cockade, rosette; - *կենաց*, thread of life. [s. dyeing.

Նարոսաներկ, *այ* s. dyer; -*ութիւն*

Նաւ, *ույ* or *այ* s. ship, vessel, boat; S. *Նաւակ* & *լաւոս*; water-vessel;

բարեղէն, basin or vase of stone; S. *Քարենաւ*; - *պատերազմիկ*, three

benched galley, trireme; - - *մեծ*, line of battle-ship, man of war; - *հրձիգ*,

fire-ship; - *հինից*, privateer, corsair; - *գորազխական*, admiral's ship, flag-

ship; - *զրահեալ*, armoured ship, armour-plated ship; - *վաճառական*,

merchant-man, -ship, trading-vessel; - *չոգեմուլ*, steam-ship, steamer;

- *առաջասաւոր*, sailing-boat; - *թեւ*, *ճակաւոր*, row-boat; *գումարտակ* -*ույ*,

fleet; *վարձ* -*ու*, freight; *վարձել* - ,

to freight or charter a vessel; *կարգ*

ածանել or *կարաձել-թել* - , to tar, to

careen, to caulk a ship; *կարաձել-թույ*

-*ույ*, caulker; *մառնել* or *եղանել*, եր

թաւ - , to embark, to go on ship-

board, to go on board a ship, to take

a shipping; *եղանել* - *է*, to land, to

go a-shore, to disembark; *գնել* - ,

to embark, to ship, to export; *հանել*

-*է*, to disembark, to put a-shore, to

unload goods; S. *Չարկանիմ*, *Թիւրեմ*,

Թումբ, *Խրիմ*, *Հանգրուան*, &c.

Նաւաբազմութիւն s. fleet; -*բաշի* s.

lake; -*բեկ* a. shipwrecked; - *նաւա-*

տի, *ծովագնացք*, the shipwrecked mar-

iners or people, the survivors from

a wreck; - *լինել*, to be shipwreck-

ed, cast away; -*բեկիմ* v. to run

aground, to strand, to founder, to be

lost; -*բեկութիւն* s. shipwreck, wreck;

stranding; -*գնաց* or -*ցիկ* a. sea-faring,

navigating, travelling by sea; s. navi-

gator; voyager; - *լինել*, to navigate;

to go by sea, to voyage; -*բ* s. navigable

waters; -*գնացութիւն* s. navigation;

voyaging; sea-faring; -*գործ*, *այ* s.

ship-builder, naval constructor; -*գործ*

ծուէ s. ship-building, naval construction;

կայարան, *աւազան* -*թէ*, navy-

yard; dock, wet-dock, dock-yard.

Նաւալ, *այ* S. *Նաւառոս* -

Նաւալիւլ *լինիմ* v. to navigate;

-*խիճ* s. ballast; -*խումբ* s. squadron,

navy; *հրամանատար* -*խիճի*, com-

modore.

Նաւակ, *այ* s. boat, bark, barge; -

գետոյ, wherry, sculler; - *վենեակեան*,

gondola; *ոաճիկ* - , caic; *անդիտակ*

- , outrigger; - *նաւուլ*, yawl, skiff,

shaloop; - *տափարակ*, ferry-boat,

lighter; *վարձ*, *սակ* -*ի*, tariff, rate.

Նաւակալ, *այ* s. remora, echineis,

suck-fish, achandes.

Նաւակաձէւ a. boat-shaped; -*իւ*.

մուրջ s. bridge of boats, pontoon-

bridge; -*կայք* s. bay, road, roadstead,

anchoring-ground, anchorage, har-

bour, haven, port; -*կան* a. naval; nau-

tical; - *զորութիւն*, sea-forces, marine,

navy; - *գիտութիւն*, navigation, art of

sailing; -*կառեմ* va. to build a ship;

-*կառուց* S. *Նաւադործ*; - *լինել* S. *Նա-*

ւակառեմ; to navigate; to steer; -*իւ*

ուլ, &c. S. *Նաւադործ*, &c.; -*կառ-*

ցական a. fit for shipbuilding purposes;

-*կատիք*, *տեայ* s. inauguration, dedi-

ecation, consecration, *sagra*; feast, festival, rejoicing; S. *ԽԹՈՒՄ*; *առնել զ-խաչնուածոյ*, to inaugurate a building; *-իս առնել սեղանոյն*, to dedicate or consecrate an altar; *-կերտութիւն* S. *Նաւագործութիւն*; *-կիկ* s. small boat, skiff, cock-boat; *-կից* a. voyaging together; s. fellow-voyager; *-կոծ* a. shipwrecked; *-լինել*, or *-կոծիմ* *vn.* to suffer shipwreck, to be lost, to perish by shipwreck; *-կոծութիւն* s. shipwreck; *-կուիւք*, *-կուութիւն* S. *Նաւա մարտութիւն*; *-կցիմ* *vn.* to sail together; *-հանգիստ* s. port, haven, harbour, sea-port; *fig.* the port of salvation; S. *Նաւակայք*; *Էւրոսակ*, *անբոյթ*, *գեղեցիկ* -, a spacious, safe, fine harbour or port; *-գետոյ*, wharf, quay; *հրամանաւոր* *-գասից*, harbour-master; *գիւրամերձենակ* -, port accessible at any time of the tide; *գոժուարմուս* -, harbour with a bar; *մասնել*, *հառնել*, *իջնել* *ի* -, to harbour; (*նաւ*) to sail into or enter harbour; (*չոգե-նաւ*) to steam into harbour; *հասանել ողջմէ* *ի* -, to get safe into port; to arrive safe; *նաւաբեկ լինել* *ի* *-գըստեան*, to be wrecked in port; *-հանգես* s. navy; *-ձգուն* s. towing, towage; *-ձիգ* s. tug-boat, tug, tow-boat; *-չոգենաւու*, steam-tug; *-պարան*, tow-rope; *-լինել*, to tow, to haul, to drag along; *-զոգակ*, *այ* a. sea-faring; s. navigator, voyager; *-մակոյկ* s. yawl, pinnace; *-մասուլց* s. ladder; landing-place; *-մարտ*, *-մարտիկ* a. fighting at sea; s. naval fight; *-լինել*, to fight a battle at sea; *-տորմիկ նաւաց*, fleet, army; *-մարտութիւն* s. naval engagement; mock sea-fight, naumachy; *-մուս* a. embarked; s. S. *Նաւաւար*; *-լինել*, to embark; *-չինութիւն* S. *Նաւագործութիւն*; *-չու* s. way, passage, ferry; a. S. *Նաւագնաց*; *-պետ* s. captain, commander; *-պետեմ*, *եցի* *va.* to command, to steer or guide a vessel; to pilot; *-պետութիւն* s. command, steering, working, piloting a vessel; *-աւջ* s. stem, prow, head.

Նաւասարգ, *ի* s. the first month of the ancient Armenian calendar, (August).

Նաւաստ, *ի*. *-ի*, *ուղ*, *տեսայ* s. sailor, seaman, mariner, sea-faring man, tar, jack-tar; *-ք*, seamen, sea-faring people, crew; *-եմ* *va.* to steer a ship;

-ութի s. profession of a sailor; seaman-ship; steering of a ship; piloting; navigation.

Նաւաւար, *այ* s. navigator; S. *Նաւուղի*; seaman, boatman, gondolier, rower; *-եմ*, &c. S. *Նաւապետեմ*, &c.

Նաւաստիանոս, *այ* a. s. Novatian.

Նաւատորմ, *ի*, *-իւ* or *իւ* s. squadron, fleet; *-իկ* s. flotilla.

Նաւարան s. arsenal; dock-yard.

Նաւարար, &c. S. *Նաւագործ*, &c.

Նաւարկելի a. navigable; *-կեմ*, *եցի* *vn.* to sail, to navigate, to go to sea; S. *Հոգմ*; *-կող* S. *Նաւորդ*; *-կութիւն* s. navigation, voyage at sea, passage.

Նաւացողակ s. rostrum, beak-head, cut-water, knee of the head; *-փայտ* s. ship: forest-tree; S. *Լաստեմ*; *-բար*, &c. S. *Նաւաձիգ*, &c.

Նաւեղաստայ S. *Նաւաստ*; *արգիւ-կան* *-ք*, the Argonauts. [to go to sea.

Նաւեմ, *եցի* *vn.* to sail, to navigate,

Նաւթ, *ից* s. naphtha; *-իւ* s. -line.

Նաւթձեմ S. *Նոթձեմ*.

Նաւկետար, *ներոյ* s. pl. boats.

Նաւորդ, *այ* s. navigator; passenger; S. *Նաւաստ*; *-ք Արգեսայ*, the Argonauts.

Նաւուղի, *ղղի*, *-ղղակ* s. helmsman, steersman; pilot; *-ղղութիւն* s. S. *Նաւապետութիւն*; navigation; art of sailing, histiodromia; *գիւք* *-թէ*, treatise on Navigation.

Նաւարձեմ *va.* to freight, to charter; *-նութիւն* s. freighting, chartering.

Նափորտ, *ի*, *ամբ*. *ուլք* s. cloak, mantle; monk's long mantle; cope, chasuble; *-անի* s. pl. copes; *-ապաս* a. wearing a cope; *-իկ* s. small mantle, mantelet; dalmatic.

Նաբարակիւ, *կտի* s. a farthing, two mites, fourth part of a penny.

Նգաբեկեմ, *Նգախարխար* *անեմ*, *Նգեմ*, *եցի* *va.* to demolish with levers or crow-bars, to dismantle, to throw down, to raze; *-հար* a. driving in a

Նգոյր s. three-legged table. [stake.

Նգոտեմ, *տեւլ* *vn.* to grow mouldy, to get spoiled.

Նեարդ, *ներդից* s. fibre, string; ligament; tendon, sinew; *-իւ* s. fibrine; *-ապաս* a. fibrous, stringy, muscular, brawny; ligamentous; tendinous, sinewy; *-առեսակ* a. cartilaginous.

Նեխ, *ոյ* s. putrefaction, rottenness, putrescence, corruption; infection, bad smell, stench, stink, fetidness;

chem. brome; *a.* corrupt, spoiled, putrid, stinking; *չարաթոյն* - , foul smell; - *անկաւ ի մարմինն*, it has begun to putrefy.

Նեխական a. corruptible; *S. Նեխ a.*; -*չարած a.* antimephitic; -*հոտ a.* stinking, infected, putrescent, rotten, corrupt; -*հոտուի s.* infection, bad smell; -*շաղիչ a.* putrified, stinking, fetid; -*վայր s.* fetid or stinking places.

Նեխեմ, էջի va. to putrefy, to corrupt, to rot; -*իմ vn.* to become putrid, to be corrupted, spoiled, rotten, *Նեխուած s.* corrupt sores. [stinking.

Նեխութիւն, -ուին S. Նեխ s.

Նեխուր, ի s. apium, ache, wild celery, smallage. [or -owner.

Նեկաթ s. Hebrew *w.* sheep-master

Նեկտար, ի s. nectar.

Նեղ a. narrow, strait, close; *s.* narrowness, straitness; *fig.* anxiety, grief, distress; -*ք*, strait; defile; *ի - արկանել, հասուցանել*, to reduce to distress or to straits, to constrain, to oblige, to compel, to force; *ի - մտանել, անկանել*, to be pinched for means, to be in straitened circumstances, to be reduced to straits, to the last extremity, to be embarrassed, distressed.

Նեղաբերան a. narrow-mouthed; -*դարչապար a.* narrow-heeled; -*լանջ a.* narrow-breasted; -*ծերպ a.* creviced; -*չարութիւն s.* pain or uneasiness caused by constraint; -*հաւատ a.* doubting, hesitating, of little faith; -*նամ, սցայ vn.* *S. Նեղասրտիմ*; to be narrowed; *fig.* to become impoverished, to be reduced to misery; -*պատիմ, &c. S. Նեղասրտիմ, &c.*; -*պէս ad.* narrowly, straitly, hardly; sparingly; -*սաստ, -սիրտ a.* impatient, touchy, crabbed, peevish, surly, surly-humoured, choleric, morose, irascible, passionate, hasty; -*սրտիմ, տեցայ vn.* to be impatient, fretful, to fidget, to lose patience, to be vexed; to be ill-tempered, cross, angry, irritated, exasperated; -*սրտութիւն s.* impatience, ill-temper, intolerance, vexation, irritation, exasperation, bursts or fits of passion or rage.

Նեղացուցանեմ va. to worry, to afflict, to torment, to vex.

Նեղափողոց S. Նրբափողոց.

Նեղեմ, էջի va. to narrow, to make

narrow, to contract, to straiten, to restrain, to tie down, to press, to constrain; to give trouble, to disquiet, to incommode, to inconvenience, to importune, to annoy, to trouble, to torment, to harass, to infest, to plague, to molest, to maltreat, to oppress; -*զոք ամբոխին*, to crowd, to oppress, to press, to squeeze; *Ժողովուրդքն նեղէին զնա*, he was oppressed by the throng; *էջն նեղեաց զինքն չ որմն*, the ass thrust herself unto the wall.

Նեղիմ, էցայ vn. to be put to straits, to be constrained or necessitated; to be uneasy, disquieted, afflicted, troubled, tormented, vexed, molested; -*եւ մղիլ ի սեղան*, to be intruded upon or thrust in; to meddle with, to interpose.

Նեղիչ a. afflicting, troubling; molesting, oppressing, persecuting; distressing; vexatious, disquieting.

Նեղութիւն s. want of width or amplitude, narrowness, straitness; care, trouble, tribulation, grief, sorrow, affliction, inquietude, displeasure; fatigue, weariness; importunity, incommodiousness, annoyance, tedium; torment, worry, vexation, oppression.

Նեղում S. Նեղեմ, իմ. [mus; pass.

Նեղուց, ի s. straits, channel; isth-

Նեղսիրտ, &c. S. Նեղասիրտ, &c.

Նեմէ, ի, ւղջ. մեայք s. Nemæan-games; -*ական a.* Nemæan.

Նեղ, ի, աւ. or իւ s. fraud, artifice, stratagem, wile, craft, guile, cunning; *a. S. Նեղաւոր; -աւ, -իւ, -ով ad.* with fraud, fraudulently, artfully, insidiously, maliciously, treacherously, knavishly; - *գործել*, to machinate, devise, hatch or frame a plot; - *կրել յումբէ*, to be betrayed, defrauded, cheated.

Նեղաբանութիւն s. fallacy, falsehood, deceit; -*բար S. Նեղաւ ad.*; -*բարոյ, -գործ, -ժէտ or ժոռ S. Նեղաւոր; -խոհ a.* fraudulent, malicious, sly, guileful, cunning, crafty; -*խռշտ a.* killing by surprise or treachery, guileful, assassinating; -*խօսութիւն s.* double-dealing; crafty speech, homied or delusive words, deceitful discourse; -*միտ S. Նեղախոհ.*

Նեղահ, աջ S. Նեղ s.; -աւ, -զք S. Նեղաւ. [deceitful.

Նեղապատիր a. insidious, artful,

Նեկաւոր *a.* fraudulent, cunning, wily, sly, insidious; gloomy, sullen, saturnine; treacherous, disloyal, perfidious, felonious; roguish, swindling; -եմ, &c. *S.* Նեկեմ, &c.

Նեկեմ *եյի va.* to defraud, to deceive, to cheat, to dupe, to cozen, to trick, to gull, to swindle; to circumvent; to betray; -իմ *vn.* to be deceived, betrayed, &c.; -ի տեսութիւն, to lose the sight, to become blind.

Նեկիւ *a.* knavish, roguish, cheating, crafty; falsifying, forging; stealing.

Նեկութիւն *s.* fraud, trick, artifice, craftiness, slyness, cheating; duplicity, deception, trickery, knavery; disloyalty, perfidy, felony, treason; swindling, roguery. [wood-louse.

Նեպակ, **Նեպուկ**, *այ s.* milliped, **Նեռն**, **ռին**, *ռինք s.* antichrist.

Նեսար, *ի, աւ s.* Hebrew *w.* neessarian; **Նեղեալ** -աւ, energumenous, demoniacal. [*s.* nestorianism.

Նեստորական *a. s.* Nestorian; -ուի

Նետ, *ից s.* arrow, bolt, shaft, dart; -օձ, dart-snake, acontias, jaculum; -առ ի յլլ, thunder; -ս արձակել, to shoot an arrow, to discharge or let fly arrows.

Նետաձգի *S.* **Նետաձիգ**; -ից *առնեմ va.* to pierce with many arrows; -կաւ, *այ s.* balista; arbalet, cross-bow; catapult; -չար *a.* shot, pierced or wounded with an arrow; -ձգող *s.* archer, bowman; -ձգուի *s.* shooting, letting fly an arrow; -ձիգ *a.* drawing a bow; serving to launch an arrow; *s. S.* **Նետնկէց**; -առնել, լինել, to shoot, to let fly an arrow, to draw a **Նետեմ** *S.* **Ձգեմ**. [bow.

Նետնկէց *s.* bow-shot.

Նետող *S.* **Նետաձգող**; *ազգ* -այ, Scythians, Sarmatians.

Ներ, *ի, ղյ s.* sister-in-law; -ը *s.* period or cycle of six hundred years, or 600 months; -ը, *pr.* in, into; within; *ի* -անձինք, in thyself; -արհեստին, skilled in art.

Ներածական *a.* introductory; -ծեմ *va.* to introduce; -ծու, *ի s.* introducer; -ծութիւն *s.* introduction; -գրթեմ *va.* to instruct well; -միտ *a.* endowed with intellect, reasonable, rational; -մեայ *a.* monthly; -մեմ *vn.* to enter, to introduce oneself; -նիւթեմ *va.* to infer, to deduce.

Ներանձն, -աւան *S.* **Ներանձաւոր**; -անամ *vn.* to withdraw or seclude oneself from the world, to give oneself up to a spiritual life; -ացեալ, -աւոր *a.* living retired, solitary, secluded; devoted, spiritual; contemplative; -ութիւն *s.* solitude, secluded, contemplative or ascetic life; contemplation.

Ներանի *s.* sole of the foot; -կօշկայ, sole; -գուրպպից, foot; -ափող *s.* trowser-strap. [or ումիս importation.

Ներբերեմ *va.* to import; -բերութիւն *S.* **Ներբող**, *ից s.* eulogy, praise, encomium, panegyric.

Ներբողաբան *S.* **Ներբողիչ**; -եմ *S.* **Ներբողեմ**; -ութիւն *S.* **Ներբող**.

Ներբողական *a.* laudative; panegyric, eulogistic. [panegyrics.

Ներբողանի *s. pl.* praises, eulogies, **Ներբողեան**, **ենի** *S.* **Ներբող**.

Ներբողեմ, *եյի va.* to make the panegyric, the eulogy of; to give praises, to laud, to eulogize, to praise, to exalt.

Ներբողիչ *s.* panegyrist, eulogist.

Ներքուռ *s.* trunk.

Ներգեւ, *ից a.* slim, slender, lean, thin, weak; languid, faint; *gr.* tribrachys; -իմ, *եյայ vn.* to become weak, lean, faint, to grow languid.

Ներգիւն *s. bol.* lotus; lotus plant.

Ներգոյ, *ից a.* internal, interior, inward; innate, natural; -ական *a.* commemorative; -հորով, -case.

Ներգործաբար *ad.* actively; -ծական *a.* active; -բայ, active verb; -բուռ, active voice; -շնորհք, effective grace; -ծակից *a.* co-operative; -ծեմ *va.* to do, to act, to operate, to influence; -ծութիւն *s.* activity, energy, force, virtue; influence, operation; act, deed, work; -հաւատոյ, act of faith; -ծօրէն *ad.* effectively, in effect.

Ներգաշնակ *a.* harmonious; *s.* harmonica; -ձայն, harmonic sound; -ապէս *ad.* harmonically, harmoniously; -աւոր *a.* harmonious, harmonic, tuneful, cadenced, concerted; -ութիւն *s.* harmony, accord; symphony; concert.

Ներգեւայ *a.* made of fibres or nerves.

Ներեայք *s.* Nereids, sea-nymphs.

Ներելի *a.* pardonable, excusable, remissible; -մեք, venial sin.

Ներեմ, *եյի va.* to grant pardon for a fault, to pardon, to excuse, to forgive, to be indulgent; to permit, to allow; to tolerate, to endure, to suffer,

to support; *ներեցեք*. I beg pardon; pardon me; *զայս ասեմ ներելով*. I speak this by permission.

ներնդունակ *a.* contingent, casual; *-ութի* *s.* contingency, casualty.

ներխորհուրդ *s.* arcane, secret or hidden sense or meaning.

ներծովային *a.* marine.

ներկ, *ոյ* *s.* tint, dye, colour; *-կաշ* *կաշ*, shoe-blackening.

ներկագործ *s.* dyer. [*a.* dyed, colored.

ներկած, *ոյ* *s.* spot, stain; *-* or *-ոյ*

ներկական *a.* serving to dye.

ներկայ, *ից* *a.* present, actual; *gr.* *a.* *s.* present; *-անամ*, *ացոյ* *vn.* to present oneself; *-ացուցանեմ* *va.* to present; *-ութիւն* *s.* presence.

ներկանեմ, *կի* *va.* to dye, to colour, to tinge; *-ի կարմիր*, to give a red dye to, to dye red.

ներկանիւթ *s.* colour, colouring matter; *-առն* *s.* dye-house; *-առւի* *s.* colour- or paint-box; *-բար* *s.* dyer; *-բարութի* *s.* dyeing; dye-works.

ներկեմ, *եջի* *va.* *S.* *ներկանեմ*; *աալ* *ի ներկել*, to give out to be dyed.

ներկես *S.* նարկա.

ներկիւ *s.* dyer.

ներկոց *s.* dye-house. [spot.

ներկուած, *ոյ* *s.* dye, colour; stain,

ներկուռ *a.* *S.* *խիռ* *a.*; well instructed, very erudite, learned, clever, imbued with science.

ներհակ *S.* *Հակառակ*; *-ակիր* *a.* contrary, incompatible; antipathetical; *-բնութի*. incompatibility; *-հական*. *-ութի* *S.* *Հակառակ*. *-ութի*; *-ութի* *գունոց*, contrast of colours.

ներհմտութիւն *S.* *Հմտութիւն*.

ներհոսանաչափ *s.* eudasmometer; *-հոսումն* *s.* eudosome.

ներհուն *S.* *ներկուռ*.

ներմարդանամ *S.* *Մարգանամ*.

ներմարդկութիւն, *-գութի*, *-մարմնութիւն* *s.* incarnation.

ներմեղական *a.* stained with sin.

ներնչական *a.* spiritual; *-չիմ*, *եցայ* *vn.* to be inspired, transported; *-չուն* *s.* inspiration, transport.

ներընջական or *ըննական* *a.* encyclopedical; *-ըննակք* *s.* encyclopedia.

ներող *a.* indulgent, condescending, forbearing, merciful, clement; *-ընեմ*, to be indulgent.

ներողակրօն *a.* tolerant; *-միտք*, *խորհուրդ* or *-ութիւն* *s.* toleration.

ներողամիտ *S.* *ներող*; *-բազրուք*, with the greatest kindness; *-մատն* *s.* indulgence, condescension, clemency.

ներողութի *s.* indulgence; pardon, remission, mercy, pity; *-թեամբ* *ad.* indulgently.

ներութի. *-ումն* *s.* pardon; *-իւրեղ*, to beg pardon or forgiveness, to apologize. [*ներք*.

ներս, *ի* *-ad.* in, within, inside; *S.*

ներվարժական *a.* instructive; *-ժուրիւն* or *ումն* *s.* instruction, erudition,

ներս, *ից* *S.* *Ներք*. [discipline.

ներսառական *a.* corporeal, material.

ներսարմագրական, or *գրեալ* *a.* inward, innate, inborn; *-բան*, idea, thought, conceit; *-գրութի* *s.* natural disposition; conception, thought.

ներարամտխոհական *a.* fictitious; *-խոհութի* *s.* meditation, thought.

ներփակեալ *a.* enclosed within; *-նամակ*, the enclosed letter.

ներքանոց *s.* any piece of furniture used as a couch, bedding.

ներքեւ *pr.* under, below.

ներքին, *քնոց* *a.* interior, internal, inner; intestine; intrinsic; intimate, cordial; underground, subterranean; *-անկիւն*, internal angle. [eunuch.

ներքինանամ, *ացայ* *vn.* to become *ներքինապետ* *s.* chief of the eunuchs, *S.* *Մարգպետ*. [to geld, to castrate.

ներքինացուցանեմ *va.* to eunuchate,

ներքինի, *նւոյ*, *նեայ* *s.* eunuch;

ձայն *-նւոյ*, shrill voice; *-առնել*, *-սխլել* *S.* *ներքինացուցանել*; *անմորուէն* *-*, eunuchs have no beard.

ներքնաբաժին *s.* subdivision; *-առնել*, to subdivide; *-բերք* *s.* citadel;

-գիր *s.* inscription; *-գունդ* *s.* troops of men, terrestrial or mortal hosts;

-գրում *a.* marked inside, inscribed;

-խաղ *s.* *mus.* an Armenian note (*աճ*);

-լողակ or *լուղակ* *s.* diver; *-խարխի* *s.* pedestal, stand.

ներքնակ, *այ* *s.* under-coat, *-* waistcoat; shirt-front; *-կանանց*, chemisette, habit-shirt, under-petticoat.

ներքնական *a.* inferior, interior; *-կողմն* *s.* the interior part; *-յարկ* *s.* mezzanine, entresol; *-առն* *s.* ground-floor; cellar.

ներքնուղի *S.* *Ստորուղի*.

ներքոյ *a.* under, nether, lower; *-ի* *-pr.* *ad.* under, below, beneath; in, within, through, inwardly, inside;

ի - արկանել. to subdue; **ի** - կացեալ. անկեալ. subject, submissive, dependent; **պատել ի** - , to line, to cover on the inside; **-ք** *s.* the inside, interior.

Ներքայտանկէք *s.* antipodes.

Ներքուստ, ի - *ad.* internally, inwardly; below, beneath; inside, within, inwardly; from beneath, from below.

Ներքս, ի - *ad.* in, into, inside; **մըտանել ի** - , to go in, to enter; **ընկալաւ զնա ի** - , he took him in, he received him; **էդպէ ի** - **ի սենեակն**, we placed it in the room.

Ներքսադոյն *a.* interior, internal, innermost; **-գրեմ** *va.* to imprint, to impress; **-գրական** *a.* intercalary; **-գըրութի** *s.* intercalation; **-ծուծի** *s.* introduction; **-կողմն** *s.* interior, the inside part; **-մուտ անեմ** *va.* to cause to enter, to introduce, to bring in.

Նեցուկ, զկի *s.* stay, staff, prop; sustainer, support, upholder, buttress; **-ս արկանել**, to prop, to stay, to support; **-ամբողջութի լինել ումէք**, to be a support of, to uphold, to sustain, to protect; **-կալ հաւատոյ**, to support religion, to be a supporter of religion; **S.** *Յենարան*.

Նզար *a.* weak, slender, slim, thin.

Նզով. ից *s.* anathema, excommunication, malediction, curse; imprecation, execration; **լինել ի** - **ս**, to become anathema, to be a subject of execration; **անել զդք ի** - **ս**, **տալ զդք ի** - **ս**, to subject a person to execration; **չ** - **իւք կապիլ** or **անկանիլ**, to be excommunicated or execrated; **-ս արձակել**, **-ս ի վերայ կարգալ**, to anathematize, to curse; **-ս ի հեա արկանել** or **զկնի արձակել**, to load with cursing, to curse, to execrate, to imprecate; to excommunicate.

Նզոված. ոյ *s.* anathema; *a.* excommunicated. [- *ad.* -cally.

Նզովական *a.* anathematical; **իբրեւ**

Նզովանք *S.* **Նզով.**

Նզովեմ, էցի *va.* to anathematize, to excommunicate; to curse, to condemn; to execrate, to imprecate; **-իմ** *vn.* to be excommunicated, anathematized; **էղիցի նզովեալ**, let him be anathema.

Նէ, ներա, զնէ *pron. f.* she, her.

Նէկղաս, աջ *s.* *H. w.* neolassa; pea-
Նէեսա *s.* *H. w.* nessa; ostrich. [cock.

Նծար, ից *s.* balance-scale.

Նծգեհ, -ակից, &c. *S.* **Պանդուխտ, Պանդիտակից, &c.**

Նծոյդ, ուգից *s.* fresh horse, relay, led-horse; prancer; courser; **-աձիգ** *s.* groom; **-աւոր** *a.* mounted on a courser, horseman, cavalier.

Նիալ *a.* poor, necessitous, indigent; **մեզ ոչինչ - էր ի ձէնը**, we had no need of you; **-էցուցանեմ** *va.* to macerate, to mortify; **-ուծի** *s.* want, necessity, indigence.

Նիդ, նգաց *s.* bolt, lock, padlock; lever, bar; traverse, cross piece of timber; trabs, trabeculae (a meteor); **-փայտեղէն**, mortar; **փակել նգաք**, to bar, to bolt, to fasten with a padlock.

Նիզակ, աջ *s.* lance, spear; pelta, clypeus; **հարուած -ի**, spear or lance-thrust; **ի տէգ -ի վառեալ**, armed with a lance, pikeman; **անասուսիւիս -ք, &** forest of spears; **աստակել -աւ գէրանդուոյ**, to slay with scythes.

Նիզակաբեկորք or **բեկք** *s.* broken spears; **-բուն** *s.* spear-staff or -shaft; **-խուռն** *a.* bristling with spears; **-զօրք**, company of pikemen; **-կից** *s.* fellow-soldier, comrade; ally, confederate; *a.* allied, leagued, confederate; **-կուր անեմ** *va.* to subjugate with lance & spear; **-կցիմ** *vn.* to fight together; to be allied, leagued, to form a coalition with, to enter into an alliance, to league together; to help, to succour, to aid; **-կցուի** *s.* alliance, league, confederacy, coalition, confederation; **-ձեւ** *a.* lance or spear-shaped; **-ճօճ** *a. ad.* poising a javelin or brandishing a spear; **-մուխ** *s.* javelin-man; **-տէգ** *s.* the dart or the head of a lance; **-ւոր** *s.* lancer, pikeman, halberdier; **-ասող**, lance-shaped meteor; **-փակ** *a.* surrounded or hemmed in by pikemen.

Նիզակընկէց լինիմ *vn.* to throw down one's arms & desert, to abandon one's post, to flee.

Նիզակիկ *s.* javelin, dart, short lance.

Նիկիադաւան *a.* holding or professing the doctrine of the council of Nice.

Նիկիական *a.* Nicean.

Նիկողայեցիք, յիւրք *s.* Nicolaitans.

Նիհ, Նեհ *s.* list of prices, tax, rate, tariff.

Նիհար, աջ *a.* thin, lean, meagre, gaunt, spare, skinny, scraggy; **-անամ, աջայ** *vn.* to grow lean or spare, to

become thin, to fall away; -սցուցա-
նեմ *va.* to make thin or lean, to emaci-
ate, to extenuate, to weaken, to at-
tenuate; -ուծի *s.* leanness, thinness,
emaciation, extenuation.

Նինուէարար *ad.* like the Ninevites.

Նինջ *s.* slumber, sleep, repose; Բ
արար - արտեւանաց քոյց, give not
slumber to thine eyelids.

Նիշ *s.* sign, mark; spot, speckle;
geom. point; այս - , այն - , such a one,
such; so & so; յայս - ատուր, in such
a day. [brews, Nisan, (March).

Նիսան *s.* the first month of the He-

նիստ, նստի *s.* sitting posture; po-
sition, situation; seat, residence,
abode; property, possession; sitting,
session, meeting; - արքունական, seat
of Government, capital city; - բա-
նակի, encampment; ի - լինել, to sit
up, to sit down, to be seated; ի -
ննջել, to sleep in a sitting posture; -
առնուլ, to be tranquilized, allayed,
lulled into security; ի - գումարել, to
hold a sitting; ի նստի անդ, during the
sitting, forthwith, before separating;
երեք նստիւ նկարել զկենդանագիր, to
paint a portrait in three sittings.

Նիսամ, այի *va.* to invent, to con-
trive, to frame, to hatch, to plot.

Նիրհ *s.* light sleep, drowsiness, sleep-
iness, dozing; - առնուլ, - անկանել
ուռնք or - եմ, եյի *vn.* to fall into a
doze, to begin to nod, to doze, to nap,
to be drowsy, to drop off to sleep, to
take a nap or snooze; - ի քուն թան-
ձրուծի, to fall fast asleep or into a
sound sleep, to be fallen into a deep
sleep; նիրհեալ ջրհորք, waterless or
dried wells; - or - եցուցանեմ *va.* to
render drowsy or sleepy, to send to
sleep; - յորորանի, to lull or rock to
sleep.

Նիրհուին Ս. Նիրհ. [sleep.

Նիւ *s. bot.* wild-turpin.

Նիւթ, ոյ *s.* matter, body; element;
substance; subject, matter; cause,
reason, grounds; - ք, materials; - հրդ,
matcha, incentive, tinder; - ցրիւ, dif-
fuse matter; - եւ տեսակ, form &
matter; խօսեցուք զայսոր - ոյ, let us
discourse on this subject.

Նիւթագործեմ *va.* to spin.

Նիւթական *a.* material; - ուծիւն *s.*
materiality; - հաւաք *a.* avaricious,
grasping; - պաշտ, ից *s.* idolater; ma-
terialist; - պաշտուծի *s.* idolatry; ma-

terialism; - պէս *ad.* materially. [ed.

Նիւթարկուի *s.* the subject propos-

Նիւթացուցանեմ *va.* to give a ma-
terial form or existence, to create, to
produce, &c.

Նիւթաւոր *a.* material; liquid, fluid;
fig. worldly-minded; - իմ *vn.* to be
formed, to be composed of matter,
to exist, to be.

Նիւթեղէն *a.* material, corporeal;
- զինապէս *ad.* materially; sensually;
- զինուծի *s.* materiality; sensuality.

Նիւթեմ, եյի *va.* to spin, to twist;
to weave, to plait; to prepare, to form,
to project, to design; to cause, to pro-
duce, to excite; to contrive, to mach-
inate, to plot; - զնենգուծի, to weave
plots or snares, to conspire, to plot,
to lay snares; քաւ - , to frame or plot
a treacherous design, to hatch trea-
son; կործանումն - , to ruin, to cause
the ruin of; չարիս - ուռնք, to meditate
evil against a person, the ruin of; -
խորհուրդս չարուծեան, to meditate
gloomy, foul or heinous thoughts; -
անձին չարիս or զխորհուրդս, to contrive
one's own ruin; - նիւթ, to accumu-
late; - քործն, to undertake, to exe-
cute, to put into execution; քրեի
սէր նր մահ նիւթեաց նմա, his infam-
ous passion cost him his life.

Նիւթիւ *a.* spinning; weaving.

Նիւթուն Ս. Թրծուն.

Նիւթունիւն *s.* materiality; - ուռ
s. machination, plot.

Նիւս Ս. Նուս or Նուք.

Նիւսութեմ, թի *va.* to push with force,
to drive or thrust in, to fix. [loaf.

Նկան, այ *s.* hearth- or griddle-cake;

Նկանակ, այ *s.* roll, manchet; քանի
- հայ ունիք, how many loaves have
you?

Նկան *s.* human respect; - լինել or
- եմ, եյի *vn.* to see, to look at, to re-
gard, to observe, to examine, to con-
sider, to contemplate, to reflect, to
ponder on; to show or pay regard to;
- իւ *a.* regarding, observing, contem-
plating; - ուծի, - ունի *s.* observation,
contemplation; regard, consideration.

Նկար, ուց *s.* painting, picture;
image, figure, effigy; embroidery or
needlework of divers colours; lively
description; ի - ու հանել, to paint, to
take or draw a portrait; to describe;
Տ. Թատրոնական, Մաւրիտանական, &c.

Նկարագեղ *a.* picturesque; -**գրծ** *s.* painter; -**գիր**, **գրաց** *s.* description; picture, painting; representation, likeness, portrait; delineation, design, plan, model, form; style; text; **S. նկարագրծ** *a.* painted; described; **պատկերակերպ** -, portrait, likeness; - **բնութ** *s.* the picture of nature; **բառ-գրին** *s.* literally; **մկնել լը -գրին** *s.* to explain literally; -**գործ** *a.* variegated; -**գրական** *a.* representative; descriptive; picturesque; characteristic; literal; - **խմաստիւք** *s.* literally; -**գրեմ** *va.* to paint, to represent; to portray, to depict, to paint, to describe, to give a description of; to characterize; -**գրութի** *s.* painting, representation, portrait, image, figure, delineation, sketch; description; *rhet.* hypotyposis, imagery.

Նկարագեմ *a.* painted; -**գրույմ** *s.* character, letter; -**կերպ** *a.* painted, diversified with colours, variegated, checkered; embroidered; *s.* painting, image; -**կերպ** *այ* or *կյ* *s.* embroiderer; painter; *a.* of divers colours; figured; embroidered; -**կերտեմ** *va.* to paint; to embroider; -**կերտութիւն** *s.* painting; embroidery; -**պաշտոն** *a.* painted, adorned with paintings; - **տախտակ** *s.* picture, painting; -**պատկեր** *s.* image, portrait, effigy; -**տիպ** *s.* literal history; text; -**ցոյց** *a.* representing a picture or image.

Նկարեմ, **եջի** *va.* to paint; to represent, to figure, to form; to depict, to describe, to write; - **ի միտ** *s.* to imagine, to fancy, to picture to oneself; - **ի գրի** *s.* to write, to describe.

Նկարէն *a.* painted, coloured, variegated, varied with many colours; embellished with imagery; - **պատառք շեղաց** *s.* printed calico, chintz, cotton.

Նկարիչ *s.* painter; **կենդանագիր** -, portrait painter; **կին** -, paintress.

Նկարուն *S.* **Նկարէն**.

Նկարչական *a.* picturesque; -**լուծի** *s.* painting; - **իւղաթուրմ**, oil-painting; - **ջրագանգ** *s.* water-colour painting.

Նկնախոհ *a.* mean-spirited, low-minded; -**չասակ** *a.* low-sized, short, little; -**մեւ** *a.* mean in appearance, low, poor.

Նկնութիւն *s.* meanness, baseness, lowness, smallness, shabbiness.

Նկուղ, **կյ** *s.* hollow, ditch, cave, cavern, grotto.

Նկուն *a.* vanquished, conquered, humbled, lowered, abased, depressed; base, abject, vile, low, contemptible, mean, poor, little, ignoble; - **առնել** *s.* to conquer, to subdue, to bear or break down, to humble, to depress, to abase, to weaken, to harass, to mortify, to humiliate; - **լինել** *s.* to be conquered, overcome, humbled, abased, worsted, to succumb, to yield to.

Նկրտեմ, **եջի** *va.* to push on, to induce, to incite; to promote, to advance.

Նկրտիմ, **եցայ** *vn.* to endeavour, to exert oneself, to take pains, to make great efforts, to strive hard, to do one's best. [effort, study, diligence.

Նկրտումն *s.* advancement, progress;

Նշանդ *այ* *s.* alligator, cayman.

Նմա *pron.* to him or her.

Նման, **կյ** *a.* like, similar, resembling, approaching; equal, conformable, analogous; *ad.* similarly, in the same manner, alike, such; - **է** *v. imp.* it suits, it is proper, fit or becoming; it seems, it appears; **ամենեւին** - **է** *նմա* *s.* he is as like him as can be; - **զն սիրէ** *s.* like loves like.

Նմանաբանութի *s.* imitating a person's voice or speech, mimicry; -**բար** *ad.* likewise, equally, in the same manner; -**բերեմ** *va.* to figure, to represent; -**բոյժ** *s.* *a.* homœopathist; - **բժիշկ** *s.* homœopathic doctor; - **բուժական** *a.* homœopathic; - **գեղ** *s.* medicine; - **բուժութի** *s.* homœopathy; -**գոյն** *S.* **Նման** *a.* & *ad.*; -**գործ** *a.* counterfeited; *s.* counterfeiter; -**գործեմ** *va.* to counterfeit; -**գործութի** *s.* counterfeiting; forgery; -**գրեմ** *va.* to write a similar hand; to fac-simile; -**գրութի** *s.* fac-simile; -**իսու** *a.* imitating the human **Նմանակ** *a.* like. [voice.

Նմանական *a.* imitative; mimic; -**ն** *s.* mimicry; -**կերպ** *a.* uniform, conformable or resembling; -**կերպիմ** *vn.* to conform to, to become like, to resemble; -**կերպութի** *s.* similarity, conformity, uniformity, resemblance, analogy; -**կի** *ad.* likewise; -**կիր** *a.* subject to the same feeling or passions; -**կից** *a.* *S.* **Նման**; imitating, following; -**ա-կցուի** *s.* conformity; imitation; -**չան** *a.* portraying faithfully; traced, counterdrawn; -**չանեմ** *va.* to trace, to counterdraw; -**չանութիւն** *s.* tracing, counterdrawing; -**չաւասար** *ad.* like,

similarly, equally; -Հիւթ *a.* formed of the same material; -ձող *a.* stereotyped; *s.* stereotype; stereotype-plate; -ձուլեմ *va.* to stereotype; -ձուլիչ *s.* stereotyper; -ձուլումն *s.* stereotyping; -մասն *a.* composed of similar or equal parts; -յանեզ *a. gr.* consonant; -յանեզութի *s.* consonance, harmony, concord; -պէս *ad.* likewise, in like manner, in the same manner, conformably, equally, analogically; -սեն *a.* of the same gender; -սեր *a.* of the same kind, family or species; -վէշ *a.* subject to the same afflictions or pains; -առուշէ *s.* alliteration; -ախայ *S.* նմանակերպ; -ցեղ *S.* նմանասեր.

Նմանելի *a.* imitable.

Նմանեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to render like, to assimilate, to conform, to equalize, to liken; to imitate, to counterfeit. [image, statue.

Նմանի *S.* նման *a.*; -բ *s.* likeness.

Նմանեմ, եցի, -նիմ, եցայ *vn.* to be alike, similar, to resemble, to approach, to be equal with; to imitate, to follow, to tread in the steps of; նմանեալ մարդկան, in the human form; նմանի *v. imp.* it suits; it is very probable; -եթէ, it seems, it appears.

Նմանող, -ակից *s.* imitator; -լինել, to imitate, to follow, to endeavour, to resemble; to copy, to ape, to mimic; -ութիւն *s.* imitation; mimicry.

Նմանորդ, այ *S.* նմանող.

Նմանութիւն *s.* similarity, resemblance, conformity, analogy; assimilation; comparison; uniformity, equality; imitation; likeness, image, effigy; figure, type, form: parable, example; ը-թէ, ի-, in imitation of, after the fashion of; ը նմին-թէ, in like manner, likewise; *S.* Բերեմ.

Նմանունակ, նմանցօրէն, նմանօրէն *ad.* likewise, equally; like, same, conformable.

Նմանօրինակ *S.* Նոյնօրինակ.

Նմին աղագաւ, նմին իրի *ad.* for which reason, therefore, wherefor, on that account; consequently.

Ննջարան *s.* dormitory, bed-room.

Ննջեմ, եցի *vn.* to sleep, to slumber, to lie down, to go to bed; to repose, to rest; *fig.* to die, to expire, to depart this life; -լէ կնոջ, to lie with a woman; -արասքայ, to lie abroad, out of doors; -բացօթեայ, ը աստեղաբ, to

sleep in the open air, to lie under the canopy of heaven; - ալբ բացաբ, to sleep like a hare; - ի Տէր, to go to sleep in Jesus, to rest in God; - ի Հոյ մահու, to sleep the sleep that knows no waking; - ընդ Հարս իւր, to sleep with one's fathers.

Ննջեցեալ *a.* sleeping; dead in God, deceased, defunct; *S.* Մեռեալ; ա. դօժք վասն ննջեցեաց, prayer for the dead; պաշտօն-ցեաց, requiem, obsequies; *S.* Պաշտօն.

Ննջեցուցանեմ *va.* to lull, to put to sleep, to lay down, to put to bed; - զկին որ ի լանջս ուրուբ, to marry, to join in wedlock; - զկոյս, to deflower; - զոր ի բուն յաւիտենից, to slay, to kill.

Ննջիւն, Ննջումն *s.* sleep, repose, dormancy; decease, death, exit, transit; coition, copulation; ի- խնարհի *S.* նիրհեմ. [almond-oil.

Նշածեւ *a.* almond-shaped; -ձէթ *s.*

*Նշայ, ի *s.* starch.

Նշան, այ *s.* sign, mark; sign, signal, character, symbol; trace, vestige; sign, proof, token; omen; miracle, prodigy, wonder; ensign, colours, flag, standard, banner; the Holy Cross; betrothal, affiancing; seal, mark; central point, centre; aim, butt; *geom.* point; - իւրուր, arms; - յաղթութեւ, trophy, triumph, victory; - or-ս ապ, to give a sign, to beckon; to signify, to indicate; to affiancing; - առնուլ, to take aim at, to level at; ոչ եւս ապ-կենաց, to give no signs of life; - ան ձրեւի է, we shall have rain.

Նշանաբան *s.* watch-word, pass-word; -ութիւն *s.* signification; -գիր, գրաց or գրոց *s.* character, letter; register, archives; secretary; cipher; signature, paraph, flourish; -բ, alphabet; elements, rudiments; -բ եզիպտականք, hieroglyphs; -գիւտ *a.* noting down; -գործ, այ *a.* performing miracles, doing wonders; prodigious, marvelous; *s.* thaumaturgus, wonder-worker, miracle-monger; -գործեմ *va.* to work or perform miracles; -գործութիւն *s.* miracle, prodigy, sign; -գրեմ *va.* to characterize, to write, to compose; to note, to mark; to delineate; -գրութիւն *s.* character, letter; writing; note, annotation; -գէտ *s.* sign-observer, soothsayer, augur, aruspex; -գիմանք *s.* notable or important

events; -գրութ *s.* character, letter; -գրութուն *s.* making the sign of the cross; -զգեաց *S.* նշանագործ; -զգեստ *s.* uniform, regimentals; -սպասաւորաց *s.* livery; -լըծ *s.* diviner, astrologer, augur; -իւտ *s.* iota, tittle; point; -խնդիր *a.* seeking signs or miracles.

Նշանակ. այ *s.* sign, mark; signal, indication, character, expression, proof; symbol; emblem; label, ticket; sign, miracle, prodigy; sceptre; signpost; flag, colours, ensign; -հրդ, smoke; flame; -փողք -աց *s.* signal trumpet, bugle; -գատապարտութե, judgment, sentence, condemnation; -թ-ք. Sacred Elements; -հաւատոյ, symbol or formula of faith, Creed; -ք ախտոյ, symptoms; կանգնել յալժոռութեան - , to raise a trophy, a monument of victory. [gorically, mystically.

Նշանակաբար *ad.* symbolically, allegorically, expressive; symbolic; characteristic. [teristic. Նշանակալէս, -կաւ *S.* նշանակաբար. Նշանակաւոր *a.* significative; symbolic; remarkable, worthy of note, notable.

Նշանակեմ, եջի *va.* to signify, to denote, to betoken, to indicate, to declare, to notify, to express, to distinguish; to signalize; to characterize; to note, to mark, to remark; to figure, to represent, to mean, to signify, to have the sense or a meaning of; to cross, to make the sign of the cross; -զգինս, to quote; -զլաճառս, to ticket.

Նշանակերս *S.* Հրաշակերտ; -հիւ *a.* significative; -հիր *s.* ensign, ensign or standard-bearer; -կութի *s.* signification, interpretation, meaning, sense; -տուր *s.* commandant, chief; general; -րձակ *a.* hung with flags; -ցեմ. ցի *va.* to make signs, to beckon, to nod, to wink; to indicate, to point out; -ցի *ad.* by signs; -խօսել, to speak; -տանել ձեռամբ, to point at, to signify by hand; -ցոյց *a.* shewing a sign, signal-giving; *s.* formula; -ւոր *a.* signed, marked with a sign; special, signal, famous, remarkable, notable; symbolic, mystical; ensign-bearing; նաւ Կասթոր և Բոլլուքս, a ship bearing the sign of Castor & Pollux.

Նշանեմ, եջի *va.* to put a sign or

mark upon, to sign, to mark, to brand; to make a sign; to promise in marriage, to affiancé, to betroth.

Նշալուր *s.* almond-water; -տերեւ *a.* shaped like a almond-leaf.

Նշանակ. այ *s.* mark, butt, aim, target; - or առակ -ի *fig.* spectacle, butt, object of derision, laughing-stock; առակ -ի կացուցանել, յառակ -ի դնել, to expose to the mockery or contempt of the people, to set up to public ridicule; տեսիլ -ի լինել, to make a show of oneself, to make oneself ridiculous to every body; -լինել, կաւ. գտանիլ, to become an object of opprobrium, to be a prey or victim to ignominy, to be exposed to derision; -կաւ կշամբանաց, to be exposed to the darts of reproach or rebuke; եզին զիս -իւրեանց, they regarded me with horror, or as an abomination; եղիցին դիակուռք - լէ երեսս գաւառաց, the carcasses shall lie as dung upon the open field; -եղե ես բազմաց, I was as a wonder unto many; *S.* Առակ; -ի նետաձգութի, skilful in archery.

Նշանակելի *a.* shameful, infamous.

Նշանակեմ, եջի *va.* to confound, to put to shame, to expose to public censure or to the ridicule of every one, to ridicule, to cry down, to defame, to slander, to lampoon; to lead in triumph.

Նշանակութիւն *s.* spectacle, laughing-stock; shame, ignominy, opprobrium; nickname, by-name: hardy

Նշաւոր or -ի կաւ *S.* կաւ. [deed.

Նշարեւնի, -րի *s.* bot. yoke-elm, horn-

նշնի, նշի *s.* almond-tree. [beam.

Նշիւ *s.* chem. amygdalin.

Նշիւար, այ *s.* bit, piece, particle, fragment; rest, residue; remains, mortal coil; consecrated bread, eulogia; -ք սրց, relic; տուփ -աց, reliquary, shrine; -պատարագի, host, wafer; -կիւրց, wafer; -գործել or կաւել, to make wafers; -ք եւ նշմարք Հայաստանի, the antiquities of Armenia, (Picturesque Armenia).

Նշիւարակութ *s.* host-box; -տուն *s.* place for making hosts or wafers.

Նշարեմ, եջի *va.* to remain over & above; to leave fragments; -եաւ *a.* left, remained; -սկերք սրց, relics; -կեանք իմ, my spark of life; the rest of my life.

Նըհահեմ, էջի *va.* to rise, to rise against, to revolt, to rebel, to mutiny, to rise in insurrection; to reject, to despise; - **զոք**, - **ի ներքուստ ձեռին ուրուք**, to shake off the yoke, to free or rid oneself from another's domination. [disdain.

Նըհահուան *s.* rebellion; contempt, **Նըմար, ի. -անք** *s.* mark, trace, sign, vestige, indication; - **գեղը**, some remains of beauty.

Նըմարեմ, էջի *va.* to catch a glimpse of, to see imperfectly, to perceive, to discover, to examine, to observe, to regard; **չերկիր** - . to cast the eyes down, to look on the ground.

Նըմարեցուցանեմ *va.* to let see, regard or perceive.

Նըռի Տ. Նըռլ. Նըռ; - **ազարդ Տ. Նըռլ** - ; - **եմ, էջի** *una.* to glitter, to glisten, to shine, to sparkle, to flash.

Նըռլ, ուլից *s.* light, shining; reflex, glimmer; - **խոռոթի**, ray or beam of joy; **աղօտ, մալլ** - . faint glimmer, dim light.

Նըռլազեղ, զարդ. - փայլ *a.* shining, gleaming, radiant, brilliant.

Նըռլեմ Տ. Նըռլեմ.
Նըռու *a.* full of almonds; abounding in almond-trees.

Նըրի, արոյ, ուլ. Նըրակ, աջ *s.* lancet; incision- or surgical-knife, bistoury; - **պայտարաց**, fleam.

Նըռ *s. bot.* telegonus.

Նըրառ, աջ *s.* he-goat, goat; - **ադէմ** *a.* goat-faced; - **ական թթուում** *s. chem.* hircic acid; - **եան** *a.* goatish; *s. pl.* he-goats; - **երգու, գուլթի Տ. Ողբերգակ, -գուլթի**; - **իւ** *s. chem.* hircine; - **ոան** *a.* goat-footed.

Նըռի, -ալի or **-ապի** *a.* nauseous, loathsome, fulsome; disgusting, detestable; tiresome.

Նըռիմ, աջայ, Նըռիմում, Նըռիմում *vn.* to be disgusted, to loathe, to feel sick or inclined to vomit; to abhor, to detest, to turn from with disgust.

Նըռիանք *s.* disgust, nausea, qualms, rising of the stomach; abomination.

Նըռիացուցանեմ *va.* to disgust, to nauseate, to make loathe or sick of; to repugnate, to cause to abhor; to tire, to weary; - **ուցիւ** *a.* disgusting, nauseous, loathsome.

Նըռիուլթի or **-կաուլթի Տ. Նըռիանք.**

Նըռ, ի, -ի, Ճւռյ *s.* cypress; cyprus.

Նըռ, -եայ, -ի *a.* made of cypress-wood. [press.

Նըռիառա *a.* ornamented with cypress-wood; **այ** *s. Gr. w.* lawyer, jurisconsult; president.

Նըռիմայ *s. Latin & Gr. w.* coin.

Նըռու, աջ or **ից** *s. Gr. w.* law, right.

Նըռիան, Նըռիան *a.* of Noah.

Նըռիք *s.* Noah & his family.

Նըռիմեր, ի *s.* November.

Նըռի, նըռին, նըռին or **դիմք** *pron.* himself, herself, itself; he, she, it; *a.* even, equal, identical; *ad.* ditto, do, idem or id; the same, of the same kind, after the same manner, equally, conformably, identically; **դի էւ** - . the same; **ի** - . **ի նմին**, together, all at once; **ի** - , - **լէ** - . **լէ** - **ս խի, ի մի էւ ի** - , **ի նմին** **ժամանակի**, - **ժամայն**, - **հեռայն** *ad.* soon, very soon, quickly, in the same moment, immediately, directly; - **գործել**, to identify.

Նըռիարան *s.* tautologist; - **ական** *a.* -gical; - **եմ, էջի** *vn.* to say over & over again, to repeat, to tautologize; - **ի** *s.* repetition of words; *rhet.* tautology; literal translation; - **բար** *ad.* identically; uniformly, equally; - **գոյ Տ. Հա մազոյ**; - **զաւակ** *a.* being as brothers, having, as it were, the same father; - **զգի. - կերպ Տ. Համազգի. Միակերպ**; - **հրաւ** *a.* equally wonderful; - **մայնու թի** *s.* homophony; - **մէւ** *a.* isomorphous; uniform; - **մէւուլթի** *s.* isomorphism; uniformity; - **մանն** *a.* isomeric; - **մաննուլթի** *s.* isomerism; **յանգ, ուլ Տ. Նմանայանգ, ուլթի**; - **նամ, աջայ** *vn.* to be the same or identical, to become identified; to unite with, to be equal; - **նման** *a.* quite the same; - **նշան Տ. Հա մանշան**; - **նուն** *a.* of the same name; **Տ. Համանուն**; - **սերմ** *a.* of the same family, consanguineous; - **վերջ** *a.* cadenced; - **սիւլ** *a.* conform; *ad.* likewise; - **ցուցանեմ** *va.* to identify; to unite, to equal. [*ad.* **Տ. Նըռիառ** -

Նըռիուլթի *a.* even, equal, same;

Նըռիութիւն *s.* identity, sameness.

Նըռիալի *s.* as much.

Նըռիալի *ad.* after the same manner, in like manner, equally, as much as, as well as, also, idem.

Նըռիալի, սւռյ, սիւայ *a.* even, like, equal, alike, the same.

Նըռիքան, -ի *ad.* as much.

Նըռիորէն *ad.* likewise; - **որին** *ad.* in

the same day; immediately, forthwith;

-օրինակ *a.* like, the same; - *չ* *ad.*

*Նորայ *s. med.* period. [S. Նորնպէս.

Նորակեր *s.* new-married couple; S.

Նոր. [writer, secretary; *a.* notarial.

Նորար S. Նորար; -այի *s.* short-hand

Նորագիր S. Նորար.

Նոր. *ոյ a.* new, fresh, young; novel,

recent, modern; strange, extraordi-

nary, curious; inexperienced, unprac-

tised, new, raw; *ad.* newly, lately,

freshly, recently; -ին *curiosity*; - ոմն

Ղեւոնդիոս. like a second Leontius;

- նորոգող բնութիւն մերոյ, the Renewer

of our nature; ափս -ոյ, the month

of first fruits; - - S. Նորանոր; ի - ումն

or ումն *ad.* at present; under the new

dispensation, according to the christ-

ian law; now, in the present age.

Նորա *pron.* to him or to her.

Նորաբան *s.* neologist; -ական *a.*

-gical; -ութիւն *s.* -gy; -gism; -բեր *a.*

recently conceded or granted; - առն,

the new year; -որողով, -բոյս *a.* new-

born, just brought forth, new, young,

tender; -գին *a.* recently bought;

-գիււս *a.* new-fangled, newly invented

or discovered, new, recent, modern;

-գործ *a.* newly made, new, novel,

fresh; strange, surprising, curious,

paradoxical; -գործեմ *va.* to renovate,

to renew; to restore; to do something

new, extraordinary, miraculous; -գոր-

ծութիւն *s.* renewing; a miracle, an ex-

traordinary or marvellous thing, deed

or act; -գրեմ *va.* to write anew;

-գարծ S. Նորահաւաստ; -գգեստ *a.*

dressed in new clothes; -զուարճ *a.*

new & merry; pleasant, grown green

or flowering anew; -ծեք *a.* new made;

-լուրբ *s.* news, novelty; զինչ - իցեն,

what news? -խայծող *s.* ripening

grape; -խնդիր *s.* newsmonger; -խոզ-

իւղ *a.* just beheaded; -խոց *a.* wound-

ed recently; -ծին, -ծնեալ *a.* new-

born; regenerate; springing up afresh,

budding anew; -ծնեալ յաւազանէ,

just christened; կին -ծին, recently

delivered woman; -ծնիմ or -ծնանիմ

va. to be regenerated; -ծնութիւն *s.* re-

generation; -ծնունդ S. Նորածին; -կա-

-ւոյց *a.* new-built; -կատար *a.* lately

finished or ended; young, raw, inex-

pert; -կարգ *a.* lately recruited; -կերպ

a. prodigious, portentous, monstros-

ous; -կերտ *a.* newly built or construct-

ed; strange, stupendous; newly or-

daind; -կերտեմ S. Նորագործեմ;

-կնիք, կնիք, -կնուք *a.* newly baptized;

converted; ordained; *s.* neophyte;

-կռուս *a.* ferociously tormented;

-կրօն *s.* innovator; *a.* superstitious;

-կրօնութիւն *s.* innovation or novelty in

religious matters; superstition; -հաս

a. arrived lately; precocious, early,

premature; unexpected, sudden;

young, fresh; -հասակ *a.* young, tend-

er; -հարսն *sf.* new-married, bride;

-հաւաստ *a.* newly converted; *s.* neo-

phyte, proselite; -հարա *a.* newly in-

vented, modern, fashionable; -հրաշ

S. Նորանշան; -ձայն *a.* strange, un-

heard of, innovated, invented or pub-

lished lately; false, erroneous; -ձայն

ութիւն *s.* novelty, innovation; strange-

ness; -ձեւ *a.* new-fashioned, innovat-

ed, newly found out or invented;

modish, capricious, fantastical; -ք *s.*

fashion, mode, novelty; -ս առնել,

ձեւել, մուծանել or -ձեւեմ *va.* to in-

novate, to introduce any novelty or

innovation, fashion or mode; -ձեւիչ

s. innovator; milliner; -ձեւութիւն *s.*

innovation; mode, fashion; -ք, fancy

articles; -զանդ *a.* *s.* protestant; -զան

դութիւն *s.* protestantism; -շաշակ *a.*

having a novel taste, agreeable to the

palate, delicious, exquisite; -մարդ S.

Նորակարծ; -մուտ *a.* newly entered,

young; *s.* novice; -ք *s.* innovation; -ս

նորոգել, to introduce innovations or

novelties; -մտութիւն *s.* the first day of

a month. [own, his or her own.

Նորայ, *ոյ*, -ին, ինց *pron.* one's

Նորանամ, այս *vn.* to become new,

to be renewed; -նայ լուսին, it is new

moon; -նկար *a.* newly painted; -նշան

a. prodigious, marvellous, astonish-

ing, surprising, wonderful; unheard

of, extraordinary, incredible, paradox-

ical, phenomenal, monstrous; -ինչ,

phenomenon, prodigy, paradox; -նշու

a. furnished with new light or glory,

shining anew; ք այգն - at early dawn,

at the first dawning of aurora; -նոր

a. quite new, quite recent; *ad.* anew,

over again; -շէն *a.* new-built; -պառ

a. freshly frozen; -պարգեւ *a.* recent-

ly accorded, granted or given; -պէս

ad. newly, recently, freshly; -պսակ *a.*

newly crowned; - հայրապետն լեւոն

ժԳ, Leo XIII, lately raised to the

pontificate; -սէր *a.* fond of novelty or news, modish, fashionable; *s.* fashionist; -սիրութիւն *s.* love of novelty, modishness; -սնունդ *a.* newly fed, young, tender; -սանձը, ից *a.* newly created, produced or invented; -սանձ ծեմ, եջի. -ծում, ծի *va.* to create, to re-create, to make anew; -սրանչ *S.* Նորանչան; -վարժ *a.* inexperienced, unpractised, inexpert, young, novice; -ձի, unbroken horse; -սեսակ *a.* of a new kind or sort; -սեսիւ *a.* extraordinary, strange, paradoxical, prodigious, portentous; -սիւք *a.* of tender age, young; -սունկ *a.* newly planted; *s.* young, small plant; *fig.* neophyte; -սուր *a.* lately given, novel, recent; -րար *a.* renewing, re-creating; newly done; -րծաթ *s.* packfond, German silver; -շղջ *S.* Նորանչան; -ցուցանեմ *va.* to make new, to renew, to renovate; -փառ *a.* vain, vain-glorious, vaunting; *s.* heterodox, heretic; -փառութիւն *s.* vain-glory, vanity; heterodoxy, heresy; -փետուր *a.* moulted, new-feathered; *fig.* made young again, renewed, revived; -զարգարիւ, to moult, to get new-feathers, to put on new plumage; *fig.* to grow young again, to be revived; -փթիթ *a.* new-budded, new-blossomed, freshblown; -ծաղիկ, a tender or new-budding flower; -գեղ զարնայնոյ, budding graces of Spring; -ստիւք, budding breasts; -փոր *a.* newly dug; engraved; -քաղաք *s.* new-city; *np.* Vagharshabad. Նորեկ, աջ *a.* new-come, newly arrived; *fig.* newly converted; -հարսն, bride, new-married; -էղբայր, novice; -ի հաւատս, neophyte. [բանամ.

Նորեմ, եջի *S.* Նորոգեմ; -իմ *S.* Նս. Նորընծայ *a.* newly offered, dedicated, ordained or consecrated; starting in life, entering in a profession or career, making one's outset; *s.* novice, probationer; -արան *s.* apartment for novices; -ութիւն *s.* outset, first steps, starting, setting out; novitiate, probationership, time of probation; -ընկաւ *a.* newly obtained; -ընտիր *a.* newly elected or chosen; -Աբբայ, a -Abbot-General; -լինել, to enrol fresh troops, to recruit anew.

Նորի, րւոյ, րեաց *a.* premature, precocious; -ք *s.* first-fruits, premices; օր նորեաց, first-fruits' day.

Նորիմաց *S.* Նորահար.

Նորին *S.* Նորա.

Նորոգ *S.* Նոր; -ազործ *S.* Նորագործ; -այարդար *a.* renewed, re-made, made up anew; -ապէս *S.* Նոր *ad.*; -առուր *S.* Նորառուր.

Նորոգեմ, եջի *va.* to mend, to do up, to repair, to restore to the first condition or state, to put in good or better condition; to regenerate, to reform; *fig.* to renew, to renovate, to revive, to re-establish; -իմ տ. to be renewed, restored, regenerated, re-established; *fig.* to revive, to come to life again.

Նորոգիչ *s.* reformer, innovator, regenerator.

Նորոգութիւն. -ուան *s.* renewing, renovation, restoration, reparation, mending; reform, reformation; new birth, regeneration; growing young again; *S.* Տոմար. [novation.

Նորութիւն, -ուան *s.* novelty; in-Նորուս, -ուան *s.* a. new-student or scholar.

Նորօրէն *ad.* in a new, unheard of or extraordinary manner, prodigiously; *a.* unheard of, extraordinary.

Նորօրինակ *a.* unexampled, strange, new, extraordinary, prodigious, unusual; *pron.* to them. [usual.

Նոցայք, յոյ, յիւր *s.* their.

Նու. նուոյ. -ք, ոյ, -անք, անց *sf.* daughter-in-law; sister-in-law, brother's wife.

Նուագ, աջ *s.* music, song, air, tune, melody, strain; sonnet: cup, goblet, bowl, mug; fashion, manner; bout, time; -ոսկի, golden cup or goblet; երեքսրեան -, trisagium, agiology; յօրինել -ս, to modulate, to sing; հեշտացուանիւ զ-ս, to make a sweet concert or harmony; զաղթութեան -ս երգել, to sing an epinicion, a triumphal song; յերկարացոյն -օք զբանիւք անկանել, to be prolix, to prolong the discourse; զառաջին -ն, յառաջնում -ի, the first time; ի բազում -ս, ի -ս բազումս, յայլ եւ այլ -ս, more than once, several or many times, over & over again; ի միում -ի, once, at once; all at once; զմի - եւս, once more; զմի միոյ -ի, առ մի -, for once; զայս մի եւս -, once more, once again; յերկարացոյն -օք, long, a great while or time; զլեց օրն մի մի -, once

a day for six days; լուր զայս վերջին - . hear for the last time.

Նուագաթուղթ *s.* music-paper ; -խաղ *s.* melodrama ; -խումբ *s.* orchestra ; band ; -ծու. այ *s.* musician ; -կից *s.* accompanist ; - լինել. to accompany ; -կցեմ *va.* to accompany ; -կցութիւն *s.* accompaniment ; base ; -հանգէս *s.* concert ; գահլիճ՝ -գիւի. concert-room ; -մու *a.* music-mad ; *s.* melomaniac ; -մուլթի *s.* melomania ; յարգար. *ից s.* musical composer ; song-writer ; lyric poet ; -րան *s.* musical instrument ; music- or song-book ; - փողոկան, բերանուոր, լեզուակաւոր. wind, mouth, reed instruments ; -ւոր *a.* musical, harmonious, cadenced, melodious ; -ւորեմ *va.* to present the wine-cup, to hand a wine-glass.

Նուագեմ, եջի *va.* to sing ; to give out the tune, to strike up ; to play on a musical instrument, to execute, to perform ; - ք ումբ, to accompany ; - սրնգաւ. to play the flute. [lody.

Նուագերգութիւն *s.* music, song, me-

Նուաղ. *ից a.* of little consequence, inconsiderable, few in number ; lesser, smaller, very slight, weak, little ; thin, slender ; base, low, vile ; *ad.* not so much, less but little, not over ; ոչ քիչ - , not less, not fewer ; յաւեա կամ - , more or less ; ոչ յաւեա եւ ոչ - , neither more nor less ; - առնել *S.* Նուաղեցուցանեմ.

Նուաղաբան *a.* brief, laconic ; -գիւա *a.* rare ; -կան *a.* diminutive, decreasing ; - պատկեր, negative picture ; -միտ *a.* short-witted ; -նամ *S.* Նուաղեմ.

Նուաղեմ, եջի, -եցուցանեմ *va.* to diminish, to reduce in bulk, to make less, to lessen, to reduce ; to deduct, to abate, to retrench, to abbreviate, to shorten ; to lower, to disparage, to depreciate ; to extenuate, to emaciate, to attenuate ; to eclipse, to throw into the shade ; - զգինս. to lower the price, to cheapen ; - զարծես. to depreciate, to debase the value.

Նուաղեմ, եջայ *vn.* to diminish, to grow less, to decrease ; to be lessened, abated, lowered, brought down ; *ast.* to be eclipsed.

Նուաղութիւն, -ուժն *s.* diminution, lessening, decrease, extenuation ; want of, deficiency in, scarcity ; rarity ; discount, reduction, lowering ; decline,

wane, waning ; eclipse ; - գնայ, reduction in price, abatement ; երթալ ի -ուժն, to fall, to decay, to decline.

Նուաղ. *ից a.* languid, languishing, weak, drooping, feeble, faint, pining away ; less ; dark, obscure ; *gr.* subtle.

Նուաղանամ, զենամ *S.* Նուաղեմ.

Նուաղեմ, եջի, -եցուցանեմ *va.* to cause to languish, to make languid, to weaken, to enfeeble, to debilitate, to enervate, to cause to pine away ; to darken, to obscure, to dim ; to eclipse ; to diminish.

Նուաղեմ, եջայ *vn.* to faint, to fail, to lose one's senses, to fall fainting, to fall into a swoon, to swoon or faint away ; to languish, to grow weak, to wear oneself out ; to diminish, to grow less, to decrease ; to become dim, obscure, to be eclipsed ; -զեալ անկաւ չեւ, to fall senseless ; -զի սիրտ իմ, my heart grows faint within me.

Նուաղութիւն, -ուժն *s.* swoon, fainting, languor, languidness, weakness, fainting-fit, syncope ; diminution, lessening, decrease.

Նուաճեմ, եջի *va.* to subdue, to vanquish, to conquer, to master, to keep under, to subject, to subjugate, to enslave, to reduce to slavery ; յինքն - , to take possession of, to make oneself master ; - զպարտութ. to repress one's anger or resentment.

Նուաճող *s.* subduer ; tamer.

Նուաճութիւն, -ուժն *s.* subjection, enslaving, submission, obedience ; detention, possession.

Նուամ, աջի *vn.* to mew.

Նուաստ, *ից a.* humble, low, inferior, poor, mean, sorry, ignoble, vile, contemptible, cringing, servile.

Նուաստաբանեմ *vn.* to speak submissively ; -բար *ad.* humbly, basely, vilely, ignobly ; -խոհ *a.* low-spirited, poor-witted, weak-minded, abject, vile ; meek, gentle, lowly in heart ; - միտք. little minds ; -խոհութիւն *s.* weakness of intellect ; meekness, lowliness, humility ; -կան *S.* Նուաստ ; -նամ, աջայ *vn.* to humble, debase, undervalue or degrade oneself ; -ցուցանեմ *va.* to humble, to abase, to lower, to degrade, to disparage ; - զանձն, to humble or degrade oneself ; -ցուցիչ *a.* degrading, debasing, vilifying.

Նուաստութիւն *s.* abasement, un-

dervaluing, humiliation, abjection, baseness, degradation, meanness, villainess; *անանկ* - [25, without meanness.

Նուարանկ, *այ* *s.* bot. dittander, lepidium, cock's-foot; fumaria, fumiter, fumitory; *zool.* gold-finch.

Նուարան, *այ* *s.* cover, covering; window-blind.

Նուէր, *ւերաց* *s.* offer, offering, present, oblation; libation; sacrifice; - *ք*, liberality; *S.* *Ձոնի*; *Հայ նուիրաց*, shew-bread; *արգագիր* - , votive-offering.

Նուէկ or - *ճ* *s.* bot. snake-root, serpentaria, dragon-wort, tarragon.

Նուիրաբեր, *այ* *a.* carrying & offering a present, offering; - *գործ* *a.* sacrificing; - *գործեմ* *va.* to sacrifice, to celebrate mysteries; to consecrate, to offer; - *գործութիւն* *s.* celebration of mysteries, sacrifice, oblation.

Նուիրակ, *այ* *s.* usher, sheriff's officer, serjeant, liotor; nuncio; deputy; *S.* *Նուիրանոց*.

Նուիրական *a.* sacred, consecrated, holy, divine; - *եւ փրկաւէա երգ*, toast, health. [sheriff.

Նուիրակապետ *s.* police captain, *Նուիրակառար* *a.* consecrating, sacrificing; *s.* priest. [tion.

Նուիրակուէ *s.* nunciature; deputy.

Նուիրամակ *s.* holy or great month.

Նուիրան, *այ* *s.* temple, church; consecration; sacrifice.

Նուիրանոց *s.* libation-cup; chalice.

Նուիրատու, *այ*, - *առուր*, *արից* *a.* offering, that offers the first-fruits to the Church.

Նուիրեմ, *եցի* *va.* to offer, to present, to give; to dedicate, to vow, to devote; to ordain; to consecrate; to sacrifice; - or - *նուէրս*, to pour out libations to; - *զանձն*, to devote, to sacrifice oneself; - *զգիս*, to honour idols with offering; - *եալ* *a.* to be ordained or consecrated; - *կոսց*, consecrated to idols; - *բող* *a.* offering; ordaining; *s.* priest; bishop.

Նուիրումն *s.* offer, oblation; dedication, inauguration; - *անձին*, self.

Նուկի *S.* *Ունկի*. [sacrifice, devotion.

Նումա *s.* China-orange, mandarin; - *ի* *s.* - tree.

Նուռնաւակ *s.* chief citizen.

Նուռնաւազայ *s.* *Gr.* *w.* money. [lily.

Նուռնափար *s.* bot. nenuphar, water-

Նուշ, *նշի* or *նշոյ* *s.* almond; *գաւն* -, bitter -; *իւլ նշոյ*, -oil; *կիթ նշոյ*, milk of - *s*; - *շաքարապատ*, sugar-plums; *բիթ ի նշոյ*, crisp -; -past.

Նուռն, *նաւն*, *նաւն* *s.* pomegranate; *նաւն ծաղիկ*, flower of wild - tree.

Նուս, *ոյ* *S.* *Նուսք*; *ի - երիւզբի ելա*, նէլ, նստել, to mount on horseback, to take horse. [prescription, formula.

Նուսխայ, *ի* *s.* receipt, recipe; *med.*

Նուրբ, *նրբից* *a.* subtle, fine, slender, tenuous, lank, thin, slim; narrow; *gr.* subtle; *fig.* finespun, subtle, difficult, abstruse, obscure, profound; *ad.* subtly; - *ձայն*, shrill voice; - *մաք*, subtle, acute, shrewd, perspicacious.

Նուք *s.* horseback; back; *S.* *Նուս*.

Նոքա, *Նոքին* *pron.* they.

Նպաստ, *ից* *s.* aid, assistance, succour, help, favour, subsidy, support, relief, resource, means; *ի - ad.* in support of, on behalf or in favour of; - *մատուցանել*, to aid, to succour, to help; to care, to take care; - *ընեն* *S.* *Նպաստեմ*.

Նպաստամատոյց, - *ւոր* *a.* helping, succouring, propitious, favourable; - *ընեն* or - *ւորեմ* *S.* *Նպաստեմ*; - *ւորութիւն* *S.* *Նպաստ*.

Նպաստեմ, *եցի* *va.* to help, to assist, to succour, to relieve; to second, to favour, to supply, to serve, to contribute.

Նպասակ, *այ* *s.* aim, butt, level, end; premium, prize; *fig.* object, goal, end, scope, view, purpose, design, intent; *կէս - ի*, aim; *ուզդել ի - ն*, to take aim at, to aim, to level at, to point; *Հարկանել ի - ն*, to hit the mark; *fig.* to attain one's end; *անուշ կամ յափշտակել զ-ն*, to obtain the premium, to win the prize; - *եալ* *a.* prefixed, appointed, fixed; - *ադէս* *s.* *ast.* collimator; - *գիտումն* *s.* collimation.

Նպար, - *ակ*, *այ* *s.* provision, store, victuals. [sions.

Նպարակաւոր *a.* laden with provision; *Նպարակեմ*, *եցի* *va.* to victual, to provide with food.

Նպերս *a.* poor & proud.

Նոնազոյն *a.* pomegranate-coloured; *s.* crimson; - *թաւիշ*, crimson velvet; - *ձեւ* *a.* pomegranate-shaped; - *քար* *s.* garnet. [բախտ նոնենայ, -grove.

Նոնենի *s.* pomegranate-tree; - *ք*, *Նսէ*, *Նսի*, *Նիս* *s.* breath, puff; *fig.*

destiny, fate, fortune; *վեհ* - , high destiny; *վայելել ի* - . to prosper, to lead a happy life.

Նսեմ, *այ* *a.* dark, dull, obscure, sad, gloomy, horrid; *ս.* *Նսեմութիւն*.

Նսեմական, *յին* *Նսեմ*.

Նսեմանամ, *ացայ* *vn.* to begin to lower, to darken, to become cloudy; to be darkened, obscured, overclouded, eclipsed, tarnished.

Նսեմատուեր *a.* obscure, gloomy, dismal; *-խաւար*, thick darkness.

Նսեմացուցանեմ *va.* to darken, to bedim, to blacken, to offuscate, to tarnish; to eclipse. [tarnishing, dullness.

Նսեմութիւն *s.* obscurity, darkness;

Նոթր *s.* tribulation, difficulty, labour.

Նստած, *ոյ* *s.* excrement, dung; *chem.* residue, sediment, bottom. [life.

Նստական *a.* sedentary; *-կեանք*, *-*

Նստաւել, *-ի* *Նստոյ տեղի*.

Նստարան, *Յստեղի* *s.* bench, form, seat, chair.

Նստեմ, *եցի* *va.* to lower, to diminish; *- զերկաթ*, to fine down, to make subtle, to sharpen.

Նստիմ, *տայ*, *նիստ* *vn.* to sit down, to be seated; to repose; to lodge, to reside, to dwell; to be settled, to be resident; *- զօրաց*, to be encamped, to encamp; *չուրջ - զբաղաբաւ*, to besiege, to blockade, to block up; *ի գաւրան* - , to lie in ambush, in wait; to plot; *- ի սեղան*, to sit down to table; *- յաթոռ*, *ի պէտա*, to go to stool, to evacuate; *- յինքեան*, to retire from business, to live alone; *- ի վերայ աւանդի*, to neglect one's deposit.

Նստողական *Ն. Նստական*.

Նստոյ տեղի *s.* anus, fundament, breech, bottom.

Նստոյ, *այ* *s.* seat, residence; *- փեթակի*, the bottom of a bee-hive

Նստուած *Ն. Նստած & *Նոթր*.

Նստուկ, *ի* - *ad.* sitting. [ing.

Նստումն *s.* sitting down; evacuation. *Նստուցանեմ*, *ցի* *va.* to place on a seat, to seat, to place, to put; to push in, to thrust; *- զգորտ*, to encamp, to pitch a camp; *- - զբաղաբաւ*, to besiege. [lass.

Նրան, *այ* *s.* sabre, scimitar, cut-

Նրբաւան *a.* subtle, quibbling, quirking; *-եմ* *or* *բայեմ* *vn.* to subtilize, to refine, to cavil, to sophisticate;

-ութի *s.* subtility, cavilling, quibble,

quirk, sophistry; *-բար* *ad.* subtilely, cunningly, acutely, subtly; *-չեղու* *a.* slow-tongued, stammering, stuttering; *-ինդիր* *a.* punctilious, particular, punctual; *-խօս* *a.* artful-tongued, speaking subtilely; *-կածան* *Ն. Նրբուղի*; *-կան* *Ն. Նրուր*; *-կառափն* *a.* long-headed; *-կառա* *s.* cambric, lawn; *-հայեաց* *a.* subtle, keen, piercing, ingenious; *-ձայն* *a.* slow of speech; **shrill-voiced*; *gr.* subtle; *-ման* *a.* of very thin parts; *-մանաբար* *ad.* like atoms, with very fine particles; *-մարմին* *a.* snaky, lanky, thin, slender, slim, delicate, spare; *-միտ* *a.* subtle-minded, sharp-witted, subtle, piercing, keen, sagacious, witty; *-մտութի* *s.* sharp wit, subtle-mindedness, subtlety, sagacity, perspicacity, penetration; *-նամ*, *ացայ* *vn.* to be refined, to become more cunning or subtle; *-ցուցանեմ* *va.* to subtilize, to refine; to make thinner, to sharpen, to point; *-ւարտ* *a.* pointed, sharp; *-փողոց* *s.* lane, alley, narrow path; *-քիթ* *a.* thin-nosed; snouted; *-քին* *Ն. Նրբաինդիր*.

Նրբեմ *Ն. Նրբացուցանեմ*.

Նրբեմայ *Ն. Նրբամիտ*.

Նրբին *a.* subtle; *Ն. Նրուր*.

Նրբոս *a.* thin or slender branched.

Նրբութի *s.* subtility, tenuity, slenderness, fineness, thinness.

Նրբուղի *s.* narrow way, footpath.

Նքեթեմ, *եցի*, *-իմ*, *եցայ* *vn.* to be very hungry, to exhaust, to die, to pine away with hunger, to be dying of hunger, to be starved to death, to die of starvation; *նքեթեալ* *or* *նքեթի* *a.* exhausted or dying with hunger, famished, languid.

Նքողակ *s.* lake, small lake.

Նքողիմ, *եցայ* *vn.* to languish, to become faint, languid, to wear oneself out, to faint, to swoon.

Նքողումն *s.* debility, languor, atony.

Նքոյր, *ուրի* *s.* sieve, riddle.

Նօթ, *ի* *s.* minium, red lead, ruddle, vermilion. [ished, starved.

Նօթի, *թւոյ* *a.* fasting, hungry, famished; *նօթաւ*, *եցի* *va.* to announce; to procure, to provide; to prepare, to furnish.

Նօթուի *s.* hunger; fast, fasting. [lives.

Նօւր, *սուր* *Ն. Սօւր* with its deriva-

Նօւրահեր *a.* weak or thin-haired;

-հող *a.* having but a thin stratum of earth; -սանհոր *s.* large-tooth comb.

Նոտար, *այ s.* notary; -եմ, *էջի va.* to write running hand; to draw up a deed; -ուծի *s.* notary's functions or profession. [bleak wind, sirocco.

Նոտու, *այ s. Gr. w.* south wind,

Նոտր or -գիր *s.* running hand, cur-sive, italic; -եմ, *էջի va.* to write run-ning hand; *fig.* to examine minutely.

Շ

Շ (*shā*) *s.* the twenty third letter of the consonants; շ. շ. five hundred; five hundredth.

— It is sometimes changed into *or* confounded with the letters *ս* & *ժ*, as: աշտիճան, աստիճան; աշտուճ, աս-տուճ; նշգեհ, նժգեհ; աշխոյժ, աժ-խոյժ.

In foreign words, the letter *s* is often changed by us into շ; for example: sabbath, Semiramis, Si-meon, Susan, Arsaces, &c. շաբաթ, Շամիրամ, Շմառն, Շուշան, Սրբակ.

Շաբաթ, *ու s.* sabbath, --day, day of rest; repose, rest; saturday; week; աւագ, մեծ --, holy saturday; աւագ --, holy week; -- ուշ, the grand or holy sabbath; -է ի --, ի -- ու -- ու, eve-ry week, weekly; -ի --է, from one sabbath to another; վարձեւ ի --ս, to let weekly; պղծեւ զ--, to break the sabbath; խորանք --ու, sabbatism; ք --ու ճանապարհի, a sabbath day's journey, (2000 cubits, i. e. about a mile); --ու *ad.* on the sabbath-day.

Շաբաթագիր, գրի *s.* hebdomadary or weekly newspaper; -լոյժ *s.* sab-bath-breaker; -լուծումն *s.* --break-ing; -խորի Շաբաթապահ; -կան *a.* sabbatical; weekly, hebdomadary; -մուտ *s.* officer on duty for the week, septimarian; sabbath-eve; -նամ, ա-

յայ *vn.* to keep, to observe sabbath; to cease from work, to repose, to rest; to be out of work; -պահ *a.* keeping the sabbath; *s.* sabbatharian; priest whose week it is to officiate; -ք *s.* weekly fast or abstinence; -շուշա-նեմ *va.* to cause to keep the sabbath; to cause to rest or repose from work, to celebrate the sabbath; -ւոր *a.* sep-timarian, whose week it is to be on duty.

Շաբաթումն *s.* keeping the sabbath; cessation from labour, rest, holiday, vacation.

Շաբաթեայ, շէք *s.* week's labour.

Շաբաթօրեայ *a.* of saturday.

Շագանակ, *այ s.* chestnut; Շագիկ --, horse--; -- մեծ, great or large --; -- գոյն *a.* chestnut-coloured, auburn, nut-brown; -- ավաճառ *s.* chestnut-seller; -- էնի *s.* chestnut-tree; (փայտ) chestnut-wood; Շագիկ --, horse-chest-nut-tree.

Շարակ, ի *s.* back, shoulder, load; hand-barrow, sedan; -- մասն *s.* half a horse-load; -- եմ, *էջի va.* to put on the shoulders, to load; *vn.* to load one-self with, to take upon one's back.

Շաղկոյ, ի *s.* help-burden, "crochet."

Շականջեմ, *էջի vn.* to prick up the ears, to listen attentively.

Շահ, ից *or* ուշ *s.* profit, interest, fruit, gain, lucre; advantage, good, benefit, utility, emolument; interest, usury; -- Պարսից, Shah or king of Persia; -- օգտի *or* օգտուծէ, utility; սէր --ու, love of lucre; ի -- օգտի եւ թեանց, for their advantage; for the benefit of them; ոչ առ ի -- ինչ օգտ բարբառիմ, be sure I speak disin-terestedly; ի --ս հարկանիւ, --ու զհեռ լինել, կրթիւ, մտանել, to become ava-ricious, to be greedy of gain; -- բե-րել, to be profitable, to profit, to pro-duce gains; բաւալ զ-- ուրուք, to clip a person's profits or gains; ի -- ածեւ, to invest, to put out at interest; --ս տանել, to dance.

Շահաբեր, *a.* profitable, lucrative, advantageous, gainful, fruitful, profi-cuous; նաւ --, merchant-ship; -- գե-ս, speculator; -- գիտեմ *vn.* to specu-late; -- գիտուծի *s.* speculation; -- գե-ւակ *s.* fruit, profit, interest; -- ժողով *a.* greedy of gain, grasping; *s.* usurer; -- խնդիր, &c. Շահաբեր, &c.; -- կան,

-*կանացու* *a.* lucrative, useful; -*կից* *s.* partner.

Դատաւոր, -*եա*, *այ* *s.* vice-roy; governor; prefect; mayor; chamberlain; *fig.* guardian; - *զաւառայ*, dryad; - *անտառաց*, sylvan, satyr.

Դատաւոր, *սիրայ* *a.* interested, selfish, venal, mercenary, covetous; -*սիրութի* *s.* love of gain, selfishness, covetousness, venality; -*սպրամ*, *ի* *s.* *bot.* basil; -*սասն*, *ի* *s.* seat of Government, capital, metropolis; -*վաճառ*, *այ* *s.* *S.* *Դատաւաճառութիւն*; trader, merchant; - *վիճել*, to trade, to traffic, to deal; -*վաճառութի* *s.* commerce, trade, traffic, business.

Դատաստակ *S.* *Դատաստակ*; -*եմ*, *եցի*, -*իմ*, *եցայ* *vn.* to face, to brave, to attack valorously, to assail, to lead the onset; -*իւն*, -*ութի*, -*ութիւն* *s.* attack, assault, valour, bravery, military expedition or enterprize, deeds, feats of arms, exploits; success, conquest, victory.

**Դաւար*, *ի* *s.* woody wild, forest; -*աջի* *a.* sylvan, savage, wild; -*ունի* *s.*

Դաւարար, *այ* *a.* gaining. [*sylvan*. *Դաւաւեանեմ*, *իմ* *S.* *Դաւիմ*; -*առն* *s.* utility, profit, fruit, advantage.

Դաւաւեա, -*եաաց*, -*ւոր* *a.* profitable, advantageous, useful, fruitful, lucrative, interesting; -*ւորաբար* *ad.* advantageously, usefully, profitably; -*ւորեմ*, *եցի* *va.* to gain, to obtain, to acquire, to purchase; to buy; -*ւորիմ*, *եցայ* *vn.* to do good, to help, to avail; to profit, to derive advantage, to turn to account; -*ւորութի* *s.* profit, gain, advantage.

Դաւեկան, -*ացու* *S.* *Դաւական*; -*նու*, -*թիւն* *s.* fruit, profit, advantage, gain, lucre; fertility, fecundity; enjoyment, pleasure, ease. [*profit*.

Դաւեմ, *եցի* *va.* to cause to gain or *Դաւեաւ*, *ից* *s.* gain, lucre.

Դաւեցուցանեմ *va.* to be lucrative or profitable; to invest money profitably; *fig.* to instruct, to edify.

Դաւէն, *ենի* *s.* yellow-legged hawk, assalon, merlin, sparrow-hawk.

Դաւեմայր *s.* gain, profit, lucre; -*բնկաւ* *a.* profitable, lucrative.

Դաւիմ, *եցայ* *vn.* to gain or profit by, to make a profit, to draw an emolument from; to obtain, to win, to carry away or off; *բազումս* -, to gain

much, to make a great profit; - *լղկեանս*, to escape, to save oneself from peril; - *զմահ*, to escape death, to have a narrow or hairbreadth escape; - *զվիշտ եւ զվնաս*, to avoid this harm & loss, not to suffer, to escape suffering; - *զբ* *fig.* to edify, to set a good example; *չիք ինչ շահեղ*, there is nothing to be gained.

Դաւորամ *s.* *bot.* clove, pink, carnation. [*bert*, nut, chestnut, &c.

Դաւալաւու *s.* *bot.* malabathrum; fil-
Դաւալաւակ *s.* *bot.* * gilly-flower, stock; - *դեղին*, wall-flower. [*ing-dew*.

Դաւ. ից *s.* *S.* *Յօւ*; night-damp, even-
Դաւախ, *ոյ* *s.* cement, mortar; lute;

slime, mire, mud: caltrop; star-thistle; *a.* soiled, sullied; foul, dirty; -*աբեր* *a.* mud-bearing (swallow); -*անամ*, -*այ* *S.* *Դաւաթիմ*; -*եմ*, *եցի* *va.* to cement, to plaster; to smear, to dirty, to soil, to contaminate; - *զվեաւ արեամբ*, to imbrue one's hands in blood; -*իմ*, *եցայ* *vn.* to be splashed, soiled, dirtied; to imbibe, to absorb, to drink in, to soak up; -*առն* *s.* cementation; dirtiness, contamination; * -*առ* *a.* muddy, miry.

Դաւալարաւ, *այ* *s.* great talker, bab-
bler, chatterer, tattler; talebearer, scold; -*ք* *s.* immodest dance, taran-
tella; -*անք* *s.* quackery; *S.* *Դաւալարաւ*, -*ութի*; -*եմ*, *եցի* *vn.* to prate, to chat, to babble, to tattle, to prattle; -*առն*, -*առն* *s.* charlatanry, extreme ver-
bosity, prating, chattering. [*to stutter*.

Դաւաղեմ *va.* to wrest; to stammer,
Դաւամեթ, *ի* *s.* thread; string,
packthread, twine.

Դաւամեմեմութիւն *s.* annexion.

Դաւաւար *a.* entwined, conjoined,
united; *s.* *gr.* syllable; -*եմ* *va.* to en-
twine, to connect, to combine; to
compagnate; -*իմ* *vn.* to be entwined,
joined; to be attached, stuck; to con-
join, to match, to be coupled; -*ութի*,
-*առն* *s.* conjunction, connexion; in-
terweaving, intertwining, wreathing;
copulation.

Դաւաւայր or *շուռ* *s.* vagabond, good-
for-nothing wretch, scamp, black-
guard, scoundrel; *a.* dissolute, shame-
less, unblushing, brazen-faced; -*շուռ*,
-*ութի* *s.* scoundrelism, meanness, bare-
facedness, impudence, debauchery,
licentiousness, libertinage.

Շաղապառ *a.* twined, twisted, wound round, entwined; *-եմ* *va.* to twine, to twist; to implicate, to involve; *-իմ* *vn.* to entwine, to twist round each other; to be coupled.

Շաղաւառութիւն *a.* insinuating, false, double-tongued; cheating, fraudulent.

Շաղափ, *ոյ* *s.* trepan, wimble, augur, piercer; *-իկ* *s.* gimblet.

Շաղբալու *s.* mimic, buffoon.

Շաղբամ, *ի* *s.* turnip; *-վայրի* *s.* rape.

Շաղեմ, *եցի* *va.* to implicate, to involve; to mix, to mingle, to knead; to dilute; to soil, to stain; *-իմ* *vn.* to be mixed, kneaded; wrapt together, united; *fig.* to be implicated.

Շաղեղ, *ղղոյ* *s.* raw flesh; carrion, carcass, dead body. [parsley.

Շաղինար *s.* *bol.* bastard- or fool's **Շաղկապ**, *աց* *s.* junction, bond, union; *gr.* conjunction; *-եմ*, *եցի* *va.* to join together, to conjoin, to unite; *-ումն* *s.* conjunction, connexion, concatenation.

Շաղղազործուի *s.* butcher's calling.

Շաղղակեր, *աց* *a.* sarcophagous, carnivorous; voracious; *-ումի* *s.* sarcophagy, devouring carrion; voracity.

Շաղղայեղ *a.* fat & lusty, corpulent.

Շաղուն *s.* mixing; wrapping. [bulky.

Շաղխաբանութիւն *S.* Շաղխաղխանք.

Շաղխաղի, *ից* *s.* chatterbox; *a.* prattling, tattling, cackling; foolish, absurd; silly, insipid, mawkish; *-անք* *s.* idle stories, idle talk, chit-chat, tittle-tattle, cackle, talking to the wind; folly, nonsense, extravagance, absurdity; silliness, dotage, second infancy; *-եմ*, *եցի* *vn.* *-իմ*, *եցայ* *vn.* to talk nonsense, to tell idle stories, to babble, to gossip, to cackle, to tittle-tattle; to dote, to rave; *-ումի* *s.* *S.* Շաղխաղխանք; *ի* *-մի* *զառածիլ*, to rave, to be delirious or frenetic; *-ումն*, *-ումս* *S.* Շաղխաղի.

Շամամ *s.* musk-melon.

Շամանգաղ, *աց* *or* *ից* *s.* fog, haze, mist; obscurity; atom, corpuscle; *ast.* cosmical matter; *-ալաց* *med.* suffusion, cataract; *-առն* *a.* obscure, dim; like an atom; *-իմ* *vn.* to get muddy, dim. [*-ակ* *s.* small cane-field.

Շամբ, *ից* *s.* cane-brake, --field, fen;

Շամբաբանեմ *vn.* to talk nonsense, to prate foolishly; *-բար* *ad.* foolishly; *-կան* *a.* foolish, mad; furious.

Շամբանք *S.* Շամբութիւն.

Շամբիմ, *եցայ* *vn.* to become mad, to play the fool, to commit folly; to rage, to be in a fury, to be mad for, to eagerly long for, to fall madly in love, to be desperately in love, to be agitated by violent transports for, to love to distraction, to dote upon; to be wanton, lustful; *-ի* *կանայս*, to woo, to court, to rave, to be in love to extremity.

Շամբութիւն *s.* folly, fury, mania, rage; *fig.* violent passion, love, fury, transport, gallantry, love intrigue; debauchery, lewdness.

Շամբուշ *a.* foolish, mad; extravagant, absurd; *fig.* carried away by passion, furious, maniac, mad for, dotingly fond of, love-stricken; lewd, libidinous. [*-եղի*, cane-brake.

Շամբուս *a.* full of canes or reeds;

Շամիրամակերտ, *-էն* *a.* built by Semiramis; *s.* Semiramople, Van.

Շամիլաակ *s.* *bol.* symphytum, pulmonaria, comfrey, consound.

Շամյական, &c. *S.* Շամբշական, &c.

Շամյետ *s.* tetrarch.

Շամյութիւն *s.* tetrarchy.

Շամս *s.* Persian w. sun.

Շամբաշ *s.* *bol.* imperial-lily.

Շամրիւ, **Շամրապի** *a.* *s.* Samaritan.

Շամրութիւն *s.* samaritanism, Samaritan sect.

Շամիւր, *փոյ* *s.* spit; * *ast.* Libra, the balance; *ի* *-հարկանել* *S.* Շամփրեմ. [small spit.

Շամիրակ, *աց* *s.* crown, diadem;

Շամիրակալ, *աց* *s.* spit-rack.

Շամիրեմ, *եցի* *va.* to spit, to put upon the spit; to run or to pierce through & through, to transpierce.

Շայկան, &c. *S.* Շահեկան, &c.

Շանաղուի *a.* dog-headed; *s.* dog-head; Anubis, cynocephalus; *zool.* cynocephalus, baboon, monkey; *bol.* dog's-head; *-ղեւոյ* *a.* cynic; *-լեղու* *s.* *bol.* cynoglossum, dog's-tongue, hound's tongue; *-կնքիթ* *a.* dog-muzzled; *-ձուկն* *s.* dog-fish; *-ճանճ* *s.* dog-tick, ricinus caninus; *-պատկեր* *a.* dog-faced; *s.* painted or sculptured dogs.

Շանթ *or* **Շանդ**, *ից* *s.* thunderbolt, lightning, thunder; fire, spark, flash; red hot iron; ingot; *հրաւառ*, *բոցաւառ*, *կայծակնաշայտ*, *հրաշտեղ*, *սպառ*.

նախից, ահաւոր - , the burning, flaming, gleaming, smoking, threatening, dreadful thunderbolt; - **սարձակել**, to hurl thunderbolts, to fulminate; **հրաշեալ** - **իւր** պսակել **զոք**, to crown with a bent, red hot spit.

Շանթահան *a.* fulminating, fulminant; - **թթուաւ** *chem.* fulminic acid; - **հէզ** *a.* burning like a thunderbolt; - **առնել**, to fulminate, to strike with lightning; - **լինել**, to be lightning-struck; - **հար**, *այ* *a.* thunder-struck; *ad.* with a thunder-clap; like a clap of thunder; - **լինել**, to be struck by lightning, to be thunder-struck; - **առնել** or - **հարեմ**, *եջի* *va.* to fulminate, to strike with lightning; - **հարուրթ** *s.* thunder-clap; a peal of thunder; - **ձիգ** *S.* **Շանթընիկէց . [rod.**

Շանթարդեւ *s.* conductor, lightning-rod; **Շանթեքար** *s.* meteoric stone, meteorolite; *S.* **Երկնաքար** . **Օդաքար** .

Շանթընիկէց *a.* thundering; fulminating; - **բարկուի** *fig.* thunder; - **ամպ**, thunder-cloud.

Շանի *s.* dog's-meat, dog-porridge. **Շանսխուր** *s.* price of a dog; hire of a prostitute.

Շանփին, **փին** *s.* dog's-dung. ***Շաշ** *s.* milk-diet, --food; * - **որդ** *s.* maker or dealer in milk products.

Շաշ *S.* **Շախին**; - **եմ**, *եջի* *vn.* to make a noise, to rumble, to clash; to clack, to crack, to crackle; to boil violently, to burst, to blow up; to shiver, to crepitate; to rustle, to murmur; to thunder, to detonate; - **սողնոց**, to hiss; to whistle; to whiz; - **մեղուաց**, **ճանձից**, to buzz, to hum; - **իւն**, - **ուն** *s.* noise, burst, crackling, crash; rustling, rumbling; report, clap, explosion; resounding; gurgling, murmur.

Շապիկէք, **պկաց** *s.* shirt, linen; - **քահանայական**, alb; - **սարկաւաքաց**, **զարաց**, rochet, surplice; dalmatic, tunic; - **կանանց**, chemise, shift.

Շապիկեմ *va.* to incrust, to plaster, to coat. [oneself.

Շապրումն *s.* over filling, cramming **Շառ** *a.* *S.* **Շէկ**; * *s.* tumult.

Շառապեղ *a.* rather red, reddish; - **դուրի** *a.* bloody, bloody-minded; - **դոյն** *a.* red, reddish; - **աչք կամ երեսք**, fiery or flashing eyes; *S.* **Տէնդ**; - **գունահը** *S.* **Շառապունութի**; - **գու-**

նացունեմ or **գունեմ** - *va.* to cause to blush, to put to the blush, to shame, to confound; - **գունեմ**, **եջի**, - **գունիմ**, **եջայ** *vn.* to blush, to redden with shame, to be ashamed, confounded; - **նեցան երեսք նրի** *ի* *ցամանէ*, his face flushed with anger; (**յամթոյ**), he turned quite red; - **գունութի** *s.* red, redness; *fig.* flush, blush, shame, bash-

Շառայլ *S.* **Նշլլ** . [fulness.

Շառաշիկ, **շղաց** *s.* mass of rock salt; - **սառի**, block of ice; iceberg.

Շառաշ, **եմ** *S.* **Շախին**, **չեմ**; *ի* *շաշեկայ կառաց նրի*, *եւ* *ի* *շառաշեկայ անուոյն նրի*, at the rushing of his chariot, & at the rumbling of his chariot-wheels; - **իւն**, - **ուկ**, - **ուն** *S.* **Շախին**, **Թնդին**; - **ուկ** *s.* tinsel.

Շառաւեղ or **ւիղ**, **այց**, shoot, sprout, twig, sucker, sprig; *fig.* offspring, scion, sons, descendants, posterity; beam of light, gleam, ray; branch, part, member of body; *geom.* *S.* **Ճառապայթ**; - **արմատոյ**, root-tips; - **անուոյ**, spoke of wheel; - **օրհնութեան**, blessed offspring; - **գառնութեան**, accursed progeny. [root.

Շառաւիղարմատ *a.* sprung from the **Շառաւիղեմ**, **եջի** *va.* to send forth shoots, to throw out suckers, to sprout, to shoot, to bud, to put forth buds, to germinate; to generate, to procreate; to emit rays, to beam. [shoots.

Շառաւիղուղէլ *a.* sending forth **Շառաւն**, **ւունք** *s.* camel.

Շառափ *s.* light, beam, shine; - **նաթափ** *a.* emitting rays; - **նայլով** *a.* radiant, refulgent; - **նառ** *a.* quite ashamed or abashed; - **ուն** *s.* shining.

Շառնաշ *s.* wild-pomegranate seed.

Շառեմ, **եջի** *va.* to scarify; *S.* **Ցաեմ**.

Շառ, **ից** *a.* much, several, considerable, abundant, plentiful, copious, in great quantity; *ad.* much, too much, very, most; enough, sufficiently, as much as necessary; - , - **անգամ** *ad.* often, frequently; - **իսկ** *ad.* sufficiently; - **կամ սակաւ**, more or less; **չ** - **եւ** **չ** **սակաւ**, in all about; **փոքր** *ի* - **է**, somewhat, partly, a little; more or less; **ոչ** **չ** - **եւ** **չ** **փոքր**, in no wise, in no way; - **է** *v.* *imp.* enough, it is enough, sufficient, no more; - **է** *պդ.* that is enough; - **է** *զի*, it suffices that; provided that; - **ստեղ**, to be content; - **համարիլ**, to content oneself with;

— ք յայնչանէ, most of them, the greatest part of them; քեւ առւոր — կայ, much time still remains; ոչ կցէ քեզ — քի ..., does it seem to you a little thing that ...? ոչ երբեք ասեն —! they never say: Stop, enough! S. Օր.

Դատարանութիւն s. talkativeness, verbiage, verbosity, loquacity; — աս, այ a. talkative, verbose, loquacious, garrulous; prating, chattering, tattling, prattling; s. S. Դատաստ; — լինել S. Դատաստեմ; — աստութիւն s. multitude of words, loquacity, garrulousness; chit-chat, babble, tattle, prattle; — ծախ a. costly, dear, expensive; — կեայ a. long-lived, long-living; — կեր, այ a. s. eating a great deal, great eater, glutton, gormandizer, voracious, devouring, ravenous; — հանձար a. very talented, very intelligent; judicious; — հմտութիւն s. polymathy, great erudition, great experience; — մարդութիւն s. better Բազմա-; great or considerable population, multitude of men; — մարմին a. corpulent, bulky; — նամ, այսպ յո. to content oneself, to be content, to take up; to suffice, to be sufficient or enough; to multiply, to increase; — սակաւութիւն, փոքրութիւն, to be satisfied or content with a little, with any thing; — շուրջ, շրջիկ, շրջող a. roving, rambling, wandering; s. vagabond, vagrant, roamer, stroller, idler, lounge, loiterer; — լինել, to stroll, to roam, to rove, to ramble, to wander; — շրջութիւն s. stroll, lounge, wandering; — շուրջ a. having a great deal of water, abounding with water; aqueous; — ցում ցանեմ va. to content, to satisfy; to augment, to multiply.

Դատարան a. swearing much: s. great swearer, blasphemer.

Դատիմ S. Դատանամ. [ligent.

Դատիմաստ a. very wise or intelligent. Դատիցս ad. often.

Դատաստ, այ s. great talker, babler, tattler; braggart; a. S. Դատաստ; — եմ, էջի յո. to talk too much, to use vain repetitions, to gossip, to prate, to chatter; to boast, to brag; — ութիւն S. Դատաստութիւն.

Դատմութիւն s. bot. thistle.

Դատկերութիւն s. gormandizing, gluttony, voracity, greediness, raven-

Դատնում S. Դատանամ. [ousness.

Դատոյժ a. very strong, robust.

Դատութիւն s. great number of, great quantity, great deal, multitude, abundance, plenty.

Դատուտնիւն S. Դատահմութիւն.

*Դատարար s. skin-sieve.

Դատարան, այ s. tent, pavilion, marquee; water-spout, fountain, jet.

Դար, կց s. string, file, line, range, row, rank, order, long string, concatenation, chain, series, suite, train; multitude, great number; composition; sarus (period or cycle of 3600 years), century, epoch: crape, gauze, pall; * lace, lace-work; — ք մարգար-սայ, string of pearls; սկի —, gold chain; — ք լեռանց, mountain-chain; — ճանճից, swarm or lot of flies; — միջք մանց, swarm of ants; anthill; — շանց, pack, number of dogs; — ազգաբանութիւն, genealogy; Ի — Ի հարկանել, to register, to record, to set or write down; Ի — Ի արկանել, to string, to range, to rank; Ի — արկեալ Թուել, to enumerate, to number, to count; Ի միում — Ի հարկալ ք մի համարել, to be enumerated in the same series; Դան տեղեայ — Ին է այս, it is very far from the purpose.

Դարար or Դարայ, ոյ or Ի s. syrup.

Դարարանեմ, էջի va. to compose, to write; to ratiocinate, to make a syllogism; — բանութիւն s. syllogism, sequence, chain of arguments; — քեր, քրայ s. composer, writer, author; S. Դարագրած; letter, character; — ք ծեմ va. to compose; — քրոյ, ուրի s. cover; veil; — քրոյ, cover or binding of a book, book-cover; — քրած, Ի s. composition, wording; work, writing, works, treatise; memory, monument; — քրական a. historical; — քրեմ va. to compose, to write, to word, to put down in writing; to compile; — քրող s. composer; — քրութիւն S. Դարագրած; — քասեմ va. to range, to arrange in order, to set to rights, to dispose, to put in order, to lay out; — քասութիւն s. co-ordination, arrangement, order, disposition; gr. syntax; — քրական a. compound; composed; arranged, put in order; prosaic; — քրեմ, էջի va. to put together, in order, to arrange, to re-unite, to connect, to join, to combine; to construct, to make, to form; S. Դարագրեմ; — քրութիւն s. combination, conjunction, connexion; arrange-

ment, disposition; construction; *gr.* syntax; *S.* Դարագրած; -*թուեմ* *va.* to enumerate in order; -*ծեմ* *va.* to conjoin, to join with, to unite; -*լրական* *a.* completive; -*խառն* *a.* compound, combined, united; -*խառնեմ* *va.* to mix together, to compound, to intermix, to intermingle; -*խառնութիւն* or *ուլն* *s.* intermixture, compound, combination.

Դարած, *ից* *S.* Դարագրած; -*եմ* *va.* to arrange, to place or put in order; -*ծնեալ* *a.* cognate, born together; in-

Դարակալու *a.* unitive. [nate, inborn. Դարական *s.* hymn, canticle, melody; hymn-book, hymnology.

Դարակապութիւն *s.* adhesion; -*կարգեմ* *S.* Դարադասեմ; -*կցեմ* *va.* to conjoin, to chain or link together; -*կցութիւն* *s.* conjunction, chaining together; -*հիւս* *s.* writing, work; -*հիւսեմ* *va.* to compose; -*ձայն* *a.* consonant; -*ձայնութիւն* *S.* Զայնակցութիւն; -*մանեմ* *va.* to interlace, to interweave, to intertwine, to lace, to join, to unite; -*մանութիւն* *s.* entwining, interweaving; -*մերձութիւն* *s.* adherence; -*յարեմ* *va.* to reunite, to join together; to continue, to join, to add; -*յարութիւն* *s.* continuation, sequel; -*պատմեմ* *va.* to narrate in order.

Դարու, *ոյ* *s.* pus, matter, ichor, sanies, purulence; rottenness; stench, stink; - *առնուլ* *to* effervesce, to swell, to become inflamed.

Դարաւարդութիւն, -*լի* or *լից*, -*ծոր* *a.* purulent, full of pus or sanies, ichorous, sanious, putrid, rotten, fetid; -*հիւթ* *s.* med. ichoroides; -*հոտ* *a.* stinking, fetid; - *արիւն* *a.* corrupt blood; - or -*հոտութիւն* *s.* stench, stink.

Դարաւանդ, *ի* or -*ն*, *գան* *s.* bonds, bands, fetters.

Դարաւորեալ *a.* corrupted, stinking.

Դարեմ, *եցի* *va.* to range, to arrange, to set or put in order, to dispose; to marshal; - *զմարդարիսս* *to* string pearls; - *զնշանագիր* *to* compose. [earthquake.

Դարժ, *ից* *s.* movement, motion;

Դարժաբանութիւն *s.* cinematics; -*կան* *a.* moveable; *S.* Դարժուն; -*կանոն* *s.* mobility; dynamics; -*կից լիւնիւմ* *va.* to be moved together; -*հիմն* *a.* shaken from the foundations; -*աիթ*, -*րան* *S.* Դարժիւ; -*ցոյց* *s.* polyorama.

Դարժեմ, *եցի* *va.* to move, to re-

move, to set in motion, to stir, to cause to move; to agitate, to shake, to flutter, to stagger; *fig.* to excite, to provoke, to rouse the feelings of, to move, to touch; - *զգլուի* *to* shake or toss one's head; - *զամբար* *to* leave no stone unturned, to move heaven & earth; - *զգիրս* *to* affect, to move to pity; -*իմ* *va.* to be moved, stirred, shaken, staggered; fluttered, roused, agitated; to bestir oneself, to bustle about. [contriver.

Դարժիւ *s.* motive, spring; mover;

Դարժիւն *S.* Դարժումն.

Դարժեմ *S.* Դարժեմ.

Դարժող *a.* motive, moving; -*ական* *a.* moveable; -*ութիւն* *s.* mobility.

Դարժուած, *ոյ* *s.* movement; gesture, action; *սաստիկ* or *սարապայման* -, gesticulation; -*ս առնել ի խօսելն* *to* gesticulate while speaking; *սաստիկ -ս առնել ի խօսելն* *to* gesticulate, to be too full of action.

Դարժութիւն *s.* mobility; motion.

Դարժումն *s.* movement, motion, stir, stirring, nod, shake, toss; fluctuation, staggering; eccitation, provocation; *fig.* agitation, motion, impulse, commotion, emotion; gesture, action; earthquake; *ast.* movement; *զարժմունս* *իրակաց զննել* *to* feel the pulse; *S.* Ընդոսս.

Դարժուն *a.* moveable, moving; versatile, unsteady, unsettled; *առաջին* - *ast.* the primum mobile; - *ի հողմոյ* *shaken* by the wind; - *եւ անշարժուն* *ստացուածք* *personal & landed property.* [terest.

Դարիստ, *ի. իւ* *s.* usury, illegal in-

*Դարմաղ *s.* silk-sieve; **-ուն ալիւր* *s.* the finest flour.

Դարոց, *այ* *s.* file, row; - *բազրաւենեաց* *S.* *Դոպադ; - *մարգարտաց* *pearl necklace.*

*Դարուած, -*ուն* *s.* the setting in order, arranging; marshalling.

Դարունակ *a.* continuous, continual, non-intermittent; -*արար ad.* continually; -*եմ. եցի* *va.* to contain, to enclose, to conserve; to continue, to last; -*ութիւն* *s.* continuation, continuity, succession.

Դաւաշարիւն *S.* Կռիւն. [ponica.

Դաւաշար յարունիկ *s.* bot. aucupa ja-

*Դաւառ or Դաւերք *s.* violin; guitar; *S.* Վիւն.

Շաւառն *s. bot.* cannacorus; calamus odoratus, sweet-scented flag.

Շաւիղ *պայ* *s.* path, road, way, passage; trace, vestige, foot print; *fig.* conduct, deportment; - *մոլորակի* *ast.* orbit of a planet; - *երկաթակուռ* *S.* Երկաթակուռի. [*fig.* sadness in mirth.

Շափառուկ *s.* obscurity in day-time; **Շափիղայ**, **Շափիւղայ** *կց* *s.* sapphire; -**դաձեւ** *a.* -shaped; like a sapphire; -**դեայ** *a.* of sapphire.

Շաքար *ի*, *աւ* *s.* sugar; **ժաքուր**, **սպիտակ** - refined or lump -; **խակ** - moist, brown or raw -; - **վանի**, - **կանի** *s.* candi; **գործատուն** - *ի*, - *միլ*; **դաւրան** - *ի*, - *refinery*; **Համեմէլ** - *աւ*, to -, to sweeten, to strew or sprinkle with -; -**սպուղի** *a.* sacchariferous; -**բուղի** *երկէն* or *-արոյս* *s.* the - cane; -**գործ** *s.* confectioner, comfit-maker; **սաքար-բէր**; -**գործուծիւն** *s.* confectionery; **սաքար-մանուֆակտուր**; -**սկան** *թթուում* *s.* chem. succharic or oxy-succharic acid; -**համ** *a.* sugar-flavoured, sugary; **սեխ** - sugar-melon; -**աման** *s.* sugar-basin; -**ային** *a.* containing sugar; -**անուշ** *s.* sugarplum, comfit; burnt almond; -**աչափ** *s.* saccharometer; -**ավաճառ** *s.* sugarmen, sugar-monger, confectioner; -**ացուցումն *s.* saccharification; -**երկէն** *a.* saccharine; - or *-բ* *s.* sweetmeats, comfits, sweets; * **-կեխի** *s.* sweet-apple, "morosino"; -**օղի** *s.* rum, taffia. [*shoot.***

Շաքիւ *բլույ* *s.* germ, bud, sprout, **Շաքլեմ**, **խմս** *vn.* to bud, to sprout.

Շեղ *ոյ* or *ի* *a.* oblique, in bias, a-slant, diagonal; **առ ի** -, **առ** - *ad.* slopingly, overthwart, slanting, aslope; obliquely.

Շեղաբարոյ *a.* variable, light, inconstant; -**նիստ** *s.* rhomboid; -**անկիւն** *s.* lozenge, rhombus; -**նստական** *a.* rhombohedral; -**պէս** *ad.* indirectly.

***Շեղբ** or **-իկ** *s.* sword or knife blade.

Շեղեմ, **եցի** *va.* to bend, to bow; to cause to deviate or to swerve; -**խմս** *vn.* to slant, to slope, to incline; *fig.* to go astray, to turn aside or away, to deviate, to swerve, to go out of one's way; **շեղեալ անկիւն**, oblique angle; **շեղեալ քառանկիւն**, rhomboid.

Շեղութիւն, -**ումն** *s.* obliquity, bias, slant, slope, deviation; *ast.* aberration, deviation.

Շեղ *կց* *s.* heap, mass, pile, stock,

hoard, accumulation; - **ցորենոյ**, **stack**, rick; - **խոտոյ**, hay-cock, mow; - or - *ս* - *ս* *S.* **Շեղաշէղ**; - **կուտել**, **կուտել** - *ս* - *ս*. to heap up, to pile up.

Շեղաբար *ad.* in heaps or piles; -**խտրե** *s.* divination by observing heaps; -**հան** *a.* cumulative, ac-; -**կայս** *s.* *S.* **Շեղ**; pile upon pile, towering heaps; -**կուտեմ** *va.* to collect, gather or heap together, to heap up, to amass, to pile up, to accumulate, to hoard; -**կուտեալ մեղք**, laden with sins; -**շէղ** *a.* massed, accumulated, heaped up; *ad.* in piles, masses or heaps.

Շեղեմ *S.* **Շեղակուտեմ**. [*ate.*

Շեղատմեղա *a.* enervated, effeminate; **Շեմ** or **Շեամ**, **շեմոյ** *S.* **Սեմեթ**.

Շեշտ *կց* *s.* shrill voice; *gr.* accent, acute accent ('); *mus.* an Armenian note ('); *ad.* *S.* **Շեշտակի**; - **դուրիւ** *to* end in a point.

Շեշտակի *ad.* acutely, pointedly, piercingly, sharply, keenly; instantly.

Շեշտաւոր *a.* *gr.* accented.

Շեշտեմ, **եցի** *va.* to aim or level a blow at; *gr.* to accentuate.

Շեշտորդ, -**ակ** *s.* word accented on the last syllable; barytone. [*acutely.*

Շեշտորդեմ *va.* to utter sharply, **Շեշտումն** *s.* ending in a point, tapering, pyramidal form; *gr.* accentuation; **ի** - **անկանիւ** *to* taper, to end in a point; **ի** - **սանդեալ**, pyramidal, pointed.

Շեւ *a.* steep, abrupt; *s.* declivity, slope; **անկանիւ ի** -, to fall in one's back, to fall supine.

***Շեւ**, **Շեւ** *S.* **Մէշ**, **Միշեմ**.

***Շեւիկ** *s.* fine hair-sieve. [*of* -.

Շեր *s.* storax; **դաւաղան** -, **stick** **Շերամ**, *ոյ* *s.* silk-worm.

Շերամաբանութիւն *s.* sericulture; -**բոյծ** *s.* silk-grower; -**բուծութիւն** *s.* rearing of silk-worms, sericulture.

Շերամոց *s.* silk-worm house, silk-worm nursery, cocoonery.

Շերաս *S.* **Շերամ**. [*ladle.*

Շերեփ *ոյ*, **ով** *s.* large spoon, soup-spoon; **Շերեփակոծ** *s.* water-grasshopper; -**ձեւ** *a.* ladle-shaped.

Շերոց, *աց* *s.* storax-grove.

Շերտ *կց* *s.* splinter of wood, chip, lath, strip, slip, part, morsel; - **պըղպըց**, slice, bit, piece; - **տակաւաց**, barrel-stave; - **կերպասու**, strip of fine linen; **ք** - **ստիզանցն**, through the balustrade.

Շերտակոտոր առնեմ *va.* to chip, to cut into chips or in pieces, to shiver, to shatter; **շոր** *a.* provided with a hatchet; armed with a spear; striped, streaked, streaky; **շոր**, sapper; pikeman; — or **շորի փեղկ**, blinds, Venetian blinds; **շորի փեղկ**, to surround with trenches, to circumvallate, to pallisade.

Շերտեմ, եջի *va.* to bark in strips, to streak, to stripe; *med.* to scarify; to cup.

Շեփոր, **շայ**, **ից** *s.* haut-boy; **Տ. Փող**.
***Շեք** or **Շեք** *S.* Յայլք.

Շէկ, **շիկաց** *a.* of fawn colour, reddish, leonine, light, tawny.

Շէն, **շիւից** *s.* inhabited place; village, hamlet; inhabitation; edifice; *a.* peopled, inhabited; in good state, prosperous; fertile, fruitful; happy, gay; **շիւիցի** *իւս*, **այլեւ յանձն**, not only in inhabited but also in desert places; **եւ որ ի մասացէ**, & that which shall not be destroyed.

Շէր, **շիւի** *s.* cantilena, song, ditty; **աւայ** *s.* improvisatore, poet.

Շրտակ *s.* ureter.

Շրտիւք, **Շրտիւք** *s.* splash.

Շրտեմ *S.* Շրտեմ.

Շիգդ, **շգեղ** *s.* buckle, clasp, hasp, button; decoration; **նսկի**, golden buckle or clasp.

Շիթ, **շիթից** *s.* small drop, tear; **աւ**, **շիթ**, drop by drop; **ի բերաւ շիթ**, saliva, drivel, slaver, slabber; **շիթից**, few words.

Շիթեմ, **Շիթեմ** *S.* Շիթեմ, Շիթեմ.

Շիւ, **շիւաց** *a.* squint- or goggle-eyed; short- or dim-sighted; **աշիւարկել**, to goggle, to squint, to look askew.

Շիւազոյն *S.* **Շէկ**; **գումար** *a.* gold-coloured; **թան** *s.* lentil-soup; **կարփ** *a.* reddish, red; scarlet; **մորթիոյց**, morocco, spanish leather; **փայտ**, Brasil-wood, Queen's wood; **հէր** *a.* light-haired; **փոկ** *a.* made of red leather; **քար** *s.* spinel-ruby.

Շիւրեւայ *s.* roe-buck.

Շիւրաբի or **Շէկ** *s.* alkanet. [**Շէկ**.

Շիւն, **աւ** *a.* bashful, sheepish; *S.*

Շիւնեմ, **եջի**, **շիւմ**, **եջայ** *S.* **Շառաւառ**. [**շիւմ**.]

Շիւր, **շիւր** *s.* fescue, mote; bit or **Շիւրաբի** *S.* **Շիւրաբի**; **գէտ** *a.* beholding the mote in another's eye; *s.* censorer, fault-finder.

Շիւր, **շիւ**, **Շիւն** or **Շիւն**, **շիւ** *s.* whey, buttermilk; serum, serosity: grain spoilt by rain; **աշիւան**, ichor.

Շիւրապիւմ *vn.* to be red with eating & drinking.

Շիւրի *s.* Persian w. sword. [grasping.

Շիւրաւ *a.* avaricious, covetous,

Շիւրաւուի *S.* Միւրաբի.

Շիւն *S.* **Շիւն**.

Շիւնակ *s.* country-man, —fellow, rustic, peasant, villager; *a.* rustic, gross, rude, impolite, uncivil, clownish, boorish; **իւն** —, country-woman, peasantess; **մանուկ** —, country lad; **աղջիկ** —, country lass, cottage girl; **ք** or **էք** *s.* the peasants, peasantry, country people; **աղայն** *ad.* rudely, coarsely, clownishly, boorishly; **աւ** *a.* clod-pated, awkward, rough; **աշիւ** *a.* wisely governing & contenting the peasantry; **աւի** *s.* rustic life; *fig.* country manners, rusticity, clownishness, boorishness, awkwardness, rudeness; the peasants, the peasantry; **աւի** *ad.* a country-fashioned.

Շիւնակաց *a.* living in a village; *s.* burgher, villager; **մէջ** *s.* the middle or centre of a village or town; **մուտ լինիւմ** *vn.* to enter the villages or towns; **իւն** *a.* inhabited, peopled; flourishing, prosperous; **վայր** *s.* populated places or country; **բար**, **այ** *a.* building many edifices; compiling good regulations; **աւն** *s.* habitable place, inhabited town; the universe, the world.

Շիւնեմ, եջի *va.* to found, to build, to erect, to construct, to make; **վերաբն** —, to rebuild, to build up again or anew; to renew, to restore; *fig.* to edify, to instruct, to set a good example.

Շիւնիւ *a.* edifying, exemplary.

Շիւնդ *s.* builder, constructor; **աւան**, **աւան** *s.* art of building, architecture.

Շիւնուած, **այ** *s.* building, edifice, fabric; *fig.* edification; **մարդկեղէն**, human work; **աւան** *a.* like an edifice; towering; **այ**, **ից** *a.* constructed, made, done or got up with art, artificial.

Շիւնութիւն *s.* construction, building; *fig.* edification, moral profit; abundance, ease, prosperity; peace, tranquillity; good regulations.

Շինումն *s.* construction.

Շիշ. շիշ *s.* glass bottle, bottle, phial; alabaster vase; իցել զ-, to cork; to put the stopper on; բանալ զ-, to draw the cork, to uncork; to take the stopper out of.

Շիշակ. աջ *s.* lamb of a year old, yearling sheep.

Շիշք *s.* nape of the neck.

*Շիկ *S.* Պաղէզ. [itory, superficial.

Շիջանա. extinguishable; *fig.* trans-

Շիջանիմ, լայ, ջիւր *vn.* to go out, to be extinguished or quenched; *fig.* to be dimmed, obscure; to pass away, to cease, to be buried in oblivion; to cool, to grow cool, to be quenched, to become extinct; to die peaceably.

Շիջանա *a.* extinguishable.

Շիջափառ. *a.* whose glory is extinguished; inglorious, ignoble.

Շիջութիւն, -ումն *s.* extinction; annihilation.

Շիջուցանեմ, յի *va.* to extinguish, to put out, to quench; *fig.* to dim, to cloud, to obscure; to quench, to cool, to allay, to cool down; to stifle, to smother; to exterminate, to kill.

Շիջուցիչ *s.* extinguisher.

*Շիւ *s.* pimple.

Շիւիւիւ *a.* languid, effeminate.

Շիւիւիւ *s.* sesame-oil.

Շիւիւ, ըմպ *s.* tomb, sepulchre, urn, monument; -ք, cemetery; ժարմիւս, ծախ - , sarcophagus; - հոյակապ, mausoleum; - գառարիկ, cenotaph.

*Շիւիւիւիւ *s.* wooden padlock.

Շիւիւիւիւ *a.* buried in the same tomb or cemetery; -ւոր *a.* entombed, buried.

Շիւ, շայ *s.* husks of grapes, grounds or dregs of pressed grapes: warp-staff.

Շիւանք *s.* acute cry, shriek, scream.

Շիւ *S.* Շիւ. &c.

Շիւոր, &c. *S.* Շիւոր.

Շիւորի *a.* somewhat dark, obscure;

Շիւիւ *S.* Շիւ. [short- or dim-sighted.

Շիւմիւ *a.* short-witted, obtuse, stolid, stupid, senseless.

Շիւն *S.* Միւիւ.

Շիւնամ, աջայ *vn.* to become short-sighted; squint-eyed; blind; to feel quite dazed, to be dazzled; to grow dim, obscure; to become blunt.

Շիւս, &c. *S.* Շիւս, &c.

Շիւսութիւն, -ումն *s.* dim-sightedness, squinting, blindness; dazzling,

hallucination; հարկանել -ք. to strike blind; հարկանել -թք զգիտս *fig.* to beguile, dazzle, seduce or fascinate the imagination.

Շիւսութեամբ *va.* to blind; to blunt; *fig.* to dim, to dull, to deaden; - զաշ, to dazzle the eyes; բարեբաղդութիւն -նէ զմեծաւորն, prosperity spoils the rich. [-, enchanting beauty.

Շիւսութիւն *a.* dazzling, flaring; գէլ

Շիւմ, շիւայ *S.* Շիւնամ.

Շիւորեցուցանեմ *va.* to leave in doubt, to create suspicion, to make suspicious, to embarrass, to perplex.

Շիւորիմ, եջայ *vn.* to suspect, to doubt, to be uneasy, embarrassed, perplexed.

*Շիւտակ *s.* under part of the chin.

Շիւիւ *s.* neck.

Շիւս, Շիւր, &c. *S.* Սաւոր, &c.

Շիւսաւ *a.* Gr. w. yellowish, pale.

Շիւութիւն *S.* Շիւսութիւն.

Շիւահ *s.* *S.* Շիւահիւն; arrow-head; -ակահ *a.* noisy; -եմ, եջի *vn.* to whizz, to hiss, to whistle; to sound loud & shrill, to rush, whiz or whirl through the air; սուտերք շիւահէին ընդ իրեաք շիւսակի, the swords crossed; -իւն *s.* shrill or loud humming noise, hissing, whizzing; clack; - զինույ, clashing, clash; *S.* թնդիւն.

Շիւիւիւ, եջայ *vn.* to make a show or parade of, to vaunt in, to boast or brag of, to plume oneself.

Շիւիւակ առնեմ *va.* to banish, to exile, to drive away.

Շիւաք *a.* bearing or carrying a blade of straw or a small branch.

Շիւաքիւ *s.* running hand.

Շիւաքոյն *a.* smaller than a mote.

Շիւաշ, -առեւ. Շիւաշ *s.* very transparent veil, gauze; crape.

Շիւթայ. իյ *s.* chain; chain, concatenation, continuity, series; - սկի, gold chain; -ք գերութիւն, the bonds of slavery; արկանել ի -ս, to chain, to enchain, to put in chains, irons or fetters; խորտակել զ-ս, to break one's chains.

Շիւթայադործ, աջ *a.* of chain mail, made of rings run one into another; chain-shaped, chained; *s.* chain-maker; -գերծ *a.* unchained; -կապ *a.* enchain, loaded with irons or chains; -ձեւ, -առդ *a.* *S.* Շիւթայադործ; -ւոր *a.* bound, chained.

Շղթայեմ. *եյի* *va.* to chain, to enchain; to link, join or unite together.

Շղթայորէն *ad.* like a chain.

Շղոմարար. **Շղուարարայ** *S. Շողոմարար.* [dress, attire, &c.

Շղուակահեք *s.* female fineries, show,

Շղուարարայ *a.* savage, wild, fer-

***Շղպիք** *S. Շեղք.* [ocious.

Շաւից. **խաւն.** **շին** *a.* serous; ichorous, full of matter.

Շաւմ. *եյի* *vn.* to be full of serosity, of matter; to liquefy, to be spoiled.

Շաւկ *S. Շիճ. Շիճուկ.*

Շամմ *vn.* to throw up, to vomit, to eruct or belch from much eating & **Շմբոց.** *այ* *s.* sack. [drinking.

Շմբ *s.* tumult, trouble, discord; *a.* tumultuous, turbulent, agitated; **շուշանեմ** *va.* to trouble, to perturb, to upset; **շմ.** *եյայ* *vn.* to be troubled, upset, agitated.

Շմբար *a.* like a dog; **բարոյ** *a.* dog-hearted, churlish, evil, biting; **եյնի.** **բերան** *a.* dog-mouthed; *ից.* biting, sarcastic, slanderous; **բայլ** *s.* jackall; **բլուխ** *S. Շանագլուխ.* **կան** *a.* canine; doggish, cynical; **բաղ** *S. Շեքաղ.* **կանուխ** *s.* cynism; **կաքիք** *a.* dog-footed; **կերպ** *a.* dog-shaped; *ad.* like a dog.

Շմմ. *այայ* or *յի* *vn.* to commit adultery; *ից.* to worship idols, to idolize; to usurp, to ravish.

Շմմիւ *a.* doggish, rascally, whorish; **շոււն** *a.* incestuous, adulterous.

Շմառ *s.* dog-theft.

Շմասեր *a.* libidinous, lascivious.

Շմասուլ *s.* *ast.* dog-star, Sirius.

Շմակահեք *s.* house of Thondracian sectarians, (Paulicians).

Շմացեալ *sf.* adulteress; **յող** *a.* adulterer; **յողական** *a.* adulterine; **յողուխ** *S. Շնուխ.*

Շներամ *s.* pack of dogs; *ից.* company of lascivious persons.

Շնեմ. *եյի* *va.* to flatter, to cajole, to coax, to fawn on, to cringe to.

Շնեռոյ *s.* flatterer, fawner.

Շնիկ *s.* little dog, bow-wow; *ast.* Canis Minor, Canicoula, dog-star, Sirius; **բոննեան** *-*, lapdog; **որսական**, beagle; **հրացանիք**, cock; **շնային** *աւուրք*, dog-days.

Շնակ. **Շնակ** *a.* licked by dogs.

Շնիւղոյ *s.* night-shade, morel, solanum; tithymalus, milk-thistle.

Շնծեր *s.* an adulterous old man.

Շնիճիկ *a.* dog-muzzled; *s.* Scylla, nymph beloved by Glaucus & changed into the catulus or spotted shark (sea

Շնիւղի *s.* adultery; idolatry. [fish].

Շնյարկ *s.* dog-hole, --house, --ken-

***Շնուհար** *s.* cancer, gangrene. [nel.

Շնորգի *a.* bastard, misbegotten, base-born; *s.* bastard, natural son or daughter; adulterine child.

Շնորհ. *ի.* **բ.** *այ* *s.* grace, Divine grace; favour, good offices, auspices, service, benefit; grace, gracefulness, charm, beauty; agreeableness, pleasing or graceful manners; thanksgivings, thanks; forgiveness, pardon, mercy, grace; gift, concession; merit, worth; the Graces; *ի* *-ս.* *առ* *-ս.* for, in favour of; by favour; *ի* *նք* *-ս.* *-ս* նմա առնելով, to please him, to do him the favour, to oblige him; *ի* *-ս* երեւայ քոյ, thanks to you; in your behalf, for you; **ի** *Տեառն.* **Թագաւոր** ..., by the grace of God, king ...; **արա**, pray, do me the pleasure; *ի* **գը**, most graceful; *-* or *-ս* ունել, *-ս* մատուցանել, to thank, to return thanks, to be thankful to; *-ս* արկանել, to be grateful, to acknowledge; *-ս* գտանել, to be in favour or in the good graces of, to please; *-ս* գտանել առաջի, or առաջի աչաց ուրուք, to find favour in the sight of any one, to find grace or favour with, to win the good graces of, to please, to be liked; *-ս* տանել ումք, to favour, to gratify; to befriend, to forgive, to excuse, to remit; *-այ* առլ, to give gratuitously; **չ** *-ս* ինչ առլ, to discharge an obligation as if doing a favour; **գրկել** *ի* *-այ*, to disfavour, to disgrace; **մահանել** *ի* *-ս*, to die in a state of grace, in odour of sanctity; *-* **ունիմ** **քեզ**, thanks, I thank you, much obliged to you; *S. Ձեզունն.*

Շնորհարար *a.* granting or distributing favours; **բաշխութի** *s.* distribution of favours; gift of grace; **գիր** *a.* written by divine grace; **գիււ** *a.* obtaining the divine grace, pleasing to God, favoured, dear, agreeable, grateful; **գործ** *a.* produced by divine grace; **գարգ** *a.* endowed, adorned with graces, graceful, virtuous; **գեղծ** *a.* unthankful; **լի** or **ից** *a.* full of grace, most graceful; gracious, handsome,

fine, beautiful, charming, genteel, fair; *pn.* Shenorhali (endued with grace), St. Nerses Glajensis; *չղյս* *a.* pure, candid, bright.

Շնորհակալ *a.* grateful, obliged, beholden; *- լինել, - եմ, էցի* or *- իմ, է. ցայ* *vn.* to thank, to give or return thanks, to acknowledge; *- իք, եայ* *S.* *Շնորհակալութի*; *- ու* *S.* *Շնորհակալ*; *s.* pleasure; *- մտք*, thankfully, gratefully; *- ութի* *s.* thanks, thanksgiving, gratitude, thankfulness; *- կան* *a.* donative, gratuitous; *- կարգութի* *s.* constitution by divine grace; *- կորոյս, բուսի* *a.* graceless, unthankful, ungrateful; *- Հատուց լինիմ* *vn.* to thank; to recompense; *- ձեր* *a.* granting gratuitously; given gratis; *- նորոգ* *a.* renewed through grace; *- շուք* *a.* graceful, handsome, charming, genteel, pretty, nice; *- պատար* *a.* full of grace; *- պատոււմ* *a.* narrated gracefully; *- պարգեւ* *S.* *Շնորհատու*; *- պարտ, էց* *a.* much obliged, very grateful, mindful of benefits received; *- գոհութիւն*, gratefulness, gratitude, thankfulness; *- գտանիլ ումք, - գանձն գաւանկ առ* *դք.* to be indebted for, to owe, to be under obligations, to be beholden to; *- կացուցանել զքք.* to oblige a person, to obtain a right to his gratitude; *- եմ բիւրուց ինամոցդ, ով եղբայր*, I am grateful to you for all your care, my brother; *- վաճառ* *a. s.* simoniac; *- վաճառութի* *s.* simony; *- տու* *a.* gracious, bestowing favours; *- տուութի* or *արութի* *s.* gift of grace; donation, favour, liberality; *- տուր* *a.* granting or granted gratis; *- տր* *a.* graceful; *- տրեմ, էցի* *va.* to grant favours, to endue or adorn with favours; to congratulate, to felicitate, to wish joy, to pay compliments; *- տրութիւն* *s.* congratulation, felicitation.

Շնորհիմ, էցի *va.* to give as a present or favour, to make a present of, to grant, to accord, to concede, to gratify; to grant pardon, to pardon, to forgive, to remit; *S.* *Շնորհուկա առ նել*; *չ-*, to refuse, not to grant, to withhold, to deny; *դու քնձ շնորհէցիք կեանս*, I owe you my life; *- իմ* *vn.* to be granted, accorded; *ի բարութի իմն շնորհին կեանք ձեր*, you owe your life to my forbearance.

Շնորհութիւն *s.* thanks.

Շնորհուկք *s.* flattery, compliance, adulation; *- կս* or *առ - կս* *ad.* flatteringly, by flattery or adulation; *- կս առնել, խօսել, ասել*, to do or speak according to a person's known proclivities, to seek to please, to shew a particular regard for, to favour, to flatter, to adulate, to wheedle.

Շնորոր *s.* shoveller; ganza.

Շնուլի *s.* canine nature: adultery, fornication; *fig.* idolatry; *S.* *Բժբանիմ*.

Շնաբեր *a.* respiratory; *- երակ, արtery*; *- իմ, էցայ* *vn.* to begin to breathe, to fetch breath, to respire; to become animated; *- ութի* *s.* respiration; animation; *- բոյս* *a.* vegetable; *s. S.* *կենդանարոյս*; *- խառն* *a.* between the teeth; muttering; *ad.* murmuringly; *- ծնութի* *s.* creation of the soul, animation; *- կալ անութ* *s.* lung; *- կան* *a.* respiratory; *S.* *Շնաւոր*; *- կապ* *a.* out of breath, faint, senseless, exanimate, lifeless; *S.* *Շնարգել*; *- կեայ* *a.* having the breath of life, breathing; *- կիր* *S.* *Շնաւոր*; *- կից* *a.* breathing together; *fig.* of the same mind or feeling, unanimous; *- Հան, այ, - մուս* *s.* air-hole, vent-hole, draft-hole; *- Հեւ ձոյց* *a.* suffocating, stifling; *- նամ, ա. ցայ* *vn.* to be animated, to live, to breathe, to respire.

Շնաւ *s.* chem. sucking-tube; *- ու* *a.* breathing; *- ութի* *s.* respiration.

Շնաւապառ *a.* mortal; *ad.* quite out of breath, panting for breath; *- առնել*, to put out of breath; *- լինել*, to put oneself or to be out of breath, to be panting or gasping; *- ընթանալ*, to run oneself out of breath; *- ութի* *s.* being out of breath, breathlessness.

Շնարգել *a.* asthmatic; *- ութիւն* *s.* asthma, shortness of breath.

Շնացուցանեմ *va.* to animate, to give a soul to, to cause to breathe, to vivify.

Շնաւոր *a.* respiring, breathing, living, animal; *fig.* carnal, sensual, gross: spiritual; *- դործիք*, wind instruments; *- եմ* *S.* *Շնացուցանեմ*; *- ութի* *s.* act of breathing, respiration, animation, vitality; sensuality.

Շնափող *s.* wind-pipe, trachea, *Շնաբորակ*, saltpetre, (throat; lung.

Շնելի *a.* respirable.

Շնէլցդ, ուղի *s.* pneumatic; *- մ. քինայ, -* machine, air-pump.

Շնչեմ, *եյի* *va.* to breathe, to respire, to puff; to blow; to inspire; *vn.* to exhale, to emit; - *շոգ*. to breathe, to take breath, to respire; *շհուր* - to send forth or emit fire, to break into a volcanic eruption; - *շարափուսութի*. to whisper in the ears, to accuse in secret; *շնչեցեն հողմք*, let the winds blow; let the storm rage; *շնչ հողմն ուժգին*, the wind blows hard; *շնչաց հողմաբողակ*, a fair or favourable wind arose.

Շնչերակ, *այ* *s.* artery; - *թոքային*. pulmonary; - *ական*, *ային* *a.* arterial. *Շնչեցուցանեմ* *va.* to cause to blow.

Շնչիւն *s.* blowing, whistling; hissing, hiss. [*թիւն* *s.* respiration.

Շնչող *a.* aspirating, sucking up; - *ուշնչորսական* *a.* cavillous, captious, sophistical.

Շնչուկ *s.* the necessary livelihood.

Շնչումն *s.* breath, puff, wind; whistling; respiration, breathing; inspiration.

Շնչրի *s.* zool. otter; - *ծովային*, sea-otter, kind of seal; *S.* *Վիշապաձուկն*.

Շնւի or *Շնուի* *s. pl.* dogs.

Շնփին *s.* dog's-dung.

Շնքաց *s. med.* cyporexy, bulimy, canine hunger or appetite.

Շնքիթ *s.* dog-muzzle.

**Շշակ* *s.* yearling sheep.

Շի *s.* storax; *S.* *Շեր*.

Շնչեմ, *եյի* *vn.* to whisper, to speak low, to murmur; to hum, to mutter, to grumble; - *են ականջք իմ*, my ears ring or tingle.

Շնչիւն. - *թումն* *s.* whispering, whisper, murmur; noise, rumour; *աղօտ* -, a hollow or rumbling noise; *ից*. a secret rumour.

Շնչող *s.* whisperer.

Շուկ *s.* noise, racket, uproar, clatter, hubbub, tumult.

Շուռի *S.* *Շնչիւն*.

Շոգ, *ոյ* *s.* solar heat, hot vapour.

Շոքանամ, *այցայ* *vn.* to evaporate, to vaporize.

Շոգեակ *s.* light vapour, a mist.

Շոգեգործի *s.* locomotive engine; - *ից* *a.* vapourous; - *կառք* *s.* railway-carriage, -truck; *S.* *Երթամ*, *Երկաթուղի*; - *նաւ* *s.* steam vessel, steamboat, steamer; - *թղթաբեր*, steam-packet; - *պատռասակաւոր*, screw-ship; *պատերազմիկ* -, war-steamer, man-of-war steamer; *S.* *Նաւ*.

Շոգի. *գւոյ* *s.* vapour, exhalation; breath; *S.* *Շնչունարան*.

Շոգիայից *a.* vapourous; - *մէք* *a.* vapoury, misty, foggy, hazy; - *ցումն* *s.* vaporization, evaporation; - *ցուցանեմ* *va.* to vaporize.

Շոգմոք, *այց* *s.* tale-bearer, tell-tale, backbiter, informer, slanderer; *a.* tale-bearing, slanderous; - *եմ* *vn.* to tell tales, to spread malicious or false reports, to slander, to speak ill of; to flatter; - *ութի* *s.* evil or malicious reports, delation, story, tale, report, backbiting, slander, scandal; flattery.

Շոգրի *s.* vapour, exhalation.

Շոհ *s.* starch; - *եմ*, *եյի* *va.* to starch, to stiffen with starch.

Շոյ, *ոյ* or *ից* *s.* ray, flash of light, beam; - *ս արձակել*, to emit or throw out rays, to beam.

Շողաբարդ *S.* *Նշուղաբարդ*.

Շողակաթ, *ի* *s.* stream of light, effusion of light; splendour, brightness, glory; cathedral of Etchmiadzin, & the feast of its dedication.

Շողամ, *այցայ* or *այի* *vn.* to shoot or throw out rays, to beam, to glitter, to shine, to twinkle, to scintillate, to blaze, to flame, to flash, to glitter, to gleam, to sparkle. [heated, to burn.

Շողանամ *vn.* to get warm, to become *Շողապէս* *ad.* like a flash of light, beamingly, radiantly, brilliantly.

Շողացումն *s.* irradiation.

Շողացուցանեմ *va.* to cause to shine or to glitter, to give brightness to, to brighten; to warm, to inflame, to render incandescent; to brandish, to rotate.

Շողաւոր *a.* beamy, radiant, shining, effulgent, luminous, brilliant, sparkling. *Շողամ* *S.* *Շողամ*. [ing, splendid.

Շողի *s.* radiance, effulgence.

Շողիմ *S.* *Շողամ*.

Շողիւն *s.* splendour, brightness, blaze, flash; heat, red heat.

Շողիք *S.* *Լորմն*, - *ձուռք*.

Շողողենի, *Շողողուն* *S.* *Շողաւոր*.

Շողողիմ, *եյցայ* *S.* *Շողամ*.

Շողողումն *s.* *ast.* scintillation.

Շողոմ, *այց* *s.* adulator; *s.* flattery; - *ս առնել*, to flatter, to toady, to blandish.

Շողոմաբարդ, - *սեր*, - *բար* *a.* flattering, adulating, cajoling, wheedling; *s.* adulator, flatterer, cajoler.

Հողովմեմ, եջի *va.* to flatter, to palaver, to cajole, to wheedle, to coax; to caress, to fondle.

Հողովմութիւն *s.* adulation, flattery, palaver, cajoling, coaxing, caresses, fondling, wheedling.

Հողգործ, &c. *S.* Հողմարար, &c.

Հոն, ի, Հոնի, ճւղ *s.* pine, pine-tree, fir-tree; պիստակ շոճւղ, pine-cone; -բ, -իք *s.* pine-grove.

Հոմին *s.* spinage; *S.* Մսիւ.

Հոյս *a.* quick, light, prompt, active, swift, nimble, agile, brisk, alert; *ad.* quickly, promptly, speedily, quick, fast.

Հոյականք *s.* show, ostentation, pompous display, parade; -նս առնել *or* -կեմ. եջի *vn.* to be given up to ostentation.

Հոյմ *vn.* to putrefy, to rot. [tation.

Հոյս *s.* parching by the sun.

*Հոյազ *s.* string of comfits.

Հոպեմ. Հոպոպեմ. եջի *va.* to snatch away, to pluck off, to take away, to ravish, to carry off.

Հոբ, ից *s.* cloth; vest, dress.

Հոբեթափիմ *vn.* to be undressed.

Հոբեթեմ. եջի *va.* to assume wrongfully, to usurp, to appropriate, to take forcible possession of, to ravish, to ascribe or impute to oneself.

Հոբիկ *a.* giddy-pated, wandering.

*Հոբեթեմ *S.* Մըբըթեմ զթուղթու.

*Հուազ *s.* fore-court.

Հուայր, -աւայր *a.* intemperate, gluttonous, drunken, crapulous; debauched, dissolute; -անամ *S.* Հուայր. անմ; -անք *S.* Հուայրութի; -ասէր լինիմ *vn.* to take pleasure in crapulence or debauchery; -իմ, եցայ *vn.* to give oneself up to debauchery, to eat & drink to excess, to guzzle, to gormandize, to live in gross debauchery; -ոս *S.* Հուայր; -ութիւն *s.* low debauchery, guttling, intemperance, surfeit, excess, orgies, drunken revelry.

Հուսան, ուռնք *S.* Կրկակ.

Հուար, -ուռն *s.* consternation, dismay, surprise, amazement, giddiness; -եցուցանեմ *va.* to stun, to astonish, to surprize; to baffle, to puzzle, to bewilder, to make giddy or dizzy; -իմ, եցայ *vn.* to be stunned, astonished, surprized, baffled or puzzled, embarrassed, bewildered, not to know what do or what way to turn.

Հութափ *a.* nimble, light-footed, swift, quick, agile, lithe; -եմ *vn.* to be

hurried, to hasten, to make haste; -ութիւն *s.* agility, nimbleness, quickness, celerity; hurry, haste.

Հուկամէջ *s.* the middle of a market-place. [et-place.

Հուկայ, ից *s.* market, bazaar, mark-

Հուկաս *a.* fraudulent, low, base,

*Հուկայ *s.* skein of silk, &c. [ignoble.

Հուկայ, ից *s.* wild fennel.

Հուռ, շանց *s.* dog; *fig.* adulterer or adulteress; *ast.* Canis Major; *S.* Ենի;

մասակ -, bitch; - անպիտան, cur; -

որորդ, hound, terrier, ranger; որ-

սական - անսակառոյց, setter, pointer,

setting-dog; - մաղեղ, դանդաղ or

լուզակ, water-dog; - մեծակնի, long-

eared dog; - տնայա, house-dog; -

պահապան, watch-dog; պահապան -

հովուայ, mastiff dog; պամարա -,

bull-dog; շան լակոտիկ, fisting cur; -

մանիւ, իւռ, խածանող, կասաղի, &

treacherous, snarling, biting, mad dog;

խշտի or խղիկ շան, dog-hole, dog-kennel;

կերակուր շան, dog's-meat, dog-

porridge; տիւ շան, dog-louse; վաք

շան, dog-trot; ցնկնիլ շան, to whelp,

to litter, to bring forth; ապ կամար-

կանել շանց, to give or to send to the

dogs; կերակուր լինել շանց, to go to

the dogs; - հաղէ, ոռնայ, կողմանէ,

զողանդէ, կռնէ or մրմուլայ, the dog

barks, howls, whines, yelps, growls;

խնիկայ իբրեւ զ-, dog-weary, tired

as a dog; * - հալան չէ խածան, a bark-

ing dog seldom bites; *S.* Լակոտ, Ես.

նա... &c. Ենա..., &c.

Հուռն, շնայ *s.* breath, puff; wind,

breeze; respiration; spirit, soul, life;

միով շնով *ad.* unanimously, with one

accord; - կանել, առնուլ, to breathe,

to take breath, to recover one's breath,

to respire; to repose, to rest, to take

a little breath or respite; - առնուլ

լիաբերան, to breathe freely; to draw

a long breath; հասանիլ շնայ, to lose

breath; ի - վախճանին հասանել, to be

near to one's last breath; ի քի - կա-

նել, to swallow in one gulp, at a

draught; ամ - կենդանի, all that has

life; every living soul; ց- վախճանին,

to one's last gasp; մինչեւ ի վերջին -ն,

to the last moment; ի յետին -ն հա-

սեալ է, he is at his last breath, in the

pangs of death; ցրեալին - կենաց իմաց,

to the last moment of my life; - վախ-

ճանին չեւ էր հասնուլ, he had not yet

yielded his last breath; ի վախճանել շնչի, while expiring; ի - հողմոց գեղածփեալ, at the mercy of the winds; Տ. Հնգ ազատ, ժաշակոտ.

Նուշան, այ Տ. lily; pn. Susan.

Նուշանարեք *a.* bearing or producing lilies; -բոյծ *a.* feeding among lilies; -գոյն *a.* lily-coloured; -գործ, -գորդ *a.* worked or adorned with lilies; -հոտ *a.* lily-scented; -ձեւ *a.* lily-shaped; -նամ, այսպիսի *vn.* to become as a lily; -ցեալ *a.* liliated; -փայլ *a.* bright, fair or candid as a lily; adorned with lilies.

Նուշեմ, եջի *vn.* to be neglectful, to lose or waste one's time, to loiter.

Նուշմայ, ից Տ. sesame.

Նուշմիր *s.* cardamom.

Նուշա *a.* doubtful, mistrustful.

Նուշտակ, այ Տ. handkerchief; hair-band; * - առկայ or վարդապետ, a widowed priest. [napkin, corporal.

Նուշփայ, ից Տ. fine linen; altar

* Նուտո Տ. Ճիւղաղ.

* Նուռ *s.* mus. pipe, reed, willow-reed.

Նուռ *a.* ad. Տ. Շոյա; *s.* med. pimple, pustule.

Նուտաբան, -խօս *a.* glib, fluent of speech; -ժիր *a.* nimble, diligent, active, ready; -Հաս *a.* early, premature; -նամ Տ. Երազեմ *vn.*; -սաղապ Տ. Դիւրագայթ; -փոյթ *a.* quick, swift, hurried, precipitous; -փութութիւն Տ.

Նուտով Տ. Փութով. [Նուտփութիւն.

Նուտութիւն Տ. Արագութիւն.

Նուրթն, շրթան. շրթունք, թանց *s.* lip; edge, orifice; ից. tongue, word, mouth; *med.* lip; վերին -, upper-lip; ստորին -, under-lip; նուրբ, ուռայց, թու. կարմրերփեան -, small or thin, swelled or blubber, thick, rosy lips; ունել լայնել, շրթեալ, բոլորածիր շրթ. թուան, to have flat, turned up, well-formed lips; - գետոյ. river-side.

Նուրդ *ad. pr.* about, round, around, all round; roundabout, in the neighbourhood; from all sides, on every side; *s.* turn, round; ի -ն. around; -տեսանելիք, amphitheatre, - boxes; -գեղեղեցեալ. round the church; - or ի - ածել, to lead to, to conduct around, to walk; - or ի - գալ, - անցանել, to take a walk, to make a tour, to walk, to promenade; - Հայել, to look around; - անուռ, to turn; - արկանել or պատել, պաշարել, to sur-

round, to encompass, to encircle, to invest, to hem in, to beset; - բնակել, to dwell near, to be neighbouring; - տալ, to overturn, to upset, to overthrow; - տալ անձինն, to turn from side to side.

Նուրմանակաւ *a.* round, circular; *ad.* in a circle, circularly, round about; ելանելի -, winding-stairs, spiral-staircase; -կի *ad.* Տ. Նուրդ; round about; in a circle, circularly; *a.* circumjacent; *gr.* circumflex.

Նուրմաւ, այ Տ. chasuble.

Նուրմալի *a.* turning, winding; -գունեմ *va.* to colour, dye or stain all

Նուրմութեամբ *s.* turn, round. [round.

Նուփ *s.* suspicion; Տ. Շփում.

Նուփայ, ից collyrium; eye-salve.

Նուփ, շքոյ *s.* shadow, shade; veil, head-cover; honour, respect, consideration; splendour, brilliancy, lustre, glory, magnificence; pomp, parade; ից. protection; - եւ ձեւք, ceremonial, etiquette; - գնել, to honour, to pay honour, to respect, to consider, to compliment, to pay court to, to court; գնմ - եւ զպատիւ գնել ունիք, to give all the respect & honour due; ի շքի եւ ի պատուի ունել, to hold in respect; զանձն ծանր եւ ի շքի ունել, to be grave or serious; - առնուլ, to be honoured or glorified; շքով *ad.* with honour, gloriously, magnificently, pompously. [ից. to hoot.

Նշեմ, եջի *vn.* to hiss, to whistle;

Նշիւն, Նշում *s.* hiss, hissing, whistle.

Նշող *a.* hissing; *s.* hisser. [ing.

Նպար, այ Տ. paint, rouge; plaster; -անկար *a.* painted, rouged; pretty; -անք Տ. Նպար; -ար *s.* painter; plasterer; -իմ, եցայ *vn.* to rouge, to paint the face with rouge, to fard. [water.

Նպեմ *va.* to alum, to steep in alum.

Նպեա, այ Տ. shepherd; Տ. Հովիւ.

Նպեղ or Նապեղ *s.* alum.

Նուայլ, ից Տ. spendthrift; *a.* prodigal, lavish, wasteful, extravagant, profuse; licentious, lewd, dissolute; -ք *s.* licentiousness, lewdness, debauch; -ական *a.* intemperate, impudic; -միւս *a.* lewd-minded, lustful, inclined to debauchery; -իմ, եցայ *vn.* to be prodigal, to live lavishly, to squander, to waste, to dissipate, to lavish, to abandon oneself to debauchery, to lead a dissolute life; -ուրթի *s.* prodi-

gality, profusion, luxe, waste, dissipation; debauchery, disorder, extravagance, luxury, excess.

Շուս S. Միզադրու.

Շուէզ s. bot. asphodel, king's-spear.

Շոխ s. noise, tumult, rumour, clamour, uproar, row; public rumour, report; ի - համբաւոյն, at the news or report of; -ն աղապակի նշ, their cries, shouts; ի - ահէզ պատերազմի, at the terrible news of war; at the dreadful preparations for war.

Շոխ s. sound, flourish. [basin.

Շոխիճ or իւ s. basin, wash-hand

Շոխան, ան, ունիք s. humming-top, whipping-top, peg-top.

Շոխապահ s. head-stall; frontlet.

Շամբաճայնութիւն s. mus. andantino. [conduit, gutter.

Շոնօթ, աջ s. wooden-pipe, water-

Շասպ. ի, աւ or իւ s. diligence, haste, hurry, promptitude, urgency; a. urgent, pressing; - տաքնապի, too great haste, hurry, great urgency, hasty eagerness, precipitation; constraint, imperious or urgent obligation; pain, anguish, affliction, trouble; -, -, աւ -, -ով, -աւ ad. hastily, in haste, expeditiously, speedily, diligently; - տաքնապաւ, with all possible speed or despatch, in a hurry, precipitately, post-haste; աւանդ -ոյ, without hurry; - տաքնապի հասուցանել, ի վերայ դնել or ի վերայ հասուցանել, to urge, to press, to force, to compel, to oblige, to constrain; to grieve, to pain, to agonize, to harass; - քան զասելն, no sooner said than done; - անամ S. Շասպիմ; - եմ, էջի, - էցուցանեմ va. to hasten, to press, to urge, to hurry, to precipitate; - իմ, էջայ vn. to be quick, to hasten, to hurry, to precipitate; - ութի, - ում S. Շասպ s.

Շտեմարան s. magazine, storehouse; butler's pantry; larder, buttery, pantry, store-room, cellar; secret chamber; treasury; bottom; fig. heart, the secrets of the heart, the affections, &c.; - ցորենոյ, granary, loft; - գինւոյ, wine-cellar, wine-vault; - փայտից, wood-house.

Շտեմարանալից a. filling granaries & magazines; stored in a granary; - պահ, - պետ s. warehouse-keeper, store-keeper; butler; cellerman; fig.

the Supreme Master; - պետութիւն s. office of a store-keeper.

Շտեմարանեմ, էջի va. to warehouse, to store up, to house, to cellar; to treasure up; to lay or put by, to pre-

*Շտիկ s. swelling, tumour. [serve.

Շտոգանեմ S. Շփութեմ.

*Շրամ or Շրամ s. whey, serum.

Շրէզ, -ժ or -շ s. S. Շուէզ; glue,

Շրիւնական a. labial. [gluten.

Շրիւնալիցայ առասան s. running

Շրիւնաւ s. lipless. [halter.

Շրիւնաւոր a. lipless.

Շրիւն s. murmur, rustling of leaves; ի - տերեւոյ զարհուրի, he trembles at the fall of a leaf.

Շրուսնք s. grape-stalk.

Շրուշակ or Շրուշակ, աջ s. nose-band; twitch; bridle; - or -շանակ s. nape.

Շրջաբան a. speaking periphrastically; - ալ a. encamped all round; - եմ, էջի va. to periphrase, to speak periphrastically; - ութի s. periphrase, circumlocution, roundabout way of expressing oneself; - բեկութի s. circumflexion of voice, uttering or pronouncing with circumflex accent; - բեր a. orbicular, spherical, round; - բ s. whirling or turning round; - բերական a. s. encyclical, circular; a. periodical; fig. vagabond; - բերիմ, էջայ vn. to turn round, to rotate, to move circularly; to revolve, to walk over, to take a round; - բերութի s. turn, circumvolution, periphery; ast. revolution; - աւտակական, զարաւտական, զուգընթացական, sideral, anomalistical, synodical revolution; - բեւեռային a. circumpolar; - բնակ, աջ a. living in the neighbourhood, neighbouring, adjacent, circumjacent; - բ s. geog. pericæii, pericæcians; - բնակութի s. circuit, territory; neighbouring towns or districts; - գայ, էջ a. wandering, strolling, itinerant, prowling, vagabond; s. turn, circumvolution; circumference, periphery; հազար ամաց -ս անցուցանել զինքեամբ, to live for a thousand years; - գայական a. periodical, circular; - գայիմ, էջայ vn. to take a turn, a walk, to roam; to wander over, to stroll, to prowl, to turn round, to revolve; to go round, to circulate; - գայութի s. turn, walk, circulation; turn, rotation, revolution; - գայուն, - գնաց a. roaming, wandering; - գնացութիւն

s. going here & there, wandering; -գրական *a.* circumscriptive; -գրեմ *va.* to circumscribe; -գարմ *a.* circumvolving, moving around; -գրութիւն *s.* surrounding, enclosure; -գլխոս *s.* gown, dress; կէս -, petticoat; ներքին -, under-petticoat; -խոյզ առնեմ *va.* to investigate; -կայ. ից *a.* in the neighbourhood, neighbouring, adjacent; -ք *s.* the environs, the country roundabout, neighbourhood; -կան *a.* turning, changing, shifting; *s.* change; -կտուր առնեմ *va.* to cut or trench all round; to prune or lop round; -հալ. յալ *a.* circumspect, cautious, discreet, considerate, prudent; -լինել. ից *a.* to look around, to observe, to explore, to spy out; -հայեցումքի *s.* observation, attention, exploring, spying out; circumspection, caution, prudence, consideration, discretion; -հմայ. *s.* gyromancian; -հմայումքի *s.* gyromancy; -հեմեմ *va.* to spread every where.

Երջան, այ *s.* turn, gyre, turning, circuit, revolution, circumvolution, circulation, conversion; course, cycle, period, circle, round; turning, wheeling, winding; sinuosity; change, vicissitude; -մեծ, period or cycle of five hundred & thirty-two years; -ք ջուր. whirlpool, vortex; -զորայ. evolution; -առնուլ. to turn, to make or take a turn; to turn or whirl round & round; to circulate, to revolve, to move; to spin round upon one leg. [or gyration.

Երջանաժամ *s.* periodic revolution

Երջանակ, այ *s.* circle, hoop; border, contour, outline, circumference; frame, frame-work, sash; encasing; turn, circuit, ring; *ast.* cycle; -ք երկնից. the spheres; -կենդանական. the zodiac; բևեռային -, polar circle; -ք ապարանից. gallery, terrace, promenade; սիւնք -ք or -առ. peristyle; -առ *ad.* in a circle, in a ring, circularly; -ագործ, այ *s.* framer, borderer; -առ *a.* *ast.* armillary; -եայ *a.* furnished with a circle or frame; round, circular; -եմ, եցի *va.* to turn round, to revolve, to move in a circle; to frame, to border; -իմ *vn.* to revolve, to rotate; -ումքի, -ումն *s.* roundness; rotation, circulation; -ումն *s.* framing.

Երջանամակ *s. a.* encyclic, circular; -նաւոր *a.* periodic; -նաւումքի *s.* circumnavigation; -նիւ *s.* circular ba-

lance; -շամփուր *s.* turn-jack, turnspit; -շափումքի. -շափումն *s.* circuit, ambit, circumference; -պահ. ից *s.* lifeguardsman; -պաս *a.* surrounding, ambient; *s.* turn, round, circumference, compass, outline, circuit, fence, wall, enclosure; *geom.* periphery, circumference; -պատեմ *va.* to surround, to compass, to encircle; to envelop; -or իմ *vn.* to take a turn; to turn round, to whirl; to be surrounded, enclosed; -պատումքի *s.* circuit; -պատումն *s.* rotation; *fig.* circumlocution, ambages; -պարիսպ *s.* fortification, enclosure; -ռական *a.* circulating; -գլուխ. -capital; -ռիկ քանոն *s.* *geom.* alidade; -ռումքի *s.* turn, gyre; -սառնեք *s. pl.* periscii; -սփիւռ *a.* extended roundabout, spread around; *s. phys.* medium; -տեսարան *s.* amphitheatre; -փակ *a.* enclosed all round; surrounded, invested; *s.* enclosure, fence, close; -փակեմ *va.* to shut up all round, to hem round or in, to enclose, to encircle, to surround, to beset; -փայլեմ *va.* to shine on all round, to cover or surround with light.

Երջեմ, եցի *va.* to overturn, to upset, to turn over, to capsize, to throw down; to change, to transmute, to convert; *fig.* to turn aside, to pervert, to subvert; ի բայ -, to avert, to turn away, to divert; -զմաս. ի մասց. ի խորհրդոց. to deter, to dissuade, to dehort, to discounsel; ի փախուստ -զգորս. to rout, to put to flight, to chase, to pursue hotly; -զգոյն. to discolour; -զբանն. to retract, to recant; *S.* Միւրք.

Երջեցումանեմ *va.* to walk, to take or lead about; to turn, to twirl, to wind.

Երջեմ, եցայ *vn.* to take a walk, to walk, to march, to go; to turn, to be changed, converted, transmuted; to fall back, to be upset; -ժամանակաց. changes, mutations or vicissitudes of time; -ի մասց. ի խորհրդոց. to alter or change one's mind, to change sides; շրջեցաւ գոյն երեսաց նր. his countenance altered; *S.* Օր. [vagrant; *S.* Հուր.

Երջմուկ *a.* straying, wandering; Երջւրջեմ, եցի *va.* to turn or whirl round & round; to change; to walk; *S.* Թուղթ; -իմ *vn.* to turn round, to turn, to move about; to walk; -աւայ.

to roll one's eyes wildly; - յանկողնի. to be uneasy, to tumble & toss in one's bed, to move oneself restlessly from side to side.

Մըջըջումն *s.* turning, wheeling; turn, change, vicissitude.

Մըջըջուն *a.* turning in every direction or way, versatile.

Մըջող *s.* walker; vagabond.

Մըջում. *ոյ s.* change, mutation; turn, circuit.

Մըջումն *s.* act of walking, walk, going & coming; turn; change; overturning, upsetting.

Մըջուն *a.* overturned, upset.

Մըռնում, տեսչ. տուցեալ *vn.* to take fright, to be startled, to start with fear; to take umbrage at, to be scared; to be dazzled.

Մըռումն *s.* umbrage, start; digression, alienation: dazzling.

Մըռումանմ, ցի *va.* to scare, to startle, to start: to dazzle, to hallucinate. Մըռումանմ *S.* խենչանում. [inate.

Միաչափ *s.* phys. tribometer.

Միացումըն *s.* Ս. խենչումըն; taking away, ravishing.

Միգեմ, եջի *va.* to rub, to scour: *fig.* to impute, to ascribe, to attribute, to accuse of, to charge with; - ք ափ, to rub out in the hand.

Միգեմ, եջի *va.* to rub hard or often, to bruise, to clash.

Միութ. *ից s.* confusion, broil, embarrassment, trouble, disorder, tumult, uproar; *a.* confused, mixed, confounded, troubled, disordered, out of order; deranged, complicated; indistinct; - ս յուզել, յարուցանել. to excite confusion, trouble, sedition; աղմուկ -ի յարուցանել, to make a clatter, racket or uproar, to kick up a row; յայն աղմուկ -ի, in that disorder; *S.* Աղմուկ.

Միութաբանումըն *s.* confused discourse; - բար *ad.* confusedly, indistinctly, topsy turvy.

Միութական *S.* Միութ *a.*

Միութանք *S.* Միութումն.

Միութեմ, եջի *va.* to confound, to mix, to jumble, to embroil, to complicate; to trouble, to put in disorder, to disorder, to derange, to harass, to embarrass, to bewilder; - իմ *vn.* to be confounded, in disorder, to become intricate, complicated; to become con-

fused, troubled, to be overthrown, upset; - եալ ես. you look troubled.

Միութումըն, -ումն *S.* Միութ *s.*

Միող *s.* rubber.

Միումն *s.* friction, rubbing.

Մըափր, դրաց *a.* honouring, paying honour; - բ *s.* courtiers, attendants.

Մըալից *a.* honourable, glorious.

Մըամ, աջայ *vn.* to lord, to act the great man, to pique or plume oneself, to glory, to vaunt in. [to prevent.

Մըալեմ, եջի *va.* to hinder, to stop, Մըալոր *a.* dried in the shade.

Մըեղ. աջ *a.* glorious, magnificent, rich, sumptuous, pompous, splendid, superb, majestic; honourable, august, illustrious, respectful, sublime; elegant, fair, handsome, genteel, agreeable.

Մըեղաբար *ad.* honourably, magnificently, splendidly, pompously, superbly, richly, nobly, majestically; - բեղ *a.* of great beauty; - գոյն *ad.* pompously, with great parade; - զարդ *a.* highly ornamented, richly adorned, magnificently dressed, splendid, magnificent, superb; - զարդեմ, եջի *va.* to adorn richly, to decorate, to embellish; - նամ, աջայ *vn.* to become pretty, beautiful, glorious, to be adorned; - շուք *a.* very beautiful, august, most superb; *S.* Մըեղազարդ; - պանծ *a.* majestic, illustrious, dignified; - ցուցանեմ *va.* to decorate, to adorn, to beautify, to embellish; to honour, to glorify; - ւոր *S.* Մըեղ.

Մըեղումըն *s.* splendour, magnificence, pomp, sumptuousness, majesty; glory, honour, celebrity; beauty, elegance, comeliness: solemnity.

Մըթակ *S.* Նարկա. [ness.

Մըթանք *s.* impudence, barefaced-

Մըթեմ, եջի. - եցուցանեմ *va.* to agitate, to stir, to dabble, to paddle.

Մըթեմ, եցայ *vn.* to be brazen-faced, to lose every sense of shame, to behave shamelessly, impudently. [hunger.

Մըթեմ *vn.* to starve, to die with

Մթ. *ից s.* light cake, a brioche.

Մթ *S.* Մթի, Սթի.

Մշանք *S.* Մշադողդողումըն.

Մշադողդողան *S.* Մշադողդողան; - ն *s.* sense of feeling.

Մշադողդող *a.* tangible, palpable, tactile; - ութի *s.* tangibility, palpability, tactility.

Շօշափելիք . լեաց *s.* touch, feeling, hand. [to handle; to graze.

Շօշափեմ, եցի *va.* to feel, to touch,

Շօշափելն *S.* Սօսափելն .

Շօշափող *s.* geom. tangent; -ական *a.* tangential; -զօրութիւն, tangential force; -կողմնացոյց, tangential compass.

Շօշափութիւն, -ուձն *s.* touch, feeling, taction, handling, contact, grazing; կէտ շօշափման . point of contact.

Շօշիմ *vn.* to be harassed, vexed, tormented.

Ո

Ո (*uo*) ոյ or ուօ *s.* the twenty fourth letter of the alphabet & the sixth of the vowels; ո, - , six hundred; six hundredth.

— It is changed sometimes into օ & ա, for example: սիրող-սիրող, մութ-մօրութ, քող-քօղ; մուր-մուր, խնարար-խաչարար, փողփողեալ-փաղփաղեալ, ընգոծին-ընգածին.

Ո, ոյր . ում . ոյք . ոյց *pron.* who, which; ո՞, ո՞րք, who? ո՞ի ձէնը իշխեսցէ առնել զայդ, who among you dare do that? ո՞րք ի մարդկանէ, who is he that ...? գիտեմ ո՞ւ է դա, I know who he is; ո՞րք եւ իցէ, whoever he may be; ոյր է մատենան, whose book is this? զո՞րինգրէք, whom do you seek? ոյր ես, who are you for? ո՞ւմ ասացիր, to whom have you spoken? ո՞րք է, who knows? ոյք ոմանք իցեն, who are they who ...? ում ի կապէլոյ, to which of the prisoners? յո՞ւմ անձին, on which person? ոյք եմք, who are we? յո՞ր իմաս, where? where are you going?

Ո՛, ո՛ ո՛ *int.* oh! oh! ah! ո՛ ո՛ փախերուք, hollo there! run away! save yourselves! out of the way! ո՛ մեծի մարդասիրութեն Այ, oh the great

mercy of God! ո՛ զարմանալի իրա, what wondrous thing is this! ո՛. այրն այն յիմարեալ է, look, that man has gone mad; ո՛ ստուժեք, ah! what a surprising falsehood, imposture is yours!

Ոբոկոս, ի *s.* Gr. w. obole, obolus.

Ոգեմերթիմ *vn.* to recover one's breath or strength; -թախանձ *a.* anxious, eager; -թափ լինիմ *vn.* to be emaciated, exhausted; to wear oneself out; -լից *a.* spirituous; -խառնիմ, նեցալ *vn.* to be of one heart & one mind; -խառնութիւն *s.* union of soul, great attachment; -ծնութիւն *s.* creation or animation; -կան *a.* spiritual; -կեր *S.* Հոգեկեր; -կործան *a.* soul-destroying; broken in spirit, disheartened, disconsolate, despairing; -կորոյս *S.* Հոգեկորոյս; -հաշմ *a.* infatuated, foolish, stupid. [to say; to sing.

Ոգեմ, եցի *vn.* to utter, to pronounce,

Ոգեշահ, -շնորհ, -շունչ *S.* Հոգեշահ, &c.; -շափ *s.* spirit-gauge; -պահ *a.* life sustaining; *s.* necessary food, scarce food; -պահանջ *a.* requiring back life; depriving of life; mortal; -պարտ լինիմ *vn.* to be guilty of blood; -սեր *S.* Հոգեսեր; -սիրութիւն *s.* love of life; self-love; -սպան *a.* soul-depraving; -սպառ *a.* out of breath; exanimate, half-dead; *fig.* knocking down, killing; -վար, -վարիմ *S.* Հոգեվար, լինել ի -ս; -ւոր. &c. *S.* Հոգեւոր. &c.

Ոգի, ոգւոյ *s.* spirit; spirit, soul, ghost; breath, respiration; spirit, meaning, sense; genius; manes, shades, ghost, hobgoblin; life; heart; soul, energy, courage; puff, air, wind; die, dice; *chem.* spirits; -գինւոյ, spirit of wine, alcohol; *S.* Հոգի; - բանական, intelligence, reason; -ք խաւարի, the spirits of darkness; -կենդանութիւն, spirit of life; կենդանական -ք, animal spirits; -նախանձու, the spirit of jealousy; ոգւով շափ, with all one's soul, heartily, willingly; - առնուլ, կրնել, to breathe, to take breath, to breathe freely, to respire; to rest, to take repose, to revive, to acquire new strength or vigor; յ-ս ապաստան լինել, to be extremely downcast, depressed, prostrated, to be tormented; *S.* Ապաստան; յ-ս ապաստան տունել, to reduce to the last extremity; to exhaust, to harass, to vex; յոգւոցն պարզել ապաստան լինել, to be at the

last extremity, near the last breath, to be dying; *Թափել զ- ուրուք*, to keep in suspense; *Հարկանել զդք յ-*, to sting, to gall to the quick; to deprive of life, to kill; *գնել զ- ի ձեռին* or *ի բռնին*, *զ- ի բռնին ունել*, to endanger oneself, to risk, brave or face death, to risk, expose or hazard one's life, to lavish or to be prodigal of life; *յողոց ելանել*, *Հանել*, to sigh, to heave sighs; to groan; *ողուով չափ սի- րել*, to love to distraction; *խուզվել յ- իւր*, to be disconcerted, perturbed or disturbed; *գիտել յ- իւր*, to know within oneself; *արձակել Հանել փչել զ-*, to yield or give up the ghost, to breathe one's last, to expire; *յողոցն ցամաքել*, to die; *տալ - կամ չունել ի զէմն կշեայս*, to give spirit or life to marble; *ողուով երգել*, to sing with great expression; *յ- խաղալ*, to play at dice; *եւ դարձաւ - իւր առ ինքն*, his spirits returned, his strength revived; *Հաստատեցաւ - նր*, he regained strength or vigor; *բաղէին -բ նր*, he fainted or swooned; *դուն գործեալ ողուով չափ*, risking his life; *-ն էր դաւոյն*, he was the soul of the conspiracy.

Ոգիակողմն s. seat of the soul.

Ոգորիմ, եցայ vn. to brandish the horns, to butt with the horns; to butt, to run against, to contend, to fight, to come to blows, to make war; *չ անձին -*, to contend with oneself.

Ոգէն, ի s. odeum (theatre).

Ոգիաական a. of Ulysses; *s.* Odyssey.

Ո՛ւ պէա a. whoever it may be.

Ողնի, նւոյ s. hedge-hog; - *մեծ*, porcupine; - *ծովու*, echinus marinus, sea-urchin, sea-egg; *ձագ ողնւոյ*, hedge-pig. [walnut-husk.

**Ողի s.* green outer shell of walnut,

Ոզոր s. wicker, osier; osier-band, straw-band; - *ածեծ առնեմ va.* to strike with rods or osiers, to whip, to flog; - *ահիւս a.* woven of osiers.

Ոզորի s. water-willow, osier.

**Ոզրեմ, եցի va.* to pinch.

Ոլեռն S. Ոլորն.

Ոլմմկադ, &c. S. Ոլմմկադ.

Ոլորն, ուան. ուունք s. pea; chick peas; grain; globule: wood-worm, beetle; - - , drop by drop; *պատիճ կամ կեղեւ ոլեռան*, peascod, pea-shell; *նմանք են միմեանց իւր հասք*

ողուանց, they are as like as two peas. *Ոլորնաձեւ a.* pea-shaped, round, spherical. [to grow round.

Ոլորնանամ, աջայ vn. to conglobate,

Ոլոր, ից s. twisting, contortion, tension; intensity, force, stress; tresses; - *բարեկամութեան*, ties of friendship.

Ոլորարջս s. bot. spiræa or diosma; - *կնձային*, ulmaria, dropwort.

Ոլորածոյ a. entangled, twisted; - *գիծ geom.* spire.

Ոլորակ, աջ s. S. Ոլոր; flexion of voice, accent; *gr.* the acute 'grave' circumflex 'accents'; *mus.* tone; a note (°); - *աւագ*, mode major; - *կրտսեր*, minor tune.

Ոլորան, աջ s. S. Մամուլ; *mech.* peritrochium, lathe, axle-tree, wheel & axle, winch, windlass, crab, capstan; - *առամնաւոր*, gear, wheel-gear, catching; - *տարբերական*, differential capstan.

Ոլորեմ, եցի va. to entwine, to twist, to twine, to wreath, to braid, to plait; *fig.* to plot, to hatch, to frame.

Ոլորումն s. S. Ոլոր; *mech.* torsion.

Ոլորս s. spire; - *ադիծ s.* spiral line; - *աձեւ a.* spiral, winding; - *անամ, աջայ vn.* to be circumscribed, bounded, limited; - *անիւ s. mech.* turbine, tube-wheel, horizontal water-wheel; - *ապոցյա a.* winding, sinuous, meandering; - *ացուցանեմ va.* to circumscribe, to bound, to limit.

Ոլորաք, ից s. bounds, limits, extremities; ring, circuit, circumvolution; - *երկրի*, the universe; - *երկնից*, airy space, the vault of heaven; - *բանից*, ambages, circumlocution, tricks; *չ - սս մտանել (Թռչնոց)*, to fly about or round; to flap, to flutter in the wind, to wheel about; * to turn on one's hands & feet like a wheel, to tumble, to fall head over heels, to turn a somerset. [bone.

Ոլք, աջ s. fibula, perone, shin.

Ոխ, ի - բ. ից s. rancour, inveterate hatred, resentment, concealed hate; - *ս ունել չ ումք*, - *ս պահել ումք*, - *ս ի մահ ունել*, to harbour resentment, to hate, to owe or bear a grudge, to have a grudge or spite against, to bear malice or ill-will; *S.* Մթերեմ.

Ոխթափ լինիմ vn. to give vent to one's wrath, to discharge or vent

one's rancour, to revenge oneself.

Ռխակալ. աջ *a.* spiteful, rancorous, malevolent, outrageous, malicious, harbouring hate, revengeful; - **լինել.** to nourish hate; - **ռւթի** *s.* harbouring revenge, hatred, rancour.

Ռխամ. **Ռխանամ.** աջայ *vn.* to devise, to foment hatred; to resent an injury, to be resentful, bitter, hating.

Ռխապահ *S.* **Ռխակալ.**

Ռխացուցանեմ *va.* to create, to excite rancour, to exasperate, to provoke to enmity.

Ռխերիմ. **Ռխորիմ** *a.* nursing rancour, wrathful, rabid, furious, cruel, relentless; ill-natured, malevolent; - **թշամի,** a sworn enemy, a mortal, declared, implacable or inexorable enemy; *fig.* arch-enemy, the devil; - **պառաքաղմ.** an obstinate, bloody battle; **ռխորիմիք** *s.* antagonists or adversaries in a game. [anger, indignation.

Ռխութի *s.* *S.* **Ռխ.** revenge; wrath, **Ռ՛հ** *int.* alas! oh! ah! o! վայեաց եւ առեւ. **Ռ՛հ տէր,** he cried out & said, oh! my Lord! **Ռ՛հ ինձ տէր,** ah! oh! alas, oh dear! woe is me! **Ռ՛հ անմուտքն,** **Ռ՛հ կոտորութեն,** oh what folly! oh what blindness! **Ռ՛հ եւ աւանգ առւորն այնորիկ,** oh dreadful day! **Ռ՛հ հովիւք,** woe to the shepherds! **Ռ՛հ մողորութի,** **Ռ՛հ յիմարութի,** oh what a mistake! what nonsense! **Ռ՛հ թէ,** would to God! **Ռ՛հ Ռ՛հ.** ha! ha! **Ռ՛հ Ռ՛հ օր.** woe, woe to the day!

Ռղբ, ոջ *s.* lamentation, complaint, groaning, wailing, moans, tears; - **բ.** elegy; - **ս առնուլ,** յօրինել, զ-ս հարկանել *S.* **Ռղբամ.**

Ռղբադին, -**լի** or **լից** *a.* lamentable, deplorable, plaintive; tragical; *ad.* lamentably, plaintively; - **կան** *a.* plaintive, sad, mournful; - **կից** *a.* condoling, deploring with another; - **կցիմ,** եցայ *vn.* to weep, to deplore or lament together; - **ձայն** *a.* plaintive; *ad.* with a lamentable tone; *s.* lamentation.

Ռղբամ, աջի or ցայ *vn.* to lament, to bewail, to groan, to complain, to weep, to deplore; to wear mourning; **ողբամ զքեզ շայոց** Ծ, **ողբամ զքեզ հանուրց** հիւսիսահանաց վեհադոյն, I mourn for you, Armenia! I mourn for you, oh chief among the nations of the North!

Ռղբերգակ, աջ *a.* singing plaintive-

ly; *s.* singer of laments; tragedian, tragic author; - **ան** *a.* tragical.

Ռղբերգեմ *va.* to sing in a plaintive voice, in a lamentable tone, to deplore, to lament; to compose a dirge, an elegy or a tragedy. [tragedy; elegy.

Ռղբերգունի *s.* plaintive song, dirge; **Ռղբերէն** *ad.* lamentably, plaintively.

Ռղբելալիք *s.* cries & tears.

Ռղբումն *s.* cry, weeping, lamentation, complaint.

***Ռղիկ ողիկ դամ** *S.* **Ռղողանամ.**

Ռղիմպիադ *S.* **Ռղոմպիադ.**

Ռղիմպոս, **Ռղիմթոս,** **Ռղիմպոս,** *ի* *s.* Olympus; heaven. [grapes.

Ռղիյզ, **ուղից** or **ղաց** *s.* bunch of **Ռղիւզաբեր,** -**բոյծ** *a.* bearing or producing bunches of grapes; - **զարդ** *a.* furnished, adorned with bunches; - **լից** *a.* full of bunches; - **կան թթու** *s.* chem. racemic acid; - **ւոր** *a.* loaded with clusters.

Ռղիւզուկ *s.* small bunch of grapes; *bot.* artemisia, mug- or moth-wort; goose-foot, botrys. [bunches.

Ռղիւզորէն *ad.* in clusters, in

Ռղն, **ողին.** **ողունք,** **ողանց** *s.* spine, back-bone; chine, back; spinal marrow; - **նաւին,** deck of a ship; - **երկնի,** the highest heaven; **ողունք երկրի,** precipice, declivity; mountains; **բեկանել զ-**, to break the spine, to chine; - **անկանել,** to lie down, to lay oneself down, to stretch one's limbs; *fig.* to neglect, not to care for; **յ- երլթալ,** to stretch oneself; to stretch out one's arms (in yawning or awaking); **յ- կալ.** to stand erect, to draw oneself up; *fig.* to grow proud; to become rebellious; **խտացուցանել զ-**, to stiffen one's neck, to be proud, stubborn, contumacious; - **առնուլ,** to lean against; *fig.* to find support; - **առնուլ ի վշտաց**, to breathe from one's troubles, to repose from care or affliction; - **բեկանել,** to sprain or break one's back or neck; *fig.* to end in smoke; to become discouraged, disheartened, desponding, to droop.

Ռղնաբեկ *a.* brokenbacked, hipshot; **յար,** **շար,** *ի* *s.* vertebra; spinal marrow; **յար տանց,** beams; roof; - **ւոր** *a.* vertebrated; - **փայտ** *s.* keel, ship's bottom; *fig.* ship; Holy Cross.

Ռղնգժնեայ *a.* headstrong, doggedly tenacious, pertinacious, obstinate.

Ողնիմ, եցայ *vn.* to be curved back-
 Ողնոյց *s.* roof, top of a house.[wards.
 Ողնուլար *s.* crupper. [ship.
 Ողնուց *s.* skeleton or carcass of a
 Ողնաեռ *s.* galling on a horse's back,
 scratch on the withers, excoriation;
a. wither-wrung, galled. [day.
 Ողողման *s.* *Էնի s. Gr. w.* Palm-Sun-
 Ողող *s.* inundation; alluvion.
 Ողողակ *a.* immersed or submerged;
s. diver; -ան *a.* alluvial, alluvious;
 -անն *s.* alluvion.

Ողողանամ, ացայ *vn.* to weep bitter-
 ly, to shed a shower of tears; to
 scream, to screech, to shriek.

Ողողանեմ, Ողողեմ, եջի *va.* to in-
 undate, to cover with water; to im-
 merse, to plunge, to dive; to rinse, to
 wash; -իմ *vn.* to be inundated; plung-
 ed in, immersed; - յանձրեալ, to be
 soaked through by the rain.

Ողողանիմ Տ. Ողողանամ.
 Ողողանք *s.* effusion: shriek, loud
 scream, tears. [mersing.

Ողողել *a.* inundating; bathing, im-
 Ողողումն *s.* inundation, submersion;
 rinsing. [կան *a.* olympic.

Ողումպիադ, աջ *s.* olympiad; -պիա-
 Ողորդ *a.* right; Տ. Ուղղորդ.

Ողորկ, աջ *a.* sleek, glossy, smooth,
 terse, polished; level, plane; *fig.* re-
 fined, sweet, affable, agreeable; art-
 ful, cunning, crafty; elegant, polite.

Ողորկաբանութիւն *s.* smoothness of
 speech, elegance of expression, elo-
 quent language; -բար *ad.* smoothly;
 -կեղեւ *a.* smooth-barked; -յան *a.*
 smooth-browed.

Ողորկանք *s.* polishing, smoothing,
 furbishing, burnishing.

Ողորկապատեան *a.* provided with a
 smooth or even shell; *s.* mollusk.

Ողորկարան *s.* sleeking-place.

Ողորկատարր *a.* smooth trunked;
 -տեսակ, սիկ or սիլ *a.* smooth, glossy,
 bright; -բար *a.* of cut stone.

Ողորկեմ, եջի *va.* to smooth, to level,
 to plane; to curry, to polish, to set a
 gloss upon, to make smooth or polish-
 ed; to smoothen; to iron, to hot-press,
 to satin; Տ. Շողումեմ.

Ողորկիչ *s.* polisher.

Ողորկութիւն *s.* smoothness, polish,
 sleekness, glossiness; softness; de-
 licacy.

Ողորմ, ոյ, ու *s.* pity, compassion; *a.*

pity-stirring, piteous, pitiable, mov-
 ing, touching, miserable, unhappy,
 unfortunate, sad, deplorable, dismal;
 -, -ս, - - *ad.* touchingly, humbly, in
 a suppliant manner; miserably, pite-
 ously, pitifully, deplorably, lament-
 ably; compassionately; - խոսել, to
 speak pitifully or deplorably; յազերս
 եւ յ- խոնարհեցուցանել, to touch, to
 excite or move to compassion, to in-
 spire pity; անկցի - իմ առաքի քս,
 have compassion on me! have mercy

Ողորմաբար Տ. Ողորմ *ad.* [on me!
 Ողորմագին Տ. Ողորմ *a. ad.*

Ողորմած, աջ *a.* merciful, charit-
 able, compassionate; -ութիւն *s.* mercy,
 charity, clemency, pity, compassion;
 charity, alms, almsgiving, goodness;
 գործք - թէ, good deed.

Ողորմանք Տ. Ողորմութիւն.

Ողորմեաց, եջի *s.* The Miserere &
 its hymn (Armenian divine service).

Ողորմելի *a.* miserable, unhappy,
 poor, piteous, pitiable.

Ողորմիմ, եցայ *vn.* to take pity or
 compassion on, to commiserate, to be
 affected, moved to pity, to feel for, to
 sympathize with; to do good to, to
 benefit; ողորմիմ քեզ, I pity you.

Ողորմութիւն *s.* pity, mercy; alms,
 charity; - առնել, տալ, to give alms.

Ողորմուկս արկանեմ *va.* to excite to
 commiseration by loud laments, to
 touch with pity, to move.

Ողոյ *s.* end of a fishing net.[hopper.

*Ողուն *s.* mill-funnel; spout of a mill-

Ողբ, ոյ, ու *s.* supplication, peti-
 tion, entreaty, instance; insinuation,
 persuasion; *a.* suppliant, beseeching,
 mild, humble, insinuating, persuasive,
 attractive, fawning; - ու *ad.* softly,
 humbly, kindly; յ- ածել, to persuade,
 to soften, to affect; յ- անկանել, գե-
 դերել, to supplicate, to beg humbly,
 to entreat, to pray earnestly.

Ողբական Տ. Ողբ *a.*

Ողբանք *s.* supplication, humble
 prayer, instance; softness, kind things,
 soft words, blarney; attraction, insin-
 uation, persuasion; fondling, caress,
 cajoling, coaxing, fulsome flattery,
 adulation.

Ողբաւոր *a.* suppliant; flattering.

Ողբեմ, եջի *va.* to supplicate, to
 persuade mildly; to soften, to calm,
 to appease; to touch, to move to pity;

to fawn upon, to toady, to flatter.

Ողբել S. Ողբաւոր.

Ողբումն S. Ողբանք.

Ողբ. ոյ or այ a. alive, living; sound, safe; complete, entire, integral; whole-some; uninterrupted; - - ad. alive, all alive; altogether; - բովանդակ. wholly, entirely; - եկիր! welcome! you are welcome; - լեր or եր, keep yourself hearty; God speed you, good bye! - լեր վարդապետ, hail Master! - լեր Թագուհի, Salve Regina! hail Mary! - երթ, go in peace, adieu, farewell; - մնացեն, let them go to the devil; - մնա, adieu, take care of yourself, my kind wishes.

Ողբաբանութիւն s. the whole of a discourse; * sound doctrine; - բար ad. entirely, perfectly, wholly; - գոլանք s. embrace, embracing, claspings; - գոլրեմ, եջի va. to receive lovingly, to embrace, to kiss; - խոհ, այ or ից a. thinking soundly, wise, sensible, judicious; chaste, modest, coy, maidenly, pure, honest; - միւր s. good sense, honesty, plain-dealing; - խոհաբար ad. soundly; honestly, modestly, chastely; - խոհանամ. աջայ vn. to be in one's right senses; to be chaste, to observe chastity; - խոհացողանեմ va. to render chaste, modest, sober, prudent, wise; - խոհութի s. sound judgment, wisdom, sagacity, good sense; chastity, pudicity, temperance, continence, modesty, sobriety, honesty; - խորհուրդ a. right-minded, sincere, frank, upright; - կեզ, կիզաց s. burnt offering, holocaust, sacrifice; - կիզեմ va. to offer a burnt offering, to sacrifice; - կիզութի or ունի s. offering a holocaust; - հաւատ a. orthodox.

Ողբամբ ad. safe & sound, soundly, safely, safe; quite, totally, entirely, completely; - գառնալ, հասանել, to return, to arrive safe; - եկիր, - տեսի զքեզ, you are welcome; երթ - . God keep you, God be with you, adieu!

Ողբամբ a. right-minded, of sound judgment, in one's right senses, sensible, rational, reasonable, judicious; orthodox; - վարդապետութի, sound doctrine; - լինել, to be in one's right mind.

Ողբանամ. աջայ vn. to recover one's health, to heal, to get cured of, to get well again.

Ողբանգամ a. perfect in body, sound in wind & limb; ad. safe & sound; entirely, wholly; - ութի s. perfection in all the members.

Ողբացուցանեմ va. to cure, to heal, to restore to health, to free from sickness or any harm; to complete, to render perfect; - ուշի a. healing, curative, balsamic. [salutation.

Ողբագամ vn. to salute; s. salute,

Ողբենծայ S. Ողբակէզ.

Ողբիկ ad. entirely, wholly.

Ողբմտութիւն s. rightmindedness, good judgment, reasoning; rectitude, justice, sincerity, loyalty, probity; - թթ ad. soundly, sensibly.

* Ողջութիւն s. health, toast.

Ողջոյն, ունի s. salute, salutation, greeting, compliments, kind regards; health, state of salubrity; - հրաժարական, leave-taking, adieu, farewell; - աալ, to salute; to compliment; հարցանել զողջունէ, տեսանել զ- ուրուք. to salute affectionately, with kind expressions; հարցանել զողջունէ ուրուք. to ask news of; աալ - հրաժարական. to take leave; to say good bye, farewell; - , - քեզ, - քեզ! good morning! good day! - իցէ քեզ? how do you do? how are you? - է, very well; - է քեզ? is all well with you? - է? do you bring good news? - է, health, peace, prosperity; - քեզ տունդ իմ սիրելի, - քեզ երկիր ծննդեան. - ! fare well sweet home! adieu my native land! adieu! [tiredly, wholly, completely.

Ողջոյն a. all, entire, whole; ad. entirely. Ողջութիւն s. health, good health, soundness of body; - թթ ad. safe & sound; peacefully.

Ողջունաբեր a. bearing a salutation or good news; - թուղթ, letter, epistle; - գիր s. letter of compliments; - լի, - կան a. of salutation, of compliments; - պատում a. narrating, telling good news; - տուութի s. salutation; - բան s. drawing-room, saloon; - ցոյց թուղթ S. Ողջունագիր.

Ողջունեմ, եջի va. to salute, to compliment; - ի հանգիստ նրց առաքելոցն, to visit the sepulchres of the holy Apostles.

Ոճ. ոյ, ուլ s. style; phrase; method, system, formula; rank, order, manner, fashion, form; behaviour, conduct; dogma, doctrine : culm or stalk of

gramineous plants: pannier, basket; *bot.* *S.* *Բաղլասակ*; acre (measure of lands); *ոճով* *ad.* methodically; distinctly, precisely; continuously, in detail; suitably, properly, to the purpose; *նովին ոճով*, in the same style; - *լեզուաց*, the character or genius of a language; - *Խ Գրոց*, language of the Scriptures; *ճեմական*, բանաստեղծական, *ճարտասանական*, *արձանական*, *գովածացի*, *լակոնական*, *մարտեան*, *մեղրածորան* *ոճ*, academical, poetical, oratorical, lapidary, gothic, laconic, marotic, mellifluent or honied style; *բարձր*, *վեհեմ*, *վայելուչ*, *յարգարուն*, *պարզ*, *կորովի*, *բարձր*, *հեշտ*, *բարեխառն* *ոճ*, elevated or high, sublime, elegant, florid, simple, nervous, mellifluous, fluent or easy, temperate or moderate manner or style; *ընտանի*, *կատակաբան*, *երկայնաբան*, *անհարթ*, *խիստ*, *թույլ* or *ակար* *ոճ*, familiar, burlesque, prolix or diffuse, harsh or rough, hard, languishing style; *մաքրել զոճ*, to purify, to refine the style; *յոճ եւ ի կարգ մուծանել*, to reduce to method, to put in order; *ոճով մանր հայել*, to fix, to rivet the attention; *մանգաղ արկանել յոճ ընկերին*, to put a sickle unto one's neighbour's standing corn; *գարին յոճ կայր*, the barley was green.

Ոճիր, *ք. ս* *s.* crime, guilt, criminal attempt, misdeed, villany, felony, ribaldry, vile wickedness; *a.* wicked, guilty, criminal; - *եղեռան*, crime; - *ք ասիրատուութե*, excess; *ածել յ-ս*, to **Ոճորք* *S.* *Ձեղուն*. [carry to excess.

Ոճրագործ, *այ* *s.* scelerate, felon, villain, wretch; *a.* facinorous, ribald, flagitious, nefarious, profligate, felonious; - *ուծիւն* *s.* villany, abomination, misdeed, impiety, profligacy, flagitiousness, execrable conduct, horrible crime. [cave.

Ոմբուրն *s.* *Gr.w.* subterranean, vault, *Ոմն*, *ուրումն*, *ումմն*. *ոմանք*, *ոմանց* *pron.* some, certain, some one, one, *այր* -, a man; *կին* - *անուն Մարգարիտա*, a woman named Margaret; *ոմն քաղցեալ եւ ոմն արբեալ*, one is dying of hunger while another is drunk; *ոմանք մեծատուրք եւ ոմանք աղքատք*, some are rich & others poor; *ցրուել յան ոմն յայտ եւ ոմն յայն կոյտ*, they are scattered here & there; *զոմանս*

սեւի անցանել է գետն, *ոմանք ի լուչ*, *եւ ոմանք ի նաւակի*, I saw several crossing the river, some swimming, others in a boat.

Ոմոխորոն *S.* *Եմփորոն*.

Ոյ *int.* oh! what pain!

Ոյժ, *ուժոյ* or *ժի* *s.* force, strength, power, vigour, energy, virtue, valour; effort; weight; *յուժոյ* *ad.* strongly, vigorously; - *աւլ*, to force, to make efforts; to give power, to authorize, to favour; - *աւնուլ*, to gather strength; *նոր - աւնուլ*, to gain new strength, to recover one's strength; *յուժի լինել*, to be in full vigour, in the prime of strength; *անկանել յուժոյ*, to feel one's strength failing, to lose strength, to become weakened or enervated; *S.* *Թափեմ*.

Ոյժ *a.* cold; *ad.* apart, aside; - *ք* *s.* hiatus, gap, chasm; *fig.* coldness.

Ոյն, *ք* *s.* habit, disposition; valour, strength.

Ոչորդի *a.* *ad.* apart, separately.

Ոչ *ad.* no, not, nor, none; *ոչ կամեմ*, I will not; *ոչ գիտեմ*, I do not know; *ոչ կարեմ*, I cannot; *ոչ ... ոչ*, neither ... nor; *ոչ սիրեմ զնա եւ ոչ երկընչեմ ի նմանէ*, I neither love him nor fear him; *բայց գիտեի ոչ*, but I did not know it; *ինչ ոչ ունի*, he has nothing; *ոչ առանց պատճառի*, not without cause; *յու կամաց*, involuntarily, against one's will, by force; *ոչ եթէ*, not only; no; *ոչ եւս*, no longer; not yet; *ոչ երբեք*, *ոչ ընաւ*, never, not at all, no; *ոչ որ*, no one, nobody, none, not one; *ոչ որ ի ձեռք*, no one among you; *ոչ որ ասասցեք եւր*, nobody will tell you; *ոչ որ գացի այնչափ յանդուգն*, no one will be hardy enough; *ոչ զոր գացես*, you will not find any man; *յոչ գոյցի ի գոյ ածել*, *զոչան ածել ի գոյանալ*, to produce or create from nothing; *յարժեւ յոչ բարին*, to provoke to evil; *այո կամ ոչ*, yes or no; *եղիցի ձեր բան*, *այո՛ն այո՛ն*, *եւ ոչն՝ ոչ*, let your conversation be, yea, yea; nay, nay; *ոչ* or *ոչ* *ապաքէն աւացի քեզ*, did I not tell you? *ոչ*, *Տէր*, no, Sir; *ոչ իսկ*, is it not true that? *ոչ միայն չղորմեալ*, far from being touched; *եւ ոչ իսկ մարդ է*, he is no man; *ոչ արդեօք զերծաւ*, perhaps he

Ոչգոյ *S.* *Չգոյ*. [is not freed; *S.* *Եւ*

Ոչէ, *ից* *s.* nothing; void, vacuum;

հաստեւ յոյճեց, to create from nothing; ստայօղ ոյճեցն երկիր պագանեւ, to adore false gods.

Ոյճանամ S. Ոյնչանամ.

Ոյնութիւն s. nothingness, void, nothing; յ- գանաւ, to be reduced to nothing.

Ոյնչ, ոյնչի s. not any thing, nought, void, nothing; a. none, no one, no, not any; ad. no, in no wise, not at all; - անհետիւն, nothing at all; գրեթէ -, almost nothing, scarcely any thing; - հեռի է քէն, not very far from you; զոյնչից, for nothing; - իւր, no how, in nowise, by no means; ստեղծեւ յոյնչէ, to create out of nothing; անհեւ յոյնչէ, to produce from void; յ- գարձուցանել, to reduce or bring to nothing, to annihilate; to nullify; յ- or առ - գրեւ, հա. մարիւ, to hold or esteem as nothing, to care nothing for, to make no account of, to despise, to contemn; յույնչէ յինչ գաւ, to be raised or taken from nothing; ես - ասեմ, I say nothing; - պատճառս ունիս, you are wrong; ոյր չիք առողջութիւն՝ չիք եւ -, who has not health has nothing; - գիտեմ, I know nothing, I don't know.

Ոյնար, այ s. sheep, ewe; mutton; փա-ի, mutton; օտն-ի, sheep's trotters; - մայրեալ, wandering, lost sheep; վաճառանոց -ի, sheep-market; փա-րախ, գաւ-իթ -այ, sheep-cot, -fold, -pen; մայեն, բառալեն -ք, sheep bleat; S. Խաչ, Կառաք.

Ոյնարաբոյժ s. sheep-breeder, --master; -գլխստ a. clothed in sheepskin; s. ից, wolf in sheep's clothing; -գէն, զենութի s. sheep-slaughtering, --sacrificing; -գէնն Տաճկաց, koorbanbaïram, (Turkish festival).

Ոյնարակ, այ s. lamb, lambkin.

Ոյնարանման a. sheep-like; -վաճառ s. sheep-dealer.

Ոյնարենի a. sheepy; s. sheepskin.

Ոյնարիկ S. Ոյնարակ. [ishness.

Ոյնարուի s. sheepish nature; sheep-

Ոյնչանամ, այցալ vn. to be reduced to nothing, to be nullified, annihilated. Ոյնչացուցանեմ va. to annul, to make null & void, to annihilate, to destroy.

Ոյնութի s. nothingness, nothing;

Ոպդիտ s. Gr. w. hoplites. [nullity.

Ոպիկալ S. Երեւոյ.

Ոլել, ոլլոյ or լայ s. louse, (pl. lice),

vermin; մածանող -, crab-louse; - արմտեաց, grab, mite, weevil; S. Ուտիճ; քաղէլ զ-ս, մաքրել յոլլոյ, to Ոլլեն s. fascine. [louse.

Ոլլադեղ s. bot. lice-bane, louse-wort. Ոլլական a. pedicular; - ակա med. - disease.

Ոլլակեր, այ a. louse-eaten; s. lice-eater; - լինել արմտեաց, to be blighted with insects & worms.

Ոլլոս, այ a. lousy. [Երաստանք. Ու. ի s. backside; S. Նստոյ տեղի, Ուեկան s. zool. pygargus, Arabian vulture, hen-harrier.

Ունակ s. zool. ouarine, alouate.

Ունամ, աջի vn. to howl, to yell.

Ուոդ, -անամ S. Աւոյդ, -անամ.

Ուոդանեմ. Ուոդեմ, եջի va. to water, to bathe, to bedew, to wet.

Ուոդումն s. watering; irrigation, sprinkling; water-retting, steeping; աւազան Գոգման, retting-pool, --tank, --pit, --pond.

Ուսն a. lean, emaciated, etiolated, lank, puny, dry, parched.

Ուլայ, -եմ S. Նոհ, -եմ.

Ոսկեակ, եկայ or կի s. small quantity of gold; gold mine; pn. Aurelia.

Ոսկեակն S. Ոսկեքար.

Ոսկեբեր a. auriferous, gold-bearing; -բերան a. golden-mouthed; pn. St. John Chrysostom; -բեւեւ a. studed with gold; -բերեղ s. chrysoberyl; -բուր s. golden hill; -բողբոջ a. produced like gold; -բոր s. chem. bore, boron; -բորակ s. borax; -բողբ a. producing gold; -գեղմն s. Golden Fleece; -գիսակ a. golden-haired, having golden tresses; -գիր a. written in golden characters; s. chrysograph; -գլուխ a. gold-headed; -գոյն a. gold-coloured, yellow; -գործ, այ s. goldsmith; jeweller; a. golden, made of gold; -գօտի a. girdled with gold; -զարդ a. ornamented or embroidered with gold; -զգեաց a. arrayed in gold; -զմրուխտ s. chrysoprase; -զօդ a. fastened with gold; chased in gold; -զօծ a. gilded, gilt; golden; -զօծեմ, եջի va. to gild; զօծիլ s. gilder; -զօծութի or ումն s. gilding, gilt; -թեւ a. interlaced or interwoven with gold; embroidered with gold; s. gold-thread, --wire; - զիպակք, կերպառք, brocade; -թեւ a. golden-winged; -թիւ s. golden number; -ծաղիկ s. yellow

flowered; *s. bol.* chrysanthemum, corn-
marygold; -ծիր *a.* gold-bound; -ծի-
րանի *s.* golden purple; -ծղի *a.* golden-
armed; -կաղմ *a.* made of gold; adorn-
ed with gold; -երիվար, horse with
gold accoutrements; -գիրք, book
bound in gold; -կապարձ *s.* golden
quiver; -կար *a.* sewed with gold
thread; -կերթ *S.* Ոսկեկաղմ; -կիշն *a.*
golden-fleeced; -կուռ *a.* made or co-
vered with massive gold, gold plated;
-ք *s.* gold mine; goldsmith's shop;
-հան, աջ *s.* miner, gold-digger; -տե-
ղի or -ք *s.* gold mine; gold-diggings;
-հանդերձ *S.* Ոսկեգլխաց; -հանուծի,
-հաս *s.* gold-mining or -digging, gold-
finding; -հեր *a.* yellow-haired; *S.* Ոս-
կեգլխակ; -հիւսեակ *a.* woven with
gold; -հուռ or հուռն *a.* woven or em-
broidered with gold; laced with gold;
-հուռազարդ *a.* gold fringed; -հրաշ *a.*
golden; -ձեղուն *a.* with a gilded ceil-
ing; -ձղյ *S.* Ոսկիւձղյ; -ձուկն *s.* gold-
fish; gilt-head, aurata; -ղէն, զինիկ *a.*
golden, of gold, gilded, gilt; -գար,
golden age; -ճաճանշ *a.* shining like
gold, as bright or resplendent as gold;
-ճամուկ *a.* embroidered with gold,
covered with gold embroidery, spotted
with gold, gold braided; -ման *a.* spun
or woven with gold; -մոլ *a.* mad for
gold; -ներկ *S.* Ոսկեգոյն; -նկար *a.*
painted with gold; -նման *a.* gold-like;
-շողմ *vn.* to shine like gold; -շուք *a.*
ornamented with gold; -պաշտոյձ *S.*
Ոսկեզարդ; -պատ *S.* Ոսկիպատ; -պա-
տեան *a.* golden-sheathed; -պղինձ *s.*
tombac, pinch-beck, sham gold; -պը-
տուղ *a.* producing golden or gold-co-
loured fruits; *s.* Fructidor; -թերմ *s.*
Thermidor; -սաղարթ *a.* gold-leaved;
s. gold-foil; -սանձ *s.* golden bridle; *a.*
golden bridled; gold-bitted; -սար *a.*
accoutred or caparisoned in gold; -սէր
a. fond of gold, loving riches, avarici-
ous; -սիրուծի *s.* love of riches, avarice;
-սմբուկ *S.* Սիրախնձոր; -սոսինձ
s. chrysocol, gold-solder; -վարսեալ
a. adorned with golden tresses; -տախ-
տակ *a.* plated with gold; -տերեւ *a.*
gold-leaved; -տիպ *s.* similor, pinch-
beck; -տուխ *a.* having gold covers;
bound in gold (book); -աուռ or տուռն
a. gilt-tailed; gold-fringed or tasselled.
Ոսկերեմ, էջի *va.* to gild.
Ոսկերէշ *s.* goldsmith.

Ոսկերիտ *s.* osseine.
Ոսկերտաթի *S.* Ոսկրտաթի.
Ոսկերչուծի *s.* goldsmith's art.
Ոսկեփայլ, -փառ *a.* shining, splend-
id as gold; -փետուր *a.* golden feath-
ered; -փոկ *a.* having golden latches;
-փող *s.* golden trumpet; -փունջ *a.* like
a gold tassel; *s.* golden or yellow bou-
quet; -հասկք, հունձք, golden ears;
golden harvest; -քաղ *a.* collecting
gold; -քանդակ *a.* gold plated; in-
crusted, embossed with gold; chased
in gold; -քար *s.* chrysolite, peridot,
olivine.

Ոսկե ..., &c. *S.* Ոսկե ..., &c.
Ոսկեօղ *a.* adorned with, or wearing
gold rings or buckles.

Ոսկի, կոյ *s.* gold; gold coin; *a.*
gold, golden, of gold; մուսիսեան -
massive gold; - շանթաձիգ *chem.* au-
rum fulminans, fulminating gold;
մանեակ - , gold necklace; - եղէգն *bol.*
lysismachia, money-wort, loose-strife;
S. Ընդէրուզանեմ, կիւռ.

Ոսկիբարան *s.* *S.* Ոսկեբերան; Chry-
sologus; -ղէն *s.* gold armour; *a.* gold-
armoured; -ծին *a.* born of gold; pro-
ducing gold; -կաղմ *S.* Ոսկեկաղմ;
-կալ *a.* carrying gold; -կան թթուում
s. chem. auric acid, oxide of gold; -կաղ
a. woven with gold; -կառք *a.* having
golden carriages; -կիր *a.* containing
gold; -կուռ *a.* made of gold; -գլխա-
brocade; -կոխ *a.* sculptured in gold;
-հաս *s.* gold nugget; small piece of
gold; -ձղյ *a.* cast in gold; of massive
gold, golden; -մայր *s.* Aurea mater,
(title of Diana); -շարկ *a.* golden-ceil-
ed; -նակ *s.* gold money; -նամ, աջոյ
vn. to become gold, to be transmuted
into gold; -պատ; աջ, -պատակ *a.* co-
vered with gold, gilt.

Ոսկեգլխակ *a.* golden-fleeced; -կըմ
բեայ or բէ *a.* having a golden boss;
-վարաւանդ *S.* Ոսկեսար.

Ոսկր, կեր, աջ *s.* bone; տարբուն
-, process, apophysis; - արմատայ լե-
զուի, hyoides; անանուն - , ossa in-
nominata; - ջայլից, os pectinis or
pubis; - արբանի, os sacrum; - կիւի,
whale-bone; - փղաց, ivory; *S.* Փղոսկր;
գերեզման ոսկերաց, charnel-house;
փոխարկուծիւն յ-, ossification; հաւ
տառիչ խախտեալ ոսկերաց, bone-
setter; կցել զ-ն բեկեալ, to bonset;
փոխարկել յ-, to ossify; հանել զոս-

կերս, to bone, to take out the bones; **զոզացուցանել զոսկերս**, to cause the bones to shake; **S. Լեզու**.

Ոսկրաբանութի *s.* osteology; **-բեկ** *s.* bone-crusher; *a.* bone-breaking; broken-boned; **-բեկուի** *s. med.* osteocope; **-դրութի** *s.* osteography; **-զոդք** *s.* joints, articulations; **-կեր** *a.* ossivorous; **-հատուի** *s.* osteotomy; **-մա-ծոյց** *s.* osteocolla; bone-binder; **-միջն** *s.* periosteum; **պստուսն** *med.* peridostosis; **-պսա** *a.* shelled, shelly; **-ոսան** *s.* ossuary, charnel-house; **-քանց առնեմ** *va.* to dislocate, to put out of joint, to disjoint, to luxate or lux; **-քար** *s.* osteolite. [ing of bone.

Ոսկրեղէն *a.* bony, made or consist-
Ոսկրկուլ *s.* ossifrage, osprey, sea-
Ոսկրոսի *s.* bones, skeleton. [eagle.
Ոսկրուս *a.* bony, full of bones; *fig.* abstruse, obscure, difficult, knotty.

Ոսնիմ, *եցայ* *vn.* to be stunted, emaciated, withered; to etiolate, to dry
Ոսնուի *s.* astrophy, emaciation. [up.
Ոստի, *այ* *s.* adversary, enemy, opposite; antagonist, rival, competing; **-տէր** **S.** Հակառակաւոր; **-եմ**, *եցի*, **-իմ**, *եցայ* *vn.* to be at law with, to accuse; to rival, to strive, to compete; **զմիտմար** *-*, to surpass each other; **-ուի** *s.* enmity; rivalry; opposition.

Ոսպն, *պան* *s.* lentile; *med.* freckles; **-ութան** *s.* lentile-soup; **-աձեւ** *a.* lentile-shaped, lenticular; *-or* **-ապակի**, lens, lenticular glass; **-անդոյն**, achromatic lens; **-սանդղատեսակ**, Fresnel lens; **-այսի** *a.* as large as a lentile; **-եայ** *a.* lentile, of lentiles, made or prepared with lentiles; **S.** Թան, Երկաթան; **-ք** *s.* lentiles; pulse.

Ոսս, *ոց* *s.* branch, bough; knot, joint: hill, height, hillock; **-ք մատանց ձեռն**, the fingers; **-ովք վարակեալ**, knotty, nodous, knobby, gnarly.

Ոստաբեկ առնեմ *va.* to break the branches; **-խաղաց լինիմ** *vn.* to leap from branch to branch; **-խիւ** *a.* branchy, ramous, full of branches; knotty, nodose; **-կոտոր լինիմ** *vn.* to have the branches broken; **յարձակ լինիմ** **S.** Ոստանամ.

Ոստայն, *ից* *s.* texture, tissue, web, web; **-սարդի**, cob-web, spider's web; **իզել ք կենայ**, to cut the thread of life.

Ոստայնանկ, *այ* *s.* weaver; knitter;

-եմ, *եցի* *va.* to weave; to knit; **-ուի** *s.* weaving; tapestry.

Ոստան, *ի* *s.* free city; chief-town, capital, seat of Government; royal guard; *a.* royal, kingly; * terrestrial.

Ոստանամ, *ացայ* *vn.* to branch out, to ramify, to shoot out; to become invigorated, ramified.

Ոստանեայ, **-նիկ** *a.* of the royal family, of the court; *s.* citizen, freeman; nobleman, noble, lord, courtier.

Ոստանիմ, *անայ* *vn.* to burst forth, to fly or escape from, to go out of; **ոստեան սանձք** *ի ձեռացն*, the reins escaped from his hands. [branches.

Ոստասաղարթ *a.* adorned with leafy

Ոստաքանց *a.* lopped, trimmed; **-անել**, to lop off, to cut away, to sever, to trim, to prune; **-լինել**, to be pruned, lopped off; **-ուի** *s.* lopping,

Ոստեղիւս *s.* glutine. [cutting off.
Ոստեմ, *եցի* *va.* to shoot, to emit.

Ոստիկան, *այ* *s.* governor, prefect; inspector, surveyor, commissary; minister; **-արան** *s.* ministerial residence; **-ութի** *s.* prefecture; inspectorship; ministry, office.

Ոստին *a.* terrestrial; dry, arid, parched, adust, burnt up; **-ժ**, land serpent.

Ոստղ *s.* lime-twigg; bird-lime, lime, viscum; **-ծովային**, marine glue.

Ոստնական *a.* terrestrial, continental.

Ոստնում, *տեայ*, *առցեալ* *vn.* to leap, to jump, to take a leap, to bound, to gambol, to skip, to caper; to spring on or at, to rush or fall upon; to rush forward, to fly at.

Ոստոսեմ, *եցի* *vn.* to hop, to leap, skip or frisk about, to frolic, to trip along. [hopping.

Ոստոստանի *s.* skipping, tripping,

Ոստուսն *s.* leap, jump, skip, bound, gambol.

Ոստուցանեմ, *ցի* *va.* to cause to leap.

Ոստիմ, *տեայ* **S.** Ոստում.

Ոստրէ, **-ոս**, **Ոստրիք** *s.* Gr. w. oyster; shell-fish. [ever.

ՈՎ *pron.* who, that, he that, who-
Ո՞վ or **Ո՞ր**, *ոյր*, *որով* *pron.* who? which? **Ո՞վ դք**, who? **Ո՞վ ի ձեռք**, who amongst you? **Ո՞վ է դա**, **Ո՞վ է այդք**, who is this man? what man is that? **Ոյր է պատկերս**, whose likeness is this? **Ո՞վ ես դու**, who are you? **զ՞ով առաւել սիրես**, which do you like

best? ո՞վ եւ ո՞վ իցեն որ երթայցեն, who will go? յո՞վ *ad.* where? յո՞վ երթաս, where are you going?

Ո՞վ *int.* o! oh! ho! ah! ha! alas! ո՞վ Աճիմ, o my God! ո՞վ աղետիցս, what a pity! S. Աղէտ; ո՞վ սքանչելեացս, what a wonder! wonderful! ո՞վ, գիտորդէ՛հ է ազգասիրութ, ah! what a noble sentiment is patriotism! ո՞վ ժամանակ, ո՞վ բարբ, օ tempora! օ mores! oh times! oh manners! to what a depth of corruption have our manners come! in what an age we live! ո՞վ ո. փախելուք յերկրէ հիւսիսոյ, ho, ho, flee from the land of the north!

Ովան *s.* sea-monster. [a desert. Ովասիս, *ի s.* oasis, verdant spot in Ովկիական, Ովկիանեան *a.* oceanic, of the Ocean. [deep; S. Թոհեւ Բոհ. Ովկիանոս, *ի s.* Ocean, the mighty Ովասնայ, *ից s.* H. w. hosannah; երգել -իւք, to sing -s.

Ոտանաւոր, *աց a.* having feet; walking, going on foot; rhythmical, measured, metrical; *s.* verse, rhyme, poetry; *ad.* on foot; անցանել ը գետ յ, to cross the river on foot; յ- or յ-ս կալ, to be on foot; զորացոյ զոտս իմ յ-ս, He gave me strength to stand; -ս յօրինել, գրել -ս or -չափմամբ, to rhyme, to versify, to make verses, to write poetry or verses; գծուծ, յոռի - , mean, worthless verses, doggerel.

Ոտն, տին, տամբ. ոտք, ոտից *s.* foot, (*pl.* feet); foot of a mountain; foot, 12 inches; foot (measure in prosody); պատուանդան ոտից, foot-stool; կրռուան ոտին, foot-hold; ոտից ցաւ, the gout, podagra; հասանող կոշտից ոտից, pedicure, corn-cutter; լուացումն ոտից, foot-bath, pediluvy; - , - առ - , foot by foot, step by step, inch by inch, by little & little, by degrees, gradually; առ - , յոտս, առ ոտս, at the feet; near, at, to; յոտաց, standing, upright; յոտից, on foot, walking; - ը ոտին, foot to foot; յոտից ցլուռի or մինչեւ ցլուռի, from head to foot, from top to toe; յոտին բում, at your coming; յ- կալ, to rise, to stand up; կալի զերայ ոտից, to stand upon one's legs; յոտին կալ, to be standing, on foot; to support or maintain oneself; յոտին ունել, to uphold, to support, to sustain; յ- կանգնել, to rise, to get up; - or առ - հարկանել, կոխել, ը - հար-

կանել, to foot, to tread under foot, to trample upon; to despise: զ- յոտանէ փոխել, to take a step, to walk; զոտս ամբառնալ, - առնուլ, to start, to depart, to set out, to go away; զոտս արձակելալ հարկանել, to kick, to foot; զոտս ամբարձեալ փախել, to scamper away, to be off; անկանել յոտս ուրուք, to fall prostrate at the feet of; - զոտամբ արկանել, to cross the knees; զոտան հարկանել առ բարկութն, to stamp on the ground, to trample with anger or rage; զոտս ի ընդս հարկանել, to wander about the fields or among the mountains; զանմին յոտին կացուցանել, to surpass all competitors; to surprise, to astonish; առ ոտս ուրուք իրաւալ, to be brought up at the feet of; առ ոտս կալ, to be present; զոտս հատանել, to take away, to destroy, to extirpate, to exterminate; S. Թինգ, Թնդիւն, Մասն.

Ոտնայուայ *s.* pediluvium; -լուացք *s.* basin or water for foot-bath; -լուացութ *s.* foot-bath; -լսիք *a.* slippery; -կապ, *աց s.* fetters; - ձիոց, horse-clog, shackle; պնդել յ-ս or -կապիմ *va.* to shackle, to fetter; to impede, to hinder, to stop, to clog; -կապիմ, եցի *vn.* to stop, to stay, to remain immoveable; to become embarrassed; -կացումն *s.* standing up; -կոխք *s.* treading or trampling under foot; յ-կոխս ընկենուլ, to throw under the feet; -կոխ առնել, to foot, to tread under foot, to trample upon; -կոտոր առնեմ *va.* to break the feet; -հար, &c. S. Ոտնհար, &c.; -հարական *a.* insulting; -հեռ, *ից s.* foot-print, -mark, -step, trace, vestige; -ձայն *s.* tramp, foot-fall; - անձրեւի, pattering of rain; - անձրեւի է, there is a noise of much rain falling; -ման *s.* shoe; S. Կոշիկ; -չափ *s.* geom. foot; *a.* of a foot, pedal.

Ոտնառ *a.* slippery, sliding; -ախան *a.* stopping, impeding; -եմ, եցի *vn.* to slip, to slide, to glide, to take a false step; *ից.* to stumble, to trip, to commit a fault; *va.* to cause to slip; * -առ *a.* podagrical, gouty; -առթիւն *s.* slip, slipping, false step, foot-fall; *med.* podagra, the gout.

Ոտնաս *a.* one-footed, one-legged. Ոտնատեղի *s.* ground for the foot, footing; S. Ոտնահեռ; -արով *a.* trampling with one's feet; - ընկել, to

stamp; * -ցաւ S. Ռանառու; -ցաւուի s. gout in the feet; -ւոր a. footed, having feet; standing on feet; -փշուր a. ad. crushing or treading under foot; -փոխ s. foot-pace; - լինել vñ. to make a step, to walk, to go forward foot after foot, to pace along; -փոխութի s. motion of the feet, footing, walking. Ռանքեկ a. broken-footed.

Ռանգաւոյց s. encumbrance, obstruction, hindrance. [ly, little by little.

Ռանիթի ad. slowly, gently, furtive-

Ռանկայ s. foot-place, foot-hold; foot-man, domestic; ուս. pedal; յս ad. standing, upright; -կապ S. Ռանկապ.

Ռանկեկիք, լեաց s. standing; foot-board; stepping-stone; կործանել յ-լեաց. to overthrow, to upset, to throw down; անկանել յ-լեաց ի գետին, to fall at full length on the earth; բառ-նալ զոտին յ-լեաց. to raise one's fallen enemy; -կախ s. foot-hold; fig. occasion, pretext, motive; - լինել, to get a hold over.

Ռանհար, աջ a. malignant, rejoicing at another's suffering, malevolent, ill-natured; - լնել, to kick, to cause to fall; fig. to rejoice at another's woe, to be malignant, malevolent; to despise, to insult, to laugh at, to mock, to jeer; - լնել թշուառութե ուրուք, to insult one in his misfortune; -ւմ, էջի va. to suppliant; S. Ռանհար լնիմ; -ութի s. kick; fig. ill-will, ill-naturedness, malevolence; insult, sneer, derision, laugh.

* Ռանուրադ. s. adze, addice.

Ռանկոխ S. Ռանախոխ.

Ռանքայլեմ vñ. to walk slowly, with measured steps.

Որ, ոյ, ուլ pron. who, which, what, that; որ միանգամ, որ դե, who, who-ever, whosoever; որք միանգամ, all they who; որ ինչ, what; which; all that; whatever; այրն որ գայ, the man who is coming; զոր գու գտեր, what you have found; եւ որ չար եւս է, որ չարք զեմ է, & what is worst of all; այրն զոր ես սիրեմ, the man whom I love; չգիտէ զոր գործէն, he does not know what he is doing; յորմէ. whence, therefore; որ եւ իցէ, whoever, who-soever; any thing whatever, aught; որ զինչ եւ իցէ, whatever or whatso-ever it may be; be that as it may; ընտրեալ զոր եւ կամիս, choose which

you please; որոյ աղաքաւ, for this reason; որ բարիս գործէ, գացէ զբա-րիս. who acts well will be rewarded; որ խնդրէ՝ առնու, he who asks will receive; Ժողովեցին որ շատ եւ որ սա-կաւ, some have gathered much, some little; Հանապազոր մեղանէմք որ խոր-հրդով, որ բանիւ, we continually sin either in thought or word.

Ո՞ր, Ո՞ր a. which? what? որով էլ-խանութի, with what authority? Ո՞ր որդի է, who may that child be? յոր էրս եւ յինչ միտս առաքեաց, for what & why did he send? որով ի-ւրք, by which? with what? յոր վայր, up to where? յորում ժամու, at what hour? Ո՞ր աղաքաւ, why? for what reason? զորմէ՞ օրէ ասիցէ, & what day does he fix? զոր օրէնք ունի, what law pre-vaile? զի որ արդար վաստակոց, for what just deserts? որովք երեսոք հարածի-ցեն, with what effrontery they will drive away? գիտէ զիւրաքանչիւր դե լը կարգի՞ եթէ որ լը որմէ իցեն, he knows each one by the order in which he comes; եւ որ այլ or այլն եւս, եւ որ ի կարգին, եւ որ ինչ ի կարգին, & so on, & so of the rest, et cetera, &c.

Որ conj. that; որ զի, that, in order that, so that; since, as; կարծեմ որ գայ, I believe that he will come; որ թէպէտեւ նք վեհէ են, although they are superior.

Որակ, աջ s. quality; colour; man-ner, form; -ական a. qualitative; -ա-յեց a. various, diverse; -անամ, աջայ vñ. to be qualified; to be coloured; -յարին, to be changed into blood; -արար, -ացուցիչ a. qualifying; -ա-յուցանեմ va. to qualify; -ուր a. qua-lified; -ութի S. Որակ.

Որայ, ոյ s. sheaf, bundle; -ս կա-պել, to lay corn in sheaves, to bind up into sheaves, to tie in bundles.

Որբ, ոյ s. orphan, orphan boy or girl; fig. a. derelict, desolate, abandon-ed, destitute; - մեալ ի հօրէ, ի մօրէ, to lose one's father, or mother; - մեալ յումեքէ, to be bereaved, to remain desolate.

Որբանամ, աջայ vñ. to become an orphan, to be fatherless & motherless.

Որբանոց s. orphan-asylum. [able.

Որբասեր a. fond of orphans, charit-Որբար S. Որպէս.

Որբութի s. orphanhood, orphanage.

Որդոն *S. Որպէս*.
 Որդոստա *s. forum*.
 Որդունակ *ad. as, like, how*.
 Որդ *S. Ուրդ * & Որդն*. [mes; scarlet.
 Որդան, - կարմիր *s. cochineal*; ker-
 Որդանենի *s. nopal, cochineal-tree*.
 Որդեակ, եկոյ *s. little child, boy or*
girl; - իմ, son, my son, my boy.
 Որդեբար *S. Որդեբար; - բերութի*
S. Որդեծնունի; - գիր, գրաց s. a. adopt-
ive, adopted; առնուլ յ-ս, to adopt
 as son; սնոյց զնա յիւր -ս, he nursed
 him like his own son; -գրաբար or
 պէս *ad. adoptively*; -գրական *a. adopt-*
ive; -գրեմ *va. to adopt*; to affiliate;
 -գրութի *s. adoption*; affiliation; -ղէն
a. killing one's progeny; -ծին *a. bring-*
ing forth a child; -ծնութիւն *s. child-*
birth; procreation of children; -կեր
a. eating or devouring its offspring;
 -կոտոր *a. killing or destroying pro-*
 geny; bereaved of children; -նուէրը,
 the sacrifice of one's own children; -
 առնել, to massacre children; -լինել,
 to be bereaved of one's children, to
 have had one's children slain; -կո-
 ղոյս *a. having lost one's children*;
 -հայրութի *s. Sabellianism, Socinian-*
ism; -պետութի *s. uiarchy*; -պէս *ad.*
filially; -սէր *a. fond of one's son,*
 loving one's children; -սիրութիւն *s.*
 paternal, maternal love; -սնոյց *a. care-*
 fully training one's children; -սպան
a. killing one's own child, child-mur-
dering; *s. infanticide*; -բ, -սպանուի
s. child-murder, infanticide.
 Որդի, գւոյ *s. son, child*; - Այ, Son
 of God. Only Son; -բ լուսոյ, խաւարի,
 the children of light, of darkness; հո-
 գւոյ -, *S. Որդեգիր*; -բ բրտից, pot-
 ters; -բ որդւոյ, nephews; -ի հօրէ,
 from father to son, successively; Ը
 հօրն եւ -ն, like begets or produces
 like.
 Որդեբար *ad. filially, like a son*;
 -կան *a. filial*; -կիջք *s. god-sons*; *sf.*
 god-daughters; -կցիմ *vn. to have the*
 same god-father, to be god-sons; -նամ,
 աջայ *vn. to become the son of*; to be
 adopted by; -սեայ *a. hating one's*
 progeny; -ցույցանեմ *va. to adopt*; to
 affiliate.
 Որդիութիւն *s. sonship, filiation*.
 Որդն, գան. գունը. գանց *s. worm,*
 vermin, grub; - երկրի, earth-worm;
 - փայտի. wood-worm; հնգիկ -, silk-

worm; - աղեայ or որովայնի. gut-
 worm, maw-worm; - միայնուկ, երկզ
 or երկզ -, tape-worm, taenia; - փո-
 րոտեայ ձիոյ. bots; յորդանա համա-
 կել, to be full of worms, to be crawl-
 ing with worms, to swarm with worms;
S. Թաթաւիմ.
 Որդնալից *a. full of worms, crawling,*
 maggotty, rotten; -ծին *a. generating*
 or producing worms; - առաջնորդ.
 Queen-bee; -կեր *a. worm-eating*;
 -հար *a. worm-eaten, rotten, carious*;
 -լինել, to become or grow worm-
 eaten; -նման *a. worm-like*; -պարս
a. breeding worms; ից. fattening one-
 self to feed worms; -բանց լինիմ *vn.*
 to be worm-eaten.
 Որդնեայ *a. all alive, swarming or*
 crawling with worms. [eaten, rotten.
 Որդնիմ, էցայ *vn. to grow worm-*
 Որդնոս, աջ *a. rotten*; -իմ *S. Որդ.*
 Որդնուկ *s. cochineal*. [նիմ.
 Որեար, երոյ *s. people, men, folks,*
 persons; աւագ -, nobility, noblemen.
 Որդան *S. Որպէս*. [gentlemen.
 Որ էն, Որ եսզ *s. I Am, He who is,*
 God, the Supreme Being; *S. Է. եմ*.
 Որթ, ուց *s. calf, (pl. calves)*; -գիկ
 ցիկ, sucking calf; միս -ու, veal; -
 խորովեալ, roast veal; մորթ -ու, calf-
 skin; *S. Քեցեմ*; - եղանց, fawn, young
 deer; - ծովային, seal, sea-calf, *S. Փակ*;
 - ոսկի ձուլածոյ, golden calf.
 Որթ, ոց *s. vine*; *S. Չամբիկ; bot. co-*
 locynthis; colocintida, bitter apple
 (purgative); բեր -ոյ, grapes; տերեւ
 -ոյ, vine-leaf; ոււ -ոյ, vine-tendril;
 յօտք -ոյ, vine-branches, vine-cut-
 tings; Թօթափել or քաղել զտերեւ
 -ոյ, to strip away the superfluous
 vine-leaves.
 Որթաղուի *a. calf-headed*; *s. Isis*;
 golden calf of the Israelites; -առնիկ
s. vine-plant; * -բած *s. calf-herd*; -ւոր
a. basket-carrying; -փայտ *s. vine-*
 wood; vine-branch, twig, sprig; -քար
 Որթի *S. Որթի*. [s. orthite.
 Որթիկ *S. Որթուկ*.
 Որթիք, Թեայ *s. pl. vines*.
 Որթորդոս, աջ *a. Gr. w. orthodox*;
 -աղան *a. orthodoxical*.
 Որթոց *s. vineyard*; stalk of dried
 vine-cuttings: calf-house.
 Որթուկ *s. sucking calf, young calf*.
 Որի, որւոյ *s. zool. rook*.
 Որիզ, -ն *s. Gr. w. oryza, rice*.

Որիշ *a.* distinct, separate; different, other; *ad.* separately, apart; - - , separately; distinctly.

Որիւքս *s.* zool. oryx, wild buck.

Ործ , ոյ *s.* belch, eructation, rising of the stomach.

Ործամ, աջի *va.* to belch; to feel inclined to vomit, to retch, to vomit.

Ործացուցանեմ *va.* to cause to belch; to convulse the stomach, to cause to vomit; - ույցի *a.* belching, eructive; vomitive, emetic.

Ործկամ, Ործկամ *S.* Ործամ.

Որ կան *s.* things present, the present; մի վստահիր յ-դ , do not trust to

Որկէն *S.* Որպէս. [the present.

Որկոր , ոյ *s.* oesophagus , gullet, throat; ից. gluttony; զկնի - ոյ երթալ. to give oneself up to gluttony.

Որկորազաւ , - ժէա , - մու *a.* gluttonous, greedy, gormandizing, voracious, ravenous; - լինել , to be gluttonous, greedy; - ժէառութի . - մուռութի *s.* gormandizing, gluttony, greediness, guttling, voracity; - թք *ad.* gluttonously, greedily.

Որկորեայ , րէից *S.* Որկրամուլ. [tons. Որկորեան *s.* pl. the gluttonous, glut-

Որկորուստ *S.* Որկրամուլ , - ութիւն .

Որկորստաբար *ad.* gluttonously.

Որկորստանամ *S.* Որկրամուլիմ.

Որկորստութի *S.* Որկրամուլութի .

Որկրամուլ. &c. *S.* Որկորամուլ , &c. ;

- իմ *vn.* to abandon oneself to gluttony.

Որձ , ից *a.* male. [the male sex.

Որձակորոր առնեմ *va.* to destroy

Որձամուլ *S.* Արուամուլ.

Որձառ . ի *s.* capon. [- or - եայ *a.* of -

Որձաքար , աջ *s.* granite; free-stone;

Որձեւէգ *S.* Արոււէգ .

Որձի *a.* not castrated, entire.

Որզան or զէն *s.* Gr. w. mus. organ.

Որմ , ոյ *s.* wall; partition; - զոր-

մոյն *ad.* from wall to wall; in groping,

groping along; քանդել զ- , to unwall,

to dismantle. [- ք . masonry.

Որմած *s.* enclosure, fence, precincts;

Որմածակ *s.* loop-hole; - ծերպք *s.*

chink, cranny; breach, gap, opening;

- ծու , աջ *s.* mason, brick-layer; - ծու-

թի *s.* mason's work, masonry; - կալ .

այ *s.* curtain or arras, tapestry; - կան

a. mural; - չըջանակ . mural cerele;

- կից *a.* neighbouring; - չատու *a.* bor-

ing through a wall & passing; - յից *a.*

supported against a wall; - ծառ .

wall-tree, espalier; - նկար *s.* fresco;

- շարժ լինիմ *vn.* to be ruined, to be

shaken down; - շէն , շինաց *s.* mason;

- րգել *a.* walled up, enclosed by a wall;

- առնել , to shut up within four walls,

to imprison; - րգելոց , - փակ , աջ *s.*

enclosure, recinet, park, walled-in

space; *a.* *S.* Որմարգել; - փոր , աջ *a.*

wall-piercing; - լինել , to pierce or

bore through a wall; to steal; - փոր-

ութիւն *s.* the piercing a wall; theft.

Որմեմ, եջի *va.* to wall, to surround

with walls, to close up with masonry,

to wall up; to build.

Որմիցական *a.* Jupiter's, belonging

to Jupiter; - զիք . Jupiter, Jove: Bac-

chus; - առն . feasts in honour of Cas-

tor & Pollux; - չուր . sacred fire of

the Persians; fire-worship, Persian

sect; - քաղաք , Diospolis.

Որմիցապէս խաղ *s.* olympic game.

Որմիցիկ *s.* bot. flos Jovis.

Որմիցուհի *sf.* daughter or sister of

king Hormisdas.

Որմիդդ , միդդի *s.* Oromizda; Jupiter.

Որմիսկ , միսկի *s.* nose- or ear-ring.

Որոգայթ , ից *s.* snare , trap, net,

springe; ambush, ambuscade; *S.* Լա-

րեմ; անկանել յ- , to fall into a snare;

S. Ըմբռնիմ; լարել զ- եւ ի նոյն հար-

կանիլ or շաղիլ . to fall into one's own

snares; - դնել ումիք բանիւք . to con-

vict a person by his own words; - ա-

դիր . դրաց *a.* setting or laying a snare;

lying in wait; cunning, deceitful; - ա-

շառ *a.* very perilous, most dangerous;

S. Բազմորոգայթ; - ապարաստ *a.* cir-

cumspective, cautious, prudent; - ա-

րան *s.* place full of snares, dangerous

place; - եմ , եջի *va.* to set or lay snares

or traps, to entrap; to wait in ambush

for, to waylay; to surprise, to de-

ceive; - իմ *vn.* to fall into a snare, to be

caught, taken in a net; - ոդ *a.* lying in

vait.

Որութ *s.* liquid-measure , liquido-

meter; cyathus, (Roman measure, 12

ounces).

Որոճ . ք *s.* rumination, chewing the

cud; ից. thought, meditation, reflex-

ion; - ածել . բերել յ- *S.* Որոճեմ;

ազդի ազդի - ո որոճել , to ruminate or

meditate upon, to think over, to re-

volve in one's mind; - ալից *a.* well di-

lucidated, clear, distinct; *ad.* *S.* Որու-

ճողաբար; - ամ *S.* Որոճեմ; - այլն *a.*

ruminant, ruminating; -ան S. Որոշ; -եմ, եցի. -իմ, եցայ *vn.* to ruminate, to chew the cud, to chew again, to re-chew; *fig.* to ruminate, to think, to muse on, to ponder; * -կամ S. Թորան ջեմ; -ող a. ruminant; -ողաբար *ad.* ruminatingly, in a ruminating manner; distinctly, lucidly, clearly, plainly; -ողութի, -ումն S. Որոշ.

Որոմն, ման s. *bot.* aira, hair-grass, cockle; darnel, zizania, tares; weeds; -ցանեկ *fig.* to sow dissension, to create differences; -ացան s. sower of tares; *fig.* devil, sower of strife.

Որոնանամ, ացայ *vn.* to get dried up. Որոնեմ, եցի *va.* to seek, to search, to inquire after or into, to make search, to ferret, to investigate, to rummage: to louse; - զերկեր, զբաշար, to explore, to spy out.

Որոնող a. seeking, inquiring.

Որոնումն s. search, inquiry.

Որոշ a. distinct, separate, different; decisive, precise, clear; evident, certain; -բ s. step, stair, round; -աբար, -ակի *ad.* distinctly, clearly, plainly; decisively, positively, precisely; separately, specially; -ական a. disjunctive; -եմ, եցի *va.* to distinguish, to discern; to divide, to separate; to decide, to determine; to specify; to choose, to select; to excommunicate; -իմ *vn.* to detach or separate oneself; to be excommunicated; -իչ, -ողական a. definitive, determinative, distinctive, decisive; -ողութի, -ութի, -ումն s. distinction, division, separation; decision, definition, determination, resolution; difference; segregation; -ումն յեկեկեցւոյ, excommunication; չորս որոշմունք տարւոյն, the four seasons of the year; -ումն առնել, to come to a decision, to make up one's mind.

* Որոշամ S. Թորան ջեմ. [away with.

Որոշեմ, եցի *va.* to destroy, to do որոշ, այ s. lamb; -ակ or իկ s. lambkin. Որովայն, ից s. belly, paunch; womb, uterus, matrix; պուռլ -ի, fruit of the womb, child; չերձումն -ի, gastroto-my; կարան -ի, gastroraphy; կերակուր -ի, * belly-timber; յագուրդ -ի, bellyful; ծառայ -ի, gastrolater, fond of one's belly, dainty; կաղ յ-է մոր իւրոյ, born-lame, lame from the womb; խճողէլ զ-, to cram or stuff one's belly or guts, to glut oneself;

գնալ ի վերայ -ի, to go upon its belly, to crawl along; անկանեկ ի վերայ -ի, to fall down flat on the face; անպուշանեկ զ-ն, to make a god of the belly; որոյ ԱՅ-ն իւրեանց, whose God is their belly; ցաւէ -իմ, my stomach aches.

Որովայնաճնայ a. creeping, reptile; -գգեայ a. what she carries in her womb; -ժեռութիւն s. gastronomy; -ժէս s. gastronomist, epicure; -իւս S. Որովայնակոյ; -ժութի s. flux, laxity, looseness, diarrhoea, scouring; -կոյ s. ventriloquist, Pythoness; -կոյութի s. ventriloquism, -quy; -հմայ s. gastromancian; -հմայութի s. gastromancy; -մաշկ s. anat. peritoneum; -մայ, այ s. gastromaniac; -մոյութի s. gastromany; -պաշտ s. gastrolater, belly-god; -պաշտութի s. gastrolatria; -պարար, այ a. pampering one's belly, addicted to intemperence, gluttonous, guzzling; -լինել, to pamper oneself, to be a greedy-gut, to be given to over feeding, to gormandizing or to gluttony; -պարարութի s. gormandizing, gluttony, voracity; -սէր a. thinking only of eating, gluttonous; -սող a. abdominary; -ցաւութիւն s. colic, bowel complaint; gastralgia; -ցաւանեմ *va.* to form a vase with a large belly; to make a very large or capacious vase. [because.

Որովհետեւ *conj.* since, as, whereas, Որոտ, բ s. thunder; -բ, -աբոյ, -ալից a. thundering; -աձայն s. thundering noise, rumbling, roll; -ամ, աջի *vn.* to thunder, to rumble, to roar; to detonate; -ացող կաղ, explosive gas; -ընդոտ a. thundering; *ad.* frequently thundering; suddenly rumbling; -իւն, -ումն s. thunder; S. Թընդիւն, որդիք Որոտման, Boanerges, sons of Thunder. [cob; S. Յին.

Որոր, ի s. *zool.* sea-mew, sea-gull, Որորան, Որորոյ, Որոյ, այ s. cradle; S. Նիրհեմ. [to lull to sleep.

Որորեմ, եցի *va.* to cradle, to rock, Որորբ, s. by-by, lullaby.

Որչափ, ից, -իք, եայ, -ոք, ոյ a. how much, how many, how; as much as; -եւս? -եւս առաւել? how much more? -անգամ? how many times? -ժամանակ? how long? -յիւն է, as much as in me lies, my best; -կարեմ, as much as I can; -հար է, as much

as possible; - *եւ մեծասուն իցէ*, however rich he may be; *պիշակ յարգեմ զնա - զքեզ*, I esteem him as much as I do you; *եւ - յառաջ մասշէր*, in proportion as he advanced; *զորս - զք հաւաստագոյն քննեսցէ*, the more one sifts or investigates them, the more one...; - *ի կենցաղումն կեամք*, while I breathe this mortal breath; *յից զբկեցեր զանձն քո բարութից*! of how much you have deprived yourself! - *ծնեալ էր զիս մայր իմ պապէս հանգիստ եւ անոյշ քուն ոչ է եղեալ*, never since my birth did I sleep so well; - *մարդիկ. նոյնչափ կարծիք*, as many men, as many

Որչափութիւն *s.* quantity. [minds.
Որպակ *S.* *Որպէս*.

Որպէս *ad.* as, the same as, like, almost, according to, conformably, how; when; - *զի*, in order that, that, to the end that, so that; because, for; - *թէ*, as if, as though; - *զիարդ եւ իցէ*, at all events, no matter what happens; - *զիարդ եւ կամք իցեն*, however they may wish, in whatever way one may wish it; *մարդոյ - խոնայ են աւուրք իւր*, the days of man are like grass.

Որպէս. Որպէս զի int. how! what! indeed! - *առանց քննելոյ են գառաստանք նր*, how unsearchable are His judgments! - , *մեռաւ ուրեմն*, what! he is dead!

Որպէսն *s.* the why, the wherefore.

Որպէս *a.* no matter which.

Որպիսի. սւոյ. սեւոյ *a.* what; such that; - *ինչ*, as, such as, for instance; - *ինչ իցէ արջոյնս այս*! what manner of salutation this might be! *զիտես - ինչ ածիք էին*, you know what those festivals were; - *եւ իցէ*, whatever, whatsoever.

Որպիսունի *s.* quality, condition, state.

Որջ. ոյ *s.* den, lair, kennel, burrow, hole; - *աղուետաւ*, fox-hole.

Որջարար *ad.* cave-like, like a cavern; - *ձեւ* *a.* den-like; - *մուտ լինիմ տ.* to retire to its den; - *նամ, աջայ տ.* to hide in a hole, to go to earth, to crouch or squat in a kennel; *fig.* to nestle, to creep into, to hide oneself; - *սոյզ* *a.* hiding in caves or burrows; - *բան* *s.* hiding-corner, lurking-place;

Որլիկ. ըսոյ *S.* *Որլիկ. &c.* [*S.* *Որլ. Որլալից* *a.* lousy, swarming with lice.

Որս. ոյ *s.* chase, hunting, hunt, sport; prey; venison, game; *չրսանք - ոյ*, field-sports; *եղանակ - ոյ*, shooting-season; *այր հմուտ - ոյ*, skilful hunter, a good sportsman, a mighty huntsman; *պահապան - ոյ*, game-keeper; - *ձկանց*, fishing, fishery; - *թռչնոց*, shooting, fowling; - *աղուետաւ*, fox-hunting; - *վազերց*, tiger-hunting; *յհծանեկ*, to go a hunting or shooting; *յ- ածեւ*, to shoot wild beasts.

Որսարանեմ, եջի *va.* to spy into or surprise a person's sentiments, to draw a person out, to cause a person to give involuntary evidence; - *չից* *S.* *Որսաշատ*; - *կան* *a.* hunting; *s.* *S.* *Որսորդ*; *շուն* - , hound, greyhound; *բազէ* - , trained hawk; *թռչուն* - , bird of prey; *ձի* - , hunter; - *կից* *s.* hunting-or fishing-companion.

Որսամ. աջայ or *ջի* *va.* to chase, to hunt, to go a hunting or shooting, to shoot; *fig.* to try or endeavour to win or to seduce, to wrap up or involve in snares, to surprise, to entrap; - *հաւ*, to fowl; *S.* *Ձուկն*; *աղուէս* - , to hunt a fox; - *զհոգիս*, to prey upon souls; - *զգք*, to catch or entrap a person, to insnare; *fig.* to captivate, to win; to entice, to attract, to allure, to flatter; - *զսիրտ ուրուք*, to gain a person's heart; - *զգք բանիւ*, to win a person with fair speech; - *ինչ բան ի բերանոյ ուրուք*, to entangle a person in his own words; - *զյաջողութիւն աւուրց*, to watch the propitious moment or favourable occasion; - *փառս կամ պատիւ*, to go in search of honour or glory.

Որսայս, &c. S. *Յորսայս, &c.*

Որսամասն *s.* part of the produce of the chase.

Որսանք *s.* chase, hunting; hunting or fishing implements; *fig.* trap, trick.

Որսաշատ *a.* abounding in game; - *պէտ* *s.* chief huntsman; - *սէր*, - *տենչ* *a.* fond of the chase, sportsman; - *սիրութի* *s.* love of sporting; - *առն* *a.* full of game; - *բան* *s.* hunting-ground, chase; - *փոխ լինիմ տ.* to change the hunting-field, or the fishing-place.

Որսիկ *s.* small game.

Որսող *s.* hunter; *fig.* devil.

Որսորդ, ոյ *s.* hunter, huntsman, venator; - *ձկանց*, fisher, fisherman, piscator; *կին* - , huntress; - *բանից*,

a pryer into other person's thoughts.

Որսորդաբար *ad.* like a hunter; -**խար** *a.* deceiving a hunter or angler; -**կան** *a.* S. Որսական; -**ն** *s.* the chase, the hunting art; -**պետ** *s.* chief huntsman, Master of the hounds. [S. Որս-

Որսորդութի *s.* hunting; shooting;

Որսօն, **ք** *s.* hunter; game-keeper.

Որրան, **Որրոց** S. Որրրան. [ish.

Որցեմ, **եցի** *va.* to enrapture, to rav-

Որփեական *a.* Orphean.

Որփէոս *s.* Orpheus.

Որբան S. Որչափ; -**իցս անգամ** *ad.*

how many times; -**ութի** *s.* quantity.

Որբին, **Որբիւն**, **քեան** *s.* med. herpes,

tetter, ring-worm, impetigo; -**ոս** *a.*

Ո *conj.* and, &. [herpetic, scabby.

***Ուզեմ** S. կամփմ.

Ութ, **ից** *a.* eight; **ութիցս քսան**,

eightscore; **յամի Տնն հազար** - **հա-**

րիւր եօթանասուն եւ -, in the year

of our Lord eighteen hundred & sev-

enty eight, 1878.

Ութածալ *a.* in-octavo, 8vo; -**դի** *a.*

octachord; -**մասնեայ** or **նի** *a.* com-

posed of eight parts; -**մեայ**, -**ման**,

ութեման *a.* octennial; -**մեայ** *a.*

eight months old; -**նիստ** *s.* octahedron;

-**նիւ** *s.* octophorum; -**նկիւն** *s.* octagon;

-**նկիւնի** *a.* octagonal, octangular;

-**շափճանեայ** *a.* having eight steps or

stairs; of eight degrees or orders;

-**շեայ** *a.* octonocular; -**պատիկ** *a.* oc-

tuple; *ad.* eight-fold, eight times as

much; -**վանկ** *s.* *gr.* octosyllable; *a.*

Ութգիծի *a.* octohedrical. [-bic.

Ութեակ, **Ութերեակ**, **րեկաց** *a.*

eight, octonary; eighth; the number

eight; eight days.

Ութերորդ, **այ** *a.* eighth, 8th; *ad.*

eighthly; *s.* octant; - **այն** *mus.* oct-

ave; - **եմ**, **եցի** *va.* to repeat eight

times; to pay or to take the eight.

Ութեքեան *a.* all the eight.

Ութեւտան *a.* eighteen; -**ածալ** *a.*

in-18mo; -**ամեայ** *a.* eighteen years old.

Ութթեւան *a.* eight-winged.

Ութիլնան *a.* eight-columned; -**ն**

Որդիկեայ, **Ottapla**.

Ութիցս *ad.* eight times.

Ութկանգնեայ *a.* of eight cubits.

Ութոտուի *s.* zool. octopus.

Ութուտան *a.* eighteen; -**ամեայ** *a.*

- years old; - years since; -**երորդ** *a.*

eighteenth, 18th; -**եքեան** or **քին** *s.* the

whole eighteen.

Ութպատիկ S. Ութապատիկ.

Ութսիւնակ *s.* octostyle.

Ութնամեայ *a.* octogenary.

Ութնաւոր *a.* containing eighty.

Ութնեկորդ, **այ** *a.* eightyeth, 80th.

Ութսուն, **սնից** *a.* eighty.

Ութտերեւան *a.* octopetalous.

Ութօրեայ, **րեկց** *a.* of eight days;

Ութ S. Ոյթ. [-**օրէք**, **էկց** *s.* octave.

Ութաբանութի *s.* dynamics; -**թափ**

a. exhausted, drooping, faltering;

-**շափ** *s.* dynamometer; -**աււ**, **այ** *a.*

strengthening, fortifying, corroborat-

ing; -**ւոր** S. Ութեղ. &c.

Ուժգին *a.* strong, great; violent,

impetuous, vehement; - or -**ս** *ad.*

strongly, vigorously, violently, vehe-

mently; -**ս քանել**, to beat violently,

unmercifully; - **առնուլ**, to take by

force; - **ս ակնարկել**, to eye disdain-

fully, to regard ferociously; - **ըն-**

թանալ, to be swift-footed, to run

swiftly.

Ուժգնաբար, -**դոյն**, -**կի** S. Ուժգին

ad. -**նամ**, **այցս** *vn.* to gather strength,

to get strong, to grow stronger, to be

strengthened; to become prevalent,

to predominate, to prevail over, to

domineer; -**պէս** S. Ուժգին *ad.*; -**դիրկ**

a. bound tightly; -**սիրտ** *a.* dauntless,

fearless, courageous, valiant, intrepid;

-**ցուցանեմ** *va.* to corroborate, to

strengthen, to fortify; to give more

intensity, to augment, to increase;

to render violent, impetuous.

Ուժգնութիւն *s.* vehemence, impe-

tuousity, fury, violence, heat, ardour,

intensity; force, strength, energy,

vigour; efficacy, efficaciousness.

Ուժեղ, **այ** *a.* strong, robust, vigor-

ous; valorous; powerful; -**ակ** S. Ու-

ժեղ; -**անամ**, **այցս** *vn.* to fortify or

strengthen oneself; -**ութի** *s.* force,

vigour, power.

Ուժեմ, **եցի** *vn.* to have strength,

to be able, to resist; to oppose. [strong.

***Ուժով** S. Ուժեղ; -**անամ** *vn.* to get

Ուլ, **ուց** or **ոց** *s.* kid; fawn; -**նի** *s.*

kid-skin; -**իկ** *s.* young kid.

Ուլն, **լան**, **լուլք**, **լանց** *s.* neck; - or

ուլուլք *s.* pearl necklace; Venetian

pearls, bead, glass-bead, bugle;

կոկոսեղ, **կոկոսեղ** *s.* knuckle-bones, cockle;

զուլմալ եր-

թալ, to fall headlong, head-foremost,

to tumble, to fall; **ից** *to be plunged*

in sensuality; to be sunk in de-

bauchery, to wallow in voluptuousness.

Ուշագեղութիւն *s.* stiff-neck, pain in the neck; **խաղաց** *s.* dicer; cockle-player; **փող** *s.* vertebral region, back

Ուշ *S.* Ուշե, &c.

[& neck.

Ուշ *s.* vow; wish, desire, prayer; compact, covenant, agreement; alliance, pact, treaty; order, congregation, community; clergy, churchmen; pilgrimage; **աղի**, everlasting covenant; **բ** *և* **գաղիք**, conditional promise, alliance; **մատեն** **փ**, Holy Writ, the Bible; **ապանակ** **փ**, the ark of the Covenant; **հին և նոր** **փ**, the Old & the New Testaments; **հաւատացեաց**, Christians; **եկեղեցւոյ**, **մանկունք** **փ**, clergy; **կանոնաց**, nunnery; **փ սեղիք**, holy places, sanctuaries, relics; **պարզ**, **հրապարակական**, **անլուծանելի** **փ**, simple, solemn, indissoluble vow; **անխորհուրդ**, **անհոգեմ** **փ**, indiscreet, imprudent vow; **փ** **զնեւ**, to make a vow, vows; **փ** **զնեւ** **ողջախոհութե**, to make a vow of chastity; **փ** **կուսել** **հրապարակաւ**, to make a solemn treaty; **փ** **զնեւ** **օրմանեւ** **ք** **ուսեք**, to make a treaty, or an alliance with any one, to be in treaty for; **կնքել** **փ** **հաշտութե**, **փ** **հաշտութե** **առնել**, to make peace; **կալ** **փ**, to remain faithful to one's vow; **կատարել** **փ**, to accomplish one's vow; **անցանել** **փ** **փ**, **ջրեւ** **փ**, **ապախ** **առնել** **փ** **փ**, to break or violate one's vow; **անօրինել** **փ**, to dispense with or exempt from a vow; **փ** **խնդրել**, to desire ardently, to long for eagerly; **երթալ** **փ**, to go on a pilgrimage; **փ** **իմ** **կատարեցից**, I will accomplish my vow.

Ուխտադնաց *s.* pilgrim; **ուրթիւն** *s.* pilgrimage; **գոր**, **գրաց** *a.* making a vow; being under a vow, Nazarean; allied, confederated; **լինել**, to make a vow; to conclude a treaty; **գործ**, **եցի** *vn.* to form an alliance or confederacy, to league; **գործութե** *s.* making a vow; concluding a treaty; vow; profession; wish, desire; **գործ**, **զանց**, **ից** *s.* violator or breaker of a vow, of a convention; infringer, transgressor, offender; *a.* false-hearted, unfaithful, perfidious; **զանցեմ** *vn.* to break or violate one's vow; **զանցութե** *s.* violation of a vow, of a convention, contravention, breach, infraction

of treaties; transgression; **փալ**, **այ** *a.* observing, keeping a vow or convention, faithful, true, loyal, true-hearted; **փան** *a.* votive; **փառար** *a.* accomplishing one's vow; **փից** *s.* companion in a vow; ally, confederate; **նենք**, &c. *S.* **Ուխտադնաց**, &c.; **պահ**, **այ** *S.* **Ուխտադնաց**; **պահութիւն** *s.* accomplishment, observance of a vow or convention, fidelity; **ալ** *S.* **Ուխտադնաց**; **սեղիք** *s.* sanctuary, holy place; **րան** *s.* place where one makes a vow or convention; **բար** *a.* complaisant, obliging, affable; **ար** *a.* that has made a vow; allied; Nazarene; professed (monk or nun); *s.* pilgrim; **արթ**, **եցայ** *vn.* to vow, to devote or dedicate oneself to God; **փց**, to deprive oneself of, to abstain from; **արթութիւն** *s.* consecration, state or condition of a Nazarene, of a monk; vow, profession; pilgrimage.

Ուխտեմ, **եցի** *va.* to vow, to make a vow; to take the vows, to profess; to make or conclude a treaty, or covenant; to confederate, to enter into a mutual obligation; **նուէրս**, to promise offerings; **ուխտալ** *a.* professed (monk or nun).

Ուտակեր *a.* vegetarian; **նամ**, **ացայ** *vn.* to cool down, to be estranged; to remove, to go out of, to abandon, to fail; **ցուցանեմ** *va.* to cool, to damp, to estrange; to avert, to remove.

Ուղ *s.* stairs; bridge; way or passage; *S.* **Մուծ**. [**կաւոր**, &c.

Ուղարկաւոր, **Ուղարկեմ** *S.* **Յուղար** **Ուղեգնաց**, **այ** *s.* traveller, passenger; **ուրթ** *s.* travelling, journeying.

Ուղեդարձ *s.* return from a journey or voyage. [**ey** or **voyage**, travelled.

Ուղեկեալ *a.* returning from a journey; **Ուղեկից** *s.* fellow-traveller, passenger; **ք**, **retinue**, train, attendants, suite, cortege; **լինել** **փ** **կցի**, **եցայ** *vn.* to travel together, to accompany, to go with, to follow; to convoy; **կցութե** *s.* travelling companion, accompanying, following, company; convoy.

Ուղեղ, **ուղղոյ** *s.* brain, brains; marrow; *S.* **Թափեալ**; **սնեակ** **ուղղոյ**, skull; **ի դուրս** **առնել**, to be judicious, in one's right senses; **միջեւ** **ցոսկերաց**, to the very marrow of the bones; **սկան** **թթուում** *s.* chem. co-

rebric acid; -ային *a.* cerebral; medullar, medullary.

Ուղեչափ *s.* odometer.

Ուղերձ, *ի* *s.* gift, present, homage; address; -մատուցանել, to present an address; -եմ, եջի *va.* to make a present, to present, to offer, to give; to address; to push forth, to produce; to attract, to win with gifts, to seduce; to persuade, to induce; -ումն *s.* extension.

Ուղեցոյց *s.* guide, escort; itinerary; *mech.* sector-guide; -տարահանի, cicerone, guide; -վնել, to guide, to escort, to conduct.

Ուղեւոր *s.* traveller; passenger; *ի* ձեւ -ի, in travelling trim; -ական *a.* travelling; -եմ, եջի *va.* to guide, to conduct, to direct in the way, to put on the way; to send, to despatch, to forward; -իմ, եջայ *vn.* to set out on a journey, to start, to go to travel, to travel, to take a journey, to journey; -ութի *s.* journey, travels; itinerary; -ը ջամպը կամ դարձ, the journey there & back; -ը ծով եւ դարձ, the voyage out & home; ծախք -թեան, travelling expenses; ուղեւորիլ զան-դարձն -, to go-one's last journey.

Ուղեշ, այ or ից *s.* branch, bough; shoot, slip; -ք եղջերուաց, tiers of the horns of deer, antlers; յապակել զ-ս, to prune, to lop, to trim off the superfluous branches; -արձակ *a.* branched, branchy.

Ուղի, զւոյ *s.* road, way, route, journey; passage; *յ* -արկանել, to send on a voyage, to start a person on a journey; *յ* -անկանել, ուղւոյ լի նել, to set out, to start, to leave, to depart, to go away.

Ուղիղ, ուղղոյ *a.* right, straight, direct, vertical, upright; correct, accurate; *fig.* right, just, honest, loyal, equitable; *ad.* directly, straightly, vertically; uprightly, rightly, justly, well; *s.* Ս. Ուղեղ; -դիծ, right line; -անկիւն, right angle; -սիրտ, honest, loyal heart; -միտք, upright mind, just judgment; -առնել, to smooth, to prepare; to make ready the way; *S.* Ուղղեմ; -գնալ *ի* նպատակն, to come to the point, to aim at; -վար-դապետել, to indoctrinate, to instruct in sound principles; -զատեցար, thou hast rightly judged.

Ուղե, ից *s.* mountain stream, torrent, flood; ravine; -ք հասնաց, հեղեղաց, torrents; -ք փափկութեան, river of pleasures; -ք արեան, a river of blood; թրին յաւանք -ք արտաւայ, he shed a flood of tears.

Ուղեաջուր *s.* torrent-water; -ք, torrents; -հեղեղաւ, a flooded or swollen torrent; -ցան *a.* inundating, overflowing; -ւոր *a.* having small torrents. [overflow.

Ուղեմմ *va.* to inundate; -իմ *vn.* to inundate; -իմմաւ *a.* rushing like a torrent; torrential. [tially.

Ուղեորին *ad.* in torrents, torrential; Ուղեթան *a.* palm-long, four-inched, four finger's deep.

Ուղղաբան, &c. *S.* Ուղղաբան, &c.; -բար *ad.* rightly, well; sensibly, judiciously; -բարոյ *a.* good, just, upright, honest; -բարձ *a.* high and straight; well-shaped, straight, tall; գնալ -հոսակաւ, to go haughtily, to hold one's head high; -բոյն *s.* brain-cavity; skull; -գիծ *a.* rectilinear, -lineous or -linear; -գիր *a.* correct, written correctly; *s.* orthographer; -գնաց *a.* walking upright; *fig.* walking in uprightness, full of rectitude, virtuous; -գնացութի *s.* orthodromy; -գործ *a.* well-doing, just; upright; -գորական *a.* orthographical; -գործմ *va.* to correct, to rectify, to set right, to spell; to write correctly; -գործութի *s.* correction, rectification; *gr.* orthography; -գոյն *a.* of right or just judgment, judging equitably, just, right; -գոյնութի *s.* sound, correct or right judgment, good sense; -գոյնան, ից *a.* orthodox, catholic; -գորիմ *vn.* to become, to befit; -լից *a.* marrowy; pithy; plump, fat, greasy; -խոհ, &c. *S.* Ուղեմմ. &c.; -խոս, այ *a.* speaking well, correctly or justly; -խոսեմ, եջի *va.* to speak correctly or properly; -խոսութի *s.* orthology; -ծեմ *va.* to conduct directly; -ծուծ *a.* whose marrow is dried up; -առնել, to consume or suck the marrow; -առնել յաւայ զոսկերս, to torment, to excruciate, to torture; -հան *a.* right, direct; *s.* *gr.* nominative; -հի *a.* right; *ad.* rightly, directly; correctly; -հիւ *S.* Արգարակիւ; -կտուր *a.* cut quite straight; -կցեմ *va.* to reunite well; -կտուց *a.* straight-beaked; -համբոյր *S.* Ուղղ-

գաւանի; -հայեաց *a.* perpendicular; normal; -գիծ *a.* plumb-line; -հայեցու թիւ *s.* perpendicularity; -հաւասար *a.* orthodox; -հաւասարութիւն *s.* orthodoxy; -աղայնութիւն *s.* correct pronunciation; -մեղմ *va.* to direct; to rectify; *S.* ուղղիչ շամուռակով; -միգ *a.* in a direct line, direct, straight, vertical, perpendicular, upright; -միգութիւն *s.* perpendicularity; -մարդութիւն *s.* orthopedy; -միտ, մասայ *a.* sound- or right-minded, judicious, sensible, honest, upright; -մասութիւն *s.* good sense, probity, integrity, honesty, sagacity; -յիւ *a.* cerebral; -նկիւն *s.* orthogon, rect-angle; -նկիւնի *a.* orthogonal, right-angled, rectangular; -շարժ *a.* moving straightly or evenly; -շուղղ *a.* straight (road); walking upright; -շնչութիւն *s.* med. orthopnea, orthopny; -շուռ *a.* blowing straight; -շափ *s.* square; ca-thetometer; կաղ -, bevel; -պէս *ad.* right, rightly, well; -ջերմ *s.* med. cere-bral fever, brain-fever; -սացութիւն *s.* sound doctrine; -սիրտ *a.* single-heart-ed, upright, straightforward; -ւորեմ *S.* Ուղղեմ; -փաղոս *s.* ithyphallus; -փառ, աջ, -փառհաւասար *a.* orthodox, catholic; -փառութիւն *s.* orthodoxy, catholicism; -քնին *a.* searching the truth. Ուղղեակ, եկի *s.* rudder, helm; re-gulator; *S.* Ղեակ.

Ուղղելի *a.* corrigible.
Ուղղեմ, եցի *va.* to make straight, to trim, to straighten; to erect, to raise, to hold up; to address, to di-rect; to conduct, to govern, to rule; to correct, to rectify; to correct, to reclaim, to improve, to reform, to make better, to amend; - զգնացս. զվարս, to regulate one's conduct or actions; to repent, to amend; - զսխա-լանս, to confess one's errors, to re-deem one's faults; - զբան, զհանդեր, to address, to direct one's words to, to question; ասեան -, to assemble or convoke a council; նիզակ ումեք -, to hurl a javelin at; - զկայմ *mar.* to mast. [just, virtuous.

Ուղղեթաց *a.* straight (road); *fig.* Ուղղիչ *s.* corrector; reformer; rec-tor, director; conductor, leader; driv-er, coachman; steersman, helmsman; *S.* Ղեակ; *mech.* regulator, governor, moderator.

Ուղղորդ. աջ *a.* straight, direct, per-

pendicular; *ad.* directly, quite straight, perpendicularly, apeak; -ութիւն *s.* perpendicularity.

Ուղղութիւն *s.* direction; regularity; *fig.* rectitude, uprightness, integrity, justice, equity; correction, rectifica-tion, adjustment, amendment; re-dress, reformation; direction, tend-ency; - վարուց, moral tendency, con-duct, morality, morals; - բարուց, cor-rection of morals; Գիրք -թիւ, the Book of Jasher; ածել յ-, to reclaim, to correct; յ- գաւ, to be reclaimed, corrected, to repent.

Ուղուկ, զկի *s.* palm, hand, hand's-breadth, four inches.

Ուղա, ուց *s.* camel; մասակ -, she-camel; ասաթիկ -, dromedary; զ-ու զձայն ածել, to bellow like a camel; -ասպան *s.* camel-keeper; camel-driver; -սփուշ *s.* bot. pine- or golden-thistle; -սքաղ *s.* chimæra, fabulous monster half camel half deer; -էնի *s.* camel-skin; -երամակ *s.* drove or multitude of camels.

Ուղի Տ.Արդի; -աճեմ, -եան *a.* cel-estial, luminous, shining; supreme.

Ումիկ *s.* zest, relish, much sweet-ness; -աւոր *a.* kind, bountiful, bene-ficent.

Ումից *s.* drinking, drink; drinking-bout, draught, sip, gulp; բմիկ - առ -, to sip; թէպէտեւ յ- էր, although he was about to drink.

Ումիկեմ, Ում եւ ակեմ *a.* useless, worthless, futile, flimsy; whatever, whatsoever; *ad.* uselessly.

Ույդ. Ոյդ *s.* god of hell, Pluto.

Ուն *s.* having, taking, hold; *S.* Ոյն.

Ունակ, աջ *a.* having, containing; -արար *ad.* habitually; -ական *a.* habi-tual; habituated, inured; innate, in-born; -անամ, աջայ տ. to habituate, to accustom oneself; -ացուցանեմ *va.* to habituate, to accustom; -ութիւն *s.* *S.* Ուն; habit, custom, accustoming, routine, practice; -թթ *ad.* by routine, by rote; - թթ յաղթի, custom con-quers custom.

Ունայն, էջ *a.* empty, void; vain, useless; *ad.* in vain, vainly; *s.* vacuum, void, vacuity.

Ունայնաբան, &c. *S.* Ընդունայնա-բան, &c.; -բար *ad.* vainly, to no pur-pose, uselessly; -բոյս *a.* unfruitful, unprofitable; -խոհ *a.* given to futile

or vain thoughts; -*խոյզ* *a.* seeking useless things; -*կրօն* *a.* of vain religion; *s.* miscreant; -*հանգերձ* *a.* clotheless; -*հաւատ*, *ից* *a.* of false religion, infidel, misbelieving; of little faith, incredulous; -*ձայն բան*. -*ձայնութիւն* *s.* word or discourse void of meaning; chatter; erroneous doctrine; -*ձեռն* *a.* empty-handed; *ad.* with empty hands; -*ձիւ* *a.* empty-headed, *addle-headed, giddy; -*մտութիւն* *s.* empty-mindedness, senselessness, vanity, emptiness; -*նամ*, *ացայ* *vn.* to become empty, to be emptied; to vanish, to vanish or pass away, to go off in smoke, to disappear; to be deprived of, to remain without; to be debased, humbled; -*պարծ* *a.* vain, proud, vainglorious; -*շան* *S.* *Ձրաջան*; -*սէր* *a.* vain, fond of vanities; -*սիրութիւն* *s.* love of vanity; -*վաստակ* *S.* *Ձրավաստակ*; -*վար*, -*բուհստ* *a.* attached to vain things, applying oneself to futilities; -*ցուցանեմ* *va.* to empty; to render vain or useless, to do away with; - *զանձն*, to be annihilated, to bow down to the dust, to debase or humble oneself; -*ցուցիչ* *a.* rendering vain; -*փառ* *a.* vainglorious.

Ունայնութիւն *s.* vanity; inutility, futility; -*թե պաշտամունք*, superstition; - *թէց*, *ամ ինչ ընդայն է*, vanity of vanities, all is vanity.

Ունգ, *ընգոց* *s.* chaff, straws, trifle.

Ունգ, *ընգոց* *s.* pulse, legume; grain, corn; *ից*, progeny, descendants; -*սկեր* *a.* feeding on legumes, vegetarian.

Ունելի *a.* holding, taking.

Ունելիք, *լեաց* *s.* tongs; pincers, pliers; nippers; snuffers; *S.* *Մաղխիլ*; - *խեցգեանոյ*, claws; - *շաքարի*, sugar-tongs; - *վերաբուծից*, forceps; - *վարսամերայի*, curling iron, curling tongs. [ion.]

Ունելութիւն *s.* possession, domin-

**Ունետէր* *S.* *Կանամբի*.

**Ունետոր* *a.* rich; -*ուր* *s.* richness.

Ունիմ, *կալայ*, *կալ* *vn.* to have; to take, to hold, to possess, to occupy, to enjoy; to take, to stop, to retain; to seize upon, to become master of, to subject, to subdue; to contain, to enclose; to carry, to support, to sustain; to relate to, to refer to; to be able, to know how; - *առ*, *իրեւ*, to esteem, to repute, to take for, to look

upon as, to regard as; - *դեղի*, to stand instead of, to supply the place of; - *զըք*, to stop one, to seize; - *ըլ*, *դուշութիւն*, to take care, to watch; - *ի մտի*, to form a design or project, to propose to oneself, to think to; to retain; *զառաջ* -, to oppose, to resist, to impede, to hinder; to stand or go before; *դէմ* -, to make head against, to face, to resist, to oppose, to fight; - *առ իւր զխորհուրդս*, to keep another's secret; - *զառնն*, to maintain the honour of the house; *պիտի* - *զխոստովանութիւն*, to keep the faith; *ի վայր* - *զարգիութիւն*, to refrain from anger, to control one's anger; *զուր* - *զմեղ*, to have pity on us; - *զազանգ*, *զուսուսան*, to follow the doctrine, to be of the sect of; *ոչ առ սոստան զմեզ*, I do not take you for liars; *զանձինս առ իմաստունս ունէին*, they thought themselves wise; *իրեւ զմարդ տեսնին զնա*, they looked on him as a prophet; *սրամոռութիւն կալաւ զնա*, he was enraged; *զինչ ունիս տանել*, what have you to do? *կալ զնա զեղեքացն*, take it by the horns; *Հրամայէ ջին նմա - զցուրի բաղմանկանին*, they gave him the highest place at the feast; *անեղն կալաւ զնա*, the fever has seized him, he has caught a fever; *ունիմ ի վեհեմակի քսան եւ չորս ամ*, I stayed twenty-four years in Venice; *ահ կալաւ զնա*, fear seized me; *ի բառի մի ունիք*, never mind, do not care for that; - *ունէին իւր պլ* ..., they had indeed oil, but ...; *խօսել կալաւ*, he began to speak; *կալարուք զիւրն ջրոցն*, seize the canals; *զիպող պատասխանեք ունի զբերանն նց*, he silences them with opportune replies; *խօսել ոչ ունիմ*, *ոչ ունիմ ասել*, I cannot speak, I do not know how to speak; *S.* *Խորհուրդ*, *Շնորհ*, &c.

Ունեայ, *ի*, *Ունիկ*, *կալ* *s.* ounce.

Ունին, *կան* *s.* ear; *ունկունք*, handle; *S.* *Ականջ*; - *զնել*, *մատուցանել*, to give one's ear to, to lend an ear to, to listen, to hearken, to be attentive; *խօսել յունկանէ*, to speak in one's ear; to whisper; - *արկանել*, to obey; *չգնել յունկան*, to disobey; *զոր լուսն յունկանէ*, what has been confided to your year; *եհաս յ-նք*, it reached even his ears; - *դիք*! listen! attention! *S.* *Թմբուկ*.

Ունկնալուր *S. Ահանալուր*; -*խից* *a.* shutting one's ears; disobedient, contumacious; -*կան* *a.* auricular; -*կապիճք* *s.* concha, pavilion of the ear; -*մուս* *a.* entering by the ear; *s.* earwig, forked-tailed insect; -*ցաւ* *s.* earache, otalgia; -*ւոր* *a.* ansated, having an ear or handle.

Ունկնդիր, *գրաց* *s.* auditor, listener, hearer; *a.* listening, obedient, docile, submissive; -*ք*, auditory, audience, the public; -*լինել* or -*գրեմ*, *եջի տո.* to lend one's ear to, to listen, to auscultate, to hear, to hearken to, to grant; to obey; -*գրասէր* *a.* loving to listen; docile; -*գրութի* *s.* listening; audience; auscultation; obedience.

Ունկն եւ բունկն *a.* heard by hearsay, auricular, doubtful.

Ունողութիւն *s.* possession; power, authority; *շուրջ* -, circuit, circumference.

Ունչք, *ընչաց* *s.* nose; mustachio; *սրբել զունչս*, to blow one's nose; *զընչովք առնել*, to trim one's mustaches, to twirl the mustaches; *ունչս առնել*, *ունել*, *ընկենուլ*, *ընչաց քերել*, *ընչացք բանալ*, to turn up one's nose at, to snap one's fingers at, to set at nought or at defiance, to take no notice of, to make no account of, to set light by, to despise, to scorn, to quiz, to laugh at, to ridicule.

Ունչաւ *a.* noseless.

Ունջ, *ընջոց* or *այ* *s.* the inner side; bottom; earth; root; *soot; *յ-բերքին*, under the castle walls; *յ-լերին*, at the foot of the mountain; *լ-առնել զոք*, to drag a person along the ground; *լ-առնել զերկես*, to raze the mountains to the ground, to level with the earth; *բրել զ-ս այգւոյ*, *պատուել զ-ս որթոյ*, to dig about the roots of vines.

Ուշ, *ոյ* or *ի* *s.* memory, remembrance; attention; intelligence, mind, sentiment, sense, instinct; **a.* late; *S. Յուշիկ*; - *եւ ուրուշ*, the senses; - *ի կուրծ* *ad.* attentively, carefully, heedfully; - *ի -ով* *ad.* with great attention, most attentively, more at leisure, diligently, carefully; - *առնել*, *առնուլ*, *ունել*, *գնել*, to pay attention, to be attentive, to have in view, not to lose sight of; to apply oneself to; to mind, to take care, to be heedful or

cautious, to take good heed, to be on one's guard; to tend to, to aim at, to seek, to try, to endeavour, to strive; *յ-ածել*, *առնել*, *արկանել*, to recall to mind, to remember, to remind; *S. Յիշեցուցանեմ*; *յ-գալ*, *լինել*, *շով գալ*, to bear in mind, to recollect, to call to mind, to remember; *յ-ի առնել*, *կապել*, to preserve in one's memory, to have recollection of, never to forget; - *ի կուրծս առնել*, to think, to meditate, to conceive or imagine the design of; - *ի կուրծս արկանել*, to take a thing for serious, in earnest; *զ-եւ զուրուշ գրաւել S. Մոգեմ*; *լուստուցանել զ-*, to excite the attention; - *ունել յոք*, to follow with the eyes; *յ-բերել S. Յիշեմ*; *յ-ի բերել*, to revive, to cause a person recover his breath, to quicken, to rouse; - *ունել*, to wait; *բառնալ յ-ոյ մտաց*, to cause to forget, to put out of one's head; *պրծանել յ-ոյ յիշատակաց*, to be forgotten; *յ-լինի ինձ*, *ինձ յ-անկանի*, I do remember; - *ի կուրծս անկալ գրել*, the idea struck him to write, he conceived the idea of writing; - *ի կուրծս քաջալերէին զմիմեանս*, they incessantly encouraged one another; *չէ ի յ-ի մտաց*, he does not remember; *նմա լ յ-ի կապեալ*, calling to his memory, reminding him; - *կալ*, attention! *S. Ջշողում*, *կուրծք*, &c.

Ուշարարձ *a.* maddening; -*եալ* *a.* forgotten; *S. Ուշագնաց*; -*ութիւն* *s.* med. catalepsy; -*բերլ լինիմ S. Ուշարելիմ*; -*բերել*, *եջի տո.* to recall to mind, to remember, to remind of; to cause to recover from a swoon, to cause one to come to again; -*բերիմ*, *եջայ տո.* to recover from a swoon, to come to life, to revive, to recover one's thoughts on senses; -*գնաց* *a.* out of one's mind; losing one's senses, fainting, swooned; -*լինել*, to faint away, to swoon; -*գիր*, &c. *S. Մոագիր*, &c.; -*թափ* *a.* *S. Մոաթափ*; beside oneself, out of one's mind, having lost all sensation; -*լինել* or -*թափիմ*, *եջայ տո.* to be out of one's wits; to swoon or faint away; -*թափութի* *s.* amnesia; -*կալ*, -*կալու*, -*առ*, -*բար* *S. Մոագիր*.

Ուշեղ, *այ* *a.* of good memory; intelligent; *Արտաշէս* -, *Artaxerxes Mnemon*; -*ութիւն* *s.* good memory; intelligence.

Ուշիժ *a.* witty, intellegent, ingenious, sensible; judicious, wary, prudent; - **լիկել**, to be attentive, wise, sagacious, to attend to; - **ութի** *s.* presence or penetration of mind, readiness of wit, intelligence, sagacity, acuteness. [zoin, gum-benzoin.

Ուպան, *ի s.* chem. galbanum; ben-

Ուռ, *ոց s.* vine-branch; branch; **S.** **Ուռենի**; yew, yew-tree; - **վարսագեղ**, vine-branch with foliage & fruit.

Ուսամիջակ *a.* middle-sized.

Ուսան *s.* candlestick; **S.** **Վառարան**.

Ուռեակ, *եկաց s.* snare made of

Ուռենագոյն *a.* willowish. [branches.

Ուռենամ **S.** **Ուռնում**.

Ուռենի **S.** **Ուռի**.

Ուռեց or **էց**, *ք S.* **Ուռոյց**.

Ուռթեմ, **էցի va.** to fertilize, to render fertile; **S.** **Յուռթեմ**.

Ուռի, *ուռոյ, ուկաց s.* willow, osier; **վարսաւոր** or **վայրակախ** -, weeping willow; **գնդագործ** -, pollard-willow; - **ք**, willow-plot, -hedge, osier bed.

Ուռկան, *աց s.* net, netting, trammel-net; *fig.* snares; - **արկ** - **աւոր a.** fishing with a net; *s.* fisher; - **եմ**, **էցի va.** to fish with a net, to fish; *fig.* to take as in a net, to catch, to draw into a snare.

Ուռկանոս *s.* Latin *w.* Vulcan, god of fire & of smiths; vulcano, Etna, Vesuvius, &c.

Ուռնազարդ, - **լի** or **լիւր a. flourishing, flowery, in full bloom or vegetation; filled up, abundant, plentiful; - **նամ**, *ացայ vn.* to be vigorous, rank, flourishing; *fig.* to be in a thriving or prosperous condition; to be full, brimful; to abound, to redound.**

Ուռն, *ուան ուռումք. ասնց s.* hammer; **S.** **Սեպ**; *fig.* oppressor; **Հարուած ուռան** -, blow; **կոփիւն ուռանց**, hammering; - **Հարկանել**, to hammer; - **գարբնոցի**, sledge- or forge-; - **մեծ**, sledge; - **ճօճան**, tilt-, tail-; - **ճակատաւոր**, front-, largest forge-; - **վերացման**, lift-; - **շողեշարժական**, steam-; - **ժայռահերձ**, pounding-; - **առամաւոր** *mar.* claw- or fid-; - **ձեւաց**, hand-, up-hand-.

Ուռնագորդ *a.* resounding; clanging; *ad.* with hammering; - **բոմբիւն**, hammer-blow; clang; - **Հնէին սալք**, the hammer-blows resounded on the anvil.

Ուռնած *s.* hammerer.

Ուռնակ, *ի s.* small hammer.

Ուռնածեւ *a.* hammer-shaped.

Ուռնաւոր *s.* hammer-man.

Ուռնում, *ուկայ, ուռցեալ vn.* to be swollen, to swell, to puff up, to stuff out, to rise up; to bloat; *fig.* to be swollen or puffed up, to be inflated, to grow proud.

Ուռոյց *a.* swollen, puffy, bloated; - **ք s. swelling, puffing, rising; tumour, bump; blister, pimple; **զնաւացանել զս**, to assuage or cure a swelling.**

Ուռութ, *ոյ s.* **S.** **Յուռութ**; sorcerer.

Ուռացանեմ, *ցի va.* to swell, to puff out; to bloat; to stuff; to tume-
fy, to raise.

Ուռացիկ *a.* swelled out, puffed up, bloated, turgent; swelling, puffing; *fig.* proud, fastuous, pompous; - **Հաղթ**, tempestuous or stormy wind, gust; - **ոճ**, turgid, inflated or fustian style; - **Հերք**, wavy hair.

Ուռացումն *s.* swelling, puffiness, bloatedness, turgescence, inflation, turgidity; *fig.* turgidness, bombast.

Ուռիմ **S.** **Ուռնում**.

Ուս, *ոց s.* shoulder; back; - **Հինուա ծոց**, wing of a building; **էլանել ի յերիվարի**, to ride, to mount, on horse-back; **զուսովք արկանել**, to put on one's back; - **գնել**, to become stiff-necked, obstinate; **բարձր ուսովք չափ ի վեր**, taller by a head & shoulders; **S.** **Լնդոս**, **Թիակ**. [course of study.

Ուսած *a.* learnt; having finished a

Ուսանիմ, *սայ, սիր, սեալ vn.* to learn, to study, to read; to be instructed; to exercise oneself in; - **դասն**, to learn, to study one's lesson; - **ի բերան**, to con over, to study by heart; **S.** **Թոշակ**; **ուսեալ a.** learned; erudite.

Ուսանող *a.* learning; *s.* student.

Ուսանց *s.* shoulder-strap, -piece; ephod; epaulet; **S.** **Վահաւս**.

***Ուսեմ** **S.** **Դալակեմ**.

Ուսընդունութ *ad.* worn crosswise.

Ուսի, - **Ն** **Հիւս** **ձեւան**.

Ուսող *s.* student, studier; mathematician; - **ութի s. **S.** **Ուսում**; mathematics.**

Ուսումն *s.* study, lecture, teaching, instruction; doctrine, science; religion, sect; **ուսման ձեւ**, affectation, studied effort, endeavours; **առ ուսմանէ**, by instruction; **նուիրել յ ուսմանէ**, by instruction; **նուիրել յ ուսմանէ**, by instruction.

ժամանակն, to consecrate all one's time to study; S. Թեւականեմ.

Ուսումնական *a.* scientific; mathematical; *s.* mathematician; scholar, learned man; -ն or -ութիւն *s.* mathematics; -կից *s.* fellow-student; school-fellow; -պահ լինիմ *vn.* to preserve the knowledge or doctrine acquired; -պէս S. Ուսուցապետ; -սէր *a.* fond of study, of learning, studious, diligent; lettered, erudite; -սիրական *a.* philomathical; -սիրութիւն *s.* studiousness, love of study; phylomathy; -տեսցալ *a.* loathing study, hating science; -տենչ S. Ուսումնասէր; -տեցութիւն *s.* hatred for study; gross ignorance; -ուսր *s.* teacher; mathematical master; -րան *s.* school; study; institution, Ուսուցանիչ S. Ուսուցիչ. [college.

Ուսուցանեմ, ջի *va.* to teach, to instruct in, to lecture, to be a teacher or professor of, to profess, to enlighten, to form, to make erudite or wise.

Ուսուցանող S. Ուսուցիչ; -ութիւն *s.* professorship.

Ուսուցիչ, -ցոյ *s.* professor, master, teacher, preceptor, instructor.

Ուսուցումն *s.* instruction, teaching, precept.

Ուսուցչական *a.* professorial.

Ուսուցչապետ *s.* chief assistant master, vice-principal; -ութիւն *s.* chief assistant mastership.

Ո՞ւս, Ո՞ւստ ուստեք *ad.* whence? from where? from what place? which

Ուստեմ S. Ուստեք. [way?

Ուստեք *ad.* from some place; - , from several places, in all directions; եմ -, on all sides; from all quarters; ոյլ -, այլուստ -, from another side, elsewhere, in or from another part; բազում -, յոլով -, from many places; often, in many ways; ոչ -, ոչ - ոյլ -, from no other place, from no other part; երկիւզ եւ ոչ -, no fear; ոչ - է իշխանութիւն, եթէ ոչ յԱՅ, there is no power but from God; ոչ գոյր - նմա պատերազմ, no war was undertaken in his time.

Ուստի *ad.* whence, of which, of what; *conj.* so, for that reason, on that account; well, then, consequently, in consequence.

Ուստի *ad.* whence? from where? from what place? from whom? from what? - ճանաչես զիս, how comes it

that you know me? - զաս, whence comest thou? - ես, whence are you? - է ինչ այս զի. how is it that it happens to me? how is it that? - եւ, - եւ իցէ, from any place whatever, where you like. [boy, child.

Ուսոր, տեր, տերք, տերաց *s.* son, Ուտելի *a.* eatable, comestible; *s.* eater; -ք. food, eatables.

Ուտեմ, կերայ, կեր *va.* to eat; ից. to run through, to squander, to eat up, to waste, to consume; to eat away or up, to corrode, to fret; to consume, to devour; անյադարար - , to eat greedily, to eat up, to devour; էկեր զամ կեանս իւր, he lavished or squandered away all his fortune. [victuals.

Ուտեստ. ից *s.* food, nourishment, Ուտիճ. տնաց *s.* worm, moth, grub, caterpillar; rust; *med.* cancer; *chem.* corrosive-sublimate, protochloride of mercury; - ցորենոյ, weevil; - պանւրոյ, maggot, mite; - փայտի, pulsator, death-watch.

Ուտիչ *s.* eater; consumer.

Ուտիք *s.* flesh-day, meat-day; * - ուտել, to eat meat; ոչ եմ որ -, եւ ոչ երկիցքս զատիկ, Christmas come but once a year.

Ուտահալ *a.* worm-eaten, rotten.

Ուտումն *s.* eating.

Ուր *ad.* where, whither; *conj.* while; when, on; - զի, whereas; - ուրեմն, hardly, scarcely; at last, finally; - ուրեք, where, in whatever place, wherever; - եւ, - եւ իցէ, wherever, wheresoever, any where, no matter where; - եւ իցեն, wheresoever they may be, wherever they are.

Ո՞ւր *ad.* where? in what place? - եմ, - իցեմ ես, where am I? - է նա, where is he? - զնայ, where is he gone? - եւ ուստի եկին, how & whence came he?

Ուրադ, աջ *s.* hatchet, small axe.

Ուրախ *a.* light-hearted, gay, merry, joyful, jocund, cheerful, sportive, playful; - առնել S. Ուրախացուցանեմ; - լինել, to be cheerful, delighted, to rejoice, to feel glad, to have pleasure; to feed well, to feast; - լեր! hail! joy be with you! God keep you!

Ուրախաբեր *a.* bringing joy, rejoicing, diverting; - լի, - լիր or լից *a.* full of joy, joyful, cheerful, playful, jovial; - կից *s.* sharer in a person's joy; *a.*

congratulating; - լինել, to rejoice with; to congratulate, to felicitate, to wish joy to, to compliment; to feast together, to treat one another; - կյու թի, - միտ, - համ S. խնդակցութի, &c.; - բար a. giving or inspiring joy, rejoicing, joyous, pleasant; - ցուցանեմ va. to rejoice, to give joy, to enjoy, to enliven; to revive; - ցուցել, - ւէտ S. Ուրախարար.

Ուրախութի s. rejoicing, joy, gaiety, mirth, merriment, pleasure; feast, festivity, entertainment; - թք ad. joyfully, cheerfully, with pleasure; - թք ուրախ լինել, to overflow with joy; առնել - մեծ, to give a great banquet.

Ուրան, ի s. chem. uranium.

Ուրանալի a. deniable.

Ուրանամ, աջայ տո. to deny; to disavow, to disown, to disclaim; - զհաւատաւ or ի հաւատոց, to abjure one's faith, to apostatize, to turn apostate, to renounce, to forswear; - զանձն, to renounce, to deny oneself.

Ուրանաքար s. uranite.

Ուրանոս, ի s. ast. Uranus, (Georgium sidus, Herschel).

Ուրախոր ad. where; - եւ կամքիս, where you like, wherever you please.

Ուրաստ s. S. Ուրացութի; յ- լինել, կալ S. Ուրանամ; յ- լինել յերախտեաց, to be unmindful of favours received, to pay a favour with ingratitude, to be ungrateful, unthankful.

Ուրար, ի s. stole; S. Գող.

Ուրացական a. negative.

Ուրացեալ, Ուրացող s. apostate, renegade or -do; - ն Յուդիանոս, Julian the Apostate.

Ուրացութիւն, - ունի s. denial, negation, disavowal; abjuration, apostasy; - անձին, self-denial, abnegation.

Ուրացուցանեմ va. to cause to deny or abjure.

Ուրացորէն ad. like an apostate.

Ուրբաթ, ու s. friday; աւագ - , Good Friday; - ալէզ, ի a. friday-breaking, fast-breaking; - այլբ s. Oorpat-airo (Friday-Caves), cave in Armenia where mass was celebrated every friday; - աջուցանեմ va. to cause to fast on friday; յ- աջեալ a. friday-like; - Գարու, in the sixth century.

Ուրդ, ից s. conduct, water-pipe, channel, trench, gutter; drain; - եմ, կցի va. to drain; - ոց s. drainage.

Ուրեմ conj. then, consequently; ad. some where, in some place; pr. about, near; a. some, certain; աւա - , here; աւագան - , too late, in the end, at last, after much time, finally; վաղ - , already, before; վերադայն - , above; before; զքառասնամեկիւրբ - էր, he was about forty years old.

Ուրեք ad. somewhere, in some place; a. one, some, certain; s. some place; ոչ - , no where; թէ - Գայցի ի տուն, if he ever returns home; ի քաղաքի - , in a city; ի տեղաւջ - , in a place; տմ - , every where; - , in some places; - , or է - , sometimes; բազում - , in many places.

Ուրիշ a. S. Որիշ; * other.

Ուրկածին a. producing leprosy.

Ուրկանամ, աջայ տո. to have the elephantiasis. [house.

Ուրկանոց s. leper-house, lazaret.

Ուրկոտ, աջ a. leprous, leprosy-like; s. leprosy; - ութի, - կութի s. leprosy; elephantiasis; venereal disease.

Ուրոյն ad. separately, apart, aside, privately, severally; pr. without, except, excepting, save; a. separate, different, distinct; peculiar, particular, private, own, special, individual, proper; - - ad. separately, distinctly.

Ուրոյնանամ, &c. S. Մեկուսանամ, &c.

Ուրու, աջ s. phantom, ghost.

Ուրուագիծ s. sketch; - գիր s. rough sketch or copy, rude outline, first draught; a. drawn; sketched, designed; - գրեմ va. to draw; to sketch, to design, to delineate; - գրող s. draughtsman; - գրութի s. drawing; sketch, draught; - գէտ or գիտակ s. phantasmagoria; - գիտական a. -gorical.

Ուրուական a. fantastic, imaginary, visionary, false, apparent, chimerical; s. shadow, image, phantom, spectre; idol, image; rough-draught, sketch; - բ, manes, shades, apparitions, ghosts, visions; - բ մարդկան, statue, likeness; - ալիւթութի, nocturnal pollution.

Ուրուածայն a. insignificant, vain, idle, false; - պաշտ a. idolatrous; - գէտ ad. falsely; apparently; - բար s. sorcerer; - բար s. graphite, plumbago.

Ուրուկ, ըկի, կայ, ըկուրբ, կանց a. leprous, infected with elephantiasis.

Ուրուշ S. Ուշ.

Ուրուր s. zool. buzzard.

Ուրջ Տ. Վերջ.
Ուրջու. բրնձի, ուայ Տ. step-child,
step-son or —daughter.

Ուրջ Տ. bot. thyme.
Ոփ, ոյ Տ. large hole, pit, ditch.
Ոփեկեթին Տ. H. w. slingers.
Ոփի, ք, օփեայ Տ. bot. white poplar.
Ոփիաէս Տ. Gr. w. ophite, serpentine
marble.

Ոփրանա or Ոփրանթ Տ. offering.
Ոք, ուրուք, ումք. ոմանք, ոմանք
Տ. some one, some body, any one; ա.
some, one, certain; այր դք, a man;
կին դք, a woman; ամ դք, every one,
every body; իւրաքանչիւր դք, each
one, any one; որ դք, who, whoever,
he that; ո՞ դք, ո՞վ դք, who? եթէ կայ-
ցէ դք այնչափ յանգուգն. is there any
one bold enough? ոչ դք, մի դք, no
one, no body, none; ոչ սիրեմ զդք յա-
րանցդ յայդցանէ, I love none of these
men; երթիքիւր առ այլ դք, address
yourself to some one else.

Ոքող, ի Տ. thistle; —իմ տն. to grow
ferce, ferocious. [vinegar & water.
Ոքսիմեղ Տ. Gr. w. oxymel, honey,

Չ (tchā) չա or չայ Տ. the twenty
fifth letter of the alphabet, & the nine-
teenth of the consonants; չ. շ. seven
hundred; seven hundredth.

— It is sometimes confounded with
the letter շ, as : ՀաչեւՀաշեւ, յորան-
չեւ յորանշեւ, կարկաշ—կարկաւ, &c.

— In foreign words, the letter c &
ch is changed by us into չ; for ex-
ample : Sicily, Cicero, Cilicia, &c.,
Սիկիլիա, Կիկերոն, Կիլիկիա.

Չ ad. no, not; չէր, it was not; չա-
ռեմ, I do not say; չգիտեմ, to ignore,
not to know; չեմ հմուտ, I am ignor-
ant; չասաց ինչ, he said nothing; չիք
ինչ հար, it is impossible, it cannot be.

Չաղգ, ի Տ. a people which is not a
people, foolish nation, rabble, mob.

Չաղջականութիւն, Չաղնուութիւն
Տ. low birth, ignobility; vileness.

Չախորժական, Չախորժելի ա. un-
pleasant, disagreeable, displeasing.

Չակերտ Տ. gr. mark of quotation,
inverted commas (“ ”).

Չահագին, Չահաւոր ա. not enorm-
ous; not terrible.

Չաման, ոյ Տ. cumin; —ական թթու-
ուտ Տ. chem. cuminic acid.

Չամբարտաւանութիւն Տ. humility.

Չամիչ, մշոյ or մշի Տ. raisins; Տ. Շիւ.

Չամդեալ ա. indocile.

Չամջախունկ Տ. storax. [Չամջեղէն.

Չամջեայ. չեկց Տ. plum-cake; ա. Տ.

Չամջաշերեփ Տ. long-necked wood-
en water-pot : large spoon, ladle.

Չամջեղէն ա. made of raisins.

*Չայ Տ. թէյ, &c. [unchangeableness.

Չայլակերպութիւն Տ. unalterableness,

*Չայնիկ Տ. թէյյաման.

Չանթ Տ. tattered old shoe.

Չանձնաւոր ա. unpersonal.

Չանորդի ա. unfilial.

*Չանչ Տ. husks of pressed grapes.

Չանչաղոտիք Տ. rags, tatters.

Չանսական ա. indocile, disobedient;

indomitable, untameable.

Չանսացութիւն, Չանսաւորութիւն

Տ. disobedience; contumacy.

Չանցաւոր ա. not transitory, ever-

lasting, eternal.

Չարական Տ. Յանգիմանեմ.

Չաչ, ից. Չաչեր Տ. cutting or slip for

planting; * turnip- or radish-leaves.

Չարդութիւն Տ. Չարդութիւն.

Չաստուած, ոյ Տ. false god, idol;

— ուրհի տ. goddess, false divinity.

Չար. աջ ա. bad, wicked; hurtful,

sinister, dangerous; mischievous, mal-

icious, spiteful, flagitious, iniquitous;

Տ. evil, malice, wickedness, iniquity,

perversity, impiety; trouble, affliction,

disaster, misfortune; —. —աւ, —իւ,

—եաւ or —ով ad. ill, badly, wickedly;

ferociously, ruthlessly, without pity;

—, —ն, այս —, demon, evil spirit; մահ

—, plague, pest, pestilence; օր —, un-

lucky day; Ժամանակ —, calamitous

times; — Ժառ, worthless tree; — ջուր,

unwholesome, polluted, very bad

water; — ամթ, bashfulness, sheep-

ishness; — or —իս առնել, գործել, to

harm, to hurt or wrong any one; —աւ

կորուսանել, to destroy cruelly, without pity or remorse; *զան աւ կորուսցէ*, he will miserably destroy the wicked men; *արար - առաջի Տէն*, he did evil in the sight of the Lord; *եւ որ - ք զեմ է. այլ որ - եւսն է*, the most disagreeable that can be, the worst, the worst is that, what is worse; *զի մի - եւս ինչ լինիցի քեզ*, for fear lest something worse should happen; *Տ. Թուիմ. Հասուցանեմ. Օր. &c.*

Չարաբան, &c. *Տ. Չարախոս*, &c.; *-բախտ*, *-բաստ* or *տիկ* *a.* ill-fated, ill-omened, ill-starred, unlucky, unfortunate; unhappy, miserable, wretched; rascally, wicked, villainous, impious; *-բաստութիւն* *s.* evil omen; ill-luck, misfortune, mischance; unhappiness; *-բար* *ad.* *Տ. Չարաշար*; *a.* *Տ. Չարաբարոյ*; *-բարեմ*, *եցիտ* *vn.* to become wicked, bad, evil; *-բարոյ*, *ից* *a.* ill-natured, perverse, ill-bred, ill-trained, ill-mannered, spiteful, malignant, malicious, malevolent, evil-disposed, inclined to evil; immoral; *-լի նէլ*, to be ill-mannered, uncivilized, rough, rude; *-բարոյք*, *-բարութիւն* *s.* ill-nature, wickedness, malignity, iniquity, malevolence; immorality; *-բեռնութիւն* *s.* insupportable yoke, unsufferable grievance; *-բեր* *a.* bringing ill, disastrous, fatal; *-բերան* *a.* evil-tongued, foul-mouthed; satirical.

Չարագազան *a.* fierce as a wild beast; *ից*, mordacious, biting; *-գան* *a.* well or soundly thrashed, beaten unmercifully; *-գանեմ* *va.* to beat severely, to thrash most cruelly, ferociously, barbarously, to load with blows, to bemaule; *-գաւառեայ* *a.* born in a humble village; *-գեղ* *a.* ill-favoured, deformed, ugly, monstrous; *-գիւս* *Տ. Չարահար*; *-գլուխ* *a.* ill-contrived, malignant, spiteful, malevolent, worst of all; *-երկար*, untameable horse; *-գնիմ*, *եցայ* *vn.* to be afflicted, grieved, tormented; *-գոյժ* *a.* ill-boding, announcing bad news, fatal; *-գոյն* *a.* very bad, worse; more wicked: of a bad colour; *ad.* *Տ. Չարաշար*; *եւ որ - ն էր*, & that which was most deplorable; *-գոռ* *լինիմ* *vn.* to storm with rage; *-գործ*, *այ* *a.* evil-doing, wicked, delinquent, criminal, rascally, nefarious, felonious; *-գործարան* *s.* evil-star; *-գործարար* *ad.*

maliciously, malevolently; *-գործակից* *լինիմ* *vn.* to be an accomplice; *-գործեմ* *va.* to do mischief, to work evil, to injure; to frame plots or conspiracies, to conspire; *-գործիմ* *vn.* to become wicked, malignant; *-գործութիւն* *s.* malefaction, misdeed, wicked deed, spiteful or ill-natured action, wickedness, malignity, malice; *-գաւազակ* *a.* inauspicious, evil-boding, ill-omened, sinister; *-գրգռ* *a.* provoking, inciting to evil, malicious, wicked.

Չարագաժան *a.* very dangerous, most pernicious (serpent); *-գաս* *a.* spent with fatigue; *-գաւան* *Տ. Չարափառ*; *-գեւ* *s.* evil genius, devil; *a.* possessed with a devil; diabolical, wicked; *-գէմ* *a.* ill-featured, ill-shaped, misshapen, disfigured, ugly, horrible, shocking; *-գեղեցայ* *a.* very ferocious; *-գիմուլութիւն* *s.* ill-look; *-գիւս* *Տ. Չարադեւ* *a.*; *-գիւթ* *a.* malicious as a witchcraft, malefic; *-գիւսութիւն* *s.* demoniacal wickedness, abominable malice; misadventure, very great misfortune.

Չարազգեայ or *գի* *a.* ignoble, obscure, low, vile; *-գինեալ* *a.* armed with malice; incited by the devil.

Չարաթիւր *a.* perverse, depraved; *-թոյն* *s.* very poisonous, very venomous, virulent; poisoned, envenomed, baleful, deadly.

Չարաժանի *a.* furnished with sharp teeth, claws; *-ժողով* *s.* conventicle.

Չարալեզու *a.* evil-tongued, slanderous; *-լուկ* *a.* cruelly tormented, ill-treated, vexed, oppressed; very painful, very grievous; *-տանջել*, to torment, to torture; *-մեռանել*, to die under atrocious tortures; *-լուր* *a.* credulous of ill-tidings; *-բ* *s.* sad news; incredible woes, unheard of disasters.

Չարախնամ *a.* inclined to malice; *-խնայ* *a.* rejoicing in another's woes; *-խոհ*, *-խորհուրդ* *a.* ill-intentioned, meditating, designing or planning evil, malignant, malicious; *-խորհրդութիւն* *s.* impious thought, evil counsel; perversity, malevolence; *-խոց* *a.* severely, dangerously wounded; *-խաւաք* *a.* hurtful, pernicious; *-խաւաք* *a.* very bad, cruel, intolerable, insufferable; *ad.* balefully; *-ցանկութիւնք*, evil, bad passions; *-խաւաք* *a.* ferocious, cruel, inhuman; *ad.* cruelly; -

խրատ *a.* ill-counselling, perverting, leading astray; -**խրա**, *այ* or *ից* *a.* evil-speaking, slanderous, backbiting, tale-bearing, calumniating, detracting, defaming; -**լեզու** *s.* venomous tongue, slanderer, backbiter; -**լինել** or -**խոսեմ**, *եղի* *vn.* to speak ill of, to slander, to detract, to calumniate, to accuse, to defame; to tittle-tattle, to gad about gossiping; -**խոսութիւն** *s.* slander, detraction, defamation, calumny, false accusation, aspersion; tittle-tattle, gossiping; -**մատուցանել զուսմէք**, to accuse a person.

Չարածառայ *s.* wicked or unfaithful servant; -**ծեր** *s.* incorrigible old man; -**ծնունդ** *a.* born of bad parents.

Չարակամ *a.* ill-willing, malevolent, ill-intentioned, malignant; **բարեկամ** *եւ* -, friend & enemy; -**կամութիւն** *s.* ill-will, malevolence, malignity; -**կեաց կեանք** *s.* wretched life; -**կեղ** *a.* presenting the characteristics of a malignant ulcer, pestilential, infectious, contagious; *s.* pestilence; -**կեղբ** *s.* execrable, abominable, ignominious vices; -**կն**, -**կնեայ** *a.* evil-eyed, envious, malignant, malevolent; -**կնեմ**, *եղի* *vn.* to look on with an evil eye, with displeasure, enviously, to envy; -**կնքիւ** *S.* Չարակամ; -**կնութիւն** *s.* evil eye, malevolence, envy, jealousy; immodest, lascivious glance; -**կսկիծ** *a.* very painful or oppressive; -**կրկութիւն** *s.* pain, suffering; ill usage.

Չարահալած *a.* healing, driving away pain & sickness; salutary; -**չամ** *a.* ill-flavoured, ill-tasted; -**չամբաւ** *a.* of ill-repute; defamed; -**առնել** or -**չամբաւեմ** *va.* to defame, to disparage, to sneer at, to blacken, to asperse; -**չամեղ** *a.* ill-insinuating, persuading, exhorting or inciting to evil; -**չառայց լինիմ**, *զատնիմ* *vn.* to render evil for good; -**չարիմ** *vn.* to conceive an illicit affection for; -**չաւ**, *այ* *a.* of evil origin, bad, wicked; bad, unpleasant, disagreeable; -**չաւակ** *s.* author, origin of ill, of evil, of misery; -**չաւան** *a.* prone or disposed to evil; -**չաւառ** *a.* false, faithless, perfidious; -**չաւառութիւն** *s.* erroneous belief, error, perfidy; -**չաւեայ** *a.* spoilt, corrupt; diseased, contagious, infected; -**չաւութիւն** *s.* prejudice, presumption; -**չար** *a.* meditating or contriving

evil, malignant, malicious, bad, wicked; -**չարութիւն** *s.* craftiness, astuteness, guile; -**չոռ** *a.* nasty-smelling, rancid, stinking, fetid, infected, foul; -**չոռութիւն** *s.* stench, stink, fetor; -**չոչակ** *S.* Չարահամբաւ.

Չարաձայն *a.* harsh-voiced; ill-sounding; *fig.* defamed; blaspheming; *gr.* cacophonic; -**ձայնութիւն** *s.* disagreeable or harsh voice; ill sound; *gr.* cacophony.

Չարազանդ, *ից* *a.* impious, sectarian; -**զէտ** *a.* very painful, very atrocious, insufferable, insupportable.

Չարաճախ *s.* destroying worm, evil beast; *fig.* *a.* mischievous, full of pranks, shrewd, artful, cunning.

Չարամահ *a.* worthy of a cruel death; *ad.* mortally, to death; -**առնել**, **սառնակել**, to kill, to slay barbarously, to massacre; -**լինել**, **զմահ** - **մեռանել**, to die, to perish miserably; -**մահութիւն** *s.* cruel, barbarous, most painful death; -**մայր** *s.* a bad or wicked mother; unhappy mother; -**մանկ**, &c. *S.* Սարամանկ, &c.; -**մատեն** *s.* libel; -**մարդ** *a.* full of wicked people; -**մարտ** *a.* fighting with rabid fury; combatting with malice; -**մեռ** *a.* *S.* Չարամահ; slaying or killing barbarously; murderous; -**միտ** *a.* evil-minded, ill-intentioned, malevolent, malignant, malicious, wicked; cunning, crafty, cheating; -**մոյն** *a.* unhappy, miserable; *ad.* miserably, unhappily, pitifully; -**մոռաց** *a.* forgiving, without rancour, pardoning injury; -**մոռութիւն** *s.* evil-mindedness, ill-intention, malevolence, malignity; cunning, wiliness, finesse.

Չարայաջալ *a.* jealous, meanly envious, ill-wishing, malignant; -**շուշ** *a.* perturbing, troubling; -**շուշ**, *ից* *a.* resentful, revengeful, rancorous, spiteful; -**լինել**, to bear or owe a grudge, to foment rancour or hate; -**շուշութիւն** *s.* resentment for injuries, revengefulness, rancour, spite; -**շր** *s.* a wicked man; -**շոժար** *a.* prone, disposed or inclined to evil.

Չարանախանձ *a.* extremely envious; vying in evil; -**նամ**, *այց* *vn.* to behave or act wickedly, to become worse, to fester, to rankle, to sour, to become exasperated; *S.* Նախանձիմ; -**նեխ** *a.* foul, very stinking; -**նեխ** *a.* false-

hearted, perfidious, double-tongued; -*գաւաճանութի*. foul treachery; -*նիւթ* *a.* ill-contriving, malignant, malicious; -*նուշ* *a.* of ill-repute.

Չարաշահ *a.* ill-gotten; -*շահութի* *s.* illicit gain, usury; -*շուկ* *a.* disastrous, dismal, very grievous; baleful, atrocious, ferocious; -*շուշ* *a.* pestiferous, venomous, pernicious, deadly; -*շուք* *a.* bad, very ignoble, vile, infamous; wicked, ferocious, cruel; unfortunate, miserable, pitiful.

Չարաշար *a.* very ill, very bad, detestable, execrable; excessive, extreme, great, enormous; cruel, atrocious, unmerciful, insufferable; *ad.* very bad, worse, wickedly, cruelly, unmercifully; very, much, enormously, extremely, greatly; basely, miserably, detestably, abominably, execrably, devilishly; - *վարել*. *ի կեր ածել*, to misuse, to make a bad use of.

Չարապաշտ *ից* *a.* impious; heretic; idolatrous; -*պաշտութիւն* *s.* impiety; heresy; idolatry; -*պաշտօն* *a.* idolatrous; -*պատահ* *a.* fatal, sinister; -*պատկեր* *S.* *Չարադէմ*; -*պէս* *S.* *Չարաշար* *ad.*; -*պիղծ* *a.* very filthy, slovenly.

Չարասաց *S.* *Չարախօս*; -*սերմն* *a.* producing evil fruit; *s.* wicked offspring; -*սէր* *a.* inclined to evil, perverse, evil-minded, malevolent, malignant, wicked, mischievous; -*սիրութի* *s.* love of evil, ill-will, perversity, malevolence, wickedness, malignity; -*սիրտ* *a.* evil-hearted, cutting; -*ստեղծ* *a.* ill-made, deformed, disfigured, very ugly; -*սրտութիւն* *s.* evil-heartedness, malign disposition, malevolence.

-*Չարավախ* *a.* very lewd, very libidinous, lecherous; -*վիրագ* *a.* very ferocious.

Չարատանջ *a.* tormenting, fastidious, troublesome; - *լինել*, to be in difficulties, to suffer extremely; -*տեսաց* *a.* detesting malice or iniquity, benign, perfectly good, virtuous; -*տես* *s.* pessimist, croaker; -*տեսիլ* *a.* of a horrible appearance, ill-looking, evil-faced, very ugly, dreadful, horrible; -*տեղութի* *s.* hatred of vice or depravity, benignity, goodness, virtue.

Չարարար *այ* *a.* evil-doing, mischievous, malevolent; pernicious, hurtful, harmful; unwholesome; *s.* evil-

doer, malefactor; -*բարեմ*. *էջ տ.* to do evil, to harm, to injure; -*բարութի* *s.* evil-doing, malfeasance; -*բմա* *a.* springing from a bad root; -*բռնաւ*, *ից* *a.* malicious, artful, shrewd, cunning, knavish; - *հարբ*, artifices, intrigues; -*բռնասութիւն* *s.* artfulness, craft, shuffling, cheating.

Չարացուցանեմ *va.* to render bad, wicked or worse, to provoke or excite to evil; to incite to anger, to exasperate, to envenom.

Չարափառ, *այ* *s.* heterodox; *a.* heretical, erroneous; -*փառութիւն* *s.* heterodoxy; -*փուշ* *a.* very sharp, thorn-like, acuminated.

Չարգարութի *s.* injustice, iniquity.

Չարեացապարս, *ից* *a.* culpable,

Չարեք *S.* *Չար* *ad.* & *Չարիք* -[guilty.

Չարմբեր *a.* enduring, suffering; -*ուի* *s.* suffering. [-*ուի* *s.* indignity.

Չարժանի *a.* unworthy, undeserving; *Չարիմ* *vm.* to be no more on good terms with, to be at variance with.

Չարիմաստ, -*իմաց* *S.* *Չարամիտ*; -*իմացութիւն* *S.* *Չարամաստութիւն*.

Չարիք. *բեւայ*, *բեք* *s.* ill, misfortunes, adversity, disaster, calamity, misery, tribulation, disgrace; evil deeds, malice, iniquity, rascality; ill-usage, violence; - *սխտից*, the effects of the passions; *չարեք* *ad.* badly; wickedly; mischievously; spitefully; *չարիս գործել*, to do evil, ill or wrong, to injure, to harm; - *խօսել զուսեղէ*, to speak ill of, to slander; *S.* *Չարախօսեմ*; *չարեաց ի չարիս վերանալ* or *գիւնել*, to rush from bad to worse, to grow or get worse & worse; *գիտքս գոյնն ընտրեալ ի չարիս*, of two evils choose the less. [money.

Չարծամթսիրութի *s.* indifference for

Չարհամբաւ *a.* fatal, disastrous.

Չարհոտ *s.* galbanum; *S.* *Մաղթ*.

Չարուեստ *s.* sly, pernicious art.

Չարութիւն *s.* wickedness, evil, malice, malignity, perversity, iniquity, perfidy; -*թք* *ad.* wickedly, maliciously, malignantly.

Չարուա *a.* unbecoming.

Չարչարական *a.* susceptible of pain, passible, passive; -*կիր* *a.* suffering, in pain; -*կից* *s.* fellow-sufferer; *a.* compassionate; - *լինել* or *էջեմ*, *էջայ տ.* to suffer, endure or bear with another, to participate or share in another's

woe; to compassionate, to condole with; to commiserate; -*կցութի* *s.* suffering with another, participation in another's suffering; compassion. [ture.

Չարչարան, *ի* *s.* instrument of torturing, torment, pain, vexation, torture; - *Քսի*, our Lord's Passion; - *նս կրել*, to suffer; - *ն* or - *նացն*, Passover; *առքեղ արարից զնացն*, I will keep or eat the Passover with you.

Չարչարաւոր *a.* tormenting, vexing. *Չարչարելի* *S.* *Չարչարական*; - *ուժի* *s.* passibility.

Չարչարեմ, *էցի* *va.* to torment, to harass, to molest, to pain, to ill-treat, to ill-use; - *իմ տն*, to suffer, to be tormented, vexed, harassed.

Չարչարել *a.* tormenting, afflicting.

Չարչարուի, - *ունի* *S.* *Չարչարանք*.

**Չարպէշէր* *s.* woman's veil.

Չարւոք *S.* *Չար* *ad.* [or equalled.

Չաւասարիմ տն, not to be equalized

Չաւասարի *a.* incredible.

Չաւասարմ, *այի տն*, to disbelieve; not to believe, not to give credit to.

Չափ, *ույ* or *ոյ* *s.* measure; that by which any thing is measured; extent, dimension, measurement; quantity, dose; measure, bounds, compass; mediocrity; moderation; rule, proportion, measure; reach, value, capacity; boundary, limits, end; *ոս*, measure, time; cadence, metre, foot, measure, rhythm; age of discretion, manhood; *a.* measured, regular, moderate; middle, moderate; *pr.* even, to, about, as, by, with; - *ինչ*, some, a little; - *ով*, with measure or moderation, moderately: in verse; - *ով բան*, *բանք* - *ու*, verse, poetry; - *հասակաւ*, middle-sized; *ի* - *հասեալ*, of age, grown up, formed; *ը* - *ու*, in proportion; *ձեզք* - *ս*, as much as you; *արեամբ* - *ս*, to blood-shed; *ի* - *հասանել*, to arrive at or to be in the flower of manhood; to become of age, to be grown up, adult, marriageable; *ի* - *աւուրց* *հասանել*, to be getting old; *ի* - *ու* *ու* *նեկ* *զանն*, *գիտել զաննին*, to conduct oneself with moderation, to restrain, to regulate oneself, to be master of oneself; *ի* - *ու* *ու* *նեկ*, to confine within due limits, to limit, to keep within bounds, to restrain, to repress; *զաւուր*, to measure, to prove, to

weigh; to try, to feel; *զամին աւանել* - *ով* *եւ* *կշռով*, to do all by weight & measure; *անդրք զանցուցանել*, *անցանել* *ը* - *ս*, to go rather too far, beyond bounds, to outstrip, to carry to excess; - *գնել*, - *եւ* *սահման* *գնել*, to place limits to, to moderate, to restrain; *կալ ի* - *ու*, to restrain oneself; to keep one's temper; *ծախս աւանելը* - *ու* *եկամտիցն*, to spend in proportion to one's income; *չկալ ի* - *ու*, to make a bad use of, to misuse; *աւուր զհանդերձի*, to take the measure for a coat; *ճանաչել զաննին*, to know one's ability; *զաւն* - *ոչ* *գիտել*, to know not a man: not to know mankind, to be ignorant of human nature; *ուրաւել երգմամբ* - *ս*, to confirm on oath; *բրել զտեղին իրեւ աւն* - *ս*, to dig a hole to a man's depth, to excavate the earth to the depth of a man's height; *ուի սա* - *ժամանակի առաւելք զինն հարիւր ամաց*, it has lasted for more than nine hundred years; *ուի* - *ժամանակի հարիւր ամաց*, it is a period of a hundred years, it is a century; *հինգ հարիւրով* - *ս*, about five hundred; *S.* *Հինգ*; *միտք նր* - *ով*, person of shallow intellect or weak mind; *առաւելքան զն*, very much, immeasurably, exceedingly, extremely, excessively; *միջովք* - *եւ* *բարձիւք* - *ս*, from the loins to the thighs; *զհասարակ գիշերու* - *ս*, about midnight; *զաւով* - *բանին քոյոյ*, when your word shall be proved true; *լրացեալ է ն*, the measure is heaped up; *ից*, the cup is full.

Չափաբան *s.* versifier; - *ուի* *s.* versification; - *բեր* *a.* of a just measure, symmetrical; *ից*, moderate, regulated, of steady habits, temperate, sober; - *բերական* *a.* measured, proportioned, symmetrical; rhythmical, metrical; - *բերապէս* *ad.* proportionably, symmetrically, regularly; - *բերեմ* *va.* to reduce to order; to versify; - *բերուի* *s.* measure, symmetry, proportion; rhythm, meter; *S.* *Չափադիտութիւն*; - *գէտ* *s.* mathematician; - *գիտական* *a.* mathematical; - *գիտութի* *s.* mathematics; - *զանց* *a.* exaggerated, excessive; *rhet.* & *math.* hyperbolic; - *զանցագիծ* *s.* *math.* hyperbola; - *զանցուի* *s.* exaggeration, excess; *rhet.* hyperbole; - *խոս* *a.* moderate in one's speech, speaking guardedly; - *ծոյ* *a.* measur-

ed; metrical, rhythmical; -*հան* *a.* metrical; -*կեր* *a.* moderate, temperate; -*կից* *a.* equal, proportional, symmetrical; commensurable; -*կցեմ*, *եցի* *va.* to proportion, to equal, to symmetrize; -*կցութի* *s.* proportion, symmetry, analogy; commensurability; -*հաս*, *ից*, -*հասակ* *a. s.* grown up, adult, pubescent, marriageable.

Չափան, *այ* *s.* measure; measuring or measurement.

Չափաւոր *a.* potent, powerful, sublime; * *s.* moveable sheep-cote.

Չափարան *s.* calibre; size; capacity.

Չափաւոր *a.* of a just measure, measured, right, meet, proper, decorous, suitable; middling, moderate, tolerable, so so; moderate, sober, frugal; modest, discreet; -*ակից լինիմ* *vn.* to deign, to condescend, to have the goodness to, to favour; -*ապէս* *ad.* with measure, sufficiently, well enough, so so; tolerably, moderately, modestly, soberly; -*եմ*, *եցի* *va.* to keep within just bounds or due limits, to limit, to confine, to moderate, to temper, to restrain; - *զանձն*, to restrain oneself, to forbear, to refrain from; -*ութի* *s.* measure, moderation, limitation; modesty, temperance, mitigation; sufficiency, mediocrity.

Չափելի *a.* measurable.

Չափեմ, *եցի* *va.* to measure; to examine, to ponder, to weigh; to judge, to conjecture; to reward, to return like for like; to versify, to make verses; *չափեաց նմա վեց չափովն* *գարի*, he gave him six measures of barley.

Չափող *s.* measurer; -*ութի* *s.* measurement; metrice or metrica.

Չափոյ, *ից* *a.* moderate, regulated; -*ք* *s.* measure, moderation; -*իւք* *ad.* moderately, with moderation; *պատահաւ կալ* -*ից*, to be moderate.

Չափումն *s.* S. *Չափողութիւն*; exchange, reward, return. [true state.

Չափչգիտուելի *s.* ignorance of one's *Չարեքարութի* *s.* want of disposition to do good; selfishness.

Չարի, -*դ* *a.* unwell, ill. [suetude. *Չարկութիւն* *s.* calmness, man-*Չնսկաւոր*, *Չնսաւոր* *a.* unnatural, against nature; -*ք* *s.* med. non-natur-*Չնսկեալ* *a.* uninhabited. [als.

Չաղաւն *s.* a tame animal.

Չգիտանք *s.* ignorance; *առ ի նս*,

through ignorance, without knowledge, unknown to. [stupid.

Չգիտուելի, -*ն* *a.* illiterate, ignorant, *Չգիւտ* *s.* want, lack; *առ* -, for want of, in lieu of, in default of.

Չգոյ, *ից* *s.* nothing, not any thing, nought; *առ ի* -*է*, for want of; *ի* -*է* *ի* *գոյ* *ածեալ*, *ի* -*ից* *հասակալ*, to create out of nothing; -*ութի* *s.* non-existence, non-*Չգործոյք* *s.* useless thing. [entity.

Չգործու *a.* good for nothing, idle.

Չէ, *ից* *s.* trash, rubbish, trifles; pock-mark; * *S. Չէլ*; -*աքար* *s.* pumice-stone; -*սո* *a.* pocky.

Չեպիսկոպոս *s.* pseudobishop.

Չերէց *s.* pseudopriest, bad or unworthy priest.

Չեւ, *Չեւ եւս* *conj.* not yet; not till now; *չեւ տեսեալ*, before seeing.

Չապկապիւն *a.* unshaken, firm, solid.

Չարդ *s.* sorry plight, ill array.

Չէ, *ից* *S. Չգոյ*, *Չիք*, * *Ուլ*; *չէ ինչ*, no matter, that is nothing.

Չեական *a.* unessential.

Չեանամ *vn.* not to be, not to exist.

Չեղք, *այ* *a.* neuter, indifferent; *gr.* neuter; -*ական* *a.* neutral; -*անամ*, *ս.* *ցոյ* *vn.* to neutralize each other; -*ապէս* *ad.* neutrally; -*ացումն* *s.* neutralization; -*ացուցանեմ* *va.* to neutralize; -*ութի* *s.* neutrality; indifference.

Չեութիւն *s.* the non-existent, the void; *S. Չգոյութիւն*.

* *Չէլ* *s.* honeyless bee-hive; *S. Շիւ*.

Չէք, *չէից* *s.* non existing things, nullity.

* *Չըր* *s.* fountain-conduit of wood or *Չողողուրդ* *s.* rabble, mob. [stone.

* *Չիւ* *s.* spotted, speckled partridge.

Չիւշ, *չըշի* *s.* bat.

Չինացի *a. s.* Chinese.

Չին եւ մային *s.* China.

Չինչ, *չընչի* *s.* *Ունիւնչ*.

* *Չիչխան* *s.* green withe; *bot.* kneeholly, butcher's-broom.

Չիւ or *Չիւ*, *չըտի* *S. Միւ*.

Չիք *vd.* there is not, there does not exist; *չիք դք բարի բայց մի Ած*, no one is good save God only; *չիք տեսեալ*, I have not seen Babylon; *չիք դք չիք ուրիք*, there is no one; *չիք որ գիտիցէ զայդ*, no body knows that; *չիք դք որ եղծանել կարէ*, no one can destroy it; *չիք ինչ*, there is nothing; *չիք եւ չիք*, indeed it is not.

Չիք, չբի *s.* nothing, nothingness; nullity; առ չբի *ad.* for want of; *ի չիք* գարձուցանել, to reduce to nothing, to annihilate; *չիք լինել*, *չիք յաջաց լինել*, to come to nothing, to be annihilated, dissipated, to disappear, to vanish; - *լուանի*, wane.

Չլուեալ *a.* unheard of; *չլուելոյն առ չել*, to turn a deaf ear to, to desire not to hear, not to hear on that side.

Չլուր *a.* unheard of. [fles.

Չխաղցբ *s.* serious matters, no trifles. **Չխանդաղատանք** *s.* unfeelingness, inhumanity. [or professing.

Չխոտովանութի *s.* not confessing

Չկամութի *s.* unwillingness, ill-will.

Չկայ, -ուն *a.* ill-grounded, unstable, inconstant.

Չկենդանի *a.* lifeless; *S.* Անկենդան.

Չկեցու, աչ *a.* lazy, idle, unoccupied, sluggish, slothful; -ի *s.* laziness, &c.

Չհամազգի *a.* of a different kind or species, not homogeneous; - *գործել*, to neutralize.

Չհամարեալ *a.* չազգս *S.* Համարեալ.

Չհանդուրժեմ *vn.* not to suffer.

Չհաւանական *S.* Անհաւանական.

Չհաւատարի *a.* incredible, beyond all belief; - *թուեր*, it seemed incredible, it would be difficult to believe it.

Չհուծիւն *s.* indocility. [powerless.

Չձեռնչաս *a.* incapable, impotent,

Չգրկան, աչ *S.* Չիրջ.

Չըջկանման *a.* bat-like.

Չմարդու, &c. *S.* Տմարդի, &c.

Չմարթու, -ն *a.* incapable, awkward, clumsy, bungling; - *թուի* *s.* incapacity.

Չմեղ *a.* innocent, harmless.

Չմեղադրանք, -գրութի *s.* not blaming, not finding fault with.

Չմենի *s.* cornel-tree.

Չմիաբանութի *s.* disunion, disagreement, variance. [fleeting.

Չմիայի *a.* transitory, temporary,

Չմշտնջեալ *a.* not eternal.

Չմոռացական *a.* ever memorable.

Չյանցուցեալ *a.* free from guile, innocent. [adventure, misfortune.

Չյաջողութի *s.* unsuccessfulness, mis-

Չյարուծի *s.* false resurrection.

Չյուսալի *a.* un hoped for; hopeless, desperate.

Չնաշխարհիկ *a.* celestial, divine, superhuman, supernatural; excellent, extraordinary, matchless, rare, singular; *s.* phoenix.

Չնշիկ *a.* abject, very base, mean.

Չնշեան, **Չնշին**, **չենայ *a.* of nothing, of little value, puny, light, feeble, low, despicable, frivolous, futile, vain; very little, small; **չնիք *s.* thing of nought, trifles, bagatelle; **լաւ է ասել ինչ չնչին**, ք թէ չասել բնական, better talk about trifles than remain silent.****

Չոգամ, չոգայ *vd.* *S.* Երթամ.

Չփակալ, &c. *S.* Անփակալ, &c.

Չողորմածութիւն *s.* uncharitableness, stinginess.

Չոր, ոչ *a.* dry; dried, arid, parched, dead; - **չաց**, dry bread; - **չաշա-կել**, to fast on lenten diet.

Չորաբեկ *a.* dry, frugal; - **չաց, dry toast; - **սեղան**, frugal table, light meal; - **թուղ** *S.* Պաղատիւ; * - **կազմած** *s.* linen-drier; clothes-horse; - **կեաց *a.* xerophagus, feeding on dried aliments; very abstemious; - **կեր լինիմ** *vn.* to live on dried things, to practise xerophagy; - **կերութի** *s.* nourishment composed of dried fruits, legumes or herbs, xerophagy; vegetarianism; rigorous abstinence; - **չաշակ**, &c. *S.* Չորակեր, &c.; - **չին** *a.* dry, arid, waste; - **նամ**, աչայ *vn.* to dry, to become dry; to wither, to desiccate; to dry up; - **նուս** *a.* dry, arid; - **նոց** *s.* drying-room, -- place; - **ցուին** *s.* drying, desiccation; - **ցուցանեմ** *va.* to dry, to dry up, to render dry; to decay, to wither; to drain, to lay dry; - **ցուցիչ** *a.* desicca-****

Չորեակ *S.* Չորրեակ. [tive.

Չորեքաղեան or **ղի** *s.* tetrachord; - **ամեայ** *a.* quadrennial; every four years; - **ամեայ** or **սեան** *S.* Չորսամ սեան, - **անիւ** *a.* four-wheeled; - **անկիւն**, - **անկիւնի** *S.* Փառանկիւն; - **անկիւնեամ** *vn.* to be quadrangular; - **անկիւնութի** *s.* quadrangularity, quadrature; - **անուեան** *S.* Փառանիւ; - **աւնուն** *a.* quadrinomial; - **աւարուած** *s.* tetralogy; - **արիւր** *S.* Չորեքարիւր; - **բաժին** *a.* quadrifid; - **բաշխ** *s.* math. quadrinomial; *zool.* quadrisulcus; - **գլխեան** *a.* four-chaptered, having four chapters; - **Աւետարան**, the Four Gospels; - **գրեան**, **ենի** *a.* four-lettered, quadriliteral, tetragrammato; - **գեղեան** *a.* tetrapharmaceous; - **գիմեան** or **մի** *a.* four-faced; - **գրամեան** *s.* tetradrachma; - **եան**, - **ին**, **եյունց** *a.* all the four; - **եղերեան** *S.* Չորեքժա-դեան; - **երվարեան** *a.* drawn by four

horses; - *կառք*, *a. coach & four*; - *տետրադինամիկ* *s. tetradynamics*; - *թերթեան* *a. bot. tetrapetaled*; - *թեւեան* *a. four-winged*; four-armed; - *թի* *s. mar. S. Չորեքկարգեան* *s.*; - *ժամանակեան* *a. having four seasons, four-seasoned (year)*; - *ժամեան* *a. of four hours*; - *ժուի* *a. four-hinged (door)*; - *ծագեան* *a. having four sides, extremities or parts*; - *կանգնեան* *a. of four cubits*; - *կարգեան* *a. formed of four courses, tiers or orders*; four-coursed; *s. mar. quadrireme*; - *կերպ*, - *կերպեան* *a. four-faced, -figured or -formed*; - *կին*, *կնայ* *a. quadruple, fourfold*; *ad. quadruply, four times as much*; *թիւք* - *քալ*, *biquadratic numbers*; *հասուցից* -, *I will repay fourfold*; - *կնակի* *ad. four times*; quadruply; - *կնեմ*, *եցիւս*, *to quadruple or quadruplicate, to increase fourfold*; - *կնուծի* *s. quadruplication*; - *կողմեան* *a. quadrilateral*; - *կուղի* *a. twisted four times*; - *կուսեան* *a. quadratic*; - *կուսի* *a. squared*; *s. quadrate*; - *կուսուծի* *s. quadrilaterality*; quadrature; - *կրկին* *a. doubled or folded four times*; - *հազարեան* *a. of four thousand*; - *հարիւր* *a. four hundred*; - *հարիւրորդ* *a. four hundredth*; - *հեքեան* *S. Չորեքվանկեան*; - *ձայնեան* *a. mus. four-voiced*; - *ձեղունակեայ* *a. four-storied*; *s. house four stories high*; - *ձեռնի* *s. quadruman*; *a. quadrumanous*; - *մասնեայ* *a. quadripartite*; - *մասնուծի* *s. quadripartition*; - *մարմին* *a. four-bodied (fabulous animal)*; - *յափք* *ad. on all fours*; - *անիստ* *s. tetrahedron*; - *նիւծեայ* *a. composed of four elements*; - *չարաթ*, *ի* *or* *ու*, - *չարաթի*, *թւոյ* *s. wednesday*; *S. Օր*; - *ոտանի* *a. tetrameter*; - *ուղի* *s. quadrivium*; *a. quadrivial*; - *պատիկ*, &c. *S. Չորեքկին*, &c.; - *սիւնեան* *s. tetrastyle*; - *ստիք* *s. tetrastich*; - *վանկեան* *s. quadrisyllable*; - *վոսկեան* *S. Գառա վոսկ*; - *առեան* *a. four-booked (Gospel)*; - *առասն* *a. fourteen*; four times ten, forty; - *առասնադասնեայ զինք*, *full moon*; - *առասնեքորդ*, *այ* *a. fourteenth*; - *առասնեքեան* *or* *քին*, *եցունց* *a. all the fourteen*; - *առասնօրեայ* *a. of fourteen days (full moon)*; - *աարբեան* *a. of four elements*; - *սերեւ* *a. quadriphyllous*; - *փեղեան* *s. quadrivalves*; - *օրեայ*, *րեկայ* *a. of four days*; *ad. the fourth day*; - *տենք* *med. quart-*

an, --*ague*; - *տենք* *թեթեւ*, *slight quartan-ague*; - *տենք սաստիկ*, *very bad quartan-ague*; - *օրեկը պահել*, *to fast four days*; *կերակրիլ զօրեքաւորքը միանգամ*, *to eat once in four days*. [use.]

**Չորթան* *s. dried curds for winter*
**Չոր թթու* *s. pickled turnips to cook for winter use*.

**Չորթնկուլ* *s. zool. gypaetus*.
Չորին *S. Չոր*.

Չորիք *a. fourth*; - *մասն*, *the fourth part, a quarter, quadrant*.

Չորից *ad. four times*. [oxen.]

**Չորոցք* *s. leading pair of draught*
Չորուծիւն *s. dryness, aridity, desiccation*.
Չորուս *a. dry, arid*. [siccatation.]
Չորս, *չ* - *S. Չորք*. [or sources.]

Չորսակեան *a. having four springs*
Չորսամեան *a. of four months*.

Չորսկոյս *S. Չորեքկուսի*. [բոսանի.]
Չորոտանի *a. four-footed*; *s. S. Չոր*
Չորեակ *s. the number four*; *a. four*.
Չորեկ, *ի* *S. Չորքոտանի*.

Չորորդ, *այ* *a. fourth*; *ad. fourthly*; *s. four*; quarter; - *տասն*, *forty*; *չորեք* - *այ զինուորք*, *four quaternions of soldiers*; - *ք*, *the marrying four times*; the fourth marriage, or the fourth time married; - *ապետ* *s. tetrarch*; - *աթիւ* *s. tetrameter*; - *ուծի* *s. quaternity*; - *պետուծի* *s. tetrarchy*.

Չորք, *րեկ* *a. four*; - *անգամ*, *four times*; *ի չորս զնաւ*, *to go upon all fours*; *բարձեալ ի չորեք*, *borne by four men*; *որ օր* - *էին ամսոյն*, *on the fourth, on the fourth of the month*.

Չորքձիք *s. a coach & four*; *quadriga*.
Չորքոտանի *s. quadruped*.

Չու, *ոյ* *s. way, road*; journey, travel, voyage; departure; decamping; removal; removing; march, marching; campaign; expedition; - *առնել*, *ի* - *անկանել*, *to begin a journey, to set out, to start, to go away, to leave, to remove*; - *առնել զօրաց*, *to decamp, to break up the camp, to march*.

Չուան, *այ* *s. twine, string, cord, rope*; line, halter; - *աձգուի* *s. stretching a cord*; - *աման*, *այ* *a. cord-twisting*; *s. rope-maker*; - *եպ*, - *եղէն* *a. made of cord*; - *եպխարազան*, *scourge of cords, rope's end*.

Չուաւ, &c. *S. ԹՉուաւ*, &c.

Չուարարուծի *s. departure, removing, removal, decampment*.

Չուեմ, եջի տ. Տ. Չու առնեմ; fig. to die. [cloth.

Չուխաղչեռու a. dressed in woollen
Չուխայ, ի s. cloth, woollen cloth, wool-stuffs; -ագործ, այ s. woollen-drafter; clothier; -ագործութի s. drapery, cloth-manufactory; -ավաճառ. Տ. Չուխայագործ; -ավաճառութիւն s. drapery, cloth-trade.

Չուղղափառ a. unorthodox.

Չում, չմիջ Տ. չոյն.

Չունեւոր a. poor, moneyless.

Չունկնդիր լինիմ տ. not to mind or listen, to be inattentive, to disobey.

Չուտեղի a. uneatable; unfit for food.

*Չորչաւ, ի s. chocolate; բաժակ մի -, a dish of -; խառնիչ -ի, -stick; բմել -, to drink -; -ագոյն a. -coloured; -ագործ, այ s. -maker; -աման s. -pot; -ավաճառ, այ s. -dealer.

Չպահեցողութիւն s. the disregarding fasts.

Չպէս a. useless, good for nothing, vile, bad, worthless; -ս առնել, not to care for or about, to do without, to dispense with, not to mind, to neglect, to pass over, to omit.

Չպիտոյ a. useless; -ք s. useless things, futilities, trifles; -անամ տ. not to need. [ness, simplicity.

Չնապարծութի s. unostentatious.

Չսուտ Տ. Անսուտ.

Չխառնախար a. inoffensive, harmless; -ութի s. inoffensiveness, harmlessness. [posed to labour.

Չլքատէր a. indolent, idle, indis-

Չաես, այ a. blind to, conniving at;

չ - առնել, -անկոյն առնել, to close the eyes to, to pass over, to wink at.

Չփոյթ s. negligence.

Չբահանայ Տ. Չերեց; -ապէս s. pseudopontiff; -ութիւն s. pseudobishopric.

Չբանամ, այցալ տ. to come to nothing; to be annihilated, to perish, to vanish, to disappear.

Չբաստան s. unfortunate country.

Չբացուցանեմ տ. to reduce or bring to nothing, to annihilate, to dissipate, to destroy.

Չբաւոր a. needy, indigent, necessitous, poor, beggarly; - եմ յօռէ, I possess nothing, I am pennyless; - 4, he is in a state of necessity, of want, poverty or need; -ական a. profitless, unprofitable; -իմ, եցալ տ. to grow

poor, to become needy, to want, to be in need, in extreme want, without resources, in straitened circumstances; ոչ չբաւորէր ամենազոր ձեռն քրարձակել, it was not difficult for Thy Almighty hand to send; -ութիւն s. want of necessary things, indigence, necessity, dearth, beggary, misery, poverty; penury; privation; - գանձուց, embarrassed state of the finances; -թէ կեալ, to live in straitened circumstances, in poverty; ի - է կայ, he is in great want, he is very poor.

Չբիմ, եցալ Տ. Չբանամ.

Չբմեղ a. innocent, inculpable; -ք s. excuse, justification; ի -ս առնել, to excuse; ի -ս or -իկս լինել, to excuse or justify oneself, to dissemble; to hide or conceal oneself.

Չբնաղ, ից a. rare, curious, admirable, charming, superb, excellent.

Չբնաղազեղ a. very charming, graceful, elegant; -գիւտ a. rare, excellent, singular, matchless, unique, incomparable; -գէմ a. fine-looking, of a charming figure, handsome, graceful, beautiful; -զարդ a. magnificently adorned; -կերպ a. admirable, beautiful; -կերպ - շէն a. magnificently constructed, sumptuous, superb, magnificent; -ձեւ a. fine-shaped; -պէս ad. excellently, admirably; -տես, -տեսիկ Տ. Չբնաղազէմ. [ishing.

Չբնաղիմաց a. bewildering, astonishing.

Չբնաղութի s. beauty, delicacy, gentility, grace, handsomeness, elegance, gracefulness.

Չբոսի. տւոյ, տեսց a. vile, abject, worthless, despicable, mean.

Չբոսիմ Տ. Չբանամ.

Չբութիւն s. annihilation; disappearance; - խնդրոյ, the knotty point of a question.

Պ

Պ (bē) պէ *s.* the twenty sixth letter of the alphabet & the twentieth of the consonants ; պ, ք, eight hundred ; eight hundredth.

— It is sometimes used instead of the letters բ & փ ; as : ամպ-ամբ , ոսպն-ոսքն , ամպարիշտ-ամբարիշտ : ռեպհական-սեփական , կարապ-կարափ . &c.

— In foreign words, the letter p is changed by us into պ ; for example : Peter, Passover, Probus, &c., Պէտրոս, Պասքա, Պրոբոս, &c.

Պագանեմ, գի *va.* to kiss ; to adore ; S. Երկիր & Համբուրեմ.

Պագշոտ . &c. S. Պակշոտ , &c.

Պաղուք S. Պասուք .

Պաժէտ *s.* Gr. w. S. Յանց .

Պալասան S. Բալասան & Մեռնն .

Պալատ, է, ն, տան *s.* palace, hall ; court ; hotel ; -ական *s.* courtier, gentleman of the court.

Պալար, աջ *s.* aposteme, imposthume, abscess, suppuration, pustule : boss, stud ; -երանայ, bubo ; -ական *a.* studded, adorned or set with studs ; -անամ, աջայ *vn.* to draw to a head, to gather, to suppurate, to form an abscess ; -ային *a.* papillary ; -աւոր *a.* pustulous, pimply.

Պալիւն *s.* Latin w. pallium. [beef.

Պախ, էջ *a.* sodden, boiled ; *s.* boiled

Պախալէժ *a.* precipitated.

Պախարականք *s.* blame, contempt, reproach, reproof, reprehension.

Պախարակելի *a.* contemptible, blamable, despicable, reprehensible, censurable.

Պախարակեմ, էջի *va.* to blame, to reprove, to rebuke, to reproach, to find fault with, to reprobate, to disapprove, to condemn, to censure.

Պախարակութիւն S. Պախարականք .

Պախեմ S. Պախեմ.

Պախեցուցանեմ *va.* to frighten, to dismay, to strike with consternation, terror or dread, to terrify, to appal.

Պախեփ *a.* well boiled.

Պախեմ, էջայ *vn.* to be frightened at, struck with consternation.

Պախկոտ *a.* afraid, timid. [ment.

Պախաւանդ , աջ *s.* female orna-

Պախուճի *s.* breakage, rupture ; split, cleft ; *fig.* great fright, consternation, terror, dismay.

Պախուց . խցոյ *s.* halter, bridle ; թափել զ- or -աթափ լինել , to break from the halters.

Պախրէ, էջ *s.* money, effects, property, goods ; provisions, victuals : cattle ; -իկ *s.* some money.

Պակ, բ *s.* French w. female jewelry.

Պակաս, էջ *a.* defective, imperfect ; *ad.* less ; իւ իւր - էջեմ, զիչէ եւս - էջեմ, what do I still want for ? զիչէ - է բէզ , what do you want for ? - առնել , to do without, to dispense with ; to diminish ; to deprive of ; to destroy, to kill.

Պակասական *a.* privative ; defective ; -միտ *a.* narrow-minded, crack-brained, senseless, insensate, foolish, stolid, silly ; -մտութիւն *s.* narrow-mindedness, silliness, simplicity, foolishness ; -մորու or ուս *a.* scant-bearded ; -ւոր *a.* S. Պակաս ; faulty ; - բայ , defective verb.

Պակասեմ, էջի, -սիմ, էջայ *vn.* to fail ; to want, to be wanting in, to lack, to run short ; to lessen, to grow less, to diminish, to cease ; to weaken, to swoon ; to die ; *ast.* to be eclipsed ; - լուսնի, wane ; - եալ ի մտայ, mad, foolish ; - եալ են ոգիք նց , they are exhausted, worn out ; - էջին աչք իմ յարտասուաց , my eyes are weary with weeping ; մի թէ - էջոյք իմք , have you perhaps wanted for any thing ? զիչէ այլ - սէր ինձ ի բարեբաւ տուի , what was wanting to my happiness ?

Պակասեցուցանեմ *va.* to lessen, to diminish, to decrease, to reduce ; to deduct, to restrict ; - ի միջոյ , to take away, to deprive of life.

Պակասորդ, աջ *s.* want, fault.

Պակասութիւն *s.* want, failure, diminution, decrease ; deficiency ; fault, imperfection ; blemish, defect ; dearth,

penury; *ast.* eclipse; - լուսնի, wane.

Պակասումն *s.* wanting.

Պակեցուցանեմ *S.* Պակուցանեմ.

Պակնում, կեայ, կուցեալ *vn.* to be amazed, surprised, petrified with astonishment; to be frightened, appalled, terrified, dismayed, palsied or stupefied with fear; to be struck with terror; to shudder, to tremble.

Պակեցուցանեմ *va.* to bewilder, to dazzle. [*with*, to fall in love.

Պակեմ *vn.* to become enamoured

Պակշոռ, աջ *a.* impudent, salacious, lascivious, libidinous, lewd, lecherous, licentious, libertine, obscene; -աբար *ad.* dissolutely, lavishly; -ական *a.* libidinous; -եցուցանեմ *va.* to take the eye, to attract all eyes; -իմ, եցայ *vn.* to give oneself up to lechery or lasciviousness, to lead a dissolute life, to live in debauchery; -ուժի *s.* dissolute life, impurity, impudence, lust, lewdness, lasciviousness, lechery, obscenity.

Պակումն *s.* fright, start.

Պակուցանեմ, ցի *va.* to scare, to affright, to terrify, to strike with terror, amazement or stupor, to astound, to dismay; to chill, to make one's blood run cold, to dispirit, to damp the courage; -աշիւ, to chill with horror. [*ful.*

Պակուցանողական *a.* frightful, dread-

Պակուցումն *s.* fear, fright, terror, consternation, stupor, astonishment, stupefaction.

Պակչիմ, կեայ *vn.* *S.* Պակնում; to feel giddy, dizzy or stupefied with fear.

Պահ, ուց *s.* guard, guardianship; guard, sentry, mounting guard; watch; watching; hour, moment, time; guard, guard-house, post, vedette; prison; occupancy; siege; - դուռն *S.* Պահակ; - չ -, from time to time; յայնմ - ու, then, at that time; ի - ուն յորում, at the time when; յառաւօտուն - ուն, it was already the morning watch; ի չորրորդում - ու գիշերոյն, about the fourth watch at night; ի - նիւն, to keep the country; ի - անձին, to save his life; - ունել, to guard, to defend; to mount guard; ի - արկանել, ունել, ի - ու անուղ զոք, to arrest, to put in prison; - արկանել, ի - անուղ, to besiege, to occupy; դնել ի -, to keep or place in reserve.

Պահախոյզ *s.* very vigilant guard.

Պահակ, աջ *s.* keeper, guardian, warden; guard, garrison; guard, sentry; - դուռն, Gates, straits; pass, defile; fortress, fortified place; - մեղաց, մահու, կորստեան, the Genius of death, Satan; - ունել, վարել, to compel, to constrain, to task, to force to villain service.

Պահակալ, աջ *s.* guard; -կապան, աջ *s.* guard, garrison; guard-house; -կապեա *s.* commandant of a garrison; -կալար, աջ *a.* compelling to fatigue-duty or task-work; -կափոխ լինիմ *vn.* to change the guard, sentry or watch, to make the round.

Պահակեմ, եցի *vn.* to apply oneself to, to avail oneself of.

Պահակեր, աջ *s.* overseer, surveyor; tutor; *S.* Պահալոյզ.

Պահակից լինիմ *vn.* to fast together.

Պահակութիւն *s.* mounting or keeping guard; villenage, statute labour, drudgery. [*vedette.*

Պահալոյզ *s.* guard, sentinel, sentry,

Պահանգ, աջ *s.* iron or wooden tie-piece, binding-piece, notched-rail, brace; buttress, flying-buttress; -ալապ *a.* fastened, tied with a tie-piece; sustained by a buttress; *s.* *S.* Պահանգ; -եմ, եցի *va.* to brace; to prop with buttresses. [*բեակ; -բ.* garrison, guard.

Պահանորդ, աջ *s.* *S.* Պահալոյզ. Հմա

Պահանոց *s.* prison, dungeon.

Պահանք, ջից *s.* credit-side, credit; *S.* Պահանքումն.

Պահանքակիւ *S.* Պահանքումն.

Պահանջարան *s.* praetor's court, tribunal, court of justice, judgment-hall.

Պահանջելի *a.* exigible.

Պահանջեմ, եցի *va.* to exact, to recover, to require, to claim, to lay claim to; to examine, to discuss; - դիւնա, to claim, to challenge, to demand; - ի դաստասանի, to require; ի բաց - յումքէ զոգին, to require one's soul of one; - դամբարիշտա, to punish or chastise the impious; վրէժս -, to avenge, to be avenged; -իմ *vn.* to be exacted, claimed; դաստասան -, to be compelled to give account of; հզորք հզորագոյնս պահանջեցին, the rich shall suffer great torments.

Պահանջել *a.* exacting, requiring, demanding, reclaiming; *s.* pretender, claimant; -ջող *s.* exactor; receiver.

Պահանջումն *s.* exigence, demand, recovery, request, requisition; pretention; discussion; անիրաւ - , exaction, extortion; յետս - ընկից, claim-
Պահանջ *s.* imprisonment. [ing, claim.

Պահապան, աջ *s.* guard, guardian, inspector, superintendent, overseer; sentry, sentinel; -բ, guard, guards, garrison; Տ. Հմայեակ; - պղծասանի. vineyard-keeper; Տ. Հրեշտակ. [guard.

Պահապանապետ *s.* captain of the

Պահարան *s.* object serving to contain another or others, trunk, box, case, scrutoire, sheath, scabbard, cover, &c.; * vestry-room; - նամակի. envelope, cover; - թղթոյ, pocket-book, portfolio; - եմ *va.* to involve; to enclose, to envelop, to encase, to cover, to pack or wrap up; - իկ *s.* small envelope or cover.

Պահարկեմ. եցի *va.* to guard, to mount guard, to garrison, to mount sentry.

Պահացող *a.* abstaining, abstinent, fasting; - ութիւն *s.* abstinence, fast.

Պահացող Տ. Պահայող.

Պահեմ, եցի *va.* to preserve, to keep, to maintain; to guard, to watch over; to preserve, to guarantee; to keep, to observe; to hide, to keep secret, to conceal; to abstain from, to fast; լը. ուռթի - , to keep silence; - զանձն յիմեք, to refrain, to forbear, to avoid; նմա պահեալ կայ or է. it is reserved or destined for him to; Տ. Խոստումն.

Պահեստ, ից *s.* reserve; keeping; deposit, consignment; maintenance, keep; sequestration; *a.* placed or kept in reserve; - հօտք խաշանց, fat-tened sheep; դնել ի - , to put in reserve, to reserve; դնել ի - , to deposit, to consign; to put in prison; կալ or լինել ի - or ի - ի, to be in custody, in arrest, in prison.

Պահեցողութի Տ. Պահացողութի.

Պահկութի *s.* statute service, forced labour. [guard, to keep, to defend.

Պահեակ Տ. Պահակ; - եմ. եցի *va.* to պահորդ Տ. Պահանորդ.

Պահող *a.* Տ. Պահացող; keeping,

Պահպան Տ. Պահապան. [preserving.

Պահպանակ, աջ *s.* guard, defender, protector; armour, cuirass; preservative; phylactery; - զէնք, defensive armour; - լանջայ, breast-plate; -

բազկայ, armlet, bracelet, leather gauntlet; - բարձից, greaves, leg-piece; վերս - , mail, coat of mail; ջեկայ եւ կաշեայ - , leather-cuirass, buff jerkin.

Պահպանական *a.* preservative, de-
fensive; *s.* phylactery; - կից *s.* fellow-guard or guardian; - նամ, աջայ *vn.* to be guarded, kept, protected; to beware, to take care or heed, to for-
bear; - պետ Տ. Պահապանապետ; - բան *s.* conservatory; post, post-house; shelter, refuge, asylum.

Պահպանեմ, եցի, - եցուցանեմ *va.* to guard, to preserve, to keep; to protect, to guarantee, to sustain, to defend; to shield, to screen, to secure or shelter from; to maintain, to en-
tertain; - զանձն, to guard, to pre-
serve oneself from; - ի ցրտոյ, to screen from the cold; - իմ *vn.* to be kept, guarded, protected.

Պահպանիչ, - նող *s.* preserver, guard-
ian; defender, protector; - նողական Տ. Պահպանական; - նոց *s.* prison; - նու. թի *s.* preservation, guard, protection, defence; maintenance; observance,

Պահակայ *a.* fasting. [observation.

Պահք, հոց *s.* abstinence; fast; ձեռ. քառասնորդական - , Lent; օր պահոց, fish-day, fast-day; պահս պահել, to abstain from meat; to fast.

Պառլ, ից *s.* frost, ice; sleet; * *a.* cold, icy, glacial, freezing; հալել, լուծանել - ին, to thaw, to melt, to liquefy; - ձուլել, to freeze, to ice.

Պաղան, &c. Տ. Համես, &c.

Պաղանամ Տ. Պաղիմ.

Պաղանձաւ *s.* grotto; - ղերին, sta-
lactite; - ստորին, stalagmite.

Պաղապանեմ, - ախան *a.* limpid, pure; splendid, shining, bright.

Պաղատ Տ. Պաղատանք.

Պաղատախառն *a.* suppliant; *ad.* be-
seechingly, imploringly.

Պաղատանք *s.* supplication, implora-
tion, instance, entreaty, prayer, invoca-
tion, request, solicitation; rogation.

Պաղատիմ, եցայ *vn.* to beg with sub-
mission, to implore, to supplicate, to pray or entreat earnestly, to solicit, to beg for, to adjure, to beseech, to invoke, to intercede; պաղատանա - , to address the most earnest entreaties.

Պաղատիւ, տաի, - տաիկ, տաիկ *s.* dried fig, string of dried figs, a frail.

Պաղատումն. Պաղէտ Յ. Պաղատանք.
Պաղիմ, եղայ *vn.* to freeze, to be frozen, to congeal, to coagulate, to thicken; to catch cold; - յերկաթս, to arm with cuirass.

Պաղէդ. ի *s.* alum; -ածին *s.* aluminium; -աքար *s.* alunite; -իկ *s.* alumina; -կաւ *s.* aluminate; -ուին *s.* aluming, *Պաղլորակ *s.* icicle.[steeping in alum.
Պաղմական *a.* oscillating, swinging, shaking.

Պաղունն *s.* freezing, congelation, coagulation; cooling, chilliness; *phys.* refrigeration.

Պաղպաղակ. ի *s.* specular stone; rock-crystal; *ice, ice-cream.

Պաղպաղ, ոյ *s.* shining pimple or eruption: lustre, glitter, brilliancy; -եմ, եցի *vn.* to shine, to sparkle, to glitter; -ունն *s.* splendour, brightness; -ուն *a.* shining, sparkling, brilliant; -ունք *s.* gallery, kiosk, canopy; sumptuous litter.

Պաշար, աջ *s.* cattle; -ք. means, expedient, device; -ս պաշարել, to seek the means to, to resort to all sorts of expedients, contrivances or shifts.

Պաշարարոյծ *s.* cattle-breeder; -միտ *a.* block-headed, stupid, silly, stolid, foolish.

Պաշարանք *s.* the gaining or procuring one's livelihood; subsistence, maintenance; food, victuals; means, way, remedy, expedient.

Պաշարակաւ *ad.* bestially, brutally.

Պաշարարոտ *s.* pasture-land.

Պաշարեղէն *a.* bestial, brutal; -ք *s.* beasts, animals. [nature.

Պաշարեղութի *s.* bestiality, brute

Պաշարեմ, եցի, -րիմ, եղայ *vn.* to provide, to get, to come by; to try, to endeavour, to remedy, to find means; - ղեւանս, to earn one's livelihood, to provide wherewith to live.

Պաշտակ *s.* delicious condiments.

Պաշոյձ *a.* adorned, beautified, set off, decked, elegant; *s.* jewel, trinket; Յ. Պաշուձան.

Պաշուձաբան *s.* phrase-maker, bombastic, fulsome author, hireling writer, affected speaker; *a.* emphatical; -եմ, եցի *vna.* to speak elegantly; to overload a discourse with ornament; -գործ, աջ *s.* jeweller; -գարդ *a.* bedizened, bedecked; adorned, embellish-

ed; studied, affected, finical; emphatic, elegant, pompous.[darling, deary.

Պաշուձակ *s.* chubby baby, little

Պաշուձան. ք, նայ *s.* attire, ornament, dress, studied or elegant toilette, finery; affectation, studied elegance; apparel, furniture; doll; *fig.* false appearance, counterfeit show, disguise.

Պաշուձապատակք *s.* doll, puppet, baby. [quettish, dandy.

Պաշուձաւեր *a.* fond of finery, co-

Պաշուձեմ, եցի *va.* to deck, to attire, to embellish, to adorn, to beautify, to decorate, to bedizen, to bedeck; to paint, to plaster; to dissemble, to feign, to disguise; to give oneself airs; - ղմարմինն, to embalm; Յ. Իրակ; -եալ *a.* Յ. Պաշուձաղարդ; - առասպելք, cunningly devised fables; - կերակուր, skilfully dressed meats.

Պայ, ից *s.* fairy, elf.

Պայազաւ, աջ *s.* successor, heir, inheritor, descendant; noble, nobleman, prince, lord; -եմ, եցի *va.* to succeed, to inherit; to make oneself master of, to master, to domineer, to lord, to rule over; -ութիւն *s.* succession, inheritance, descent, lineage; nobility.

Պայազն, զանց *a.* noble. [like.

Պայակ Յ. Պայիկ; -ան *a.* fairy, fairy-

Պայեկեմ, կեալ *vn.* to wait; to serve.

Պայթեմ, -եցուցանեմ Յ. Պայթուցանեմ.

Պայթեմ, եցի, Պայթեմ, եղայ *vn.* to burst, to crack, to split, to shiver, to break, to cleave; *fig.* to be transported by pride, to be puffed up.

Պայթիւն. -թումն *s.* burst, crash, crack, eruption, rupture, explosion.

Պայթուցանեմ, ցի *va.* to burst, to cause to break, to shiver, to cleave, to break or burst open. [Պայ.

Պայիկ. յկաց *s.* guard, guardian; Յ.

Պայլ *s.* bailiff, city magistrate, magistrate. [ous.

Պայլիկան *s. a.* Paulician; incestu-

Պայծառ, աջ *a.* clear, limpid, pure; clear, serene, clean; gay; splendid, sparkling, brilliant, luminous, shining; bright, polished, clean; distinct, evident, plain; illustrious, glorious, far-famed, renowned, celebrated; ի Հանդերձս -ս, arrayed in gorgeous apparel.

Պայծառաբան *a.* speaking brilliantly or eloquently; -եմ, եցի *vna.* to speak floridly; -ութ *s.* florid style;

elegance of expression; -*բերիմ* *vn.* to be adorned with fine fruits; -*գեղ* *a.* wonderfully beautiful, splendid & handsome; -*գլխ* *a.* very white, candid, very fair; -*գունութիւն* *s.* brightness of tint, splendid colour; -*զարդ* *a.* superbly ornamented, magnificent, splendid, superb; -*զարդեմ* *va.* to adorn with elegance; -*զարդութիւն* *s.* splendid ornament, embellishment, magnificence, glory; -*զգեաց*, *գեցից*, -*զգեստ* *a.* dressed splendidly, wearing brilliant garments; luminous, glorious; -*լինել*, -*զգեմ* or -*զգեստիմ* *vn.* to dress oneself splendidly, to wear superb apparel, to bedizen or bedeck oneself elegantly; -*զգեստութիւն* *s.* luxury in dress; -*թեւ* *a.* brilliant-winged, superbly feathered; -*լոյս* *a.* very luminous, glittering, dazzling, refulgent; -*խոս* *a.* clear speaking; eloquent; -*կերպիմ* *S.* Պայծառանամ; -*կերպութիւն* *s.* Transfiguration; -*կերպ* *a.* magnificently built, superb; -*կշիռ* *a.* well-matched, very resembling; -*հրաշ* *a.* wonderful, amazing; -*նամ*, *ացայ* *vn.* to brighten, to become clear; to shine, to glitter, to sparkle, to be resplendent; *fig.* to shine, to render oneself illustrious, to flourish, to signalize or distinguish oneself, to be remarked, to become a person of note; -*նշան* *a.* glorious, illustrious; -*շինութիւն* *s.* sumptuous building; -*պէս* *ad.* splendidly, gloriously, pompously, magnificently; -*պսակ* *a.* crowned splendidly, wearing a brilliant crown; -*վայելուչ* *a.* very fine, magnificent; -*տեսիլ* *a.* of a shining aspect, luminous, brilliant; -*ցուցանեմ* *va.* to clear, to brighten, to render brilliant, to give splendour; *fig.* to cause to shine, to render illustrious, to distinguish, to celebrate; -*զբանս*, to render clear, to explain, to dilucidate; -*փայլ* *a.* shining, sparkling, glittering; -*փող* *s.* clarinet.

Պայծառերանգ *a.* bright coloured; -*երես* *a.* of a bright countenance, gay, cheerful, sprightly.

Պայծառութիւն *s.* clearness, light, brightness, splendour; lustre, brilliancy, magnificence, glory, celebrity, renown; magnitude; vivacity, serenity; limpidness, purity.

Պայդակներութիւն *s.* sect of the Pauli-

Պայդակներ. dazzling, hallucination

Պայման, *այ* *s.* condition, nature, state, quality, circumstance; condition, term, measure, rule, limitation, close; part, article, proposition, transaction; stipulation, agreement, treaty, bargain, compact, pact; - *անհրաժեշտ*, condition, *sine qua non*; - *ժամանակի*, appointment, assignation; - *կենաց*, condition, state, circumstance; - *նամակ*, original draft of a treaty or contract; *Հայցուածոյ* - *աւ*, in an interrogatory manner; - *աւ* *ad.* upon condition, on terms; - *դնել*, to place or impose conditions, to make a contract, to contract, to bind oneself by contract; *S.* ժամանակակէտ.

Պայմանագիր *s.* contract, covenant; -*գրութիւն* *s.* agreement, convention; -*ժամ* *s.* delay; -*կան*, -*ւոր* *a.* conditional.

Պայմանեմ, *եցի* *va.* to agree, to conclude a treaty, to stipulate, to contract; to article; to qualify, to limit.

Պայուսիկ *s.* fifty pounds.

Պայուսակ, *այ* *s.* bag, pouch; - *որսոյ*, game-bag; - *ուղեւորաց*, cloak-bag; - *կռոյց նենդութիւն*, bag of false weights.

Պայուիք, *ուեաց* *s.* notch of an arrow.

* Պայտ, *ից* *s.* iron, horse-shoe.

Պայտար, *ի* *s.* Persian w. horse-shoer, shoeing-smith, farrier; -*ութիւն* *s.* farrier; -*կցի* *va.* to shoe. [riery.

Պայքար, *այ* *s.* Persian w. debate, dispute, quarrel, strife, controversy; *դաւլ*, *մատչիլ*, *մտանելի* - *չ* *ուեիք*, to open a question or controversy, to debate, to dispute; -*եմ*, *եցի*, -*իմ*, *եցայ* *vn.* to create strife, contests or law-suits, to litigate, to question, to dispute; to struggle hard, to fight, to battle; -*ուեմ* *S.* Պայքար.

Պան, *ից* *s.* round loaf, bread; honey-comb; *bot.* hen-bane.

Պանան *S.* Արամալթզերի.

Պանդանդ *S.* Պատանդ.

Պանդեմի *a.* Gr. w. popular.

Պանդխտաբար *ad.* like a pilgrim; -*կան* *a.* travelling, wandering; -*կից* *s.* fellow-pilgrim; -*նամ* *S.* Պանդխտիմ; -*նոց* *s.* this earthly pilgrimage; hospice, inn for pilgrims, foreigners or other travellers, khan, caravanserai.

Պանդխտեցուցանեմ *va.* to cause to emigrate, to estrange, to convey,

transport or remove from one's country, to cause to inhabit another place, to dwell elsewhere.

Պանդխտիմ. *եցայ* *vn.* to emigrate, to leave or quit one's country, to remove from, to be estranged; to go on a pilgrimage.

Պանդխտութիւն *s.* condition of an alien or stranger; emigration, transmigration, migration; pilgrimage.

Պանդոկ. *ի.* -*ի.* *կ-ոյ* *s.* hotel, inn, hostelry, tavern; -*ապան* or *պէտ* *s.* inn- or tavern-keeper, host, landlord, master of an hotel; major-domo, house-steward; *կին* -*ի.* hostess; -*ապետուի* *s.* hostship, inn-keeper's calling; -*կնոջ* hostess-ship. [silly, foolish.

Պանդոյր *a.* hare-brained, stupid, **Պանդորեան տուփ** *s.* Pandora's-box.

Պանդորութիւն *s.* stupidity, silliness, foolishness, simplicity, rusticity.

Պանդուխտ. *գիտաց* *s.* foreigner, emigrant, alien, stranger; pilgrim.

Պանդրեմ *va.* to propagate trees by layers of offsets, shoots or suckers.

Պանդրի *s.* provining. [to province.

Պանթեռ. *ոյ* *Gr. w. S. Յովաղ.*

Պանիր. *նրոյ* or *նրի* *s.* cheese; - *Հոլանդիոյ*, Dutch -; *գործել.* *մածուցանել* -, to make cheese; to curdle milk.

Պանծաբան *a.* eloquent, fluent; boasting; -*գոյն* *ad.* excellently, sublimely, eminently; -*ի* *a.* glorious, praise-worthy, laudable; magnificent, pompous, excellent, sumptuous; sublime, illustrious, renowned, distinguished.

Պանծամ. *այի,* **Պանծանամ,** *այցայ;* **Պանծանք** *S. Պարծիմ;* **Պարծանք.**

Պանծացուցանեմ *va.* to praise, to vaunt, to glorify, to sing the praises of, to extol, to cry or preach up, to exalt, to flatter, to laud, to commend.

Պանծութիւն *s.* boasting, vaunting, bragging. [tium.

Պանկրաս. *ի.* -*ին* *s. Gr. w. pancra-*

Պանրագործ. *այ* *s.* cheese-maker; -*ծին* *s. chem.* caseum, casein; -*վաճառ.* *s.* cheese-monger; -*նամ* *vn.* to curdle, to coagulate as cheese.

Պանրուտի. *ք* *s.* milk-diet, fasting on lacteal products.

Պաշար. *այ* *s.* provision, viaticum, food, victuals; victualling, providing, provisions, stores, equipment; the Holy Sacrament.

Պաշարաբարձ *a.* carrying victuals; *s.* pack-horse or mule; -*պինդ* *a.* well provisioned or furnished; - *առնել.* to victual, to provide, to store, to stock, to equip; - *լնուլ.* to stock or furnish with all sorts of provisions.

Պաշարեմ. *եցի* *va.* to besiege, to invest, to beset, to blockade, to occupy, to shut, to encircle, to enclose, to surround; -*եալք* *s.* the besieged.

Պաշարիչ. -*րող* *a.* besieging; -*ք* *s.* the besiegers.

Պաշարութիւն *s.* siege, investment, blockade, surrounding, occupancy; - *մտաց,* anxiety, preoccupation; *գնել զրոտ* *ի պաշարման,* to fetter, to put into irons, to shackle; *ի* - *եւ յարգել արկանել.* to besiege, to lay siege to, to invest.

***Պաշուկ** *s.* seed cucumber.

Պաշպաճ *s.* swelling, tumour.

Պաշատական *s.* appanage.

Պաշտելի *a.* adorable, worshipful.

Պաշտելութիւն *s.* worship; idolatry; service.

Պաշտեմ. *եցի* *va.* to adore, to worship; to minister, to serve, to wait on; to administer, to confer; to officiate; to provide, to furnish; to exercise, to employ; - *գիրհոլորդ.* *ս.* to administer the Sacraments; - *գծաապուլութիւն.* to serve; -*իմ* *vn.* to employ, to use, to make use of, to avail oneself of, to adopt.

Պաշտումն *s.* worship, adoration; service; - *առնուլ.* to be served or ministered to.

Պաշտպան. *այ* *s.* defender, patron, protector, favourer; minister, servant; - *սք.* patron saint, patron; - *գաստի.* advocate, attorney; - *կալ.* *լինել ումք.* to defend, to protect, to

Պաշտպանական *a.* defensive. [assist.

Պաշտպանակք *s.* royal service; life-

Պաշտպանաւոր *s.* client. [guard.

Պաշտպանեմ. *եցի* *vn.* to defend, to protect, to sustain, to favour, to support; to save, to preserve, to keep; to care, to take care; - *եւելք անձին.* to do nothing but defend oneself, to remain on the defensive.

Պաշտպանիչ. -*նողական* *a.* defensive; -*նողութիւն* *s.* protectorate.

Պաշտպանութիւն *s.* defence, protection, guard, auspices, patronage, stay, support, favour; apology, interces-

sion; service, office; չ - օրինաց, under the ægis of the Law.

Պաշտպանութիւն *s.* protection.

Պաշտօն, տամանց *s.* worship, adoration, latria, religion; service, office, ministry; ceremony, mystery; service, office; employment, function, duty, post, place; - աստուծոյ, divine worship; - կողմ, idolatry, the worship of idols; սնոսի - , superstition; - ներկցելոց, burial service; burial; - բարի, piety, religion, fear of God; Հասարակաց պաշտամունք, public functions; - or պաշտամունք, Olympic or public games; ի պաշտամունք, by profession; Պաշտօնեայ Հասարակաց Պաշտամանց, the Minister of Public Worship; - առնել, to pay one's court to, to court, to flatter; - առնուլ, to be honoured or adored, to be ministered to; - հարկանել, տանել, to serve; ի պաշտաման կալ, to be in the ministry; պաշտել զ-, to exercise one's trade or calling; - տանել, to serve, to worship, to adore; ի - առնուլ, to adore; - մատուցանել Այ. to worship, to perform a service agreeable to God; աստուծոյ առնուլ -, to cause oneself to be adored like a god; ի - մտանել, to enter a person's service; - կատարել, to fulfil a function; կորուսանել զ-, to lose one's place; ունել, ժառանգել զ- ուրուք, to take a person's place, to replace one; - կատարել զն հոգւոյ ուրուք, to celebrate a mass for the repose of a person's soul; - տերգոց կատարել, to sing psalms, to praise; - ինչ առնելով, - ինչ առնելոյ զն, through respect, for regard, by adulation.

Պաշտօնաբար *ad.* officially; - կալ, աջ *s.* functionary; bureaucrat; - կալութիւն *s.* bureaucracy; - կան *a.* ministerial, official; - օրագիր, official paper, gazette; - կից *s.* colleague, coadjutor; fellow-servant, help-mate; - մատուց լինիմ *vn.* to worship, to adore; - սէր *a.* devout, pious, religious; - սիրութիւն *s.* devotion, piety, religion; - տար, աջ *s.* adorer; servant; functionary, official, minister; - տարութիւն *s.* service; ministry, office, charge, function; - տուն, - րան *s.* church, temple; Minister's residence; - րկ, ի *s.* worshipper; - ւոր *a.* idolatrous.

Պաշտօնեայ, նէից *s.* clerk, official,

minister; servant, domestic, waiter, valet; administrator, officiating, deacon; *a.* religious, pious; - Արդարութիւն, Minister of Justice; *S.* Պաշտօն, Պատերազմ, &c.; - աստուծոյ վրէժիք, գրութիւն, instrument of divine vengeance; - ք Therapeutæ, servants of God; - ք արքունեաց, courtiers.

Պաշտօնեայ գրութիւն *s.* divine office.

Պաշտօնուկք *s.* compliments, adulation, fulsome flattery.

Պապ, ի or ու, աջ *s.* grand-father, -sire, * -dad; pope, pontiff.

*Պապագաւան, ից *a.* *s.* papist; - կան *a.* papal, pontifical; *s.* papist; - իշխանութիւն *S.* Պապութիւն; - կանութիւն *s.* papistry, popery.

Պապակ, ի *s.* excessive thirst, parching; - իմ, եցայ *vn.* to be very thirsty, to die of thirst.

*Պապանձեմ, եցի, - եցուցանեմ *va.* to dumfound, to put to silence, to non-plus, to run down, to confound, to refute, to overcome.

Պապանձիմ, եցայ *vn.* to be silent, mute or speechless, to be unable to answer, to hold one's tongue, to be dumfounded, non-plussed. [lessness.

Պապանձումն *s.* muteness, speech-

Պապալ or ղ *s.* bleat; - եմ, եցի *vn.* to bleat; to stutter, to stammer; - ին Պապաս *s.* *Gr. w.* priest. [*s.* bleating.

Պապենի, * - նապակ *a.* paternal, ancestral, hereditary.

Պապիր *s.* papyrus.

Պապկայ, ից *s.* parrot; եք -, hen-parrot; *S.* Թութակ. [poppedom.

Պապութիւն *s.* papal see, papacy,

*Պապուկ, *Պապկոր *S.* Նեպուկ.

Պապունիճ *s.* *bol.* camomile. [&c.

Պապչեակ, եկաց *a.* bleating; *s.* goat, Պառակ, աջ *s.* sheep-park, -fold, -cot, pen; herd; flank; muffle-fur-ace; *a.* laid at full length; - խոզի, pork chop; - որթու, veal cutlet, cutlet; - գառին, lamb chop; - ոչխարի, chop, mutton chop; - - *ad.* in herds, in droves, in flocks; ի - գնել զառնիք *bol.* to lay the plant at length.

Պառակամայր *s.* a fattened calf.

Պառական *s.* hounds; ջոկ - աջ, a pack of hounds.

Պառակեմ, եցի, - կիմ, եցայ *vn.* to lie down; to lie in ambush or in wait.

Պառակեմ, եցի, - եցուցանեմ *va.* to disunite, to divide, to disperse, to

put at variance, to sow discord, to make a breach between.

Պառակտիմ, եցայ *vn.* to be disunited, dispersed, to be in dissension, to be split or torn into factions.

Պառակտութիւն, -ութիւն *s.* disunion, division, discord, dissension, faction.

Պառավատոս *s.* Gr. w. prevaricator, apostate, renegade.

Պառաւ, ըյ. ունք, անց *s.* old woman, beldam; -անան *a.* anile, senile; -առապելք, idle story, tale, fable; -կրօնք, ridiculous superstition; -իմ, եցայ *vn.* to grow old, aged, to advance in age; to become old, ancient; -որդի *s.* son of an old woman; -ութիւն *s.* anileness, anility, old age of woman.

Պառկիմ *vn.* to lie down.

Պառնաս, -ոս *s.* Parnassus; Muse.

Պառպուկ *s.* bot. pepper-plant.

Պառպրիկ *s.* bot. pepper-wort.

*Պառ *S.* Պաշք. [բաթ *s.* holy week.

Պասեք, ի, -աստն *s.* Easter; -աշա-

Պասկուճ *s.* zool. gryphus, condor.

Պասուք, սքոյ *s.* great thirst.

Պասառ, աջ. ունք, անց *s.* fine linen or stuff, byssus; tapestry, carpet; blanket; -գամակացի, damask.

Պաստառագործ, աջ *s.* tapestry-worker; -ութիւն *s.* tapestry; -լի or լիք *a.* hung with tapestry, draped, covered with drapery; -անել, զարդարել, to hang with tapestry, to carpet, to mantle, to bedeck, to arrange tastefully; -կալ, աջ *s.* fine linen-cover, bed-sheet, drapery, tapestry; -անկոյնք, beds furnished with fine coverlets; -կալիմ, եջի *va.* to wrap up in a linen or sheet; to hang, to drape.

Պասքա, յի *s.* Passover; Easter; the paschal lamb.

Պասքանամ *S.* Պասքիմ. [thirst.

Պասքեցունեմ *va.* to cause great

Պասքիմ, եցայ *vn.* to be athirst, very thirsty, to be dying with thirst; *fig.* to pant or eagerly long for, to hunger & thirst after.

Պասքութիւն, -ութիւն *s.* excessive thirst, thirstiness; siccity, dryness, aridity.

Պասքուտ *a.* parched, dried.

Պատ, ի *s.* wall; turn, round; -ի, -ի-է, -ի-ու *a.* complicate, intricate, knotty, ambiguous, dark, obscure; -ի-բանք, ambages, compass of words, circuit, roundabout way, shifts; -անուլ, -գալ, to sur-

round, to environ, to encompass, to hem in, to beset, to encircle, to gird, to inclose; -ի-բանք *խօսել.* to make use of circumlocutions, to periphrase, to speak periphrastically, to beat about the bush; -ի-բանք, the rivers seem to delight in a thousand windings.

Պատազրոս *S.* Պոտազրոս.

Պատահ, ից *s.* adventure, accident, contingency, casualty, occurrence, incident, chance, hazard, fortuitous or unforeseen event; լը -ի or -իցն *ad.* accidentally, by chance.

Պատահական *a.* accidental, casual, fortuitous, contingent; -ութիւն *s.* contingency.

Պատահար, աջ *s.* S. Պատահ; sad adventure, grievous accident, serious case, misfortune, mischance, catastrophe; լը -աջ *ad.* by chance, fortuitously; ի-է *ad.* unfortunately.

Պատահեմ, եջի, -եցուցանեմ *va.* to cause to happen, to bring about, to compass.

Պատահեմ, եջի, -հիմ, եցայ *vn.* to meet, to meet one another; to arrive, to happen, to befall, to occur; to go to meet, to encounter, to oppose, to withstand, to resist, to come to blows, to grapple with, to kill; -ուսք մարտիւ, պատերազմաւ, to meet face to face, to attack in front, to war against; փախուցեալ յանձրեւէ՝ կարկրոյ պատահէ, to leap out of the frying-pan into the fire. [talk, colloquy.

Պատահութիւն *s.* meeting, interview,

Պատահութիւն *s.* meeting; S. Պատահ; destiny; պատահմամբ, լը պատահման *ad.* accidentally, fortuitously, casually, incidentally, by chance; պատահմունք ի գէպ ելանէին նմա, chance, good fortune aided him; անցեալ էր -, it was no longer time.

Պատաղիճ *s.* tendril; *bot.* convolvulus; bindweed.

Պատաղիմ, եցայ *vn.* to occupy, busy or employ oneself, to give oneself up to, to apply oneself to. [ing.

Պատաղիլ *a.* embroiling; encumber-

Պատաղումն *s.* occupation, application.

Պատան, աջ *s.* band, bandage, wrapper; truss; -մեռելոյ, shroud, winding-sheet, grave-clothes; -ադործ, աջ *s.* truss-maker.

Պատանդ, այ s. hostage; pledge, gage; ապւի - , to plight, to pledge, to offer as a pledge; առնուի - , to take as a hostage or pledge; ի - կաւ, to be hostage; -առու a. taking as hostage; -եմ, էջի va. to serve as hostage; to give or receive for hostage or pledge; to tie, to enlase, to bind; to involve, to contain, to enclose; -իչ a. S. Պատանդառու; enlacing, enclosing; -ուծի s. the giving or receiving in hostage; S. Պատանդ.

Պատանեակ, էկայ S. Պատանի. [Թի. Պատանեկադիտուի S. Մանկատուի.

Պատանեկանամ, այցստ. to be adolescent; ից. to grow young again.

Պատանեկատուի S. Մանկատուի. Պատանեկիկ s. child, boy.

Պատանեկուծի S. Պատանուծի. Պատանի s. youth, adolescent, strip-

ling, lad, young man; domestic, servant; waiter; groom; անփորձ - , inexperienced young man, youngster, greenhorn, novice.

Պատանուծի s. adolescence, youth.

Պատանուհի sf. young girl, virgin, maiden.

Պատու, այ s. bit, slice; mouthful; piece, shred, strip; - - . in pieces, in rags; piecemeal; - մի հացի, a bit or piece of bread; բրդեւ - ս - ս, to cut in pieces or in bits; ի մի - կանեւ, to devour, to take in one mouthful; - կտորի, to be lacerated, torn or cut to pieces, butchered; - - յերկիր անկանի, to fall off bit by bit, to decay gradually.

Պատուաբոյժ a. s. parasite, spungier, trencher-friend, hanger on, toad-eater; -ստորի a. bought, suborned; -տուն a. used, torn, old, worn out, threadbare, shabby, ragged, tattered; - հանգերձ, torn, ragged or tattered coat, rags, tatters; - ս զգենու, to be reduced to tatters; - քաղ, այ s. fork, table-fork.

Պատուեմ, էջի va. to tear, to tear to bits or pieces, to lacerate, to rend; to cleave, to cut, to divide, to slash; to break, to crack, to split, to burst; յօշ յօշ - , to cut to pieces, to dilaniate, to rend; զմիմեանս - , to tear each other; - զթագաւորութիւն, to break up the kingdom; - զեղինս, to slaughter oxen; - զընթ, to kill; ախոս - , to furrow, to plough; - զբանս, to

break out of prison; - զորէնս, to transgress, to violate; -իմ տ. to be torn or rent, &c. [taste; fragment.

Պատուիկ s. little bit, small piece, Պատուող a. rapacious; - ուծի s. rapacity. [lacerate, to tear to pieces.

Պատուողեմ, էջի va. to rend, to Պատուողուն or ըտտի S. Պատուողուն.

Պատուուած, ոյց s. rent, tear; rupture, crack, crevice, fissure, opening; chap, chink, slash, slit.

Պատուուիւն s. tearing, rending, laceration; eruption; ից. intestine broils, rupture, division, scission, disunion, party, faction.

Պատուուն S. Պատուատուն.

Պատասխան S. Պատասխանի; - ախան a. responsive; - առու, այ a. responsible, answerable, accountable; apologetical, exculpatory; s. respondent; apologist; - առուութի or արուութի s. answering, answer; defence, apology, excuse; responsibility; - արեմ, - եմ, էջի va. to answer, to make answer, to reply, to give answers or an answer; to defend, to apologize, to excuse; այլ է այլոյ - , to reply evasively; - իսկ ծանրացաւ, he hardly deigned or condescended to reply.

Պատասխանի s. answer, response, reply; return, repartee, rejoinder; account, reason, defence, apology, excuse, justification; հրաման - նայ, oracle; համարձակ, յանդուգն, խուսափական, նպաստամտոյց, հաւատարի, դրական, ժխտական, լակոնական, աննշան, չոր, անմիտ, կարճ - , haughty or imperious, impertinent, evasive, favourable, certain, positive, negative, laconic, insignificant, dry, foolish, curt or short reply; - առեւ, to answer, to reply, to make answer to; - ապ, to answer for; to defend, excuse or justify oneself; ապաւն անձին - , to plead one's own cause; Ետեւելէ - , to receive the reply; ի - նմանիդ. in reply to your letter; չնդունելէ - , to receive no reply; սպասեւ - նայ. to await a reply; չիք - , there is no reply, no answer; S. Ընդդէմ.

Պատաստ, այ s. load, burden, bundle, bale; package, roll; wrapper, cover.

Պատաստեմ s. wrapper, envelope; packing.

Պատասեմ, էջի va. to envelop, to

wrap up; to twine, to twist, to wind round, to entwine or interweave, to entangle; to implicate, to involve; - բռնիս. to pack up; - իմ vn. to wrap oneself up in; to embrace, to embrace each other; to gather round, to twist about, to cling, to hold fast on.

Պատառուկ, տկայ s. bot. American bindweed, liane; - կարմրածաղիկ, quamoelit, scarlet convolvulus, red jasmine. [twisting; packing.

Պատառում s. twining, winding, Պատար a. heaped up, full, brimful, rich, abundant, copious, overflowing.

Պատարագ, այ s. sacrifice, victim, immolation; mass; oblation, offering; present, gift; bribe; հանել -, to sacrifice; ձայնաւոր -, high-mass; թիւ -, low mass; - զնշեցեալ, mass for the dead; պաշտել, մատուցանել զնր - ն, to celebrate or say mass; տեսաւ նեւ զ - , to attend mass.

Պատարագաբարձ, - բեր a. carrying or bringing gifts; - գործութի s. sacrifice; celebration of mass; - կից a. celebrating the mass together; - մատուց a. offering, making a present; s. sacrificer; officiating priest; missal, mass-book; liturgy; - բան s. altar.

Պատարագեմ, էջի va. to sacrifice, to immolate, to offer, to give to God; to say or celebrate mass; - իմ vn. to be honoured with gifts. [sacrifice (God).

Պատարագընկաւ, ի a. receiving the Պատարագիչ s. officiating priest.

Պատարագիք, գեայ s. things destined to be sacrificed; mass-dues, alms.

Պատարեմ, էջի va. to fill abundantly, to fill up to the brim, to fill to overflowing, to heap up.

Պատարում s. fullness, abundance, plenty, overflow; S. Մայրալիք.

Պատարուն S. Պատար.

Պաղաճիկ a. gentle, mild voiced.

Պաղամ, այ s. oracle; words; sentence; message, errand, order, ordinance; counsel, advice; - ս տալ, որոտաւ, to deliver or utter oracles; ի - ս անկանել, to parley, to negotiate, to enter into treaty; - ս առաքել առ դք, to send to say.

Պատգամաբեր, այ s. messenger, news-bearer; - գիր a. writing oracles; s. prophet; sentence; - գնայ s. parliamentarian, negociator; - լինել, to parley, to negotiate; - գնացութի S.

Պատգամաւորութի; - խոս, այ a. oracular, giving oracles; - լինել, to pronounce or give an oracle; - նի s. pl. oracles; - տար, այ s. messenger; - տր s. deputy, messenger; envoy, courier, delegate, ambassador; diplomatist; ից, minister of God's word, angel, prophet, apostle; - լինել or - տրեմ, էջի, - տրեմ, էջայ vn. to be a messenger, ambassador or deputy, to go or to come as ambassador, to negotiate, to go in mission; to treat by diplomacy, to be a diplomatist; - տրութի s. message, deputation, mission, embassy; diplomacy.

Պատգարակ, այ s. hand-barrow, litter, sedan; հրեղէն -, instrument of torture, gridiron.

Պատեան, ենից s. sheath, scabbard; case; cover, envelope; scale, shell; hull, pod, cod, husk; rind, peel, bark; armour, cuirass; breast; արկանել զսուրն ի - ս, to sheathe, to put up; S. Սերկանամ.

Պատելիք s. band, bandage.

Պատեհ, ից a. convenient, proper, fit, suitable, decent; well-timed, timely, opportune, seasonable, propitious, favourable; s. opportunity, occasion, propitious moment; ի - թ - ի ad. conveniently, suitably; - է v. imp. it is fit, it is becoming; it is due; ի - լի նեւ, to besit, to become; - համարիլ, to think proper, to deem it expedient; - or - ժամանակ գտանել, to find a favourable opportunity; - առնուլ, to seize the occasion, to strike the iron while it is hot; յոգուտ արկանել զ - , to avail oneself of, to profit by the opportunity; S. Կորուսանեմ.

Պատեհութի s. convenience, fitness, decency; opportunity, seasonableness, fitness of time, of circumstances; chance; չորուսանել զ - , not to lose the opportunity; յոգուտ ի կիր արկանել զ - , to profit by the occasion, to avail oneself of the opportunity; կորուսանել զ - , not to seize the opportunity, to let the occasion pass, to let slip the opportunity.

Պատեմ, էջի va. to surround, to environ, to encompass, to enclose, to fence, to gird; to besiege, to invest, to beset; to surround, to beset, to hem in; to envelop, to pack up; to spread abroad, to circulate, to take

or lead about; to veneer, to plate, to cover, to overlay; պատեալ պաշարել զդք, to make a ring round, to hem round; - զվէրս. to dress a wound; անդ խոր լռութի պատե զամբ, great silence prevails there; ահ պատեաց զնա, he was struck by fear; S. Ետըլ; - իմ տն. to be placed round about, to be surrounded, enveloped, bound round; to take a turn, to circulate, to go round; to embrace; to be changed or transmitted; - ուռկա- նաւ. ի պաշարումն, to be taken in a net, caught in a snare; պատեցան զնովաւ երկունք իւր, she was seized with the pains of labour; պատեալ կճով, covered with marble; S. Երկն.

Պատենագործ, աջ s. sheath-maker; - ուռ s. sheath-making; sheath-works; - զէն, զինաց a. cuirassed, furnished with armour; - նաւ, armoured ship; - թեւ a. coleopterous; - ւոր a. testaceous; bot. podded, husked.

Պատենիկ s. small zoophyte-shell.

Պատերազմ, ի. ուռ, աջ s. war, battle, combat, fight; fig. temptation; առնին or քաղաքական -, intestine or civil war; Պաշտօնարան - ի, War-Office; Պաշտօնեայ or Ոստիկան - ի, Minister of War; պատրաստութիւնք - ի, warlike preparations; արիւննուշտ -, bloody battle; մահացու -, war to the death, deadly fight; դաշտ - ի, battle-field; ք օրինաց - ի, according to the laws of warfare; - հրատարակել, to declare war against; - ահա- գին ի վերայ ուրուք յարուցանել, to threaten with war; պատրաստել ի -, to prepare for war; երթալ ի -, to go to the wars; առաջին նուազ մասնել ի -, to be in one's first battle; ձեռն արկանել ի -, to undertake a war; ի - գրգռել, գրգռել, to excite to war; to engage in war; - յարգարել ընդդէմ, to combat, to attack; ապա -, - մկել, to be at war, to make war, to war against, to give battle to, to fight a battle with; եղև - խիստ յոյժ, a bloody battle was fought; գրգռել, բորբոքել զ-. to excite, to kindle war; սասուկացաւ - ն, the combat was fierce; կորուսանել զ-ն, to lose the day, or a battle; ի ժամանակս - ի, in time of war; արծաթով պնդի - ն, gold is the sinew of war; S. Ընտանի, իր, Խան- ձեմ, Մարտ, &c.

Պատերազմադարձոյց a. causing or exciting war; fig. quarrelsome; - կան a. warlike, martial; - հրահանգք, martial exercises; - էկց s. fellow-soldier, comrade, companion in arms; ally; - լինել, to fight together; - կուր լինիմ տն. to be overcome & slain in battle; - յաղթ a. victorious; - սեր a. fond of war, delighting in war, warrior, belligerent, warlike; - տեայ a. hating war; timid, coward; - տու, աջ s. enemy; - փորձ a. experienced in warfare.

Պատերազմիկ a. S. Պատերազմական; s. desultory war; mimic warfare; - նաւ, man of war, ship of war; galley, trireme, three benched galley; - երթ- վար, war-horse, charger.

Պատերազմիմ, եցայ տն. to war, to make war, to combat, to fight; fig. to be at war with, to be tempted; - ի վէ- րայ ազատութե, to defend liberty; - զմահու պատերազմ, to wage a war of extermination; դարուք պատերազմն -, to fight a good fight; մեծապէս - զ մեայք զառաքինութե զհանգէս, fight- ing valiantly where virtue is at stake; առանց - զմկոյ, without firing a shot, without striking a blow.

Պատերազմիչ, - մոյ a. warrior, fight- ing-man, combatant, belligerent; ene- my, adversary; a. warlike, fit for war.

Պատժածու S. Պատժող; - կան a. punitive, penal, repressive; - օրէնք, penal law; - կանութիւն s. penalty; - էկց s. companion in chastisement; a. subject to the same pain; - հալած լի- նիմ տն. to avert the deserved punish- ment; - նակ, աջ s. glass, calyx, cup; - պարտ. էկց a. deserving punishment, found guilty, punishable, culpable, criminal; - պարտեմ, էկց տն. to declare guilty; to condemn, to punish; - պա- րտութի s. culpability; condemnation; - սեր a. atrocious, delighting to tor- ment; - րան s. place or instrument of punishment; - ւոր a. condemned, pun- ished, chastised; guilty, culpable, delinquent, villanous; S. Պատժական.

Պատժելի a. punishable.

Պատժեմ, էկց տն. to punish, to chastise, to correct, to inflict punish- ment or correction. [ishment.

Պատժող s. punisher; - ութի s. pun-

Պատիժ, տոյր or տժի, տոյց s. pain, punishment, chastisement, correction, penitence; - մահու, condemnation,

sentence; առանց պատժոց or պատժի *ad.* with impunity; անկանիլ չե պատժով to incur, to deserve punishment; - առլ, to order punishment or penance; դնել - ի վերայ, to inflict punishment or chastisement; զանդրաւորթի -ս արկանել զողաւ, to punish his injustice.

Պատիճ, առնոյ *s.* elephant's trunk, proboscis; *bot.* follicle, univalvular pericarp, seed-vessel, husk, pod, shell.

Պատիմ՝ *S.* Պատեմ.

Պատինճան՝ *S.* Պատնջան.

Պատիր *a.* deceiving, captious, false, deceitful, fallacious, delusive, sophistical, feigned, dissembled, concealed, artificial, illusory, vain; seducing, untrue, lying; -բ *s.* deception, deceit, fraud, cheat, illusion, delusion, vanity, sophistry, feint, error, falsehood, lie; cunning, craft, wile; ի -ս արկանել, to deceive, to gull, to dupe, to lead into error.

Պատիւ, առնոյ or առիւ, առնոյ *s.* honour, token of esteem, homage, glory; respect, veneration, reverence, regard, consideration; honours, preferments, dignities, degrees, offices, titles; testimonial, prize, gift, presentation; *gr.* sign of abbreviation (-); խոստումն պատուոյ, word of honour; Լեգէոն պատուոյ, Legion of honour; - արքունի, diploma of merit; ի -, in honour of; պատուով *ad.* honourably; ի պատուով, loaded with honours; ի - հասանել, to rise to dignities; ի պատուի լինել, to be in honour, in consideration; ի - առնով, բազում պատուովք պատուել, to load with honours, to pay great honours to, to raise to the highest honours; to set one up upon the pinnacle of glory, to raise one up to the skies; ի մեծի պատուի լինել, to be raised to the highest pitch of fortune; - անձին համարել, to take to oneself the credit of, to deem it an honour; - ընծայել, to pay honour; - առնել, դնել, to do honour to, to be an honour or a credit to; - առնել սեղանոյ, to do honour to a meal; պատուով պատուէք զիս, you do me a great deal of honour, too much honour; -ս արժանաւորաց, honour to whom honour is due; *S.* Թիկն, Հասանեմ, Միմանց, &c.

Պատկան, -աւոր *S.* Պատշաճ.

Պատկանաւորութիւն *s.* convenience, suitability, decency.

Պատկանդարան *s.* fit vessel; quiver, case for arrows. [-ճիմ.

Պատկանեմ, -նիմ *S.* Պատշաճեմ.

Պատկանութիւն *S.* Պատկանաւորութիւն.

Պատկառ *a.* respectful, modest, bashful; *s.* *S.* Պատկառանք; - կալ, լինել, to pay attention, to attend to, to watch, to give oneself up to, to apply oneself or one's thoughts or mind to, to tend to, to subject oneself to; - կալ օրինաց, to observe the law; - կալ արդարութեւ, to be just, right, upright; - կալ յերաց ինչ, to avoid, to shun.

Պատկառանք *s.* respect, reverence, veneration, regard; modesty; bashfulness, coyness, shame, reserve, blushing, blushes; the private parts; -նօք *ad.* respectfully; bashfully, blushing; -նս ածել, to create respect in, to inspire or impress with respect, to breathe respect.

Պատկառելի *a.* venerable, august; respectful, bashful; shameful; - զանձն ջուցանել, to make oneself respected; - գործել, ընծայեցուցանել, to render respectable, to cause to be respected.

Պատկառեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to fill with respect, to put to shame, to abash, to confound, to cover with shame, to make blush, to put to the blush.

Պատկառեմ, եցի, -ոմ, եցայ *vn.* to be ashamed, confused, to blush at, to redden with shame; to respect, to be respectful; to mind, to take care of, to beware.

Պատկառոտ, աջ *a.* bashful, coy, ashamed, sheepish, timid, shy; -ութիւն *s.* bashfulness, coyness, sheepishness, confusion, shyness.

Պատկառութիւն *S.* Պատկառանք.

Պատկառուկ *s.* *bot.* sensitive plant, mimosa; -ս արկանեմ *S.* Պատկառեցուցանեմ.

Պատկառունք *S.* Պատկառանք.

Պատկեր, աջ *s.* icon, image, effigy; painting, picture, representation; likeness, figure, portrait; statue, idol; sight, visage, face; design, project, plan; type, symbol; doll; -բ, the Divine Persons; - աւուրն, the day of the week or month; hymn for the day; գեղեցիկ -աւ, of fine presence, of

noble aspect; *ը-ի*. in the image of, in the likeness of; *ի սյն* -, in this way or manner; S. Համառոտագիծ.

Պատկերաբանութիւն *s.* iconology; -բեկ *s.* iconoclast, image-breaker; -գիր, գրաց *s.* portrait-painter; effigy; iconographer; -գործ, աջ *s.* painter; sculptor; -գործութիւն *s.* painting; sculpture; -գրական *a.* iconographical; -գրեմ *va.* to take or draw the likeness or portrait of; to pourtray, to paint, to depict, to describe; -գրուի *s.* portrait-painting; description, painting; iconography; -գէտ *s.* spectroscopist; -գարգ *a.* illustrated, adorned with engravings or pictures, illuminated; -յօրինել *to* illustrate, to adorn with engravings, to illuminate; -զգեստ լինիմ *vn.* to be like, to resemble; -կազմ *s.* painter; -կան վերլուծութիւն *s.* chem. spectral analysis; -կերպ *a.* painted; -նկարագիր, portrait, likeness; -կից *a.* of the same figure, conformable, resembling, like; -լինել *to* conform, to take the form of, to resemble; -կուռ *s.* sculptor; -կցութիւն *s.* conformity, resemblance, likeness; -Հան, աջ *s.* portrait-painter; -Հանութիւն *s.* painting; -Ճոխ *a.* strikingly handsome; -մարտ *s.* iconomachy, iconoclasy, war against images; -նամ, աջայ *vn.* to be reflected in, to be the picture of, to take the form, to be formed, printed, impressed, represented; *fig.* to make oneself conformable, like; -պաշտ, ից *s.* iconolater; idolater; -պաշտութիւն *s.* iconolatry; idolatry; -սէր *a.* fond of images; *fig.* idolatrous; *s.* amateur of pictures; -տիպ S. Պատկերակերպ; -ցոյց S. Պատկերազէտ & Խորագիծայ; -ցուցանեմ or Պատկերեմ, եջի *va.* to paint, to form, to figure, to put on a form; to represent, to impress or imprint; to conform; -ի միտ *to* picture or represent to oneself, to fancy.

Պատկերիմ S. Պատկերանեմ.

Պատկերումն *s.* striking resemblance; fancy, imagination.

Պատկին կեամ or Պատկինիմ *vn.* to be ingrafted. [տաւաստեմ.

Պատկինեմ, եջի *va.* to graft; S. Պա-

Պատկութիւն *s.* redoubling.

Պատճառ, աջ *s.* cause, author; occasion, matter; principle, origin; rea-

son, subject, motive; fault, offence, misdeed, crime; pretext, excuse, subterfuge; -աւ, ի -ս *pr.* on account of, for the sake of, for, because of, out of regard for; under pretence of; ի -ս քո, for your sake, for you; -առաւ *to* give occasion to; -ս առնուլ, to take as a pretext, to pretend, to allege; -լինել, to be the cause or author of; to dissemble; -ս ի մէջ ածել, to allege, plead, urge or adduce reasons; բառնաւ զ-ս, to take away the motive or grounds; պատճառել -ս մեզայ, to seek excuses for sins; առանց իրաւջի -ի, without a real motive, causelessly, groundlessly, unreasonably.

Պատճառաբանեմ, եջի *vn.* to reason; -բանութիւն *s.* etiology, reasoning; -գրեմ, եջի *va.* to adduce a reason in excuse, to excuse oneself; -գրութիւն *s.* pretext, excuse, plea; -ինգիր, գրաց *a.* seeking pretexts or subterfuges; -կան *a.* causative, causal; -կանութիւն *s.* causality; -կից *s.* accomplice in the cause.

Պատճառանք *s.* cause, motive; pretext, excuse, cloak, colour; -նք, under pretence of; զի որոյ, զի որոյ or յինչ -նայ, why? for what cause? ամբարտաւանութիւն -նք, on account of pride; զբոսանայ -նաւ, for walking; պէտպէս -նք, under different pretexts; բառնաւ զ-նս, to take away the pretext.

Պատճառաւոր *a.* caused, occasioned; created, done, made; guilty, culpable; -իմ *vn.* to take for motive.

Պատճառեմ, եջի, -ուիմ, եջայ *vn.* to cause, to do, to occasion, to make, to produce; to pretend, to seek pretexts, to take as an excuse, to allege; to dissemble, to feint; - զանգիտութիւն, to play the simpleton.

Պատճէան, -ճէն, ից, -ճիկ *s.* double, copy, duplicate, transcript, minute; letter, writing, edict, decree.

Պատմաբան *s.* tale-teller; S. Պատմիչ; -եմ S. Պատմեմ; -ութիւն *s.* narration, history, historical account; -գիր, գրաց *s.* historiographer, historian; - մատեն, book of history; -գրական *a.* historical; -գրեմ *va.* to write history; -գրող S. Պատմագիր; -գրութիւն historiography, history; -կան *a.* historical, narrative; - հարմ. *gr.* narrative case; -կից *a.* relating or

writing the same history or annals; -բան *s.* memoirs, annals.

Պատմեմ, ելի *va.* to narrate, to relate, to recount, to recite, to tell, to report, to expose, to debit an account, to say by retail; to publish, to manifest, to announce; երկինք պատմեն զհաս *Այ*, the heavens proclaim the glory of God.

Պատմիչ *s.* historian, narrator; interpreter; - վարուց, biographer, *S.* կենսագիր.

Պատմող *s.* narrator, historian; - լիել, to relate, to tell, to announce.

Պատմութիւն *s.* history; narration, recital, account; tale; explanation, exposition; - վարուց, biography, *S.* կենսագրութի; - արտաբնոց, profane history; - սբ Գրոց, Sacred History; Գիրք or Յիշատակք -էջ, Stromatum; կազմել զ-Տ. Պատմագրեմ; ի - արկանել Տ. Պատմեմ.

Պատմութեան, այ *s.* wardrobe keeper; վանք or տուն-այ, wardrobe.

Պատմութեան, այ *s.* stole, long vest, garment, tunic, cassock; գեղեցիկ -ք, fine clothes; թխառեսակ -, dress coat; - հանդերձից or փոխանակաւ, a suit of new clothes; -ակիր *s.* portmanteau; -ապառաս լինիմ *vn.* to tear one's clothes; -ասիած տունեմ *va.* to dress, to clothe; -եալ *a.* clothed, dressed.

Պանել, նիշաց *s.* rampart, intrenchment, barricade, stockade, barrier, bastion, bulwark; - պաշարման, circumvallation, contravallation, siege, blockade; պատեմ - պաշարմամբ, to besiege; գնել - շուրջ զքաղաքաւ, to invest a city; - անել, արկանել, կանգնել, պատեմ, to intrench, to throw up intrenchments, to intrench or fortify oneself, to surround with ramparts or trenches, to barricade, to palisade; to fortify with bastions.

Պանիշափակ *s.* intrenchment; dam; dyke; turnpike.

Պանջան, ի *s.* egg-plant, melongena, mad-apple; melongena frisa.

Պատշաճ, ից *a.* suitable, pertinent, proper, seemly, decorous, becoming, convenient, congruous, fit, decent, conformable, analogous, proportioned; just, reasonable; -ք *s.* decency, decorum, propriety, conveniency; Ե-ի or -ից *ad.* conveniently, duly, a

propos, pertinently, decently, seemly, seasonably; - է, պարտեւ - է, it is proper, suitable, right, it becomes; չէ -, it is not seemly or befitting; Ե ոչ -ի, unseasonable; ինու զպարտա-ից, to behave with propriety, decorum, good breeding or politeness.

Պատշաճաբար *ad.* properly, suitably, decorously, decently, with propriety.

Պատշաճական, -ւոր *S.* Պատշաճ *a.*

Պատշաճեմ, ելի, -եցուցանեմ *va.* to render convenient, to make fit, to adapt, to adjust, to suit, to apply; to proportion; to appropriate.

Պատշաճիմ, եցայ *vn.* to be suitable or conformable, to suit, to agree; to belong, to pertain, to coincide, to match; to concern, to regard.

Պատշաճող *a.* suitable, fit; symmetrical; -ութիւն *s.* suitableness, congruity, conformity; decorum, decency; relation, analogy, proportion, symmetry.

Պատշաճութիւն *s.* Տ. Պատշաճողութի; building, construction; -ումն *s.* orientation, finding the cardinal points.

Պատշամ, -բ, Պատշամ, -բ, այ *s.* side chamber; projecture, balcony, verandah, belvidere, terrace; porch.

Պատշամեալ *a.* terraced.

Պատշէկ or շէն *s.* ray, brightness.

Պատշիր *s.* authentic rescript.

*Պատոյս *s.* bandage.

Պատուաբանեմ *va.* to speak with respect, to honour, to praise, to extol; -բար *ad.* honourably; pompously; -գրութիւն *s.* gr. abbreviation; -գիր, դրաց *a.* honouring, bearing respect; honorary; -գրութիւն *s.* respect, honour, reverence; -լից *a.* loaded with honour.

Պատուած, ոց *s.* turn, winding, sinuosity, twisting; -ք բանից, circuitous expression; -յ, ից *a.* twined, wound round, entwined; full of sinuities; -օրէն *a.* obscure, abstruse, dark.

Պատուակալ *a.* honourable.

Պատուական *a.* honourable, respectable, estimable, venerable; precious, rare, excellent, exquisite; noble; Հայր -, Reverend Father; -ք *s.* noblemen, nobility, principal persons; Կառ -ս ունեւ զորք, to hold or have in honour; - ամ ժողովրդեան, respected by all people.

Պատուականագիւտ *a.* rare, excel-

lent, very precious; -գրի *a.* most honourable; most precious; -նամ, *այցայ* *vn.* to become precious or excellent.

Պատուականութիւն *s.* high value, elevated price; excellence, pre-eminence, rarity; nobleness.

Պատուակից *a.* equal in honour or rank; -կցութիւն *s.* parity of rank; participation in the same honour or glory.

Պատուամտոյց *a.* rendering honour & respect; -մոլ *S.* Պատուատէր.

Պատուանդան, *այց* *s.* foot-stool; pedestal; -անդան *s.* title. [destal; socle.

Պատուատէր *a.* eager for honours, greedy of glory, ambitious, desirous of praise or distinction; vain-glorious, vain; generous, bounteous, obliging, officious; -սիրաբար *ad.* ambitiously; vainly; honourably, generously, obligingly; -սիրական *a.* honorary; -բանք, compliments; -սիրապէս *S.* Պատուատէրաբար; -սիրեմ *va.* to covet, to be ambitious of, to seek glory, fame or distinction; to make it a point of honour to, to treat generously or honourably, to oblige; to honour, to glorify; to compliment; -սիրութիւն *s.* immoderate desire of honour or glory, ambition, vain-glory, point of honour; generosity, liberality; obligingness.

Պատուաստ, *ից* *s.* graft, graft; inoculation, vaccination, cow-pox; insertion, addition; conjunction, union; Թարախ-ի. pus, vaccine matter; -իւորդի, adoptive son; -իւհայր, putative, adoptive father; -ակիր *a.* grafted; inoculated; -եմ, *եցի* *va.* to engraft, to graft; to inoculate, to vaccinate; to insert, to interpolate; to annex, to join, to reunite, to attack; -իմ *vn.* to be grafted; inoculated; -իւ *s.* grafter; inoculator; (կարոց) grafting-knife; -ուծիւն *s.* grafting; inoculation, vaccination; conjunction.

Պատուար, *այց* *s.* bulwark, rampart, bastion, barrier, epaulment; beam, rafter; ceiling; -լինել Հայրենեաց, to be a bulwark of one's country; -աւոր *a.* constructed of, or made with beams, ceiled; walled; balustrated; -եմ, *եցի* *va.* to wall; to gird with parapets.

Պատուարժան *a.* worthy of honour.

Պատուաւոր *a.* honourable, respectable; honorary; honest; *s.* noble,

magnate, dignitary; -ք, nobility; -ութիւն *s.* dignity, nobility; honour, respect.

Պատուելի *a.* honourable.

Պատուեմ, *եցի* *va.* to honour, to render honour & respect, to respect, to esteem, to venerate, to revere, to glorify, to favour; -զախան, to caress, to cherish, to flatter, to humour the passions; յառաջ -, to esteem most, to prefer.

Պատուէր *s.* commandment, order, injunction; precept; warrant, commission; instruction, lesson; ordinance, decree; -աւ, գնել, to give orders or directions, to command, to order, to charge, to dispose, to enjoin; to commission, to intrust with a message; -հրամանի քիւրաց գնել, to order; to appoint, to decree; -or-հրամանի ընդունել, to receive orders Պատուիլ *a.* honouring. [to.

Պատուիրակ, *այց* *s.* envoy, deputy; commissary, emissary, agent, mandatar, proxy; -ութիւն *s.* deputation.

Պատուիրան, *այց* *s.* commandment, precept, law, command, order; անշանել զգր, to transgress, to violate, to break, to infringe; -աւ հրամայել, to order expressly.

Պատուիրանագիր *s.* mandate, order; warrant, writ; -գիր, գրաց *a.* commanding, ordering, disposing; -անցի, *ից* *s.* transgressor, infringer, prevaricator; sinner; -զանցութիւն *s.* transgression, infraction, prevarication; disobedience, sinning; -կատար; -հատութիւն *S.* Պատուիրանապահ; -զանցութիւն; -պահ, *այց* *s.* observer of precepts; *a.* fulfilling what is prescribed; -պահութիւն *s.* observance, fulfilment of a commandment or order; -վանդութիւն *s.* transgression, breaking or violating the law.

Պատուիրեմ, *եցի* *va.* to command, to order, to enjoin, to impose, to charge, to prescribe; to recommend.

Պատուհան, *ից* *s.* window, casement; dormer-window; sky-light; niche, wall-press; sluice, flood-gate; chimney; *fig.* senses; վանդակ-ի, blinds, Venetian blinds; -ք բացան երկնից, it rains pailfuls; *S.* Կարկասիմ, Հայր.

Պատուհաս, *ից* *s.* punishment, chastisement, pain, correction; scourge, revenge; threat, threatening tone; reprimand, reproach, rebuke; պատիժ

-ի . severe punishment ; - մահու . sentence or punishment of death, capital punishment ; աեղի -ի . exile ; - ազգի մարդկան , the scourge of human kind ; - կապել ի վերայ , to inflict a punishment ; կրել խիստ - , to be severely punished ; առնել - , to threaten.

Պատուհասագոյն , - լից , - կան a. very threatening, reproachful or scolding ; severe, punishing, chastising ; vindictive, cruel ; - կիր լինիմ vn. to be punished, to bear the punishment ; - կից լինիմ vn. to be chastised together ; - կոծ առնեմ va. to punish, to chastise, to condemn to punishment ; to load with reproaches, to scold, to threaten, to speak in a threatening tone ; - լինել . to be punished, chastised ; to be scolded, threatened ; - կոծս արձակել . to crush with reproaches & threats.

Պատուհասեմ , էցի va. to punish, to chastise, to correct ; to avenge ; to scold, to chide, to reproach, to reprimand ; to threaten.

Պատուհասիչ s. punisher, avenger.
Պատուհասողական a. investive, reprehensive. [shrouding.

Պատումն s. winding, wrapping up ;
Պատուողական a. honorary.

Պատուարան s. asylum, refuge, retreat, shelter, cover ; protection, patronage, defence, prop, support ; resources ; - լինել , to be the refuge of, to protect, to defend, to take under one's protection.

Պատուարանեմ better Պատուարեմ , էցի va. to surround, to encircle, to enclose, to shut in ; to protect, to prop, to defend, to sustain ; to shelter, to screen, to cover ; to fortify, to restore ; to return, to restore, to give back. [րեմ.

Պատուարեցուցանեմ S. Պատուար .
Պատուարիմ , էցայ vn. to be enclosed, surrounded ; to take refuge, to seek shelter, to retire, to be under cover, to shelter or defend oneself ; to recover oneself, to get up ; to get heart, to regain courage ; to return, to reinhabit, to dwell in, to remain, to repose.

Պատուարութիւն S. Պատուարան .
Պատուխառն a. deceitful, captious, delusive.

Պարած a. deceived, seduced.

Պարական S. Պարիք .

Պարանք s. deceit, cheat, fraud, imposition, seduction, trick, imposture ; mistake, error ; illusion, deception ; ասող - նայ , erratic star, planet ; ի - նս արկանել , - նս մատուցանել . to deceive, to cheat, to seduce, to induce or lead into error ; S. Ըմբռնիմ .

Պարաստ , էց a. prepared, ready, disposed, in condition ; active, quick ; at hand, near at hand, disposable ; ad. warily, softly, slowly ; - առնել , to prepare ; - լինել , to prepare oneself ; to be disposed ; to be prompt or resolute ; ի - ի առնել , to hold in readiness ; to stand in readiness , to be ready ; - կալ S. Պատկառ կամ .

Պարաստարան a. apt at a reply, ready witted ; - բար a. promptly, readily, eagerly , with great alacrity ; - կան S. Պարաստ a.

Պարաստեմ , էցի va. to prepare, to make or get ready, to put in condition ; to provide with, to dispose, to put in order, to fit, to dress ; - բան ի բերան ուրուք , to prompt, to suggest ; - էցուցանեմ va. to cause to prepare.

Պարաստիմ , էցայ vn. to prepare oneself, to get ready, to put oneself in a condition to, to make preparations, to take one's dispositions ; to beware of, to take care or heed, to mind. [dresser ; provider.

Պարաստիչ s. preparer, disposer,

Պարաստութիւն s. preparation, preparative, disposition ; furniture, household goods ; train, equipage ; precaution, attention, vigilance ; - թք ad. spontaneously, voluntarily, readily.

Պարեմ , էցի va. to deceive, to cheat, to seduce, to dupe, to defraud, to circumvent, to surprise ; to abuse.

Պարիարդ or րբ , աջ s. Gr. w. patriarch ; - Հայոց , patriarch of the Armenians, Catholics ; - ալան a. patriarchal ; - անոց , - արան s. patriarchate, patriarch's residence or see ; - ութի s. patriarchate, patriarchship, patriarchy. [noble ; pn. Patrick.

Պարիկ . րկաց s. Latin w. patrician,
Պարիչ s. deceiver, imposter ; seducer ; a. S. Պարող .

Պարիշ s. bot. balm-mint, garden-balm, melissa hortensis ; Զուր պատ . րիշի . carmelite water.

* Պարկալ , ի s. socket-rest.

Պարկութիւն s. patriciate.

Պատրոշ *a.* deceitful, fallacious, cap-
tious; -աբան *a.* fraudulent, cheating,
lying; -աբանութիւն *s.* fallacy, fraud,
imposture, lie; -աբար *ad.* deceitfully,
by fraud; -ական *a.* Տ. Պատրոշ; se-
ductive, flattering, fawning; -ուծի *s.*
deceit, cheat, imposition, fraud, trick.

Պատրոշք or ղիկ *s.* wick;
match; -վերայ, lint, linament, scrap-
ed lint.

Պատրուակ, աջ *s.* veil, cover; mask,
cloak, appearance; fiction, pretext,
excuse; -Թղթոյ, envelope; address;
էտակ, under the appearance; -եմ,
էջի *va.* to cover, to veil, to mask, to
palliate; to pretend.

Պատրուաւակ, աջ *s.* beast for sacri-
fice or food: appanage, pension.

Պար, ուրբ, բոլոյ *s.* dancing, dance;
ball; ballet; choir, chorus; company,
assembly, circle; troop, band; herd,
drove, flock; -աստեղաց, chorus of
the stars; Տ. Առաջին, Սեղան, &c.; -
առնուլ, to dance; to surround, to en-
compass, to encircle; -առնուլ, գալ,
յորինել, խմբել, -ս բողբոլել, տալ or
պարել, ի -անդանել, to dance, to
leap, to hop, to jump; to caracole; -
արկանել, to surround, to environ; -ս
տալ, to gather together.

Պարաբանում *vn.* to raise around;
to sustain, to support; to take away,
to suppress; -բարեմ *va.* to spread an
odour everywhere.

Պարագայ, ից *a.* circumjacent; *s.*
circumstance; particular, detail; turn,
revolution; -յամբ, for many or long
years; -ուծի *s.* turn, revolution, pe-
riod; -գլուխ *s.* coryphaeus, chief of a
choir or company; *fig.* leader, chief,
head, first; -լինել, to be at the head
of, to be the chief, to march at the
head of, to lead, to conduct; to give
the signal, to set the example, to take
the initiative; -գրեմ *va.* to circum-
scribe, to confine, to limit; to com-
prehend, to contain; to describe; to
trace or draw the first strokes, to
sketch the outline of; to rough-draw;
-գրութիւն *s.* circumscription, limitation;
description; outline, sketch, rough-
draught; -գումիմ *vn.* to gird oneself;
-գիւրեմ *va.* to look around; to ob-
serve, to consider, to ponder; -զա-
տեմ *va.* to set at absolute liberty, to
free totally; -լնում *va.* to fill com-

pletely; -խմբիմ *vn.* to be gathered
all together, to flock together; -խմ.
գումիմ *s.* merry dance; -ծածկեմ *va.* to
cover on all sides, to envelope, to sur-
round, to wrap up, to bury; -ծածուկ
a. enveloped, completely covered or
wrapped up.

Պարակ, աջ *s.* mermaid, siren.

Պարականոն *a.* irregular, anomal-
ous; -կից *s.* partner, fellow-dancer; *a.*
of the same company; -լինել or -
կցիմ *vn.* to dance or sing together; to
enter a company or society, to ac-
company, to associate oneself with;
-կցութիւն *s.* ballet-company; chorus;
association, fellowship; -հանգէս *s.*
ball; -ձեւ *a.* circular, round; -յածիմ
vn. to circulate, to take a turn; -յա-
ծումն *s.* turn, circulation, revolution.

Պարան, աջ *s.* cord, rope, cable; -բ,
cordage, ropes; -կտաւուց, clothes-
line; -նաւու *mar.* shrouds, ship's
cable. [retire.

Պարանիմ, եցայ *vn.* to return, to
Պարանոց, աջ *s.* neck; throat; -ծա-
վու, isthmus; strait; -սրուակայ,
neck; Տ. Զոյք; անկանել զաւ, or ի
վերայ ի ուրուք, to fall upon the neck
of; գնալ ի բարձր, to walk proudly
or majestically, to strut; կորացուցա-
նել, դարձուցանել զ-, to take to flight,
to flee, to run away.

Պարանոցաթաւ *a.* immersed or sunk
up to the neck; -առնիլ *a.* very high.

Պարանոցու *a.* isthmus-like.

Պարանցիկ *s.* ballet; -ս առնել, to
dance.

Պարաս, ոյ *s.* leisure, leisure-time,
cessation, respite, vacation; being
without work or employment, want of
occupation, rest, having nothing to do,
idleness; convenient time, favourable
opportunity; *a.* Տ. Պարասորդ; Ժամա-
նակ, որ ոյ, favourable moment; va-
cation, holidays; -ով *ad.* leisurely, at
one's leisure or ease; -առնուլ, to
rest, to cease from work, to be unoc-
cupied, at leisure; to take time, to
find a favourable moment; ի -ս գե-
ղերել, to be idle; -ոյ լինել, to rest,
to repose; -խնդրել, to seek a con-
venient time, to lose no opportunity;
-բերել, տալ, լինել, -կացուցանել
զինքն, to take time to, to occupy one-
self with, to give oneself to, to apply
oneself to; -Ժամ տալ, to give time;

- աւնել, to have time or leisure; - աւնել, to empty; զ՛կայք -, why are you idle? եթէ իցէ քո -, if you have time.

Պարապառեմ *va.* to surround, to encircle, to environ; -իմ *vn.* to scratch oneself, to stretch, to yawn on awaking.

Պարապեմ *S.* Պարապիմ. [ing.

Պարապեմ *s.* *S.* Պարապուիմ; dancing-master.

Պարապեցուցանեմ *va.* to occupy, to employ, to give work to; to exercise, to keep in exercise; to empty; to take away, to remove.

Պարապիմ, եցայ *vn.* to be occupied, employed, busy, to apply oneself to, to attend to, to devote oneself to, to study, to be steady, assiduous; to rest, to take repose; to be vacant, void; եկեացէ յորժամ եւ պարապեցէ, he will come when convenient to him.

Պարապնդեմ *va.* to bind in every part, to pinion, to garrot; -պնդումն *s.* circumligation.

Պարապորդ, աջ *a.* unoccupied, idle, unemployed, lazy, slothful; vacant, void, empty.

Պարապութի *s.* inactivity, idleness, disoccupation; occupation, application, exercise, study; leisure, opportunity, ease.

Պարապումն *s.* *S.* Պարապութիւն; scholium, commentary; - աւնուլ, to take time or leisure.

Պարաւաբար *ad.* round about; taken all together; - աական *a.* comprehensive; - հորով *gr.* circumlative case.

Պարաւաջ *S.* Պարապուիմ.

Պարաւեմ, եցի *va.* to comprise, to include, to comprehend, to encompass, to embrace, to take in; to envelop, to beset, to invest.

Պարաւութի *s.* comprehension, containing, embracing; syllepsis; party, assembly; - աւաքինութեց, the union of all the virtues.

Պարաւահմանեմ *va.* to define; to relegate, to exile, to banish; - պողեմ; - տեսեմ *S.* Պարաւածեմ; - դիտեմ.

Պարար *a.* fattened, fat, plump; *s.* *S.* Պարարումն. [ling.

Պարարակ, աջ *a.* *S.* Պարար; *s.* fat.

Պարարեմ, եցի *va.* to fatten; - դերկիր, to manure; - զգէ մնոտի յուսով, to feed or entertain one with hopes, to

beguile, to lull, to fool one with fair promises, to take to a fool's paradise; - զալս, to feast, charm or delight the eyes; -իմ *vn.* to grow fat or stout, to fatten; - մնոտի յուսով, to feed one's fancy, to lull oneself with, or feast upon false hopes. [Պարար *a.*

Պարարումն *s.* fattening; - ուն *S.*

Պարարո, աջ or ից *a.* fattened, fat, obese, lusty, plump, oily, greasy, unctuous; nutritious, succulent; rich, fertile, fruitful.

Պարարաբեր, -բոյս *a.* rich, fertile, prolific, abundant, copious; -գոյն or գոյնս *ad.* thoroughly, fully; long, in detail; -համ *a.* very sapid, well flavoured, extremely grateful to the palate; -մարմին *a.* plump, fleshy, corpulent, obese; -նամ, աջայ *vn.* to fatten, to grow fat, to become fat & plump; -բոս *a.* rich in pasture; -ցուցանեմ *va.* to fatten, to make fat; - դերկիր, to manure, to dung, to fertilize.

Պարարութիւն *s.* fat; corpulence, stoutness; manure; sap; oiliness; produce, abundance, riches.

Պարաւանդ, աջ *s.* tie, rope, cord, bonds, iron, fetters; -եմ, եցի *va.* to tie, to bind, to pinion, to put in chains or fetters.

Պարաւոր *s.* chorus-singer; chorister; *a.* dancing, appertaining to dancing; surrounded, encircled.

Պարաւորակ, աջ *s.* dancer. [company.

Պարաւորիմ, եցայ *vn.* to dance in

Պարաւորութիւն *s.* dancing in company, ballet, ball, chorus; assembly, company, reunion.

Պարբերական *a.* circular; periodic; - աստղք, periodical stars; - ուն *s.* periodicity. [tion, turn; period.

Պարբերութի *s.* revolution, circular

Պարգեւ, աջ *s.* gift, present; donation, favour, grace, gratification, munificence, liberality; premium, remuneration, recompense; salary, pension; ի -, ի -ի, ի -ի մասին, as a gift, as a present; - աւ աւնել զգէ, to lavish gifts or benefits on, to gift; *S.* Լնում, ձոխացուցանեմ.

Պարգեւաբախ *a.* giving, distributing presents, liberal; *s.* donor; - եմ *S.* Առատաձեւեմ; - ութի *s.* distribution of presents; of prizes; liberality, generosity; - բեր *a.* bringing presents;

-գիւս *a.* finding favour, favoured;
-լից առնեմ *va.* to load with gifts;
-խնդիր *a.* seeking or asking a present
or favour; -կան *a.* given, accorded,
granted; -երկիր, the Land of Promise;
-ձիր *S.* Պարգեւարացի; -պետ *s.* pre-
sident of the games, giver of prizes.

Պարգեւաւ, -ու, այ *s.* donee, per-
son to whom any thing is given or
bequeathed by will.

Պարգեւատեր *a.* fond of making pre-
sents, liberal, generous, large-heart-
ed, open-handed, munificent; -տու,
այ *s.* donor; remunerator; -տուութի
s. gift, donation; -արեմ *S.* Պարգե-
ւեմ; -բան *s.* place for distribution of
gifts; ից. place of grace, church.

Պարգեւեմ, եցի *va.* to give, to make
a present, to present with, to make
largesses, to give freely & munificently,
to distribute generously or liber-
ally; to reward.

Պարգեւերկալ *S.* Պարգեւաւ.

Պարգեւիչ *S.* Պարգեւատու.

Պարեգոս, ից *s.* tunic, cloth, coat;
morning gown; -աւոր *s.* ecclesiastic,
monk; -իկ, տկուք *s.* short tunic; -իմ
vn. to put on a tunic. [cipice.

Պարեխ, ից *s.* rock, cliff, steep, pre-

Պարեկ *s.* explorer, out-rider, sen-
tinel, keeper, guardian.

Պարեկապան, այ *s.* watch, guard,
patrol; -ս ճանեւ. to place sentinels.

Պարեմ, եցի *va.* to dance with, to
dance in company, to perform a bal-
let; -երգս, to sing & dance in a ring.

Պարենապահ, այ *s.* guardian of pro-
visions, store-keeper. [livelihood.

Պարենաւորիմ *vn.* to earn one's

Պարենիկ *s.* scanty fare, scarce nou-
rishment; Հաջիւ զառօրեայ -ն Հայթ-
Հայթեւ, to live from hand to mouth.

Պարերգ *s.* cantata; -ակ, -ող, այ *s.*
chorus-singer; -ութի *s.* ballad; ma-
drigal; chorus.

Պարզ, ի, ոյ *a.* simple; serene, calm;
pure, clear, clean; simple, sincere,
genuine; clear, evident; *s.* serenity,
sereneness, fine weather, clear sky,
serene atmosphere; evening stillness;
morning freshness; *ad.* simply; ի -ի,
ի -ոյ *ad.* with a clear sky.

Պարզաբան *S.* Պարզախօս; -եմ, եցի
va. to clear up, to unravel, to unriddle,
to solve; -բար *ad.* simply; clearly, ex-
plicitly; sincerely; -աւել, in a word,

in short, in fine; -ասացից. frankly,
to be plain with, openly, ingenuously,
without reserve; -խօս, այ *a.* speak-
ing clearly, distinctly, explicit, intel-
ligible, clear; -լինել, to speak clearly;
-կան *S.* Պարզ *a.*; -կրօն *s.* puritan;
-կրօնութի *s.* puritanism; -միտ *a.* sim-
ple-minded, sincere, ingenuous, can-
did, artless, good-natured; simple,
silly, foolish, imbecile; -մաւութիւն *S.*
Պարզմաւութի; -չափ *s.* phys. eudiome-
ter; -չափութի *s.* eudiometry; -աւ-
մար *s.* a simple & compendious alma-
nack.

Պարզեմ, եցի *va.* to simplify; to
clarify, to filter; to clear, to purify;
to expand, to slacken; to unfold, to
unroll, to untwist, to display, to
spread, to put or set forth; to unrav-
el, to clear up, to disentangle, to de-
velop, to explain, to expound, to il-
lustrate; -գցրջա, to hoist, to infurl
a flag, to let fly the ensign, to display
the colours; -աւազաստ, to heave
out, to set a sail; -իմ *vn.* to be simpli-
fied; to be clarified, filtered; to be-
come clear, to be purified; to be
cleared up, solved, unravelled or elu-
cidated; to grow calm or serene; to
extend, to stretch out, to be unfolded,
displayed or unrolled; -մեկնել, to
depart, to go away; -ողաց, to be at
the last gasp; պարզեցան զուարթա-
ցան գէմբ նր, his countenance bright-
ened; *S.* Ոգի. [ly, confidently.

Պարզերես *a.* frank, bold; *ad.* open-

Պարզիայ, -ին օգ. *S.* Պարզ *s.*

Պարզմաւութիւն *s.* simplicity, good
nature, artlessness, plainness, sincer-
ity, candour, ingenuousness; foolish
credulity, singleness, silliness, sim-
plicity. [sky.

Պարզորոտ *a.* thundering in a clear

Պարզուած, ոյ *s.* tension, distension.

Պարզութիւն *s.* simplicity; purity,
cleanness; simplicity, sincerity; cla-
rification, clarifying; serenity, clear-
ness, calm weather; explication, de-
velopment; աշուսական - noble sim-

Պարզուղի *ad.* simply. [plicity.

Պարզումն *s.* chem. decolouring, cla-
rification. [bar, cross-bar; curtain-rod.

Պարզուակ, այ *s.* bolt; padlock;

Պարզուա, ի *s.* strainer, filter, col-
ander, cullendar, skimmer; beaked-
cruet.

Պարէն, *ենից* *s.* maintenance, food, nourishment, subsistence, victuals, provisions, stores; *աւուրն* -, daily bread, daily board; *զաւուրն հայթ-հայթել* or *գտանել* -, to gain or earn one's livelihood. [Paris.]

Պարէա, *այ* *s.* ephor; - *Տրովացի*.

Պարթենոն, *ի* *s.* Parthenon.

Պարթեւ, *այ* *a. s.* Parthian; Parthia; -*ք*, the Parthians; -*ական* *a.* Parthian; -*անամ*, *ացայ տո.* to take the air, tone or manners of the Parthians, to speak in Parthian; -*արէն* *ad.* in the Parthian language. [mat.]

Պարիս, *այ* *s.* mat, straw- or rush-

Պարիկ, *րկաց* *s.* siren, mermaid; fairy; *zool.* tom-tit, tit-mouse, mesen-

Պարիչ *s.* dancer. [gia, muskin.]

Պարիսպ, *րսպաց* *s.* wall, rampart, fortification.

Պարիսպաց *s.* autumnal blast.

Պարծ *ad.* proudly, haughtily; - *չբը- ջիլ*, to walk ostentatiously, in a stately manner, to bridle up, to carry the head high, to strut, to strut about, to stalk along.

Պարծական *a.* vaunting, boasting.

Պարծանք *s.* vaunt, boast, show, ostentation, pride; glory, splendour; decorum, honour; - *նա տալ անձին զո.* to pique or plume oneself on, to glory in; - *նա համարիլ*, to be proud of, to be boasted or vaunted of, to make it one's boast to.

Պարծենդունի *S.* **Պարծունի. [ious.]**

Պարծեցունանեմ *va.* to render glor-

Պարծիմ, *եցայ տո.* to glory, to vaunt, to boast, to brag, to hector, to praise oneself; to put oneself forward, to aim at winning distinction, to preach up oneself, to make a merit of, to affect haughty airs, to play the braggart, to swagger, to be vain-glorious, proud or vain of; *պարծացեալ* -, to pride oneself, to look big, to be proud of; *պարծիմ գոլ*, I have the honour to be...

Պարծուկ or *ոյկ* *a.* boastful, vaunting, braggag, vain-glorious, self-conceited, swaggering, blustering; *s.* braggart, swaggerer, braggadocio, hector, bully.

Պարծունի *s.* vaunting, boasting.

Պարծունակ *a.* of great merit, praise-worthy, glorious.

Պարկ, *այ* *s.* sack; bag, purse, bud-

get, wallet, satchel; - *զորաց*, knap-sack; - *Թղթարերի*, courier's bag.

Պարկայ *sf.* Fatal Sister, Fate; *իւ-իւ*, the thread of -.

Պարկացիր *a.* scattered through the **Պարկենի** *S.* **Միրանենի**. [woods.]

Պարկեշ, *ից* or *այ* *a.* modest, virtuous, chaste, pudic, maidenly, pure; sober, moderate, temperate, frugal; discreet, well-behaved.

Պարկեշտաբան *a.* reserved in one's speech, speaking modestly; - *աւթիւն* *s.* modest or decent discourse; - *բար* *ad.* modestly, chastly; decently; - *բար* *a.* modest in one's behaviour, decent; - *գեղ* *a.* discreet & modest; - *Ժողով* *a.* composed of virtuous persons; - *կան* *S.* **Պարկեշ**; - *կրօն* *a.* be-

having modestly, modest, virtuous, chaste, pure; - *միտ* *a.* chaste-minded; - *նամ*, *ացայ տո.* to be modest, to lead a chaste life, to know how to compose one's demeanour; to be moderate, reserved or circumspect, to abstain, to be sober; - *նոյ* *s.* place of chastity, monastery, holy retreat; - *սէր* *a.* vir-

tuous, modest, pudic; - *անունդ* or *սուն* *a.* well behaved, brought up in modesty, modest, chaste, virtuous; - *բար* *s.* giver of chastity; - *ցուցանեմ* *va.* to render wise or modest, continent or abstinent, to give an air of decency.

Պարկեշտուծի *s.* modesty, decency, decent bearing, carriage, demeanour or deportment, honesty; chastity, pudicity, purity, bashfulness; moderation, temperance, abstinence, frugality, sobriety; gravity, stateliness, reverend aspect; - *ք* *S.* **Պարկեշտաբար**.

Պարկեշտուհի *sf.* *S.* **Պարկեշ**.

Պարկէն, *ենից* *s.* trench, moat, ditch.

Պարկուկ *S.* **Միրան**.

Պարկուռ, *կռոյ* *s. bot.* follicle, shell, pericarp, capsule, pod, husk, cod.

***Պարկոյ** *s.* wood-pigeon, ring-dove.

Պարհեմ, **Պարհք** *S.* **Պահեմ**, **Պահք**.

Պարմայեմ, *եցի* *va.* to try, to expect.

Պարման, *ի* - *ի* *s.* young man. [rience.]

Պարշար, &c. *S.* **Պաշար**, &c. [tion.]

Պարողունի *s.* dancing; turn, revolu-

Պարոյկ, *ուկի* *s. gr.* circumflex (°);

mus. an Armenian note (°); - *անուն* *a.* circumflexed on the last syllable.

Պարոյր *s.* turn, gyre, round, circle;

helix, spire, spiral; show, crowd; - *ք*.

eating & drinking, feasting; - *առնուլ*.

to turn, to redound, to draw back.

Պարոն, աջ *s. Latin w. baron*; * *S. Sէր*; -*ուն* *s. barony*; -*ունի* *sf. baroness*. [*va. to collect, to gather.*]

Պարութայ, ից *s. collection*; -*թեմ* Պարուհանամ, -*կիմ* *vn. gr. to be circumflexed.*

Պարումն *s. dancing, dance.*

Պարունակ, աջ *s. orb, sphere, circle, circuit, orbit*; -*բան*, circumlocution, periphrasis, roundabout phrase; -*այ Գիբբ* or -*ախօսք*, Anchoraton, treatise by St. Epiphanius against heresy.

Պարունակաձեւ *a. spherical, round.*

Պարունական *a. comprehensive.*

Պարունակեմ, էջի *va. to surround, to encompass, to encircle; to comprehend, to contain, to enclose, to embrace*; -*իմ* *vn. to be surrounded or contained.* [*city.*]

Պարունակութի *s. contents; capa-*

Պարուս, -ան, ի *s. rush-rope, coarse rope of hay.*

Պարուսակ, աջ *s. anat. pellicle, membrane, tunic*; *S. խելապասակ*; -*պտղոց* *bot. pericarpium, follicle, capsula.* [*the membrane.*]

Պարուտակատ առնեմ *va. to break*

Պարուտակիմ *vn. to roll one over another as waves.*

Պարուրաձեւ *a. helicoidal, screw-shaped, spiral, helical; s. screw, helix*; -*աջադարձ*, rightspired screw; -*ձախադարձ*, leftspired screw.

Պարուրեմ, էջի *va. to surround; to envelop, to cover, to conceal, to enclose, to shut up*; - or ի բաց -, to strike out, to eliminate, to take away, to retrench, to trim round.

Պարպատեմ, էջի *va. to fill to overflowing; to break, to burst*; -*իմ* *vn. to be full to overflowing; to burst, to be broken, burst.*

Պարպատին, -առնն *s. filling up, overflowing; rupture; bursting, rent, tear; crash*; *ուտեւլց- որովայնի*, to eat to bursting, to burst with eating.

Պարս, ից *s. sling: swarm of bees*; *բարինս արձակել -իւ*, to sling.

Պարս, *a. Persian*; -*ք* *s. Persia*. [*list.*]

Պարսաակի *s. sling: cross-bow, arbalest*; *Պարսաւ, ից s. blame, reprehension, injury, outrage, infamy, vituperation, criticism, censure; a. blamable*; -*լիւնել*, to be blamed, criticized, carped, animadverted.

Պարսաւարտախտութիւն *s. discontent with one's lot*; -*դիր* *s. libel; pamphlet; libeller, pamphleteer*; -*գէւ*, -*դիր* *a. blaming, carping, critical, criticizing, fault-finding; s. censor, critic, fault-finder, Zoilus*; - *լինել* *S. Պարսաւեմ*; - *կայ գնաձէ*, he finds fault with everything.

Պարսաւանք *s. S. Պարսաւ s.*; -*նս գնել*, *Է-նօք անել* *S. Պարսաւեմ*; -*նս տալ ի փառս իւր*, to sully one's reputation. [*carping, fault-finding.*]

Պարսաւասէր *a. fond of criticism,*

Պարսաւելի *a. blamable, blame-worthy, reprehensible, censurable.*

Պարսաւեմ, էջի *va. to blame, to reproach, to find fault with, to carp, to criticize, to vituperate, to animadvert, to condemn, to censure.*

Պարսաւոր *s. slinger.*

Պարսաւքար *s. sling-stone*; -*եմ, էջի va. to sling, to throw or cast stones with a sling.*

Պարսեմ, էջի *va. S. Պարսաւքարեմ*; to spring up, to burst out, to jump forth.

Պարսիկ, սկայ *a. s. Persian; Persia.*

Պարսիկադէն *s. the Persian religion*; -*կան*, -*յին* *a. Persic; Persian*; -*հաւ*, peacock; - *ծոց*, the Persian Gulf; -*կորոյս* *a. Persia-conquering*; -*նամ*, *այցայ* *vn. to imitate or become Persian, to adopt the Persian tongue, tone or manners*; -*պան* *S. Պահանքորդ*; -*ստան* *s. Persia.*

Պարսիկերէն *ad. in Persian; s. Persian, the Persian tongue.*

Պարսիկայ *sf. queen-bee.*

Պարսպագոյն *a. well walled*; -*հաւ* *a. wall piercing (thief)*; -*ձեւ* *a. wall-shaped*; -*մարս* *a. besieging; defending*; -*մարտիկ* *s. battering engine, siege-train*; -*լինութի* *s. fortification*; -*պահ*, *այց* *s. guard, rounds*; - *լինել*, to guard the walls or fortifications; -*ւոր*, -*փակ* *a. encircled with a wall, fortified*; -*ւորեմ* or

Պարսպեմ, էջի *va. to encircle with a wall, to wall; to construct or elevate a rampart, to fortify; to separate by a wall; fig. to protect, to shelter*; - or ի բաց -, to separate, to divide, to send away, to remove.

Պարս, ոյ - *ք, տուց s. debt, duty, obligation, engagement; due; active debt, credit; tribute, tax, impost*;

cause, reason, author; *a.* in debt to, indebted, accountable, responsible; guilty, culpable; - բաշխք, tribute due; - ոյ տէր, creditor; - է, էր, &c. *v. imp.* there must, there ought; it is right, it is necessary; - եւ արժանէր, it was necessary; չէ - ոչ է - , ոչ է - եւ պատշաճ, it must not be, it is not right, just or lawful; չէ - կենաց, he is unworthy of life; - վարկանէլ, to think proper, to deem expedient; արկանէլ է - ետք, to cause to run into debt, to get into debt, to be involved in debt; մտանէլ է - ետք, to run into debt; to lay oneself under obligations; բազում - ս ունէլ, լի - ետք լինէլ, to be over head & ears in debt; - անձին համարէլ, to assume the obligation; հատուցանէլ զս իւր, to discharge or pay a debt; հատուցանէլ զս երախտագիտութիւն, to discharge a debt of gratitude; հատուցանէլ զս իւր առ հայրենիս, to pay one's debt to one's country; - աննէլ, to render culpable, to impute, to accuse; to condemn; *S.* Թող, Պատշաճ, &c.

Պարտադիր *a.* obligatory; - Թուղթ *s. com.* bond; - երկաթուղւոյ, railroad-

Պարտակ *s.* mask, veil, cover. [bond.]

Պարտական *s.* debtor; *a.* indebted; responsible, obliged; culpable, guilty; due, fit, convenient; - աննէլ, to cause to run into debt; to oblige; - լինէլ, to remain debtor, to run into debt; to be obliged or subject; իւրեն եղիցի անձին իւրում - , his blood shall be on his own head; - ութի *s.* obliga-

Պարտակեմ *S.* Պարտակեմ. [tion.]

Պարտակից *s.* fellow-debtor; - Հատուց *a.* paying one's debts; - Հատուցի *s.* redemption, buying out, off or up; - մասն *s.* instalment, partial payment; - տալ, to give or pay by instalments; - մուրհակ *s.* note payable to order.

Պարտանք *s.* charm, talisman.

Պարտապահանքութիւն *s.* exacting payment, exaction of a debt.

Պարտապան, այ *s.* debtor; culprit; - լինէլ, to owe, to be indebted; - ութի *s.* obligation, bounden duty, bound.

Պարտառու, այ *a.* borrowing; guaranteeing payment of another's debt, becoming bail or surety, respondent, answerable.

Պարտասեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to tire out, to weary, to fatigue too

much, to harass, to jade, to over-weary, to worry, to fag, to exhaust, to debilitate, to extenuate; -եցուցիւ *a.* tiring, fatiguing, toilsome, wearisome, grievous, burdensome; overwhelming, crushing.

Պարտասիմ, եցայ *vn.* to grow tired, to be too much fatigued, to tire or weary oneself, to become weak, debilitated, exhausted.

Պարտաշար *S.* Պարտահատուց.

Պարտատէր *s.* creditor.

Պարտաւոր *s.* debtor; culprit; *a.* obliged; culpable; condemned; - աննէլ or -եմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to find fault with, to lay the fault on, to accuse, to blame; to render or declare guilty or culpable, to judge, to condemn, to sentence; to plunge one into debt; to oblige, to engage; - իմ, եցայ *vn.* to be declared guilty, to be culpable, judged, sentenced, condemned; to run into debt; to be bound; - ութի *s.* fault, guilt; condemnation; debt; duty; obligation, engagement. [bution; assessment.]

Պարտաշին *s.* tribute, tax, contri-

Պարտեմ, եցի *va.* to worst, to overcome, to vanquish, to conquer, to subjugate, to subdue; - գլարբարանս, to suffer with fortitude, to bear up against pain or torments.

Պարտեղ, տիղաց *s.* garden; - բանջարոյ, kitchen-; - պտղոց, fruit-, orchard; տնկարանական -, botanica-; - անու պարտիդի, - plot or bed; նրբուղիք պարտիդի, - walks; գծեւ դէմ պարտիդի, to lay out a -; մշակել զ-, to garden; *S.* Թի.

Պարտիգապան, -բար *S.* Պարտիգապան; -բար *s.* lapis lazuli.

Պարտիդիկ *s.* small garden.

Պարտիգապան, այ *s.* gardener, horticulturist; - ութի *s.* gardening, horticulture.

Պարտիմ, տէի *vn.* to owe, to contract debts, to become indebted, to be bound; to be obliged, beholden to; ought, must.

Պարտիմ, եցայ *vn.* to be conquered, to have the worst of it; յափշտութիւն - , to be confounded, astounded, astonished, surprised; պարտեցաւ պատերազմն, a part was subdued.

Պարտիք, տեաց *s.* debt; duty; տալ զ-իս, to pay dear for, to smart for, to

be punished, to have the smart of.

Պարտիաթափ *a.* venting secret rancour; - **լինել** to give way to one's resentment, to vent one's wrath, to be revenged, to upbraid most outrageously, to slander or attack from private hate.

Պարտութիւն *s.* overthrow, defeat, discomfit; subjection; **ի** - **մասնել**, **գարձուցանել**, **արկանել**, **ընկզկել** to overcome, to conquer, to defeat, to rout, to overthrow; **ի** - **մասնել** to be vanquished, conquered, defeated, routed, to lose the battle, to be discomfited; - **խոստովանել** to succumb, to yield, to give up, to cede, to surrender, to deliver up the arms, to submit; to avow or know one's weakness.

Պարտուկ *a.* seeking pretexts.

Պարտումն *s.* the act of conquering or of being conquered; *S.* **Պարտուի**.

Պարտապաշտաճ *a.* suitable, decent, **Պարտք** *S.* **Պարտ**. [fit, due.

Պարտքաշ *s.* Fagard, Persian sect & book.

Պարիսպ *s.* fig. guard, shield; - **աւրան** *s.* refuge, recovery; - **եմ** *va.* to envelop, to enclose, to encircle, to surround, to shut in; to circumscribe, to comprehend; - **թագաւ**, to crown, to gird the brows with a crown; - **ուի** *s.* surrounding; - **ուին** *s.* circumscription. [Paulinist, Samosatene.

Պաւլինոս, *այ* *s.* *a.* Paulinician,

Պաքար, *այք* *s.* *H. w.* oxen, cattle.

Պաքսիմա, **Պաքսամա**, *ից* *s.* bis-

Պեգաս, - **ոս** *s.* Pegasus. [cuit, sea-.

Պեկար *S.* **Բեկար**.

Պեհարուն *s.* *bol.* arum, colocasia.

Պելագոս, *այ* *s.* *Gr. w.* pelagus, the ocean, the sea, the mighty deep, the depths of the sea, the world of waters; **արշի** -, archipelago; **Տիւրեքական** -, Tuscan sea; **Պոնտական** -, Black sea; **Կասպիական** -, Caspian sea.

Պեղական *s.* shell-fish.

Պեղեմ, **էջի** *va.* to hollow, to excavate, to dig; to delve; to sap, to mine, to sink; - **գուբս**, **հորս**, to open a trench, to sink a well; **զարտասուց աղբիւրս** -, to shed tears.

Պեղումն *s.* hollowing out, excavation, digging. [quinquertium.

Պենտաթլոն, **ի** *s.* *Gr. w.* pentathlon,

Պենտակոստէ, **Պենտեկոստէ**, *ից* *s.* *Gr. w.* Pentecost.

Պէա, *այ* *s.* chief, commander; - **վարժից**, master; - **հարց**, patriarch; - **մարց**, abbess; - **գաւառաց**, prefect, governor.

Պեանամ, *այց* *vn.* to be chief or head, commander, to command, to reign over, to bear sway over.

Պեամոց *s.* the entire history of the Persian religion.

Պետութիւն *s.* command, rule, reign, sway, domination, dominion, authority, power; government, state, kingdom, empire; - **բ**, powers (2^d hierarchy of angels); **հոգեւոր** - **բ**, ecclesiastical principalities, bishops, &c.

Պետրեան or **Պետրոսեան** *a.* Peter's, of Peter; - **րեան վեմ**, St. Peter; St. Peter's successors; - **բ** *s.* followers, colleagues or companions of St. Peter. **Պերետուտ** *s.* *Gr. w.* inspector, visitor.

Պերեւելթ *s.* garb, attire, dress, * turn-out, rig-out; tinsel; - **եմ**, **էջի** *va.* to bedizen, to dress up, * to rig out, to trick out; - **իմ** *vn.* to dizen or trick oneself out, to adonise.

Պերեւելաք, **տից** *s.* mustaches; curls of the beard.

Պերիարմենիան *s.* *Gr. w.* Aristotle's « De Interpretatione ».

Պերիպատետիկեան or **պատիկեան** *a. s.* *Gr. w.* peripatetic.

Պերք, *ից* *a.* illustrious, famous, distinguished, celebrated, renowned; elegant, magnificent, excellent; pompous, sumptuous, fine, rich, superb; proud, haughty, stiff & starched; - or - *ad.* proudly, haughtily; pompously; - **եւ պաշոյճ** *ad.* richly & magnificently; - *ս* **խօսել**, to speak elegantly.

Պերճաբան *a.* eloquent; - **եմ**, **էջի** *va.* to speak or treat eloquently; - **աւ**

թիւ *s.* eloquence; - **գոյնս** *ad.* with much ostentation; - **խօս** *a.* eloquent; - **իւ**

նել, to speak eloquently, fluently; - **խօսութիւն** *s.* eloquence; - **նամ**, *այց*

vn. to be proud of, to act the master, to make parade or show of, to strut, to pique oneself on, to tower or rise above, to domineer, to lord over; to abound, to increase.

Պերճանք *s.* boast, boasting, bragging, vaunting; ostentation, pomp, show; gorgeousness, parade, finery.

Պերճապաշոյճ *a.* richly ornamented, gorgeous, sumptuous, rich; - **պոյծաւ** *a.* egregious, illustrious; most

serene; -սպասկ *a.* splendidly crowned; -սէր *a.* ostentatious, loving pomp & show; -սիրութիւն *s.* ostentatiousness, love of display; -ստորդ *a.* neighing fiercely; -ցոլցանեմ *va.* to render illustrious, to exalt, to raise, to glorify.

Պերճունի *s.* magnificence, elegance; pride, presumption, arrogance; *S.* Պերճանք.

Պերոզ, -ոս *s.* collar, neck-band.

Պեւեակի, Պեւեկ, կեաւ *s.* pine; lighted pine-branch, fire-stick, fire-brand.

*Պղեմ *vn.* to leap about as calves.

Պէգասոս, *ի s.* Pegasus.

*Պէծ *s.* a little.

Պէյ, *ի s.* bey; -ուլի *s.* beylik.

Պէշասպիկ *s.* Persian *w.* nag, pony; courser; *a.* mounted on a courser.

Պէս *pr.* as, like; -գունակ, *as*; -զայս օրինակ, thus, in this manner or way; *ad.* almost, nearly.

Պէսպէս *a.* diverse, varied, different; of divers colours, variegated; precious, excellent. [difference.]

Պէսպիսութիւն *s.* variety, diversity,

Պէտ *S.* Պէտք; -առնել, to take care, to care, to do the needful or necessary; -լինել, to be necessary; *n* եւ -, whoever, whosoever; որչափ -, as much as you will or wish; -է *v.* *imp.* it must be, it is necessary; չէ -, it need not be, it is unnecessary; չեն ինչ ինչ - աղօթք, I do not want prayers; ինչ ոչ է - զայնմանէ, I care not about.

Պէտք, պիտոյից *s.* necessities, the necessary, the needful; need, want, necessity, indigence; exigence, necessity; use, employ; business; *rhel.* concise narration; - or - մարմնոյ, needs, jobs, going to stool; *ի պէտս*, for use or service; for; *յինչ պէտս*, for what use or purpose? why? - կէնաց, the necessities of life; - են, - է, *ի պէտս է*, it must, it is necessary; չեն -, it must not, it is not necessary; յոչինչ պէտս, in vain, uselessly; - յոնձինն առնել, to have care, to be concerned, to reckon; պէտս առնել, to want, to need, to be or to stand in want of; *ի պէտս դաւ*, to be useful or serviceable; պէտս առնել, պիտոք վարել, to use, to make use for, to avail oneself of; պէտս առնել զիսեքէ, to devote or apply oneself to; զպէտս

հոգւոյն հառուցանել or վճարել Տէն, to breathe one's last, to die; պէտս առնիմ or - են ինչ երթալ, I must go; նստիլ *ի պէտս*, վճարել զպէտս մարմնոյն, to go to stool, to evacuate the bowels.

Պէգալի *a.* abominable, execrable, loathsome, disgusting, hateful, detestable.

Պէգամ, աջայ or յի *vn.* to detest, to hold in aversion, to abhor, to loathe, to hate, to execrate.

*Պժոժ (Բժոժ) *s.* cocoon.

Պիգասոս or Պէգասոս *s.* Pegasus.

Պիզմ *s.* discord or obstinacy.

*Պիժիկ *s.* spots on the human nails.

*Պիլիկիկ *S.* Գանչան.

Պիլօր *S.* Բիւրեղ.

Պիծակ, աջ *s.* wasp, drone, hornet, ox-fly, gad-fly; բոյն - աջ, wasp's nest. Պիչ *S.* Պարեհիկ.

Պիլծ, պղծոց *a.* impure, unclean, profane; filthy, foul, dirty, abominable, detestable, execrable; - առնել *S.* Պղծեմ. [pinna-marina.]

Պին, այ, Պինայ, ից *s.* Gr. *w.* pinna,

Պինասպաս, *ի.* պլք, -եակ, եկի *s.* *zool.* pinnophylax; prawn, shrimp.

Պինգ, պնդոյ *a.* firm, steady; hard, solid, strong, fast, compact, close, stiff; constant, immoveable, steadfast, firm, infrangible, unshaken; -, պնդող *ad.* strongly, steadily; - կալ, to hold fast, to preserve, to persist; - առնել, to hold firmly to, to retain.

Պինդոս, *ի s.* Pindus.

Պինչ or -ջ, պնջաց *s.* the nostrils.

Պիշ ունիմ *S.* Պշոււմ.

Պիտակ, աջ *a.* spotted, speckled, motley, dapple; *S.* Բորոս; *s.* speckle, spot, mark; ephelis; small-pox; -աջեալ *S.* Պիտակ *a.*; -ոս, -ոսիմ *S.* Բորոս, Բորոսիմ; -ուլի, -ուց *S.* Բորոս Պիտիգոն, *ի s.* Gr. *w.* Neptune. [առնել.] Պիտակ *s.* Gr. *w.* pistachio, -nut; -ենի *s.* pistachio-tree.

Պիտակ, աջ *a.* false, improper, abusive, adventitious, extrinsic; degenerate, bastard; *s.* note, letter, bill, card; - *ի պարտուց*, innocent, guiltless, faultless.

Պիտակաբար *ad.* abusively, falsely, improperly; catachrestically; - վարել, to abuse, to use improperly.

Պիտականամ, աջայ *vn.* to degenerate, to fall away.

Պիտականունութիւն *s. catachresis* ;
-թք *ad. by name only, abusively.*

Պիտակութիւն *s. abuse, impropriety* ;
bastardy ; *rhet. catachresis.*

Պիտամ, Պիտանամ, աջայ *vn. to want*,
to be in want of ; to be necessary,
useful.

Պիտանանամ, աջայ *vn. S. Պիտանամ* ;
to use, to employ, to make use of.

Պիտանացու, աջ *a. necessary, use-*
ful, advantageous ; -ք, necessities,
the needful ; ոչ ումք է - , it is use-
ful to no one ; ոչ եւս իմք է - , it is
no longer good for anything ; -ցա
նեմ *va. to render useful, to make pro-*
fitable. [*s. usefulness.*

Պիտանաւոր *S. Պիտանացու* ; -ութի
Պիտանի *a. useful, profitable, advan-*
tageous, necessary ; good, excellent.

Պիտանութիւն *s. utility, profit, advan-*
tage ; use, employ.

Պիտաւեմ, եջի *va. to deliver oracles*,
to foretell, to predict ; to use, to make
use of.

Պիտաւութիւն *s. word, oracle, pre-*
diction ; testimony, witness ; use, em-
ploy ; want, necessity ; work ; writing,
useful treatise.

Պիտարկիմ *vn. to serve, to be useful.*

Պիտաւոր *a. useful* ; -իմ, *էջայ vn. to*
want, to be wanting ; -ութիւն *s. want*,
indigence ; necessity ; witness, testi-
mony.

Պիտի *v. imp. one must, it is neces-*
sary ; սակաւիկ ինչ պիտեցաւ , it was
within a hair's breadth of.

Պիտոյ *a. necessary ; suitable* ; - է
S. Պիտի ; it is becoming, proper, suit-
able ; զի եւս - են մեզ վկայք . what
need have we of witnesses ? -անամ
S. Պիտանամ ; -ութիւն S. Պիտանութիւն .

Պիտոյք , պից *s. want, indigence* ,
necessity ; the needful ; S. Պէտք .

Պիտու *s. Gr. w. pine, pine-tree.*

Պիրի *a. tight* ; - ձգել , to stretch
tightly.

Պիւթապիր *s. book of Pythian*
oracles ; -գորաս *pn. Pythagoras* ; -
գորեան *s. a. Pythagorean.*

Պիւթի , -ա *s. Pythian games.* [ess.

Պիւթոն or թիոն *s. Pythia ; Python-*
Պիւթոն , ի *s. Gr. w. pyreum, Per-*
sian Fire-altar.

Պիւրամիդ or միւ *s. Gr. w. pyramid* ;
-մուգէս *a. Gr. w. pyramidal.*

Պլակինդի , &c. *S. Պլակոնդ .*

*Պէճ *s. buffalo-calf.*

Պլամ *S. Մալաւ , &c.* [skin.

*Պլիւթ *va. to strip, to despoil* ; to

*Պլրեմ *S. Փաթութեմ .*

Պուգ *S. Փղըրիկ & Կապուտակ .*

*Պութ *s. pointed ear, goat's ear.*

*Պլլամ *S. Փայլեմ .*

*Պլօճ *a. globular.*

Պլը *S. Բիւրեղ .*

Պլակոնդ or կոնիւս *s. pastry ; cake*,
pie ; -բաղորդ , աջ *s. pastry-cook.*

Պլատան *s. Gr. w. platane, plane-tree.*

Պլատոնական . նեան *a. Platonic ; s.*
Platonist ; - սէր , platonic love ; -կա-
նութիւն *s. platonism.* [en shot or bullets.

Պլեմբատ *s. Lat. w. plumbatæ, lead-*

Պլեդ , ից or աջ *a. idle, lazy, supine*,
negligent ; -աբար *ad. lazily, slothfully*,
supinely ; -անամ, աջայ *vn. to be idle*,
to neglect ; -անք *s. Պլեդութիւն* ; -իմ,
էջայ *S. Պլեդականամ* ; -ութիւն , -ութիւն *s.*
idleness, laziness, supineness, negli-
gence ; ի - հասանիլ , to abandon one-
self to sloth, to live in idleness.

Պլինձ , պղնձոյ *s. copper ; copper-*
coin ; - ծիւեալ , yellow copper, brass,
bronze, tombac ; - հրաբարային , cop-
per pyrites, yellow copper-ore ; - էր-
փնեքանդ , variegated copper-ore ,
phillipsite.

Պլծաբան *a. turpiloquent, foul-*
mouthed, nasty, ribald, filthy, ob-
scene, blaspheming, cursing ; -ութիւն
s. turpiloquence, obscene language,
filthy discourse ; -գործ , աջ *a. doing*
shameful or filthy things, immodest,
impure, dirty, obscene, lascivious ;
-գործախոս *a. blaspheming* ; -գործա-
թիւն *s. filthy action, impurity, lewdness*,
filthiness, obscenity ; -գաւան *a. of an*
impure faith ; -ղոհ *a. sacrificing to*
unclean idols ; -լեզու *a. foul-tongued*,
obscene ; -լէց *a. full of filth, sunk in*
nastiness, dirty, impure, lewd ; -խառն
S. Պիղծ ; -խոս *S. Պլծաբան* ; -հաւա-
տութիւն *s. impure religion* ; -մաւոյց *a.*
unclean, impure, sacrilegious ; -նոյ
s. house of ill-fame ; idol-temple ;
-նուն *a. of an abominable name.*

Պլծանք *S. Պլծութիւն .*

Պլծալորթիւն *a. of unclean lips.*

Պլծասէր *a. given to filthiness, im-*
modest, impudic, impure.

Պլծեմ, էջի *va. to soil, to contamin-*
ate, to stain, to spot ; to profane, to
pollute, to abuse ; to abhor, to detest,

to execrate; - զկոյս, to violate, to
Պշտիչ s. profaner. [dishonour.

Պշտութիւն s. contamination, stain,
filth, obscenity, lewdness, impurity,
debauchery; profanation, pollution;
abomination, execration; - կուսի,
violation, rape; ի - մասնէլ զանձն, to

Պշտուս Տ. Պիղծ. [prostitute oneself.

Պշնապամ a. copper-nailed, copper-
fastened; -գիր s. calcographer; -գոյն
a. copper-coloured, bronzed; s. calce-
dony, chalcedony; -գործ, այց s. cop-
persmith, brass-founder; brazier,
tinker; a. copper, bronze; -գործուի
s. coppersmith's art or calling; -գրու-
թիւ s. calcography; -գոծումն s. cop-
pering; -ղից, -խառն a. coppery, cu-
preous, alloyed with copper; -խեցի
s. chalcoeramus; -կան թթուուկ s.
chem. copper oxide; -կերտ a. made
of copper; -կուռ, -կուածոյ a. cast in
copper or in bronze; -հանք, նայ,
հապ. աից s. copper-mine; exile; ի
-հաստ ապ, to exile, to condemn to
the copper-mines; -ալոյն a. bronze-
voiced; -ալոյ a. in massive bronze;
-նամ, այցալ տ. to be coppered, chan-
ged into bronze; -նիգ a. having a cop-
per bolt; -պաս a. covered with cop-
per, coppered; -քար s. chalcolite; ca-
lamine, smithsonite.

Պշնեան, ձեղէն, -ձի, ձւոյ a. cop-
per, made of copper; -ձիք s. copper
utensils, cauldron, copper kettle; -
ձուս a. copper-coloured.

*Պշող s. addled-egg.

Պշպեղ, ի s. pepper; - լոսեալ,
ground or pounded -; համեմէլ -աւ,
to -; -աման s. -box; -ի s. bot. -plant;
-իւս s. chem. pepperine.

Պշպուռն a. quite full, brimful.

Պշպակ, այց s. air- or water-bubble,
globule, froath, foam; -աձեւ a. bub-
ble-shaped; -եմ, եղի տ. to bubble
up, to boil fast, to froth; to simmer,
to be in ebullition.

Պշպամ, -անամ Տ. Պշպակեմ.

Պշպումն s. bubbling.

Պշտոր, ոյ, -ական a. not clear or
pure; (ջուր) turbid, troubled, muddy;
(գինի) thick; (օդ) obscure, misty, fog-
gy, gloomy; ից. erroneous, perverse;
- հայելի, dim looking-glass.

Պշտրեմ, եղի տ. to muddy, to dis-
turb, to make turbid, to mix, to
mingle; to thicken; ից. to disturb, to

discompose, to cause trouble, to per-
plex, to confound, to perturb; -իմ տ.
to grow turbid, muddy or thick; ից.
to become confused, disconcerted, to
be unsettled, in disorder; պշտորի եր-
կին, it is getting overcast; there will
be a storm presently; յականէ աղ-
բերն պշտրեալէ ջուր նը, the fish
begins to stink at the head.

Պշտրութիւն, -ուսն s. turbidness,
muddiness; ից. trouble, broil, agita-
tion, disorder, confusion.

Պշիւն, պշիւն. պշիւնք s. instep,
ankle, ankle-bone; foot; Տ. խառոր.

Պշիւք, Պշիւն s. ornament.

*Պշիւմ տ. to pull out or to pieces
hairs, feathers, flowers & similar, Տ.
Փեռնիւմ.

Պշիւաւոր a. descending to the
heels; s. toga, long gown or robe.

Պշնագեղիմ տ. to bedeck or orna-
ment oneself gaily; -զարդ a. bedeck-
ed, ornamented, embellished; -զար-
դեմ Տ. Պշնեմ; -յորէն Տ. Պշնազարդ.

Պշնանք s. studied finery, coquetry,
coquettishness.

Պշնապաշոյճ a. highly adorned,
well dressed; -պայծառ a. brilliantly
adorned; -սէր a. smart, spruce, co-
quettish, elegant, fond of finery, of
dress, flaunting, gaudy, beauish,
spanking, flaring; -իւնէլ, to love fine-
ry, to dress oneself finely, to flaunt
about fine & tawdry; -ւոր a. bedeck-
ed, adorned; -ւորեմ or

Պշնեմ, եղի տ. to embellish, to be-
deck, to adorn, to beautify, to set off,
to trim studiously, to bedizen, to
trick out; -իմ տ. to bedizen oneself
with coquetry & too great attention
to effect, with studied neatness.

Պշնոյ a. coquettish, foppish, spruce,
dandy; Տ. Պշնասէր; -ական a. orna-
mental; -ութի s. dandyism, affecta-
tion in dress.

Պշնութի, -ուսն s. ornament, dress,
embellishment; Տ. Պշնանք.

Պշնեմ տ. Տ. Պռնեմ; to play on
the lyre; զյոսի ի վեր -, to raise the
brows in sign of dissent.

Պշակ, այց s. dish; bowl, porringer,
wooden bowl; միտէլ զձեռն ի - ք ու-
մէք, to eat together, at the same
table, to be a table-companion; -ա-
ձեւ a. dish-shaped; -անի s. pl. plates
& dishes.

Պնակիւ . կտի s. Gr. w. writing-tablet, table-book; - **ծոցոյ .** tables, memorandum-book; - **նկարչի .** painter's-pallet; - **գրաշարի .** galley, composing galley, pan.

Պնդագոյնս ad. firmly, tightly, strongly; steadily, steadfastly; constantly, earnestly, diligently; - **չարախօսէին զինէն .** they stood & vehemently accused me; - **գետսպան s.** estafet, express, courier; - **կալմ a.** strong, robust; brave, daring, gallant, courageous, manful; hard, firm, solid, steady; - **կալմեմ va.** to give heart, to encourage, to fortify; to consolidate, to strengthen; - **կալմութի s.** robustness, stoutness, vigour; consistence, density, solidity, hardness; - **կապ a.** strongly tied or bound, firm, steady; - **կարգի վարս .** very rigorous, austere; - **ձիդ a.** strong-armed, valiant; - **նամ . աջայ vn.** to grow stronger, to become hard or tough, to harden, to be strengthened; - **սպրանոց a.** stiff-necked; - **պէս S.** **Պնդագոյնս ;** - **սրտեմ S.** **Սրտապըն . դեմ ;** - **ցուցանեմ va.** to strengthen, to affirm, to consolidate, to harden, to stiffen; - **զորովայն .** to bind, to constipate; - **ցուցիչ a.** astrigent, binding, costive; - **փակ S.** **Ամրափակ ;** - **բարձ a.** well curved or arched.

Պնդեմ . էջի va. to affirm, to fortify, to consolidate, to confirm, to strengthen; to tighten, to strain, to restrain, to draw closer, to bind faster, to tie tight; to constrain, to enforce, to press; to invigorate, to corroborate, to encourage, to inspirit, to remove one's fear; to persist, to insist, to urge, to be bent upon, to pretend, to maintain; - **դմէջ or դօտի չ մէջ .** to gird up one's loins; to arm or prepare oneself; - **զանձն .** to refrain oneself, to keep within bounds; - **զանձն ընդդէմ .** to provide against; - **զհաւաստս .** to confirm the faith; - **իմ vn.** to harden, to grow tough; to insist, to sustain, to be obstinate; to pretend; to run, to go quick; S. **Զհնի . Զհեա ;** **ի պահս - .** to be rigorous in fasting.

Պնդութիւն s. consistence, solidity, fixity, hardness, density, consolidation; steadiness, firmness, constancy; stiffness, severity, obstinacy; strength, vigour; sustained, unflagging or con-

tinued effort, endeavour, care, solicitude, diligence; - **որովայնի .** constipation, costiveness; **պահք - թն .** rigorous fasting; **բազում . մեծաւ or փութոյ - թն ad.** carefully, diligently, eagerly, cordially, earnestly. • [-box.

Պնչադեղ . խոտ s. snuff; **տուփ - ոյ . Պնչաս . աջ a.** flat- or snub-nosed; noseless; - **եմ vn.** to cut off the nose.

Պնեմ or Պնում . պշեայ vn. to gaze, to stare, to look at fixedly, to fasten or fix one's eyes upon, to look upon attentively, to consider, to observe, to contemplate; S. **Հայիմ .**

Պշում s. fixed gaze, stare.

Պշուցանեմ . յի va. to cause to look at fixedly or attentively, to cause to rivet one's gaze on.

Պշակ S. **Պշակ .**

Պշիմ vn. to grow dim, to see dimly.

Պոգիրի s. Gr. w. gown, long robe.

Պոզան s. pl. horns. [& **Լոփաս .**

***Պոլճ S.** **Ճճի ;** *** - իկ S.** **Սրիկամուշք**

Պոկ or Պուկ s. organ-pipe; *onion

Պոկպոկ . ի s. polypus. [stalk.

Պոկպաս . Պոկպաս . ից s. steel;

- եմ va. to steel; **- իկ a.** steely; **fig. s.**

***Պոկոսակ s.** press-screw. [steel, sword.

Պոկոս . - աջ . ից s. high-way; thoroughfare, broad street.

***Պոնիճակ S.** **Մոնորակ .**

***Պոնիճակ S.** **Պոնիճակ .**

Պոման . - եմ S. **Պայման . - եմ .**

Պոմպիլոս s. Gr. w. **zool.** pompilus,

nautilus, a species of remora.

Պոյս . պոււոյ . - ն . պոււոսան s. pot,

earthen or metal pot, broth-pot; **bot.**

S. **Պոււս . [va.** to fillip, to give a fillip.

***Պոնդ s.** fillip; - **ս հարկանեւ or - եմ**

Պոնտայի a. s. Pontius.

Պոնտոս a. Pontius; s. Pontus, the

Euxine or Black sea. [puce.

Պոչ . ոյ s. tail; virile member; pre-

Պոչիւն s. bellowing, lowing.

Պոպզակ s. bot. St. John's wort, hy-

***Պոպկեմ S.** **Սեղեւեմ .** [pericium.

***Պոպկ s.** walnut-husk; S. **Փեռնի .**

Պոնիկ . նկայ a. s. fornicator; lecher,

whore-monger; adulterer; - **կն .**

prostitute, abandoned or debauched

woman, harlot, street-walker, courtesan,

whore, strumpet, wench, trull;

adulteress.

Պոնկակաւանիչ s. pander, pimp; sf.

procuress, go-between, bawd; - **կան**

a. meretricious, dissolute; - **կերպ a.**

whorish, impudic, lascivious, lecherous; յորդ *s.* inspector of brothels; նամ *S.* Պոռնիկի; նոց *s.* house of ill-fame, brothel; *fig.* high-place, heathen temple, idol-house; պատիր *a.* enticing to lewdness, obscene; պէս *ad.* like a harlot or prostitute; սէր *a.* frequenting brothels; *s.* whore-monger; առն, բան *S.* Պոռնիկանոց.

Պոռնիկեմ, էջի, եցուցանեմ *va.* to cause to commit fornication, to prostitute, to abandon to prostitution; *fig.* to induce to idolatry, to idolize.

Պոռնիկեմ, էջայ *vn.* to commit fornication, to abandon oneself to prostitution, to lewdness, to be prostituted; to commit adultery; *fig.* to worship idols, to idolize.

Պոռնիկորդի *s.* whore-son, bastard.

Պոռնիկոց *S.* Պոռնիկանոց.

Պոռնիկութի *s.* fornication, prostitution, whoredom, harlotry.

Պոռնիկեմ *S.* Պոռնիկեմ.

Պոռնոս, ախոս, առ *a.* boastful, bragging, vaunting; emphatic; speaking aloud, crying, bawling, brawling, noisy, squalling; *s.* bully, braggart,

Պոռնոս, ի *s.* Neptune. [hector.

Պոռնոս *a.* *Gr. w.* gouty.

Պոր *s.* swan; *S.* Պորապ.

Պորանի *s.* stew, ragout.

Պորոմիմ *vn.* to contract the tongue on tasting acids.

Պորոս, ոյ *s.* navel, umbilicus; belly; middle, centre; երկրի *s.* mount, mountain; կամարաց, key-stone of an arch; ի վեր, յորսայս *ad.* supinely, with one's face upward; ոյ ծառայ, slave to one's belly, gormand, *greedy-gut.

Պորոսայոյժ. պարար *S.* Որովայնապարար; վար *s.* navel-string, umbilical cord, umbilicus funiculus; կան *a.* umbilical; առ *a.* umbilicate.

Պորփիւր *s.* *Gr. w.* porphyry; ալա նութիւն *s.* porphyrisation, grinding with a muller, pulverization; առէն *a.* *Gr. w.* porphyrogenous.

Պոետական *a.* poetical.

Պոետեմ *va.* to versify, to poetize, to make or write poetry.

Պոետէս, ախոս, առ *s.* *Gr. w.* poet; philosopher; ախոսութիւն *s.* poetry,

Պոետ *S.* Պոետէս. [poesy; poem.

Պուլ *s.* *Latin w.* bull, pope's letter.

*Պոլիսերիկ *s.* chimney.

Պուլեմ, էջի *va.* to push, to repulse, to remove, to disperse, to scatter

Պունիկեան *a.* Punic. [about.

*Պուլ *a.* short-sighted.

*Պուլիկ *s.* toy, plaything, doll.

Պուլ *s.* bot. anemone, wind-flower; poppy, corn-poppy; *drop; *pock-mark, -hole; *winter salad prepared with walnuts.

Պուլական *s.* Buddhist, sectary of Buddha; առթիւ *s.* buddhism.

Պուլարդ *s.* large pot or kettle, copper, boiler; basin, laver.

Պուլակ, տկայ *s.* pot, small pot, saucepan.

Պուլակ, առ *s.* wood, forest, grove; առթիւ *S.* Պարկառթիւ. [անակտիւ.

*Պուլ *pl.* պրծեր *S.* բուրգն & կեն.

Պրաւր *s.* affectation, studied elegance, finery; primness, prim ways, smirking, mincing air, simpering, alluring manners, enticing looks or ways, coquetry; prudery, prudishness; peevish temper, disdainful airs, grimaces; *S.* նոյնպիսի; ի նա գաւ or

Պրեմ, Պրեմ, էջայ *vn.* to give oneself affected ways, to simper, to be dainty, to mince, to be disdainful, overnice, to play the prude; to adonize, to be studiously elegant, to be dandy or foppish; to be well dressed, very spruce.

Պրոդ *a.* affected, simpering, coquetish, prudish, lackadaisical, grinning; finical. [lascivious glance.

Պրոն *s.* immodest attire; wicked,

*Պրոն *s.* eye, bud, germ, shoot.

Պրոս *S.* Պրոս.

Պրոն, ից *s.* male wild fig-tree.

Պրոստեր *s.* *Gr. w.* prester, hot & scorching wind, typhoon.

Պրոս *s.* enemy, adversary. [dean.

Պրոնիկոն *s.* *Latin w.* primicerius,

*Պրոն *vn.* to bleat like goats.

Պրոդ, ուրի, գայ *s.* paraphernalia, portion, dowry, dower. [mus.

Պրոսպապ *s.* *Gr. w.* pontifex maxi-

Պրոսպապ *s.* *Gr. w.* General commanding the cavalry. [Master.

Պրոսպրոնդէս *s.* *Gr. w.* Doctor,

Պրոն *a.* portioned, endowed;

էջի *va.* to portion, to give a portion, to endow.

*Պրոն *s.* muzzle, snout.

Պրոստեմ, էջի *vn.* to be cross, ill-tempered, to make a wry face, to turn

up one's nose, to be disdainful; յու-
նոք - S. ցոն. [us be attentive).

Պոսխուսե Gr. w. proschume, (let
Պսակ, աջ s. crown, diadem; crown,
prize, premium, reward; circle, cop-
ing, top, crowning, brim, frame, edge,
cornice, parapet, battlement; corona-
tion, achievement, accomplishment;
nuptials, espousals, marriage, nuptial
blessing; - քարաց, tonsure, shaven
crown; - ծաղկեայ, wreath, garland,
chaplet; - Ի փշոյ, crown of thorns; -
սրբոյ, halo, glory, nimbus; - Կուսին,
chaplet, beads, string of beads; - ա-
րեգական, halo around the sun; -
աարւոյ, the course of the year; -
պարծանաց, փառաց, crown of hon-
our, of glory; Հիւսեւ - , to weave a
garland or chaplet; - գնեւ ումք, to
marry.

Պսակադիր, գրաց a. crowning; mar-
rying; -ս առնել or -գրեմ va. to mar-
ry, to give the nuptial blessing; -զարդ-
ա. adorned with a crown, crowned;
-գգեայ a. bearing a crown, crowned;
-գգեցութի s. crowning with flowers;
-կաւ, աջ s. lining of a crown; -կապ
a. crowned; crowning; -կիր a. wear-
ing a crown; -կից a. crowned with
another; s. sharer in the crown, in
empire; -Համբար or Հաս կէտ s. place
where prizes are kept & distributed;
-Հիւս a. crowned; -Հեւ a. crown-
shaped, coronal; -նուն a. whose name
is Crown (Stephen); -պաշտոյճ S. Պա-
կազարդ; -սէր a. faithful or tender
(bridegroom or bride); -ւոր a. crown-
ed; s. laureat; prince, king, &c.; -ւո-
րիմ va. to be crowned, rewarded.

Պսակեմ, եջի va. to crown, to wreath;
to reward, to recompense; to give the
nuptial blessing, to marry; ցգ. to
crown, to achieve, to accomplish; -իմ
vn. to be crowned; to be married; ցգ.
to be achieved, accomplished.

Պսակիչ s. crowner; achiever.

Պսակունի s. coronation; crowning.

Պսեմ or -ն s. rose-thorn.

Պտեկ s. small pot; gallipot.

*Պաղեմ va. to scoop out, to scratch
the earth for food as birds.

Պտեղն, տղան s. pinch; - մի պնչա-
գեղոյ, a - of snuff.

*Պորտուկ s. gig, whipping-top.

*Պորտուր s. sheep's dung.

Պտխիմ, եջայ vn. to give or addict

oneself to, to be fully occupied, im-
mersed in.

*Պակաս a. having one dry nipple.

Պակաւոր a. full of buds or calyces.

Պակեմ, եջի, Պակիմ, եջայ vn. to
bud, to shoot forth buds, to shoot, to
sprout, to germinate.

Պակուկ, կանց s. pl. S. Պաուկ.

Պողաբեր, աջ a. bearing or produc-
ing fruit, fructiferous; productive,
fruitful, fructuous, fertile; offering;
- ծառ, fruit-tree; - լինել or -եմ, ե-
ջի, -իմ, եջայ vna. to fructify, to bear
fruit, to bring forth, to produce; to
offer; to render fertile; to profit; -իչ
S. Պողաբեր; -ուծի s. fructification;
fertility; offering, oblation; -բոյժ S.
Պողալի; -զարդ, -զուարճ a. adorned
with fruits; -զարդիմ vn. to be adorn-
ed with fruits; -թափ a. fruitless,
stripped of fruit; -լի, լիք or լից a. full
of or loaded with fruits, rich, fertile,
prolific; -լուծ s. staff for carrying
grapes; -խոյժ a. ripe, dark or deep
coloured, spotted, speckled; -խոյժ.
ուծիւն s. the beginning to ripen, dark
or deep colour of fruits; -խոնկ s.
musk fruit or tree; -ծին, &c. S. Պազ-
բեր, &c.; -կան a. of fruit.

Պաղակն a. blear-eyed.

Պողակորոյս a. fruitless, unfruitful,
sterile, barren; -կորուսութի s. loss
of fruits; -Հասութի s. ripeness, ma-
turity; -Հաս a. fruit gathering; -ճոխ
S. Պաղալի; -նոյ s. fruit-loft, fruitery;
-սէր a. fond of fruits; -վաճառ s. fruit-
er, green-grocer; -տու, &c. S. Պա-
ղաբեր, &c.; -տուն s. fruit-house; S.
Պաղանոց; -ւէտ S. Պաղալից; -ւէտեմ
va. to render fruitful, to fecundate,
to fertilize; -ւէտութի s. abundance
of fruits; fertility; -ւոր S. Պաղալից;
-ւորեմ S. Պաղաւտեմ; -բազ առնեմ
or լինեմ vn. to glean, to lease; -բ-
զեմ va. to gather, to amass fruits;
-բանդ or բանդակ a. sculptured with
various fruits. [ty, abundance.

Պաղեղ S. Պաղալի; -ուծի s. ferti-
լիտի s. Gr. w. elm-tree. [imbibe.

Պաղիմ, եջայ vn. to germoliate; * to
Պաղովին ad. together with the fruit.

*Պաղուց s. pinch.

Պաղոյ, ուտի. -բ, ուտից s. eddy,
whirlpool, vortex; - Հոգմոց, whirl-
wind, hurricane, squall, storm; - գլ-
խոյ, vertigo, giddiness, dizziness;

swimming in the head; - աւնուլ, to turn or whirl round & round, to eddy.

Պտուկ, պտկոց *s.* button, bud, eye; nipple; *S.* Պուտուկ; պտկունք կոճու, պխարի, &c., udder, dug, teat.

Պտուղ, պտղոց *s.* fruit; fruits; *fig.* fruit, produce, effect, result; tip of finger; - աչաց, pupil, eye-ball, apple of the eye; չորս - խունկ, four grains of incense; դաւար, կանաչ, վաղահաս, հասուն, չոր, փետալ -, fresh, green or unripe, premature, ripe, dried, rotten fruit; կեղեւ պաղոց, peel, paring; կեղեւել զս, to pare, to peel; to de-corticate, to strip; - աւալ, բերել, to bear, to yield, to produce fruits; - քաղել, to gather, to pluck, to pick fruit; *fig.* to reap the fruit of, to derive benefit from. [*ing.* eddying.

Պուտաբար *ad.* like a vortex, whirl-

Պուտակ, աջ *s.* screw; windlass, hand winch; wheel & axle; * whirl-igig; - խոր or մայր, hollow or female screw; screw-box, nut; - մանրաշա-փական, micrometrical screw; - վե-րակոչ, nut-screw; - օդահան, vent-ilating screw; - Արքիմեդէայ, Archi-medes' screw, spiral pump; - Հոլան-դացի, Dutch screw-pump; - անվախ-շան or անեղբ, endless or perpetual screw, worm, creeper, conveyer.

Պուտանամ *vn.* to turn, to twist; *S.* Թոթովեմ.

Պուտում, էջի, -իմ, էջոյ *una.* to turn, to veer, to whirl round.

Պուտակ *S.* Պոյոք.

Պուտակեմ *va.* *S.* Պուտեմ; to serew, to serew down or on; *vn.* to feel giddy, dizzy, to have a swimming in the head.

Պուտեմ, էջի *va.* to excavate, to hol-low or dig out; to seek for, to invest-igate.

Պսագեմ or կեմ, էջի *vn.* to sport, to dance, to leap as children in the lap, to coax, to fondle, to caress; to sport or play as small animals.

Պրախ *s.* bot. *S.* Պրաս.

Պրակ, աջ *s.* wood, thicket, grove, bush: work, writing; chapter, para-graph or article; - ք Առաքելոց, the Acts of the Apostles; - Թղթոյ, ream of paper; - կաւոց, չուխայից, entire piece of linen or woollen cloth, bale, pack; - ք ուսման, lesson.

Պրակադեղ *a.* wooded, planted with

trees, bushy, leafy. [*al* articles.

Պրակապատառ *a.* divided in sever-
Պրակաւթոյք *s.* *Gr. w.* apocryphal books on the Apostles. [*collector.*

Պրակտոր *s.* *Gr. w.* tax-gatherer or
Պրահմականութիւն *s.* brahmanism;
-մայ, էջ *s.* brahmin.

Պրաս, էջ *s.* bot. leek.

Պրասի *s.* bot. horehound, marrubium.

Պրասս, է, -ն *s.* *Gr. w.* suburb.

Պրետոր, աջ *s.* Latin *w.* prætor; prætorium, judgment seat or hall; General's tent; -ական *a.* prætorian;
-ութի *s.* prætorship.

Պրինն, pl. -է *s.* *Gr. w.* saw-fish.

Պրիսկ, պրիսկի *s.* bot. turbith, thap-sia, bastard turbith.

Պրիստէ *S.* Պրինն.

Պրծանիմ, մայ *vn.* to escape, to evade, to break, slip or get away or off; - յուշոյ, to escape the memory, to be forgotten; - ք ձեւաց, to escape from, to slip from between the fingers, to be lost. [*to rescue.*

Պրծեմ, էջի *va.* to save, to deliver,

Պրկանք *s.* tie, bond, ligament.

Պրկեմ, էջի *va.* to bind, to strain, to tighten, to tie tight, to pinion; to stretch, to lengthen out; *S.* Զնն.

Պրկոց, աջ *s.* instrument of torture,

Պրկումն *s.* stretching, tension. [*rack.*

*Պրճուկ *s.* nerve, sinew.

*Պրշակ, աջ *s.* roof, ceiling. [*ship.*

Պրոպոսիդոսութի *s.* Latin *w.* provost.

*Պրուռ *s.* cavity, hollow.

*Պրպտեմ *S.* Որոնեմ.

Պրսու, ոյ *s.* rush, bulrush; papyrus;
-ամամ *a.* woven of rushes with pitch;
-էայ, -եղէն *a.* made of rush or papy-rus; *s.* rush-mat; rush-garments; -
Թուղթ, papyrus-scroll.

*Պրրի *S.* Ջլալ, Հոյն.

Պրբէ *s.* Arabic *w.* reservoir, basin.

Պրոն, է *s.* carded wool or goat's hair; lint, scraped linen; -ադործ *s.* weaver of goat's hair.

Պօ *s.* zool. boa, boa-constrictor.

*Պօզ, -լախ *S.* Շլուռոս.

*Պօղոսակ *S.* Պօղոսակ.

Պօղոսեան *a. s.* follower of St. Paul;
-ք. St. Paul's companions.

*Պօտիլ *s.* large louse full of blood.

Ձ

Ձ (*ishē*) Ձէ *s.* the twenty seventh letter of the alphabet & the twenty first of the consonants; Ձ. չ, nine hundred; nine hundredth.

— It is sometimes confounded with the letters չ & ա; as: *խնորհ-խնալք*, *լղջիկան-չղջիկան*, *կնքիթ-կնճիթ*, *ճանդ-ճանճ*, &c.

Ձաբոն or բուն *s.* French *w.* hood, cowl, frock; աւոր *s.* capuchin monk.

*Ձաթ *s.* millet-bread.

Ձաշանք, առջ *s.* heathen feasts.

Ձալոռ, ից *s.* cudgel, club; whip-thong; kerbatch, knout.

Ձախեմ or Ձաղխեմ, էջի *va.* to crush, to crack, to break, to dash or break to pieces, to bruise, to smash.

Ձախուճն *s.* fracture, breakage.

*Ձախ *s.* bier, coffin.

Ձախլախ *a.* crushed, shattered, broken; weak, fragile; *s.* click & spring work (in watches).

Ձախլախանք *s.* breaking up, cutting into small pieces; rout, defeat, havoc, carnage.

Ձախլախեմ, էջի *va.* to crush or break up totally, to pound, to triturate.

Ձախլախիւն or խուճն *S.* Ձախլախանք.

Ձախլախուն *S.* Ձախլախ *a.*

Ձահ, ից *s.* light, torch, flambeau, link; candelabra, chandelier; *ast.* facula, bright spot on the sun.

Ձահաբորբոք *a.* burning or shining like a torch; -բուն *s.* chandelier; candlestick; -զարդեմ *va.* to illuminate, to light up; -զգեաց, էջից, -զգեստ, ից *a.* bearing or carrying light, luminous, splendid; -լուցութի *s.* torch-light; bon-fire; -կալ *s.* lamp-post; -կիր *a.* carrying a lamp or a torch; *s.* lamp-bearer, torch-bearer; -նամ *vn.* to blaze, to shine; -ման *a.* torch-like; -վառ *a.* blazing, refulgent;

-վառութի *s.* illumination; -ցուցանեմ *va.* to shine like a torch, to irradiate; -ւոր *a.* shining, luminous, brilliant; -աւք, torch-light procession; -ւորեմ, էջի *va.* to illuminate, to enlighten, to render luminous; -փայլ *a.* bright as a torch-light, blazing, brilliant, refulgent.

Ձահեմ, էջի *vn.* to shine like a torch, to blaze, to flash, to glitter.

Ձահնկալ *a.* flambeau carrying; *s.* acolyte; -ութի state of an acolyte.

Ձաղացական *s.* miller. [acolyteship.

Ձաղացք, ցաց *s.* mill; փոշի -ցաց, mill-dust. [shower, heavy shower.

Ձալք, ից, -ազոյն շիթք *s.* sudden

Ձալեմ *va.* to strengthen. [pruned.

*Ձալջ *s.* superfluous branches to be

Ձամք, ից *s.* nourishment, food; -ա

կեր *a.* at nurse, sucking; -եմ, էջի *va.*

to nourish, to give to eat or to suck, to feed, to suckle, to foster, to rear.

Ձամքիւք, լեաց *s.* pap.

Ձամբո *s.* French *w.* chamber; -լոյն *s.* English *w.* chamberlain.

Ձայլ, ից, -ի, լեաց *s.* multitude, crowd, quantity; company of mourners or weepers; repeated bursts of weeping, wailing. [ostrich.

Ձայլամ, մանց, -լեամ, եմանց *s.*

Ձայլեմ, էջայ *vn.* to assemble to be-

Ձայլոռ, ից *s.* pizzle; *S.* Ձալոռ - [wail.

Ձան, ից or ուց *s.* diligence, care,

study, work; զուր - . labour lost, lab-

our in vain; -զնել, տանել, յանձն

ունել *S.* Ձանամ. [our in company.

Ձանակից լինիմ *vn.* to study, to lab-

Ձանահար լինիմ *vn.* to endeavour,

to strive, to strive hard, to make every

efforts, strenuous attempts, to try

all means, to exhaust oneself with

exertion.

Ձանամ, ացայ or ջի *vn.* to exert one-

self, to endeavour, to study, to be di-

ligent, to hasten, to take care, to do

one's possible; to take pains, to lab-

our, to weary, to exhaust; չ որիս - .

to sigh; to groan.

Ձանասէր *a.* diligent, active, care-

ful, laborious, painstaking, studious,

assiduous, hardworking; -տիրութիւն

s. diligence, care, close application,

assiduity, steadiness, painstaking.

Ձանացուցանեմ *va.* to cause exer-

tion, to render diligent, to constrain,

to give impulsion to, to push forward,

to urge on, to spur on.

[idiot.

Ջանդ *a.* unhealthy; stupid, imbecile,
Ջանդհեթ *a. ast.* waning.

Ջանոտ *S.* **Ջանաւեր**.

Ջանջիւ *a.* pure, clean, well-bleached; *s.* cambric lawn.

Ջամ *s.* chimera; *a.* chimerical.

Ջատագով, *այ s.* apologist, advocate, defender, protector, patron; - **լի նեւ**, *կալ, մտանել S.* **Ջատագովեմ**; - **եւ** *a.* excusable, justifiable, warrantable; - **եմ** *va.* to defend, to sustain, to plead, to excuse, to justify; - **զանն**, to defend, justify or excuse oneself; - **ուի** *s.* apology, defence, protection, justification, excuse, pleading.

Ջատակիմ *vn.* to be established firmly & securely.

Ջատուկ, *ակաց s.* conjurer, sorcerer, wizard; *sf.* divineress, sorceress, witch, enchantress; *fig.* vixen, scold.

Ջարգեմ, *եղի va.* to cut or break in pieces, to undo, to break, to shatter, to smash; to kill.

Ջարդումն *s.* cutting in pieces.

Ջարդոց, *այ s.* rout, defeat; pink-ing-machine.

Ջեւանիմ, **Ջեւիմ** *S.* **Ջեւնում** & **Ջեւանիմ**; - **սխալ**, to be afflicted with disease, to fall sick, ill.

Ջեւացուցանեմ *S.* **Ջեւուցանեմ**.

Ջեւի, *բ, լեաց a.* heating, warming oneself.

Ջեւնում, *այ vn.* to get warm, to warm oneself, to be warmed; *fig.* to burn, to grow warm, hot, angry or excited, to chafe; - **յարեւու**, to bask in the sun; **Ջեւեալ նստել ի վերայ ձուռց**, to sit on eggs, to sit brooding, to hatch; **իբրեւ արեւն Ջեւնոյր**, when the sun spread his beneficent heat.

Ջեւումն *s.* heating, burning, inflammation.

Ջեւուցանեմ, *յի va.* to warm, to heat, to make hot or warm; to boil; **կարի իմն** -, to overheat; - **զանկողին**, to warm a bed. [ing; - **ական** *a.* heating.

Ջեւուցանող *a.* calefactory, warm-

Ջեւուցիւ *a.* calorific; heating, too exciting; *s.* copper, kettle, boiler, pipkin; chaffing-dish; - **անկողնոյ**, warming-pan.

Ջեւուցումն *s.* heating.

Ջեր, *ոց s.* fine weather; heat, caloric, warmth; *a.* warm, hot; serene, fine, clear.

Ջերանիմ, *այ vn.* to warm oneself, to get warm; to catch a fever, to fall sick; to burn, to be excited, inflamed, infuriate; **զգաւ** or **զբուռն մահու** -, to become deadly sick, to die; - **յախսս**, to plunge into vice; **առ պատ կերս կուց** -, to give oneself up to **Ջերաչափ, ի s.** calorimeter. [idolatry. **Ջերաշերմ** *a. S.* **Ջերմաշերմ**; - **ընդերք**, palpitating entrails; - **արիւն**, reeking blood.

Ջերացուցանեմ *S.* **Ջեւուցանեմ**.

Ջերի *s. ast.* stag.

Ջերիմ *S.* **Ջերանիմ**. [mild.

Ջերին *a.* warm, hot; serene, calm,

Ջերմ, *ոյ a.* warm; serene, calm; *fig.* ardent, burning, fervid, fiery, passionate; tender, affectionate; *s.* heat, warmth; hot viands; - **է**, it is warm; *S.* **Ջերմն**.

Ջերմաբազմապատկիչ *s.* thermomultiplier; - **բեր** *s.* calorifero, hot-air stove; - **գու** *s.* heat, warmth, caloric; - **գոյն** *a.* very hot; impassioned, ardent, fervent; *ad.* warmly, eagerly, fervently, passionately; - **գուլ** *S.* **Գորովագուլ**; - **գէտ** *s.* thermoscope; - **գրունք** *s.* Thermopolis; - **խառն** *a.* hot; - **կան** *a.* warm, ardent; - **կաջուր** *s.* hot water; - **կիծ** *a.* burning, ardent; - **առնել**, to burn; - **կիծս** *ad.* hotly, warmly; - **հոտ** *a.* warm; - **ձայն** *a.* still small voiced, tenderly cooing; - **գրիւր** *s.* thermo-electric; - **յին** *a.* warm; - **ջուրք**, thermal baths, warm springs; - **յուլ** *s.* fever; - **նամ** *S.* **Ջերանիմ**; - **նզամ** *a.* having warm limbs; warm, lively; - **նոց** *s.* stove; hot- or greenhouse, conservatory; - **նցիկ** *a.* phys. diathermal, diathermanous, possessing free permeability to heat; - **շարժ** *s. phys.* calorimotor, (galvanic ejecting apparatus), deflagrator.

Ջերմաչափ, *ի s.* thermometer; - **ընական**, natural; - **բուսական**, vegetable; - **օդեղէն**, air- or atmospheric; - **ալքոհական**, spirit; - **տարբերական**, differential; - **մետաղական**, metallic; - **ծայրագոյն Ջերմութե կամ ցրտութե**, maximum- & minimum-, self-registering -, registering-; - **հարիւրամասն**, centigrade; - **Ռեամիւրի Ֆարէնհայթի**, Reaumur's -, Fahrenheit's; - **ն բարձրացաւ, խոնարհեցաւ միով աստիճանաւ**, the - has ascended, has fallen one degree; - **ն**

միով աստիճանաւ ի վեր կամ ի խոնարհ էք զգրոյ, the - is one degree above or below zero; -ադիր *s.* thermometer; -ական *a.* thermometrical.

Ջերմաբեր *a.* very hot, ardent, burning, boiling; warm, full of warmth, fervent, impassioned, affectionate, very tender; *ad.* all hot, piping hot; quite fresh or new; warmly, ardently, eagerly, fervently; -ջուրք *s.* warm mineral waters or springs, thermæ, baths; -սենեակ *s.* hot-bath, vapour-bath; -բան *s.* heating apparatus; fire-pan; -դրել *s.* screen; -ցոյց *S.* Ջերմագետ; -ցուցիչ *a.* calefactory; -քանակ *s.* phys. calory, unit of heat; -քանակութիւն *s.* calorimetry.

Ջերմեկտրական *a.* thermo-electrical; -ութիւն *s.* thermo-electricity.

Ջերմաւոր, -ն *a.* warm, ardent; devout, fervent; -ութիւն *s.* warmth, ardour; devotion. [ish.

Ջերմնկալ *a.* liable to fever; fever-

Ջերմիկ *s.* warm victuals.

Ջերմն *a.* rather warm, hot; fiery.

Ջերմկալ *a.* feverish.

Ջերմն, ման *s.* fever; heat; - եթող զիս եւ կալաւ զնա, the fever left me & has seized him; վերստին կալաւ զիս -, my fever has returned.

Ջերմաբեր *a.* fever-giving; -կալ *S.* Ջերմնկալ; -կան *a.* febrile, feverish; -հալած *a.* febrifuge, antifebrile.

Ջերմնեակ *a.* tender, affectionate.

Ջերմնկալ, -մեռաւ, -մեռաւ *S.* -մընկալ.

Ջերմութիւն *s.* heat, warmth; caloric; fever, fever-heat; calefaction, warming; temperature; թաքուն, ճառազայթեալ, տեսակարար -, latent, radiant, specific heat; - առաջգունե կամ գորրջացման, steam-generating heat; - սփռեալ or ցրեալ, diffused heat; - կեդրոնական, central heat.

Ջերմուկ, մկաց *S.* Ջերմաբուրք; երթալ ի -կս, to go to a watering-place, to go to the baths.

Ջերմաւ *a.* lukewarm, temperate.

Ջերոց, աջ *s.* winter quarters; hot-house. [wonderful!

Ջէք, Ջէք *int.* how! oh! o strange!

Ջիւ or Ջիւ, ջնաց *s.* nerve, sinew; fibre, string; whip; *fig.* nerve, sinews, force, vigour; - տեսարանական, optic nerve; լուծանիլ ջնաց, to become enervated; զ-ս հարկանել ուրուք, to shock a person's nerves, to frighten,

to terrify; զ-ս հատանել ուրուք *fig.* to hurt a person's nerves, to weaken, to enervate.

Ջիւ, ջնաց *s.* cudgel, stick, wand.

Ջիւր *a.* pure, clean, clear, polished, bright. [curate, diligent, careful.

Ջիրդ *a.* continuous, assiduous, ac-

Ջիւք *s.* perihelion.

Ջլածիկ *a.* convulsive; - լիկել, to have the nerves strung, to have fits; - ձգտումն *s.* fit, convulsion; - պիւք *a.* nervous, vigorous, sinewy, robust, strong; - առնել, to give strength to, to fortify the nerves, to render robust; - ոււ *s.* nerve-artery.

Ջլատեմ, էջի *va.* to enervate, to shock the nerves, to unnerve, to weaken.

Ջլացուցանեմ, Ջլեմ, էջի *va.* to nerve, to strengthen the nerves, to corroborate, to invigorate.

Ջլեայ *a.* sinewy, nervous.

Ջլում *a.* furnished with nerves, sinewy, nervous.

Ջլալուծ *s.* instrument for binding the nerves; - փոս *s.* bot. plantain, cock's head, way-bread; - կապ *a.* bound with the nerves; - ցաւահան *a.* neuralgic; - ցաւութիւն *s.* neuralgia.

Ջլեայ, &c. *S.* Ջլեայ, &c.

*Ջլեայ *S.* Սինկոր, Սրիկայ.

Ջը, Ջըժ *a.* humid, damp, muddy.

Ջըլիկան *s.* bat.

Ջար, աջ *s.* cithern, harp, lyre; - սիւք or - սկ, ի *s.* sandarac; varnish; glaze; - սկեմ, էջի *va.* to varnish; to glaze; - ահար, - աւոր, աջ *s.* harper, harp-player. [to cane, to whip.

Ջեմ, էջի *va.* to beat, to cudgel,

*Ջեթեմ *va.* to collect, to gather; to win at play. [horse.

Ջիբայ *s.* Arabic w. relay, fresh Ջիբգիր *a.* expunged, cancelled, erased, effaced; - կան *a.* cancellable.

Ջիւան, աջ *s.* duster, rubbing-cloth, rubber; *fig.* expiator, atoner, reparer; - խոհակերոցի, dish-clout.

Ջիլեմ, էջի *va.* to clean, to dust, to purge, to wipe; to efface, to scratch out, to erase, to cancel, to expunge; to abolish, to annul; to destroy, to undo, to suppress; to extirpate, to exterminate; - զգալիս, to cancel, to annul, to make void a contract.

Ջիլիւ *s.* effacer; expiator.

Ջիւնց *s.* *S.* Ջիւան; *fig.* purification;

cure, recovery; - *անել*, to purify, to consecrate, to sacrifice.

Ջնջում *s.* abstersion, cleaning; effacing, erasure; abolition, abrogation, cassation; suppression; extinction, extirpation, extermination; - *գաշանց*, cancelling, annulling of contracts.

Ջոկեր, *լրաց* *s.* troop, band, company, flock, group; - *ստալ*, *անուլ*, to enrol soldiers, to levy troops; - *ստալ*, to collect a multitude, to raise a troop; - *ստալ* *լախա* *լարգոցաց* *հասուլ*, to make a slaughter.

Ջոկեր, *եջի* *va.* to assemble troops, to muster, to gather in crowds, to call together; - *խսն*, to flock together, to form groups, to gather together, to

Ջոկեր, *Ջոկեր* *S.* *Ջոկեր* [assemble.

Ջոկար *ad.* in troops, in multi-

Ջոկ *s.* cudgel, club. [tudes.

Ջոկ, *ոց* or *ից* *s.* *Ջոկ*; split hair; - *առ* - *S.* *Ջոկար*; - *ստալ*, to make a distinction or difference; to sow division.

Ջոկադասակարգութի *s.* classification, order, arrangement; - *գիր* *s.* convener, assembler; *gr.* compound; - *գրեմ*, *եջի* *va.* to separate, to set apart; - *ման* *a. gr.* copulative, conjunctive; - *մանեմ* *va.* to connect, to join; - *նամ*, *ացայ* *va.* to flock together.

Ջոկառ, *ի* *s.* troop, company, band, *Ջոկարան* *s.* receptacle. [detachment.

**Ջոկեմ*, *եջի* *va.* to distinguish, to se-

Ջոկեր *s.* opopanax. [parate, to detach.

**Ջոլ* *a.* great, grand.

Ջոլ *s.* leafy branch; - *անամ*, *ացայ* *vn.* to become rank, thick, to flourish, to shoot forth, to grow.

**Ջոլի* *s.* besom, broom.

Ջոլան *s.* gutter.

Ջոլեակ, *եկաց* *s.* grub, caterpillar.

Ջոլեան *s.* pl. mules. [mule-driver.

Ջոլեան, - *առ*, *աց* *s.* muleteer.

Ջոլի, *րոյ*, *րեաց* *s.* mule, he-mule; *մասակ* -, mule, she-mule; *մարուկ* *լոլոյ*, mule colt.

Ջոլեակ, *աց* *s.* violin, fiddle; violoncello; - *հարկանել*, to play the violin or fiddle; - *ահար* *s.* violinist, violin-player, fiddler.

**Ջոլահակ* *S.* Ոստայանակ.

Ջոլասակ *s.* pair.

Ջուր, *ջրոյ*, *ջրով* or *ջուր*. - *ջ.* *ջրոյ* or *ջուր* *s.* water; juice; *a.* liquid, watery; *օրհնեալ* -, holy water; *լած*

ջրոյ, water-god; *անոյլ*, *լմայելի*, *պաղ* or *զով*, *զաղ*, *տաք*, *եռացեալ*, *հան*

բային, *ծծմբային*, *աղային* -, good or potable, drinkable, cold or fresh, tepid, hot, boiling, thermal, sulphurous, saline water; - *մայ*, broth, *S.* *Արգա* *նակ*; *գաւաթ* *մի*, *գոյլ* *մի* -, a glass, a bucket or pail of water; *գոյլ* *մի* *լի* -, a pailful of water; *լ* - *եւ* *լ* *ցամաք*, by sea & land; *տեղատուէի* *եւ* *մակ* *լնթացութի* *ջուր*, tide, flux & reflux, ebb & flow; *երթալ* *ջրոյ*, to go to fetch water; - *հանել*, to draw water; - *լմայել*, to drink water; - *հեղուլ*, *թակել*, *անել* -, to make water, to piss, to urinate; - *տալ*, to water, to sprinkle; to water, to give to drink to; *եռացուցանել* *զ* -, to warm, to boil water; - *արկանել* *մեռաց* *ուրուք*, to pour water on a person's hands; *լաւ* *է* - *հորի* *քան* *զգինի* *յուրի*, pure water is better than bad wine; *S.* *Թակարդ*, *Լմայեմ*, &c.

Ջուրուլթէք, *էից* *s.* hydromancy, prediction by water; - *թոյց*, *թուցի* *s.* hydromancian.

Ջրաբար, - *ոյ* *s.* bot. water-cresses; - *բաժ* *a.* drowned; - *բ* *s.* submersion; - *բաժին* *a.* dividing waters; - *բանուի* *s.* hydrology; - *բաշի* -, *իք* *s.* pond, pool; hydraulicist; * distributor or guardian of the water for irrigation in the vineyards; - *բաշխական* *a.* hydraulic; - *բաշխութիւն* *s.* hydraulics; - *բեր* *S.* *Ջրեր*; - *բոյժ* *s.* hydrotherapist; - *բուժական* *a.* hydrotherapical; - *բուժութի* *s.* hydrotherapia; - *բուլի* *a.* springing, gushing or spouting out water, watery; - *բ* *s.* *Ջրբուլի*.

Ջրագինի *s.* wine & water; thin wine; - *գիր* *s.* hydrographer; - *գնաց* *s.* rivulet; - *գողեալ*, &c. *S.* *Ջրգող*, &c.; - *գոյն* *a.* water-coloured; - *գրական* *a.* hydrographical; - *գրութի* *s.* hydrography.

Ջրագարձ, *մից* *s.* canal, stream, conduit, aqueduct.

Ջրագորութի *s.* hydrodynamics.

Ջրածածակ *a.* soaked or wet through with water; - *լնել*, to be drenched or wet to the skin; - *թթու* *ուս* *s.* chem. hydracide. [clock.

Ջրածամացոյց *s.* clepsydra, water-clock; - *լի* or *լից* *a.* full of water, aqueous, waterish; - *ուսոյց* *med.* hydrosarca; - *փոշմանկութի* *med.* hydrocele; - *պսպր* *med.* oedema.

Ջրահառն *a.* mixed with water; **-խառնեմ** *va.* to mix with water, to dilute; **-գգինի, ղկաթն**, &c. to adulterate with water (wine, milk, &c.); **-խողկող** *S.* **Ջրահեղձ**; **-խոտ** *s. bot.* nasturtium indicum, indian cress, acriviola, cardaminum.

Ջրածին *a.* *S.* **Ջրածնունդ**; *s. chem.* hydrogen; **-ծնունդ** *a.* born of water, aquatic; **-ծու**, &c. *S.* **Ջրաբարձ**, &c.; **-ծուկ** *a.* working in the water (fisher).

Ջրակայութի *S.* **Ջրակշռութի**; **-կան** *S.* **Ջրային**; **-կարիճ** *s. zool.* water-scorpion, scorpæna, father-lasher, cottus; **water-eft**; **-կիր** *S.* **Ջրկիր**; **-կշռական** *a.* hydrostatical; **-կշռորդ**, **-կշռոց**, *այ* *s.* hydrostatic balance; **-կշռութի** *s.* hydrostatics; **-կոյմ** *s.* body, mass or puddle of water, plash, pool; *mech.* reach; **-ստորին**, down or lower water-course; **-վերին**, upper water-course; **-կուտակ** *a.* flooded, swollen, inundated.

Ջրահեղ անդամ *s.* penis; **-հեղձ**, **ձիկ** or **ձյոց** *a.* drowned; **-առնել**, to drown; **-լինել** (*ակամայ*), to be drowned; (*կամաւոր*) to drown oneself; **-հմայ**, &c. *S.* **Ջուրուծող**, &c.; **-հոս** *a.* pouring, shedding water; **-հուր** *s.* water with fire.

[*s. miller.*]

Ջրաղաց, *այ* *s.* water-mill; **-ապան**

Ջրաձախի *s.* infusoria.

Ջրամած *a.* covered with rain clouds; **-մառնցք** *s.* hydroparasts, aquarians (sectaries); **-ման** *s.* water-pot; **-մարգք** *s.* marshy meadow; marsh; **-մբար** *s.* reservoir, tank, cistern; **-մղահոս** *s.* conduct, canal.

Ջրայարկ *a.* covered with water, inundated; **լեղ** *a.* full of water; **լին** *a.* aqueous, aquatic, watery; *s.* aquatic animal; **-հիւթ**, watery or serous humour; **-հողմ**, stormy wind; **-թռչուն**, water-fowl; **լոյլ** *a.* fishing.

Ջրանամ, *ացայ* *vn.* to become aqueous, watery; to liquefy; **-ներկ**, **-նկար** *s.* water-colours, --paintings; **-նիւ** *s.* water-wheel; **-նոց** *s.* basin, reservoir; pond, pool; **-նց**, **-նցիկ**, **-նցք** *s.* canal.

Ջրաշէղճ *S.* **Ջրէղճ**. [*channel.*]

Ջրաչարժար *a.* tormented or tormenting with water; **-չափ**, *ի* *s.* hydrometer; **water-gage**; **-չափութի** *s.* hydrometry.

Ջրապակի *s.* hydrophane, aqueous opal, resinous quartz; **-պսս** *a.* surrounded or covered with water, flood-

ed, inundated; **-պար** *s. phys.* ludion; **-պղպեղ** *s.* hydropewper.

Ջրառատ *a.* abounding in water; **-ռու** *s.* garden conduit; **-ք**, house-tops, tiles, roofs.

Ջրասէր *a.* fond of water, loving water, aquatic; **-սող** *a.* plunged into water, immersed; drowned; **-ղանգակ**, diving-bell; **-անել**, to plunge into water, to sink, to submerge; **-լինել**, to be submerged, drowned; **-սուզակ** *a.* diving; *s.* diver; **-սուն** *a.* aquatic. [*s. hydrophobia.*]

Ջրադախ *a.* hydrophobial; **-ութիւն** *S.* **Ջրաւ** *s. chem.* hydrate; **-եալ** *a.* hydrated; **-եսակ** *a.* water-like; **-ութի** *s. chem.* conversion in hydrate; **-ուն** *S.* **Ջրամբար**.

Ջրար *a.* water-drinking; *s. S.* **Ջրարբ**; **-եցութի** *s. mar.* leakage, leaking; **-ի** *a.* irrigated, full of water; aquatic; pervious, spongy; **-ութի** *S.* **Ջրամուկութիւն**.

[*ing-place, pool.*]

Ջրարբ, *բից* *s.* horse-pond, water-

Ջրարկել *s. mech.* float-board.

Ջրացան *a.* sprinkling with water; *s.* pump; **-ութիւն** *s.* act of sprinkling with water; **-ցիր** *a.* wet, damp, moist, humid; *S.* **Ջրացան**.

[*temper iron.*]

Ջրաւոր *a.* watery, irriguous; *s. S.* **Ջրափակ** *a.* surrounded by water, by the sea.

[*s. hydrogogy.*]

Ջրաբարձ *a. s.* hydragogue; **-ութի**

Ջրբեր, *այ* *s.* water-carrier.

Ջրբուղի, *բղխաց* *s.* fountain; water-

Ջրբետ *s.* river. [*spout; basin.*]

Ջրգող, *այ*, **-եալ** *a.* dropsical, drop-sied, hydropical; **-իմ**, *եցայ* *vn.* to suffer from, to be ill of the dropsy, to become or grow dropsical; **-ութի** *s.* dropsy; **-որովայնի**, ascites, common dropsy; **-գլխոց**, hydrocephalus; **-աչաց**, hydrophthalmia; **-պորաոց**, hydrophalus; **-սրտակրանաց**, hydrocardy; **-փամփշտի**, hydrocele; **-կրծից**, hydrothorax; **-ականջաց**, hydrotite.

[*temper iron.*]

Ջրդեղ *s.* iron-varnish; **-եմ** *va.* to strive, try or assiduously endeavour.

Ջրեկտրական *a.* hydro-electric.

Ջրեղէն *a.* watery, aqueous; **-լէրիկ**, billows, waves.

Ջրեմ, *եցի* *va.* to destroy, to efface; to cancel, to expiate, to absolve: to water.

Ջրեփայ *s.* water-bath, balneum-marie.

Ջրեջ *s.* conduit, aqueduct; channel.

Ջրմկու *s.* water-drinker, total abstainer, teetotaler; **թիւն** *s.* drinking water only, teetotalism; watering; water-drinking.

Ջրնկէյ *a.* humid, damp, swampy, marshy, fenny; **տեղի**, marshy place.

Ջրթափեմ *vn.* to make water; *fig.* to be of age, to attain puberty, to be pubescent, marriageable.

Ջրժողով *S.* **Ջրեջ**. [tasteless.

Ջրի *a.* aqueous, liquid; insipid,

Ջրիկ *s.* drop of water.

***Ջրիալ** *s.* pap, gruel.

Ջրննդիր *a.* seeking water.

Ջրխոտ *s.* water-radish; **S.** **Ջրկոտեմ**.

Ջրխոյ *s.* med. hydroderme, anasarca.

Ջրկայք *s.* pond, pool, puddle.

Ջրկիր *s.* կրայ *s.* water-carrier.

Ջրկոտեմ or **տիմ** *s.* meadow-cress, cardamine, lady's smock, cuckoo-flower.

Ջրհան *այ* *s.* drawer of water; *s.* mech. pump; **բաղադրեալ**, **ձգիչ եւ քշիչ**, lift & force -, sucking & forcing -, double-acting -; **շնող**, sucking, lifting or drawing -; **մղիչ**, forcing -, -set; **հրդեհի**, steam-, engine, fire-engine; **կեդրոնախոյս** *զօրութիւն*, centrifugal -; **կրելի**, portable fire-engine; **հողովապան**, rotatory, rotary -, **սնուցիչ**, feed-; **օդային**, air-, pneumatic-.

Ջրհանութիւն *s.* drawing water.

Ջրհեղ *s.* urine; **ի աման**, bladder, vesicle; **մարմին** *S.* **Ջրահեղ**.

Ջրահեղ *S.* **Ջրահեղ**. [bearer.

Ջրհոս *ի* *s.* *ast.* Aquarius, the water-

Ջրհոր *s.* well; cistern; **արդեշէան**, Artesian-well; **ծծիչ**, absorbing or draining well, bog, cesspool.

***Ջրհորդան** *s.* gutter, conduit.

Ջրմտեմ *va.* to plunge into water, to submerge, to drown; **գնալ մար.** to launch; **իմ** *vn.* to be plunged into water, submerged; **նաւալ մար.** to founder, to go down, to sink.

Ջրմոյր *a.* begging, asking for water.

Ջրմուղ, **մկայ** or **գիյ** *s.* water-pipe, conduit, aqueduct.

Ջրեջ or **թիւն** *s.* cistern, tank; pond;

Ջրոռն *S.* **Շնջրի**. [broad pool, lake.

Ջրողող *a.* inundated.

Ջրոտ *a.* aqueous, watery; juicy.

***Ջրորդան** *s.* gutter.

Ջրումն *S.* **Ջրումն**. [carrying.

Ջրուոր *a.* drawing water; water-

***Ջրական** **S.* **Ջրաբաշխ**.

Ջրբուկ *S.* **Ջրոտ**.

Ջրէժ *s.* water-fall; **S.** **Քարաղաղ**.

Ջրոռն *s.* privy furnished with water, water-closet.

***Ջրիչեմ** *va.* to sprinkle, to spurt water over with the mouth.

Ջրորհեք, **նեայ** *s.* benediction of the waters (on the Epiphany).

Ռ

Ռ (*rā*) *n.w.* *s.* the twenty eighth letter of the alphabet & the twenty second of the consonants; *n.* *π*, thousand; thousandth.

— It is sometimes confounded with the letter *p*; for example: **Ջեռնում-Ջերանիմ**, **ռաբբի-րաբունի**, **մեռն-մեքան**, **ռամ-րամ**, &c.

— When used as an initial it generally indicates foreign words. [doctor.

Ռաբբի, *ք* *s.* *H. w.* Rabbi; master,

Ռաբբունի *s.* my master, my lord.

Ռազմ, *իյ* *ռնք*, *անց* *s.* *Persian w.* battle-array, rank, line, order; battle, war; **տանել**, **կարգել զն.**, to marshal, to array; **գնել**, *ի* **մտանել**, to make war, to fight, to assail; **հառա-նել զ-պարույ զօրայ**, to put to rout, to disperse, to defeat, to discomfit.

Ռազմագէտ *s.* strategist; **գիտական** *a.* strategical; **գիտութիւն** *s.* strategy; **հառ** *a.* defeating, dispersing, conquering; **մթէր** *s.* ammunition, military stores; **մուտ** *a.* inured to war; martial; **ւոր** *a.* warlike.

Ռազմիկ *a.* martial; **մայր** *s.* warrior; **միմ** *vn.* to make war.

Ռակայ, *իյ* *s.* *H. w.* *raca*, fool, dolt, blockhead, madcap.

Ռահ, *իյ* *s.* *Persian w.* way, road;

— *գործել, հորդել* *v.* to travel, to go on a journey.

Ռահագուռն *s.* door-keeper in Paradise; — *հից* *s.* fellow-traveller; — *հորդ* *s.* traveller; guide, escort.

Ռահան, ի *s. bol.* basil; *սոււ* —, mercury, dog's caul.

Ռահեմ *vn.* to go, to march. [uous.

Ռահինախոռով *a.* stormy, tempest-

Ռահորդեմ *va.* to start on a journey.

Ռահվերայ *s.* road-mender, road-maker; pioneer.

Ռամ, ից *S.* *Ռամիկ & Րամ.*

Ռամգարկի արուեստ *s.* cabalistic or magical note or writing.

Ռամիկ, մկայ *a.* vulgar, low, plebeian, popular, common, vile, trivial; *s.* the vulgar, the common people, lower orders; *աղէա -ն*, the ignorant mob.

Ռամիկապաս *s.* camp-follower.

Ռամկաբարդ *a.* coarse, low-mannered, clownish; — *ծին* *a.* low-born; — *կան* *a.* vulgar, popular, common, trivial.

Ռամկապետ *s.* democrat; — *աբար* *ad.* democratically; — *ական* *a.* democratic; — *ուծի* *s.* democracy.

Ռամկապէս *S.* *Ռամկորէն.*

Ռամկավար, այ *s.* demagogue; — *ական* *a.* demagogical, factious; — *ուծի* *s.* demagoguery.

Ռամկուծի *s.* demagoguery; vulgarity.

Ռամկորէն *ad.* vulgarly, popularly, trivially, commonly.

Ռայ, ից *s. Persian* *w.* ensign of victory; — *բ.* pomp, show, luxury.

Ռասիմ *s. H. w.* troop of explorers.

Ռասս *s. Persian* *w.* thick cloud.

Ռասս *a. Persian* *w.* great.

Ռասինէճ *s.* turpentine.

* *Ռափաթա* *S.* * *Փաթաթ.*

* *Ռափիկ* *s.* fellow, friend.

Ռաքիա *s. Gr. w.* sound of breakers on the shore; reflux, ebb.

Ռրունայ *S.* *Սահաւապէայ.*

Ռեկ, այ *s. Gr. w.* chink, crack, crevice; broken wave.

Ռեմակալ *S.* *Ռիմակալ.*

Ռեմն or *Ռիմն* *s.* earnest, pledge.

Ռեմական *S.* *Ռեմինական.*

Ռեմին, անի, իւ. *Ռեան, անի, տամբ* *s. Gr. w.* resin, rosin, cedar-resin, colophony; — *բեւեկն*, pine-resin; — *կեւայ*, balm of life.

Ռեմինական, Ռեմնային *a.* resinous.

* *Ռէզ* *s.* cattle dung, manure.

Ռեզուլթիւն *S.* *Ռշտուլթիւն.*

Ռիմ *s.* wickedness; — *ակալ* *a.* rancorous, resentful.

Ռիշտ, ոշտայ *a.* niggardly, penurious, sordid, parsimonious, mean.

Ռիբակոծ, այ *s.* bombardier; — *եմ* *va.* to bombard; — *ուի* *s.* bombardment.

Ռիբաձիգ *s.* grenadier; — *լինել* *to* bombard; — *ձգուծի* *s.* bombardment.

Ռիբաւոր *s.* halberdier. [catapult.

Ռիբաբար *s.* ballista-stone; ballista,

Ռիբիկ, բկայ *s.* howitzer-shell;

Ռիբկէն *s.* mortar. [hand-grenade.

Ռիգախոս *s.* snuffler; — *եմ* *vn.* to snuffle, to speak through the nose;

ուծի *s.* snuffling, nasitas; — *կան* *a.* nasal; — *ձայն* *a.* snuffling, having a nasal twang;

վար լինիմ *vn.* to scent,

Ռիգեղիւր *s.* rhinoceros. [to smell.

Ռիգուռնք, քանց *s.* nostrils; *S.* *Ընդ* *sordid.*

աղոս.

Ռշտանամ *vn.* to become griping,

Ռշտուռ *s.* penuriousness, niggardness, stinginess, avariciousness.

Ռշիկ, ձկայ *s. Persian* *w.* appointment, salary, pension, pay, hire, wages; maintenance.

[pendary.

Ռշիկակեր, այ *s.* pensioner, sti-

Ռշտարանուռ *s.* plain-dealing, artless saying.

* *Ռշտակ* *s. bol.* salsola, kali.

Ռշտական *a.* artless, ingenuous.

Ռշտուռ *s.* artlessness, ingenuousness, simplicity, candour, sincerity.

Ռուժ, ուժայ *s.* shell, bomb, grenade; — *ս* *արձակել* *to* shell, to fire shells, to shoot bombs. [գուռք.

Ռուռն, ուռն *s.* nose; *pl.* *S.* *Ռռն.*

* *Ռուկ* *s.* quarter, fourth part, fourth.

Ռուսարնակ *a.* dwelling in Russia.

Ռուկ or *ուկ* *s.* rob, inspissated juice.

* *Ռուք* *s.* outside corner of a building.

Ռուռն *s.* marcasite, iron-pyrites; *bol.* matricaria, feverfew, cardiaca,

mother-wort.

Ս

Ս (*sē*) սէ *s.* the twenty ninth letter of the alphabet & the twenty third of the consonants; ս, ա, two thousand; two thousandth.

— It is sometimes confounded with the letter շ; as: աստիճան-աշտիճան, աստուճ-աշտուճ; & also in foreign names it is changed into *s*, Սիմոն-Շմաոն, Սամարացի-Շամարացի.

— It is sometimes placed at the beginning of words either for ornament or emphasis, & sometimes it is left out; for example: ստածել-աածել, ստալին-աալին, սքողել-քողել, սթափել-թափել, &c.

— When it is used with other consonants at the beginning of words, it is generally pronounced *ս* & not *սէ*; as: սթափ-լսթափ, ստերջ-լստերջ, սպիւռ-լսպիւռ, սկիզբ-լսկիզբ, &c. &c.

— On the contrary, when the word begins with the syllable սու or սի, than it is pronounced *սէ* both in its derivatives & in its cases, save some exceptions; for example: սուգ-սւգոյ-սւգալ, սուտ-սւտոյ-սւտել, սիկ-սւկանալ, սին-սւնոտի-սւնանալ.

— Sometimes at the end of adjectives it changes them into adverbs, as: մեծամեծ՝ greatly, արագ՝ quickly, պնդագոյն՝ instantly, խստագոյն՝ harshly, &c.

— It is frequently used as a substitute for the letter *ք* in the plural; as, չիք ինչ հնար, արտասուան փարատեցաւ, նոր է պանչելութ, &c.

— As a demonstrative pronoun in the first person at the end of words it signifies *this, that*; for example: կին զոր էառւր, this woman given me by you; զոր ասեմ, what I say; տէր էւ

վարդապետ, I who am a lord and master. And sometimes it is used for ornament, as: յորոց միջի ես բնակեալ եմ, among whom I live; զոր ինչ ես գործեմ, that which I do; զոր սայ խօսի, what he says; ոմ էւ ես եմ, as I am; զն իրաց պսոցիկ, for these things; զոր այժմ ասացի, what I have just now said.

Սա, սորա. սմա, սովաւ. սոքա, սոցա, սոքոք. սայք, սայց *pron.* this, that; սոյն սա, this one, he himself; սա է, it is he; that is to say; սա աւասիկ *conj.* however, yet, still.

Սարա *a.* old, aged, in years.

Սարակ or -ք *s. H. w.* wreathen work.

Սաբառովթ or աթ, այ *s. H. w.* sabaoth, hosts, armies. [*s.* sabellianism.

Սաբելական *a. s.* sabellian; -ութի

Սաբելի, այ *s. H. w.* thicker; հց. par-don. [-էութիւն *s.* sabbatism.

Սաբեական *a. s.* sabeian; -ութի or

Սագ, աց *s.* goose (*pl.* geese); արու-, gander; ձագ-ի, gosling; -վարի, gannet, soland goose, anser bassanus; -չէ, the goose cackles. [gular.

Սագալէն *s.* goose's foot; *a.* trian-

Սագունակ *S. Ա.* յագունակ.

Սագա or այ, ի *a. H. w.* almighty.

Սադայել, ի *s. H. w.* the devil, lucifer, satan. [of the Temple.

Սադերովթ *s. H. w.* sateroth, ranges

Սադիք *S. Մովոր.*

Սադուկեցի, ցւոց *a. s.* sadducean; ադանդ-ցւոց, sadducism.

Սադրանք *s.* instigation, suggestion, excitation, stirring up, solicitation, persuasion; counsel.

Սագրեմ, եցի *va.* to persuade, to advise, to excite, to suggest, to insinuate, to stir up, to provoke, to induce; to help, to contribute; to be the means of, to procure, to contrive, to invent, to form; to betray, to give up, to deliver. [ing, insinuating.

Սագրիչ, -րող *a.* exciting, suggest- Սաթ, աց *s.* electrum, amber, yellow amber; սեւ -, black amber.

Սաթնուկ *s.* sponge; *S. Ա.* պոնդ.

Սալ, ից *s.* anvil; slab, paving or flag stone; sheet of metal, plate.

*Սալա *s. Turkish w.* basket; -զոյդ *s.* -maker; -կապ *a.* paved; -առնել, to pave, to flag.

Սալամանդր *s. Gr. w.* salamander, quenchfire; -ջրային, water-eft.

Սալամ, -բ, աջ. -ռնք *s.* zool. francolin, heath-cock.

Սալայատակ *a.* paved with flag-stones; *s.* pavement; foot-pavement, foot-path.

Սալանամ, աջայ *vn.* to petrify, to become stone, to harden into stone.

Սալամբակ *a.* stone-hoofed, solid hoofed; *s.* steed, courser.

Սալար *pl.* -անի *S.* Սաղար.

Սալարիմ, եջայ *vn.* to take refuge, to hide oneself.

Սալարկ *a.* paved; *s.* pavement; -եմ, էջի *va.* to pave; -իչ *s.* paviour.

Սալաքար *s.* flag-stone, flag; -եմ *va.* to pave with -s.

Սալեթին *s.* pearl barley.

Սալիկայ *s.* bot. laurus cassia.

Սալոն, ի *a.* *Gr.* w. foolish, mad.

Սալովայ *S.* Սիլվորայ.

Սալոր, ղյ or ի *s.* plum; - դամասկեան, damson; - վայրենի, sloe, wild plum; - չոր, prune, dried plum, French plum; օշարակ ի -ոյ, plum-wine; -ի *s.* plum-tree; -իք *s.* plum-orchard.

***Սալպատոր** *s.* ishghembè-dolmassi, (minced meat & rice wrapped in pieces of tripe).

Սալուս *a.* stony, hard, rough.

Սախա *s.* saddle; -եմ *va.* to saddle.

Սակ, աջ *s.* reckoning, measure, account, number; condition, position, state, manner; impost, rate, duty, tax, imposition, tribute; order; convention, contract, agreement; budget; tariff; - արկանել լե ումք, to come to terms about the price, to bargain for, to contract, to strike a bargain for, to stipulate, to come to an agreement, to settle; եւ որ ի սոցին -ի, & of other similar ones; եւ որ այլ եւս սոցին -ի իրք, & of other like things; որոց -ի են, among whom are; եւ որ սոցին -ի են, & so forth, & so on, et cætera; ոչ դահեկանի միջ - արկեր լե իս, didst not thou agree with me for a penny?

Սակամոնի or **մուսի**, նեայ *s.* *Gr.* w. bot. scammony, purging bind-weed.

Սակայն *conj.* but, notwithstanding, nevertheless, however, yet, always, besides, moreover. [hamper; *S.* Զամբիդ.

Սակառ, աջ, -ի, ուեայ *s.* basket.

Սակարան *s.* the Exchange.

Սակարկու, աջ *s.* bargainer; - թիւն

s. bargain, agreement, convention, contract.

Սակաւ, ուջ *a.* few in number, inconsiderable, moderate, small, slender; *ad.* somewhat, less; - -, առ - -, little by little, by degrees, by little & little, insensibly; - անդամ, - երբեք, rarely, seldom; ոչ -, many, much, not less; - ինչ, -ս, առ - մի, few, not very, somewhat, rather, a little; առ - մի, ի - ժամանակի, յետ - ուջ, shortly, in a short time, for a moment; յետ - միոյ, shortly after; - ուք, with few attendants: in few words, briefly, in short; ոչ -ք ի նոցանէ, many of them; ճաշակեցի - մի մեղր, I ate some or a little honey; մարթի եւ ի -էն' - տալ, a little may be offered even of a little; *S.* Շատանամ.

Սակաւարան *a.* curt, dry, brief, concise in speaking, pauciloquent; - ութի *s.* concise discourse, brevity of speech, pauciloquy; - բնակ *a.* thinly inhabited; unpeopled; - դէմ *a.* furnished with but little knowledge; - գիտ *a.* in few lines, short; - գին *a.* low priced, cheap; - գնայ *a.* used by but few passengers; - գնի *ad.* cheaply; - գոյ *a.* brief, short; - զաւակ *a.* having but few children; - զօր *a.* of little strength; - թերթ *a.* scanty leaved; - թիւ *a.* few in number, not numerous; - ժամանակ, կեայ or կեան *a.* of short duration, temporary; - ինամ *a.* requiring but little care; - խօս *S.* Սակաւաբան; - լինել, to speak but little, to be taciturn; - կեաց, կեցաց *a.* short-living; - լինել, to be short-lived; - կեր, աջ *a.* frugal, sober; - կերութի *s.* sobriety; - կեցութի *s.* living but a short time, short life; - համբեր *a.* restless, hasty, impatient; - հանդերձ *a.* lightly clothed; - հաւատ *a.* of little faith, hesitating, vacillating; - ձեռն *a.* of little strength, few in number, inconsiderable, accompanied by but few people; *ad.* thinly attended; - դուռ, a handful of soldiers; - մասնեայ *a.* summary, concise, brief, short, abridged; - մարդ *a.* thinly peopled; - մարդութի *s.* want of population; - ման, երից *a.* of tender age, young; - մեղ *a.* having but very few sins; - միւ *a.* short-witted, dull; - մուլթի *s.* narrow entry; - նամ, աջայ *vn.* to lessen, to grow less, to diminish, to decrease, to

be reduced; -*նիստ* *a.* narrow; -*պե-*
տական *a.* oligarchical; -*պետութիւն*
s. oligarchy; -*պէտ* *a.* thrifty, frugal,
sober, moderate; -*պիտութիւն* *s.* thrift-
iness, contentedness, moderation,
frugality, sobriety; -*պսուղ* *a.* having
but little fruit; *S.* *Սակաւազուակ*;
-*ջան* *a.* done with slight fatigue; -*ջուր*
a. scarce in water; -*վախճան* *a.* trans-
ient, of short duration; -*տար* *a.* con-
taining but little, not capacious, nar-
row; -*տեսիլ* *s.* smallness in appear-
ance; -*տեսութիւն* *s.* short-mindedness;
-*տերեւ* *a.* few-leaved; -*տող* *a.* com-
posed of a few lines; - *բանիւք*, in
few words; -*տոյժ* *a.* with little dam-
age; -*տուն* *a.* in a few verses or
lines, brief, succinct; -*ցուցանեմ* *va.*
to diminish, to reduce in number, to
lessen, to make less; -*ւոր* *a.* few in
number, inconsiderable, little; -*ւոր-*
ութիւն *s.* small number, scarcity.

Սակաւերամ *a.* of a small flock or
herd; -*երեւեաց* *a.* seldom seen, rare.
Սակաւածամանակայ or *կեան* *S.* *Սա-*
կաւածամանակ.

Սակաւիկ, - *ինչ*, - *մի* *ad.* a few,
very few, almost none, almost noth-
ing; in a moment or instant; - *մի եւ*,
- *միւս եւս եւ*, - *ինչ պիտոյ՞ եւ*, little
is wanting to, there was but little
wanting, it would but a little.

Սակաւտն *a.* of but few feet in height.
Սակաւութիւն *s.* small number or quan-
tity, smallness, slenderness, scanti-
ness, paucity; rarity.

Սակաւունակ *a.* having but a few.
Սակաւութիւն *S.* *Սակաւ*.
Սակաւօրեայ *a.* having but few days;
lasting a short time, ephemeral.

Սակեմ *S.* *Սակ արկանեմ*.
Սակեր, *ք*, *աց* *s.* *Latin w. sacer*, re-
script, decree. [faint.

Սակիմ *vn.* to languish, to become
Սակուղալուր *s.* gum sagapen.
Սակուր, *կրի*, *կրակ* *s.* double-edged
axe, battle-axe; *S.* *Սակր*. [bittern.

Սակա *pl.* - *ուք* *s.* *zool.* saker, goshawk;
Սակա, *ի* - *քր* on account of, for, by
reason of, in order to, for the sake of,
with respect to, in consideration of,
touching, concerning; *յայն* -, that is
why, for which reason, for that pur-
pose, on that account, therefore;
յայս -, it is why, for this purpose or
reason, on this account, consequent-

ly; - *էր*, why? for what reason? *ի*
ձեր -, for you, for your sake, on your
account, in respect to you; *յոր* -,
for whose reason? why? *յոր* or *յորք*
-, - *որոյ*, on which account, there-
fore; - *զի*, because.

Սակր, *կեր*, *կերք* or *կրով* *s.* hatchet,
axe; *S.* *Սակեր*; - *ապետ* *s.* chief per-
sonage, magnate; - *աւոր* *s.* one armed
with an axe, axeman; sapper.

Սակրոս *S.* *Սկարոս*.
Սաշ *s.* slip, slide: troop, phalanx :
*shoot, sprout; - *ական* *a.* latent.

Սահանաբաց *a.* heavy, torrential,
deluging; - *խաղաղ* *a.* furious as a tor-
rent; - *կան*, - *հոս* *a.* flowing like a ca-
taract, impetuous, grand; - *կարկաշ*,
- *ձայն* *a.* noisy as a cataract, resound-
ing, obstreperous; purling; - *սոյլ* *a.*
drowned by a cataract; - *փակ* *s.* *mech.*
sluice, lock, water- or flood-gate; dam,
mill-dam.

Սահանք *s.* water-fall, cascade, ca-
taract; *S.* *Սահանափակ*; water-fall of
a weir; sheet of water.

Սահարկիմ *vn.* to slide, to slip down.
Սահեղ *a.* fleeting, transitory.

Սահեմ *S.* *Սահեցուցանեմ*, *Սահիմ*.
Սահեցումն *s.* sliding, slipping; *fig.*
mental perturbation, vacillation, agit-
ation, irresolution.

Սահեցուցանեմ *va.* to cause to glide,
to slip; *fig.* to agitate.

Սահիմ, *եցայ* *vn.* to slip, to slide, to
glide; to flow, to be flowing, to run
out, to pass over, to roll or glide on;
to be agitated, to hurry along or away,
to err, to wander, to yield to; - *ի վե-*
րայ սառի, to skate; - *ի մոսայ*, to slip
from, to escape the memory; *սահեալ*
անցանել, to run; to elapse, to glide
away; *սահեալ սասող*, shooting star;
սահեցաւ, he slipped, his foot or feet
slipped.

Սահման, *աց* *s.* bound, term, circum-
scription; bounds, limits, confines,
frontier, borders; extremity, sphere;
definition; statute, rule, regulation;
decision, determination; jurisdiction,
extent; department; neighbourhood,
district, provinces; - *ք*, outskirts, sub-
urbs; - *ք* *հաւասող*, articles of faith;
- *երկրի*, *կալուածոց*, landmark; -
հասանել, to fix the boundaries of;
յարդար - *ս ամիոփել զինն*, to reduce
to its proper limits; - *գնել*, to bound,

to fix bounds to, to limit, to end; -
գնեւ անձին, to propose, to deliberate,
to resolve; երգնուլ երգումն -աւ, to
bind oneself by an oath; անցանեւ
ը - , to overstep, to pass the limits
or boundaries; -աւ ասեւ, to say briefly;
յաղեասի - հասուցանեւ, to re-
duce to a deplorable state; S. Զէն.

Սահմանաբար ad. definitively; -
գրուի s. frontiers, confines, boundary
line, bounds, limits; -գող a. resound-
ing or murmuring from shore to shore;
-գիր a.s. constituent; institutor, legis-
lator; - Դողով, the Constituent; -
դրական a. constitutional; s. constitu-
tionalist; - միապետութի, constitu-
tional monarchy; -գրեմ, եջի va. to
fix the boundaries; to constitute, to
order, to regulate, to establish, to
determine, to decide; -գրեալ կէտ,
the appointed day or time; -գրութի
s. fixing the boundary, setting up land-
marks; constitution; statute; ordin-
ance, regulation; decision; definition;
-կալ, այ s. prefect, governor; a. bor-
dering upon, confining, conterminous,
limitary; -կան a. bordering upon, ad-
jacent to; definitive; gr. indicative;
բանիւ -աւ կապել, to excommunicate;
-կից, -կողմն a. circumjacent, border-
ing, close to, adjacent, neighbouring;
-կցութի s. neighbourhood; -չափ, ից
s. demarcator; -չափութի s. decisive
measure; meter; -պահ, այ s. front-
ier guard; lord of the marches, pro-
vincial governor; - զօրք, frontier
garrison or guard; -րկու, այ a. s.
constituent; -ւոր a. bounded, limited,
circumscribed; -փոխ լինիմ vn. to
change the boundaries; to change
the ancient statutes; to transmigrate,
to pass from one place to another;
-փոխութիւն s. change of the ancient
laws or statutes; transmigration, emi-
gration; -քար s. mile-post, --stone.

Սահմանեմ, եջի va. to bound, to
limit, to set bounds to, to circum-
scribe; to define, to determine, to fix,
to decree, to establish, to institute;
to regulate, to decide, to resolve, to
propose, to deliberate, to stipulate,
to prescribe; to destine, to design, to
affect; to consist, to measure, to
weigh; յառաջադրի or յառաջ - , to
predestine; - սահմանս զանձնէ իւրմէ,
to bind oneself by an oath to; - անդր

բան, to confine, to banish, to exile;
-իմ vn. to have for boundaries; to be
bounded, limited; to contain, to com-
prehend; to be measured; constitut-
ed, established; defined; մահաւաճ-
ել, to submit to death, to die; սահմա-
նեալ ժամանակ, epoch decided on,
fixed time.

Սահմանիչ s. definer; horizon.

Սահմանորդ S. Սահմանակից.

Սահմանորէն S. Սահմանաբար.

Սահմի s. the third month of the
ancient Armenian calendar, March.

Սահակ s. mech. slide-bar, guide.

Սահուկ S. Լսիրծ.

Սահումն s. sliding, slipping, fall.

Սահուն a. slippery; fugitive, wan-
dering, runaway. [մանգր.

Սաղամանգր. աջ, -այ, ից S. Սալ-

Սաղապ a. slippery, failing, frail,
wavering, unsteady, inconstant, fickle;
-աճեմ s. slow going, gentle move-
ment; -եցանցանեմ va. to turn aside,
to pervert, to seduce; to exercise;
-իմ, եցայ vn. to exercise oneself in;
-ումն s. exercise.

Սաղար, այ s. Persian w. general in
chief: troop from which the generals
were elected; փոխախան - , general
commanding the Guards; -անք s. pl.
the generals.

Սաղարդ or -թ, ուց, ից or այ s.
leaf, leafy branch; փց. long hair.

Սաղարթաբեր a. bearing or produc-
ing leaves, frondiferous; -դեղ a. ad-
orned with leaves, leafy; - որթ, vine
adorned with leafy branches; -զարդ,
զուարթ or զուարճ a. leafy, verdant,
green, covered with leaves; -թափ a.
stripped of leaves, leafless; -լի a. full
of leaves, leafy; -խիւ a. of a thick
foliage, leafy; -ծաղիկ a. covered with
leaves & loaded with flowers; -ձեմ;
-ձոխ S. Սաղարթազուարճ; -խիւ;
-նամ, ացայ vn. to shoot forth leaves,
to sprout, to be leafy, green; -պաս
a. covered with leaves; -տունիկ s.
green tree; -ւոր a. leaved, leafy; -ւ.
րիմ S. Սաղարթանամ; -փթիթ a.
sprouting, budding.

Սաղարթիմ, եցայ S. Սաղարթանամ.

Սաղարթումն s. shooting forth
branches & leaves.

Սաղարթուն S. Սաղարթաթ.

Սաղարութիւն s. generalship.

Սաղաւարտ, ից s. casque, helm,

helmet, head-piece, morion; Armenian mitre; -աւոր *a. helmeted*; -իմ, *է. ցայ vn. to wear a helmet or mitre.*

Սաղմն, մին *s. embryo, foetus*; -աւնու *S. Սաղմնաւեմ*; -աբոյն մզանք *s. amnios, secundine, after-birth*; matrix, womb, uterus; -անամ *S. Սաղմնաւեմ*; -անցութի *s. abortion, premature birth*; -աւեմ, *էջի vna. to conceive, to be with child*; *S. Յղանամ*; -աւեցուցանեմ *va. to cause to conceive*; *S. Յղացուցանեմ*; -առութի *s. conception*; *S. Յղութիւն.*

Սաղմոս, աջ *s. Gr. w. psalm*; -book, psalter; -աւել, *to recite or sing psalms*; *to play on the harp, to sound the lyre*; *S. Մար*; -աբանեմ *va. to repeat the psalms*; *to compose psalms*; -ալան *a. salmodic*; -բ *s. psalms*; -ալից *a. singing psalms together*; -աւնուագ, -ասաց *a. reciting, singing psalms, praising*; *s. psalmist*; -ասացութիւն *S. Սաղմոսերգութի*; -արան *s. psalter, harp, decachord, dulcimer, tympanum*; psalter, psalm-book; -ալիս *s. a psalm*; -եմ, *էջի vna. to recite, chant or sing psalms*; -երգ, *այ, երգեաց, գիւ, գող or գու, աջ s. psalmist, psalm-singer*; -երգեմ *va. to sing psalms, to praise*; -երգութի *s. psalm-singing, psalmody*; -իկ *pl. կուշք s. small psalter; short psalm*; -ողոգ *s. psalm-singer, clerk*; -ողոգութի *s. psalm-singer's office*; -ողութիւն *S. Սաղմոսերգութիւն.*

Սամայէլ *H. w. S. Սագայէլ.*
Սամարուհի *sf. Samaritan.*
Սամարտիկոս *a. tumultuous.*
Սամա, -է, -էք or աք, -ի, *Սամթել *s. leather thong of the yoke, knot of the yoke.* [or potion.
Սամթալուր *s. dill- or fennel-water*
Սամթի, մթի or մթոյ *s. anise, dill; fennel*; -վայրենի or ծովային, samphire, crithmum.

*Սամիր *s. large millet.*
Սամբ, մեաց *s. yoke, wooden collar for draught oxen*; *fig. whip-staff, tiller-shaft, tiller ropes.*
Սամոյր, մուրաց *s. sable*; - or
Սամուրենի *s. sable-skin.*
Սամարեմ *vn. to strut along or about, to look grand.*
Սամաի *sf. strumpet!*
*Սայա *s. women's long gown.*
Սայապէս *S. Սապէս.*

Սայթաք *a. fickle, inconstant, unsteady, changeable*; agile, quick, nimble; -եմ, *էջի vn. to slip, to stumble, to trip, to take a false step, to fall*; *fig. to falter, to waver, to be unsettled, to go astray, to err*; -եմ, *էցուցանեմ va. to cause to slip or stumble, to trip up*; *fig. to lead astray, into error, to delude*; -ումն *s. stumbling, slip, false step, fall*; *fig. error, aberration.*

Սայլ, էջ *s. waggon, chariot, cart*; *ast. arcturus*; boötes; -ադործ, աջ *s. cartwright, wheelwright*; -ալ, աջ *s. small cart, truckle, dray-cart*; -էւ, աւմիգ, barrow, hand-barrow; -ալաք *s. baggage-waggon; ammunition-waggon*; -ալերոյ աստեղ *s. ast. arctus*; Charles's wain, the Great Bear; *ursa major*; -ալաստակ *s. barrowman*; -ասուկ *a. living in carts, nomads, wandering, errant*; -այից *s. shaft of a vehicle*; -իկ *s. wheel-barrow*; -իւ *s. wheel-chair*; -որդ, աջ *s. carter, waggoner, driver, carrier.*

Սայր, էջ *s. edge, sharpness*; *S. Սար*; աստակելի - սուտերի, *to put to the edge of the sword*; -ալիք *s. edge*; -աւոր *a. well pointed, sharp, cutting, piercing, trenchant*; -սուտեր, trenchant glave. [prow.

Սայրույ *s. mar. the interior of the*
Սան, էջ *s. kettle, boiler, caldron, saucepan, stewpan*; *chem. still, cucurbit*; -Պապինի *chem. Papin's digester, athanor, digesting-furnace.*

Սան, ույ, -ալան *s. nursling, foster-child*; pupil, scholar; godchild; -ալիք *s. children having the same godfather*; -աւայր *s. godfather*; -ամայր *sf. godmother.* [Sanir.

Սանայրաւեմ *a. grown on mount*
Սանդաստականք *s. contempt, scorn.*
Սանդ, էջ *s. pounding-mortar*; -հրդէն, petard.

Սանդալ, ի or ոյ *s. sandal*; փայտեղէն, wooden-; -աւոր *a. shod with or wearing -s*; -իկ *s. small - , slipshoe, slipper.* [crush in a mortar.

Սանդահարեմ, էջի *va. to pound or*
Սանդարամեա, ի, -բ, մայ or տից *s. Tartarus, hell*; -բ երկրի, the deep caverns of the earth, abyss, hell, pit; -, -ալան, -ային *a. tartarean, hellish, infernal, satanical, devilish*; -գիւք, the infernal divinities; -աւեք, diony-

sia, dionysiaca; -ականք *s.* demons, devils, the damned, souls of the dead, shades, spirits; -սպետ or [Pluto.

Սանդարապետ *s.* god of Hades, crushing- or stamping-mill; -մեծ, large heavy pestle; -փոքրիկ, small

Սանդղաձեւ *a.* ladder-shaped. [pestle
Սանդղաման *s.* round, step.

Սանդուխթ or գուղթ, գղոց *s.* staircase, stairs, ladder; երկրացիկ -, double ladder, trestles; ծալածոյ -, folding ladder; -չուանեայ, rope-ladder, foot-rope; -հրդեհի, fire-ladder, -escape; -պաշարման, scaling-ladder; -ջրմանակաւ, winding staircase; ելանել լ -զս, to go up stairs; իջանել ի սանդղոց, to come down stairs; ելանել ի վեր սանդղովք, to scale, to climb over, to escalate; ելանել սանդղովք ի պարիսպս, to scale the walls.

Սանեղբայր *s.* S. Սանակիք; god-child's brother.

Սանձ, ույ, զք *s.* bit, curb, bridle, rein, snaffle; ից. check, curb; -գորութենաչափ *mech.* dynamometrical brake, friction-brake; -ս դնել, to put a check upon, to curb, to put a term to; -ս արկանել S. Սանձեմ.

Սանձաբեկ, -կոծ առնեմ or -կոծեմ S. Սանձահարեմ; -կալ S. Երասանակալ; -կոտոր *a.* breaking the reins, untameable, indomitable; -լինել, to break loose, to break the bridle; -հարեմ, եցի *va.* to bridle, to curb, to check, to rein; to subdue, to break in; -հարութ *s.* bridling, reining, curbing, repressing; առանց -թէ, dissolutely, impetuously; -բար *s.* bridle-maker; -բարականն *s.* bridle-making; -բկու, աջ *a.* reining, checking, breaking in; -բկութի S. Սանձահարութի; -բձակ *a.* unbridled, unscaly, unrestrained, unchecked, lawless; dissolute, loose; -գերասանակն թողուլ, to give a horse his head, to slacken the reins.

Սանձեմ, եցի *va.* to bridle, to break in; to rein in, to check, to hold in, to repress, to conquer, to abate, to mortify.

Սանձումն *s.* check, restraint, curb.

*Սանտերք *s.* weaver's large comb.

Սանար, ի or ոյ. տերք *s.* comb; *row of toes; -նեղատամն, small-toothed comb; -լայնատամն, large-toothed -; -փղոսկրեայ, ivory -; խոզանակ սան

տեր, --brush; քանի սանտեր, --case; -ոստայնակայ, weaver's -; -կանեփի, վեյ, hatchel, flax-, hemp-; -բրդոյ, card to comb wool. [maker.

Սանարադործ, -վաճառ *s.* comb-
Սանարեմ, եցի *va.* to comb.

*Սանարուկ *s.* bot. S. Եռեղ & Շրեղ; -ք *s.* combings.

Սանարումն *s.* hackling, hemp or flax dressing; combing, carding.

Սապատ, աջ *s.* trunk, coffer, safe; basket; S. Զուգեմ; -ուղտու, camel's hump; -ողն, hump, humpback, gibbosity; -ակ, աջ *s.* casket; hand-basket; -աւոր *s.* pedler, hawker, huckster, petty dealer; -ողն *a.* crook- or hump-backed, gibbous; *s.* hunch-

Սապենէթ S. Պրակաւթոյք - [back.

Սապես *ad.* thus, so, in this manner.

*Սապար S. թէղ, չալմ.

*Սապին, ի *s.* soap; S. Օձառ.

Սապ. Arabic *u.* S. շալուէ.

Սառ, &c. S. Սառն, &c.

Սառայածին *a.* born of Sarah.

*Սառաւ *s.* coarse large sieve.

Սառելի *a.* gelable.

Սառիմ, եցայ *vn.* to freeze, to be frozen, to glaciare, to congeal; * -պտղոց, ծաղկանց, to be frost-bitten, nipped by the frost.

Սառն, ուին. ոսնց *s.* ice, frost; glazed frost; crystal; *a.* frozen; հատոր սառանց, piece or block of ice.

Սառնաբեր, -գործ *a.* producing frost or ice, ice-cold, frosty, freezing; -գոյն *u.* ice-coloured; -լէճ *s.* frozen lake; -կան *a.* glacial, icy; -կերպ *a.* ice-like, icy, glassy, crystalline, translucent, pellucid; *s.* crystalloid, hyaloid, crystal form; -կոյտ *s.* glacier; -հալ *a.* thawed, melted, liquefied; -հար *a.* frost-bitten; -հրդեհ *s.* cold & hot beyond endurance (hell); -մեւ S. Սառնակերպ; -մած *a.* surrounded or covered with frost or ice, frozen, ice-bound; -մանիք, նեայ *s.* ice; frost, icy cold; շնչէն ցրտաշունչ -, sharp & biting winds blow; -մանուռ *a.* very cold, icy, freezing; -լին *a.* icy, glacial; crystalline; -նամ S. Պաղիմ; -նման *a.* ice- or crystal-shaped; -լէն *a.* built with ice; -պատ S. Սառնամած; -ջուր *s.* chem. water of crystallization; -սառայ *a.* extremely cold, freezing, glacial, icy, chilling; -սեր *a.* icy, cold, stony, cruel; -սոյլ *a.* caught in the

ice, frost- or ice-bound; -*աւս* *a. chem.* hyaline, glassy; - or *աւսակ* *S.* Սառնակերպ; -*տուն*, -*բան* *s.* ice-house; -*ցուցանեմ* *S.* Սառուցանեմ.

Սառնեղէն *a.* frosty.

Սառնորակ *a.* crystalline; *s.* jelly; - *բուսական*, pectine; - *հիւթն աչաց*, crystalline humour.

Սառնութիւն *s.* nature of ice, iciness.

Սառնում. Սառչիմ *S.* Պաղիմ.

Սառնոց *s.* ice-house. [glazed frost.

Սառոյց. ուշի *s.* frost, icy cold; ice,

Սառումն *s.* congelation; *կէտ սառման*, freezing point.

Սառուցանեմ, ցի *va.* to freeze, to ice, to frost, to chill, to congeal, to coagulate; -*ցեալ* *a.* frozen; - *ծով*, North sea or Frozen Ocean; - *գօտի*, frigid zone. [ing.

Սասան *s.* *S.* Սասանումն; *a.* trembli-

Սասանեմ, եցի, -*եցուցանեմ* *va.* to shake, to jog, to jolt, to stagger; to move, to astonish; to frighten, to terrify; - *զոտն ուրուք յերկրէ իւրմէ*, to cause a person to emigrate.

Սասանիմ, եցայ *vn.* to be shaken, to totter; to tremble, to shudder; to be dismayed, cast down; - *ի հիմանէ*, to shake to its very foundations; *սասանեալ կալ*, to stand abashed.

Սասանոս or նուս *a.* moveable; - *գալստ*, the sea.

Սասանութիւն, -*ումն* *s.* shaking, staggering, tottering; quailing, shudder, thrill, trembling; earthquake.

Սաստ, ից *s.* bitter, angry reproof, scolding, rebuke, threat, menace; chastisement; - *իշխանակերպ*, *մեծաւայելուչ*, majesty; - *իշխանական*, authority, haughtiness; - *աչաց*, piercing glance; *ի* - *մատչեալ ք ումք*, to reproach bitterly, to scold sharply.

Սաստական *a.* threatening; -*բար* *s.* scolder.

Սաստեմ, եցի *va.* to reprimand angrily, to rebuke, to scold, to speak authoritatively, in a threatening tone, to threaten, to apostrophize, to bid or order imperiously; to hush, to still, to quiet.

Սաստիկ, տկայ *a.* excessive, extreme, great, grievous, enormous; intense, violent, vehement, impetuous, strong, lively, ardent, fiery; rigid, rigorous, rude, severe, austere, insupportable; - *ազէտ*, downright or per-

fectly ignorant person; - or -*ս* *ad.* vehemently, vigorously, impetuously, strongly, with all one's force, power or strength; greatly, excessively, extremely, grievously, violently, sharply, harshly, rigidly, severely, rigorously.

Սաստիչ *s.* a scold, chider, rebuker.

Սաստկաբար, -*գին*, *գոյն* or *գոյն* *S.* Սաստիկ *ad.*; -*բուրումն* *s.* great fragrance; -*խոս* *a.* chirping, chattering excessively; -*կան* *a.* great, terrible, violent; - *մակբայ* *gr.* intense adverb; - *մասնիկ* *gr.* increasing particle; -*կոծ* *a.* severely reprimanded, sharply reproached or harshly punished; - *առնել*, to load with reproaches, to reprimand severely, to rebuke sharply, to huff, to lecture, to taunt, to chide, to burst or launch out bitter invectives, to break out in scolding or upbraiding; - *լինել*, to be sharply reprimanded, harshly scolded; -*կսկիծ* *S.* Գառնակսկիծ; -*հարուած* *a.* struck brutally; -*հոլով* *a.* turning or revolving rapidly; -*ձայն* *a.* rolling, resounding, roaring; -*խաղ* *S.* Քաղաղաղ; -*շոյլ* *a.* very agitated, moved, in great emotion; - *սէր*, ardent love; -*նամ*, *ացայ* *vn.* to increase in force, in intensity, to be strengthened by, increased, to grow; to be enraged, very angry; -*մարտին*, to become exasperated, to grow most ferocious; -*նալը հրաման թագաւորին*, the king's order was pressing; -*նգամ* *S.* Յաղթանդամ; -*շառաչ* *a.* very noisy, clattering; - *հնչէին զաղականին*, all the bells rang a full peal; -*շուռչ* *a.* blowing violently; -*պահանջ* *a.* required rigorously or severely exigible; severe, rigid, inexorable; -*պատիժ* *a.* rigid, severe, excessive, atrocious; -*պէտ* *S.* Սաստիկ *ad.*; -*ջինջ* *S.* Բնաջինջ; -*սասոյց* *S.* Սառնասոյց; -*վէր* *a.* severely wounded; -*աւսակ* *a.* atrocious, horrible, cruel; -*ցուցանեմ* *va.* to render intense, violent or strong, to strengthen, to augment, to increase; - *զպատերազմն*, to foment, to exasperate warfare; to turn the enemy's flank; - *զհրամանն արքունի*, to enforce the king's command.

Սաստկուն *s.* intensity, vehemence, impetuosity, rage, violence; rigour, rigidity, severity, rudeness; grievous-

ness, enormity, extremity.

Սասակ * *s.* dead body; corpse of an unbeliever; *a.* simple, single; unadorned; - **սպիտակ**, quite white; - **մարդ զԲն ասել**, to declare our Lord a mere man.

Սասակամահ լինիմ, մեռանիմ *vn.* to die a cruel death, to perish miserably.

Սասակեմ, էջի *va.* to kill, to slay, to massacre, to put to death, to take away life, to butcher, to slaughter, to exterminate, to extirpate; to destroy, to overthrow, to make havoc of, to get rid of; - **իմ** *vn.* to perish, to die; to be destroyed or exterminated.

Սասակիչ *s.* that kills, that puts to death cruelly, exterminator, extirpator, destroyer.

Սասակումն *s.* extermination, extirpation, death, havoc, destruction; **ի - մասնել**, to perish; **սասակումնս առնել**, to make carnage; **կոտորել** *ի -*, to destroy utterly, to exterminate.

Սասկահան *a.* mortal, deadly, fatal, mortiferous, lethal, murderous, destructive.

Սասան, **ի**, **իւ** *s.* adversary, opponent, antagonist, enemy; Satan; - **յարուցանել ումք**, to stir up an adversary, to raise or create difficulties, to raise objections to.

Սասանայ, **ի**, **իւ** *s.* Satan, demon, devil, evil spirit; **S. Սասան & Բանսարկու**.

Սասանայազգեաց **S. Սասանայակիր**; - **զէն** *a.* incited to, possessed by a devil; - **իսու** *a.* treating or dealing with the devil; - **ծին** *a.* born of Satan; - **կան** *a.* devilish, satanical, diabolical; - **կիր** *a.* possessed by a devil, raging, furious, demoniacal; - **կուր** *a.* enticed, allured by the devil; - **իմ** *a.* evil-minded, as wicked as the devil, very malicious, diabolical, devilish; - **նամ**, **աշայ** *vn.* to become a devil, to be malevolent; - **պաշտ** *a.* devil-worshipping; sold to the devil; - **սեր** *a.* fond of the devil; - **ցուցանեմ** *va.* to cause to become devilish, diabolical; - **ւոր** **S. Սասանայական**.

Սասանայինք *s.* things of the devil.

Սասանայոտ *a.* furious, raging, demoniacal.

Սասանայութիւն *s.* devil's nature; devilry; malignity; witchcraft, devilish trick.

Սատապ, ոյ *s.* mother of pearl; **S. Փեգէնայ**.

Սատար, աջ *s.* workman, artisan, operative; labourer, husbandman; weaver, help, succour, aid; helper, assistant, auxiliary; fellow; cause, author; - **պատմութե**, additional professor of history; - **լինել** or **-եմ, էջի** *va.* to help, to assist, to aid, to co-operate, to contribute, to serve; to do, to labour; - **աւթի** *s.* help, succour, assistance, co-operation; fellowship, admission; woollen-trade.

Սատեր, աջ, Սատր, տեր *s. Gr. w.* stater, didrachm (money & weight); - **անամ** *vn.* to raise to dignities.

Սատիր *s. Gr. w.* satyr, faun; * - or **սատուր** **S. Սակր, Սակուր**; - **ական** *a.* satirical.

Սատոն *s. Gr. w.* satum, setier, (2 English gallons, or 16 English pints of wine).

Սատր, ի or **ոյ** *s.* thin silken crape; napery; seat, sofa, settee, settle.

Սատրապ, էջ, -եմ *s.* satrap, lieutenant of a county, prefect; - **աւթիւն** *s.* satrapy.

* **Սատրեմ** *va.* to plant separately.

Սար, ոյ or **էջ** *s.* height, eminence, top, summit, peak; cape, promontory, point; - **ք**, furniture, moveables, equipage; harness; all that follows, rest.

Սարաբարձր *a.* high-topped, very high or elevated, lofty.

* **Սարած** *a.* varnished.

Սարակ *s.* small height, upland, hill: mare, brood mare.

Սարակինոս, աջ *s.* Saracen. [land. **Սարահարթ** *a.* flat-topped; *s.* table.

Սարանամ, աջայ *vn.* to become elevated, to appear high; **ից**, to take ill, to be or get angry; not to deign to.

Սարապիս, Սերապիս *s.* Serapis, Apis.

Սարաս, ի *s.* form, fashion, manner, resemblance; custom, habit, usage; **յայնմ -ի**, in that state; **ը -ի**, so as, as; **այսպիսի -իւ**, so, in such a manner.

Սարասիմ, էջայ *vn.* to be affected by. **Սարասակ, աջ** *s.* zool. tinnunculus or kestrel.

Սարատան *s. Arabic w. ast.* Cancer.

Սարաւանդ, -ակ, աջ *s.* cape, headland, promontory, forehead; - **եմ, էջի** *va.* to build altars in high places; - **իմ** *vn.* to sit in high; to tower; to be of very ancient lineage.

Սարաւոյթ *s.* edifice built on high, terrace.

*Սարբի *s.* emporium of corn or flour, [granary.

Սարբնայ or Սարբինայ *s.* vine-trellis.

*Սարգեմ or կեմ *va.* to make ready.

Սարգ, ից *s.* spider; *bot.* laurel, bay-tree; *zool.* starling; *երգարնակ*, նրսառուկ, ուղղընթաց, շեղընթաց, թեւէհան, սփռող, թափառուկ, մոլոր, ուտին, ջրային -ք, house-, sedentary, retrigrade, laterigrade, spinner, snaring, vagrant, erratic, land-, water-spiders; արագ or ժիր, նուրբ, կայաւոր, խելգահ or արի, շարաւար or շարպիկ, հարազատ, հանձարեղ, գիտուն, վաստակաւոր, արթուն - , agile, cunning, quick, prompt, skilful, industrious, ingenious, knowing, laborious, vigilant spider; կախուկ, վերնակառ or վերամբարձ, մանողակ, փորեղ or աղընգեր, աղեղ or մախիղ, անհեղեղ, սոսկալի, թռնաւոր -ք, hanging, suspended, spinning, big-bellied, ugly, deformed, frightful, venomous spiders.

Սարգաբոյն *S.* Սարգիոստայն; -խոտ *s.* *bot.* spider-wort, anthericum ossifragum; -նիւռ *a.* woven by a spider, as thin or fine as a cobweb.

Սարգեղունգն *s.* sardonynx.

Սարգենասեր *a.* produced by the laurel, lauriferous, bay.

Սարգենեան, -գենի *a.* laurel.

Սարգենի, -գի, գույ *s.* laurel.

Սարգիոն, այ *s.* cornelian.

Սարգիոստայն, ից *s.* cobweb, spider's web; արեւ զ-ս, to sweep down the -s; - ձգել ծածկոյթ գերեսօք, to hind behind a cobweb, to try to conceal what is manifest, to cover with pretexts. [laughter; risus sardonius.

Սարգոնեան *a.* sardonian; - ծաղր, -

*Սարգոյ, -ոտ *S.* Սարգիոստայն.

Սարեակ, -եկ, այ *s.* black-bird.

Սարեկիկ *s.* finch, chaffinch.

Սարեմ *vn.* to threaten, to cry out

Սարեթիթուհի *sf.* Sareptan, [against.

Սարիկ *s.* *zool.* sarigoy, opossum.

Սարիք, բեւայ *s.* cord, band, rope, chain; - նաւու *mar.* rigging.

Սարկարան *s.* crater, cup, large goblet; քամել զ-, to drink off, to quaff.

Սարկաւազ, այ, ունք, գայ *s.* deacon; servant, minister; աւազ-, arch-deacon; -ական *a.* diaconal; -ակից *s.* fellow-deacon; -անոց, -ատուն, -ա-

րան *s.* vestry-room, vestry; -ապետ *s.* archdeacon; -եմ, եցի *va.* to serve, to minister, to attend; *vn.* to be served or attended; -ութիւն *s.* deaconship, deaconry; service, ministry; -ուհի *sf.* deaconess; abbess.

Սարկեւաւառք or -եւառք *s.* horny tips of birds' claws; *S.* Սադիլ.

Սարմատ, այ, -այի *a.* *s.* Sarmatian; -իւս *s.* Sarmatia.

Սարոյ, ից *s.* pine-tree. [eers.

Սարոսանիք or Նեայք *s.* mountain-

Սարուած, -ութիւն *s.* instrument, tool, apparatus, harness, furniture; նաւ կապեալ եմ սարութք, ship complete in stores & rigging.

Սարուփարթայ *s.* baggage-train, stores, implements of war.

Սարսաւեցունեմ, Սարսաւիմ, եցայ *vn.* to dry, to dry up.

Սարսաւումն *s.* drying, dryness.

Սարսարակ *s.* *zool.* field-fare.

Սարսարեկ *s.* *zool.* woodcock.

Սարսափ *s.* shuddering, consternation, great fear, panic, horror; -եղի *a.* frightful, dreadful, tremendous, appalling, horrible, terrible; enormous, stupendous, wonderful; -եմ *S.* Սարսափիմ; -եցունեմ *va.* to cause terror, to strike with consternation, to cause to shudder or shiver with fear or horror; -իմ, եցայ *vn.* to quake with fear, to be horror-struck, seized with consternation, to have one's hair stand on end; - ոսկերայ, to be terrified, horrified; - ի ջրայ, to shiver with cold; սարսափեցան ոսկերք իմ, a cold shiver ran through my whole frame; -իւն *s.* start, thrill, cold shiver, shudder; -ումն *S.* Սարսափ.

Սարսեղ *S.* Սարսափելի.

Սարսեմ, եցի *vn.* to quake, to totter, to start, to feel a thrill of fear, to shudder, to tremble, to quiver.

Սարսեցունեմ *va.* to shake, to cause to totter or shiver with fear.

Սարսիմ, եցայ, Սարսնում or Սարսիմ *S.* Սարսեմ.

Սարսումն *S.* Սարսափումն.

Սարսուռ, սոյ *s.* shivering, cold chill, chilliness, trembling, terror; - առնուկ or ունեկ զոք, to quake with fear, terror or horror.

Սարսաւալին, -լի or լից *a.* horrible, terrible, fearful, tremendous.

Սարսում, աջայ *vn.* to quake, shake,

shiver or tremble; - *ի ջրայ*, to shiver with cold, to quake all over.

Սարսուսէր or *սէր* *a.* tremulous, undulating. [*shiver* or to tremble.

Սարսաղցունեմ *va.* to cause to

Սարսուէի *S.* *Սարսափելի*. [*սա.մ.*

Սարսուէմ, *սիմ* or *սոււմ* *S.* *Սար*.

Սարսուսւմ *a.* moveable, everchanging, unstable.

Սարսնում or *Սարսնիմ*, *սեայ*, *սուլ*, *ցեալ* *vn.* to be shocked at, estranged, alienated, to have an aversion to, to withdraw, to abandon; to be horrified, scared, to take umbrage; - *ի ստենէ*, to be weaned, disaccustomed.

Սարսուցանեմ, *ցի* *va.* to rebuff, to spurn, to repulse, to shock, to estrange, to cause a separation, to alienate, to detach; to scare, to startle, to cause or give umbrage to; - *ի ստենէ*, to wean, to disaccustom. [*ding.*

Սարսուցիչ *a.* disgusting, forbid-

Սարփինայ, *ից* *s.* arbour, vine-ar-

Սաւան, *այ* *s.* sheet. [*bour*, bower.

**Սաւառայ* *s.* shrill fife or whistle.

Սաւանադարգ *a.* adorned, furnished with wings; - *թեւ* *a.* whirring, flapping the wings, flying about, hovering, soaring; - *ձայն* *a.* humming, buzzing; - *նամ* *S.* *Սաւանիմ*; - *պատ* *a.* surrounded or covered by wings; - *տարած* *a.* spread (wings).

Սաւանիմ, *եցայ* *vn.* to flap the wings, to flutter about, to hover, to soar, to fly high. [*flight*, flying about.

Սաւանումն *s.* flapping, fluttering,

Սաւաղարար *ad.* like Saul.

Սաւոթ *s.* black poplar.

**Սափալ* *a.* flat. [*true*, lying.

Սափասոււմ *a.* *Gr.* *w.* quite false, un-

Սափարայ *s.* fife.

Սափիրայ *Gr.* *w.* *S.* *Շափիւղայ*.

Սափոր, *ոյ* *s.* urn, amphora, pot, pitcher, jug, jar. [*barber's* calling.

Սափրականն or *Սափրողականն* *s.*

Սափրեմ, *եցի* *va.* to shave, to shear;

S. *Մօրոպ*; - *իմ* *vn.* to get shaved.

Սափրիչ *s.* barber, hair-dresser.

Սափրումն *s.* shaving; hair-dressing.

Սափրող *sf.* tire-woman.

Սաքափաթանք *s.* sycophancy; juggling tricks. [*large* hood or cowl.

Սաքուլայ, *ի*, *իւ* or *ով* *s.* Latin *w.*

Սաքրեմ, *եցի*, *Սաքրիմ*, *եցայ* *vn.* to hide oneself.

Սգադործ *a.* mournful, dreary, dolo-

ful, sad; - *գգած* *a.* in mourning; lugubrious; - *լինել*, to be in mourning; - *գգեայ*, - *գգեսւմ* *a.* wearing or clad in mourning; - *լինել*, to wear or to put on mourning; - *թափեմ* *vn.* to leave off mourning, to go out of mourning; - *լի* *a.* mournful, lugubrious, sorrowful, sad, fatal, gloomy; - *կից լինեմ* or - *կցիմ* *vn.* to go into mourning, to complain, deplore or condole with or together, to commiserate.

Սգամ, *ացայ* or *ցի* *vn.* to be in, or to wear mourning, to mourn; to afflict oneself, to be sorrowful, to regret, to be moved, to bewail, to lament, to deplore.

Սգայական, &c. *S.* *Չգայական*, &c.

Սգապատ *a.* covered with black or mourning; - *սէր* *a.* fond of mourning; - *սիրութիւն* *s.* immoderate love of mourning; - *սեսակ* or *սիկ* *S.* *Սգալի*; - *ցուցանեմ* *va.* to grieve, to sadden, to afflict; - *ւոր* *a.* in mourning; mournful; *սուգ առնուլ* - *գը*, to wear mourning; - *ւորիմ* *vn.* to mourn; - *ւորութիւն* *S.* *Սուգ*.

Սգումն *s.* mourning; grief, pain.

Սեմբ, *սեմոց* *s.* threshold; doorpost, jamb.

Սեաւ, *սեւոյ* *a.* black; *fig.* sad, gloomy; *s.* ink; negro; black; - *փայտ* *S.* *Երեւոս*; - *սական* *a.* black, dark, obscure. [*empress*; *pn.* Augusta.

Սեբաստէ or *Սեւաստէ* *a.* *sf.* august;

Սեբաստոս or *Սեւաստոս* *a.* *s.* august; emperor; *pn.* Augustus.

Սեբնի, *Սեբին*, *Սեբնիկ* *s.* *Gr.* *w.* palm-leaf vest, garment made of palm-leaves.

Սեթեւեթ *s.* garb, dress, ornament, attire; affectation, primness; paint; - or - *եաւ* *a.* embellished, adorned, pompous; finical, affected; - *աբար* *ad.* with inflated language; - *սնէք* *s.* finery, gewgaws, tinsel; - *եմ*, *եցի* *va.* to dress up, to trim or trick out, to bedizen, to bedeck, to embellish, to ornament; to paint, to plaster.

Սեղաս, *Սեղէ* *s.* *Gr.* *w.* shooting star.

Սեղս, *Սեղին* *s.* *L.* *w.* chair, throne.

Սեխ, *ի* or *ոյ* *s.* melon; *չէրս* - *ի*, slice of -; - *մէկանոս*, musk-melon; - *աւտան*, *այ*, - *աւտանի* *s.* melon-bed; - *եւնի* *s.* melon-plant; - *ենիք* *s.* melon-ground or garden. [*rocco*, cordwain.

Սեկ, *ի* or *ոյ* *s.* dressed leather, mo-

Սեկադործ . այ *s.* cordwainer, morocco-dresser; -եմ *va.* to dress like morocco, to morocco; -ութի *s.* morocco-dressing, -trade; -կալմ *a.* bound in morocco; -փերթ *s.* morocco-
*Սեկեմուկ *S.* Չիլը. [piece.
Սեկունդիկուռ *s.* *L. w.* secundicerus.

Սեկուեմեր *S.* Սեպուեմեր.

Սեղակ *a. Gr. w.* cartilaginous.

Սեղան, ոյ *s.* table, board; meal, food, table; altar; banker's counter; աւագ - , grand, high altar; - գրեղյ, writing-table; - խոհակերոցի, kitchen-table; dresser; - մարմարեայ, marble-table; - գործոյ, work-table; սփռոց - ոյ, table-cloth; անոթք, սպասք - ոյ, plates & dishes; պատասխանող, դանակ, գրգալ - ոյ, table-fork, -knife, -spoon; զրոյք է - ի, table-talk; - յարգարեւ, ուղղեւ, դնել, to lay out a table, to spread the table; - ուղղեւ, to erect or place an altar or Communion-table; բազմել է - , to sit down to table; ծառայել - ոյ, to wait at table; է - ի լինել, to be at table; էլանել է - ոյ, to rise from table; բառնալ զ- , to take away, to clear the table; ծախք - ոյ, table-expenses; *S.* Կողոպտեմ, ճաշ, Պատիւ; *s. geom.* trapezium.

Սեղանաբոյծ or բուռ *S.* Պատասխանող; - գիր *a.* spreading the table, laying the cloth; - փերթ *S.* Սեղանակապուռ; - կալմ *a. S.* Սեղանագիր; *s.* waiter, servant; house-steward; temple-erector; - կապուռ, պախ *a.* sacrilegious, impious; *s.* profaner, spoiler; - կապուռութի *s.* sacrilege, profanation; - կից *s.* commensal, messmate, fellow-boarder; - լինել or - կցիմ *vn.* to eat at the same table, to mess together; - կցութի *s.* commensality; - մեծար *a.* condescending, accepting to sit at another's table; - յարգար, այ, - յորէն, բինայ *s.* head waiter, butler, chief steward; carver; - նամ *vn.* to be formed into an altar-table, to become a sacrifice; - նենգ *s.* traitor, domestic traitor, betrayer; *fig.* one guilty of sacrilege, profaner; - պետ *s.* cellarist; - սպաս *a.* fond of good eating; - տիպ *s. geom.* trapezoid; - տուն *S.* Ճաշատուն; - լոր *s.* banker, changer; - ալ or արկանել զարծաթ է - ու, to place money in a bank at interest, to put out money to interest; - լորեմ, էջի *va.* to wait at table, to spread the table, to

serve up; to give to eat; *fig.* to make known the word of God, to feed with the bread of life; - լորիմ *vn.* to eat, to feed upon.

Սեղանորդ *S.* Սեղանակից.

Սեղեխ, այ *s.* fornicator, whore-keeper; suitor, gallant, sweet-heart, admirer; - աբար *ad.* like a lover, in a coquettish manner; - ասպանութի *s.*

Սեղիւ, &c. *S.* Սեխ, &c. [lover-murder.

Սեղմ *a.* close, dense, compact, firm, strait, narrow, compressed, confined.

Սեղմաբան *a.* curt, concise; - կան *a.* astringent; - նամ, այցայ *vn.* to be contracted, compact, compressed, restricted, to press close, to grow narrower; - պէս *ad.* densely, closely, strictly, narrowly; - լոր *S.* Սեղմ.

Սեղմեմ, էջի *va.* to render compact, to restrain, to constrain, to restrict, to restringe, to cramp, to contract; to squeeze, to strain, to press; - իմ *vn. S.* Սեղմանամ.

Սեղմութիւն *s.* the being compact, hardness, firmness, density; restriction, restraint; pressing, squeezing.

Սեմագիր, գրաց, Սեմար, այ *s.* tachygrapher; - գրութի *s.* tachygraphy.

Սեմական *a.* semitic.

Սեմիր *S.* Խոստուկ.

Սենատոր, այ *s. L. w.* senator.

Սենդեղու *s. Gr. w.* chancellor.

Սենեակ, նեկաց *s.* chamber; cabinet, closet; *S.* Հարան; *fig.* concubine; - միանձանց, cell; - Հարսին, nuptial bed, thalamus; - ուսման, study.

Սենեկակից *a.* dwelling in the same chamber, comrade; - մուռ *a.* secluded; - պան, այ *s.* chamberlain; - պանութի *s.* chamberlain's office; - պետ *s.* Lord High Chamberlain; - պետութի *s.* office or charge of High Chamberlain; - լոր *s.* recluse, solitary, hermit. [hut.

Սենեկիկ *s.* small room, cabin, cell,

Սեպ, ոյ or էջ *s.* peak, point, summit of a rock, steep rock; peg, wedge; *a.* steep, craggy, a-peak, precipitous.

Սեպածեւ *a.* cuneiform; - նամ *vn.* to end in a point, to be steep or pointed; - տան *s. mech.* catch, tipper, gib's end, stop, tappet; - ցեալ *a.* a-peak, steep; - ցուցանեմ *va.* to cut vertically, to escarp, to cut steep down; - լոր անիւ *s. mech.* stop-, cog- or curb-wheel.

Սեպեան *s. Gr. w.* sepia, cuttle-fish.

Սեպական *a.* proper, special, parti-

cular, specific, one's own; noble, illustrious, egregious; -*բ* *s.* one's own part, property or heritage; - *երնմա*, it was specially his, it was his lot; -*արար*, -*սպէս* *ad.* as one's own, - propriety; -*ացուցանեմ*, -*եմ*, *եցի*, -*եցուցանեմ* *va.* to appropriate, attribute, ascribe or impute to oneself; -*ուծի* *s.* appropriation; propriety; attribute, attribution; nobility.

Անուհ, *պէտք* *s.* peer, noble, gentleman, patrician, esquire; Sebooh, (name of mount in Armenia); - *ազատք*, the highest nobility; - *գունդն ազատաց*, knighthood, chivalry, squire. *Անտեմբեր*, *ի* *s.* September. [hood. *Ան*, *ից* *s.* kind, species, race, generation; nature, complexion; *height; *gr.* gender; - *եւ տեսի*, the genus & the species; *մարդկային* -, mankind; *Հայկական* -, the Armenian nation.

Առարար *ad.* generally, universally; -*գլխին* *a.* co-national, consanguineous; -*հան* *a.* generic; general, universal; *gr.* genitive; -*կնածեւ* *a.* of an universal or resplendent form, (the Cross); -*կոտոր* *a.* of several species, diversified, various, subdivided, heterogeneous; -*ձեւ* *a.* round or spheroidal; -*նամ* *vn.* to become genus.

Առեմ *va.* to harden; -*իմ* *vn.* to be hardened.

Առն, *ռին* *s.* axle, axis, pivot; *a.* clean, pure, clear, limpid; sincere, true, simple; -*ութիւն* *s.* clearness, cleanness, purity. [progeny or race.

Առուծի *s.* the being of the same *Առօրէն* *ad.* generically.

Ար, *ից* *s.* kind, race, species; sex; cream; *gr.* gender; -*գինեմբոյ*, cream of tartar; *գեղեցիկ* -, the fair sex, womankind; *գալ ի ծնունդ եւ ի* -, to increase & multiply.

Արական *a.* genital; prolific; generic, sexual; *gr.* genitive; - or -*բ* *s.* the sex, the genitals; *ի բաց Հատանել զս*, to castrate, to geld.

Արանամ *S.* *Արիմ*.

Արաւորեմ, *եցի* *va.* to multiply, to reduce into one kind.

Արափիմ *s.* *pl.* *H. w.* Seraphim.

Արեւալ *a.* sprung from, born of.

Արեկ *s.* *S.* *Աեկ*; leather-lid, -cover; -*եմ*, *եցի* *va.* to close jars with bladder.

Արեմ, *եցի* *va.* to procreate, to beg-

et, to engender, to give rise to, to propagate.

Արիմ, *եցայ* *vn.* to be born of, to draw one's origin from, to descend from, to be procreated, multiplied by generation; to spring, to issue, to derive, to proceed from.

Արիլ *ad.* to-day, this very day; - *եւ վաղեւ*, *զ-եւ զվաղեւ*, to-day & to-morrow; -*ածին* *a.* born to-day; -*եան* *a.* of to-day; *ի- , ի- , ե- , եւ* or *աւար*, - *օր* *S.* *Արիլ*. [*կեւի*, quiddany.

Արիւնիւլ, *եւլի* *s.* quince; *սինձ սեր*.

Արիւնիւլ, *լոյս* *s.* quince-tree.

Արմահերեմ *va.* to conceive.

Արմահեղձուի *s.* causing abortion.

Արմահան *a.* seminal; -*կորոյս* *a.* seed-losing (the earth); -*Հան*, *այ* *s.* sower; -*Հանուծի* *s.* sowing; -*մառոյ* *a.* producing seeds; -*նամ*, *այցայ* *vn.* to seed, to run to seed; -*բիււ* *s.* sower; begetter, procreator; -*դան* *s.* *Ար. մանահան*; drill, sowing machine, corn-drill; -*ցու*, *այ* *a.* destined or kept to be sown; -*ար* *a.* provided with seed, seedy; -*բար*, *այ* *s.* gleaner, gathering or picking up seeds; *s.* *ից*, babler, tale-bearer, telltale; - *լինել*, to criticize, to find fault with, to censure.

Արմանելի *a.* fit to be sown.

Արմանեմ, *եցի* *va.* to sow, to disseminate, to spread or cast the seed; to procreate; - *սերմն*, to seed; *ժամանակ սերմանելոյ*, seed- or sowing-

Արմանիւլ, -*նոյ* *s.* sower. [time.

Արմանիւլ, *նեաց* *s.* seeds; *պարեւ* *զ-նեաց*, seed-plot.

Արմանուլ *s.* sowing.

Արմն, *ման*, *մուլք* or *մանք*, *մանց* *s.* seed, grain; berry; corn, pulse, &c.; *ից*, progeny, race, descendants; germ, bud, seeds, cause, principle; *bot.* *օտyledon*; - *արուծի* *med.* sperm; - *ձրկանց*, spawn; - *չոզամի*, rape-seed; *ի- , աւալ* *զցորեւ*, to sow corn; *եւ-նել արուծի սերման*, to be afflicted with gonorrhea; - *աւանդ կնոր*, to conceive.

Արմնարանեմ *va.* to play the tell-tale, to babble; -*բանուծի* *s.* spermatology; -*կաթ* *a.* gonorrhoeic, ill of the gonorrhoea; -*կաթուծի* *s.* gonorrhoea; -*հան* *a.* seminal; spermatogenic; -*կեր* *a.* feeding on seeds or grain; -*կերուծի* *s.* eating pulse; loss of sons; -*Հեղուծի* *s.* voluntary pollution; -*ախ* &c.

S. Յշահամ. &c. ; -**վաճառ** *s.* seedsman; *sf.* seedswoman ; -**վարուծի** *s.* sowing ; -**բան** *s.* bot. anther, seedlip, seedlop ; -**բկեմ**, **եջի** *va.* to sow ; -**բկուծիւն** *s.* power of conception ; act of procreation ; -**փակ** *s.* bot. umbone, pistil.

Արմենիւթիւն *s.* pollution ; gonorrhea.

[child or young.

Արմենիկալ *af.* conceived, with

Արուբէ. -**բիմ** *S.* Արուբէ.

Արուսն *s.* procreation, generation.

Արուն *a.* having procreative or generative virtue, fecund, prolific.

Արունգ. **բնիւն** *s.* offspring, scion, progeny, race, lineage, line, descent, posterity, descendants, generation.

Արա. **ից** *a.* solid, firm, hard, compact, constant, fix, stable, strong ; *fig.* true, sincere, close, intimate, cordial ; -, -**իւ** *ad.* firmly, constantly ; voluntarily, willingly ; sincerely, intimately, closely ; - **առաքինութիւն**, solid virtue ; - **սիրով**, tenderly, affectionately, cordially ; - **սիրել**, to love sincerely, with all one's heart, passionately ; - **աղօթել**, to pray intensely, warmly, earnestly, eagerly.

Արասնամ *S.* Արսիմ.

Արասլէն *a.* very solid, stable.

Արաւեմ, **եջի** *va.* to strengthen, to fix, to make firm, to establish, to consolidate ; * to learn, to study ; -**իմ** *vn.* to be strengthened by, consolidated, to gather strength from.

Արաւութիւն *s.* solidity, firmness, hardness, constancy ; *phys.* fixation.

Աւ *S.* Աւաւ.

Աւապիր *s.* ink ; *a.* written with ink, delineated with black lines ; -**դոյն** *a.* black, dark-coloured, blackish, dark, swarthy ; -**դործ** *a.* rendering black, blackening ; -**դորշ** *a.* blackish, obscure, gloomy ; -**դունդ** *a.* composed of a black troop ; *s.* black band or troop (of devils, rascals, &c.) ; -**դէղ** *s.* ink ; -**դէմ** *a.* black-faced ; *s.* negro ; -**դշած**, -**դշեստ** *a.* clothed in black, in mourning ; -**դշեստ** *s.* mourning suit ; -**թոյր** or **թորմի** *a.* black ; *fig.* dark, gloomy, dismal, sullen, foul, base.

Աւակ, **ի**, **աւ** *s.* ink.

Աւակն *a.* black-eyed.

Աւակոյտեալ *a.* full of black clods.

Աւակաղնի *s.* bot. quercus nigra.

Աւամաղձ *s.* black bile, atrabiliary humour, spleen ; -**աւ** *a.* melancholy,

splenetic, atrabiliary ; gloomy, mournful ; -**ուծի** *s.* melancholy, black choler or bile, hyp, hypochondria, -*sis* ; -**միզ** *s.* burnt sugar, caramel ; -**մորթ** *a.* brown-skinned ; *s.* black man, moor, negro ; gipsy ; -**մորուս** *a.* black-bearded ; -**յառաակ** *a.* melampyrgus ; *S.* թաւայառակ ; -**յին** *S.* Աւաւ ; -**նամ**, **աջայ** *vn.* to blacken, to be or become black, to grow dark or brown ; -**ներկ** *a.* black-dyed, black ; -**սառս** *s.* *S.* Արասն ; count, earl ; -**սառութի** *s.* county, earldom ; order of knighthood ; -**սեսակ** *S.* Աւաւթոյր ; -**ցուցանեմ** or

Աւեւեմ, **եջի** *va.* to blacken, to render black, to imbrown ; to paint black.

Աւաքար *S.* թերթաքար.

Աւեւ. **այ** or **ից** *s.* nail, stud ; -**ադոյն**, -**ակապ**, -**ապինդ** *a.* nailed, studied, fixed, well-fastened ; -**ապէս** *ad.* fixedly, firmly ; -**եմ**, **եջի** *va.* to nail, to stud, to fasten with a nail, to fix well ; to attach, to stick ; -**խոք** *s.* Severian heretics ; -**ուծի** or **ուսն** *s.* fixation ; fixed or rooted idea.

Աւերամ *s.* black flock ; *S.* Աւադունդ ; -**բես** *a.* black-faced, shameful.

Աւ եւ մութ *a.* black all over ; *S.*

Աւեւի *S.* Արեւնի.

Աւառն *a.* black-footed ; *pn.* Melampus.

[- **աչք**, black eyes.

Աւորակ *a.* blackish, brown, dusky ;

Աւորդիք *s.* Sēwortic, Blacksons or Smithsons, (name of an Armenian race whose father was named Sēv or Black).

Աւուլթիւն *s.* blackness, black or brown colour, swarthy.

Աւուկ *a.* negro ; *S.* Աւորակ.

Աւուհի *sf.* negress, negro-woman.

Աւ սաթ *S.* Աւթ.

Աւիական, &c. *S.* Աւչական, &c. ; -**ադունդ** *s.* troops composed of nobles.

Աէ. **սերա** or **սորա** **սէք** or **սայք**, **սայա** *pron.* *f.* *S.* Աւ, **սորա**.

Աէգ. **սիգաց** *a.* imperious, high, haughty, supercilious, arrogant, proud, superb ; - **աւ չանդերմ**, fond of dress, smart, spruce, dandy ; - **աւնուկ** *S.* Սիգամ.

[squitch -, dog's -, weed.

Աէգ. **սիգոյ** *s.* bent-grass, couch- ,

Աէր. **սիրոյ** *s.* love ; affection, fondness, tenderness ; inclination, delight, liking, taste, fancy ; love, passion, flame, salacity, love-suit ; charity, supernatural love, christian charity ; agapæ, love-feasts ; kiss ; - **կանանց**,

hymen, vulva; *fig.* the quiver of love; - *վաղանցուկ*, amour, intrigue, love-affair; *յօրակապք*, *դուրք սիրոյ*, ties, bonds of love; *Հանգչոյ*, *տոմսակ*, *գաղտնիք*, *երգ*, *վէպք*, *ընծայ սիրոյ*, love-knot, --letter, --secret, --song, --tale, --toy; - *առ Աճ*, *առ ընկերն*, *ազատութե*, *Հայրենեաց*, *արուեստից*, *փառաց*, *առաքինութե*, love of God; of our neighbours or fellow-creatures; of liberty; of our country; of arts; of glory; of virtue; *ամուսնական*, *մայրական* or *մայրենի*, *Հայրական*, *որդիական* --, connubial or conjugal, maternal, paternal, filial love or affection; - *անձնական*, self-love, egoism, solipsism; - *ածային*, *երկնային*, *մաքուր* or *մք*, *նորաբողոք*, *փոխադարձ*, *Համեստ*, *օրինաւոր*, *եռանդուն*, *սաստիկ*, *բուռն*, *անչափ*, *Հաստատուն*, *Հաւատարիմ*, *յաւիտենական*, divine, celestial, pure, rising, reciprocal or mutual, honest, lawful, ardent, lively, violent, extreme, constant, faithful, eternal love; *մոլենխիսանձ* --, jealousy; - *երկրային*, *յողդողդ*, *անցաւոր*, *գլխայական*, *մարմնական*, *անկարգ*, *պիղծ*, *յանցաւոր*, *եղենաւոր*, earthly, inconstant, fleeting or transitory, sensual, carnal, illicit, lustful, culpable, criminal love; *վայելել սիրով*, to make love to, to fall in love with, to court, to woo; *Հաւել մաշել սիրով*, to burn, to languish with love, to be love-sick; *Հատուցանել* - *ք* *սիրոյ*, to give love for love, to re-love; - *աղչել*, to inspire with a passion; *դիւթել*, *բորբոքել զն*, to philter, to charm; - *ցուցանել*, to show or demonstrate love for; *առնել* --, to be courteous, amiable, friendly; to do or confer favours; *ուտել զ* --, to eat together, to make love-feasts; *դնել* - *ի բերան*, to kiss, to embrace; *սիրով ad.* lovingly, tenderly, affectionately; with pleasure, willingly; *ի - Ա.* for God's sake; *ի - իմ*, for me, for my sake; *արա ինձ* --, do me the kindness or the pleasure to; *ած սիրով*, very willingly; - *իմ*! my love! my dear! S. *Խառնեմ*, *Հարկանիմ*.

Սերարփի s. S. *Սրովբէ*; focus of *Սերնսերոս* s. gentle breeze? [love]. *Սերսերիմ* s. H. w. Song of Solomon. *Սթար* s. Latin w. horse-trapping, --cloth, caparison; - *եմ va.* to harness a horse, to caparison.

Սթափ a. awake, sprightly, lively, watchful, quick, prompt, speedy; - *կան a.* entertaining, diverting, amusing, recreative, distractive; - *անք s.* sprightliness, liveliness, sportiveness, entertainment, diversion, sports, relief; watchfulness; - *եմ*, *եցի*, *եցուցանեմ va.* to awaken, to enliven, to inspirit, to refresh, to recreate, to revive; to cheer, to exhilarate, to divert; - *եցի զիսեա մտաց քոց*, *fig.* awake from your mental stupor; S. *Թափեմ*; - *իմ*, *եցայ vn.* to wake up, to be lively, renewed, to recover, to come to oneself again; to brighten up, to be cheerful, to divert or amuse oneself; - *ի գինաց*, to grow sober again, to get sober; - *ի քնոյ*, to shake off sleep; - *ութի* or *ուսն s.* awaking; refreshment, distraction, diversion, pastime; sobering. [lerian.

Սթեր s. bot. wild nard, azarum, *va.* *Սթիզիայ*, *ի sf. Gr. w.* sibyl. *Սթիսկոն* or *Սթիսկոն s. Gr. w.* pig's-s. *Սիգ S. Սիւք*. [skin bag. *Սիգաճեմ a.* strutting; *ad.* with stately step; - *գնացք*, majestic gait, walk, bearing or port; - *իմ* or

Սիգամ, *ացայ* or *ցի vn.* to strut, to stalk, to walk in a proud manner, with an air of ostentation or self complacency; to bridle up, to give oneself airs, to carry one's head too high.

Սիգանն S. Սիգապանն. *Սիգանք s.* air, pride, ostentation. *Սիգալարժ a.* undulating, curling or rippling gently; - *պանծ a.* haughty, ostentatious, stately; - *սար a.* highly caparisoned; - *ւոր a.* superb (horse); - *քայլ a.* walking or curvetting proudly.

Սիգլ, սիգեղ, աչ, զք s. decoration, distinction of honour or seal; S. *Սիգլ*. *Սիգնն, ի. Սիգնայք, յից L. w. S. նշան*. [tentation; softness, effeminacy.

Սիգութի s. haughtiness, pomp, os- *Սիգաբերիմ vn.* to grow spontaneously & abundantly as weeds or grass; - *բոյս a.* gramineous, grass-like; *s.* gramineous plant; - *կան a.* grassy; - *ւտ* or [ing in weeds, in grass.

Սիգուա a. weedy, grassy, abundant. *Սիկ, սկոյ s.* slime, mud, ooze, mire, slough, dirt; deposit, sediment, dregs, lees. [hired assassin.

Սիկարեան a. Latin w. murderous; *s.* **Սիկլիկ s.* sleet; hoar-frost.

Սիկդ, սկեղաց *s. H. w. shekel.*

Սիկդն *s. Gr. w. S. Կաշի*; fine-wheat-en bread, French-roll.

Սիկդն *S. Սուսր.*

Սիկդայ, *ից s. Gr. w. syllable.*

*Սիմակ *s. wool prepared for spinning.*

Սիմէս *s. L. w. half-piaster.*

Սիմինդր or սր *s. Gr. w. semolina.*

Սիմոնական *a. simoniacal*; -ուի or

Սիմոնեան ախա *s. Simony.*

Սիմոնացի *s. Simonian.*

Սին, սնոյ *a. empty, void*; destitute; vain, useless; *s. bot. service- or sorb-apple*; service- or sorb-apple tree.

Սինդոն *S. Սնդոն.*

Սինեալ *a. emptied, void, empty.*

Սինլեալ, ելոց, -լբոր, աջ *a. refuse*; low, despicable, vile; - or - ժողովրդական, - խուժան, riffraff, dregs & refuse of the people, mob, rabble, scum of the people, the unwashed, the many-headed, beggarhood.

Սինկդ, կեղաց *s. Cerberus.*

Սինկլիսիկոս, աջ *s. Gr. w. senator.*

Սինկլիսոս, աջ *s. Gr. w. senate*; -ական *a. senatorial*; -ուծի *s. senatorial dignity.*

Սինձ, սնձոյ *s. gluten*; mordant; preserved fruits, conserves, preserves, jam; *S. Փշառ.*

Սինեկոնոս *Gr. w. S. Որդիակիցք.*

*Սինոն, ի *S. Սահման.*

Սիպէ *S. Սեպէան.* [peas.

Սիսեան, սուան or սեռան *s. chick-*

Սիտդ *s. L. w. water-pot, bucket.*

Սիր *s. damp weather*; *a. effeminate*; - *s. Fr. w. sire.*

Սիրաբան *S. Բանասեր*; -բար *S. Սիրեալէս*; -բողբոջ, -բուխ *a. born of or produced by love, effect of love*; -բորբոջ *a. burnt with love*; -բուն *a. whose base or root is love*; -զեղ or զեղուն *a. filled with love or affection, affectionate, loving*; -թախ *a. love-winged*; -լի or լիր *a. full of love, of affection, of tenderness, kindness or good-will, affectionate, obliging, kind*; -կամուծի *S. Լաւակամուծի*; -հնձոր, (Պղտիկ) *s. love-apple, tomatia*; -կան *a. amiable, benign*; amatory, loving, amorous; affectionate; -կից *a. mutually loving*; -հար *a. love-stricken, loving, amorous*; -հարիմ, եցայ *vn. to fall in love with, to be enamoured of, smitten with, to burn for*; -հարուծի *s. love-struck, falling in love*; love-

suit; -հարուստ *S. Սիրազեղ*; -ձայն *a. eloquent, persuasive, sweet-spoken*; -մայր *sf. affectionate mother.*

Սիրամարգ *s. peacock*; էք -, peahen; ձագ -ի, pea-chick; - գոչէ, the peacock cries or screams; նազեղ or սիգալ ոնդ զ- , to plume oneself; to boast; -աշաւ *a. abounding in peacocks.*

Սիրայ, ից *s. Gr. w. mat*; rush-tress, hay-rope; սէր ի -է *ad. file by file, line by line, in series.*

Սիրայեց *S. Սիրալիր*; յին *a. dear, amiable*; burning with love; յորդ *a. fervent, ardent*; յորդոր *a. lovingly persuading*; exhorting by love; շարժ *a. inciting to love*; incited by love; -պատար *S. Սիրալիր*; -ջան *a. done or executed with a fond enthusiasm*; - սլաց *a. presented, offered with love*; -սնունդ or սուն *a. nursed affectionately, lovingly, tenderly*; - սան, dear nursing; -սուր *a. borne on the wings of love*; -ստեղծեալ *S. Սիրաբողբոջ*; -ստուած *a. beloved of God*; -սարսի *a. passionately fond, smitten, deeply in love, over head & ears in love*; -ամարիլլիս *bot. agapanthus umbellatus*; -ախուր *a. melancholy & in love*, smitten with love & melancholy; -սուր *a. glowing with love*; -սկու *a. in love, smitten, amorous.*

Սիրեգոն *s. Gr. w. shrine.*

Սիրելական *a. loving, amicable, friendly, affable, kind*; - դէդ, philter; -պէս *ad. amiably, kindly, lovingly, affectionately, tenderly, courteously*; charitably.

Սիրելի *a. amiable, dear, beloved, well-beloved*; affectionate, benign, kind; *s. favourite, darling, lover*; -դ իմ, my dear; - ընծայել, to render amiable; - է ինձ, I prefer; - է քեզ զեղեցիկն, the beautiful affects you; - է ինձ կարծեմ, I should think; - է ինձ տեսնել ի քեզ, I am very happy to see in you; - էր ինձ բարեբախտ. I had placed all my happiness in doing good.

Սիրելութիւն *s. loving*; amiability, kindness, love, affection, tenderness, sympathy, fellow-feeling.

Սիրեմ, էցի *va. to love, to be fond of, to have an affection or a liking for, to cherish, to like, to be pleased, to take pleasure or delight in, to de-*

light in; - զմիմեանս, to love one another, to be fond of each other; ըստ անձին - , to love as oneself; - իբրեւ զբեր ական, to love as the apple of one's eye; - մինչեւ ջրունչ վախճանին, to love to one's last breath; խանդավառ, տարփանգ, սաստիկ, բոլորով սրտիւ or յեմ սրտէ, ոգւով չափ, ի վեր ք զեմ, անկեղծ սիրով - , to love tenderly, passionately or dotingly, to distraction, with all one's heart, with all one's soul, above all, sincerely; զմի սէր - , to love with equal affection; - իմ տն. to be loved, beloved.

Սիրենա *sf. phys.* Sirene. [gether.

Սիրելի՜ թայ *a.* friendly, agreeing to.

Սիրելի, Սիրող *a.* loving, fond of; *s.* amateur, lover; - նկարուց, amateur of pictures; - երաժշտուհի, dilettante, (*pl.* dilettanti); - գեղարուեստից, virtuoso, (*pl.* virtuosi); - ազատութեան, փառաց, lover of liberty, of glory; չես դու - մարգահաճուժեմ, you do not like flattery; - է նա գրեկոյ, books are his passion; - եմ ես անկարանուժեմ, I have a great taste for botany.

Սիրողաբար or պէս *S.* Սիրելապէս.

Սիրողութիւն, Սիրումն *s.* love, predi-

սիրուհի *a. sf. S.* Սիրելի. [lection.

Սիրուն *a.* amiable, dear, pretty, darling, gracious, handsome, charming; *S.* Սիրով.

Սիրտ, սրտից *s.* heart; heart, soul, mind, intellect, memory, intelligence; courage, spirit, heart; heart, inmost thought; heart, centre; առ սրտի *ad.* through anger; սրտի գիւր, ease, pleasure, contentment, satisfaction; բարութիւն, խստութիւն սրտի. kindness, hardness or obduracy of heart; լքումն սրտի. faintheartedness, despondency; ուղիւ, անկեղծ սրտիւ, sincerely, openly, heartily, openly; բոլորով սրտիւ, ի բոլոր սրտէ, յեմ սրտէ, սրտի մտք, with all one's heart or soul, heartily, with good will, willingly, voluntarily; կրթել զ- , to form the mind or character; հեռացուցանել յանձնէ զ-ս, to alienate good will; գերել զ- , to captivate, to gain the heart or affection; յինքն արկանել զ- ուրուք, to gain a person's good will; յափշտակել զ-ս, to charm or gain all hearts; գորովել, ժառանգել զ- , to touch, to move, affect or stir, to possess the heart; իջանել ի խորս սրտին, to de-

scend into one's heart; թափանցել ի խորս սրտին, to penetrate the inmost recesses of one's heart; տալ նուիրել զ- իւր, to give one's heart; խտորեցուցանել զ- , to pervert, to deprave the heart; խօսել ը սրտի, to speak to the heart; տեսլ ի սրտի իւրում, to say within oneself, to say in one's heart; սրտի մտք վաստակել, to labour heartily, to take to heart, to occupy oneself seriously with; - ի բերան շրջել, to seek painfully for; սրտի գիւր լինել, to be in a state of contentment or tranquillity, to feel pleased, comfortable, contented; զեղուլ զ- իւր առաջի Այլ, to open one's heart before God; հայրական, մայրական, գողար, զգայուն, խաղաղ or անգորր, խաղաղաւէտ, երախտագէտ, աղնուական, բարի, ազնիւ, վեճմարտէ, վեհ, անվեհեր - , paternal, maternal, tender, feeling or sensible, calm, pacific, thankful, noble, good, excellent, elevated (high-minded), great, intrepid or dauntless heart; անզգայ, ապերախտ, խիստ, ապակահալ, վատ, անգութ, անողորմ, չար, քեալ - , unfeeling or insensible, ungrateful, flinty or obdurate, spoilt or corrupt, craven or dastard, hard (hearted), unmerciful or pitiless, cutting, drooping, dejected or despondent heart; խորհուրդք մեծամեծք ի սրտէ դան յառաջ, great thoughts take their rise in the heart; - ն բարախէ, ժնդայ, the heart palpitates; արկ ի - իմ, he placed in my heart, he inspired me; անկէ գութ ի - քո, let your heart be touched; նուազեալ էր - նր, his heart was weak; հրճուէր ի սրտի, he rejoiced from the bottom of his heart; եթէ ուրուք - առնուցու՜ կերիցէ, let him eat it if he has the heart to, if he has courage enough; - իմ գելանի, my heart is moved; - ի բերան էր, he struggled with death; որ յաչաց հեռացաւ ի սրտէ հեռացաւ, out of sight, out of mind; *S.* Զաւարեանամ, Խորք, Կեղեքեմ, Մեղեքեմ, Յանդուցանեմ, Դարժեմ, &c. &c.

Սիւղորայ *S.* Սիղորայ.

Սիւն, սեանց *s.* column, pillar; - չքեկուսի, pilaster; անջրպետ սեանց, intercolumnation; շարք սեանց, colonnade; - ամպ or ամպոյ, pillar of cloud; *S.* Դրջանակ.

Սիւնաբարձ *a.* supported by pillars

or columns; -գաւիթ *s.* peristyle; -
 գլուխ *s.* capital, chapter.

Սլանակ, *այ s.* little column; էլէ-
 կորական - , electric pile.

Սլանական, -կէայ, եցայ *a.* stylites,
 living on a column; -ձեւ *a.* column-
 shaped; -մոււ *S.* Սլանակեաց; -նման,
 -տեսիլ *a.* column-like; -պատ *a.* sur-
 rounded with columns; *s.* peristyle.

Սլանորոն *s.* *Gr. w.* symbol, creed.

Սլանիքոսական *a.* *Gr. w.* continuous.

Սլանկղիտոս *S.* Սինկղիտոս.

Սլանչոգ, -ոս, *այ s.* *Gr. w.* synod;
 -ական *a.* synodal.

Սլարախուր *S.* Հինգտերեւեան.

Սկէք, Սկք, սքոյ, Սկք *s.* breeze,
 gentle wind; *S.* էրան.

Սկիռն *S.* Կննափող.

Սլանամ, *ացայ vn.* to soar, to take a
 lofty flight, to fly high; to rush, to
 dart, to rush on, upon or down; սլա-
 ցեալ *ասող,* falling star.

Սլացուծի or ումն *s.* soaring, flight.

Սլացուցանեմ *va.* to cause to fly

Սլացք *s.* start, flight, sally. [swiftly.

Սլաք, *այ s.* shaft, arrow, dart; sti-
 letto; style, needle; - ժամացուցի,
 hand; - ժամուշ, hour-hand; - վայր-
 կենից, minute-hand; - աւղու *a.* sharp-
 tongued, biting, cutting, poignant; -
 եալ *a.* sharp-pointed, piercing, keen.

*Սլէխ or Սլէհ *s.* arms, armour.

Սլէմ *S.* Սուլէմ.

Սլիկ *s.* French-beans.

Սխալ *a.* wrong, mistaken, faulty;
 less; *s.* fault, error, mistake; միով -
 ամն քառասուն, 40 years wanting one.

Սխալագիր *a.* full of errors or mis-
 takes, incorrect. [sy, drunken.

Սխալակ *a.* staggering, reeling, tip-

Սխալական *a.* liable to error, fal-
 lible, frail; - ուծի *s.* fallibility.

Սխալակիմ, եցայ *vn.* to stagger, to
 reel, to be a staunch toper, to be
 tipsy. [ness, intoxication.

Սխալակութիւն or ումն *s.* drunken-

Սխալանք *s.* fault, mistake, error,
 oversight, failing, blunder.

Սխալաւոր *S.* Սխալական.

Սխալեմ, եցի, -լեմ, եցայ *vn.* to fail,
 to be wanting, to err, to commit an
 oversight, to be led into mistakes, to
 mistake; to sin, to fall into error, to
 go astray; to make a false step, to
 stumble, to trip; մեծամեծս - , to make
 gross blunders.

Սխալեցուցանեմ *va.* to cause to
 commit faults, to lead into error; to
 cause to sin.

Սխալոս *S.* Սխալական.

Սխալութիւն or ումն *S.* Սխալանք.

Սխոր *S.* Խսոր; * -գուշ *s.* wooden
 mortar.

Սխրագործ *a.* working or doing
 wonders, enchanting, astonishing,
 wondrous, prodigious, stupendous;
 -լի *a.* wonderful, surprising, admir-
 able, charming; -նամ, *ացայ vn.* to
 admire, to be charmed, astonished, to
 marvel, to wonder, to be extremely
 surprised, wrapped in wonder, amaz-
 ed, to stand thunderstruck; -ասրաս,
 -տեսիլ *S.* Սխրակ; -ցուցանեմ *va.*
 to ravish, to enrapture, to delight, to
 strike with admiration, to charm, to
 be the delight, the charm of; -ցուցիչ
a. stupefactive; -ւոր *a.* stupendous,
 wonderful. [to grow thin or lean.

Սխրիմ *vn.* to become extenuated,
 Սխրումն *s.* wonder, marvel, amaze-
 ment. [split, to gape, to crack.

Սկալիմ *vn.* to open in chinks, to
 Սկալինեան *a.* *Gr. w.* scalene, having
 the sides & angles all unequal.

Սկախուն *a.* slimy, oozy, muddy,
 miry, sloughy.

Սկահ, ի *s.* cup, bowl, goblet; - աշ-
 տանակայ, drip-receiver. [ping-glass.

Սկահակ, *այ s.* small cup, mug; cup-

Սկահակալ, *այ s.* saucer. [ment.

Սկահաձեւ *a.* cup-shaped; *s.* - orna-

Սկայ, ից *s.* giant; - կին, giantess;

- անարի, huge giant; -արար *S.* Հըս-

կայրաբար; -ադործ, &c. *S.* Հսկայաձեւ,

&c.; -ամարա or մարտութի *s.* gigan-

tomachia, war of the giants; -անման

a. giant-like; -աչափ *S.* Հսկայաձեւ;

-ընթաց *a.* walking like a giant; -ուծ

s. giantship.

Սկանամ, *ացայ vn.* to change into
 slime, to form a deposit, to settle;
 գինիք սկանայ, your wine is torbid.

Սկանիմ *S.* Շկանիմ.

Սկարոս, ի *s.* *Gr. w.* zool. scarus.

Սկաւ *s.* piece of mat.

Սկաւառակ, *այ s.* plate; *ast.* disk;

- գլխոյ, scull, cranium.

Սկաքար *s.* limonite.

Սկեմ *S.* Հսկեմ; -իմ *S.* Սկանամ.

Սկեպաակահութի *s.* scepticism.

Սկեպտիկեան *a.* *s.* sceptic.

Սկեպտոր *s.* *L. w.* exceptor.

Սկեսուր, սրաց *sf.* mother-in-law;
Ս. կեսուր. [Տ. կեսրայր.
Սկեսրայր, սրէից *s.* father-in-law;
Սկեսայ *s. Gr. w.* whip, lash, scourge.
Սկզբնաբան լինիմ or **բանիմ** *va.* to describe or treat of antiquities, or of ancient times; **բոյս հասակ** *s.* tender age, infancy; **գիր** *a.* written from the beginning; initial letter; original, text, autograph; **գոնուլթի** *s.* pre-existence, antiquity; **գոր** *a.* first among the powers (angelic hierarchy); **ժառանգ** *a. s.* the first heir from all eternity; **լոյս**, **լուսի** *s.* primitive light, origin or author of light; **ծին** Տ. Նախածին; **կան** *a.* primitive, original, radical, pristine, primordial, first, initial; elementary; **Ս. Մեղք**; **ն** *s.* beginning; **կից** *a.* co-etaneous, co-eval, equal in age or antiquity; **հայր**, &c. Տ. Նախահայր, &c.; **ժարտուի** Տ. Նախաժարտուի; **նամ**, *ացայ* *vn.* to begin, to commence; **չար** Տ. Նախաչար; **պառաճառ** *a. s.* first or principal cause, first author, source, spring; **պետուլթի** *s.* supreme hierarchy; **պտուղ** Տ. Նախապտուղ; **սեր** *a.* propagated first; **բողբոջ**, the first offshoots or branches; **տառ** *s.* first letter, initial; **տարր** *a.* radical; *s.* element; **տիպ** Տ. Նախատիպ; **ւոր** *a.* commenced, created; primitive, first; **ւորեմ** Տ. Սկսանիմ; **ւորուլթի** Տ. Սկզբունիմ.
Սկզբնեղուլթի *s.* the first existence or creation.
Սկզբունի, **Սկզբունի** *s.* beginning, outset, opening, initiative, first steps, first appearance; priority.
Սկէծածկոց *s.* chalice-cover, veil.
Սկի, *սկւայ* *s.* cup, bowl; chalice.
Սկիզբն, *սկզբանց* *s.* beginning, commencement, outset; origin, principle; cause, matter, author, mother, motive, birth, base, foundation; principle, maxim; prelude, proem, exordium; *սկզբունք անընդմիջականք*, immediate principles; *սկզբունք Արքիմեդէայ*, Archimedes' principles; *ի սկզբանէ* or *սկզբանէ*, *ի սկզբնուստ* *ad.* in the beginning, at first, originally, firstly, primitively; *անդուստ* or *անդամին* *ի սկզբանէ*, from the very beginning or outset, from the first, *ab ovo*, *ab antiquo*; *ի սկզբանէ ցկատարածն*, from beginning to end; *ի սկզբանէ Յի*, since the creation of the world; *ի սկզբանէ էր*

Բանն, in the beginning was the Word;
առնել or **առնուլ**, *ռնել* Տ. Սկսանիմ.
Սկիթոն *s. Gr. w. ast.* skythron,
Սկիչ Տ. Սկի. [(kind of telescope).
Սկիպտոն *s. Gr. w.* thunderbolt.
Սկիւռ *s. zool.* squirrel; **թռչ**, flying-; **գանչէ**, the - growls.
Սկիզեալ *a.* sealed.
Սկիզիկ or **գուկ**, *գիւի* *sf.* forlorn, desolate, deserted wife; *a.* barren.
Սկունդ, *սկիւրաց* *s.* small dog, poodle, lap-dog; **սամուռք**, canine teeth.
Սկուռ *s. L. w.* axeman, hangman.
Սկուտեղ, *սկտեղ*, **Սկտեղ**, *այ* *s.* disk, plate, tray; basin, charger. [well.
Սկուեմ *va.* to strangle; * to bake
Սկսական *a.* begun or beginning.
Սկսանիմ, **Սկսանում**, *սկսայ* *vn.* to begin, to commence, to initiate, to set about, to enter upon, to start, to make one's outset; to give the signal for or of, to fall to, to undertake, to prepose, to put in train; to be born, begun or commenced; **վերսին** -, to begin again, anew, afresh or over again; to recommence; **աւլ** -, to cause to commence. [ginner, novice.
Սկսանող, **Սկսանակ**, **Սկսող**, *այ* *s.* be-
Սկսած, *ոյ*. **Սկսումն** *s.* beginning, start, debut, first appearance or performance; prelude.
Սկսեղաձեւ *a.* disk-shaped.
Սհակ *s.* tower.
Սղարար *ad.* briefly, a little, by & by; **գիր** *s.* stenographer, short-hand writer; **գրական** *a.* short-hand, stenographical; **գրեմ** *va.* to take down or write in short-hand; **գրուի** *s.* short-hand, stenography; **կան** Տ. Սուղ; **շայն** *a. gr.* brief, subtle, thin; **մանակ** *s. mus.* quick time; **նամ**, *ացայ* *vn.* to become briefer or shorter, to shorten; to become or get dearer, to rise in price.
Սղանդն *s. bot.* birth- or hard-wort.
Սղապկ *ad.* seldom, rarely; **վա** *s.* vendor at exorbitant prices.
Սղար, **եմ** Տ. Պաշարումն, **բեմ**.
Սղացուցանեմ *va.* to shorten, to make brief; to raise the price of. [եմ.
Սղեմ, **Սղեմ** Տ. Սղացուցանեմ, **Սղա**.
Սղոխ or **Սղոխի**, *ից* *s.* gentle breeze, soft wind, zephyr; Տ. **Էրան**; piece or block of ice; **ք** *աւեայ*, curls, small waves.
***Սղոն** *s.* broken ice (in a river).

Սղոց, աջ *s.* saw; *zool.* saw-fish; -*ձեւաց*, hand-saw; -*աձեւ* *a.* saw-like, -shaped, dentellated, toothed; -*աձուկն* *s.* saw-fish; -*եղջիւր* *a.* having saw-shaped horns; -*եմ*, *եցի* *va.* to saw, to cut with a saw; -*ի*, *ցւոյ*, *ցեաց* *s.* *bot.* holm-oak, evergreen oak; -*իկ* *s.* hand-saw; -*իչ* *s.* sawyer; *փոս սղոց*, *չաց* *s.* saw-pit; -*ումն* *s.* sawing, cutting; saw-yard, -mill; -*ուբ* *s.* saw-dust.

Սղուծի *s.* brevity; exiguity; dear-ness, costliness, high price.

Սմբակ, աջ *s.* hoof; *առ* - *պզտորել ջըւրս*, to foul or muddy water by walking through it; -*ազնաց* *a.* trodden down, trampled upon; -*ակոխ առնեմ* or -*ակոխեմ* *va.* to trample down with cavalry; -*աչամ* *a.* tasting like water fouled by horses; -*աւոր* *a.* hoofed.

Սմբատակ *s.* frog or frush, (hollow part of a horse's hoof).

Սմբուլ *s. bot.* spikenard.

Սմբուկ *S.* Պատմեան. [reason.

Սմին իրի or *վասն* *conj.* for this

Սմնակ *s. bot.* eastern poppy.

Սմպասակ *s.* basalt; *S.* Փորձաբար; -*աձեւ* *a.* basaltiform; -*ային* *a.* basaltic.

Սնաբանուի *S.* Ընդունայնաբանուի.

Սնակուշտ *s.* side, loin, flank.

Սնամահակ or *հիկ ելանեմ* *vn.* to be baffled, balked, disappointed, deceived; -*մէջ* *a.* empty, void; -*նամ*, *ացայ* *vn.* to become empty, to be emptied; -*նիմ*, *սնայ* *vn.* to be nourished, fed, maintained; to be brought up, reared, educated, instructed.

Սնանկ, աջ *a. s.* insolvent, bankrupt; -*անամ*, *ացայ* *vn.* to fail, to become bankrupt; -*ութիւն* *s.* failure, bankruptcy.

Սնասպառ, *ից* *a. s.* superstitious; -*ական* *a.* superstitious; -*ութիւն* *s.* superstition.

Սնասպարծ, *ից*, -*իկ* *a.* vain-glorious, conceited, vain, boastful, bragging, swaggering, bullying; -*իմ* *vn.* to be vain, to grow proud, to swagger, to play the bully, the braggart; -*ութիւն* *s.* vanity, vaunting, boasting,rodomontade, ostentation, conceit, ambition.

Սնալաստակ *a.* working uselessly, loosing one's labour; -*ութիւն* *s.* labour in vain, labour lost.

Սնար, *ի*, -*ք*, *րից* *s.* side of the head, head; pillow, bolster; *ի* -*ս լերին*, on

the mountain-top; *չ* -*ս*, *ի* -*ից*, at the side of; *ի* -*ս նի*, at his pillow; *չ* -*ս գահայիցն*, at the bed's head.

Սնացուցանեմ *va.* to render useless.

Սնափառ, աջ or *ից* *a.* greedy of glory, fond of vain glory, full of vanity, ambitious; -*եմ*, *եցի*, -*իմ*, *եցայ* *vn.* to be full of vain glory, to pride oneself, to pique oneself on, to boast, to brag, to vaunt; -*ութիւն* *s.* avidity of vain or false glory, pride, ambition, vanity, self-conceit, foppish-

***Սնգլուխ** *S.* Սիւնապուխ. [ness.

Սնգիմ *vn.* to neigh, to snort.

Սնգոյր, *ուրի* or *ոյր*, *բաւ* *s.* paint, rouge; *ի* -*չպարել*, to use paint, to rouge, to paint, to bedaub oneself or one's face.

Սնգուրեմ, *եցի* *va.* to paint; -*րիմ*, *եցայ* *vn.* to paint, to fard one's face.

Սնգիկ, *դկի* *s.* mercury, quick-silver.

Սնգիազանդ or *չոգ* *s. chem.* amalgam; -*զոգումն* *s.* amalgamation.

Սնգմայ, *ից* *Gr. w. S.* Կապանք.

Սնգոն, *ի* *s. Gr. w.* sindon, Tyrian stuff, cloth, linen; sheet; table-cloth; *S.* Մարմնակալ. [feta, tabby.

Սնգու or *ոյ*, -*ուս* *s.* light silk, taf-

Սնգուկ or **Սնուկ** *S.* Արկղ.

Սնին *S.* Սին & Ոսին.

Սնկեցող, **Սնկող** *a.* indigent, poor.

Սնկենի *s.* cork, cork-tree.

Սնկիմ, *եցայ* *vn.* to be costive, constipated, bound. [stove-eye.

***Սնկուալ** or *արք* *s.* tandour-eye,

Սնկուծ *s.* indigence, poverty, neces-

***Սնկաստեմ** *S.* Հեծկտամ. [sity, need.

Սննի or **Սնենի** *s.* larch-tree.

Սննումն *s.* mordanting.

Սննդական *a.* nutritive, nutritious, alimentary; -*կից* *a.* nursed, bred or brought up together, co-etaneous; *s.* familiar, friend, comrade, fellow.

Սննդարար *S.* Սննդական.

Սննիկոն, *ք* *s.* chrytomancy, divining by means of barley; -*ս արկանել*, to divine by -.

Սնոպար, *ի* *Ar. w. bot. S.* Գինձ.

Սնոսի, *աւոյ*, *տեայ* *a.* useless, vain, futile, frivolous, worthless; chimerical, idle.

Սնոսիք, *տեայ* *s.* vanity, foolery; vain & trifling things, trifles, bawbles, trinkets, gew-gaws, knick-knacks; foppery, silliness, nonsense; *ի* -*իս ad.* in vain, uselessly; *գնալ զհեռ սնո*.

սեւայ, to run after follies; *սնոսեօք զբօսնուլ*, to be taken up with trifles, to trifle time away, to fiddle-faddle.

Սնոսխաբարուր *a.* feigned, false, calumnious; *-գործ* *a.* made in vain, vain; superstitious; *-ժողով* *a.* assembled uselessly; *-խօս* *S. Ընդունայնաբան*; *-պատիր* *a.* futile & false, fallacious; *-սէր* *a.* fond of futilities, running after vanity, occupied with trifles.

Սնոսիմ, *եցայ* *vn.* to become vain; to be reduced to nothing.

Սնութի *s.* emptiness; barrenness.

Սնունդ, *սննդեան* *s.* nutrition, nourishment, alimentation; nutriment, aliment, food, maintenance, subsistence; *mech.* feeding; *fig.* nurture, instruction, education; *սեղի սննդեան որբոց*, orphan-house.

Սնուցանեմ, *ցի*, *սնի* *va.* to nourish, to feed, to maintain; to foster, to instruct, to breed, to bring up.

Սնուցանող, *-ցիչ*, *-ցող* *a.* nutritious, nutritive; *s.* nurse, fosterer.

**Սնչիկ* *s.* winter pear.

Սնիարա *s.* emery.

**Սնեար* *s.* pedestal, base of a column.

Սոգոմական *a. s.* sodomite, pederaste; *-ութի* *s.* sodomy, pederasty.

Սոթ *a.* firm, solid; *-աչեր* *a.* thick-haired; hirsute.

**Սոթտեմ*, *եցի* *va.* to turn or tuck up.

Սոխ, *ոց* or *ից* *s.* onion; bulb, bulbous root; *դալար* -, scallion, green onion; *- մանր*, shallot; *-աբեր* *a.* bulbiferous.

Սոխակ, *այ* *s.* nightingale, philomela, lusciniæ: porphyrio (a waterfowl); *- երգչ. դեղձեղձ*, the nightingale.

Սոխաձեւ *a.* bulbiform. [ingale sings.

Սոկինեան *a. s.* Socinian; *- աղանդ*, *Սոկրատեան* *a.* socratist [socinianism.

Սող *s. a.* crawling; creeping; cringing; *ի* - or *-ս* *ad.* creepingly, on all fours.

Սողամ, *սցի* *S. Սողիմ & Սողոսկիմ*.

Սողեցուցանեմ *va.* to cause to creep or crawl.

Սողիմ, *եցայ* *vn.* to creep, to crawl on the belly, to wriggle; *- չ երկիր*, to crawl along on the ground; to drag or draw oneself along. [ficial (roots).

Սողապնաց *a.* creeping; *bol.* super-

Սողիմ, *եցայ* *vn.* *fig.* to glide, to creep into, to slip, to steal, to penetrate into, to find its way in.

Սողմն, *ի* *S. Լուսիկ*.

Սողաբանութի *s.* erpetology.

Սողակ, *այ* *s.* reptile: bolt; *mech.* slide, slide-valve; *-ան* *a.* crawling, creeping; *- ախա* *med.* erysipelas; *-եմ* *va.* to lock; *երկիցս* *-եալ* *a.* double-locked.

Սողահար *a.* bitten by reptiles.

Սողոբայ *S. Սիղոբայ*. [monic.

Սողոմնական, *-մնեան* *a.* Solo-

Սողոպում *s.* sliding, stumbling, fall.

Սողոսկանք *S. Սողոսկումն*.

Սողոսկեմ, *եցի* *va.* to cause to glide in, to instil, to insinuate, introduce or bring in cleverly, to foist; *-իմ* *vn.* to crawl often, to creep, to meander, to wind, to go trailing along; to be introduced or brought in; *S. Սողիմ*.

Սողոսկիչ *a.* insinuating; slippery, sliding. [tion; *S. Սողոպում*.

Սողոսկումն *s.* insinuation, introduce-

Սողոսկում *a.* slippery, failing, fleeting, perilous, deceitful.

Սողուն, *ղնդ* *s.* reptile; *a.* creeping; *- ցաւ* *med.* gangrene.

Սողունկ or *Սողուկ* *a.* slippery.

Սոշի *S. Շոշի*. [immersion.

Սոյլ, *ք* *s.* hollow, cavity, hole; *ast.*

Սոյլ *S. Սուլումն*.

Սոյն, *սորին*, *սմին*, *սովին* *pron.* this, that, he, self, the same; *դ- հետպի* *ad.* afterwards, soon, shortly, directly; *ի* - *ad.* immediately.

Սոյնպէս *ad.* thus, in this way, in like manner, equally, so.

Սոյնպիսի *S. Այսպիսի*.

Սոյնօրին *ad.* to-day. [ably.

Սոյնօրինակ *ad.* so, thus, conform-

Սոնիճ *S. Արջդեղ*.

Սոնուրի *s.* pistachio-tree. [sus.

Սոնք *a.* big, fat, plump; *gr.* molos-

Սոնքանամ, *սցայ* *vn.* to fatten, to grow fat, stout, corpulent; *fig.* to be puffed up, to become proud, haughty.

Սոսս *S. Տիրս*. [of sixty years.

Սոս, *ից* *s.* Chaldean w. sossus, space

Սոսինճ *s.* paste, glue, lip-glue; *- ձկան*, isinglass, ichthyocolla, fish-glue.

Սոսկ *a.* simple; common, ordinary; depraved, devoid; *gr.* sharp, acute; *ad.* simply, solely; *s.* terror, horror; *a.* horrible.

Սոսկալի *a.* horrible, terrible, dreadful, ghastly, hideous, formidable, frightful; *մեծաւ* *-լեպ* *g.* greatly wondering.

Սոսկական *a.* simple, pure; vulgar, ordinary; private; *S.* **Սոսկալի**; *s.* foot-soldier; -, - *դք* or *մարդ*; *a.* private person, an individual, person of retired or secluded habits; - *կեանք*, private life; - *ք* *ոմանք*, some private persons.

Սոսկամ, *ացայ տ.* to be greatly afraid, to tremble, to shudder with horror, to dread, to fear; **սոսկացեալ** *գողալ*, to be horror-struck, terrified, to quake with terror.

Սոսկանամ, *ացայ տ.* to lay aside, to leave off, to discard; to give up, to abandon, to renounce, to deprive oneself of; *gr.* to be softened. [horribly.]

Սոսկապէս *ad.* simply, solely, only:

Սոսկավեցիսար *a.* gigantic, colossal, huge, monstrous.

Սոսկացուցանեմ *S.* **Չարչուրեմ**.

Սոսկութիւն *s.* privation, voluntary poverty.

Սոսկումն *s.* horror, great fear, trembling, shuddering, terror, dread, dismay, fright, apprehension; - *հեւրաց*, bristling up of the hair; **գողումն եւ** - *կալաւ զբանակն*, a panic spread through the army; - *պատահեաց ինձ*, I was seized with horror; - *ածեւ, բեւեւ*, to terrify, to strike with horror, to make one's hair stand on end.

Սոսնձեմ, *եցի տ.* to paste, to glue.

Սոսնձումն *s.* pasting; *mar.* tarring.

Սոսորդ, *ի* or *ոյ* *s.* throat, gullet, gorge; *սվա*; - *եմ*, *եցի տ.* to gargle.

Սով, *ու* *s.* famine, dearth, scarcity, penury; hunger; *ի* - *ու* *ad.* by famine.

Սովաբեկ *a.* starving, famished; - *առնել*, to make suffer famine, to famish, to starve; - *լլուկ* *a.* famished, suffering from famine or hunger; - *մահ* *a.* dying of starvation; - *առնել*, to starve to death; - *կորնել*, *լինել* or - *մահիմ տ.* to be starved to death, to die of hunger. [famish.]

Սովեցուցանեմ *va.* to starve, to

Սովիմ, *եցայ տ.* to be tormented with famine, with hunger, to be famished, starved, to suffer through hunger.

Սովոր, *ից* *a.* accustomed, used to, inured, trained; customary, usual, habitual, wont; familiar; - *լինել*, to be accustomed or used to; *եղ* - *էր*, as he was wont to, as he was in the habit of.

Սովորաբար *ad.* habitually, as usual, customarily, ordinarily, commonly, usually, mostly, generally.

Սովորական *a.* usual, common, ordinary, customary, habitual, familiar; - *ութի* *s.* the being usual; the becoming habitual; - *կի* *S.* **Սովորաբար** & **Սովորական**.

Սովորեցուցանեմ *va.* to accustom, to habituate; to bring up, to train, to form, to teach.

Սովորեմ, *եցի*, - *րիմ*, *եցայ տ.* to be accustomed, habituated, to get used or inured, to grow familiar with, to be in the habit or practice of, to take a bent, to practise; - *հրոյ*, to become accustomed to the fire; - *աշխատուել*, to become inured to, to inure oneself to labour, to become industrious; *յաւերաւութի* -, to become obdurate or hardened in iniquity.

Սովորոյթ, *րութից*, **Սովորութիւն** *s.* custom, habits, manners, usage, practice, use, bent; *արդի*, *նոր* -, mode, new fashion; *S.* **Հնանամ**; **Հնացեալ** - *ք*, ancient customs; *տարազեալ*, *գեղաւորեւ* -, abuse, corrupt practice; *չար*, *յոռի*, *գարշ* -, bad habit, ugly way, sad or nasty trick; *ի* - *թիւ*, according to custom, as usual; *ի* *սչ* - *թիւ*, out of use or custom, unusual; *ի* - *իւրում*, as is his wont, according to his custom; *մէք* *չունիմք* -, it is not our custom to, we are not in the habit of; *երկրորդ*, *մեծութիւն* -, use is second nature; *S.* **Ունակութիւն**.

Սովորք, *րից* *s.* use, habit.

Սոր, *ոց* *s.* hole, bore, opening, orifice, mouth; den, lair, cave, cavern; *mech.* mill-trough; * mill-hopper; * boulders, large pebbles.

Սորամուս *a.* entering, hiding in holes & secret places; lonely, solitary; - *լինել*, to enter, to nestle, to creep into, to hide in, to kennel, to live retired, to lead a retired life, to withdraw into solitude.

Սորոյ, *ոց* *pron.* *a.* his, hers, its.

Սորեկ *a.* *H.* *w.* sorch, choicest, most excellent; * *bot.* Indian millet.

Սորեմ, *եցի տ.* to flow, to run out, to leak; to creep into a hole; - *աւաց*, to become weak, to have the sight fail or grow dim, to water; *սորեալ* *աչք*, hollow, sunken eyes.

Սորեցուցանեմ *va.* to cause to flow

or fall ; to weaken the sight.

Սորնջան *s. bot. hermodactyl.*

Սրբորիմ, *եցի vn.* to flow out often, abundantly ; to leave the ranks, to be dispersed, to disband.

Սոցայ, *ոց pron. a.* theirs ; of those.

Սուաղիմ *vn.* to faint from hunger.

Սուարիմ *a. H. w.* vile, bad.

Սուգ, *սոց s.* mourning ; grief, sorrow, affliction, weeping, sadness ; **աւուրք սոց**, time of mourning ; **հանդերձ սոց**, mourning clothes ; - **առնուլ. ունել**, to go into mourning, to wear mourning ; to be sunk in grief, to be desolate, afflicted ; **ի - մասնել**, **լինել**, **նստիլ**, to be in mourning ; - **դգենուլ**, to put on mourning, to be clad in mourning ; **թողուլ զ-**, to leave off mourning, to go out of mourning ; - **առնուլ ի վերայ ուրուք**, to mourn for, to weep over, to bewail ; **ի - համակեալ կալ ք . . .**, to be inconsolable for . . . ; **ի - դառնուն ընկղմեալ կայր**, he gave himself up to bitter grief ; **S. Ընկղմիմ**, [white handkerchief ; veil.

Սուգար, **ի . ունք s. L. w.** sudarium,

Սուզակ s. chem. precipitate.

Սուզական *a.* immersed, submerged ; **-ն**, - **կէս** or **-կէս s. nadir** ; antarctic pole ; **-ուի s.** submersion ; *ast.* waning.

Սուզանեմ, **զի**, **Սուզեմ**, *եցի va.* to plunge, to sink, to immerge ; to cover, to hide ; **-իմ vn.** to be plunged under, sunk ; to be hidden, lost, to disappear, to perish.

Սուին, *սընոյ . ք. սունիք s.* spear ; bayonet ; **ձգել զ-**, to bayonet ; **-ահար a.** bayoneted ; **-աւոր a.** armed with a bayonet. [to receive with hisses.

Սուլեմ, *եցի vna.* to whistle ; to hiss,

Սուլիլ s. whistle ; - **ահընկէց**, alarm-whistle.

Սուլումն s. whistling ; hissing.

Սուլտան s. Ar. w. sultan ; **-անամ vn.** to become a - ; **-ութի s.** dignity of a - ; **-ուհի sf.** sultana, sultaness.

Սուղ, *սղից a.* little ; brief, short, succinct, concise ; * dear, high-priced ; *gr.* short ; *s. mus.* an Armenian note (°) ; - **ինչ**, **իմ** or **մի**, a little ; - **ինչ յառաջ**, some time before ; - **ինչ կանխապէս**, a little before ; - **ինչ զինի**, some time after ; **յաւելից այլ եւս** - **ինչ**, one word more ; **ի - բանս**, - **բանիւ**, in few words ; - **իխանութի**, **իխանք S.** Սակաւապետութիւն .

Սուղական a. light, thin, slender, flimsy. [fleeting dream.

Սուղանուրջ նինջ s. light sleep with

Սուղասակաւ a. a little less, little,

* **Սումաթ s.** large table-cloth. [less.

Սուն, *սոց s. S.* Սնունք & **Սան** ; a. little ; - **մի ad.** a little.

Սունակ, *այ s.* short spear, javelin.

Սունակութ s. staff, javelin-shaft.

Սունաւոր S. Սուխաւոր .

Սունկ, *սնկոյ*, **-ն**, *սնկան s.* mushroom ; cork ; * pumice ; *med.* fungid excrescence, fungus ; *bot.* sonchus, sow-thistle ; - **թունաւոր**, toadstool ; **համեմանք ի սնկոյ**, mushroom sauce, ketchup ; **ածու սնկոյ**, mushroom bed.

* **Սուսամպար s. bot.** amaracus, marjoram. [Satan.

Սուսնաք s. H. w. prince of death,

Սուսեր, *այ s.* sword, glaive, sabre, falchion, blade, brand ; - **մասայրի**, backsword ; - **ողին**, side arms, edge or steel weapons ; - **աղուեսու bot.** erysimum, hedge-mustard ; **կամար -ի**, sword-bolt ; **ժապաւեն -ի**, sword-knot ; **յարգարիչ -ի**, sword-cutler ; **հարուած -ի**, sword-thrust ; **մերկանուլ զ-**, to draw one's sword ; **կուռել -աւ**, to fight with swords ; **ի սայր -ի**, at the sword's point ; - **ի ձեռին**, sword in hand ; **S. Մէջ. Սուր**.

Սուսերակաց, **-կիր s.** sword-armed guard ; protospatharius ; **-կուռ a.** armed with a sword ; **-հար առնեմ vu.** to wound or kill with a sword ; - **լինել**, to be wounded or killed with a sword-thrust ; **-ձիգ a.** drawing the sword, able, fit for war ; *ad.* sword in hand ; **-մարտ արիկ s.** swordsman ; gladiator ; - **լինել**, to fight sword in hand ; **-մարտուի s.** swordsmanship ; sword-play ; **-մերկ a.** with naked sword ; *ad.* **S. Սուսերաձիգ** ; **-ւոր a.** sworded, wearing a sword. [lead, minium.

Սոււր, **ի s.** ruddle, red ochre or

Սոււա, *սոսոց a.* false, untrue, lying, deceitful, fallacious ; *s.* falsehood, untruth, story, lie, fib ; *ad.* falsely ; **թեւ**, **թեւ -**, white lie ; innocent falsehood ; - **երդումն**, perjury, false oath ; - **վկայ**, false witness ; - **քիք**, false christe, antechrists ; **ամենեւին -**, absolutely false ; - **խօսել**, **ստեղ**, to tell untruths, to lie ; - **առնել** or **ի - հանել**, to contradict most flatly, to give the lie to ; to shew the falsehood of, to deny, to

gainsay; *ի* - հանել զկայսրն, to deny the accusation made before the emperor; *եղաք* - զյոյսն մեր, we trusted in lies. [lium; S. Ամբթոս, կարկեհան.

Սուտակ, աջ *o.* lying; - *or* - *ն* *s.* bdel-
Սուտակասպաս, աջ *or* *ից*, - *ու*, աջ *a.* false, flattering, adulating, wheedling; - *եմ* *vn.* to flatter artfully, to toady, to cajole, to blandish, to wheedle; - *ուծի* *s.* flattery, adulation, blandishment.

Սուտամեռուկ *a.* shamming dead, simulating death; - *նուն* *a.* only in name, false; pseudonymous; - *պա* - *տու* *S.* Ստապատու, &c. [titious.

Սուտկերպարանեան *a.* feigned, fictitious; *ուտու* *a.* false, untrue, lying.

Սուտքրիստոս *S.* Սուտ.

Սուր, սրոյ *s.* sword, sabre, glaive, rapier, steel, knife, &c.; *ից*, plague; bulimy; *mus.* an Armenian note (/);
ի - սուտերի մաշել, *ի* - հանել, կոտորել *ի* - , to put to the sword, to kill, to destroy, to perish; զորով երթալ, to fall on a sword; *ի* - արկանել, to put to the sword; հարկանել սրով սուտերի, to strike with the edge of the sword; սրով վախճանել, to perish by the sword; - *ի* կող *or* *ի* կողս ուրուք ձգել, to run one through, to plunge a sword in the adversary's side, to bury a dagger in a person's heart; անկանիլ *ի* - սուտերի, to fall under the edge of the sword; *ի* - անկանիլ, to fall by the sword; - *ի* կող ընկերի իւրոյ ձգել, to kill each other with the sword; *ի* իրեանց - *ն* ելանել, to fall on their own swords, to commit suicide; *S.* Թանամ, Թափեմ, Մերկանամ, Պատեան, Սուտեր, &c.

Սուր *a.* sharp, pointed, piercing, cutting, trenchant; penetrative, acute, perspicacious, keen, subtle, lively; *s.* sharpness; *ad.* sharply; *gr.* acute accent; - *ձայն*, sharp sound, shrill voice; - *աչք*, ակն, keen sight; - *ականջ*, sharp ear; - *համ*, acrid savour; - *ցաւ*, acute pain; - *ունկն կաշկեր* խրատու հորքոյ, be most attentive to your father's advice.

Սուրան, - *կոխ* *S.* Սրան, Սրակոխ.

Սուրամ, աշի *vn.* to run swiftly, speedily, to dash, to rush or fall upon, to dart, to gallop, to rush down or headlong.

Սուրբ, սրբոյ *a.* holy, sacred; pure,

clean, exempt, spotless, stainless, immaculate; divine, godly, innocent; *s.* saint; *patron; *ad.* holily; - *ն* *պգ*, the Holy of Holies; - *անել*, to sanctify, to purify; - *անել զԱծ*, to glorify God; - *անել զանձն*, to offer, consecrate or devote oneself.

Սուրբընկալ *a.* containing relics.

Սուրիմայ *a.* sharp-witted, acute, penetrating.

Սուրհանգակ, աջ *s.* courier, express, messenger, estafet; *S.* Երթամ; - *ուծի* *s.* courier's office; - *օրէն* *ad.* like a courier, very swiftly.

Սուրճ, սրճոյ *s.* coffee; - *անապակ*, black -; - *կաթնախառն*, - & milk; - *ջրախառն*, strong -; *ժամ սրճոյ*, - time; *եփել*, *բմպել* - , to make -; to drink -.

Սոփեստ, *ից*, - *էս* *or* - *ոս* *s.* *Gr.* *w.* sophist; sage, philosopher; - *ական* *a.* sophistical; - *ուծիւն* *s.* sophistry, sophism. [ing; *ոսկի* - *այ*, gold of Ophir.

Սոփեր *s.* *H. w.* sopher, book, writ-

Սոփէ, *ի* *s.* *H. w.* letter, character.

Սպաթար, *ի* *s.* *Gr. w.* chief-hangman.

Սպահ, *ից* *s.* spahi; sepoy.

Սպայ, *ից* *s.* army, troops, warriors, cavalry; officer; - *ք* զօրուն, the officers of an army; - *ազոր* *s.* troops; - *ակոյտ* *a.* composed of warriors; of cavalry; *s.* the staff of an army; - *պետ* *s.* brigade-major.

Սպանախ, *ից* *s.* spinach. [measure.

Սպանակ *s.* an ancient Egyptian land-

Սպանանեմ, սպանի *vn.* to kill, to slay, to put to death, to take away life, to assassinate, to massacre, to slaughter, to cut the throat of, to behead, to execute; - *զմեանս*, to kill each other; - *զկրակ*, to put out, to extinguish, to quench fire; *S.* Ընթաղորովի; - *իմ*, սպանայ *vn.* to be killed, to meet one's death.

Սպանդ, *ից* *s.* murder, butchery, slaughter, massacre, carnage; immolation, sacrifice; *bot.* ruta muraria, wall-rue, harmala; *իբրեւ* զոչխար *ի* - , like sheep for the slaughter.

Սպանդազործ *s.* butcher; - *եմ* *va.* to immolate, to sacrifice victims or animals.

Սպանդանոց *s.* slaughter-house.

Սպանդարամե, *ի* *s.* Bacchus; - *ական* *a.* of Bacchus, bacchic, convivial, drinking; - *պաշտամունք*, convivial meeting, libations, drinking bout; - *ք*,

dionysia, dionysiaca, bacchanals, orgies.

Սպանդարան *s.* place for sacrificing.

Սպանդուկ *s.* Grand Master of the slaughterers, (title of an Armenian satrap, who superintended immola-

Սպանիական *a.* Spanish. [tions).

Սպանիացի *s.* Spaniard; *-ք* the *-s.*

Սպանիչ, *-նող a.* killing, murderous; *s.* assassin, murderer, homicide.

Սպանողական *a.* sanguinary, bloody, cruel; murderous. [tion.

Սպանողութիւն *s.* murder, assassina-

Սպանոս, աջ *a.* Spanish; *s.* Spaniard.

Սպանութիւն, *-ումն s.* killing, murder, homicide, assassination; execution, butchery, slaughter, carnage, massacre.

Սպառ. *s.* end, term, consumption; *-ի* *ad.* totally, entirely, quite, all, thoroughly; *մինչեւ ի* *-* to the last extremity; utterly; *մինչեւ ի* *- ազգին Արշակունեաց*, till the extinction of the dynasty of the Arsacides; *մինչեւ ի* *- շնչոյն*, to the last breath; *- երբոր զայն ի միջոյ*, he achieved its destruction.

Սպառազէն, զինաց *a.* armed at all points, armed from head to foot, cap-a-pie; *-զինական a.* military, warlike; *-ն s.* managing of the shield, shield-exercise; *-զինեմ va.* to arm, to arm at all points, totally; to equip, to fit out; *-զինիմ vn.* to buckle on one's armour, to be clad in armour, to be armed cap-a-pie; *-զինուի s.* complete armour, arms, accoutrements, harness, fitting out; *-ք մարտի*, preparatives for war. [consumed.

Սպառածախ լինիմ *vn.* to be wholly

Սպառեմ, եցի *va.* to exhaust, to consume, to dissipate, to absorb, to swallow up, to eat, to devour; to complete, to finish, to destroy, to ruin, to reduce to nothing; *-իմ vn.* to be consumed, drained, exhausted; to decay, to dry up, to finish, to cease, to stop; *սպառեալ էին ոգիք նց*, they were exhausted, quite tired; *սպառեր զոր ութիւն նր*, he wore himself out, his strength declined.

Սպառիչ *s.* consumer.

Սպառնալից *a.* full of threats or menaces; *-լիք, լեաց s.* threat, menace; insult, bravado; *-կան a.* threatening, menacing.

Սպառնամ, այցալ *va.* to threaten, to menace, to utter threats against; *կործանումն* *-*, to threaten with ruin.

Սպառնակաւ *a.* eyeing in a threatening manner. [ening tone.

Սպառնուի, *-ումն s.* threat, threat-

Սպառում, *ոյ* or *ի s.* end, term, extremity; summit, top.

Սպառումն *s.* exhaustion, consumption, consummation, destruction, loss; cessation, termination, term.

Սպառապառ, *ի* *- a.* total, entire, complete, extreme; *ad.* extremely, to the last extremity, utterly, entirely, totally.

Սպաս, ուց *s.* service, office, function, employment; want, requisite; furniture, ornaments, trimmings, apparel, moveables, luggage, clothes, goods, service of plate, vessels, utensils; dinner-service; meats, victuals, repast, dinner, treat, feast; pomp, train, equipage; care, earnestness, solicitude; *-ք եկեղեցւոյ*, church ornaments, decorations, plate, chalice, &c.; *ի* *- Հայրենեաց*, in the public service; *- ունել, տանել, հարկանել, ի* *-ու կալ*, to serve, to take service, to minister; *- ունել կրակի*, to worship fire; *- տանել կոյ*, to worship idols; *լինել ի* *-ու պաշտաման ուրուք*, to serve, to be in service; *հարկանել, տալ ումք զպէտին* *-*, to pay the last honours; *- տանել տխուրաց*, to obey the passions; *տնական մատուցանել անձին* *-*, to be one's own idol; *- աւնել*, to attend well, to care, to keep, to guard, to watch, to spy, to lie in wait for; to eat, to dine; *- ուտել* or *կերակրիլ*, to regale, to entertain, to give an entertainment; *- արկանել, դնել*, to prepare the requisites for the Mass; *զբաղեալ էր ի բազում* *-ու*, he was oppressed by a multitude of things, he was very busy.

Սպասալար *s.* general of the army; *- գունդ*, picked cavalry; *- ութիւն s.* generalship.

Սպասակալ *a.* waiting, attending; *- ուի s.* service; *- կից S.* Պաշտանակից.

Սպասահարկեմ *va.* to serve; *- հարկութիւն s.* service, office, function; administration; *վարժեալ ի* *-*, to inure or accustom to service.

Սպասուալք լինիմ *vn.* to be sent to service; *- ու ա. s.* served, honoured,

respected; -ապուսթի S. Ապաստա-
կութի; -առնի S. Սարկաւադանոց;
cupboard for gold & silver plate; -
բար, աջ a. serving, providing, pur-
veying; s. functionary.

Ապաստաւոր s. attendant, servant,
valet, domestic, waiter: lictor, usher;
S. Գործակալ; -ակ S. Ապաստակալ; -
ական a. belonging to servants or to
service, servile; s. servant; -ակից S.
Պաշտօնակից; -եմ, եցի vn. to serve,
to wait on, to assist; to administer, to
bestow, to confer; -փառաց ուրուք,
to serve to a person's glory; -հրա-
մանի, to fulfil, accomplish or execute
an order or command; -իմ vn. to be
served; -ութի S. service, office, mi-
nistry; administration, dispensation;
-հարկանել, մատուցանել, կատարել,
լնուել, to serve, to be a servant, to do
service to, to attend, to wait upon;
-ուհի sf. maid-servant, maid.

Ապաստակ, եկաց S. Ապաստաւոր;
guardian; sf. assistant, helper, sick
woman's nurse.

Ապասեմ, եցի vn. to hope for, to ex-
pect, to wait for, to look for, to look
forward to; to observe, to watch, to
spy; to serve; to be reserved for.

Ապասեփ S. Խնչակեր.

Ապասիկ, սկաց s. servant.

Ապասիւ a. waiting for.

Ապասկապետութիւն s. intendency;
-ութի իշխան, High Steward.

Ապաստում s. waiting, expectation,
expectance, hope. [ury.

Ապասաղանք s. Gr.w. softness, lux-

Ապարակ s. bot. fustic, Indian saffron.

Ապարակիր S. Ապարակիր.

Ապարապետ s. generalissimo, gener-
al in chief; -ուհի s. rank of general in

Ապարապետ S. Վահանապետ [chief.

Ապեղանեմ, եցի va. to plaster, to
poultice, to put on or apply a plaster,
to cure, to dress a wound, to bind up.

Ապեղանի s. plaster, poultice, salve,
unguent, ointment, pomatum; diachy-
lum, cerate, cataplasma; -սի եկրայ
դնել S. Ապեղանեմ. [gallant.

Ապեռափառ a. noble, chivalrous,

Ապեռուս a. covered with honour-

Ապեռ S. Ապառ. [able scars.

Ապի, սպւղ, սպեաց s. cicatrix,
scar, seam, mark; fig. stain, spot,
stigma; -կեղեքածի, scratch; ածել
դաի բժշկութի, to heal up, to cica-

trize, to close; -անամ, աջայ vn. to
skin over, to become cicatrized, heal-
ed, whole; -ացուցանեմ va. to leave a
scar on, to scar; to stain, to spot.

Ապին s. S. Ապեան; -ք s. Gr. w.
sphinx (pl. -es). [albumenize.

Ապիւ s. chem. albumen; -եմ va. to

Ապիւակ, աջ a. white; s. white,
white lead, ceruse; silver coin; -
մարգարտայ, pearl-powder, -white;
-զինկի, zinc-white, oxide of zinc; ի
-ս, dressed in white; -առնել, to
whiten.

Ապիւակագիր s. white writing; white
chalk; -գին a. white, white-coloured,
whitish; -գեղ s. flake white; -գգեաց.
եցեց, -գգեաց. ից a. dressed in white;
-Քորք, Nuns consecrated to the
Holy Virgin; -Թոյր or Թորմի S. Ապի
տակագոյն; -չիք s. grey hair, hoar-
iness; -խայս a. spotted with white,
speckled, dapple-grey, grey; -խան
a. black & white, grey; -ծղի a. white-
armed; -կիւն a. white-fleeced; -հան-
դերձ S. Ապիտակագգեաց; -հեր a.
white-haired; -մի a. mounted on a
white horse; -միգ ջորիք s. white
draught mules; -մազ a. white (colour
of animal's coat); -մարմին a. white-
bodied, -fleshed, of clear complex-
ion; -մորթ a. white-skinned; s. al-
binos; -մորուս a. white-bearded; -
յեղ s. very white, all white; -նամ,
այայ vn. to whiten, to become white;
-նգամ a. white-membered; -նիւ
a. spotted, marked with white; -սա-
տաւս a. striped with white; -սեւ
a. brown; whitish; -վարս s. white
hairs; -բան or -ւրան S. Յարգող;
-բար a. whitening, rendering white;
-ցում s. chem. dealbation, whitening,
bleaching, blanching; -ցուցանեմ va.
to whiten, to render white, to bleach,
to blanch; -փայլ, -փառ a. snowy-
white, very candid, of dazzling white-
ness. [լանգ a. white-coloured.

Ապիտակերամ a. of white flock; -ե-

Ապիտակիւմ, եցայ S. Ապիտականամ.

Ապիտակութի s. whiteness, white;
candidness, splendour; -հերաց,
hoariness; -լանջայ, պարանոյնի,
snowy bosom, ivory whiteness, ala-
baster of the neck.

Ապիտակուց s. white of an egg, al-
bumen; med. white scale of lepers; -
ալաց, white of the eye, conjunctiva,

sclerotica; - *կիտի*, spermaceti; ce-
tine. [*շին* *a.* albuminous.

Ալիտաձեւ *s.* chem. albumenoid;

Ալիդագոյն, -*նման*, -*տեսակ* *a.*

Ալիդուլթի *s.* sponginess. [spongy.

Ալուզ, *սրազոյ* *s.* Pers. *w.* food com-
posed of butter & of dried curds.

Ալուզէք, *էդց* *s.* Gr. *w.* monks de-
voted to study.

Ալուժեմ, *էցի* *vna.* to put off, to
delay, to defer, to neglect, not to
care for.

Ալուժումն *s.* delay, deferring, tem-
porizing; negligence, carelessness,
heedlessness.

Ալուձիգ, *պնգի* or *դոյ* *s.* sponge;
սուս -, bastard -, alcyonium; - *լըն*
սպիւր, spongy platina; *սրբէլ*, *լըն*
լէլ *սպիւրաւ*, to sponge, to clean or
wipe off with a sponge; *չ* *սպիւրով*
ծածկել *զերկաթ*, *զնեա*, to admonish
kindly, to warn gently.

Ալուռ *S.* *Ալառապուռ*.

Ալառուր, *արոյ* *s.* dung of ruminat-

Ալրգանեմ *S.* *Ալրգիմ*. [ing animals.

Ալրդեմ, *էցի* *va.* to insinuate, to
introduce gently, to bring in privily,
to foist, to thrust on; - or

Ալրդեմ, *էցայ* *vn.* to introduce, in-
sinuate or worm oneself in, to glide
or creep into, to penetrate, to dive

Ալրդումն *s.* insinuation. [into.

Ալրկիկ, *Ալրկուկ* *a.* neat, tidy,
spruce, clean, terse.

Աւիձք, *Աւինք*, *Աւիչ* *s.* blast, hiss,
whistle, sound, song.

Աւնակ, *այ* *s.* axle-tree, axle.

Աւնակալ, *ի* *S.* *Աւթ*.

Աւնապան, *այծ*, leg-armour, greaves.

Աւնանք *S.* *Աւնան* & *Աւինք*.

Ատաբան *S.* *Ատախոս*; -*եմ* *vna.* to
lie, to tell lies, untruths, stories; -*ուի*
S. *Ատախոսութիւն*; -*բար* *ad.* falsely,
mendaciously; -*գիր* *a.* false, mendaci-
ous, lying; -*դոյ* *a.* not existing, fan-
cied, imaginary, chimerical.

Ատազ, *ի*, -*ինն*, *այ* *s.* Gr. *w.* stadi-
um; furlong; *զկայունն* -*ն* *ստանալ*,
to gain the crown of martyrdom.

Ատազաւ *a.* judging falsely; -*ի*
դու, -*խոս*, *այ* *a.* speaking lies, lying,
mendacious; *s.* liar, impostor, fibber,
story-teller; -*խոսութիւն* *s.* lying tale,
fictitious story, falsehood, untruth,
imposture.

Ատածեմ *S.* *Տածեմ*; -*ծին* *a.* lie-

inventing; romancing; -*ծումն* *S.* *Տա*
ծումն.

Ատակարծ, -*ող* *a.* thinking falsely
or erroneously; -*ութի* *s.* false opin-
ion, fallacy, error.

Ատահալ, *այ* *a.* wrongheaded, head-
strong, petulant, insubordinate, un-
disciplined; impertinent, insolent;
knavish, rascally, roguish; -*ս* *սմանալ*,
to rebel; -*ս* *գնալ* or -*եմ*, *էցի* *vn.* to
grow insolent, to become a rascal, to
disobey, to revolt, to plague, to be-
have badly; -*էցուցիչ* *a.* rendering
insubordinate; -*ալթիւն* *s.* wayward-
ness, insolence, petulance, insubor-
dination, mutiny; -*թք* *գնալ*, to be-
have in a disorderly manner.

Ատահալաւ *a.* renowned falsely.

Ատամբակ, *այ* *a.* indocile, morose,
disobedient, reluctant, untractable,
froward, restive; austere, rude, harsh,
rigorous, severe; -*եմ*, *էցի* *vn.* to op-
pose, to resist, to be obstinate, to
disobey, to rebel, to be insolent; -*ութի*
s. indocility, disobedience, insolence,
rebellion; rudeness, severity, rigour.

Ատամք, -*ս*, *այ* *s.* Gr. *w.* stomach;
belly; *ոչ* *դոյ* *իւ* - *կերակրոյ*, I have
a weak digestion; - *իմ* *յաւէ*, I have
the stomach-ache; -*ական* *a.* stomach-
ic, gastric; - *հիւթ*, gastric juice;
-*ացաւ*, *ի* *a.* having a pain in the sto-
mach; *s.* stomach-ache.

Ատայօգ, *ից* or *այ* *a.* suppositions,
false, feigned, fictitious, artificial, in-
vented, fabulous, imaginary, chimer-
ical, romantic, story-telling; -*ութի*
s. fiction, feint, dissimulation, falsity.

Ատանամ, *ացայ* *vn.* to acquire, to
gain, to obtain, to get; to have, to
possess, to hold; to purchase, to buy;
to create; *զերթաւն* -, to regain, to
re-acquire, to recover; *գլուս* -, to
achieve glory.

Ատանձեմ *S.* *Ըտանձեմ*.

Ատանուէր *a.* pseudoclerical; -*նոն*
S. *Ատանուն*. [sence or oil of myrrh.

Ատանն, *իւն* *s.* Gr. *w.* storax; es-

Ատապախիւ *a.* false, fallacious, fic-
titious; -*պատում* *a.* story-telling, ro-
mancing, fabulous, lying.

Ատապախիւ *s.* receipt, discharge.

Ատապախան *a.* acquired, possessed,
adventitious; *gr.* possessive; created,
made.[pier; purchaser, buyer: creator.

Ատացիչ, -*ցող* *s.* possessor, occu-

Ստացուած, ոյ *s.* purchase, acquisition, property, possessions, goods, substance, power: creature; -ալստուածութիւն *s.* great quantity of goods; Տ. Ընչաւեառէ; -տէր Տ. Ընչաւեր; -աւեր *s.* owner, proprietor; -ութիւն *s.* riches, opulence. [session.

Ստացումն *s.* acquisition, gain, possession; Ստացանեմ *va.* to cause to possess or acquire.

Ստացուցանեմ *va.* to prove to be false, to render vain, to adulterate.

Ստացք, ցից Տ. Ստացումն. Ստախառ *a.* infatuated with false opinions; -ութիւն *s.* false opinion.

Ստաքակէ Gr. *w.* Ստաքին.

Ստաքիւս, &c. Տ. Ստաքիւս, &c.

Ստեղծարար *s.* go-cart.

Ստեղծանամ, աջայ *vn.* to collocate or settle oneself.

Ստեղծեմ *va.* to collocate, to place, to settle, to establish. [chants.

Ստեղծի *s.* mus. Armenian modulated

Ստեղծ բանի *s.* poet.

Ստեղծարարեմ *va.* to invent, to find out, to forge; -բանութիւն *s.* poetry; fiction, invention; -գործ, ի *s.* creator; -գործան *a.* creative; -գործեմ *va.* to create; -գործութիւն *s.* creation; -գիր *a.* innate, inborn; -հան *a.* created; invented, factitious, forged; plastic; -կանութիւն *s.* plasticity, moulding, modelling; -կից լինեմ *vn.* to be created together.

Ստեղծանեմ, ծի *va.* to create, to produce from, nothing; to form, to figure; to find out, to invent, to contrive, to forge. [author.

Ստեղծիչ. -ծող *s.* creator; inventor,

Ստեղծուած, ոյ *s.* creature; invention, production.

Ստեղծուածոյ, ք, ց *a.* invented, devised, fictitious, false.

Ստեղծում, ծի Տ. Ստեղծանեմ.

Ստեղծումն *s.* creation; invention.

Ստեղ, զան or զին. զունք *s.* branch, bough, shoot; stalk, stem, trunk; anat. foci; gr. dactyle; mus. key, stop; Տ. Ստեղ; bot. umbel; -ծիւղ, pillar of smoke; ստեղունք ալմանկայ, branches of a candelabrum; ստեղունք եղէրուայ, antlers or branches of stags' horns; ստեղունք գաշնակի, keys, key-board, finger-board of a piano-forte; -արձակել, to branch out, to ramify; -աձիգ *a.* ramifying,

ramified; -ալստութիւն *s.* dactyle meter; -աւոր *a.* branchy; -իմ, եցայ *vn.* to shoot, to sprout, to bud forth, to pullulate, to grow.

Ստեմ, եցի *vn.* to lie, to fib, to tell untruths, stories, to impose upon; to give the lie to, to belie; -ութիւն, to break one's promise, word or vow.

Ստեղկին. զնոյ or նի *s.* carrot; վայրենի -, parsnip; վայրի -, madder, athamanta. [35. 317 cubic feet).

Ստեր *s.* Gr. *w.* store (cubic meter);

Ստերգանութիւն *s.* perjury, false oath.

Ստերգումն *s.* perjurer; *a.* taking a false oath, perjuring.

Ստերիւր *a.* strayed, erred, roving, astray; -եմ, եցի *va.* to lead astray, to turn aside, to put out of the right way, to cause to err, to pervert; to distort, to wrest, to misinterpret, to misconstrue; -իմ, եցայ *vn.* to go astray, to be led astray, to leave the right path, to wander, to err, to fail; -ումն *s.* deviation, wandering, error.

Ստերլին *s.* sterling.

Ստերլ, ի or ոյ *a.* sterile; -անամ, աջայ, -իմ, եցայ *vn.* to become sterile, barren, to be past breeding; -ութիւն *s.* sterility.

Ստեւ, ոյ *s.* hair, camel's hair; -ալստութիւն *s.* chem. unhairing, scraping off the hair; -եղէն *a.* of camel's hair.

Ստեւ *s.* weaver's small staves.

Ստեւ, ստեւայ, ուղ or աւ *s.* speed, haste, alacrity, diligence; *a.* frequent, instant; *ad.* frequently, often, instantly; - - *ad.* quickly, hastily; very often, continually, incessantly; ստեւաւ or ստեւ *ad.* in haste, in a hurry, quick, fast, with great speed or alacrity; eagerly, hotly; - հաւ, to persevere in, to be assiduous, steadfast in, constant in, to apply or addict oneself to.

Ստի. ստուղ *s.* honour.

Ստիխար *s.* Gr. *w.* sticharium, Greek ecclesiastical garment.

Ստին, ստեան. ք, ստեանց *s.* breast, bosom; teat; fig. source, spring; -ք արուի, pap; - կովու, ոչխարի, &c., nipple, udder, dug; ի ստեան, at the breast; մանուկ ի ստեան, sucking-child; գտեւորեալ առ ստեամբ, girt about the paps; կերակրել ստեամբ, to suckle, to give suck, to give the breast to; գիւղաւ, to suck, to draw the breast; Տ. շատուցանեմ; անկանել

ստեանց, forming or rounding of the breasts in adolescence; *եռալ ստեանց*, to give milk; *ի ծուծ ստեանցն կախեալ*, hanging to her breast; *-ք անկան քեզ*, thy breast are fashioned; *յոյս իմ ի ստեանց մօր իմոյ*, my hope from my mother's womb.

Ստիպաբար, *-գոյն*, *-պէս* *Ստեպ ad.*

Ստիպեմ, եջի va. to press, to constrain, to oblige, to force, to necessitate, to pursue closely; to solicit, to urge, to hasten, to hurry, to expediate; *-իմ vn.* to be pressed, constrained, forced, obliged; to make haste, to hurry; *ստիպիմ ի սիրոյ սրտիս*, I cannot resist the desire to...

Ստիպողական a. pressing, urgent, imperious. [pressure.]

Ստիպումն s. constraint, urgency,

Ստիպական a. Stygian.

Ստիւրակ s. Gr. w. storax.

Ստիքերոն, աջ s. Gr. w. verse; *Հինգ - գիրք*, the five poetical books of the Bible.

Ստիքս, Ստիք s. Gr. w. element, point, note; line, verse; *-եմ, եջի va.* to put or divide in verses, to versify.

Ստկեմ, եջի va. to adulate, to flatter.

Ստնահատող a. weaned.

Ստնանեմ, եջի va. to surmount, to prevail; to hurt, to injure, to wrong, to prejudice, to damage.

Ստնգամ, աջի vn. to be taken with a spasm; *-գանոս a.* spasmodic; *-գանք s.* spasm.

Ստնդեայ or *այ. գի* or *գիայ, գիս-ջիկ*, &c. *a.* at the breast, sucking; *-աղոյ*, sucking-child; *-Հասակ*, infancy; *-գիեմ vn.* to suck. [*-այ*, lullaby.]

Ստնոռ, աջ sf. nurse, wet-; *երգ*

Ստոծանի s. anat. diaphragm.

Ստողողի s. Gr. w. chanting of the psalms by alternate voices.

Ստոմ s. Gr. w. sword-edge.

Ստոման, աջ, -իք, եայ s. Gr. w. pot, pitcher; *-մի մեղու*, a cruse of honey.

Ստոյա, յ s. Gr. w. portico, porch.

Ստոյգ, ուղայ a. true, just, certain, sure, indubitable, assured, positive, infallible, veritable, real, authentic, genuine; *ad.* surely, certainly, assuredly, to be sured, by all means.

Ստոյիկեան s. stoical; *s. stoic*; *-ա, զանգ, stoicism.*

Ստոր s. bottom, the under or lower part; *ի -*, under, underneath, below;

ի -է, from under, from below or beneath; downwards.

Ստորաբաժանեմ va. to subdivide; *-բաժանումն s.* subdivision; *-քեր, &c. S. Վայրաքեր*, &c.; *-բնակ a.* living upon the earth; *-գաւառ a.* earthly, terrestrial, mundane; *-գիր s.* inscription; signature; *-գլուխ ad.* with the head downwards; *-գրեմ va.* to subscribe; to sign; to depict, to describe; to trace, to figure, to design; *-գրող s.* signer, subscriber; *-գրութի s.* subscription; signature; description; *-գաս s.* lower or inferior class; *-գասական a. gr.* subjunctive; *-գասեմ va.* to submit, to place or put under; to subordinate; to subdue, to overcome; *-գրական, &c. S. Ենթագրական, &c.*; *-կախեմ vn.* to be hung up, suspended; *-կայ, էջ a.* subaltern, inferior, subject, subordinate, serving; sublunary, terrestrial; *-կայիմ vn.* to be subdued, subject to; *-կայութի s.* submission, subjection, subordination; *-կէս s.* comma; *-կտուր առեմ va.* to shorten, to dock, to cut, to retrench; *-յին a.* inferior; terrestrial, mundane; *-ք s.* terrestrials, mortals, mankind; *-նախանձ S. Գեանանախանձ; -նկիմ, կայ vn.* to fall down, to precipitate; to fall under, to submit, to yield, to be subject to, to undergo; *-նկեալ a.* subject, subdued; *-նշանեմ va.* to subscribe; *-ջնեմ va.* to destroy utterly; *-աւքեմ va.* to send down; *-ասար ad.* affirmatively; *-ապան a.* affirmative; *-սեմ va.* to affirm, to say yes, to consent, to confirm; *-սուզական a.* liable to submersion; *-սուզեմ va.* to submerge, to immerse, to send to the bottom, to ingulf; *-սու. Թիւն s.* affirmation.

Ստորաւ s. antarctic pole; comma.

Ստորաբարձ S. Գեանաբարձ.

Ստորեայք or *րեք, բէից s.* sublunary or terrestrial things.

Ստորերկրեայ, յ a. underground; *a. s.* subterranean; *անցք -*, tunnel.

Ստորեւ s. the inferior part, the underneath; *a.* inferior, lower; *-* or *ի - pr.* *a.* under, beneath, underneath, down, below. [or roller.]

Ստորի, րւոյ, րեայ s. weaver's beam

Ստորին, րեայ a. s. inferior, low; lower part or end, bottom; subterranean; tartarus, hell; *- Հայք. Low-*

er Armenia; - **Ասորիք**. Coëlesyria; - **Երկրի**, bowels of the earth; **ի - ս մը** - **անկէ**, to set, to go down, to disappear.

Ասորիք, **միտ** *s.* hidden places. [pear.

Ասորիքայն *a.* lower, lowest.

Ասորիսկ, **այ** *s.* under garment.

Ասորիսկան, **յին** *a.* inferior; earthly, terrestrial; - **բարձ** *S.* **Գեանաբարձ**.

Ասորիսկայք, **այ** *s.* **S.** **Ասորիսկայք** & **Ասորին**; sublunarians.

Ասորիսկան *a.* categorical; - **գե- լիք** *s.* attribute; - **գեմ**, **եցի** *va.* to specify, to express; to ascribe, to attribute; - **գուծի** *s.* predicament, class; category, kind.

Ասորիկի *Gr. w. S.* **Առնի**.

Ասորսա, **կց** *s.* foot of a mountain; skirt of a robe or cloak; train of a gown; **առ - ու լեքինն**, at the foot of the mountain; - **աբարձ** *a.* trailing one's gown, clothed in trailing robes; - **ալամուռան**, trailing gown; - **ալ - միք**, promenade in gown & train.

Ասորուղի *s.* tunnel.

Ասորուստ, **ի** - *ad.* from below, beneath or under.

Ասուար, **այ** *a.* large, great, voluminous; thick, dense; strong, lusty; *gr.* harsh, close; - **գունդ**, **բանակ**, numerous, powerful army; - **ծանրու թիւն**, great weight.

Ասուարաբուն *a.* of great girth; - **թղթեայ** *a.* boarded; - **թղթեմ** *va.* to board; - **թուղթ** *s.* boards; pasteboard; - **գեանակ**, &c. *S.* **Հաստաստ**, **գէտ**, &c.; - **ծառ** *a.* furnished with great trees; *s.* large tree; - **կարկաս** *a.* made of massive pieces or stones; very large, very voluminous; - **ձայն** *a. gr.* harsh, hard; - **ձեռն** *a.* great, numerous, powerful; - **մած** *S.* **Թանձրած**; - **նամ**, **ացայ** *vn.* to thicken, to grow thick or large, to enlarge; to become or grow larger, bigger, stouter, fatter; to increase in size, to grow; - **սայր** *a.* thick & sharp-pointed; - **ստե- ղն** *a.* heavy-branched; - **ցունի** *s. phys.* magnifying power; - **ցուցանել** *va.* to thicken, to enlarge; to augment, to increase; *phys.* to magnify. [ness.

Ասուարութիւն *s.* largeness, thick-

Ասուարան *a.* truthful, veracious; true, real, veritable; *s.* etymologist; - **ական** *a.* etymological; - **ապէս** *ad.* truly; - **եմ**, **եցի** *va.* to tell the truth; to verify, to explain; to trace the

etymology or derivation of a word; - **ուծի** *s.* truthfulness, veracity; etymology; - **օրէն** *ad.* etymologically.

Ասուարաբ *ad.* truly; - **գէտ** *a.* knowing thoroughly, well informed; certain, sure, true, certified, verified; - **գիր** *a.* authentic; written with certainty; - **գրեմ** *va.* to write with certainty; to rectify; - **գրուծի** *s.* authentic writing; ratification; - **խոս** *a.* truth-speaking, truthful; - **հաւատ** *a.* orthodox; - **հմուտ** *a.* very erudite, learned, most expert or skilful; - **պատու** *S.* **Ճշմարտապատու**; - **պէս** *ad.* certainly, truly, verily, in truth, without doubt; - **սեռութի** *s.* sharp-sightedness; *fig.* keenness of vision.

Ասուգեմ, **եցի** *va.* to certify, to verify, to assure, to affirm, to aver, to prove; to examine thoroughly, to inform oneself of the truth of, to enquire, to ascertain; to trace etymolo-

Ասուգիւ *s.* verifier. [gies.

Ասուգիւ *S.* **Ասուգապէս**.

Ասուգն *s.* anat. oesophagus.

Ասուգութի *s.* certainty, verity, assurance, verification.

Ասուկ, **այ** *s.* shadow; *fig.* shadow, figure, sign; - **բ**, shade, manes, ghost, spectre, spirit; **սին** -, vain shadow; - **բ մահու**, shades of death; the dark grave; - **բ գիշերոյ**, the shades of night; - **երեկոյին**, the evening shades; - **եւ լոյս** *ի նկարս* [**Լուսաստուր**], light & shade in painting, chiaro-oscuro; - **արկանել** *ի նկարս*, to shade a drawing; **երբեւ զ - անցանել**, to pass away like a shadow; **երբեւ զ - եւ կեանք մարդոյ**, life is but a fleeting shadow.

Ասուերաբանեմ, **եցի** *va.* to speak darkly, with a veiled meaning; - **բան- ուծիւն** *s.* circumlocution, ambages; - **բար** *ad.* obscurely, shadowy; - **բոյս** *s. bot.* shadow-grass; *a.* producing darkness (night); - **գիծ** *a.* shadowed, figured; - **գիր**, **գրաց** *s.* sketch, draught, outline; draughtsman, pattern-drawer; - **գրեմ** *va.* to sketch, to rough-draw, to delineate, to trace; to draw, to represent, to figure; - **գրուծի** *s.* sketch, delineation, outline; sciagraphy; - **խիբ** *a.* skittish, starting; - **ծս ածեմ** *va.* to darken, to throw into the shade, to eclipse, to offuscate, to obscure, to dim, to tarnish; - **կան** *a.* sha-

dy, shadowy, obscure; figurative, symbolical; *S. Մտուկանիստ*; -կերպ *a.* shadow-like; figurative; -կոչում *s.* sciamancy; -հալած *a.* dispersing shadow or darkness (light); -հող *s.* umber, umbra; -մած *a.* covered with shadow, shadowed, shady, dark, obscure; -մարտուկիւն *s.* sciamachia; -նամ, աջայ *vn.* to be covered with shadow, immersed in shade, darkened, obscured; to grow cloudy, dark; -ներկ *S. Մտուկանիստ*; -նիստ, նստայ, -նստեալ *a.* sitting in the shade; living in obscurity; -չափուկ *s.* gnomonics; -պատ *S. Մտուկանիստ*; -պէս *ad.* like a shadow; darkly, obscurely; -տեմ *va.* to dim, to obscure; -տեսակ *a.* shadow-like, dark, obscure; fleeting, passing; -տուն (նկարատուն) *s.* camera obscura; -րկեմ *va.* to shadow, to shade; to shade a drawing; -րկուկիւն *s.* geom. projection; -ցոյց *s.* gnomon; -ցուցանեմ *va.* to cover with shadow, to shadow, to shade, to darken, to obscure; to hide, to veil, to overshadow; to give shade.

Մտուկ *s.* falsehood, untruth, story, fib, falseness, falsity; *ցուցանել* *v.* to give the lie to; to belie.

Մշտուկ *a.* *S. Մտախոս*; adulating.

Մտուկանեմ, եղի *vn.* not to like listen to, or consent to, to disobey, to contravene; -գանդոյ *a.* indocile, disobedient; -գանդուկիւն or -ուսն *s.* contempt, disobedience, indocility.

Մտուկիւն *s.* *Gr. w.* water-sprout; top, whipping-top, peg-top.

Մարաւ *Gr. w. S. Չորալար*; -ելաւ, &c. *S. Սպարապետ*, &c.

Մարաւիգին or *գին* *s.* *Gr. w.* general's tent, habitation, or quarters, headquarters.

Մարկածին *a.* born of a slave; -մծար *a.* honouring slaves; -յին *a.* slavish, servile; -նամ, աջայ *vn.* to be or become a slave, a servant; -պէս *ad.* like a slave, slavishly, servilely; -ցուցանեմ *va.* to reduce to slavery, to enslave, to enthrall.

Մարկեմ *vn.* to become a slave.

Մարկից *s.* fellow-slave.

Մարկուկ *s.* slavery, bondage, yoke, servitude, subjection.

Մարդոզն *Gr. w. S. Մոռն*.

Մարմ *s.* *Gr. w.* strombus, turbinite, (a testaceous univalve).

Մարդկիւլ *Gr. w. S. Մարդկու*.

Մարուկ, *սարկաց* *s.* slave; vassal, subject, serf; servant; - ընդծին, slave born in the house.

Մարդեմ *va.* to spin round.

Մարմանմ, աջայ *vn.* to repent, to regret, to rue, to be seized with repentance, touched with contrition.

Մարմնե or *ըմն* *s.* repentance, regret, concern, sorrow, grief, remorse, compunction. [pent.

Մարմնացանեմ *va.* to cause to re-

Մարմնիւն *S. Սպարաւոր*; -լուկ *a.* long-headed; sharp-witted; -լեռն, pinnacled mountain; -զէն *a.* armed with sharp weapons; -կառք, chariots armed with scythes; -թէւ *a.* a. oute-winged; - or -թռիւ *a.* flying swiftly; -խաչ *s.* fencer; *S. Չինսիւլ*, &c.; -խոզկոյ *a.* killed, slain with a sword; -ծայր *a.* pointed, sharpened; -ծուկ *s.* pestilence, plague, epidemy, contagion, mortality.

Մրակն *a.* keen-sighted, piercing-eyed; *ից* clear-sighted, perspicacious; -ուկ *s.* piercing sight; *ից* perspicuity, clear-sightedness; -կոխ or -կուոր առնեմ *va.* to put to the sword; -կուրց *a.* sharp-beaked; -կոխիկ, pointed shoe.

Մրահ, *ից* *s.* drawing-room, hall, saloon; curtain; church-porch, portico, court; corridor.

Մրահակ, աջ *s.* small hall; small curtain, hanging, tapestry, arras; -հարանց, curtained bed; -աձեւ *a.* curtain-shaped; -անք *S. Սարկիկեմ*.

Մրահայեաց *a.* eagle-eyed; having a penetrating glance.

Մրաձայն *a.* shrill-voiced.

Մրամ *vn.* to desire earnestly, to long for, to sigh after.

Մրամահ, առնեմ *va.* to kill with a sword, to put to the edge of the sword; -լինել, to fall by the sword; -մրկ *S. Մուկերմիւրկ*; -միւ *a.* acuminate, pointed; very sharp or cold; -միւ *a.* acute-minded, sharp-witted, clear-sighted, subtle, penetrating, quick, ingenious; -միւմ *vn.* to be well-tempered, hardened; -մուրկ *s.* acumen, acuteness, clear-sightedness, subtlety, perspicuity, penetration, sagacity; -նամ, աջայ *vn.* to be pointed, sharp, to end in a point; to pass rapidly, to fly, to go quickly, to fleet away, to

rush on, to precipitate, to rush on headlong; to be soured, exasperated, to chafe at; *ի բաց* - . to disappear, to fly away, to vanish.

Սրահկիւն *a.* acute-angled; *s.* acute angle; - *էռանկիւն*, oxygen.

Սրաւար *a.* moving quickly, rapid, swift, impetuous, violent; - *իմ տ.* to go swiftly, to run rapidly, to hasten.

Սրաւես . - *իւ* . &c. *S.* *Սրահն* . &c.

Սրաբեցուցանեմ *va.* to charm, to astound, to stun; - *բիմ տ.* to be raptured.

Սրափողոս *a.* having the throat cut; *ad.* with one's throat cut; - *փուշ* *s.* bramble, briar.

Սրաբան *a.* singing the Trisagium; - *եմ*, *էջի* *va.* to sing the Trisagium, to sanctify, to hallow, to laud; - *ու թիւն* *s.* Trisagium, hymn; - *բար* *a.* holily; - *բերան* *a.* pure-mouthed; - *գիր* *s.* hagiographer; - *ք*, hagiographic books; - *գործ* . *ի* *a.* consecrating; sanctifying; - *գործեմ* *va.* to consecrate; to sanctify; - *գործութի* *s.* consecration; sanctification; - *գումար* *a.* composed of saints, venerable; - *գունդ* *a.* of holy assembly; - *գրեմ* *va.* to correct; - *գրիւ* or *գրող* *s.* corrector; - *գրութի* *s.* correction; - *գեղ* *s.* purgative; - *աւնու* . to take a purgative, to purge; - *աւլ* . to purge; - *գան* *a.* sacred; *s.* His Holiness, His Grace; - *գանեմ*, *էջի* *va.* to consecrate; to deify, to idolize; - *զգեստ* *a.* clothed in a holy or white raiment; holy, pious, godly, divine; - *զնարանութիւն* *s.* hagiology; - *զնագիրք* *s.* Holy Writ, Bible; - *զնական* *S.* *Սուրբական*; - *զնութիւն* *s.* holiness; - *ձեր*, Your Holiness; - *լոյս* *a.* enlightening the spirit, of spiritual light, pure, holy; - *կան* *a.* holy, pure, chaste; - *կեաց* . *էցաց* . - *կրօն* *a.* irreproachable, pure, chaste, godly, saintly, saint-like, holy; - *կցորդ* *a.* partaking of holiness; - *համ* *a.* calm & gentle, clear & sweet; - *հայեաց* *a.* pudic or modest-looking, pure; perspicacious; - *հեռ* *a.* leading to holiness, sacred; - *Հայնեմ* *S.* *Սրաբանեմ*; - *ձիդ* *a.* abstaining rigorously; - *մատոյց* *a.* offered piously, with reverence; - *մաքուր* *a.* very pure, holy; - *միտ* *a.* holy-minded, pure, pudic; - *մտեմ տ.* to have a pure heart or mind; - *մտութիւն* *s.* holy-mindedness.

Սրան . *ի* *s.* anus, fundament; * - *ք*

s. med. lochia, (evacuations from the womb after childbirth).

Սրանամ . *ացայ տ.* to be holy, sacred, consecrated or set apart, to consecrate or devote oneself; - *նուեր* *S.* *Սրամատոյց* ; - *պահ* *a.* containing relics : fasting rigorously; *s.* reliquary, shrine; - *ք* or - *պահութի* *s.* rigorous abstinence; - *պէս* *ad.* holily, without stain, chastely; - *պիղծ* *a.* sacrilegious; *s.* profaner; - *պղծութիւն* *s.* sacrilege, profanation; - *բունջ* or *բնջ* *S.* *Բնաբնջ* ; - *սաց* . &c. *S.* *Սրաբան* . &c.; - *սեր* *a.* fond of holiness, loving chastity; - *սիրտ* *a.* holy-hearted; - *սընեայ* . - *սնունդ* . or *սուն* *a.* brought up in piety, godly, pure; - *վայելու* *a.* fit for saints; - *վայր* *s.* holy place; - *աւաշար* . august temple; - *աւաշ* *a.* well polished, bright; - *սեւեիլ* *a.* seeing clearly; of calm, pure, holy aspect; - *սունն* *s.* vestry-room, sacristy; - *սուպ* *s.* cyborium, pyx; *ծածկոց* - *սփոյ* . pyx-cover; - *բան* *s.* sacred asylum, sanctuary; temple, church, &c.; *a.* sanctifying, expiatory; - *բար* . *աց* *a.* sanctifying, saving, wholesome; - *շնորհք* . sanctifying or saving grace; - *բարութի* *s.* sanctification; - *ցուցանեմ* *va.* to sanctify; to consecrate; to canonize; - *ցուցումն* *s.* sanctifying; consecration; canonization; - *փայլ* *a.* shining in holiness, pure, clean, holy; * - *բար* *s.* polished marble; - *բնիւթ* *s.* inquisitor; - *բնութիւն* *s.* inquisition; *Առեան թէ* . the Inquisition, the Holy Office.

Սրեմ . *էջի* *va.* to sanctify, to consecrate; to purify; to clean, to wipe off, to wipe dry, to sponge up; to expiate; to offer, to dedicate; to observe, to keep religiously; *med.* to absterge, to cleanse, to deterge; - *զմբուս* . to shave the beard; - *զեղըն* *գունես* . to pare the nails; - *զուս* . to prune, to lop; *հրով* - . to refine by fire; - *զցորեան* . to winnow.

Սրիկ *S.* *Սպրիկ* .

Սրիւ *a.* sanctifying; purifying, cleaning; *med.* abstergent; *s.* razor; - *ձեռաց* . towel; - *բաժակի* . the purificatory.

Սրիւր *a.* abstaining from meats.

Սրութի *s.* holiness; purification; purity, cleanliness, neatness; expiation; offering; sanctuary; * Communion; *fig.* chastity, modesty; innocence,

integrity, candour; *med.* absterstion;
 --*թէյ* or --*նոյ*, the Holy of Holies;
 --*թէյ* or *նոյ* --*էյ*, most sacred; *յարկ*
 --*թէ*, temple, church, &c.; --*ձեր*,
 Your Holiness; --*թա* *ad.* holily.

Սրբուհի *af.* holy; *sf.* saint; Holy
Սրեան, *բ* *s.* pl. swords. [Virgin.

Սրեղիւր *a.* sharp-horned.

Սրեմ, *էջի* *va.* to grind, to sharpen,
 to whet, to point, to set, to give an
 edge, to acuminate; *fig.* to spur, goad
 or urge on, to stimulate, to rouse up,
 to excite, to stir.

Սրբութայ *a.* running or flowing vio-
 lently, impetuous, rapid; --*գետ*, rap-
 id river; --*իւք* *գալ*, to hasten, to run
 with the utmost haste; --*ութի* *s.* rap-
 id course, impetuosity.

Սրծամ *vn.* to run out of breath.

Սրկայ, *ից* *a.* s. ruffian, rascal,
 scoundrel, varlet, hired-assassin, brig-

Սրկոն *s.* minium. [and.

Սրկիւք, *սրնգայ* *s.* flute; flageolet;
 sife; syringe; --*Հաւորայ*, bird-call;
 --*Հովուական*, shepherd's pipe, reed;
Նուագէլ *սրնգաւ*, to play the flute;
 to pipe.

**Սրծէլ* *s.* goldsmith's pincers.

**Սրձակած* *s.* coffee & milk; --*նոց* *s.*
 coffee-pot; --*ստան*, *այ* *s.* coffee-plant-
 ation; --*րան* *s.* coffee-house; --*ի պան*,
գոկի, coffee-room; --*բար*, *այ* *s.* coffee-
 house keeper.

Սրձնի *s.* *bol.* coffee-plant.

Սրձիւս *s.* *chem.* caffeine.

Սրնգահար, *այ* *s.* flute-player.

Սրնգեմ *vn.* to play the flute; to
 hiss, to whistle; to bray?

Սրոհունգ *s.* *bol.* St. John's wort.

Սրովրէ, *Սրորէ*, *ից* *s.* *H. w.* seraph;
 --*բ*, seraphim.

Սրովրէաբնակ, --*գաւիթ* *a.* where
 the seraphim dwell; --*գումար*, --*գունգ*,
խումբ *a.* where the seraphim as-
 semble; *s.* chorus of seraphim; --*կան*
a. seraphic; --*մաքուր* *a.* pure, holy as
 a seraph; --*նման* *a.* seraph-like; --*նան*
a. representing the seraphim; --*պահ*
a. guarded by seraphim; --*ջոկ* *a.*
 crowded by seraphim; --*սարաս* *S.*
Սրովրէանման; --*սպաս* *a.* served by
 seraphim; --*տես* *a.* seraph-seeing
 (Isaiah); seraph-figured (saint Mes-
 rob); --*տիւ* *a.* resembling a seraph;
 --*փակ* *a.* surrounded or guarded by
 seraphim.

**Սրորիկ* *s.* *zool.* caddy-muddy, larva.
Սրոյ, *ի* *S.* *Յեսան*.

Սրուակ, *այ* *s.* phial, flagon, bottle;
 cruet; gauge; -- *գիրաբուծից*, cup-
 ping-glass.

Սրուծիւն *s.* sharpness, acuteness,
 keenness, point; subtilty; rapidity,
 velocity, speed, celerity; -- *մայ*, a-
 cumen; -- *ձայի*, shrillness.

Սրուկ *a.* rather sharp; *s.* flageolet.

Սրունի *s.* sharpening, setting, grind-

Սրունկի *a.* good-, sharp-eared. [ing.

Սրունք, *նից* *s.* leg, shank.

Սրահպան, *այ* *s.* cabinet, lady's
 private room, boudoir; nuptial bed,
 thalamus; bed-curtain.

Սրահարան, *այ* *s.* perirrhantarium;
 holy-water pile.

Սրահեմ, *էջի* *va.* to sprinkle, to be-,
 to asperse, to water, to spill, to shed,
 to spirt out, to bathe lightly.

Սրակիւ *s.* aspersorium, aspergile;
 holy-water sprinkler.

Սրակունի *s.* aspersion, besprinkling.

**Սրսուռ* *s.* frozen snow-flake.

Սրտաբախ *a.* palpitating; --*լինէլ*, to
 palpitate; --*բեկ* *a.* broken-hearted,
 discouraged, dejected, despondent;
 astonished, frightened; -- *անեկէլ*, to
 dishearten, to discourage, to deject,
 to take away a person's courage, to
 disconcert; to dismay, to frighten, to
 strike with astonishment; --*լինէլ*, to
 be broken-hearted, disheartened,
 down cast, dispirited, desponding, to
 lose or want courage; to be frighten-
 ed, dismayed; --*բեկեմ*, --*բեկիմ* *S.*
Սրտաբեկ անեմ, *լինեմ*; --*բեկութիւն*
s. faint-heartedness, dejection, des-
 pondency, discouragement, constern-
 ation; --*գէտ* *a.* knowing all hearts;
 --*գին* *a.* *ad.* with all one's heart; --*գալ*
a. crying, imploring heartily; --*գորգ*
s. *anat.* auricles of the heart; --*թափ*
a. disheartened, dismayed, struck with
 consternation; --*թափուին* *s.* constern-
 ation, dismay; --*թունգ* *S.* *Սրտաբախ*;
 --*լիւր* *a.* hearty, sincere; *ad.* heartily,
 sincerely; --*խոց* *a.* heart-sick, deeply
 afflicted; --*կաթ* *a.* very desirous, anx-
 ious, longing for, amorous; -- *անեկէլ*,
 to make one's mouth water; to in-
 flame with desire, to enamour; --*կեղ*
a. heart-broken, --wounded; --*կիւլեմ*
va. to grieve deeply, to break one's
 heart; to rend the heart, to harrow;

-*կտար* or *կտուր* *S.* *Արտաբէկ & Թոթափիմ*; -*կրակ* *s.* *anat.* pericardium; -*հաշի* *a.* grateful, delightful, pleasing; -*հանուկ* *s.* bantering, jeering, mocking; -*հէւ* *a.* heart-shaped; -*հիշիկ* *S.* *Արտաշարժ*; -*յոժար* *ad.* willingly; -*համ, աջայ* *vn.* to take heart or courage, to be inspirited; -*շարժ* *a.* pity-or heart-stirring, pitiable, grievous, touching, moving, affecting; -*պախ առնեմ* *va.* to strike with consternation, to terrify, to appal; -*լինել* *to* be struck with terror, to be dismayed, greatly afraid; -*պինդ* *a.* re-animated, encouraged; courageous, intrepid; -*պնդեմ* *va.* to re-animate, to encourage, to inspire with courage, to revive, to put new spirits into, to raise again or restore a person's spirits; -*պնդիմ* *vn.* to be re-animated, to take courage, to recover one's spirits; -*պնդութիւն* *s.* bravery, courage, heart, boldness; -*պիմ* *vn.* to take to heart, to get angry, to chafe; -*առւել* *a.* touching the heart, moving, affecting, tender; touched, moved; eager, desirous, burning for; angry, displeased, shocked, wounded, exasperated; heart-offending, mournful, heart-piercing; -*տես* *a.* knowing the thoughts of the heart; -*արոտ* *a.* palpitating, trembling for; desirous, longing for; -*ցաւ* *a.* heart-sick; compassionate, sorry, afflicted; -*ցաւութիւն* *s.* compassion, pity; distress, anguish, grief; *med.* heart-burn; -*թք* *ad.* compassionately, pitifully; -*ցաւանեմ* *va.* *S.* *Արտապնդեմ*; to affect, to touch.

Արտեայ *a.* courageous, intrepid, spirited, bold, lively; *այր* - *a.* a man of heart. [ent, tender.

Արտեանդն *a.* ardent, eager, fervent; *Արտեպ* *a.* heart-burning, --rending, --wounding, poignant, bitter.

Արտհեշտութիւն *s.* heart's ease.

Արտմտական *a.* choleric, irascible; -*ն* *s.* irascibility.

Արամեմ, եջի, -իմ, եցայ *vn.* to lose one's temper, to be angry, out of all patience, indignant, in a passion, provoked, irritated, exasperated, enraged; *արամեցաւ բարկուն ինչոյժ*, he was seized with rage; -*եցուցանեմ* *va.* to make angry, to put in a passion, to irritate, to enrage, to exasperate, to put out of all patience,

to excite to anger, to vex, to plague.

Արամութիւն *s.* indignation, passion, vexation, anger, ire, spite, wrath, rage; *լիլուցանել զբոց - թէ*, to stifle, smother or suppress the fire of one's indignation; *S.* *Հրապրեբ.*

Արանդիմ, &c. S. *Նեղաարտիմ, &c. S.* *Արանիմ, Արանիմ, &c. S.* *Արամիմ, Արամիմ* *s.* little heart; *bot. sap.* [*&c.* *Արացաւութիւն* *s.* cardialgy; *S.* *Արաց -*

Արամանիւն *s.* cincture, apron, linen girdle; dressing-gown. [apron.

Արամանեմ *va.* to gird with an apron, to gird oneself with a cloth; to put on, or to wear a dressing-gown; *բուրձս* - *to* clothe oneself in sack-or hair-cloth. [ing with.

Արամութիւն *s.* the girding, or cloth-
Արարիմ *S.* *Փարիմ.*

Արիւ, Արիւն *a.* spread, dispersed; diffuse, extended; sporadical; *ad.* scattered about, spread here & there; - *ծախիւք*, profusely, with great expense, splendidly; -*ք* *s.* dispersion, spreading out, scattering; the Sporades; dispersed nations; *ի -ս ծաւալել*, to disperse, scatter or spread everywhere.

Արիւրիւք *Gr. w. S.* *Արիւր.*

Արոտի *S.* *Արոտանք.*

Արոտական *a.* relieving, cheering up, consolatory, comfortable.

Արոտանք *s.* relief, alleviation, solace, ease, consolation, soothing, comfort, balm; diversion, recreation.

Արոտեմ, եջի *va.* to relieve, to allay, to ease, to soothe, to assuage, to console, to comfort, to soften, to appease; to rejoice, to divert, to recreate; - *զվիշտս*, to calm, to assuage, to charm away, to beguile one's sorrow or grief.

Արոտութիւն, -ուն *S.* *Արոտանք.*

Արութեմ, եջի *va.* to spread, to disseminate, to disperse, to scatter, to strew, to sow, to propagate, to diffuse; to pour out or forth, to open; *սփռել ծաղիկս*, to strew with flowers.

Արութիւն *s.* iron-bar, cross- or crow-bar, tenon. [expansibility.

Արոտական *a.* expansive; -*ութիւն* *S.* *Արոտ, ալ* *s.* table-cloth.

Արոտութիւն *s.* expansion.

Արիւրիւք, ալ *s.* *Gr. w.* basket.

Արանանամ, աջայ *vn.* to admire, to

be admired, astonished, amazed, surprised, to wonder at, to marvel, to be wonderstruck, entranced, in extacy.

Աբանչանք, **-չացումն** *s.* admiration, wonder, astonishment, amazement, ravishment, extacy.

Աբանչացուցանեմ *va.* to render admirable, to make wonderful, to astonish, to surprise, to amaze, to ravish, to strike with wonder, to enrapture; **-չուցիչ** *a.* charming, surprising, ravishing, bewitching, wonderful.

Աբանչելարար *S.* **Աբանչելապետ**; **-գեղ** *a.* of surprising beauty, charming, graceful, fine; **-գործ** *s.* thaumaturgus, wonder-worker; *a.* miraculous, prodigious, wonderful; **-գործեմ** *va.* to do wonderful things, to work miracles; to do miraculously or wonderfully well; **-գործուծիւն** *s.* doing wonders, working miracles; prodigy, miracle, portent; **-զօր** *a.* of prodigious power, wonderfully strong, admirable in strength; omnipotent; **-լուր** *a.* worthy to be heard; **-ծին** *a.* miraculously bringing forth; **-կան** *S.* **Աբանչեի**; **-կերպ** *a.* astonishing, surprising; of an admirable form or aspect; **-հրաշ** *a.* prodigious, stupendous, wonderful, marvellous, divine; **-շուք** *a.* wonderful, superb, majestic, very glorious, imposing; **-պայծառ** *a.* magnificent, very splendid, brilliant, dazzling; **-պատուած** *a.* related or told wonderfully well; *S.* **Հրաշապատում**; **-պէս** *ad.* admirably, delightfully, astonishingly, marvellously, wonderfully, divinely, excellently, pre-eminently, to admiration; by a miracle, miraculously, prodigiously; **-սես**, **-սեսիլ** or **սեսիկ** *a.* charming, ravishing, beautiful to behold, imposing, delighting the eye, graceful, superb; **-բար** *S.* **Աբանչեղագործ**; **-բուռն** *a.* admirable, stupendous; **-ցուցանեմ** *va.* to render admirable, marvellous; **-գիտա** *S.* **Հրաշապատում**.

Աբանչելի *a.* admirable, wonderful, astonishing, surprising; prodigious, marvellous, miraculous; charming, excellent.

Աբանչելիք, **լեաց** *s.* sign, miracle; prodigy, wonder, marvel, phenomenon; **-լիս առնել**, to perform or work miracles; *fig.* to do wonders; **ո՛վ -լեացս** *inf.* wonderful! marvellous! stupend-

ous! good Heavens! Goodness gracious! **Աբանչելութ** *s.* excellence. [ious!]

Աբանչումն, **Աբանչք** *s.* admiration, wonder; **ի -չումն կրթիլ**, to be amazed, astonished, surprised.

Աբեմ, **ի**, **աւ** *s.* *Gr. w.* monk's dress, monkish habit; *S.* **Ձեւ**; **-առնալ**, to become friar, to turn monk; (**կաւառնաց**) to take the veil; **Թողալ զ-**, to throw off the cowl; **ոչ եթէ - ինչ առնէ կրօնաւոր**, 't is not the cowl that makes the friar; **-առնալ** *S.* **Աբեմաւոր**; **-առնութի** *s.* the taking the religious habit; **-արկէք** *s.* the ceremony of giving or taking the habit or the veil; **-աւոր** *a.* dressed in a monkish habit; *s.* monk or nun; **-աւորիմ** *S.* **Աբեմաւորնում**; **-աւորութի** *S.* **Աբեմաւորութիւն**.

Աբինոս, **ի** *s.* *Gr. w.* sedge, rush; rush-ropes. [astonishment]

***Աբեմ** *vn.* to be mute with fear or **Աբալ**, **ից** *s.* veil; vest.

Աբղաւսիկոս *a. s.* *Gr. w.* scholastic.

Աբղեմ, **Աբղարկեմ**, **եցի** *va.* to veil, to muffle up, to cover with a veil.

Աբղումն *s.* act of veiling, covering,

Սօթ *S.* **Սրտուկ** *bot.* [wrapping up.

Սոլեր, **այ** *s.* *Fr. w.* shoe; **երկաթա-**

գամ *-ք*, hobnailed shoes.

Սօս, **ից** *s.* plane-tree, platane; white poplar; *a. fig.* stately, lofty, haughty, proud; clear (colour); **-երկվար**, high-mettled, prancing, fiery or spirited horse.

Սօսանուէր *a.* offered to plane-trees; **-սարաս** *a.* platane-like, sumptuous, elegant.

Սօսալիւն, **Սօսափիւն** *s.* noise, murmur, sigh, breath; trembling, agitation; **-սաղարթուց**, rustling of the leaves; **-հողմից**, hollow or rumbling noise of the winds.

Սօսափիմ *vn.* to tremble with fear.

Սօսի *S.* **Սօս**.

Սօսիւն *s.* murmuring of the breeze.

վ

վ (*vēv*) *s.* the thirtieth letter of the alphabet, & the twenty fourth of the consonants; վ, վ. three thousand; three thousandth.

— It is often used at the beginning of words, & sometimes at the end, but very rarely in the middle.

— In consequence of the similarity of its pronunciation, it is often confounded with լ & ու; for example: երկվոր-երկուր, վավաշ-վաւաշ, օթե-վան-օթեւան. բուրվաւ-բուրուաւ, Թվական-Թուական, &c.

— It is frequent in proper names, as վարդան, վասակ, վաղարշ, &c. Vartan, Vassages, Valarces, &c., and in those cases where the Greeks use *ou* or *β*; the Armenians anciently used *Ϸ* instead of the Greek *β*, but in later times վ was substituted in order to approach the Greek pronunciation; as: Բասիլիոս-Բարսեղ-վասիլ, Բասիլիս-վասիլիսոս, Բեկտոր-վիկտոր, &c. The Greek *ω* answers to our ով, օվ or օ long, & օ to *ω*, also written աւ.

*վաղ. *s.* mill-conduit.

վագեմ *S.* Սուրամ.

վագերաձի *s.* streaked, striped, brindled horse; zebra.

վաղր, գեր, երայ *s.* tiger; մասակ —, tigress; կորիւն վագեր, tiger cub; —ակերպ *a.* tiger-shaped.

վաղ. ք. էյ *course*; leap, jump, gambol, caper, antics, gallop; palpitation; *a.* neighing after; է —, — աւ — *ad.* swiftly, at full speed; by fits & starts; —ս առնուլ, to run, to gallop, to gambol, to frisk about, to play antics.

վաղեմ, էյի *vn.* to run swiftly, impetuously; to leap, to bound, to spring or dart forward, to clear at a single bound; to overstep, to surpass, to

transgress, to trespass; — սրտի, to flutter, to throb, to palpitate; — զոմամբ, to revolt against; to despise; էրայ —, to pass away, to fly away; յօրէնսն —, to inveigh against the law; վաղեալանցանէլ, to overpass, to cross, to leap over, to outleap; յաղատութեանն — վառս, to lift up the horns against, to rebel, to rise in rebellion; to get proud, to become presumptuous.

վաղեցուցանեմ *va.* to cause to run.

*վաղնատ. է *s.* cream cheese; curds.

վաղումն *s.* running, course.

վաղվաղեմ *vn.* to skip or frisk about, to run here & there.

վաղք *S.* Սահաք.

վաթարիկ *S.* վաթար.

վաթանականքնեան *a.* of sixty cubits; —մայ *a.* sixty years old; —ման, ենից, —մնի *a. s.* sexagenarian; —պատիկ *a. ad.* sixtyfold, sixty times as much; —ւոր *a.* containing the number

վաթանակ, եկիս. three score. [sixty.

վաթաներորդ *a.* sixtieth; *s.* sexagesi-

վաթանեքեան *s.* all the sixty. [ma.

վաթանիցս *ad.* sixty times.

վաթսուն, սնից *a.* sixty.

վախ. էյ *s.* steep place, precipice;

* *S.* Երկիւղ; — է — *a.* steep, cragged; է — էյ արկանէլ, ընկենուլ, մղէլ or հոսէլ, to precipitate, to throw headlong down; անկանիւլ or մղիւլ է — էյ, to be cast down a precipice.

վախեմ, —էցուցանեմ *S.* Երկնիմ, Երկեցուցանեմ.

վախկոս, —ուԹէ *S.* Երկչոս, —ուԹէ.

վախճան. է *s.* end, term; end, scope, object; issue, event, end, result; accomplishment, finishing, conclusion, close; end, extremity; end, demise, decease, death, exit; յմեծ —, long time, a long while; —, է — է *ad.* in fine, finally, at last, at length, after all, in the last place; ջ —, to the end; է — աւմն, at the year's end; է — է աւուրց, in the future; է — աւուրցս պայոցիկ, in these latter times; — բանիս, in a word; the pith of my argument; — է հաս նմա, he died; ընկալաւ զարժանահասն —, he died as he merited; է — կենաց իւրոյ, in his last days, towards the close of his life; մերձ է — լինել, to be at one's final agony; — առնուլ, to draw to a close or end, to cease, to end, to expire; — առնել, to make an

end of, to put an end or term to, to come to a conclusion, to decide, to end; *առնել զոք ի* - , to send to perdition, to put to death; - *դնել*, to bring to a close, to conclude, to terminate, to finish, to end.

Վախճանական, -*ւոր* *a.* final, last; having an end.

Վախճանեմ, *եցի* *va.* to finish, to put an end to, to terminate, to end, to conclude, to accomplish, to achieve, to consummate; to execute, to kill; - *զաւուրսն*, *զկեանս*, - *նեալ զաւուրս իւր մեռանել*. to end one's days, one's life, to make one's exit, to depart this life, to die.

Վախճանեցուցանեմ *va.* to take away life, to slay, to put to death, to kill.

Վախճանիմ, *եցայ* *vn.* to pass from life to death, to expire, to breathe one's last, to die; to be finished, consumed, to be drawing to a close, to terminate, to end; - *լցեալ աւուրբք*, to die full of years, to die very old; - *նեալ* *a.* dead, deceased, departed, defunct. [abrupt, precipitous.

Վախուտ *a.* steep, rugged, craggy, *Վախվախեմ* *S.* նրկնչիմ.

Վականակ, *այ* *a.* in season, ripe.

Վակաս, *ի* *s.* superhumeral, amice or amiet of the Armenian priests; ephod, high priest's girdle; - *լանջաւոց*, deacon's stole; - *ակիր*, - *աւոր* *a.* wearing an amice or an ephod.

Վակասիր *a.* sticking.

Վակժոյժ լինիմ, *Վակժուժեմ* or *ժիմ* *vn.* to grapple, to clutch strongly with the hand, to lock one's arms round, to hug, to hold fast on, to cling

Վահ int. ah! o! alas! [to.

Վահագն *pn.* Vahaken; Hercules; Apollo.

Վահան, *այ* *s.* shield, pavice, buckler; *mech.* lid, cover; *pn.* Vahan; *S.* Կումբ; *բառնալիք* - *ի*, handle of a shield; - *հաւատոյ*, *օրինաց*, shield, defender of the faith, of the law; - *ադրօշ* *a.* carrying a buckler; - *ակ*, *այ* *s.* small shield, target; shield-shaped clasp; tinsel, spangle; - *երեսաց*, visor; - *ակիր* *s.* esquire; *S.* Վահանաւոր; - *ակից* *s.* fellow-soldier; - *ակռճիկ* *s.* anat. thyroid cartilage; - *ակցուլ* *s.* battle array; - *աձուկն* *s.* turbot, dab, brill; - *ամարտուլիւն* *s.* fight between shield-bearers; - *ավառ* *a.*

armed with a shield; - *աւոր* *a.* furnished with a shield; *s.* shield-bearer; - *աւորիմ* *vn.* to be armed or furnished with a buckler; - *ափակ*, *այ* *a.* protected by a buckler; *s.* trenchfortified with shields; - *առնել*, to cover, protect or defend with a buckler; - *ընկէց լինիմ* *vn.* to throw away the shield, to throw down one's arms.

Վաղ *a.* ancient, old, former; *ad.* anciently, formerly, once on a time; early, betimes, soon, quick; * *s.* tomorrow; - *քաջ*, very early; - *քաջ չ առաւտն*, at the break of day or of dawn, at the peep of day, very early in the morning, at dawn; - *ուրեմ*, in bygone times, of old, long ago, a long time ago; *ի* - *ժամանակս*, *a.* anciently, formerly; *ի* - *ժամանակաց*, time out of mind; - *չ փոյթ*, soon, quick; forthwith, directly; - *կամ անագան*, *եթէ* - *եթէ անագան*, sooner or later; *ոչ կարի* - *ոչ յոյժ անագան*, neither too soon nor too late; *ոչ* - *իսկ* *a.* սացի *քեզ*, did I not tell you before?

Վաղապօղն *a.* sooner; prior, before; *քան զբանն* - *եղև գործն*, no sooner said than done; - *զեկոյց* *S.* Կանխագէկոյց; - *զրաւ* *a.* frail, perishable; - *թաւաւ* or *թարլամ* *a.* soon withering or fading away; - *կասար* *s.* *gr.* plu-perfect tense; - *կարծ* *S.* Յանկարծ; - *կարծեմ* *vn.* to conjecture, to surmise.

Վաղակաւոր *s.* dagger, poniard; sword, sabre, hanger, cutlass, scimitar; *a.* sworded, armed with a sword or dagger.

Վաղահաս *a.* arriving early, quick, prompt; early, precocious, premature, untimely; - *հասիկ* *a.* arriving early; - *հասուլթի* *s.* prematureness, precocity; - *հասուկ* *a.* early, precocious; blooming early; *fig.* inconstant, fickle-minded, unsteady, versatile; - *հոգաւ* *a.* provident; - *հուսկ մահ* *s.* premature death; - *մահ*, - *մահուկ* *a.* dying prematurely, young; - *լնել*, to die prematurely, young, before the time, in the bloom of one's youth, in the prime of life; - *մեռ*, *ռիկ* or *ռուկ* *S.* Վաղամահ; - *մահ*, premature death; - *մեռուկ* *s.* *bot.* juncus rotundus aromaticus, schönanth; - *մուսնիկ բարբ* *s.* disposition to marry early; *յադ* or *դա* *a.* satiating quickly; *յարոյց* *a.* early-riser; - *լնել*, to be up very early;

-նցիկ օր և ցուկ *a.* passing, transitory, perishable, ephemeral, fugitive, instantaneous, momentary; -չէլ *a.* extinguishing quickly; -պատկր *a.* easily deceived or duped; -ւեր *a.* soon ruined; -փոխուկ լինիմ *vn.* to be unstable, fickle, changeable; -փուլ *a.* soon falling or perishing; -փուս *a.* quickly rotting, corruptible.

Վաղեմի *a.* ancient, old, antiquated.

Վաղեփեաց *a.* soon ripe, early.

Վաղ ք փոյթ *S.* Վաղ.

Վաղժամանակեայ օր և ան *S.* Վա. ղեմի; - հնուքի, antiquity.

Վաղիւ, ղուի *s.* to-morrow, next day, the following day; - օր ի - ի - անգր, the morrow, the day after, on the morrow, to-morrow; ի - անգր յետ մահու նր, the day after his death; փերկիւղի վաղուեանն, for fear of the future; ղինի վաղուին, after to-morrow; ի միւս -ն, ի միւսում -, the day after to-morrow; վաղուենէ ի - առնել, to put off from day to day.

Վաղհասուկ *S.* Վաղհասուկ.

Վաղձան *S.* Վախձան.

Վաղնջականուկ *s.* antiquity. [since.

Վաղնջեան, ի - ջենէ հետէ *ad.* long

Վաղնջուց *a.* ancient, old; - ի - օր ի - հետէ *ad.* anciently, formerly, long since; ի - ժամանակաց, of yore, time out of mind, from time immemorial.

Վաղորդայն, ոյ օր ի *a.* morning; - ի *ad.* in the morning, early.

Վաղորդեայն, Վաղուեան *a.* of to-morrow; ի վաղորդեայն առւրն, the day following; ի վաղուեան գիշերին, to-morrow night.

Վաղու եւս, Վաղուց, ի Վաղուց, ի Վաղուց հետէ *ad.* already, formerly, a long time ago, anciently; long since.

Վաղուց *a.* ancient, old, of yore, of other times. [swiftly, rapidly.

Վաղվաղ *ad.* quickly, very fast,

Վաղվաղակի *ad.* soon, directly, suddenly, incontinently, immediately, in haste, in a hurry.

Վաղվաղատես *a.* quicksighted; -ւոր *a.* smart, nimble, quick, ready, active.

Վաղվաղեմ, եցի *vn.* to haste, to hasten, to be in haste, to make haste, to be quick, to be hasty or precipitate.

Վաղվաղենկէց *a.* throwing hastily.

Վաղվաղկոտ, Վաղվաղուկ օր և ան *a.* hasty, quick, lively, brisk, ready, speedy, prompt, precipitate.

Վաղր, ղեր *s.* sabre, cutlass, hanger; *S.* Սաղր; -աւոր *a.* armed with a sabre.

Վաղցասուն *a.* easily offended, touchy, hasty, irascible, passionate, wrathful; - լինել, to be hasty, irascible, quick to get angry, easily provoked.

Վաճառ, աջ օր ուց *s.* business, trade, commerce, dealings, merchandise, goods, wares, commodities; market, sale, purchase; market-place, hall, mart, fair; - ք, provisions; *S.* Մեծաքանակ; փոքրաքանակ -, retail trade; ի - արկանել, to sell, to put up or offer for sale; - լինել, to be sold, to be on sale; *S.* Հասանիմ.

Վաճառարեւիմ *va.* to import; -բերուքի *s.* importation; imports; -գիր *s.* bill; -խաբուի *s.* cheat, swindlery; -կան *s.* merchant, trader; tradesman, shopkeeper, dealer; մեծաքանակ կամ փոքրաքանակ -, wholesale-, retail-dealer; *S.* Նաւ; -կանութի *s.* commerce, trade, dealings, business; - առնել, to carry on commerce, to trade, to deal, to traffic; -կից *s.* partner, correspondent; -կուք *a.* selling or sold wretchedly; - առնել, to sell; - լինել, to be sold; -կցութի *s.* partnership, company; -հանիմ *va.* to export; -հանութի *s.* exportation; exports; -նոց *s.* market, bazaar; mercery; -շահ *a.* commercial, mercantile, trading; *s.* opulent merchant, rich trader; - քաղաք, mercantile city; - լինել, to trade, to deal, to traffic, to gain; ի - արկանել օր -շահիկ լինել, to invest in trade, to speculate; -շահութի *s.* gain, lucre, profit; *S.* Շահաւաճառութի; կենցաղագուս -, benefit that commerce confers on the world; -պետ *s.* provost of the guilds; -սեր *a.* avaricious, greedy of gain; -սիրութի *s.* inclination for commerce: illicit trade; -տեղի, -բան *s.* market-place, bazaar; emporium; counting-house; -բիւ, աջ *s.* broker, middle man, agent; - ձիոց, jockey; -բիւթիւն *s.* brokerage, commission, agency; -փող օր փողոց *S.* Վաճառանոց.

Վաճառեմ, եցի *va.* to sell, to debit, to sell off; - այսքանոյ, to sell at...; քանոյ -ոք, how much? what is the price? *S.* Մեծագնի; - ղոք ի ձեռս ուրուք, to give up, to deliver, to betray.

Վաճառիկ *a.* saleable, marketable,

venal; - լինել. to be sold, disposed of.

Վաճառող *s.* seller of, dealer in.

Վաճառումն *s.* sale, selling.

Վայ, *ից* or *ոց* *s.* woe, cry of pain or grief, lament, wail, moans; disaster, calamity, misfortune; - զ-իւ ազազ-կել or շէշել, to cry bitterly, to wail, to lament aloud, to deplore, to complain; - կարգաւ անձին, to create misfortunes for oneself; արդարեւ -ի են արժանի, they are truly unhappy; - ! *int.* woe! alas! oh! ah! - քեզ! woe to you! - ինձ! - զիս! - զինեւ! woe is me! how unhappy I am! - - քաղաքդ մեծ! woe! woe to the great city!

Վայել *S.* Վայելք; - է, - են, - է, - են *v. imp.* to befit, to become, to be be- seeming or seemly, to be proper; ոչ - են, it is not fit, it is unbecoming.

Վայելիւ *a.* worthy of enjoyment; enjoying.

Վայելեմ, եցի *va.* to enjoy, to taste of, to possess, to have the enjoyment of; to relish, to taste with pleasure; *vn.* to become, to fit, to sit well on; to be proper, suitable, meet, to be- seem; - յարգասիս քրտանց, to enjoy the fruit of one's labours; Հանգերնս այս վայելէ քեզ, this coat fits you well.

Վայելցուցանեմ *va.* to cause to enjoy; to cause to participate; * to dress well.

Վայելում *S.* Վայելք. [ience.

Վայելումն *s.* enjoyment; conven-

Վայելուչ *a.* convenient, suitable, proper, congruous, pertinent, decent, becoming, fit; well made or shaped, comely, elegant, prepossessing, gen- teel, pretty, graceful; enjoyable, en- joying; -ս *ad.* elegantly.

Վայելաբան *a.* eloquent; -ութի *s.* eloquence, fluency of speech; *rhet.* elocution; -բար *ad.* suitably, decent- ly, properly, pertinently, aptly, just- ly; comely, elegantly, genteelly, pret- tily, graciously; -գեղ *a.* very good- looking, handsome, lovely, fascinat- ing, charming, prepossessing, grace- ful, fair, beautiful; -գիտակ *a.* of fine aspect, well-shaped, good looking; -զարդ *a.* highly ornamented, elegantly adorned; -կան *a.* becoming, ele- gant; -կանութի *s.* decency, suitable- ness, propriety, convenience; -կից *a.* equally decorous; enjoying together; -հիւս *S.* Գեղեցկահիւս; -նամ, այցալ

vn. to be distinguished, to render one- self illustrious, to be remarked; to enjoy; -նայ *v. imp.* it becomes, it is

Վայելանք *S.* Վայելութի. [fitting.

Վայելապէս *S.* Վայելաբար.

Վայելացուցանեմ *va.* to adorn, to embellish, to decorate; to delight.

Վայելաւոր *a.* proportionate.

Վայելութի *s.* suitability, propor- tion, propriety, decency, convenien- cy; decorum, dignity, nobleness; comeliness, elegance, grace, beauty, splendour; enjoyment, use; delight, pleasure, advantage; - երեսաց, come- liness, loveliness, attractiveness.

Վայելք, լից *s.* enjoyment, possession; delight, joy, pleasure; convenience.

Վայեմ, եցի *vn.* to whine, to cry out, to deplore, to lament aloud; *va.* to utter woes, to menace with woe.

Վայեմ, եցի *va.* to empty, to pour out; to spread, to diffuse, to cause to flow or fall.

Վայիւն. Վայումն *s.* whining, cry, shout, lamentation, groan, moan.

Վայր, աջ or *ից* *s.* place, spot, space, extent, part, ground; field, plain, camp, country; անհուն -ք, immense, vast spaces; յայտմ -ի, here, in this place; now; յայտմ -ի, there, in that same or very place; then; մինչեւ յայտմ -, thus far, to this place; until now; յոր -, in which place, wherev- er; - մի, առ - մի, a short time, a moment, an instant, a little; ք -, in vain, vainly; ի -, below, under, be- neath; *S.* Զեն. Վեր; յայլում -ի, some- where else, in another place; ի վե- րուս մինչեւ ի -, from top to bottom; from head to foot; զազանք -ի, wild beasts; մեղր ի -է, wild honey; ի -ի բնակել, to live in the open air, in camp; -ս Հատանել, to go a long way; շօք դաւ, to go around, round about, to go here & there; շօք անել զաւս, to look round about; ի մի - դաւ, to assemble, to resort to one place; ընդ - Հարկանել, to abandon, to forsake, to cast off, to desert; ի - Հարկանել, արկանել, to disparage, to sneer at, to defame, to slander; ի - Հարժեւ, to beat down, to overthrow; զաւս ի - արկեալ, looking down, with one's eyes cast or bent down; ցոր - նեղու- թեանց Հասի ես, to what trouble have I brought myself!

Վայրաբան Տ. Ընդունայնաբան; -բար Տ. Վայրապար; -բեր, աջ or իջ a. drawing or inclining downwards, descending; *fig.* mundane; sensual; -բերիմ Տ. Խնուցանիմ; -բերիմ *vn.* to incline, to lean or draw downwards, to descend, to come down, to be carried down; -բնակ a. living in the open air; wild, savage; deserted, uncultivated; լինել խորանակի -ս, to dwell in tents; -լի, նեղ or -բնակիմ *vn.* to live in wild or desert scenes.

Վայրադ, աջ a. ferocious, fierce, wild, savage, inhuman, cruel.

Վայրադաբար *ad.* ferociously, cruelly; -գամիտ Տ. Վայրենամիտ; -գայիմ Տ. Խնանիմ; -գանամ, աջայ *vn.* to become savage, wild or rude, to grow fierce, worse; -գասուն a. savage; -գաւթ s. court-yard, vestibule, lobby; -գիմաստ Տ. Վայրենամիտ; -գնաց a. vagrant, erratic, vagabond; lewd, libidinous; -գութ s. rudeness, ferocity, wildness.

Վայրադասեմ *va.* to postpone; -թեւեմ *vn.* to fly low; -խոյզ a. inquisitive; -խուզութիւն s. inquisitiveness; -կան a. local; -փոփոխումն, translocation; -կեաց a. Տ. Վայրաբնակ; local; -կնեմ *vn.* to look down; *fig.* to be allured by worldly things; -հակ a. prone, inclined, downwards, sloping; -հայեաց a. looking down; *fig.* malicious, tricky, sly; -հաչ a. barking, baying vainly; -հար a. common, ordinary; vagabond, dissolute; vain, chatty; -միգ a. sloping, inclining downwards; -յածիմ *vn.* to wander, to go wandering; -յարկ s. ground-floor; -յին a. impracticable, desert; wild; -նկեալ a. fallen, demoralized.

Վայրապար *ad.* in vain, uselessly, vainly, to no purpose; a. vain, useless, futile, insignificant, common; -ազարդ a. coquettish, given to dress; -ախօս Տ. Ընդունայնաբան; -ացասումն a. getting angry needlessly, causelessly.

Վայրապետ s. toparch.

Վայրասուն a. savage.

Վայրավատիմ Տ. Վայրավատիմ; -վատին a. scattered about, dispersed, sporadic; -վատիմ *vn.* to be dispersed, scattered, thrown here & there; -վատումն or տումն s. dispersion; -բիւռ Տ. Արբան; -ցան a. scattered about; -ցուցանեմ *va.* to depress, to

lower, to humble, to abase; -փակ a. circumscribed, bounded, limited, encircled, enclosed, surrounded, shut in on all sides; -քարշ a. Տ. Գեանաքարշ; -խորհուրդք, mean, grovelling, base thoughts; -քարշութիւն s. *fig.* giving oneself up to the vanities of the world, vileness, baseness.

Վայրեմ, եցի *vm.* to disperse, to sow; -իմ *vn.* to be dispersed; distracted.

Վայրենաբար *ad.* like a savage, cruelly; -բարոյ a. of savage nature or character, churlish, clownish, intractable, unsociable, rustic, coarse, rude; -բնակ a. living in the wilds, savage; -կան a. wild; barbarous; -կեր a. feeding on venison; -մի a. fierce, wild, savage, brutal, barbarous, ferocious, cruel; -նամ, աչեալ *vn.* to become savage, to grow inhuman, brutal, ferocious, cruel; -ցուցանեմ *va.* to brutalize, to render savage or ferocious; to exasperate, to enrage.

Վայրենի a. wild; rustic, unmannerly, clownish, boorish, ill-bred, uncivil, savage, ferocious, fierce; -նուխ s. savage nature, inhumanity, fierceness, ferocity, cruelty, brutality.

Վայրեջ s. descent, going down.

Վայրի a. wild, savage.

Վայրիկ մի *ad.* a moment, a little time, an instant; եւ ոչ - , not a single instant, not one moment; -եւս' եւ... little was wanting to..., it was very near..., it almost...

Վայրիմ Տ. Վայրեմ.

Վայրիջանեմ. ջեաց, -ջիմ. ջեալ *vn.* to descend, to come down.

Վայրկեան, երի, նից or նեաց, Վայրկենի s. minute, moment, instant, point; - or - մի *ad.* a moment, a little time; ի - Ժամանակի, ի միւրմ վայրկենի, in a moment, at that moment, instantly; directly, incontinently, instantaneously; Տ. Ժամ.

Վայրկենական a. of a minute; instantaneous, momentary. [pole.

Վայրուղի s. phys. cathode, negative

Վայրուստ, ի - *ad.* from below; - ի վեր, upwards. [terrestrial.

Վայրութեադ a. living on this earth,

վան s. repulse; Տ. Վանդ.

Վանագոյն a. crystalline.

Վանական s. cenobite, monk; prior, superior, abbot; a. conventual, claustral, monastical, cenobitical; -ութի

s. priorship, priorate, dignity of a prior; monachism, monastic or conventual life; *-կեաց, էցաց s.* monk, friar; *-կից a.* cohabiting, dwelling in the same convent or house. [glass.

Վանակն s. crystal, rock--; crown-

Վանակրեաց s. zool. hawk's bill turtle.

Վանահայր s. prior, superior, abbot, archimandrite; *-պան, աց s.* baggage-guard; *-տու. աց, -տուր s.* inn-keeper, host, hospitable person; *-դիք, Jupiter hospitalis; -տուն s.* monastery; *-արեմ էցի va.* to harbour, to receive into one's house or hotel, to entertain, to welcome; *-արութի s.* hospitality; *-ւոր s.* guest or host; *-քար s.* tourmalin, lyncurium.

Վանդ S. Վանկ; *-ապէս ad.* syllabically; *-եմ va.* to syllable; *-իւն s.* sound of the flute.

Վանդակ, աց s. network; cage; grate, gridiron; grating; window-blinds, persian; lattice, trellis; baluster, balustrade, railing; balcony, terrace, belvedere; *S. Չամբիղ.*

Վանդակադործ a. composed of bars, grated, latticed; *s.* lattice, grating; wire-netting, wire-work; balustrade, baluster; *-կապ a.* furnished with rails or bars, grated; *-կերպ a.* of trellis or lattice-work; *-պան s.* grated parlour; *-պատ, աց or էց a.* enclosed by a grating; *s.* bars, grating, trellis; *-պատուանաց. window-grating, lattice; blinds.*

Վանդակեմ, էցի va. to grate, to bar, to trellis, to lattice; *- զքեռինս, to* cord a bale, to bind up as with netting; *- զգունդս, to* levy, to assemble, to muster soldiers.

Վանդանակ S. Վանդակ.

Վանդեմ, էցի va. to undo, to destroy, to ruin, to upset, to overthrow, to overcome; *-իմ vn.* to be infected with, to have contracted or caught a disease.

Վանդումն s. ruin, destruction; *ածել - , to* devastate, to desolate, to ruin, to lay waste.

Վանեայ a. crystal; *ակն - s.* crystal.

Վանեար, երդ S. Վաներ.

Վանեմ, էցի va. to drive out, to expel, to thrust or push back or aside, to chase, to drive away, to pursue; to repel, to beat off or back, to attack, to defeat, to rout, to conquer.

Վաներ, ոյ, -այք, յից s. pl. S. Վաներայ.

Վաներեց s. butler, house-steward, major-domo; chaplain; *S. Վանահայր.*

Վանեցի S. Վանական.

Վանի or Ակն - S. Վանակն.

Վանիկ, նկունք, նկանց s. small dwelling, cottage, hut; cell.

Վանիչ S. Վանողական.

Վանկ, էց s. sound, voice; *gr. syl-*lable; *mus. tune.*

Վանողական a. expulsive; repulsive.

*Վանորայ or օրայ, ք, ց, Վանորեայ or օրեայ, ք, ըէից or ըեաց s. pl. monas-*teries, convents; *fig. monks, cenobites.*

Վանումն s. expulsion; repulsion.

Վանք, նաց, նից or նուց s. convent, monastery, cloister, friary; lodging, dwelling, home, habitation, abode; house, mansion; hotel; inn, hostelry; cabin, hut; *- կուսանաց, nunnery,* convent; *վանս ունել. to* stay, to lodge, to take up one's lodgings, to dwell, to stop; *փակել է վանս, to* cloister, to shut up in a convent.

Վա՜ int. bravo! courage! cheer up! come! ho! -! -! bravo! bravo! oh! oh! ha! ha! -! woe! alas! ah! oh! - *- ինձ! o* happy me! lucky fellow that I am! *S. Յայ.*

Վաշեակ a. laudable, praiseworthy.

Վաշի, էց or ուց s. usury, illegal interest; *-իւ, է -ու ad.* with usury, upon usury.

Վաշխաժողով, -կեր, -միտի, -ու. աց s. usurer; *-ժողովուրթ, -ուսթի s.* usury, jobbing, unfair interest; *-սէր. -վաճառ, -տու a.* usurious, practising usury.

Վաշխեմ, էցի va. to practise usury, to lend on usury, at unlawful interest; *դաշեկանս - , to* lend money on usury.

Վաշա, էց or ուց s. battalion; *-ա. նամ, ացեալ vn.* to be divided in battalions; *-ապետ s.* major; *-իկ, ակաց, -կան s.* soldier in camp; *-կուրթիւն s.* bravery.

Վաշ or -է. էց s. carriage-hood; covered waggon; *-աւոր or -կատու S. Սայլատուր.*

Վառ, է a. ardent, burning, inflamed, on fire; shining, brilliant; *տա. grave; bass; s. fire, ardour, brillian-*cy, splendour; standard, banner; purple, royal mantle, veil, tulle, gold

brocade, royal robes ; - ձայն *mus.* (94.) the sixth metre in the Armenian hymnal ; S. *խաղվառ* ; - *ի* - *a.* glittering, sparkling, resplendent.

Վառապան, *այ* *s.* cuirass.

Վառաբան *s.* S. *Կրակաբան* ; - *ապա-կայ* focus ; - *օգամուլ*, draught chimney. [chicken ; - *բիբե*, the - pules.

Վառեակ or *ակ* *s.* pullet, chick,

Վառելիք, *լեայ* *s.* arms, armour.

Վառեկիկ *s.* little or young chick.

Վառեմ, *եջի* *va.* to light up, to set fire to, to fire ; *ից*. to fire, to inflame, to enliven, to inspirit, to vivify, to cheer, to raise the spirits of, to urge on, to excite, to rouse ; to arm, to equip, to fit out ; to put on, to attire, to dress, to bedeck ; *Վառեալ բորբոքել*, to inflame, to heat, to electrify, to fill with enthusiasm, to enrapture, to fire ; - *զգրօշ*, to hoist the colours.

Վառեցուցանեմ *va.* to kindle, to light ; *ից*. to arm or equip.

Վառիմ, *եցայ* *vn.* to take fire, to be kindled, lighted, to be on fire, to burn ; to arm oneself, to take up arms, to fly to arms ; to equip oneself ; S. *Զէն*, *Նախանձ*, &c. ; *Վառեցաւ բորբոքեցաւ* *ից*. he was filled with indignation, disgust, anger.

Վառիչ *s.* kindler, lighter.

Վառուած, *այ* *s.* arms, armour.

Վառուիմ *s.* kindling, lighting ; burn- ing, inflammation.

Վառվառիմ *vn.* to be on fire ; to shine out, to blaze, to glow.

Վառվառուկ, *Վառվառիկ* *s.* *bot.* mad- wort, alyssum.

Վառօգ, *ի* *s.* gunpowder, powder ; - *բամբակի*, pyroxyline, gun-cotton, explosive cotton ; *շահմարան-ի*, powder-magazine ; - *ադործ*, *այ* *s.* gun- powder maker ; - *ապեռ* *s.* superin- tendent of powder-mills ; - *արան* *s.* powder-mill ; - *նաւու* *mar.* powder- room. [cockatrice ; S. *Արքայիկ* *օձ*.

Վառիկակոյ or *կոս* *s.* *Gr. w.* basilisk, *Վան* *pr.* for, by reason of, for the sake of, on account of, in considera- tion of, considering, touching, con- cerning, upon the subject of ; as to, as for, with respect to ; - *սիրոյն* *Այ*, for the love of God ; - *իմ*, for me, for my sake ; as for me, for my part ; - *Թեթեւ ինչ յանցանաց*, for a slight fault ; - *երկեղի*, for fear of ; - *լն*.

արեւոյ, in favour of the elect ; - *դի*, for, because, wherefore ; - *էր*, why ? for what reason ? - *այնր* or *այնորիկ*, - *այդր* or *այդորիկ*, - *այսր* or *այսորիկ*, for that reason, therefore, to that end, on that account ; - *ոյր*, for which ? for whom ? - *որոյ*, why, therefore, by reason of which, consequently, where- fore ; - *անգիտութեւ*, through ignor- ance, ignorantly ; - *խաչի քուստուա- կանի*, by means of Thy most preci- ous Cross, through Thy intercession ; S. *Մեղք*.

Վաներ *s.* the reason, the where- fore ; *զն հարցանել* or *ինչորել*, *դիտել*, to ask, to know the - .

Վաստակ, *ոյ* *s.* work, labour, toil ; pains, trouble, fatigue ; merit, worth, service ; profit, gain, earnings ; *a.* tired, fatigued ; - *ծառայութեւ*, service rendered ; - *ձեռաց*, handiwork ; - *ար- քունի*, military service ; *Գերբ-ոյ*, Geoponics ; - *առնել*, to tire, to fa- tigue, to weary ; - *լինել*, to labour, to work, to toil, to work hard, to strive, to fatigue or tire oneself with, to be fatigued or tired.

Վաստակաբեկ *a.* worn out with fatigue, overweary, tired, fatigued, harassed ; - *առնել*, to overweary, to tire out, to fag, to jade, to overbur- den with labour, to break down with fatigue ; - *առնել զերիվարն*, to strain, to over-ride or overwork a horse ; - *լինել*, to overwork or overfatigue oneself, to be wearied with, crushed, worn out, harassed, faint or spent with fatigue, to knock oneself up, to work oneself to death ; - *կից* *a.* labour- ing with another ; *s.* fellow-labourer ; - *նուէր* *a.* offering one's labour ; - *սէր* *a.* fond of labour, laborious, painstaking, hard working, indefatigable, in- dustrious, diligent ; - *ւոր* *a.* fatiguing, labouring, giving oneself trouble, la- borious ; meritorious, well deserving ; tired, weary ; *s.* husbandman ; - *այր*, a man of merit, a deserving man.

Վաստակեմ, *եջի* *va.* to work, to labour at, to do ; * to gain, to acquire, to earn ; - *դերկեր*, to till, to dig, to cultivate ; - or - *կիմ*, *եցայ* *vn.* to labour, to fatigue, to give oneself trouble, to be fatigued, tired ; to deserve well, to merit, to be worthy of ; - *սրտի*, to feel annoyed, to be wearied, disgust-

ed; *սրտի մօտ* -, to labour earnestly, to work with a will, with zeal; *անհարկն* -, to labour excessively, to work like a galley-slave, to drudge, to sweat; *-կէին ձեռք իւրեանց*, they wrought with their own hands.

Վատ, աջ a. bad, wicked, vile, low; cowardly, weak, pusillanimous, dastardly, craven-hearted, unmanly, poor or mean-spirited; idle, lazy, slothful, sluggish; *s.* damage, loss, hurt, ruin, misfortune; *-անուն.* infamy, brand of infamy; *-սրանց*, the most cowardly of men, the basest of wretches.

Վատբախ a. -*իկ a.* unhappy, unfortunate, unlucky, ill-starred; *-ուի s.* unhappiness, misfortune, ill or bad luck; misery, calamity; *-բաստիկ S.* *Վատբախտիկ*; *-բար ad.* cowardly; *-բարոյ, &c. S.* *Չարաբարոյ, &c.*; *-գրահութի s.* lowness of birth, low extraction; abjectness, vileness; *-զգի a.* of mean extraction, of base birth, low-born, vile, ignoble; *-զգութի S.* *Վատգրութի*; *-խառն a.* of bad constitution, quality or temper; bad, hurtful; unhealthy; *-խառնութիւն s.* bad temperament, evil disposition, ill nature; *-օգոյ, inclemency* of the weather; *-ինգիր, դրաց a.* seeking evil; impudic; *-խորհուրդ, հրաց a.* evil-minded, wicked, malicious; wanting in judgment, silly, stupid, foolish; *-խորհրդութի s.* evil counsel, malignity, iniquity; *-խտարակ a.* ill-starred, luckless, unfortunate; *-անեւ, to render* unhappy, to oppress; to discomfit, to overcome; *-իրաւ, Ից a.* suggesting or counselling evil; *-խտ S.* *Չարախտ*; *-կերպ S.* *Տգեղ*; *-համ a.* unpleasant, disagreeable, disgusting; *-համբաւ a.* of ill repute, infamous, defamed, discredited; *-լինել, to be in* ill repute; *-անեւ or -համբաւեմ va.* to defame, to discredit, to decry, to disparage, to cast a stain, or to put a slur upon; *-համբաւութի s.* bad repute, infamy, disrepute, discredit; *-համար a.* disagreeable; *-հիւթ a.* cacochymic; *-հիւթութի s.* ill state of the humours, cacochymy; *-հոս S.* *Չարահոս*; *-ձայն a.* jarring, discordant, harsh, cacophonic; *-ձայնութի s.* cacophony; *-ձի a.* ill-horsed; *-զււթ s.* constipation of the bowels, costiveness; *-մահ a.* dead miserably; *-լինել, մեռանել, to*

die or perish miserably; *-մարմին S.* *Վատանող*; *-մտութի s.* inconsideration, thoughtlessness; malicious intention; evil disposition; *-յոյս a.* hopeless, in despair, desperate; *-նամ, աջայ տ.* to be or become cowardly, pusillanimous, faint-hearted; to grow idle or lazy, slothful; *-նշան a.* notorious, infamous, disgraceful, ignominious; *-նուն S.* *Վատահամբաւ*; *-չորհ S.* *Սպառնորհ*; *-անող a.* of frail or weak constitution, sickly, delicate, piling, gracile, thin, valetudinarian, languid, weak; *-անողութի s.* ill-health, delicate complexion; *-առւ, աջ a.* dull-witted, obtuse; *-սիրտ, սրաց a.* faint-hearted, chickenhearted, fearful, timid, timorous, pusillanimous, cowardly, craven; *լինգիր -ք էք, why are you* fearful? *-սրտեմ, եցի, -արեմ, եցոյ տ.* to want heart, to be cowardly, to lose courage, to be afraid, discouraged; *-սրտութիւն s.* want of courage, cowardice, poltroonery, cowardliness, pusillanimity, weakness, despondency, loss of heart; *-վարք a.* lewd, dissolute; *-տոհմակ or միկ S.* *Վատազգի*; *-փառ, աջ a.* inglorious; ignoble, obscure; vile, abject; *S.* *Չարափառ*; *-փառութի s.* infamy, ignominy, baseness.

Վատեմ, եցի, Վատեմ, եցոյ տ. to be weak of sight; to have sore eyes; *աչք իւր վատեալ էին*, his eyes were dim.

Վատթար, աջ a. bad, wicked, low, vile, base, contemptible, ignoble, degenerate, unworthy, puny, sorry; cowardly.

Վատթարագոյն a. worse, more wicked; *-գործ, աջ a.* evil-doing, wicked, malicious; *-զգի S.* *Վատազգի*; *-կեանք S.* *Վատավարք*; *-նամ, աջայ տ.* to grow worse, to degenerate, to debase or degrade oneself, to fall into baseness, to be marred, spoiled; to succumb, to be beaten; *-պէս ad.* badly, ill; *-տես S.* *Յայրաւատես*; *-ցուցիւ a.* rendering worse; spoiling, destroying.

Վատթարեմ, եցի va. to render worse, to cause to degenerate, to debase, to corrupt, to deteriorate, to alter; to weaken, to abase, to undo, to defeat, to rout; to insult, to defame, to dishonour; to despise; *-իմ տ.* to grow worse & worse; *S.* *Վատթարանամ*.

Վատթարիկ *S. Վատթար*.
Վատթարութիւն *s.* deterioration, alteration, marring, debasement, corruption, decay, degeneracy, depravity; meanness, vileness, cowardice; defeat, rout; insult, affront.

Վատիմ *S. Վատեմ & Վատանամ*.

Վատիրակ *s. bot. nux montana*.

Վատնեմ, *եցի va.* to dissipate, to consume, to use up, to lavish, to scatter, to dilapidate, to fritter away, to waste, to run through, to exhaust; - *զինչա*, to waste one's substance or goods, to squander away one's fortune.

Վատնիւ or *նոց* *s.* lavisher, dissipator, spendthrift, squanderer, waster, prodigal.

Վատնութիւն or *ուռն* *s.* dissipation, waste, dilapidation, prodigality; loss, havoc, dispersion.

Վատշուէր, *սիրաց* *a.* bad, wicked, malicious, perverse, froward: infamous, unchaste: wretched, miserable, unhappy. [unlucky; inauspicious.

Վատտեմ *a.* unfortunate, ill-fated,

Վատուհ *s.* laziness, idleness; cowardice, dastardliness, poltroonery, pusillanimity; vileness, meanness, cringing; worthlessness; ingratitude; wickedness; - *թա ad.* cowardly, unmanly, basely, meanly; *անուռն - թիւ*, ignominy, shame, dishonour, stain, slur, stigma, opprobrium; *ի - Հատա նիւ*, to give oneself up to idleness or sloth; - *յանձն առնուլ, ի - խոնարհիլ*, to bow & cringe, to be guilty of meanness, to behave meanly.

***Վատուժ** *a.* weak, debilitated; thin, emaciated, spare, meagre, slender.

Վար, ք *s.* tillage, ploughing, tilth, husbandry; ploughed land; culture; use, employment; * *pr.* down, below; *a.* common; - *ս վարել, հարկանել, ցելուլ, կահել*, to plough, to furrow, to dig, to cultivate land; *ի - առնուլ, արկանել*, to use, to make use of, to practise, to exercise; *ի - երկոց մասնել*, to apply oneself to work, to labour; *ի - տալ*, to lend, to loan.

Վարագոր, *գուրաց* *s.* curtain; fig. veil; - *պատուհանաց, մահճաց*, window--; bed--; - *դրան*, door--; - *Թատրոնի*, - drop-scene; - *մետաքսեայ*, silken --; - *ծալածոյ, զապանակաւոր*, roller- or spring-blind; *Հգել զ-*, to draw the -; to draw down the blind;

բանալ զ-, to open or to draw back the -; *փակել զ-*, to shut the -; - *աւխտել*, to speak under a pretext.

Վարագորածիդք *s.* sacerdotal apartments in the temple.

Վարագորեմ, *եցի va.* to veil, to cover, to hide.

Վարալ, *այ* *s.* wild-boar; boar; - *խնչէ*, the - grunts; *ժանիք -ի*, razors; - *արար ad.* like a wild-boar, furiously; - *ադիր* *s.* sculptured with the figure of a wild-boar; - *Թեւք* *s.* beam-feathers; - *ախառն* *S. Վարաղաբար*; - *անամ*, *ացայ տ.* to become like a wild-boar, to become infuriate, ferocious, outrageous; - *անման* *a.* boar-like; - *ալեղք* *s.* the greater nerves; - *ացուցանեմ va.* to change into a boar, to render ferocious; to put in a rage, to drive mad; - *ափողոց* *s.* wide street; - *ենի* *s.* boar's-skin; boar's-flesh; - *օրէն* *S. Վարաղաբար*.

Վարակ, *այ* *s.* knot; knob; *չն կապանաց արձակել*, to untie or loosen a knot.

Վարակեմ, *եցի, -եցուցանեմ va.* to impede, to embarrass, to entangle, to engage, to involve; to communicate, to give; to infect, to taint; - *իմ տ.* to be embarrassed, to get entangled, encumbered; to be catching or infectious, to spread, to communicate itself; to catch a disease; to be infected, tainted, contaminated; *S. Ոս*.

Վարակոտ *a.* knotty.

Վարակումն *s.* entanglement, embarrassment, labyrinth, puzzle, scrape; infection, contagion.

Վարան, *ի, -ք, նաց* *s.* embarrassment of mind, agitation of spirit, want of determination, perplexity, hesitation, uncertainty, vacillation, irresolution; - *ք մտաց*, mental agony, grief, anguish, intense anxiety; *ի - ս առգնալի մտանել, ի -ի կալ*, to hesitate, to be uncertain, to be at a loss, in a great perplexity; *ի - ս լինել*, to be uncertain whether, to be in suspense, undecided; *կեալ ի -ս*, to remain in suspense, to be undecided what course to take, what to do; *ի - ս տարակուսի անկանել*, to be involved in difficulties, in great embarrassments; *ի - ս տարակուսի կալ*, to be in the utmost perplexity; *ի - ս արկանել զդք*, to cause disturbance of mind, to

create uncertainty, to perplex, to embarrass; - է ինձ ամ ուստեք, I am quite embroiled, perplexed, embarrassed, troubled, I do not know what to do, what course to take, where to turn; ի-ս սարսկուսին, as he was in this state of embarrassment, in this extremity. [lute, uncertain, wavering.

Վարանական *a.* perplexed, irreso-

վարանեմ, եցի *va.* to entwine in, to wind around, to involve, to tangle, to knot; to lay snares, to wait in ambush; - or -եցուցանեմ *va.* to throw into uncertainty, to render perplexed, to embarrass, to puzzle.

Վարանիմ, եցայ *vn.* to be beset, seized or caught; to hesitate, to be uncertain, embarrassed, in suspense, to vacillate, to waver, to float, * to haw, to boggle; to lie in ambush, in wait for, to plot; to apply one's thoughts or one's mind to; վարանեալ կայր, he was at a loss how to ...

Վարանուռն *S.* վարանիք. [muzzle.

վարապան, այ *s.* nose-band; snaffle;

վարապանակ, այ *s.* sagum, great coat; cassock, brigandine, coat of mail, hauberk, hocqueton, cuirass.

վարատական *a.* sent as a colony, dispersed, scattered; vagabond, wandering; *s.* colonist, planter.

վարատմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to drive away, to scatter, to disperse, to defeat, to rout, to destroy.

վարատիմ, եցայ *vn.* to be dispersed, scattered; to desert, to go over.

վարատումն *s.* scattering, dispersion; defeat, rout, destruction.

վարար. ից *or* այ *a.* lascivious, wanton, unchaste; -եմ, եցի *vn.* to luxuriate, to be riotous, lustful, to give oneself up to libertinism, to lead a dissolute life.

վարաւանդ *s.* horse-harness, -trap-pings; -ասպաս *s.* stable-man, groom, lackey, ostler.

վարդիմ, եցայ *vn.* to run, to gallop; -գիւ *a.* running; very rapid, violent, impetuous.

վարդ. ից *s.* rose; եղանակ -ից, -season; մշտաբլթիթ - , monthly - , semperflorens; -հարիւրթերթի, centifolia; մամուսուր - , moss-; դամասկեան - , damask -; -վարդի, wild - , eglantine; դեղին - . single yellow -; կոկոն, բուլբուլ -ից, -bud; գոյն -ի,

--colour; փայտ -ի, rosewood; կար. մրադեղ, ծիրաներփեան, գեղեցիկ, քաղցրաբոյր, գեղաթթիթ, փշուկ, թարշամ - , scarlet, purple, beautiful, perfumed or odorous, full-blown, thorny, faded -; -ք մանկուէ, այսից, չրթանց նր, the -s of youth, of his cheeks, of his lips; պսակ -ից, crown or wreath of -s; քաղել - , to gather -s; չիք - անիւր, no - without a thorn; *S.* իսկուծիւն.

վարդաբեր *a.* rose-bearing; -ք *s.* rose-garden; -բուս *a.* producing roses; -գեղ *a.* as beautiful as a rose; -չրթուիք, rosy lips; -գոյն *a.* rose-coloured, rosy, roseate; -թուփ *s.* rose-bush; -խա, * -ծոց *s.* the measles; roseola; -կարմիր *a.* of a lively red, rosy; -այսք, rosy cheeks; -հոս *a.* rose-scented, roseate, as fragrant as a rose; -ձեւ *a.* rose-shaped; -ման *a.* rosy-fingered; - բանայ Արշալոյս դարուն արեւելից, the - Morn opens the gates of the East; յատակ *a.* rose-strewn (pavement); -նման *a.* rose-like, resembling a rose; -նոյշ *s.* conserve of roses; -պայ քաղ *S.* Եգիւրուաքաղ.

վարդապետ, այ *s.* « vartabed », doctor; lecturer, professor; master, preceptor; school-master; archimandrite; - օրինաց, doctor of laws; - ԹԺԱՐԱՆՈՒՆ, doctor in divinity, D.D.; - ԲԺԿԱԼԹԷ, doctor in physic, M.D.; *S.* ԹԻԿԷՆ. Օրէնսդեան; -աբար *ad.* doctorially, dogmatically, magisterially, imperiously; -ական *a.* doctoral, doctrinal, magisterial, preceptorial; didactic; dogmatical; - աստիճան, Doctor's degree; -անոց, -արան *s.* school; *a.* very erudite, learned, versed; -եմ, եցի *va.* to indoctrinate, to lecture, to dogmatize; to teach, to instruct in, to catechise; -իմ *vn.* to be instructed, taught, to learn, to study; -ոց *s.* school; -ուծիւն *s.* doctrine, dogma, tenets; teaching, instruction, precept, maxim, sentiment; theory; doctor's degree, lectureship; - or աստիճան -ԹԷ, doctorate; քրիստոնէական - , catechism; *S.* Ջեղում *va.*; -ուհի *sf.* mistress, school-, teacher; -օրէն *S.* վարդապետաբար.

վարդապսակ *a.* rose-crowned; - ջուր *s.* rose-water; -սարգ *s.* bol. oleander, rose laurel; -ատան *s.* place

abounding in rose-plants, rose-garden; -սերւա *a.* strewed with roses; -վառ. *s.* Transfiguration of our Lord; -տես, տեսակ or տիպ *a.* rose-like; -րան *s.* rosary, string of beads, chaplet; -ւիշկ *S.* Վարդաշուր; -փայտ *s.* rosewood; -փթիթ *a.* blooming as a rose.

Վարդենի *s.* rose-bush, -tree; *pn. f.* Rose; վարդի - , dog-rose, hip-rose; -բ. roser, ground planted with rose-bushes. [for painters].

Վարդենիկ *s.* roset, (a red colour
Վարդիւղ *s.* rose-oil, ottar, otto of
վարդենի *s.* rose-bush. [roses].

Վարդուա *a.* abounding in rose-trees.

Վարդուն *s.* chem. rhodium (metal).

Վարելի *a.* arable.

Վարեմ. եջի *va.* to labour, to cultivate, to plough, to till; to sow; to lead, to conduct, to guide; to lead away, to drive, to cause to go; to chase away, to drive out, to expel, to dispossess; to draw or carry along, to drag along; to direct, to guide, to govern, to rule, to manage; to use, to employ, to make use of, to handle, to wield; to thrust in, to drive into, to fix in; *S.* Վարեմ; - ամենազոր իշխան. ութն, to wield absolute authority; գերի or ի գերութի - , to catch, to make captive, prisoner, to reduce to slavery; - ղկանս. կենցաղ. to live; գառ - , to act against, to pursue to justice; to be concerned in a law-suit; - ի խաղաղութիւն, to make peace, to pacify, to appease, to accomodate; - զանապարհ, to travel; to go, to walk, to march; - զնաւ, to navigate, to steer a ship; յառաջ - , to drive forward; to urge or push on; *S.* Դաւ. Թի. Տարապարհակ. &c.

Վարդ. ից *s.* wand, stick, rod.

Վարժ. ից *a.* exercised, practised, versed, erudite, skillful, accustomed, inured, trained; *s.* exercise, instruction, study, science; - երիվար, a broken or trained horse; -բ չափա. կանք, study of mathematics; - լինել, to be practised or well versed in; լի. նել ի -ս ուսման, to be studying, learning; to be at school or at college; ի - կացուցանեմ *S.* Վարժեմ; անցու. ցաներ -իւք զբաղում գիտնովք, his erudition surpassed that of very many learned men; կատարեցի զ-ս իմաս.

աստիճանին, I have passed in philosophy.

Վարժական *a.* practical, fit or apt to exercise; -նոց *s.* school, pension, վարժանք *S.* Վարժ *s.* [institution.

Վարժապետ, աջ *s.* professor, master, teacher; school-master; preceptor, tutor, instructor; gymnasiarch, ludimagister; - իմաստասիրուէ, բժշկուէ, անարանուէ, law-, physic-, divinity-professor; -արար *ad.* professorially; *ex professo*; -ական *a.* professorial; -ա. կից *s.* joint-professor, assistant, colleague; -արան *s.* normal, training school; -եմ, եջի *va.* to be a professor or teacher of, to teach, to profess; -ութիւն *s.* professorship; -ուհի *sf.* mistress.

Վարժասեր *S.* Ուսումնասեր; -րան *s.* college, gymnasium; grammar-school; -ւոր *S.* Վարժ *a.* [professors.

Վարժեար *s.* pl. schools, institutions;
Վարժեկիք, լեաց *s.* cavesson, bit.

Վարժեմ. եջի *va.* to exercise, to train, to inure, to bring up, to form, to instruct, to tutor, to accustom, to use, to cultivate; - գերիվար, to break in a horse; - զանձն or

Վարժեմ. եջայ *vn.* to exercise oneself in, to practise, to get used, accustomed or inured, to grow familiar with; to be formed, instructed; - աշխատութիւն, to get inured to work; ի գիրս վարժեալ, brought up in letters, educated or well versed in literature.

Վարժեցուցանեմ *va.* to instruct, to educate, to discipline.

Վարժիչ *S.* Ուսուցիչ. [bird.

Վարժնականիչ *a.* blazoned with a
Վարժողական *a.* instructive, didactic
Վարժոց *S.* Վարժանոց. [ic.

Վարժութիւն or ունն *s.* exercise, practice, use; instruction, culture, discipline, study.

Վարժուն *S.* Վարժ *a.*

Վարժք *S.* Վարժ *s.*

Վարժեմ. եջայ *vn.* to behave, to conduct oneself, to go on, to act, to treat; to make use of, to use, to employ; to be conducted, carried, to go; *S.* Զհետ; ուղիւ միտք իւր վարէին, as his own propensities dictated.

Վարիչ *s.* goad, spur, whip; *fig.* conductor; rector, director; governor; *a.* leading into captivity, driving out;

fulfilling, carrying into effect.

Վարկ, *ից* or *այ* *s.* opinion, advice; esteem, consideration, reputation, high value; account, sum; judgment, sentence; tribute, tax; *տեարք* -ի, arbiters of strife, judges; *զարդարակ հատուցէք* - . pronounce a sentence worthy of ...

Վարկագրեմ *S.* **Վարկանիմ**.

Վարկած, *ից* *s.* conjecture, opinion, hypothesis, supposition.

Վարկանիմ, *կայ* *vn.* to conjecture, to judge, to presume, to think, to deem, to find, to esteem, to look upon as, to repute or regard as; *արծանի* -, to think, deem or find worthy.

Վարկանուն *s.* opinion, judgment.

Վարկաարեմ *va.* to pronounce, to manifest, to deliberate, to decide.

Վարկեմ, *եցի* *va.* to close in, to surround, to envelope.

Վարկադարակ *ad.* additionally, over & above, by the way, by accident, incidentally; negligently, carelessly, unheedingly, for form's sake; *a.* unessential, accessory, secondary, supplementary, extra, useless, frivolous, vain.

Վարձ, *ույ* *s.* stipend, salary, hire, pay, wages; emoluments, perquisites; retribution, recompense, payment; letting out on hire, hiring, renting; -*ք տան*, rent, house-rent; - *բժշկի*, physician's fees; *S.* *Նաւ*; *տունի* *ի* - *ու* *տալի*, house to let; - *ս* *արկանել*, *գնել*, to contract, to make an agreement, to agree; *ի* - *ու* *ունել*, *առնուլ*, to rent, to farm, to hire; *mar.* to freight, to charter; *ի* - *ու* *տալ*, to let on hire, to let out, to lease; *ի* - *ու* *ունել զտուն*, to rent a house; *հատուցանել զտան*, to pay house-rent; *տալ զարծաթ* *ի* - *ու*, to put out money to interest; *արծանի* *ի* *մշակն* - *ու* *իւրոյ*, the labourer is worthy of his hire.

Վարձարեք *a.* bringing pay or a reward; - *խնդիր* *a.* asking wages, requiring a stipend, mercenary.

Վարձակ, *այ* *sf.* cantatrice, singer, songstress, ballad-singer; dancer; strumpet, whore.

Վարձակալ, *այ* *s.* farmer; - *կան* *a.* meritorious, deserving of recompense; - *հատույց* *s.* remunerator; *a.* remunerating; - *լինել* *S.* **Վարձաարեմ**; - *հատուել* *S.* **Վարձաարուծիւն**.

Վարձան, *այ* *S.* **Վարձ**. [pense. **Վարձանակ**, *այ* *s.* reward, recompense. **Վարձանք** *s.* portion, dowry; hire of an harlot; *S.* **Կապէնք**.

Վարձառու, *այ* *a.* receiving a salary, a recompense; - *ծէ* *s.* the receiving a salary or remuneration.

Վարձաարեմ, *եցի* *va.* to remunerate, to recompense, to reward, to requite; - *արուծիւն* *s.* remuneration, recompense, retribution, requital, reward.

Վարձաւոր *a.* hired, paid, mercenary; *s.* renter, tenant, lessee; journeyman, day-labourer; - *ական* *a.* hoping for reward, interested; - *եմ* *va.* to take at a fixed price; to hire, to keep in pay; - *իմ* *vn.* to merit, to obtain a reward, to be recompensed or rewarded; - *ուծիւն* *S.* **Վարձկանուծիւն**.

Վարձել *a.* to let; *տուն* -, house -.

Վարձեմ, *եցի* -, *իմ*, *եցայ* *vn.* to hire, to take on hire, to farm, to rent; to let out on hire; to gain, to get, to acquire; - *զարծաթ*, *դքանքար*, to put money at interest; - *զկին*, to endow, to enrich with a portion; - *զորս*, to enlist mercenaries; - *զսենեակ*, to rent a room; *S.* *Նաւ*.

Վարձկան, *այ* *a.* saleable, venal; *s.* hiring, paid or hired man, servant, mercenary, day-labourer, workman; farmer; *sf.* mistress, courtesan, harlot.

Վարձկանագրիւ *s.* salaried clerk or secretary; a vile, mercenary, or hack writer.

Վարձկանական *S.* **Վարձական**.

Վարձկանեմ, *եցի*, - *եցուցանեմ* *va.* to hire, to take on hire; - *իմ* *vn.* to be hired, to serve or work for money.

Վարձկանուծիւն *s.* mercenariness, venality; mercenary soldier or troop.

Վարձնառ *S.* **Վազնառ**.

Վարձող *s.* letter out on hire; - *կաւայ կամ ձիոց*, livery-stable keeper.

Վարձում *va.* to let, to let out on a lease.

Վարձումն *s.* letting out; leasing.

Վարձուր *S.* **Վարձաւոր**.

Վարձոխ or *զ* *s.* oats; *S.* **Վարսակ**; - *ուս* *a.* full of, or abounding in oats.

Վարձ, *ից* *s.* net, netting; snare; - *արկեմ* *va.* to catch, to take in a net.

Վարնգենի or *կենի* *s.* cucumber-plant.

Վարշամակ, *այ* *s.* handkerchief; towel, napkin, linen; head-band, -cover, veil; amict; - *ապստ* *a.* bound

round with a napkin, wrapped up in a linen, swathed round; -*եայ* *a.* linen.

Վարդ, *այ* *s.* switch, stick, rod, verge; penis, member, genitals; -*աւոր* *s.* verger, beadle, mace-bearer, lictor, usher of the black rod, serjeant; -*եմ* *va.* to beat, to cudgel.

Վարուծի art of riding or driving; *fig.* government. [cock.

Վարուժան, -*ակ*, *այ* *s.* male bird,

Վարուժն *s.* duration.

Վարուն *a.* beaten, trodden, used, frequented; - *Ճանապարհ*, well frequented road, well beaten track.

Վարունկ . *ընկոյ* *s.* cucumber; *S.* *Գիարուն*; *մանր* -, gherkin; *S.* *Թթուռա*, *Խոռկ*. [Վարունժիւն.

Վարչական a governmental; -*ն* *s.* *S.*

Վարչաշարունժի *s.* cudgelling, beating with a staff.

Վարչուճի *s.* government, direction, conduct; triangular table of laws.

Վարս . *ք*, *ից* *s.* hair, head of hair, locks, tresses; *fig.* foliage, leafy branches, leaves, green dress; *ast.* coma, beams; -*ք* *գիսաւորի*, beams or tail of a comet; -*ք* *Բերենիկեայ*. Berenice's hair, coma Berenice's; -*ք* *առիւծաւ*, *միոյ* . mane; -*ք* *գեղածփեայ*, waving, flowing locks; *S.* *Հիւսակ*; *հողա արկանել* *քիւք* . to cover the head with ashes; *S.* *Հէր*. *Մադ*.

Վարսագեղ *a.* having a fine head of hair, adorned with tresses; *ast.* furnished with rays; *bot.* leafy, covered with leaves; -*ուճի* *s.* thickness, abundance or beauty of hair; -*գիսակ* *S.*

Վարսակ, *այ* *s.* oats. [Վարսաւոր.

Վարսակալ, *այ* *s.* ornament for the hair, riband, frontlet, diadem; -*կան* *a.* hair. [*S.* *Վարդ*; -*նահար* *a.* lunatic.

Վարսամ, *ի* *s.* comet; *med.* epilepsy;

Վարսավիրայ or *ւիրայ*, *ից* *s.* hair-dresser, --cutter; barber.

Վարսաւոր *a.* hairy, long-haired; *ast.* blazing-tailed; *bot.* comose, leafy, tufted; *s.* Nazarite; comet; -*եմ* *S.* *Վարսեմ*; -*իմ* *vn.* to be leafy, dressed in green, clothed or covered with leaves. [to thrust in, to plant.

Վարսեմ, *եցի* *va.* to drive in, to fix,

Վարսիք, *տեայ* *s.* drawers; - *գեղձկայ*, breeches, small-clothes.

**Վարցաւ* *s.* *med.* gastritis.

Վարք, *րուց* *s.* life, habits, manners, conduct, behaviour, morals; use, em-

ployment; *անարատուի վարուց*, morality; *ընտիր*, բարեկիր -, good morals; *անարատ*, *անքիծ* -, pure morals; *գեղեցիկ վարուք վարեցան*, they led a good life; *որք գերաշխարհիկք են վարուք*, who show themselves pure of heart; *է երբեք զի եւ - անբարիք ծնանին օրէնս բարես*, good laws are often produced by evil customs.

Վարքայ, *ից* *s.* bark, barge, boat.

Վաւառ, *ից* or *այ* *a.* luxurious, profligate, licentious, dissolute, lewd, rakish, libertine, lecherous, obscene; -*ական* *a.* unchaste, immodest, libidinous; -*ամոյ* *a.* given to lechery, abandoned to lust, lost in depravity and dissoluteness; -*անամ*, *ացայ*, -*եմ* or -*իմ* *vn.* to follow ill courses, to abandon oneself to debauchery, to luxuriate in coarse sensual pleasures, to wallow in lust, to be sunk in debauchery; -*ոռ* *S.* *Վաւառ*; -*ոռարար* *ad.* profligately, licentiously, lasciviously, dissolutely; -*ոռեմ* *S.* *Վաւառեմ*; -*ոռուծի*. -*ուծի* *s.* profligacy, libertinism, dissolute life, debauchery, lewdness, dissoluteness, rakishness, obscenity, whoredom.

Վաւեր *S.* *Վաւերական*.

Վաւերաբար *ad.* authentically, validly, legitimately.

Վաւերական *a.* authentic, valid, legitimate; - or -*ն* *s.* seal, signet, ring; - *մատանի*. signet-ring; - *արքունի*, great seal; -*ուծի* *s.* authenticity, validity; legalization, authorization; ratification, sanction.

Վաւերացուցանեմ *va.* to authenticate, to legitimate, to make valid; to legalize, to ratify, to approve; to authorize, to empower.

Վաւերուծի *S.* *Վաւերականուծի*.

Վաք *s.* a constellation.

Վեհ, *ից* *a.* sublime, majestic, imposing, high, elevated, superior, grand, noble, generous; divine, godlike, supernatural, celestial, heavenly; *s.* the Supreme Being; - *կերպարան*, imposing aspect; - *ինչ Արտաշէս Վարժեալքան զՄակեդոնացին Ալէքսանդր*. Artaxerxes the Parthian seems to me to be superior to Alexander the Macedonian.

Վեհադոյն *a.* superexcellent, supreme, eminent; -*գոռնուծի* *s.* superiority, pre-eminence.

Վեհաշն *a.* noble, grand; - տեր, my lord, your lordship.

Վեհանքն *a.* magnanimous, generous; - ուն *s.* magnanimity, generosity.

Վեհանամ, աջայ *vn.* to be exalted, ennobled or elevated; - նման *a.* deiform, godlike, heroic, illustrious; - պետ *a. s.* sovereign; - պետութիւն *s.* sovereignty; - վայր *a.* august, magnificent; - ցուցանեմ *va.* to exalt, to elevate, to extol, to deify; - փառ *a.* majestic, august, royal; - փառութիւն *s.* majesty; - Զեր. Your -.

Վեհեր *S.* Վեհերոս; - եմ. էցի, - իմ, էցայ *vn.* to be afraid, downcast, discouraged, to be a coward, to take fright, to lose courage, to shrink for fear of, to be held back by fear, to quail before, or at sight of danger; to start back, to recoil; to grow lazy, indolent; - հոռ. - ոռ, աջ *a. w.* weak, wanting courage or heart, fearful, timid, cowardly, pusillanimous, craven; idle, slothful; ի փոյթ մի - ուղբ. not slothful in business; - ուրիմ *S.* Վեհերեմ; - ութի or ումն *s.* fear, timidity, want of courage, of heart, faint-heartedness, cowardice, poltroonery, pusillanimity; sloth, remissness, indolence, idleness, sluggishness.

Վեհիմայ *a.* divinely inspired.

Վեհնաճեմ *a.* endowed with supernatural excellence, most glorious.

Վեղար, աջ *s.* hood, cowl; - աւոր *a.* hooded, wearing a hood; *s.* capuchin Վեջ *S.* Վեց. [friar or nun.

Վեշապաթիկ *a.* sextuple, sixfold.

Վեշապան, ից *a.* sixteen; - ածալ *a.* decimo-sexto, 16mo, in sixteens; - աւեայ *a.* sixteen years old; - երորդ. աջ *a.* sixteenth, 16th; - եքին *s.* pl. all the sixteen; - օրեայ *a.* of sixteen days.

Վեռ *S.* խեռ *a.* [keeper.

Վեսաթիս *s. L. & G. w.* wardrobe.

Վեր, ի - *ad.* above, upon, on, over; on high, high, high up; վեր ի վայր, ի վեր եւ ի վայր, up & down, high & down, upside down; topay turvy; frequently; ի վեր եւ ի խոնարհ. up & down, always, incessantly, at every moment, ever; ի վեր անդր, above; up there; ի վեր քան զամ, above all; վեր ի վայր կործանել, to turn upside down, to turn topsy turvy, to upset, to overset; վեր ի վայր շրջել, to turn over, to overthrow, to overturn; to

disorder, to disturb; ի վեր մտաւել, to go higher up, to ascend; ի վեր ունել, to bear up, to support, to sustain, to prop; ի վեր հանել, բերել, to elevate, to raise on high; փց. to discover, to manifest, to unmask, to unveil, to denounce, to disclose, to reveal; անի ի վեր աւալ, to lift up one's eyes, to look up, to raise one's head; մի ի վեր առնուել, to ride, to mount on horseback; ի վեր գալ անկոյնի ետ, to peep out heads, to pullulate & grow, to sprout, to bud; ի վեր կացուցանել զպանեալն, to raise from the dead, to bring to life again; ի վեր ք զբան, ineffable; inexplicable; ի վեր է այս ք զկար զօրութե իմոյ, that is beyond my power; ի վեր քան զպայման մերաւ, սեր բնութե, above humanity; ասի ի վեր անդր ասացաք, as we have already said; *S.* Զէն, լնում, չիմն, Յեղեղեմ, &c.

Վերաբաղադրութիւն *s. chem.* recombination; - բան *a.* analogous; - բանական *a.* analogical; - բանեմ *va.* to analogize; - բանութիւն *s.* analogy; - թք *ad.* analogically; - բացում *s.* explanation, exposition; - բերական *a.* relative; - բերապէս *ad.* relatively; - բերեմ, բեցի or բի *va.* to elevate, to raise; to ap- pose, to subjoin, to superadd; to manifest, to disclose; to utter, to pronounce; to translate; to present, to offer; to attribute, to ascribe, to refer; *med.* to eructate, to retch, to vomit, to cast up, to reject; - իմ *vn.* to be elevated, carried up, to ascend, to rise; to be referred, to belong to, to regard, to concern; - բերութիւն *s.* elevation, rise, ascension; presenta- tion, offering, Anaphora; relation, reference, regard; *med.* eructation, vomiting; *rhet.* anaphora; - ունել, to be in correspondence or relation with; - բուսանիմ *vn.* to grow again, to be produced anew.

Վերադառում *s.* return, coming back; - գամ or գայիմ *vn.* to super- vene, to happen, to befall; to descend, to come; - գիր *S.* Վերնագիր; - գլխաւորեմ or գլխեմ *va.* to conclude, to recapitulate, to sum up, to abridge; - գլխութիւն *s.* epilogue; conclusion; - գնաց *a.* going, rising up; - գոյն *a.* higher, superior, more elevated; - ի - or գոյն *ad.* above; firstly, before,

antecedently; -գոչեմ *va.* to cry out, to exclaim; to predict; - առ ԱՅ, to invoke divine help; -գուշակիչ *S.* Կանխագուշակ; -գրեմ *va.* to write upon, to inscribe; to attribute, to refer to; to write above, before; -գրութիւն *s.* inscription, epigraph.

Վերադառնամ *vn.* to return, to go back; -գասեմ *va.* to put in the first place, to prefer before others; -գարձ *s.* return; -գարձիմ *S.* Վերադառնամ; -գարձութիւն *s.* rhet. anastrophe; med. ileus, iliac passion, miserere, anaphora; -գարձուցանեմ *va.* to cause to return; to transport, to transfer; -գէտ or գիտող *s.* overseer, inspector; bishop; -գիտեմ *va.* to look up; to gaze at, to contemplate; to consider, to examine, to scrutinize; -գիր. գրի. գրաւ *a.* imposed, added, additional; *s.* imposition, addition; epithet, adjective; math. exponent, index; gr. article (ա, բ, յ); mus. a note; - տարւոյ. &c., epact; -գրական *S.* Վերագիր *a.*; - անուն. surname; -գրեմ, եջի *va.* to impose, to put upon, to add, to join.

Վերաթռնեմ *vn.* to fly away, to take flight; - յերկինս. to be borne to heaven; -թթուուկ *s.* chem. suroxide, peroxide, hyperoxide; -թուեմ *va.* to number or count from the first to the last.

Վերախառնիմ *S.* Ոգեխառնիմ.

Վերածագ *a.* phys. emergent; -ծագող *a.* shining from on high; -ծածկոյթ *S.* Վերմակ; -ծական *a.* reductive; anagogical, anagogetical; -ծայրեալ *a.* reaching the summit or top; -ծելի *a.* reducible; -ծեմ, ծի *va.* to elevate, to raise, to bear on high; to reduce; -զոքի զառածանացն, to reclaim a person from disorderly or ill conduct; -ծխութիւն *s.* suffumigation; -ծնեմ, եջի, եալ *va.* to regenerate, to endow with new life, to cause to be born again, to revive, to reproduce; - or -ծնիմ *vn.* to be regenerated or born again; fig. to spring up anew, to revive, to come to life again; -ծնութիւն *s.* regeneration; resurrection; -ծութիւն or ունիւն *s.* reduction; analogy.

Վերականգնեմ *va.* to raise again, to restore, to set up again; -կանգնումն *s.* rising, restoration; -կատարեմ *va.* to accomplish or fulfill totally,

perfectly; -կարգեմ *va.* to put in the highest seat, to place above all; -կարգամ *va.* to cry out, to exclaim; to implore, to invoke; -կացու, աջ *s.* superintendent, overseer, intendant, inspector, director; prefect, governor; protector, defender, guardian; -կացութիւն *s.* superintendence, management, inspection, intendance, direction; prefecture, government; protection, assistance; -կենցաղիմ *vn.* to revive, to be reanimated, to come to life again; to outlive, to survive; -կնարկեմ, -կնեմ, եջի *vn.* to look on high, to lift up one's eyes; -կնքեմ *va.* to confirm, to affirm, to re-establish; -կոչեմ *va.* to invoke, to implore, to call on; to recall, to call back; to surname, to call; -կոչութիւն *s.* name, appellation; -կտրեմ *va.* to cut off, to retrench.

Վերահայեաց *a.* meditating, contemplating; -հայեցիկ լինիմ *vn.* to superintend, to oversee; -հայեցող *a.* applying oneself to, investigating thoroughly; *s.* star-gazer, astronomer; -հայեցողութիւն *s.* contemplation, meditation, elevation of the mind, intellect or thoughts; -հայցեմ *va.* to ask from above, to implore, to invoke; -հանգչիմ *vn.* to sit upon, to take rest, to repose; -հանգուցանեմ *va.* to give repose in paradise; -հաս *a.* urgent, earnest, imminent; -հասութիւն *s.* imminence, nearness; -հասու լինիմ *vn.* to understand, to apprehend, to catch; - տանեմ *va.* to cause to know, to enlighten; -հչեմ *va.* to exclaim, to raise the voice, to cry out.

Վերաձայն *ad.* aloud, loudly; -ձայնեմ *va.* to cry or pronounce aloud, to vociferate, to proclaim; to call, to name; -ձգեմ *va.* to uplift, to stretch; to carry up, to elevate, to raise; -ձգողն երկնից, the Spreader of the high heavens; -ձեռնեմ *va.* to give a helping hand; -ձեւութիւն *s.* anamorphosis.

Վերաջ *s.* chem. supersalt, acid salt. Վերաճառեմ *va.* to repeat, to treat again; to state above; -ճառութիւն *s.* repetition, explanation; -ճումն *s.* progress; increase.

Վերամարտիկ *s.* defender; - լինել հայրենեաց, to fight for one's country, in defence of one's native land;

-մարբէմ S. Վերաբարբէմ; -մբառնամ, բարձի *va.* to raise, to elevate, to lift up on high; -մբառնամ, բարձայ *vn.* to be raised up, to surpass, to dominate, to command; -մբարձ *a.* raised on high, lifted up, ascending; ascensive; *ad.* bearing, carrying in the arms, raising from the earth; -մբարձահան *a.* bearing, carrying or leading on high; -մբարձունք *s.* sublimation; -մբարձայած or ծու *a.* star-gazing; -մբարձութի *s.* elevation, height, excellence, sublimity.

Վերայ. *ի* - *pr.* on, upon; over, above; for, in behalf of, on account of; յայնք - *upon* that; about that; *ի* - *ամի*, above all, before all else; յորոց - *աշտարակն անկաւ*, on whom the tower fell; *ի ջմարտութի* - *չեւ է հասեալ*, he has not yet heard the truth; *յաւէլին ցաւս ի ցաւոց* - *they increased my sorrows*, they added to my grief; *կործանուին նմա ի* - *կայր*, he was on the brink of ruin, on the point of ruining himself; *հարուածս ի* - *նչ հասուցանէին*, they charged them with the massacres; *աւած ի* - *Արաբացոց*, threatening announcement for Arabia; *փակեմ զդուռն ի* - *ս*, I shut the door behind me; S. կամ, Հասանեմ.

Վերանամ, աջայ *vn.* to rise, to soar, to ascend, to mount; to vanish, to disappear; to go away, to leave, to escape; վերացեալ հպարտացեալ կալ, to swell with pride, to be puffed up, to become presumptuous; *ի վերանալ Հայոց Թուականութեան յամս ԴՅ.*, at the beginning of the Armenian era 480; -նորոգեմ *va.* to renew; -նորոգութի *s.* renewal, renewing; -նստիմ *vn.* to sit on, to take a seat on, to be seated or placed on; to mount, to ride.

Վերաշինութի *s.* rebuilding; -շնչեմ *vn.* to breathe; -շնչութի or ունի *s.* respiration, breathing; -հողմոց, blowing of the wind; -շրթնութի *s.* anat. anastomosis.

Վերաշնչութիւն *s.* anametrissis; -շուռեմ *vn.* to go upwards, to fly on high.

Վերապառմեմ *va.* to praise aloud, openly, to extol, to cry up, to celebrate; -պատուելի *a.* reverend; -պատուեմ *va.* to revere, to honour, to respect; -պատուութի *s.* reverence.

Վերաւարեմ *va.* to send on high;

-անում, առի *va.* to take or carry on high, to raise, to heave up; to receive, to take home; to glow, to leap with joy, to exult; *յածուի* - *չղբ*, to place among the gods; *յածուի վերառեալ լինել*, to receive divine honours.

Վերաշնչեմ *vn.* to fly upwards, to soar; -սրբեմ *va.* to purify again.

Վերառեալ *s.* director; bishop; -տեսչութի *s.* direction; -տոկոսեք *s.* anatocism.

Վերաբեմ, եջի *va.* to palliate, to veil, to cover, to cloak, to shroud; -բիււ. *այ* *s.* over-coat, mantle, cloak; coverlet, quilt; -միոյ, horse-cloth; caparison.

Վերայեալ *a.* raised, heightened; *fig.* absent; *math.* abstract; -ցում *s.* elevation, exaltation; abstraction; -թաշի, exaltation of the Cross; -ցանկեմ *va.* to raise, to lift on high, to set up; -մոռք, to abstract.

Վերափոխեմ *va.* to transport, to convey, to bear or carry on high, to transform; -փոխումն *s.* Assumption; demise, decease, death.

Վերաբարոց լինիմ or -բարոցեմ *va.* to preach, to announce, to publish, to divulge.

Վերբերական *a.* relative; -բերեմ S. Վերաբերեմ; -բերիմ *vn.* to rise to the surface, to float, to swim on; -ի շուրջ, to rise from the waves.

Վերելակ, այ, շեակ *a.* mounting, ascending, ascensional; *s.* rider, cavalier, horseman; -եմ, եջի *vn.* to mount on, to ascend; -ի նաւ, to go on board ship, to embark; -ասնդգլբ, to ascend, to scale.

Վերելք *s.* ascent, ascension, acclivity; staircase; *ast.* ascendant.

Վերեռակ S. Մակեռակ.

Վերերգակ *a.* to be sung aloud; -աղմուք, gradual psalms; -գեմ *va.* to sing loudly, to fill the air with song, to warble, to trill; to extol, to praise highly, to laud, to magnify.

Վերերեւիմ *vn.* to appear, to shoot forth, to be born, produced; -ւայթ *a.* apparent, superficial; *ad.* superficially; -ուռի *s.* appearance; superficies, surface. [նիմ *vn.* to receive, to accept.

Վերընունակ S. Վերընկալ; -գուլ Վերընկալեմ *va.* to present, to offer.

Վերընկալ *a.* receiving, containing, sustaining, carrying.

Վերքնձիւղեմ *una.* to repullulate, to shoot or bud again.

Վերին, բնոց *a.* that is above, high, upper, superior; celestial; outward, exterior, external; *S.* նրեպ.

Վերվայրեմ *va.* to move up & down; - դւնա, to wink.

Վեր ի վերոյ *a.* apparent, superficial, feigned, affected; *ad.* superficially, apparently, affectedly; - ունեւով գիտութիւն, without a thorough knowledge of, having a smattering of; երկեր պագին նմա -, they feigned to worship him.

Վերլուծարար *ad.* analytically; - ծախան *a.* analytic, analytical; - բ *s.* analytics; - ծանեմ *va.* to analyze, to resolve; - ծիւ *s.* analyser, analyst; - ծուծիւն *s.* analysis.

Վերծանեմ, նեայ *va.* to read, to recite; - նոյ *s.* reader; lecturer; - նուծի *s.* reading, recitation.

Վերձնւիմ *vn.* to go, to fly on high. Վերմակ, աջ *s.* coverlet, counterpane, quilt.

Վերմիք *s.* ethereal places.

Վերմոռնի *s.* pressure.

Վերնաբերդ *s.* citadel, castle; - գաւառ *s.* upper or higher region; ethereal region; ի - ս չպոյոց, in Upper Armenia; - գիր *s.* epigraph, inscription, title; - նամակի, superscription or direction of a letter; - գոյն *a.* upper, superior, higher; - գրեմ *va.* to place, to engrave an inscription; to ascribe, to attribute; - գուռն *s.* high gate; flood-gate, sluice; stocks, ceps; - զարդ *a.* varnished; flowery, redundant; - զգեստ *s.* great coat, over- or upper-coat; - խաղ *s.* mus. an Armenian note (Լ); - խարխիս *s.* abacus, capital; - խնամ *a.* providential; - Տեառութիւն, Divine Providence.

*Վերնակ *s.* upper mill-stone.

Վերնական *a.* superior, celestial; aerial, ethereal; *S.* Վերին; *s.* angel; - կառոյց *a.* built on high, celestial; - կենցաղ *a.* of divine or celestial behaviour, pious, angelic, godly; - կողմն *s.* upper side or part; - կրօն *S.* նրկնա կրօն; - ձեղուն *S.* Վերնայարկ; - մաշկ *s.* anat. epidermis; - մարտ *a.* warring against the Most High, against the celestial powers; - մարտութիւն *s.* combat, war with Heaven; - յարկ *s.* the highest floor, garret, attic; *fig.* palate;

պատուհան - ի, garret-window; բնակիչ - ի, garretter; - յին *S.* Վերին, Վերնական; - պարգեւ *S.* նրկնաձիւր; - տուն *s.* highest floor or story, upper room; guest-chamber; high place, heathen temple; belvedere, gallery, terrace; *fig.* palate; երկրորդ -, the second floor; - եկեղեցւոյ, women's gallery in churches; - տուող *a.* giving from Heaven, granting from on high; *s.* the great Giver; - փեղկ *s.* upper or skin-covering of a tent; * outer-shutter.

Վերնոս, աջ *a.* aerial, ethereal; *med.* cataleptic; - իմ *vn.* to be subject to catalepsy; *S.* Լուսնոս, &c.; - ուծի *s.* catalepsy. [pole.

Վերնուղի *s.* phys. anode, positive Վերոյ. ի - *pr.* *ad.* up, upon, above; beyond; over, aloft; ի - կողմանէ, from above; ի - քան, above, over; - գրեալ, written above.

Վերոսնեմ *vn.* to mount, to go up step by step, gradually.

Վերուստ *a.* high, superior; ի - *ad.* from above, from on high, from heaven; from the beginning; - ի վայր, from top to bottom; առիւտստ ի -, from ancient times, from the beginning; ի - եւ ի սկզբանէ այնպիսիք էին, they were so from the beginning; յառաջագոյն ի - գիտէի զայս, I knew that long since.

Վերջ. ից *s.* end, finish, conclusion, close; end, extremity, bound, limit; tail; back; the rear of the army; cadence, fall; - բ *S.* Վերջաւոր *s.*; ի -, ի -է, ի -ոյ, after, behind, at last, after all, in conclusion, finally, lastly; ի - կոյս, backwards, back, behind; ի - նահանջել, to draw back, to repress, to hold in, to check, to restrain; ի - հասանել *fig.* to have already one foot in the grave; ի - կոյս գեալ, to go backwards; ի - ի թեւոյն անկեալ, assailed the army in the rear; հասեք ի - սնց, destroy the enemy's rear; ի - or ի -է եկեալք, survivors, posterity; ժամանակաւ ի -է, latest or nearest; ի -ոյս երթեալ զօրէն չար դաշանի, given to perversity as a beast; - բանիս այս, the pith of my discourse is this; էկնի - ն, he was at his life's end.

Վերջաբան, - ուծիւն *s.* conclusion, peroration; epilogue; - լլոյս *s.* crepuscule, twilight; - ծին *a.* born after;

posthumous; -*կացութի* *s.* the remaining back, receding, desistance; -*կողմի* *s.* backside; stern; -*մնաց* *a.* remaining back; outliving, surviving; -*մնացութիւն* *s.* survivorship.

Վերջալի *s.* last days, last years of life; *ի-յս* *ad.* on the wane, at the close of one's life, in one's declining days, in the sere & yellow leaf.

Վերանահանող լինիմ *S.* *Վերջոսնիմ.*

Վերջանամ, աջայ *vn.* to remain back, to be behind; to abandon, to leave off, to desist, to renounce; to fail, to want, to be short of; to die.

Վերջապահ, այ *s.* rear-guard; * -*պէս* *ad.* at last, at length, finally, in fine; -*սպէս* *s.* reindeer; -*տանը* *a.* anapestic; *s.* anapæst; -*տիպ* *a.* published after death, posthumous; -*տոնակ տօն* *s.* feast after feast; -*ցուցանեմ* *va.* to withhold, to retain, to keep back, to detain; to deprive of; -*ւոր* *a.* bordered, trimmed, fringed; last, final; *s.* border, hem, selvaige; fringe, trimming; pinking, ribbon, galloon; *զարդարել ի-ս,* to fringe, to border, to bind with ribbon, to pink; -*ւորուի* *s. mus.* cadence; finale, the last performance.

Վերջանից *s.* the last; *ի-նան* *ad.* lastly, in the last place, after all.

Վերջեմ, էջի *va.* to hold back, to deter, to withhold, to cause to loiter or while away. [imate.

Վերջնթեր *a.* last but one; penult-
Վերջին, ջնոց *a.* posterior, ulterior; last, extreme, final; *չորք-ք մարդոյ,* the four last things, (death, judgment, heaven & hell). [peremptory.

Վերջնական *a.* final, last, extreme;
Վերջոսնիմ, էջայ *vn.* to go backwards, to fall back, to recede, to retreat, to give way. [ence.

Վերսասականիւ *s.* impetuosity, viol-
Վերսաստուծիւն *s.* emphasis.

Վերստայ *a.* aforesaid, above-mentioned.

Վերստին *ad.* once more, anew, over again, afresh, again, repeatedly.

Վերտ *a.* mail, made of mail, of chains, meshed, linked, woven; *s.* coat of mail; network; *զրահք-ք,* cuirass, hauberk; *շապիկս-ս զգէնուլ,* to wear a coat of mail.

Վերտաւական *a.* epigrammatical;
-*անամ* *vn.* to be resolved, to be re-

ducible to its elements; -*ան* *va.* to reintegrate, to reduce to elements;
-*առ* *s.* epigrammatist; -*առթի* *s.* reform, regeneration; epigram; inscription; title. [fortify.

Վերտաւորեմ *va.* to strengthen, to
Վերտեմ, էջի, -*իմ. էջայ* *vn.* to dance, to hop, to jump, to skip about; to put on a cuirass, to wear a coat of mail.

Վերտահեմ *va.* to praise highly, to extol, to exalt, to cry up to the skies.

Վէյ, էյ *a.* six.

Վէյաբար *ad.* in six ways or manners; -*խորշ* *a.* hexagonal.

Վէյակ, -ի *S.* *Վէյեակ.*

Վէյակուսի *a.* six-angled; *ad.* in six manners; -*մեայ* *a.* sexennial; six years old; -*մեայ* *a.* of six months, six months old; - or -*ժամանակ,* six months, half year; -*մասկան* *a.* half-yearly; -*նիստ* *a.* hexahedral; *s.* hexahedron; -*նկիւն,* -*նկիւնի* *a.* hexagonal; *s.* hexagon; -*դի* *a.* six-stringed; *s.* hexachord, six-stringed instrument; -*նշանական* *a.* containing six persons; carrying six persons; -*չափ* *a. s.* hexameter; -*չեայ* or *չի* *a.* six-eyed; -*պա-*
տիկ *a.* sextuple, sixfold; -*քիւան* *a.* of six spans.

Վէյանիւզեան *a.* worth six farthings.

Վէյարեան *a.* of six ages or epochs.

Վէյեակ, Վէյերեակ *a. s.* six; sixth.

Վէյերիւր *ad.* sixtily.

Վէյերորդ, այ *a.* sixth, 6th; sixthly; *s.* sextant; *mus.* sixth.

Վէյեքան or *քին* *s.* *էյուծ* *s.* the whole six; *a.* all the six.

Վէյթեւան *a.* six-winged.

Վէյթեան *a.* six-columned; -*ք* *s.*

Վէյիւր *a.* sixth. [Hexapla.

Վէյիւս *ad.* six times.

Վէյկանիւզեան *a.* of six cubits.

Վէյկին *a.* six times as much, sextuple, sixfold.

Վէյչալար *a.* six thousand; -*ակ,* -*եակ* *a.* of six thousand years; *s.* six thousand years; -*եան,* -*ամեան* *S.*

Վէյչարեան. [six hundredth, 600th.

Վէյչարիւր *a.* six hundred; -*որդ* *a.*

Վէյչեանի *a.* six-handed. [ed.

Վէյմառեան or *մառնի* *a.* six-finger-

Վէյմառեան *a.* six-branched.

Վէյոտանի or *անեայ* *a.* six-footed,

Վէյոտեան *a.* hexastyle. [hexapod.

Վէյստողան *s.* hexastic, sextain.

վեցօրեայ *a.* of six days; *s.* hexa-
վեցօրեանք *S.* վեցիթեանք. [meron.
վշան *a.* haughty, uncontrolled, stiff-
necked; -իմ *vn.* to become proud,
imperious; -ոց *s.* neck-cloth, cravat,
stock, collar; - կանանց, necklace,
string, carcanet; -ուի *s.* haughtiness,
stiff-neckedness; -ուս *S.* վշան.

վշեան *S.* Ձեան, վնաս.

վշեանկ, այ *s.* expense; detriment.

վշեկեցուցանեմ *va.* to cause to
pay damages, to make amends; -կիմ
vn. to make amends, to pay damages,
to make compensation.

վշիմ *S.* Ընդվշիմ. [great.

վշուրի. վշուրի, վշուրի *a.* Pers. *w.*

վէդ, վիշաց *s.* dispute, debate, con-
test, discussion, variance, contesta-
tion, quarrel, wrangling: knuckle-
bones, cockal; ի - գալ չ ունիք. to
dispute or wrangle, to debate, to con-
test, to discuss.

վէշ, վիշից *s.* quarrel, controver-
sy, litigation, contention, difference;
S. վէշ.

վէմ, վիմաց *s.* stone; rock; - ան-
կեան, corner stone, head-stone; - շա-
փիւղ, sapphire; ի վիմէ ար ստանալ,
to squeeze oil from marble, to desire
impossibilities.

վէպ, վիպաց *s.* history, narration,
tale, story, account; romance; poem,
poetry.

վէս, վիսաց *a.* highflown, arrogant,
proud, saucy, insolent, haughty, fierce;
harsh, hard-hearted, cruel, inhuman,
brutal; cross, crabbed, surly, peev-
ish; -ական *a.* arrogant; *ad.* haughtily;
-ուի *s.* arrogance, insolence; cruelty.

վէստ or վէստ, ից *a.* great, noble,
illustrious.

վէտ *s.* scratch, incision, cut; ից.
rippling, gentle motion; - մետաղա-
կան *chem.* moire metallic, crystallized
tin-plate; --, rippling, waving gently,
flowing, undulating; -ս -ս, curling,
rippling gently, playfully; -- or -ի
- խաղալ, to ripple, to undulate, to
rise in small waves, to swell with a
gentle breeze; ալիք կուտակին -ք -ք,
the surging waves accumulate.

վէր, վիրաց *s.* sore, wound; ulcer;
- or հիւթ վիրի, sanies, matter, pus,
gore; կեղեւ վիրաց, scab, scurf; *S.*
Պատրոյդ; - սրտի, heart-sore, --ache,
--break, --burn; -ս առնել, -ս ի վէ.

րայ դնել, to wound, to cover with
sores, to ulcerate; -ս ընդունել, to be
wounded; դարմանել զ-ս, to dress, to
cure a wound; ցաւ վիրին խստանայր,
the pain caused by the wound became
insupportable; տայ -ս եւ ինքն ոչ առ-
նու. he wounds others but receives
no hurt.

վթար *s.* damage, hurt, wrong; -եմ,
եցի *va.* to damage, to injure, to wrong;
tō waste, to spoil, to destroy; -իմ *vn.*
to suffer damage, to get spoiled; to
get out of repair; -ութի or ութի *s.*
waste, deterioration, ruin, destruc-

վթիկ *s.* young gazelle; pricket. [tion.

վիգ *s.* vigour, force, aid, succour.

վիշի, or վիշի *s.* bol. vetch; -եայ *a.*
vetchy.

վիշ, վիշ *s.* neck, crag; - ամբառ-
նալ, to become rebellious, proud, in-
subordinate.

վիշ, վիշի, -ն *s.* gazelle; antelope.

վիթխարի, թեաց *a.* colossal, giant-
ic, of great stature, of enormous
magnitude; - արձան, colossus; - այր,
giant; -բուծի *s.* gigantic stature or
վիթոնի, եայ *S.* Հարցուկ. [size.

վիթած, այ *a.* abortive; *s.* abortion.

վիթակ, այ *s.* curtain, veil, hangings,
tapestry; water-spout, jet; *S.* վիթակ;
- զինուց, sheath for arms.

վիթանուս *a.* fluid, running, flowing.

վիթանից *s.* course, current, flux,

flow, stream; abortion, miscarriage.

վիթաքրանիմ *vn.* to drudge, to toil
& moil, to be in a profuse perspira-
tion, to sweat blood.

վիթեմ, եցի *va.* to have an abortion,
a premature birth, to miscarry, to
abort, to slink, to be brought to bed
before time; *vn.* to flow, to run, to
gush or spout out, to be shed, poured
out; -եցուցանեմ *va.* to cause to flow.

վիթում *S.* վիթեմ *vn.* & վիթեցու-

վիթում *S.* վիթանից. [յանեմ.

վիշ, վշաց or վշից *s.* abyss, gulf,
chasm; chaos; hell, the bottomless
pit; grave, tomb; great distance; *a.*
profound, deep; անդնդախոր -ք ծա-
վու, the depths of Ocean; - թշուառ-
ուծեան, depths of misery.

վիշաբան *a.* contentious, quarrel-
some, disputatious, wrangling; *s.* li-
tigant, controvertist; -ական *a.* litigi-
ous, polemical; -եմ, եցի. -իմ, եցայ
S. վիշեմ; -ուծի *s.* dispute, debate,

contest, strife, controversy, question, discussion; -բար *ad.* contentiously.

Վիճակ, *այ* *s.* lot, chance, destiny, fate, fortune; ballot, suffrage, vote, voice; lot, state, condition; lot, portion, share; lottery; sorcery; inheritance, possession; fief, farm; department, district, liberties, precinct, extent of jurisdiction, territory; diocese; clergy; situation, condition, fortune, rank, quality, dignity, office, employment, profession; -ս արկանել, to draw or cast lots, to ballot, to vote; to practise witchcraft; - արկանել է վերայ երկը, to cast lots or to draw for anything; -աւ աւել, to give through lottery; ետուն -ս նց, they drew their names by lot; եւ ել վիճակն Մատթայ, & the lot fell upon Matthias.

Վիճակագրական *a.* statistical; - գրութի *s.* statistics; -խաղ *s.* lottery; շահել է -ի, to win in the lottery; -կալ, *այ* *s.* feudatory, farmer; successor; -կից *a.* having the same lot or fate; *s.* copartner, sharer, fellow; -հաւ նութի *s.* lottery; ballot, voting by ballot; -յին *a.* diocesan; -տուութի *s.* the assigning destinies; -րկու, *այ* *s.* voter; -րկութի *s.* ballot, balloting, voting; -ւոր *s.* clergyman, ecclesiastic; incumbent; - եպիսկոպոս, diocesan, bishop; -ւորիմ, եղայ *vn.* to be chosen by lot, destined by fortune, to inherit; -ւորութի *s.* share, inheritance, portion; chance; benefice, ecclesiastical dignity or state.

Վիճակեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to give or distribute by lot, to allot, to assign in lots, to appoint; to indicate as heir, to put in possession of an inheritance, or of a benefice; to give a title to orders.

Վիճակընկալ *a.* *s.* diocesan; -ընկեցութի *s.* lot, chance; witchcraft; -ընկեց *a.* casting lots.

Վիճակիմ, եցայ *vn.* to fall or arrive by chance, to be appointed by lot, to fall to the lot, to happen, to obtain by chance; to inherit; գերազայ բնութի է վիճակեալ, he has sensibility for his lot.

Վիճաւեր *a.* fond of disputing, contentious, quarrelsome, litigious.

Վիճեմ, եցի, Վիճիմ, եցայ *vn.* to dispute, to argue, to contest, to squabble, to wrangle, to discuss, to debate,

to brawl, to quarrel, to attack, to fight.

Վիճողաբար, -պէս *ad.* contentious-
Վիճութիւն or ունի *S.* Վէճ. [ly.

Վիճարութիւն *a.* issued from a rock; -գիր, գրաց *s.* lithographer; lithography, lithograph; - or -գրական *a.* lithographical; -գրարան *s.* lithographic printing-office; -գրեմ *va.* to lithograph; -գրութիւն *s.* lithography; -գլուծի *s.* the rolling of stones; throwing stones; -գարան *a.* hidden in a rock, in a cavern, in ambush, waiting for among the rocks; -գրական, -խորհի *a.* founded on a rock; -խառն *a.* stony, pebbly; -ծին *a.* producing stones; produced by stone; -կան *a.* stony; stone: living in a stone; -կաւոյց, -կերտ *a.* built of stones; -կարծր *a.* as hard as stone; -հաս, *այ* *a.* cut from stone; *s.* *S.* Բարահաս; -ձեւ *a.* stony, stone-like; -ձօն *s.* rock; -մէջ *s.* interval among rocks, cavern, cave; -նամ, աջայ *vn.* to become stone, to change into stone, to be petrified; to grow hard; -շէն *a.* built of stone; -սոյզ *a.* entering, hiding among or under stones; -տալ *a.* in free-stone, in polished stone; -տառեմ *va.* to change into stone, to petrify, to harden; -տիպ, &c. *S.* Վիճագիր, &c.; -բգեւ *a.* shut in, enclosed or surrounded by rocks.

Վիճարդ, -կայ or եան *a.* resembling a stone, stone-like, stony, stone.

Վիճացուցանեմ *va.* to make stone, to render as a stone, to petrify, to harden, to strengthen.

Վիճագոր *a.* hollowed in the rock; *s.* *S.* Բարահաս; -գոր *a.* crushed under fallen rocks or stones.

Վիճեղէն *a.* stony, stone.

Վիճուտ *a.* full of or abounding in stones, stony, pebbly; -ք, stony place.

Վին, վնայ *s.* lute; - հարկանել, to play the -.

Վիշապ, *այ* *s.* dragon; leviathan; typhon, vortex, whirlpool, exhydria; *ast.* dragon, draco; - ծովային, araneus piscis, quaviver, weever; - ձուկ, cachalot.

Վիշապաբար *ad.* like a dragon, furiously, fiercely; -գլուխ *a.* dragon-headed; *s.* *bot.* dragon's-head, dracocephalum; -գլուխ *s.* descendants of Astyages; -գոր *a.* very robust, excessively strong; *s.* dragoon.

Վիշապակ, այ *s.* small or young dragon; - թռուցիկ *S.* Փռան.

Վիշապական աստեղ *s.* *ast.* serpentarius; -կերպ *a.* dragonish, dragon-like; -կիր *s.* draconarius, dragon-bearer; -ձայն *a.* dragon-voiced; -ձեւ *a.* dragon-shaped; -ձուկն *s.* *zool.* otter-pike, sea-dragon; shark; ore; -մարդ *s.* half-dragon-half-man; -մարտ *a.* fighting with a dragon; -մուխ *a.* tempered or imbrued in dragon's blood; -նամ, աջայ *vn.* to become a dragon, to change into a serpent; -շունչ *a.* dragon-breathed; -շիւծ *s.* dragon-like monster, half-lion-half-dragon, chimera *a.* dragoness, dragon-tailed; -րիւն *s.* *bot.* dragon's-blood; *S.* Խրուկ; -բազ *a.* dragon-slaying, hydra-killing; -բար *s.* *geol.* draconites.

Վիշապիկ *s.* dragonet.

Վիշապոտն *a.* dragon-footed. [pent.

Վիշապորէն *ad.* like a dragon or ser-

Վիշտ, վշտի, վշտաց *s.* inconvenience, discomfort, displeasure, vexation, pain, trouble, grief, affliction, sorrow, suffering, torment, tribulation; -բամպրոպաց, tempest, foul weather; -գառնութեմ, bitter grief, desolation; դժնգակ -բ, great hardships, misfortunes; ի վշտէն, առ վշտի, առ վշտի վտանգին *ad.* through affliction, tribulation or grief; -ս հասուցանել, to grieve, to pain, to concern, to distress, to cause sorrow, to afflict, to vex; ի -ս մտանել, to grieve at, to be pained at, to take to heart, to sorrow for, to be afflicted; -է ինձ, I am greatly concerned at, it is with pain that I...; բազում-բ ի վշտաց հասանէին ազգին, many disasters successively fell on the nation; ամ փափկութեմ Հայոց եհաս ի -ս վտանգին, all the pleasures of the Armenians were changed for extreme-dangers; ի վշտի մաշեն զանձինս, they consume themselves with mourning; չիբ ինչ հեշտ առանց վշտի, no joy without alloy.

Վիշապիկ, գրաց *s.* historiographer, historian; -գործ, այ *s.* romantic-poet, poet, romance-writer; -գրեմ *va.* to write history; -պատում *a.* narrating history; -ասն, այ *s.* romancer; novelist; *S.* Վիշապգործ; -ասնական *a.* historical; romantic; -ասնեմ, եջի *va.* to relate, to narrate; to write romance; -սանութի *s.* history; romance;

novel; poetical work; -սանորէն *ad.* historically; romantically.

Վիպեմ, եջի *va.* to relate, to tell, to recount, to recite, to narrate. [cloak.

Վիւ, -ն *Gr. w. s.* over-coat, mantle,

Վիսաբարդ *a.* proud by nature, harsh, haughty.

Վիսանամ, աջայ *vn.* to be haughty, to grow proud; to be harsh, cruel, cross-grained, waspish, shrewish.

Վիսացուցանեմ *va.* to render haughty, hard, inhuman, crabbed.

Վիսութիւն *S.* Վէսութիւն.

Վիրաբերան *s.* opening of a wound; -բոյժ *s.* surgeon; -բուժական *a.* surgical, chirurgical; -բուժութիւն *s.* surgery.

Վիրազ, այ *a.* fierce, ferocious, tyrannous, brutal; *s.* wild beast; -ուժի *s.* ferocity, brutality.

Վիրալից *a.* full of wounds, covered or riddled with wounds, ulcerous; - առնել, to cover with wounds; -խոտ *s.* *bot.* wound-wort.

Վիրած *S.* Վիրաւոր.

Վիրահատ, այ *s.* surgeon.

Վիրամ, աջի *va.* to shave.

Վիրաչափ, ի *s.* probe.

Վիրապ, այ *s.* oubliette, dungeon of death; խոր - , deep dungeon, profound gulf, bottomless pit.

Վիրառնուի *s.* act of being wounded, state of ulceration.

Վիրաւոր *a.* wounded, ulcerated; -եմ, եջի *va.* to wound, to ulcerate; -իմ *vn.* to be wounded; -իւ *s.* wounder; -ուժի *s.* wound, hurt; *med.* lesion.

Վիրդ, բ *s.* club, staff; pebble, stone; -ահան *s.* missile weapon, sling.

Վիրեմ *S.* Վիրաւորեմ.

Վկայ, ից *s.* witness, testifier; voucher; martyr; Աճ ինձ - . God is my witness; - լինել, to be a witness of, the witnesses of, to be admitted as evidence; - հուշել, to summon as witness; to invoke or call on to witness; - առնուլ, to take to witness.

Վկայաբան *s.* martyrologist; -ուժի *s.* martyrology; -գիր *s.* certificate, testimonial; ticket; diploma; - ծնունդեան, certificate of birth; - բարի վարուց, certificate of character, testimonial, certificate of good conduct; -հան *a.* testifying, testimonial; belonging to martyrs; *s.* certificate, diploma; -կից *a.* bearing witness with an-

other; *s.* fellow-martyr; - լինել. to attest together, to vouch for with another; - նոց *S.* Վկայարան; - սէր *a.* fond of martyrs; - բան *s.* martyr's tomb or chapel.

Վկայեմ, եջի *va.* to witness, to bear witness, to give evidence, to testify, to depose, to attest, to vouch, to certify; to acknowledge, to own; to approve; *vn.* to be martyred, to suffer martyrdom; սուս - , to give false evidence, to bear false witness, to perjure; Վկայ անիրաւ Վկայեաց զանի. բաւութի. he has perjured himself, he has borne false witness; Վկայեմ օրի. նայն թէ բարւոք էն, as the law is good I approve it; Պետրոս եւ Պօլոս Վկայեցին յամս Ներոնի. Peter & Paul were tortured in Nero's reign; Վկայեն միաք իմ. I am convinced, I am conscientiously persuaded.

Վկայութիւն *s.* witness, testimony, evidence, deposition, attestation; opinion, authority; certificate; allegation, citation; martyrdom; - յաւիտենից. eternal witness; - ապ. զնել. to bear witness or testimony to, to testify; to protest; - ի մէջ բերել. մատուցանել, to quote, to cite; թ - թէ տմ Եթ, according to universal opinion.

Վկայութիւն *sf.* martyr. [ion.]

Վկայութիւն *S.* Վկայութիւն.

Վկայօրէն *ad.* like a martyr.

Վկանգեմ, եջի *va.* to beat off, to drive or beat back, to rout, to scatter, to disperse, to defeat, to crush, to discomfit.

Վշատ *a.* disheartened, faint-hearted, discouraged, despondent.

Վշատեմ, եջի *va.* to discourage, to dishearten, to cast down, to dispirit, to deject, to unnerve; - or - իմ. եցայ *vn.* to lose courage, to droop, to be disheartened, to despond, to despair, to be disconsolate; - եցուցանեմ *S.* Վշատեմ *va.*; - եցուցիւ *a.* discouraging, disheartening.

Վշատութիւն *s.* discouragement, faint-heartedness, dejection, despondency, grief, languor, despair.

Վհաւարացու or ջուկ *s.* soothsayer, sorcerer, conjurer. [divination, magic.]

Վհուութիւն *s.* sorcery, witchcraft.

Վհուկ, վհկաց *s.* conjurer, sorcerer, wizard, magician; *sf.* prophetess, pythoress, witch, sorceress.

Վշար *s.* payment, pay, requital, retribution, compensation; discharge; acquittance, receipt; end, finish; ի - , received; - աւել, to finish, to bring to an end or conclusion, to accom-

վշարանք *S.* վշարումն. [plish.]

Վշարեի *a.* payable, to be paid.

Վշարեմ, եջի *va.* to finish, to end, to complete, to bring to an end, to terminate, to carry out, to perform, to fulfil, to conclude; to recompense, to restore, to compensate; to pay, to acquit, to discharge, to settle; to deliver, to release, to free from, to rid of, to disentangle, to set free; to forbid, to prohibit, to obstruct, to hinder; - զկեանս, to end one's life, to depart this life, to die; - զքե ի կորուսաւ. to despatch, to kill; - զպարտաւ. to pay, to settle a debt; - զշաշիւն. to pay a balance; գործս - , to despatch business; զիրա դատաստանին արեամբ - , to condemn to capital punishment; - զհաճոյսն, to content, to satisfy; զառաջի եղեալ ճանապարհն - , to finish the journey undertaken; ոչ ինչ կարացին ի ժաման - , they could do nothing at that moment; անձամբ ինչ ոչ կարէր - , he could do nothing alone; չոր թղթ կէտ զպէտան վշարէր. he satisfied his hunger with dried figs alone; վշարեցէր զնա տմ իրաք. provide for all his requirements; վշարեց զն նր յայրն, his father resolved to kill him; տեսցի եթէ թ աղաղակն վշարեցէն. I shall see if their works equal their cry? լինել ի միջի եւ չի. նել՝ զնոյն վշարէ, to be there or not is the same thing; անպաշտուէր վշարեցին զկեանս. they led a pious life to the end.

Վշարիմ, եցայ *vn.* to be accomplished, finished; to be done, effected; to be paid, discharged, acquitted; to die; to get rid of, to be delivered; - ի կեանաց, to finish one's days, to die; բապանալիք նր ինչ ոչ կարացին - , his threats were useless; վշարեալ է չարութիւն առ ի նմանէ. his malignity is excessive; այն արշաւան թագաւորին այսպիսի գարշիւ վշարեցաւ. such was the end of the king's journey; հրեւտակն աւետիս տուեալ նոյն՝ վշարեցաւ. the angel, having delivered his message to the woman, disappeared; ընդէր յարգանգէ ի գերեզման ոչ վշ.

Խաբեցայ, why was I not carried from the womb to the grave? *անձառե-
լեաւք ձերե՛ մերայնովք քնարիս*, in exchange for your inestimable gifts, we beseech you to accept our trifles; *քնարեալ է գործք*, it is a bargain; *քնարեալ է զմե՛ իմ*, my business is done, it is all over with me; *յորժամ կա-
մէրն* - բարբառ արձակեաց, when he wished to die, he cried out; *ամ ինչ քնարեալ է զմե՛ իմ*, it is all up with me.

Վարդպետ *s.* payer; paymaster.

Վարդունի *s.* accomplishment, execution, carrying out; delivery, release; death; payment, pay.

Վճիռ, *վճուրջ* *s.* sentence, award, judgment, decree, decision, act, ordinance; sentence, maxim; *a.* decisive, peremptory; - բանիւք, with a peremptory voice; - *հասանել*, առնել, բերել, *ի վերայ ածել*, դնել, տալ, to issue a warrant or writ, to sentence, to adjudge, to judge, to declare, to pronounce, to ordain, to condemn; to deliberate, to decide, to resolve, to decree; to enact, to order; - մահու հասանել, *ի վերայ դնել*, to sentence to death, to sign a death-
Վճիռն *S.* Ճշտողունն. [warrant.

Վճիռ *a.* clear, pure, clean; - ջուր, limpid, crystal, pellucid water.

Վճարար *ad.* sententiously, decisively, peremptorily, decidedly, definitively; - բեկ Առեան *s.* the Court of Cassation; - գիր *s.* official report; - կան *a.* decisive, peremptory, definitive; criminal, guilty; - կանք *s.* crimes passed under sentence; - ընդ *S.* Վրճ.

Վճեմ *S.* Վճիռ հասանեմ. [ապրեկ.

Վնաս, ուց *s.* wrong, prejudice, injury, detriment; damage, harm, hurt, loss, grievance; ill, fault, sin, injustice, mischief; - հասուցանել, տալ, գործել *S.* Վնասեմ; - ուք վաճառել, to sell at a loss; *ի* - ուրուք, at the peril, at the loss, at the detriment, at the expense of a person; ոչ մեծ ինչ է - ն, there is no great harm done; *ի* - իւր շրջեցաւ իրն, the affair turned out to his disadvantage; էր գիր - ունի գրեալ, his accusation was written above; զինչ - է իմ, what fault have I? - է բեզ գինին, wine is bad for your health; որ - գործէ՛ նոյն եւ հասուցէ, he that does the damage must answer for it.

Վնասարանեմ *va.* to accuse, to find fault with, to blame, to lay the fault on; - բեր *a.* causing damage, loss or harm, offensive, hurtful, prejudicial; - կար *a.* hurtful, pernicious, injurious, disadvantageous, detrimental, prejudicial; bad, wicked; guilty; - կարութի *s.* hurtfulness, damage, prejudice, danger; - օգոյ, inclemency of the weather; - մառնի *s.* malignity, malevolence, ill-will, malice.

Վնասնի *s.* pl. damages, injuries.

Վնասապար *a.* guilty, criminal; - եմ *va.* to accuse, to blame; - ութի *s.* guiltiness, guilt, culpability; - սեր *a.* malign, mischievous, malicious, wicked; - տեաց *S.* Չարատեաց; - րար *S.* Վնասակար; - ցու *a.* corruptible.

Վնասեմ, եցի *va.* to hurt, to injure, to prejudice, to damage, to bring loss or harm, to offend, to wrong, to shock, to wound; - միմեանց, to injure one another.

Վրագործ *s.* flax-weaver or dresser.

Վշեայ, *Վշեղէն* *a.* flaxen, linen.

Վշապարի, - բ *s.* the Furies, Erynnyes, Eumenides.

Վշաբեկ *a.* afflicted, worn out, bowed down by suffering; - բերական *a.* pain-giving, distressing, sad, painful, grievous, woeful; - բերութի *S.* Վշեայ; - գին *a.* afflicted, sorrowful, deeply grieved, in pain, in affliction; doleful, grievous, sad, vexatious, hard, mournful, painful; - գնկի *a.* passionate; - գնեմ, եցի *va.* to afflict, to grieve, to concern, to pain, to distress, to cause sorrow to, to vex, to torment; - գնիմ, եցայ *vn.* to be afflicted, sorry, concerned, pained or grieved at, to take to heart; - գնութի *S.* Վիրա; - ցեաց *S.* Վշապիր; - լի or լից *a.* full of affliction, sorrowful, anxious, very afflicted; perplexing, afflicting, vexatious; - ծին *a.* born to sorrow; - ծնուի *s.* the bearing in sorrow; - կան *a.* sad, afflicting; - կեաց *a.* living in trouble or care, unfortunate, wretched, miserable; - կեցութիւն *s.* trouble, affliction, suffering, calamity; - կիր *a.* harassed, enduring or suffering pain or trouble, distressed, drudged; - կից *a.* sympathizing, sensible to another's woe, compassionate, condoling with; - լինել ումք, to grieve or condole with, to sympathize in

suffering, to partake one's grief, to share in one's affliction, to take pity on, to pity, to commiserate, to compassionate; -*կուռ* S. Վշապեհ; -*կրեմ* *va.* to suffer; -*կրուծի* s. suffering, grief, sorrow, trouble, anxiety; -*կարբար* *ad.* compassionately, sympathizingly; -*կցիմ, էցայ* S. Վշապից լինիմ; -*կցուծիւն* s. sympathy, compassion, commiseration, condolence; -*հան, աջ* a. afflicting oneself or toiling needlessly; suffering willingly; -*հար* a. afflicted, pained, grieved, distressed, vexed, plagued, tormented; -*մեր* a. suffering, patient; severe; -*մերուծի* s. sufferance, patience; maceration, mortification; -*նամ, աջայ* *vn.* to suffer, to endure, to bear; to be sad, afflicted, to sorrow, to mourn, to be deeply grieved, to have one's heart full of affliction, to fret for; to be offended, vexed, irritated; -*չարչար* S. Վշապիկ; -*տես, աջ* a. in distress, in pain, plagued, discomposed, suffering; -*տեսուծի* s. suffering, trouble, grief, plague, disquietude; -*ցուցանեմ* *va.* to cause displeasure, to sadden, to offend, to afflict, to grief, to plague, to discompose, to vex, to torment.

Վշարմեր S. Վշամեր.

Վշարմիմ *vn.* to be greatly concerned or grieved.

Վոլթայաչափ s. voltameter; յական or յեան a. voltaic; յականուծիւն s. voltaism. [animals.

Վոհմակ, աջ s. herd, drove, flock of Վոհուկ S. Վհուկ. [wind, aquilon.

Վոռե, էջ -*աւ* s. Gr. w. boreas, north-
Վու s. L. w. bubble; bull; bulla.

Վուշ, Վուշ s. flax; tow, hards of flax, flaxen tow, stuffing; *mar.* oakum.

Վուռ or Վուռ. Վուռ S. Ուռն.

Վուլու, ք s. cooing; -*ա* արկանել, արմակել, to coo.

Վուսման կրակ s. Orosmales, god of the ancient Persians, inextinguishable fire. [bellious.

Վազող a. headlong, rash, bold, re-

Վսեմ, էջ a. sublime, eminent, high, elevated, grand, august, noble, excellent.

Վսեմարան a. most eloquent, sublime in speech; -*ուի* s. sublime language; praise, encomium; -*զարմ* a. of high or illustrious lineage; -*հոհ* a.

sublime in thought, sublime genius; high-hearted; -*խոհուծիւն* s. extraordinary wit, great sagacity, acumen, genius; -*խոս* S. Վսեմարան; -*հան* S. Վսեմ; -*միտ* a. high-minded, endowed with an elevated mind, with lofty sentiments, noble, magnanimous; -*մոռուծի* s. high-mindedness, magnanimity; -*նամ, աջայ* *vn.* to rise above, to excel, to surpass; -*պառիւ* a. most excellent; -*պեմ* s. head, chief, excellency, eminence; -*պետուծիւն* s. principality, chief power, highest dignity; -*պեւ* *ad.* sublimely, eminently, excellently; -*փառ* a. most eminent; -*փառուծի* s. eminence.

Վսեմուծի s. sublimity, elevation, highness, excellence, eminence, grandeur.

Վսեր a. S. Վէս & Հէք; s. boldness, effrontery; S. Վսանուծի; *ի - դալ*, to grow bold, to withstand, to oppugn, to impugn, to contend, to dispute; -*ական, -ամիտ, -այիւն* S. Վսեր a.

Վստահ a. confiding, trusty, unsuspecting; -*լինել*, to be sure, reassured; to trust; -*առնել*, to strengthen, to reassure, to remove one's fears, to give one's word for; - *եմ դի*, I am sure, I am convinced that, I do not doubt that; - *լերուք յիւ*, rely, reckon on me; *ոչ էր - յերեւելիս*, he had not placed his hopes in wordly things.

Վստահաբար *ad.* confidingly, trustingly, confidently, boldly; hopefully.

Վստահանամ, աջայ *vn.* to be assured, to trust to, to confide in, to rely on, to have confidence in, to put one's trust in, to place confidence in, to rely or reckon on; to hope; *va.* to trust with, to confide to, to commit to, to put into the hands of, to deposit; -*ւ*, to distrust, to mistrust, to suspect, to be mistrustful; *յինքն* or *յանքն* -, to rely on oneself, to presume, to have a great conceit of oneself, to assume too much.

Վստահարան s. assurance, security, prop, stay, support.

Վստահացանեմ *va.* to assure, to reassure, to inspire confidence, to embolden, to give hopes.

Վստահեմ, -*հիմ* S. Վստահանամ.

Վստահուծիւն s. trust, confidence, reliance on, assurance, security, con-

viction; expectation, hope; consign-
ment, deposit; -*թի* S. վստահարար.

Վտակ, աջ s. brook, rivulet, stream,
small river or current of water; -
արաստուկ, արեան ից. flood, stream;
-ս արաստուկ իջուցանել, to shed a
flood or torrent of tears; բազում-ս
արեան հեղուկ, to cause immense
bloodshed; S. Ջեղուխ.

Վտակալից a. streamy, abounding
in brooks or rivers, well irrigated;
-խաղալ a. flowing, abundant, very
copious; -հոս a. streaming; -լեց a.
overflowing; - արաստուկ, eyes
swimming with tears; -նամ, ալալ v.
to stream down, to fall or flow as a
river; -նի s. pl. brooks, rivulets; -
վայր s. places interspersed with riv-
ers or brooks; -բոս a. watered, irri-
gated with rivulets.

Վտակիկ s. rill, streamlet, brooklet.

Վտակիմ S. Վտականամ.

Վտակորեն ad. like a river, copious-
ly, overflowing.

Վտանդ or նկ, ից s. peril, danger,
risk, chance, hazard, ill, misfortune;
punishment; -աւ ad. perilously, ha-
zardously, dangerously; ի - արկանել.
դնել ի - ի, մտնել ի - , to put in jeop-
ardy, to endanger, to compromise;
ի - արկանել զանձն, to put oneself in
jeopardy, to risk or venture oneself;
ի - ի լինել, to be in jeopardy, to incur
danger, to run risk; խուսել, փրկել ի
-ից, to shun danger, to avoid perils;
նաւ ի - ի կայր խորակել, the ship
was in danger of being wrecked; - ի
վերայ կայր նր, he was in peril; - է
նմա, he is in danger, he runs the risk
of...; -աւ կենացն, at the risk of his
life; -աւ անձինս, at the peril of my
life.

Վտանգադործ a. dangerous; -կան
a. gr. circumstantial; -կից լինիմ v.
to be a companion in danger, to encoun-
ter risks or dangers together; -ւոր a.
perilous, dangerous, hazardous; in
danger, exposed in jeopardy; sad,
fatal, disastrous; - ժամանակ, criti-
cal moment; - վայրկեան, crisis.

Վտանդեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to
put in peril, to endanger, to expose,
to venture, to hazard, to put in jeop-
ardy, to risk; to ill-treat, to import-
une, to torment; - զառողջութի, to
ruin the health.

Վտանդիմ, եցալ v. to be in peril,
in jeopardy, to risk, to run danger.

Վտառ, աջ s. multitude, band, flock,
herd; anat. pore; -բ ձկնից, shoal of
fish; --, in herds, in troops or flocks;
-ապահ s. herd, herdsman, herdsman;
porter, door-keeper.

Վտարական a. chasing, driving out,
expulsive; - լինել, to be driven out,
banished, exiled.

Վտարանդեմ, եցի va. to drive away,
to expel, to banish, to exile, to expa-
triate, to cause to wander or stray;
- ի ծառայութի, to reduce to slavery,
to lead into bondage.

Վտարանդի, գալ, դեպ, -ւ a. ban-
ished, exiled; vagabond, wandering;
uncertain, in doubt, doubtful; -բ s.
exile; ից. anguish; - աւել, to cause
to wander; - տալ, to deliver up, to
betray; զգալանայն բարս աւեր, եւ -
եռուր զազնուականութի, false to
your original nobility of soul, you
have fallen to the level of the beasts
of the forest.

Վտարանդիմ, եցալ v. to be exiled,
expatriated; to be uncertain.

Վտարանդութի or ուն s. slavery,
bonds; banishment, exile, expatria-
tion; exodus, emigration; uncertainty.

Վտարանդեմ, եցի v. to revolt, to
rebel, to rise up against, to mutiny.

Վտարանդութի s. revolt, rebellion,
insurrection, mutiny.

Վտարեմ, եցի va. to dislodge, to
remove, to expel, to drive away, to
send off, to banish, to exile; to usurp,
to seize, to assume wrongfully; -ե-
ցուցանեմ va. to drive from home, to
cause to become fugitive, wandering,
houseless, homeless. [roam, to wander.

Վտարիմ, եցալ v. to go away, to
վտարութիւն or ուն s. expulsion,
banishment; wandering.

Վտաւակ, աջ s. under waistcoat,
shift, shirt, &c.; petticoat.

Վտաւան, աջ s. stadium; իրբեւ
-աւ, as it were a bow-shot.

Վտաւառ, աջ s. lappet, skirt.

Վտիւ, վտաւ a. lean, meagre, scrag-
gy, skinny, gaunt, spare, slender, thin,
lank, sorry, dry; - մարմնով, lean-
վաւանամ S. վտաւիմ. [fleshed.

Վտեմ, եցի va. to make lean or
thin, to emaciate, to weaken.

Վտաւիմ, եցալ v. to grow lean, to

fall away, to become thin, emaciated, weakened.

Վառուժի *s.* leanness, meagreness, sparseness, thinness; emaciation, extenuation, weakness.

Վրան, աջ *s.* tent, pavilion; - ժամու. Tabernacle; - Հարկանել. կանգնել, to pitch a tent, to dress a pavilion; - Իսրայել. to dwell in tents; բառնալ զ-ն, to strike a tent.

Վրանաբնակ, աջ. - Իջ *a.* dwelling, living in tents, nomad, bedwin; ագգ-այ, wandering tribe; - Կից *a.* dwelling in the same or a neighbouring tent; - Եարկ *s.* the inmost division or room in a tent; - Իման *a.* tent-shaped; - պահ *s.* tent-keeper; - տեղ *s.* encampment. [- Կկեղեցի. portable altar.

Վրանեայ *a.* tent- or pavilion-like; Վրացերէն *a.* Georgian; *ad.* in the - language.

Վրացի *a. s.* Georgian; - Կոճ *s.* bol. hellebore, bear's foot; տարալ - Կոճակի *s.* bol. agaric, mushroom.

Վրդու *a.* stony, abounding in stones, pebbly.

Վրդով, Կից *S.* Վրդովումն; - տուեր *a.* restless, turbulent, seditious, mutinous; - Եմ. Եցի. - Եցուցանեմ *va.* to alarm, to rouse, to disquiet, to trouble, to disturb, to perturb, to agitate; - Իմ. Եցայ *vn.* to be alarmed, disquieted, disturbed, agitated, to be out of one's reckoning; - Իջ *a.* alarming, startling, disquieting; seditious; - ուժի *s.* alarm, trouble, disquiet, restlessness, agitation, confusion, disorder, tumult.

Վրէժ. Վրէժուց *s.* revenge, vengeance; Ի - , in return, in requital; առ-նու. Ինդրել, Հանել զ-ն, - ս պահանջել, Հանել զքէն Վրէժուն, to avenge, to revenge, to avenge oneself, to take vengeance, to be revenged, to have revenge; - ս լուծանիւ. պահանջել, ալ, to suffer vengeance, to bear punishment, to pay dear for, to smart for; Ի - նախատանայ դատեր Իւրոյ, to avenge his daughter; առից Ի նմանէ զ-իմ, I will revenge myself on him, he shall pay me dearly; Ինդրեաց զ- զըրկելոյն, he avenged the wrongs of him who suffered; Հառուցից - ս Թնամեաց Իմոյ եւ ասելեաց Իմոյ Հառուցից, I will be avenged of my enemies & I will requite them who hate me; Կոթն

- ս լուծցէ, he shall be avenged seven fold.

Վրէժինդր, գրայ *a.* revengeful, vindictive, avenging; - Ինել, to call for vengeance, to be revenged; - Իրէ գրու. Ինել *S.* Վրէժ.

Վրէպ, ք *s.* fault, defect; want, privation, deprivation; *a.* defective, wanting, failing in, deprived of; - Ե - Ի Քըմարուէ, likely, probable; - Ելանել, գտանիւ, to want, to fail, to miss, to be deprived of; to be rendered useless, inefficacious, to be deluded, annulled.

Վրիժաբեր *a.* vindictive; - Գործ. աջ *a.* evil-doing, spiteful, wicked, nefarious; - Գործութի *s.* ill deed, spiteful action.

Վրիժակ, աջ *a. S.* Վրէժինդր; *s.* defensive weapon; means of defence; - ք կնձի, razors; - ք փղի, tusks of an elephant; - աղէն *a.* armed with a weapon of offence; *s.* vindictiveness; - Եմ. Կցի *vn.* to make use of defensive weapons; - զըք, to slay with a weapon.

Վրիժապարտ, Կից *a.* guilty, worthy of being punished; - ուժ *s.* guiltiness, wickedness.

Վրիժառու *S.* Վրէժինդր.

Վրիպագործիմ *vn.* to spoil, to be spoiled; - Գուժ *a.* inconstant in love; - Գրեմ *va.* to make mistakes in writing; - Լուր *a.* hearing erroneously, understanding one thing for another.

Վրիպած *s.* fault, error, mistake.

Վրիպակ, աջ *s.* error, mistake; failing, fault, perversity; unforeseen event, accident, casualty, hazard, chance; *a.* wanting, failing, wrong, mistaken, false, erroneous, perverse; - առ *ad.* by mistake, erroneously; accidentally, casually, by chance; - Ել-պագրուէ, erratum, *pl.* errata; - Ժմանակագրական, anachronism; - Դե-տանիւ, to wander, to go astray, to deviate. [*s.* fallibility.]

Վրիպական *a.* faulty, fallible; - ուժ Վրիպականութիւն *s.* failing, fault; accident.

Վրիպաժիտ *a.* erroneous.

Վրիպանուռ *S.* Սոռանուռ.

Վրիպանց *s.* error, fault, misunderstanding, oversight, blunder, mistake; delusion, deception, frustration, disappointment.

Վրիպաւեր *S.* Զարաւեր.

Վրիպարհեամ բժիշկ *s.* quack, mountebank, charlatan.

Վրիպեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to cause to fail or miss, to turn aside, to mislead, to deceive, to delude, to pervert; to deprive of, to take away; *S.* Մալ; -եցուցիւ *s.* deceiver, knave, cozenor, hoaker.

Վրիպեմ, եցի, -պիմ, եցայ *vn.* to be mistaken, to commit an oversight, to err, to miscarry, to be under a mistake; to be deceived, frustrated, deluded, disappointed; to turn away, to swerve, to go astray, to wander; -ի մասց, to escape from one's memory; ոչ վրիպեաց բան մի, not one word remained without its effect; վրիպեալ բամ բժշկութի, past cure, incurable, hopeless.

Վրիպիւ *a.* frustratory, annulling.

Վրիպութի or ուժն *S.* Վրիպանք.

Վրձին, ձի *s.* brush; - նկարաց, brush, pencil; - զգեստուց, հերաց, ասամանց, եղնգանց, &c., clothes-brush, hair-, tooth-, nail-.

Վրձեմ, եցի *va.* to brush.

Վրնիկ *S.* Մասալ *a.*

Վրնապապչեակ or չակ *a.* bleating.

Վրնիւմ, եցի *vn.* to neigh; *fig.* to neigh after. [*fig.* furious lust.

Վրնիւն or ջուճն *s.* neigh, neighing;

Վրնողական *a.* neighing; *fig.* concupiscible; -ն *s.* concupiscence.

Վրնողութիւն *S.* Վրնիւն.

S

S (*deune*) աիւն *s.* the thirty first letter of the alphabet, & the twenty fifth of the consonants; ա, ա, four thousand; four thousandth.

— On account of its similarity of sound, it is sometimes confounded with Գ & Թ; for example: ընտեւ-ըն-դեւ, տոմեւ-գոմեւ, արամ-գրամ.

բանա-բանդ; կասալ-կաթալ, շիտ-շիթ, &c.

— At the beginning of words it is sometimes a negative particle; for example: Գեղ-աղեղ, դեմ-ադեմ, տհաս, ամարդի, ոքնութիւն.

— Between words it is sometimes an augmentative particle, as բեկա-նեւ-բեկեանել, քակեւ-քակեանել, ոլոր-ոլորք, փեռեկեւ-փեռեկեանել, նողկալ, նողկալ.

— In foreign words, the Greek *τ* & the Latin *t* are changed by us into ա. as, Πέτρος—Petrus—Պետրոս, Αριστοτέλης—Aristoteles—Արիստոտէլ.

Տարաւ *a.* linen, of linen; *s.* pantaloons, trowsers; -աձիգ *s.* brace, a pair of braces. [loaded.

Տարեռնի *s.* *L. w.* tavern; *a.* over-

Տարուն *a.* unnatural, monstrous.

Տաղնապ, ալ *s.* anxiety, anguish, restlessness, embarrassment, perplexity, agitation, alarm, trouble; crisis; haste, precipitation; -աւ *ad.* in haste, hastily, with all possible speed, in a hurry, hurriedly, precipitately; anxiously, with anxiety; -մասց, grief, anxiety, mental torture, constraint, heaviness of heart, oppression; -մահու, pangs or agony of death, death-struggle; արկանել, մաս-

նեւ ի -ս անհարկես, to embarrass extremely, to place in a strait, in a scrape, embarrassment or perplexity;

արկանել զանձն ի -, to embarrass oneself; կալ ի -ի, to be in trouble, anxiety or embarrassment; հասանել ի

յետին -, to be reduced to extremities; եղիցի -հեթանոսաց, the nations shall be plunged in consternation; եկն

յանկարծակի գողութիւն եւ -, a sudden fear fell on them; ամ -հասցէ ի վե-

րայ նք, every kind of grief shall fall upon him; ըմբռնեալ յանդիմ -հա-

սանէր, he found himself embarrassed by that insuperable necessity; -էր

նմա յամ կողմանց, he was hemmed in by necessities; -մեծ էր նմա, he had

extreme difficulty, he turned on all sides; հարից զամ երիվարս -աւ եւ

զհեծեալս նք յիմարութի, I will turn the horses into stone & their riders

will I stultify; յետին -կալաւ զնա, he was brought to the last extremity;

փոյթ եւ -եղեւ ի ջուրս, the waters rivalled each other; *S.* Շտապ, &c.

ՏաշնապահայԹ *a.* urgent, pressing, earnest ; - **ստիպաւ** *ad.* hurriedly, most hastily.

Տաշնապեմ, էջի . - **էջուցանեմ** *va.* to put to trouble, to embarrass, to perplex, to puzzle, to torment, to grieve ; to constrain, to force, to tease, to importune ; to urge, to hasten, to solicit, to quicken ; **աշիւ** - , to strike with terror, to appal, to terrify ; - **էջուցիւ** *a.* pressing, urgent.

Տաշնապիմ, էջայ *vn.* to be grieved, distressed, disturbed, embarrassed, to be torn with anguish, to be in great pain ; to have an urgent & pressing necessity, to be in despair ; to be hurried, in haste ; **սաշնապէր ջերմամբ մեծաւ**, he had been seized with a violent fever. [ent, acute, sharp.

Տաշնապիւ *a.* cogent, urgent, viol-

ՏաշնապուԹի or **ուժի** *S.* **Տաշնապ** .

Տագր, գեր, երաց *s.* brother-in-law (husband's brother).

Տաժան, ի *a.* worn out by fatigue, overwhelmed with labour, weary, tired out ; - **աբար** *ad.* painfully, with much trouble, laboriously, with difficulty ; - **ազործ** *a.* working hard, very laborious ; troublesome, tiresome ; - **ալից, ալան, -ալատ, -աւոր, -էրի** *a.* painful, grievous, hard, difficult, incommodious, vexatious, laborious, fatiguing, tiring, toilsome, annoying, rude, heavy ; - **աբալլ** *a.* walking with difficulty ; - **եմ, էջի** *va.* to fatigue, to tire, to overdo, to harass, to oppress, to vex ; - **իմ, էջայ** *vn.* to give oneself trouble, to have much trouble, to toil, to be fatigued, worn out with fatigue, to drudge, to work hard ; - **իք, -ուլի, -ուժի** or

Տաժանք *s.* great fatigue, much labour, trouble, toil, weariness, pain, hard work, drudgery.

Տաւ, ից *sf.* sister-in-law (husband's sister) ; - **այր** *s.* brother-in-law (sister-in-law's husband).

Տալի *a.* donable ; *s.* giver, donor ; - **ք**, liabilities, debts.

ՏալիԹայ *sf.* *H. w.* talitha ; - **կումմի, - cumi** ! damsel, arise ! - **սարկաւաք, deaconess.**

Տախա, ից *s.* throne, seat, bench.

Տախաակ, ալ *s.* board, plank, shelf, table, tablet ; tables ; book ; *ast.* **S-hրէկնացոյց** ; - **երկաթի**, iron-plate, sheet-

iron ; - **մետաղեայ**, plate of metal ; - **դիպուԹեան**, the tables of the decalogue ; - **գասաւասանայ**, breastplate, pectoral, rational ; - **նկարուց, canvass, wood, &c. ; - **Ճաքրակի, chess-board** ; - **զբառի**, the hollow of the thigh ; - **խոշանոցի**, trencher.**

Տախաակազործ *a.* built of wood or of planks (ship) ; - **մած, ից** *a.* covered with boards, planks, boarded, planked, floored ; wainscotted ; *s.* wooden floor ; scaffolding ; wainscot ; - **նաւու, deck** ; - **առնել, դործել**, to wainscot, to plank, to board, to floor ; - **փակ** *a.* laminated.

Տախաակեայ *a.* wooden.

Տախաաձեւ *a.* throne-shaped.

Տախաապար *a.* stretched on the earth ; **ի** - **արկանել** or - **եմ** *va.* to stretch on the earth ; to beat down, to overthrow.

Տած, ից *s.* care, heed, charge.

Տածեմ, էջի *va.* to care, to take care of, to preserve ; to nourish, to maintain, to sustain, to feed ; to cultivate ; to foment, to stir up ; - **զախաւ**, to cherish, to flatter vices ; - **զխաւ, զուԹիւն**, to foment disturbances ; *S. Զու.* [ing, nutritious.

Տածիւ or **ծող** *a.* nutritive, nourish-

Տածողական *a.* nutritive, alimentary.

Տածողութի, ՏածուԹի or **ուժի** *s.* care ; food, nourishment, sustenance ; fomentation.

Տակ, ից or **այ** *s.* bottom, under part or side ; root ; race, row, range, string ; * **bot.** beet ; - **առնուլ**, to take root, to be rooted ; **խոսս -աւ մեծաւ**, great provision ; * **մամայ** -, in the press.

Տակախիւ առնեմ or - **կոտոր իլեմ** or **առնեմ** *va.* to root up, to pluck up by the roots, to extirpate.

Տակաւ, ալ *s.* barrel, cask, punch-eon, butt ; tun ; **իկց -ի**, spigot ; **ծաբակ -ի** tap ; **չերտ** or **կողք -ալ**, staff.

Տակաւազործ, ալ *s.* cooper ; - **ուլի** *s.* cooperage.

Տակաւաակ, ալ *s.* cask, keg.

Տակաւալաի *s. mar.* ton, 2240 lbs ; - **ուժի** *s.* tonnage, burden.

Տակաւապետ *s.* chief cup-bearer, butler ; - **եմ** *va.* to give to drink ; - **ուլի** *s.* office or dignity of a butler, butler-

Տակաւիկ *s.* cask, hogshead. [ship.

Տակաւ *ad.* by little & little, by slow degrees, insensibly ; yet, still ; - ,

little by little, slowly, by degrees.

Տակաւին, - եւս *ad.* again, more, still more, some more; yet, as yet, still; little by little.

Տակերատիպ *s.* daguerrotype; -*տիպ* *a.* -typed; -*պիւտ* *va.* to daguerrotype; -*պպութիւն* *s.* daguerrotypy.

Տակիւի, *նայ.* -*ճ* or -*չ* *s.* bot. fibre, filament; - *ծառայ.* top-root.

Տալ, *ից* *s.* verse, poem, ode; canticle, hymn; *med.* cautery; stamp, mark, print.

Տալախ, *ոյ* *s.* cement; *chem.* mortar.

Տաղական *a.* rhythmical.

Տաղանդ, *ոց* or *աց* *s.* talent (weight); *fig.* talent, ability, parts, attainments; - *սակի*, golden talent; -*աւոր* *a.* talented, of talent.

Տաղաչափ, *ից* *s.* versifier; -*եմ* *va.* to versify; -*ութիւն* *s.* versification; verses. [maker.]

Տաղասաց, *ից* *s.* song-writer, ballad

Տաղատարափ *S.* Տեղատարափ.

Տաղարան *s.* song-book.

Տաղաւար, *աց* *s.* tabernacle, tent, booth; hut, lodging, cabin, vine-arbour; scene, stage; - *մրդապահաց* fruit-house; -*ակից* *a.* dwelling together; *S.* Վրանակից; -*ահարք*, *րաց* -*ահարութի* or -*աշինութի* *s.* erecting a tabernacle or pavilion, building a hut or cottage; *տե* -*ահարաց* feast of tabernacles; scenopegia; -*եմ*, *եցի*, -*իմ*, *եցայ* *vn.* to dwell in tents or in huts; -*իկ* *s.* hut, a poor cottage.

Տաղեմ, *եցի* *va.* to cauterize.

Տաղերգութիւն *s.* ode.

Տաղոսեմ *S.* Ժողովեմ.

Տաղոս *s.* disgust, distaste, loathing.

Տաղասաղտ, **Տաղտաղտիմ** *S.* Տաղա-կալի, Տաղտկամ.

Տաղտապանք *s.* annoyance, pain, anxiety, anguish; -*պեմ*, *եցի* *va.* to annoy, to disturb, to importune, to trouble, to molest; -*պիմ*, *եցայ* *vn.* to be distressed, harassed, uneasy, annoyed, plagued.

Տաղտկալի or *ից* *a.* displeasing, disgusting, tiresome, fastidious, loathsome; -*լուր* *a.* tedious, wearisome to hear.

Տաղտկամ, -*կանամ*, *ացայ* *vn.* to be disgusted, wearied, sick or tired of, to loathe, to nauseate; *աաղտկացեալ եմ ի մարդկանէ*, I am weary of men.

Տաղտկանք *S.* Տաղտկութիւն.

Տանդկացուցանեմ *va.* to tire, to disgust, to put out of conceit, to annoy, to sicken, to plague.

Տաղտկոս *a.* squeamish.

Տաղտկութիւն *s.* displeasure, disgust, dislike, aversion, nausea; annoyance, vexation, trouble.

Տաղտուկ *a.* wearisome, tedious, tiresome, bothering, troublesome; idle, cowardly, tedious to oneself; *s.* Տաղտկութիւն.

Տաճար, *աց* *s.* temple, fane, church; palace, court, hotel; banqueting-hall; banquet, feast; - *խորհրդոյ*, council-hall, House of Parliament.

Տաճարախիւս *a.* many roomed; -*կան* *s.* knight templar; -*կապուա*, -*կողոպուա*, &c. *S.* Սեղանակապուա, &c.; -*կից* *s.* table-companion; -*յարդար* *s.* guardian or minister of a temple; -*նամ* *vn.* *fig.* to become a temple of the Holy Ghost; -*պեմ* *s.* house-steward; chief-captain; high-priest; governor or ruler of the feast, high seneschal; *S.* Հացերեց; -*ցուցանեմ* *va.* *fig.* to convert the soul into a temple.

Տաճիկ, *ճկաց* *s.* Arab; Turk; *a.* Arabian; Turkish; swift-footed; - *ձի*, barb, Barbary or Arabian horse; - *աւորի*, Canaanite; *S.* Ռեղա.

Տաճկաբար *ad.* like a Turk, in the Turkish fashion; -*բնակ* *a.* inhabited by Turks; -*բնոյթ* *a.* of Turkish character; -*կան* *a.* Turkish; -*չպատահ* *s.* Turkish subject; -*նամ*, *ացայ* *vn.* to become or turn Turk; -*սեր* *a.* *s.* philoturk; -*սորի* *s.* Canaanite; Phenician; -*սասն* *s.* Turkey; - *Ասիոյ*, *Եւրոպիոյ*, Asiatic, European -; -*սասնեալք* *s.* pl. Arabs; Turks; -*ցուցանեմ* *va.* to convert to Muhammedanism.

Տաճկինակ, *աց* *s.* whip, rod; whipping, thrashing. [the being Turkish.]

Տաճկութիւն *s.* Turkish nationality,

Տամ, *եառ*, *տուր*, *տուեալ* *va.* to give, to present, to offer; to concede, to grant, to bestow; to provide, to furnish, to lend; to give up, to deliver, to abandon, to expose; to make, to render, to produce, to cause; -*զանն*, to apply to, to addict oneself to; to give oneself up to, to abandon oneself to; - *խօսել*, to cause to speak; - *պատասխանի*, to answer, to reply, to respond; *S.* Պատասխանի; *չ-դուռ* եւ *դադար*, to give neither peace nor

rest, to disturb continually; - *իշխանութիւն*, to invest or intrust with authority; *վկայագիր*, *անցագիր* -, to deliver a certificate, to grant a passport; *մրցանակ*, *վարձ* -, to decree rewards, to award prizes or premiums; - *ածել*, to cause to bring; - *գերեզմանի*, to bury, to inter; - *ի բանտ*, to put in jail or prison, to imprison; *ժողով* -, to come together, to assemble, to reunite, to meet, to hold a meeting; *քարամբք* -, to strike with stones; *ուսց զքեզ յազգ մեծ*, I will make of you a great nation; *ուսցէ քեզ աէր լինել*, may you be! *չէ սուսեալ Թմն*, it is not every one that can...; *զորս ք ձեռամբ ձերով ետու*, which I put in subjection to you; *ես ետու առ նեւ զուլի*, I have sent the kid; *Հորն իւրում ետ առնել*, he sent to his father; *սուր բերել ինձ փայտ մայրս*, send me cedar wood; *ես զանձն իւր երթալ*, he went; *զէզէննս այսոցն անգնդոց տայ*, he sends the legions of devils into the pit; *զպատիժս տայցեն յաւիտեանից սանձանայ*, they will suffer eternal punishment; *զմեզ ի հորուստ եւ յոչնութիւն տան*, they load us with evil & annihilate us; *մի տալք մեռանել*, do not leave to die; *Տ. Դէպ*, *Ծանօթ*, *Զեռն*, *Ճարակ*, *Սատեան*, *Տէղի*, &c. &c. [terrace.

Տամալ, *ոյ*, - *ի . լւոյ* *s.* house-top, *Տամկ* *u.* humid, moist, wet, damp; - *անամ*, *ացոյ տն.* to be wet, moistened, to become humid, moist; - *ստեւակ* *a.* of wet or moist nature; - *ացուցանեմ տա.* to moisten, to damp, to wet, to dew, to bedew, to soak, to steep; - *ութիւն* *s.* humidity, moisture, damp-

Տամուկ *S.* *Տամկ*. [ness.

Տամոթէլ, *Տամուժէլ sf.* *Fr. w.* damsel, girl, young lady.

Տանելի *a.* portable.

Տանեասան, *այ* *s.* flat roof; platform.

Տաներես *s.* elevation or front of a building, frontispiece; - *րէց* *s.* chaplain.

Տանիմ, *տարայ*, *տար տա.* to carry, to carry away or off, to bear off, to take or convey away, to lead, to bring, to fetch away, to transport; to drive at, to tend or lead to; to hold, to contain, to comprise, to include, to comprehend; to bear, to suffer, to endure; to carry to an end, to accomplish, to crown; *տն.* to be brought, conducted,

led; *յինքն* -, to appropriate to oneself, to assume wrongfully, to arrogate, to lay claim to; *ք մի* -, to take exception or offence at, to find fault with; - *եւ ածել ինչ*, to publish, to celebrate, to make public; *Տ. Բայ*, *Գրուի*, *Խնամ*, &c. [top.

Տանիք, *նեայ* *s.* roof, roofing, house-

Տանձ, *ից* *s.* pear; - *ալուր* *s.* perry; - *ենի* *s.* pear-tree; - *իկ* *s.* small pear or pear-tree. [bearing, supporting.

Տանողական *a.* carrying, sustaining,

Տանուակեր *s.* master of a house, head of a family; landlord, householder; patriarch, chief of a tribe or race; - *տարւոյ* *ast.* the Sun's house; - *աբար* *ad.* absolutely, despotically, independently; - *ական* *a.* appertaining to the head of a house, feudal; - *ացոյց* *s.* zodiacal ephemeris; - *ութի* *s.* condition or authority of the master of a house, or of the chief of a tribe; feudality. [punishment.

Տանջական *a.* suffering torment or

Տանջանական *a.* tormenting, torturing, indictive, penal; - *կից* *a.* sharing in torture; - *բան* *s.* rack, instrument of torture; - *ւոր* *a.* in tortures, in torment; tormenting; *s.* torturer, executioner.

Տանջանք *s.* torment, torture, punishment, suffering, pain, plague, grief; - *նս ածել ի վերայ*, or *արկանել զքեզ խոզ ուրուք* *S.* *Տանջեմ*.

Տանջելի *S.* *Տանջիւ*.

Տանիմ, *եցի տա.* to torment, to torture, to rack, to afflict, to cause to suffer, to harrow; - *իմ տն.* to be tormented, to suffer tortures; *զանձնարին տանջանս տանջի*, he suffers cruel torments; *տանջին զանմահ մահն*, they die eternal death.

Տանիւք *a.* torturing, setting on the rack; *s.* tormentor, torturer, execu-

Տանողական *S.* *Տանջանական* [-tioner.

Տանիւմ, *Տանիւք* *S.* *Տանջանք*.

Տանտալ *s.* phys. tantalum; *տն.* Tantalus; - *ական* *a.* tantalizing; *տանջանք*

Տանտեր *S.* *Տանուակեր* [- tantalism.

Տանտիկին *sf.* mistress of a house, matron; housewife; - *տիկնութիւն* *s.* authority of a mistress or matron.

Տաշ *s.* rasping, scraping, smoothing, polishing; - *ածոյ*, *ից* *a.* planed, cut, polished, smoothened; - *եզ* or *-իւ*, *այ* *s.* chip, shaving; - *եմ*, *եցի տա.* to

rough-hew, to roughen down, to chip, to square, to plane, to smooth, to *Տաշել* or *-ել* S. *Սաշին*. [polish.

Տաշտ, *ից* s. cup, mug; bowl, basin; vat, trough; tub, bucket, wash- or lye-tub; basket; *bot.* layer, slip, offset; vine-branch, --shoot; -- *խմորոյ*, kneading-trough, hutch; -- *խնկոյ*, bed of spices; S. *խնկանոց*; -- *որմանուաց*, hod, tray.

Տաշտագեղ a. putting forth fine shoots; -- *թաղ* s. layer, slip, provine, shoot, sprig of a vine, &c.; -- *առնել*, to lay vines, &c., to provine, to propagate the vine by layers, to plant with slips; -- *խել լինիմ* vn. to have branches torn away; to be rooted up or out; -- *առնել*, to root out, to pull up, to pluck up. [tions; libatorium.

Տաշտակ s. chalice for offering liba-
Տաշտաւոր a. full of, or loaded with vine-branches; -- *անիւ* mech. overshot mill-wheel.

Տաշ, ոյ, ով s. heat, ardour, warmth, solar heat; inflammation; over-excitement; foaming or frothing of the sea, storm; -- *ազին* a. very hot, burning, ardent, scorching.

Տաշաւ a. prostrate, fallen down; *ad.* S. *Թաւալալոր*; -- *յերկիր կործա- նել*, to fall down; to be struck dead on the spot.

Տաշաւած . *ի* s. fall, ruin.

Տաշաւական a. gr. declinable.

Տաշալիմ, եջի . *-եցուցանեմ* va. to fell or throw to the ground, to beat down, to prostrate, to overturn, to overthrow, to upset; to subvert, to demolish, to destroy, to ruin; to roll, to turn; -- *զերհուրդս ուրուք*, to destroy a person's projects; S. *թուշ*; -- *իմ* vn. to be fallen down, overthrown, to fall or go to ruin; to roll, to tumble; *զերդր տապալէր երկզիմի մոզք*, he tortured himself with uncertainty; *տապալեալ անկաւ երկվարն*, the horse fell, was broken down; *տապալեցաւ ի մէջ ոտից նր Սիսարա*, Sisera rolled under her feet.

Տապալի s. backgammon, tricktrack.

Տապալիչ a. beating down, overthrowing, ruining.

Տապալումն s. throwing down, overturning, subversion, ruin, fall; rolling; gr. declension.

**Տապախ* med. S. *Տապաստ*.

Տապախտոն , *-ի* S. *Տապալին*; -- *խարշ* a. burning; -- *առնել*, to burn; -- *լինել*, to burn, to be burnt.

Տապակ, աջ s. frying-pan; S. *վա- հանակ*; -- *եմ, եջի* va. to fry, to fricassee; -- *էզ* a. very hot, burning; -- *լինել*, to be scorched up; -- *իմ* vn. to be fried; to be parched with thirst; -- *ումն* s.

Տապալեց S. *Տապալին*. [frying.
Տապան, աջ s. large box or trunk; Noah's ark; coffin, bier; tomb, sarcophagus, sepulchre, urn; -- *ադիր* s. epitaph.

Տապանակ, աջ s. chest, box, coffer, small trunk; poor's box; tabernacle; S. *Ուխտ*; -- *պրտուեայ*, ark of bul-rushes; -- *ակիր* s. Tabernacle-bearer.

Տապանաձեւ a. coffer-shaped.

Տապանամ, ալոյ vn. to grow warm, to be excessively hot, to be burnt, scorched; to be in a fever.

Տապանատեղ s. niche or place for a sarcophagus; -- *տուն* s. cemetery, burial-ground; -- *եկեղեցւոյ*, church-yard; -- *քար* s. tomb-stone.

Տապանիմ, եցոյ vn. to be buried.

Տապաստ, ի s. mat, carpet; *med.* mange, scab in cattle; -- *արկանել*, to strike or fell to the ground, to stretch dead, to kill on the spot; -- *անկանել*, to be struck dead, to fall dead on the spot, to be slain; -- *անկանել ի փու-ւոք*, to bite the dust or the ground, to be killed; -- *անկանել ի սայր սուսերի*, to fall by the edge of the sword.

Տապաստակ, աջ s. mattress; cush-
ion. [spot.

Տապաստիմ vn. to fall dead on the
Տապար, աջ s. hatchet, axe; *զնել* q- *առ արմին*, to lay the axe to the tree; -- *աւոր* a. axe-bearing; s. sapper.

Տապացուցանեմ va. to warm, to heat, to overheat, to burn; -- *ուշիւ* or *Տապան* a. ardent, burning.

Տապեղ, ի s. play-ground; back-
gammon-table; -- *ուլուճք* s. dice.

Տապեւանդն S. *Տապեան*.

**Տապղէ* a. unchaste, lewd.

Տապիմ S. *Տապանամ*.

**Տապղբեր* s. carpenter's plane.

Տապալակ s. horse-cloth, housing.

Տապումն s. phys. calefaction.

Տառ, ից s. S. *Տարր*; letter, charact-
er; letter, epistle; book; *ածեղէն -ք*,
the Holy Scriptures; *մարգարեական*
-ք, the prophecies; -- *ք կանոնականք*,

canons, constitutions, statutes, writ-

Տառագծական *a.* literary. [ten laws.

Տառադարձութիւն *s.* anagram; *աննել* -, to anagrammatize; *յօրինող* -*թէ*, anagrammatist; *յօրինումն* -*թէ*, anagrammatism.

Տառաղան, *այ* *s.* basket, hamper.

Տառապագին, -*կան* *a.* unhappy, wretched, miserable; -*եամ* *S.* *Տառապիմ*.

Տառապանք *s.* tribulation, affliction, anguish, distress, grief, trouble, vexation, pain, torment, fatigue, misery, misfortune, disaster.

Տառապեալ *a.* loaded with misfortunes, with trouble, poor, pitiable, unhappy, miserable.

Տառապելութիւն *s.* misery; poverty.

Տառապեմ, *եցի*, -*եցուցանեմ* *va.* to trouble, to afflict, to oppress, to molest, to maltreat, to vex; to violate, to dishonour, to deflower; -*եցուցանես զաղեսս իմ*, I am afflicted by your woes; -*եցուցիչ* *a.* afflicting, afflictive, grievous, vexing, tormenting.

Տառապիմ, *եցայ* *vn.* to grieve at, to be pained, uneasy, afflicted, tormented, vexed, to be unhappy, miserable; *տառապեալք ինդրեալք զքեզ*, we have sought thee sorrowing.

Տառապումն *S.* *Տառապանք*.

Տառատիպ *a.* written; *s.* copyist; -*տուկ*, *այ* *s.* military coat or mantle, cassock, capote; doublet, jerkin; -*ապեալ* *a.* written, engraved; -*ապում* -*թէ* *s.* writing, engraving.

Տառեր, *այ* *s.* herring.

Տառերն *s.* stork; heron.

Տասներորդ, *այ* *s.* tenth part, tithe; decime or dime; *անուշ* *զ*-*ան*, to decimate, to tithe, to collect tithes; -*ական* *a.* decimal; *S.* *Կոստրակ*; -*ելի* *a.* tithable; -*եմ*, *եցի* *va.* to decimate, to tithe, to take tithes; -*իչ* *s.* tither, tithe proctor; -*ութիւն* *s.* decimation, tithing.

Տասն, *սին*, *սուրք*, *սանց* *a.* ten; *ի* -*ամսոյն*, on the tenth of the month; -*անգամ* *ad.* ten times; - -, by tens.

Տասնարանեայ օրէնք *s.* Decalogue; -*լիտր* *s.* decalitre, 2. 1 imp. gals; -*ղի* *a.* ten-stringed; *s.* decachord, lyre, harp; -*կրամ* *s.* decagram, 5. 64 drams avoirdupois, or 154 grains troy; -*մասնեայ* *a.* ten-fingered; -*մեայ*, *մէկ*, -*ման*, *մնից* *a.* decennial, of ten

years; ten years old; -*մէդր* *s.* decimeter, 31. 81 Engl. feet; -*մեայ* *a.* of six months; -*յարկ* *a.* ten-storied; -*նկիւն* *s.* decagon; -*պատկ*, &c. *S.* *Տանպատիկ*, &c.; -*պետ* *s.* decurion, corporal; -*ստեր* *s.* decastere, 13. 08 cubic yards; -*ւոր* *a.* denary, ten, half-a-score. [calogue.

Տանքանեան պտուղամբ *s.* the De-

Տանեակ, *եկի* *a.* ten, half-a-score;

Տանեան *ad.* by tens. [*s.* decade.

Տանեկին *ad.* tenfold. [decade.

Տաներեակ, *րեկի* *s.* tenth part;

Տաներիւր *ad.* for the tenth time, tenthly. [tenthly.

Տաներորդ, *այ* *a.* tenth, 10th; *ad.*

Տանեքեան or *քին*, *եցուց* *s.* the whole ten; *a.* all the ten.

Տանից *ad.* ten times.

Տանկանգնեայ *a.* of ten cubits.

Տանհազար *s.* ten thousand; *S.* *Բիւր*; -*հարուածեայ* or *ծեան* *a.* of the ten plagues; -*հրամանեան* *a.* of ten dogmas. [donkeys.

Տանդովանեան *a.* drawn by six

Տանոտեան *a.* decempedal; ten-footed.

Տանորդ, *այ* *s.* decime, tenth part; -*ական* *S.* *Տասնորդական*; -*ալիտր* *s.* deciliter, 0, 176 imp. pint; -*ակրամ* *s.* decigram, 1, 5432 grain or gr. troy; -*ամէդր* *s.* decimeter, 3. 937 Engl. inches; -*ստեր* *s.* decistere, 3. 5316 cubic feet.

Տանութիւն *s.* ten, the number ten.

Տանպտուղաման *S.* *Տանքանեան*.

Տանպատիկ *a.* decuple, tenfold; *ad.* ten times as much; -*ակեմ*, *եցի* *va.* to decuple, to increase tenfold.

Տանպետ *s.* decemvir; -*ութիւն* *s.* decemvirate.

Տանսիւնեան *a.* decastile.

Տանվանկեան *a.* decasyllabic.

Տանփեղկեան *a.* of ten curtains, shutters, pieces or breadths. [meron.

Տանօրեայ *a.* of ten days; *s.* decas-

Տաստակ *S.* *Տախտակ*.

**Տատա* *s.* daddy, dad, papa.

Տառամանական *a.* perplexed, uneasy, uncertain.

Տառամեմիմ, *եցայ* *vn.* to be embarrassed, disturbed or pained in mind, to have difficulty in deciding, to hesitate, to waver, to be unsettled, uneasy, concerned, in trouble.

Տառամութիւն *s.* vexatious perplex-

ity, titubation, hesitation, wavering, inquietude, embarrassment.

Տատան *a.* shaky, tottering, vacillating; *s.* swing, see-saw; **Տատանումն;** *կալի* *ի* - **ի** **Տատանիմ;** - *առնել*, to swing, to send up & down, to see-saw; - *սկան* *a.* hesitating, doubtful; - *եմ*, *եցի* *va.* to jog, to stagger, to shake, to swing, to oscillate, to wag, to toss, to agitate; to bandy about, to titubate, to vacillate; - *իմ*, *եցայ* *vn.* to jog, to wag, to totter, to vacillate, to flutter about, to struggle, to tremble, to be shaken, agitated, staggered; to hesitate, to waver, to be in suspense; - *առնի* *s.* jogging, jostling, staggering, shaking, tottering, vacillating, trembling.

Տատակ, *այ* *s.* *bot.* star-thistle; caltrop; - *երկաթի*, iron-thistle, instrument of torture; - *աբեր*, - *ածին* *or* *ծնունդ* *a.* thistle-bearing.

Տառակ, *այ* *s.* turtle-dove; *ձագ* - *ի*, young -; - *վռվռա* *արձակէ*, the - coos; *bot.* eryngo, sea-holly.

Տար *a.* far off, distant, remote; - **Տհառանել** *or* *հարկանել*, *երթալի* - **Տ**, *ի* - **Տա** *ընթանալ* *or* *անցանել*, to travel abroad; *ի* - **Տէ** *գալ*, to return from abroad.

Տարբաժանիմ *vn.* to start from, to remove, to expatriate oneself; - *բաժին* *a.* divided, separated, removed; separating, removing; - *հանել*, *կացուցանել*, to alienate, to transfer, to separate; to expatriate; *էլանել* -, to abandon one's country; - *բան* *a.* irrational, incongruous; - *բարձ* *a.* taken away, carried off; - *բարձիմ* *vn.* to be taken away; to be divided; - *բարձու*, *թի* *s.* division; - *բեր* *a.* moved, agitated; unlike, different; - *բերեմ*, *եցի* *va.* to bear here & there, to shake, to agitate, to move, to stir; - *բերիմ*, *եցայ* *vn.* to be borne about, to be shaken, agitated; to differ, to be unlike; - *բերուի* *s.* agitation, shaking; difference, diversity; - *բնակ* *a.* living abroad, expatriated; excluded; - *լինել*, *or* - *բնակիմ* *vn.* to dwell abroad, afar off; to estrange oneself, to be removed; - *բնակութի* *s.* act of living at a distance, removal, pilgrimage; - *բուն* *a.* unnatural, contrary to nature; far from one's country or home, abroad.

Տարագիր *a.* proscribed, removed,

driven away, expatriated, banished, exiled; - *առնել*, *լինել* **Տ. Տարագրեմ** & **Տարագրիմ;** - *էլանելի* *ի* *կենաց*, to pass from this world; *ի* *հայրենի* *ընչից* - *գտանիլ*, to be disinherited; - *գծեալ* *a.* counterfeit, base; - *գահեան*, - coin, false money; - *գնաց* *a.* expatriated, banished, estranged; - *գործ* *a.* misplaced, unbecoming, useless; - *առնել*, to render useless, inefficacious, to cause to miscarry, to foil, to delude; - *գրեմ* *va.* to proscribe, to banish, to exile, to drive away, to remove, to exclude; - *գրիմ* *vn.* to be proscribed, banished or excluded; - *գրու*, *թի* *s.* proscription, ban, banishment, exile, exclusion, transportation, expatriation; - *գասակմ* *va.* to discern, to distinguish; - *գէմ* *a.* far, far off, far distant, remote; - *գնալ*, *գէմ* *երեւալ* - *գնալ*, to go afar, abroad, to be estranged, to leave one's native land, to go from home; - *գէպ* *a.* unsuitable, improper, unbecoming, undue, disagreeing, absurd, extravagant; *թէ* *ի* *հանգէպս* *եւ* *թէ* *ի* - *գէպս*, *per fas et nefas*, by right or wrong; - *գիտիկ* *a.* travelling abroad; - *գիտութիւն* *s.* the travelling abroad.

Տարադ, ուց *s.* form, fashion, manner, way; furniture; *alg.* formula; - *or* *գործ* - *ու*, clever work, artistic production; *գրահաշուական* -, algebraic formula; - *խօսից*, style; **Տ. Վրացի**; *ի* - *քաղաքացի*, in plain, in private clothes; *ի* - *եկեղեցական*, in clerical attire, dressed like a clergyman; *զգէցաւ աշխարհական* -, he dressed like a layman.

Տարազագործ, *այ* *s.* clever manufacturer, master; - *ութի* *s.* weaver's art, woollen manufacture.

Տարազարդ *a.* ungraceful, unadorned; deformed, ugly; - *ունի* *s.* ungracefulness; deformity; - *զգեստ* *a.* unclothed.

Տարժամ *a.* mistimed, ill-timed, inopportune, unseasonable, untimely; premature; *ad.* unseasonably, inopportunely, at the wrong time or moment, out of season; prematurely; too late, when too late; *s.* **Տարժամու**, *թիւն*; - *հասկաւ*, not full grown, young; - *ծերանալ*, to age prematurely; - *իլ աւուր*, to decline, to be on the decline, to begin to go down, to begin

to be night; *ի -ել առաւրի*. towards nightfall; *-ի օրն*. it is getting late, the daylight fades, the day wanes, the sun is going down; *-եալ է օրս*. the day is already on the decline, it is drawing towards night; *-ու* S. *Տարածամ* ad.; *-ութի* s. unseasonableness, importunity; tardiness, nightfall.

Տարալածեմ, *եցի* va. to chase, to expel, to drive away; *-լեզու* s. a different tongue; *-լուծական* gr. disjunctive; *-լուծեալ* a. dissolved, disjoined, spoiled; *-լսեմ* S. *Ասուհագանեմ*; *-լսու* *թիւն* s. disobedience.

Տարախ s. epidemy; *-սկան* a. epide-mical; *-խոս*, &c. S. *Թոթով*. &c.

Տարած, *ից* a. spread out, extended, stretched out; extensible; *-or* *-ածք* s. extent, extension; volume, bulk, size; show, display.

Տարածական a. ductile, extensive, extensible, dilatable, expansible; *-հեղուկ*, elastic fluid; *-ութի* s. ductility, extensibility, expansibility, dilat-ability.

Տարածանեմ or *ծեմ*, *եցի* va. to spread, to extend, to stretch out, to dilate; to unfold, to open, to spread out, to display; to propagate, to dif-fuse, to spread abroad, to strew, to spread; *-իմ* vn. to be spread, stretch-ed out, extended; to be propagated, spread out; *անկեալ կան մահու -ծեալ*, slain they lay stretched on earth; *դրօշքն -ծանելին*. the banners were displayed; *ագիտութի յաշխարհի -ի*. ignorance is spreading over the world; *-ծեցաւ յամենեւին*. it became gener-al; S. *Համբաւ*, &c. [fusion, spreading.

Տարածանք s. extent, extension, dif-

Տարածատակ a. of a spreading root.

Տարածոց, *աց* s. volume; *- արկա-նել*, to spread, to extend.

Տարածութի or *ուսնի* s. extent, di-mension, latitude; dilatation, exten-sion, expansion, diffusion; propaga-tion, spread, reach, sphere; *տարած-մունք* med. tetanus, lock-jaw.

Տարածուն S. *Տարածական*.

Տարակայ, &c. S. *Բացակայ*, &c.; *-կանամ*, *ացեալ* vn. to constitute itself, to proceed, to issue; *-կասկած* a. un-suspecting, unsuspicious; unexpected; *-կարծ* a. unthought of, unlooked for, unforeseen; absurd, strange, ex-traordinary; *-լինել*. to form strange

suspicious; *-կաց* ad. aloof, from afar; *-կացութիւն* s. distance; *-կենդան* S. *Արտակենդարոն*.

Տարակոյս, *կուսից* s. doubt, uncer-tainty, wavering, vacillation, irresolu-tion, hesitation, embarrassment; tri-bulation, anguish, anxiety; a. doubt-ful, uncertain; *ի -կուսի կացուցանել*, *ի -արկանել*. to cause to doubt, to call into question; *կալ ի -կուսի*. to doubt, to be in doubt, to waver; *-ի -ս կցել*. to multiply doubts, questions; *չիք ինչ* -. there is no doubt; undoubt-edly.

Տարակորդեմ va. to pull up, to root out, to pluck up; *-կուսական* a. doubt-ful, uncertain, ambiguous; dubitative; *-կուսանամ* S. *Տարակուսիմ*; *-կուսանք* S. *Տարակոյս*; *չ -կուսանօք անկանել*, to be called in question; *չ -կուսանօք արկանել*. to call into question; *-կու-սելի* S. *Տարակուսական*; *-կուսեմ*, *եցի* va. to cause to doubt, to create doubts, to cause doubts to; *-or* *-կուսիմ*, *սե-ցայ* vn. to doubt, to have doubts, to question, to hesitate, to be irresolute, embarrassed, to demur; *-ի գիւէ*. to become furious, to rage like a mad-man; *-կուսութի*. *-կուսողմն* s. S. *Տա-րակոյս*; argument, objection.

Տարահաճելի a. disagreeable; *-հա-դիստ* a. restless, uneasy; *-հասակ* a. tender, very young.

Տարաձայն a. dissenting; *-եմ*, *եցի*, *-իմ*, *եցայ* vn. to dissent, to disagree, to differ, to be at variance; *-ութի* s. dissension, disagreement, variance, discord, strife; *-ձեւ* a. deform.

Տարամեծ a. reprobate, cast out, rejected, thrown out; disowned, dis-approved; *-եմ* va. to cast out, to re-ject, to reprobate; to expel, to drive away; to disown, to disapprove; *-ութի* s. reprobation; *-միտ* a. senseless, foolish; *-մտութի* s. foolishness.

Տարայ, *ի* s. jar; * tare, tare & tret.

Տարանկիւն s. rhomb, lozenge; *-ա-լին* a. rhomboidal, rhombic; *-անկուս* s. rhomboid, rhomboheder.

Տարաշխարհ s. distant country, re-mote region, abroad, foreign lands; *-*, *-եայ*, *-իկ* a. S. *Տար*; foreign, exot-ic; s. foreigner, stranger, traveller, pilgrim.

Տարապայման a. exorbitant, exces-sive, unbounded, inordinate, extra-

vagant, immoderate, enormous; -
պաշտ *a.* heathen; -պատկան *a.* un-
adapted, unfit, useless, unsuitable;
-պարհակ զարեմ *va.* to oppress, to
compel, to constrain, to vex, to tax
unmercifully; -պարս *a.* wrong, undue,
unjust, unreasonable; unnecessary,
needless, useless, vain; - *or* *բ* - *ad.*
unduly, in vain, uselessly, without
reason, improperly, wrongfully; - ա-
մբթ, bashfulness, sheepishness; հո-
գալ *ի բանս* - *ս*, to believe in idle gos-
sip; -պարտարոս *a.* feeding on illu-
sions; *fig.* feeding negligently; -պար-
տուց *or* *ի* - *S.* Տարապարտ *ad.*

Տարասանման առնեմ *or* -ասանմա-
նեմ *va.* to banish, to exile, to drive
away, to remove; -սուզեմ *vn.* to be
engulfed, swallowed up, precipitated,
sunk to the bottom; -սեռ *a.* hetero-
geneous; -սեռութի *s.* heterogeneity;
-սուռերք *s.* heterosceans.

Տարալարծ *a.* acclimated; -եմ *va.*
to acclimate, to acclimatize; -իմ *vn.*
to get accustomed to a climate or
place; -ուծի *s.* acclimation.

Տարատարափ *a.* scattered about,
spread here and there; -տրոհեմ
va. to disjoin, to separate, to remove.

Տարացոյց *S.* Յարացոյց, Օրինակ; -
ցուցաբանութի *s.* speaking metaphori-
cally, parable, allegory, metaphor;
-ցուցական *a.* allegorical; -ցուցումն *s.*
speaking in parables; -ցուցորէն *ad.*
exemplarily.

Տարափ, ոյ *s.* shower, abundant rain;
- ձեան, flake of snow; տեղ եւ - նե-
տից, a shower of arrows; a cloud of
darts; ծակոտեալ *ի* - ոյ նետից, pier-
ced with a hundred arrow wounds;
-անման *a.* showery; flaky.

Տարափառ *a.* unglorious.

Տարափեմ, եալ *vn.* to rain or to
snow heavily.

Տարափոխիկ *a.* contagious, epide-
mical, infectious, catching; - ախո,
contagion, epidemical disease, infec-
tion; - լինել *or* - փոխիմ *vn.* to be con-
tagious, catching; - փոխութի *s.* con-
tagion; - փումն *s.* heavy fall of rain.

Տարադմառ *a.* *gr.* casual; -բեղուն
a. bastard.

Տարբեր, ից *or* աջ *a.* different, un-
like, various, diverse, dissimilar, sund-
ry; -բ *s.* difference; -ական *a.* diffe-
rential; agitated, vacillating; -ապէս

ad. differently; -եմ, էցի *va.* to differ-
ence, to diversify, to distinguish, to
vary, to change; - *or* -իմ, էցայ *vn.* to
differ, to be unlike or different, to
stand out, to be distinguished; to be
agitated, to flutter, to waver, to turn
on all sides; -ութի *s.* difference; dis-
similitude, diversity, variety, distinc-
tion, disparity; shade; agitation, in-
constancy, wavering; *ast.* course; զե-
րեյական - *ast.* ascensional difference.

Տարգալ, ի *s.* table-spoon; *S.* Դրգալ.

Տարեգիր *s.* annalist; -բ, annals;
-դուխ *s.* new year, new year's day;
S. Կաղանդ; -գրութիւն *s.* annals.

Տարեգարծ *s.* anniversary; - ծննդ-
դոց, birthday; կատարել զ- ծննդոց,
յաղթութի, to keep the anniversary
of a birth; to commemorate a victory.

Տարեկից *s.* end of the year.

Տարեկան *a.* yearly, annual, anniver-
sary, once a year; *s.* year; solemnity,
feast, festival; etesian or trade-winds;
օր -ի *or* -աց, anniversary, - day;
կարգեցին ամ յամի զօրն զայն տն -աց,
it was ordered that this day be an-
nually commemorated; ոչ գոյր երթ-
եւեկ տանից -աց նր, no one frequent-
ed his festivals any longer; յաւուր
նշանաւորի -աց, on the festival day.

Տարեմուտ *S.* Տարեդուխ.

Տարերգող *a.* dissonant, discordant.

Տարեցոյց *s.* almanack, annuary, an-
nual register.

Տարեւոր, -ական *a.* annual, yearly;
S. Հողմ; դառն -, teg; դահեկանաց -,
yearly stipend; -ութի *s.* annuity.

*Տարթ *s.* dried sheep's dung.

Տարթորական *s.* talent (money).

Տարժան *a.* unworthy; *S.* Տաժան, &c.

Տարի, բւոյ, բեայ *s.* year, twelve-
months; պարականոն -, embolismic
year; տարւոյն *ի* -, տարւոյ տարւոյ,
տարւոյ - *ad.* annually, yearly, year
by year, every year; *ի* տարւոյ, in the
year; per annum, a year; *S.* Ամ, Թու-
ղութիւն. [prudence.

Տարիթիւրէ *s.* Pers. *w.* seat of juris-
prudence; Տարիւ *a.* carrying away, leading
into captivity.

Տարուծումն *s.* corruption.

Տարմ, ից *s.* *S.* Տարմահալ; - *or* -
թռչնոց, flock, flight of birds; - *or* -

Տարմաբար *ad.* in flocks, in troops,
in great numbers; -բառք *s.* a multi-
tude of talkers.

Տարմալ, -ակ *s.* sack; pocket; skirt.

Տարմաշաւ *s.* starling.

Տարմանամ, աշեալ *vn.* to flock together, to form troops.

Տարմաջուր *s.* starling-water.

Տարմասար *S.* Տարմաբար.

Տարող *a.* leading, bringing, conducting; -ուի *s.* transport, transportation, carriage; capacity.

Տարորիշ, or **որոր**, էջ *a.* distinct, different, separate.

Տարորաբար *ad.* distinctly.

Տարորոշեմ *va.* to distinguish, to separate, to divide.

Տարորոշութի *s.* distinction, separation, division; -ումն *s. med.* secretion.

Տարուբեր, այ *a.* agitated, tossed about, driven here & there; carrying or bringing merchandise; *s.* agitation; - բանից messenger; -եմ, էջի *va.* to agitate, to toss about, to stir, to drive here & there; to repeat; -իմ *vn.* to hesitate, to vacillate, to be in suspense; to carry messages, to negotiate, to parley; to trade, to carry on commerce. [-, carrying to absurdity.

Տարումն *S.* Տարողութի; յանտեղի

Տարում, այ *s.* unsteady, irresolute, perplexed, wavering, indeterminate, uncertain, cowardly, slothful, sluggish, idle; - տաշնապի տարակուսանայ, painful thoughts, mental anguish; -իմ, էջայ *vn.* to be irresolute, undecided, uncertain; to grow slothful, lazy; to move slowly; -ութիւն *s.* want of determination, irresolution, indecision, uncertainty, embarrassment, perplexity; cowardice, poltroonery; sloth, idleness.

Տարտարոս, այ *s.* Tartarus, hell; մշտագիշեր, - the gloomy Tartarus; -ական *a.* tartarean, hellish, infernal.

Տարր, տարեր. երբ. երայ *s.* element, elementary substance or matter; տարերբ, elements; rudiments; տարերբ կենաց, the elements of life; ը տարերց աշխարհի, according to the worldly maxims.

Տարրաբան *s.* chemist; -ական *a.* chemical; -ութի *s.* chemistry; -բաշխութի *s.* decomposition; -բար *ad.* in an elementary state or form, elementally, rudimentally; materially; - գետ, -լոյծ, &c. *S.* Տարրաբան, &c.; -լուծութի *s.* decomposition; -կան *a.* elemental, elementary, uncompounded

Տարրանամ, աշայ *vn.* to be compounded of elements, to be reduced to elements, to be produced, formed, to exist, to be; to incorporate, to adhere, to be united, attached; to be inculcated, impressed or imprinted; բանիւ տարրացեալ մարմինք, created beings furnished with reasoning faculties; Սողոմոն տարրանայր ի խորս էակաց, Solomon penetrated the secrets of nature; յերկիւզի նր տարրապուր, let us keep his fear in our hearts; տարրացեալ են ի սիրտ իմ, they have penetrated to my inmost soul; տարրացաւ խաւարն ի զերայ երկրի, darkness covered the face of the earth; տարրացեալ առ ԱՅ սիրով, bound to God by love.

Տարրապաշտ, էջ *s.* fetich; fetich-worshipper; -ութի *s.* fetichism; object-worship; -պէս *S.* Տարրաբար; - տախութի *s.* immoderate love or desire of terrestrial things; idolatry; -ցուցանեմ *va.* to element, to compound of elements, to constitute, to produce, to form, to give being to; to incorporate, to attach together, to mix, to unite; to inculcate, to impress; -ւոր *a. S.* Տարրական; material, corporeal; -ւորութի *s.* materiality, **Տարրեղէն** *S.* Տարրաւոր. [corporeity. **Տարրիւ** *a.* creating, producing, making.

Տարրութիւն *s.* elementariness, elementarity, substance, existence; elements, rudiments. [constitution.

Տարրումն *s.* incorporation, union,

Տարի, ոյ *s.* ardent desire; love.

Տարիալի *a.* desirable, wishful; kind, dear, beloved; -ծու, այ *s.* lover, wooer, sweetheart, beau, gallant, fop; *sf.* lover, mistress, sweetheart; -կան *a.* relating to love, erotic.

Տարիամ, աշայ *vn.* to wish for ardently, to long or sigh for, to covet eagerly; to burn with desire or passion, to be in love.

Տարիանք *s.* love, passion, ardent desire, over-eagerness; բայց զիւն - քեզ առասպելքն իցեն, why are you so fond of fables?

Տարիաստենչ *a.* ardently longing for, sighing after, very desirous.

Տարիաւոր *S.* Տարիածու.

Տարիող *a.* amorous, loving, fond; desirous, covetous.

Տարփողեմ *va.* to announce loudly, with shouts & cries; to cry aloud, to shout; to celebrate, to publish.

Տարփութի or **ուսն** *S. Տարփանք*.

Տարփեմ *a.* unreasonable, unlawful, illicit, iniquitous, wicked; *ad.* unlawfully, illegally, unjustly, contrary to equity, iniquitously, wickedly; **-ուի** *s.* injustice, wrong, iniquity, improbity, wickedness.

Տարփինակ *a.* unlike, dissimilar, unequal, extraordinary, strange, eccentric, odd, singular, uncouth, outlandish.

Տաւաղեմ, **եցի** *vn.* to aggregate, to assemble, to reunite, to collect, to gather together; **-իմ** *vn.* to be aggregated, united or collected together.

Տաւիշ, **շաւայ** *s.* psaltery, harp, dulcimer; **Հարկանեւ** *զ* or

Տաւիշեմ, **եցի** *va.* to play on the harp.

Տաւիշապշիւ *s.* harper, harpist.

Տափ, **ք.** **-եր** *s.* plain, flat country or district; **-or** * **-ակ** *S. Տափարակ* *a.* **-ագոնդ** *s.* planisphere; **-աթաթ** *a.* palmpede; **-ակասեռ** *a.* plane figured, plane; **-ակողմ** *s.* flat side, plain, flat ground; **-ակուի** *s.* flatness, vapidness; **-աձուկն** *s.* skate, ray, thornback.

Տափան *s. agr.* harrow; **-ամ**, **ացայ** *vn.* to be flattened; **-եմ** *va.* to harrow.

Տափասերեւ *a.* planifolius, planipetalous.

Տափարակ, **այ** *a.* flat, level, plane, smooth, even, shorn; *s.* plain; esplanade, glacis; **-աձեւ** *a.* planiform; **-եմ**, **եցի** *va.* to flat, to flatten, to plane; **-ութի** *S. Տափակութի*; flattening.

Տափափուշ *s. bot.* tribulus terrestris, caltrop, thistle. [camoys.

Տափաքիթ *a.* flat- or snub-nosed; **Տափեմ**, **եցի** *va.* to harrow.

Տափերական *s.* extremities or flat sides of a bridge.

Տափերես *a.* flat- or bull-faced.

Տափնուութիւն *s.* flat-nosedness.

Տափողն *s.* back-bone.

Տափունչ *S. Տափաքիթ*.

Տաք, **ից** *a.* warm, hot; *S. Ջերմ*;

* **գեղ** *S. Պղպեղ*; **-իմ**, **եցայ** *vn.* to get or become warm; **-ութի** *s.* warmth, heat, caloric; **-ումն** *s.* getting warm; **-սառ** *s. Gr.w.* rank, line, order; **-սուռ** *s.* warming- or stove-room.

Տգեղ, **ոյ**, **այ** *a.* ill-favoured, ill-feat-ured, unsightly, ugly, deformed, hid-

eous, squalid; foul, villanous, bad; **-աբան** or **բարբառ** *a.* turpilequent, foul-mouthed; **-անամ**, **ացայ** *vn.* to grow ugly, to become deformed, to disfigure oneself; **-ացուցանեմ** *va.* to deform, to render ugly, to disfigure.

Տգեղ *S. Տգեղ & Տխեղծ* *[-]* to distort.

Տգեղութիւն *s.* ugliness, deformity, ill-featuredness, unsightliness; **ան-Հարին** *-*, frightful ugliness, hideousness.

Տգեւ *a.* ignorant; unlearned, untaught, illiterate; idiotic, silly, simple.

Տգիտաբար *ad.* ignorantly, unlearnedly, unskilfully; **-բարոյ** *a.* stupid, heavy, dull, lazy; **-կան** *a.* ignorant; **-նամ**, **ացայ** *vn.* to be ignorant, unaware of, unacquainted with.

Տգիտանք *s.* ignorance.

Տգիտութի *s.* ignorance, nescience, rudeness, rawness, unskilfulness; **մծ**, **թանձրամած**, **սոսկալի** *-*, great, utter, gross, complete ignorance; **առ** **-թե** *ad.* through ignorance; **գգածնուլ** **-ք**, **թաւալիլ** **ի** **-թե**, to live, to wallow in ignorance.

Տգոյն, **ից** *a.* colourless, pale, faded.

Տգունիմ *S. Այլագունիմ*.

Տգունութի *s.* colourlessness, discoloration, paleness.

Տեանաբար *ad.* like Jesus; **-բարբառ** *a.* pronounced by our Lord; **-գալուստ** *a.* relating to the advent of our Saviour; **-գիր** *a.* ordered by Jesus; signed with the sign of the cross; **-գրեմ** *va.* to sign with the cross, to make the sign of the cross; **-գրութի** *s.* sign of the cross; **-կրքոյ**, baptism; **-ժողով** *a.* assembled together in God's name; **-կան** *s.* offering for the poor; *a.* divine; **-կողմ** or **-կոյս** *s.* our Lord's side; **-մայր** *S. Տիրամայր*; **-նման խաչ** *s.* the true cross.

Տեանեղբայր *s.* the Saviour's brother, (St. James Ap.).

Տեանընդառաջ, **ի** *s.* Candlemas-day, Purification, Penthesia.

Տեանորդի *s.* Son of God; son of a freeman or noble; **-ք**, sons of illustrious families.

Տեւեմ *s. Gr.w.* consecration.

Տեղ, **ոյ**, **այ** *s.* shower, abundant rain; spot, place; post; **յամ** *-*, every where; always; **ի** *-*, instead, in substitution for, in the place of; **անցանել** **ի** **- ուրուք**, to stand instead of, to

supply the place of, to substitute, to replace; S. *Տեղի*; *տեղային* *ի ձեզ զերկնաւոր շնորհիցն*. heavenly graces rained thick upon you; - *սպի տեղայր* *ի փեսայութեն Արտաշեսի*, gold fell in showers at the nuptials of Artaxerxes.

Տեղագիր *s.* topographer; - *գրական* *a.* topographical; - *գրութիւն* *s.* topography; - *զանական* *o.* parallactical; - *զանութիւն* *s.* parallax; - *դէրժ* *a.* driven from a place or post, removed; - *թափ առնեմ* *va.* to set free from a place; - *լի* *a.* raining abundantly; - *ծու* *a.* producing abundant rain; - *կաշ*, *այ* *a.* fixed in place, firm, stable, immovable, constant, stationary; *s.* lieutenant; vicar; capitular; substitute; - *կաշուհ* *s.* stability, firmness; lieutenantancy; vicegerency, vicariate; substitution; - *կան* *a.* local; *med.* topical; - *գեղ* *med.* topic.

Տեղամ, *այի*, *ա*, *Տեղեամ*, *Տեղեմ*, *դեայ*, *Տեղում* *va.* to cause to rain heavily, to open the windows of heaven; *ից*. to shower down, to rain abundantly; *vn.* to shower, to rain hard, to pour; *նեսս* - *ի վերայ ուրուք*, to send a shower of arrows; *տեղաց* *ի նոսա մանանայ*, manna rained down upon them; *տեղայր մարգարիտ* *ի հարսնութեն Սաթինկան*, pearls were showered round at the nuptials of Sathinig; *նեպք տեղային*, arrows fell in showers; *Զէւս*, *տեղա* *ի մէջ փորձութիւն*, o great Jupiter, load us with evils! *կայծակունք տեղացին*, thunderbolts fell.

Տեղալարժ *a. s.* locomotive; - *ուրի* *s.* locomotion; - *պահ*, *այ* *s.* vicar, capitular, substitute; lieutenant; - *պահութիւն* *s.* lieutenantancy; S. *Տեղակալուհ*; - *տարափ* *s.* very heavy shower, pelting or drenching rain, floods, torrents of rain; heavy fall of snow or hail; - *լինել սպառնալէք* *ից*. to rain threats; *եսես զնեսս* - *խաղացեալ*, he saw a storm of arrows coming; - *տու* *a.* hospitable; - *տութիւն* *s.* reflux, ebb; S. *Մալընթացութիւն*; - *ցումն* *s.* raining in torrents; - *ուր* *a.* local; - *փոխ* *a.* changing place, translocating, transferring, displacing; transferred, displaced; - *լինել*, to change place, to be translocated, to move from place to place; - *փոխեմ* *va.* to translocate, to trans-

port, to carry off from one place to another, to transfer, to displace, to remove; - *փոխութիւն* *s.* change of place, translocation, displacing, removal; locomotion; *ast.* translocation; S. *Տեղաաւանութիւն*.

Տեղեակ, *դեկաց* *a.* well informed, instructed, skilled, versed in, intimately acquainted with, expert; *s.* little place.

Տեղեկարար *ad.* eruditely, with knowledge, skilfully, well; - *դոյն* *ad.* thoroughly, to the bottom, minutely, in detail; - *քննել*, to examine thoroughly, to go to the bottom of, to sift; - *դիրք* *s. mus.* finger-board, keys; - *նաթ*, *այցայ* *vn.* to be informed of, instructed in, acquainted with, to make inquiries, to acquire instruction or knowledge, to inquire, to teach oneself; - *րան* *s.* intelligence office; - *ցուցանեմ* *va.* to inform, to instruct, to give knowledge of, to acquaint with, to teach.

Տեղեկիկ S. *Տեղեակ* *s.* to apprise of.

Տեղեկութիւն *s.* information, knowledge, instruction, notice; *վեր* *ի վերայ* *ինչ* -, general information; *առ* -, to inform, to instruct; - *առնուլ*, to inform oneself, to make inquiries.

Տեղի, *դոյ*, *դեայ* *s.* place, spot, site; occasion, opportunity; *ast.* point, lieu; *հասարակ* *ք* *rhet.* common-place topics; *հասարակաց* *ք*, public places, squares, &c.; *սբ* *ք*, holy place; the Holy Land; - *ապարհինի*, refuge, shelter, retreat, cover; *առ տեղեաւ*, here; *ի* - or *ի տեղում*, in the room of, instead of, in lieu or place of; *ի* - *ս*, *տեղեայ տեղեայ*, in different places, in some or several places; *ք նամ* - *ս*, in all places, every where; omnipresent; *առ տեղեաւն*, there, in the very place; just then, for that time, for a short time; *ունել* *լ*, to supply the place of, to substitute for, to take or fill the place of, to succeed; *ունել զառաջին* -, to hold or occupy the most advantageous place, to be on the side of the wall; *լ* *առնուլ*, *ունել*, to stop, to cease to go, to rest, to take repose, to halt; *անկանել* *ի տեղում*, to be left dead on the spot; - *առնել ումք*, to give the first place to a person; - *առ ումք*, to yield, to give up, to acquiesce, to consent, to condescend, to submit; - *առ* *իմք*,

to expose oneself, to give hold; - *աւլ յիմէք* or *յուսմէք*, to evade, to avoid, to draw back, to withdraw, to retire, to depart, to go away; *չըլէր փախստական տեղոյ ի* - as a fugitive he wandered; *բանին իմոյ չիք* - ի ձեզ, my words have no place in you; - *աւր դիմ*, get thee hence! S. *իմար*.

Տեղումն S. *Տեղացումն*. [*Ժահահոս*.

Տենդ, ի, իւ s. fever; - *շառագոյն*, scarletina febris, scarlet-fever; - *ոս*, *այ* a. feverish; - *ոսիմ*, *եցայ* *տն*. to be in a fever.

Տենչ or *Տենջ*, *ից* S. *Տենչաբ*.

Տենչաբ a. desirable, enviable; dear.

Տենչամ or *Տենչանամ*, *ացայ*, *Տենչիմ*, *եցայ* *տն*. to desire, to wish, to envy, to covet, to burn for; *տենչայ Սաթենիկ տենչանս զարասխուր իս* - *աւրան*, Sathinig is seized by a violent desire for curled endive.

Տենչաբ, *Տենչուծի* or *ունն* s. desire, wish, envy, avidity, cupidity, covetousness, longing for.

Տենչոյ a. desirous, eager, covetous, anxious, greedy.

Տեւ, *ից* s. gauze, crape, thin veil; galling; callosity, corn.

Տեւազերծ a. unveiled, brazen-faced, impudent; *ս*. spoiler, despoiler; - *առնել* or - *եմ* *ս*. to unveil, to raise the veil; to despoil, to strip, to rob, to spoil.

Տեւատես, *այ* *af*. troubled with the bloody flux; - *ուծի* s. bloody flux; hemorrhoids or piles.

Տեւեմ, *եցի* *ս*. to gall, to rub the skin off, to graze, to excoriate; to render callous, hard as a corn; - *իմ* *տն*. to have the skin rubbed off; to become callous, to harden.

Տես, *ոյ* s. sight, view; spectacle, scene; aspect, look, figure, face; vision, apparition; visit; *ի* - *երթալ*, to go to see, to call upon, to pay a visit to; *չ-ոյն առնել*, to pretend not to see; - *առնել ի բանակն*, to send forth spies; *ակն ունիմք -ոյն Այ*, we desire to see God; *եկն ի* - *իմ*, he came to see me, he called upon me.

Տեսաբան s. optician; - *ական* a. optical; - *ուծի* s. optics; - *բար* *ad*. visibly; - *գիր* s. scenographer; - *գրական* a. scenographical; - *գրուծիւն* s. scenography.

Տեսակ, *այ* s. species; sort, kind,

race; fashion, manner, way; form, figure, appearance, look; sight, countenance, aspect, air; image, idea; dress, costume; *gr*. form, species; a. visible; *հազորդեւ կրկին -աւ*, to receive the Communion in both kinds; *սեռ՝ կենդանի*, - *մարդ*, *եւ տարբեր -ուծի՝ բանական*, genus animal, species man, whose distinctive characteristic is the faculty of reason.

Տեսակագործեմ *ս*. to specify, to qualify, to form, to figure; - *գործուի* s. specification, qualification, forma-

Տեսակակից a. of the same idea. [tion.

Տեսական a. visible, apparent, plain; theoretical, contemplative, speculative; perspicacious, sharp; prophetic, prescient, foreknowing; *phil*. formal, special; - *ն* s. theory; - *աշն*, *ազգ*, *առնմ*, the nation, race, tribes of Israel; - *ն ընդ զքայուծի անկանի*, the visible is subject to the senses.

Տեսականամ, *ացայ* *տն*. to be specified, qualified, formed, figured.

Տեսականեմ *ս*. to give being & form; S. *Տեսակագործեմ*. [lation.

Տեսականուի s. visibility, contemp-

Տեսակարար a. specific; - *եմ* *ս*. to specify; - *ուղուծի* s. specification.

Տեսակաւոր a. *gr*. specified.

Տեսակուծի s. look, countenance.

Տեսանելի a. visible; seeing; - *ք* s. organ of sight, the eyes; S. *Շուրշ*; - *ուծիւն* s. visibility.

Տեսանեմ, *սի*, *տես* *ս*. to see, to perceive; to regard, to contemplate; to observe, to consider, to remark, to examine; to know; to provide, to supply, to furnish; to take care of, to tend; to go to see, to visit; to spy, to watch; *տեսանելով* *ad*. apparently, in appearance; by sight; *գեղեցիկ տեսանելով*, handsome, beautiful; *կոյսս գեղեցիկ տեսանելով*, fair girls, charming maidens; *չինչին սեղան մեծ տեսանելով*, they built an altar of immense size; *որ խուժաղուժ եւս էր տեսանելով*, who was still more barba-

rous in appearance; - *զմիմանս պա* - *տերազմաւ*, to engage in war amongst themselves; to grapple with each other; - *զպէսս ուրուք*, to provide with necessities; *զտուն* -, to manage household or domestic affairs; *չ-ոյն առնել*, to pretend not to see; *տեսէք զինչ լուրդ*, pay attention to

what you hear; *տեսիր, զնմ' նշանն արասցես*, take care to work all the wonders; ԱՅ *տեսէ իւր ոչխար յողջակէզ*, God will provide himself with a lamb for the burnt offering; *Հիւանդ էի եւ տեսէր զիս*, I was sick, & you visited me; *տես ինձ*, see, you see; *ապա թէ ոչ տեսից զիս*, if not you will see how I will pay you; *տեսքեզ արս զօրաւորս*, choose valiant men to accompany you.

Տեսնող *a.* seeing; *s.* prophet, seer; *-առուչակ* *a.* predicted, foretold, prophesied; *-ական* *a.* visual; prophetic; *-ն* *s.* the eyes; *-ուրթ* *s.* vision, sight; prophecy.

Տեսչափ, *ի* *s.* optometer.

Տեսասէր *a.* fond of seeing.

Տեսարան *s.* theatre, spectacle; scene; sight, the eyes; landscape, scenery; watch-tower; look-out man, top-man; vedette; *շուրջ* -, amphitheatre; *-աշխարհի լինել*, to be a subject of scorn or opprobrium.

Տեսարանագրական, &c. *S.* *Տեսագրական*, &c.; *-գիտակ* *s.* opera-glass; *-կան* *a.* scenic, theatrical; *-յաղթուի* *s.* theatrocracy; *-սէր* *a.* fond of spectacle; *-ցոյց* *s.* diorama.

Տեսարանեմ, *եջի* *va.* to put upon the stage, to represent, to perform, to expose to public view, to make a spectacle.

Տեսաւոր *a.* visible, apparent; *-իմ*, *եցայ* *vn.* to make oneself seen, to become visible, to be in sight, to appear; to have an interview, a meeting; *-ուրթին* *s.* theory; vision; the eyes; interview.

Տեսիլ, *սլեանց* *s.* aspect; appearance, look, sight, view; air, mien, visage, image; spectacle, representation; vision, apparition, phantom, spectre, dream; phenomenon; contemplation; theory, idea; *գեղեցիկ* -, *-գեղջ*, beauty, loveliness; *գեղեցիկ տեսլամբ*, handsome, beautiful, charming; *երկնային* -, celestial vision; *-գիմար*, figure, physiognomy; *ի* - *ածել*, to represent, to perform, to put upon the stage; *-լինել աշխարհի*, to be made a spectacle unto the world; *-տեսանել*, to have a vision; *արար առն տեսլեան խաղու*, he held a festival with public games; *ի* - *ամեն*, before all men, or all eyes; *եղեւ բան*

Տնն առ Աբրամ ի տեսլան, God spoke in a dream to Abram; *տեսլամբ բնուրթն պարասպալ*, given to the contemplation of nature; *-աչացն է հաւատարիմ եւ ոչ լուր ականջացն*, hearing is believing but seeing has no fellow.

Տեսչական *a.* special, formal; *-նկար*, *այ* *s.* scene; landscape; landscape-painter; *-սէր* *a.* fond of seeing.

Տեսլարան *s.* circus, theatre, spectacle, scene; sight, the eyes; *-ական* *a.* theatrical, scenic; *-ցոյց*, theatre, spectacle; *-աձեւ* *a.* theatre-shaped.

Տեսող *s.* seer; spectator; *-ազոյն* *a.* very perspicacious, of subtle intelligence; *-ական* *a.* visual; contemplative, ascetic, intellectual; *-ականուրթ* *s.* the contemplative faculty; contemplative life; *-ուրթ* *s.* *S.* *Տեսանողութի*; theorem; *ասլ*, vision, visibility; *-ուշակ* *a.* prophetic.

Տեսուած, *ոյ* *s.* intelligence, flash of wit, conceit, witticism.

Տեսուի *s.* sight, vision, look, view; theory, plan, speculation; visit; contemplation, consideration; idea, conception, knowledge, notion; vision, dream; prophecy; ecstasy; *-թի* or *գիտական ասպարէզ*, field of view or vision; *համարում* -, cursory view, short notice, sketch; *հասարակարար* *-թի*, at or with a single glance, in a *Տեսուին* *S.* *Տեսուի*. [summary way.

Տեսուն *a.* visible.

Տեսուչ, *սլի* *s.* inspector, director, overseer, intendant, guardian; *բց*.

Տեսչական *a.* providential. [bishop.

Տեսչաւորեմ *vn.* to take care of, to tend, to provide.

Տեսչութի *s.* Providence; direction, inspection, superintendence, survey, watch; incarnation; police; government; *ածական*, *դերին* -, Divine Providence.

Տեր, *ի*, *-ակ*, *այ* *s.* *Gr. w.* quire of paper, stitched-book, copy-book; pamphlet; *սակեղ* *s.* *Gr. w.* *τετραοξεδης*; *-եմ*, *եջի* *va.* to stitch; *-ող* *s.* stitcher.

Տերեւ, *ոյ* *s.* leaf, pl. leaves; *-ծաղկանց*, corolla, petal; *առասնիլ ան դ*, to quiver like an aspen leaf; *եւ* - *չանկանի* *թէ* ԱՅ *չկամի*, no leaf falls but God's will drops it.

Տերեւաբեր *a.* leaf-bearing, petaliferous; *-բուի* *a.* producing leaves; *-ժամանակ*, spring time, spring; *bot.*

frondescence, foliation; -դոյն *a.* vegetable green; *s.* chlorophyllus; -գարդ *a.* adorned with leaves or foliage; -դգեաց or դգեաց *a.* clothed, covered with leaves, leafy, green; -դերկ *a.* despoiled of leaves; -թափ *a.* deprived, stripped of leaves, leafless; stripping or despoiling of leaves; - առնել, to pluck or strip off leaves; - լինել, to shed or lose leaves; - լի or լից *a.* full of leaves, leafy; - խիւ *a.* thick with leaves, leafy, bushy; - կոյուք *s.* heaps of dried leaves; - մած, - շաւ *S.* Տերեւախիւ; - մերկ *S.* Տերեւազերկ; - շարժ *a.* shaking or quivering like an aspen leaf; - պաւ *a.* girt with leaves; - լինել, to be -; - սաղարթ *S.* Վարսաւ

Տերեւաւ *s. bot.* camelia. [ւոր bot.

Տերեւընկէց *S.* Տերեւաթափ.

Տերեւիկ *s.* small leaf.

Տերեւիմ, եցայ *vn.* to leaf, to put forth or produce leaves, to be covered with foliage, to become green.

Տերեւիժ *s. bot.* phyllitis, hart's-tongue, asplenium.

Տերեւիւկ, Տերուկ, Տերփուկ *s. bot.* greater & lesser centaury; bull-weed.

Տել *s.* duration; * oak or elm leaves for fodder; *ի* - *ad.* durably, lastingly, for ever; *ի* - երթալ or պահել *S.* Տելեմ.

Տելահան *a.* durable, permanent, stable, persisting, lasting; - ութի or

Տելահուծիւն *s.* constant duration, permanence, stability, persistence; constancy, perseverance.

Տելեմ, եցի *vn.* to last, to persevere, to continue; to endure, to support, to bear; - *ի* մարմնի, to live, to subsist; ժողովարեալ տեւեր շարժարանայ, he patiently suffered the tortures.

Տելթիգէս *s. Gr. w.* cuttle-fish, Տելադական *S.* Տելահան. [sepi.

Տելադուծի, Տելաթի, Տելուծի *S.* Տելահանուծիւն. [der).

*Տելուր *s.* leaf-gatherer (for fod-

*Տեփուր *s.* wooden disk or plate.

Տելիկ *s. bot.* ricinus, palma Christi, castor-oil plant.

Տզգամ, աջի *vn.* to buzz, to hum.

Տզգանք *s.* buzz, hum, buzzing.

Տզգախոտ *s. bot.* chick-weed, pimpernel, samolus; - ձեւ *a.* leech-shaped.

Տզրուկ, բիկ *s.* leech; *fig.* blood-sucker; *bot. S.* Բզրուկ; գնել - *ս.* to apply leeches.

Տզոր, աջ *a.* powerless, impotent, weak, feeble, languid.

Տէգ. տիգաց *s.* pike; spade in cards; - մորուաց, fresh beard, down, downy beard; *ի* - նիգակի or նիգակաց, *ի* սուր - նիգակի, with the lance, with arms; with lance or spear thrusts; *ի* - նիգակի տապալեցի զնա. I brought him down with a lance thrust; տիգաք աւաց տկնարկել, to glare at, to frown at, to dart an angry or threatening look, to look daggers at; տիգաք աւաց խաղաց *ի* զերայ իմ, he sharpened his eyes upon me, he frowned on me.

Տէգընկէց *a.* hurling a javelin; *s.* discobolus, quoit-player; tilter; - լինել, to joust, to tilt; to play at quoits.

Տէր. տեառն. տեաքք, տերանց or տեարց *s.* God, the Lord; Sir, lord, master, Mister, Mr.; possessor, owner, master; Reverend, Rev.; ո՛վ - Lord! o Lord! good God! Heavens! goodness! good gracious! - արքայ! Sire! - իմ արքայ! o King! o Majesty! - իմ. My Lord; - Թովմաս, Mr. Thomas; Rev. Thomas; - բոյի *gr.* objective or accusative case; - լինել, կալ, to be or become master of, to be lord over, to rule, to overcome, to master; յա. Դ Տէն. in the year of our Lord, Anno Domini, A. D.

Տէրութիւն *s.* Estate, State; domination, rule, power; sovereignty, empire; Barony, lordship; - ք, the dominions, (2^d hierarchy of angels); - Ձեր. Your Majesty; առաջի բոյոյ հզոր - թէք, before your high Majesty; - ք ազգէ մինչեւ յազգ, your dominion endures throughout all generations.

Տէրութեան *a.* Lord's, dominical; - աղօթք, the Lord's prayer; - առն, church; - օր, sunday; - գիրք, Holy Scriptures.

Տէրութաւոր *a.* given by the Lord.

Տէրութեան, - ունի *S.* Տէրութեան.

Տէրութաւոր or *ի* - *ad.* from God, on the Lord's side.

Տէգին *a.* depreciated; *s.* undervalue.

Տէգնեմ *vn.* to depreciate, to undervalue, to undervalue.

Տէգնութիւն *s.* depreciation.

Տէգոհ *a.* discontent, malcontent, dissatisfied; - լինել or - իմ, եցայ *vn.* to be discontented, displeased; - ունի *s.* malcontent, discontent or discontentment, dissatisfaction.

Տգոյն *a.* colourless, discoloured, pale, wan, ghastly, leaden-hued, livid.
Տգունեմ *va.* to discolour, to cause to lose colour, to render pale, to tarnish; **իմ** *vn.* to lose colour, to fade, to become wan, to grow pale. [paleness.
Տգունութիւն *s.* want of colour, **Տք** *int.* come now! come on! courage! — **նա** *conj.* rather, it is better; moreover; *s.* **Տք**.
Տիւթիկ *Gr. w. S. Դիւթիկ*.
Տիւր or **ս** *Ar. w. S. Թուր*.
Տիւրառն *s.* pike-staff, shaft of a spear; rest of a lance; — **իւր** *a.* wounded by a lance or pike; — **անեւ**, to wound with a lance; — **ուր** *s.* lancer, pikeman, halberdier.
Տիւնք *s.* roots.
Տիւնայ *a.* growing, new (beard).
Տիւնմ, **էջի** *va.* to lance, to strike with a lance.
Տիւք, **բաց** *s.* fore-arms, arms.
Տիւքերաբանական *a.* cosmological; — **բանութիւն** *s.* cosmology; — **գիտական**, &c. *S. Տիւքերաբանական*. &c.; — **գիր**, **գրի** *s.* cosmographer; — **գոչ** *a.* resounding throughout the universe; — **գրաւ** *a.* occupying all the world; — **գրական** *a.* cosmographical; — **գրուի** *s.* cosmography; — **գառ** *a.* of the last judgment; — **գաւ** *a.* deceiving all the world; — **լուր** *a.* heard throughout the universe; — **խոս** *a.* spoken or published through all the world; — **ծաւալ** *a.* spread over the world, everywhere; — **ծնութիւն** *s.* cosmogony; — **կալ**, **այ** *s.* master, conqueror of the universe; — **կայեմ**, **էջի** *vn.* to become lord of the whole universe, to conquer, subject or subjugate the world; — **կալութիւն** *s.* universal dominion, rule over the whole world; — **կան** *a.* cosmical, universal, general, œcumenical; — **կանութիւն** *s.* œcumenicity; — **կեցոյց** *a.* saving the world, all-saving; — **կոյս** *a.* assembled with all the world; — **հնչակ** *a.* known all the world over, known to the whole world; — **հրաչ** *a.* universally wondered at, marvelled at by all the world, by every one; — **պառ** *a.* surrounding the universe; — **պեռ** *S. Տիւքերական*; — **սասա** *a.* making every one, or all the world tremble; — **սոյզ** *a.* overflowing, submerging or drowning all the world; — **տարած** *a.* spread through the whole world; — **տոնակ** *a.* celebrated or feast-

ed by all the world; — **բարոյ** *a.* preached, published to all the world.
Տիւքերք, **բաց** *s.* the universe, the whole world, the earth, macrocosm; — **բու**, **բում** or **բնաւ** — **ս**, **բարոս** — **բաց** — throughout the world, every where; — **անեւ** — **բու** *անապատ*, to reduce the earth to a waste.
Տիւք, **աչոյց** *s.* tick, acarus; Mexico-seed, castor-oil, ricinine oil.
***Տիւք**, **աչոյց** *S. Տիւք*.
Տիւք, **ակոյց** *s.* leather bottle, goat's skin; — **գինեւ**, a skin of wine; — **հս**, **վաւայ**, bagpipe.
Տիւնի *sf.* mistress, Mrs, dame, lady; princess, queen, empress; — **վիտորիա** *ս* **անկանց** — Queen Victoria; — **մանկա** — **մարգ**, young lady, miss, damsel; — **երկնից** *fig.* queen of heaven, moon; — **վանայ**, superioress, abbess.
Տիւնակիւ *s.* gum-mastic (of Chios).
Տիւնանման *a.* lady-like. [Majesty.
Տիւնութիւն *s.* ladyship; Highness,
Տիւնուի *a.* womanish; womanly; — **ապարանք**, gynœceum, women's apartment, *S. Խորոպէս*; — **գունդ**, party, group or bevy of ladies.
Տիւնեակ *a.* skin-like; — **գործեւ**, to inflate or blow out as a goat's skin.
Տիւք, **աչոյց** *s.* mire, mud, slime, dirt, filth, soil, slough, muck; *S. Թաւախ*, *Թաւախիմ*; — **բարւ** **ածեւ** **բնգ** —, to drag in the mud; *fig.* to cover with shame; — **մաքել** —, to rub off the dirt, to perfrigate, to clean, to brush
Տիւն *S. Տիւք*. [off.
Տիւնամ *vn.* *Gr. w. քριαπίζω*.
Տիւք, **ապի** or **ապոյ**, **ապոյց** *s.* *Gr. w.* type, model, example, pattern; **ման** —, figure, image, form; expression; style; impression, stamp, print, mark; — **ածիւն**, *anat.* hymen, the virgineal membrane; — **ք** **կերպարանայ**, feature, lineament, character; — **ք** **մանկայ**, phantom, ghost, shadow; — **կերպարանայ բանից**, style; **այսու ապով**, in this manner or way; — **ի** —, similar, like, conform, in the form of; — **վաթներորդ** —, sixtieth edition; — **երեւել** — **արեւել**, **իրիւ**, to be like, to resemble, to have likeness to. [pattern, sampler.
Տիւքար, **այ** *s.* type, model, example,
Տիւն *s.* breast, bosom.
Տիւնայ *s.* chem. diastasis; — **ալապ** — **ի** *s.* diastasisimeter, distance-meter.
Տիւնան, **այ**, — **իւք**, **նեւայ** *sf.* nurse.

Տիտան *s.* Titan; *chem.* titanium; -**ա** *հան*, -**եան** *a.* gigantic, titanic; -**եմ**, -**իմ** *vn.* to be gigantic.

Տիգրիս, **առն** *s.* crocodile.

Տիտղոս, **այ** *s. L. w.* title.

Տիր *S. Sf*; - **մն** *անգր*, - **մն** *ի բայ* *ար*, oh! shocking! fye! fye upon you! God forbid!

Տիրաբանեմ, *եցի* *vna.* to speak imperiously, lordly; seriously, sensibly; -**բար** *S. Տիրապետ*; -**բան** *a.* where God lives or dwells; -**գէտ** *a.* knowing the Lord; -**գիծ** or **գիր** *a.* written or traced by God; -**գըտ** *a.* independent, free; *ad.* as a master, independently, absolutely, freely; -**գոյն** *S. Բուն*; -**գունգ** *a.* levied, assembled by the nobles; -**գաւ**, -**գրուծ** *a.* betraying one's master, faithless, traitorous, treacherous, false; -**գոր** *a.* strengthened by God; -**ծին** *S. Ածածին*; -**հան** *a.* dominical; divine; feudal; lordly, predominant, prevailing, despotic, absolute, sovereign, supreme; own, proper; -**պատկեր**, God's image or likeness; - **իշխանութիւն**, absolute power; -**կին** *sf.* mistress, matron; -**կեր** *a.* carrying, bearing or containing the Lord; -**կից** *a.* co-equal in dignity; -**կոյտ** *a.* formed of nobles; -**հաւաք** *a.* gathered together in the Lord's name; -**հրաւեր** *a.* called or invited by the Lord; -**ձեր** *a.* given or granted by God; -**ձան** *a.* knowing one's master or lord; -**մայր** *sf.* Mother of God, the Holy Virgin, mother of our Lord; *fig.* a priest's mother; -**մանիւն** *S. Տիրադաւ*; -**մարտ** *a.* waging war against the Lord, against Heaven; -**մարտունի** *s.* fight, war against God; -**մեծար** *a.* honoured by the Lord; -**նամ**, **այսայ** *vn.* to make oneself master of, to become master, to rule, to dominate, to govern, to have dominion over, to sway; to pass under the dominion; -**նարգ** *a.* despising one's master; -**նենգ** *a.* plotting against one's master; -**նման** *ad.* like our Lord; -**նուէր** *a.* dedicated or consecrated to God; -**նուն** *s.* pronoun; -**շօշափ** *a.* feeling God; -**պատիւ** *S. Տիրանեծար*; -**պատուաւոր** *a.* woven or made by the Lord; -**պատուեմ** *va.* to honour, to pay homage as to God, truly to revere; -**պատուէր** *a.* ordained by God; -**պարգեւ** *S. Տիրաձեր*; -**պետ** *s.* despot; -**պե-**

տական *a.* despotic; -**պետեմ**, *եցի* *va.* to domineer, to rule, to lord over; -**պետոյ** *s.* ruler; -**պետութի** *s.* domination; despotism, absolute authority; -**թի** *ad.* despotically; -**պէս** *ad.* lordly, imperiously, authoritatively, sovereignly, absolutely; in effect, properly, truly, verily; *a.* proper, own, real, true, genuine, veritable; -**ազատ**, really free; -**հաւաք**, true faith; -**բարի**, real good; -**խօսելով**, properly speaking; **եթէ** - **կամիս** *գիրտել*, if you will to know thoroughly; -**սեր** *a.* fond of, attached, devoted to one's master; -**սիրութի** *s.* love, attachment, devotion to one's master, zeal, warmth, affection; -**սուն** *a.* well-educated, well-brought up; -**սպան**, *ից* or *այ*, -**սպանու** *a.* slaying one's master; -**վաճառ** *a.* selling one's master; -**տեայ** *a.* hating one's master; -**տիպ** *a.* Lord-like, divine; -**բար**, *ի* *a.* rendering master or lord, giving possession or power over; -**ցու**, *ի* *s.* lecturer; clerk; chorister; -**ցուցանեմ** *va.* to render or make master, to cause to rule or govern; to authorize, to empower; to effectuate, to fulfil; -**անգ** *a.* transmitted or handed down by the Lord; -**արագոյն** *a.* first, chief, highest, greatest; -**փառական** *a.* befitting our Lord's glory; -**բարոյ** *a.* according to our Lord's will. [es; S. 2. էրմէս.

Տիր զիւր *s.* Tir (Persian god), Hermi.

Տիրեմ, *եցի* *va.* to bear sway, to reign over, to rule; to become master, to seize, to conquer, to occupy, to hold, to possess, to subject; to predominate; *vn.* to become subject, to pass under the rule or dominion of; **տիրել ամեն**, your power over all; **կամ տիրելով տիրեցես մեզ**, or shall we be subject to your rule? **տիրես ցին երկրին**, they shall possess the earth; **տիրեցին նոյ առիւծքն**, they were caught by lions; **յորժամ ի նիւթին տիրէ հուր**, when any thing is set on fire; **ոչ տիրէին նմա տանջանքն**, torture had no power over him; **գու տիրես զօրութեց ծովու**, thou rulest the proud waves; **արքայուն նր ամեն տիրէ**, (his kingdom embraces all), all shall be subject to his kingdom.

Տիրեցուցանեմ *S. Տիրացու*.

Տիրող *a.* ruling; prevailing, predominant; *s.* ruler, master; -**արար** *S. Տիր-*

բազմա; -*ուժիւն* or [power.

Տիրութի *s.* domination, authority,
Տիրուհի *sf.* the blessed Virgin; mistress or lady; *բազմա* -, capital.

Տից *s.* dainty food; excellent meal.

Տիւ, *տուրիթեան* *s.* day; *ast.* -, day-time; - *եւ գիշեր*, nyctemeron; *ի տուէ* or *ի տունջեան*, during the day, by day, in the day-time; *ի լուսապայծառ* or *ի լոյս տունջեան*, in broad daylight; *ք - ն ողջոյն*, all day long; *ի տուէ եւ ի գիշերի*, *ք եւ գիշեր*, day & night, night & day; *չեւ խոնարհեալ տունջեան*, before the end of the day, before nightfall; *արփիաճաճանչ* -, fine day, fine weather; *ի տունջեանիս յայսփի*, this day, to-day; *S. Օր*.

Տիւր գիւր *s.* Mercury, Tir.

Տիւփոն *s. Gr. w.* typhon.

Տիփտիկոն, *ի s. Gr. w.* diptycha.

Տիւ, *տիւց* *s.* age, years, time of life; century; - *մանկութեւ*, infancy, tender age, first period of life; *անխուժի տիւց*, immaturity, unripe age; - *Յերուժեւ*, old age; *ի տղայ տիւց*, *անգասին յառաջին տիւցն*, from one's infancy; from one's boyish or girlish days, from boyhood or girlhood; *ի մասաղ* or *ի մանուկ տիւց*, from one's earliest years; *ի հասակ եւ ի տիւ հասեալ*, grown up; *ի կառարեալ տիւ հասեալ*, arrived at years of discretion; *յերեքասանամեան տիւ*, thirteen years old; *մանկագոյն տիւղք*, young, in infancy; *ի նոյն տիւ հասակաց*, *հասար տիւղք*, of the same age, co-etaneous; *S. Մասաղ*. [with mud.

**Տիւմ* *vn.* to get splashed, covered

**Տիւմ* *s.* talisman; *S. Թիւ*.

Տրմեմ, *եցի va.* to macerate, to

**Տլեակ* *S. Ճիւ*. [mortify.

Տլիկն *Gr. w. S. Դեւիկն*.

Տխառանք *s.* sadness, grief, affliction, sorrow; mourning.

Տխառիմ, *եցայ vn.* to grieve, to fret, to be afflicted, sorry, to deplore, to bewail; to be in mourning for.

Տիւղծ *a.* young, in infancy; deformed, disfigured, ugly, sorry, bad; - *աւանդ* *vn.* to be spoiled, disordered, corrupted; - *ուժիւն* *s.* imperfection; deformity; infancy, youth.

Տիւմար, *այ a.* simple, foolish, idiotic, ignorant; - *աբար ad.* sillily, foolishly, senselessly, ignorantly; - *ուժիւն* *s.* ignorance, simplicity, silliness, idiocy.

Տխուր a. cheerless, sad, afflicted, grieved, gloomy, sorrowful, melancholy; sullen, morose, surly, peevish; sombre, gloomy, dismal, dull, dark, obscure; - *արամութի գիշերոյն*, the thick darkness of the night; *լլբացուցանել ք - գիշերն*, to dispel that horrible darkness.

Տխրագին a. sad, melancholy; *ad.* sadly, sorrowfully; - *գէմ a.* dejected, sorrowful; *ad.* with a dejected air; - *դի* or *լից a.* full of sadness or affliction, greatly dejected, oppressed with sorrow; - *կան a.* sad, dreary, grievous, doleful, mournful; - *կանութի s.* sadness, sorrow, melancholy; - *նամ vn.* to lose splendour, to become insigni-

Տխրանք S. Տիրութիւն. [sificant.

Տխրասէր a. fond of, or loving sadness, melancholy; - *տեսակ* or *տեսիլ a.* sullen, gloomy, dismal, sombre.

Տիւրեանք a. sad-coloured, brown, black.

Տիւրեցուցանեմ va. to sadden, to afflict, to grieve, to weigh on the spirits; - *ուցիւ a.* sad, sorrowful, vexatious.

Տիւրիմ, *եցայ vn.* to be sad, sorry, afflicted, chagrined, to grieve, to take to heart; to wither, to fade.

Տխրութի s. sadness, grief, sorrow, chagrin, dejection, melancholy.

Տկար, *այ a.* feeble, weak, debilitated; powerless, impotent, infirm, languid, faint; small, slight, slender, trifling; fragile, frail.

Տկարաբար ad. feebly, faintly, slightly; - *կողմն s.* weak side; - *միւ a.* weak-minded, poor-spirited, dull-witted, imbecile; - *մտութիւն s.* weak-mindedness, slowness, stupidity, dulness, imbecility.

Տկարանամ, *ացայ vn.* to lose strength, to become weak, to be weakened, to decay; to become infirm, unwell, indisposed, poorly, to fall sick; to be incapable, unable; to have the weakness to ...; to be scandalized; - *ի հաւատա*, to be of little faith; *որում նայ եւ ոչ ինչ*, nothing is impossible with Him.

Տկարանոց S. Հիւանդանոց.

Տկարասարք a. of weak materials.

Տկարացուցանեմ va. to weaken, to debilitate, to render feeble, infirm, to enervate, to unnerve, to cast down, to deject.

Տկարութիւն *s.* weakness, debility, imbecility, infirmity; languor, extenuation; impotency; indisposition, sickness; fragility; **Տ. Տկարամտութիւն**; -*ածեւ* or *արեհանեւ զԱստ.* to accuse God of weakness.

Տկեղա *a.* simple-minded.

Տկշոր *s.* **Տ. Տկի & Գրեխ**; - *առնուլ*, to take a clyster.

Տկուս *a.* low, hollow, intrenched.

Տհալ *a.* indigestible.

Տհաճ *a.* displeased, discontent, crabbed, cross, sulky, morose, surly, peevish, pouting; - *լինել*, - *եմ* or - *իմ* *vn.* to be displeased, discontented, sulky; - *ութի* *s.* displeasure, discontent, disgust, dislike; disagreement; sulkiness.

Տհաս, էջ *a.* unripe, immature; *fig.* very young, ignorant, unpractised, inexpert, raw, crude; - *ութի* *s.* unripeness, immaturity, crudeness, crudity; ignorance.

Տեւ *a.* deformed, ugly, unshapely, ill made; - *եմ* *va.* to deform, to disfigure; - *ութի* *s.* deformity, ugliness.

Տղայ, ոջ *s.* infant, baby, child; strippling, youth, lad; *fig.* simple-minded, innocent; novice, ignorant; - *մանուկ*, little child.

Տղայաբար *ad.* like a child, childish-ly, girlishly; - *բարոյ* or *բու* *a.* childish, puerile; light, silly, imprudent; - *գիւտակ* *a.* of tender age, young; - *թաղ* or *թաղումն* *s.* child's funeral; - *խոյն* *s.* **Տղայակոտոր**; - *կան* *a.* childish, puerile, infantine; boyish, girlish; - *կից լինիմ* *vn.* to be a child like the others; - *կոտոր* *a.* child-slaying; - *հանձար*, - *միւ* *a.* child- or simple-minded, of child-like simplicity; - *հեղձ* *a.* smothering, drowning children; - *մըտութիւն* *s.* child- or simple-mindedness, simpleness, simplicity; lightness, silliness, imprudence; - *նամ*, *ացայ* *vn.* to be or become a child; to behave as a child; to act the child; *fig.* to grow or become young again; - *նման* *a.* child-like; - *պէս* **Տ. Տղայաբար**; - *անոյց* *s.* nurse; - *սպան* *a.* child-murdering; *s.* infanticide; - *սպանութիւն* *s.* child-murder, infanticide; - *ցուցանեմ* *va.* to restore to youth; - *ւուրց* *a.* infantine, very young.

Տղայերամ *a.* where is an assemblage of children.

Տղայիկ *s.* little child, baby, bantling.

Տղայութիւն *s.* infancy, childhood, puerility, childishness; girlhood, girlishness; - *դրեմ ի բաց խափանել*, to put away childish things, to renounce puerilities.

Տղայորէն **Տ. Տղայաբար & Տղայական. Տղեմ. Տղեմ** *vn.* to begin or to wish to move.

Տղեգեր *a.* tun- or big-bellied.

Տղիղ, *աղիղ* *s.* drege, lees.

***Տղիմ** *vn.* to imbibe, to absorb.

Տղմաբնակ *a.* living, dwelling in the dirt or mud; - *գին* *a.* mixed with mud, muddy; brown; - *թաթաւ* *a.* dabbled, covered with mire, all over or quite dirty; - *թաւալ* *a.* rolling, wallowing or dragging in the mud; - *լի. լեր* or *լից* *a.* full of mud, muddy, dirty, miry, filthy; - *խառն* *a.* mixed with mud, sloughy, sloppy; - *խոր* *a.* deep in mud; - *ծնունդ* *a.* born of mud; - *կան* *a.* like mud, muddy; - *կերպ* *a.* dirt-like; - *ձայն* *a.* foul-tongued, dirty, nasty; - *լին* *a.* muddy, miry; - *նամ*, *ացայ* *vn.* to get dirty, to be dabbled or covered with mire, to draggle in the mud; - *սեր* *a.* fond of mud, wallowing; *fig.* fond of sin; - *սոյց* *a.* sunk in mud; - *տարած* *a.* muddy, full of mud; - *տեսակ* *a.* like mud; - *տիպ* **Տ. Տղմակերպ**; - *ցուցանեմ* *va.* to bespatter with mud, to dirty, to soil, to foul. [mire, marshy land.

Տղմուս **Տ. Տղմալից**; - *ք* *s.* bog, quag-

Տղանի **Տ. Տուղա**.

Տմախիղ *a.* willing; *ad.* willingly.

Տմահանամ *vn.* to become immortal, to be immortalized.

Տմարդի, գւոյ, գեաց, -կ *a.* disobliging, uncivil, impolite, gross, rough, rude, clownish, rustic, brutal, cruel, ferocious, barbarous, inhuman.

Տմարդութիւն *s.* impoliteness, incivility, ungraciousness, rudeness, grossness, rusticity, brutality, barbarity, inhumanity; - *թք* *ad.* disobligingly, uncivilly, roughly, rudely, churlishly, boorishly, brutally, cruelly, barbarously, inhumanly.

Տմոյն *a.* discoloured, wan, sallow, pale; gloomy, sorry, sullen, mournful; - *առնել*, to discolour, to cause to fade; **Տ. Մոյն**.

Տմունութիւն *s.* paleness, wanness; **Տ.**

Տնաբաժին *a.* dividing verses (point).

Տնագիտական *s.* oecomaney, divin-

ation by domestic accidents.

Տաւզ *s. Ar. w.* scorn, derision.

Տաւկ, աջ s. small house, cottage, cabin, hut.

Տաւկաւ, աջ s. householder, master of the house; *-կան a.* domestic, household, family, private; *- տնտեսութի. domestic economy*; *S. Առտնին, Ընտնի; -կից a.* living, lodging or dwelling in the same house, cohabiting; neighbouring; *- լինել, to live in the same house, to cohabit; -կցութի s.* dwelling together, cohabitation; *- չարկ s.* house-tax.

Տանկ, աջ a. poor, indigent, impoverished, ruined; *s. bankrupt*; *-աւար ad.* poorly, penuriously, in poverty; *-անաւ, աջայ տ.* to lose wealth, to decay, to go to ruin, to become poor, needy or necessitous; to be expelled, driven out or deprived of one's house, to be forsaken, abandoned; to fail, to become a bankrupt; *-անոց S. Աղքատանոց; -ացուցանեմ va.* to impoverish, to make poor, to render indigent; *-իմ S. Տանկանամ; -ութի s.* poverty, indigence, beggary; impoverishment; bankruptcy; *ի վերջին -թէ կայ, he is reduced to extremities, he is at his last shift, in utmost distress, in a despairing condition; -օրէն a. ad.* like a poor man; *S. Տանկարար.*

Տաւէն a. erecting, building a house; *S. Տնարար; -շինութի s.* house-building, construction; *S. Տնարարութիւն; -պան, աջ s.* guardian, door-keeper, porter; a stay-at-home; *-պանութի s.* house-keeper's calling or office; domestic life, staying at home; *-տութի s.* dispossession, expropriation; *-տէր a.* fond of home, domestic, retired, sedentary; *- լինել, to delight in domestic or sedentary life; -տուն a.* home-bred, homeborn, nourished, brought up at home, domestic, private; tame; *-տպասեակ a.* staying at home; *-րար, աջ s.* housekeeper; *sf.* housewife; *a.* thrifty, housewifely, frugal; *-րարութի s.* housekeeping, housewifery; husbandry, thrift; *-րգէլ a.* homely, sedentary, retired; *-ւէր a.* whose house is destroyed, ruined, homeless; **S. Վասնիչ.* [*Տանկ; nest.*]

Տնիկ, տնկան. տնկունք, կանց s. S.

Տնկարան s. botanist; *-տկան a.* botanical; *-ութի s.* botany; *-բեր a.* bear-

ing or producing plants or trees; *-գէտ, &c. S. Տնկարան, &c.; -գործ, աջ a. s.* planter, gardener; *fig. Creator; -գործեմ va.* to cultivate, to plant; *-գործութի s.* cultivation, plantation; *-գրութիւն s.* phytophany; *-լուշ sf.* housewife; *-խիւ a.* thick with plants; thick, branchy, bushy; *-խտութիւն s.* phytology; *-ծոյ a.* planted; *-կան a.* vegetable, vegetative, vegetating; innate, inborn; possessive, adventitious; *-կանութի s.* vegetation; *-կից a.* springing up, shooting forth, or vegetating together, planted together; inborn, innate, natural; participating; *-կոտութի s.* felling of trees; *-կցութի s.* participation; *-չաւ, աջ a.* wood- or plant-cutting; *s. feller.*

Տնկալ s. potash; *կիզէ - caustic -.*

Տնկասաղարթ a. well adorned with leaves; *-տէր a.* fond of botany; *-բան s.* garden; green-house; *-րար, &c. S. Տնկագործ, &c.*

Տնկարկ, աջ s. planter; *-եմ va.* to plant; *-ութի s.* plantation.

Տնկաւէտ a. abounding with plants; *-ւոր S. Տնկական; -ւորիմ տ.* to flourish; *-քար s.* phytolite.

Տնկեմ, եջի va. to plant; to constitute, to place, to establish, to collo-
Տնկեցութի s. plantation. [ate.

Տնկիչ s. planter.

Տնկից S. Տնակից. [planted.

Տնկում, ոյ s. plant, or anything
Տնկումի s. plantation, planting.

Տնպահ, &c. S. Տնապան, &c.; -ա-բան s. porter's lodge.

Տնտես, աջ s. steward, economist, manager, bursar; *- վանաց. cellarist; - եկեղեցւոյ, church-warden; - տնայի օրինաց. dispenser of the divine precepts.*

Տնտեսարար ad. economically, thriftily; providently, providentially, mysteriously; *-կան a.* economical; *S. Տնորինական; -ն s.* economy; *-վարեմ va.* to govern economically, wisely; *-բան s.* steward's office; administration.

Տնտեսայք s. economy.

Տնտեսեմ, եջի va. to manage, to have the direction, to regulate; to economize; to govern, to rule, to dispose; to dispense, to distribute, to provide, to administer.

Տնտեսութի s. economy; stewardship, housekeeping, management,

direction, administration, distribution; Providence; the mystery of the incarnation; *առանին, բաղաբաղան* -, domestic, political economy.

Տաղիմ *vn.* med. to swell, to tumify.

Տօրեն *s.* S. *Տնետ*; director, manager, administrator; *-աւթի* *s.* S. *Տըն. տեսութի*; disposition, measure; *-թի տեղիք*, the Holy places.

Տօրինաբար S. *Տնետաբար*; *-կան* *a.* economical, administrative; relating to the incarnation of our Lord; *-տեղիք*, the Holy Land; *-րան* *s.* place of our Saviour's passion.

Տօրինեմ, էջի *va.* S. *Տնետեմ*; to dispose; to dispense with, to exempt from; *-բարւոյ զկանս*, to lead a more regular life; *vn.* S. *Մարդանամ*.

Տօրինումն *s.* dispensation; *-խընդրել, աւլ, ընդունել*, to demand, to grant, to obtain a -.

Տօղիմ *vn.* to pant for; S. *Տգորիմ*.

Տօղոր, էջ *s.* imbibition, impregnation, absorption, saturation; *fig.* great erudition; *-եմ, էջի* *va.* to imbibe, to impregnate, to saturate; to penetrate, to dive into; *-իմ* *vn.* to imbibe, to soak, to be penetrated, saturated with, to become impregnated with; *-իւ* *a.* chem. saturant.

Տօղուր *s.* tart or pie.

Տօնիկ S. *Մեհի*.

Տօկ, ոյ *s.* persistence, resistance, patience; duration; *a.* resisting, persisting, durable, lasting; *ի* - or *-ս* *ad.* long, a long time; *ի* - *անկանել, ձգել*, to be prolonged, protracted, to last; *-ունել*, to have duration; *ի* - *կասել* or *ամենիւ*, to subject to lingering torture.

Տօկամ, աղի *vn.* to resist, to persist, to support, to endure, to bear, to maintain, to suffer.

Տօկացուցանեմ *va.* to corroborate, to strengthen, to fortify, to consolidate.

Տօկու S. *Տօկուիք*. [ate.]

Տօկոսաւ, ի *s.* usurer.

Տօկոսեմ, էջի *va.* to extort usury, to lend upon usury.

Տօկուիք, տես *s.* Gr. *w.* birth; *fig.* illegal profit, usury, exorbitant interest; *-տեղ* *ad.* with usury.

Տօկուն S. *Տօկ* *a.*

Տօնմ, էջ or *այ* *s.* family, tribe, house, race, line, lineage, extraction.

Տօնմադիք, -թիւք *s.* genealogy,

pedigree; *-կան* *a.* of good family, high-born, illustrious, noble, patrician; national; *s.* relation, kindred; *-բ*, produce, fruit, revenue, harvest; *-կանութի* *s.* high birth, nobility; production, fertility; *-էից, յիւ* *a.* of the same family, descent or lineage, related, consanguineous; *յիւ* *s.* abundant, rich produce; *-պեա* *s.* chief of a family or race; *-ւորութի* *s.* nobility.

Տօնմիկ S. *Տօնմական*. [descend from.]

Տօնմիմ *vn.* to take rise or origin, to

Տօնմորոշ առնեմ *va.* to distinguish or separate according to family or tribe. [ity.]

Տօնմութի *s.* parentage, consanguinity.

Տօնորակեմ *vn.* to strut, to flaunt.

Տօղ, էջ *s.* line; row, file, rank; series.

Տօղաբան *a.* loquacious, garrulous, chattering, talkative; *-բար* *ad.* in rank, in files, in line, by series; *-գլուխ* *s.* break, new paragraph; *a.* at the head of a line; *-գիր* *a.* ranged in line; *-գրեմ, էջի* *va.* to put in a straight line; *-գրութիւն* *s.* ranging in line; *-կան* *a.* well ranged, regulated, in order; *-մէջ* *s.* interline; lead, space-line.

Տօղան, ի *s.* row, range, series, course, chain, train, concatenation.

Տօղանի *a.* S. *Տօղական*; continual; *ad.* in series, by order, successively.

Տօղանիմ *vn.* to descend or arrive in order; to be classified, arranged methodically.

Տօղաւար *s.* lines, sheet of lines.

Տօղեմ, էջի *va.* to thread, to string; to arrange, to place or put in order, to classify; to draw up, to range, to marshal, to array; to write, to compose.

Տօղիք, զեայ, -զուկք, զկայ, -զունք, նից. *Տօղք, զից* *s.* saliva, spittle, slaver, drivell, piltuite, phlegm.

**Տօնիմ, էջայ* *vn.* to be reduced to paste, to be overdone.

Տօմար, աջ *s.* Gr. *w.* tome, volume; book; calendar, almanack; *նորոգութի*. Reform of the Calendar; *-Լեւոնի*. Dogmatical Letter of Pope Leo I to the Patriarch Flavian.

Տօմարագէտ *a.* skilled in almanack-making; *-կան* *a.* relating to the calendar.

Տօմս, էջ, -ակ, աջ *s.* Gr. *w.* roll, scroll; note, letter, lines; card, billet; ticket; *-երթուգարձի*, ticket there

& back, return ticket; մահազոյժ - , announcement of decease; invitation to a funeral; - հարսանեկան, announcement of matrimony.

Տոյժ, տուժի. բ, տուժից. Տ. Տուժան; damage, loss, disadvantage, prejudice, injury, wrong; տուժիւք ան ձին, at one's expense; փոխարինել տուժիցն, to indemnify, to recompense.

Տոյլի. vine. [ass, to vex, to ill-treat.

Տոյիւմ, էջի. va. to torment, to har-

Տոյոր Տ. Տոյորում; - ական. a. burning; - էմ, էջի. va. to burn, to set on fire, to fire; - էմ. va. to be burning, on fire, in a glow, to glow; ֆց. to be fired, to long, to burn, to be eager or impatient; - էջայ յառ քեզ ուժաւ նայգ, thy love burned in my heart; - էջուցանեմ. va. to burn; - էջ. a. burning, devouring; - ումն. s. burning, conflagration, torrefaction; ardour, fervor.

Տուական, Տաւրիկեան. a. Crimean.

Տուն, ռին or ւան. ուռնք, ունց. s. rope, cord, string, twine; ֆց. tie, band, bond, link; - շան, leash; - էմ, էջայ, էայ. va. to be tied by a string.

Տոռմ, ոյ. s. handle.

Տորանական. a. obscure or prolix.

Տորանեմ. va. to be prolix, redundant.

Տորդ, ի. s. cob-web, spider's web. [ant.

Տորդիկ. s. turdus, field-fare, thrush.

Տորմիլ or - նաւաց. s. fleet; Տ. Նաւատորմ. [swell.

Տորմեցուցանեմ. va. to inflate, to Տորմիմ, էջայ. va. to swell, to bloat, to puff up; to rot, to putrefy.

Տորն, ի. s. madder; - Ջփուռնիոյ, alizari, Smyrna madder; - էմ. s. chem. garancine. [-ական, -սյին. a. tartaric.

Տորմ, ոյ. s. tartar, dregs, sediment;

Տորր, էջ. s. vine-shoot, --branch; -ական. a. hard, stiff, tough; -անոց. s. bot. nursery; - էմ, էջի. va. to bud, to shoot, to sprout, to put forth buds.

Տուայտ. a. suffering, troubled as with dropsy; -անք, -էմ, -էմ. Տ. Տաւապանք, -պեմ, -պիմ; - ութի Տ. Տաւապանք. [er.

Տուայր, ի. s. wedding presents; dow- Տուար, աջ. s. cattle.

Տուարած. ի. s. pastor, shepherd; -ական. a. pastoral, bucolic; s. pastor; eclogue; -աւապի. s. pasture-land.

Տուբիլ. s. Tobe or Tybi, (the fifth month of the ancient Egyptian solar year).

Տուգան. ի, -ք, նայց. s. amends, fine, mulct, penalty, indemnity, damages, amends, compensation; zool. toucan; -էմ, -էմ. Տ. Տուժեմ, -ժիմ.

Տուգաւ or կաւ. a. weak, feeble, frail; Տ. Ներդեւ; * s. ducat (silver, 5 fr. 50 c.; golden, 11 fr. 50 c.).

Տուժապարտ. a. amenable to fine.

Տուժեմ, էջի. va. to amerce, to fine, to mulct, to punish with a fine; - էմ. va. to pay a fine, to indemnify, to make amends, to recompense.

Տուիլ, տրւլի. շաց. s. giver, donor.

Տուկ, էջ, Դուքս. s. L. w. duke, guide, leader, general, chief.

Տուգա, աղայց. s. bot. marsh-mallow, althæa; ալթուի - , althæa frutex.

Տուգրայ, ի. իւ. s. Turk. w. tougra,

Տուժար Տ. Տոժար. [royal monogram.

Տուն, տան, տանց. s. house, habitation, home; house, family, race, nation; family, household; goods, fortune; house, commercial house; couplet, strophe, stanza, verse; - Արամայ, the human race, mankind; - Թորգոմայ, the Armenian nation; - Թագաւորի or ալթայի, the king's household; - մաւ տէնագրայ, &c., library; - Պլատոնեայ, Plato's Academy or school; աւ - ն. sf. Vesta; փայտակերտ, աղիւսակերտ, քարաէն or քարուկիւր - , wooden, brick, stone house; հանգիստ. բնակելի, լաւ, մեծ, փոքրիկ, գեղեցիկ, անշէւ or անպիտան - , commodious, inhabitable, good, large, small, fine, wretched house; հիմունք, արմունք տան, the foundations, the walls of a house; վարձելի կամ վաճառելի - , house to be let or sold; - ի տանէ, տանէ ի - , from house to house; արտաքոյ տան, ք - ն, out, not at home; ի տան, at home; կալ ի տան, to stay, to be at home; ելանէլ ի տանէ, to go out; մեկնել ի տանէ, չուել, to remove, to move; գառնալ, գնալ ի - , to go home again, to come home, to go home; - վարձել, to let a house; վարձել գ - իւր, to let his house; - շինել or կառուցանել, քանդել, to build, to pull down a house; ական հաստանել զտան, to break into a house; չընել տանէ ի - , to wander from house to house; Տ. Ըստ, Թափեմ, շուր, վարձ. &c.

Տունկ, անկոց. s. plant, shrub, tree; planting; անկել - , to set plants, to plant trees; լու. անկոց. zool. podura.

Տուրեան, ջենի, ջենէ *s.* day, day-time; — or — **ջենական**. — **ջենային**. — **ջեն** *a.* day's, belonging to the day, diurnal.

Տուող *a.* giving; *s.* giver; *chem.* manipulator; — **տութիւն** or [pulation.

Տուումն *s.* gift, donation; *chem.* manipulation; **Տուումութի** *s.* gift, donation; collation; tradition; giving in, delivery, surrender; — **օրինաց**, legislation, forming laws; — **եօթանասնից**, the Septuagint.

Տուռէճճ *S.* Սալմա & Գուռէճճ.

Տուռն *s.* heap, mass, pile; — — *ad.* in heaps. [Հանգերձի, train; skirt.

Տուռն, տրամն *s.* extremity; tail; —

Տուր. տրոյ. ք. տրոյ *s.* giving; donation, gift, presents; alms; duty, taxes, impost; — **ք առաւ՝ առնեն զարեկամ զուարթ**, short reckonings make long friends.

Տուրեւաւ. էց *s.* commerce, traffic, trade; interchange, exchange; conference, communication, correspondence, frequentation, society; — **շնոյ**, respiration, breath; — **ամուսնութեց**, marriages, weddings; **գաղարուսն-էց**, stagnation of business, of affairs; **ի յետին — շնոյն**, at the last moment or gasp; — **առնել**, to trade, to traffic, to negotiate; **ի — գեղարգանցն ճայթիւն որոտման ելաներ**, a sound as of thunder proceeded from the clash of the spears; *S.* Թեւակոխեմ.

Տուրեւաւ. —իկ *a.* commercial, mercantile, trading; — **իկ** *s.* merchant, trader; — **իկք**, or — **իկ փոփոխումն**, շահաւետութի, վաճառք, commerce, trade; **ի —իկ վաճառս լուրուք բերել**, to trade, to negotiate, to traffic.

Տուրեւաւութի *S.* **Տուրեւաւիկք**; — **շնոյ**, respiration.

Տուրթ. էց, —իմ *S.* **Տոյթ. Տութիմ.**

Տուրաւութի *s.* tax giving, paying tribute, being tributary.

Տուրք *S.* **Տուր. ք.**

Տուրի, տփոց *s.* box, case, chest; *S.* **Խնկաման**; book-case; *arith.* small square; — **սահուն phys.** movable, running or drop-box; **շնողագիւլք** *ի յակունս պահին* *ի —ս մանուս*, precious things are packed in small parcels.

Տոգան, աջ *s.* batlet, rammer; beetle, ram; **տեղ-բեղ**.

Տոգեմ, էցի *va.* to beat with a batlet; to ram, to drive in; to tread under

Տոգիւ *S.* **Տոգան.** [er foot.

Տոգիւն *s.* noise of beating, crash.

Տոքաւան *a.* *Gr. w.* toxical, poisonous; — **գեղ**, toxic, poison.

Տպագիր, գրի *a.* published, printed; *s.* typographer; publisher; edition, impression; — **գրական** *a.* typographical; — **գրատուն** *s.* printing-house; — **գրեմ** *va.* to stamp, to mould, to cast, to model, to shape; to print, to publish; — **գրիւ** or **գրող** *s.* typographer, printer; publisher; — **գրութի** *s.* typography, impression, printing; edition, impression. [topaz.

Տպագին or **ոլի, աջ** or **էց** *s.* *Gr. w.*

Տպանամ, աջայ *vn.* to be printed, stamped or impressed.

Տպարան *s.* printing-press, —office; — **ապետ** *s.* superintendent of the —.

Տպացույցներ *S.* **Տպաւորեմ.**

Տպաւոր *a.* typical, original; figured; printed, marked, impressed; — **աւար** *ad.* symbolically, mystically, analogically; — **աղոյն** *a.* more or very like, precise, genuine, true; — *ad.* precisely; — **ասացից**, properly speaking; **կամ — առել**, or more correctly to say; — **եմ. էցի** *va.* to form, to figure, to model; to imprint, to print, to mark; to grave, to engrave, to inculcate, to impress; — **ութի** *s.* impression, stamp, print, mark, figure, form; *fig.* impression; *chem.* fixation; — **գործել յոք**, to produce an impression on a person.

Տպեմ, էցի *va.* to print; — **իմ** *vn.* to be **Տպող** *S.* **Տպագրող.** [printed.

Տպտոն *s.* *Gr. w. med.* intermitting ague, tertian fever, tertian.

Տպիք, առիկց *s.* eros, lust; *S.* **Տըւ** **Տնաւոր** *a.* callous, hard. [փանք.

Տոփական *a.* concupiscible, sensual, libidinous, amorous.

Տոփամ, Տոփանամ, աջայ *vn.* to love to distraction, to be madly in love with; to love tenderly, to covet, to long for, to desire ardently, to wish eagerly, to burn for, to be athirst for.

Տոփանք *s.* amours, amorous desire, concupiscence; cupidity, strong desire, ardent wish; **էղանակ —նայ անասնոց**, rutting-season, —time. [*s.* Cupid.

Տոփաւոր *a.* libidinous, luxurious;

Տոփելի *a.* desirable, worthy of possession; **Տոփեմ** *S.* **Տոփամ.** [session.

Տոփող *a.* desirous; amorous.

Տոփոս *a.* passionate, impassioned, amorous, smitten with love or desire.

Տափութի or **ուսն** *S. Տափանք*.
Տաաղիչի *s. zool.* screech-owl.
Տախի *արապի* or *պղպ* *a.* sour, rough, sharp, acerb, hard, tart, astringent, acrid, pungent; - *դինի* *racy* or *brisk*
Տանաւոր *a.* tailed. [wine].
Տաոյ *s.* draught-house.
Տառն, **տանոյ** *S. Տունն*.
Տապեմ *va.* to sour, to render acrid;
-իմ *vn.* to grow sour.
Տապուլթի *s.* sour taste, acidity, acridity, pungency, acerbity, harshness.
Տաքանայ մեղր *S. Ծորանոյ մեղր*.
Տաքեմ, *եղի* *vn.* to like.
Տրակ, *այ* *S. Տոմսակ*.
Տրական *s. gr.* dative; *a.* dative; - *կից* *a.* granting or according together.
Տրամ *a.* firm, solid, substantial, hard, resisting; - *երկեր*, solid earth;
- գործել, to render firm.
Տրամաբան *s.* logician; - *արար* *ad.* logically; - *ական* *a.* logical; - *եմ*, *եղի* *va.* to reason; - *ուլթի* *s.* logic; *սուս* - *paralogy*; - *օրէն* *ad.* logically; - *դիծ* *S. Տրամաչափ*; - *դէս* *s. ast.* diopter, *pl.* dioptra; - *դրեմ*, *եղի* *va.* to dispose;
- դրուլթի *s.* disposition; *gr.* class of verbs; - *լար* *s.* perpendicular, plumb line; - *խոշ* *a.* judicious, reasonable;
- խոշուլթի *s.* judgment, reasoning; - *խօս*, *եղ* *s.* dialectician; dialogist; - *խօսուլթի* *s.* dialectics; dialogue; - *միտ* *S. Տրամախոշ*; - *նամ*, *ացայ* *vn.* to become firm, to harden, to solidify, to grow hard or tough; - *նկիւն* *s.* diagonal; - *նկիւնարար* *ad.* diagonally; - *նկիւնի* *a.* diagonal; - *նչանակ* *a.* philosophic, historical; - *շրջիմ* *vn.* to go round about, to travel over, to wander here & there; - *չափ*, *ի* *s.* diameter; - *չափական* *a.* diametrical; - *չափապէս* *ad.* diametrically; - *տեմ*, *եղի* *va.* to divide equally; - *տուլթիւն* *s.* equal division;
- տպաւորեմ *va.* to impress well, to imprint solidly. [inguish, to separate].
**Տրամորոշեմ *va.* to divide, to distribute; *եղի* *va.* to harden, to consolidate.
Տրամիկ *S. Տրամ*. [solidate].
Տրապիչ, *այ* *S. Gr. w.* trapeze, table; *geom.* trapezium; - *աձեւ* *a.* trapeziform, trapezoidal; *s.* trapezoid; - *իւս*, *այ* *S. Gr. w.* money-changer; table-companion, messmate. [stone].
Տրապոլ *s.* tripoli; - *աղիւ*, rotten
Տրաւեր, *սիրայ* *a.* generous, liberal.
Տրաւե *S. Ստալին*.**

Տրաւ *S. Տարաւ*.
Տրեի, *այ* *s.* sandal; wooden-shoe, clog; - *հովուի*, calage; - *ագործ*, *այ* *s.* -maker; - *աւորեմ*, *եցայ* *vn.* to put on sandals.
Տրէ, *ի* *s.* the fourth month of the ancient Armenian calendar, (November).
Տրեզ, *արիկի* *s. Pers. w.* hem. [er].
Տրիբուն, *ի* *s. L. w.* tribune; - *ական* *a.* tribunitial; - *ուլթի* *s.* tribuneship.
Տրիչան, *ի* *S. Gr. w.* pastinax, puffin, poison-fish, sting-ray.
Տրիեր, *ի* *a. Gr. w. mar.* three-banked or benched; - *նաւ*, three-benched galley, trireme.
Տրիկան *s. Gr. w.* plate, disk.
Տրիտոն *s. Gr. w.* Triton, sea-god.
Տրիւոր *s.* reward, recompense, retribution, requital.
Տրիօր or **Տրիօ** *S. Տրիօ*. [sis].
Տրիւս, *միսայ* *s. Gr. w.* triens, trimes.
Տրիւսեմ, *եղի* *va.* to rake, to gather with a rake, to racle.
Տրիւլթիւն *s.* inexperience.
Տրիւլի *s.* rake; hay--.
Տրիւլ, *միլ* *a.* inexperienced, inexperienced, raw, unpractised, new; untamed, wild.
Տրոշ, *ից* *s. mis.* division.
Տրոշակ, *այ* *s. gr.* disjunctive sign, divisible point. [ive].
Տրոշական *a.* disjunctive; adversat.
Տրոշեմ, *եղի* *va.* to divide, to sort.
Տրոշուլթի or **ուսն** *s.* division; abduction; *gr.* diæresis; *chem.* sorting.
Տրոյախաղ *s.* Trojan games. [choice].
***Տրորեմ**, *եղի* *va.* to grind, to pound, to crush; to dissolve, to dilute, to spoil.
Տրորիմ, *եցայ* *vn.* to rot, to become rotten, to grow putrid or corrupt, to spoil; to fester.
Տրորումն *s.* corruption, putrefaction, rottenness; feasting.
Տրուպ, *արափ*, *պայ* *a.* humble, lowly, unworthy, inferior, least, vile, abject.
Տրոփական *a.* noisy. [ject, despicable].
Տրոփեմ, *եղի* *vn.* to stamp on the ground; to trample or tread under foot; *ոսո* or *զոսո* - *ի վերայ*, to despise, to insult, to outrage. [ling].
Տրոփիւն or **փուսն** *s.* tramp, tramp.
Տրոփիւն *S. Gr. w.* trochilus, gold-crested wren.
Տրականամ *vn.* to degenerate, to become abject, vile, mean, base.
Տրամարար *ad.* sadly, sorrowfully;

-**դիս** *a.* much afflicted, sad, melancholy, oppressed with grief; unpleasant, afflicting, grievous; -**դիսայ** or **դիսա** *a.* mourning, dejected, gloomy, sorrowful, mournful; -**դի** or **դից** *a.* full of affliction, doleful, sorrowful, sad, unhappy; -**ծին** *a.* causing or producing sadness; -**ծնուի** *s.* the bringing forth with sorrow; -**կան** *a.* saddening, painful, vexatious, provoking; -**կից լինիմ** *vn.* to compassionate, to be afflicted for another, to share another's grief or care; -**կցուլի** *s.* compassion, condolence; -**հալած** *a.* care-dispelling, comforting; -**հաղորդ** *a.* mingled with sadness; -**սէր** *a.* fond of sadness, melancholy, pensive; -**բար** *a.* saddening, afflicting.

Տրտնեմ, **եցի**, -**եցուցանեմ** *va.* to displease, to discontent, to afflict, to chagrin, to pain, to grieve; to cast a gloom over, to darken.

Տրտնիմ, **եցայ** *vn.* to be displeased, afflicted, grieved, chagrined, to sorrow, to take to heart, to repine, to fret.

Տրտնութի *s.* sorrow, chagrin, affliction, dejection, sadness, melancholy; **Տ. Բեկդիմ**. [ing.]

Տրտնական *a.* grumbling, complain-

Տրտնում *S. Տրտնելմ.*

Տրտնանք *S. Տրտունք.*

Տրտնելմ, **եցի** *vn.* to grumble, to murmur, to complain, to cry out, to quarrel. [**S. Տրտունք.**]

Տրտնելուն, **լողողի**, **լուռ** or **լուռն**

Տրտնող *s.* complainer, grumbler, murmurer, quarreller.

Տրտում *a.* sad, sorry, afflicted, chagrined, melancholy, dull; *ad.* sadly; -**լինել**, to be sorry, grieved, to have one's heart full of affliction or sorrow.

Տրտունք, **արտնջ** *s.* complaint, grumbling, murmur, lament, cry, quarrel; *a.* complaining, murmuring; -**ունել**, to make a complaint, to complain; -**լինել** *S. Տրտնում*; -**առնել**, to dissatisfy, to discontent.

Տրցակ, **այ** *s.* bundle, bunch; -**խոսայ**, truss, bottle; -**փայտի**, faggot, bundle of wood; -**մագնիսական**, pencil of magnetic rays; **առնել** - or -**եմ**, **եցի** *va.* to truss, to tie in a bundle, to bottle, to bind up in faggots. [&c.]

Տրփական, **Տրփում**, &c. *S. Տոփական.*

***Տրփում** *vn.* to palpitate, to throb, to flutter; *S. * Կոտտում.*

***Տյակ** *s. S. Տյակ*; sack; pocket.

Տփիկ *s.* small box, casket, jewel-case; *bot.* lion's foot, leontopodium.

***Տփկիմ** *vn.* to be flattened, to shrink; to sit, to squat. [whimper, to pule.]

***Տքամ**, **այի** *vn.* to moan, to whine, to **Տքարար** *առնիմ* *S. Տարապարհակ լարեմ.*

Տքատեր *a.* vigilant; Akimitan.

Տքեմ, **եցի**, **Տքիմ**, **եցայ** *vn.* to be vigilant or watchful, to be awake, to watch. [keep awake.]

Տքեցուցանեմ *va.* to keep up, to **Տքնութի** *s.* sleeplessness, wakefulness, vigil, vigilance, watch.

Տօլ, **ոյ** *s.* hot weather, great or ardent heat, burning atmosphere, solar heat, sunburning; *a.* hot; -**ոյ** *ad.* during the heat; -**ամարայնոյ**, summer heat; **հարկանիլ** *ի* -**ոյ**, to be corrupt, to rot, to putrefy.

Տօթագին *a.* very hot, burning; -**ժամ** or **ժամանակ** *s.* hot hours of the day; *ի* -**ժամու առաքին**, in the heat of the day; -**ժամու** or *ի* -**ժամու** *ad.* during the heat; -**խարչ**, -**կեղ**, -**հար** *a.* parched with heat; -**յին** *a.* hot; -**նամ**, **այայ** *vn.* to be consumed by heat, to burn; -**ցուցանեմ** *va.* to burn

Տօթութի *s.* great heat. [with heat.]

Տօմար *S. Տոմար.*

Տօն, **ից** *s.* feast, solemnity, festival, celebration; -**նշանաւոր**, **հանդիսաւոր** or **մեծահանդէս**, extraordinary, solemn feast; *օր* -**ի**, feast-day, holiday; **ամենաժողով** -, fair day, market day; -**անուան**, saint's day; -**ամ Սրբոյ**, All-Saints'day, All Hallows'day; -**մարմնոյ եւ արեան Տօն**, Corpus Christi day; -**անմեղ Մանկանց**, Childermas-day; **արբել**, **խմբել**, **կատարել**, **առնել** *չ*, to keep, to observe, to celebrate a feast; **չորհաւորել ուրուք զ** -**իւր**, to wish a person many happy returns of the day; *S. Տարեկան.*

Տօնախմբեմ *va.* to solemnize, to celebrate, to feast, to keep a holiday; -**խմբութիւն** *s.* celebration of a feast, solemn reunion, solemnity, festivity, festival, solemnization, feast, commemoration, holiday; -**կան** *a.* festive, festival; holy, solemn, public; - *օր*, feast-day, holiday; -**դիրք** *S. Տօնացոյց*; -**կանութի** *s.* feast; -**կարգ** *s.* regulations concerning a feast-day; -**կարգեմ** *va.* to fix or establish a comme-

moration or feast-day; *-կէց լինիմ տ.* to feast, to celebrate a feast in company, to solemnize together; *-հրաման a.* containing the regulations concerning feast-days; *-մակ. այց s.* church-calendar, table of lessons for the day; lectionary, service-book; *-մերձ օր s.* a day near a feast; *-նամակ. պատշառ s.* book or treatise on feast-days; *-պետ s.* chief of a feast or solemnity; chairman of a banquet, host, inviter; *-սէր a.* fond of feasts or solemnities; *-սիրուի s.* love of festivals; *-վաճառ s.* fair, public market; *-տեղի s.* festive hall or board, place where festivals are held; *-ցոյց s.* calendar of feasts or high days, ordo, directory, rubric.

Տնեմ, էջի va. to feast, to keep holiday, to celebrate, to solemnize.

Տօննծայք s. New year's gift, reciprocal gifts on festive occasions.

Տօնու S. Տօնական.

Տօսախ, էջ s. bot. box, box-tree; *փայտ -ի, box-wood; -ի a.* box-wood, made of box.

Բ

Բ (*rē*) *բէ s.* the thirty second letter of the alphabet, & the twenty sixth of the consonants; *բ, ք, five thousand; five thousandth.*

— It is sometimes confounded with *ա*, as: *մրմում-մումում, ձերբակալ-ձերբակալ, ձմեռն-ձմերան.* Also with the *լ* & *զ* letters, as: *սրանամ-սլանամ, բելիար-պէլիալ, * անսեր-տեսել եմ, * ըսեր-ասել եմ.* And also with the *յ*, *աներկար-աներկայ, * երկոր-երկոյ, անգորր-անգորր.*

— It is sometimes redundant in words; for example: *բարժանեմ-բաժանեմ, տարժանիմ-տաժանիմ, տուրժիմ-տուժիմ.*

— There are but few words which

commence with this letter, & those are either abbreviations or foreign words; it is rather used as a medial & final. [lord; master, doctor.

Բառուհ, էջ s. H. w. my master, my *Բառուհաբար ad.* masterly, doctorally, like a master; *-կան a.* masterly, doctoral; *-պետ s.* chief master or doctor, pontiff; our Lord & Master Jesus Christ; *-բան s.* residence of a bishop or patriarch.

Բառուհեմ, էջի va. to teach, to instruct, to give precepts.

Բառուի s. H. w. rabbi, master, doctor, instructor; *-նեայ պետ, chief-rabbi.*

Բառուորէն S. Բառուաբար.

Բախ maimed of the word Ռ-բախ or Խրախ, S. there with its derivatives.

Բախան S. Խրախանք.

Բակերո. &c. S. Հրաշակերո. &c.

Բահեմ S. Արահեմ.

Բահիրաբ ad. in haste, hastily.

Բամ, -եմ, &c. S. Երամ, &c.

Բամական a. whole, total, all together; *ad.* totally. [ther.

Բաւոս s. Gr. w. rod; *phys.* beams

Բենական a. divine. [of light.

Բենասես a. seeing or who saw God.

Բեւեմ va. to drive a coach; *mar.*

**Բոմ S. Ծաբարոյի. [to steer.*

Բոպ or -է, էջ s. second; instant, moment; the world, the universe; Europe.

Բոպահամար a. counting the seconds; casting one's nativity.

Բոտեմ, էջի va. to assemble, to reunite; to beseech, to beg; to drive away. [miserable.

Բոտին a. vile, abject, despicable,

Բոտումն s. assemblage, reunion; prayer; *բոտմար սրաի, with palpitat-*

Բուպ S. Տրուպ. [ing heart.

**Բը, էջ S. Աղէկաս.*

8

8 (*tsœ*) ցրյ *s.* the thirty third letter of the alphabet, & the twenty seventh of the consonants; ց. ց. six thousand; six thousandth.

— It is sometimes confounded with the letters զ, ձ & ը; as: *փրկանեմ*, *ընկանեմ*, *ընկանեմ*; *յեղյեղձ*, *բարյ-բարձ*; *առնիցէք-առնիջէք*, *կեցեք-կեջէք*.

— As a prefix to words it is a sign of the dative; for example: *ասէ ցՏէր*, he says to the Lord; *մինչեւ ցերբ*, until now; *մինչեւ ցերբ*, to or till when? *մինչեւ ցորս ցայտ*, up to this day.

— *Pr.* to, as far as; till; *ցայդ վայր եկեսցես*, heither shalt thou come, come thus far! *ցմեծ ժամս*, for long time; *կասկածեմ ցառաւան*, եւ հառաւ յառաւան՝ երկնիմ ցերեկոյն, suspicions assail me till morning light, from break of day fear torments me till evening.

Յարի, բւոյ s. bol. erythroxyllum?

Յախ, ոյ s. branches, brushwood; furze; birch-tree; maple; — *մորուք*, matted beard; *—*աւել s.* birch-broom; —*կոյ a.* birchen; *S. Յախնան*; —*եմ. եցի va.* to rake, to harrow; —*խան s. a.* maple-wood; —*սարեկ s. zool.* wren; gold-hammer.

Յած, ոյ or է a. low, lower; *fig.* humble, lowly, modest, moderate, mild, docile, good; low, vile, abject, ignoble, base, mean, grovelling, worthless; — *հայեղով*, looking down, modestly.

Յածադին a. cheap; *ad.* cheaply; — *գնաց a.* slow-gowing, gentle-moving; — *խոս a.* speaking in a low voice; — *նամ vn.* to go down.

Յածիկ ad. in a low voice.

Յածնում, ծեայ vn. to become or

grow low, to go down, to subside, to fall, to diminish, to lower, to be humbled; to calm, to stoop, to be appeased; *med.* to go down, to subside.

Յածոգի a. sweet-tempered, meek, submissive.

Յածութի s. lowness; *fig.* modesty, moderation, sobriety, decency; humiliation; humility; vileness, meanness, baseness; — *թա ad.* with a lowly air, meekly, modestly; meanly, basely.

Յածումն s. calm, quiet, tranquillity.

Յածուն, ծնոց a. humble, meek, modest, moderate, sober, good; low, lower; — *վայրք*, lowlands; — *խորհուրդ*, wise or prudent counsel.

Յածուցանեմ, ցի va. to lower, to put or bring down, to stoop; to reduce, to abate, to diminish, to lessen; to abase, to debase, to disparage, to humiliate; to soften, to assuage, to calm, to moderate, to appease, to allay, to tranquillize; *ցածոց Տէր շուրջ շինեւ*, the Lord has given me peace on all sides.

Յականեմ or նիմ. եալ vn. to be in want, in a miserable state, without resources, to be reduced to extremities; — *եցուցանեմ va.* to reduce to want, to impoverish, to make unhappy.

Յակն, կան, կանք s. want, need, indigence, poverty, misery.

Յամաք, աջ a. dry, arid; *s.* terra firma, continent, mainland; — *կղզի*, peninsula; — *երկիր*, dry land; *հաց*, dry bread; — *փայտ*, dry wood; — *աչք*, with tearless or dry eyes; *չ ծառաւոյն շիջուցանել*, to quench or allay thirst; *յածիլ ք ծով եւ ք*, to scour sea & land; *անցանել ք*, to pass dry-footed, dry-shod; *երանել or ընանել է*, to land, to go ashore or on shore; *հասանել է*, to reach the shore; — *երթալ, անցանել*, to travel by land.

Յամաքաբնակ a. dwelling on the continent, on terra firma; — *թեւ a. ad.* without turning a hair, safe & sound; — *կան S. Յամաքային*; — *կէտ s.* sea-shore, country-side, beach, coast; — *կղզի s.* peninsula; — *յաասակ a.* dried, without water; — *յին a.* terrestrial, continental; dry, arid; — *թ*, denizens of terra firma; — *իրք*, solid food; — *չափ, էյ s.* land-measurer, surveyor; — *չափութի s.* land-measuring, surveying.

Յամաքեմ, էյի S. Յամաքիմ and

Յամաքեցուցանեմ *va.* to dry, to desiccate; to dry up, to parch, to render arid; to drain, to dry up, to exhaust; **-ուցիչ** *a.* drying, withering, dessicative.

Յամաքելիծաց *a.* travelling by land.

Յամաքիմ, **եցայ տո** to dry, to dry up; to drain, to be exhausted; to wither, to fade, to die; **-յողաց**, to expire, to breath one's last, to die; **-զորութեան**, to grow weak, to lose strength, to fall away, to languish; **-սիրոյ**, to grow indifferent; **յամաքեալ** *a.* dry, arid; **-գոտի**, torrid zone; **ստինք** **-ք.** flabby breasts, withered teats; **ոսկերք** **-ք.** dried bones.

Յամաքութիւն or **ուժն** *s.* dryness, aridity, siocity; drying up, draining; withering, leanness, exhaustion; **-ուժն սիրոյ**, indifference, coolness.

Յամաքուռ *a.* dry, arid, parched.

Յայգ, **ոյ** *s.* night; **-or զ** *ad.* nightly, by night, during the night; **զ-եւ զցերեկ**, night & day, day & night; by night & by day.

Յայգագնաց *a.* prowling by night; **-ս առնել**, to cause to march by night; **-զուարճ** *s.* *bol.* marvel of Peru; **-խումբ** *S.* **Յայգահանդէս**; **-կանթեղ** *s.* night-lamp; float-light; **-կռիւ ժարտ** *s.* nocturnal combat; **-հանդէս** *s.* evening party; **-նոց հանդերձ** *s.* night-dress, **-gown**; **-նուագ** *s.* *mus.* serenade; **-տալ**, to serenade; **-պահ, աջ** *s.* night-sentry; **-պաշտօն** *s.* nocturn (religious service in the night); **-ցնոր** *a.*

Յայգերգ *s.* serenade. [dreaming.

Յայգութիւն *s.* night, night time or hour, the whole night; **բզկուժն** **-թէ**, nocturnal pollution. [night.

Յայգօթ առնեմ *va.* to leave out at **Յայգ վայր** *ad.* so far, as far as that, to that place, there.

Յայթեմ, &c. *S.* **Յայտեմ**, &c.

Յայժմ *ad.* until now.

Յայլք or **դք** *s.* groin.

Յայն *S.* **Յայնքան**; **-ժամ**, **-վայր** *ad.* until or up to that time, hour or epoch, till than; **-քան** *ad.* so, so much, to such a degree. [down to there.

Յայավայր *ad.* here, to this place;

Յայս ցայն *ad.* both as to this & to that, considering both sides of the case.

Յայքան *ad.* thus far; till here.

Յայտօր *ad.* hitherto, to this day, till to-day, until now.

Յայտ **-ք** *s.* jet, gush, spirt, splash; -

ջրոյ, jet d'eau, water-spout, fountain; *mech.* condensing jet; **-լուսոյ**, sudden ray.

Յայտեմ, **եցի** *va.* to spout, to cause to gush out, to spirt out; to shine, to beam, to emit rays; **-իզմ** **-**, to splash, to bespatter; **-իմ տո**, to gush, to spout out, to spring up, to break, to burst.

Յայտուկ *S.* **Յայտուժն**; **-ք աղմոյ**, splash of mud.

Յայտուժն *s.* *S.* **Յայտ**; squirt, gushing, spirting; breaking; flashing, reflection; **-սեղման**, ejaculation.

Յայտք *S.* **Յայտ**.

Յան, **ից** *s.* sowing; dispersion; *S.* * **Յան**; *a.* scattered, disseminated, spread; **-եւ ջիր, ջիր եւ** **-**, scattered about, dispersed every where; *ad.* here & there; **-եւ ջիր առնել**, *կայուցանել*, *սփռել*, to scatter here & there, to disperse; **-աստ անդ հարցանել**, to interrogate (a scholar) promiscuously.

Յանգ, &c. *S.* **Յանկ**, &c.

Յանեմ, **եցի** *va.* to sow, to strew; to spread, to scatter, to diffuse; to sprinkle, to besprinkle.

Յանկ, **ոյ** *s.* hedge, fence, enclosure, boundary, wall; index, catalogue, list, table; desire, love, lust; *anal.* secundine, after-birth; *ad.* always, continually; **պատել, փակել** **-ով**, to surround with hedges, to fence in; **-արկանել**, to hedge in, to encompass, to surround.

Յանկալի *a.* desirable, to be wished for, longed for, much sought after, amiable, dear; **-պարզութիւն**, amiable simplicity; **-է ինչ**, I desire, I wish for, I would that, I dream of nothing but; **-ք** *s.* whatever is pleasing, desirable or dear; **-ք աչաց**, that which is pleasing to the sight; **անդաւակիցից զ-իս որովայնից նչ**, I will slay their dearest sons.

Յանկական *a.* concupiscible; **-ն** *s.* concupiscence; **-կառար** *a.* high-built (wall); **-կարկաս** *a.* hedge-repairing, restoring a wall.

Յանկամ, **Յանկանամ**, **աջայ տո** to desire, to wish, to envy, to covet, to long for; to desire inordinately, to covet greedily.

Յանկամուլ *a.* lustful, libidinous.

Յանկապաւ *a.* hedged in, surrounded with hedges; **-առ** *a.* hedge-breaking; **-եմ** *va.* to surround with hedges; to encompass, to encircle.

Յանկաջան *S. Մշտաջան*.

Յանկաւեր *a. amorous, lecherous, lewd, voluptuous, sensual, libidinous; -սիրեմ vn. to desire passionately; -սիրութիւն s. passion, love, lust, sensuality, lechery, concupiscence; զվազաշում -թէ թեւակոխել, to abandon oneself to voluptuousness.*

Յանկատեսակ *a. pretty, fine, nice-looking; -բար s. tempting, delicious; -բգեւ, -բկեմ S. Յանկապաս, -պատեմ; -ցող a. desirous, covetous, greedy; s. desirer; -ցողական S. Յանկական; -ցուցիչ S. Յանկարար; -փակ S. Յանկապաս.*

Յանկեմ, էջի va. to surround with hedges, to hedge or wall in, to enclose, to encircle; - զհամարս տանց, to divide into chapter & verse.

Յանկոտ, աջ a. lascivious.

Յանկորդ *a. assiduous, continual; ad. ever, continually; -եմ, էջի va. to frequent, to haunt; vn. to continue, to persevere, to perpetuate, to last.*

Յանկութիւն *s. desire, longing, envy; will, pleasure; sensual pleasures, lust, concupiscence, voluptuousness, sensuality, passion, love; cupidity; -փառայ, ambition; գալի - , to desire, to wish; ինեւ ի -թէ մեծի, to desire ardently, to wish for eagerly; առնել ը -թէ անձին, to act according to Յանկումն s. desiring. [one's caprice.*

Յանումն *s. sowing.*

Յանց, էջ s. net, seine; net-work; *fig. snare; anat. S. Յանցատեսակ; սփռել զ, to spread nets; անկանիւ ի -ս, to be caught, taken in a net; to be snared, netted, entrapped.*

Յանցակերպ *a. retiform, reticular.*

***Յանցառ** *a. thin, scarce, rare; s. glade.*

Յանցատեսակ *s. anat. retina, net-like tunic or innermost coat of the eye.*

Յանցորկ, աջ s. haul, cast of a net; *a. casting nets.*

Յանցեմ, էջի va. to fish with nets, to take or catch in a net.

Յանցորդ, աջ s. seiner, fisherman.

Յանկոտ, աջ a. inclined to anger, hasty, irascible, passionate, choleric; -ութիւն *s. irascibility.*

Յամաւիլի *a. wrathful, angry.*

Յամանական *or Յամանական a. fit to excite anger; irascible; -ն s. irascibility.*

Յամանում, սեայ, սիր, սուցեալ vn.

to lose one's temper, to put oneself in a passion, to fall or fly into a passion, to fire up, to be indignant, very cross, greatly incensed, violently enraged, angry, vexed, exasperated; -ասրապարտուց, to fire up at the least thing, to be easily provoked, put out.

Յասումն *s. anger, indignation, passion, wrath, ire, rage, fury; ի -ածել, to provoke, to anger, to incense; գրգռել զ- ուրուք, to rouse or stir up wrath, to put into a passion; թափել զ- արիւթ, to vent one's anger or spleen; մեծապէս ցամամբ եռալ ախ, to be aggravated, to become worse; լինել ցամամբ չ ումք, to be angry with, to quarrel with a person.*

Յասուցանեմ, յի va. to offend, to rouse the indignation of, to put in a passion, to irritate, to incense, to chafe, to provoke, to exasperate.

Յասլիմ, սեայ S. Յամանում.

Յատեղի *s. point?*

Յարասի *s. bot. broom, genista, birch.*

Յարդ, - եւս, - իսկ ad. until now, still, yet; - եւս ոչ, not yet.

Յաւ, ոչ s. pain, ill, suffering; *fig. sorrow, grief, affliction, displeasure, bitterness; regret; disease, illness; -ովք ad. painfully, sorrowfully, sadly; գառնակսկիծ - , sharp, smarting, poignant or bitter pain; - սրբազան, epilepsy, falling sickness; -ք ցանկութիւն, concupiscence; ի -ս լինել, -ս կրել, տանել or բերել -ոց, to suffer or endure pain, to feel unwell, to be in pain, full of pain; զմահու - ջերանիւ, to be ill of a fatal disease; մեղմել զ-ս, to calm, to allay, assuage or lull pain; գոխորմբեր կալաւ զիս - , & cruel pain seized me; փարատեցան լինեն -ք իմ, I have no more illness, I am free from pain; - է or -է ինձ, it displeases me, I am vexed, I am very sorry; S. Ըմբռնիմ.*

Յաւաբեր *a. causing pain, dolorous; hurtful, unwholesome; -գար, աջ a. unhealthy, infirm, sickly, broken down, feeble, weak; -գին a. painful, doleful, afflicted, sorrowful, dismal, mournful; ad. dolefully, dolesomely, painfully, sadly; - ձայնիւ, in a mournful tone; - սիրտ, sorrowful heart; - աշէնք, atrocious curse; - կեանք, tiresome life.*

Յաւադնեմ, էջի, -գնիմ, էջայ vn. to

be in pain, to have a pain, to be ill, to suffer; to pain, to be afflicted, vexed, chagrined, sorry.

Յաւազնոս *S. Յաւազար*; *-եմ. -իմ* *vn.* to fall sick, to be ailing, poorly; *-գնութի* *s.* pain, grief, affliction, tribulation; condolence, compassion.

Յաւալի *or լից* *a.* painful, doleful, grievous, sad.

Յաւած, *ի* *a.* suffering, infirm, ill; afflicted, wretched; *-ութի* *s.* illness, sickness, pain.

Յաւակից *a.* condoling with, compassionate, feeling for; *-լինել*, to condole with, to commiserate, to share in another's affliction, to be compassionate, to sympathise with, to pity; *-կարար* *ad.* compassionately, sympathisingly; *-կեմ. -կցիմ* *S. Յաւակից լինիմ*; *-կցութիւն* *s.* condolence, compassion, sympathy; *Թուղթ -թէ*, letter of condolence.

Յաւահալած, *ից* *a.* antimorbons, euring, dispelling diseases.

Յաւանակիմ, *եցայ* *vn.* to last.

Յաւասէր *a.* merciful.

Յաւասեմ, *եցի* *vn.* to cut or tear up.

Յաւացածոյց *a.* assuasive, lenient.

Յաւացում, *ի* *s.* pain.

Յաւեցուցանեմ *va.* to cause pain or sorrow, to pain, to afflict.

Յաւէ, *ւեն, լեաց, լեցին, լեցեց* *v. imp.* to be in or to suffer pain or grief; to be displeased, to regret, to be sorry; to be afflicted, to grieve; to compassionate, to pity, to complain; *ցաւէ գլուխիմ*, my head aches, I have a pain in my head, I have the headache; *ցաւեցին ոտք իւր*, he suffered from a pain in his foot; *ոչ ումէք ցաւէ չիս*, nobody pities me; *ցաւէ ինձ ի վերայք*, I pity you, I weep for you; *ցաւեաց ձեզ վրիմ*, were you sorry for me? did you feel compassion for me? *ոչինչ ցաւէր նմա վր քո*, he had no compassion for you.

Յաւիմ, *եցայ* *vn.* to have a pain, an ailing; to be afflicted, chagrined; to

Յաւոս *S. Յաւած*. [regret; *S. Յաւէ. *Յաբան*, *ի* *s. agr.* scarifier; *-եմ, եցի* *va.* to scarify.

Յեւմ, *լեցի, լեւ, -լում, լի, ցել* *va.* to rend, to break, to split, to cleave, to cut, to divide lengthways; *-լում, լայ* *vn.* to be torn, rent; to be split, cloven; *ցելաւ յերկուս*, it was rent in twain.

Յեւում, *s.* cleaving, rending; cleft, rent.

[&c. *Յեխ, ոյ* *S. Յեխ*; *-ոս. &c. S. Յեոս.*

Յեխիք ձեռալուարի *s.* dirty water,

Յեծ, ոյ *s.* ibis, Egyptian bird. [slope.

Յեղ, էց *s.* tribe, caste, race, branch; *-էց -էց*, various, diverse.

Յեղակարգութի *s.* separation of one tribe from another; *-էկց* *a.* of the same tribe, family or race; *-էցութի* *s.* identity of tribe.

Յեղապետ *s.* patriarch; chief of a race, tribe or clan; *-ապետ* *a.* patriarchal; *-եմ, էցի* *va.* to be chief or patriarch of a tribe; *-ութի* *s.* dignity of a chief, patriarchship.

Յեղացեղ, Յեղ եւ ցեղ *s.* various tribes or clans; *a.* diverse, varied; *ad.* diversely.

Յեղընտիր *a.* of a different tribe or clan; *- առնել* *or լինել*, to distinguish one tribe or family from another; *-արութիւն* *s.* distinction of one tribe from another. [ive from, to take origin.

Յեղիմ, էցայ *vn.* to descend or der-

***Յեւ** *S. Որովայնածութիւն.*

Յեւ *S. Ձեւ.*

Յէրբ *ad.* till when? how long?

Յերեակ, Յերեկ *ad.* by day, in daytime, during the day, in broad daylight; *գայտ եւ զցերեկ*, day & night; *չ. զըն ցերեկ*, all day long.

Յերեկապահ *s.* day-sentry.

Յերեկութի *s.* daytime, duration of a day, the whole day.

Յերեկութի, *ի* *s.* day-school.

Յերեկութի *s.* day-scholar; *a.* -պարոյ, day-school.

Յեց, ոյ *s.* moth, worm, wood-fretter, moth-worm; *med.* ring-worm, herpes; *-ակեր* *a.* moth-eaten, worm-eaten; *-ակերիմ* *vn.* to be worm-eaten; *-ամէց* *S. Յեցակեր.*

Յիւ, ցիւ *s.* mud, mire, dirt; *չ. գալ*, to get splashed, to be covered with mud.

[kite-fish, milvago.

Յին, ցին *s.* zool. kite; *- ծովային.*

Յինդ, Յինկ, ցիւկ *or կի* *s.* bol. meadow-rue, thalictrum.

Յիւ, ցույ, ցուց *s.* onager, wild ass; *- խանէ*, the - brays.

Յիւր, ցիււ. *-բ* *s.* dispersion; vast open space; *- or - եւ ցան* *a.* dispersed, scattered about, spread; *S. Յան; - չ - լինել. - վարայան լինել*, to be dispersed, scattered about, spread

over; - եւ ցան մտաք, absent-minded, distracted.

[scattered around.

Յերապահակք s. guards or sentries

Յերդ. ցրդոյ, Յրդի s. briar, bramble; bot. pimpernel, burnet; smilax, rough bindweed; S. Գի; ցրդոյ պտուղ, juniper-berries.

Յից. ցոյ s. pale, stake, pile; peg, pin; a. upright, erect, straight; acute, sharp; քառապարսկի - , to sentence to be empaled; Հանկէ. վարսկի - , to empale.

Յիւ, ցուոց s. tiling, roof; ընդ or ցոռոցն կախել, to let down through Յիւակիմ S. Յակիմ. [the roof.

Յիւպղուի a. bull-headed; s. Bucephalus; zool. bull-head; -գէմ a. bull-faced; -ձեւ a. bull-shaped; -մարտու թիւն s. bull-fight, --feast, --baiting; -շուշ s. bull-dog; -փիշ s. chimera, half-bull-half-elephant.

Յիւղիւր a. tauricornous.

Յիւկ s. steer, bullock; pn. Tzelig.

Յիւս s. chem. taurine.

Յիւստեակ a. muddy, dirty.

Յիւսոս a. miry, covered with mire; -եմ, էջի va. to dirt, to bemire; -իմ, էջայ vn. to soil oneself, to get dirty.

Յմախ, ի s. bot. water-parsley, apium palustre; white hellebore, veratrum; -ասկ s. veratrum root.

Յնգաբար ad. here & there.

Յնգական, Յնգելի a. volatile; -ուի s. volatility.

Յնգեմ, էջի va. to dissipate, to disperse; to volatilize, to exhale, to evaporate, to vanish; - զմեա ուրաք. to distract, to divert from, to turn from or away; - զոք յարասար, to excite a person's compassion, to move, to affect; -իմ vn. to be dissipated, dispersed; to be turned to vapour, to be evaporated, volatilized, exhaled; * to be in one's dotage, to tattle, to dote, to get heedless; - յարասար, to melt in tears; - մտաք, to be wrapt or absorbed in contemplation, to be absent in mind, inattentive.

Յնգում s. dispersion, dissipation; volatilization, exhalation, evaporation; - զկոյ, մտաք, inattention, distraction.

Յնկալի, լից a. joyful, joyous, merry, cheerful, blithe, gay, exhilarated.

Յնծամ, ալայ, ծա vn. to rejoice, to be joyful, to be transported with

happiness, to be full of merriment.

Յնծացուցանեմ va. to rejoice, to gladden, to make joyous, to exhilarate, to delight.

Յնծուծիւն s. exultation, rejoicing, cheerfulness, blithesomeness, mirth, joy, exhilaration; - զքենու, to be festive, joyous, gladsome, blithe.

Յնկիմ, էջայ vn. to bring forth, to litter, to have young; - շան, to pup; - կատուի, to kitten; - քաղանայ, to cub; - (ծնանկ) կովու, to calve; - (ծնանկ) խաշանց, to lamb; - (ծնանկ) քրասուոց, to foal; - այծի (ծնանկ), to kid.

Յնոր, ի better -ք, բաց s. giddiness, delirium, raving, vertigo, frenzy, madness; phantom, shadow, whimsical fancy, vision, illusion, imagination, fantasy, chimera; -ք անգոհակահք, անծպիւք, horrible visions, fantastic apparitions.

Յնորական a. imaginary, fanciful, fantastic, illusory, chimerical, extravagant, air-built; -կոծ a. deranged, frantic, delirious, frenzied, raving, mad; - աանկ, to strike with frenzy, to torment with madness; - լիւն, to be a prey to delirium, to be tormented by a diseased imagination, to be infatuated.

Յնորեմ, էջի, -էջուցանեմ va. to cause giddiness, to induce to idle fancy, vagaries, day dreams, to building castles in the air, to creating oneself illusions, to running after chimeras or vain show, to seduce, to infatuate, to craze, to drive mad.

Յնորիմ, էջայ vn. to be delirious, deranged or light-headed, to feel giddy, dizzy, to be crazy, to talk nonsense, to rave; to be beside oneself, to wander, to run mad; to create oneself illusions, to build castles in the air. [lirium, folly; illusion; distraction.

Յնորում s. wandering of mind, delirium; S. Յուց ամս; - զէնա, to shake hands.

Յնգաձեւ a. perforated with many holes, like the rose of a watering-pot. Յնգանամ, Յնգկանամ vn. to gush forth, to spout out.

Յնցոսաւոր a. dressed in tatters, in rags; s. tatterdemalion, ragamuffin.

Յնցոսեմ, էջի va. to piece, to patch. Յնցոսի, աւայ, տեայ, -կ, -տուն a.

worn out, old, ragged, tattered; *s.* old clothes, rags, tatters, rubbish.

Յնցուղ, ցղոյ, ղով *s.* pipe, conduit, duct, tube; watering-pot; besprinkling; dispersion.

Յնցումն *s. phys.* (electric) shock.

Յոլ *S.* **Յոլք**; - **ցղալ**, to sheen.

Յոլական *a.* shining, sheeny.

Յոլամ, Յոլանամ, աջայ տո. to shine, to sparkle, to glitter; to reflect, to be reflected, to reverberate, to flash.

Յոլացիկ *a.* reflecting, reverberatory.

Յոլացումն *S.* **Յոլումն**.

Յոլեմ *S.* **Յոլանամ**.

Յոլացուցանեմ տա. to reflect, to reverberate; to emit, to exhale, to send forth; - **ռւցիչ** *s.* reflector; *a.* reflective, reverberant.

Յոլումն *s.* reflection, reflex, reverberation; sparkling, flashing, lightening.

[*ցումն*.

Յոլք *s.* reflections; flashes; *S.* **Յոլա-**

Յոլ. - **ռւն** *S.* **Յոլուն**.

Յոլիկ *s.* *zool.* millepede; *S.* **Նեպուկ**.

Յոյց, ցուցից *s.* showing, indication, mark, index, sign, testimony; demonstration, evident proof; show, appearance, parade, ostentation; spectacle, laughing-stock, butt; **Հաստատուն** -, plain proof; - **բարեկամութիւն**, show of friendship; - **մեծարանաց**, demonstration of respect; **ի - , ի - ս, ի - ս ինչ**, only for show, for pretence, for ostentation; - **սառնել**, to shew, to show off, to make parade or display of, to display; **առնել ինչ ի - ս մարդկան**, to do any thing so as to be seen of men, ostentatiously, for mere shew, to obtain applause fraudulently; **լինել ի - ս**, to be exposed to mockery or contempt, to be the laughing-stock, the butt of; **զոմանս** - **առնել ի խրատ այլոց**, to hold up to opprobrium for example to others.

Յորեան, ենոց *s.* wheat; corn, grain; **սուրբ յորենոյ**, cornage; **փոխինդ ի յորենոյ եւ ի կաթանէ**, frumenty; **Հարկանէն ճճիք զ-**, weevils destroy corn.

Յորեկ *S.* **Յերեկ**.

Յորենաբաշխ *a.* wheat-distributing; - **բեր** *a.* bearing or producing wheat; - **գոյն** *a.* wheat-coloured; - **Հաստ, ից** *s.* grain of wheat, grain; - **մորթ** *a.* wheat-coloured, fallow; - **շահ** *a.* profiting by corn; - **շատ** *a.* abounding in wheat; - **վաճառ** *s.* corn-merchant,

corn-chandler; seedsman; - **վաճառութիւն** *s.* corn trade. [**ցորժամ**, how long?

Յորժամ *ad.* till, until, as long as;

Յորչափ *S.* **Յորքան**. [**վայր**, how far?

Յոր վայր *ad.* where, whither; **ցոր**

Յորքան *ad.* as long as, during, whilst; **ցորքան**, until when? how long?

Յու, ոյ *S.* **Յիւ**.

Յուլ, ցուլց *s.* bull; *ast.* Taurus, the Bull; - **վայրի**, ure-ox, urus; **Քու, մորթ ցուլ**, bull-beef; bull's-hide; **բառալ, պոչիւն** or **պոռուչիւն ցուլ**, bellowing, lowing; - **բառալէ**, the bull bellows; **զոհ ցուլց**, taurobolium. [cavity.

Յուլ ականջաց *s.* auricular tube or **Յում** or **-ն** *s.* humour, matter, pus, sanies. [shake, to agitate, to stir.

Յունց *s.* shock, shake; - **տալ**, to

Յուպ, ցալց *s.* stick, switch, rod; beams or rays of light; - **ծերութիւն ի մոյ ից**, the staff of my old age; -

պանդխտաց, Jacob's-staff; - **Հովուի**, shepherd's crook; - **կաղաց**, crutch; - **Հնդիկ**, ebony; - **էպսական**, pastoral staff, crozier; - **ի ձեռին**, stick in hand; **շրթիւ ի ցալոյ**, to go or walk with crutches.

Յուրա, ցրտոյ *a.* cold; *ից*, cold, senseless, silly, stupid, insipid; vain, frivolous, trifling; *s.* cold, chill; - **մարդ**, cold, frigid, unconcerned, indifferent person; - **ցաւ**, piercing cold; - **պառաշառք**, poverty of argument; - **մահա-Համարդ**, chill of death; - **սաստիկ**, *a.* violent or biting cold; **սոսկալի, խիստ**, **անսանելի, թափանցող** -, horrible, bitter, insupportable, piercing cold; - **է**, it is cold; **սարսաղեալ գողալ ի ցրտոյ**, to tremble all over with cold, to be benumbed with cold; **պատասխանել ի ցրտոյ**, to provide against the cold; **վարժել ցրտոյ**, to be inured to cold; - **առնուլ**, to take cold, to catch cold; **գի - յերկիր ընկենուլ**, to kill on the spot, to strike, a cold corpse, to the ground; *S.* **Ըջարժանամ**.

Յուց, ցցոյ, -բ *s.* shouts of joy; air, song, glee, ditty, ballad; pomp, show; - **բառնալ**, to sing a song.

Յուցակ, ալ *a.* showing, indicating; *s.* indicator, sign, mark, token; catalogue, index, table, list; repertory; Ritual; hand, index; *math.* co-efficient; - **վաճառուց**, inventory; - **մահերոց**, table of mortality; - **կերակրոց**, bill of fare; - **արդեւեալ գրոց**, index ex-

purgatorius, list of prohibited books.

Յուշահան *a.* demonstrative, indicative; - **դերանուն** *gr.* demonstrative pronoun; **Ստան**; - **աննել**, to demonstrate, to evince, to evidence, to prove, to show; - **ապէս** *ad.* ostentatiously, with vain show.

Յուշակունի *s.* demonstration, proof, reason; **ածել** *ի* - . to show, to manifest; **յանելթէ** *ի* - **ածել**, to create, to give being, to cause to exist.

Յուշամասն *s.* forefinger.

Յուշամորութիւն *s.* vainglory, ostentatiousness.

Յուշանակ *s.* index, token, sign.

Յուշանեմ, **ցի** *va.* to shew, to indicate, to designate, to point out; to cause to be seen or known, to expose, to declare, to represent; to demonstrate, to prove; - **զանձն թէ Եծ էցէ**, to pretend to be a god.

Յուցիչ *s.* indicator; *a.* **Յուշահան**.

Յուցումն *s.* exposition; indication; demonstration, proof.

Յոգի, *ի* *a.* garrulous, glib, chattering; loose, disordered, dissolute, lewd.

Յոգաբան *a.* silly-talking, nasty, indiscreet, unbridled; debauched, licentious; - **ուրիշ** *s.* coarse language, idle prating; - **բերան** *a.* loose or filthy-tongued; - **զնայ** *a.* leading a dissolute life; - **բ** or - **զնայութիւն** *s.* dissolute life, disorderly conduct; - **կեայ** *S.* **Յոգա-զնայ**, - **Հայեայ** *a.* lewd-faced, brazen, shameless; - **միտ** *a.* loose-minded; low-minded; - **մեմ** *vn.* to pique oneself extremely; - **նամ**, **այցայ** *vn.* to follow ill courses, to lead a dissolute life, to rush headlong into vice.

Յոգանք *S.* **Յոգութիւն**.

Յոգասիրտ *a.* lewd, indecent, profligate, licentious.

Յոգացուցանեմ *va.* to debauch, to lead into wrong courses, to corrupt, to vitiate, to pervert.

Յոգողի *a.* effeminate.

Յոգութիւն *s.* profligacy, disorder, libertinism, licentiousness, debauchery, lewdness, scandalous behaviour.

Յաւկաթեալ *a.* dripping from snout

Յուշ *S.* **Յիւ**. [**&** jaws.

Յուկապայ *s.* muzzle; nose-band; - **ձեւ** *a.* snout-shaped; - **նաւ** *s.* *mar.* rostral, beaked ship, galley; - **մեծ**, galeas; - **փոքր**, galiot; *S.* **Հնգաթի**; - **ւոր** *a.* long-nosed, snouted.

Յուկեղ, **այ** *a.* thick muzzled.

Յուկիմ, **եցայ** *vn.* to jut out, to project, to protrude; to spout or rush out.

Յաւկ, **ցուկի** or **կայ** *s.* snout, muzzle; *mar.* rostrum, cut-water, prow; **կուկել** *զ* - **եզին**, to muzzle the ox; - **Հարկանեւ** *ի* **ջուրն**, to plunge the nose & mouth under water. [tezek.

***Յուսն** *s.* dried cow-dung for fuel,

Յուեմ, **եցի** *va.* to graze, to rub the skin off, to scratch, to bruise, to notch, to jag; to make incisions, to cut; to wrest, to extort, to carry off; *med.* to scarify, to cup; - **զհերս**, to tear out one's hair; - **իմ** *vn.* to bruise oneself, to rub the skin off, to scratch oneself. [**բայ**, plucking out of the hair.

Յաւմն *s.* scratch, cut, bruise; - **Հե**

Յրակ *a.* chem. diasphorous.

Յրան, *ի* *s.* squirt, spirt, sprinkling.

Յրդենի, **Յրդի** *S.* **Յիդդ**.

Յրեմ, **եցի** *va.* *S.* **Յրուեմ**; to transgress, to violate, to break, to infringe; - **զխորհուրդս**, to reveal secrets; to thwart the projects, to counteract the designs, to baffle the devices of a person; - **զինչա**, to lavish, to waste, to squander, to run through, to dissipate; - **զմիտս**, to distract, to divert, to call off; - **զխաւար**, to dispel the darkness.

Յրիչ *a.* *S.* **Յրուիչ**; divergent; *phys.* diffusive; *opt.* dispersive.

Յրիւ *ad.* dispersedly, here & there;

- **արկանել**, to scatter about.

Յրուեմ, **եցի** *va.* to disperse, to dissipate, to scatter, to spread; to rout, to disperse, to put to the rout, to destroy; - **զատաս**, to distribute the letters, to take down the types; *S.* **Յրեմ**; - **իմ** *vn.* to disperse, to spread; to be scattered or dispersed; - **մտայ**, to divert one's attention or mind from; - **բէրեաւ երկրի**, to spread all over the world. [dissipating.

Յրուիչ *s.* dispersor; *a.* dispersing,

Յրումն, **Յրուումն** *s.* dispersion, diffusion, scattering; - **մտայ**, distraction; - **ուխի**, violation, transgression.

Յրտաբան *u.* talking insipidly, mawkish, dull, stupid, silly, witless; - **եմ**, **եցի** *vn.* to jest or talk sillily or insipidly, to talk nonsense; - **ուրիշ** *s.* nauseous speech or conversation, insipid talk, silliness, nonsense; - **բեկ**, &c. *S.* **Յրտաւար**, &c.; - **բեր** *a.* causing cold, frigorific; - **բուխ** *a.* cool, fresh;

-դին *a.* very cold; *ad.* coolly, coldly; -կէզ *S.* Յրասհար; -կիր *s. phys.* cryophore; -հար *a.* struck, benumbed with cold; *bot.* blasted, spoiled by cold; -առնել. to chill, to benumb with cold; to dazzle, to blast; -լինել *or* -հարկմ, եցայ *vn.* to become rigid, stiff, benumbed with cold, to be frozen; -հարութի *s.* numbness, stiffness; -անկոց, blasting, blast.

Յրասմ *S.* Յրասնամ.
Յրասլին *a.* cold, frigid.

Յրասնամ, ացայ *vn.* to become cold, to grow cool, chilly; to be seized with cold, to catch cold; *fig.* to become lukewarm, to grow cool; to talk nonsense, to prate.

Յրասլունել *a.* blowing cold, frosty, sharp, biting; -չափ *s. phys.* psychrometer; -սառույց *a.* freezing, icy, glacial, frigid; -ցումն *s.* refrigeration; -ցուցանեմ *va.* to cool, to chill, to freeze; *fig.* to cool; -ցուցիչ *a.* frigorific; refrigerant.

Յրաբմպութիւն *s.* catching cold.

Յրսին *a.* cold.

*Յրսնխած *s.* chilblain.

Յրսութի *s.* cold, coldness, frigidity, chilliness; *fig.* coolness.

Յրսունակ կուժ *s.* alcarraza, - vessel, wine- or water-cooler.

Յրցուն *a.* rent, torn, tattered, in rags.

Յրցում, էջի *va.* to rend, to tear or disperse. *s.* dispersion. [lacerate.

Յրահար *a.* pile-driving; *S.* Մէքէ-նայ; *s.* pile-driver; - ուրանաւոր. pile-driving engine with pincers; - չուա-նաձիգ, ringing pile-engine.

Յրապատնէշ *s.* palisade, stockade.

Յրասացութիւն *s.* singing a song or ballad.

Յցեմ, էջի *va.* to thrust down, to drive in, to fix, to plant, to set up, to erect, to raise. [mination.

Յցութիւն *s. bot.* shoot, sprout, ger-

մցում, էջի, Յցում, էցայ *vn.* to shoot forth, to sprout, to pullulate; to be planted, set up; - հերաց, to stand erect, on end, to bristle up.

Յցումն *s.* driving or thrusting in, standing up. [plumed.

Յցունադարգ. *a.* crested; tufted; Յցունք, նից *s.* curl, ringle, lock; egret, tuft of feathers, plume; - սա-ղաւարտի, crest of a helmet; - թըռ-շնոց, crest, comb.

Յիսի. սւռյ *s.* serge, camlet stuff, woollen stuff; *S.* Խարաշն; - աշիւ, shawl.

Յիզգործ *s.* brandy-distiller; -հմ *s.* alembic, still; -լին *a.* alcoholic; -չափ *s.* alcoholometer; -վաճառ *s.* brandy-seller.

Յիթ, ջըւոյ *s.* alcohol, spirits of wine; brandy, arrack; - հանեալ ի պաղոց, cider.

Յու, ոյ *s.* dew; շիթ-ոյ, dew-drop; - քաղցրածաւալ, the gently-falling dew; - քաղցրութիւն, the benign dew.

Յողաբեր *a.* roriferous; -բուխ *a.* rorifluent; -դին *a.* dewy; cool, fresh, refreshing; *ad.* coolly, freshly; -շեմ *va.* to refresh; -լի *or* լից. -խառն *a.* full of dew, wet with dew, dew-besprinkled; -ծին *a.* Յ. Յողաբեր; born of dew; - որդ, dew-worm; -կերպ *a.* like dew, dewy; -հար *a.* mildewed, blasted; -հոս *S.* Յողաբուխ; -նամ, ա-ցայ *vn.* to grow cool, to cool, to be refreshed; to drop with dew; -պաշտ *a.* sprinkled with dew; -տարափ *a.* as a dew-drop; *s.* fall of dew; -րկեմ, էջի *va.* to bedew, to besprinkle; to refresh; -ցուցանեմ *va.* to cool, to refresh; -ւոր *a.* full of or sprinkled with dew; ամպ -, mist, fog.

Յողեմ, էջի *va.* to dew; to bedew, to sprinkle or cover with dew, to besprinkle, to wet, to water; - անձրեւ, to rain; - արտառ, to shed tears, to weep; - բերանով, to sprinkle with the mouth; ջողէ, the dew falls; ամպ ջողեցին ջուր, the clouds melted in rain.

Յողիկ *s.* fine or gentle dew.

Յողջջ *s.* fall of dew.

Յողումն *s.* falling of dew, roration.

Յողուն, ընոյ *or* զուան *s.* stalk, stem, blade; straw: rinsing; *a.* dewy, dew-besprent.

Ի

Փ

Ի (*yune*) իւն *s.* the thirty fourth letter of the alphabet & the seventh of the vowels; իւն, seven thousand; seven thousandth.

— It is used both as a vowel & as a consonant. As a vowel for example in the words *իւրաքանչիւր*, *ուխտ*, &c., and as a consonant in the words *հաւատ*, *սեւաւ*, *հիւանդ*, &c.

— It is only used as a medial & final letter, & sometimes serves for the consonant *վ*; as, *օթեւան-օթեվան*, *երիւար-երիվար*, *վաւալ-վաւալ*, &c., or for the diphthong *u*, as, *հաւաւ* instead of *հիւսիւս*.

— There is no proper word beginning with this letter, but on account of its affinity with the letter *հ*, it is sometimes substituted for it.

— Joined with *ի* (*իւ*), it is generally pronounced like the French *u*; as, *դիւր*, *հիւր*, *դիւթ*; & preceding the *ու* (*ու*) is pronounced like the English *oo*. Preceded also by *ա* (*աւ*), was anciently pronounced *o*; as, *աւրհիւս*-*օրհիւս*, *աւր-օր*.

— It is sometimes used instead of the suffixes *ի* & *յ*; as, *այդմանէ-յայդմանէ*, *ւիւրաքանչիւր-յիւրաքանչիւր*.

— In poetry, it is sometimes used instead of the conjunction *եւ* or *ու*.

— Instead of the Greek *υ*, *իւ* is frequently used; as *Κύριλλος-իւրիւրեղ*, *Κυριακή-իւրաբեղ*.

ի' conj. and, &c.

Իիւթ, &c. *S.* *Հիւթ*, &c.

Իիւծիւ, &c. *S.* *Հիւծիւ*, &c.

Իիւն s. Gr. *ω* *ίός*, poison: the letter *ւ*; — *անդր*! *S.* *Օն անդր*.

Իիւս, &c. *S.* *Հիւս*, &c.

Փ (*pure*) փիւր *s.* the thirty fifth letter of the alphabet, & the twenty ninth of the consonants; փ, փ, eight thousand; eight thousandth.

— It is used, but rarely, instead of the letters *բ* & *պ*; as, *փաղառութիւն*, *գերփեւ-գերբեւ*; *կարափ-կարապ*, *փոր-պոր*, *փայլար-պայլար*.

— In foreign words, the Greek *φ* & the Latin *ph* are changed into *փ*; as, *φιλosophia*-*փիլոսոփայութիւն*.

Փագրոս, *պ s. Gr.* *υ* *zool.* *phagrus* or *pagrus*, sea-bream.

Փաղամ, *Փաղան s.* head-band, veil.

**Փաթաթ s.* *patat*, tandoorer's pad, padded disk used by bakers to press the dough for loaves against the sides of the tandoor. [*packet, pack.*]

**Փաթաթանք s.* fasciation, bandage; *Փաթաթեմ*, *էջի va.* to wrap up, to envelope; to bandage, to wind round.

Փաթանք, *-թեթք s.* packet, bundle, fagot; envelope; amulet.

Փաթերակ առնում, *Փաթերակիմ vn.* to be fascinated. [*ian note (ծ).*]

Փաթոյթ or *ութ s. mus.* an Armenian *Փաթութեմ S.* *Փաթաթեմ*.

Փալանք S. *Փալանք*, god).

Փալիկն s. L. w. Falcon, (a Sicilian *Փախ s.* flight; — *ի* —, running away.

Փախառուած S. *Փախստեայ*.

Փախնում, *խեայ S.* *Փախիմ*.

Փախուստ, *խաւան* or *տի s.* flight, escape; evasion, subterfuge, shift, tergiversation; — *զորայ*, rout, defeat, overthrow; *ի* — *զարմուշանել*, to put to flight, to rout; *ի* — *մաաբերել*, to meditate flight; — *առնուլ*, *ի* — *զառնալ*, *աճապարել*, *երթալ*, *մատնել*, *լինել*, *կալ*, to take to flight, to flee, to run away, to turn one's back, to turn tail.

Փախուշանեմ, *յի va.* to put to flight,

to cause to flee, to drive away, to dislodge; -ցիւ *a.* putting to flight.

Փախչելի *a.* avoidable: fleeting, transitory.

Փախչիմ, խեայ, խուցեալ *vn.* to flee, to run away, to escape, to get away, to evade, to elude, to avoid.

Փախչիտ, այ *S.* Փախսական.

Փախչութիւն *S.* Փախուստ.

Փախսական *s.* fugitive, deserter, runaway; *a.* fugitive, fleeing; *fig.* fleeting, transient; - ծառայ, runaway slave; - առնել, արկանել, հանել, վաբել, տալ, to put to flight; - լինել, գնալ, երթալ, գառնալ, անկանել, գիմել, to take to flight, to turn tail, to run away; - ութիւն *s.* flight, escape; - կից *a.* escaped or escaping together.

Փախստայ, տէից. - տէութիւն, *S.* Փախսական, &c. [-նիմ.

Փածանելի, -նիմ *S.* Սփածանելի.

Փածուցանիմ *va.* to put in paper.

Փակ, ոյ or ի *s.* fastening, lock, padlock; stick; *a.* shut; - արկանել, to lock, to padlock, to latch, to bolt, to shut.

Փակագիծ *s.* parenthesis; - գիր *s.* monogram; cipher; - թէլ *s.* phys. reophore; - կալ, այ *s.* turnkey, doorkeeper; *mus.* key-board, keys; - or - դակ, այ *s.* lock; valve.

Փական, ի, -ք, նայ *s.* fastening, lock, padlock, latch, bolt; key.

Փակարան *s.* cloister, enclosure; con-

Փակդուրակ *S.* Փանդուրակ. [clave.

Փակեղն, դան *s.* turban; head-dress, -band, fillet, band; hood, cowl; *S.* վակաս & Ուրար; -, դուռք *s.* head-dress, veil.

Փակեմ, էջի *va.* to shut, to close; to shut up, to enclose, to fence in, to bar; to shut, to lock; ի ներքս -, to shut up, to beset, to hem round, to encircle, to surround, to encompass; - ի բանտի, to imprison, to put in jail; - գրան, to conclude, to close, to end; - ինչ յուսմբէ, to prohibit, to forbid; - զարգանք (կնոջ), to procure sterility; - զղք ի ձեռն ուրուք, to deliver up, to betray; ի ներքս փակեալ, here-in enclosed; փակեալ էին ընդ իշխանութի մահու, they were subject to death; փառքն Այ զքեզ փակեցին, may divine glory encompass you! *S.* Դուռն, Յոյս. [up.

Փակնում, կեայ *vn.* to be shut in or

Փակոց, այ *S.* Փակաղակ.

Փակում, կի, փակ *va.* to shut.

Փակումն *s.* shutting, fastening.

Փակուցանեմ, ջի *va.* to attach, to stick, to cement.

Փակուտ *a.* sticky, tenacious.

Փակ *s.* horse, stallion. [a. friable.

Փաղ, էջ *s.* zool. phalarope, sea-duck;

Փաղաղոյ *a.* heterogeneous; - կասարական *a.* perfecting totally; - կերպ

S. Համակերպ.

Փաղաղեմ, էջի *va.* to devour, to consume; to burn.

Փաղաղիւ *a.* devouring, ravenous.

Փաղանդ, այ *s.* Gr. w. phalanx, legion; troop; - ամուշկ *s.* bot. lavender, spica.

Փաղանուն *a.* univocal; synonymous; *s.* synonym, pl. synonyma; - բար, -ակի, -ապէս *ad.* univocally; synonymously.

Փաղառական *a.* syllabic; - սեմ *va.* to form syllables, to spell; - ութիւն *s.*

Փաղարիկ *S.* Փաղ *s.* [syllable.

Փաղաբարան *s.* smooth-tongued, flattering, bland; - բար *ad.* with adulation, blandishingly.

Փաղաբարան *a.* flattering, caressing, coaxing; *gr.* diminutive; - բառ, term of endearment.

Փաղաբանք *s.* endearments, caresses, wheedling, coaxing; flattery, adulation, palaver.

Փաղաբէմ, էջի *va.* to caress, to fondle, to coax, to wheedle, to cajole, to flatter, to fawn, to adulate.

Փաղաբոտ, այ *a.* fawning; seductive; - շութի *S.* Փաղաբանք.

Փաղաբուշ, բշայ *a.* caressing, coaxing, wheedling; *s.* flatterer, fawner, toadeater, adulator, smooth-tongued fellow, sycophant.

Փաղեմ, էջի *va.* to conjoin, to unite.

Փաղերութիւն *s.* frothy whiteness.

Փաղիւթ *s.* zool. phalangium, tarantula, (a venomous insect, whose bite is supposed to be cured by music.) !

Փաղաղական *a.* fig. devouring or burning; lascivious.

Փաղղոս *s.* Gr. w. Phallus; penis.

Փաղութիւն *s.* period of a discourse.

Փաղի, բ, էջ, իւք *s.* sheen, refulgence, lustre. [to gleam.

Փաղիաղիւմ *vn.* to shine, to glitter,

Փաղիաղող *a.* bleating; growling.

Փաղիաղուն *S.* Փաղիուն.

Փաղկեցուցանեմ *va.* to cause to shine or glitter, to give brightness to.

Փաղկեմ. *էջայ* S. Փաղկաղիմ.

Փաղկիւն, Փաղկումն *s.* brilliancy, brightness, splendour.

Փաղկուն *a.* lustrous, brilliant, shining, glittering; *s.* tinsel, spangle.

Փամիւռ, փշտի *s.* bladder, vesicle; - ապակեղէն, balloon; - հրետի, gun cartridge; - հրաձիգ, fusee; S. Հրատիկ; - լողական, air-bladder.

Փայտուկ *s.* slipping, stumbling.

Փայթոն, փ, իւ or աւ *s.* Gr. w. Phaë-
* փայթի *s.* footman. [ton.

Փայլ. փյ *s.* shine, brilliancy, lustre, glitter, splendour; *a.* shining, brilliant, glittering; - փ -, extremely bright, dazzling; *ad.* sparklingly; - զ-ի աւլ S. Փայլեմ *vn.* [-ծուն *s.* brilliant.

Փայլածող or ծու. փ *s.* ast. Mercury; Փայլական, փ *s.* pyramid.

Փայլակեմ S. Փայլատակեմ; - Ելու-
ցանեմ *va.* to cause to flash or flare.

Փայլակն, կան *s.* lightning, flash of lightning; արավար, արագածիւն իւր-
բու զ-, quick, swift as lightning.

Փայլակնաբար *ad.* like a flash of lightning; - բորբոք *a.* ardent, vivid as a flash of lightning; flashing, dazzling; - կերպ *a.* like lightning; - հար *a.* striking like a thunderbolt; - առնել, to fulminate, to lighten; - ձեւ *a.* like lightning, very luminous, radiant, coruscant; - նամ *vn.* to flash like lightning, to gleam transiently; - նման S. Փայլակնակերպ; - նշող *a.* bright as a flash of lightning; - տարած *a.* gleaming flashes; extending, diffused as a lightning flash; - տեսիլ *a.* resembling a flash of lightning, flashing, flaring; - ցայտ *a.* emitting flashes, flashing, sparkling. [flash, light.

Փայլակումն *s.* flashing; lightning;

Փայլատակեմ, Ելի *vn.* to lighten; to throw out sparks, to scintillate, to sparkle, to gleam, to shine; *va.* to cause to flash or sparkle; - զփայլատակուն, to make the lightning flash; բոց Եծային յայաց նր - կեր. divine fire flashed from his eyes; - կէ *v. imp.* it lightens; - Ելուցանեմ S. Փայլատակեմ *va.*; կայծակուն յայաց -, to flash fire from the eyes.

Փայլատակն *pl.* - կունք *s.* lightning, flash; spark; brightness, brilliancy; thunderbolt.

Փայլատակումն *s.* lightning, flashing; coruscation, scintillation, fulguration; sparkling; thunderbolt; - կմամբ աւ-
տակել, to thunderstrike; - կունս աւ-
ղալ, to rain lightnings & thunderbolts.

Փայլեմ, Ելի *vn.* to shine, to glitter, to gleam, to flash, to sparkle, to glisten, to be resplendent; *va.* to cause to shine, to give a lustre or brightness to, to polish, to furbish, to burnish; խնդուծի փայլէ յայն նր, joy shines in his looks; - Ելուցանեմ S. Փայլեմ *va.*; * - զկոշիկս, to black or polish shoes; - Ելուցիւն *s.* polisher.

Փայլեմ S. Փայլեմ *vn.*

Փայլուն *s.* brightness, lustre, refulgence, brilliancy, splendour.

Փայլող *a.* shining; *s.* S. Փայլածու.

Փայլումն *s.* resplendence.

Փայլուն *a.* clear, polished, bright, shining, sheen, splendid, brilliant; - պղինձ, brass, yellow copper; - աւ *a.* resplendent.

Փայլալումն *s.* resplendency.

Փայծաղն, դան *s.* spleen, milt; - ա-
յաւ *a.* spleen-sick, troubled with the spleen, splenetic; *s.* spleen, melancholy; - ոտ *a.* splenetic, splenish.

Փայծեղն, դան or ծղան S. Փայծաղն; - Իճ *s.* bot. spleen-wort, miltwaste, ceterach; S. Տերեւնիճ.

Փայտ. փյ *s.* wood; tree; - կենաց; the Holy-Rood, the Cross; *bot.* tree of life, lignum-vitæ, guaiacum, thula or thuya; - խնկոյ, odorous, scented wood; - իւղոյ, olive-wood, olive; չնչին -, fragile wood; - պրեղի, fire-wood; - հարկանել, պատահել, to cut wood; to cut down, to fell; - ընկե-
նուլ, to draw or cast lots; կախել զ-է, to crucify.

Փայտաբեր, փյ *a.* producing wood; *s.* wood-carrier; - գործ *a.* made of wood, wooden; - ծուխ *s.* wood-coal, charcoal.

Փայտակ *s.* chem. pyrolignite.

Փայտակերտ *a.* built of wood, wooden; *s.* wooden building, scaffolding, plank; - կերտիկ *s.* nest made of twigs; - կիր *s.* wood-carrier; - կոյտ *s.* heap or pile of wood; pyre, funeral pile; - կուտոր, փյ *s.* wood-cutter; - կոփ *s.* carpenter, joiner; - հաստ or հար, աջ *s.* woodsman, wood-cutter, - cleaver, feller; axe, hatchet; - հատուծիւն or - հարուծիւն *s.* wood-cutting, felling,

clearing; -մած *a. mar.* planked, covered with wood, wainscotted; -շարկ *a.* wooden roofed; *s.* wooden roof; -շին *a.* ligneous, woody; -նամ. *այսպ* *vn.* to become wood, to be changed into wood; *fig.* to be benumbed, to become stiff; -շատ *S.* Փայրաւէտ; -պաշտ, *ից* *a. s.* tree-worshipper, idolater; -պաշտութիւն *s.* tree-worship, idolatry.

Փայտաւտ, *այ* *s.* hatchet, axe; hoe, mattock, spade, pick-axe.

Փայտաւտ *a.* abounding in forests, woody, sylvan, woodland; -բաղ, *ից* *a. s.* wood-gatherer; -բար *s.* lignite.

Փայտաբեր *S.* Փայտաբեր - [en, woody.

Փայտեայ, -եղէն *a.* of wood, wood-

Փայտիկ *s.* small wood. [work.

Փայտկոփութիւն *s.* carpentry, wood-

*Փայտոջիւ *S.* Մլուկն.

Փայտոսն *s.* easel, wooden horse.

Փայտիոր *s.* zool. wood-pecker; կանանչ -, hick-wall, hickway; -ծովա- յին, sea-pik, pica marina.

Փայտայանք *s.* pretty ways, caressing, coaxing; cajoling, fawning, flattering.

Փայտայեմ, *եցի* *va.* to pet, to take great care of, to nurse tenderly, to fondle, to caress, to make much of; to fawn upon, to cajole; to flatter.

Փանաք, *ի* *S.* Փանաքի; -ապէս *ad.* meanly, poorly.

Փանաքի, բոյ, բեայ *a.* weak; mean, vile, worthless, contemptible, poor, miserable.

Փանաքիմայ *a.* weak- or poor-minded, of slender parts; -ութիւն *s.* slender wit, mediocrity, weakness or poverty of mind. [ness, smallness, meanness.

Փանաքութիւն *s.* weakness, slender-

Փանդամ *S.* Փաղամ. round.

Փանդանդեմ *va.* to enclose, to sur-

Փանդանեմ *va.* to rend asunder, to tear to pieces, to dilaniate.

Փանդեռն, դռան, -դիւռ, դաւայ, -գիւռն, դռանց *s. mus.* pandura, three-stringed guitar; trumpet. [carpenter.

Փանդուրակ, *այ* *s. Pers. w.* son of a

Փանդունակ *s. mus.* jew's harp.

Փանդունակար *s.* player on the pandura, guitar-player, guitarist; trumpeter.

Փաշաման *s. Pers. w.* anguish, affliction; blame, reproach; -երեւ, to suffer invectives; to receive reproaches.

Փապ, -ար, *այ* *s.* crevice, rift, cleft;

cave, cavity, hollow, hole; *a.* hollow.

Փապարեմ, *եցի*, -բեմ, *եցայ* *vn.* to become callous, to harden.

Փառ. *s. S.* Մեղեդի; thin skin, pellicle, cuticle, film, husk; *anat.* secundine.

Փառաբանական *a.* laudable; -կից *a.* praising with another; glorified together; -բանեմ, *եցի* *va.* to laud, to praise, to glorify; -բանիչ *a.* praising, glorifying; -բանութիւն *s.* laud, praise, glory, honour; -բաւասութիւն *s.* happiness; -զարդ, *ից* *a.* adorned with glory, glorious; -զարդեմ, *եցի* *va.* to cover with glory, to load with honours, to render glorious; -զարդութիւն *s.* glorious ornament, glory, honour; -զնոսի *s. ast.* Mars; -խնդիր, գրայ *a.* seeking for glory, ambitious, vain-glorious; -խնդրութիւն *s.* ambition; -կից *a.* equally glorious, having the same glory as another, sharing another's glory; -կցութիւն *s.* identity of glory; -հեղ *a.* very glorious, majestic; -մոլ, *ից* or *այ* *a.* greedy of glory, vain, very ambitious; -մոլիմ *vn.* to thirst for glory; -մոլութիւն *s.* inordinate love of glory, insatiate or immoderate ambition; -սէր *a.* fond of glory, full of vanity, ambitious, vain; -սէրեմ *una.* to be fond of glory, to aspire but to glory; -սիրութիւն *s.* love of glory, ambition, vanity; -սենչիկ *a.* greedy of fame, thirsting after glory; -արեմ, *եցի* *va.* to praise, to laud, to glorify; -արութիւն *s.* laud, exaltation, glorification; -յի *S.* Փառաւոր; -ազեան *a.* of high family, princely.

Փառաւոր *a.* glorious, illustrious; -առնել, to pay honours to, to glorify, to praise, to celebrate, to extol; -լի-

նել, to be glorious, glorified, honoured, extolled; -ակից *a.* glorified with another; -ապէս *ad.* with much honour, gloriously, magnificently, pompously; -եալ *a.* glorified, glorious; -եմ, *եցի*, -եցուցանեմ *va.* to glorify, to render honour & glory, to honour, to exalt, to praise, to magnify, to celebrate; -ընկալ *a.* praiseworthy; -բչ *a.* glorifying; -ութիւն *s.* glorification; glory, magnificence, pomp, splendour; -թեւոյն *S.* Փառաւորապէս.

Փառորակ *a.* fishing for praise.

Փառունակ *a.* glorious.

Փառք, ոայ *s.* glory; honour, praise,

fame, renown, celebrity; majesty, splendour, magnificence; *փառօք ad.* gloriously, with glory, pompously, splendidly; *Զմարիտ*, *անարատ* or *անսողիւտ*, *անեղծ*, *անկապուտ*, *չքեղ*, *յաւերժական* -, true, spotless, solid, real, great, imperishable glory; *սուտ*, *փախտական*, *սնոտի*, *կորստական* -, false, fleeting, vain, perishable glory; *սիրել զփառս*, to love glory; *փառս ստանալ*, to acquire fame or glory; *փառաց ի փառս բարձրանալ*, to be raised or exalted to the highest pitch of glory; *ընթանալ ի փառս*, to be in a fair way to glory; *անկապուտ փառս անձին համարել*, to put one's chief glory in; *ուղիղ փառս ունել*, to be of an orthodox belief or profession, to have a catholic sense; *սալ փառս Այ*, to glorify God, to give or render glory to God, to thank God; *քն փառաց մեռանել*, to die for glory; *անկանել փառօք*, to fall gloriously; *յաւերժացութեան զփառս իւր*, to make one's glory eternal; *կնիք սալ փառաց*, to put the seal to one's fame; *տենչալ փառաց*, *զակառել զհեա փառաց*, to aim at glory, to pursue glory; *աղարտել զփառս իւր*, to tarnish one's glory, to stain one's reputation; *աղօսացութեան*, *նսեմացութեան զփառս իւր*, to obscure, darken or efface one's glory; *անկանել ի փառաց*, to abase, degrade or dishonour oneself; *առանց փառաց*, inglorious; *փառաւորեալ փառօք*, covered with glory, with laurels, renowned, famous; *չքեղապանծ փառօք*, with extraordinary splendour; *փառս քեղ համարեմք*, make it your aim & glory to...; *տեսէք, մի գուցէ քակտեմք ի փառացդ*, take care not to lose your renown; *անմահական փառս յաւերջէ քեղ այս*, this will bring you immortal glory; *նսեմացեալ անհետանայր գողցես եւ - նր զյոգ ընդ բազմին*, his glory seemed to be eclipsed with his fortune; *ի փառս Այ*, to the glory of God; *- Հօր, &c.*, the « Gloria Patri », &c.; *- Տէն - Այ*, glory to God! God be praised! thank God! - *քեզ*, *Տէր*, glory to Thee, o God; *- ի բարձունս Այ*, glory to God in the highest; *Որում միայնոյ վայելեն* -, to Whom alone glory belongs.

Փաս s. pitcher, jug.

Փաստան or *սխան s.* pheasant; *էդ -*

hen -; *արու -*, cock -; *Հադ -*, pheasant-poult; *- ծովային*, sea-pheasant, cracker, pin-tail duck; *- արդծ s.* pheasant-breeder; *- արան* or *-ոյ s.* pheasantry, pheasant-walk.

Փաստ, *ից s.* reason, ground, argument, proof.

Փաստաբան s. lawyer, attorney, advocate, barrister, counsel; *-ական a.* argumental, argumentative, oratorical; *-եմ, էցի va.* to reason, to seek or allege reasons, to adduce grounds or motives, to plead, to argue; *-ուի s.* argumentation, reasoning, pleading; advocacy, bar.

Փաստական a. causative; *gr.* accusative; *-պատիր a.* groundless, causeless, deceitful; *-սէր a.* cavilling, litigious, querulous, contentious; *-ւոր a.* guilty, culpable, unworthy. [causal.

Փաստանական a. blameable; *gr.*

Փասր s. a wind, phasser.

Փաղբուս, քսի a. chattering, prattling, tale-bearing, whispering, slanderous, back-biting.

Փաղբեմ, էցի vn. to tattle, to repeat, to whisper, to murmur or grumble, to tell tales, to speak ill of, to slander.

Փարազ or *Փարաձ s.* scissors?

Փարազուէք s. *Hebr. w.* suburbs, boroughs, market-towns: noblemen, magnates.

Փարսխ, ից s. fold, sheep-, pen, cattle-shed; *ից. church, convent, hotel, &c.*; *Ժողովել ի -*, to bring back to the fold; *-սպեա S.* *Վանահայր*; *-եմ, էցի va.* to stable, to put in a stable, to gather into the fold.

Փարայ s. erotic plant.

Փարսա a. detached, disunited, dispersed, removed; *-եմ, էցի va.* to disperse, to disperse, to scatter, to remove, to drive away, to destroy, to take away; *vn.* to be dissipated, dispelled, removed, to vanish; *- զհոգս*, to charm away, to beguile care; *-է. ցուցանեմ S.* *Փարսեմ va.*; *- զցաւս*, to soothe, to allay pain; *- զարամուէ*, to drive away melancholy; *-իւ a.* dissipating, taking away, dispelling, removing; *-ուի s.* removing away, dissipation.

Փարաւագեմ, էցի, -զս սամ va. to comfort, to console, to solace, to cheer, to amuse.

Փարաւաթեմ Տ. փերեւեմեմ.

Փարաք *s.* brach, setting-dog; *a.* libidinous; -ուսն *s.* luxury. [sense!

Փարգաւս *int.* pooh! pshaw! non-

Փարեղի *a.* affecting, moving, touching; amiable, dear; *s.* offscum, off-scouring, Տ. ջննն; - առնել, ասել, to conjure, to beseech, to entreat, to beg, to supplicate.

Փարեմ, եցի *va.* to embrace, to take in, to encompass, to contain; *vn.* Տ.

Փարթ, ի *s.* grease; tripe. [Փարթմ.

Փարթամ, ալ *a.* opulent, wealthy, rich; abundant, copious; -անամ, ալայ *vn.* to become or grow rich, to thrive; -աշորհ *a.* generous, liberal; -ապէս *ad.* copiously, abundantly; -ազուցանեմ *va.* to enrich, to render rich, to make wealthy; -ուհ *s.* riches, opulence, abundance, wealth.

Փարթար *conj.* at least.

Փարթմ, եցայ *vn.* to embrace, to clasp in one's arms, to throw one's arms round, to hug, to fold or lock in one's arms; to surround, to encircle; - զմիմեմք, to embrace mutually; - զիւրիւր, to apply oneself, to give oneself up to; - զխառք, to be ambitious; Տ. Մոնդ.

Փարիսաբար *ad.* like a pharisee; -կան *a.* pharisaical, hypocritical; - կանուծիւն *s.* pharisaism.

Փարիսեցի, յեղ *s.* pharisee; *fig.* - hypocrite; -ուծիւն *s.* pharisaism, hypocrisy; -ար. *w.* skirt. [poetry.

Փարուսն *s.* embrace, hug, clasp, fond pressure. [flagon, tankard.

Փարչ, Փարչ, ի *s.* water-pot, jug, Փարսան *s.* Pers. *w.* parasang, ancient Persian measure of length = 4 stadii or about 4 miles. [- խաղալ Տ. Կոռնաւ.

Փարս *a.* Ar. *w.* odd, uneven; դար եւ *Փարսեմ Տ. փերեւերեմ & ջննն.

*Փարսիլ or Փարթոց *s.* oven-cloth or broom. [ing.

Փարսիւս *a.* bright-eyed, mild-look- Փարսիւս *s.* zool. moor- or water-hen, coot, fen-duck, Տ. Հաւալուսն; bot. securidaca, emerus, hatchet-vetch.

Փարկալ or Փարկալ, -անք *s.* desire, wish, eagerness, longing; -ելի *a.* desirable, covetable; -եմ, եցի *vn.* to desire, to wish, to long for, to want; -է տեսանել զքեզ, he desires to see you; -էցուցանեմ *va.* to excite the wish for, to render desirous, to in-

spire desire; -ուսն Տ. Փարկալ; կառարիւ, լըուցանել է. to content, to satisfy; որով ի - ածէ զնն, with which he excited desire in their hearts.

Փարկկալայ *a.* more delicate; -ի *a.* delicious, delightful, charming; -իւս *a.* gentle-voiced, sweet-tongued; -կան Տ. Փարկկալ; -կեայ *a.* tender, delicate, living delicately, leading a dainty life, foppish, effeminate, voluptuous; - լինել Տ. Փարկկանամ; -կեր, ալ *a.* dainty-mouthed, nice, sweet-toothed; -կերութիւն *s.* daintiness, delicateness, nicety; -կեցութիւն *s.* delicate or voluptuous life, daintiness, softness, delicacy, effeminacy; -ձայն *a.* tender-voiced; -մարթ *a.* soft-skinned; -նամ, ալայ *vn.* to soften, to become tender, soft; *fig.* to become nice, delicate, to get soft or effeminate, to live in idleness, in pleasures, to pamper oneself, to give oneself up to effeminacy or voluptuousness; - յանկողն, to throw oneself listlessly or lazily on divans or couches, to sleep in soft beds; - որովայնիւ, to addict oneself to epicurism; առն փարկկալեալ, a duly kept feast or festival.

Փարկկանք Տ. Փարկկութիւն.

Փարկկանք *a.* fond of softness, of delights, dainty, voluptuous, effeminate; -սիրութիւն *s.* love of delicacy, of delights, voluptuousness, effeminacy; -սիր *a.* tender- or soft-hearted, feeling, sensible; -սնայ *a.* bringing up delicately; -սնանդ, -սուս *a.* brought up delicately, petted, delicate, nice; - մանուկ, petted, spoilt child, child cockered too much, brought up in lavender; - կեանք, softness; -վանկ *a.* child-voiced; -վար *a.* wanting delicate care; -ցուցանեմ *va.* to soften, to render tender; to take the greatest care of, to pet, to render delicate, soft; - զոմանկան առուրս, to banquet on fast days. [tractable, docile.

Փարկկերաւ, ից *a.* soft-mouthed, Փարկկիկ, Փարկկին *a.* very delicate, dainty, most tender, young, fresh, new.

Փարկկութիւն *s.* delicacy, tenderness; effeminacy, daintiness, delight, pleasure, voluptuousness; - խզի, scrupulousness of conscience, scrupulosity; - խմաստից, niceties or delicacies of thoughts; - սրտի, ախորժանիկ, delicacy of heart; - of taste; - կերաւ.

կրոյ, luxurious feeding, delicacies, dainty meats, good living; արուք -է, pleasant pastures; արուէդ -է, garden of delights; օր -է, holiday; ի հանգիւստ -թէ զարգարեալ, tastefully, daintily clothed or dressed; ընկզմիլ ի -ս, to revel in voluptuousness; S. Հասանեմ.

Փափուկ, փկի a. delicate, soft, dainty, voluptuous; delicious, tender, nice, exquisite; charming, gentle, graceful; holy, sacred; -ս ad. delicately, tenderly, gently; - ակորժակ, fine taste; - խիշ, tender or scrupulous conscience.

Փաքամ տ. med. to wheeze.

Փետրուարիոս s. L. w. February.

Փեզանայ or -գենայ, ից s. bot. ruta, rue; վայրի, wild rue, ruta sylvestris, harmala.

Փեթակ, այ s. hive, bee-hive.

Փեղկ, ից s. tent-curtain, curtain; linen; breadth; - լքանց, side or spur of mountains; - պատուհանաց, shutter; - իմ տ. to be divided in two.

Փեղմանի s. Chuld. w. phelmoni, such a one; եղմանի -, or - եղմանի. in such & such a place.

Փեշնկ, -շնկ, ի or ոյ s. shell, husk; - պաղոյ, rind, peel, paring; - ծառոյ, bark; - ընկուղի, nut-shell; - ձուռոյ, egg-shell; - ընկեղինաց, pod, cod, husk; - խեցեմորթից, oyster- or tortoise-shell; scale; - արեւեկեան, oculus Indicus, fisher's berry.

Փեշկիտ s. chem. pycrotoxine.

Փեշնկեմ, էջի va. to bark, to peel, to pare; - զընկոյզ, to shell nuts.

Փեշիտ s. Pers. w. refined sugar; candy. [corn-flower; S. Հոգմածաղիկ.

Փեննայ, ի s. Gr. w. bot. blue-cyanus,

Փենուս s. bot. betony.

Փեռեկեմ, էջի va. to cleave, to rend, to tear, to divide, to open, to break, to burst; - կիմ տ. to be divided, separated, to be in discord, to disagree; - կեալ կոկորդ, open-mouth; gaper; - կուած s. lode; - կուծի s. opening, cleft, aperture, chasm.

Փեռեկաիմ S. Փեռեկիմ.

Փեսայ, ից s. spouse, bridegroom; husband; son-in-law; - ածու, այ s. bride's man or maid, paranymp; - ական a. pertaining to the bridegroom, marital, conjugal; - անամ, աշայ տ. to espouse, to marry a person's

daughter, to be or become a son-in-law; - անուէրք s. espousals, nuptials; - աշուցանել va. to marry, to give one's daughter in marriage; - արան s. wedding-chamber; nuptial bed; - իմ S. Փեսայանամ; - ութի s. nuptials, marriage, wedding; - օրէն ad. like a bridegroom. [paranymp.

Փեսաւեր, լիրաց s. bride's man,

Փես, ից s. pluck, pull.

Փեսեմ, էջի va. to pull or pluck out, to depilate; - զփետուրս, to pluck or strip off feathers; - զհերս, զմորուս, to tear out the hair or beard; * - զգբ, to fleece a person.

Փեսիւն s. tearing out of the hair.

Փետուր, արոյ s. feather; նուրբ, մանր -բ, down, soft feathers; * խոշոր -բ, master or longest quills; յարգարեկ զ-ս, to preen, cleanse or dress the feathers; աւել ի փետրոյ, feather-

Փետեմ S. Փետեմ. [broom.

Փետրազարդ a. plumigerous, plumy; - թափ a. featherless, stripped of feathers, plumeless, bare, plucked; - աննել, to pick, to shake the feathers, to pluck; - լնել, to moult, to change feathers; - լի, լիր or լից a. well-feathered, covered with feathers, plumy; պաղէկ -, plumeallum; - մորուս a. wattled; - սայր a. feather-edged; - տախտակ, feather-edge; - վաճառ s. feather-seller; - ւոր a. feathery, feathered, plumous; - ւորութի s. plumosity; - փոխ լնիմ տ. to moult; - փոխ խուծի s. moulting; ժամանակ - թէ, moulting-time.

Փետրիկ s. soft feather, down.

Փետրոտանի s. plumipede.

Փետրուար s. L. w. February. [pedlar.

Փերեզակ, այ s. huckster; ջըրոյ -.

Փերեւեղեմ, թեմ, տեմ or լերտեմ էջի տ. to dress oneself with studied elegance, with affected neatness, with too great attention to effect, to be very spruce or smart; to bridle up, to strut, to carry proudly, to walk with affected dignity.

Փերթ, ից s. piece, bit; - եմ, էջի va. to tear, to rend, to lacerate.

Փերփերքարի s. bot. samphire, parsley-pert, crithmum. [laca sativa.

Փերփերան s. bot. purslain, portul.

Փեյի, ցւոյ, ցեաց a. one-handed;

Փէք a. miserable. [one-armed.

Փթթազարդ a. in full bloom.

Փթթեմ, եջի *va.* to put or shoot forth, to cause to blow or blossom, to deck with flowers; **թմ** *vn.* to sprout, to germinate, to shoot; to blow, to bloom, to blossom, to open; **Տ. Ընդ.**

Փթթխաղարդ *a.* beautifully flowering, bloomy.

Փթիթ *s.* shoot, sprout, blossoming, blooming; *a.* blossomed, flowered; **թ** *-ս* հարկանիլ. to blow.

***Փթիր** *s.* dried cow-dung for fuel.

Փթուր *s.* powder, dust, sand, &c.

Փթանդ *s.* particle, fragment, grain.

Փթրեմ, եջայ *vn.* to dry up, to fall to dust. [*friable*, frangible.

Փթրուկ *a.* reducible to powder,

Փիլակէ *s. Gr. w.* prison, jail.

Փիլաք, **թ**, *-ս* *s. Gr. w. ast.* phylax.

***Փիլայ**, **իյ** *s. med.* lint, scraped lint.

Փրիկոն or **կուան**, **-իպան** *s. Pers. w.* large cross-bow, arbalist.

Փիլիսոփայ, **իյ** *s. Gr. w.* philosopher: chorister, singer; **-ական** *a.* philosophical; **-եմ** *S. Իմաստասիրեմ*; **-ուի** *s.* philosophy. [*sophers*.

Փիլիսոփայեան *s.* chief of the philo-

Փիլիսոփոս, **այ** *S.* **Փիլիսոփայ**.

Փիլոն, **թ** *s. Gr. w.* cloak, mantle; priest's mantle; **-աւոր** *a.* wearing a mantle.

Փծ, **փծի** or **ծոյ** *a.* spotted, stained, sullied, dirty; unclean, impure, obscene.

Փիղ, **փղաց** *s.* elephant; **- մատակ**, she **-**, female **-**; **գոչիւն փղի**, trumpet- ing of the **-**, "barrit"; **S. Ժանիք**.

Փիռի, **ճւոյ** *s. bot.* pine-tree; **S. Հա- ճարի**, beech-tree.

Փին *s.* excrement; **- բերել** or **գալ չ բերանն**, **- չ բերան գալ** *med.* iliac passion, twisting of the intestines, volvulus, **S. Վերադարձութիւն**.

Փինաւ *a. Gr. w.* poor, miserable.

Փխտակ, **այ** *s.* fir-cone, pine-cone.

Փիւղ *s. S.* **Փիւղ**; fish-scale; **- or -ա- կէ** *s. Gr. w.* arrest, prison.

Փիւնիկ, **նկի** or **նկան** *s. Gr. w. S. Ար մաւ*; phenix; Phœnician; **- աշխարհ**, Phœnicia.

Փիւսկեան or **Փիւսկեան** *a. Gr. w.* physical; *s.* physician; natural philo- sopher. [*w.* basket, pannier.

Փիւրիդ or **րիւ**, **րտան**, **րտունք** *s. Gr.*

Փլած, **թ** *s.* rubbish, ruin.

Փլանամ *vn. ast.* to wane, to diminish.

Փլանիմ, **փլայ**, **փլեալ** or **փլուզեալ**

vn. to fall, to fall or sink in or down, to crumble, to fall or go to ruin.

Փլաւ *a.* falling, crumbling; **-ալ** *S.*

***Փլաւ** *s.* pilau, stewed rice. [**Փլած**.

Փլիթ *a.* lazy, cowardly, pusillanim-

Փլիմ *S.* **Փլանամ**. [*ous*.

Փլուզանեմ, **դի** *S.* **Փլուզանեմ**.

Փլուզումն, **Փլումն** *s.* destruction, ruin, waste.

Փլուցանեմ, **ցի**, **փլճ** *va.* to beat down, to cause to fall, to destroy, to demolish, to ruin; to rout, to defeat, to disperse. [**S. Փլրեղ**.

Փլրան, **այ** *s.* piece, bit, particle; *a.*

Փլրաքար *s.* tufa stone.

Փլրելի *a.* friable, frangible.

Փլրեմ, **եջի** *va.* to pound, to crush, to crumble, to bruise, to grind; to roast, to toast, to torrefy.

Փլրուկ *a.* friable. [*contamination*.

Փծանք *s.* spot, impurity, foulness,

Փծեմ, **եջի** *va.* to stain, to foul, to sully, to maculate, to contaminate.

Փծիկ *S.* **Փծ**. [*contaminated*.

Փծկեմ *vn.* to be stained, sullied,

Փծուկ *S.* **Փծանք**. [*bad, vile, abject*.

Փծուկ *a.* soiled, dirty, impure, filthy,

Փղակոյտ *a. ad.* with many elephants;

- բազմութի, herd of elephants; **-**

Հծեալ *a.* mounted on an elephant;

-պան, **այ** *s.* cornac, elephant-driver,

մաօտ; **-պեւ** *s.* chief-cornac; **-բազ**

s. half-elephant-half-goat, chimera.

Փղիւտ, **Փղաւցի** *a. s.* Philistine.

Փղձալի *a.* moving, touching.

Փղձամ, **ացայ**, **ցեալ**, **Փղձիմ**, **ե- յայ**, **կեալ** *vn.* to be deeply grieved at, to have one's heart full of pity, to be much touched, moved; **փղձեցաւ յարմատաց**, his eyes filled with tears. [*weep, emotion: spleen*.

Փղձուան, **Փղձուկ** *s.* inclination to **Փղմոս** *s. Gr. w. bot.* mullein, shep- herd's-club, torch-weed, verbascum.

Փղակր *s.* elephant's tusk, ivory;

-այ, **-եայ**, **րեից** *a.* ivory, made of ivo-

ry; *s. S.* **Փղակր**. [*elephant*.

Փղորդ *s.* elephant's foal, young

Փղփրանամ *S.* **Պղպանամ**.

Փռք *S.* **Փեռեկ**. [*dung-beetle*.

Փնդեռն, **դռան**, **դռունք** *s.* scarab,

***Փնդուկ** or **Փնդուկ** *S.* **Յուզեմ**.

***Փնթի** *a.* dirty, filthy.

Փնչեմ, **եջի** *vn.* to puff, to blow; to sneeze; **S. Մնչեմ**.

Փնչիւն *s.* bellowing; sneeze.

Փշաբեր. ից օրաց. -բոյս *a.* producing thorns, spiniferous; -գգած, -գգեսա *a.* covered with thorns, thorny; -լից *a.* full of thorns or briars, thorny, braky, prickly, briery; -խել *a.* extirpating briars; -շրթել, to pull up, to root out thorns or briars; -ծին *a.* bearing thorns; -կերպ *a.* thorn-like; -հիւսակ *a.* woven of thorns; -մոլ, -յեղց *a.* choked with briars, full of thorns; -նամ, աջայ *vn.* to grow thorny, to bristle with thorns; *fig.* to have one's hair stand on end from terror, to be horror-struck; -նիւթ *a.* made of thorn; -պսակ, crown of thorns.

Փշատ, ից *s.* zizyphus rubra.
Փշատեսակ *a.* thorny; *S.* Փշակերպ.
Փշատի *s. bot.* zizyphus lotus, seedra.
Փշաբաղ *S.* Փշախել; * -իմ *S.* Քստմիտ.
Փշեայ, Փշեղէն *a.* thorny, spiny, made of thorns. [(շ).

Փշիկ *s.* small thorn; *gr.* apostrophe
Փշիւ, Փշիւ *s.* farthing, mite.

Փշուտ, ից *a.* thorny, spinous, *S.* Փշիպան *S.* Փռլախան. [Փշալից.

Փշաղբ *s. pl.* crumbs, scraps, small
Փշեղի *a.* triturable, [bits, morsels.

Փշեմ, էջի *va.* to grind to dust or powder, to pound, to bruise, to crush, to triturate, to pulverize; to crumble.

Փշումն *s.* trituration, pulverization.

Փռթ, ից *s.* fold, plait, gather; wrinkle; -եմ, էջի *va.* to fold, to plait; to wrinkle, to contract; -իմ *vn.* to be folded or plaited; to wrinkle, to pucker, to shrink, to shrivel up.

Փռթոթ, -ահամ, -ային *a.* astringent, rough, harsh, sharp, acerb; -ռւթ *s.* astringency, acridity, acerbity.

Փռթոր *s.* top, whipping-top; -եմ, էջի *va.* to spin round.

Փռթորիկ, ըկաց *s.* tempest, storm, hurricane, whirlwind; -ս յարուցանել, to raise a tempest; -ել, a tempest burst, a storm arose; *S.* Մրրիկ.

Փռթորկամ, ացեալ, -կիմ, էցայ, կեալ *vn.* to whirl, to whirl round; to rush on like a tempest, impetuously; -կեալ *a.* stormy, tempestuous; impe-

Փռթորուն *a.* very deep. [tuous.

Փռթուած, ոց, Փռթութի *s.* folding, plaiting, fold.

Փռթեմ *va.* to irritate or bite the
*Փռիլ *S.* Կրկուտ. [tongue or palate.

Փոխ, ոց օրաց *s.* loan, borrowing; anthem, response, antistrophe, anti-

phon; - առ -, * -նի -, by turns, reciprocally, alternatively, mutually; խեղդել -, to ask in loan; - առլ, to lend, to make a loan; - առնուլ, to receive as a loan, to borrow; ք - ս մտանել, to be overburdened by loans, to be obliged to beg; - ու կեալ, to live upon trust, or upon credit.

Փոխարարել *va.* to retribute, to requite, to remunerate, to reward;
-բերարար *ad.* metaphorically; -կան *a.* metaphorical, figurative, allegorical; -բերեմ, էջի օրի, ընա *va.* to transfer, to transport; to transpose; to translate, to change: to reward: to succeed; -բերուի օրումն *s.* transport; translation, removal; allegory; *rhet.* metaphor; -բնակ *a.* translocated, foreign; -բնակեցուցանել *va.* to translocate, to change residence or place; -բնակիմ *vn.* to emigrate, to remove; -բնակուիլ *s.* emigration; -բուսանիմ *vn.* to change nature, to be transformed; -գնացուիլ *s.* transmigration; -գործեմ *va.* to execute the like, to make a copy; -գործուիլ *s.* taking a copy, copying; -գրեմ *va.* to transcribe, to copy; -գասեմ *va.* to transfer; -գարս *s.* reciprocity, return, recompense, compensation; *a.* reciprocal, mutual, respective, alternative; -անկիւնիւր *geom.* alternate angles; -գար. ձաբար *ad.* reciprocally, mutually, alternatively, vice-versa; -գարձեմ, էջի *va.* to recompense, to reward; to return like for like; -գարձուիլն *s.* reciprocity; compensation; -գրական *a.* contagious, infectious, *S.* Տարափու խիկ; -գրապէս *ad.* similarly; -գրելի *a.* transmissible, transportable; -գրեմ, էջի *va.* to transpose, to transfer, to transport, to displace; to remove; to copy; to translate; *vn.* to depart from this world, to die; -գրութի *s.* transport, transposition, transmission, translation; removal; -կերպեմ, էջի *va.* to transform, to metamorphose, to transmute, to change; -կերպութի *s.* transformation, metamorphosis, change; *rhet.* trope; -կոչեալ *a.* invited, called on; -հասոյց լինիմ օր գտանիմ *va.* to repay a loan; to reward, to remunerate; -ապիւր *s.* anthem; - ձեւեմ, &c. *S.* Փոխակերպեմ, &c.; -մարձեալ *a.* taken up, translated to heaven; -մոտանուիլ *s.* metamery;

allelogony; allelobasy; շեղեղեմ *va.* to convert reciprocally, to the contrary; շեղութիւն *s.* mutation, change.

Փոխան *pr.* instead of, in the place of, for; *S.* Փոխանորդ.

Փոխանագիր *s.* bill of exchange, bill, note, draft; փոխանցել *q.* to endorse a note or bill; *S.* Ընդունելութիւն.

Փոխանակ *pr.* instead of, in place of; in exchange or in return for, as a reward for; - նր. in his place; - ընդ. instead of; - զի. whereas; for as much as, since, because; անձն քո - անձին նր. your life shall be surety for his; ասել - ուրուք. to say in a person's name.

Փոխանակ . ի *s.* substitute; lieutenant; vicar; successor; exchange, barter, compensation; - աւ *ad.* by turns, alternatively, reciprocally, mutually; - ալքայի, vice-roy; - բռեչի, vice-consul; proconsul; - հանդերձից, change of clothes, changes of raiment; արարի - քո զԵգիպտոս, I have given Egypt as your ransom.

Փոխանակարանեմ, էջի *vn.* to answer, to contradict, to gainsay; - բար *ad.* in one's name; - կալ *S.* Ետեղակալ; - կալարձութի, - կատուութիւն *s.* remuneration, recompense; - կագիր *S.* Փոխանագիր.

Փոխանակեմ, էջի *va.* to exchange, to make an exchange, to barter; to substitute for, to fill the place of; to succeed; to permute, to alternate; to compensate, to counterbalance; - զտեղի. to take the place of, to substitute for; - զանձն ի վերայ շմարտութե, to give oneself for the truth; - զդք ի վերայ ասպազովութե հասարակաց, to sacrifice a person for the public safety; - զկեանս իւր ի վերայ ուրուք, to hazard one's life in defence of a person; զմահ չ կենաց, քան..., to die rather than yield...

Փոխանակութիւն *s.* change, exchange, barter, counter-change; supplying the place, substitution; succession, permutation; turn, vicissitude; - բռեչի, vice-consulship; proconsulship.

Փոխանկիւն *s.* allogone.

Փոխանորդ. այ *s.* substitute, representative; vicegerent, vicar; successor; compensation, equivalent; - արքայի, vice-roy; - պատրիարքի, patriarch's vicar general; - բանալեաց,

duplicate key; false key; - եմ, էջի *va.* to substitute, to fill or take the place of, to succeed to; - զկեանս, to die; - ութիւն *s.* substitution, succession; vicarship, vicariate; permutation, exchange; compensation.

Փոխանուն, &c. *S.* Դերանուն, &c.; - արար *ad.* denominatively; - ութիւն *s.* rhet. antonomasia.

Փոխանցարար *ad.* transitorily; - ցահան *a.* moveable, strolling; *gr.* transitive; - ցեմ, էջի *va.* to transmit, to hand down; *vn.* to be converted, turned, changed or transformed; *S.* Փոխանագիր; - ցիւ *s.* endorser; - ցուի or ցում *s.* transmission; transition; endorsement; *mech.* translation.

Փոխապար, էջ *s.* debtor.

Փոխառու, այ *s.* borrower; - ութիւն *s.* borrowing.

Փոխասեղծեմ *S.* Փոխակերպեմ.

Փոխալաւառութիւն *s.* commerce.

Փոխատուութիւն *S.* Տառադարձութիւն; - տու, այ *s.* lender; - առութիւն *s.* loan; - արական *a.* successive; - արեմ, էջի *va.* to restitute, to requite, to recompense; *S.* Փոխադրեմ; - արուի *s.* restitution, restoration, retribution, recompense; change, mutation; lending.

Փոխարէն, ընաց *s.* recompense, compensation, retribution, remuneration, reward; Գրտն, requital, satisfaction, revenge; *pr.* in exchange or return for, instead of, for; *ad.* reciprocally; - փառուն, amends, indemnity, reparation; - այցելութի. return visit; դարձ - ընի, condign recompense; անեղ զգարձ - ընի, to give like for like; հատուցանել զ - փառուն, to make up to, to indemnify for.

Փոխարէնարութիւն *s.* recompense.

Փոխարիւնեմ, էջի *va.* to compensate, to return, to reward, to content, to satisfy, to acknowledge; to indemnify, to requite; - նիւ *s.* compensator; - նութի or նում *s.* compensation.

Փոխարկական *a.* mutable.

Փոխարկեմ, էջի *va.* to convert, to change, to turn, to transform; - կեմ ի խելաց, to become mad; - կիւ *s.* phys. commutator; - կութիւն or կում *s.* conversion, change.

Փոխարքայ *s.* vice-roy, vizier; - ցահան *a.* vice-regal; - ուի *s.* vicerealty, viceroyskip.

Փոխաւորեմ *va.* to borrow.

Փոխելարանեմ *vn.* to talk nonsense, to rave, to dote; -**լանամ**, *այցայ vn.* to go mad; -**լապառաւաւ լինիմ** *vn.* to adduce or allege pretexts, to make pretence of, to feign, to counterfeit; -**լու-թիւն** *s.* mental alienation, madness, insanity.

Փոխեմ, *եցի va.* to change, to convert, to transform, to modify; to remove, to displace, to transfer, to transport; to succeed; to translate; -**զհրաման** or **զերաւուն** *Sեան*, to transgress God's commandments; -**զհանդերձ**, to change one's clothes; -**զապիկ**, to shift one's shirt or shift; -**զընկուլթի**, to shift one's quarters, to remove; -**զկարծիս**, to alter or change one's mind; -**զպատիւ**, (*ա-մբէլ*) to commute a punishment; -**զաւս յերկինս**, to raise the eyes to heaven; - **ի հայ յեզու**, to translate into Armenian; *S.* **լեզու**.

Փոխիմ, *եցայ vn.* to change, to be changed or modified; to be transported, to leave, to remove, to go, to pass; - **յճէ**, - **յաստեացս**, to depart this life, to cease to live, to die; - **ի կա-տաղուլթի**, to break or fall into a fit of rage; - **մտօք ի ...**, to transport oneself in thought to ...

Փոխընդեպք *s.* food made of the flour of parched corn, as *helvâ*, &c.

***Փոխընդիսալ** *s.* hasty-pudding; - **ի կաթանէ**, frumenty.

Փոխընդ. խնդոյ *s.* flour of parched corn; hasty-pudding made of butter & honey.

***Փոխնորդ** *s.* change of clothes.

Փոխորդ, *այց. -ի s.* interest, fruit of loans; -**ուլթիւն** *s.* tradition.

Փոխումն *s.* change, mutation; - **յճէ**, passing from this world to the next, exit, decease, death; - **Ս. Կա-տի**, Assumption.

Փոծորեմ *S.* **Պատորեմ**.

Փոկ, *ոց* or *այց s.* thong, leather thong, strap, girth; leather whip; *zool.* phoca, seal, sea-calf; - **դօտի**, leather belt; - **անլախան** *mech.* end-less strap.

Փոկակապ *a.* bound with thongs; -**Հանուլթի**, -**ձեւուլթի s. art or calling of a cordwainer, saddler or harness-maker.**

Փոկեայ *a.* leathern. [maker, &c.

***Փոկէմաղ** *a.* leather-sieve.

Փոկոտն *a.* web-footed, fin-, fin-toed.

Փոկուռի s. *bot.* black-alder, frangula.

Փող. ից s. throat; neck: street; corridor, lobby, passage, gallery; - **սրուակի**, neck or gullet of a bottle; **ռանել զըք զ-ից.** to seize or take one by the throat, to arrest.

Փող. ոց s. trumpet, horn; *fig.* apostle; tube, pipe; conduit, canal; reed: asper, mite, sou, halfpenny; money; - **ականջայ**, ear-trumpet; **ձայնատար** -, speaking-trumpet; - **երգեհոնի**, organ-pipe; - **ծխաբարդի**, shank of a tobacco-pipe; - **գրէի**, barrel; - **հրա-զինուց**, gun-barrel; - **կապարեայ**, lead-pipe, conduit-pipe; *S.* **Խողովակ**, **Ե-ղէգն**; **Հովուի** - *bot.* water-plantain, alisma; **Հնչիւն -ոյ**, blast of trumpet; **ի ձայն -ոյ**, by sound of trumpet; - **հարկանել**, **հնչեցուցանել**, to trumpet, to sound the trumpet, to wind or blow the horn, to play on the horn.

Փողաբար *ad.* like a tube; -**գռչ** *a.* sonorous as a trumpet.

Փողակ. այց s. tube-shaped shrine; *anat.* bronchia.

Փողական *a.* pertaining to the trumpet; -**կապ**, **ի s.** cravat, neck-cloth, stock; -**կարգաց** *a.* warning by sound of trumpet; *S.* **Փողահար**; -**կացաւ s. med.** bronchitis; -**կցուլթի s.** band of trumpets; -**հար**, **այց s.** trumpeter, horn-blower, cornetter; -**հարուի s.** trumpet sounding; -**ձեւ a.** trumpet-shaped; tube-shaped, cylindrical; -**շան s.** trumpet-signal; -**ս հարկանել**, to signal with the trumpet; -**պատ s.** comfort, comforter.

Փողար. այց s. minstrel; *S.* **Փողահար**; -**ական արուեստ**, trumpeter's vocation.

Փողացաւ s. med. angina, quinsy, mumps, the croup, diphtheria; *a.* attended with angina, having a quinsy.

Փողաւոր *a.* gluttonous.

Փողեան s. pl. pence, moneys.

Փողեմ, *եցի una.* to trumpet, to announce with the trumpet, to sound the horn, to intimate or warn by sound of a trumpet; to cause to march on to the sound of the trumpet; *vn.* *S.* **Հոր-գան տամ**.

Փողերակ s. anat. jugular vein, aorta.

Փողերանոց s. the Mint; **ստիկան -ի**, Master of the Mint.

Փողերգեմ *S.* **Փող հարկանեմ**. [lar.

Փողնոց s. neck-chain, necklace, col-

Փողոջ *s. xool.* lamprey, murena, suck-
 Փողոռիկ *s.* hair-net, —bag. [stone.
 Փողոռեմ. *էջի va.* to cut the throat,
 to behead, to slaughter, to kill; —
 զմիմեանս. to cut each other's throats.

Փողոռիչ *s.* cut-throat; —տունն *s.*
 Փողորակ *S. Ագուգայ.* [murdering.
 Փողոց, *այ s.* street; մանր —, nar-
 row-street, alley; —ք վաճառաց. mer-
 cery, mercer's shops; —ք գնացից ջրոյ,
 water-pipe, —conduit; *ի -ի.* in the
 open street; —տալ, կարել, կազմել,
 թողուլ. to open a way, to fray a way,
 to cut a road through the enemy.

Փողոցաձեւ *a.* street-shaped; —մէջ
s. middle of a street; —յարգար *a.* furn-
 ished with corridors.

Փողպատ *s.* neck-cloth, neckerchief.
 Փաղրակ, *այ s. S. Ագուգայ;* pipe; —
 շնչաղական. suction-pipe; —փախստի,
 blast—, eduction-pipe.

Փողփողեալ *a.* woven, furnished
 with fringes or trimmings, fringed.

Փողփողիմ, *էցայ vn.* to play in the
 light, to shine, to glitter, to sparkle,
 to gleam, to sheen, to blaze, to twinkle,
 to scintillate, to coruscate; to trim, to
 adorn with fringes; to cause to shine, to

Փռնիկ, &c. *S. Փեռնիկ.* &c. [emit rays.
 Փոյթ, փութոյ or թի. թով *s.* care,
 solicitude, study, attention, entreaty;
 diligence, promptitude, activity, celer-
 ity, hast, hurry; *a.* active, diligent,
 careful, prompt, vigilant, assiduous;
 —պնդութիւն. eagerness, assiduity, in-
 terest, care; —, է —, — է —, — —, — *ի*
 փութոյ *ad.* diligently, soon, promptly,
 hastily; փութոյ պնդութիւն *ad.* eagerly,
 carefully, earnestly, ardently, passion-
 ately; —տունել, ունեւել, դնել, —*ի* մէջ
 տանուլ, —յանձնին ունեւել, to be anxi-
 ous or zealous about, to apply one-
 self with diligence to, to take to heart,
 to be warm about, to endeavour or
 strive to; —տանել, to take care of, to
 care, to solicit, to watch; —*ի* մէջ
 առեալ, seriously, earnestly; մեզ չէ
 —, that is no matter to us, what is that
 to us? չէ —, չէ ինչ —, no matter, nev-
 er mind, it is nothing; ոչ զի զաղբա-
 ւաց ինչ — էր նմա, not that he cared
 for the poor; —մեծ էր նր պստ, he
 took great care of that; ոչ —ինչ առ-
 նեմ. I don't care, it is no matter to
 me; տմ —նց. all their care, effort or
 thought; զի — է, what does that mat-

ter? what does it signify? what of
 that? զի — է, քեզ, what is that to you?
 what does it matter to you? զի — է
 ինձ, what does it concern me? what
 does it matter to me? nonsense! —
 ինչ չառնէր, he did not take it into
 account, he took no heed of it; չէ —
 ինձ, it is no matter to me, it is all the
 same to me, I don't care about it, I
 am indifferent about it; չառնեն ինչ —
 զիմեքէ, they care for nothing.

Փոյթարագ *a.* diligent, prompt, live-
 ly, active. [zealous.

Փոյթեռանդն *a.* fervent, ardent,
 Փոյթընթաց *a.* quick, swift, rapid.

Փոշահող *a.* the soil of which is as
 the sand of the desert; —ջուր *a.* of
 turbid or muddy water.

Փոշեղգած, —ից, —խառն *a.* covered
 with or full of dust, dusty; —հող *a.*
 mixed with dust; *s.* dusty soil; —տե-
 սակ *a.* like dust, powdery; very small,
 thin, light; —տեսակութիւն *s.* atom,
 mote, minute particles. [water.

Փոշեջուր *s.* barley-flour mixed with

Փոշի, շւոյ, շեաց *s.* dust; —or —հրա-
 ցան. gun-powder, powder; —կաշնայ,
 tan, oak-bark; —շաքարի. powder-
 sugar; —իւղեփեցաց. sweet-powder;
 —հերաց. hair-powder; տուփ փոշոյ
 հերաց. powder-box; ամպ փոշոյ. *a.*
 cloud or whirlwind of dust; գնել ինչ
ի -ի. —քարձուցանել, to powder, to
 grind to dust, to reduce to powder, to
 pulverize; ընուլ փոշուով. to cover or
 sprinkle with dust; *ի -քառնալ.* to be
 reduced to powder, to be pulverized;
 to crumble into dust, to moulder a-
 way; —յարուցանել, to raise a dust;
 է —թաւալել, to roll in the dust; թա-
 թափել զ—, to dust, to beat the dust
 out of, to shake off the dust, to free
 from dust; —զէզազէզ ամբասանոյր
 յամպս հասանէր, a thick cloud of
 dust rose up to the skies; —ամպաձեւ
 մրրկեալ գիղացեալ ծածկէ զերկին. *a.*
 cloud of dust arose & obscured the
 heavens; *S. Մանրամազ.* վառագ. ջա-
 թոյիանամ *S. ի* Փոշի դառնամ. [զաջք.
 Փոշիացուցանեմ *S. ի* Փոշի քարձու-
 Փոշիւ *S. Փուրսիւ.* [յանեմ.
 Փոշիացեալ *a.* reduced to dust; di-
 gested.

Փոշոտ *a.* dusty, covered with dust;
 —իմ, էցայ *vn.* to be covered with, or
 full of dust.

Փշտ, *ի* *s. anat.* scrotum; -անկ, *այ* *s.* scrotocele; -մեղէն, *sarcocele*; -or Փշտանկաւոր *a.* affected with scrotocele, ruptured.

Փշտանկութիւն *S.* Փշտանկ *s.*

Փոս, *ոյ* or *ից* *s.* ditch, pit, foss; trench, hollow; grave; - or -ս հաստա նել, գործել, փորել, to dig a ditch, to ditch, to trench; - հաստանել քաղաքին, to intrench, to circumvallate.

*Փոսահատ *s.* grave-digger; -հերձ *a.* excavated, hollow.

Փոսացուցանեմ, Փոսափորեմ, Փոսեմ, եջի *S.* Փոս հաստանեմ.

Փոսուայ, *ից* *s. Gr. w.* fire-fly; -անթեւ, glow-worm.

Փոս *s.* measure, 10th part of a pot.

Փոսփոր, *ի* *s. Gr. w.* phosphorus, *S.* Լուսածին, &c.; -ական *a.* phosphoric; -ականութիւն *s.* phosphorescency.

Փոր, *ոյ* or *ի* *s.* belly, abdomen, paunch; womb, bowels, entrails; concavity, cavity, hollow; side, part; *S.* Բուռ; *zool. S.* Պոր; sea-scorpion, father-lasher, scorpæna; *a.* hollow, empty, void; - անթոց, capacity of vases; - նաւի *mar.* keel, ship's bottom, carreen; - սեխի, seed-pulp of melon.

Փորագրեմ *va.* to engrave, to grave; - ժանաւորով, to etch; -գրող *s.* engraver; - *ի* փայտի, wood-; - ժանաւորով, etcher; -գրուի *s.* engraving; - լուսագրական, heliographic -; պողպատային - , steel-; փայտեղէն - , wood-; wood-cut; - ժանաւորային, etching; լաւառական-եջ, print-seller.

Փորած, *ի* or *ոյ* *S.* Փորուած; -ոյ *S.* Փորակ *S.* Ձորակ. [Փորուածոյ.

Փորահան *a.* Caesarian; -մոլ *a.* indiscreet, light of tongue, tattling, babbling; -նիկաւ *a.* without seam.

Փորանց *s.* diarrhœa.

Փորացաւ, *ի*, -ութի *s.* belly-ache, pain in the bowels; colick, gripes; -ցուցանեմ զանձն *va.* to bend forward; -փողոց *a.* with hollowed streets.

Փորեմ, եջի *va.* to dig, to hollow, to ditch, to excavate, to hollow out; to sap, to undermine; to engrave, to notch, to jag; - զաւս, to tear out the eyes. [menian chasuble).

Փորիբաց *a.* open in front (the Armenian) *S.* Բրիւ.

Փործ, *ոյ* or *ի* *s.* trial, test, proof, attempt; specimen, sample; experi-

ence, proof; endeavour, undertaking, enterprise, expedient; trial, adversity, misfortune; temptation; probation; *a.* experienced, expert, practised; approved, tried, pure; *ի* -ոյ *ad.* by or from experience; Խիստ - , a hard trial; բազմամեայ - , experience; բնագիտական - , physical experiment; -ով ուսեալ, taught by experience; լինել - , to be experienced, versed, exercised; զ- անեալ, - փործել, *ի* - մտանել, to experience, to make an experiment of, to attempt, to make attempts, to try, to assay, to prove, to experiment; *ի* - արկանել, to put to the trial or test, to torture; - փործել ղերստին, to renew an attempt, to make a new effort; *ի* ղերջին - մատուցանել զինն, to put to the final proof; *ի* մահու - գալ, to prove death, voluntarily to encounter death; Հայաստան նախ զ- ան զորութիւն նր, Armenia was the first to feel his strength; չ նոր - հանգիսի էանց նա, he was put to a new trial; մատեաւ եւ յարգարան - մահու, even the righteous were in mortal danger; գիտելով զ- ան, well knowing what a man he is; զգանից զ- ան, he was beaten; - է, he is experienced, he has much practice; - արծաթոյ եւ ոսկւոյ *ի* բովս, gold & silver are tried in the furnace; *S.* Ձէն.

Փործական *a.* experimental; empiric; tried, proved; -ութի *s.* empiricism; -ից *a.* tried or experienced together.

Փործան, *այ* *s.* proof, assay, trial; tentative. [tried, tempted.

Փործանակից *S.* Փործակից; -ւոր *a.* Փործանք *s.* temptation; evil, tribulation, misfortune, disaster, mischance; *S.* Փործան.

Փործապետ *s.* arch-tempter, the devil.

Փործառական *a.* experimental; -ք *s.* touch-needles, assaying piece or slip; -առ, *այ* *a.* experienced, expert; -առութիւն *s.* experience.

Փործաքար *s.* touch-stone.

Փործեմ, եջի *va.* to attempt, to try, to experiment, to make an experiment of; to prove, to assay, to put to the test; to tempt, to sound, to try; to tempt, to allure, to entice; -իմ *vn.* to be tried, tempted; to try, to endeavour, to seek; to be purified, refined.

Փործիւ, -առ *s.* trier; tempter; assayer; *S.* Հէն.

Փորձուի *s.* temptation; misfortune, calamity; * - ունեւ, to be tempted to; *ի* - արկանեւ, տանեւ, to lead into temptation; *յալթեւ* - թեւ, to resist temptation; *յալթեւ, ընկալեւ ի* - թեւ, to succumb to temptation.

Փորոն, *ի* *s. L. w.* forum. [bellow.

Փորոսամ or **տեմ** *vn.* to roar, to **Փորոտի**, *աւոյ* - ք, *տեաց* *s.* entrails, intestines, bowels, guts; pith, heart, kernel; - *տեաց* *a.* intestinal.

Փորուած, *ոյ* *s.* hollow, cavity, excavation; notch, score, hole; - *իււաց*, the ventricles or cavity of the brain; - *ոյ*, *ից* *a.* hollow. [tion.

Փորուան *s.* hollowing out, excavation. **Փորուար** *s.* stole. [groove.

Փորոք, *աց* *s.* ditch, cavity, hollow; **Փորէ** *S.* Սիկկ.

***Փորքութիւն** *S.* Որովայնածութիւն.

***Փու** *int.* pooh! fie! fie for shame!

Փութ, - *ս ad.* hastily, soon; - - *աւնեւ*, to rend, to tear in pieces.

Փութաբան *a.* speedy in speech, quick speaking; - *եմ*, *էցի* *vn.* to speak too fast, & too indistinctly; - *բար* *S.* **Փութապէս; - *ի* *a.* pressing, important, desirable; - *լուր* *a.* quick-eared; *fig.* intelligent, sharp-witted; - *կամ* *a.* earnest, diligent; - *աւմ* *a.* swift of foot.**

Փութամ, *ացայ*, *ս* or *ացիր* *vn.* to make haste, to hasten, to be quick, eager, to hurry; to strive, to endeavour; to be diligent, to apply oneself to; *չ*, to be slow, not to hurry, to take one's time; *փութալով առնեւ զին*, to do anything in a hurry; *փութամ*, quick! make haste! *փութամ*, էջ պարի, come down quickly! *յայն փայն փութայր*, he dreamed of nothing else than ...; *յայն առաւել փութամ զի*, my chief desire is to; *եւ զիարգ փութամ փնջեւ կատարեցի*, & how am I straitened till it be accomplished!

Փութամահ *a.* hastening death, causing death quickly; - *մոռաց* *a.* forgetful, oblivious, of short memory; - *նակի*, - *պէս ad.* in haste, hastily, diligently, promptly, rapidly, quickly, soon; - *շան* *a.* diligent, eager, careful, attentive, studious; - *սիրտ* *a.* eager, impatient, in haste; - *ցուան* *s.* haste, eagerness, ardour, zeal; - *ցուցանեմ va.* to make haste, to hasten, to urge, to solicit, to accelerate, to dispatch, to expedite; - *ցուցիւ* *a.* urgent, earn-

est; - *ւոր* *a.* diligent, careful, attentive, heedful. [quick, speedy, prompt.

Փութկոտ *a.* very diligent, active, **Փութթով** **Փութթոտ** *S.* **Փութթանակի**. **Փութթաւոր**. [Փութթապէս.

Փութթութի *S.* **Փութթացուան**; - *թ* *S.*

Փուլ *s.* crumbling, falling, fall; *ast.* wane; - *ք*, ruins, rubbish; *ի* - *ածեւ*, to ruin, to destroy, to crumble; *ի* - *գալ*, to go to ruin; *լուսին ի* - *է*, the moon is waning.

Փուրս *s. Gr. w.* smoke; *a.* smoky.

Փուխ, - *ր* *a.* friable, crumbling.

Փուղծ *a.* soft, damp, moist.

Փուռ *S.* կաղապար.

***Փունձ** *S.* Մոռ.

Փունջ, *փնջի* *s.* root or stalk; bunch, nosegay, bouquet; - *հրեղէն*, bouquet, girandole, crowning-piece; - *ս* *յորէնեւ*, to make a nosegay.

Փուշ, *փշոց* *s.* thorn, spine, prickle; *bot.* thistle; *mus.* an Armenian note (՝); - *ձկան*, bone, fish-bone; - *պսակ*, crown of thorns.

Փուշտիպան, *աց* *s. Pers. w.* body-guard, satellite, life-guard; - *լորք*, guard-house.

Փուռն, *փռան* *s.* oven; bake-house; kiln; *ծակ փռան*, kiln-hole; - *հացադործի*, baking-oven; - *խորովածոյ*, Dutch oven; - *հասարակաց*, common, parish oven; - *խոհակերոցի*, kitchen-range; - *խնայողական*, economical stove, soup-kitchen; - *կղմիրարի*, brick-kiln; - *կրեկի*, portable oven; portable air furnace; *ի* - or *փռան*, in the oven; *ջեռուցանեւ զ*, to heat the oven, to charge, to fill; *արկանեւ ի* - *ն*, to put in the oven; *S.* *թի*.

***Փուռնիթ** *s.* misshapen loaf.

Փուտ, *փոռոյ* *a.* rotten, putrid, spoiled; *s.* rottenness, corruption, putrefaction; - *առամանց*, caries, cariosity; **Փուտկայ** *s.* caravanserai. [*S.* *Առաման*.

Փուրծ *s.* broken piece, bit, chip, splinter, fragment; - *կաւաւոյ*, shearings or flue of linen or cloth, stuff, hards. [law-suit.

Փուրսիւ *s. Pers. w.* process, action, **Փուրփուշնայ** *s.* poorpoozna, (kind of grapes).

Փուք, *փքոց* *s. Pers. w.* breath, wind; intestinal gas, fart, wind, flatulency, windiness; swelling, puffiness; *ից*, turgidness, bombast; - *հպարտութե*, gust or fit of pride; *անձայն* - noise-

less fart, fizzle, foist; -ս արձակել. հանել -ս, to fart, to let a fart, to break wind; (անձայն) to fizzle, to foist; -արձակող, farter; fizzler, foister.

Փռքախա s. bot. fuchsia; - ծիրանե-դոյն. - coccinea.

Փռքք, փքոց s. bellow, pair of bellows; mech. blast, blast engine; mus. bag-pipe; bot. follicle, seed vessel; - ձեռաց, snapper bellows; պարզ -, single bellows; - դարբնաց, smith's or forge bellows; - երգեհոնի. organ-bellows; - կրկին հոգմով. double bellows.

Փոփոգանք s. palliation, relief, solace; - գեմ. էջի va. to palliate, to relieve, to lighten; - գիւ a. palliative, easing.

Փոփոխ a. alternate, mutual, reciprocal; ad. alternatively, by turns, mutually, reciprocally.

Փոփոխական a. changeable, variable, changing, mutable, varying, inconstant; restless, unsettled, unsteady; transmutable, alterable; - ութի s. variability, mutability; transmutability; - կի S. Փոփոխ ad.

Փոփոխամիտ a. fickle-minded, fickle, unsteady, unsteadfast, inconstant, volatile; - մտուծի s. fickle-mindedness, fickleness, inconstancy.

Փոփոխելի a. subject to change, mutable; transmutable.

Փոփոխեմ, էջի va. to change, to alter, to turn, to convert, to vary, to modify, to permute, to transform, to transmute.

Փոփոխիչ s. changer, modifier.

Փոփոխութիւն or ուժն s. change, mutation, alteration, variation, conversion, permutation, transformation, transmutation; change, vicissitude, turn; commutation; season; փոփոխմունք արեգական, tropic; - անուանց, tropology, allegory.

Փոքր, քու. քունք. քունց a. little, small; few; inconsiderable, trifling; minor; - ինչ. - մի. somewhat, a little; փոքու իմն, in few; almost; յետ փոքու, զինի փոքու ինչ, յետ - ինչ, shortly after, in a short time, shortly; ի փոքուստ, from small matters; ի փոքուն, in small things; ի փոքուստ or փոքրուստ, in infancy, yet young; --, առ --, ը փոքու փոքու, առ ի --, by little & little, little by little, by

degrees, insensibly; - մի յառաջ, shortly before; - մի եւս՝ եւ, - միւս եւս, - ինչ՝ եւ, little was wanting, there was little wanting to, almost, nearly; - միւս եւս եւ անկանի. I was very near falling in; - մի եւս սասանեալ էին ոտք իմ, my feet were near sliding; - ինչ համարել, վարկանիլ, - իմն թուիլ յաչս, to hold as trifles, to consider as insignificant; ի փոքունս յարեալ հայիլ, to stand upon trifles, to lay much stress upon things of no importance; S. Ընդ. Շատ. &c.

Փոքրաբան a. low-speaking; - ութի s. low expression; - գին a. cheap, of little value; - գլուխ a. small-headed; - գոյն a. smaller; minor; - կն a. small-eyed; - հասակ a. short-sized, short, little; - հոգի a. pusillanimous; impatient, hasty; - հոգուծի s. pusillanimity; - միայ a. of short duration, transitory; - մտուծիւն S. Փոքրահոգութիւն; - նամ S. Փոքրանամ; - շեւց a. pink-eyed; - տար a. narrow; - տեսակ or տեսիլ a. of small size, little; - ցուցանեմ S. Փոքրկացուցանեմ; - ցոյց s. microscope; * - լոր S. ձորտ; - քանակ a. retailing; S. վաճառ. & վաճառական.

Փոքրեմ, էջի va. to shave; to trim, to cut the hair; - զհերս իւր, to cut one's hair, to have the hair cut.

Փոքրիկ, րկան, րկունք, կանց a. very little, quite small, tiny, wee, slender, scanty, petty, slight; minor.

Փոքրկանամ, աչայ տ. to grow less or shorter, to shorten, to become smaller, to be lessened, diminished, to decrease. [degrees.]

Փոքրկապէս ad. little by little, by Փոքրկացուցանեմ va. to render less, to make smaller, to shorten, to lessen, to decrease, to diminish; to extenuate.

Փոքրկութիւն s. littleness, smallness, tenuity, diminution, decrease, lessening; extenuation.

Փոքրոգի a. pusillanimous; short-witted, shallow, weak-minded; light, easy; բեռն -, light burden; - աննել, to lighten, to lessen, to ease; - գլուծի s. lightness, slenderness; pusillanimity; low-mindedness, baseness, coward-

Փոքրութիւն S. Փոքրկութիւն. [liness.]

Փշեմ, էջի տա. to blow, to breathe; to swell, to inflate; to expire; to die; S. Հոգի & Ոգի; հոգին փչէ, the wind blows.

Փչեցուցանեմ *va.* to blow, to swell.
Փչողական *a.* wind; - նուադարանք, wind-instruments.

Փչումն *s.* blowing, breath.

*Փչուլ *s.* blow-pipe.

*Փչոք *S.* Փեշեկ.

Փռանք or նկ, *այ a. L. w.* frank, French; European; ագքն -այ, the Franks, (German tribe who conquered France). [ber of a curia.

Փռատոր, *այ s. Gr. w.* Փράτωρ, mem-

Փռեմ *S.* Սթռեմ. [ness, distraction.

Փռեմիւ, *այ s. Gr. w.* frenzy, mad-

Փռնքեամս *vn.* to boast, to become haughty, insolent, to fume, to puff, to Փռնգացի *a. s.* Phrygian. [chafe.

Փռնապան, *այ s.* baker, oven-keeper.

Փռնգամ, *այի, Փռնեմ, էջի vn.* to sneeze; to cry, to bellow; to neigh.

*Փռոց, *ի s.* cloth, table-cloth; - սեղանոյ, altar-cloth; սփռել զ-, արկանել -, to lay the cloth; բառնալ զ-, to remove the cloth; -ակ *ի s.* napkin.

*Փռռան, *ի s.* kite, paper-kite.

Փսալմոս *s. Gr. w.* psalm.

Փսալմ, *այ s. Gr. w.* psalmist.

Փսենաս *s. Gr. w.* fig-insect, cynips, gall-insects.

Փսիւթ *s. Gr. w.* mat, rush-mat; -ադործ *s.* mat-maker; -եայ *a.* made of mat; woven with rushes; -ին *s.* small mat; tissue of rushes.

Փսիւծ, *ի s.* vomit; շուն դառնայ *ի իւր*, the dog returns to his vomit.

Փսիւմ, *էջի vna.* to vomit, to cast or throw up, to puke, to spew; -եցուցանեմ *va.* to cause to vomit; -եցուցիչ *a.* vomitive, emetic; դեղ - med.

Փսիւմն *s.* vomiting. [puke, puker.

Փստածաղիկ *a.* pronounced on the top of tongue.

Փստղենի *s. bot.* pistachio-tree.

Փստուղ, տղայ *s.* pistachio.

Փտական *a.* corruptible.

Փտանամ *S.* Փտիմ.

Փտեմ, *էջի va.* to rot, to let rot, to corrupt, to render putrid, to putrefy, to spoil; - or

Փտիմ, *էջայ vn.* to rot, to become or get rotten, to be corrupted, spoiled; փտեալ ատամն, carious tooth.

Փաղեմ, *էջի va.* to pinch, to test the ripeness of fruit.

Փտութիւն *s. S.* Փոււ; - ոսկերաց, caries, cariosity; - տնկոյ, brown rust, cariosity.

Փրանք or նկ, *այ s. S.* Փռանք; frank (10 pence).

Փրզունք *s. Pers. w.* child, boy.

Փրթանիմ, թայ, թուցեալ *vn.* to be detached, broken, to break off, to come off. [en part, bit, fragment.

Փրթուած, ոյ *s.* detached or brok-

Փրթուցանեմ, ջի *va.* to detach, to separate, to take away; - դժածուցեալն, to unglue, to unsolder; - զնետն, to let fly an arrow; - դրէւնեալն, to unnaul, to unhook; - դըլթայի, to unchain, to unfetter, to unshackle. [faggots.

Փրիւայ, ից *s. Gr. w.* dry brushwood,

Փրծանիմ, ծայ, ծեալ or ծուցեալ *vn.* to be detached, taken away, to escape, to break away, to shake off, to get rid of; *S.* Յիշատակ.

Փրծուցանեմ, ջի *va.* to detach, to save, to deliver, to free, to set free.

Փրկադործ, *այ a.* salutary; *s.* saver, deliverer; redeemer, saviour; -եմ *va.* to save, to redeem; -ութիւ *s.* delivery, redemption. [wholesome.

Փրկական *a.* redeeming, salutary;

Փրկան *S.* Փրկանք; -ակ, *ի a.* offering oneself as ransom for others.

Փրկանաւորեմ, էջի *va.* to deliver or save by means of ransom, to redeem; *S.* Նամակ. [redemption.

Փրկանաւորութիւն *s.* ransoming,

Փրկանք *s.* ransom, price of redemption; ransoming; redeeming, deliverance; -նամակի, prepayment, postage.

Փրկարան *s.* means of salvation; of

Փրկաւէա *S.* Փրկական. [redemption. Փրկեմ, էջի *va.* to save, to deliver, to liberate, to redeem.

Փրկիչ *s.* Saviour, Redeemer, saver, liberator; թուական or թուականութիւն, christian era.

Փրկութիւն *s.* salvation; liberation, recovery, deliverance, redemption; ransom; - or -ք, -թէյն, զոհ-թիւ, victim, peace-offering; -աբեր, -ադործ *a.* salutiferous, causing health,

Փրկուեմ *S.* Փրկութիւն. [salutary.

Փրկչական *a.* Saviour's, Redeemer's.

Փրիւուր, փրոց *s.* froth, foam, scum; slaver, drivel; - օշաւի, soap-lather; - ի վեր բերել, to froth, to foam; ի բաց տանուլ or բառնալ զ-ն, to skim, to scum, to despumate.

Փրիւրադէղ *a.* covered with foam or froth, frothy, foaming; - ալիք, foam-

ing billows; -*ից* *a.* full of foam, foamy, frothy; -*ծին* *a.* born of sea-foam (Aphrodite); -*կան* *a.* spumous; -*չան*, *ի* *s.* skimmer; slice.

Փրփրամ, բեամ, աջայ, Փրփրանամ, աջեալ *vn.* to foam, to froth, to spume, to mantle; to slaver; - *օժառի*, to lather. [foam-like.

Փրփրառեսակ *a.* resembling froth,

Փրփրեղիւր *a.* aphricerous.

Փրփրեմ, եցի *va.* to cause to froth, to cover with foam; *vn.* *S.* Փրփրամ; - *առ կատաղութե*, to foam with rage, to fume with anger. [մեռուկ.

Փրփրեմ, *ի* *s.* bot. portulaca; *S.* Ան-

Փրփրերախ *a.* foaming-mouthed, slobbering, slaving, drivelling; - *երկւար*, foaming courser or steed.

Փրփրեցուցանեմ *S.* Փրփրեմ *va.*

Փրփրիմ *S.* Փրփրամ.

Փրբամ, աջայ or աջի *vn.* to spout or blow water from the nostrils.

Փշնութի *s.* inutility, uselessness, bad quality; *bot.* rust or blight of trees.

Փշուն, ջնոյ *a.* bad, useless, vile, abject, despicable; *bot.* carious, rotten.

Փբալի or լիւր *a.* windy, flatulent.

Փբաղիք *s.* artery.

Փբամ *vn.* to hiss; - or

Փբանամ, աջայ *vn.* to swell, to be swollen; *fig.* to be puffed up, elated, to grow proud, to be swollen with pride, to take a pride in one's successes, to be bloated with pride & presumption.

Փբանք, Փբացումն *s.* swelling, inflation; *fig.* puffiness, wind, pride, vanity.

Փբացուցանեմ *va.* to bloat, to swell, to inflate; *fig.* to puff up, to swell, to elate; - *ուցիւ* *a.* windy, flatulent.

Փբին, փբնի, նաւ, նայ *s.* shaft, arrow, dart, javelin; *ի* քէն եւ անդր է -ն, the arrows are beyond thee.

Փբոցուռոյց *a.* swollen, bloated, inflated, puffy, turgid, high-flown, fustian, bombastic, emphatic.

Փբումն *S.* Փբանք.

Փբուռոյց *S.* Փբոցուռոյց.

Ք

Ք (kē) քէ *s.* the thirty sixth letter of the alphabet, & the thirtieth of the consonants; ք, ք, nine thousand; nine thousandth. Ես եմ այբ եւ քէ. սկիզբն եւ կատարած, (ես եմ այբա եւ ով, առաջին եւ վերջին). I am Ipe & Ké, the beginning & the ending, (I am Alpha & Omega, the first & the last).

— It is sometimes changed for the letters ք, կ, ի; for example: Կէք-Կէք, Թաքել-Թաքել; Ծաքել-Ծաքել, պաքել-պաքել; Աբաբ-Ախաբ. Հռքէք-Հռաբար.

— The Greek χ is changed by us into ք, as Χριστός-Քրիստոս.

Քալա *int.* I say! holla! hallo!

Քալաք *s.* circle, orb.

Քած, ից *sf.* bitch; Scylla; *a.* female.

Քածաւարոս, աջ *a.* castrated; *s.* eunuch.

Քածբոր *s.* med. mange, dog-itch.

Քակ, ք *a.* unsewed, ripped, disjointed, separated; *s.* separation.

Քակեմ, եցի *va.* to undo, to unmake, to untie, to loosen, to unbind, to detach; to disjoint, to disunite, to dissolve, to resolve; to destroy, to demolish, to beat down; to take to pieces, to take asunder, to dismount; - *զկարեալն*, to unsew, to unstitch, to rip up; - *զխւանալն*, to unweave, to unravel; - *զբեռնն*, to unpack; - *զբարձա*, to dislocate, to put out of joint, to disjoint; - *զազդերս*, to make hip-shot, to dislocate one's thighs; - *զոք յաթոռոյ*, to depose from the throne; - *զբարեկամս*, to part, to separate, to sever; *զինի քակելոյ օռնիցն*, the holidays being finished. [&c.

Քակիւ *a.* destroying; *s.* destroyer,

Քակողական *a.* destructive.

Քակոր, ոյ *s.* animal excrement, ordure; - *արջառոյ*, cow-dung, manure.

Քահուած, *ry* or *h* *s.* dissolution, rupture; unsewing, rip; *a.* unsewn, ripped. [ling, solution, enodation.

Քակուան ճ. Տ. Քակուան; unravel-
Քակուա, Քակուեղի a. dissoluble,
dissolvable; destructible.

Գաղաթափ, Էջի va. to undo totally, to decompose, to destroy; to dissolve; to divide, to separate; **-իմ է փառաց,** to lose one's renown.

ᖃᓐᓴᓐᓴᓐ *a. destructive; s. destroyer.*

ꠘꠞꠟ꠩ꠤꠇ or ꠕꠞ꠩ s. dissolution,
decomposition, separation , rupture,
destruction, total ruin.

ꠘꠞꠦ꠨ꠤ꠩, *ky s.* priest, clergyman.

Քահանայադարձ *a.* officiating; -եմ
va. to consecrate; to ordain priest;
 -ուի *s.* consecration; -Թաղ *s.* priest's
 funeral; -կան *a.* sacerdotal, priestly;
 -բ, priests; -կից *s.* brother-priest,
 colleague; -նամ, աջայ *vn.* to take or-
 ders, to become or to be ordained
 priest; to perform the duties of priest;
 -պետ, աջ *s.* high priest, chief priest;
 pontiff; hierarchy; -ն Հոռվմայ, sover-
 eign pontiff; -պետաբար *ad.* pontific-
 ally; -պետական *a.* pontifical; -պե-
 տեմ, եցի *vn.* to be or become high
 priest or pontiff; to perform the du-
 ties of pontiff; -պետութի *s.* dignity of
 a high priest, pontificate; hierarchy;
 -պէս *ad.* like a priest, sacerdotally;
 -վարութի *s.* sacerdotal order or func-
 tion; -բան *s.* temple, church, holy
 place; priest's residence; * -ցու, աջ
 Տ. Զեռնադրեիլ; -ցուցանեմ *va.* to or-
 dain priest. [office.

Քաւանայեմ, եցի տ. to hold priest's
Քաւանայութի տ. priesthood; hier-
archy; -ուհի տ. priestess.

Phyllis S. Phyllis.

Քաղ. ից ռ. he-goat, goat; bot. weed-
ings; - հանել, S. Քաղահան առնել.

Քաղաքիք օր դրոն s. mat.

Քաղաքի or ծռ. s. collection, com-
pendium, anthology; *chem.* extract,
spirit; *a.* collected, compiled.

Բաղակ, այ ճ. young kid.

Քաղազան *s.* weed-hook; - **անեկ**
va. to weed, to hoe, to pluck up weeds;
fig. to scan, to sift, to pick out, to se-
 lect, to choose; - **չեղձոյց լինիմ** *vn.* to
 be choked by weeds. [timber.

***Քաղան** *s.* log of wood, beam of

Քաղաք, աց ճ. town, city; Տ. Թա-
գաւորեալ, Մայր; Ի-ս-ս, Բ-ազ-ազ,

-*h* -*h*, in every city or town, every where; -*t h* -, from one town to another; *արողաք ք դ-ն*, out of town; *քահկիք -h*, towns-people, towns-folk; *դիշահ, սահման -h*, township.

Քաղաքաբերդ *s.* place, fortress; - բնակ *s.* townsman, inhabitant of a town, citizen, cit, burgess; - լինել, to live in a town; - գիււղ or գեղ *s.* small town, village; market town, borough; - գէտ *a. s.* politician, statesman; մեծ. խնամ - , great -; - գիտութի *s.* politics, polity; - գլուխ *s.* mayor, city magistrate; - գրիմտն. to be naturalized; - գունն *s.* city-gate; - Ժողով *a.* composed of all the towns-people; *s.* public meeting; popular assembly; - ընկերութի society; - հան *a.* civil, political, civic; citizen; *S.* Քաղաքավոր; *s.* politics; - հանութի *s.* policy, polity; *S.* Քաղաքավարութի; - կրթ or կրթել *a.* civilized; - կից *a.* of the same town; *s.* fellow-citizen, fellow-townsmen; - կրթեմ *va.* to civilize; - կրթուն *s.* civilization; - կցուն *s.* fellow-citizenship; - մայր *S.* Մայրաքաղաք; - մարտութի *s.* civil war; war between city & city; - մէջ *s.* the centre or chief square of a city; - մուր *s.* fortified town; - յարգար *a.* built with taste, embellished; յին *S.* Քաղաքական; - ք, citizens, towns-people; - նամ, ացեալ *vn.* to become a town; to be peopled like a town; - նի *s.* towns; - նիս *a.* town-like; - նորէն *ad.* politically; - շինութի *s.* civic order, police; - պահ, աց *s.* policeman; - պեւ, աց *s.* governor of a town; chief magistrate or mayor of a town; - պետարան *s.* town-hall; - պետուն *s.* mayoralty; - առ, աց *s.* conqueror of a city; - սէր *a.* loving one's native place, patriotic; - վար, աց *a.* political; civil, polite, courteous, mannerly; - վարեմ, եցի, - վարեմ, եցայ *vn.* to behave well, to conduct oneself honestly; to rule with wisdom; - վարութի *s.* behaviour; policy; police; good breeding, civility, urbanity, courtesy, politeness, affability; - կեանք, personal conduct; անսոգիւտ - , unimpeachable morality or integrity; ծայրացեալ - , deep policy; - առար *s.* betrayer of the city, traitor; - ցի, ցւոյ, ցեաց *a.* of the same country; *s.* townsman, citizen, burgess; - ք, towns-people, -folk; - ցազանեմ *va.* to make like a city; - սեր *a.*

town destroying ; - *ւորութիւն* *s.* civility, politeness ; honesty, virtue.

Քաղաքիկ *s.* small town.

Քաղաքիկներ *ս.* *քոյ* *s.* pl. small towns.

Քաղաքովին *ad.* with all the inhabitants.

Քաղաքորմ *s.* wall of a town, fortification, rampart ; interval between two lines of defence.

Քաղբան *այ* *s.* *Gr.* *w.* galbanum ; - *երեւելի* , transparent . -

Քաղեայ , *գէից* *s.* Chaldean ; caster of nativities ; astrologer, soothsayer ; - *գէական* *a.* Chaldaic , astrological ; - *գէարէն* *ad.* in Chaldee ; - *գէացի* *a.* *s.* Chaldean ; - *բ.* the Chaldeans ; - *գէ. ունի* *s.* judiciary astrology, horoscope,

Քաղեան *a.* born of a goat. [nativity.

Քաղեմ , *եցի* *va.* to gather, to gather together, to collect, to assemble, to amass ; to draw, to extract ; to pick, to pluck up, to take away ; - *զոգիս* , *զունչ ուրուբ* , to keep in suspense, to amuse, to keep at bay ; - *բանի բերանոյ ուրուբ* , to catch something out of one's mouth ; *fig.* to get cunningly into the confidence of one, to obtain his secret surreptitiously ; *սկսաւ ոգի նր քաղելի ի նմանէ* , he began to faint away ; *լոյս իմ քաղի* , my life is consuming ; *S.* *Ընկող* . &c.

Քաղթնատ , &c. *S.* *Թոթով* . &c.

Քաղիրթ , *զրթաց* *s.* tripe ; *վաճառաւոնց քաղիրթի* , tripe-stall. [ius.

Քաղեգործիկ *s.* calcedony, calcedon.

Քաղհանեմ *va.* *S.* *Քաղ հանեմ* ; - *ձեւաբ* , to handweed.

Քաղոց , *ի* *s.* the fifth month of the ancient Armenian calendar , (Dec. - Jan.). [abstract, epitome.

Քաղուածոյք *s.* extract, abridgment,

Քաղբան *s.* earthen dish. [ler.

Քաղրթաւաճառ *s.* tripe-man, --sel-

Քաղրթեղ *a.* tun-bellied.

Քաղց , *ոյ* or *ի* *s.* hunger ; *a.* hungry ; - *գժնդակ* , *ուժգին* , *անհնարին* , violent, canine, ravenous appetite or hunger ; *յուզել զ-* , to excite, sharpen or quicken the appetite ; - *իւ հարկանիլ* , to be hunger-beaten, to be or feel hungry ; *մեռանել առ - ոյն* , to starve, to die of starvation ; *հարկանել զ-* , to stay or satiate hunger.

Քաղցական *a.* where starvation is

Քաղցանամ *S.* *Քաղցնում* . [felt.

Քաղցաւոր , *ցեաւ* *a.* hungry, starv-

ing, famished. [person, greedily.

Քաղցեւար *ad.* like a famished

Քաղցենամ *S.* *Քաղցնում* .

Քաղցեցուցանեմ *va.* to cause hunger, to famish, to starve.

Քաղցկեղ , *ի* *s.* med. cancer, gangrene, mortification ; impetigo, moist tetter.

Քաղցնում , *ցեայ* , *ցեաւ* *vn.* to feel hungry, to be hungry, famished ; *fig.* to hunger after, to thirst for, to be greedy of, thirsty or eager for.

Քաղցու , *ոյ* *s.* must, new wine ; - *աւելի* *a.* full of or drunk with new wine.

Քաղցունի *a.* sweet ; gentle.

Քաղցութի or *ուսնի* *s.* hunger.

Քաղցեցանեմ *S.* *Քաղցեցուցանեմ* .

Քաղցր , *ցու* , *ցունք* , *ցունց* *a.* sweet, delicious ; mild, pleasant, agreeable, charming, amiable, affable, dear, beloved ; *s.* sweetness, honey ; - or - *ցունս* *ad.* sweetly, softly, gently, pleasantly, nicely ; - *հայեցուածք* , mild looking ; - *բնաւորութիւն* , good-temperedness ; - *բարք* , gentle manners ; - *յիշատակ* , pleasing remembrance ; - *է տեսանել* , it is pleasant to see ; - *է նշ* , it is a pleasure for them to ; - *է ինչ* , I should like ; - *էր մեզ տեսանել* , we saw with pleasure.

Քաղցրաբաժակ *a.* bearing sweet wine ; - *բան* *a.* sweet-spoken, mealy-mouthed, smooth-tongued ; flattering ; - *բանութի* *s.* sweet tongue, kind things, honeyed, fine or soft words, flattering discourse, flattery, wheedling, blarney ; - *բար* *ad.* sweetly, softly, gently, mildly ; - *բարբառ* *a.* honey-tongued ; sweet-voiced, melodiously singing ; - *բարոյ* *a.* sweet- or good-tempered, affable, condescending ; - *բարութի* *s.* good-temperedness, mildness, meekness ; - *բեր* *a.* bearing sweets, producing agreeable fruits ; - *բոյր* *a.* sweet-smelling, odoriferous, sweet-scented, fragrant ; - *բուխ* *a.* mellifluous, sweet ; - *լից* *a.* full of sweetness ; - *լուր* *a.* agreeable, sweet to the ear ; gentle, docile, submissive ; - *խառն* *a.* mixed with sweetness, sweet ; mild, soft, temperate ; - *բանք* , honeyed words ; - *խառնութի* *s.* temperature ; - *խորժ* *a.* agreeable to the taste, sweet to the palate ; - *խօս* or *խօսիկ* *a.* speaking or singing sweetly, sweet, harmonious, tuneful ; *S.* *Քաղցրաբան* ; - *ծաղիկ* *a.* adorned with fine flowers ;

-ծաւալ *a.* spread or sprinkled gently;
-կան *a.* sweet; -կարկաջ *a.* purling,
murmuring gently; -կն *a.* sweet-eyed;
-համ *a.* sweet-tasted, savoury, deli-
cate, delicious; -համբոյր *a.* sweet, de-
mure, affable, obliging, complaisant,
kind; -համուհի *s.* savouriness, relish;
-հայեաց *a.* mild-looking; fine, grace-
ful; -հնչակ or հնչիւն *a.* soft-sounding,
harmonious; -հոս *a.* flowing gently;
-հայն *a.* sweet-voiced, melodious, tune-
ful, musical; -բարբառով *a.* melodious-
ly; -հայնութի *s.* sweet voice, melody,
harmony, euphony, music; -թեամբ
իւրով, by his harmonious voice; -դի
a. well tuned, harmonious; -ճաճանչ
a. gently beaming; -ճաշակ *S.* Գաղ-
ցրահամ.

Գաղցրան *s.* chem. glycium, beryllium.

Գաղցրանամ, աջայ *vn.* to become or
grow sweet, mild; *fig.* to soften down,
to relent; -նինջ or -նիրհ քուն *s.*
sweet, gentle sleep; -նիւթ *s.* grape
sugar; -նշլլ *a.* spreading a subdued
light; -նուազ *a.* causing harmonious
chants to be heard; -շունչ *a.* gently
blowing; -պատիր *a.* flattering, de-
ceiving; -պարզ աչք *s.* soft eyes, gentle
glance; -պէս *ad.* sweetly, gently, soft-
ly; -պտուղ *a.* bearing or producing
pleasant fruits; -սէր *a.* fond of sweets;
-սիգ or սիգ *S.* Գաղցրաւունչ; -սինձ *s.*
chem. gelatine sugar; -սնոյց *a.* brought
up tenderly, in delicacy, delicate;
-վաճառ *s.* confectioner; -տենչ *a.*
sweet & desirable (sleep); -տես or
տեսիլ *a.* fine-looking, graceful, hand-
some; -տուր *a.* given with gentleness,
by fair means (order); -րար *a.* pro-
ducing sweet things; -ցուցանեմ *va.*
to sweeten, to render sweet; *med.* to
edulcorate; *fig.* to soften, to temper,
to calm, to allay; -ցուցիչ *a.* soothing,
demulcent, emollient; *med.* edulcorant;
-ւենի *s.* sweets, comfits, preserves;
-քուն *a.* of sweet sleep.

Գաղցրեմ *S.* Գաղցրանամ.

Գաղցրենի *a.* sweet. [hallelujah.

Գաղցրերգուն *s.* sweet song, melody,

Գաղցրիկ *a.* sweet, benign, dear,

Գաղցրիտ *s.* chem. glycerine. [darling.

Գաղցրութիւն *s.* sweetness, suavity;
saviour; softening; gentleness, affabi-
lity, meekness, amability, benignity,
amenity, urbanity; -թք *ad.* sweetly,
softly, gently, mildly; -թք օռնի ծաւ-

կէն ելանէ, a smooth tongue draws
even the serpent out of his hole,
(gentleness is better than force).

Գաղցրութեամբ *a.* teaching with gentle-
ness; pleasant to learn.

Գամ, ոյ *s.* juice; gravity; jelly.

Գամակ, աջ *s.* back, back-bone,
spine; -աքեկ, -աղոտոր *a.* broken-
backed, hipshot; *fig.* cast down, cowed,
craven, dismayed; -աղոր *a.* humped,
hump-backed.

Գամահաբար *ad.* scornfully, disdain-
fully, slightly; -կան *a.* contempti-
ble, despicable.

Գամահեմ *s.* contempt, scorn, dis-
dain; -նս առնեմ or

Գամահեմ, եջի *va.* to despise, to
scorn, to disdain, to slight, to set at
nought, to take no heed of, to make
no account of; -հէրի *a.* despicable.

Գամահիչ *a.* scornful, contemptuous.

Գամեմ, եջի *va.* to press, to squeeze,
to extract, to wring; to strain, to fil-
ter; to drain, to cause to flow; *fig.* to
exhaust, to drain, to use up, to empty;
-գրածակ, to swallow up, to drain
the cup; -գրածակ մինչև ցմբուր, to
drink the cup to the dregs, to swallow
the pill; -գեմ մըուրս գառնութեան
բաղին, to drain or exhaust the rig-
ours of fate; յինքն -, to suck, to
imbibe, to draw in; արտասուք յաչաց
նք քամին, he wept bitterly; հոգեմ
-, to winnow; քամիմ *vn.* to be swollen.

*Գամի, մւոյ *s.* wind; flatulency; *S.*
Հոգմ. [der, straining-bag.

*Գամոյ, աջ *s.* filter, strainer, cullen-
Գամուած. Գամուք *s.* pressing, ooze,
residue; chem. residuum.

Գալլ, ից *s.* pace, step, stride; -գ
ոմին, a foot of earth; -առ -, -ad.
step by step; ք - -, at each step;
հազար -, mile; առնուլ գառալին -, to
take the first steps, to break the ice;
-ս փոխել, to step, to walk; եւ - առ
- յուշիկ ընթաց՝ վարեալ սանի բաշ
անգրի բաց, fair & softly goes far in
a day.

Գալլափոխ, ից *s.* motion of the feet,
step, pace, walk, gait; -եմ or
Գալլեմ, եջի *vn.* to step, to take a
step, to walk, to stride, to go.

Գայռ, ից, -ամանեակ *s.* necklace,
collar, carcanet. [ety, mental trouble.

Գայլայանք *s.* *S.* Գայլայանք; anxi-
Գայլայեմ, եջի *va.* to dissolve, to

undo, to destroy, to take to pieces; to disperse, to break up; - զմտաւ, to dissipate, to distract; - զխաւար, to chase the darkness; - իմաւ, to be dissolved, destroyed; to be dispersed, spread over; - յաբ, to be violently fond of.

Քայքայութիւն or ունն s. dissolution, destruction, division, separation; looseness; - մտայ, dissipation.

Քայքայուն a. wanton, loose, lewd.

Քան pr. more than, more, under, beneath, over; as, as well as, as much as; - or - եթէ, - թէ conj. that; more, than; անդր - further, beyond; ոչ ոք - զնա, no one but he; անաւել - զեքսուսն եւ չինգ ամբ էն իմ, I am more than thirty five years old; զքեզ ընտրեաց - զազգս ամ, he choosed thee before all the nations; պատրաստ եմք մեռանել - անցանել ը օրէնս Հայրենիս, we are ready to die, rather than violate our country's laws; Հատու - զնա սուր, much keener than any other sword; իբրեւ խաղաղութիւն է ի տունս շինականաց - ի տունս թագաւորաց, when will peace reign alike in the cottage & in the palace!

Քանաբար ad. in how many ways?

Քանակ, այ s. quantity, measure; - ազէա a. knowing the quantity; - ահան a. quantitative; - անամ, այսպ յո. to be limited in quantity; - ւոր a. having a quantity; - եմ, եցի va. to assign the quantity; to measure; to contain, to comprehend.

Քանակիք ad. in how many ways?

Քանակութիւն s. quantity.

Քանանացի, Քանանիդաս or - իտ a. s. Canaanite. [ferocious, fierce.

Քանասար, - եան, - իկ a. wolf-like,

Քանդ, ի, - ալ, այ s. carving, sculpture, chiselling, chasing; notch; cameo; բարձր - ալ, relief, relievo, embossment.

Քանդակագործ, այ sculpture; chiselling; sculptured or chased object; sculptor, carver; chaser; a. sculptured, carved, chiselled, notched; - գործի s. graving-tool, chisel; - գործութիւն s. sculpture, carving, chiselling, chasing.

Քանդակածոյ S. - դակագործ a. [ing. Քանդակեմ, եցի va. to sculpture, to carve, to chisel; to notch, to cut.

Քանդակիչ s. sculptor, carver; chaser, chiseller.

Քանդեմ, եցի va. to demolish, to destroy, to beat, to knock or pull down, to subvert, to overturn, to ruin, to dismantle, to raise; to ravage, to devastate, to desolate; S. Քանդակեմ.

Քանդիչ s. destroyer, ravager, despoiler. [զուլն.

Քանդուած, ոց S. Քանդակ * & Քան Քանդակ, դկաց s. jar, large earthen vessel to contain corn.

Քանդումն s. demolition, destruction, dismantling.

Քաներորդ, այ a. s. what, which.

Քանդի conj. for, because, since, considering that, whereas, inasmuch as, though.

Քանի, նոյ or նոյ. նիք, նեաց a. how! how much! ad. what? how much? how many? s. quantity; - անգամ? how many times? - անաւել! - եւ! how much more! with still more reason; - ամաց է? how old is he? - ժամանակք էն? how long is it? - մարտ պատերազմի միեցաք! how often have we fought! ի - աւուրս? in how many days? ի - ան ամսոյն? on what day of the month? - ինչ պարտիս? how much do you owe? - զնոյ or քանոյ վաճառեցեր, how much did you sell it for? at what price did you sell it? քանոյ գնեցեր, how much did you give for it? at what price did you buy it? - մի, some; աւուրս - մի, some days; քանի քանի, how! how much! how often! how many times! քանի գեղեցկացար եւ քանի քաղցրացար, how fair & how pleasant art thou! - գեղեցիկ է անաբխութիւն! how lovely is virtue! ոչ, - վեհ է Հայրենասիրութիւն! how sublime is patriotism!

Քանիութիւն s. quantity.

Քանիպատիք ad. how many more?

Քանիս, Քանիցս, Քանիցս անգամ ad. how many times? քանիցս անգամ, every time that.

Քանիսն a. S. Քանի; -! - եւ! - աւաւել? how much more! with still more reason. [measure.

Քանիսնութիւն s. quantity, number,

Քանի օրինակ ad. in how many man-

Քաննակ s. table. [ners or ways?

Քանն or ոչն, ով, այ s. Gr. w. ruler, rule, square; fig. rule, guide, model, principle; S. կանոն; - ալան a. regular.

Քանորդ, այ s. arith. quotient.

Քանուն S. Քանոն.

Քանցանք *s.* hard work, hard labour.
Քանցեմ, էցի *va.* to lacerate, to tear in pieces, to rend asunder; to separate, to detach, to divide; - **զոսկերս** . to bone.

Քանցումն *s.* laceration, tearing.

Քանքատեմ *S.* **Քանգատեմ**.

Քանքար *S.* **Տաղանք**; - **աղերծեմ** *va.* to take away, to snatch away, to rob, to despoil; - **աթագոյց** *u.* hiding one's talent; - **աւոր** *a.* having talents; of the weight, or value of a talent.

Քաշ *s.* *S.* **Քարշ**, **Սնահուշ**; *gr. S.* **Պատիւ**; false religion, sect; *mus. S.* **Փուշ**; * *oca*, two pounds weight; *ի - բերել*, to cause the coupling of animals.

Քաշեմ *va.* *S.* **Քարշեմ**; * to graft, to inoculate.

Քաշկադործ *a.* felt, made of felt.

Քաշէն *s.* barley-bread.

* **Քաշու առնեմ** *S.* * **Քաշեմ**.

Քաշմ *S.* **Կապնդեղ**. [builder.

Քաշտի *s.* *Pers. w.* ship; - *ի* *s.* ship-

բառուշու *S.* **Խիժ առաջական**.

Քապրցախ *S.* **Կապպար**.

Քաշ, աջ *a.* brave, gallant, valiant, courageous, intrepid, valorous, manful, stout, bold, daring; good, honest, worthy; clever, excelling in, of good abilities, fit for; noble, distinguished, eminent; *s.* hero; tutelar genius; *S.* **Միշաւանջ**; *ad.* good, well, right, suitably, very, much, very much; - **աւրանց**, emperor, Cæsar, Augustus; - *ի բաց*, very far; very, much, much more; **կարի** -, **կարի իսկ** -, very well, as well as can be; - **է**, that will do, that is settled; well, very well! - **լէր**! courage! be of good cheer! *S.* **Կարի, Վաղ**.

Քաշաբան, -իկ *a.* well-spoken, abounding in words, eloquent, fluent; - **բանութիւն** *s.* eloquence, fluency of speech; - **բաստիկ** *a.* happy, fortunate; - **բար** *ad.* bravely, valiantly, courageously, boldly, heroically; - **բարութի** *s.* probity, integrity, honesty; fortune, good fortune; - **բեր, ից** *a.* producing much, very fertile, fruitful; - **բերուի** *s.* fertility, fecundity; - **բերուն, -բերութի** *S.* **Քաշաբեր**; - **բուր** *a.* well turned; - **բոյս** or **բուսիկ** *a.* well sprouted, flourishing; *fig.* good-tempered; well affected; - **բուսութի** *s.* fine vegetation; *fig.* good temper or nature; happy disposition; - **բուսա** *a.* well nourished or fed.

Քաշաբանդուր *a.* well curled, curly-haired; - **գեղեցիկ** *a.* very pretty, graceful, charming; - **գնաց** *a.* light-footed, nimble; - **գոյն** *ad.* very well; - **գործութիւն** *s.* great deed, achievement, exploit, feat; - **գօտի** *a.* having the clothes well tucked up, or well girdled round the body, agile, brisk, active, alert, lithe.

Քաշադարման *a.* well or carefully cultivated; - **գէտ** *a.* watching, looking well over; - **գիպութի** *s.* opportunity; - **բ** *ad.* opportunely, at the proper time.

Քաշադարմ, -գգի, &c. S. **Քաշաառհմ, &c.**; - **գեղ** *a.* well warned, very clear, plain, evident; - **գէն** *a.* well armed; **այր** -, man at arms; - **զնեայ** *S.* **Քաշազուն**; - **զուարթ, -զուարճ** *a.* flourishing, full-blown; cheerful, brisk, joyous, merry-looking; - **զուգուի** *s.* well proportion; - **զուն, զնոյ, զունք, զանց** *a.* noble, valiant; *s.* hero; - **զոր** *a.* very strong, powerful, mighty; - **զորութի** *s.* vigour, valour, power.

Քաշութոյր *a.* of a fine colour; - **թուի** *a.* very dark, as black as ebony; - **հերք**, raven locks; - **թռիչ** *a.* soaring very high. [dustrious.

Քաշածիր *a.* very active, quick, intelligent; - **թալալ** *a.* bald, hairless.

Քաշալանջ *a.* high-breasted, broad-breasted, robust, intrepid; - **լաւ** *a.* very good, excellent, honest, upright; - **այր**, honest man; - **լաւութիւն** *s.* excellence, probity, honesty; - **լեզու** *a.* fluent, eloquent; - **լէր** *a.* encouraging, inspiring; - **լինել**, - **ս մասնացանել, աւալ**, to rouse the courage, to give heart to, to inspire; *S.* **Քաշալերեմ**; - **ս առնուլ**, to pluck up courage, to take heart, to cheer up; - **լէրահան** *a.* exhortative, encouraging; - **լէրեմ, էցի** *va.* to encourage, to give courage, to animate, to reanimate, to invigorate, to incite, to embolden, to cheer up; - **լէրիմ** *vn.* to take courage, to be inspirited; - **լէրեաց**, courage! be courageous, take heart, don't be disheartened, cheer up! - **լէրիչ** *a.* encouraging; - **լէրութիւն** *s.* encouragement, exhortation, comfort; courage; - **լուր** *a.* attentive, mindful, docile, meek.

Քաշախառնութիւն *s.* temperature; good temper; - **խնամող** *S.* **Բարեխնամ**; - **խոհ** *a.* judicious, wise, prudent; - **խոհ**

a. abounding in grass or fodder; -*խորհուրդ* *a.* giving or suggesting good counsel, wise; -*խորհրդութիւն* *s.* good sense, wisdom, prudence; -*խօս*, &c. *S.* *Քաջաբան*, &c.

Քաջածաղիկ *a.* well blossomed, adorned or ornamented with pretty flowers, full-blown, flourishing; -*ծանօթ* *a.* well known; well versed, expert; -*ծառ* *a.* well timbered, abounding in woods; -*ծեր* *a.* enjoying a vigorous old age; -*ծերունի* *s.* a prosperous or happy old age; -*ծնութիւն* *s.* the having many children; fecundity, fruitfulness; -*ծնունդ* *a.* having many children, prolific, fecund; fruitful, rich, fertile.

Քաջկազմ *a.* well prepared, dressed; strong constitutioned; -*կազմութիւն* *s.* good furniture; strong or iron constitution; -*կալ* *a.* possessed, demoniacal; -*կարգ* *a.* well ordered, regulated, disposed; -*կարգութիւն* *s.* good order, nice disposition; -*կարծրագոյն* *S.* *Անպարտելի*; -*կերպ* *a.* sightly, comely, handsome; -*կերպութիւն* *s.* sightliness, comeliness; -*կերթ* *a.* well disciplined, educated, instructed, versed or exercised; -*կորով* *a.* very robust, vigorous, valorous; *S.* *Քաջաձիգ*; -*կուռ* *a.* very solid, well beaten or hammered; -*կրօն* *a.* very religious.

Քաջհաճոյ *a.* very pleasant, most agreeable; -*հայեաց* *a.* sharp-eyed, acute-looking; -*հայր* *S.* *Հօրամոյն*; -*հանձար* *a.* very talented, full of intelligence, witty; -*հասակ* *a.* of lofty stature, tall, well-shaped; -*հասկ* *a.* well-eared; fertile in grain; -*հաս* *a.* very sharp, keen, edged; -*հաւ* *s.* *zool.* ibis; -*հաւատ* *a.* very faithful; most confiding; -*հաւատութիւն* *s.* great faith; -*հմուտ* *a.* very erudite, well versed, skilful, very learned; *s.* bachelor; -*գիտունէց*, bachelor of sciences; -*լի նեւ իմիք*, to be well acquainted with, to be a connoisseur in, to know thoroughly; -*հմուտութիւն* *s.* vast erudition, great knowledge; -*գալուստէց*, baccalaureate of sciences; -*հար* *a.* very clever, ingenious, witty; -*լինել*, to task one's ingenuity, to set one's wits to, to exert or strain oneself; -*հիտոյ* *a.* loud, resounding, very sonorous, canorous; -*հոգի* *a.* lively, courageous, resolute, determined; -*հոյ* *a.* fer-

tile, rich; -*հով* *a.* very cool, very agreeable, fresh; -*հոս* *a.* sweet-smelling, pleasant, balmy, odoriferous; -*լինել*, to have an agreeable odour; -*հոտութիւն* *s.* sweet smell, scent, perfume.

Քաջասոյն *a.* sweet-voiced, euphonic, harmonious, sonorous, resonant; -*այնութիւն* *s.* powerful or agreeable voice; euphony, harmony; -*ձի* *a.* well-horsed, mounted on a good horse; skilful in horsemanship; -*ձիգ* *a.* holding well, dexterous, clever; well-bent.

Քաջաղեղն *a.* having a strong bow; skilful in archery.

Քաջամանկութիւն *s.* fortune to have good children; -*ման* *a.* lucky, happy; -*մասնութիւն* *s.* fortune, prosperity, felicity; -*մասն* *a.* skilful in playing (music); -*մարմին* *a.* endowed with strength, vigorous, strong, robust; -*մարտ* or *մարտիկ* *a.* s. warlike, martial, brave soldier; -*մարտութիւն* *s.* bravery, valour; -*միտ* *a.* sharp-witted, very intelligent, full of wit; -*մուխ* *a.* very shrewd; -*լինել*, to penetrate; -*մտութիւն* *s.* sharp-mindedness, genius, intelligence, sagacity.

Քաջայաղժ *a.* victorious, bright, signal; *s.* famous conqueror; -*յայտ* *a.* very clear, plain, very evident, obvious; -*առնել*, to throw light on, to clear up, to bring to light, to put in evidence; -*լինել*, to be as plain as day, to be quite evident; -*յանդուգն* *a.* very bold, most audacious or daring, hardy, dauntless; *ad.* boldly, daringly, hardily; -*յարմար* *a.* very suitable, becoming, very fit or proper, apt, appropriate; -*յարմարութիւն* *s.* fitness, aptitude, right proportion; adaptability; harmony; -*յշտ* *a.* full of hope, well secured, in good hopes, full of faith or reliance; -*յուշ* *a.* endowed with a good memory; -*յուստութիւն* *s.* great hope or assurance; -*յոժար* *a.* well disposed, very willing, very diligent.

Քաջանամ, *այցալ տո.* to set forth one's value or worth, to make oneself known, to shew one's courage or energy, to exert one's abilities, to excel; -*նգամ* *a.* well membered, strong-limbed, well-shaped; -*նուն* *a.* highly renowned, far-famed, celebrated, very famous; -*նունութիւն* *s.* renown, celebrity.

Քաջապաճար *a.* abounding in cattle, full of cattle; -*պատրաստ* *a.* quite ready; -*պերճ* *S.* **Գերապանծ**; -*պէս* *ad.* bravely, courageously, valiantly, stoutly, resolutely; -*պինդ* *a.* very solid, firm, constant; strong, robust, vigorous; *ad.* stoutly, strongly, vigorously; -*պնդութիւն* *s.* solidity, firmness; vigour, sustained effort, unflagging force; -*պտղութիւն* *s.* fertility, fruitfulness, abundance; -*պտուղ* *a.* producing much or good fruits, abundant, fertile, fruitful. [water, irriguous.

Քաջաղուր *a.* abounding in good
Քաջառաս *a.* very abundant; generous, liberal; -*անարար* *ad.* like a valiant man, gallantly, valiantly; -*աղջ* *a.* very healthy, of good constitution, sound of body, in perfect health; -*լինել*, to be well, to enjoy health; -*աղջութիւն* *s.* good health, soundness of body, plumpness; -*աղջ* *a.* in the full vigour of youth, in the springtime of life, lively, brisk, vivacious, vigorous; -*առւ* *a.* learning with facility, very intelligent.

Քաջասեւ *a.* very black; -*սէր* *a.* loving truly; -*սիրա* *a.* stout-hearted, courageous, intrepid, fearless; *ad.* courageously; -*սլաց* -*սլացիկ* *a.* swiftly pouncing or springing on; -*անութիւն* *s.* good nurture or education; -*անունդ* *a.* well nurtured or brought up; -*սուր* *a.* very pointed, very cutting; -*ստուեր* *a.* shadowy, well shaded, umbrageous; -*սրունք* *a.* well-legged, strong-limbed; -*սրտեմ*, *եղի*. -*սրտեմ*, *եցայ յո.* to take courage, to be animated; -*սրբ. սուր* *s.* courage, stout-heartedness, intrepidity.

Քաջավագիկ *a.* light- or swift-footed; -*վայելուչ* *a.* very suitable, very decent; very elegant, handsome, charming; -*վարժ* *a.* well exercised, well instructed, expert, highly versed in; *s.* licentiate; - *օրենսգիտութիւն*, licentiate in law; -*վարժունի* *s.* great exercise, great practice; licentiate's degree.

Քաջատես or *տեսիկ* *a.* far-seeing, far-sighted; *fig.* far-piercing; -*տեսունի* *s.* far-sightedness, sharp sight; -*տունճ* or *տունճիկ* *a.* high-born, of good birth, noble, illustrious; -*տունճութիւն* *s.* high birth, nobility.

Քաջարի *a.* very brave, valiant, gallant, valorous, courageous; -*լշաւ* *a.*

light-footed, running swiftly; - *լինել*, to run fast, to gallop; - *բուեւա* *a.* industrious, ingenious, clever, skilful; - *բութիւն* *s.* act of courage or valour, great bravery, prowess.

Քաջացուցանեմ *va.* to render courageous, brave, to inspire courage, to give heart, to reanimate, to revive.

Քաջաւէտ *a.* very brave, valiant, doughty.

Քաջափայլ *a.* very bright, brilliant, splendid, illustrious, superb; - *փառ* *a.* very glorious, majestic, magnificent; - *փառութիւն* *s.* majesty, magnificence; - *փոյթ* *a.* very diligent, active, very quick; - *փորձ* *a.* very experienced, most expert.

Քաջաբարոյ *a.* good preaching. [ous.

Քաջեան *a.* noble, high born, illustrious; - *քաջառաւ* *a.* well boiled, overheated.

Քաջապոյզ *a.* singing well, musical.

Քաջրէ *a.* abounding in games.

Քաջիփ *a.* well cooked, well done, done to a turn; - *անել*, to cook well.

Քաջնեմաց. - *նիկ* *a.* nimble, light-footed, swift, quick; *s.* courier, express. [to understand, intelligible.

Քաջնկալ *a.* comprehensible, easy

Քաջնտիր *a.* choice, select, picked;

- *զօրք*. choice troops, picked soldiers.

Քաջիկ *ad.* well, very well, properly, as it ought to be.

Քաջիմաց *a.* sharp-witted, acute.

Քաջողոյչ *a.* well loaded with grapes; - *գինի*. generous wine.

Քաջողութիւն *S.* **Քաջառողջութիւն**.

Քաջորդի *a.* having virtuous or illustrious children; good, dutiful. [ous.

Քաջորեար *s. pl.* the brave, the valorous

Քաջորկոր *a.* gluttonous.

Քաջութիւն *s.* valour, courage, bravery, manhood, gallantry; stoutness, vigour, force; exploit, achievement, heroic acts; virtue, nobility, integrity; - *թք* *ad.* bravely, manfully, stoutly, courageously, valiantly, valorously; *սայրք* -, true courage; - *ցուցանել*, to display courage; - *տանուշ*, to take heart, to cheer up.

Քաջուղէշ *a.* fine-branched.

Քաջունակութիւն *s.* dexterity.

Քաջուշ. - *եղ. աջ* *a.* very intelligent, full of wit, ingenious; - *է մանուկ*, there's good stuff in that boy; - *ութիւն* *s.* great intelligence, sharpness of wit, good, happy disposition.

Քաթուստիս *s.* well instructed, learned; fond of science; -*ուծիւն* *s.* great learning, vast erudition, well grounded knowledge; fondness for science, learning well. [*a.* keeping well the rules.

Քաջօրէն *ad.* bravely, courageously; Քառ, *ից* *a.* four.

Քառաբաժ *or* բաշխ *a.* divided in four parts; -*գիր* *a.* four-lettered; -*գլուխ* *a.* four-chaptered; four-headed; -*գէժ*, -*գիմակ* *or* *գիմի* *a.* four-faced, square; *s.* tetrahedron; -*թււ*, -*թեւեան* *a.* four-winged; -*թթուուկ* *s.* chem. quadracide; -*թի* *s.* quadrireme; -*թիւ* *a.* *s.* four; -*ժանի* *a.* four-toothed, -tusked; -*ծալ* *a.* *s.* quarto, 4o. [*ա.* կիր.

Քառակ, *այս* *a.* *s.* four; -*աբար* *S.* Քա.

Քառականգնեայ *or* կանգուն *a.* of four cubits; -*կարգեան* *a.* having four strata, layers or tiers; -*կերպ*, -*կերպեան* *a.* having four forms; -*կի* *ad.* in four manners or ways; -*կողմն*, -*կողմեան* *a.* quadrilateral; square; -*կուսեակ* *s.* magic square; -*կոյս* *S.* Քառակուսի; -*կուսեմ*, *եցի* *va.* to square; -*կուսի*, *սւղ* *a.* *s.* square; -*արմատ*, -*root*; -*թուղ*, -*of* *a.* number; -*կուսուի* *s.* geom. quadrature; -*բոլորակի*, quadrature or squaring of the circle; -*հասար* *a.* four-volumed, in four volumes; -*հղով* *a.* turning or rolling in four manners; *ի* -*եղանակս* *աարւոյ*, in all seasons; -*ձեռ* *a.* four-tailed; -*ձի* *a.* drawn by four horses; -*ձիք* *s.* quadriga; -*մանակ* *a.* *gr.* tetrachronous; -*մանեակ* *s.* necklace, collar; -*մասնեայ* *a.* having four parts; -*մեայ* *a.* of four years, quadrennial; -*ժամանակ*, four years; -*միլոն* *s.* quadrillion; -*նիւ* *a.* four-wheeled; -*նիւթ* *or* *նիւթեայ* *a.* composed of four matters or elements; -*նկիւն* *a.* quadrangular; *s.* tetragone; -*վանայ*, cloister; -*նկիւնի* *a.* having four angles, quadrangular; -*շուրթ* *a.* four-lipped, -pointed, -ended; -*պատիկ* *a.* quadruple; -*պատկեմ*, *եցի* *va.* to quadruple; -*պատկուծի* *s.* quadruplication; -*առջ* *or* *ջեայ* *a.* divided in four branches (river).

Քառասայր, *րեան* *or* *րի* *a.* four-edged; -*սնաթիւ* *a.* forty; -*սնակասար* *պաշք* *s.* lent; -*սնահասկ* *a.* forty-eared; -*սնադի* *s.* forty-chorded or stringed; -*սնամեայ*, *միկ*, -*մեան*, *մեանց* *a.* quadragenarious; of forty years; -*սնամուն* *s.* age of forty years; -*սնապաշ* *a.*

keeping lent; -*սնեակ*, -*սնեռեակ* *s.* quarantine; -*սնեայ* *a.* forty; -*սնեորդ*, *or* *սնորդ*, *այ* *a.* fortieth; -*ք* *s.* lent; -*սնեքեան* *or* *քին*, *նեցունց* *a.* all the forty; -*սնիցս* *ad.* forty times; -*սնորդական* *a.* quadragesimal; -*սնոր*, *ի* *s.* forty days; -*սնորեայ*, *րէից* *a.* of forty days; -*սուն*, *սնից* *a.* forty; *ք*, -*ք*, the forty martyrs of Sebaste; *էր ամաց* -*սնից*, he was forty years old; *ամս երկու ք* -*սնիւ*, forty two years; *քաղաքս ութ առ* -*սնիւք*, forty eight cities; -*սուն* -*սուն* *զպաշքն լուծանել*, to break the fast once in forty days.

Քառականկ *a.* quadrisyllable; -*վրասակ* *a.* of four streams; -*աարրեան* *S.* Քառանիւթ; -*տեսակ* *S.* Քառակերպ; -*տեսիւ* *a.* four-faced; -*քայլ*, -*քեայ* *u.* quadruped, four-footed, four-legged.

Քառեակ, *եկի* *a.* *s.* four; *mus.* fourth. Քառեամ *s.* four years.

Քառեռակ *s.* dozen.

Քառերանգ *a.* four-coloured.

Քառիցս *ad.* four times.

Քառոնիս *s.* *Gr. w.* Charon (the ferryman of the Styx).

Քառոսանի *a.* *s.* quadruped.

Քառորդ, *այ* *s.* fourth; quarter, fourth part; quarter of an hour; *quadrant; -*լուսնի*, quarter; *S.* ժամ; -*ուծի* *s.* *ast.* quadrature; *chem.* quarta.

Քառուղի *s.* cross, cross-ways. [*tion.*

Քառունակ *a.* four, containing four.

Քառսափ *s.* carsaph, a wind.

Քառօրեայ *S.* Չորեքօրեայ.

Քասիոփէ, *Կասսիոպէ* *s.* Cassiope.

Քասղեւ *s.* Chisleu, the ninth month of the Hebrews.

Քաղքնելի *a.* dreadful, horrible.

Քաղքնեմ, *եցի*, -*նիմ*, *եցայ* *vn.* to be afraid greatly, to shudder with fear, to thrill with horror, to be horror-struck; -*նեցուցանեմ* *va.* to frighten, to startle, to scare, to dismay, to terrify; -*նեցուցիւ* *a.* frightful, terrific.

Քասակ, *այ* *s.* likeness, resemblance, conformity, form, proportion; -*եմ*, *եցի* *va.* to liken, to assimilate, to form, to proportion; -*իմ* *vn.* to resemble, to be conformable; -*ուծի* *S.* Քասակ.

Քար, *ի*, *իւ* *or* *ամբ*, *ինք*, *անց*, *ամբք* *s.* stone; -*պատուական*, precious stone, jewel, gem; -*գեղային* *chem.* infernal stone, caustic; -*կրպին*, lime-stone; -*ծանրակշիւ*, ponderous, heavy spar, cawk; -*մանրիկ*, small stone,

pebble, gravel; Հարկանեւ -իւ. բարկոծեւ -ամբ, to stone, to lapidate, to stone to death; Հալածեւ -ամբ, to pelt with stones; չթողուլ, չմնալ -ի -ի վերայ, not to leave, not to remain one stone standing; Հարկանեւ զոռն զ-ի, to strike the foot against a stone; միով -ամբ զերկուս պարսաբարել, (Է աջ եւ Է ահեակ յաջողեւ), to kill two birds with one stone; Տ. կաթն. Շար. ժեմ, &c.

Քարաբլուր. s. cragged rock, rough, steep rock; բոյս s. rocella, alga tinctoria, lichen, cinereus terrestris, white moss; բուխ a. flowing or springing forth from a rock; -գագաթն, -գլուխ a. craggy topped; -գիր, &c. Տ. վիմա. գիր, &c.; -գնաց a. wandering among mountains, among rocks, in craggy places; -գործ, աջ a. stony, of stone, made of stone; s. Տ. Քարակոխ, med. gravel, stone; -գեղ s. mass of stones.

Քարագր, ի s. Gr. w. zool. plover, pluvialis, lapwing; or jaundice-bird, icterus, galebula.

Քարադրոշ, ից Տ. Քարակոխ; -թռչ or թռթռ s. stellion, newt; -ժայռ or ժեռ, ից s. sharp rock, steep rock, crag; a. rough, rocky, craggy; -լեռն s. rocky mountain; -լեռանակ s. rocky hill; -լից a. full of stones, stony; -առնեւ, to fill or block up with stones; -խաչ s. stone-cross; -խառն a. mixed with stones; -խիւս a. abounding in stones; -խունկ s. bdellium; -ծեծ a. pelted with stones, stoned, lapidated; -պատահի, to be stoned to death; -ծերպ s. cavern, cave. [—trellis.

Քարակ, աջ s. Gr. w. vine-hedge, Քարակարկառ s. heap of stones; ad. like a heap or pile of stones; -կերս a. stone, built of stone; -տուն s. stone-house; -կիր s. stone-carrier; Տ. Քար. ուկիր; -կոյս s. heap of stones; -կոշ. կոշ Տ. Քարածեծ; -առնեւ, to stone, to lapidate; -կոշտ s. block of stone; precipice, ravine; -կուռ, -կոխ, աջ a. made or built of stone; s. stone-cutter, -mason; sculptor, carver; -կոխութի s. stone-cutter's calling or art; -կոուր a. cut from stone; steep, rugged; -հալած s. mech. rail-guard, sweeper, fender; -հաս, աջ s. stone-cutter; pav. iour's beetle or rammer; -ք or -հանք s. quarry, stone-pit; -հար, ի a. med. troubled with the stone or gravel,

nephritic; -ձգութիւն s. stone-throw; stoning, lapidation; -ձող or ձիգ a. throwing stones; -ձիգ լինեւ, -ձիգս առնեւ, to fling or throw stones; -ձիգ. ք s. stone's throw; -ձիթ s. petrol-eum; -ձիկոնք s. ichthyolites.

Քարաւ s. rock-salt, mineral-salt.

Քարաման s. cross-shaped distaff.

Քարայտասկ a. paved with stones; s. pavement; յարկ a. stone-roofed; յին a. stony.

Քարայր, ից s. grotto, cave, cavern.

Քարանամ, աջայ տ. to turn to or become stone, to be changed into stone, to be petrified; fig. to be stoned, hardened, obdurate.

Քարանձաւ Տ. Քարայր & Քարածայռ; -ամուռ a. dwelling in a grotto.

Քարանման a. stone-like.

Քարաննուխ s. bot. wild-mint, pennywort; bird's-foot-trefoil. [stone-work.

Քարաշէն Տ. Քարակերտ; -շինուի s.

Քարապաշտ, ից s. stone-worshipper, idolater; -ուի s. stone-worship, idolatry; -պատուար a. stone-walled, fortified; s. stone-wall.

Քարաբարգ a. ground between stones.

Քարասերմեիկ s. bot. lithospermum, cromil, stone-crop, gold-moss; -տիրս a. stone-hearted, flinty; -hard, obdurate; -սրտիմ, եջայ տ. to have a heart of flint; to be stony-hearted, cruel, obdurate.

Քարազաւ s. waterfall, cataract; -վեժ a. precipitated, fallen or thrown headlong; struck with a stone, stoned; -առնեւ, արկանեւ, to precipitate, to fling or hurl headlong; to stone, to cast stones; -լինեւ, to fling, cast or throw oneself headlong; -վեժ Տ. Քարազգութիւն; -վիժեմ, ժիմ Տ. Քարազեժ առնեմ, լինեմ; -վիժուլձ s. precipitation, falling headlong; steep, precipice; -վրժեժ առնեմ va. to throw stones revengefully.

Քարացումն s. petrification; -ցուցանեմ va. to petrify, to turn into stone, to stone; fig. to harden, to obdurate.

Քարափն s. steepy side, bank or shore, precipice; -ժայտին, edge or verge of a rock.

Քարափոր Տ. վիմափոր.

Քարաբաւ a. cleared from stones; -քիւ Տ. Քարաքուի; -քոս, ի s. Տ. Քարաբոյս; med. morphew; -քուի s. cavern, grotto.

Քարուս, *ից* *a.* full of stones, rough, stony. [stony].
Քարուբազ *S.* Քարհաստ. [stony].
Քարսնն or Կարսնն *s.* *bot.* parsley.

Քարկասեմ, *եցի* *va.* to hack or hew to pieces, to kill.

Քարա, *ից*, -*էզ*, *իզայ*, -*էն*, *էնի*, -*էս*, *իսայ* *s.* *Gr.* *w.* card, paper, parchment; cartoon, pasteboard; letter; book.

Քարտուղար, *այ* *s.* secretary; chancellor; -ան *s.* secretary's office; -ութ *s.* secretaryship. [(*բ*)].

Քարբաշ *s.* *mus.* an Armenian note
Քացախ, *ոյ* *s.* vinegar; acid; համեմաւոր -, aromatic vinegar.

Քացախութան *s.* oxymel; -ման *s.* vinegar-cruet; յին *a.* acetic; -չափ, *ի* *s.* acetimeter; -վաճառ *s.* vinegar-maker, -seller.

Քացախեմ, *եցի*, -*եցուցանեմ* *va.* to sour, to render sour or acid.

Քացախիկ *s.* *chem.* acetine.

Քացախեմ *vn.* to taste acid, to turn sour, acid, sharp.

Քացախութիւն *s.* acidity, sourness.

Քացախուս *a.* acetous, acid, pungent; *ից*, corrupt, spoiled; * *s.* stewed

Քացիակ, *ի* *s.* *chem.* acetate. [fruit].
Քաւ *conj.* not, no, never, not at all;

int. away with! go along! fye! for shame! *pr.* without, besides, except; - յինէն, far be it from me, God save me! - լիցի ինձ *ի* Տննէ. God preserve me! - քեզ, - լիցի. - մի լիցի. no! God forbid! - լիցի քեզ, far be such thoughts from thee; - լիցի մեզ, we will not, we don't like; - *ի* մեզ, God preserve us, God save us; մնանք. - լիցի. oh! never! fye! fye upon it!

Քաւարան *s.* place or instrument of expiation; purgatory; * catafalco; -բար *S.* Քաւիչ.

Քաւոյ, *ից* *s.* astrological trifles.

Քաւդեայ, դէից *s.* magian, magician, wizard; -դէական *a.* magical; -դէուի *s.* magic; astrology.

Քաւեմ, *եցի* *va.* to expiate, to atone for; to justify; to propitiate, to satisfy, to conciliate, to render favorable or propitious; Աժ, քաւեա զիս զմեղաւորս, God, be merciful to me, a sinner; քաւեալ եմ ես, I am innocent.

Քաւթարիկ *s.* *zool.* lynx.

Քաւիչ *a.* expiatory, propitiatory; - լինել, to expiate.

Քաւութի *s.* expiation, atonement,

pardon, propitiation; - or սեղան -*ի*, libation; propitiatory; զոհ -*թի*, sin-offering; -աբեր *a.* expiatory.

Քաւչապեա, &c. *S.* Քաւանայապեա. Քաւիւր, *ի* *s.* camphor; *bot.* -tree.

Քաւիւրեան *a.* camphorate.

Քաւար, *այ* *s.* cake, bun, pastry, wafer, simnel, hearth-cake.

Քեզէն, Քեզոյ *ad.* of or by thyself; *pr.* thou alone.

Քեծ *a.* faint, weak, languid.

Քեղահարոս *s.* *bot.* oreoselinum, mountain-parsley; chærophyllum, sweet-fern, chervil.

Քեղանամ, *այց* *vn.* to govern, to be at the helm, to steer. [man, helmsman.

Քեղաւոր, *ից* *a.* steered; *s.* steers-
Քեղաւոր *a.* furnished with a rudder.

Քեղի, դւոյ, դեայ *s.* *mar.* rudder, helm, tiller; - կառայ, pole, carriage-
Քեղոյ սեւթ *S.* կապիւղեղ. [pole, shaft.

* Քեմնն *S.* Չաման.

Քեմսական *a.* leathern, parchment.
Քեմսապաւ *a.* covered with leather.

Քեմսապաւ *[rocco leather.*

Քեմսապաւ, միայ *s.* leather, Mo-
Քեմայր, Քեմեկալ *s.* brother-in-law

(sister-in-law's husband). [sister].
Քեմի, նւոյ *sf.* sister-in-law (wife's

Քեմսագուսար *sf.* niece (sister's daughter). [ter's husband].

Քեմայր, անն *s.* brother-in-law (sis-
* Քեմեկին *sf.* maternal uncle's wife.

Քեմի, ուոյ, ուեայ *s.* uncle (mother's brother).

Քեմորդեակ, -դի *s.* nephew.

Քեմայ, *ի* *s.* *Ar.* *w.* letter, writing.

Քեմուրածին, -կան *a.* born of, or descended from Keturah.

Քեմած, ոյ *s.* shaving, planing, scraping, smoothing; -ոյ, *ից* *a.* scratched out, scraped, polished.

Քերական *s.* grammarian; grammar;

* spelling-book, primer; -ական *a.* grammatical; -ութ *s.* grammar; -ութի *ad.* grammatically.

Քերանց *s.* act of scraping, scratching or rubbing off; *med.* abrasion; *S.*

Քերպած, &c. *S.* Քերթած. [Քերթ-
Քերթթի *s.* *H.* *w.* cherethim, arch-

ers, bowmen.

Քերթմ, *եցի* *va.* to erase, to scratch out; to scrape, to scratch, to grate, to

graze, to rasp, to plane, to polish; to rub the skin off, to excoriate, to flay,

to lacerate, to torture; to take away,

to remove, to annul; to engrave, to inscribe, to write; - առ, to graze, to touch slightly; - առ ափամբք, to skirt, to coast along, to keep close to the shore; - գափամբք *mar.* to go terra a terra, to sail along the coast; գա- մբքն ի բայ - , to lay aside all sense of shame; S. Ուշք.

Գերթած, այ S. Գերթում.

Գերթեմ, էջի *va.* to flay, to strip, to excoriate, to peel off: to make, to compose, to write; to versify, to poetize. [grammarians.]

Գերթող, այ S. poet; philologer;

Գերթողաբանեմ, էջի *vn.* to speak or write like a poet, to poetize, to versify; - բար *ad.* poetically; - կան *a.* poetical; grammatical; ազատութիւն - , poetical license; - չայր *s.* prince or father of poets, of grammarians.

Գերթողութիւն S. Գերթում.

Գերթողուհի *sf.* poetess.

Գերթում, ոյ, Գերթումի *s.* poetry, poem, verse; grammar.

Գերիչ *s.* scraper; rasp, grater, eraser; rake; plane; planer, polisher; iron-harrows, combs or hooks of iron, instruments of torture; - ձիոյ, curry-comb; - շաքարի, sugar-rasp.

Գերծէ, ոյ *s.* greyhound.

Գերծեմ, էջի, Գերծում, ծի, քերծ *va.* to strip off, to peel, to bark, to pare; to shave.

Գերբ, Գերբ, էջ, - է, էջ, - իմ, այ, Գերբ, էջ *s.* cherub, *pl.* cherub.

Գերբէական *a.* cherubic. [im.]

Գերբոյ S. Գերիչ. [rasping.]

Գերում, ոյ *s.* scratch; scraping,

Գերումն *s.* scratching, scraping; excoriation. [insula, (Crimea).]

Գերսոն, ի *s.* Gr. *w.* chersonese, pen-

Գերքեմ, էջի *va.* to drive away, to repulse. [-իմ *vn.* to be wounded.]

Գերքեմ, էջի *va.* to gall, to wound;

Գերքեշ or էս *s.* *bot.* acorus, sweet-rush, -cane.

Գեղ *a.* detached, divided, separated.

Գեղեմ, էջի *va.* to detach, to separate, to estrange, to remove, to take away; - ի ստեղծ զործն, - զմանուկն ի կամբն սովորուէ, to wean; - զտիրա յձէ, ի հշտութեց, to wean or detach one's heart from worldly matters.

Գեղումն *s.* detachment, separation.

Գեղումն *s.* horse laugh, loud lough.

Գեղութ *s.* belching, eructation.

Գեղութ *vn.* to belch, to eruct.

Գէ *s.* omega, end.

Գէն, քինու *s.* rancour, inveterate hate, spite, ill-will, resentment; revenge; ի - վրիժուց, out of or from hatred; - պահէլ, ի - ս մոռնէլ, to bear or owe a grudge, to bear malice or ill-will, to bear hard; - ի մոխ աւնէլ, to keep alive resentment for an injury; - ունէլ չ ունէլ, to have a grudge or spite against; հանէլ զգրեծ քինու, խնդրէլ չ վրիժուց, to be revenged, to revenge oneself.

*Գէթ *sf.* female of domestic animals, she-cat, bitch, &c.

Գէշ, էջ *s.* Pers. *w.* sect; - ախարհաւ *a.* *s.* sectarian.

Գծան *s.* flax, linen; - ապքեւս *a.* wearing a linen cloth; - էւոյ *a.* flaxen, linen. [առնուլ զ-, to take - .]

Գծախոս *s.* snuff; առւի - ոյ, --box;

Գծանոց *s.* oil-filter.

Գծափող *s.* nostrils.

Գծեթ *s.* flaxen cord.

Գծեր, ոյ *s.* flower end of fruits.

Գծեղէք *s.* winking, blinking of the eye; twinkling, trice.

Գծեթեմ, էջի *vn.* to winkle, to twinkle, to wink; ի - ահան, in a twinkling, in a trice, in no time, as if by magic; արագագոյն ք զքծեղէլ մի ահան, swifter than lightning.

Գծթումն, Գծիթ S. Գծեղէք.

Գոց S. Կողով.

Գոռեմ, էջի *va.* to louse; to flea.

Գիթ, քթաց *s.* nose; - կենդանեաց, snout, muzzle; մծ, փոքր, արածայր, շրջեալ, ափակ -, a large, big or bottle, little, pointed, turned up, snub or flat nose; զս ի վր տանէլ, to turn up the nose, to look scornful, haughty; այսքէն չ - ան գառնալ, to get into the nose, to go the wrong way in swallowing.

Գիլ, քիլ, քլու *s.* space between the tips of the thumb & forefinger; - or Գիղ *s.* detractor, slanderer, traducer, informer; spy.

Գիլոս, ի, իւ *s.* Gr. *w.* aliment, food.

Գիմեա *s.* Gr. *w.* chimera.

Գիմեոն *s.* Gr. *w.* frigid zone.

Գիմիա *s.* Gr. or Ar. *w.* chemistry; alchymy; S. Տարաբանութիւն, &c.

Գիմք, քմաց *s.* palate; քց. liking, caprice, fancy; ք քմաց, by whim, humorously, capriciously, fantastically;

ի քմաց, according to one's fancy, liking, &c.; ընդ քիմս ժպտիլ, to laugh constrainedly, from the teeth outward; լեզու նորա ի քիմս իւր կցեցաւ, his tongue clove to his palate.

Քինաթաղոյց *a.* rancorous, spiteful; -խնդիր *a.* revengeful, vindictive, malevolent; -լինել, ելմնել, to revenge oneself; -եղեւ մահու նորա, he revenged his death; -խնդրութիւն *s.* revenge, vengeance; -կալութիւն *s.* harbouring revenge or rancour; -հասոյց, &c. *S.* Քինահնդիր, &c.

Քինամ, Քինանամ, աջայ *vn.* to bear a grudge, to nourish hate, to resent.

Քինայոյց *S.* Քինահնդիր; -պահ *a.* harbouring resentment for an injury, resentful, rancorous; -պահութիւն *s.* resentment, remembrance of an injury, spite, ill-will; -ւոր *a.* hate-breathing; -ւորութիւն or [cour.

Քինուի *s.* resentment, hatred, rancour.

Քիւ *a.* Pers. *w.* few, some, *S.* Սահաւ.

Քիւ. քոյ *s.* kind of chalk or whiting.

Քիւսան, ման *s.* bot. wood- or heath-pease, ervum, orobus, bitter vetch, fitch.

Քիւս. քսոյ *s.* awn, beard of corn.

Քիրան, քրտան, տաք. տունք or տիք, տանց *s.* perspiration, sweat; ից. fatigue, labour, hard work, toil, hardship; - մահու, death-sweat, perspiration preceding death; առատ, կծու, գարշահոտ, թթու -, copious, acrid, fetid, sour or unpleasant perspiration; լ - մտանել or հարկանել, ի քրտան լինել, to sweat, to perspire, to transpire, to be all in a perspiration; ի քրտուն համակել, ողողիլ յաւելքըրտան, to be all over in a sweat, to be bathed in perspiration; քրտամիջ երեւաց հայթայթել զկեանս, to earn one's bread or livelihood by the sweat of one's brow; հարայ լ - ցուրտ. I fell into a cold sweat; - ցուրտ լանդամն իջանէր, a cold sweat ran from all his members; *S.* Ապածոյթ, Թաթաւիմ.

Քիւ. քույ, քուաւ *s.* eaves-lath, penthouse, cornice; - տան, eaves of a house; - քարայրի, entrance to a cavern, mouth of a cave; լ-քուաւ, *ՔիւրՏ.Ցոյթ. [under cover, sheltered.

Քլաշափ *s.* measure, distance between tips of thumb & forefinger extended; span.

Քծիկ *s.* caresses, fondling, endear-

ment, coaxing, fawning; wooing, court, courtship, gallantry; տէլ ի նս, to tame, to domesticate, to familiarize; գալ ի նս, to grow tame, to be tamed; -նս տալ, ի նս հարկանիլ *S.*

Քծնարան *a.* sweet-spoken. [Քծնիմ.

Քծնի *a.* caressing, affectionate, coaxing, flattering; wooing, courting.

Քծնիմ, եցայ *vn.* to endeavour to please, to affect, to caress, to flatter, to fondle; to court, to woo, to pay one's court to, * to go a courting.

Քծնութի or ունի *s.* *S.* Քծիկ; flattery, affected airs, adulation.

Քծուար, աջ *s.* wedge, ingot.

Քզամիգ, աջ or մկայ *s.* *Gr. w.* chlamys, mantle, cloak.

Քզանցաւոր *a.* bordered, hemmed, fringed, edged, trimmed.

Քզանցք, ջից *s.* skirt of a cloak, lap-pet of a coat, border, tail; fringe, trimming.

Քշքշեմ, եցի *va.* to tear, to rend, to tear in pieces, to reduce in tatters.

Քմազարդ, -խորթ *a.* pleasant, agreeable. [watch.

Քմին *s.* *Pers. w.* watch, ambush; *a.* in Քմծաղբեմ *va.* to quiz, to laugh at.

Քնալից *a.* sleepy, overcome with sleep

Քնած, -եայ *a.* *S.* Քնեած; -ու *a.* sleep-begetting, somniferous, soporific; - դեղ, narcotic, opiate.

Քնակից լինիմ *vn.* to sleep together.

Քնահատ, աջ *a.* sleepless; -ութիւն *s.* sleeplessness; -շրթիկ *a.* sleep-walking; *s.* somnambulist; -շրթութիւն *s.* sleep-walking, somnambulism; -տէր *a.* fond of sleep, drowsy, sleepy.

Քնար, աջ or ից *s.* lyre; viol, harp; *ast.* Lyra; - հարկանել, to play on or sound the lyre.

Քնարական *a.* lyrical; - քերթողի, lyric poetry. [lyre-playing.

Քնարահար, աջ *s.* lyrist; -ութիւն *s.*

Քնարածայն *a.* sweet-toned.

Քնարան *s.* bed, couch, sleeping-room, dormitory; ից. grave, tomb; -մանկան, crib, cradle. [ing awake.

Քնարդեմ *a.* hindering sleep, keep-
Քնարերդ, -ակ, աջ *a.* lyrical; *s.* lyric author or poet; -ութիւն *s.* lyrics, lyric poetry. [fruit].

Քնարուկ *s.* bot. cucio-fora? cuoi (the

Քնեայ, Քնեած, ից *a.* sleepy, drow-

*Քնեղք *S.* Քուռք. [sy; lethargic.

Քնուութի *s.* sleepiness, drowsiness,

lethargy; - մահաբուռ, trance, lethargic sleep. [whilst eating.

Բնթմթմա՞մ *vn.* to move nose & mouth

Բնթնեցուցանեմ *va.* to move the muzzle about.

Բնթնոց *s.* folds of serpents; rings or wrinkles in the elephant's trunk.

Բնի *s.* examination; Ի - առնուլ, to examine, to consider, to ponder; to argue, to discuss; Ի - գալ, to be examined, criticized; Ի - արկանել, մտահել, լինել, to examine, to study, to criticize.

Բննաբան *s.* critic, censor; - ահան *a.* critical; - եմ, էջի *va.* to criticize, to censure; - ութի *s.* criticism, censure; - խնդիր *a.* investigating, making researches, seeking inquisitively; - արատյ, fault-finder; - խոսութի *s.* criticism; *S.* Բնազննութիւն; - կան *a.* of examination; - հից *a.* examining together; յոյզ լինիմ, խնդրեմ *va.* to make a diligent search, to investigate, to make researches; - սէր *a.* fond of examination, desirous or eager to know how, curious; - սիրութի *s.* passion for research, desire of information, curiosity.

Բննեմ, էջի *va.* to examine, to study, to investigate, to discuss; to censure, to control; to meditate, to consider, to think; *S.* Տեղեկագոյն; - իմ *vn.* to be examined, to undergo an examen.

Բննիչ *s.* examiner; inquisitor; controller; fault-finder; critic; - գրոց, censor.

Բննողութի or Բննութի *s.* examination; research, discussion; inquiry, inquest, inquisition; control; thorough investigation; - խղճի, self-examination; Ի - մտանել, to examine; Է - թքանցանել, to pass the censorship; ընդ - թք արկանել, to examine, to control; to criticize, to censure.

Բննումն *s.* examination.

Բնու, - Կ *S.* Բնեած.

Բնցատեմ *S.* Բնեիմ.

Բնցեղ *s.* clod, glebe, lump of earth; *fig.* obscene word or jest.

Բնշահան *a.* delicate, soft.

Բնշամ *S.* Բնշեմ.

Բնշանք *s.* pretty ways, mincing manner, smirking, prettiness, nicety, daintiness; caress, endearment, fondling.

Բնշեմ, էջի *vn.* to smirk, to be

treated delicately, to cuddle or indulge oneself, to be nice, dainty, to give oneself airs; - էցուցանեմ *va.* to render delicate, to pamper, to pet, to fondle, to coddle, to make much of.

Բնշիմ *S.* Բնշեմ.

Բնուշ *a.* delicate, tender, soft, morbid, pretty, darling, mincing; *s.* puss.

Բշեմ, էջի *va.* to chase, to drive away or out, to expel.

Բշոց, աջ *s.* fly-flap, fan; keshotz, flabellum, ringing-instrument agitated by the deacons during the Armenian & Greek Mass.

Բշտեմ, էջի *va.* to lop off, to trim, to prune; to cut, to retrench.

Բո, բոյ, բոյով *pron.* thy; *a.* poss. thine; Իմն եւ բո պատճառք եմ գտաի or կուոյ, «mine & thine» are the causes of all law-suits. [ers.

Բոթանակ, աջ *s.* cloth; cover; draw.

Բոդ, ոյ, ուլ, *s.* veil, cover; - հարսանեաց, nuptial veil.

Բողաբորբ *s.* *gr.* amphimacer; - զարդ *a.* veiled, adorned with a veil; - խընդրեմ *va.* to discover, to unveil, to unmask; - ծածուկ *a.* concealed by a veil, Բողակ *s.* sweet-gum. [veiled.

Բողաձեւեմ *va.* *fig.* to veil, to cloak, to shroud; - ձիգ *a.* veiled-headed, wearing a veil, veiled; *fig.* coy, shy, modest, timid; drawing the veil; - դոս *s.* *gr.* amphibrach; - նոց *s.* head-veil; - սուղեմ, - բկեմ, էջի *va.* to veil, to conceal, to hide, to cover; - բկուի *s.* veiling or concealing.

Բողնկէյ *a.* unveiled, bare-headed, brazen-faced, unblushing, shameless.

Բոյին *a.* *poss.* thy, thine.

Բոյնադործ *a.* made by thee or by thyself, thy; - դէն *a.* armed by thyself; - կրօն *a.* belonging to thy religion; - հրաման *a.* ordered or imposed by thee or by thyself; - նիւթ *a.* done, produced by thee; - շուհ *a.* inspired by thee; - ջան *a.* done with thy diligent care; - ստեղծ *a.* created by thee; - առար *a.* given by thee. [ter; nun.

Բոյր, քեւ, քերք, քերք *s.* sister; - Բոյրադիր, - Թիւ *s.* adopted sister; - տեաց *a.* hating one's sister.

Բոշեմ, Բոշոտեմ, էջի, - տիմ, էջայ *vn.* to scratch oneself, to stretch & yawn.

Բոս, Իյ *s.* *H. w.* corus, bushel; strike.

Բոս, ոյ, ուլ *s.* *med.* itch, scurf, scab.

Քոսարոյս *s. bot.* scabious.

Քոստոս, *այ a.* itchy, scurfy, scabby, scabbed; -իմ, *եղայ vn.* to be infected

Քոստութի *S. Քոս.* [with the itch.

Քովթար, -ովթ, *այ s. H. w.* epistyle,

Քորեմ, *եջի va.* to scratch. [capital.

Քորեպիսկոպոս *s.* chorepiscopus, rural bishop, suffragan; -ուի *s.* dignity of a - . rural bishopric.

Քուսկան *a.* cubic; -հարցութիւն *s.* cybomancy, indovination by means of cubes or dice; -ւոր *a.* eaved, furnished with an eaves-lath.

Քուեայ, Քուե, *եղ s. Gr. w.* cube, die; suffrage, vote, ball, ballot; տուիքուեից, urn, ballot-box; մարանքուեիք, by an unanimous vote; -արկանել, տալ, ձգել, to vote, to ballot, to come to the vote, to poll.

Քուերորդի *S. Քեռորդի.*

Քուերք *s. pl.* sisters.

Քուզայ *S. կապիճ.*

Քուէարկու. *այ s.* voter; -թիւն *s.* balloting, voting, ballot; գազանի -, vote by ballot; արգասիք -թե, result of the poll; - խնդրել, to demand a poll; -թք ընտրել, to elect by ballot; - տանել, to poll, to go to the poll; ներկայ լինել -թե, to be present at the poll; մասնակից լինել -թե, to take part in the ballot.

Քուէհամար, *ի s.* summing up of votes, counting of votes by ballot.

Քուզ, *բղայ s.* tow, thread, string, yarn.

*Քուզայ *s.* wooden water-vessel, pail, bucket; *mech.* mill-hopper; - կաթին, milk-pail. [coarse language.

Քուշայ *s.* coarse or obscene word,

Քուժայթ *a.* light, bay, chestnut.

Քուշ, *քնոյ, ով s.* sleep, slumber, nap, rest, repose, pause; - մահու, sleep of death; քաղթ, ախորժ, հանգիստ, խաղաղ, փրկաւէա, կենսանորոգ -, soft, agreeable, tranquil, calm, healthy, refreshing slumber; Թեթեւ, ընդհատ, անհանգիստ, յուզեալ or խռովեալ, գծնդակ, ծանր, փաստակար, մահալու. - . light, broken, agitated, troubled, hard, heavy, dangerous, mortal sleep; - or *ի - լինել, երթալ, քնոյ տալ* զանձն, to sleep, to go to sleep, to lie down, to repose; *զքնով անկանիլ, ի - մտանել, to be overcome with sleep, to fall asleep; նքնել - յաւիտենից, to sleep the sleep that knows*

no waking; *ի - տանել, to send to sleep; (յորորանի) . to lull or rock to sleep; խոր ի - լինել, to be in a sound sleep, to sleep soundly; ճաշակել ըզքաղցրութեա քնոյ, to enjoy sleep; ի - գտանել զըբ, to find a person asleep; խռովել, ընդհատել, խափանել, զ-, to trouble, to disturb or break one's sleep, to awake, to rouse; իրրեւ - քարթունս լինել, to be half asleep; հատնիլ քնոյ յաշաց, to lose one's sleep; - քաղցրանիլ հասեալ էր յարեւա. նայ նր, calm sleep was unknown to him; փախեալ յինչն -, sleep fled far from me; այս *ի - տանի, that causes sleep; ընկղմալ ի - (Թանձրութեան, buried in sleep, fast asleep; - հատեալ է յաշաց իմոյ զցայգ եւ զցերեկ, I sleep neither night nor day, I am sleepless; S. Ջարթնում, Ընդոստ, Թ. Թափեմ, &c.**

Քուշեմ, *եջի vn.* to sleep, to repose, to take rest; to lie with; to sleep with a woman, to know her; - ընդ հարս, to sleep with one's fathers; -եցուցանեմ *va.* to send to sleep.

Քուշք *s.* temple, side of the head.

Քուշանաբար *ad.* like the Tartars.

Քուշկեճ *s.* deaconess' stole.

Քուշնայ, *ի s. Pers. w. bol.* bitter-vetch; *S. Գինձ.* [Ըմբիշ.

Քուշաքնդիր or անգուր *Pers. w. S.*

*Քուշորիմ *vn.* to squat, to sit as fowls. [male sparrow-hawk.

Քուշիք *s. zool.* musket-hawk, tarsel,

Քուռ *S. Քոռ & Քուռակ.*

Քուռաթ, *սիւթ or աւթ, ի s.* leek.

Քուռակ, *այ, Քուռի s.* colt, foal; *sf.*

*Քուռնիթ *s.* rath or rare egg. [silly.

Քուսիթայ, *ից s.* monk's cap, cow!, capuche, hood, cuculla.

Քուրական *a.* sister's, sisterly.

Քուրայ, *ից s.* cupel, crucible; *S.*

Քուրախորոնի *s.* sisterly love. [Հաղց.

Քուրացումն *s.* cupellation.

Քուրձ, *բրձի s.* hair-cloth, sack-; sack; - զգնուլ, to put on, or to wear hair-cloth. [priest.

Քուրձ, *բրմայ s.* heathen or pagan

Քուք, *բղայ s.* scorpion, knotty cudgel, iron rod; *ից.* groan, moan, wail, sigh; -ամ, *այայ vn.* to groan, to moan, to wail, to sigh heavily.

Քիփրիկ *s.* tooth-pick. [fetidness.

Քուհոս *s.* offensive smell, stink,

Քութենաւոր *S. Խարազնայցեայ.*

Բոժ. ք. քոնայ *a. fetid, stinking.*

Բռնեկոս *Gr. w. S. Բերսն.*

Բասեմ զոն *va. to knit one's brows, to be haughty.*

Բասկ, աջ *s. purse, little bag, satchel; pack, packet; - արծաթայ, purse, flat-purse, money-bag, bill-case, portfolio; - հասարակաց ունեւ, to have the same, or a common purse.*

Բասկազին *a. bought very dear, at a high price; -գործ s. purse-maker, -seller; -կալ, աջ s. purser, agent, major-domo, steward; -հասու, աջ s. cut-purse, pick-pocket. [scent-bag.*

Բասկիկ *s. fob, small pocket; satchet;*

Բասն, ից *a. twenty; -ակոզմ S. Բասնանիս; -ամեակ or -եմեակ, եկի s. the twentieth year; -ամեայ, մէկ s. the twentieth year; -ամեան, մեկից a. twenty years old; of twenty years; -անիստ s. icosahedron; -անկիւն s. icosigone; -ապատիկ a. ad. twenty times as much; -եակ a. s. a score of, about twenty ...; -եմեան S. Բասնամեան; -երորդ, աջ a. twentieth; -եւհինգամեան a. of twenty five years; -եւութամի a. of twenty eight years; -եքան, -եքին. երունց a. s. all the twenty; -իցս ad. twenty times; -օրեայ a. of twenty days, icosimeron.*

Բսեմ, եղի *va. to whisper, to make false or indiscret reports, to report, to tell tales, to detract, to intrigue, to denounce, to defame.*

Բսեմ, ից *s. Gr. w. sextary; pitcher, jar; measure of 12 bushels, or 2 English gallons; -ութի S. Բսութիւն.*

Բսին *s. plants, vegetables.*

Բսիլ *S. Բսու. [fish.*

Բսիւփիէ *s. Gr. w. xiphias, sword-*

Բսիլ, քոնայ *S. Բսութի; քսիս մա-*

տուցանեմ *S. Բսեմ. [S. Բսութի.*

Բսմոս *S. Բսու; -եմ S. Բսեմ; -ութի*

Բսու, աջ *a. s. tale-bearer, informer, tell-tale, slanderer, backbiter; -թիւն s. tale-bearing, story, report, tale, delation, secret accusation.*

Բսուկ *s. bot. oxyacantha.*

Բսեմ, &c. *S. Բսեմ, &c.*

Բսմեմածան *a. mighty, roaring, awe-compelling (Ocean); -փուշ a. terrifying, striking with horror, making one's hair stand on end, horrible, fearful, awful.*

Բսմեմեմի *S. Բսմեմեմուշ & Սիւրալի.*

Բսմեմեմ, եղի, Բսմեմեմ, եղայ *vn.*

to have one's hair stand on end, to feel the hair of one's head stand erect, to be horror-struck, to shudder with fear; քսմեմեմ ալ զիգայան բայք առիւծուն, the lion bristled up his mane; *S. Հեր.*

Բսմեմեմուցանեմ *va. to make one's hair stand on end, to cause to shiver, shudder, thrill with fear; to jar upon, to irritate the nerves.*

Բսմեմուշ or Բսմեմի *s. thrill, great dread, cold shiver or shudder of Բսիոս S. Փաշուս. [horror.*

Բրածեմ *s. cement composed of powdered charcoal & clay.*

Բրայ *S. Բուրայ; -ական a. metallic, mineral; -իւթ. metal, mineral, ore.*

Բրեւ, ի *S. Կարոս.*

Բրեւական *a. S. Բրայական; criminal, enormous, horrible; - մեղք, յանցանք, high treason; - մատուց, mine, galleys, place of detention for criminals.*

Բրեւեմ *a. impure, foul, nasty. [als.*

Բրեւեմեմ *S. Բրեւեմիւն.*

Բրեւեմեմ, եղի *vn. to murmur, to complain, to growl, to grumble, to mutter, to mumble; - ջիւն, ջեւն s. murmur, complaint, grumbling, hum, growling, mumble; - ջուղ a. grumbling, growling, complaining, mumbbling; - ջուն S. Բրեւեմիւն. [prusus.*

Բրիստարոս, -ոս *s. Gr. w. chryso-*

Բրիստարոս, աջ *Gr. w. or*

Բրիստանայ, նէից *a. s. christian; - նէարար ad. like a christian, christianly; - կեալ, to live - to lead a life worthy of a christian; - կան a. christian; * s. catechism; - նէանման a. christian-like; - նէասէր a. fond of christians; - նէացուցանեմ va. to christianize, to make christian, to convert to christianity; - նէութիւն s. christianism, christianity; christendom.*

ԲԻՍՈՍՈՍ, Բ, ի, իւ *s. Gr. w. CHRIST, the Anointed, Jesus Christ, Messiah, the Saviour of the world; սուս - antechrist.*

Բրիստարար *ad. like Jesus Christ; - բեր a. brought by the Saviour; - գործ a. made by J. C.; - գումգ. a. assembled by J. C.; - գաւան. ից a. professing the faith of J. C., christian; - գիր a. established or ordered by J. C.; - գրում a. signed by J. C., or with the sign of the Cross, or with Christ's name; - զարդ a. adorned by J. C.; -*

զգեաց, եջից, -զգեստ, ից *a.* bearing J. C. in one's soul, christian; *թ.* Christopher; -զգեստեմ, եջի *va.* to christen, to baptize, to make christian; -զօր *a.* strengthened by J. C.; called to be a soldier of Christ; -ծանօթ *a.* having the knowledge of J. C., knowing J. C., christian; -ծին *af.* Christipara, Mother of Christ; -կան *a.* of J. C., belonging to J. C., Christ's; -հաւատք, christianity; -կարգ *S.* Գրիստոսապետ; -կեցոյց *a.* saved by J. C.; -կիր *S.* Գրիստոսապետաց; -կոչ *a.* called or invited by J. C.; -կրօն *S.* Գրիստոսապետաց; living like a christian; -հաճոյ *a.* pleasing or agreeable to J. C.; -ձեր *S.* Գրիստոսապետութիւն; -մարտ *a.* warring against J. C., antichristian; -մարտութիւն *s.* war against J. C.; the denying the divinity of Christ; -մեծար *a.* honoured by J. C.; -մերձ *a.* near unto J. C.; -մուռ գալուստ *s.* the first & the second coming of Christ; -նշան *a.* bearing or representing the sign of J. C.; *s.* emblem of christianity, the Cross; -նորոգ *a.* restored by J. C.; -նուէր *a.* offered, consecrated to J. C., holy, divine; -շահ *a.* simoniacal; -պատում *a.* narrated or taught by J. C.; -պսակ *a.* crowned by J. C.; -ուսք *a.* sent by J. C.; -սէր, սիրաց *a.* fond of J. C., loving J. C., devout, pious; -սիրութիւն *s.* piety, love of Christ; -սպան, ից *a.* crucifying J. C.; -վաճառ. *a.* selling or betraying J. C.; -տեաց, եցաց *a.* hating, detesting J. C.; -տունկ *a.* planted by J. C.; -տուր *a.* given by J. C.; -ւանգ *a.* transmitted, given or taught by J. C.; -փոխան *a.* *s.* Christ's vicar.

Գրիստոսեան, ք. ց *a.* Christ's, of J. C.; christian, faithful.

Գրիստոսընկալ *a.* having received J. C.; bound up in J. C.

Գրիստոսութիւն *a.* sharing in the spirit & knowledge of J. C.

Գրիստոսին *S.* Փսեան.

Գրիստոսունակ *a.* having or bearing J. C. in the heart.

Գրիստոսութեաց *a.* denying J. C.

Գրձազգած, -զգեաց, -զգեստ *a.* clothed in hair-cloth; -լինել, to put on, or to wear sack-cloth. [*s.* Տ. Բուրձ. Գրձեայ, -եղէն *a.* made of sack-cloth;

Գրմաժողով *a.* assembled by heathen or pagan priests; -կին *sf.* wife of a

heathen priest; -նամ, աջայ *sm.* to become a pagan priest, to perform the functions of priest of a divinity; -նոջ, նուշայ *sf.* daughter or wife of a heathen priest, priestess; -պետ *s.* heathen pontiff.

Գրմորդի *s.* son of a pagan priest.

Գրմութիւն *s.* heathen priesthood; մեծ - , pagan pontificate.

Գրմուհի *S.* Գրմանոյց; -հոթիւն *s.* pagan priestesshood. [chronological

Գրոնիկոն, ի *s.* *Gr. w.* chronicle; *a.*

Գրոնոգրագիւս *Gr. w.* chronologist.

Գրովբէ, ից *S.* Բերովբէ.

Գրովբէաբնակ *a.* dwelt in by the cherubim; -գումար *a.* levied or assembled by cherubim; -կան *a.* cherubic, angelical; -պէս *ad.* like a cherub, angelically.

Գրափիւրս. *Pers. w.* a worship among the ancient Persians; good & faithful minister.

Գրանաբեր *a.* sudoriferous, sudorific, diaphoretic; -գին *a.* all over in perspiration, bathed in sweat; -գանգ *a.* steeped in sweat (bread); -թոր *a.* dripping sweat; -լի, լիւր or լից *a.* full of sweat, in a profuse perspiration; -խոնջ *a.* fatigued to perspiration; -ծին *a.* born of, or produced by sweat; -հար *a.* sweat-struck, sweating profusely, too much fatigued; *S.* Գրանաբեր; -ջան *S.* Գրանախոնջ; -ցուցանեմ *va.* to cause to sweat or perspire, to throw into a perspiration.

Գրանեմ, եջի, Գրանիմ, եցայ *sm.* to sweat, to perspire, to transpire, to be in a perspiration; to work much, to toil, to drudge, to sweat, to strive hard: to sweat out, to exude, to exsude; to transude.

Գրանութիւն *s.* sweat, perspiration; *fig.* sweat, endeavour, fatigue.

Գրանում *S.* Գրանիմ.

Գրանումն *s.* transudation; exudation; oozing out.

Գրանն *s.* minister, servant.

Գրգռել, նայ, Գրգռել, քլի *s.* hearty laugh, loud or derisive laughter, burst of laughter; - բառնալ, to burst out a laughing, to burst into a loud derisive laugh, to laugh outright or immoderately, to roar with laughter; - կալ, to be laughed at, derided, scorned.

Գրգիր *a.* ploughed, soft, friable.

Գրգմագոյն *a.* saffron-coloured; -

յան *a.* strewn with saffron; -*ւէս a.* abounding in saffron or in crocus.

Քրքմիւր *s. bot.* Arabian bean.

Քրքմօղի *s.* usquebaugh, whiskey.

Քրքուիմ, *եցայ vn.* to vaunt, to boast, to brag, to be proud of.

Քրքում, *քմոյ s.* crocus, saffron; *chem.* crocus; - *վայրենի, սոււս -* carthamus, bastard or mock saffron, safflower; *Հնդիկ -* curcuma, turmeric, terra merita.

Քրքլեմ, *եցի vn.* Տ. Քրքիլ բառնամ; *med.* to itch excessively, to tickle.

Քրքեցուցանեմ *va.* to heap up, to accumulate, to increase. [softness.

Քրքանք *s.* looseness, dissoluteness,

Քրքեմ, *եցի va.* to search or dive into, to investigate carefully, to examine with care; to agitate, to undo, to destroy; - *զմեսս*, to excite, to rouse up or awake the mind, to stimulate; - *զսխորժակ*, to sharpen, to quicken the appetite.

Քրքեցուցանեմ *va.* to excite, to stir up, to agitate.

*Քրքիմ *s.* flaw, agnail.

Քրքուանք *s.* distraction, upsetting, confusion, agitation, emotion; groaning, complaint, outcry.

Քրքուիմ, *ւեցայ vn.* to moan, to howl, to sigh; to be agitated, confused: to laugh out loud; Տ. Քրքուիմ.

Քրքումն *s.* commotion, compassion.

Քոզ. &c. Տ. Քոզ. &c.

Քոշեայք, Քոշէք, *էից s.* ruffle.

Քօշ, *ից s.* he-goat, buck; -*անման a.* goat-like; -*եմ Տ. Քօշեմ*; -*ուսն s.* leap of a wild beast on its prey.

0

0 (o) *s.* the thirty seventh letter of the alphabet, & the eighth of the vowels.

— It was introduced in the Armenian alphabet towards the end of the

XIIth century to facilitate or distinguish the two different pronunciations of the syllable *ու*, which is generally pronounced *au* when followed by a vowel; as, *աւետարան*, *աւարան*, *աւարդ*; on the contrary, when followed by a consonant, it is pronounced like the English *o*; as, *աւրանմ*, *աւրհանմ*, *աւտանդակ*, *աւրէիք*.

Օգն *s.* help, aid, assistance, succour; *յ-դաւլ*, *Հասանել* to help, aid or succour a person; *յ-ճոշել*, to call for help.

Օգնական *a.* aiding, assisting, helping, auxiliary; *s.* aid, helper, assistant, adjutant, coadjutor, colleague; - *զօրք*, auxiliary forces, reinforcements, auxiliaries; - *լինել*, to help, to aid, to give help to, to succour; - *լինել միմեանց*, to help one another; - *իւր աւնու*, to profit by, to avail oneself of; *գիտաւոր - առեալ*, under cover or favour of the darkness; - *եմ Տ. Օգնեմ*; - *ուրթի Տ. Օգնուրթի*; alliance, league; co-operation, collaboration; - *լծեամք Այ* or *Տն*, with the help of God, God willing, God helping.

Օգնեմ, *եցի va.* to aid, to succour, to assist, to second, to back; to be good for, to serve, to favour, to sustain; - *միմեանց*, to help one another.

Օգնութիւն *s.* aid, succour, assistance, help, furtherance, support, stay, prop; favour, relief, resource, means; forces; *գրամական -*, pecuniary aid, relief, subsidy, grant; *գիտաւոր*, *Հասանել* *յ- ուրուք*, to hasten to a person's aid.

Օգոստոս *sf.* august, empress; - Տէրուհի. Holy Virgin, Queen of heaven & earth; - *մանկ a.* imperial; - *կան a.* august, majestic, grand, magnificent; - *ք s.* cæsars, emperors; - *գառ Տ. Օգոստական*.

Օգոստոս, *ի s.* August; *pn.* Augustus.

Օգուս, *օգաի s.* utility, profit, interest, advantage, emolument, gain, lucre; *a.* useful, advantageous; great, much; - or *յ է*, *օգաի է*, *էն v. imp.* it is good for, it is useful, profitable; *գտանել զիւր*, to find one's interest; - *բաղել*, to derive or reap benefit from; - *լինել*, to be useful, advantageous, to serve; *վասանել յ- նին*, to work for the public weal; *յ- արկանել*, *յ- ի կեր* or *ի վար արկանել*, *յ- անձին վա*.

րեւել, յ- իւր շրջել, առնուել, to profit by, to avail oneself of, to turn to account, to turn to the best account; յաւս գնել զԾով ի շահ օգտի անձին, to sacrifice all to one's interest; զասն օգտի քո է, յ- քոյին է, it is for your good, for your interest; զ- ժամն առւորին, the greater part of the day; S. Շահ.

Օգտաբար *ad.* usefully, advantageously; -բեր *a.* profitable, useful, lucrative, fruitful; -ժողով, -խնդիր, -ծառաւ *a.* self-interested, selfish, covetous; -կար, աջ *a.* useful, profitable, advantageous, favourable; -կարութի *s.* utility, usefulness, advantage, good; -մատուց S. Օգտաբեր; -սէր, սիրաց *a.* fond of one's profit or gain, very interested; -ցոյց *a.* showing profit or utility.

Օգտեմ, եցի *vn.* to profit, to boot, to be advantageous or profitable, to fructify; -եցուցանեմ *vs.* to interest, to give an interest, to advantage, to profit, to benefit, to improve.

Օգտեմ, եցայ *vn.* to profit, to derive use or advantage from, to take advantage of, to turn to account, to reap benefit from.

Օգտեք, Օգտութիւն S. Օգուս.

Օգ, ոյ or ր *s.* air; weather; wind, light wind, breeze: shoe, boot, half-boot, &c.; կանայի օգ, lady's boot; պարզ, անոշ or քաղցրասիւք, բարեխառն, հանգարար, քեղեցիկ, լաւ, զով, ծծեղի օգ, serene, mild, temperate, calm, fine, good, cool, breathable air or weather; ցուրտ, չոր, փոփոխական, անհաստատ, վատ, փխտակար, վատաւողջ, ժանտ, ապականեալ, խոնավ, ամպամած, մրրկայոյզ օգ, cold, dry, changeable, inconstant, bad weather; deadly or deleterious, unwholesome, infectious, corrupt or foul air or atmosphere; damp, overcast or cloudy, tempestuous or stormy weather; արկածք օգոյ, the injuries of the weather; յօգս, ընդ օգս, in vain, vainly, sillily; at venture or random; բանք, խորհուրդք ի օգս, idle talk, silly words, empty discourse, vain, extravagant designs, castles in the air; ի օգս խօսել, հարկանել, to talk idly, to beat the wind, to talk to the winds; - առնուել, to air oneself, to take an airing or walk; - փոխել, to have a change

of air, to go abroad, to go into the country; պղտորի օգն, it is bad or foul weather; Թնուս էն օգք, we shall have rain; խաղաղին, պարզին օգք, it is getting fair again, it is clearing up; մեղմանն, զովանան օգք, it is growing mild, cool; օգք զբահից, the extremity or break in armour; S. Հոգմ.

Օգարածին *s.* climate, clime; -բան *a.* idly speaking, talking to the winds; *s.* aerologist; S. Օգերեւութարան, &c.; -բանական *a.* aerological; -բանութի *s.* aerology; -բեր *a.* aeriferous; -գիտութի *s.* aerognosy; -գիր *s.* aerographer; -գնաց *a.* traversing, moving, flying in the air; -գոյն *a.* azure, cerulean; -գործ, աջ *s.* shoe-maker; -գունդ *s.* aerosphere; aerostatic balloon; -գրական *a.* aerographical; -գրութի *s.* aerography; -գիւթ, &c. S. Օգահմայ, &c.; -գիւր *a.* variable, changeable, uncertain as the wind; -զննութի *s.* aeroscopy; -զորական *a.* aerodynamical; -զօրութի *s.* aerodynamics; -թել *a.* swift as the wind; -թռիւ *a.* flying in the air, very swift, like the wind; -խաղաց S. Օգահմայ; -խառն *a.* mixed with air; -խիւ *a.* full of or condensed with air; hermetical; -խոնավ *a.* affected by damp, damped by the atmosphere; -կայուն S. Օգահմայ; -կան *a.* aerial, ethereal; raised in the air; -կառուց *a.* situated or built in the air, aerial; -կառք *s.* atmospheric or pneumatic railway; -կերպ *a.* aeriform; -կռական *a.* aerostatic; -կռութի *s.* aerostatics; -հան, ր *s.* mech. the air-pump; -հերձիկ *a.* cutting, cleaving the air; -հմայ *s.* aeromancian; -հմայութի *s.* aeromancy; -հոս *s.* vapour, exhalation; -հրահան *s.* fire syringe; -ձեւութի *s.* shoe-maker's calling; -ձիգ *a.* inhaling air; -ջրհան, suction-pump; -մուղ *a.* expelling air; -ջրհան, force pump; -մուս *a.* open, aired, ventilating; ր air-hole, casement, window, door; -յած *a.* wandering in the air, in space; յասակ *a.* whose floor or pavement is in the air; յին S. Օգահան; -նամ, աջայ *vn.* to be changed or resolved into air; to be transparent as the air; -նաւորդ *s.* aeronaut; -նաւորդութի *s.* aeronautics; -նման *a.* air-like, aeriform; -շուռ *a.* blowing in the air; -շափ, ր *s.* aerometer, air-poise; baro-

meter; -ն բարձրանայ, իջանկ or խոնարհի, the barometer is rising, is falling; -չափութի s. aerometry; -չու u. travelling through the air; s. aeronaut; -պար, -պարիկ a. floating, flying through the air; -պարիկ s. balloon, air- or aerostatic-balloon; -պարութի s. aerostation. [սութիւն s. cold.

Օգաւ լինիմ տ. to catch a cold; - Օգասուն a. nourished by air, aerivorous; -վար s. a. aerophobous; -վախութիւն s. aerophobia; -վար, այ a. driven through the air; -վարիմ տ. to fly in the air; -տեսակ S. Օգանման; -փոխ s. ventilator, fan, air-trap; -փոխիմ տ. to change the air, to ventilate, to air; to aerify; -փոխութիւն s. change of air, taking a walk, going into the country, going abroad; ventilation, airing; -բար s. aerolite.

Օդեզէն a. airy, aerial.
Օդենի s. sheepskin with the wool on; a. sheepskin, of sheepskin.

Օդերեւոյթ s. meteor; -ուծարան s. meteorologist; -ուծարանական a. meteorological; -ուծարանութիւն s. meteorology; -ուծարդեակ s. meteoroscope; -ուծանման a. meteor-like.

Օդնկալ a. containing air; s. air-vessel; -կէջ մարմին s. projectile; -կէջութիւն s. projection.

Օդի, օդոյ. բ. գեայ s. sheep.
Օդիկ s. sheepskin; fur coat, pelisse.
Օդոլոր s. atmosphere; -ային a. atmospheric.

Օդոյի sf. goddess of the air, Hera.
Օդոյ s. state of the weather.

Օթ. ից s. pernoctation, passing the night in a place; sleeping place, lodging, inn; evening; -ու, - towards dusk, in the evening; -ու - դադարել ուրից, to pass the night in a place, to make a halt; - առնել, to stop or stay with, to lodge at; գնացել ընդ անապատ -ս երկուս, journeying two nights in the desert.

Օթադայանմ, աջայ, -յիմ, էցայ - դանամ, աջայ տ. to lodge, to pass the night in, to sojourn, to dwell, to stay in a person's house.

Օթակից լինիմ տ. to lodge, to dwell together, to live under the same roof.

Օթանոց, Օթարան s. lodging or sleeping place, inn, hotel, hostelry.

Օթեակ, էկի s. S. Օթ; bivouac; - դէկելոյ դռանս, dressing-room; -ս

առնել S. Օթեկանեմ; to bivouac.

Օթեկանամ S. Օթադայիմ.

Օթեկ, -ան a. stale, hard; S. Հայ.

Օթեմ S. Օթիմ.

Օթեկան, Օթեւան, այ s. inn, hostelry; dwelling, lodging, habitation, convent; a day's journey; երանաւէտ - արդարոց, the happy abode of the just; -ս առնել, առնուլ or առնել, to lodge in, to dwell in, to reside in, to live in, to inhabit; ո՛ր էն -բք, where do you live? Հեռի երեսուն -գր, thirty day's journey distant. [innkeeper.

Օթեկանաւոր a. hospitable; s. host,

Օթեկանեմ, էջի տ. to receive into one's house or hotel, to lodge, to harbour; -նիմ or

Օթիմ, էցայ տ. to take up one's lodgings, to stay, to sojourn.

Օթոց, այ s. sleeping-place, bedroom; blanket; carpet, tapestry, hangings, arras; S. Վերաբիւ.

Օժանդակ, այ a. aiding, helping, assisting, auxiliary, subsidiary; confederate, allied; - բայ, auxiliary verb; - դուդ, auxiliary troop; -եմ, էջի տ. to aid, to succour, to assist, to protect, to favour, to support, to sustain; -ու s. aid, succour, assistance, support, protection. [rier, runner.

Օժնդակ s. S. Օժանդակ, &c.; cou-

Օժիւ, ժաից or ժաայ s. marriage-portion, dowry, endowment; gift, present.

Օժաարեր a. bearing gifts; - լինել, to bring a portion or dowry; to make a present; -կան a. dotal.

Օժեմ, էջի տ. to portion, to assign a dowry, to endow with a fortune; to offer, to make a present.

Օժաութիւն S. Օժիւ.

Օծ s. unction; anointing-oil.

Օծակից a. anointed together.

Օծանելիք, լեայ s. ointment, salve, unguent, pomatum, pomade.

Օծանեմ, օծի, օծ տ. to anoint; to consecrate; - սուղով, to gild; - արծաթով, to silver; - զանն իւզով առնուիւ, to pomatum, to perfume one's person; S. իւզ.

Օծեալ a. anointed, consecrated; s. king, priest, &c.; -ն Ա. 7, the Lord's Anointed; -ն, Christ, the Messiah.

Օծելութիւն s. the being anointed; unction.

Օծութիւն. Օծում s. S. Օծելութիւն;

so unto me, & more also, if...; *մե եւ օն արասցեն քեզ ամբ եւ օն եւ օն յաւելցեն եթէ*, may the gods load or afflict you with every evil if...; *մե եւ օն արասցէ ԱՅ Դաւթի եւ օն եւ օն յաւելցէ եթէ*, so & more also do God unto the enemies of David, if...; *մե ի բաց Թողուք*, oh too much! leave off! have done! [God! God grant it!]

Օ՛, Օ՛ թէ int. would to God! please
Օշ, Օշակ. ի s. gum ammoniac, ammoniacum. [salt, sal ammoniac.

Օշակային a. ammoniacal; - *աղ, - Օշառեմ S.* *Յօշառեմ.*

Օշարակ, աղ s. syrup, sherbet.

Օշեմ S. *Յօշեմ.*

Օշինդր, դրի s. worm-wood, absinth.

Օշնայ, ից s. mistletoe, lichen.

Օշնան, ի s. kali, glass-wort, soap-
Օսարգ S. *Աւսարգ.* [wort.

Օսլայ, ի s. starch; *դործարան - ի, --manufactory*; - *ական a.* amylic;

- *ակերպ a.* amylaceous; - *եմ, եցի va.*

Օսիս S. *Ոսիս.* [to starch.

Օսար, աղ s. a. stranger; foreign; remote, distant; other; extraordinary, strange; *ad.* vainly, in vain, unjustly, wrongfully. [stranger.

Օսարաբար ad. strangely; like a
Օսարադէտ S. *Օսարաւտուէ.*

Օսարադցի, դւայ, դեւայ, -գն a. of an another nation, foreign, outlandish.

Օսարալեզու a. speaking another language, foreign.

Օսարախան a. crossed, cross-bred; *s.* crossing with another species; *աւլ* or *խառնել զանասունս յ-ս*, to cross animals, to cross-breed; - *խորթ a.* spurious, bastard, illegitimate; - *խորհուրդ* or - *խոհ a.* excentric, strange, odd, fantastical, extravagant; *S.* *Այլաբաւ.* [ger; foreign, stranger.

Օսարածին, ծնաց a. born of a stran-
Օսարակարութիւն s. foreign yoke;

- *կան a.* foreign, alien; *s.* stranger, foreigner; - *կերպ a.* of another form or appearance, diverse, different; -

- *կերպութիւն s.* extravagance; - *կողմն կոչս s.* foreign land, abroad; *դորածո, դով լինել յ- կուսաց*, to recruit abroad.

Օսարահալածութիւն s. inhospitality.

Օսարաւային a. of a different language; disagreeing, dissenting or

- *տիւնք, - ուսմունք, strange doctrines;* - *ձեւ a.* odd-shaped.

Օսարամահ, լինիմ vn. to die in a for-

eign land or country, to die abroad; - *մերժ a.* inhospitable; - *միւ a.* *S.* *Օսարախոհ;* singular, whimsical; - *միւ a.* adventitious, foreign.

Օսարանալի a. alienable, transferable; - *նամ, աղայ vn.* to become a stranger, to adopt foreign manners & customs; to estrange oneself, to go away, to leave; *նց.* to be alienated, estranged, disunited, disaffected; - *նշան a.* unusual, extraordinary, strange, singular, out of the way; - *նոց s.* place where strangers are lodged, guest's house, residence for foreigners; hospice for pilgrims or other travellers.

Օսարաշխարհացի, հեւոյ or հիկ a. exotic, foreign; - *շխարհիկ երթանալ*, to become a pilgrim.

Օսարաւայան a. of false religion, unorthodox, heterodox; - *պէս S.* *Օսարաբար.*

Օսարասեւ, սեր or սերմ a. heterogeneous, dissimilar; *S.* *Օսարադցի;*

- *սեր, սիրաց a.* fond of strangers, hospitable; - *սերեմ va.* to be fond of strangers, to welcome foreigners, to be hospitable, to entertain strangers;

- *սիրութիւն s.* kindness to strangers, hospitality; - *սպան, ից a.* murdering strangers, homicidal; - *սպանութիւն s.* stranger-murder, hospicide; - *ս-*

աւան S. *Օսարանոց.*

Օսարասեւաց a. hating strangers, inhospitable; - *տես, &c. S.* *Հիւրասեր, &c.;* - *տեսակ a.* of another kind, form or manner, diverse, different; - *տեսսուէ a.* meddling with another's things, bearing envy, envious; - *տեսութիւն s.* hatred of strangers, inhospitality; - *տուն S.* *Օսարանոց;* - *տունիկ a.* bot.

degenerate, wild.

Օսարացի a. of another tribe, foreign, heterogeneous; - *ցեղութիւն s.* heterogeneousness; - *ցուցանեմ va.* to alienate, to estrange; to alienate from affection, to disaffect, to avert, to turn aside or away, to detach, to wean; -

- *յիւրմէ Զէ, to send from home, to remove, to send abroad, to expatriate;* - *յուցիւ a.* estranging, alienating; strange, paradoxical; - *յուցումն s.* estrangement, alienation.

Օսարաւաւ a. heterodox, heretical; - *ուրմիւն s.* heterodoxy.

Օսարանալ, &c. S. *Հիւրանալ, &c.*

Օսարին a. another's, not one's own.

Օտարիս *Pers. w. S. Φαυλάνος.*
 Օտարոսի, անյ, անայ *a. strange, foreign, alien; new, strange, extravagant; diverse, different; -բ s. false gods, idols.*

Օտարութիւն *s. condition of a strange; alienation, estrangement, separation; unlikeness, difference; strangeness, extravagancy; elimination, proscription; absence, pilgrimage; abroad, foreign lands.*

Օտարունի *of. stranger, foreigner.*

Օտարաւորան *a. following, holding or teaching new or strange doctrine; չիւնել - , not to hold strange doctrines.*

Օտարաւս *, յ ad. from another part, elsewhere, from any other place.*

Օտարսիրունի. &c. *S. Օտարասիրունի.*

Օր. աւուր. աւուրք, ուրց *s. day, daytime; fig. time, days, life; արդայ օր, week-day; օր դործայ, work-day; օր տօնի, feast-day, holiday; օր ծննդոց, birth-day; օր հանգիսի, day of solemnity; ուսիք օր, flesh-day; օր պահաց, fast day; օր միսրոց, ash-wednesday; տօն աւուրց յաւուրս, anniversary solemnity; գեղեցիկ, գեղածիծաղ օր, fine, splendid day; բարեկէան, երջանիկ, երանաւէտ օր, fortunate, happy, lucky day; չարագուշակ օր, unlucky day; այս օր զայս օր, to-day; օր չ մէջ, օր չ օրն, every other day; օր յօրէ, from day to day; օր լս օրէ *a. quotidian; ad. day by day, daily, every day, more & more; օր աւուր. աւուր աւուր, աւուրց յաւուրս, daily, every day; առ օրն, նոյն օրն, the same day, in the same day, presently, soon; զօրն ցերեկ, զօրն ողջըն, զօրն ի բոռն, all day, all day long, during the livelong day, from morning till night; զօր ամ, every day, diurnal; all day long; մինչեւ ցօր հասարակ, till noon; աւուրն, a day; յաւուր միում, ի միում աւուրց, օր մի, one day, a day, one fine day, some fine day; յերկրորդում աւուր, the day after, next day; ի միւսում աւուր, the day after, to-morrow; հետեւեալ օրն, the following day; յետ երկուց աւուրց, two days after; յերկու աւուր, in three days; ի նմին աւուր, the same day; ի նմին իսկ աւուր, the very same day; յօրէ յառաջմէ, from the first day; զամ աւուրս, every day, for ever; յաւուրս մեր, in our days, in these days, in our time; յաւ-**

աւուրս յետինս, in the latter days, latterly; յաւուրս յայնորիկ, in those times or days; յաւուրս նորա, under him, during his time; ար օր, the day that; զաւուրս, many days, long time; միով օրով, of a day; օր ի յօր օր յօր աննել, to put off from day to day, to procrastinate, to defer, to delay; օր սահմանել, to fix a day; կալ զօրս ցերեկ դատարկ, to waste the day, to remain idle all day; համարել զաւուրս, to count the days; մեռանել լի աւուրք, to die full of days; չընել աւուրն, the passing of the day; բանալ զծանրութիւն աւուրն, to bear the burden of the day; գեւ աւուր շատ կայ, it is not yet late, it is yet early; մինչ աւուր կայ, while it is day; զամ աւուրս կենաց իւրոց, for his whole lifetime; երկայնիւն, կարճիւն աւուրք, the days grow or are growing longer, shorter; երեք ժամ է աւուրն, it is three o'clock a.m.; ոչ յետ բազումինչ աւուրց, in a few days, soon, shortly; տային նմա աւուրն նկանակ մի, they gave him a loaf daily; արկանէր վիճակ օր յօրէ եւ ամիս յամիս զի ոնկ կորուսէ, he cast lots to see in what month & on what day he should lose him; եկն օր յաւուրց, օր եղեւ օր մի յաւուրց հիւանդացաւ, one day he fell sick; մանուկ ծնեալ առ օրն, new-born babe; օրն խոնարհեցաւ յոյժ, the day gave place to evening; շատ է աւուրն չար իւր, sufficient for the day is the evil thereof; *S. Հասարակ, Կատարեալ, Վախճանեմ, Խոնարհիմ, Կարճատեմ, Տարածամիլ, &c. &c.*

Օրաբեր *a. bringing day, luciferous; -քանկ լինիմ տ. to sojourn for a day; -գիշեր s. day & night, a whole day, twenty four hours; -գիր, &c. S. Լրագիր, &c.; -գնաց s. a day's journey; -դրութիւն s. diary, journal; -Թուի s. day's work; day of the month; -խնդիր լինիմ տ. to note lucky & unlucky days; -կան *a. diurnal; daily; day's or daily earnings or wages; -հաշիւ s. day's account; day-book, journal; -հաս S. Օրհաս; -հմայք s. ephemeracy; -միքսիւք s. Ephionithes, daily baptists; -մուսք s. daily service.**

Օրանի աց *s. bundle of corn, sheaf, shock, stack.*

Օրաջար *s. fatal, unlucky or inauspicious day; -պակաս a. wanting some*

or a few days; -պահ or հակ. այ s. day-sentry; -պահիկ s. livelihood, daily bread; -պարէն a. living from hand to mouth.

Օրաս s. Gr. w. ὅρασις; halo.

Օրավար S. Լծվար & Սրավար.

Օրացի a. of every day, daily, quotidian; -ցոյց s. almanack, calendar; -յու a. lasting several days.

Օրաւոր a. diurnal, ephemeral; հց. short-lived, temporary; -ակ s. ephemereuta, hebdomadary.

*Օրեմ S. Որրեմ.

Օրեր s. S. Որեր; *days; -բ. այ s. imprecation, malediction, curse.

Օրէն, օրինի better Օրէնք, օրինաց s. law; precepts; faith, religion; constitution; rule, regulation; right; principle, maxim; usage, uses, custom; institution; condition, fashion, mode; district, canton, province; -բ. or Եր' անապական -բ. the Eucharist, the Holy Sacrament or Communion; -աւետեանց, guerdon or gift to a bringer of good news; -բ. քահանայապետականք. decretals; հմուտ քահանայապետական օրինաց. decretalist, canonist; -բ. կանանց. menses, menstrua, catamenia; -բ. or Գիրք Բ. օրինաց, or Երկրորդուն օրինաց, Deuteronomy; -բ. ազգաց, the law of nations; -բ. մասց, principles; - պատուոյ, decoration, insignia, badge; -բ. անօրէնք, corrupt practice, abuses; -բ. հզորագունին. the law of might, the good old rule; հակառակ, ընդդէմ օրինաց, against all rule, illegally; Թծային, յաւիտեանական, բնական, հին, նոր, աւետարանական, գրաւոր, քաղաքական, զինուորական -բ. divine, eternal, natural, ancient, new, evangelical, written, civil, military law; գրաւոր -բ. statute law; օրինք, ը օրինաց or օրինի ad. according to law, legally, legitimately, lawfully; duly, suitably, regularly, properly; խնդրել-ս, to come to Communion; տալ -ս, to administer the Sacrament; -ս առնուլ, հաղորդել օրինաց, to receive the Sacraments, to communicate; արժանի լինել օրինաց, to be worthy of receiving the Sacrament; -ս գնել, հաստատել S. Օրինադրեմ; -ս գնել, to dictate or lay down laws; to give laws to, to prescribe laws; -ս տալ, to give laws; պահել շ-ս, to keep, to obey the laws; չ-ս

համարել, to lay down or state as a principle; խառնարել օրինաց, to swerve, to depart or deviate from the laws; անցանել օրինք, to transgress, to violate the law; բաձաւ, ջնջել շ-ս, to abolish, to repeal, to abrogate a law; բազում օրինք հակառակել, to resist or oppose in many ways; լինել ի կանանց օրինի or ի կանանց -ս, to have the menses; ի կանանց օրինաց պակասել, to cease to be after the manner of women; եթէ - իցէ տակ, if it may be said; - է. it may be, it is allowed, one may; - էր նմա, he was allowed to; - էր քեզ, you might; օրէն իցէ, իցէ -, is it allowed to? չէ -, it is not permitted to; յետ օրինացն կցորդուլ թէ, after the Holy Communion; -ս իւր կաշեալ էր, he holded as a maxim or principle; -ս կարծեցին անձանց, they believed themselves permitted to; զեմ ինչ - համարի ի իրունք ըզից իւրոց, he avails himself of every means in order to satisfy his desires; ը օրինի փարիսեցւոյն, like the pharisee; S. Վարք.

Օրէնագէտ a. skilled in the law; s. legist, juriconsult, lawyer, civilian; Doctor in Law, L. L. D.; - առնել, to initiate in the laws, to indoctrinate in jurisprudence; -գիտութիւն s. Jurisprudence, the Law; ուսանել շ-, to study law.

Օրէնագիր, գրաց, -գրիչ s. law-giver, -maker, legislator; - or -գրական a. legislative; -գրեմ, -գրութիւն S. Օրինադրեմ, &c.

Օրէնադրէն a. following the law; ad. according to the old law.

Օրէնադանց &c. S. Օրինադանց, &c.

Օրէնախոսոր S. Օրինադանց.

Օրէնահաստիչ a. law-making.

Օրէնաւսուցչոյ s. professor of jurisprudence, legist, lawyer; a. legislative, instructive.

Օրէնապահ S. Օրինապահ; -պահանջ a. zealous for the law, exacting perfect observance of the law.

Օրընթրիք s. dinner bespoke for a certain day: day's earnings or wages.

Օրըստօրեայ or րէ. րէից a. daily, of every day, quotidian, diurnal.

Օրթի s. Gr. w. ὀρθοί, stand up!

Օրինաբար ad. legally, lawfully, conformably; -գէտ S. Օրէնագէտ; -գիրք s. code, laws; law-book; -գիր S. Օրէնա

գիր; -գրեմ, էջի *va.* to establish, to give laws; to ordain, to decree, to enact, to emanate, to prescribe; -գըրուի *s.* law-giving, -making, legislation; legislature; law, decree, ordinance; constitution; institution; -զանց, էջ *a.* transgressing, breaking law; *s.* transgressor, law-breaker, prevaricator, infractor; -լինել, to violate the laws, to prevaricate; -զանցութիւն *s.* transgression, offence, prevarication, infraction of the law.

Օրինակ, այ *s.* example, model, exemplar, original; transcript, copy; idea, shadow, image; drawing, design, plan, project, representation; form, manner, way, sort, figure; sample, pattern, specimen; *gr.* paradigm; *pr.* as, in imitation of, after the fashion of, by way of, like ...; - զայս, զ- զայս, զայս - , զայս ձեւ -ի. լը սմին -ի. պէս զ- զայս *ad.* in this manner or way, thus, so; զայն - . զնոյն - . լը նմին -ի, in that way, in the same way, likewise; զոր - . -ի աղագաւ, - իմն, for example, for instance; - իմն, let us say, we will suppose; լը -ի, after the manner of, according to the example of, in imitation of, like; սովին -աւ, like that, in that way; անհրաժեշտ -աւ, in a divine way; որով -աւ եւ էր իցէ, in whatever way it may be; բարի, չար, չնշաղ, գեղեցիկ - , good, bad, rare, fine example; մի նեղել զնոյն միով իւրեք -աւ, do not in any way molest them; - աւ, to give or set the example; - առաջի ընծայել, to indicate as an example; - առնուլ, to take for example or for model, to follow; - զանձն ընծայեցունեն, կացունեն, to shew or set oneself an example of; -աւ իւրով քաջալերել, to encourage by one's example; նմանել, հետեւել -ի ուրուք, to imitate, to follow a person's example; անհաւանդ - բարձրանալ, to pretend to be equal to God; - եկաց թագաւորաց, he was the model of kings; *S.* կամ.

Օրինակաբար *ad.* like an example; in a figurative sense, figuratively; - գիր *a.* book-copying; *s.* copyist, transcriber, scribe; -գիր, գրաց *s.* writer, author, historian, &c.; -գրութիւն *s.* composing or writing a work or book, writing; -կան *a.* figurative.

Օրինական *S.* Օրինաւոր; -կատար *a.*

fulfilling the laws (*J. C.*); -կարգ *a.* established, sanctioned by the law; -կեմ, էջի *va.* to copy, to transcribe; to figure, to trace, to delineate, to represent, to show; to give or present as example or model; - զանձն ի կարգ, to be subject to the law; -գիր *S.* Օրինապահ; -կուի *s.* copying; likeness, resemblance.

Օրինապահ, այ *a.* fulfilling, observing or keeping the law; -աւթիւն *s.* keeping, obeying or fulfilling the law; -պատգամք *s.* the laws or oracles of God; -պատում *s.* interpreter of the laws, legist; -պէս *ad.* *S.* Օրինաբար; according to the ancient law.

Օրինաւոր *a.* legal, legitimate, lawful, permitted, conformable to the law or to custom; legal, juridical, canonical; valid, efficacious, in due form; *s.* legist, doctor in law; - ցուցանել, կուցուցանել, to legitimate, to authorize, to sanction; -ական *a.* legitimate; *s.* legitimist; -ականութիւն *s.* legitimacy; -եմ, էջի *va.* to legalize, to legitimate; -ութիւն *s.* legality, legitimacy; legalization, authentication.

Օրինեմ *S.* Օրինագրեմ.

Օրինոյ *s.* ædile; agronomist.

Օրինորդ, այ *sf.* girl, maid, virgin, maiden, damsel; young lady; - աղ նուական, gentle-woman; - չարգիր, maid of honour; - Ն Մարիանէ, Miss Marian; -ութիւն *s.* maidenhood, virginity.

Օրկանոց *S.* Ուրկանոց.

Օրհաս, ի, աւ *s.* extremity, last moment, agony, death; fate, destiny, fatality; - մահու, the point of death, death's-door; յ- իւր շնայել, to run to one's ruin; ժամանէ յ- լսխնանի, his last hour is at hand.

Օրհասաբեր *a.* mortal, deadly, fatal; -կան *a.* in the pangs of death, at the last gasp, dying, expiring; *S.* Օրհասաբեր. [tide, twelve o'clock.

Օրհասաբակ *s.* midday, noon, noon.

Օրհն *S.* Օրհնութիւն.

Օրհնաբան *a.* singing hymns, lauding, praising God; -եմ, էջի *va.* to sing hymns, to bless, to exalt, to give praises; -ութիւն *s.* benediction, praise, canticle, hymn.

Օրհնանուն *a.* Whose name is blessed. Օրհնաւոր *a.* blessing, praising, lauding.

Օրհնարան *s.* chaplet, rosary.

Օրհնակ *a.* blessed; holy; consecrated; - **գուր Տնէ**, God bless you; - **է ԱՅ**, Heaven be praised.

Օրհնեմ, *եջի va.* to bless, to shower down or bestow blessings on; to bless, to consecrate, to offer; to bless, to glorify, to sing hymns, to praise; to bless, to prosper, to speed; to salute, to greet: to curse, to blaspheme; - **գտեղան**, to say grace, to ask a blessing; - **զոք յերեսս**, to curse a person to his face; **ոչ օրհնեցի զքեզ**, didn't I curse you nicely?

Օրհներգու or **գող** *S.* **Օրհնիչ**; - **Թիւն** *s.* hymn, canticle, praise.

Օրհնիչ *s.* blesser, praiser, glorifier.

Օրհնութի *s.* benediction, blessing, doxology; praise, laud, hymn, canticle; blessings, great abundance, plenty, prosperity, wealth; gift, present; consecration; the Eucharist; eulogy; relics; *mus.* instruments; - **Թէյ**, the Song of Songs, the song of Solomon; - **սեղանոյ**, grace before meat; - **տալ**, to bless, to pronounce the blessing; **տնուլ** -, to receive the blessing, to be blessed; to receive presents; **յս համարիչ**, to consider as a great blessing; **հայր, տալ քնն** **չ-քո**, father, your blessing.

Օրհնութիւնաբեր *a.* bringing blessing or benediction; - **ցուցակ**, Ritual.

Օրոյ *S.* **Որորան**.

Օրուկ *S.* **Ուրուկ**.

Օրորք *s.* by-by, lullaby.

Օյտեմ &c. *S.* **Օմեմ**, &c.

Օկրանս *s.* *Fr. w.* offering.

Յ (*/ē*) **Յէ** *s.* the thirty eighth letter of the alphabet, & the thirtieth of the consonants.

— It was taken at the time of the Crusaders from the Greek, in order to facilitate the writing of foreign words. The ancients used in its stead the letter *ϥ*; as, *φουξός-փիւսկեան*.

— It is consequently pertinent only to modern Armenian, & if found in some early writers, the words are of foreign derivation.

Յարանգ *S.* **Փարսախ**.

Յարա *S.* **Փարա**, *կոչում*.

Յիզիզայ, &c. *S.* **Բնագիտութիւն**.

Յիորին, *այ s.* florin.

Յուանդ *S.* **Փուանկ**.

Յրանցէս *a.* French; *S.* **Գաղղիացի**.

Յրանք, *այ s.* frank.

Յրեր or **Յուեր** *s.* *Fr. w.* brother; - **ք**, Crusaders; Templars, Knights templars.

Աբաս Abas.
 Աբգար Abgarus, Abgar.
 Աբդիաս Abdias, Obadiah.
 Աբդլմեսէ Abdulmeseh.
 Աբեգնազով Abed-nego.
 Աբեներ Abner.
 Աբեսողոմ Absalom.
 Աբել Abel.
 Աբիաթար Abiathar.
 Աբիրաս Abibas.
 Աբիգեա f. Abigail.
 Աբիկ f. Avice.
 Աբիմեւք Abimelech.
 Աբիոս Abia, -h.
 Աբիսակ Abisag.
 Աբիրոն Abiron.
 Աբիւգենոս Abydene.
 Աբուբեքիր Abubekr.
 Աբրահամ Abraham.
 Ագաբոս Agabus.
 Ագաք Agag.
 Ագաթա f. Agatha.
 Ագաթանգելոս Agathangelus.
 Ագաթոկէս Agathocles.
 Ագամեմնոն Agamemnon.
 Ագապի f. Agapy.
 Ագար f. Hagar.
 Ագենովր Agenor.
 Ագեսիլայոս Agesilaus.
 Ագիս, Ագիսոս Agis.
 Ագնէս f. Agnes. [Köver.
 Ագոնց Գիւլէր (Գեր. Ստ.) Akontz
 Ագրիկոլա Agricola.
 Ագրիպպա Agrippa.
 Ագրիպպինա f. Agrippina.
 Ադամ Adam.
 Ադդէ Addey.
 Ադոկոս Adoctus.
 Ադոնիա Adonia.
 Ադոնիբեշէ Adonibesech.

Ադրամեւք Adrammelech.
 Ադրիանոս Adrian, Hadrian, -us.
 Ազալ Azael.
 Ազարիա Azariah.
 Անիւ Bon.
 Աթանաղինէ Athanagenes.
 Աթանաս, -իոս Athanasius.
 Աթանասիա f. Athanasia.
 Աթենագորոս Athenagoras.
 Աթենաս Athena, Minerva, Pallas.
 Աթենոգոր Athenodorus.
 Ասթաչակ Astyages.
 Ալբերտ Albert.
 Ալբինա f. Albina.
 Ալբինոս Albinus.
 Ալեքսիանոս Alexis. [nus.
 Ալեքսիոս Կոմնենոս Alexius Comne-
 Ալթէա f. Althæa.
 Ալիկ f. Alice, Alicia.
 Ալուիոս Alwise, Lewis.
 Ալպերիկ Alperice.
 Ալփէոս Alpheus.
 Ալփոնսոս Alphonso.
 Ալֆրեդոս Alfred.
 Ալֆիէրի Alfieri.
 Ակակիոս Acacius.
 Ակիւլա Aquila.
 Ակիլիսիմոս Achipsimus.
 Ակլայէ f. Aglaia.
 Ահարոն Aaron.
 Ագաթոն Agathon.
 Աղանի f. Colomba.
 Ալեքսանդր Alexander, Sanders.
 Ալեքսանդրա f. Alexandra.
 Ալկիբիադ Alcibiades.
 Ալկիոն Halcyone.
 Ամաղէկ Amalek.
 Ամասիա Amasia (patriarch).
 Ամբակուլ Habakuk.
 Ամբրոսիոս Ambrose, Ham.

- Ամեդէոս Amedeus.
 Ամելիա *f.* Amelia.
 Ամերիկոս Americus (Vespucius).
 Ամի *f.* Amy.
 Ամիլկար Hamilcar.
 Ամինտաս Amyntas.
 Ամոն Ammon.
 Ամովս Amos.
 Ամփիտրիոն Amphitryon.
 Այաքս Ajax.
 Այետիոս Aëtius.
 Այթիթալաս Aithalas.
 Այծեմիկ *f.* Dorcas.
 Անակ Anag.
 Անակլետոս Anacletus.
 Անակրէոն Anacreon.
 Անահիտ *f.* Anaitis, Diana, Dy.
 Անան Anan.
 Անանիա, -ս Anania.
 Անաստաս Anastasius.
 Անաստասիա *f.* Anastasia.
 Անատոլ, -իոս Anatolius.
 Անատոլա *f.* Anatola.
 Անաքարսիս Anacharsis.
 Անաքսագորոս Anaxagoras.
 Անաքսարքոս Anaxarchus.
 Անաքսիմանդրոս Anaximander.
 Անաքսիմենէս Anaximenes.
 Անգէլոս Angelus, Angelo.
 Ագգէ, -ոս Haggai, Aggee.
 Անտիպաս Antipas.
 Անգրանիկ Protogenes.
 Անդրէաս Andrew.
 Անդրոմաք *f.* Andromache.
 Անդրոնիկոս Andronicus.
 Անթառամ *f.* Amaranth.
 Անթիմոս Anthimus.
 Անթուս *f.* Anthusa.
 Անիօտոս Aniotus.
 Անճէլա *f.* Angela.
 Անճէլինա *f.* Angelina.
 Աննա S. Իննովկենս.
 Աննա *f.* Anna, Ann, Anne, Hanna.
 Աննիբալ Hannibal, Annibal.
 Աննիկ *f.* Nan, Nancy, Nanny.
 Աննիս *f.* Annis.
 Անոշ *f.* Anosh.
 Անուշաւան Anocshawan.
 Անսելմոս Anselm, -o.
 Անտենոր Antenor.
 Անտիգոնոս Antigonus.
 Անտիոպէ *f.* Antiope.
 Անտիոքոս Antiochus.
 Անտիպատրոս Antipater. [ny.
 Անտոն, -իոս Antonius, Anthony, Tho-
- Անտոնիա, Անտոնինա *f.* Antonia.
 Անտոնինոս Antoninus, Antonine.
 Աշխէն *f.* Ashkhen.
 Աշոտ Ashod, Asotus.
 Աշուշայ Ashoosha.
 Ապէղէս Apelles.
 Ապիրաս Apirate.
 Ապոլլինար Apollinarius.
 Ապոլլոդորոս Apollodorus.
 Ապոլլոն Apollo, Apollus.
 Արան Aran.
 Արաքէլ Arachel.
 Արնոլդոս Arnold.
 Ասանէթ *f.* Asenath.
 Ասթիի *f.* Vashthi, Asthiny.
 Ասկանիոս Ascanius.
 Ասկլէպիադէս Asclepiades.
 Ասկլէպիոս Aesculapias.
 Ասոլիկ Asolice.
 Աստարտէ *f.* Astarte.
 Աստիադէս Astiades.
 Աստրիկ *f.* Stella, Aphrodite, Venus.
 Աստուածաւոր Theodatus.
 Աստրուբալ Hastropal.
 Աշանազ or Նան Ashchenaz, Asceves.
 Ատա *f.* Adah.
 Ատէլ *f.* Adela.
 Ատէլայիտ *f.* Adelaide.
 Ատէլինա *f.* Adeline.
 Ատոլփոս Adolphus.
 Ատովմ Atom.
 Ատտիկոս Atticus.
 Ատաիլաս Attila.
 Ատրնէրսէ Aternarses.
 Արամ Aram, Aramus.
 Արամազդ Jupiter, Zeus.
 Արայ Ara; — Գեղեցիկ, — the Fair.
 Արբակ Arbaces.
 Արգեսիդայոս Argeailajus.
 Արգոս Argus.
 Արեգ, Արեգա *f.* Herica.
 Արեա Aretas.
 Արէս Ares, Mars.
 Արթուր Arthur.
 Արիադնէ *f.* Ariadne.
 Արիօբարզան Ariobarzanes.
 Արիոս Arius.
 Արիոսոյ Ariosto.
 Արիստակէս Aristaces.
 Արիստարքոս Aristarchus.
 Արիստիկէս Aristides.
 Արիստիպպոս Aristippus.
 Արիստոբոլոս Aristobolus.
 Արիստոդէմ Aristodemus.
 Արիստոտէլ Aristoteles, Aristotle.

Արիստոփան Aristophanes.
 Արիստոքսէն Aristoxenes.
 Արծրունի Ardzeroony.
 Արկադ. -էոս Arcadius.
 Արմայիս Armais.
 Արմենակ Armenace.
 Արմինիա f. Armenia.
 Արշակ Arsaces.
 Արշամ Arsames, Arsham.
 Արուսեակ f. Mattutina, Aurora.
 Արսէն, -իոս Arsen, Arsenius.
 Արտակ Artace.
 Արտաշէս Artaxias, Artaxes.
 Արտաշէր Artaxerxes; - Երկայնաձեռն,
 - Longimanus, Macrochir.
 Արտաւազ Artabazus.
 Արտաւազդ Artabazes, Artavasdes.
 Արտաւան Artaban, -us.
 Արտափեռնէս Artaphernes.
 Արտեմիս f. Artemis, Diana.
 Արրիանոս Arrian.
 Արփաքսադ Arphaxad.
 Արքեղայոս Archelaus.
 Արքիմէդէս Archimedes.
 Աւագ Magnus. [Ancher.
 Աւգերեան (ՀՀ. Մ. և Յ.) Awker,
 Աւգոստինոս Augustinus.
 Աւգոստոս Augustus.
 Աւետիս Avedis.
 Աւետիքեան (Հ. Գ.) Awedikian.
 Աւրոս f. Aura.
 Աւրեղիա f. Aurelia.
 Աւրելիանոս Aurelian.
 Ափրոդիտէ, -ոս f. Aphrodite, Venus.
 Աբասք Ahab.
 Աբազ Achaz.
 Աբիա Achia.
 Աքիմէլէք Achimelech.
 Աքիոր Achior.
 Աքիլլէս, Աքիլլոս, Աքիլլէս Achilles.

Բաբ Bab, Babus.
 Բաբիկ Babig. [grat.
 Բագարատ Panceratius, Bagarat, Ba-
 Բագոս Bacchus (St.).
 Բագրատունի (Հ. Ա. Կ.) Bagratoony.
 Բազ Bas or Basus.
 Բազուկ Basook.
 Բալդուին Baldwin.
 Բակուր Pacorus, Bachorus.
 Բաշաք Baal.
 Բաշխ Balkh.
 Բաղաամ Balaam.
 Բաղակ Balak.
 Բաղտասար Balteshazzar, Baltasar.
 Բայազիտ Bajazeth.

Բառնաբաս Barnaby, Barnabas.
 Բասիլիդէս Basilites.
 Բասիլիոս Basil.
 Բասիլիսկոս Basiliscus.
 Բարալամ Barlaam.
 Բարաքիա Barachias.
 Բարդաժան Bardezanes.
 Բարթոլոմէոս Bartholomew.
 Բարշամ Barsam.
 Բարշամին Barsamina.
 Բարոնիոս Baronius.
 Բարուք Baruch.
 Բարսէղ Basil.
 Բաքոս Bacchus, Dionisus.
 Բելիսար Belisarius.
 Բելլիֆոգոր Beelphegor.
 Բենկենո Vincent.
 Բեկտոր Victor.
 Բենեդիկտոս Benedict, Bennet.
 Բենիամին Benjamin, Ben.
 Բեռնարդ. -ոս Bernardus, Bernard.
 Բերենիկէ f. Berenices.
 Բերթա f. Bertha.
 Բերիոս, Բերոսոս, Բերոս Berosus.
 Բերտաքէ Berth-sheba.
 Բեզեբա Beelzebub.
 Բէթսաբէ f. Bathsheba.
 Բէլ Bel, Belus.
 Բիբի f. Bibiana.
 Բիրասպի Piuasby, Byraspy.
 Բոնավենտուրա S. Պոնավենտուրա.
 Բուբուլ f. Bubula.
 Բուզանդ Byzant.
 Բրիարէ Briareus.
 Բրիտանոս S. Պրիտանոս.
 Բրիտանիկոս Britannicus.
 Բրունոն Brunone.
 Բրուտոս Brutus.

Գաբելէզի (Տէր Յ.) Cappelletti.
 Գաբինիոս Gabinus.
 Գաբրիէլ Gabriel.
 Գալիկ Kakig.
 Գալմիր Casimir.
 Գալանո Galano.
 Գալբա Galba.
 Գալիլէոս Galileo.
 Գալուստ Kaloost; S. Պոնավենտուրա.
 Գալենոս Galenus, Galien.
 Գալէրիոս Galerius.
 Գամալիէլ Gamaliel.
 Գայետան, -ոս Gajetan.
 Գայիանէ f. Gaianey.
 Գանիմէդէս Ganymedes.
 Գանիկ Garnice.
 Գասպար Jasper.

Պարեգին Carekin.
 Պեգեոն Gideon.
 Պելասիոս Gelasius.
 Պեղամ Kelam, Speciosus.
 Պեղեցիկ *f.* Speciosa, Bella.
 Պեննատիոս Gennatius.
 Պեննարիոս Gennarius, Januarius.
 Պերարդոս Gerardus.
 Պերմանիկոս Germanicus.
 Պերմանոս Germain.
 Պերտրուզա *f.* Gertrude.
 Պեորդ George.
 Պիարա S. Մաքրուհի.
 Պիլբերտոս Gilbert.
 Պիլիպպոս Gilippus.
 Պիսակ Kisace.
 Պիսանե Gisaney.
 Պիււ Kid, Kûde.
 Պլակ Kelace.
 Պլոգիլտ *f.* Clotilda.
 Պղերիկոս Clericus.
 Պենէ Kenél.
 Պոդարդոս Godard.
 Պոթ, Գոթ Goth.
 Պոլմուս S. Աղաւնի.
 Պոհարինէ *f.* Gemma.
 Պոլիթ Goliath, Goliath.
 Պոնրատ Conrad.
 Պորգոն Gorgo, -n.
 Պորդիոս Gortius.
 Պուլիլլմոս William, Will, Bill, Billy.
 Պուշար Gooshar.
 Պուրդէն Koorken.
 Պուրիաս Gurias.
 Պրակչոս Gracchus.
 Պրասիա *f.* Grace.
 Պրասիանոս Gratianus.
 Պրիգոր. -իոս Gregorius, Gregory; -
 Լուսաւորիչ, - the Illuminator; -
 Նարեկացի, - Naregatzy; - Նազկան
 զացի, - Nazianzen; - Նիւսացի, -
 Պրիգորիս Gregorin. [of Nyssa.
 Պրոտիոս Grotius.

Պադան Dathan.
 Պալիլա *f.* Dalilah.
 Պամասոս Damasus.
 Պամարիա *f.* Damaris.
 Պամիանոս Damianus.
 Պամոկլէս Damocles.
 Պամոն Damon.
 Պան Dan.
 Պանիէլ Daniel, Dan.
 Պարեհ Darius.
 Պաւիթ David, Davy.
 Պափնէ *f.* Daphne.

Պեբորա *f.* Deborah, Deb, Debby.
 Պեդաղոս Dædalus.
 Պեկիոս, Պեկոս Decius.
 Պեմետր Demeter, Ceres.
 Պեմետրիոս Demetrius.
 Պեմոսթենէս Demosthenes.
 Պերենիկ Derenice.
 Պեւկալիոն Deucalion.
 Պեուկիս Deioeces.
 Պիագորաս Diagoras.
 Պիդէ, Պիդոն, Պիդոլ Dido.
 Պիմոկրատէս Democrates.
 Պիմոկրիտոս Democritus.
 Պինա *f.* Dinah.
 Պինգորէզզոյ Tintoretto.
 Պիոգինէս Diogenes.
 Պիոդորոս Diodorus. [tian.
 Պիոկլէտիանոս Diocletianus, Diocle-
 Պիմոդէս Diomedes, Diomed.
 Պիոն Dion.
 Պիոնեսիոս Dionysius, Denis.
 Պիոնիս Dionysus, Bacchus.
 Պիոս Jupiter.
 Պիոսկորիդէս Dioscorides.
 Պիոսկորոս Dioscorus.
 Պիոնիա *f.* Diona.
 Պիցիանոս Tiziano.
 Պոլաբելլա Dolabella.
 Պոմմա, -իանոս Domitianus, Domitian.
 Պոմպիլիոս Dominic.
 Պոմմա *f.* Domna. [Dolly.
 Պորոթէա *f.* Dorothea, Dorothy, Doll,
 Պորոթէոս Doroteus.
 Պրակոն Draco, Dracon.
 Պրուսիլլա *f.* Drusilla.
 Պրուսոս Druso, Drusus.

Եպէ *f.* Hebe.
 Եբորա Ehora.
 Եգեսիպպոս Hegesippus.
 Եգերիա *f.* Egeria.
 Եգիգիոս Ægidius; S. Վահան.
 Եդիթ *f.* Edith.
 Եդիպոս Œdipus.
 Եդուարդ Edward, Ned, Teddy.
 Եզեկիա Hezekiah, Ezechias.
 Եզեկիէլ Ezekiel, Ekiel.
 Եզնիկ Yeznig.
 Եզր Ezra, Esdras.
 Ելեկորա *f.* Electra. [nora.
 Ելէանուր, Ելէանորա *f.* Eleanor, Eleo-
 Ելիզա *f.* Eliza.
 Ելոյիզա *f.* Eloisa, Heloisa.
 Ելպիս *f.* Elpis.
 Ելիա Elijah, Elias, Eliah.
 Ելիազար Eleazar.

Եզրէ Elisha. (Betty, Lizzie, Lizzy.
Եզիսաբէթ f. Elisabeth, Bess, Bet,
Եզիսէ, -է Elishah.
Եմիլիա f. Emilia, Emily.
Եմիլիոս Emilius.
Եմմա f. Emma.
Եմպեդոկլէս Empedocles.
Ենէաս Aeneas.
Ենոզ Enos.
Ենոք Enoch.
Եպամինոնք Epaminondas.
Եպիկուրոս Epicurus.
Եպիկտետոս Epictetus.
Եպիմենիդէս Epimenides.
Եպիփանիոս Epiphanus.
Եռնեստ Ernest.
Եսայի, -աս Esaias, Isaiah.
Եսաւ Esau.
Եսթէր Esther, Hetty.
Եսիոդոս Hesiodus, Hesiod.
Եսկուլապ Բասկուլապ Բասկուլապ.
Եսոպ Եսոպ.
Եսքիլոս Եսքիլոս.
Եսքինէս Եսքինէս.
Ետլար Edgar.
Երանէակ, -նուհի f. Beatrice, Fortune.
Երանոս Irenæus.
Երանուհի f. Felicia.
Երասմոս Erasmus.
Երատոլ f. Erato.
Երէմիա, -ս Jeremiah, Jerry.
Երիդանոս Eridanus.
Երէնէ f. Irene.
Երինոս Erinus.
Երմինիա f. Herminia.
Երմինիոս Herminius.
Երմոգենէս Hermogenes.
Երմոլապոս Ermolaus.
Երմոնէ f. Hermiona.
Երոստրատոս Herostratus.
Երուանդ Erwant.
Երսիլիա f. Hersilia.
Եւա f. Eva.
Եւագորոս Evagoras.
Եւագր Եւագր.
Եւանդր Evander.
Եւգենիէ f. Eugenia.
Եւգինէոս Eugenius.
Եւդոքսիա f. Eudoxia.
Եւլալիա f. Eulalia.
Եւկլիդէս Euclides, Euclid.
Եւմենէս Eumenes.
Եւնիկէ f. Eunice.
Եւնոմիոս Eunomius.
Եւոլոս Եւոլոս.
Եւպրաքսիա f. Eupraxia.

Եւսեբիա f. Eusebia.
Եւսեբիոս Eusebius.
Եւստատիոս Eustathius.
Եւստակիոս Eustachius, Eustace.
Եւստրատիոս Eustratius.
Եւտիքէս, -քիոս Eutichius, Eutyches.
Եւտիքոս Eutychus.
Եւրիդիկէ f. Eurydice.
Եւրիպիդէս Euripides.
Եւփեմէ f. Eupheme.
Եւփրոսինէ f. Euphrosyna or ne.
Եփրեմ Ephraim.

Զաբուլոն Zabulon.
Զապէլ f. Isabella, Nib, Tib.
Զարէհ Zarah.
Զարմայր Zarmaïr.
Զարմանդուխտ f. Zarmandookhd.
Զարուհի f. Zaroochy.
Զաւան Zavan.
Զաւին Savinus.
Զաւին f. Savina. [Zachary, Zach.
Զաքարիա, -ս Zachariah, Zacharias,
Զաքէոս Zaccheus.
Զեբեդէոս Zebediah.
Զենոբ Զենոբ.
Զենոբիա f. Zenobia.
Զենոն Zenon, Zeno.
Զէւս Zeus, Jupiter.
Զէւքսիս Zeuxis.
Զոէ f. Zoe.
Զոյլոս Zoilus.
Զոսիմոս Zosimus.
Զորաշաշտ Zoroaster, Zerdust.
Զրուան Saturnus, Saturn, Zerwan.
Զորաբաբէլ, Զորոբաբէլ Zorobabel.
Զորայ Zorah.

Էակոս Էակոս.
Էաս S. Այսպէս.

Թաքուհի f. Thakoohy, Regina.
Թադէոս Thaddeus.
Թաթուլ Thathool.
Թալիլէոս Thalileus.
Թալէս Thales.
Թամար f. Thamar.
Թասսոյ Tasso.
Թարա Terah.
Թարաթայ Tharatha.
Թեկէ f. Teclé, Theclé.
Թեսէոս Theseus.
Թեսպիս Thespis.
Թետիս f. Thetis.
Թերեզա f. Theresa, Tit.
Թերսիտէս Thersites.

Թէմիստոկլէս Themistocles.
 Թէոդոս Theodosius.
 Թէոդոսիա *f.* Theodosia.
 Թէոդորա *f.* Theodora.
 Թէոդորոս Theodorus.
 Թէոկրիտոս Theocritus.
 Թէոփիլա *f.* Theophila.
 Թէոփիլոս Theophilus.
 Թէոփրաստ, -ոս Theophrastus.
 Թոմազէոյ Tommaséo.
 Թոմաշան (Ն. Ե.) Thomagian.
 Թոմսըն Thompson.
 Թորնիկ Thornig.
 Թոմմաս Thomas, Tommy, Tom.
 Թորգոմ Thorgoma, Thoghorma.
 Թորոս S. Թէոդորոս.
 Թուկիդիտէս Thucydites.

Ժընըվիէ *f.* Genevieve.

Իբրահիմ Ibrahim.
 Իգնատիոս Ignatius.
 Իդա *f.* Ida.
 Իդիպոս Œdipus.
 Իզապէլ S. Զապէլ.
 Իկարոս Icarus, Icarus, Icarion.
 Ինաքոս Inachus.
 Ինչիգիան (Ն. Գ.) Ingigian.
 Իննոքենտ, -իոս Innocent.
 Իսահակ Isaac.
 Իսիդորոս Isidorus.
 Իսիս Isis.
 Իսկուհի *f.* Isgoohy, Alethea.
 Իսմայէլ Ismael.
 Իսոկրատ Isocrates.
 Իսրայէլ Israel.
 Իրաւափառ S. Թէմիստոկլէս.
 Իրենէոս Irenæus.
 Իրենէ *f.* Irene.
 Իրիս Iris.
 Իփիգենի *f.* Iphigenia.
 Իփիկրատ Iphicrates.

Լաբան Laban.
 Լակտանտիոս Lactantius.
 Լամարտին Lamartine.
 Լամբրոնացի S. Ներսէս.
 Լայոկոն Laocoon.
 Լանկլէմաճըր Tamerlane, Timour.
 Լարունդա Larunda.
 Լաւինիա *f.* Lavinia.
 Լաոմեդոն Laometon.
 Լաւրա *f.* Laura.
 Լաւրենտիոս Laurentius, Lawrence.
 Լետտիկէ *f.* Lettice.
 Լեւկիպպոս Leucippus.

Լեոնիդաս Leonidas.
 Լեւոն, Լէոն Leon, Livon, Leo.
 Լէոպոլդ Leopold.
 Լէոնորա *f.* Leonora.
 Լըպրեօն Lebrun.
 Լիա *f.* Lia, Leah.
 Լիկինիոս or Լէս Licinius.
 Լիկուրգոս Lycurgus.
 Լիւդիա *f.* Lydia, Lydy.
 Լիւիա *f.* Livia.
 Լիւիոս Livius, Livy.
 Լիւսանդր Lysander.
 Լիւսիաս Lysias.
 Լիւսիմաք, -ոս Lysimachus.
 Լիւսիպպոս Lysippus.
 Լոբէ *f.* Love. [Ludovicus.
 Լուզովիկ, -ոս, Լուզովիկ Louis, Lewis,
 Լուիզա, Լուիշիա *f.* Louisa, Luigia,
 Լուկանոս Lucan. [Lou.
 Լուկիա S. Լուսիա.
 Լուկինա *f.* Lucina.
 Լուկուլլոս Lucullus.
 Լուկրետիա *f.* Lucretia.
 Լուկրետիոս Lucretius.
 Լուսաբեր *f.* Lucifer, Mattutina.
 Լուսաւորիչ S. Գրիգոր.
 Լուսիա *f.* Lucy.
 Լուտեր Luther.
 Լոք Locke.
 Լոքման Lockman.
 Լորենցիոս S. Լաւրենտիոս.

Խաղ. Khat.
 Խաչատուր, Խաչիկ Khachiadoor.
 Խարիթիա *f.* Charity.
 Խոսրոք Khosroes.
 Խոսրովանոշ *f.* Khosrovanooch.
 Խոսրովիդուխ *f.* Khosrovidookhd.
 Խորենացի S. Մովսէս.
 Խորեն Khoren.

Կադմոս Cadmus.
 Կալիպսո *f.* Calypso.
 Կալիգուլա Caligula.
 Կալիմաքոս Callimachus.
 Կալինիկէ *f.* Calinice.
 Կալիստո Callisto.
 Կալիստրատոս Calistratus.
 Կալիփոպէ *f.* Calliope.
 Կալպուռնիա *f.* Calpurnia.
 Կալվին Calvin.
 Կակոս Cacus.
 Կամբիս, -էս Cambyses.
 Կամիլլա *f.* Camille.
 Կամիլլոս Camillus.
 Կամսար Camsarus.

Կայէն Cain.
 Կայիոս Caius.
 Կանդակէ f. Candace.
 Կանդիտոս Candidus.
 Կասանդրա f. Cassandra.
 Կասսիոպէ f. Cassiope, -a.
 Կասարինէ f. Catharine, Katharine,
 Kate, Katie, Kitty.
 Կատիլինա Catilina.
 Կատոն Cato.
 Կատուլլոս Catullus.
 Կարապետ Garabed, (precursor, St.
 Կարդոս Cardus. [John the Baptist).
 Կարէն Caren.
 Կարլոտտա f. Charlotte.
 Կարոլինէ f. Carolina.
 Կարոլոս Charles.
 Կելեստինէ f. Celestina.
 Կեկիլիա f. Cicely, Cecil, Cis.
 Կեկրոպ Cecrops.
 Կեսար Cæsar; Յուլիոս - , Julius - .
 Կեսներ Gessner.
 Կերբերոս Cerberus.
 Կեփաս Cephas.
 Կիպքսար Cyaxares.
 Կիկերոն Cicero.
 Կիկլոպ Cyclop.
 Կիմոն Cimon.
 Կինկիննատոս Cincinnatus.
 Կիննա Cinna.
 Կիպրիանոս Cyprianus, Cyprian.
 Կիրակոս or Կիր- Ciriacus, Cyriaque.
 Կիբելէ f. Cybele.
 Կիրիլ Կyrillus, Cyril.
 Կիրոս Cyrus.
 Կարա S. Մարքոս-Հի.
 Կայնցի S. Կերսէս.
 Կելիա f. Clœlia.
 Կլէմէնտինա f. Clementina.
 Կլէոպատրա f. Cleopatra.
 Կլիմակոս Climachus.
 Կլարք Clarke.
 Կլէմէս Clement.
 Կլէարքոս Clearchus.
 Կլէոպուլս Cleopulus.
 Կլէոպա f. Cleophas.
 Կլաուդիա f. Claudia.
 Կլոդիոս Claudius, Claude.
 Կոդրոս Codrus.
 Կոսմոս Cosmo, Cosmos.
 Կոլտոնի Goldoni.
 Կոլսմիթ Goldsmith.
 Կոծօօի Gozzi.
 Կոմիտաս Comitas.
 Կոմնենոս Comnenus.
 Կոնգոպրէ Godfrey.

Կոնոն Conon.
 Կոնփուկիոս Confucius.
 Կոպերնիկոս Copernicus.
 Կոռնակ Cornace.
 Կոստանդ Constantius.
 Կոստանդիա f. Constance. [tantine.
 Կոստանդիանոս Constantinus, Cons-
 Կոստանդին Constantinus.
 Կոստանդինա f. Constantine.
 Կոստանդոս Constant.
 Կոստաս Constans.
 Կորբուլոն Corbulo.
 Կորիննա f. Corinna.
 Կորիոլանոս Coriolanus.
 Կորին Corewn.
 Կորի Core.
 Կուէնտոլին f. Gwendolen.
 Կուինտիլիանոս Quintilianus.
 Կուիայ Guy; - Գէյ, Guido.
 Կուպիդոն Cupid.
 Կուռնելիա f. Cornelia.
 Կուռնելիոս Cornelius.
 Կուստաւոս Gustavus.
 Կուրտիոս Curtius.
 Կտեսիաս Ctesias.
 Կրասոս Crassus.
 Կրատիպպոս Cratippus.
 Կրեսոս Croesus.
 Կրիտիաս Critias.

Համազասպ Hamazaspes. [poohy.
 Համազասպուհի f. Hamazaspe, -zas-
 Համամ Hamam.
 Համան Haman.
 Համասփիւռ f. Hamaspewr.
 Համբարձում Hambartzoom.
 Համլէթ Hamlet.
 Հայկ Haïg, Haicus; Orion.
 Հայկանոշ f. Haïganoosh.
 Հայրապետ Haïrabad.
 Հասան Hasan.
 Հարման Hermann.
 Հարոլդ Harold.
 Հաւանակ Hawanag.
 Հեթում Hethoom, Hayton, Aïton.
 Հելվետիոս Helvetius.
 Հեկտոր Hector.
 Հելի Eli.
 Հելենէ f. Helen, Helena, Nel.
 Հելիոդորոս Heliodorus.
 Հեմմա S. Եմմա.
 Հենրիէտէ f. Henrietta, Harryot.
 Հենրիկոս Henry, Hall, Harry.
 Հերա f. Hera.
 Հերակլ, -էս Heraclius.
 Հերակլիդէս Heraclides.

Հերակլիտոս Heracitus.
 Հերմէս Hermes, Mercury.
 Հերշէլ Herschel.
 Հերոդոտոս Herodotus.
 Հերոնիմոս Hierom, Jeremy, Jerome.
 Հերոդէս Herod, Herodes.
 Հերոդիատոս f. Herodias.
 Հերքլէս Hercules.
 Հեփեստոս Hephæstus, Vulcanus.
 Հիլարիոս Hilary, Hilarius.
 Հիմէն Hymen.
 Հիմիկոն Himilco.
 Հիպերիքոս Hiperichius.
 Հիպոկրատոս Hippocrates.
 Հիպպոլիտոս Hippolytus.
 Հիւսիքոս Hesychius.
 Հիւրկանոս Hyrcanus.
 Հիւրմիւշ (Գեր. Գ. Է. Ե.) Hürmüz.
 Հեմայեակ Hemajace.
 Հոհենլոբէ Hohenlohe.
 Հոլոփերնէս Holophernes.
 Հոմեր, -ոս, -ոն Homerus, Homer.
 Հոշիոս Hoschius (Sidonius).
 Հումպոլդտ Հumbolt.
 Համեսէս Ramesses, Ramses.
 Հապէլ S. Ռաբէլ.
 Հեգուլոս Regulus.
 Հեմոս Remus.
 Հոփսիմիա f. Ripsimia, Sima.
 Հիքարատոս Richard, Dick.
 Հոդոլփոս Rudolphus.
 Հոմուլոս Romulus.
 Հուլի f. Ruth.
 Հրահատ Phraates, Herahat.
 Հրանտ Herant, Oronte.
 Հրաչէայ Herachia (fire-eyed).
 Լազար, -ոս Lazarus.
 Լամէք Lamech.
 Լարալամպոս Charalambus.
 Լեառա f. Latona.
 Լերուքնա Lerupna.
 Լեւի Levi.
 Լեոնէք Leon, Leontius.
 Լինոս Linus.
 Լոնգինոս Longinus.
 Լոլա Lot.
 Լուկա Luke.
 Լուկուլլոս S. Լուկուլլոս.
 Լուսկիանոս Lucianus.

Ջինգիզխան Jenghis or Chingis Khan.
 Ջոնսոն Johnson.

Մաբէլ f. Mabel.

Մագդալենէ f. Magdalene, Madeline,
 Մագիստրոս Magistrus. [Maudlin, Maud.
 Մագոգ Magog.
 Մադիլէն f. Matilda.
 Մաթուսաղայ Methuselah.
 Մաժան Majan.
 Մակաբէ Macchabæus, Maccabi.
 Մակար Macar, -ius.
 Մակբէթ Machbeth.
 Մակեդոն Macedon, -ius.
 Մահմէտ Mahomet, Mohammed.
 Մալաքիա Malachi.
 Մալքոս Malchus.
 Մամա Mamas.
 Մամբրէ Mambres.
 Մամիկոնեան Mamigonian J.
 Մանասէ Manasseh, -es.
 Մանաւազ Manawaz.
 Մանգալուռի Mantagoony J.
 Մանեթոն Manetho.
 Մանէ f. Mane.
 Մանի Manes, Manichea.
 Մանիշակ f. Violet.
 Մանլիոս Manlius.
 Մանծոնի Manzoni.
 Մանուէլ Emmanuel.
 Մանուկ Manoog.
 Մանփրեմ Manfred.
 Մաշտոց Mashtotz.
 Մապիլլոն Mabillon.
 Մասիլլոն Massillon.
 Մասինիսս Masinissa.
 Մասկարոն Mascaron.
 Մատթիա, -ոս Matthias.
 Մատթէոս Matthew, Mat.
 Մարգարիտ, -ա f. Margaret, Margery,
 Madge, Marget, Margy, Meg.
 Մարթա f. Martha, Matty, Patty.
 Մարիամ f. Mary, Maria.
 Մարիամիկ f. Poll, Polly.
 Մարիանէ f. Marian.
 Մարիաննա f. Marianne.
 Մարիբա (Կաթինա) Mar-Ibas.
 Մարիոս Marius.
 Մարկէղոս Marcellus.
 Մարկիանոս Marcian, -us.
 Մարկիոն Marcion.
 Մարկոս Mark, Marcus; —Անտոնիոս,
 —Antony; —Արեղեանոս, Marcus-
 Մարտիալէս Martial. [Aurelius.
 Մարտինոս Martin.
 Մարտիրոս Martirus.
 Մարիկիոս S. Մարիկ.
 Մաքիավէլլի Machiavel, -li.
 Մաքսիմիանոս Maximianus.
 Մաքսիմիլիանոս Maximilian.

Մաքսիմոս Maximus.
 Մաքրուհի f. Clara; Macrian.
 Մեդաստասիոս Metastasio.
 Մեդեա f. Medea.
 Մեդուսա f. Medusa.
 Մելչիոր Melchior.
 Մելիտոս Melitus.
 Մելպոմեն f. Melpomene.
 Մելչիզեդեկ Melchizedech.
 Մեկենաս Mecænas, Mœcenas.
 Մեհենդակ Mehentace.
 Մեհրուժան Ս. Մեհրուժան.
 Մեղբող f. Milcah.
 Մեմոն Memnon.
 Մենանդր Menander.
 Մենելաոս Menelaus.
 Մենտոր Mentor.
 Մերկուրիոս Mercurius, Mercury.
 Մեսիա, — Messiah.
 Մեսսալինա f. Messalina.
 Մեսրոպ Mesrop, Mesrobe.
 Մետելլա f. Metella.
 Մետելլոս Metellus.
 Մետրոփանոս Metrophanes.
 Մերոպե f. Merope.
 Մերուժան Merocean.
 Մեփիստոփել Mephistopheles.
 Միդաս Midas.
 Միլետոս Miletus.
 Միլոն Milo, Milon.
 Միլտիադես Miltiades.
 Միլտոն Milton.
 Միտրա Mithras.
 Միտրան Mihran.
 Միտրդատ Mithridates.
 Միտրդատապուր Mithrsapore.
 Մինաս Minas.
 Մինոս Minos.
 Միսաք Mishach.
 Միսայել Mishaël.
 Միրրա f. Myrrha.
 Միլոն Myron.
 Միքայել Michael, Mick, Mike.
 Միքէլ-Անջելո Michael-Angelo.
 Միքիա Micah.
 Մեխիթար Mekhithar.
 Մկրտիչ Baptist, Bap.
 Մնեմոսինե f. Mnemosyne.
 Մոկ Meshace.
 Մոլիէր Molière.
 Մոլոք Moloch.
 Մոնթի Մոնթի V.
 Մոնիզա f. Monnica.
 Մոնթֆոն Մոնթֆաուկոն.
 Մովսէս Moab. [ronese.
 Մովսէս Moses; — իսրայէլ, — Khol-

Մորփէոս Morpheus.
 Մուկիոս Սկեւոլա Mucius Scævola.
 Մուշէղ Mooshegh, Mushel.
 Մուսէոս Musæus.
 Մուստաֆա Moustapha.
 Մուր Moore.
 Մուրատ Amurath; Moorat.
 Մուրդէլ Mordecai.
 Մորիկ Mauritius, Maurice, Morris.
 Յաբէթ Japetus, Japheth. [gerdes.
 Յազկերա Jezdegard, Isdegerde, Isdi-
 Յակինթ f. Hyacinthia.
 Յակոբ Jacob.
 Յակոբոս James, Jemmy.
 Յակովբիա f. Jaquet; Joan.
 Յանոս Janus.
 Յանսենիոս Jansenius.
 Յասոն Jason.
 Յարութիւն Paschal.
 Յաւերժ f. Eterne.
 Յաւերժուհի f. Perpetua.
 Յեզաբէլ f. Jezabel, Isabel.
 Յեզանդուխտ f. Jezandookhd.
 Յիսուա Joshua, Jos.
 Յեսսէ Jesse.
 Յերոբոամ Jeroboam.
 Յեփթայէ Jephthah.
 Յիսուս Jesus.
 Յոբ Job.
 Յովանոս Jovian.
 Յովնալ Juvenal, — is.
 Յոնիա Jonia.
 Յովաբ Joab.
 Յովակիմ Joachim.
 Յովաս Joash.
 Յովաքալ Jehoahaz.
 Յովէլ Joel.
 Յովիանոս Jovianus.
 Յովիգայէ Jehoiada.
 Յովան, — իս John, Johnny, Jack; —
 * Ոսկերարան, John Chrysostom.
 Յովաննա f. Johanna, Jane, Jinny.
 Յովաննէս Մկրտիչ John Baptist.
 Յովաննիկա f. Joan, Jin, Jennet, Jen-
 Յովնաթան Jonathan. [ny.
 Յովնան Jonah, Jonas.
 Յովսափատ Jehoshaphat.
 Յովսէպոս Josephus (Flavius).
 Յովսէփ Joseph, Joe.
 Յովսիա Josiah.
 Յուգուրթ Jugurtha.
 Յուդա Judah.
 Յուդիթ f. Judith.
 Յուլիա f. Julia.
 Յուլիանէ f. Juliana.

Յուլիանոս Julian, -us.
 Յուլիոս Julius.
 Յուլիետա *f.* Julietta, Julia.
 Յուսիկ Jusice, Isichius.
 Յուսուփ Jousouph.
 Յուստինէ *f.* Justina.
 Յուստինոս Justinian, -us.
 Յուստինոս Justin, -us.
 Նաբալ Nabal.
 Նաբոլէոն Napoleon.
 Նաբով *f.* Naboth.
 Նաբուգոդոնոսոր Nebuchadnezzar.
 Նաբոնասար Nabonassar.
 Նաբոպալասար Nabopalsar.
 Նազար Nazarius.
 Նաթան Nathan.
 Նաթանայէլ Nathaniel, Nat, Natty.
 Նարեկացի Տ. Գրիգոր.
 Նարկիս Narcissus.
 Նաուու Nahum.
 Ներրով *f.* Nimrod.
 Նեեման Naaman.
 Նեեմի Nehemiah.
 Նեղոս Nileus, Nilus.
 Նեմեսիս *f.* Nemesis.
 Նեպոս Nepos.
 Նեստոր Nestor, -ius.
 Ներոն Nero.
 Ներուսս Nerva.
 Ներսէզ Nerseh; - or
 Ներսէս Narses; - *Դնորչալի կամ Կա-*
յէջի, - the Graceful or Clajensis;
- Լամբրոնեցի, - Lambronese; -
Պարթեւ, - the Parthian.
 Նեւտոն Newton.
 Նեքաուոլ Neco, Necho.
 Նեքտառիկ Տ. Կատարինէ.
 Նէարկոն Nearkus.
 Նէոկլէս Neocles.
 Նէոպտոլեմոս Neoptolemus.
 Նիկանոր Nicanor.
 Նիկեփոր Nicephorus.
 Նիկիաս Nicias.
 Նիկոգեմոս Nicodemus.
 Նիկողայոս Nicholas, Nicol, Nick.
 Նիկոմեդէս Nicomedes.
 Նիկոն Nicon.
 Նինոս Ninus.
 Նինուսս Ninias.
 Նիոբէ *f.* Niobe.
 Նիւբար Nucar.
 Նշան Nishan.
 Նոյ Noah.
 Նոյեմզար *f.* Noemzara.
 Նոյեմի *f.* Naomi.

Նովատիանոս Novatianus.
 Նուարդ *f.* Nooward.
 Նումա Numa.
 Նումերիանոս Numerianus.
 Նունէ *or* Նի *f.* Nunia.
 Նուշիրվան Nushirwan.
 Շաքոպրիան Chateaubriand.
 Շահշահ Shahenshah.
 Շամբաթ Shambath, Sabbatai.
 Շամիրամ *f.* Semiramis.
 Շապուր Sapor, (Shapur).
 Շարայ Sharah.
 Շարդին Chardin.
 Շէքսպիր Shakspeare.
 Շիլլէր Schiller.
 Շիլայ Silas.
 Շմաւոն Տ. Սիմոն.
 Շնորհալի Shenorhaly Տ. Ներսէս.
 Շուշան *f.* Susannah, Susan, Lily.
 Շուշանիկ *f.* Sue, Sukey.
 Օգիգէս Ogyges.
 Օդիսսէս Ulysses.
 Օթելլո Othello.
 Օթոն Otho.
 Օլիւքեր Oliver.
 Օլիմպիա, Օլիմպիադա *f.* Olympia.
 Օլիմպիոգորոս Olympiodorus.
 Օկտաւիա *f.* Octavia.
 Օկտաւիոս Octavius, Octavianus.
 Օնեսիմոս Onesimus.
 Օնորիոս Honorius.
 Օնոփրիոս Onuphrius.
 Օսիան Ossian.
 Օսիրիս Osiris.
 Օսկան Wosgan.
 Օսկար Oscar.
 Օսկի Wosky.
 Օվիդիոս Ovid, -ius.
 Օվսէ Hosea.
 Օվքոս Ochus.
 Օտին Odin.
 Օրատիոս Horatius, Horace.
 Օրդենսիա *f.* Hortensia.
 Օրեստէս Orestes.
 Օրիբասիոս Oribasius.
 Օրիոն Orion.
 Օրլանդոս Orlando.
 Օրմիզան Hormisdan. [(god).
 Օրմիզդ Hormisdas (king); Ormud
 Օրոգինէս Origen, -es.
 Օրսուլա *f.* Ursula.
 Օրփէոս Orpheus.
 Ուշինկզըն Washington.
 Ուսսերիոս Usserius.

Ուրանիա *f.* Urania.
Ուրբանոս Urban, -us.
Ուրիա Uriah.
Ուրիէլ Huriel.
Ոբոզիա Abaziah, Ochozias.

Չամչեան (Հ. Մ.) Chamich.
Չէլիբեա Տ. Պէկիլիա.

Պալէոլոգ Palæologus.
Պալլադիոս Palladius.
Պալմիրա *f.* Palmyra.
Պաղասասար Տ. Բաղասասար.
Պայրն (Լորտ) Lord Byron.
Պանդալէոն Pantaleon.
Պանդորա *f.* Pandora.
Պապ Pape, Papius.
Պատրիկ Patrick.
Պատրոկլէս Patrocles.
Պարթենոպէ *f.* Parthenope.
Պարթէն or Թէր Parthen.
Պարիս Paris.
Պարմենիդէս Parmenides.
Պարյուր Baruir.
Պարպարոսսա Barbarossa.
Պաւլինէ, -նա *f.* Paulina.
Պաւլոս Paulus, Paul.
Պաւսանիաս Pausanias.
Պեգասոս Pegasus.
Պելագիա *f.* Pelagia, Pelage.
Պելագիոս Pelagius.
Պելասգոս Pelasgus.
Պելոպիդաս Pelopidas.
Պենելոպէ *f.* Penelope.
Պետաւիոս Petavius.
Պետրոս Peter.
Պերդիկկաս Perdiccas.
Պերիկլէս Pericles.
Պերոզ Peroses, or -sas (Firoze).
Պրոսպերնէ *f.* Proserpine.
Պերսէոս Perseus.
Պորփրոգենիտ Porphyrogenite.
Պիա *f.* Pia.
Պիգմալիոն Pygmalion.
Պիլատոս Pilate.
Պիգոս Picus.
Պինդար Pindarus.
Պիոն Pionius.
Պիոս Pius.
Պիսիստրատոս Pisistratus.
Պիստոս *f.* Pistis.
Պիլաթասար Pythagoras.
Պիլիթիա *f.* Pythia.
Պիլիթիաս Pythias.
Պիրրոն Pyrrho, Pyrrhon.
Պիրրոս Pyrrhus.

Պիլ.Ֆոն Buffon.
Պլինիոս Plinius, Pliny.
Պլուտարքոս Plutarch.
Պլատոն Plato.
Պլաւտոս Plautus.
Պլուտոն Plutus, Pluton.
Պոլեմոն Polemon.
Պոլիբիոս Polybius.
Պոլլիկէասիս Pollux.
Պոլիկրատէս Polycrates.
Պոմոնա *f.* Pomona.
Պոմպէոս Pompeus, Pompey.
Պոմպիլիոս Pompilius.
Պոմպոնիոս Pomponius.
Պոնաւենթուրա Bonadventure.
Պոպպէա *f.* Poppæa.
Պոսիդոն Neptun.
Պոսիդոնիոս Posidonius.
Պոսսէէ Bossuet.
Պորթիա *f.* Portia, Porcia.
Պորփիր Porphyrus.
Պուալոյ Boileau.
Պուլքերիա *f.* Pulcheria.
Պուրասալ Bourdaloue.
Պտղոմէոս Ptolomæus, Ptolemy.
Պրիամոս Priamus.
Պրիճիդա *f.* Bridget, Biddy.
Պրիսկիլա *f.* Priscilla.
Պրոբոս Probus.
Պրոկլ Procul, -us.
Պրոկոպիոս Procopius.
Պրոմիթէոս Prometheus.
Պրոպերտիոս Propertius.
Պրոտագորաս Protagoras.
Պրոտէոս, Պրոտէա Proteus.
Պօլ Paul.
Պօլիկարպոս Polycarp, -us.
Պօլիկոս Polyneote.
Պօլոս Տ. Պաւլոս.
Պօքքաչչիոյ Boccaccio.

Չախախեան (Հ. Մ.) Chakhchakh.
Չեռնիմոս Տ. Հերնիմոս.

Ռախաբ *f.* Rachab.
Ռասին Racine.
Ռաֆայէլ Raphael.
Ռաքէլ *f.* Rachel.
Ռեբեկա *f.* Rebekah, Rebecca, Becky.
Ռէա *f.* Rhea.
Ռէթէոս Retheus.
Ռէօմիւր Reaumur.
Ռէնար Regnard.
Ռոբերտ, -ոս Robert, Rob.
Ռոբովամ Rehoboam.
Ռոզա Տ. Վարդ, Վարդուհի.

Ռոզալիա *f.* Rosalia.
 Ռոմանոս Romanus.
 Ռոմելոս Romelus.
 Ռոմէոյ Romeo.
 Ռուպէնս Rubens.
 Ռոքոս Roch.
 Ռուբէն Reuben.
 Ռուբինոս Rubinus.
 Ռուսսոյ Rousseau.
 Ռստակէս S. Արքիստակէս.
 Ռօլէն Rollin.
 Ռօսսինի Rossini.

Սաբա *f.* Sheba.
 Սաբէլ Sabellius.
 Սաբինա *f.* Sabina. [thiney.
 Սաթինիկ *f.* Sathinig, Sathinice, Sa-
 Սալադին Saladin.
 Սալուստիոս Sallustius.
 Սահակ Isaac.
 Սահականոյշ *f.* Sahaganoosh.
 Սաղմանասար Salmanassar.
 Սաղմոնէոս Salmonesus.
 Սաղոմէ *f.* Salome.
 Սամոնաս Samonas.
 Սամուէլ Samuel, Sam, Sammy.
 Սամսոն, Սամփսոն Sampson, Samson.
 Սանատրուկ Sanatruce.
 Սանդուխտ *f.* Sandookhd.
 Սահա *f.* Sarah, Sal, Sally.
 Սասան Sassan.
 Սատուռնոս Saturn.
 Սարգիս Sergius.
 Սարգանաբաղ Sardanapalus.
 Սաւուղ Saul.
 Սափփոյ Sappho, Sapho.
 Ստուարտ Stuart, Stewart.
 Սեբաստիանոս Sebastian.
 Սեբերիանոս Severianus.
 Սեգրակ Shadrach.
 Սելէւկոս Seleucus.
 Սելջեստարոս Silvester, Sil.
 Սեմ Shem.
 Սենեկա Seneca.
 Սենեքերիմ Sanacherib.
 Սենեքերի Segneri.
 Սեսոստր Sesostris.
 Սեպուհ Sebooh.
 Սերապիս Serapis.
 Սերգիոս Sergius.
 Սերափէ Seraphin, -us.
 Սերենա *f.* Serena.
 Սեւերոս Severus.
 Սէթ Seth.
 Սէլիմ Selim.
 Սէկիւս Ségur.

Սիբիլ *f.* Sibyl.
 Սիգիսմունդ Sigismund.
 Սիլլա Sylla.
 Սիմէոն, Սիմոն Simeon, Simon.
 Սիմոնիդէս Simonides.
 Սիսակ Sisace.
 Սիսարոս Sisera.
 Սիսիանոս Sisianus.
 Սիրուն *f.* Amabilis; Bella.
 Սիւլէյման Soliman.
 Սիւլիանոս Solianus.
 Սկեւոլա Scævola.
 Սկիպիոն Scipio.
 Սմբաա Sembat.
 Սոզոմենոս Sozomenus.
 Սոկիանոս Socianus.
 Սոկինոս Socinus.
 Սոկրատես Socrates.
 Սոլոմոն *f.* Solomy.
 Սոլոմոն Solomon, Sol.
 Սոլոն Solon.
 Սուարէզ Suarez.
 Սուիդաս Suidas.
 Սուլպիկիոս Sulpicius, Sulpitius.
 Սուրէն Suren.
 Սուրիոս Surinus.
 Սուքիաս Sukias.
 Սոփիա *f.* Sophia, Sophy, Soph.
 Սոփոկլէզ Sophocles.
 Սոփոնիա Zephaniah.
 Սոփրոնիա *f.* Sophronia.
 Սպարտակոս Spartacus.
 Սպեւսիպպոս Speusippus.
 Սպինոզա Spinoza.
 Սպիրիդոն Spiridion.
 Ստաթէոս S. Ստասթէոս.
 Ստանիսլաւ Stanislaus.
 Ստեփանիա *f.* Stephanina, Fanny.
 Ստեփանոս Stephen.
 Ստրաբոն Strabo.
 Սերապիոն Serapion.
 Սերպուհի *f.* Serpoohy; Moll, Molly.
 Սքալիգեր Scaliger.

Վախթանգ Vakhthanges.
 Վահագն Vahaken, Hercules.
 Վահան Vahan, Ægidius.
 Վահէ Vahé.
 Վահրամ Vahram.
 Վաղարշ Valarses.
 Վաղարշակ Valarsaces.
 Վաղենտինոս Valentine, Val.
 Վաղենտինոս Valentinian.
 Վաղերիա *f.* Valeria.
 Վաղերիանոս Valerian.
 Վաղերիոս Valerius.

Վալենս Valens.
 Վալինակ Valinace.
 Վառվառէ f. Barbara, Barbe.
 Վասակ Vasace.
 Վասիլ Basil.
 Վասիլուհի f. Vasiloochy, Basilla.
 Վարազդատ Varasdate.
 Վարաժ Varase.
 Վարդ Vard, Rose.
 Վարդան Vardan.
 Վարդենի. -գուհի f. Rose.
 Վարոս Varus.
 Վարրոն Varro.
 Վէհ Superius.
 Վեսպասիանոս Vespasian.
 Վերոնիկա f. Veronica.
 Վիկտոր Victor, Victorius.
 Վիկտորիա f. Victoria.
 Վինկենտիոս, Վինչենցիոս Vincent, Vin.
 Վինիֆրեաս f. Winifred.
 Վիտրովիոս Vitruvius.
 Վիրգիլիոս Virgil.
 Վիրգինիա f. Virginia.
 Վիքլիֆ Wickliff.
 Վլաս, -իոս Blase, Blasius.
 Վասասպ Hystaspes.
 Վոլթէռ Voltaire.
 Վամար Varanes, (Bahram).
 Վամազասպուհ Veramsapor.
 Վերթանէս Verthanes.
 Վրոյր Vruir.

Տաբիթա f. Tabitha.
 Տագէս Tages.
 Տալեւ S. Ստապէէս.
 Տակիտոս Tacitus.
 Տաճատ Dagiade, Tagiatius.
 Տանգրեա Tanced.
 Տանդէ Dante.
 Տանտալոս Tantalus.
 Տարագոս Taracus.
 Տարկուինիա f. Tarquinia.
 Տարկուինոս Tarquin.
 Տէլեմաք Telemachus.
 Տերենտիա f. Terentia.
 Տերենտիոս Terence.
 Տերէոս Tereus.
 Տերտիոս Tertius.
 Տերտուլիանոս Tertullian.
 Տիբեր, -իոս Tiberius.
 Տիբուլլոս Tibullus.
 Տիգրան Tigranes : Tygrinus (St.).
 Տիգրանուհի f. Tigranoohi.
 Տիմոթէոս Timotheus, Timothy, Tim.
 Տիմոն Timon.
 Տիսիփոն Tisiphone.

Տիտանիա f. Titania.
 Տիտոս Titus.
 Տիրան Թիրանիոս : Tyrannio (St.).
 Տիրիթ Tirith.
 Տիրուհի f. Diroohy.
 Տիրուհոս Tyrtæus.
 Տիրոն Tiro.
 Տոմինիքինոյ Dominichino.
 Տովբիթ Tobias, Toby.
 Տորք Dork.
 Տուրիա f. Toby.
 Տուլլիա f. Tullia.
 Տրայանոս Trajan, -us.
 Տրիդատ Tiridates.
 Տրիտոն Triton.
 Տրիփոն Tryphon.

Տզլակ Tzolace.

Փաբիանոս Fabian.
 Փաբիոլա Fabiola.
 Փաբիոս Fabius.
 Փաբրիկիոս Fabricius.
 Փալարիս Phalaris.
 Փալերիոս Phalerius.
 Փայէթոն Phaethon.
 Փառանձեմ f. Pharanzem.
 Փառնակ Pharnaces.
 Փառնաս Pharnas.
 Փառնասաք Pharnouas.
 Փարաոն Pharaoh.
 Փարսման Pharasman.
 Փաւստինա f. Faustina.
 Փաւստոս Faust, Faustus.
 Փեբոս Phœbus.
 Փեբրոնի f. Phebronia, Febronia.
 Փեդրա f. Phœdra.
 Փեդրաքա Petrarca.
 Փեդրոս Phœdrus.
 Փէլիքս Felix.
 Փեստոս Festus.
 Փիթէ f. Phœbe.
 Փիդիաս Phidias.
 Փիլեմոն Philemon.
 Փիլիկլիմոն Philictimon.
 Փիլիպպինա f. Philippina.
 Փիլիպպոս Philip, Phil.
 Փիլոկտէս Philoctetes.
 Փիլոմելա f. Philomela.
 Փիլոն Philo the Jew.
 Փիլոստրատոս Philostratus.
 Փիւնիկ Phoenix.
 Փլաւիանոս Flavianus.
 Փլամինիոս Flaminius.
 Փլորա f. Flora.
 Փլորենտիա f. Florence.

Փոկաս Phocas.
 Փոկիոն Phocion.
 Փոտո Photius.
 Փոտինոս Photinus.
 Փորտունէ f. Fortune.
 Փռիքսոս Phryxus.
 Փսամետիկոս Psammetichus.
 Փսիքէ f. Psyche.
 Փրանկիսկիա f. Frances, Fan.
 Փրանկիսկոս Francis, Frank.
 Փրաւորա Phraortes.
 Փրէդէրիկ, -ոս Frederic, Fred.

 Գամ Ham.
 Գանան Canaan.
 Գանովա Canova.
 Գերրբէ Cherubin, -us.
 Գիապրերա Chiabrera.
 Գիլոն Chilon.
 Գիրոն Chiron.
 Գլարա f. Clara.
 Գորմուսոս Columbus.
 Գոռնէլլ Corneille.
 Գսանթիպպոս Xanthippus.
 Գսաւեր, -իոս Xavier, Xaverius.
 Գսենոկրատ Xenocrates.
 Գսենոփան Xenophanes.
 Գսենոփոն Xenophon.
 Գսեստոս Sixtus; - Ե, - the Fifth.

Քսերքսէս Xerxes.
 Քրիսիպպոս Chrysippus.
 Քրիստափոր Christopher.
 Քրիստինէ f. Christina, Christiana.
 Քրիստոս Christus, Christ.
 Քրոմուէլ Cromwell.
 Քորէճճիոյ Correggio.

 Օգոստինոս, &c. S. Ագոստինոս.
 Օթոն Otho.
 Օշին Awshin.
 Օտայ Ota, Awta.
 Օքսենտիոս Auxence, Auxentius.

 Ֆանի f. Fanny, Fan.
 Ֆարէնհայթ Fahrenheit.
 Ֆաւստինա S. Փաւստինա.
 Ֆենելոն Fenelon.
 Ֆերդինանդ, -ոս Ferdinand.
 Ֆիլոմենա f. Filomena.
 Ֆիֆի f. Euphemis.
 Ֆիրմուսի Firdoucy.
 Ֆլէշիէ Fléchier.
 Ֆլէորի Fleury.
 Ֆլորենցիա S. Փլորենտիա.
 Ֆոհի Fohi, Fo, Foe.
 Ֆրանկիսկոս &c. S. Փրանկիսկոս, &c.
 Ֆրանքլին Franklin.
 Ֆոտինէ f. Photina.

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆՈՒՄՆԷՐ

Աբանդ , Հաբանդ Abande, Hapante.
 Աբդերա Abdera.
 Աբիւզոս Abydos. [ers of Abraham.
 Աբրահամեանք Descendants or follow-
 Ագուլիս Akooolis.
 Ագրիւսկանդ Agrigentum.
 Ադրիա Hadria.
 Ադրիական the Adriatic.
 Ադրիանուպոլիս Adrianople.
 Ազոփ Asoph.
 Աթենացի Athenian.
 Աթէնք Athens.
 Աթոս Athos.
 Ալման Germany, Deutschland.
 Ալանք Alani.
 Ալզաս Alsatia.
 Ալիս Halys.
 Ալճիրի Algiers. [Albanian.
 Ալպանիա Albania, Arnootleek; -ցի,
 Ալպեան Alpian; -լերէնք. the Alps.
 Ալպիոն Albion.
 Ալփէոս the Alphens.
 Ախեքոն S. Աքեքոն.
 Ախուրեան Akhoorian.
 Ակառնանիա Acarnania.
 Ահն Aghen.
 Ագորի Agory.
 Ակուիտանիա Aquitain.
 Ալբախ Albach.
 Ալեքսանդրիա Alexandria.
 Ալթամար Aghthamar.
 Ալիկառնիս Halicarnassus.
 Ալշնիք Alznick, Alznia.
 Ալուան Albanese; -ք, Alvania or Al-
 bania; the Albaneses.
 Ամազոնք Amazons.
 Ամալէկ Amalekite.
 Ամասիա Amasia.
 Ամերիկա America; -ցի, -ն.
 Ամիդ Amid, Diarbekir.

Ամստերդամ Amsterdam.
 Արարատ Ararat.
 Անատոլիա Anatolia, Natolia.
 Անգլիա England; -ցի, English.
 Անգոնա Ancona.
 Անդիլէան կղզիք the Antilles.
 Անթափ Anthep.
 Անի Any. [Ancyrian.
 Անկիւրիա Ancyra, Angoora; -ցի.
 Անտալուսիա Andalusia.
 Անտիոք Antioch, Antakia.
 Անտվերպիւ Antwerp, -en.
 Աշտիշատ S. Յաշտիշատ.
 Ապարան Aparan.
 Ապեննեանք the Apennians.
 Ապուլիա Apulia.
 Ասիա Asia; -ցի, Asiatic.
 Ասկալոն Aschalon. [syrians.
 Ասորեանն Assyria; -էսք, the As-
 սորի Syrian; -ք, Soria, Syria.
 Ասպահան S. Ապահան.
 Ասսիզ Assisi.
 Աստապատ Astatpat.
 Աստրաքան, Աշտերիսան Astrakhan.
 Ասփաղտիտէ ծովակ Asphaltites lake.
 Աքանազեանք Ashkenaz.
 Ատանա Adana.
 Ատիճ Adige.
 Ատլանդական the Atlantic.
 Ատտիկեցի Atticus; -կէ Attica. [an.
 Ատրպատական Atropatene, Aderbig-
 Արաքսցի Arab; -քիս Arabia.
 Արագոնիս Aragon.
 Արածանի Aradzany, Euphrates.
 Արամեանք Armenians.
 Արարատ Ararat; -էան, of - .
 Արբելա Arbela.
 Արգոլիս Argolis.
 Արգոս Argos.
 Արիանոք, Արիոսեանք Arians.

Արծրունի Ardzeruny.
 Արկադիա Arcadia.
 Արմավիր Armavir.
 Արմորիկա Armorica.
 Արշակաւան Arshagawan.
 Արշակունիք Arsacides.
 Արշամուշա Arsamosata.
 Արշարունիք Arsharunia.
 Արշիպելագոս the Archipelago.
 Արտաշ Ardaz.
 Արտաշատ Artaxata.
 Արտաշիլ Ardebil.
 Արշախ Artzakh.
 Աւենտին the Aventine.
 Աւլիա Aulia.
 Աւկապուրկ, Աւգստա Augsburg.
 Աւստրալիա Australia. [Austrian.
 Աւստրիա Austria, Östreich; -յի,
 Աֆրիկեցի African; -կէ, Africa.
 Աքայիա Achais.
 Աքերոն the Acheron.
 Աքուիլէա Aquileia.
 Աֆղանիստան Afghanistan.
 Բաբելոն Babylon, Babel.
 Բագարան Bagaran.
 Բագրատունիք Bagratides.
 Բագրեւանդ Bagrewand.
 Բադակոնիա Patagonia.
 Բալերմոյ Palermo.
 Բակտրիա Bactria.
 Բալք Balk.
 Բաղէշ Betlis.
 Բաղդադ Bagdad.
 Բասեն Bassen.
 Բասրա Bassora.
 Բարբարոսայ աշխարհ Barbary.
 Բարիզ Paris.
 Բարձր Հայք Upper Armenia.
 Բարմա Parma.
 Բաւիա Pavia.
 Բէթլէհէմ Beth-lehem.
 Բէթսայիդա Bethsaida.
 Բելցիա Belgium.
 Բենեւէնդ Benevento.
 Բէշտ Pesh.
 Բեռիա Haleb, Aleppo.
 Բերուշիա Perugia.
 Բէքին Pekin.
 Բէթէլ Bethel.
 Բէոտիա Beotia.
 Բիաչենցա Piacenza.
 Բիզա Pisa.
 Բիէմոնդ Piedmont. [zantium.
 Բիւզանդացի, Byzantin; -դին By-
 Բիւթանիա Bithynia.

Բոնոնիա Bologna.
 Բոսփորոս the Bosphorus.
 Բորզուշալ Տ. Լուսիանիա.
 Բորիսթենէս the Borysthenes.
 Բուլղարք Bulgaria.
 Բրանդերբուրք Brandenburg.
 Բրիտոն Briton.
 Բրիտանիա Britain; -յիք, Britanians.
 Բրուսիա Prussia, Preussen.
 Գազա Gaza.
 Գալիլէա Galilee; -յի, Galilean.
 Գաղաաք Galaad.
 Գաղատիա Galatia; -յի, -ն.
 Գաղղիա Gallia, France, Gaul; -յի,
 French, Gaul; -յիք, the Gauls, the
 Գամփրք Cappadocia. [French.
 Գայրէք Cairo.
 Գանգէս Ganges.
 Գանձակ Gantzack.
 Գառնի Garry.
 Գարդման Guardman.
 Գէթսեմանի Gethsemane.
 Գիզոն Gihon.
 Գեննեսարէթ Gennesareth.
 Գենուա Genoa.
 Գերմանիա Germany; -յի, German.
 Գլուխ Բարեշուայ the Cape of Good
 Դոբենհալէն Copenhagen. [Hope.
 Գոթ. Գութ, Գութք Goths.
 Գոթլանտիա Gothland.
 Գոլգոթա Golgotha.
 Գոլթեն Colthen.
 Գոմիլի լիճ the Lake of Como.
 Գոմորր Gomorrah.
 Գոպլենց Coblentz.
 Գուգարք Gugaria.
 Գրակքեանք the Gracchi.
 Գրանատա Granada.
 Գրէմոնա Cremona.
 Դակիա Dacia, Transylvania.
 Դալմատիա Dalmatia. [beer).
 Դամասկոս Damascus (Sham-el-Ke-
 Դանայիդք f. the Danaides.
 Դանեցի Dane.
 Դանիա Denmark, Danemark.
 Դանուբ the Danube.
 Դաւթէժ Tauris.
 Դարանալի Daranalia.
 Դարբանդ Derbent.
 Դելտայ Delta.
 Դեկապոլիս Decapolis.
 Դելփէ Delphi, Delphos.
 Դերշան Dertchian.
 Դիոսպոլիս Diospolis.

Դիկտե Dicté.
Դիրոլ the Tyrol.
Դիլաթ S. Տեգրիս.
Դոդոնա Dodona.
Դորիս Doris.
Դուին Dwin.
Դուրին Turin, Augustus Taurinorum.

Եբրայեցի Hebrew.
Եբրոս Ebro, Hebrus.
Եգեան ծով the Ægean sea.
Եգիպտացի Egyptian; -առս Egypt.
Եդեն Eden.
Եդեսիա Edessa, Urfah. [mean.
Եդմա Idume, Idumæa; -այեցի, Idu-
նեթովպիա Ethiopia; -ցի, -ն.
Ելլահա S. Յուճաաստան.
Ելեւսիս Eleusis.
Ելլեսպոնտոս Hellespont.
Եկբատան Ecbatan.
Եմեսա Emessa.
Եուդանտա Jutland.
Եպիդաւրոս Epidaurus.
Եպիրոս Epirus.
Ետնա the Ætna.
Ետրուրիա Etruria.
Արաքս Araxes, Aras.
Երեւան Erivan.
Արզնգիա Arzingian, Erzinga.
Երիդանոս Eridanus.
Երիննայք f. Erinnyes.
Երիքով Jericho.
Երուանդակերտ Erwantacerta.
Երուանդաքառ Erwantaxata.
Երուսաղէմ Jerusalem.
Եւբիա Eubæa, Negroponte.
Եւտոկիա Eutochia, Tokat.
Եւոլիա Æolia.
Եւտիքականք Eutychians.
Եւրոպացի European; -պիա Europe.
Եւքսինեան Euxine.
Եփեսացի Ephesian; -առս Ephesus.
Եփրատ Euphrates.

Զակինթոս Zacynthus, Zante.
Զանկիպար Zanguibar.
Զարեհաւան Zarehawan.
Զելանդիա Zealand.
Զփուռիա Smyrna.
Զուխտերգէ Zuyderzee.
Զուիցերի S. Հելլենտիա.

Իժիլ Volga.
Էլբա Elba.
Էշմիածին Echmiadzin.
Էտինպուրգ Edinburg.

Էրզըւր-րում, Էրզըւում Erzroom, Erze-
roum, Arsdroom.

Թաբոր Tabor.
Թաթարաց աշխարհ Tartary.
Թամիզ Thames.
Թեբայիզ Thebais.
Թեբէ Thebæ.
Թեսալոնիկէ Thessalonica, Salonichi.
Թեսալիա Thessaly; -ցի, Thessalian.
Թերմոպիլէ Thermopylæ.
Թեւտոնք Teutones, Teutoni.
Թեոդոսիա Caffa, Theodosia.
Թեոդոսուպոլիս, Թեոդոսուպոլիս Theo-
dosiopolis; S. Կարին.
Թոլէտոյ Toledo.
Թոլոսա Tolosa; Toulouse.
Թոսկանա Toscan, Tuscany.
Թորդոմանք Descendants of Thor-
թորդան Thordan. [goma, Armenians.
Թունիս Tunis.
Թուրին S. Դուրին.
Թուրք Turks.
Թուրքաստան Turkey, Turkestan.
Թրակիա Thrace.
Թրանսիլվանիա Transylvania.
Թրասիմենոս Trasimenes.
Թրեսա, Թրիեստ Triest.

Իբերիա Iberia.
Իդումէա Idumæa.
Իթակէ Ithace.
Իլիոն Ilium, Troy.
Իկարիա Icaria.
Իռլանտա Ireland; -ցի, Irish.
Իսլանտա Iceland.
Իստրիա Istria, Histria.
Իսրայէլացի Israelite.
Իլէրնիա Hibernia, S. Իռլանտա.
Իտալացի Italian; -լիա Italy.

Լակեդեմոն Lacedæmon, Sparta, Mistra.
Լակոնիա Laconia.
Լամբասակոն Lampsacus.
Լամբրոն Lambron; -ացի Lambronese.
Լապիթէաք Lapithes, Lapithæ.
Լատին Latin, European; -ացի էրկիր.
Լաուդիկէ Laodicia, Latakia. [Latium.
Լաւրետոն Loretto.
Լափոնիա Lapland.
Լեքանդոյ ծոց the Gulf of Lepanto.
Լեհաստան Poland.
Լեմնոս Lempos, Stalimene.
Լեմպերկ Lemberg.
Լեսբոս Lesbos.
Լեւկադիա Leucadia, Santa Maura.

Լիբանան Libanus, Mount - .
 Լիբիա Libya, Africa.
 Լեյպսիկ Leipsic.
 Լեգուռնա Leghorn.
 Լիթուանիա Lithuania.
 Լիկիա Lycia.
 Լիմ Lim.
 Լիսպոնա Lisbon.
 Լիվոնիա Livonia.
 Լիվերքուլ Liverpool.
 Լիդիա Lydia.
 Լիլլիրիա Illyria; -կեցի, -ն.
 Լոկրիա Locris. [bardy.
 Լոմպարդիա or Լոնգոմարդիա Lom-
 Լոնդոն, Լոնդոն, Լոնդրա London.
 Լորեն Lorain.
 Լուզոն, Լիոն Lyons.
 Լուցերնա Lucerne.
 Լուպիանա Laybach, Lublana.
 Լուսիտանիա Lusitania, Portugal; -ցի
 Լուսեանիա Paris. [Portuguese.
 Լուքսեմբուրգ Luxembourg.
 Լուքա Lucca.

Խազախ Cossack.
 Խարբերդ Kharpurt.
 Խաֆեթիկ S. Հապէշ.
 Խելաթ Khelath.
 Խոյ Khoy.
 Խորասան Khorassan.
 Խորեան, Խորնի Khorny.
 Խուստան Khoustan.
 Խրիմ the Crimea.
 Խրուատ Croa; -ք, Croatia.

Ծաղկոսն Dzalgoten.
 Շոփե Sophene.

Կալաբրիա Calabria.
 Կալեդոնիա Caledonia.
 Կալիցիա Galicia.
 Կալլիպոլիս Callipolis, Gallipoli.
 Կալկադա Calcutta.
 Կամենից Kamenetz.
 Կամպանիա Campania.
 Կապադովկիա Cappadocia.
 Կապան Capan.
 Կապուա Capua. [pian sea.
 Կասպից or Կասպիական ծով the Cas-
 Կաստիլիա Castile.
 Կատանիա Catana.
 Կարթագինէ Carthage.
 Կարթուսեանք Certusian.
 Կարին Garin, Erzrum; S. Էրզրում.
 Կարմել the Carmel.
 Կարմիր ծով the Red-Sea.

Կարս Cars.
 Կարթեգոն Carthage.
 Կաֆառնաում Capernaum.
 Կաֆա Caffa.
 Կէլեսիւրիա Cælesyria.
 Կելթաք Celt.
 Կենտաւրոսք Centauri.
 Կեսարիա Cæsarea, Mazaca.
 Կեփալոնիա Cephalonia.
 Կիզիկոն Cyzicus.
 Կիթերոն Cithæron.
 Կիլիկիա Cilicia, Karamania.
 Կիկլոպաք Cyclopes.
 Կիպրոս Cyprus; -րացի, Cyprian.
 Կիկլադաք Cyclades.
 Կիւրենէ Cyrene.
 Կալայ Kaley; S. Հոսովայ.
 Կոկիտոս Cocytus.
 Կոլք Colp.
 Կոլոնիա Cologne, Coln, Köln.
 Կոլքիա Colchis.
 Կոմպոստելլա Compostella.
 Կոստանդիա Constantina. [Stamboul.
 Կոստանդնուպոլիս Constantinople,
 Կոստանցա Costance.
 Կովկաս Caucasus.
 Կորդուք Corduene, Gordyene.
 Կորկիւրա Coreyra, Corfu.
 Կորձաք Corgia.
 Կորնթոս Corinth; -թացի, -ian.
 Կոպենհագն Copenhagen, Kjöbenhavn.
 Կուինէա Guinea.
 Կուր գետ Cyrus, Goor, Kour.
 Կուրան Curan.
 Կրետէ Creta, Candia.
 Կրման Carmania, Kirman.

Հալէպ Haleb, Aleppo.
 Հաղբաա Halbat.
 Համպուրգ Hamburg.
 Հայ Armenian; -ք, Descendants of
 Haicus, the Armenians.
 Հայաստան Hajastan, Armenia.
 Հայկազն Haigashen.
 Հայկազն Haigawan.
 Հայք Armenia; Մծ - , Armenia Ma-
 jor; փոքր - , Armenia Minor.
 Հաննովեր Hannover.
 Հապէշ Abyssinia; the -ns.
 Հավանա the Havana or Havannah.
 Հայք Armenia; Մծ - , Armenia Ma-
 jor; փոքր - , Armenia Minor.
 Հասիա Hesse.
 Հարք Hark. [Dardanelles.
 Հելլեսպոնտոս the Hellespont, the
 Հելլէնք Hellenes, Hellenists, Greeks.
 Հելվետիա Helvetia, Switzerland,

Schweitz; ջի. Swiss.
 Հերակլեան արձանք Hercules' Pillars.
 Հերակլէա Heraclea.
 Հերքուլանեմ Herculanum.
 Հերցեգովինա Herzegovina.
 Հիմալայա Himalaya.
 Հիւրկանիա Hyrcania.
 Հնդիկ Indian, Hindoo; -ք or [Indies.
 Հնդկաստան Hindostan, India; the
 Հոլանտս Holland; -ջի. Dutch, Hol-
 Հոնգարիա Hungary. [lander.
 Հոնք Hunni, Huns.
 Հռենոս Rhine.
 Հռոգանոս Rhône.
 Հռոդոս Rhodes.
 Հոռովկայ Room-Kaley.
 Հռովմ Rome; -այեջի. Roman.
 Հրեայ Jew; -ք. the Jews.
 Հրէաստան Judæa.

Չորափոր Tzoraphor.

Ճաբոն S. Յաբոն.
 Ճաւա Java, Jahva.
 Ճենովա Genoa.
 Ճինեւրա Geneva.
 Ճիպրալցար Gibraltar.
 Ճորոխ S. Փխոն.

Մազանդարան Mazandaran.
 Մաժակ S. Կեսարիա.
 Մալակա Malaga.
 Մալթա Malta.
 Մակեդոնիա Macedonia.
 Մակոնցա S. Մոգունաիա.
 Մակուրան Magooran, Mekeran.
 Մակտեպուրկ Magdeburg.
 Մալժեղձիւր Amalthea.
 Մայորիքա Majorca.
 Մանազկերտ Manazcerta.
 Մանդուա Mantua; -ջի, -ն.
 Մանիքեցիք Manichæans.
 Մասիս Masis, Ararat.
 Մատակադար Madagascar.
 Մատերա Madeira.
 Մատրաս Madras.
 Մատրիա Madrid.
 Մարաթոն Marathon.
 Մարանդ Marant.
 Մարաստան Media.
 Մարգաստան Marcastan.
 Մարկիոնացիք Marcionites.
 Մարմարա Marmara.
 Մարովկ Marocco.
 Մարսիլեա Marseilles.
 Մարք Medes, Medians.

Մաւրիտանիա Mauritania; -ջի. Moor.
 Մեդայի Median.
 Մեդիոլան S. Միլան.
 Մեդք S. Մարք.
 Մելիտանացի Maltese; -նէ Malta.
 Մեմփիս Memphis.
 Մեսինա Messina.
 Մեմինէ Medina.
 Մերսին Merdin.
 Մեքսիկո Mexico.
 Մէնչեսթըր Manchester.
 Մէոնիա Mæonia.
 Մէքքէ Mecca.
 Միլան Mediolanum, Milan.
 Միջագետք Mesopotamia. [the - Sea.
 Միջերկրական Mediterranean; - ծով.
 Մոսին Nisibin.
 Մոգունաիա Mayence, Maintz, Mentz.
 Մոլդաւիա Moldavia.
 Մոգլք Mungles, Moguls.
 Մոնաքոյ Munich, München.
 Մոսկովք Moscovites; -վայ աշխարհ.
 Մոսքա Moscow. Moscovy.
 Մոտենա, Մոտինա Modena.
 Մորաւիա Moravia.
 Մուշ Moosh.
 Մուսայք Musæ, Muses.
 Մուսուլ Mossoul.

Յաբոն Japan; -ացի, -ese.
 Յաշիշատ Jastishat.
 Յաւա S. Ճաւա.
 Յընի Greek; -ք, the -s.
 Յոնիա Jonia. [sapath.
 Յովսափաատու Չոր The Valley of Jo-
 Յորդանան Jordan.
 Յուդայաստան Judæa.
 Յունաստան Greece.

Նազարէթ Nazareth.
 Նազովրացի Nazarite, Nazarene.
 Նախըւան Naxuana, Nakhchivan.
 Նայադք f. the Naiades or ds.
 Նանսի Nancy.
 Նարեկ Nareg.
 Նաւառա Navarra.
 Նաքսոս Naxos, Naxia.
 Նեղոս Nile. [litan.
 Նէապոլիս Naples; -պոլսեջի Napo-
 Նէմէա Nemea.
 Նիակարա Niagara.
 Նիծծա Nice.
 Նիկիա Nicæa, Ixnik.
 Նիկոմիդիա Nicomedia, Iznimid.
 Նինուէ Nineveh.
 Նովկորոս Novogorod.

Նոր-Կորթ New York.
 Նոր-Զելանդ New Zealand.
 Նորմանդիա Normandy.
 Նորվեգիա Norway; -յի, Norwegian.
 Նուբիա Nubia.
 Նումանտիա Numantia.
 Նումիդիա Numidia.
 Նպատ Napat, Nephates.

Շամ Sham, S. Իամասկոս.
 Շամիրամակերա Semiramacerta.
 Շամրին Samaria.
 Շիրաշ Shiras.
 Շիրակ Sirace.
 Շիրակաւան Sciragawan.
 Շիրվան Shirvan.
 Շոշ Susiana.

Ոլինթոս Olynthus.
 Ողիմպոս Olympus.
 Ոռլեան Orleans.
 Ոստան Ostan.
 Ոստրոգոթ the Ostrogoths.
 Ովկիան Ocean.
 Ովկիանիա Oceania.
 Որմի Oormiah, Wormy.
 Որոտն Woroten.
 Ուտրեխտ Utrecht.
 Ուեսթֆալիա Westphalia.
 Ումբրիա Umbria.
 Ուաշինգտն Washington.
 Ուատի Oody.
 Ուտիկե Utica.
 Ուտինոն Utinum, Udine.
 Ուրալ Oural.
 Ուրալայ S. Նգեսիա.

Չինաստան, Չինաց աշխարհ China.

Պադաւիա Batavia.
 Պադոս Padus (Po).
 Պալատինատ Palatinate.
 Պալտիկ the Baltic.
 Պալտիմոր Baltimore.
 Պալմիրա Palmyra.
 Պաղեստին Palestina.
 Պամփիլիա Pamphylia.
 Պայազի Bayazid.
 Պանորմոն Panormus, Palermo.
 Պաննոնիա Pannonia.
 Պանասոս Parnassus.
 Պատաւիոն Patavium, Padua.
 Պատեն Baden.
 Պարթեւք Parthians.
 Պարչէլնա Barcelona.
 Պարս, -ք Persia; -իկ, Persian.

Պարսկահայք Persarmenia.
 Պարսկաստան Farsistan, Persia.
 Պաւերա Bavaria.
 Պափլագոնիա Paphlagonia.
 Պելլըրամ Belgrade.
 Պելասգեանք Pelasgians.
 Պելոպոննէս Peloponessus, Morea.
 Պենկալ Bengal.
 Պերլին Berlin.
 Պեսարապիա Bessarabia.
 Պետրպուրկ Petersburg.
 Պէյրուտ Beyrout.
 Պիժլիք Bidlis.
 Պիսիդիա Pisidia.
 Պիրենեանք Pyreneens.
 Պիրման Birman.
 Պլակենտիա Placentia, Piacenza.
 Պլատեա Platea.
 Պոլոնեա Bologna.
 Պոհէմիա Bohemia.
 Պոմերանիա Pomerania.
 Պոմպէ Bombay.
 Պոնտոս Pontus; Եւքս -ի, the Euxine.
 Պոսթըն Boston.
 Պոսնիա Bosnia.
 Պոտիդէա Potidæa.
 Պորթոյ Bordeaux.
 Պուխարա Bukharia.
 Պրազիլ Brazil.
 Պրինտիք Brindisi.
 Պրիւսէլ Bruxelles.
 Պրոպոնտիս Propontis.
 Պրուսա Bursa.

Ջուլայ Zulpha.

Ռադիսպոն Ratisbon.
 Ռադուսա Ragusa.
 Ռաւեննա Ravenna.
 Ռիփիւան Riphean.
 Ռոմանիա Romagna.
 Ռուս Russian; -ք, -ց; Russia.
 Ռուսաստան Russia.

Սաբա Sheba.
 Սաբաւդիա Saubadia, Savoy.
 Սագաստան Segestan.
 Սագուկէցիք Sadducee.
 Սալեռնոյ Salerno.
 Սակսոնիա Saxony.
 Սահարա Sahara.
 Սալամինա Salamis.
 Սալեմ Salem.
 Սամարիա Samaria.
 Սամոթրակէ Samothrace.
 Սամոս Samos, Samus.

Սասուն Sassoon.
 Սարակենսք Saracens.
 Սարակոսա Saragossa.
 Սարդիկէ Sardia.
 Սարդոնիա Sardinia.
 Սարմատիա Sarmatia.
 Սաւոյ Savoy.
 Սաքսոնիա Saxony.
 Ստոքհոլմ Stockholm.
 Ստուդկարտ Stuttgard.
 Ստրասբուրգ Strassburg.
 Սեաւ ծով the Black Sea.
 Սեբաստիա Sivas, Sebaste.
 Սելեւկիա Seleucia.
 Սեյլան Ceylon.
 Սենեկամպիա Senegambia.
 Սեպուհ Sebooh (mount).
 Սերվիա Servia.
 Սիամ Siam.
 Սիդոն Sidon, Saide.
 Սիլեզիա Silesia.
 Սիկիլիա Sicily; -ցի, -lian.
 Սիկիոն Sicyon.
 Սիմ Sim (mount).
 Սինա Sinai.
 Սինեացի Chinese; -ցւոյ աշխ. China.
 Սինոպ Sinope.
 Սիոն Sion or Zion.
 Սիպերիա Siberia.
 Սիս Sis.
 Սիրակուսա Syracuse.
 Սիւնիք or Սիսական Sünik or Sissagan.
 Սիրիա Syria, Soristan.
 Սիւքեմ Shechem.
 Սկանդինավիա Scandinavia.
 Սկիւթացի Scythian; -ք, Scythes.
 Սկիւթիա Scythia, Tartary.
 Սկլավոնիա Slavonia.
 Սկոտլանդ Scotland.
 Սեմպադան Sempadawan.
 Սմոլենսք Smolensk, -o.
 Սմարկանդ Samarcand.
 Սոգդիանէ Sogdiana.
 Սոդոմ Sodom.
 Սոկինեանք Socinians.
 Սորենդոյ Sorrento.
 Սուէզ Suez.
 Սուէդք Sweden.
 Սուրատ Surat, Soorat.
 Սպահան Ispahan.
 Սպանիա Spain; -ցի, Spaniard.
 Սպարտա Sparta.
 Սփիցպերկ Spitzbergen.
 Վաթերլու Waterloo.
 Վալաքիա Wallachia.

Վալարշակերտ Valarsacerta.
 Վալարշապատ Valarsapate.
 Վալարշաւան Valarsawan.
 Վալենտիա Valencia, Valentia.
 Վան Van.
 Վանանդ Vanant.
 Վանդալք Vandals.
 Վասակաշէն Vassagashen.
 Վասպուրական Vasbooragan.
 Վարդանակերտ Vartanacerta.
 Վարշաւա, Վարսավիա Warsaw.
 Վենետիկ Venice.
 Վեսուվ Vesuvius.
 Վերոնա Verona.
 Վերսալլ Versailles.
 Վիեննա Vienne.
 Վիշապաքադաք Vishabacalack.
 Վիչենցա Vicenza.
 Վիսիգոթք Visigoths. [տան.
 Վիրք Georgians, Iberians; S. Վրաս.
 Վիրդեմպերկ Wurtemberg.
 Վոլգա Wolga.
 Վոլսկեանք Volsci.
 Վուլքանայ Volcan.
 Վրաստան Georgia. [Մար.
 Վրկան Hyrcania; -այ ծով. Hyrcanum

Տաթել Datew.
 Տաշիք the Turks.
 Տաշկանտան Turkey.
 Տամիէք Damietta.
 Տալք Daik (Taocki).
 Տանայիս Tanais.
 Տանիք Dantzic.
 Տարնտոն Tarentum.
 Տարսոն Taraps, Tarsoon.
 Տարտանէլլէ Dardanelles.
 Տարոն Taron.
 Տաւալակիր Dhawalaghiri.
 Տաւրիս Tauris.
 Տենեդոս Tenedos.
 Տէմիսվարինոն Thameschwar.
 Տիարպէքիր Diarbekir.
 Տիբերիս Tiber.
 Տիգրանակերտ Tigranocerta.
 Տիգրիս Tigris, Hiddekel.
 Տիզրոն Ctesiphon.
 Տիտանեանք the Titans.
 Տիրոս Tyrus, Sur.
 Տնեպեր Dnieper.
 Տնեպեր Dniester.
 Տորոս, Տաւրոս Taurus.
 Տուրուքերան Toorooperan.
 Տրայանուպոլիս Trajanopolis.
 Տրապիզոն Trebizond.
 Տրէզնա Dresden.

Տրէվէրի Trier, Treves.
 Տրովադա, Տրոյի Troy; -ցի, -an.
 Տիֆլիս Tiflis.
 Յուրիք Zurich.
 Փայտակարան Païdagaran.
 Փասիս Phasis.
 Փարսալիս Pharsalia.
 Փիլատէրիս Philadelphia.
 Փիսոն Pison.
 Փիւնիկէ, Փիւնիկիս Phœnicæ.
 Փլորենսիս Florence.
 Փիլիստինիս Philistine.
 Փոկէա, Փոկիս Phocæa; -ցի, Phocian.
 Փրիգիս Phrygia.
 Քալիֆորնիա California.
 Քաղէկացւոյ աշխարհ Chaldeæ.
 Քալկէդոն Calcedon.
 Քանանու երկիր Cananea, Canaan.
 Քանադայ Canada. [tunate Islands.
 Քանարեան կղզիք the Canaries, For-

Քանաիա Candia.
 Քերոնիա Chæronea.
 Քերսոն Chersonesus.
 Քէնթըրպրի Canterbury.
 Քիլի Chili.
 Քոչինէն Cochín China.
 Քորէք Oreb.
 Քորսիկա Corsica.
 Քորֆու Corfu.
 Քրաքովիա Cracovia.
 Քրիստիանիա Christiania.
 Քուպա Cuba.
 Քուրլանդիա Coûrland.
 Քուրտիստան Koordistan.
 Օտեսսա Odessa.
 Օքսֆորդ Oxford.
 Ֆէրրարա Ferrara.
 Ֆլանտրա Flanders.
 Ֆրանքֆորտ Frankfort.
 Ֆրեյպուրկ Freyburg, Friburg.

ERRATA

CORRIGE

Page	5	Line	40	tast	taste
»	155	»	30	to be fellow-... .	to be a fellow-...
»	168	»	46	laborius	laborious
»	246	»	40	չուշենալ	*չուշենալ
»	261	»	7	northern lights, &c.	the zodiacal light;
»	417	»	35	barvest	harvest

Price 20 Fr.